

Holy Bible

Aionian Edition®

Bibbia Vulgata Sistina
Sistina Vulgate Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Bibbia Vulgata Sistina
Sistina Vulgate Bible

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024

Source text: Crosswire.org

Source version: 1/17/2014

Source copyright: Public Domain

Revision of the Holy Vulgate, Sixtus Quintus Maximus, 405, 1590

ISBN: 978-1-67814-484-5

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

AionianBible.org

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Praefatio

Latine at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Latine at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePUB format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Index Rerum

VETUS TESTAMENTUM

Genesis	1
Exodus	35
Leviticus	63
Liber Numeri	82
Deuteronomii	110
Iosue	135
Iudicum	152
Ruth	169
I Samuelis	172
II Samuelis	196
I Regum	215
II Regum	238
I Paralipomenon	259
II Paralipomenon	279
Esdræ	304
Nehemiæ	311
Esther	321
Job	327
Psalmorum	345
Proverbiorum	388
Ecclesiastes	403
Canticum Canticorum	408
Isaiæ	411
Jeremiæ	444
Lamentationes	483
Hiezechielis Prophetæ	487
Danihelis Prophetæ	522
Osee Prophetæ	533
Joël Prophetæ	538
Amos Prophetæ	540
Abdias Prophetæ	544
Jonas Prophetæ	545
Micha Prophetæ	547
Nahum Prophetæ	550
Habacuc Prophetæ	552
Sofonias Prophetæ	554
Aggæi Prophetæ	556
Zaccharias Prophetæ	558
Malachi Prophetæ	564

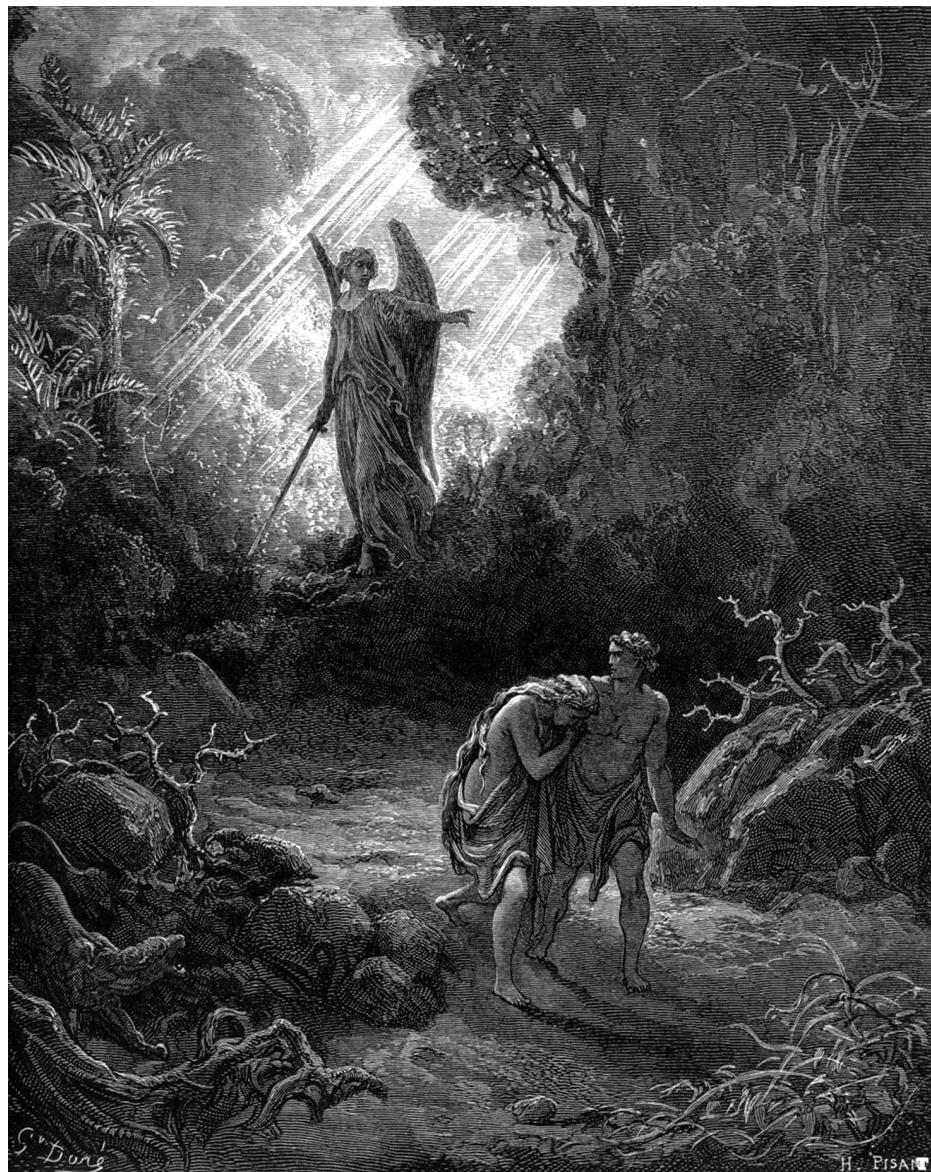
NOVUM TESTAMENTUM

Mattheum	569
Marcum	591
Lucam	605
Iohannem	629
Actuum Apostolorum	647
Romanos	671
Corinthios I	680
Corinthios II	689
Galatas	695
Ephesios	698
Philippenses	701
Colossenes	704
Thessalonicenses I	706
Thessalonicenses II	708
Timotheum I	710
Timotheum II	713
Titum	715
Philemonem	716
Hebræos	717
Iacobi	724
Petri I	727
Petri II	730
Iohannis I	732
Iohannis II	735
Iohannis III	736
Iudæ	737
Apocalypsis	738

SUPPLEMENTA

- Adiutorium Lectoris
- Glossarium
- Mappae
- Sors
- Picturae, Doré

VETUS TESTAMENTUM

Eiecitque Adam: et collocavit ante paradisum voluptatis Cherubim, et flammeum gladium,
atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitae.

Genesis 3:24

Genesis

1 In principio creavit Deus caelum, et terram. **2**

Terra autem erat inanis et vacua, et tenebrae erant super faciem abyssi: et Spiritus Domini ferebatur super aquas. **3** Dixitque Deus: Fiat lux. Et facta est lux. **4** Et vidit Deus lucem quod esset bona: et divisit lucem a tenebris. **5** Appellavitque lucem Diem, et tenebras Noctem: factumque est vespere et mane, dies unus. **6** Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum: et dividat aquas ab aquis. **7** Et fecit Deus firmamentum, divisitque aquas, quae erant sub firmamento, ab his, quae erant super firmamentum. Et factum est ita. **8** Vocavitque Deus firmamentum, Caelum: et factum est vespere et mane, dies secundus. **9** Dixit vero Deus: Congregentur aquae, quae sub caelo sunt, in locum unum: et appareat arida. Et factum est ita. **10** Et vocavit Deus aridam, Terram, congregationesque aquarium appellavit Maria. Et vidit Deus quod esset bonum. **11** Et ait: Germinet terra herbam virentem, et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. **12** Et protulit terra herbam virentem, et facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum, et habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. **13** Et factum est vespere et mane, dies tertius. **14** Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento caeli, et dividant diem ac noctem, et sint in signa et tempora, et dies et annos: **15** ut luceant in firmamento caeli, et illuminent terram. Et factum est ita. **16** Fecitque Deus duo luminaria magna: luminare maius, ut praeesset diei: et luminare minus, ut praeesset nocti: et stellas. **17** Et posuit eas in firmamento caeli, ut lucerent super terram, **18** et praeessent diei ac nocti, et dividerent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod esset bonum. **19** Et factum est vespere et mane, dies quartus. **20** Dixit etiam Deus: Producant aquae reptile animae viventis, et volatile super terram sub firmamento caeli. **21** Creavitque Deus Cete grandia, et omnem animam viventem atque notabilem, quam produxerant aquae in species suas, et omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum. **22** Benedixitque eis, voluntatis ad irrigandum paradisum, qui inde dicens: Crescite, et multiplicamini, et replete aquas maris: avesque multiplicentur super terram. **23** Et factum est vespere et mane, dies quintus. **24** Dixit quoque Deus: Producat terra animam viventem in genere suo, iumenta, et reptilia, et bestias terrae secundum species suas. Factumque est ita. **25** Et

fecit Deus bestias terrae iuxta species suas, et iumenta, et omne reptile terrae in genere suo. Et vedit Deus quod esset bonum, **26** et ait: Faciamus Hominem ad imaginem, et similitudinem nostram: et praesit piscibus maris, et volatilibus caeli, et bestiis, universaeque terrae, omniisque reptili, quod movetur in terra. **27** Et creavit Deus hominem ad imaginem et similitudinem suam: ad imaginem Dei creavit illum, masculum et feminam creavit eos. **28** Benedixitque illis Deus, et ait: Crescite et multiplicamini, et replete terram, et subiicite eam, et dominamini piscibus maris, et volatilibus caeli, et universis animantibus, quae moventur super terram. **29** Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna quae habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam: **30** et cunctis animantibus terrae, omniisque volucri caeli, et universis quae moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita. **31** Veditque Deus cuncta quae fecerat: et erant valde bona. Et factum est vespere et mane, dies sextus.

2 Igitur perfecti sunt caeli et terra, et omnis ornatus eorum. **2** Complevitque Deus die septimo opus suum quod fecerat: et requievit die septimo ab universo opere quod patrarat. **3** Et benedixit diei septimo; et sanctificavit illum: quia in ipso cessaverat ab omni opere suo quod creavit Deus ut faceret. **4** Ista sunt generationes caeli et terrae, quando creata sunt, in die quo fecit Dominus Deus caelum et terram: **5** Et omne virgultum agri et dies et annos: **15** ut luceant in firmamento caeli, antequam oriretur in terra, omnemque herbam regionis priusquam germinaret: non enim pluerat Dominus Deus super terram, et homo non erat qui operaretur terram: **6** Sed fons ascendebat e terra, irrigans universam superficiem terrae. **7** Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terrae, et inspiravit in faciem eius spiraculum vitae, et factus est homo in animam viventem. **8** Plantaverat autem Dominus Deus Paradisum voluptatis a principio: in quo posuit hominem quem formaverat. **9** Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, et ad vescendum suave: lignum etiam vitae in medio paradisi, lignumque scientiae boni et mali. **10** Et fluvius egrediebatur de loco nascitur aurum: **12** et aurum terrae illius optimum est: ibique invenitur bdellium, et lapis onychinus. **13** Et nomen fluvii secundi Gehon: ipse est qui dividitur in quattuor capita. **11** Nomen uni Phison: ipse est qui circuit omnem terram Hevilath, ubi factum est vespere et mane, dies quintus. **24** Dixit nascitur aurum: **12** et aurum terrae illius optimum quoque Deus: Producat terra animam viventem in est: ibique invenitur bdellium, et lapis onychinus. genere suo, iumenta, et reptilia, et bestias terrae **13** Et nomen fluvii secundi Gehon: ipse est qui secundum species suas. Factumque est ita. **25** Et circumit omnem terram Aethiopiae. **14** Nomen vero

fluminis tertii, Tigris: ipse vadit contra Assyrios. Quis enim indicavit tibi quod nudus essem, nisi quod Fluvius autem quartus, ipse est Euphrates. **15** Tulit ex ligno de quo praeceperam tibi ne comederes, ergo Dominus Deus hominem, et posuit eum in comedisti? **12** Dicitque Adam: Mulier, quam dedisti paradisum voluptatis, ut operaretur, et custodiret mihi sociam, dedit mihi de ligno, et comedi. **13** illum: **16** Praecepitque ei dicens: Ex omni ligno Et dixit Dominus Deus ad mulierem: Quare hoc paradisi comedere: **17** De ligno autem scientiae fecisti? Quae respondit: Serpens decepit me, et boni et mali ne comedas. in quocumque enim die comedi. **14** Et ait Dominus Deus ad serpentem: Quia comederis ex eo, morte morieris. **18** Dixit quoque fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia, Dominus Deus: Non est bonum esse hominem solum: et bestias terrae: super pectus tuum gradieris, faciamus ei adiutorium simile sibi. **19** Formatis et terram comedes cunctis diebus vitae tuae. **15** igitur, Dominus Deus, de humo cunctis animantibus Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen terrae, et universis volatilibus caeli, adduxit ea ad tuum et semen illius: ipsa conteret caput tuum, et tu Adam, ut videret quid vocaret ea: omne enim quod insidiaberis calcaneo eius. **16** Mulieri quoque dixit: vocavit Adam animae viventis, ipsum est nomen Multiplicabo aerumnas tuas, et conceptus tuos: in eius. **20** Appellavitque Adam nominibus suis cuncta dolore paries filios, et sub viri potestate eris, et ipse animantia, et universa volatilia caeli, et omnes dominabitur tui. **17** Adae vero dixit: Quia audisti bestias terrae: Adae vero non inveniebatur adiutor vocem uxoris tuae, et comedisti de ligno, ex quo, similis eius. **21** Immisit ergo Dominus Deus soporem praeceperam tibi, ne comederes, maledicta terra in Adam: cumque obdormisset, tulit unam de costis in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis eius, et replevit carnem pro ea. **22** Et aedificavit diebus vitae tuae. **18** Spinas et tribulos germinabit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in tibi, et comedes herbas terrae. **19** In sudore vultus mulierem: et adduxit eam ad Adam. **23** Dicitque tui vesceris pane tuo, donec revertaris in terram Adam: Hoc nunc, os ex ossibus meis, et caro de de qua sumptus es: quia pulvis es, et in pulverem carne mea: haec vocabitur Virago, quoniam de viro reverteris. **20** Et vocavit Adam nomen uxoris sua, sumpta est. **24** Quamobrem relinquet homo patrem Heva: eo quod mater esset cunctorum viventium. suum, et matrem, et adhaerebit uxori sua: et erunt **21** Fecit quoque Dominus Deus Adae et uxori eius duo in carne una. **25** Erat autem uterque nudus, tunicas pelliceas, et induit eos: **22** Et ait: Ecce Adam Adam scilicet et uxor eius: et non erubescabant. quasi unus ex nobis factus est, sciens bonum et malum: nunc ergo ne forte mittat manum suam, et sumat etiam de ligno vitae, et comedat, et vivat in eternum. **23** Emisit eum Dominus Deus de paradiſo voluptatis, ut operaretur terram de qua sumptus est. **24** Eiecitque Adam: et collocavit ante paradiſum voluptatis Cherubim, et flammeum gladium, atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitae.

3 Sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terrae quae fecerat Dominus Deus. Qui dixit ad mulierem: Cur praecepit vobis Deus ut non comederetis ex omni ligno paradisi? **2** Cui respondit mulier: De fructu lignorum, quae sunt in paradiſo, vescimur: **3** De fructu vero ligni, quod est in medio paradiſi, praecepit nobis Deus ne comederemus: et ne tangeremus illud, ne forte moriamur. **4** Dixit autem serpens ad mulierem: Nequaquam morte moriemini. **5** Scit enim Deus quod in quocumque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri: et eritis sicut dii, scientes bonum et malum. **6** Vedit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, et pulchrum oculis, aspectuque delectabile: et tulit de fructu illius, et comedit: deditque viro suo, qui comedit. **7** Et aperti sunt oculi amborum: cumque cognovissent se esse nudos, conserunt folia ficus, et fecerunt sibi perizomata. **8** Et cum audissent vocem Domini Dei deambulantis in paradiſo ad auram post meridiem, abscondit se Adam et uxor eius a facie Domini Dei in medio ligni paradiſi. **9** Vocavitque Domini Dei Adam, et dixit ei: Ubi es? **10** Qui ait: te erit appetitus eius, et tu dominaberis illius. **8** Vocem tuam audiri in paradiſo: et timui, eo quod nudus essem, et abscondi me. **11** Cui dixit Dominus: foras. Cumque essent in agro, consurrexit Cain

4 Adam vero cognovit uxorem suam Hevam: quae concepit et peperit Cain, dicens: Posedi hominem per Deum. **2** Rursumque peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ovium, et Cain agricola. **3** Factum est autem post multos dies ut offerret Cain de fructibus terrae munera Domino. **4** Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, et de adipibus eorum: et respexit Dominus ad Abel, et concidit vultus eius. **5** Ad Cain autem, et ad munera illius non respexit: iratusque est Cain vehementer, et concidit vultus eius. **6** Dixitque Dominus ad eum: Quare iratus es? et cur concidit facies tua? **7** Nonne si bene egeris, recipies: sin autem male, statim in foribus peccatum tuum aderit? sed sub Dominus Deus Adam, et dixit ei: Ubi es? **10** Qui ait: te erit appetitus eius, et tu dominaberis illius. **8** Dixitque Cain ad Abel fratrem suum: Egridiamur nudus essem, et abscondi me. **11** Cui dixit Dominus: foras. Cumque essent in agro, consurrexit Cain

adversus fratrem suum Abel, et interfecit eum. **9** mortuus est. **6** Vixit quoque Seth centum quinque Et ait Dominus ad Cain: Ubi est Abel frater tuus? annis, et genuit Enos. **7** Vixitque Seth postquam Qui respondit: Nescio: Numquid custos fratri mei genuit Enos, octingentis septem annis, genuitque sum ego? **10** Dixitque ad eum: Quid fecisti? vox filios et filias. **8** Et facti sunt omnes dies Seth sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. **11** Nunc nongentorum duodecim annorum, et mortuus est. igitur maledictus eris super terram, quae aperuit os **9** Vixit vero Enos nonaginta annis, et genuit Cainan. suum, et suscepit sanguinem fratris tui de manu **10** Post cuius ortum vixit octingentis quindecim tua. **12** Cum operatus fueris eam, non dabit tibi annis, et genuit filios, et filias. **11** Factique sunt fructus suos: vagus et profugus eris super terram. **13** omnes dies Enos nongenti quinque anni, et mortuus Dixitque Cain ad Dominum: Maior est iniquitas mea, est. **12** Vixit quoque Cainan septuaginta annis, quam ut veniam merear. **14** Ecce eiicis me hodie a et genuit Malaleel. **13** Et vixit Cainan, postquam facie terrae, et a facie tua abscondar, et ero vagus genuit Malaleel, octingentis quadraginta annis, et profugus in terra: omnis igitur qui invenerit me, genuitque filios et filias. **14** Et facti sunt omnes occidet me. **15** Dixitque ei Dominus: Nequaquam dies Cainan nongenti decem anni, et mortuus est. ita fiet: sed omnis qui occiderit Cain, septuplum **15** Vixit autem Malaleel sexaginta quinque annis, punietur. Posuitque Dominus in Cain signum, ut et genuit Iared. **16** Et vixit Malaleel postquam non interficeret eum omnis qui invenisset eum. **16** genuit Iared, octingentis triginta annis: et genuit Egressusque Cain a facie Domini, habitavit profugus filios et filias. **17** Et facti sunt omnes dies Malaleel in terra ad orientalem plagam Eden. **17** Cognovit octingenti nonaginta quinque anni, et mortuus est. autem Cain uxorem suam, quae concepit, et peperit **18** Vixitque Iared centum sexaginta duobus annis, et Henoch: et aedificavit civitatem, vocavitque nomen genuit Henoch. **19** Et vixit Iared, postquam genuit eius ex nomine filii sui, Henoch. **18** Porro Henoch Henoch, octingentis annis, et genuit filios et filias. genuit Irad, et Irad genuit Maviahel, et Maviahel **20** Et facti sunt omnes dies Iared nongenti sexaginta genuit Mathusael, et Mathusael genuit Lamech. duo anni, et mortuus est. **21** Porro Henoch vixit **19** Qui accepit duas uxores, nomen uni Ada, et sexaginta quinque annis, et genuit Mathusalam. nomen alteri Sella. **20** Genuitque Ada Iabel, qui fuit **22** Et vixit Henoch postquam genuit Mathusalam, pater habitantium in tentoriis, atque pastorum. trecentis annis, et genuit filios et filias. **23** Et facti **21** Et nomen fratris eius Iubal: ipse fuit pater sunt omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque canentium cithara et organo. **22** Sella quoque genuit anni. **24** Ambulavitque cum Deo, et non apparuit: Tubalcain, qui fuit malleator et faber in cuncta quia tulit eum Deus. **25** Vixit quoque Mathusala opera aeris et ferri. Soror vero Tubalcain, Noema. centum octoginta septem annis, et genuit Lamech. **23** Dixitque Lamech uxoris suis Adae et Sellae: **26** Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, Audite vocem meam uxores Lamech, auscultate septingentis octoginta duobus annis, et genuit filios sermonem meum: quoniam occidi virum in vulnus et filias. **27** Et facti sunt omnes dies Mathusala meum, et adolescentulum in livorem meum. **24** nongenti sexaginta novem anni, et mortuus est. Septuplum ultio dabitur de Cain: de Lamech vero **28** Vixit autem Lamech centum octoginta duobus septuagies septies. **25** Cognovit quoque adhuc Adam annis, et genuit filium: **29** vocavitque nomen eius uxorem suam: et peperit filium, vocavitque nomen Noe, dicens: Iste consolabitur nos ab operibus et eius Seth, dicens: Posuit mihi Deus semen aliud laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit pro Abel, quem occidit Cain. **26** Sed et Seth natus Dominus. **30** Vixitque Lamech, postquam genuit est filius, quem vocavit Enos: iste coepit invocare Noe, quingentis nonaginta quinque annis, et genuit nomen Domini. filios et filias. **31** Et facti sunt omnes dies Lamech, septingenti septuaginta septem anni, et mortuus est. **32** Noe vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham, et Iapheth.

5 Hic est liber generationis Adam. In die, qua creavit Deus hominem, ad similitudinem Dei fecit illum. **2** Masculum et feminam creavit eos, et benedixit illis: et vocavit nomen eorum Adam, in die quo creati sunt. **3** Vixit autem Adam centum triginta annis: et genuit filium ad imaginem et similitudinem suam, vocavitque nomen eius Seth. **4** Et facti sunt dies Adam, postquam genuit Seth, octingenti anni: genuitque filios et filias. **5** Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta, et

6 Cumque coepissent homines multiplicari super terram, et filias procreassent, **2** Videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. **3** Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum. **4** Gigantes autem erant super

terram in diebus illis. postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illaeque genuerunt, isti sunt potentes a saeculo viri famosi. **5** Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, **6** poenituit eum quod hominum fecisset in terra. **7** Et ingressus est Noe et filii eius, uxori terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus, **8** Delebo, eius et uxores filiorum eius cum eo in arcam inquit, hominem, quem creavi, a facie terrae, ab annorum quando diluvii aquae inundaverunt super tempore. **9** De animantibus quoque homine usque ad animantia, a reptili usque ad mundis et immundis, et de volucribus, et ex volucres caeli. poenitet enim me fecisse eos. **10** Noe omni, quod movetur super terram, **11** duo et vero invenit gratiam coram Domino. **12** Hae sunt duo ingressa sunt ad Noe in arcam, masculus generationes Noe: Noe vir iustus atque perfectus et femina, sicut praeceperat Dominus Noe. **13** fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit. **14** Et Cumque transissent septem dies, aquae diluvii genuit tres filios, Sem, Cham et Iapheth. **15** Corrupta inundaverunt super terram. **16** Anno sexcentesimo est autem terra coram Deo, et repleta est iniquitate. **17** vitae Noe, mense secundo, septimodecimo die **18** Cumque vidisset Deus terram esse corruptam, mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, et (omnis quippe caro corruperat viam suam super cataractae caeli apertae sunt: **19** et facta est pluvia terram) **20** dixit ad Noe: Finis universae carnis venit super terram quadraginta diebus et quadraginta coram me: repleta est terra iniquitate a facie eorum, noctibus. **21** In articulo diei illius ingressus est et ego disperdam eos cum terra. **22** Fac tibi arcam Noe, et Sem, et Cham, et Iapheth filii eius: uxor de lignis laevigatis: mansiunculas in arca facies, et illius, et uxores filiorum eius cum eis in arcam: bitumine linies intrinsecus, et extrinsecus. **23** Et sic facies eam: Trecentorum cubitorum erit longitudo arcae, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius. **24** Fenestram in arca facies, et in cubito consummabis summitatem eius: ostium universaque iumenta in genere suo, et omne quod arcae, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius. **25** Fenestram in arca facies, volatile secundum genus suum, universae aves, et in cubito consummabis summitatem eius: ostium omnesque volucres **26** ingressae sunt ad Noe in autem arcae pones ex latere: deorsum, coenacula, arcum, bina et bina ex omni carne, in qua erat et tristega facies in ea. **27** Ecce ego adducam aquas spiritus vitae. **28** Et quae ingressa sunt, masculus et diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, femina ex omni carne introierunt, sicut praeceperat in qua spiritus vitae est subter caelum: et Universa ei Deus: et inclusit eum Dominus deforis. **29** quae in terra sunt, consumentur. **30** Ponamque Factumque est diluvium quadraginta diebus super foedus meum tecum: et ingredieris arcam tu et filii terram: et multiplicatae sunt aquae, et elevaverunt tui, uxor tua, et uxores filiorum tuorum tecum. **31** arcam in sublime a terra. **32** Vehementer enim Et ex cunctis animantibus universae carnis bina induces in arcam, ut vivant tecum: masculini sexus terrae: porro arca ferebatur super aquas. **33** Et et feminini. **34** De volucribus iuxta genus suum, aquae praevaluerunt nimis super terram: opertique et de iumentis in genere suo, et ex omni reptili sunt omnes montes excelsi sub universo caelo. **35** terrae secundum genus suum: bina de omnibus Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes, ingredientur tecum, ut possint vivere. **36** Tolles quos operuerat. **37** Consumptaque est omnis caro igitur tecum ex omnibus escis, quae mandi possunt, quae movebatur super terram, volucrum, bestiarum, et comportabis apud te: et erunt tam tibi, quam illis in cibum. **38** Fecit igitur Noe omnia, quae praeceperat illi Deus.

7 Dixitque Dominus ad eum: Ingredere tu, et omnis domus tua in arcum: te enim vidi iustum coram me in generatione hac. **8** Ex omnibus animantibus mundis tolle septena et septena, masculum et feminam: de animantibus vero immundis duo et duo, masculum et feminam. **9** Sed et de volatilibus caeli septena et septena, masculum et feminam: ut salvetur semen super faciem universae terrae. **10** Adhuc enim, et post dies septem ego pluam

super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et delebo omnem substantiam, quam feci, mandaverat ei Dominus. **11** Eratque sexcentorum annorum quando diluvii aquae inundaverunt super tempore. **12** De animantibus quoque homine usque ad animantia, a reptili usque ad mundis et immundis, et de volucribus, et ex volucres caeli. poenitet enim me fecisse eos. **13** Et ingressus est Noe et filii eius, uxori terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus, **14** Delebo, eius et uxores filiorum eius cum eo in arcam inquit, hominem, quem creavi, a facie terrae, ab annorum quando diluvii aquae inundaverunt super tempore. **15** Corrupta inundaverunt super terram. **16** Anno sexcentesimo est autem terra coram Deo, et repleta est iniquitate. **17** vitae Noe, mense secundo, septimodecimo die **18** Cumque vidisset Deus terram esse corruptam, mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, et (omnis quippe caro corruperat viam suam super cataractae caeli apertae sunt: **19** et facta est pluvia terram) **20** dixit ad Noe: Finis universae carnis venit super terram quadraginta diebus et quadraginta coram me: repleta est terra iniquitate a facie eorum, noctibus. **21** In articulo diei illius ingressus est et ego disperdam eos cum terra. **22** Fac tibi arcam Noe, et Sem, et Cham, et Iapheth filii eius: uxor de lignis laevigatis: mansiunculas in arca facies, et illius, et uxores filiorum eius cum eis in arcam: bitumine linies intrinsecus, et extrinsecus. **23** Et sic facies eam: Trecentorum cubitorum erit longitudo arcae, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius. **24** Fenestram in arca facies, volatile secundum genus suum, universae aves, et in cubito consummabis summitatem eius: ostium omnesque volucres **25** ingressae sunt ad Noe in autem arcae pones ex latere: deorsum, coenacula, arcum, bina et bina ex omni carne, in qua erat et tristega facies in ea. **26** Ecce ego adducam aquas spiritus vitae. **27** Et quae ingressa sunt, masculus et diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, femina ex omni carne introierunt, sicut praeceperat in qua spiritus vitae est subter caelum: et Universa ei Deus: et inclusit eum Dominus deforis. **28** quae in terra sunt, consumentur. **29** Ponamque Factumque est diluvium quadraginta diebus super foedus meum tecum: et ingredieris arcam tu et filii terram: et multiplicatae sunt aquae, et elevaverunt tui, uxor tua, et uxores filiorum tuorum tecum. **30** arcam in sublime a terra. **31** Vehementer enim Et ex cunctis animantibus universae carnis bina induces in arcam, ut vivant tecum: masculini sexus terrae: porro arca ferebatur super aquas. **32** Et et feminini. **33** De volucribus iuxta genus suum, aquae praevaluerunt nimis super terram: opertique et de iumentis in genere suo, et ex omni reptili sunt omnes montes excelsi sub universo caelo. **34** terrae secundum genus suum: bina de omnibus Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes, ingredientur tecum, ut possint vivere. **35** Tolles quos operuerat. **36** Consumptaque est omnis caro igitur tecum ex omnibus escis, quae mandi possunt, quae movebatur super terram, volucrum, bestiarum, et comportabis apud te: et erunt tam tibi, quam illis in cibum. **37** Fecit igitur Noe omnia, quae praeceperat illi Deus.

8 Recordatus autem Deus Noe, cunctorumque animantium, et omnium iumentorum, quae erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram,

et imminutae sunt aquae. **2** Et clausi sunt fontes abyssi, et cataractae caeli: et prohibitae sunt pluviae de caelo. **3** Reversaeque sunt aquae de terra eentes terram. **2** Et terror vester ac tremor sit super et redeuntes: et coeperunt minui post centum cuncta animalia terrae, et super omnes volucres quinquaginta dies. **4** Requievitque arca mense caeli, cum universis quae moventur super terram: septimo, vigesimo septimo die mensis super montes omnes pisces maris manui vestrae traditi sunt. **3** Et Armeniae. **5** At vero aquae ibant et decrescebant omne, quod movetur et vivit, erit vobis in cibum: usque ad decimum mensem: decimo enim mense, quasi olera virentia tradidi vobis omnia. **4** Excepto, primo die mensis, apparuerunt cacumina montium. quod carnem cum sanguine non comedetis. **5** **6** Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram arcae, quam fecerat, dimisit corvum: manu cunctarum bestiarum: et de manu hominis, qui egrediebatur, et non revertebatur, donec siccarentur aquae super terram. **8** Emisit quoque animam hominis. **6** Quicumque effuderit humanum columbam post eum, ut videret si iam cessassent sanguinem, fundetur sanguis illius: ad imaginem aquae super faciem terrae. **9** Quae cum non quippe Dei factus est homo. **7** Vos autem crescite invenisset ubi requiesceret pes eius, reversa est ad arcum: aquae enim erant super universam et implete eam. **8** Haec quoque dixit Deus ad terram: extenditque manum suam, et apprehensam intulit in arcum. **10** Expectatis autem ultra septem diebus aliis, rursum dimisit columbam ex arca. post vos: **10** et ad omnem animam viventem, quae at illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivae virentibus foliis in ore suo. intellexit ergo Noe quod cessassent aquae super terram. **12** de arca, et universis bestiis terrae. **11** Statuam Expectavitque nihilominus septem alias dies: et pactum meum vobiscum, et cum semine vestro emisit columbam, quae non est reversa ultra ad interficietur omnis caro aquis diluvii, neque erit eum. **13** Igitur sexcentesimo primo anno, primo deinceps diluvium dissipans terram. **12** Dixitque mense, prima die mensis imminutae sunt aquae Deus: Hoc signum foederis quod do inter me et vos, super terram: et aperiens Noe tectum arcae, aspergit, et ad omnem animam viventem, quae est vobiscum viditque quod exiccata esset superficies terrae. **14** in generationes sempiternas: **13** Arcum meum Mense secundo, septimo et vigesimo die mensis ponam in nubibus, et erit signum foederis inter arefacta est terra. **15** Locutus est autem Deus ad Noe, me, et inter terram. **14** Cumque obduxero nubibus dicens: **16** Egressere de arca, tu et uxor tua, filii tui et uxores filiorum tuorum tecum. **17** Cuncta animantia, recordabor foederis mei vobiscum, et cum omni quae sunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus quam in bestiis et universis reptilibus, quae reptant super terram, educ tecum, et ingredimini super terram: crescite et multiplicamini super eam. **18** et recordabor foederis sempiterni quod pactum est Egressus est ergo Noe, et filii eius: uxor illius, inter Deum et omnem animam viventem universae et uxores filiorum eius cum eo. **19** Sed et omnia carnis quae est super terram. **17** Dixitque Deus ad animantia, iumenta, et reptilia quae reptant super terram secundum genus suum, egressa sunt de me et omnem carnem super terram. **18** Erant ergo arca. **20** Aedificavit autem Noe altare Domino: et filii Noe, qui egressi sunt de arca, Sem, Cham, et tollens de cunctis pecoribus et volucribus mundis, Iapheth: porro Cham ipse est pater Chanaan. **19** obtulit holocausta super altare. **21** Odoratusque est Dominus odorem suavitatis, et ait: Nequaquam est Dominus odorem suavitatis, et ait: Nequaquam omne genus hominum super universam terram. ultra maledicam terrae propter homines: sensus ultra maleficam terrae propter homines: sensus **20** Coepitque Noe vir agricola exercere terram, et enim et cogitatio humani cordis in malum prona plantavit vineam. **21** Bibensque vinum inebriatus sunt ab adolescentia sua: non igitur ultra percutiam est, et nudatus in tabernaculo suo. **22** Quod cum omnem animam viventem sicut feci. **22** Cunctis vidisset Cham pater Chanaan, verenda scilicet patris diebus terrae, sementis et messis, frigus et aestus, sui nudata, nunciavit duobus fratribus suis foras. aestas et hiems, nox et dies non requiescent. **23** At vero Sem et Iapheth pallium imposuerunt humeris suis, et incidentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum aversae erant,

et patris virilia non viderunt. **24** Evigilans autem Aduram, et Uzal, et Decla, **28** et Ebal, et Abimael, Noe ex vino, cum didicisset quae fecerat ei filius Saba, **29** et Ophir, et Hevila, et Iobab. omnes isti, suus minor, **25** ait: Maledictus Chanaan, servus filii lectan. **30** Et facta est habitatio eorum de Messa servorum erit fratribus suis. **26** Dixitque: Benedictus per gentibus usque Sephar montem orientalem. **31** Dominus Deus Sem, sit Chanaan servus eius. **27** Isti sunt filii Sem secundum cognationes et linguis, Dilatet Deus Iapheth, et habitet in tabernaculis et regiones in gentibus suis. **32** Hae familiae Noe Sem, sitque Chanaan servus eius. **28** Vixit autem iuxta populos et nationes suas. Ab his divisae sunt Noe post diluvium trecentis quinquaginta annis. gentes in terra post diluvium.

29 Et impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum: et mortuus est.

11 Erat autem terra labii unius, et sermonum eorumdem. **2** Cumque proficerentur de

10 Hae sunt generationes filiorum Noe, Sem, oriente, invenerunt campum in terra Sennaar, et Cham, et Iapheth: natique sunt eis filii post habitaverunt in eo. **3** Dixitque alter ad proximum diluvium. **2** Filii Iapheth: Gomer, et Magog, et Madai, suum: Venite, faciamus lateres, et coquamus eos et Iavan, et Thubal, et Mosoch, et Thiras. **3** Porro igni. Habueruntque lateres pro saxis, et bitumen filii Gomer: Ascenez et Riphath et Thogorma. **4** Filii pro caemento: **4** et dixerunt: Venite, faciamus nobis autem Iavan: Elisa et Tharsis, Cetthim et Dodanim. civitatem et turrim, cuius culmen pertingat ad **5** Ab his divisae sunt insulæ gentium in regionibus caelum: et celebremus nomen nostrum antequam suis, unusquisque secundum linguam suam et dividamur in universas terras. **5** Descendit autem familias suas in nationibus suis. **6** Filii autem Cham: Dominus ut videret civitatem et turrim, quam Chus, et Mesraim, et Phuth, et Chanaan. **7** Filii aedificabant filii Adam, **6** et dixit: Ecce, unus est autem Chus: Saba, et Hevila, et Sabatha, et Regma, populus, et unum est labium omnibus: cooperuntque et Sabatacha. Filii Regma: Saba, et Dadan. **8** Porro hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, donec Chus genuit Nemrod: ipse coepit esse potens in eas opere compleant. **7** Venite igitur, descendamus, terra, **9** et erat robustus venator coram Domino. et confundamus ibi linguam eorum, ut non audiat Ob hoc exivit proverbium: Quasi Nemrod robustus unusquisque vocem proximi sui. **8** Atque ita venator coram Domino. **10** Fuit autem principium divisit eos Dominus ex illo loco in universas regni eius Babylon, et Arach, et Achad, et Chalanne, terras, et cessaverunt aedificare civitatem. **9** Et in terra Sennaar. **11** De terra illa egressus est Assur, idcirco vocatum est nomen eius Babel, quia ibi et aedificavit Niniven, et plateas civitatis, et Chale. confusum est labium universae terrae: et inde **12** Resen quoque inter Niniven et Chale: haec est dispersit eos Dominus super faciem cunctarum civitas magna. **13** At vero Mesraim genuit Ludim, et regionum. **10** Hae sunt generationes Sem: Sem erat Ananim, et Laabim, et Nephthuim, **14** et Phetrusim, centum annorum quando genuit Arphaxad, biennio et Chasluim: de quibus egressi sunt Philisthiim post diluvium. **11** Vixitque Sem postquam genuit et Capthorim. **15** Chanaan autem genuit Sidonem Arphaxad, quingentis annis: et genuit filios et filias. primogenitum suum, Hethaeum, **16** et Iebusaeum, **12** Porro Arphaxad vixit triginta quinque annis, et Amorrhaeum, et Gergesaeum, **17** et Hevaeum, et et genuit Sale. **13** Vixitque Arphaxad postquam Araceum: Sinaeum, **18** et Aradium, Samaraeum genuit Sale, trecentis tribus annis: et genuit filios et et Amathaeum: et per hos disseminati sunt populi filias. **14** Sale quoque vixit triginta annis, et genuit Chananaeorum. **19** Factique sunt termini Chanaan Heber. **15** Vixitque Sale postquam genuit Heber, venientibus a Sidone Geraram usque ad Gazam, quadrigenitis tribus annis: et genuit filios et filias. donec ingrediaris Sodomam et Gomorrhām, et **16** Vixit autem Heber triginta quattuor annis, et Adamam, et Seboim usque Lasa. **20** Hi sunt filii Cham genuit Phaleg. **17** Et vixit Heber postquam genuit in cognitionibus, et linguis, et generationibus, Phaleg, quadrigenitis triginta annis: et genuit filios terrisque et gentibus suis. **21** De Sem quoque nati et filias. **18** Vixit quoque Phaleg triginta annis, et sunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Iapheth genuit Reu. **19** Vixitque Phaleg postquam genuit maiore. **22** Filii Sem: Aelam et Assur, et Arphaxad, Reu, ducentis novem annis, et genuit filios et filias. et Lud, et Aram. **23** Filii Aram: Us, et Hul, et Gether, **20** Vixit autem Reu triginta duabus annis, et genuit et Mes. **24** At vero Arphaxad genuit Sale, de quo Sarug. **21** Vixit quoque Reu postquam genuit Sarug, ortus est Heber. **25** Natique sunt Heber filii duo: ducentis septem annis: et genuit filios et filias. **22** nomen uni Phaleg, eo quod in diebus eius divisa sit Vixit vero Sarug triginta annis, et genuit Nachor. **23** terra: et nomen fratris eius lectan. **26** Qui lectan Vixitque Sarug postquam genuit Nachor, ducentis genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, Iare, **27** et annis: et genuit filios et filias. **24** Vixit autem

Nachor viginti novem annis, et genuit Thare. **25** obsecro te, quod soror mea sis: ut bene sit mihi Vixitque Nachor postquam genuit Thare, centum propter te, et vivat anima mea ob gratiam tui. decem et novem annis: et genuit filios et filias. **26** **14** Cum itaque ingressus esset Abram Aegyptum, Vixitque Thare septuaginta annis, et genuit Abram viderunt Aegyptii mulierem quod esset pulchra et Nachor, et Aran. **27** Hae sunt autem generationes nimis. **15** Et nunciaverunt principes Pharaoni, et Thare: Thare genuit Abram, Nachor, et Aran. Porro laudaverunt eam apud illum: et sublata est mulier Aran genuit Lot. **28** Mortuusque est Aran ante in domum Pharaonis. **16** Abram vero bene usi Thare patrem suum, in terra nativitatis suaee in Ur sunt propter illam: Fueruntque ei oves et boves, Chaldaeorum. **29** Duxerunt autem Abram et Nachor et asini, et servi et famulæ, et asinae et camelii. uxores: nomen uxorii Abram, Sarai: et nomen **17** Flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis uxorii Nachor, Melcha filia Aran patris Melchae, maximis, et domum eius propter Sarai uxorem et patris Ieschae. **30** Erat autem Sarai sterilis, nec Abram. **18** Vocavitque Pharaao Abram, et dixit ei: habebat liberos. **31** Tulit itaque Thare Abram filium Quidnam est hoc quod fecisti mihi? quare non suum, et Lot filium Aran, filium filii sui, et Sarai indicasti quod uxor tua esset? **19** Quam ob causam nurum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos dixisti esse sororem tuam, ut tollerem eam mihi in de Ur Chaldaeorum, ut irent in terram Chanaan: uxorem? Nunc igitur ecce coniuix tua, accipe eam, veneruntque usque Haran, et habitaverunt ibi. et vade. **20** Praecepitque Pharaao super Abram viris: **32** Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque et deduxerunt eum, et uxorem illius, et omnia quae annorum, et mortuus est in Haran.

12 Dixit autem Dominus ad Abram: Egedere de terra tua, et de cognitione tua, et de domo patris tui, et veni in terram, quam monstravero ad australem plagam. **2** Faciamque te in gentem magnam, et in possessione auri et argenti. **3** Reversusque est benedicam tibi, et magnificabo nomen tuum, per iter, quo venerat, a meridie in Bethel usque ad erisque benedictus. **3** Benedicam benedicentibus locum ubi prius fixerat tabernaculum inter Bethel et tibi, et maledicam maledicentibus tibi, atque IN Hai: **4** in loco altaris quod fecerat prius, et invocavit TE benedicentur universae cognationes terrae. **4** ibi nomen Domini. **5** Sed et Lot qui erat cum Abram, Egressus est itaque Abram sicut praeceperat ei fuerunt greges ovium, et armenta, et tabernacula. Dominus, et ivit cum eo Lot: septuaginta quinque **6** Nec poterat eos capere terra, ut habitarent simul: annorum erat Abram cum egredetur de Haran. **5** erat quippe substantia eorum multa, et nequibant Tulitque Sarai uxorem suam, et Lot filium fratris habitare communiter. **7** Unde et facta est rixa sui, universamque substantiam quam possederant, inter pastores gregum Abram et Lot. Eo autem et animas suas fecerant in Haran: et egressi sunt tempore Chananaeus et Pherezaeus habitabant in ut irent in terram Chanaan. Cumque venissent terra illa. **8** Dicit ergo Abram ad Lot: Ne quaeso sit in eam, **6** pertransivit Abram terram usque ad iurgium inter me et te, et inter pastores meos, et locum Sichem, et usque ad convallum illustrem: pastores tuos: fratres enim sumus. **9** Ecce universa Chananaeus autem tunc erat in terra. **7** Apparuit terra coram te est: recede a me, obsecro: si ad autem Dominus Abram, et dixit ei: Semini tuo dabo sinistram ieris, ego dexteram tenebo: si tu dexteram terram hanc. Qui aedificavit ibi altare Domino, elegeris, ego ad sinistram pergam. **10** Elevatis itaque qui apparuerat ei. **8** Et inde transgrediens ad Lot oculis, vidit omnem circa regionem Iordanis, montem, qui erat contra orientem Bethel, tetendit quae universa irrigabatur antequam subverteret ibi tabernaculum suum, ab occidente habens Bethel, Dominus Sodomam et Gomorrah, sicut paradisus et ab oriente Hai: aedificavit quoque ibi altare Domini, et sicut Aegyptus venientibus in Segor. Domino, et invocavit nomen eius. **9** Perrexitque **11** Elegitque sibi Lot regionem circa Iordanem, et Abram vadens, et ultra progrediens ad meridiem. **10** recessit ab Oriente: divisique sunt alterutrum a Facta est autem fames in terra: descenditque Abram fratre suo. **12** Abram habitavit in terra Chanaan: in Aegyptum, ut peregrinaretur ibi: praevaluerat Lot vero moratus est in oppidis, quae erant circa enim fames in terra. **11** Cumque prope esset ut Iordanem, et habitavit in Sodomis. **13** Homines ingredieretur Aegyptum, dixit Sarai uxorii suaee: autem Sodomitae pessimi erant, et peccatores Novi quod pulchra sis mulier: **12** et quod cum coram Domino nimis. **14** Dixitque Dominus ad viderint te Aegyptii, dicturi sunt: Uxor illius est: Abram, postquam divisus est ab eo Lot: Leva oculos et interficiens me, et te reservabunt. **13** Dic ergo, tuos in directum, et vide a loco, in quo nunc

es, ad aquilonem et meridiem, ad orientem et eos, et persecutus est eos usque Hoba, et Phoenicem, occidentem. **15** Omnem terram, quam conspicias, quae est ad laevam Damasci. **16** Reduxitque omnem tibi dabo, et semini tuo usque in sempiternum. **16** substantiam, et Lot fratrem suum cum substantia Faciamque semen tuum sicut pulverem terrae: si illius, mulieres quoque et populum. **17** Egressus est quis potest hominum numerare pulverem terrae, autem rex Sodomorum in occursum eius postquam semen quoque tuum numerare poterit. **17** Surge reversus est a caede Chodorlahomor, et regum qui ergo, et perambula terram in longitudine, et in cum eo erant in valle Save, quae est vallis regis. **18** latitudine sua: quia tibi datus sum eam. **18** At vero Melchisedech rex Salem, proferens panem Movens igitur tabernaculum suum Abram, venit et vinum, erat enim Sacerdos Dei altissimi, **19** et habitavit iuxta convallem Mambre, quae est in benedixit ei, et ait: Benedictus Abram Deo excenso, qui creavit caelum et terram: **20** et benedictus Deus excelsus, quo protegente, hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. **21** Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi animas, cetera tolle tibi. **22** Qui respondit ei: Levo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem caeli et terrae, **23** quod a filo subtegminis usque ad corigiam caligae, non accipiam ex omnibus quae tua sunt, ne diccas: Ego ditavi Abram: **24** exceptis his, quae comedunt iuvenes, et partibus virorum, qui venerunt mecum, Aner, Eschol, et Mambre: isti accipient partes suas.

14 Factum est autem in illo tempore, ut Amraphel rex Sennaar, et Arioch rex Ponti, et Chodorlahomor rex Elamitarum, et Thadal rex Gentium **2** inirent bellum contra Bara regem Sodomorum, et contra Bersa regem Gomorrhæ, et contra Sennaab regem Adamae, et contra Semeber regem Seboim, contraque regem Balæ, ipsa est Segor. **3** Omnes hi convenerunt in vallem Silvestrem, quae nunc est mare salis. **4** Duodecim enim annis servierunt Chodorlahomor, et tertiodecimo anno recesserunt ab eo. **5** Igitur quartodecimo anno venit Chodorlahomor, et reges qui erant cum eo: percusseruntque Raphaim in Astaroth et Carnaim, et Zuzim cum eis, et Emin in Save Cariathaim, **6** et Chorraeos in montibus Seir, usque ad Campestria Pharan, quae est in solitudine. **7** Reversique sunt, et venerunt usque ad fontem Misphat, ipsa est Cades: et percusserunt omnem regionem Amalecitarum, et Amorrhæum, qui habitabat in Asasonthamar. **8** semen: et ecce vernaculaus meus, heres meus erit. **4** Et egressi sunt rex Sodomorum, et rex Gomorrhæ, Statimque sermo Domini factus est ad eum, dicens: rexque Adamae, et rex Seboim, necnon et rex Balæ, Non erit hic heres tuus: sed qui egredietur de utero quae est Segor: et direxerunt aciem contra eos in valle Silvestri: **9** scilicet adversus Chodorlahomor rex Elamitarum, et Thadal regem gentium, et regem Gomorrhæ, terga verterunt, possideres eam. **8** At ille ait: Domine Deus, unde cecideruntque ibi: et qui remanserant, fugerunt ad montem. **11** Tulerunt autem omnem substantiam respondens Dominus: Sume, inquit, mihi vaccam Sodomorum et Gomorrhæ, et universa quae ad cibum pertinent, et abierunt: **12** necnon et Lot et filium fratris Abram, qui tollens universa haec, divisit ea per medium, et habitabat in Sodomis. **13** Et ecce unus, qui evaserat, utrasque partes contra se altrinsecus posuit: aves nunciavit Abram Hebraeo, qui habitabat in convalle Mambræ Amorrhæi fratris Escol, et fratris Aner: hi super cadavera, et abigebat eas Abram. **12** Cumque enim pepigerant foedus cum Abram. **14** Quod cum sol occumberet, sopor irruit super Abram, et horror audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, magnus et tenebrosus invasit eum. **13** Dictumque numeravit expeditos vernaculaus suos trecentos est ad eum: Scito praenoscens quod peregrinum decem, et octo: et persecutus est eos usque Dan. **15** futurum sit semen tuum in terra non sua, et Et divisis sociis, irruit super eos nocte: percussitque subiicient eos servituti, et afflagent quadringentis

15 His itaque transactis, factus est sermo Domini ad Abram per visionem dicens: Noli timere Abram, ego protector tuus sum, et merces tua magna nimis. **2** Dixitque Abram: Domine Deus, quid dabis mihi? ego vadam absque liberis: et filius procuratoris domus meae iste Damascus et percusserunt omnes regiones Amalecitarum, Eliezer. **3** Addiditque Abram: Mihi autem non dedisti et Amorrhæum, qui habitabat in Asasonthamar. **8** semen: et ecce vernaculaus meus, heres meus erit. **4** Et egressi sunt rex Sodomorum, et rex Gomorrhæ, Statimque sermo Domini factus est ad eum, dicens: rexque Adamae, et rex Seboim, necnon et rex Balæ, Non erit hic heres tuus: sed qui egredietur de utero quae est Segor: et direxerunt aciem contra eos in valle Silvestri: **9** scilicet adversus Chodorlahomor rex Elamitarum, et Thadal regem gentium, et regem Gomorrhæ, terga verterunt, possideres eam. **8** At ille ait: Domine Deus, unde cecideruntque ibi: et qui remanserant, fugerunt ad montem. **11** Tulerunt autem omnem substantiam respondens Dominus: Sume, inquit, mihi vaccam Sodomorum et Gomorrhæ, et universa quae ad cibum pertinent, et abierunt: **12** necnon et Lot et filium fratris Abram, qui tollens universa haec, divisit ea per medium, et habitabat in Sodomis. **13** Et ecce unus, qui evaserat, utrasque partes contra se altrinsecus posuit: aves nunciavit Abram Hebraeo, qui habitabat in convalle Mambræ Amorrhæi fratris Escol, et fratris Aner: hi super cadavera, et abigebat eas Abram. **12** Cumque enim pepigerant foedus cum Abram. **14** Quod cum sol occumberet, sopor irruit super Abram, et horror audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, magnus et tenebrosus invasit eum. **13** Dictumque numeravit expeditos vernaculaus suos trecentos est ad eum: Scito praenoscens quod peregrinum decem, et octo: et persecutus est eos usque Dan. **15** futurum sit semen tuum in terra non sua, et Et divisis sociis, irruit super eos nocte: percussitque subiicient eos servituti, et afflagent quadringentis

annis. **14** Verumtamen gentem, cui servituri sunt, sex annorum erat Abram quando peperit ei Agar ego iudicabo: et post haec egredientur cum magna Ismaele.

substantia. **15** Tu autem ibis ad patres tuos in pace, sepultus in senectute bona. **16** Generatione autem quarta revertentur huc: neicum enim completae sunt iniquitates Amorrhæorum usque ad praesens tempus. **17** Cum ergo occubuisset sol, facta est caligo tenebrosa, et apparuit clibanus fumans, et lampas ignis transiens inter divisiones illas. **18** In illo die pepigit Dominus foedus cum Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc a fluvio Aegypti usque ad flumen magnum Euphraten, **19** Cinaeos, et Cenezaeos, Cedmonaeos, **20** et Hethaeos, et Pherezaeos, Raphaim quoque, **21** et Amorrhæos, et Chananaeos, et Gergesaeos, et Iebusaeos.

16 Igitur Sarai, uxor Abram, non genuerat sibi liberos: sed habens ancillam Aegyptiam nomine Agar, **2** dixit marito suo: Ecce, conclusit me Dominus, ne parerem: ingredere ad ancillam meam, si forte saltem ex illa suscipiam filios. Cumque ille acquiesceret deprecanti, **3** tulit Agar Aegyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare coeprant in terra Chanaan: et dedit eam viro suo uxorem. **4** Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse se videns, despexit dominam suam. **5** Dixitque Sarai ad Abram: Inique agis contra me: ego dedi ancillam meam in sinum tuum, quae videns quod conceperit, despiciet me habet. iudicet Dominus inter me, et te. **6** Cui respondens Abram: tam vernaculus, quam emptitius circumcidetur, et vos, et semen tuum post te in generationibus suis. **10** Hoc est pactum meum quod observabitis inter me et vos, et semen tuum post te: Circumcidetur ex vobis omne masculinum: **11** et circumcidetis carnem praeputii vestri, ut sit in signum foederis inter me et vos. **12** Infans octo dierum circumcidetur in vobis, omne masculinum in generationibus vestris: Dominus inter me, et te. **7** Cumque invenisset eam angelus Domini iuxta fontem aquae in solitudine, quae est in via Sur in deserto, **8** dixit ad illam: Agar ancilla Sarai, unde venis? et quo vadis? quae respondit: A facie Sarai dominæ meae ego fugio. **9** Dixitque ei angelus Domini: Revertere ad dominam tuam, et humiliare sub manu illius. **10** Et rursum: Multiplicans, inquit, multiplicabo semen tuum, et non numerabitur præ multitidine. **11** Ac deinceps: Ecce, ait, concepisti, et paries filium: vocabisque nomen eius Ismael, eo quod audierit Dominus afflictionem tuam. **12** Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes, et manus omnium contra eum: et e regione universorum fratrum suorum figet tabernacula. **13** Vocavit autem nomen Domini qui loquebatur ad eam: Tu Deus qui vidisti me. Dixit enim: Profecto hic vidi posteriora videntis me. **14** Propterea appellavit puteum illum, valde: duodecim duces generabit, et faciam illum in Puteum viventis et videntis me. Ipse est inter gentem magnam. **15** Peperitque Agar Abrae filium: ad Isaac, quem pariet tibi Sara tempore isto in anno qui vocavit nomen eius Ismael. **16** Octoginta et

17 Postquam vero nonaginta et novem annorum esse cooperat, apparuit ei Dominus: dixitque ad eum: Ego Deus omnipotens: ambula coram me, et esto perfectus. **2** Ponamque foedus meum inter me et te, et multiplicabo te vehementer nimis. **3** Cecidit Abram pronus in faciem. **4** Dixitque ei Deus: Ego sum, et pactum meum tecum, erisque pater multarum gentium. **5** Nec ultra vocabitur nomen tuum Abram: sed appellaberis Abraham: quia patrem multarum gentium constitui te. **6** Faciamque te crescere vehementissime, et ponam te in gentibus, regesque ex te egredientur. **7** Et statuam pactum meum inter me et te, et inter semen tuum post te in generationibus suis foedere semipaterno: ut sim Deus tuus, et seminis tui post te. **8** Daboque tibi et semini tuo terram peregrinationis tuae, omnem terram Chanaan in possessionem aeternam, eroque Deus eorum. **9** Dixit iterum Deus ad Abraham: Et tu ergo custodes pactum meum, et semen tuum post te in generationibus suis. **10** Hoc est pactum meum quod observabitis inter me et vos, et semen tuum post te: Circumcidetur ex vobis omne masculinum: **11** et circumcidetis carnem praeputii vestri, ut sit in signum foederis inter me et vos. **12** Infans octo dierum circumcidetur in vobis, omne masculinum in generationibus vestris: **14** Masculus, cuius praeputii caro circumcisæ non fuerit, delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit. **15** Dixit quoque Deus ad Abraham: Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram. **16** Et benedicam ei, et ex illa dabo tibi filium cui benedicturus sum, eritque in nationes, et reges populorum orientur ex eo. **17** Cecidit Abraham in faciem suam, et risit, dicens in corde suo: Putasne centenario nascetur filius? et Sara nonagenaria pariet? **18** Dixitque ad Deum: Utinam Ismael vivat coram te. **19** Et ait Deus ad Abraham: Sara uxor tua pariet tibi filium, vocabisque nomen eius Isaac, et constituam pactum meum illi in foedus sempiternum, et semini eius post eum. **20** Super Ismael quoque exaudivi te. ecce, benedicam ei, et augebo, et multiplicabo eum vidisti me. **21** Pactum vero meum statuam altero. **22** Cumque finitus esset sermo loquentis cum eo, ascendit Deus ad Abraham. **23** Tulit autem

Abraham Ismael filium suum, et omnes vernaculos et BENEDICENDAE sint in illo omnes nationes domus sua, universosque quos emerat, cunctos terrae? **19** Scio enim quod praecepturus sit filiis mares ex omnibus viris domus sua: et circumcidit suis, et domui sua post se ut custodian viam carnem praeputii eorum statim in ipsa die, sicut Domini, et faciant iudicium et iustitiam: ut adducat praeceperat ei Deus. **24** Abraham nonaginta et Dominus propter Abraham omnia quae locutus novem erat annorum quando circumcidit carnem est ad eum. **20** Dixit itaque Dominus: Clamor praeputii sui. **25** Et Ismael filius suus tredecim Sodomorum et Gomorrhæorum multiplicatus est, annos impleverat tempore circumcisionis sua. **26** et peccatum eorum aggravatum est nimis. **21** Eadem die circumcisus est Abraham et Ismael filius Descendam, et videbo utrum clamorem qui venit ad eius. **27** Et omnes viri domus illius, tam vernaculi, quam emptitii et alienigenae pariter circumcisi sunt.

18 Apparuit autem ei Dominus in convalle Mambre sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei. **2** Cumque elevasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum: quos cum vidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, et adoravit in terram. **3** Et dixit: Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transeas servum tuum: **4** sed afferam pauxillum aquae, et laventur pedes vestri, et requiescite sub arbore. **5** Ponamque buccellam panis, et confortetur cor vestrum, postea transibitis: idcirco enim declinastis ad servum vestrum. Qui dixerunt: Fac ut locutus es. **6** Festinavit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria sata similae commisce, et fac subcinericios panes. **7** Ipse vero ad armentum cucurrit, et tulit inde vitulum tenerrimum et optimum, deditque puer: qui festinavit, et coxit illum. **8** Tulit quoque butyrum et lac, et vitulum quem coxerat, et posuit coram eis: ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. **9** Cumque comedissent, dixerunt ad eum: Ubi est Sara uxor tua? ille respondit: Ecce in tabernaculo est. **10** Cui dixit: Revertens veniam ad te tempore isto, vita comite, et habebit filium Sara uxor tua. Quo auditio, Sara risit post ostium tabernaculi. **11** Erant autem ambo senes, provectaeque aetatis, et desierant Saræ fieri muliebria. **12** Quae risit occulte dicens: Postquam consenui, et dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo? **13** Dixit autem Dominus ad Abraham: Quare risit Sara, dicens: Num vere paritura sum anus? **14** Numquid Deo quidquam est difficile? iuxta condictum revertar ad te hoc eodem tempore, vita comite, et habebit Sara filium. **15** Negavit Sara, dicens: Non risi, timore perterrita. Dominus autem: Non est, inquit, ita: sed risisti. **16** Cum ergo surrexisserint inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam: et Abraham simul gradiebatur, deducens eos. **17** Dixitque Dominus: Num celare potero Abraham quae gesturus sum: **18** cum futurus sit in gentem magnam, ac robustissimam,

me, opere compleverint: an non est ita, ut sciam. **22** Converteruntque se inde, et abierunt Sodomam: Abraham vero adhuc stabat coram Domino. **23** Et appropinquans ait: Numquid perdes iustum cum impio? **24** Si fuerint quinquaginta iusti in civitate, peribunt simul? et non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerint in eo? **25** Absit a te, ut rem hanc facias, et occidas iustum cum impio, fiatque iustus sicut impius, non est hoc tuum: qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc. **26** Dixitque Dominus ad eum: Si invenero Sodomis quinquaginta iustos in medio civitatis, dimittam omni loco propter eos. **27** Respondensque Abraham, ait: Quia semel coepi, loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis. **28** Quid si minus quinquaginta iustis quinque fuerint? delebis, quia quadraginta quinque, universam urbem? Et ait: Non delebo, si invenero ibi quadraginta quinque. **29** Rursumque locutus est ad eum: Sin autem quadraginta ibi inventi fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta. **30** Ne quaeso, inquit, indignaris Domine, si loquar: Quid si ibi inventi fuerint triginta? Respondit: Non faciam, si invenero ibi triginta. **31** Quia semel, ait, coepi loquar ad Dominum meum: Quid si ibi inventi fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti. **32** Obsecro, inquit, ne irascaris Domine, si loquar adhuc semel: Quid si inventi fuerint ibi decem? Et dixit: Non delebo propter decem. **33** Abiitque Dominus, postquam cessavit loqui ad Abraham: et ille reversus est in locum suum.

19 Veneruntque duo Angeli Sodomam vespere, et sedente Lot in foribus civitatis. Qui cum vidisset eos, surrexit, et ivit obviam eis: adoravitque pronus in terram, **2** et dixit: Obsecro, domini, declinate in domum pueri vestri, et manete ibi: lavate pedes vestros, et mane proficisci mini in viam vestram. Qui dixerunt: Minime, sed in platea manebimus. **3** Compulit illos oppido ut diverterent ad eum: ingressisque domum illius fecit convivium, et coxit azyma: et comedenterunt. **4** Prius autem quam irent cubitum, viri civitatis vallaverunt domum a pueru usque ad senem, omnis populus simul. **5**

Vocaveruntque Lot, et dixerunt ei: Ubi sunt viri videntia. **26** Respiciensque uxor eius post se, versa qui introierunt ad te nocte? educ illos huc, ut est in statuam salis. **27** Abraham autem consurgens cognoscamus eos. **6** Egressus ad eos Lot, post tergum mane, ubi steterat prius cum Domino, **28** intuitus occludens ostium, ait: **7** Nolite, quaeo, fratres mei, est Sodomam et Gomorrah, et universam terram nolite malum hoc facere. **8** Habeo duas filias, quae regionis illius: viditque ascendentem favillam neicum cognoverunt virum: educam eas ad vos, de terra quasi fornacis fumum. **29** Cum autem et abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo subverteret Deus civitates regionis illius, recordatus viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub Abrahae, liberavit Lot de subversione urbium in umbra culminis mei. **9** At illi dixerunt: Recede quibus habitaverat. **30** Ascenditque Lot de Segor, illuc. Et rursus: Ingressus es, inquiunt, ut advena; et mansit in monte, duae quoque filiae eius cum numquid ut iudices? te ergo ipsum magis quam hos eo (timuerat enim manere in Segor) et mansit affligemus. Vimque faciebant Lot vehementissime: in spelunca ipse, et duae filiae eius cum eo. **31** iamque prope erat ut effringerent fores. **10** Et Dixitque maior ad minorem: Pater noster senex ecce miserunt manum viri, et introduxerunt ad est, et nullus virorum remansit in terra qui possit se Lot, claueruntque ostium: **11** et eos, qui foris ingredi ad nos iuxta morem universae terrae. **32** erant, percusserunt caecitate a minimo usque ad Veni, ineibriemus eum vino, dormiamusque cum maximum, ita ut ostium invenire non possent. eo, ut servare possimus ex patre nostro semen. **12** Dixerunt autem ad Lot: Habes hic quempiam **33** Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte tuorum? generum, aut filios, aut filias, omnes, qui illa: Et ingressa est maior, dormivitque cum patre: tui sunt, educ de urbe hac: **13** delebimus enim locum at ille non sensit, nec quando accubuit filia, nec istum, eo quod increverit clamor eorum coram quando surrexit. **34** Altera quoque die dixit maior Domino, qui misit nos ut perdamus illos. **14** Egressus ad minorem: Ecce dormivi heri cum patre meo, itaque Lot, locutus est ad generos suos qui accepturi demus ei bibere vinum etiam hac nocte, et dormies erant filias eius, et dixit: Surgite, et egredimini de cum eo, ut salvemus semen de patre nostro. **35** loco isto: quia delebit Dominus civitatem hanc. Et Dederunt etiam et illa nocte patri suo bibere vinum, visus est eis quasi ludens loqui. **15** Cumque esset ingressaque minor filia, dormivit cum eo: et ne tunc mane, cogebant eum Angeli, dicentes: Surge, tolle quidem sensit quando concubuerit, vel quando illa uxorem tuam, et duas filias quas habes: ne et tu surrexerit. **36** Concepserunt ergo duae filiae Lot de pariter pereas in scelere civitatis. **16** Dissimulante patre suo. **37** Peperitque maior filium, et vocavit illo, apprehenderunt manum eius, et manum uxoris, nomen eius Moab: ipse est pater Moabitum usque ac duarum filiarum eius, eo quod parceret Dominus in praesentem diem. **38** Minor quoque peperit illi. **17** Eduxeruntque eum, et posuerunt extra filium, et vocavit nomen eius Ammon, idest filius civitatem: ibique locuti sunt ad eum, dicentes: Salva populi mei: ipse est pater Ammonitarum usque animam tuam: noli respicere post tergum, nec stes hodie.

20 Profectus inde Abraham in terram australem, habitavit inter Cades, et Sur: et peregrinatus est in Geraris. **2** Dixitque de Sara uxore suo, Soror mea est. Misit ergo Abimelech rex Gerarae, et tulit eam. **3** Venit autem Deus ad Abimelech per somnium nocte, et ait illi: En morieris propter mulierem, quam tulisti: habet enim virum. **4** Abimelech vero non tetigerat eam, et ait: Domine, num gentem ignorantem et iustum interficies? **5** Nonne ipse dixit mihi: Soror mea est: et ipsa ait: Frater meus est? in simplicitate cordis mei, et munditia manuum mearum feci hoc. **6** Dixitque ad eum Deus: Et ego scio quod simplici corde feceris: et ideo custodivi te ne peccares in me, et non dimisi ut tangeres eam. **7** Nunc ergo reddere viro suo uxorem, et orabit pro te; quia propheta est, et vives: si autem nolueris reddere, scito quod morte morieris tu, et omnia quae tua sunt. **8** Statimque

de nocte consurgens Abimelech, vocavit omnes et utrem aquae, imposuit scapulae eius, tradiditque servos suos: et locutus est universa verba haec in puerum, et dimisit eam. Quae cum abiisset, errabat auribus eorum, timueruntque omnes viri valde. in solitudine Bersabee. **15** Cumque consumpta **9** Vocavit autem Abimelech etiam Abraham, et esset aqua in utre, abiecit puerum subter unam dixit ei: Quid fecisti nobis? quid peccavimus in te, arborem, quae ibi erat. **16** Et abiit, seditque e quia induxisti super me et super regnum meum regione procul quantum potest arcus iacere. dixit peccatum grande? quae non debuisti facere, fecisti enim: Non videbo morientem puerum: et sedens nobis. **10** Rursumque expostulans, ait: Quid vidisti, contra, levavit vocem suam et levavit. **17** Exaudivit ut hoc faceres? **11** Respondit Abraham: Cogitavi autem Deus vocem pueri: vocavitque Angelus Dei tecum, dicens: Forsitan non est timor Dei in loco Agar de caelo, dicens: Quid agis Agar? noli timere: isto: et interficiens me propter uxorem meam: **12** exaudivit enim Deus vocem pueri de loco in quo alias autem et vere soror mea est, filia patris mei, est. **18** Surge, tolle puerum, et tene manum illius: et non filia matris meae, et duxi eam in uxorem. **13** quia in gentem magnam faciam eum. **19** Aperuitque Postquam autem eduxit me Deus de domo patris oculos eius Deus: quae videns puteum aquae, abiit, mei, dixi ad eam: Hanc misericordiam facies tecum: et implevit utrem, deditque pueri bibere. **20** Et fuit In omni loco, ad quem ingrediemur, dices quod cum eo: qui crevit, et moratus est in solitudine, frater tuus sim. **14** Tulit igitur Abimelech oves factusque est iuvenis sagittarius. **21** Habitavitque in et boves, et servos et ancillas, et dedit Abraham: deserto Pharan, et accepit illi mater sua uxorem de reddiditque illi Saram uxorem suam, **15** et ait: Terra terra Aegypti. **22** Eodem tempore dixit Abimelech, coram vobis est, ubicumque tibi placuerit habita. **16** et Phicol princeps exercitus eius ad Abraham: Sarae autem dixit: Ecce mille argenteos dedi fratri Deus tecum est in universis quae agis. **23** Iura tuo, hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui ergo per Deum, ne noceas mihi, et posteris meis, tecum sunt, et quocumque perrexeris: memento te stirpique meae: sed iuxta misericordiam, quam deprehensam. **17** Orante autem Abraham, sanavit feci tibi, facies mihi, et terrae in qua versatus Deus Abimelech et uxorem, ancillasque eius, et es advena. **24** Dixitque Abraham: Ego iurabo. **25** pepererunt: **18** concluserat enim Dominus omnem vulvam dominus Abimelech propter Saram uxorem Abraham.

21 Visitavit autem Dominus Saram, sicut promiserat: et implevit quae locutus est. **2** Concepitque et peperit filium in senectute sua, tempore quo praedixerat ei Deus. **3** Vocavitque Abraham nomen filii sui, quem genuit ei Sara, Isaac: **4** et circumcidit eum octavo die, sicut praeceperat ei Deus, **5** cum centum esset annorum: hac quippe aetate patris, natus est Isaac. **6** Dixitque Sara: Risum fecit mihi Deus: quicumque audierit, corridebit mihi. **7** Rursumque ait: Quis auditurus crederet Abraham quod Sara lactaret filium, quem peperit ei iam seni? **8** Crevit igitur puer, et ablactatus est: fecitque Abraham grande convivium in die ablactationis eius. **9** Cumque vidisset Sara filium Agar Aegyptiae ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham: **10** Eiice ancillam hanc, et filium eius: non enim erit heres filius ancillae cum filio meo Isaac. **11** Dure accepit hoc Abraham pro filio suo. **12** Cui dixit Deus: Non tibi videatur asperum super puerum, et super ancilla tua: omnia quae dixerit tibi Sara, audi vocem eius: quia in Isaac vocabitur tibi semen. **13** Sed et filium ancillae super unum montium quem monstravero tibi. faciam in gentem magnam, quia semen tuum est. **3** Igitur Abraham de nocte consurgens, stravit **14** Surrexit itaque Abraham mane, et tollens panem asinum suum: ducens secum duos iuvenes, et

Abimelech: Nescivi quis fecerit hanc rem: sed et tu non indicasti mihi, et ego non audivi praeter hodie. **27** Tulit itaque Abraham oves et boves, et dedit Abimelech: percusseruntque ambo foedus. **28** Et statuit Abraham septem agnas gregis seorsum. **29** Cui dixit Abimelech: Quid sibi volunt septem agnae istae, quas stare fecisti seorsum? **30** At ille: Septem, inquit, agnas accipies de manu mea: ut sint mihi in testimonium, quoniam ego fodi puteum istum. **31** Idcirco vocatus est locus ille Bersabee: quia ibi uteque iuravit. **32** Et inierunt foedus pro puteo iuramenti. **33** Surrexit autem Abimelech, et Phicol princeps exercitus eius, reversique sunt in terram Palaestinorum. Abraham vero plantavit nemus in Bersabee, et invocavit ibi nomen Domini Dei aeterni. **34** Et fuit colonus terrae Palaestinorum diebus multis.

22 Quae postquam gesta sunt, tentavit Deus Abraham, et dixit ad eum: Abraham, Abraham. At ille respondit: Adsum. **2** Ait illi: Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Isaac, et vade in terram visionis: atque ibi offeres eum in holocaustum monstravero tibi. **3** Igitur Abraham de nocte consurgens, stravit asinum suum: ducens secum duos iuvenes, et

Isaac filium suum: cumque concidisset ligna in officio funeris, locutus est ad filios Heth, dicens: holocaustum, abiit ad locum quem praeceperat. **4** Advena sum et peregrinus apud vos: date mihi ei Deus. **4** Die autem tertio, elevatis oculis, vidit ius sepulchri vobiscum, ut sepeliam mortuum locum procul: **5** dixitque ad pueros suos: Expectate meum. **5** Responderunt filii Heth, dicentes: **6** hic cum asino: ego autem et puer illuc usque Audi nos domine, princeps Dei es apud nos: in properantes, postquam adoraverimus, revertemur electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum: ad vos. **6** Tulit quoque ligna holocausti, et imposuit nullusque te prohibere poterit quin in monumento super Isaac filium suum: ipse vero portabat in eius sepelias mortuum tuum. **7** Surrexit Abraham, manibus ignem et gladium. Cumque duo pergerent et adoravit populum terrae, filios videlicet Heth: **8** simul, **7** dixit Isaac patri suo: Pater mi. At ille dixitque ad eos: Si placet animae vestrae ut sepeliam respondit: Quid vis fili? Ecce, inquit, ignis et ligna: mortuum meum, audite me, et intercedite pro me ubi est victima holocausti? **8** Dixit autem Abraham: apud Ephron filium Seor: **9** ut det mihi speluncam Deus providebit sibi victimam holocausti, fili mi. duplificem, quam habet in extrema parte agri sui: Pergebant ergo pariter: **9** et venerunt ad locum pecunia digna tradat eam mihi coram vobis in quem ostenderat ei Deus, in quo aedificavit altare, possessionem sepulchri. **10** Habitabat autem Ephron et desuper ligna composuit: cumque alligasset Isaac in medio filiorum Heth. Responditque Ephron ad filium suum, posuit eum in altare super struem Abraham cunctis audientibus qui ingrediebantur lignorum. **10** Extenditque manum, et arripuit portam civitatis illius, dicens: **11** Nequaquam ita gladium, ut immolaret filium suum. **11** Et ecce fiat, domine mi, sed tu magis ausculta quod loquer: Angelus Domini de caelo clamavit, dicens: Abraham, Agrum trado tibi, et speluncam, quae in eo est, Abraham. Qui respondit: Adsum. **12** Dixitque ei: Non praesentibus filiis populi mei, sepeli mortuum extendas manum tuam super puerum, neque facias tuum. **12** Adoravit Abraham coram populo terrae. illi quidquam: nunc cognovi quod timeas Dominum, **13** Et locutus est ad Ephron circumstante plebe eius: et non pepercisti unigenito filio tuo propter me. Quaeso, ut audias me: Dabo pecuniam pro agro: **13** Levavit Abraham oculos suos, vidiisque post suscipe eam, et sic sepeliam mortuum meum in tergum arietem inter vepres haerentem cornibus, agro. **14** Responditque Ephron: **15** Domine mi, audi quem assumens obtulit holocaustum pro filio. **14** me: Terra, quam postulas, quadringentos siclos Appellavitque nomen loci illius, Dominus videt. argenti valet: istud est pretium inter me et te: Unde usque hodie dicitur: In monte Dominus sed quantum est hoc? sepeli mortuum tuum. **16** videbit. **15** Vocavit autem Angelus Domini Abraham Quod cum audisset Abraham, appendit pecuniam, secundo de caelo, dicens: **16** Per memet ipsum quam Ephron postulaverat, audientibus filiis Heth, iuravi, dicit Dominus: quia fecisti hanc rem, et quadringentos siclos argenti probatae monetae non pepercisti filio tuo unigenito propter me: publicae. **17** Confirmatusque est ager quondam **17** benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum Ephronis, in quo erat spelunca duplex, respiciens sicut stellas caeli, et velut arenam quae est Mambre, tam ipse, quam spelunca, et omnes arbores in littore maris: possidebit semen tuum portas eius in cunctis terminis eius per circuitum, **18** inimicorum suorum, **18** et BENEDICENTUR in Abrahae in possessionem, videntibus filiis Heth, semine tuo omnes gentes terrae, quia obedisti voci et cunctis qui intrabant portam civitatis illius. **19** meae. **19** Reversus est Abraham ad pueros suos, Atque ita sepelivit Abraham Saram uxorem suam in abieruntque Bersabee simul, et habitavit ibi. **20** spelunca agri duplice, quae respiciebat Mambre. His itaque gestis, nunciatum est Abrahae quod Melcha quoque genuisset filios Nachor fratri suo, **21** Haec est Hebron in terra Chanaan. **20** Et confirmatus patrem Syrorum, **22** et Cased, et Azau, Pheldas quoque et Iedlaph, **23** ac Bathuel, de quo nata est Rebecca: octo istos genuit Melcha, Nachor fratri Abrahae. **24** Concubina vero illius, nomine Roma, peperit Tabee, et Gaham, et Thahas, et Maacha.

23 Vixit autem Sara centum vigintiseptem annis.

2 Et mortua est in civitate Arbee, quae est Hebron, in terra Chanaan: venitque Abraham ut plangeret, et fleret eam. **3** Cumque surrexisset ab

24 Erat autem Abraham senex, dierumque multorum: et Dominus in cunctis benedixerat ei. **2** Dixitque ad servum seniorem domus suea, qui praeerat omnibus quae habebat: Pone manum tuam subter femur meum, **3** ut adiurem te per Dominum, Deum caeli et terrae, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananaeorum, inter quos habito: **4** sed ad terram et cognitionem meam proficiscaris, et inde accipias uxorem filio meo Isaac. **5** Respondit

servus: Si noluerit mulier venire mecum in terram Dominus Deus domini mei Abraham, qui non hanc, numquid reducere debo filium tuum ad abstulit misericordiam et veritatem suam a domino locum, de quo egressus es? **6** Dixitque Abraham: meo, et recto itinere me perduxit in domum fratris Cave nequando reducas filium meum illuc. **7** domini mei. **28** Cucurrit itaque puella, et nunciavit Dominus Deus caeli, qui tulit me de domo patris mei, in domum matris suea omnia quae audierat. **29** et de terra nativitatis meae, qui locutus est mihi, et Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban, qui iuravit mihi, dicens: Semini tuo dabo terram hanc: festinus egressus est ad hominem, ubi erat fons. ipse mittet Angelum suum coram te, et accipies inde **30** Cumque vidisset inaures et armillas in manibus uxorem filio meo: **8** sin autem mulier noluerit sequi sororis sua, et audisset cuncta verba referentis: te, non teneberis iuramento: filium meum tantum Haec locutus est mihi homo: venit ad virum, qui ne reducas illuc. **9** Posuit ergo servus manum sub stabat iuxta camelos, et prope fontem aquae: **31** femore Abraham domini sui, et iuravit illi super dixitque ad eum: Ingredere, benedicte Domini: cur sermone hoc. **10** Tulitque decem camelos de grege foris stas? praeparavi domum, et locum camelis. domini sui, et abiit, ex omnibus bonis eius portans **32** Et introduxit eum in hospitium: ac destravit secum, profectusque perrexit in Mesopotamiam camelos, deditque paleas et foenum, et aquam ad ad urbem Nachor. **11** Cumque camelos fecisset lavandos pedes eius, et virorum qui venerant cum accumbere extra oppidum iuxta puteum aquae eo. **33** Et appositus est in conspectu eius panis. vespere, tempore quo solent mulieres egredi ad Qui ait: Non comedam, donec loquar sermones hauriendam aquam, dixit: **12** Domine Deus domini meos. Respondit ei: Loquere. **34** At ille: Servus, mei Abraham, occurre, obsecro, mihi hodie, et fac inquit, Abraham sum: **35** et Dominus benedixit misericordiam cum domino meo Abraham. **13** Ecce domino meo valde, magnificatusque est: et dedit ego sto prope fontem aquae, et filiae habitatorum ei oves et boves, argentum et aurum, servos et huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam. ancillas, camelos et asinos. **36** Et peperit Sara uxor **14** Igitur puella, cui ego dixero: Inclina hydriam domini mei filium domino meo in senectute sua, tuam ut bibam: et illa responderit, Bibe, quin et deditque illi omnia quae habuerat. **37** Et adiuravit camelis tuis dabo potum: ipsa est, quam praeparasti me dominus meus, dicens: Non accipies uxorem servo tuo Isaac: et per hoc intelligam quod feceris filio meo de filiabus Chanaeaeorum, in quorum misericordiam cum domino meo. **15** Necdum intra terra habito: **38** sed ad domum patris mei perges, et se verba compleverat, et ecce Rebecca egrediebatur, de cognatione mea accipies uxorem filio meo: **39** filia Bathuel, filii Melchae uxoris Nachor fratris ego vero respondi domino meo: Quid si noluerit Abraham, habens hydriam in scapula sua: **16** puella venire tecum mulier? **40** Dominus, ait, in cuius decora nimis, virgoque pulcherrima, et incognita conspectu ambulo, mittet angelum suum tecum, et viro: descenderat autem ad fontem, et impleverat dirigit viam tuam: accipiesque uxorem filio meo de hydriam, ac revertetur. **17** Occurreratque ei servus, cognatione mea, et de domo patris mei. **41** Innocens et ait: Pauxillum aquae mihi ad bibendum praebe eris a maledictione mea, cum veneris ad propinquos de hydria tua. **18** Quae respondit: Bibe domine mi. meos, et non dederit tibi. **42** Veni ergo hodie ad celeriterque deposituit hydriam super ulnam suam, et fontem aquae, et dixi: Domine Deus domini mei dedit ei potum. **19** Cumque ille bibisset, adiecit: Quin Abraham, si direxisti viam meam, in qua nunc et camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant. ambulo, **43** ecce sto iuxta fontem aquae, et virgo, **20** Effundensque hydriam in canalibus, recurrerat ad quae egredietur ad hauriendam aquam, audierit a puteum ut hauriret aquam: et haustam omnibus me: Da mihi pauxillum aquae ad bibendum de hydriam camelis dedit. **21** Ipse autem contemplabatur eam tua: **44** et dixerit mihi: Et tu bibe, et camelis tuis tacitus, scire volens utrum prosperum iter suum hauriam: ipsa est mulier quam praeparavit Dominus fecisset Deus, an non. **22** Postquam autem biberunt filio domini mei. **45** Dumque haec tacitus tecum cameli, protulit vir inaures aureas, appendentes volverem, apparuit Rebecca veniens cum hydria, siclos duos, et armillas totidem pondo sicciorum quam portabat in scapula: descenditque ad fontem, decem. **23** Dixitque ad eam: Cuius es filia? indica et hausit aquam. Et aio ad eam: Da mihi paululum mihi: est in domo patris tui locus ad manendum? bibere. **46** Quae festinans deposituit hydriam de **24** Quae respondit: Filia sum Bathuelis, filii Nachor, humero, et dixit mihi: Et tu bibe, et camelis tuis quem peperit ei Melcha. **25** Et addidit, dicens: tribuam potum. Bibi, et adaquavit camelos. **47** Palearum quoque et foeni plurimum est apud nos, Interrogavique eam, et dixi: Cuius es filia? Quae et locus spatiuosus ad manendum. **26** Inclinavit se respondit: Filia Bathuelis sum, filii Nachor, quem homo, et adoravit Dominum, **27** dicens: Benedictus peperit ei Melcha. Suspendi itaque inaures ad

ornandam faciem eius, et armillas posui in manibus quoque genuit Saba, et Dadan. Filii Dadan fuerunt eius. **48** Pronusque adoravi Dominum, benedicens Assurim, et Latusim, et Loomin. **4** At vero ex Madian Domino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me ortus est Ephra, et Opher, et Henoch, et Abida, et recto itinere, ut sumerem filiam fratris domini mei Eldaa: omnes hi filii Ceturae. **5** Deditque Abraham filio eius cuncta quae possederat, Isaac: **6** filii autem et veritatem cum domino meo, indicate mihi: sin concubinarum largitus est munera, et separavit eos autem aliud placet, et hoc dicite mihi, ut vadam ad ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viveret, ad plagam dextram, sive ad sinistram. **50** Responderuntque orientalem. **7** Fuerunt autem dies vitae Abrahae, Laban et Bathuel: A Domino egressus est sermo: non centum septuaginta quinque anni. **8** Et deficiens possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui mortuus est in senectute bona, provectaeque aetatis, tecum. **51** En Rebecca coram te est, tolle eam, et et plenus dierum: congregatusque est ad populum proficisci, et sit uxor filii domini tui, sicut locutus suum. **9** Et sepelierunt eum Isaac et Ismael filii sui est Dominus. **52** Quod cum audisset puer Abraham, in spelunca duplice, quae sita est in agro Ephron procidens adoravit in terra Dominum. **53** Prolatisque filii Seor Hethaei, e regione Mambre, **10** quam vasis argenteis, et aureis, ac vestibus, dedit ea emerat a filiis Heth: ibi sepultus est ipse, et Sara Rebeccae pro munere: fratribus quoque eius, et uxor eius. **11** Et post obitum illius benedixit Deus matri dona obtulit. **54** Inito convivio, vescentes Isaac filio eius, qui habitabat iuxta puteum nomine pariter et bibentes manserunt ibi. Surgens autem Viventis et videntis. **12** Hae sunt generationes mane, locutus est puer: Dimitte me, ut vadam Ismael filii Abrahae, quem peperit ei Agar Aegyptia, ad dominum meum. **55** Responderuntque fratres famula Sarae: et **13** haec nomina filiorum eius eius, et mater: Maneat puella saltem decem dies in vocabulis et generationibus suis. Primogenitus apud nos, et postea proficisetur. **56** Nolite, ait, Ismaelis Nabaioth, deinde Cedar, et Adbeel, et me retinere, quia Dominus direxit viam meam: Mabsam, **14** Masma quoque, et Duma, et Massa, **15** dimittite me ut pergam ad dominum meum. **57** Et Hadar, et Thema, et Itur, et Naphis, et Cedma. **16** Isti dixerunt: Vocemus puellam, et quaeramus ipsius sunt filii Ismaelis: et haec nomina per castella et voluntatem. **58** Cumque vocata venisset, sciscitati oppida eorum, duodecim principes tribuum suarum. sunt: Vis ire cum homine isto? Quae ait: Vadam. **59** **17** Et facti sunt anni vitae Ismaelis centum triginta Dimiserunt ergo eam, et nutricem illius, servumque septem, deficiensque mortuus est, et appositus Abraham, et comites eius, **60** imprecantes prospera ad populum suum. **18** Habitavit autem ab Hevila sorori sua, atque dicentes: Soror nostra es, crescas usque Sur, quae respicit Aegyptum introeuntibus in mille millia, et possideat semen tuum portas Assyrios. coram cunctis fratribus suis obiit. **19** inimicorum suorum. **61** Igitur Rebecca, et puellae Hae quoque sunt generationes Isaac filii Abraham: illius, ascensis camelis, secutae sunt virum: qui Abraham genuit Isaac: **20** qui cum quadraginta festinus revertebatur ad dominum suum: **62** eo esset annorum, duxit uxorem Rebeccam filiam autem tempore deambulabat Isaac per viam quae Bathuelis Syri de Mesopotamia, sororem Laban. dicit ad Puteum, cuius nomen est Viventis, et **21** Deprecatusque est Isaac Dominum pro uxore videntis: habitabat enim in terra australi: **63** et sua, eo quod esset sterilis: qui exaudivit eum, et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata dedit conceptum Rebeccae. **22** Sed collidebantur in iam die: cumque elevasset oculos, vidi camelos utero eius parvuli; quae ait: Si sic mihi futurum venientes procul. **64** Rebecca quoque, conspecto erat, quid necesse fuit concipere? Perrexitque ut Isaac, descendit de camello, **65** et ait ad puerum: consideret Dominum. **23** Qui respondens, ait: Duea Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum gentes sunt in utero tuo, et duo populi ex ventre nobis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus. At illa tuo dividetur, populusque populum superabit, tollens cito pallium suum, operuit se. **66** Servus et maior serviet minori. **24** Iam tempus pariendi autem cuncta, quae gesserat, narravit domino suo advenerat, et ecce gemini in utero eius reperti Isaac. **67** Qui introduxit eam in tabernaculum Sarae sunt. **25** Qui prior egressus est, rufus erat, et totus matris sua, et accepit eam uxorem: et in tantum in morem pellis hispidus: vocatumque est nomen dilexit eam, ut dolorem, qui ex morte matris eius eius Esau. Protinus alter egrediens, plantam fratrī acciderat, temperaret.

25 Abraham vero aliam duxit uxorem nomine Ceturam: **2** quae peperit ei Zamran et Iescan, et Madian, et Madijan, et Iesboc, et Sue. **3** Iescan

quod de venationibus illius vesceretur: et Rebecca valde. **17** Et ille discedens, ut veniret ad torrentem diligebat Iacob. **18** Coxit autem Iacob pulmentum: Gerarae, habitaretque ibi: **19** rursum fudit alios ad quem cum venisset Esau de agro lassus, **20** ait: Da puteos, quos foderant servi patris sui Abraham, et mihi de coctione hac rufa, quia oppido lassus sum. **21** quos, illo mortuo, olim obstruxerant Philisthiim: Quam ob causam vocatum est nomen eius Edom. **22** appellavitque eos eisdem nominibus quibus ante **23** Cui dixit Iacob: Vende mihi primogenita tua. pater vocaverat. **24** Foderuntque in Torrente, et **25** Ille respondit: En morior, quid mihi proderunt repererunt aquam vivam. **26** Sed et ibi iurgium primogenita? **27** Ait Iacob: Iura ergo mihi. Iuravit fuit pastorum Gerarae adversus pastores Isaac, ei Esau, et vendidit primogenita. **28** Et sic accepto dicentium: Nostra est aqua. quam ob rem nomen pane et lentis edulio, comedit, et bibit, et abiit; putei ex eo, quod acciderat, vocavit Calumniam. **29** Foderunt autem et alium: et pro illo quoque rixati sunt, appellavitque eum, Inimicitias. **30** Profectus inde fudit alium puteum, pro quo non contendebat: itaque vocavit nomen eius, Latitudo, dicens: Nunc dilatavit nos Dominus, et fecit crescere super terram. **31** Ascendit autem ex illo loco in Bersabee, **32** ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte, dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui, noli timere, quia ego tecum sum: benedic tibi, et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham. **33** Itaque aedificavit ibi altare: et invocato nomine Domini, extendit tabernaculum: praecipitque servis suis ut foderent puteum. **34** Ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech, et Ochozath amicus illius, et Phicol dux militum, **35** locutus est eis Isaac: Quid venistis ad me hominem quem odistis, et expulstis a vobis? **36** Qui responderunt: Vidimus tecum esse Dominum, et idcirco nos diximus: Sit iuramentum inter nos, et ineamus foedus, **37** ut non facias nobis quidquam mali, sicut et nos nihil tuorum attigimus, nec fecimus quod te laederet: sed cum pace dimisimus auctum benedictione Domini. **38** Fecit ergo eis convivium, et post cibum et potum **39** surgentes mane, iuraverunt sibi mutuo: dimisitque eos Isaac pacifice in locum suum. **40** Ecce autem venerunt in ipso die servi Isaac annunciantes ei de puto, quem foderant, atque dicentes: Invenimus aquam. **41** Unde appellavit eum, Abundantiam: et nomen urbi impositum est Bersabee, usque in praesentem diem. **42** Esau vero quadragenarius duxit uxores duas, Judith filiam Beeri Hethaei, et Basemath filiam Elon eiusdem loci: **43** quae ambae offendebant animum Isaac et Rebeccae.

26 Orta autem fame super terram post eam sterilitatem, quae acciderat in diebus Abraham, abiit Isaac ad Abimelech regem Palaestinorum in Gerara. **27** Apparuitque ei Dominus, et ait: Ne descendas in Aegyptum, sed quiesce in terra, quam dixero tibi. **28** Et peregrinare in ea, eroque tecum, et benedicam tibi: tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has, comprensas iuramentum quod spondidi Abraham patri tuo. **29** Et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli: daboque posteris tuis universas regiones has: et BENEDICENTUR in semine tuo omnes gentes terrae, **30** eo quod obedierit Abraham voci meae, et custodierit pracepta et mandata mea, et ceremonias legesque servaverit. **31** Mansit itaque Isaac in Geraris. **32** Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua, respondit: Soror mea est. timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio, reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem. **33** Cumque pertransiissent dies plurimi, et ibidem moraretur, prospiciens Abimelech rex Palaestinorum per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua. **34** Et accersito eo, ait: Perspicuum est quod uxor tua sit: cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit: Timui ne morerer propter eam. **35** Dixitque Abimelech: Quare imposuisti nobis? potuit coire quispiam de populo cum uxore tua, et induxeras super nos grande peccatum. Praecepitque omni populo, dicens: **36** Qui tetigerit hominis huius uxorem, morte morietur. **37** Sevit autem Isaac in terra illa, et invenit in ipso anno centuplum: benedixitque ei Dominus. **38** Et locupletatus est homo, et ibat proficiens atque succrescens, donec magnus vehementer effectus est: **39** habuitque possessiones ovium et armentorum, et familiae plurimum. Ob hoc invidentes ei Palaestini, **40** omnes putoeos, quos foderant servi patris illius Abraham, illo tempore obstruxerunt, implentes humo: **41** in tantum, ut ipse Abimelech diceret ad Isaac: Recede a nobis, quoniam potentior nobis factus es

27 Senuit autem Isaac, et caligaverunt oculi eius, et videre non poterat: vocavitque Esau filium suum maiores, et dixit ei: Fili mi? Qui respondit: Adsum. **28** Cui pater: Vides, inquit, quod senuerim, et ignorem diem mortis meae. **29** Sume arma tua, pharetram, et arcum, et egredere foras: cumque venatu aliiquid apprehenderis, **30** fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti, et affer ut comedam: et benedict tibi anima mea antequam

moriar. **5** Quod cum audisset Rebecca, et ille abiisset venatione cibos intulit patri, dicens: Surge pater in agrum ut iussionem patris impleret, **6** dixit filio mi, et comedere de venatione filii tui: ut benedicat suo Iacob: Audivi patrem tuum loquentem cum Esau mihi anima tua. **32** Dixitque illi Isaac: Quis enim es fratre tuo, et dicentem ei: **7** Affer mihi de venatione tu? Qui respondit: Ego sum filius tuus primogenitus tua, et fac cibos ut comedam, et benedicam tibi Esau. **33** Expavit Isaac stupore vehementi: et ultra coram Domino antequam moriar. **8** Nunc ergo quam credi potest, admirans, ait: Quis igitur ille fili mi, acquiesce consiliis meis: **9** et pergens ad est qui dudum captam venationem attulit mihi, gregem, affer mihi duos hoedos optimos, ut faciam et comedam ex omnibus priusquam tu venires? ex eis escas patri tuo, quibus libenter vescitur: **10** benedixique ei, et erit benedictus. **34** Auditis Esau quas cum intuleris, et comederit, benedicat tibi sermonibus patris, irruvit clamore magno: et priusquam moriatur. **11** Cui ille respondit: Nosti consternatus, ait: Benedic etiam et mihi, pater mi. quod Esau frater meus homo pilosus sit, et ego lenis: **35** Qui ait: Venit germanus tuus fraudulenter, et **12** si attractaverit me pater meus, et senserit, timeo accepit benedictionem tuam. **36** At ille subiunxit: ne putet me sibi voluisse illudere, et inducat super luste vocatum est nomen eius Iacob: supplantavit me maledictionem pro benedictione. **13** Ad quem enim me en altera vice: primogenita mea ante tulit, mater: In me sit, ait, ista maledictio, fili mi: tantum et nunc secundo surripuit benedictionem meam. audi vocem meam, et pergens affer quae dixi. **14** Rursumque ad patrem: Numquid non reservasti, Abiit, et attulit, deditque matri. Paravit illa cibos, ait, et mihi benedictionem? **37** Respondit Isaac: sicut velle noverat patrem illius. **15** Et vestibus Esau Dominum tuum illum constitui, et omnes fratres valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eum: eius servituti illius subiugavi: frumento et vino **16** pelliculasque hoedorum circumdedit manibus, stabilivi eum, et tibi post haec, fili mi, ultra quid et colli nuda protexit. **17** Deditque pulmentum, faciam? **38** Cui Esau: Num unam, inquit, tantum et panes, quos coxerat, tradidit. **18** Quibus illatis, benedictionem habes, pater? mihi quoque obsecro dixit: Pater mi? At ille respondit: Audio. Quis es tu ut benedicas. Cumque eiulatu magno fleret, **39** fili mi? **19** Dixitque Iacob: Ego sum primogenitus motus Isaac, dixit ad eum: In pinguedine terrae, tuus Esau: feci sicut praecepisti mihi: surge, sede, et in rore caeli desuper **40** erit benedictio tua. et comedere de venatione mea, ut benedicat mihi Vives in gladio, et fratri tuo servies: tempusque anima tua. **20** Rursumque Isaac ad filium suum: Quo veniet, cum excutias, et solvas iugum eius de modo, inquit, tam cito invenire potuisti, fili mi? Qui cervicibus tuis. **41** Oderat ergo semper Esau Iacob respondit: Voluntas Dei fuit ut cito occurreret mihi pro benedictione qua benedixerat ei pater: dixitque quod volebam: **21** Dixitque Isaac: Accede ad me, in corde suo: Venient dies luctus patris mei, et ut tangam te fili mi, et probem utrum tu sis filius occidam Iacob fratrem meum. **42** Nunciata sunt meus Esau, an non. **22** Accessit ille ad patrem, et haec Rebeccae: quae mittens et vocans Iacob filium palpato eo, dixit Isaac: Vox quidem, vox Iacob est: suum, dixit ad eum: Ecce Esau frater tuus minatur sed manus, manus sunt Esau. **23** Et non cognovit ut occidat te. **43** Nunc ergo, fili mi, audi vocem eum, quia pilosae manus similitudinem maioris meam, et consurgens fuge ad Laban fratrem meum expresserant. Benedicens ergo illi, **24** ait: Tu es in Haran: **44** habitabisque cum eo dies paucos, filius meus Esau? Respondit: Ego sum. **25** At ille: donec requiescat furor fratris tui, **45** et cesset Affer mihi, inquit, cibos de venatione tua, fili mi, indignatio eius, obliscaturque eorum quae fecisti ut benedicat tibi anima mea. Quos cum oblatos in eum: postea mittam, et adducam te inde huc. comedisset, obtulit ei etiam vinum. quo hausto, **26** cur utroque orbabor filio in uno die? **46** Dixitque dixit ad eum: Accede ad me, et da mihi osculum, fili Rebecca ad Isaac: Taedet me vitae meae propter mi. **27** Accessit, et osculatus est eum. Statimque ut filias Heth: si acceperit Iacob uxorem de stirpe sensit vestimentorum illius fragrantiam, benedicens huius terrae, nolo vivere.

illi, ait: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. **28** Det tibi Deus de rore caeli, et de pinguedine terrae abundantiam frumenti et vini. **29** Et servant tibi populi, et adorent te tribus: esto dominus fratribus tuorum, et incurventur ante te filii matris tuae. qui maledixerit tibi, sit ille maledictus: et qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur. **30** Vix Isaac sermonem impleverat: et egresso Iacob foras, venit Esau, **31** coctosque de

28 Vocavit itaque Isaac Iacob, et benedixit eum, praecepitque ei dicens: Noli accipere coniugem de genere Chanaan: **2** sed vade, et proficisci in Mesopotamiam Syriae, ad domum Bathuel patris matris tuae, et accipe tibi inde uxorem de filiabus Laban avunculi tui. **3** Deus autem omnipotens benedicat tibi, et crescere te faciat, atque multiplicet: ut sis in turbas populorum. **4** Et

det tibi benedictiones Abrahae, et semini tuo post ovibus congregatis devolverent lapidem, et refectis te: ut possideas terram peregrinationis tuae, quam gregibus rursum super os putei ponerent. **4** Dixitque pollicitus est avo tuo. **5** Cumque dimisisset eum ad pastores: Fratres, unde estis? Qui responderunt: Isaac, prefectus pervenit in Mesopotamiam Syriae De Haran. **5** Quos interrogans, Numquid, ait, nostis ad Laban filium Bathuel Syri, fratrem Rebeccae Laban filium Nachor? Dixerunt: Novimus. **6** Sanusne matris suae. **6** Videl autem Esau quod benedixisset est? inquit: Valet, inquiunt: et ecce Rachel filia pater suus Iacob, et misisset eum in Mesopotamiam eius venit cum grege suo. **7** Dixitque Iacob: Adhuc Syriae, ut inde uxorem duceret; et quod post multum diei superest, nec est tempus ut reducantur benedictionem praecipisset ei, dicens: Non accipies ad caulas greges: date ante potum ovibus, et sic uxorem de filiabus Chanaan: **7** quodque obediens eas ad pastum reducite. **8** Qui responderunt: Non Iacob parentibus suis isset in Syriam: **8** probans possumus, donec omnia pecora congregentur, et quoque quod non libenter aspiceret filias Chanaan amoveamus lapidem de ore putei, ut adaque mus pater suus: **9** ivit ad Ismaelem, et duxit uxorem greges. **9** Adhuc loquebantur, et ecce Rachel veniebat absque iis, quas prius habebat, Maheleth filiam cum ovibus patris sui: nam gregem ipsa pascebat. Ismael filii Abraham, sororem Nabaioth. **10** Igitur **10** Quam cum vidisset Iacob, et sciret consobrinam egressus Iacob de Bersabee, pergebat Haran. **11** suam, ovesque Laban avunculi sui: amovit lapidem Cumque venisset ad quemdam locum, et vellet in eo quo puteus cladebatur. **11** Et ad aquato grege, requiescere post solis occubitum, tulit de lapidibus osculatus est eam: et elevata voce flevit, **12** et qui iacebant, et supponens capiti suo, dormivit in indicavit ei quod frater esset patris sui, et filius eodem loco. **12** Veditque in somnis scalam stantem Rebeccae: at illa festinans nunciavit patri suo. **13** super terram, et cacumen illius tangens caelum: Qui cum audisset venisse Iacob filium sororis suae, Angelos quoque Dei ascendentis et descendentes occurrit obviam ei: complexusque eum, et in oscula per eam, **13** et Dominum innixum scalae dicentem ruens, duxit in domum suam. Auditis autem causis sibi: Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, itineris, **14** respondit: Os meum es, et caro mea. Et et Deus Isaac: Terram, in qua dormis, tibi dabo et postquam impleti sunt dies mensis unius, **15** dixit semini tuo. **14** Eritque semen tuum quasi pulvis ei: Num quia frater meus es, gratis servies mihi? terrae: dilataberis ad Orientem, et Occidentem, et dic quid mercedis accipias. **16** Habebat vero duas Septentrionem, et Meridiem: et BENEDICENTUR filias, nomen maioris Lia: minor vero appellabatur IN TE et in semine tuo cunctae tribus terrae. **15** Et Rachel. **17** Sed Lia lippis erat oculis: Rachel decora ero custos tuus quocumque perrexis, et reducam facie, et venusto aspectu. **18** Quam diligens Iacob, te in terram hanc: nec dimittam nisi complevero ait: Serviam tibi pro Rachel filia tua minore, septem universa quae dixi. **16** Cumque evigilasset Iacob annis. **19** Respondit Laban: Melius est ut tibi eam de somno, ait: Vere Dominus est in loco isto, et dem quam alteri viro, mane apud me. **20** Servivit ego nesciebam. **17** Pavensque: Quam terribilis est, ergo Iacob pro Rachel septem annis: et videbantur inquit, locus iste! non est hic aliud nisi domus Dei, illi pauci dies prae amoris magnitudine. **21** Dixitque et porta caeli. **18** Surgens ergo Iacob mane, tulit ad Laban: Da mihi uxorem meam: quia iam tempus lapidem quem supposuerat capiti suo, et erexit in impletum est, ut ingrediar ad illam. **22** Qui vocatis titulum, fundens oleum desuper. **19** Appellavitque multis amicorum turbis ad convivium, fecit nuptias. nomen urbis Bethel, quae prius Luza vocabatur. **23** Et vespere Liam filiam suam introduxit ad eum, **20** Vovit etiam votum, dicens: Si fuerit Dominus **24** dans ancillam filiae, Zelpham nomine. Ad quam mecum, et custodierit me in via, per quam ego cum ex more Iacob fuisset ingressus, facto mane ambulo, et dederit mihi panem ad vescendum, et vidi Lian: **25** et dixit ad socerum suum: Quid est vestimentum ad induendum, **21** reversusque fuiro quod facere voluisti? nonne pro Rachel servivi prospere ad domum patris mei: erit mihi Dominus tibi? quare imposuisti mihi? **26** Respondit Laban: in Deum, **22** et lapis iste, quem erexi in titulum, Non est in loco nostro consuetudinis, ut minores vocabitur Domus Dei: cunctorumque quae dederis ante tradamus ad nuptias. **27** Imple heboladam dierum huius copulae: et hanc quoque dabo tibi pro opere quo serviturus es mihi septem annis aliis. **28** Acquievit placito: et hebolada transacta, Rachel duxit uxorem: **29** cui pater servam Balam tradiderat. **30** Tandemque potitus optatis nuptiis, amorem sequentis priori praetulit, serviens apud eum septem annis aliis. **31** Videl autem Dominus

29 Prefectus ergo Iacob venit in terram Orientalem. **2** Et vidi puteum in agro, tres quoque greges ovium accubantes iuxta eum: nam ex illo ad aquabantur pecora, et os eius grandi lapide cladebatur. **3** Morisque erat ut cunctis

quod despiceret Liam, aperuit vulvam eius, sorore idcirco appellavit nomen eius, Zabulon. **21** Post sterili permanente. **32** Quae conceptum genuit quem peperit filiam, nomine Dinam. **22** Recordatus filium, vocavitque nomen eius Ruben, dicens: quoque Dominus Rachelis, exaudivit eam, et aperuit Vedit Dominus humilitatem meam, nunc amabit vulvam eius. **23** Quae concepit, et peperit filium, me vir meus. **33** Rursumque concepit et peperit dicens: Abstulit Deus opprobrium meum. **24** Et filium, et ait: Quoniam audivit me Dominus haberi vocavit nomen eius, Ioseph, dicens: Addat mihi contemptui, dedit etiam istum mihi. vocavitque Dominus filium alterum. **25** Nato autem Ioseph, nomen eius Simeon. **34** Concepitque tertio, et genuit dixit Iacob socero suo: Dimitte me ut revertar in alium filium: dixitque: Nunc quoque copulabitur patriam meam, et ad terram meam. **26** Da mihi mihi maritus meus, eo quod pepererim ei tres filios: uxores, et liberos meos, pro quibus servivi tibi, ut et idcirco appellavit nomen eius, Levi. **35** Quarto concepit, et peperit filium, et ait: Modo confitebor Domino. et ob hoc vocavit eum, Iudam: cessavitque abeam: tu vero nosti servitutem qua servivi tibi. parere.

30 Cernens autem Rachel quod infecunda esset, invidit sorori suae, et ait marito suo: Da mihi liberos, alioquin moriar. **2** Cui iratus respondit Iacob: Num pro Deo ego sum, qui privavit te fructu ventris tui? **3** At illa: Habeo, inquit, famulam Balam: ingredere ad illam, ut pariat super genua mea, et habeam ex illa filios. **4** Deditque illi Balam in coniugium: quae, **5** ingresso ad se viro, concepit, et peperit filium. **6** Dixitque Rachel: Iudicavit mihi Dominus, et exaudivit vocem meam, dans mihi filium. et idcirco appellavit nomen eius, Dan. **7** Rursumque Bala concipiens, peperit alterum, **8** pro quo ait Rachel: Comparavit me Dominus cum sorore mea, et invalui: vocavitque eum, Nephthali. **9** Sentiens Lia quod parere desiisset, Zelpham ancillam suam marito tradidit. **10** Qua post conceptum edente filium, **11** dixit: Feliciter. et idcirco vocavit nomen eius, Gad. **12** Peperit quoque Zelpha alterum. **13** Dixitque Lia: Hoc pro beatitudine mea: Beatam quippe me dicent mulieres, propterea appellavit eum, Aser. **14** Egressus autem Ruben tempore messis triticeae in agrum, reperit mandragoras: quas matri Lia detulit. Dixitque Rachel: Da mihi partem de mandragoris filii tui. **15** Illa respondit: Parumne tibi videtur quod praeripueris maritum mihi, nisi etiam mandragoras filii mei tuleris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filii tui. **16** Redeuntique ad vesperam Iacob de agro, egressa est in occursum eius Lia, et ait: Ad me, inquit, intrabis: quia mercede conduxi te pro mandragoris filii mei. Dormivitque cum ea nocte illa. **17** Et exaudivit Deus preces eius: concepitque et peperit filium quintum, **18** et ait: Dedit Deus mercedem mihi, quia dedi ancillam meam viro meo. appellavitque nomen eius, Issachar. **19** Rursum Lia concipiens, peperit sextum filium, **20** et ait: Dotavit me Deus dote bona: etiam hac vice mecum erit maritus meus, eo quod genererim ei sex filios: et **21** Post quam dem tibi. **29** At ille respondit: Tu nosti quo modo servierim tibi, et quanta in manibus meis fuerit possessio tua. **30** Modicum habuisti antequam venirem ad te, et nunc dives effectus es: benedixitque tibi Deus ad introitum meum. iustum est igitur ut aliquando provideam etiam domui meae. **31** Dixitque Laban: Quid tibi dabo? At ille ait: Nihil volo: sed si feceris quod postulo, iterum pascam, et custodiam pecora tua. **32** Gyra omnes greges tuos, et separa cunctas oves varias, et sparso vellere; quodcumque furvum, et maculosum, variumque fuerit, tam in ovibus quam in capris, erit merces mea. **33** Respondebitque mihi cras iustitia mea, quando placiti tempus advenerit coram te: et omnia quae non fuerint varia, et maculosa, et furva, tam in ovibus quam in capris, furti me argues. **34** Dixitque Laban: Gratum habeo quod petis. **35** Et separavit in die illa capras, et oves, et hircos, et arietes varios, atque maculosos: cunctum autem gregem unicolorum, id est albi, et nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorum. **36** Et posuit spatium itineris trium dierum inter se et generum, qui pascebat reliquos greges eius. **37** Tollens ergo Iacob virgas populeas virides, et amygdalinas, et ex platanis, ex parte decorticavit eas: detractisque corticibus, in his, quae spoliata fuerant, candor apparuit: illa vero quae integra fuerant, viridia permanserunt: atque in hunc modum color effectus est varius. **38** Posuitque eas in canalibus, ubi effundebatur aqua: ut cum venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas, et in aspectu earum conciperent. **39** Factumque est ut in ipso calore coitus, oves intuerentur virgas, et parerent maculosa, et varia, et diverso colore respersa. **40** Divisitque gregem Iacob, et posuit virgas in canalibus ante oculos arietum: erant autem alba et nigra quaeque, Laban: cetera vero, Iacob, separatis inter se gregibus. **41** Iguit quando primo tempore ascenderbantur oves, ponebat Iacob

virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium, ut in earum contemplatione conciperent: **42** omnia quae iuris sui erant, et amne transmisso quando vero serotina admissura erat, et conceptus extremus, non ponebat eas. Factaque sunt ea quae erant serotina, Laban: et quae primi temporis, assumptis fratribus suis, persecutus est eum diebus Iacob. **43** Ditatusque est homo ultra modum, et habuit greges multos, ancillas et servos, camelos et asinos.

31 Postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium: Tulit Iacob omnia quae fuerunt patris nostri, et de illius facultate ditatus, factus est inclitus: **2** animadvertisit quoque faciem Laban, quod non esset erga se sicut heri et nudiustertius, **3** maxime dicente sibi Domino: Revertere in terram patrum tuorum, et ad generationem tuam, eroque tecum. **4** Misit, et vocavit Rachel et Liam in agrum, ubi pascebat greges, **5** dixitque eis: Video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri, et nudiustertius: Deus autem patris mei fuit mecum. **6** Et ipsae nostis quod totis viribus meis servierim patri vestro. **7** Sed et pater vester circumvenit me, et mutavit mercedem meam decem vicibus: et tamen non dimisit eum Deus ut noceret mihi. **8** Si quando dixit: Variae erunt mercedes tuae: pariebant omnes oves varios foetus. quando vero econtrario ait: Alba quaeque accipies pro mercede: omnes greges alba pepererunt. **9** Tulitque Deus substantiam patris vestri, et dedit mihi. **10** Postquam enim conceptus ovium tempus advenerat, levavi oculos meos, et vidi in somnis ascendentess mares super feminas, varios et maculosos, et diversorum colorum. **11** Dixitque angelus Dei ad me in somnis: Iacob? Et ego respondi: Adsum. **12** Qui ait: Leva oculos tuos, et vide universos masculos ascendentess super feminas, varios, maculosos, atque respersos. Vidi enim omnia quae fecit tibi Laban. **13** Ego sum Deus Bethel, ubi unxisti lapidem, et votum vovisti mihi. Nunc ergo surge, et egressere de terra hac, revertens in terram nativitatis tuae. **14** Responderuntque Rachel et Lia: Numquid habemus residui quidquam in facultatibus, et hereditate domus patris nostri? **15** Nonne quasi alienas reputavimus nos, et vendidimus, comedimusque pretium nostrum? **16** Sed Deus tulit opes patris nostri, et eas tradidit nobis, ac filiis nostris: unde omnia quae praeccepit tibi Deus, fac. **17** Surrexit itaque Iacob, et impositis liberis, ac coniugibus suis super camelos, abiit. **18** Tulitque omnem substantiam suam, et greges, et quidquid in Mesopotamia acquisierat, pergens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan. **19** Eo tempore ierat Laban ad tondendas oves, et Rachel furata est idola patris sui. **20** Noluitque Iacob confiteri socero suo quod fugeret. **21** Cumque abiisset tam ipse quam pergeret contra montem Galaad, **22** nunciatum est Laban die tertio quod fugeret Iacob. **23** Qui, erant serotina, Laban: et quae primi temporis, assumptis fratribus suis, persecutus est eum diebus Iacob. **24** Septem: et comprehendit eum in Monte Galaad. **25** Videlicet in somnis dicentem sibi Deum: Cave ne quidquam aspere loquaris contra Iacob. **26** Lamque Iacob extenderat in monte tabernaculum: cumque ille consecutus fuisset eum cum fratribus suis, in eodem Monte Galaad fixit tentorium. **27** Et dixit ad Iacob: Quare ita egisti, ut clam me abigeres filias meas quasi captivas gladio? **28** Cur ignorante me fugere voluisti, nec indicare mihi, ut prosequerer te cum gaudio, et canticis, et tympanis, et citharis? **29** Non es passus ut oscularer filios meos et filias: stulte operatus es: et nunc quidem **29** valet manus mea reddere tibi malum: sed Deus patris tui heri dixit mihi: Cave ne loquaris contra Iacob quidquam durius. **30** Esto, ad tuos ire cupiebas, et desiderio erat tibi domus patris tui: cur furatus es deos meos? **31** Respondit Iacob: Quod inscio te profectus sum, timui ne violenter auferres filias tuas. **32** Quod autem furti me arguis: apud quemcumque inveneris deos tuos, necetur coram fratribus nostris. scrutare, quidquid tuorum apud me inveneris, et aufer. haec dicens, ignorabat quod Rachel furata esset idola. **33** Ingressus itaque Laban tabernaculum Iacob et Liae, et utriusque famulae, non invenit. Cumque intrasset tentorium Rachelis, **34** illa festinans abscondit idola subter stramenta camelii, et sedit desuper: scrutantique omne tentorium, et nihil invenienti, **35** ait: Ne irascatur dominus meus quod coram te assurgere nequeo: quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi. sic delusa solicitude quaerentis est. **36** Tumensque Iacob, cum iurgio ait: Quam ob culpam meam, et ob quod peccatum meum sic exaristi post me, **37** et scrutatus es omnem supellectilem meam? Quid invenisti de cuncta substantia domus tuae? pone hic coram fratribus meis, et fratribus tuis, et iudicent inter me, et te. **38** Idcirco viginti annis fui tecum? oves tuae et caprae steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comediri: **39** nec captum a bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam: quidquid furto peribat, a me exigebas: **40** die noctuque aestu urebar, et gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis. **41** Sicque per viginti annos in domo tua servivi tibi, quattuordecim pro filiabus, et sex pro gregibus tuis: immutasti quoque mercedem meam decem vicibus. **42** Nisi Deus patris mei Abraham, et timor Isaac affuissest mihi, forsitan modo nudum me dimisisses: afflictionem meam et laborem manuum mearum

respxit Deus, et arguit te heri. **43** Respondit ei veritate tua quam explevisti servo tuo. In baculo Labani: Filiae meae et filii, et greges tui, et omnia mea transvi iordanem istum: et nunc cum duabus quae cernis, mea sunt: quid possum facere filii et turmis regredior. **44** Veni ergo, et ineamus foedus: mei Esau, quia valde eum timeo: ne forte veniens ut sit in testimonium inter me et te. **45** Tulit itaque percutiat matrem cum filiis. **12** Tu locutus es quod Iacob lapidem, et erexit illum in titulum: **46** dixitque benefaceres mihi, et dilatares semen meum sicut fratibus suis: Afferete lapides. Qui congregantes arenam maris, quae prae multitudine numerari non fecerunt tumulum, comedeturque super eum: potest. **13** Cumque dormisset ibi nocte illa, separavit **47** quem vocavit Laban Tumulum testis: et Iacob, de his quae habebat, munera Esau fratri suo, **14** Acervum testimoni, uterque iuxta proprietatem capras ducentas, hircos viginti, oves ducentas, et linguae suae. **48** Dixitque Laban: Tumulus iste erit arietes viginti, **15** camelos foetas cum pullis suis testis inter me et te hodie, et idcirco appellatum trincta, vaccas quadraginta, et tauros viginti, asinas est nomen eius Galaad, id est, Tumulus testis. **49** viginti, et pullos earum decem. **16** Et misit per Intueatur et iudicet Dominus inter nos quando recesserimus a nobis, **50** si afflixeris filias meas, dixitque pueris suis: Antecedite me, et sit spatium et si introduxeris alias uxores super eas: nullus inter gregem et gregem. **17** Et praecipit priori, sermonis nostri testis est absque Deo, qui praesens dicens: Si obvium habueris fratrem meum Esau, et respicit. **51** Dixitque rursus ad Iacob: En tumulus interrogaverit te, Cuius es? aut, Quo vadis? aut, Cuius hic, et lapis quem erexi inter me et te, **52** testis erit: sunt ista quae sequeris? **18** respondebis: Servi tui tumulus, inquam, iste et lapis sint in testimonium, Iacob, munera misit domino suo Esau: ipse quoque si aut ego transiero illum pergens ad te, aut post nos venit. **19** Similiter dedit mandata secundo, tu praeterieris, malum mihi cogitans. **53** Deus et tertio, et cunctis qui sequebantur greges, dicens: Abraham, et Deus Nanchor iudicet inter nos, Deus Iisdem verbis loquimini ad Esau, cum inveneritis patris eorum. Iuravit ergo Iacob per timorem patris sui Isaac: **54** immolatisque victimis in monte, iter nostrum insequitur: dixit enim: Placabo illum vocavit fratres suos ut ederent panem. Qui cum muneribus quae praecedunt, et postea videbo illum, comedissent, manserunt ibi. **55** Laban vero de nocte forsitan propitiabitur mihi. **21** Praecesserunt itaque consurgens, osculatus est filios, et filias suas, et munera ante eum, ipse vero mansit nocte illa in benedixit illis: reversusque est in locum suum.

32 Iacob autem abiit in itinere quod cooperat: fueruntque ei obviam Angeli Dei. **2** Quos cum vidisset, ait: Castra Dei sunt haec. et appellavit nomen loci illius Mahanaim, id est, Castra. **3** Misit autem et nuncios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir, in regionem Edom: **4** praecipitque eis, dicens: Sic loquimini domino meo Esau: Haec dicit frater tuus Iacob: Apud Laban peregrinatus sum, et fui usque in praesentem diem. **5** Habeo boves, et asinos, et oves, et servos, et ancillas: mittoque nunc legationem ad dominum meum, ut inveniam gratiam in conspectu tuo. **6** Reversique sunt nuncii ad Iacob, dicentes: Venimus ad Esau fratrem tuum, et ecce properat tibi in occursum cum quadrigentis viris. **7** Timuit Iacob valde: et perterritus divisit populum qui secum erat, greges quoque et oves et boves, et camelos in duas turmas, **8** dicens: Si venerit Esau ad unam turmam, et percusserit eam, alia turma, quae relicta est, salvabitur. **9** Dixitque Iacob: Deus patris mei Abraham, et Deus patris mei Isaac: Domine qui dixisti mihi: Reverttere in terram tuam, et in locum nativitatis tuae, et benefaciam tibi: **10** minor sum cunctis miserationibus tuis, et

interrogaverit te, Cuius es? aut, Quo vadis? aut, Cuius hic, et lapis quem erexi inter me et te, **52** testis erit: sunt ista quae sequeris? **18** respondebis: Servi tui tumulus, inquam, iste et lapis sint in testimonium, Iacob, munera misit domino suo Esau: ipse quoque si aut ego transiero illum pergens ad te, aut post nos venit. **19** Similiter dedit mandata secundo, tu praeterieris, malum mihi cogitans. **53** Deus et tertio, et cunctis qui sequebantur greges, dicens: Abraham, et Deus Nanchor iudicet inter nos, Deus Iisdem verbis loquimini ad Esau, cum inveneritis patris eorum. Iuravit ergo Iacob per timorem patris sui Isaac: **54** immolatisque victimis in monte, iter nostrum insequitur: dixit enim: Placabo illum vocavit fratres suos ut ederent panem. Qui cum muneribus quae praecedunt, et postea videbo illum, comedissent, manserunt ibi. **55** Laban vero de nocte forsitan propitiabitur mihi. **21** Praecesserunt itaque consurgens, osculatus est filios, et filias suas, et munera ante eum, ipse vero mansit nocte illa in castris. **22** Cumque mature surrexisset, tulit duas uxores suas, et totidem famulas cum undecim filiis, et transivit vadum laboc. **23** Traductisque omnibus quae ad se pertinebant, **24** mansit solus: et ecce vir luctabatur cum eo usque mane. **25** Qui cum videret quod eum superare non posset, tetigit nervum femoris eius, et statim emarcuit. **26** Dixitque ad eum: Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. **27** At ergo: Quod nomen est tibi? Respondit: Iacob. **28** At ille, Nequaquam, inquit, Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel: quoniam si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines praevalebis? **29** Interrogavit eum Iacob: Dic mihi, quo appellaris nomine? Respondit: Cur queraris nomen meum? Et benedixit ei in eodem loco. **30** Vocavitque Iacob nomen loci illius Phanuel, dicens: Vidi Dominum facie ad faciem, et salva facta est anima mea. **31** Ortusque est ei statim sol, postquam transgressus est Phanuel: ipse vero claudicabat pede. **32** Quam ob causam non comedunt nervum filii Israel, qui emarcuit in femore Iacob, usque in praesentem diem: eo quod tetigerit nervum femoris eius, et obstupuerit.

33 Elevans autem Iacob oculos suos, vedit opprimens virginem. **3** Et conglutinata est anima venientem Esau, et cum eo quadringentos eius cum ea, tristemque delinivit blanditiis. **4** Et viros: divisitque filios Liae et Rachel, ambarumque pergens ad Hemor patrem suum, Accipe, inquit, mihi famularum: **2** et posuit utramque ancillam, et puellam hanc coniugem. **5** Quod cum audisset Iacob, liberos earum in principio: Liam vero, et filios absentibus filiis, et in pastu pecorum occupatis, eius in secundo loco: Rachel autem, et Ioseph siluit donec redirent. **6** Egresso autem Hemor novissimos. **3** Et ipse progrediens adoravit pronus patre Sichem ut loqueretur ad Iacob, **7** ecce filii in terram septies, donec appropinquaret frater eius veniebant de agro: auditoque quod acciderat, eius. **4** Currens itaque Esau obviam fratri suo, irati sunt valde, eo quod foedam rem operatus amplexatus est eum: stringensque collum eius, et esset in Israel et, violata filia Iacob, rem illicitam osculans flevit. **5** Levatisque oculis, vedit mulieres et perpetrasset. **8** Locutus est itaque Hemor ad eos: parvulos earum, et ait: Quid sibi volunt isti? et si ad Sichem filii mei adhaesit anima filiae vestrae: date te pertinent? Respondit: Parvuli sunt, quos donavit eam illi uxorem: **9** et iungamus vicissim connubia: mihi Deus servo tuo. **6** Et appropinquantes ancillae filias vestras tradite nobis, et filias nostras accipite. et filii earum, incurvati sunt. **7** Accessit quoque **10** Et habitate nobiscum: terra in potestate vestra Lia cum pueris suis: et cum similiter adorassent, est, exercete, negotiamini, et possidete eam. **11** Sed extremi Ioseph et Rachel adoraverunt. **8** Dixitque et Sichem ad patrem et ad fratres eius ait: Inveniam Esau: Quaenam sunt istae turmae quas obviam gratiam coram vobis: et quaecumque statueritis, habui? Respondit: Ut invenirem gratiam coram dabo: **12** augete dotem, et munera postulate, et domino meo. **9** At ille ait: Habeo plurima, frater mi, libenter tribuam quod petieritis: tantum date mihi sint tua tibi. **10** Dixitque Iacob: Noli ita, obsecro: sed puellam hanc uxorem. **13** Responderunt filii Iacob si inveni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum Sichem et patri eius in dolo, saevientes ob stuprum de manibus meis: sic enim vidi faciem tuam, quasi sororis: **14** Non possumus facere quod petitis, nec viderim vultum Dei: esto mihi propitius, **11** et dare sororem nostram homini incircumcisio: quod suscipe benedictionem quam attuli tibi, et quam illicitem et nefarium est apud nos. **15** Sed in hoc donavit mihi Deus tribuens omnia. Vix fratre valebimus foederari, si volueritis esse similes nostri, compellente, suscipiens, **12** ait: Gradiamur simul, et circumcidatur in vobis omnis masculini sexus; **16** eroque socius itineris tui. **13** Dixitque Iacob: Nostri tunc dabimus et accipiemus mutuo filias vestras, ac domine mi quod parvulos habeam teneros, et oves, nostras: et habitabimus vobiscum, erimusque unus et boves foetas mecum: quas si plus in ambulando populus: **17** si autem circumcidiri nolueritis, tollemus fecero laborare, morientur una die cuncti greges. **14** filiam nostram, et recedemus. **18** Placuit oblatio Praecedat dominus meus ante servum suum: et ego eorum Hemor, et Sichem filio eius: **19** nec distulit sequar paulatim vestigia eius, sicut video parvulos adolescens quin statim quod petebatur expleret: meos posse, donec veniam ad dominum meum in amabat enim puellam valde, et ipse erat inclitus in Seir. **15** Respondit Esau: Oro te, ut de populo qui omni domo patris sui. **20** Ingressique portam urbis, mecum est, saltem socii remaneant viae tuae. Non locuti sunt ad populum: **21** Viri isti pacifici sunt, est, inquit, necesse: hoc uno tantum indigeo, ut et volunt habitare nobiscum: negotientur in terra, inveniam gratiam in conspectu tuo domine mi. **16** et exerceant eam, quae spatiose et lata cultoribus Reversus est itaque illo die Esau itinere quo venerat indigit: filias eorum accipiemus uxores, et nostras in Seir. **17** Et Iacob venit in Socoth: ubi aedificata illis dabimus. **22** Unum est quo differtur tantum domo et fixis tentoriis appellavit nomen loci illius bonum: Si circumcidamus masculos nostros, ritum Socoth, id est, tabernacula. **18** Transivitque in Salem gentis imitantes. **23** Et substantia eorum, et pecora, urbem Sichimorum, quae est in terra Chanaan, et cuncta quae possident, nostra erunt: tantum postquam reversus est de Mesopotamia Syriae: et in hoc acquiescamus, et habitantes simul, unum habitavit iuxta oppidum. **19** Emitique partem agri in efficiamus populum. **24** Assensique sunt omnes, qua fixerat tabernacula, a filiis Hemor patris Sichem circumcisio cunctis maribus. **25** Et ecce, die tertio centum agnis. **20** Et erecto ibi altari, invocavit super quando gravissimus vulnerum dolor est: arreptis, illud fortissimum Deum Israel.

34 Egressa est autem Dina filia Liae ut videret mulieres regionis illius. **2** Quam cum vidisset Sichem filius Hemor Hevaei, princeps terrae illius, adamavit eam: et rapuit, et dormivit cum illa, vi

in ultiōne stupri. **28** Oves eorum, et armenta, et asinos, cunctaque vastantes quae in domibus et in agris erant, **29** parvulos quoque eorum et uxores duxerunt captivas. **30** Quibus patratis audacter, odiosum fecistis me Chananeis, et Pherezaeis congregati percutient me, et delebor ego, et domus mea. **31** Responderunt: Numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra?

Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via quae dicit Ephratam, haec est Bethlehem. **20** Exrexit Iacob titulum super sepulchrum eius: hic est titulus monumenti Rachel, usque in praesentem diem. **21** Iacob dixit ad Simeon et Levi: Turbastis me, et Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis. **22** Cumque habitatet in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim. **23** Filii Liae: primogenitus Ruben, et Simeon, et Levi, et Iudas, et Issachar, et Zabulon. **24** Filii Rachel: Joseph et Beniamin. **25** Filii Balae ancillae Rachelis: Dan et Nephthali. **26** Filii Zelphae ancillae Liae: Gad et Aser: hi sunt filii Iacob, qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae. **27** Venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre, Civitatem Arbee, haec est Hebron: in qua peregrinatus est Abraham et Isaac. **28** Et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum. **29** Consumptusque aetate mortuus est: et appositus est populo suo senex et plenus dierum: et sepelierunt eum Esau et Iacob filii sui.

35 Interea locutus est Deus ad Iacob: Surge, et ascende Bethel, et habita ibi, facque altare Deo qui apparuit tibi quando fugiebas Esau fratrem tuum. **2** Iacob vero convocata omni domo sua, ait: Abiicite deos alienos qui in medio vestri sunt, et mundamini, ac mutate vestimenta vestra. **3** Surgite, et ascendamus in Bethel, ut faciamus ibi altare Deo: qui exaudivit me in die tribulationis meae, et socius fuit itineris mei. **4** Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant, et inaures quae erant in auribus eorum: at ille infudit eas subter terebinthum, quae est post urbem Sichem. **5** Cumque profecti essent, terror Dei invasit omnes per circuitum civitates, et non sunt ausi persecuti recentes. **6** Venit igitur Iacob Luzam, quae est in terra Chanaan, cognomento Bethel: ipse et omnis populus cum eo. **7** Aedificavitque ibi altare, et appellavit nomen loci illius, Domus Dei: ibi enim apparuit ei Deus cum fugeret fratrem suum. **8** Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan. **6** Tulit Eodem tempore mortua est Debora nutrix Rebeccae, autem Esau uxores suas et filios et filias, et omnem et sepulta est ad radices Bethel subter querum: animam domus sua, et substantiam, et pecora, vocatumque est nomen loci illius, Quercus fletus. **9** Apparuit autem iterum Deus Iacob postquam reversus est de Mesopotamia Syriae, benedixitque ei, **10** dicens: Non vocaberis ultra Iacob, sed Israel erit nomen tuum. Et appellavit eum Israel, et abiit in alteram regionem, recessitque a fratre eius: **11** dixitque ei: Ego Deus omnipotens, cresce, et multiplicare: gentes, et populi nationum ex te erunt, reges de lumbis tuis egredientur. **12** Terramque quam dedi Abraham et Isaac, dabo tibi et semini tuo post te. **13** Et recessit ab eo. **14** Ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei Deus: libans super eum libamina, et effundens oleum: **15** vocansque nomen loci illius, Bethel. **16** Egressus autem inde, venit verno tempore ad terram quae dicit Ephratam: in qua cum parturiret Rachel, **17** ob difficultatem partus periclitari coepit. Dixitque ei obstetrix: Noli timere, quia et hunc habebis filium. **18** Egrediente autem anima prae filii sui Benomi, id est filius doloris mei: pater vero appellavit eum Beniamin, id est filius dextrae. **19** Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via quae dicit Ephratam, haec est Bethlehem. **20** Exrexit Iacob titulum super sepulchrum eius: hic est titulus monumenti Rachel, usque in praesentem diem. **21** Iacob dixit ad Simeon et Levi: Turbastis me, et Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis. **22** Cumque habitatet in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim. **23** Filii Liae: primogenitus Ruben, et Simeon, et Levi, et Iudas, et Issachar, et Zabulon. **24** Filii Rachel: Joseph et Beniamin. **25** Filii Balae ancillae Rachelis: Dan et Nephthali. **26** Filii Zelphae ancillae Liae: Gad et Aser: hi sunt filii Iacob, qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae. **27** Venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre, Civitatem Arbee, haec est Hebron: in qua peregrinatus est Abraham et Isaac. **28** Et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum. **29** Consumptusque aetate mortuus est: et appositus est populo suo senex et plenus dierum: et sepelierunt eum Esau et Iacob filii sui.

36 Hae sunt autem generationes Esau, ipse est Edom. **2** Esau accepit uxores de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Hethaei, et Oolibama filiam Anae filiae Sebeon Hevaei: **3** Basemath quoque filiam Ismael sororem Nabaioth. **4** Peperit autem Ada, Eliphaz: Basemath genuit Rahuel: **5** Oolibama genuit Iehus et Ihelon et Core. hi filii Eodem tempore mortua est Debora nutrix Rebeccae, autem Esau uxores suas et filios et filias, et omnem et sepulta est ad radices Bethel subter querum: animam domus sua, et substantiam, et pecora, vocatumque est nomen loci illius, Quercus fletus. **6** Tulit Eodem tempore mortua est Debora nutrix Rebeccae, autem Esau uxores suas et filios et filias, et omnem et sepulta est ad radices Bethel subter querum: animam domus sua, et substantiam, et pecora, vocatumque est nomen loci illius, Quercus fletus. **7** Divites enim erant valde, et simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra in monte Seir, **8** et cuncta quae habere poterat in terra Chanaan: **9** Hae autem sunt generationes Esau patris Edom reges de lumbis tuis egredientur. **10** Terramque in monte Seir, **11** et haec nomina filiorum eius: quam dedi Abraham et Isaac, dabo tibi et semini tuoi post te. **12** Et recessit ab eo. **13** Ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei Deus: libans super eum libamina, et effundens oleum: **14** Vocansque nomen loci illius, Bethel. **15** Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via quae dicit Ephratam, haec est Bethlehem. **16** Exrexit Iacob titulum super sepulchrum eius: hic est titulus monumenti Rachel, usque in praesentem diem. **17** Iacob dixit ad Simeon et Levi: Turbastis me, et Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis. **18** Cumque habitatet in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim. **19** Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via quae dicit Ephratam, haec est Bethlehem. **20** Exrexit Iacob titulum super sepulchrum eius: hic est titulus monumenti Rachel, usque in praesentem diem. **21** Iacob dixit ad Simeon et Levi: Turbastis me, et Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis. **22** Cumque habitatet in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim. **23** Filii Liae: primogenitus Ruben, et Simeon, et Levi, et Iudas, et Issachar, et Zabulon. **24** Filii Rachel: Joseph et Beniamin. **25** Filii Balae ancillae Rachelis: Dan et Nephthali. **26** Filii Zelphae ancillae Liae: Gad et Aser: hi sunt filii Iacob, qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae. **27** Venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre, Civitatem Arbee, haec est Hebron: in qua peregrinatus est Abraham et Isaac. **28** Et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum. **29** Consumptusque aetate mortuus est: et appositus est populo suo senex et plenus dierum: et sepelierunt eum Esau et Iacob filii sui.

36 Hae sunt autem generationes Esau, ipse est Edom. **2** Esau accepit uxores de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Hethaei, et Oolibama filiam Anae filiae Sebeon Hevaei: **3** Basemath quoque filiam Ismael sororem Nabaioth. **4** Peperit autem Ada, Eliphaz: Basemath genuit Rahuel: **5** Oolibama genuit Iehus et Ihelon et Core. hi filii Eodem tempore mortua est Debora nutrix Rebeccae, autem Esau uxores suas et filios et filias, et omnem et sepulta est ad radices Bethel subter querum: animam domus sua, et substantiam, et pecora, vocatumque est nomen loci illius, Quercus fletus. **6** Tulit Eodem tempore mortua est Debora nutrix Rebeccae, autem Esau uxores suas et filios et filias, et omnem et sepulta est ad radices Bethel subter querum: animam domus sua, et substantiam, et pecora, vocatumque est nomen loci illius, Quercus fletus. **7** Divites enim erant valde, et simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra in monte Seir, **8** et cuncta quae habere poterat in terra Chanaan: **9** Hae autem sunt generationes Esau patris Edom reges de lumbis tuis egredientur. **10** Terramque in monte Seir, **11** et haec nomina filiorum eius: quam dedi Abraham et Isaac, dabo tibi et semini tuoi post te. **12** Et recessit ab eo. **13** Ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei Deus: libans super eum libamina, et effundens oleum: **14** Vocansque nomen loci illius, Bethel. **15** Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via quae dicit Ephratam, haec est Bethlehem. **16** Exrexit Iacob titulum super sepulchrum eius: hic est titulus monumenti Rachel, usque in praesentem diem. **17** Iacob dixit ad Simeon et Levi: Turbastis me, et Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis. **18** Cumque habitatet in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim. **19** Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via quae dicit Ephratam, haec est Bethlehem. **20** Exrexit Iacob titulum super sepulchrum eius: hic est titulus monumenti Rachel, usque in praesentem diem. **21** Iacob dixit ad Simeon et Levi: Turbastis me, et Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis. **22** Cumque habitatet in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim. **23** Filii Liae: primogenitus Ruben, et Simeon, et Levi, et Iudas, et Issachar, et Zabulon. **24** Filii Rachel: Joseph et Beniamin. **25** Filii Balae ancillae Rachelis: Dan et Nephthali. **26** Filii Zelphae ancillae Liae: Gad et Aser: hi sunt filii Iacob, qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae. **27** Venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre, Civitatem Arbee, haec est Hebron: in qua peregrinatus est Abraham et Isaac. **28** Et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum. **29** Consumptusque aetate mortuus est: et appositus est populo suo senex et plenus dierum: et sepelierunt eum Esau et Iacob filii sui.

fili Esau: dux Nahath, dux Zara, dux Samma, dux autem fratres eius quod a patre plus cunctis filiis Meza. hi autem duces Rahuel in terra Edom: isti filii amaretur, oderant eum, nec poterant ei quidquam Basemath uxoris Esau. **18** Hi autem filii Oolibama pacifice loqui. **5** Accidit quoque ut visum somnium uxoris Esau: dux Iehus, dux Ihelon, dux Core. hi referret fratribus suis: quae causa maioris odii duces Oolibama filiae Anae uxoris Esau. **19** Isti sunt seminarium fuit. **6** Dixitque ad eos: Audite somnium filii Esau, et hi duces eorum: ipse est Edom. **20** Isti meum quod vidi: **7** Putabam nos ligare manipulos sunt filii Seir Horraei, habitatores terrae: Lotan, in agro: et quasi consurgere manipulum meum, et et Sobal, et Sebeon, et Ana, **21** et Dison, et Eser, et stare, vestrosque manipulos circumstantes adorare Disan. hi duces Horraei, filii Seir in Terra Edom. **22** manipulum meum. **8** Responderunt fratres eius: Facti sunt autem filii Lotan: Hori et Heman. erat Numquid rex noster eris? aut subiiciemur ditioni autem soror Lotan, Thamna. **23** Et isti filii Sobal: tuae? Haec ergo causa somniorum atque sermonum, Alvan et Manahat et Ebal, et Sepho et Onam. **24** Et invidae et odii fomitem ministravit. **9** Aliud quoque hi filii Sebeon: Aia et Ana. Iste est Ana qui invenit vedit somnum, quod narrans fratribus, ait: Vidi aquas calidas in solitudine, cum pasceret asinas per somnum, quasi solem, et lunam, et stellas Sebeon patris sui: **25** habuitque filium Dison, et undecim adorare me. **10** Quod cum patri suo, et filiam Oolibama. **26** Et isti filii Dison: Hamdan, et fratribus retulisset, increpavit eum pater suus, et Eseban, et lethram, et Charan. **27** Hi quoque filii dixit: Quid sibi vult hoc somnum quod vidisti? num Eser: Balaan, et Zavan, et Acan. **28** Habuit autem ego et mater tua, et fratres tui adorabimus te super filios Disan: Hus, et Aram. **29** Hi duces Horraeorum: terram? **11** Invidebant ei igitur fratres sui: pater dux Lotan, dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana, **30** dux vero rem tacitus considerabat. **12** Cumque fratres Dison, dux Eser, dux Disan: isti duces Horraeorum illius in pascendis gregibus patris morarentur in qui imperaverunt in Terra Seir. **31** Reges autem qui Sichem, **13** dixit ad eum Israel: Fratres tui pascunt regnaverunt in Terra Edom antequam haberent oves in Sichimis: veni, mittam te ad eos. Quo regem filii Israel, fuerunt hi: **32** Bela filius Beor, respondente, **14** Praesto sum, ait ei: Vade, et vide si nomen urbis eius Denaba. **33** Mortuus est autem cuncta prospera sint erga fratres tuos, et pecora: et Bela, et regnavit pro eo lobab filius Zarae de Bosra. renuncia mihi quid agatur. Missus de Valle Hebron, **34** Cumque mortuus esset lobab, regnavit pro eo venit in Sichem: **15** invenitque eum vir errantem Husam de terra Themanorum. **35** Hoc quoque in agro, et interrogavit quid quaereret. **16** At ille mortuo, regnavit pro eo Adad filius Badad, qui respondit: Fratres meos quaero, indica mihi ubi percussit Madian in regione Moab: et nomen urbis pascant greges. **17** Dixitque ei vir: Recesserunt eius Avith. **36** Cumque mortuus esset Adad, regnavit de loco isto: audivi autem eos dicentes: Eamus in pro eo Semla de Masreca. **37** Hoc quoque mortuo Dothain. Perrexit itaque Ioseph post fratres suos, et regnavit pro eo Saul de fluvio Rohoboth. **38** Cumque invenit eos in Dothain. **18** Qui cum vidissent eum et hic obiisset, successit in regnum Balanan filius procul, antequam accederet ad eos, cogitaverunt Achobor. **39** Isto quoque mortuo regnavit pro eo illum occidere: **19** et mutuo loquebantur: Ecce Adar, nomenque urbis eius Phau: et appellabatur somniator venit: **20** venite, occidamus eum, et uxor eius Meetabel, filia Matred filiae Mezaab. **40** mittamus in cisternam veterem: dicemusque: Fera Haec ergo nomina ducum Esau in cognitionibus, pessima devoravit eum: et tunc apparebit quid et locis, et vocabulis suis: dux Thamna, dux Alva, illi prosint somnia sua. **21** Audiens autem hoc dux letheth, **41** dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, Ruben, nitebatur liberare eum de manibus eorum, **42** dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar, **43** dux et dicebat: **22** Non interficiatis animam eius, Magdiel, dux Hiram: hi duces Edom habitantes in nec effundatis sanguinem: sed proicite eum in terra imperii sui, ipse est Esau pater Idumaeorum.

37 Habitavit autem Iacob in terra Chanaan, in qua pater suus peregrinatus est. **2** Et hae sunt generationes eius: Ioseph cum sedecim esset annorum, pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer: et erat cum filiis Balae et Zelphae uxorum patris sui: accusavitque fratres suos apud patrem crimine pessimo. **3** Israel autem diligebat Ioseph super omnes filios, eo quod in senectute genuisset eum: fecitque ei tunicam polymitam. **4** Videntes

24 miseruntque eum in cisternam veterem, que non habebat aquam. **25** Et sedentes ut comedenter panem, viderunt Ismaelitas viatores venire de Galaad, et camelos eorum portantes aromata, et resinam, et stacten in Aegyptum. **26** Dixit ergo Iudas fratribus suis: Quid nobis prodest si occiderimus

fratrem nostrum, et celaverimus sanguinem ipsius? vestibus, assumpsit theristrum: et mutato habitu, 27 Melius est ut venundetur Ismaelitis, et manus sedet in bivio itineris, quod dicit Thamnam: eo nostra non polluantur: frater enim, et caro quod crevisset Sela, et non eum accepisset maritum. nostra est. Acquieverunt fratres sermonibus illius. 15 Quam cum vidisset Iudas, suspicatus est esse 28 Et praetereuntibus Madianitis negotiatoribus, meretricem: operuerat enim vultum suum, ne extrahentes eum de cisterna, vendiderunt eum agnosceretur. 16 Ingrediensque ad eam, ait: Dimitte Ismaelitis, viginti argenteis: qui duxerunt eum in me ut coeam tecum: nesciebat enim quod nurus sua Aegyptum. 29 Reversusque Ruben ad cisternam, esset. Qua respondente: Quid dabis mihi ut fruaris non invenit puerum: 30 et scisis vestibus pergens concubitu meo? 17 dixit: Mittam tibi hoedum ad fratres suos, ait: Puer non comparet, et ego de gregibus. Rursumque illa dicente: Patiar quod quo ibo? 31 Tulerunt autem tunicam eius, et in vis, si dederis mihi arrhabonem, donec mittas sanguinem hoedi, quem occiderant, tinixerunt: 32 quod polliceris. 18 Ait Iudas: Quid tibi vis promittentes qui ferrent ad patrem, et dicenter: Hanc arrhabone dari? Respondit: Annulum tuum, et invenimus: vide utrum tunica filii tui sit, an non. 33 armillam, et baculum quem manu tenes. Ad unum Quam cum agnovisset pater, ait: Tunica filii mei igitur coitum mulier concepit, 19 et surgens abiit: est, fera pessima comedit eum, bestia devoravit depositoque habitu, quem sumpserat, induta est Ioseph. 34 Scissisque vestibus, indutus est cilicio, viduitatis vestibus. 20 Misit autem Iudas hoedum per lugens filium suum multo tempore. 35 Congregatis autem cunctis liberis eius ut lenirent dolorem patris, noluit consolationem accipere, sed ait: Descendam ad filium meum lugens in infernum. Et illo perseverante in fletu, (*Sheol h7585*) 36 Madianitae vendiderunt Ioseph in Aegypto Phutiphari eunuchu Pharaonis magistro militum.

38 Eodem tempore descendens Iudas a fratribus suis, divertit ad Virum Odollamitem, nomine Hiram. 2 Veditque ibi filiam hominis Chananaei, vocabulo Sue: et accepta uxore, ingressus est ad eam. 3 Quae concepit, et peperit filium, et vocavit nomen eius Her. 4 Rursumque concepto foetu, natum filium vocavit Onan. 5 Tertium quoque peperit: quem appellavit Sela. quo nato, parere ultra cessavit. 6 Dedit autem Iudas uxorem primogenito suo Her, nomine Thamar. 7 Fuit quoque Her primogenitus Iudee, nequam in conspectu Domini: et ab eo occisus est. 8 Dixit ergo Iudas ad Onan filium suum: Ingredere uxorem fratris tui, et sociare illi, ut suscites semen fratri tuo. 9 Ille sciens non sibi nasci filios, introiens ad uxorem fratris sui, semen fundebat in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur. 10 Et idcirco percussit eum Dominus, eo quod rem detestabilem faceret. 11 Quam ob rem dixit Iudas Thamar nurui suea: Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus: timebat enim ne et ipse moreretur, sicut fratres eius. Quae abiit, et habitavit in domo patris sui. 12 Evolutis autem multis diebus, mortua est Sue uxor Iudae: qui post luctum consolatione suscepta, ascendebat ad tonsores ovium suarum, ipse et Hiras opilio gregis Odollamites, in Thamnas. 13 Nunciatumque est Thamar quod socer illius ascenderet in Thamnas ad tondendas oves. 14 Quae, depositis viduitatis

me ut coeam tecum: nesciebat enim quod nurus sua igitur coitum mulier concepit, 19 et surgens abiit: depositoque habitu, quem sumpserat, induta est 21 interrogavit homines loci illius: Ubi est mulier quae sedebat in bivio? Respondentibus cunctis: Non fuit in loco ista meretrix. 22 Reversus est ad Iudam, et dixit ei: Non inveni eam: sed et homines loci illius dixerunt mihi, numquam sedisse ibi scortum. 23 Ait Iudas: Habeat sibi, certe mendacii arguere nos non potest, ego misi hoedum quem promiseram: et tu non invenisti eam. 24 Ecce autem post tres menses nunciaverunt Iudee, dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua, et videtur uterus illius intumescere. Dixitque Iudas: Producite eam ut comburatur. 25 Quae cum duceretur ad poenam, misit ad socerum suum, dicens: De viro, cuius haec sunt, concepi: cognoscere cuius sit annulus, et armilla, et baculus. 26 Qui, agnitis muneribus, ait: Iustior me est: quia non tradidi eam Sela filio meo. Attamen ultra non cognovit eam. 27 Instante autem partu, apparuerunt gemini in utero: atque in ipsa effusione infantium unus protulit manum, in qua obstetrix ligavit coccinum, dicens: 28 Iste egredietur prior. 29 Illo vero retrahente manum, egressus est alter: dixitque mulier: Quare divisa est propter te maceria? et ob hanc causam vocavit nomen eius Phares. 30 Postea egressus est frater eius, in cuius manu erat coccinum: quem appellavit Zara.

39 Igitur Ioseph ductus est in Aegyptum, emitique eum Phutiphar eunuchus Pharaonis, princeps exercitus sui, vir Aegyptius, de manu Ismaelitarum, a quibus perductus erat. 2 Fuitque Dominus cum eo, et erat vir in cunctis prospere agens: habitavitque in domo domini sui, 3 qui optime noverat Dominum esse cum eo, et omnia, quae

gerebat, ab eo dirigi in manu illius. **4** Invenitque temporis fluxerat, et illi in custodia tenebantur. Ioseph gratiam coram domino suo, et ministrabat **5** Videruntque ambo somnium nocte una iuxta ei, a quo praepositus omnibus gubernabat creditam interpretationem congruam sibi: **6** ad quos cum sibi domum, et universa quae ei tradita fuerant: introisset Ioseph mane, et vidisset eos tristes, **7** **5** benedixitque Dominus domui Aegyptii propter sciscitatus est eos, dicens: Cur tristior est hodie Ioseph, et multiplicavit tam in aedibus quam in agris solito facies vestra? **8** Qui responderunt: Somnium cunctam eius substantiam: **6** nec quidquam aliud vidimus, et non est qui interpretetur nobis. Dixitque noverat, nisi panem quo vescebatur. Erat autem ad eos Ioseph: Numquid non Dei est interpretatio? Ioseph pulchra facie, et decorus aspectu. **7** Post referte mihi quid videritis. **9** Narravit prior, multos itaque dies iniecit domina sua oculos suos praepositus pincernarum, somnium suum: Videbam in Ioseph, et ait: Dormi mecum. **8** Qui nequaquam coram me vitem, **10** in qua erant tres propagines, acquiescens operi nefario, dixit ad eam: Ecce crescere paulatim in gemmas, et post flores uvas dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat quid maturescere: **11** calicemque Pharaonis in manu mea: habeat in domo sua: **9** nec quidquam est quod non tuli ergo uvas, et expressi in calicem quem tenebam, in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, praeter et tradidi poculum Pharaoni. **12** Respondit Ioseph: te, quae uxor eius es: quo modo ergo possum hoc Haec est interpretatio somni: Tres propagines, malum facere, et peccare in Dominum meum? **10** tres adhuc dies sunt: **13** post quos recordabitur Huiuscemodi verbis per singulos dies et mulier Pharaeo ministerii tui, et restituet te in gradum molesta erat adolescenti: et ille recusabat stuprum. pristinum: dabisque ei calicem iuxta officium **11** Accidit autem quadam die ut intraret Ioseph tuum, sicut ante facere consueveras. **14** Tantum domum, et operis quippiam absque arbitris faceret: memento mei, cum bene tibi fuerit, et facias mecum **12** et illa, apprehensa lacinia vestimenti eius, diceret: misericordiam: ut suggeras Pharaoni ut educat me Dormi mecum. Qui relicto in manu eius pallio fugit, de isto carcere: **15** quia furtim sublatus sum de et egressus est foras. **13** Cumque vidisset mulier terra Hebraeorum, et hic innocens in lacum missus vestem in manibus suis, et se esse contemptam, **14** sum. **16** Videns pistorum magister quod prudenter vocavit ad se homines domus suae, et ait ad eos: somnium dissolvisset, ait: Et ego vidi somnium, En introduxit virum Hebraeum, ut illuderet nobis: Quod tria canistra farinae haberem super caput ingressus est ad me, ut coiret mecum: cumque meum: **17** et in uno canistro quod erat excelsius, ego sucllamasse, **15** et audisset vocem meam, portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria, reliquit pallium quod tenebam, et fugit foras. **16** In avesque comedere ex eo. **18** Respondit Ioseph: Haec argumentum ergo fidei retentum pallium ostendit est interpretatio somni: Tria canistra, tres adhuc marito revertenti domum, **17** et ait: Ingressus est dies sunt: **19** post quos auferet Pharaeo caput tuum, ac ad me servus Hebraeus quem adduxisti ut illuderet suspendet te in cruce, et lacerabunt volucres carnes mihi: **18** cumque audisset me clamare, reliquit tuas. **20** Exinde dies tertius natalitus Pharaonis pallium quod tenebam, et fugit foras. **19** His auditis erat: qui faciens grande convivium pueris suis, dominus, et nimium credulus verbis coniugis, iratus recordatus est inter epulas magistri pincernarum, est valde: **20** tradiditque Ioseph in carcerem, ubi et pistorum principis. **21** Restituitque alterum vincit regis custodiebantur, et erat ibi clausus. **21** in locum suum, ut porrigeret ei poculum: **22** Fuit autem Dominus cum Ioseph, et misertus illius alterum suspendit in patibulo, ut coniectoris veritas dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. **22** probaretur. **23** Et tamen succendentibus prosperis, Qui tradidit in manu illius universos vincitos qui in praepositus pincernarum oblitus est interpretis custodia tenebantur: et quidquid fiebat, sub ipso sui. erat. **23** Nec noverat aliquid, cunctis ei creditis: Dominus enim erat cum illo, et omnia opera eius **41** Post duos annos vidit Pharaeo somnium. Putabat se stare super fluvium, **2** de quo ascendebar septem boves, pulchrae et crassae nimis: et pascebantur in locis palustribus. **3** Aliae quoque septem emergebant de flumine, foedae, confectaeque macie: et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus: **4** devoraveruntque eas, quarum mira species, et habitudo corporum erat. vinctus et Ioseph. **4** At custos carceris tradidit Expergefactus Pharaeo, **5** rursum dormivit, et eos Ioseph, qui et ministrabat eis: aliquantulum vidi alterum somnium: Septem spicae pullulabant

in culmo uno plenae atque formosae: **6** aliae firmitatis indicium est, eo quod fiat sermo Dei, et quoque totidem spicae tenues, et percussae velocius impleatur. **33** Nunc ergo provideat rex uredine oriebantur, **7** devorantes omnium priorum virum sapientem et industrium, et praeficiat eum pulchritudinem. Evigilans Pharaeo post quietem, Terraes Aegypti: **34** Qui constitutus praepositus per **8** et facto mane, pavore perterritus, misit ad cunctas regiones: et quintam partem fructuum per omnes coniectores Aegypti, cunctosque sapientes: septem annos fertilitatis, **35** qui iam nunc futuri et accersitis narravit somnum, nec erat qui sunt, congreget in horrea: et omne frumentum interpretaretur. **9** Tunc demum reminiscens sub Pharaonis potestate condatur, serveturque pincernarum magister, ait: Confiteor peccatum in urbibus. **36** Et praeparetur futurae septem meum: **10** Iratus rex servis suis, me et magistrum annorum fami, quae oppressura est Aegyptum, et pistorum retrudi iussit in carcerem principis non consumetur terra inopia. **37** Placuit Pharaoni militum: **11** ubi una nocte uterque vidimus somnum consilium et cunctis ministris eius: **38** locutusque prae sagium futurorum. **12** Erat ibi puer Hebraeus, est ad eos: Num invenire poterimus talem virum, qui eiusdem ducis militum famulus: cui narrantes spiritu Dei plenus sit? **39** Dixit ergo ad Ioseph: Quia somnia, **13** audivimus quidquid postea rei probavit ostendit tibi Deus omnia quae locutus es, numquid eventus. ego enim redditus sum officio meo: et sapientiorem et consimilem tui invenire potero? **40** ille suspensus est in cruce. **14** Protinus ad regis Tu eris super domum meam, et ad tui oris imperium imperium eductum de carcere Ioseph totonderunt: cunctus populus obediens: uno tantum regni solio te ac veste mutata, obtulerunt ei. **15** Cui ille ait: praecedam. **41** Dixitque rursus Pharaeo ad Ioseph: Vidi somnia, nec est qui edisserat: quae audivi Ecce, constitui te super universam terram Aegypti. te sapientissime coniicere. **16** Respondit Ioseph: **42** Tulitque annulum de manu sua, et dedit eum Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni. **17** in manu eius: vestivitque eum stola byssina, et Narravit ergo Pharaeo quod viderat: Putabam me collo torquem auream circumposuit. **43** Fecitque stare super ripam fluminis, **18** et septem boves eum ascendere super currum suum secundum, de amne concendere, pulchras nimis, et obesis clamante praecone, ut omnes coram eo genu carnibus: quae in pastu paludis virecta carpebant. flecterent, et praepositum esse scirent universae **19** et ecce, has sequebantur aliae septem boves in Terraes Aegypti. **44** Dixit quoque rex Aegypti ad tantum deformes et macilentae, ut numquam tales Ioseph: Ego sum Pharaeo: absque tuo imperio non in terra Aegypti viderim: **20** quae, devoratis et movebit quisquam manum aut pedem in omni terra consumptis prioribus, **21** nullum saturitatis dedere Aegypti. **45** Vertitque nomen eius, et vocavit eum vestigium: sed simili macie et squalore torpebant. lingua Aegyptiaca, Salvatorem mundi. Deditque Evigilans, rursus sopore depresso, **22** vidi somnum: illi uxorem Aseneth filiam Phutipharis sacerdotis Septem spicae pullulabant in culmo uno plenae Heliopoleos. Egressus est itaque Ioseph ad terram atque pulcherrimae. **23** Aliae quoque septem tenues Aegypti **46** (Triginta autem annorum erat quando et percussae uredine, oriebantur e stipula: **24** quae stetit in conspectu regis Pharaonis) et circuivit priorum pulchritudinem devoraverunt. Narravi omnes regiones Aegypti. **47** Venitque fertilitas coniectoribus somnum, et nemo est qui edisserat. septem annorum: et in manipulos redactae segetes **25** Respondit Ioseph: Somnium regis unum est: congregatae sunt in horrea Aegypti. **48** Omnis etiam quae facturus est Deus, ostendit Pharaoni. **26** frugum abundantia in singulis urbibus condita est. Septem boves pulchrae, et septem spicae plenae: **49** Tantaque fuit abundantia tritici, ut arenae maris septem hubertatis anni sunt: eandemque vim coaequaretur, et copia mensuram excederet. **50** somni comprehendunt. **27** Septem quoque boves Natique sunt Ioseph filii duo antequam veniret tenues atque macilentae, quae ascenderunt post fames: quos peperit ei Aseneth filia Phutipharis eas, et septem spicae tenues, et vento urente sacerdotis Heliopoleos. **51** Vocavitque nomen percussae, septem anni venturae sunt famis. **28** primogeniti, Manasses, dicens: Oblivisci me fecit Qui hoc ordine complebuntur: **29** Ecce septem Deus omnium laborum meorum, et domus patris anni venient fertilitatis magnae in universa terra mei. **52** Nomen quoque secundi appellavit Ephraim, Aegypti: **30** quos sequentur septem anni alii dicens: Crescere me fecit Deus in terra paupertatis tantae sterilitatis, ut oblivioni tradatur cuncta meae. **53** Igitur transactis septem hubertatis annis, retro abundantia: consumptura est enim fames qui fuerant in Aegypto: **54** coeperunt venire septem omnem terram, **31** et ubertatis magnitudinem anni inopiae: quos praedixerat Ioseph: et in universo perditura est inopiae magnitudo. **32** Quod autem orbe fames preevaluit, in cuncta autem terra vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnum: Aegypti panis erat. **55** Qua esuriente, clamavit

populus ad Pharaonem, alimenta petens. Quibus ille respondit: Ite ad Ioseph: et quidquid ipse vobis omni terra: aperuitque Ioseph universa horrea, et vendebat Aegyptiis: nam et illos oppresserat fames. 57 Omnesque provinciae veniebant in Aegyptum, ut emerent escas, et malum inopiae temperarent.

42 Audiens autem Iacob quod alimenta venderentur in Aegypto, dixit filiis suis: Quare negligitis? 2 audivi quod triticum venundetur in Aegypto: descendite, et emite nobis necessaria, ut possimus vivere, et non consumamur inopia. 3 Descendentes igitur fratres Ioseph decem, ut emerent frumenta in Aegypto, 4 Beniamin domi retento a Iacob, qui dixerat fratribus eius: Ne forte in itinere quidquam patiatur mali: 5 ingressi sunt terram Aegypti cum aliis qui pergebant ad emendum. Erat autem fames in terra Chanaan. 6 Et Ioseph erat princeps in terra Aegypti, atque ad eius nutum frumenta populis vendebantur. Cumque adorassent eum fratres sui, 7 et agnovisset eos, quasi ad alienos durius loquebatur, interrogans eos: Unde venistis? Qui responderunt: De terra Chanaan, ut emamus victui necessaria. 8 Et tamen fratres ipse cognoscens, non est cognitus ab eis. 9 Recordatusque somniorum, quae aliquando viderat, ait ad eos: Exploratores estis: ut videatis infirmiora terrae venistis. 10 Qui dixerunt: Non est ita, domine, sed servi tui venerunt ut emerent cibos. 11 Omnes filii unius viri sumus: pacifici venimus, nec quidquam famuli tui machinantur mali. 12 Quibus ille respondit: Aliter est: immunita terrae huius considerare venistis. 13 At illi: Duodecim, inquiunt, servi tui, fratres sumus, filii viri unius in terra Chanaan: minimus cum patre nostro est, alius non est super. 14 Hoc est, ait, quod locutus sum: Exploratores estis. 15 Iam nunc experimentum vestri capiam: per salutem Pharaonis non egrediemini hinc, donec veniat frater vester minimus. 16 Mittite ex vobis unum, et adducat eum: vos autem eritis in vinculis, donec probentur quae dixistis utrum vera an falsa sint: alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis. 17 Tradidit ergo illos custodiae tribus diebus. 18 Die autem tertio eductis de carcere, ait: Facite quae dixi, et vivetis: Deum enim timeo. 19 Si pacifici estis, frater vester unus ligetur in carcere: vos autem abite, et ferte frumenta quae emistis, in domos vestras, 20 et fratrem vestrum minimum ad me adducite, ut possim vestros probare sermones, et non moriamini. Fecerunt ut dixerat, 21 et locuti sunt ad invicem: Merito haec patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes Nesciebant autem quod intelligeret Ioseph: eo quod per interpretem loqueretur ad eos. 24 Avertitque se parumper, et flevit: et reversus locutus est ad eos. 25 Tollensque Simeon, et ligans illis praesentibus, iussit ministris ut implerent eorum saccos tritico, et reponerent pecunias singulorum in sacculis suis, datis supra cibariis in viam: qui fecerunt ita. 26 At illi portantes frumenta in asinis suis, profecti sunt. 27 Apertoque unus sacco, ut daret iumento pabulum in diversorio, contemplatus pecuniam in ore sacculi, 28 dixit fratribus suis: Reddita est mihi pecunia, en habetur in sacco. Et obstupefacti, turbatique mutuo dixerunt: Quidnam est hoc quod fecit nobis Deus? 29 Veneruntque ad Iacob patrem suum in terram Chanaan, et narraverunt ei omnia quae accidissent sibi, dicentes: 30 Locutus est nobis dominus terrae dure, et putavit nos exploratores esse provinciae. 31 Cui respondimus: Pacifici sumus, nec ulla molimur insidias. 32 Duodecim fratres uno patre geniti sumus: unus non est super, minimus cum patre nostro est in terra Chanaan. 33 Qui ait nobis: Sic probabo quod pacifici sitis: Fratrem vestrum unum dimittite apud me, et cibaria domibus vestris necessaria sumite, et abite, 34 fratremque vestrum minimum adducite ad me, ut sciam quod non sitis exploratores: et istum, qui tenetur in vinculis, recipere possitis: ac deinceps quae vultis, emendi habeatis licentiam. 35 His dictis, cum frumenta effunderent, singuli repererunt in ore saccorum ligatas pecunias, exterritisque simul omnibus, 36 dixit pater Iacob: Absque liberis me esse fecistis, Ioseph non est super, Simeon tenetur in vinculis, et Beniamin auferetis: in me haec omnia mala reciderunt. 37 Cui respondit Ruben: Duos filios meos interfice, si non reduxero illum tibi: trade illum in manu mea, et ego eum tibi restituam. 38 At ille: Non descendet, inquit, filius meus vobiscum: frater eius mortuus est, et ipse solus remansit: si quid ei adversi acciderit in terra ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos. (**Sheol h7585**)

43 Interim fames omnem terram vehementer premebat. 2 Consumptisque cibis quos ex Aegypto detulerant, dixit Iacob ad filios suos: Revertimini, et emite nobis pauxillum escarum. 3 Respondit Iudas: Denunciavit nobis vir ille sub attestatione iuris iurandi, dicens: Non videbitis

faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum ille respondit: Pax vobiscum, nolite timere: Deus adduxeritis vobiscum. **4** Si ergo vis eum mittere vester, et Deus patris vestri dedit vobis thesauros in nobiscum, pergemus pariter, et ememus tibi saccis vestris. nam pecuniam, quam dedistis mihi, necessaria: **5** sin autem non vis, non ibimus: vir probatam ego habeo. Eduxitque ad eos Simeon. **24** enim, ut saepe diximus, denunciavit nobis, dicens: Et introductis domum, attulit aquam, et laverunt Non videbitis faciem meam absque fratre vestro pedes suos, deditque pabulum asinis eorum. **25** Illi minimo. **6** Dixit eis Israel: In meam hoc fecistis vero parabant munera, donec ingredieretur Ioseph miseriam, ut indicaretis ei et alium habere vos meridie: audierant enim quod ibi comedusti essent fratrem. **7** At illi responderunt: Interrogavit nos panem. **26** Igitur ingressus est Ioseph domum suam, homo per ordinem nostram progeniem: si pater obtuleruntque ei munera, tenentes in manibus viveret: si haberemus fratrem: et nos respondimus suis: et adoraverunt proni in terram. **27** At ille, ei consequenter iuxta id quod fuerat sciscitus: clementer resalutatis eis, interrogavit eos, dicens: numquid scire poteramus quod dicturus esset: Sanusne est pater vester senex, de quo dixeratis Adducite fratrem vestrum vobiscum? **8** Iudas mihi? Adhuc vivit? **28** Qui responderunt: Sospes est quoque dixit patri suo: Mitte puerum mecum, ut servus tuus pater noster, adhuc vivit. Et incurvati, proficiscamur, et possimus vivere: ne moriamur nos adoraverunt eum. **29** Attollens autem Ioseph oculos, et parvuli nostri. **9** Ego suscipio puerum: de manu vidit Beniamin fratrem suum uterinum, et ait: mea require illum. nisi reduxero, et reddidero eum Iste est frater vester parvulus, de quo dixeratis tibi, ero peccati reus in te omni tempore. **10** Si non mihi? Et rursum: Deus, inquit, misereatur tui, fili intercessisset dilatio, iam vice alter venissemus. mi. **30** Festinavitque quia commota fuerant viscera **11** Igitur Israel pater eorum dixit ad eos: Si sic eius super fratre suo, et erumpebant lacrymae: necesse est, facite quod vultis: sumite de optimis et introiens cubiculum flevit. **31** Rursumque lota terrae frugibus in vasis vestris, et deferte viro facie egressus, continuit se, et ait: Ponite panes. munera, modicum resinae, et mellis, et storacis, **32** Quibus appositis, seorsum Ioseph, et seorsum stactes, et terebinthi, et amygdalarum. **12** Pecuniam fratibus, Aegyptiis quoque qui vescebantur simul, quoque duplum ferte vobiscum: et illam, quam seorsum (illicitum est enim Aegyptiis comedere invenistiis in sacculis, reportate, ne forte errore cum Hebraeis, et profanum putant huiuscemodi factum sit: **13** sed et fratrem vestrum tollite, et ite convivium) **33** sederunt coram eo, primogenitus ad virum. **14** Deus autem meus omnipotens faciat iuxta primogenita sua, et minimus iuxta aetatem vobis eum placabilem: et remittat vobiscum fratrem suam. Et mirabantur nimis, **34** sumptis partibus quas vestrum quem tenet in vinculis, et hunc Beniamin: ab eo acceperant: maiorque pars venit Beniamin, ego autem quasi orbatus absque liberis ero. **15** ita ut quinque partibus excederet. Biberuntque et Tulerunt ergo viri munera, et pecuniam duplum, et Beniamin: descenduntque in Aegyptum, et steterunt coram Ioseph. **16** Quos cum ille vidisset, et Beniamin simul, praecepit dispensatori domus suae, dicens: Introduc viros domum, et occide victimas, et instrue convivium: quoniam mecum sunt comedusti meridie. **17** Fecit ille sicut fuerat imperatum, et introduxit viros domum. **18** Ibique exterriti, dixerunt mutuo: Propter pecuniam, quam retulimus prius in saccis nostris, introducti sumus: ut devolvat in nos calumniam, et violenter subiiciat servituti et nos, et asinos nostros. **19** Quamobrem in ipsis foribus accidentes ad dispensatorem domus **20** locuti sunt: Oramus domine ut audias nos. Iam ante descendimus ut emeremus escas: **21** quibus emptis, cum venissemus ad divisorium, aperiuimus saccos nostros, et invenimus pecuniam in ore saccorum: quam nunc eodem pondere reportavimus. **22** Sed et aliud attulimus argentum, ut emamus quae nobis necessaria sunt: non est in nostra conscientia quis posuerit eam in marsupiis nostris. **23** At

44 Praecepit autem Ioseph dispensatori domus suae, dicens: Imple saccos eorum frumento, quantum possunt capere: et pone pecuniam singulorum in summitate sacci. **2** Scyphum autem meum argenteum, et pretium quod dedit tritici, pone in ore sacci iunioris. factumque est ita. **3** Et orto mane, dimissi sunt cum asinis suis. **4** Iamque urbem exierant, et processerant paululum: tunc Ioseph accersito dispensatore domus, Surge, inquit, et persequere viros: et apprehensis dicio: Quare redditistis malum pro bono? **5** Scyphus, quem furati estis, ipse est in quo bibit dominus meus, et in quo augurari solet: pessimam rem fecistis. **6** Fecit ille ut iusserat. Et apprehensis per ordinem locutus est. **7** Qui responderunt: Quare sic loquitur dominus noster, ut servi tui tantum flagitii commiserint? **8** Pecuniam, quam invenimus in summitate saccorum, reportavimus ad te de terra Chanaan: et quo modo consequens est ut furati

simus de domo domini tui aurum vel argentum? ex huius anima dependeat) **31** videritque eum non
9 Apud quemcumque fuerit inventum servorum esse nobiscum, morietur, et deducent famuli tui
tuorum quod quaeris, moriatur, et nos erimus servi canos eius cum dolore ad inferos. (**Sheol h7585**) **32** Ego
domini nostri. **10** Qui dixit eis: Fiat iuxta vestram proprie servus tuus sim qui in meam hunc recepi
sententiam: apud quemcumque fuerit inventus, fidem, et sponpondi dicens: Nisi reduxero eum,
ipse sit servus meus, vos autem eritis innoxii. peccati reus ero in patrem meum omni tempore. **33**
11 Itaque festinato deponentes in terram saccos, Manebo itaque servus tuus pro puer in ministerio
aperuerunt singuli. **12** Quos scrutatus, incipiens domini mei, et puer ascendet cum fratribus suis. **34**
a maiore usque ad minimum, invenit scyphum Non enim possum redire ad patrem meum, absente
in sacco Beniamin. **13** At illi, scisis vestibus, puer: ne calamitatis, quae oppressura est patrem
oneratisque rursum asinis, reversi sunt in oppidum. meum, testis assistam.

14 Primusque Iudas cum fratribus ingressus est ad Ioseph (necdum enim de loco abierat) omnesque ante eum pariter in terram corruerunt. **15** Quibus ille ait: Cur sic agere voluistis? an ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia? **16** Cui Iudas: Quid respondebimus, inquit, domino meo? vel quid loquemur aut iuste poterimus obtendere? Deus invenit iniquitatem servorum tuorum: en omnes servi sumus domini mei, et nos, et apud quem inventus est scyphus. **17** Responditque Ioseph: Absit a me ut sic agam: qui furatus est scyphum, ipse sit servus meus: vos autem abite liberi ad patrem vestrum. **18** Accedens autem proprius Iudas, confidenter ait: Oro domini mi, loquatur servus tuus verbum in auribus tuis, et ne irascaris famulo tuo: tu es enim post Pharaonem **19** dominus meus. Interrogasti prius servos tuos: Habetis patrem, aut fratrem? **20** et nos respondimus tibi domino meo: Est nobis pater senex, et puer parvulus, qui in senectute illius natus est; cuius uterinus frater mortuus est: et ipsum solum habet mater sua, pater vero tenere diligit eum. **21** Dixistique servis tuis: Adducite eum ad me, et ponam oculos meos super illum. **22** Suggestimus domino meo: Non potest puer relinquere patrem suum: si enim illum dimiserit, morietur. **23** Et dixisti servis tuis: Nisi venerit frater vester minimus vobiscum, non videbitis amplius faciem meam. **24** Cum ergo ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum, narravimus ei omnia quae locutus est dominus meus. **25** Et dixit pater noster: Revertimini, et emite nobis parum tritici. **26** Cui diximus: Ire non possumus: si frater noster minimus descenderit nobiscum, proficiscemur simul: alioquin illo absente, non audemus videre faciem viri. **27** Ad quae ille respondit: Vos scitis quod duos genuerit mihi uxor mea. **28** Egressus est unus, et dixistis: Bestia devoravit eum: et hucusque non comparet. **29** Si tuleritis et istum, et aliquid ei in via contigerit, deducetis canos meos cum moerore ad inferos. (**Sheol h7585**) **30** Igitur si intravero ad servum tuum patrem nostrum, et puer defuerit, (cum anima illius

45 Non se poterat ultra cohibere Ioseph multis coram astantibus: unde praecipit ut egredentur cuncti foras, et nullus interessel alienus agnitioni mutuae. **2** Elevavitque vocem cum fletu: quam audierunt Aegyptii, omnisque domus Pharaonis. **3** Et dixit fratribus suis: Ego sum Ioseph: adhuc pater meus vivit? Non poterant respondere fratres nimio terrore perterriti. **4** Ad quos ille clementer: Accedite, inquit, ad me. Et cum accessissent prope, Ego sum, ait, Ioseph, frater vester, quem vendidistis in Aegyptum. **5** Nolite pavere, neque vobis durum esse videatur quod vendidistis me in his regionibus: pro salute enim vestra misit me Deus ante vos in Aegyptum. **6** Biennium est enim quod coepit fames esse in terra: et adhuc quinque anni restant, quibus nec arari poterit nec meti. **7** Praemisitque me Deus ut reservemini super terram, et escas ad vivendum habere possitis. **8** Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missum sum: qui fecit me quasi patrem Pharaonis, et dominum universae domus eius, ac principem in omni terra Aegypti. **9** Festinate, et ascendite ad patrem meum, et dicetis ei: Haec mandat filius tuus Ioseph: Deus fecit me dominum universae terrae Aegypti: descendite ad me, ne moreris, **10** et habitabis in terra Gessen: erisque iuxta me tu, et filii tui, et filii filiorum tuorum, oves tuae, et armenta tua, et universa quae possides. **11** Ibique te pascam (adhuc enim quinque anni residui sunt famis) ne et tu pereas, et domus tua, et omnia quae possides. **12** En oculi vestri, et oculi fratri mei Beniamin vident quod os meum loquatur ad vos. **13** Nunciate patri meo universam gloriam meam, et cuncta quae vidistis in Aegypto: festinate, et adducite eum ad me. **14** Cumque amplexatus recidisset in collum Beniamin fratris sui, flevit: illo quoque similiter flente super collum eius. **15** Osculatusque est Ioseph omnes fratres suos, et ploravit super singulos: post quae ausi sunt loqui ad eum. **16** Auditumque est, et celebri sermone vulgatum in aula regis: Venerunt fratres Ioseph:

et gavisus est Pharao, atque omnis familia eius. Filii Levi: Gerson et Caath et Merari. **12** Filii Iuda: **17** Dixitque ad Ioseph ut imperaret fratribus suis, Her et Onan et Sela et Phares et Zara. mortui sunt dicens: Onerantes iumenta, ite in terram Chanaan, autem Her et Onan in terra Chanaan. Nati sunt **18** et tollite inde patrem vestrum et cognationem, et filii Phares: Hesron et Hamul. **13** Filii Issachar: venite ad me: et ego dabo vobis omnia bona Aegypti, Thola et Phua et Iob et Semron. **14** Filii Zabulon: ut comedatis medullam terrae. **19** Praecipe etiam ut Sared et Elon et Iahelel. **15** Hi filii Lia quos genuit tollant plastra de terra Aegypti, ad subventionem in Mesopotamia Syriae cum Dina filia sua. omnes parvolorum suorum ac coniugum: et dicit: Tollite animae filiorum eius et filiarum, triginta tres. **16** patrem vestrum, et properate quantocys venientes. Filii Gad: Sephion et Haggi et Suni et Esebon et **20** Nec demittatis quidquam de supellectili vestra: Heri et Arodi et Areli. **17** Filii Aser: Iamne et Iesua quia omnes opes Aegypti, vestrae erunt. **21** et Iessui et Beria, Sara quoque soror eorum. Filii Feceruntque filii Israel ut eis mandatum fuerat. Beria: Heber et Melchiel. **18** hi filii Zelphae, quam Quibus dedit Ioseph plastra, secundum Pharaonis dedit Laban Liae filiae suae. et hos genuit Iacob imperium: et cibaria in itinere. **22** Singulis quoque sedecim animas. **19** Filii Rachel uxoris Iacob: Ioseph proferri iussit binas stolas: Beniamin vero dedit et Beniamin. **20** Nati sunt Ioseph filii in Terra trecentos argenteos cum quinque stolis optimis: Aegypti, quos genuit ei Aseneth filia Phutipharis **23** tantumdem pecuniae et vestium mittens patri sacerdotis Heliopoleos: Manasses et Ephraim. **21** suo, addens et asinos decem, qui subveharent ex Filii Beniamin: Bela et Bechor et Asbel et Gera et omnibus divitiis Aegypti: et totidem asinas, triticum in itinere, panesque portantes. **24** Dimisit ergo fratres suos, et proficiscentibus ait: Ne irascamini in via. **25** Qui ascendentex Aegypto, venerunt in terram Chanaan ad patrem suum Iacob. **26** Et nunciaverunt ei, dicentes: Ioseph filius tuus vivit: et ipse dominatur in omni terra Aegypti. Quo auditio incepit animae, quae ingressae sunt cum Iacob Iacob, quasi de gravi somno evigilans, tamen non credebat eis. **27** Illi econtra referebant omnem ordinem rei. Cumque vidisset plastra, et universa que miserat, revixit spiritus eius, **28** et ait: Sufficit mihi si adhuc Ioseph filius meus vivit: vadam, et videbo illum antequam moriar.

46 Profectusque Israel cum omnibus quae habebat, venit ad Puteum iuramenti. et mactatis ibi victimis Deo patris sui Isaac, **2** audivit eum per visionem nocte vocantem se, et dicentem sibi: Iacob, Iacob. Cui respondit: Ecce adsum. **3** Ait illi Deus: Ego sum fortissimus Deus patris tui: noli timere, descende in Aegyptum, quia in gentem magnam faciam te ibi. **4** Ego descendam tecum illuc, et ego inde adducam te revertentem: Ioseph quoque ponet manus suas super oculos tuos. **5** Surrexit autem Iacob a Puteo iuramenti: tuleruntque eum filii cum parvulis et uxoribus suis in plastris quae miserat Pharao ad portandum senem, **6** et omnia quae possederat in Terra Chanaan: venitque in Aegyptum cum omni semine suo, **7** filii eius, et nepotes, filiae, et cuncta simul progenies. **8** Haec sunt autem nomina filiorum Israel, qui ingressi sunt in Aegyptum, ipse cum liberis suis. Primogenitus Ruben. **9** Filii Ruben: Henoch et Phallu et Hesron et Charmi. **10** Filii Simeon: Iamuel et Iamin et Ahod, et Iachin et Sohar, et Saul filius Chanaanitidis. **11**

Misit autem Iudam ante se ad Ioseph, ut nunciaret ei, et occurreret in Gessen. **29** Quo cum pervenisset, iuncto Ioseph curro suo, ascendit obviam patri suo ad eumdem locum: vidensque eum, irruit super collum eius, et inter amplexus flevit. **30** Dixitque pater ad Ioseph: Iam laetus moriar, quia vidi faciem tuam, et superstitem te relinqu. **31** At ille locutus est ad fratres suos, et ad omnem domum patris sui: Ascendam, et nunciabo Pharaoni dicamque ei: Fratres mei, et domus patris mei, qui erant in Terra Chanaan, venerunt ad me: **32** et sunt viri pastores ovium, curamque habent alendorum gregum: pecora sua, et armenta, et omnia quae habere potuerunt, adduxerunt secum. **33** Cumque vocaverit vos, et dixerit: Quod est opus vestrum? **34** Respondebitis: Viri pastores sumus servi tui, ab infantia nostra usque in praesens, et nos et patres nostri. Haec autem dicetis, ut habitare possitis in Terra Gessen: quia detestantur Aegyptii omnes pastores ovium.

47 Ingressus ergo Ioseph nunciavit Pharaoni, dicens: Pater meus et fratres, oves eorum

et armenta, et cuncta quae possident, venerunt possessiones suas. **23** Dixit ergo Ioseph ad populos: de Terra Chanaan: et ecce consistunt in Terra En ut cernitis, et vos et terram vestram Pharaon Gessen. **2** Extremos quoque fratrum suorum possidet: accipite semina, et serite agros, **24** ut quinque viros constitut coram rege: **3** quos ille fruges habere possit. Quintam partem regi dabitis: interrogavit: Quid habetis operis? Responderunt: quattuor reliquias permitto vobis in sementem, et in Pastores ovium sumus servi tui, et nos, et patres cibum familiis et liberis vestris. **25** Qui responderunt: nostri. **4** Ad peregrinandum in terram tuam Salus nostra in manu tua est: respiciat nos tantum venimus: quoniam non est herba gregibus servorum dominus noster, et laeti servi emus regi. **26** Ex eo tuorum, ingravescente fame in terra Chanaan: tempore usque in praesentem diem in universa petimusque ut esse nos iubeas servos tuos in Terra terra Aegypti regibus quinta pars solvit, et factum Gessen. **5** Dixit itaque rex ad Ioseph: Pater tuus est quasi in legem, absque terra sacerdotali, quae et fratres tui venerunt ad te. **6** Terra Aegypti in libera ab hac conditione fuit. **27** Habitavit ergo Israel conspectu tuo est: in optimo loco fac eos habitare, in Aegypto, idest, in Terra Gessen, et possedit eam: et trade eis Terram Gessen. Quod si nosti in eis esse viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum. **7** Post haec introduxit Ioseph patrem suum ad Regem, et statuit eum coram eo: qui benedicens illi, **8** et interrogatus ab eo: Quot sunt dies annorum viuae tuae? **9** Respondit: Dies peregrinationis meae centum triginta annorum sunt, parvi et mali, et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum cibaria singulis. **13** In toto enim orbe panis deerat, et oppresserat fames terram, maxime Aegypti et Chanaan. **14** E quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti, et intulit eam in aerarium regis. **15** Cumque defecisset emptoribus pretium, venit cuncta Aegyptus ad Ioseph, dicens: Da nobis panes: quare morimur coram te, deficiente pecunia? **16** Quibus ille respondit: Adducite pecora vestra, et dabo vobis pro eis cibos, si pretium non habetis. **17** Quae cum adduxissent, dedit eis alimenta pro equis, et ovibus, et bovis, et asinis: sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum. **18** Venerunt quoque anno secundo, et dixerunt ei: Non celamus domino nostro quod deficiente pecunia, pecora simul defecerunt: nec clam te est, quod absque corporibus et terra nihil habeamus. **19** Cur ergo moriemur teidente? et nos et terra nostra tui erimus: eme nos in servitatem regiam, et praebet semina, ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem. **20** Emit igitur Ioseph omnem Terram Aegypti, vendentibus singulis possessiones suas prae magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni, **21** et cunctos populos eius a novissimis terminis Aegypti usque ad extremos fines eius, **22** praeter terram sacerdotum, quae a rege tradita fuerat eis: quibus et statuta cibaria ex horreis publicis praebebantur, et idcirco non sunt compulsi vendere

En ut cernitis, et vos et terram vestram Pharaon Gessen. **2** Extremos quoque fratrum suorum possidet: accipite semina, et serite agros, **24** ut quinque viros constitut coram rege: **3** quos ille fruges habere possit. Quintam partem regi dabitis: interrogavit: Quid habetis operis? Responderunt: quattuor reliquias permitto vobis in sementem, et in Pastores ovium sumus servi tui, et nos, et patres cibum familiis et liberis vestris. **25** Qui responderunt: nostri. **4** Ad peregrinandum in terram tuam Salus nostra in manu tua est: respiciat nos tantum venimus: quoniam non est herba gregibus servorum dominus noster, et laeti servi emus regi. **26** Ex eo tuorum, ingravescente fame in terra Chanaan: tempore usque in praesentem diem in universa petimusque ut esse nos iubeas servos tuos in Terra terra Aegypti regibus quinta pars solvit, et factum Gessen. **5** Dixit itaque rex ad Ioseph: Pater tuus est quasi in legem, absque terra sacerdotali, quae et fratres tui venerunt ad te. **6** Terra Aegypti in libera ab hac conditione fuit. **27** Habitavit ergo Israel conspectu tuo est: in optimo loco fac eos habitare, in Aegypto, idest, in Terra Gessen, et possedit eam: et trade eis Terram Gessen. Quod si nosti in eis esse viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum. **7** Post haec introduxit Ioseph patrem suum ad Regem, et statuit eum coram eo: qui benedicens illi, **8** et interrogatus ab eo: Quot sunt dies annorum viuae tuae? **9** Respondit: Dies peregrinationis meae centum triginta annorum sunt, parvi et mali, et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum cibaria singulis. **13** In toto enim orbe panis deerat, et oppresserat fames terram, maxime Aegypti et Chanaan. **14** E quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti, et intulit eam in aerarium regis. **15** Cumque defecisset emptoribus pretium, venit cuncta Aegyptus ad Ioseph, dicens: Da nobis panes: quare morimur coram te, deficiente pecunia? **16** Quibus ille respondit: Adducite pecora vestra, et dabo vobis pro eis cibos, si pretium non habetis. **17** Quae cum adduxissent, dedit eis alimenta pro equis, et ovibus, et bovis, et asinis: sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum. **18** Venerunt quoque anno secundo, et dixerunt ei: Non celamus domino nostro quod deficiente pecunia, pecora simul defecerunt: nec clam te est, quod absque corporibus et terra nihil habeamus. **19** Cur ergo moriemur teidente? et nos et terra nostra tui erimus: eme nos in servitatem regiam, et praebet semina, ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem. **20** Emit igitur Ioseph omnem Terram Aegypti, vendentibus singulis possessiones suas prae magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni, **21** et cunctos populos eius a novissimis terminis Aegypti usque ad extremos fines eius, **22** praeter terram sacerdotum, quae a rege tradita fuerat eis: quibus et statuta cibaria ex horreis publicis praebebantur, et idcirco non sunt compulsi vendere

ea decem et septem annis: factique sunt omnes dies vitae illius centum quadraginta septem annorum. **29** Cumque appropinquare cerneret diem mortis sua, vocavit filium suum Ioseph, et dixit ad eum: Si inveni gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo: et facies mihi misericordiam et veritatem, ut non sepelias me in Aegypto: **30** sed quibus peregrinati sunt. **10** Et benedicto rege, dormiam cum patribus meis, et auferas me de terra egressus est foras. **11** Ioseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem in Aegypto in optimo terra loco, Ramesses, ut praeceperat Pharao. **12** Et ille: Iura ergo, inquit, mihi. Quo iurante, adoravit alebat eos, omnemque domum patris sui, praebens Israel Deum, conversus ad lectuli caput.

48 His itaque transactis, nunciatum est Ioseph quod aegrotaret pater suus: qui, assumptis duobus filiis Manasse et Ephraim, ire perrexit. **2** Dictumque est seni: Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. Qui confortatus sedet in lectulo. **3** Et ingresso ad se Ioseph ait: Deus omnipotens apparuit mihi in Luza, quae est in Terra Chanaan: benedixitque mihi, **4** et ait: Ego te augebo et multiplicabo, et faciam te in turbas populorum: daboque tibi terram hanc, et semini tuo post te in possessionem sempiternam. **5** Duo ergo filii tui, qui nati sunt tibi in Terra Aegypti, antequam hoc venirem ad te, mei erunt: Ephraim et Manasses, sicut Ruben et Simeon reputabuntur mihi. **6** Reliquos autem quos genueris post eos, tui erunt, et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. **7** Mihi enim, quando veniebam de Mesopotamia, mortua est Rachel in terra Chanaan in ipso itinere, eratque vernum tempus: et ingrediebar Ephratam, et sepelivi eam iuxta viam Ephratae, quae alio nomine appellatur Bethlehem. **8** Vident autem filios eius dixit ad eum: Qui sunt isti? **9** Respondit: Filii mei sunt, quos donavit mihi Deus in hoc loco. Adduc, inquit, eos ad me, ut benedicam illis. **10** Oculi enim Israel caligabant prae nimia senectute, etclare videre non poterat. Applicitosque ad se, deosculatus et circumplexus

eos, **11** dixit ad filium suum: Non sum fraudatus inimicorum tuorum, adorabunt te filii patris tui. **9** aspectu tuo: insuper ostendit mihi Deus semen Catulus leonis Iuda: ad praedam fili mi ascendisti: tuum. **12** Cumque tulisset eos Ioseph de gremio requiescens accubuisti ut leo, et quasi leaena, quis patris, adoravit pronus in terram. **13** Et posuit suscitabit eum? **10** NON AUFERETUR sceptrum Ephraim ad dexteram suam, id est, ad sinistram de Iuda, et dux de femore eius, donec veniat qui Israel: Manassen vero in sinistra sua, ad dexteram mittendus est, et ipse erit expectatio gentium. **11** scilicet patris, applicuitque ambos ad eum. **14** Qui Ligans ad vineam pullum suum, et ad vitem, o fili extendens manum dexteram, posuit super caput mi, asinam suam. Lavabit in vino stolam suam, et in Ephraim minoris fratris: sinistram autem super sanguine uvae pallium suum. **12** Pulchriores sunt caput Manasse qui maior natu erat, commutans oculi eius vino, et dentes eius lacte candidiores. **13** manus. **15** Benedixitque Iacob filiis Ioseph, et ait: Zabulon in littore maris habitabit, et in statione Deus, in cuius conspectu ambulaverunt patres navium pertingens usque ad Sidonem. **14** Issachar mei Abraham, et Isaac, Deus qui pascit me ab asinus fortis accubans inter terminos. **15** Vedit adolescentia mea usque in praesentem diem: **16** requiem quod esset bona: et terram quod optima: et Angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat supposuit humerum suum ad portandum, factusque pueris istis: et invocetur super eos nomen meum, est tributis serviens. **16** Dan iudicabit populum suum nomina quoque patrum meorum Abraham, et Isaac, sicut et alia tribus in Israel. **17** Fiat Dan coluber et crescant in multitudinem super terram. **17** Videns in via, cerastes in semita, mordens ungulas equi, autem Ioseph quod posuisset pater suus dexteram ut cadat ascensor eius retro. **18** SALUTARE tuum manum super caput Ephraim, graviter accepit: et expectabo Domine. **19** Gad, accinctus praelabatur apprehensam manum patris levare conatus est de ante eum: et ipse accingeatur retrorsum. **20** Aser, capite Ephraim, et transferre super caput Manasse. pinguis panis eius, et praebet delicias regibus. **18** Dixitque ad patrem: Non ita convenit, pater: quia **21** Nephthali, cervus emissus, et dans eloquia hic est primogenitus, pone dexteram tuam super pulchritudinis. **22** Filius accrescens Ioseph, filius caput eius. **19** Qui renuens, ait: Scio fili mi, scio: accrescens et decorus aspectu: filiae discurrerunt et iste quidem erit in populos, et multiplicabitur: super murum. **23** Sed exasperaverunt eum, et sed frater eius minor, maior erit illo: et semen iurgati sunt, invidenteruntque illi habentes iacula. **24** illius crescat in gentes. **20** Benedixitque eis in Sedit in forti arcus eius, et dissoluta sunt vincula tempore illo, dicens: In te benedictetur Israel, atque brachiorum et manuum illius per manus potentis dicetur: Faciat tibi Deus sicut Ephraim, et sicut Iacob: inde pastor egressus est lapis Israel. **25** Deus Manasse. Constitutique Ephraim ante Manassen. **21** patris tui erit adiutor tuus, et omnipotens benedicit Et ait ad Ioseph filium suum: En ego morior, et erit tibi benedictionibus caeli desuper, benedictionibus Deus vobiscum, reducetque vos ad terram patrum vestrorum. **22** Do tibi partem unam extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi in gladio et arcu meo.

49 Vocavit autem Iacob filios suos, et ait eis: Congregamini, ut annunciem quae ventura sunt vobis in diebus novissimis. **2** Congregamini, et audite filii Iacob, audite Israel patrem vestrum: **3** Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et principium doloris mei: prior in donis, maior in imperio. **4** Effusus es sicut aqua, non crescas: quia ascendisti cubile patris tui, et maculasti stratum eius. **5** Simeon et Levi fratres: vasa iniquitatis bellantia. **6** In consilium eorum non veniat anima mea, et in coetu illorum non sit gloria mea: quia in furore suo occiderunt virum, et in voluntate sua suffoderunt murum. **7** Maledictus furor eorum, quia pertinax: et indignatio eorum, quia dura: dividam eos in Iacob, et dispergam eos in Israel. **8** Iuda, te laudabunt fratres tui: manus tua in cervicibus abyssi iacentis deorsum, benedictionibus huberum et vulvae. **26** Benedictiones patris tui confortatae sunt benedictionibus patrum eius: donec veniret desiderium collium aeternorum: fiant in capite Joseph, et in vertice Nazarei inter fratres suos. **27** Beniamin lupus rapax, mane comedat praedam, et vespera dividet spolia. **28** Omnes hi in tribubus Israel duodecim: haec locutus est eis pater suus, benedixitque singulis benedictionibus propriis. **29** Et paecepsit eis, dicens: Ego congregor ad populum meum: sepelite me cum patribus meis in spelunca duplice quae est in agro Ephron Hethæi, **30** contra Mambre in Terra Chanaan, quam emit Abraham cum agro ab Ephron Hethæo in possessionem sepulchri. **31** Ibi sepelierunt eum, et Saram uxorem eius: ibi sepultus est Isaac cum Rebecca coniuge sua: ibi et Lia condita iacet. **33** Finitisque mandatis quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum, et obiit: appositusque est ad populum suum.

50 Quod cernens Ioseph, ruit super faciem patris generationem. Filii quoque Machir filii Manasse flens et deosculans eum. **2** Praecepitque servis nati sunt in genibus Ioseph. **24** Quibus transactis, suis medicis ut aromatibus condirent patrem. **3** locutus est fratribus suis: Post mortem meam Deus Quibus iussa expletibus, transierunt quadraginta visitabit vos, et ascendere vos faciet de terra ista ad dies: iste quippe mos erat cadaverum conditorum. terram quam iuravit Abraham, Isaac, et Iacob. **25** flevitque eum Aegyptus septuaginta diebus. **4** Et Cumque adiurasset eos atque dixisset: Deus visitabit expleto planctus tempore, locutus est Ioseph ad vos: asportate ossa mea vobiscum de loco isto: **26** familiam Pharaonis: Si inveni gratiam in conspectu mortuus est, expletis centum decem vitae suae vestro, loquimini in auribus Pharaonis: **5** eo quod annis. Et conditus aromatibus, repositus est in pater meus adiuraverit me, dicens: En morior, in loculo in Aegypto.

sepulchro meo quod fodi mihi in terra Chanaan,
sepelies me. Ascendam igitur, et sepeliam patrem
meum, ac revertar. **6** Dixitque ei Pharaon: Ascende
et sepeli patrem tuum sicut adiuratus es. **7** Quo
ascendente, ierunt cum eo omnes senes domus
Pharaonis, cunctique maiores natu Terrae Aegypti:
8 domus Ioseph cum fratribus suis, absque parvulis
et gregibus, atque armentis quae dereliquerunt
in Terra Gessen. **9** Habuit quoque in comitatu
currus et equites: et facta est turba non modica. **10**
Veneruntque ad Aream Arad, quae sita est trans
Iordanem: ubi celebrantes exequias planctu magno
atque vehementi, impleverunt septem dies. **11** Quod
cum vidissent habitatores Terrae Chanaan, dixerunt:
Planctus magnus est iste Aegyptiis. Et idcirco
vocabutum est nomen loci illius, Planctus Aegypti. **12**
Fecerunt ergo filii Iacob sicut praeceperat eis: **13**
Et portantes eum in Terram Chanaan, sepelierunt
eum in spelunca duplice, quam emerat Abraham
cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron
Hethaeo contra faciem Mambre. **14** Reversusque
est Ioseph in Aegyptum cum fratribus suis, et
omni comitatu, sepulto patre. **15** Quo mortuo,
timentes fratres eius, et mutuo colloquentes: Ne
forte memor sit iniuriae quam passus est, et reddat
nobis omne malum quod fecimus, **16** mandaverunt
ei dicentes: Pater tuus praecepit nobis antequam
moreretur, **17** ut haec tibi verbis illius diceremus:
Obsecro ut obliviscaris sceleris fratum tuorum,
et peccati atque malitiae quam exercuerunt in te:
nos quoque oramus ut servo Dei patri tuo dimittas
iniquitatem hanc. Quibus auditis flevit Ioseph. **18**
Veneruntque ad eum fratres sui: et proni adorantes
in terram dixerunt: Servi tui sumus. **19** Quibus
ille respondit: Nolite timere: num Dei possumus
resistere voluntati? **20** Vos cogitastis de me malum:
sed Deus vertit illud in bonum, ut exaltaret me,
sicut in praesentiarum cernitis, et salvos faceret
multos populos. **21** Nolite timere: ego pascam vos et
parvulos vestros. consolatusque est eos, et blande
ac leniter est locutus. **22** Et habitavit in Aegypto
cum omni domo patris sui: vixitque centum decem
annis. **23** Et vidit Ephraim filios usque ad tertiam

Exodus

1 Haec sunt nomina filiorum Israel qui ingressi sunt in Aegyptum cum Iacob: singuli cum domibus suis introierunt: **2** Ruben, Simeon, Levi, Iudas, **3** Issachar, Zabulon et Beniamin, **4** Dan, et Nephthali, Gad, et Aser. **5** Erant igitur omnes animae eorum qui egressi sunt de femore Iacob, septuaginta: Ioseph autem in Aegypto erat. **6** Quo mortuo, et universis fratribus eius, omnique cognatione sua, **7** filii Israel creverunt, et quasi germinantes multiplicati sunt: ac roborati nimis, impleverunt terram. **8** Surrexit interea rex novus super Aegyptum, qui ignorabat Ioseph: **9** et ait ad populum suum: Ecce, populus filiorum Israel multus, et fortior nobis est. **10** Venite, sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur: et si ingruerit contra nos bellum, addatur inimicis nostris, expugnatisque nobis egrediatur de terra. **11** Praeposuit itaque eis magistros operum, ut affligerent eos oneribus: aedificaveruntque urbes tabernaculorum Pharaoni, Phithom, et Ramesses. **12** Quantoque opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur, et crescebant: **13** oderantque filios Israel Aegypti, et affligebant illudentes eis: **14** atque ad amaritudinem perduebant vitam eorum operibus duris lutis, et lateris, omnique famulatu, quo in terrae operibus premebantur. **15** Dixit autem Rex Aegypti obstetricibus Hebraeorum: quarum una vocabatur Sephora, altera Phua, **16** praeciens eis: Quando obstetricabis Hebraeas, et partus tempus advenerit: si masculus fuerit, interficide eum: si femina, reservate. **17** Timuerunt autem obstetrics Deum, et non fecerunt iuxta praeceptum regis Aegypti, sed conservabant mares. **18** Quibus accersitis ad se, rex ait: Quidnam est hoc quod facere voluistis, ut pueros servaretis? **19** Quae responderunt: Non sunt Hebreae sicut Aegyptiae mulieres: ipsae enim obstetricandi habent scientiam, et priusquam veniamus ad eas, pariunt. **20** Bene ergo fecit Deus obstetricibus: et crevit populus, confortatusque est nimis. **21** Et quia timuerunt obstetrics Deum, aedificavit eis domos. **22** Praecepit ergo Pharao omni populo suo, dicens: Quidquid masculini sexus natum fuerit, in flumen proiicie: quidquid feminini, reservate.

2 Egressus est post haec vir de domo Levi: et accepit uxorem stirpis sua. **2** quae concepit, et peperit filium: et videns eum elegantem, abscondit patris mei adiutor meus et eripuit me de manu tribus mensibus. **3** Cumque iam celare non posset, Pharaonis. **23** Post multum vero tempore mortuus sumpsit fiscellam scirpeam, et linivit eam bitumine ac pice: posuitque intus infantulum, et exposuit opera vociferati sunt: ascenditque clamor eorum ad

eum in carecto ripae fluminis, **4** stante procul sorore eius, et considerante eventum rei. **5** Ecce autem descendebat filia Pharaonis ut lavaretur in flumine: et puellae eius gradiebantur per crepidinem alvei. Quae cum vidisset fiscellam in papyrone, misit unam e famulabus suis: et allatam **6** aperiens, cernensque in ea parvulum vagientem, miserta eius, ait: De infantibus Hebraeorum est hic. **7** Cui soror pueri: Vis, inquit, ut vadam, et vocem tibi mulierem Hebraeam, quae nutrire possit infantulum? **8** Respondit: Vade. Perrexit puella et vocavit matrem suam. **9** Ad quam locuta filia Pharaonis: Accipe, ait, puerum istum, et nutri mihi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier, et nutritivit puerum: adultumque tradidit filiae Pharaonis. **10** Quem illa adoptavit in locum filii, vocavitque nomen eius Moyses, dicens: Quia de aqua tuli eum. **11** In diebus illis postquam creverat Moyses, egressus est ad fratres suos: videntque afflictionem eorum, et virum Aegyptium percutientem quemdam de Hebraeis fratribus suis. **12** Cumque circumspexisset huc atque illuc, et nullum adesse vidisset, percutsum Aegyptum abscondit sabulo. **13** Et egressus die altero conspexit duos Hebraeos rixantes: dixitque ei qui faciebat iniuriam: Quare percutis proximum tuum? **14** Qui respondit: Quis constituit te principem et iudicem super nos? num occidere me tu vis, sicut heri occidisti Aegyptium? Timuit Moyses, et ait: Quomodo palam factum est verbum istud? **15** Audivitque Pharao sermonem hunc, et quaerebat occidere Moysen: qui fugiens de conspectu eius, moratus est in Terra Madian, et sedet iuxta puteum. **16** Erant autem sacerdoti Madian septem filiae, quae venerant ad hauriendam aquam: et impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui. **17** Supervenire pastores, et eiecerunt eas: surrexitque Moyses, et defensis puellis, adaquavit oves earum. **18** Quae cum revertissent ad Raguel patrem suum, dixit ad eas: Cur velocius venistis solito? **19** Responderunt: Vir Aegyptius liberavit nos de manu pastorum: insuper et hausit aquam nobiscum, potumque dedit ovibus. **20** At ille: Ubi est? inquit, Quare dimisisti hominem? vocate eum ut comedat panem. **21** Iuravit ergo Moyses quod habitaret cum eo. Accepitque Sephoram filiam eius uxorem: **22** quae peperit ei filium, quem vocavit Gersam,

Deum ab operibus. **24** Et audivit gemitum eorum, ac recordatus est foederis quod pepigit cum Abraham, Isaac, et Iacob. **25** Et respexit Dominus filios Israel et liberavit eos.

3 Moyses autem pascebat oves Iethro saceri sui sacerdotis Madian: cumque minasset gregem ad interiora deserti, venit ad montem Dei Horeb. **2** Apparuitque ei Dominus in flamma ignis de medio rubi: et videbat quod rubus ardebat, et non combureretur. **3** Dixit ergo Moyses: Vadam, et video visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus. **4** Cernens autem Dominus quod pergeret ad videndum, vocavit eum de medio rubi, et ait: Moyses, Moyses. Qui respondit: Adsum. **5** At ille: Ne appropies, inquit, huc: solve calceamentum de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, terra sancta est. **6** Et ait: Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob. Abscondit Moyses faciem suam: non enim audebat aspicere contra Deum. **7** Cui ait Dominus: Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, et clamorem eius audiui propter duritiam eorum qui praesunt operibus: **8** et sciens dolorem eius, descendit ut liberem eum de manibus Aegyptiorum, et educam de terra illa in terram bonam, et spatiosam, in terram quae fluit lacte et melle, ad loca Chananaei, et Hethaei, et Amorrhæi, et Pherezæi, et Hevaei, et lebusæi. **9** Clamor ergo filiorum Israel venit ad me: vidique afflictionem eorum, qua ab Aegyptiis opprimuntur. **10** Sed veni, et mittam te ad Pharaonem, ut educas populum meum, filios Israel de Aegypto. **11** Dixitque Moyses ad Deum: Quis sum ego ut vadam ad Pharaonem, et educam filios Israel de Aegypto? **12** Qui dixit ei: Ego ero tecum: et hoc habebis signum, quod miserim te: Cum eduxeris populum meum de Aegypto, immolabis Deo super montem istum. **13** Ait Moyses ad Deum: Ecce ego vadam ad filios Israel, et dicam eis: Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi: Quod est nomen eius? quid dicam eis? **14** Dixit Dominus ad Moysen: EGO SUM QUI SUM. Ait: Sic dices filiis Israel: QUI EST, misit me ad vos. **15** Dixitque iterum Deus ad Moysen: Haec dices filiis Israel: Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob misit me ad vos: hoc nomen mihi est in aeternum, et hoc memoriale meum in generatione et generationem. **16** Vade, et congrega seniores Israel, et dices ad eos: Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob, dicens: Visitans visitavi vos, et vidi omnia quae acciderunt vobis in Aegypto: **17** Et dixi ut educam vos de afflictione Aegypti in terram Chananaei et Hethaei

et Amorrhæi et Pherezæi et Hevaei et lebusæi, ad terram fluentem lacte et melle. **18** Et audient vocem tuam: ingredierisque tu, et seniores Israel ad regem Aegypti, et dices ad eum: Dominus Deus Hebraeorum vocavit nos: ibimus viam trium dierum in solitudinem, ut immolemus Domino Deo nostro. **19** Sed ego scio quod non dimittet vos rex Aegypti ut eatis nisi per manum validam. **20** Extendamque manum meam, et percutiam Aegyptum in cunctis mirabilibus meis, quae facturus sum in medio eorum: post haec dimittet vos. **21** Daboque gratiam populo huic coram Aegyptiis: et cum egrediemini, non exhibitis vacui: **22** sed postulabit mulier a vicina sua, et ab hospita sua, vasa argentea et aurea, ac vestes: ponetisque eas super filios et filias vestras, et spoliabit Aegyptum.

4 Respondens Moyses, ait: Non credent mihi, neque audient vocem meam, sed dicent: Non apparuit tibi Dominus. **2** Dixit ergo ad eum: Quid est quod tenes in manu tua? Respondit: Virga. **3** Dixitque Dominus: Proiice eam in terram. Projecit, et versa est in colubrum, ita ut fugeret Moyses. **4** Dixitque Dominus: Extende manum tuam, et apprehende caudam eius. Extendit, et tenuit, reversaque est in virgam. **5** Ut credant, inquit, quod apparuerit tibi Dominus Deus patrum suorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob. **6** Dixitque Dominus rursum: Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum, protulit leprosam instar nivis. **7** Retrahe, ait, manum tuam in sinum tuum. Retraxit, et protulit iterum, et erat similis carni reliquae. **8** Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis. **9** Quod si nec duobus quidem his signis crediderint, neque audierint vocem tuam: sume aquam fluminis, et effunde eam super aridam, et quidquid hauseris de fluvio, vertetur in sanguinem. **10** Ait Moyses: Obsecro Domine, non sum eloquens ab heri, et nudiustertius: et ex quo locutus es ad servum tuum, impeditoris et tardioris linguae sum. **11** Dixit Dominus ad eum: Perge igitur, et ego ero in ore tuo: doceboque te quid loquaris. **13** At ille: Obsecro Domine, inquit, mitte quem missurus es. **14** Iratus Dominus in Moysen, ait: Aaron frater tuus levites, scio quod eloquens sit: ecce ipse egredietur in occursum tuum, vidensque te laetabitur corde. **15** Loquere ad eum, et pone verba mea in ore eius: et ego ero in ore tuo, et in ore illius, et ostendam vobis quid agere debeatis. **16** ipse loquetur pro te ad

populum, et erit os tuum: tu autem eris ei in his populi, dicens: **7** Nequaquam ultra dabitis paleas quae ad Deum pertinent. **17** Virgam quoque hanc populo ad conficiendos lateres, sicut prius: sed sume in manu tua, in qua facturus es signa. **18** ipsi vadant, et colligant stipulas. **8** Et mensuram Abiit Moyses, et reversus est ad Iethro sacerdotem laterum, quam prius faciebant, imponetis super suum, dixitque ei: Vadam et revertar ad fratres eos, nec minuetis quidquam: vacant enim, et idcirco meos in Aegyptum, ut videam si adhuc vivant. Cui vociferantur, dicentes: Eamus, et sacrificemus Deo ait Iethro: Wade in pace. **19** Dixit ergo Dominus ad nostro. **9** Opprimantur operibus, et expleant ea: Moysen in Madian: Wade, et revertere in Aegyptum: ut non acquiescant verbis mendacibus. **10** Igitur mortui sunt enim omnes qui quaerebant animam egressi praefecti operum et exactores, ad populum tuam. **20** Tulit ergo Moyses uxorem suam, et filios dixerunt: Sic dicit Pharaeo: Non do vobis paleas: **11** ite, suos, et imposuit eos super asinum, reversusque et colligite sicubi invenire poteritis, nec minuetur est in Aegyptum, portans virgam Dei in manu sua. quidquam de opere vestro. **12** Dispersusque est **21** Dixitque ei Dominus revertenti in Aegyptum: populus per omnem Terram Aegypti ad colligendas Vide ut omnia ostenta quae posui in manu tua, paleas. **13** Praefecti quoque operum instabant, facias coram Pharaone: ego induabo cor eius, et dicentes: Complete opus vestrum quotidie, ut prius non dimittet populum. **22** Dicesque ad eum: Haec facere solebatis quando dabantur vobis paleae. **14** dicit Dominus: Filius meus primogenitus Israel. **23** Flagellatique sunt qui praeerant operibus filiorum Dixi tibi: Dimitte filium meum ut serviat mihi; et Israel, ab exactoribus Pharaonis, dicentibus: Quare noluisti dimittere eum: ecce ego interficiam filium non impletis mensuram laterum sicut prius, nec tuum primogenitum. **24** Cumque esset in itinere, in heri, nec hodie? **15** Veneruntque praepositi filiorum diversorio occurrit ei Dominus, et volebat occidere Israel, et vociferati sunt ad Pharaonem dicentes: Cur eum. **25** Tulit idcirco Sephora acutissimam petram, ita agis contra servos tuos? **16** Paleae non dantur et circumcidit praeputium filii sui, tetigitque pedes nobis, et lateres similiter imperantur: en famuli tui eius, et ait: Sponsus sanguinum tu mihi es. **26** Et flagellis caedimur, et iniuste agitur contra populum dimisit eum postquam dixerat: Sponsus sanguinum tuum. **17** Qui ait: Vacatis otio, et idcirco dicitis: tu mihi es ob circumcisionem. **27** Dixit autem Eamus, et sacrificemus Domino. **18** Ite ergo, et Dominus ad Aaron: Wade in occursum Moysi in operamini: paleae non dabuntur vobis, et reddetis desertum. Qui perrexit obviam ei in Montem Dei, et consuetum numerum laterum. **19** Videbantque osculatus est eum. **28** Narravitque Moyses Aaron se praepositi filiorum Israel in malum, eo quod omnia verba Domini pro quibus miserat eum, et diceretur eis: Non minuetur quidquam de lateribus signa quae mandaverat. **29** Veneruntque simul, et per singulos dies. **20** Occurreruntque Moysi et congregaverunt cunctos seniores filiorum Israel. **30** Aaron, qui stabant ex adverso, egredientibus a Locutusque est Aaron omnia verba quae dixerat Pharaone: **21** et dixerunt ad eos: Videat Dominus et Dominus ad Moysen: et fecit signa coram populo, iudicet, quoniam foetere fecistis odorem nostrum **31** et credidit populus. Audieruntque quod visitasset coram Pharaone et servis eius, et praebuistis ei Dominus filios Israel, et respexit afflictionem gladium, ut occideret nos. **22** Reversusque est illorum: et proni adoraverunt.

5 Post haec ingressi sunt Moyses et Aaron, et dixerunt Pharaoni: Haec dicit Dominus Deus Israel: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. **2** At ille respondit: Quis est Dominus, ut audiam vocem eius, et dimittam Israel? nescio Dominum, et Israel non dimittam. **3** Dixeruntque: Deus Hebraeorum vocavit nos, ut eamus viam trium dierum in solitudinem, et sacrificemus Domino Deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut gladius. **4** Ait ad eos rex Aegypti: Quare Moyses et Aaron solicitatis populum ab operibus suis? ite ad onera vestra. **5** Dixitque Pharao: Multus est populus terrae: videtis quod turba succreverit: quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus? **6** Praecepit ergo in die illo praefectis operum et exactoribus

facturus sum Pharaoni: per manum enim fortem dimittet eos, et in manu robusta eiiciet illos de terra sua. **2** Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Ego Dominus **3** qui apparui Abraham, Isaac, et Iacob in Deo omnipotente: et nomen meum ADONAI non indicavi eis. **4** Pepigique foedus cum eis, ut darem eis Terram Chanaan, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt advenae. **5** Ego audivi gemitum filiorum Israel, quo Aegyptii oppresserunt eos: et recordatus sum pacti mei. **6** Ideo dic filii

Israel: Ego Dominus qui educam vos de ergastulo loquor tibi. **30** Et ait Moyses coram Domino: En Aegyptiorum, et eruam de servitute: ac redimam in incircumcisus labiis sum, quo modo audiet me brachio excelso, et iudiciis magnis. **7** Et assumam Pharaonem
vos mihi in populum, et ero vester Deus: et scietis quod ego sum Dominus Deus vester qui eduxerim vos de ergastulo Aegyptiorum: **8** et induxerim in terram, super quam levavi manum meam ut darem eam Abraham, Isaac, et Iacob: daboque illam possidendum vobis, ego Dominus. **9** Narravit ergo Moyses omnia filii Israel: qui non acquieverunt ei propter angustiam spiritus, et opus durissimum. **10** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **11** Ingredere, et loquere ad Pharaonem regem Aegypti, ut dimittat filios Israel de terra sua. **12** Respondit Moyses coram Domino: Ecce filii Israel non audiunt me: et quo modo audiet Pharao, praesertim cum incircumcisus sim labiis? **13** Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, et dedit mandatum ad filios Israel, et ad Pharaonem regem Aegypti ut educerent filios Israel de terra Aegypti. **14** Isti sunt principes domorum per familias suas. Filii Ruben primogeniti Israeles: Henoch et Phallu, Hesron et Charmi. **15** hae cognationes Ruben. Filii Simeon: Iamuel et Iamin, et Ahod, et Iachin, et Soar, et Saul filius Chananitidis: hae progenies Simeon. **16** Et haec nomina filiorum Levi per cognationes suas: Gerson et Caath et Merari. Anni autem vitae Levi fuerunt centum triginta septem. **17** Filii Gerson: Lobni et Semei, per cognationes suas. **18** Filii Caath: Amram, et Isaar, et Hebron et Oziel. anni quoque vitae Caath, centum triginta tres. **19** Filii Merari: Moholi et Musi. hae cognationes Levi per familias suas. **20** Accepit autem Amram uxorem lochabed patrualem suam: quae peperit ei Aaron et Moyses. Fueruntque anni vitae Amram, centum triginta septem. **21** Filii quoque Isaar: Core, et Nepheg, et Zechri. **22** Filii quoque Oziel: Misael, et Elisaphan et Zethri. **23** Accepit autem Aaron uxorem Elisabeth filiam Aminadab, sororem Nahason, quae peperit ei Nadab, et Abiu, et Eleazar, et Ithamar. **24** Filii quoque Core: Aser, et Elcana, et Abiasaph. hae sunt cognationes Coritarum. **25** At vero Eleazar filius Aaron accepit uxorem de filiabus Phutiel: quae peperit ei Phinees. hi sunt principes familiarium Leviticarum per cognationes suas. **26** Iste est Aaron et Moyses, quibus praecepsit Dominus ut educerent filios Israel de Terra Aegypti per turmas suas. **27** Hi sunt, qui loquuntur ad Pharaonem regem Aegypti, ut educant filios Israel de Aegypto: iste est Moyses et Aaron, **28** in die qua locutus est Dominus ad Moysen, in Terra Aegypti. **29** Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Ego Dominus: loquere ad Pharaonem regem Aegypti, omnia quae

7 Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce constituite Deum Pharaonis: et Aaron frater tuus erit propheta tuus. **2** Tu loqueris ei omnia quae mando tibi: et ille loquetur ad Pharaonem, ut dimittat filios Israel de terra sua. **3** Sed ego indurabo cor eius, et multiplicabo signa et ostenta mea in Terra Aegypti, **4** et non audiet vos: immittamque manum meam super Aegyptum, et educam exercitum et populum meum filios Israel de Terra Aegypti per iudicia maxima. **5** Et scient Aegyptii quia ego sum Dominus qui extenderim manum meam super Aegyptum, et eduxerim filios Israel de medio eorum. **6** Fecit itaque Moyses et Aaron sicut praeceperat Dominus: ita egerunt. **7** Erat autem Moyses octoginta annorum, et Aaron octoginta trium, quando locuti sunt ad Pharaonem. **8** Dixitque Dominus ad Moysen et Aaron: **9** Cum dixerit vobis Pharao, Ostendite signa: dices ad Aaron: Tolle virgam tuam, et proice eam coram Pharaone, ac vertatur in colubrum. **10** Ingressi itaque Moyses et Aaron ad Pharaonem, fecerunt sicut praeceperat Dominus. tulitque Aaron virgam coram Pharaone et servis eius, quae versa est in colubrum. **11** Vocavit autem Pharaao sapientes et maleficos: et fecerunt etiam ipsi per incantationes Aegyptiacas et arcana quaedam similiter. **12** Proieceruntque singuli virgas suas, quae versae sunt in dracones: sed devoravit virga Aaron virgas eorum. **13** Induratumque est cor Pharaonis, et non audivit eos, sicut praeceperat Dominus. **14** Dixit autem Dominus ad Moysen: Ingravatum est cor Pharaonis, non vult dimittere populum. **15** Vade ad eum mane, ecce egredietur ad aquas: et stabis in occursum eius super ripam fluminis: et virgam, quae conversa est in draconem, tolles in manu tua. **16** Dicesque ad eum: Dominus Deus Hebraeorum misit me ad te, dicens: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto: et usque ad praesens audire noluisti. **17** Haec igitur dicit Dominus: In hoc scies quod sim Dominus: ecce percutiam virga, quae in manu mea est, aquam fluminis, et vertetur in sanguinem. **18** Pisces quoque, qui sunt in fluvio, morientur, et computrescent aquae, et affligerunt Aegyptii bibentes aquam fluminis. **19** Dixit quoque Dominus ad Moysen: Dic ad Aaron, Tolle virgam tuam, et extende manum tuam super aquas Aegypti, et super fluvios eorum, et rivos ac paludes, et omnes lacus aquarum, ut vertantur in sanguinem: et sit crux in omni Terra Aegypti, tam in ligneis vasis quam

in saxeis. **20** Feceruntque Moyses et Aaron sicut computruit terra. **15** Videns autem Pharao quod praeceperat Dominus; et elevans virgam percussit aquam fluminis coram Pharaone et servis eius: quae versa est in sanguinem. **21** Et pisces, qui erant in flumine, mortui sunt: computruitque flumine, et non poterant Aegyptii bibere aquam fluminis, et fuit sanguis in tota Terra Aegypti. **22** Feceruntque similiter malefici Aegyptiorum incantationibus suis: sicut praeceperat Dominus. **23** Avertitque se, et ingressus est domum suam, nec apposuit cor etiam hac vice. **24** Foderunt autem omnes Aegyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent: non enim poterant bibere de aqua fluminis. **25** Impletique sunt septem dies, postquam percussit Dominus fluvium.

8 Dixit quoque Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, et dices ad eum: Haec dicit Dominus:

Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi: **2** si autem nolueris dimittere, ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis. **3** Et ebulliet fluvius ranas: quae ascendent, et ingredientur domum tuam, et cubiculum lectuli tui, et super stratum tuum, et in domos servorum tuorum, et in populum tuum, et in furnos tuos, et in reliquias ciborum tuorum: **4** et ad te, et ad populum tuum, et ad omnes servos tuos intrabunt ranae. **5** Dixitque Dominus ad Moysen: Dic ad Aaron: Extende manum tuam super fluvios ac super rivos et paludes, et educ ranas super Terram Aegypti. **6** Et extendit Aaron manum super aquas Aegypti, et ascenderunt ranae, operueruntque Terram Aegypti. **7** Fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter, eduxeruntque ranas super Terram Aegypti. **8** Vocavit autem Pharao Moysen et Aaron, et dixit eis: Orate Dominum ut auferat ranas a me et a populo meo: et dimittam populum ut sacrificet Domino. **9** Dixitque Moyses ad Pharaonem: Constitue mihi quando deprecer pro te, et pro servis tuis, et pro populo tuo, ut abigantur ranae a te et a domo tua et a servis tuis et a populo tuo: et tantum in flumine remaneant. **10** Qui respondit: Cras. At ille: Iuxta, inquit, verbum tuum faciam: ut scias quoniam non est sicut Dominus Deus noster. **11** Et recedent ranae a te, et a domo tua, et a servis tuis, et a populo tuo: et tantum in flumine remanebunt. **12** Egressique sunt Moyses et Aaron a Pharaone: et clamavit Moyses ad Dominum pro sponsione ranarum quam condixerat Pharaoni. **13** Fecitque Dominus iuxta verbum Moysi: et mortuae sunt ranae de domibus, et de villis, et de agris. **14** Congregaveruntque eas in immensos aggeres, et

computruit terra. **15** Videns autem Pharao quod audivit eos, sicut praeceperat Dominus. **16** Dixitque Dominus ad Moysen: Loquere ad Aaron: Extende virgam tuam, et percute pulverem terrae: et sint ciniphes in universa Terra Aegypti. **17** Feceruntque ita. Et extendit Aaron manum, virgam tenens: percussitque pulverem terrae, et facti sunt sciniphes et induratum est cor Pharaonis, nec audivit eos, in hominibus, et in iumentis: omnis pulvis terrae sicut praeceperat Dominus. **18** Feceruntque similiter malefici incantationibus suis, ut educerent sciniphes, et non potuerunt: erantque sciniphes tam in hominibus quam in iumentis. **19** Et dixerunt malefici ad Pharaonem: Digitus Dei est hic. induratumque est cor Pharaonis, et non audivit eos sicut praeceperat Dominus. **20** Dixit quoque Dominus ad Moysen: Consurge diluculo, et sta coram Pharaone: egredietur enim ad aquas: et dices ad eum: Haec dicit Dominus: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. **21** Quod si non dimiseris eum, ecce ego immittam in te, et in servos tuos, et in populum tuum, et in domos tuas omne genus muscarum: et implebuntur domus Aegyptiorum muscis diversi generis, et universa terra in qua fuerint. **22** Faciamque mirabilem in die illa Terram Gessen, in qua populus meus est, ut non sint ibi muscae: et scias quoniam ego Dominus in medio terrae. **23** Ponamque divisionem inter populum meum, et populum tuum: cras erit signum istud. **24** Fecitque Dominus ita. Et venit musca gravissima in domos Pharaonis et servorum eius, et in omnem Terram Aegypti: corruptaque est terra ab huiuscemodi muscis. **25** Vocavitque Pharao Moysen et Aaron, et ait eis: Ite et sacrificate Deo vestro in terra hac. **26** Et ait Moyses: Non potest ita fieri: abominationes enim Aegyptiorum immolabimus Domino Deo nostro? quod si mactaverimus ea quae colunt Aegyptii coram eis, lapidibus nos obruent. **27** Viam trium dierum pergemus in solitudinem: et sacrificabimus Domino Deo nostro, sicut praecepit nobis. **28** Dixitque Pharao: Ego dimittam vos ut sacrificetis Domino Deo vestro in deserto: verumtamen longius ne abeatis, rogate pro me. **29** At ait Moyses: Egressus a te, orabo Dominum: et recedet musca a Pharaone, et a servis suis, et a populo eius cras: verumtamen noli ultra fallere, ut non dimittas populum sacrificare Domino. **30** Egressusque Moyses a Pharaone, oravit Dominum. **31** Qui fecit iuxta verbum illius: et abstulit muscas a Pharaone, et a servis suis, et a populo eius: non superfuit ne una quidem. **32** Et ingravatum est cor Pharaonis, ita ut nec hac quidem vice dimitteret populum.

9 Dixit autem Dominus ad Moysen: Ingredere Moysen: Extende manum tuam in caelum, ut fiat ad Pharaonem, et loquere ad eum: Haec dicit grando in universa Terra Aegypti super homines, et Dominus Deus Hebraeorum: Dimitte populum meum super iumenta, et super omnem herbam agri in ut sacrificet mihi. **2** Quod si adhuc renuis, et retines Terra Aegypti. **23** Extenditque Moyses virgam in eos: **3** ecce manus mea erit super agros tuos: et caelum, et Dominus dedit tonitrua, et grandinem, super equos, et asinos, et camelos, et oves, et ac discurrentia fulgura super terram: pluitque boves, pestis valde gravis. **4** Et faciet Dominus Dominus grandinem super Terram Aegypti. **24** Et mirabile inter possessiones Israel, et possessiones grando et ignis mista pariter ferebantur: tantaeque Aegyptiorum, ut nihil omnino pereat ex eis quae fuit magnitudinis, quanta ante numquam apparuit pertinent ad filios Israel. **5** Constituitque Dominus in universa Terra Aegypti ex quo gens illa condita tempus, dicens: Cras faciet Dominus verbum istud est. **25** Et percussit grando in omni Terra Aegypti in terra. **6** Fecit ergo Dominus verbum hoc altera cuncta quae fuerunt in agris, ab homine usque die: mortuaque sunt omnia animantia Aegyptiorum: ad iumentum: cunctamque herbam agri percussit de animalibus vero filiorum Israel nihil omnino grando, et omne lignum regionis confregit. **26** periiit. **7** Et misit Pharaeo ad videndum: nec erat Tantum in Terra Gessen, ubi erant filii Israel, quidquam mortuum de his quae possidebat Israel. grando non cecidit. **27** Misitque Pharaeo, et vocavit Ingravatumque est cor Pharaonis, et non dimisit Moysen et Aaron, dicens ad eos: Peccavi etiam populum. **8** Et dixit Dominus ad Moysen, et Aaron: nunc: Dominus iustus: et ego et populus meus, Tollite plenas manus cineris de camino, et spargat impii. **28** Orate Dominum ut desinant tonitrua illum Moyses in caelum coram Pharaone. **9** Sitque Dei, et grando: ut dimittam vos, et nequaquam hic pulvis super omnem Terram Aegypti: erunt enim in ultra maneatis. **29** Ait Moyses: Cum egressus fuero hominibus, et iumentis ulcera, et vesicae turgentes de urbe, extendam palmas meas ad Dominum, et in universa terra Aegypti. **10** Tuleruntque cinerem cessabunt tonitrua, et grando non erit: ut scias quia de camino, et steterunt coram Pharaone, et sparsit Domini est terra: **30** novi autem quod et tu, et servi illum Moyses in caelum: factaque sunt ulcera tui neandum timeatis Dominum Deum. **31** Linum vesicarum turgentium in hominibus, et iumentis: ergo, et hordeum laesum est, eo quod hordeum **11** nec poterant malefici stare coram Moyse propter esset virens, et linum iam folliculos germinaret: **32** ulcera quae in illis erant, et in omni Terra Aegypti: triticum autem, et far non sunt laesa, quia serotina **12** Induravitque Dominus cor Pharaonis, et non erant. **33** Egressusque Moyses a Pharaone ex audivit eos, sicut locutus est Dominus ad Moysen. urbe, tetendit manus ad Dominum: et cessaverunt **13** Dixitque Dominus ad Moysen: Mane consurge, tonitrua et grando, nec ultra stillavit pluvia super et sta coram Pharaone, et dices ad eum: Haec terram. **34** Videns autem Pharaeo quod cessasset dicit Dominus Deus Hebraeorum: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. **14** Quia in hac vice mittam pluvia, et grando et tonitrua, auxit peccatum: **35** omnes plagas meas super cor tuum, et super servos tuos, et super populum tuum: ut scias quod non sit similis mei in omni terra. **15** Nunc enim extendens manum percutiam te, et populum tuum peste, peribisque de terra. **16** Idcirco autem posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam, et narretur nomen meum in omni terra. **17** Adhuc retines populum meum: et non vis dimittere eum? **18** En pluam cras hac ipsa hora grandinem multam nimis, qualis non fuit in Aegypto a die qua fundata est, usque in praesens tempus. **19** Mitte ergo iam nunc, et congrega iumenta tua, et omnia quae habes in agro: homines enim, et iumenta, et universa quae inventa fuerint foris, nec congregata de agris, cecideritque super ea grando, morientur. **20** Qui timuit verbum Domini de servis Pharaonis, facit confugere servos suos, et iumenta in domos: **21** qui autem neglexit sermonem Domini, dimisit servos suos, et iumenta in agris. **22** Et dixit Dominus ad

10 Et dixit Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem: ego enim induravi cor eius, et servorum illius: ut faciam signa mea haec in eo, **2** et narres in auribus filii tui, et nepotum tuorum, quoties contriverim Aegyptios, et signa mea fecerim in eis: et sciatis quia ego Dominus. **3** Introierunt ergo Moyses et Aaron ad Pharaonem, et dixerunt ei: Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Usquequo non vis subiici mihi? dimitte populum meum, ut sacrificet mihi. **4** Sin autem resistis, et non vis dimittere eum: ecce ego inducam cras locustam in fines tuos: **5** quae operiet superficiem terrae, ne quidquam eius appareat, sed comedatur quod residuum fuerit grandini. corrodet enim omnia ligna quae germinant in agris. **6** Et implebunt domos tuas, et servorum tuorum, et omnium

Aegyptiorum: quantam non viderunt patres tui, tantum vestrae, et armenta remaneant, parvuli et avi, ex quo orti sunt super terram, usque in vestri eant vobiscum. **25** Ait Moyses: Hostias quoque praesentem diem. Avertitque se, et egressus est a Pharaone. **7** Dixerunt autem servi Pharaonis ad eum: Usquequo patiemur hoc scandalum: dimitte nos Deo nostro. **26** Cuncti greges pergent nobiscum: sunt in cultum Domini Dei nostri: praeassertim cum ignoremus quid debeat immolari, donec ad ipsum Moysen, et Aaron ad Pharaonem: qui dixit eis: Ite, locum perveniamus. **27** Induravit autem Dominus sacrificare Domino Deo vestro: quinam sunt qui cor Pharaonis, et noluit dimittere eos. **28** Dixitque ituri sunt? **9** Ait Moyses: Cum parvulis nostris, et senioribus pergemus, cum filiis et filiabus, cum ovibus et armentis: est enim sollemnis Domini Dei nostri. **10** Et respondit Pharao: Sic Dominus sit vobiscum, quo modo ego dimittam vos, et parvulos vestros, cui dubium est quod pessime cogitetis? **11** Non fiet ita, sed ite tantum viri, et sacrificare Domino: hoc enim et ipsi petistis. Statimque electi sunt de conspectu Pharaonis. **12** Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super Terram Aegypti ad locustam, ut ascendat super eam, et devoret omnem herbam quae residua fuerit grandini. **13** Et extendit Moyses virgam super terram Aegypti: et Dominus induxit ventum urentem tota die illa, et nocte: et mane facto, ventus urens levavit locustas. **14** Quae ascenderunt super universam Terram Aegypti: et sederunt in cunctis finibus Aegyptiorum innumerabiles, quales ante illud tempus non fuerant, nec postea futurae sunt. **15** Operueruntque universam superficiem terrae, vastantes omnia. Devorata est igitur herba terrae, et quidquid pomorum in arboribus fuit, quae grando dimiserat: nihilque omnino virens relictum est in lignis, et in herbis terrae, in cuncta Aegypto. **16** Quam ob rem festinus Pharao vocavit Moysen et Aaron, et dixit eis: Peccavi in Dominum Deum vestrum, et in vos. **17** Sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice, et rogate Dominum Deum vestrum, ut auferat a me mortem istam. **18** Egressusque Moyses de conspectu Pharaonis, oravit Dominum. **19** Qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum, et arreptam locustam proiecit in Mare rubrum: non remansit ne una quidem in cunctis finibus Aegypti. **20** Et induravit Dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israel. **21** Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in caelum: et sint tenebrae super Terram Aegypti tam densae, ut palpari queant. **22** Extenditque Moyses manum in caelum: et factae sunt tenebrae horribiles in universa Terra Aegypti tribus diebus. **23** Nemo vidit fratrem suum, nec movit se de loco in quo erat: ubicumque autem habitabant filii Israel, lux erat. **24** Vocavitque Pharao Moysen et Aaron, et dixit eis: Ite, sacrificare Domino: oves

hoedum. **6** Et servabitis eum usque ad quartam et laedere. **24** Custodi verbum istud legitimum decimam diem mensis huius: immolabitque eum tibi et filiis tuis usque in aeternum. **25** Cumque universa multitudo filiorum Israel ad vesperam. **7** Et introieritis terram, quam Dominus daturus est vobis sument de sanguine eius, ac ponent super utrumque ut pollicitus est, observabitis ceremonias istas. **26** Et postem, et in superliminaribus domorum, in quibus cum dixerint vobis filii vestri: Quae est ista religio? comedent illum. **8** Et edent carnes nocte illa assas **27** dicetis eis: Victima transitus Domini est, quando igni, et azymos panes cum lactucis agrestibus. **9** transivit super domos filiorum Israel in Aegypto Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum percutiens Aegyptios, et domos nostras liberans. aqua, sed assum tantum igni: caput cum pedibus Incurvatusque populus adoravit. **28** Et egressi filii eius et intestinis vorabitis. **10** Nec remanebit Israel fecerunt sicut praeceperat Dominus Moysi quidquam ex eo usque mane. si quid residuum et Aaron. **29** Factum est autem in noctis medio, fuerit, igne comburetis. **11** Sic autem comedetis percussit Dominus omne primogenitum in Terra illum: Renes vestros accingetis, et calceamenta Aegypti, a primogenito Pharaonis, qui in solio eius habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, sedebat, usque ad primogenitum captivae quae erat et comedetis festinanter: est enim Phase (idest, in carcere, et omne primogenitum iumentorum. transitus) Domini. **12** Et transibo per Terram Aegypti **30** Surrexitque Pharao nocte, et omnes servi eius, nocte illa, percutiamque omne primogenitum in cunctaque Aegyptus: et ortus est clamor magnus in Terra Aegypti ab homine usque ad pecus: et in Aegypto: neque enim erat domus in qua non iaceret cunctis diis Aegypti faciam iudicia, ego Dominus. mortuus. **31** Vocatisque Pharao, Moyse, et Aaron **13** Erit autem sanguis vobis in signum in aedibus in nocte, ait: Surgite et egredimini a populo meo, vos quibus eritis: et videbo sanguinem, et transibo vos: et filii Israel: ite, immolate Domino sicut dicitis. **32** nec erit in vobis plaga dispersens quando percussero Oves vestras et armenta assumite ut petieratis, et Terram Aegypti. **14** Habebitis autem hunc diem abeentes benedicte mihi. **33** Urgebantque Aegyptii in monumentum: et celebrabitis eam sollemnem populum de terra exire velociter, dicentes: Omnes Domino in generationibus vestris cultu sempiterno. moriemur. **34** Tulit igitur populus conspersam **15** Septem diebus azyma comedetis: in die primo farinam antequam fermentaretur: et ligans in non erit fermentum in dominibus vestris: quicumque palliis, posuit super humeros suos. **35** Feceruntque comederit fermentatum, peribit anima illa de Israel, filii Israel sicut praeceperat Dominus Moysi: et a primo die usque ad diem septimum. **16** Dies prima petierunt ab Aegyptiis vasa argentea et aurea, erit sancta atque sollemnis, et dies septima eadem vestemque plurimam. **36** Dominus autem dedit festivitate venerabilis: nihil operis facietis in eis, gratiam populo coram Aegyptiis ut commodarent exceptis his, quae ad vescendum pertinent. **17** Et eis: et spoliaverunt Aegyptios. **37** Profectique sunt observabitis azyma: in eadem enim ipsa die educam filii Israel de Ramesse in Socoth, sexcenta fere millia exercitum vestrum de Terra Aegypti, et custodietis peditum virorum, absque parvulis et mulieribus. **38** diem istum in generationes vestras ritu perpetuo. **18** Sed et vulgus promiscuum innumerable ascendit Primo mense, quartadecima die mensis ad vesperam cum eis, oves et armenta et animantia diversi comedetis azyma usque ad diem vigesimam primam generis multa nimis. **39** Coxeruntque farinam, eiusdem mensis ad vesperam. **19** Septem diebus quam dudum de Aegypto conspersam tulerant: et fermentatum non invenietur in dominibus vestris: qui fecerunt subcinericos panes azymos: neque enim comederit fermentatum, peribit anima eius de coetu poterat fermentari cogentibus exire Aegyptiis, et Israel, tam de advenis quam de indigenis terrae. nullam facere sinentibus moram: nec pulmenti **20** Omne fermentatum non comedetis: in cunctis quidquam occurrerat praeparare. **40** Habitatio habitaculis vestris edetis azyma. **21** Vocavit autem filiorum Israel qua manserunt in Aegypto, Moyse omnes seniores filiorum Israel, et dixit ad fuit quadringentorum triconta annorum. **41** Quibus eos: Ite tollentes animal per familias vestras, et expletis, eadem die egressus est omnis exercitus immolate Phase. **22** Fasciculumque hyssopi tingite Domini de Terra Aegypti. **42** Nox ista est observabilis in sanguine qui est in limine, et aspergite ex eo Domini, quando eduxit eos de Terra Aegypti: hanc superliminare, et utrumque postem: nullus vestrum observare debent omnes filii Israel in generationibus egrediatur ostium domus sua usque mane. **23** suis. **43** Dixitque Dominus ad Moysen et Aaron: Haec Transibit enim Dominus percutiens Aegyptios: est religio Phase: Omnis alienigena non comedet ex cumque viderit sanguinem in superliminari, et eo. **44** Omnis autem servus emptius circumcidetur, in utroque poste, transcendet ostium domus, et et sic comedet. **45** Advena et mercenarius non non sinet percussorem ingredi domos vestras edent ex eo. **46** In una domo comedetur, nec

efferetis de carnibus eius foras, nec os illius masculini sexus, et omnia primogenita filiorum confringetis. **47** Omnis coetus filiorum Israel faciet meorum redimo. **16** Erit igitur quasi signum in manu illud. **48** Quod si quis peregrinorum in vestram tua, et quasi appensum quid, ob recordationem, voluerit transire coloniam, et facere Phase Domini, ante oculos tuos: eo quod in manu forti eduxit circumcidetur prius omne masculinum eius, et tunc nos Dominus de Aegypto. **17** Igitur cum emisisset rite celebrabit: eritque sicut indigena terrae: si Pharaeo populum, non eos duxit Dominus per viam quis autem circumcisus non fuerit, non vescetur Terra Philisthi quae vicina est: reputans ne ex eo. **49** Eadem lex erit indigenae et colono qui forte poeniteret eum, si vidisset adversum se bella peregrinatur apud vos. **50** Feceruntque omnes filii consurgere, et reverteretur in Aegyptum. **18** Sed Israel sicut praeciperat Dominus Moysi et Aaron. **51** Et eadem die eduxit Dominus filios Israel de terra Aegypti per turmas suas.

13 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis Israel, tam de hominibus quam de iumentis: mea sunt enim omnia. **3** Et ait Moyses ad populum: Mementote diei huius in qua egressi estis de Aegypto et de domo servitutis, quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco isto: ut non comedatis fermentatum panem. **4** Hodie egredimini mense novarum frugum. **5** Cumque introduxerit te Dominus in Terram Chanaeae et Hethaei et Amorrhæi et Hevaei et lebusaei, quam iuravit patribus tuis ut daret tibi, terram fluentem lacte et melle, celebrabis hunc morem sacrorum mense isto. **6** Septem diebus vesceris azymis: et comedes septem diebus: non apparebit apud te aliquid fermentatum, nec in cunctis finibus tuis. **8** Narrabisque filio tuo in die illo, dicens: Hoc est quod fecit mihi Dominus quando egressus sum de Aegypto. **9** Et erit quasi signum in manu tua, et quasi monumentum ante oculos tuos: et ut lex Domini semper sit in ore tuo, in manu enim forti eduxit te Dominus de Aegypto. **10** Custodies huiuscemodi cultum statuto tempore a diebus in dies. **11** Cumque introduxerit te Dominus in Terram Chanaeae, sicut iuravit tibi et patribus in pecoribus tuis: quidquid habueris masculini sexus, consecrabis Domino. **13** Primogenitum asini aperit vulvam Domino, et quod primitivum est in omni frumento tuum: et dederit tibi eam: **12** separabis omne quod in primogenito tuo: quod si non redemeris, interficies. Omne autem primogenitum hominis de filiis tuis, et quod aperit vulvam Domino, et quod primitivum est in omni frumento tuum: et dederit tibi eam: **12** separabis omne quod in primogenito tuo: quod si non redemeris, interficies.

circumduxit per viam deserti, quae est iuxta Mare rubrum: et armati ascenderunt filii Israel de Terra Aegypti. **19** Tulit quoque Moyses ossa Ioseph secum: eo quod adiurasset filios Israel, dicens: Visitabit vos Deus, efferte ossa mea hinc vobiscum. **20** Profectique de Socoth castrametati sunt in Etham in extremis finibus solitudinis. **21** Dominus autem praecedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis, et per noctem in columna ignis: ut dux esset itineris utroque tempore. **22** Numquam defuit columna nubis per diem, nec columna ignis per noctem, coram populo.

14 Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere filiis Israel: Reversi castrametentur e regione Phihahiroth quae est inter Magdalum et mare contra Beelsephon: in conspectu eius et castra ponetis super mare. **3** Dicturusque est Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra, et conclusit eos desertum. **4** Et indurabo cor eius, ac persequetur vos: et glorificabor in Pharaone, et in omni exercitu eius. scientque Aegyptii quia ego sum Dominus. Feceruntque ita. **5** Et nunciatum est regi de Aegypto. **6** Iunxit ergo currum, ne serviret nobis? **6** Iunxit ergo currum, et omnem populum suum assumpsit secum. **7** Tulitque sexcentos currus electos, et quidquid in Terram Chanaeae, sicut iuravit tibi et patribus Aegypto curruum fuit: et duces totius exercitus. **8** Induravitque Dominus cor Pharaonis regis Aegypti, et persecutus est filios Israel: at illi egressi sunt in manu excelsa. **9** Cumque persevererentur Aegyptii levantes filii Israel oculos, viderunt Aegyptios vestigia praecedentium, repererunt eos in castris super mare: omnis equitatus et currus Pharaonis, et universus exercitus erant in Phihahiroth contra pretio redimes. **14** Cumque interrogaverit te filius Beelsephon. **10** Cumque appropinquasset Pharaon, tuus cras, dicens: Quid est hoc? respondebis ei: In manu forti eduxit nos Dominus de terra Aegypti, post se: et timuerunt valde: clamaveruntque de domo servitutis. **15** Nam cum induratus esset Dominum, **11** et dixerunt ad Moysen: Forsitan non Pharaon, et nolle nos dimittere, occidit Dominus erant sepulchra in Aegypto, ideo tulisti nos ut omne primogenitum in Terra Aegypti a primogenito moreremur in solitudine: quid hoc facere voluisti, ut hominis usque ad primogenitum iumentorum: educeres nos ex Aegypto? **12** Nonne iste est sermo, idcirco immolo Domino omne quod aperit vulvam quem loquebamur ad te in Aegypto, dicentes:

Recede a nobis, ut serviamus Aegyptiis? multo enim populus Dominum, et crediderunt Domino, et Moysi melius erat servire eis, quam mori in solitudine. **13** servo eius.

Et ait Moyses ad populum: Nolite timere: state, et videte magnalia Domini quae facturus est hodie: Aegyptios enim, quos nunc videtis, nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum. **14** Dominus pugnabit pro vobis, et vos tacebitis. **15** Dixitque Dominus ad Moysen: Quid clamas ad me? Loquere filii Israel ut proficiscantur. **16** Tu autem eleva virgam tuam, et extende manum tuam super mare, et divide illud: ut gradiantur filii Israel in medio mari per siccum. **17** Ego autem indurabo cor Aegyptiorum ut persequantur vos: et glorificabor in Pharaone, et in omni exercitu eius, et in curribus et in equitibus illius. **18** Et scient Aegyptii quia ego sum Dominus cum glorificatus fuero in Pharaone, et in curribus atque in equitibus eius. **19** Tollensque se angelus Domini, qui praecedebat castra Israel, abiit post eos: et cum eo pariter columna nubis, priora dimittens, post tergum **20** stetit, inter castra Aegyptiorum et castra Israel: et erat nubes tenebrosa, et illuminans noctem, ita ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent. **21** Cumque extendisset Moyses manum super mare, abstulit illud Dominus flante vento vehementi et urente tota nocte, et vertit in siccum: divisaque est aqua. **22** Et ingressi sunt filii Israel per medium siccii maris: erat enim aqua quasi murus a dextra eorum et laeva. **23** Persequentesque Aegyptii ingressi sunt post eos, et omnis equitatus Pharaonis, currus eius et equites per medium maris. **24** Iamque advenerat vigilia matutina, et ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis et nubis, interfecit exercitum eorum: **25** et subvertit rotas curruum, ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Aegyptii: Fugiamus Israelem: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. **26** Et ait Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super mare, ut revertantur aquae ad Aegyptios super currus et equites eorum. **27** Cumque extendisset Moyses manum contra mare, reversum est primo diluculo ad priorem locum: fugientibusque Aegyptiis occurserunt aquae, et involvit eos Dominus in mediis fluctibus. **28** Reversaque sunt aquae, et operuerunt currus et equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare: nec unus quidem superfuit ex eis. **29** Filii autem Israel perrexerunt per medium siccii maris, et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris: **30** liberavitque Dominus in die illa Israel de manu Aegyptiorum. **31** Et viderunt Aegyptios mortuos super littus maris, et manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos: timuitque

populus Dominum, et crediderunt Domino, et Moysi hoc Domino, et dixerunt: Cantemus Domino: gloriose enim magnificatus est, equum et ascensorem deiecit in mare. **2** Fortitudo mea, et laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem: iste Deus meus, et glorificabo eum: Deus patris mei, et exaltabo eum. **3** Dominus quasi vir pugnator, omnipotens nomen eius. **4** Currus Pharaonis et exercitum eius proiecit in mare: electi principes eius submersi sunt in Mari rubro. **5** Abyssi operuerunt eos, descenderunt in profundum quasi lapis. **6** Dextera tua Domine magnificata est in fortitudine: dextera tua, Domine, percussit inimicum. **7** Et in multitudine gloriae tuae deposuisti adversarios tuos: misisti iram tuam, quae devoravit eos sicut stipulam. **8** Et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquae: stetit unda fluens, congregata sunt abyssi in medio mari. **9** Dixit inimicus: Persequar et comprehendam, dividam spolia, implebitur anima mea: evaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. **10** Flavit spiritus tuus, et operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. **11** Quis similis tui in fortibus Domine? quis similis tui, magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, faciens mirabilia? **12** Extendisti manum tuam, et devoravit eos terra. **13** Dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti: et portasti eum in fortitudine tua, ad habitaculum sanctum tuum. **14** Ascenderunt populi, et irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores Philisthiim. **15** Tunc conturbati sunt principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor: obrigerunt omnes habitatores Chanaan. **16** Irruat super eos formido et pavor, in magnitudine brachii tui: fiant immobiles quasi lapis, donec pertranseat populus tuus Domine, donec pertranseat populus tuus iste, quem possedisti. **17** Introduces eos, et plantabis in monte hereditatis tuae, firmissimo habitaculo tuo quod operatus es Domine: sanctuarium tuum Domine, quod firmaverunt manus tuae. **18** Dominus regnabit in aeternum et ultra. **19** Ingressus est enim eques Pharaon cum curribus et equitibus eius in mare: et reduxit super eos Dominus aquas maris: filii autem Israel ambulaverunt per siccum in medio eius. **20** Sumpsit ergo Maria prophetissa, soror Aaron, tympanum in manu sua: egressaeque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris, **21** quibus praecinebat, dicens: Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est, equum et ascensorem eius deiecit in mare. **22** Tulit autem

Moyses Israel de mari rubro, et egressi sunt in desertum Sur: ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem, et non inveniebant aquam. **23** Et Vespere comedetis carnes, et mane saturabimini venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas de Mara, eo quod essent amarae: unde et congruum vester. **13** Factum est ergo vespere, et ascendens loco nomen imposuit, vocans illum Mara, id est, coturnix, cooperuit castra: mane quoque ros iacuit amaritudinem. **24** Et murmuravit populus contra per circuitum castrorum. **14** Cumque operuisset Moysen, dicens: Quid bibemus? **25** At ille clamavit superficiem terrae, apparuit in solitudine minutum, ad Dominum, qui ostendit ei lignum: quod cum et quasi pilo tusum in similitudinem pruinæ misisset in aquas, in dulcedinem versae sunt. ibi super terram. **15** Quod cum vidissent filii Israel, constituit ei praecepta, atque iudicia, et ibi tentavit dixerunt ad invicem: Manhu? quod significat: Quid eum, **26** dicens: Si audieris vocem Domini Dei tui, est hoc? ignorabant enim quid esset. Quibus ait Moyses: Iste est panis, quem Dominus dedit vobis mandatis eius, custodierisque omnia praecepta illius, cunctum languorem, quem posui in Aegypto, non inducam super te: ego enim sum Dominus Deus sanator tuus. **27** Venerunt autem in Elim filii Israel, ubi erant duodecim fontes aquarum, et septuaginta palmae: et castrametati sunt iuxta aquas.

16 Profectique sunt de Elim, et venit omnis multitudo filiorum Israel in desertum Sin, quod est inter Elim et Sinai: quintodecimo die mensis secundi, postquam egressi sunt de terra Aegypti. **2** Et murmuravit omnis congregatio filiorum Israel contra Moysen et Aaron in solitudine. **3** Dixeruntque filii Israel ad eos: Utinam mortui essemus per manum Domini in Terra Aegypti, quando sedebamus super ollas carnium, et comedebamus panem in saturitate: cur induxitis nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame? **4** Dixit autem Dominus ad Moysen: Ecce, ego pluam vobis panes de caelo: egrediatur populus, et colligat quae sufficiunt per singulos dies: ut tentem eum utrum ambulet in lege mea, an non. **5** Die autem sexto parent quod inferant: et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. **6** Dixeruntque Moyses et Aaron ad omnes filios Israel: Vespere scietis quod Dominus eduxerit vos de terra Aegypti: **7** et mane videbitis gloriam Domini: audivi enim murmur vestrum contra Dominum: nos vero quid sumus, quia mussitasti contra nos? **8** Et ait Moyses: Dabit vobis Dominus vespere carnes edere, et mane panes in saturitate: eo quod audierit murmurationes vestras quibus murmurati estis contra eum, nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum. **9** Dixit quoque Moyses ad Aaron: Dic universae congregationi filiorum Israel: Accedite coram Domino: audivit enim murmur vestrum. **10** Cumque loqueretur Aaron ad omnem coetum filiorum Israel, respexerunt ad solitudinem: et ecce gloria Domini apparuit in nube. **11** Locutus

est autem Dominus ad Moysen, dicens: **12** Audivi murmurationes filiorum Israel, loquere ad eos: super terram. **15** Quod cum vidissent filii Israel, dixerunt ad invicem: Manhu? quod significat: Quid Moyses: Iste est panis, quem Dominus dedit vobis ad vescendum. **16** Hic est sermo, quem praecepit Dominus: Colligat unusquisque ex eo quantum sufficit ad vescendum: gomor per singula capita, iuxta numerum animarum vestrarum quae habitant in tabernaculo sic tolletis. **17** Feceruntque ita filii Israel: et collegerunt, alias plus, alias minus. **18** Et mensi sunt ad mensuram gomor: nec qui plus collegerat, habuit amplius: nec qui minus paraverat, reperit minus: sed singuli iuxta id quod edere poterant, congregaverunt. **19** Dixitque Moyses ad eos: Nullus relinquat ex eo in mane. **20** Qui non audierunt eum, sed dimiserunt quidam ex eis usque mane, et scatere coepit vermis, atque computravit. et iratus est contra eos Moyses. **21** Colligebant autem mane singuli, quantum sufficere poterat ad vescendum: cumque incaluisset sol, liquefiebat. **22** In die autem sexta collegunt cibos duplices, id est, duo gomor per singulos homines: venerunt autem omnes principes multitudinis, et narraverunt Moysi. **23** Qui ait eis: Hoc est quod locutus est Dominus: Requies sabbati sanctificata est Domino cras. quodcumque operandum est, facite: et quae coquenda sunt coquite: quidquid autem reliquum fuerit, reponite usque in mane. **24** Feceruntque ita ut praeceperat Moyses, et non computravit, neque vermis inventus est in eo. **25** Dixitque Moyses: Comedite illud hodie, quia sabbatum est Domini: non invenietur hodie in agro. **26** Sex diebus colligit: in die autem septimo sabbatum est Domini, idcirco non invenietur. **27** Venitque septima dies: et egressi de populo ut colligerent, non invenerunt. **28** Dixit autem Dominus ad Moysen: Usquequo non vultis custodire mandata mea, et legem meam? **29** Videte quod Dominus dederit vobis sabbatum, et propter hoc die sexta tribuit vobis cibos duplices: maneat unusquisque apud semetipsum: nullus egrediatur de loco suo die septimo. **30** Et sabbatizavit populus die septimo. **31** Appellavitque domus Israel nomen eius Man: quod erat quasi semen coriandri album, gustusque eius

quasi similae cum melle. **32** Dixit autem Moyses: Iste est sermo, quem praecepit Dominus: Imple gomor ex eo, et custodiatur in futuras retro generationes: ut noverint panem, quo alui vos in solitudine, quando educti estis de Terra Aegypti. **33** Dixitque Moyses ad Aaron: Sume vas unum, et mitte ibi Man, quantum potest capere gomor: et repone coram Domino ad servandum in generationes vestras: **34** sicut praecepit Dominus Moysi. Posuitque illud Aaron in tabernaculo reservandum. **35** Filii autem Israel comedenterunt Man quadraginta annis, donec venirent in terram habitabilem: hoc cibo aliti sunt, usquequo tangerent fines terrae Chanaan. **36** Gomor autem decima pars est ephi.

17 Igitur profecta omnis multitudo filiorum Israel de deserto Sin per mansiones suas, iuxta sermonem Domini, castrametati sunt in Raphidim, ubi non erat aqua ad bibendum populo. **2** Qui iurgatus contra Moysen, ait: Da nobis aquam, ut bibamus. Quibus respondit Moyses: Quid iurgamini contra me? cur tentatis Dominum? **3** Sitivit ergo ibi populus piae aquae penuria, et murmuravit contra Moysen, dicens: Cur fecisti nos exire de Aegypto, ut occideres nos, et liberos nostros, ac iumenta siti? **4** Clamavit autem Moyses ad Dominum, dicens: Quid faciam populo huic? adhuc paululum, et lapidabit me. **5** Et ait Dominus ad Moysen: Antecede populum, et sume tecum de senioribus Israel: et virgam qua percussisti fluvium, tolle in manu tua, et vade. **6** En ego stabo ibi coram te, supra petram Horeb: percutiesque petram, et exhibet ex ea aqua, ut bibat populus. Fecit Moyses ita coram senioribus Israel: **7** et vocavit nomen loci illius, Tentatio, propter iurgium filiorum Israel, et quia tentaverunt Dominum, dicentes: Est ne Dominus in nobis, an non? **8** Venit autem Amalec, et pugnabat contra Israel in Raphidim. **9** Dixitque Moyses ad Iosue: Elige viros: et egressus, pugna contra Amalec: cras ego stabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea. **10** Fecit Iosue ut locutus erat Moyses, et pugnavit contra Amalec: Moyses autem et Aaron, et Hur ascenderunt super verticem collis. **11** Cumque levaret Moyses manus, vincebat Israel: sin autem paululum remisisset, superabat Amalec. **12** Manus autem Moysi erant graves: sumentes igitur lapidem, posuerunt subter eum, in quo sedit: Aaron autem et Hur sustentabant manus eius ex utraque parte. Et factum est ut manus illius non lassarentur usque ad occasum solis. **13** Fugavitque Iosue Amalec, et populum eius in ore gladii. **14** Dixit autem Dominus ad Moysen: Scribe hoc ob monumentum in libro, et trade auribus Iosue: delebo enim memoriam Amalec

sub caelo. **15** Aedificavitque Moyses altare: et vocavit nomen eius, Dominus exaltatio mea, dicens: **16** Quia manus solii Domini, et bellum Domini erit contra Amalec, a generatione in generationem.

18 Cumque audisset Iethro, sacerdos Madian, cognatus Moysi, omnia quae fecerat Deus Moysi, et Israeli populo suo, et quod eduxisset Dominus Israel de Aegypto: **2** tulit Sephoram uxorem Moysi quam remiserat: **3** et duos filios eius, quorum unus vocabatur Gersam, dicente patre: Advena fui in terra aliena. **4** Alter vero Eliezer: Deus enim, ait, patris mei adiutor meus, et eruit me de gladio Pharaonis. **5** Venit ergo Iethro cognatus Moysi, et filii eius, et uxor eius ad Moysen in desertum, ubi erat castrametatus iuxta montem Dei. **6** Et mandavit Moysi, dicens: Ego Iethro cognatus tuus venio ad te, et uxor tua, et duo filii cum ea. **7** Qui egressus in occursum cognati sui, adoravit, et osculatus est eum: salutaveruntque se mutuo verbis pacificis. Cumque intrasset tabernaculum, **8** narravit Moyses cognato suo cuncta quae fecerat Dominus Pharaoni, et Aegyptiis propter Israel: universumque laborem, qui accidisset eis in itinere, et quod liberaverat eos Dominus. **9** Laetatusque est Iethro super omnibus bonis, quae fecerat Dominus Israeli, eo quod eruisset eum de manu Aegyptiorum, **10** et ait: Benedictus Dominus, qui liberavit vos de manu Aegyptiorum, et de manu Pharaonis, qui eruit populum suum de manu Aegypti. **11** Nunc cognovi, quia magnus Dominus super omnes deos: eo quod superbe egerint contra illos. **12** Obtulit ergo Iethro cognatus Moysi holocausta et hostias Domino: veneruntque Aaron et omnes seniores Israel, ut comedenterunt panem cum eo coram Deo. **13** Altera autem die sedit Moyses ut iudicaret populum, qui assistebat Moysi a mane usque ad vesperam. **14** Quod cum vidisset cognatus eius, omnia scilicet quae agebat in populo, ait: Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes, et omnis populus praestolatur de mane usque ad vesperam? **15** Cui respondit Moyses: Venit ad me populus quaerens sententiam Dei. **16** Cumque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me ut iudicem inter eos, et ostendam praecepta Dei, et leges eius. **17** At ille: Non bonam, inquit, rem facis: **18** stulto labore consumeris et tu, et populus iste qui tecum est: ultra vires tuas est negotium, solus illud non poteris sustinere. **19** Sed audi verba mea atque consilia, et erit Dominus tecum. Esto tu populo in his quae ad Deum pertinent, ut referas quae dicuntur ad eum: **20** ostendasque populo ceremonias et ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, et opus quod

facere debeant. **21** Provide autem de omni plebe viros sapientes, et timentes Deum, in quibus sit veritas, et qui oderint avaritiam, et constitue ex eis decanos **22** qui iudicent populum omni tempore: quidquid autem maius fuerit, referant ad te, et ipsi minoria tantummodo iudicent: leviusque sit tibi, tonitrua, ac micare fulgura, et nubes densissima partito in alios onere. **23** Si hoc feceris, implebis imperium Dei, et praecelta eius poteris sustentare: perstrepebat: et timuit populus qui erat in castris. et omnis hic populus revertetur ad loca sua cum **17** Cumque eduxisset eos Moyses in occursum Dei de pace. **24** Quibus auditis, Moyses fecit omnia quae ille suggesserat. **25** Et electis viris strenuis de cuncto Israel, constituit eos principes populi, tribunos, et centuriones, et quinquagenarios, et decanos. **26** Qui iudicabant plebem omni tempore: quidquid autem gravius erat, referebant ad eum, faciliora tantummodo iudicantes. **27** Dimisitque cognatum suum: qui reversus abiit in terram suam.

19 Mense tertio egressionis Israel de Terra Aegypti, in die hac venerunt in solitudinem Sinai. **2** Nam profecti de Raphidim, et pervenientes usque in desertum Sinai, castrametati sunt in eodem loco, ibique Israel fixit tentoria e regione montis. **3** Moyses autem ascendit ad Deum, vocavitque eum Dominus de monte, et ait: Haec dices domui Iacob, et annuncias filii Israel: **4** Vos ipsi vidistis, quae fecerim Aegyptiis, quo modo portaverim vos super alas aquilarum, et assumpserim mihi. **5** Si ergo audieritis vocem meam, et custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis: mea est enim omnis terra. **6** Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, et gens sancta. haec sunt verba quae loqueris ad filios Israel. **7** Venit Moyses: et convocatis maioribus natu populi, exposuit omnes sermones quos mandaverat Dominus. **8** Responditque omnis populus simul: Cuncta quae locutus est Dominus, faciemus. Cumque retulisset Moyses verba populi ad Dominum, **9** ait ei Dominus: Iam nunc veniam ad te in caligine nubis, ut audiat me populus loquentem ad te, et credat tibi in perpetuum. Nunciavit ergo Moyses verba populi ad Dominum. **10** Qui dixit ei: Vade ad populum, et sanctifica illos hodie, et cras, laventque vestimenta sua. **11** Et sint parati in diem tertium: in die enim tertia descendet Dominus coram omni plebe super montem Sinai. **12** Constituesque terminos populo per circuitum, et dices ad eos: Cavete ne ascendatis in montem, nec tangatis fines illius: omnis qui tetigerit montem, morte morietur. **13** Manus non tanget eum, sed lapidibus opprimetur, aut confodietur iaculis: sive iumentum fuerit, sive homo, non vivet. cum cooperit clangere buccina,

tunc ascendant in montem. **14** Descenditque Moyses de monte ad populum, et sanctificavit eum. Cumque lavissent vestimenta sua, **15** ait ad eos: Estote tribunos, et centuriones, et quinquagenarios, et parati in diem tertium, et ne appropinquetis decanos **16** lamque advenerat tertius dies, uxoribus vestris. **16** Iamque advenerat tertius dies, et mane inclaruerat: et ecce cooperunt audiri minora tantummodo iudicent: leviusque sit tibi, tonitrua, ac micare fulgura, et nubes densissima partito in alios onere. **17** Cumque eduxisset eos Moyses in occursum Dei de loco castrorum, steterunt ad radices montis. **18** Totus autem mons Sinai fumabat: eo quod descendisset Dominus Deus super eum in igne, et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace: eratque omnis mons terribilis. **19** Et sonitus buccinae paulatim crescebat in maius, et prolixius tendebatur: Moyses loquebatur, et Deus respondebat ei. **20** Descenditque Dominus super montem Sinai in ipso montis vertice, et vocavit Moysen in cacumen eius. Quo cum ascendisset, **21** dixit ad eum: Descende, et contestare populum: ne forte velit transcendere terminos ad videndum Dominum, et pereat ex eis plurima multitudo. **22** Sacerdotes quoque qui accedunt ad Dominum, sanctificantur, ne percutiat eos. **23** Dixitque Moyses ad Dominum: Non poterit vulgus ascendere in montem Sinai: tu enim testificatus es, et iussisti, dicens: Pone terminos circa montem, et sanctifica illum. **24** Cui ait Dominus: Vade, descende: ascendasque tu, et Aaron tecum: sacerdotes autem et populus ne transeant terminos, nec descendant ad Dominum, ne forte interficiat illos. **25** Descenditque Moyses ad populum, et omnia narravit eis.

20 Locutusque est Dominus cunctos sermones hos: **2** Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de Terra Aegypti, de domo servitutis. **3** Non habebis deos alienos coram me. **4** Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem quae est in caelo desuper, et quae in terra deorsum, nec eorum quae sunt in aquis sub terra. **5** Non adorabis ea, neque coles: ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me: **6** et faciens misericordiam in millia his qui diligunt me, et custodiunt praecpta mea. **7** Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum. nec enim habebit insoltem Dominus eum qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra. **8** Memento ut diem sabbati sanctifices. **9** Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua. **10** Septimo autem die sabbatum Domini Dei tui est: non facies omne opus in eo, tu, et filius tuus et filia tua, servus tuus et ancilla tua, iumentum tuum, et advena qui est intra portas

tuas. **11** Sex enim diebus fecit Dominus caelum non negabit. **11** Si tria ista non fecerit, egredietur et terram, et mare, et omnia quae in eis sunt, et gratis absque pecunia. **12** Qui percutserit hominem requievit in die septimo, idcirco benedixit Dominus volens occidere, morte moriatur. **13** Qui autem non diei sabbati, et sanctificavit eum. **12** Honora patrem est insidiatus, sed Deus illum tradidit in manus tuum et matrem tuam, ut sis longaeus super eius: constituam tibi locum in quem fugere debeat. terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi. **13** **14** Si quis per industriam occiderit proximum suum, Non occides. **14** Non moechaberis. **15** Non furtum et per insidias: ab altari meo evelles eum, ut facies. **16** Non loqueris contra proximum tuum moriatur. **15** Qui percutserit patrem suum aut falsum testimonium. **17** Non concupisces domum matrem, morte moriatur. **16** Qui furatus fuerit proximi tui: nec desiderabis uxorem eius, non hominem, et vendiderit eum, convictus noxae, servum, non ancillam, non bovem, non asinum, morte moriatur. **17** Qui maledixerit patri suo, vel nec omnia quae illius sunt. **18** Cunctus autem matri, morte moriatur. **18** Si rixati fuerint viri, populus videbat voces et lampades, et sonitum et percutserit alter proximum suum lapide vel buccinae, montemque fumantem: et perterriti ac pugno, et ille mortuus non fuerit, sed iacuerit pavore concussi, steterunt procul, **19** dicentes in lectulo: **19** si surrexerit, et ambulaverit foris Moysi: Loquere tu nobis, et audiemus: non loquatur super baculum suum, innocens erit qui percutserit, nobis Dominus, ne forte moriamur. **20** Et ait Moyses ita tamen ut operas eius, et impensas in medicos ad populum: Nolite timere: ut enim probaret vos restituat. **20** Qui percutserit servum suum, vel venit Deus, et ut terror illius esset in vobis, et non ancillam virga, et mortui fuerint in manibus eius, peccaretis. **21** Stetitque populus de longe. Moyses criminis reus erit. **21** Sin autem uno die vel duobus autem accessit ad caliginem in qua erat Deus. **22** supervixerit, non subiacebit poenae, quia pecunia Dixit praeterea Dominus ad Moysen: Haec dices illius est. **22** Si rixati fuerint viri, et percutserit filiis Israel: Vos vidistis quod de caelo locutus sim quis mulierem praegnantem, et abortivum quidem vobis. **23** Non facietis deos argenteos, nec deos fecerit, sed ipsa vixerit: subiacebit damno quantum aureos facietis vobis. **24** Altare de terra facietis mihi, maritus mulieris expetierit, et arbitrii iudicaverint. et offerentis super eo holocausta et pacifica vestra, **23** Sin autem mors eius fuerit subsecuta, reddet oves vestras et boves in omni loco in quo memoria animam pro anima, **24** oculum pro oculo, dentem fuerit nominis mei: veniam ad te, et benedicam pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, tibi. **25** Quod si altare lapideum feceris mihi, non **25** adiunctionem pro adiustione, vulnus pro vulnera, aedificabis illud de sectis lapidibus: si enim levaveris livorem pro livore. **26** Si percutserit quispiam cultrum super eum, polluetur. **26** Non ascendas per gradus ad altare meum, ne revleter turpitudo tua. dimitte eos liberos pro oculo quem eruit. **27**

21 Haec sunt iudicia quae propones eis. **2** Si emeris servum Hebraeum, sex annis serviet tibi: in septimo egredietur liber gratis. **3** Cum quali veste intraverit, cum tali exeat: si habens uxorem, et uxor egredietur simul. **4** Sin autem dominus dederit illi uxorem, et pepererit filios et filias: mulier et liberi eius erunt domini sui, ipse vero exibit cum vestitu suo. **5** Quod si dixerit servus: Diligo dominum meum et uxorem ac liberos, non egrediar liber: **6** offeret eum dominus diis, et applicabitur ad ostium et postes, perforabitque aurem eius subula: et erit ei servus in saeculum. **7** Si quis vendiderit filiam suam in famulam, non egredietur sicut ancillae exire conueverunt. **8** Si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerat, dimittet eam: populo autem alieno vendendi non habebit potestatem, si spreverit eam. **9** Sin autem filio suo desponderit eam, iuxta morem filiarum faciet illi. **10** Quod si alteram ei acceperit, providebit puellae nuptias, et vestimenta, et pretium pudicitiae

Dentem quoque si excusserit servo vel ancillae sua, similiter dimittet eos liberos. **28** Si bos cornu percutserit virum aut mulierem, et mortui fuerint, lapidibus obruetur: et non comedentur carnes eius, dominus quoque bovis innocens erit. **29** Quod si bos cornupeta fuerit ab heri et nudius tertius, et contestati sunt dominum eius, nec recluserit eum, occideritque virum aut mulierem: et bos lapidibus obruetur, et dominum eius occident. **30** Quod si pretium fuerit ei impositum, dabit pro anima sua quidquid fuerit postulatus. **31** Filium quoque et filiam si cornu percutserit, simili sententiae subiacebit. **32** Si servum, ancillamque invaserit, triginta siclos argenti domino dabit, bos vero lapidibus opprimetur. **33** Si quis aperuerit cisternam, et foderit, et non operuerit eam, cecideritque bos aut asinus in eam, **34** reddet dominus cisternae pretium iumentorum: quod autem mortuum est, ipsius erit. **35** Si bos alienus bovem alterius vulneraverit, et ille mortuus fuerit: vident bovem vivum, et divident pretium, cadaver autem mortui inter se dispergient.

36 Sin autem sciebat quod bos cornupeta esset non contristabis, neque affliges eum: advenae enim ab heri et nudiustertius, et non custodivit eum et ipsi fuitis in Terra Aegypti. **22** Viduae et pupilli dominus suus: reddet bovem pro bove, et cadaver non nocebitis. **23** Si laeseritis eos, vociferabuntur integrum accipiet.

22 Si quis furatus fuerit bovem, aut ovem, et non contristabis, neque affliges eum: advenae enim occiderit vel vendiderit: quinque boves pro et ipsi fuitis in Terra Aegypti. **22** Viduae et pupilli. uno bove restituet, et quattuor oves pro una dominus non nocebitis. **23** Si laeseritis eos, vociferabuntur ove. **2** Si effringens fur domum sive suffodiens ad me, et ego audiam clamorem eorum: **24** et fuerit inventus, et accepto vulnere mortuus fuerit: indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, percussor non erit reus sanguinis. **3** Quod si orto et erunt uxores vestrae viduae, et filii vestri pupilli. **25** Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi sole hoc fecerit, homicidium perpetravit, et ipse qui habitat tecum, non urgebis eum quasi exactor, morietur. Si non habuerit quod pro furto reddat, ipse nec usuris opprimes. **26** Si pignus a proximo venundabitur. **4** si inventum fuerit apud eum quod tuo acceperis vestimentum, ante solis occasum furatus est, vivens, sive bos, sive asinus, sive ovis: redde ei. **27** Ipsum enim est solum, quo operitur, duplum restituet. **5** Si laeserit quispiam agrum vel indumentum carnis eius, nec habet aliud in quo vineam, et dimiserit iumentum suum ut depascatur dormiat: si clamaverit ad me, exaudiam eum, quia aliena: quidquid optimum habuerit in agro suo, vel miserors sum. **28** Diis non detrahes, et principi in vinea, pro damni aestimatione restituet. **6** Si populi tui non maledices. **29** Decimas tuas et egressus ignis invenerit spicas, et comprehendenterit primitias tuas non tardabis reddere, primogenitum acervos frugum, sive stantes segetes in agris, filiorum tuorum dabis mihi. **30** De bobus quoque, reddet damnum qui ignem succenderit. **7** Si et ovibus similiter facies: septem diebus sit cum quis commendaverit amico pecuniam, aut vas in manum tuam ut pro impio dicas falsum custodiam, et ab eo, qui suscepserat, furto ablata testimonium. **2** Non sequeris turbam ad faciendum fuerint: si invenitur fur, duplum reddet: **8** si latet malum: nec in iudicio, plurimorum acquiesces fur, dominus domus applicabitur ad deos, et iurabit sententiae, ut a vero devies. **3** Pauperis quoque quod non extenderit manum in rem proximi sui, **9** ad perpetrandam fraudem, tam in bove, quam in non misereberis in iudicio. **4** Si occurreris bovi asino, et ove ac vestimento, et quidquid damnum inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. **5** inferre potest: ad deos utriusque causa perveniet: Si videris asinum odientis te iacere sub onere, et si illi iudicaverit, duplum restituet proximo suo. non pertransibis, sed sublevabis cum eo. **6** Non **10** Si quis commendaverit proximo suo asinum, declinabis in iudicium pauperis. **7** Mendacium bovem, ovem, et omne iumentum ad custodiam, fugies. Insontem et iustum non occides: quia et mortuum fuerit, aut debilitatum, vel captum ab aversor impium. **8** Nec accipies munera, quae hostibus, nullusque hoc viderit: **11** iusurandum etiam excaecant prudentes, et subvertunt verba erit in medio, quod non extenderit manum ad rem iustorum. **9** Peregrino molestus non eris. scitis enim proximi sui: suscipietque dominus iuramentum, et advenarum animas: quia et ipsi peregrini fuitis in ille reddere non cogetur. **12** Quod si furto ablatum Terra Aegypti. **10** Sex annis seminabis terram tuam, fuerit, restituet damnum domino. **13** Si comedunt et congregabis fruges eius. **11** Anno autem septimo a bestia, deferat ad eum quod occisum est, et dimittes eam, et requiescere facies, ut comedant non restituet, maxime si conductum venerat pauperes populi tui: et quidquid reliquum fuerit, pro mercede operis sui. **16** Si seduxerit quis edant bestiae agri: ita facies in vinea et in oliveto virginem necdum despontatam, dormieritque cum ea: dotabit eam, et habebit eam uxorem. **17** Si deorum non iurabitis, neque audietur ex ore vestro. **14** Tribus vicibus per singulos annos mihi festa pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta celebrabitis. **15** Sollemnitatem azymorum custodies. modum dotis, quam virgines accipere consueverunt. Septem diebus comedes azyma, sicut praecepi tibi, **18** Maleficos non patieris vivere. **19** Qui coierit cum tempore mensis novorum, quando egressus es de iumento, morte moriatur. **20** Qui immolat diis, Aegypto: non apparebis in conspectu meo vacuus. occidetur, praeterquam Domino soli. **21** Advenam **16** Et sollemnitatem messis primitivorum operis tui,

quaecumque seminaveris in agro. sollemitatem et duodecim titulos per duodecim tribus Israel. quoque in exitu anni, quando congregaveris omnes 5 Misitque iuvenes de filiis Israel, et obtulerunt fruges tuas de agro. 17 Ter in anno apparebit omne holocausta, immolaveruntque victimas pacificas masculinum tuum coram Domino Deo tuo. 18 Non Domino, vitulos duodecim. 6 Tulit itaque Moyses immolabis super fermento sanguinem victimae dimidiam partem sanguinis, et misit in crateras: tuae, nec remanebit adeps sollemitatis meae usque partem autem residuam fudit super altare. 7 mane. 19 Primitias frugum terrae tuae deferes in Assumensque volumen foederis, legit audiente domum Domini Dei tui. Non coques hoedum in lacte populo: qui dixerunt: Omnia quae locutus est matris suae. 20 Ecce ego mittam Angelum meum, Dominus, faciemus, et erimus obedientes. 8 Ille qui praecedat te, et custodiat in via, et introducat vero sumptum sanguinem respersit in populum, in locum quem preeparavi. 21 Observa eum, et audi et ait: Hic est sanguis foederis quod pepigit vocem eius, nec contemnendum putes: quia non Dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. 9 dimittet cum peccaveris, et est nomen meum in Ascenderuntque Moyses et Aaron, Nadab et Abiu, illo. 22 Quod si audieris vocem eius, et feceris omnia et septuaginta de senioribus Israel: 10 et viderunt quae loquor, inimicus ero inimicis tuis, et affligam Deum Israel: et sub pedibus eius quasi opus lapidis affligen tes te. 23 Praecedetque te Angelus meus, sapphirini, et quasi caelum, cum serenum est. 11 Nec et introducet te ad Amorrhaeum, et Hethaeum, super eos qui procul recesserant de filiis Israel, misit et Pherezaeum, Chananaeumque, et Hevaeum, et manum suam, videruntque Deum, et comederunt, Iebusaeum, quos ego conteram. 24 Non adorabis ac biberunt. 12 Dixit autem Dominus ad Moysen: deos eorum, nec coles eos: non facies opera eorum, Ascende ad me in montem, et esto ibi: daboque tibi sed destrues eos, et confringes statuas eorum. 25 tabulas lapideas, et legem ac mandata quae scripsi: Servietisque Domino Deo vestro, ut benedicam ut doceas eos. 13 Surrexerunt Moyses et Iosue panibus tuis et aquis, et auferam infirmitatem de minister eius: ascendensque Moyses in montem Dei, medio tui. 26 Non erit infoecunda, nec sterilis in 14 senioribus ait: Expectate hic donec revertamur ad terra tua: numerum dierum tuorum implebo. 27 vos. Habetis Aaron et Hur vobiscum: si quid natum Terrorem meum mittam in praecursum tuum, et fuerit quaestio nis, referetis ad eos. 15 Cumque occidam omnem populum, ad quem ingredieris: ascendisset Moyses, operuit nubes montem, 16 et cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga habitavit gloria Domini super Sinai, tegens illum vertam: 28 emittens crabrones prius, qui fugabunt nube sex diebus: septimo autem die vocavit eum Hevaeum, et Chananaeum, et Hethaeum, antequam de medio caliginis. 17 Erat autem species gloriae introreas. 29 Non eiiciam eos a facie tua anno uno: ne terra in solitudinem redigatur, et crescant conspectu filiorum Israel. 18 Ingressusque Moyses contra te bestiae. 30 Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augearis, et possideas Terram.

31 Ponam autem terminos tuos a Mari rubro usque ad Mare Palaestinorum, et a deserto usque ad flumen: tradam in manibus vestris habitatores Terrae, et eiiciam eos de conspectu vestro. 32 Non inibis cum eis foedus, nec cum diis eorum. 33 Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me, si servieris diis eorum: quod tibi certe erit in scandalum.

24 Moysi quoque dixit: Ascende ad Dominum tu, et Aaron, Nadab, et Abiu, et septuaginta senes ex Israel, et adorabis procul. 2 Solusque Moyses ascendet ad Dominum, et illi non appropinquabit: nec populus ascendet cum eo. 3 Venit ergo Moyses et narravit plebi omnia verba Domini, atque iudicia: responditque omnis populus una voce: Omnia verba Domini, quae locutus est, faciemus. 4 Scripsit autem Moyses universos sermones Domini: et mane consurgens aedificavit altare ad radices montis,

25 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 2 Loquere filii Israel ut tollant mihi primitis ab omni homine qui offert ultroneus, accipietis eas. 3 Haec sunt autem quae accipere debeatis: Aurum, et argentum, et aes, 4 hyacinthum et purpuram, coccumque bis tinctum, et byssum, pilos caprarum, 5 et pelles arietum rubricatas, pellesque ianthinas, et ligna setim: 6 oleum ad luminaria concinnanda: aromata in unguentum, et thymiamata boni odoris: 7 lapides onychinos, et gemmas ad ornandum ephod, ac rationale. 8 Facientque mihi sanctuarium, et habitabo in medio eorum: 9 iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi, et omnium vasorum in cultum eius: sicut facietis illud: 10 Arcam de lignis setim compingite, cuius longitudo habeat duos et semis cubitos: latitudo, cubitum et dimidium: altitudo, cubitum similiter ac semissem. 11 Et deaurabis eam

auro mundissimo intus et foris: faciesque supra, septem, et pones eas super candelabrum, ut luceant coronam auream per circuitum: **12** et quattuor ex adverso. **38** Emunctoria quoque, et ubi quae circulos aureos, quos pones per quattuor arcae angulos: duo circuli sint in latere uno, et duo in altero. **13** Facies quoque vectes de lignis setim, et operies eos auro. **14** Inducesque per circulos qui sunt in arcae lateribus, ut portetur in eis: **15** qui semper erunt in circulis, nec umquam extrahentur ab eis. **16** Ponesque in arca testificationem quam dabo tibi. **17** Facies et propitiatorium de auro mundissimo: duos cubitos et dimidium tenebit longitudine eius, et cubitum ac semissem latitudine. **18** Duos quoque Cherubim aureos, et productiles facies, ex utraque parte oraculi. **19** Cherub unus sit in latere uno, et alter in altero. **20** Utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas, et operientes oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium quo operienda est arca, **21** in qua pones testimonium quod dabo tibi. **22** Inde praecipiam, et loquar ad te supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui erunt super arcum testimonii, cuncta quae mandabo per te filii Israel. **23** Facies et mensam de lignis setim, habentem duos cubitos longitudinis, et in latitudine cubitum, et in altitudine cubitum et semissem. **24** Et inaurabis eam auro purissimo: faciesque illi labrum aureum per circuitum, **25** et ipsi labro coronam interrasilem altam quattuor digitis: et super illam, alteram coronam aureolam. **26** Quattuor quoque circulos aureos praeparabis, et pones eis in quattuor angulis eiusdem mensae per singulos pedes. **27** Subter coronam erunt circuli aurei, ut mittantur vectes per eos, et possit mensa portari. **28** Ipsos quoque vectes facies de lignis setim, et circumdabis auro ad subvehendam mensam. **29** Parabis et acetabula, ac phialas, thuribula, et cyathos, in quibus offerenda sunt libamina, ex auro purissimo. **30** Et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper. **31** Facies et candelabrum ductile de auro mundissimo, hastile eius, et calamos, scyphos, et sphaerulas, ac lilia ex ipso procedentia. **32** Sex calami egredientur de lateribus, tres ex uno latere, et tres ex altero. **33** Tres scyphi quasi in nucis modum per calamos singulos, sphaerulaque simul, et lilia: et tres similiter scyphi instar nucis in calamo altero, sphaerulaque simul et lilia. hoc erit opus sex calamorum, qui producendi sunt de hastili: **34** in ipso autem candelabro erunt quattuor scyphi in nucis modum, sphaerulaeque per singulos, et lilia. **35** Sphaerulae sub duobus calamis per tria loca, qui simul sex fiunt procedentes de hastili uno. **36** Et sphaerulae igitur et calami ex ipso erunt, universa ductilia de auro purissimo. **37** Facies et lucernas emuncta sunt extinguantur, fiant auro purissimo. **39** Omne pondus candelabri cum universis vasis suis habebit talentum auri purissimi. **40** Inspice, et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.

26 Tabernaculum vero ita facies: Decem cortinas de byssō retorta, et hyacintho, ac purpura, cocoque bis tincto, variatas opere plumario facies. **2** Longitudo cortinae unius habebit vigintiocto cubitos: latitudo, quattuor cubitorum erit. unius mensurae fient universa tentoria. **3** Quinque cortinae sibi iungentur mutuo, et aliae quinque nexus simili cohaerentur. **4** Ansulas hyacinthinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum, ut possint invicem copulari. **5** Quinquagenas ansulas cortina habebit in utraque parte, ita insertas, ut ansa contra ansam veniat, et altera alteri possit adaptari. **6** Facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt, ut unum tabernaculum fiat. **7** Facies et saga cılıcina undecim, ad operiendum tectum tabernaculi. **8** Longitudo sagi unius habebit triginta cubitos: et latitudo, quattuor: aequa erit mensura sagorum omnium. **9** E quibus quinque iunges seorsum, et sex sibi mutuo copulabis, ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices. **10** Facies et quinquaginta ansas in ora sagi unius, ut coniungi cum altero queat: et quinquaginta ansas in ora sagi alterius, ut cum altero copuletur. **11** Facies et quinquaginta fibulas aeneas, quibus iungantur ansae, ut unum ex omnibus operimentum fiat. **12** Quod autem superfuerit in sagis quae parantur tecto, id est unum sagum quod amplius est, ex medietate eius operies posteriora tabernaculi. **13** Et cubitus ex una parte pendebit, et alter ex altera qui plus est in sagorum longitudine, utrumque latus tabernaculi protegens. **14** Facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis: et super hoc rursum aliud operimentum de ianthinis pellibus. **15** Facies et tabulas stantes tabernaculi de lignis setim, **16** quae singulæ denos cubitos in longitudine habeant, et in latitudine singulos ac semissem. **17** In lateribus tabulae, duea incastraturae fient, quibus tabula alteri tabulae connectatur: atque in hunc modum cunctae tabulae parabuntur. **18** Quarum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad Austrum. **19** Quibus quadraginta bases argenteas fundes, ut binae bases singulis tabulis per duos angulos subiiciantur. **20** In latere quoque secundo tabernaculi quod vergit ad Aquilonem, viginti tabulae erunt, **21** quadraginta

habentes bases argenteas. binae bases singulis illud, sicut tibi in Monte monstratum est. **9** Facies tabulis supponentur. **22** Ad occidentalem vero et atrium tabernaculi, in cuius australi plaga contra plagam tabernaculi facies sex tabulas, **23** et rursum meridiem erunt tentoria de byso retorta: centum alias duas quae in angulis ergantur post tergum cubitos unum latus tenebit in longitudine. **10** Et tabernaculi. **24** Eruntque coniunctae a deorsum columnas viginti cum basibus totidem aeneis, quae usque sursum, et una omnes compago retinabit. capita cum caelaturis suis habebunt argentea. **11** Duabus quoque tabulis quae in angulis ponendae Similiter et in latere aquilonis per longum erunt sunt, similis iunctura servabitur. **25** Et erunt simul tentoria centum cubitorum, columnae viginti, et tabulae octo, bases earum argenteae sedecim, bases aeneae eiusdem numeri, et capita earum duabus basibus per unam tabulam suppeditatis. cum caelaturis suis argentea. **12** In latitudine **26** Facies et vectes de lignis setim quinque ad vero atrii, quod respicit ad occidentem, erunt continendas tabulas in uno latere tabernaculi, **27** tentoria per quinquaginta cubitos, et columnae et quinque alias in altero, et eiusdem numeri ad decem, basesque totidem. **13** In ea quoque atrii occidentalem plagam: **28** qui mittentur per medias latitudine, quae respicit ad orientem, quinquaginta tabulas a summo usque ad summum. **29** Ipsas cubiti erunt. **14** in quibus quindecim cubitorum quoque tabulas deaurabis, et fundes in eis annulos tentoria lateri uno deputabuntur, columnaeque aureos per quos vectes tabulata contineant: quos tres et bases totidem: **15** et in latere altero erunt operies laminis aureis. **30** Et eriges tabernaculum tentoria cubitos obtinentia quindecim, columnae iuxta exemplar quod tibi in Monte monstratum tres, et bases totidem. **16** In introitu vero atrii est. **31** Facies et velum de hyacintho, et purpura, fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho et cocoque bis tincto, et byso retorta, opere plumario purpura, cocoque bis tincto, et byso retorta, opere et pulchra varietate contextum: **32** quod appendes plumarii: columnas habebit quattuor, cum basibus ante quattuor columnas de lignis setim, quae ipsae totidem. **17** Omnes columnae atrii per circuitum quidem deauratae erunt, et habebunt capita aurea, vestitiae erunt argenteis laminis, capitibus argenteis, sed bases argenteas. **33** Inseretur autem velum per et basibus aeneis. **18** In longitudine occupabit circulos, intra quod pones arcum testimonii, quo et atrium cubitos centum, in latitudine quinquaginta, Sanctuarium, et Sanctuarii sanctuaria dividentur. altitudo quinque cubitorum erit. fietque de byso **34** Pones et propitiatorium super arcum testimonii retorta, et habebit bases aeneas. **19** Cuncta vasa in Sancta sanctorum: **35** mensam extra velum: et tabernaculi in omnes usus et ceremonias, tam contra mensam candelabrum in latere tabernaculi paxillos eius quam atrii, ex aere facies. **20** Praecepit meridiano: mensa enim stabit in parte Aquilonis. filii Israel ut afferant tibi oleum de arboribus **36** Facies et tentorium in introitu tabernaculi olivarum purissimum, piloque contusum: ut ardeat de hyacintho, et purpura, cocoque bis tincto, lucerna semper **21** in tabernaculo testimonii, et byso retorta, opere plumarii. **37** Et quinque extra velum quod oppansum est testimonio. Et columnas deaurabis lignorum setim, ante quas collocabunt eam Aaron et filii eius, ut usque mane ducetur tentorium: quarum erunt capita aurea, et luceat coram Domino. Perpetuus erit cultus per bases aeneae.

27 Facies et altare de lignis setim, quod habebit **28** Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum quinque cubitus in longitudine, et totidem cum filiis suis de medio filiorum Israel, ut in latitudine, idest quadrum, et tres cubitos in sacerdotio fungantur mihi: Aaron, Nadab, et Abiu, altitudine. **2** Cornua autem per quattuor angulos ex Eleazar, et Ithamar. **2** Faciesque vestem sanctam ipso erunt: et operies illud aere. **3** Faciesque in usus Aaron fratri tuo in gloriam et decorum. **3** Et loqueris eius lebetes ad suscipiendos cineres, et forcipes cunctis sapientibus corde, quos replevi spiritu atque fuscinulas, et ignium receptacula. omnia prudentiae, ut faciant vestes Aaron, in quibus vasa ex aere fabricabis. **4** Craticulamque in modum sanctificatus ministret mihi. **4** Haec autem erunt retis aeneam: per cuius quattuor angulos erunt vestimenta quae faciet: Rationale, et superhumeral, quattuor annuli aenei, **5** quos pones subter arulam tunicam et lineam strictam, cidarim et balteum. altaris: eritque craticula usque ad altaris medium. Facient vestimenta sancta fratri tuo Aaron et filiis **6** Facies et vectes altaris de lignis setim duos, quos eius, ut sacerdotio fungantur mihi. **5** Accipientque operies laminis aeneis: **7** et induces per circulos, aurum, et hyacinthum, et purpuram, coccumque bis eruntque ex utroque latere altaris ad portandum. **8** tinctum, et byssum. **6** Facient autem superhumeral Non solidum, sed inane et cavum intrinsecus facies de auro et hyacintho et purpura, cocoque bis

tincto, et byssō retorta, opere polymito. **7** Duas gestabit iudicium filiorum Israel in pectore suo, oras iunctas habebit in utroque latere summittatum, in conspectu Domini semper. **31** Facies et tunicam ut in unum redeant. **8** Ipsa quoque textura et superhumeralis totam hyacinthinam, **32** in cuius cuncta operis varietas erit ex auro et hyacintho, et medio supra erit capitum, et ora per gyrum purpura, cocoque bis tincto, et byssō retorta. **9** eius textilis, sicut fieri solet in extremis vestium Sumesque duos lapides onychinos, et sculpses in eis partibus, ne facile rumpatur. **33** Deorsum vero, ad nomina filiorum Israel: **10** sex nomina in lapide uno, pedes eiusdem tunicae, per circuitum, quasi mala et sex reliqua in altero, iuxta ordinem nativitatis punica facies, ex hyacintho, et purpura, et cocco eorum. **11** Opere sculptoris et caelatura gemmarii, bis tincto, mistis in medio tintinnabulis, **34** ita sculpses eos nominibus filiorum Israel, inclusos ut tintinnabulum sit aureum et malum punicum: auro atque circumdatos: **12** et pones in utroque rursumque tintinnabulum aliud aureum et malum latere superhumeralis, memoriale filii Israel. punicum. **35** Et vestietur ea Aaron in officio Portabitque Aaron nomina eorum coram Domino ministerii, ut audiatur sonitus quando ingreditur et super utrumque humerum, ob recordationem. **13** egreditur Sanctuarium in conspectu Domini, et non Facies et uncinos ex auro, **14** et duas catenulas auri moriatur. **36** Facies et laminam de auro purissimo: purissimi sibi invicem cohaerentes, quas inseres in qua sculpses opere caelatoris, Sanctum Domino. uncinis. **15** Rationale quoque iudicii facies opere **37** Ligabisque eam vitta hyacinthina, et erit super polymito iuxta texturam superhumeralis ex auro, tiaram, **38** imminens fronti pontificis. Portabitque hyacintho, et purpura, cocoque bis tincto, et Aaron iniquitates eorum, quae obtulerunt et byssō retorta. **16** Quadrangulum erit et duplex: sanctificaverunt filii Israel, in cunctis muniberibus et mensuram palmi habebit tam in longitudine quam donariai suis. Erit autem lamina semper in fronte in latitudine. **17** Ponesque in eo quattuor ordines eius, ut placatus sit ei Dominus. **39** Stringesque lapidum: in primo versu erit lapis sardius, et tunicam byssō, et tiaram byssinam facies, et balteum topazius, et smaragdus: **18** in secundo carbunculus, opere plumarii. **40** Porro filii Aaron tunicas lineas sapphirus, et iaspis: **19** in tertio ligurius, achates, et parabis et balteos ac tiaras in gloriam et decorum: amethystus: **20** in quarto chrysolithus, onychinus, **41** vestiesque his omnibus Aaron fratrem tuum et beryllus. inclusi auro erunt per ordines suos. filios eius cum eo. Et cunctorum consecrabis manus, **21** Habebuntque nomina filiorum Israel: duodecim sanctificabisque illos, ut sacerdotio fungantur nominibus caelabuntur, singuli lapides nominibus mihi. **42** Facies et feminalia linea, ut operiant singulorum per duodecim tribus. **22** Facies in carnem turpitudinis suae, a renibus usque ad rationali catenas sibi invicem cohaerentes ex auro femora: **43** et utentur eis Aaron et filii eius purissimo: **23** et duos annulos aureos, quos pones quando ingredieruntur tabernaculum testimonii, vel in utraque rationalis summittate: **24** catenasque aureas iunges annulim, qui sunt in marginibus eius: **25** et ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superhumeralis quod rationale respicit. **26** Facies et duos annulos aureos, quos pones in summittibus rationalis, in oris, quae e regione sunt superhumeralis, et posteriora eius aspiciunt. **27** Nec non et alios duos annulos aureos, qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum, quod respicit contra faciem iuncturae inferioris, ut aptari possit cum superhumerali, **28** et stringatur rationale annulim suis cum annulis superhumeralis vitta hyacinthina, ut maneat iunctura fabrefacta, et a seinvicem rationale et superhumerali nequeant separari. **29** Portabitque Aaron nomina filiorum Israel in rationali iudicii super pectus suum, quando ingreditur Sanctuarium, memoriale coram Domino in aeternum. **30** Pones autem in rationali iudicii Doctrinam et Veritatem, quae erunt in pectore Aaron, quando ingreditur coram Domino: et

29 Sed et hoc facies, ut mihi in sacerdotio consecrentur. Tolle vitulum de armento, et arietes duos immaculatos, **2** panesque azymos, et crustulam absque fermento, quae conspersa sit oleo, lagana quoque azyma oleo lita: de simila triticea cuncta facies. **3** Et posita in canistro offeres: vitulum autem et duos arietes. **4** Et Aaron, ac filios eius applicabis ad ostium tabernaculi testimonii. Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua, **5** indues Aaron vestimentis suis, id est, linea et tunica, et superhumerali et rationali, quod constringes balteo. **6** Et pones tiaram in capite eius, et laminam sanctam super tiaram, **7** et oleum unctionis fundes super caput eius: atque hoc ritu consecrabitur. **8** Filios quoque illius applicabis, et indues tunicis lineis, cingesque balteo, **9** Aaron scilicet et liberos eius, et impones eis mitras: eruntque sacerdotes mihi

religione perpetua. Postquam initiaveris manus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus eorum, **10** applicabis et vitulum coram tabernaculo de filiis eius, et qui ingredietur tabernaculum testimonii. Imponentque Aaron et filii eius manus testimonii ut ministret in Sanctuario. **31** Arietem super caput illius, **11** et mactabis eum in conspectu autem consecrationis tolles, et coques carnes eius Domini, iuxta ostium tabernaculi testimonii. **12** in loco sancto: **32** quibus vescetur Aaron et filii eius. Sumptumque de sanguine vituli, pones super cornua Panes quoque, qui sunt in canistro, in vestibulo altaris digito tuo, reliquum autem sanguinem tabernaculi testimonii comedent, **33** ut sit placabile fundes iuxta basim eius. **13** Sumes et adipem totum sacrificium, et sanctificentur offerentium manus, qui operit intestina, et reticulum iecoris, ac duos Alienigena non vescetur ex eis, quia sancti sunt. **34** renes, et adipem qui super eos est, et offeres Quod si remanserit de carnibus consecratis, sive de incensum super altare: **14** carnes vero vituli et panibus usque mane, combures reliquias igni: non corium et fimum combures foris extra castra, eo comedentur, quia sanctificata sunt. **35** Omnia, quae quod pro peccato sit. **15** Unum quoque arietem praecepi tibi, facies super Aaron et filii eius. Septem sumes, super cuius caput ponent Aaron et filii diebus consecrabis manus eorum: **36** et vitulum pro eius manus. **16** Quem cum mactaveris, tolles de peccato offeres per singulos dies ad expiandum. sanguine eius, et fundes circa altare. **17** ipsum Mundabisque altare cum immolaveris expiationis autem arietem secabis in frustra. lotaque intestina hostiam, et unges illud in sanctificationem. **37** eius ac pedes pones super concisas carnes, et Septem diebus expiabis altare, et sanctificabis, et super caput illius. **18** Et offeres totum arietem in erit Sanctum sanctorum. omnis, qui tetigerit illud, incensum super altare: oblatio est Domino, odor sanctificabitur. **38** Hoc est quod facies in altari: suavissimus victimae Domini. **19** Tolles quoque Agnos anniculos duos per singulos dies iugiter, arietem alterum, super cuius caput Aaron et filii **39** unum agnum mane, et alterum vespere, **40** eius ponent manus. **20** Quem cum immolaveris, decimam partem similae conspersae oleo tuo, sumes de sanguine eius, et pones super extremum quod habeat mensuram quartam partem hin, et auriculae dextrae Aaron et filiorum eius, et super vinum ad libandum eiusdem mensurae in agno pollices manus eorum ac pedis dextri, fundesque uno. **41** Alterum vero agnum offeres ad vesperam sanguinem super altare per circuitum. **21** Cumque iuxta ritum matutinae oblationis, et iuxta ea quae tuleris de sanguine qui est super altare, et de oleo diximus, in odorem suavitatis: **42** sacrificium est unctionis, asperges Aaron et vestes eius, filios et Dominio, oblatione perpetua in generationes vestras, vestimenta eorum. Consecratisque ipsis et vestibus, ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino, **22** tolles adipem de ariete, et caudam et arvinam, ubi constituam ut loquar ad te. **43** Ibique praecipiam quae operit vitalia, ac reticulum iecoris, et duos filii Israel, et sanctificabitur altare in gloria mea. **44** renes, atque adipem, qui super eos est, armumque Sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari, dextrum, eo quod sit aries consecrationis: **23** et Aaron cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur tortamque panis unius, crustulam conspersam oleo, mihi. **45** Et habitabo in medio filiorum Israel, eroque laganum de canistro azymorum, quod positum est eis Deus, **46** et scient quia ego Dominus Deus eorum, in conspectu Domini: **24** ponesque omnia super qui eduxi eos de Terra Aegypti, ut manerem inter manus Aaron et filiorum eius, et sanctificabis eos illos, ego Dominus Deus ipsorum.

elevans coram Domino. **25** Suscipiesque universa de manibus eorum: et incendes super altare in holocaustum, odorem suavissimum in conspectu Domini, quia oblatio eius est. **26** Sumes quoque pectusculum de ariete, quo initiatus est Aaron, sanctificabisque illud elevatum coram Domino, et cedet in partem tuam. **27** Sanctificabisque et pectusculum consecratum, et armum quem de ariete separasti, **28** quo initiatus est Aaron et filii eius, cedentque in partem Aaron et filiorum eius iure perpetuo a filiis Israel: quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis quae offerunt Domino. **29** Vestem autem sanctam, qua utetur Aaron, habebunt filii eius post eum, ut ungantur in ea, et consecrantur manus eorum. **30** Septem diebus

30 Facies quoque altare adadolendum thymiana, de lignis setim, **2** habens cubitum longitudinis, et alterum latitudinis, id est, quadrangulum, et duos cubitos in altitudine. Cornua ex ipso procedent. **3** Vestiesque illud auro purissimo, tam craticulam eius, quam parietes per circuitum, et cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum, **4** et duos annulos aureos sub corona per singula latera, ut mittantur in eos vectes, et altare portetur. **5** Ipsos quoque vectes facies de lignis setim, et inaurabis. **6** Ponesque altare contra velum, quod ante arcum pendet testimonii coram propitiatorio quo tegitur testimonium, ubi loquar tibi. **7** Et adolebit incensum super eo Aaron,

suave fragrans, mane. Quando componet lucernas, et dederit ex eo, alieno, exterminabitur de populo incendet illud: **8** et quando collocabit eas ad suo. **34** Dixitque Dominus ad Moysen: Sume vesperum, uret thymiana sempiternum coram tibi aromata, stacten et onycha, galbanum boni Domino in generationes vestras. **9** Non offeratis odoris, et thus lucidissimum, aequalis ponderis super eo thymiana compositionis alterius, nec erunt omnia: **35** faciesque thymiana compositum oblationem, et victimam, nec libabitis libamina. **10** opere unguentarii, mistum diligenter, et purum, Et deprecabitur Aaron super cornua eius semel per et sanctificatione dignissimum. **36** Cumque in annum, in sanguine quod oblatum est pro peccato, tenuissimum pulverem universa contuderis, pones et placabit super eo in generationibus vestris. ex eo coram tabernaculo testimonii, in quo loco Sanctum sanctorum erit Domino. **11** Locutusque apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis est Dominus ad Moysen, dicens: **12** Quando tuleris thymiana. **37** Talem compositionem non facietis in sumمام filiorum Israel iuxta numerum, dabunt usus vestros, quia sanctum est Domino. **38** Homo singuli pretium pro animabus suis Domino, et non quicunque fecerit simile, ut odore illius perfruatur, erit plaga in eis, cum fuerint recensiti. **13** Hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen, dimidium sicli iuxta mensuram templi. Siclus viginti obolos habet. Media pars sicli offeretur Domino. **14** Qui habetur in numero, a viginti annis et supra, dabit pretium. **15** Dives non addet ad medium sicli, et pauper nihil minuet. **16** Susceptamque pecuniam, quea collata est a filiis Israel, trades in usus tabernaculi testimonii, ut sit monumentum eorum coram Domino, et propitietur animabus eorum. **17** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **18** Facies et labrum aeneum cum basi sua ad lavandum: ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare. Et missa aqua, **19** lavabunt in ea Aaron, et filii eius manus suas ac pedes, **20** quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii, et quando accessuri sunt ad altare, ut offerant in eo thymiana Domino, **21** ne forte moriantur. legitimū sempiternū erit ipsi, et semini eius per successiones. **22** Locutusque est Dominus ad Moysen, **23** dicens: Sume tibi aromata, primae myrrae et electae quingentos siclos, et cinnamomi medium, id est, ducentos quinquaginta siclos, calami similiter ducentos quinquaginta, **24** casiae autem quingentos siclos in pondere sanctuarii, olei de olivetis mensuram hin: **25** faciesque unctionis oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarii, **26** et unges ex eo tabernaculum testimonii, et arcum testamenti, **27** mensamque cum vasis suis, et candelabrum, et utensilia eius, altaria thymiamatis, **28** et holocausti, et universam supellecstilem quae ad cultum eorum pertinet. **29** Sanctificabisque omnia, et erunt Sancta sanctorum: qui tetigerit ea, sanctificabitur. **30** Aaron et filios eius unges, sanctificabisque eos, ut sacerdotio fungantur mihi. **31** Filiis quoque Israel dices: Hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras. **32** Caro hominis non ungetur ex eo, et iuxta compositionem eius non facietis aliud, quia sanctificatum est, et sanctum erit vobis. **33** Homo quicunque tale composuerit,

31 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Ecce, vocavi ex nomine Beseelel filium Uri filii Hur de tribu Iuda, **3** et implevi spiritu Dei, sapientia, et intelligentia, et scientia in omni opere, **4** ad excogitandum quidquid fabrefieri potest ex auro, et argento, et aere, **5** marmore, et gemmis, et diversitate lignorum. **6** Dedique ei socium Ooliab filium Achisamech de tribu Dan. Et in corde omnis eruditus posui sapientiam: ut faciant cuncta quae praecepi tibi, **7** tabernaculum foederis, et arcum testimonii, et propitiatorium, quod super eam est, et cuncta vasa tabernaculi, **8** mensamque et vasa eius, candelabrum purissimum cum vasis suis, et altaris thymiamatis, **9** et holocausti, et omnia vasa eorum, labium cum basi sua, **10** vestes sanctas in ministerio Aaron sacerdoti, et filiis eius, ut fungantur officio suo in sacris. **11** oleum unctionis, et thymiana aromathum in Sanctuario, omnia quae praecepi tibi, facient. **12** Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **13** Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Videte ut sabbatum meum custodiatis: quia signum est inter me et vos in generationibus vestris: ut scatis quia ego Dominus, qui sanctifico vos. **14** Custodite sabbatum meum. sanctum est enim vobis: qui polluerit illud, morte morietur: qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui. **15** Sex diebus facietis opus: in die septimo sabbatum est, requies sancta Domino. omnis qui fecerit opus in hac die, morietur. **16** Custodiant filii Israel Sabbatum, et celebrent illud in generationibus suis. Pactum est sempiternum **17** inter me et filios Israel, signumque perpetuum. sex enim diebus fecit Dominus caelum et terram, et in septimo ab opere cessavit. **18** Deditque Dominus Moysi, completis huiuscmodi sermonibus in monte Sinai, duas tabulas testimonii lapideas, scriptas digito Dei.

32 Videns autem populus quod moram faceret fecerant, combussit, et contrivit usque ad pulvrem, descendendi de monte Moyses, congregatus quem sparsit in aquam, et dedit ex eo potum adversus Aaron, dixit: Surge, fac nobis deos, qui filii Israel. **21** Dixitque ad Aaron: Quid tibi fecit nos praecedant: Moysi enim huic viro, qui nos hic populus, ut induceres super eum peccatum eduxit de Terra Aegypti, ignoramus quid acciderit. maximum? **22** Cui ille respondit: Ne indignetur **2** Dixitque ad eos Aaron: Tollite inaures aureas dominus meus: tu enim nosti populum istum, quod de uxorum, filiorumque et filiarum vestrarum pronus sit ad malum: **23** dixerunt mihi: Fac nobis auribus, et afferte ad me. **3** Fecitque populus quae deos, qui nos praecedant: huic enim Moysi, qui nos iusserat, deferens inaures ad Aaron. **4** Quas cum ille eduxit de Terra Aegypti, nescimus quid acciderit. accepisset, formavit opere fusorio, et fecit ex eis **24** Quibus ego dixi: Quis vestrum habet aurum? vitulum conflatilem. dixeruntque: Hi sunt dii tui Tulerunt, et dederunt mihi: et proieci illud in ignem, Israel, qui te eduxerunt de terra Aegypti. **5** Quod egressusque est hic vitulus. **25** Videns ergo Moyses cum vidisset Aaron, aedificavit altare coram eo, et populum quod esset nudatus, (spoliaverat enim praeonis voce clamavit dicens: Cras sollemnitas eum Aaron propter ignominiam sordis, et inter Domini est. **6** Surgentesque mane, obtulerunt hostes nudum constituerat) **26** et stans in porta holocausta, et hostias pacificas, et sedit populus castrorum, ait: Si quis est Domini, iungatur mihi. manducare, et bibere, et surrexerunt ludere. **7** Congregatique sunt ad eum omnes filii Levi: **27** Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens: quibus ait: Haec dicit Dominus Deus Israel: Ponat vir Wade, descendere: peccavit populus tuus, quem gladium super femur suum: ite, et redite de porta eduxisti de Terra Aegypti. **8** Recesserunt cito de usque ad portam per medium castrorum, et occidat via, quam ostendisti eis: feceruntque sibi vitulum unusquisque fratrem, et amicum, et proximum conflatilem, et adoraverunt, atque immolantes ei suum. **28** Feceruntque filii Levi iuxta sermonem hostias, dixerunt: Isti sunt dii tui Israel, qui te Moysi, cecideruntque in die illa quasi triginta tria eduxerunt de Terra Aegypti. **9** Rursumque ait millia hominum. **29** Et ait Moyses: Consecrastis Dominus ad Moysen: Cerno quod populus iste durae manus vestras hodie Domino, unusquisque in filio, cervicis sit: **10** dimitte me, ut irascatur furor meus et in fratre suo, ut detur vobis benedictio. **30** contra eos, et deleam eos, faciamque te in gentem Facto autem altero die, locutus est Moyses ad magnam. **11** Moyses autem orabat Dominum Deum populum: Peccatis peccatum maximum: ascendam suum, dicens: Cur, Domine, irascitur furor tuus ad Dominum, si quo modo quivero eum deprecari contra populum tuum, quem eduxisti de Terra pro scelere vestro. **31** Reversusque ad Dominum, ait: Aegypti, in fortitudine magna, et in manu robusta? Obsecro, peccavit populus iste peccatum maximum, **12** Ne quaeso dicant Aegyptii: Callide eduxit eos, ut feceruntque sibi deos aureos: aut dimitte eis hanc interficeret in montibus, et deleret e terra: quiescat noxam, **32** aut si non facis, dele me de libro tuo ira tua, et esto placabilis super nequitia populi tui. quem scripsisti. **33** Cui respondit Dominus: Qui **13** Recordare Abraham, Isaac, et Israel servorum peccaverit mihi, delebo eum de libro meo: **34** tu tuorum, quibus iurasti per temetipsum, dicens: autem vade, et duc populum istum quo locutus Multiplicabo semen vestrum sicut stellas caeli: sum tibi: angelus meus praecedet te. Ego autem in et universam terram hanc, de qua locutus sum, die ultiōnis visitabo et hoc peccatum eorum. **35** dabo semini vestro, et possidebitis eam semper. **14** Percussit ergo Dominus populum pro reatu vituli, Placatusque est Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat adversus populum suum. **15** Et reversus est Moyses de monte, portans duas tabulas testimonii in manu sua, scriptas ex utraque parte, **16** et factas opere Domini: scriptura quoque Dei erat sculpta in tabulis. **17** Audiens autem Iosue tumultum populi vociferantis, dixit ad Moysen: Ululatus pugnae auditur in castris. **18** Qui respondit: Non est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugam: sed vocem cantantium ego audio. **19** Cumque appropinquasset ad castra, vidit vitulum, et choros: iratusque valde, proiecit de manu tabulas, et confregit eas ad radicem montis: **20** arripiensque vitulum quem

33 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Vade, ascende de loco isto tu, et populus tuus quem eduxisti de Terra Aegypti, in terram quam iuravi Abraham, Isaac, et Iacob, dicens: Semini tuo dabo eam: **2** et mittam praecursorem tui angelum, ut eiiciam Chananaeum, et Amorrhaeum, et Hethaeum, et Pherezaeum, et Hevaeum, et Iebusaeum, **3** et intres in terram fluentem lacte et melle. Non enim ascendam tecum, quia populus durae cervicis est: ne forte disperdam te in via. **4** Audiensque populus sermonem hunc pessimum, luxit: et nullus ex more indutus est cultu suo.

5 Dixitque Dominus ad Moysen: Loquere filii Israel: Populus durae cervicis es, semel ascendam in medio tui, et delebo te. Iam nunc depone verba, quae habuerunt tabulae, quas fregisti. **2** Esto ornatum tuum, ut sciam quid faciam tibi. **6** paratus mane, ut ascendas statim in montem Sinai, Deposuerunt ergo filii Israel ornatum suum a monte stabisque tecum super verticem montis. **3** Nullus Horeb. **7** Moyses quoque tollens tabernaculum, ascendat tecum, nec videatur quispiam per totum tetendit extra castra procul, vocavitque nomen montem: boves quoque et oves non pascantur eius, Tabernaculum foederis. Et omnis populus, econtra. **4** Excidit ergo duas tabulas lapideas, qui habebat aliquam quaestionem, egrediebatur quales antea fuerant: et de nocte consurgens ad Tabernaculum foederis, extra castra. **8** Cumque ascendit in montem Sinai, sicut praeceperat ei egredetur Moyses ad tabernaculum, surgebat Dominus, portans secum tabulas. **5** Cumque universa plebs, et stabat unusquisque in ostio descendisset Dominus per nubem, stetit Moyses papilionis sui, aspiciebantque tergum Moysi, donec cum eo, invocans nomen Domini. **6** Quo transeunte ingredetur tentorium. **9** Ingresso autem illo coram eo, ait: Dominator Domine Deus, misericors tabernaculum foederis, descendebat columna nubis, et clemens, patiens et multae miserationis, ac verax, et stabat ad ostium, loquebaturque cum Moyse, **10** **7** qui custodis misericordiam in millia: qui aufers cernentibus universis quod columna nubis staret ad iniquitatem, et scelera, atque peccata, nullusque ostium Tabernaculi. Stabantque ipsi, et adorabant apud te per se innocens est. Qui reddis iniquitatem per fores tabernaculorum suorum. **11** Loquebatur patrum filii, ac nepotibus in tertiam et quartam autem Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut progeniem. **8** Festinusque Moyses, curvatus est solet loqui homo ad amicum suum. Cumque ille pronus in terram, et adorans **9** ait: Si inveni gratiam reverteretur in castra, minister eius Iosue filius in conspectu tuo Domine, obsecro ut gradiaris Nun, puer, non recedebat de Tabernaculo. **12** Dixit nobiscum (populus enim durae cervicis est) et autem Moyses ad Dominum: Praecipis ut educam auferas iniquitates nostras atque peccata, nosque populum istum: et non indicas mihi quem missurus possideas. **10** Respondit Dominus: Ego inibo pactum es mecum, praesertim cum dixeris: Novi te ex evidentibus cunctis, signa faciam quae numquam nomine, et invenisti gratiam coram me. **13** Si ergo visa sunt super terram, nec in ullis gentibus: inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi ut cernat populus iste, in cuius es medio, opus faciem tuam, ut sciam te, et inveniam gratiam ante Domini terrible quod facturus sum. **11** Observa oculos tuos: respice populum tuum gentem hanc. cuncta quae hodie mando tibi: ego ipse eiiciam **14** Dixitque Dominus: Facies mea praecedet te, et ante faciem tuam Amorrhæum, et Chanaæum, et requiem dabo tibi. **15** Et ait Moyses: Si non tu ipse Hethæum, Pherezaeum quoque, et Hevaeum, et praecedes, ne educas nos de loco isto. **16** In quo Iebusæum. **12** Cave ne umquam cum habitatoribus enim scire poterimus ego et populus tuus invenisse terrae illius iungas amicitias, quae sint tibi in nos gratiam in conspectu tuo, nisi ambulaveris ruinam: **13** sed aras eorum destrue, confringe nobiscum, ut glorificemur ab omnibus populis qui statuas, lacosque succide: **14** noli adorare deum habitant super terram? **17** Dixit autem Dominus ad alienum. Dominus zelotes nomen eius, Deus est Moysen: Et verbum istud, quod locutus es, faciam: aerulator. **15** Ne ineas pactum cum hominibus invenisti enim gratiam coram me, et te ipsum novi illarum regionum: ne, cum fornicati fuerint cum ex nomine. **18** Qui ait: Ostende mihi gloriam tuam. diis suis, et adoraverint simulachra eorum, vocet **19** Respondit: Ego ostendam omne bonum tibi, et te quispiam ut comedas de immolatis. **16** Nec vocabo in nomine Domini coram te: et miserebor uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis: ne, cui voluero, et clemens ero in quem mihi placuerit. postquam ipsae fuerint fornicatae, fornicari faciant **20** Rursumque ait: Non poteris videre faciem meam: et filios tuos in deos suos. **17** Deos conflates non non enim videbit me homo, et vivet. **21** Et iterum: facies tibi. **18** Sollemnitatem azymorum custodies. Ecce, inquit, est locus apud me, et stabis supra Septem diebus vesceris azymis, sicut praecepi petram. **22** Cumque transibit gloria mea, ponam tibi, in tempore mensis novorum: mense enim te in foramine petrae, et protegam dextera mea, verni temporis egressus es de Aegypto. **19** Omne, donec transeam: **23** tollamque manum meam, et quod aperit vulvam generis masculini, meum videbis posteriora mea: faciem autem meam videre erit. De cunctis animantibus tam de bobus, quam de ovibus, meum erit. **20** Primogenitum asini redimes ove: sin autem nec pretium pro eo dederis, occidetur. Primogenitum filiorum tuorum redimes:

34

Ac deinceps: Praecide, ait, tibi duas tabulas lapideas instar priorum, et scribam super eas in medio tui, et delebo te. Iam nunc depone verba, quae habuerunt tabulae, quas fregisti. **2** Esto ornatum tuum, ut sciam quid faciam tibi. **6** paratus mane, ut ascendas statim in montem Sinai, Deposuerunt ergo filii Israel ornatum suum a monte stabisque tecum super verticem montis. **3** Nullus Horeb. **7** Moyses quoque tollens tabernaculum, ascendat tecum, nec videatur quispiam per totum tetendit extra castra procul, vocavitque nomen montem: boves quoque et oves non pascantur eius, Tabernaculum foederis. Et omnis populus, econtra. **4** Excidit ergo duas tabulas lapideas, qui habebat aliquam quaestionem, egrediebatur quales antea fuerant: et de nocte consurgens ad Tabernaculum foederis, extra castra. **8** Cumque ascendit in montem Sinai, sicut praeceperat ei egredetur Moyses ad tabernaculum, surgebat Dominus, portans secum tabulas. **5** Cumque universa plebs, et stabat unusquisque in ostio descendisset Dominus per nubem, stetit Moyses papilionis sui, aspiciebantque tergum Moysi, donec cum eo, invocans nomen Domini. **6** Quo transeunte ingredetur tentorium. **9** Ingresso autem illo coram eo, ait: Dominator Domine Deus, misericors tabernaculum foederis, descendebat columna nubis, et clemens, patiens et multae miserationis, ac verax, et stabat ad ostium, loquebaturque cum Moyse, **10** **7** qui custodis misericordiam in millia: qui aufers cernentibus universis quod columna nubis staret ad iniquitatem, et scelera, atque peccata, nullusque ostium Tabernaculi. Stabantque ipsi, et adorabant apud te per se innocens est. Qui reddis iniquitatem per fores tabernaculorum suorum. **11** Loquebatur patrum filii, ac nepotibus in tertiam et quartam autem Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut progeniem. **8** Festinusque Moyses, curvatus est solet loqui homo ad amicum suum. Cumque ille pronus in terram, et adorans **9** ait: Si inveni gratiam reverteretur in castra, minister eius Iosue filius in conspectu tuo Domine, obsecro ut gradiaris Nun, puer, non recedebat de Tabernaculo. **12** Dixit nobiscum (populus enim durae cervicis est) et autem Moyses ad Dominum: Praecipis ut educam auferas iniquitates nostras atque peccata, nosque populum istum: et non indicas mihi quem missurus possideas. **10** Respondit Dominus: Ego inibo pactum es mecum, praesertim cum dixeris: Novi te ex evidentibus cunctis, signa faciam quae numquam nomine, et invenisti gratiam coram me. **13** Si ergo visa sunt super terram, nec in ullis gentibus: inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi ut cernat populus iste, in cuius es medio, opus faciem tuam, ut sciam te, et inveniam gratiam ante Domini terrible quod facturus sum. **11** Observa oculos tuos: respice populum tuum gentem hanc. cuncta quae hodie mando tibi: ego ipse eiiciam **14** Dixitque Dominus: Facies mea praecedet te, et ante faciem tuam Amorrhæum, et Chanaæum, et requiem dabo tibi. **15** Et ait Moyses: Si non tu ipse Hethæum, Pherezaeum quoque, et Hevaeum, et praecedes, ne educas nos de loco isto. **16** In quo Iebusæum. **12** Cave ne umquam cum habitatoribus enim scire poterimus ego et populus tuus invenisse terrae illius iungas amicitias, quae sint tibi in nos gratiam in conspectu tuo, nisi ambulaveris ruinam: **13** sed aras eorum destrue, confringe nobiscum, ut glorificemur ab omnibus populis qui statuas, lacosque succide: **14** noli adorare deum habitant super terram? **17** Dixit autem Dominus ad alienum. Dominus zelotes nomen eius, Deus est Moysen: Et verbum istud, quod locutus es, faciam: aerulator. **15** Ne ineas pactum cum hominibus invenisti enim gratiam coram me, et te ipsum novi illarum regionum: ne, cum fornicati fuerint cum ex nomine. **18** Qui ait: Ostende mihi gloriam tuam. diis suis, et adoraverint simulachra eorum, vocet **19** Respondit: Ego ostendam omne bonum tibi, et te quispiam ut comedas de immolatis. **16** Nec vocabo in nomine Domini coram te: et miserebor uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis: ne, cui voluero, et clemens ero in quem mihi placuerit. postquam ipsae fuerint fornicatae, fornicari faciant **20** Rursumque ait: Non poteris videre faciem meam: et filios tuos in deos suos. **17** Deos conflates non non enim videbit me homo, et vivet. **21** Et iterum: facies tibi. **18** Sollemnitatem azymorum custodies. Ecce, inquit, est locus apud me, et stabis supra Septem diebus vesceris azymis, sicut praecepi petram. **22** Cumque transibit gloria mea, ponam tibi, in tempore mensis novorum: mense enim te in foramine petrae, et protegam dextera mea, verni temporis egressus es de Aegypto. **19** Omne, donec transeam: **23** tollamque manum meam, et quod aperit vulvam generis masculini, meum videbis posteriora mea: faciem autem meam videre erit. De cunctis animantibus tam de bobus, quam de ovibus, meum erit. **20** Primogenitum asini redimes ove: sin autem nec pretium pro eo dederis, occidetur. Primogenitum filiorum tuorum redimes:

nec apparebis in conspectu meo vacuus. **21** Sex gemmas ad ornatum superhumeralis et rationalis. diebus operaberis, die septimo cessabis arare, et **10** Quisque vestrum sapiens est, veniat, et faciat metere. **22** Sollemnitatem hebdomadarum facies quod Dominus imperavit: **11** Tabernaculum scilicet, tibi in primitiis frugum messis tuae triticeae, et et tectum eius, atque oportunitum, annulos, et sollemnitatem, quando redeunte anni tempore tabulata cum vectibus, paxillos et bases: **12** Arcam cuncta conduntur. **23** Tribus temporibus anni et vectes, propitiatorium, et velum, quod ante illud apparebit omne masculinum tuum in conspectu oppanditur: **13** Mensam cum vectibus et vasis, et omnipotentis Domini Dei Israel. **24** Cum enim tulero propositionis panibus: **14** Candelabrum ad luminaria gentes a facie tua, et dilatavero terminos tuos, nullus sustentanda, vasa illius et lucernas, et oleum insidiabitur terrae tuae, ascende te, et apparente ad nutrimenta ignium: **15** Altare thymiamatis, in conspectu Domini Dei tui ter in anno. **25** Non et vectes, et oleum unctionis et thymiana ex immolabis super fermento sanguinem hostiae meae: aromatibus: Tentorium ad ostium tabernaculi: **16** neque residebit mane de victima sollemnitatis Altare holocausti, et craticulam eius aeneam cum Phase. **26** Primitias frugum terrae tuae offeres in vectibus et vasis suis: labrum et bases eius: **17** domo Domini Dei tui. Non coques hoedum in lacte Cortinas atrii cum columnis et basibus, tentorium matris suae. **27** Dixitque Dominus ad Moysen: Scribe in foribus vestibuli, **18** paxillos tabernaculi et tibi verba haec, quibus et tecum et cum Israel pepigi atrii cum funiculis suis: **19** Vestimenta, quorum foedus. **28** Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta usus est in ministerio sanctuarii, vestes Aaron dies et quadraginta noctes: panem non comedit, et pontificis ac filiorum eius, ut sacerdotio fungantur aquam non bibit, et scripsit in tabulis verba foederis mihi. **20** Egressaque omnis multitudo filiorum decem. **29** Cumque descenderet Moyses de monte Israel de conspectu Moysi, **21** obtulerunt mente Sinai, tenebat duas tabulas testimonii, et ignorabat promptissima atque devota primitias Domino, ad quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis faciendum opus tabernaculi testimonii. Quidquid Domini. **30** Videntes autem Aaron et filii Israel ad cultum et ad vestes sanctas necessarium erat, cornutam Moysi faciem, timuerunt prope accedere. **22** viri cum mulieribus praebuerunt, armillas et **31** Vocatique ab eo, reversi sunt tam Aaron, quam inaures, annulos et dextralia: omne vas aureum principes synagogae. Et postquam locutus est ad in donaria Domini separatum est. **23** Si quis eos, **32** venerunt ad eum etiam omnes filii Israel: habebat hyacinthum, et purpuram, coccumque bis quibus praeccepit cuncta quae audierat a Domino tinctum, byssum et pilos caprarum, pelles arietum in monte Sinai. **33** Impletisque sermonibus, posuit rubricatas, et hyacinthinas, **24** argenti, aerisque velamen super faciem suam. **34** Quod ingressus metalla obtulerunt Domino, lignaque setim in varios ad Dominum, et loquens cum eo, auferebat donec usus. **25** Sed et mulieres doctae, quae neverant, exiret, et tunc loquebatur ad filios Israel omnia quae sibi fuerant imperata. **35** Qui videbant faciem egredientis Moysi esse cornutam, sed operiebat ille rursus faciem suam, si quando loquebatur ad eos.

35 Igitur congregata omni turba filiorum Israel, dixit ad eos: Haec sunt quae iussit Dominus fieri. **2** Sex diebus facietis opus: septimus dies erit vobis sanctus, sabbatum, et requies Domini: qui fecerit opus in eo, occidetur. **3** Non succendetis ignem in omnibus habitaculis vestris per diem sabbati. **4** Et ait Moyses ad omnem catervam filiorum Israel: Iste est sermo quem praecepit Dominus, dicens: **5** Separate apud vos primitias Domino. Omnis voluntarius et prono animo offerat eas Domino: aurum et argentum, et aes, **6** hyacinthum et purpuram, coccumque bis tinctum, et byssum, pilos caprarum, **7** pellesque arietum rubricatas, et ianthinas, ligna setim, **8** et oleum ad luminaria concinnanda, et ut conficiatur unguentum, et thymiana suavissimum, **9** lapides onychinos, et rationale, **28** aromataque et oleum ad luminaria concinnanda, et ad praeparandum unguentum, ac thymiana odoris suavissimi componendum. **29** Omnes viri et mulieres mente devota obtulerunt donaria, ut fierent opera quae iusserat Dominus per manum Moysi. Cuncti filii Israel voluntaria Domino dedicaverunt. **30** Dixitque Moyses ad filios Israel: Ecce, vocavit Dominus ex nomine Beseleel filium Uri filii Hur de tribu Iuda. **31** Implevitque eum spiritu Dei, sapientia et intelligentia, et scientia et omni doctrina **32** ad excogitandum, et faciendum opus in auro et argento, et aere, **33** sculpentisque lapidibus, et opere carpentario. quidquid fabre adinveniri potest, **34** dedit in corde eius: Ooliab quoque filium Achisamech de tribu Dan: **35** ambos eruditiv sapientia, ut faciant opera abietarii, polymitarii, ac plumarii de hyacintho ac purpura, coccoque bis

tincto, et bysso, et texant omnia, ac nova quaeque reperiant.

36 Fecit ergo Beseelel, et Ooliab, et omnis vir sapiens, quibus dedit Dominus sapientiam et intellectum, ut scirent fabre operari quae in usus Sanctuarii necessaria sunt, et quae praecepit Dominus. **2** Cumque vocasset eos Moyses, et omnem eruditum virum, cui dederat Dominus sapientiam, et qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus, **3** tradidit eis universa donaria filiorum Israel. Qui cum instanter operi, quotidie mane vota populus offerebat. **4** Unde artifices venire compulsi, **5** dixerunt Moysi: Plus offert populus quam necessarium est. **6** Iussit ergo Moyses praeconis voce cantari: Nec vir nec mulier quidquam offerat ultra in opere Sanctuarii. Sicque cessatum est a munib[us] offerendis, **7** eo quod oblata sufficient et superabundarent. **8** Feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi, cortinas decem de bysso retorta, et hyacintho, et purpura, coccoo bis tincto, opere vario, et arte polymita: **9** quarum una habebat in longitudine vigintiocto cubitos, et in latitudine quattuor. una mensura erat omnium cortinarum. **10** Coniunxitque cortinas quinque, alteram alteri, et alias quinque sibi invicem copulavit. **11** Fecit et ansas hyacinthinas in ora cortinae unius ex utroque latere, et in ora cortinae alterius similiter, **12** ut contra se invicem venirent ansae, et mutuo iungerentur. **13** unde et quinquaginta fudit circulos aureos, qui morderent cortinarum ansas, et fieret unum tabernaculum. **14** Fecit et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi: **15** unum sagum in longitudine habebat cubitos triginta, et in latitudine cubitos quattuor: unius mensurae erant omnia saga: **16** quorum quinque iunxit seorsum, et sex alia separatim. **17** Fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius, et quinquaginta in ora sagi alterius, ut sibi invicem iungerentur. **18** Et fibulas aeneas quinquaginta, quibus necteretur tectum, ut unum pallium ex omnibus sagis fieret. **19** Fecit et opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: aliudque desuper velamentum de pellibus ianthinis. **20** Fecit et tabulas tabernaculi de lignis setim stantes. **21** Decem cubitorum erat longitudine tabulae unius: et unum ac semis cubitum latitudo retinebat. **22** Binae incastraturae erant per singulas tabulas, ut altera alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabernaculi tabulis. **23** E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra Austrum, **24** cum quadraginta basibus argenteis. Due bases sub una tabula ponebantur ex utraque parte angulorum,

ubi incastraturae laterum in angulis terminantur. **25** Ad plagam quoque tabernaculi, quae respicit ad Aquilonem, fecit viginti tabulas, **26** cum quadraginta basibus argenteis, duas bases per singulas tabulas. **27** Contra Occidentem vero, idest, ad eam partem tabernaculi, quae mare respicit, fecit sex tabulas, **28** et duas alias per singulos angulos tabernaculi retro: **29** quae iunctae erant a deorsum usque sursum, et in unam compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per angulos: **30** ut octo essent simul tabulae, et haberent bases argenteas sedecim, binas scilicet bases sub singulis tabulis. **31** Fecit et vectes de lignis setim, quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi, **32** et quinque alias ad alterius lateris coaptandas tabulas: et extra hos, quinque alias vectes ad occidentalem plagam tabernaculi contra mare. **33** Fecit quoque vectem alium, qui per medias tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret. **34** Ipsa autem tabulata deauravit, fusis basibus earum argenteis. Et circulos eorum fecit aureos, per quos vectes induci possent: quos et ipsos laminis aureis operuit. **35** Fecit et velum de hyacintho, et purpura, vermiculo, ac bysso retorta, opere polymitario, varium atque distinctum: **36** et quattuor columnas de lignis setim, quas cum capitibus deauravit, fusis basibus earum argenteis. **37** Fecit et tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo, byssoque retorta, opere plumarii: **38** et columnas quinque cum capitibus suis, quas operuit auro, basesque earum fudit aeneas.

37 Fecit autem Beseelel et arcum de lignis setim, habentem duos semis cubitos in longitudine, et cubitum ac semissem in latitudine, altitudo quoque unius cubiti fuit et dimidii: vestivitque eam auro purissimo intus ac foris. **2** Et fecit illi coronam auream per gyrum, **3** conflans quattuor annulos aureos per quattuor angulos eius: duos annulos in latere uno, et duos in altero. **4** Vectes quoque aeneas quinquaginta, quibus necteretur arcum, fecit de lignis setim, quos vestivit auro, **5** et quos misit in annulos, qui erant in lateribus arcae ad portandum eam. **6** Fecit et propitiatorium, idest, oraculum, de auro mundissimo, duorum cubitorum et dimidii in longitudine, et cubiti ac semis in latitudine. **7** Duos etiam Cherubim ex auro ductili, quos posuit ex utraque parte propitiatorii: **8** Cherub unum in summitate unius partis, et Cherub alterum in summitate partis alterius: duos Cherubim in singulis summitatibus propitiatorii, **9** extendentes alas, et tegentes propitiatorium, seque mutuo et illud respicientes. **10** Fecit et mensam de lignis setim in longitudine duorum cubitorum, et in

latitudine unius cubiti, quae habebat in altitudine et ipsos fecit de lignis setim, et operuit laminis cubitum ac semissem. **11** circumdeditque eam aeneis: 7 induxitque in circulos, qui in lateribus auro mundissimo, et fecit illi labrum aureum altaris eminebant. Ipsum autem altare non erat per gyrum, **12** ipsique labro coronam auream solidum, sed cavum ex tabulatis, et intus vacuum. **8** interrasilem quattuor digitorum, et super eamdem, Fecit et labrum aeneum cum basi sua de speculis alteram coronam auream. **13** Fudit et quattuor mulierum, quae excubabant in ostio tabernaculi. circulos aureos, quos posuit in quattuor angulis **9** Fecit et atrium, in cuius australi plaga erant per singulos pedes mensae **14** contra coronam: tentoria de byssso retorta, cubitorum centum, **10** misitque in eos vectes, ut possit mensa portari. columnae aeneae viginti cum basibus suis, capita **15** Ipsos quoque vectes fecit de lignis setim, et columnarum, et tota operis caelatura, argentea. circumdedit eos auro. **16** Et vasa ad diversos usus **11** Aequae ad septentrionalem plagam tentoria, mensae, acetabula, phialas, et cyathos, et thuribula, columnae, basesque et capita columnarum eiusdem ex auro puro, in quibus offerenda sunt libamina. **17** mensurae, et operis ac metalli, erant. **12** In ea Fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo. vero plaga, quae ad Occidentem respicit, fuerunt De cuius vecte calami, scyphi, sphaerulaeque ac lilia tentoria cubitorum quinquaginta, columnae decem procedebant: **18** sex in utroque latere, tres calami cum basibus suis aeneae, et capita columnarum, ex parte una, et tres ex altera: **19** tres scyphi in et tota operis caelatura, argentea. **13** Porro contra nucis modum per calamos singulos, sphaerulaeque orientem quinquaginta cubitorum paravit tentoria: simul et lilia: et tres scyphi instar nucis in calamo **14** e quibus, quindecim cubitos columnarum trium, altero, sphaerulaeque simul et lilia. Aequum erat cum basibus suis unum tenebant latus: **15** et in parte opus sex calamorum, qui procedebant de stipite altera (quia inter utraque introitum tabernaculi candelabri. **20** In ipso autem vecte erant quattuor fecit) quindecim aequae cubitorum erant tentoria, scyphi in nucis modum, sphaerulaeque per singulos columnaeque tres, et bases totidem. **16** Cuncta simul et lilia: **21** et sphaerulae sub duobus calamis atrii tentoria byssus retorta texuerat. **17** Bases per loca tria, qui simul sex fiunt calami procedentes columnarum fuere aeneae, capita autem earum de vecte uno. **22** et sphaerulae igitur, et calami ex cum cunctis caelaturis suis argentea: sed et ipsas ipso erant, universa ductilia ex auro purissimo. **23** columnas atrii vestivit argento. **18** Et in introitu Fecit et lucernas septem cum emunctoriis suis, et eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho, vasa ubi ea quae emuncta sunt, extinguantur, de purpura, vermiculo, ac byssu retorta, quod habebat auro mundissimo. **24** Talentum auri appendebat viginti cubitos in longitudine, altitudo vero quinque candelabrum cum omnibus vasis suis. **25** Fecit et cubitorum erat iuxta mensuram, quam cuncta atrii altare thymiamatis de lignis setim, per quadrum tentoria habebant. **19** Columnae autem in ingressu singulos habens cubitos, et in altitudine duos: e fuere quattuor cum basibus aeneis, capitaque cuius angulis procedebant cornua. **26** Vestivitque earum et caelatura argenteae. **20** Paxillos quoque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus tabernaculi et atrii per gyrum fecit aeneos. **21** et cornibus. **27** Fecitque ei coronam aureolam per Haec sunt instrumenta tabernaculi testimonii, gyrum, et duos annulos aureos sub corona per quae enumerata sunt iuxta praeceptum Moysi in singula latera, ut mittantur in eos vectes, et possit ceremoniis Levitarum per manum Ithamar filii altare portari. **28** Ipsos autem vectes fecit de lignis Aaron sacerdotis: **22** quae Beseleel filius Uri filii setim, et operuit laminis aureis. **29** Composuit et Hur de tribu Iuda, Domino per Moysen iubente, oleum ad sanctificationis unguentum, et thymiamam compleverat, **23** iuncto sibi socio Ooliab filio de aromatibus mundissimis opere pigmentarii.

38 Fecit et altare holocausti de lignis setim, quinque cubitorum per quadrum, et trium in altitudine: **2** cuius cornua de angulis procedebant, operuitque illum laminis aeneis. **3** Et in usus eius paravit ex aere vasa diversa, lebetes, forcipes, fuscinulas, uncinos, et ignium receptacula. **4** Craticulamque eius in modum retis fecit aeneam, et subter eam in altaris medio arulam, **5** fusis quattuor annulis per totidem retiaculi summitates, ad immittendos vectes ad portandum: **6** quos

Achisamech de tribu Dan: qui et ipse artifex lignorum egregius fuit, et polymitarius atque plumarius ex hyacintho, purpura, vermiculo, et byssu. **24** Omne aurum quod expensum est in opere Sanctuarii, et quod oblatum est in donariis, viginti novem talentorum fuit, et septingentorum triginta siclorum ad mensuram Sanctuarii. **25** Oblatum est autem ab his qui transierunt ad numerum a viginti annis et supra, de sexcentis tribus millibus, et quingentis quinquaginta, armatorum. **26** Fuerunt praeterea centum talenta argenti, e quibus conflatae sunt bases Sanctuarii, et introitus ubi velum pendet.

27 Centum bases factae sunt de talentis centum, in superiori parte contra medium, oramque per singulis talentis per bases singulas supputatis. gyrum capitii textilem: **22** deorsum autem ad pedes **28** De mille autem septingentis, et septuaginta mala punica ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac quinque fecit capita columnarum, quas et ipsas byssu retorta: **23** et tintinnabula de auro purissimo, vestivit argento. **29** Aeris quoque oblata sunt talenta quae posuerunt inter malogranata in extrema parte septuaginta duo milia, et quadringenti supra sicli, tunicae per gyrum: **24** tintinnabulum autem aureum, **30** ex quibus fusae sunt bases in introitu tabernaculi et malum punicum, quibus ornatus incedebat testimonii, et altare aeneum cum craticula sua, pontifex quando ministerio fungebatur, sicut omniaque vasa, quae ad usum eius pertinent, **31** et praeceperat Dominus Moysi. **25** Fecerunt et tunicas bases atrii tam in circuitu quam in ingressu eius, et paxilli tabernaculi atque atrii, per gyrum.

39 De hyacintho vero et purpura, vermiculo ac byssu fecit vestes, quibus indueretur Aaron quando ministrabat in sanctis, sicut praeceperat Dominus Moysi. **2** Fecit igitur superhumeralis de auro, hyacintho, et purpura, cocoque bis tincto, et byssu retorta, **3** opere polymitario, inciditque bracteas aureas, et extenuavit in fila, ut possent torqueri cum priorum colorum subtegmine, **4** duasque oras sibi invicem copulatas in utroque latere summatum, **5** et balteum ex eisdem coloribus, sicut praeceperat Dominus Moysi. **6** Paravit et duos lapides onychinos, astrictos et inclusos auro, et sculptos arte gemmaria, nominibus filiorum Israel: **7** posuitque eos in lateribus superhumeralis in monumentum filiorum Israel, sicut praeceperat Dominus Moysi. **8** Fecit et rationale opere polymito iuxta opus superhumeralis, ex auro, hyacintho, purpura, cocoque bis tincto, et byssu retorta: **9** quadrangulum, duplex, mensurae palmi. **10** Et posuit in eo gemmarum ordines quattuor. In primo versu erat sardius, topazius, smaragdus. **11** In secundo, carbunculus, sapphirus, et iaspis. **12** In tertio, ligurius, achates, et amethystus. **13** In quarto, chrysolithus, onychinus, et beryllus, circumdati et inclusi auro per ordines suos. **14** Ipsique lapides duodecim, sculpti erant nominibus duodecim tribuum Israel, singuli per nomina singulorum. **15** Fecerunt in rationali et catenulas sibi invicem cohaerentes, de auro purissimo: **16** et duos uncinos, totidemque annulos aureos. Porro annulos posuerunt in utroque latere rationalis, **17** e quibus penderent duae catenae aureae, quas inseruerunt uncinis, qui in superhumeralis angulis eminebant. **18** Haec et ante et retro ita conveniebant sibi, ut superhumeralis et rationale mutuo necterentur, **19** stricta ad balteum et annulis fortius copulata, quos iungebat vitta hyacinthina, ne laxa fluenter, testimonii pones, **6** et ante illud altare holocausti: et a se invicem moverentur, sicut praeceperit **7** labrum inter altare et tabernaculum, quod Dominus Moysi. **20** Feceruntque quoque tunicam implebis aqua. **8** Circumabisque atrium tentorii, et superhumeralis totam hyacinthinam, **21** et capitium ingressum eius. **9** Et assumpto unctionis oleo unges

byssinas opere textili Aaron et filii eius: **26** et mitras cum coronulis suis ex byssu: **27** feminalia quoque linea, byssina: **28** cingulum vero de byssu retorta, hyacintho, purpura, ac vermiculo distinctum arte plumaria, sicut praeceperat Dominus Moysi. **29** Fecerunt et laminam sacrae venerationis de auro purissimo, scripseruntque in ea opere gemmario, Sanctum Domini: **30** et strinxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina, sicut praeceperat Dominus Moysi. **31** Perfectum est igitur omne opus tabernaculi et tecti testimonii: ficeruntque filii Israel cuncta quae praeceperat Dominus Moysi. **32** Et obtulerunt tabernaculum et tectum et universam supellectilem, annulos, tabulas, vectes, columnas ac bases, **33** opertorum de pellibus arietum rubricatis, et aliud operimentum de hyacinthinis pellibus, **34** velum: arcum, vectes, propitiatorium, **35** mensam cum vasis suis et propositionis panibus: **36** candelabrum, lucernas, et utensilia earum cum oleo: **37** altare aureum, et unguentum, et thymiam ex aromatibus: **38** et tentorium in introitu tabernaculi: **39** altare aeneum, retiaculum, vectes, et vasa eius omnia: labrum cum basi sua: tentoria atrii, et columnas cum basibus suis: **40** tentorium in introitu atrii, funiculosque illius et paxillos. Nihil ex vasis defuit, quae in ministerium tabernaculi, et in tectum foederis iussa sunt fieri. **41** Vester quoque, quibus sacerdotes utuntur in Sanctuario, Aaron scilicet et filii eius, **42** obtulerunt filii Israel, sicut praeceperat Dominus. **43** Quae postquam Moyses cuncta vidit completa, benedixit eis.

40 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Mense primo, prima die mensis, eriges tabernaculum testimonii, **3** et pones in eo arcum, dimittesque ante illam velum: **4** et illata mensa, pones super eam quae rite pracepta sunt. Candelabrum stabit cum lucernis suis, **5** et altare aureum in quo adoletur incensum, coram arca testimonii. Tentorium in introitu tabernaculi quis iungebat vitta hyacinthina, ne laxa fluenter, testimonii pones, **6** et ante illud altare holocausti: et a se invicem moverentur, sicut praeceperit **7** labrum inter altare et tabernaculum, quod Dominus Moysi. **20** Feceruntque quoque tunicam implebis aqua. **8** Circumabisque atrium tentorii, et superhumeralis totam hyacinthinam, **21** et capitium ingressum eius. **9** Et assumpto unctionis oleo unges

tabernaculum cum vasis suis, ut sanctificentur: **10**
altare holocausti et omnia vasa eius: **11** labrum cum
basi sua: omnia unctionis oleo consecrabis, ut sint
Sancta sanctorum. **12** Applicabisque Aaron et filios
eius ad fores tabernaculi testimonii, et lotos aqua **15**
indues sanctis vestibus, ut ministrent mihi, et unctionis
eorum in sacerdotium sempiternum proficiat. **16**
Fecitque Moyses omnia quae praeceperat Dominus.
17 Igitur mense primo anni secundi, prima die
mensis, collocatum est tabernaculum. **18** Erexitque
Moyses illud, et posuit tabulas ac bases et vectes,
statuitque columnas, **19** et expandit tectum super
tabernaculum, imposito desuper operimento, sicut
Dominus imperaverat. **20** Posuit et testimonium in
arca, subditis infra vectibus, et oraculum desuper. **21**
Cumque intulisset arcam in tabernaculum, appendit
ante eam velum ut expleret Domini iussionem. **22**
Posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad
plagam Septentrionalem extra velum, **23** ordinatis
coram propositionis panibus, sicut praeceperat
Dominus Moysi. **24** Posuit et candelabrum in
tabernaculo testimonii e regione mensae in parte
australi, **25** locatis per ordinem lucernis, iuxta
praeceptum Domini. **26** Posuit et altare aureum sub
tecto testimonii contra velum, **27** et adolevit super
eo incensum aromatum, sicut iusserat Dominus
Moysi. **28** Posuit et tentorium in introitu tabernaculi
testimonii, **29** et altare holocausti in vestibulo
testimonii, offerens in eo holocaustum, et sacrificia,
ut Dominus imperaverat. **30** Labrum quoque statuit
inter tabernaculum testimonii et altare, implens
illud aqua. **31** Laveruntque Moyses et Aaron, ac filii
eius manus suas et pedes, **32** cum ingredierentur
tectum foederis, et accederent ad altare, sicut
praeceperat Dominus Moysi. **33** Erexit et atrium
per gyrum tabernaculi et altaris, ducto in introitu
eius tentorio. Postquam omnia perfecta sunt, **34**
operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria
Domini implevit illud. **35** Nec poterat Moyses
ingredi tectum foederis, nube operiente omnia, et
maiestate Domini coruscante, quia cuncta nubes
operuerat. **36** Si quando nubes tabernaculum
deserebat, proficiscebantur filii Israel per turmas
suas: **37** si pendebat desuper, manebant in eodem
loco. **38** Nubes quippe Domini incubabat per diem
tabernaculo, et ignis in nocte, videntibus cunctis
populis Israel per cunctas mansiones suas.

Leviticus

1 Vocavit autem Dominus Moysen et locutus est ei de tabernaculo testimonii, dicens: **2** Loquere filii Israel, et dices ad eos: Homo, qui obtulerit ex vobis hostiam Domino de pecoribus, id est, de bobus et ovibus offerens victimas, **3** si holocaustum fuerit eius oblatio, ac de armento; masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii, ad placandum sibi Dominum: **4** ponetque manus super caput hostiae, et acceptabilis erit, atque in expiationem eius proficiens. **5** immolabitque vitulum coram Domino, et offerent filii Aaron sacerdotis sanguinem eius, fundentes per altaris circuitum, quod est ante ostium tabernaculi. **6** detractaque pelle hostiae, artus in frusta concident, **7** et subiicient in altari ignem, strue lignorum ante composita: **8** et membra quae sunt caesa, desuper ordinantes, caput videlicet, et cuncta quae adhaerent iecori, **9** intestinis et pedibus lotis aqua: adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suavem odorem Domino. **10** Quod si de pecoribus oblatio est, de ovibus sive de capris holocaustum agnum anniculum, et absque macula offeret: **11** immolabitque ad latus altaris, quod respicit ad Aquilonem, coram Domino: sanguinem vero illius fundent super altare filii Aaron per circuitum: **12** dividuntque membra, caput, et omnia quae adhaerent iecori: et ponent super ligna, quibus subiiciendus est ignis: **13** intestina vero et pedes lavabunt aqua. Et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum Domino. **14** Si autem de avibus, holocausti oblatio fuerit Domino, de turturibus, aut pullis columbae, **15** offeret eam sacerdos ad altare: et retorto ad collum capite, ac rupto vulneris loco, decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris: **16** vesiculam vero gutturis, et plumas proiiciet prope altare ad orientalem plagam, in loco in quo cineres effundi solent, **17** confringetque ascellas eius, et non secabit, neque ferro dividet eam, et adolebit super altare, lignis igne supposito. Holocaustum est et oblatio suavissimi odoris Domino.

2 Anima cum obtulerit oblationem sacrificii Domino, simila erit eius oblatio. fundetque super eam oleum, et ponet thus, **2** ac deferet ad filios Aaron sacerdotis: quorum unus tollet pugillum plenum similae et olei, ac totum thus, et ponet memoriale super altare in odorem suavissimum Domino. **3** quod autem reliquum fuerit de sacrificio, erit Aaron et filiorum eius, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini. **4** Cum autem obtuleris

sacrificium coctum in cibano: de simila, panes scilicet absque fermento, conspersos oleo, et lagana azyma oleo lita. **5** Si oblatio tua fuerit de sartagine, similae conspersae oleo et absque fermento, **6** divides eam minutatim, et fundes super eam oleum. **7** Sin autem de craticula fuerit sacrificium, aequo simila oleo consergetur: **8** quam offerens Domino, trades manibus sacerdotis. **9** Qui cum obtulerit eam, tollet memoriale de sacrificio, et adolebit super altare in odorem suavitatis Domino, **10** quidquid autem reliquum est, erit Aaron, et filiorum eius, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini. **11** Omnis oblatio, quae offeretur Domino, absque fermento fiet, nec quidquam fermenti aut mellis adolebitur in sacrificio Domini. **12** Primitias tantum eorum offeretis ac munera: super altare vero non imponentur in odorem suavitatis. **13** Quidquid obtuleris sacrificii, sale condies, nec auferes sal foederis Dei tui de sacrificio tuo. In omni oblatione offeres sal. **14** Si autem obtuleris munus primarum frugum tuarum Domino de spicis adhuc virentibus, torrebis eas igni, et confringes in morem farris, et sic offeres primitias tuas Domino, **15** fundens super ea oleum, et tus imponens, quia oblatio Domini est. **16** De qua adolebit sacerdos in memoriam muneris partem farris fracti, et olei, ac totum tus.

3 Quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio, et de bobus voluerit offerre, marem sive feminam, immaculata offeret coram Domino. **2** Ponetque manum super caput victimae sua, quae immolabit in introitu tabernaculi testimonii, fundentque filii Aaron sacerdotis, sanguinem per altaris circuitum. **3** Et offerent de hostia pacificorum in oblationem Domino, adipem qui operit vitalia, et quidquid pinguedinis est intrinsecus: **4** duos renes cum adipem quo teguntur ilia, et reticulum iecoris cum renunculis. **5** adolebuntque ea super altare in holocaustum, lignis igne supposito: in oblationem suavissimi odoris Domino. **6** Si vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacificorum hostia, sive masculum obtulerit, sive feminam, immaculata erunt. **7** Si agnum obtulerit coram Domino, **8** ponet manum suam super caput victimae sua: quae immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii: fundentque filii Aaron sanguinem eius per circuitum altaris. **9** Et offerent de pacificorum hostia sacrificium Domino: adipem et caudam totam **10** cum renibus, et pinguedinem quae operit ventrem atque universa vitalia, et utrumque renunculum cum adipem qui est iuxta ilia, reticulumque iecoris cum renunculis. **11** et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis Domini. **12** si capra fuerit eius

oblatio, et obtulerit eam Domino, **13** ponet manum quod est coram Domino in tabernaculo testimonii: suam super caput eius: immolabitque eam in reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii altaris holocaustorum, quod est in ostio tabernaculi Aaron sanguinem eius per altaris circuitum. **14** testimonii. **19** Omnemque eius adipem tollet, et Tollentque ex ea in pastum ignis dominici, adipem adolebit super altare: **20** sic faciens et de hoc qui operit ventrem, et qui tegit universa vitalia: **15** vitulo quo modo fecit et prius: et rogante pro eis duos renunculos cum reticulo, quod est super eos sacerdote, propitius erit eis Dominus. **21** Ipsum iuxta ilia, et arvinam iecoris cum renunculis: **16** autem vitulum efferat extra castra, atque comburet adolebitque ea super altare sacerdos in alimoniam sicut et priorem vitulum: quia est pro peccato ignis, et suavissimi odoris. Omnis adeps, Domini multitudinis. **22** Si peccaverit princeps, et fecerit erit **17** iure perpetuo in generationibus, et cunctis unum e pluribus per ignorantiam, quod Domini habitaculis vestris: nec sanguinem nec adipem lege prohibetur: **23** et postea intellexerit peccatum omnino comedetis.

4 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere filiis Israel: Anima cum peccaverit per ignorantiam, et de universis mandatis Domini, quae praecipit ut non fierent, quippiam fecerit: **3** si sacerdos, qui unctus est, peccaverit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino: **4** et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino, ponetque manum super caput eius, et immolabit eum Domino. **5** Hauriet quoque de sanguine vituli, inferens illum in tabernaculum testimonii. **6** Cumque intinxerit digitum in sanguinem, asperget eum septies coram Domino contra velum Sanctuarii. **7** ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi Domino, quod est in tabernaculo testimonii. omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi. **8** Et adipem vituli offeret pro peccato, tam eum qui vitalia operit quam omnia quae intrinsecus sunt: **9** duos renunculos et reticulum quod est super eos iuxta ilia, et adipem iecoris cum renunculis, **10** sicut offertur de vitulo hostiae pacificorum: et adolebit ea super altare holocausti. **11** Pellem vero et omnes carnes cum capite et pedibus et intestinis et fimo, **12** et reliquo corpore efferat extra castra in locum mundum, ubi cineres effundi solent: incendetque ea super lignorum struem, quae in loco effusorum cinerum cremabuntur. **13** Quod si omnis turba Israel ignoraverit, et per imperitiam fecerit quod contra mandatum Domini est, **14** et postea intellexerit peccatum suum, offeret pro peccato suo vitulum, adducetque eum ad ostium tabernaculi. **15** Et ponent seniores populi manus super caput eius coram Domino. Immolatoque vitulo in conspectu Domini, **16** inferet sacerdos, qui unctus est, de sanguine eius in tabernaculum testimonii, **17** tincto digito aspergens septies contra velum. **18** ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris,

quod est coram Domino in tabernaculo testimonii: immolabitque eam in reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii altaris holocaustorum, quod est in ostio tabernaculi Aaron sanguinem eius per altaris circuitum. **19** Omnemque eius adipem tollet, et Tollentque ex ea in pastum ignis dominici, adipem adolebit super altare: **20** sic faciens et de hoc qui operit ventrem, et qui tegit universa vitalia: **15** vitulo quo modo fecit et prius: et rogante pro eis duos renunculos cum reticulo, quod est super eos sacerdote, propitius erit eis Dominus. **21** Ipsum iuxta ilia, et arvinam iecoris cum renunculis: **16** autem vitulum efferat extra castra, atque comburet adolebitque ea super altare sacerdos in alimoniam sicut et priorem vitulum: quia est pro peccato ignis, et suavissimi odoris. Omnis adeps, Domini multitudinis. **22** Si peccaverit princeps, et fecerit unum e pluribus per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur: **23** et postea intellexerit peccatum suum, offeret hostiam Domino, hircum de capris immaculatum. **24** Ponetque manum suam super caput eius: cumque immolaverit eum loco ubi solet mactari holocaustum coram Domino, quia pro peccato est, **25** tinget sacerdos digitum in sanguine hostiae pro peccato, tangens cornua altaris holocausti, et reliquum fundens ad basim eius. **26** Adipem vero adolebit supra, sicut in victimis pacificorum fieri solet: rogabitque pro eo sacerdos, et pro peccato eius, et dimittetur ei. **27** Quod si peccaverit anima per ignorantiam, de populo terrae, ut faciat quidquam de his, quae Domini lege prohibentur, atque delinquat, **28** et cognoverit peccatum suum, offeret capram immaculatam. **29** Ponetque manus super caput hostiae quae pro peccato est, et immolabit eam in loco holocausti. **30** Tolletque sacerdos de sanguine in digito suo: et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim eius. **31** Omnem autem adipem auferens, sicut auferri solet de victimis pacificorum, adolebit super altare in odorem suavitatis Domino: rogabitque pro eo, et dimittetur ei. **32** Sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato, ovem scilicet immaculatam; **33** ponet manum super caput eius, et immolabit eam in loco ubi solent caedi holocaustorum hostiae. **34** Sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo, et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim eius. **35** Omnem quoque adipem auferens, sicut auferri solet adeps arietis, qui immolatur pro pacificis: cremabit super altare in incensum Domini: rogabitque pro eo, et pro peccato eius, et dimittetur ei.

5 Si peccaverit anima, et audierit vocem iurantis, testisque fuerit quod aut ipse vidit, aut conscientia est: nisi indicaverit, portabit iniuriam suam. **2** Anima, quae tetigerit aliquid immundum, sive quod occisum a bestia est, aut per se mortuum, aut quolibet aliud reptile: et oblita fuerit immunditia sua, rea est, et deliquit: **3** et si tetigerit quidquam de immunditia hominis iuxta omnem impuritatem, qua

pollui solet, oblita que cognoverit postea, subiacebit suo offeret arietem immaculatum de grege, et dabit delicto. **4** Anima, quae iuraverit, et protulerit labii eum sacerdoti, iuxta aestimationem, mensuramque suis ut vel male quid faceret, vel bene, et id ipsum delicti: **7** qui rogabit pro eo coram Domino, et iuramento et sermone firmaverit, oblita que postea dimittetur illi pro singulis quae faciendo peccavit. intellexerit delictum suum, **5** agat poenitentiam **8** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **9** pro peccato, **6** et offerat de gregibus agnam sive Praecepit Aaron et filiis eius: Haec est lex holocausti: capram, orabitque pro ea sacerdos et pro peccato Cremabitur in altari tota nocte usque mane: ignis eius: **7** sin autem non potuerit offerre pecus, offerat in eodem altari erit. **10** vestietur tunica sacerdos et duos turtures, vel duos pullos columbarum Domino, feminalibus lineis: tolletque cineres, quos vorans unum pro peccato, et alterum in holocaustum, **8** ignis exussit, et ponens iuxta altare, **11** spoliabitur dabitque eos sacerdoti: qui primum offerens pro prioribus vestimentis, indutusque aliis, efferret peccato, retorquebit caput eius ad pennulas, ita eos extra castra, et in loco mundissimo usque ad ut collo adhaereat, et non penitus abrumptatur. favillam consumi faciet. **12** Ignis autem in altari **9** Etasperget de sanguine eius parietem altaris. semper ardebit, quem nutriet sacerdos subiiciens quidquid autem reliquum fuerit, faciet distillare ligna mane per singulos dies, et imposito holocausto, ad fundamentum eius, quia pro peccato est. **10** desuper adolebit adipes pacificorum. **13** Ignis est Alterum vero adolebit in holocaustum, ut fieri iste perpetuus, qui numquam deficiet in altari. solet: rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato **14** Haec est lex sacrificii et libamentorum, quae eius, et dimittetur ei. **11** Quod si non quiverit oferrent filii Aaron coram Domino, et coram altari. manus eius duos offerre turtures, aut duos pullos **15** Tolle sacerdos pugillum similae, quae conspersa columbarum, offeret pro peccato suo similae partem est oleo, et totum tus, quod super similam positum ephi decimam. non mittet in eam oleum, nec turis est: adolebitque illud in altari in monimentum aliquid imponet, quia pro peccato est. **12** tradetque odoris suavissimi Domino: **16** reliquam autem eam sacerdoti: qui plenum ex ea pugillum hauriens, partem similae comedet Aaron cum filiis suis, cremabit super altare in monimentum eius qui absque fermento: et comedet in loco Sanctuarii obtulerit, **13** rogans pro illo et expians, reliquam tabernaculi. **17** Ideo autem non fermentabitur, quia vero partem ipse habebit in munere. **14** Locutusque pars eius in Domini offertur incensum. Sanctum est Dominus ad Moysen, dicens: **15** Anima si sanctorum erit, sicut pro peccato atque delicto. praevericanceremonias, per errorem in his, quae **18** Mares tantum stirpis Aaron comedent illud. Domino sunt sanctificata, peccaverit, offeret pro Legitimum ac sempiternum erit in generationibus delicto suo arietem immaculatum de gregibus, qui vestris de sacrificiis Domini. omnis, qui tetigerit emi potest duobus siclis, iuxta pondus Sanctuarii: **16** illa, sanctificabitur. **19** Locutusque est Dominus ipsumque quod intulit damni restituet, et quintam ad Moysen, dicens: **20** Haec est oblatio Aaron, et partem ponet supra, tradens sacerdoti, qui rogabit filiorum eius, quam offerre debent Domino in die pro eo offerens arietem, et dimittetur ei. **17** unctionis sua. Decimam partem ephi offerent Anima si peccaverit per ignorantiam, feceritque similae in sacrificio sempiterno, medium eius mane, unum ex his quae Domini lege prohibentur, et et medium eius vespere: **21** quae in sartagine oleo peccati rea intellexerit iniuritatem suam, **18** offeret conspersa frigetur. Offeret autem eam calidam arietem immaculatum de gregibus sacerdoti, iuxta in odorem suavissimum Domino **22** sacerdos, mensuram, aestimationemque peccati: qui orabit qui iure patri successerit, et tota cremabitur in pro eo, quia nesciens fecerit: et dimittetur ei, **19** altari. **23** Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur, nec quisquam comedet ex eo. **24** Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens: **25** Loquere Aaron et filiis eius: Ista est lex hostiae pro peccato: In loco ubi offertur holocaustum, immolabitur coram Domino. Sanctum sanctorum est. **26** Sacerdos qui offert, comedet eam in loco sancto, in atrio tabernaculi. **27** Quidquid tetigerit carnes eius, sanctificabitur. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa, lavabitur in loco sancto. **28** Vas autem fictile, in quo cocta est, confringetur. quod si vas aeneum fuerit, defricabitur, et lavabitur aqua. **29** Omnis masculus de genere sacerdotali

6 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2**

Anima quae peccaverit, et contempto Domino, negaverit proximo suo depositum quod fidei eius creditum fuerat, vel vi aliquid extorserit, aut calumniam fecerit, **3** sive rem perditam invenerit, et inficians insuper peieraverit, et quodlibet aliud ex pluribus fecerit, in quibus solent peccare homines, **4** convicta delicti, reddet **5** omnia quae per fraudem voluit obtinere, integra, et quintam insuper partem domino cui damnum intulerat. **6** Pro peccato autem

vescetur de carnibus eius, quia Sanctum sanctorum Adipem cadaveris morticini, et eius animalis, quod est. **30** Hostia enim quae caeditur pro peccato, a bestia captum est, habebitis in varios usus. **25** Si cuius sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in Sanctuario, non comedetur, sed quis adipem, qui offerri debet in incensum Domini, comederit, peribit de populo suo. **26** Sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo, tam de avibus quam de pecoribus. **27** Omnis anima, quae ederit sanguinem, peribit de populis suis. **28** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **29** Loquere filiis Israel, dicens: Qui offert victimam pacificorum Domino, offerat simul et sacrificium, id est, libamenta eius. **30** tenebit manibus adipem hostiae, et pectusculum: cumque ambo oblata Domino consecraverit, tradet sacerdoti, **31** qui adolebit adipem super altare, pectusculum autem erit Aaron, et filiorum eius. **32** armus quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis. **33** Qui obtulerit sanguinem et adipem, filiorum Aaron, ipse habebit et armum dextrum in portione sua. **34** Pectusculum enim elevationis, et armum separationis tuli a filiis Israel de hostiis eorum pacificis, et dedi Aaron sacerdoti, et filiis eius lege perpetua, ab omni populo Israel. **35** Haec est unctio Aaron et filiorum eius in ceremoniis Domini die qua obtulit eos Moyses, ut sacerdotio fungerentur, **36** et quae praecipit eis dari Dominus a filiis Israel religione perpetua in generationibus suis. **37** Ista est lex holocausti, et sacrificii pro peccato atque delicto, et pro consecratione et pacificorum victimis: **38** quam constituit Dominus Moysi in monte Sinai, quando mandabit filiis Israel ut offerrent oblationes suas Domino in deserto Sinai.

7 Haec quoque lex hostiae pro delicto, Sancta sanctorum est: **2** idcirco ubi immolabitur holocaustum, mactabitur et victima pro delicto: sanguis eius per gyrum altaris fundetur. **3** Offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia: **4** Duos renunculos, et pinguedinem quae iuxta ilia est, reticulumque iecoris cum renunculis. **5** et adolebit ea sacerdos super altare: incensum est Domini pro delicto. **6** Omnis masculus de sacerdotali genere, in loco sancto vescetur his carnibus, quia Sanctum sanctorum est. **7** Sicut pro peccato offertur hostia, ita et pro delicto: utriusque hostiae lex una erit: ad sacerdotem, qui eam obtulerit, pertinebit. **8** Sacerdos qui offert holocausti victimam, habebit pellem eius. **9** Et omne sacrificium similae, quod coquitur in clibano, et quidquid in craticula, vel in sartagine praeparatur, eius erit sacerdotis a quo offertur: **10** sive oleo conspersa, sive arida fuerint, cunctis filiis Aaron mensura aequa per singulos dividetur. **11** Haec est lex hostiae pacificorum quae offertur Domino. **12** Si pro gratiarum actione oblatio fuerit, offerent panes absque fermento conspersos oleo, et lagana azyma uncta oleo, coctamque similam, et collyridas olei admistione conspersas: **13** panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum, quae immolatur pro pacificis: **14** ex quibus unus pro primitiis offeretur Domino, et erit sacerdotis qui fundet hostiae sanguinem. **15** cuius carnes eadem comedentur die, nec remanebit ex eis quidquam usque mane. **16** Si voto, vel sponte quispam obtulerit hostiam, eadem similiter edetur die: sed et si quid in crastinum remanserit, vesci licitum est: **17** quidquid autem tertius invenerit dies, ignis absumet. **18** si quis de carnibus victimae pacificorum offerenti: quin potius quaecumque anima tali se vescetur ex ea. **20** Anima polluta quae ederit de carnibus hostiae pacificorum, quae oblata est

Adipem cadaveris morticini, et eius animalis, quod est. **21** Et quae tetigerit immundum, non comedetur, sed comburetur igni: qui fuerit mundus, et desuper humerale imposuit, **8** quod astringens vescetur ex ea. **20** Anima polluta quae ederit cingulo aptavit rationali, in quo erat Doctrina et Veritas. **9** Cidari quoque texit caput: et super Domino, peribit de populis suis. **21** Et quae tetigerit eam, contra frontem, posuit laminam auream immunditiam hominis, vel iumenti, sive omnis rei, consecratam in sanctificatione, sicut praeceperat quae polluere potest, et comedetur de huiuscmodi ei Dominus. **10** Tulit et unctionis oleum, quo carnibus, interibit de populis suis. **22** Locutusque est linivit tabernaculum cum omni supellectili sua. Dominus ad Moysen, dicens: **23** Loquere filiis Israel: **11** Cumque sanctificans aspersisset altare septem Adipem ovis, et bovis, et caprae non comedetis. **24** vicibus, unxit illud, et omnia vasa eius, labrumque

8 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Tolle Aaron cum filiis suis, vestes eorum, et unctionis oleum, vitulum pro peccato, duos arietes, canistrum cum azymis, **3** et congregabis omnem coetum ad ostium tabernaculi. **4** Fecit Moyses ut Dominus imperaverat. Congregataque omni turba ante fores tabernaculi, **5** ait: Iste est die tertio comedenter, irrita fiet oblatio, nec proderit sermo, quem iussit Dominus fieri. **6** Statimque obtulit Aaron et filios eius. Cumque lavisset eos, edulio contaminaverit, praevaricationis rea erit. **7** vestivit pontificem subucula linea, accingens eum balteo, et induens eum tunica hyacinthina, comedetur, sed comburetur igni: qui fuerit mundus, et desuper humerale imposuit, **8** quod astringens vescetur ex ea. **20** Anima polluta quae ederit cingulo aptavit rationali, in quo erat Doctrina et Veritas. **9** Cidari quoque texit caput: et super Domino, peribit de populis suis. **21** Et quae tetigerit eam, contra frontem, posuit laminam auream immunditiam hominis, vel iumenti, sive omnis rei, consecratam in sanctificatione, sicut praeceperat quae polluere potest, et comedetur de huiuscmodi ei Dominus. **10** Tulit et unctionis oleum, quo carnibus, interibit de populis suis. **22** Locutusque est linivit tabernaculum cum omni supellectili sua. Dominus ad Moysen, dicens: **23** Loquere filiis Israel: **11** Cumque sanctificans aspersisset altare septem

cum basi sua sanctificavit oleo. **12** Quod fundens mihi Dominus, dicens: Aaron et filii eius comedent super caput Aaron, unxit eum, et consecravit: **13** eos: **32** quidquid autem reliquum fuerit de carne filios quoque eius oblatis vestivit tunicis lineis, et panibus, ignis absumet. **33** De ostio quoque et cinxit balteis, imposuitque mitras, ut iusserat tabernaculi non exhibitis septem diebus, usque Dominus. **14** Obtulit et vitulum pro peccato. cumque ad diem quo complebitur tempus consecrationis super caput eius posuisset Aaron, et filii eius manus vestrae. septem enim diebus finitur consecratio: suas, **15** immolavit eum: hauiens sanguinem, et **34** sicut et impresaentiarum factum est, ut ritus tincto digito, tetigit cornua altaris per gyrum. quo sacrificii compleretur. **35** Die ac nocte manebitis expiato et sanctificato, fudit reliquum sanguinem in tabernaculo observantes custodias Domini, ne ad fundamenta eius. **16** Adipem vero qui erat super moriamini: sic enim mihi praeceptum est. **36** vitalia, et reticulum iecoris, duosque renunculos, Feceruntque Aaron et filii eius cuncta quae locutus cum arvinulis suis adolevit super altare: **17** vitulum est Dominus per manum Moysi. cum pelle, et carnis, et fimo, cremans extra castra, sicut praeceperat Dominus. **18** Obtulit et arietem in holocaustum: super cuius caput cum imposuissent Aaron et filii eius manus suas, **19** immolavit eum, et fudit sanguinem eius per circuitum altaris. **20** Ipsorumque arietem in frusta concidens, caput eius, et artus, et adipem adolevit igni, **21** lotis prius intestinis et pedibus. totumque simul arietem incendit super altare, eo quod esset holocaustum suavissimi odoris Domino, sicut praeceperat ei. **22** Obtulit et arietem secundum, in consecratione sacerdotum: posueruntque super caput eius Aaron et filii eius manus suas. **23** quem cum immolasset Moyses, sumens de sanguine eius, tetigit extremum auriculae dextrae Aaron, et pollicem manus eius dextrae, similiter et pedis. **24** Obtulit et filios Aaron. cumque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auriculae singulorum dextrarum, et pollices manus ac pedis dextri, reliquum fudit super altare per circuitum: **25** adipem vero, et caudam, omnemque pinguedinem quae operit intestina, reticulumque iecoris, et duos renes cum adipibus suis, et armo dextro separavit. **26** Tollens autem de canistro azymorum, quod erat coram Domino, panem absque fermento, et collyridam conspersam oleo, laganumque posuit super adipes, et armum dextrum, **27** tradens simul omnia Aaron et filii eius. Qui postquam levaverunt ea coram Domino, **28** rursum suscepta de manibus eorum, adolevit super altare holocausti, eo quod consecrationis esset oblatio, in odorem suavitatis, sacrificii Domini. **29** Tulitque pectusculum elevans illud coram Domino, de ariete consecrationis in partem suam, sicut praeceperat ei Dominus. **30** Assumensque unguentum, et sanguinem qui erat in altari, aspersit super Aaron et vestimenta eius, et super filios illius ac vestes eorum. **31** Cumque sanctificasset eos in vestitu suo, praecepit eis, dicens: Coquite carnes ante fores tabernaculi, et ibi comedite eas. panes quoque consecrationis edite, qui positi sunt in canistro, sicut praecepit

9 Facto autem octavo die, vocavit Moyses Aaron et filios eius, ac maiores natu Israel, dixitque ad Aaron: **2** Tolle de armento vitulum pro peccato, et arietem in holocaustum, utrumque immaculatum, et offer illos coram Domino. **3** Et ad filios Israel loqueris: Tollite hircum pro peccato, et vitulum, atque agnum anniculum, et sine macula in holocaustum, **4** bovem et arietem pro pacificis: et immolate eos coram Domino, in sacrificio singulorum similam conspersam oleo offerentes. hodie enim Dominus apparebit vobis. **5** Tulerunt ergo cuncta quae iusserat Moyses ad ostium tabernaculi: ubi cum omnis multitudo astartet, **6** ait Moyses: Iste est sermo, quem praecepit Dominus: facite, et apparebit vobis gloria eius. **7** Et dixit ad Aaron: Accede ad altare, et immola pro peccato tuo: offer holocaustum, et deprecare pro te et pro populo. cumque mactaveris hostiam populi, ora pro eo, sicut praecepit Dominus. **8** Statimque Aaron accedens ad altare, immolavit vitulum pro peccato suo: **9** cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui: in quo tingens digitum, tetigit cornua altaris, et fudit residuum ad basim eius. **10** Adipemque et renunculos, ac reticulum iecoris, quae sunt pro peccato, adolevit super altare, sicut praeceperat Dominus Moysi: **11** carnes vero et pellem eius extra castra combussit igni. **12** Immolavit et holocausti victimam: obtuleruntque ei filii sui sanguinem eius, quem fudit per altaris circuitum. **13** ipsam etiam hostiam in frusta concisam, cum capite et membris singulis obtulerunt. quae omnia super altare cremavit igni, **14** lotis aqua prius intestinis et pedibus. **15** Et pro peccato populi offerens, mactavit hircum: expiatioque altari, **16** fecit holocaustum, **17** addens in sacrificio libamenta, quae pariter offeruntur, et adolens ea super altare, absque ceremoniis holocausti matutini. **18** Immolavit et bovem atque arietem, hostias pacificas populi: obtuleruntque ei filii sui sanguinem, quem fudit super altare in circuitum. **19** Adipem autem bovis,

et caudam arietis, renunculosque cum adipibus suis, mihi. **14** Pectusculum quoque quod oblatum est, et et reticulum iecoris **20** posuerunt super pectora. armum qui separatus est, edetis in loco mundissimo cumque cremati essent adipes super altare, **21** tu et filii tui, et filiae tuae tecum. tibi enim ac liberis pectora eorum, et armos dextros separavit Aaron, tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum elevans coram Domino, sicut praeceperat Moyses. Israel: **15** eo quod armum et pectus, et adipes qui **22** Et extendens manum ad populum, benedixit ei. cremantur in altari, elevaverunt coram Domino, et Sicque completis hostiis pro peccato, et holocaustis, pertineant ad te, et ad filios tuos lege perpetua, et pacificis, descendit. **23** Ingressi autem Moyses sicut praecepit Dominus. **16** Inter haec, hircum, et Aaron in tabernaculum testimonii, et deinceps qui oblatus fuerat pro peccato, cum quaereret egressi benedixerunt populo. Apparuitque gloria Moyses, exustum reperit: iratusque contra Eleazar Domini omni multitudini: **24** et ecce egressus ignis et Ithamar filios Aaron, qui remanserant, ait: **17** a Domino, devoravit holocaustum, et adipes qui erant super altare. Quod cum vidissent turbae, Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto, quae Sancta sanctorum est, et data vobis laudaverunt Dominum, ruentes in facies suas. ut portetis iniquitatem multitudinis, et rogetis

10 Arreptisque Nadab, et Abiu filii Aaron thuribulis, posuerunt ignem, et incensum desuper, offerentes coram Domino ignem alienum: quod eis praeceptum non erat. **2** Egressusque ignis a Domino, devoravit eos, et mortui sunt coram Domino. **3** Dixitque Moyses ad Aaron: Hoc est quod locutus est Dominus: Sanctificabor in iis, qui appropinquant mihi, et in conspectu omnis populi glorificabor. Quod audiens tacuit Aaron. **4**

Vocatis autem Moyses Misaele, et Elisaphan filiis Oziel, patrui Aaron, ait ad eos: Ite et tollite fratres vestros de conspectu Sanctuarii, et asportate extra castra. **5** Confestimque pergentes, tulerunt eos sicut iacebant, vestitos lineis tunicis, et eiecerunt foras, ut sibi fuerat imperatum. **6** Locutusque est Moyses ad Aaron, et ad Eleazar, et Ithamar filios eius: Capita vestra nolite nudare, et vestimenta nolite scindere, ne forte moriamini, et super omnem coetum oriatur indignatio. Fratres vestri, et omnis domus Israel plangent incendium quod Dominus suscitavit: **7** vos autem non egrediemini forez tabernaculi, alioquin peribitis: clavae quinque sanctaeunctionis est super

peribitis: oleum quippe sanctae unctuoris est super vos. Qui fecerunt omnia iuxta praeceptum Moysi. **8** Dixitque Dominus ad Aaron: **9** Vinum, et omne quod inepti potest, non bibetis tu et filii tui, quando intrabitis in tabernaculum testimonii, ne moriamini: quia praeceptum sempiternum est in generationes vestras. **10** Et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum, inter pollutum et mundum: **11** doceatisque filios Israel omnia legitima mea quae locutus est Dominus ad eos per manum Moysi. **12** Locutusque est Moyses ad Aaron, et ad Eleazar, et Ithamar filios eius, qui erant residui: Tollite sacrificium, quod remansit de oblatione Domini, et comedite illud absque fermento iuxta altare, quia Sanctum sanctorum est. **13** Comedetis autem in loco sancto: quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus Domini, sicut praeceptum est

anete, quae barota carcerum est, et data regis
aut portetis iniuriam multitudinis, et rogetis
pro ea in conspectu Domini, **18** praesertim cum
de sanguine illius non sit illatum intra sancta,
et comedere debueratis eam in Sanctuario, sicut
praeceperunt est mihi? **19** Respondit Aaron: Oblata
est hodie victima pro peccato, et holocaustum
coram Domino: mihi autem accidit quod vides.
quomodo potui comedere eam, aut placere Domino
in ceremoniis mente lugubri? **20** Quod cum audisset
Moses, recepit satisfactionem.

11 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron,
dicens: **2** Dicite filiis Israel: Haec sunt animalia
quae comedere debetis de cunctis animantibus
terrae: **3** Omne quod habet divisam ungulam,
et ruminat in pecoribus, comedetis. **4** Quidquid
autem ruminat quidem, et habet ungulam, sed
non dividit eam, sicut camelus et cetera, non
comedetis illud, et inter immunda reputabitis.
5 Choerogryllus qui ruminat, ungulamque non
dividit, immundus est. **6** Lepus quoque: nam et
pse ruminat, sed ungulam non dividit. **7** Et sus:
qui cum ungulam dividat, non ruminat. **8** horum
caribibus non vescomini, nec cadavera contingatis.

caribus non vesceremini, nec cadavera contingatis,
quia immunda sunt vobis. **9** Haec sunt quae
sunt dignuntur in aquis, et vesci licitum est. Omne quod
habet pinnulas et squamas, tam in mari quam
in fluminibus et stagnis, comedetis. **10** Quidquid
autem pinnulas et squamas non habet eorum quae
in aquis moventur et vivunt, abominabile vobis, **11**
excrendumque erit, carnes eorum non comedetis,
et morticina vitabitis. **12** Cuncta quae non habent
pinnulas et squamas in aquis, polluta erunt. **13**
Haec sunt quae de avibus comedere non debetis,
et vitanda sunt vobis: Aquilam, et gryphem, et
faliaeum, **14** et milvum ac vulturem iuxta genus
suum. **15** et omne corvini generis in similitudinem
suam, **16** struthionem, et noctuam, et larum, et
accipitrem iuxta genus suum: **17** bubonem, et
mergulam, et ibin, **18** et cygnum, et onocrotalum, et

porphyrionem, **19** herodionem, et charadron iuxta in cibum. **42** Quidquid super pectus quadrupes genus suum, upupam quoque, et vespertilionem. **20** graditur, et multos habet pedes, sive per humum Omne de volucribus quod graditur super quattuor trahitur, non comedetis, quia abominabile est. **43** pedes, abominabile erit vobis. **21** Quidquid autem Nolite contaminare animas vestras, nec tangatis ambulat quidem super quattuor pedes, sed habet quidquam eorum, ne immundi sitis. **44** Ego enim longiora retro crura, per quae salit super terram, sum Dominus Deus vester: sancti estote, quia ego **22** comedere debetis, ut est bruchus in genere suo, sanctus sum. Ne polluat animas vestras in omni et attacus atque ophiomachus, ac locusta, singula reptili quod movetur super terram. **45** Ego enim iuxta genus suum. **23** Quidquid autem ex volucribus sum Dominus, qui eduxi vos de Terra Aegypti, ut quattuor tantum habet pedes, execrabilis erit essem vobis in Deum. Sancti eritis, quia ego sanctus vobis: **24** et quicumque morticina eorum tetigerit, sum. **46** Ista est lex animantium ac volucrum, et polluetur, et erit immundus usque ad vesperum: omnis animae viventis, quae movetur in aqua, et **25** si necesse fuerit ut portet quippiam horum reptat in terra, **47** ut differentias noveritis mundi, et mortuum, lavabit vestimenta sua, et immundus immundi, et sciatis quid comedere et quid respire erit usque ad occasum solis. **26** Omne animal quod debeatis.

habet quidem ungulam, sed non dividit eam, nec ruminat, immundum erit: et quidquid tetigerit illud, contaminabitur. **27** Quod ambulat super manus ex cunctis animantibus, quae incedunt quadrupedia, immundum erit: qui tetigerit morticina eorum, polluetur usque ad vesperum. **28** Et qui portaverit huiuscmodi cadavera, lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum: quia omnia haec immunda sunt vobis. **29** Haec quoque inter polluta reputabuntur de his, quae moventur in terra, mustela et mus et crocodilus, singula iuxta genus suum, **30** mygale, et chamaeleon, et stellio, et lacerta, et talpa: **31** omnia haec immunda sunt. Qui tetigerit morticina eorum, immundus erit usque ad vesperum: **32** et super quod ceciderit quidquam de morticinis eorum, polluetur tam vas ligneum et vestimentum, quam pelles et cilicia: et in quocumque fit opus, tingentur aqua, et polluta erunt usque ad vesperum, et sic postea mundabuntur. **33** Vas autem fictile, in quod horum quidquam intro cecidit, polluetur, et idcirco frangendum est. **34** Omnis cibus, quem comedetis, si fusa fuerit super eum aqua, immundus erit: et omne liquens quod bibitur de universo vase, immundum erit. **35** Et quidquid de morticinis huiuscmodi ceciderit super illud, immundum erit: sive clibani, sive chytropodes, destruentur, et immundi erunt. **36** Fontes vero et cisternae, et omnis aquarum congregatio munda erit. Qui morticinum eorum tetigerit, polluetur. **37** Si ceciderit super semen, non polluet eam. **38** Si autem quispiam aqua semen perfuderit, et postea morticinum tacta fuerit, illoco polluetur. **39** Si mortuum fuerit animal, quod licet vobis comedere, qui cadaver eius tetigerit, immundus erit usque ad vesperum: **40** et qui comedet ex eo quippiam, sive portaverit; lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum. **41** Omne quod reptat super terram, abominabile erit, nec assumetur

12 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

Loquere filii Israel, et dices ad eos: Mulier, si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit septem diebus iuxta dies separationis menstruae. **3** Et die octavo circumcidetur infantulus: **4** ipsa vero triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suae. Omne sanctum non tanget, nec ingredietur in Sanctuarium, donec impleantur dies purificationis suae. **5** Sin autem feminam pepererit, immunda erit duabus hebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui, et sexaginta sex diebus manebit in sanguine purificationis suae. **6** Cumque expleti fuerint dies purificationis suae, pro filio, sive pro filia, deferet agnum anniculum in holocaustum, et pullum columbae sive turturem pro peccato, ad ostium tabernaculi testimonii, et tradet sacerdoti **7** qui offeret illa coram Domino, et orabit pro ea, et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui. ista est lex parientis masculum aut feminam. **8** Quod si non invenerit manus eius, nec potuerit offerre agnum, sumet duos turtures vel duos pullos columbarum, unum in holocaustum, et alterum pro peccato. orabitque pro ea sacerdos, et sic mundabitur.

13 Locutusque est Dominus ad Moysen, et Aaron,

dicens: **2** Homo, in cuius cute et carne ortus fuerit diversus color sive pustula, aut quasi lucens quippiam, id est plaga leprae, adducetur ad Aaron sacerdotem, vel ad unum quemlibet filiorum eius. **3** Qui cum viderit lepram in cute, et pilos in album mutatos colorem. ipsamque speciem leprae humiliorem cute et carne reliqua; plaga leprae est, et ad arbitrium eius separabitur. **4** Sin autem lucens candor fuerit in cute, nec humilior carne reliqua, et pilis coloris pristini, recludet eum sacerdos septem diebus, **5** et considerabit die septimo: et siquidem lepra ultra non creverit,

nec transierit in cute priores terminos, rursum Sin autem viderit locum maculae aequalem vicinae recludet eum septem diebus aliis. **6** Et die septimo carni, et capillum nigrum: recludet eum septem contemplabitur: si obscurior fuerit lepra, et non diebus, **32** et die septimo intuebitur. Si non creverit creverit in cute, mundabit eum, quia scabies est: macula, et capillus sui coloris est, et locus plague lavabitque homo vestimenta sua, et mundus erit. **7** carni reliquae aequalis: **33** radetur homo absque Quod si postquam a sacerdote visus est, et redditus loco maculae, et includetur septem diebus aliis. munditiae, iterum lepra creverit; adducetur ad eum, **34** Si die septimo visa fuerit stetisse plaga in loco **8** et immunditiae condemnabitur. **9** Plaga leprae suo, nec humilior carne reliqua, mundabit eum, si fuerit in homine, adducetur ad sacerdotem, lotisque vestibus suis mundus erit. **35** Sin autem **10** et videbit eum. Cumque color albus in cute post emundationem rursus creverit macula in cute, fuerit, et capillorum mutaverit aspectum, ipsa **36** non quaeret amplius utrum capillus in flavum quoque caro viva apparuerit: **11** lepra vetustissima colorem sit commutatus, quia aperte immundus est. iudicabitur, atque inolita cuti. Contaminabit itaque **37** Porro si steterit macula, et capilli nigri fuerint, eum sacerdos, et non recludet, quia perspicuae noverit hominem sanatum esse, et confidenter eum immunditiae est. **12** Sin autem effluerit discurrens pronunciet mundum. **38** Vir, sive mulier, in cuius lepra in cute, et operuerit omnem carnem a capite cute candor apparuerit, **39** intuebitur eos sacerdos. usque ad pedes, quidquid sub aspectum oculorum si deprehenderit subobscurum alborem lucere in cadit, **13** considerabit eum sacerdos, et teneri lepra cute, sciat non esse lepram, sed maculam coloris mundissima iudicabit: eo quod omnis in candorem candidi, et hominem mundum. **40** Vir, de cuius versa sit, et idcirco homo mundus erit. **14** Quando capite capilli fluunt, calvus et mundus est: **41** et si a vero caro vivens in eo apparuerit, **15** tunc sacerdotis fronte ceciderint pili, recalvaster et mundus est. **42** iudicio polluetur, et inter immundos reputabitur. Sin autem in calvitio sive in recalvatione albus vel caro enim viva si lepra aspergitur, immunda est. **16** rufus color fuerit exortus, **43** et hoc sacerdos viderit, Quod si rursum versa fuerit in alborem, et totum condemnabit eum haud dubiae leprae, quae orta hominem operuerit, **17** considerabit eum sacerdos, est in calvitio. **44** Quicumque ergo maculatus fuerit et mundum esse decernet. **18** Caro autem et cutis lepra, et separatus est ad arbitrium sacerdotis, **45** in qua ulcus natum est et sanatum, **19** et in loco habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os ueste hulceris cicatrix alba apparuerit, sive subrufa, contectum, contaminatum ac sordidum se clamabit. adducetur homo ad sacerdotem: **20** qui cum viderit **46** Omni tempore quo leprosus est, et immundus, locum leprae humiliorem carne reliqua, et pilos solus habitabit extra castra. **47** Vestis lanae sive versos in candorem, contaminabit eum: plaga enim linea, quae lepram habuerit **48** in stamine atque leprae orta est in hulcere. **21** Quod si pilus coloris subtegmne, aut certe pellis, vel quidquid ex pelle est pristini, et cicatrix subobscura, et vicina carne confectum est, **49** si alba vel rufa macula fuerit non est humilior, recludet eum septem diebus. **22** infecta, lepra reputabitur, ostendeturque sacerdoti. et si quidem creverit, adiudicabit eum leprae. **23** **50** qui consideratam recludet septem diebus: **51** sin autem steterit in loco suo, hulceris est cicatrix, et die septimo rursus aspiciens si deprehenderit et homo mundus erit. **24** Caro autem et cutis, quam crevisse, lepra perseverans est: pollutum iudicabit ignis exusserit, et sanata albam sive rufam habuerit vestimentum, et omne in quo fuerit inventa: **52** et cicatricem, **25** considerabit eam sacerdos, et ecce idcirco comburetur flammis. **53** Quod si eam viderit versa est in alborem, et locus eius reliqua cute est non crevisse, **54** praecipiet, et lavabunt id, in quo humilior: contaminabit eum, quia plaga leprae in lepra est, recludetque illud septem diebus aliis. cicatrice orta est. **26** Quod si pilorum color non fuerit **55** Et cum viderit faciem quidem pristinam non immutatus, nec humilior plaga carne reliqua, et reversam, nec tamen crevisse lepram, immundum ipsa leprae species fuerit subobscura, recludet eum iudicabit, et igne comburet, eo quod infusa sit septem diebus, **27** et die septimo contemplabitur: si in superficie vestimenti vel per totum, lepra. **56** creverit in cute lepra, contaminabit eum. **28** sin Sin autem obscurior fuerit locus leprae, postquam autem in loco suo candor steterit non satis clarus, vestis est lota, abrumpet eum, et a solido dividet. plaga combustionis est, et idcirco mundabitur, quia **57** Quod si ultra apparuerit in his locis, quae prius cicatrix est combusturae. **29** Vir, sive mulier, in immaculata erant, lepra volatilis et vaga: debet cuius capite vel barba germinaverit lepra, videbit igne comburi. **58** si cessaverit, lavabit aqua ea, eos sacerdos. **30** et si quidem humilior fuerit locus quae pura sunt, secundo, et munda erunt. **59** Ista carne reliqua, et capillus flavus, solitoque subtilior; est lex leprae vestimenti lanei et linei, staminis, contaminabit eos, quia lepra capit is ac barbae est. **31**

atque subtegminis, omnisque supellectilis pelliceae, quomodo mundari debeat, vel contaminari.

14 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Hic est ritus leprosi, quando mundandus est: Adducetur ad sacerdotem: **3** qui egressus de castris, cum invenerit lepram esse mundatam, **4** praecipiet ei, qui purificatur, ut offerat duos passeress vivos pro se, quibus vesci licitum est, et lignum cedrinum, vermiculumque et hyssopum. **5** et unum ex passeribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viventes: **6** alium autem vivum cum ligno cedrino, et coco et hyssopo, tinget in sanguine passeris immolati, **7** quo asperget illum, qui mundandus est, septies, ut iure purgetur: et dimittet passerem vivum, ut in agrum avolet. **8** Cumque laverit homo vestimenta sua, radet omnes pilos corporis, et lavabitur aqua: purificatusque ingredietur castra, ita dumtaxat ut maneat extra tabernaculum suum septem diebus, **9** et die septimo radet capillos capitinis, barbamque et supercilia, ac totius corporis pilos. Et lotis rursum vestibus et corpore, **10** die octavo assumet duos agnos immaculatos, et ovem anniculam absque macula, et tres decimas similae in sacrificium, quae conspersa sit oleo, et seorsum olei sextarium. **11** Cumque sacerdos purificans hominem, statuerit eum, et haec omnia coram Domino in ostio tabernaculi testimonii, **12** tollet agnum, et offeret eum pro delicto, oleique sextarium, et oblati ante Dominum omnibus, **13** immolabit agnum, ubi solet immolari hostia pro peccato, et holocaustum, id est, in loco sancto. Sicut enim pro peccato, ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia: Sancta sanctorum est. **14** Assumensque sacerdos de sanguine hostiae, quae immolata est pro delicto, ponet super extremum auriculae dextrae eius qui mundatur, et super pollices manus dextrae et pedis: **15** et de olei sextario mittet in manum suam sinistram, **16** tingetque digitum dextrum in eo, et asperget coram Domino septies. **17** quod autem reliquum est olei in laeva manu, fundet super extremum auriculae dextrae eius qui mundatur, et super pollices manus ac pedis dextri, et super sanguinem qui effusus est pro delicto, **18** et super caput eius. **19** Rogabitque pro eo coram Domino, et faciet sacrificium pro peccato. tunc immolabit holocaustum, **20** et ponet illud in altari cum libamentis suis, et homo rite mundabitur. **21** Quod si pauper est, et non potest manus eius invenire quae dicta sunt, pro delicto assumet agnum ad oblationem, ut roget pro eo sacerdos, decimamque partem similae conspersae oleo in sacrificium, et olei sextarium, **22** duosque turtures sive duos pullos columbae, quorum unus sit pro peccato, et alter in holocaustum: **23** offeretque ea die octavo purificationis suae sacerdoti, ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino. **24** qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei, levabit simul: **25** immolatoque agno, de sanguine eius ponet super extremum auriculae dextrae illius qui mundatur, et super pollices manus eius ac pedis dextri: **26** olei vero partem mittet in manum suam sinistram, **27** in quo tingens digitum dextrae manus asperget septies coram Domino: **28** tangetque extremum dextrae auriculae illius qui mundatur, et pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto: **29** reliquam autem partem olei, quae est in sinistra manu, mittet super caput purificati, ut placet pro eo Dominum: **30** et turtarem sive pullum columbae offeret, **31** unum pro delicto, et alterum in holocaustum cum libamentis suis. **32** Hoc est sacrificium leprosi, qui habere non potest omnia in emundationem sui. **33** Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **34** Cum ingressi fueritis Terram Chanaan, quam ego dabo vobis in possessionem, si fuerit plaga leprae in aedibus, **35** ibit cuius est domus, nuncians sacerdoti, et dicet: Quasi plaga leprae videtur mihi esse in domo mea. **36** At ille praecipiet ut efferant universa de domo, priusquam ingrediatur eam, et videat utrum leprosa sit, ne immunda fiant omnia quae in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret lepram domus: **37** et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes, et humiliores superficie reliqua, **38** egreditur ostium domus, et statim claudet illam septem diebus. **39** Reversusque die septimo, considerabit eam. si invenerit crevisse lepram, **40** iubebit erui lapides in quibus lepra est, et proiici eos extra civitatem in locum immundum: **41** domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum, et spargi pulverem rasurae extra urbem in locum immundum, **42** lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerint, et luto alio liniri domum. **43** Sin autem postquam eruti sunt lapides, et pulvis elatus, et alia terra lita, **44** ingressus sacerdos viderit reversam lepram, et parietes respersos maculis, lepra est perseverans, et immunda domus: **45** quam statim destruent, et lapides eius ac ligna, atque universum pulverem proiicient extra oppidum in locum immundum. **46** Qui intraverit domum quando clausa est, immundus erit usque ad vesperum: **47** et qui dormierit in ea, et comedenter quippiam, lavabit vestimenta sua. **48** Quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo, postquam denuo lita fuerit, purificabit eam redditia sanitate: **49** et in purificatione eius sumet

duos passeris, lignumque cedrinum, et vermiculum de quo egreditur semen coitus, lavabit aqua omne atque hyssopum: 50 et immolato uno passere in vase corpus suum: et immundus erit usque ad vesperum. fictili super aquas vivas, 51 tollet lignum cedrinum, 17 Vestem et pellem, quam habuerit, lavabit aqua, et hyssopum, et coccum et passerem vivum, et et immunda erit usque ad vesperum. 18 Mulier, tinget omnia in sanguine passeris immolati, atque cum qua coierit, lavabit aqua, et immunda erit in aquis viventibus, et asperget domum septies, 52 usque ad vesperum. 19 Mulier, quae redeunte purificabitque eam tam in sanguine passeris quam mense patitur fluxum sanguinis, septem diebus in aquis viventibus, et in passere vivo, lignoque separabitur. 20 Omnis qui tetigerit eam, immundus cedrino et hyssopo atque vermiculo. 53 Cumque erit usque ad vesperum: 21 et in quo dormierit dimiserit passerem avolare in agrum libere, orabit vel sederit diebus separationis sua, polluetur pro domo, et iure mundabitur. 54 Ista est lex 22 Qui tetigerit lectum eius, lavabit vestimenta omnis leprae et percussurae, 55 leprae vestium et sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad domorum, 56 cicatricis et erumpentium papularum, vesperum. 23 Omne vas, super quod illa sederit, lucentis maculae, et in varias species, coloribus immutatis, 57 ut possit sciri quo tempore mundum quisquis attigerit, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, pollutus erit usque ad vesperum. 24 Si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis, immundus erit septem diebus: et omne stratum, in quo dormierit, polluetur. 25 Mulier, quae patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali, vel quae post menstruum sanguinem fluere non cessat, quamdiu subiacet huic passioni, immunda erit quasi sit in tempore menstruo. 26 omne stratum, in quo dormierit, et vas in quo sederit, pollutum erit. 27 quicumque tetigerit eam, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperam. 28 Si steterit sanguis, et fluere cessaverit, numerabit septem dies purificationis sua: 29 et die octavo offeret pro se sacerdoti duos turtures, aut duos pullos columbarum ad ostium tabernaculi testimonii: 30 qui unum faciet pro peccato, et alterum in holocaustum, rogabitque pro ea coram Domino, et pro fluxu immunditiae eius. 31 Docebitis ergo filios Israel ut caveant immunditias, et non moriantur in sordibus suis, cum polluerint tabernaculum meum quod est inter eos. 32 Ista est lex eius, qui patitur fluxum seminis, et qui polluitur coitu, 33 et quae menstruis temporibus separatur, vel quae iugi fluit sanguine, et hominis, qui dormierit cum ea.

15 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: 2 Loquimini filiis Israel, et dicite eis: Vir, qui patitur fluxum seminis, immundus erit. 3 Et tunc iudicabitur huic vitio subiacere, cum per singula momenta adhaeserit carni eius, atque concreverit foedus humor. 4 Omne stratum, in quo dormierit, immundum erit, et ubicumque sederit. 5 Si quis hominum tetigerit lectum eius, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. 6 Si sederit ubi ille sederat, et ipse lavabit vestimenta sua: et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. 7 Qui tetigerit carnem eius, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. 8 Si salivam huiuscmodi homo iecerit super eum qui mundus est, lavabit vestimenta sua: et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. 9 Sagma, super quod sederit, immundum erit: 10 et quidquid sub eo fuerit, qui fluxum seminis patitur, pollutum erit usque ad vesperum. Qui portaverit horum aliquid, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. 11 Omnis, quem tetigerit qui talis est, non lotis ante manibus, lavabit vestimenta sua: et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. 12 Vas fictile quod tetigerit, confringetur: vas autem ligneum lavabitur aqua. 13 Si sanatus fuerit qui huiuscmodi sustinet passionem, numerabit septem dies post emundationem sui, et lotis vestibus et toto corpore in aquis viventibus, erit mundus. 14 Die autem octavo sumet duos turtures, aut duos pullos columbae, et veniet in conspectum Domini ad ostium tabernaculi testimonii, dabitque eos sacerdoti. 15 qui faciet unum pro peccato, et alterum in holocaustum: rogabitque pro eo coram Domino, ut emundetur a fluxi seminis sui. 16 Vir

16 Locutusque est Dominus ad Moysen post mortem duorum filiorum Aaron, quando offerentes ignem alienum imperfecti sunt: 2 et praecipit ei, dicens: Loquere ad Aaron fratrem tuum, ne omni tempore ingrediatur Sanctuarium, quod est intra velum coram propitiatorio quo tegitur arca, ut non moriatur (quia in nube apparebo super oraculum) 3 nisi haec ante fecerit: Vitulum pro peccato offeret, et arietem in holocaustum. 4 Tunica linea vestietur, feminalibus lineis verenda celabit: accingetur zona linea, cedarim lineam imponet capiti: haec enim vestimenta sunt sancta: quibus cunctis, cum lotus fuerit, induetur. 5 Suscipietque

ab universa multitudine filiorum Israel duos hircos ingredietur in castra. **27** Vitulum autem et hircum, pro peccato, et unum arietem in holocaustum. **6** qui pro peccato fuerant immolati, et quorum Cumque obtulerit vitulum, et oraverit pro se et pro sanguis illatus est in Sanctuarium ut expiatio domo sua, **7** duos hircos stare faciet coram Domino completeretur, asportabant foras castra, et comburent in ostio tabernaculi testimonii: **8** mittensque super igni tam pelles quam carnes eorum ac fimum: **28** utrumque sortem, unam Domino, alteram capro et quicunque combusserit ea, lavabit vestimenta emissario: **9** cuius exierit sors Domino, offeret illum sua, et carnem aqua, et sic ingredietur in castra. **29** pro peccato: **10** cuius autem in caprum emissarium, Eritque vobis hoc legitimum sempiternum: Mense statuet eum vivum coram Domino, ut fundat preces septimo, decima die mensis affligitis animas vestras, super eo, et emittat eum in solitudinem. **11** His nullumque opus facietis, sive indigena, sive advena rite celebratis, offeret vitulum et rogans pro se et qui peregrinatur inter vos. **30** In hac die expiatio pro domo sua, immolabit eum: **12** assumptoque erit vestri, atque mundatio ab omnibus peccatis thuribulo, quod de prunis altaris impleverit, et vestris: coram Domino mundabimini. **31** sabbatum hauriens manu compositum thymiana in incensum, enim requietionis est, et affligitis animas vestras ultra velum intrabit in Sancta: **13** ut positis super religione perpetua. **32** Expiabit autem sacerdos, ignem aromatibus, nebula eorum et vapor operiat qui unctus fuerit, et cuius manus initiaae sunt ut oraculum, quod est supra testimonium, et non sacerdotio fungatur pro patre suo: indueturque stola moriatur. **14** Tollet quoque de sanguine vituli, linea et vestibus sanctis, **33** et expiabit Sanctuarium et asperget digito septies contra propitiatorium et tabernaculum testimonii atque altare, sacerdotes ad orientem. **15** Cumque mactaverit hircum pro quoque et universum populum. **34** Eritque vobis peccato populi, inferet sanguinem eius intra velum, hoc legitimum sempiternum, ut oretis pro filiis sicut praeceptum est de sanguine vituli, ut aspergat Israel, et pro cunctis peccatis eorum semel in anno. e regione oraculi, **16** et expiet Sanctuarium ab Fecit igitur sicut praeceperat Dominus Moysi. immunditiis filiorum Israel, et a praevaricationibus eorum, cunctisque peccatis. Iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii, quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum. **17** Nullus hominum sit in tabernaculo quando pontifex Sanctuarium ingreditur, ut roget pro se et pro domo sua, et pro universo coetu Israel donec egrediatur. **18** Cum autem exierit ad altare quod coram Domino est, oret pro se, et sumptum sanguinem vituli atque hirci fundat super cornua eius per gyrum: **19** aspergensque digito septies, expiet, et sanctificet illud ab immunditiis filiorum Israel. **20** Postquam emundaverit Sanctuarium, et tabernaculum, et altare, tunc offerat hircum viventem: **21** et posita utraque manu super caput eius, confiteatur omnes iniquitates filiorum Israel, et universa delicta atque peccata eorum: quae imprecans capitii eius, emittet illum per hominem paratum, in desertum. **22** Cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam, et dimissus fuerit in deserto, **23** revertetur Aaron in tabernaculum testimonii, et depositis vestibus, quibus prius indutus erat cum intraret Sanctuarium, relictisque ibi, **24** lavabit carnem suam in loco sancto, indueturque vestibus suis. Et postquam egressus obtulerit holocaustum suum ac plebis, rogabit tam pro se quam pro populo: **25** et adipem, qui oblatus est pro peccatis, adolebit super altare. **26** ille vero, qui dimiserit caprum emissarium, lavabit vestimenta sua et corpus aqua, et sic

17 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere Aaron et filii eius, et cunctis filiis Israel, dicens ad eos: Iste est sermo quem mandavit Dominus, dicens: **3** Homo quilibet de domo Israel, si occiderit bovem aut ovem, sive capram in castris vel extra castra, **4** et non obtulerit ad ostium tabernaculi oblationem Domino, sanguinis reus erit: quasi si sanguinem fuderit, sic peribit de medio populi sui. **5** Ideo sacerdoti offerre debent filii Israel hostias suas, quas occident in agro, ut sanctificantur Domino ante ostium tabernaculi testimonii, et immolent eas hostias pacificas Domino. **6** Fundetque sacerdos sanguinem super altare Domini ad ostium tabernaculi testimonii, et adolebit adipem in odorem suavitatis Domino: **7** et nequaquam ultra immolabunt hostias suas daemonibus, cum quibus forniciati sunt. Legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum. **8** Et ad ipsos dices: Homo de domo Israel, et de advenis, qui peregrinantur apud vos, qui obtulerit holocaustum sive victimam, **9** et ad ostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam, ut offeratur Domino, interibit de populo suo. **10** Homo quilibet de domo Israel, et de advenis qui peregrinantur inter vos, si comedenter sanguinem, obfirmabo faciem meam contra animam illius, et disperdam eam de populo suo, **11** quia anima carnis in sanguine est: et ego dedi illum vobis, ut super altare in eo expietis pro animabus vestris, et sanguis pro animae piacula sit. **12** Idcirco dixi

filiis Israel: Omnis anima ex vobis non comedet adhuc illa vivente. **19** Ad mulierem, quae patitur sanguinem, nec ex advenis, qui peregrinantur menstrua, non accedes, nec revelabis foeditatem apud vos. **13** Homo quicumque de filiis Israel, eius. **20** Cum uxore proximi tui non coibis, nec et de advenis, qui peregrinantur apud vos, si seminis commixtione maculaberis. **21** De semine venatione, atque aucupio ceperit feram vel avem, tuo non dabis ut consecretur idolo Moloch, nec quibus vesci licitum est, fundat sanguinem eius, et pollues nomen Dei tui. Ego Dominus. **22** Cum operiat illum terra. **14** Anima enim omnis carnis masculo non commiscearis coitu femineo, quia in sanguine est: unde dixi filiis Israel: Sanguinem abominatio est. **23** Cum omni pecore non coibis, universae carnis non comedetis, quia anima carnis nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet in sanguine est: et quicumque comederit illum, iumento, nec miscerbit ei: quia scelus est. **24** Nec interibit. **15** Anima, quae comederit morticinum, vel polluamini in omnibus his, quibus contaminatae captum a bestia, tam de indigenis, quam de advenis, sunt universae gentes, quas ego eiiciam ante lavabit vestimenta sua et semetipsum aqua, et conspectum vestrum, **25** et quibus polluta est terra: contaminatus erit usque ad vesperum: et hoc ordine mundus fiet. **16** Quod si non laverit vestimenta sua et corpus, portabit iniuriam suam.

18 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2**

Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Ego Dominus Deus vester: **3** iuxta consuetudinem Terrae Aegypti, in qua habitastis, non facietis: et iuxta morem Regionis Chanaan, ad quam ego introducturus sum vos, non agetis, nec in legitimis eorum ambulabitis. **4** Facietis iudicia mea, et pracepta mea servabitis, et ambulabitis in eis. ego Dominus Deus vester. **5** Custodite leges meas atque iudicia, quae faciens homo, vivet in eis. Ego Dominus. **6** Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet, ut revelet turpitudinem eius. Ego Dominus. **7** Turpitudinem patris tui et turpitudinem matris tuae non discooperies: mater tua est. non revelabis turpitudinem eius. **8** Turpitudinem uxoris patris tui non discooperies: turpitude enim patris tui est. **9** Turpitudinem sororis tuae ex patre, sive ex matre, quae domi vel foris genita est, non revelabis. **10** Turpitudinem filiae filii tui vel neptis ex filia non revelabis: quia turpitude tua est. **11** Turpitudinem filiae uxoris patris tui, quam peperit patri tuo, et est soror tua, non revelabis. **12** Turpitudinem sororis patris tui non discooperies: quia caro est patris tui. **13** Turpitudinem sororis matris tuae non revelabis, eo quod caro sit matris tuae. **14** Turpitudinem patrui tui non revelabis, nec accedes ad uxorem eius, quae tibi affinitate coniungitur. **15** Turpitudinem nurus tuae non revelabis, quia uxor filii tui est, nec discooperies ignominiam eius. **16** Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis: quia turpitude fratris tui est. **17** Turpitudinem uxoris tuae et filiae eius non revelabis. Filiam filii eius, et filiam filiae illius non sumes, ut reveles ignominiam eius: quia caro illius sunt, et talis coitus incestus est. **18** Sororem uxoris tuae in pellicatum illius non accipies, nec revelabis turpitudinem eius

nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet in sanguine est: et quicumque comederit illum, iumento, nec miscerbit ei: quia scelus est. **24** Nec interibit. **15** Anima, quae comederit morticinum, vel polluamini in omnibus his, quibus contaminatae captum a bestia, tam de indigenis, quam de advenis, sunt universae gentes, quas ego eiiciam ante lavabit vestimenta sua et semetipsum aqua, et conspectum vestrum, **25** et quibus polluta est terra: cuius ego scelera visitabo, ut evomat habitatores suos. **26** Custodite legitima mea atque iudicia, et non faciatis ex omnibus abominationibus istis, tam indigena quam colonus qui peregrinantur apud vos.

27 Omnes enim execrationes istas fecerunt accolae terrae qui fuerunt ante vos, et polluerunt eam. **28** Cavete ergo ne et vos similiter evomat, cum paria feceritis, sicut evomuit gentem, quae fuit ante vos.

29 Omnis anima, quae fecerit de abominationibus his quippiam, peribit de medio populi sui. **30** Custodite mandata mea. Nolite facere quae fecerunt hi qui fuerunt ante vos, et ne polluamini in eis. Ego Dominus Deus vester.

19 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2**

Loquere ad omnem coetum filiorum Israel, et dices ad eos: Sancti estote, quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester. **3** Unusquisque patrem suum, et matrem suam timeat. Sabbathum mea custodite. Ego Dominus Deus vester. **4** Nolite converti ad idola, nec deos conflatis faciatis vobis. Ego Dominus Deus vester. **5** Si immolaveritis hostiam pacificorum Domino ut sit placabilis, **6** eo die quo fuerit immolata, comedetis eam, et die altero: quidquid autem residuum fuerit in diem tertium, igne comburetis. **7** Si quis post biduum comederit ex ea, profanus erit, et impietas reus: **8** portabitque iniuriam suam, quia sanctum Domini polluit, et peribit anima illa de populo suo. **9** Cumque messueris segetes terrae tuae, non tonderebis usque ad solum superficiem terrae: nec remanentes spicas colliges. **10** Neque in vinea tua racemos et grana decidentia congregabis, sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes. ego Dominus Deus vester. **11** Non facietis furtum. Non mentimini, nec decipiet unusquisque proximum suum. **12** Non periurabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui. ego Dominus. **13** Non facies calumniam proximo tuo, nec vi opprimes eum. Non morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane. **14** Non maledices surdo,

nec coram caeco pones offendiculum: sed timebis Dominum Deum tuum, quia ego sum Dominus. **15** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Non facies quod iniquum est, nec iniuste iudicabis. Israel, et de advenis, qui habitant in Israel, si Non consideres personam pauperis, nec honores quis dederit de semine suo idolo Moloch, morte vultum potentis. Iuste iudica proximo tuo. **16** Non moriatur: populus terrae lapidabit eum. **3** Et ego eris criminator, nec susurro in populo. Non stabis ponam faciem meam contra illum: succidamque contra sanguinem proximi tui. ego Dominus. **17** Non eum de medio populi sui, eo quod dederit de semine oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publice argue suo Moloch, et contaminaverit Sanctuarium meum, eum, ne habeas super illo peccatum. **18** Non quaeras ac polluerit nomen sanctum meum. **4** Quod si ultionem, nec memor eris iniuriae civium tuorum. negligens populus terrae, et quasi parvipendens Diliges amicum tuum sicut te ipsum. ego Dominus. imperium meum, dimiserit hominem qui dedit de **19** Leges meas custodite. Iumentum tuum non facies semine suo Moloch, nec voluerit eum occidere: **5** coire cum alterius generis animantibus. Agrum ponam faciem meam super hominem illum, et super tuum non seres diverso semine. Veste, quae ex cognationem eius, succidamque et ipsum, et omnes duobus texta est, non indueris. **20** Homo si dormierit qui consenserunt ei ut fornicarentur cum Moloch, cum muliere coitu seminis, quae sit ancilla etiam de medio populi sui. **6** Anima, quae declinaverit nobilis, et tamen pretio non redempta, nec libertate ad magos et ariolos, et fornicata fuerit cum eis, donata: vapulabunt ambo, et non morientur, quia ponam faciem meam contra eam, et interficiam non fuit libera. **21** pro delicto autem suo offeret illam de medio populi sui. **7** Sanctificamini et Domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem: estote sancti, quia ego sum Dominus Deus vester. **8** **22** orabitque pro eo sacerdos, et pro peccato eius Custodite praecepta mea, et facite ea: Ego Dominus coram Domino, et repropitiabitur ei, dimitteturque qui sanctifico vos. **9** Qui maledixerit patri suo, aut peccatum. **23** Quando ingressi fueritis terram, matre, morte moriatur: sanguis eius sit super eum. et plantaveritis in ea ligna pomifera, auferitis **10** Si moechatus quis fuerit cum uxore alterius, praeputum eorum: poma, quae germinant, immunda et adulterium perpetraverit cum coniuge proximi erunt vobis, nec edetis ex eis. **24** Quarto autem sui, morte moriantur et moechus et adultera. **11** anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis Qui dormierit cum noverca sua, et revelaverit Domino. **25** Quinto autem anno comedetis fructus, ignominiam patris sui, morte moriantur ambo: congregantes poma quae proferunt. ego Dominus sanguis eorum sit super eos. **12** Si quis dormierit Deus vester. **26** Non comedetis cum sanguine. Non cum nuru sua, uterque moriatur, quia scelus operati augrabimini, nec observabitis somnia. **27** Neque in sunt: sanguis eorum sit super eos. **13** Qui dormierit rotundum attondebitis comam: nec radetis barbam. cum masculo coitu femaleo, uterque operatus est **28** Et super mortuo non incidetis carnem vestram, nefas, morte moriantur: sit sanguis eorum super neque figuram aliquas, aut stigmata facietis vobis. eos. **14** Qui supra uxorem filiam, duxerit matrem ego Dominus. **29** Ne prostituas filiam tuam, ne eius, scelus operatus est: vivus ardebit cum eis, nec contaminetur terra, et impleatur piacula. **30** Sabbata permanebit tantum nefas in medio vestri. **15** Qui mea custodite, et Sanctuarium meum metuite. cum iumento et pecore coierit, morte moriatur: ego Dominus. **31** Non declinetis ad magos, nec pecus quoque occidite. **16** Mulier, quae succubuerit ab ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per cuilibet iumento, simul interficietur cum eo: sanguis eos. ego Dominus Deus vester. **32** Coram cano eorum sit super eos. **17** Qui acceperit sororem capite consurge, et honora personam senis: et suam filiam patris sui, vel filiam matris suea, et time Dominum Deum tuum. ego sum Dominus. **33** viderit turpitudinem eius, illaque consperxerit fratris Si habitaverit advena in terra vestra, et moratus ignominiam: nefariam rem operati sunt: occidentur fuerit inter vos, non exprobretis ei: **34** sed sit in conspectu populi sui, eo quod turpitudinem inter vos quasi indigena: et diligetis eum quasi suam mutuo revelaverint, et portabunt iniquitatem vosmetipsos: fuistis enim et vos advenae in Terra suam. **18** Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo, Aegypti. ego Dominus Deus vester. **35** Nolite facere et revelaverit turpitudinem eius, ipsaque aperuerit iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in fontem sanguinis sui, interficietur ambo de medio mensura. **36** Statera iusta, et aequa sint pondera, populi sui. **19** Turpitudinem materterae, et amitiae iustus modius, aequusque sextarius. ego Dominus tuae non discooperies: qui hoc fecerit, ignominiam Deus vester, qui eduxi vos de Terra Aegypti. **37** carnis suae nudavit, portabunt ambo iniquitatem Custodite omnia praecepta mea, et universa iudicia, suam. **20** Qui coierit cum uxore patrui, vel avunculi et facite ea. ego Dominus.

portabunt ambo peccatum suum: absque liberis gentis sua: quia ego Dominus qui sanctifico eum. morientur. **21** Qui duxerit uxorem fratris sui, rem **16** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **17** facit illicitam, turpitudinem fratris sui revelavit: Loquere ad Aaron: Homo de semine tuo per familias absque liberis erunt. **22** Custodite leges meas, atque qui habuerit maculam, non offeret panes Deo suo, iudicia, et facite ea: ne et vos evomat terra quam **18** nec accedet ad ministerium eius: si caecus fuerit, intraturi estis et habitaturi. **23** Nolite ambulare si claudus, si vel parvo vel grandi, vel torto naso, **19** in legitimis nationum, quas ego expulsurus sum si fracto pede, si manu, **20** si gibbus, si lippus, si ante vos. Omnia enim haec fecerunt, et abominatus albuginem habens in oculo, si iugem scabiem, si sum eas. **24** Vobis autem loquor: Possidete terram impetiginem in corpore, vel herniosus. **21** Omnis eorum, quam dabo vobis in hereditatem, terram qui habuerit maculam de semine Aaron sacerdotis, fluentem lacte et melle. ego Dominus Deus vester, non accedet offerre hostias Domino, nec panes Deo qui separavi vos a ceteris populis. **25** Separate ergo suo: **22** vescetur tamen panibus, qui offeruntur in et vos iumentum mundum ab immundo, et avem Sanctuario, **23** ita dumtaxat, ut intra velum non mundum ab immunda: ne polluatis animas vestras ingrediatur, nec accedat ad altare, qui maculam in pecore, et avibus, et cunctis quae moventur in habet, et contaminare non debet Sanctuarium terra, et quae vobis ostendi esse polluta. **26** Eritis meum. Ego Dominus qui sanctifico eos. **24** Locutus mihi sancti, quia sanctus sum ego Dominus, et est ergo Moyses ad Aaron, et ad filios eius, et ad separavi vos a ceteris populis, ut essetis mei. **27** Vir, ommem Israel cuncta quae fuerant sibi imperata. sive mulier, in quibus pythonicus, vel divinationis fuerit spiritus, morte moriantur. lapidibus obruent eos: sanguis eorum sit super illos.

21 Dixit quoque Dominus ad Moysen: Loquere ad sacerdotes filios Aaron, et dices ad eos: Ne contaminetur sacerdos in mortibus civium suorum, **2** nisi tantum in consanguineis, ac propinquis, id est, super patre et matre, et filio, et filia, fratre quoque, **3** et sorore virgine quae non est nupta viro: **4** sed nec in principe populi sui contaminabitur. **5** Non radent sacerdotes caput, nec barbam, neque in carnibus suis facient incisuras. **6** Sancti erunt Deo suo, et non polluant nomen eius: incensum enim Domini, et panes Dei sui offerunt, et ideo sancti erunt. **7** Scortum et vile prostibulum non ducent uxorem, nec eam, quae repudiata est a marito: quia consecrati sunt Deo suo, **8** et panes propositionis offerunt. Sint ergo sancti, quia et ego sanctus sum, Dominus, qui sanctifico eos. **9** Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro, et violaverit nomen patris sui, flammis exuretur. **10** Pontifex, id est, sacerdos maximus inter fratres suos, super cuius caput fusum est unctionis oleum, et cuius manus in sacerdotio consecratae sunt, vestitusque est sanctis vestibus, caput suum non discooperiet, vestimenta non scindet: **11** et ad omnem mortuum non ingredietur omnino. super patre quoque suo, et matre non contaminabitur. **12** Nec egredietur de sanctis, ne polluat Sanctuarium Domini, quia oleum sanctae unctionis Dei sui super eum est. ego Dominus. **13** Virginem ducet uxorem: **14** Viduam autem et repudiatam, et sordidam, atque meretricem non accipiet, sed puellam de populo suo: **15** ne commisceat stirpem generis sui vulgo

22 Locutus quoque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere ad Aaron et ad filios eius, ut caveant ab his quae consecrata sunt filiorum Israel, et non contaminent nomen sanctificatorum mihi, quae ipsi offerunt. ego Dominus. **3** Dic ad eos, et ad posteros eorum: Omnis homo, qui accesserit de stirpe vestra ad ea quae consecrata sunt, et quae obtulerunt filii Israel Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino. ego sum Dominus. **4** Homo de semine Aaron, qui fuerit leprosus, aut patiens fluxum seminis, non vescetur de his quae sanctificata sunt mihi donec sanetur. Qui tetigerit immundum super mortuo, et ex quo egreditur semen quasi coitus, **5** et qui tangit reptile, et quodlibet immundum, cuius tactus est sordidus, **6** immundus erit usque ad vesperum, et non vescetur his quae sanctificata sunt: sed cum laverit carnem suam aqua, **7** et occubuerit sol, tunc mundatus vescetur de sanctificatis, quia cibus illius est. **8** Morticinum et captum a bestia non comedent, nec polluentur in eis. ego sum Dominus. **9** Custodiant praecepta mea, ut non subiaeant peccato, et moriantur in Sanctuario, cum polluerint illud. ego Dominus qui sanctifico eos. **10** Omnis alienigena non comedet de sanctificatis, inquilinus sacerdotis, et mercenarius non vescetur ex eis. **11** Quem autem sacerdos emerit, et qui vernaculaus domus eius fuerit, his comedent ex eis. **12** Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit: de his quae sanctificata sunt, et de primitiis non vescetur. **13** sin autem vidua, vel repudiata, et absque liberis reversa fuerit ad domum patris sui: sicut puella consueverat, aletur cibis patris sui. Omnis alienigena comedendi ex eis non habet

potestatem. **14** Qui comedenter de sanctificatis per Domini sanctae, quas celebrare debetis temporibus ignorantiam, addet quintam partem cum eo quod suis. **5** Mense primo, quartadecima die mensis ad comedit, et dabit sacerdoti in Sanctuarium. **15** vesperum, Phase Domini est: **6** et quintadecima die Nec contaminabunt sanctificata filiorum Israel, mensis huius, sollemnitas azymorum Domini est. quae offerunt Domino: **16** ne forte sustineant Septem diebus azyma comedetis. **7** dies primus erit iniquitatem delicti sui, cum sanctificata comedenterint. vobis celeberrimus, sanctusque: omne opus servile ego Dominus qui sanctifico eos. **17** Locutusque est non facietis in eo: **8** sed offeretis sacrificium in Dominus ad Moysen, dicens: **18** Loquere ad Aaron igne Domino septem diebus. dies autem septimus et filios eius et ad omnes filios Israel, dicesque erit celebrior et sanctior: nullumque servile opus ad eos: Homo de domo Israel, et de advenis qui facietis in eo. **9** Locutusque est Dominus ad Moysen, habitant apud vos, qui obtulerit oblationem suam, dicens: **10** Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Cum vel vota solvens, vel sponte offerens, quidquid illud ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis, et obtulerit in holocaustum Domini, **19** ut offeratur messueritis segetem, feretis manipulos spicarum, per vos, masculus immaculatus erit ex bobus, et primitias messis vestrae ad sacerdotem: **11** qui ovibus, et ex capris: **20** si maculam habuerit, non elevabit fasciculum coram Domino, ut acceptabile offeretis, neque erit acceptabile. **21** Homo qui sit pro vobis, altero die Sabbati, et sanctificabit obtulerit victimam pacificorum Domino, vel vota illum. **12** Atque in eodem die quo manipulus solvens, vel sponte offerens, tam de bobus quam consecratur, caedetur agnus immaculatus anniculus de ovibus, immaculatum offeret, ut acceptabile sit: in holocaustum Domini. **13** Et libamenta offerentur omnis macula non erit in eo. **22** Si caecum fuerit, cum eo, duae decimae similae conspersae oleo si fractum, si cicatricem habens, si papulas, aut in incensum Domini, odoremque suavissimum: scabiem, aut impetiginem: non offeretis ea Domino, liba quoque vini, quarta pars hin. **14** Panem, et nec adolebitis ex eis super altare Domini. **23** Bovem polentam, et pultes non comedetis ex segete, et ovem, aure et cauda amputatis, voluntarie offerre usque ad diem qua offeratis ex ea Deo vestro. potes, votum autem ex eis solvi non potest. **24** Praeceptum est sempiternum in generationibus, Omne animal, quod vel contritis vel tonsis, vel sectis cunctisque habitaculis vestris. **15** Numerabitis ablatisque testiculis est, non offeretis Domino, ergo ab altero die Sabbati, in quo obtulisti et in terra vestra hoc omnino ne faciatis. **25** De manipulo primitiarum, septem hebdomadas manu alienigenae non offeretis panes Deo vestro, plenas, **16** usque ad alteram diem explectionis et quidquid aliud dare voluerit: quia corrupta, hebdomadae septimae, id est quinquaginta dies: et maculata sunt omnia: non suscipietis ea. **26** et sic offeretis sacrificium novum Domino **17** ex Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **27** Bos, omnibus habitaculis vestris, panes primitiarum ovis, et capra cum genita fuerint, septem diebus duos de duabus decimis similae fermentatae, quos erunt sub ubere matris sua: die autem octavo, et coquetis in primitias Domini. **18** Offeretisque cum deinceps offerri poterunt Domino. **28** Sive illa bos, panibus septem agnos immaculatos anniculos, sive ovis, non immolabuntur una die cum foetibus et vitulum de armento unum, et arietes duos, suis. **29** Si immolaveritis hostiam pro gratiarum et erunt in holocaustum cum libamentis suis, actione Domino, ut possit esse placabilis, **30** eodem in odorem suavissimum Domini. **19** Facietis et die comedetis eam, non remanebit quidquam in hircum pro peccato, duosque agnos anniculos mane alterius diei. ego Dominus. **31** Custodite hostias pacificorum. **20** Cumque elevaverit eos mandata mea, et facite ea. ego Dominus. **32** Ne sacerdos cum panibus primitiarum coram Domino, polluatis nomen meum sanctum, ut sanctificer in medio filiorum Israel. Ego Dominus qui sanctifico vos, **33** et eduxi de Terra Aegypti, ut essem vobis in Deum. ego Dominus.

23 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
2 Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Hae sunt feriae Domini, quas vocabitis sanctas. **3** Sex diebus facietis opus: dies septimus, quia sabbati requies est, vocabitur sanctus. omne opus non facietis in eo. sabbatum Domini est in cunctis habitationibus vestris. **4** Hae sunt ergo feriae

Domini sanctae, quas celebrare debetis temporibus vestrae, nec secabitis eam usque ad solum: nec remanentes spicas colligitis, sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas. Ego sum Dominus Deus vester. **23** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **24** Loquere filiis Israel: Mense septimo, prima die mensis, erit vobis sabbatum, memoriale, clangentibus tubis, et vocabitur sanctum: **25** erit in cunctis habitaculis, et generationibus vestris. **22** Postquam autem messueritis segetem terrae vestrae, nec secabitis eam usque ad solum: nec remanentes spicas colligitis, sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas. Ego sum Dominus Deus vester.

omne opus servile non facietis in eo, et offeretis lucernas iugiter, **3** extra velum testimonii in holocaustum Domino. **26** Locutusque est Dominus tabernaculo foederis. Ponetque eas Aaron a vespere ad Moysen, dicens: **27** Decimo die mensis huius usque ad mane coram Domino, cultu rituque septimi, dies expiationum erit celeberrimus, et perpetuo in generationibus vestris. **4** Super vocabitur sanctus: affligetisque animas vestras in candelabrum mundissimum ponentur semper in eo, et offeretis holocaustum Domino. **28** Omne opus conspectu Domini. **5** Accipies quoque similam, et servile non facietis in tempore diei huius: quia dies coques ex ea duodecim panes, qui singuli habebunt propitiationis est, ut propitietur vobis Dominus duas decimas: **6** quorum serenos altrinsecus super Deus vester. **29** Omnis anima, quae afflita non mensam purissimam coram Domino statues: **7** et fuerit die hac, peribit de populis suis: **30** et quae pones super eos thus lucidissimum, ut sit panis operis quippiam fecerit, delebo eam de populo in monumentum oblationis Domini. **8** Per singula suo. **31** Nihil ergo operis facietis in eo: legitimum sabbata mutabuntur coram Domino suscepti a filiis sempiternum erit vobis in cunctis generationibus, Israel foedere sempiterno: **9** eruntque Aaron et et habitationibus vestris. **32** sabbatum requietionis filiorum eius, ut comedant eos in loco sancto: quia est, et affligetis animas vestras die nono mensis: A Sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini iure vespera usque ad vesperam celebrabitis sabbata perpetuo. **10** Ecce autem egressus filius mulieris vestra. **33** Et locutus est Dominus ad Moysen, Israelitidis, quem pepererat de viro Aegyptio inter dicens: **34** Loquere filiis Israel: A quintodecimo die filios Israel, iurgatus est in castris cum viro Israelita. mensis huius septimi, erunt feriae tabernaculorum **11** Cumque blasphemasset nomen, et maledixisset septem diebus Domino. **35** Dies primus vocabitur ei, adductus est ad Moysen. (Vocabatur autem celeberrimus atque sanctissimus: omne opus mater eius Salumith, filia Dabri de tribu Dan.) **12** servile non facietis in eo. **36** Et septem diebus Miseruntque eum in carcerem, donec nossent quid offeretis holocausta Domino. dies quoque octavus iuberet Dominus. **13** Qui locutus est ad Moysen, **14** erit celeberrimus atque sanctissimus, et offeretis dicens: Educ blasphemum extra castra, et ponant holocaustum Domino: est enim coetus atque omnes qui audierunt, manus suas super caput eius, collectae: omne opus servile non facietis in eo. **37** et lapidet eum populus universus. **15** Et ad filios Hae sunt feriae Domini, quas vocabitis celeberrimas Israel loqueris: Homo, qui maledixerit Deo suo, atque sanctissimas, offeretisque in eis oblationes portabit peccatum suum: **16** et qui blasphemaverit Domino, holocausta et libamenta iuxta ritum nomen Domini, morte moriatur: lapidibus opprimet uniuscuiusque diei: **38** exceptis sabbatis Domini, eum omnis multitudo populi, sive ille civis, sive donisque vestris, et quae offeretis ex voto, vel peregrinus fuerit. Qui blasphemaverit nomen quae sponte tribuetis Domino. **39** A quintodecimo Domini, morte moriatur. **17** Qui percusserit, ergo die mensis septimi, quando congregaveritis et occiderit hominem, morte moriatur. **18** Qui omnes fructus terrae vestrae, celebrabitis ferias percusserit animal, reddet vicarium, id est animam Domini septem diebus. die primo et die octavo erit pro anima. **19** Qui irrogaverit maculam cuilibet sabbatum, id est requies. **40** Sumetisque vobis die civium suorum: sicut fecit, sic fiet ei: **20** fracturam primo fructus arboris pulcherrimae, spatulasque pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro palmarum, et ramos ligni densarum frondium, et dente restituet. qualem inflixerit maculam, talem salices de torrente, et laetabimini coram Domino sustinere cogetur. **21** Qui percusserit iumentum, Deo vestro. **41** celebrabitisque sollemnitatem eius reddet aliud. Qui percusserit hominem, punietur. septem diebus per annum. legitimum sempiternum **22** Aequum iudicium sit inter vos, sive peregrinus, erit in generationibus vestris. Mense septimo festa sive civis peccaverit: quia ego sum Dominus Deus celebrabitis, **42** et habitabitis in umbraculis septem vester. **23** Locutusque est Moyses ad filios Israel: et diebus. omnis, qui de genere est Israel, manebit eduxerunt eum, qui blasphemaverat, extra castra, in tabernaculis: **43** ut discant posteri vestri quod ac lapidibus oppresserunt. Feceruntque filii Israel in tabernaculis habitare fecerim filios Israel, cum sicut praeceperat Dominus Moysi. educerem eos de Terra Aegypti. ego Dominus Deus vester. **44** Locutusque est Moyses super sollemnitatibus Domini ad filios Israel.

24 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Praecipe filiis Israel, ut afferant tibi oleum de olivis purissimum, ac lucidum, ad concinnandas vineam tuam, colligesque fructus eius: **4** septimo

25 Locutusque est Dominus ad Moysen in monte Sinai, dicens: **2** Loquere filiis Israel, et dices

ad eos: Quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, sabbatizes sabbatum Domini. **3** Sex annis seres agrum tuum, et sex annis putabis

autem anno sabbatum erit terrae, requietionis invenerit manus eius ut reddat pretium, habebit Domini: agrum non seres, et vineam non putabis. emptor quod emerat, usque ad annum iubileum. In 5 Quae sponte gignet humus, non metes: et uvas ipso enim omnis venditio redibit ad dominum, et ad primitiarum tuarum non colliges quasi vindemiam: possessorem pristinum. 29 Qui vendiderit domum annus enim requietionis terrae est: 6 sed erunt vobis intra urbis muros, habebit licentiam redimendi, in cibum, tibi et servo tuo, ancillae et mercenario donec unus impleatur annus. 30 si non redemerit, tuo, et advenae qui peregrinatur apud te: 7 et anni circulus fuerit evolutus, emptor possidebit iumentis tuis et pecoribus omnia quae nascuntur, eam, et posteri eius in perpetuum, et redimi non praebebunt cibum. 8 Numerabis quoque tibi septem poterit, etiam in iubileo. 31 Sin autem in villa domus, hebdomadas annorum, id est, septies septem, quae quae muros non habet, agrorum iure vendetur. si simul faciunt annos quadraginta novem: 9 et ante redempta non fuerit, in iubileo revertetur ad clanges buccina mense septimo, decima die mensis, dominum. 32 Aedes Levitarum, quae in urbibus propitiationis tempore, in universa terra vestra. sunt, semper possunt redimi: 33 si redemptae 10 Sanctificabisque annum quinquagesimum, et non fuerint, in iubileo revertentur ad dominos, vocabis remissionem cunctis habitatoribus terrae quia domus urbium Levitarum pro possessionibus tuae: ipse est enim iubilaeus. Revertetur homo sunt inter filios Israel. 34 Suburbana autem eorum ad possessionem suam, et unusquisque rediet non veneant, quia possessio sempiterna est. 35 Si ad familiam pristinam: 11 quia iubilaeus est et attenuatus fuerit frater tuus, et infirmus manu, quinquagesimus annus. Non seretis, neque metetis et suscepereis eum quasi advenam, et peregrinum, sponte in agro nascentia, et primitias vindemiae non et vixerit tecum, 36 ne accipias usuras ab eo, nec colligetis, 12 ob sanctificationem iubilaei, sed statim amplius quam dedisti. Time Deum tuum, ut vivere oblata comedetis. 13 Anno iubilaei redient omnes possit frater tuus apud te. 37 Pecuniam tuam non ad possessiones suas. 14 quando vendes quippiam dabis ei ad usuram, et frugum superabundantiam civi tuo, vel emes ab eo, ne contristes fratrem tuum, non exiges. 38 Ego Dominus Deus vester, qui eduxi sed iuxta numerum annorum iubilei emes ab eo, vos de Terra Aegypti, ut darem vobis Terram 15 et iuxta supputationem frugum vendet tibi. 16 Chanaan, et essem vester Deus. 39 Si paupertate Quanto plures anni remanserint post iubilaeum, compulsus vendiderit se tibi frater tuus, non tanto crescat et pretium: et quanto minus temporis eum opprimes servitute famulorum, 40 sed quasi numeraveris, tanto minoris et emptio constabit. mercenarius et colonus erit: usque ad annum tempus enim frugum vendet tibi. 17 Nolite affligere iubileum operabitur apud te, 41 et postea egredietur contribules vestros, sed timeat unusquisque Deum cum liberis suis, et revertetur ad cognitionem suum, quia ego Dominus Deus vester. 18 Facite ad possessionem patrum suorum. 42 mei enim praecpta mea, et iudicia custodite, et implete ea, servi sunt, et ego eduxi eos de Terra Aegypti. non ut habitare possitis in terra absque ullo pavore, veneant conditione servorum: 43 ne affligas eum 19 et gignat vobis humus fructus suos, quibus per potentiam, sed metuito Deum tuum. 44 Servus vescamini usque ad saturitatem, nullius impetum et ancilla sint vobis de nationibus quae in circuitu formidantes. 20 Quod si dixeritis: Quid comedemus vestro sunt. 45 Et de advenis qui peregrinantur anno septimo, si non severimus, neque collegerimus apud vos, vel qui ex his nati fuerint in terra fruges nostras? 21 Dabo benedictionem meam vobis vestra, hos habebitis famulos: 46 et hereditario anno sexto, et faciet fructus trium annorum: 22 iure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in seretisque anno octavo, et comedetis veteres fruges aeternum. fratres autem vestros filios Israel ne usque ad nonum annum: donec nova nascantur, opprimatis per potentiam. 47 Si invaluerit apud edetis vetera. 23 Terra quoque non vendetur vos manus advenae atque peregrini, et attenuatus in perpetuum: quia mea est, et vos advenae et frater tuus vendiderit se ei, aut cuiquam de stirpe coloni mei estis. 24 unde cuncta regio possessionis eius: 48 post venditionem potest redimi. Qui vestrae sub redemptionis conditione vendet. 25 Si voluerit ex fratribus suis, redimet eum, 49 et attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam patruis, et patruelis, et consanguineus, et affinis. suam, et voluerit propinquus eius, potest redimere Sin autem et ipse potuerit, redimet se, 50 supputatis quod ille vendiderat. 26 sin autem non habuerit dumtaxat annis a tempore venditionis suaے usque proximum, et ipse pretium ad redimendum potuerit in annum iubileum: et pecunia, qua venditus fuerat, invenire: 27 computabuntur fructus ex eo tempore iuxta annorum numerum et rationem mercenarii quo vendidit: et quod reliquum est, reddet emptori, supputata. 51 Si plures fuerint anni qui remanent sicque recipiet possessionem suam. 28 quod si non usque ad iubileum, secundum hos reddet et pretium.

52 si pauci, ponet rationem cum eo iuxta annorum non proferet terra german, nec arbores poma numerum, et reddet emptori quod reliquum est praebebunt. 21 Si ambulaveritis ex adverso mihi, annorum, 53 quibus ante servivit mercedibus nec volueritis audire me, addam plagas vestras in imputatis: non affliget eum violenter in conspectu septuplum propter peccata vestra: 22 immittamque tuo. 54 Quod si per haec redimi non potuerit, anno in vos bestias agri, quae consumant vos, et iubile egredietur cum liberis suis. 55 Mei enim pecora vestra, et ad paucitatem cuncta redigant, sunt servi, filii Israel, quos eduxi de Terra Aegypti.

26 Ego Dominus Deus vester: Non facietis vobis idolum et sculptile, nec titulos erigitis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, ut adoretis eum. ego enim sum Dominus Deus vester. 2 Custodite sabbata mea, et pavete ad Sanctuarium meum. ego Dominus. 3 Si in praecepsit meis ambulaveritis, et mandata mea custodieritis, et feceritis ea, dabo vobis pluvias temporibus suis, 4 et terra gignet germen suum, et pomis arbores replebuntur. 5 Apprehendet messium tritura vindemiam, et vindemia occupabit sementem: et comedetis panem vestrum in saturitate, et absque pavore habitabitis in terra vestra. 6 Dabo pacem in finibus vestris: dormietis, et non erit qui exterreat. Auferam malas bestias: et gladius non transibit terminos vestros. 7 Persequemini inimicos vestros, et corruent coram vobis. 8 persequentur quinque de vestris centum alienos, et centum de vobis decem millia: cadent inimici vestri gladio in conspectu vestro. 9 Respiciam vos, et crescere faciam: multiplicabimini, et firmabo pactum meum vobiscum. 10 Comedetis vetustissima veterum, et vetera novis supervenientibus proicietis. 11 Ponam tabernaculum meum in medio vestri, et non abiicet vos anima mea. 12 Ambulabo inter vos, et ero Deus vester, vosque eritis populus meus. 13 Ego Dominus Deus vester: qui eduxi vos de Terra Aegyptiorum, ne serviretis eis, et qui confregi catenas cervicum vestrarum, ut incederetis erecti. 14 Quod si non audieritis me, nec feceritis omnia mandata mea, 15 si spreveritis leges meas, et iudicia mea contempseritis, ut non faciatis ea quae a me constituta sunt, et ad irritum perducatis pactum meum: 16 ego quoque haec faciam vobis: Visitabo vos velociter in egestate, et ardore, qui conficiat oculos vestros, et consumat animas vestras. Frustra seretis sementem, quae ab hostibus devorabitur. 17 Ponam faciem meam contra vos, et corruetis coram hostibus vestris, et subiiciemini his qui oderunt vos. fugietis, nemine persequente. 18 Sin autem nec sic obedieritis mihi, addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra, 19 et conteram superbiam duritiae vestrae. Daboque vobis caelum desuper sicut ferrum, et terram aeneam. 20 Consumetur incassum labor vester,

non proferet terra german, nec arbores poma nec volueritis audire me, addam plagas vestras in septuplum propter peccata vestra: 22 immittamque in vos bestias agri, quae consumant vos, et pecora vestra, et ad paucitatem cuncta redigant, desertaeque fiant viae vestrae. 23 Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam, sed ambulaveritis ex adverso mihi: 24 ego quoque contra vos adversus incedam, et percutiam vos septies propter peccata vestra. 25 inducamque super vos gladium ultorem foederis mei. Cumque confugeritis in urbes, mittam pestilentiam in medio vestri, et trademini in manibus hostium, 26 postquam confregero baculum panis vestri: ita ut decem mulieres in uno cibano coquant panes, et reddant eos ad pondus: et comedetis, et non saturabimini. 27 Sin autem nec per haec audieritis me, sed ambulaveritis contra me: 28 et ego incedam adversus vos in furore contrario, et corripam vos septem plagiis propter peccata vestra, 29 ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum et filiarum vestrarum. 30 destruam excelsa vestra, et simulachra confringam. Cadetis inter ruinas idolorum vestrorum, et abdominabitur vos anima mea, 31 in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem, et deserta faciam Sanctuaria vestra, nec recipiam ultra odorem suavissimum. 32 Disperdamque terram vestram, et stupebunt super ea inimici vestri, cum habitatores illius fuerint. 33 Vos autem dispergam in Gentes, et evaginabo post vos gladium, eritque terra vestra deserta, et civitates vestrae dirutae. 34 Tunc placebunt terrae sabbata sua cunctis diebus solitudinis suae: quando fueritis 35 in terra hostili, sabbatizabit, et requiescat in sabbatis solitudinis suae, eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea. 36 Et qui de vobis remanserint, dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium, terrebit eos sonitus folii volantis, et ita fugient quasi gladium: cadent, nullo persequente, 37 et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes, nemo vestrum inimicis audebit resistere. 38 peribitis inter Gentes, et hostilis vos terra consumet. 39 Quod si et de his aliqui remanserint, tabescant in iniquitatibus suis, in terra inimicorum suorum, et propter peccata patrum suorum et sua affligentur: 40 donec confiteantur iniquitates suas, et maiorum suorum, quibus praevericati sunt in me, et ambulaverunt ex adverso mihi. 41 Ambulabo igitur et ego contra eos, et inducam illos in terram hostilem, donec erubescat incircumcisca mens eorum: tunc orabunt pro impietatibus suis. 42 Et recordabor foederis mei quod pepigi cum Iacob, et Isaac, et Abraham. Terrae

quoque memor ero: **43** quae cum relicta fuerit sacerdos pecuniam iuxta annorum, qui reliqui sunt, ab eis, complacabit sibi in sabbatis suis, patiens numerum usque ad iubileum, et detrahetur ex solitudinem propter illos. Ipsi vero rogabunt pro pretio. **19** Quod si voluerit redimere agrum ille, peccatis suis, eo quod abiecerint iudicia mea, et qui voverat, addet quintam partem aestimatae leges meas despixerint. **44** Attamen etiam cum pecuniae, et possidebit eum. **20** Sin autem noluerit essent in terra hostili, non penitus abieci eos, neque redimere, sed alteri cuilibet fuerit venundatus, sic despexi ut consumerentur, et irritum facerent ultra eum qui voverat redimere non poterit: **21** pactum meum cum eis. Ego enim sum Dominus quia cum iubilei venerit dies, sanctificatus erit Deus eorum, **45** et recordabor foederis mei pristini, Domino, et possessio consecrata ad ius pertinet quando eduxi eos de Terra Aegypti in conspectu sacerdotum. **22** Si ager emptus est, et non de Gentium, ut essem Deus eorum. ego Dominus Deus. **46** Haec sunt iudicia atque praecpta et leges, quas dedit Dominus inter se et inter filios Israel in monte Sinai per manum Moysi.

27 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

Loquere filiis Israel, et dices ad eos: Homo qui votum fecerit, et sponorerit Deo animam suam, sub aestimatione dabit pretium. **3** Si fuerit masculus a vigesimo anno usque ad sexagesimum annum, dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram Sanctuarii: **4** si mulier, triginta. **5** A quinto autem anno usque ad vigesimum, masculus dabit viginti siclos: femina decem. **6** Ab uno mense usque ad annum quintum, pro masculo dabuntur quinque sicli: pro femina, tres. **7** Sexagenarius et ultra masculus dabit quindecim siclos: femina decem. **8** Si pauper fuerit, et aestimationem reddere non valebit, stabit coram sacerdote: et quantum ille aestimaverit, et viderit eum posse reddere, tantum dabit. **9** Animal autem, quod immolari potest Domino, si quis voverit, sanctum erit, **10** et mutari non poterit, id est, nec melius malo, nec peius bono. quod si mutaverit: et ipsum quod mutatum est, et illud pro quo mutatum est, consecratum erit Domino. **11** Animal immundum, quod immolari Domino non potest, si quis voverit, adducetur ante sacerdotem. **12** qui diiudicans utrum bonum an malum sit, statuet pretium. **13** quod si dare voluerit is, qui offert, addet supra aestimationem quintam partem. **14** Homo si voverit domum suam, et sanctificaverit Domino, considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit, et iuxta pretium, quod ab eo fuerit constitutum, venundabitur: **15** sin autem ille qui voverat, voluerit redimere eam, dabit quintam partem aestimationis supra, et habebit domum. **16** Quod si agrum possessionis sua voverit, et consecraverit Domino: iuxta mensuram sementis aestimabitur pretium. si triginta modiis hordei seritur terra, quinquaginta siclis venundetur argenti. **17** Si statim ab anno incipientis iubilei voverit agrum, quanto valere potest, tanto aestimabitur. **18** sin autem post aliquantum temporis: supputabit **23** supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iubileum, pretium: et dabit ille qui voverat eum, Domino. **24** in iubileo autem revertetur ad priorem dominum, qui vendiderat eum, et habuerat in sorte possessionis sua. **25** Omnis aestimatio siclo sanctuarii ponderabitur. Siclus viginti obolos habet. **26** Primogenita, quae ad Deum pertinent, nemo sanctificare poterit et vovere: sive bos, sive ovis fuerit, Domini sunt. **27** Quod si immundum est animal, redimet qui obtulit, iuxta aestimationem suam, et addet quintam partem pretii: si redimere noluerit, vendetur alteri quantumcumque ante fuerit aestimatuum. **28** Omne, quod Domino consecratur, sive homo fuerit, sive animal, sive ager, non veniet, nec redimi poterit. Quidquid semel fuerit consecratum, sanctum sanctorum erit Domino. **29** Et omnis consecratio, quae offertur ab homine, non redimetur, sed morte morietur. **30** Omnes decimae terrae, sive de frugibus, sive de pomis arborum, Domini sunt, et illi sanctificantur. **31** Si quis autem voluerit redimere decimas suas, addet quintam partem earum. **32** Omnium decimarum bovis et ovis et caprae, quae sub pastoris virga transeunt, quidquid decimum venerit, sanctificabitur Domino. **33** Non eligetur nec bonum nec malum, nec altero commutabitur. si quis mutaverit: et quod mutatum est, et pro quo mutatum est, sanctificabitur Domino, et non redimetur. **34** Haec sunt praecpta, quae mandavit Dominus Moysi ad filios Israel in monte Sinai.

Liber Numeri

1 Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai in tabernaculo foederis, prima die mensis secundi, anno altero egressionis eorum ex Aegypto, dicens: **2** Tollite summam universae congregationis filiorum Israel per cognationes et domos suas, et nomina singulorum, quidquid sexus est masculini **3** a vigesimo anno et supra, omnium virorum fortium ex Israel, et numerabitis eos per turmas suas, tu et Aaron. **4** Eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognitionibus suis, **5** quorum ista sunt nomina: De Ruben, Elisur filius Sedeur. **6** de Simeon, Salamiel filius Surisaddai. **7** de Iuda, Nahasson, filius Aminadab. **8** de Issachar, Nathanael filius Suar. **9** de Zabulon, Eliab filius Helon. **10** Filiorum autem Ioseph, de Ephraim, Elisama filius Ammiud, de Manasse, Gamaliel filius Phadasseur. **11** De Beniamin, Abidan filius Gedeonis. **12** de Dan, Ahiezer filius Ammisaddai. **13** de Aser, Phegiel filius Ochran. **14** de Gad, Eliasaph filius Duel. **15** de Nephthali, Ahira filius Enan. **16** Hi nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognitiones suas, et capita exercitus Israel: **17** quos tulerunt Moyses et Aaron cum omni vulgi multitudine: **18** et congregaverunt primo die mensis secundi, recensentes eos per cognitiones, et domos, ac familias, et capita, et nomina singulorum a vigesimo anno et supra, **19** sicut praeceperat Dominus Moysi. Numeratique sunt in deserto Sinai. **20** De Ruben primogenito Israelis per generationes et familias ac domos suas, et nomina capitum singulorum, omne quod sexus est masculini a vigesimo anno et supra, procedentium ad bellum, **21** quadraginta sex millia quingenti. **22** De filiis Simeon per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum, omne quod sexus est masculini a vigesimo anno et supra, procedentium ad bellum, **23** quinquaginta novem millia trecenti. **24** De filiis Gad per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra, omnes qui ad bella procederent, **25** quadraginta quinque millia sexenti quinquaginta. **26** De filiis Iuda per generationes et familias ac domos cognitionum suarum, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **27** recensiti sunt septuaginta quattuor millia sexenti. **28** De filiis Issachar, per generationes et familias ac domos cognitionum suarum, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui ad bella procederent, **29** recensiti sunt quinquaginta

quattuor millia quadringenti. **30** De filiis Zabulon per generationes et familias, ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **31** quinquaginta septem millia quadringenti. **32** De filiis Ioseph, filiorum Ephraim per generationes, et familias, ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **33** quadraginta millia quingenti. **34** Porro filiorum Manasse per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **35** triginta duo millia ducenti. **36** De filiis Beniamin per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **37** triginta quinque millia quadringenti. **38** De filiis Dan per generationes, et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **39** sexaginta duo millia septingenti. **40** De filiis Aser per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **41** quadraginta millia et mille quingenti. **42** De filiis Nephthali per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **43** quinquaginta tria millia quadringenti. **44** Hi sunt, quos numeraverunt Moyses et Aaron, et duodecim principes Israel, singulos per domos cognitionum suarum. **45** Fueruntque omnis numerus filiorum Israel per domos et familias suas a vigesimo anno et supra, qui poterant ad bella procedere, **46** sexcenta tria millia virorum quingenti quinquaginta. **47** Levitae autem in tribu familiarum suarum non sunt numerati cum eis. **48** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **49** Tribum Levi noli numerare, neque pones summam eorum cum filiis Israel: **50** sed constitue eos super tabernaculum testimonii et cuncta vasa eius, et quidquid ad ceremonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum et omnia utensilia eius: et erunt in ministerio, ac per gyrum tabernaculi metabuntur. **51** Cum proficiscendum fuerit, deponent Levitae tabernaculum: cum castrametanda, erigent. quisquis externorum accesserit, occidetur. **52** Metabuntur autem castra filii Israel unusquisque per turmas et cuneos atque exercitum suum. **53** Porro Levitae per gyrum

tabernaculi figent tentoria, ne fiat indignatio super multititudinem filiorum Israel, et excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii. **54** Fecerunt ergo filii Israel iuxta omnia quae praeceperat Dominus Moysi.

2 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron dicens: **2** Singuli per turmas, signa, atque vexilla, et domos cognitionum suarum castrametabuntur filiorum Israel, per gyrum tabernaculi foederis. **3** Ad Orientem Iudas figet tentoria per turmas exercitus sui: eritque princeps filiorum eius Nahasson filius Aminadab. **4** et omnis de stirpe eius summa pugnantium, septuaginta quattuor millia sexcenti. **5** Iuxta eum castrametati sunt de tribu Issachar, quorum princeps fuit Nathanael filius Suar. **6** et omnis numerus pugnatorum eius quinquaginta quattuor millia quadrungenti. **7** In tribu Zabulon princeps fuit Eliab filius Helon. **8** Omnisque de stirpe eius exercitus pugnatorum, quinquaginta septem millia quadrungenti. **9** Universi qui in castris Iudee annumerati sunt, fuerunt centum octoginta sex millia quadrungenti: et per turmas suas primi egredientur. **10** In castris filiorum Ruben ad meridianam plagam erit princeps Elisur filius Sedeur: **11** et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt, quadraginta sex millia quingenti. **12** Iuxta eum castrametati sunt de tribu Simeon: quorum princeps fuit Salamiel filius Surisaddai. **13** et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quinquaginta novem millia trecenti. **14** In tribu Gad princeps fuit Eliasaph filius Duel. **15** et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta. **16** Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben, centum quinquaginta millia et mille quadrungenti quinquaginta per turmas suas: in secundo loco proficiscentur. **17** Levabitur autem tabernaculum testimonii per officia Levitarum et turmas eorum, quomodo erigeretur, ita et deponetur. Singuli per loca et ordines suos proficiscentur. **18** Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraim, quorum princeps fuit Elisama filius Ammiud. **19** cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quadraginta millia quingenti. **20** Et cum eis tribus filiorum Manasse, quorum princeps fuit Gamaliel filius Phadassur. **21** cunctusque exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, triginta duo millia ducenti. **22** In tribu filiorum Beniamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis. **23** et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui recensiti sunt, triginta quinque millia quadrungenti. **24** Omnes qui numerati sunt in castris Ephraim, centum octo

millia centum per turmas suas: tertii proficiscentur. **25** Ad Aquilonis partem castrametati sunt filii Dan: quorum princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai. **26** cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, sexaginta duo millia septingenti. **27** Iuxta eum fixere tentoria de tribu Aser: quorum princeps fuit Phegiel filius Ochran. **28** cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quadraginta millia et mille quingenti. **29** De tribu filiorum Nephtali princeps fuit Ahira filius Enan. **30** cunctus exercitus pugnatorum eius, quinquaginta tria millia quadrungenti. **31** Omnes, qui numerati sunt in castris Dan, fuerunt centum quinquaginta septem millia sexcenti: et novissimi proficiscentur. **32** Hic numerus filiorum Israel, per domos cognitionum suarum et turmas divisi exercitus, sexcenta tria millia quingenti quinquaginta. **33** Levitae autem non sunt numerati inter filios Israel: sic enim praeceperat Dominus Moysi. **34** Feceruntque filii Israel iuxta omnia quae mandaverat Dominus. Castrametati sunt per turmas suas, et profecti per familias ac domos patrum suorum.

3 Hae sunt generationes Aaron et Moysi in die qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Sinai. **2** Et haec nomina filiorum Aaron: primogenitus eius Nadab, deinde Abiu, et Eleazar, et Ithamar. **3** Haec nomina filiorum Aaron sacerdotum qui uncti sunt, et quorum repletae et consecratae manus ut sacerdotio fungerentur. **4** Mortui sunt enim Nadab et Abiu cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai, absque liberis: functique sunt sacerdotio Eleazar et Ithamar coram Aaron patre suo. **5** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **6** Applica tribum Levi, et fac stare in conspectu Aaron sacerdotis ut ministrent ei, et excubent, **7** et observent quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii, **8** et custodiant vasa tabernaculi, servientes in ministerio eius. **9** Dabisque dono Levitas **10** Aaron et filiis eius, quibus traditi sunt a filiis Israel. Aaron autem et filios eius constitues super cultum sacerdotii. Externus, qui ad ministrandum accesserit, morietur. **11** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **12** Ego tuli Levitas a filiis Israel pro omni primogenito, qui aperit vulvam in filiis Israel, eruntque Levitae mei. **13** Meum est enim omne primogenitum: ex quo percussi primogenitos in Terra Aegypti: sanctificavi mihi quidquid primum nascitur in Israel ab homine usque ad pecus, mei sunt: ego Dominus. **14** Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, dicens: **15** Numera filios Levi per domos patrum suorum et familias, omnem

masculum ab uno mense, et supra. **16** Numeravit Moyses, ut praeceperat Dominus, **17** et inventi sunt filii Levi per nomina sua, Gerson et Caath et Merari. **18** Filii Gerson: Lebni et Semei. **19** Filii Caath: Amram et Iesaa, Hebron et Oziel. **20** Filii Merari: Moholi et Musi. **21** De Gerson fuere familiae duae, Lebnitica, et Semeitica: **22** quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense et supra, septem millia quingenti. **23** Hi post tabernaculum metabuntur ad Occidentem **24** sub principe Eliasaph filio Lael. **25** Et habebunt excubias in tabernaculo foederis, **26** ipsum atrii tabernaculi, et quidquid ad ritum altaris pertinet, funes tabernaculi et omnia utensilia eius. **27** Cognatio Caath habebit populos Amramitas et Iesaaritas et Hebronitas et Ozielitas. Hae sunt familiae Caathitarum recensitae per nomina sua: **28** omnes generis masculini ab uno mense et supra, octo millia sexcenti habebunt excubias Sanctuarii, **29** et castrametabuntur ad meridianam plagam. **30** Princepsque eorum erit Elisaphan filius Oziel: **31** et custodient arcum, mensamque et candelabrum, altaria et vasa Sanctuarii, in quibus ministratur, et velum, cunctamque huiuscemodi supellectilem. **32** Princeps autem principum Levitarum Eleazar filius Aaron sacerdos, erit super excubitores custodiae Sanctuarii. **33** At vero de Merari erunt populi Moholite et Musitae recensiti per nomina sua: **34** omnes generis masculini ab uno mense et supra, sex millia ducenti. **35** Princeps eorum Suriel filius Abihael: in plaga septentrionali castrametabuntur. **36** Erunt sub custodia eorum tabulae tabernaculi et vectes, et columnae ac bases earum, et omnia quae ad cultum huiuscemodi pertinent: **37** columnaeque atri per circuitum cum basibus suis, et paxilli cum funibus. **38** Castrametabuntur ante tabernaculum foederis, idest ad orientalem plagam, Moyses et Aaron cum filiis suis, habentes custodiam Sanctuarii in medio filiorum Israel. quisquis alienus accesserit, morietur. **39** Omnes Levitae, quos numeraverunt Moyses et Aaron iuxta praeceptum Domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra, fuerunt viginti duo millia. **40** Et ait Dominus ad Moysen: Numera primogenitos sexus masculini de filiis Israel ab uno mense et supra, et habebis summam eorum. **41** Tollesque Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israel, ego sum Dominus: et pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum Israel. **42** Recensuit Moyses, sicut praeceperat Dominus, primogenitos filiorum Israel. **43** et fuerunt masculi per nomina sua, a mense uno et supra, viginti duo millia ducenti septuaginta tres. **44** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **45** Tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israel, et pecora Levitarum pro pecoribus eorum, eruntque Levitae mei. ego sum Dominus. **46** In pretio autem ducentorum septuaginta trium, qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis filiorum Israel, **47** accipies quinque siclos per singula capita ad mensuram Sanctuarii. Siclus habet Moyses pecuniam eorum, qui fuerant amplius, et quos redemerat a Levitis **50** pro primogenitis filiorum Israel, mille trecentorum sexagintaquinque scilorum iuxta pondus Sanctuarii, **51** et dedit eam Aaron et filiis eius iuxta verbum quod praeceperat sibi Dominus.

4 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **2** Tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos et familias suas, **3** a trigesimo anno et supra, usque ad quinquagesimum annum, omnium qui ingrediuntur ut stent et ministrent in tabernaculo foederis. **4** Hic est cultus filiorum Caath: Tabernaculum foederis, et Sanctum sanctorum **5** ingredientur Aaron et filii eius, quando movenda sunt castra, et deponent velum quod pendet ante fores, involventque eo arcum testimonii, **6** et operient rursum velamen ianthinarum pellium, extendentque desuper pallium totum hyacinthinum, et inducent vectes. **7** Mensam quoque propositionis involvent hyacinthino pallio, et ponent cum ea thuribula et mortariola, cyathos et crateras ad liba fundenda: panes semper in ea erunt: **8** extendentque desuper pallium coccineum, quod rursum operient velamento ianthinarum pellium, et inducent vectes. **9** Sument et pallium hyacinthinum quo operient candelabrum cum lucernis et forcipibus suis et emuncoriis et cunctis vasis olei, quae ad concinnandas lucernas necessaria sunt: **10** et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellium, et inducent vectes. **11** Nec non et altare aureum involvent hyacinthino vestimento, et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque vectes. **12** Omnia vasa, quibus ministratur in Sanctuario, involvent hyacinthino pallio, et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque vectes. **13** Sed et altare mundabunt cinere, et involvent illud purpureo vestimento, **14** ponentque cum eo omnia vasa, quibus in ministerio eius utuntur, id est, ignium receptacula, fuscinalas ac tridentes, uncinos et batilla. Cuncta vasa altaris

operient simul velamine ianthinarum pellium, et ministerium tabernaculi foederis: 36 et inventi sunt inducent vectes. 15 Cumque involverint Aaron duo millia septingenti quinquaginta. 37 Hic est et filii eius Sanctuarium et omnia vasa eius in numerus populi Caath qui intrant tabernaculum commotione castrorum, tunc intrabunt filii Caath foederis: hos numeravit Moyses et Aaron iuxta ut portent involuta: et non tangent vasa Sanctuarii, sermonem Domini per manum Moysi. 38 Numeratne moriantur. Ista sunt onera filiorum Caath in sunt et filii Gerson per cognationes et domos tabernaculo foederis: 16 super quos erit Eleazar patrum suorum, 39 a triginta annos et supra, filius Aaron sacerdos, ad cuius curam pertinet usque ad quinquagesimum annum, omnes qui oleum ad concinnandas lucernas, et compositionis ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo foederis: incensum, et sacrificium, quod semper offertur, et 40 et inventi sunt duo millia sexcenti triginta. 41 oleum unctionis, et quidquid ad cultum tabernaculi pertinet, omniumque vasorum, quae in Sanctuario sunt. 17 Locutusque est Dominus ad Moysen, et Aaron, dicens: 18 Nolite perdere populum Caath de medio Levitarum: 19 sed hoc facite eis, ut vivant, et non moriantur, si tetigerint Sancta sanctorum. 20 Alii nulla curiositate videant quae sunt in Sanctuario priusquam involvantur, alioquin in Sanctorum morientur. 21 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 22 Tolle summam etiam filiorum Gerson per domos ac familias et cognationes suas, 23 a triginta annis et supra, usque ad annos quinquaginta. Numera omnes qui ingrediuntur et ministrant in tabernaculo foederis. 24 Hoc est officium familiae Gersonitarum, 25 ut portent cortinas tabernaculi et tectum foederis operimentum aliud, et super omnia velamen ianthinum tentoriumque quod pendet in introitu tabernaculi foederis, 26 cortinas atrii, et velum in introitu quod est ante tabernaculum. Omnia quae ad altare pertinent funiculos, et vasa ministerii, 27 iubente Aaron et filiis eius, portabunt filii Gerson: et scient singuli cui debeant oneri mancipari. 28 Hic est cultus familiae Gersonitarum in tabernaculo foederis, eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis. 29 Filios quoque Merari per familias et domos patrum suorum recensem 30 a triginta annis et supra, usque ad annos quinquaginta, omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui et cultum foederis testimonii. 31 Haec sunt onera eorum: Portabunt tabulas tabernaculi et vectes eius, columnas ac bases earum, 32 columnas quoque atrii per circuitum cum basibus et paxillis et funibus suis. Omnia vasa et supellectilem ad numerum accipient, sicut portabunt. 33 Hoc est officium familiae Meraritarum et ministerium in tabernaculo foederis: eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis. 34 Recensuerunt igitur Moyses et Aaron et principes synagogae filios Caath per cognationes et domos patrum suorum 35 a triginta annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi foederis: 36 et inventi sunt duo millia septingenti quinquaginta. 37 Hic est populus Geronitarum, quos numeraverunt Moyses et Aaron iuxta verbum Domini. 42 Numeratne sunt et filii Merari per cognationes et domos patrum suorum 43 a triginta annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi foederis: 44 et Aaron et filii eius intrabunt, ipsique disponent inventi sunt tria millia ducenti. 45 hic est numerus opera singulorum, et divident quid portare quis filiorum Merari, quos recensuerunt Moyses et debeat. 46 Omnes qui recensiti sunt de Levitis, et quos fecit Aaron iuxta imperium Domini per manum Moysi. 47 a triginta annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, ingredientes ad ministerium tabernaculi, et onera portanda, 48 fuerunt simul octo millia quingenti octoginta. 49 Iuxta verbum Domini recensuit eos Moyses, unumquemque iuxta officium et onera sua, sicut praeceperat ei Dominus.

5 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 2 Praecepit filiis Israel, ut eiificant de castris omnem leprosum, et qui semine fluit, pollutusque est super mortuo: 3 tam masculum quam feminam eiicite de castris, ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum. 4 Feceruntque ita filii Israel, et eiecerunt eos extra castra, sicut locutus erat Dominus Moysi. 5 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 6 Loquere ad filios Israel: Vir, sive mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quae solent hominibus accidere, et per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, 7 confitebuntur peccatum suum, et reddent ipsum caput, quintamque partem desuper ei, in quem peccaverint. 8 Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino, et erit sacerdos, excepto ariete, qui offeratur pro expiatione, ut sit placabilis hostia. 9 Omnes quoque primitiae, quas offerunt filii Israel, ad sacerdotem pertinent: 10 et quidquid in Sanctuarium offertur a singulis, et traditur manibus sacerdotis, ipsius erit. 11 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 12 Loquere ad filios Israel, et dices ad eos: Vir, cuius uxor erraverit, maritumque contemnens 13 dormierit

cum altero viro, et hoc maritus deprehendere non voluerint Domino consecrare: **3** a vino, et omni, quiverit, sed latet adulterium, et testibus argui quod inebriare potest, abstinebunt. Acetum ex vino, non potest, quia non est inventa in stupro: **14** et ex qualibet alia potionе, et quidquid de uva si spiritus zelotypiae concitaverit virum contra exprimitur, non bibent: uvas recentes siccasque non uxorem suam, quae vel polluta est, vel falsa comedent **4** cunctis diebus quibus ex voto Domino suspicione appetitur, **15** adducet eam ad sacerdotem, consecrantur: quidquid ex vinea esse potest, ab et offeret oblationem pro illa decimam partem sati uva passa usque ad acinum non comedent. **5** farinae hordeaceae: non fundet super eam oleum, Omni tempore separationis suaе novacula non nec imponet thus: quia sacrificium zelotypiae est, et transbit per caput eius usque ad completum diem, oblatio investigans adulterium. **16** Offeret igitur eam quo Domino consecratur. Sanctus erit, crescente sacerdos, et statuet coram Domino. **17** assumetque caesarie capitи eius. **6** Omni tempore consecrationis aquam sanctam in vase fictili, et pauxillum terrae suaе super mortuum non ingredietur, **7** nec super de pavimento tabernaculi mittet in eam. **18** patris quidem et matris et fratris sororisque funere Cumque steterit mulier in conspectu Domini, contaminabitur, quia consecratio Dei sui super discoperiet caput eius, et ponet super manus caput eius est. **8** Omnibus diebus separationis illius sacrificium recordationis, et oblationem suaе sanctus erit Domino. **9** Sin autem mortuus zelotypiae: ipse autem tenebit aquas amarissimas, fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput in quibus cum execratione maledicta congessit. consecrationis eius: quod radet illico in eadem die **19** adiurabitque eam, et dicet: Si non dormivit vir purgationis suaе, et rursum septima. **10** in octava alienus tecum, et si non polluta es deserto mariti autem die offeret duos turtures, vel duos pullos thoro, non te nocebunt aquae istae amarissimae, in columbae sacerdoti in introitu foederis testimonii, quas maledicta congessit. **20** Sin autem declinasti **11** facietque sacerdos unum pro peccato, et alterum a viro tuo, atque polluta es, et concubuisti cum in holocaustum, et deprecabitur pro eo, quia altero viro: **21** his maledictionibus subiacebis: peccavit super mortuo: sanctificabitque caput eius Det te Dominus in maledictionem, exemplumque in die illo: **12** et consecrabit Domino dies separationis cunctorum in populo suo: putrescere faciat femur illius, offerens agnum anniculum pro peccato: ita tuum, et tumens uterus tuus disrumpatur. **22** tamen ut dies priores irriti fiant, quoniam polluta ingrediantur aquae maledictae in ventrem tuum, et est sanctificatio eius. **13** Ista est lex consecrationis. utero tumescente putrescat femur. Et respondebit Cum dies, quos ex voto decreverat, complebuntur: mulier, Amen, amen. **23** Scribetque sacerdos in adducet eum ad ostium tabernaculi foederis, **14** et libello ista maledicta, et delebit ea aquis amarissimis, offeret oblationes eius Domino, agnum anniculum in quas maledicta congessit, **24** et dabit ei bibere. immaculatum in holocaustum, et ovem anniculum Quas cum exhauserit, **25** tollet sacerdos de manu immaculatam pro peccato, et arietem immaculatum, eius sacrificium zelotypiae, et elevabit illud coram hostiam pacificam, **15** canistrum quoque panum Domino, imponetque illud super altare: ita dumtaxat azymorum qui conspersi sint oleo, et lagana absque ut prius, **26** pugillum sacrificii tollat de eo, quod fermento uncta oleo, ac libamina singulorum: **16** offertur, et incendat super altare: et sic potum det quae offeret sacerdos coram Domino, et faciet tam mulieri aquas amarissimas. **27** Quas cum biberit, pro peccato, quam in holocaustum. **17** Arietem vero si polluta est, et contempto viro adulterii rea, immolabit hostiam pacificam Domino, offerens pertransibunt eam aquae maledictionis, et inflato simul canistrum azymorum, et libamenta quae ex ventre computrescat femur: eritque mulier in more debentur. **18** Tunc radetur nazaraeus ante maledictionem, et in exemplum omni populo. **28** ostium tabernaculi foederis caesarie consecrationis Quod si polluta non fuerit, erit innoxia, et faciet suaе: tolletque capillos eius, et ponet super ignem, liberos. **29** Ista est lex zelotypiae. Si declinaverit qui est suppositus sacrificio pacificorum. **19** Et mulier a viro suo, et si polluta fuerit, **30** maritusque armum coctum arietis, tortamque absque fermento zelotypiae spiritu concitatus adduxerit eam in unam de canistro, et laganum azymum unum, et conspectu Domini, et fecerit ei sacerdos iuxta omnia tradet in manus nazaraei, postquam rasum fuerit quae scripta sunt: **31** maritus absque culpa erit, et illa recipiet iniquitatem suam.

6 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2**
Loquere ad filios Israel, et dices ad eos: Vir, sive mulier, cum fecerint votum ut sanctificantur, et se

in conspectu Domini: et sanctificata sacerdotis erunt, sicut pectusculum, quod separari iussum est, et femur, post haec, potest bibere nazaraeus vinum. **21** Ista est lex nazaraei, cum voverit oblationem suam Domino tempore consecrationis

suae, exceptis his, quae invenerit manus eius. iuxta aureum habens decem siclos plenum incenso: **21** quod mente devoverat, ita faciet ad perfectionem bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum sanctificationis suae. **22** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **23** Loquere Aaron et filii eius: Sic et in holocaustum: **22** hircumque pro peccato: **23** Benedicetis filiis Israel, et dicetis eis: **24** Benedicat tibi Dominus, et custodiat te. **25** Ostendat Dominus faciem suam tibi, et misereatur tui. **26** Convertat Dominus vultum suum ad te, et det tibi pacem. **27** Invocabuntque nomen meum super filios Israel, et ego benedicam eis.

7 Factum est autem in die qua complevit Moyses tabernaculum, et erexit illud: unxitque et sanctificavit cum omnibus vasis suis, altare similiter et omnia vasa eius. **2** Obtulerunt principes Israel et capita familiarium, qui erant per singulas tribus, praefecti eorum, qui numerati fuerant, **3** munera coram Domino sex plastra tecta cum duodecim bobus. Unum plastrum obtulere duo duces, et unum bovem singuli, obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi. **4** Ait autem Dominus ad Moyses: **5** Suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi, et trades ea Levitis iuxta ordinem ministerii sui. **6** Itaque cum suscepisset Moyses plastra et boves, tradidit eos Levitis. **7** Duo plastra et quattuor boves dedit filiis Gerson, iuxta id quod habebant necessarium. **8** quattuor alia plastra, et octo boves dedit filiis Merari secundum officia et cultum suum, sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis. **9** filiis autem Caath non dedit plastra et boves: quia in Sanctuario servient, et onera propriis portant humeris. **10** Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua unctum est, oblationem suam ante altare. **11** Dixitque Dominus ad Moyses: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris. **12** Primo die obtulit oblationem suam Nahasson filius Aminadab de tribu Iuda: **13** fueruntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum, phiala argentea habens septuaginta siclos iuxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **14** mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso: **15** bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: **16** hircumque pro peccato: **17** et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. haec est oblatio Nahasson filii Aminadab. **18** Secundo die obtulit Nathanael filius Suar, dux de tribu Issachar, **19** acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, iuxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **20** mortariolum

siclos, phialam argenteam habentem septuaginta anniculos quinque. haec fuit oblatio Phegiel filii siclos ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum Ochran. **78** Die duodecimo princeps filiorum simila conspersa oleo in sacrificum: **50** mortariolum Nephthali, Ahira filius Enan **79** obtulit acetabulum aureum appendens decem siclos plenum incenso: **51** argenteum appendens centum triginta siclos, bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad in holocaustum: **52** hircumque pro peccato: **53** et in pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila oleo hostias pacificorum, boves duos, arietes quinque, conspersa in sacrificum: **80** mortariolum aureum hircos quinque, agnos anniculos quinque. haec fuit appendens decem siclos, plenum incenso: **81** bovem oblatio Elisama filii Ammiud. **54** Die octavo, princeps de armento, et arietem, et agnum anniculum in filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadassur, **55** holocaustum: **82** hircumque pro peccato: **83** et in obtulit acetabulum argenteum appendens centum hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, triginta siclos, phialam argenteam habentem hircos quinque, agnos anniculos quinque. haec fuit septuaginta siclos ad pondus Sanctuarii, utrumque oblatio Ahira filii Enan. **84** Haec in dedicationem plenum simila conspersa oleo in sacrificum: **56** altaris oblata sunt a principibus Israel, in die qua mortariolum aureum appendens decem siclos, consecratum est. acetabula argentea duodecim: plenum incenso: **57** bovem de armento, et arietem, phialae argenteae duodecim: mortariola aurea et agnum anniculum in holocaustum: **58** hircumque duodecim: **85** ita ut centum triginta siclos argenti pro peccato: **59** et in hostias pacificorum boves haberet unum acetabulum, et septuaginta siclos duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos haberet una phiala: id est, in commune vasorum anniculos quinque. haec fuit oblatio Gamaliel filii omnium ex argento sicli duo millia quadringenti, Phadassur. **60** Die nono princeps filiorum Beniamin, pondere Sanctuarii. **86** mortariola aurea duodecim Abidan filius Gedeonis, **61** obtulit acetabulum plena incenso denos siclos appendentia pondere argenteum appendens centum triginta siclos, Sanctuarii: id est, simul auri sicli centum viginti: phialam argenteam habentem septuaginta siclos **87** boves de armento in holocaustum duodecim, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila arietes duodecim, agni anniculi duodecim, et conspersa oleo in sacrificum: **62** et mortariolum libamenta eorum: hirci duodecim pro peccato. **88** In aureum appendens decem siclos plenum incenso: **63** hostias pacificorum, boves viginti quattuor, arietes bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum sexaginta, hirci sexaginta, agni anniculi sexaginta. in holocaustum: **64** hircumque pro peccato: **65** et in Haec oblata sunt in dedicationem altaris, quando hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, unctione est. **89** Cumque ingrederetur Moyses hircos quinque, agnos anniculos quinque. haec fuit tabernaculum foederis, ut consuleret oraculum, oblatio Abidan filii Gedeonis. **66** Die decimo princeps audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio filiorum Dan, Ahiezer filius Ammisaddai **67** obtulit quod erat super arcum testimonii inter duos acetabulum argenteum appendens centum triginta Cherubim, unde et loquebatur ei.

8 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
2 Loquere Aaron, et dices ad eum: Cum posueris septem lucernas, candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur praecipe ut lucernae contra borean e regione respiciant ad mensam panum propositionis, contra eam partem, quam candelabrum respicit, lucere debebunt. **3** Fecitque Aaron, et imposuit lucernas super candelabrum, ut praeceperat Dominus Moysi. **4** Haec autem erat factura candelabri, ex auro ductili, tam medius stipes, quam cuncta quae ex utroque calamorum latere nascebantur: iuxta exemplum quod ostendit Dominus Moysi, ita operatus est candelabrum. **5** Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **6** Tolle Levitas de medio filiorum Israel, et purificabis eos **7** iuxta hunc ritum: Aspergantur aqua lustrationis, et radant omnes pilos carnis suea. Cumque laverint vestimenta sua, et mundati fuerint, **8** tollent bovem

de armentis, et libamentum eius similam oleo Sinai. Iuxta omnia quae mandaverat Dominus Moysi, conspersam: bovem autem alterum de armento tu fecerunt filii Israel. **6** Ecce autem quidam immundi accipies pro peccato: **9** et applicabis Levitas coram super anima hominis, qui non poterant facere tabernaculo foederis, convocata omni multitudine Phase in die illo, accedentes ad Moysen et Aaron, **7** filiorum Israel. **10** Cumque Levitae fuerint coram dixerunt eis: Immundi sumus super anima hominis. Domino, ponent filii Israel manus suas super eos. quare fraudamur ut non valeamus oblationem **11** et offeret Aaron Levitas, munus in conspectu offerre Domino in tempore suo inter filios Israel? **8** Domini a filiis Israel, ut serviant in ministerio Quibus respondit Moyses: State ut consulam quid eius. **12** Levitae quoque ponent manus suas super praecipiat Dominus de vobis. **9** Locutusque est capita boum, e quibus unum facies pro peccato, et Dominus ad Moysen, dicens: **10** Loquere filiis Israel: alterum in holocaustum Domini, ut depreceris pro Homo qui fuerit immundus super anima, sive in eis. **13** Statuesque Levitas in conspectu Aaron et via procul in gente vestra, faciat Phase Domino filiorum eius, et consecrabis oblatos Domino, **14** **11** in mense secundo, quartadecima die mensis ac separabis de medio filiorum Israel, ut sint mei. ad vesperam: cum azymis et lactucis agrestibus **15** et postea ingrediantur tabernaculum foederis, comedent illud: **12** non relinquunt ex eo quippiam ut serviant mihi. Sicque purificabis et consecrabis usque mane, et os eius non confringent, omnem eos in oblationem Domini: quoniam dono donati ritum Phase observabunt. **13** Si quis autem et sunt mihi a filiis Israel. **16** Pro primogenitis quae mundus est, et in itinere non fuit, et tamen non fecit aperiunt omnem vulvam in Israel, accepi eos. **17** Phase, exterminabitur anima illa de populis suis, Mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israel, quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo: tam ex hominibus quam ex iumentis. Ex die quo peccatum suum ipse portabit. **14** Peregrinus quoque percussi omne primogenitum in Terra Aegypti, et advena si fuerint apud vos, facient Phase Domino sanctificavi eos mihi: **18** et tuli Levitas pro cunctis iuxta ceremonias et iustificationes eius. Praeceptum primogenitis filiorum Israel: **19** tradidique eos dono idem erit apud vos tam advenae quam indigenae. Aaron et filii eius de medio populi, ut serviant **15** Igitur die qua erectum est tabernaculum, operuit mihi pro Israel in tabernaculo foederis, et orient pro illud nubes. A vespera autem super tentorium eis ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere erat quasi species ignis usque mane. **16** sic fiebat ad Sanctuarium. **20** Feceruntque Moyses et Aaron et iugiter: per diem operiebat illud nubes, et per omnis multitudo filiorum Israel super Levitas quae noctem quasi species ignis. **17** Cumque ablata praeceperat Dominus Moysi: **21** purificatique sunt, fuisse nubes, quae tabernaculum protegebat, tunc et laverunt vestimenta sua. Elevavitque eos Aaron in proficiscebantur filii Israel: et in loco ubi stetisset conspectu Domini, et oravit pro eis, **22** ut purificati nubes, ibi castrametabantur. **18** Ad imperium Domini ingredierentur ad officia sua in tabernaculum proficiscebantur, et ad imperium illius figebant foederis coram Aaron et filiis eius. Sicut praeceperat tabernaculum. Cunctis diebus quibus stabat nubes Dominus Moysi de Levitis, ita factum est. **23** super tabernaculum, manebant in eodem loco: **19** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **24** et si evenisset ut multo tempore maneret super Haec est lex Levitarum, A viginti quinque annis et illud, erant filii Israel in excubii Domini, et non supra, ingredientur ut ministrent in tabernaculo proficiscebantur **20** quot diebus fuisse nubes super foederis. **25** Cumque quinquagesimum annum tabernaculum. Ad imperium Domini erigebant aetatis impleverint, servire cessabunt: **26** eruntque tentoria, et ad imperium illius deponebant. **21** ministri fratrum suorum in tabernaculo foederis, Si fuisse nubes a vespera usque mane, et statim ut custodiant quae sibi fuerunt commendata, opera diluculo tabernaculum reliquisset, proficiscebantur: autem ipsa non faciant. Sic dispones Levitis in et, si post diem et noctem recessisset, dissipabant custodiis suis. tentoria. **22** Si vero biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisse super tabernaculum, manebant filii Israel in eodem loco, et non proficiscebantur: statim autem ut recessisset, movebant castra. **23** Per verbum Domini figebant tentoria, et per verbum illius proficiscebantur: erantque in excubii Domini iuxta imperium eius per manum Moysi.

9 Locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai anno secundo, postquam egressi sunt de Terra Aegypti, mense primo dicens: **2** Faciant filii Israel Phase in tempore suo, **3** quartadecima die mensis huius ad vesperam, iuxta omnes ceremonias et iustificationes eius. **4** Praecepitque Moyses filiis Israel ut facerent Phase. **5** Qui fecerunt tempore suo: quartadecima die mensis ad vesperam in monte

10 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
2 Fac tibi duas tubas argenteas ductiles,

quibus convocare possis multitudinem quando egrediebantur. **29** Dixitque Moyses Hobab movenda sunt castra. **3** Cumque increpueris filio Raguel Madianitae, cognato suo: Proficiscimur tubis, congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi foederis. **4** Si semel clangueris, venient nobiscum, ut benefaciamus tibi: quia Dominus bona ad te principes, et capita multitudinis Israel. **5** Si promisit Israeli. **30** Cui ille respondit: Non vadam autem prolixior atque concisus clangor increpuerit, tecum, sed revertar in terram meam, in qua natus movebunt castra primi qui sunt ad orientalem sum. **31** Et ille: Noli, inquit, nos relinquere: tu plagam. **6** In secundo autem sonitu et pari enim nosti in quibus locis per desertum castra ululatu tubae, levabant tentoria qui habitant ad ponere debeamus, et eris dux noster. **32** Cumque meridiem, et iuxta hunc modum reliqui facient, nobiscum veneris, quidquid optimum fuerit ex ululantibus tubis in profecionem. **7** Quando autem opibus, quas nobis traditurus est Dominus, dabimus congregandus est populus, simplex tubarum clangor tibi. **33** Profecti sunt ergo de Monte Domini viam erit, et non concise ululabunt. **8** Filii autem Aaron trium dierum, arcaeque foederis Domini praecedebat sacerdotis clangent tubis: eritque hoc legitimum eos, per dies tres providens castrorum locum. **34** sempiternum in generationibus vestris. **9** Si exieritis Nubes quoque Domini super eos erat per diem cum ad bellum de terra vestra contra hostes qui dimicant incederent. **35** Cumque elevaretur arca, dicebat adversum vos, clangetis ululantibus tubis, et erit Moyses: Surge Domine, et dissipentur inimici tui, recordatio vestri coram Domino Deo vestro, ut et fugiant qui oderunt te, a facie tua. **36** Cum eruamini de manibus inimicorum vestrorum. **10** Si autem deponeretur, aiebat: Reverte Domine, ad quando habebitis epulum, et dies festos, et calendas, multitudinem exercitus Israel.

canetis tubis super holocaustis, et pacificis victimis, ut sint vobis in recordationem Dei vestri. ego Dominus Deus vester. **11** Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis elevata est nubes de tabernaculo foederis: **12** profectique sunt filii Israel per turmas suas de deserto Sinai, et recubuit nubes in solitudine Pharan. **13** Moveruntque castra primi iuxta imperium Domini per manum Moysi. **14** Filii Iuda per turmas suas: quorum princeps erat Nahasson filius Aminadab. **15** In tribu filiorum Issachar fuit princeps Nathanael filius Suar. **16** In tribu Zabulon erat princeps Eliab filius Helon. **17** Depositumque est tabernaculum, quod portantes egressi sunt filii Gerson et Merari. **18** Profectique sunt et filii Ruben, per turmas et ordinem suum: quorum princeps erat Helisur filius Sedeur. **19** In tribu autem filiorum Simeon, princeps fuit Salamiel filius Surisaddai. **20** Porro in tribu Gad erat princeps Eliasaph filius Duel. **21** Profectique sunt et Caathitae portantes Sanctuarium. Tamdiu tabernaculum portabatur, donec venirent ad erectionis locum. **22** Moverunt castra et filii Ephraim per turmas suas, in quorum exercitu princeps erat Elisama filius Ammiud. **23** In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadasseur. **24** et in tribu Beniamin erat dux Abidan filius Gedeonis. **25** Novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas, in quorum exercitu princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai. **26** In tribu autem filiorum Aser erat princeps Pheguel filius Ochran. **27** Et in tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan. **28** Haec sunt castra, et profeciones filiorum Israel per turmas suas

11 Interea ortum est murmur populi, quasi dolentium pro labore, contra Dominum. Quod cum audisset Dominus, iratus est. Et accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem. **2** Cumque clamasset populus ad Moysen, oravit Moyses ad Dominum, et absorptus est ignis. **3** Vocavitque nomen loci illius, Incensio: eo quod incensus fuisset contra eos ignis Domini. **4** Vulgus quippe promiscuum, quod ascenderat cum eis, flagravit desiderio, sedens et flens, iunctis sibi pariter filiis Israel, et ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? **5** Recordamur piscium quos comedebamus in Aegypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres, et pepones, porrique, et cepe, et allia. **6** Anima nostra arida est, nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Man. **7** Erat autem Man quasi semen coriandri, coloris bdellii. **8** Circuibatque populus, et colligens illud, frangebat mola, sive terebat in mortario, coquens in olla, et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati. **9** Cumque descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter et Man. **10** Audivit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde: sed et Moysi intoleranda res visa est. **11** et ait ad Dominum: Cur affixisti servum tuum? quare non invenio gratiam coram te? et cur imposuisti pondus universi populi huius super me? **12** Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, ut dicas mihi: Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum, et defer in terram, pro qua iurasti patribus eorum? **13** Unde mihi carnes ut dem

tantae multitudini? flent contra me, dicentes: Da Surgens ergo populus toto die illo, et nocte, ac die nobis carnes ut comedamus. **14** Non possum solus altero, congregavit coturnicum multitudinem, qui sustinere omnem hunc populum, quia gravis est parum, decem coros: et siccaverunt eas per gyrum mihi. **15** Sin aliter tibi videtur, obsecro ut interficias castrorum. **33** Adhuc carnes erant in dentibus me, et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis eorum, nec defecerat huiuscmodi cibus: et ecce afficiar malis. **16** Et dixit Dominus ad Moysen: furore Domini concitatus in populum, percussit eum Congrega mihi septuaginta viros de senibus Israel, plaga magna nimis. **34** Vocatusque est ille locus, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri: et Sepulchra concupiscentiae: ibi enim sepelierunt duces eos ad ostium tabernaculi foederis, faciesque populum qui desideraverat. **35** Egressi autem de ibi stare tecum, **17** ut descendam et loquar tibi: et Sepulchris concupiscentiae, venerunt in Haseroth, auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent et manserunt ibi.

tecum onus populi, et non tu solus graveris. **18** Populo quoque dices: Sanctificamini: cras comedetis carnes. ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnium? bene nobis erat in Aegypto. Ut det vobis Dominus carnes, et comedatis: **19** non uno die, nec duabus, vel quinque aut decem, nec viginti quidem, **20** sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, et vertatur in nauseam, eo quod repuleritis Dominum, qui in medio vestri est, et fleveritis coram eo, dicentes: Quare egressi sumus ex Aegypto? **21** Et ait Moyses ad Dominum: Sexcenta millia peditum huius populi sunt. et tu dicis: Dabo eis esum carnium mense integro? **22** Numquid ovium et boum multitudo caedetur, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient? **23** Cui respondit Dominus: Numquid manus Domini invalida est? Iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur. **24** Venit igitur Moyses, et narravit populo verba Domini, congregans septuaginta viros de senibus Israel, quos stare fecit circa tabernaculum. **25** Descenditque Dominus per nubem, et locutus est ad eum, auferens de spiritu qui erat in Moyse, et dans septuaginta viris. Cumque requievisset in eis Spiritus, prophetaverunt, nec ultra cessaverunt. **26** Remanserat autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Eldad, et alter Medad, super quos requievit Spiritus. nam et ipsi descripti fuerant, et non exierant ad tabernaculum. **27** Cumque prophetarent in castris, cucurrit puer, et nunciavit Moysi, dicens: Eldad et Medad prophetant in castris. **28** Statim losue filius Nun, minister Moysi, et electus e pluribus, ait: Domine mi Moyses prohibe eos. **29** At ille: Quid, inquit, aemularis pro me? quis tribuat ut omnis populus prophetet, et det eis Dominus Spiritum suum? **30** Reversusque est Moyses, et maiores natu Israel in castra. **31** Ventus autem egrediens a Domino arreptas trans mare coturnices detulit, et demisit in castra itinere quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aere duabus cubitis altitudine super terram. **32**

Surgens ergo populus toto die illo, et nocte, ac die altero, congregavit coturnicum multitudinem, qui sustinere omnem hunc populum, quia gravis est parum, decem coros: et siccaverunt eas per gyrum mihi. **33** Adhuc carnes erant in dentibus me, et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis eorum, nec defecerat huiuscmodi cibus: et ecce afficiar malis. **12** Locutaque est Maria et Aaron contra Moysen propter uxorem eius Aethiopissam, **2** et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne et nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dominus iratus est, **3** (Erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra) **4** statim locutus est Dominus ad eum, et ad Aaron et Mariam: Egridimi vos tantum tres ad tabernaculum foederis. Cumque fuissent egressi, **5** descendit Dominus in columna nubis, et stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron et Mariam. Qui cum issent, **6** dixit ad eos: Audite sermones meos: si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnum loquar ad illum. **7** At non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: **8** ore enim ad os loquor ei: et palam, et non per aenigmata et figuratas Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere servo meo Moysi? **9** Iratusque contra eos, abiit: **10** nubes quoque recessit quae erat super tabernaculum: et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque respexisset eam Aaron, et vidisset perfusam lepra, **11** ait ad Moysen: Obsecro domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus, **12** ne fiat haec quasi mortua, et ut abortivum quod proiicitur de vulva matris suea. ecce iam medium carnis eius devoratum est a lepra. **13** Clamatique Moyses ad Dominum, dicens: Deus, obsecro, sana eam. **14** Cui respondit Dominus: Si pater eius spuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi? Separetur septem diebus extra castra, et postea revocabitur. **15** Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus: et populus non est motus de loco illo, donec revocata est Maria. **16** Profectusque est populus de Haseroth fixis tentoriis in deserto Pharan.

13 ibique locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Mitte viros, qui considerent Terram Chanaan, quam daturus sum filiis Israel, singulos de singulis tribubus, ex principibus. **3** Fecit Moyses quod Dominus imperaverat, de deserto Pharan mittens

principes viros, quorum ista sunt nomina. **4** De tribu Ruben, Sammua filium Zechur. **5** De tribu filios Israel, dicentes: Terra, quam lustravimus, Simeon, Saphat filium Huri. **6** De tribu Iuda, Caleb devorat habitatores suos: populus, quem aspeximus, filium Iephone. **7** De tribu Issachar, Igal filium procerae statura est. **33** Ibi vidimus monstra Ioseph. **8** De tribu Ephraim, Osee filium Nun. **9** quaedam filiorum Enac de genere giganteo: quibus De tribu Beniamini, Phalti filium Raphu. **10** De comparati, quasi locustae videbamur.

tribu Zabulon, Geddiel filium Sodi. **11** De tribu Ioseph, sceptri Manasse, Gaddi filium Susi. **12** De tribu Dan, Ammiel filium Gemalli. **13** De tribu Aser, Sthur filium Michael. **14** De tribu Nephthali, Nahabi filium Vapsi. **15** De tribu Gad, Guel filium Machi. **16** haec sunt nomina virorum, quos misit Moyses ad considerandam Terram: vocavitque Osee filium Nun, Iosue. **17** misit ergo eos Moyses ad considerandam Terram Chanaan, et dixit ad eos: Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes, **18** considerate Terram, qualis sit: et populum qui habitator est eius, utrum fortis sit an infirmus: si pauci numero an plures: **19** ipsa terra, bona an mala: urbes quales, muratae an absque muris: **20** humus, pinguis an sterilis, nemorosa an absque arboribus. Confortamini, et afferte nobis de fructibus Terrae. Erat autem tempus quando iam praecoquae uvae vesci possunt. **21** Cumque ascendisset, exploraverunt Terram a deserto Sin, usque Rohob intrantibus Emath. **22** Ascenderuntque ad meridiem, et venerunt in Hebron, ubi erant Achiman et Sisai et Tholmai filii Enac. nam Hebron septem annis ante Tanim urbem Aegypti condita est. **23** Pergentesque usque ad Torrentem botri, abscederunt palmitem cum uva sua, quem portaverunt in vecte duo viri. De malis quoque granatis et de fiscis loci illius tulerunt: **24** qui appellatus est Nehelescol, id est Torrens botri, eo quod botrum portassent inde filii Israel. **25** Reversique exploratores Terrae post quadraginta dies, omni regione circuita, **26** venerunt ad Moysen et Aaron et ad omnem coetum filiorum Israel in desertum Pharan, quod est in Cades. Locutique eis et omni multitudini ostenderunt fructus Terrae: **27** et narraverunt, dicentes: Venimus in Terram, ad quam misisti nos, quae revera fluit lacte et melle, ut ex his fructibus cognosci potest: **28** sed cultores fortissimos habet, et urbes grandes atque muratas. Stirpem Enac vidimus ibi. **29** Amalec habitat in meridie, Hethaeus et lebusaeus et Amorrhaeus in montanis: Chananaeus vero moratur iuxta mare et circa fluenta Iordanis. **30** Inter haec Caleb compescens murmur populi, qui oriebatur contra Moysen, ait: Ascendamus, et possideamus Terram, quoniام poterimus obtinere eam. **31** Alii vero, qui fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere, quia fortior nobis est.

14 Igitur vociferans omnis turba flevit nocte illa, **2** et murmurati sunt contra Moysen et Aaron cuncti filii Israel, dicentes: **3** Utinam mortui essemus in Aegypto: et in hac vasta solitudine utinam pereamus, et non inducat nos Dominus in Terram istam, ne cadamus gladio, et uxores ac liberi nostri ducantur captivi. Nonne melius est reverti in Aegyptum? **4** Dixeruntque alter ad alterum: Constituamus nobis ducem, et revertamur in Aegyptum. **5** Quo auditio Moyses et Aaron cederunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israel. **6** At vero Iosue filius Nun, et Caleb filius Iephone, qui et ipsi lustraverant terram, sciderunt vestimenta sua, **7** et ad omnem multitudinem filiorum Israel locuti sunt: Terra, quam circuivimus, valde bona est. **8** si propitius fuerit Dominus, inducit nos in eam, et tradet humum lacte et melle manantem. **9** Nolite rebelles esse contra Dominum: neque timeatis populum terrae huius, quia sicut panem ita eos possumus devorare. recessit ab eis omne praesidium: Dominus nobiscum est, nolite metuere. **10** Cumque clamaret omnis multitudo, et lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria Domini super tectum foederis cunctis videntibus filiis Israel. **11** Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo detrahet mihi populus iste? Quousque non credent mihi in omnibus signis, quae feci coram eis? **12** Feriam igitur eos pestilentia, atque consumam: te autem faciam principem super gentem magnam, et fortiorum quam haec est. **13** Et ait Moyses ad Dominum: Ut audiant Aegyptii, de quorum medio eduxisti populum istum, **14** et habitatores Terrae huius, qui audierunt quod tu Domine in populo isto sis, et facie videaris ad faciem, et nubes tua protegat illos, et in columna nubis praecedas eos per diem, et in columna ignis per noctem: **15** quod occideris tantam multitudinem quasi unum hominem, et dicant: **16** Non poterat introducere populum in Terram, pro qua iuraverat: idcirco occidit eos in solitudine. **17** Magnificetur ergo fortitudo Domini sicut iurasti, dicens: **18** Dominus patiens et multae misericordiae, auferens iniquitatem et sceleram, nullumque innoxium derelinquens, qui visitas peccata patrum in filios in tertiam et quartam generationem. **19** Dimitte, obsecro, peccatum populi tui huius secundum magnitudinem misericordiae

tuae, sicut propitius fuisti egredientibus de Aegypto usque ad locum istum. **20** Dixitque Dominus: Dimisi iuxta verbum tuum. **21** Vivo ego: et implebitur gloria Domini universa terra. **22** Attamen omnes homines qui viderunt maiestatem meam, et signa quae feci in Aegypto et in solitudine, et tentaverunt me iam per decem vices, nec obedierunt voci meae, **23** non videbunt Terram pro qua iuravi patribus eorum, nec quisquam ex illis qui detraxit mihi, intuebitur eam. **24** Servum meum Caleb, qui plenus alio spiritu secutus est me, inducam in Terram hanc, quam circuivit: et semen eius possidebit eam. **25** Quoniam Amalecites et Chananaeus habitant in vallibus. Cras movete castra, et revertimini in solitudinem per viam Maris rubri. **26** Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **27** Usquequo multitudo haec pessima murmurat contra me? querelas filiorum Israel audivi. **28** Dic ergo eis: Vivo ego, ait Dominus: sicut locuti estis audiente me, sic faciam vobis. **29** In solitudine hac iacebunt cadavera vestra. Omnes qui numerati estis a viginti annis et supra, et murmurastis contra me, **30** non intrabitis Terram, super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem, praeter Caleb filium Iephone, et Iosue filium Nun. **31** Parvulos autem vestros, de quibus dixistis quod praedae hostibus forent, introducam: ut videant Terram, quae vobis displicuit. **32** Vestra cadavera iacebunt in solitudine. **33** Filii vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta, et portabunt fornicationem vestram, donec consumantur cadavera patrum in deserto, **34** iuxta numerum quadraginta dierum, quibus considerasti Terram: annus pro die imputabitur. Et quadraginta annis recipietis iniuriantes vestras, et scietis ultionem meam: **35** quoniam sicut locutus sum, ita faciam omni multitudini huic pessimae, quae consurrexit adversum me: in solitudine hac deficiet, et morietur. **36** Igitur omnes viri, quos miserat Moyses ad contemplandam Terram, et qui reversi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem, detrahentes Terrae quod esset mala, **37** mortui sunt atque percussi in conspectu Domini. **38** Iosue autem filius Nun, et Caleb filius Iephone vixerunt ex omnibus, qui perrexerant ad considerandam Terram. **39** Locutusque est Moyses universa verba haec ad omnes filios Israel, et luxit populus nimis. **40** Et ecce mane primo surgentes ascenderunt verticem montis, atque dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum, de quo Dominus locutus est: quia peccavimus. **41** Quibus Moyses: Cur, inquit, transgredimini verbum Domini, quod vobis non cedet in prosperum? **42** Nolite ascendere: non enim est Dominus vobiscum: ne corruiatis coram inimicis vestris. **43** Amalecites et Chananaeus ante vos sunt, quorum gladio corrueris, eo quod nolueritis acquiescere Domino, nec erit Dominus vobiscum. **44** At illi contenebrati ascenderunt in verticem montis. Arca autem testamenti Domini Moyses non recesserunt de castris. **45** Descenditque Amalecites et Chananaeus, qui habitabat in monte: et percutiens eos atque concidens, persecutus est eos usque Horma.

15 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere ad filios Israel, et dices ad eos: Cum ingressi fueritis Terram habitationis vestrae, quam ego dabo vobis, **3** et feceritis oblationem Domino in holocaustum, aut victimam pacificam, vota solventes, vel sponte offerentes munera, aut in sollemnitatibus vestris adolescentes odorem suavitatis Domino, de bobus sive de oibvis: **4** offeret quicumque immolaverit victimam, sacrificium similae, decimam partem ephi, conspersam oleo, quod mensuram habebit quartam partem hin: **5** et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae dabit in holocaustum sive in victimam. Per agnos singulos **6** et arietes erit sacrificium similae duarum decimarum, quae conspersa sit oleo tertiae partis hin: **7** et vinum ad libamentum tertiae partis eiusdem mensurae offeret in odorem suavitatis Domino. **8** Quando vero de bobus feceris holocaustum aut hostiam, ut impleas votum vel pacificas victimas, **9** dabis per singulos boves similae tres decimas conspersae oleo, quod habeat medium mensurae hin: **10** et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae in oblationem suavissimi odoris Domino. **11** Sic facies **12** per singulos boves et arietis et agnos et hoedos. **13** Tam indigenae quam peregrini **14** eodem ritu offerent sacrificia. **15** Unum praeceptum erit atque iudicium tam vobis quam advenis terrae. **16** Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **17** Loquere filiis Israel, et dices ad eos: **18** Cum veneritis in terram, quam dabo vobis, **19** et comedenteris de panibus regionis illius, separabitis primitias Domino **20** de cibis vestris. Sicut de areis primitias separabitis, **21** ita et de pulmentis dabitis primitiva Domino. **22** Quod si per ignorantiam praeterieritis quidquam horum, quae locutus est Dominus ad Moysen, **23** et mandavit per eum ad vos, a die qua coepit iubere et ultra, **24** oblitaque fuerit facere multitudo: offeret vitulum de armento, holocaustum in odorem suavissimum Domino, et sacrificium eius ac liba, ut ceremoniae postulant, hircunque pro peccato: **25** et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israel: et dimittetur eis, quoniam non sponte

peccaverunt, nihilominus offerentes incensum quemcumque elegerit, ipse erit sanctus: multum Domino pro se et pro peccato atque errore suo: erigimini filii Levi. **8** Dixitque rursum ad Core: **26** et dimittetur universae plebi filiorum Israel, Audite filii Levi: **9** Num parum vobis est quod et advenis, qui peregrinantur inter eos: quoniam separavit vos Deus Israel ab omni populo, et iunxit culpa est omnis populi per ignorantiam. **27** Quod sibi, ut serviretis ei in cultu tabernaculi, et staretis si anima una nesciens peccaverit, offeret capram coram frequentia populi, et ministraretis ei? **10** anniculam pro peccato suo: **28** et deprecabitur pro idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos ea sacerdos, quod inscia peccaverit coram Domino: filios Levi, ut vobis etiam sacerdotium vindicetis, **11** impetrabitque ei veniam, et dimittetur illi. **29** et omnis globus tuus stet contra Dominum? quis est Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium, enim Aaron ut murmuraretis contra eum? **12** Misit qui peccaverint ignorantibus. **30** Anima vero, quae ergo Moyses ut vocaret Dathan et Abiron filios per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit Eliab. Qui responderunt: Non venimus. **13** numquid ille, sive peregrinus, (quoniam adversus Dominum parum est tibi quod eduxisti nos de terra, quae rebellis fuit) peribit de populo suo: **31** verbum lacte et melle manabat, ut occideres in deserto, enim Domini contempsit, et praeceptum illius fecit nisi et dominatus fueris nostri? **14** Revera induxisti irritum: idcirco delebitur, et portabit iniuriam nos in terram, quae fluit rivis lactis et mellis, et suam. **32** Factum est autem, cum essent filii Israel dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum. in solitudine, et invenissent hominem colligentem an et oculos nostros vis eruere? non venimus. ligna in die Sabbati, **33** obtulerunt eum Moysi et **15** Iratusque Moyses valde, ait ad Dominum: Ne Aaron et universae multititudini. **34** Qui recluserunt respicias sacrificia eorum: tu scis quod nec asellum eum in carcerem, nescientes quid super eo facere quidem umquam acceperim ab eis, nec afflixerim deberent. **35** Dixitque Dominus ad Moysen: Morte quempiam eorum. **16** Dixitque ad Core: Tu, et omnis moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis congregatio tua, state seorsum coram Domino, et turba extra castra. **36** Cumque eduxissent eum foras, Aaron die crastino separatim. **17** Tollite singuli obruerunt eum lapidibus, et mortuus est, sicut thuribula vestra, et ponite super ea incensum, praeceperat Dominus. **37** Dixit quoque Dominus offerentes Domino ducenta quinquaginta thuribula: ad Moysen: **38** Loquere filiis Israel, et dices ad Aaron quoque teneat thuribulum suum. **18** Quod eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, cum fecissent, stantibus Moyses et Aaron, **19** et ponentes in eis vittas hyacinthinas: **39** quas cum coacervassent adversum eos omnem multitudinem viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria nec sequantur cogitationes suas et oculos per Domini. **20** Locutusque Dominus ad Moysen et res varias fornicantes, **40** sed magis memores Aaron, ait: **21** Separamini de medio congregationis praeceptorum Domini faciant ea, sintque sancti huius, ut eos repente disperdam. **22** Qui cederunt Deo suo. **41** Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de Terra Aegypti, ut essem Deus vester.

16 Ecce autem Core filius Isaar, filii Caath, filii Levi, et Dathan atque Abiron filii Eliab, Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben, **2** surrexerunt contra Moysen, aliquique filiorum Israel ducenti quinquaginta viri proceres synagogae, et qui tempore concilii per nomina vocabantur. **3** Cumque stetissent adversum Moysen et Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, et in ipsis est Dominus: Cur elevamini super populum Domini? **4** Quod cum audisset Moyses, cecidit pronus in faciem: **5** locutusque ad Core et ad omnem multitudinem: Mane, inquit, notum faciet Dominus qui ad se pertineant, et sanctos applicabit sibi: et quos elegerit, appropinquabunt ei. **6** Hoc igitur facite: Tollat unusquisque thuribula sua, tu Core, et omne concilium tuum: **7** et hausto cras igne, ponite desuper thymiana coram Domino: et

23 Et ait Dominus ad Moysen: Praecepice universo populo ut separetur a tabernaculis Core, et Dathan et Abiron. **25** Surrexitque Moyses, et abiit ad Dathan et Abiron: et sequentibus eum senioribus Israel, **26** dixit ad turbam: Recedite a tabernaculis hominum impiorum, et nolite tangere quae ad eos pertinent, ne involvamini in peccatis eorum. **27** Cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum, Dathan et Abiron egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis, omnique frequentia. **28** Et ait Moyses: In hoc scietis, quod Dominus miserit me ut facerem universa quae cernitis, et non ex proprio ea corde protulerim: **29** Si consueta hominum morte interierint, et visitaverit eos plaga, qua et ceteri visitari solent, non misit me Dominus: **30** sin autem novam rem fecerit Dominus, ut aperiens terra os suum deglutiat eos et omnia

quae ad illos pertinent, descenderintque viventes in infernum, scietis quod blasphemaverint Dominum.

(Sheol h7585) 31 Confestim igitur ut cessavit loqui, dirupta est terra sub pedibus eorum: **32** et aperiens os suum, devoravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia eorum. **33** descendenteruntque vivi in infernum operti humo, et perierunt de medio multitudinis. **(Sheol h7585) 34** At vero omnis Israel, qui stabat per gyrum, fugit a clamore pereuentium, dicens: Ne forte et nos terra deglutiatur. **35** Sed et ignis egressus a Domino, interfecit ducentos quinquaginta viros, qui offerebant incensum. **36** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **37** Praeceppe Eleazar filio Aaron sacerdotis ut tollat thuribula quae iacent in incendio, et ignem huc illucque dispergat: quoniam sanctificata sunt **38** in mortibus peccatorum; producatque ea in laminas, et affigat altari, eo quod oblatum sit in eis incensum Domino, et sanctificata sint, ut cernant ea pro signo et monimento filii Israel. **39** Tulit ergo Eleazar sacerdos thuribula aenea, in quibus obtulerant hi quos incendium devoravit, et produxit ea in laminas, affigens altari: **40** ut haberent postea filii Israel, quibus commonerentur ne quis accedat alienigena, et qui non est de semine Aaron ad offerendum incensum Domino, ne patiatur sicut passus est Core, et omnis congregatio eius, loquente Domino ad Moysen. **41** Murmuravit autem omnis multitudo filiorum Israel sequenti die contra Moysen et Aaron, dicens: Vos interfecistis populum Domini. **42** Cumque oriretur seditio, et tumultus cresceret, **43** Moyses et Aaron fugerunt ad tabernaculum foederis. Quod, postquam ingressi sunt, operuit nubes, et apparuit gloria Domini. **44** Dixitque Dominus ad Moysen: **45** Recedite de medio huius multitudinis, etiam nunc delebo eos. Cumque iacerent in terra, **46** dixit Moyses ad Aaron: Tolle thuribulum, et hausto igne de altari, mitte incensum desuper, pergens cito ad populum ut roges pro eis: iam enim egressa est ira a Domino, et plaga desaevit. **47** Quod cum fecisset Aaron, et cucurisset ad medium multitudinem, quam iam vastabat incendium, obtulit thymiam: **48** et stans inter mortuos ac viventes, pro populo deprecatus est, et plaga cessavit. **49** Fuerunt autem qui percussi sunt, quattuordecim millia hominum, et septingenti, absque his qui perierant in seditione Core. **50** Reversusque est Aaron ad Moysen ad ostium tabernaculi foederis postquam quievit interitus.

17 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere ad filios Israel, et accipe ab eis virgas singulas per cognitiones suas, a cunctis principibus tribuum, virgas duodecim, et uniuscuiusque nomen

superscribes virgae suea. **3** nomen autem Aaron erit in tribu Levi, et una virga cunctas eorum familias continebit: **4** ponesque eas in tabernaculo foederis coram testimonio, ubi loquar ad te. **5** quem ex his elegero, germinabit virga eius: et cohibebo a me querimonias filiorum Israel, quibus contra vos murmurant. **6** Locutusque est Moyses ad filios Israel: et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus: fueruntque virgae duodecim absque virga Aaron. **7** Quas cum posuisset Moyses coram Domino in tabernaculo testimonii: **8** sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi: **9** et turgentibus gemmis eruperant flores, qui, foliis dilatatis, in amygdalas deformati sunt. **9** Protulit ergo Moyses omnes virgas de conspectu Domini ad cunctos filios Israel: videruntque et receperunt singuli virgas suas. **10** Dixitque Dominus ad Moysen: Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonii, ut servetur ibi in signum rebellium filiorum Israel, et quiescant querelae eorum a me, ne moriantur.

11 Fecitque Moyses sicut praeceperat Dominus. **12** Dixerunt autem filii Israel ad Moysen: Ecce quicumque usque ad interacionem cuncti delendi sumus?

18 Dixitque Dominus ad Aaron: Tu, et filii tui, et domus patris tui tecum portabitis iniquitatem Sanctuarii: et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri. **2** sed et fratres tuos de tribu Levi, et sceptrum patris tui sume tecum, praestoque sint, et ministrent tibi: tu autem et filii tui ministrabis in tabernaculo testimonii. **3** Excubabuntque Levitae ad praecepta tua, et ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat, ut ad vasa Sanctuarii et ad altare non accendant, ne et illi moriantur, et vos pereatis simul. **4** sint autem tecum, et excubent in custodiis tabernaculi, et in omnibus ceremoniis eius. Alienigena non miscebitur vobis. **5** Excubate in custodia Sanctuarii, et in ministerio altaris: ne oriatur indignatio super filios Israel. **6** Ego dedi vobis fratres vestros Levitas de medio filiorum Israel, et tradidi donum Domino, ut serviant in ministeriis tabernaculi eius. **7** Tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum: et omnia quae ad cultum altaris pertinent, et intra velum sunt, per sacerdotes administrabuntur. si quis externus accesserit, occidetur. **8** Locutusque est Dominus ad Aaron: Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum. Omnia quae sanctificantur a filiis Israel, tradidi tibi et filiis tuis pro officio sacerdotali legitima sempiterna. **9** Haec ergo accipies de his, quae sanctificantur et oblata sunt Domino. Omnis

oblatio, et sacrificium, et quidquid pro peccato atque meliora quaeque obtuleritis ex decimis, reputabitur delicto redditur mihi, et cedit in Sancta sanctorum, vobis quasi de area et torculari dederitis primitias: tuum erit, et filiorum tuorum. **10** In Sanctuario **31** et comedetis eas in omnibus locis vestris, tam comedes illud: mares tantum edent ex eo, quia vos quam familiae vestrae: quia pretium est pro consecratum est tibi. **11** Primitias autem, quas ministerio, quo servitis in tabernaculo testimonii. voverint et obtulerint filii Israel, tibi dedi, et filiis **32** Et non peccabitis super hoc, egregia vobis et tuis, ac filiabus tuis iure perpetuo. qui mundus est pingua reservantes ne polluatis oblationes filiorum in domo tua, vescetur eis. **12** Omnem medullam olei, Israel, et moriamini.

et vini, ac frumenti, quidquid offerunt primitiarum Domino, tibi dedi. **13** Universa frugum initia, quae gignit humus, et Domino deportantur, cedent in usus tuos: qui mundus est in domo tua, vescetur eis. **14** Omne quod ex voto reddiderint filii Israel, tuum erit. **15** Quidquid primum erumpit e vulva cunctae carnis, quam offerunt Domino, sive ex hominibus, sive de pecoribus fuerit, tui iuris erit: ita dumtaxat, ut pro hominis primogenito pretium accipias, et omne animal quod immundum est, redimi facias, **16** cuius redemptio erit post unum mensem, siclis argenti quinque, pondere Sanctuarii. Siclus viginti obolos habet. **17** Primogenitum autem bovis et ovis et caprae non facies redimi, quia sanctificata sunt Domino. sanguinem tantum eorum fundes super altare, et adipes adolebis in suavissimum odorem Domino. **18** Carnes vero in usum tuum cedent, sicut pectusculum consecratum, et armus dexter, tua erunt. **19** Omnes primitias Sanctuarii, quas offerunt filii Israel Domino, tibi dedi et filiis, ac filiabus tuis iure perpetuo. Pactum salis est sempiternum coram Domino, tibi ac filiis tuis. **20** Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos: ego pars et hereditas tua in medio filiorum Israel. **21** Filiis autem Levi dedi omnes decimas Israelis in possessionem pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo foederis: **22** ut non accedant ultra filii Israel ad tabernaculum, nec committant peccatum mortiferum, **23** solis filiis Levi mihi in tabernaculo servientibus, et portantibus peccata populi. legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Nihil aliud possidebunt, **24** decimarum oblatione contenti, quas in usus eorum et necessaria separavi. **25** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **26** Praecipe Levitis, atque denuncia: Cum acceperitis a filiis Israel decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerte Domino, id est, decimam partem decimae, **27** ut reputetur vobis in oblationem primitivorum, tam de areis quam de torcularibus: **28** et universis quorum accipitis primitias, offerte Domino, et date ea Aaron sacerdoti. **29** Omnia quae offeretis ex decimis, et in donaria Domini separabis, optima et electa erunt cuncta. **30** Dicesque ad eos: Si praeclara et

19 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **2** Ista est religio victimae, quam constituit Dominus. Praecipe filiis Israel, ut adducant ad te vaccam rufam aetatis integrae, in qua nulla sit macula, nec portaverit iugum: **3** tradetisque eam Eleazarо sacerdoti, qui eductam extra castra, immolabit in conspectu omnium: **4** et tingens digitum in sanguine eius, asperget contra fores tabernaculi septem vicibus, **5** comburetque eam cunctis videntibus, tam pelle et carnibus eius quam sanguine et fimo flammae traditis. **6** Lignum quoque cedrinum, et hyssopum, coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammarum, quae vaccam vorat. **7** Et tunc demum, lotis vestibus et corpore suo, ingredietur in castra, commaculatusque erit usque ad vesperum. **8** Sed et ille, qui combusserit eam, lavabit vestimenta sua, et corpus, et immundus erit usque ad vesperum. **9** Colliget autem vir mundus cineres vaccae, et effundet eos extra castra in loco purissimo, ut sint multitudini filiorum Israel in custodiā, et in aquam aspersionis: quia pro peccato vacca combusta est. **10** Cumque laverit qui vaccae portaverat cineres, vestimenta sua, immundus erit usque ad vesperum. Habebunt hoc filii Israel et advenae, qui habitant inter eos, sanctum iure perpetuo. **11** Qui tetigerit cadaver hominis, et propter hoc septem diebus fuerit immundus: **12** asperget ex hac aqua die tertio et septimo, et sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit, septimo non poterit emundari. **13** Omnis qui tetigerit humanae animae morticinum, et aspersus hac commistione non fuerit, polluet tabernaculum Domini, et peribit ex Israel: quia aqua expiationis non est aspersus, immundus erit, et manebit spurcitia eius super eum. **14** Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo: Omnes qui ingrediuntur tentorium illius, et universa vasa quae ibi sunt, polluta erunt septem diebus. **15** Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundus erit. **16** Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis, aut per se mortui, sive os illius, vel sepulchrum, immundus erit septem diebus. **17** Tollentque de cineribus combustionis atque peccati, et mittent aquas vivas super eos in vas. **18** in quibus

cum homo mundus tinxerit hyssopum, asperget est in eis. **14** Misit interea nuncios Moyses de Cades ex eo omne tentorium, et cunctam supellectilem, ad regem Edom, qui dicerent: Haec mandat frater et homines huiuscmodi contagione pollutos: **19** tuus Israel: Nostri omnem laborem qui apprehendit atque hoc modo mundus lustrabit immundum nos, **15** quo modo descenderint patres nostri in tertio et septimo die. expiatusque die septimo, Aegyptum, et habitaverimus ibi multo tempore, lavabit et se et vestimenta sua, et immundus afflixerintque nos Aegyptii, et patres nostros: erit usque ad vesperum. **20** Si quis hoc ritu non **16** et quo modo clamaverimus ad Dominum, et fuerit expiatus, peribit anima illius de medio exaudierit nos, miseritque angelum, qui eduxerit Ecclesiae: quia sanctuarium Domini polluit, et nos de Aegypto. Ecce in urbe Cades, quae est in non est aqua lustrationis aspersus. **21** erit hoc extremis finibus tuis, positi, **17** obsecramus ut praeceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque nobis transire liceat per terram tuam. Non ibimus qui aspergit aquas, lavabit vestimenta sua: Omnis qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit usque ad vesperum. **22** Quidquid tetigerit immundus, immundus faciet: et anima, quae horum quippiam tetigerit, immunda erit usque ad vesperum.

20 Veneruntque filii Israel, et omnis multitudo in desertum Sin, mense primo: et mansit populus in Cades. Mortuaque est ibi Maria, et sepulta in eodem loco. **2** Cumque indigeret aqua populus, convenerunt adversum Moysen et Aaron: **3** et versi in seditionem, dixerunt: Utinam periissemus inter fratres nostros coram Domino. **4** Cur eduxistis Ecclesiam Domini in solitudinem, ut et nos et nostra iumenta moriamur? **5** Quare nos fecistis ascendere de Aegypto, et adduxistis in locum istum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum gignit, nec vineas, nec malogranata, insuper et aquam non habet ad bibendum? **6** Ingressusque Moyses et Aaron, dimissa multitudine, in tabernaculum foederis, corruerunt proni in terram, clamaveruntque ad Dominum, atque dixerunt: Domine Deus audi clamorem huius populi, et aperi eis thesaurum tuum fontem aquae vitae, ut satiat, ccesset murmuratio eorum. Et apparuit gloria Domini super eos. **7** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **8** Tolle virgam, et congrega populum, tu et Aaron frater tuus, et loquimini ad petram coram eis, et illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquam de petra, bibet omnis multitudo et iumenta eius. **9** Tulit igitur Moyses virgam, quae erat in conspectu Domini, sicut praeceperat ei, **10** congregata multitudine ante petram, dixitque eis: Audite rebelles et increduli: Num de petra hac vobis aquam poterimus eiicere? **11** Cumque elevasset Moyses manum, percutiens virga bis silicem, egressae sunt aquae largissimae, ita ut populus biberet et iumenta. **12** Dixitque Dominus ad Moysen et Aaron: Quia non credidistis mihi, ut sanctificaretis me coram filiis Israel, non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis. **13** Haec est aqua contradictionis, ubi iurgati sunt filii Israel contra Dominum, et sanctificatus

nec per agros, nec per vineas, non bibemus aquas de puteis tuis, sed gradiemur via publica, nec ad dexteram nec ad sinistram declinantes, donec transeamus terminos tuos. **18** Cui respondit Edom: Non transibis per me, alioquin armatus occurram tibi. **19** Dixeruntque filii Israel: Per tritam gradiemur viam: et si biberimus aquas tuas nos et pecora nostra, dabimus quod iustum est: nulla erit in pretio difficultas, tantum velociter transeamus. **20** At ille respondit: Non transibitis. Statimque egressus est obvius, cum infinita multitudo, et manu fortia, **21** nec voluit acquiescere deprecanti, ut concederet transitum per fines suos. quam ob rem divertit ab eo Israel. **22** Cumque castra movissent de Cades, venerunt in montem Hor, qui est in finibus terrae Edom: **23** ubi locutus est Dominus ad Moysen: **24** Pergat, inquit, Aaron ad populos suos: non enim intrabit Terram, quam dedi filiis Israel, eo quod incredulus fuerit ori meo, ad Aquas contradictionis. **25** Tolle Aaron et filium eius cum eo, et duces eos in montem Hor. **26** Cumque nudaveris patrem veste sua, indues ea Eleazarum filium eius: Aaron colligetur, et morietur ibi. **27** Fecit Moyses ut praeceperat Dominus: et ascenderunt in montem Hor coram omni multitudine. **28** Cumque Aaron spoliasset vestibus suis, induit eis Eleazarum filium eius. Illo mortuo in montis supercilio, descendit cum Eleazaro. **29** Omnis autem multitudo videns occubuisse Aaron, flevit super eo triginta diebus per cunctas familias suas.

21 Quod cum audisset Chananaeus rex Arad, qui habitabat ad meridiem, venisse scilicet Israel per exploratorum viam, pugnavit contra illum, et victor existens, duxit ex eo praedam. **2** At Israel voto se Domino obligans, ait: Si tradideris populum istum in manu mea, delebo urbes eius. **3** Exaudivitque Dominus preces Israel, et tradidit Chananaeum, quem ille interfecit subversis urbibus eius: et vocavit nomen loci illius Horma, id est, anathema. **4** Profecti sunt autem et de monte Hor, per viam, quae dicit ad Mare rubrum, ut circumirent

terram Edom. Et taedere coepit populum itineris in Hesebon, aedificetur, et construatur civitas ac laboris: 5 locutusque contra Deum et Moysen, Sehon: 28 Ignis egressus est de Hesebon, flamma ait: Cur eduxisti nos de Aegypto, ut moreremur de oppido Sehon, et devoravit Ar Moabitum, et in solitudine? Deest panis, non sunt aquae: anima habitatores excelsorum Arnon. 29 Vae tibi Moab, nostra iam nauseat super cibo isto levissimo. 6 peristi popule Chamos. Dedit filios eius in fugam, et Quamobrem misit Dominus in populum ignitos filias in captivitatem regi Amorrhæorum Sehon. 30 serpentes, ad quorum plagas et mortes plurimorum, Iugum ipsorum disperit ad Hesebon usque Dibon, 7 venerunt ad Moysen, atque dixerunt: Peccavimus, lassi pervenerunt in Nophe, et usque Medaba. quia locuti sumus contra Dominum et te: ora ut 31 Habitavit itaque Israel in Terra Amorrhæi. tollat a nobis serpentes. Oravitque Moyses pro 32 Misitque Moyses qui explorarent Iazer: cuius populo, 8 et locutus est Dominus ad eum: Fac ceperunt viculos, et possederunt habitatores. 33 serpentem aeneum, et pone eum pro signo: qui Verteruntque se, et ascenderunt per viam Basan, percussus aspicerit eum, vivet. 9 Fecit ergo Moyses et occurrit eis Og rex Basan cum omni populo SERPENTEM AeNEUM, et posuit eum pro signo: suo, pugnaturus in Edrai. 34 Dixitque Dominus quem cum percussi aspicerent, sanabantur. 10 ad Moysen: Ne timeas eum, quia in manu tua Profectique filii Israel castrametati sunt in Oboth. tradidi illum, et omnem populum, ac terram eius: 11 Unde egressi fixere tentoria in Iebarim, in faciesque illi sicut fecisti Sehon regi Amorrhæorum solitudine, quae respicit Moab contra orientalem plagam. 12 Et inde moventes, venerunt ad Torrentem Zared. 13 Quem relinquentes castrametati sunt contra Arnon, quae est in deserto, et prominet in finibus Amorrhæi. siquidem Arnon terminus est Moab, dividens Moabitum et Amorrhæos. 14 Unde dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in Mari rubro, sic faciet in torrentibus Arnon. 15 Scopuli torrentium inclinati sunt, ut requiescerent in Arnon, et recumerent in finibus Moabitum. 16 Ex eo loco apparuit puteus, super quo locutus est Dominus ad Moysen: Congrega populum, et dabo ei aquam. 17 Tunc cecinuit Israel carmen istud: Ascendat puteus. Concinebant: 18 Puteus, quem foderunt principes, et paraverunt duces multitudinis in datore legis, et in baculis suis. Profectique sunt de solitudine, Matthana. 19 De Matthana in Nahaliel: de Nahaliel, in Bamoth. 20 Bamoth, vallis est in regione Moab, in vertice Phasga, quod respicit contra desertum. 21 Misit autem Israel nuncios ad Sehon regem Amorrhæorum, dicens: 22 Obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam: non declinabimus in agros et vineas, non bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec transeamus terminos tuos. 23 Qui concedere noluit ut transiret Israel per fines suos: quin potius exercitu congregato, egressus est obviā in desertum, et venit in Iasa, pugnavitque contra eum. 24 A quo percussus est in ore gladii, et possessa est terra eius ab Arnon usque Ieboc, et filios Ammon: quia forti praesidio tenebantur termini Ammonitarum. 25 Tulit ergo Israel omnes civitates eius, et habitavit in urbibus Amorrhæi, in Hesebon scilicet, et viculis eius. 26 Urbs Hesebon fuit Sehon regis Amorrhæi, qui pugnavit contra regem Moab: et tulit omnem terram, quae ditionis illius fuerat, usque Arnon. 27 Idcirco dicitur in Proverbio: Venite

22 Profectique castrametati sunt in campestribus Moab, ubi trans lordanem Iericho sita est.

2 Vident autem Balac filius Sephor omnia quae fecerat Israel Amorrhæo, 3 et quod pertinuissent eum Moabites, et impetum eius ferre non possent, 4 dixit ad maiores natu Madian: Ita delebit hic populus omnes, qui in nostris finibus commorantur, quo modo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse autem erat eo tempore rex in Moab. 5 Misit ergo nuncios ad Balaam filium Beor ariolum, qui habitabat super flumen terrae filiorum Ammon, ut vocarent eum, et dicerent: Ecce egressus est populus ex Aegypto, qui operuit superficiem terrae, sedens contra me. 6 Veni igitur, et maledic populo huic, quia fortior me est: siquo modo possim percutere et eiicere eum de terra mea. novi enim quod benedictus sit cui benedixeris, et maledictus in quem maledicta congesseris. 7 Perreveruntque seniores Moab, et maiores natu Madian, habentes divinationis pretium in manibus. Cumque venissent ad Balaam, et narrassent ei omnia verba Balac: 8 ille respondit: Manete hic nocte, et respondebo quidquid mihi dixerit Dominus. Manentibus autem illis apud Balaam, venit Deus, et ait ad eum: 9 Quid sibi volunt homines isti apud te? 10 Respondit: Balac filius Sephor rex Moabitum misit ad me, 11 dicens: Ecce populus qui egressus est de Aegypto, operuit superficiem terrae: veni, et maledic ei, siquo modo possim pugnans abigere eum. 12 Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus est. 13 Qui mane consurgens dixit ad principes: Ite in terram vestram,

quia prohibuit me Dominus venire vobiscum. **14** venisti ad me? an quia mercedem adventui tuo Reversi principes dixerunt ad Balac: Noluit Balaam reddere nequeo? **38** Cui ille respondit: Ecce adsum: venire nobiscum. **15** Rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat, misit. **16** Qui cum venissent ad Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Sephor: Ne cuncteris venire ad me: **17** paratus sum honorare te, et quidquid volueris dabo tibi: **18** Respondit Balaam: Mane autem factu duxit eum ad excelsa Baal, et Si dederit mihi Balac plenam domum argenti et auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar. **19** Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte, et scire queam quid mihi rursum respondeat Dominus. **20** Venit ergo Deus ad Balaam nocte, et ait ei: Si vocare te venerint homines isti, surge, et vade cum eis: ita dumtaxat, ut quod tibi praecepero, facias. **21** Surrexit Balaam mane, et strata asina sua profectus est cum eis. **22** Et iratus est Deus. Stetitque angelus Domini in via contra Balaam, qui insidebat asinæ, et duos pueros habebat secum. **23** Cernens asina angelum stantem in via, evaginato gladio, avertit se de itinere, et ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam, et vellet ad semitam reducere, **24** stetit angelus in angustiis duarum maceriarum, quibus vineae cingebantur. **25** Quem videns asina, iunxit se parieti, et attrivit sedentis pedem. At ille iterum verberabat eam: **26** et nihilominus angelus ad locum angustum transiens, ubi nec ad dexteram, nec ad sinistram poterat deviare, obvius stetit. **27** Cumque vidisset asina stantem angelum, concidit sub pedibus sedentis, qui iratus, vehementius caedebat fuste latera eius. **28** Aperuitque Dominus os asinæ, et locuta est: Quid feci tibi? cur percutis me? ecce iam tertio? **29** Respondit Balaam: Quia commeruisti, et illusisti mihi: utinam haberem gladium, ut te percuterem. **30** Dixit asina: Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consuevisti usque in praesentem diem? dic quid simile umquam fecerim tibi. At ille ait: Numquam. **31** Protinus aperuit Dominus oculos Balaam, et vidit angelum stantem in via evaginato gladio, adoravitque eum pronus in terram. **32** Cui angelus: Cur, inquit, tertio verberas asinam tuam? Ego veni ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihiique contraria: **33** et nisi asina declinasset de via, dans locum resistanti, te occidisse, et illa viveret. **34** Dixit Balaam: Peccavi, nesciens quod tu stares contra me: et nunc si displicet tibi ut vadam, revertar. **35** Ait angelus: Vade cum istis, et cave ne aliud quam praecepero tibi loquaris. Igitur cum principibus. **36** Quod cum audisset Balac, egressus est in occursum eius in oppido Moabitaram, quod situm est in extremis finibus Arnon. **37** Dixitque ad Balaam: Misi nuncios ut vocarent te, cur non statim numquid loqui potero aliud, nisi quod Deus posuerit in ore meo? **39** Perrexerunt ergo simul, et venerunt in urbem, quae in extremis regni eius finibus erat. **40** Cumque occidisset Balac boves et oves, misit ad Balaam, et principes qui cum eo erant, munera. **41** veni, et maledic populo isti. **23** Dixitque Balaam ad Balac: Aedifica mihi hic septem aras, et para totidem vitulos, eiusdemque numeri arietes. **2** Cumque fecisset iuxta sermonem Balaam, imposuerunt simul vitulum et arietem super aram. **3** Dixitque Balaam ad Balac: Sta paulisper iuxta holocaustum tuum, donec vadam, si forte occurrat mihi Dominus, et quodcumque imperaverit, loquar tibi. **4** Cumque abiisset velociter, occurrit illi Deus. Locutusque ad eum Balaam: Septem, inquit, aras erexi, et imposui vitulum et arietem desuper. **5** Dominus autem posuit verbum in ore eius, et ait: Revertere ad Balac, et haec loqueris. **6** Reversus invenit stantem Balac iuxta holocaustum suum, et omnes principes Moabitaram: **7** assumptaque parabola sua, dixit: De Aram adduxit me Balac rex Moabitaram, de montibus Orientis: Veni, inquit, et maledic Iacob: propera, et detestare Israel. **8** Quo modo maledicam, cui non maledixit Deus? Qua ratione detester, quem Dominus non detestatur? **9** De summis silicibus videbo eum, et de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit, et inter gentes non reputabitur. **10** Quis dinumerare possit pulvrem Iacob, et nosse numerum stirpis Israel? Moriatur anima mea morte iustorum, et fiant novissima mea horum similia. **11** Dixitque Balac ad Balaam: Quid est hoc quod agis? Ut malediceres inimicis meis vocavi te: et tu econtrario benedicis eis. **12** Cui ille respondit: Num aliud possum loqui, nisi quod iussit Dominus? **13** Dixit ergo Balac: Veni tecum in alterum locum unde partem Israel videas, et totum videre non possis, inde maledicito ei. **14** Cumque duxisset eum in locum sublimem, super verticem montis Phasga, aedificavit Balaam septem aras, et impositis supra vitulis atque arietibus, **15** dixit ad Balac: Sta hic iuxta holocaustum tuum, donec ego obvius pergam. **16** Cui cum Dominus occurisset, posuissetque verbum in ore eius, ait: Revertere ad Balac, et haec loqueris ei. **17** Reversus invenit eum stantem iuxta holocaustum suum, et principes Moabitaram cum eo. Ad quem Balac: Quid, inquit, locutus est Dominus? **18** At ille assumpta parabola sua, ait: Sta Balac, et ausculta,

audi fili Sephor: **19** Non est Deus quasi homo, ut mentiatur: nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit Ad benedicendum adductus sum, benedictionem prohibere non valeo. **21** Non est idolum in Iacob, nec videtur simulacrum in Israel. Dominus Deus loquar? **22** Deus eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis. **23** Non est augurium in parabola, rursum ait: Dicit Balaam filius Beor: dixit Iacob, nec divinatio in Israel. Temporibus suis homo, cuius obturatus est oculus: **16** dixit auditor dicetur Iacob et Israeli quid operatus sit Deus. **24** sermonum Dei, qui novit doctrinam Altissimi, et Ecce populus ut leaena consurget, et quasi leo visiones Omnipotentis videt, qui cadens apertos erigetur: non accubabit donec devoret praedam, habet oculos. **17** Videbo eum, sed non modo: et occisorum sanguinem bibat. **25** Dixitque Balac intuebor illum, sed non prope. ORIETUR STELLA ad Balaam: Nec maledicas ei, nec benedicas. **26** Et ex Iacob, et consurget virga de Israel: et percutiet ille ait: Nonne dixi tibi quod quidquid mihi Deus duces Moab, vastabitque omnes filios Seth. **18** Et imperaret, hoc facerem? **27** Et ait Balac ad eum: erit Idumaea possessio eius: hereditas Seir cedet Veni, et ducam te ad alium locum: si forte placeat inimicis suis: Israel vero fortiter aget. **19** De Iacob Deo ut inde maledicas eis. **28** Cumque duxisset erit qui dominetur. et perdat reliquias civitatis. eum super verticem montis Phogor, qui respicit solitudinem, **29** dixit ei Balaam: Aedifica mihi hic septem aras, et para totidem vitulos, eiusdemque numeri arietes. **30** Fecit Balac ut Balaam dixerat: imposuitque vitulos et arietes per singulas aras.

24 Cumque vidisset Balaam quod placeret Domino ut benediceret Israeli, nequaquam abiit ut ante perrexerat, ut augurium quereret: sed dirigens contra desertum vultum suum, **2** et elevans oculos, vidit Israeli in tentoriis commorantem per tribus suas: et irruente in se spiritu Dei, **3** assumpta parabola ait: Dicit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus: **4** dixit auditor sermonum Dei, qui visionem Omnipotentis intuitus est, qui cadit, et sic aperiuntur oculi eius: **5** Quam pulchra tabernacula tua Iacob, et tentoria tua Israeli! **6** ut valles nemorosae, ut horti iuxta fluvios irrigui, ut tabernacula quae fixit Dominus, quasi cedri prope aquas. **7** Fluet aqua de situla eius, et semen illius erit in aquas multas. Tolletur propter Agag, rex eius, et auferetur regnum illius. **8** Deus eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius, ossaque eorum confringent, et perforabunt sagittis. **9** Accubans dormivit ut leo, et quasi leaena, quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi, erit et ipse benedictus: qui maledixerit, in maledictione reputabitur. **10** Iratusque Balac contra Balaam, complosis manibus ait: Ad maledicendum inimicis meis vocavi te, quibus econtrario tertio benedixisti: **11** revertere ad locum tuum. Decreveram quidem magnifice honorare te, sed Dominus privavit te honore disposito. **12** Respondit Balaam ad Balac:

Nonne nunciis tuis, quos misisti ad me, dixi: **13** Si dederit mihi Balac: plenam domum argenti et ergo, et non faciet? locutus est, et non implebit? **20** auri, non potero praeterire sermonem Domini Dei mei, ut vel boni quid, vel mali proferam ex proibere non valeo. **21** Non est idolum in Iacob, corde meo: sed quidquid Dominus dixerit, hoc nec videtur simulacrum in Israel. Dominus Deus loquar? **14** Verumtamen pergens ad populum eius cum eo est, et clangor victoriae regis in illo. meum, dabo consilium, quid populus tuus populo **15** Sumpta igitur Deus eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo huic faciat extremo tempore. **16** dixit auditor similis est rhinocerotis. **23** Non est augurium in parabola, rursum ait: Dicit Balaam filius Beor: dixit Iacob, nec divinatio in Israel. Temporibus suis homo, cuius obturatus est oculus: **16** dixit auditor dicetur Iacob et Israeli quid operatus sit Deus. **24** sermonum Dei, qui novit doctrinam Altissimi, et Ecce populus ut leaena consurget, et quasi leo visiones Omnipotentis videt, qui cadens apertos erigetur: non accubabit donec devoret praedam, habet oculos. **17** Videbo eum, sed non modo: et occisorum sanguinem bibat. **25** Dixitque Balac intuebor illum, sed non prope. ORIETUR STELLA ad Balaam: Nec maledicas ei, nec benedicas. **26** Et ex Iacob, et consurget virga de Israel: et percutiet ille ait: Nonne dixi tibi quod quidquid mihi Deus duces Moab, vastabitque omnes filios Seth. **18** Et imperaret, hoc facerem? **27** Et ait Balac ad eum: erit Idumaea possessio eius: hereditas Seir cedet Veni, et ducam te ad alium locum: si forte placeat inimicis suis: Israel vero fortiter aget. **19** De Iacob Deo ut inde maledicas eis. **28** Cumque duxisset erit qui dominetur. et perdat reliquias civitatis. eum super verticem montis Phogor, qui respicit solitudinem, **29** dixit ei Balaam: Aedifica mihi hic septem aras, et para totidem vitulos, eiusdemque numeri arietes. **30** Fecit Balac ut Balaam dixerat: imposuitque vitulos et arietes per singulas aras.

20 Cumque vidisset Amalec, assumens parabolam, perdentur. **21** Vedit quoque Cinaeum: et assumpta parabola, ait: Robustum quidem est habitaculum tuum: sed si in petra posueris nidum tuum, **22** et fueris electus de stirpe Cin, quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te. **23** Assumptaque parabola iterum locutus est: Heu, quis victurus est, quando ista faciet Deus? **24** Venient in trieribus de Italia, superabunt Assyrios, vastabuntque Hebraeos, et ad extremum etiam ipsi peribunt. **25** Surrexitque Balaam, et reversus est in locum suum: Balac quoque via, qua venerat, rediit.

25 Morabatur autem eo tempore Israel in Setim, et fornicatus est populus cum filiabus Moab, **2** quae vocaverunt eos ad sacrificia sua. At ille comedenter et adoraverunt deos earum. **3** Initatusque est Israeli Beelphegor: et iratus Dominus, **4** ait ad Moysen: Tolle cunctos principes populi, et suspende eos contra solem in patibulis: ut avertatur furor meus ab Israeli. **5** Dixitque Moyses ad Iudices Israeli: Occidat unusquisque proximos suos, qui initiati sunt Beelphegor. **6** Et ecce unus de filiis Israeli intravit coram fratribus suis ad scortum Madianitidem, vidente Moyse, et omni turba filiorum Israeli, qui flebant ante fores tabernaculi. **7** Quod cum vidisset Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis, surrexit de medio multitudinis, et arrepto pugione, **8** ingressus est post virum Israeliitem in lupanar, et perfodit ambos simul, virum scilicet et mulierem in locis genitalibus. Cessavitque plaga a filiis Israeli: **9** et occisi sunt vingtiquattuor millia hominum. **10**

Dixitque Dominus ad Moysen: **11** Phinees filius Suni, ab hoc familia Sunitarum: **16** Ozni, ab hoc Eleazari filii Aaron sacerdotis avertit iram meam a familia Oznitarum: Her, ab hoc familia Heritarum: filii Israel: quia zelo meo commotus est contra eos, **17** Arod, ab hoc familia Aroditarum: Ariel, ab hoc ut non ipse delerem filios Israel in zelo meo. **12** familia Arielitarum. **18** istae sunt familiae Gad, idcirco loquere ad eum: Ecce do ei pacem foederis quarum omnis numerus fuit quadraginta millia mei, **13** et erit tam ipsi quam semini eius pactum quingenti. **19** Filii Iuda, Her et Onan, qui ambo sacerdotii sempiternum, quia zelatus est pro Deo mortui sunt in Terra Chanaan. **20** Fueruntque filii suo, et expiavit scelus filiorum Israel. **14** Erat Iuda, per cognationes suas: Sela, a quo familia autem nomen viri Israelitae, qui occisus est cum Selaitarum: Phares, a quo familia Pharesitarum: Madianitide, Zambru filius Salu, dux de cognitione Zare, a quo familia Zareitarum. **21** Porro filii et tribu Simeonis. **15** Porro mulier Madianitis, quae Phares: Hesron, a quo familia Hesronitarum: et pariter imperfecta est, vocabatur Cozbi filia Sur Hamul, a quo familia Hamulitarum. **22** Ista principis nobilissimi Madianitarum. **16** Locutusque sunt familiae Iuda, quarum omnis numerus fuit est Dominus ad Moysen, dicens: **17** Hostes vos septuaginta sex millia quingenti. **23** Filii Issachar, per sentiant Madianitae, et percutite eos: **18** quia et ipsi cognationes suas: Thola, a quo familia Tholaitarum: hostiliter egerunt contra vos, et deceperere insidiis Phua, a quo familia Phuaitarum: **24** Iasub, a per idolum Phogor, et Cozbi filiam ducis Madian quo familia Iasubitarum: Semran, a quo familia sororem suam, quae percussa est in die plagae pro Semranitarum. **25** hae sunt cognationes Issachar, sacrilegio Phogor. quarum numerus fuit sexaginta quattuor millia trecenti. **26** Filii Zabulon per cognationes suas: Sared, a quo familia Sareditarum: Elon, a quo familia Elionitarum: Ialel, a quo familia Ialelitarum. **27** hae sunt cognationes Zabulon, quarum numerus fuit sexaginta millia quingenti. **28** Filii Joseph per cognationes suas, Manasse et Ephraim. **29** De Manasse ortus est Machir, a quo familia Machiritarum. Machir genuit Galaad, a quo familia Galaaditarum. **30** Galaad habuit filios: Iezer, a quo familia Iezeritarum: et Helec, a quo familia Heleccitarum: **31** et Asriel, a quo familia Asrielitarum: et Sechem, a quo familia Sechemitarum: **32** et Semida, a quo familia Semidaitarum: et Hepher, a quo familia Hepheritarum. **33** Fuit autem Hepher pater Salphaad, qui filios non habebat, sed tantum filias, quarum ista sunt nomina: Maala, et Noa, et Hegla, et Melcha, et Thersa. **34** hae sunt familiae Manasse, et numerus earum, quinquaginta duo millia septingenti. **35** Filii autem Ephraim per cognationes suas fuerunt hi: Suthala, a quo familia Suthalaitarum: Becher, a quo familia Becheritarum: Thehen, a quo familia Thehenitarum. **36** porro filius Suthala fuit Heran, a quo familia Heranitarum. **37** hae sunt cognationes filiorum Ephraim, quarum numerus fuit triginta duo millia quingenti. **38** Isti sunt filii Joseph per familias suas. Filii Beniamin in cognitionibus suis: Bela, a quo familia Belaitarum: Asbel, a quo familia Asbelitarum: Ahiram, a quo familia Ahiramitarum: **39** Supham, a quo familia Suphamitarum: Hupham, a quo familia Huphamitarum. **40** Filii Bela: Hered, et Noeman. De Hered, familia Hereditarum: de Noeman, familia Noemanitarum. **41** hi sunt filii Beniamin per cognationes suas, quorum

26 Postquam noxiorum sanguis effusus est, dixit Dominus ad Moysen et Eleazarum filium Aaron sacerdotem: **2** Numerate omnem summam filiorum Israel a viginti annis et supra, per domos et cognitiones suas, cunctos, qui possunt ad bella procedere. **3** Locuti sunt itaque Moyses et Eleazar sacerdos, in campestribus Moab super Iordanem contra Iericho, ad eos, qui erant **4** a viginti annis et supra, sicut Dominus imperaverat, quorum iste est numerus: **5** Ruben primogenitus Israel, huius filius, Henoch, a quo familia Henochitarum: et Phallu, a quo familia Phalluitarum: **6** et Hesron, a quo familia Hesronitarum: et Charmi, a quo familia Charmitarum. **7** hae sunt familiae de stirpe Ruben: quarum numerus inventus est quadraginta tria millia, et septingenti triginta. **8** Filius Phallu, Eliab. **9** huius filii, Namuel et Dathan et Abiron. isti sunt Dathan et Abiron principes populi, qui surrexerunt contra Moysen et Aaron in seditione Core, quando adversus Dominum rebellaverunt: **10** et aperiens terra os suum devoravit Core, morientibus plurimis, quando combussit ignis ducentos quinquaginta viros. Et factum est grande miraculum, **11** ut, Core pereunte, filii illius non perirent. **12** Filii Simeon per cognitiones suas: Namuel, ab hoc familia Namuelitarum: et Iamin, ab hoc familia Iaminitarum: Iachin, ab hoc familia Iachinitarum: **13** Zare, ab hoc familia Zareitarum: Saul, ab hoc familia Saulitarum. **14** hae sunt familiae de stirpe Simeon, quarum omnis numerus fuit viginti duo millia ducenti. **15** Filii Gad per cognitiones suas: Sephon, ab hoc familia Sephonitarum: Aggi, ab hoc familia Aggitarum:

numerus fuit quadraginta quinque millia sexcenti. **27** Accesserunt autem filiae Salphaad, filii Hepher, filii Galaad, filii Machir, filii Manasse, familia Suhamitarum. hae sunt cognationes Dan qui fuit filius Ioseph: quarum sunt nomina, Maala, et per familias suas. **43** omnes fuere Suhamitae, Noa, et Hegla, et Melcha, et Thersa. **2** Steteruntque quorum numerus erat sexaginta quattuor millia coram Moyse et Eleazaro sacerdote, et cunctis quadringenti. **44** Filii Aser per cognationes suas: principibus populi ad ostium tabernaculi foederis, Iemna, a quo familia Iemnitarum: Iessui, a quo atque dixerunt: **3** Pater noster mortuus est in familia lessuitarum: Brie, a quo familia Brietiarum. deserto, nec fuit in seditione, quae concitata est **45** Filii Brie: Heber, a quo familia Heberitarum: contra Dominum sub Core, sed in peccato suo et Melchiel, a quo familia Melchielitarum. **46** mortuus est: hic non habet mares filios. Cur tollitur Nomen autem filiae Aser, fuit Sara. **47** hae nomen illius de familia sua, quia non habuit filium? cognationes filiorum Aser, et numerus eorum Date nobis possessionem inter cognatos patris quinquaginta tria millia quadringenti. **48** Filii nostri. **4** Retulitque Moyses causam earum ad Nephthali per cognationes suas: Iesiel, a quo familia iudicium Domini. **5** Qui dixit ad eum: **6** Iustum rem Iesilitarum: Guni, a quo familia Gunitarum: **49** postulant filiae Salphaad: da eis possessionem inter Ieser, a quo familia Ieseritarum: Sellem, a quo cognatos patris sui, et ei in hereditatem succedant. familia Sellematarum. **50** hae sunt cognationes **7** Ad filios autem Israel loqueris haec: **8** Homo filiorum Nephthali per familias suas: quorum cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam eius numerus quadraginta quinque millia quadringenti. transibit hereditas. **9** si filiam non habuerit, habebit **51** Ista est summa filiorum Israel, qui recensiti sunt, successores fratres suos. **10** quod si et fratres non sexcenta millia, et mille septingenti trintia. **52** fuerint, dabitis hereditatem fratribus patris eius. **11** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **53** Istis sin autem nec patruos habuerit, dabitur hereditas dividetur terra iuxta numerum vocabulorum in his, qui ei proximi sunt. eritque hoc filiis Israel possessiones suas. **54** Pluribus maiorem partem sanctum lege perpetua, sicut praecepit Dominus dabis, et paucioribus minorem: singulis, sicut nunc Moysi. **12** Dixit quoque Dominus ad Moysen: recensiti sunt, tradetur possessio: **55** ita dumtaxat Ascende in montem istum Abarim, et contemplare ut sors Terram tribubus dividat et familiis. **56** inde Terram, quam datus sum filiis Israel. **13** Quidquid sorte contigerit, hoc vel plures accipiant, cumque videris eam, ibis et tu ad populum tuum, vel pauciores. **57** Hic quoque est numerus filiorum sicut ivit frater tuus Aaron: **14** quia offendistis me Levi per familias suas: Gerson, a quo familia in deserto Sin in contradictione multitudinis, nec Geronitarum: Caath, a quo familia Caathitarum: sanctificare me voluistis coram ea super aquas. hae Merari, a quo familia Meraritarum. **58** hae sunt sunt aquae contradictionis in Cades deserti Sin. **15** familiae Levi: Familia Lobni, familia Hebronii, familia Moholi, familia Musi, familia Core. At vero Caath spirituum omnis carnis, hominem, qui sit super genuit Amram: **59** qui habuit uxorem Iochabed multitudinem hanc: **17** et possit exire et intrare ante filiam Levi, quae nata est ei in Aegypto. haec genuit eos, et educere eos vel introducere: ne sit populus Amram viro suo filios, Aaron et Moysen, et Mariam Domini sicut oves absque pastore. **18** Dixitque sororem eorum: **60** De Aaron orti sunt Nadab et Dominus ad eum: Tolle Iosue filium Nun virum in Abiu, et Eleazar et Ithamar: **61** quorum Nadab et quo est Spiritus Dei, et pone manum tuam super Abiu mortui sunt, cum obtulissent ignem alienum eum. **19** Qui stabit coram Eleazaro sacerdote et coram Domino. **62** Fueruntque omnes, qui numerati omni multitudine: **20** et dabis ei praecepta cunctis sunt, viginti tria millia generis masculini ab uno videntibus, et partem gloriae tuae, ut audiat eum mense et supra: qui non sunt recensiti inter filios omnis synagoga filiorum Israel. **21** Pro hoc, siquid Israel, nec eis cum ceteris data possessio est. **63** agendum erit, Eleazar sacerdos consulet Dominum. Hic est numerus filiorum Israel, qui descripti sunt Ad verbum eius egredietur et ingredietur ipse, et a Moyse et Eleazaro sacerdote, in campestribus omnes filii Israel cum eo, et cetera multitudo. **22** Moab supra Iordanem contra Iericho. **64** inter quos Fecit Moyses ut praeceperat Dominus. Cumque nullus fuit eorum, qui ante numerati sunt a Moyse tulisset Iosue, statuit eum coram Eleazaro sacerdote et Aaron in deserto Sinai: **65** Praedixerat enim et omni frequentia populi. **23** Et impositis capitи Dominus quod omnes morerentur in solitudine. eius manibus, cuncta replicavit quae mandaverat Nullusque remansit ex eis, nisi Caleb filius Iephone, Dominus. et Iosue filius Nun.

28 Dixit quoque Dominus ad Moysen: **2** Praecipe etiam primitivorum quando offeretis novas fruges filii Israel, et dices ad eos: Oblationem meam Domino, expletis hebdomadibus, venerabilis et panes, et incensum odoris suavissimi offerte sancta erit: omne opus servile non facietis in ea. **27** per tempora sua. **3** Haec sunt sacrificia quae Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum offerre debetis: Agnos anniculos immaculatos Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, duos quotidie in holocaustum sempiternum: **4** et agnos anniculos immaculatos septem: **28** atque unum offeretis mane, et alterum ad vesperum: **5** in sacrificiis eorum similae oleo conspersae tres decimam partem ephi similae, quae conspersa sit decimas per singulos vitulos, per arietem duas, oleo purissimo, et habeat quartam partem hin. **29** per agnos decimam decimae, qui simul sunt **6** holocaustum iuge est quod obtulitis in monte agni septem. hircum quoque **30** qui mactatur Sinai in odorem suavissimum incensi Domini. **7** pro expiatione: praeter holocaustum sempiternum et libabitis vini quartam partem hin per agnos et liba eius. **31** Immaculata offeretis omnia cum singulos in Sanctuario Domini. **8** Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificii matutini, et libamentorum eius, oblationem suavissimi odoris Domino. **9** Die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, et duas decimas similae oleo conspersae in sacrificio, et liba **10** quae rite funduntur per singula sabbata in holocaustum sempiternum. **11** In calendis autem offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos septem immaculatos, **12** et tres decimas similae oleo conspersae in sacrificio per singulos vitulos: et duas decimas similae oleo conspersae per singulos arietes: **13** et decimam decimae similae ex oleo in sacrificio per agnos singulos. holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino. **14** Libamenta autem vini, quae per singulas fundenda sunt victimas, ista erunt: media pars hin per singulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum. hoc erit holocaustum per omnes menses, qui sibi anno vertente succedunt. **15** Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis. **16** Mense autem primo, quartadecima die mensis Phase Domini erit, **17** et quintadecima die sollemnitas: septem diebus vescentur azymis. **18** Quarum dies prima venerabilis et sancta erit: omne opus servile non facietis in ea. **19** Offeretisque incensum holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem: **20** et sacrificia singulorum ex simila quae conspersa sit oleo, tres decimas per singulos vitulos, et duas decimas per arietem, **21** et decimam decimae per agnos singulos, id est, per septem agnos. **22** Et hircum pro peccato unum, ut expietur pro vobis, **23** praeter holocaustum matutinum quod semper offeretis. **24** Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis, et in odorem suavissimum Domino, qui surget de holocausto, et de libationibus singulorum. **25** Dies quoque septimus celebrerimus et sanctus erit vobis: omne opus servile non facietis in eo. **26** Dies

29 Mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis. omne opus servile non facietis in ea, quia dies clangoris est et tubarum. **2** Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum de armento unum, arietem unum, et agnos anniculos immaculatos septem: **3** et in sacrificiis eorum similae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem, **4** unam decimam per agnum, qui simul sunt agni septem: **5** et hircum pro peccato, qui offertur in expiationem populi, **6** praeter holocaustum calendarum cum sacrificiis suis, et holocaustum sempiternum cum libationibus solitis. eisdem ceremoniis offeretis in odorem suavissimum incensum Domino. **7** Decima quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque venerabilis, et affligitis animas vestras: omne opus servile non facietis in ea. **8** Offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum, vitulum de armento unum, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem: **9** et in sacrificiis eorum similae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem, **10** decimam decimae per agnos singulos, qui sunt simul agni septem: **11** et hircum pro peccato, absque his quae offerri pro delicto solent in expiationem, et holocaustum sempiternum, cum sacrificio et libaminibus eorum. **12** Quintadecima vero die mensis septimi, quae vobis sancta erit atque venerabilis, omne opus servile non facietis in ea, sed celebrabitis sollemnitatem Domino septem diebus. **13** Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento tredecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim: **14** et in libamentis eorum similae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos, qui sunt simul vituli tredecim: et duas decimas arietem uno, id est, simul arietibus duobus, **15** et decimam decimae agnis singulis, qui sunt simul agni quattuordecim: **16** et

hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, constrinxerit iuramento: non faciet irritum verbum et sacrificio, et libamine eius. **17** In die altero suum, sed omne quod promisit, implebit. **3** Mulier offeretis vitulos de armento duodecim, arietes duos, si quippiam voverit, et se constrinxerit iuramento, agnos anniculus immaculatus quattuordecim: **18** quae est in domo patris sui, et in aetate adhuc sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos puellari: si cognoverit pater votum quod pollicita et arietes et agnos rite celebrabit: **19** et est, et iuramentum quo obligavit animam suam, hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, et tacuerit, voti rea erit: **4** quidquid pollicita est sacrificioque et libamine eius. **20** Die tertio offeretis et iuravit, opere complebit. **5** sin autem statim ut vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculus audierit, contradixerit pater: et vota et iuramenta immaculatos quattuordecim: **21** sacrificiaque et eius irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos eo quod contradixerit pater. **6** Si maritum habuerit, rite celebrabit: **22** et hircum pro peccato, absque et voverit aliquid, et semel de ore eius verbum holocausto sempiterno, sacrificioque et libamine egrediens animam eius obligaverit iuramento: **7** eius. **23** Die quarto offeretis vitulos decem, arietes quo die audierit vir, et non contradixerit, voti rea duos, agnos anniculus immaculatus quattuordecim: erit, reddetque quodcumque promiserat. **8** sin **24** sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos autem audiens statim contradixerit, et irritas fecerit et arietes et agnos rite celebrabit: **25** et pollicitationes eius, verbaque quibus obstrinxerat hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, animam suam: propitius erit ei Dominus. **9** Vidua sacrificioque eius et libamine. **26** Die quinto offeretis et repudiata quidquid voverint, reddent. **10** Uxor vitulos novem, arietes duos, agnos anniculus in domo viri **13** Si voverit, et iuramento se immaculatos quattuordecim: **27** sacrificiaque et constrinxerit, ut per iejunium, vel ceterarum rerum libamina singulorum per vitulos et arietes et abstinentiam affligat animam suam, in arbitrio viri agnos rite celebrabit: **28** et hircum pro peccato, erit ut faciat, sive non faciat. **14** quod si audiens vir absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et tacuerit, et in alteram diem distulerit sententiam: libamine. **29** Die sexto offeretis vitulos octo, arietes quidquid voverat atque promiserat, reddet: quia duos, agnos anniculus immaculatus quattuordecim: statim ut audivit, tacuit. **15** sin autem contradixerit **30** sacrificiaque et libamina singulorum per postquam rescivit, portabat ipse iniquitatem eius. vitulos et arietes et agnos rite celebrabit: **16** Istae sunt leges, quas constituit Dominus Moysi **31** et hircum pro peccato, absque holocausto inter virum et uxorem, inter patrem et filiam, quae sempiterno, sacrificioque eius et libamine. **32** Die in puellari adhuc aetate est, vel quae manet in septimo offeretis vitulos septem, et arietes duos, parentis domo.

agnos anniculus immaculatus quattuordecim: **33** sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit: **34** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et libamine. **35** Die octavo, qui est celeberrimus, omne opus servile non facietis, **36** offerentes holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum unum, arietem unum, agnos anniculus immaculatus septem: **37** sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit: **38** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et libamine. **39** Haec offeretis Domino in sollemitatibus vestris: praeter vota et oblationes spontaneas in holocausto, in sacrificio, in libamine, et in hostiis pacificis. **40** Narravitque Moyses filiis Israel omnia quae ei Dominus imperarat:

30 et locutus est ad principes tribuum filiorum Israel: Iste est sermo quem praecepit Dominus: **2** Si quis virorum votum Domino voverit, aut se et universa quae ceperant tam ex hominibus quam

31 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Ulciscere prius filios Israel de Madianitis, et sic colligeris ad populum tuum. **3** Statimque Moyses, Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnam, qui possint ultionem Domini expetere de Madianitis. **4** mille viri de singulis tribibus eligantur ex Israel qui mittantur ad bellum. **5** Dederuntque millos de singulis tribibus, id est, duodecim millia expeditorum ad pugnam: **6** quos misit Moyses cum Phinees filio Eleazari sacerdotis, vasaque sancta, et tubas ad clangendum tradidit ei. **7** Cumque pugnassent contra Madianitas atque vicissent, omnes mares occiderunt, **8** et reges eorum Evi, et Recem, et Sur, et Hur, et Rebe, quinque principes gentis: Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio. **9** Ceperuntque mulieres eorum, et parvulos, omniaque pecora, et cunctam supellectilem: quidquid habere potuerant depopulati sunt: **10** tam urbes quam viculos et castella flamma consumpsit. **11** Et tulerunt praedam,

ex iumentis, **12** et adduxerunt ad Moysen, et quibus in partem Domini supputatae sunt oves Eleazarum sacerdotem, et ad omnem multitudinem sexcentae septuaginta quinque. **38** Et de bobus filiorum Israel, reliqua autem utensilia portaverunt triginta sex millibus, boves septuaginta et duo: **39** ex ad castra in campestribus Moab iuxta Iordanem asinis triginta millibus quingentis, asini sexaginta contra Iericho. **13** Egressi sunt autem Moyses, et unus: **40** de animabus hominum sedecim millibus, Eleazar sacerdos, et omnes principes synagogae in cesserunt in partem Domini triginta duea animae. **41** occursum eorum extra castra. **14** Iratusque Moyses Tradiditque Moyses numerum primitiarum Domini principibus exercitus, tribunis, et centurionibus qui Eleazaro sacerdoti, sicut fuerat ei imperatum, **42** ex venerant de bello, **15** ait: Cur feminas reservastis? media parte filiorum Israel, quam separaverat his, **16** Nonne istae sunt, quae deceperunt filios Israel qui in praelio fuerant. **43** De media vero parte, quae ad suggestionem Balaam, et praevericari vos contigerat reliquae multitudini, id est, de ovibus fecerunt in Dominum super peccato Phogor, unde trecentis triginta septem millibus quingentis, **44** et et percussus est populus? **17** Ergo cunctos interficie de bobus triginta sex millibus, **45** et de asinis triginta quidquid est generis masculinis, etiam in parvulis: et millibus quingentis, **46** et de hominibus sedecim mulieres, quae neverunt viros in coitu, iugulate: **18** millibus, **47** tulit Moyses quinquagesimum caput, puellas autem et omnes feminas virgines reservate et dedit Levitis, qui excubabant in tabernaculo vobis: **19** et manete extra castra septem diebus. Domini, sicut praeceperat Dominus. **48** Cumque Qui occiderit hominem, vel occisum tetigerit, accessissent principes exercitus ad Moysen, et lustrabitur die tertio et septimo. **20** Et de omni tribuni, centurionesque dixerunt: **49** Nos servi tui praeda, sive vestimentum fuerit, sive vas, et aliquid recensuimus numerum pugnatorum, quos habuimus in utensilia praeparatum, de caprarum pellibus, et sub manu nostra: et ne unus quidem defuit. **50** Ob pilis, et ligno expiabitur. **21** Eleazar quoque sacerdos hanc causam offerimus in donariis Domini singuli ad viros exercitus, qui pugnaverunt, sic locutus est: quod in praeda auri potuimus invenire, periscelides Hoc est praeceptum legis, quod mandavit Dominus et armillas, annulos et dextralia, ac muraenulas, ut Moysi: **22** Aurum, et argentum, et aes, et ferrum, et depreceris pro nobis Dominum. **51** Suscepitque plumbum, et stannum, **23** et omne, quod potest Moyses, et Eleazar sacerdos omne aurum in diversis transire per flamas, igne purgabitur. quidquid speciebus, **52** pondo sedecim millia, septingentos autem ignem non potest sustinere, aqua expiationis quinquaginta siclos a tribunis et centurionibus. **53** sanctificabitur: **24** et lavabitis vestimenta vestra Unusquisque enim quod in praeda rapuerat, suum die septimo, et purificati postea castra intrabitis. erat. **54** Et susceptum intulerunt in tabernaculum **25** Dixit quoque Dominus ad Moysen: **26** Tollite testimonii, in monumentum filiorum Israel coram summam eorum, quae capta sunt ab homine usque Domino.

ad pecus, tu et Eleazar sacerdos et principes vulgi: **27** dividet ex aequo praedam inter eos, qui pugnaverunt egressique sunt ad bellum, et inter omnem reliquam multitudinem. **28** et separabis partem Domino ab his, qui pugnaverunt et fuerunt in bello, unam animam de quingentis tam ex hominibus quam ex bobus et asinis et ovibus, **29** et dabis eam Eleazaro sacerdoti, quia primitiae Domini sunt. **30** Ex media quoque parte filiorum Israel accipies quinquagesimum caput hominum, et boum, et asinorum, et ovium, cunctorum animantium, et dabis ea Levitis, qui excubant in custodiis tabernaculi Domini. **31** Feceruntque Moyses, et Eleazar, sicut praeceperat Dominus. **32** Fuit autem praeda, quam exercitus ceperat, ovium sexcenta septuaginta quinque millia, **33** boum septuaginta duo millia, **34** asinorum sexaginta millia et mille: **35** animae hominum sexus feminei, quae non cognoverant viros, triginta duo millia. **36** Dataque est media pars his, qui in praelio fuerant, ovium trecenta triginta septem millia quingentae: **37** e

32 Filii autem Ruben et Gad habebant pecora multa, et erat illis in iumentis infinita substantia. Cumque vidissent Iazer, et Galaad aptas animalibus alendis terras, **2** venerunt ad Moysen, et ad Eleazarum sacerdotem, et principes multitudinis, atque dixerunt: **3** Ataroth, et Dibon, et Iazer, et Nemra, Hesebon, et Eleale, et Saba, et Nebo, et Beon, **4** terra, quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israel, regio uberrima est ad pastum animalium: et nos servi tui habemus iumenta plurima: **5** precamurque si invenimus gratiam coram te, ut des nobis famulis tuis eam in possessionem, nec facias nos transire Iordanem. **6** Quibus respondit Moyses: Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, et vos hic sedebitis? **7** Cur subvertitis mentes filiorum Israel, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus? **8** nonne ita egerunt patres vestri, quando misi de Cadesbarne ad explorandam Terram? **9** Cumque venissent usque ad Vallem botri, lustrata omni

regione, subverterunt cor filiorum Israel, ut non habitandi accipient loca. **31** Responderuntque filii intrarent fines, quos eis Dominus dedit. **10** Qui Gad, et filii Ruben: Sicut locutus est Dominus servis iratus iuravit, dicens: **11** Si videbunt homines suis, ita faciemus: **32** ipsi armati pergeremus coram isti, qui ascenderunt ex Aegypto a viginti annis Domino in Terram Chanaan, et possessionem iam et supra, Terram, quam sub iuramento pollicitus suscepisse nos confitemur trans Iordanem. **33** Dedit sum Abraham, Isaac, et Iacob: et noluerunt sequi itaque Moyses filii Gad et Ruben, et dimidiae tribui me, **12** praeter Caleb filium Iephone Cenezaeum, Manasse filii Ioseph regnum Sehon regis Amorrhæi, et Iosue filium Nun: isti impleverunt voluntatem et regnum Og regis Basan, et terram eorum cum meam. **13** Iratusque Dominus adversum Israel, urbibus suis per circuitum. **34** Igitur extruxerunt circumduxit eum per desertum quadraginta annis, filii Gad, Dibon, et Ataroth, et Aroer, **35** et Roth, donec consumeretur universa generatio, quae et Sophan, et Iazer, et Iegbaa, **36** et Bethnemra, fecerat malum in conspectu eius. **14** Et ecce, inquit, et Betharan, urbes munitas, et caulas pecoribus vos surrexistis pro patribus vestris, incrementa, suis. **37** Filii vero Ruben aedificaverunt Hesebon, et et alumni hominum peccatorum, ut augeretis Eleale, et Cariathaim, **38** et Nabo, et Baalmeon versis furorem Domini contra Israel. **15** Quod si nolueritis nominibus, Sabama quoque: imponentes vocabula sequi eum, in solitudine populum derelinquet, et urbibus, quas extruxerunt. **39** Porro filii Machir vos causa eritis necis omnium. **16** At illi prope filii Manasse perreverunt in Galaad, et vastaverunt accedentes, dixerunt: Caulas ovium fabricabimus, eam interfecto Amorrhæo habitatore eius. **40** Dedit et stabula iumentorum, parvulis quoque nostris ergo Moyses Terram Galaad Machir filio Manasse, urbes munitas: **17** nos autem ipsi armati et accincti qui habitavit in ea. **41** Iair autem filius Manasse pergeremus ad praelium ante filios Israel, donec abiit et occupavit vicos eius, quos appellavit Havoth introducamus eos ad loca sua. Parvuli nostri, Iair, id est, Villas Iair. **42** Nobe quoque perrexit, et et quidquid habere possumus, erunt in urbibus apprehendit Chanath cum viculis suis: vocavitque muratis, propter habitatorum insidias. **18** Non eam ex nomine suo Nobe.

revertetur in domos nostras, usque dum possideant filii Israel hereditatem suam: **19** nec quidquam quaeremus trans Iordanem, quia iam habemus nostram possessionem in orientali eius plaga. **20** Quibus Moyses ait: Si facitis quod promittitis, expediti pergeite coram Domino ad pugnam: **21** et omnis vir bellator armatus Iordanem transeat, donec subvertat Dominus inimicos suos, **22** et subiiciatur ei omnis Terra: tunc eritis inculpabiles apud Dominum et apud Israel, et obtinebitis regiones, quas vultis coram Domino. **23** Sin autem quod dicitis, non feceritis, nulli dubium est quin peccetis in Deum: et scitote quoniam peccatum vestrum apprendet vos. **24** Aedificate ergo urbes parvulis vestris, et caulas, et stabula ovibus ac iumentis: et quod polliciti estis implete. **25** Dixeruntque filii Gad et Ruben ad Moysen: Servi tui sumus, faciemus quod iubet dominus noster. **26** Parvulos nostros, et mulieres, et pecora, ac iumenta relinquemus in urbibus Galaad: **27** nos autem famuli tui omnes expediti pergeremus ad bellum, sicut tu domine loqueris. **28** Praecepit ergo Moyses Eleazaro sacerdoti, et Iosue filio Nun, et principibus familiarum per tribus Israel, et dixit ad eos: **29** Si transierint filii Gad, et filii Ruben vobiscum Iordanem omnes armati ad bellum coram Domino, et vobis fuerit Terra subiecta: date eis Galaad in possessionem. **30** Sin autem noluerint transire armati vobiscum in Terram Chanaan, inter vos

33 Hae sunt mansiones filiorum Israel, qui egressi sunt de Aegypto per turmas suas in manu Moysi et Aaron, **2** quas descriptis Moyses iuxta castrorum loca, quae Domini iussione mutabant. **3** Profecti igitur de Ramesse mense primo, quintadecima die mensis primi, fecerunt altera die Phase filii Israel in manu excelsa videntibus cunctis Aegyptiis, **4** et sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus (nam et in diis eorum exercuerat ultionem) **5** castrametati sunt in Soccoth. **6** Et de Soccoth venerunt in Etham, quae est in extremis finibus solitudinis. **7** Inde egressi venerunt contra Phihahiroth, quae respicit Beelsephon, et castrametati sunt ante Magdalum. **8** Profectique de Phihahiroth, transierunt per medium mare in solitudinem: et ambulantes tribus diebus per desertum Etham, castrametati sunt in Mara. **9** Profectique de Mara venerunt in Elim, ubi erant duodecim fontes aquarum, et palmae septuaginta: ibique castrametati sunt. **10** Sed et inde egressi, fixerunt tentoria super Mare rubrum. Profectique de Mari rubro, **11** castrametati sunt in deserto Sin. **12** Unde egressi, venerunt in Daphca. **13** Profectique de Daphca, castrametati sunt in Alus. **14** Egressique de Alus, in Raphidim fixere tentoria, ubi populo defuit aqua ad bibendum. **15** Profectique de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai. **16** Sed et de solitudine Sinai egressi, venerunt

ad sepulchra concupiscentiae. **17** Profectique de sepulchris concupiscentiae, castrametati sunt in Haseroth. **18** Et de Haseroth venerunt in Rethma. **19** Profectique de Rethma, castrametati sunt in Remmomphares. **20** Unde egressi venerunt in Lebna. **21** De Lebna castrametati sunt in Ressa. **22** Egressique de Ressa, venerunt in Caelatha. **23** Unde profecti castrametati sunt in monte Sepher. **24** Egressi de monte Sepher, venerunt in Arada. **25** Inde proficiscentes, castrametati sunt in Maceloth. **26** Profectique de Maceloth, venerunt in Thahath. **27** De Thahath castrametati sunt in Thare. **28** Unde egressi, fixere tentoria in Methca. **29** Et de Methca castrametati sunt in Hesmona. **30** Profectique de Hesmona, venerunt in Moseroth. **31** Et de Moseroth castrametati sunt in Beneiaacan. **32** Profectique de Beneiaacan, venerunt in montem Gadgad. **33** Unde profecti, castrametati sunt in Ietebatha. **34** Et de Ietebatha venerunt in Hebrona. **35** Egressique de Hebrona, castrametati sunt in Asiongaber. **36** Inde profecti, venerunt in desertum Sin, haec est Cades. **37** Egressique de Cades, castrametati sunt in monte Hor, in extremis finibus Terrae Edom. **38** Ascenditque Aaron sacerdos in montem Hor iubente Domino: et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum Israel ex Aegypto, mense quinto, prima die mensis, **39** cum esset annorum centum viginti trium. **40** Audivitque Chananaeus rex Arad, qui habitabat ad meridiem, in Terram Chanaan venisse filios Israel. **41** Et profecti de monte Hor, castrametati sunt in Salmona. **42** Unde egressi, venerunt in Phunon. **43** Profectique de Phunon, castrametati sunt in Oboth. **44** Et de Oboth, venerunt in Iebarim, quae est in finibus Moabitum. **45** Profectique de Iebarim, fixere tentoria in Dibongad. **46** Unde egressi, castrametati sunt in Helmondeblathaim. **47** Egressique de Helmondeblathaim, venerunt ad montes Abarim contra Nabo. **48** Profectique de montibus Abarim, transierunt ad campestria Moab, supra Jordanem contra Iericho. **49** Ibique castrametati sunt de Bethsimoth usque ad Abelsatim in planioribus locis Moabitum, **50** ubi locutus est Dominus ad Moysen: **51** Praecepit filii Israel, et dic ad eos: Quando transieritis Iordanem, intrantes Terram Chanaan, **52** disperdite cunctos habitatores Terrae illius: confringite titulos, et statuas comminuite, atque omnia excelsa vastate, **53** mundantes terram, et habitantes in ea. ego enim dedi vobis illam in possessionem, **54** quam dividetis vobis sorte. Pluribus dabitis latiorem, et paucioribus angustiorem. Singulis ut sors ceciderit, ita tribuetur hereditas. Per tribus et familias possessio dividetur. **55** Sin autem nolueritis interficere habitatores

Terrae: qui remanserint, erunt vobis quasi clavi in oculis, et lanceae in lateribus, et adversabuntur vobis in Terra habitationis vestrae: **56** et quidquid illis cogitaveram facere, vobis faciam.

34 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Praecepit filii Israel, et dices ad eos: Cum ingressi fueritis Terram Chanaan, et in possessionem vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur. **3** Pars meridiana incipiet a solitudine Sin, quae est iuxta Edom: et habebit terminos contra Orientem mare salsissimum. **4** qui circuibunt australem plagam per ascensum Scorpionis, ita ut transeant in Senna, et perveniant ad meridiem usque ad Cadesbarne, unde egredientur confinia ad villam nomine Adar, et tendent usque ad Asemona. **5** ibitque per gyrum terminus ab Asemona usque ad Torrentem Aegypti, et maris magni littore finietur. **6** Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet, et ipso fine claudetur. **7** Porro ad septentrionalem plagam a mari magno termini incipient, pervenientes usque ad montem altissimum, **8** a quo venient in Emath usque ad terminos Sedada: **9** ibuntque confinia usque ad Zephrona, et villam Enan. hi erunt termini in parte Aquilonis. **10** Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Enan usque Sephama, **11** et de Sephama descendenter termini in Reblatha contra fontem Daphnium: inde pervenient contra Orientem ad mare Cenereth, **12** et tendent usque ad Iordanem, et ad ultimum salsissimo claudentur mari. Hanc habebitis Terram per fines suos in circuitu. **13** Praecepitque Moyses filii Israel, dicens: Haec erit Terra, quam possidebitis sorte, et quam iussit Dominus dari novem tribibus, et dimidiae tribui. **14** Tribus enim filiorum Ruben per familias suas, et tribus filiorum Gad iuxta cognitionem numerum, media quoque tribus Manasse, **15** id est, duae semis tribus, acceperunt partem suam trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam. **16** Et ait Dominus ad Moysen: **17** Haec sunt nomina virorum, qui Terram vobis divident, Eleazar sacerdos, et Iosue filius Nun, **18** et singuli principes de tribibus singulis, **19** quorum ista sunt vocabula: De tribu Iuda, Caleb filius Iephone. **20** De tribu Simeon, Samuel filius Ammiud. **21** De tribu Benjamin, Elidad filius Chaselon. **22** De tribu filiorum Dan, Bocci filius Iogli. **23** Filiorum Joseph de tribu Manasse, Haniel filius Ephod. **24** De tribu Ephraim, Samuel filius Sephthan. **25** De tribu Zabulon, Elisaphan filius Pharnach. **26** De tribu Issachar, dux Phaltiel filius Ozan. **27** De tribu Aser, Ahiud filius Salomi. **28** De tribu Nephthali, Phedael

filius Ammiud. **29** Hi sunt, quibus praeceperat quam confugerat, manebitque ibi, donec sacerdos Dominus ut dividerent filii Israel Terram Chanaan. magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur. **26**

35 Haec quoque locutus est Dominus ad Moysen in campestribus Moab supra Iordanem, contra Iericho: **2** Praecepit filii Israel ut dent Levitis de possessionibus suis **3** urbes ad habitandum, et suburbana earum per circuitum: ut ipsi in oppidis maneant, et suburbana sint pecoribus ac iumentis: **4** quae a muris civitatum forinsecus, per circuitum, mille passuum spatio tendentur. **5** contra Orientem duo millia erunt cubiti, et contra Meridiem similiter erunt duo millia: ad mare quoque, quod respicit ad Occidentem, eadem mensura erit, et septentrionalis plaga aequali termino finietur, eruntque urbes in medio, et foris suburbana. **6** De ipsis autem oppidis, quae Levitis dabitis, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem: et exceptis his, alia quadraginta duo oppida, **7** id est, simul quadraginta octo cum suburbanis suis. **8** Ipsaeque urbes, quae dabuntur de possessionibus filiorum Israel, ab his, qui plus habent, plures auferentur: et qui minus, pauciores. singuli iuxta mensuram hereditatis suaे dabunt oppida Levitis. **9** Ait Dominus ad Moysen: **10** Loquere filii Israel, et dices ad eos: Quando transgressi fueritis Iordanem in Terram Chanaan, **11** decernite quae urbes esse debeant in praesidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint: **12** in quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, et causa illius iudicetur. **13** De ipsis autem urbibus, quae ad fugitivorum subsidia separantur, **14** tres erunt trans Iordanem, et tres in Terra Chanaan, **15** tam filii Israel quam advenis atque peregrinis, ut configuat ad eas qui nolens sanguinem fuderit. **16** Si quis ferro percusserit, et mortuus fuerit qui percussus est: reus erit homicidii, et ipse moriatur. **17** Si lapidem iecerit, et ictus occubuerit: similiter punietur. **18** Si ligno percussus interierit: percussoris sanguine vindicabitur. **19** Propinquus occisi, homicidiam interficiet, statim ut apprehenderit eum. **20** Si per odium quis hominem impulerit, vel iecerit quippiam in eum per insidias: **21** aut cum esset inimicus, manu percusserit, et ille mortuus fuerit: percussor, homicidii reus erit. cognatus occisi statim ut invenerit eum, iugulabit. **22** Quod si fortuitu, et absque odio, **23** et inimicitis quidquam horum fecerit, **24** et hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem et propinquum sanguinis quaestio ventilata: **25** liberabitur innocens de ultioris manu, et reducetur per sententiam in urbem, ad

Si interactor extra fines urbium, quae exilibus deputatae sunt, **27** fuerit inventus, et percussus ab eo qui ultior est sanguinis: absque noxa erit qui eum occiderit. **28** debuerat enim profugus usque ad mortem Pontificis in urbe residere, postquam autem ille obierit, homicida revertetur in terram suam. **29** Haec sempiterna erunt, et legitima in cunctis habitationibus vestris. **30** Homicida sub testibus punietur: ad unius testimonium nullus condemnabitur. **31** Non accipietis pretium ab eo, qui reus est sanguinis, statim et ipse moriatur. **32** Exules et profugi ante mortem Pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt: **33** ne polluatis terram habitationis vestrae, quae insonium cruento maculatur: nec aliter expiari potest, nisi per eius sanguinem, qui alterius sanguinem fuderit. **34** Atque ita emundabitur vestra possessio, me commorante vobiscum. ego enim sum Dominus qui habito inter filios Israel.

36 Accesserunt autem et principes familiarum Galaad filii Machir, filii Manasse de stirpe filiorum Ioseph: locutique sunt Moysi coram principibus Israel, atque dixerunt: **2** Tibi domino nostro praecepit Dominus ut Terram sorte divideres filii Israel, et ut filiabus Salphaad fratriss nostri dares possessionem debitam patri: **3** quas si alterius tribus homines uxores acceperint, sequetur possessio sua, et translata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur. **4** atque ita fiet, ut cum iubilaeus, id est quinquagesimus annus remissionis advenierit, confundatur sortium distributio, et aliorum possessio ad alios transeat. **5** Respondit Moyses filii Israel, et Domino praecipiente, ait: Recete tribus filiorum Ioseph locuta est. **6** et haec lex super filiabus Salphaad a Domino promulgata est: Nabant quibus volunt, tantum ut suae tribus hominibus: **7** ne commisceatur possessio filiorum Israel de tribu in tribum. Omnes enim viri ducent uxores de tribu et cognatione sua: **8** et cunctae feminae de eadem tribu maritos accipient: ut hereditas permaneat in familiis, **9** nec sibi misceantur tribus, sed ita maneant **10** ut a Domino separatae sunt. Feceruntque filiae Salphaad ut fuerat imperatum: **11** et nupserunt Maala, et Thersa, et Hegla, et Melcha, et Noa filiis patrui sui. **12** de familia Manasse, qui fuit filius Ioseph: et possessio, quae illis fuerat attributa, mansit in tribu et familia patris earum. **13** Haec sunt mandata atque iudicia, quae mandavit Dominus per manum Moysi ad

filios Israel, in campestribus Moab supra Iordanem
contra Iericho.

Deuteronomii

1 Haec sunt verba, quae locutus est Moyses ad omnem Israel trans Iordanem in solitudine campestri, contra Mare rubrum, inter Pharan et Thophel et Laban et Haseroth, ubi auri est plurimum: **2** undecim diebus de Horeb per viam montis Seir usque ad Cadesbarne. **3** Quadragesimo anno, undecimo mense, prima die mensis locutus est Moyses ad filios Israel omnia quae praeceperat illi Dominus ut diceret eis: **4** postquam percussit Sehon regem Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon: et Og regem Basan, qui mansit in Astaroth, et in Edrai, **5** trans Iordanem in Terra Moab. Coepitque Moyses explanare legem, et dicere: **6** Dominus Deus noster locutus est ad nos in Horeb, dicens: Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis: **7** revertimini, et venite ad montem Amorrhæorum, et ad cetera quae ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra Meridiem, et iuxta littus maris, Terram Chananaeorum, et Libani usque ad flumen magnum Euphraten. **8** En, inquit, tradidi vobis: ingredimini et possidete eam, super qua iuravit Dominus patribus vestris Abraham, Isaac, et Iacob, ut daret illam eis, et semini eorum post eos. **9** Dixique vobis illo in tempore: **10** Non possum solus sustinere vos: quia Dominus Deus vester multiplicavit vos, et estis hodie sicut stellæ caeli, plurimi. **11** (Dominus Deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa millia, et benedicat vobis sicut locutus est.) **12** Non valeo solus negotia vestra sustinere, et pondus ac iurgia. **13** Date ex vobis viros sapientes et gñaros, et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris, ut ponam eos vobis principes. **14** Tunc respondistis mihi: Bona res est, quam vis facere. **15** Tuliique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles, et constitui eos principes, tribunos, et centuriones, et quinquagenarios ac decanos, qui docerent vos singula. **16** Praecepsique eis, dicens: Audite illos, et quod iustum est iudicate: sive civis sit ille, sive peregrinus. **17** Nulla erit distantia personarum, ita parvum audietis ut magnum: nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. Quod si difficile vobis visum aliquid fuerit, referte ad me, et ego audiam. **18** Praecepsique omnia quae facere deberetis. **19** Profecti autem de Horeb, transivimus per erenum terribilem et maximam solitudinem, quam vidistis, per viam montis Amorrhæi, sicut praeceperat Dominus Deus noster nobis. Cumque venissemus in Cadesbarne, **20** dixi vobis: Venistis ad montem Amorrhæi, quem Dominus Deus noster

datus est nobis. **21** Vide Terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi: ascende et posside eam, sicut locutus est Dominus Deus noster patribus tuis: noli timere, nec quidquam paveas. **22** Et accessistis ad me omnes, atque dixistis: Mittamus viros qui considerent Terram: et renuncient per quod iter debeamus ascendere, et ad quas pergere civitates. **23** Cumque mihi sermo placuisset, misi ex vobis duodecim viros, singulos de tribubus suis. **24** Qui cum perrexissent, et ascendissent in montana, venerunt usque ad Vallem botri: et considerata terra, **25** sumentes de fructibus eius, ut ostenderent ubertatem, attulerunt ad nos, atque dixerunt: Bona est terra, quam Dominus Deus noster datus est nobis. **26** Et noluistis ascendere, sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri **27** murmurastis in tabernaculis vestris, atque dixistis: Odit nos Dominus, et idcirco eduxit nos de Terra Aegypti, ut traderet nos in manu Amorrhæi, atque deleret. **28** Quo ascendemus? nuncii terruerunt cor nostrum, dicentes: Maxima multitudo est, et nobis statuta procerior: urbes magnae, et ad caelum usque munitae: filios Enacim vidimus ibi. **29** Et dixi vobis: Nolite metuere, nec timeatis eos: **30** Dominus Deus, qui ductor est vester, pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in Aegypto cunctis videntibus. **31** Et in solitudine (ipsi vidistis) portavit te Dominus Deus tuus, ut solet homo gestare parvulum filium suum, in omni via, per quam ambulastis, donec veniretis ad locum istum. **32** Et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro, **33** qui praecessit vos in via, et metatus est locum, in quo tentoria figere deberetis, nocte ostendens vobis iter per ignem, et die per columnam nubis. **34** Cumque audisset Dominus vocem sermonum vestrorum, iratus iuravit et ait: **35** Non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessimae Terram bonam, quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris: **36** praeter Caleb filium Iephone. ipse enim videbit eam, et ipsi dabo Terram, quam calcavit, et filii eius, quia secutus est Dominum. **37** Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit: Nec tu ingredieris illuc: **38** sed Iosue filius Nun minister tuus, ipse intrabit pro te. hunc exhortare et robora, et ipse sorte Terram dividet Israeli. **39** Parvuli vestri, de quibus dixistis quod captivi ducerentur, et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiā, ipsi ingredientur: et ipsis dabo Terram, et possidebunt eam. **40** Vos autem revertimini et abite in solitudinem per viam Maris rubri. **41** Et respondistis mihi: Peccavimus Domino: ascendemus et pugnabimus, sicut praecepsit Dominus Deus noster. Cumque

instructi armis pergeretis in montem, **42** ait mihi autem universi ceciderunt pugnatores, **17** locutus Dominus: Dic ad eos: Nolite ascendere, neque est Dominus ad me, dicens: **18** Tu transibis hodie pugnetis, non enim sum vobiscum: ne cadatis coram terminos Moab, urbem nomine Ar: **19** et accedens inimicis vestris. **43** Locutus sum, et non audistis: in vicina filiorum Ammon, cave ne pugnes contra sed adversantes imperio Domini, et tumentes eos, nec movearis ad praelium: non enim dabo superbia ascendistis in montem. **44** Itaque egressus tibi de terra filiorum Ammon, quia filii Loth Amorrhaeus, qui habitabat in montibus, et obviam dedi eam in possessionem. **20** Terra gigantum veniens persecutus est vos, sicut solent apes reputata est: et in ipsa olim habitaverunt gigantes, persecuti: et cecidit de Seir usque Horma. **45** Cumque quos Ammonitae vocant Zomzommim, **21** populus reversi ploraretis coram Domino, non audivit vos, nec voci vestrae voluit acquiescere. **46** Sedistis ergo in Cadesbarne multo tempore.

2 Prefectique inde venimus in solitudinem, quae dicit ad Mare rubrum, sicut mihi dixerat Dominus: et circuivimus montem Seir longo tempore. **2** Dixitque Dominus ad me: **3** Sufficit vobis circuire montem istum: ite contra Aquilonem: **4** et populo praecipe, dicens: Transibitis per terminos fratribus vestrorum filiorum Esau, qui habitant in Seir, et timebunt vos. **5** Videte ergo diligenter ne moveamini contra eos, neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir. **6** Cibos emetis ab eis pecunia, et comedetis: aquam emptam haurietis, et bibetis. **7** Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum: novit iter tuum, quomodo transieris solitudinem hanc magnam, per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus, et nihil tibi defuit. **8** Cumque transissemus fratres nostros filios Esau, qui habitabant in Seir, per viam campestrem de Elath, et de Asiongaber, venimus ad iter, quod dicit in desertum Moab. **9** Dixitque Dominus ad me: Non pugnes contra Moabitas, nec in eas adversus eos praelium: non enim dabo tibi quidquam de terra eorum, quia filii Loth tradidi Ar in possessionem. **10** Emim primi fuerunt habitatores eius, populus magnus, et validus, et tam excelsus ut de Enacim stirpe, **11** quasi gigantes crederentur, et essent similes filiorum Enacim. Denique Moabitae appellant eos Emim. **12** In Seir autem prius habitaverunt Horrhæi: quibus expulsis atque deletis, habitaverunt filii Esau, sicut fecit Israel in terra possessionis sua, quam dedit illi Dominus. **13** Surgentes ergo ut transiremus Torrentem Zared, venimus ad eum. **14** Tempus autem, quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad transitum torrentis Zared, tringita et octo annorum fuit: donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris, sicut iuraverat Dominus: **15** cuius manus fuit adversum eos, ut interirent de castrorum medio. **16** Postquam autem universi ceciderunt pugnatores, **17** locutus Dominus ad me, dicens: **18** Tu transibis hodie pugnetis, non enim sum vobiscum: ne cadatis coram terminos Moab, urbem nomine Ar: **19** et accedens in vicina filiorum Ammon, cave ne pugnes contra sed adversantes imperio Domini, et tumentes eos, nec movearis ad praelium: non enim dabo superbia ascendistis in montem. **44** Itaque egressus tibi de terra filiorum Ammon, quia filii Loth Amorrhæus, qui habitabat in montibus, et obviam dedi eam in possessionem. **20** Terra gigantum veniens persecutus est vos, sicut solent apes reputata est: et in ipsa olim habitaverunt gigantes, persecuti: et cecidit de Seir usque Horma. **45** Cumque quos Ammonitae vocant Zomzommim, **21** populus magnus, et proceræ longitudinis, sicut Enacim, quos delevit Dominus a facie eorum: et fecit illos habitare pro eis, **22** sicut fecerat filii Esau, qui habitant in Seir, delens Horrhæos, et terram eorum illis tradens, quam possident usque in praesens. **23** Hevaeos quoque, qui habitabant in Haserim usque Gazan, Cappadoces expulerunt: qui egressi de Cappadoccia deleverunt eos, et habitaverunt pro illis. **24** Surgite, et transite torrentem Arnon: ecce tradidi in manu tua Sehon regem Hesebon Amorrhæum, et terram eius incipe possidere, et committe adversus eum praelium. **25** Hodie incipiam mittere terorem atque formidinem tuam in populos, qui habitant sub omni caelo: ut auditio nomine tuo paveant, et in morem parturientium contremiscant, et dolore teneantur. **26** Misi ergo nuncios de solitudine Cademoth ad Sehon regem Hesebon verbis pacificis, dicens: **27** Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via: non declinabimus neque ad dexteram, neque ad sinistram. **28** Alimenta pretio vende nobis, ut vescamur: aquam pecunia tribue, et sic bibemus. Tantum est ut nobis concedas transitum, **29** sicut fecerunt filii Esau, qui habitant in Seir, et Moabitæ, qui morantur in Ar: donec veniamus ad Iordanem, et transeamus ad Terram, quam Dominus Deus noster datus est nobis. **30** Noluitque Sehon rex Hesebon dare nobis transitum: quia induraverat Dominus Deus tuus spiritum eius, et obfirmaverat cor illius, ut traderetur in manus tuas, sicut nunc vides. **31** Dixitque Dominus ad me: Ecce coepi tibi tradere Sehon, et terram eius, incipe possidere eam. **32** Egressusque est Sehon obviam nobis cum omni populo suo ad praelium in Iasa. **33** Et tradidit eum Dominus Deus noster nobis: percussimusque eum cum filiis suis et omni populo suo. **34** Cunctasque urbes in tempore illo cepimus, interfectis habitatoribus earum, viris ac mulieribus et parvulis. non reliquimus in eis quidquam. **35** Absque iumentis, quae in partem venere praedantium: et spoliis urbium, quas cepimus **36** ab Aroer, quae est super ripam torrentis Arnon, oppido quod in valle situm est, usque Galaad. Non fuit vicus et civitas, quae nostras effugeret manus: omnes tradidit Dominus Deus

noster nobis. **37** Absque terra filiorum Ammon, dicens: Dominus Deus vester dat vobis terram ad quam non accessimus: et cunctis quae adiacent hanc in hereditatem: expediti praecedite fratres torrenti Ieboc, et urbibus montanis, universisque locis, a quibus nos prohibuit Dominus Deus noster.

3 Itaque conversi ascendimus per iter Basan:

egressusque est Og rex Basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in Edrai. **2** Dixitque Dominus ad me: Ne timeas eum: quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua: faciesque ei sicut fecisti Sehon regi Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon. **3** Tradidit ergo Dominus Deus noster in manibus nostris etiam Og regem Basan, et universum populum eius: percussimusque eos usque ad interencionem, **4** vastantes cunctas civitates illius uno tempore. non fuit oppidum, quod nos effugeret: sexaginta urbes, omnem regionem Argob regni Og in Basan. **5** Cunctae urbes erant munitae muris altissimis, portisque et vectibus, absque oppidis innumeris, quae non habebant muros. **6** Et delevimus eos, sicut feceramus Sehon regi Hesebon, disperdentes omnem civitatem, virosque ac mulieres et parvulos: **7** iumenta autem et spolia urbium diripiimus. **8** Tulumusque illo in tempore terram de manu duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem: a torrente Arnon usque ad montem Heron, **9** quem Sidonii Sarion vocant, et Amorrhæi Sanir: **10** omnes civitates, quae sitae sunt in planicie, et universam Terram Galaad et Basan usque ad Selcha, et Edrai civitates regni Og in Basan. **11** Solus quippe Og rex Basan restiterat de stirpe gigantum. Monstratur lectus eius ferreus, qui est in Rabbath filiorum Ammon, novem cubitos habens longitudinis, et quattuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. **12** Terramque possedimus tempore illo ab Aroer, quae est super ripam torrentis Arnon, usque ad medium partem montis Galaad: et civitates illius dedi Ruben et Gad. **13** Reliquam autem partem Galaad, et omnem Basan regni Og, tradidi mediae tribui Manasse, omnem regionem Argob: cunctaque Basan vocatur Terra gigantum. **14** Iair filius Manasse possedit omnem regionem Argob usque ad terminos Gessuri, et Machati. Vocavitque ex nomine suo Basan, Havoth Iair, id est, Villas Iair, usque in praesentem diem. **15** Machir quoque dedi Galaad. **16** Et tribubus Ruben et Gad dedi de Terra Galaad usque ad Torrentem Arnon medium torrentis, et confinium usque ad torrentem Ieboc, qui est terminus filiorum Ammon: **17** et planitiem solitudinis, atque Iordanem, et terminos Cenereth usque ad mare deserti, quod est salsissimum, ad radices montis Phasga contra orientem. **18** Praecepique vobis in tempore illo,

vestros filios Israel omnes viri robusti: **19** absque uxoribus, et parvulis atque iumentis. Novi enim quod plura habeatis pecora, et in urbibus remanere debebunt, quas tradidi vobis, **20** donec requiem tribuat Dominus fratribus vestris, sicut vobis tribuit: et possideant ipsi etiam Terram, quam datus est eis trans Iordanem: tunc revertetur unusquisque in possessionem suam, quam dedi vobis. **21** Iosue quoque in tempore illo praecepi, dicens: Oculi tui viderunt quae fecit Dominus Deus vester duobus his regibus: sic faciet omnibus regnis, ad quae transiturus es. **22** Ne timeas eos: Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis. **23** Precatusque sum Dominum in tempore illo, dicens: **24** Domine Deus tu coepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam, manumque fortissimam. neque enim est alius Deus vel in caelo, vel in terra, qui possit facere opera tua, et comparari fortitudini tuae. **25** Transibo igitur, et videbo Terram hanc optimam trans Iordanem, et montem istum egregium, et Libanum. **26** Iratusque est Dominus mihi propter vos, nec exaudivit me, sed dixit mihi: Sufficit tibi: nequaquam ultra loquaris de hac re ad me. **27** Ascende cacumen Phasgae, et oculos tuos circumfer ad occidentem, et ad aquilonem, austrumque et orientem, et aspice. nec enim transibis Iordanem istum. **28** Praecepio Iosue, et corroborata eum atque conforta: quia ipse praecedet populum istum, et dividet eis Terram, quam visurus es. **29** Mansimusque in valle contra fanum Phogor.

4 Et nunc Israel audi pracepta et iudicia, quae ego doceo te: ut faciens ea, vivas, et ingrediens possideas Terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum datus est vobis. **2** Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo: custodite mandata Domini Dei vestri quae ego præcipio vobis. **3** Oculi vestri viderunt omnia quae fecit Dominus contra Beelphegor, quomodo contriverit omnes cultores eius de medio vestri. **4** Vos autem qui adhaeretis Domino Deo vestro, vivitis universi usque in praesentem diem. **5** Scitis quod docuerim vos pracepta atque iusticias, sicut mandavit mihi Dominus Deus meus: sic facietis ea in Terra, quam possessuri estis: **6** et observabitis et implebitis opere. Haec est enim vestra sapientia, et intellectus coram populis, ut audientes universi pracepta haec, dicant: En populus sapiens et intelligens, gens magna. **7** Nec est alia natio tam grandis, quae habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus

nostris. **8** Quae est enim alia gens sic inclyta ut longo tempore, sed delebit vos Dominus, **27** atque habeat ceremonias, iustaque iudicia, et universam disperget in omnes gentes, et remanebitis pauci in legem, quam ego proponam hodie ante oculos nationibus, ad quas vos duxeris est Dominus. **28** vestros? **9** Custodi igitur temetipsum, et animam ibique servietis diis, qui hominum manu fabricati tuam solicite. Ne obliviscaris verborum, quae sunt, ligno et lapidi qui non vident, nec auditunt, nec viderunt oculi tui, et ne excidant de corde tuo comedunt, nec odorant. **29** Cumque quaesieris ibi cunctis diebus vitae tuae. Docebis ea filios ac Dominum Deum tuum, invenies eum: si tamen toto nepotes tuos, **10** a die in quo stetisti coram Domino corde quaesieris, et tota tribulatione animae tuae. **30** Deo tuo in Horeb, quando Dominus locutus est Postquam te invenerint omnia quae praedicta sunt, mihi dicens: Congrega ad me populum, ut audiant novissimo autem tempore reverteris ad Dominum sermones meos, et discant timere me omni tempore Deum tuum, et audies vocem eius. **31** Quia Deus quo vivunt in terra, doceantque filios suos. **11** Et misericors Dominus Deus tuus est: non dimittet te, accessistis ad radices montis, qui ardebat usque ad nec omnino delebit, neque obliviscetur pacti, in caelum: erantque in eo tenebrae, et nubes, et caligo. quo iuravit patribus tuis. **32** Interroga de diebus **12** Locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. antiquis, qui fuerunt ante te ex die quo creavit Deus Vocem verborum eius audistis, et formam penitus hominem super terram, a summo caelo usque ad non vidistis. **13** Et ostendit vobis pactum suum, quod summum eius, si facta est aliquando huiuscmodi praecepit ut faceretis, et decem verba, quae scripsit res, aut umquam cognitum est, **33** ut audiret in duabus tabulis lapideis. **14** Mihique mandavit in populus vocem Dei loquentis de medio ignis, sicut illo tempore ut docerem vos ceremonias et iudicia, tu audisti, et vidisti: **34** si fecit Deus ut ingredieretur, quae facere deberetis in Terra, quam possessuri et tolleret sibi Gentem de medio nationum, per estis. **15** Custodite igitur solicite animas vestras. tentationes, signa, atque portenta, per pugnam, Non vidistis aliquam similitudinem in die, qua et robustam manum, extentumque brachium, et locutus est vobis Dominus in Horeb de medio horribiles visiones iuxta omnia, quae fecit pro vobis ignis: **16** ne forte decepti faciatis vobis sculptam Dominus Deus vester in Aegypto, videntibus oculis similitudinem, aut imaginem masculi vel feminae, tuis: **35** ut scires quoniam Dominus ipse est Deus, et **17** similitudinem omnium iumentorum, quae sunt non est alius praeter eum. **36** De caelo te fecit audire super terram, vel avium sub caelo volantium, vocem suam, ut doceret te, et in terra ostendit tibi **18** atque reptilium, quae moventur in terra, sive ignem suum maximum, et audisti verba illius de piscium qui sub terra morantur in aquis: **19** ne medio ignis, **37** quia dilexit patres tuos, et elegit forte elevatis oculis ad caelum, videoas Solem et semen eorum post eos. Eduxitque te praecedens Lunam, et omnia astra caeli, et errore deceptus in virtute sua magna ex Aegypto, **38** ut deleret adores ea et colas quae creavit Dominus Deus nationes maximas et fortiores te in introitu tuo: tuus in ministerium cunctis gentibus, quae sub et introduceret te, daretque tibi terram earum in caelo sunt. **20** Vos autem tulit Dominus, et eduxit possessionem, sicut cernis in praesenti die. **39** Scito de fornace ferrea Aegypti, ut haberet populum ergo hodie, et cogitato in corde tuo quod Dominus hereditarium, sicut est in praesenti die. **21** Iratusque ipse est Deus in caelo sursum, et in terra deorsum, est Dominus contra me propter sermones vestros, et et non sit aliis. **40** Custodi praecincta eius atque iuravit ut non transire Iordanem, nec ingredierer mandata, quae ego praecipio tibi: ut bene sit tibi, Terram optimam, quam datus est vobis. **22** et filii tuis post te, et permaneas multo tempore Ecce moriar in hac humo, non transibo Iordanem: super Terram, quam Dominus Deus tuus datus est vos transibitis, et possidebitis terram egregiam. tibi. **41** Tunc separavit Moyses tres civitates trans **23** Cave ne quando obliuiscaris pacti Domini Dei Iordanem ad Orientalem plagam, **42** ut configiat ad tui, quod pepigit tecum: et facias tibi sculptam eas qui occiderit nolens proximum suum, nec sibi similitudinem eorum, quae fieri Dominus prohibuit: fuerit inimicus ante unum et alterum diem, et ad **24** quia Dominus Deus tuus ignis consumens est, harum aliquam urbium possit evadere: **43** Bosor in Deus aemulator. **25** Si genueritis filios ac nepotes, solitudine, quae sita est in terra campestri de tribu et morati fueritis in Terra, deceptique feceritis Ruben: et Ramoth in Galaad, quae est in tribu Gad: vobis aliquam similitudinem, patrantes malum et Golan in Basan, quae est in tribu Manasse. **44** Ista coram Domino Deo vestro, ut eum ad iracundiam est lex, quam proposuit Moyses coram filiis Israel, provocetis: **26** testes invoco hodie caelum et terram, **45** et haec testimonia et ceremoniae atque iudicia, cito perituros vos esse de Terra, quam transito quae locutus est ad filios Israel, quando egressi Iordanem possessuri estis. non habitabitis in ea sunt de Aegypto, **46** trans Iordanem in valle contra

fanum Phogor in terra Sehon regis Amorrhæi, qui habitavit in Hesebon, quem percussit Moyses. Filii quoque Israel egressi ex Aegypto 47 possederunt terram eius, et terram Og regis Basan, duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem ad solis ortum: 48 Ab Aroer, quae sita est super ripam torrentis Arnon, usque ad montem Sion, qui est et Hermon, 49 omnem planitiem trans Iordanem ad Orientalem plagam, usque ad mare solitudinis, et usque ad radices montis Phasga.

5 Vocavitque Moyses omnem Israelem, et dixit ad eum: Audi Israel ceremonias atque iudicia, quae ego loquor in auribus vestris hodie: discite ea, et opere complete. 2 Dominus Deus noster pepigit nobiscum foedus in Horeb. 3 Non cum patribus nostris init pactum, sed nobiscum qui in praesentiarum sumus, et vivimus. 4 Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis. 5 Ego sequester et medius fui inter Dominum et vos in tempore illo, ut annunciarer vobis verba eius. timuistis enim ignem, et non ascendistis in montem, et ait: 6 Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de Terra Aegypti de domo servitutis. 7 Non habebis deos alienos in conspectu meo. 8 Non facies tibi sculptile, nec similitudinem omnium, quae in caelo sunt desuper, et quae in terra deorsum, et quae versantur in aquis sub terra. 9 Non adorabis ea, et non coles. Ego enim sum Dominus Deus tuus: Deus aemulator, reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam et quartam generationem his qui oderunt me, 10 et faciens misericordiam in multa millia diligentibus me, et custodientibus praecpta mea. 11 Non usurpabis nomen Domini Dei tui frustra: quia non erit impunitus qui super re vana nomen eius assumpserit. 12 Observa diem Sabbati, ut sanctifices eum, sicut praeceperit tibi Dominus Deus tuus. 13 Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua. 14 Septimus dies Sabbati est, id est, requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu, et filius tuus, et filia, servus et ancilla, et bos, et asinus, et omne iumentum tuum, et peregrinus qui est intra portas tuas: ut requiescat servus tuus, et ancilla tua, sicut et tu. 15 Memento quod et ipse servieris in Aegypto, et eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti, et brachio extento. Idcirco praeceperit tibi ut observares diem Sabbati. 16 Honora patrem tuum et matrem, sicut praeceperit tibi Dominus Deus tuus, ut longo vivas tempore, et bene sit tibi in Terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi. 17 Non occides. 18 Neque moechaberis. 19 Furtumque non facies. 20 Nec loqueris contra proximum tuum

falsum testimonium. 21 Non concupisces uxorem proximi tui: non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, et universa quae illius sunt. 22 Haec verba locutus est Dominus ad omnem multitudinem vestram in monte de medio ignis et nubis, et caliginis, voce magna, nihil addens amplius: et scripsit ea in duabus tabulis lapideis, quas tradidit mihi. 23 Vos autem postquam audistis vocem de medio tenebrarum, et montem ardere vidistis, accessistis ad me omnes principes tribuum et maiores natu, atque dixistis: 24 Ecce ostendit nobis Dominus Deus noster maiestatem et magnitudinem suam. vocem enim eius audivimus de medio ignis, et probavimus hodie quod loquente Deo cum homine, vixerit homo. 25 Cur ergo moriemur, et devorabit nos ignis hic maximus? Si enim audierimus ultra vocem Domini Dei nostri, moriemur. 26 Quid est omnis caro, ut audiat vocem Dei viventis, qui de medio ignis loquitur sicut nos audivimus, et possit vivere? 27 Tu magis accede: et audi cuncta quae dixerit Dominus Deus noster tibi: loquerisque ad nos, et nos audientes faciemus ea. 28 Quod cum audisset Dominus, ait ad me: Audivi vocem verborum populi huius quae locuti sunt tibi: bene omnia sunt locuti. 29 Quis det talem eos habere mentem, ut timeant me, et custodiant universa mandata mea in omni tempore, ut bene sit eis et filiis eorum in sempiternum? 30 Vade et dic eis: Revertimini in tentoria vestra. 31 Tu vero hic sta tecum, et loquar tibi omnia mandata mea, et ceremonias atque iudicia: quae docebis eos, ut faciant ea in Terra, quam dabo illis in possessionem. 32 Custodite igitur et facite quae praecepit Dominus Deus vobis: non declinabitis neque ad dexteram, neque ad sinistram: 33 sed per viam, quam praecepit Dominus Deus vester, ambulabitis, ut vivatis, et bene sit vobis, et protelentur dies in terra possessionis vestrae.

6 Haec sunt praecpta, et ceremoniae, atque iudicia, quae mandavit Dominus Deus vester ut docerem vos, et faciatis ea in Terra, ad quam transgredimini possidendum: 2 ut timeas Dominum Deum tuum, et custodias omnia mandata et praecpta eius, quae ego praecipio tibi, et filiis, ac nepotibus tuis, cunctis diebus vitae tuae, ut prolongentur dies tui. 3 Audi Israel, et observa ut facias quae praeceperit tibi Dominus, et bene sit tibi, et multipliceris amplius, sicut pollicitus est Dominus Deus patrum tuorum tibi terram lacte et melle manantem. 4 Audi Israel, Dominus Deus noster, Deus unus est. 5 Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota

fortitudine tua. **6** Eruntque verba haec, quae ego tuus tibi, percuties eas usque ad interneconem. praecipio tibi hodie, in corde tuo: **7** et narrabis ea Non inibis cum eis foedus, nec misereberis earum, filii tuis, et meditaberis in eis sedens in domo tua, **3** neque sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam et ambulans in itinere, dormiens atque consurgens. non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio **8** Et ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque tuo: **4** quia seducet filium tuum, ne sequatur me, et movebuntur inter oculos tuos, **9** scribesque et ut magis serviat diis alienis, irasceturque furor ea in limine, et ostiis domus tuae. **10** Cumque Domini, et delebit te cito. **5** Quin potius haec introduxerit te Dominus Deus tuus in Terram, pro facietis eis: Aras eorum subvertite, et confringite qua iuravit patribus tuis Abraham, Isaac, et Iacob: et statuas, lucosque succidite, et sculptilia comburite. dederit tibi civitates magnas et optimas, quas non **6** Quia populus sanctus es Domino Deo tuo. Te elegit aedificasti, **11** domos plenas cunctarum opum, quas Dominus Deus tuus, ut sis ei populus peculiarius de non extruxisti, cisternas, quas non fodisti, vineta cunctis populis, qui sunt super terram. **7** Non quia et oliveta, quae non plantasti, **12** et comederas, et cunctas gentes numero vincebatis, vobis iunctus saturatus fueris: **13** cave diligenter ne obliviscaris est Dominus, et elegit vos, cum omnibus sitis Domini, qui eduxit te de Terra Aegypti, de domo populis pauciores: **8** sed quia dilexit vos Dominus, servitutis. Dominum Deum tuum timebis, et illi et custodivit iuramentum, quod iuravit patribus soli servies, ac per nomen illius iurabis. **14** Non vestris: eduxitque vos in manu forti, et redemit de ibitis post deos alienos cunctarum Gentium, quae domo servitutis, de manu Pharaonis regis Aegypti. in circuitu vestro sunt: **15** quoniam Deus aemulator **9** Et scies quia Dominus Deus tuus, ipse est Deus Dominus Deus tuus in medio tui: nequando irascatur fortis et fidelis, custodiens pactum et misericordiam furor Domini Dei tui contra te, et auferat te diligentibus se, et his qui custodiunt praecepta eius de superficie terrae. **16** Non tentabis Dominum in mille generationes: **10** et reddens odientibus se Deum tuum, sicut tentasti in loco temptationis. **17** statim, ita ut disperdat eos, et ultra non differat, Custodi praecepta Domini Dei tui, ac testimonia protinus eis restituens quod merentur. **11** Custodi et ceremonias, quas praecepit tibi: **18** et fac quod ergo praecepta et ceremonias atque iudicia, quae placitum est et bonum in conspectu Domini, ut bene ego mando tibi hodie ut facias. **12** Si postquam sit tibi: et ingressus possideas terram optimam, de audieris haec iudicia, custodieris ea et feceris, qua iuravit Dominus patribus tuis, **19** ut deleret custodiet et Dominus Deus tuus pactum tibi, et omnes inimicos tuos coram te, sicut locutus est. **20** misericordiam quam iuravit patribus tuis: **13** et Cumque interrogaverit te filius tuus cras, dicens: diliget te ac multiplicabit, benedicetque fructui Quid sibi volunt testimonia haec, et ceremoniae, ventris tui, et fructui terrae tuae, frumento tuo, atque iudicia, quae praecepit Dominus Deus noster atque vindemiae, oleo, et armentis, gregibus ovium nobis? **21** dices ei: Servi eramus Pharaonis in tuarum super Terram, pro qua iuravit patribus tuis Aegypto, et eduxit nos Dominus de Aegypto in ut daret eam tibi. **14** Benedictus eris inter omnes manu forti: **22** fecitque signa atque prodigia magna populos. Non erit apud te sterilis utriusque sexus, et pessima in Aegypto contra Pharaonem, et omnem tam in hominibus quam in gregibus tuis. **15** Auferet dominum illius in conspectu nostro, **23** et eduxit nos Dominus a te omnem languorem: et infirmitates inde, ut introductis daret Terram, super qua iuravit Aegypti pessimas, quas novisti, non inferet tibi, sed patribus nostris. **24** Praecepitque nobis Dominus cunctis hostibus tuis. **16** Devorabis omnes populos, ut faciamus omnia legitima haec, et timeamus quos Dominus Deus tuus daturus est tibi. Non parcer Dominum Deum nostrum, ut bene sit nobis cunctis eis oculus tuus, nec servies diis eorum, ne sint in diebus vitae nostrarae, sicut est hodie. **25** Eritque ruinam tui. **17** Si dixeris in corde tuo: Plures sunt nostri misericors, si custodierimus et fecerimus gentes istae quam ego, quo modo potero delere omnia praecepta eius coram Domino Deo nostro, eas? **18** noli metuere, sed recordare quae fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni, et cunctis Aegyptiis, **19** plagas maximas, quas viderunt oculi tui, et signa atque portenta, manumque robustam, et extentum brachium, ut educeret te Dominus Deus tuus. sic faciet cunctis populis, quos metuis. **20** Insuper et crabrones mittet Dominus Deus tuus in eos, donec debeat omnes atque disperdat qui te fugerint, et latere potuerint. **21** Non timebis eos, quia Dominus Deus tuus in medio tui est, Deus magnus et terribilis:

7 Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, quam possessurus ingredieris, et deleverit Gentes multas coram te, Hethaeum, et Gerzeaeum, et Amorrhaeum, Chananaeum, et Pherezaeum, et Hevaeum, et Iebusaeum, septem gentes multo maioris numeri quam tu es, et robustiores te: **2** tradideritque eas Dominus Deus

22 ipse consumet nationes has in conspectu tuo cor tuum, et non reminiscaris Domini Dei tui, qui paulatim atque per partes. Non poteris eas delere eduxit te de Terra Aegypti, de domo servitus: **15** et pariter: ne forte multiplicantur contra te bestiae ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili, terrae. **23** Dabitque eos Dominus Deus tuus in in qua erat serpens flatu adurens, et scorpio ac conspectu tuo: et interficiet illos donec penitus dipsas, et nullae omnino aquae: qui eduxit rivos deleantur. **24** Tradetque reges eorum in manus tuas, de petra durissima, **16** et cibavit te Manna in et disperdes nomina eorum sub caelo: nullus poterit solitudine, quod nescierunt patres tui. Et postquam resistere tibi, donec conteras eos. **25** Sculptilia affixit ac probavit, ad extremum misertus est tui, eorum igne combures: non concupisces argentum **17** ne diceres in corde tuo: Fortitudo mea, et robur et aurum, de quibus facta sunt, neque assumes manus meae, haec mihi omnia praestiterunt. **18** ex eis tibi quidquam, ne offendas, propterea quia abominationis Domini tui. **26** Nec inferes quipiam praebuerit, ut impleret pactum suum super quo ex idolo in domum tuam, ne fias anathema, sicut iuravit patribus tuis, sicut praesens indicat dies. **19** et illud est. Quasi spurcitiam detestaberis, et velut inquinamentum ac sordes abominationi habebis, Sin autem oblitus Domini Dei tui, secutus fueris deos alienos, coluerisque illos et adoraveris: ecce quia anathema est.

8 Omne mandatum, quod ego praecipio tibi hodie, attende diligenter ut facias: ut possitis vivere, et multiplicemini, ingressisque possideatis Terram, pro qua iuravit Dominus patribus vestris. **2** Et recordaberis cuncti itineris, per quod adduxit te Dominus Deus tuus quadraginta annis per desertum, ut affligeret te, atque tentaret, et nota fierent quae in tuo animo versabantur, utrum custodires mandata illius, an non. **3** Affixit te penuria, et dedit tibi cibum Manna, quod ignorabas tu et patres tui: ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivat homo, sed in omni verbo quod egreditur de ore Dei. **4** Vestimentum tuum, quo operiebaris, nequaquam vetustate defecit, et pes tuus non est subtritus, en quadragesimus annus est. **5** Ut recognites in corde tuo, quia sicut erudit filium suum homo, sic Dominus Deus tuus erudit te, **6** ut custodias mandata Domini Dei tui, et ambules in viis eius, et timeas eum. **7** Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam, terram rivorum aquarumque et fontium: in cuius campis et montibus erumpunt fluviorum abyssi: **8** terram frumenti, hordei, ac vinearum, in qua ficus, et malogranata, et oliveta nascuntur: terram olei ac mellis. **9** Ubi absque ulla penuria comedes panem tuum, et rerum omnium abundantia perfrueris: cuius lapides ferrum sunt, et de montibus eius aeris metalla fodiantur: **10** ut cum comederas, et satiatus fueris, benedicas Domino Deo tuo pro terra optima, quam dedit tibi. **11** Observa, et cave nequando obliscaris Domini Dei tui, et negligas mandata eius atque iudicia et ceremonias, quas ego praecipio tibi hodie: **12** ne postquam comederas et satiatus fueris, domos pulchras aedificaveris, et habitaveris in eis, **13** habuerisque armenta boum et ovium greges, argenti et auri, cunctarumque rerum copiam, **14** elevetur

Sed recorderis Domini Dei tui, quod ipse vires tibi praebuerit, ut impleret pactum suum super quo iuravit patribus tuis, sicut praesens indicat dies. **19** Sin autem oblitus Domini Dei tui, secutus fueris deos alienos, coluerisque illos et adoraveris: ecce nunc praedico tibi quod omnino dispereas. **20** Sicut Gentes, quas delevit Dominus in introitu tuo, ita et vos peribitis, si inobedientes fueritis vocis Domini Dei vestri.

9 Audi Israel: Tu transgredieris hodie Iordanem, ut possideas nationes maximas et fortiores te, civitates ingentes, et ad caelum usque muratas, **2** populum magnum atque sublimem, filios Enacim, quos ipse vidisti, et audisti, quibus nullus potest ex adverso resistere. **3** Scies ergo hodie quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te, ignis devorans atque consumens, qui conterat eos et debeat atque disperdat ante faciem tuam velociter, sicut locutus est tibi. **4** Ne dicas in corde tuo, cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo: Propter iustitiam meam introduxit me Dominus ut terram hanc possiderem, cum propter impietas suas istae deletae sint nationes. **5** Neque enim propter iusticias tuas, et aequitatem cordis tui ingredieris ut possideas terras earum: sed quia illae egerunt impie, introeunte te deletae sunt: et ut completeret verbum suum Dominus, quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis Abraham, Isaac, et Iacob. **6** scito ergo quod non propter iusticias tuas Dominus Deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in possessionem, cum durissimae cervicis sis populus. **7** Memento, et ne obliscaris quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solitudine. Ex eo die, quo egressus es ex Aegypto usque ad locum istum, semper adversum Dominum contendisti. **8** Nam et in Horeb provocasti eum, et iratus delere te voluit, **9** quando ascendi in montem, ut acciperem tabulas lapideas, pacti quod pepigit vobiscum Deus: et perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus, panem non comedens, et aquam non bibens. **10** Deditque mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas digito

Dei, et continentis omnia verba quae vobis locutus est in monte de medio ignis, quando concio populi extento.

congregata est. **11** Cumque transissent quadraginta dies, et totidem noctes, dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas, tabulas foederis, **12** dixitque mihi: Surge, et descende hinc cito: quia populus tuus, quem eduxisti de Aegypto, deseruerunt velociter viam, quam demonstrasti eis, feceruntque sibi conflatile. **13** Rursumque ait Dominus ad me: Cerno quod populus iste durae cervicis sit: **14** dimitte me ut conteram eum, et deleam nomen eius de sub caelo, et constituam te super Gentem, quae hac maior et fortior sit. **15** Cumque de monte ardente descenderem, et duas tabulas foederis utraque tenerem manu, **16** vidisseme vos peccasse Domino Deo vestro, et fecisse vobis vitulum conflatilem, ac deseruisse velociter viam eius, quam vobis ostenderat: **17** proieci tabulas de manibus meis, confregique eas in conspectu vestro. **18** Et procidi ante Dominum sicut prius, quadraginta diebus et noctibus panem non comedens, et aquam non bibens propter omnia peccata vestra quae gessistis contra Dominum, et eum ad iracundiam provocatis: **19** timui enim indignationem et iram illius, qua adversum vos concitatus, delere vos voluit. Et exaudiuit me Dominus etiam hac vice. **20** Adversum Aaron quoque vehementer iratus, voluit eum conterere, et pro illo similiter deprecatus sum. **21** Peccatum autem vestrum quod feceratis, id est vitulum, arripiens, igne combussi, et in frusta comminuens, omninoque in pulvrem redigens, proieci in torrentem, qui de monte descendit. **22** In incendio quoque et in tentatione, et in Sepulchris concupiscentiae provocatis Dominum: **23** et quando misit vos de Cadesbarne, dicens: Ascendite, et possidete Terram, quam dedi vobis, et contempsistis imperium Domini Dei vestri, et non credidistis ei, neque vocem eius audire voluistis: **24** sed semper fuitis rebelles a die qua nosse vos coepi. **25** Et iacui coram Domino quadraginta diebus ac noctibus, quibus eum suppliciter deprecabar, ne deleret vos ut fuerat comminatus: **26** et orans dixi: Domine Deus, ne disperdas populum tuum, et hereditatem tuam, quam redemisti in magnitudine tua, quos eduxisti de Aegypto in manu forti. **27** Recordare servorum tuorum Abraham, Isaac, et Iacob: ne aspicias duritiam populi huius, et impietatem atque peccatum: **28** ne forte dicant habitatores terrae, de qua eduxisti nos: Non poterat Dominus introducere eos in Terram, quam pollicitus est eis, et oderat illos: idcirco eduxit, ut interficeret eos in solitudine. **29** qui sunt populus tuus et hereditas tua, quos

eduxisti in fortitudine tua magna, et in brachio tuo extento.

10 In tempore illo dixit Dominus ad me: Dola tibi duas tabulas lapideas, sicut priores fuerunt, et ascende ad me in montem: faciesque arcam ligneam, **2** et scribam in tabulis verba quae fuerunt in his, qui ante confregisti, ponesque eas in arca. **3** Feci igitur arcam de lignis setim. Cumque dolassem duas tabulas lapideas instar priorum, ascendi in montem, habens eas in manibus. **4** Scripsitque in tabulis iuxta id, quod prius scriperat, verba decem, quae locutus est Dominus ad vos in monte de medio ignis, quando populus congregatus est: et dedit eas mihi. **5** Reversusque de monte, descendи, et posui tabulas in arcam, quam feceram, quae hucusque ibi sunt, sicut mihi praecepit Dominus. **6** Filii autem Israel moverunt castra ex Beroth filiorum Iacan in Mosera, ubi Aaron mortuus ac sepultus est, pro quo, sacerdotio functus est Eleazar filius eius. **7** Inde venerunt in Gadgad: de quo loco profecti, castrametati sunt in Ietebatha, in Terra aquarum atque torrentium. **8** Eo tempore separavit tribum Levi, ut portaret arcam foederis Domini, et staret coram eo in ministerio, ac benediceret in nomine illius usque in praesentem diem. **9** Quam ob rem non habuit Levi partem, neque possessionem cum fratribus suis: quia ipse Dominus possessio eius est, sicut promisit ei Dominus Deus tuus. **10** Ego autem steti in monte, sicut prius, quadraginta diebus ac noctibus: exaudiuitque me Dominus etiam hac vice, et te perdere noluit. **11** Dixitque mihi: Vade, et praecede populum, ut ingrediatur, et possideat Terram, quam iuravi patribus eorum ut traderem eis. **12** Et nunc Israel, quid Dominus Deus tuus petit a te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, et ambules in viis eius, et diligas eum, ac servias Domino Deo tuo in toto corde tuo, et in tota anima tua: **13** custodiasque mandata Domini, et ceremonias eius, quas ego hodie praecepio tibi, ut bene sit tibi? **14** En Domini Dei tui caelum est, et caelum caeli, terra et omnia, quae in ea sunt: **15** et tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, et amavit eos, elegitque semen eorum post eos, id est vos, de cunctis Gentibus, sicut hodie comprobatur. **16** Circumcidit igitur praeputium cordis vestri, et cervicem vestram ne induretis amplius: **17** quia Dominus Deus vester ipse est Deus deorum, et Dominus dominantium, Deus magnus et potens, et terribilis, qui personam non accipit, nec munera. **18** Facit iudicium pupillo et viduae, amat peregrinum, et dat ei victimum atque vestitum. **19** et vos ergo amate peregrinos, quia et ipsi fuitis advenae in

Terra Aegypti. **20** Dominum Deum tuum timebis, collocate. **19** Docete filios vestros ut illa meditentur, et ei soli servies: ipsi adhaerabis, iurabisque in quando sederis in domo tua, et ambulaveris in via, nomine illius. **21** Ipse est laus tua, et Deus tuus, qui fecit tibi haec magnalia et terribilia, quae viderunt oculi tui. **22** In septuaginta animabus descenderunt patres tui in Aegyptum: et ecce nunc multiplicavit te Dominus Deus tuus sicut astra caeli.

11 Ama itaque Dominum Deum tuum, et observa praecepta eius et ceremonias, iudicia atque mandata omni tempore. **2** Cognoscite hodie quae ignorant filii vestri, qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri, magnalia eius et robustam manum, extentumque brachium, **3** signa et opera quae fecit in medio Aegypti Pharaoni regi, et universae terrae eius, **4** omnique exercitui Aegyptiorum, et equis ac curribus: quo modo operuerint eos aquae maris rubri, cum vos persequerentur, et deleverit eos Dominus usque in praesentem diem: **5** vobisque quae fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum: **6** et Dathan atque Abiron filiis Eliab, qui fuit filius Ruben: quos aperto ore suo terra absorbuit cum dominibus et tabernaculis, et universa substantia eorum, quam habebant in medio Israel. **7** Oculi vestri viderunt opera Domini magna quae fecit, **8** ut custodiatis universa mandata illius, quae ego hodie praecipio vobis, et possitis introire, et possidere Terram, ad quam ingredimini, **9** multoque in ea vivatis tempore: quam sub iuramento pollicitus est Dominus patribus vestris, et semini eorum, lacte et melle manantem. **10** Terra enim, ad quam ingredieris possidendum, non est sicut Terra Aegypti, de qua existi, ubi iacto semine in hortorum morem aquae ducuntur irriguae: **11** sed montuosa est et campestris, de caelo expectans pluvias. **12** quam Dominus Deus tuus semper invisit, et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem eius. **13** Si ergo obedieritis mandatis meis, quae ego hodie praecipio vobis, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et serviatis ei in toto corde vestro, et in tota anima vestra: **14** dabit pluviam terrae vestrae temporaneam et serotinam, ut colligatis frumentum, et vinum, et oleum, **15** foenumque ex agris ad pascenda iumenta, et ut ipsi comedatis ac saturemini. **16** Cavete ne forte decipiatur cor vestrum, et recedatis a Domino, serviatisque diis alienis, et adoreatis eos: **17** iratusque Dominus claudat caelum, et pluviae non descendant, nec terra det germen suum, pereatisque velociter de Terra optima, quam Dominus datus est vobis. **18** Ponite haec verba mea in cordibus et in animis vestris, et suspendite ea pro signo in manibus, et inter oculos vestros

et accubueris atque surrexeris. **20** Scribes ea super postes et ianuas domus tuae: **21** ut multiplicantur dies tui, et filiorum tuorum in Terra, quam iuravit Dominus patribus tuis, ut daret eis quamdiu caelum imminet terrae. **22** Si enim custodieritis mandata quae ego praecipio vobis, et feceritis ea, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et ambuletis in omnibus viis eius, adhaerentes ei, **23** disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram, et possidebitis eas, quae maiores et fortiores vobis sunt. **24** Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit. A deserto, et a Libano, a flumine magno Euphrate usque ad mare occidentale erunt termini vestri. **25** Nullus stabit contra vos: terrorem vestrum et formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram quam calcaturi estis, sicut locutus est vobis. **26** En propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem: **27** benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri, quae ego hodie praecipio vobis: **28** maledictionem, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis, et ambulaveritis post deos alienos, quos ignoratis. **29** Cum vero introduixerit te Dominus Deus tuus in Terram, ad quam pergis habitandam, pones benedictionem super montem Garizim, maledictionem super montem Hebal: **30** qui sunt trans Iordanem post viam, quae vergit ad solis occubitum in Terra Chananaei, qui habitat in campestribus contra Galgalam, quae est iuxta vallem tendentem et intrantem procul. **31** Vos enim transibitis Iordanem, ut possideatis Terram, quam Dominus Deus vester datus est vobis, ut habeatis et possideatis illam. **32** Videte ergo ut impleatis ceremonias atque iudicia, quae ego hodie ponam in conspectu vestro.

12 Haec sunt praecepta atque iudicia, quae facere debetis in Terra, quam Dominus Deus patrum tuorum datus est tibi, ut possideas eam cunctis diebus, quibus super humum gradieris. **2** Subvertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes, quas possessuri estis, deos suos super montes excelsos, et colles, et subter omne lignum frondosum. **3** Dissipate aras earum, et confringite statuas, lucos igne comburite, et idola comminuite: disperdere nomina earum de locis illis. **4** Non facietis ita Domino Deo vestro: **5** sed ad locum, quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribibus vestris, ut ponat nomen suum ibi, et habitet in eo, venietis: **6** et offeretis in loco illo holocausta et victimas

vestras, decimas et primitias manuum vestrarum, Hoc solum cave, ne sanguinem comedas. sanguis et vota atque donaria, primogenita boum et ovium. enim eorum pro anima est: et idcirco non debes
7 Et comedetis ibi in conspectu Domini Dei vestri: animam comedere cum carnibus: **24** sed super ac laetabimini in cunctis, ad quae miseritis manum terram fundes quasi aquam, **25** ut bene sit tibi vos et domus vestrae, in quibus benedixerit vobis et filii tuis post te, cum feceris quod placet in Dominus Deus vester. **8** Non facietis ibi quae nos conspectu Domini. **26** Quae autem sanctificaveris, hic facimus hodie, singuli quod sibi rectum videtur. et voveris Domino, tolles, et venies ad locum, quem **9** Neque enim usque in praesens tempus venistis elegerit Dominus: **27** et offeres oblationes tuas ad requiem, et possessionem, quam Dominus Deus carnem et sanguinem super altare Domini Dei tui: vester datus est vobis. **10** Transibitis Iordanem, sanguinem hostiarum fundes in altari: carnibus et habitabitis in Terra, quam Dominus Deus vester autem ipse vesceris. **28** Observa et audi omnia quae datus est vobis, ut requiescatis a cunctis hostibus ego praecipio tibi, ut bene sit tibi et filiis tuis post per circuitum: et absque ullo timore habitatetis **11** te in sempiternum, cum feceris quod bonum est et in loco, quem elegerit Dominus Deus vester, ut placitum in conspectu Domini Dei tui. **29** Quando sit nomen eius in eo. illuc omnia, quae praecipio, disperdiderit Dominus Deus tuus ante faciem conferatis, holocausta, et hostias, ac decimas, tuam gentes, ad quas ingredieris possidendas, et et primitias manuum vestrarum: et quidquid possederis eas, atque habitaveris in terra earum: **30** praecipuum est in muneribus, quae vovistis Domino. **12** Ibi epulabimini coram Domino Deo vestro, vos subversae, et requiras ceremonias earum, dicens: et filii ac filiae vestrae, famuli et famulæ atque Sicut coluerunt gentes istae deos suos, ita et Levites, qui in urbibus vestris commorantur. neque ego colam. **31** Non facies similiter Domino Deo enim habet aliam partem et possessionem inter vos. **13** Cave ne offeras holocausta tua in omni Dominus, fecerunt diis suis, offerentes filios et loco, quem videris: **14** sed in eo, quem elegerit filias, et comburentes igni. **32** Quod praecipio tibi, Dominus, in una tribuum tuarum offeres hostias, hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam, et facies quaecumque praecipio tibi. **15** Si autem comedere volueris, et te esus carnium delectaverit, occide, comedere iuxta benedictionem Domini Dei tui, quam dedit tibi in urbibus tuis: sive immundum fuerit, hoc est, maculatum et debile: sive mundum, hoc est, integrum et sine macula, quod offerri licet, sicut capream et cervum, comedes, **16** absque esu dumtaxat sanguinis, quem super terram quasi aquam effundes. **17** Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti, et vini, et olei tui, primogenita armentorum et pecorum, et omnia quae voveris, et sponte offerre volueris, et primitias manuum tuarum: **18** sed coram Domino Deo tuo comedes ea in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, tu et filius tuus et filia tua, et servus et famula, atque Levites, qui manet in urbibus tuis: et laetaberis et reficeris coram Domino Deo tuo in cunctis, ad quae extenderis manum tuam. **19** Cave ne derelinquas Levitem in omni tempore quo versaris in terra. **20** Quando dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos, sicut locutus est tibi, et volueris vesci carnibus, quas desiderat anima tua: **21** locus autem, quem elegerit Dominus Deus tuus ut sit nomen eius ibi, si procul fuerit, occides de armentis et pecoribus, quae habueris, sicut praecipi tibi, et comedes in oppidis tuis, ut tibi placet. **22** Sicut comeditur caprea et cervus, ita vesceris eis: et mundus et immundus in commune vescentur. **23** cave ne imiteris eas, postquam te fuerint introeunte **13** Si surrexerit in medio tui prophetes, aut qui somnium vidisse se dicat, et praedixerit signum atque portentum, **2** et evenierit quod locutus est, et dixerit tibi: Eamus, et sequamur deos alienos quos ignoras, et serviamus eis: **3** non audies verba prophetæ illius aut somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus vester, ut palam fiat utrum diligatis eum an non, in toto corde, et in tota anima vestra. **4** Dominum Deum vestrum sequimini, et ipsum timete, et mandata illius custodite, et audite vocem eius: ipsi servietis, et ipsi adhaerebitis. **5** Propheta autem ille aut factor somniorum interficietur: quia locutus est ut vos averteret a Domino Deo vestro, qui eduxit vos de Terra Aegypti, et redemit vos de domo servitus: ut errare te faceret de via, quam tibi praeceperit Dominus Deus tuus: et auferes malum de medio tui. **6** Si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuae, aut filius tuus vel filia, sive uxor quae est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus, et serviamus diis alienis, quos ignoras tu, et patres tui, **7** cunctarum in circuitu gentium, quae iuxta vel procul sunt, ab initio usque ad finem terrae, **8** non acquiescas ei, nec audias, neque parcat ei oculus tuus ut miserearis et occultes eum, **9** sed statim interficies. sit primum manus tua super eum, et

post te omnis populus mittat manum. **10** Lapidibus noctuam, et larum, atque accipitrem iuxta genus obrutus necabitur: quia voluit te abstrahere a suum: **16** herodium ac cynum, et ibin, **17** ac Domino Deo tuo, qui eduxit te de Terra Aegypti mergulum, porphyrionem, et nycticoracem, **18** de domo servitutis: **11** ut omnis Israel audiens onocrotalum, et charadrium, singula in genere suo: timeat, et nequaquam ultra faciat quippiam huius upupam quoque et vespertilionem. **19** Et omne rei simile. **12** Si audieris in una urbium tuarum, quod reptat et pennulas habet, immundum erit, quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad habitandum, et non comedetur. **20** Omne quod mundum est, dicentes aliquos: **13** Egressi sunt filii Belial de comedite. **21** Quidquid autem morticinum est, ne medio tui, et averterunt habitatores urbis suae, vescamini ex eo. Peregrino, qui intra portas tuas atque dixerunt: Eamus, et serviamus diis alienis est, da ut comedat, aut vendet ei: quia tu populus quos ignoratis: **14** quare solcite et diligenter, rei sanctus Domini Dei tui es. Non coques hoedum in veritate perspecta, si inveneris certum esse quod lacte matris suae. **22** Decimam partem separabis de dicitur, et abominationem hanc opere perpetratam, cunctis fructibus tuis qui nascuntur in terra per **15** statim percuties habitatores urbis illius in ore annos singulos, **23** et comedes in conspectu Domini gladii, et delebis eam ac omnia quae in illa sunt, Dei tui in loco, quem elegerit, ut in eo nomen usque ad pecora. **16** quidquid etiam supellectilis illius invocetur, decimam frumenti tui, et vini, et fuerit, congregabis in medio platearum eius, et cum olei, et primogenita de armentis et ovibus tuis: ut ipsa civitate succendes, ita ut universa consumas discas timere Dominum Deum tuum omni tempore. Domino Deo tuo, et sit tumulus sempiternus. non **24** Cum autem longior fuerit via, et locus quem aedificabitur amplius, **17** et non adhaerabit de illo elegerit Dominus Deus tuus, tibique benedixerit, anathemate quidquam in manu tua: ut avertatur nec potueris ad eum haec cuncta portare, **25** vendes Dominus ab ira furoris sui, et misereatur tui, omnia, et in pretium rediges, portabisque manu tua, multiplicetque te sicut iuravit patribus tuis, **18** et proficisceris ad locum, quem elegerit Dominus quando audieris vocem Domini Dei tui, custodiens Deus tuus: **26** et emes ex eadem pecunia quidquid omnia pracepta eius, quae ego praecipio tibi hodie, tibi placuerit, sive ex armentis, sive ex ovibus, ut facias quod placitum est in conspectu Domini Dei tui.

14 Filii estote Domini Dei vestri: non vos incidetis, nec facietis calvitium super mortuo. **2** quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo: et te elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus, quae sunt super terram. **3** Ne comedatis quae immunda sunt. **4** Hoc est animal, quod comedere debetis, Bovem, et oves, et capram, **5** cervum et capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, camelopardalum. **6** Omne animal quod in duas partes findit ungulam, et ruminat, comedetis. **7** De his autem, quae ruminant, et ungulam non findunt, comedere non debetis, ut camelum, leporem, choerogryllum: haec quia ruminant, et non dividunt ungulam, immunda erunt vobis. **8** Sus quoque quoniam dividat ungulam, et non ruminat, immunda erit. carnibus eorum non vescemini, et cadavera non tangetis. **9** Haec comedetis ex omnibus quae morantur in aquis: Quae habent pinnulas et squamas, comedite: **10** tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quae feceris.

15 Septimo anno facies remissionem, **2** quae hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo, repetere non poterit, quia annus remissionis est Domini. **3** A peregrino et advena exiges: civem et propinquum repetendi non habebis potestatem. **4** Et omnino indigenis et mendicis non erit inter vos: ut benedicat Foenerabis gentibus multis, et vulturem ac milvum iuxta genus suum: **14** et ipse a nullo accipies mutuum. Dominaberis et omne corvini generis, **15** et struthionem, ac nationibus plurimis, et tui nemo dominabitur. **7** Si

unus de fratribus tuis, qui morantur intra portas civitatis tuae in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, ad paupertatem devenerit: non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum, aperies eam pauperi, et dabis mutuum, quo eum panem fermentatum: Septem diebus comedes indigere perspexeris. **9** Cave ne forte subrepat tibi absque fermento, afflictionis panem, quoniam in impia cogitatio, et dicas in corde tuo: Appropinquant pavore egressus es de Aegypto: ut memineris diei septimus annus remissionis; et avertas oculos tuos a egressionis tuae de Aegypto, omnibus diebus vitae paupere fratre tuo, nolens ei quod postulat mutuum tuae. **4** Non apparebit fermentatum in omnibus commodare: ne clamet contra te ad Dominum, et terminis tuis septem diebus, et non remanebit fiat tibi in peccatum. **10** Sed dabis ei: nec ages de carnibus eius quod immolatum est vespere in quippiam callide in eius necessitatibus sublevandis: die primo usque mane. **5** Non poteris immolare ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore, et in cunctis ad quae manum miseris. Deus tuus datus est tibi; **6** sed in loco, quem **11** Non deerunt pauperes in terra habitationis elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen eius tuae: idcirco ego praecipio tibi ut aperias manum ibi: immolabis Phase in qualibet urbium tuarum, quas Dominus in septimo anno dimittes eum liberum: **13** et **8** Sex diebus comedes azyma: et in die septima, quem libertate donaveris, nequaquam vacuum abire quia collecta est Domini Dei tui, non facies opus. patieris: **14** sed dabis viaticum de gregibus, et de **9** Septem hebdomas numerabis tibi ab ea die area, et torculari tuo, quibus Dominus Deus tuus qua falcem in segetem miseris. **10** et celebraris benedixerit tibi. **15** Memento quod et ipse servieris diem festum hebdomadarum Domino Deo tuo, in Terra Aegypti, et liberaverit te Dominus Deus oblationem spontaneam manus tuae, quam offeres tuus, et idcirco ego nunc praecipio tibi. **16** Sin iuxta benedictionem Domini Dei tui: **11** et epulaberis autem dixerit: Nolo egredi: eo quod diligat te, et coram Domino Deo tuo, tu, filius tuus, et filia domum tuam, et bene sibi apud te esse sentiat: **17** tua, servus tuus, et ancilla tua, et Levites qui est assumes subulam, et perforabis aurem eius in ianua intra portas tuas, advena ac pupillus et vidua, domus tuae, et serviet tibi usque in aeternum. qui morantur vobiscum: in loco quem elegerit ancillae quoque similiter facies. **18** Non avertas Dominus Deus tuus, ut habitet nomen eius ibi: **12** ab eis oculos tuos, quando dimiseris eos liberos: et recordaberis quoniam servus fueris in Aegypto: quoniam iuxta mercedem mercenarii per sex annos custodiesque ac facies quae praecpta sunt. **13** servivit tibi: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus Sollemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis in cunctis operibus quae agis. **19** De primogenitis, per septem dies, quando collegeris de area et quae nascuntur in armentis, et in ovibus tuis, torculari fruges tuas: **14** et epulaberis in festinitate quidquid est sexus masculini, sanctificabis Domino tua, tu, filius tuus, et filia, servus tuus et ancilla, Deo tuo. Non operaberis in primogenito bovis, et Levites quoque et advena, pupillus et vidua qui intra non tondebis primogenita ovium. **20** In conspectu portas tuas sunt. **15** Septem diebus Domino Deo Domini Dei tui comedes ea per annos singulos in tuo festa celebrabis in loco quem elegerit Dominus: loco, quem elegerit Dominus, tu et domus tua. **21** benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis Sin autem habuerit maculam, vel claudum fuerit, frugibus tuis, et in omni opere manuum tuarum, vel caecum, aut in aliqua parte deforme vel debile, erisque in laetitia. **16** Tribus vicibus per annum non immolabitur Domino Deo tuo. **22** sed intra apparebit omne masculinum tuum in conspectu portas urbis tuae comedes illud: tam mundus quam Domini Dei tui in loco quem elegerit: in sollemnitate immundus similiter vescentur eis quasi caprea, azymorum, in sollemnitate hebdomadarum, et et cervo. **23** Hoc solum observabis, ut sanguinem in sollemnitate tabernaculorum. Non apparebit eorum non comedas, sed effundes in terram quasi aquam.

16 Observa mensem novarum frugum, et verni primum temporis, ut facias Phase Domino Deo tuo: quoniam in isto mense eduxit te Dominus

Deus tuus de Aegypto nocte. **2** Immolabisque Phase Domino Deo tuo de ovibus, et de bobus datus est tibi, ad paupertatem devenerit: non in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, ut obdurabis cor tuum, nec contrahes manum, **8** sed habitet nomen eius ibi. **3** Non comedes in eo aperies eam pauperi, et dabis mutuum, quo eum panem fermentatum: Septem diebus comedes indigere perspexeris. **9** Cave ne forte subrepat tibi absque fermento, afflictionis panem, quoniam in impia cogitatio, et dicas in corde tuo: Appropinquant pavore egressus es de Aegypto: ut memineris diei septimus annus remissionis; et avertas oculos tuos a egressionis tuae de Aegypto, omnibus diebus vitae paupere fratre tuo, nolens ei quod postulat mutuum tuae. **4** Non apparebit fermentatum in omnibus commodare: ne clamet contra te ad Dominum, et terminis tuis septem diebus, et non remanebit fiat tibi in peccatum. **10** Sed dabis ei: nec ages de carnibus eius quod immolatum est vespere in quippiam callide in eius necessitatibus sublevandis: die primo usque mane. **5** Non poteris immolare ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore, et in cunctis ad quae manum miseris. Deus tuus datus est tibi; **6** sed in loco, quem **11** Non deerunt pauperes in terra habitationis elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen eius tuae: idcirco ego praecipio tibi ut aperias manum ibi: immolabis Phase in qualibet urbium tuarum, quas Dominus in septimo anno dimittes eum liberum: **13** et **8** Sex diebus comedes azyma: et in die septima, quem libertate donaveris, nequaquam vacuum abire quia collecta est Domini Dei tui, non facies opus. patieris: **14** sed dabis viaticum de gregibus, et de **9** Septem hebdomas numerabis tibi ab ea die area, et torculari tuo, quibus Dominus Deus tuus qua falcem in segetem miseris. **10** et celebraris benedixerit tibi. **15** Memento quod et ipse servieris diem festum hebdomadarum Domino Deo tuo, in Terra Aegypti, et liberaverit te Dominus Deus oblationem spontaneam manus tuae, quam offeres tuus, et idcirco ego nunc praecipio tibi. **16** Sin iuxta benedictionem Domini Dei tui: **11** et epulaberis autem dixerit: Nolo egredi: eo quod diligat te, et coram Domino Deo tuo, tu, filius tuus, et filia domum tuam, et bene sibi apud te esse sentiat: **17** tua, servus tuus, et ancilla tua, et Levites qui est assumes subulam, et perforabis aurem eius in ianua intra portas tuas, advena ac pupillus et vidua, domus tuae, et serviet tibi usque in aeternum. qui morantur vobiscum: in loco quem elegerit ancillae quoque similiter facies. **18** Non avertas Dominus Deus tuus, ut habitet nomen eius ibi: **12** ab eis oculos tuos, quando dimiseris eos liberos: et recordaberis quoniam servus fueris in Aegypto: quoniam iuxta mercedem mercenarii per sex annos custodiesque ac facies quae praecpta sunt. **13** servivit tibi: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus Sollemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis in cunctis operibus quae agis. **19** De primogenitis, per septem dies, quando collegeris de area et quae nascuntur in armentis, et in ovibus tuis, torculari fruges tuas: **14** et epulaberis in festinitate quidquid est sexus masculini, sanctificabis Domino tua, tu, filius tuus, et filia, servus tuus et ancilla, Deo tuo. Non operaberis in primogenito bovis, et Levites quoque et advena, pupillus et vidua qui intra non tondebis primogenita ovium. **20** In conspectu portas tuas sunt. **15** Septem diebus Domino Deo Domini Dei tui comedes ea per annos singulos in tuo festa celebrabis in loco quem elegerit Dominus: loco, quem elegerit Dominus, tu et domus tua. **21** benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis Sin autem habuerit maculam, vel claudum fuerit, frugibus tuis, et in omni opere manuum tuarum, vel caecum, aut in aliqua parte deforme vel debile, erisque in laetitia. **16** Tribus vicibus per annum non immolabitur Domino Deo tuo. **22** sed intra apparebit omne masculinum tuum in conspectu portas urbis tuae comedes illud: tam mundus quam Domini Dei tui in loco quem elegerit: in sollemnitate immundus similiter vescentur eis quasi caprea, azymorum, in sollemnitate hebdomadarum, et et cervo. **23** Hoc solum observabis, ut sanguinem in sollemnitate tabernaculorum. Non apparebit eorum non comedas, sed effundes in terram quasi aquam.

ante Dominum vacuus: **17** sed offeret unusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem Domini Dei sui, quam dederit ei. **18** Iudices et magistros constituies in omnibus portis tuis, quas Dominus Deus tuus dederit tibi, per singulas tribus tuas: ut iudicent populum iusto iudicio, **19**

nec in alteram partem declinent. Non accipies fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec personam, nec munera: quia munera excaecant reducet populum in Aegyptum, equitatus numero oculos sapientum, et mutant verba iustorum. **20** sublevatus, praesertim cum Dominus praeceperit Iuste quod iustum est persequeris: ut vivas et vobis ut nequaquam amplius per eamdem viam possideas Terram, quam Dominus Deus tuus dederit revertamini. **17** Non habebit uxores plurimas, tibi. **21** Non plantabis lucum, et omnem arborem quae allicant animum eius, neque argenti et auri iuxta altare Domini Dei tui. **22** Nec facies tibi immensa pondera. **18** Postquam autem sederit statuam: neque constitutas quae odit Dominus Deus tuus.

17 Non immobilabis Domino Deo tuo ovem, et bovem, in quo est macula, aut quippiam vitii: quia abominatio est Domino Deo tuo. **2** Cum reperti fuerint apud te intra unam portarum tuarum, quas Dominus Deus tuus dabit tibi, vir aut mulier qui faciant malum in conspectu Domini Dei tui, et transgrediantur pactum illius, **3** ut vadant et servant diis alienis, et adorent eos, solem et lunam, et omnem militiam caeli, quae non praecepi: **4** et hoc tibi fuerit nunciatum, audiensque inquisieris diligenter, et verum esse repereris, et abominatio facta est in Israel: **5** educes virum ac mulierem, qui rem sceleratissimam perpetrarunt, ad portas civitatis tuae, et lapidibus obruentur. **6** In ore duorum, aut trium testium peribit qui interficietur. Nemo occidatur, uno contra se dicente testimonium. **7** Manus testium prima interficiet eum, et manus reliqui populi extrema mittetur: ut auferas malum de medio tui. **8** Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem et sanguinem, causam et causam, lepram et non lepram: et iudicium inter portas tuas videris verba variari: surge, et ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. **9** Veniesque ad sacerdotes Levitici generis, et ad iudicem, qui fuerit illo tempore: quaeresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem. **10** Et facies quodcumque dixerint qui praesunt loco, quem elegerit Dominus, et docuerint te **11** iuxta legem eius; sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram. **12** Qui autem superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto iudicis, morietur homo ille, et auferes malum de Israel: **13** cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat superbia. **14** Cum ingressus fueris Terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, et possederis eam, habitaverisque in illa, et dixeris: Constituam super me regem, sicut habent omnes per circuitum nationes: **15** eum constitues, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere, qui non sit frater tuus. **16** Cumque

legis huius in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus Leviticae tribus, **19** et habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitae suae, ut discat timere Dominum Deum suum, et custodire verba et ceremonias eius, quae in lege praecepta sunt. **20** Nec elevetur cor eius in superbiam super fratres suos, neque declinet in partem dexteram vel sinistram, ut longo tempore regnet ipse, et filii eius super Israel.

18 Non habebunt sacerdotes et Levitae, et omnes qui de eadem tribu sunt, partem et hereditatem cum reliquo populo Israel, quia sacrificia Domini, et oblationes eius comedent, **2** et nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum: Dominus enim ipse est hereditas eorum, sicut locutus est illis. **3** Hoc erit iudicium sacerdotum a populo, et ab his qui offerunt victimas: sive bovem, sive ovem immolaverint, dabunt sacerdoti armum ac ventriculum: **4** primitias frumenti, vini, et olei, et lanarum partem ex ovium tonsione. **5** Ipsum enim elegit Dominus Deus tuus de cunctis tribibus tuis, ut stet, et ministret nomini Domini ipse, et filii eius in sempiternum. **6** Si exierit Levites ex una urbium tuarum ex omni Israel in qua habitat, et voluerit venire, desiderans locum quem elegerit Dominus, **7** ministrabit in nomine Domini Dei sui, sicut omnes fratres eius Levitae, qui stabunt eo tempore coram Domino. **8** Partem ciborum eamdem accipiet, quam et ceteri: excepto eo, quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur. **9** Quando ingressus fueris Terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium. **10** nec inveniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam, ducens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur, et observet somnia atque auguria, non sit maleficus, **11** nec incantator, nec qui pythones consulat, nec divinos, aut quaerat a mortuis veritatem. **12** omnia enim haec abominatur Dominus, et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo. **13** perfectus eris, et absque macula cum Domino Deo tuo. **14** Gentes istae, quarum possidebis terram, augures et divinos audient: tu autem a Domino Deo tuo aliter institutus es. **15** PROPHETAM de gente tua et

de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus duplicabis: **10** ut non effundatur sanguis innoxius in Deus tuus: ipsum audies, **16** ut petisti a Domino Deo medio Terrae, quam Dominus Deus tuus dabit tibi tuo in Horeb, quando concio congregata est, atque possidendam, ne sis sanguinis reus. **11** Si quis autem dixisti: Ultra non audiam vocem Domini Dei mei, odio habens proximum suum, insidiatus fuerit vitae et ignem hunc maximum amplius non videbo, ne eius, surgensque percutserit illum, et mortuus moriar. **17** Et ait Dominus mihi: Bene omnia sunt fuerit, fugerisque ad unam de supradictis urbibus, locuti. **18** Prophetam suscitaro eis de medio fratrum **12** mittent seniores civitatis illius, et arripiant eum suorum similem tui: et ponam verba mea in ore de loco effugii, tradentesque in manu proximi, cuius eius, loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi. sanguis effusus est, et morietur. **13** Non miseraberis **19** qui autem verba eius, quae loquetur in nomine eius, et auferes innoxium sanguinem de Israel, meo, audire noluerit, ego ulti existam. **20** Propheta ut bene sit tibi. **14** Non assumes, et transferes autem qui arroganter depravatus voluerit loqui in terminos proximi tui, quos fixerunt priores in nomine meo, quae ego non praecepi illi ut diceret, possessione tua, quam Dominus Deus tuus dabit aut ex nomine alienorum deorum, interficietur. **21** Quod si tacita cogitatione responderis: Quo modo stabit testis unus contra aliquem, quidquid illud possum intelligere verbum, quod Dominus non est peccati, et facinoris fuerit: sed in ore duorum aut locutus? **22** hoc habebis signum: Quod in nomine Domini propheta ille praedixerit, et non evenerit: hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui propheta confinxit: et idcirco non timebis eum.

19 Cum disperdiderit Dominus Deus tuus gentes, quarum tibi traditurus est terram, et possederis eam, habitaverisque in urbibus eius et in aedibus: **2** tres civitates separabis tibi in medio Terrae, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem, **3** sternens diligenter viam: et in tres aequaliter partes totam Terrae tuae provinciam divides: ut habeat e vicino qui propter homicidium profugus est, quo possit evadere. **4** Haec erit lex homicidae fugientis, cuius vita servanda est: Qui percutserit proximum suum nesciens, et qui heri et nudiustertius nullum contra eum odium habuisse comprobatur: **5** sed abiisse cum eo simpliciter in silvam ad ligna caedenda, et in succisione lignorum securis fugerit manu, ferrumque lapsum de manubrio amicum eius percutserit, et occiderit: hic ad unam supradictarum urbium confugiet, et vivet: **6** ne forsitan proximus eius, cuius effusus est sanguis, dolore stimulatus, persecutatur, et apprehendat eum si longior via fuerit, et percutiat animam eius, qui non est reus mortis: quia nullum contra eum, qui occisus est, odium prius habuisse monstratur. **7** Idcirco praecipio tibi, ut tres civitates aequalis inter se spatii dividatas. **8** Cum autem dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos, sicut iuravit patribus tuis, et dederit tibi cunctam Terram, quam eis pollicitus est **9** (si tamen custodieris mandata eius, et feceris quae hodie praecipio tibi, ut diligas Dominum Deum tuum, et ambules in viis eius omni tempore) addes tibi tres alias civitates, et supradictarum trium urbium numerum

possidendam, ne sis sanguinis reus. **11** Si quis autem dixisti: Ultra non audiam vocem Domini Dei mei, odio habens proximum suum, insidiatus fuerit vitae et ignem hunc maximum amplius non videbo, ne eius, surgensque percutserit illum, et mortuus moriar. **17** Et ait Dominus mihi: Bene omnia sunt fuerit, fugerisque ad unam de supradictis urbibus, locuti. **18** Prophetam suscitaro eis de medio fratrum **12** mittent seniores civitatis illius, et arripiant eum suorum similem tui: et ponam verba mea in ore de loco effugii, tradentesque in manu proximi, cuius eius, loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi. sanguis effusus est, et morietur. **13** Non miseraberis **19** qui autem verba eius, quae loquetur in nomine eius, et auferes innoxium sanguinem de Israel, meo, audire noluerit, ego ulti existam. **20** Propheta ut bene sit tibi. **14** Non assumes, et transferes autem qui arroganter depravatus voluerit loqui in terminos proximi tui, quos fixerunt priores in nomine meo, quae ego non praecepi illi ut diceret, possessione tua, quam Dominus Deus tuus dabit aut ex nomine alienorum deorum, interficietur. **21** tibi in Terra, quam acceperis possidendum. **15** Non Quod si tacita cogitatione responderis: Quo modo stabit testis unus contra aliquem, quidquid illud possum intelligere verbum, quod Dominus non est peccati, et facinoris fuerit: sed in ore duorum aut locutus? **22** hoc habebis signum: Quod in nomine Domini propheta ille praedixerit, et non evenerit: hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui propheta confinxit: et idcirco non timebis eum.

20 Si exieris ad bellum contra hostes tuos, et videris equitatus et currus, et maiorem quam tu habeas adversarii exercitus multitudinem, non timebis eos: quia Dominus Deus tuus tecum est, qui eduxit te de Terra Aegypti. **2** Appropinquante autem iam praelio, stabit sacerdos ante aciem, et sic loquetur ad populum: **3** Audi Israel, vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis, non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos: **4** quia Dominus Deus vester in medio vestri est, et pro vobis contra adversarios dimicabit, ut eruat vos de periculo. **5** Duce quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt: Quis est homo, qui aedificavit domum novam, et non dedicavit eam? vadat, et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius dedicet eam. **6** Quis est homo qui plantavit vineam, et nequid fecit eam esse communem, de qua vesci omnibus liceat? vadat, et revertatur in domum suam: ne forte moriatur in bello, et alius homo eius fungatur officio. **7** Quis est homo, qui despontit uxorem, et non accepit eam? vadat, et revertatur in domum suam, ne

forte moriatur in bello, et alias homo accipiat ei, et benedicant in nomine eius, et ad verbum eam. **8** His dictis addent reliqua, et loquentur ad eorum omne negotium, et quidquid mundum, vel populum: Quis est homo formidolosus, et corde immundum est, iudicetur. **6** Et venient maiores pavido? vadat, et revertatur in domum suam, ne natu civitatis illius ad imperfectum, lavabuntque pavere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse manus suas super vitulam, quae in valle percussa timore perterritus est. **9** Cumque siluerint duces est, **7** et dicent: Manus nostrae non effuderunt exercitus, et finem loquendi fecerint, unusquisque sanguinem hunc, nec oculi viderunt. **8** propitius suos ad bellandum cuneos praeparabit. **10** Si esto populo tuo Israel, quem redemisti Domine, et quando accesseris ad expugnandam civitatem, ne reputes sanguinem innocentem in medio populi offeres ei primum pacem. **11** Si receperit, et tui Israel. Et auferetur ab eis reatus sanguinis: **9** aperuerit tibi portas, cunctus populus, qui in ea est, tu autem alienus eris ab innocentis cruento, qui salvabitur, et serviet tibi sub tributo. **12** Sin autem fusus est, cum feceris quod praecepit Dominus. foedus inire noluerit, et coepit contra te bellum, **10** Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos oppugnabis eam. **13** Cumque tradiderit Dominus tuos, et tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu Deus tuus illam in manu tua, percuties omne, tua, captivosque duxeris, **11** et videris in numero quod in ea generis masculini est, in ore gladii, **14** captivorum mulierem pulchram, et adamaveris absque mulieribus et infantibus, iumentis et ceteris, eam, voluerisque habere uxorem, **12** introduces quae in civitate sunt. Omnem praedam exercitui eam in domum tuam: quae radet caesarium, et divides, et comedes de spoliis hostium tuorum, circumcidet unguis, **13** et deponet vestem, in quae Dominus Deus tuus dederit tibi. **15** Sic facies qua capta est: sedensque in domo tua, flebit cunctis civitatibus, quae a te procul valde sunt, patrem et matrem suam uno mense: et postea et non sunt de his urbibus, quas in possessionem intrabis ad eam, dormiesque cum illa, et erit uxor accepturus es. **16** De his autem civitatibus, quae tua. **14** Si autem postea non sederit animo tuo, dabuntur tibi, nullum omnino permittes vivere: **17** dimittes eam liberam, nec vendere poteris pecunia, sed interficies in ore gladii, Hethaeum videlicet, nec opprimere per potentiam: quia humiliasti et Amorrhaeum, et Chananaeum, Pherezaeum, eam. **15** Si habuerit homo uxores duas, unam et Hevaeum, et Iebusaeum, sicut praecepit tibi dilectam, et alteram odiosam, genueritque ex eis Dominus Deus tuus: **18** ne forte doceant vos facere liberos, et fuerit filius odiosae primogenitus, **16** cunctas abominationes, quas ipsi operati sunt diis volueritque substantiam inter filios suos dividere: suis: et peccetis in Dominum Deum vestrum. **19** non poterit filium dilectae facere primogenitum, Quando obsederis civitatem multo tempore, et et praeferre filio odiosae, **17** sed filium odiosae munitionibus circumdederis ut expugnes eam, agnoscat primogenitum, dabitque ei de his quae non succides arbores, de quibus vesci potest, nec habuerit cuncta duplicita: iste est enim principium securibus per circuitum debes vastare regionem: liberorum eius, et huic debentur primogenita. **18** Si quoniam lignum est, et non homo, nec potest genuerit homo filium contumacem et protervum, bellantium contra te augere numerum. **20** Si qua qui non audierit patris aut matris imperium, et autem ligna non sunt pomifera, sed agrestia, et in coercitus obedire contempserit: **19** apprehendent ceteros apta usus, succide, et instrue machinas, eum, et ducent ad seniores civitatis illius, et ad donec capias civitatem, quae contra te dimicat.

21 Quando inventum fuerit in terra, quam Dominus Deus tuus datus est tibi, hominis cadaver occisi, et ignorabitur caedis reus, **2** egredientur maiores natu, et iudices tui, et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia civitatum: **3** et quam vicinorem ceteris esse perspexerint, seniores civitatis illius tollent vitulam de armento, quae non traxit iugum, nec terram scidit vomere, **4** et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam, quae numquam arata est, nec sementem recepit: et caedent in ea cervices vitulae: **5** accedentque sacerdotes filii Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus ut ministrent

portam iudicii, **20** dicentque ad eos: Filius noster iste protervus et contumax est, monita nostra audire contemnit, comessionibus vacat, et luxuriae atque conviviis: **21** lapidibus eum obruet populus civitatis: et morietur, ut auferatis malum de medio vestri, et universus Israel audiens pertimescat. **22** Quando peccaverit homo quod morte plectendum est, et adiudicatus morti appensus fuerit in patibulo: **23** non permanebit cadaver eius in ligno, sed in eadem die sepelietur: quia maledictus a Deo est qui pendet in ligno: et nequaquam contaminabis Terram tuam, quam Dominus Deus tuus dederit tibi in possessionem.

22 Non videbis bovem fratrii tui, aut ovem lapidibus obruentur: puella, quia non clamavit, errantem, et praeteribis: sed reduces fratri cum esset in civitate: vir, quia humiliavit uxorem tuum, **2** etiamsi non est propinquus frater tuus, nec proximi sui. et auferes malum de medio tui. **25** nosti eum: duces in domum tuam, et erunt apud Sin autem in agro repererit vir pueram, quae te quandiu quaerat ea frater tuus, et recipiat. **3** desponsata est, et apprehendens concubuerit cum Similiter facies de asino, et de vestimento, et de ea, ipse morietur solus: **26** puella nihil patietur, omni re fratrii tui, quae perierit: si inveneris eam, nec est rea mortis: quoniam sicut latro consurgit ne negligas quasi alienam. **4** Si videris asinum contra fratrem suum, et occidit animam eius, ita et fratrii tui aut bovem cecidisse in via, non despicies, puella perpessa est. **27** sola erat in agro: clamavit, sed sublevabas cum eo. **5** Non induetur mulier veste et nullus affuit qui liberaret eam. **28** Si invenerit virili, nec vir utetur veste feminea: abominabilis vir pueram virginem, quae non habet sponsum, enim apud Deum est qui facit haec. **6** Si ambulans et apprehendens concubuerit cum illa, et res ad per viam, in arbore vel in terra nidum avis inveneris, iudicium venerit: **29** dabit qui dormivit cum ea, et matrem pullis vel ovis desuper incubantem: patri puellae quinquaginta siclos argenti, et habebit non tenebis eam cum filiis, **7** sed abire patieris, eam uxorem, quia humiliavit illam: non poterit captos tenens filios: ut bene sit tibi, et longo vivas dimittere eam cunctis diebus vitae suae. **30** Non tempore. **8** Cum aedificaveris domum novam, facies accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabit murum tecti per circuitum: ne effundatur sanguis operimentum eius.

in domo tua, et sis reus labente illo, et in praeceps ruente. **9** Non seres vineam tuam altero semine: ne et sementis quam sevisti, et quae nascuntur ex vinea, pariter sanctificantur. **10** Non arabis in bove simul et asino. **11** Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est. **12** Funiculos in fimbriis facies per quattuor angulos pallii tui, quo operieris. **13** Si duxerit vir uxorem, et postea odio habuerit eam, **14** quae sieritque occasiones quibus dimittat eam, obiciens ei nomen pessimum, et dixerit: Uxorem hanc accepi, et ingressus ad eam non inveni virginem: **15** tollent eam pater et mater eius, et ferent secum signa virginitatis eius ad seniores urbis qui in porta sunt: **16** et dicet pater: Filiam meam dedi huic uxori: quam quia odit, **17** imponit ei nomen pessimum, ut dicat: Non inveni filiam tuam virginem: et ecce haec sunt signa virginitatis filiae meae. expandent vestimentum coram senioribus civitatis: **18** apprehendentque senes urbis illius virum, et verberabunt illum, **19** condemnantes insuper centum siclos argenti, quos dabit patri puellae, quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israel: habebitque eam uxorem, et non poterit dimittere eam omnibus diebus vitae suae. **20** Quod si verum est quod obicit, et non est in puella inventa virginitas: **21** eiicient eam extra fores domus patris sui, et lapidibus obruent viri civitatis illius, et morietur: quoniam fecit nefas in Israel, ut fornicaretur in domo patris sui: et auferes malum de medio tui. **22** Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morietur, id est, adulter et adultera: et auferes malum de Israel. **23** Si pueram virginem desponderit vir, et invenerit eam aliquis in civitate, et concubuerit cum ea, **24** educes utrumque ad portam civitatis illius, et

23 Non intravit eunuchus attritis vel amputatis testiculis et absciso veretro, ecclesiam Domini. **2** Non ingredietur mamzer, hoc est, de scoto natus, in ecclesiam Domini, usque ad decimam generationem. **3** Ammonites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini, in aeternum: **4** quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de Aegypto: et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriae, ut malediceret tibi: **5** et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam, vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam, eo quod diligeret te. **6** Non facies cum eis pacem, nec quaeras eis bona cunctis diebus vitae tuae in sempiternum. **7** Non abominaberis Idumaeum, quia frater tuus est: nec Aegyptum, quia advena fuisti in terra eius. **8** Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intrabunt in ecclesiam Domini. **9** Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam, custodies te ab omni re mala. **10** Si fuerit inter vos homo, qui nocturno pollutus sit somnio, egredietur extra castra, **11** et non revertetur, priusquam ad vesperam lavetur aqua: et post solis occasum regredietur in castra. **12** Habebis locum extra castra, ad quem egrediariis ad requisita naturae, **13** gerens paxillum in balteo. cumque sederis, fodies per circuitum, et egesta humo operies **14** quo revelatus es (Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te, et tradat tibi inimicos tuos) et sint castra tua sancta, et nihil in eis appareat foeditatis ne derelinquat te. **15** Non trades servum Domino suo, qui ad te configuerit. **16** habitabit tecum in loco, qui ei placuerit, et in una urbium tuarum

requiescat: ne contristes eum. **17** Non erit meretrix vestimento suo, benedicat tibi, et habeas iustitiam de filiabus Israel, nec scortator de filiis Israel. **18** coram Domino Deo tuo. **14** Non negabis mercedem Non offeres mercedem prostibuli, nec pretium indigentis, et pauperis fratrui tui, sive advenae, canis in domo Domini Dei tui, quidquid illud est qui tecum moratur in terra, et intra portas tuas quod voveris: quia abominatio est utrumque apud est: **15** sed eadem die reddes ei pretium laboris Dominum Deum tuum. **19** Non foenerabis fratri tuo sui ante solis occasum, quia pauper est, et ex eo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet sustentat animam suam: ne clamet contra te ad aliam rem: **20** sed alieno. Fratri autem tuo absque Dominum, et reputetur tibi in peccatum. **16** Non usura id, quo indiget, commodabis: ut benedicat occidentur patres pro filiis, nec filii pro patribus, tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo in Terra, sed unusquisque pro peccato suo morietur. **17** Non ad quam ingredieris possidendum. **21** Cum votum pervertes iudicium advenae et pupilli, nec auferes voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia pignoris loco viduae vestimentum. **18** Memento requiret illud Dominus Deus tuus. et si moratus quod servieris in Aegypto, et eruerit te Dominus fueris, reputabitur tibi in peccatum. **22** Si nolueris Deus tuus inde, Idcirco praecipio tibi ut facias hanc polliceri, absque peccato eris. **23** Quod autem semel rem. **19** Quando messueris segetem in agro tuo, egressum est de labiis tuis, observabis, et facies sicut et oblitus manipulum reliqueris, non reverteris promisiisti Domino Deo tuo, et propria voluntate et ut tollas illum: sed advenam, et pupillum, et ore tuo locutus es. **24** Ingressus vineam proximi tui, viduam auferre patieris, ut benedicat tibi Dominus comedere uvas quantum tibi placuerit: foras autem Deus tuus in omni opere manuum tuarum. **20** Si ne efferas tecum. **25** Si intraveris in segetem amici fruges collegeris olivarum, quidquid remanserit in tui, franges spicas, et manu conteres: falce autem arboribus, non reverteris ut colligas: sed relinques non metes.

24 Si acceperit homo uxorem, et habuerit eam, et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem: scribet libellum repudii, et dabit in manu illius, et dimittet eam de domo sua. **2**

Cumque egressa alterum maritum duxerit, **3** et ille

quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii,

et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit:

4 non poterit prior maritus recipere eam in uxorem:

quia polluta est, et abominabilis facta est coram

Domino: ne peccare facias Terram tuam, quam

Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendum. **5**

Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet

ad bellum, nec ei quippam necessitatibus iniungetur

publicae, sed vacabit absque culpa domui sua, ut

uno anno laetetur cum uxore sua. **6** Non accipies

loco pignoris inferiorem, et superiore molam:

quia animam suam apposuit tibi. **7** Si deprehensus

fuerit homo solicitans fratrem suum de filiis Israel,

et vendito eo acceperit pretium, interficietur, et

auferes malum de medio tui. **8** Observa diligenter

ne incurras plagam leprae, sed facies quaecumque

docuerint te sacerdotes Levitici generis iuxta id,

quod praecepi eis, et imple solicite. **9** Mementote

quae fecerit Dominus Deus vester Mariae in via cum

egredemini de Aegypto. **10** Cum repetes a proximo

tuo rem aliquam, quam debet tibi, non ingredieris

domum eius ut pignus auferas: **11** sed stabis foris,

et ille tibi proferet quod habuerit. **12** sin autem

pauper est, non pernoctabit apud te pignus, **13** sed

statim reddes ei ante solis occasum: ut dormiens in

24 Si acceperit homo uxorem, et habuerit eam, et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem: scribet libellum repudii, et dabit in manu illius, et dimittet eam de domo sua. **2**

Cumque egressa alterum maritum duxerit, **3** et ille

quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii,

et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit:

4 non poterit prior maritus recipere eam in uxorem:

quia polluta est, et abominabilis facta est coram

Domino: ne peccare facias Terram tuam, quam

Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendum. **5**

Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet

ad bellum, nec ei quippam necessitatibus iniungetur

publicae, sed vacabit absque culpa domui sua, ut

uno anno laetetur cum uxore sua. **6** Non accipies

loco pignoris inferiorem, et superiore molam:

quia animam suam apposuit tibi. **7** Si deprehensus

fuerit homo solicitans fratrem suum de filiis Israel,

et vendito eo acceperit pretium, interficietur, et

auferes malum de medio tui. **8** Observa diligenter

ne incurras plagam leprae, sed facies quaecumque

docuerint te sacerdotes Levitici generis iuxta id,

quod praecepi eis, et imple solicite. **9** Mementote

quae fecerit Dominus Deus vester Mariae in via cum

egredemini de Aegypto. **10** Cum repetes a proximo

tuo rem aliquam, quam debet tibi, non ingredieris

domum eius ut pignus auferas: **11** sed stabis foris,

et ille tibi proferet quod habuerit. **12** sin autem

pauper est, non pernoctabit apud te pignus, **13** sed

statim reddes ei ante solis occasum: ut dormiens in

25 Si fuerit causa inter aliquos, et interpellaverint iudices: quem iustum esse perspexerint, illi iustitiae palmam dabunt: quem impium, condemnabunt impietatis. **2** Sin autem eum, qui peccavit, dignum viderint plagis: prosternent, et coram se facient verberari. Pro mensura peccati

Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendum. **5** erit et plagarum modus: **3** ita dumtaxat, ut quadragenarium numerum non excedant: ne foede laceratus ante oculos tuos beat frater tuus. **4** Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas. **5** Quando habitaverint fratres simul, et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri: sed accipiet eam frater eius, et suscitabit semen fratris sui: **6** et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit, ut non deleatur nomen eius ex Israel. **7** Sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui, quae ei lege debetur, perget mulier ad portam civitatis, et interpellabit maiores natu, dicetque: Non vult frater viri mei suscitare semen fratris sui in Israel: nec me in coniugium sumere. **8** Statimque accersiri eum facient, et interrogabunt. Si responderit: Nolo eam uxorem

domum eius ut pignus auferas: **9** accedet mulier ad eum coram senioribus, et tollet calceamentum de pede eius, sputetque in faciem illius, et dicet: Sic fiet homini, qui non statim reddes ei ante solis occasum: ut dormiens in

aedificat domum fratris sui. **10** Et vocabitur nomen

illius in Israel, Domus discalceati. **11** Si habuerint anno decimorum tertio dabis Levitae, et advenae, inter se iurgium viri duo, et unus contra alterum et pupillo et viduae, ut comedant intra portas tuas, rixari cooperit, volensque uxori alterius eruere et saturentur. **13** loquerisque in conspectu Domini virum suum de manu fortioris, miserisque manum, Deo tui: Abstuli quod sanctificatum est de domo et apprehenderit verenda eius: **12** abscondes manum mea, et dedi illud Levitae et advenae, et pupillo ac illius, nec flecteris super eam ulla misericordia. viduae, sicut iussisti mihi: non praeterivi mandata **13** Non habebis in sacculo diversa pondera, maius tua, nec sum oblitus imperii tui. **14** Non comedi et minus: **14** nec erit in domo tua modius maior ex eis in luctu meo, nec separavi ea in qualibet et minor. **15** pondus habebis iustum et verum, et immunditia, nec expendi ex his quidquam in re modius aequalis et verus erit tibi: ut multo vivas funebri. Obedivi voci Domini Dei mei, et feci omnia tempore super Terram, quam Dominus Deus tuus sicut praecepisti mihi. **15** Respice de sanctuario dederit tibi. **16** abominatur enim Dominus tuus tuo, et de excelso caelorum habitaculo, et benedic eum, qui facit haec, et versat omnem iniustitiam. populo tuo Israel, et Terrae, quam dedisti nobis, **17** Memento quae fecerit tibi Amalec in via quando sicut iurasti patribus nostris, terrae lacte et melle egrediebaris ex Aegypto: **18** quomodo occurrerit mananti. **16** Hodie Dominus Deus tuus praecepit tibi tibi: et extremos agminis tui, qui lassi residebant, ut facias mandata haec atque iudicia: ut custodias ceciderit, quando tu eras fame et labore confectus, et impleas ex toto corde tuo, et ex tota anima et non timuerit Deum. **19** Cum ergo Dominus Deus tua et deambules in viis eius, ut custodias ceremonias illius, tuus dederit tibi requiem, et subiecerit cunctas per circuitum nationes in Terra, quam tibi pollicitus est: et mandata atque iudicia, et obedias eius imperio. delebis nomen eius sub caelo. Cave ne obliscaris. **18** En Dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, et custodias omnia praecepta illius: **19** et faciat te excelsorem cunctis gentibus quas creavit, in laudem, et nomen, et gloriam suam: ut sis populus sanctus Domini Dei tui, sicut locutus est.

26 Cumque intraveris Terram, quam Dominus

Deus tuus tibi datus est possidendum, et obtinueris eam, atque habitaveris in ea: **2** tolles de cunctis frugibus tuis primitias, et pones in cartallo, pergesque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit, ut ibi invocetur nomen eius: **3** accedesque ad sacerdotem, qui fuerit in diebus illis, et dices ad eum: Profiteor hodie coram Domino Deo tuo, quod ingressus sum in Terram, pro qua iuravit patribus nostris, ut daret eam nobis. **4** Suscipiensque sacerdos cartallum de manu eius, ponet ante altare Domini Dei tui: **5** et loqueris in conspectu Domini Dei tui: Syrus persecutus patrem meum, qui descendit in Aegyptum, et ibi peregrinatus est in paucissimo numero: crevitque in gentem magnam ac robustam et infinitae multitudinis.

6 Afflixeruntque nos Aegyptii, et persecuti sunt imponentes onera gravissima: **7** et clamavimus ad Dominum Deum patrum nostrorum: qui exaudivit nos, et respxit humilitatem nostram, et labore, atque angustiam: **8** et eduxit nos de Aegypto in manu forti, et brachio extento, in ingenti pavore, in signis atque portentis: **9** et introduxit ad locum istum, et tradidit nobis Terram lacte et melle manantem. **10** Et idcirco nunc offero primitias frugum Terrae, quam Dominus dedit mihi. Et dimittes eas in conspectu Domini Dei tui, et adorato Domino Deo tuo. **11** Epulaberis in omnibus bonis, quae Dominus Deus tuus dederit tibi, et domui tuae, tu et Levites, et advena qui tecum est. **12** Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum,

27 Praecepit autem Moyses et seniores Israel,

populo dicentes: Custodite omne mandatum quod praecipio vobis hodie. **2** Cumque transieritis Iordanem in Terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, eriges ingentes lapides, et calce levigabis eos, **3** ut possis in eis scribere omnia verba legis huius, Iordanem transmisso: ut introreas Terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, terram lacte et melle manantem, sicut iuravit patribus tuis. **4** Quando ergo transieritis Iordanem, erigit lapides, quos ego hodie praecipio vobis in monte Hebal, et levigabis eos calce: **5** et aedificabis ibi altare Domino Deo tuo de lapidibus, quos ferrum non tetigit, **6** et de axis informibus et impolitis: et offeres super eo holocausta Domino Deo tuo, **7** et immolabis hostias pacificas, comedesque ibi, et epulaberis coram Domino Deo tuo. **8** Et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide. **9** Dixeruntque Moyses et sacerdotes Levitici generis ad omnem Israelem: Attende, et audi Israel: Hodie factus es populus Domini Dei tui: **10** audies vocem eius, et facies mandata atque iusticias, quas ego praecipio tibi. **11** Praecepitque Moyses populo in die illo, dicens: **12** Hi stabunt ad benedicendum populo super montem Garizim, Iordanem transmisso: Simeon, Levi, Iudas, Issachar, Ioseph, et Beniamin. **13** Et e regione

isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal: fructu uteri tui, et fructu iumentorum tuorum, Ruben, Gad, et Aser, et Zabulon, Dan et Nephthali. fructu terrae tuae, quam iuravit Dominus patribus **14** Et pronunciabunt Levitae, dicentque ad omnes tuis ut daret tibi. **12** Aperiet Dominus thesaurum viros Israel excelsa voce: **15** Maledictus homo, suum optimum, caelum, ut tribuat pluviam terrae qui facit sculptile et conflatile, abominationem tuae in tempore suo: benedicetque cunctis operibus Domini, opus manuum artificum, ponetque illud manuum tuarum. Et foenerabis gentibus multis, in abscondito. et respondebit omnis populus, et et ipse a nullo foenus accipies. **13** Constituet te dicet: Amen. **16** Maledictus qui non honorat patrem Dominus in caput, et non in caudam: et eris semper suum, et matrem. et dicet omnis populus: Amen. supra, et non subter: si tamen audieris mandata **17** Maledictus qui transfert terminos proximi sui. Domini Dei tui quae ego praecipio tibi hodie, et et dicet omnis populus: Amen. **18** Maledictus qui custodieris et feceris, **14** ac non declinaveris ab eis errare facit caecum in itinere. et dicet omnis nec ad dexteram, nec ad sinistram, nec secutus populus: Amen. **19** Maledictus qui pervertit iudicium fueris deos alienos, neque colueris eos. **15** Quod si advenae, pupilli et viduae. et dicet omnis populus: audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias, Amen. **20** Maledictus qui dormit cum uxore patris et facias omnia mandata eius et ceremonias, sui, et revelat operimentum lectuli eius. et dicet quas ego praecipio tibi hodie, venient super te omnis populus: Amen. **21** Maledictus qui dormit omnes maledictiones istae, et apprehendent te. **16** cum omni iumento. et dicet omnis populus: Amen. Maledictus eris in civitate, maledictus in agro. **17** **22** Maledictus qui dormit cum sorore sua, filia Maledictum horreum tuum, et maledictae reliquiae patris sui, vel matris suea. et dicet omnis populus: tuae. **18** Maledictus fructus ventris tui, et fructus Amen. **23** Maledictus qui dormit cum socru sua. terrae tuae, armenta boum tuorum, et greges et dicet omnis populus: Amen. **24** Maledictus qui ovium tuarum. **19** Maledictus eris ingrediens, et clam percusserit proximum suum. et dicet omnis maledictus egrediens. **20** Mittet Dominus super te populus: Amen. **25** Maledictus qui accipit munera, famem et esuriem, et increpationem in omnia opera ut percutiat animam sanguinis innocentis. et dicet tua, quae tu facies: donec conterat te, et perdat omnis populus: Amen. **26** Maledictus qui non permanet in sermonibus legis huius, nec eos opere perficit. et dicet omnis populus: Amen.

28 Si autem audieris vocem Domini Dei tui, ut facias atque custodias omnia mandata eius, quae ego praecipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsorem cunctis gentibus, quae versantur in terra. **2** Venientque super te universae benedictiones istae, et apprehendent te: si tamen praecepta eius audieris. **3** Benedictus tu in civitate, et benedictus in agro. **4** Benedictus fructus ventris tui, et fructus terrae tuae, fructusque iumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, et caulae ovium tuarum. **5** Benedicta horrea tua, et benedictae reliquiae tuae. **6** Benedictus eris tu ingrediens et egrediens. **7** Dabit Dominus inimicos tuos, qui consurgunt adversum te, corruentes in conspectu tuo: per unam viam venient contra te, et per septem fugient a facie tua. **8** Emittet Dominus benedictionem super cellaria tua, et super omnia opera manuum tuarum: benedicetque tibi in terra, quam acceperis. **9** Suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut iuravit tibi: si custodieris mandata Domini Dei tui, et ambulaveris in viis eius. **10** Videbuntque omnes terrarum populi quod nomen Domini invocatum sit super te, et timebunt te. **11** Abundare te faciet Dominus omnibus bonis, pestilentiam, donec consumat te de terra, ad quam ingrediens possidendum. **22** Percutiat te Dominus egestate, febri et frigore, ardore et aestu, et aere corrupto ac rubigine, et persequatur donec pereas. **23** Sit caelum, quod supra te est, aeneum: et terra, quam calcas, ferrea. **24** Det Dominus imbre terrae tuae pulverem, et de caelo descendat super te cinis, donec conteraris. **25** Tradat te Dominus corruentem ante hostes tuos, per unam viam egrediaris contra eos, et per septem fugias, et dispergaris per omnia regna terrae. **26** sitque cadaver tuum in escam cunctis volatilibus caeli, et bestiis terrae, et non sit qui abigat. **27** Percutiat te Dominus ulcere Aegypti, et partem corporis, per quam stercora egeruntur, scabie quoque et prurigine: ita ut curari nequeas. **28** Percutiat te Dominus amentia et caecitate ac furore mentis, **29** et palpes in meridie sicut palpare solet caecus in tenebris, et non dirigas vias tuas. Omnique tempore calumniam sustineas, et opprimaris violentia, nec habeas qui liberet te. **30** Uxorem accipias, et alias dormiat cum ea. Domum aedifices, et non habites in ea. Plantes vineam, et non vindemias eam. **31** Bos tuus immoletur coram te, et non comedas ex eo. Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo, et non reddatur tibi. Oves tuae dentur inimicis tuis, et non sit qui te adiuvet. **32** Filii

tui et filiae tuae tradantur alteri populo, videntibus filiarum tuarum, quas dederit tibi Dominus Deus oculis tuis, et deficientibus ad conspectum eorum tuus, in angustia et vastitate qua opprimet te tota die, et non sit fortitudo in manu tua. **33** hostis tuus. **54** Homo delicatus in te, et luxuriosus Fructus terrae tuae, et omnes labores tuos comedat valde, invidebit fratri suo, et uxori, quae cubat populus, quem ignoras: et sis semper calumniam in sinu suo, **55** ne det eis de carnibus filiorum sustinens, et oppressus cunctis diebus, **34** et stupens suorum, quas comedet: eo quod nihil aliud habeat ad terrorem eorum quae videbunt oculi tui. **35** in obsidione et penuria, qua vastaverint te inimici Percutiat te Dominus ulcere pessimo in genibus tui intra omnes portas tuas. **56** Tenera mulier et et in suris, sanarique non possis a planta pedis delicata, quae super terram ingredi non valebat, usque ad verticem tuum. **36** Dacet te Dominus, nec pedis vestigium figere propter mollietatem et et regem tuum, quem constitueris super te, in teneritudinem nimiam, invidebit viro suo, qui cubat gentem, quam ignoras tu et patres tui: et servies ibi in sinu eius, super filii et filiae carnibus, **57** et diis alienis, ligno et lapidi. **37** Et eris perditus in illuvie secundinarum, quae egrediuntur de medio proverbium ac fabulam omnibus populis, ad quos feminum eius, et super liberis qui eadem hora te introduxerit Dominus. **38** Sementem multam nati sunt. comedent enim eos clam propter rerum iacies in terram, et modicum congregabis: quia omnium penuriam in obsidione et vastitate, qua locustae devorabunt omnia. **39** Vineam plantabis, opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. **58** Nisi et fodies: et vinum non bibes, nec colliges ex custodieris, et feceris omnia verba legis huius, quae ea quippiam: quoniam vastabitur vermbus. **40** scripta sunt in hoc volumine, et timueris nomen Olivas habebis in omnibus terminis tuis, et non eius gloriosum et terribile, hoc est, Dominum ungeris oleo: quia defluent, et deperibunt. **41** Filios Deum tuum: **59** augebit Dominus plagas tuas, et generabis et filias, et non frueris eis: quoniam plaga seminis tui, plaga magnas et perseverantes, ducentur in captivitatem. **42** Omnes arbores tuas et infirmitates pessimas et perpetuas. **60** et convertet fruges terrae tuae rubigo consumet. **43** Advena, qui in te omnes afflictiones Aegypti, quas timuisti, et tecum versatur in terra, ascendet super te, eritque adhaerentib; **61** Insuper et universos languores, sublimior: tu autem descendes, et eris inferior. **44** et plaga, quae non sunt scriptae in volumine legis Ipse foenerabit tibi, et tu non foenerabis ei. Ipse huius, inducit Dominus super te, donec te conterat: erit in caput, et tu eris in caudam. **45** Et venient **62** et remanebitis pauci numero, qui prius eratis super te omnes maledictiones istae, et persequentes sicut astra caeli p[re]a multitudine, quoniam non apprehendent te, donec interreas: quia non audisti audisti vocem Domini Dei tui. **63** Et sicut ante vocem Domini Dei tui, nec servasti mandata eius laetus est Dominus super vos, bene vobis faciens, et ceremonias, quas praecepit tibi. **46** Et erunt in vosque multiplicans: sic laetabitur disperdens vos te signa atque prodigia, et in semine tuo usque in atque subvertens, ut auferamini de Terra, ad quam sempiternum: **47** eo quod non servieris Domino ingredieris possidendum. **64** Disperget te Dominus Deo tuo in gaudio, cordisque laetitia, propter rerum in omnes populos a summitate terrae usque ad omnium abundantiam: **48** servies inimico tuo, quem terminos eius: et servies ibi diis alienis, quos et immittet tibi Dominus, in fame, et siti, et nuditate, tu ignoras et patres tui, lignis et lapidibus. **65** et omni penuria: et ponet iugum ferreum super In gentibus quoque illis non quiesces, neque erit cervicem tuam, donec te conterat. **49** Adducet requies vestigio pedis tui. Dabit enim tibi Dominus Dominus super te Gentem de longinquo, et de ibi cor pavidum, et deficientes oculos, et animam extremis terrae finibus in similitudinem aquilae consumptam moerore: **66** Et erit vita tua quasi volantis cum impetu: cuius linguam intelligere non pendens ante te. Timebis nocte et die, et non credes possis: **50** Gentem procacissimam, quae non deferat vitae tuae. **67** Mane dices: Quis mihi det vesperum? seni, nec misereatur parvuli, **51** et devoret fructum et vespere: Quis mihi det mane? propter cordis tui iumentorum tuorum, ac fruges Terrae tuae: donec formidinem, qua terreberis, et propter ea, quae interreas, et non relinquat tibi triticum, vinum, tuis videbis oculis. **68** Reducet te Dominus classibus et oleum, armenta boum, et greges ovium: donec in Aegyptum per viam, de qua dixit tibi ut eam te disperdat, **52** et conterat in cunctis urbibus amplius non videres. Ibi venderis inimicis tuis in tuis, et destruantur muri tui firmi atque sublimes, servos et ancillas, et non erit qui emat. in quibus habebas fiduciam in omni Terra tua. **29** Haec sunt verba foederis quod p[re]acepit dominus Moysi ut feriret cum filiis Israel in quam dabit tibi Dominus Deus tuus: **53** et comedes Terra Moab: praeter illud foedus, quod cum eis fructum uteri tui, et carnes filiorum tuorum et

pepit in Horeb. **2** Vocavitque Moyses omnem Terra illius, et infirmitates, quibus eam afflixerit Israel, et dixit ad eos: Vos vidistis universa, quae fecit Dominus, **23** sulphure, et salis ardore comburens, ita ut ultra non seratur, nec virens quippiam germinet, omnibus servis eius, universaeque terrae illius, **3** in exemplum subversionis Sodomae et Gomorrhæ, tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, signa Adamæ et Seboim, quas subvertit Dominus in ira et illa, portentaque ingentia, **4** et non dedit vobis furore suo. **24** Et dicent omnes Gentes: Quare sic fecit Dominus cor intelligens, et oculos videntes, et aures Dominus Terræ huic? quae est haec ira furoris eius quae possunt audire, usque in praesentem diem. **5** immensa? **25** Et respondebunt: Quia dereliquerunt Adduxit vos quadraginta annis per desertum: non pactum Domini, quod pepigit cum patribus eorum, sunt attrita vestimenta vestra, nec calceamenta quando eduxit eos de Terra Aegypti: **26** et servierunt pedum vestrorum vetustate consumpta sunt. **6** diis alienis, et adoraverunt eos, quos nesciebant, et Panem non comedistis, vinum et siceram non quibus non fuerant attributi: **27** idcirco iratus est bibistis: ut sciretis quia ipsa est Dominus Deus furor Domini contra Terram istam, ut induceret vester. **7** Et venistis ad hunc locum: egressusque est Sehon rex Hesebon, et Og rex Basan, occurrentes scripta sunt: **28** et eiecit eos de terra sua in ira et nobis ad pugnam. Et percussimus eos, **8** et tulimus terram eorum, ac tradidimus possidendam Ruben in furore, et in indignatione maxima, proiecitque et Gad, et dimidia tribui Manasse. **9** Custodite Abscondita, Domino Deo nostro: quae manifesta ergo verba pacti huius, et implete ea: ut intelligatis sunt, nobis et filiis nostris usque in sempiternum, universa quae facitis. **10** Vos statis hodie cuncti ut faciamus universa verba legis huius.

coram Domino Deo vestro, principes vestri, et tribus, ac maiores natu, atque doctores, omnis populus Israel, **11** liberi et uxores vestrae, et advenae qui tecum morantur in castris, exceptis lignorum caesoribus, et his, qui comportant aquas: **12** ut transeas in foedere Domini Dei tui, et in iureuringando quod hodie Dominus Deus tuus percutit tecum: **13** ut suscitet te sibi in populum, et ipse sit Deus tuus sicut locutus est tibi, et sicut iuravit patribus tuis, Abraham, Isaac, et Iacob. **14** Nec vobis solis ego hoc foedus ferio, et haec iuramenta confirmo, **15** sed cunctis praesentibus et absentibus. **16** Vos enim nostis quo modo habitaverimus in Terra Aegypti, et quo modo transierimus per medium nationum, quas transeuntes **17** vidistis abominationes et sordes, id est, idola eorum, lignum et lapidem, argentum et aurum, quae colebant. **18** Ne forte sit inter vos vir aut mulier, familia aut tribus, cuius cor aversum est hodie a Domino Deo nostro: ut vadat et serviat diis illarum Gentium: et sit inter vos radix germinans fel et amaritudinem. **19** Cumque audierit verba iuramenti huius, benedicat sibi in corde suo, dicens: Pax erit mihi, et ambulabo in pravitate cordis mei: et assumat ebria sitientem, **20** et Dominus non ignoscat ei: sed tunc quammaxime furor eius fumet, et zelus contra hominem illum, et sedeant super eum omnia maledicta, quae scripta sunt in hoc volumine: et deleat Dominus nomen eius sub caelo, **21** et consumat eum in perditionem ex omnibus tribus Israel, iuxta maledictiones, quae in Libro legis huius ac foederis continentur. **22** Dicetque sequens generatio, et filii qui nascentur deinceps, et peregrini, qui de longe venerint, videntes plagas

30 Cum ergo venerint super te omnes sermones isti, benedictio, sive maledictio, quam proposui in conspectu tuo: et ductus poenitidine cordis tui in universis gentibus, in quas disperserit te Dominus Deus tuus, **2** et reversus fueris ad eum, et obedieris eius imperii, sicut ego hodie praecipio tibi, cum filiis tuis, in toto corde tuo, et in tota anima tua: **3** reducet te Dominus Deus tuus de captivitate tua, ac miserebitur tui, et rursum congregabit te de cunctis populis, in quos te ante dispersit. **4** Si ad cardines caeli fueris dissipatus, inde te retrahet Dominus Deus tuus, **5** et assumet, atque introducet in Terram, quam possederunt patres tui, et obtinebis eam: et benedicens tibi, maioris numeri te esse faciat quam fuerint patres tui. **6** Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, et cor seminis tui: ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, ut possis vivere. **7** Omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos, et eos, qui oderunt te et persequuntur. **8** Tu autem reverteris, et audies vocem Domini Dei tui: faciesque universa mandata quae ego praecipio tibi hodie: **9** et abundare te faciet Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum, in sobole uteri tui, et in fructu iumentorum tuorum, in ubertate terrae tuae, et in rerum omnium largitate. Revertetur enim Dominus, ut gaudeat super te in omnibus bonis, sicut gavisus est in patribus tuis: **10** si tamen audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris praecelta eius et ceremonias, quae in hac lege conscripta sunt: et revertaris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua. **11** Mandatum hoc, quod

ego praecipio tibi hodie, non supra te est, neque eam sacerdotibus filii Levi, qui portabant arcam procul positum, **12** nec in caelo situm, ut possis foederis Domini, et cunctis senioribus Israel. **10** dicere: Quis nostrum valet ad caelum ascendere, Praecepitque eis, dicens: Post septem annos, anno ut deferat illud ad nos, et audiamus atque opere remissionis, in sollemnitate tabernaculorum, **11** compleamus? **13** Neque trans mare positum: ut convenientibus cunctis ex Israel, ut appareant in causeris, et dicas: Quis ex nobis poterit transfretare conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit mare, et illud ad nos usque deferre: ut possimus Dominus, leges verba legis huius coram omni audire, et facere quod praeceptum est? **14** Sed iuxta Israel, auditentibus eis, **12** et in unum omni populo te est sermo valde, in ore tuo, et in corde tuo, ut congregato, tam viris quam mulieribus, parvulis, et facias illum. **15** Considera quod hodie proposuerim advenis, qui sunt intra portas tuas: ut audientes in conspectu tuo vitam et bonum, et econtrario discant, et timeant Dominum Deum vestrum, et mortem et malum: **16** ut diligas Dominum Deum custodian, impleantque omnes sermones legis tuum, et ambules in viis eius, et custodias mandata huius. **13** filii quoque eorum qui nunc ignorant; ut illius ac ceremonias atque iudicia: et vivas, atque audire possint, et timeant Dominum Deum suum multiplicet te, benedicatque tibi in Terra, ad quam cunctis diebus quibus versantur in Terra, ad quam ingredieris possidendum. **17** Si autem aversum vos, Iordanem transmisso, pergitis obtinendam. **14** Et fuerit cor tuum, et audire nolueris, atque errore ait Dominus ad Moysen: Ecce prope sunt dies mortis deceptus adoraveris deos alienos, et servieris eis: **18** tuae: voca Iosue, et state in tabernaculo testimoniorum, praedico tibi hodie quod pereas, et parvo tempore ut praecipiam ei. Abierunt ergo Moyses et Iosue, et moreris in Terra, ad quam, Iordanem transmisso, steterunt in tabernaculo testimoniorum: **15** apparuitque ingredieris possidendum. **19** Testes invoco hodie Dominus ibi in columna nubis, quae stetit in introitu caelum et terram, quod proposuerim vobis vitam et tabernaculi. **16** Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce mortem, benedictionem et maledictionem. Elige tu dormies cum patribus tuis, et populus iste ergo vitam, ut et tu vivas, et semen tuum: **20** et consurgens fornicabitur post deos alienos in Terra, diligas Dominum Deum tuum, atque obedias voci ad quam ingreditur ut habitat in ea: ibi derelinquet eius, et illi adhaereas (ipse est enim vita tua, et me, et irritum faciet foedus, quod pepigi cum eo. longitudo dierum tuorum) ut habites in Terra, pro **17** Et irascetur furor meus contra eum in die illo: et qua iuravit Dominus patribus tuis, Abraham, Isaac, derelinquam eum, et abscondam faciem meam ab Iacob, ut daret eam illis.

31 Abi itaque Moyses, et locutus est omnia verba haec ad universum Israel, **2** et dixit ad eos: Centum viginti annorum sum hodie, non possum ultra egredi, et ingredi, praesertim cum et Dominus dixerit mihi: Non transibis Iordanem istum. **3** Dominus ergo Deus tuus transibit ante te: ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo, et possidebis eas: et Iosue iste transibit ante te, sicut locutus est Dominus. **4** Facietque Dominus eis sicut fecit Sehon et Og regibus Amorrhæorum, et terræ eorum, delebitque eos. **5** Cum ergo et hos tradiderit vobis, similiter facietis eis sicut praecepi vobis. **6** Viriliter agite, et confortamini: nolite timere, nec paveatis conspectum eorum: quia Dominus Deus tuus ipse est duxator tuus, et non dimittet, nec derelinquet te. **7** Vocavitque Moyses Iosue, et dixit ei coram omni Israel: Confortare, et esto robustus: tu enim introduces populum istum in Terram, quam daturum se patribus eorum iuravit Dominus, et tu eam sorte divides. **8** Et Dominus qui duxator est vester, ipse erit tecum: non dimittet, nec derelinquet te: noli timere, nec paveas. **9** Scripsit itaque Moyses legem hanc, et tradidit mala et afflictiones, ita ut dicat in illo die: Vere quia non est Deus mecum, invenerunt me haec mala. **18** Ego autem abscondam, et celabo faciem meam in die illo propter omnia mala, quae fecit, quia secutus est deos alienos. **19** Nunc itaque scribite vobis canticum istud, et docete filios Israel: ut memoriter teneant, et ore decantent, et sit mihi carmen istud pro testimonio inter filios Israel. **20** Introducam enim eum in Terram, pro qua iuravi patribus eius, lacte et melle manantem. Cumque comedent, et saturati, crassique fuerint, avertentur ad deos alienos, et servient eis: detrahentque mihi, et irritum facient pactum meum. **21** Postquam invenerint eum mala multa et afflictiones, respondebit ei canticum istud pro testimonio, quod nulla delebit oblivio ex ore seminis sui. Scio enim cogitationes eius, quae facturus sit hodie, antequam introducam eum in Terram, quam ei pollicitus sum. **22** Scripsit ergo Moyses canticum, et docuit filios Israel. **23** Praecepitque Dominus Iosue filio Nun, et ait: Confortare, et esto robustus: tu enim introduces filios Israel in Terram, quam pollicitus sum, et ego ero tecum. **24** Postquam ergo scripsit Moyses verba legis huius in volumine, atque complevit:

25 praecepit Levitis, qui portabant arcam foederis salutari suo. **16** Provocaverunt eum in diis alienis, et Domini, dicens: **26** Tollite librum istum, et ponite in abominationibus ad iracundiam concitaverunt. eum in latere arcae foederis Domini Dei vestri: ut **17** Immolaverunt daemonis et non Deo, diis, quos sit ibi contra te in testimonium. **27** Ego enim scio ignorabant: novi recentesque venerunt, quos non contentionem tuam, et cervicem tuam durissimam. coluerunt patres eorum. **18** Deum, qui te genuit Adhuc vivente me et ingrediente vobiscum, semper dereliquisti, et oblitus es Domini creatoris tui. **19** contentiose egistis contra Dominum: quanto magis Vidi Dominus, et ad iracundiam concitatus est: cum mortuus fuero? **28** Congregate ad me omnes quia provocaverunt eum filii sui et filiae. **20** Et ait: maiores natu per tribus vestras, atque doctores, et Abscondam faciem meam ab eis, et considerabo loquar audientibus eis sermones istos, et invocabo novissima eorum: generatio enim perversa est, et contra eos caelum et terram. **29** Novi enim quod infideles filii. **21** Ipsi me provocaverunt in eo, qui post mortem meam inique agetis, et declinabitis non erat Deus, et irritaverunt in vanitatibus suis: et cito de via, quam praecepi vobis: et occurrit vobis ego provocabo eos in eo, qui non est populus, et in mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, ut irritetis eum per opera manuum vestrarum. **30** Locutus est ergo Moyses, audiente universo coetu Israel, verba carminis huius, et ad finem usque complevit.

32 Audite caeli quae loquor, audiat terra verba oris mei. **2** Concrescat ut pluvia doctrina mea, fluat ut ros eloquium meum, quasi imber super herbam, et quasi stillae super gramina. **3** Quia nomen Domini invocabo: date magnificentiam Deo nostro. **4** Dei perfecta sunt opera, et omnes viae eius iudicia: Deus fidelis, et absque ulla iniquitate, iustus et rectus. **5** Peccaverunt ei, et non filii eius in sordibus: generatio prava atque perversa. **6** Haecce reddis Domino popule stulte et insipiens? numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, et fecit, et creavit te? **7** Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: interroga patrem tuum, et annunciatib tibi: maiores tuos, et dicent tibi. **8** Quando dividebat Altissimus gentes: quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel. **9** Pars autem Domini, populus eius: Iacob funiculus hereditatis eius. **10** Invenit eum in terra deserta, in loco horroris, et vastae solitudinis: circumduxit eum, et docuit: et custodivit quasi pupillam oculi sui. **11** Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, et super eos volitans, expandit alas suas, et assumpsit eum, atque portavit in humeris suis. **12** Dominus solus dux eius fuit: et non erat cum eo Deus alienus. **13** Constituit eum super excelsam terram: ut comedederet fructus agrorum, ut sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo. **14** Butyrum de armento, et lac de ovibus cum adipem agnorum, et arietum filiorum Basan: et hircos cum medulla tritici, et sanguinem uvae biberet meracissimum. **15** Incrassatus est dilectus, et recalcitravit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, et recessit a Deo

17 Immolaverunt daemonis et non Deo, diis, quos coluerunt patres eorum. **18** Deum, qui te genuit Abscondam faciem meam ab eis, et considerabo super eos mala, et sagittas meas complebo in eis. **24** Consumetur fame, et devorabunt eos aves morsu amarissimo: dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram, atque serpentium. **25** Foris vastabit eos gladius, et intus pavor, iuvenem simul ac virginem, lactentem cum homine sene. **26** Dixi: Ubinam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum. **27** Sed propter iram inimicorum distuli: ne forte superbirent hostes eorum, et dicerent: Manus nostra excelsa, et non Dominus, fecit haec omnia. **28** Gens absque consilio est, et sine prudentia. **29** Utinam saperent, et intelligerent, ac novissima providerent. **30** Quo modo persequebatur unus mille, et duo fugabant decem millia? nonne ideo, quia Deus suus vendidit eos, et Dominus conclusit illos? **31** Non enim est Deus noster ut dii eorum: et inimici nostri sunt iudices. **32** De vinea Sodomorum, vinea eorum, et de suburbanis Gomorrhae: uva eorum uva fellis, et botri amarissimi. **33** Fel draconum vinum eorum, et venenum aspidum insanabile. **34** Nonne haec condita sunt apud me, et signata in thesauris meis? **35** Mea est ultio, et ego retribuam eis in tempore, ut labatur pes eorum: iuxta est dies perditionis, et adesse festinant tempora. **36** Iudicabit Dominus populum suum, et in servis suis miserebitur: videbit quod infirmata sit manus, et clausi quoque defecerunt, residuque consumpti sunt. **37** Et dicet: Ubi sunt dii eorum, in quibus habebant fiduciam? **38** De quorum victimis comedebant adipes, et bibebant vinum libaminum: surgant, et opitulentur vobis, et in necessitate vos protegant. **39** Videte quod ego sim solus, et non sit alius Deus praeter me: ego occido, et ego vivere facio: percutiam, et ego sanabo, et non est qui de manu mea possit eruere. **40** Levabo ad caelum manum meam, et dicam: Vivo ego in

aeternum. **41** Si acuero ut fulgor gladium meum, et nescierunt filios suos. Hi custodierunt eloquim arripuerit iudicium manus mea: reddam ultiōnem tuum, et pactum tuum servaverunt, **10** iudicia tua o hostibus meis, et his qui oderunt me retribuam. Iacob, et legem tuam o Israel: ponent thymiam in **42** Inebriabo sagittas meas sanguine, et gladius furore tuo, et holocaustum super altare tuum. **11** meus devorabit carnes, de cruento occisorum, et de Benedic Domine fortitudini eius, et opera manuum captivitate, nudati inimicorum capit. **43** Laudate illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius: et gentes populum eius, quia sanguinem servorum qui oderunt eum, non consurgant. **12** Et Benjamin suorum ulciscetur: et vindictam retribuet in hostes ait: Amantissimus Domini habitat confidenter in eorum, et propitius erit terrae populi sui. **44** Venit eo: quasi in thalamo tota die morabitur, et inter ergo Moyses, et locutus est omnia verba cantici humeros illius requiescat. **13** Joseph quoque ait: De huius in auribus populi, ipse et Ioseph filius Nun. benedictione Domini terra eius, de pomis caeli, et **45** Complevitque omnes sermones istos, loquens rore, atque abyssu subiacente. **14** De pomis fructuum ad universum Israel. **46** et dixit ad eos: Ponite solis ac lunae. **15** de vertice antiquorum montium, corda vestra in omnia verba, quae ego testificor de pomis collium aeternorum: **16** et de frugibus vobis hodie: ut mandetis ea filiis vestris custodire terrae, et de plenitudine eius. Benedictio illius, et facere, et implere universa quae scripta sunt qui apparuit in rubro, veniat super caput Joseph, legis huius: **47** quia non incassum praecepta sunt et super verticem nazarei inter fratres suos. **17** vobis, sed ut singuli in eis viverent: quae facientes Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius, cornua longo perseveret tempore in Terra, ad quam, rhinocerotis cornua illius: in ipsis ventilabit Gentes Iordane transmissio, ingredimini possidendum. **48** usque ad terminos terrae. hae sunt multitudines Locutusque est Dominus ad Moysen in eadem die, Ephraim: et haec millia Manasse. **18** Et Zabulon dicens: **49** Ascende in montem istum Abarim, id ait: Laetare Zabulon in exitu tuo, et Issachar in est, transitum, in montem Nebo, qui est in Terra tabernaculis tuis. **19** Populos vocabunt ad montem: Moab contra Iericho: et vide Terram Chanaan, ibi immolabunt victimas iustitiae. Qui inundationem quam ego tradam filiis Israel obtinendam, et maris quasi lac suggest, et thesauros absconditos morere in monte. **50** Quem descendens iungeris arenarum. **20** Et Gad ait: Benedictus in latitudine populis tuis, sicut mortuus est Aaron frater tuus Gad: quasi leo requievit, cepitque brachium et in monte Hor, et appositus populis suis: **51** quia verticem. **21** Et vidit principatum suum, quod praevericati estis contra me in medio filiorum Israel in parte sua doctor esset repositus: qui fuit cum ad Aquas contradictionis in Cades deserti Sin: et principibus populi, et fecit iusticias Domini, et non sanctificasti me inter filios Israel. **52** Econtra iudicium suum cum Israel. **22** Dan quoque ait: videbis terram, et non ingredieris in eam, quam Dan catulus leonis, fluet largiter de Basan. **23** Et ego dabo filii Israel.

33 Haec est benedictio, qua benedixit Moyses, homo Dei, filiis Israel ante mortem suam. **2** Et ait: Dominus de Sinai venit, et de Seir ortus est nobis: apparuit de monte Pharan, et cum eo sanctorum millia. In dextera eius ignea lex. **3** Dilexit populos, omnes sancti in manu illius sunt: et qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina illius. **4** Legem praecepit nobis Moyses, hereditatem multitudinis Iacob. **5** Erit apud rectissimum rex, congregatis principibus populi cum tribubus Israel. **6** Vivat Ruben, et non moriatur, et sit parvus in numero. **7** Haec est Iudee benedictio: Audi Domine vocem Iudee, et ad populum suum introduc eum: manus eius pugnabunt pro eo, et adiutor illius contra adversarios eius erit. **8** Levi quoque ait: Perfectio tua, et doctrina tua viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, et iudicasti ad Aquas contradictionis. **9** Qui dixit patri suo, et matri sua: Nescio vos; et fratribus suis: Ignoro vos: et

Nephthali dixit: Nephthali abundantia perfruetur, et plenus erit benedictionibus Domini: mare et meridiem possidebit. **24** Aser quoque ait: Benedictus in filiis Aser, sit placens fratribus suis, et tingat in oleo pedem suum. **25** Ferrum et aes calceamentum eius. Sicut dies iuventutis tuae, ita et senectus tua. **26** Non est Deus alias ut Deus rectissimi: ascensor caeli auxiliator tuus. Magnificentia eius discurrunt nubes, **27** habitaculum eius sursum, et subter brachia sempiterna: eiiciet a facie tua inimicum, dicetque: Conterere. **28** Habitabit Israel confidenter, et solus. Oculus Iacob in terra frumenti et vini, caeruleo caligabunt rore. **29** Beatus es tu Israel: quis similis tui popule, qui salvaris in Domino? scutum auxilii tui, et gladius gloriae tuae: negabunt te inimici tui, et tu eorum colla calcabis.

34 Ascendit ergo Moyses de campestribus Moab super montem Nebo, in verticem Phasga contra Iericho: ostenditque ei Dominus omnem Terram Galaad usque Dan, **2** et universum Nephthali,

terramque Ephraim et Manasse, et omnem terram usque ad mare novissimum, **3** et australem partem, et latitudinem campi Iericho civitatis palmarum usque Segor. **4** Dixitque Dominus ad eum: Haec est terra, pro qua iuravi Abraham, Isaac, et Iacob, dicens: Semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis, et non transibis ad illam. **5** Mortuusque est ibi Moyses servus Domini, in terra Moab, iubente Domino: **6** et sepelivit eum in valle Terrae Moab contra Phogor: et non cognovit homo sepulchrum eius usque in praesentem diem. **7** Moyses centum et viginti annorum erat quando mortuus est: non caligavit oculus eius, nec dentes illius moti sunt. **8** Fleveruntque eum filii Israel in campestribus Moab triginta diebus: et completi sunt dies planctus lugentium Moysen. **9** Iosue vero filius Nun repletus est Spiritu sapientiae, quia Moyses posuit super eum manus suas. Et obedierunt ei filii Israel, feceruntque sicut praecepit Dominus Moysi. **10** Et non surrexit ultra propheta in Israel sicut Moyses, quem nosset Dominus facie ad faciem, **11** in omnibus signis atque portentis, quae misit per eum, ut faceret in Terra Aegypti Pharaoni, et omnibus servis eius, universaeque terrae illius, **12** et cunctam manum robustam, magnaque mirabilia, quae fecit Moyses coram universo Israel.

Iosue

1 Et factum est post mortem Moysi servi Domini, ut loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun, ministrum Moysi, et diceret ei: **2** Moyses servus meus mortuus est: surge, et transi Iordanem istum tu et omnis populus tecum, in Terram, quam ego dabo filiis Israel. **3** Omnem locum, quem calcaverit vestigium pedis vestri, vobis tradam, sicut locutus sum Moysi. **4** A deserto et Libano usque ad fluvium magnum Euphraten, omnis terra Hethaeorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester. **5** Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitae tuae: sicut fui cum Moyse, ita ero tecum: non dimittam, nec derelinquam te. **6** Confortare, et esto robustus: tu enim sorte divides populo huic Terram, pro qua iuravi patribus tuis, ut traderem eam illis. **7** Confortare igitur, et esto robustus valde: ut custodias, et facias omnem legem, quam praecepit tibi Moyses servus meus: ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta quae agis. **8** Non recedat volumen legis huius ab ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut custodias et facias omnia quae scripta sunt in eo: tunc diriges viam tuam, et intelliges eam. **9** Ecce praecipio tibi, confortare, et esto robustus. Noli metuere, et noli timere: quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quaecumque perrexis. **10** Praecepitque Iosue principibus populi, dicens: Transite per medium castrorum, et imperate populo, ac dicite: **11** Praeparate vobis cibaria: quoniam post diem tertium transibitis Iordanem, et intrabitis ad possidendam Terram, quam Dominus Deus vester datus est vobis. **12** Rubenitis quoque et Gaditis, et dimidiae tribui Manasse ait: **13** Mementote sermonis, quem praecepit vobis Moyses famulus Domini, dicens: Dominus Deus vester dedit vobis requiem, et omnem Terram. **14** Uxores vestrae, et filii, ac iumenta manebunt in Terra, quam tradidit vobis Moyses trans Iordanem: vos autem transite armati ante fratres vestros, omnes fortes manu, et pugnate pro eis, **15** donec det Dominus requiem fratribus vestris sicut et vobis dedit, et possideant ipsi quoque Terram, quam Dominus Deus vester datus est eis: et sic revertimini in Terram possessionis vestrae, et habitabitis in ea, quam vobis dedit Moyses famulus Domini trans Iordanem contra solis ortum. **16** Responderuntque ad Iosue, atque dixerunt: Omnia, quae praecepsisti nobis, faciemus: et quocumque miseris, ibimus. **17** Sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obediemus et tibi: tantum sit Dominus Deus tuus tecum, sicut

fuit cum Moyse. **18** Qui contradixerit ori tuo, et non obedierit cunctis sermonibus, quos praeceperis ei, moriatur tu tantum confortare, et viriliter age.

2 Misit igitur Iosue filius Nun de Setim duos viros exploratores in abscondito: et dixit eis: Ite, et considerate Terram, urbemque Iericho. Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis, nomine Rahab, et quieverunt apud eam. **2** Nunciatumque est regi Iericho, et dictum: Ecce viri ingressi sunt hic per noctem de filiis Israel, ut explorarent Terram. **3** Misitque rex Iericho ad Rahab dicens: Educ viros, qui venerunt ad te, et ingressi sunt dominum tuum: exploratores quippe sunt, et omnem Terram considerare venerunt. **4** Tollensque mulier viros, abscondit, et ait: Fateor, venerunt ad me, sed nesciebam unde essent: **5** cumque porta clauderetur in tenebris, et illi pariter exierunt, nescio quo abiuerunt: persecutimi cito, et comprehendetis eos. **6** Ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus suae, operuitque eos stipula lini, quae ibi erat. **7** Hi autem, qui missi fuerant, secuti sunt eos per viam, quae ducit ad vadum Iordanis: illisque egressis statim porta clausa est. **8** Necdum obdormierant qui latebant, et ecce mulier ascendit ad eos, et ait: **9** Novi quod Dominus tradiderit vobis Terram: etenim irruit in nos terror vester, et elanguerunt omnes habitatores Terrae. **10** Audivimus quod siccaverit Dominus aquas Maris rubri ad vestrum introitum, quando egressi estis ex Aegypto: et quae feceritis duobus Amorrhæorum regibus, qui erant trans Iordanem: Sehon et Og, quos interfecistis. **11** Et haec audientes pertinuimus, et elanguit cor nostrum, nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum: Dominus enim Deus vester ipse est Deus in caelo sursum, et in terra deorsum. **12** Nunc ergo iurate mihi per Dominum, ut quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita et vos faciatis cum domo patris mei: detisque mihi verum signum, **13** ut salvetis patrem meum et matrem, et fratres ac sorores meas, et omnia quae illorum sunt, et eruatis animas nostras a morte. **14** Qui responderunt ei: Anima nostra sit pro vobis in mortem, si tamen non prodideris nos. cumque tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in te misericordiam et veritatem. **15** Demisit ergo eos per funem de fenestra: domus enim eius haerebat muro. **16** Dixitque ad eos: Ad montana concende, ne forte occurrant vobis revertentes: ibique latitate tribus diebus, donec redeant, et sic ibitis per viam vestram. **17** Qui dixerunt ad eam: Innoxii erimus a iuramento hoc, quo adiurasti nos: **18** si ingredientibus nobis Terram, signum non

fuerit funiculus iste coccineus, et ligaveris eum in per Iordanem. **12** Parate duodecim viros de tribibus fenestra, per quam demisisti nos: et patrem tuum Israel, singulos per singulas tribus. **13** Et cum ac matrem, fratresque et omnem cognitionem posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui tuam congregaveris in domum tuam. **19** Qui ostium portant arcam Domini Dei universae terrae in aquis domus tuae egressus fuerit, sanguis ipsius erit in Iordanis, aquae, quae inferiores sunt, decurrent caput eius, et nos erimus alieni. Cunctorum autem atque deficient: quae autem desuper veniunt, in sanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in una mole consistent. **14** Igitur egressus est populus caput nostrum, si eos aliquis tetigerit. **20** Quod si de tabernaculis suis, ut transiret Iordanem: et nos prodere volueris, et sermonem istum proferre sacerdotes, qui portabant arcam foederis, pergebant in medium, erimus mundi ab hoc iuramento, quo ante eum. **15** Ingressisque eis Iordanem, et pedibus adiurasti nos. **21** Et illa respondit: Sicut locuti estis, eorum in parte aquae tinctis (Iordanis autem ripas ita fiat. dimittensque eos ut pergerent, appendit alvei sui tempore messis impleverat) **16** steterunt funiculum coccineum in fenestra. **22** Illi vero aquae descendentes in loco uno, et ad instar ambulantes pervenerunt ad montana, et manserunt montis intumescentes apparebant procul ab urbe, ibi tres dies, donec revertentur qui fuerant quae vocatur Adom usque ad locum Sarthan: quae persecuti: quaerentes enim per omnem viam, non autem inferiores erant, in Mare solitudinis (quod repererunt eos. **23** Quibus urbem ingressis, reversi nunc vocatur mortuum) descenderunt, usquequo sunt, et descenderunt exploratores de monte: et, omnino deficerent. **17** Populus autem incedebat transmisso Iordane, venerunt ad Iosue filium Nun, contra Iordanem: et sacerdotes qui portabant arcam narraveruntque ei omnia quae acciderant sibi, **24** foederis Domini, stabant super siccum humum in atque dixerunt: Tradidit Dominus omnem terram medio Iordanis accincti, omnisque populus per hanc in manus nostras, et timore prostrati sunt aretem alveum transibat. cuncti habitatores eius.

3 Igitur Iosue de nocte consurgens movit castra:

egredientesque de Setim, venerunt ad Iordanem ipse, et omnes filii Israel, et morati sunt ibi per tres dies. **2** Quibus evolutis, transierunt praecones per castrorum medium, **3** et clamare cooperunt: Quando videritis arcam foederis Domini Dei vestri, et sacerdotes stirpis Leviticae portantes eam, vos quoque consurgite, et sequimini praecedentes: **4** sitque inter vos et arcam spatium cubitorum duum millium: ut procul videre possitis, et nosse per quam viam ingrediamini: quia prius non ambulastis per eam: et cavete ne appropinetis ad arcam. **5** Dixitque Iosue ad populum: Sanctificamini: cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia. **6** Et ait ad sacerdotes: Tollite arcam foederis, et praecedite populum. Qui iussa compleentes, tulerunt, et ambulaverunt ante eos. **7** Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Israel: ut sciant quod sicut cum Moyse fui, ita et tecum sim. **8** Tu autem praecipe sacerdotibus, qui portant arcam foederis, et dic eis: Cum ingressi fueritis partem aquae Iordanis, state in ea. **9** Dixitque Iosue ad filios Israel: Accedite huc, et audite verbum Domini Dei vestri. **10** Et rursum: In hoc, inquit, scietis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est, et disperdet in conspectu vestro Chanaanum et Hethaeum, Hevaeum et Pherezaeum, Gergesaeum quoque et Iebusaeum, et Amorrhaeum. **11** Ecce, arca foederis Domini omnis terrae antecedet vos

4 Quibus transgressis, dixit Dominus ad Iosue: **2** Elige duodecim viros singulos per singulas tribus: **3** et praecipe eis ut tollant de medio Iordanis alveo, ubi steterunt pedes sacerdotum, duodecim durissimos lapides, quos ponetis in loco castrorum, ubi fixeritis hac nocte tentoria. **4** Vocavitque Iosue duodecim viros, quos elegerat de filiis Israel, singulos de singulis tribubus, **5** et ait ad eos: Ite ante arcam Domini Dei vestri ad Iordanis medium, et portate inde singuli singulos lapides in humeris vestris, iuxta numerum filiorum Israel, **6** ut sit signum inter vos: et quando interrogaverint vos filii vestri cras, dicentes: Quid sibi volunt isti lapides? **7** respondebitis eis: Defecerunt aquae Iordanis ante arcam foederis Domini, cum transiret eum: idcirco positi sunt lapides isti in monumentum filiorum Israel usque in aeternum. **8** Fecerunt ergo filii Israel sicut praecipit eis Iosue, portantes de medio Iordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperarat, iuxta numerum filiorum Israel, usque ad locum, in quo castrametati sunt, ibique posuerunt eos. **9** Alios quoque duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes, qui portabant arcam foederis Domini: et sunt ibi usque in praesentem diem. **10** Sacerdotes autem, qui portabant arcam, stabant in Iordanis medio, donec omnia complerentur, quae Iosue, ut loqueretur ad populum, praeceperat Dominus, et dixerat ei Moyses. Festinavitque populus, et transiit. **11** Cumque transissent omnes, transivit

et arca Domini, sacerdotesque pergebant ante fuerant, in praeputio erant, nec eos in via aliquis populum. **12** Filii quoque Ruben, et Gad, et dimidia circumciderat. **8** Postquam autem omnes circumcisici tribus Manasse, armati praecedebant fratres suos sunt, manserunt in eodem castrorum loco, donec filios Israel, sicut eis praeceperat Moyses: **13** et sanarentur. **9** Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie quadraginta pugnatorum millia per turmas, et abstuli opprobrium Aegypti a vobis. Vocatumque est cuneos, incedebant per plana atque campestria urbis nomen loci illius Galgala, usque in praesentem diem. Iericho. **14** In die illo magnificavit Dominus Iosue **10** Manseruntque filii Israel in Galgalis, et fecerunt coram omni Israel, ut timerent eum, sicut timuerant Phase, quartadecima die mensis ad vesperum in Moysen, adhuc viveret. **15** Dixitque ad eum: **16** campestribus Iericho: **11** et comederunt de frugibus Praecepit sacerdotibus, qui portant arcum foederis, Terrae die altero, azymos panes, et polentiam ut ascendant de Iordan. **17** Qui praecepit eis, dicens: eiudem anni. **12** Defecitque manna postquam Ascendite de Iordan. **18** Cumque ascendissent comederunt de frugibus Terrae, nec usi sunt ultra portantes arcum foederis Domini, et siccum humum cibo illo filii Israel, sed comederunt de frugibus calcare coepissent, reversae sunt aquae in alveum praesentis anni Terrae Chanaan. **13** Cum autem esset suum, et fluebant sicut ante consueverant. **19** Iosue in agro urbis Iericho, levavit oculos, et vidit Populus autem ascendit de Iordan, decimo die virum stantem contra se, evaginatum tenentem mensis primi, et castrametati sunt in Galgalis contra gladium, perrexitque ad eum, et ait: Noster es, Orientalem plagam urbis Iericho. **20** Duodecim an adversariorum? **14** Qui respondit: Nequaquam: quoque lapides, quos de Iordanis alveo sumpserant, sed sum princeps exercitus Domini, et nunc venio. posuit Iosue in Galgalis, **21** et dixit ad filios Israel: Cecidit Iosue pronus in terram. Et adorans ait: Quid Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos, dominus meus loquitur ad servum suum? **15** Solve, et dixerint eis: Quid sibi volunt lapides isti? **22** inquit, calceamentum tuum de pedibus tuis: locus docebitis eos, atque dicetis: Per arentem alveum enim, in quo stas, sanctus est. Fecitque Iosue ut sibi transivit Israel Iordanem istum, **23** siccante Domino fuerat imperatum.

Deo nostro aquas eius in conspectu vestro, donec transiretis: sicut fecerat prius in mari rubro, quod siccavit donec transiremus: **24** ut discant omnes terrarum populi fortissimam Domini manum, ut et vos timeatis Dominum Deum vestrum omni tempore.

5 Postquam ergo audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Iordanem ad Occidentalem plagam, et cuncti reges Chanaan, qui propinqua possidebant magni maris loca, quod siccasset Dominus fluenta Iordanis coram filiis Israel donec transient, dissolutum est cor eorum, et non remansit in eis spiritus, timentium introitum filiorum Israel. **2** Eo tempore ait Dominus ad Iosue: Fac tibi cultros lapideos, et circumcidere secundo filios Israel. **3** Fecit quod iusserat Dominus, et circumcidit filios Israel in colle praeputiorum. **4** Haec autem causa est secundae circumcisionis: Omnis populus, qui egressus est de Aegypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viae circuitus, **5** qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto, **6** per quadraginta annos itineris latissimae solitudinis incircumcisus fuit: donec consumerentur qui non audierant vocem Domini, et quibus ante **10** Praeceperat autem Iosue populo, dicens: Non iuraverat ut non ostenderet eis terram lacte et melle manantem. **7** Horum filii in locum successerunt circumcisi sunt a Iosue: quia sicut nati

6 Iericho autem clausa erat atque munita, timore filiorum Israel, et nullus egredi audebat aut ingredi. **2** Dixitque Dominus ad Iosue: Ecce dedi in manus tuas Iericho, et regem eius, omnesque fortes viros. **3** Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem: sic facietis sex diebus. **4** Septimo autem die sacerdotes tollent septem buccinas, quarum usus est in iubilao, et praecedant arcum foederis: septiesque circuibitis civitatem, et sacerdotes clangent buccinis. **5** Cumque insonuerit vox tubae longior atque concisior, et in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, et muri funditus corruent civitatis, ingredienturque singuli per locum contra quem steterint. **6** Vocavit ergo Iosue filius Nun sacerdotes, et dixit ad eos: Tollite arcum foederis: et septem alii sacerdotes tollant septem iubilæorum buccinas, et incedant ante arcum Domini. **7** Ad populum quoque ait: Ite, et circuite civitatem, armati, praecedentes arcum Domini. **8** Cumque Iosue verba finisset, et septem sacerdotes septem buccinis clangerent ante arcum foederis Domini, **9** omnisque praecederet armatus exercitus, reliquum vulgus arcum sequebatur, ac buccinis omnia concrepabant. **10** Praeceperat autem Iosue populo, dicens: Non clamabitis, nec audietur vox vestra, neque ullus sermo ex ore vestro egredietur: donec veniat dies in quo dicam vobis: Clamate, et vociferamini. **11**

Circuivit ergo arca Domini civitatem semel per diem, et reversa in castra, mansit ibi. **12** Igitur Iosue de nocte consurgente, tulerunt sacerdotes filius Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Iuda, arcum Domini, **13** et septem ex eis septem buccinas, tulit aliquid de anathemate: iratusque est Dominus quarum in iubileo usus est: praecedebantque arcum contra filios Israel. **2** Cumque mitteret Iosue de Domini ambulantes atque clangentes: et armatus Iericho viros contra Hai, quae est iuxta Bethaven, populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum ad Orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: sequebatur arcum, et buccinis personabat. **14** Ascendite, et explorate Terram. Qui praecepta Circuieruntque civitatem secundo die semel, et compleentes exploraverunt Hai. **3** Et reversi dixerunt reversi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus. **15** Dies ei: Non ascendat omnis populus, sed duo vel autem septimo, diluculo consurgentes, circuierunt tria millia virorum pergent, et deleant civitatem: urbem, sicut dispositum erat, septies. **16** Cumque quare omnis populus frustra vexabitur contra septimo circuitu clangenter buccinis sacerdotes, hostes paucissimos? **4** Ascenderunt ergo tria millia dixit Iosue ad omnem Israel: Vociferamini: tradidit pugnatorum. Qui statim terga vertentes, **5** percussi enim vobis Dominus civitatem: **17** sitque civitas haec sunt a viris urbis Hai, et corruerunt ex eis triginta anathema: et omnia quae in ea sunt, Domino. sola et sex homines: persecutique sunt eos adversarii Rahab meretrix vivat cum universis, qui cum ea in de porta usque ad Sabarim, et ceciderunt per domo sunt: abscondit enim nuncios quos direximus. prona fugientes: pertinuitque cor populi, et ad **18** Vos autem cavete ne de his, quae praecepta instar aquae liquefactum est. **6** Iosue vero scidit sunt, quippiam contingatis, et sitis praevaricationis vestimenta sua, et pronus cecidit in terram coram rei, et omnia castra Israel sub peccato sint atque arca Domini usque ad vesperam, tam ipse quam turbentur. **19** Quidquid autem auri aut argenti fuerit, omnes senes Israel: miseruntque pulverem super et vasorum aeneorum ac ferri, Domino consecratur, capita sua, **7** et dixit Iosue: Heu Domine Deus, repositum in thesauris eius. **20** Igitur omni populo quid voluisti traducere populum istum Iordanem vociferante, et clangentibus tubis, postquam in fluvium, ut traderes nos in manus Amorrhæi, aures multitudinis vox sonitusque increpuit, muri et perderes? utinam ut coepimus, mansissemus illico corruerunt: et ascendit unusquisque per trans Iordanem. **8** Mi Domine Deus quid dicam, locum, qui contra se erat: ceperuntque civitatem, **21** videns Israelem hostibus suis terga vertentem? **9** et interficerunt omnia quae erant in ea, a viro usque Audient Chananaei, et omnes habitatores Terræ, ad mulierem, ab infante usque ad senem. Boves et pariter conglobati circumdabunt nos, atque quoque et oves et asinos in ore gladii percusserunt. debebunt nomen nostrum de terra: et quid facies **22** Duobus autem viris, qui exploratores missi magno nomini tuo? **10** Dixitque Dominus ad Iosue: fuerant, dixit Iosue: Ingredimini domum mulieris Surge, cur iaces pronus in terra? **11** Peccavit Israel, meretricis, et producite eam, et omnia quae illius et praevaricatus est pactum meum: tuleruntque sunt, sicut illi iuramento firmastis. **23** Ingressique de anathemate, et furati sunt atque mentiti, et iuvenes, eduxerunt Rahab, et parentes eius, fratres absconderunt inter vasa sua. **12** Nec poterit Israel quoque, et cunctam supellectilem ac cognitionem stare ante hostes suos, eosque fugiet: quia pollutus illius, et extra castra Israel manere fecerunt. **24** est anathemate. non ero ultra vobiscum, donec Urbem autem, et omnia, quae inventa sunt in conteratis eum, qui huius sceleris reus est. **13** Surge, ea, succenderunt; absque auro et argento, et sanctifica populum, et dic eis: Sanctificamini in vasis aeneis, ac ferro, quae in aerarium Domini crastinum: haec enim dicit Dominus Deus Israel: consecrarunt. **25** Rahab vero meretricem, et domum Anathema in medio tui est Israel: non poteris stare patris eius, et omnia quae habebat, fecit Iosue coram hostibus tuis, donec deleatur ex te qui hoc vivere, et habitaverunt in medio Israel usque in contaminatus est scelere. **14** Accedetisque mane praesentem diem: eo quod absconderit nuncios, singuli per tribus vestras: et quamcumque tribum quos miserat ut explorarent Iericho. In tempore sors invenerit, accedet per cognitiones suas, et illo, imprecatus est Iosue, dicens: **26** Maledictus cognatio per domos, domusque per viros. **15** Et vir coram Domino, qui suscitaverit et aedificaverit quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus, civitatem Iericho. In primogenito suo fundamenta comburetur igni cum omni substantia sua: quoniam illius iaciat, et in novissimo liberorum ponat portas praevaricatus est pactum Domini, et fecit nefas eius. **27** Fuit ergo Dominus cum Iosue, et nomen in Israel. **16** Surgens itaque Iosue mane, applicuit eius vulgatum est in omni terra.

7 Filii autem Israel praevaricati sunt mandatum, et usurpaverunt de anathemate. Nam Achan

est familia Zare. Illam quoque per domos offerens, et perrexerunt ad locum insidiarum, sederuntque reperit Zabdi: **18** cuius domum in singulos dividens inter Bethel, et Hai, ad Occidentalem plagam urbis viros, invenit Achan filium Charmi, filii Zabdi: filii **19** Et ait Iosue ad Achan: Fili Hai: Iosue autem nocte illa in medio mansit populi, Zare de tribu Iuda. **20** Et surgens diluculo recensuit socios, et ascendit mi, da gloriam Domino Deo Israel, et confitere, cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio atque indica mihi quid feceris, ne abscondas. **21** pugnatorum. **22** Cumque venissent, et ascendissent Responditque Achan Iosue, et dixit ei: Vere ego ex adverso civitatis, steterunt ad Septentrionalem peccavi Domino Deo Israel, et sic et sic feci. **23** vidi urbis plagam, inter quam et eos erat vallis media. enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, **24** Quinque autem millia viros elegerat, et posuerat et ducentos siclos argenti, regulamque auream in insidiis inter Bethel et Hai ex occidentali parte quinquaginta siclorum: et concupiscens abstuli, eiusdem civitatis: **25** omnis vero reliquus exercitus et abscondi in terra contra medium tabernaculi ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut novissimi mei, argentumque fossa humo operui. **26** Misit ergo illius multitudinis Occidentalem plagam urbis Iosue ministros: qui currentes ad tabernaculum attingerent. Abiit ergo Iosue nocte illa, et stetit in illius, repererunt cuncta abscondita in eodem loco, vallis medio. **27** Quod cum vidisset rex Hai, festinavit et argentum simul. **28** Auferentesque de tentorio mane, et egressus est cum omni exercitu civitatis, tulerunt ea ad Iosue, et ad omnes filios Israel, direxitque aciem contra desertum, ignorans quod proiceruntque ante Dominum. **29** Tollens itaque post tergum laterent insidia. **30** Iosue vero, et Iosue Achan filium Zare, argentumque et pallium, et omnis Israel cesserunt loco, simulantes metum, et auream regulam, filios quoque et filias eius, boves et fugientes per solitudinis viam. **31** At illi vociferantes asinos, et oves, ipsumque tabernaculum, et cunctam pariter, et se mutuo cohortantes, persecuti sunt supellecitem: (et omnis Israel cum eo) duxerunt eos eos. Cumque recessissent a civitate, **32** et ne ad Vallem Achor: **33** ubi dixit Iosue: Quia turbasti unus quidem in urbe Hai et Bethel remansisset nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidavitque qui non persequeretur Israel (sicut eruperant eum omnis Israel: et cuncta quae illius erant, igne aperta oppida relinquentes,) **34** dixit Dominus consumpta sunt. **35** Congregaveruntque super eum ad Iosue: Leva clypeum, qui in manu tua est, acervum magnum lapidum, qui permanet usque in contra urbem Hai, quoniam tibi tradam eam. **36** praesentem diem. Et aversus est furor Domini ab Cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis, eis. Vocatumque est nomen loci illius, Vallis Achor, insidiae, quae latebant, surrexerunt confestim: et usque hodie.

8 Dixit autem Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque formides: tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum, et consurgens ascende in oppidum Hai. ecce tradidi in manum tuam regem eius, et populum, urbemque et terram. **2** Faciesque urbi Hai, et regi eius, sicut fecisti Iericho, et regi illius: praedam vero, et omnia animantia diripietis vobis: pone insidias urbi post eam. **3** Surrexitque Iosue, et omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderent in Hai: et electa triginta millia virorum fortium misit nocte, **4** praecepitque eis, dicens: Ponite insidias post civitatem, nec longius recedatis: et eritis omnes parati. **5** ego autem, et reliqua multitudo, quae mecum est, ascenderemus ex adverso contra urbem. Cumque exierint contra nos, sicut ante fecimus, fugiemus, et terga vertemus: **6** donec persequentes ab urbe longius protrahantur: putabunt enim nos fugere sicut prius. **7** Nobis ergo fugientibus, et illis persequenteribus, consurgetis de insidiis, et vastabitis civitatem: tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras. **8** Cumque ceperitis, succidite eam, et sic omnia facietis, ut iussi. **9** Dimisitque eos,

Hai: Iosue autem nocte illa in medio mansit populi, Zare de tribu Iuda. **10** surgens diluculo recensuit socios, et ascendit mi, da gloriam Domino Deo Israel, et confitere, cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio atque indica mihi quid feceris, ne abscondas. **11** pugnatorum. **12** Cumque venissent, et ascendissent Responditque Achan Iosue, et dixit ei: Vere ego ex adverso civitatis, steterunt ad Septentrionalem peccavi Domino Deo Israel, et sic et sic feci. **13** vidi urbis plagam, inter quam et eos erat vallis media. enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, **14** Quinque autem millia viros elegerat, et posuerat et ducentos siclos argenti, regulamque auream in insidiis inter Bethel et Hai ex occidentali parte quinquaginta siclorum: et concupiscens abstuli, eiusdem civitatis: **15** omnis vero reliquus exercitus et abscondi in terra contra medium tabernaculi ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut novissimi mei, argentumque fossa humo operui. **16** Misit ergo illius multitudinis Occidentalem plagam urbis Iosue ministros: qui currentes ad tabernaculum attingerent. Abiit ergo Iosue nocte illa, et stetit in illius, repererunt cuncta abscondita in eodem loco, vallis medio. **17** Quod cum vidisset rex Hai, festinavit et argentum simul. **18** Auferentesque de tentorio mane, et egressus est cum omni exercitu civitatis, tulerunt ea ad Iosue, et ad omnes filios Israel, direxitque aciem contra desertum, ignorans quod proiceruntque ante Dominum. **19** Tollens itaque post tergum laterent insidia. **20** Iosue vero, et Iosue Achan filium Zare, argentumque et pallium, et omnis Israel cesserunt loco, simulantes metum, et auream regulam, filios quoque et filias eius, boves et fugientes per solitudinis viam. **21** At illi vociferantes asinos, et oves, ipsumque tabernaculum, et cunctam pariter, et se mutuo cohortantes, persecuti sunt supellecitem: (et omnis Israel cum eo) duxerunt eos eos. Cumque recessissent a civitate, **22** et ne ad Vallem Achor: **23** ubi dixit Iosue: Quia turbasti unus quidem in urbe Hai et Bethel remansisset nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidavitque qui non persequeretur Israel (sicut eruperant eum omnis Israel: et cuncta quae illius erant, igne aperta oppida relinquentes,) **24** dixit Dominus consumpta sunt. **25** Congregaveruntque super eum ad Iosue: Leva clypeum, qui in manu tua est, acervum magnum lapidum, qui permanet usque in contra urbem Hai, quoniam tibi tradam eam. **26** praesentem diem. Et aversus est furor Domini ab Cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis, eis. Vocatumque est nomen loci illius, Vallis Achor, insidiae, quae latebant, surrexerunt confestim: et usque hodie.

8 Dixit autem Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque formides: tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum, et consurgens ascende in oppidum Hai. ecce tradidi in manum tuam regem eius, et populum, urbemque et terram. **2** Faciesque urbi Hai, et regi eius, sicut fecisti Iericho, et regi illius: praedam vero, et omnia animantia diripietis vobis: pone insidias urbi post eam. **3** Surrexitque Iosue, et omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderent in Hai: et electa triginta millia virorum fortium misit nocte, **4** praecepitque eis, dicens: Ponite insidias post civitatem, nec longius recedatis: et eritis omnes parati. **5** ego autem, et reliqua multitudo, quae mecum est, ascenderemus ex adverso contra urbem. Cumque exierint contra nos, sicut ante fecimus, fugiemus, et terga vertemus: **6** donec persequentes ab urbe longius protrahantur: putabunt enim nos fugere sicut prius. **7** Nobis ergo fugientibus, et illis persequenteribus, consurgetis de insidiis, et vastabitis civitatem: tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras. **8** Cumque ceperitis, succidite eam, et sic omnia facietis, ut iussi. **9** Dimisitque eos,

autem et praedam civitatis divisorunt sibi filii Israel, inquiunt, tui sumus. Quibus Iosue ait: Qui nam sicut praeceperat Dominus Iosue. **28** Qui succendit estis vos? aut unde venistis? **9** Responderunt: urbem, et fecit eam tumulum sempiternum: **29** De terra longinqua valde venerunt servi tui in regem quoque eius suspendit in patibulo usque ad nomine Domini Dei tui. Audivimus enim famam vesperam et solis occasum. Praecepitque Iosue, et potentiae eius, cuncta quae fecit in Aegypto, **10** deposuerunt cadaver eius de cruce: proieceruntque et duobus regibus Amorrhæorum qui fuerunt in ipso introitu civitatis, congesto super eum trans Iordanem, Sehon regi Hesebon, et Og regi magno acervo lapidum, qui permanet usque in Basan, qui erant in Astaroth: **11** dixeruntque nobis praesentem diem. **30** Tunc aedificavit Iosue altare seniores, et omnes habitatores Terræ nostræ: Domino Deo Israel in monte Hebal: **31** sicut Tollite in manibus cibaria ob longissimam viam, et praeceperat Moyses famulus Domini filii Israel, et occurrite eis, et dicite: Servi vestri sumus, foedus scriptum est in volumine legis Moysi: Altare vero inite nobiscum. **12** En, panes quando egressi sumus de lapidibus impolitis, quos ferrum non tetigit: et de domibus nostris, ut veniremus ad vos, calidos obtulit super eo holocausta Domino, immolavitque sumpsimus, nunc sicci facti sunt, et vetustate paciferas victimas. **32** Et scripsit super lapides nimia comminuti. **13** utres vini novos implevimus, Deuteronomium legis Moysi, quod ille digresserat nunc rupti sunt et soluti. vestes et calceamenta coram filiis Israel. **33** Omnis autem populus, et quibus induimur, et quae habemus in pedibus, ob omnes maiores natu, ducesque ac iudices stabant longitudinem longioris viae trita sunt, et pene ex utraque parte arcae, in conspectu sacerdotum consumpta. **14** Suscepserunt igitur de cibariis eorum, qui portabant arcum foederis Domini, ut advena et os Domini non interrogaverunt. **15** Fecitque Iosue ita et indigena. Media pars eorum iuxta montem Hebal, sicut non occiderentur: principes quoque multitudinis praeceperat Moyses famulus Domini. Et primum iuraverunt eis. **16** Post dies autem tres initi foederis, quidem benedixit populo Israel. **34** Post haec legit audierunt quod in vicino habitarent, et inter eos omnia verba benedictionis et maledictionis, et futuri essent. **17** Moveruntque castra filii Israel, cuncta quae scripta erant in legis volumine. **35** Nihil et venerunt in civitates eorum die tertio, quarum ex his, quae Moyses iusserat, reliquit intactum, sed haec vocabula sunt, Gabaon, et Caphira, et Beroth, universa replicavit coram omni multitudine Israel, et Cariathiarim. **18** Et non percurserunt eos, mulieribus ac parvulis et advenis, qui inter eos morabantur.

9 Quibus auditis, cuncti reges trans Iordanem, qui versabantur in montanis et campestribus, in maritimis ac littore magni maris, hi quoque qui habitabant iuxta Libanum, Hethaeus et Amorrhæus, Chananaeus, Pherezæus, et Hevaeus, et Iebusæus **2** congregati sunt pariter, ut pugnarent contra Iosue et Israel uno animo, eademque sententia. **3** At hi, qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quae fecerat Iosue, Iericho et Hai: **4** callide cogitantes tulerunt sibi cibaria, saccos veteres asinis imponentes, et utres vinarios scisos atque consutos, **5** calceamentaque perantiqua quae ad indicium vetustatis pittaciis consulta erant, induti veteribus vestimentis: panes quoque, quos portabant ob viaticum, duri erant, et in frustra comminuti: **6** perrexeruntque ad Iosue, qui tunc morabatur in castris Galgalæ, et dixerunt ei, atque simul omni Israeli: De terra longinqua venimus, pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri Israel ad eos, atque dixerunt: **7** Ne forte in terra, quae nobis sorte debetur, habitetis, et non possimus foedus inire vobiscum. **8** At illi ad Iosue, Servi,

nomine Domini Dei Israel. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes. **19** Qui responderunt eis: Iuravimus illis in nomine Domini Dei Israel, et idcirco non possumus eos contingere. **20** Sed hoc faciemus eis: Reserventur quidem ut vivant, ne contra nos ira Domini concitetur, si peieraverimus: **21** sed sic vivant, ut in usus universæ multitudinis ligna caedant, aquasque comportent. Quibus haec loquentibus: **22** vocavit Gabaonitas Iosue, et dixit eis: Cur nos decipere fraude voluistis, ut diceretis: Procul valde habitamus a vobis, cum in medio nostri sitis? **23** Itaque sub maledictione eritis, et non deficiet de stirpe vestra ligna caedens, aquasque comportans in domum Dei mei. **24** Qui responderunt: Nunciatum est nobis servis tuis, quod promisisset Dominus Deus tuus Moysi servo suo ut traderet vobis omnem Terram, et disperderet cunctos habitatores eius. Timuimus igitur valde, et providimus animabus nostris, vestro terrore compulsi, et hoc consilium inivimus. **25** Nunc autem in manu tua sumus: quod tibi bonum et rectum videtur, fac nobis. **26** Fecit ergo Iosue ut dixerat, et liberavit eos de manu filiorum Israel, ut non occiderentur. **27** Decrevitque in illo die eos

esse in ministerio cuncti populi, et altaris Domini, caedentes ligna, et aquas comportantes, usque in praesens tempus, in loco, quem Dominus elegisset.

10 Quae cum audisset Adonisedec rex Ierusalem, quod scilicet cepisset Iosue Hai, et subvertisset eam (sicut enim fecerat Iericho et regi eius, sic fecit Hai, et regi illius) et quod transfugissent Gabaonitae ad Israel, et essent foederati eorum, **2** timuit valde. Urbs enim magna erat Gabaon, et una civitatum regalium, et maior oppido Hai, omnesque bellatores eius fortissimi. **3** Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Oham regem Hebron, et ad Pharam regem Ierimoth, ad Iaphia quoque regem Lachis, et ad Dabir regem Eglon, dicens: **4** Ad me ascendite, et ferte praesidium, ut expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Iosue, et ad filios Israel. **5** Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrhæorum: rex Ierusalem, rex Hebron, rex Ierimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum exercitibus suis, et castrametati sunt circa Gabaon, oppugnantes eam. **6** Habitatores autem Gabaon urbis obsessae miserunt ad Iosue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, et dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum: ascendite cito, et libera nos, ferque praesidium: convenerunt enim adversum nos omnes reges Amorrhæorum, qui habitant in montanis. **7** Ascenditque Iosue de Galgalis, et omnis exercitus bellatorum cum eo, viri fortissimi. **8** Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis tibi resistere poterit. **9** Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis: **10** Et conturbavit eos Dominus a facie Israel: contrivitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Beth horon, et percussit usque Azeca et Macea. **11** Cumque fugerent filios Israel, et essent in descensu Beth horon, Dominus misit super eos lapides magnos de caelo usque ad Azeca: et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percutserant filii Israel. **12** Tunc locutus est Iosue Domino in die, qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israel, dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, et Luna contra vallem Aialon. **13** Steteruntque Sol et Luna, donec ulciseretur se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in libro iustorum? Stetit itaque Sol in medio caeli, et non festinavit occubere spatio unius diei. **14** Non fuit antea nec postea tam longa dies, obedienti Domino voci hominis, et pugnante pro Israel. **15** Reversusque est Iosue cum omni Israel in castra Galgalæ. **16** Fugerant enim quinque reges, et se absconderant in spelunca

urbis Macea. **17** Nunciatumque est Iosue quod inventi essent quinque reges latentes in spelunca urbis Macea. **18** Qui praecepit sociis, et ait: Volvite saxa ingentia ad os speluncæ, et ponite viros industrios, qui clausos custodian: **19** vos autem nolite stare, sed persequimini hostes, et extremos quosque fugientium caedite: nec dimittatis eos urbi suarum intrare praesidia, quos tradidit Dominus Deus in manus vestras. **20** Caesis ergo adversariis plaga magna, et usque ad internectionem pene consumptis, hi, qui Israel effugere potuerunt, ingressi sunt civitates munitas. **21** Reversusque est omnis exercitus ad Iosue in Macea, ubi tunc erant castra, sani et integro numero: nullusque contra filios Israel mutire ausus est. **22** Praecepitque Iosue, dicens: Aperite os speluncæ, et adducite ad me quinque reges, qui in ea latitant. **23** Feceruntque ministri ut sibi fuerat imperatum: et eduxerunt ad eum quinque reges de spelunca, regem Ierusalem, regem Hebron, regem Ierimoth, regem Lachis, regem Eglon. **24** Cumque adducti essent ad eum, vocavit omnes viros Israel, et ait ad principes exercitus qui secum erant: Ite, et ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum perrexissent, et subiectorum colla pedibus calcarent, **25** rursum ait ad eos: Nolite timere, nec paveatis, confortamini et estote robusti: sic enim faciet Dominus cunctis hostibus vestris, adversum quos dimicatis. **26** Percussitque Iosue, et interfecit eos, atque suspendit super quinque stipites: fueruntque suspensi usque ad vesperum. **27** Cumque occumberet sol, praecepit sociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos proiecerunt in speluncam, in qua latuerant, et posuerunt super os eius saxa ingentia, quae permanent usque in praesens. **28** Eodem quoque die Macedam cepit Iosue, et percussit eam in ore gladii, regemque illius interfecit, et omnes habitatores eius: non dimisit in ea saltem parvas reliquias. Feceruntque regi Macea, sicut fecerat regi Iericho. **29** Transivit autem cum omni Israel de Macea in Lebna, et pugnabat contra eam: **30** quam tradidit Dominus cum rege suo in manus Israel: percusseruntque urbem in ore gladii, et omnes habitatores eius. non dimiserunt in ea ullas reliquias. Feceruntque regi Lebna, sicut fecerant regi Iericho. **31** De Lebna transivit in Lachis cum omni Israel: et exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam. **32** Tradiditque Dominus Lachis in manus Israel, et cepit eam die altero, atque percussit in ore gladii, omnemque animam quae fuerat in ea, sicut fecerat Lebna. **33** Eo tempore ascendit Horam rex Gazer, ut auxiliaretur Lachis: quem percussit Iosue cum omni populo eius usque ad internectionem. **34**

Transivitque de Lachis in Eglon, et circumdedit, **35** currusque combussit igni. **10** Reversusque statim atque expugnavit eam eadem die; percussitque in cepit Asor: et regem eius percussit gladio. Asor enim ore gladii omnes animas, quae erant in ea iuxta antiquitus inter omnia regna haec principatum omnia quae fecerat Lachis. **36** Ascendit quoque tenebat. **11** Percussitque omnes animas, quae ibidem cum omni Israel de Eglon in Hebron, et pugnavit morabantur: non dimisit in ea ulla reliquias, contra eam: **37** cepit eam, et percussit in ore sed usque ad internectionem universa vastavit, gladii, regem quoque eius, et omnia oppida regionis ipsamque urbem peremit incendio. **12** Et omnes illius, universasque animas, quae in ea fuerant per circuitum civitates, reges quoque earum cepit, commoratae: non reliquit in ea ulla reliquias: sicut percussit atque delevit, sicut praeceperat ei Moyses fecerat Eglon, sic fecit et Hebron, cuncta quae in ea famulus Domini. **13** Absque urbibus, quae erant reperit consumens gladio. **38** Inde reversus in Dabir, in collibus, et in tumulis sitae, ceteras succedit **39** cepit eam atque vastavit: regem quoque eius Israel: unam tantum Asor munitissimam flamma atque omnia per circuitum oppida percussit in ore consumpsit. **14** Omnemque praedam istarum gladii: non dimisit in ea ulla reliquias: sicut fecerat urbium ac iumenta divisorunt sibi filii Israel, Hebron et Lebna et regibus earum, sic fecit Dabir et cunctis hominibus interfectis. **15** Sicut praeceperat regi illius. **40** Percussit itaque Iosue omnem Terram Dominus Moysi servo suo, ita praecepit Moyses montanam et meridianam atque campestrem, et Iosue, et ille universa complevit: non praetererit Asedoth cum regibus suis: non dimisit in ea ulla de universis mandatis, nec unum quidem verbum reliquias, sed omne quod spirare poterat interfecit, quod iusserat Dominus Moysi. **16** Cepit itaque sicut praeceperat ei Dominus Deus Israel, **41** a Iosue omnem Terram montanam, et meridianam, Cadesbarne usque Gazam. Omnem Terram Gessen terramque Gessen, et planitem, et Occidentalem usque Gabaon, **42** universasque reges, et regiones plagam, montemque Israel, et campestria eius: **17** eorum uno impetu cepit atque vastavit: Dominus et partem montis, quae ascendit Seir usque Baalgad enim Deus Israel pugnavit pro eo. **43** reversusque per planitem Libani subtus montem Hermon: est cum omni Israel ad locum castrorum in Galgala.

11 Quae cum audisset Iabin rex Asor, misit ad Iobab regem Madon, et ad regem Semeron, atque ad regem Achsaph: **2** ad reges quoque Aquilonis, qui habitabant in montanis et in planitis contra meridiem Ceneroth, in campestribus quoque et regionibus Dor iuxta mare: **3** Chananaeum quoque ab Oriente et Occidente, et Amorrhæum atque Hethæum ac Pherezaeum et Iebusaeum in montanis: Hevaeum quoque qui habitabat ad radices Hermon in Terra Maspera. **4** Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus multus nimis sicut arena, quae est in littore maris, equi quoque et currus immenses multitudinis. **5** Conveneruntque omnes reges isti in unum ad Aquas Merom, ut pugnarent contra Israel. **6** Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israel: equos eorum subnervabis, et currus igne combures. **7** Venitque Iosue, et omnis exercitus cum eo adversus illos ad Aquas Merom subito, et irruerunt super eos, **8** tradiditque illos Dominus in manus Israel. Qui percusserunt eos, et persecuti sunt usque ad Sidonem magnam, et Aquas Maserophoth, campumque Masphe, qui est ad Orientalem illius partem. Itaque percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis reliquias: **9** fecitque sicut praeceperat ei Dominus, equos eorum subnervavit,

10 Multo tempore pugnavit Iosue contra reges istos. **19** Non fuit civitas quae se non traderet filiis Israel, praeter Hevaeum, qui habitabat in Gabaon: omnes enim bellando cepit. **20** Domini enim sententia fuerat, ut indurarentur corda eorum, et pugnarent contra Israel, et caderent, et non mererentur ullam clementiam, ac perirent, sicut praeceperat Dominus Moysi. **21** In illo tempore venit Iosue, et interfecit Enacim de montanis, Hebron, et Dabir, et Anab, et de omni monte Iuda et Israel, urbesque eorum delevit. **22** Non reliquit ullum de stirpe Enacim, in Terra filiorum Israel: absque civitatibus Gaza, et Geth, et Azoto, in quibus solum reliqui sunt. **23** Cepit ergo Iosue omnem Terram, sicut locutus est Dominus ad Moysen, et tradidit eam in possessionem filiis Israel secundum partes et tribus suas. quievitque Terra a praeliis.

12 Hi sunt reges, quos percusserunt filii Israel, et possederunt Terram eorum trans Iordanem ad solis ortum, a torrente Arnon usque ad montem Hermon, et omnem Orientalem plagam, quae respicit solitudinem. **2** Sehon rex Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon, dominatus est ab Aroer, quae sita est super ripam torrentis Arnon, et mediae partis in valle, dimidiaque Galaad, usque ad torrentem Ieboc, qui est terminus filiorum Ammon. **3** et a solitudine usque ad Mare Ceneroth contra

Orientem, et usque ad Mare deserti, quod est mare partem hereditatis Israel, sicut paecepi tibi. 7
salsissimum, ad Orientalem plagam per viam quae dicit Bethsimoth: et ab australi parte, quae subiacet tribibus, et dimidiae tribui Manasse, 8 cum qua Aseth, Phasga. 4 Terminus Og regis Basan, de Ruben et Gad possederunt terram, quam tradidit reliquis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, et eis Moyses famulus Domini trans fluenta Iordanem, in Edrai, et dominatus est in monte Hermon, et ad orientalem plagam. 9 Ab Aroer, quae sita in Salecha, atque in universa Basan, usque ad est in ripa torrentis Arnon, et in vallis medio, terminos 5 Gessuri, et Machati, et dimidiae partis universaque campestria Medaba, usque Dibon. 10 Galaad: terminos Sehon regis Hesebon. 6 Moyses et cunctas civitates Sehon, regis Amorrhæi, qui famulus Domini, et filii Israel percusserunt eos, regnavit in Hesebon usque ad terminos filiorum tradiditque Terram eorum Moyses in possessionem Ammon. 11 et Galaad, ac terminum Gessuri et Rubenitis, et Gaditis, et dimidiae tribui Manasse. 7 Machati, et omnem montem Hermon, et universam Hi sunt reges Terræ, quos percussit Iosue et filii Basan, usque ad Salecha, 12 omne regnum Og Israel trans Iordanem ad Occidentalem plagam, in Basan, qui regnavit in Astaroth et Edrai, a Baalgad in campo Libani, usque ad montem, ipse fuit de reliquis Raphaim: percussitque eos cuius pars ascendit in Seir: tradiditque eam Iosue Moyses, atque delevit. 13 Nolueruntque disperdere in possessionem tribubus Israel, singulis partes filii Israel Gessuri et Machati: et habitaverunt suas, 8 tam in montanis quam in planis atque in medio Israel usque in praesentem diem. 14 campestribus. In Aseroth, et in solitudine, ac in Tribui autem Levi non dedit possessionem: sed meridie Hethæus fuit et Amorrhæus, Chanaaneus sacrificia et victimæ Domini Dei Israel, ipsa est et Pherezaeus, Hevaeus et lebusaeus. 9 Rex Iericho eius hereditas, sicut locutus est illi. 15 Dedit ergo unus: rex Hai, quae est ex latere Bethel, unus: 10 rex Moyses possessionem tribui filiorum Ruben iuxta Ierusalem unus, rex Hebron unus, 11 rex Ierimoth cognationes suas. 16 Fuitque terminus eorum ab unus, rex Lachis unus, 12 rex Eglon unus, rex Gazer Aroer, quae sita est in ripa torrentis Arnon, et in unus, 13 rex Dabir unus, rex Gader unus, 14 rex valle eiusdem torrentis media: universam planitiem, Herma unus, rex Hered unus, 15 rex Lebna unus, quae dicit Medaba, 17 et Hesebon, cunctosque rex Adullam unus, 16 rex Macea unus, rex Bethel viculos earum, qui sunt in campestribus: Dibon unus, 17 rex Taphua unus, rex Opher unus, 18 rex quoque, et Bamothbaal, et oppidum Baalmaon, Aphæc unus, rex Saron unus, 19 rex Madon unus, 18 et Iassa, et Cedimoth, et Mephæath, 19 et rex Asor unus, 20 rex Semeron unus, rex Achsaph Cariathaim, et Sabama, et Sarathasar in monte unus, 21 rex Thenac unus, rex Mageddo unus, 22 convallis. 20 Bethphogor et Aseth, Phasga et rex Cades unus, rex Iachanan Carmeli unus, 23 rex Bethiesimoth, 21 et omnes urbes campestres, Dor, et provinciae Dor unus, rex Gentium Galgal unus, 24 rex Thersa unus: omnes reges triginta unus.

13 Iosue senex, proiectaque aetatis erat, et dixit Dominus ad eum: Senuisti, et longævus es, terraque latissima derelicta est, quae neandum sorte divisa est: 2 omnis videlicet Galilea, Philisthiim, et universa Gessuri. 3 A fluvio turbido, qui irrigat Aegyptum, usque ad terminos Accaron contra Aquilonem: Terra Chanaan, quae in quinque regulos Philisthiim dividitur, Gazæos, et Azotios, Ascalonitas, Gethæos, et Accaronitas. 4 Ad meridiem vero sunt Hevaei, omnis Terra Chanaan, et Maara Sidoniorum usque Aphæca et terminos Amorrhæi, 5 eiusque confinia. Libani quoque regio contra Orientem a Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediaris Emath. 6 Omnim qui habitant in monte a Libano usque ad Aquas Maserephoth, universique Sidonii. Ego sum qui delebo eos a facie filiorum Israel. Veniat ergo in

29 Dedit et dimidia tribui Manasse, filius eius forte sit Dominus mecum, et potuero delere eos: iuxta cognationes suas possessionem, **30** cuius sicut promisit mihi. **13** Benedixitque ei Iosue: et hoc principium est: a Manaim universam Basan, tradidit ei Hebron in possessionem. **14** atque ex eo et cuncta regna Og regis Basan, omnesque vicos fuit Hebron Caleb filio Iephone Cenezaeo usque in Iair, qui sunt in Basan, sexaginta oppida. **31** et praesentem diem: quia secutus est Dominum Deum dimidiad partem Galaad, et Astaroth, et Edrai Israel. **15** Nomen Hebron ante vocabatur Cariath urbes regni Og in Basan: filii Machir, filii Manasse, Arbe: Adam maximus ibi inter Enacim situs est: et dimidia parti filiorum Machir iuxta cognationes Terra cessavit a praeliis.

suis. **32** Hanc possessionem divisit Moyses in campestribus Moab trans Iordanem contra Iericho ad Orientalem plagam. **33** Tribui autem Levi non dedit possessionem: quoniam Dominus Deus Israel ipse est possessio eius, ut locutus est illi.

14 Hoc est, quod possederunt filii Israel in Terra

Chanaan, quam dederunt eis Eleazar sacerdos, et Iosue filius Nun, et principes familiarum per tribus Israel: **2** sorte omnia dividentes, sicut

praeceperat Dominus in manu Moysi, novem et perveniens ad Torrentem Aegypti: eruntque

tribubus, et dimidia tribui. **3** Duabus enim tribubus, termini eius mare magnum. hic erit finis meridianae et dimidia dederat Moyses trans Iordanem

plagae. **5** Ab Oriente vero erit initium, mare possessionem: absque Levitis, qui nihil terrae

accepterunt inter fratres suos: **4** sed in eorum successerunt locum filii Joseph in duas divisi tribus,

Manasse et Ephraim: nec accepterunt Levitae aliam in Terra partem, nisi urbes ad habitandum, et

suburbana earum ad alenda iumenta et pecora sua.

5 Sicut praeceperat Dominus Moysi, ita fecerunt filii Israel, et diviserunt Terram. **6** Accesserunt itaque filii Iuda ad Iosue in Galgala, locutusque est

ad eum Caleb filius Iephone Cenezeaus: Nosti quid locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei de

me et te in Cadesbarne. **7** Quadraginta annorum eram quando misit me Moyses famulus Domini de

Cadesbarne, ut considerarem Terram, nunciaevique ei quod mihi verum videbatur. **8** Fratres autem mei,

qui ascenderant tecum, dissolverunt cor populi: et nihilominus ego secutus sum Dominum Deum

et Dominum Deum meum. **10** Concessit ergo Dominus vitam mihi, sicut pollicitus est usque in praesentem diem. Quadraginta et quinque anni sunt, ex quo

locutus est Dominus verbum istud ad Moysen, quando ambulabat Israel per solitudinem: hodie octoginta quinque annorum sum

11 sic valens, ut eo valebam tempore quando ad explorandum

missus sum: illius in me temporis fortitudo usque

hodie perseverat, tam ad bellandum quam ad gradendum. **12** Da ergo mihi montem istum, quem

pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo

Enacim sunt, et urbes magnae atque munitae: si

Atque inde descendens venit ad habitatores Dabir,

Iosue

144

15 Igitur sors filiorum Iuda per cognationes suas ista fuit: A termino Edom, usque ad desertum Sin contra Meridiem, et usque ad extremam partem australis plague. **2** initium eius a summite maris salsissimi, et a lingua eius, quae respicit Meridiem.

3 Egrediturque contra Ascensum Scorpionis, et

pertransit in Sina: ascenditque in Cadesbarne, et

pervenit in Esron, ascendens ad Addar, et circuens

Carcaa, **4** atque inde pertransiens in Asemona,

respiciunt ad Aquilonem a lingua maris usque ad

eudem Iordanis fluvium. **6** ascenditque terminus

in Beth hagla, et transit ab Aquilone in Beth Araba:

ascendens ad lapidem Boen filii Ruben. **7** et tendens

usque ad terminos Debera de Valle Achor, contra

Aquilonem respiciens Galgala, quae est ex adverso

Ascensionis Adommim, ab australi parte torrentis:

itaque transit aquas, quae vocantur Fons solis: et

erunt exitus eius ad Fontem rogel. **8** ascenditque

per convallem filii Ennom ex latere Iebusae ad

Meridiem, haec est Ierusalem: et inde se erigens

ad verticem montis, qui est contra Geennom ad

Occidentem in summite Vallis Raphaim contra

Aquilonem. **9** pertransitque a vertice montis usque

ad fontem aquae Nephtoa: et pervenit usque ad

vicos montis Ephron: inclinaturque in Baala, quae

meum. **9** Iuravitque Moyses in die illo, dicens:

est Cariathiarim, id est, urbs silvarum. **10** et circuit

Terra, quam calcavit pes tuus, erit possessio tua,

de Baala contra Occidentem, usque ad montem Seir:

et filiorum tuorum in aeternum: quia secutus es

Dominum Deum meum. **10** Concessit ergo Dominus

vitam mihi, sicut pollicitus est usque in praesentem

diem. Quadraginta et quinque anni sunt, ex quo

locutus est Dominus verbum istud ad Moysen,

quando ambulabat Israel per solitudinem: hodie

octoginta quinque annorum sum

11 sic valens, **12** hi sunt termini filiorum Iuda per circuitum in

cognitionibus suis. **13** Caleb vero filio Iephone dedit

partem in medio filiorum Iuda, sicut praeceperat

ei Dominus: Cariath Arbe patris Enac, ipsa est

Hebron. **14** Delevitque ex ea Caleb tres filios Enac,

Sesai et Ahiman et Tholmai de stirpe Enac. **15**

Enacim sunt, et urbes magnae atque munitae: si

Atque inde descendens venit ad habitatores Dabir,

quae prius vocabatur Cariath Sepher, id est, civitas duae, et villae earum. **61** In deserto Betharaba, litterarum. **16** Dixitque Caleb: Qui percusserit Meddin, et Sachacha **62** et Nebsan, et civitas salis, et Cariath Sepher, et ceperit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem. **17** Ceptique eam Othoniel filius Cenez frater Caleb iunior: deditque ei Axam filiam suam uxorem. **18** Quae, cum pergerent simul, suasa est a viro suo ut peteret a patre suo agrum, suspiravitque ut sedebat in asino. Cui Caleb: Quid habes, inquit? **19** At illa respondit: Da mihi benedictionem: Terram australem et arentem dedisti mihi, iunge et irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguum superius et inferius. **20** Haec est possessio tribus filiorum Iuda per cognationes suas. **21** Erantque civitates ab extremis partibus filiorum Iuda iuxta terminos Edom a Meridie: Cabseel et Eder et Iagur, **22** et Cyna et Dimona et Adada, **23** et Cades, et Asor, et Iethnam, **24** Ziph et Telem et Baloth, **25** Asor nova et Carioth, Hesron, haec est Asor. **26** Amam, Sama, et Molada, **27** et Asergadda et Hassemon et Bethphelet, **28** et Hasersual et Bersabee et Baziothia, **29** et Baala et Im et Esem, **30** et Eltholad et Cesil et Harma, **31** et Siceleg et Medemena et Sensenna, **32** Lebaoth et Selim et Aen et Remon. omnes civitates vigintinovem, et villae earum. **33** In campestribus vero: Estaol et Sarea et Asena, **34** et Zanoe et Aengannim et Taphua et Enaim, **35** et Ierimoth et Adullam, Socho et Azeca, **36** et Saraim et Adithaim et Gedera et Gederothaim: urbes quattuordecim, et villae earum. **37** Sanan et Hadassa et Magdalgal, **38** Delean et Masepha et Iecthel, **39** Lachis et Bascath et Eglon, **40** Chebbon et Leheman et Cethlis **41** et Gideroth et Bethdagon et Naama et Macea: civitates sedecim, et villae earum. **42** Labana et Ether et Asan, **43** Iephtha et Esna et Nesib, **44** et Ceila et Achzib et Maresa: civitates novem, et villae earum. **45** Accaron cum vicis et villulis suis. **46** Ab Accaron usque ad mare: omnia quae vergunt ad Azotum et viculos eius. **47** Azotus cum vicis et villulis suis. Gaza cum vicis et villulis suis, usque ad torrentem Aegypti, et mare magnum terminus eius. **48** Et in monte: Samir et Iether et Socoth **49** et Danna et Cariathsenna, haec est Dabir: **50** Anab et Istemo et Anim, **51** Gosen et Olon et Gilo: civitates undecim et villae earum. **52** in Arab et Ruma et Esaan, **53** et Ianum et Beththaphua et Apheca, **54** Athmatha et Cariath Arbe, haec est Hebron, et Sior: civitates novem, et villae earum. **55** Maon et Carmel et Ziph et Iota, **56** Iezrael et Iucadam et Zanoe, **57** Accain Gabaa et Thamna: civitates decem, et villae earum. **58** Halhul, et Besur, et Gedor, **59** Mareth, et Bethanoth, et Eltecon: civitates sex et villae earum. **60** Cariathbaal, haec est Cariathiarim urbs silvarum, et Arebba: civitates

duae, et villae earum. **61** In deserto Betharaba, litterarum. **16** Dixitque Caleb: Qui percusserit Meddin, et Sachacha **62** et Nebsan, et civitas salis, et Cariath Sepher, et ceperit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem. **17** Ceptique eam Othoniel autem habitatorem Ierusalem non potuerunt filii Iuda delere: habitavitque lebusaeus cum filiis Iuda in Ierusalem usque in praesentem diem.

16 Cecidit quoque sors filiorum Ioseph ab Iordanے contra Iericho et aquas eius ab Oriente: solitudo quae ascendit de Iericho ad montem Bethel: **2** et egreditur de Bethel Luzam: transitque terminum Archi, Ataroth. **3** et descendit ad Occidentem iuxta terminum Iephleti, usque ad terminos Beth horon inferioris, et Gazer: finiunturque regiones eius mari magno: **4** possederuntque filii Ioseph Manasses et Ephraim. **5** Et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas: et possessio eorum contra Orientem Ataroth addar usque Beth horon superiorem. **6** Egredunturque confinia in mare: Machmethath vero Aquilonem respicit, et circuit terminos contra Orientem in Thanathselo: et pertransit ab Oriente Ianoe. **7** descenditque de Ianoe in Ataroth et Naaratha: et pervenit in Iericho, egrediturque ad Iordanem. **8** De Taphua pertransit contra mare in Vallem arundineti, suntque egressus eius in mare salsissimum. haec est possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas. **9** Urbesque separatae sunt filii Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, et villae earum. **10** Et non interfecerunt filii Ephraim Chananaeum, qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananaeus in medio Ephraim usque in diem hanc tributarius.

17 Cecidit autem sors tribui Manasse: (ipse enim est primogenitus Ioseph) Machir primogenito Manasse patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuitque possessionem Galaad et Basan: **2** et reliquis filiorum Manasse iuxta familias suas, filii Abiezer, et filii Helec, et filii Esriel, et filii Sechem, et filii Hepher, et filii Semida. isti sunt filii Manasse filii Ioseph, mares, per cognationes suas. **3** Salphaad vero filio Hepher filii Galaad filii Machir filii Manasse non erant filii, sed solae filiae: quarum ista sunt nomina, Maala et Noa et Hegla et Melcha et Thersa. **4** Veneruntque in conspectu Eleazari sacerdotis, et Iosue filii Nun, et principum dicentes: Dominus praecepit per manum Moysi, ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis iuxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris civitates decem, et villae earum. **5** Et ceciderunt funiculi Manasse, decem, Filiae enim Manasse possederunt hereditatem in est Cariathiarim urbs silvarum, et Arebba: civitates medio filiorum eius. Terra autem Galaad cecidit

in sortem filiorum Manasse qui reliqui erant. **7** numerum uniuscuiusque multitudinis: referantque Fuitque terminus Manasse ab Aser, Machmathath ad me quod descripserint. **5** Dividite vobis Terram in quae respicit Sichem: et egreditur ad dexteram septem partes: Iudas sit in terminis suis ab australi iuxta habitatores Fontis Taphuae. **8** Etenim in sorte plaga, et domus Joseph ab Aquilone. **6** medium Manasse ceciderat Terra Taphuae, quae est iuxta inter hos Terram in septem partes describite: et terminos Manasse filiorum Ephraim. **9** Descenditque huc venietis ad me, ut coram Domino Deo vestro terminus Vallis arundineti in meridiem torrentis mittam vobis hic sortem: **7** quia non est inter vos civitatum Ephraim, quae in medio sunt urbium pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum Manasse: terminus Manasse ab Aquilone torrentis, hereditas. Gad autem et Ruben, et dimidia tribus et exitus eius pergit ad mare: **10** ita ut possessio Manasse iam acceperant possessiones suas trans Ephraim sit ab Austro, et ab Aquilone Manasse, Iordanem ad Orientalem plagam: quas dedit eis et utramque claudat mare, et coniungantur sibi Moyses famulus Domini. **8** Cumque surrexisse viri, in tribu Aser ab Aquilone, et in tribu Issachar ab ut pergerent ad describendam terram, praecepsit eis Oriente. **11** Fuitque hereditas Manasse in Issachar Iosue, dicens: Circuite Terram, et describite eam, et in Aser, Bethsan et viculi eius, et Ieblaam ac revertimini ad me: ut hic coram Domino, in cum viculis suis, et habitatores Dor cum oppidis Silo, mittam vobis sortem. **9** Itaque perreverunt: suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis: et lustrantes eam, in septem partes diviserunt, similiterque habitatores Thenac cum viculis suis, et scribentes in volumine. Reversique sunt ad Iosue in habitatores Mageddo cum viculis suis, et tertia pars castra Silo. **10** Qui misit sortes coram Domino in urbis Nopheth. **12** Nec potuerunt filii Manasse has Silo, divisitque Terram filii Israel in septem partes, civitates subvertere, sed coepit Chananaeus habitare **11** Et ascendit sors prima filiorum Beniamin per in terra ipsa. **13** Postquam autem convaluerunt filii familias suas, ut possiderent Terram inter filios Iuda Israel, subiecerunt Chananaeos, et fecerunt sibi et filios Joseph. **12** Fuitque terminus eorum contra tributarios, nec interfecerunt eos. **14** Locutique Aquilonem a Iordane: pergens iuxta latus Iericho sunt filii Joseph ad Iosue, et dixerunt: Quare dedisti septentrionalis plagae, et inde contra Occidentem ad mihi possessionem sortis et funiculi unius, cum sim montana concendens, et perveniens ad solitudinem tantae multitudinis, et benedixerit mihi Dominus? Bethaven, **13** atque pertransiens iuxta Luzam ad **15** Ad quos Iosue ait: Si populus multus es, ascende Meridiem, ipsa est Bethel: descenditque in Ataroth in silvam, et succide tibi spatia in Terra Pherizeai addar in montem, qui est ad Meridiem Beth horon et Raphaim: quia angusta est tibi possessio montis inferioris: **14** Et inclinatur circuiens contra mare ad Ephraim. **16** Cui responderunt filii Joseph: Non Meridiem montis qui respicit Beth horon contra poterimus ad montana concendere, cum ferreis Africum: suntque exitus eius in Cariath baal, quae curribus utantur Chananaei, qui habitant in terra vocatur et Cariathiarim, urbem filiorum Iuda. haec campestri, in qua sitae sunt Bethsan cum viculis est plaga contra mare, ad Occidentem. **15** A Meridie suis, et Iezrael medianam possidens vallem. **17** Dixitque autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus Iosue ad domum Joseph, Ephraim et Manasse: contra mare, et pervenit usque ad fontem aquarum Populus multus es, et magnae fortitudinis, non Nephtoa. **16** Descenditque in partem montis, qui habebis sortem unam, **18** sed transibis ad montem, respicit Vallum filiorum Ennom: et est contra et succides tibi, atque purgabis ad habitandum septentrionalem plagam in extrema parte Vallis spatia: et poteris ultra procedere cum subverteris Raphaim. Descenditque in Geennom (id est, Vallem Chananaeum, quem dicis ferreos habere currus, et esse fortissimum.

18 Congregatique sunt omnes filii Israel in Silo, ibique fixerunt tabernaculum testimonii, et fuit eis Terra subiecta. **2** Remanserunt autem filiorum Israel septem tribus, quae nequum acceperant possessiones suas. **3** Ad quos Iosue ait: Usquequo marctetis ignavia, et non intratis ad possidendum Terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis? **4** Eligite de singulis tribibus ternos viros, ut mittam eos, et pergent atque circumveant Terram, et describant eam iuxta

Ascensus Adommim: descenditque ad Abenboen, id est, lapidem Boen filii Ruben: et pertransit ex latere Aquilonis ad campestria: descenditque in planitiem, **19** et praetergreditur contra Aquilonem Beth hagla: suntque exitus eius contra linguam maris salsissimi ab Aquilone in fine Iordanis ad australem plagam: **20** qui est terminus illius ab Oriente. haec est possessio filiorum Beniamin per terminos suos in circuitu, et familias suas. **21** Fueruntque civitates

eius, Iericho et Beth hagla et Vallis Casis, **22** Beth orientem Bethdagon: et pertransit usque Zabulon et Araba et Samaram et Bethel **23** et Avim et Aphara et Vallem Iephthael contra Aquilonem in Bethemec et Ophera, **24** villa Emona et Ophni et Gabee: civitates Nehiel. Egrediturque ad laevam Cabul, **28** et Abran duodecim, et villae earum. **25** Gabaon et Rama et et Rohob et Hamon et Cana, usque ad Sidonem Beroth, **26** et Mesphe et Caphara, et Amosa **27** magnam. **29** revertiturque in Horma usque ad et Recem, Iarephel et Tharela, **28** et Sela, Eleph, et lebus, quae est Ierusalem, Gabaath et Cariath: civitates quattuordecim, et villae earum. Haec est possessio filiorum Beniamin iuxta familias suas.

19 Et egressa est sors secunda filiorum Simeon per cognationes suas: fuitque hereditas **2** eorum in medio possessionis filiorum Iuda: Bersabee et Sabee et Molada **3** et Hasersual, Bala et Asem **4** et Eltholad, Bethul et Harma **5** et Siceleg et Bethmarchaboth et Hasersusa **6** et Bethlebaoth et Sarohen: civitates tredecim, et villae earum. **7** Ain et Remmon et Athar et Asan: civitates quattuor, et villae earum: **8** omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Baalath Beer Ramath contra australem plagam. Haec est hereditas filiorum Simeon iuxta cognationes suas, **9** in possessione et funiculo filiorum Iuda: quia maior erat. et idcirco filii Simeon possederunt in medio hereditatis eorum. **10** Ceciditque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas: factus est terminus possessionis eorum usque Sarid. **11** Ascenditque de Mari et Medalaa, et pervenit in Debbaseth, usque ad torrentem qui est contra Ieconom. **12** Et revertitur de Sared contra Orientem in fines Ceselethhabor: et egreditur ad Dabereth, ascenditque contra Iaphie. **13** Et inde pertransit usque ad orientalem plagam Gethhepher et Thacasin: et egreditur in Remmon, Amthar et Noa. **14** Et circuit ad Aquilonem Hanathon: suntque egressus eius Vallis Iephthael, **15** et Cateth et Naalol et Semeron et Iedala et Bethlehem: civitates duodecim, et villae earum. **16** Haec est hereditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, urbes et viculi earum. **17** Issachar egressa est sors quarta per cognationes suas. **18** fuitque eius hereditas Iezrael et Casaloth et Sunem **19** et Haphraim et Seon, et Anaharath **20** et Rabboth et Cesion, Abes, **21** et Rameth, et Engannim, et Enhadda et Bethpheses. **22** Et pervenit terminus eius usque Thabor et Sehesima et Bethsames: eruntque exitus eius Iordanis: civitates sedecim, et villae earum. **23** Haec est possessio filiorum Issachar per cognationes suas, urbes, et viculi earum. **24** Ceciditque sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas: **25** fuitque terminus eorum Halcat et Chali et Beten et Axaph **26** et Elmelech et Amaad et Messal: et pervenit usque ad Carmelum maris et Sihor et Labanath. **27** Ac revertitur contra

orientem Bethdagon: et pertransit usque Zabulon et Araba et Samaram et Bethel **23** et Avim et Aphara et Vallem Iephthael contra Aquilonem in Bethemec et Ophera, **24** villa Emona et Ophni et Gabee: civitates Nehiel. Egrediturque ad laevam Cabul, **28** et Abran duodecim, et villae earum. **25** Gabaon et Rama et et Rohob et Hamon et Cana, usque ad Sidonem Beroth, **26** et Mesphe et Caphara, et Amosa **27** magnam. **29** revertiturque in Horma usque ad et Recem, Iarephel et Tharela, **28** et Sela, Eleph, et lebus, quae est Ierusalem, Gabaath et Cariath: civitates quattuordecim, et villae earum. **30** eruntque exitus eius in mare de funiculo Achziba: **30** et Amma et Aphec et Rohob. civitates vingtii duea, et villae earum. **31** Haec est possessio filiorum Aser per cognationes suas, urbesque et viculi earum. **32** Filiorum Nephthali sexta sors cecidit per familias suas: **33** et coepit terminus de Heleph et Elon in Saananim, et Adami, quae est Neceb, et Iebnael usque Lecum: et egressus eorum usque ad Iordanem: **34** revertiturque terminus contra Occidentem in Azanotthabor, atque inde egreditur in Hucuca, et pertransit in Zabulon contra Meridiem, et in Aser contra Occidentem, et in Iuda ad Iordanem contra ortum solis. **35** civitates munitissimae, Assedim, Ser, et Emath, et Reccath et Cenereth, **36** et Edema et Arama, Asor **37** et Cedes et Edrai, Enhasor **38** et Ieron et Magdalel, Horem et Bethanath et Bethsames: civitates decem et novem, et villae earum. **39** Haec est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas, urbes et viculi earum. **40** Tribui filiorum Dan per familias suas egressa est sors septima: **41** et fuit terminus possessionis eius Sara et Esthaol, et Hirsemes, id est civitas solis. **42** Selebin et Aialon et Iethela, **43** Elon et Themna et Acron, **44** Elthece, Gebbethon et Balaath, **45** et Iud et Bane et Barach et Gethremmon: **46** et Meiarcon et Arecon, cum termino qui respicit Ioppen, **47** et ipso fine concluditur. Ascenderuntque filii Dan, et pugnaverunt contra Lesem, ceperuntque eam: et percusserunt eam in ore gladii, et possederunt, et habitaverunt in ea, vocantes nomen eius Lesem Dan, ex nomine Dan patris sui. **48** Haec est possessio tribus filiorum Dan, per cognationes suas, urbes et viculi earum. **49** Cumque complesset sorte dividere Terram singulis per tribus suas, dederunt filii Israel possessionem Iosue filio Nun in medio sui, **50** iuxta praeceptum Domini, urbem quam postulavit, Thamnath Saraa in monte Ephraim: et aedificavit civitatem, habitavitque in ea. **51** Hae sunt possessiones, quas sorte divisorunt Eleazar sacerdos, et Iosue filius Nun, et principes familiarum, ac tribuum filiorum Israel in Silo, coram Domino ad ostium tabernaculi testimonii, partitique sunt Terram.

20 Et locutus est Dominus ad Iosue, dicens: Loquere filii Israel, et dic eis: **2** Separate urbes fugitivorum, de quibus locutus sum ad vos

per manum Moysi; **3** ut confugiat ad eas quicumque Cariatharbe patris Enac, quae vocatur Hebron, animam percusserit nescius: et possit evadere iram in monte Iuda, et suburbana eius per circuitum. proximi, qui ulti est sanguinis: **4** cum ad unam **12** Agros vero, et villas eius dederat Caleb filio harum confugerit civitatum, stabit ante portam Iephone ad possidendum. **13** Dedit ergo filii Aaron civitatis, et loquetur senioribus urbis illius ea, quae sacerdotis Hebron confugii civitatem, ac suburbana se comprobent innocentem: sicque suscipient eum, eius: et Lobnam cum suburbanis suis: **14** et Iether, et dabunt ei locum ad habitandum. **5** Cumque ulti et Esthemo, **15** et Holon, et Dabir, **16** et Ain, et sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in Ieta, et Bethsames, cum suburbanis suis: civitates manus eius: quia ignorans percussit proximum novem de tribubus, ut dictum est, duabus. **17** De eius, nec ante biduum, triduumve eius probatur tribu autem filiorum Beniamin, Gabaon, et Gabae, inimicus. **6** Et habitabit in civitate illa, donec stet **18** et Anathoth et Almon, cum suburbanis suis: ante iudicium causam reddens facti sui, et moriatur **19** Omnes simul civitates filiorum sacerdos magnus, qui fuerit in illo tempore: tunc Aaron sacerdotis, tredecim, cum suburbanis suis. revertetur homicida, et ingredietur civitatem et **20** Reliquis vero per familias filiorum Caath Levitici domum suam de qua fugerat. **7** Decreveruntque generis haec est data possessio. **21** De tribu Ephraim Cedès in Galilaea montis Nephthali, et Sichem in urbes confugii, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, et Cariatharbe, ipsa est Hebron in monte Ephraim, et Gazer **22** et Cibsaïm et Beth monte Iuda. **8** Et trans Iordanem contra Orientalem horon, cum suburbanis suis, civitates quattuor. plagam Iericho, statuerunt Bosor, quae sita est in **23** De tribu quoque Dan, Eltheco et Gabathon, campestri solitudine de tribu Ruben, et Ramoth **24** et Aialon et Gethremmon, cum suburbanis in Galaad de tribu Gad, et Gaulon in Basan de suis, civitates quattuor. **25** Porro de dimidia tribu tribu Manasse. **9** Hae civitates constituae sunt Manasse, Thanach et Gethremmon, cum suburbanis cunctis filiis Israel, et advenis, qui habitabant suis civitates duae. **26** Omnes civitates decem, et inter eos: ut fugeret ad eas qui animam nescius suburbana earum, datae sunt filiis Caath inferioris percussisset, et non moreretur in manu proximi, gradus. **27** Filiis quoque Gerson Levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitates, Gaulon in Basan, et Bosram, cum suburbanis suis, civitates duas. **28** Porro de tribu Issachar, Cesion, et Dabereth, **29** et Iaramoth, et Engannim, cum suburbanis suis, civitates quattuor. **30** De tribu autem Aser, Masal et Abdon, **31** et Helcath, et Rohob, cum suburbanis suis, civitates quattuor. **32** De tribu quoque Nephthali civitates confugii, Cedès in Galilaea, et Hammoth Dor, et Carthan, cum suburbanis suis, civitates tres. **33** Omnes urbes familiarum Gerson, tredecim, cum suburbanis suis. **34** Filiis autem Merari Levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon, Iecnam et Cartha **35** et Damna et Naalol, civitates quattuor cum suburbanis suis. **36** De tribu Ruben ultra Iordanem contra Iericho civitates refugii, Bosor in solitudine, Misor et Laser et Iethson et Mephaath, civitates quattuor cum suburbanis suis. **37** De tribu Gad civitates confugii, Ramoth in Galaad, et Manaim et Hesebon et Iazer, civitates quattuor cum suburbanis suis. **40** Omnes urbes filiorum Merari per familias et cognationes suas, duodecim. **41** Itaque civitates universae Levitarum in medio possessionis filiorum Israel fuerunt quadraginta octo **42** cum suburbanis suis, singulae per familias distributae. **43** Deditque Dominus Deus Israeli omnem Terram, quam traditurum se patribus eorum iuraverat: et possederunt illam, atque habitaverunt in ea. **44**

21 Accesseruntque principes familiarum Levi ad Eleazarum sacerdotem, et Iosue filium Nun, et ad duces cognitionum per singulas tribus filiorum Israel: **2** locutique sunt ad eos in Silo Terrae Chanaan, atque dixerunt: Dominus praecepit per manum Moysi, ut darentur nobis urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alenda iumenta. **3** Dederuntque filii Israel de possessionibus suis iuxta imperium Domini, civitates et suburbana earum. **4** Egressaque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis de tribubus Iuda, et Simeon, et Beniamin, civitates tredecim: **5** Et reliquis filiorum Caath, id est Levitis, qui superfuerant de tribubus Ephraim, et Dan, et dimidia tribu Manasse, civitates decem. **6** Porro filii Gerson egressa est sors, ut acciperent de tribubus Issachar et Aser et Nephthali, dimidiaque tribu Manasse in Basan civitates numero tredecim. **7** Et filiis Merari per cognitiones suas de tribubus Ruben et Gad et Zabulon urbes duodecim. **8** Dederuntque filii Israel Levitis civitates et suburbana earum, sicut praecepit Dominus per manum Moysi, singulis sorte tribuentes. **9** De tribubus filiorum Iuda et Simeon dedit Iosue civitates: quarum ista sunt nomina, **10** filiis Aaron per familias Caath Levitici generis (prima enim sors illis egressa est) **11**

Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt. **45** Ne unum quidem verbum, quod illis praestitum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

22 Eodem tempore vocavit Iosue Rubenitas, et Gaditas, et dimidiā tribū Manasse, **2** dixitque ad eos: Fecistis omnia quae praecepit vobis Moyses famulus Domini: mihi quoque in omnibus obedistis, **3** nec reliquistis fratres vestros longo tempore, usque in praesentem diem, custodientes imperium Domini Dei vestri. **4** Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem et pacem, sicut pollicitus est: revertimini, et ite in tabernacula vestra, et in terram possessionis, quam tradidit vobis Moyses famulus Domini trans Iordanem: **5** ita dumtaxat, ut custodiatis attente, et opere compleatis mandatum et legem quam praecepit vobis Moyses famulus Domini, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et ambuletis in omnibus viis eius, et observetis mandata illius, adhaeratisque ei, ac serviatis in omni corde, et in omni anima vestra. **6** Benedixitque eis Iosue, et dimisit eos. Qui reversi sunt in tabernacula sua. **7** Dimidia autem tribui Manasse possessionem Moyses dederat in Basan: et idcirco mediae, quae superfuit, dedit Iosue sortem inter ceteros fratres suos trans Iordanem ad Occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in tabernacula sua, et benedixisset eis, **8** dixit ad eos: In multa substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras, cum argento et auro, aere ac ferro, et veste multiplici: dividite praedam hostium cum fratribus vestris. **9** Reversique sunt, et abierunt filii Ruben, et filii Gad, et dimidia tribū Manasse, a filiis Israel de Silo, quae sita est in Chanaan, ut intrarent Galaad Terram possessionis suae, quam obtinuerant iuxta imperium Domini in manu Moysi. **10** Cumque venissent ad tumulos Iordanis in Terram Chanaan, aedificaverunt iuxta Iordanem altare infinitae magnitudinis. **11** Quod cum audissent filii Israel, et ad eos certi nuncii detulissent aedificasse filios Ruben, et Gad, et dimidia tribū Manasse, altare in Terra Chanaan, super Iordanis tumulos, contra filios Israel: **12** convenerunt omnes in Silo, ut ascenderent, et dimicarent contra eos. **13** Et interim miserunt ad illos in Terram Galaad Phinees filium Eleazari sacerdotem, **14** et decem principes cum eo, singulos de singulis tribubus. **15** Qui venerunt ad filios Ruben, et Gad, et dimidia tribū Manasse in Terram Galaad, dixeruntque ad eos: **16** Haec mandat

omnis populus Domini: Quae est ista transgressio? Cur reliquistis Dominum Deum Israel, aedificantes altare sacrilegum, et a cultu illius recedentes? **17** An parum vobis est quod peccastis in Beelphegor, et usque in praesentem diem macula huius sceleris in nobis permanet? multi enim de populo corruerunt.

18 Et vos hodie reliquistis Dominum, et cras in universum Israel ira eius desaeviet. **19** Quod si putatis immundum esse terram possessionis vestrae, transite ad Terram, in qua tabernaculum Domini est, et habitate inter nos: tantum ut a Domino, et a nostro consortio non recedatis, aedificato altari praeter altare Domini Dei nostri. **20** Nonne Achan filius Zare praeterit mandatum Domini, et super omnem populum Israel ira eius incubuit? Et ille erat unus homo, atque utinam solum periisset in scelere suo. **21** Responderuntque filii Ruben et Gad, et dimidia tribū Manasse principibus legationis Israel: **22** Fortissimus Deus Dominus, ipse novit, et Israel simul intelligit: si praevaricationis animo, hoc altare construximus, non custodiat nos, sed puniat nos in praesenti: **23** et si ea mente fecimus ut holocausta, et sacrificium, et pacificas victimas super eo imponeremus, ipse quaerat et iudicet: **24** et non ea magis cogitatione atque tractatu, ut diceremus: Cras dicent filii vestri filiis nostris: Quid vobis et Domino Deo Israel? **25** terminum posuit Dominus inter nos et vos, o filii Ruben, et filii Gad, Iordanem fluvium: et idcirco partem non habetis in Domino. Et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros a timore Domini. Putavimus itaque melius, **26** et diximus: Extruamus nobis altare, non in holocausta, neque ad victimas offerendas, **27** sed in testimonium inter nos et vos, et sobolem nostram vestramque progeniem, ut serviamus Domino, et iuris nostri sit offerre et holocausta, et victimas, et pacificas hostias: et nequaquam dicant cras filii vestri filii nostris: Non est vobis pars in Domino. **28** Quod si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce altare Domini, quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum. **29** Absit a nobis hoc scelus ut recedamus a Domino, et eius vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta, et sacrificia, et victimas offerendas, praeter altare Domini Dei nostri, quod extructum est ante tabernaculum eius. **30** Quibus auditis, Phinees sacerdos, et principes legationis Israel, qui erant cum eo, placati sunt: et verba filiorum Ruben, et Gad, et dimidia tribū Manasse, libertissime suscepserunt. **31** Dixitque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus quod nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis a praevaricatione hac, et liberastis filios Israel de

manu Domini. **32** Reversusque est cum principibus a de Terra hac optima, quam tradidit vobis, **16** eo filiis Ruben et Gad de Terra Galaad, finium Chanaan quod praeterieritis pactum Domini Dei vestri, quod ad filios Israel, et retulit eis. **33** Placuitque sermo pepigit vobiscum, et servieritis diis alienis, ad cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filii adoraveritis eos: cito atque velociter consurget Israel, et nequaquam ultra dixerunt, ut ascenderent in vos furor Domini, et auferemini ab hac Terra contra eos, atque pugnaret, et delerent Terram optima, quam tradidit vobis.

contra eos, atque pugnaret, et delerent Terram optima, quam tradidit vobis.
possessionis eorum. **34** Vocaveruntque filii Ruben,
et filii Gad altare, quod extruxerant, Testimonium
nostrum, quod Dominus ipse sit Deus.

23 Evoluto autem multo tempore, postquam pacem dederat Dominus Israeli, subiectis in gyro nationibus universis, et Iosue iam longaevo, et persenilis aetatis: **2** vocavit Iosue omnem Israelem, maioresque natu, et principes ac duces, et magistros, dixitque ad eos: Ego senui, et progressioris aetatis sum: **3** vosque cernitis omnia, quae fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quo modo pro vobis ipse pugnaverit: **4** et nunc quia vobis sorte divisit omnem Terram, ab Orientali parte Iordanis usque ad mare magnum, multaeque adhuc supersunt nationes: **5** Dominus Deus vester disperdet eas et auferet a facie vestra, et possidebitis Terram, sicut vobis pollicitus est. **6** tantum confortamini, et estote solliciti, ut custodiatis cuncta quae scripta sunt in volumine legis Moysi: et non declinetis ab eis neque ad dexteram neque ad sinistram: **7** ne postquam intraveritis ad Gentes, quae inter vos futurae sunt, iuretis in nomine deorum earum, et serviatis eis, et adoretis illos: **8** sed adhaereatis Domino Deo vestro: quod fecistis usque in diem hanc. **9** Et tunc auferet Dominus Deus in conspectu vestro gentes magnas et robustissimas, et nullus vobis resistere poterit. **10** Unus e vobis persequetur hostium mille viros: quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est. **11** Hoc tantum diligentissime praecavete, ut diligatis Dominum Deum vestrum. **12** Quod si volueritis gentium harum, quae inter vos habitant, erroribus adhaerere, et cum eis miscere connubia, atque amicitias copulare: **13** iam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas debeat ante faciem vestram, sed sint vobis in foveam ac laqueum, et offendiculum ex latere vestro, et sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de Terra hac optima, quam tradidit vobis. **14** En ego hodie ingredior viam universae terrae, et toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis, quae se Dominus praestitum vobis esse pollicitus est, unum non praeterierit incassum. **15** Sicut ergo implevit opere quod promisit, et prospera cuncta venerunt: sic adducet super vos quidquid malorum comminatus est, donec vos auferat atque disperdat

de Terra hac optima, quam tradidit vobis, **16** eo quod praeterieritis pactum Domini Dei vestri, quod ad filios Israel, et retulit eis. **17** Congregavitque Iosue omnes tribus Israel in Sichem, et vocavit maiores natu, ac principes, et iudices, et magistros: steteruntque in conspectu Domini: **2** et ad populum sic locutus est: Haec dicit Dominus Deus Israel: Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio, Thare pater Abraham, et Nachor: servieruntque diis alienis. **3** Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiae finibus: et adduxi eum in Terram Chanaan: multiplicavique semen eius, **4** et dedi ei Isaac: illique rursum dedi Iacob et Esau. E quibus, Esau dedi montem Seir ad possidendum: Iacob vero, et filii eius descendenterunt in Aegyptum. **5** Misique Moysen et Aaron, et percussi Aegyptum multis signis atque portentis. **6** Eduxique vos et patres vestros de Aegypto, et venistis ad mare: persecutique sunt Aegyptii patres vestros cum curribus et equitatibus, usque ad Mare rubrum. **7** Clamaverunt autem ad Dominum filii Israel: qui posuit tenebras inter vos et Aegyptios, et adduxit super eos mare, et operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta quae in Aegypto fecerim, et habitasti in solitudine multo tempore: **8** et introduxi vos in Terram Amorrhæi, qui habitabat trans Iordanem. Cumque pugnaret contra vos, tradidi eos in manus vestras, et possedisti Terram eorum, atque interfecisti eos. **9** Surrexit autem Balac filius Sephor rex Moab, et pugnavit contra Israelem. Misitque et vocavit Balaam filium Beor, ut malediceret vobis: **10** et ego nolui audire eum, sed econtrario per illum benedixi vobis, et liberavi vos de manu eius. **11** Transistisque Iordanem, et venistis ad Iericho. Pugnaveruntque contra vos viri civitatis eius, Amorrhæus, et Pherezæus, et Chananæus, et Hethæus, et Gergezæus, et Hevaeus, et Iebusæus: et tradidi illos in manus vestras. **12** Misique ante vos crabrones: et eieci eos de locis suis, duos reges Amorrhæorum, non in gladio nec in arcu tuo. **13** Dedique vobis Terram, in qua non laborastis, et urbes quas non aedificastis, ut habitaretis in eis: vineas et oliveta, quae non plantastis. **14** Nunc ergo timete Dominum, et servite ei perfecto corde atque verissimo: et auferete deos, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia et in Aegypto, ac servite Dominum. **15** Sin autem malum vobis videtur ut Domino serviatis, optio vobis datur: eligithe hodie quod placet, cui servire potissimum

debeat, utrum diis, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæorum, in quorum Terra habitatis: ego autem et domus mea serviemus Domino. **16** Responditque populus, et ait: Absit a nobis ut relinquamus Dominum, et serviamus diis alienis. **17** Dominus Deus noster ipse eduxit nos, et patres nostros de Terra Aegypti, de domo servitutis: fecitque videntibus nobis signa ingentia, et custodivit nos in omni via, per quam ambulavimus, et in cunctis populis, per quos transivimus. **18** Et eiecit universas gentes, Amorrhæum habitatorem Terræ, quam nos intravimus. Serviemus igitur Domino, quia ipse est Deus noster. **19** Dixitque Iosue ad populum: Non poteritis servire Domino: Deus enim sanctus, et fortis aemulator est, nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis. **20** Si dimiseritis Dominum, et servieritis diis alienis, convertet se, et affliget vos, atque subvertet postquam vobis praestiterit bona. **21** Dixitque populus ad Iosue: Nequaquam ita ut loqueris, erit, sed Domino serviemus. **22** Et Iosue ad populum, Testes, inquit, vos estis, quia ipsi elegeritis vobis Dominum ut serviatis ei. Responderuntque: Testes. **23** Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio vestri, et inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israel. **24** Dixitque populus ad Iosue: Domino Deo nostro serviemus, et obedientes erimus praeceptis eius. **25** Percussit ergo Iosue in die illo foedus, et proposuit populo præcepta atque iudicia in Sichem. **26** Scripsit quoque omnia verba haec in volumine legis Domini: et tulit lapidem pergrandem, posuitque eum subter querum, quae erat in Sanctuario Domini: **27** et dixit ad omnem populum: En lapis iste erit vobis in testimonium quod audieritis omnia verba Domini, quae locutus est vobis: ne forte postea negare velitis, et mentiri Domino Deo vestro. **28** Dimisitque populum, singulos in possessionem suam. **29** Et post haec mortuus est Iosue filius Nun servus Domini, centum et decem annorum: **30** sepelieruntque eum in finibus possessionis suaæ in Thamnathæare, quæ est sita in monte Ephraim, a Septentrionali parte montis Gæas. **31** Servivitque Israel Domino cunctis diebus Iosue et seniorum, qui longo vixerunt tempore post Iosue, et qui neverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israel. **32** Ossa quoque Ioseph, quæ tulerant filii Israel de Aegypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri, quem emerat Iacob a filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus, et fuit in possessionem filiorum Ioseph. **33** Eleazar quoque filius Aaron mortuus est: et sepelierunt eum in Gabaath Phinees filii eius, quæ data est ei in monte Ephraim.

Iudicum

1 Post mortem Iosue consuluerunt filii Israel Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananaeum, et erit dux belli? **2** Dixitque Dominus: Iudas ascendet: ecce tradidi Terram in manus eius. **3** Et ait Iudas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, et pugna contra Chananaeum, ut et ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon. **4** Ascenditque Iudas, et tradidit Dominus Chananaeum, ac Pherezaeum in manus eorum: et percusserunt in Bezec decem millia virorum. **5** Inveneruntque Adonibezec in Bezec, et pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananaeum, et Pherezaeum. **6** Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehenderunt, caesis summitatibus manuum eius ac pedum. **7** Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Ierusalem, et ibi mortuus est. **8** Oppugnantes ergo filii Iuda Ierusalem, ceperunt eam, et percusserunt in ore gladii, tradentes cunctam incendio civitatem. **9** Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananaeum, qui habitabat in montanis, et ad meridiem, in campestribus. **10** Pergensque Iudas contra Chananaeum, qui habitabat in Hebron, (cuius nomen fuit antiquitus Cariatharbe) percussit Sesai, et Ahiman, et Tholmai: **11** atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cuius nomen vetus erat Cariath Sepher, id est, civitas litterarum. **12** Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath Sepher, et vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem. **13** Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam coniugem. **14** Quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum. Quae cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes? **15** At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi: da et irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius, et irriguum inferius. **16** Filii autem Cinaei cognati Moysi ascenderunt de civitate palmarum, cum filiis Iuda in desertum sortis eius, quod est ad meridiem Arad, et habitaverunt cum eo. **17** Abiit autem Iudas cum Simeone fratre suo, et percusserunt simul Chananaeum qui habitabat in Sephaath, et interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, anathema. **18** Ceptique Iudas Gazam cum finibus suis, et Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis. **19** Fuitque Dominus

cum Iuda, et montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundantab.

20 Dederuntque Caleb Hebron, sicut dixerat Moyses, qui delevit ex ea tres filios Enac. **21** Iebusaeum autem habitatorem Ierusalem non deleverunt filii Beniamin: habitavitque Iebusaeus cum filiis Beniamin in Ierusalem, usque in praesentem diem. **22** Domus quoque Ioseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis. **23** Nam cum obsiderent urbem, quae prius Luza vocabatur, **24** viderunt hominem egredientem de civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum civitatis, et faciemus tecum misericordiam. **25** Qui cum ostendisset eis, percusserunt urbem in ore gladii: hominem autem illum, et omnem cognitionem eius dimiserunt. **26** Qui dimissus, abiit in Terram Hethim, et aedificavit ibi civitatem, vocavitque eam Luzam: quae ita appellatur usque in praesentem diem. **27** Manasses quoque non delevit Bethsan, et Thanac cum viculis suis, et habitatores Dor, et Ieblaam, et Mageddo cum viculis suis, coepitque Chananaeus habitare cum eis. **28** Postquam autem confortatus est Israel, fecit eos tributarios, et delere noluit. **29** Ephraim etiam non interfecit Chananaeum, qui habitabat in Gazer, sed habitavit cum eo. **30** Zabulon non delevit habitatores Cetron, et Naalon: sed habitavit Chananaeus in medio eius, factusque est ei tributarius. **31** Aser quoque non delevit habitatores Accho, et Sidonis, Ahalab, et Achazib, et Helba, et Aphec, et Rohob: **32** habitavitque in medio Chananaei habitatoris illius terrae, nec interfecit eum. **33** Nephthali quoque non delevit habitatores Bethsames, et Bethanath: et habitavit inter Chananaeum habitatorem Terrae, fueruntque ei Bethsamitae et Bethanitae tributarii. **34** Arctavitque Amorrhaeus filios Dan in monte, nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent: **35** habitavitque in monte Hares, quod interpretatur testatio, in Aialon et Salebim. Et aggravata est manus domus Ioseph, factusque est ei tributarius. **36** Fuit autem terminus Amorrhæi ab Ascensi Scorpionis, petra, et superiora loca.

2 Ascenditque Angelus Domini de Galgalis ad Locum flentium, et ait: Eduxi vos de Aegypto, et introduxi in Terram, pro qua iuravi patribus vestris: et pollicitus sum ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum: **2** ita dumtaxat ut non feriretis foedus cum habitatoribus Terrae huius, sed aras eorum subverteretis: et noluitis audire vocem meam: cur hoc fecistis? **3** Quam ob rem nolui delere eos a facie vestra: ut habeatis hostes, et dii eorum sint vobis in ruinam. **4** Cumque loqueretur Angelus Domini haec verba ad omnes filios Israel:

elevaverunt ipsi vocem suam, et fleverunt. **5** Et **3** Hae sunt gentes, quas Dominus dereliquit, vocatum est nomen loci illius: Locus flentium, sive ut erudiret in eis Israelem, et omnes, qui lacrymarum: immolaveruntque ibi hostias Domini. non noverant bella Chanaeorum: **2** ut postea **6** Dimisit ergo Iosue populum, et abierunt filii Israel discerent filii eorum certare cum hostibus, et unusquisque in possessionem suam, ut obtinerent habere consuetudinem praeliandi: **3** quinque eam: **7** servieruntque Domino cunctis diebus eius, satrapas Philistinorum, omnemque Chanaeum, et seniorum, qui longo post eum vixerunt tempore, et Sidonium, atque Hevaeum, qui habitabat in monte et noverant omnia opera Domini, quae fecerat Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum cum Israel. **8** Mortuus est autem Iosue filius Nun, Emath. **4** Dimisitque eos, ut in ipsis experiretur famulus Domini, centum et decem annorum, **9** Israelem, utrum audiret mandata Domini quae et sepelierunt eum in finibus possessionis suae in praeceperat patribus eorum per manum Moysi, Thamnathare in monte Ephraim, a Septentrionali an non. **5** Itaque filii Israel habitaverunt in medio plaga montis Gaas. **10** Omnisque illa generatio Chanaeai, et Hethaei, et Amorrhaei, et Pherezaei, congregata est ad patres suos: et surrexerunt alii, et Hevaei, et Iebusaei: **6** et duxerunt uxores filias qui non noverant Dominum, et opera quae fecerat eorum, ipsique filias suas filii eorum tradiderunt, cum Israel. **11** Feceruntque filii Israel malum in et servierunt diis eorum. **7** Feceruntque malum in conspectu Domini, et servierunt Baalim. **12** Ac conspectu Domini, et oblii sunt Dei sui, servientes dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, qui Baalim et Astaroth. **8** Iratusque contra Israel eduxerat eos de Terra Aegypti: et secuti sunt Dominus, tradidit eos in manus Chusan Rasathaim deos alienos, deosque populorum, qui habitabant regis Mesopotamiae, servieruntque ei octo annis. in circuitu eorum, et adoraverunt eos: et ad **9** Et clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis iracundiam concitaverunt Dominum, **13** dimittentes salvatorem, et liberavit eos, Othoniel videlicet eum, et servientes Baal et Astaroth. **14** Iratusque filium Cenez, fratrem Caleb minorem: **10** fuitque in Dominus contra Israel, tradidit eos in manus eo Spiritus Domini, et iudicavit Israel. Egressusque diripientium: qui ceperunt eos, et vendiderunt est ad pugnam, et tradidit Dominus in manus eius hostibus, qui habitabant per gyrum: nec potuerunt Chusan Rasathaim regem Syriae, et oppressit eum. resistere adversariis suis: **15** sed quocumque pergere **11** Quievitque terra quadraginta annis, et mortuus voluissent, manus Domini super eos erat, sicut est Othoniel filius Cenez. **12** Addiderunt autem locutus est, et iuravit eis: et vehementer afflitti sunt. filii Israel facere malum in conspectu Domini: qui **16** Suscitavitque Dominus iudices, qui liberarent confortavit adversum eos Eglon regem Moab: quia eos de vastantium manibus: sed nec eos audire fecerunt malum in conspectu eius. **13** Et copulavit ei voluerunt, **17** fornicantes cum diis alienis, et filios Ammon, et Amalec: abiitque et percussit Israel, adorantes eos. Cito deseruerunt viam, per quam atque possedit Urbem palmarum. **14** Servieruntque ingressi fuerant patres eorum: et audientes mandata filii Israel Eglon regi Moab decem et octo annis: **15** Domini, omnia fecere contraria. **18** Cumque Dominus et postea clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit iudices suscitaret, in diebus eorum flectebatur eis salvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filii misericordia, et audiebat afflictorum gemitus, et Iemini, qui utraque manu pro dextera utebatur. liberabat eos de caede vastantium. **19** Postquam Miseruntque filii Israel per illum munera Eglon autem mortuus esset iudex, revertebantur, et multo regi Moab. **16** Qui fecit sibi gladium ancipitem, faciebant peiora quam fecerant patres eorum, habentem in medio capulum longitudinis palmae sequentes deos alienos, servientes eis, et adorantes manus, et accinctus est eo subter sagum in dextro illos. Non dimiserunt adinventiones suas, et viam femore. **17** Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat durissimam, per quam ambulare consueverunt. autem Eglon crassus nimis. **18** Cumque obtulisset ei **20** Iratusque est furor Domini in Israel, et ait: munera, prosecutus est socios, qui cum eo venerant. Quia irritum fecit gens ista pactum meum, quod **19** Et reversus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad pepigeram cum patribus eorum, et vocem meam Regem: Verbum secretum habeo ad te o Rex. Et ille audire contempsit: **21** et ego non delebo gentes, imperavit silentium: egressisque omnibus, qui circa quas dimisit Iosue, et mortuus est: **22** ut in ipsis eum erant, **20** ingressus est Aod ad eum: sedebat experiar Israel, utrum custodian viam Domini, et autem in aestivo coenaculo solus, dixitque: Verbum ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno. **21** an non. **23** Dimisit ergo Dominus omnes nationes Extenditque Aod sinistram manum, et tulit sicam has, et cito subvertere noluit, nec tradidit in manus de dextro femore suo, infixaque eam in ventrem Iosue. **22** tam valide, ut capulus sequeretur ferrum eius

in vulnere, ac pinguissimo adipe stringeretur. Nec itaque Debbora, et perrexit cum Barac in Cedes. eduxit gladium, sed ita ut percutserat, reliquit in 10 Qui, accitis Zabulon et Nephthali, ascendit cum corpore: statimque per secreta naturae alvi stercora decem millibus pugnatorum, habens Debboram in proruperunt. 23 Aod autem clausis diligentissime ostiis coenaculi, et obfirmatis sera, 24 per posticum quondam a ceteris Cinaeis fratribus suis filiis Hobab, egressus est. Servique regis ingressi viderunt clausas cognati Moysi: et tetenderat tabernacula usque ad fores coenaculi, atque dixerunt: Forsitan purgat vallem, quae vocatur Sennim, et erat iuxta Cedes. alvum in aestivo coenaculo. 25 Expectantesque diu donec erubescerent, et videntes quod nullus Barac filius Abinoem, in montem Thabor: 13 et aperiret, tulerunt clavem: et aperientes invenerunt congregavit nongentos falcatos currus, et omnem dominum suum in terra iacentem mortuum. 26 Aod exercitum de Haroseth gentium ad torrentem Cison. autem, dum illi turbarentur, effugit, et pertransiit 14 Dixitque Debbora ad Barac: Surge, haec est enim Locum idolorum, unde reversus fuerat. Venitque dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus in Seirath: 27 et statim insonuit buccina in monte tuas: en ipse ductor est tuus. Descendit itaque Barac Ephraim: descenderuntque cum eo filii Israel, ipso in de monte Thabor, et decem millia pugnatorum fronte gradiente. 28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: cum eo. 15 Perterritusque Dominus Sisaram, et tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitias omnes currus eius, universamque multitudinem in manus nostras. Descenderuntque post eum, et in ore gladii ad conspectum Barac: in tantum, ut occupaverunt vada Iordanis quae transmittunt in Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret, 16 et Moab: et non dimiserunt transire quemquam: 29 Barac persequeretur fugientes currus, et exercitum sed percutserunt Moabitias in tempore illo, circiter usque ad Haroseth gentium, et omnis hostium decem millia, omnes robustos et fortes viros. nullus multitudo usque ad internectionem caderet. 17 eorum evadere potuit. 30 Humiliatusque est Moab Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel in die illo sub manu Israel: et quievit Terra octoginta uxoris Haber Cinaei. Erat autem pax inter Iabin annis. 31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui regem Asor, et domum Haber Cinaei. 18 Egressa percussit de Philisthiim sexcentos viros vomere: et igitur Iahel in occursum Sisare, dixit ad eum: Intra ipse quoque defendit Israel.

4 Addideruntque filii Israel facere malum in conspectu Domini post mortem Aod, 2 et tradidit illos Dominus in manus Iabin regis Chanaan, qui regnavit in Asor: habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram, ipse autem habitabat in Haroseth gentium. 3 Clamaveruntque filii Israel ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, et per viginti annos vehementer oppresserat eos. 4 Erat autem Debbora prophetis uxori Lapidoth, quae iudicabat populum in illo tempore. 5 Et sedebat sub palma, quae nomine illius vocabatur, inter Rama et Bethel in monte Ephraim: ascendebantque ad eam filii Israel in omne iudicium. 6 Quae misit et vocavit Barac filium Abinoem de Cedes Nephthali: dixitque ad eum: Praecepit tibi Dominus Deus Israel, vade, et duc exercitum in montem Thabor, tollesque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, et de filiis Zabulon: 7 ego autem adducam ad te in loco torrentis Cison, Sisaram principem exercitus Iabin, et currus eius, atque omnem multitudinem, et tradam eos in manu tua. 8 Dixitque ad eam Barac: Si venis tecum, vadam: si nolueris venire tecum, non pergam. 9 Quae dixit ad eum: ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit

itaque Debbora, et perrexit cum Barac in Cedes. 10 Qui, accitis Zabulon et Nephthali, ascendit cum comitatu suo. 11 Haber autem Cinaeus recesserat quondam a ceteris Cinaeis fratribus suis filiis Hobab, et tetenderat tabernacula usque ad fores coenaculi, atque dixerunt: Forsitan purgat vallem, quae vocatur Sennim, et erat iuxta Cedes. 12 Nunciatumque est Sisarae quod ascendisset Barac filius Abinoem, in montem Thabor: 13 et exercitum de Haroseth gentium ad torrentem Cison. 14 Dixitque Debbora ad Barac: Surge, haec est enim dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus in Seirath: 27 et statim insonuit buccina in monte Thabor, et decem millia pugnatorum fronte gradiente. 28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: cum eo. 15 Perterritusque Dominus Sisaram, et tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitias omnes currus eius, universamque multitudinem in manus nostras. Descenderuntque post eum, et in ore gladii ad conspectum Barac: in tantum, ut occupaverunt vada Iordanis quae transmittunt in Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret, 16 et Moab: et non dimiserunt transire quemquam: 29 Barac persequeretur fugientes currus, et exercitum sed percutserunt Moabitias in tempore illo, circiter usque ad Haroseth gentium, et omnis hostium decem millia, omnes robustos et fortes viros. nullus multitudo usque ad internectionem caderet. 17 eorum evadere potuit. 30 Humiliatusque est Moab Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel in die illo sub manu Israel: et quievit Terra octoginta uxoris Haber Cinaei. Erat autem pax inter Iabin annis. 31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui regem Asor, et domum Haber Cinaei. 18 Egressa igitur Iahel in occursum Sisare, dixit ad eum: Intra ad me domine mi: intra, ne timeas. Qui ingressus tabernaculum eius, et opertus ab ea pallio, 19 dixit ad eam: Da mihi, obsecro, paululum aquae, quia sitio valde. Quae aperuit utrem lactis, et dedit ei bibere, et operuit illum. 20 Dixitque Sisara ad eam: Sta ante ostium tabernaculi: et cum venerit aliquis interrogans te, et dicens: Numquid hic est aliquis? Respondebis: Nullus est. 21 Tulit itaque Iahel uxori Haber clavum tabernaculi, assumens pariter et malleum: et ingressa abscondite, et cum silentio posuit supra tempus capitis eius clavum, percussumque malleo defixit in cerebrum usque ad terram: qui soporem morti socians defecit, et mortuus est. 22 Et ecce Barac sequens Sisaram veniebat: egressaque Iahel in occursum eius, et dixit ei: Veni, et ostendam tibi virum, quem quaeris. Qui cum intrasset ad eam, vidit Sisaram iacentem mortuum, et clavum infixum in tempore eius. 23 Humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israel: 24 qui crescebant quotidie, et forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan, donec delerent eum.

5 Cecineruntque Debbora et Barac filius Abinoem in illo die, dicentes: 2 Qui sponte obtulisti de Israel animas vestras ad periculum, benedicite Domino. 3 Audite reges, auribus percipite principes:

Ego sum, ego sum quae Domino canam, psallam butyrum. **26** Sinistram manum misit ad clavum, Domino Deo Israel. **4** Domine cum exires de Seir, et dexteram ad fabrorum malleos, percussitque et transires per regiones Edom, terra mota est, Sisaram quaerens in capite vulneri locum, et tempus caelique ac nubes distillaverunt aquis. **5** Montes valide perforans. **27** Inter pedes eius ruit: defecit, et fluxerunt a facie Domini, et Sinai a facie Domini mortuus est: volvebatur ante pedes eius, et iacebat Dei Israel. **6** In diebus Samgar filii Anath, in diebus examinis et miserabilis. **28** Per fenestram respiciens, Iahel quieverunt semitae: et qui ingrediebantur per ululabat mater eius: et de coenaculo loquebatur: eas, ambulaverunt per calles devios. **7** Cessaverunt Cur moratur regredi currus eius? quare tardaverunt fortes in Israel, et quieverunt: donec surgeret pedes quadrigarum illius? **29** Una sapientior Debora, surgeret mater in Israel. **8** Nova bella ceteris uxoribus eius, haec socri verba respondit: elegit Dominus, et portas hostium ipse subvertit: **30** Forsitan nunc dividit spolia, et pulcherrima clypeus et hasta si apparuerint in quadraginta feminarum eligitur ei: vestes diversorum colorum millibus Israel. **9** Cor meum diligit principes Israel: Sisarae traduntur in praedam, et supellex varia ad qui propria voluntate obtulitis vos discrimini, benedicte Domino. **10** Qui ascenditis super nitentes asinos, et sedetis in iudicio, et ambulatis in via, loquimini. **11** Ubi collisi sunt currus, et hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur iustitiae Domini et clementia in fortes Israel: tunc descendit populus Domini ad portas, et obtinuit principatum. **12** Surge, surge Debora, surge, surge, et loquere canticum: surge Barac, et apprehende captivos tuos fili Abinoem. **13** Salvatae sunt reliquiae populi, Dominus in fortibus dimicavit. **14** Ex Ephraim delevit eos in Amalec, et post eum ex Beniamin in populos tuos o Amalec: de Machir principes descenderunt, et de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum. **15** Duces Issachar fuere cum Debora, et Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in praeceps ac barathrum se discrimini dedit: diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio. **16** Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio. **17** Galaad trans Iordanem quiescebat, et Dan vacabat navibus: Aser habitabat in littore maris, et in portubus morabatur. **18** Zabulon vero et Nephthali obtulerunt animas suas morti in regione Merome. **19** Venerunt reges et pugnaverunt, pugnaverunt reges Chanaan in Thanach iuxta aquas Mageddo, et tamen nihil tulere praedantes. **20** De caelo dimicatum est contra eos: stellae manentes in ordine et cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt. **21** Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Cison: conculca anima mea robustos. **22** Ungulae equorum ceciderunt, fugientibus impetu, et per praeceps ruentibus fortissimis hostium. **23** Maledicte terrae Meroz, dixit Angelus Domini: maledicte habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortissimorum eius. **24** Benedicta inter mulieres Iahel uxor Haber Cinaei, et benedicatur in tabernaculo suo. **25** Aquam petenti lac dedit, et in phiala principum obtulit

6 Fecerunt autem filii Israel malum in conspectu Domini: qui tradidit illos in manu Madian septem annis, **2** et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antra et speluncas in montibus, et munitissima ad repugnandum loca. **3** Cumque sevisset Israel, ascendebat Madian et Amalec, ceterique Orientalium nationum: **4** et apud eos figentes tentoria, sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum Gazae: nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israel, non oves, non boves, non asinos. **5** Ipsi enim et universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis, et instar locustarum universa complebant, innumera multitudo hominum, et camelorum, quidquid tetigerant devastantes. **6** Humiliatusque est Israel valde in conspectu Madian. **7** Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas. **8** Qui misit ad eos virum prophetam, et locutus est: Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego vos feci concendere de Aegypto, et eduxi vos de domo servitutis, **9** et liberavi de manu Aegyptiorum, et omnium inimicorum, qui affligebant vos: eiecique eos ad introitum vestrum, et tradidi vobis Terram eorum. **10** Et dixi: Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis. Et noluitis audire vocem meam. **11** Venit autem Angelus Domini, et sedet sub queru, quae erat in Ephra, et pertinebat ad Ios patrem familie Ezri. Cumque Gedeon filius eius excuteret atque purgaret frumenta in torculari, ut fugeret Madian, **12** apparuit ei Angelus Domini, et ait: Dominus tecum virorum fortissime. **13** Dixitque ei Gedeon: Obsecro mi Domine, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos haec omnia? ubi sunt mirabilia eius, quae narraverunt patres nostri,

atque dixerunt: De Aegypto eduxit nos Dominus? estis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adversarius Nunc autem dereliquit nos Dominus et tradidit in est eius, moriatur antequam lux crastina veniat: manus Madian. **14** Respexitque ad eum Dominus, si Deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram et ait: Vade in hac fortitudine tua, et liberabis eius. **32** Ex illo die vocatus est Gedeon, Ierobaal, Israel de manu Madian: scito quod miserim te. **15** eo quod dixisset Ios: Ulciscatur se de eo Baal, Qui respondens ait: Obsecro, mi Domine, in quo qui suffodit aram eius. **33** Igitur omnis Madian, liberabo Israel? ecce familia mea infima est in et Amalec, et Orientales populi congregati sunt Manasse, et ego minimus in domo patris mei. **16** simul. et transeuntes Iordanem, castrametati sunt Dixitque ei Dominus: Ego ero tecum: et percuties in valle Iezrael. **34** Spiritus autem Domini induit Madian quasi unum virum. **17** Et ille, Si inveni, Gedeon, qui clangens buccina convocavit domum inquit, gratiam coram te, da mihi signum quod tu Abiezer, ut sequeretur se. **35** Misitque nuncios in sis qui loquaris ad me. **18** Nec recedas hinc, donec universum Manassen, qui et ipse secutus est eum: revertar ad te, portans sacrificium, et offerens tibi. et alios nuncios in Aser et Zabulon et Nephthali, qui Qui respondit: Ego praestolabor adventum tuum. occurrerunt ei. **36** Dixitque Gedeon ad Dominum: Si **19** Ingressus est itaque Gedeon, et coxit hoedum, salvum facis per manum meam Israel, sicut locutus et de farinae modio azymos panes: carnesque es, **37** ponam hoc vellus lanae in area: si ros in ponens in canistro, et ius carnium mittens in ollam, solo vellere fuerit, et in omni terra siccitas, sciam tulit omnia sub queru, et obtulit ei. **20** Cui dixit quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis Angelus Domini: Tolle carnes et azymos panes, et Israel. **38** Factumque est ita. Et de nocte consurgens pone supra petram illam, et ius desuper funde. espresso vellere, concham rore implevit. **39** Dixitque Cumque fecisset ita, **21** extendit Angelus Domini rursus ad Dominum: Ne irascatur furor tuus contra summitatem virgae, quam tenebat in manu, et me si adhuc semel tentavero, signum quaerens in tetigit carnes et panes azymos: ascenditque ignis vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, et omnis de petra, et carnes, azymosque panes consumpsit: terra rore madens. **40** Fecitque Dominus nocte illa Angelus autem Domini evanuit ex oculis eius. **22** ut postulaverat: et fuit siccitas in solo vellere, et ros Vidensque Gedeon quod esset Angelus Domini, ait: in omni terra.

Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Domini facie ad faciem. **23** Dixitque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas, non morieris. **24** Aedificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud, Domini pax, usque in praesentem diem. Cumque adhuc esset in Ephra, quae est familiae Ezri, **25** nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum patris tui, et alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal, quae est patris tui: et nemus, quod circa aram est, succide: **26** et aedificabis altare Domino Deo tuo in summitate petrae huius, super quam ante sacrificium posuisti: tollesque taurum secundum, et offeres holocaustum super struem lignorum, quae de nemore succideris. **27** Assumptis ergo Gedeon decem viris de servis suis, fecit sicut praeceperat ei Dominus. Timens autem dominum patris sui, et homines illius civitatis, per diem noluit id facere, sed omnia nocte complevit. **28** Cumque surrexisissent viri oppidi eius mane, viderunt destructam aram Baal, lucumque succisum, et taurum alterum impositum super altare, quod tunc aedificatum erat. **29** Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Ios fecit haec omnia. **30** Et dixerunt ad Ios: Produc filium tuum huc, ut moriatur: quia destruxit aram Baal, et succidit nemus. **31** Quibus ille respondit: Numquid ultores

7 Igitur Ierobaal qui et Gedeon, de nocte consurgens, et omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad. erant autem castra Madian in valle ad Septentrionalem plagam collis excelsi. **2** Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus eius: ne glorietur contra me Israel, et dicat: Meis viribus liberatus sum. **3** Loquere ad populum, et cunctis audientibus praedica: Qui formidolosus et timidus est, revertatur. Recesseruntque de monte Galaad, et reversi sunt. Ex populo viginti duo millia virorum, et tantum decem millia remanserunt. **4** Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est, duc eos ad aquas, et ibi probabo illos: et de quo dixerim tibi ut tecum vadat, ipse perga: quem ire prohibuero, revertatur. **5** Cumque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum: qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt. **6** Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proiiciente, lambuerunt aquas, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat. **7** Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, et tradam in manu tua Madian: omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum. **8**

Sumptis itaque pro numero cibariis et tubis, Manasse persequebantur Madian. **24** Misitque omnem reliquam multitudinem abire praecepit Gedeon nuncios in omnem montem Ephraim, ad tabernacula sua: et ipse cum trecentis viris se dicens: Descendite in occursum Madian, et occupate certaminis dedit. Castra autem Madian erant subter aquas usque Bethbera atque Iordanem. Clamavitque in valle. **9** Eadem nocte dixit Dominus ad eum: omnis Ephraim, et praeoccupavit aquas atque Surge, et descende in castra: quia tradidi eos in Iordanem usque Bethbera. **25** Apprehensosque duos manu tua. **10** sin autem solus ire formidas, descendat viros Madian, Oreb, et Zeb, interfecit Oreb in Petra tecum Phara puer tuus. **11** Et cum audieris quid Oreb, Zeb vero in Torculari Zeb. Et persecuti sunt loquantur, tunc confortabunt manus tuae, et Madian, capita Oreb et Zeb portantes ad Gedeon securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse et Phara puer eius in partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliae. **12** Madian autem et Amalec, et omnes Orientales populi fusi iacebant in valle, ut locustarum multitudine: camelii quoque innumerabiles erant, sicut arena quae iacet in littore maris. **13** Cumque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo: et in hunc modum referebat quod viderat: Vidi somnum, et videbatur mihi quasi subcinericus panis ex hordeo volvi, et in castra Madian descendere: cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, et terrae funditus coaequavit. **14** Respondit is, cui loquebatur: Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filii Ioas viri Israelitae: tradidit enim Dominus in manus eius Madian, et omnia castra eius. **15** Cumque audisset Gedeon somnum, et interpretationem eius, adoravit: et reversus est ad castra Israel, et ait: Surgite, tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian. **16** Divisitque trecentos viros in tres partes, et dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum. **17** Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc facite: ingrediar partem castrorum, et quod fecero sectamini. **18** Quando personuerit tuba in manu mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite, et conclamate, Domino et Gedeoni. **19** Ingressusque est Gedeon, et trecenti viri qui erant cum eo in partem castrorum, incipientibus vigiliis noctis mediae, et custodibus suscitatis, cooperunt buccinis clangere, et complodere inter se lagenas. **20** Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis, et hydrias confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampades, et dextris sonantes tubas, clamaveruntque: Gladius Domini et Gedeonis: **21** stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra turbata sunt, et vociferantes, ululantibus fugerunt: **22** et nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. Immisitque Dominus gladium omnibus castris, et mutua se caede truncabant, **23** fugientes usque ad Bethseca, et crepidinem Abelmehula in Tabbath. Conclamantes autem viri Israel de Nephthali, et Aser, et omni

8 Dixeruntque ad eum viri Ephraim: Quid est hoc quod facere voluisti, ut nos non vocares, cum ad pugnam pergeres contra Madian? iurgantes fortiter, et prope vim inferentes. **2** Quibus ille respondit: Quod enim tale facere potui, quale vos fecistis? nonne melior est racemus Ephraim, vindemias Abiezer? **3** In manus vestras Dominus tradidit principes Madian, Oreb, et Zeb: quid tale facere potui, quale vos fecistis? Quod cum locutus esset, requievit spiritus eorum, quo tumebant contra eum. **4** Cumque venisset Gedeon ad Iordanem, transivit eum cum trecentis viris, qui secum erant: et praeterea, fugientes persequi non poterant. **5** Dixitque ad viros Socothe: Date, obsecro, panes populo, qui mecum est, quia valde defecerunt: ut possimus persequi Zebee, et Salmana reges Madian. **6** Responderunt principes Socothe: Forsitan palmae manuum Zebee et Salmana in manu tua sunt, et idcirco postulas ut demus exercitu tuo panes. **7** Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit Dominus Zebee et Salmana in manus meas, conteram carnes vestras cum spinis, tribulisque deserti. **8** Et inde descendens, venit in Phanuel: locutusque est ad viros loci illius similia. Cui et illi responderunt, sicut responderant viri Socothe. **9** Dixit itaque et eis: Cum reversus fuero vitor in pace, destruam turrim hanc. **10** Zebee autem et Salmana requiescebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim millia viri remanserant ex omnibus turmis Orientalium populorum, caesis centum viginti millibus bellatorum edacentium gladium. **11** Ascendensque Gedeon per viam eorum, qui in tabernaculis morabantur, ad Orientalem partem Nobe, et Iegbaa, percussit castra hostium, qui securi erant, et nihil adversi suspicabantur. **12** Fugeruntque Zebee et Salmana, quos persequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum. **13** Revertensque de bello ante solis ortum, **14** apprehendit puerum de viris Socothe: interrogavitque eum nomina principum et seniorum Socothe, et descripsit septuaginta septem viros. **15** Venitque ad Socothe, et dixit eis: En Zebee, et

Salmana super quibus exprobrasti mihi, dicentes: fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon Forsitan manus Zebee et Salmania in manibus iuxta omnia bona, quae fecerat Israeli.

tuis sunt, et idcirco postulas ut demus viris qui lassi sunt, et defecerunt panes. **16** Tulit ergo seniores civitatis et spinas deserti ac tribulos, et contrivit cum eis, atque comminuit viros Soccoth. **17** Turrim quoque Phanuel subvertit, occisis habitatoribus civitatis. **18** Dixitque ad Zebee et Salmania: Quales fuerunt viri, quos occidistis in Thabor? Qui responderunt: Similes tui, et unus ex eis quasi filius regis. **19** Quibus ille respondit: Fratres mei fuerunt, filii matris meae. vivit Dominus, quia si servassetis eos, non vos occiderem. **20** Dixitque Iether primogenito suo: Surge, et interface eos. Qui non eduxit gladium: timebat enim, quia adhuc puer erat. **21** Dixeruntque Zebee et Salmania: Tu surge, et irru in nos: quia iuxta aetatem robur est hominis. Surrexit Gedeon, et interfecit Zebee et Salmania: et tulit ornamenta ac bullas, quibus colla regalium camelorum decorari solent. **22** Dixeruntque omnes viri Israel ad Gedeon: Dominare nostri tu, et filius tuus, et filius filii tui: quia liberasti nos de manu Madian. **23** Quibus ille ait: Non dominabor vestri, nec dominabitur in vos filius meus, sed dominabitur vobis Dominus. **24** Dixitque ad eos: Unam petitionem postulo a vobis: Date mihi inaures ex praeda vestra. Inaures enim aureas Ismaelitae habere consueverant. **25** Qui responderunt: Libentissime dabimus. Expandentesque super terram pallium, proicerunt in eo inaures de praeda: **26** et fuit pondus postularum inaurium, mille septingenti auri sicli, absque ornamentis, et monilibus, et veste purpurea, quibus reges Madian uti soliti erant, et praeter torques aureas camelorum. **27** Fecitque ex eo Gedeon Ephod, et posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatusque est omnis Israel in eo, et factum est Gedeoni et omni domui eius in ruinam. **28** Humiliatus est autem Madian coram filiis Israel, nec potuerunt ultra cervices elevare: sed quievit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon praeftuit. **29** Abiit itaque Ierobaal filius Ioas, et habitavit in domo sua: **30** habuitque septuaginta filios, qui egressi sunt de femore eius: eo quod plures haberet uxores. **31** Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech. **32** Mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona, et sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri. **33** Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filii Israel, et fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal foedus, ut esset eis in deum: **34** nec recordati sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum: **35** nec

9 Abiit autem Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris sua, et locutus est ad eos, et ad omnem cognitionem domus patris matris sua, dicens: **2** Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est melius, ut dominantur vestri septuaginta viri omnes filii Ierobaal, an ut dominantur unus vir? simulque considerate quod os vestrum, et caro vestra sum. **3** Locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, et inclinaverunt cor eorum post Abimelech, dicentes: Frater noster est. **4** Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberit. Qui conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos, secutique sunt eum. **5** Et venit in domum patris sui in Ephra, et occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros, super lapidem unum: remansitque Ioatham filius Ierobaal minimus, et absconditus est. **6** Congregati sunt autem omnes viri Sichem, et universae familiae urbis Mello: abieruntque et constituerunt regem Abimelech iuxta querum, quae stabat in Sichem. **7** Quod cum nunciatum esset Ioatham, ivit, et stetit in vertice montis Garizim: elevataque voce, clamavit, et dixit: Audite me viri Sichem, ita ut audiat vos Deus. **8** Ierunt ligna, ut ungerent super se regem: dixeruntque olivae: Impera nobis. **9** Quae respondit: Numquid possum deserere pinguedinem meam, qua et dii utuntur, et homines, et venire ut inter ligna promovear? **10** Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, et super nos regnum accipe. **11** Quae respondit eis: Numquid possum deserere dulcedinem meam, fructusque suavissimos, et ire ut inter cetera ligna promovear? **12** Locutaque sunt ligna ad vitem: Veni, et impera nobis. **13** Quae respondit eis: Numquid possum deserere vinum meum, quod laetificat Deum et homines, et inter ligna cetera promoveri? **14** Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, et impera super nos. **15** Quae respondit eis: Si vere me regem vobis constitutis, venite, et sub umbra mea requiescite. si autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, et devoret cedros Libani. **16** Nunc igitur, si recte, et absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, et bene egistis cum Ierobaal, et cum domo eius, et reddidistis vicem beneficiis eius, qui pugnavit pro vobis, **17** et animam suam dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian, **18** qui nunc surrexitis contra domum patris mei, et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem, et constituistis regem Abimelech filium ancillae eius super habitatores Sichem, eo quod frater vester sit:

19 si ergo recte, et absque vitio egistis cum Ierobaal, loquebaris? Quis est Abimelech ut serviamus ei? et domo eius, hodie laetemini in Abimelech, et ille Nonne hic populus est, quem despiciebas? Egedre, laetetur in vobis. **20** Sin autem perverse: egrediatur et pugna contra eum. **39** Abiit ergo Gaal, spectante ignis ex eo, et consumat habitatores Sichem, et Sichimorum populo, et pugnavit contra Abimelech, oppidum Mello: egrediaturque ignis de viris Sichem, **40** qui persecutus est eum fugientem, et in urbem et de oppido Mello, et devoret Abimelech. **21** Quae compulit: cecideruntque ex parte eius plurimi, cum dixisset, fugit, et abiit in Bera: habitavitque ibi usque ad portam civitatis: **41** et Abimelech sedit ob metum Abimelech fratris sui. **22** Regnavit itaque in Ruma: Zebul autem, Gaal, et socios eius expulit Abimelech super Israel tribus annis. **23** Misitque de urbe, nec in ea passus est commorari. **42** Dominus spiritum pessimum inter Abimelech et Sequenti ergo die egressus est populus in campum. habitatores Sichem: qui coeperunt eum detestari, Quod cum nunciatum esset Abimelech, **43** tulit **24** et scelus interfectionis septuaginta filiorum exercitum suum, et divisit in tres turmas, tendens Ierobaal, et effusionem sanguinis eorum conferre in insidias in agris. Vidensque quod egredetur Abimelech fratrem suum, et in ceteros Sichimorum populus de civitate, surrexit, et irruit in eos **44** cum principes, qui eum adiuverant. **25** Posueruntque cuneo suo, oppugnans, et obsidens civitatem: duae insidias adversus eum in summitate montium: et autem turmae palantes per campum adversarios dum illius praestolabantur adventum, exercebant persecubantur. **45** Porro Abimelech omni die latrocinia, agentes praedas de praetereuntibus. illo oppugnabat urbem: quam cepit, interfectis nunciatumque est Abimelech. **26** Venit autem habitatoribus eius, ipsaque destructa, ita ut sal in ea Gaal filius Obed cum fratribus suis, et transivit in dispergeret. **46** Quod cum audissent qui habitabant Sichimam. Ad cuius adventum erecti habitatores in turre Sichimorum, ingressi sunt fanum dei sui Sichem, **27** egressi sunt in agros, vastantes vineas, Berith, ubi foedus cum eo pepigerant, et ex eo uvasque calcantes: et factis cantantium choris, locus nomen acceperat, qui erat munitus valde. **47** ingressi sunt fanum dei sui, et inter epulas et pocula Abimelech quoque audiens viros turris Sichimorum maledicebant Abimelech, **28** clamante Gaal filio pariter congregatos, **48** ascendit in montem Selmon Obed: Quis est Abimelech, et quae est Sichem, ut cum omni populo suo: et arrepta securi, praecedit serviamus ei? numquid non est filius Ierobaal, et arboris ramum, impositumque ferens humero, dixit constituit principem Zebul servum suum super ad socios: Quod me videtis facere, cito facite. **49** viros Emor patris Sichem? Cur ergo serviemus ei? Igitur certatim ramos de arboribus praecedentes, **29** utinam daret aliquis populum istum sub manu sequebantur ducem. Qui circumdantes praesidium, mea, ut auferrem de medio Abimelech. Dictumque succenderunt: atque ita factum est, ut fumo et est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem, igne mille homines necarentur, viri pariter et et veni. **30** Zebul enim princeps civitatis auditis mulieres, habitatorum turris Sichem. **50** Abimelech sermonibus Gaal filii Obed, iratus est valde, **31** et autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes, misit clam ad Abimelech nuncios, dicens: Ecce, quod circumdans obsidebat exercitu. **51** Erat Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus autem turris excelsa in media civitate, ad quam suis, et oppugnat adversum te civitatem. **32** Surge confugerant simul viri ac mulieres, et omnes itaque nocte cum populo, qui tecum est, et latita principes civitatis, clausa firmissime ianua, et in agro: **33** et primo mane oriente sole, irruerunt super turris tectum stantes per propugnacula. **52** super civitatem, illo autem egrediente adversum te Accedensque Abimelech iuxta turrim, pugnabat cum populo suo, fac ei quod potueris. **34** Surrexit fortiter: et appropinquans ostio, ignem supponere itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte, nitebatur: **53** et ecce una mulier fragmen molae et tetendit insidias iuxta Sichimam in quattuor desuper iaciens, illisit capiti Abimelech, et confregit locis. **35** Egressusque est Gaal filius Obed, et stetit in cerebrum eius. **54** Qui vocavit cito armigerum suum, introiit portae civitatis. Surrexit autem Abimelech, et ait ad eum: Evagina gladium tuum, et percute et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco. **36** me: ne forte dicatur quod a femina interfectus Cumque vidisset populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce sim. Qui iussa perficiens, interfecit eum. **55** Illoque de montibus multitudine descendit. Cui ille respondit: mortuo, omnes qui cum eo erant de Israel, reversi Umbras montium vides quasi capita hominum, sunt in sedes suas: **56** et reddidit Deus malum, quod et hoc errore deciperis. **37** Rursumque Gaal ait: fecerat Abimelech contra patrem suum, interfectis Ecce populus de umbilico terrae descendit, et unus septuaginta fratribus suis. **57** Sichimitis quoque cuneus venit per viam quae respicit quercum. quod operati erant, retributum est, et venit super **38** Cui dixit Zebul: Ubi est nunc os tuum, quo eos maledictio loatham filii Ierobaal.

10 Post Abimelech surrexit dux in Israel Thola habitavit in Terra Tob: congregatique sunt ad eum filius Phua patrui Abimelech, vir de Issachar, viri inopes, et latrocinantes, et quasi principem qui habitavit in Samir montis Ephraim: **2** et iudicavit sequebantur. **4** In illis diebus pugnabant filii Israelem viginti et tribus annis, mortuusque est, ac Ammon contra Israel. **5** Quibus acriter instantibus sepultus in Samir. **3** Huic successit Iair Galaadites, perrexerunt maiores natu de Galaad, ut tollerent in qui iudicavit Israel per viginti et duos annos, **4** auxilium sui lephte de Terra Tob: **6** dixeruntque ad habens triginta filios sedentes super triginta pullos eum: Veni et esto princeps noster, et pugna contra asinarum, et principes triginta civitatum, quae filios Ammon. **7** Quibus ille respondit: Nonne vos ex nomine eius sunt appellatae Avoth Iair, id est, estis, qui odistis me, et eiecastis de domo patris oppida Iair, usque in praesentem diem in Terra mei, et nunc venistis ad me necessitate compulsi? Galaad. **5** Mortuusque est Iair; ac sepultus in loco, **8** Dixeruntque principes Galaad ad Iephate: Ob hanc cui est vocabulum Camon. **6** Filii autem Israel igitur causam nunc ad te venimus, ut proficiscaris peccatis veteribus iungentes nova, fecerunt malum nobiscum, et pugnes contra filios Ammon, sisque in conspectu Domini, et servierunt idolis, Baalim dux omnium qui habitant in Galaad. **9** lephte et Astaroth, et dis Syiae ac Sidonis et Moab et quoque dixit eis: Si vere venistis ad me, ut pugnem filiorum Ammon et Philisthiim: dimiseruntque pro vobis contra filios Ammon, tradideritque eos Dominum, et non coluerunt eum. **7** Contra quos Dominus in manus meas, ego ero vester princeps? Dominus iratus, tradidit eos in manus Philisthiim et **10** Qui responderunt ei: Dominus, qui haec audit, filiorum Ammon. **8** Afflictique sunt, et vehementer ipse mediator ac testis est quod nostra promissa oppressi per annos decem et octo, omnes qui faciemus. **11** Abiit itaque Iephate cum principibus habitabant trans Iordanem in Terra Amorrhæi, Galaad, fecitque eum omnis populus principem sui. quae est in Galaad: **9** in tantum, ut filii Ammon, Locutusque est Iephate omnes sermones suos coram Iordanem transmissio, vastarent Iudam et Benjamin Domino in Maspera. **12** Et misit nuncios ad regem et Ephraim: afflictusque est Israel nimis. **10** Et filiorum Ammon, qui ex persona sua dicenter: clamantes ad Dominum, dixerunt: Peccavimus tibi, Quid mihi et tibi est, quia venisti contra me, ut quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, et vastares terram meam? **13** Quibus ille respondit: servivimus Baalim. **11** Quibus locutus est Dominus: Quia tulit Israel terram meam, quando ascendit Numquid non Aegyptii et Amorrhæi, filiique de Aegypto a finibus Arnon usque Ieboc atque Ammon et Philisthiim, **12** Sidonii quoque et Amalec Iordanem: nunc ergo cum pace redde mihi eam, et Chanaan oppresserunt vos, et clamastis ad me, et **14** Per quos rursum mandavit Iephate, et imperavit erui vos de manu eorum? **13** Et tamen reliquistis eis ut dicenter regi Ammon: **15** Haec dicit Iephate: me, et coluistis deos alienos: idcirco non addam Non tulit Israel Terram Moab, nec Terram filiorum ut ultra vos liberem: **14** ite, et invocate deos quos Ammon: **16** sed quando de Aegypto consenderunt, elegistis: ipsi vos liberent in tempore angustiae. **15** ambulavit per solitudinem usque ad Mare rubrum, Dixeruntque filii Israel ad Dominum: Peccavimus, et venit in Cades. **17** Misitque nuncios ad regem redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc Edom, dicens: Dimitte me ut transeam per terram libera nos. **16** Quae dicentes, omnia de finibus suis tuam. Qui noluit acquiescere precibus eius. Misit alienorum deorum idola proiecerunt, et servierunt quoque ad regem Moab, qui et ipse transitum Domino Deo: qui doluit super miseriis eorum. **17** præbere contempsit. Mansit itaque in Cades, **18** et Itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere circuivit ex latere Terram Edom, et Terram Moab: tentoria: contra quos congregati filii Israel, in venitque contra Orientalem plagam Terræ Moab, Maspera castrametati sunt. **18** Dixeruntque principes et castrametatus est trans Arnon: nec voluit intrare Galaad singuli ad proximos suos: Qui primus ex terminos Moab: Arnon quippe confinium est Terræ nobis contra filios Ammon coeperit dimicare, erit Moab. **19** Misit itaque Israel nuncios ad Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon, et dixerunt ei: Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium. **20** Qui et ipse Israel verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos: sed infinita multitudine congregata egressus est contra eum in Iasa, et fortiter resistebat. **21** Tradiditque eum Dominus in manus Israel cum omni exercitu suo, qui percussit eum, et possedit omnem Terram Amorrhæi habitatoris regionis

11 Fuit itaque illo in tempore Iephate Galaadites vir fortissimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus est de Galaad. **2** Habuit autem Galaad uxorem, de qua suscepit filios: qui postquam creverant, eiecerunt Iephate, dicentes: Heres in domo patris nostri esse non poteris, quia de altera matre natus es. **3** Quos ille fugiens atque devitans,

illius, **22** et universos fines eius de Arnon usque Iaboc, et de solitudine usque ad Iordanem. **23** Dominus ergo Deus Israel subvertit Amorrhæum, Iephœ: Quare vadens ad pugnam contra filios pugnante contra illum populo suo Israel, et tu Ammon, vocare nos noluisti, ut pergeremus tecum? nunc vis possidere terram eius? **24** Nonne ea quae nō possidet Chamos Deus tuus, tibi iure debentur? respondit: Disceptatio erat mihi et populo meo Quae autem Dominus Deus noster vitor obtinuit, in contra filios Ammon vehemens: vocavique vos, ut nostram cedent possessionem: **25** nisi forte melior praebaretis mihi auxilium, et facere noluistis. **3** es Balac filio Sephor rege Moab: aut docere potes, Quod cernens posui animam meam in manibus meis, quod iurgatus sit contra Israel, et pugnauerit contra transivique ad filios Ammon, et tradidit eos Dominus eum, **26** quando habitavit in Hesebon, et viculis eius, in manus meas. Quid commerui, ut adversum me et in Aroer, et villis illius, vel in cunctis civitatibus consurgatis in praelium? **4** Vocatis itaque ad se iuxta Iordanem, per trecentos annos. Quare tanto cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim: tempore nihil super hac repetitione tentasti? **27** percusseruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me male Fugitivus est Galaad de Ephraim, et habitat in medio agis, indicens mihi bella non iusta. Iudicet Dominus Ephraim et Manasse. **5** Occupaveruntque Galaaditae arbiter huius diei inter Israel, et inter filios Ammon. vada Iordanis, per quae Ephraim reversurus erat. **28** Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Iephœ, quae per nuncios mandaverat. **29** Factus est ergo super Iephœ Spiritus Domini, et circuiens transiens ad filios Ammon, **30** votum vovit Domino, Dic ergo Scibboleth, quod interpretatur Spica. dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas, Qui respondebat, Sibboleth: eadem littera spicam **31** quicumque primus fuerit egressus de foribus exprimere non valens. Statimque apprehensum domus meae, mihi occurrit revertenti cum iugulabant in ipso Iordanis transitu. Et ceciderunt pace a filiis Ammon, eum holocaustum offeram in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia. Domino. **32** Transivitque Iephœ ad filios Ammon, **7** Iudicavit itaque Iephœ Galaadites Israel sex ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in annis: et mortuus est, ac sepultus in civitate sua manus eius. **33** Percussitque ab Aroer usque dum Galaad. **8** Post hunc iudicavit Israel Abesan de venias in Mennith, viginti civitates, et usque ad Bethlehem: **9** qui habuit triginta filios, et totidem Abel, quae est vineis consita, plaga magna nimis. filias, quas emittens foras, maritis dedit, et eiusdem humiliati sunt filii Ammon a filiis Israel. **34** numeri filiis suis accepit uxores, introducens in Revertente autem Iephœ in Maspha domum suam, domum suam. Qui septem annis iudicavit Israel. **10** occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem. **11** Cui choris. non enim habebat alios liberos. **35** Qua successit Ahialon Zabulonites: et iudicavit Israel visa, scidit vestimenta sua, et ait: Heu me filia mea decem annis: **12** mortuusque est, ac sepultus in decepisti me, et ipsa decepta es: aperui enim os Zabulon. **13** Post hunc iudicavit Israel Abdon, meum ad Dominum, et aliud facere non potero. **36** filius Elel Pharathonites: **14** qui habuit quadraginta Cui illa respondit: Pater mi, si aperiueristi os tuum filios, et triginta ex eis nepotes, ascendentibus super ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, septuaginta pullos asinarum, et iudicavit Israel octo concessa tibi ultione atque victoria de hostibus annis: **15** mortuusque est, ac sepultus in Pharathon tuis. **37** Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi praesta terrae Ephraim, in monte Amalec. quod deprecor: Dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes, et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis. **38** Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis, flebat virginitatem suam in montibus. **39** Expletisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, et fecit ei sicut voverat, quae ignorabat virum. Exinde mos increbruit in Israel, et consuetudo servata est: **40** ut post anni circulum convenient in unum filiae Israel, et plangent filiam Iephœ Galaaditae diebus quattuor.

12 Ecce autem in Ephraim orta est seditio. nam transeuntes contra aquilonem, dixerunt ad Iephœ: Quare vadens ad pugnam contra filios pugnante contra illum populo suo Israel, et tu Ammon, vocare nos noluisti, ut pergeremus tecum? nunc vis possidere terram eius? **24** Nonne ea quae nō possidet Chamos Deus tuus, tibi iure debentur? respondit: Disceptatio erat mihi et populo meo Quae autem Dominus Deus noster vitor obtinuit, in contra filios Ammon vehemens: vocavique vos, ut nostram cedent possessionem: **25** nisi forte melior praebaretis mihi auxilium, et facere noluistis. **3** es Balac filio Sephor rege Moab: aut docere potes, Quod cernens posui animam meam in manibus meis, quod iurgatus sit contra Israel, et pugnauerit contra transivique ad filios Ammon, et tradidit eos Dominus eum, **26** quando habitavit in Hesebon, et viculis eius, in manus meas. Quid commerui, ut adversum me et in Aroer, et villis illius, vel in cunctis civitatibus consurgatis in praelium? **4** Vocatis itaque ad se iuxta Iordanem, per trecentos annos. Quare tanto cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim: tempore nihil super hac repetitione tentasti? **27** percusseruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me male Fugitivus est Galaad de Ephraim, et habitat in medio agis, indicens mihi bella non iusta. Iudicet Dominus Ephraim et Manasse. **5** Occupaveruntque Galaaditae arbiter huius diei inter Israel, et inter filios Ammon. vada Iordanis, per quae Ephraim reversurus erat. **28** Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Iephœ, quae per nuncios mandaverat. **29** Factus est ergo super Iephœ Spiritus Domini, et circuiens transiens ad filios Ammon, **30** votum vovit Domino, Dic ergo Scibboleth, quod interpretatur Spica. dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas, Qui respondebat, Sibboleth: eadem littera spicam **31** quicumque primus fuerit egressus de foribus exprimere non valens. Statimque apprehensum domus meae, mihi occurrit revertenti cum iugulabant in ipso Iordanis transitu. Et ceciderunt pace a filiis Ammon, eum holocaustum offeram in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia. Domino. **32** Transivitque Iephœ ad filios Ammon, **7** Iudicavit itaque Iephœ Galaadites Israel sex ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in annis: et mortuus est, ac sepultus in civitate sua manus eius. **33** Percussitque ab Aroer usque dum Galaad. **8** Post hunc iudicavit Israel Abesan de venias in Mennith, viginti civitates, et usque ad Bethlehem: **9** qui habuit triginta filios, et totidem Abel, quae est vineis consita, plaga magna nimis. filias, quas emittens foras, maritis dedit, et eiusdem humiliati sunt filii Ammon a filiis Israel. **34** numeri filiis suis accepit uxores, introducens in Revertente autem Iephœ in Maspha domum suam, domum suam. Qui septem annis iudicavit Israel. **10** occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem. **11** Cui choris. non enim habebat alios liberos. **35** Qua successit Ahialon Zabulonites: et iudicavit Israel visa, scidit vestimenta sua, et ait: Heu me filia mea decem annis: **12** mortuusque est, ac sepultus in decepisti me, et ipsa decepta es: aperui enim os Zabulon. **13** Post hunc iudicavit Israel Abdon, meum ad Dominum, et aliud facere non potero. **36** filius Elel Pharathonites: **14** qui habuit quadraginta Cui illa respondit: Pater mi, si aperiueristi os tuum filios, et triginta ex eis nepotes, ascendentibus super ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, septuaginta pullos asinarum, et iudicavit Israel octo concessa tibi ultione atque victoria de hostibus annis: **15** mortuusque est, ac sepultus in Pharathon tuis. **37** Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi praesta terrae Ephraim, in monte Amalec.

13 Rursumque filii Israel ficerunt malum in conspectu Domini: qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis. **2** Erat autem quidam vir de Saraa, et de stirpe Dan, nomine Manue, habens uxorem sterilem. **3** Cui apparuit Angelus Domini, et dixit ad eam: Sterilis es et absque liberis: sed concipies et paries filium: **4** Cave ergo ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quidquam comedas: **5** quia paries filium, cuius non tanget caput novacula: erit enim nazaraeus Dei ab

infantia sua, et ex matris utero, et ipse incipiet liberare Israel de manu Philistinorum. **6** Quae cum venisset ad maritum suum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cum interrogasse, quis esset, et unde venisset, et quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere: **7** sed hoc respondit: Ecce concipies et paries filium: cave ne vinum bibas, nec siceram, et ne aliquo vescaris immundo: erit enim puer nazaraeus Dei ab infantia sua, et ex utero matris suae usque ad diem mortis suae. **8** Oravit itaque Manue Dominum, et ait: Obsecro Domine, ut vir Dei, quem misisti, veniat iterum, et doceat nos quid debeamus facere de puer, qui nasciturus est. **9** Exaudivitque Dominus deprecantem Manue, et apparuit rursum Angelus Dei uxori eius sedenti in agro. Manue autem maritus eius non erat cum ea. Quae cum vidisset Angelum, **10** festinavit, et cucurrit ad virum suum: nunciavitque ei, dicens: Ecce apparuit mihi vir, quem ante videram. **11** Qui surrexit, et secutus est uxorem suam: veniensque ad virum, dixit ei: Tu es qui locutus es mulieri? Et ille respondit: Ego sum. **12** Cui Manue: Quando, inquit, sermo tuus fuerit expletus, quid vis ut faciat puer? aut a quo se observare debet? **13** Dixitque Angelus Domini ad Manue: Ab omnibus, quae locutus sum uxori tuae, abstineat se: **14** et quidquid ex vinea nascitur, non comedat: vinum et siceram non bibat, nullo vescatur immundo: et quod ei praecepi, impleat atque custodiat. **15** Dixitque Manue ad Angelum Domini: Obsecro te ut acquiescas precibus meis, et faciamus tibi hoedum de capris. **16** Cui respondit Angelus: Si me cogis, non comedam panes tuos: si autem vis holocaustum facere, offer illud Domino. Et nesciebat Manue quod Angelus Domini esset. **17** Dixitque ad eum: Quod est tibi nomen, ut, si sermo tuus fuerit expletus, honoremus te? **18** Cui ille respondit: Cur quaeris nomen meum, quod est mirabile? **19** Tulit itaque Manue hoedum de capris, et libamenta, et posuit super petram, offerens Domino, qui facit mirabilia: ipse autem et uxor eius intuebantur. **20** Cumque ascenderet flamma altaris in caelum, Angelus Domini pariter in flamma ascendit. Quod cum vidissent Manue et uxor eius, proni ceciderunt in terram, **21** et ultra eis non apparuit Angelus Domini. Statimque intellexit Manue, Angelum Domini esse, **22** et dixit ad uxorem suam: Morte moriemur, quia vidimus Dominum. **23** Cui respondit mulier: Si Dominus nos vellet occidere, de manibus nostris holocaustum et libamenta non suscepisset, nec ostendisset nobis haec omnia neque ea, quae sunt ventura, dixisset. **24** Peperit itaque filium, et vocavit nomen eius Samson. Crevitque puer, et benedixit ei Dominus. **25** Coepitque Spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa et Esthaol.

14 Descendit ergo Samson in Thamnatha, vidensque ibi mulierem de filiabus Philisthiim, **2** ascendit, et nunciavit patri suo, et matri sua, dicens: Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philistinorum: quam quaeeso ut mihi accipiatis uxorem. **3** Cui dixerunt pater et mater sua: Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum, et in omni populo tuo, quia vis accipere uxorem de Philisthiim, qui incircumcisi sunt? Dixitque Samson ad patrem suum: Hanc mihi accipe: quia placuit oculis meis. **4** Parentes autem eius nesciebant quod res a Domino fieret, et quaereret occasionem contra Philisthiim. eo enim tempore Philisthiim dominabantur Israeli. **5** Descendit itaque Samson cum patre suo et matre in Thamnatha. Cumque venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis saevus, et rugiens, et occurrit ei. **6** Irruit autem Spiritus Domini in Samson, et dilaceravit leonem, quasi hoedum in frustra diserpens, nihil omnino habens in manu: et hoc patri et matri noluit indicare. **7** Descenditque et locutus est mulieri, quae placuerat oculis eius. **8** Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam, declinavit ut videret cadaver leonis, et ecce examen apum in ore leonis erat ac favus mellis. **9** Quem cum sumpsisset in manibus, comedebat in via: veniensque ad patrem suum et matrem, dedit eis partem, qui et ipsi comedenterunt: nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis assumperat. **10** Descendit itaque pater eius ad mulierem, et fecit filio suo Samson convivium. sic enim iuvenes facere consueverant. **11** Cum ergo cives loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta qui essent cum eo. **12** Quibus locutus est Samson: Proponam vobis problema: quod si solveritis mihi intra septem dies convivii, dabo vobis triginta sindones, et totidem tunicas. Qui responderunt ei: Propone problema, ut audiamus. **13** sin autem non potueritis solvere, vos dabitis mihi triginta sindones, et eiusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei: Propone problema, ut audiamus. **14** Dixitque eis: De comedente exivit cibus, et de forti egressa est dulcedo. nec potuerunt per tres dies propositionem solvere. **15** Cumque adesset dies septimus, dixerunt ad uxorem Samson: Blandire viro tuo, et suade ei ut indicet tibi quid significet problema. quod si facere nolueris, incendemus te, et domum patris tui. an idcirco vocastis nos ad nuptias ut spoliaretis? **16** Quae fundebat apud Samson lacrymas, et quaerebatur dicens: Odisti me, et non diligis: idcirco problema, quod proposuisti

filii populi mei, non vis mihi exponere. At ille mihi, sic feci eis. **12** Ligare, inquiunt, te venimus, et respondit: Patri meo et matri nolui dicere; et tibi tradere in manus Philistinorum. Quibus Samson, indicare potero? **17** Septem igitur diebus convivii Iurate, ait, et spondete mihi quod non occidatis flebat ante eum: tandemque die septimo cum me. **13** Dixerunt: Non te occidemus, sed vincum ei esset molesta, exposuit. Quae statim indicavit trademus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus, civibus suis. **18** Et illi dixerunt ei die septimo ante et tulerunt eum de petra Etam. **14** Qui cum venisset solis occubitum: Quid dulcius melle, et quid fortius ad locum Maxillae, et Philisthiim vociferantes leone? Qui ait ad eos: Si non arassetis in vitula occurrisse ei, irruit Spiritus Domini in eum: et mea, non invenissetis propositionem meam. **19** sicut solent ad odorem ignis ligna consumi, ita Irruit itaque in eum Spiritus Domini, descenditque vincula quibus ligatus erat, dissipata sunt et soluta. Ascalonem, et percussit ibi triginta viros. quorum **15** Inventamque maxillam, id est, mandibulam ablatas vestes dedit iis, qui problema solverant. asini, quae iacebat, arripiens, interfecit in ea mille Iratusque nimis ascendit in domum patris sui: **20** viros, **16** et ait: In maxilla asini, in mandibula pulli asinarum delevi eos, et percussi mille viros. **17** Cumque haec verba canens complesset, proiecit mandibulam de manu, et vocavit nomen loci illius Ramathlechi, quod interpretatur elevatio maxillae. **18** Sitiensque valde, clamavit ad Dominum, et ait: Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam: en siti morior, incidamque in manus incircumcisorum. **19** Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini, et egressae sunt ex eo aquae. Quibus haustis, refocillavit spiritum, et vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius, Fons invocantis de maxilla, usque in praesentem diem. **20** Iudicavitque Israel in diebus Philisthiim viginti annis.

15 Post aliquantulum autem temporis, cum dies triticeae messis instantent, venit Samson, invisere volens uxorem suam, et attulit ei hoedum de capris. Cumque cubiculum eius solito vellet intrare, prohibuit eum pater illius, dicens: **2** Putavi quod odisses eam, et ideo tradidi illam amico tuo: sed habet sororem, quae iunior et pulchrior illa est, sit tibi pro ea uxor. **3** Cui Samson respondit: Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthaeos: faciam enim vobis mala. **4** Perrexitque et cepit trecentas vulpes, caudasque earum iunxit ad caudas, et faces ligavit in medio: **5** quas igne succendens, dimisit, ut hoc illucque discurrerent. Quae statim perrexerunt in segetes Philistinorum. Quibus succensis, et comportatae iam fruges, et adhuc stantes in stipula, concrematae sunt, in tantum, ut vineas quoque et oliveta flamma consumeret. **6** Dixeruntque Philisthiim: Quis fecit hanc rem? Quibus dictum est: Samson gener Thamnathaei: quia tulit uxorem eius, et alteri tradidit, haec operatus est. Ascenderuntque Philisthiim: et combusserunt tam mulierem quam patrem eius. **7** Quibus ait Samson: Licet haec feceritis, tamen adhuc ex vobis expetam ultiōnem, et tunc quiescam. **8** Percussitque eos ingenti plaga, ita ut stupentes suram femori imponerent. Et descendens habitavit in spelunca petrae Etam. **9** Igitor ascendentibus Philisthiim in Terram Iuda castrametati sunt in loco, qui postea vocatus est Lechi, id est, maxilla, ubi eorum fusus est exercitus. **10** Dixeruntque ad eos de tribu Iuda: Cur ascendistis adversum nos? Qui responderunt: Ut ligemus Samson, venimus, et reddamus ei quae in nos operatus est. **11** Descenderunt ergo tria millia virorum de Iuda, ad specum silicis Etam, dixeruntque ad Samson: Nescis quod Philisthiim imperent nobis? quare hoc facere voluisti? Quibus ille ait: Sicut fecerunt

meretricem, ingressusque est ad eam. **2** Quod cum audissent Philisthiim, et percrebruisset apud eos, intrasse urbem Samson, circumdederunt eum, positis in porta civitatis custodibus: et ibi tota nocte cum silentio praestolantes, ut facto mane exeuntem occiderent. **3** Dormivit autem Samson usque ad medium noctem: et inde consurgens apprehendit ambas portae fores cum postibus suis, et sera, impositasque humeris suis portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron. **4** Post haec amavit mulierem, quae habitabat in Valle Sorec, et vocabatur Dalila. **5** Veneruntque ad eam principes Philistinorum, atque dixerunt: Decipe eum, et disce ab illo, in quo habeat tantam fortitudinem, et quo modo eum superare valeamus, et vincum affligere. quod si feceris, dabimus tibi singuli mille et centum argenteos. **6** Locuta est ergo Dalila ad Samson: Dic mihi, obsecro, in quo sit tua maxima fortitudo, et quid sit quo ligatus erumpere nequeas? **7** Cui respondit Samson: Si septem serviceis funibus necrum siccis, et adhuc humentibus ligatus fueris, infirmus ero ut ceteri homines. **8** Attuleruntque ad eam satrapae Philistinorum septem funes, ut dixerat: quibus vinxit eam, **9** latentibus apud se

insidiis, et in cubiculo finem rei expectantibus, Tradidit Deus noster adversarium nostrum in manus clamavitque ad eum: Philisthiim super te Samson. nostras, qui delevit terram nostram, et occidit Qui rupit vincula, quo modo si rumpat quis filum plurimos. **25** Laetantesque per convivia, sumptis iam de stupa tortum sputamine, cum odorem ignis epulis, praeceperunt ut vocaretur Samson, et ante accepit: et non est cognitum in quo esset fortitudo eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eius. **10** Dixitque ad eum Dalila: Ecce illusisti mihi, eos, feceruntque eum stare inter duas columnas. **26** et falsum locutus es: saltem nunc indica mihi quo Qui dixit puer regenti gressus suos: Dimitte me, ut ligari debeas. **11** Cui ille respondit: Si ligatus fuero tangam columnas, quibus omnis imminet domus, novis funibus, qui numquam fuerunt in opere, et recliner super eas, et paululum requiescam. **27** infirmus ero, et aliorum hominum similis. **12** Quibus Domus autem erat plena virorum ac mulierum, et rursum Dalila vinxit eum, et clamavit: Philisthiim erant ibi omnes principes Philistinorum, ac de super te Samson, in cubiculo insidiis praeparatis. tecto et solario circiter tria millia utriusque sexus Qui ita rupit vincula quasi fila telarum. **13** Dixitque spectantes ludentem Samson. **28** At ille invocato Dalila rursum ad eum: Usquequo decipis me, et falsum loqueris? ostende quo vinciri debebas. Cui respondit Samson: Si septem crines capitis mei cum licio plexueris, et clavum his circumligatum terrae fixeris, infirmus ero. **14** Quod cum fecisset Dalila, apprehendens ambas columnas, quibus innitebatur dixit ad eum: Philisthiim super te Samson. Qui domus, alteramque earum dextera, et alteram laeva consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus tenens, **30** ait: Moriatur anima mea cum Philisthiim. et licio. **15** Dixitque ad eum Dalila: Quo modo dicis concussisque fortiter columnis, cecidit domus super quod amas me, cum animus tuus non sit tecum? Per omnes principes, et ceteram multitudinem, quae tres vices mentitus es mihi, et noluisti dicere in quo ibi erat: multoque plures interfecit moriens, quam sit maxima fortitudo tua. **16** Cumque molesta esset ante vivus occiderat. **31** Descendentes autem fratres ei, et per multos dies iugiter adhaereret, spatium eius et universa cognatio tulerunt corpus eius, et ad quietem non tribuens, defecit anima eius, et sepelierunt inter Saraa et Esthaol in sepulchro ad mortem usque lassata est. **17** Tunc aperiens patris sui Manue: iudicavitque Israel viginti annis. veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum numquam ascendit super caput meum, quia nazareus, id est, consecratus Deo sum de utero matris meae: si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, et deficiam, eroque sicut ceteri homines. **18** Vidensque illa quod confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philistinorum ac mandavit: Ascende adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt assumpta pecunia, quam promiserant. **19** At illa dormire eum fecit super genua sua, et in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, et rasit septem crines eius, et coepit abigere eum, et a se repellere: statim enim ab eo fortitudo discessit: **20** dixitque: Philisthiim super te Samson. Qui de somno consurgens, dixit in animo suo: Egregiar sicut ante feci, et me excutiam, nesciens quod recessisset ab eo Dominus. **21** Quem cum apprehendissent Philisthiim, statim eruerunt oculos eius, et duxerunt Gazam vinctum catenis, et clausum in carcere molere fecerunt. **22** Iamque capilli eius renasci cooperunt, **23** et principes Philistinorum convenerunt in unum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo, et epularentur, dicentes: Tradidit Deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras. **24** Quod etiam populus videns, laudabat deum suum, eademque dicebat:

17 Fuitque eo tempore vir quidam de monte Ephraim nomine Michas, **2** qui dixit matri sue: Mille et centum argenteos, quos separaveras tibi, et super quibus me audiente iuraveras, ecce ego habeo, et apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus a Domino. **3** Consecravi enim et vovi hoc argentum Domino, ut de manu mea suscipiat filius meus, et faciat sculptile atque conflatile: et nunc trado illud tibi. **4** Reddidit igitur eos matri sue: quae tulit ducentos argenteos, et dedit eos argentario, ut faceret ex eis sculptile atque conflatile, quod fuit in domo Michae. **5** Qui aediculam quoque in ea Deo separavit, et fecit ephod, et theraphim, id est, vestem sacerdotalem, et idola: implevitque unius filiorum suorum manum, et factus est ei sacerdos. **6** In diebus illis non erat rex in Israel, sed unusquisque quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat. **7** Fuit quoque alter adolescens de Bethlehem Iuda, ex cognitione eius: eratque ipse Levites, et habitabat ibi. **8** Egressusque de civitate Bethlehem, peregrinari voluit ubicumque sibi commodum reperisset. Cumque venisset in montem Ephraim, iter faciens, et declinasset parumper in domum Michae, **9** interrogatus est ab eo unde venisset. Qui respondit: Levita sum de Bethlehem

Iuda, et vado ut habitem ubi potuero, et utile mihi ephod, et theraphim, et sculptile, atque conflatile: esse perspexero. **10** Dixitque Michas: Mane apud videte quid vobis placeat. **15** Et cum paululum me, et esto mihi parens ac sacerdos: daboque tibi declinassent, ingressi sunt domum adolescentis per annos singulos decem argenteos, ac vestem Levitae, qui erat in domo Michae: salutaveruntque duplarem, et quae ad victimum sunt necessaria. **11** eum verbis pacificis. **16** Sexcenti autem viri ita ut Acquievit, et mansit apud hominem, fuitque illi erant armati, stabant ante ostium. **17** At illi, qui quasi unus de filiis. **12** implevitque Michas manum ingressi fuerant domum iuvenis, sculptile, et ephod, eius, et habuit puerum sacerdotem apud se, **13** Nunc et theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, scio, dicens, quod benefaciet mihi Deus habenti et sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris Levitici generis sacerdotem.

18 In diebus illis necdum erat rex in Israel, et igitur qui intraverant sculptile, ephod, et idola, tribus Dan quaerebat possessionem sibi, ut atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis? habitaret in ea: usque ad illum enim diem inter ceteras tribus sortem non acceperat. **2** Miserunt ergo filii Dan, stirpis et familiae suaे quinque viros fortissimos de Saraa et Esthaol, ut explorarent terram, et diligenter inspicerent: dixeruntque eis: Ite, et considerate terram. Qui cum pergentes venissent in montem Ephraim, et intrassent domum Michae, requieverunt ibi: **3** et agnoscentes vocem adolescentis Levitae, utentesque illius diversorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adducit? quid hic agis? quam ob causam huc venire voluisti? **4** Qui respondit eis: Haec, et haec praestitit mihi Michas, et me mercede conduxit ut sim ei sacerdos. **5** Rogaverunt autem eum ut consuleret Dominum, ut scire possent an prospero itinere pergerent, et res haberet effectum. **6** Qui respondit eis: Ite in pace: Dominus respicit viam vestram, et iter quo pergitis. **7** Euntes igitur quinque viri venerunt Lais: videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore, iuxta consuetudinem Sidoniorum, securum et quietum, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum, et procul a Sidone atque a cunctis hominibus separatum. **8** Reversi itaque ad fratres suos in Saraa et Esthaol, et quid egissent sciscitantibus responderunt: **9** Surgite, ascendamus ad eos: vidimus enim terram valde opulentam et uberem: nolite negligere, nolite cessare. eamus, et possideamus eam, nullus erit labor. **10** Intrabimus ad securos, in regionem latissimam, tradetque nobis Dominus locum, in quo nullius rei est penuria eorum, quae dignuntur in terra. **11** Profecti igitur sunt de cognatione Dan, id est, de Saraa et Esthaol sexcenti viri accincti armis bellicis, **12** ascendentesque manserunt in Cariathiarim Iudea: qui locus ex eo tempore Castrorum Dan, nomen accepit, et est post tergum Cariathiarim. **13** Inde transierunt in montem Ephraim. Cumque venissent ad domum Michae, **14** dixerunt quinque viri, qui prius missi fuerant ad considerandam Terram Lais, ceteris fratribus suis: Nostis quod in dominibus istis sit

etēphod, et theraphim, et sculptile, atque conflatile: esse perspexero. **10** Dixitque Michas: Mane apud videte quid vobis placeat. **15** Et cum paululum me, et esto mihi parens ac sacerdos: daboque tibi declinassent, ingressi sunt domum adolescentis per annos singulos decem argenteos, ac vestem Levitae, qui erat in domo Michae: salutaveruntque duplarem, et quae ad victimum sunt necessaria. **11** eum verbis pacificis. **16** Sexcenti autem viri ita ut Acquievit, et mansit apud hominem, fuitque illi erant armati, stabant ante ostium. **17** At illi, qui quasi unus de filiis. **12** implevitque Michas manum ingressi fuerant domum iuvenis, sculptile, et ephod, eius, et habuit puerum sacerdotem apud se, **13** Nunc et theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, et sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus. **18** Tulerunt igitur qui intraverant sculptile, ephod, et idola, atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis? **19** Cui responderunt: Tace, et pone digitum super os tuum: venique nobiscum, ut habeamus te patrem, ac sacerdotem. Quid tibi melius est, ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una tribu et familia in Israel? **20** Quod cum audisset, acquievit sermonibus eorum, et tulit ephod, et idola, ac sculptile, et profectus est cum eis. **21** Qui cum pergerent, et ante se ire fecissent parvulos ac iumenta, et omne quod erat pretiosum, **22** et iam a domo Michae essent procul, viri qui habitabant in aedibus Michae conclamantes secuti sunt, **23** et post tergum clamare cooperunt. Qui cum respxissent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas? **24** Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, et sacerdotem, et omnia quae habeo, et dicitis: Quid tibi est? **25** Dixeruntque ei filii Dan: Cave ne ultra loquaris ad nos, et veniant ad te viri animo concitati, et ipse cum omni domo tua pereas. **26** Et sic coepit itinere perrexerunt. Vident autem Michas, quod fortiores se essent, reversus est in domum suam. **27** Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem, et quae supra diximus: veneruntque in Lais ad populum quiescentem atque securum, et percusserunt eos in ore gladii: urbemque incendio tradiderunt, **28** nullo penitus ferente praesidium, eo quod procul habitarent a Sidone, et cum nullo hominum haberent quidquam societatis ac negotii. Erat autem civitas sita in regione Rohob: quam rursum extruentes habitaverunt in ea, **29** vocato nomine civitatis Dan iuxta vocabulum patris sui, quem genuerat Israel, quae prius Lais dicebatur. **30** Posueruntque sibi sculptile, et Jonathan filium Gersam filii Moysi, ac filios eius sacerdotes in tribu Dan, usque ad diem captivitatis suaे. **31** Mansitque apud eos idolum Michae omni tempore, quo fuit domus Dei in Silo. in diebus illis nec erat rex in Israel.

19 Fuit quidam vir Levites habitans in latere montis Ephraim, qui accepit uxorem de Bethlehem Iuda: **2** quae reliquit eum, et reversa est in domum patris sui in Bethlehem, mansitque

apud eum quattuor mensibus. **3** Secutusque est et foenum in asinorum pabulum, et panem ac eam vir suus, volens reconciliari ei, atque blandiri, vinum in meos et ancillae tuae usus, et pueri, qui et secum reducere, habens in comitatu puerum mecum est: nulla re indigemus nisi hospitio. **20** Cui et duos asinos: quae suscepit eum, et introduxit respondit senex: Pax tecum sit, ego praebeo omnia in domum patris sui. Quod cum audisset sacer quae necessaria sunt: tantum, quaeso, ne in platea eius, eumque vidisset, occurrit ei laetus, **4** et maneas. **21** Introduxitque eum in domum suam, amplexatus est hominem. Mansitque gener in et pabulum asinis praebuit: ac postquam laverunt domo socii tribus diebus, comedens cum eo et pedes suos, recepit eos in convivium. **22** Illis bibens familiariter. **5** Die autem quarto de nocte epulantibus, et post laborem itineris, cibo et potu consurgens, proficisci voluit. Quem tenuit sacer, et reficientibus corpora, venerunt viri civitatis illius, ait ad eum: Gusta prius pusillum panis, et conforta filii Belial, (id est, absque iugo) et circumdantes stomachum, et sic proficisceris. **6** Sederuntque domum senis, fores pulsare coeperunt, clamantes simul, ac comedenterunt et biberunt. Dixitque pater ad dominum domus, atque dicentes: Educ virum, puellae ad generum suum: Quaeso te ut hodie hic qui ingressus est domum tuam, ut abutamur eo. maneas, pariterque laetemur. **7** At ille consurgens, **23** Egressusque est ad eos senex, et ait: Nolite coepit velle proficisci. Et nihilominus obnixe eum fratres, nolite facere malum hoc: quia ingressus sacer tenuit, et apud se fecit manere. **8** Mane autem est homo hospitium meum, et cessate ab hac facto, parabat Levites iter. Cui sacer rursum: Oro stultitia: **24** habeo filiam virginem, et hic homo te, inquit, ut paululum cibi capias, et assumptis habet concubinam, educam eas ad vos, ut humilietis viribus, donec increscat dies, postea proficiscaris. eas, et vestram libidinem compleatis: tantum, Comederunt ergo simul. **9** Surrexitque adolescens, obsecro, ne scelus hoc contra naturam operemini in ut pergeret cum uxore sua et pueru. Cui rursum virum. **25** Nolebant acquiescere sermonibus illius. locutus est sacer: Considera quod dies ad occasum quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam declivior sit, et propinquat ad vesperum: mane suam, et eis tradidit illudendam: qua cum tota apud me etiam hodie, et duc laetum diem, et nocte abusi essent, dimiserunt eam mane. **26** At bras proficisceris ut vadas in domum tuam. **10** mulier, recedentibus tenebris, venit ad ostium Noluit gener acquiescere sermonibus eius: sed domus, ubi manebat dominus suus, et ibi corruit. statim perrexit, et venit contra Iebus, quae altero **27** Mane facto, surrexit homo, et aperuit ostium, nomine vocatur Ierusalem, ducens secum duos ut coeptam expleret viam: et ecce concubina eius asinos onustos, et concubinam. **11** Iamque aderant iacebat ante ostium sparsis in limine manibus. **28** iuxta Iebus, et dies mutabatur in noctem: dixitque Cui ille, putans eam quiescere, loquebatur: Surge, puer ad dominum suum: Veni, obsecro, declinemus et ambulemus. Qua nihil respondente, intelligens ad urbem Iebusaeorum, et maneamus in ea. **12** Cui quod erat mortua; tulit eam, et imposuit asino, respondit dominus: Non ingrediar oppidum gentis reversusque est in domum suam. **29** Quam cum alienae, quae non est de filiis Israel, sed transibo esset ingressus, arripuit gladium, et cadaver uxoris usque Gabaa: **13** et cum illuc pervenero, manebimus cum ossibus suis in duodecim partes ac frustra in ea, aut certe in urbe Rama. **14** Transierunt ergo concidens, misit in omnes terminos Israel. **30** Quod Iebus, et coeptum carpebant iter, occubuitque eis cum vidissent singuli, conclamabant. Numquam res sol iuxta Gabaa, quae est in tribu Beniamin: **15** talis facta est in Israel ex eo die, quo ascenderunt diverteruntque ad eam, ut manerent ibi. Quo cum patres nostri de Aegypto, usque in praesens tempus: intrassent, sedebant in platea civitatis, et nullus eos ferte sententiam, et in commune decernite quid recipere voluit hospitio. **16** Et ecce, apparuit homo facto opus sit.

senex, revertens de agro et de opere suo vesperi, qui et ipse de monte erat Ephraim, et peregrinus habitabat in Gabaa. homines autem regionis illius erant filii Iemini. **17** Elevatisque oculis, vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis: et dixit ad eum: Unde venis? et quo vadis? **18** Qui respondit ei: Profecti sumus de Bethlehem Iuda, et pergimus ad locum nostrum, qui est in latere montis Ephraim, unde ieramus in Bethlehem: et nunc vadimus ad domum Dei, nullusque sub tectum suum nos vult recipere, **19** habentes paleas

20 Egressi itaque sunt omnes filii Israel, et pariter congregati, quasi vir unus, de Dan, usque Bersabee, et Terra Galaad ad Dominum in Maspha: **2** Omnesque anguli popolorum, et cunctae tribus Israel in ecclesiam populi Dei convenerunt quadringenta millia peditum pugnatorum. **3** (Nec latuit filios Beniamin quod ascendissent filii Israel in Maspha.) Interrogatusque Levita, maritus mulieris imperfectae, quomodo tantum scelus perpetratum esset, **4** respondit: Veni in Gabaa Beniamin cum

uxore mea, illucque diverti: **5** et ecce homines Quibus ille respondit: Ascendite ad eos, et initie civitatis illius circumdederunt nocte domum, in certamen. **24** Cumque filii Israel altera die contra qua manebam, volentes me occidere, et uxorem filios Beniamin ad proelium processissent, **25** meam incredibili furore libidinis vexantes, denique eruperunt filii Beniamin de portis Gabaa: et mortua est. **6** Quam arreptam, in frustra concidi, occurrentes eis tanta in illos caede bacchati sunt, misique partes in omnes terminos possessionis ut decem et octo millia virorum edacentium vestrae: quia numquam tantum nefas, et tam gladium prosternerent. **26** Quamobrem omnes grande piaculum factum est in Israel. **7** Adestis filii Israel venerunt in domum Dei, et sedentes omnes filii Israel, decernite quid facere debeatis. flebant coram Domino: ieunaveruntque die illo **8** Stansque omnis populus, quasi unius hominis usque ad vesperam, et obtulerunt ei holocausta, sermone respondit: Non recedemus in tabernacula atque pacificas victimas, **27** et super statu suo nostra, nec suam quisquam intrabit domum: **9** sed interrogaverunt. Eo tempore ibi erat arca foederis hoc contra Gabaa in commune faciamus. **10** Decem Domini, **28** et Phinees filius Eleazari filii Aaron viri elegantur e centum ex omnibus tribubus Israel, praepositus domus. Consuluerunt igitur Dominum, et centum de mille, et mille de decem millibus, ut atque dixerunt: Exire ultra debemus ad pugnam comportent exercitui cibaria, et possimus pugnare contra filios Beniamin fratres nostros, an quiescere? contra Gabaa Beniamin, et reddere ei pro scelere, Quibus ait Dominus: Ascendite, cras enim tradam quod meretur. **11** Convenitque universus Israel eos in manus vestras. **29** Posueruntque filii Israel ad civitatem, quasi homo unus eadem mente, insidias per circuitum urbis Gabaa: **30** et tertia unoque consilio. **12** et miserunt nuncios ad omnem vice, sicut semel et bis, contra Beniamin exercitum tribum Beniamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in produxerunt. **31** Sed et filii Beniamin audacter vobis repertum est? **13** Tradite homines de Gabaa, eruperunt de civitate, et fugientes adversarios qui hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur, et longius persecuti sunt, ita ut vulnerarent ex eis auferatur malum de Israel. Qui noluerunt fratrum sicut primo die et secundo, et caederent per duas suorum filiorum Israel audire mandatum: **14** semitas vertentes terga, quarum una ferebatur in sed ex cunctis urbis, quae sortis suaerant, Bethel, et altera in Gabaa, atque prosternerent convenerunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, et triginta circiter viros: **32** putaverunt enim solito eos contra universum populum Israel dimicarent. **15** more cedere. Qui fugam arte simulantes inierunt Inventique sunt viginti quinque millia de Beniamin consilium ut abstraherent eos de civitate, et quasi edacentium gladium, praeter habitatores Gabaa, **16** fugientes ad supradictas semitas perducerent. **33** qui septingenti erant viri fortissimi, ita sinistra ut Omnes itaque filii Israel surgentes de sedibus suis, dextra proeliantes: et sic fundis lapides ad certum tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baalthamar. iacentes, ut capillum quoque possent percutere, Insidiae quoque, quae circa urbem erant, paulatim et nequaquam in alteram partem ictus lapidis se aperire cooperunt, **34** et ab Occidentali urbis deferretur. **17** Virorum quoque Israel, absque parte procedere. Sed et alia decem millia virorum filiis Beniamin, inventa sunt quadringenta millia de universo Israel, habitatores urbis ad certamina edacentium gladium, et paratorum ad pugnam. **18** provocabant. Ingravatumque est bellum contra Qui surgentes venerunt in domum Dei, hoc est, in filios Beniamin: et non intellexerunt quod ex Silo: consulueruntque Dominum, atque dixerunt: omni parte illis instaret interitus. **35** Percussitque Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis eos Dominus in conspectu filiorum Israel, et contra filios Beniamin? Quibus respondit Dominus: interficerunt ex eis in illo die viginti quinque millia, Iudas sit dux vester. **19** Statimque filii Israel et centum viros, omnes bellatores et eduentes surgentes mane, castrametati sunt iuxta Gabaa: **20** gladium. **36** Filii autem Beniamin cum se inferiores et inde procedentes ad pugnam contra Beniamin, esse vidissent, cooperunt fugere. Quod cernentes urbem oppugnare cooperunt. **21** Egressique filii filii Israel, dederunt eis ad fugiendum locum, ut Beniamin de Gabaa, occiderunt de filiis Israel die ad praeparatas insidias devenirent, quas iuxta illo viginti duo millia virorum. **22** Rursum filii Israel urbem posuerant. **37** Qui cum repente de latibulis et fortitudine et numero confidentes, in eodem surrexisserint, et Beniamin terga caedentibus daret, loco, in quo prius certaverant, aciem direxerunt: **23** ingressi sunt civitatem, et percusserunt eam in ita tamen ut prius ascenderent et flerent coram ore gladii. **38** Signum autem dederant filii Israel Domino usque ad noctem: consulerentque eum, et his, quos in insidiis collocaverant, ut postquam dicserent: Debo ultra procedere ad dimicandum urbem cepissent, ignem accenderent: ut ascidente contra filios Beniamin fratres meos, an non? in altum fumo, captam urbem demonstrarent. **39**

Quod cum cernerent filii Israel in ipso certamine est de universis tribibus Israel, qui non ascendit positi (putaverunt enim filii Beniamin eos fugere, et ad Dominum in Maspha? Et ecce inventi sunt instantius persequerantur, caesis de exercitu eorum habitatores Iabes Galaad in illo exercitu non fuisse. triginta viris.) 40 et viderunt quasi columnam 9 (Eo quoque tempore cum essent in Silo, nullus fumi de civitate concenderet. Benjamin quoque ex eis ibi repertus est.) 10 Miserunt itaque decem aspiciens retro, cum captam cerneret civitatem, et millia viros robustissimos, et praeceperunt eis: flamas in sublime ferri: 41 qui prius simulaverant Ite, et percutite habitatores Iabes Galaad in ore fugam, versa facie fortius resistebant. Quod cum gladii, tam uxores quam parvulos eorum. 11 Et vidissent filii Beniamin, in fugam versi sunt, 42 hoc erit quod observare debebitis: Omne generis et ad viam deserti ire cooperunt, illuc quoque eos masculini, et mulieres, quae cognoverunt viros, adversariis persequenteribus. sed et hi, qui urbem interficie, virgines autem reservate. 12 Inventaeque succederant, occurrerunt eis. 43 Atque ita factum sunt de Iabes Galaad quadringentae virgines, quae est, ut ex utraque parte ab hostibus caederentur, nescierunt viri thorum, et adduxerunt eas ad castra nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, in Silo, in Terram Chanaan. 13 Miseruntque nuncios atque prostrati sunt ad Orientalem plagam urbis ad filios Beniamin, qui erant in Petra Remmon, Gabaa. 44 Fuerunt autem qui in eodem loco et praeceperunt eis, ut eas susciperent in pace. interficti sunt, decem et octo millia virorum, omnes 14 Veneruntque filii Beniamin in illo tempore, et robustissimi pugnatores. 45 Quod cum vidissent, qui datae sunt eis uxores de filiabus Iabes Galaad: remanserant de Beniamin, fugerunt in solitudinem: alias autem non repererunt, quas simil modo et pergebant ad Petram, cuius vocabulum est traderent. 15 Universusque Israel valde doluit, Remmon. In illa quoque fuga palantes, et in diversa et egit poenitentiam super interfectione unius tendentes, occiderunt quinque millia virorum. tribus ex Israel. 16 Dixeruntque maiores natu: Et cum ultra tenderent, persecuti sunt eos, et Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? interfecerunt etiam alia duo millia. 46 Et sic omnes in Beniamin feminae conciderunt, 17 et factum est, ut omnes qui ceciderant de Beniamin magna nobis cura, ingentique studio providendum in diversis locis essent viginquinque millia, est, ne una tribus deleatur ex Israel. 18 Filias pugnatores ad bella promptissimi. 47 Remanserunt enim nostras eis dare non possumus, constricti itaque de omni numero Beniamin, qui evadere, iuramento et maledictione, qua diximus: Maledictus et fugere in solitudinem potuerunt, sexenti viri: qui dederit de filiabus suis uxorem Beniamin. sederuntque in Petra Remmon mensibus quattuor. 19 Ceperuntque consilium, atque dixerunt: Ecce 48 Regressi autem filii Israel, omnes reliquias civitatis sollemnitas Domini est in Silo anniversaria, quae a viris usque ad iumenta gladio percusserunt, sita est ad Septentrionem urbis Bethel, et ad Orientalem plagam viae, quae de Bethel tendit ad Sichimam, et ad Meridiem oppidi Lebona. 20 Praeceperuntque filii Beniamin, atque dixerunt: Ite, ad latitatem in vineis. 21 Cumque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procedere, exite repente de vineis, et rapite ex eis singuli uxores singulas, et pergit in Terram Beniamin. 22 Cumque venerint patres earum, ac fratres, et adversum vos queri cooperint, atque iurgari, dicemus eis: Miseremini eorum: non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum, sed rogantibus ut acciperent, non dedistis, et a vestra parte peccatum est. 23 Feceruntque filii Beniamin, ut sibi fuerat imperatum: et iuxta numerum suum rapuerunt sibi de his, quae ducebant choros, uxores singulas: abieruntque in possessionem suam aedificantes urbes, et habitantes in eis. 24 Filii quoque Israel reversi sunt per tribus, et familias in tabernacula sua. 25 In diebus illis nec erat rex in Israel: sed unusquisque quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

21 Iuraverunt quoque filii Israel in Maspha et dixerunt: Nullus nostrum dabit filii Beniamin de filiabus suis uxorem. 2 Veneruntque omnes ad domum Dei in Silo, et in conspectu eius sedentes usque ad vesperam, levaverunt vocem, et magno ululatu cooperunt flere, dicentes: 3 Quare Domine Deus Israel factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis? 4 Altera autem die diluculo consurgentess, extruxerunt altare: obtuleruntque ibi holocausta, et pacificas victimas, et dixerunt: 5 Quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribibus Israel? Grandi enim iuramento se constrainxerant, cum essent in Maspha, interfici eos qui defuissent. 6 Ductique poenitentia filii Israel super fratre suo Beniamin, cooperunt dicere: Ablata est tribus una de Israel, 7 unde uxores accipient? omnes enim in commune iuravimus, non datus nos his filias nostras. 8 Idcirco dixerunt: Quis

Ruth

1 In diebus unius iudicis, quando iudices praegerant, facta est fames in Terra. Abiitque homo de Bethlehem Iuda, ut peregrinaretur in regione Moabitide cum uxore sua, ac duobus liberis. **2** ipse vocabatur Elimelech, et uxor eius Noemi: et duo filii, alter Mahalon, et alter Chelion, Ephrathaei de Bethlehem Iuda. Ingressique regionem Moabitidem, morabantur ibi. **3** Et mortuus est Elimelech maritus Noemi: remansitque ipsa cum filiis. **4** Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis, **5** et ambo mortui sunt, Mahalon videlicet et Chelion: remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito. **6** Et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua de regione Moabitide: audierat enim quod respexisset Dominus populum suum, et dedisset eis escas. **7** Egressa est itaque de loco peregrinationis suae, cum utraque nuru: et iam in via revertendi posita in Terram Iuda, **8** dixit ad eas: Ite in domum matris vestrae, faciat vobiscum Dominus misericordiam, sicut fecistis cum mortuis et mecum. **9** Det vobis invenire requiem in dominibus virorum, quos sortiturae estis. Et osculata est eas. praegerat: Cuius est haec puella? **10** Cui respondit: Quae elevata voce flere coepерunt, **11** et dicere: Haec est Moabitis, quae venit cum Noemi, de Tecum pergemus ad populum tuum. **12** Revertimini filiae mi, et abite: respondit: Revertimini filiae mi, cur venitis mecum? et de mane num ultra habebo filios in utero meo, ut viros ex me sperare possitis? **13** si eos expectare velitis donec crescant, et annos pubertatis impleant, ante eritis vetulæ quam nubatis. Nolite, quaeso, filiae mi: vade ad sarcinulas, et bibe aquas, de quibus et quia vestra angustia magis me premit, et egressa pueri bibunt. **14** Elevata igitur adorans super terram, dixit ad eum: Unde mihi hoc, voce, rursum flere coepерunt, Orpha osculata est ut invenirem gratiam ante oculos tuos, et nosse socrum, ac reversa est: Ruth adhaesit socrui suae.

ingressis, velox apud cunctos fama percrebruit: dicebantque mulieres: Haec est illa Noemi. **20** Quibus ait: Ne vocetis me Noemi (id est, pulchram) sed vocate me Mara (id est, amaram) quia amaritudine valde replevit me Omnipotens. **21** Egressa sum plena, et vacuam reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noemi, quam Dominus humiliavit, et afflixit Omnipotens? **22** Venit ergo Noemi cum Ruth Moabitide nuru sua, de terra peregrinationis suae: ac reversa est in Bethlehem, quando primum hordea metebantur.

2 Erat autem viro Elimelech consanguineus, homo potens, et magnarum opum, nomine Booz. **2** Duxitque Ruth Moabitis ad socrum suam: Si iubes, vadam in agrum, et colligam spicas quae fugerint manus metentium, ubicumque clementis in me patris familias reperero gratiam. Cui illa respondit: Vade filia mi. **3** Abiit itaque et colligebat spicas post terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine Booz, qui erat de cognitione Elimelech. **4** Et ecce, ipse veniebat de Bethlehem, duxitque messoribus: Dominus vobiscum. Qui responderunt ei: Benedic tibi Dominus. **5** Duxitque Booz iuveni, qui messoribus usque nunc stat in agro, et ne ad momentum quidem sperare possitis? **6** Cui respondit: Nunciata sunt mihi omnia, quae feceris domum reversa est. **8** Et ait Booz ad Ruth: Audi iam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo coniugali. etiam si possem hac nocte concipere, nec recedas ab hoc loco: sed iungere puellis meis, **9** et parere filios, **10** et ubi messuerint, sequere. Mandavi enim pueris crescent, et annos pubertatis impleant, ante eritis meis, ut nemo molestus sit tibi: sed etiam si sitieris, vetulæ quam nubatis. Nolite, quaeso, filiae mi: vade ad sarcinulas, et bibe aquas, de quibus et quia vestra angustia magis me premit, et egressa pueri bibunt. **10** Quae cadens in faciem suam et est manus Domini contra me. **14** Elevata igitur adorans super terram, dixit ad eum: Unde mihi hoc, voce, rursum flere coepерunt, Orpha osculata est ut invenirem gratiam ante oculos tuos, et nosse socrum, ac reversa est: Ruth adhaesit socrui suae. me dignareris peregrinam mulierem? **11** Cui ille **15** cui dixit Noemi: En reversa est cognata tua ad respondit: Nunciata sunt mihi omnia, quae feceris populum suum, et ad deos suos, vade cum ea. **16** socrui tuae post mortem viri tui: et quod reliqueris Quae respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te parentes tuos, et terram in qua nata es, et veneris et abeam: quocumque enim perrexeris, pergat: et ad populum, quem antea nesciebas. **12** Reddat ubi morata fueris, et ego pariter morabor. Populus tibi Dominus pro opere tuo, et plenam mercedem tuus populus meus, et Deus tuus Deus meus. **17** Quae recipias a Domino Deo Israel, ad quem venisti, et te terra morientem suscepere, in ea moriar: ibique sub cuius configisti alas. **13** Quae ait: Inveni gratiam locum accipiam sepulturae. Haec mihi faciat Deus, apud oculos tuos domine mi, qui consolatus es me, et haec addat, si non sola mors me et te separaverit. et locutus es ad cor ancillæ tuae, quae non sum **18** Videns ergo Noemi, quod obstinato animo Ruth similis unius puellarum tuarum. **14** Duxitque ad decrevisset secum pergere, adversari noluit, nec ad eam Booz: Quando hora vescendi fuerit, veni huc, suos ultra redditum persuadere: **19** profectaque sunt et comedere panem, et intinge buccellam tuam in simul, et venerunt in Bethlehem. Quibus urbem Sedit itaque ad messorum latus, et congregavit

polentam sibi, comeditur et saturata est, et tulit reliquias. **15** Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Praecepit autem Booz pueris suis, dicens: Etiamsi vobiscum metere voluerit, ne prohibeat Quiesce hac nocte: et facto mane, si te voluerit industria, et remanere permittite, ut absque rubore colligat, et colligentem nemo corripiat. **16** et de vestris quoque manipulis proicite de eam: **17** Collegit autem ille noluerit, ego te absque ulla dubitatione ergo in agro usque ad vesperam: et quae collegerat suspiciam, vivit Dominus. dormi usque mane. **18** Quos portans reversa est in civitatem, et ostendit socrui sua: cognoscerent mutuo, et dixit Booz: Cave ne quis insuper protulit, et dedit ei de reliquiis cibi sui, quo noverit quod huc veneris. **19** Et rursum, Expande, saturata fuerat. **20** Dixitque ei socrus sua: Ubi hodie inquit, pallium tuum, quo operiris, et tene utraque collegisti, et ubi fecisti opus? sit benedictus qui misertus est tui. Indicavitque ei apud quem fuisset operata: et nomen dixit viri, quod Booz vocaretur. **21** Et Ruth, Hoc quoque, inquit, ad socrum tuam. **22** Cui dixit enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus socrus: Melius est, filia mi, ut cum pueris eius est. ex eas ad metendum, ne in alieno agro quispiam resistat tibi. **23** Iuncta est itaque pueris Booz: et tamdiu cum eis messuit, donec hordea et triticum in horreis conderentur.

3 Postquam autem reversa est ad socrum suum, audivit ab ea: Filia mi, quaeram tibi requiem, et providebo ut bene sit tibi. **2** Booz iste, cuius pueris in agro iuncta es, propinquus noster est, et hac nocte aream hordei ventilat. **3** Lavare igitur, et ungere, et induere cultioribus vestimentis, et descendere in aream. non te videat homo, donec esum potumque finierit. **4** Quando autem erit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat: veniesque et discoperies pallium, quo operitur a parte pedum, et proiicies te, et ibi iacebis: ipse autem dicet tibi quid agere debeas. **5** Quae respondit: Quidquid praeceperis, faciam. **6** Descenditque in aream, et fecit omnia, quae sibi imperaverat socrus. **7** Cumque comedisset Booz, et bibisset, et factus esset hilarior, issuetque ad dormiendum iuxta acervum manipulorum, venit absconde, et discoperto pallio a pedibus eius, se proiecit. **8** Et ecce, nocte iam media expavit homo, et conturbatus est: viditque mulierem iacentem ad pedes suos, **9** et ait illi: Quae es? Illaque respondit: Ego sum Ruth ancilla tua: expande pallium tuum super famulam tuam, quia propinquus es. **10** Et ille, Benedicta, inquit, es a Domino filia, et priorem misericordiam posteriore superasti: quia non est secuta iuvenes pauperes, sive divites. **11** Noli ergo

metuere, sed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbis meae, mulierem te esse virtutis. **12** Nec abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior. **13**

Dormivit itaque ad pedes eius, usque ad noctis ephi mensuram, id est, tres modios. **18** Quos portans abcessum. Surrexit itaque antequam homines se reversa est in civitatem, et cognoscerent mutuo, et dixit Booz: Cave ne quis insuper protulit, et dedit ei de reliquiis cibi sui, quo noverit quod huc veneris. **19** Et rursum, Expande, saturata fuerat. **20** Dixitque ei socrus sua: Ubi hodie inquit, pallium tuum, quo operiris, et tene utraque collegisti, et ubi fecisti opus? sit benedictus qui manu. Qua extendente, et tenente, mensus est sex modios hordei, et posuit super eam. Quae portans ingressa est civitatem, **16** et venit ad socrum suam. **21** Et Ruth, Hoc quoque, inquit, ad socrum tuam. **22** Cui dixit ei: Quid egisti filia? Narravitque ei omnia, quoniam eamdem gratiam, quam praebuerat vivis, quae sibi fecisset homo. **17** Et ait: Ecce sex modios servavit et mortuis. Rursumque ait: Propinquus hordei dedit mihi, et ait: Nolo vacuam te reverti noster est homo. **21** Et Ruth, Hoc quoque, inquit, ad socrum tuam. **18** Dixitque Noemi: Expecta filia praecipit mihi, ut tamdiu messoribus eius iungerer, donec videamus quem res exitum habeat. neque donec omnes segetes meterentur. **22** Cui dixit enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus socrus: Melius est, filia mi, ut cum pueris eius est.

4 Ascendit ergo Booz ad portam, et sedit ibi.

Cumque vidisset propinquum praeterire, de quo prius sermo habitus est, dixit ad eum: Declina paulisper, et sede hic: vocans eum nomine suo. Qui divertit, et sedit. **2** Tollens autem Booz decem viros de senioribus civitatis, dixit ad eos: Sedete hic. **3** Quibus sedentibus, locutus est ad propinquum: Partem agri fratri nostri Elimelech vendet Noemi, quae reversa est de regione Moabitide: **4** quod audire te volui, et tibi dicere coram cunctis sedentibus, et maioribus natu de populo meo. Si vis possidere iure propinquitatis: eme, et posside. Sin autem displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, ut sciam quid facere debeam. nullus enim est propinquus, excepto te, qui prior es: et me, qui secundus sum. At ille respondit: Ego agrum emam. **5** Cui dixit Booz: Quando emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidem, quae uxor defuncti fuit, debes accipere: ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua. **6** Qui respondit: Cedo iuri propinquitatis: neque enim posteritatem familiae meae delere debo. tu meo utere privilegio, quo me libenter carere profiteor. **7** Hic autem erat mos antiquitus in Israel inter propinquos, ut si quando alter alteri suo iuri cedebat: ut esset firma concessio, solvebat homo calceamentum suum, et dabat proximo suo. hoc erat testimonium cessionis in Israel. **8** Dixit ergo propinquu suo Booz: Tolle calceamentum tuum. Quod statim solvit de pede suo.

9 At ille maioribus natu, et universo populo, Testes vos, inquit, estis hodie, quod possederim omnis quae fuerunt Elimelech; et Chelion, et Mahalon, tradente Noemi: **10** et Ruth Moabitidem, uxorem Mahalon, in coniugium sumpserim, ut suscitem nomen defuncti in hereditate sua, ne vocabulum eius de familia sua ac fratribus et populo deleatur. Vos, inquam, huius rei testes estis. **11** Respondit omnis populus, qui erat in porta, et maiores natu: Nos testes sumus: faciat Dominus hanc mulierem, quae ingreditur domum tuam, sicut Rachel, et Liam, quae aedificaverunt domum Israel: ut sit exemplum virtutis in Ephratha, et habeat celebre nomen in Bethlehem: **12** fiatque domus tua, sicut domus Phares, quem Thamar peperit Iudae, de semine quod tibi dederit Dominus ex hac puella. **13** Tulit itaque Booz Ruth, et accepit uxorem: ingressusque est ad eam, et dedit illi Dominus ut conciperet, et pareret filium. **14** Dixeruntque mulieres ad Noemi: Benedictus Dominus, qui non est passus ut deficeret successor familiae tuae, et vocaretur nomen eius in Israel. **15** Et habeas qui consoletur animam tuam, et enutriat senectutem. de nuru enim tua natus est, qui te diligit: et multo tibi melior est, quam si septem haberes filios. **16** Suscepimusque Noemi puerum posuit in sinu suo, et nutricis ac gerulae fungebatur officio. **17** Vicinae autem mulieris congratulantes ei, et dicentes: Natus est filius Noemi: vocaverunt nomen eius Obed: hic est pater Isai, patris David. **18** Hae sunt generationes Phares: Phares genuit Esron, **19** Esron genuit Aram, Aram genuit Aminadab, **20** Aminadab genuit Nahasson, Nahasson genuit Salmon, **21** Salmon genuit Booz, Booz genuit Obed, **22** Obed genuit Isai, Isai genuit David.

I Samuelis

1 Fuit vir unus de Ramathaimsophim, de monte Ephraim, et nomen eius Elcana, filius Ieroham, filii Eliu, filii Thohu, filii Suph, Ephrathaeus: **2** et habuit duas uxores, nomen uni Anna, et nomen secundae Phenenna. Fueruntque Phenennae filii: Annae autem non erant liberi. **3** Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus, ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni et Phinees, sacerdotes Domini. **4** Venit ergo dies, et immolavit Elcana, deditque Phenennae uxori suae, et cunctis filiis eius, et filiabus partes: **5** Annae autem dedit partem unam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam eius. **6** Affligebat quoque eam aemula eius, et vehementer angebat, in tantum, ut exprobraret quod Dominus conclusisset vulvam eius: **7** sicque faciebat per singulos annos, cum redeunte tempore ascenderent ad templum Domini: et sic provocabat eam. porro illa flebat, et non capiebat cibum. **8** Dixit ergo ei Elcana vir suus: Anna, cur fles? et quare non comedis? et quam ob rem affligitur cor tuum? numquid non ego melior tibi sum, quam decem filii? **9** Surrexit autem Anna postquam comederat, et biberat in Silo. Et Heli sacerdote sedente super Sellam ante postes domus Domini, **10** cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum, flens largiter, **11** et votum vovit, dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famulae tuae, et recordatus mei fueris, nec oblitus ancillae tuae, dederisque servae tuae sexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus vitae eius, et novacula non ascendet super caput eius. **12** Factum est autem, cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Heli observaret os eius. **13** Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, et vox penitus non audiebatur. Aestimavit ergo eam Heli temulentam, **14** dixitque ei: Usquequo ebria eris? digere paulisper vinum, quo mades. **15** Respondens Anna, Nequaquam, inquit, domine mi: nam mulier infelix nimis ego sum, vinumque et omne quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini. **16** Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris, et moeroris mei locuta sum usque in praesens. **17** Tunc Heli ait ei: Vade in pace: et Deus Israel det tibi petitionem tuam, quam rogasti eum. **18** Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam, et comedit, vultusque illius non

sunt amplius in diversa mutati. **19** Et surrexerunt mane, et adoraverunt coram Domino: reversique sunt, et venerunt in domum suam in Ramatha. Cognovit autem Elcana Annam uxorem suam: et recordatus est eius Dominus. **20** Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, et peperit filium, vocavitque nomen eius Samuel: eo quod a Domino postulasset eum. **21** Ascendit autem vir eius Elcana, et omnis domus eius, ut immolaret Domino hostiam sollemnem, et votum suum, **22** et Anna non ascendit: dixit enim viro suo: Non vadam, donec ablactetur infans, et ducam eum, ut appareat ante conspectum Domini, et maneat ibi iugiter. **23** Et ait ei Elcana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur, et mane donec ablactes eum: precorque ut implete Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, et lactavit filium suum, donec amoveret eum a lacte. **24** Et adduxit eum secum, postquam ablactaverat, in vitulis tribus, et tribus modiis farinae, et amphora vini, et adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus: **25** et immolaverunt vitulum, et obtulerunt puerum Heli. **26** Et ait Anna: Obsecro mi domine, vivit anima tua domine: ego sum illa mulier, quae steti coram te hic orans Dominum. **27** Pro puero isto oravi, et dedit mihi Dominus petitionem meam, quam postulavi eum. **28** Idcirco et ego commodavi eum Domino cunctis diebus, quibus fuerit commodatus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, et ait:

2 Exultavit cor meum in Domino, et exaltatum est cornu meum in Deo meo: dilatatum est os meum super inimicos meos: quia laetata sum in salutari tuo. **2** Non est sanctus, ut est Dominus: neque enim est alius extra te, et non est fortis sicut Deus noster. **3** Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes: recedant vetera de ore vestro: quia Deus scientiarum, Dominus est, et ipsi praeparantur cogitationes. **4** Arcus fortium superatus est, et infirmi accincti sunt robore. **5** Repleti prius, pro panibus se locaverunt: et famelici saturati sunt, donec sterilis peperit plurimos: et quae multos habebat filios, infirmata est. **6** Dominus mortificat et vivifacit, deducit ad inferos et reducit. (Sheol h7585) **7** Dominus pauperem facit et ditat, humiliat et sublevat. **8** Suscit de pulvere egenum, et de stercore elevat pauperem: ut sedeat cum principibus, et solium gloriae teneat. Domini enim sunt cardines terrae, et posuit super eos orbem. **9** Pedes sanctorum suorum servabit, et impii in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabit vir. **10** Dominum formidabant adversarii

eius: et super ipsos in caelis tonabit: Dominus me: et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis iudicabit fines Terrae, et dabit imperium regi suo, filiorum Israel. **29** Quare calce abiecistis victimam et sublimabit cornu Christi sui. **11** Et abiit Elcana in meam, et munera mea quae praecepi ut offerrentur Ramatha, in domum suam: puer autem erat minister in templo: et magis honorasti filios tuos quam in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis. me, ut comederetis primitias omnis sacrificii Israel **12** Porro filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum, populi mei? **30** Propterea ait Dominus Deus Israel: **13** neque officium sacerdotum ad populum: sed Loquens locutus sum, ut domus tua, et domus quicumque immolasset victimam, veniebat puer patris tui ministraret in conspectu meo, usque in sacerdotis, dum coquerentur carnes, et habebat sempiternum. Nunc autem dicit Dominus: Absit hoc fuscinulam tridentem in manu sua, **14** et mittebat a me: sed quicumque honorificaverit me, glorificabo eam in lebetem, vel in caldariam, aut in ollam, eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. sive in cacabum: et omne, quod levabat fuscinula, **31** Ecce dies veniunt: et praecidam brachium tuum, tollebat sacerdos sibi. sic faciebant universo Israeli et brachium domus patris tui, ut non sit senex in venientium in Silo. **15** Etiam antequam adolerent domo tua. **32** Et videbis aemulum tuum in templo, adipem, veniebat puer sacerdotis, et dicebat in universis prosperis Israel: et non erit senex in immolanti: Da mihi carnem, ut coquam sacerdoti: domo tua omnibus diebus. **33** Verumtamen non non enim accipiam a te carnem coctam, sed auferam penitus virum ex te ab altari meo: sed crudam. **16** Dicebatque illi immolans: Incendatur ut deficiant oculi tui, et tabescat anima tua: et primum iuxta morem hodie adeps, et tolle pars magna domus tuae morietur cum ad virilem tibi quantumcumque desiderat anima tua. Qui aetatem venerit. **34** Hoc autem erit tibi signum, respondens aiebat ei: Nequaquam: nunc enim dabis, quod venturum est duabus filiis tuis, Ophni et alioquin tollam vi. **17** Erat ergo peccatum puerorum Phinees: In die uno morientur ambo. **35** Et suscitabo grande nimis coram Domino: quia retrahebant mihi sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum, homines a sacrificio Domini. **18** Samuel autem et animam meam faciet: et aedificabo ei domum ministrabat ante faciem Domini, puer accinctus fidelem, et ambulabit coram Christo meo cunctis ephod lineo. **19** Et tunica parvam faciebat ei mater diebus. **36** Futurum est autem, ut quicumque sua, quam afferebat statutis diebus, ascendens cum remanserit in domo tua, veniat ut oretur pro eo, viro suo, ut immolaret hostiam sollemnem. **20** Et offerat nummum argenteum, et tortam panis, benedixit Heli Elcanae et uxori eius: dixitque ei: dicatque: Dimitte me obsecro ad unam partem Reddat tibi Dominus semen de muliere hac, pro foenore quod commodasti Domino. Et abierunt in locum suum. **21** Visitavit ergo Dominus Annam, et concepit, et peperit tres filios, et duas filias: et magnificatus est puer Samuel apud Dominum. **22** Heli autem erat senex valde, et audivit omnia quae faciebant filii sui universo Israeli: et quomodo dormiebant cum mulieribus quae observabant ad ostium tabernaculi: **23** et dixit eis: Quare facitis res huiuscmodi, quas ego audio, res pessimas, ab omni populo? **24** Nolite filii mei: non enim est bona fama, quam ego audio, ut transgredi faciatis populum Domini. **25** Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris sui: quia voluit Dominus occidere eos. **26** Puer autem Samuel proficiebat, atque crescebat, et placebat tam Deo quam hominibus. **27** Venit autem vir Dei ad Heli, et ait ad eum: Haec dicit Dominus: Numquid non aperte revelatus sum domui patris tui, cum essent in Aegypto in domo Pharaonis? **28** Et elegi eum ex omnibus tribubus Israel mihi in sacerdotem, ut ascenderet ad altare meum, et adoleret mihi incensum, et portaret ephod coram

3 Puer autem Samuel ministrabat Domino coram Heli, et sermo Domini erat pretiosus in diebus illis, non erat visio manifesta. **2** Factum est ergo in die quadam, Heli iacebat in loco suo, et oculi eius caligaverant, nec poterat videre: **3** lucernam Dei antequam extingueretur, Samuel autem dormiebat in templo Domini, ubi erat arca Dei. **4** Et vocavit Dominus Samuel. Qui respondens, ait: Ecce ego. **5** Et cucurrit ad Heli, et dixit: Ecce ego: vocasti enim me. Qui dixit: Non vocavi: revertere, et dormi. Et abiit, et dormivit. **6** Et adiecit Dominus rursum vocare Samuelem. Consurgensque Samuel, abiit ad Heli, et dixit: Ecce ego: quia vocasti me. Qui respondit: Non vocavi te fili mi: revertere et dormi. **7** Porro Samuel neendum sciebat Dominum, neque revelatus fuerat ei sermo Domini. **8** Et adiecit Dominus, et vocavit adhuc Samuelem tertio. Qui consurgens abiit ad Heli, **9** et ait: Ecce ego: quia vocasti me. Intellexit ergo Heli quia Dominus vocaret puerum: et ait ad Samuelem: Vade, et dormi: et si deinceps vocaverit te, dices: Loquere Domine, quia audit servus tuus. Abiit ergo Samuel, et dormivit in loco suo. **10** Et

venit Dominus, et stetit: et vocavit, sicut vocaverat magni in castris Hebraeorum? Et cognoverunt quod secundo, Samuel, Samuel. Et ait Samuel: Loquere arca Domini venisset in castra. **7** Timueruntque Domine, quia audit servus tuus. **11** Et dixit Dominus Philisthiim, dicentes: Venit Deus in castra. Et ad Samuelem: Ecce ego facio verbum in Israel: quod ingemuerunt, dicentes: **8** Vae nobis: non enim fuit quicumque audierit, tinnient ambae aures eius. **12** In tanta exultatio heri et nudius tertius: vae nobis. die illa suscitabo adversum Heli omnia quae locutus Quis nos salvabit de manu Deorum sublimium sum super domum eius: incipiam, et complebo. **13** istorum? hi sunt Dii, qui percusserunt Aegyptum Praedixi enim ei quod iudicaturus essem domum omni plaga, in deserto. **9** Confortamini, et estote eius in aeternum, propter iniquitatem, eo quod viri, Philisthiim: ne serviatis Hebraeis, sicut et noverat indigne agere filios suos, et non corripuerit illi servierunt nobis: confortamini, et bellate. **10** eos. **14** Idcirco iuravi Domui Heli quod non expietur Pugnaverunt ergo Philisthiim, et caesus est Israel, iniquitas domus eius victimis et muneribus usque et fugit unusquisque in tabernaculum suum: et in aeternum. **15** Dormivit autem Samuel usque facta est plaga magna nimis: et ceciderunt de Israel mane, aperuitque ostia domus Domini. Et Samuel tringinta millia peditum. **11** Et arca Dei capta est: duo timebat indicare visionem Heli. **16** Vocavit ergo Heli quoque filii Heli mortui sunt, Ophni et Phinees. **12** Samuelem, et dixit: Samuel fili mi? Qui respondens, Currens autem vir de Benjamin ex acie, venit in Silo ait: Praesto sum. **17** Et interrogavit eum: Quis est in die illa, scissa veste, et conspersus pulvere caput. sermo, quem locutus est Dominus ad te? oro te ne **13** Cumque ille venisset, Heli sedebat super sellam celaveris me. haec faciat tibi Deus, et haec addat, si contra viam spectans. Erat enim cor eius pavens absconderis a me sermonem ex omnibus verbis, pro arca Dei. Vir autem ille postquam ingressus quae dicta sunt tibi. **18** Indicavit itaque ei Samuel est, nunciavit urbi: et ululavit omnis civitas. **14** Et universos sermones, et non abscondit ab eo. Et ille audivit Heli sonitum clamoris, dixitque: Quis est hic respondit: Dominus est: quod bonum est in oculis sonitus tumultus huius? At ille festinavit, et venit, suis faciat. **19** Crevit autem Samuel, et Dominus et nunciavit Heli. **15** Heli autem erat nonaginta et erat cum eo, et non cecidit ex omnibus verbis eius octo annorum, et oculi eius caligaverant, et videre in terram. **20** Et cognovit universus Israel a Dan, non poterat. **16** Et dixit ad Heli: Ego sum qui veni usque Bersabee, quod fidelis Samuel propheta esset de praelio, et ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Domini. **21** Et addidit Dominus ut appareret in Silo, Quid actum est fili mi? **17** Respondens autem ille, qui quoniam revelatus fuerat Dominus Samuelei in Silo, nunciabat, Fugit, inquit, Israel coram Philisthiim, et iuxta verbum Domini. Et evenit sermo Samuelis ruina magna facta est in populo: insuper et duo universo Israeli.

4 Et factum est in diebus illis, convenerunt Philisthiim in pugnam: egressus est namque Israel obviam Philisthiim in praelium, et castrametatus est iuxta Lapidem adiutorii. Porro Philisthiim venerunt in Aphec, **2** et instruxerunt aciem contra Israel. Initio autem certamine, terga vertit Israel Philisthaeis: et caesa sunt in illo certamine passim per agros, quasi quattuor millia virorum. **3** Et reversus est populus ad castra: dixeruntque maiores natu de Israel: Quare percussit nos Dominus hodie coram Philisthiim? Afferamus ad nos de Silo arcum foederis Domini, et veniat in medium nostri, ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum. **4** Misit ergo populus in Silo, et tulerunt inde arcum foederis Domini exercituum sedentis super Cherubim: erantque duo filii Heli cum arca foederis Domini, Ophni et Phinees. **5** Cumque venisset arca foederis Domini in castra, vociferatus est omnis Israel clamore grandi, et personuit terra. **6** Et audierunt Philisthiim vocem clamoris, dixeruntque: Quaenam est haec vox clamoris

et asportaverunt eam a Lapiде adiutorii in Azotum. **2** Tuleruntque Philisthiim arcam Dei, et intulerunt eam in templum Dagon, et statuerunt eam iuxta Dagon. **3** Cumque surrexisse diluculo Azotii altera die, ecce Dagon iacebat pronus in terra ante

arcam Domini: et tulerunt Dagon, et restituerunt quinque annos aureos facietis, et quinque mures eum in locum suum. **4** Rursumque mane die aureos: quia plaga una fuit omnibus vobis, et altera consurgentes, invenerunt Dagon iacentem satrapis vestris. Facietisque similitudines anorum super faciem suam in terra coram arca Domini: vestrorum, et similitudines murium, qui demoliti caput autem Dagon, et duae palmae manuum sunt terram. et dabitis Deo Israel gloriam: si forte eius abscissae erant super limen: **5** porro Dagon relevet manum suam a vobis, et a diis vestris, et solus truncus remanserat in loco suo. Propter a terra vestra. **6** Quare aggravatis corda vestra, hanc causam non calcant sacerdotes Dagon, et sicut aggravavit Aegyptus, et Pharao cor suum? omnes qui ingrediuntur templum eius, super limen nonne postquam percussus est, tunc dimisit eos, et Dagon in Azoto, usque in hodiernum diem. **6** abierunt? **7** Nunc ergo arripite et facite plastrum Aggravata est autem manus Domini super Azotios, novum unum: et duas vaccas foetas, quibus non est et demolitus est eos: et percussit in secretiori impositum iugum, iungite in plaastro, et recludite parte natum Azotum, et fines eius. Et ebullierunt vitulos earum domi. **8** Tolletisque arcam Domini, et villae et agri in medio regionis illius, et nati sunt ponetis in plaastro, et vasa aurea, quae exolvistis mures, et facta est confusio mortis magnae in ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus eius: civitate. **7** Videntes autem viri Azotii huiuscmodi et dimittite eam ut vadat. **9** Et aspiciet: et si plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei Israel apud quidem per viam finium suorum ascenderit contra nos: quoniam dura est manus eius super nos, Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande: si et super Dagon deum nostrum. **8** Et mittentes autem, minime: sciemus quia nequaquam manus congregaverunt omnes satrapas Philistinorum ad eius tetigit nos, sed casu accidit. **10** Fecerunt ergo illi se, et dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israel? hoc modo: et tollentes duas vaccas, quae lactabant Responderuntque Gethaei: Circumducatur arca Dei vitulos, iunxerunt ad plastrum, vitulosque earum Israel. Et circumduxerunt arcam Dei Israel. **9** Illis concluserunt domi. **11** Et posuerunt arcam Dei autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini super plastrum, et capsellam, quae habebat per singulas civitates interfectionis magnae nimis: et mures aureos et similitudines anorum. **12** Ibant percutiebat viros uniuscuiusque urbis, a parvo usque autem in directum vaccae per viam, quae ducit ad maiorem, et computrescebant prominentes Bethsames, et itinere uno gradiebantur, pergentes extales eorum. Inieruntque Gethaei consilium, et et mugientes: et non declinabant neque ad dextram fecerunt sibi sedes pelliceas. **10** Miserunt ergo neque ad sinistram: sed et satrapae Philisthiim arcam Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei sequebantur usque ad terminos Bethsames. **13** in Accaron, exclamaverunt Accaronitae, dicentes: Porro Bethsamitae metebant triticum in valle: et Adduxerunt ad nos arcam Dei Israel, ut interficiat elevantes oculos suos, viderunt arcam, et gavisi nos et populum nostrum. **11** Miserunt itaque et sunt cum vidissent. **14** Et plastrum venit in congregaverunt omnes satrapas Philistinorum: qui agrum Iosue Bethsamitae, et stetit ibi. Erat autem dixerunt: Dimittite arcam Dei Israel, et revertatur ibi lapis magnus, et conciderunt ligna plastrum, in locum suum, et non interficiat nos cum populo vaccasque imposuerunt super ea holocaustum nostro. **12** Fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus, et gravissima valde manus Dei. viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natum: et ascendebat ululatus uniuscuiusque civitatis in caelum.

6 Fuit ergo arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus. **2** Et vocaverunt Philisthiim sacerdotes et divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt: **3** Si remittitis arcam Dei Israel, nolite dimittere eam vacuam, sed quod debetis, reddite ei pro peccato, et tunc curabimini: et scietis quare non recedat manus eius a vobis. **4** Qui dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi: **5** Luxta numerum provinciarum Philistinorum

Domino. **15** Levitae autem deposuerunt arcam Dei, et capsellam, quae erat iuxta eam, in qua erant vasa aurea, et posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamitae obtulerunt holocausta, et immolaverunt victimas in die illa Domino. **16** Et quinque satrapae Philistinorum viderunt, et reversi sunt in Accaron in die illa. **17** Hi sunt autem anni aurei, quos reddiderunt Philisthiim pro delicto, Domino: Azotus unum, Gaza unum, Ascalon unum, Geth unum, Accaron unum: **18** et mures aureos secundum numerum urbium Philisthiim, quinque provinciarum, ab urbe murata, usque ad villam, quae erat absque muro, et usque ad Abelmagnum, super quem posuerunt arcam Domini, quae erat usque in illum diem in agro Iosue Bethsamitum. **19** Percussit autem de viris Bethsamitibus, eo quod vidissent arcam Domini: et percussit de populo septuaginta

viros, et quinquaginta millia plebis. Luxitque quas tulerant Philisthiim ab Israel, Israeli, ab populus, eo quod Dominus percussisset plebem Accaron usque Geth, et terminos suos: liberavitque plaga magna. **20** Et dixerunt viri Bethsamita: Quis Israel de manu Philistinorum, eratque pax inter poterit stare in conspectu Domini Dei sancti huius? Israel et Amorrhaeum. **15** Iudicabat quoque Samuel et ad quem ascendet a nobis? **21** Miseruntque Israelem cunctis diebus vitae sua: **16** et ibat nuncios ad habitatores Cariathiarim, dicentes: per singulos annos circuiens Bethel et Galgala Reduxerunt Philisthiim arcam Domini, descendite, et reducete eam ad vos.

7 Venerunt ergo viri Cariathiarim, et reduxerunt arcam Domini, et intulerunt eam in domum

Abinadab in Gabaa: Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt, ut custodiret arcam Domini. **2**

Et factum est, ex qua die mansit arca Domini in eius primogeniti Ioe: et nomen secundi Abia, Cariathiarim, multiplicati sunt dies (erat quippe iam iudicum in Bersabee. **3** Et non ambulaverunt filii annus vigesimus) et requievit omnis domus Israel illius in viis eius: sed declinaverunt post avaritiam, post Dominum. **3** Ait autem Samuel ad universam acceperuntque munera, et perverterunt iudicium. domum Israel, dicens: Si in toto corde vestro **4** Congregati ergo universi maiores natu Israel, revertimini ad Dominum, auferete deos alienos de venerunt ad Samuelem in Ramatha. **5** Dixeruntque medio vestri, Baalim et Astaroth: et praeparate corda ei: Ecce tu senuisti, et filii tui non ambulant in vestra Domino, et servite ei soli, et eruet vos de manu viis tuis: constitue nobis regem, ut iudicet nos, Philisthiim. **4** Abstulerunt ergo filii Israel Baalim et sicut et universae habent nationes. **6** Displuit Astaroth, et servierunt Domino soli. **5** Dixit autem sermo in oculis Samuelis, eo quod dixissent: Da Samuel: Congregate universum Israel in Masphath, nobis regem, ut iudicet nos. Et oravit Samuel ad ut orem pro vobis Dominum. **6** Et convenerunt in Dominum. **7** Dixit autem Dominus ad Samuelem: Masphath: hauseruntque aquam, et effuderunt in Audi vocem populi in omnibus quae loquuntur tibi. conspectu Domini, et ieunaverunt in die illa, atque non enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super dixerunt ibi: Peccavimus Domino. Iudicavitque eos. **8** Iuxta omnia opera sua, quae fecerunt a die Samuel filios Israel in Masphath. **7** Et audierunt qua eduxi eos de Aegypto usque ad diem hanc: Philisthiim quod congregati essent filii Israel in sicut dereliquerunt me, et servierunt diis alienis, Masphath, et ascenderunt satrapae Philistinorum sic faciunt etiam tibi. **9** Nunc ergo vocem eorum ad Israel. Quod cum audissent filii Israel, timuerunt audi: verumtamen contestare eos, et praedic eis a facie Philistinorum. **8** Dixeruntque ad Samuelem: ius regis, qui regnaturus est super eos. **10** Dixit Ne cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, nostrum, ut salvet nos de manu Philistinorum. qui petierat a se regem, **11** et ait: Hoc erit ius regis, **9** Tulit autem Samuel agnum lactentem unum, qui imperaturus est vobis: filios vestros tollet, et et obtulit illum holocaustum integrum Domino: ponet in curribus suis, facietque sibi equites et et clamavit Samuel ad Dominum pro Israel, et praecursores quadrigarum suarum, **12** et constituet exaudivit eum Dominus. **10** Factum est autem, cum sibi tribunos, et centuriones, et aratores agrorum Samuel offerret holocaustum, Philisthiim iniere suorum, et messores segetum, et fabros armorum proelium contra Israel: intonuit autem Dominus et curruum suorum. **13** Filias quoque vestras faciet fragore magno in die illa super Philisthiim, et sibi unguentarias, et focarias, et panificas. **14** Agros exterruit eos, et caesi sunt a filiis Israel. **11** quoque vestros, et vineas, et oliveta optima tollet, Egressique viri Israel de Masphath persecuti sunt et dabit servis suis. **15** Sed et segetes vestras, et Philisthaeos, et percusserunt eos usque ad locum, vinearum redditus addecimabit, ut det eunuchis et qui erat subter Bethchar. **12** Tulit autem Samuel famulis suis. **16** Servos etiam vestros, et ancillas, lapidem unum, et posuit eum inter Masphath et iuvenes optimos, et asinos, auferet, et ponet in et inter Sen: et vocavit nomen loci illius, Lapis opere suo. **17** Greges quoque vestros addecimabit, adiutorii. Dixitque: Hucusque auxiliatus est nobis vosque eritis ei servi. **18** Et clamabit in die illa Dominus. **13** Et humiliati sunt Philisthiim, nec a facie regis vestri, quem elegistis vobis: et non apposuerunt ultra ut venirent in terminos Israel. exaudiet vos Dominus in die illa, quia petistis vobis Facta est itaque manus Domini super Philisthaeos, regem. **19** Noluit autem populus audire vocem cunctis diebus Samuelis. **14** Et redditae sunt urbes, Samuelis, sed dixerunt: Nequaquam: rex enim erit

8 Factum est autem cum senuisset Samuel, posuit filios suos iudices Israel. **2** Fuitque nomen filii eius primogeniti Ioe: et nomen secundi Abia, Cariathiarim, multiplicati sunt dies (erat quippe iam iudicum in Bersabee. **3** Et non ambulaverunt filii annus vigesimus) et requievit omnis domus Israel illius in viis eius: sed declinaverunt post avaritiam, post Dominum. **3** Ait autem Samuel ad universam acceperuntque munera, et perverterunt iudicium. domus eius, et ibi iudicabat Israelem: aedificavit etiam ibi altare Domino.

super nos, **20** et erimus nos quoque sicut omnes gentes: et iudicabit nos rex noster, et egredietur Samuel: Audi vocem eorum, et constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israel: Vadat unusquisque in civitatem suam.

eis, ut ascenderet in excelsum. **15** Dominus autem revelaverat auriculam Samuelis ante unam diem quam veniret Saul, dicens: **16** Hac ipsa hora, audivit Samuel omnia verba populi, et locutus est quae nunc est, cras mittam virum ad te de Terra ea in auribus Domini. **22** Dixit autem Dominus ad Samuel: Audi vocem eorum, et constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israel: Vadat unusquisque in civitatem suam.

9 Et erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abiel, filii Seor, filii Bechorath, filii Aphia, filii viri Iemini, fortis robore. **2** Et erat ei filius vocabulo Saul, electus et bonus: et non erat vir de filiis Israel melior illo, ab humero et sursum eminebat super omnem populum. **3** Perierant autem asinae Cis patris Saul: et dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle tecum unum de pueris, et consurgens vade, et quaere asinas. Qui cum transissent per montem Ephraim, **4** et per terram Salisa, et non invenissent, transierunt etiam per Terram Salim, et non erant: sed et per Terram Iemini, et minime repererunt. **5** Cum autem venissent in Terram Suph, dixit Saul ad puerum, qui erat cum eo: Veni et revertamur, ne forte dimiserit pater meus asinas, et solicitus sit pro nobis. **6** Qui ait ei: Ecce vir Dei est in civitate hac, vir nobilis: omne, quod loquitur, sine ambiguitate venit, nunc ergo eamus illuc, si forte indicet nobis de via nostra, propter quam venimus. **7** Dixitque Saul ad puerum suum: Ecce ibimus: quid feremus ad virum Dei? panis defecit in sitachiis nostris: et sportulam non habemus, ut demus homini Dei, nec quidquam aliud. **8** Rursum puer respondit Sauli, et ait: Ecce inventa est in manu mea, quarta pars stateris argenti, demus homini Dei, ut indicet nobis viam nostram. **9** (Olim in Israel sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum: Venite, et eamus ad Videntem. Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur olim Videns.) **10** Et dixit Saul ad puerum suum: Optimus sermo tuus, Veni, eamus. Et ierunt in civitatem, in qua erat vir Dei. **11** Cumque ascenderent clivum civitatis, invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam, et dixerunt eis: Num hic est Videns? **12** Quae respondentes, dixerunt illis: Hic est: ecce ante te, festina nunc: hodie enim venit in civitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelsa. **13** Ingredientes urbem, statim inveniens eum antequam ascendet excelsum ad vescendum. neque enim comesurus est populus donec ille veniat: quia ipse benedicit hostiae, et deinceps comedunt qui vocati sunt. Nunc ergo concendite, quia hodie reperiens eum. **14** Et ascenderunt in civitatem. Cumque illi ambularent in medio urbis, apparuit Samuel egrediens obviam

et enim clamor eorum ad me. **17** Cumque aspexisset Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce, vir, quem dixeram tibi, iste dominabitur populo meo. **18** Accessit autem Saul ad Samuelem in medio portae, et ait: Indica, oro, mihi, ubi est domus Videntis. **19** Et respondit Samuel Sauli dicens: Ego sum Videns. ascende ante me in excelsum, ut comedatis mecum hodie, et dimittam te mane: et omnia, quae sunt in corde tuo, indicabo tibi. **20** Et de asinis, quas nudiustertius perdidisti, ne solicitus sis, quia inventae sunt. Et cuius erunt optima quaeque Israel? nonne tibi et omni domui patris tui? **21** Respondens autem Saul, ait: Numquid non filius Iemini ego sum de minima tribu Israel, et cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Beniamini? quare ergo locutus es mihi sermonem istum? **22** Assumens itaque Samuel Saulem, et puerum eius, introduxit eos in triclinium, et dedit eis locum in capite eorum, qui fuerant invitati. erant enim quasi triginta viri. **23** Dixitque Samuel coco: Da partem, quam dedi tibi, et praecepi ut reponeres seorsum apud te. **24** Levavit autem cocus arnum, et posuit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce quod remansit, pone ante te, et comedere: quia de industria servatum est tibi, quando populum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele in die illa. **25** Et descenderunt de excelsa in oppidum, et locutus est cum Saule in solario: stravitque Saul in solario, et dormivit. **26** Cumque mane surrexisse, et iam elucesceret, vocavit Samuel Saulem in solario, dicens: Surge, ut dimittam te. Et surrexit Saul: egressique sunt ambo, ipse videlicet, et Samuel. **27** Cumque descenderent in extrema parte civitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic pueru ut antecedat nos, et transeat: tu autem subsiste paulisper, ut indicem tibi verbum Domini.

10 Tulit autem Samuel lenticulam olei, et effudit super caput eius, et deosculatus est eum, et ait: Ecce, unxit te Dominus super hereditatem suam in principem, et liberabis populum suum de manibus inimicorum eius, qui in circuitu eius sunt. Et hoc tibi signum, quia unxit te Deus in principem. **2** Cum abieris hodie a me, invenies duos in Meridie, dicentque tibi: Inventae sunt asinae, ad quas ieras perquireendas: et intermissis pater

tuus asinis, sollicitus est pro vobis, et dicit: Quid cognatio Metri, et pervenit usque ad Saul filium faciam de filio meo? 3 Cumque abieris inde, et Cis. Quaesierunt ergo eum, et non est inventus. 22 ultra transieris, et veneris ad querum Thabor, Et consuluerunt post haec Dominum utrumnam invenient te ibi tres viri ascendentibus ad Deum venturus eset illuc. Responditque Dominus: Ecce in Bethel, unus portans tres hoedos, et alius tres absconditus est domi. 23 Cucurrerunt itaque et tortas panis, et alius portans lagenam vini. 4 tulerunt eum inde: stetitque in medio populi, et Cumque te salutaverint, dabunt tibi duos panes, altior fuit universo populo ab humero et sursum. et accipies de manu eorum. 5 Post haec venies 24 Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis in colle Dei, ubi est statio Philistinorum: et quem elegit Dominus, quoniam non sit similis cum ingressus fueris ibi urbem, obvium habebis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, gregem prophetarum descendientium de excelso, et ait: Vivat rex. 25 Locutus est autem Samuel et ante eos psalterium et tympanum, et tibiam, ad populum legem regni, et scripsit in libro, et et citharam, ipsosque prophetantes. 6 Et insiliet reposuit coram Domino: et dimisit Samuel omnem in te Spiritus Domini, et prophetabis cum eis, et populum, singulos in domum suam. 26 Sed et Saul mutaberis in virum alium. 7 Quando ergo evenerint abiit in domum suam in Gabaa: et abiit cum eo pars signa haec omnia tibi, fac quaecumque invenerit exercitus, quorum tetigerat Deus corda. 27 Filii vero manus tua, quia Dominus tecum est. 8 Et descendes Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et ante me in Galgala, (ego quippe descendam ad te) ut despexerunt eum, et non attulerunt ei munera: ille offeras oblationem, et immoles victimas pacificas: vero dissimulabat se audire.

septem diebus expectabis, donec veniam ad te, et ostendam tibi quid facias. 9 Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret a Samuele, immutavit ei Deus cor aliud, et venerunt omnia signa haec in die illa. 10 Veneruntque ad praedictum collegium, et ecce cuneus prophetarum obvius ei: et insiluit super eum Spiritus Domini, et prophetavit in medio eorum. 11 Videntes autem omnes qui noverant eum heri et nudiustertius, quod esset cum prophetis, et prophetaret, dixerunt ad invicem: Quaenam res accidit filio Cis? num et Saul inter prophetas? 12 Responditque alius ad alterum, dicens: Et quis pater eius? propterea versum est in proverbium: Num et Saul inter prophetas? 13 Cessavit autem prophetare, et venit ad excelsum. 14 Dixitque patruus Saul ad eum, et ad puerum eius: Quo abistis? Qui responderunt: Quaerere asinas: quas cum non reperissemus, venimus ad Samuelem. 15 Et dixit ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel. 16 Et ait Saul ad patrum suum: Indicavit nobis quia inventae essent asinae. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus fuerat ei Samuel. 17 Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maspha: 18 et ait ad filios Israel: Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego eduxi Israel de Aegypto, et erui vos de manu Aegyptiorum, et de manu omnium regum qui affligeabant vos. 19 Vos autem hodie proiecastis Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris: et dixisti: Nequaquam: sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras, et per familias. 20 Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, et cecidit sors tribus Benjamin. 21 Et applicuit tribum Benjamin et cognationes eius, et cecidit

11 Et factum est quasi post mensem, ascendit Naas Ammonites, et pugnare coepit adversum labes Galaad. Dixeruntque omnes viri labes ad Naas: Habeto nos foederatos, et serviemus tibi. 2 Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum foedus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israel. 3 Et dixerunt ad eum seniores labes: Concede nobis septem dies, ut mittamus nuncios ad universos terminos Israel: et si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te. 4 Venerunt ergo nunci in Gabaa Saulis: et locuti sunt verba haec, audiente populo: et levavit omnis populus vocem suam, et flevit. 5 Et ecce Saul veniebat, sequens boves de agro, et ait: Quid habet populus quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum labes. 6 Et insilivit Spiritus Domini in Saul, cum audisset verba haec, et iratus est furor eius nimis. 7 Et assumens utrumque bovem, concidit in frustra, misitque in omnes terminos Israel per manum nunciorum, dicens: Quicumque non exierit, et secutus fuerit Saul et Samuel, sic fiet bobus eius. Invasit ergo timor Domini populum, et egressi sunt quasi vir unus. 8 Et recensuit eos in Bezech: fueruntque filiorum Israel trecenta millia: virorum autem Iuda triginta millia. 9 Et dixerunt nunciis qui venerant: Sic dicetis viris, qui sunt in labes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incaluerit sol. Venerunt ergo nunci, et annunciarunt viris labes: qui laetati sunt. 10 Et dixerunt: Mane exhibimus ad vos: et facietis nobis omne quod placuerit vobis. 11 Et factum est, cum dies crastinus venisset, constituit Saul populum in tres partes: et ingressus est media castra in

vigilia matutina, et percussit Ammon usque dum incalesceret dies: reliqui autem dispersi sunt, ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. **12** Et ait populus ad Samuelem: Quis est iste qui dixit: Saul num regnabit super nos? Date viros, et interficiemus eos. **13** Et ait Saul: Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit Dominus salutem in Israel. **14** Dixit autem Samuel ad populum: Venite, et eamus in Galgala, et innovemus ibi regnum. **15** Et perrexit Saul coram Domino in Galgala, et immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino. Et laetus est ibi Saul, et cuncti viri Israel nimis.

16 cum Dominus Deus vester regnaret in vobis. **17** Nunc ergo praesto est rex vester, quem elegistis et petistis: ecce dedit vobis Dominus regem. **18** Si timueritis Dominum, et servieritis ei, et audieritis vocem eius, et non exasperaveritis os Domini: eritis et vos, et rex qui imperat vobis, sequentes Dominum vestrum. **19** Deum vestrum. **20** si autem non audieritis vocem Domini, sed exasperaveritis sermones eius, erit manus Domini super vos, sicut et super patres vestros. **21** Sed et nunc state, et videte rem istam grandem quam facturus est Dominus in conspectu vestro. **22** Numquid non messis tritici est hodie? invoco Dominum, et dabit voces et pluvias: et scietis, et videbitis quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini, petentes super vos regem. **23** Et clamavit Samuel ad Dominum, et dedit Dominus voces et pluvias in illa die. **24** Et timuit omnis populus nimis Dominum et Samuelem, et dixit universus populus ad Samuelem: Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur. addidimus enim universis peccatis nostris malum, ut peteremus nobis regem. **25** Dicit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos fecistis universum malum hoc: verumtamen nolite recedere a tergo Domini, sed servite Domino in omni corde vestro. **26** Et nolite declinare post vanam, quae non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vanam sunt. **27** Et non derelinquet Dominus populum suum propter nomen suum magnum: quia iuravit Dominus facere vos sibi populum. **28** Absit autem a me hoc peccatum in Domino, ut cessem orare pro vobis, et docebo vos viam bonam et rectam. **29** Igitur timete Dominum, et servite ei in veritate, et ex toto corde vestro. vidistis enim magnifica quae in vobis gesserit. **30** Quod si perseveraveritis in malitia: et vos et rex vester pariter peribitis.

12 Dixit autem Samuel ad universum Israel: Ecce audivi vocem vestram iuxta omnia quae locuti estis ad me, et constitui super vos regem. **2** Et nunc rex graditur ante vos: ego autem senui, et incanui: porro filii mei vobiscum sunt: itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad hanc diem, ecce praesto sum. **3** Loquimini de me coram Domino, et coram Christo eius, utrum bovem cuiusquam tulerim, aut asinum: si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi: et contemnam illud hodie, restituamque vobis. **4** Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicuius quippiam. **5** Dixitque ad eos: Testis est Dominus adversum vos, et testis Christus eius in die hac, quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Testis. **6** Et ait Samuel ad populum: Dominus qui fecit Moysen et Aaron, et eduxit patres nostros de Terra Aegypti, adest. **7** Nunc ergo state, ut iudicio contendam adversum vos coram Domino de omnibus misericordiis Domini, quas fecit vobiscum et cum patribus vestris: **8** quo modo Iacob ingressus est in Aegyptum, et clamaverunt patres vestri ad Dominum: et misit Dominus Moysen et Aaron, et eduxit patres vestros de Aegypto: et collocavit eos in loco hoc. **9** Qui obliti sunt Domini Dei sui, et tradidit eos in manu Sisarae magistri militiae Hasor, et in manu Philistinorum, et in manu regis Moab, et pugnaverunt adversum eos. **10** Postea autem clamaverunt ad Dominum, et dixerunt: Peccavimus, quia dereliquimus Dominum, et servivimus Baalim et Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, et serviemus tibi. **11** Et misit Dominus Ierobaal, et Badan, et Samson, et Barac, et Iephate, et Samuel, et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum, et habitasti confidenter. **12** Videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversum vos, dixistis mihi: Nequaquam, sed rex imperabit nobis:

13 Filius unius anni erat Saul cum regnare coepisset, duobus autem annis regnavit super Israel. **2** Et elegit sibi Saul tria millia de Israel: et erant cum Saul duo millia in Machmas, et in monte Bethel: mille autem cum Ionatha in Gabaa Beniamin. porro ceterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua. **3** Et percussit Ionathas stationem Philistinorum, quae erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebraei. **4** Et universus Israel audivit huiuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philistinorum: et erexit se Israel adversus Philisthiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala. **5** Et Philisthiim congregati sunt ad proeliandum contra Israel, triginta millia curruum, et sex millia equitum, et

reliquum vulgus, sicut arena quae est in littore non est inventus ensis et lancea in manu totius maris plurima. Et ascenderentes castrametati sunt populi, qui erat cum Saule et Ionatha, excepto Saul in Machmas ad Orientem Bethaven. **6** Quod cum et Ionatha filio eius. **23** Egressa est autem statio vidissent viri Israel se in arcto positos, (afflictus Philisthiim, ut transcenderet in Machmas. enim erat populus) absconderunt se in speluncis, et in abditis, in petris quoque, et in antris, et in cisternis. **7** Hebrei autem transierunt Iordanem in Terram Gad et Galaad. Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus populus perterritus est, qui sequebatur eum. **8** Et expectavit septem diebus iuxta placitum Samuelis, et non venit Samuel in Galgala, dilapsusque est populus ab eo. **9** Ait ergo Saul: Afferte mihi holocaustum, et pacifica. Et obtulit holocaustum. **10** Cumque complesset offerens holocaustum, ecce Samuel veniebat: et egressus est Saul obviam ei ut salutaret eum. **11** Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod populus dilaberetur a me, et tu non veneras iuxta placitos dies, porro Philisthiim congregati fuerant in Machmas, **12** dixi: Nunc descendent Philisthiim ad me in Galgala, et faciem Domini non placavi. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum. **13** Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quae praecepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc praeparasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum, **14** sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. Quaesivit Dominus sibi virum iuxta cor suum: et praecepit ei Dominus ut esset dux super populum suum, eo quod non servaveris quae praecepit Dominus. **15** Surrexit autem Samuel, et ascendit de Galgalis in Gabaa Beniamin. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obviam populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Beniamin. Et recensuit Saul populum, qui inventi fuerant cum eo, quasi sexcentos viros. **16** Et Saul et Ionathas filius eius, populusque qui inventus fuerat cum eis, erat in Gabaa Beniamin: porro Philisthiim conserderant in Machmas. **17** Et egressi sunt ad praedandum de castris Philisthinorum tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad Terram Sual. **18** porro alias ingrediebatur per viam Beth horon. tertius autem verterat se ad iter termini in terra Sabaa imminentis valli Seboim contra desertum. **19** Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni Terra Israel. caverunt enim Philisthiim, ne forte facerent Hebrei gladium aut lanceam. **20** Descendebat ergo omnis Israel ad Philisthiim, ut excueret unusquisque vomerem suum, et ligonem et securim et sarculum. **21** Retusae itaque erant acies vomerum, et lignon, et tridentum, et securium, usque ad stimulum corrigendum. **22** Cumque venisset dies proelii,

14 Et accidit quadam die ut diceret Ionathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum: Veni, et transeamus ad stationem Philisthinorum, quae est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit. **2** Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa sub malogranato, quae erat in agro Gabaa: et erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum. **3** Et Achias filius Achitob fratri Ichabod filii Phinees, qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini in Silo, portabat ephod. Sed et populus ignorabat quo isset Ionathas. **4** Erant autem inter ascensus, per quos nitebatur Ionathas transire ad stationem Philisthinorum, eminentes petrae ex utraque parte, et quasi in modum dentium scopuli hinc et inde praerupti, nomen uni Boses, et nomen alteri Sene: **5** unus scopolus prominens ad Aquilonem ex adverso Machmas, et alter ad Meridiem contra Gabaa. **6** Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum: Veni, transeamus ad stationem incircumcisorum horum, si forte faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile salvare, vel in multis, vel in paucis. **7** Dixitque ei armiger suus: Fac omnia, quae placent animo tuo: perge quo cupis, et ero tecum ubicumque volueris. **8** Et ait Ionathas: Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis, **9** si taliter locuti fuerint ad nos, manete donec veniamus ad vos: stenus in loco nostro, nec ascendamus ad eos. **10** Si autem dixerint: Ascendite ad nos: ascendamus, quia tradidit eos Dominus in manibus nostris, hoc erit nobis signum. **11** Apparuit igitur uterque stationi Philisthinorum: dixeruntque Philisthiim: En Hebrei egrediuntur de cavernis, in quibus absconditi fuerant. **12** Et locuti sunt viri de statione ad Ionathan, et ad armigerum eius, dixeruntque: Ascendite ad nos, et ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum: Ascendamus, sequere me: tradidit enim Dominus eos in manus Israel. **13** Ascendit autem Ionathas manibus et pedibus reptans, et armiger eius post eum. Itaque alii cadebant ante Ionathan, alias armiger eius interficiebat sequens eum. **14** Et facta est plaga prima, qua percussit Ionathas et armiger eius, quasi viginti virorum in media parte iugeri, quam par boum in die arare consuevit. **15** Et factum est miraculum in castris, et per agros: sed et omnis populus stationis eorum, qui erant ad praedandum, obstupuit, et conturbata sunt

castra: et accidit quasi miraculum a Deo. **16** Et quod populus peccasset Domino, comedens cum respexerunt speculatorum Saul, qui erant in Gabaa sanguine. Qui ait: Praevaricati estis: voltice ad Beniamin, et ecce multitudo prostrata, et huc me iam nunc saxum grande. **34** Et dixit Saul: illucque diffugiens. **17** Et ait Saul populo, qui erat Dispergimini in vulgus, et dicite eis ut adducat ad cum eo: Requirite, et videte quis abierit ex nobis. me unusquisque bovem suum et arietem, et occidite Cumque requisissent, repertum est non adesse super istud, et vescimini, et non peccabitis Domino Ionathan, et armigerum eius. **18** Et ait Saul ad comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis Achiam: Applica arcum Dei. (Erat enim ibi arca Dei populus unusquisque bovem in manu sua usque ad in die illa cum filiis Israel.) **19** Cumque loqueretur noctem: et occiderunt ibi. **35** Aedificavit autem Saul Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exortus est altare Domino; tuncque primum coepit aedificare in castris Philistinorum: crescebatque paulatim, altare Domino. **36** Et dixit Saul: Irruamus super et clarius resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem: Philistaeos nocte, et vastemus eos usquedum Contrahe manum tuam. **20** Conclamavit ergo Saul, illucescat mane, nec relinquamus ex eis virum. et omnis populus, qui erat cum eo, et venerunt Dixitque populus: Omne quod bonum videtur in usque ad locum certaminis: et ecce versus fuerat oculis tuis, fac. Et ait sacerdos: Accedamus huc gladius uniuscuiusque ad proximum suum, et caedes ad Deum. **37** Et consuluit Saul Dominum: Num magna nimis. **21** Sed et Hebreai qui fuerant cum persequar Philisthiim? si trades eos in manus Philisthiim heri et nudiustertius, ascenderantque Israel? Et non respondit ei in die illa. **38** Dixitque cum eis in castris, reversi sunt ut essent cum Saul: Applicate huc universos angulos populi: et Israel, qui erant cum Saul et Ionatha. **22** Omnes scitote, et videte per quem acciderit peccatum quoque Israelitae, qui se absconderant in monte hoc hodie. **39** Vivit Dominus salvator Israel, quia Ephraim, audientes quod fugissent Philistaei, si per Ionathan filium meum factum est, absque sociaverunt se cum suis in paelio. Et erant cum retractione morietur. Ad quod nullus contradixit Saul, quasi decem millia virorum. **23** Et salvavit ei de omni populo. **40** Et ait ad universum Israel: Dominus in die illa Israel. pugna autem pervenit Separamini vos in partem unam, et ego cum usque ad Bethaven. **24** Et viri Israel sociati sunt Ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque sibi in die illa: adiuravit autem Saul populum, populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis dicens: Maledictus vir, qui comederit panem usque tuis, fac. **41** Et dixit Saul ad Dominum Deum ad vesperam, donec ulciscar de inimicis meis. Et Israel: Domine Deus Israel da indicium: quid est non manducavit universus populus panem: **25** quod non responderis servo tuo hodie? Si in me, omneque terrae vulgus venit in saltum, in quo aut in Ionatha filio meo est iniquitas haec, da erat mel super faciem agri. **26** Ingressus est itaque ostensionem: aut si haec iniquitas est in populo populus saltum, et apparuit fluens mel, nullusque tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Ionathas et applicuit manum ad os suum, timebat enim populus Saul, populus autem exivit. **42** Et ait Saul: Mittite iuramentum. **27** Porro Ionathas non audierat sortem inter me, et inter Ionathan filium meum. cum adiuraret pater eius populum: extenditque Et captus est Ionathas. **43** Dixit autem Saul ad summitatem virgae, quam habebat in manu, et Ionathan: Indica mihi quid feceris. Et indicavit intinxit in favum mellis: et convertit manum suam ei Ionathas, et ait: Gustans gustavi in summitate ad os suum, et illuminati sunt oculi eius. **28** virgae, quae erat in manu mea, paululum mellis, et Respondensque unus de populo, ait: Iureirando ecce ego morior. **44** Et ait Saul: Haec faciat mihi constrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus Deus, et haec addat, quia morte morieris Ionatha. **45** vir, qui comederit panem hodie. (defecerat autem Dixitque populus ad Saul: Ergone Ionathas morietur, populus) **29** Dixitque Ionathas: Turbavit pater meus qui fecit salutem hanc magnam in Israel? hoc terram: vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei, nefas est: vivit Dominus, si ceciderit capillus de eo quod gustaverim paululum de melle isto: **30** capite eius in terram, quia cum Deo operatus est quanto magis si comedisset populus de praeda hodie. Liberavit ergo populus Ionathan, ut non inimicorum suorum, quam reperit? nonne maior moreretur. **46** Recessitque Saul, nec persecutus est plaga facta fuisse in Philisthiim? **31** Percusserunt Philisthiim: porro Philisthiim abierunt in loca sua. ergo in die illa Philistaeos a Machmis usque in **47** Et Saul, confirmato regno super Israel, pugnabat Aialon. Defatigatus est autem populus nimis: **32** et per circuitum adversum omnes inimicos eius, versus ad praedam tulit oves, et boves, et vitulos, contra Moab, et filios Ammon, et Edom, et reges et mactaverunt in terra: comedique populus cum Soba, et Philistaeos: et quocumque se verterat, sanguine. **33** Nunciaverunt autem Sauli dicentes superabat. **48** Congregatoque exercitu, percussit

Amalec, et eruit Israel de manu vastatorum eius. vox gregum, quae resonat in auribus meis, et
49 Fuerunt autem filii Saul, Jonathas et Lessui, et armentorum, quam ego audio? **15** Et ait Saul: De Melchisua: et nomina duarum filiarum eius, nomen Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus primogenitae Merob, et nomen minoris Michol. **50** melioribus ovibus et armentis ut immolarentur Et nomen uxoris Saul, Achinoam filia Achimaas: Domino Deo tuo, reliqua vero occidimus. **16** Ait et nomen principis militiae eius Abner, filius Ner, autem Samuel ad Saul: Sine me, et indicabo tibi patruelis Saul. **51** Porro Cis fuit pater Saul, et Ner quae locutus sit Dominus ad me nocte. Dixitque pater Abner, filius Abiel. **52** Erat autem bellum ei: Loquere. **17** Et ait Samuel: Nonne cum parvulus potens adversum Philisthaeos omnibus diebus Saul. Nam quemcumque viderat Saul virum fortem, et aptum ad praelium, sociabat eum sibi.

15 Et dixit Samuel ad Saul: Me misit Dominus, ut ungerem te in regem super populum eius Israel: nunc ergo audi vocem Domini: **2** Haec dicit Dominus exercituum: Recensui quaecumque fecit Amalec Israeli: quomodo restitui ei in via cum ascenderet de Aegypto. **3** Nunc ergo vade, et percutte Amalec, et demolire universa eius: non parcas ei, et non concupiscas ex rebus ipsius aliquid: sed interface a viro usque ad mulierem, et parvulum atque lactentem, bovem et oves, camelum et asinum. **4** Praecepit itaque Saul populo, et recensuit eos quasi agnos: ducenta millia peditum, et decem millia virorum Iuda. **5** Cumque venisset Saul usque ad civitatem Amalec, tetendit insidias in torrente. **6** Dixitque Saul Cinaeo: Abite, recedite, atque descendite ab Amalec: ne forte involvam te cum eo. tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israel, cum ascenderent de Aegypto. Et recessit Cinaeus de medio Amalec. **7** Percussitque Saul Amalec ab Hevila, donec venias ad Sur, quae est e regione Aegypti. **8** Et apprehendit Agag regem Amalec vivum: omne autem vulgus interfecit in ore gladii. **9** Et pepercit Saul, et populus Agag, et optimis gregibus ovium et armentorum, et vestibus et arietibus, et universis, quae pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea: quidquid vero vile fuit et reprobum, hoc demoliti sunt. **10** Factum est autem verbum Domini ad Samuel, dicens: **11** Poenitet me quod constituerim Saul regem: quia dereliquit me, et verba mea opere non implevit. Contristatusque est Samuel, et clamavit ad Dominum tota nocte. **12** Cumque de nocte surrexisset Samuel, ut iret ad Saul mane, nunciatum est Samueli, eo quod venisset Saul in Carmelum, et erexisset sibi fornicem triumphalem, et reversus transisset, descendissetque in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, et Saul offerebat holocaustum Domino de initiis praedarum quae attulerat ex Amalec. **13** Et cum venisset Samuel ad Saul, dixit ei Saul: Benedictus tu Domino, implevi verbum Domini. **14** Dixitque Samuel: Et quae est haec

18 et misit te Dominus in viam, et ait: Vade, et interface peccatores Amalec, et pugnabis contra eos usque ad internectionem eorum. **19** Quare ergo non audisti vocem Domini: sed versus ad praedam es, et fecisti malum in oculis Domini? **20** Et ait Saul ad Samuelem: Immo audivi vocem Domini, et ambulavi in via per quam misit me Dominus, et adduxi Agag regem Amalec, et Amalec interfeci. **21** Tulit autem de praeda populus oves et boves, primitias eorum quae caesa sunt, ut immolet Domino Deo suo in Galgalis. **22** Et ait Samuel: Numquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius ut obediatur voci eius? MELIOR est enim obedientia quam victimae: et auscultare magis quam offerre adipem arietum. **23** quoniam quasi peccatum ariolandii est, repugnare: et quasi scelus idolatriae, nolle acquiescere. Pro eo ergo quod abiecti sermonem Domini, abiecti te Dominus ne sis rex. **24** Dixitque Saul ad Samuelem: Peccavi, quia praevericatus sum sermonem Domini, et verba tua, timens populum, et obediens voci eorum. **25** Sed nunc porta, queso, peccatum meum, et revertere mecum, ut adorem Dominum. **26** Et ait Samuel ad Saul: Non revertar tecum, quia proiecisti sermonem Domini, et proieci te Dominus ne sis rex super Israel. **27** Et conversus est Samuel ut abiret: ille autem apprehendit summitatem pallii eius, quae et scissa est. **28** Et ait ad eum Samuel: Scidit Dominus regnum Israel a te hodie, et tradidit illud proximo tuo meliori te. **29** Porro Triumphator in Israel non parcat, et poenitidine non flectetur: neque enim homo est ut agat poenitentiam. **30** At ille ait: Peccavi: sed nunc honora me coram senioribus populi mei, et coram Israel, et revertere mecum, ut adorem Dominum Deum tuum. **31** Reversus ergo Samuel secutus est Saulem: et adoravit Saul Dominum. **32** Dixitque Samuel: Adducite ad me Agag regem Amalec. Et oblatus est ei Agag pinguisimus, et tremens. Et dixit Samuel Agag: Siccine separat amara mors? **33** Et ait: Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frustra concidit eum Samuel coram Domino in Galgalis. **34** Abiit autem

Samuel in Ramatha: Saul vero ascendit in domum suam in Gabaa. **35** Et non vidit Samuel ultra Saul usque ad diem mortis sua: verumtamen lugebat Samuel Saulem, quoniam Dominum poenitebat quod constituisset eum regem super Israel.

bene psallentem, et adducite eum ad me. **18** Et respondens unus de pueris, ait: Ecce vidi filium Isai Bethlehemitem scientem psallere, et fortissimum robore, et virum bellicosum, et prudentem in verbis, et virum pulchrum: et Dominus est cum eo. **19**

Misit ergo Saul nuncios ad Isai, dicens: Mitte ad me David filium tuum, qui est in pascuis. **20** Tulit itaque Isai asinum plenum panibus, et lagenam vini, et hoedum de capris unum, et misit per manum David filii sui Sauli. **21** Et venit David ad Saul, et stetit coram eo: at ille dilexit eum nimis, et factus est eius armiger. **22** Misitque Saul ad Isai, dicens: Stet David in conspectu meo: invenit enim gratiam in oculis meis. **23** Igitur quandocumque spiritus Domini malus arripiebat Saul, David tollebat citharam, et percutiebat manu sua, et refocillabatur Saul, et levius habebat. recedebat enim ab eo spiritus malus.

16 Dixitque Dominus ad Samuelem: Usquequo tu luges Saul, cum ego proiecerim eum ne regnet super Israel? imple cornu tuum oleo, et veni, ut mittam te ad Isai Bethlehemitem: providi enim in filiis eius mihi regem. **2** Et ait Samuel: Quo modo vadam? audiet enim Saul, et interficiet me. Et ait Dominus: Vitulum de armento tolles in manu tua, et dices: Ad immolandum Domino veni. **3** Et vocabis Isai ad victimam, et ego ostendam tibi quid facias, et unges quemcumque monstravero tibi. **4** Fecit ergo Samuel, sicut locutus est ei Dominus. Venitque in Bethlehem, et admirati sunt seniores civitatis, occurrentes ei, dixeruntque: Pacificusne est ingressus tuus? **5** Et ait: Pacificus: ad immolandum Domino veni, sanctificamini, et venite mecum ut immolem. Sanctificavit ergo Isai et filios eius, et vocavit eos ad sacrificium. **6** Cumque ingressi essent, vidi Eliab, et ait: Num coram Domino est Christus eius? **7** Et dixit Dominus ad Samuelem: Ne respicias vultum eius, neque altitudinem statuae eius: quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico: homo enim videt ea quae apparent, Dominus autem intuetur cor. **8** Et vocavit Isai Abinadab, et adduxit eum coram Samuele. Qui dixit: Nec hunc elegit Dominus. **9** Adduxit autem Isai Samma, de quo ait: Etiam hunc non elegit Dominus. **10** Adduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuele: et ait Samuel ad Isai: Non elegit Dominus ex istis. **11** Dixitque Samuel ad Isai: Numquid iam completi sunt filii? Qui respondit: Adhuc reliquus est parvulus, et pascit oves. Et ait Samuel ad Isai: Mitte, et adduc eum: nec enim discubemus prius quam huc ille veniat. **12** Misit ergo, et adduxit eum. Erat autem rufus, et pulcher aspectu, decoraque facie. et ait Dominus: Surge, et unge eum, ipse est enim. **13** Tulit ergo Samuel cornu olei, et unxit eum in medio fratrum eius: et directus est Spiritus Domini a die illa in David, et deinceps: surgensque Samuel abiit in Ramatha. **14** Spiritus autem Domini recessit a Saul et exagitabat eum spiritus nequam, a Domino. **15** Dixeruntque servi Saul ad eum: Ecce spiritus Dei malus exagitat te. **16** Iubeat dominus noster, et servi tui, qui coram te sunt, quaerent hominem scientem psallere cithara, ut quando arripuerit te spiritus Domini malus, psallat manu sua, et levius feras. **17** Et ait Saul ad servos suos: Providete ergo mihi aliquem

in praelium, convenerunt in Socho Iudee: et castrametati sunt inter Socho et Azeca in finibus Domimm. **2** Porro Saul et filii Israel congregati venerunt in Vallem terebinthi, et direxerunt aciem ad pugnandum contra Philisthiim. **3** Et Philisthiim stabant super montem ex parte hac, et Israel stabat supra montem ex altera parte: vallisque erat inter eos. **4** Et egressus est vir spurius de castris Philistinorum nomine Goliath, de Geth, altitudinis sex cubitorum et palmi: **5** et cassis aerea super caput eius, et lorica hamata in duebatur. porro pondus loricae eius, quinque millia sicolorum aeris erat: **6** et ocreas aereas habebat in cruribus: et clypeus aereus tegebat humeros eius. **7** hastile autem hastae eius erat quasi lictorium texentium. ipsum autem ferrum hastae eius sexcentos siclos habebat ferri: et armiger eius antecedebat eum. **8** Stansque clamabat adversum phalangas Israel, et dicebat eis: Quare venistis parati ad praelium? Numquid ego non sum Philistheus, et vos servi Saul? Eligite ex vobis virum, et descendat ad singulare certamen. **9** si quiverit pugnare mecum, et percusserit me, erimus vobis servi: si autem ego praevaluero, et percussero eum, vos servi eritis, et servietis nobis. **10** Et aiebat Philistheus: Ego exprobravi agminibus Israel hodie: Date mihi virum, et ineat mecum singulare certamen. **11** Audiens autem Saul, et omnes Israelitae sermones Philisthaii huiuscemodi, stupebant, et metuebant nimis. **12** David autem erat filius viri Ephrathaei, de quo supra dictum est, de Bethlehem Iuda, cui nomen erat Isai, qui habebat octo filios, et erat vir in diebus Saul senex, et grandaevus inter viros. **13**

Abierunt autem tres filii eius maiores post Saul locutus est ei: Non concidat cor cuiusquam in in praelium: et nomina trium filiorum eius, qui eo: ego servus tuus vadam, et pugnabo adversus perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, et Philisthaeum. **33** Et ait Saul ad David: Non vales secundus Abinadab, tertius quoque Samma. **14** resistere Philisthaeo isti, nec pugnare adversus David autem erat minimus. Tribus ergo maioribus eum: quia puer es, hic autem vir bellator est ab secutis Saulem, **15** abiit David, et reversus est a adolescentia sua. **34** Dixitque David ad Saul: Pascebat Saul, ut pasceret gregem patris sui in Bethlehem. servus tuus patris sui gregem, et veniebat leo, vel **16** Procedebat vero Philisthaeus mane et vespera, ursus, et tollebat arietem de medio gregis: **35** et et stabat quadraginta diebus. **17** Dixit autem Isai persecabar eos, et percutiebam, eruebamque de ad David filium suum: Accipe fratribus tuis ephi ore eorum: et illi consurgebant adversum me, et polentae, et decem panes istos, et curre in castra ad apprehendebam mentum eorum, et suffocabam, fratres tuos, **18** et decem formellas casei has deferes interficiebamque eos. **36** Nam et leonem, et ursum ad tribunum: et fratres tuos visitabis, si recte agant: interfeci ego servus tuus: erit igitur et Philisthaeus et cum quibus ordinati sunt, disce. **19** Saul autem, hic incircumcisus, quasi unus ex eis. Nunc vadam, et et illi, et omnes filii Israel, in Valle terebinthi auferam opprobrium populi: quoniam quis est iste pugnabant adversum Philisthiim. **20** Surrexit itaque Philisthaeus incircumcisus, qui ausus est maledicere David mane, et commendavit gregem custodi: et exercitui Dei viventis? **37** Et ait David: Dominus onustus abiit, sicut praeceperat ei Isai. Et venit ad qui eripuit me de manu leonis, et de manu ursi, locum Magala, et ad exercitum, qui egressus ad ipse me liberabit de manu Philisthaei huius. Dixit pugnam vociferatus erat in certamine. **21** Direxerat autem Saul ad David: Vade, et Dominus tecum enim aciem Israel, sed et Philisthiim ex adverso sit. **38** Et induit Saul David vestimentis suis, et fuerant praeparati. **22** Derelinquens ergo David imposuit galeam aereum super caput eius, et vestivit vasa, quae attulerat, sub manu custodis ad sarcinas, eum lorica. **39** Accinctus ergo David gladio eius cucurrit ad locum certaminis, et interrogabat super vestem suam, coepit tentare si armatus si omnia recte agerentur erga fratres suos. **23** posset incedere: non enim habebat consuetudinem. Cumque adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille Dixitque David ad Saul: Non possum sic incedere, spurius ascendens, Goliath nomine, Philisthaeus, quia non usum habeo. Et depositus ea, **40** et tulit de Geth, de castris Philisthinorum: et loquente baculum suum, quem semper habebat in manibus: eo haec eadem verba audivit David. **24** Omnes et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de autem Israelitae, cum vidissent virum, fugerunt torrente, et misit eos in peram pastoralem, quam a facie eius, timentes eum valde. **25** Et dixit unus habebat secum, et fundam manu tulit: et processit quispiam de Israel: Num vidistis virum hunc, qui adversum Philisthaeum. **41** ibat autem Philisthaeus ascendit? ad exprobrandum enim Israeli ascendit. incedens, et appropinquans adversum David, et Virum ergo, qui percusserit eum, ditabit rex divitiis armiger eius ante eum. **42** Cumque inspexisset magnis, et filiam suam dabit ei, et domum patris Philisthaeus, et vidisset David, despexit eum. Erat eius faciet absque tributo in Israel. **26** Et ait David autem adolescens: rufus, et pulcher aspectu. **43** ad viros, qui stabant secum, dicens: Quid dabitur Et dixit Philisthaeus ad David: Numquid ego canis viro, qui percusserit Philisthaeum hunc, et tulerit sum, quod tu venis ad me cum baculo? Et maledixit opprobrium de Israel? quis enim est hic Philisthaeus Philisthaeus David in diis suis: **44** dixitque ad David: incircumcisus, qui exprobravit acies Dei viventis? Veni ad me, et dabo carnes tuas volatilibus caeli et **27** Referebat autem ei populus eudem sermonem, bestiis terrae. **45** Dixit autem David ad Philisthaeum: dicens: Haec dabuntur viro, qui percusserit eum. Tu venis ad me cum gladio, et hasta, et clypeo: ego **28** Quod cum audisset Eliab frater eius maior, autem venio ad te in nomine Domini exercitum, loquente eo cum aliis, iratus est contra David, et Dei agminum Israel, quibus exprobrasti **46** hodie, ait: Quare venisti, et quare dereliquisti pauculas et dabit te Dominus in manu mea, et percutiam oves illas in deserto? ego novi superbiam tuam, te, et auferam caput tuum a te: et dabo cadavera et nequitiam cordis tui: quia ut videres praelium, castrorum Philisthiim hodie volatilibus caeli, et descendisti. **29** Et dixit David: Quid feci? numquid bestiis terrae: ut sciat omnis terra quia est Deus in non verbum est? **30** Et declinavit paululum ab eo ad Israel. **47** Et noverit universa ecclesia haec, quia alium: dixitque eudem sermonem. Et respondit ei non in gladio, nec in hasta salvat Dominus: ipsius populus verbum sicut prius. **31** Audita sunt autem enim est bellum, et tradet vos in manus nostras. verba, quae locutus est David, et annunciat in **48** Cum ergo surrexisset Philisthaeus, et veniret, conspectu Saul. **32** Ad quem cum fuisset adductus, et appropinquaret contra David, festinavit David,

et cucurrit ad pugnam ex adverso Philisthaei. **49** mille, et David decem millia. **8** Iratus est autem Et misit manum suam in peram, tulitque unum Saul nimis, et dispicuit in oculis eius sermo iste: lapidem, et funda iecit, et circumducens percussit dixitque: Dederunt David decem millia, et mihi mille Philisthaeum in fronte: et infixus est lapis in dederunt: quid ei superest, nisi solum regnum? **9** fronte eius, et cecidit in faciem suam super terram. Non rectis ergo oculis Saul aspiciebat David a die **50** Praevaluitque David adversum Philisthaeum illa, et deinceps. **10** Post diem autem alteram, invasit in funda et lapide, percussumque Philisthaeum spiritus Dei malus Saul, et prophetabat in medio interfecit. Cumque gladium non haberet in manu domus sue: David autem psallebat manu sua, sicut David, **51** cucurrit, et stetit super Philisthaeum, per singulos dies. tenebatque Saul lanceam, **11** et et tulit gladium eius, et eduxit eum de vagina misit eam, putans quod configere posset David cum sua: et interfecit eum, praeciditque caput eius. pariete: et declinavit David a facie eius secundo. **12** Videntes autem Philisthiim, quod mortuus esset Et timuit Saul David, eo quod Dominus esset cum fortissimus eorum, fugerunt. **52** Et consurgentess eo, et a se recessisset. **13** Amovit ergo eum Saul viri Israel et Iuda vociferati sunt, et persecuti sunt a se, et fecit eum tribunum super mille viros: et Philisthaeos usque dum venirent in vallem, et usque egrediebatur, et intrabat in conspectu populi. **14** In ad portas Accaron, cecideruntque vulnerati de omnibus quoque viis suis David prudenter agebat, Philisthiim in via Saraim, usque ad Geth, et usque et Dominus erat cum eo. **15** Vedit itaque Saul quod ad Accaron. **53** Et revertentes filii Israel postquam prudens esset nimis, et coepit cavere eum. **16** Omnis persecuti fuerant Philisthaeos, invaserunt castra autem Israel et Iuda diligebat David: ipse enim eorum. **54** Assumens autem David caput Philisthaei, ingrediebatur et egrediebatur ante eos. **17** Dixitque attulit illud in Ierusalem: arma vero eius posuit in Saul ad David: Ecce filia mea maior Merob, ipsam tabernaculo suo. **55** Eo autem tempore, quo viderat dabo tibi uxorem: tantummodo esto vir fortis, Saul David egredientem contra Philisthaeum, ait ad et praeliare bella Domini. Saul autem reputabat, Abner principem militiae: De qua stirpe descendit dicens: Non sit manus mea in eo, sed sit super hic adolescens? Dixitque Abner: Vivit anima tua, eum manus Philistinorum. **18** Ait autem David rex, si novi. **56** Et ait rex: Interroga tu, cuius filius sit ad Saul: Quis ego sum, aut quae est vita mea, aut iste puer. **57** Cumque regressus esset David, percuesso cognatio patris mei in Israel, ut fiam gener regis? Philisthaeo, tulit eum Abner, et introduxit coram **19** Factum est autem tempus cum deberet dari Saul, caput Philisthaei habentem in manu. **58** Et Merob filia Saul David, data est Hadrieli Molathitae ait ad eum Saul: De qua progenie es o adolescens? **20** Dilexit autem David Michol filiam Saul Dixitque David: Filius servi tui Isai Bethlehemitaegener regis? Ego autem sum vir ego sum. **21** alteram. Et nunciatum est Saul, et placuit ei. **22** Dixitque Saul: Dabo eam illi, ut fiat ei in scandalum, et sit super eum manus Philistinorum. Dixitque Saul ad David: In duabus rebus gener meus eris hodie. **23** Et mandavit Saul servis suis: Loquimini ad David clam me, dicentes: Ecce places regi, et omnes servi eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis. **24** Et locuti sunt servi Saul in auribus David omnia verba haec. Et ait David: Num parum videtur vobis, generum esse regis? Ego autem sum vir pauper et tenuis. **25** Et renunciaverunt servi Saul, dicentes: Huiuscmodi verba locutus est David. **26** Dixit autem Saul: Sic loquimini ad David: Non habet rex sponsalia necesse, nisi tantum centum praeputia Philistinorum, ut fiat ultio de inimicis regis. Porro Saul cogitabat tradere David in manus Philistinorum. **27** Cumque renunciassent servi eius David verba, quae dixerat Saul, placuit sermo in oculis David, ut fieret gener regis. **28** Et post paucos dies surgens David, abiit cum viris, qui sub eo erant. Et percussit ex Philisthiim ducentos viros, et attulit eorum praeputia, et annumeravit ea regi, ut esset gener eius. Dedit itaque Saul ei Michol

18 Et factum est cum complessset loqui ad Saul: anima lonathae conglutinata est animae David, et dilexit eum Ionathas quasi animam suam. **2** Tulitque eum Saul in die illa, et non concessit ei ut reverteretur in domum patris sui. **3** Inierunt autem David et Ionathas foedus: diligebat enim eum quasi animam suam. **4** Nam expoliavit se Ionathas tunica, qua erat indutus, et dedit eam David, et reliqua vestimenta sua usque ad gladium et arcum suum, et usque ad balteum. **5** Egrediebatur quoque David ad omnia quaecumque misisset eum Saul, et prudenter se agebat: posuitque eum Saul super viros belli, et acceptus erat in oculis universi populi, maximeque in conspectu famulorum Saul. **6** Porro cum reverteretur percuesso Philisthaeo David, et ferret caput eius in Ierusalem egressae sunt mulieres de universis urbibus Israel, cantantes, chorosque ducentes in occursum Saul regis, in tympanis laetitiae, et in sistris. **7** Et praecinebant mulieres ludentes, atque dicentes: Percussit Saul

filiam suam uxorem. **28** Et vidit Saul, et intellexit inventum est simulacrum super lectum, et pellis quod Dominus esset cum David. Michol autem filia caprarum ad caput eius. **17** Dixitque Saul ad Michol: Saul diligebat eum. **29** Et Saul magis coepit timere Quare sic illusisti mihi, et dimisisti inimicum meum David: factusque est Saul inimicus David cunctis ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul: Quia ipse diebus. **30** Et egressi sunt principes Philistinorum. locutus est mihi: Dimitte me, alioquin interficiam a principio autem egressionis eorum, prudentius se te. **18** David autem fugiens salvatus est, et venit gerebat David quam omnes servi Saul, et celebre ad Samuel in Ramatha, et nunciavit ei omnia quae factum est nomen eius nimis.

19 Locutus est autem Saul ad Ionathan filium suum, et ad omnes servos suos, ut occiderent David. Porro Ionathas filius Saul diligebat David valde. **2** Et indicavit Ionathas David, dicens: Quaerit Saul pater meus occidere te: quapropter observa te, queso, mane, et manebis clam, et absconderis. **3** Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum, in agro ubicunque fuerit: et ego loquar de te ad patrem meum: et quocumque video, nunciabo tibi. **4** Locutus est ergo Ionathas de David bona ad Saul patrem suum: dixitque ad eum: Ne pecces rex in servum tuum David, quia non peccavit tibi, et opera eius bona sunt tibi valde. **5** Et posuit animam suam in manu sua, et percussit Philisthaeum, et fecit Dominus salutem magnam universo Israeli: vidisti, et laetus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio, interficiens David, qui est absque culpa? **6** Quod cum audisset Saul, placatus voce Ionathae, iuravit: Vivit Dominus, quia non occidetur. **7** Vocavit itaque Ionathas David, et indicavit ei omnia verba haec: et introduxit Ionathas David ad Saul, et fuit ante eum, sicut fuerat heri et nudius tertius. **8** Motum est autem rursum bellum: et egressus David, pugnavit adversum Philisthiim: percussitque eos plaga magna, et fugerunt a facie eius. **9** Et factus est spiritus Domini malus in Saul. sedebat autem in domo sua, et tenebat lanceam: porro David psallebat manu sua. **10** Nisisque est Saul configere David lancea in pariete, et declinavit David a facie Saul: lancea autem casso vulnere perlata est in parietem, et David fugit, et salvatus est nocte illa. **11** Misit ergo Saul satellites suos in domum David, ut custodirent eum, et interficeretur mane. Quod cum annunciasset David Michol uxor sua, dicens: Nisi salvaveris te nocte hac, cras morieris: **12** depositus eum per fenestram. porro ille abiit et aufugit, atque salvatus est. **13** Tulit autem Michol statuam, et posuit eam super lectum, et pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius, et operuit eam vestimentis. **14** Misit autem Saul apparatores, qui raperent David: et responsum est quod aegrotaret. **15** Rursumque misit Saul nuncios ut viderent David, dicens: Afferte eum ad me in lecto, ut occidatur. **16** Cumque venissent nuncii,

caprarum ad caput eius. **17** Dixitque Saul ad Michol: ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul: Quia ipse diebus. **18** David autem fugiens salvatus est, et venit ad Samuel in Ramatha, et nunciavit ei omnia quae fecerat sibi Saul: et abierunt ipse et Samuel, et morati sunt in Naioth. **19** Nunciatum est autem Sauli a dicentibus: Ecce David in Naioth in Ramatha. **20** Misit ergo Saul lictores, ut raperent David: qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium, et Samuelem stantem super eos, factus est etiam Spiritus Domini in illis, et prophetare cooperunt etiam ipsi. **21** Quod cum nunciatum esset Sauli, misit et alias nuncios: prophetaverunt autem et illi. Et rursum misit Saul tertios nuncios: qui et ipsi prophetaverunt. Et iratus iracundia Saul, **22** abiit etiam ipse in Ramatha, et venit usque ad cisternam magnam, quae est in Socho, et interrogavit, et dixit: In quo loco sunt Samuel et David? Dictumque est ei: Ecce in Naioth sunt in Ramatha. **23** Et abiit in Naioth in Ramatha, et factus est etiam super eum Spiritus Domini, et ambulabat ingrediens, et prophetabat usque dum veniret in Naioth in Ramatha. **24** Et expoliavit etiam ipse se vestimentis suis, et prophetavit cum ceteris coram Samuele, et cecinit nudus tota die illa et nocte. Unde et exxit proverbium: Num et Saul inter prophetas?

20 Fugit autem David de Naioth, quae est in Ramatha, veniensque locutus est coram Ionatha: Quid feci? quae est iniquitas mea, et quod peccatum meum in patrem tuum, quia quaerit animam meam? **2** Qui dixit ei: Absit, non morieris: neque enim faciet pater meus quidquam grande vel parvum, nisi prius indicaverit mihi: hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo? nequaquam erit istud. **3** Et iuravit rursum Davidi. Et ille ait: Scit profecto pater tuus quia inveni gratiam in oculis tuis, et dicet: Nesciat hoc Ionathas, ne forte tristetur. Quinimmo vivit Dominus, et vivit anima tua, quia uno tantum (ut ita dicam) gradu, ego morsque dividimur. **4** Et ait Ionathas ad David: Quodcumque dixerit mihi anima tua, faciam tibi. **5** Dicit autem David ad Ionathan: Ecce calendae sunt crastino, et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendum: dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tertiae. **6** Si respiciens requirerit me pater tuus, respondebis ei: Rogavit me David, ut iret celeriter in Bethlehem civitatem suam: quia victimae sollemnes ibi sunt universis contribulibus suis. **7** Si dixerit, Bene: pax erit servo

10 tuo. si autem fuerit iratus, scito quia completa est malitia eius. 11 Fac ergo misericordiam in servum tuum: quia foedus Domini me famulum tuum tecum inire fecisti. si autem est iniquitas aliqua in me, tu me interfice, et ad patrem tuum ne introducas me. 12 Et ait Ionathas: Absit hoc a me: neque enim fieri potest, ut si certe cognovero completam esse patris Responditque David ad Ionathan: Quis renunciat mihi, si quid forte responderit tibi pater tuus dure de me? 13 Et ait Ionathas ad David: Veni, et egrediamur foras in agrum. Cumque exissent ambo in agrum, 14 ait Ionathas ad David: Domine Deus Israel, si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie: et aliquid boni fuerit super David, et non statim misero ad te, et notum tibi fecero, 15 haec faciat Dominus Ionathae, et haec addat. Si autem perseveraverit patris mei malitia te, ut vadas in pace, et sit Dominus tecum, sicut fuit cum patre meo. 16 Et si vixero, facies mihi misericordiam Domini: si vero mortuus fuero, 17 Et addidit Ionathas deierare David, eo quod diligenter illum: sicut enim animam suam, ita diligebat eum. 18 Dixitque ad Ionathas: Cras calenda sunt, et requireris: 19 requiretur enim sessio tua usque perendie. Descendes ergo festinus, et venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet, et sedebis iuxta lapidem, cui nomen est Ezel. 20 Et ego tres sagittas mittam iuxta eum, et iaciam quasi exercens 21 Mittam quoque et puerum, et dicens ei: Vade, et affer mihi sagittas. 22 Si dixero in civitatem: Ecce sagittae intra te sunt, tolle eas: tu veni 23 De verbo autem quod locuti sumus ego et tu, sit Dominus inter me et te usque in semipaternum. 24 Absconditus est ergo David in agro, et venerunt calenda, et sedet rex ad comedendum panem. 25 Cumque sedisset rex super cathedram suam (secundum consuetudinem) quae erat iuxta parietem, surrexit Ionathas, et sedet Abner ex latere Saul, vacuusque apparuit locus David. 26 Et non est locutus Saul quidquam in die illa: cogitabat enim quod forte evenisset ei, ut non esset mundus, nec purificatus. 27 Cumque illuxisset dies secunda post calendas, rursus apparuit vacuus locus David. Dixitque Saul ad Ionathan filium suum: Cur non venit filius Isai nec heri, nec hodie ad vescendum? 28 Responditque Ionathas Sauli: Rogavit me obnixe, gratiam in oculis tuis, vadam cito, et videbo fratres meos. Ob hanc causam non venit ad mensam regis. 29 et ait: Dimitte me, 30 Iratus autem Saul adversum Ionathan, dixit ei: Fili mulieris virum ultro rapientis, numquid ignoro quia diligis filium Isai in confusionem tuam, et in confusionem ignominiosae matris tuae? 31 Omnibus enim diebus, quibus filius Isai vixerit super terram, non stabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque iam nunc mitte, et adduc eum ad me: quia filius mortis est. 32 Respondens autem Ionathas Sauli patri suo, ait: Quare morietur? quid fecit? 33 Et arripuit Saul lanceam ut percuteret eum. Et intellexit Ionathas quod definitum esset a patre suo, ut interficeret misericordiam David: si vero mortuus fuero, 34 Surrexit ergo Ionathas a mensa in ira furoris, et non comedit in die calendarum secunda in semipaternum, quando eradicaverit Dominus inimicos David, unumquemque de terra: auferat Ionathan de domo sua, et requirat Dominus de manu inimicorum David. 35 Cumque illuxisset David, et puer parvulus cum eo, 36 et ait ad puerum quod definitum esset a patre suo, ut interficeret misericordiam Domini: si vero mortuus fuero, 37 Venit itaque puer ad locum iaculi, quod animam suam, ita diligebat eum. 38 Dixitque ad Ionathas: et clamavit Ionathas post tergum eum Ionathas: Cras calenda sunt, et requireris: 39 et quid ageretur, penitus ignorabat: tantummodo enim Ionathas et David rem noverant. 40 Dedit ergo me ad signum. 41 Cumque abiisset puer, surrexit Ionathas arma sua puero, et dixit ei: Vade, et defer dicens ei: Vade, et affer mihi sagittas. 42 Dicit ergo Ionathas ad David: Vade in pace: Dominus de loco, qui vergebat ad Austrum, et cadens ad me, quia pax tibi est, et nihil est mali, vivit David alterutrum, fleverunt pariter, David autem amplius. 43 Quaecumque iuravimus ambo in nomine Domini, dicentes: Dominus sit inter me et te, et inter semen tuum et semen meum usque in semipaternum. Et surrexit David, et abiit: sed et Ionathas ingressus est civitatem.

21 Venit autem David in Nobe ad Achimelech sacerdotem: et obstupuit Achimelech, eo quod venisset David. Et dixit ei: Quare tu solus, et nullus est tecum? 2 Et ait David ad Achimelech

sacerdotem: Rex praecepit mihi sermonem, et reliquit eos ante faciem regis Moab: manseruntque dixit: Nemo sciat rem, propter quam missus es a apud eum cunctis diebus, quibus David fuit in me, et cuiusmodi praecepta tibi dederim: nam et praesidio. **5** Dixitque Gad propheta ad David: Noli pueris condixi in illum et illum locum. **3** Nunc manere in praesidio, proficisci, et vade in Terram ergo siquid habes ad manum, vel quinque panes, Iuda. Et profectus est David, et venit in saltum da mihi, aut quidquid inveneris. **4** Et respondens Haret. **6** Et audivit Saul quod apparuisset David, et sacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad viri qui erant cum eo. Saul autem cum maneret in manum, sed tantum panem sanctum: si mundi sunt Gabaa, et esset in nemore, quod est in Rama, hastam pueri, maxime a mulieribus? **5** Et respondit David manu tenens, cunctique servi eius circumstarent sacerdoti, et dixit ei: Evidem, si de mulieribus eum, **7** ait ad servos suos qui assistebant ei: Audite agitur: continuimus nos ab heri et nudiustertius, me nunc filii lemimi: numquid omnibus vobis dabit quando egrediebamur, et fuerunt vasa puerorum filius Isai agros et vineas, et universos vos faciet sancta. porro via haec polluta est, sed et ipsa hodie tribunos, et centuriones: **8** quoniam coniurastis sanctificabitur in vasis. **6** Dedit ergo ei sacerdos omnes adversum me, et non est qui mihi renunciet, sanctificatum panem. neque enim erat ibi panis, maxime cum et filius meus foedus inierit cum filio nisi tantum panes propositionis, qui sublati fuerant Isai? Non est qui vicem meam doleat ex vobis, nec a facie Domini, ut ponerentur panes calidi. **7** Erat qui annunciet mihi: eo quod suscitaverit filius meus autem ibi vir quidam de servis Saul, in die illa, servum meum adversum me, insidiantem mihi intus in tabernaculo Domini: et nomen eius Doeg usque hodie. **9** Respondens autem Doeg Idumaeus, Idumaeus, potentissimus pastorum Saul. **8** Dixit qui assistebat, et erat primus inter servos Saul, autem David ad Achimelech: Si habes hic ad manum Vidi, inquit, filium Isai in Nobe apud Achimelech hastam, aut gladium? quia gladium meum, et arma filium Achitob sacerdotem. **10** Qui consuluit pro mea non tuli mecum. sermo enim regis urgebat. **9** Et eo Dominum, et cibaria dedit ei: sed et gladium dixit sacerdos: Ecce hic gladius Goliath Philisthaei, Goliath Philisthaei dedit illi. **11** Misit ergo rex quem percussisti in Valle terebinthi, est involutus ad accersendum Achimelech sacerdotem filium pallio post ephod: si istum vis tollere, tolle. neque Achitob, et omnem domum patris eius, sacerdotum, enim hic est alius absque eo. Et ait David: Non qui erant in Nobe, qui universi venerunt ad regem. est huic alter similis, da mihi eum. **10** Surrexit **12** Et ait Saul ad Achimelech: Audi fili Achitob. itaque David, et fugit in die illa a facie Saul: et Qui respondit: Praesto sum Domine. **13** Dixitque venit ad Achis regem Geth: **11** dixeruntque servi ad eum Saul: Quare coniurastis adversum me, Achis ad eum cum vidissent David: Numquid non tu et filius Isai, et dedisti ei panes et gladium, iste est David rex terrae? nonne huic cantabant et consulisti pro eo Dominum, ut consurget per choros, dicentes: Percussit Saul mille, et David adversum me, insidiator usque hodie permanens? decem millia? **12** Posuit autem David sermones **14** Respondensque Achimelech regi, ait: Et quis istos in corde suo, et extimuit valde a facie Achis in omnibus servis tuis, sicut David fidelis, et regis Geth. **13** Et immutavit os suum coram eis, et gener regis, et pergens ad imperium tuum, et collabebatur inter manus eorum: et impingebat in gloriosus in domo tua? **15** Num hodie coepi pro eo ostia portae, defluebantque salivae eius in barbam. consulere Dominum? absit hoc a me: ne suspicetur **14** Et ait Achis ad servos suos: Vidistis hominem insanum: quare adduxistis eum ad me? **15** An desunt nobis furiosi, quod introduxistis istum, ut fureret me praesente? hiccine ingredietur domum meam?

22 Abiit ergo David inde, et fugit in speluncam Odollam. Quod cum audissent fratres eius, et omnis domus patris eius, descenderunt ad eum illuc. **2** Et convenerunt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, et oppressi aere alieno, et amaro animo: et factus est eorum princeps, fueruntque cum eo quasi quadringenti viri. **3** Et profectus est David inde in Maspera, quae est Moab: et dixit ad regem Moab: Maneat, oro, pater meus et mater mea vobiscum, donec sciā quid faciat mihi Deus. **4** Et

rex aduersus servum suum rem huiuscemodi, in universa domo patris mei: non enim scivit servus tuus quidquam super hoc negotio, vel modicum vel grande. **16** Dixitque rex: Morte morieris Achimelech, tu, et omnis domus patris tui. **17** Et ait rex emissariis qui circumstabant eum: Convertimini, et interficie sacerdotes Domini: nam manus eorum cum David est: scientes quod fugisset, et non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi regis extendere manus suas in sacerdotes Domini. **18** Et ait rex ad Doeg: Convertere tu, et irru in sacerdotes. Conversusque Doeg Idumaeus, irruit in sacerdotes, et trucidavit in die illa octogintaquinq̄ viros vestitos ephod lineo. **19** Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii, viros et mulieres, et parvulos, et

lactentes, bovemque et asinum, et ovem in ore quod egressus esset Saul ut quaereret animam eius. gladii. **20** Evadens autem unus filius Achimelech, filii Porro David erat in deserto Ziph in silva. **16** Et Achitob, cuius nomen erat Abiathar, fugit ad David, surrexit Ionathas filius Saul, et abiit ad David in **21** et annunciativit ei quod occidisset Saul sacerdotes silvam, et confortavit manus eius in Deo: dixitque Domini. **22** Et ait David ad Abiathar: Sciebam in die ei: **17** Ne timeas: neque enim inveniet te manus illa, quod cum ibi esset Doeg Idumaeus, proculdubio Saul patris mei, et tu regnabis super Israel, et ego annunciatet Saul: ego sum reus omnium animarum ero tibi secundus, sed et Saul pater meus scit hoc. patris tui. **23** Mane mecum, ne timeas: si quis **18** Percussit ergo uterque foedus coram Domino: quaeasierit animam meam, quaeret et animam tuam, mansitque David in silva: Ionathas autem reversus est in domum suam. **19** Ascenderunt autem Ziphaei ad Saul in Gabaa, dicentes: Nonne ecce David latitat apud nos in locis tutissimis silvae, in Colle Hachila, quae est ad dexteram deserti? **20** Nunc ergo, sicut desideravit anima tua ut descenderes, descend: nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis. **21** Dixitque Saul: Benedicti vos a Domino, quia doluistis vicem meam. **22** Abite ergo, oro, et diligentius praeparate, et curiosius agite, et considerate locum ubi sit pes eius, vel quis viderit eum ibi, recogitat enim de me, quod callide insidier ei. **23** Considerate et videte omnia latibula eius, in quibus absconditur: et revertimini ad me ad rem certam, ut vadam vobiscum. quod si etiam in terram se obstruxerit, perscrutabor eum in cunctis millibus Iuda. **24** At illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul: David autem et viri eius erant in deserto Maon, in campestribus ad dexteram Iesimon. **25** Igit ergo Saul et socii eius ad quaerendum eum: et nunciatum est David, statimque descendit ad petram, et versabatur in deserto Maon. quod cum audisset Saul, persecutus est David in deserto Maon. **26** Et ibat Saul ad latus montis ex parte una: David autem et viri eius erant in latere montis ex parte altera: porro David desperabat se posse evadere a facie Saul: itaque Saul, et viri eius in modum coronae cingebant David, et viros eius, ut caperent eos. **27** Et nuncius venit ad Saul, dicens: Festina, et veni, quoniam infuderunt se Philisthiim super terram. **28** Reversus est ergo Saul desistens persequi David, et perrexit in occursum Philistinorum, propter hoc vocaverunt locum illum, Petram dividentem. **29** Ascendit ergo David inde: et habitavit in locis tutissimis Engaddi.

23 Et annunciataverunt David, dicentes: Ecce Philisthiim oppugnant Ceilam, et diripiunt areas. **2** Consuluit ergo David Dominum, dicens: Num vadam, et percutiam Philisthaeos istos? Et ait Dominus ad David: Vade, et percuties Philisthaeos, et Ceilam salvabis. **3** Et dixerunt viri, qui erant cum David, ad eum: Ecce nos hic in Iudea consistentes timemus: quanto magis si ierimus in Ceilam adversum agmina Philistinorum? **4** Rursum ergo David consuluit Dominum. Qui respondens, ait ei: Surge, et vade in Ceilam: ego enim tradam Philisthaeos in manu tua. **5** Abiit ergo David, et viri eius in Ceilam, et pugnavit adversum Philisthaeos, et abegit iumenta eorum, et percussit eos plaga magna: et salvavit David habitatores Ceilae. **6** Porro eo tempore, quo fugiebat Abiathar filius Achimelech ad David in Ceilam, ephod secum habens descendenterat. **7** Nunciatum est autem Sauli quod venisset David in Ceilam: et ait Saul: Tradidit eum Dominus in manus meas, conclususque est introgressus urbem, in qua portae et serae sunt. **8** Et praecepit Saul omni populo ut ad pugnam descenderet in Ceilam: et obsideret David, et viros eius. **9** Quod cum David rescisset quia praepararet ei Saul clam malum, dixit ad Abiathar sacerdotem: Applica ephod. **10** Et ait David: Domine Deus Israel, audivit famam servus tuus, quod disponat Saul venire in Ceilam, ut evertat urbem propter me: **11** Si tradent me viri Ceilae in manus eius? et si descendet Saul, sicut audivit servus tuus? Domine Deus Israel indica servo tuo. Et ait Dominus: Descendet. **12** Dixitque David: Si tradent me viri Ceilae, et viros qui sunt mecum, in manus Saul? et dixit Dominus: Tradent. **13** Surrexit ergo David et viri eius quasi sexcenti, et egressi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti: nunciatumque est Sauli quod fugisset David de Ceila, et salvatus esset: quam ob rem dissimulavit exire. **14** Morabatur autem David in deserto in locis firmissimis, mansitque in monte solitudinis Ziph, in monte opaco: quaerebat eum tamen Saul cunctis diebus: et non tradidit eum Dominus in manus eius. **15** Et vidit David

24 Cumque reversus esset Saul, postquam persecutus est Philisthaeos, nunciaverunt ei, dicentes: Ecce, David in deserto est Engaddi. **2** Assumens ergo Saul tria millia electorum viorum ex omni Israel, perrexit ad investigandum David et viros eius, etiam super abruptissimas petras, quae solis ibicibus perviae sunt. **3** Et venit ad caulas ovium, quae se offerebant vanti. eratque ibi spelunca, quam ingressus est Saul, ut purgaret

ventrem: porro David et viri eius in interiore parte speluncae latebant. **4** Et dixerunt servi David ad eum: Ecce dies, de qua locutus est Dominus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum, ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo David, et praecidit oram chlamydis Saul silenter. **5** Post haec percussit cor suum David, eo quod abscidisset oram chlamydis Saul. **6** Dixitque ad viros suos: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem domino meo, christo Domini, ut mittam manum meam in eum, quia christus Domini est. Vivit dominus, quia nisi Dominus percutserit eum, aut dies eius venerit ut moriatur, aut descendens in proelium perierit, propitius mihi sit Dominus, ut non mittam manu meam in Christum Domini. **7** Et confregit David viros suos sermonibus, et non permisit eos ut consurgerent in Saul: porro Saul exurgens de spelunca, pergebat coepio itinere. **8** Surrexit autem David post eum: et egressus de spelunca, clamavit post tergum Saul, dicens: Domine mi rex. Et respexit Saul post se: et inclinans se David pronus in terram, adoravit, **9** dixitque ad Saul: Quare audis verba hominum loquentium, David querit malum adversum te? **10** Ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit te Dominus in manu mea in spelunca: et cogitavi ut occiderem te, sed pepercit tibi oculus meus. dixi enim: Non extendam manum meam in dominum meum, quia christus Domini est. **11** Quin potius pater mi, vide, et cognosce oram chlamydis tuae in manu mea: quoniam cum praescinderem summitatem chlamydis tuae, nolui extendere manum meam in te. animadverte, et vide, quoniam non est in manu mea malum, neque iniquitas, neque peccavi in te: tu autem insidiaris animae meae ut auferas eam. **12** Iudicet Dominus inter me et te, et ulciscatur me Dominus ex te: manus autem mea non sit in te. **13** Sicut et in proverbio antiquo dicitur: AB IMPIIS egredietur impietas: manus ergo mea non sit in te. **14** Quem persequeris, rex Israel? quem persequeris? canem mortuum persequeris, et pulicem unum. **15** Sit Dominus iudex, et iudicet inter me et te: et videat, et iudicet causam meam, et eruat me de manu tua. **16** Cum autem complessset David loquens sermones huiuscemodi ad Saul, dixit Saul: Numquid vox haec tua est filii mi David? Et levavit Saul vocem suam, et flevit: **17** dixitque ad David: Iustior tu es quam ego: tu enim tribuisti mihi bona: ego autem reddidi tibi mala. **18** Et tu indicasti hodie quae feceris mihi bona: quomodo tradiderit me Dominus in manum tuam, et non occideris me. **19** Quis enim cum invenerit inimicum suum, dimittet eum in via bona? Sed Dominus reddat tibi vicissitudinem

hanc pro eo quod hodie operatus es in me. **20** Et nunc quia scio quod certissime regnaturus sis, et habiturus in manu tua regnum Israel: **21** iura mihi in Domino, ne deleas semen meum post me, neque auferas nomen meum de domo patris mei. **22** Et iuravit David Sauli. Abiit ergo Saul in domum suam: et David, et viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

25 Mortuus est autem Samuel, et congregatus est universus Israel, et planixerunt eum, et sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Consurgensque David descendit in desertum Pharan. **2** Erat autem vir quispiam in solitudine Maon, et possessio eius in Carmelo, et homo ille magnus nimis: erantque ei oves tria millia, et mille caprae: et accidit ut tonderetur grex eius in Carmelo. **3** Nomen autem viri illius erat Nabal: et nomen uxoris eius Abigail. eratque mulier illa prudentissima et speciosa: porro vir eius durus, et pessimus, et malitiosus: erat autem de genere Caleb. **4** Cum ergo audisset David in deserto quod tonderet Nabal gregem suum, **5** misit decem iuvenes, et dixit eis: Ascendite in Carmelum, et venietis ad Nabal, et salutabitis eum ex nomine meo pacifice. **6** Et dicetis: Sit fratribus meis, et tibi pax, et domui tuae pax, et omnibus, quaecumque habes, sit pax. Ex multis annis salvos faciens tuos, et omnia tua. **7** Audivi quod tonderent pastores tui, qui erant nobiscum in deserto: numquam eis molesti fuimus, nec aliquando defuit quidquam eis de grege, omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo. **8** Interroga pueros tuos, et indicabunt tibi. Nunc ergo inveniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in die enim bona venimus. quodcumque invenerit manus tua, da servis tuis, et filio tuo David. **9** Cumque venissent pueri David, locuti sunt ad Nabal omnia verba haec ex nomine David: et siluerunt. **10** Respondens autem Nabal pueris David, ait: Quis est David? et quis est filius Isai? hodie increverunt servi qui fugiunt dominos suos. **11** Tollam ergo panes meos, et aquas meas, et carnes pecorum, quae occidi tonsoribus meis, et dabo viris quos nescio unde sint? **12** Regressi sunt itaque pueri David per viam suam, et reversi venerunt, et annunciarunt ei omnia verba quae dixerat. **13** Tunc ait David pueris suis: Accingatur unusquisque gladio suo. Et accincti sunt singuli gladiis suis, accinctusque est et David ense suo: et secuti sunt David quasi quadrungenti viri: porro ducenti remanserunt ad sarcinas. **14** Abigail autem uxori Nabal nunciavit unus de pueris suis, dicens: Ecce David misit nuncios de deserto, ut benedicerent domino nostro: et aversatus est eos. **15** homines isti, boni satis fuerant nobis, et

non molesti: nec quidquam aliquando periit omni quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te tempore, quo fuimus conversati cum eis in deserto: ultus fueris: et cum benefecerit Dominus domino **16** pro muro erant nobis tam in nocte quam in die, meo, recordaberis ancillae tuae. **32** Et ait David omnibus diebus quibus pavimus apud eos greges. ad Abigail: Benedictus Dominus Deus Israel, qui **17** Quam ob rem considera, et recogita quid facias: misit hodie te in occursum meum, et benedictum quoniam completa est malitia adversum virum eloquum tuum, **33** et benedicta tu, quae prohibuisti tuum, et adversum domum tuam, et ipse est filius me hodie ne irem ad sanguinem, et ulciscerer me Belial, ita ut nemo possit ei loqui. **18** Festinavit manu mea. **34** Alioquin vivit Dominus Deus Israel igitur Abigail, et tulit ducentos panes, et duos qui prohibuit me ne malum facerem tibi: nisi cito utres vini, et quinque arietes coctos, et quinque venisses in occursum mihi, non remansisset Nabal sata polentiae, et centum ligaturas uvae passae, et usque ad lucem matutinam, mingens ad parietem. ducentas massas caricarum, et posuit super asinos: **35** Suscepit ergo David de manu eius omnia quae **19** dixitque pueris suis: Praecedite me: ecce, ego attulerat ei, dixitque ei: Vade pacifice in domum post tergum sequar vos: viro autem suo Nabal tuam, ecce audivi vocem tuam, et honoravi faciem non indicavit. **20** Cum ergo ascendisset asinum, tuam. **36** Venit autem Abigail ad Nabal: et ecce erat et descenderet ad radices montis, David et viri ei convivium in domo eius, quasi convivium regis, eius descendebant in occursum eius: quibus et illa et cor Nabal iucundum: erat enim ebrius nimis: occurrit. **21** Et ait David: Vere frustra servavi omnia et non indicavit ei verbum pusillum aut grande quae huius erant in deserto, et non periit quidquam usque mane. **37** Diluculo autem cum digessisset de cunctis quae ad eum pertinebant: et reddidit vinum Nabal, indicavit ei uxor sua verba haec, et mihi malum pro bono. **22** Haec faciat Deus imimicis emortuum est cor eius intrinsecus, et factus est David, et haec addat, si reliquero de omnibus quae quasi lapis. **38** Cumque pertransissent decem dies, ad ipsum pertinent usque mane, mingentem ad percussit Dominus Nabal, et mortuus est. **39** Quod parietem. **23** Cum autem vidisset Abigail David, cum audisset David mortuum Nabal, ait: Benedictus festinavit, et descendit de asino, et procidit coram Dominus, qui iudicavit causam opprobrii mei de David super faciem suam, et adoravit super terram, manu Nabal, et servum suum custodivit a malo, **24** et cecidit ad pedes eius, et dixit: In me sit, domine et malitiam Nabal redditus Dominus in caput eius. mi, haec iniquitas: loquatur, obsecro, ancilla tua Misit ergo David, et locutus est ad Abigail, ut in auribus tuis: et audi verba famulae tuae. **25** Ne sumeret eam sibi in uxorem. **40** Et venerunt pueri ponat, oro, dominus meus rex cor suum super virum David ad Abigail in Carmelum, et locuti sunt ad istum iniquum Nabal: quoniam secundum nomen eam, dicentes: David misit nos ad te, ut accipiat te suum stultus est, et stultitia est cum eo: ego autem sibi in uxorem. **41** Quae consurgens adoravit prona ancilla tua non vidi pueros tuos, domine mi, quos in terram, et ait: Ecce famula tua sit in ancillam, ut misisti. **26** Nunc ergo domine mi, vivit Dominus, lavet pedes servorum domini mei. **42** Et festinavit, et vivit anima tua, qui prohibuit te ne venires in et surrexit Abigail, et ascendit super asinum, et sanguinem, et salvavit manum tuam tibi: et nunc quinque puellae ierunt cum ea, pedissequae eius, fiant sicut Nabal inimici tui, et qui quaerunt domino et secuta est nuncios David: et facta est illi uxori meo malum. **27** Quapropter suscipe benedictionem 43 Sed et Achinoam accepit David de Iezrael: et hanc, quam attulit ancilla tua tibi domino meo: et fuit utraque uxor eius. **44** Saul autem dedit Michol da pueris qui sequuntur te dominum meum. **28** Aufer iniquitatem famulae tuae: faciens enim faciet David in terram, et ait: Ecce famula tua sit in ancillam, ut misisti. **26** Et venerunt Ziphaei ad Saul in Gabaa, dicentes: Ecce, David absconditus est in colle Hachila, quae est ex adverso solitudinis. **2** Et surrexit Saul, et descendit in desertum Ziph, et cum eo tria millia virorum de electis Israel, ut quaereret David in deserto Ziph. **3** Et castramatus est Saul in Gabaa Hachila, quae erat ex adverso solitudinis in via: David autem habitabat in deserto. Videns autem quod venisset Saul post se in desertum, misit exploratores, et didicit quod illuc venisset certissime. **5** Et surrexit David clam, et venit ad Gallim.

Dominus tibi domino meo domum fidelem, quia praelia Domini, domine mi, tu praeliaris: malitia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vitae tuae. **29** Si enim surrexerit aliquando homo persecuens te, et quaerens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium, apud Dominum Deum tuum: porro inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi in impetu et circulo fundae. **30** Cum ergo fecerit Dominus tibi domino meo omnia quae locutus est bona de te, et constituerit te ducem super Israel, **31** non erit tibi hoc in singulum, et in scrupulum cordis domino meo,

locum ubi erat Saul: cumque vidisset locum, in quo dormiebat Saul, et Abner filius Ner, princeps militiae eius, et Saulem dormientem in tentorio, et reliquum vulgus per circuitum eius, **6** ait David ad Achimelech Hethaeum, et Abisai filium Sarviae, fratrem Ioab, dicens: Quis descendet tecum ad Saul in castra? Dixitque Abisai: Ego descendam tecum. **7** Venerunt ergo David, et Abisai ad populum nocte, et invenerunt Saul iacentem et dormientem in tentorio, et hastam fixam in terra ad caput eius: Abner autem et populum dormientes in circuitu eius. **8** Dixitque Abisai ad David: Conclusit Deus inimicum tuum hodie in manus tuas: nunc ergo opus non erit. **9** Et dixit David ad Abisai: Ne interficias eum: quis enim extendet manum suam in christum Domini, et innocens erit? **10** Et dixit David: Vivit Dominus, quia nisi Dominus percutserit eum, aut dies eius venerit ut moriatur, aut in praelium descendens perierit: **11** propitus sit mihi Dominus ne extendam manum meam in christum Domini. nunc igitur tolle hastam, quae est ad caput eius, et scyphum aquae, et abeamus. **12** Tulit igitur David hastam, et scyphum aquae, qui erat ad caput Saul, et abiuerunt: et non erat quisquam, qui videret, et intelligeret, et evigilaret, sed omnes dormiebant, quia sopor Domini irruerat super eos. **13** Cumque transisset David ex adverso, et stetisset in vertice montis de longe, et esset grande intervallum inter eos, **14** clamavit David ad populum, et ad Abner filium Ner, dicens: Nonne respondebis, Abner? Et respondens Abner, ait: Quis es tu, qui clamas, et inquietas regem? **15** Et ait David ad Abner: Numquid non vir tu es? et quis alius similis tui in Israel? quare ergo non custodisti dominum tuum regem? ingressus est enim unus de turba ut interficeret regem, dominum tuum. **16** Non est bonum hoc, quod fecisti: vivit Dominus, quoniam filii mortis estis vos, qui non custodistis dominum vestrum, christum Domini. nunc ergo vide ubi sit hasta regis, et ubi sit scyphus aquae, qui erat ad caput eius. **17** Cognovit autem Saul vocem David, et dixit: Numquid vox haec tua, fili mi David? Et ait David: Vox mea, domine mi rex. **18** Et ait: Quam ob causam dominus meus persecutur servum suum? Quid feci? aut quod est malum in manu mea? **19** Nunc ergo audi, oro, domine mi rex, verba servi tui: si Dominus incitat te adversum me, odoretur sacrificium: si autem filii hominum, maledicti sunt in conspectu Domini: qui eiecerunt me hodie, ut non habitem in hereditate Domini, dicentes: Vade, servi diis alienis. **20** Et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram Domino: quia egressus est rex Israel ut quaerat pulicem unum, sicut persecutur perdix in montibus. **21** Et ait Saul: Peccavi, revertere fili mi David: nequaquam enim ultra tibi malefaciam, eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie: apparuit enim quod stulte egerim, et ignoraverim fratrem Ioab, dicens: Quis descendet tecum ad Saul multa nimis. **22** Et respondens David, ait: Ecce hasta in castra? Dixitque Abisai: Ego descendam tecum. **7** regis: transeat unus de pueris regis, et tollat eam. **23** Dominus autem retribuet unicuique secundum et invenerunt Saul iacentem et dormientem in iustitiam suam, et fidem: tradidit enim te Dominus tentorio, et hastam fixam in terra ad caput eius: hodie in manum meam, et nolui extenderem manum meam in christum Domini. **24** Et sicut magnificata eius. est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, et liberet me de omni angustia. **25** Ait ergo Saul ad David: Benedictus tu fili mi David: et quidem faciens facies, et potens poteris. Abiit autem David in viam suam, et Saul reversus est in locum suum.

27 Et ait David in corde suo: Aliquando incidam una die in manus Saul: nonne melius est ut fugiam, et salver in Terra Philistinorum, ut desperet Saul, cassetque me quaerere in cunctis finibus Israel? fugiam ergo manus eius. **2** Et surrexit David, et abiit ipse, et sexcenti viri cum eo, ad Achis filium Maoch regem Geth. **3** Et habitavit David cum Achis in Geth, ipse et viri eius; et domus eius; et David, et duae uxores eius, Achinoam Izrahelitis, et Abigail uxor Nabal Carmeli. **4** Et nunciatum est Sauli quod fugisset David in Geth, et non addidit ultra quaerere eum. **5** Dixit autem David ad Achis: Si inveni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in una urbium regionis huius, ut habitem ibi: cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum? **6** Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg: propter quam causam facta est Siceleg regum Iuda, usque in diem hanc. **7** Fuit autem numerus dierum, quibus habitavit David in regione Philistinorum, quattuor mensium. **8** Et ascendit David, et viri eius, et agebant praedas de Gessuri, et de Gerzi, et de Amalecitis: hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur usque ad Terram Aegypti. **9** Et percutiebat David omnem terram, nec relinquebat viventem virum et mulierem: tollensque oves, et boves, et asinos, et camelos, et vestes, revertebatur, et veniebat ad Achis. **10** Dicebat autem ei Achis: In quem irruisti hodie? Respondebat David: Contra meridiem Iudee, et contra meridiem Ierameel, et contra meridiem Ceni. **11** Virum et mulierem non vivificabat David, nec adducebat in Geth, dicens: Ne forte loquantur adversum nos: Haec fecit David: et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione Philistinorum. **12** Credidit

ergo Achis David, dicens: Multa mala operatus est contra populum suum Israel: erit igitur mihi servus sempiternus.

28 Factum est autem in diebus illis, congregaverunt Philisthiim agmina sua, ut praepararentur ad bellum contra Israel: dixitque Achis ad David: Sciens nunc scito, quoniam mecum egresseris in castris tu, et viri tui. **2** Dixitque David ad Achis: Nunc scies quae facturus est servus tuus. Et ait Achis ad David: Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus. **3** Samuel autem mortuus est, planxitque eum omnis Israel, et sepelierunt eum in Ramatha urbe sua. Et Saul abstulit magos, et hariolos de terra, et interfecit eos qui pythones habebant in ventre. **4** Congregataque sunt Philisthiim, et venerunt, et castrametati sunt in Sunam: congregavit autem et Saul universum Israel, et venit in Gelboe. **5** Et vidit Saul castra Philisthiim, et timuit, et expavit cor eius nimis. **6** Consuluitque Dominum, et non respondit ei neque per somnia, neque per sacerdotes, neque per prophetas. **7** Dixitque Saul servis suis: Quaerite mihi mulierem habentem pythonem, et vadam ad eam, et sciscitabor per illam. Et dixerunt servi eius ad eum: Est mulier pythonem habens in Endor. **8** Mutavit ergo habitum suum, vestitusque est aliis vestimentis, et abiit ipse, et duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in pythone, et suscita mihi quem dixerat tibi. **9** Et ait mulier ad eum: Ecce, tu nosti quanta fecerit Saul, et quo modo eraserit magos et hariolos de terra: quare ergo insidiaris animae meae, ut occidar? **10** Et iuravit ei Saul in Domino, dicens: Vivit Dominus, quia non eveniet tibi quidquam mali propter hanc rem. **11** Dixitque ei mulier: Quem suscitabo tibi? Qui ait: Samuelem mihi suscita. **12** Cum autem vidisset mulier Samuelem, exclamavit voce magna, et dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? Tu es enim Saul. **13** Dixitque ei rex: Noli timere: quid vidisti? Et ait mulier ad Saul: Deos vidi ascendentis de terra. **14** Dixitque ei: Qualis est forma eius? Quae ait: Vir senex ascendit, et ipse amictus est pallio. Et intellexit Saul quod Samuel esset, et inclinavit se super faciem suam in terra, et adoravit. **15** Dixit autem Samuel ad Saul: Quare inquietasti me ut suscitarer? Et ait Saul: Coarctor nimis: siquidem Philisthiim pugnant adversum me, et Deus recessit a me, et exaudire me noluit neque in manu prophetarum, neque per somnia: vocavi ergo te, ut ostenderes mihi quid faciam. **16** Et ait Samuel: Quid interrogas me, cum Dominus recesserit a te, et transierit ad aemulum tuum? **17**

Faciet enim tibi Dominus sicut locutus est in manu mea, et scindet regnum tuum de manu tua, et dabit illud proximo tuo David: **18** quia non obedisti voci Domini, neque fecisti iram furoris eius in Amalec. idcirco quod pateris, fecit tibi Dominus hodie. **19** Et dabit Dominus etiam Israel tecum in manus Philisthiim: cras autem tu et filii tui mecum eritis: sed et castra Israel tradet Dominus in manus Philisthiim. **20** Statimque Saul cecidit porrectus in terram: extimuerat enim verba Samuelis, et robur non erat in eo, quia non comedederat panem tota die illa. **21** Ingressa est itaque mulier illa ad Saul, (conturbatus enim erat valde) dixitque ad eum: Ecce obedivit ancilla tua voci tuae, et posui animam meam in manu tua: et audivi sermones tuos, quos locutus es ad me. **22** Nunc igitur audi et tu vocem ancillae tuae, et ponam coram te buccellam panis, ut comedens convalescas, et possis iter agere. **23** Qui renuit, et ait: Non comedam. Coegerunt autem eum servi sui et mulier, et tandem audita voce eorum surrexit de terra, et sedit super lectum. **24** Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo, et festinavit, et occidit eum: tollensque farinam, miscuit eam, et coxit azyma, **25** et posuit ante Saul et ante servos eius. Qui cum comedissent, surrexerunt, et ambulaverunt per totam noctem illam.

29 Congregata sunt ergo Philisthiim universa agmina in Aphec: sed et Israel castrametatus est super fontem, qui erat in Iezrahel. **2** Et satrapae quidem Philisthiim incedebant in centuriis et millibus: David autem et viri eius erant in novissimo agmine cum Achis. **3** Dixeruntque principes Philisthiim ad Achis: Quid sibi volunt Hebrei isti? Et ait Achis ad principes Philisthiim: Num ignoratis David, qui fuit servus Saul regis Israel, et est apud me multis diebus, vel annis, et non inveni in eo quidquam ex die qua transfugit ad me, usque ad diem hanc? **4** Irati sunt autem adversus eum principes Philisthiim, et dixerunt ei: Revertatur vir iste, et sedeat in loco suo, in quo constituisti eum, et non descendat nobiscum in praelium, ne fiat nobis adversarius, cum praeliari coeperimus: quomodo enim aliter poterit placare dominum suum, nisi in capitibus nostris? **5** Nonne iste est David, cui cantabant in choris, dicentes: Percussit Saul in millibus suis, et David in decem millibus suis? **6** Vocavit ergo Achis David, et ait ei: Vivit Dominus, quia rectus es tu, et bonus in conspectu meo: et exitus tuus, et introitus tuus mecum est in castris: et non inveni in te quidquam mali ex die qua venisti ad me, usque in diem

hanc: sed satrapis non places. **7** Revertere ergo, et Dixit itaque ei David: Cuius es tu? vel unde? et quo vade in pace, et non offendas oculos satraparum pergis? Qui ait: Puer Aegyptius ego sum, servus viri Philisthiim. **8** Dixitque David ad Achis: Quid enim Amalecitae: dereliquit autem me dominus meus, feci, et quid invenisti in me servo tuo a die qua quia aegrotare coepi nudiustertius. **14** Siquidem fui in conspectu tuo usque in diem hanc, ut non nos erupimus ad australem plagam Cerethi, et veniam, et pugnem contra inimicos domini mei contra Iudam, et ad meridiem Caleb, et Siceleg regis? **9** Respondens autem Achis, locutus est ad succendimus igni. **15** Dixitque ei David: Potes me David: Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut ducere ad cuneum istum? Qui ait: Iura mihi per Angelus Dei: sed principes Philistinorum dixerunt: Deum, quod non occidas me, et non tradas me in Non ascendet nobiscum in praelium. **10** Igitur manus domini mei, et ego ducam te ad cuneum consurge mane tu, et servi domini tui, qui venerunt istum. Et iuravit ei David. **16** Qui cum duxisset tecum: et cum de nocte surrexeritis, et cooperit eum, ecce illi discumbebant super faciem universae dilucescere, pergit. **11** Surrexit itaque de nocte terrae comedentes et bibentes, et quasi festum David ipse et viri eius, ut proficiserentur mane, et celebrantes diem, pro cuncta praeda, et spoliis quae reverterentur ad Terram Philisthiim: Philisthiim ceperant de Terra Philisthiim, et de Terra Iuda. **17** autem ascenderunt in Iezrahel.

30 Cumque venissent David et viri eius in Siceleg die tertia, Amalecitae impetum fecerant ex parte australi in Siceleg, et percusserant Siceleg, et succenderant eam igni. **2** Et captivas duxerant mulieres ex ea, a minimo usque ad magnum: et non interfecerant quemquam, sed secum duxerant, et pergebant itinere suo. **3** Cum ergo venissent David et viri eius ad civitatem, et invenissent eam succensam igni, et uxores suas, et filios suos, et filias ductas esse captivas, **4** levaverunt David et populus qui erat cum eo voces suas, et planxerunt donec deficerent in eis lacrymae. **5** Siquidem et duae uxores David captivae ductae fuerant, Achinoam Iezrahelites, et Abigail uxor Nabal Carmeli. **6** Et contrastatus est David valde: volebat enim eum populus lapidare, quia amara erat anima uniuscuiusque viri super filiis suis et filiabus: confortatus est autem David in Domino Deo suo. **7** Et ait ad Abiathar sacerdotem filium Achimelech: Applica ad me ephod. Et applicavit Abiathar ephod ad David, **8** et consuluit David Dominum, dicens: Persequar latrunculos hos, et comprehendam eos, an non? Dixitque ei Dominus: Persequere: absque dubio enim comprehendas eos, et excutes praedam. **9** Abiit ergo David ipse, et sexcenti viri qui erant cum eo, et venerunt usque ad Torrentem Besor: et lassi quidam substiterunt. **10** Persecutus est autem David ipse, et quadrangenti viri: substiterant enim ducenti, qui lassi transire non poterant Torrentem Besor. **11** Et invenerunt virum Aegyptium in agro, et adduxerunt eum ad David: dederuntque ei panem ut comederet, et biberet aquam, **12** sed et fragmen massae caricarum, et duas ligaturas uvae passae. Quae cum comedisset, reversus est spiritus eius, et refocillatus est: non enim comederat panem, neque biberat aquam, tribus diebus et tribus noctibus. **13**

Dixit itaque ei David: Cuius es tu? vel unde? et quo vade in pace, et non offendas oculos satraparum pergis? Qui ait: Puer Aegyptius ego sum, servus viri Philisthiim. **8** Dixitque David ad Achis: Quid enim Amalecitae: dereliquit autem me dominus meus, feci, et quid invenisti in me servo tuo a die qua quia aegrotare coepi nudiustertius. **14** Siquidem fui in conspectu tuo usque in diem hanc, ut non nos erupimus ad australem plagam Cerethi, et veniam, et pugnem contra inimicos domini mei contra Iudam, et ad meridiem Caleb, et Siceleg regis? **9** Respondens autem Achis, locutus est ad succendimus igni. **15** Dixitque ei David: Potes me David: Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut ducere ad cuneum istum? Qui ait: Iura mihi per Angelus Dei: sed principes Philistinorum dixerunt: Deum, quod non occidas me, et non tradas me in Non ascendet nobiscum in praelium. **10** Igitur manus domini mei, et ego ducam te ad cuneum consurge mane tu, et servi domini tui, qui venerunt istum. Et iuravit ei David. **16** Qui cum duxisset tecum: et cum de nocte surrexeritis, et cooperit eum, ecce illi discumbebant super faciem universae dilucescere, pergit. **11** Surrexit itaque de nocte terrae comedentes et bibentes, et quasi festum David ipse et viri eius, ut proficiserentur mane, et celebrantes diem, pro cuncta praeda, et spoliis quae reverterentur ad Terram Philisthiim: Philisthiim ceperant de Terra Philisthiim, et de Terra Iuda. **17** Et percussit eos David a vespere usque ad vesperam alterius diei, et non evasit ex eis quisquam, nisi quadrangenti viri adolescentes, qui ascenderant camelos, et fugerant. **18** Eruit ergo David omnia, quae tulerant Amalecitae, et duas uxores suas eruit. **19** Nec defuit quisquam a parvo usque ad magnum, tam de filiis quam de filiabus, et de spoliis, et quaecumque rapuerant, omnia reduxit David. **20** Et tulit universos greges et armenta, et minavit ante faciem suam: dixeruntque: Haec est praeda David. **21** Venit autem David ad ducentos viros, qui lassi substiterant, nec sequi potuerant David, et residere eos iusserat in Torrente Besor: qui egressi sunt obviam David, et populo qui erat cum eo. Accedens autem David ad populum, salutavit eos pacifice. **22** Respondensque omnis vir pessimus, et iniquus de viris, qui erant cum David, dixit: Quia non venerunt nobiscum, non dabimus eis quidquam de praeda, quam eruimus: sed sufficiat unicuique uxor sua et filii: quos cum acceperint, recedant. **23** Dixit autem David: Non sic facietis fratres mei de his, quae tradidit nobis Dominus, et custodivit nos, et dedit latrunculos, qui eruperant adversum nos, in manus nostras: **24** nec audiet vos quisquam super sermone hoc. aequa enim pars erit descendensis ad praelium, et remanentis ad sarcinas, et similiter divident. **25** Et factum est hoc ex die illa, et deinceps constitutum et praefinitum, et quasi lex in Israel usque in diem hanc. **26** Venit ergo David in Siceleg, et misit dona de praeda senioribus Iuda proximis suis, dicens: Accipite benedictionem de praeda hostium Domini: **27** His, qui erant in Bethel, et qui in Ramoth ad Meridiem, et qui in Geter, **28** et qui in Aroer, et qui in Sephamoth, et qui in Esthamo, **29** et qui in Rachal, et qui in urbibus Ierameel, et qui in urbibus Ceni, **30** et qui in Harama, et qui in lacu Asan, et qui in Athach, **31** et qui in Hebron, et

reliquis qui erant in his locis, in quibus commoratus fuerat David ipse, et viri eius.

31 Philisthiim autem pugnabant adversum Israel: et fugerunt viri Israel ante faciem Philisthiim, et ceciderunt interfecti in monte Gelboe. **2** Irrueruntque Philisthiim in Saul, et in filios eius, et percusserunt Ionathan, et Abinadab, et Melchisua filios Saul, **3** totumque pondus praelii versum est in Saul: et consecuti sunt eum viri sagittarii, et vulneratus est vehementer a sagittarii. **4** Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, et percut me: ne forte veniant incircumsci isti, et interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger eius: fuerat enim nimio terrore perterritus. arripuit itaque Saul gladium suum, et irruit super eum. **5** Quod cum vidisset armiger eius, videlicet quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, et mortuus est cum eo. **6** Mortuus est ergo Saul, et tres filii eius, et armiger illius, et universi viri eius in die illa pariter. **7** Videntes autem filii Israel, qui erant trans vallem, et trans Iordanem, quod fugissent viri Israelitae, et quod mortuus esset Saul, et filii eius, reliquerunt civitates suas, et fugerunt: veneruntque Philisthiim, et habitaverunt ibi. **8** Facta autem die altera, venerunt Philisthiim, ut spoliarent interfectos, et invenerunt Saul et tres filios eius iacentes in monte Gelboe. **9** Et praeciderunt caput Saul, et spoliaverunt eum armis: et miserunt in Terram Philistinorum per circuitum, ut annunciatetur in templo idolorum, et in populis. **10** Et posuerunt arma eius in templo Astaroth, corpus vero eius suspenderunt in muro Bethsan. **11** Quod cum audissent habitatores Iabes Galaad, quaecumque fecerant Philisthiim Saul, **12** surrexerunt omnes viri fortissimi, et ambulaverunt tota nocte, et tulerunt cadaver Saul, et cadavera filiorum eius de muro Bethsan: veneruntque Iabes Galaad, et combusserunt ea ibi igni: **13** et tulerunt ossa eorum, et sepelierunt in nemore Iabes, et ieunaverunt septem diebus.

Ii Samuelis

1 Factum est autem, postquam mortuus est Saul, ut David reverteretur a caede Amalec, et maneret in Siceleg duos dies. **2** In die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste consissa, et pulvere conspersus caput. et ut venit ad David, cecidit super faciem suam, et adoravit. **3** Dixitque ad eum David: Unde venis? Qui ait ad eum: De castris Israel fugi. **4** Et dixit ad eum David: Quod est verbum quod factum est? indica mihi. Qui ait: Fugit populus ex praelio, et multi corruentes e populo mortui sunt: sed et Saul et Ionathas filius eius interierunt. **5** Dixitque David ad adolescentem, qui nunciabat ei: Unde scis quia mortuus est Saul, et Ionathas filius eius? **6** Et ait adolescens, qui nunciabat ei: Casu veni in montem Gelboe, et Saul incumbebat super hastam suam: porro currus et

equites appropinquabant ei, **7** et conversus post tergum suum, vidensque me vocavit. Cui cum respondissem: Adsum: **8** dixit mihi: Quisnam es tu? Et aio ad eum: Amalecites ego sum. **9** Et locutus est mihi: Sta super me, et interfice me: quoniam tenent me angustiae, et adhuc tota anima mea in me est. **10** Stansque super eum, occidi illum: sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam: et tuli diadema quod erat in capite eius, et armillam de brachio illius, et attuli ad te dominum meum huc.

11 Apprehendens autem David vestimenta sua scidit, omnesque viri, qui erant cum eo, **12** et planxerunt, et fleverunt, et ieunaverunt usque ad vesperam super Saul, et super Jonathan filium eius, et super populum Domini, et super domum Israel, eo quod corruiissent gladio. **13** Dixitque David ad iuvenem Filii hominis advenae Amalecitarum ego sum. **14** istud. **15** Confortentur manus vestrae, et estote manum tuam ut occideres christum Domini? **16** Et ait ad eum David: Quare non timuisti mittere filii fortitudinis: licet enim mortuus sit dominus irruere in eum. Qui percussit illum, et mortuus est. **17** Planxit et super Beniamin, et super Israel universum. **18** autem David planctum huiuscmodi super Saul, et super Jonathan filium eius, **19** (et praecipit ut docerent filios Iuda arcum, sicut scriptum est in Libro iustorum.) Et ait: Considera Israel pro his, qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. **20** Nolite annunciare quo modo ceciderunt fortis?

filiae incircumcisorum. **21** Montes Gelboe, nec ros, nec pluvia veniant super vos, neque sint agri primitiarum: quia ibi abiectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset unctus oleo. **22** A sanguine interfectorum, ab adipre fortium, sagitta Ionathae numquam rediit retrorsum, et gladius Saul non est reversus inanis. **23** Saul et Ionathas amabiles, et decori in vita sua, in morte quoque non sunt divisi: aquilis velociores, leonibus fortiores. **24** Filiae Israel super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in deliciis, qui praebebat ornamenta aurea cultui vestro. **25** Quo modo ceciderunt fortis in praelio? Ionathas in excelsis tuis occisus est? **26** Doleo super te frater mi Ionatha decore nimis, et amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium suum, ita ego te diligebam. **27** Quo modo ceciderunt robusti, et perierunt arma bellica?

2 Igitur post haec consuluit David Dominum, dicens: Num ascendam in unam de civitatibus Iuda? Et ait Dominus ad eum: Ascende. Dixitque David: Quo ascendam? Et respondit ei: In Hebron. **2** Ascendit ergo David, et duae uxores eius, Achinoam Iezraelites, et Abigail uxor Nabal Carmeli: **3** sed et viros, qui erant cum eo, duxit David singulos cum domo sua: et manserunt in oppidis Hebron. **4** Veneruntque viri Iuda, et unixerunt ibi David, ut regnaret super domum Iuda. Et nunciatum est David, quod viri Iabes Galaad sepelissent Saul. **5** Misit ergo David nuncios ad viros Iabes Galaad, dixitque ad eos: Benedicti vos a Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul, et sepelistis eum. **6** Et nunc retribuet vobis quidem Dominus misericordiam et veritatem: sed Saul, et sepelit eum. **7** Confortentur manus vestrae, et estote regnare coepisset super Israel, et duobus annis docerent filios Iuda arcum, sicut scriptum est in regnavit: sola autem domus Iuda sequebatur David. **8** Abner autem filius Ner princeps exercitus Saul tulit Isbosheth filium Saul, et circumduxit eum super Gessuri, et super Iezrael, et super Ephraim, et super Beniamin, et super Israel universum. **9** autem David planctum huiuscmodi super Saul, et super Jonathan filium eius, **10** (et praecipit ut regnare coepisset super Israel, et duobus annis docerent filios Iuda arcum, sicut scriptum est in regnavit: sola autem domus Iuda sequebatur David. **11** Et fuit numerus dierum, quos commoratus est David, imperans in Hebron super domum Iuda, Inlyti, Israel, super montes tuos interficti sunt: septem annorum, et sex mensium. **12** Egressusque est Abner filius Ner, et pueri Isbosheth filii Saul de in Geth, neque annuncietis in compitis Ascalonis: castris in Gabaon. **13** Porro Ioab filius Sarviae, et ne forte laetentur filiae Philisthiim, ne exultent pueri David egressi sunt, et occurserunt eis iuxta

piscinam Gabaon. Et cum in unum convenissent, Asael, et sepelierunt eum in sepulchro patris sui in e regione sederunt: hi in una parte piscinae, et Bethlehem: et ambulaverunt tota nocte Ioab et viri illi ex altera. **14** Dixitque Abner ad Ioab: Surgant qui erant cum eo, et in ipso crepusculo pervenerunt pueri, et ludant coram nobis. Et respondit Ioab: in Hebron.

Surgant. **15** Surrexerunt ergo, et transierunt numero duodecim de Beniamin, ex parte Isbosheth filii Saul, et duodecim de pueris David. **16** Apprehensoque unusquisque capite comparis sui, defixit gladium in latus contrarii, et ceciderunt simul: vocatumque est nomen loci illius: Ager robustorum, in Gabaon. **17** Et ortum est bellum durum satis in die illa: fugatusque est Abner, et viri Israel a pueris David. **18** Erant autem ibi tres filii Sarvae, Ioab, et Abisai, et Asael: porro Asael cursor velocissimus fuit, quasi unus de capreis, quae morantur in silvis. **19** Persequebatur autem Asael Abner, et non declinavit ad dextram neque ad sinistram omittens persequi Abner. **20** Respexit itaque Abner post tergum suum, et ait: Tune es Asael? Qui respondit: Ego sum. **21** Dixitque ei Abner: Vade ad dexteram, sive ad sinistram, et apprehende unum de adolescentibus, et tolle tibi spolia eius. Noluit autem Asael omittere quin urgeret eum. **22** Rursumque locutus est Abner ad Asael: recede, et noli me sequi, ne compellar confodere te in terram, et levare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum. **23** Qui audire contempsit, et noluit declinare: percussit ergo eum Abner aversa hasta in inguine, et transfodit, et mortuus est in eodem loco: omnesque qui transibant per locum illum, in quo ceciderat Asael, et mortuus erat, subsistebant. **24** Persequentibus autem Ioab, et Abisai fugientem Abner, sol occubuit: et venerunt usque ad Collem aquae ductus, qui est ex adverso vallis et iteris deserti in Gabaon. **25** Congregatique sunt filii Beniamin ad Abner: et congregati in unum cuneum, steterunt in summitate tumuli unius. **26** Et exclamavit Abner ad Ioab, et ait: Num usque ad internectionem tuus mucro desaevit? an ignoras quod periculosa sit desperatio? usquequo non dicis populo ut omittat persequi fratres suos? **27** et ait Ioab: Vivit Dominus, si locutus fuisses, mane recessisset populus persequens fratrem suum. **28** Insonuit ergo Ioab buccina, et stetit omnis exercitus, nec persecuti sunt ultra Israel, neque iniere certamen. **29** Abner autem et viri eius abierunt per campestria, tota nocte illa: et transierunt lordanem, et lustrata omni Beth horon, venerunt ad castra. **30** Porro Ioab reversus, omisso Abner, congregavit omnem populum: et defuerunt de pueris David decem et novem viri, excepto Asaee. **31** Servi autem David percusserunt de Beniamin, et de viris, qui erant cum Abner trecentos sexaginta, qui et mortui sunt. **32** Tuleruntque

3 Facta est ergo longa concertatio inter domum David, et inter domum Saulis: David proficiscens, et semper seipso robustior, domus autem Saul decrescens quotidie. **2** Nati sunt filii David in Hebron: fuitque primogenitus eius Amnon de Achinoam Iezraelitide. **3** Et post eum Cheleab de Abigail uxore Nabal Carmeli: porro tertius Absalom filius Maacha filiae Tholmai regis Gessur. **4** Quartus autem Adonias, filius Haggith: et quintus Saphathia, filius Abital. **5** Sextus quoque Iethraam de Eglah uxore David, hi nati sunt David in Hebron. **6** Cum ergo esset praelium inter domum Saul et domum David, Abnieri filius Ner regebat domum Saul. **7** Fuerat autem Sauli concubina nomine Respha, filia Aia. Dixitque Isbosheth ad Abner: **8** Quare ingressus es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba Isbosheth, ait: Numquid caput canis ego sum adversum Iudam hodie, qui fecerim misericordiam super domum Saul patris tui, et super fratres et proximos eius, et non tradidi te in manus David, et tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie? **9** Haec faciat Deus Abner, et haec addat ei, nisi quomodo iuravit Dominus David, sic faciam cum eo, **10** ut transferatur regnum de domo Saul, et elevetur thronus David super Israel, et super Iudam, a Dan usque Bersabee. **11** Et non potuit respondere ei quidquam, quia metuebat illum. **12** Misit ergo Abner nuncios ad David pro se dicentes: Cuius est terra? Et ut loquerentur: Fac mecum amicitias, et erit manus mea tecum, et reducam ad te universum Israel. **13** Qui ait: Optime: ego faciam tecum amicitias; sed unam rem peto a te, dicens: Non videbis faciem meam antequam adduxeris Michol filiam Saul: et sic venies, et videbis me. **14** Misit autem David nuncios ad Isbosheth filium Saul, dicens: Redde uxorem meam Michol, quam desponsi mihi centum praeputiis Philisthiim. **15** Misit ergo Isbosheth, et tulit eam a viro suo Phaltiel, filio Lais. **16** Sequebaturque eam vir suus, plorans usque Bahurim: et dixit ad eum Abner: Vade, et revertere. Qui reversus est. **17** Sermonem quoque intulit Abner ad seniores Israel, dicens: Tam heri quam nudiustertius quaerebatis David ut regnaret super vos. **18** Nunc ergo facite: quoniam Dominus locutus est ad David, dicens: In manu servi mei David salvabo populum meum Israel de manu Philisthiim, et omnium inimicorum eius. **19** Locutus est autem Abner etiam ad Beniamin. Et abiit ut loqueretur ad

David in Hebron omnia quae placuerant Israeli, et cuncta quae fecit rex in conspectu totius populi. universo Beniamin. **20** Venitque ad David in Hebron **37** et cognovit omne vulgus, et universus Israel cum viginti viris: et fecit David Abner, et viri eius in die illa quoniam non actum fuisset a rege ut qui venerant cum eo, convivium. **21** Et dixit Abner occideretur Abner filius Ner. **38** Dixit quoque rex ad David: Surgam, ut congregem ad te dominum ad servos suos: Num ignoratis quoniam princeps meum regem omnem Israel, et ineam tecum foedus, et maximus cecidit hodie in Israel? **39** Ego autem et imperes omnibus, sicut desiderat anima tua. adhuc delicatus, et unctus rex: porro viri isti filii Cum ergo deduxisset David Abner, et ille isset in Sarviae duri sunt mihi: retribuat Dominus facienti pace, **22** statim pueri David, et Ioab venerunt, caesis malum iuxta malitiam suam.

latronibus, cum praeda magna nimis: Abner autem non erat cum David in Hebron, quia iam dimiserat eum, et profectus fuerat in pace. **23** Et Ioab, et omnis exercitus, qui erant cum eo, postea venerunt: nunciatum est itaque Ioab a narrantibus: Venit Abner filius Ner ad regem, et dimisit eum, et abiit in pace. **24** Et ingressus est Ioab ad regem, et ait: Quid fecisti? Ecce venit Abner ad te: quare dimisisti eum, et abiit et recessit? **25** ignoras Abner filium Ner, quoniam ad hoc venit ad te ut deciperet te, et sciret exitum tuum, et introitum tuum, et nosset omnia quae agis? **26** Egressus itaque Ioab a David, misit nuncios post Abner, et reduxit eum a cisterna Sira, ignorante David. **27** Cumque rediisset Abner in Hebron, seorsum adduxit eum Ioab ad medium portae, ut loqueretur ei, in dolo: et percussit illum ibi in inguine, et mortuus est in ultiōnem sanguinis Asael fratris eius. **28** Quod cum audisset David rem iam gestam, ait: Mundus ego sum, et regnum meum apud Deum usque in sempiternum a sanguine Abner filii Ner, **29** et veniat super caput Ioab, et super omnem domum patris eius: nec deficiat de domo Ioab fluxum seminis sustinens, et leprosus, et tenens fusum, et cadens gladio, et indigens pane. **30** Igitur Ioab et Abisai frater eius interfecerunt Abner, eo quod occidisset Asael fratrem eorum in Gabaon in paelio. **31** Dixit autem David ad Ioab, et ad omnem populum, qui erat cum eo: Scindite vestimenta vestra, et accingimini saccis, et plangite ante exequias Abner. porro rex David sequebatur fererum. **32** Cumque sepelissent Abner in Hebron, levavit rex David vocem suam, et flevit super tumulum Abner: flevit autem et omnis populus. **33** Plangensque rex et lugens Abner, ait: Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner. **34** Manus tuae ligatae non sunt, et pedes tui non sunt compedibus aggravati: sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis, sic corruisti. Congeminansque omnis populus flevit super eum. **35** Cumque venisset universa multitudo cibum capere cum David, clara adhuc die iuravit David, dicens: Haec faciat mihi Deus, et haec addat, si ante occasum solis gustavero panem vel aliud quidquam. **36** Omnisque populus audivit, et placuerunt eis

4 Audivit autem Isboseth filius Saul quod cecidisset Abner in Hebron: et dissolutae sunt manus eius, omnisque Israel perturbatus est. **2** Duo autem viri principes latronum erant filio Saul, nomen uni Baana, et nomen alteri Rechab, filii Remmon Berothitae de filiis Beniamin: siquidem et Beroth reputata est in Beniamin. **3** et fugerunt Berothitae in Gethaim, fueruntque ibi advenae usque ad tempus illud. **4** Erat autem Ionathae filio Saul filius debilis pedibus: quinquennis enim fuit, quando venit nuncius de Saul et Ionatha ex Iezrahel. tollens itaque eum nutrix sua, fugit: cumque festinaret ut fugeret, cecidit, et claudus effectus est: habuitque vocabulum Miphiboseth. **5** Venientes igitur filii Remmon Berothitae, Rechab et Baana, ingressi sunt fervente die domum Isboseth: qui dormiebat super stratum suum meridie. Et ostiaria domus purgans triticum, obdormivit. **6** Ingressi sunt autem domum latenter assumentes spicas tritici, et percusserunt eum in inguine Rechab et Baana frater eius, et fugerunt. **7** Cum autem ingressi fuissent domum, ille dormiebat super lectum suum in conclavi, et percutientes interfecerunt eum: sublatoque capite eius, abierunt per viam deserti tota nocte, **8** et attulerunt caput Isboseth ad David in Hebron: dixeruntque ad regem: Ecce caput Isboseth filii Saul inimici tui, qui quaerebat animam tuam: et dedit Dominus domino meo regi ultiōnem hodie de Saul, et de semine eius. **9** Respondens autem David Rechab, et Baana fratri eius, filiis Remmon Berothitae, dixit ad eos: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia, **10** quoniam eum, qui annunciarerat mihi, et dixerat: Mortuus est Saul: qui putabat se prospera nunciare, tenui, et occidi eum in Siceleg, cui oportebat mercedem dare pro nuncio. **11** Quanto magis nunc cum homines impii interfecerunt virum innoxium in domo sua, super lectum suum, non quaeram sanguinem eius de manu vestra, et auferam vos de terra? **12** Praecepit itaque David pueris suis, et interfecerunt eos: praecidentesque manus et pedes eorum, suspenderunt eos super piscinam in Hebron:

caput autem Isboseth tulerunt, et sepelierunt in sepulchro Abner in Hebron.

5 Et venerunt universae tribus Israel ad David in Hebron, dicentes: Ecce nos, os tuum, et caro tua sumus. **2** Sed et heri et nudiustertius cum esset Saul rex super nos, tu eras educens et reducens Israel: dixit autem Dominus ad te: Tu pasces populum meum Israel, et tu eris dux super Israel. **3** Venerunt quoque et seniores Israel ad regem in Hebron, et percussit cum eis rex David foedus in Hebron coram Domino: unixeruntque David in regem super Israel. **4** Filius triginta annorum erat David, cum regnare coepisset, et quadraginta annis regnavit. **5** In Hebron regnavit super Iudam septem annis et sex mensibus: in Ierusalem autem regnavit triginta tribus annis super omnem Israel et Iudam. **6** Et abiit rex, et omnes viri qui erant cum eo, in Ierusalem, ad Iebusaeum habitatorem terrae: dictumque est David ab eis: Non ingredieris huc, nisi abstuleris caecos et claudos dicentes: Non ingredietur David huc. **7** Cepit autem David arcem Sion, haec est civitas David. **8** Proposuerat enim David in die illa praemium, qui percussisset Iebusaeum, et tetigisset domatum fistulas, et abstulisset caecos et claudos odientes animam David. idcirco dicitur in proverbio: Caecus et claudus non intrabunt in templum. **9** Habitavit autem David in arce, et vocavit eam, Civitatem David: et aedificavit per gyrum a Mello et intrinsecus. **10** Et ingrediebatur proficiens atque succrescens, et Dominus Deus exercituum erat cum eo. **11** Misit quoque Hiram rex Tyri nuncios ad David, et ligna cedrina, et artifices lignorum, artificesque lapidum ad parietes: et aedificaverunt domum David. **12** Et cognovit David quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israel, et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum Israel. **13** Accepit ergo David adhuc concubinas et uxores de Ierusalem, postquam venerat de Hebron: natique sunt David et alii filii et filiae: **14** et haec nomina eorum, qui nati sunt ei in Ierusalem, Samua, et Sobab, et Nathan, et Salomon, **15** et Iebahar, et Elisua, et Nepheg, **16** et Iaphia, et Elisama, et Elioda, et Eliphaleth. **17** Audierunt ergo Philisthiim quod unxissent David in regem super Israel: et ascenderunt universi ut quaererent David: quod cum audisset David, descendit in praesidium. **18** Philisthiim autem venientes diffusi sunt in Valle Raphaim. **19** et consuluit David Dominum, dicens: Si ascendam ad Philisthiim? et si dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David: Ascende, quia tradens dabo Philisthiim in manu tua. **20** Venit ergo David in Baal Pharasim. et percussit eos ibi, et dixit:

Divisit Dominus inimicos meos coram me, sicut dividuntur aquae. Propterea vocatum est nomen loci illius, Baal Pharasim. **21** Et reliquerunt ibi sculptilia sua: quae tulit David, et viri eius. **22** Et addiderunt adhuc Philisthiim ut ascenderent, et diffusi sunt in Valle Raphaim. **23** Consuluit autem David Dominum: Si ascendam contra Philisthaeos, et tradas eos in manus meas? Qui respondit: Non ascendas contra eos, sed gyra post tergum eorum, et venies ad eos ex adverso pyrorum. **24** Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis praelium: quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam, ut percutiat castra Philisthiim. **25** Fecit itaque David sicut praeceperat ei Dominus, et percussit Philisthiim de Gabaa, usque dum venias Gezer.

6 Congregavit autem rursum David omnes electos ex Israel triginta millia. **2** Surrexitque David, et abiit, et universus populus, qui erat cum eo de viris Iuda, ut adducerent arcum Dei, super quam invocatum est nomen Domini exercituum, sedentis in cherubim super eam. **3** Et imposuerunt arcum Dei super plaustrum novum: tuleruntque eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa: Oza autem, et Ahio filii Abinadab, minabant plaustrum novum. **4** Cumque tulissent eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa, custodiens arcum Dei Ahio praecedebat arcum. **5** David autem, et omnis Israel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, et citharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis. **6** Postquam autem venerunt ad Aream Nachor, extendit Oza manum ad arcum Dei, et tenuit eam: quoniam calcitrabant boves, et declinaverunt eam. **7** Iratusque est indignatione Dominus contra Ozam, et percussit eum super temeritate: qui mortuus est ibi iuxta arcum Dei. **8** Contristatus est autem David, eo quod percussisset Dominus Ozam, et vocatum est nomen loci illius: Percussio Ozae usque in diem hanc. **9** Et extimuit David Dominum in die illa, dicens: Quo modo ingredietur ad me arca Domini? **10** Et noluit divertere ad se arcum Domini in civitatem David: sed divertit eam in domum Obededom Gethaei. **11** Et habitavit arca Domini in domo Obededom Gethaei tribus mensibus: et benedixit Dominus Obededom, et omnem domum eius. **12** Nunciatumque est regi David quod benedixisset Dominus Obededom, et omnia eius propter arcum Dei. Dixitque David: Ibo, et reducam arcum cum benedictione in domum meam. Abiit ergo David, et adduxit arcum Dei de domo Obededom in civitatem David cum gaudio: et erant cum David septem chori, et victima vituli. **13** Cumque transcendissent qui portabant arcum

Domini sex passus, immolabat bovem et ovem exercituum: Ego tuli te de pascuis sequentem et arietem, **14** et David percutiebat in organis greges, ut esses dux super populum meum Israel: **9** armigatis, et saltabat totis viribus ante Dominum. et fui tecum in omnibus ubicunque ambulasti, et porro David erat accinctus ephod lineo. **15** Et David, interfeci universos inimicos tuos a facie tua: fecique et omnis domus Israel ducebant arcam testamenti tibi nomen grande, iuxta nomen magnorum, qui Domini, in iubilo, et in clangore buccinae. **16** sunt in terra. **10** Et ponam locum populo meo Cumque intrasset arca Domini in civitatem David, Israel, et plantabo eum, et habitabit sub eo, et non Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit turbabitur amplius: nec addent filii iniquitatis ut regem David subsilientem, atque saltantem coram affligant eum sicut prius, **11** ex die qua constitui Domino: et despexit eum in corde suo. **17** Et iudices super populum meum Israel: et requiem introduxerunt arcam Domini, et imposuerunt eam dabo tibi ab omnibus inimicis tuis. praedicitque in loco suo in medio tabernaculi, quod tetenderat ei tibi Dominus, quod domum faciat tibi Dominus. **12** David: et obtulit David holocausta, et pacifica coram Cumque completi fuerint dies tui, et dormieris cum Domino. **18** Cumque complessset offerens holocausta patribus tuis, suscitabo semen tuum post te, quod et pacifica, benedixit populo in nomine Domini egredietur de utero tuo, et firmabo regnum eius. **13** exercituum. **19** Et partitus est universae multitudini ipse aedificabit domum nomini meo, et stabiliam Israel tam viro quam mulieri singulis collyridam thronum regni eius usque in sempiternum. **14** panis unam, et assaturam bubalae carnis unam, Ego ero ei in patrem, et ipse erit mihi in filium: et similam frixam oleo: et abiit omnis populus, qui si inique aliquid gesserit, arguam eum in unusquisque in domum suam. **20** Reversusque est virga virorum, et in plagis filiorum hominum. **15** David ut benedicaret domui sue: et egressa Michol Misericordiam autem mean non auferam ab eo, filia Saul in occursum David, ait: Quam glorus sicut abstuli a Saul, quem amovi a facie mea. **16** Et fuit hodie rex Israel discooperiens se ante ancillas fidelis erit domus tua, et regnum tuum usque in servorum suorum, et nudatus est, quasi si nudetur aeternum ante faciem tuam, et thronus tuus erit unus de scurris. **21** Dixitque David ad Michol: Vivit firmus iugiter. **17** Secundum omnia verba haec, et Dominus, quia ludam, Ante Dominum, qui elegit iuxta universam visionem istam, sic locutus est me potius quam patrem tuum, et quam omnem Nathan ad David. **18** Ingressus est autem rex David, domum eius, et praecepit mihi ut essem dux super et sedit coram Domino, et dixit: Quis ego sum populum Domini in Israel, **22** et ludam, et vilior Domine Deus, et quae domus mea, quia adduxisti fiam plus quam factus sum: et ero humilis in oculis me hucusque? **19** Sed et hoc parum visum est in meis: et cum ancillis, de quibus locuta es, gloriosior conspectu tuo Domine Deus, nisi loquereris etiam apparebo. **23** Igitur Michol filiae Saul non est natus de domo servi tui in longinquum: ista est enim lex filius usque in diem mortis suea.

7 Factum est autem cum sedisset rex in domo sua, et Dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis, **2** dixit ad Nathan prophetam: Videsne quod ego habitem in domo cedrina, et arca Dei posita sit in medio pellium? **3** Dixitque Nathan ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade fac: quia Dominus tecum est. **4** Factum est autem in illa nocte: et ecce sermo Domini ad Nathan, dicens: **5** Wade, et loquere ad servum meum David: Haec dicit Dominus: Numquid tu aedificabis mihi domum ad habitandum? **6** Neque enim habitavi in domo ex die illa, qua eduxi filios Israel de Terra Aegypti, usque in diem hanc: sed ambulabam in tabernaculo, et in tentorio. **7** Per cuncta loca, quae transivi cum omnibus filiis Israel, numquid loquens locutus sum ad unam de tribibus Israel, cui praecepi ut pasceret populum meum Israel, dicens: Quare non aedificastis mihi domum cedrinam? **8** Et nunc haec dices servo meo David: Haec dicit Dominus

tibi servum tuum Domine Deus. **20** Quid ergo addere poterit adhuc David, ut loquatur ad te? tu enim scis servum tuum Domine Deus. **21** Propter verbum tuum, et secundum cor tuum fecisti omnia magnalia haec, ita ut notum faceres servo tuo. **22** Idcirco magnificatus es Domine Deus, quia non est similis tui, neque est Deus extra te, in omnibus quae audivimus auribus nostris. **23** Quae est autem, ut populus tuus Israel, gens in terra, propter quam ivit Deus, ut redimeret eam sibi in populum, et poneret sibi nomen, faceretque eis magnalia, et horribilia super terram, a facie populi tui, quem redemisti tibi ex Aegypto, gentem, et deum eius. **24** Firmasti enim tibi populum tuum Israel in populum sempiternum: et tu Domine Deus factus es eis in Deum. **25** Nunc ergo Domine Deus verbum, quod locutus es super servum tuum, et super domum eius, suscita in sempiternum: et fac sicut locutus es, **26** ut magnificetur nomen tuum usque in sempiternum, atque dicatur: Dominus exercituum, Deus super Israel. Et domus servi tui David erit stabilita coram

Domino, **27** quia tu Domine exercituum Deus Israel Israel: faciebat quoque David iudicium et iustitiam revelasti aurem servi tui, dicens: Domum aedificabo omni populo suo. **16** Ioab autem filius Sarviae tibi: propterea invenit servus tuus cor suum ut erat super exercitum: porro Iosaphat filius Ahilud oraret te oratione hac. **28** Nunc ergo Domine Deus, erat a commentariis: **17** et Sadoc filius Achitob, tu es Deus, et verba tua erunt vera: locutus es et Achimelech filius Abiathar, erant sacerdotes: et enim ad servum tuum bona haec. **29** Incipe ergo, Saraias, scriba: **18** Banaias autem filius Ioiadae super et benedic domui servi tui, ut sit in sempiternum cerethi et phelethi: filii autem David sacerdotes coram te: quia tu Domine Deus locutus es, et erant.

benedictione tua benedicetur domus servi tui in sempiternum.

9 Et dixit David: Putasne est aliquis qui remanserit de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam

8 Factum est autem post haec percussit David propter Ionathan? **2** Erat autem de domo Saul, Philisthiim, et humiliavit eos, et tulit David servus nomine Siba: quem cum vocasset rex ad se, Frenum tributi de manu Philisthiim. **2** Et percussit dixit ei: Tunc es Siba? Et ille respondit: Ego sum Moab, et mensus est eos funiculo, coaequans servus tuus. **3** Et ait rex: Numquid superest aliquis terrae: mensus est autem duos funiculos, unum ad de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam Dei? occidendum, et unum ad vivificantum: factusque Dixitque Siba regi: Superest filius Ionathae, debilis est Moab David serviens sub tributo. **3** Et pedibus. **4** Ubi, inquit, est? Et Siba ad regem, Ecce, percussit David Adarezer filium Rohob regem Soba, ait, in domo est Machir filii Ammiel in Lodabar. **5** quando profectus est ut dominaretur super flumen Misit ergo rex David, et tulit eum de domo Machir Euphraten. **4** Et captis David ex parte eius mille filii Ammiel de Lodabar. **6** Cum autem venisset septingentis equitibus, et viginti millibus peditum, Miphiboseth filius Ionathae filii Saul ad David, subnervavit omnes iugales currum: dereliquit corruit in faciem suam, et adoravit. Dixitque David: autem ex eis centum currus. **5** Venit quoque Miphiboseth? Qui respondit: Adsum servus tuus. **7** Syria Damasci, ut praesidium ferret Adarezer regi Et ait ei David: Ne timeas, quia faciens faciam in Soba: et percussit David de Syria viginti duo millia te misericordiam propter Ionathan patrem tuum, virorum. **6** Et posuit David praesidium in Syria et restituam tibi omnes agros Saul patris tui, et Damasci: factaque est Syria David serviens sub tu comedes panem in mensa mea semper. **8** Qui tributo: servavitque Dominus David in omnibus ad adorans eum, dixit: Quis ego sum servus tuus, quaecumque profectus est. **7** Et tulit David arma quoniam respexisti super canem mortuum similem aurea, quae habebant servi Adarezer, et detulit ea mei? **9** Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul, in Ierusalem. **8** Et de Bete, et de Beroth, civitatibus et dixit ei: Omnia quaecumque fuerunt Saul, et Adarezer tulit rex David aes multum nimis, de quo universam domum eius, dedi filio domini tui. **10** fecit Salomon omnia vasa aurea in templo: et mare Operare igitur ei terram tu, et filii tui, et servi tui: et aeneum, et columnas et altare. **9** Audivit autem inferes filio domini tui cibos ut alatur: Miphiboseth Thou rex Emath, quod percussisset David omne autem filius domini tui comedet semper panem robur Adarezer, **10** et misit Thou Ioram filium suum super mensam meam. Erant autem Sibae quindecim ad regem David, ut salutaret eum congratulans, et filii, et viginti servi. **11** Dixitque Siba ad regem: gratias ageret: eo quod expugnasset Adarezer, et Sicut iussisti domine mi rex servo tuo, sic faciet percussisset eum. Hostis quippe erat Thou Adarezer, servus tuus: et Miphiboseth comedet super mensam et in manu eius erant vasa aurea, et vasa argentea, et vasa aerea: **11** quae et ipsa sanctificavit rex David Miphiboseth filium parvulum nomine Micha: omnis Domino cum argento et auro, quae sanctificaverat vero cognatio domus Sibae serviebat Miphiboseth. de universis gentibus, quas subegerat, **12** de Syria, **13** Porro Miphiboseth habitabat in Ierusalem: quia et Moab, et filiis Ammon, et Philisthiim, et Amalec, de mensa regis iugiter vescebatur: et erat claudus et de manubii Adarezer filii Rohob regis Soba. **13** utroque pede.

Fecit quoque sibi David nomen cum reverteretur capta Syria in Valle Salinarum, caesis decem et octo millibus et in Gebelem ad viginti tria millia: **14** et posuit in Idumaea custodes, statuitque praesidium: et facta est universa Idumaea serviens David. et servavit Dominus David in omnibus ad quaecumque profectus est. **15** Et regnavit David super omnem

10 Factum est autem post haec, ut moreretur rex filiorum Ammon, et regnavit Hanon filius eius pro eo. **2** Dixitque David: Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas, sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo David, consolans eum per servos suos super patris interitum. Cum autem

venissent servi David in terram filiorum Ammon, octo millia coram Israel. Et fecerunt pacem cum 3 dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon Israel: et servierunt eis, timueruntque Syri auxilium dominum suum: Putas quod propter honorem praebere filiis Ammon.

patris tui miserit David ad te consolatores, et non ideo ut investigaret, et exploraret civitatem, et everteret eam, misit David servos suos ad te? 4 Tulit itaque Hanon servos David, rasitque dimidiam partem barbae eorum, et praescidit vestes eorum medias usque ad nates, et dimisit eos. 5 Quod cum nunciatum esset David, misit in occursum eorum: erant enim viri confusi turpiter valde, et mandavit eis David: Manete in Iericho, donec crescat barba vestra, et tunc revertimini. 6 Videntes autem filii Ammon quod iniuriam fecissent David, miserunt, et conduxerunt mercede Syrum Rohob, et Syrum Soba, viginti millia peditum, et a rege Maacha mille viros, et ab Istob duodecim millia virorum. 7 Quod cum audisset David, misit Ioab et omnem exercitum bellatorum. 8 Egressi sunt ergo filii Ammon, et direxerunt aciem ante ipsum introitum portae: Syrus autem Soba, et Rohob, et Istob, et Maacha seorsum erant in campo. 9 Videns igitur Ioab quod praeparatum esset adversum se praelium, et ex adverso et post tergum, elegit ex omnibus electis Israel, et instruxit aciem contra Syrum: 10 reliquam autem partem populi tradidit Abisai fratri suo, qui direxit aciem adversus filios Ammon. 11 Et ait Ioab: Si praevaluerint adversum me Syri, eris mihi in adiutorium: si autem filii Ammon praevaluerint adversum te, auxiliabor tibi. 12 Esto vir fortis, et pugnemus pro populo nostro, et civitate Dei nostri: Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo. 13 Inuit itaque Ioab et populus qui erat cum eo, certamen contra Syros: qui statim fugerunt a facie eius. 14 Filii autem Ammon videntes quia fugissent Syri, fugerunt et ipsi a facie Abisai, et ingressi sunt civitatem: reversusque est Ioab a filiis Ammon, et venit Ierusalem. 15 Videntes igitur filii Ammon, quoniam Syrus expavit, et quoniam corruissent coram Israel, congregati sunt pariter. 16 Misitque Adarezer, et eduxit Syros, qui erant trans flumen, et adduxit eorum exercitum: Sobach autem, magister militiae Adarezer, erat princeps eorum. 17 Quod cum nunciatum esset David, contraxit omnem Israelem, et transivit Iordanem, venitque in Helam: et direxerunt aciem Syri ex adverso David, et pugnaverunt contra eum. 18 Fugeruntque Syri a facie Israel, et occidit David de Syris septingentos currus, et quadraginta millia equitum: et Sobach principem militiae percussit: qui statim mortuus est. 19 Videntes autem universi reges, qui erant in praesidio Adarezer, se victos esse ab Israel, expaverunt et fuderunt quinquaginta et

11 Factum est autem, vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, misit David Ioab, et servos suos cum eo, et universum Israel, et vastaverunt filios Ammon, et obsederunt Rabba: David autem remansit in Ierusalem. 2 Dum haec agerentur, accidit ut surget David de strato suo post meridiem, et deambularet in solario domus regiae: viditque mulierem se lavantem, ex adverso super solarium suum: erat autem mulier pulchra valde. 3 Misit ergo rex, et requisivit quae esset mulier. Nunciatumque est ei quod ipsa esset Bethsabee filia Eliam, uxor Uriae Hethaei. 4 Missis itaque David nunciis, tulit eam. quae cum ingressa esset ad illum, dormivit cum ea: statimque sanctificata est ab immunditia sua: 5 et reversa est domum suam concepto foetu. Mittensque nunciavit David, et ait: Concep. 6 Misit autem David ad Ioab, dicens: Mitte ad me Uriam Hethaeum. Misitque Ioab Uriam ad David. 7 Et venit Urias ad David. Quaesivitque David quam recte ageret Ioab, et populus, et quomodo administraret bellum. 8 et dixit David ad Uriam: Vade in domum tuam, et lava pedes tuos. Et egressus est Urias de domo regis, secutusque est eum cibus regius. 9 Dormivit autem Urias ante portam domus regiae cum aliis servis domini sui, et non descendit ad domum suam. 10 Nunciatumque est David a dicentibus: Non ivit Urias in domum suam. Et ait David ad Uriam: Numquid non de via venisti? quare non descendisti in domum tuam? 11 Et ait Urias ad David: Arca Dei et Israel et Iuda habitant in papilionibus, et dominus meus Ioab, et servi domini mei super faciem terrae manent: et ego ingrediar domum meam, ut comedam et bibam, et dormiam cum uxore mea? per salutem tuam, et per salutem animae tuae non faciam rem hanc. 12 Ait ergo David ad Uriam: Mane hic etiam hodie, et cras dimittam te. Mansit Urias in Ierusalem in die illa et altera: 13 et vocavit eum David ut comederet coram se et biberet, et ineibriavit eum: qui egressus vespere, dormivit in stratu suo cum servis domini sui, et in domum suam non descendit. 14 Factum est ergo mane, et scripsit David epistolam ad Ioab: misitque per manum Uriae, 15 scribens in epistola: Ponite Uriam ex adverso belli, ubi fortissimum est praelium: et derelinquette eum, ut percussus intereat. 16 Igitur cum Ioab obsideret urbem, posuit Uriam in loco ubi sciebat viros esse fortissimos. 17 Egressique viri de civitate, bellabant adversum Ioab, et ceciderunt

de populo servorum David, et mortuus est etiam tibi multo maiora. **9** Quare ergo contempsisti Urias Hethaeus. **18** Misit itaque Ioab, et nunciavit verbum Domini ut faceres malum in conspectu David omnia verba praelii: **19** praecepitque nuncio, meo? Uriam Hethaeum percussisti gladio, et uxorem dicens: Cum compleveris universos sermones belli illius accepisti in uxorem tibi, et interfecisti eum ad regem, **20** si eum videris indignari, et dixerit: gladio filiorum Ammon. **10** Quam ob rem non Quare accessistis ad murum, ut praelaremmini? recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela eo quod despexeris me, et tuleris uxorem Urias mittantur? **21** quis percussit Abimelech filium Hethaei, ut esset uxor tua. **11** Itaque haec dicit Ierobaal? nonne mulier misit super eum fragmen Dominus: Ecce, ego suscitabo super te malum de molae de muro, et interfecit eum in Thebes? quare domo tua, et tollam uxores tuas in oculis tuis, et iuxta murum accessistis? dices: Etiam servus tuus dabo proximo tuo, et dormiet cum uxoribus tuis in Urias Hethaeus occubuit. **22** Abiit ergo nuncius, et oculis Solis huius. **12** Tu enim fecisti absconde: venit, et narravit David omnia quae ei preeperat ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Iob. **23** Et dixit nuncius ad David: Praevaluerunt Israel, et in conspectu Solis. **13** Et dixit David ad adversum nos viri, et egressi sunt ad nos in agrum: Nathan: Peccavi Domino. Dixitque Nathan ad David: nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque Dominus quoque transtulit peccatum tuum: non ad portam civitatis. **24** Et direxerunt iacula sagittarie morieris. **14** Verumtamen, quoniam blasphemare ad servos tuos ex muro desuper: mortuique sunt de fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius, servis regis, quinetiam servus tuus Urias Hethaeus qui natus est tibi, morte morietur. **15** Et reversus mortuus est. **25** Et dixit David ad nuncium: Haec est Nathan in domum suam. Percussit quoque dices Iob: Non te frangat ista res: varius enim Dominus parvulum, quem pepererat uxor Urias eventus est belli, et nunc hunc, et nunc illum David, et desperatus est. **16** Deprecatusque est David consumit gladius: conforta bellatores tuos adversus Dominum pro parvulo: et ieiunavit David ieiunio, urbem, ut destruas eam, et exhortare eos. **26** et ingressus seorsum, iacuit super terram. **17** Audivit autem uxor Urias, quod mortuus esset Urias Venerunt autem seniores domus eius, cogentes eum vir suus, et planxit eum. **27** Transactoque luctu ut surgeret de terra: qui noluit, nec comedit cum eis misit David, et introduxit eam in domum suam, et cibum. **18** Accidit autem die septima ut moreretur facta est ei uxor, peperitque ei filium: et displicuit infans: timueruntque servi David nunciare ei quod verbum hoc, quod fecerat David, coram Domino.

12 Misit ergo Dominus Nathan ad David: qui cum venisset ad eum, dixit ei: Duo viri erant in civitate una, unus dives, et alter pauper. **2** Dives habebat oves, et boves plurimos valde. **3** Pauper autem nihil habebat omnino, praeter ovem unam parvulam, quam emerat et nutrieran, et quae creverat apud eum cum filiis eius simul, de pane illius comedens, et de calice eius bibens, et in sinu illius dormiens: eratque illi sicut filia. **4** Cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem, parcens ille sumere de ovibus et de bobus suis, ut exhiberet convivium peregrino illi, qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis, et praeparavit cibos homini qui venerat ad se. **5** Irratus autem indignatione David adversus hominem illum nimis, dixit ad Nathan: Vivit Dominus, quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc. **6** Ovem reddet in quadruplum, eo quod fecerit verbum istud, et non pepercerit. **7** Dixit autem Nathan ad David: Tu es ille vir. Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego unxi te in regem super Israel, et ego erui te de manu Saul, **8** et dedi tibi domum domini tui, et uxores domini tui in sinu tuo, dedique tibi domum Israel et Iuda: et si parva sunt ista, adiiciam

parvulus adhuc viveret, loquebamur ad eum, et non audiebat vocem nostram: quanto magis si dixerimus: Mortuus est puer, se affligit? **19** Cum ergo David audisset servos suos mussitantes, intellexit quod mortuus esset infantulus: dixitque ad servos suos: Num mortuus est puer? Qui responderunt ei: Mortuus est. **20** Surrexit ergo David de terra: et lotus unctionusque est: cumque mutasset vestem, ingressus est domum Domini: et adoravit, et venit in domum suam, petivitque ut ponerent ei panem, et comedit. **21** Dixerunt autem ei servi sui: Quis est sermo, quem fecisti? propter infantem, cum adhuc viveret, ieiunasti et flebas: mortuo autem pueru, surrexisti, et comedisti panem. **22** Qui ait: Propter infantem, dum adhuc viveret, ieiunavi et flevi: dicebam enim: Quis scit si forte donet eum mihi Dominus, et vivat infans? **23** Nunc autem quia mortuus est, quare ieiuno? Numquid potero revocare eum amplius? ego vadam magis ad eum: ille vero non revertetur ad me. **24** Et consolatus est David Bethsabee uxorem suam, ingressusque ad eam, dormivit cum ea: quae genuit filium, et vocavit nomen eius Salomon, et Dominus dilexit eum. **25** Misitque in manu Nathan prophetae, et vocavit nomen eius, Amabilis

Domino, eo quod diligeret eum Dominus. **26** Igitur cuba mecum soror mea. **12** Quae respondit ei: Noli pugnabat Ioab contra Rabbath filiorum Ammon, et frater mi, noli opprimere me, neque enim hoc expugnabat urbem regiam. **27** Misitque Ioab nuncios fas est in Israel: noli facere stultitiam hanc. **13** ad David, dicens: Dimicavi adversum Rabbath, et Ego enim ferre non potero opprobrium meum, capienda est Urbs aquarum. **28** Nunc igitur congrega et tu eris quasi unus de insipientibus in Israel: reliquam partem populi, et obside civitatem, et quin potius loquere ad regem, et non negabit me cape eam: ne, cum a me vastata fuerit urbs, nomini tibi. **14** Noluit autem acquiescere precibus eius, meo ascribatur victoria. **29** Congregavit itaque sed praevalens viribus oppressit eam, et cubavit David omnem populum, et profectus est adversum cum ea. **15** Et exosam eam habuit Ammon odio Rabbath: cumque dimicasset, cepit eam. **30** Et magno nimis: ita ut maius esset odium, quo oderat tulit diadema regis eorum de capite eius, pondo eam, amore quo ante dilexerat. Dixitque ei Ammon: auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, et Surge, et vade. **16** Quae respondit ei: Maius est impositum est super caput David. Sed et praedam hoc malum, quod nunc agis adversum me, quam civitatis asportavit multam valde: **31** populum quoque eius adducens serravit, et circumegit super eos ferrata carpenta: divisitque cultris, et traduxit in typo laterum: sic fecit universis civitatibus filiorum Ammon: et reversus est David, et omnis exercitus in Ierusalem.

13 Factum est autem post haec, ut Absalom filii David sororem speciosissimam, vocabulo Thamar, adamaret Amnon filius David, **2** et deperiret in eam valde, ita ut propter amorem eius aegrotaret: quia cum esset virgo, difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cum ea. **3** Erat autem Amnon amicus, nomine Ionadab filius Semmae fratris David, vir prudens valde. **4** Qui dixit ad eum: Quare sic attenuaris macie fili regis per singulos dies? cur non indicas mihi? Dixitque ei Amnon: Thamar sororem fratris mei Absalom amo. **5** Cui respondit Ionadab: Cuba super lectum tuum, et languorem simula: cumque venerit pater tuus ut visitet te, dic ei: Veniat, oro, Thamar soror mea, ut det mihi cibum, et faciat pulmentum, ut comedam de manu eius. **6** Accubuit itaque Amnon, et quasi aegrotare coepit: cumque venisset rex ad visitandum eum, ait Amnon ad regem: Veniat, obsecro, Thamar soror mea, ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas, et cibum capiam de manu eius. **7** Misit ergo David ad Thamar domum, dicens: Veni in domum Amnon fratris tui, et fac ei pulmentum. **8** Venitque Thamar in domum Amnon fratris sui: ille autem iacebat: quae tollens farinam commiscuit: et liquefaciens, in oculis eius coxit sorbitiunculas. **9** Tollensque quod coixerat, effudit, et posuit coram eo, et noluit comedere: dixitque Amnon: Eiicite universos a me. Cumque eieccissent omnes, **10** dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum in conclave, ut vescar de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbitiunculas, quas fecerat, et intulit ad Amnon fratrem suum in conclavi. **11** Cumque obtulisset ei cibum, apprehendit eam, et ait: Veni, itaque eam minister illius foras: clausitque fores post eam. **19** Quae aspergens cinerem capiti suo, scissa talari tunica, impositisque manibus super caput suum, ibat ingrediens, et clamans. **20** Dixit autem ei Absalom frater suus: Numquid Amnon frater tuus concubuit tecum? sed nunc soror tace, frater tuus est: neque affligas cor tuum pro hac re. Mansit itaque Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui. **21** Cum autem audisset rex David verba haec, contristatus est valde, et noluit contristare spiritum Amnon filii sui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei. **22** Porro non est locutus Absalom ad Amnon nec malum, nec bonum: oderat enim Absalom Amnon, eo quod violasset Thamar sororem suam. **23** Factum est autem post tempus biennii, ut tonderentur oves Absalom in Baalhasor, quae est iuxta Ephraim: et vocavit Absalom omnes filios regis, **24** venitque ad regem, et ait ad eum: Ecce tonderentur oves servi tui: veniat, oro, rex cum servis suis ad servum suum. **25** Dixitque rex ad Absalom: Noli fili mi, noli rogare ut veniamus omnes, et gravemus te. Cum autem cogeret eum, et noluisset ire, benedixit ei. **26** Et ait Absalom: Si non vis venire, veniat, obsecro, nobiscum saltem Amnon frater meus. Dixitque ad eum rex: Non est necesse ut vadat tecum. **27** Coegit itaque Absalom eum, et dimisit cum eo Amnon et universos filios regis. Feceratque Absalom convivium quasi convivium regis. **28** Praeceperat autem Absalom pueris suis, dicens: Observate cum temulentus fuerit Amnon vino, et dixerit vobis: Percutite eum, et interficite, nolite timere: ego enim sum qui praecipio vobis: roboramini, et estote viri fortis. **29** Fecerunt ergo pueri Absalom adversum Amnon, sicut praeceperat eis Absalom.

Surgentesque omnes filii regis ascenderunt singuli et ego iubebo pro te. **9** Dixitque mulier Thecuitis mulas suas, et fugerunt. **30** Cumque adhuc pergerent ad regem: In me, domine mi rex, sit iniquitas, et in itinere, fama pervenit ad David, dicens: Percussit in domum patris mei: rex autem et thronus eius Absalom omnes filios regis, et non remansit ex sit innocens. **10** Et ait rex: Qui contradixerit tibi, eis saltem unus. **31** Surrexit itaque rex, et scidit adduc eum ad me, et ultra non addet ut tangat te. vestimenta sua: et cecidit super terram, et omnes **11** Quae ait: Recordetur rex Domini Dei sui, ut non servi illius, qui assistebant ei, sciderunt vestimenta multiplicantur proximi sanguinis ad ulciscendum, sua. **32** Respondens autem Ionadab filius Semmaa et nequaquam interficiant filium meum. Qui ait: fratris David, dixit: Ne aestimet dominus meus rex, Vivit Dominus, quia non cadet de capillis filii quod omnes pueri filii regis occisi sint: Amnon solus mortuus est, quoniam in ore Absalom erat positus ait: Loquere. **13** Dixitque mulier: Quare cogitasti ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum huiuscemodi rem contra populum Dei, et locutus verbum istud, dicens: Omnes filii regis occisi sunt: est rex verbum istud, ut peccet, et non reducat quoniam Amnon solus mortuus est. **34** Fugit autem electum suum? **14** Omnes morimur, et quasi aquae Absalom: et elevavit puer speculator oculos suos, et dilabimur in terram, quae non revertuntur: nec asperxit: et ecce populus multus veniebat per iter vult Deus perire animam, sed retractat cogitans devium ex latere montis. **35** Dixit autem Ionadab ne penitus pereat qui abiectus est. **15** Nunc igitur ad regem: Ecce filii regis adsunt: iuxta verbum servi tui sic factum est. **36** Cumque cessasset loqui, hoc, praesente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar apparuerunt et filii regis: et intrantes levaverunt ad regem, si quo modo faciat rex verbum ancillae vocem suam, et fleverunt: sed et rex et omnes servi eius fleverunt ploratu magno nimis. **37** Porro Absalom fugiens, abiit ad Tholomai filium Ammiud regem Gessur. Luxit ergo David filium suum multis diebus. **38** Absalom autem cum fugisset, et venisset in Gessur, fuit ibi tribus annis. **39** Cessavitque rex David persecui Absalom, eo quod consolatus esset super Amnon interitu.

14 Intelligens autem Ioab filius Sarviae, quod cor regis versum esset ad Absalom, **2** misit Thecuam, et tulit inde mulierem sapientem: dixitque ad eam: Lugere te simula, et induere veste lugubri, et ne ungaris oleo, ut sis quasi mulier iam plurimo tempore lugens mortuum: **3** et ingredieris ad regem, et loqueris ad eum sermones huiuscemodi. Posuit autem Ioab verba in ore eius. **4** Itaque cum ingressa fuisset mulier Thecuitis ad regem, cecidit coram eo super terram, et adoravit, et dixit: Serva me rex. **5** Et ait ad eam rex: Quid causae habes? Quae respondit: Heu, mulier vidua ego sum: mortuus est enim vir meus. **6** Et ancillae tuae erant duo filii: qui rixati sunt adversum se in agro, nullusque erat, qui eos prohibere posset: et percussit alter alterum, et interfecit eum. **7** Et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam, dicit: Trade eum, qui percussit fratrem suum, ut occidamus eum pro anima fratris sui, quem interfecit, et deleamus heredem: et quaerunt extinguere scintillam meam, quae relicta est, ut non supersit viro meo nomen, et reliquiae super terram. **8** Et ait rex ad mulierem: Vade in domum tuam,

et ego iubebo pro te. **9** Dixitque mulier Thecuitis mulas suas, et fugerunt. **30** Cumque adhuc pergerent ad regem: In me, domine mi rex, sit iniquitas, et in itinere, fama pervenit ad David, dicens: Percussit in domum patris mei: rex autem et thronus eius Absalom omnes filios regis, et non remansit ex sit innocens. **10** Et ait rex: Qui contradixerit tibi, eis saltem unus. **31** Surrexit itaque rex, et scidit adduc eum ad me, et ultra non addet ut tangat te. vestimenta sua: et cecidit super terram, et omnes **11** Quae ait: Recordetur rex Domini Dei sui, ut non servi illius, qui assistebant ei, sciderunt vestimenta multiplicantur proximi sanguinis ad ulciscendum, sua. **32** Respondens autem Ionadab filius Semmaa et nequaquam interficiant filium meum. Qui ait: fratris David, dixit: Ne aestimet dominus meus rex, Vivit Dominus, quia non cadet de capillis filii quod omnes pueri filii regis occisi sint: Amnon solus mortuus est, quoniam in ore Absalom erat positus ait: Loquere. **13** Dixitque mulier: Quare cogitasti ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum huiuscemodi rem contra populum Dei, et locutus verbum istud, dicens: Omnes filii regis occisi sunt: est rex verbum istud, ut peccet, et non reducat quoniam Amnon solus mortuus est. **34** Fugit autem electum suum? **14** Omnes morimur, et quasi aquae Absalom: et elevavit puer speculator oculos suos, et dilabimur in terram, quae non revertuntur: nec asperxit: et ecce populus multus veniebat per iter vult Deus perire animam, sed retractat cogitans devium ex latere montis. **35** Dixit autem Ionadab ne penitus pereat qui abiectus est. **15** Nunc igitur ad regem: Ecce filii regis adsunt: iuxta verbum servi tui sic factum est. **36** Cumque cessasset loqui, hoc, praesente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar apparuerunt et filii regis: et intrantes levaverunt ad regem, si quo modo faciat rex verbum ancillae vocem suam, et fleverunt: sed et rex et omnes servi eius fleverunt ploratu magno nimis. **37** Porro Absalom fugiens, abiit ad Tholomai filium Ammiud regem Gessur. Luxit ergo David filium suum multis diebus. **38** Absalom autem cum fugisset, et venisset in Gessur, fuit ibi tribus annis. **39** Cessavitque rex David persecui Absalom, eo quod consolatus esset super Amnon interitu.

14 Intelligens autem Ioab filius Sarviae, quod cor regis versum esset ad Absalom, **2** misit Thecuam, et tulit inde mulierem sapientem: dixitque ad eam: Lugere te simula, et induere veste lugubri, et ne ungaris oleo, ut sis quasi mulier iam plurimo tempore lugens mortuum: **3** et ingredieris ad regem, et loqueris ad eum sermones huiuscemodi. Posuit autem Ioab verba in ore eius. **4** Itaque cum ingressa fuisset mulier Thecuitis ad regem, cecidit coram eo super terram, et adoravit, et dixit: Serva me rex. **5** Et ait ad eam rex: Quid causae habes? Quae respondit: Heu, mulier vidua ego sum: mortuus est enim vir meus. **6** Et ancillae tuae erant duo filii: qui rixati sunt adversum se in agro, nullusque erat, qui eos prohibere posset: et percussit alter alterum, et interfecit eum. **7** Et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam, dicit: Trade eum, qui percussit fratrem suum, ut occidamus eum pro anima fratris sui, quem interfecit, et deleamus heredem: et quaerunt extinguere scintillam meam, quae relicta est, ut non supersit viro meo nomen, et reliquiae super terram. **8** Et ait rex ad mulierem: Vade in domum tuam,

16 Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam de manu omnium, qui volebant de hereditate Dei delere me, et filium meum simul. **17** Dicat ergo ancilla tua, ut fiat verbum domini mei regis sicut sacrificium. Sicut enim Angelus Dei, sic est Dominus meus rex, ut nec benedictione, nec maledictione moveatur: unde et Dominus Deus tuus est tecum. **18** Et respondens rex, dixit ad mulierem: Ne abscondas a me verbum, quod te interrogo. Dixitque ei mulier: Loquere domine mi rex. **19** Et ait rex: Numquid manus Ioab tecum est in omnibus istis? Respondit mulier, et ait: Per salutem animae tuae, domine mi rex, nec ad sinistram, nec ad dexteram est ex omnibus his, quae locutus est dominus meus rex: servus enim tuus Ioab, ipse praecepit mihi, et ipse posuit in os ancillae tuae omnia verba haec. **20** Ut verterem figuram sermonis huius, servus tuus Ioab praecepit istud: tu autem domine mi rex, sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia super terram. **21** Et ait rex ad Ioab: Ecce placatus feci verbum tuum: vade ergo, et revoca puerum Absalom. **22** Cadensque Ioab super faciem suam in terram, adoravit, et benedixit regi: et dixit Ioab: Hodie intellexit servus tuus, quia inveni gratiam in oculis tuis, domine mi rex: fecisti enim sermonem servi tui. **23** Surrexit ergo Ioab et abiit in Gessur, et adduxit Absalom in Ierusalem. **24** Dixit autem rex: Revertatur in domum suam, et faciem meam non videat. Reversus est itaque Absalom in domum suam, et faciem regis non vidit. **25** Porro sicut Absalom, vir non erat pulcher in omni Israel, et decorus nimis: a

vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla dicens: Statim ut audieritis clangorem buccinae, macula. **26** Et quando tondebat capillum (semel dicitur: Regnabit Absalom in Hebron). **11** Porro cum autem in anno tondebar, quia gravabat eum Absalom ierunt ducenti viri de Ierusalem vocati, caesaries) ponderabat capillos capitisi sui ducentis euntes simplici corde, et causam penitus ignorantes. siclis, pondere publico. **27** Nati sunt autem Absalom **12** Accersivit quoque Absalom Achitophel Gilonitem filii tres: et filia una nomine Thamar, elegantis consiliarium David, de civitate sua Gilo. Cumque formae. **28** Mansitque Absalom in Ierusalem duobus immolare victimas, facta est coniuratio valida, annis, et faciem regis non vidit. **29** Misit itaque ad populusque concurrens augebatur cum Absalom. Ioab, ut mitteret eum ad regem: qui noluit venire **13** Venit igitur nuncius ad David, dicens: Toto corde ad eum. Cumque secundo misisset, et ille noluisset universus Israel sequitur Absalom. **14** Et ait David venire ad eum, **30** dixit servis suis: Scitis agrum Ioab servis suis, qui erant cum eo in Ierusalem: Surgite, iuxta agrum meum, habentem messem hordei: ite fugiamus: neque enim erit nobis effugium a facie igitur, et succendite eum igni. Succenderunt ergo Absalom: festinate egredi, ne forte veniens occupet servi Absalom segetem igni. Et venientes servi Ioab, nos, et impleat super nos ruinam, et percutiat scissis vestibus suis, dixerunt: Succenderunt servi civitatem in ore gladii. **15** Dixeruntque servi regis Absalom partem agri igni. **31** Surrexitque Ioab, et ad eum: omnia quaecumque praeceperit dominus venit ad Absalom in domum eius, et dixit: Quare noster rex, libenter exequemur servi tui. **16** Egressus succenderunt servi tui segetem meam igni? **32** Et est ergo rex, et universa domus eius pedibus respondit Absalom ad Ioab: Misi ad te obsecrans suis: et reliquit rex decem mulieres concubinas ut venires ad me, et mitterem te ad regem, et ad custodiendam domum. **17** Egressusque rex et dices ei: Quare veni de Gessur? melius mihi omnis Israel pedibus suis, stetit procul a domo: **18** erat ibi esse: obsecro ergo ut videam faciem regis: et universi servi eius ambulabant iuxta eum, et quod si memor est iniuritatis meae, interficiat legiones Cerethi, et Phelethi, et omnes Gethaei, me. **33** Ingressus itaque Ioab ad regem, nunciavit pugnatores validi, sexcenti viri qui secuti eum ei omnia: vocatusque est Absalom, et intravit ad fuerant de Geth pedites, praecedebant regem. **19** regem, et adoravit super faciem terrae coram eo: Dixit autem rex ad Ethai Gethaeum: Cur venis nobiscum? revertere, et habita cum rege, quia peregrinus es, et egressus es de loco tuo. **20** Heri venisti, et hodie compelleris nobiscum egredi? ego autem vadam quo iturus sum: revertere, et reduc tecum fratres tuos, et Dominus faciet tecum misericordiam, et veritatem, quia ostendisti gratiam et fidem. **21** Et respondit Ethai regi, dicens: Vivit Dominus, et vivit dominus meus rex: quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus. **22** Et ait David Ethai: Veni, et transi. Et transivit Ethai Gethaeus, et omnes viri, qui cum eo erant, et reliqua multitudo. **23** Omnesque flebant voce magna, et universus populus transibat: rex quoque transgrediebatur Torrentem Cedron, et cunctus populus incedebat contra viam olivae, quae respicit ad desertum. **24** Venit autem et Sadoc sacerdos, et universi Levitae cum eo, portantes arcam foederis Dei, et deposuerunt arcam Dei: et ascendit Abiathar, donec expletus esset omnis populus, qui egressus fuerat de civitate. **25** Et dixit rex ad Sadoc: Reporta arcam Dei in urbem: si invenero gratiam in oculis Domini, reduc me, et ostendet mihi eam, et tabernaculum suum. **26** Si autem dixerit mihi: Non places: praesto sum, faciat quod bonum est coram se. **27** Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem: O videns revertere in civitatem in pace: et Achimaas filius tuus, et Ionathas filius

15 Iggitur post haec fecit sibi Absalom currus, et equites, et quinquaginta viros, qui praecederent eum. **2** Et mane consurgens Absalom, stabat iuxta introitum portae in via, et omnem virum, qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium, vocabat Absalom ad se, et dicebat: De qua civitate es tu? Qui respondens aiebat: Ex una tribu Israel ego sum servus tuus. **3** Respondebatque ei Absalom: Videntur mihi sermones tui boni et iusti. Sed non est qui te audiat constitutus a rege, dicebatque Absalom: **4** Quis me constituat iudicem super terram, ut ad me veniant omnes, qui habent negotium, et iuste iudicem? **5** Sed et cum accederet ad eum homo ut salutaret illum, extendebat manum suam, et apprehendens, osculabatur eum. **6** Faciebatque hoc omni Israel venienti ad iudicium, ut audiretur a rege, et solicitabat corda virorum Israel. **7** Post quattuor autem annos, dixit Absalom ad regem David: Vadam, et reddam vota mea quae vovi Domino in Hebron. **8** Vovens enim vovit servus tuus, cum esset in Gessur Syriae, dicens: Si reduxerit me Dominus in Ierusalem, sacrificabo Domino. **9** Dixitque ei rex David: Vade in pace. Et surrexit, et abiit in Hebron. **10** Misit autem Absalom exploratores in universas tribus Israel,

Abiathar duo filii vestri, sint vobiscum. **28** Ecce ego quoniam invasisti regnum pro eo, et dedit Dominus abscondar in campestribus deserti, donec veniat regnum in manu Absalom filii tui, et ecce premunt sermo a vobis indicans mihi. **29** Reportaverunt te mala tua, quoniam vir sanguinum es. **9** Dixit ergo Sadoc, et Abiathar arcum Dei in Ierusalem: et autem Abisai filius Sarviae, regi: Quare maledicunt manserunt ibi. **30** Porro David ascendebat Clivum canis hic moriturus domino meo regi? vadam, et olivarum, scandens et flens, nudis pedibus incendens, amputabo caput eius. **10** Et ait rex: Quid mihi et et operto capite, sed et omnis populus, qui erat vobis est filii Sarviae? dimittite eum, ut maledicat: cum eo, operto capite ascendebat plorans. **31** Dominus enim praeceperit ei ut malediceret David: et Nunciatum est autem David quod et Achitophel quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit? **11** Et ait esset in coniuratione cum Absalom, dixitque David: rex Abisai, et universis servis suis: Ecce filius meus, Infatua, quaeso, Domine consilium Achitophel. **32** qui egressus est de utero meo, querit animam Cumque ascenderet David summitatem montis, meam: quanto magis hic filius Iemini? dimittite in quo adoraturus erat Dominum, ecce occurrit eum ut maledicat iuxta praecipitum Domini: **12** ei Chusai Arachites, scissa veste, et terra plena si forte respiciat Dominus afflictionem meam, et capite. **33** Et dixit ei David: Si veneris tecum, eris reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac mihi oneri: **34** si autem in civitatem revertaris, hodierna. **13** Ambulabat itaque David et socii eius et dixeris Absalom: Servus tuus sum, rex: patere per viam cum eo. Semei autem per iugum montis me vivere sicut fui servus patris tui, sic ero servus ex latere, contra illum gradiebatur, maledicens, et tuus: dissipabis consilium Achitophel. **35** Habes mittens lapides adversum eum, terramque spargens. autem tecum Sadoc, et Abiathar sacerdotes: et **14** Venit itaque rex, et universus populus cum eo omne verbum quodcumque audieris de domo regis, lassus, et refocillati sunt ibi. **15** Absalom autem et indicabis Sadoc, et Abiathar sacerdotibus. **36** Sunt omnis populus eius ingressi sunt Ierusalem, sed et enim cum eis duo filii eorum Achimaas filius Sadoc, Achitophel cum eo. **16** Cum autem venisset Chusai et Ionathas filius Abiathar: et mittetis per eos ad Arachites amicus David ad Absalom, locutus est ad me omne verbum quod audieritis. **37** Veniente ergo eum: Salve rex, salve rex. **17** Ad quem Absalom, Chusai amico David in civitatem, Absalom quoque Haec est, inquit, gratia tua ad amicum tuum? ingressus est Ierusalem. quare non ivisti cum amico tuo? **18** Responditque Chusai ad Absalom: Nequaquam: quia illius ero, quem elegit Dominus, et omnis hic populus, et universus Israel, et cum eo manebat. **19** Sed ut et hoc inferam, cui ego serviturus sum? nonne filio regis? sicut parui patri tuo, ita parebo et tibi. **20** Dixit autem Absalom ad Achitophel: Initte consilium quid agere debeamus. **21** Et ait Achitophel ad Absalom: Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimisit ad custodiendam domum: ut cum audierit omnis Israel quod foedaveris patrem tuum, roborentur tecum manus eorum. **22** Tetenderunt ergo Absalom tabernaculum in solario, ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo Israel. **23** Consilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum: sic erat omne consilium Achitophel, et cum esset cum David, et cum esset cum Absalom.

16 Cumque David transisset paululum montis verticem, apparuit Siba puer Miphiboseth in occursum eius, cum duabus asinis, qui onerari erant ducentis panibus, et centum alligaturis uvae passae, et centum massis palatharum, et duobus utribus vini. **2** Et dixit rex Sibae. Quid sibi volunt haec? Responditque Siba: Domine mi rex, asini pro domesticis regis sunt, ut sedeant: panes et palathae ad vescendum pueris tuis: vinum autem ut bibat quis defecerit in deserto. **3** Et ait rex: Ubi est filius domini tui? Responditque Siba regi: Remansit in Ierusalem, dicens: Hodie restituet mihi domus Israel regnum patris mei. **4** Et ait rex Sibae: Tua sint omnia que fuerunt Miphiboseth. Dixitque Siba: Oro ut inveniam gratiam coram te, domine mi rex. **5** Venit ergo rex David usque Bahurim: et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul, nomine Semei, filius Gera, procedebatque egrediens, et maledicebat, **6** mittebatque lapides contra David, et contra universos servos regis David: omnis autem populus, et universi bellatores a dextro, et a sinistro latere regis incidebant. **7** Ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi: Egedere, egredere vir sanguinum, et vir Belial. **8** Reddidit tibi Dominus universum sanguinem domus Saul:

17 Dixit ergo Achitophel ad Absalom: Eligam mihi duodecim millia virorum, et consurgens persequar David hac nocte. **2** Et irruens super eum (quippe qui lassus est, et solitus manibus) percutiam eum: cumque fugerit omnis populus, qui cum eo est, percutiam regem desolatum. **3** Et reducam universum populum, quomodo unus homo reverti solet: unum enim virum tu quaeris:

et omnis populus erit in pace. **4** Placuitque sermo est Achimaas et Ionathas? Et respondit eis mulier: eius Absalom, et cunctis maioribus natu Israel. Transierunt festinanter, gustata paululum aqua. At **5** Ait autem Absalom: Vocate Chusai Arachiten, hi qui quaerebant, cum non reperissent, reversi sunt et audiamus quid etiam ipse dicat. **6** Cumque in Ierusalem. **21** Cumque abiissent, ascenderunt illi venisset Chusai ad Absalom, ait Absalom ad eum: de puteo, et pergentes nunciaverunt regi David, et Huiuscemodi sermonem locutus est Achitophel: dixerunt: Surgite, et transite cito fluvium: quoniam facere debemus an non? quod das consilium? **7** Et huiuscemodi dedit consilium contra vos Achitophel. dixit Chusai ad Absalom: Non est bonum consilium, **22** Surrexit ergo David, et omnis populus qui cum eo quod dedit Achitophel hac vice. **8** Et rursum intulit erat, et transierunt Iordanem, donec dilucesceret: Chusai: Tu nosti patrem tuum, et viros, qui cum eo et ne unus quidem residuus fuit, qui non transisset sunt, esse fortissimos et amaro animo, veluti si ursa fluvium. **23** Porro Achitophel videns quod non raptis catulis in saltu saeviat: sed et pater tuus vir fuisset factum consilium suum, stravit asinum suum, bellator est, nec morabitur cum populo. **9** Forsitan surrexitque et abiit in domum suam et in civitatem nunc latitat in foveis, aut in uno, quo voluerit, loco: suam: et disposita domo sua, suspedio interiit, et et cum ceciderit unus quilibet in principio, audiet sepultus est in sepulchro patris sui. **24** David autem quicumque audierit, et dicet: Facta est plaga in venit in Castra, et Absalom transivit Iordanem, populo qui sequebatur Absalom. **10** Et fortissimus ipse et omnes viri Israel cum eo. **25** Amasam vero quisque, cuius cor est quasi leonis, pavore solvetur: constituit Absalom pro loab super exercitum: Amasa scit enim omnis populus Israel fortem esse patrem autem erat filius viri, qui vocabatur Ietra de Iesraeli, tuum, et robustos omnes qui cum eo sunt. **11** Sed hoc qui ingressus est ad Abigail filiam Naas, sororem mihi videtur rectum esse consilium: Congregetur Sarviae, quae fuit mater loab. **26** Et castrametatus ad te universus Israel, a Dan usque Bersabee, quasi est Israel cum Absalom in Terra Galaad. **27** Cumque arena maris innumerabilis: et tu eris in medio venisset David in Castra, Sobi filius Naas de Rabbah eorum. **12** Et irruemus super eum in quocumque filiorum Ammon, et Machir filius Ammihel de loco inventus fuerit: et operiemus eum, sicut cadere Lodabar, et Berzellai Galaadites de Rogelim, **28** solet ros super terram: et non relinquemus de obtulerunt ei stratoria, et tapetia, et vasa fictilia, viris, qui cum eo sunt, ne unum quidem. **13** Quod frumentum, et hordeum, et farinam, et polentam, si urbem aliquam fuerit ingressus, circumdabit et fabam, et lentem, et frixum cicer, **29** et mel, et omnis Israel civitati illi funes, et trahemus eam in butyrum, oves, et pingues vitulos. dederuntque torrentem, ut non reperiatur ne calculus quidem David, et populo, qui cum eo erat, ad vescendum: ex ea. **14** Dixitque Absalom, et omnes viri Israel: suspiciati enim sunt, populum fame, et siti fatigari Melius est consilium Chusai Arachitae, consilio in deserto.

Achitophel: Domini autem nutu dissipatum est consilium Achitophel utile, ut induceret Dominus super Absalom malum. **15** Et ait Chusai Sadoc, et Abiathar sacerdotibus: Hoc et hoc modo consilium dedit Achitophel Absalom, et senioribus Israel: et ego tale et tale dedi consilium. **16** Nunc ergo mittite cito, et nunciate David, dicentes: Ne moreris nocte hac in campestribus deserti, sed absque dilatione transgredere: ne forte absorbeatur rex, et omnis populus qui cum eo est. **17** Ionathas autem et Achimaas stabant iuxta Fontem rogel: abiit ancilla et nunciavit eis: et illi profecti sunt, ut referrent ad regem David nuncium: non enim poterant videri, aut introire civitatem. **18** Vedit autem eos quidam puer, et indicavit Absalom: illi vero concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam viri in Bahurim, qui habebat puteum in vestibulo suo, et descenderunt in eum. **19** Tulit autem mulier, et expandit velamen super os putei, quasi siccans ptisanas: et sic latuit res. **20** Cumque venissent servi Absalom in domum, ad mulierem dixerunt: Ubi

18 Igitur considerato David populo suo constituit super eos tribunos et centuriones, **2** et dedit populi tertiam partem sub manu loab, et tertiam partem sub manu Abisai filii Sarviae fratris loab, et tertiam partem sub manu Ethai, qui erat de Geth, dixitque rex ad populum: Egregiar et ego vobiscum. **3** Et respondit populus: Non exhibis: sive enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit: sive media pars ceciderit e nobis, non satis curabunt: quia tu unus pro decem millibus computaris: melius est igitur ut sis nobis in urbe praesidio. **4** Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam: egregiebaturque populus per turmas suas centeni, et milleni. **5** Et praecepit rex loab, et Abisai, et Ethai, dicens: Servate mihi puerum Absalom. Et omnis populus audiebat praecipientem regem cunctis principibus pro Absalom. **6** Itaque egressus est populus in campum contra Israel, et factum est praelium in saltu Ephraim. **7** Et caesus est ibi

populus Israel ab exercitu David, factaque est plaga magna in die illa, viginti millium. **8** Fuit autem ibi praelium dispersum super faciem omnis terrae, et multo plures erant, quos saltus consumperat de populo, quam hi, quos voraverat gladius in die illa. **9** Accidit autem ut occurreret Absalom servis David, sedens mulo: cumque ingressus fuisset mulus subter condensam querum et magnam, adhaesit caput eius queru: et illo suspenso inter caelum et terram, mulus, cui insederat, pertransivit. **10** Videlicet Achimaas, dixit ad regem: Salve rex. Et adorans autem hoc quispiam, et nunciavit Ioab, dicens: Vidi qui nunciaverat ei: Si vidisti, quare non confodisti eum cum terra, et ego dedissem tibi decem argenti siclos, et unum balteum? **12** Qui dixit ad Ioab: Dicitur Achimaas: Vidi tumultum magnum, cum Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis: nescio aliud. **13** Sed et si fecissem contra animam meam audacter, mi rex: iudicavit enim pro te Dominus hodie de nequaquam hoc regem latere potuisse, et tu stares manu omnium qui surrexerunt contra te. **14** Et ait Ioab: Non sicut tu vis, sed aggrediar eum coram te. Tulit ergo tres lanceas in manu sua, et infixit eas in corde Absalom: cumque decem iuvenes armigeri Ioab, et interficerunt eum. **16** Cecinit autem Ioab buccina, et retinuit populum, ne persequeretur fugientem Israel, volens parcer multititudini. **17** Et tulerunt Absalom, et proiecerunt eum in saltu, in foveam grandem, et comportaverunt super eum acervum lapidum magnum nimis: omnis autem Israel fugit in tabernacula sua. **18** Porro Absalom erexerat sibi, cum adhuc viveret, titulum qui est in Valle regis: dixerat enim: Non habeo filium, et hoc erit monumentum nominis mei. Vocavitque titulum nomine suo, et appellatur Manus Absalom, usque ad hanc diem. **19** Achimaas autem filius Sadoc, ait: Curram, et nunciabo regi, quia iudicium fecerit ei Dominus de manu inimicorum eius. **20** Ad quem Ioab dixit: Non eris nuncius in hac die, sed nunciabis in alia: hodie nolo te nunciare, filius enim regis est mortuus. **21** Et ait Ioab Chusi: Vade, et nuncia regi quae vidisti. Adoravit Chusi Ioab, et cucurrit. **22** Rursus autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Ioab: Quid impedit si etiam ego curram post Chusum? Dicitur ei Ioab: Quid vis currere fili mi? Veni huc! non eris boni nuncii baiulus. **23** Qui respondit: Quid enim si cucurrero? Et ait ei: Curre. Currens ergo Achimaas per viam compendii, transivit Chusi. **24** David autem sedebat inter duas portas: speculator vero, qui erat in fastigio portae super murum, elevans oculos, vidit hominem currentem solum. **25** Et exclamans indicavit regi: dixitque rex: Si solus est, bonus est nuncius in ore eius. Properante autem illo, alterum currentem, et vociferans in culmine, ait: Apparet mihi alter homo currens solus. Dixitque rex: Et iste bonus est nuncius. **26** Speculator autem: Contemplor, ait, cursum prioris, quasi cursum Achimaas filii Sadoc. Et ait rex: Vir bonus est: et nuncium portans bonum, venit. **28** Clamans autem rex: Et iste bonus est nuncius. **27** Speculator autem: Benedictus Absalom pendere de queru: et nunciavit Ioab, dicens: Vidi regem coram eo pronus in terram, ait: Dominus Deus tuus, qui conclusit homines qui levaverunt manus suas contra dominum meum regem. **29** Et ait rex: Estne pax pueru Absalom? et Ethai, dicens: Custodite mihi puerum Absalom. **30** Ad quem rex: Transi, ait, et sta hic. Cumque ille transisset, et staret, **31** apparuit Chusi: et veniens ait: Bonum apporto nuncium, domine mi rex: iudicavit enim pro te Dominus hodie de nequaquam manu omnium qui surrexerunt contra te. **32** Dicitur ex adverso? **19** Nunciatum est autem Ioab quod rex fleret et lugeret filium suum: **2** et versa est victoria in luctum in die illa omni populo: audivit enim populus in die illa dici: Dolet rex super filio suo. **3** Et declinavit populus in die illa ingredi civitatem, quomodo declinare solet populus versus et fugiens de praetorio. **4** Porro rex operuit caput suum, et clamabat voce magna: Fili mi Absalom, Absalom fili mi. **5** Ingressus ergo Ioab ad regem in domum, dixit: Confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum, qui salvam fecerunt animam tuam, et animam filiorum tuorum, et filiarum tuarum, et animam uxorum tuarum, et animam concubinarum tuarum. **6** Diligis odientes te, et odio habes diligentes te: et ostendisti hodie quia non curas de ducibus tuis, et de servis tuis: et vere cognovi modo, quia si Absalom viveret, et omnes nos occubuissemus, tunc placaret tibi. **7** Nunc igitur surge, et procede, et alloquens satisfac servis tuis: iuro enim tibi per Dominum, quod si non exieris, ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac: et peius erit hoc tibi, quam omnia mala, quae venerunt super te ab adolescentia tua usque in praesens. **8** Surrexit ergo rex et

sedit in porta: et omni populo nunciatum est quod Et respondens ait: Domine mi rex, servus meus rex sederet in porta: venitque universa multitudo contempsit me: dixique ei ego famulus tuus ut coram rege: Israel autem fugit in tabernacula sterneret mihi asinum, et ascendens abirem cum sua. **9** Omnis quoque populus certabat in cunctis rege: claudus enim sum servus tuus. **27** Insuper et tribubus Israel, dicens: Rex liberavit nos de manu accusavit me servum tuum ad te dominum meum inimicorum nostrorum, ipse salvavit nos de manu regem: tu autem domine mi rex, sicut angelus Dei es, Philistinorum: et nunc fugit de terra propter fac quod placitum est tibi. **28** Neque enim fuit domus Absalom. **10** Absalom autem, quem unximus super patris mei, nisi morti obnoxia domino meo regi: nos, mortuus est in bello: usquequo siletis, et non tu autem posuisti me servum tuum inter convivas reducitis regem? Et consilium totius Israel venit ad mensae tuae: quid ergo habeo iustae querelae? regem. **11** Rex vero David misit ad Sadoc et Abiathar aut quid possum ultra vociferari ad regem? **29** sacerdotes, dicens: Loquimini ad maiores natu Iuda, Ait ergo ei rex: Quid ultra loqueris? fixum est dicentes: Cur venitis novissimi ad reducendum quod locutus sum: tu, et Siba dividite possessiones. regem in domum suam? (Sermo autem omnis Israel **30** Responditque Miphiboseth regi: Etiam cuncta pervenerat ad regem in domo eius.) quia dixerat rex: accipiat, postquam reversus est dominus meus Haec dicetis ad populum Iuda: **12** Fratres mei vos, os rex pacifice in domum suam. **31** Berzellai quoque meum, et caro mea vos, quare novissimi reducitis Galaadites, descendens de Rogelim, traduxit regem regem? **13** Et Amasae dicte: Nonne os meum, et caro Iordanem, paratus etiam ultra fluvium prosequi mea es? Haec faciat mihi Deus, et haec addat, si non eum. **32** Erat autem Berzellai Galaadites senex valde, magister militiae fueris coram me omni tempore id est octogenarius, et ipse praebuit alimenta regi, pro loab. **14** Et inclinavit cor omnium virorum Iuda, cum moraretur in Castris: fuit quippe vir dives quasi viri unius: miseruntque ad regem, dicentes: nimis. **33** Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni tecum, Revertere tu, et omnes servi tui. **15** Et reversus est ut requiescas securus tecum in Ierusalem. **34** Et rex: et venit usque ad Iordanem, et omnis Iuda venit ait Berzellai ad regem: Quot sunt dies annorum usque in Galgalam ut occurreret regi, et traduceret vitae meae, ut ascendam cum rege in Ierusalem? **35** eum Iordanem. **16** Festinavit autem Semei filius Octogenarius sum hodie: numquid viginti sensus Gera filii Iemini de Bahurim, et descendit cum mei ad discernendum suave, aut amarum? aut viris Iuda in occursum regis David **17** cum mille delectare potest servum tuum cibus aut potus? viris de Beniamin, et Siba puer de domo Saul: et vel audire possum ultra vocem cantorum, atque quindecim filii eius, ac viginti servi erant cum eo: et cantatricum? quare servus tuus sit oneri domino irrumpentes Iordanem, ante regem **18** transierunt meo regi? **36** Paululum procedam famulus tuus ab vada, ut traducerent domum regis, et facerent iuxta Iordanem tecum: non indigo hac vicissitudine, **37** sed iussionem eius: Semei autem filius Gera prostratus obsecro ut revertar servus tuus, et moriar in civitate coram rege, cum iam transisset Iordanem, **19** dixit mea, et sepeliar iuxta sepulchrum patris mei, et ad eum: Ne reputes mihi domine mi iniuriam, matris meae. Est autem servus tuus Chamaam, ipse neque memineris iniuriarum servi tui in die qua vadat tecum, domine mi rex, et fac ei quidquid egressus es domine mi rex de Ierusalem, neque tibi bonum videtur. **38** Dixit itaque ei rex: Mecum ponas rex in corde tuo. **20** Agnosco enim servus transeat Chamaam, et ego faciam ei quidquid tibi tuus peccatum meum: et idcirco hodie primus veni placuerit, et omne, quod petieris a me, impetrabis. de omni domo Ioseph, descendique in occursum **39** Cumque transisset universus populus et rex domini mei regis. **21** Respondens vero Abisai filius Iordanem, osculatus est rex Berzellai, et benedixit ei: Sarviae, dixit: Numquid pro his verbis non occidetur et ille reversus est in locum suum. **40** Transivit ergo Semei, quia maledixit christo Domini? **22** Et ait rex in Galgalam, et Chamaam cum eo. omnis autem David: Quid mihi, et vobis filii Sarviae? cur efficimini populus Iuda traduxerat regem, et media tantum mihi hodie in satan? ergone hodie interficietur pars adfuerat de populo Israel. **41** Itaque omnes viri vir in Israel? an ignoro hodie me factum regem Israel concurrentes ad regem dixerunt ei: Quare te super Israel? **23** Et ait rex Semei: Non morieris. furati sunt fratres nostri viri Iuda, et traduxerunt Iuravitque ei. **24** Miphiboseth quoque filius Saul regem et domum eius Iordanem, omnesque viros descendit in occursum regis illotis pedibus, et David cum eo? **42** Et respondit omnis vir Iuda ad intonsa barba: vestesque suas non laverat a die qua viros Israel: Quia mihi propior est rex: cur irasceris egressus fuerat rex, usque ad diem reversionis eius super hac re? numquid comedimus aliquid ex rege, in pace. **25** Cumque Ierusalem occurrisset regi, dixit aut munera nobis data sunt? **43** Et respondit vir ei rex: Quare non venisti tecum Miphiboseth? **26** Israel ad viros Iuda, et ait: Decem partibus maior

ego sum apud regem, magisque ad me pertinet fuerant ad eum. **15** Venerunt itaque et oppugnabant David quam ad te: cur fecisti mihi iniuriam, et non eum in Abela, et in Bethmaacha, et circumdederunt mihi nunciatum est priori, ut reducerem regem munitionibus civitatem, et obsessa est urbs: omnis meum? Durius autem responderunt viri Iuda viris autem turba, quae erat cum Ioab, moliebatur Israel.

20 Accidit quoque ut ibi esset vir Belial, nomine Seba, filius Bochri, vir lemneus: et cecinit buccina, et ait: Non est nobis pars in David, neque hereditas in filio Isai: reverttere in tabernacula tua Israel. **2** Et separatus est omnis Israel a David, secutusque est Seba filium Bochri: viri autem Iuda adhaeserunt regi suo a Jordane usque Ierusalem. **3** Cumque venisset rex in domum suam in Ierusalem, tulit decem mulieres concubinas, quas dereliquerat ad custodiendam domum, et tradidit eas in custodiam, alimenta eis praebens: et non est ingressus ad eas, sed erant clausae usque in diem mortis sua in viduitate viventes. **4** Dixit autem rex Amasae: Convoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, et tu adesto praesens. **5** Abiit ergo Amasa ut convocaret Iudam, et moratus est extra placitum quod ei constituerat rex. **6** Ait autem David ad Abisai: Nunc magis afflicturus est nos Seba filius Bochri quam Absalom: tolle igitur servos domini tui, et persequere eum, ne forte inveniat civitates munitas, et effugiat nos. **7** Egressi sunt ergo cum eo viri Ioab, Cerethi quoque et Phelethi: et omnes robusti exierunt de Ierusalem ad persequendum Seba filium Bochri. **8** Cumque illi essent iuxta lapidem grandem, qui est in Gabaon, Amasa veniens occurrit eis. Porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui, et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia, in vagina, qui fabricatus levi motu egredi poterat, et percutere. **9** Dixit itaque Ioab ad Amasam: Salve mi frater. Et tenuit manu dextera mentum Amasae, quasi osculans eum. **10** Porro Amasa non observavit gladium, quem habebat Ioab, qui percussit eum in latere, et effudit intestina eius in terram, nec secundum vulnus apposuit. Ioab autem, et Abisai frater eius persecuti sunt Seba filium Bochri. **11** Interea quidam viri, cum stetissent iuxta cadaver Amasae, de sociis Ioab, dixerunt: Ecce qui esse voluit pro Ioab comes David. **12** Amasa autem conspersus sanguine, iacebat in media via. Videlicet hoc quidam vir quod subsisteret omnis populus ad videndum eum, et amovit Amasam de via in agrum, operuitque eum vestimento, ne subsisterent transeuntes propter eum. **13** Amoto ergo illo de via, transibat omnis vir sequens Ioab ad persequendum Seba filium Bochri. **14** Porro ille transierat per omnes tribus Israel usque in Abelam, et Bethmaacha: omnesque viri electi congregati

fuerant ad eum. **15** Venerunt itaque et oppugnabant eum in Abela, et in Bethmaacha, et circumdederunt munitionibus civitatem, et obsessa est urbs: omnis autem turba, quae erat cum Ioab, moliebatur destruere muros. **16** Et exclamavit mulier sapiens de civitate: Audite, audite, dicite Ioab: Appropinqua hoc, et loquar tecum. **17** Qui cum accessisset ad eam, ait illi: Tu es Ioab? Et ille respondit: Ego. Ad quem sic locuta est: Audi sermones ancillae tuae. Qui respondit: Audio. **18** Rursumque illa, Sermo, inquit, dicebatur in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogant in Abela: et sic proficiebant. **19** Nonne ego sum quae respondeo veritatem in Israel, et tu quaeris subvertere civitatem, et evertere matrem in Israel? Quare praecipitas hereditatem Domini? **20** Respondensque Ioab, ait: Absit, absit hoc a me: non praecipo, neque demolior. **21** Non sic se habet res, sed homo de monte Ephraim Seba, filius Bochri cognomine, levavit manum suam contra regem David: tradite illum solum, et recedemus a civitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce caput eius mittetur ad te per murum. **22** Ingressa est ergo ad omnem populum, et locuta est eis sapienter: qui abscissum caput Sebae filii Bochri proicerunt ad Ioab. et ille cecinit tuba, et recesserunt ab urbe, unusquisque in tabernacula sua: Ioab autem reversus est Ierusalem ad regem. **23** Fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israel: Banaias autem filius Ioiadae super Cerethaeos et Phelethaeos. **24** Aduram vero super tributa: porro Iosaphat filius Ahilud, a commentariis. **25** Siva autem, scriba: Sadoc vero et Abiathar, sacerdotes. **26** Ira autem Iairites erat sacerdos David.

21 Facta est quoque fames in diebus David tribus annis iugiter: et consuluit David oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul, et domum eius sanguinum, quia occidit Gabaonitas. **2** Vocatis ergo Gabaonitis rex, dixit ad eos. (Porro Gabaonitae non erant de filiis Israel, sed reliquiae Amorrhaeorum: filii quippe Israel iuraverant eis, et voluit Saul percutere eos zelo, quasi pro filiis Israel et Iuda.) **3** Dixit ergo David ad Gabaonitas: Quid faciam vobis? et quod erit vestri piaculum, ut Gabaonitae: Non est nobis super argento et auro quaestio, sed contra Saul, et contra domum eius: neque volumus ut interficiatur homo de Israel. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis ut faciam vobis? **5** Qui dixerunt regi: Virum, qui attrivit nos et opprescit inique, ita delere debemus, ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius in cunctis finibus transierat per omnes tribus Israel usque in Abelam, Israel. **6** Dentur nobis septem viri de filiis eius, ut crucifigamus eos Domino in Gabaa Saul, quandam

electi Domini. Et ait rex: Ego dabo. **7** Pepercitque Dominus de manu omnium inimicorum suorum, rex Miphiboseth filio Ionathae filii Saul, propter et de manu Saul. **2** et ait: Dominus petra mea, et iusurandum Domini, quod fuerat inter David et robur meum, et salvator meus. **3** Deus fortis meus inter Ionathan filium Saul. **8** Tulit itaque rex duos sperabo in eum: scutum meum, et cornu salutis filios Respha filiae Aia, quos peperit Sauli, Armoni, meae: elevator meus, et refugium meum: salvator et Miphiboseth; et quinque filios Michol filiae Saul, meus, de iniustitate liberabis me. **4** Laudabilem quos genuerat Hadrieli filio Berzellai, qui fuit de invocabo Dominum: et ab inimicis meis salvus Molathi, **9** et dedit eos in manus Gabaonitarum: ero. **5** Quia circumdederunt me contritiones qui crucifixerunt eos in monte coram Domino: et mortis: torrentes Belial terruerunt me. **6** Funes ceciderunt hi septem simul occisi in diebus messis inferni circumdederunt me: praevenerunt me primis, incipiente missione hordei. **10** Tollens laquei mortis. (**Sheol h7585**) **7** In tribulatione mea autem Respha filia Aia, cilicum substravit sibi invocabo Dominum, et ad Deum meum clamabo: supra petram ab initio messis, donec stillaret aqua et exaudiet de templo sancto suo vocem meam, super eos de caelo: et non dimisit aves lacerare et clamor meus veniet ad aures eius. **8** Commota eos per diem, neque bestias per noctem. **11** Et est et contremuit terra: fundamenta montium nunciata sunt David quae fecerat Respha, filia Aia, concussa sunt, et conquassata, quoniam iratus est concubina Saul. **12** Et abiit David, et tulit ossa eis. **9** Ascendit fumus de naribus eius, et ignis Saul, et ossa Ionathae filii eius a viris labes Galaad, de ore eius vorabit: carbones succensi sunt ab qui furati fuerant ea de platea Bethsan, in qua eo. **10** Inclinavit caelos, et descendit: et caligo sub suspenderant eos Philisthiim cum interfecissent pedibus eius. **11** Et ascendit super cherubim, et Saul in Gelboe: **13** et asportavit inde ossa Saul, et volavit: et lapsus est super pennas venti. **12** Posuit ossa Ionathae filii eius: et colligentes ossa eorum, tenebras in circuitu suo latibulum: cribrans aquas qui affixi fuerant, **14** sepelierunt ea cum ossibus de nubibus caelorum. **13** Prae fulgore in conspectu Saul et Ionathae filii eius in Terra Beniamin, in eius, succensi sunt carbones ignis. **14** Tonabit de latere, in sepulchro Cis patris eius: feceruntque caelo Dominus: et excelsus dabit vocem suam. **15** omnia, quae praeceperat rex, et repropitiatus Misit sagittas et dissipavit eos: fulgor, et consumpsit est Deus terrae post haec. **15** Factum est autem eos. **16** Et apparuerunt effusiones maris, et revelata rursum praelium Philistinorum adversum Israel, sunt fundamenta orbis ab increpatione Domini, ab et descendit David, et servi eius cum eo, et inspiratione spiritus furoris eius. **17** Misit de coelo, pugnabant contra Philisthiim. Deficiente autem et assumpsit me: et extraxit me de aquis multis. **18** David, **16** lesbabenob, qui fuit de genere arapha, Liberavit me ab inimico meo potentissimo, et ab cuius ferrum hastae trecentas uncias appendebat, his qui oderant me: quoniam robustiores me erant. et accinctus erat ense novo, nitus est percutere **19** Praevenit me in die afflictionis meae, et factus David. **17** Praesidioque ei fuit Abisai filius Sarviae, et est Dominus firmamentum meum. **20** Et eduxit me percussum Philisthaeum interfecit. Tunc iuraverunt in latitudinem: liberavit me, quia complacui ei. **21** viri David, dicentes: iam non egredieris nobiscum in Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam: bellum, ne extingucas lucernam Israel. **18** Secundum et secundum munditiam manuum mearum reddet quoque bellum fuit in Gob contra Philisthaeos: mihi. **22** Quia custodivi vias Domini, et non egi impie, tunc percussit Sobochai de Husati, Saph de stirpe a Deo meo. **23** Omnia enim iudicia eius in conspectu arapha de genere gigantum. **19** Tertium quoque fuit meo: et praecpta eius non amovi a me. **24** Et ero bellum in Gob contra Philisthaeos, in quo percussit perfectus cum eo: et custodiam me ab iniustitate Adeodatus filius Saltus polymitarius Bethlehemites mea. **25** Et restituet mihi Dominus secundum Goliath Gethaeum, cuius hostile hastae erat quasi iustitiam meam: et secundum munditiam manuum liciatorium texentium. **20** Quartum bellum fuit in mearum, in conspectu oculorum suorum. **26** Cum Geth: in quo vir fuit excelsus, qui senos in manibus sancto sanctus eris: et cum robusto perfectus. **27** pedibusque habebat digitos, id est viginti quattuor, Cum electo electus eris: et cum perverso perverteris. et erat de origine arapha. **21** Et blasphemavit Israel: **28** Et populum pauperem salvum facies: oculisque percussit autem eum Ionathan filius Samaa fratravis David. **22** Hi quattuor nati sunt de arapha in Geth, Domine: et tu Domine illuminabis tenebras meas. **30** et ceciderunt in manu David, et servorum eius. **29** Quia tu lucerna mea tuis excelsos humiliabis. **31** Deus, immaculata via eius, eloquium Domini igne examinatum: scutum est omnium sperantium in se. **32** Quis est Deus praeter Dominum:

22 Locutus est autem David Domino verba carminis huius, in die qua liberavit eum

et quis fortis praeter Deum nostrum? **33** Deus qui accinxit me fortitudine: et complanavit perfectam viam meam. **34** Coaequans pedes meos cervis, et super excelsa mea statuens me. **35** Docens manus meas ad praelium, et componens quasi arcum aereum brachia mea. **36** Dedisti mihi clypeum salutis eius, et mansuetudo mea multiplicavit me. **37** Dilatabis gressus meos subtus me: et non deficient reversus est ad caesorum spolia detrahenda. **11** Et tali mei. **38** Persequar inimicos meos, et conteram: et post hunc, Semma filius Age de Arari. et congregati non convertar donec consumam eos. **39** Consumam sunt Philisthiim in statione: erat quippe ibi ager eos et confringam, ut non consurgant: cadent lente plenus. Cumque fugisset populus a facie sub pedibus meis. **40** Accinxisti me fortitudine ad Philisthiim, **12** stetit ille in medio agri, et tuitus est praelium: incurvasti resistentes mihi subtus me. **41** eum, percussitque Philisthaeos: et fecit Dominus Inimicos meos dedisti mihi dorsum: odientes me, salutem magnam. **13** Necnon et ante descenderant et disperdam eos. **42** Clamabunt, et non erit qui salvet, ad Dominum, et non exaudiet eos. **43** Delebo tempore messis ad David in speluncam Odollam: eos ut pulverem terrae: quasi lutum platearum castra autem Philisthinorum erant posita in Valle comminuam eos atque confringam. **44** Salvabis me gigantum. **14** Et David erat in praesidio: porro a contradictionibus populi mei: custodies me in statio Philistinorum tunc erat in Bethlehem. **15** caput Gentium: populus, quem ignoro, serviet mihi. Desideravit ergo David, aquam de lacu et ait: O si **45** Filii alieni resistent mihi, auditu auris obedient quis mihi daret potum aquae de cisterna, quae est mihi. **46** Filii alieni defluxerunt, et contrahentur in angustiis suis. **47** Vivit Dominus, et benedictus tres qui erant principes inter triginta, et venerant salvet, ad Dominum, et non exaudiet eos. **48** Deus qui das vindictas mihi, et deiicis populos inBethlehem iuxta portam! **16** Irruperunt ergo inBethlehem iuxta portam!, et attulerunt ad David: at ille noluit bibere, sub me. **49** Qui educis me ab inimicis meis, et a resistentibus mihi elevas me: a viro iniquo liberabis mihi Dominus, ne faciam hoc: num sanguinem me: **50** Propterea confitebor tibi Domine in gentibus: hominum istorum, qui profecti sunt, et animarum et nomini tuo cantabo. **51** Magnificans salutes regis periculum bibam? Noluit ergo bibere. Haec fecerunt sui, et faciens misericordiam christo suo David, et semini eius in sempiternum.

23 Haec autem sunt verba novissima, quae dixit David. Dixit David filius Isai: Dixit vir, cui constitutum est de christo Dei Iacob, egregius psalter Israel: **2** Spiritus Domini locutus est per me, et sermo eius per linguam meam. **3** Dixit Deus Israel mihi, locutus est Fortis Israel, Dominator hominum, iustus dominator in timore Dei. **4** Sicut lux aurorae, oriente sole, mane absque nubibus rutilat, et sicut pluvii germinat herba de terra. **5** Nec tanta est domus mea apud Deum, ut pactum aeternum iniret mecum firmum in omnibus atque munitum. Cuncta enim salus mea, et omnis voluntas: nec est quidquam ex ea quod non germinet. **6** Praevaricatores autem quasi spinae evellentur universi: quae non tolluntur manibus. **7** Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro et ligno lanceato, igneque succensae comburentur, usque ad nihilum. **8** Haec nomina fortium David. David sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno. **9** Post

hunc, Eleazar filius patrui eius Ahohites inter tres fortes, qui erant cum David quando exprobraverunt Philisthiim, et congregati sunt illuc in praelium. **10** Cumque ascendissent viri Israel, ipse stetit et percussit Philisthaeos donec deficeret manus aereum brachia mea. **11** Necnon et ante descendenterant et disperdam eos. **12** Clamabunt, et non erit qui tres qui erant principes inter triginta, et venerant salvet, ad Dominum, et non exaudiet eos. **13** Necnon et ante descendenterant et disperdam eos. **14** Et David erat in praesidio: porro a contradictionibus populi mei: custodies me in statio Philistinorum tunc erat in Bethlehem. **15** caput Gentium: populus, quem ignoro, serviet mihi. Desideravit ergo David, aquam de lacu et ait: O si **16** Filii alieni resistent mihi, auditu auris obedient quis mihi daret potum aquae de cisterna, quae est mihi. **17** Qui educis me ab inimicis meis, et a sed libavit eam Domino, **18** dicens: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hoc: num sanguinem me: **19** Propterea confitebor tibi Domine in gentibus: hominum istorum, qui profecti sunt, et animarum et nomini tuo cantabo. **20** Magnificans salutes regis periculum bibam? Noluit ergo bibere. Haec fecerunt tres robustissimi. **21** Abisai quoque frater Ioab filius Sarviae, princeps erat de tribus: ipse est qui levavit hastam suam contra trecentos, quos interfecit, nominatus in tribus, **22** et inter tres nobilior, eratque eorum princeps, sed usque ad tres primos non pervenerat. **23** Et Banaias filius Ioiadae viri fortissimi, magnorum operum, de Cabseel: ipse percussit duos leones Moab, et ipse descendit, et percussit leonem in media cisterna in diebus nivis. **24** Ipse quoque interfecit virum Aegyptium, virum dignum spectaculo, habentem in manu hastam: itaque cum descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastam de manu Aegyptii, et interfecit eum hasta sua. **25** haec fecit Banaias filius Ioiadae. **26** Et ipse nominatus inter tres robustos, qui erant inter triginta nobiliores: verumtamen usque ad tres non pervenerat: fecitque eum sibi David auricularium, a secreto. **27** Asael frater Ioab inter triginta, Elehanan filius patrui eius de Bethlehem, **28** Semma de Harodi, Elica de Harodi, **29** Heles de Phalti, Hira filius Acces de Thecua, **30** Abiezer de Anathoth, Mobonnai de Husati, Selmon Ahohites, Maherai Netophathites, Heled filius Baana, et ipse Netophathites, Ithai filius Ribai de Gabaath filiorum Beniamin,

Banaia Pharathonites, Heddai de Torrente Gaas, sunt) quam in manus hominum. **15** Immisitque **31** Abialbon Arbathites, Azmvaveth de Beromi, **32** Dominus pestilentiam in Israel, de mane usque ad Eliaba de Salaboni. Filii Iassen, Ionathan, **33** Semma tempus constitutum, et mortui sunt ex populo a Dan de Orodi, Aiam filius Sarar Arorites, **34** Eliphelut usque ad Bersabee septuaginta millia virorum. **16** filius Aasbai filii Machati, Eliam filius Achitophel Cumque extendisset manum suam Angelus Domini Gelonites, **35** Hesrai de Carmelo, Pharai de Arbi, **36** super Ierusalem ut disperderet eam, misertus Igaal filius Nathan de Soba, Bonni de Gadi, **37** Selec est Dominus super afflictionem, et ait Angelo de Ammoni, Naharai Berothites armiger Ioab filii percutienti populum: Sufficit: nunc contine manum Sariae, **38** Ira Iethrites, Gareb et ipse Iethrites, **39** tuam. erat autem Angelus Domini iuxta aream Urias Hethaeus. Omnes tringita septem.

24 Et addidit furor Domini irasci contra Israel, commovitque David in eis dicentem: Vade, numera Israel et Iudam. **2** Dixitque rex ad Ioab principem exercitus sui: Perambula omnes tribus Israel a Dan usque Bersabee, et numerate populum, ut sciam numerum eius. **3** Dixitque Ioab regi: Adaugeat Dominus Deus tuus ad populum tuum, quantus nunc est, iterumque centuplicet in conspectu domini mei regis: sed quid sibi dominus meus rex vult in re huiuscemodi? **4** Obtinuit autem sermo regis verba Ioab, et principum exercitus: egressusque est Ioab, et princeps militum a facie regis, ut numerarent populum Israel. **5** Cumque pertransissent Iordanem, venerunt in Aroer ad dexteram urbis, quae est in Valle Gad: **6** et per Iazer transierunt in Galaad, et in terram inferiorem Hadsi, et venerunt in Dan silvestria. Circumeuntesque iuxta Sidonem, **7** transierunt prope moenia Tyri, et omnem terram Hevaei et Chanaeai, veneruntque ad meridiem Iuda in Bersabee: **8** et lustrata universa terra, affuerunt post novem menses et viginti dies in Ierusalem. **9** Dedit ergo Ioab numerum descriptionis populi regi, et inventa sunt de Israel octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: et de Iuda quingenta millia pugnatorum. **10** Percussit autem cor David eum, postquam numeratus est populus: et dixit David ad Dominum: Peccavi valde in hoc facto: sed precor Domine, ut transferas iniquitatem servi tui, quia stulte egis nimis. **11** Surrexit itaque David mane, et sermo Domini factus est ad Gad prophetam et Videntem David, dicens: **12** Vade, et loquere ad David: Haec dicit Dominus: Trium tibi datur optio, elige unum quod volueris ex his, ut faciam tibi. **13** Cumque venisset Gad ad David, nunciavit ei, dicens: Aut septem annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus mensibus fugies adversarios tuos, et ille te persequentur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, et vide quem respondeam ei, qui me misit, sermonem. **14** Dixit autem David ad Gad: Coarctor nimis: sed melius est ut incidam in manus Domini (multae enim misericordiae eius

Areuna Iebusaei. **17** Dixitque David ad Dominum cum vidisset Angelum caedentem populum: Ego sum qui peccavi, ego inique egis: isti qui oves sunt, quid fecerunt? vertatur, obsecro, manus tua contra me, et contra domum patris mei. **18** Venit autem Gad ad David in die illa, et dixit ei: Ascende, et constitue altare Domino in area Areuna Iebusaei. **19** Et ascendit David iuxta sermonem Gad, quem praeceperat ei Dominus. **20** Conspiciensque Areuna, animadvertisit regem et servos eius transire ad se: **21** et egressus adoravit regem prono vultu in terram, et ait: Quid causae est ut veniat dominus meus rex ad servum suum? Cui David ait: Ut emam a te aream, et aedificem altare Domino, et cesset interfectio quae grassatur in populo. **22** Et ait Areuna ad David: Accipiat, et offerat dominus meus rex, sicut placet ei: habes boves in holocaustum, et plaustrum, et iuga boum in usum lignorum. **23** Omnia dedit Areuna regi: dixitque Areuna ad regem: Dominus Deus tuus suscipiat votum tuum. **24** Cui respondens rex, ait: Nequaquam ut vis, sed emam pretio a te, et non offeram Domino Deo meo holocausta gratuita. Emit ergo David aream, et boves, argenti scilicet quinquaginta: **25** et aedificavit ibi David altare Domino, et obtulit holocausta et pacifica: et propitiatus est Dominus terrae, et cohibita est plaga ab Israel.

I Regum

1 Et rex David senuerat, habebatque aetatis plurimos dies: cumque operiretur vestibus, non calefiebat. **2** Dixerunt ergo ei servi sui: Quaeramus domino nostro regi adolescentulam virginem, et stet coram rege, et foveat eum, dormiatque in sinu suo, et calefaciat dominum nostrum regem. **3** Quaesierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israel, et invenerunt Abisag Sunamitidem, et adduxerunt eam ad regem. **4** Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatque cum rege, et ministrabat ei, rex vero non cognovit eam. **5** Adonias autem filius Haggith elevabatur, dicens: Ego regnabo. Fecitque sibi currus et equites, et quinquaginta viros, qui current ante eum. **6** Nec corripuit eum pater suus aliquando, dicens: Quare hoc fecisti? Erat autem et ipse pulcher valde, secundus natu post Absalom. **7** Et sermo ei cum Ioab filio Sarviae, et cum Abiathar sacerdote, qui adiuabant partes Adoniae. **8** Sadoc vero sacerdos, et Banaias filius Ioiadae, et Nathan propheta, et Semei, et Cerethi et Phelethi, et robur exercitus David non erat cum Adonia. **9** Immolatis ergo Adonias arietibus et vitulis, et universis pinguisibus iuxta Lapidem zohelleth, qui erat vicinus Fonti rogel, vocavit universos fratres suos filios regis, et omnes viros Iuda servos regis. **10** Nathan autem prophetam, et Banaiam, et robustos quosque, et Salomonem fratrem suum non vocavit. **11** Dixit itaque Nathan ad Bethsabee matrem Salomonis: Num audisti, quod regnaverit Adonias filius Haggith, et dominus noster David hoc ignorat? **12** Nunc ergo veni, accipe consilium a me, et salva animam tuam, filiique tui Salomonis. **13** Vade, et ingredere ad regem David, et dic ei: Nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancillae tuae, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo? quare ergo regnat Adonias? **14** Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego veniam post te, et complebo sermones tuos. **15** Ingressa est itaque Bethsabee ad regem in cubiculo: rex autem senuerat nimis, et Abisag Sunamitis ministrabat ei. **16** inclinavit se Bethsabee, et adoravit regem. Ad quam rex, Quid tibi, inquit, vis? **17** Quae respondens, ait: Domine mi, tu iurasti per Dominum Deum tuum ancillae tuae, Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo. **18** Et ecce nunc Adonias regnat, te, domine mi rex, ignorante. **19** Mactavit boves, et pingua quaeque, et arietes plurimos, et vocavit omnes filios regis, Abiathar quoque sacerdotem, et Ioab principem militiae: Salomonem autem servum

tuum non vocavit. **20** Verumtamen domine mi rex, in te oculi respiciunt totius Israel, ut indices eis, quis sedere debeat in solio tuo domine mi rex post te. **21** Eritque cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis, erimus ego et filius meus Salomon peccatores. **22** Adhuc illa loquente cum rege, Nathan propheta venit. **23** Et nunciaverunt regi, dicentes: Adest Nathan propheta. Cumque introisset in conspectu regis, et adorasset eum pronus in terram, **24** dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixisti: Adonias regnet post me, et ipse sedeat super thronum meum? **25** Quia descendit hodie, et immolavit boves, et pingua, et arietes plurimos, et vocavit universos filios regis et principes exercitus, Abiathar quoque sacerdotem: illisque vescentibus, et bibentibus coram eo, et dicentibus: Vivat rex Adonias: **26** Me servum tuum, et Sadoc sacerdotem, et Banaiam filium Ioiadae, et Salomonem famulum tuum non vocavit. **27** Numquid a domino meo rege exivit hoc verbum, et mihi non indicasti servo tuo quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum? **28** Et respondit rex David, dicens: Vocate ad me Bethsabee. Quae cum fuisset ingressa coram rege, et stetisset ante eum, **29** iuravit rex, et ait: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia, **30** quia sicut iuravi tibi per Dominum Deum Israel, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit super solium meum pro me: sic faciam hodie. **31** Summisque Bethsabee in terram vultu, adoravit regem, dicens: Vivat dominus meus David in aeternum. **32** Dixit quoque rex David: Vocate mihi Sadoc sacerdotem, et Nathan prophetam, et Banaiam filium Ioiadae. Qui cum ingressi fuissent coram rege, **33** dixit ad eos: Tollite vobiscum servos domini vestri, et imponite Salomonem filium meum super mulam meam: et ducite eum in Gihon. **34** et ungat eum ibi Sadoc sacerdos, et Nathan propheta in regem super Israel: et canetis buccina, atque dicetis: Vivat rex Salomon. **35** Et ascendetis post eum, et venietis, et sedebit super solium meum, et ipse regnabit pro me: illique praecipiam ut sit dux super Israel, et super Iudam. **36** Et respondit Banaias filius Ioiadae, regi, dicens: Amen: sic loquatur Dominus Deus domini mei regis. **37** Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit cum Salomone, et sublimius faciat solium eius a solio domini mei regis David. **38** Descendit ergo Sadoc sacerdos, et Nathan propheta, et Banaias filius Ioiadae, et Cerethi, et Phelethi: et imposuerunt Salomonem super mulam regis David, et adduxerunt eum in Gihon. **39** Sumpsitque Sadoc sacerdos cornu olei de tabernaculo, et unxit Salomonem: et cecinerunt

buccina, et dixit omnis populus: Vivat rex Salomon. omni anima sua, non auferetur tibi vir de solio
40 Et ascendit universa multitudo post eum, et Israel. **5** Tu quoque nosti quae fecerit mihi Ioab populus canentium tibiis, et laetantium gaudio filius Sarviae, quae fecerit duobus principibus magno, et insonuit terra a clamore eorum. **41** Audivit exercitus Israel, Abner filio Ner, et Amasae filio autem Adonias, et omnes, qui invitati fuerant ab Iether: quos occidit, et effudit sanguinem belli in eo, iamque convivium finitum erat: sed et Ioab, pace, et posuit cruentum praelii in balteo suo, qui audita voce tubae, ait: Quid sibi vult clamor civitatis erat circa lumbos eius, et in calceamento suo, quod tumultuantis? **42** Adhuc illo loquente, Ionathas erat in pedibus eius. **6** Facies ergo iuxta sapientiam filius Abiathar sacerdotis venit: cui dixit Adonias: tuam, et non deduces canitatem eius pacifice ad Ingredere, quia vir fortis es, et bona nuncians. **7** Sed et filii Berzellai Galaaditis **43** Responditque Ionathas Adoniae: Nequaquam: rededes gratiam, eruntque comedentes in mensa Dominus enim noster rex David regem constituit tua: occurserunt enim mihi quando fugiebam a Salomonem: **44** misitque cum eo Sadoc sacerdotem, facie Absalom fratri sui. **8** Habes quoque apud et Nathan prophetam, et Banaiam filium Ioiadae, te Semei filium Gera filii Iemini de Bahurim, qui et Cerethi, et Phelethi, et imposuerunt eum super maledixit mihi maledictione pessima, quando ibam mulam regis. **45** Unixeruntque eum Sadoc sacerdos, ad Castra: sed quia descendit mihi in occursum cum et Nathan propheta regem in Gihon: et ascenderunt transirem Iordanem, et iuravi ei per Dominum, inde laetantes, et insonuit civitas: haec est vox, dicens: Non te interficiam gladio: **9** tu noli pati quam audistis. **46** Sed et Salomon sedet super eum esse innoxium. Vir autem sapiens es, ut scias solium regni. **47** Et ingressi servi regis benixerunt quae facies ei, deducesque canos eius cum sanguine domino nostro regi David, dicentes: Amplificet Deus ad inferos. (**Sheol h7585**) **10** Dormivit igitur David nomen Salomonis super nomen tuum, et magnificet cum patribus suis, et sepultus est in civitate David. thronus eius super thronum tuum. Et adoravit **11** Dies autem, quibus regnavit David super Israel, rex in lectulo suo: **48** et locutus est: Benedictus quadraginta anni sunt: in Hebron regnavit septem Dominus Deus Israel, qui dedit hodie sedentem in annis: in Ierusalem, triginta tribus. **12** Salomon solio meo, videntibus oculis meis. **49** Territi sunt autem sedit super thronum David patris sui, et ergo, et surrexerunt omnes, qui invitati fuerant firmatum est regnum eius nimis. **13** Et ingressus ab Adonia, et ivit unusquisque in viam suam. **50** est Adonias filius Haggith ad Bethsabee matrem Adonias autem timens Salomonem, surrexit, et Salomonis. Quae dixit ei: Pacificus est ingressus abiit in tabernaculum Domini, tenuitque cornu tuus? Qui respondit: Pacificus. **14** Addiditque: altaris. **51** Et nunciaverunt Salomoni, dicentes: Ecce Sermo mihi est ad te. Cui ait: Loquere. Et ille: Adonias timens regem Salomonem, tenuit cornu **15** Tu, inquit, nosti, quia meum erat regnum, et altaris, dicens: luret mihi rex Salomon hodie, quod me praeposuerat omnis Israel sibi in regem: sed non interficiat servum suum gladio. **52** Dixitque translatum est regnum, et factum est fratris meu: Salomon: Si fuerit vir bonus, non cadet ne unus a Domino enim constitutum est ei. **16** Nunc ergo quidem capillus eius in terram: sin autem malum petitionem unam precor a te; ne confundas faciem inventum fuerit in eo, morietur. **53** Misit ergo meam. Quae dixit ad eum: Loquere. **17** Et ille rex Salomon, et eduxit eum ab altari: et ingressus ait: Precor ut dicas Salomoni regi (neque enim adoravit regem Salomonem: dixitque ei Salomon: negare tibi quidquam potest) ut det mihi Abisag Vade in domum tuam.

2 Appropinquaverunt autem dies David ut moreretur, praecepitque Salomoni filio suo, dicens: **2** Ego ingredior viam universae terrae: confortare, et esto vir. **3** Et observa ut custodias mandata Domini Dei tui, ut ambules in viis eius, ut custodias ceremonias eius, et praecepta eius, et iudicia, et testimonia, sicut scriptum est in lege Moysi: ut intelligas universa quae facis, et quocumque te verteris: **4** ut confirmet Dominus sermones suos, quos locutus est de me, dicens: Si custodierint filii tui vias meas, et ambulaverint coram me in veritate, in omni corde suo, et in

Sunamitidem uxorem. **18** Et ait Bethsabee: Bene, ego loquar pro te regi. **19** Venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem, ut loqueretur ei pro Adonia: et surrexit rex in occursum eius, adoravitque eam, et sed sit super thronum suum: positusque est thronus matri regis, quae sedit ad dexteram eius. **20** Dixitque ei: Petitionem unam parvulam ego deprecor a te, ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex: Pete mater mea: neque enim fas est ut avertam faciem tuam. **21** Quae ait: Detur Abisag Sunamitis Adoniae fratri tuo uxori. **22** Responditque rex Salomon, et dixit matri suae: Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniae? postula ei et regnum: ipse est enim frater meus maior me, et habet Abiathar sacerdotem, et

Ioab filium Sarviae. **23** Iuravit itaque rex Salomon annos tres ut fugerent servi Semei ad Achis filium per Dominum, dicens: Haec faciat mihi Deus, et Maacha regem Geth: nunciatumque est Semei quod haec addat, quia contra animam suam locutus est servi eius issent in Geth. **40** Et surrexit Semei, et Adonias verbum hoc. **24** Et nunc vivit Dominus, qui stravit asinum suum: ivitque ad Achis in Geth ad firmavit me, et collocavit me super solium David requirendum servos suos, et adduxit eos de Geth. **41** patris mei, et qui fecit mihi domum, sicut locutus Nunciatum est autem Salomoni quod isset Semei in est, quia hodie occidetur Adonias. **25** Misitque Geth de Ierusalem, et rediisset. **42** Et mittens vocavit rex Salomon per manum Banaiae filii Ioiadae, qui eum, dixitque illi: Nonne testificatus sum tibi per interfecit eum, et mortuus est. **26** Abiathar quoque Dominum, et praedixi tibi: Quacumque die egressus, sacerdoti dixit rex: Vade in Anathoth ad agrum fueris huc et illuc, scito te esse moriturum? Et tuum, equidem vir mortis es: sed hodie te non respondisti mihi: Bonus sermo, quem audivi. **43** interficiam, quia portasti arcam Domini Dei coram Quare ergo non custodisti iusurandum Domini, et David patre meo, et sustinuisti laborem in omnibus, praeceptum quod praeceperam tibi? **44** Dixitque rex in quibus laboravit pater meus. **27** Eiecit ergo ad Semei: Tu nosti omne malum, cuius tibi conscientiam Salomon Abiathar, ut non esset sacerdos Domini, ut est cor tuum, quod fecisti David patri meo: reddit impleretur sermo Domini, quem locutus est super Dominus malitiam tuam in caput tuum. **45** Et rex domum Heli in Silo. **28** Venit autem nuncius ad Salomon benedictus, et thronus David erit stabilis Salomonem, quod Ioab declinasset post Adoniam, coram Domino usque in sempiternum. **46** Iussit et post Salomonem non declinasset: fugit ergo Ioab itaque rex Banaiae filio Ioiadae: qui aggressus, in tabernaculum Domini, et apprehendit cornu percussit eum, et mortuus est.

altaris. **29** Nunciatumque est regi Salomoni quod fugisset Ioab in tabernaculum Domini, et esset iuxta altare: misitque Salomon Banaiam filium Ioiadae, dicens: Vade, interface eum. **30** Et venit Banaias ad tabernaculum Domini, et dixit ei: Haec dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egrediar, sed hic moriar. Renunciavit Banaias regi sermonem, dicens: Haec locutus est Ioab, et haec respondit mihi. **31** Dixitque ei rex: Fac sicut locutus est: et interface eum, et sepeli, et amovebis sanguinem innocentem, qui effusus est a Ioab, a me, et a domo patris mei. **32** Et reddit Dominus sanguinem eius super caput eius quia interfecit duos viros iustos, melioresque se: et occidit eos gladio, patre meo David ignorante, Abner filium Ner principem militiae Israel, et Amasam filium Iether principem exercitus Iuda: **33** et revertetur sanguis illorum in caput Ioab, et in caput seminis eius in sempiternum. David autem et semini eius, et domui, et throno illius sit pax usque in aeternum a Domino. **34** Ascendit itaque Banaias filius Ioiadae, et aggressus eum interfecit: sepultusque est in domo sua in deserto. **35** Et constituit rex Banaiam filium Ioiadae pro eo super exercitum, et Sadoc sacerdotem posuit pro Abiathar. **36** Misit quoque rex, et vocavit Semei, dixitque ei: Aedifica tibi domum in Ierusalem, et habita ibi: et non egredieris inde huc atque illuc. **37** Quacumque autem die egressus fueris, et transieris Torrentem Cedron, scito te interficiendum: sanguis tuus erit super caput tuum. **38** Dixitque Semei regi: Bonus sermo. sicut locutus est dominus meus rex, sic faciet servus tuus. Habitavit itaque Semei in Ierusalem diebus multis. **39** Factum est autem post

3 Confirmatum est igitur regnum in manu Salomonis, et affinitate coniunctus est Pharaoni regi Aegypti: accepit namque filiam eius, et adduxit in civitatem David, donec compleret aedificans domum suam, et domum Domini, et murum Ierusalem per circuitum. **2** Attamen populus immolabat in excelsis: non enim aedificatum erat templum nomini Domini usque in diem illum. **3** Dilexit autem Salomon Dominum, ambulans in praeceptis David patris sui, excepto quod in excelsis immolabat, et accendebat thymiana. **4** Abiit itaque in Gabaon, ut immolaret ibi: illud quippe erat excelsum maximum: mille hostias in holocaustum obtulit Salomon super altare illud in Gabaon. **5** Apparuit autem Dominus Salomoni per somnium nocte, dicens: Postula quod vis ut dem tibi. **6** Et ait Salomon: Tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam, sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate, et iustitia, et recto corde tecum: custodisti ei misericordiam tuam grandem, et dedisti ei filium sedentem super thronum eius, sicut est hodie. **7** Et nunc Domine Deus, tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo: ego autem sum puer parvulus, et ignorans egressum, et introitum meum. **8** Et servus tuus in medio est populi, quem elegisti, populi infiniti, qui numerari et supputari non potest prae multitudine. **9** Dabis ergo servo tuo cor docile, ut populum tuum iudicare possit, et discernere inter bonum et malum. quis enim poterit iudicare populum istum, populum tuum hunc multum? **10** Placuit ergo sermo coram Domino, quod Salomon postulasset

huiuscemodi rem. **11** Et dixit Dominus Salomon: Quia postulasti verbum hoc, et non petisti tibi dies iudicium. multos, nec divitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium: **12** ecce feci tibi secundum sermones tuos, et dedi tibi cor sapiens et intelligens, in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit. **13** Sed et haec, quae non postulasti, dedi tibi: divitias scilicet, et gloriari, ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus. **14** Si autem ambulaveris in viis meis, et custodieris praecepta mea, et mandata mea, sicut ambulavit pater tuus, longos faciam dies tuos. **15** Igitur evigilavit Salomon, et intellexit quod esset somnium: cumque venisset Ierusalem, stetit coram arca foederis Domini, et obtulit holocausta, et fecit victimas pacificas, et grande convivium universis famulis suis. **16** Tunc venerunt duae mulieres meretrices ad regem, steteruntque coram eo, **17** quarum una ait: Obsecro, mi Domine: ego et mulier haec habitabamus in domo una, et peperi apud eam in cubiculo. **18** Tertia autem die postquam ego peperi, peperit et haec: et eramus simul, nullusque alius nobiscum in domo, exceptis nobis duabus. **19** Mortuus est autem filius mulieris huius nocte, dormiens quippe oppressit eum. **20** Et consurgens intempestae noctis silentio, tulit filium meum de latere meo ancillae tuae dormientis, et collocavit in sinu suo: suum autem filium, qui erat mortuus, posuit in sinu meo. **21** Cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo, apparuit mortuus: quem diligentius intuens clara luce, deprehendi non esse meum quem genueram. **22** Responditque altera mulier: Non est ita ut dicis, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. Econtrario illa dicebat: Mentiris: filius quippe meus vivit, et filius tuus mortuus est. Atque in hunc modum contendebant coram rege. **23** Tunc rex ait: Haec dicit, Filius meus vivit, et filius tuus mortuus est. Et ista respondit, Non, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. **24** Dixit ergo rex: Afferte mihi gladium. Cumque attulissent gladium coram rege, **25** Dividite, inquit, infantem vivum in duas partes, et date dimidiad partem uni, et dimidiad partem alteri. **26** Dixit autem mulier, cuius filius erat vivus, ad regem: (commota sunt quippe viscera eius super filio suo) Obsecro domine, date illi infantem vivum, et nolite interficere eum. Econtrario illa dicebat: Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur. **27** Respondit rex, et ait: Date huic infantem vivum, et non occidatur: haec est enim mater eius. **28** Audivit itaque omnis Israel iudicium quod iudicasset rex, et timuerunt regem, videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium.

4 Erat autem rex Salomon regnans super omnem Israel: **2** et hi principes quos habebat: Azarias filius Sadoc sacerdotis: **3** Elihoreph, et Ahia filii Sisa scribae: Iosaphat filius Ahilud a commentariis: **4** Banaias filius Ioiadae super exercitum: Sadoc autem, et Abiathar sacerdotes. **5** Azarias filius Nathan super eos qui assistebant regi: Zabud filius Nathan sacerdos, amicus regis: **6** et Ahisar praepositus domus: et Adoniram filius Abda super tributa. **7** Habebat autem Salomon duodecim praefectos super omnem Israel, qui praebebant annonam regi et domui eius: per singulos enim menses in anno, singuli necessaria ministrabant. **8** Et haec nomina eorum: Benhur, in monte Ephraim. **9** Bendecar, in Macces, et in Salebim, et in Bethsames, et in Elon, et in Bethanan. **10** Bethhesed in Aruboth: ipsius erat Socho, et omnis terra Epher. **11** Benabinadab, cuius omnis Nephath Dor, Tapheth filiam Salomonis habebat uxorem. **12** Bana filius Ahilud regebat Thanac et Mageddo, et universam Bethsan, quae est iuxta Sarthana subter Iezrael, a Bethsan usque Abelmehula e regione Iecmaan. **13** Bengaber in Ramoth Galaad: habebat Avothiair filii Manasse in Galaad, ipse praeerat in omni regione Argob, quae est in Basan, sexaginta civitatibus magnis atque muratis, quae habebant seras aeras. **14** Ahinadab filius Addo praeerat in Manaim. **15** Achimaas in Nephthali: sed et ipse habebat Basemath filiam Salomonis in coniugio. **16** Baana filius Husi, in Aser, et in Baloth. **17** Iosaphat filius Pharue, in Issachar. **18** Semei filius Ela, in Benjamin. **19** Gaber filius Uri, in terra Galaad, in terra Sehon regis Amorrhæi et Og regis Basan, super omnia quae erant in illa terra. **20** Iuda et Israel innumerabiles, sicut arena maris in multitudine: comedentes, et bibentes, atque laetantes. **21** Salomon autem erat in ditione sua, habens omnia regna secum a flumine terrae Philistihim usque ad terminum Aegypti: offerentium sibi munera, et servientium ei cunctis diebus vitae eius. **22** Erat autem cibus Salomonis per dies singulos triginta cori similae, et sexaginta cori farinae, **23** decem boves pingues, et viginti boves pascuales, et centum arietes, excepta venatione cervorum, caprearum, atque bubalorum, et avium altilium. **24** Ipse enim obtinebat omnem regionem, quae erat trans flumen, quasi a Thaphsa usque ad Gazan, et cunctos reges illarum regionum: et habebat pacem ex omni parte in circuitu. **25** Habitabatque Iuda, et Israel absque timore ullo, unusquisque sub vite sua, et sub ficu sua, a Dan usque Bersabee cunctis diebus

Salomonis. **26** Et habebat Salomon quadraginta usque ad locum, quem significaveris mihi; et millia praesepia equorum currulum, et duodecim applicabo ea ibi, et tu tolles ea: paebebisque millia equestrium. **27** Nutriebantque eos supradicti necessaria mihi, ut detur cibus domui meae. **10** regis praefecti: sed et necessaria mensae regis Itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina, et Salomonis cum ingenti cura paebebat in tempore ligna abiegnia, iuxta omnem voluntatem eius. **11** suo. **28** Hordeum quoque, et paleas equorum, et Salomon autem paebebat Hiram coros tritici, iumentorum deferebant in locum ubi erat rex, viginti millia, in cibum domui eius, et viginti iuxta constitutum sibi. **29** Dedit quoque Deus coros purissimi olei: haec tribuebat Salomon Hiram sapientiam Salomoni et prudentiam multam nimis, per singulos annos. **12** Dedit quoque Dominus et latitudinem cordis quasi arenam, quae est in sapientiam Salomoni, sicut locutus est ei: et erat littore maris. **30** Et praecedebat sapientia Salomonis pax inter Hiram et Salomonem, et percusserunt sapientiam omnium Orientalium et Aegyptiorum, ambo foedus. **13** Elegitque rex Salomon operarios de **31** et erat sapientior cunctis hominibus: sapientior omni Israel, et erat indictio triginta millia virorum. Ethan Ezrahitae, et Heman, et Chalcol, et Dorda **14** Mittebatque eos in Libanum, decem millia per filii Mahol: et erat nominatus in universis gentibus menses singulos vicissim, ita ut duobus mensibus per circuitum. **32** Locutus est quoque Salomon tria essent in domibus suis: et Adoniram erat super millia parabolas: et fuerunt carmina eius quinque huiuscemodi inductione. **15** Fueruntque Salomoni millia. **33** Et disputavit super lignis a cedro, quae septuaginta millia eorum qui onera portabant, et est in Libano, usque ad hyssopum, quae egreditur octoginta millia latomorum in monte: **16** absque de pariete: et disseveruit de iumentis, et volucribus, praepositis qui paeerant singulis operibus, numero et reptilibus, et piscibus. **34** Et veniebant de cunctis trium millium, et trecentorum paeipientium populis ad audiendam sapientiam Salomonis, et ab rex, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, et quadrarent eos: **18** quos universis regibus terrae, qui audiebant sapientiam eius.

5 Misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem: audivit enim quod ipsum unxissent regem pro patre eius: quia amicus fuerat Hiram David omni tempore. **2** Misit autem Salomon ad Hiram, dicens: **3** Tu scis voluntatem David patris mei, et quia non potuerit aedificare domum nomini Domini Dei sui propter bella imminentia per circuitum, donec daret Dominus eos sub vestigio pedum eius. **4** Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus mihi per circuitum: et non est satan, neque occursum malus. **5** Quamobrem cogito aedificare templum nomini Domini Dei mei, sicut locutus est Dominus David patri meo, dicens: Filius tuus, quem dabo pro te super solium tuum, ipse aedificabit domum nomini meo. **6** Praecipe igitur ut paeendant mihi servi tui cedros de Libano, et servi mei sint cum servis tuis: mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque petieris: scis enim quomodo non est in populo meo vir qui noverit ligna caedere sicut Sidonii. **7** Cum ergo audisset Hiram verba Salomonis, laetus est valde, et ait: Benedictus Dominus Deus hodie, qui dedit David filium sapientissimum super populum hunc plurimum. **8** Et misit Hiram ad Salomonem, dicens: Audivi quaecumque mandasti mihi: ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis. **9** Servi mei deponent ea de Libano ad mare: et ego componam ea in ratibus in mari

14 Mittebatque eos in Libanum, decem millia per filii Mahol: et erat nominatus in universis gentibus menses singulos vicissim, ita ut duobus mensibus per circuitum. **32** Locutus est quoque Salomon tria essent in domibus suis: et Adoniram erat super millia parabolas: et fuerunt carmina eius quinque huiuscemodi inductione. **15** Fueruntque Salomoni millia. **33** Et disputavit super lignis a cedro, quae septuaginta millia eorum qui onera portabant, et est in Libano, usque ad hyssopum, quae egreditur octoginta millia latomorum in monte: **16** absque de pariete: et disseveruit de iumentis, et volucribus, praepositis qui paeerant singulis operibus, numero et reptilibus, et piscibus. **34** Et veniebant de cunctis trium millium, et trecentorum paeipientium populis ad audiendam sapientiam Salomonis, et ab rex, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, et quadrarent eos: **18** quos dolaverunt caementarii Salomonis, et caementarii Hiram: porro Giblum praeparaverunt ligna et lapides ad aedificandam domum.

6 Factum est ergo quadragesimo et octagesimo anno egressionis filiorum Israel de Terra Aegypti, in anno quarto, mense Zio, (ipse est mensis secundus) regni Salomonis super Israel, aedificari coepit domus Domino. **2** Domus autem, quam aedificabat rex Salomon Domino, habebat sexaginta cubitos in longitudine, et viginti cubitos in latitudine, et triginta cubitos in altitudine. **3** Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis, iuxta mensuram latitudinis templi: et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi. **4** Fecitque in templo fenestras obliquas. **5** Et aedificavit super parietem templi tabulata per gyrum, in parietibus domus per circuitum templi et oraculi, et fecit latera in circuitu. **6** Tabulatum, quod subter erat, quinque cubitos habebat latitudinis, et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis, et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus, ut non haerenterent muris templi. **7** Domus autem cum aedificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis aedificata est: et malleus, et securis, et omne ferramentum non sunt audit in domo cum aedificaretur. **8** Ostium lateris medii in pariete erat domus dextrae: et per cochleam

ascendebant in medium coenaculum, et a medio in torno: et fecit in eis cherubim, et palmas, et picturas tertium. **9** Et aedificavit domum, et consummavit varias, quasi prominentes de pariete, et egredientes. eam: texit quoque domum laquearibus cedrinis. **30** Sed et pavimentum domus texit auro intrinsecus **10** Et aedificavit tabulatum super omnem domum et extrinsecus. **31** Et in ingressu oraculi fecit ostiola quinque cubitis altitudinis, et operuit domum de lignis olivarum, postesque angulorum quinque. lignis cedrinis. **11** Et factus est sermo Domini ad **32** Et duo ostia de lignis olivarum: et sculpsit in Salomonem, dicens: **12** Domus haec, quam aedificas, eis picturam cherubim, et palmarum species, et si ambulaveris in praecepsis meis, et iudicia mea anaglypha valde prominentia: et texit ea auro: et feceris, et custodieris omnia mandata mea, gradiens operuit tam cherubim quam palmas, et cetera, per ea: firmabo sermonem meum tibi, quem locutus auro. **33** Fecitque in introitu templi postes de sum ad David patrem tuum. **13** Et habitabo in lignis olivarum quadrangulatos: **34** et duo ostia medio filiorum Israel, et non derelinquam populum de lignis abiegnis altrinsecus: et utrumque ostium meum Israel. **14** Igitur aedificavit Salomon domum, duplex erat, et se invicem tenens aperiebatur. **35** Et et consummavit eam. **15** Et aedificavit parietes sculpsit cherubim, et palmas, et caelaturas valde domus intrinsecus, tabulatis cedrinis, a pavimento eminentes: operuitque omnia laminis aureis opere domus usque ad summitetum parietum, et usque quadro ad regulam. **36** Et aedificavit atrium interius ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinsecus: tribus ordinibus lapidum politorum, et uno ordine et texit pavimentum domus tabulis abiegnis. **16** lignorum cedri. **37** Anno quarto fundata est domus Aedificavitque viginti cubitorum ad posteriorem Domini in mense Zio: **38** et in anno undecimo, partem templi tabulata cedrina, a pavimento usque mense Bul (ipse est mensis octavus) perfecta est ad superiora: et fecit interiorum domum oraculi domus in omni opere suo, et in universis utensilibus in sanctum Sanctorum. **17** Porro quadraginta suis: aedificavitque eam annis septem. cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi. **18** Et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur, habens tornaturas, et iuncturas suas fabrefactas et caelaturas eminentes: omnia cedrinis tabulis vestiebantur: nec omnino lapis apparere poterat in pariete. **19** Oraculum autem in medio domus, in interiori parte fecerat, ut poneret ibi arcam foederis Domini. **20** Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis, et viginti cubitos latitudinis, et viginti cubitos altitudinis: et operuit illud atque vestivit auro purissimo. sed et altare vestivit cedro. **21** Domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo, et affixit laminas clavis aureis. **22** Nihilque erat in templo quod non auro tegeretur: sed et totum altare oraculi texit auro. **23** Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis olivarum, decem cubitorum altitudinis. **24** Quinque cubitorum ala cherub una, et quinque cubitorum ala cherub altera: id est, decem cubitos habentes, a summitate alae unius usque ad alae alterius summitetum. **25** Decem quoque cubitorum erat cherub secundus: in mensura pari, et opus unum erat in duobus cherubim, **26** id est, altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum, et similiter cherub secundus. **27** Posuitque cherubim in medio templi interioris: extendebant autem alas suas cherubim, et tangebat ala una parietem, et ala cherub secundi tangebat parietem alterum: alae autem alterae in media parte templi se invicem contingebant. **28** Texit quoque cherubim auro. **29** Et omnes parietes templi per circuitum sculpsit variis caelaturis et

7 Domum autem suam aedificavit Salomon tredecim annis, et ad perfectum usque perduxit. **2** Aedificavit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis, et quinquaginta cubitorum latitudinis, et triginta cubitorum altitudinis: et quattuor deambulacula inter columnas cedrinis: ligna quippe cedrina exciderat in columnas. **3** Et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram, quae quadragintaquinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim **4** contra se invicem positas, **5** et e regione se respicientes, aequali spatio inter columnas, et super columnas quadrangulata ligna in cunctis aequalia. **6** Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis, et triginta cubitorum latitudinis: et alteram porticum in facie maioris porticus: et columnas, et epistyla super columnas. **7** Porticum quoque solii, in qua tribunal est, fecit: et texit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitetum. **8** Et domuncula, in qua sedebatur ad iudicandum, erat in media portico, simili opere. Domum quoque fecit filiae Pharaonis (quam uxorem duxerat Salomon) tali opere, quali et hanc porticum. **9** Omnia lapidibus pretiosis, qui ad normam quandam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant: a fundamento usque ad summitetum parietum, et intrinsecus usque ad atrium maius. **10** Fundamenta autem de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis decem sive octo cubitorum. **11** Et desuper lapides pretiosi

aequalis mensurae secti erant, similiterque de cubitorum altitudinis. **28** Et ipsum opus basium, cedro. **12** Et atrium maius rotundum trium ordinum interrasile erat: et sculpturae inter iuncturas. **29** de lapidibus sectis, et unius ordinis de dolata cedro: Et inter coronulas et plectas, leones et boves et necnon et in atrio domus Domini interiori, et in cherubim: et in iuncturis similiter desuper: et subter porticu domus. **13** Misit quoque rex Salomon, et leones, et boves quasi lora ex aere dependentia. tulit Hiram de Tyro, **14** filium mulieris viduae de **30** Et quattuor rotae per bases singulas, et axes tribu Nephthali, patre Tyrio, artificem aerarium, et aerei: et per quattuor partes quasi humeruli subter plenum sapientia, et intelligentia, et doctrina ad luterem fusiles, contra se invicem respectantes. faciendum omne opus ex aere. Qui cum venisset ad **31** Os quoque luteris intrinsecus erat in capitis regem Salomonem, fecit omne opus eius. **15** Et finxit summitate: et quod forinsecus apparebat, unius duas columnas aeras, decem et octo cubitorum cubiti erat totum rotundum, pariterque habebat altitudinis columnam unam: et linea duodecim unum cubitum et dimidium: in angulis autem cubitorum ambiebat columnam utramque. **16** Duo columnarum variae caelatura erant: et media quoque capitella fecit, quae ponerentur super capita intercolumnia, quadrata non rotunda. **32** Quattuor columnarum, fusilia ex aere: quinque cubitorum quoque rotae, quae per quattuor angulos basis altitudinis capitellum unum, et quinque cubitorum erant, cohaerebant sibi subter basim: una rota altitudinis capitellum alterum: **17** et quasi in habebat altitudinis cubitum et semis. **33** Tales modum retis, et catenarum sibi invicem miro opere autem rotae erant quales solent in curru fieri: contextarum. Utrumque capitellum columnarum et axes earum, et radii, et canthi, et modioli, fusile erat: septena versuum retiacula in capitello omnia fusilia. **34** Nam et humeruli illi quattuor per uno, et septena retiacula in capitello altero. **18** Et singulos angulos basis unius, ex ipsa basi fusiles perfecit columnas, et duos ordines per circuitum et coniuncti erant. **35** In summitate autem basis retiaculorum singulorum, ut tegerent capitella, quae erat quaedam rotunditas unius et dimidi cubiti, ita erant super summitem, malogranatorum: eodem fabrefacta, ut luter desuper posset imponi, habens modo fecit et capitello secundo. **19** Capitella autem, caelaturas suas, variasque sculpturas ex semetipsa. quae erant super capita columnarum, quasi opere **36** Sculpsit quoque in tabulatis illis, quae erant ex lilii fabricata erant in portico quattuor cubitorum. aere, et in angulis, cherubim, et leones, et palmas, **20** Et rursum alia capitella in summitate columnarum quasi in similitudinem hominis stantis, ut non desuper iuxta mensuram columnae contra retiacula: caelata, sed apposita per circuitum viderentur. **37** malogranatorum autem ducenti ordines erant In hunc modum fecit decem bases, fusura una, et in circuitu capitelli secundi. **21** Et statuit duas mensura, sculpturaque consimili. **38** Fecit quoque columnas in portico templi: cumque statuisset decem luteres aeneos: quadraginta batos capiebat columnam dexteram, vocavit eam nomine Iachin: luter unus, eratque quattuor cubitorum: singulos similiter erexit columnam secundam: et vocavit quoque luteres per singulas, id est, decem bases, nomen eius Booz. **22** Et super capita columnarum posuit. **39** Et constituit decem bases, quinque ad opus in modum lilii posuit: perfectumque est opus dexteram partem templi, et quinque ad sinistram: columnarum. **23** Fecit quoque mare fusile decem mare autem posuit ad dexteram partem templi cubitorum a labio usque ad labium, rotundum contra Orientem ad Meridiem. **40** Fecit ergo Hiram in circuitu: quinque cubitorum altitudo eius, et lebetes, et scutras, et amulas, et perfecit omne opus resticula triginta cubitorum cingebat illud per regis Salomonis in templo Domini. **41** Columnas circuitum. **24** Et sculptura subter labium circuibat duas, et funiculos capitellorum super capitella illud decem cubitis ambiens mare: duo ordines columnarum duos: et retiacula duo, ut operirent sculpturarum histriatarum erant fusiles. **25** Et duos funiculos, qui erant super capita columnarum. stabant super duodecim boves, e quibus tres **42** Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis: respiciebant ad Aquilonem, et tres ad Occidentem, duos versus malogranatorum in retiaculis singulis, et tres ad Meridiem, et tres ad Orientem, et mare ad operiendos funiculos capitellorum, qui erant super eos desuper erat: quorum posteriora universa super capita columnarum. **43** Et bases decem, et intrinsecus latitabant. **26** Grossitudo autem luteris, luteres decem super bases. **44** Et mare unum, et boves trium unciarum erat: labiumque eius, quasi labium duodecim subter mare. **45** Et lebetes, et scutras, et calicis, et folium repandi lilii: duo millia batos amulas. omnia vasa, quae fecit Hiram regi Salomonii capiebat et tria millia metretas. **27** Et fecit decem in domo Domini, de auricalco erant. **46** In campestri bases aeneas, quattuor cubitorum longitudinis bases regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra, inter singulas, et quattuor cubitorum latitudinis, et trium Sochoth et Sarthan. **47** Et posuit Salomon omnia

vasa: propter multitudinem autem nimiam non erat pondus aeris. **48** Fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini: altare aureum, et mensam, super quam ponerentur panes propositionis, auream: et candelabra aurea, quinque ad dexteram, et quinque ad sinistram contra oraculum ex auro puro: et quasi lili flores, et lucernas desuper aureas: et forcipes aureos, **50** et hydrias, et fuscinalas, quae ad sinistram contra oraculum ex auro puro: et quasi lili flores, et lucernas desuper aureas: et forcipes aureos, **50** et hydrias, et fuscinalas, et phialas, et mortariola, et thuribula, de auro domum nomini Domini Dei Israel: **18** et ait Dominus purissimo: et cardines ostiorum domus interioris ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde Sancti sanctorum, et ostiorum domus templi, ex auro erant. **51** Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, et intulit quae faciebat Salomon in domo Domini, et intulit quae non aedificabitis mihi domum, sed filius tuus, qui sanctificaverat David pater suus, argentum et aurum, et vasa, reposuitque in thesauris domus Domini.

8 Tunc congregati sunt omnes maiores natu Israel cum principibus tribuum, et duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Ierusalem: ut deferrent arcum foederis Domini, de civitate David, id est, de Sion. **2** Convenitque ad regem Salomonem universus Israel in mense Bethanim, in sollemni die, ipse est mensis septimus. **3** Veneruntque cuncti senes de Israel, et tulerunt arcum sacerdotes, **4** et portaverunt arcum Domini, et tabernaculum foederis, et omnia vasa Sanctuarii, quae erant in tabernaculo: et ferebant ea sacerdotes et Levitae. **5** Rex autem Salomon, et omnis multitudo Israel, quae convenerat ad eum, gradiebatur cum illo ante arcum, et immolabant oves et boves absque aestimatione et numero. **6** Et intulerunt sacerdotes arcum foederis Domini in locum suum, in oraculum templi, in Sanctum sanctorum subter alas cherubim. **7** Siquidem cherubim expandebant alas super locum arcae, et protegebant arcum, et vectes eius desuper. **8** Cumque eminerent vectes, et apparerent summitates eorum foris Sanctuarium ante oraculum, non apparebant ultra extrinsecus, qui et fuerunt ibi usque in praesentem diem. **9** In arca autem non erat aliud nisi duas tabulæ lapideæ, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dominus foedus cum filiis Israel, cum egredierentur de Terra Aegypti. **10** Factum est autem, cum exissent sacerdotes de Sanctuario, nebula implevit domum Domini, **11** et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam: impleverat enim gloria Domini domum Domini. **12** Tunc ait Salomon: Dominus dixit ut habitatet in nebula. **13** Aedificans aedificavi domum in habitaculum tuum, firmissimum solium tuum in sempiternum. **14** Convertitque rex faciem suam, et benedixit omni ecclesiae Israel: omnia enim ecclesia Israel stabat. **15** Et ait Salomon: Benedictus Dominus Deus Israel, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, et in manibus eius perfecit, dicens: **16** A die, qua eduxi populum meum Israel de Aegypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israel, ut aedificaretur domus, et esset nomen meum ibi: sed elegi David ut esset super populum meum et forcipes aureos, **17** Voluitque David pater meus aedificare et phialas, et mortariola, et thuribula, de auro domum nomini Domini Dei Israel: **18** et ait Dominus tu faciebas Salomon in domo Domini, et intulisti quae non aedificabitis mihi domum, sed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse aedificabit domum nomini meo. **20** Confirmavit Dominus sermonem suum, quem locutus est: stetique pro David patre meo, et sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus: et aedificavi domum nomini Domini Dei Israel. **21** Et constitui ibi locum arcae, in qua foedus Domini est, quod percussit cum patribus nostris, quando egressi sunt de Terra Aegypti. **22** Stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiae Israel, et expandit manus suas in caelum, **23** et ait: Domine Deus Israel, non est similis tui Deus in caelo desuper, et super terram deorsum: qui custodis pactum et misericordiam servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo. **24** Qui custodisti servo tuo David patri meo quae locutus es ei: ore locutus es, et manibus perfecisti, ut haec dies probat. **25** Nunc igitur Domine Deus Israel, conserva famulo tuo David patri meo quae locutus es ei, dicens: Non auferetur de te vir coram me, qui sedeat super thronum Israel: ita tamen si custodierint filii tui viam suam, ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo. **26** Et nunc Domine Deus Israel firmentur verba tua, quae locutus es servo tuo David patri meo. **27** Ergone putandum est quod vere Deus habitet super terram? si enim caelum, et caeli caelorum te capere non possunt, quanto magis domus haec, quam aedificavi? **28** Sed respice ad orationem servi tui, et ad preces eius Domine Deus meus: audi hymnum et orationem, quam servus tuus orat coram te hodie: **29** ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte ac die: super domum, de qua dixisti: Erit nomen meum ibi: ut exaudias orationem, quam orat in loco isto ad te servus tuus. **30** Ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui Israel, quodcumque oraverint in loco isto, et exaudies in loco habitaculi tui in caelo, et cum exaudieris, propitius eris. **31** Si peccaverit homo in proximum suum, et habuerit aliquid iuramentum, quo teneatur astrictus; et venerit propter iuramentum coram altari tuo in

domum tuam, **32** tu exaudies in caelo: et facies, inique egimus, impie gessimus: **48** et reversi fuerint et iudicabis servos tuos, condemnans impium, et ad te in universo corde suo, et tota anima sua in reddens viam suam super caput eius, iustificansque terra inimicorum suorum, ad quam captivi ducti iustum, et retribuens ei secundum iustitiam suam. fuerint: et oraverint te contra viam terrae suea, **33** Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos (quia quam dedisti patribus eorum, et civitatis quam peccatus est tibi) et agentes poenitentiam, et elegisti, et templi quod aedificavi nomini tuo: **49** confitentes nomini tuo, venerint, et oraverint, et exaudies in caelo, in firmamento solii tui orationes deprecati te fuerint in domo hac; **34** exaudi in caelo, eorum, et preces eorum, et facies iudicium eorum: et dimitte peccatum populi tui Israel, et reduces **50** et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, et eos in terram, quam dedisti patribus eorum. **35** omnibus iniuriantibus eorum, quibus praevericati sunt in te: et dabis misericordiam coram eis, qui peccata eorum, et orantes in loco isto, poenitentiam eos captivos habuerint, ut misereantur eis. **51** egerint nomini tuo, et a peccatis suis conversi Populus enim tuus est, et hereditas tua, quos fuerint propter afflictionem suam: **36** exaudi eos eduxisti de Terra Aegypti, de medio fornacis in caelo, et dimis peccata servorum tuorum, ferreae. **52** Ut sint oculi tui aperti ad depreciationem et populi tui Israel: et ostende eis viam bonam servi tui, et populi tui Israel, et exaudias eos per quam ambulent, et da pluviam super terram in universis pro quibus invocaverint te. **53** Tu tuam, quam dedisti populo tuo in possessionem. **37** enim separasti eos tibi in hereditatem de universis Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilentia, aut populis terrae, sicut locutus es per Moysen servum corruptus aer, aut aerugo, aut locusta, vel rubigo, et tuum, quando eduxisti patres nostros de Aegypto affligerit eum inimicus eius portas obsidens, omnis Domine Deus. **54** Factum est autem, cum complesset plaga, universa infirmitas, **38** cuncta devotatio, et Salomon orans Dominum omnem orationem, et imprecatio, quae acciderit omni homini de populo depreciationem hanc, surrexit de conspectu altaris tuo Israel: si quis cognoverit plagam cordis sui, et Domini: utrumque enim genu in terram fixerat, expanderit manus suas in domo hac, **39** tu exaudies et manus expanderat in caelum. **55** Stetit ergo, et in caelo in loco habitationis tuae, et repropitiaberis, benedixit omni ecclesiae Israel voce magna, dicens: et facies ut des unicuique secundum omnes vias **56** Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo suas, sicut videris cor eius (quia tu nosti solus cor suo Israel, iuxta omnia quae locutus est: non cecidit omnium filiorum hominum) **40** ut timeant te cunctis ne unus quidem sermo ex omnibus bonis, quae diebus, quibus vivunt super faciem terrae, quam locutus est per Moysen servum suum. **57** Sit Dominus dedisti patribus nostris. **41** Insuper et alienigena, Deus noster nobiscum, sicut fuit cum patribus qui non est de populo tuo Israel, cum venerit de nostris, non derelinquens nos, neque proiiciens. terra longinqua propter nomen tuum (audietur **58** Sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus enim nomen tuum magnum, et manus tua fortis, et in universis viis eius, et custodiamus mandata brachium tuum **42** extentum ubique) cum venerit eius, et ceremonias eius, et iudicia quaecumque ergo, et oraverit in hoc loco, **43** tu exaudies in mandavit patribus nostris. **59** Et sint sermones caelo, in firmamento habitaculi tui et facies omnia, mei isti, quibus deprecatus sum coram Domino, pro quibus invocaverit te alienigena: ut discant appropinquantes Domino Deo nostro die ac nocte, universi populi terrarum nomen tuum timere, ut faciat iudicium servo suo, et populo suo Israel sicut populus tuus Israel, et probent quia nomen per singulos dies: **60** et sciant omnes populi terrae, tuum invocatum est super dominum hanc, quam quia Dominus ipse est Deus, et non est ultra absque aedificavi. **44** Si egressus fuerit populus tuus ad eo. **61** Sit quoque cor nostrum perfectum cum bellum contra inimicos suos, per viam, quocumque Domino Deo nostro, ut ambulemus in decretis eius, miseris eos, orabunt te contra viam civitatis, quam et custodiamus mandata eius, sicut et hodie. **62** elegisti, et contra domum, quam aedificavi nomini Igitur rex, et omnis Israel cum eo, immolabunt tuo, **45** et exaudies in caelo orationes eorum, et victimas coram Domino. **63** Mactavite Salomon preces eorum, et facies iudicium eorum. **46** Quod hostias pacificas, quas immolavit Domino, boum si peccaverint tibi (non est enim homo qui non viginti duo millia, et ovium centum viginti millia: pecet) et iratus tradideris eos inimicis suis, et et dedicaverunt templum Domini rex, et filii Israel. captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe **64** In die illa sanctificavit rex medium atrii, quod vel prope, **47** et egerint poenitentiam in corde erat ante domum Domini: fecit quippe holocaustum suo in loco captivitatis, et conversi deprecati te ibi, et sacrificium, et adipem pacificorum: quoniam fuerint in captitate sua, dicentes: Peccavimus, altare aereum, quod erat coram Domino, minus erat,

et capere non poterat holocaustum, et sacrificium, ad regem Salomonem centum viginti talenta auri. et adipem pacificorum. **65** Fecit ergo Salomon **15** Haec est summa expensarum, quam obtulit in tempore illo festivitatem celebrem, et omnis rex Salomon ad aedificandam domum Domini et Israel cum eo, multitudo magna ab introitu Emath domum suam, et Mello, et murum Ierusalem, et usque ad Rivum Aegypti, coram Domino Deo Heser, et Mageddo et Gazer. **16** Pharao rex Aegypti nostro, septem diebus et septem diebus, id est, ascendit, et cepit Gazar, succenditque eam igni: et quattuordecim diebus. **66** Et in die octava dimisit Chananaeum, qui habitabat in civitate, interfecit, populos: qui benedicentes regi, profecti sunt in tabernacula sua laetantes, et alacri corde super omnibus bonis, quae fecerat Dominus David servo suo, et Israel populo suo.

9 Factum est autem cum perfecisset Salomon aedificium domus Domini, et aedificium regis, et omne quod optaverat et voluerat facere, **2** apparuit ei Dominus secundo sicut apparuerat ei in Gabaon. **3** Dixitque Dominus ad eum: Exaudi orationem tuam et deprecationem tuam, quam deprecatus es coram me: sanctificavi domum hanc, quam aedificasti, ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum, et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. **4** Tu quoque si ambulaveris coram me, sicut ambulavit pater tuus, in simplicitate cordis, et in aequitate: et feceris omnia, quae praecepi tibi, et legitima mea et iudicia mea servaveris, **5** ponam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de solio Israel. **6** Si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri, non sequentes me, nec custodientes mandata mea, et ceremonias meas, quas proposui vobis, sed abieritis et colueritis deos alienos, et adoraveritis eos: **7** auferam Israel de superficie terrae, quam dedi eis: et templum quod sanctificavi nomini meo, proiiciam a conspectu meo, eritque Israel in proverbiu, et in fabulam cunctis populis. **8** Et domus haec erit in exemplum: omnis, qui transierit per eam, stupebit, et sibilabit, et dicet: Quare fecit Dominus sic terrae huic, et domui huic? **9** Et respondebunt: Quia dereliquerunt Dominum Deum suum, qui eduxit patres eorum de Terra Aegypti, et secuti sunt deos alienos, et adoraverunt eos, et coluerunt eos: idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc. **10** Expletis autem annis viginti postquam aedificaverat Salomon duas domos, id est domum Domini, et domum regis, **11** (Hiram rege Tyri praebente Salomoni ligna cedrina et abiegna, et aurum iuxta omne quod opus habuerat) tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in Terra Galilaeae. **12** Et egressus est Hiram de Tyro, ut videret oppida, quae dederat ei Salomon, et non placuerunt ei, **13** et ait: Haecine sunt civitates, quas dedisti mihi, frater? Et appellavit eas Terram chabul, usque in diem hanc. **14** Misit quoque Hiram

17 Aedificavit ergo Salomon Gazer, et Bethoron inferiorem, **18** et Balaath, et Palmiram in Terra solitudinis. **19** Et omnes vicos, qui ad se pertinebant, et erant absque muro, munivit, et civitates curruum et civitates equitum, et quodcumque ei placuit ut aedificaret in Ierusalem, et in Libano, et in omni terra potestatis sua. **20** Universum populum, qui remanserat de Amorrhaeis, et Hethaeis, et Pherezaeis, et Hevaeis, et lebusaeis, qui non sunt de filiis Israel: **21** horum filios, qui remanserant in terra, quos scilicet non potuerant filii Israel exterminare: fecit Salomon tributarios, usque in diem hanc. **22** De filiis autem Israel non constituit Salomon servire quemquam, sed erant viri bellatores, et ministri eius, et principes, et duces, et praefecti curruum et equorum. **23** Erant autem principes super omnia opera Salomonis praepositi quingenti quinquaginta, qui habebant subiectum populum, et statutis operibus imperabant. **24** Filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam, quam aedificaverat ei Salomon: tunc aedificavit Mello. **25** Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta, et pacificas victimas super altare, quod aedificaverat Domino, et adolebat thymiana coram Domino: perfectumque est templum. **26** Classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber, quae est iuxta Ailath in littore Maris rubri, in Terra Idumaeae. **27** Misitque Hiram in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris, cum servis Salomonis. **28** Qui cum venissent in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

10 Sed et Regina Saba, audita fama Salomonis in nomine Domini, venit tentare eum in aenigmatibus. **2** Et ingressa Ierusalem multo cum comitatu, et dicitis, camelis portantibus aromata, et aurum infinitum nimis, et gemmas pretiosas, venit ad regem Salomonem, et locuta est ei universa quae habebat in corde suo. **3** Et docuit eam Salomon omnia verba, quae proposuerat: non fuit sermo, qui regem posset latere, et non responderet ei. **4** Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, et domum, quam aedificaverat, **5** et cibos mensae eius,

et habitacula servorum, et ordines ministrantium, argentum, et dentes elephantorum, et simias, et vestesque eorum, et pincernas, et holocausta, pavos. **23** Magnificatus est ergo rex Salomon super quae offerebat in domo Domini: non habebat ultra omnes reges terrae divitiis, et sapientia. **24** Et spiritum. **6** dixitque ad regem: Verus est sermo, universa terra desiderabat vultum Salomonis, ut quem audivi in terra mea **7** super sermonibus tuis, audiret sapientiam eius, quam dederat Deus in et super sapientia tua: et non credebam narrantibus corde eius. **25** Et singuli deferebant ei munera, mihi, donec ipsa veni, et vidi oculis meis, et probavi vasa argentea et aurea, vestes et arma bellica, quod media pars mihi nunciata non fuerit: maior aroma quoque, et equos et mulos per annos est sapientia et opera tua, quam rumor, quem singulos. **26** Congregavitque Salomon currus et audivi. **8** Beati viri tui, et beati servi tui, qui stant equites, et facti sunt ei mille quadringenti currus, coram te semper, et audiunt sapientiam tuam. **9** Sit et duodecim millia equitum: et disposuit eos per Dominus Deus tuus benedictus, cui complacuisti, et civitates munitas, et cum rege in Ierusalem. **27** posuit te super thronum Israel, eo quod dilexerit Fecitque ut tanta esset abundantia argenti in Dominus Israel in sempiternum, et constituit te regem, ut faceres iudicium et iustitiam. **10** Dedit ergo regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas pretiosas: non sunt allata ultra aromata tam multa, quam ea quae dedit regina Saba regi Salomoni. **11** (Sed et classis Hiram, quae portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir in ligna thyina multa nimis, et gemmas pretiosas. **12** Fecitque rex de lignis thyinidis fulcra domus Domini, et domus regiae, et citharas lyrasque cantoribus: non sunt allata huiuscemodi ligna thyina, neque visa usque in praesentem diem.) **13** Rex autem Salomon dedit reginae Saba omnia quae voluit, et petivit ab eo: exceptis his, quae ultro obtulerat ei munere regio. Quae reversa est, et abiit in terram suam cum servis suis. **14** Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per annos singulos, sexcentorum sexaginta sex talentorum auri: **15** excepto eo, quod afferebant viri, qui super vectigalia erant, et negotiatores, universique scruta vendentes, et omnes reges Arabiae, ducesque terrae. **16** Fecit quoque rex Salomon ducenta scuta de auro purissimo, sexcentos auri siclos dedit in laminas scuti unius. **17** Et trecentas peltas ex auro probato: trecentae minae auri unam peltam vestiebant: posuitque eas rex in domo saltus Libani. **18** Fecit etiam rex Salomon thronum de ebore grandem: et vestivit eum auro fulvo nimis, **19** qui habebat sex gradus: et summitas throni rotunda erat in parte posteriori: et duae manus hinc atque inde tenentes sedile: et duo leones stabant iuxta manus singulas. **20** Et duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde: non est factum tale opus in universis regnis. **21** Sed et omnia vasa, quibus potabat rex Salomon, erant aurea: et universa supellex domus saltus Libani de auro purissimo: non erat argentum, nec alicuius pretii putabatur in diebus Salomonis, **22** quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis, deferens inde aurum, et

11 Rex autem Salomon adamavit mulieres alienigenas multas, filiam quoque Pharaonis, et Moabitidas, et Ammonitidas, Idumaeas, et Sidonias, et Cethaeas: **2** de gentibus, super quibus dixit Dominus filiis Israel: Non ingrediemini ad eas, neque de illis ingredientur ad vestras: certissime enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum. His itaque copulatus est Salomon ardentissimo amore.

3 Fueruntque ei uxores quasi reginae septingentae, et concubinae trecentae: et averterunt mulieres cor eius. **4** Cumque iam esset senex, depravatum est cor eius per mulieres, ut sequeretur deos alienos: nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris eius. **5** Sed colebat Salomon Astarthen deam Sidoniorum, et Chamos Deus Moabitarum, et Moloch idolum Ammonitarum.

6 Fecitque Salomon quod non placuerat coram Domino, et non adimplavit ut sequeretur Dominum, sicut David pater eius. **7** Tunc aedificavit Salomon fanum Chamos, idolo Moab, in monte qui est contra Ierusalem, et Moloch idolo filiorum Ammon. **8** Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis, quae adolebant thura, et immolabant diis suis. **9** Igitur iratus est Dominus Salomoni, quod aversa esset mens eius a Domino Deo Israel, qui apparuerat ei secundo, **10** et praeceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos, et non custodivit quae mandavit ei Dominus. **11** Dixit itaque Dominus Salomoni: Quia habuisti hoc apud te, et non custodisti pactum meum, et praecepta mea,

quae mandavi tibi, disrumpens scindam regnum autem duo tantum in agro. **30** Apprehendensque
 tuum, et dabo illud servo tuo. **12** Verumtamen Ahias pallium suum novum, quo coopertus erat,
 in diebus tuis non faciam propter David patrem scidit in duodecim partes. **31** Et ait ad Ieroboam:
 tuum: de manu filii tui scindam illud, **13** nec totum Tolle tibi decem scissuras: haec enim dicit Dominus
 regnum auferam, sed tribum unam dabo filio tuo Deus Israel: Ecce ego scindam regnum de manu
 propter David servum meum, et Ierusalem quam Salomonis, et dabo tibi decem tribus. **32** Porro una
 elegi. **14** Suscitavit autem Dominus adversarium tribus remanebit ei propter servum meum David,
 Salomonis Adad Idumaeum de semine regio, qui erat et Ierusalem civitatem, quam elegi ex omnibus
 in Edom. **15** Cum enim esset David in Idumaea, et tribubus Israel: **33** eo quod dereliquerit me, et
 ascendisset Ioab princeps militiae ad sepeliendum adoraverit Astarthen deam Sidoniorum, et Chamos
 eos, qui fuerant interficti, et occidisset omnem deum Moab, et Moloch deum filiorum Ammon: et
 masculinum in Idumaea **16** (sex enim mensibus ibi non ambulaverit in viis meis, ut faceret iustitiam
 moratus est Ioab, et omnis Israel, donec interimeret coram me, et praecepta mea, et iudicia sicut David
 omne masculinum in Idumaea) **17** fugit Adad ipse, pater eius. **34** Nec auferam omne regnum de manu
 et viri Idumaei de servis patris eius cum eo, ut eius, sed ducem ponam eum cunctis diebus vitae
 ingredetur Aegyptum: erat autem Adad puer suae, propter David servum meum, quem elegi,
 parvulus. **18** Cumque surrexisse de Madian, qui custodivit mandata mea et praecepta mea. **35**
 venerunt in Pharan, tuleruntque secum viros de Auferam autem regnum de manu filii eius, et dabo
 Pharan, et introierunt Aegyptum ad Pharaonem tibi decem tribus: **36** filio autem eius dabo tribum
 regem Aegypti: qui dedit ei domum, et cibos unam, ut remaneat lucerna David servo meo cunctis
 constituit, et terram delegavit. **19** Et invenit Adad diebus coram me in Ierusalem civitate, quam elegi
 gratiam coram Pharaone valde, in tantum ut daret ut esset nomen meum ibi. **37** Te autem assumam, et
 ei uxorem, sororem uxoris suae germanam Taphnes regnabis super omnia, quae desiderat anima tua,
 reginae. **20** Genuitque ei soror Taphnes Genubath erisque rex super Israel. **38** Si igitur audieris omnia,
 filium, et nutritivit eum Taphnes in domo Pharaonis: quae praecipero tibi, et ambulaveris in viis meis,
 eratque Genubath habitans apud Pharaonem cum et feceris quod rectum est coram me, custodiens
 filii eius. **21** Cumque audisset Adad in Aegypto, mandata mea et praecepta mea, sicut fecit David
 dormisse David cum patribus suis, et mortuum esse servus meus: ero tecum, et aedificabo tibi domum
 Ioab principem militiae, dixit Pharaoni: Dimitte fidelem, quomodo aedificavi David domum, et
 me, ut vadam in terram meam. **22** Dixitque ei tradam tibi Israel: **39** et affligam semen David super
 Pharao: Qua enim re apud me indiges, ut quaeras hoc, verumtamen non cunctis diebus. **40** Voluit
 ire ad terram tuam? At ille respondit: Nulla: sed ergo Salomon interficere Ieroboam: qui surrexit, et
 obsecro te ut dimittas me. **23** Suscitavit quoque aufugit in Aegyptum ad Sesac regem Aegypti, et
 ei Deus adversarium Razon filium Eliada, qui fuit in Aegypto usque ad mortem Salomonis. **41**
 fugerat Adarezer regem Soba dominum suum: **24** et Reliquum autem verborum Salomonis, et omnia
 congregavit contra eum viros, et factus est princeps quae fecit, et sapientia eius: ecce universa scripta
 latronum cum interficeret eos David: abieruntque sunt in Libro verborum dierum Salomonis. **42**
 Damascum, et habitaverunt ibi, et constituerunt Dies autem, quos regnavit Salomon in Ierusalem
 eum regem in Damasco, **25** eratque adversarius super omnem Israel, quadraginta anni sunt. **43**
 Israeli cunctis diebus Salomonis: et hoc est malum Dormivitque Salomon cum patribus suis, et sepultus
 Adad, et odium contra Israel, regnavitque in Syria. est in Civitate David patris sui, regnavitque Roboam
26 Ieroboam quoque filius Nabat, Ephrathaeus, de filius eius pro eo.
 Sareda, servus Salomonis, cuius mater erat nomine Sarva, mulier vidua: levavit manum contra regem.
27 Et haec est causa rebellionis adversus eum, quia Salomon aedificavit Mello, et coaequavit voraginem
 civitatis David patris sui. **28** Erat autem Ieroboam vir fortis et potens: vidensque Salomon adolescentem
 bonae indolis et industrium, constituerat eum praefectum super tributa universae domus Joseph.
29 Factum est igitur in tempore illo, ut Ieroboam
 egredetur de Ierusalem, et inveniret eum Ahias
 Silonites propheta in via, opertus pallio novo: erant

12 Venit autem Roboam in Sichem: illuc enim congregatus erat omnis Israel ad
 constituendum eum regem. **2** At vero Ieroboam filius Nabat, cum adhuc esset in Aegypto profugus
 a facie regis Salomonis, audit a morte eius, reversus
 est de Aegypto. **3** Miseruntque et vocaverunt
 eum: venit ergo Ieroboam, et omnis multitudo
 Israel, et locuti sunt ad Roboam, dicentes: **4** Pater
 tuus durissimum iugum imposuit nobis: tu itaque
 nunc imminue paululum de imperio patris tui

durissimo, et de iugo gravissimo, quod imposuit centum octoginta millia electorum virorum et nobis, et serviemus tibi. **5** Qui ait eis: Ite usque bellatorum, ut pugnarent contra domum Israel, ad tertium diem, et revertimini ad me. Cumque et reducerent regnum Roboam filio Salomonis. abiisset populus, **6** init consilium rex Roboam **22** Factus est autem sermo Domini ad Semeiam cum senioribus, qui assistebant coram Salomone virum Dei, dicens: **23** Loquere ad Roboam filium patre eius, cum adhuc viveret, et ait: Quod datis Salomonis regem Iuda, et ad omnem domum Iuda, mihi consilium, ut respondeam populo huic? **7** et Beniamin, et reliquos de populo, dicens: **24** Haec Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic, et dicit Dominus: Non ascendetis, neque bellabitis servieris, et petitioni eorum cesseris, locutusque contra fratres vestros filios Israel: revertatur vir in fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis domum suam, a me enim factum est verbum hoc. diebus. **8** Qui dereliquit consilium senum, quod dederant ei, et adhibuit adolescentes, qui nutriti fuerant cum eo, et assistebant illi, **9** dixitque ad eos: Quod mihi datis consilium, ut respondeam populo huic: Levius fac iugum **26** Dixitque Ieroboam in corde suo: Nunc revertetur quod imposuit pater tuus super nos? **10** Et dixerunt regnum ad domum David, **27** si ascenderit populus ei iuvenes qui nutriti fuerant cum eo: Sic loqueris iste ut faciat sacrificia in domo Domini in Ierusalem: populo huic, qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater et convertetur cor populi huius ad dominum tuus aggravavit iugum nostrum, tu releva nos. suum Roboam regem Iuda, interficientque me, Minimus digitus meus grossior est dorso patris et revertentur ad eum. **28** Et excogitato consilio mei. **11** Et nunc pater meus posuit super vos iugum fecit duos vitulos aureos, et dixit eis: Nolite ultra grave, ego autem addam super iugum vestrum: ascendere in Ierusalem: Ecce dili tui Israel, qui te pater meus cecidit vos flagellis, ego autem caedam eduxerunt de Terra Aegypti. **29** Posuitque unum in vos scorpionibus **12** Venit ergo Ieroboam, et omnis Bethel, et alterum in Dan: **30** et factum est verbum populus ad Roboam die tertia, sicut locutus fuerat hoc in peccatum: ibat enim populus ad adorandum rex, dicens: Revertimini ad me die tertia. **13** vitulum usque in Dan. **31** Et fecit fana in excelsis, Responditque rex populo dura, derelicto consilio et sacerdotes de extremis populi, qui non erant seniorum, quod ei dederant, **14** et locutus est eis de filiis Levi. **32** Constituitque diem sollemnem secundum consilium iuvenum, dicens: Pater meus in mense octavo, quintadecima die mensis, in aggravavit iugum vestrum, ego autem addam iugo similitudinem sollemnitatis, quae celebrabatur vestro: pater meus cecidit vos flagellis, ego autem in Iuda. Et ascendens altare, similiter fecit in caedam vos scorpionibus. **15** Et non acquievit rex Bethel, ut immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat: populo: quoniam aversatus fuerat eum Dominus, constituitque in Bethel sacerdotes excelsorum, quae ut suscitaret verbum suum, quod locutus fuerat in manu Ahiae Silonitae, ad Ieroboam filium Nabat. **16** in Bethel, quintadecima die mensis octavi, quem Videns itaque populus quod noluissest eos audire rex, respondit ei dicens: Quae nobis pars in David? vel finixerat de corde suo: et fecit sollemnitatem quae hereditas in filio Isai? Vade in tabernacula tua incensum.

Israel, nunc vide domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula sua. **17** Super filios autem Israel, quicumque habitabant in civitatibus Iuda, regnavit Roboam. **18** Misit ergo rex Roboam Aduram, qui erat super tributa: et lapidavit eum omnis Israel, et mortuus est. Porro rex Roboam festinus ascendit currum, et fugit in Ierusalem: **19** recessitque Israel a domo David, usque in praesentem diem. **20** Factum est autem cum audisset omnis Israel, quod reversus esset Ieroboam, miserunt, et vocaverunt eum congregato coetu, et constituerunt eum regem super omnem Israel, nec secutus est quisquam domum David praeter tribum Iuda solam. **21** Venit autem Roboam Ierusalem, et congregavit universam domum Iuda, et tribum Beniamin,

13 Et ecce vir Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel, Ieroboam stante super altare, et thus iacente. **2** Et exclamavit contra altare in sermone Domini, et ait: Altare, altare, haec dicit Dominus: Ecce filius nasceretur domui David, Iosias nomine, et immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succendunt, et ossa hominum super te incendet. **3** Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus: Ecce altare scindetur, et effundetur cinis qui in eo est. **4** Cumque audisset rex sermonem hominis Dei, quem inclamaverat contra altare in Bethel, extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus eius, quam

extenderat contra eum: nec valuit retrahere eam stabat iuxta illum, et leo stabat iuxta cadaver. **25** Et ad se. **5** Altare quoque scissum est, et effusus est ecce, viri transeuntes viderunt cadaver proiectum cinis de altari, iuxta signum quod praedixerat vir in via, et leonem stantem iuxta cadaver. Et venerunt Dei in sermone Domini. **6** Et ait rex ad virum Dei: et divulgaverunt in civitate, in qua prophetae ille Deprecare faciem Domini Dei tui, et ora pro me, senex habitabat. **26** Quod cum audisset propheta ut restituatur manus mea mihi. Oravitque vir Dei ille, qui reduxerat eum de via, ait: Vir Dei est, qui faciem Domini, et reversa est manus regis ad eum, inobediens fuit ori Domini, et tradidit eum Dominus et facta est sicut prius fuerat. **7** Locutus est autem leoni, et confregit eum, et occidit iuxta verbum rex ad virum Dei: Veni tecum domum ut prandeas, Domini, quod locutus est ei. **27** Dixitque ad filios et dabo tibi munera. **8** Responditque vir Dei ad suos: Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent, **28** regem: Si dederis mihi medianam partem domus tuae, et ille abiisset, invenit cadaver eius proiectum in non veniam tecum, nec comedam panem, neque via, et asinum et leonem stantes iuxta cadaver: non bibam aquam in loco isto: **9** sic enim mandatum comedit leo de cadavere, nec laesit asinum. **29** Tulit est mihi in sermone Domini praecipientis: Non ergo prophetes cadaver viri Dei, et posuit illud super comedes panem, neque bibes aquam, nec reverteris asinum, et reversus intulit in civitatem prophetae per viam qua venisti. **10** Abiit ergo per aliam viam, senis ut plangeret eum. **30** Et posuit cadaver eius et non est reversus per iter, quo venerat in Bethel. in sepulchro suo: et planxerunt eum: Heu heu mihi! **11** Prophetes autem quidam senex habitabat in frater. **31** Cumque planxissent eum, dixit ad filios Bethel, ad quem venerunt filii sui, et narraverunt suos: Cum mortuus fuero, sepelite me in sepulchro, ei omnia opera, quae fecerat vir Dei illa die in in quo vir Dei sepultus est: iuxta ossa eius ponite Bethel: et verba quae locutus fuerat ad regem, ossa mea. **32** Perfecto enim veniet sermo, quem narraverunt patri suo. **12** Et dixit eis pater eorum: praedixit in sermone Domini contra altare quod Per quam viam abiit? Ostenderunt ei filii sui viam, est in Bethel, et contra omnia phana excelsorum, per quam abierat vir Dei, qui venerat de Iuda. **13** quae sunt in urbibus Samariae. **33** Post verba haec Et ait filiis suis: Sternite mihi asinum. Qui cum non est reversus Ieroboam de via sua pessima, sed stravissent, ascendit, **14** et abiit post virum Dei, et econtrario fecit de novissimis populi sacerdotes invenit eum sedentem subtus terebinthum: et ait excelsorum: quicumque volebat, implebat manum illi: Tune es vir Dei qui venisti de Iuda? Respondit hanc causam peccavit domus Ieroboam, et eversa illi: Ego sum. **15** Dixitque ad eum: Veni tecum domum, ut comedas panem. **16** Qui ait: Non possum reverti, neque venire tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto: **17** quia locutus est Dominus ad me in sermone Domini, dicens: Non comedes panem, et non bibes aquam ibi, nec reverteris per viam, qua ieris. **18** Qui ait illi: Et ego propheta sum similis tui: et angelus locutus est mihi in sermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, ut comedat panem, et bibat aquam. Fefellit eum, **19** et reduxit secum: comedit ergo panem in domo eius, et biberit aquam. **20** Cumque sederent ad mensam, factus est sermo Domini ad prophetam, qui reduxerat eum. **21** Et exclamavit ad virum Dei, qui venerat de Iuda, dicens: Haec dicit Dominus: Quia non obediens fuisti ori Domini, et non custodisti mandatum, quod preecepit tibi Dominus Deus tuus, **22** et reversus es, et comedisti panem, et bibisti aquam in loco in quo preecepit tibi ne comederes panem, neque biberes aquam, non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum. **23** Cumque comedisset et bibisset, stravit asinum suum propheta, quem reduxerat. **24** Qui cum abiisset, invenit eum leo in via, et occidit, et erat cadaver eius proiectum in itinere: asinus autem

14 In tempore illo aegrotavit Abia filius Ieroboam. **2** Dixitque Ieroboam uxori suae: Surge, et commuta habitum, ne cognoscaris quod sis uxor Ieroboam: et vade in Silo, ubi est Ahias propheta, qui locutus est mihi, quod regnaturus essem super populum hunc. **3** Tolle quoque in manu tua decem panes, et crustulam, et vas mellis, et vade ad illum: ipse enim indicabit tibi quid eventurum sit puero huic. **4** Fecit ut dixerat, uxor Ieroboam: et consurgens abiit in Silo, et venit in domum Ahiae: at ille non poterat videre, quia caligaverant oculi eius pree senectute. **5** Dixit autem Dominus ad Ahiam: Ecce uxor Ieroboam ingreditur ut consultat te super filio suo qui aegrotat. haec et haec loqueris ei. Cum ergo illa intraret, et dissimularet se esse quae erat, **6** audivit Ahias sonitum pedum eius introeuntis per ostium, et ait: Ingredere uxor Ieroboam: quare aliam te esse simulas? ego autem missus sum ad te durus nuncius. **7** Vade, et dic Ieroboam: Haec dicit Dominus Deus Israel: Quia exaltavi te de medio populi, et dedi te ducem super populum meum Israel: **8** et scidi regnum domus

David, et dedi illud tibi, et non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea, et securus est me in toto corde suo, faciens quod placitum super omnes, qui fuerunt ante te, et fecisti tibi deos alienos et conflatis, ut me ad iracundiam provocares, me autem proiecisti post corpus tuum: idcirco ecce ego inducam mala super domum Ieroboam, et percutiam de Ieroboam mingentem ad parietem, et clausum, et novissimum in Israel: et mundabo reliquias domus Ieroboam, sicut mundari solet firmus usque ad purum. Qui mortui fuerint qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos aves caeli: quia Dominus locutus est. Tu igitur surge, et vade in domum tuam: et in ipso introitu pedum tuorum in urbem, morietur puer, et planget eum omnis Israel, et sepeliet: iste enim solus inferetur de Ieroboam in sepulchrum, quia inventus est super eo sermo bonus a Domino Deo Israel, in domo Ieroboam. Constituet autem sibi Dominus regem super Israel, qui percutiet domum Ieroboam in hac die, et in hoc tempore: et percutiet Dominus Deus Israel, sicut moveri solet arundo in aqua: et evellet Israel de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, et ventilabit eos trans Flumen: quia fecerunt sibi lucos, ut irritarent Dominum. Et tradet Dominus Israel propter peccata Ieroboam, qui peccavit, et peccare fecit Israel. Surrexit itaque uxor Ieroboam, et abiit, et venit in Thersa: cumque illa ingredieretur limen domus, puer mortuus est, et sepelierunt eum. Et planxit eum omnis Israel iuxta sermonem Domini, quem locutus est in manu servi sui Ahiae prophetae. Reliqua autem verborum Ieroboam, quomodo pugnaverit, et quomodo regnaverit, ecce scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel. Dies autem, quibus regnavit Ieroboam, viginti duo anni sunt: et dormivit cum patribus suis: regnavitque Nadab filius eius pro eo. Porro Roboam filius Salomonis regnavit in Iuda. Quadraginta et unius anni erat Roboam, cum regnare coepisset: decem et septem annos regnavit in Ierusalem civitate, quam elegit Dominus ut poneret nomen suum ibi, ex omnibus tribubus Israel. Nomen autem matris eius Naama Ammanitis. Et fecit Iudas malum coram Domino, et irritaverunt eum super omnibus, quae fecerant patres eorum in peccatis suis, quae peccaverunt. Aedificaverunt enim et ipsi sibi aras, et statuas, et lucos super omnem collem excelsum, et subter omnem arborem frondosam: sed et effeminati fuerunt in terra, feceruntque omnes abominationes gentium, quas attrivit Dominus ante faciem filiorum Israel. In quinto autem anno regni Roboam, ascendit Sesac rex Aegypti in Ierusalem, et tulit thesauros domus Domini, et thesauros regios, et universa diripuit: scuta quoque Roboam scuta aerea, et tradidit ea in manum ducum scutariorum, et eorum qui excubabant ante ostium domus regis. Cumque ingredieretur rex in domum Ieroboam, portabant ea qui praeeundi habebant officium: et postea reportabant ad armamentarium scutariorum. Reliqua autem sermonum Roboam, inter Roboam et Ieroboam cunctis diebus. Dormivitque Roboam cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David: nomen autem matris eius Naama Ammanitis: et regnavit Abiam filius eius pro eo.

15 Igitur in octavo decimo anno regni Ieroboam filii Nabat, regnavit Abias super Iudam. Tribus annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Maacha filia Abessalom. Ambulavitque in omnibus peccatis patris sui, quae fecerat ante eum: nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris eius. Sed propter David dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Ierusalem, ut susciret filium eius post eum, et statueret Ierusalem: eo quod fecisset David rectum in oculis Domini, et non declinasset ab omnibus, quae praeceperat ei cunctis diebus vitae sua, excepto sermone Uriae Hethaei. Attamen bellum fuit inter Roboam, et Ieroboam omni tempore vitae eius. Reliqua autem sermonum Abiae, et omnia quae fecit, nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Fuitque praelium inter Abiam et inter Ieroboam. Et dormivit Abias cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David: regnavitque Asa filius eius pro eo. In anno ergo vigesimo Ieroboam regis Israel regnavit Asa rex Iuda, et quadraginta et uno anno regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Maacha, filia Abessalom. Et fecit Asa rectum ante conspectum Domini, sicut David pater eius: et abstulit effeminatos de terra, purgavitque universas sordes idolorum, quae fecerant patres eius. Insuper et Maacham matrem suam amovit, ne esset princeps in sacris Priapi, et in luco eius, quem consecraverat: subvertitque specum eius, et confregit simulacrum turpissimum, et combussit in Torrente Cedron: excelsa autem non abstulit. Verumtamen cor Asa perfectum erat cum Domino cunctis diebus suis: et intulit ea, quae sanctificaverat pater suus, et

voverat, in domum Domini, argentum et aurum, cunctis diebus eorum. **33** Anno tertio Asa regis Iuda et vasa. **16** Bellum autem erat inter Asa, et Baasa regnavit Baasa filius Ahiae, super omnem Israel in regem Israel cunctis diebus eorum. **17** Ascendit Thersa vigintiquattuor annis. **34** Et fecit malum quoque Baasa rex Israel in Iudam, et aedificavit coram Domino, ambulavitque in viis Ieroboam, et Rama, ut non posset quispiam egredi vel ingredi de parte Asa regis Iuda. **18** Tollens itaque Asa omne argentum, et aurum, quod remanserat in thesauris domus Domini, et in thesauris domus regiae, et dedit illud in manus servorum suorum: et misit ad Benadad filium Tabremon filii Hezion, regem Syrie, qui habitabat in Damasco, dicens: **19** Foedus est inter me et te, et inter patrem meum et patrem tuum: ideo misi tibi munera, argentum et aurum: et peto ut venias, et irritum facias foedus, quod habes cum Baasa rege Israel, et recedat a me. **20** Acquiescens Benadad regi Asa, misit principes exercitus sui in civitates Israel, et percusserunt Ahion, et Dan, et Abeldomum Maacha, et universam Cenneroth, omnem scilicet Terram Nephthali. **21** Quod cum audisset Baasa, intermisit aedificare Rama, et reversus est in Thersa. **22** Rex autem Asa nuncium misit in omnem Iudam dicens: Nemo sit excusatus. et tulerunt lapides de Rama, et ligna eius, quibus aedificaverat Baasa, et extruxit de eis rex Asa Gabaa Beniamin, et Maspera. **23** Reliqua autem omnium sermonum Asa, et universae fortitudines eius, et cuncta quae fecit, et civitates, quas extruxit, nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Verumtamen in tempore senectutis sua doluit pedes. **24** Et dormivit cum patribus suis, et sepultus est cum eis in Civitate David patris sui. Regnavitque Iosaphat filius eius pro eo. **25** Nadab vero filius Ieroboam regnavit super Israel anno secundo Asa regis Iuda: regnavitque super Israel duobus annis. **26** Et fecit quod malum est in conspectu Domini, et ambulavit in viis patris sui, et in peccatis eius, quibus peccare fecit Israel. **27** Insidiatus est autem ei Baasa filius Ahiae de domo Issachar, et percussit eum in Gebbethon, quae est urbs Philistinorum: siquidem Nadab et omnis Israel obsidebant Gebbethon. **28** Interfecit ergo illum Baasa in anno tertio Asa regis Iuda, et regnavit pro eo. **29** Cumque regnasset, percussit omnem domum Ieroboam: non dimisit ne unam quidem animam de semine eius, donec deleret eum iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu servi sui Ahiae Silonitis, **30** propter peccata Ieroboam, quae peccaverat, et quibus peccare fecerat Israel: et propter delictum, quo irritaverat Dominum Deum Israel. **31** Reliqua autem sermonum Nadab, et omnia quae operatus est, nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel? **32** Fuitque bellum inter Asa, et Baasa regem Israel

16 Factus est autem sermo Domini ad Iehu filium Hanani contra Baasa, dicens: **2** Pro eo quod exaltavi te de pulvere, et posui te ducem super populum meum Israel, tu autem ambulasti in via Ieroboam, et peccare fecisti populum meum Israel, ut me irritares in peccatis eorum: **3** ecce, ego demetam posteriora Baasa, et posteriora domus eius: et faciam dominum tuam sicut dominum Ieroboam filii Nabat. **4** Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate, comedent eum canes: et qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres caeli. **5** Reliqua autem sermonum Baasa, et quaecumque fecit, et praelia eius, nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel? **6** Dormivit ergo Baasa cum patribus suis, sepultusque est in Thersa: et regnavit Ela filius eius pro eo. **7** Cum autem in manu Iehu filii Hanani prophetae verbum Domini factum esset contra Baasa, et contra dominum eius, et contra omne malum, quod fecerat coram Domino, ad irritandum eum in operibus manuum suarum, ut fieret sicut dominus Ieroboam: ob hanc causam occidit eum, hoc est, Iehu filium Hanani, prophetam. **8** Anno vigesimo sexto Asa regis Iuda, regnavit Ela filius Baasa super Israel in Thersa duobus annis. **9** Et rebellavit contra eum servus suus Zambri, dux mediae partis equitum: erat autem Ela in Thersa bibens, et temulentus in domo Arsa praefecti Thersa. **10** Irruens ergo Zambri, percussit, et occidit eum anno vigesimo septimo Asa regis Iuda, et regnavit pro eo. **11** Cumque regnasset, et sedisset super solium eius, percussit omnem dominum Baasa, et non dereliquit ex ea mingentem ad parietem, et propinquos et amicos eius. **12** Delevitque Zambri omnem dominum Baasa, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Baasa in manu Iehu prophetae, **13** propter universa peccata Baasa, et peccata Ela filii eius, qui peccaverunt, et peccare fecerunt Israel provocantes Dominum Deum Israel in vanitatibus suis. **14** Reliqua autem sermonum Ela, et omnia quae fecit, nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel? **15** Anno vigesimo septimo Asa regis Iuda, regnavit Zambri septem diebus in Thersa: porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philistinorum. **16** Cumque audisset rebellasse Zambri, et occidisse regem, fecit sibi regem omnis Israel Amri, qui erat princeps militiae super Israel in die illa in castris. **17** Ascendit ergo Amri, et

omnis Israel cum eo de Gebbethon, et obsidebant ad eum, dicens: **3** Recede hinc, et vade contra Thersa. **18** Videns autem Zambri quod expugnanda Orientem, et abscondere in Torrente carith, qui esset civitas, ingressus est palatum, et succendit se est contra Iordanem, **4** et ibi de torrente bibes: cum domo regia: et mortuus est **19** in peccatis suis, corvisque praecepi ut pascant te ibi. **5** Abiit ergo, quae peccaverat faciens malum coram Domino, et fecit iuxta verbum Domini: cumque abiisset, ambulans in via Ieroboam, et in peccato eius, quo sedit in Torrente carith, qui est contra Iordanem. **6** fecit peccare Israel. **20** Reliqua autem sermonum Corvi quoque deferebant ei panem et carnes mane, Zambri, et insidiarum eius, et tyrannidis, nonne similiter panem et carnes vesperi, et bibebat de haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum torrente. **7** Post dies autem siccatus est torrens: Israel? **21** Tunc divisus est populus Israel in duas non enim pluerat super terram. **8** Factus est ergo partes: media pars populi sequebatur Thebni filium sermo Domini ad eum, dicens: **9** Surge, et vade Gineth, ut constitueret eum regem: et media pars in Sarepta Sidoniorum, et manebis ibi: praecepi Amri. **22** Praevaluit autem populus, qui erat cum enim ibi mulieri viduae ut pascat te. **10** Surrexit, Amri, populo qui sequebatur Thebni filium Gineth: et abiit in Sarepta. Cumque venisset ad portam mortuusque est Thebni, et regnavit Amri. **23** Anno civitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, trigesimo primo Asa regis Iuda regnavit Amri et vocavit eam, dixitque ei: Da mihi paululum super Israel, duodecim annis: in Thersa regnavit aquae in vase, ut bibam. **11** Cumque illa pergeret ut sex annis. **24** Emitque montem Samariae a Somer afferret, clamavit post tergum eius, dicens: Affer duobus talentis argenti: et aedificavit eum, et mihi, obsecro, et buccellam panis in manu tua. vocavit nomen civitatis, quam extruxerat, nomine **12** Quae respondit: Vivit Dominus Deus tuus, quia Semer Domini montis Samariae. **25** Fecit autem non habeo panem, nisi quantum pugillus capere Amri malum in conspectu Domini, et operatus est potest farinae in hydria, et paululum olei in lecytho: nequiter super omnes, qui fuerunt ante eum. **26** en colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illum Ambulavitque in omni via Ieroboam filii Nabat, mihi et filio meo, ut comedamus, et moriamur. **13** et in peccatis eius quibus peccare fecerat Israel: Ad quam Elias ait: Noli timere, sed vade, et fac ut irritaret Dominum Deum Israel in vanitatibus sicut dixisti: verumtamen mihi primum fac de ipsa suis. **27** Reliqua autem sermonum Amri, et praelia farinula subcinericum panem parvulum, et affer eius, quae gessit, nonne haec scripta sunt in Libro ad me: tibi autem et filio tuo facies postea. **14** Haec verborum dierum regum Israel? **28** Dormivitque autem dicit Dominus Deus Israel: Hydria farinae Amri cum patribus suis, et sepultus est in Samaria: non deficit, nec lecythus olei minutetur usque ad regnavitque Achab filius eius pro eo. **29** Achab vero diem, in qua Dominus daturus est pluviam super filius Amri regnavit super Israel anno trigesimo faciem terrae. **15** Quae abiit, et fecit iuxta verbum octavo Asa regis Iuda. Et regnavit Achab filius Amri Eliae: et comedit ipse, et illa, et domus eius: et ex super Israel in Samaria viginti et duobus annis. **30** Et illa die **16** hydria farinae non defecit, et lecythus fecit Achab filius Amri malum in conspectu Domini olei non est imminutus, iuxta verbum Domini, quod super omnes, qui fuerunt ante eum. **31** Nec sufficit locutus fuerat in manu Eliae. **17** Factum est autem ei ut ambularet in peccatis Ieroboam, filii Nabat: post haec, aegrotavit filius mulieris matris familias, insuper duxit uxorem Iezabel filiam Ethbaal regis et erat languor fortissimus ita ut non remaneret in Sidoniorum. Et abiit, et servivit Baal, et adoravit eo halitus. **18** Dixit ergo ad Eliam: Quid mihi et tibi eum. **32** Et posuit aram Baal in templo Baal, quod vir Dei? ingressus es ad me, ut rememorarentur aedificaverat in Samaria, **33** et plantavit lucum: iniquitates meae, et interficeres filium meum? **19** et addidit Achab in opere suo, irritans Dominum Et ait ad eam Elias: Da mihi filium tuum. Tulitque Deum Israel super omnes reges Israel, qui fuerunt eum de sinu eius, et portavit in caenaculum ubi ante eum. **34** In diebus eius aedificavit Hiel de ipse manebat, et posuit super lectulum suum. **20** Bethel, Iericho: in Abiram primitivo suo fundavit Et clamavit ad Dominum, et dixit: Domine Deus eam, et in Segub novissimo suo posuit portas eius: meus, etiam ne viduam, apud quam ego utcumque iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu sustentor, afflixisti ut interficeres filium eius? **21** Iosue filii Nun.

17 Et dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Israel, in cuius conspectu sto, si erit annis his ros et pluvia, nisi iuxta oris mei verba. **2** Et factum est verbum Domini

Et expandit se, atque mensus est super puerum tribus vicibus, et clamavit ad Dominum, et ait: Domine Deus meus, revertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius. **22** Et exaudivit Dominus vocem Eliae: et reversa est anima pueri intra eum, et revixit. **23** Tulitque Elias puerum, et depositus

eum de caenaculo in inferiorem domum, et tradidit lucorum quadringentos, qui comedunt de mensa matri sua, et ait illi: En vivit filius tuus. **24** Dixitque Iezabel. **20** Misit Achab ad omnes filios Israel, mulier ad Eliam: Nunc, in isto cognovi quoniam vir et congregavit prophetas in monte Carmeli. **21** Dei es tu, et verbum Domini in ore tuo verum est. Accedens autem Elias ad omnem populum, ait: Usquequo claudicatis in duas partes? si Dominus est Deus, sequimini eum: si autem Baal, sequimini illum. Et non respondit ei populus verbum. **22** Et ait rursus Elias ad populum: Ego remansi propheta Domini solus: prophetae autem Baal quadringenti et quinquaginta viri sunt. **23** Dentur nobis duo boves, et illi eligant sibi bovem unum, et in frusta caedentes ponant super ligna, ignem autem non supponant: et ego faciam bovem alterum, et imponam super ligna, ignem autem non supponam. **24** Invocate nomina deorum vestrorum, et ego invocabo nomen Domini mei: et Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait: Optima propositio. **25** Dixit ergo Elias prophetis Baal: Eligite vobis bovem unum, et facite primi, quia vos plures estis: et invocate nomina deorum vestrorum, ignemque non supponatis. **26** Qui cum tulissent bovem, quem dederat eis, fecerunt: et invocabant nomen Baal de mane usque ad meridiem, dicentes: Baal exaudi nos. Et non erat vox, nec qui responderet: transiliebantque altare quod fecerant. **27** Cumque esset iam meridies, illudebat illis Elias, dicens: Clamate voce maiore: Deus enim est, et forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excitetur. **28** Clamabant ergo voce magna, et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis, donec perfunderentur sanguine. **29** Postquam autem transiit meridies, et illis prophetantibus venerat tempus, quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat, nec attendebat orantes: **30** dixit Elias omni populo: Venite ad me. Et accedente ad se populo, curavit altare Domini, quod destructum fuerat. **31** Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus est sermo Domini, dicens: Israel erit nomen tuum. **32** Et aedificavit de lapidibus altare in nomine Domini: fecitque aquaeductum, quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris, **33** et composit ligna: divisitque per membra bovem, et posuit super ligna, **34** et ait: Implete quattuor hydrias aqua, et fundite super holocaustum, et super ligna. Rursumque dixit: Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent secundo, ait: Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque tertio, **35** et currebant aquae circum altare, et fossa aquaeductus repleta est. **36** Cumque iam tempus esset ut offerretur holocaustum, accedens Elias propheta, ait: Domine Deus Abraham, et Isaac, et Israel, ostende hodie quia tu es Deus Israel, et ego

servus tuus, et iuxta praeceptum tuum feci omnia usque ad montem Dei Horeb. **9** Cumque venisset verba haec. **37** Exaudi me Domine, exaudi me: ut illuc, mansit in spelunca: et ecce sermo Domini discat populus iste, quia tu es Dominus Deus, et ad eum, dixitque illi: Quid hic agis Elia? **10** At tu convertisti cor eorum iterum. **38** Cecidit autem ille respondit: Zelo zelatus sum pro Domino Deo ignis Domini, et voravit holocaustum, et ligna, et exercitum, quia dereliquerunt pactum tuum filii lapides, pulverem quoque, et aquam, quae erat in Israel: altaria tua destruxerunt, prophetas tuos aqueductu lambens. **39** Quod cum vidisset omnis occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, et populus, cecidit in faciem suam, et ait: Dominus ipse querunt animam meam ut auferant eam. **11** Et est Deus, Dominus ipse est Deus. **40** Dixitque Elias ait ei: Egressere, et sta in monte coram Domino: ad eos: Apprehendite prophetas Baal, et ne unus et ecce Dominus transit, et spiritus grandis et quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendissent, fortis subvertens montes, et conterens petras ante duxit eos Elias ad Torrentem cison, et interfecit eos Dominum: non in spiritu Dominus, et post spiritum ibi. **41** Et ait Elias ad Achab: Ascende, comedete, et bibe: quia sonus multae pluviae est. **42** Ascendit post commotionem ignis: non in igne Dominus, Achab ut comederet et biberet: Elias autem ascendit et post ignem sibilus aurae tenuis. **13** Quod cum in verticem Carmeli, et pronus in terram posuit audisset Elias, operuit vultum suum pallio, et faciem suam inter genua sua, **43** et dixit ad puerum egressus stetit in ostio speluncae, et ecce vox ad suum: Ascende, et prospice contra mare. Qui cum eum dicens: Quid hic agis Elia? Et ille respondit: **14** ascendisset, et contemplatus esset, ait: Non est Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercitum: quia quidquam. Et rursum ait illi: Revertere septem dereliquerunt pactum tuum filii Israel: altaria tua vicibus. **44** In septima autem vice, Ecce nubecula destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, parva quasi vestigium hominis ascenderat de mari. Qui ait: Ascende, et dic Achab: Iunge currum tuum Qui ait: Ascende, et dic Achab: Iunge currum tuum et descendere, ne occupet te pluvia. **45** Cumque se verteret huc atque illuc, ecce caeli contenebrati derelictus sum ego solus, et querunt animam meam ut auferant eam. **15** Et ait Dominus ad eum: et nubes, et ventus, et facta est pluvia grandis. **46** et regem super Israel: Eliseum autem filium Saphat, Ascendens itaque Achab abiit in Iezrahel: manus Domini facta est super Eliam, accinctisque qui est de Abelmeula, unges prophetam pro te. **17** lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Iezrahel.

19 Nunciavit autem Achab Iezabel omnia quae fecerat Elias, et quo modo occidisset universos prophetas gladio. **2** Misitque Iezabel nuncium ad Eliam, dicens: Haec mihi faciant dii, et haec addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis. **3** Timuit ergo Elias, et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas: venitque in Bersabee Iuda, et dimisit ibi puerum suum, **4** et perrexit in desertum, viam unius diei. Cumque venisset, et sederet subter unam iuniperum, petivit animae suae ut moreretur, et ait: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam: neque enim melior sum, quam patres mei. **5** Proiecitque se, et obdormivit in umbra iuniperi: et ecce Angelus Domini tetigit eum, et dixit illi: Surge, et comedere. **6** Respexit, et ecce ad caput suum subcinericius panis, et vas aquae: comedit ergo, et bibit, et rursum obdormivit. **7** Reversusque est Angelus Domini secundo, et tetigit eum, dixitque illi: Surge, comedere: grandis enim tibi restat via. **8** Qui cum surrexisset, comedit et bibit, et ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, et quadraginta noctibus,

et ecce Dominus transit, et spiritus grandis et quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendissent, fortis subvertens montes, et conterens petras ante duxit eos Elias ad Torrentem cison, et interfecit eos Dominum: non in spiritu Dominus, et post spiritum ibi. **13** Quod cum in verticem Carmeli, et pronus in terram posuit audisset Elias, operuit vultum suum pallio, et faciem suam inter genua sua, **43** et dixit ad puerum egressus stetit in ostio speluncae, et ecce vox ad suum: Ascende, et prospice contra mare. Qui cum eum dicens: Quid hic agis Elia? Et ille respondit: **14** ascendisset, et contemplatus esset, ait: Non est Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercitum: quia quidquam. Et rursum ait illi: Revertere septem dereliquerunt pactum tuum filii Israel: altaria tua vicibus. **44** In septima autem vice, Ecce nubecula destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, parva quasi vestigium hominis ascenderat de mari. Qui ait: Ascende, et dic Achab: Iunge currum tuum Qui ait: Ascende, et dic Achab: Iunge currum tuum et descendere, ne occupet te pluvia. **45** Cumque se verteret huc atque illuc, ecce caeli contenebrati derelictus sum ego solus, et querunt animam meam ut auferant eam. **15** Et ait Dominus ad eum: et nubes, et ventus, et facta est pluvia grandis. **46** et regem super Israel: Eliseum autem filium Saphat, Ascendens itaque Achab abiit in Iezrahel: manus Domini facta est super Eliam, accinctisque qui est de Abelmeula, unges prophetam pro te. **17** lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Iezrahel.

20 Porro Benadad rex Syriae, congregavit omnem exercitum suum, et triginta duos reges secum, et equos, et currus: et ascendens pugnabat contra Samariam, et obsidebat eam. **2** Mittensque nuncios ad Achab regem Israel in civitatem, **3** ait: Haec illius quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, dicit Benadad: Argentum tuum, et aurum tuum

meum est: et uxores tuae, et filii tui optimi, mei Israel, dixit ei: Vade, et confortare, et scito, et vide sunt. **4** Responditque rex Israel: Iuxta verbum quid facias: sequenti enim anno rex Syriae ascendet tuum, domine mi rex, tuus sum ego, et omnia contra te.) **23** Servi vero regis Syriae dixerunt ei: Dii mea. **5** Revertentesque nuncii, dixerunt: Haec dicit montium sunt dii eorum, ideo superaverunt nos: sed Benadad, qui misit nos ad te: Argentum tuum, et melius est ut pugnemus contra eos in campestribus, aurum tuum, et uxores tuas, et filios tuos dabis mihi. et obtinebimus eos. **24** Tu ergo verbum hoc fac: **6** Cras igitur hac eadem hora mittam servos meos Amove reges singulos ab exercitu tuo, et pone ad te, et scrutabuntur domum tuam, et domum principes pro eis: **25** et instaura numerum militum, servorum tuorum: et omne, quod eis placuerit, qui ceciderunt de tuis, et equos secundum equos ponent in manibus suis, et auferent. **7** Vocavit pristinos, et currus secundum currus, quos ante autem rex Israel omnes seniores terrae, et ait: habuisti: et pugnabimus contra eos in campestribus, Animadverte, et videte quoniam insidetur nobis. et videbis quod obtinebimus eos. Credidit consilio misit enim ad me pro uxoribus meis, et filiis, et pro eorum, et fecit ita. **26** Igitur postquam annus argento et auro: et non abnui. **8** Dixeruntque omnes transierat, recensuit Benadad Syros, et ascendit maiores natu, et universus populus ad eum: Non in Aphec ut pugnaret contra Israel. **27** Porro filii audias, neque acquiescas illi. **9** Respondit itaque Israel recensiti sunt, et acceptis cibariis profecti ex nuncii Benadad: Dicte domino meo regi: Omnia adverso, castraque metati sunt contra eos, quasi propter quae misisti ad me servum tuum in initio, duo parvi greges caprarum: Syri autem repleverunt faciam: hanc autem rem facere non possum. **10** terram. **28** (Et accedens unus vir Dei, dixit ad Reversique nuncii retulerunt ei. Qui remisit, et ait: regem Israel: Haec dicit Dominus: Quia dixerunt Haec faciant mihi dii, et haec addant, si suffecerit Syri: Deus montium est dominus, et non est Deus pulvis Samariae pugillis omnis populi, qui sequitur Vallium: dabo omnem multitudinem hanc grandem me. **11** Et respondens rex Israel, ait: Dicte ei: Ne in manu tua, et scietis quia ego sum Dominus.) glorietur accinctus aequa ut discinctus. **12** Factum **29** Dirigebantque septem diebus ex adverso hi, est autem, cum audisset Benadad verbum istud, atque illi acies, septima autem die commissum est bibebat ipse et reges in umbraculis, et ait servis suis: bellum: percusseruntque filii Israel de Syris centum Circumdate civitatem. Et circumdederunt eam. **13** Et millia peditum in die una. **30** Fugerunt autem ecce propheta unus accedens ad Achab regem Israel, qui remanserant in Aphec, in civitatem: et cecidit ait ei: Haec dicit Dominus: Certe vidisti omnem murus super viginti septem millia hominum, qui multitudinem hanc nimiam? ecce, ego tradam eam remanserant. Porro Benadad fugiens ingressus est in manu tua hodie: ut scias, quia ego sum Dominus. civitatem, in cubiculum quod erat intra cubiculum. **14** Et ait Achab: Per quem? Dixitque ei: Haec dicit **31** dixeruntque ei servi sui: Ecce, audivimus quod Dominus: Per pedissequos principum provinciarum. reges domus Israel clementes sint: ponamus itaque Et ait: Quis incipiet praeliari? Et ille dixit: Tu. **15** saccos in lumbis nostris, et funiculos in capitibus Recensuit ergo pueros principum provinciarum, et nostris, et egrediamur ad regem Israel: forsitan reperit numerum ducentorum triginta duorum: et salvabit animas nostras. **32** Accinxerunt saccis recensuit post eos populum, omnes filios Israel, lumbos suos, et posuerunt funiculos in capitibus septem millia. **16** et egressi sunt meridie. Benadad suis, veneruntque ad regem Israel, et dixerunt ei: autem bibebat temulentus in umbraculo suo, et Servus tuus Benadad dicit: Vivat, oro te, anima reges triginta duo cum eo, qui ad auxilium eius mea. Et ille ait: Si adhuc vivit, frater meus est. **33** venerant. **17** Egressi sunt autem pueri principum Quod acceperunt viri pro omni: et festinantes provinciarum in prima fronte. Misit itaque Benadad. rapuerunt verbum ex ore eius, atque dixerunt: Qui nunciaverunt ei, dicentes: Viri egressi sunt Frater tuus Benadad. Et dixit eis: Ite, et adducite de Samaria. **18** Et ille ait: Sive pro pace veniunt, eum ad me. Egressus est ergo ad eum Benadad, apprehendite eos vivos: sive ut praelientur, vivos et levavit eum in currum suum. **34** Qui dixit ei: eos capite. **19** Egressi sunt ergo pueri principum Civitates, quas tulit pater meus a patre tuo, reddam: provinciarum, ac reliquus exercitus sequebatur: et plateas fac tibi in Damasco, sicut fecit pater meus **20** et percussit unusquisque virum, qui contra se in Samaria, et ego foederatus recedam a te. Pepigit veniebat: fugeruntque Syri, et persecutus est eos ergo foedus, et dimisit eum. **35** Tunc vir quidam de Israel. Fugit quoque Benadad rex Syriae in equo filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone cum equitibus suis. **21** Necnon egressus rex Israel Domini: Percute me. At ille noluit percutere. **36** percussit equos et currus, et percussit Syriam plaga Cui ait: Quia nolusti audire vocem Domini, ecce magna. **22** (Accedens autem propheta ad regem recedes a me, et percutiet te leo. Cumque paululum

recessisset ab eo, invenit eum leo, atque percussit. eum, et falsum testimonium dicant: Benedixit
37 Sed alterum inveniens virum, dixit ad eum: Deum et regem: et educite eum, et lapidate, sicque
Percute me. Qui percussit eum, et vulneravit. **38** moriatur. **11** Fecerunt ergo cives eius maiores natu
Abiit ergo propheta, et occurrit regi in via, et optimates, qui habitabant cum eo in urbe, sicut
mutavit aspersione pulvris os et oculos suos. **39** praeceperat eis Iezabel, et sicut scriptum erat in
Cumque rex transisset, clamavit ad regem, et ait: litteris quas miserat ad eos: **12** praedicaverunt
Servus tuus egressus est ad praelandum cominus: iejunium, et sedere fecerunt Naboth inter primos
cumque fugisset vir unus, adduxit eum quidam populi. **13** Et adductis duobus viris filiis diaboli,
ad me, et ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fecerunt eos sedere contra eum: at illi, scilicet ut viri
fuerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum diabolici, dixerunt contra eum testimonium coram
argenti appendes. **40** Dum autem ego turbatus hic multitudine: Benedixit Naboth Deum et regem:
illucque me verterem, subito non comparuit. Et ait quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem, et
rex Israel ad eum: Hoc est iudicium tuum, quod ipse lapidibus interfecerunt. **14** Miseruntque ad Iezabel,
decrevisti. **41** At ille statim abstersit pulverem de dicentes: Lapidatus est Naboth, et mortuus est. **15**
facie sua, et cognovit eum rex Israel, quod esset de Factum est autem, cum audisset Iezabel lapidatum
prophetis. **42** Qui ait ad eum: Haec dicit Dominus: Naboth, et mortuum, locuta est ad Achab: Surge,
Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, et posside vineam Naboth Iezrahelitae, qui noluit
erit anima tua pro anima eius, et populus tuus pro tibi acquiescere, et dare eam accepta pecunia: non
populo eius. **43** Reversus est igitur rex Israel in enim vivit Naboth, sed mortuus est. **16** Quod cum
domum suam, audire contempnens, et furibundus audisset Achab, mortuum videlicet Naboth, surrexit,
venit in Samiam.

21 Post verba autem haec, tempore illo vinea erat
Naboth Iezrahelitae, quae erat in Iezrahel,
iuxta palatium Achab regis Samariae. **2** Locutus est
ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam,
ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina est, et
prope domum meam, daboque tibi pro ea vineam
meliorem: aut si commodius tibi putas, argenti
pretium, quanto digna est. **3** Cui respondit Naboth:
Propitius sit mihi Dominus, ne dem hereditatem
patrum meorum tibi. **4** Venit ergo Achab in domum
suam indignans, et frendens super verbo, quod
locutus fuerat ad eum Naboth Iezrahelites, dicens:
Non dabo tibi hereditatem patrum meorum. Et
proiiciens se in lectulum suum, avertit faciem suam
ad parietem, et non comedit panem. **5** Ingressa est
autem ad eum Iezabel uxor sua, dixitque ei: Quid
est hoc, unde anima tua contristata est? et quare
non comedis panem? **6** Qui respondit ei: Locutus
sum Naboth Iezrahelitae, et dixi ei: Da mihi vineam
tuam, accepta pecunia: aut, si tibi placet, dabo tibi
vineam meliorem pro ea. Et ille ait: Non dabo tibi
vineam meam. **7** Dixit ergo ad eum Iezabel uxor eius:
Grandis auctoritatis es, et bene regis regnum Israel.
Surge, et comedere panem, et aequo animo esto, ego
dabo tibi vineam Naboth Iezrahelitae. **8** Scripsit
itaque litteras ex nomine Achab, et signavit eas
annulo eius, et misit ad maiores natu, et optimates,
qui erant in civitate eius, et habitabant cum Naboth.
9 Litterarum autem haec erat sententia: Praedicate
iejunium, et sedere facite Naboth inter primos
populi, **10** et submittite duos viros filios Belial contra

quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem, et
lapidibus interfecerunt. **14** Miseruntque ad Iezabel,
tibi acquiescere, et dare eam accepta pecunia: non
enim vivit Naboth, sed mortuus est. **16** Quod cum
audisset Achab, mortuum videlicet Naboth, surrexit,
et descendebat in vineam Naboth Iezrahelitae, ut
possideret eam. **17** Factum est igitur sermo Domini
ad Eliam Thesbiten, dicens: **18** Surge, et descendere
in occursum Achab regis Israel, qui est in Samaria:
ecce ad vineam Naboth descendit, ut possideat
eam: **19** et loqueris ad eum, dicens: Haec dicit
Dominus: Occidisti, insuper et possedisti. Et post
haec addes: Haec dicit Dominus: In loco hoc, in quo
linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque
sanguinem tuum. **20** Et ait Achab ad Eliam: Num
invenisti me inimicum tibi? Qui dixit: Inveni, eo
quod venundatus sis, ut faceres malum in conspectu
Domini. **21** Ecce ego inducam super te malum, et
demetam posteriora tua, et interficiam de Achab
mingentem ad parietem, et clausum et ultimum
in Israel. **22** Et dabo domum tuam sicut domum
Ieroboam filii Nabat, et sicut domum Baasa filii
Ahia: quia egisti, ut me ad iracundiam provocares,
et peccare fecisti Israel. **23** Sed et de Iezabel locutus
est Dominus, dicens: Canes comedent Iezabel in
agro Iezrahel. **24** Si mortuus fuerit Achab in civitate,
comedent eum canes: si autem mortuus fuerit in
agro, comedent eum volucres caeli. **25** Igitur non
fuit alter talis sicut Achab, qui venundatus est ut
faceret malum in conspectu Domini: concitavit
enim eum Iezabel uxor sua, **26** et abominabilis
factus est, in tantum ut sequeretur idola, quae
fecerant Amorhai, quos consumpsit Dominus a
facie filiorum Israel. **27** Itaque cum audisset Achab
sermones istos, scidit vestimenta sua, et operuit
cilicio carnem suam, iejunavitque et dormivit in
sacco, et ambulavit demissio capite. **28** Et factus est
sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens: **29** Nonne

vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur domum suam in pace. **18** (Dixit ergo rex Israel humiliatus est mei causa, non inducam malum in ad Iosaphat: Numquid non dixi tibi, quia non diebus eius, sed in diebus filii sui inferam malum prophetat mihi bonum, sed semper malum?) **19** domui eius.

22 Transierunt igitur tres anni absque bello inter

Syriam et Israel. **2** In anno autem tertio, descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israel. **3** (Dixitque rex Israel ad servos suos: Ignoratis quod nostra sit Ramoth Galaad, et negligimus tollere eam de manu regis Syriae?) **4** Et ait ad Iosaphat: Veniesne mecum ad praeliandum in Ramoth Galaad? **5** Dixitque Iosaphat ad regem Israel: Sicut ego sum, ita et tu: populus meus, et populus tuus unum sunt: et equites mei, equites tui. Dixitque Iosaphat ad regem Israel: Quaere, oro te, hodie sermonem Domini. **6** Congregavit ergo rex Israel prophetas, quadringentos circiter viros, et ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, et dabit eam Dominus in manu regis. **7** Dixit autem Iosaphat: Non est hic propheta Domini quispiam, ut interrogeremus per eum? **8** Et ait rex Israel ad Iosaphat: Remansit vir unus, per quem possumus interrogare Dominum: sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum, Michaeas filius Iemla. Cui Iosaphat ait: Ne loquaris ita rex. **9** Vocavit ergo rex Israel eunuchum quandam, et dixit ei: Festina adducere Michaeam filium Iemla. **10** Rex autem Israel, et Iosaphat rex Iuda sedebant unusquisque in solio suo vestiti cultu regio, in area iuxta ostium portae Samariae, et universi prophetae prophetabant in conspectu eorum. **11** Fecit quoque sibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, et ait: Haec dicit Dominus: His ventilabis Syriam, donec deleas eam. **12** Omnesque prophetae similiter prophetabant, dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, et vade prospere, et tradet Dominus in manus regis. **13** Nuncius vero, qui ierat ut vocaret Michaeam, locutus est ad eum, dicens: Ecce sermones prophetarum ore uno regi bona praedicunt: sit ergo sermo tuus similis eorum, et loquere bona. **14** Cui Michaeas ait: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Dominus, hoc loquar. **15** Venit itaque ad regem, et ait illi rex: Michaea, ire debemus in Ramoth Galaad ad praeliandum, an cessare? Cui ille respondit: Ascende, et vade prospere, et tradet eum Dominus in manus regis. **16** Dixit autem rex ad eum: Iterum atque iterum adiuro te, ut non loquaris mihi nisi quod verum est, in nomine Domini. **17** Et ille ait: Vidi cunctum Israel dispersum in montibus, quasi oves non habentes pastorem. et ait Dominus: Non habent isti dominum: revertatur unusquisque in

domum suam in pace. **18** (Dixit ergo rex Israel ad Iosaphat: Numquid non dixi tibi, quia non prophetat mihi bonum, sed semper malum?) **19** Ille vero addens, ait: Propterea audi sermonem Domini: Vidi Dominum sedentem super solium suum, et omnem exercitum caeli assistentem ei a dextris et a sinistris: **20** et ait Dominus: Quis decipiet Achab regem Israel, ut ascendat, et cadat in Ramoth Galaad? Et dixit unus verba huiuscmodi, et alias aliter. **21** Egressus est autem spiritus, et stetit coram Domino, et ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: In quo? **22** Et ille ait: Egressiar, et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit Dominus: Decipies, et praevalebis: egredere, et fac ita. **23** Nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, qui hic sunt, et Dominus locutus est contra te malum. **24** Accessit autem Sedecias filius Chanaana, et percussit Michaeam in maxillam, et dixit: Me ne ergo dimisit Spiritus Domini, et locutus est tibi? **25** Et ait Michaeas: Visurus es in die illa, quando ingredieris cubiculum, intra cubiculum ut abscondaris. **26** Et ait rex Israel: Tollite Michaeam, et maneat apud Amon principem civitatis, et apud Ioas filium Amelech, **27** et dicite eis: Haec dicit rex: Mittite virum istum in carcерem, et sustentate eum pane tribulationis, et aqua angustiae, donec revertar in pace. **28** Dixitque Michaeas: Si reversus fueris in pace, non est locutus in me Dominus. Et ait: Audite populi omnes. **29** Ascendit itaque rex Israel, et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad. **30** Dixit itaque rex Israel ad Iosaphat: Sume arma, et ingredere praelium, et induere vestibus tuis. porro rex Israel mutavit habitum suum, et ingressus est bellum. **31** Rex autem Syriae praeceperat principibus curruum triginta duobus, dicens: Non pugnabis contra minorem, et maiorem quempiam, nisi contra regem Israel, solum. **32** Cum ergo vidissent principes curruum Iosaphat, suspiciati sunt quod ipse esset rex Israel, et impetu facto pugnabant contra eum: et exclamavit Iosaphat. **33** Intellexeruntque principes curruum quod non esset rex Israel, et cessaverunt ab eo. **34** Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum sagittam dirigens, et casu percussit regem Israel inter pulmonem et stomachum. At ille dixit aurigae suo: Verte manum tuam, et eiice me de exercitu, quia graviter vulneratus sum. **35** Commissum est ergo praelium in die illa, et rex Israel stabat in curru suo contra Syros, et mortuus est vespere: fluebat autem sanguis plagae in sinum currus, **36** et praeco insonuit in universo exercitu antequam sol occumberet, dicens: Unusquisque revertatur in

civitatem, et in terram suam. **37** Mortuus est autem rex, et perlatus est in Samariam: sepelieruntque regem in Samaria, **38** et laverunt currum eius in piscina Samariae, et linxerunt canes sanguinem eius, et habenas laverunt, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat. **39** Reliqua autem sermonum Achab, et universa quae fecit, et domus eburnea, quam aedificavit, cunctarumque urbium quas extruxit, nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? **40** Dormivit ergo Achab cum patribus suis, et regnavit Ochozias filius eius pro eo. **41** Iosaphat vero filius Asa regnare cooperat super Iudam anno quarto Achab regis Israel. **42** Triginta quinque annorum erat cum regnare coepisset, et vigintiquinque annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Azuba filia Salai. **43** Et ambulavit in omni via Asa patris sui, et non declinavit ex ea: fecitque quod rectum erat in conspectu Domini. Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis. **44** Pacemque habuit Iosaphat cum rege Israel. **45** Reliqua autem verborum Iosaphat, et opera eius, quae gessit, et praelia, nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? **46** Sed et reliquias effeminatorum, qui remanserant in diebus Asa patris eius, abstulit de terra. **47** Nec erat tunc rex constitutus in Edom. **48** Rex vero Iosaphat fecerat classes in mari, quae navigarent in Ophir propter aurum: et ire non potuerunt, quia confractae sunt in Asiongaber. **49** Tunc ait Ochozias filius Achab ad Iosaphat: Vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et noluit Iosaphat. **50** Dormivitque Iosaphat cum patribus suis, et sepultus est cum eis in Civitate David patris sui: regnavitque Ioram filius eius pro eo. **51** Ochozias autem filius Achab regnare cooperat super Israel in Samaria, anno septimodecimo Iosaphat regis Iuda, regnavitque super Israel duobus annis. **52** Et fecit malum in conspectu Domini, et ambulavit in via patris sui et matris sua, et in via Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel. **53** Servivit quoque Baal, et adoravit eum, et irritavit Dominum Deum Israel, iuxta omnia quae fecerat pater eius.

Ii Regum

1 Praevaricatus est autem Moab in Israel, postquam mortuus est Achab. **2** Ceciditque Ochozias per cancellos coenaculi sui, quod habebat in Samaria, et aegrotavit: misitque nuncios, dicens ad eos: Ite, consulite Beelzebub deum Accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea hac.

3 Angelus autem Domini locutus est ad Eliam Thesbiten, dicens:

Surge, et ascende in occursum nunciorum regis Samariae, et dices ad eos: Numquid non est Deus in

Israel, ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron?

4 Quam ob rem haec dicit Dominus: De

lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. Et abiit Elias.

5 Reversique sunt nuncii ad Ochoziam.

Qui dixit eis: Quare reversi estis?

6 At illi responderunt ei: Vir occurrit nobis, et dixit ad nos: Ite, et revertimini ad regem,

qui misit vos, et dicetis ei: Haec dicit Dominus:

Numquid, quia non erat Deus in Israel, mittis ut

consulatur Beelzebub deus Accaron? Idcirco de

respondit: Et ego novi: silet.

4 Dixit autem Elias lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed

ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me in

morte morieris.

7 Qui dixit eis: Cuius figurae et

habitus est vir ille, qui occurrit vobis, et locutus

est verba haec?

8 At illi dixerunt: Vir pilosus, et zona

pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias

Thesbites est.

9 Misitque ad eum quinquagenarium

principem, et quinquaginta qui erant sub eo. Qui

ascendit ad eum: sedentique in vertice montis, hic,

quia Dominus misit me usque ad Iordanem.

ait: Homo Dei, rex praecipit ut descendas.

10 Qui ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia non

Respondens Elias, dixit quinquagenario: Si homo

derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter,

et Dei sum, descendat ignis de caelo, et devoret te,

et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt

et quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de

caelo, et devoravit eum, et quinquaginta qui erant

et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de

caelo, et devoravit illum, et quinquaginta eius.

13 Rem difficilem postulasti: attamen si videris me,

Iterum misit principem quinquagenarium tertium,

et quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset,

non videris, non erit.

11 Cumque pergerent, et curvavit genua contra Eliam, et precatus est eum,

et ait: Homo Dei, noli desplicere animam meam, et

Ecce per turbinem in caelum, 12 Eliseus autem videbat,

et descendit ignis de caelo, et devoravit duos principes

quinquagenarios primos, et quinquagenos, qui cum

ei erant: sed nunc obsecro ut miserearis animae

meae.

15 Locutus est autem Angelus Domini ad

Eliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas.

Surrexit et locutus ceciderat ei: reversusque

igitur, et descendit cum eo ad regem,

16 et locutus ceciderat ei, percussit aquas, et non sunt divisae.

est ei: Haec dicit Dominus: Quia misisti nuncios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, a quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. **17** Mortuus est ergo iuxta sermonem Domini, quem locutus est Elias, et regnavit Ioram frater eius pro eo, anno secundo Ioram filii Iosaphat regis Iudee: non enim habebat filium. **18** Reliqua autem verborum Ochoziae, quae operatus est, nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

2 Factum est autem, cum levare vellet Dominus

Eliam per turbinem in caelum, ibant Elias et

Eliseus de Galgalis. **2** Dixitque Elias ad Eliseum:

Sede hic, quia Dominus misit me usque in Bethel.

Cui ait Eliseus: Vivit Dominus, et vivit anima tua,

reversi estis?

6 At illi responderunt ei: Vir occurrit quia non derelinquam te. Cumque descendissent

nobis, et dixit ad nos: Ite, et revertimini ad regem,

Bethel, **3** egressi sunt filii prophetarum, qui erant in

qui misit vos, et dicetis ei: Numquid nosti, quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te?

4 Dixit autem Elias: Sede in Iericho, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti

quia Dominus hodie tollet dominum tuum a te?

5 Ait: Et ego novi: silet.

6 Dixit autem ei Elias: Sede in Iericho, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti

quia Dominus hodie tollet dominum tuum a te?

7 Ait: Et ego novi: silet.

8 Tulitque Elias pallium in Iericho, et stabant super Iordanem.

9 Cumque transissent, Elias Festina, descendere.

10 Respondens Elias ait: Si homo dixit ad Eliseum: Postula quod vis ut faciam tibi,

Dei ego sum, descendat ignis de caelo, et devoret

antequam tollar a te. Dixitque Eliseus: Obsecro ut

te, et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de

caelo, et devoravit illum, et quinquaginta eius.

13 Rem difficilem postulasti: attamen si videris me,

Iterum misit principem quinquagenarium tertium,

et quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset,

non videris, non erit.

11 Cumque pergerent, et curvavit genua contra Eliam, et precatus est eum,

et ait: Homo Dei, noli desplicere animam meam, et

Ecce per turbinem in caelum, 12 Eliseus autem videbat,

et descendit ignis de caelo, et devoravit duos principes

quinquagenarios primos, et quinquagenos, qui cum

ei erant: sed nunc obsecro ut miserearis animae

meae.

15 Locutus est autem Angelus Domini ad

Eliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas.

Surrexit et locutus ceciderat ei: reversusque

igitur, et descendit cum eo ad regem,

16 et locutus ceciderat ei, percussit aquas, et non sunt divisae.

dixit: Ubi est Deus Eliae etiam nunc? Percussitque aquas, et divisae sunt huc, atque illuc, et transiit erant in Iericho econtra, dixerunt: Requievit spiritus Eliseus. **15** Videntes autem filii prophetarum, qui erant in Iericho econtra, dixerunt: Requievit spiritus Eliseus super Eliseum. Et venientes in occursum eius, heu heu, congregavit nos Dominus tres reges, ut adoraverunt eum proni in terram, **16** dixeruntque illi: Ecce, cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes, qui possunt ire, et quaerere dominum tuum, per eum? Et respondit unus de servis regis Israel: ne forte tulerit eum Spiritus Domini, et proiecerit Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam eum in unum montium, aut in unam vallium. Qui ait: Nolite mittere. **17** Coegeruntque eum, sermo Domini. Descenditque ad eum rex Israel, donec acquiesceret, et diceret: Mittite. Et miserunt ne hic propheta Domini, ut deprecemur Dominum fortis, qui cum quaesissent tribus Eliseus ad regem Israel: Quid mihi et tibi est? vade diebus, non invenerunt. **18** Et reversi sunt ad eum: ad prophetas patris tui, et matris tuae. Et ait illi at ille habitabat in Iericho, et dixit eis: Numquid rex Israel: Quare congregavit Dominus tres reges non dixi vobis: Nolite mittere? **19** Dixerunt quoque hos, ut traderet eos in manus Moab? **14** Dixitque ad viri civitatis ad Eliseum: Ecce habitatio civitatis eum Eliseus: Vivit Dominus exercitum, in cuius huius optima est, sicut tu ipse domine perspicis: sed aquae pessimae sunt, et terra sterilis. **20** At ille ait: Iudea erubescet, non attendissem quidem te, Afferte mihi vas novum, et mittite in illud sal. Quod nec respexisset. **15** Nunc autem adducite mihi cum attulissent, **21** egressus ad fontem aquarum, psaltem. Cumque caneret psaltes, facta est super misit in illum sal, et ait: Haec dicit Dominus: Sanavi eum manus Domini, et ait: **16** Haec dicit Dominus: aquas has, et non erit ultra in eis mors, neque Facite alveum torrentis huius fossas, et fossas. **17** sterilitas. **22** Sanatae sunt ergo aquae usque in diem Haec enim dicit Dominus: Non videbitis ventum, hanc, iuxta verbum Elisei, quod locutus est. **23** neque pluviam: et alveus iste replebitur aquis, Ascendit autem inde in Bethel: cumque ascenderet et bibetis vos, et familiae vestrae, et iumenta per viam, pueri parvi egressi sunt de civitate, et vestra. **18** Parumque est hoc in conspectu Domini: illudebat ei, dicentes: Ascende calve, ascende insuper tradet etiam Moab in manus vestras. **19** Et calve. **24** Qui cum respexisset, vidit eos, et maledixit eis in nomine Domini: egressique sunt duo ursi de saltu, et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros. **25** Abiit autem inde in montem Carmeli, et inde reversus est in Samariam.

3 Ioram vero filius Achab regnavit super Israel in Samaria anno decimo octavo Iosaphat regis Iudae. Regnavitque duodecim annis. **2** Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus et mater: tulit enim statuas Baal, quas fecerat pater eius. **3** Verumtamen in peccatis Ierooboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, adhaesit, nec recessit ab eis. **4** Porro Mesa rex Moab, nutriebat pecora multa, et solvebat regi Israel centum millia agnorum, et centum millia arietum cum velleribus suis. **5** Cumque mortuus fuisset Achab, praevericatus est foedus, quod habebat cum rege Israel. **6** Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria, et recensuit universum Israel. **7** Misitque ad Iosaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab recessit a me, veni mecum contra eum ad praelium. Qui respondit: Ascendam: qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus: et equi mei, equi tui. **8** Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per

desertum Idumaeae. **9** Perreverunt igitur rex Israel, et rex Iuda, et rex Edom, et circuerunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui, et iumentis, quae sequebantur eos. **10** Dixitque rex Israel: Heu ne hic propheta Domini, ut deprecemur Dominum forte, qui possunt ire, et quaerere dominum tuum, per eum? Et respondit unus de servis regis Israel: Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliae. **12** Et ait Iosaphat: Est apud eum super manus Eliae. **13** Dixit autem Iosaphat rex Iuda, et rex Edom. **13** Dixit autem quinquaginta viros: qui cum quaesissent tribus Eliseus ad regem Israel: Quid mihi et tibi est? vade diebus, non invenerunt. **18** Et reversi sunt ad eum: ad prophetas patris tui, et matris tuae. Et ait illi at ille habitabat in Iericho, et dixit eis: Numquid rex Israel: Quare congregavit Dominus tres reges non dixi vobis: Nolite mittere? **19** Dixerunt quoque hos, ut traderet eos in manus Moab? **14** Dixitque ad viri civitatis ad Eliseum: Ecce habitatio civitatis eum Eliseus: Vivit Dominus exercitum, in cuius huius optima est, sicut tu ipse domine perspicis: sed conspectu sto, quod si non vultum Iosaphat regis aquae pessimae sunt, et terra sterilis. **20** At ille ait: Iudea erubescet, non attendissem quidem te, Afferte mihi vas novum, et mittite in illud sal. Quod nec respexisset. **15** Nunc autem adducite mihi cum attulissent, **21** egressus ad fontem aquarum, psaltem. Cumque caneret psaltes, facta est super misit in illum sal, et ait: Haec dicit Dominus: Sanavi eum manus Domini, et ait: **16** Haec dicit Dominus: aquas has, et non erit ultra in eis mors, neque Facite alveum torrentis huius fossas, et fossas. **17** sterilitas. **22** Sanatae sunt ergo aquae usque in diem Haec enim dicit Dominus: Non videbitis ventum, hanc, iuxta verbum Elisei, quod locutus est. **23** neque pluviam: et alveus iste replebitur aquis, Ascendit autem inde in Bethel: cumque ascenderet et bibetis vos, et familiae vestrae, et iumenta per viam, pueri parvi egressi sunt de civitate, et vestra. **18** Parumque est hoc in conspectu Domini: illudebat ei, dicentes: Ascende calve, ascende insuper tradet etiam Moab in manus vestras. **19** Et calve. **24** Qui cum respexisset, vidit eos, et maledixit eis in nomine Domini: egressique sunt duo ursi de saltu, et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros. **25** Abiit autem inde in montem Carmeli, et inde reversus est in Samariam.

Factum est igitur mane, quando sacrificium offerri solet, et ecce, aquae veniebant per viam Edom, et repleta est terra aquis. **21** Universi autem Moabitae audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos, convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper, et steterunt in terminis. **22** Primoque mane surgentes, et orto iam sole ex adverso aquarum, viderunt Moabitae econtra aquas rubras quasi sanguinem, **23** dixeruntque: Sanguis gladii est: pugnaverunt reges contra se, et caesi sunt mutuo: nunc perge ad praedam Moab. **24** Perreveruntque in castra Israel: porro consurgens Israel, percussit Moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant, et percusserunt Moab, **25** et civitates destruxerunt: et omnem agrum optimum, mittentes singuli lapides, repleverunt: et universos fontes aquarum obturaverunt: et omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut muri tantum fictiles remanerent: et circumdata est civitas a fundibulariis, et magna ex parte percussa. **26** Quod cum vidisset rex Moab, praevaluisse scilicet hostes,

tulit secum septingentos viros eduentes gladios, mulier, et peperit filium in tempore, et in hora ut irrumperent ad regem Edom: et non potuerunt. eadem, qua dixerat Eliseus. **18** Crevit autem puer. Et **27** Arripiensque filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum: et facta est indignatio magna in Israel, statimque recesserunt ab eo, et reversi sunt in terram suam.

4 Mulier autem quaedam de uxoribus prophetarum clamabat ad Eliseum, dicens: Servus tuus vir meus mortuus est, et tu nosti quia servus tuus fuit timens Deum: et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi. **2** Cui dixit Eliseus: Quid vis ut faciam tibi? Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit: Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum olei, quo ungar. **3** Cui ait: Vade, pete mutuo ab omnibus viciniis tuis vasa vacua non pauca. **4** Et ingredere, et claudere ostium tuum, cum intrinsecus fueris tu, et filii tui: et mitte inde in omnia vasa haec: et cum plena fuerint, tolles. **5** Igitur itaque mulier, et clausit ostium super se, et super filios suos: illi offerebant vasa, et illa infundebat. **6** Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum. **7** Venit autem illa, et indicavit homini Dei. Et ille, Vade, inquit, vende oleum, et redde creditori tuo: tu autem, et filii tui vivite de reliquo. **8** Facta est autem quaedam dies, et transibat Eliseus per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quae tenuit eum ut comederet panem: cumque frequenter inde transiret, divertebat ad eam ut comederet panem. **9** Quae dixit ad virum suum: Animadverto quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter. **10** Faciamus ergo ei coenaculum parvum, et ponamus ei in eo lectulum, et mensam, et sellam, et candelabrum, ut cum venerit ad nos, maneat ibi. **11** Facta est ergo dies quaedam, et veniens divertit in coenaculum, et requievit ibi. **12** Dixitque ad Giezi puerum suum: Voca Sunamitidem istam. Qui cum vocasset eam, et illa stetisset coram eo, **13** dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce, sedule in omnibus ministrasti nobis, quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotium, et vis ut loquar regi, sive principi militiae? Quae respondit: In medio populi mei habito. **14** Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitque Giezi: Ne quaeras: filium enim non habet, et vir eius senex est. **15** Praeceperit itaque ut vocaret eam: quae cum vocata fuisset, et stetisset ante ostium, **16** dixit ad eam: In tempore isto, et in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit: Noli quaeso, domine mi, vir Dei, noli mentiri ancillae tuae. **17** Et concepit

cum esset quaedam dies, et egressusisset ad patrem suum, ad messores, **19** ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puer: Tolle, et duc eum ad matrem suam. **20** Qui cum tulisset, et duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, et mortuus est. **21** Ascendit autem, et collocavit eum super lectulum hominis Dei, et clausit ostium: et egressa, **22** vocavit virum suum, et ait: Mitte mecum, obsecro, unum de pueris, et asinam, ut excurrat usque ad hominem Dei, et revertar. **23** Qui ait illi: Quam ob causam vadis ad eum? hodie non sunt Calendae, neque Sabbatum. Quae respondit: Vadam: **24** Stravitque asinam, et praeceperit puer: Mina, et propera, ne mihi moram facias in eundo: et hoc age quod praecipio tibi. **25** Profecta est igitur, et venit ad virum Dei in montem Carmeli: cumque vidisset eam vir Dei econtra, ait ad Giezi puerum suum: Ecce Sunamitis illa. **26** Vade ergo in occursum eius, et dic ei: Recte ne agitur circa te, et circa virum tuum, et circa filium tuum? Quae respondit: Recte. **27** Cumque venisset ad virum Dei in montem, apprehendit pedes eius: et accessit Giezi ut amoveret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam: anima enim eius in amaritudine est, et Dominus celavit, et non indicavit mihi. **28** Quae dixit illi: Numquid petivi filium a Domino meo? numquid non dixi tibi: Ne illudas me? **29** Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, et tolle baculum meum in manu tua, et vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum: et si salutaverit te quispiam, non respondeas illi: et pones baculum meum super faciem pueri. **30** Porro mater pueri ait: Vivit dominus, et vivit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo, et secutus est eam. **31** Giezi autem praecesserat ante eos, et posuerat baculum super faciem pueri, et non erat vox, neque sensus: reversusque est in occursum eius, et nunciavit ei, dicens: Non surrexit puer. **32** Ingressus est ergo Eliseus domum, et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius: **33** ingressusque clausit ostium super se, et super puerum: et oravit ad Dominum. **34** Et ascendit, et incubuit super puerum: posuitque os suum super os eius, et oculos suos super oculos eius, et manus suas super manus eius: et incurvavit se super eum, et calefacta est caro pueri. **35** At ille reversus, deambulabat in domo, semel huc atque illuc: et ascendit, et incubuit super eum: et oscitavit puer septies, aperuitque oculos. **36** At ille vocavit Giezi, et dixit ei: Voca Sunamitidem hanc. Quae vocata, ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum. **37** Venit illa, et corruit ad pedes eius, et

adoravit super terram: tulitque filium suum, et prophetam in Israel. **9** Venit ergo Naaman cum egressa est, **38** et Eliseus reversus est in Galgala. equis, et curribus, et stetit ad ostium domus Elisei: Erat autem fames in terra, et filii prophetarum **10** misitque ad eum Eliseus nuncium, dicens: Vade, habitabant coram eo. dixitque uni de pueris suis: et lavare septies in Iordan, et recipiet sanitatem Pone ollam grandem, et coque pulmentum filii caro tua, atque mundaberis. **11** Iratus Naaman prophetarum. **39** Et egressus est unus in agrum ut recedebat, dicens: Putabam quod egrederetur ad colligeret herbas agrestes: invenitque quasi vitem me, et stans invocaret nomen Domini Dei sui, et silvestrem, et collegit ex ea colocynthidas agri, et tangeret manu sua locum leprae, et curaret me. **12** implevit pallium suum, et reversus concidit in ollam Numquid non meliores sunt Abana, et Pharpar pulmenti: nesciebat enim quid esset. **40** Infuderunt fluvii Damasci omnibus aquis Israel, ut laver in ergo socii, ut comedenter: cumque gustassent de eis, et munder? Cum ergo vertisset se, et abiret coctione, clamaverunt, dicentes: Mors in olla vir indignans, **13** accesserunt ad eum servi sui, et Dei. Et non potuerunt comedere. **41** At ille, Afferente, locuti sunt ei: Pater, et si rem grandem dixisset inquit, farinam. Cumque tulissent, misit in ollam, tibi propheta, certe facere debueras: quanto magis et ait: Infunde turbae, ut comedant. Et non fuit quia tantum dixit tibi: Lavare, et mundaberis? amplius quidquam amaritudinis in olla. **42** Vir **14** Descendit, et lavit in Iordan septies iuxta autem quidam venit de Baalsalisa deferens viro Dei sermonem viri Dei, et restituta est caro eius, sicut panes primitiarum et, viginti panes hordeaceos, caro pueri parvuli, et mundatus est. **15** Reversusque et frumentum novum in pera sua. At ille dixit: Da ad virum Dei cum universo comitatu suo, venit, populo, ut comedat. **43** Responditque ei minister et stetit coram eo, et ait: Vere scio quod non eius: Quantum est hoc, ut apponam centum viris? sit alias Deus in universa terra, nisi tantum in Rursum ille ait: Da populo, ut comedat: haec enim dicit Dominus: Comedent, et supererit. **44** Posuit itaque coram eis: qui comedenterunt, et superfuit servuo tuo. **16** At ille respondit: Vivit Dominus, ante quem sto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus non acquievit. **17** Dixitque Naaman: Si vis: sed, obsecro, concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet ultra servus tuus holocaustum, aut victimam diis alienis, nisi domino. **18** Hoc autem solum est, de quo depreceris Dominum pro servo tuo, quando ingredietur dominus meus templum Remmon, ut adoret: et illo innitente super manum meam, si adoravero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re. **19** Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terrae tempore. **20** Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit dominus meus Naaman Syro isti, ut non acciperet ab eo quae attulit: vivit Dominus, quia curram post eum, et accipiam ab eo aliquid. **21** Et secutus est Giezi post tergum Naaman: quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum eius, et ait: Recte ne sunt omnia? **22** Et ille ait: Recte. dominus meus misit me ad te, dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim, ex filiis prophetarum: da eis talentum argenti, et vestes mutatorias duplices. **23** Dixitque Naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum, ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis, et duplicita vestimenta, et imposuit duobus pueris suis, qui et portaverunt coram eo. **24** Cumque venisset iam vesperi, tulit de manu eorum, et reposuit in domo, dimisitque viros, et abierunt. **25** ipse autem ingressus, stetit coram domino suo.

5 Naaman princeps militiae regis Syriae, erat vir magnus apud dominum suum, et honoratus: per illum enim dedit Dominus salutem Syriae: erat autem vir fortis et dives, sed leprosus. **2** Porro de Syria egressi fuerant latrunculi, et captivam duxerant de Terra Israel puellam parvulam, quae erat in obsequio uxoris Naaman, **3** quae ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam, qui est in Samaria: profecto curasset eum a lepra, quam habet. **4** Ingressus est itaque Naaman ad dominum suum, et nunciavit ei, dicens: Sic et sic locuta est puella de Terra Israel. **5** Dixitque ei rex Syriae: Vade, et mittam litteras ad regem Israel. Qui cum prefectus esset, et tulisset secum decem talenta argenti, et sex millia aureos, et decem mutatoria vestimentorum, **6** detulit litteras ad regem Israel, in haec verba: Cum acceperis epistolam hanc, scito quod miserim ad te Naaman servum meum, ut cures eum a lepra sua. **7** Cumque legisset rex Israel litteras, scidit vestimenta sua, et ait: Numquid Deus ego sum, ut occidere possim, et vivificare, quia iste misit ad me, ut curem hominem a lepra sua? animadverte, et videte quod occasiones quaerat adversum me. **8** Quod cum audisset Eliseus vir Dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciatis esse

Et dixit Eliseus: Unde venis Giezi? Qui respondit: Dominum, dicens: Percute, obsecro, gentem hanc Non ivit servus tuus quoquam. **26** At ille ait: Nonne caecitate. Percussitque eos Dominus, ne viderent, cor meum in praesenti erat, quando reversus est iuxta verbum Elisei. **19** Dixit autem ad eos Eliseus: homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur Non est haec via, neque ista est civitas: sequimini accepisti argentum, et accepisti vestes ut emas me, et ostendam vobis virum, quem quaeritis. Duxit oliveta, et vineas, et oves, et boves, et servos, et ergo eos in Samariam: **20** cumque ingressi fuissent ancillas. **27** Sed et lepra Naaman adhaerebit tibi, et in Samariam, dixit Eliseus: Domine aperi oculos istorum, ut videant. Aperuitque Dominus oculos semini tuo, usque in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix.

6 Dixerunt autem filii prophetarum ad Eliseum:

Ecce locus, in quo habitamus coram te, angustus est nobis. **2** Eamus usque ad Iordanem, et tollant singuli de silva materias singulas, ut aedificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. **3** Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam. **4** Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Iordanem, caedebant ligna. **5** Accidit autem, ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamavitque ille, et ait: Heu heu heu domine mi, et hoc ipsum mutuo acceperam. **6** Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. praecedit ergo lignum, et misit illuc: natavitque ferrum, **7** et ait: Tolle. Qui extendit manum, et tulit illud. **8** Rex autem Syiae pugnabat contra Israel, consiliumque iniit cum servis suis, dicens: In loco illo, et illo ponamus insidias. **9** Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Cave ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt. **10** Misit itaque rex Israel ad locum, quem dixerat ei vir Dei, et praeoccupavit eum, et observavit se ibi non semel neque bis. **11** Conturbatumque est cor regis Syiae pro hac re: et convocatis servis suis, ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel? **12** Dixitque unus servorum eius: Nequaquam domine mi rex, sed Eliseus propheta, qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quaecumque locutus fueris in conclavi tuo. **13** Dixitque eis: Ite, et videte ubi sit: ut mittam, et capiam eum. Annunciaveruntque ei, dicentes: Ecce in Dothain. **14** Misit ergo illuc equos et currus, et robur exercitus: qui cum venissent nocte, circumdederunt civitatem. **15** Consurgens autem diluculo minister viri Dei, egressus portam, vidi exercitum in circuitu civitatis, et equos et currus: nunciavitque ei, dicens: Heu heu heu domine mi, quid faciemus? **16** At ille respondit: Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. **17** Cumque orasset Eliseus, ait: Domine, aperi oculos huius, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, et vidit: et ecce mons plenus equorum, et curruum igneorum, in circuitu Elisei. **18** Hostes vero descenderunt ad eum: porro Eliseus oravit ad

eorum, et viderunt se esse in medio Samariae. **21**

Dixitque rex Israel ad Eliseum, cum vidisset eos: Numquid percutiam eos, pater mi? **22** At ille ait: Non percuties: neque enim cepisti eos gladio, et arcu tuo, ut percutias: sed pone panem, et aquam coram eis, ut comedant, et bibant, et vadant ad dominum suum. **23** Appositaque est eis ciborum magna praeparatio, et comederunt, et biberunt, et dimisit eos, abieruntque ad dominum suum, et ultra non venerunt latrones Syiae in Terram Israel. **24** Factum est autem post haec, congregavit Benadad rex Syiae, universum exercitum suum, et ascendit, et obsidebat Samariam. **25** Factaque est fames magna in Samaria: et tandiu obsessa est, donec venundaretur caput asini octoginta argenteis, et quarta pars cabi stercoris columbarum quinque argenteis. **26** Cumque rex Israel transiret per murum, mulier quaedam exclamavit ad eum, dicens: Salva me domine mi rex. **27** Qui ait: Non te salvat Dominus: unde te possum salvare? de area, vel de torculari? Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quae respondit: **28** Mulier ista dixit mihi: Da filium tuum, ut comedamus eum Hodie, et filium meum comedemus cras. **29** Coximus ergo filium meum, et comedimus. Dixique ei die altera: Da filium tuum, ut comedamus eum. Quae abscondit filium suum. **30** Quod cum audisset rex, scidit vestimenta sua, et transibat per murum. Vidiisque omnis populus cilicum, quo vestitus erat ad carnem intrinsecus. **31** Et ait rex: Haec mihi faciat Deus, et haec addat, si steterit caput Elisei filii Saphat super ipsum Hodie. **32** Eliseus autem sedebat in domo sua, et senes sedebant cum eo. Praemisit itaque virum: et antequam veniret nuncius ille, dixit ad senes: Numquid scitis quod miserit filius homicidae hic, ut praecidatur caput meum? videte ergo, cum venerit nuncius, claudite ostium, et non sinatis eum introire: ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est. **33** Adhuc illo loquente eis, apparuit nuncius, qui veniebat ad eum. Et ait: Ecce, tantum malum a Domino est: quid amplius expectabo a Domino?

7 Dixit autem Eliseus: Audite verbum Domini: Haec dicit Dominus: In tempore hoc cras

modius similae uno statere erit, et duo modii reversique nunci indicaverunt regi. **16** Et egressus hordei statere uno, in porta Samariae. **2** populus diripuit castra Syriae: factusque est modius Respondens unus de ducibus, super cuius manum similae statere uno, et duo modii hordei statere rex incumbebat, homini Dei, ait: Si Dominus fecerit uno, iuxta verbum Domini. **17** Porro rex ducem etiam cataractas in caelo, numquid poterit esse illum, in cuius manu incumbebat, constituit ad quod loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis, et inde portam: quem conculcavit turba in introitu portae, non comedes. **3** Quattuor ergo viri erant leprosi et mortuus est, iuxta quod locutus fuerat vir Dei, iuxta introitum portae: qui dixerunt ad invicem: quando descenderat rex ad eum. **18** Factumque est Quid hic esse volumus donec moriamur? **4** sive secundum sermonem viri Dei, quem dixerat regi, ingredi voluerimus civitatem, fame moriemur: sive quando ait: Duo modii hordei statere uno erunt, et manserimus hic, moriendum nobis est: venite ergo, modius similae statere uno, hoc eodem tempore et transfugiamus ad castra Syriae. si pepercerint cras in porta Samariae: **19** quando responderat dux nobis, vivemus: si autem occidere voluerint, ille viro Dei, et dixerat: Etiamsi Dominus fecerit nihilominus moriemur. **5** Surrexerunt ergo vesperi, cataractas in caelo, numquid poterit fieri quod ut venirent ad castra Syriae. Cumque venissent loqueris? Et dixit ei: Videbis oculis tuis, et inde non ad principium castrorum Syriae, nullum ibidem comedes. **20** Evenit ergo ei sicut praedictum fuerat, repererunt. **6** Siquidem Dominus sonitum audiri et conculcavit eum populus in porta, et mortuus fecerat in castris Syriae, curruum, et equorum, est.

et exercitus plurimi: dixeruntque ad invicem: Ecce mercede conduxit adversum nos rex Israel reges Hethaeorum, et Aegyptiorum, et venerunt super nos. **7** Surrexerunt ergo, et fugerunt in tenebris, et dereliquerunt tentoria sua, et equos et asinos in castris, fugeruntque animas tantum suas salvare cupientes. **8** Igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum, ingressi sunt unum tabernaculum, et comedenter et biberunt: tuleruntque inde argentum, et aurum, et vestes, et abierunt, et absconderunt: et rursum reversi sunt ad aliud tabernaculum, et inde similiter auferentes absconderunt. **9** Dixeruntque ad invicem: Non recte facimus: haec enim dies boni nuncii est. Si tacuerimus, et noluerimus nunciare usque mane, sceleris arguemur: venite, eamus, et nunciemus in aula regis. **10** Cumque venissent ad portam civitatis, narraverunt eis, dicentes: Ivimus ad castra Syriae, et nullum ibidem reperimus hominem, nisi equos, et asinos alligatos, et fixa tentoria. **11** Ierunt ergo portarri, et nunciaverunt in palatio regis intrinsecus. **12** Qui surrexit nocte, et ait ad servos suos: Dico vobis quid fecerint nobis Syri: sciunt quia fame laboramus, et idcirco egressi sunt de castris, et latitant in agris, dicentes: Cum egressi fuerint de civitate, capiemus eos vivos, et tunc civitatem ingredi poterimus. **13** Respondit autem unus servorum eius: Tollamus quinque equos, qui remanserunt in urbe (quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israel, alii enim consumpti sunt) et mittentes, explorare poterimus. **14** Adduxerunt ergo duos equos, misitque rex in castra Syrorum, dicens: Ite, et videte. **15** Qui abierunt post eos usque ad Iordanem: ecce autem omnis via plena erat vestibus, et vasis, quae proiecerant Syri cum turbarentur:

8 Eliseus autem locutus est ad mulierem, cuius vivere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu et domus tua, et peregrinare ubicumque repereris: vocavit enim Dominus famem, et veniet super terram septem annis. **2** Quae surrexit, et fecit iuxta verbum hominis Dei: et vadens cum domo sua, peregrinata est in Terra Philisthiim diebus multis. **3** Cumque finiti essent anni septem, reversa est mulier de Terra Philisthiim: et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua, et pro agris suis. **4** Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia quae fecit Eliseus. **5** Cumque ille narraret regi quo modo mortuum suscitasset, apparuit mulier, cuius vivificaverat filium, clamans ad regem pro domo sua, et pro agris suis. Dixitque Giezi: Domine mi rex, haec est mulier, et hic est filius eius, quem suscitavit Eliseus. **6** Et interrogavit rex mulierem: quae narravit ei. Deditque ei rex eunuchum unum, dicens: Restitue ei omnia quae sua sunt, et universos redditus agrorum a die, qua reliquit terram usque ad praesens. **7** Venit quoque Eliseus Damascum, et Benadad rex Syriae aegrotabat: nunciaveruntque ei, dicentes: Venit vir Dei huc. **8** Et ait rex ad Hazael: Tolle tecum munera, et vade in occursum viri Dei, et consule Dominum per eum, dicens: Si evadere potero de infirmitate mea hac? **9** Igitur Hazael in occursum eius, habens secum munera, et omnia bona Damasci, onera quadraginta camelorum. Cumque stetisset coram eo, ait: Filius tuus Benadad rex Syriae misit me ad te, dicens: Si sanari potero de infirmitate mea hac? **10** Dixitque ei Eliseus: Vade, dic ei: Sanaberis: porro ostendit mihi Dominus quia morte morietur. **11** Stetique cum eo,

et conturbatus est usque ad suffusionem vultus: **9** Eliseus autem prophetes vocavit unum de filiis flevitque vir Dei. **12** Cui Hazael ait: Quare dominus prophetarum, et ait illi: Accinge lumbos tuos, et meus flet? At ille dixit: Quia scio quae facturus tolle lenticulam olei hanc in manu tua, et vade in sis filii Israel mala. Civitates eorum munitas igne Ramoth Galaad. **2** Cumque veneris illuc, videbis Iehu succendes, et iuvenes eorum interficies gladio, filium Iosaphat filii Namsi: et ingressus suscitabis et parvulos eorum elides, et praegnantes divides. eum de medio fratrum suorum, et introduces **13** Dixitque Hazael: Quid enim sum servus tuus in interius cubiculum. **3** Tenensque lenticulam canis, ut faciam rem istam magnam? Et ait Eliseus: olei, fundes super caput eius, et dices: Haec dicit Ostendit mihi Dominus te regem Syriae fore. **14** Qui Dominus: Unxi te regem super Israel. Aperiesque cum recessisset ab Eliseo, venit ad dominum suum. ostium, et fugies, et non ibi subsistes. **4** Abiit ergo Qui ait ei: Quid dixit tibi Eliseus? At ille respondit: adolescens puer prophetae in Ramoth Galaad, **5** et Dixit mihi: Recipies sanitatem. **15** Cumque venisset ingressus est illuc: ecce autem principes exercitus dies altera, tulit stragulum, et infudit aquam, et sedebant, et ait: Verbum mihi ad te o princeps. expandit super faciem eius: quo mortuo, regnavit **Dixitque Iehu:** Ad quem ex omnibus nobis? At ille Hazael pro eo. **16** Anno quinto Ioram filii Achab regis dixit: Ad te o princeps. **6** Et surrexit et ingressus Israel, et Iosaphat regis Iuda, regnavit Ioram filius est cubiculum: at ille fudit oleum super caput eius, Iosaphat rex Iuda. **17** Triginta duorum annorum et ait: Haec dicit Dominus Deus Israel: Unxi te erat cum regnare coepisset, et octo annis regnavit regem super populum Domini Israel, **7** et percuties in Ierusalem. **18** Ambulavitque in viis regum domum Achab domini tui, et ulciscar sanguinem Israel, sicut ambulaverat domus Achab: filia enim servorum meorum prophetarum, et sanguinem Achab erat uxoris eius: et fecit quod malum est omnium servorum Domini de manu Iezabel. **8** in conspectu Domini. **19** Noluit autem Dominus Perdamque omnem domum Achab: et interficiam disperdere Iudam, propter David servum suum, de Achab mingentem ad parietem, et clausum, et sicut promiserat ei, ut daret illi lucernam, et filii novissimum in Israel. **9** Et dabo domum Achab, sicut eius cunctis diebus. **20** In diebus eius recessit Edom, domum Ieroboam filii Nabat, et sicut domum Baasa ne esset sub Iuda, et constituit sibi regem. **21** filii Ahia. **10** Iezabel quoque comedent canes in Venitque Ioram Seira, et omnes currus cum eo: et agro Iezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuitque surrexit nocte, percussitque Idumaeos, qui eum ostium, et fugit. **11** Iehu autem egressus est ad circumdederant, et principes curruum, populus servos domini sui: qui dixerunt ei: Recte ne sunt autem fugit in tabernacula sua. **22** Recessit ergo omnia? quid venit insanus iste ad te? Qui ait Edom ne esset sub Iuda, usque ad diem hanc. eis: Nostis hominem, et quid locutus sit. **12** At Tunc recessit et Lobna in tempore illo. **23** Reliqua ille responderunt: Falsum est, sed magis narra autem sermonum Ioram, et universa, quae fecit, nobis. Qui ait eis: Haec et haec locutus est mihi, nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum et ait: Haec dicit Dominus: Unxi te regem super regum Iuda? **24** Et dormivit Ioram cum patribus Israel. **13** Festinaverunt itaque, et unusquisque suis, sepultusque est cum eis in Civitate David, tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius, et regnavit Ochozias filius eius pro eo. **25** Anno in similitudinem tribunalis, et cecinerunt tuba, duodecimo Ioram filii Achab regis Israel regnavit atque dixerunt: Regnavit Iehu. **14** Coniuravit ergo Ochozias filius Ioram regis Iudee. **26** Viginti duorum Iehu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram: porro annorum erat Ochozias cum regnare coepisset, et Ioram obsederat Ramoth Galaad, ipse, et omnis uno anno regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Israel contra Hazael regem Syriae: **15** et reversus Athalia filia Amri regis Israel. **27** Et ambulavit in fuerat ut curaretur in Iezrahel propter vulnera, viis domus Achab: et fecit quod malum est coram quia percusserant eum Syri, praeliantem contra Dominum, sicut domus Achab: gener enim domus Hazael regem Syriae: **Dixitque Iehu:** Si placet vobis, Achab fuit. **28** Abiit quoque cum Ioram filio Achab, nemo egrediatur profugus de civitate, ne vadat, et ad praeliandum contra Hazael regem Syriae in nunciet in Iezrahel. **16** Et ascendit, et profectus est Ramoth Galaad, et vulneraverunt Syri Ioram: **29** in Iezrahel: Ioram enim aegrotabat ibi, et Ochozias qui reversus est ut curaretur, in Iezrahel: quia rex Iuda descendebat ad visitandum Ioram. **17** Igitur vulneraverant eum Syri in Ramoth praeliantem speculator, qui stabat super turrim Iezrahel, vidit contra Hazael regem Syriae. Porro Ochozias filius globum Iehu venientis, et ait: Video ego globum. Ioram rex Iuda, descendit invisere Ioram filium **Dixitque Ioram:** Tolle currum, et mitte in occursum eorum, et dicat vadens: Recte ne sunt omnia? **18** Abiit ergo, qui ascenderat currum, in occursum

eius, et ait: Haec dicit rex: Pacata ne sunt omnia? ut sepelirent eam, non invenerunt nisi calvariam, Dixitque Iehu: Quid tibi et paci? transi, et sequere et pedes, et summas manus. **36** Reversique me. Nunciavit quoque speculator, dicens: Venit nunciaverunt ei. Et ait Iehu: Sermo Domini est, nuncius ad eos, et non revertitur. **19** Misit etiam quem locutus est per servum suum Eliam Thesbiten, currum equorum secundum: venitque ad eos, et ait: dicens: In agro Iezrahel comedent canes carnes Haec dicit rex: Numquid pax est? Et ait Iehu: Quid Izabel, **37** et erunt carnes Izabel sicut sterco super tibi et paci? transi, et sequere me. **20** Nunciavit faciem terrae in agro Iezrahel, ita ut praetereuntes autem speculator, dicens: Venit usque ad eos, et dicant: Haecce est illa Izabel?

non revertitur: est autem incessus quasi incessus Iehu filii Namsi, praeceps enim graditur. **21** Et ait Ioram: Iunge currum. Iunxeruntque currum eius, et egressus est Ioram rex Israel, et Ochozias rex Iuda, singuli in curribus suis, egressique sunt in occursum Iehu, et invenerunt eum in agro Naboth Iezrahelite. **22** Cumque vidisset Ioram Iehu, dixit: Pax est Iehu? At ille respondit: Quae pax? adhuc fornicationes Izabel matris tuae, et beneficia eius multa vigent. **23** Convertit autem Ioram manum suam, et fugiens ait ad Ochoziam: Insidia Ochozia. **24** Porro Iehu tetendit arcum manu, et percussit Ioram inter scapulas: et egressa est sagitta per cor eius, statimque corruit in curru suo. **25** Dixitque Iehu ad Badacer ducem: Tolle, proice eum in agro Naboth Iezrahelite: memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur Achab patrem huius, quod Dominus onus hoc levaverit super eum, dicens: **26** Si non pro sanguine Naboth, quem vidi heri, ait Dominus, sanguinem filiorum eius reddam tibi in agro isto, dicit Dominus. Nunc ergo tolle, et proice eum in agrum iuxta verbum Domini. **27** Ochozias autem rex Iuda videns hoc, fugit per viam domus horti: persecutusque est eum Iehu, et ait: Etiam hunc percutite in curru suo. Et percusserunt eum in ascensu Gaber, qui est iuxta Ieblaam: qui fugit in Mageddo, et mortuus est ibi. **28** Et imposuerunt eum servi eius super currum suum, et tulerunt in Ierusalem: sepelieruntque eum in sepulchro cum patribus suis in Civitate David. **29** Anno undecimo Ioram filii Achab, regnavit Ochozias super Iudam, **30** venitque Iehu in Iezrahel. Porro Izabel introitu eius auditio, depinxit oculos suos stibio, et ornavit caput suum, et resperxit per fenestram **31** ingredientem Iehu per portam, et ait: Numquid pax potest esse Zambri, qui interfecit dominum suum? **32** Levavitque Iehu faciem suam ad fenestram, et ait: Quae est ista? et inclinaverunt se ad eum duo, vel tres eunuchi. **33** At ille dixit eis: Praecipitate eam deorsum, et praecipitaverunt eam, aspersusque est sanguine paries, et equorum ungulæ conculcaverunt eam. **34** Cumque introgressus esset, ut comedetur, biberetque, ait: Ite, et videte maledictam illam, et sepelite eam: quia filia regis est. **35** Cumque issent

10 Erant autem Achab septuaginta filii in Samaria: scripsit ergo Iehu litteras, et misit in Samariam, ad optimates civitatis, et ad maiores natu, et ad nutritios Achab, dicens: **2** Statim ut acceperitis litteras has, qui habetis filios domini vestri, et currus, et equos, et civitates firmas, et arma, **3** eligite meliorem, et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri, et eum ponite super solium patris sui, et pugnate pro domo domini vestri. **4** Timuerunt illi vehementer, et dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo, et quo modo nos valebimus resistere? **5** Miserunt ergo praepositi domus, et praefecti civitatis, et maiores natu, et nutritii, ad Iehu, dicentes: Servi tui sumus, quaecumque iusseris faciemus, nec constituemus nobis regem: quaecumque tibi placent, fac. **6** Rescripsit autem eis litteras secundo, dicens: Si mei estis, et obeditis mihi, tollite capita filiorum domini vestri, et venite ad me hac eadem hora cras in Iezrahel. Porro filii regis, septuaginta viri apud optimates civitates nutriebantur. **7** Cumque venissent litteras ad eos, tulerunt filios regis, et occiderunt septuaginta viros, et posuerunt capita eorum in cophinis, et miserunt ad eum in Iezrahel. **8** Venit autem nuncius, et indicavit ei, dicens: Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos acervos iuxta introitum portae usque mane. **9** Cumque diluxisset, egressus est, et stans dixit ad omnem populum: Iusti estis: si ego coniuravi contra dominum meum, et interfeci eum, quis percussit omnes hos? **10** Videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus Domini in terram, quos locutus est Dominus super domum Achab, et Dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Eliae. **11** Percussit igitur Iehu omnes, qui reliqui erant de domo Achab in Iezrahel, et universos optimates eius, et notos, et sacerdotes, donec non remanerent ex eo reliquiae. **12** Et surrexit, et venit in Samariam: cumque venisset ad Cameram pastorum in via, **13** invenit fratres Ochoziae regis Iuda, dixitque ad eos: Quinam estis vos? Qui responderunt: Fratres Ochoziae sumus, et descendimus ad salutandos filios regis, et filios reginae. **14** Qui ait: Comprehendite eos vivos. Quos

cum comprehendissent vivos, iugulaverunt eos in cisterna iuxta Cameram, quadraginta duos viros, et non reliquit ex eis quemquam. **15** Cumque abiisset suo: non enim recessit a peccatis Ieroboam, qui inde, invenit Ionadab filium Rechab in occursum peccare fecerat Israel. **32** In diebus illis coepit sibi, et benedixit ei. Et ait ad eum: Numquid est Dominus taedere super Israel: percussitque eos cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Hazael in universis finibus Israel, **33** a Iordane contra Orientalem plagam, omnem Terram Galaad, Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad et Gad, et Ruben, et Manasse, ab Aroer, quae est se in currum: **16** dixitque ad eum: Veni tecum, super Torrentem Arnon, et Galaad, et Basan. **34** et vide zelum meum pro Domino. Et impositum Reliqua autem verborum Iehu, et universa que in curru suo **17** duxit in Samariam. Et percussit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria in Libro verborum dierum regum Israel? **35** Et usque ad unum, iuxta verbum Domini, quod locutus est per Eliam. **18** Congregavit ergo Iehu omnem populum, et dixit ad eos: Achab coluit Baal parum, eo. **36** Dies autem, quos regnavit Iehu super Israel, ego autem colam eum amplius. **19** Nunc igitur viginti et octo anni sunt, in Samaria.

omnes prophetas Baal, et universos servos eius, et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me: nullus sit qui non veniat, sacrificium enim grande est mihi Baal: quicumque defuerit, non vivet. Porro Iehu faciebat hoc insidiose, ut disperderet cultores Baal. **20** Et dixit: Sanctificate diem sollemnem Baal. Vocavitque **21** et misit in universos terminos Israel, et venerunt cuncti servi Baal: non fuit residuus ne unus quidem qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal: et repleta est domus Baal, a summo usque ad summum. **22** Dixitque his, qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes. **23** Ingressusque Iehu, et Ionadab filius Rechab templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, et videte, ne quis forte vobiscum sit de servis Domini, sed ut sint servi Baal soli. **24** Ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta: Iehu autem praeparaverat sibi foris octoginta viros, et dixerat eis: Quicumque fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manus vestras, anima eius erit pro anima illius. **25** Factum est autem, cum completum esset holocaustum, preecepit Iehu militibus et ducibus suis: Ingredimini, et percutite eos, nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii, et proiecerunt milites et duces: et ierunt in civitatem templi Baal, **26** et protulerunt statuam de fano Baal, et combusserunt, **27** et communuerunt eam. Destruerunt quoque aedem Baal, et fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc. **28** Delevit itaque Iehu Baal de Israel: **29** verumtamen a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, et in Dan. **30** Dixit autem Dominus ad Iehu: Quia studiose egisti quod rectum erat, et placebat in oculis meis, et omnia quae erant in corde meo fecisti contra domum Achab: filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super

thronum Israel. **31** Porro Iehu non custodivit ut ambularet in lege Domini Dei Israel in toto corde eius: non enim recessit a peccatis Ieroboam, qui inde, invenit Ionadab filium Rechab in occursum peccare fecerat Israel. **32** In diebus illis coepit sibi, et benedixit ei. Et ait ad eum: Numquid est Dominus taedere super Israel: percussitque eos cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Hazael in universis finibus Israel, **33** a Iordane contra Orientalem plagam, omnem Terram Galaad, Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad et Gad, et Ruben, et Manasse, ab Aroer, quae est se in currum: **16** dixitque ad eum: Veni tecum, super Torrentem Arnon, et Galaad, et Basan. **34** et vide zelum meum pro Domino. Et impositum Reliqua autem verborum Iehu, et universa que in curru suo **17** duxit in Samariam. Et percussit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria in Libro verborum dierum regum Israel? **35** Et usque ad unum, iuxta verbum Domini, quod locutus est per Eliam. **18** Congregavit ergo Iehu omnem populum, et dixit ad eos: Achab coluit Baal parum, eo. **36** Dies autem, quos regnavit Iehu super Israel, ego autem colam eum amplius. **19** Nunc igitur viginti et octo anni sunt, in Samaria.

11 Athalia vero mater Ochoziae, videns mortuum filium suum, surrexit, et interfecit omne semen regium. **2** Tollens autem Iosaba filia regis Ioram, soror Ochoziae, Ios filium Ochoziae, furata est eum de medio filiorum regis, qui interficiebantur, et nutricem eius de triclinio: et abscondit eum a facie Athaliae ut non interficeretur. **3** Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini: porro Athalia regnavit super terram. **4** Anno autem septimo misit Ioiada, et assumens centuriones, et milites introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis foedus: et adiurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis: **5** et preecepit illis, dicens: Iste est sermo, quem facere debetis: **6** Tertia pars vestrum introeat sabbato, et observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Seir, et tertia pars sit ad portam, quae est post habitaculum scutariorum: et custodietis excubias domus Messa. **7** Duae vero partes e vobis, omnes egredientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem. **8** Et vallabitis eum, habentes arma in manibus vestris: si quis autem ingressus fuerit septum templi, interficiatur: eritisque cum rege introeunte et egrediente. **9** Et fecerunt centuriones iuxta omnia, quae preeceperat eis Ioiada sacerdos: et assumentes singuli viros suos, qui ingrediebantur sabbato, cum his qui egrediebantur sabbato, venerunt ad Ioiadam sacerdotem. **10** Qui dedit eis hastas, et arma regis David, quae erant in domo Domini. **11** Et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextera, usque ad partem sinistram altaris, et aedis, circum regem. **12** Produxitque filium regis, et posuit super eum diadema, et testimonium: feceruntque eum regem, et unxerunt: et plaudentes manu, dixerunt: Vivat rex. **13** Audivit autem Athalia vocem populi currentis: et

ingressa ad turbas in templum Domini, **14** vidit mittebantque in eo sacerdotes, qui custodiebant regem stantem super tribunal iuxta morem, et ostia, omnem pecuniam, quae deferebatur ad cantores, et tubas prope eum, omnemque populum templum Domini. **10** Cumque viderent nimiam terrae laetantem, et canentem tubis: et scidit pecuniam esse in gazophylacio, ascendebat scriba vestimenta sua, clamavitque: Coniuratio, coniuratio. regis, et pontifex, effundebantque et numerabant **15** Praecepit autem Ioiada centurionibus, qui erant pecuniam, quae inveniebatur in domo Domini: **11** super exercitum, et ait eis: Educite eam extra septa et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in templi, et quicumque eam secutus fuerit, feriatur manu eorum, qui praerant caementariis domus gladio. Dixerat enim sacerdos: Non occidatur in Domini: qui impendebant eam in fabris lignorum, templo Domini. **16** Imposueruntque ei manus, et et in caementariis iis, qui operabantur in domo impegerunt eam per viam introitus equorum, iuxta Domini, **12** et sartatecta faciebant: et in iis, qui palatum, et imperfecta est ibi. **17** Pepigit ergo Ioiada caedebant saxa, et ut emerent ligna, et lapides, qui foedus inter Dominum et populum, et inter regem, excidebantur, ita ut impleretur instauratio domus et inter populum, ut esset populus Domini, et inter Domini in universis, quae indigebant expensa regem et populum. **18** Ingressusque est omnis ad muniendam domum. **13** Verumtamen non populus terrae templum Baal, et destruxerunt fiebant ex eadem pecunia hydriæ templi Domini, aras eius, et imagines contriverunt valide: Mathan et fuscinulae, et thuribula, et tubae, et omne vas quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari. aureum et argenteum de pecunia, quae inferebatur Et posuit sacerdos custodias in domo Domini. in templum Domini. **14** iis enim, qui faciebant **19** Tulitque centuriones, et Cerethi et Phelethi opus, dabatur ut instauraretur templum Domini: **15** legiones, et omnem populum terrae, deduxeruntque et non fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebant regem de domo Domini: et venerunt per viam pecuniam ut distribuerent eam artificibus, sed portae scutariorum in palatum, et sedit super in fide tractabant eam. **16** Pecuniam vero pro thronum regum. **20** Laetusque est omnis populus delicto, et pecuniam pro peccatis non inferebant in terrae, et civitas conquievit: Athalia autem occisa templum Domini, quia sacerdotum erat. **17** Tunc est gladio in domo regis. **21** Septemque annorum erat Iosas, cum regnare coepisset.

12 Anno septimo Iehu regnavit Iosas: et quadraginta annis regnavit in Ierusalem. nomen matris eius Sebia de Bersabee. **2** Fecitque Iosas rectum coram Domino cunctis diebus, quibus docuit eum Ioiada sacerdos. **3** Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, et adolebat in excelsis incensum. **4** Dixitque Iosas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctorum, quae illata fuerit in templum Domini a praetereuntibus, quae offertur pro pretio animae, et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini: **5** accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum, et instaurent sartatecta domus, siquid necessarium viderint instauratione. **6** Igitur usque ad vigesimum tertium annum regis Iosas, non instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. **7** Vocavitque rex Iosas Ioiadam pontificem et sacerdotes, dicens eis: Quare sartatecta non instauratis templi? nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum, sed ad instaurationem templi reddite eam. **8** Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo, et instaurare sartatecta domus. **9** Et tulit Ioiada pontifex gazophylacium unum, et aperuitque foramen desuper, et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini,

in templum Domini, qui faciebant regem de pecunia, quae inferebatur Et posuit sacerdos custodias in domo Domini. in templum Domini. **14** iis enim, qui faciebant **19** Tulitque centuriones, et Cerethi et Phelethi opus, dabatur ut instauraretur templum Domini: **15** legiones, et omnem populum terrae, deduxeruntque et non fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebant regem de domo Domini: et venerunt per viam pecuniam ut distribuerent eam artificibus, sed portae scutariorum in palatum, et sedit super in fide tractabant eam. **16** Pecuniam vero pro thronum regum. **20** Laetusque est omnis populus delicto, et pecuniam pro peccatis non inferebant in terrae, et civitas conquievit: Athalia autem occisa templum Domini, quia sacerdotum erat. **17** Tunc est gladio in domo regis. **21** Septemque annorum erat Iosas, cum regnare coepisset.

13 Anno vigesimo tertio Iosas filii Ochoziae regis Iuda, regnavit loachaz filius Iehu super Israel in Samaria decem et septem annis. **2** Et fecit malum coram Domino, secutusque est peccata Ierooboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, et non declinavit ab eis. **3** Iratusque est furor Domini contra Israel, et tradidit eos in manu Hazael regis Syrie, et in manu Benadad filii Hazael cunctis diebus. **4** Deprecatus est autem loachaz faciem Domini, et

auditiv eum Dominus: vidit enim angustiam Israel, Syriae afflxit Israel cunctis diebus Ioachaz: **23** quia attriverat eos rex Syiae: **5** et dedit Dominus et misertus est Dominus eorum, et reversus est salvatorem Israeli, et liberatus est de manu regis ad eos propter pactum suum, quod habebat cum Syiae: habitaveruntque filii Israel in tabernaculis Abraham, et Isaac, et Iacob: et noluit disperdere suis sicut heri et nudiustertius. **6** Verumtamen non eos, neque proiicere penitus usque in praesens recesserunt a peccatis domus Ieroboam, qui peccare tempus. **24** Mortuus est autem Hazael rex Syiae, fecit Israel, sed in ipsis ambulaverunt: siquidem et et regnavit Benadad filius eius pro eo. **25** Porro lucus permansit in Samaria. **7** Et non sunt derelicti Ios filius Ioachaz tulit urbes de manu Benadad filii Ioachaz de populo nisi quinquaginta equites, et Hazael, quas tulerat de manu Ioachaz patris sui decem currus, et decem millia peditum: interfecerait iure praelii, tribus vicibus percussit eum Ios, et enim eos rex Syiae, et redegerat quasi pulverem in reddidit civitates Israel.

tritura areae. **8** Reliqua autem sermonum Ioachaz, et universa quae fecit, et fortitudo eius, nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? **9** Dormivitque Ioachaz cum patribus suis, et sepelierunt eum in Samaria: regnavitque Ios filius eius pro eo. **10** Anno trigesimo septimo Ios regis Iuda regnavit Ios filius Ioachaz super Israel in Samaria sedecim annis, **11** et fecit quod malum est in conspectu Domini: non declinavit ab omnibus peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, sed in ipsis ambulavit. **12** Reliqua autem sermonum Ios, et universa quae fecit, et fortitudo eius, quo modo pugnaverit contra Amasiam regem Iuda, nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? **13** Et dormivit Ios cum patribus suis: Ieroboam autem sedit super solium eius. Porro Ios sepultus est in Samaria cum regibus Israel. **14** Eliseus autem aegrotabat infirmitate, qua et mortuus est: descenditque ad eum Ios rex Israel, et flebat coram eo, dicebatque: Pater mi, pater mi, currus Israel et auriga eius. **15** Et ait illi Eliseus: Affer arcum, et sagittas. Cumque attulisset ad eum arcum, et sagittas, **16** dixit ad regem Israel: Pone manum tuam super arcum. Et cum posuisset ille manum suam, superposuit Eliseus manus suas manibus regis, **17** et ait: Aperi fenestram orientalem. Cumque aperuisset, dixit Eliseus: Iace sagittam. Et iecit. Et ait Eliseus: Sagitta salutis Domini, et sagitta salutis contra Syriam: percutesque Syriam in Aphec, donec consumas eam. **18** Et ait: Tolle sagittas. Qui cum tulisset, rursum dixit ei: Percute iaculo terram. Et cum percussisset tribus vicibus, et stetisset, **19** iratus est vir Dei contra eum, et ait: Si percussisses quinques, aut sexies, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percutes eam. **20** Mortuus est ergo Eliseus, et sepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipso anno. **21** Quidam autem sepelientes hominem, viderunt latrunculos, et proiecerunt cadaver in sepulchro Elisei. Quod cum tetigisset ossa Elisei, revixit homo, et stetit super pedes suos. **22** Igitur Hazael rex

14 In anno secundo Ios filii Ioachaz regis Israel regnavit Amasias filius Ios regis Iuda. **2** Viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset: viginti autem et novem annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Iordan de Ierusalem. **3** Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non ut David pater eius. Luxta omnia, quae fecit Ios pater suus, fecit: **4** nisi hoc tantum quod excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, et adolebat incensum in excelsis. **5** Cumque obtinuisset regnum, percussit servos suos, qui interfecerant regem patrem suum: **6** filios autem eorum, qui occiderant, non occidit, iuxta quod scriptum est in libro legis Moysi, sicut praecepit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filiis, neque filii morientur pro patribus: sed unusquisque in peccato suo morietur. **7** Ipse percussit Edom in Valle Salinarum decem millia, et apprehendit petram in praelio, vocavitque nomen eius Iacobus usque in praesentem diem. **8** Tunc misit Amasias nuncios ad Ios filium Ioachaz, filii Iehu regis Israel, dicens: Veni, et videamus nos. **9** Remisitque Ios rex Israel ad Amasiam regem Iuda, dicens: Carduus Libani misit ad cedrum, quae est in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem. Transieruntque bestiae saltus, quae sunt in Libano, et conculcaverunt carduum. **10** Percutiens invalisti super Edom, et sublevavit te cor tuum: contentus esto gloria, et sede in domo tua: quare provocas malum, ut cadas tu et Iudas tecum? **11** Et non acquievit Amasias: Ascenditque Ios rex Israel, et viderunt se, ipse et Amasias rex Iuda in Bethsames oppido Iudei. **12** Percussusque est Iuda coram Israel, et fugerunt unusquisque in tabernacula sua. **13** Amasiam vero regem Iuda filium Ios filii Ochoziae cepit Ios rex Israel in Bethsames, et adduxit eum in Ierusalem: et interrupit murum Ierusalem, a porta Ephraim usque ad portam anguli, quadrangulis cubitis. **14** Tulitque omne aurum, et argentum, et universa vasa, quae inventa sunt in domo Domini, et in thesauris regis, et obsides, et reversus est in Samariam. **15** Reliqua autem

verborum Ios quae fecit, et fortitudo eius qua Ioatham vero filius regis gubernabat palatum, pugnavit contra Amasiam regem Iuda, nonne haec et iudicabit populum terrae. **6** Reliqua autem scripta sunt in Libro sermonum dierum regum sermonum Azariae, et universa quae fecit, nonne Israel? **16** Dormivitque Ios cum patribus suis, haec scripta sunt in Libro verborum dierum regum et sepultus est in Samaria cum regibus Israel: et Iuda? **7** Et dormivit Azarias cum patribus suis: regnavit Ieroboam filius eius pro eo. **17** Vixit autem sepieluntque eum cum maioribus suis in civitate Amasias, filius Ios, rex Iuda, postquam mortuus David, et regnavit Ioatham filius eius pro eo. **8** est Ios filius Ioachaz regis Israel viginti quinque Anno trigesimo octavo Azariae regis Iuda, regnavit annis. **18** Reliqua autem sermonum Amasiae, nonne Zacharias filius Ieroboam super Israel in Samaria sex haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum mensibus: **9** et fecit quod malum est coram Domino, Iuda? **19** Factaque est contra eum coniuratio in sicut fecerant patres eius: non recessit a peccatis Ierusalem: at ille fugit in Lachis. Miseruntque post Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel. **10** eum in Lachis, et interfecerunt eum ibi. **20** Et Coniuravit autem contra eum Sellum filius Iabes: asportaverunt in equis, sepultusque est in Ierusalem percussitque eum palam, et interfecit, regnavitque cum patribus suis in Civitate David. **21** Tulit autem pro eo. **11** Reliqua autem verborum Zachariae, universus populus Iudei Azariam annos natum nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum sedecim, et constituerunt eum regem pro patre eius regum Israel? **12** Iste est sermo Domini, quem Amasia. **22** Ipse aedificavit Ailam, et restituit eam locutus est ad Iehu, dicens: Filii tui usque ad Iudei, postquam dormivit rex cum patribus suis. **23** quartam generationem sedebunt super thronum Anno quintodecimo Amasiae filii Ios regis Iuda, Israel. Factumque est ita. **13** Sellum filius Iabes regnavit Ieroboam filius Ios regis Israel in Samaria, regnavit trigesimo novo anno Azariae regis Iuda: quadraginta et uno anno: **24** et fecit quod malum est regnavit autem uno mense in Samaria. **14** Et coram Domino. Non recessit ab omnibus peccatis ascendit Manahem filius Gadi de Thersa: venitque Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel. **25** Ipse in Samarium, et percussit Sellum filium Iabes in restituit terminos Israel ab introitu Emath, usque Samaria, et interfecit eum, regnavitque pro eo. ad Mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei **15** Reliqua autem verborum Sellum, et coniuratio Israel, quem locutus est per servum suum Ionam eius, per quam tetendit insidias, nonne haec scripta filium Amathi prophetam, qui erat de Geth, quae sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? **16** est in Opher. **26** Vedit enim Dominus afflictionem Tunc percussit Manahem Thapsam, et omnes qui Israel amaram nimis, et quod consumpti essent erant in ea, et terminos eius de Thersa. noluerant usque ad clausos carcere, et extremos, et non enim aperire ei: et interfecit omnes praegnantes esset qui auxiliaretur Israeli. **27** Nec locutus est eius, et scidit eas. **17** Anno trigesimo nono Azariae Dominus ut deleret nomen Israel de sub caelo, sed regis Iuda regnavit Manahem filius Gadi super salvavit eos in manu Ieroboam filii Ios. **28** Reliqua Israel decem annis in Samaria. **18** Fecitque quod autem sermonum Ieroboam, et universa quae fecit, erat malum coram Domino: non recessit a peccatis et fortitudo eius, qua praelatus est, et quomodo Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel cunctis restituit Damascum, et Emath Iudei in Israel, nonne diebus eius. **19** Veniebat Phul rex Assyriorum in haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? **29** Dormivitque Ieroboam cum patribus suis Thersam, et dabat Manahem Phul mille talenta regibus Israel, et regnavit Zacharias filius eius pro argenti, ut esset ei in auxilium, et firmaret regnum eius. **20** Indixitque Manahem argentum super eo.

15 Anno vigesimo septimo Ieroboam regis Israel regnavit Azarias filius Amasiae regis Iuda. **2** Sedecim annorum erat cum regnare coepisset, et quinquaginta duobus annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Iechelia de Ierusalem. **3** Fecitque quod erat placitum coram Domino, iuxta omnia quae fecit Amasias pater eius. **4** Verumtamen excelsa non est demolitus: adhuc populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis. **5** Percussit autem Dominus regem, et fuit leprosus usque in diem mortis sua, et habitabat in domo libera seorsum:

Israel cunctis potentibus et divitibus, ut daret regi Assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos: reversusque est rex Assyriorum, et non est moratus in Thersa. **21** Reliqua autem sermonum Manahem, et universa quae fecit, nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? **22** Et dormivit Manahem cum patribus suis: regnavitque Phaceia filius eius pro eo. **23** Anno quinquagesimo Azariae regis Iuda, regnavit Phaceia filius Manahem super Israel in Samaria biennio: **24** et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel. **25** Coniuravit autem adversus eum

Phacee filius Romeliae, dux eius, et percussit eum Romeliae rex Israel in Ierusalem ad praeliandum: in Samaria in turre domus regiae iuxta Argob, cumque obsiderent Achaz, non valuerunt superare et iuxta Arie, et cum eo quinquaginta viros de eum. **6** In tempore illo restituit Rasin rex Syriae, filii Galaaditarum, et interfecit eum, regnavitque Ailam Syiae, et eiecit Iudeos de Aila: et Idumaei pro eo. **26** Reliqua autem sermonum Phaceia, et venerunt in Ailam, et habitaverunt ibi usque in universa quae fecit, nonne haec scripta sunt in diem hanc. **7** Misit autem Achaz nuncios ad Libro sermonum dierum regum Israel? **27** Anno Theglathphalasar regem Assyriorum, dicens: Servus quinquagesimo secundo Azariae regis Iuda regnavit tuus, et filius tuus ego sum: ascende, et salvum Phacee filius Romeliae super Israel in Samaria me fac de manu regis Syiae, et de manu regis viginti annis. **28** Et fecit quod erat malum coram Israel, qui consurrexerunt adversum me. **8** Et cum Domino: non recessit a peccatis Ieroboam filii collegisset argentum et aurum, quod inveniri potuit Nabat, qui peccare fecit Israel. **29** In diebus Phacee in domo Domini, et in thesauris regis, misit regi regis Israel venit Theglathphalasar rex Assur, et Assyriorum munera. **9** Qui et acquievit voluntati cepit Aion, et Abel Domum, Maacha et Ianoe, et eius: ascendit enim rex Assyriorum in Damascum, et Cedes, et Asor, et Galaad, et Galilaeam, et universam vastavit eam: et transtulit habitatores eius Cyrenen, Terram Nephthali: et transtulit eos in Assyrios. **30** Rasin autem interfecit. **10** Perrexitque rex Achaz Coniuravit autem, et tetendit insidias Osee filius Ela in occurrsum Theglathphalasar regis Assyriorum contra Phacee filium Romeliae, et percussit eum, in Damascum. cumque vidisset altare Damasci, et interfecit: regnavitque pro eo vigesimo anno misit rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar Ioatham filii Oziae. **31** Reliqua autem sermonum eius, et similitudinem iuxta omne opus eius. **11** Phacee, et universa quae fecit, nonne haec scripta Extruxitque Urias sacerdos altare iuxta omnia, sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? **32** quae praeceperat rex Achaz, de Damasco, ita fecit Anno secundo Phacee, filii Romeliae regis Israel, sacerdos Urias, donec veniret rex Achaz de Damasco. regnavit Ioatham filius Oziae regis Iuda. **33** Viginti **12** Cumque venisset rex, vidi altare, et veneratus quinque annorum erat cum regnare coepisset, est illud: ascenditque et immolavit holocausta, et sedecim annis regnavit in Ierusalem: nomen et sacrificium suum, **13** et libavit libamina, et matris eius Ierusa, filia Sadoc. **34** Fecitque quod erat fudit sanguinem pacificorum, quae obtulerat super placitum coram Domino: iuxta omnia, quae fecerat altare. **14** Porro altare aereum, quod erat coram Ozias pater suus, operatus est. **35** Verumtamen Domino, transtulit de facie templi, et de loco excelsa non abstulit: adhuc populus immolabat, altaris, et de loco templi Domini: posuitque illud ex et adolebat incensum in excelsis: ipse aedificavit latere altaris ad Aquilonem. **15** Praecepit quoque portam domus Domini sublimissimam. **36** Reliqua rex Achaz Uriae sacerdoti, dicens: Super altare autem sermonum Ioatham, et universa quae fecit, maius offer holocaustum matutinum, et sacrificium nonne haec scripta sunt in Libro verborum dierum vespertinum, et holocaustum regis, et sacrificium regum Iuda? **37** In diebus illis coepit Dominus eius, et holocaustum universi populi terrae, et mittere in Iudam Rasin regem Syriae, et Phacee sacrificia eorum, et libamina eorum: et omnem filium Romeliae. **38** Et dormivit Ioatham cum sanguinem holocausti, et universum sanguinem patribus suis, sepultusque est cum eis in Civitate victimae super illud effundes: altare vero aereum David patris sui, et regnavit Achaz filius eius pro eo. **16** Fecit igitur erit paratum ad voluntatem meam. **16** Fecit igitur Urias sacerdos iuxta omnia, quae praeceperat rex Achaz. **17** Tulit autem rex Achaz caelatas bases, et luterem, qui erat desuper: et mare depositum de bobus aereis, qui sustentabant illud, et posuit super pavimentum stratum lapide. **18** Musach quoque sabbati, quod aedificaverat in templo: et ingressum regis exterioris convertit in templum Domini propter regem Assyriorum. **19** Reliqua autem verborum Achaz, quae fecit, nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? **20** Dormivitque Achaz cum patribus suis, et sepultus est cum eis in Civitate David, et regnavit Ezechias filius eius pro eo.

16 Anno decimo septimo Phacee filii Romeliae regnavit Achaz filius Ioatham regis Iuda. **2** Viginti annorum erat Achaz cum regnare coepisset, et sedecim annis regnavit in Ierusalem: non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui, sicut David pater eius. **3** sed ambulavit in via regum Israel: insuper et filium suum consecravit, transferens per ignem secundum idola Gentium, quae dissipavit Dominus coram filiis Israel. **4** Immolabat quoque victimas, et adolebat incensum in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso. **5** Tunc ascendit Rasin rex Syriae, et Phacee filius

17 Anno duodecimo Achaz regis Iuda, regnavit ut irritarent eum. **18** Iratusque est Dominus Osee filius Ela in Samaria super Israel novem vehementer Israeli, et abstulit eos a conspectu annis. **2** Fecitque malum coram Domino: sed non suo, et non remansit nisi tribus Iuda tantummodo. sicut reges Israel, qui ante eum fuerant. **3** Contra **19** Sed nec ipse Iuda custodivit mandata Domini hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum, et factus Dei sui: verum ambulavit in erroribus Israel, quos est ei Osee servus, reddebatque illi tributa. **4** operatus fuerat. **20** Projecitque Dominus omne Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod semen Israel, et afflixit eos, et tradidit eos in rebellare nitens misisset nuncios ad Sua regem manu diripientium, donec proiceret eos a facie Aegypti, ne praestaret tributa regi Assyriorum sua: **21** ex eo iam tempore, quo scissus est Israel a sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, et domo David, et constituerunt sibi regem Ierooboam vinctum misit in carcerem. **5** Pervagatusque est filium Nabat: separavit enim Ierooboam Israel a omnem terram: et ascendens Samariam, obsedit Domino, et peccare eos fecit peccatum magnum. **22** eam tribus annis. **6** Anno autem nono Osee, cepit Et ambulaverunt filii Israel in universis peccatis rex Assyriorum Samariam, et transtulit Israel Ierooboam quae fecerat: et non recesserunt ab eis, in Assyrios: posuitque eos in Hala, et in Habor **23** usque quo Dominus auferret Israel a facie sua, iuxta fluvium Gozan, in civitatibus Medorum. **7** sicut locutus fuerat in manu omnium servorum Factum est enim, cum peccassent filii Israel Domino suorum Prophetarum: translatusque est Israel de Deo suo, qui eduxerat eos de Terra Aegypti, de terra sua in Assyrios, usque in diem hanc. **24** manu Pharaonis regis Aegypti, coluerunt deos Adduxit autem rex Assyriorum de Babylone, et de alienos. **8** Et ambulaverunt iuxta ritum Gentium, Cutha, et de Avah, et de Emath, et de Sepharvaim: quas consumpsérat Dominus in conspectu filiorum et collocavit eos in civitatibus Samariae pro filiis Israel, et regum Israel: quia similiter fecerant. **9** Et Israel: qui possederunt Samariam, et habitaverunt offenderunt filii Israel verbis non rectis Dominum in urbibus eius. **25** Cumque ibi habitare coepissent, Deum suum: et aedificaverunt sibi excelsa in cunctis non timebant Dominum: et immisit in eos Dominus urbibus suis a Turre custodum usque ad Civitatem leones, qui interficiebant eos. **26** Nunciatumque est munitam. **10** Feceruntque sibi statuas, et lucos regi Assyriorum, et dictum: Gentes, quas transtulisti, in omni colle sublimi, et subter omne lignum et habitare fecisti in civitatibus Samariae, ignorant nemorosum: **11** et adolebant ibi incensum super legitima Dei terrae: et immisit in eos Dominus aras in morem Gentium, quas transtulerat Dominus leones, et ecce interficiunt eos, eo quod ignorant a facie eorum: ficeruntque verba pessima irritantes ritum Dei terrae. **27** Praecepit autem rex Assyriorum, Dominum. **12** et coluerunt immunditas, de quibus dicens: Ducite illuc unum de sacerdotibus, quos praecepit eis Dominus ne facerent verbum hoc. **13** inde captivos adduxistis, et vadat, et habitet cum Et testificatus est Dominus in Israel et in Iuda per eis: et doceat eos legitima Dei terrae. **28** Igitur manum omnium Prophetarum et Videntium, dicens: cum venisset unus de sacerdotibus his, qui captivi Revertimini a viis vestris pessimis, et custodite ducti fuerant de Samaria, habitavit in Bethel, praecepta mea, et ceremonias iuxta omnem legem, et docebat eos quomodo colerent Dominum. **29** quam praecepi patribus vestris: et sicut misi ad Et unaquaque Gens fabricata est deum suum: vos in manu servorum meorum Prophetarum. **14** posueruntque eos in fanis excelsis, quae fecerant Qui non audierunt, sed induraverunt cervicem Samaritae, Gens et Gens in urbibus suis, in suam iuxta cervicem patrum suorum, qui noluerunt quibus habitabat. **30** Viri enim Babylonii fecerunt obediēre Domino Deo suo. **15** Et abiecerunt legitima Sochothbenoth: viri autem Cuthaei fecerunt Nergel: eius, et pactum, quod pepigit cum patribus eorum, et viri de Emath fecerunt Asima. **31** Porro Hevaei et testificationes, quibus contestatus est eos: fecerunt Nebahaz et Tharthac. Hi autem, qui secutique sunt vanitates, et vane egerunt: et secuti erant de Sepharvaim, comburebant filios suos sunt Gentes, quae erant per circuitum eorum, igni, Adramelech et Anamelech diis Sepharvaim, super quibus praeceperat Dominus eis ut non **32** et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt facerent sicut et illae faciebant. **16** Et dereliquerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum, omnia praecepta Domini Dei sui: ficeruntque sibi et ponebant eos in fanis sublimibus. **33** Et cum conflatis duos vitulos, et lucos, et adoraverunt Dominum colerent, diis quoque suis serviebant universam militiam caeli: servieruntque Baal, **17** iuxta consuetudinem Gentium, de quibus translati et consecraverunt filios suos, et filias suas per fuerant Samariam: **34** usque in praesentem diem ignem: et divinationibus inserviebant, et auguriis: morem sequuntur antiquum: non timent Dominum, et tradiderunt se ut facerent malum coram Domino, neque custodiunt ceremonias eius, iudicia, et

legem, et mandatum, quod praeceperat Dominus praeceperat Moyses servus Domini, non audierunt, filii Iacob, quem cognominavit Israel: **35** et neque fecerunt. **13** Anno quartodecimo regis percusserat cum eis pactum, et mandaverat eis, Ezechiae, ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad dicens: Nolite timere deos alienos, et non adoretis universas civitates Iuda munitas: et cepit eas. **14** eos, neque colatis eos, et non immoletis eos: **36** Tunc misit Ezechias rex Iuda nuncios ad regem Sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit vos de Assyriorum in Lachis, dicens: Peccavi, recede a Terra Aegypti in fortitudine magna, et in brachio me: et omne, quod imposueris mihi, feram. Indixit extento, ipsum timete, et illum adorate, et ipsi itaque rex Assyriorum Ezechiae regi Iudae trecenta immolate. **37** Ceremonias quoque, et iudicia, et talenta argenti, et triginta talenta auri. **15** Deditque legem, et mandatum, quod scripsit vobis, custodite Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in ut faciatis cunctis diebus: et non timeatis deos domo Domini, et in thesauris regis. **16** In tempore alienos. **38** Et pactum, quod percussit vobiscum, illo confregit Ezechias valvas templi Domini, et nolite obliisci: nec colatis deos alienos, **39** sed laminas auri, quas ipse affixerat, et dedit eas Dominum Deum vestrum timete, et ipse eruet vos regi Assyriorum. **17** Misit autem rex Assyriorum de manu omnium inimicorum vestrorum. **40** Illi Tharthan, et Rabsaris, et Rabsacen de Lachis ad vero non audierunt, sed iuxta consuetudinem suam regem Ezechiam cum manu valida Ierusalem: qui pristinam perpetrabant. **41** Fuerunt igitur Gentes cum ascindissent, venerunt Ierusalem, et steterunt istae timentes quidem Dominum, sed nihilominus iuxta aquaeductum piscinae superioris, quae est in et idolis suis servientes: nam et filii eorum, et via Agrifullonis. **18** Vocaveruntque regem: egressus nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita faciunt usque est autem ad eos Eliacim filius Helciae praepositus in praesentem diem.

18 Anno tertio Osee filii Ela regis Israel, regnavit Ezechias filius Achaz regis Iuda.

2 Vigintiquinque annorum erat, cum regnare coepisset: et vigintinovem annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Abi filia Zachariae. **3** Fecitque quod erat bonum coram Domino, iuxta omnia quae fecerat David pater eius. **4** Ipse dissipavit excelsa, et contrivit statuas, et succidit lucos, confregitque serpentem aeneum, quem fecerat Moyses: siquidem usque ad illud tempus filii Israel adolebant ei incensum: vocavitque nomen eius Nohestan. **5** In Domino Deo Israel speravit: itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Iuda, sed neque in his, qui ante eum fuerunt: **6** et adhaesit Domino, et non recessit a vestigiis eius, fecitque mandata eius, quae praeceperat Dominus Moysi. **7** Unde et erat Dominus cum eo, et in cunctis, ad quae procedebat, sapienter se agebat. Rebellarunt quoque contra regem Assyriorum, et non servivit ei. **8** Ipse percussit Philisthaeos usque ad Gazam, et omnes terminos eorum, a Turre custodum usque ad Civitatem munitam. **9** Anno quarto regis Ezechiae, qui erat annus septimus Osee filii Ela regis Israel, ascendit Salmanasar rex Assyriorum in Samariam, et oppugnavit eam, **10** et cepit. Nam post annos tres, anno sexto Ezechiae, id est nono anno Osee regis Israel, capta est Samaria: **11** et transtulit rex Assyriorum Israel in Assyrios, collocavitque eos in Hala, et in Habor fluvii Gozan in civitatibus Medorum: **12** quia non audierunt vocem Domini Dei sui, sed praetergressi sunt pactum eius: omnia, quae

a commentariis. **19** Dixitque ad eos Rabsaces: Loquimini Ezechiae: Haec dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quae est ista fiducia, qua niteris? **20** Forsitan inisti consilium, ut praepares te ad praelium. In quo confidis, ut audeas rebellare? **21** an speras in baculo arundineo atque confracto Aegypto, super quem, si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum eius, et perforabit eam? sic est Pharaeo rex Aegypti omnibus, qui confidunt in se. **22** Quod si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam: nonne iste est, cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria: et praecepit Iudae et Ierusalem: Ante altare hoc adorabit in Ierusalem? **23** Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum, et dabo vobis duo millia equorum, et videte an habere valeatis ascensores eorum. **24** Et quo modo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis? An fiduciam habes in Aegypto propter currus et equites? **25** Numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, ut demolirer eum? Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, et demolire eam. **26** Dixerunt autem Eliacim filius Helciae, et Sobna, et Ioahe Rabsaci: Precamur ut loquaris nobis servis tuis Syriace: siquidem intelligimus hanc linguam: et non loquaris nobis Iudaice, audiente populo, qui est super murum. **27** Responditque eis Rabsaces, dicens: Numquid ad dominum tuum, et ad te misit me dominus meus, ut loquerer sermones hos, et non potius ad viros, qui sedent super murum, ut comedant stercore sua, et bibant urinam suam vobiscum? **28** Stetit itaque Rabsaces, et exclamavit

voce magna Iudaice, et ait: Audite verba regis audisset de Tharaca rege Aethiopiae, dicentes: magni, regis Assyriorum. **29** Haec dicit rex: Non vos Ecce, egressus est ut pugnet adversum te: et iret seducat Ezechias: non enim poterit eruere vos de contra eum, misit nuncios ad Ezechiam dicens: manu mea. **30** Neque fiduciam vobis tribuat super **10** Haec dicite Ezechiae regi Iuda: Non te seducat Dominum, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, et Deus tuus, in quo habes fiduciam: neque dicas: Non non tradetur civitas haec in manu regis Assyriorum. tradetur Ierusalem in manus regis Assyriorum. **11** Tu **31** Nolite audire Ezechiam. Haec enim dicit rex enim ipse audisti quae fecerunt reges Assyriorum Assyriorum: Facite mecum quod vobis est utile, universis terris, quo modo vastaverunt eas: num et egredimini ad me: et comedet unusquisque ergo solus poteris liberari? **12** Numquid liberaverunt de vinea sua, et de ficu sua: et bibetis aquas de dii Gentium singulos, quos vastaverunt patres mei, cisternis vestris, **32** donec veniam, et transferam Gozan videlicet, et Haran, et Reseph, et filios Eden, vos in terram, quae similis est terrae vestrae, in qui erant in Thelassar? **13** Ubi est rex Emath, et terram fructiferam, et fertilem vini, terram panis rex Arphad, et rex civitatis Sepharvaim, Ana, et et vinearum, terram olivarum, et olei ac mellis, et Ava? **14** Itaque cum accepisset Ezechias litteras vivetis, et non moriementi. Nolite audire Ezechiam, de manu nunciorum, et legisset eas, ascendit in qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos. **33** domum Domini, et expandit eas coram Domino, **15** Numquid liberaverunt dii Gentium terram suam de et oravit in conspectu eius, dicens: Domine Deus manu regis Assyriorum? **34** Ubi est Deus Emath, Israel, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus et Arphad? ubi est Deus Sepharvaim, Ana, et Ava? regum omnium terrae: tu fecisti caelum et terram. numquid liberaverunt Samariam de manu mea? **16** Inclina aurem tuam, et audi: aperi Domine oculos **35** Quinam illi sunt in universis diis terrarum, qui tuos, et vide: audi omnia verba Sennacherib, qui eruerunt regionem suam de manu mea ut possit misit ut exprobraret nobis Deum viventem. **17** Vere eruere Dominus Ierusalem de manu mea? **36** Tacuit Domine dissipaverunt reges Assyriorum Gentes, itaque populus, et non respondit ei quidquam: et terras omnium. **18** Et miserunt deos eorum in siquidem praeceptum regis acceperant ut non ignem: non enim erant dii, sed opera manuum responderent ei. **37** Venitque Eliacim filius Heliae, hominum ex ligno et lapide, et perdididerunt eos. praepositus domus, et Sobna scriba, et Ioah filius **19** Nunc igitur Domine Deus noster, salvos nos Asaph a commentarii ad Ezechiam scisis vestibus, fac de manu eius, ut sciunt omnia regna terrae, et nunciaverunt ei verba Rabsacis.

19 Quae cum audisset Ezechias rex, scidit vestimenta sua, et opertus est sacco, ingressusque est domum Domini. **2** Et misit Eliacim praepositum domus, et Sobnam scribam, et senes de sacerdotibus opertos saccis, ad Isaiam prophetam filium Amos. **3** Qui dixerunt: Haec dicit Ezechias: Dies tribulationis, et increpationis, et blasphemiae dies iste: venerunt filii usque ad partum, et vires non habet partuiens. **4** Si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus, ut exprobraret Deum viventem, et argueret verbis, quae audivit Dominus Deus tuus: et fac orationem pro reliquiis, quae repartae sunt. **5** Venerunt ergo servi regis Ezechiae ad Isaiam. **6** Dixitque eis Isaias: Haec dicetis domino vestro: Haec dicit Dominus: Noli timere a facie sermonum, quos audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me. **7** Ecce, ego immittam ei spiritum, et audiet nuncium, et revertetur in terram suam, et deiiciam eum gladio in terra sua. **8** Reversus est ergo Rabsaces, et invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam: Audierat enim quod recessisset de Lachis. **9** Cumque

Isaias filius Amos ad Ezechiam, dicens: Haec dicit Dominus Deus Israel: Quae deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum, audivi. **21** Iste est sermo, quem locutus est Dominus de eo: Sprevit te, et subsannavit te virgo filia Sion: post tergum tuum caput movit, filia Ierusalem. **22** Cui exprobrasti, et quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam, et elevasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Israel. **23** Per manum servorum tuorum exprobrasti Domino, et dixisti: In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani, et succidi sublimes cedros eius, et electas abies illius. Et ingressus sum usque ad terminos eius, et saltum carmeli eius **24** ego succidi. Et ibi aquas alienas, et siccavi vestigia pedum meorum omnes aquas clausas. **25** Numquid non audisti quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud, et nunc adduxi: eruntque in ruinam collium compugnantium civitates munitae. **26** Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt et confusi sunt, facti sunt velut foenum agri, et virens herba tectorum, quae arefacta est antequam veniret ad maturitatem. **27** Habitaculum tuum, et egressum tuum, et introitum tuum, et viam

tuam ego praescivi, et furorem tuum contra me. ascensurus sum die tertia templum Domini? **9** Cui
28 Insanisti in me, et superbia tua ascendit in ait Isaías: Hoc erit signum a Domino, quod facturus
aures meas: ponam itaque circulum in naribus sit Dominus sermonem, quem locutus est: Vis ut
tuis, et camum in labiis tuis, et reducam te in ascendat umbra decem lineis, an ut revertatur
viam, per quam venisti. **29** Tibi autem Ezechia hoc totidem gradibus? **10** Et ait Ezechias: Facile est,
erit signum: Comede hoc anno quae repereris: in umbram crescere decem lineis: nec hoc volo ut
secundo autem anno, quae sponte nascuntur: porro fiat, sed ut revertatur retrorsum decem gradibus.
in tertio anno seminate et metite: plantate vineas, **11** Invocavit itaque Isaías propheta Dominum, et
et comedite fructum earum. **30** Et quodcumque reduxit umbram per lineas, quibus iam descenderat
reliquum fuerit de domo Iuda, mittet radicem in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.
deorsum, et faciet fructum sursum. **31** De Ierusalem **12** In tempore illo misit Berodach Baladan, filius
quippe egredientur reliquiae, et quod salvetur Baladan, rex Babyloniorum litteras et munera
de monte Sion: zelus Domini exercituum faciet ad Ezechiām: audierat enim quod aegrotasset
hoc. **32** Quam ob rem haec dicit Dominus de Ezechias. **13** Laetatus est autem in adventu eorum
rege Assyriorum: Non ingredietur urbem hanc, Ezechias, et ostendit eis domum aromatum, et
nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam aurum et argentum, et pigmenta varia, unguenta
clypeus, nec circumdabit eam munitio. **33** Per quoque, et domum vasorum suorum, et omnia
viam, qua venit, revertetur: et civitatem hanc quae habere poterat in thesauris suis. Non fuit
non ingredietur, dicit Dominus. **34** Protegantque quod non monstraret eis Ezechias in domo sua,
urbem hanc, et salvabo eam propter me, et propter et in omni potestate sua. **14** Venit autem Isaías
David servum meum. **35** Factum est igitur in propheta ad regem Ezechiām, dixitque ei: Quid
nocte illa, venit Angelus Domini, et percussit in dixerunt viri isti? aut unde venerunt ad te? Cui
castris Assyriorum centum octogintaquinque millia. ait Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me
Cumque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora de Babylone. **15** At ille respondit: Quid viderunt
mortuorum: et recedens abiit, **36** et reversus est in domo tua? Ait Ezechias: Omnia quaecumque
Sennacherib rex Assyriorum, et mansit in Ninive. sunt in domo mea, viderunt: nihil est quod non
37 Cumque adoraret in templo Nesroch deum suum, monstraverim eis in thesauris meis. **16** Dixit itaque
Adramelech et Sarasar filii eius percutserunt eum Isaías Ezechiae: Audi sermonem Domini: **17** Ecce dies
gladio, fugeruntque in terram Armenorum, et
regnavit Asarhaddon filius eius pro eo.

20 In diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad
mortem: et venit ad eum Isaías filius Amos,
propheta, dixitque ei: Haec dicit Dominus Deus:
Dispone domui tuae: morieris enim tu, et non vives.
2 Qui convertit faciem suam ad parietem, et oravit
Dominum, dicens: **3** Obsecro Domine, memento
quaeso quomodo ambulaverim coram te in veritate,
et in corde perfecto, et quod placitum est coram te,
fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno. **4** Et
antequam egredetur Isaías medium partem atrii,
factus est sermo Domini ad eum, dicens: **5** Revertere,
et dic Ezechiae duci populi mei: Haec dicit Dominus
Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, et
vidi lacrymas tuas: et ecce sanavi te, die tertio
ascendes templum Domini. **6** Et addam diebus tuis
quindecim annos: sed et de manu regis Assyriorum
liberabo te, et civitatem hanc, et protegam urbem
istam propter me, et propter David servum meum.
7 Dixitque Isaías: Afferte massam ficorum. Quam
cum attulissent, et posuissent super hulcus eius,
curatus est. **8** Dixerat autem Ezechias ad Isaiam:
Quod erit signum, quia Dominus me sanabit, et quia

tua, et quae condiderunt patres tui usque in diem
hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait
Dominus. **18** Sed et de filiis tuis qui egredientur
ex te, quos generabis, tollentur, et erunt eunuchi
in palatio regis Babylonis. **19** Dixit Ezechias ad
Isaiam: Bonus sermo Domini, quem locutus es: sit
pax et veritas in diebus meis. **20** Reliqua autem
sermonum Ezechiae, et omnis fortitudo eius, et
quomodo fecerit piscinam, et aquaeductum, et
introduxerit aquas in civitatem, nonne haec scripta
sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? **21**
Dormivitque Ezechias cum patribus suis, et regnavit
Manasses filius eius pro eo.

21 Duodecim annorum erat Manasses cum
regnare coepisset, et quinquaginta quinque
annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius
Haphsiba. **2** Fecitque malum in conspectu Domini,
iuxta idola Gentium, quas delevit Dominus a facie
filiorum Israel. **3** Conversusque est, et aedificavit
excelsa, quae dissipaverat Ezechias pater eius: et
erexit aras Baal, et fecit lucos sicut fecerat Achab rex
Israel, et adoravit omnem militiam caeli, et coluit
eam. **4** Extruxitque aras in domo Domini, de qua

dixit Dominus: In Ierusalem ponam nomen meum. **5** ambulavit in via Domini. **23** Tetenderuntque ei Et extruxit altaria universae militiae caeli in duobus insidiis servi sui, et interfecerunt regem in domo atrii templi Domini. **6** Et traduxit filium suum sua. **24** Percussit autem populus terrae omnes, qui per ignem: et ariolatus est, et observavit auguria, coniuraverant contra regem Amon: et constituerunt et fecit pythones, et aruspices multiplicavit, ut sibi regem Iosiam filium eius pro eo. **25** Reliqua faceret malum coram Domino, et irritaret eum. **7** autem sermonum Amon quae fecit, nonne haec Posuit quoque idolum luci, quem fecerat in templo scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Domini, super quod locutus est Dominus ad David, Iuda? **26** Sepelieruntque eum in sepulchro suo, in horto Oza: et regnavit Iosias filius eius pro eo. Ierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum. **8** Et ultra non faciam commoveri pedem Israel de terra, quam dedi patribus eorum: si tamen custodierint opere omnia quae preecepi eis, et universam legem, quam mandavit eis servus meus Moyses. **9** Illi vero non audierunt: sed seducti sunt a Manasse, ut facerent malum super Gentes, quas contrivit Dominus a facie filiorum Israel. **10** Locutusque est Dominus in manu servorum suorum Prophetarum, dicens: **11** Quia fecit Manasses rex Iuda abominationes istas pessimas, super omnia quae fecerunt Amorrhæi ante eum, et peccare fecit etiam Iudam in immunditiis suis: **12** propterea haec dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego inducam mala super Ierusalem et Iudam: ut quicumque audierit, tinnient ambae aures eius. **13** Et extendam super Ierusalem funiculum Samariae, et pondus domus Achab: et delebo Ierusalem, sicut deleri solent tabulae: et delens vertam, et ducam crebrius stylum super faciem eius. **14** Dimittam vero reliquias hereditatis meae, et tradam eas in manus inimicorum eius: eruntque in vastitatem, et in rapinam cunctis adversariis suis: **15** eo quod fecerint malum coram me, et perseveraverint irritantes me, ex die qua egressi sunt patres eorum ex Aegypto, usque ad hanc diem. **16** Insuper et sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis, donec impleret Ierusalem usque ad os: absque peccatis suis, quibus peccare fecit Iudam, ut faceret malum coram Domino. **17** Reliqua autem sermonum Manasse, ut universa quae fecit, et peccatum eius, quod peccavit, nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? **18** Dormivitque Manasses cum patribus suis, et sepultus est in horto domus suae, in horto Oza: et regnavit Amon filius eius pro eo. **19** Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare coepisset: duobus quoque annis regnavit in Ierusalem. nomen matris eius Messalemeth filia Harus de Ieteba. **20** Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater eius. **21** Et ambulavit in omni via, per quam ambulaverat pater eius: servivitque immunditiis, quibus servierat pater eius, et adoravit eas, **22** et dereliquit Dominum Deum patrum suorum, et non

22 Octo annorum erat Iosias cum regnare coepisset, triginta et uno anno regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Idida, filia Hadaia de Besecath. **2** Fecitque quod placitum erat coram Domino, et ambulavit per omnes vias David patris sui: non declinavit ad dexteram, sive ad sinistram. **3** Anno autem octavo decimo regis Iosiae, misit rex Saphan filium Assia, filii Messulam scribam templi Domini, dicens ei: **4** Wade ad Helciam sacerdotem magnum, ut confletur pecunia, quae illata est in templum Domini, quam collegerunt ianitores templi a populo, **5** deturque fabris per praepositos domus Domini: qui et distribuant eam his qui operantur in templo Domini, ad instauranda sartatecta templi: **6** tignariis videlicet et caementariis, et iis, qui interrupta componunt: et ut emantur ligna, et lapides de lapicidinis ad instaurandum templum Domini. **7** Verumtamen non suppeditetur eis argentum quod accipiunt, sed in potestate habeant, et in fide. **8** Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam: Librum Legis reperi in domo Domini: deditque Helcias volumen Saphan, qui et legit illud. **9** Venit quoque Saphan scriba ad regem, et renunciavit ei quod preeceperat, et ait: Conflaverunt servi tui pecuniam, quae reperta est in domo Domini: et dederunt ut distribueretur fabris a praefectis operum templi Domini. **10** Narravit quoque Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit mihi Helcias sacerdos. Quem cum legisset Saphan coram rege, **11** et audisset rex verba Libri Legis Domini, scidit vestimenta sua. **12** Et preecepit Helciae sacerdoti, et Ahicam filio Saphan, et Achobor filio Micha, et Saphan scribae, et Asaiae servo regis, dicens: **13** Ite et consultite Dominum super me, et super populo, et super omni Iuda, de verbis voluminis istius, quod inventum est: magna enim ira Domini succensa est contra nos: quia non audierunt patres nostri verba Libri huius, ut facerent omne quod scriptum est nobis. **14** Ierunt itaque Helcias sacerdos, et Ahicam, et Achobor, et Saphan, et Asaia, ad Holdam prophetidem, uxorem Sellum filii Thecuæ, filii Araas custodis vestium, quae habitabat in Ierusalem in Secunda: locutique

sunt ad eam. **15** Et illa respondit eis: Haec dicit usque Bersabee: et destruxit aras portarum in Dominus Deus Israel: Dicte viro, qui misit vos ad introitu ostii Iosue principis civitatis, quod erat me: **16** Haec dicit Dominus: Ecce, ego adducam ad sinistram portae civitatis. **9** Verumtamen mala super locum istum, et super habitatores eius, non ascenderant sacerdotes excelsorum ad altare omnia verba Legis quae legit rex Iuda: **17** quia Domini in Ierusalem: sed tantum comedebant dereliquerunt me, et sacrificaverunt diis alienis, azyma in medio fratrum suorum. **10** Contaminavit irritantes me in cunctis operibus manuum suarum: quoque Topheth, quod est in Convalle filii Ennom: et succendetur indignatio mea in loco hoc, et non ut nemo consecraret filium suum aut filiam per extinguetur. **18** Regi autem Iuda, qui misit vos ignem, Moloch. **11** Abstulit quoque equos, quos ut consuleretis Dominum, sic dicetis: Haec dicit dederant reges Iuda, Soli, in introitu templi Domini Dominus Deus Israel: Pro eo quod audisti verba iuxta exedram Nathamelech eunuchi, qui erat in voluminis, **19** et perterritum est cor tuum, et Pharusim: currus autem Solis combussit igni. **12** humiliatus es coram Domino, auditis sermonibus Altaria quoque, quae erant super tecta coenaculi contra locum istum, et habitatores eius, quod videlicet fierent in stuporem et in maledictum: et fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini, scidisti vestimenta tua, et flevisti coram me, et ego audivi, ait Dominus: **20** idcirco colligam te ad patres tuos, et colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala quae introducturus sum super locum istum.

23 Et renunciaverunt regi quod dixerat. Qui misit: et congregati sunt ad eum omnes senes Iuda et Ierusalem. **2** Ascenditque rex templum Domini, et omnes viri Iuda, universique qui habitabant in Ierusalem cum eo sacerdotes et prophetae, et omnis populus a parvo usque ad magnum: legitique cunctis audientibus omnia verba libri foederis, qui inventus est in domo Domini. **3** Stetitque rex super gradum: et foedus percussit coram Domino, ut ambularent post Dominum, et custodirent praecepta eius, et testimonia, et ceremonias in omni corde, et in tota anima, et suscitant verba foederis huius, quae scripta erant in libro illo: acquevitque populus pacto. **4** Et paecepit rex Heliae pontifici, et sacerdotibus secundi ordinis, et ianitoribus, ut proicerent de templo Domini omnia vasa, quae facta fuerant Baal, et in luco, et universae militiae caeli: et combussit ea foris Ierusalem in Convalle cedron, et tulit pulverem eorum in Bethel. **5** Et delevit aruspices, quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda, et in circuitu Ierusalem: et eos, qui adolebant incensum Baal, et Soli, et Lunae, et duodecim signis, et omni militiae caeli. **6** Et efferri fecit lucum de domo Domini foras Ierusalem in Convalle cedron, et combussit eum ibi, et rededit in pulverem, et proiecit super sepulchra vulgi. **7** Destruxit quoque aediculas effeminatorum, quae erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci. **8** Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda: et contaminavit excelsa, ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa Achaz, quae fecerant reges Iuda, et altaria quae fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini, destruxit rex: et cucurrit inde, et dispersit cinerem eorum in Torrentem cedron. **13** Excelsa quoque, quae erant in Ierusalem ad dexteram partem Montis offensionis, quae aedificaverat Salomon rex Israel Astaroth idolo Sidoniorum, et Chamos offensioni Moab, et Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex. **14** Et contrivit statuas, et succidit lucos: replevitque loca eorum ossibus mortuorum. **15** Insuper et altare, quod erat in Bethel, et excelsum, quod fecerat Ieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israel: et altare illud, et excelsum destruxit, atque combussit, et comminuit in pulverem, succenditque etiam lucum. **16** Et conversus Iosias, vidit ibi sepulchra, quae erant in monte: misitque et tulit ossa de sepulchris, et combussit ea super altare, et polluit illud iuxta verbum Domini, quod locutus est vir Dei, qui praedixerat verba haec. **17** Et ait: Quis est titulus ille, quem video? Responderuntque ei cives urbis illius: Sepulchrum est hominis Dei, qui venit de Iuda, et praedixit verba haec, quae fecisti super altare Bethel. **18** Et ait: Dimitte eum, nemo commoveat ossa eius. Et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetae, qui venerat de Samaria. **19** Insuper et omnia fana excelsorum, quae erant in civitatibus Samariae, quae fecerant reges Israel ad irritandum Dominum, abstulit Iosias: et fecit eis secundum omnia opera, quae fecerat in Bethel. **20** Et occidit universos sacerdotes excelsorum, qui erant ibi super altaria: et combussit ossa humana super ea: reversusque est Ierusalem. **21** Et paecepit omni populo, dicens: Facite Phase Domino Deo vestro, secundum quod scriptum est in libro foederis huius. **22** Nec enim factum est Phase tale a diebus iudicium, qui iudicaverunt Israel, et omnium dierum regum Israel, et regum Iuda, **23** sicut in octavo decimo anno regis Iosiae factum est Phase istud Domino in Ierusalem. **24** Sed et pythones, et ariolos, et figurae idolorum, et

immunditias, et abominationes, quae fuerant in Ammon: et immisit eos in Iudam, ut disperderent terra Iuda et Ierusalem, abstulit Iosias: ut statueret eum, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat verba legis, quae scripta sunt in Libro, quem invenit per servos suos prophetas. **3** Factum est autem Helcias sacerdos in templo Domini. **25** Similis illi hoc per verbum Domini contra Iudam, ut auferret non fuit ante eum rex, qui reverteretur ad Dominum eum coram se propter peccata Manasse universa in omni corde suo, et in tota anima sua, et in quae fecit, **4** et propter sanguinem innoxium, quem universa virtute sua iuxta omnem legem Moysi: effudit, et implevit Ierusalem cruento innocentium: neque post eum surrexit similis illi. **26** Verumtamen et ob hanc rem noluit Dominus propitiari. **5** Reliqua non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni, autem sermonum Ioakim, et universa quae fecit, quo iratus est furor eius contra Iudam: propter nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum irritationes, quibus provocaverat eum Manasses. **27** regum Iuda? Et dormivit Ioakim cum patribus suis: Dixit itaque Dominus: Etiam Iudam auferam a facie **6** et regnavit Ioachin filius eius pro eo. **7** Et ultra mea, sicut abstuli Israel: et proiciam civitatem non addidit rex Aegypti, ut egrederetur de terra hanc, quam elegi Ierusalem, et domum, de qua dixi: sua: tulerat enim rex Babylonis a rivo Aegypti Erit nomen meum ibi. **28** Reliqua autem sermonum usque ad fluvium Euphraten, omnia quae fuerant Iosiae, et universa quae fecit, nonne haec scripta regis Aegypti. **8** Decem et octo annorum erat sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? **29** In Ioachin cum regnare coepisset, et tribus mensibus diebus eius ascendit Pharao Necho rex Aegypti, regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Nohesta contra regem Assyriorum ad flumen Euphraten: filia Elnathan de Ierusalem. **9** Et fecit malum coram et abiit Iosias rex in occursum eius: et occisus est Domino, iuxta omnia quae fecerat pater eius. **10** In in Mageddo, cum vidisset eum. **30** Et portaverunt tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor eum servi sui mortuum de Mageddo: et pertulerunt regis Babylonis in Ierusalem, et circumdata est in Ierusalem, et sepelierunt eum in sepulchro urbs munitionibus. **11** Venitque Nabuchodonosor suo. Tulitque populus terrae loachaz filium Iosiae: rex Babylonis ad civitatem cum servis suis ut et unixerunt eum, et constituerunt eum regem oppugnarent eam. **12** Egressusque est Ioachin rex pro patre suo. **31** Viginti trium annorum erat Iuda ad regem Babylonis, ipse et mater eius, et servi Ioachaz cum regnare coepisset, et tribus mensibus eius, et principes eius, et eunuchi eius: et suscepit regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Amital, eum rex Babylonis anno octavo regni sui. **13** Et filia Ieremiae, de Lobna. **32** Et fecit malum coram protulit inde omnes thesauros domus Domini, et Domino, iuxta omnia quae fecerant patres eius. **33** thesauros domus regiae: et concidit universa vasa Vinxitque eum Pharao Necho in Reblath, quae aurea, quae fecerat Salomon rex Israel in templo est in terra Emath, ne regnaret in Ierusalem: et Domini iuxta verbum Domini. **14** Et transtulit imposuit mulctam terrae centum talentis argenti, omnem Ierusalem, et universos principes, et omnes et talento auri. **34** Regemque constituit Pharao fortes exercitus, decem millia, in captivitatem: et Necho Eliacim filium Iosiae pro Iosia patre eius: omnem artificem et inclusorem: nihilque relictum vertique nomen eius loakim, porro loachaz tulit, est, exceptis pauperibus populi terrae. **15** Transtulit et duxit in Aegyptum. **35** Argentum autem, et quoque Ioachin in Babylonem, et matrem regis, et aurum dedit Ioakim Pharaoni cum indixisset terrae uxores regis, et eunuchos eius: et iudices terrae per singulos, ut conferretur iuxta praeceptum duxit in captivitatem de Ierusalem in Babylonem. **16** Pharaonis: et unumquemque iuxta vires suas exegit, Et omnes viros robustos, septem millia, et artifices, tam argentum quam aurum de populo terrae: ut et inclusores mille, omnes viros fortes et bellatores: daret Pharaoni Necho. **36** Vigintiquinque annorum duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylonem. erat Ioakim cum regnare coepisset: et undecim **17** Et constituit Matthaniam patrum eius pro eo: annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius imposuitque nomen ei Sedechiam. **18** Vigesimum Zebida filia Phadaea de Ruma. **37** Et fecit malum et primum annum aetatis habebat Sedecias cum coram Domino iuxta omnia, quae fecerant patres eius. regnare coepisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius erat Amital, filia Ieremiae de Lobna. **19** Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quae fecerat Ioakin. **20** Irascebatur enim Dominus contra Ierusalem et contra Iudam, donec proiceret eos a facie sua: recessitque Sedechias a rege Babylonis.

24 In diebus eius ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, et factus est ei loakim servus tribus annis: et rursum rebellavit contra eum. **2** Immisitque ei Dominus latrunculos Chaldaeorum, et latrunculos Syriae, et latrunculos Moab, et latrunculos filiorum

25 Factum est autem anno nono regni eius, erat praefectus super bellatores viros: et quinque mense decimo, decima die mensis, venit viros de his, qui steterant coram rege, quos reperit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse et omnis in civitate: et Sopher principem exercitus, qui exercitus eius in Ierusalem, et circumdederunt probabat tyrones de populo terrae: et sex viros eam: et extruxerunt in circuitu eius munitiones. e vulgo, qui inventi fuerant in civitate. **20** Quos **2** Et clausa est civitas atque vallata usque ad tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad undecimum annum regis Sedechia, **3** nona regem Babylonis in Reblatha. **21** Percussitque eos die mensis: praevaluitque fames in civitate, nec rex Babylonis, et interfecit eos in Reblatha in erat panis populo terrae. **4** Et interrupta est terra Emath: et translatus est Iuda de terra sua. civitas: et omnes viri bellatores nocte fugerunt **22** Populo autem, qui relicta erat in Terra Iuda, per viam portae, quae est inter duplum murum quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, ad hortum regis (porro Chaldae obsidebant in praefecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan. **23** circuitu civitatem) fugit itaque Sedechias per Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi et viam, quae dicit ad campestria solitudinis. **5** viri qui erant cum eis, videlicet quod constituerentur. Et persecutus est exercitus Chaldaeorum regem, rex Babylonis Godoliam: venerunt ad Godoliam in comprehenditque eum in planicie Iericho: et omnes Maspha, Ismael filius Nathaniae, et Iohanan filius bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, et Caree, et Saraia filius Thanehumeth Metophathites, reliquerunt eum. **6** Apprehensum ergo regem et Iesonias filius Maachathi, ipsi et socii eorum. **24** duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha: qui Iuravitque Godolias ipsis et sociis eorum, dicens: locutus est cum eo iudicium. **7** Filios autem Nolite timere servire Chaldaeis: manete in terra, Sedechia occidit coram eo, et oculos eius effudit, et servite regi Babylonis, et bene erit vobis. **25** vinxitque eum catenis, et adduxit in Babylonem. **8** Factum est autem in mense septimo, venit Ismael Mense quinto, septima die mensis, ipse est annus filius Nathaniae, filii Elisama de semine regio, et nonus decimus regis Babylonis: venit Nabuzardan decem viri cum eo: percusseruntque Godoliam, princeps exercitus, servus regis Babylonis, in qui et mortuus est: sed et Iudeos et Chaldaeos, Ierusalem. **9** Et succedit domum Domini, et domum qui erant cum eo in Maspha. **26** Consurgensque regis: et domos Ierusalem, omnemque domum omnis populus a parvo usque ad magnum, et combussit igni. **10** Et muros Ierusalem in circuitu principes militum venerunt in Aegyptum timentes destruxit omnis exercitus Chaldaeorum, qui erat Chaldaeos. **27** Factum est vero in anno trigesimo cum principe militum. **11** Reliquam autem populi septimo transmigrationis Iochin regis Iuda, mense partem, quae remanserat in civitate, et perfugas, duodecimo, vigesima septima die mensis: sublevavit qui transfugerant ad regem Babylonis, et reliquum Evilmerodach rex Babylonis, anno, quo regnare vulgus transtulit Nabuzardan princeps militiae. **12** Et cooperat, caput Iochin regis Iuda de carcere. **28** Et de pauperibus terrae reliquit vinitores et agricolas. locutus est ei benignus: et posuit thronum eius super **13** Columnas autem aereas, quae erant in templo thronum regum, qui erant cum eo in Babylone. **29** Domini, et bases, et mare aereum, quod erat in domo. Et mutavit vestes eius, quas habuerat in carcere, Domini, confregerunt Chaldae, et transtulerunt et comedebat panem semper in conspectu eius aes omne in Babylonem. **14** Ollas quoque aereas, et cunctis diebus vitae suea. **30** Annonam quoque trullas, et tridentes, et scyphos, et mortariola, et constituit ei sine intermissione, quae et dabatur ei omnia vasa aerea, in quibus ministrabant, tulerunt. a rege per singulos dies omnibus diebus vitae suea. **15** Necnon et thuribula, et phialas: quae aurea, aurea: et quae argentea, argentea tulit princeps militiae, **16** id est, columnas duas, mare unum, et bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus aeris omnium vasorum. **17** Decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una: et capitellum aereum super se altitudinis trium cubitorum: et retiaculum, et malogranata super capitellum columnae, omnia aerea: similem et columna secunda habebat ornatum. **18** Tulit quoque princeps militiae Saraiam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum, et tres ianitores. **19** Et de civitate eunuchum unum, qui

I Paralipomenon

1 Adam, Seth, Enos, **2** Cainan, Malaleel, Iared, **3** Henoch, Mathusale, Lamech, **4** Noe, Sem, Cham, et Iapheth. **5** Filii Iapheth: Gomer, et Magog, et Madai, et Iavan, Thubal, Mosoch, Thiras. **6** Porro filii Gomer: Ascenez, et Riphath, et Thogorma. **7** Filii autem Iavan: Elisa et Tharsis, Cethim et Dodanim. **8** Filii Cham: Chus, et Mesraim, et Phut, et Chanaan. **9** Filii autem Chus: Saba, et Hevila, Sabatha, et Regma, et Sabathacha. Porro filii Regma: Saba, et Dadan. **10** Chus autem genuit Nemrod: iste coepit esse potens in terra. **11** Mesraim vero genuit Ludim, et Anamim, et Laabim, et Neptuim, **12** Pherusim quoque, et Casluim: de quibus egressi sunt Philisthiim, et Capthorim. **13** Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum suum, Hethaeum quoque, **14** et Iebusaeum, et Amorrhaeum, et Gergesaeum, **15** Hevaeumque et Aracaeum, et Sinaeum. **16** Aradium quoque, et Samaraeum, et Hamathaeum. **17** Filii Sem: Aelam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram, et Hus, et Hul, et Gether, et Mosoch. **18** Arphaxad autem genuit Sale, qui et ipse genuit Heber. **19** Porro Heber nati sunt duo filii, nomen uni Phaleg, quia in diebus eius divisa est terra; et nomen fratris eius Iectan. **20** Iectan autem genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, et Iare, **21** Adoram quoque, et Huzal, et Decla, **22** Hebal etiam, et Abimael, et Saba, necnon **23** et Ophir, et Hevila, et Iobab. omnes isti filii Iectan: **24** Sem, Arphaxad, Sale, **25** Heber, Phaleg, Ragau, **26** Serug, Nachor, Thare, **27** Abram, iste est Abraham. **28** Filii autem Abraham, Isaac et Ismahel. **29** Et hae generationes eorum. Primogenitus Ismahelis, Nabaoth, et Cedar, et Adbeel, et Mabsam, **30** et Masma, et Duma, Massa, Hadad, et Thema, **31** Iachur, Naphis, Cedma. hi sunt filii Ismahelis. **32** Filii autem Ceturae concubinae Abraham, quos genuit: Zamran, Iebsan, Madan, Madian, Iesboc, et Sue. Porro filii Iebsan: Saba, et Dadan. Filii autem Dadan: Assurim, et Latussim, et Laomim. **33** Filii autem Madian: Ephra, et Epher, et Henoch, et Abida, et Eldaa. omnes hi, filii Ceturae. **34** Genuit autem Abraham Isaac: cuius fuerunt filii Esau, et Israel. **35** Filii Esau: Eliphaz, Rahuel, Iehus, Ihelom, et Core. **36** Filii Eliphaz: Theman, Omar, Sephi, Gathan, Cenez, Thamma, Amalec. **37** Filii Rahuel: Nahath, Zara, Samma, Meza. **38** Filii Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ava, Dison, Eser, Disan. **39** Filii Lotan: Hori, Homam. Soror autem Lotan fuit Thamma. **40** Filii Sobal: Alian, et Manahath, et Ebal, Sephi et Onam. Filii Sebeon: Aia et Ana. Filii Ana: Dison. **41** Filii Dison: Hamran, et Eseban et

Iethran, et Charan. **42** Filii Eser: Balaan, et Zavan, et Iacan. Filii Disan: Hus et Aran. **43** Isti sunt reges, qui imperaverunt in Terra Edom antequam esset rex super filios Israel: Bale filius Beor: et nomen civitatis eius, Denaba. **44** Mortuus est autem Bale, et regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra. **45** Cumque et Iobab fuisse mortuus, regnavit pro eo Husam de Terra Themanorum. **46** Obiit quoque et Husam, et regnavit pro eo Adad filius Badad, qui percussit Madian in Terra Moab: et nomen civitatis eius Avith. **47** Cumque et Adad fuisse mortuus, regnavit pro eo Semla de Maserca. **48** Sed et Semla mortuus est, et regnavit pro eo Saul de Rohoboth, quae iuxta amnem sita est. **49** Mortuo quoque Saul, regnavit pro eo Balanan filius Achobor. **50** Sed et hic mortuus est, et regnavit pro eo Adad: cuius urbis nomen fuit Phau, et appellata est uxor eius Meetabel filia Matred filiae Mezaab. **51** Adad autem mortuo, duces pro regibus in Edom esse cooperunt: dux Thamma, dux Alva, dux Ietheth, **52** dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, **53** dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar, **54** dux Magdiel, dux Hiram. hi duces Edom.

2 Filii autem Israel: Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Issachar, et Zabulon, **2** Dan, Joseph, Benjamin, Nephthali, Gad et Aser. **3** Filii Iuda: Her, Onan, et Sela. hi tres nati sunt ei de filia Suae Chananitidis. Fuit autem Her primogenitus Iuda, malus coram Domino, et occidit eum. **4** Thamar autem nurus eius peperit ei Phares et Zara. omnes ergo filii Iuda, quinque. **5** Filii autem Phares: Hesron et Hamul. **6** Filii quoque Zarae: Zamri, et Ethan, et Eman, Chalchal quoque, et Darda, simul quinque. **7** Filii Charmi: Achar, qui turbavit Israel, et peccavit in furto anathematis. **8** Filii Ethan: Azarias. **9** Filii autem Hesron qui nati sunt ei: Ierameel, et Ram, et Calubi. **10** Porro Ram genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Nahasson, principem filiorum Iuda. **11** Nahasson quoque genuit Salma, de quo ortus est Booz. **12** Booz vero genuit Obed, qui et ipse genuit Isai. **13** Isai autem genuit primogenitum Eliab, secundum Aminadab, tertium Simmaa, **14** quartum Nathanael, quintum Raddai, **15** sextum Asom, septimum David. **16** quorum sorores fuerunt Sarvia, et Abigail. Filii Sarviae: Abisai, Ioab, et Asael, tres. **17** Abigail autem genuit Amasa, cuius pater fuit Iether Ismahelites. **18** Caleb vero filius Hesron accepit uxorem nomine Azuba, de qua genuit Ierioth: fueruntque filii eius Iaser, et Sobab, et Ardon. **19** Cumque mortua fuisse Azuba, accepit uxorem Caleb, Ephratha: quae peperit ei Hur. **20** Porro Hur genuit Uri: et Uri genuit Bezeel. **21**

Post haec ingressus est Hesron ad filiam Machir patris Galaad, et accepit eam cum esset annorum sexaginta: quae peperit ei Segub. **22** Sed et Segub genuit Iair, et possedit viginti tres civitates in Terra Galaad. **23** Cepitque Gessur, et Aram oppida Iair, et Canath, et viculos eius sexaginta civitatum. Hi sunt Cinaei, qui venerunt de Calore patris domus omnes isti, filii Machir patris Galaad. **24** Cum autem mortuus esset Hesron, ingressus est Caleb ad Ephratha. Habuit quoque Hesron uxorem Abia, quae peperit ei Assur patrem Thecuae. **25** Nati sunt autem filii Ierameel primogeniti Hesron, Ram primogenitus eius, et Buna, et Aram, et Asom, et Achia. **26** Duxit quoque uxorem alteram Ierameel, nomine Atara, quae fuit mater Onam. **27** Sed et filii Ram primogeniti Ierameel, fuerunt Moos, Iamin, et Achar. **28** Onam autem habuit filios Semei, et Iada. Filii autem Semei: Nadab, et Abisur. **29** Nomen vero uxoris Abisur, Abihail, quae peperit ei Ahobban, et Molid. **30** Filii autem Nadab fuerunt Saled, et Appaim. Mortuus est autem Saled absque liberis. **31** Filius vero Appaim, Iesi: qui Iesi genuit Sesan. Porro Sesan genuit Oholai. **32** Filii autem Iada fratris Semei: Iether, et Ionathan. Sed et Iether mortuus est absque liberis. **33** Porro Ionathan genuit Phaleth, et Ziza. Isti fuerunt filii Ierameel. **34** Sesan autem non habuit filios, sed filias: et servum Aegyptium nomine Ieraa. **35** Deditque ei filiam suam uxorem: quae peperit ei Ethei. **36** Ethei autem genuit Nathan, et Nathan genuit Zabad. **37** Zabad quoque genuit Ophthal, et Ophthal genuit Obed, **38** Obed genuit Iehu, Iehu genuit Azariam, **39** Azarias genuit Helles, et Helles genuit Elasa. **40** Elasa genuit Sisamoi, Sisamoi genuit Sellum, **41** Sellum genuit Icamiam, Icamia autem genuit Elisama. **42** Filii autem Caleb fratris Ierameel: Mesa primogenitus eius, ipse est pater Ziph: et filii Maresa patris Hebron. **43** Porro filii Hebron, Core, et Taphua, et Recem, et Samma. **44** Samma autem genuit Raham, patrem Iercaam, et Recem genuit Sammai. **45** Filius Sammai, Maon: et Maon pater Bethsur. **46** Ephah autem concubina Caleb peperit Haran, et Mosa, et Gezez. Porro Haran genuit Gezez. **47** Filii autem Iahaddai, Regom, et Ioathan, et Gesan, et Phalet, et Ephah, et Saaph. **48** Concubina Caleb Maacha, peperit Saber, et Tharana. **49** Genuit autem Saaph pater Madmena, Sue patrem Machbena, et patrem Gabaa. Filia vero Caleb, fuit Achsa. **50** Hi erant filii Caleb, filii Hur primogeniti Ephratha, Sobal pater Cariathiarim. **51** Salma pater Bethlehem, Hariph pater Bethgader. **52** Fuerunt autem filii Sobal patris Cariathiarim, Qui videbat dimidium requietionum. **53** Et de cognatione Cariathiarim, Iethrei, et Aphuthei, et Semathei, et Maserei. Ex his

egressi sunt Saraitae, et Esthaolitae. **54** Filii Salma, Bethlehem, et Netophathi, Coronae domus Iob, et Dimidium requietionis Sarai. **55** Cognationes quoque scribarum habitantium in labes, canentes atque Resonantes, et in tabernaculis commorantes. Hi sunt Cinaei, qui venerunt de Calore patris domus Rechab.

3 David vero hos habuit filios, qui ei nati sunt in Hebron; primogenitum Amnon ex Achinoam Iezrahelitide, secundum Daniel de Abigail Carmelite, **2** tertium Absalom filium Maacha filiae Tholmai regis Gessur, quartum Adoniam filium Aggith, **3** quintum Saphathiam ex Abital, sextum Iethraham de Eglal uxore sua. **4** Sex ergo nati sunt ei in Hebron, ubi regnavit septem annis et sex mensibus. Triginta autem et tribus annis regnavit in Ierusalem. **5** Porro in Ierusalem nati sunt ei filii Simmaa, et Sobab, et Nathan, et Salomon, quattuor de Bethsabee filia Ammiel, **6** Iebaar quoque et Elisama, **7** et Eliphaleth, et Noge, et Nepheg, et Iaphia, **8** necnon Elisama, et Eliada, et Elipheleth, novem: **9** omnes hi, filii David absque filiis concubinarum: habueruntque sororem Thamar. **10** Filius autem Salomonis, Roboam: cuius Abia filius genuit Asa. De hoc quoque natus est Iosaphat, **11** pater Ioram: qui Ioram genuit Ochoziam, ex quo ortus est Iosas: **12** et huius Amasias filius genuit Azariam. Porro Azariae filius Ioatham **13** procreavit Achaz patrem Ezechiae, de quo natus est Manasses. **14** Sed et Manasses genuit Amon patrem Iosiae. **15** Filii autem Iosiae fuerunt, primogenitus Iohanan, secundus Joakim, tertius Sedechias, quartus Sellum. **16** De Ioakim natus est Iechonias, et Sedechias. **17** Filii Iechoniae fuerunt, Asir, Salathiel, **18** Melchiram, Phadaia, Senneser et Iecemia, Sama, et Nadabia. **19** De Phadaia orti sunt Zorobabel et Semei. Zorobabel genuit Mosollam, Hananiam, et Salomith sororem eorum: **20** Hasaban quoque, et Ohol, et Barachian, et Hasadian, Iosabhesed, quinque. **21** Filius autem Hananiae, Phaltias pater Ieseiae, cuius filius Raphaia. huius quoque filius, Arnan, de quo natus est Obdia, cuius filius fuit Sechenias. **22** Filius Secheniae, Semeia: cuius filii Hattus, et Iegaal, et Baria, et Naaria, et Saphat, et Sesa, sex numero. **23** Filius Naariae, Elionenai, et Ezechias, et Ezricam, tres. **24** Filii Elionenai, Oduia, et Eliasub, et Phelelia, et Accub, et Iohanan, et Dalaia, et Anani, septem.

4 Filii Iuda: Phares, Hesron, et Charmi, et Hur, et Sobal. **2** Raia vero filius Sobal genuit Iahath, de quo nati sunt Ahumai, et Laad. hae cognationes Sarathi. **3** Ista quoque stirps Etam: Iezrahel, et Iesema, et Iedebos. Nomen quoque sororis eorum,

Asalephuni. **4** Phanuel autem pater Gedor, et Ezer pater Hosa. isti sunt filii Hur primogeniti Ephratha patris Bethlehem. **5** Assur vero patri Thecuae erant duae uxores, Halaa, et Naara. **6** Peperit autem ei quinque. **33** Et universi viculi eorum per circuitum Naara, Oozam, et Hepher, et Themani, et Ahabathari. civitatum istarum usque ad Baal. haec est habitatio isti sunt filii Naara. **7** Porro filii Halaa, Sereth, et eorum, et sedium distributio. **34** Mosobab quoque Sahar, et Ethnan. **8** Cos autem genuit Anob, et Iemlech, et Iosa filius Amasiae, **35** et Ioel, et Soboba, et cognitionem Aharehel filii Arum. **9** Iehu filius Iosabiae filii Saraias filii Asiel, **36** et Fuit autem Iabes inclitus prae fratribus suis, et Elioenai, et Iacobae, et Isuhaia, et Asaia, et Adiel, et mater eius vocavit nomen illius Iabes, dicens: Quia Ismiel, et Banaia, **37** Ziza quoque filius Sephei filii peperi eum in dolore. **10** Invocavit vero Iabes Deum Allon filii Idaea filii Semri filii Samaria. **38** Isti sunt Israel, dicens: Si benedicens benedixeris mihi, et nominati principes in cognitionibus suis, et in domo dilataveris terminos meos, et fuerit manus tua affinitatum suarum multiplicati sunt vehementer. mecum, et feceris me a malitia non opprimi. Et **39** Et profecti sunt ut ingredierentur in Gador praestitit Deus quae precatus est. **11** Caleb autem usque ad Orientem vallis, et ut quaererent pascua frater Sua genuit Mahir, qui fuit pater Esthon. gregibus suis. **40** Inveneruntque pascuas uberes, **12** Porro Esthon genuit Bethrapha, et Phesse, et et valde bonas, et terram latissimam et quietam Tehinna patrem urbis Naas: hi sunt viri Recha. et fertilem, in qua ante habitaverant de stirpe **13** Filii autem Cenez, Othoniel, et Saraia. Porro Cham. **41** Hi ergo venerunt, quos supra descripsimus filii Othoniel, Hathath, et Maonathi. **14** Maonathi nominatim, in diebus Ezechiae regis Iuda: et genuit Ophra, Saraia autem genuit Ioab patrem percusserunt tabernacula eorum, et habitatores Vallis artificum: ibi quippe artifices erant. **15** Filii qui inventi fuerant ibi, et deleverunt eos usque vero Caleb filii Iephone, Hir, et Ela, et Naham. Filii in praesentem diem: habitaveruntque pro eis, quoque Ela: Cenez. **16** Filii quoque Ialeel: Ziph, quoniam uberrimas pascuas ibidem repererunt. et Ziph, Thiria, et Asrael. **17** Et filii Ezra, Iether, et Mered, et Ephra, et Ialon, genuitque Mariam, et Seir viri quingenti, habentes principes Phalthiam Sammai, et lesba patrem Esthamo. **18** Uxor quoque et Naarium et Raphaim et Oziel filios Iesi: **43** et eius Iuda, peperit Iared patrem Gedor, et Heber percusserunt reliquias, quae evadere potuerant, patrem Socho, et Icuthiel patrem Zanoe. hi autem Amalecitarum, et habitaverunt ibi pro eis usque ad filii Bethiae filiae Pharaonis, quam accepit Mered. diem hanc.

19 Et filii uxoris Odaiae sororis Naham patris Ceila, Garmi, et Esthamo, qui fuit de Machathi. **20** Filii quoque Simon, Ammon, et Rinna filius Hanan, et Thilon. Et filii Iesi, Zoheth, et Benzoheth. **21** Filii Sela, filii Iuda: Her pater Lecha, et Laada pater Maresa, et cognitiones domus operantium byssum in Domo iuramenti. **22** Et qui stare fecit Solem, virique Mendacii, et Securus, et Incendens, qui principes fuerunt in Moab, et qui reversi sunt in Lahem. haec autem verba vetera. **23** Hi sunt figuli habitantes in Plantationibus, et in Sepibus, apud regem in operibus eius, commoratique sunt ibi. **24** Filii Simeon: Namuel et Iamin, Iarib, Zara, Saul. **25** Sellum filius eius, Mapsam filius eius, Masma filius eius. **26** Filii Masma: Hamuel filius eius, Zachur filius eius, Semei filius eius. **27** Filii Semei sedecim, et filiae sex: fratres autem eius non habuerunt filios multos, et universa cognatio non potuit adaequare summam filiorum Iuda. **28** Habitaverunt autem in Bersabee, et Molada, et Hasarsuhal, **29** et in Bala, et in Asom, et in Tholad, **30** et in Bathuel, et in Horma, et in Siceleg, **31** et in Bethmarchaboth, et in Hasarsusim, et in

5 Filii quoque Ruben primogeniti Israel (Ipse quippe fuit primogenitus eius: sed cum violasset thorum patris sui, data sunt primogenita eius filii Ioseph filii Israel, et non est ille reputatus in primogenitum. **2** Porro Iudas, qui erat fortissimus inter fratres suos, de stirpe eius principes germinati sunt: primogenita autem reputata sunt Ioseph.) **3** filii ergo Ruben primogeniti Israel: Enoch, et Phallu, Esron, et Carmi. **4** Filii Ioel: Samia filius eius, Gog filius eius, Semei filius eius, **5** Micha filius eius, Reia filius eius, Baal filius eius, **6** Beera filius eius, quem captivum duxit Thelgathphalnchas rex Assyriorum, et fuit princeps in tribu Ruben. **7** Fratres autem eius, et universa cognatio eius, quando numerabantur per familias suas, habuerunt principes Iehiel, et Zachariam. **8** Porro Bala filius Azaz, filii Samma, filii Ioel, ipse habitavit in Aroer usque ad Nebo, et Beelmeon. **9** Contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum eremi, et flumen Euphraten. Multum quippe iumentorum numerum possidebant in Terra Galaad. **10** In diebus autem Saul praelati sunt contra Agarenos, et interfecerunt

illos, habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum, Amariam, et Amarias genuit Achitob. **8** Achitob in omni plaga, quae respicit ad Orientem Galaad. **11** genuit Sadoc, et Sadoc genuit Achimaas, **9** Achimaas Filii vero Gad e regione eorum habitaverunt in Terra genuit Azariam, Azarias genuit Iohanan, **10** Iohanan Basan usque Selcha: **12** Ioel in capite, et Saphan genuit Azariam. ipse est qui sacerdotio functus est secundus: Ianai autem, et Saphat in Basan. **13** in domo, quam aedificavit Salomon in Ierusalem. **11** Fratres vero eorum secundum domos cognationum Genuit autem Azarias Amariam, et Amarias genuit suarum, Michael, et Mosollam, et Sebe, et Iorai, Achitob, **12** Achitob genuit Sadoc, et Sadoc genuit et Iachan, et Zie, et Heber, septem. **14** Hi filii Sellum, **13** Sellum genuit Helciam, et Helcias genuit Abihail, filii Huri, filii Iara, filii Galaad, filii Michael, Azariam, **14** Azarias genuit Saraiam, et Saraias filii Iesesi, filii Ieddo, filii Buz. **15** Fratres quoque genuit Iosedec. **15** Porro Iosedec egressus est, filii Abdiel, filii Guni, princeps domus in familiis quando transtulit Dominus Iudam, et Ierusalem per suis. **16** Et habitaverunt in Galaad, et in Basan, manus Nabuchodonosor. **16** Filii ergo Levi: Gersom, et in viculis eius, et in cunctis suburbanis Saron, Caath, et Merari. **17** Et haec nomina filiorum usque ad terminos. **17** Omnes hi, numerati sunt in Gersom: Lobni, et Semei. **18** Filii Caath: Amram, et diebus Ioathan regis Iuda, et in diebus Ierooboam Isaar, et Hebron, et Oziel. **19** Filii Merari: Moholi regis Israel. **18** Filii Ruben, et Gad, et dimidiae et Musi. Hae autem cognationes Levi secundum tribus Manasse viri bellatores, scuta portantes, et familias eorum. **20** Gersom, Lobni filius eius, Iahath gladios, et tendentes arcum, eruditique ad praelia filius eius, Zamma filius eius, **21** Iohah filius eius, quadragintaquattuor millia, et septingenti sexaginta Addo filius eius, Zara filius eius, Iethrai filius eius. procedentes ad pugnam. **19** Dimicaverunt contra **22** Filii Caath, Aminadab filius eius, Core filius eius, Agarenos: Ituraei vero, et Naphis, et Nodab **20** Asir filius eius, **23** Elcana filius eius, Abiasaph filius praebuerunt eis auxilium. Traditique sunt in manus eius, Asir filius eius. **24** Thahath filius eius, Uriel eorum Agareni, et universi, qui fuerant cum eis, quia filius eius, Ozias filius eius, Saul filius eius. **25** Deum invocaverunt cum praelarentur: et exaudivit Filii Elcana, Amasai et Achimoth **26** et Elcana: Filii eos, eo quod credidissent in eum. **21** Ceperuntque Elcana: Sophai filius eius, Nahath filius eius, **27** Eliab omnia quae possederant, camelorum quinquaginta filius eius, Ieroham filius eius, Elcana filius eius. millia, et ovium ducenta quinquaginta millia, et **28** Filii Samuel primogenitus Vasseni, et Ahaia. **29** asinos duo millia, et animas hominum centum Filii autem Merari, Moholi: Lobni filius eius, Semei millia. **22** Vulnerati autem multi corruerunt: fuit filius eius, Oza filius eius, **30** Sammaa filius eius, enim bellum Domini. Habitaveruntque pro eis usque Haggia filius eius, Asaia filius eius. **31** Isti sunt, quos ad transmigrationem. **23** Filii quoque dimidiae constituit David super cantores domus Domini, ex tribus Manasse posse derunt terram a finibus Basan quo collocata est arca: **32** et ministrabant coram usque Baal, Hermon, et Sanir, et montem Hermon, tabernaculo testimonii, canentes donec aedificaret ingens quippe numerus erat. **24** Et hi fuerunt Salomon domum Domini in Ierusalem: stabant principes domus cognationis eorum, Epher, et Iesi, autem iuxta ordinem suum in ministerio. **33** Hi et Eiel, et Ezriel, et Ieremia, et Odoia, et Iediel viri vero sunt, qui assistebant cum filiis suis, de filiis fortissimi et potentes, et nominati duces in familiis Caath, Hemam cantor filius Ioel, filii Samuel, **34** suis. **25** Reliquerunt autem Deum patrum suorum, filii Elcana, filii Ieroham, filii Eiel, filii Thohu, **35** et fornicati sunt post deos populorum terrae, quos filii Suph, filii Elcana, filii Mahath, filii Amasai, **36** abstulit Deus coram eis. **26** et suscitavit Deus filii Elcana, filii Iohel, filii Azariae, filii Sophoniae, Israel spiritum Phul regis Assyriorum, et spiritum **37** filii Thahath, filii Asir, filii Abiasaph, filii Core, Thelgathphalnasar regis Assur: et transtulit Ruben, **38** filii Isaar, filii Caath, filii Levi, filii Israel. **39** Et et Gad, et dimidiad tribum Manasse, et adduxit eos frater eius Asaph, qui stabat a dextris eius, Asaph in Lahela, et in Habor, et Ara, et fluvium Gozan, filius Barachiae, filii Samaa, **40** filii Michael, filii usque ad diem hanc.

6 Filii Levi: Gerson, Caath, et Merari. **2** Filii Caath: Amram, Isaar, Hebron, et Oziel. **3** Filii Amram: Aaron, Moyses, et Maria: Filii Aaron: Nadab et Abiu, Eleazar, et Ithamar. **4** Eleazar genuit Phinees, et Phinees genuit Abisue, **5** Abisue vero genuit Bocci, et Bocci genuit Ozi. **6** Ozi genuit Zaraiam, et Zaraias genuit Meraioth. **7** Porro Meraioth genuit fratres eorum, ad sinistram, Ethan filius Cusi, filii Abdi, filii Maloch, **45** filii Hasabiae, filii Amasiae, filii Helciae, **46** filii Amasai, filii Boni, filii Somer, **47** filii Moholi, filii Musi, filii Merari, filii Levi. **48** Fratres quoque eorum Levitae, qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Domini.

49 Aaron vero, et filii eius adolebant incensum super altare holocausti, et super altare thymiamatis, in omne opus Sancti sanctorum: et ut precarentur pro Dei. **50** Hi sunt autem filii Aaron: Eleazar filius eius, Phinees filius eius, Abisue filius eius, **51** Bocci filius eius, Ozi filius eius, Zarahia filius eius, **52** Meraioth filius eius, Amarias filius eius, Achitob filius eius, **53** contra Orientem Iordanis, de tribu Ruben, Bosor Sadoc filius eius, Achimaas filius eius. **54** Et haec circuitum: **56** agros autem civitatis, et villas, Caleb filio lephone. **57** Porro filii Aaron dederunt civitates ad confugiendum Hebron, et Lobna, et suburbana eius, **58** Iether quoque, et Esthemo cum suburbanis suis, sed et Helon, et Dabir cum suburbanis suis, **59** Asan quoque, et Bethsemes, et suburbana earum. **60** De tribu autem Beniamin, Gabee et suburbana eius, et Almath cum suburbanis suis, Anathoth quoque cum suburbanis suis. omnes civitates, tredecim, per cognationes suas. **61** Filiis autem Caath residuis de cognitione sua dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem urbes decem. **62** Porro filii Gersom per cognationes suas de tribu Issachar, et de tribu Asser, et de tribu Nephthali, et de tribu Manasse in Basan, urbes tredecim. **63** Filiis autem Merari per cognationes suas de tribu Ruben, et de tribu Gad, et de tribu Zabulon, dederunt sorte civitates duodecim. **64** Dederunt quoque filii Israel Levitis civitates, et suburbana earum: **65** dederuntque per sortem, ex tribu filiorum Iuda, et ex tribu filiorum Simeon, et ex tribu filiorum Beniamin urbes has, quas vocaverunt nominibus suis, **66** et his, qui erant de cognitione filiorum Caath, fueruntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim. **67** Dederunt ergo eis urbes ad confugiendum, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, et Gazer cum suburbanis suis, **68** Iecmaam quoque cum suburbanis suis, et Bethoron similiter, **69** necnon et Helon cum suburbanis suis, et Gethremmon in eundem modum. **70** Porro ex dimidia tribu Manasse, Aner et suburbana eius, Balaam et suburbana eius: his videlicet, qui de cognitione filiorum Caath reliqui erant. **71** Filiis autem Gersom de cognitione dimidiae tribus Manasse Gaulon in Basan, et suburbana eius, et Astaroth cum suburbanis suis. **72** De tribu Issachar, Cedes et suburbanis suis, et Dabereth cum suburbanis suis, **73** Ramoth quoque et suburbana eius, et Anem cum suburbanis suis. **74** De tribu vero Aser: Masal cum suburbanis suis, et Abdon similiter, **75** Asach quoque et suburbana eius, et Rohob cum suburbanis suis. **76** Porro de tribu Nephthali, Cedes in Galilaea et suburbana eius, Hamon cum suburbanis suis, et Cariathaim, et suburbana eius. **77** Filiis autem de tribu Gad, Ramoth in Galaad et suburbana eius, et Manaim cum suburbanis suis, **81** sed et Hesebon cum suburbanis suis, et Iezer cum suburbanis suis.

7 Porro filii Issachar: Thola, et Phua, Iasub, et Simeron, quattuor. **2** Filii Thola: Ozi et Raphaia, et Ieriel, et Iemai, et Iebsem, et Samuel, principes per domos cognitionum suarum. De stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus David, viginti duo millia sexcenti. **3** Filii Ozi: Izrahia, de quo nati sunt Michael, et Obadia, et Ioel, et Iesia, quinque omnes principes. **4** Cumque eis per familias, et populos suos, accincti ad praelium, viri fortissimi, triginta sex millia: multas enim habuerunt uxores, et filios. **5** Fratres quoque eorum per omnem cognitionem Issachar robustissimi ad pugnandum, octoginta septem millia numerati sunt. **6** Filii Beniamin: Bela, et Bechor, et Iadihel, tres. **7** Filii Bela: Esbon, et Ozi, et Oziel, et Ierimoth, et Urai, quinque principes familiarum, et ad pugnandum robustissimi: numerus autem eorum, viginti duo millia et triginta quattuor. **8** Porro filii Bechor: Zamira, et Ioas, et Eliezer, et Elioenai, et Amri, et Ierimoth, et Abia, et Anathoth, et Almath: omnes hi, filii Bechor. **9** Numerati sunt autem per familias suas principes cognitionum suarum ad bella fortissimi, viginti millia et ducenti. **10** Porro filii Iadihel: Balan. Filii autem Balan: Iehus, et Beniamin, et Aod, et Chanana, et Zethan, et Tharsis, et Ahisahar. **11** omnes hi filii Iadihel, principes cognitionum suarum, viri fortissimi, decem et septem millia, et ducenti ad praelium procedentes. **12** Sepham quoque, et Hapham filii Hir: et Hasim filii Aher. **13** Filii autem Nephthali: Iaziel, et Guni, et Ieser, et Sellum, filii Bala. **14** Porro filius Manasse, Esriel: concubinaque eius Syra peperit Machir patrem Galaad. **15** Machir autem accepit uxorem filiis suis Haphhim, et Saphan: et habuit sororem nomine Maacha: nomen autem secundi, Salphaad, nataeque sunt Salphaad filiae. **16** et peperit Maacha uxor Machir filium, vocavitque nomen eius Phares: porro nomen fratris eius, Sares: et filii eius, Ulam, et

Recen. **17** Filius autem Ulam, Badan. hi sunt filii Moab, postquam dimisit Husim, et Bara uxores Galaad, filii Machir, filii Manasse. **18** Soror autem suas. **9** Genuit autem de Hodes uxore sua Iobab, eius Regina peperit Virumdecorum, et Abiezer, et Sebia, et Mosa, et Molchom, **10** Iehus quoque, et Mohola. **19** Erant autem filii Semida, Ahin, et et Sechia, et Marma. hi sunt filii eius principes in Sechem, et Leci, et Aniam. **20** Filii autem Ephraim: familiis suis. **11** Mehusim vero genuit Abitob, et Suthala, Bared filius eius, Thahath filius eius, Elada Elphaal. **12** Porro filii Elphaal: Heber, et Misam, et filius eius, Thahath filius eius, huius filius Zabad, **21** Samad: hic aedificavit Ono, et Lod, et filias eius. et huius filius Suthula, et huius filius Ezer et Elad: **13** Baria autem, et Sama principes cognationum occiderunt autem eos viri Geth indigenae, quia habitantium in Aialon: hi fugaverunt habitatores descenderunt ut invaderent possessiones eorum. **22** Geth. **14** Et Ahio, et Sesac, et Ierimoth, **15** et Zabadia, Luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus, et Arod, et Heder, **16** Michael quoque, et Iespha, et venerunt fratres eius ut consolarentur eum. **23** et Ioha filii Baria. **17** Et Zabadia, et Mosollam, et Ingressusque est ad uxorem suam: quae concepit, Hezecii, et Heber, **18** et Iesamari, et Iezlia, et Iobab et peperit filium, et vocavit nomen eius Beria, eo filii Elphaal, **19** et Iacim, et Zechri, et Zabdi, **20** et quod in malis domus eius ortus esset: **24** filia autem Elionai, et Selethai, et Eliel, **21** et Adaia, et Baraia, eius fuit Sara, quae aedificavit Bethoron inferiorem et Samarah filii Semei. **22** Et Iespham, et Heber, et superiorem, et Ozensara. **25** Porro filius eius et Eliel, **23** et Abdon, et Zechri, et Hanan, **24** et Rapha, et Reseph, et Thale, de quo natus est Thaan, Hanania, et Aelam, et Anathothia, **25** et Iephdaia, **26** qui genuit Laadan: huius quoque filius Ammiud, et Phanuel filii Sesac. **26** et Samsari, et Sohoria, et qui genuit Elisama, **27** de quo ortus est Nun, qui Otholia, **27** et Iersia, et Elia, et Zechri, filii Ieroham. habuit filium Iosue. **28** Possessio autem eorum **28** hi patriarchae, et cognationum principes, qui et habitatio, Bethel cum filiabus suis, et contra habitaverunt in Ierusalem. **29** In Gabaon autem orientem Noran ac Occidentalem plagam Gazer et habitaverunt Abigabaon, et nomen uxoris eius filiae eius, Sichem quoque cum filiabus suis, usque Maacha: **30** filiusque eius primogenitus Abdon, et ad Asa cum filiabus eius. **29** Iuxta filios quoque Sur, et Cis, et Baal, et Nadab. **31** Gedor quoque, Manasse Bethsan et filias eius, Thanach et filias et Ahio, et Zacher, et Macelloth: **32** et Macelloth eius, Mageddo et filias eius: Dor et filias eius: in his genuit Samaa: habitaveruntque ex adverso fratrum habitaverunt filii Ioseph, filii Israel. **30** Filii Aser: suorum in Ierusalem cum fratribus suis. **33** Ner Iemma, et Iesua, et Iessui, et Baria, et Sara soror autem genuit Cis, et Cis genuit Saul. Porro Saul eorum. **31** Filii autem Baria: Heber, et Melchiel: ipse genuit Ionathan, et Melchisua, et Abinadab, et est pater Barsaith. **32** Heber autem genuit Iephlat, Esbaal. **34** Filius autem Ionathan, Meribbaal: et et Somer, et Hotham, et Suaa sororem eorum. **33** Meribbaal genuit Micha. **35** Filii Micha, Phithon, et Filii Iephlat: Phosech, et Chamaal, et Asoth: hi filii Melech, et Tharaa, et Ahaz. **36** et Ahaz genuit Ioadah: Iephlat. **34** Porro filii Somer: Ahi, et Roaga, et Haba, et Ioadah genuit Alamath, et Azmoth, et Zamri: porro et Aram. **35** Filii autem Helem fratris eius: Supha, Zamri genuit Mosa, **37** et Mosa genuit Banaa, cuius et Iemma, et Selles, et Amal. **36** Filii Supha: Sue, filius fuit Rapha, de quo ortus est Elasa, qui genuit Harnapher, et Sual, et Beri, et Iamra, **37** Bosor, et Asel. **38** Porro Asel sex filii fuerunt his nominibus, Hod, et Samma, et Salusa, et Iethran, et Bera. **38** Filii Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, et Hanan. Iether: Iephone, et Phaspha, et Ara. **39** Filii autem omnes hi filii Asel. **39** Filii autem Esec fratris eius, Olla: Aree, et Haniel, et Resia. **40** Omnes hi filii Ulam primogenitus, et Iehus secundus, et Eliphahlet Aser, principes cognationum, electi atque fortissimi duces ducum: numerus autem eorum aetatis, quae apta esset ad bellum, viginti sex millia.

8 Beniamin autem genuit Bale primogenitum suum, Asbel secundum, Ahara tertium, **2** Nohaa quartum, et Rapha quintum. **3** Fueruntque filii Bale: Addar, et Gera, et Abiud, **4** Abisue quoque et Naaman, et Ahoe, **5** sed et Gera, et Sephuphan, et Huram. **6** Hi sunt filii Ahod, principes cognationum habitantium in Gabaa, qui translati sunt in Manahath. **7** Naaman autem, et Achia, et Gera ipse transtulit eos, et genuit Osa, et Ahiud. **8** Porro Saharaim genuit in regione

9 Universus ergo Israel dinumeratus est: et summa eorum scripta est in Libro regum Israel, et Iuda: translatique sunt in Babylonem propter delictum suum. **2** Qui autem habitaverunt primi in possessionibus, et in urbibus suis: Israel, et Sacerdotes, et Levitae, et Nathinaei. **3** Commorati sunt in Ierusalem de filiis Iuda, et de filiis Beniamin, de filiis quoque Ephraim, et Manasse. **4** Othei

filius Ammiud, filii Amri, filii Omrai, filii Bonni, similae, et vino, et oleo, et thuri, et aromatibus. **30** de filiis Phares filii Iuda. **5** Et de Siloni: Asaia Filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus primogenitus, et filii eius. **6** De filiis autem Zara: conficiebant. **31** Et Mathathias Levites primogenitus Iehuel, et fratres eorum, sexcenti nonaginta. **7** Sellum Coritae, praefectus erat eorum, quae in Porro de filiis Beniamin: Salo filius Mosollam, filii sartagine frigebantur. **32** Porro de filiis Caath Oduia, filii Asana: **8** et Iobania filius Ieroham: et Ela fratribus eorum, super panes erant propositionis, ut filius Ozi, filii Mochori: et Mosollam filius Saphatiae, semper novos per singula sabbata praepararent. **33** filii Rahuel, filii Iebaniae, **9** et fratres eorum per Hi sunt principes cantorum per familias Levitarum, familias suas, nongenti quinquaginta sex. Omnes hi, qui in exedris morabantur, ut die ac nocte iugiter principes cognitionum per domos patrum suorum. suo ministerio deservirent. **34** Capita Levitarum, per **10** De sacerdotibus autem: Iedaia, Ioiarib, et Iachin: familias suas principes, manserunt in Ierusalem. **35** **11** Azarias quoque filius Helciae, filii Mosollam, In Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon filii Sadoc, filii Maraioth, filii Achitob, pontifex Iehiel, et nomen uxoris eius Maacha. **36** Filius domus Dei. **12** Porro Adaias filius Ieroham, filii primogenitus eius Abdon, et Sur, et Cis, et Baal, Phassur, filii Melchiae: et Maasai filius Adiel, filii et Ner, et Nadab, **37** Gedor quoque, et Ahio, Iezra, filii Mosollam, filii Mosollamith, filii Emmer. et Zacharias, et Macelloth. **38** Porro Macelloth **13** fratres quoque eorum principes per familias genuit Samaan: isti habitaverunt e regione fratribus suas, mille septingenti sexaginta, fortissimi robore suorum in Ierusalem, cum fratribus suis. **39** Ner ad faciendum opus ministerii in domo Dei. **14** De autem genuit Cis: et Cis genuit Saul: et Saul genuit Levitis autem: Semeia filius Hassub filii Ezricam, Ionathan, et Melchisua, et Abinadab, et Esbaal. **40** filii Hasebia de filiis Merari. **15** Bacbacar quoque Filius autem Ionathan, Meribbaal: et Meribbaal carpentarius, et Galal, et Mathania filius Micha, filii genuit Micha. **41** Porro filii Micha, Phithon, et Zechri, filii Asaph: **16** et Obdia filius Semeiae, filii Melech, et Tharaa, et Ahaz. **42** Ahaz autem genuit Galal, filii Idithun: et Barachia filius Asa, filii Elcana, Iara, et Iara genuit Alamath, et Azmoth, et Zamri. qui habitavit in atris Netophati. **17** Ianitores autem: Zamri autem genuit Mosa. **43** Mosa vero genuit Sellum, et Accub, et Telmon, et Ahimam: et frater Banaa: cuius filius Raphaia, genuit Elasa: de quo eorum Sellum princeps, **18** usque ad illud tempus, in ortus est Asel. **44** Porro Asel sex filios habuit his porta regis ad orientem, observabant per vices suas nominibus, Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, de filiis Levi. **19** Sellum vero filius Core filii Abiasaph, filii Core, cum fratribus suis, et domo patris sui, hi sunt Coritae super opera ministerii, custodes vestibulorum tabernaculi: et familiae eorum per vices castrorum Domini custodientes introitum. **20** Phinees autem filius Eleazari, erat dux eorum coram Domino. **21** Porro Zacharias filius Mosollamia, ianitor portae tabernaculi testimonii. **22** Omnes hi electi in ostiarios per portas, ducenti duodecim: et descripti in villis propriis: quos constituerunt David, et Samuel Videns, in fide sua **23** tam ipsos, quam filios eorum in ostiis domus Domini, et in tabernaculo vicibus suis. **24** Per quattuor ventos erant ostiarii: id est ad Orientem, et ad Occidentem, et ad Aquilonem, et ad Austrum. **25** Fratres autem eorum in viculis morabantur, et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus. **26** His quattuor Levitis creditus erat omnis numerus ianitorum, et erant super exedras, et thesauros domus Domini. **27** Per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodiis suis: ut cum tempus fuisset, ipsi mane aperirent fores. **28** De horum grege erant et super vasa ministerii: ad numerum enim et inferebantur vasa, et efferebantur. **29** De ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii, praeerant

10 Philisthiim autem pugnabant contra Israel, fugeruntque viri Israel Palaestinos, et ceciderunt vulnerati in monte Gelboe. **2** Cumque appropinquassent Philisthaei persequentes Saul, et filios eius, percusserunt Ionathan, et Abinadab, et Melchisua filios Saul. **3** Et aggravatum est praelium contra Saul, inveneruntque eum sagittarii, et vulneraverunt iaculis. **4** Et dixit Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, et interfice me: ne forte veniant incircumisci isti, et illudant mihi. Noluit autem armiger eius hoc facere, timore perterritus: arripuit ergo Saul ensem, et irruit in eum. **5** Quod cum vidisset armiger eius, videlicet mortuum esse Saul, irruit etiam ipse in gladium suum, et mortuus est. **6** Interiit ergo Saul, et tres filii eius, et omnis domus illius pariter concidit. **7** Quod cum vidissent viri Israel, qui habitabant in campestribus, fugerunt: et Saul ac filiis eius mortuis, dereliquerunt urbes suas, et huc illucque dispersi sunt: veneruntque Philisthiim, et habitaverunt in eis. **8** Die igitur altero detrahentes Philisthiim spolia caesorum, invenerunt Saul, et filios eius iacentes in monte Gelboe. **9** Cumque spoliassent eum, et

amputassent caput, armisque nudassent, miserunt agri, et defenderunt eum: cumque percussissent in terram suam, ut circumferretur, et ostenderetur Philisthaeos, dedit Dominus salutem magnam idolorum templis, et populis: **10** arma autem eius populo suo. **15** Descenderunt autem tres de triginta consecraverunt in fano dei sui, et caput affixerunt principibus ad petram, in qua erat David, ad in templo Dagon. **11** Hoc cum audissent viri labes speluncam Odollam, quando Philisthiim fuerant Galaad, omnia scilicet quae Philisthiim fecerant castrametati in Valle raphaim. **16** Porro David erat super Saul, **12** consurrexerunt singuli virorum in praesidio, et statio Philisthinorum in Bethlehem. fortium, et tulerunt cadavera Saul et filiorum **17** Desideravit igitur David, et dixit: O si quis eius: attuleruntque ea in labes, et sepelierunt ossa daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quae eorum subter querum, quae erat in labes, et est in porta. **18** Tres ergo isti per media castra ieunaverunt septem diebus. **13** Mortuus est ergo Philistinorum perrexerunt, et hauserunt aquam Saul propter iniquitates suas, eo quod paevaricatus de cisterna Bethlehem, quae erat in porta, et sit mandatum Domini quod paeceperat, et non attulerunt ad David ut biberet: qui noluit, sed custodierit illud: sed insuper etiam pythonissam consuluerit, **14** nec speraverit in Domino: propter quod interfecit eum, et transtulit regnum eius ad David filium Isai.

11 Congregatus est igitur omnis Israel ad David in Hebron, dicens: Os tuum sumus, et caro tua. **2** Heri quoque, et nudiustertius cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, et introducebas Israel: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu pasces populum meum Israel, et tu eris princeps super eum. **3** Venerunt ergo omnes maiores natu Israel ad regem in Hebron, et init David cum eis foedus coram Domino: unixeruntque eum regem super Israel, iuxta sermonem Domini, quem locutus est in manu Samuel. **4** Abiit quoque David, et omnis Israel in Ierusalem. haec est lebus, ubi erant Iebusaei habitatores terrae. **5** Dixeruntque qui habitabant in Iebus ad David: Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Sion, quae est Civitas David, **6** dixitque: Omnis qui percusserit Iebusaeum in primis, erit princeps et dux. Ascendit igitur primus Ioab filius Sariae, et factus est princeps. **7** Habitavit autem David in arce, et idcirco appellata est Civitas David. **8** Aedificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum, Ioab autem reliqua urbis extruxit. **9** Proficiebatque David vadens et crescens, et Dominus exercitum erat cum eo. **10** Hi principes virorum fortium David, qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem Israel iuxta verbum Domini, quod locutus est ad Israel. **11** Et iste numerus robustorum David: Iesbaam filius Hachamoni princeps inter triginta: iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice. **12** Et post eum Eleazar filius patrui eius Ahohites, qui erat inter tres potentes. **13** Iste fuit cum David in Phesdomim, quando Philisthiim congregati sunt ad locum illum in praelium: et erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philistinorum. **14** Hi steterunt in medio agri, et defenderunt eum: cumque percussissent Philisthaeos, dedit Dominus salutem magnam idolorum templis, et populis: **10** arma autem eius populo suo. **15** Descenderunt autem tres de triginta consecraverunt in fano dei sui, et caput affixerunt principibus ad petram, in qua erat David, ad in templo Dagon. **11** Hoc cum audissent viri labes speluncam Odollam, quando Philisthiim fuerant Galaad, omnia scilicet quae Philisthiim fecerant castrametati in Valle raphaim. **16** Porro David erat super Saul, **12** consurrexerunt singuli virorum in praesidio, et statio Philistinorum in Bethlehem. fortium, et tulerunt cadavera Saul et filiorum **17** Desideravit igitur David, et dixit: O si quis eius: attuleruntque ea in labes, et sepelierunt ossa daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quae eorum subter querum, quae erat in porta, et est in porta. **18** Tres ergo isti per media castra ieunaverunt septem diebus. **13** Mortuus est ergo Philistinorum perrexerunt, et hauserunt aquam Saul propter iniquitates suas, eo quod paevaricatus de cisterna Bethlehem, quae erat in porta, et sit mandatum Domini quod paeceperat, et non attulerunt ad David ut biberet: qui noluit, sed custodierit illud: sed insuper etiam pythonissam consuluerit, **14** nec speraverit in Domino: propter quod interfecit eum, et transtulit regnum eius ad David filium Isai.

11 Congregatus est igitur omnis Israel ad David in Hebron, dicens: Os tuum sumus, et caro tua. **2** Heri quoque, et nudiustertius cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, et introducebas Israel: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu pasces populum meum Israel, et tu eris princeps super eum. **3** Venerunt ergo omnes maiores natu Israel ad regem in Hebron, et init David cum eis foedus coram Domino: unixeruntque eum regem super Israel, iuxta sermonem Domini, quem locutus est in manu Samuel. **4** Abiit quoque David, et omnis Israel in Ierusalem. haec est lebus, ubi erant Iebusaei habitatores terrae. **5** Dixeruntque qui habitabant in Iebus ad David: Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Sion, quae est Civitas David, **6** dixitque: Omnis qui percusserit Iebusaeum in primis, erit princeps et dux. Ascendit igitur primus Ioab filius Sariae, et factus est princeps. **7** Habitavit autem David in arce, et idcirco appellata est Civitas David. **8** Aedificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum, Ioab autem reliqua urbis extruxit. **9** Proficiebatque David vadens et crescens, et Dominus exercitum erat cum eo. **10** Hi principes virorum fortium David, qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem Israel iuxta verbum Domini, quod locutus est ad Israel. **11** Et iste numerus robustorum David: Iesbaam filius Hachamoni princeps inter triginta: iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice. **12** Et post eum Eleazar filius patrui eius Ahohites, qui erat inter tres potentes. **13** Iste fuit cum David in Phesdomim, quando Philisthiim congregati sunt ad locum illum in praelium: et erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philistinorum. **14** Hi steterunt in medio agri, et defenderunt eum: cumque percussissent Philisthaeos, dedit Dominus salutem magnam idolorum templis, et populis: **10**arma autem eius populo suo. **15** Descenderunt autem tres de triginta consecraverunt in fano dei sui, et caput affixerunt principibus ad petram, in qua erat David, ad in templo Dagon. **11** Hoc cum audissent viri labes speluncam Odollam, quando Philisthiim fuerant Galaad, omnia scilicet quae Philisthiim fecerant castrametati in Valle raphaim. **16** Porro David erat super Saul, **12** consurrexerunt singuli virorum in praesidio, et statio Philistinorum in Bethlehem. fortium, et tulerunt cadavera Saul et filiorum **17** Desideravit igitur David, et dixit: O si quis eius: attuleruntque ea in labes, et sepelierunt ossa daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quae eorum subter querum, quae erat in porta, et est in porta. **18** Tres ergo isti per media castra ieunaverunt septem diebus. **13** Mortuus est ergo Philistinorum perrexerunt, et hauserunt aquam Saul propter iniquitates suas, eo quod paevaricatus de cisterna Bethlehem, quae erat in porta, et sit mandatum Domini quod paeceperat, et non attulerunt ad David ut biberet: qui noluit, sed custodierit illud: sed insuper etiam pythonissam consuluerit, **14** nec speraverit in Domino: propter quod interfecit eum, et transtulit regnum eius ad David filium Isai.

11 Congregatus est igitur omnis Israel ad David in Hebron, dicens: Os tuum sumus, et caro tua. **2** Heri quoque, et nudiustertius cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, et introducebas Israel: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu pasces populum meum Israel, et tu eris princeps super eum. **3** Venerunt ergo omnes maiores natu Israel ad regem in Hebron, et init David cum eis foedus coram Domino: unixeruntque eum regem super Israel, iuxta sermonem Domini, quem locutus est in manu Samuel. **4** Abiit quoque David, et omnis Israel in Ierusalem. haec est lebus, ubi erant Iebusaei habitatores terrae. **5** Dixeruntque qui habitabant in Iebus ad David: Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Sion, quae est Civitas David, **6** dixitque: Omnis qui percusserit Iebusaeum in primis, erit princeps et dux. Ascendit igitur primus Ioab filius Sariae, et factus est princeps. **7** Habitavit autem David in arce, et idcirco appellata est Civitas David. **8** Aedificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum, Ioab autem reliqua urbis extruxit. **9** Proficiebatque David vadens et crescens, et Dominus exercitum erat cum eo. **10** Hi principes virorum fortium David, qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem Israel iuxta verbum Domini, quod locutus est ad Israel. **11** Et iste numerus robustorum David: Iesbaam filius Hachamoni princeps inter triginta: iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice. **12** Et post eum Eleazar filius patrui eius Ahohites, qui erat inter tres potentes. **13** Iste fuit cum David in Phesdomim, quando Philisthiim congregati sunt ad locum illum in praelium: et erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philistinorum. **14** Hi steterunt in medio agri, et defenderunt eum: cumque percussissent Philisthaeos, dedit Dominus salutem magnam idolorum templis, et populis: **10**arma autem eius populo suo. **15** Descenderunt autem tres de triginta consecraverunt in fano dei sui, et caput affixerunt principibus ad petram, in qua erat David, ad in templo Dagon. **11** Hoc cum audissent viri labes speluncam Odollam, quando Philisthiim fuerant Galaad, omnia scilicet quae Philisthiim fecerant castrametati in Valle raphaim. **16** Porro David erat super Saul, **12** consurrexerunt singuli virorum in praesidio, et statio Philistinorum in Bethlehem. fortium, et tulerunt cadavera Saul et filiorum **17** Desideravit igitur David, et dixit: O si quis eius: attuleruntque ea in labes, et sepelierunt ossa daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quae eorum subter querum, quae erat in porta, et est in porta. **18** Tres ergo isti per media castra ieunaverunt septem diebus. **13** Mortuus est ergo Philistinorum perrexerunt, et hauserunt aquam Saul propter iniquitates suas, eo quod paevaricatus de cisterna Bethlehem, quae erat in porta, et sit mandatum Domini quod paeceperat, et non attulerunt ad David ut biberet: qui noluit, sed custodierit illud: sed insuper etiam pythonissam consuluerit, **14** nec speraverit in Domino: propter quod interfecit eum, et transtulit regnum eius ad David filium Isai.

princeps Rubenitarum, et cum eo triginta: **43** Hanan ad eum de Manasse, Ednas, et Iozabad, et Iedihel, et filius Maacha, et Iosaphat Mathanites, **44** Ozia Michael, et Ednas, et Iozabad, et Eliu, et Salathi, Astarothites, Samma, et Iehiel filii Hotham Arorites, principes militum in Manasse. **21** hi praebuerunt **45** Iedihel filius Samri, et Ioha frater eius Thosaites, auxilium David adversus latrunculos: omnes enim **46** Eiel Mahumites, et Ieribai, et Iosaia filii Elnaem, erant viri fortissimi, et facti sunt principes in et Iethma Moabites, **47** Eiel, et Obed, et Iasiel de exercitu. **22** Sed et per singulos dies veniebat Masobia.

12 Hi quoque venerunt ad David in Siceleg, cum adhuc fugeret Saul filium Cis, qui erant fortissimi et egregii pugnatores, **2** tendentes arcum, et utraque manu fundis saxa iacentes, et dirigentes sagittas: de fratribus Saul ex Beniamin. **3** Princeps Ahiecer, et Ios filii Samaa Gabaathites, et Iaziel, et Phallet filii Azmoth, et Baracha, et Iehu Anathotites. **4** Samaias quoque Gabaonites fortissimus inter triginta et super triginta. Ieremias, et Ieheziel, et Iohanan, et Iezabad Gaderothites. **5** et Eluzai et Ierimuth, et Baalia, et Samaria, et Saphatia Haruphites. **6** Elcana, et Iesia, et Azareel, et Ioezer, et Iesbaam de Carehaim: **7** Ioela quoque, et Zabadia filii Ieroham de Gedor. **8** Sed et de Gaddi transfugerunt ad David, cum lateret in deserto, viri robustissimi, et pugnatores optimi, tenentes clypeum et hastam: facies eorum quasi facies leonis, et velocius quasi capreae in montibus: **9** Ezer princeps, Obdias secundus, Eliab tertius, **10** Masmana quartus, Ieremias quintus, **11** Ethi sextus, Eiel septimus, **12** Iohanan octavus, Elzebad nonus, **13** Ieremias decimus, Machbanai undecimus. **14** hi de filiis Gad principes exercitus: novissimus centum militibus praeerat, et maximus, mille. **15** Isti sunt qui transierunt lordanem mense primo, quando inundare consuevit super ripas suas: et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem. **16** Venerunt autem et de Beniamin, et de Iuda ad praesidium, in quo morabatur David. **17** Egressusque est David obviam eis, et ait: Si pacifice venistis ad me ut auxiliemini mihi, cor meum iungatur vobis: si autem insidiemini mihi pro adversariis meis, cum ego iniquitatem in manibus non habeam, videat Deus patrum nostrorum, et iudicet. **18** Spiritus vero induit Amasai principem inter triginta, et ait: Tui sumus o David, et tecum fili Isai: pax, pax tibi, et pax adiutoribus tuis. te enim adiuvat Deus tuus. Suscepit ergo eos David, et constituit principes turmae. **19** Porro de Manasse transfugerunt ad David, quando veniebat cum Philisthiim adversus Saul, ut pugnaret: et non dimicavit cum eis. quia initio consilio remiserunt eum principes Philistinorum, dicentes: Periculo capitatis nostri revertetur ad dominum suum Saul. **20** Quando igitur reversus est in Siceleg, transfugerunt ad David ad auxiliandum ei, usque dum fieret grandis numerus, quasi exercitus Dei. **23** Iste quoque est numerus principum exercitus, qui venerunt ad David, cum esset in Hebron, ut transferrent regnum Saul ad eum, iuxta verbum Domini. **24** Filii Iuda portantes clypeum et hastam, sex millia octingenti expediti ad praelium. **25** De filiis Simeon virorum fortissimorum ad pugnandum, septem millia centum. **26** De filiis Levi, quattuor millia sexcenti. **27** Ioioda quoque princeps de stirpe Aaron, et cum eo tria millia septingenti. **28** Sadoc etiam puer egregiae indolis, et domus patris eius, principes viginti duo. **29** De filiis autem Beniamin fratribus Saul, tria millia: magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul. **30** Porro de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortissimi robore, viri nominati in cognationibus suis. **31** Et ex dimidia tribu Manasse, decem et octo millia, singuli per nomina sua venerunt ut constituerent regem David. **32** De filiis quoque Issachar viri erudit, qui noverant singula tempora ad praecipendum quid facere deberet Israel, principes ducenti: omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur. **33** Porro de Zabulon qui egrediebantur ad praelium, et stabant in acie instructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium, non in corde duplicit. **34** Et de Nephthali, principes mille: et cum eis instructi clypeo et hasta, triginta et septem millia. **35** De Dan etiam praeparati ad praelium, viginti octo millia sexcenti. **36** Et de Aser egredientes ad pugnam, et in acie provocantes, quadraginta millia. **37** Trans lordanem autem de filiis Ruben, et de Gad, et dimidia parte tribus Manasse instructi armis bellicis, centum viginti millia. **38** Omnes isti viri bellatores expediti ad pugnandum, corde perfecto venerunt in Hebron, ut constituerent regem David super universum Israel: sed et omnes reliqui ex Israel, uno corde erant, ut rex fieret David. **39** Fueruntque ibi apud David tribus diebus comedentes et bibentes, praeparaverant enim eis fratres sui. **40** Sed et qui iuxta eos erant, usque ad Issachar, et Zabulon, et Nephthali, afferebant panes in asinis, et camelis, et mulis, et bobus ad vescendum: farinam, palathas, uvam passam, vinum, oleum, boves, arietes ad omnem copiam. gaudium quippe erat in Israel.

13 Init autem consilium David cum tribunis, Porro Philisthiim venientes, diffusi sunt in Valle et centurionibus, et universis principibus, **2** Raphaim. **10** Consuluitque David Dominum, dicens: et ait ad omnem coetum Israel: Si placet vobis: a Si ascendam ad Philisthaeos, et si tradas eos in Domino Deo nostro egreditur sermo, quem loquer: manu mea? Et dixit ei Dominus: Ascende, et tradam mittamus ad fratres nostros reliquos in universas eos in manu tua. **11** Cumque illi ascendissent in regiones Israel, et ad Sacerdotes, et Levitas, qui Baalpharasim, percussit eos ibi David, et dixit: habitant in suburbanis urbium, ut congregentur Divisit Deus inimicos meos per manum meam, sicut ad nos, **3** et reducamus arcum Dei nostri ad nos: dividuntur aquae: et idcirco vocatum est nomen non enim requisivimus eam in diebus Saul. **4** Et illius loci Baalpharasim. **12** Dereliqueruntque ibi respondit universa multitudo ut ita fieret: placuerat deos suos, quos David iussit exuri. **13** Alia etiam enim sermo omni populo. **5** Congregavit ergo vice Philisthiim irruerunt, et diffusi sunt in valle. David cunctum Israel a Sihor Aegypti, usque dum **14** Consuluitque rursum David Deum, et dixit ei ingrediaris Emath, ut adduceret arcum Dei de Deus: Non ascendas post eos, recede ab eis, et Cariathiarim. **6** Et ascendit David, et omnis vir Israel venies contra illos ex adverso pyrorum. **15** Cumque ad collem Cariathiarim, qui est in Iuda, ut afferret audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, inde arcum Domini Dei sedentis super cherubim, ubi tunc egredieris ad bellum. Egressus est enim Deus invocatum est nomen eius. **7** Imposueruntque arcum ante te, ut percutiat castra Philisthiim. **16** Fecit Dei super plaustrum novum, de domo Abinadab: ergo David sicut praeceperat ei Deus, et percussit Oza autem, et frater eius minabant plaustrum. **8** castra Philisthinorum, de Gabaon usque Gazera. Porro David, et universus Israel ludebant coram Deo **17** Divulgatumque est nomen David in universis omni virtute in canticis, et in citharis, et psalteriis, regionibus, et Dominus dedit pavorem eius super et tympanis, et cymbalis, et tubis. **9** Cum autem omnes gentes.

pervenisset ad Aream Chidon, tetendit Oza manum suam, ut sustentaret arcum: bos quippe lascivens paululum inclinaverat eam. **10** Iratus est itaque Dominus contra Ozam, et percussit eum, eo quod tetigisset arcum: et mortuus est ibi coram Domino. **11** Contristatusque est David, eo quod divisisset Dominus Ozam: vocavitque locum illum: Divisio Ozae usque in praesentem diem. **12** Et timuit Deum tunc temporis, dicens: Quo modo possum ad me introducere arcum Dei? **13** Et ob hanc causam non adduxit eam ad se, hoc est, in Civitatem David, sed avertit in domum Obededom Gethaei. **14** Mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus: et benedixit Dominus domui eius, et omnibus quae habebat.

15 Fecit quoque sibi domos in Civitate David: et aedificavit locum arcae Dei, tetenditque ei tabernaculum. **2** Tunc dixit David: illicitum est ut a quocumque portetur arca Dei nisi a Levitis, quos elegit Dominus ad portandum eam, et ad ministrandum sibi usque in aeternum. **3** Congregavitque universum Israel in Ierusalem, ut afferretur arca Dei in locum suum, quem praeparaverat ei. **4** Necnon et filios Aaron, et Levitas. **5** de filiis Caath, Uriel princeps fuit, et fratres eius centum viginti. **6** De filiis Merari, Asaia princeps: et fratres eius ducenti viginti. **7** De filiis Gersom, Joel princeps; et fratres eius centum triginta. **8** De filiis Elisaphan, Semeias princeps, et fratres eius ducenti.

9 De filiis Hebron, Eliel princeps; et fratres eius octoginta. **10** De filiis Oziel, Aminadab princeps: et fratres eius centum duodecim. **11** Vocavitque David Sadoc, et Abiathar Sacerdotes, et Levitas, Uriel, Asaiam, Joel, Semeiam, Eliel, et Aminadab: **12** et dixit ad eos: Vos qui estis principes familiarum Leviticarum, sanctificamini cum fratribus vestris, et afferte arcum Domini Dei Israel ad locum, qui ei praeparatus est: **13** ne ut a principio, quia non eratis praesentes, percussit nos Dominus; sic et nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus. **14** Sanctificati sunt ergo Sacerdotes, et Levitae, ut portarent arcum Domini Dei Israel. **15** Et tulerunt filii Levi arcum Dei, sicut praeceperat Moyses iuxta verbum Domini humeris suis in vectibus. **16** Dixitque cum audisset David, egressus est obviam eis. **9** David principibus Levitarum, ut constituerent de

14 Misit quoque Hiram rex Tyri nuncios ad David, et ligna cedrina, et artifices parietum, lignorumque: ut aedificarent ei domum. **2** Cognovitque David eo quod confirmasset eum Dominus in regem super Israel, et sublevatum est regnum suum super populum eius Israel. **3** Accepit quoque David alias uxores in Ierusalem: genuitque filios, et filias. **4** Et haec nomina eorum, qui nati sunt ei in Ierusalem: Samua, et Sobab, Nathan, et Salomon, **5** Iebahar, et Elisua, et Eliphaleth, **6** Noga quoque, et Napheg, et Iaphia, **7** Elisama, et Baaliada, et Eliphaleth. **8** Audientes autem Philisthiim eo quod unctus esset David regem super universum Israel, ascenderunt omnes ut quaererent eum: quod cum audisset David, egressus est obviam eis. **9** David principibus Levitarum, ut constituerent de

fratribus suis cantores in organis musicorum, nablis et Mathathiam, et Eliab, et Banaiam, et Obededom: videlicet, et lyris, et cymbalis, ut resonaret in Iehiel super organa psalterii, et lyras: Asaph autem excelsis sonitus laetitia. **17** Constitueruntque ut cymbalis personaret; **6** Banaiam vero, et Iaziel Levitas: Heman filium loel, et de fratribus eius Asaph sacerdotes, canere tuba iugiter coram arca foederis filium Barachiae: de filiis vero Merari, fratribus Domini. **7** In illo die fecit David principem ad eorum: Ethan filium Casiae. **18** Et cum eis fratres confitendum Domino Asaph, et fratres eius. **8** eorum: in secundo ordine, Zachariam, et Ben, et Confitemini Domino, et invocate nomen eius: notas Iaziel, et Semiramoth, et Iahiel, et Ani, Eliab, et facite in populis adinventiones eius. **9** Cantate Banaiam, et Maasiam, et Mathathiam, et Eliphalu, ei, et psallite ei: et narrate omnia mirabilia eius. et Maceniam, et Obededom, et Iehiel, ianitores. **19** **10** Laudate nomen sanctum eius: laetetur cor Porro cantores, Heman, Asaph, et Ethan; in cymbalis quaerentium Dominum. **11** Quaerite Dominum, aeneis concrepantes. **20** Zacharias autem, et Oziel, et virtutem eius: quaerite faciem eius semper. **12** et Semiramoth, et Iahiel, et Ani, et Eliab, et Maasias, Recordamini mirabilium eius quae fecit: signorum et Banaias in nablis arcana cantabant. **21** Porro illius, et iudiciorum oris eius. **13** Semen Israel Mathathias, et Eliphalu, et Macenias, et Obededom, servi eius: filii Iacob electi eius. **14** Ipse Dominus et Iehiel, et Ozazu, in citharis pro octava canebarunt Deus noster: in universa terra iudicia eius. **15** opinacion. **22** Chonenias autem princeps Levitarum, Recordamini in sempiternum pacti eius: sermonis, prophetiae preeerat, ad praecinendam melodiam: quem preecepit in mille generationes. **16** Quem erat quippe valde sapiens. **23** Et Barachias, et Elcana: pepigit cum Abraham: et iuramenti illius cum ianitores arcae. **24** Porro Sebenias, et Iosaphat, et Isaac. **17** Et constituit illud Iacob in preeceptum: Nathanael, et Amasai, et Zacharias, et Banaias, et et Israel in pactum sempiternum, **18** Dicens: Eliezer sacerdotes, clangebant tubis coram arca Dei: Tibi dabo Terram Chanaan, funiculum hereditatis et Obededom et Iehias erant ianitores arcae. **25** vestrae. **19** Cum essent pauci numero, parvi et Igitur David et omnes maiores natu Israel, et tribuni coloni eius. **20** Et transierunt de gente in gentem, ierunt ad deportandam arcam foederis Domini de et de regno ad populum alterum. **21** Non dimisit domo Obededom cum laetitia. **26** Cumque adiuvisset quemquam calumniari eos, sed increpavit pro Deus Levitas, qui portabant arcam foederis Domini, eis reges. **22** Nolite tangere christos meos: et immolabant septem tauri, et septem arietes. in prophetis meis nolite malignari. **23** Cantate **27** Porro David erat indutus stola byssina, et Domino omnis terra, annunciate ex die in diem universi Levitae qui portabant arcam, cantoresque salutare eius. **24** Narrate in gentibus gloriam et Chonenias princeps prophetiae inter cantores: eius: in cunctis populis mirabilia eius. **25** Quia David autem etiam indutus erat ephod lineo. **28** magnus Dominus, et laudabilis nimis: et horribilis Universusque Israel deducebant arcam foederis super omnes deos. **26** Omnes enim dii populorum, Domini in iubilo, et sonitu buccinae, et tubis, et idola: Dominus autem caelos fecit. **27** Confessio et cymbalis, et nablis, et citharis concrepantes. **29** magnificentia coram eo: fortitudo et gaudium in Cumque pervenisset arca foederis Domini usque loco eius. **28** Afferte Domino familiae populorum: ad Civitatem David, Michol filia Saul prospiciens afferte Domino gloriam et imperium. **29** Date per fenestram, vidit regem David saltantem atque Domino gloriam, nomini eius, levate sacrificium, ludentem, et despexit eum in corde suo.

16 Attulerunt igitur arcam Dei, et constituerunt eam in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David: et obtulerunt holocausta, et pacifica coram Deo. **2** Cumque complessset David offerens holocausta, et pacifica, benedixit populo in nomine Domini. **3** Et divisit universis per singulos, a viro usque ad mulierem tortam panis, et partem assae carnis bubalae, et frixam oleo similam. **4** Constituitque coram arca Domini de Levitis, qui ministrarent, et recordarentur operum eius, et glorificarent, atque laudarent Dominum Deum Israel. **5** Asaph principem, et secundum eius Zachariam: Porro Iahiel, et Semiramoth, et Iehiel,

ibi coram arca foederis Domini Asaph, et fratres auferam ab eo, sicut abstuli ab eo, qui ante te fuit. **14** eius ut ministrarent in conspectu arcae iugiter per singulos dies, et vices suas. **38** Porro Obededom, in sempiternum: et thronus eius erit firmissimus in et fratres eius sexaginta octo; et Obededom filium perpetuum. **15** Iuxta omnia verba haec, et iuxta Idithun, et Hosa constituit ianitores. **39** Sadoc universam visionem istam, sic locutus est Nathan autem sacerdotem, et fratres eius sacerdotes, coram ad David. **16** Cumque venisset rex David, et sedisset tabernaculo Domini in excelso, quod erat in Gabaon, coram Domino, dixit: Quis ego sum Domine Deus, et **40** ut offerrent holocausta Domino super altare quae domus mea, ut praestares mihi talia? **17** Sed holocaustom iugiter, mane et vesperi, iuxta et hoc parum visum est in conspectu tuo, ideoque omnia quae scripta sunt in lege Domini, quam locutus es super domum servi tui etiam in futurum: praecepit Israeli. **41** Et post eum Heman, et Idithun, et fecisti me spectabilem super omnes homines et reliquos electos, unumquemque vocabulo suo Domine Deus. **18** Quid ultra addere potest David, ad confitendum Domino: Quoniam in aeternum cum ita glorificaveris servum tuum, et cognoveris misericordia eius. **42** Heman quoque, et Idithun eum? **19** Domine propter famulum tuum iuxta cor canentes tuba, et quatientes cymbala, et omnia tuum fecisti omnem magnificentiam hanc, et nota musicorum organa ad canendum Domino; filios esse voluisti universa magnalia. **20** Domine, non autem Idithun fecit esse portarios. **43** Reversusque est similis tui: et non est alius Deus absque te, ex omnibus, quos audivimus auribus nostris. **21** Quis enim est alius, ut populus tuus Israel, gens una in terra, ad quam perrexit Deus, ut liberaret, et faceret populum sibi, et magnitudine sua atque terroribus eiiceret nationes a facie eius, quem de Aegypto liberarat? **22** Et posuisti populum tuum Israel tibi in populum usque in aeternum, et tu Domine factus es Deus eius. **23** Nunc igitur Domine, sermo, quem locutus es famulo tuo, et super domum eius, confirmetur in perpetuum, et fac sicut locutus es. **24** Permaneatque et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum: et dicatur: Dominus exercituum Deus Israel, et domus David servi eius permanens coram eo. **25** Tu enim Domine Deus meus revelasti auriculam servi tui, ut aedificares ei domum: et idcirco invenit servus tuus fiduciam, ut oret coram te. **26** Nunc ergo Domine tu es Deus: et locutus es ad servum tuum tanta beneficia. **27** Et coepisti benedicere domui servi tui, ut sit semper coram te: te enim Domine benedicente, benedicta erit in perpetuum.

17 Cum autem habitaret David in domo sua, dixit ad Nathan prophetam: Ecce ego habito in domo cedrina: arca autem foederis Domini sub pellibus est. **2** Et ait Nathan ad David: Omnia, quae in corde tuo sunt, fac: Deus enim tecum est. **3** Igitur nocte illa factus est sermo Domini ad Nathan, dicens: **4** Vade, et loquere David servo meo: Haec dicit Dominus: Non aedificabis tu mihi domum ad habitandum. **5** Neque enim mansi in domo ex eo tempore, quo eduxi Israel, usque ad diem hanc: sed fui semper mutans loca tabernaculi, et in tentorio **6** manens cum omni Israel. Numquid locutus sum saltem uni iudicium Israel, quibus praeceperam, ut pascerent populum meum, et dixi: Quare non aedificastis mihi domum cedrinam? **7** Nunc itaque sic loqueris ad servum meum David: Haec dicit Dominus exercituum: Ego tuli te, cum in pascuis sequereris gregem, ut esses dux populi mei Israel. **8** Et fui tecum quocumque perrexi: et interfeci omnes inimicos tuos coram te, fecique tibi nomen quasi unius magnorum, qui celebrantur in terra. **9** Et dedi locum populo meo Israel: plantabitur, et habitabit in eo, et ultra non commovebitur: nec filii iniquitatis atterent eos, sicut a principio, **10** ex diebus quibus dedi iudices populo meo Israel, et humiliavi universos inimicos tuos. Annuncio ergo tibi, quod aedificaturus sit tibi Dominus domum. **11** Cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos, suscitabo semen tuum post te, quod erit de filiis tuis: et stabiliam regnum eius. **12** Ipse aedificabit mihi domum, et firmabo solium eius usque in aeternum. **13** Ego ero ei in patrem, et ipse erit mihi in filium: et misericordiam meam non

David Philisthiim, et humiliaret eos, et tolleret Geth, et filias eius de manu Philisthiim, **2** percuteretque Moab, et fierent Moabite servi David, offerentes ei munera. **3** Eo tempore percussit David etiam Adarezer regem Soba regionis Hemath, quando perrexit ut dilataret imperium suum usque ad flumen Euphraten. **4** Cepit ergo David mille quadrigas eius, et septem millia equitum, ac viginti millia virorum peditum, subnervavitque omnes equos curruum, exceptis centum quadrigis, quas reservavit sibi. **5** Supervenit autem et Syrus Damascenus, ut auxilium praeberet Adarezer regi Soba: sed et huius percussit David vigintiduo millia

virorum. **6** Et posuit milites in Damasco, ut Syria Mesopotamia, et de Syria Maacha, et de Soba currus quoque serviret sibi, et offerret munera. Adiuvitque et equites. **7** Conduxeruntque triginta duo millia eum Dominus in cunctis, ad quae perrexerat. **7** Tulit curruum, et regem Maacha cum populo eius. Qui quoque David pharetras aureas, quas habuerant cum venissent, castrametati sunt e regione Medaba. servi Adarezer, et attulit eas in Ierusalem. **8** Filii quoque Ammon congregati de urbibus suis, Necnon de Thebath, et Chun urbibus Adarezer aeris venerunt ad bellum. **8** Quod cum audisset David, plurimum, de quo fecit Salomon mare aeneum, et misit Ioab, et omnem exercitum virorum fortium: columnas, et vasa aenea. **9** Quod cum audisset Thou **9** egressique filii Ammon, direxerunt aciem iuxta rex Hemath, percussisse videlicet David omnem portam civitatis: reges autem, qui ad auxilium eius exercitum Adarezer regis Soba, **10** misit Adoram venerant, separatim in agro steterunt. **10** Igitur filium suum ad regem David, ut postularet ab eo Ioab intelligens bellum ex adverso, et post tergum pacem, et congratularetur ei quod percussisset, contra se fieri, elegit viros fortissimos de universo et expugnasset Adarezer: adversarius quippe erat Israel, et perrexit contra Syrum. **11** Reliquam autem Thou Adarezer. **11** Sed et omnia vasa aurea, et partem populi dedit sub manu Abisai fratri sui; argentea, et aenea consecravit David rex Domino, et perrexerunt contra filios Ammon. **12** Dixitque: cum argento et auro, quod tulerat ex universis Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: si autem gentibus, tam de Idumaea, et Moab, et filiis Ammon, superaverint te filii Ammon, ero tibi in praesidium. quam de Philisthiim et Amalec. **12** Abisai vero filius **13** Confortare, et agamus viriliter pro populo nostro, Sariae percussit Edom in Valle Salinarum, decem et pro urbibus Dei nostri: Dominus autem quod in et octo millia: **13** et constituit in Edom praesidium, conspectu suo bonum est, faciet. **14** Perrexit ergo ut serviret Idumaea David: salvavitque Dominus Ioab, et populus qui cum eo erat, contra Syrum David in cunctis, ad quae perrexerat. **14** Regnavit ad praelium: et fugavit eos. **15** Porro filii Ammon ergo David super universum Israel, et faciebat videntes quod fugisset Syrus, ipsi quoque fugerunt iudicium atque iustitiam cuncto populo suo. **15** Abisai fratrem eius, et ingressi sunt civitatem: Porro Ioab filius Sariae erat super exercitum, et reversusque est etiam Ioab in Ierusalem. **16** Videns Iosaphat filius Ahilud a commentariis. **16** Sadoc autem Syrus quod cecidisset coram Israel, misit autem filius Achitob, et Ahimelech, filius Abiathar, nuncios, et adduxit Syrum, qui erat trans fluvium: sacerdotes: et Susa, scriba. **17** Banaias quoque filius Sophach autem princeps militiae Adarezer, erat Ioiadae super legiones Cerethi, et Phelethi: porro dux eorum. **17** Quod cum annunciatum esset David, filii David, primi ad manum regis.

19 Accidit autem ut moreretur Naas rex filiorum Ammon, et regnaret filius eius pro eo. **2** Dixitque David: Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas: praestitit enim mihi pater eius gratiam. Misitque David nuncios ad consolandum eum super morte patris sui. Qui cum pervenissent in terram filiorum Ammon, ut consolarentur Hanon, **3** dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon: Tu forsitan putas, quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolentur te: nec animadvertis quod ut explorent, et investigent, et scrutentur terram tuam, venerint ad te servi eius. **4** Igitur Hanon pueros David decalvavit, et rasit, et praecidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes, et dimisit eos. **5** Qui cum abiissent, et hoc amandassent David, misit in occursum eorum (grandem enim contumeliam sustinuerant) et praecipit ut manerent in Iericho, donec cresceret barba eorum, et tunc revertentur. **6** Videntes autem filii Ammon, quod iniuriam fecissent David, tam Hanon, quam reliquus populus, miserunt mille talenta argenti, ut conducerent sibi de

20 Factum est autem post anni circulum, eo tempore, quo solent reges ad bella procedere, congregavit Ioab exercitum, et robur militiae, et vastavit terram filiorum Ammon; perrexitque et obsedit Rabba: porro David manebat in Ierusalem quando Ioab percussit Rabba, et destruxit eam. **2** Tulit autem David coronam Melchom de capite eius, et invenit in ea auri pondo talentum, et pretiosissimas gemmas, fecitque sibi inde diadema: manubias quoque urbis plurimas tulit: **3** populum autem, qui erat in ea, eduxit: et fecit super eos tribulas, et trahas, et ferrata carpenta transire, ita ut dissecarentur, et contererentur: sic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon: et reversus est

cum omni populo suo in Ierusalem. **4** Post haec virorum. **15** Misit quoque angelum in Ierusalem, initum est bellum in Gazer adversum Philisthaeos: ut percuteret eam: cumque percuteretur, vidit in quo percussit Sobochai Husathites, Saphai de Dominus, et misertus est super magnitudine mali: genere Raphaim, et humiliavit eos. **5** Aliud quoque et imperavit angelo, qui percutiebat: Sufficit, iam bellum gestum est adversus Philisthaeos, in quo cesseret manus tua. Porro angelus Domini stabat iuxta percutit Adeodatus filius Saltus Bethlehemites aream Ornan Iebusaei. **16** Levansque David oculos fratrem Goliath Gethaei, cuius hastae lignum erat suos, vidit angelum Domini stantem inter caelum quasi liciatorum texentium. **6** Sed et aliud bellum et terram, et evaginatum gladium in manu eius, et accidit in Geth, in quo fuit homo longissimus, senos versum contra Ierusalem: et ceciderunt tam ipse, habens digitos, id est, simul viginti quattuor: qui quam maiores natu vestiti cilicis, proni in terram. et ipse de Rapha fuerat stirpe generatus. **7** Hic **17** Dixitque David ad Deum: Nonne ego sum, qui blasphemavit Israel: et percutit eum Ionathan filius Samaa fratris David. **8** Hi sunt filii Rapha in Geth, qui ceciderunt in manu David et servorum eius.

21 Consurrexit autem Satan contra Israel: et incitavit David ut numeraret Israel. **2** Dixitque David ad Ioab, et ad principes populi: Ite, et numerate Israel a Bersabee usque Dan: et afferte mihi numerum ut sciam. **3** Responditque Ioab: Augeat Dominus populum suum centuplum, quam sunt: nonne domine mi rex, omnes servi tui sunt? quare hoc quaerit dominus meus, quod in peccatum reputetur Israeli? **4** Sed sermo regis magis praevaluit: egressusque est Ioab, et circuivit universum Israel; et reversus est Ierusalem: **5** Deditque David numerum eorum, quos circuierat: et inventus est omnis numerus Israel, mille millia et centum millia virorum edacentium gladium: de Iuda autem quadringenta septuaginta millia bellatorum. **6** Nam Levi, et Beniamin non numeravit: eo quod Ioab invitus exequeretur regis imperium. **7** Displacuit autem Deo quod iussum erat; et percutit Israel. **8** Dixitque David ad Deum: Peccavi nimis ut hoc facerem: obsecro aufer iniquitatem servi tui, quia insipiente egi. **9** Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Davidis, dicens: **10** Wade, et loquere ad David, et dic ei: Haec dicit Dominus: Trium tibi optionem do; unum, quod volueris, elige, et faciam tibi. **11** Cumque venisset Gad ad David, dixit ei: Haec dicit Dominus: Elige quod volueris: **12** aut tribus annis famem: aut tribus mensibus te fugere hostes tuos, et gladium eorum non posse evadere: aut tribus diebus gladium Domini, et pestilentiam versari in terra, et angelum Domini interficere in universis finibus Israel: nunc igitur vide quid respondeam ei, qui misit me. **13** Et dixit David ad Gad: Ex omni parte me angustiae premunt: sed melius mihi est, ut incidam in manus Domini, quia multae sunt miserations eius, quam in manus hominum. **14** Misit ergo Dominus pestilentiam in Israel: et ceciderunt de Israel septuaginta millia **17** Dixitque David ad Deum: Nonne ego sum, qui iussi ut numeraret populus? Ego, qui peccavi: ego, qui malum feci: iste grex quid commeruit? Domine Deus meus vertatur obsecro manus tua in me, et in domum patris mei: populus autem tuus non percutiatur. **18** Angelus autem Domini preecepit Gad ut diceret Davidi ut ascenderet, extrueretque altare Domino Deo in area Ornan Iebusaei. **19** Ascendit ergo David iuxta sermonem Gad, quem locutus ei fuerat ex nomine Domini. **20** Porro Ornan cum suspexisset et vidisset angelum, quattuorque filii eius cum eo, absconderunt se: nam eo tempore terebat in area triticum. **21** Igitur cum veniret David ad Ornan, conspexit eum Ornan, et processit ei obviam de area, et adoravit eum pronus in terram. **22** Dixitque ei David: Da mihi locum areae tuae, ut aedificem in ea altare Domino: ita ut quantum valet argenti accipias, et cesseret plaga a populo. **23** Dixit autem Ornan ad David: Tolle, et faciat dominus meus rex quodcumque ei placet: sed et boves do in holocaustum, et tribulas in ligna, et triticum in sacrificium: Omnia libens preebebo. **24** Dixitque ei rex David: Nequaquam ita fiet, sed argentum dabo quantum valet: neque enim tibi auferre debeo, et sic offerre Domino holocausta gratuita. **25** Dedit ergo David Ornan pro loco siclos auri iustissimi ponderis sexcentos. **26** Et aedificavit ibi altare Domino: obtulitque holocausta, et pacifica, et invocavit Dominum, et exaudivit eum in igne de caelo super altare holocausti. **27** Praecepitque Dominus Angelo: et convertit gladium suum in vaginam. **28** Protinus ergo David, videns quod exaudisset eum Dominus in area Ornan Iebusaei, immolavit ibi victimas. **29** Tabernaculum autem Domini, quod fecerat Moyses in deserto, et altare holocaustorum, ea tempestate erat in excelso Gabaon. **30** Et non praevaluit David ire ad altare ut ibi obsecraret Deum: nimio enim fuerat in timore perterritus, videns gladium Angeli Domini.

22 Dixitque David: Haec est domus Dei, et hoc altare in holocaustum Israeli. **2** Et preecepit ut congregarentur omnes proselyti de Terra Israel,

et constituit ex eis latomos ad caedendos lapides et poliendo, ut aedificaretur domus Dei. **3** Ferrum quoque plurimum ad clavos ianuarum, et ad commissuras atque iuncturas praeparavit David: et aeris pondus innumerable. **4** Ligna quoque cedrina non poterant aestimari, quae Sidonii, et Tyrii deportaverant ad David. **5** Et dixit David: Solomon filius meus puer parvulus est et delicatus; domus autem, quam aedificari volo Domino, talis esse debet ut in cunctis regionibus nominetur: praeparabo ergo ei necessaria. Et ob hanc causam ante mortem suam omnes praeparavit impensas. **6** Vocavitque Salomonem filium suum: et praecepit ei ut aedificaret domum Domino Deo Israel. **7** Dixitque David ad Salomonem: Fili mi, voluntatis meae fuit ut aedificarem domum nomini Domini Dei mei, **8** sed factus est sermo Domini ad me, dicens: Multum sanguinem effudisti, et plurima bella bellasti: non poteris aedificare domum nomini meo, tanto effuso sanguine coram me: **9** filius, qui nascetur tibi, erit vir quietissimus: faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum: et ob hanc causam Pacificus vocabitur: et pacem et otium dabo in Israel cunctis diebus eius. **10** Ipse aedificabit domum nomini meo, et ipse erit mihi in filium, et ego ero illi in patrem: firmaboque solium regni eius super Israel in aeternum. **11** Nunc ergo fili mi, sit Dominus tecum, et prosperare, et aedifica domum Domino Deo tuo, sicut locutus est de te. **12** Det quoque Dominus prudentiam et sensum, ut regere possis Israel, et custodire legem Domini Dei tui. **13** Tunc enim proficere poteris, si custodieris mandata, et iudicia, quae praecepit Dominus Moysi ut doceret Israel: confortare et viriliter age, ne timeas, neque paveas. **14** Ecce ego in paupertate mea praeparavi impensas domus Domini, auri talenta centum millia, et argenti mille millia talentorum: aeris vero, et ferri non est pondus, vincitur enim numerus magnitudine: ligna et lapides praeparavi ad universa impendia. **15** Habes quoque plurimos artifices, latomos, et caementarios, artificesque lignorum, et omnium artium ad faciendum opus prudentissimos, **16** in auro et argento et aere et ferro, cuius non est numerus. Surge igitur, et fac, et erit Dominus tecum. **17** Praecepit quoque David cunctis principibus Israel, ut adiuwarent Salomonem filium suum. **18** Cernitis, inquiens, quod Dominus Deus vester vobiscum sit, et dederit vobis requiem per circuitum, et tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras, et subiecta sit terra coram Domino, et coram populo eius. **19** Praebete igitur corda vestra et animas vestras, ut quaeratis Dominum Deum vestrum: et consurgite, et

aedificate sanctuarium Domino Deo, ut introducatur arca foederis Domini, et vasa Domino consecrata, in domum, quae aedificatur nomini Domini.

23 Igitur David senex et plenus dierum, regem constituit Salomonem filium suum super Israel. **2** Et congregavit omnes principes Israel, et Sacerdotes atque Levitas. **3** Numeratique sunt Levitae a viginti annis, et supra: et inventa sunt triginta octo millia virorum. **4** Ex his electi sunt, et distributi in ministerium domus Domini viginti quattuor millia: praepositorum autem et iudicium sex millia. **5** Porro quattuor millia ianitores: et totidem psaltes canentes Domino in organis, quae fecerat ad canendum. **6** Et distribuit eos David per vices filiorum Levi, Gerson videlicet, et Caath, et Merari. **7** Filii Gerson: Leedan, et Semei. **8** Filii Leedan: princeps Iahiel, et Zethan, et Joel, tres. **9** Filii Semei: Salomith, et Hosiel, et Aran, tres: isti principes familiarium Leedan. **10** Porro filii Semei, Leheth, et Ziza, et Iaus, et Baria: isti filii Semei, quattuor. **11** Erat autem Leheth prior, Ziza secundus: porro Iaus et Baria non habuerunt plurimos filios, et idcirco in una familia, unaque domo computati sunt. **12** Filii Caath: Amram, et Isaar, Hebron, et Oziel, quattuor. **13** Filii Amram, Aaron et Moyses. Separatusque est Aaron ut ministraret in Sancto sanctorum, ipse et filii eius in sempiternum, et adoleret incensum Domino secundum ritum suum, ac benediceret nomini eius in perpetuum. **14** Moysi quoque hominis Dei filii anumerati sunt in tribu Levi. **15** Filii Moysi: Gersom, et Eliezer. **16** Filii Gersom: Subuel primus. **17** Fuerunt autem filii Eliezer: Rohobia primus: et non erant Eliezer filii alii. Porro filii Rohobia multiplicati sunt nimis. **18** Filii Isaar: Salomith primus. **19** Filii Hebron: Ieriau primus, Amarias secundus, Iahaziel tertius, Iecmaam quartus. **20** Filii Oziel: Micha primus, Iesia secundus. **21** Filii Merari: Moholi, et Musi. Filii Moholi: Eleazar, et Cis. **22** Mortuus est autem Eleazar, et non habuit filios, sed filias: accepéruntque eas filii Cis fratres earum. **23** Filii Musi: Moholi, et Eder, et Ierimoth, tres. **24** Hi filii Levi in cognitionibus, et familiis suis, principes per vices, et numerum capitum singulorum, qui faciebant opera ministerii domus Domini a viginti annis, et supra. **25** Dixit enim David: Requiem dedit Dominus Deus Israel populo suo, et habitationem Ierusalem usque in aeternum. **26** Nec erit officii Levitarum ut ultra portent tabernaculum, et omnia vasa eius ad ministrandum. **27** Luxta pracepta quoque David novissima suppeditabitur numerus filiorum Levi a viginti annis et supra. **28** Et erunt

sub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini, princeps Iesias. **22** Isaari vero filius Salemoth, in vestibulis, et in exedris, et in loco purificationis, filiusque Salemoth Iahath: **23** filiusque eius Ieriau et in sanctuario, et in universis operibus ministerii primus, Amarias secundus, Iahaziel tertius, lecmaan templi Domini. **29** Sacerdotes autem, super panes quartus. **24** Filius Oziel, Micha: filius Micha, Samir. **25** propositionis, et ad similae sacrificium, et ad lagana Frater Micha, Iesia: filiusque Iesiae, Zacharias. **26** Filii et azyma, et sartaginem, et ad torrendum, et super Merari: Moholi et Musi. Filius Oziau: Benno. **27** Filius omne pondus atque mensuram. **30** Levitae vero ut quoque Merari: Oziau et Soam et Zachur et Hebri. **28** stent mane ad confitendum, et canendum Domino: Porro Moholi filius: Eleazar, qui non habebat liberos. similiterque ad vesperam **31** tam in oblatione **29** Filius vero Cis, Ierameel. **30** Filii Musi: Moholi, holocaustorum Domini, quam in sabbatis et Eder, et Ierimoth. isti filii Levi secundum domos Calendis et sollemitatibus reliquis iuxta numerum, familiarum suarum. **31** Miseruntque et ipsi sortes et ceremonias uniuscuiusque rei, iugiter coram contra fratres suos filios Aaron coram David rege, Domino. **32** Et custodiant observationes tabernaculi et Sadoc, et Ahimelech, et principibus familiarum foederis, et ritum sanctuarii, et observationem Sacerdotalium et Leviticarum, tam maiores, quam filiorum Aaron fratrum suorum, ut ministrent in minores. omnes sors aequaliter dividebat.

domo Domini.

24 Porro filiis Aaron hae partitiones erant: Filii Aaron: Nadab, et Abiu, et Eleazar, et Ithamar. **2**

Mortui sunt autem Nadab, et Abiu ante patrem suum absque liberis: sacerdotioque functus est Eleazar, et Ithamar. **3** Et divisit eos David, id est Sadoc de filiis Eleazar, et Ahimelech de filiis Ithamar, secundum vices suas et ministerium. **4** Inventique sunt multo plures filii Eleazar in principibus viris, quam filii Ithamar. Divisit autem eis, hoc est filii Eleazar principes per familias sedecim: et filii Ithamar per familias et domos suas octo. **5** Porro divisit utrasque inter se familias sortibus: erant enim principes sanctuarii, et principes Dei, tam de filiis Eleazar, quam de filiis Ithamar. **6** Descripsitque eos Semeias filius Nathanael scriba Levites, coram rege et principibus, et Sadoc sacerdote, et Ahimelech filio Abiathar, principibus quoque familiarum sacerdotalium et Leviticarum: unam domum, quae ceteris praerat, Eleazar: et alteram domum, quae sub se habebat ceteros, Ithamar. **7** Exivit autem sors prima Ioiarib, secunda Iudei, **8** tertia Harim, quarta Seorim, **9** quinta Melchia, sexta Maiman, **10** septima Accos, octava Abia, **11** nona Iesua, decima Sechenia, **12** undecima Eliasib, duodecima Iacim, **13** tertiadecima Hoppha, decimaquarta Isbaab, **14** decimaquinta Belga, decimasexta Emmer, **15** decimaseptima Hezir, decimoctava Aphses, **16** decimanona Pheteia, vigesima Hezechiel, **17** vigesimaprima Iachin, vigesimasecunda Gamul, **18** vigesimatertia Dalaiau, vigesimaquarta Maaziau. **19** Hae vices eorum secundum ministeria sua, ut ingrediantur domum Domini, et iuxta ritum suum sub manu Aaron patris eorum: sicut praeceperat Dominus Deus Israel. **20** Porro filiorum Levi, qui reliqui fuerant, de filiis Amram erat Subael, et de filiis Subael, Iehedeia. **21** De filiis quoque Rohobiae

25 Igitur David, et magistratus exercitus segregaverunt in ministerium filios Asaph, et Heman, et Idithun: qui prophetarent in citharis, et psalteriis, et cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio servientes. **2** De filiis Asaph: Zachur, et Joseph, et Nathania, et Asarea, filii Asaph: sub manu Asaph prophetantes iuxta regem. **3** Porro Idithun: filii Idithun, Godolias, Sori, Ieseias, et Hasabias, et Mathathias, sex, sub manu patris sui Idithun, qui in cithara prophetabat super confitentes et laudantes Dominum. **4** Heman quoque: filii Heman, Bocciau, Mathaniau, Oziel, Subuel, et Ierimoth, Hananias, Hanani, Eliatha, Geddelthi, et Romemthiezer, et Iesbacassa, Mellothi, Othir, Mahazioth: **5** omnes isti filii Heman Videntes regis in sermonibus Dei, ut exaltaret cornu: deditus Deus Heman filios quattuordecim, et filias tres. **6** Universi sub manu patris sui ad cantandum in templo Domini distributi erant, in cymbalis, et psalteriis, et citharis, in ministeria domus Domini iuxta regem: Asaph videlicet, et Idithun, et Heman. **7** Fuit autem numerus eorum cum fratribus suis, qui eruditabant canticum Domini, cuncti doctores, ducenti octoginta octo. **8** Miseruntque sortes per vices suas, ex aequo tam maior quam minor, doctus pariter et indoctus. **9** Egressaque est sors prima Ioseph, qui erat de Asaph. Secunda Godoliae, ipsi et filiis eius, et fratribus eius duodecim. **10** Tertia Zachur, filiis et fratribus eius duodecim. **11** Quarta Isari, filiis et fratribus eius duodecim. **12** Quinta Nathaniae, filiis et fratribus eius duodecim. **13** Sexta Bocciau, filiis et fratribus eius duodecim. **14** Septima Isreela, filiis et fratribus eius duodecim. **15** Octava Iesiae, filiis et fratribus eius duodecim. **16** Nona Mathaniae, filiis et fratribus eius duodecim. **17** Decima Semeiae, filiis et fratribus eius duodecim. **18** Undecima Azareel, filiis et fratribus eius duodecim.

19 Duodecima Hasabiae, filiis et fratribus eius die quattuor: et ubi erat concilium bini et bini. **18** In duodecim. **20** Tertiadecima Subael, filiis et fratribus cellulis quoque ianitorum ad Occidentem quattuor eius duodecim. **21** Quartadecima Mathathiae, filiis et in via, binique per cellulas. **19** Hae sunt divisiones fratribus eius duodecim. **22** Quintadecima Ierimoth, ianitorum filiorum Core, et Merari. **20** Porro Achias filiis et fratribus eius duodecim. **23** Sextadecima erat super thesauros domus Dei, et vasa sanctorum. Hananiae, filiis et fratribus eius duodecim. **24** **21** Filii quoque Ledan, filii Gersonni: de Ledan Septimadecima Iesbacassae, filiis et fratribus eius principes familiarum, Ledan, et Gersonni, Iehieli. duodecim. **25** Octavadecima Hanani, filiis et fratribus **22** Filii Iehieli: Zathan, et Ioel fratres eius super eius duodecim. **26** Nonadecima Mellothi, filiis et thesauros domus Domini, **23** Amramitis, et Isaaritis, fratribus eius duodecim. **27** Vigesima Eliatha, filiis et Hebronitis, et Ozihelitis. **24** Subael autem filius et fratribus eius duodecim. **28** Vigesimaprima Othir, Gersom, filii Moysi, praepositus thesauris. **25** Frater filiis et fratribus eius duodecim. **29** Vigesimasecunda quoque eius Eliezer, cuius filius Rahabia, et huius Geddelthi, filiis et fratribus eius duodecim. **30** filius Isaias, et huius filius Ioram, huius quoque filius Vigesimatertia Mahazioth, filiis et fratribus eius duodecim. **31** Vigesimaquarta Romemthiezer, filiis et fratribus eius duodecim.

26 Divisiones autem ianitorum: de Coritis Meselemia, filius Core, de filiis Asaph. **2**

Fili Meselemiae: Zacharias primogenitus, Iadihel secundus, Zabadias tertius, Iathanael quartus, **3** Aelam quintus, Iohanan sextus, Elioenai septimus. **4** Filii autem Obededom: Semeias primogenitus, Iozabad secundus, Ioaha tertius, Sachar quartus, Nathanael quintus, **5** Ammiel sextus, Issachar septimus, Phollathi octavus: quia benedixit illi Dominus. **6** Semei autem filio eius nati sunt filii, praefecti familiarum suarum: erant enim viri fortissimi. **7** filii ergo Semeiae: Othni, et Raphael, et Obed, Elzabad et, fratres eius viri fortissimi: Eliu quoque, et Samachias. **8** Omnes hi, de filiis Obededom: ipsi, et filii, et fratres eorum fortissimi ad ministrandum, sexaginta duo de Obededom. **9** Porro Meselemiae filii, et fratres eorum robustissimi, decem et octo. **10** De Hosa autem, id est de filiis Merari: Semri princeps (non enim habuerat primogenitum, et idcirco posuerat eum pater eius in principem) **11** Helcias secundus, Tabelias tertius, Zacharias quartus. omnes hi filii, et fratres Hosa, tredecim. **12** Hi divisi sunt in ianitores, ut semper principes custodiarum, sicut et fratres eorum ministrarent in domo Domini. **13** Missae sunt ergo sortes ex aequo, et parvis, praerant et magnis, per familias suas in unamquamque portarum. **14** Cecidit ergo sors Orientalis, Selemiae. Porro Zachariae filio eius, viro prudentissimo, et erudito, sortito obtigit plaga Septentrionalis. **15** Cedidit ergo sors Austrum: in qua parte domus erat seniorum concilium. **16** Sephim, et Hosa ad Occidentem, iuxta portam, quae dicit ad viam ascensionis: custodia contra custodiā. **17** Ad Orientem vero Levitae sex: et ad Aquilonem

duodecim. **20** Tertiadecima Subael, filiis et fratribus eius duodecim. **21** Filii quoque Ledan, filii Gersonni: de Ledan Septimadecima Iesbacassae, filiis et fratribus eius principes familiarum, Ledan, et Gersonni, Iehieli. duodecim. **25** Octavadecima Hanani, filiis et fratribus **22** Filii Iehieli: Zathan, et Ioel fratres eius super eius duodecim. **26** Nonadecima Mellothi, filiis et thesauros domus Domini, **23** Amramitis, et Isaaritis, fratribus eius duodecim. **27** Vigesima Eliatha, filiis et Hebronitis, et Ozihelitis. **24** Subael autem filius et fratribus eius duodecim. **28** Vigesimaprima Othir, Gersom, filii Moysi, praepositus thesauris. **25** Frater filiis et fratribus eius duodecim. **29** Vigesimasecunda quoque eius Eliezer, cuius filius Rahabia, et huius Geddelthi, filiis et fratribus eius duodecim. **30** filius Isaias, et huius filius Ioram, huius quoque filius Vigesimatertia Mahazioth, filiis et fratribus eius duodecim. **31** Vigesimaquarta Romemthiezer, filiis et fratribus eius duodecim.

27 Filii autem Israel secundum numerum suum,

principes familiarum, tribuni, et centuriones, et praefecti, qui ministrabant regi iuxta turmas suas, ingredientes et egredientes per singulos menses in anno, viginti quattuor millibus singuli millia. **3** De filiis Phares, princeps cunctorum principum in exercitu mense primo. **4** Secundi mensis habebat turmam Dudia Ahohites, et post se alter nomine Macelloth, qui regebat partem Ioiadae sacerdos: et in divisione sua viginti quattuor millia. **6** Ipse est Banaias fortissimus inter triginta, et super triginta. praerat autem turmae ipsius

Amizabad filius eius. **7** Quartus, mense quarto, David, consiliarius, vir prudens et litteratus: ipse Asahel frater Ioab, et Zabadias filius eius post eum: et Iahiel filius Hachamoni erant cum filiis regis. et in turma eius vigintiquattuor millia. **8** Quintus, **33** Achitophel etiam consiliarius regis, et Chusai mense quinto, princeps Samaoth Iezerites: et in Arachites amicus regis. **34** Post Achitophel fuit turma eius vigintiquattuor millia. **9** Sextus, mense Ioiada filius Banaiae, et Abiathar. Princeps autem sexto, Hira filius Acces Thecuites: et in turma exercitus regis erat Ioab.

eius vigintiquattuor millia. **10** Septimus, mense septimo, Helles Phallonites de filiis Ephraim: et in turma eius vigintiquattuor millia. **11** Octavus, mense octavo, Sobochai Husathites de stirpe Zarahi: et in turma eius vigintiquattuor millia. **12** Nonus, mense nono, Abiezer Anathothites de filiis Iemini: et in turma eius vigintiquattuor millia. **13** Decimus, mense decimo, Marai, et ipse Netophathites de stirpe Zarai: et in turma eius vigintiquattuor millia. **14** Undecimus, mense undecimo, Banaias Pharathonites de filiis Ephraim: et in turma eius vigintiquattuor millia. **15** Duodecimus, mense duodecimo, Holdai Netophathites, de stirpe Gothoniel: et in turma eius vigintiquattuor millia. **16** Porro tribubus praerant in Israel, Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Simeonitis, dux Saphatias filius Maacha: **17** Levitis, Hasabias filius Samuel: Aaronitis, Sadoc: **18** Iuda, Eliu, frater David: Issachar, Amri filius Michael. **19** Zabulonitis, lesmaias filius Abdiae: Nephthalitibus, Ierimoth filius Ozriel: **20** filii Ephraim, Osee filius Ozazi: dimidiae tribui Manasse, Ioel filius Phadaiae: **21** et dimidiae tribui Manasse in Galaa, Iaddo filius Zachariae: Beniamin autem, Iasiel filius Abner. **22** Dan vero, Ezrihel filius Ieroham: hi principes filiorum Israel. **23** Noluit autem David numerare eos a viginti annis inferius: quia dixerat Dominus ut multiplicaret Israel quasi stellas caeli. **24** Ioab filius Sarviae cooperat numerare, nec complevit: quia super hoc ira irruerat in Israel: et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti, non est relatus in fastos regis David. **25** Super thesauros autem regis fuit Azmoth filius Adiel, his autem thesauris, qui erant in urbis, et in vicis, et in turribus, praesidebat Ionathan filius Oziae. **26** Operi autem rustico, et agricolis, qui exercebant terram, praerat Ezri filius Chelub: **27** vinearumque cultoribus, Semeias Romathites: cellis autem vinariis, Zabdias Aphoniates. **28** Nam super oliveta et ficeta, quae erant in campestribus, Balanam Gederites: super apothecas autem olei, Ioas. **29** Porro armentis, quae pascebantur in Saron, praepositus fuit Setrai Saronites: et super boves in vallis Saphat filius Adli: **30** super camelos vero, Ubil Ismahelites: et super asinos, Iadias Meronathites. **31** super oves quoque Iaziz Agarenus. omnes hi, principes substantiae regis David. **32** Ionathan autem patruus

28 Convocavit igitur David omnes principes Israel, duces tribuum, et praepositos turmarum, qui ministrabant regi: tribunos quoque et centuriones, et qui praerant substantiae et possessionibus regis, filiosque suos cum eunuchis, et potentes, et robustissimos quosque in exercitu Ierusalem. **2** Cumque surrexisset rex, et stetisset, ait: Audite me fratres mei, et populus meus: Cogitavi ut aedificarem domum, in qua requiesceret arca foederis Domini, et scabellum pedum Dei nostri: et ad aedicandum, omnia praeparavi. **3** Deus autem dixit mihi: Non aedificabis domum nomini meo, eo quod sis vir bellator, et sanguinem fuderis. **4** Sed elegit Dominus Deus Israel me de universa domo patris mei, ut essem rex super Israel in sempiternum: de Iuda enim elegit principes: porro de domo Iuda, domum patris mei: et de filiis patris mei, placuit ei ut me eligeret regem super cunctum Israel. **5** Sed et de filiis meis (filios enim mihi multos dedit Dominus) elegit Salomonem filium meum, ut sederet in throno regni Domini super Israel, **6** dixitque mihi: Salomon filius tuus aedificabit domum meam, et atria mea: ipsum enim elegi mihi in filium, et ego ero ei in patrem. **7** Et firmabo regnum eius usque in aeternum, si perseveraverit facere praecepta mea, et iudicia, sicut et hodie. **8** Nunc ergo coram universo coetu Israel audiente Deo nostro, custodite, et perquirite cuncta mandata Domini Dei nostri: ut possideatis Terram bonam, et relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum. **9** Tu autem Salomon fili mi, scito Deum patris tui, et servito ei corde perfecto, animo voluntario: omnia enim corda scrutatur Dominus, et universas mentium cogitationes intelligit. Si quaeasieris eum, invenies: si autem dereliqueris eum, proiiciet te in aeternum. **10** Nunc ergo quia elegit te Dominus ut aedificares domum Sanctuarii, confortare, et perfice. **11** Dedit autem David Salomon filio suo descriptionem porticus, et templi, et cellariorum, et coenaculi, et cubiculorum in adytis, et domus propitiationis, **12** necnon et omnium quae cogitaverat atriorum, et exedrarum per circuitum in thesauros domus Domini, et in thesauro sanctorum, **13** divisionumque Sacerdotalium et Leviticarum, in omnia opera domus Domini, et

in universa vasa ministerii templi Domini. **14** Dei auri talenta quinque millia, et solidos decem Aurum in pondere per singula vasa ministerii. millia: argenti talenta decem millia, et aeris talenta Argenti quoque pondus pro vasorum et operum decem et octo millia: ferri quoque centum millia diversitate. **15** Sed et in candelabra aurea, et ad talentorum. **8** Et apud quemcumque inventi sunt lucernas eorum, aurum pro mensura uniuscuiusque lapides, dederunt in thesauro domus Domini, per candelabri et lucernarum. Similiter et in candelabra manum Iahiel Gersonitis. **9** Laetatusque est populus, argentea, et in lucernas eorum, pro diversitate cum vota sponte promitterent: quia corde toto mensurae, pondus argenti tradidit. **16** Aurum offerebant ea Domino: sed et David rex laetus quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate est gaudio magno. **10** Et benedixit Domino coram mensarum: similiter et argentum in alias mensas universa multitudine, et ait: Benedictus es Domine argenteas. **17** Ad fuscinalas quoque, et phialas, et Deus Israel patris nostri ab aeterno in aeternum. thuribula ex auro purissimo, et leunculos aureos pro **11** Tua est Domine magnificentia, et potentia, et qualitate mensurae pondus distribuit in leunculum, gloria, atque victoria: et tibi laus: cuncta enim et leunculum. Similiter et in leones argenteos quae in caelo sunt, et in terra, tua sunt: tuum diversum argenti pondus separavit. **18** Altari autem, Domine regnum, et tu es super omnes principes. in quo adoletur incensum, aurum purissimum dedit: **12** Tuae divitiae, et tua est gloria: tu dominaris ut ex ipso fieret similitudo quadrigae cherubim omnium, in manu tua virtus et potentia: in manu extendentium alas, et velantium arcum foederis tua magnitudo, et imperium omnium. **13** Nunc Domini. **19** Omnia, inquit, venerunt scripta manu igitur Deus noster confitemur tibi, et laudamus Domini ad me, ut intelligerem universa opera nomen tuum inclytum. **14** Quis ego, et quis populus exemplaris. **20** Dixit quoque David Salomoni filio meus, ut possimus haec tibi universa promittere? suo: Viriliter age, et confortare, et fac: ne timeas, tua sunt omnia: et quae de manu tua accepimus et ne paveas: Dominus enim Deus meus tecum dedimus tibi. **15** Peregrini enim sumus coram erit, et non dimittet te, nec derelinquet donec te, et advenae, sicut omnes patres nostri. Dies perficias omne opus ministerii domus Domini. **21** nostri quasi umbra super terram, et nulla est mora. Ecce divisiones Sacerdotum et Levitarum, in omne **16** Domine Deus noster, omnis haec copia, quam ministerium domus Domini assistunt tibi, et parati paravimus ut aedificaretur domus nomini sancto sunt, et neverunt tam principes quam populus tuo, de manu tua est, et tua sunt omnia. **17** Scio Deus facere omnia praeepta tua.

29 Locutusque est David rex ad omnem ecclesiam: Salomonem filium meum unum elegit Deus, adhuc puerum et tenellum: opus namque grande est, neque enim homini praeparatur habitatio, sed Deo. **2** Ego autem totis viribus meis praeparavi impensis domus Dei mei. Aurum ad vasa aurea, et argentum in argentea, aes in aenea, ferrum in ferrea, ligna ad lignea: et lapides onychinos, et quasi stibinos, et diversorum colorum, omnemque pretiosum lapidem, et marmor Parium abundantissime: **3** et super haec, quae obtuli in domum Dei mei de peculio meo aurum et argentum, do in templum Dei mei, exceptis his, quae praeparavi in aedem sanctam. **4** Tria millia talenta auri de auro Ophir: et septem millia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi. **5** Et, ubicumque opus est aurum de auro, et ubicumque opus est argentum de argento, opera fiant per manus artificum: et si quis sponte offert, impleat manum suam hodie, et offerat quod voluerit Domino. **6** Polliciti sunt itaque principes familiarum, et proceres tribuum Israel, tribuni quoque, et centuriones, et principes possessionum regis. **7** Dederuntque in opera domus

unde et ego in simplicitate cordis mei laetus obtuli universa haec: et populum tuum, qui hic repertus est, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. **18** Domine Deus Abraham, et Isaac, et Israel patrum nostrorum, custodi in aeternum hanc voluntatem cordis eorum, et semper in venerationem tui mens ista permaneat. **19** Salomoni quoque filio meo da cor perfectum, ut custodiat mandata tua, testimonia tua, et ceremonias tuas, et faciat universa: et aedificet aedem, cuius impensis paravi. **20** Praecepit autem David universae ecclesiae: Benedicite Domino Deo nostro. Et benedixit omnis ecclesia Domino Deo patrum suorum: et inclinaverunt se, et adoraverunt Deum, et deinde regem. **21** Immolaveruntque victimas Domino: et obtulerunt holocausta die sequenti, tauros mille, arietes mille, agnos mille cum libaminibus suis, et universo rito abundantissime in omnem Israel. **22** Et comedenter, et biberunt coram Domino in die illo cum grandi laetitia. Et unixerunt secundo Salomonem filium David. Unixerunt autem eum Domino in principem, et Sadoc in pontificem. **23** Seditque Salomon super solium Domini in regem pro David patre suo, et cunctis placuit: et paruit illi omnis Israel. **24** Sed et universi principes, et

potentes, et cuncti filii regis David dederunt manum,
et subiecti fuerunt Salomoni regi. **25** Magnificavit
ergo Dominus Salomonem super omnem Israel:
et dedit illi gloriam regni, qualem nullus habuit
ante eum rex Israel. **26** Igitur David filius Isai
regnavit super universum Israel. **27** Et dies, quibus
regnavit super Israel, fuerunt quadraginta anni: in
Hebron regnavit septem annis, et in Ierusalem annis
trigintatribus. **28** Et mortuus est in senectute bona,
plenus dierum, et divitiis, et gloria. et regnavit
Salomon filius eius pro eo. **29** Gesta autem David
regis priora, et novissima scripta sunt in Libro
Samuelis Videntis, et in Libro Nathan prophetae,
atque in volumine Gad Videntis: **30** Universique
regni eius, et fortitudinis, et temporum, quae
transierunt sub eo, sive in Israel, sive in cunctis
regnis terrarum.

Ii Paralipomenon

regnis Cethaeorum, et a regibus Syiae emptio
celebrabatur.

1 Confortatus est ergo Salomon filius David in regno suo, et Dominus erat cum eo, et magnificavit eum in excelsum. **2** Praecepitque Salomon universo Israeli, tribunis, et centurionibus, et ducibus, et iudicibus omnis Israel, et principibus familiarum: **3** et abiit cum universa multitudine in quoque ad Hiram regem Tyri, dicens: Sicut egisti Excelsum Gabaon, ubi erat tabernaculum foederis Domini, quod fecit Moyses famulus Dei in solitudine. **4** Arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum, quem praeparaverat ei, et ubi fixerat Domini Dei mei, ut consecrem eam ad adolendum illi tabernaculum, hoc est, in Ierusalem. **5** Altare incensum coram illo, et fumiganda aromata, et quoque aeneum, quod fabricatus fuerat Beseleel ad propositionem panum sempiternam, et ad filius Uri filii Hur, ibi erat coram tabernaculo holocausta mane, et vespere, sabbatis quoque, Domini: quod et requisivit Salomon, et omnis et neomeniis, et sollemnitatibus Domini Dei nostri ecclesie. **6** Ascenditque Salomon ad altare aeneum, in sempiternum, quae mandata sunt Israeli. **5** coram tabernaculo foederis Domini, et obtulit in eo Domus enim, quam aedificare cupio, magna est: mille hostias. **7** Ecce autem in ipsa nocte apparuit magnus est enim Deus noster super omnes deos. **6** ei Deus, dicens: Postula quod vis, ut dem tibi. **8** Quis ergo poterit praevalere, ut aedificet ei dignam Dixitque Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre domum? si caelum, et caeli caelorum capere eum meo misericordiam magnam: et constituisti me nequeunt: quantus ego sum, ut possim aedificare ei regem pro eo. **9** Nunc ergo Domine Deus impleatur domum? sed ad hoc tantum, ut adoleatur incensum sermo tuus, quem pollicitus es David patri meo: coram illo. **7** Mitte ergo mihi virum eruditum, tu enim me fecisti regem super populum tuum qui noverit operari in auro, et argento, aere, et multum, qui tam innumerabilis est, quam pulvis ferro, purpura, coccino, et hyacintho, et qui sciat terrae. **10** Da mihi sapientiam et intelligentiam, ut sculpere caelaturas cum his artificibus, quos mecum ingrediar et egrediar coram populo tuo: quis enim habeo in Iudea, et Ierusalem, quos praeparavit potest hunc populum tuum digne, qui tam grandis David pater meus. **8** Sed et ligna cedrina mitte est, iudicare? **11** Dixit autem Deus ad Salomonem: mihi, et arceuthina, et pinea de Libano: scio enim Quia hoc magis placuit cordi tuo, et non postulasti quod servi tui noverint caedere ligna de Libano, et divitias, et substantiam, et gloriam, neque animas erunt servi mei cum servis tuis, **9** ut parentur mihi eorum qui te oderant, sed nec dies vitae plurimos: ligna plurima. Domus enim, quam cupio aedificare, petisti autem sapientiam et scientiam, ut iudicare magna est nimis, et inclyta. **10** Praeterea operariis, possis populum meum, super quem constitui te qui caesuri sunt ligna, servis tuis dabo in cibaria regem. **12** Sapientia et scientia data sunt tibi: tritici coros viginti millia, et hordei coros totidem, divitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi, olei quoque sata viginti millia. **11** Dixit autem Hiram ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te rex Tyri per litteras, quas miserat Salomon: Quia fuerit similis tui. **12** Venit ergo Salomon ab Excelso dilexit Dominus populum suum, idcirco te regnare Gabaon in Ierusalem coram tabernaculo foederis, fecit super eum. **12** Et addidit, dicens: Benedictus et regnavit super Israel. **14** Congregavitque sibi Dominus Deus Israel, qui facit caelum et terram, qui currus et equites, et facti sunt ei mille quadringenti dedit David regi filium sapientem et eruditum et currus, et duodecim millia equitum: et fecit eos esse sensatum atque prudentem, ut aedificaret domum in urbibus quadrigarum, et cum rege in Ierusalem. Domino, et palatium sibi. **13** Misi ergo tibi virum **15** Praebuitque rex argentum et aurum in Ierusalem prudentem et scientissimum Hiram, ut patrem quasi lapides, et cedros quasi sycomoros, quae meum, **14** filium mulieris de filiabus Dan, cuius nascuntur in campestribus multitudine magna. **16** pater fuit Tyrius, qui novit operari in auro, et Adducebantur autem ei equi de Aegypto, et de Coa argento, aere, et ferro, et marmore, et lignis, in a negotiatoribus regis, qui ibant, et emebant pretio, purpura quoque, et hyacintho, et byssio, et coccino: **17** quadrigam equorum sexcentis argenteis, et et qui scit caelare omnem sculpturam, et adinvenire equum centum quinquaginta: similiter de universis prudenter quodcumque in opere necessarium est cum artificibus tuis, et cum artificibus domini mei

David patris tui. **15** Triticum ergo, et hordeum, et
oleum, et vinum, quae pollicitus es domine mi, mitte
cocco, et byssō: et intexuit ei cherubim. **15** Ante
servis tuis. **16** Nos autem caedemus ligna de Libano,
quoniam necessaria habueris, et applicabimus ea ratibus
in Ioppe: tuum autem erit transferre ea
in Ierusalem. **17** Numeravit igitur Salomon omnes
viros proselytos, qui erant in terra Israel, post
denumerationem, quam dinumeravit David pater
et inventi sunt centum quinquaginta tria millia
humoris onera portarent, et octoginta millia, qui
lapides de montibus caederent: tria autem millia et
sexcentos praepositos operum populi.

3 Et coepit Salomon aedificare domum Domini in
Ierusalem in monte Moria, qui demonstratus
fuerat David patri eius, in loco, quem paraverat
David in area Ornari Iebusaei. **2** Coepit autem
aedificare mense secundo, anno quarto regni sui.

3 Et haec sunt fundamenta, quae iecit Salomon,
ut aedificaret domum Dei, longitudinis cubitos in
mensura prima sexaginta, latitudinis cubitos viginti.

4 Porticum vero ante frontem, quae tendebatur
in longum iuxta mensuram latitudinis domus,
cubitorum viginti: porro altitudo centum viginti
cubitorum erat: et deauravit eam intrinsecus auro
mundissimo. **5** Domum quoque maiorem texit
tabulis ligneis abiegnis, et laminas auri obrizi
affixit per totum: sculpsitque in ea palmas, et
quasi catenulas se invicem complectentes. **6** Stravit
quoque pavimentum templi pretiosissimo marmore,
decore multo. **7** Porro aurum erat probatissimum,
de cuius laminis texit domum, et trabes eius, et
postes, et parietes, et ostia: et caelavit cherubim in
parietibus. **8** Fecit quoque domum Sancti sanctorum:
longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum
viginti: et latitudinem similiter viginti cubitorum:
et laminis aureis texit eam, quasi talentis sexcentis.

9 Sed et clavos fecit aureos, ita ut singuli clavi siclos
quinquagenos appendenterent: caenacula quoque texit
auro. **10** Fecit etiam in domo Sancti sanctorum
cherubim duos, opere statuario: et texit eos auro.

11 Alae cherubim viginti cubitis extendebantur, ita
ut una ala haberet cubitos quinque et tangeret
parietem domus: et altera quinque cubitos habens,
alam tangeret alterius cherub. **12** Similiter cherub
alterius ala, quinque habebat cubitos, et tangebat
parietem: et ala eius altera quinque cubitorum, alam
cherub alterius contingebat. **13** Igitur alae utriusque
cherubim expansae erant, et extendebantur per
cubitos viginti: ipsi autem stabant erectis pedibus,
et facies eorum erant versae ad exteriorem domum.
14 Fecit quoque velum ex hyacinthro, purpura,

fores etiam templi duas columnas, quae triginta et
catenulas in oraculo, et superposuit eas capitibus
columnarum: malogramata etiam centum, quae
catenulis interposuit. **17** Ipsas quoque columnas
posuit in vestibulo templi, unam a dextris, et
eius, et inventi sunt centum quinquaginta tria millia
alteram a sinistris: eam, quae a dextris erat, vocavit
Iachin: et quae ad laevam, Booz.

4 Fecit quoque altare aeneum viginti cubitorum
longitudinis, et viginti cubitorum latitudinis, et
decem cubitorum altitudinis. **2** Mare etiam fusile
decem cubitis a labio usque ad labium, rotundum
per circuitum: quinque cubitos habebat altitudinis,
et funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum
eius. **3** Similitudo quoque boum erat subter illud,
et decem cubitis quaedam extrinsecus caelaturaem,
quasi duobus versibus alcum maris circuibant. Boves
autem erant fusiles: **4** et ipsum Mare super duodecim
boves impositum erat, quorum tres respiebant ad
Aquilone, et alii tres ad Occidentem: porro tres
ali Meridiem, et tres qui reliqui erant, Orientem,
habentes mare superpositum: posteriora autem
boum erant intrinsecus sub mari. **5** Porro vastitas
eius habebat mensuram palmi, et labium illius erat
quasi labium calicis, vel repandi lili: capiebatque
tria millia metretas. **6** Fecit quoque conchas decem:
et posuit quinque a dextris, et quinque a sinistris,
ut lavarent in eis omnia, quae in holocaustum
oblatur erant: porro in mari sacerdotes lavabantur.
7 Fecit autem et candelabra aurea decem secundum
speciem, qua iusserat fieri: et posuit ea in templo,
quinque a dextris, et quinque a sinistris. **8** Necnon
et mensas decem: et posuit eas in templo, quinque
a dextris, et quinque a sinistris: phialas quoque
aureas centum. **9** Fecit etiam atrium sacerdotum,
et basilicam grandem: et ostia in basilica, quae
texit aere. **10** Porro mare posuit in latere dextro
contra Orientem ad Meridiem. **11** Fecit autem
Hiram lebetes, et creagras, et phialas: et complevit
omne opus regis in domo Dei: **12** hoc est, columnas
duas, et epistylia, et capita, et quasi quaedam
retiacula, quae capita tegerent super epistylia. **13**
Malogramata quoque quadringenta, et retiacula
duo ita ut bini ordines malogramatorum singulis
retiaculis iungerentur, quae protegerent epistylia,
et capita columnarum. **14** Bases etiam fecit, et
conchas, quas superposuit basibus: **15** mare unum,
boves quoque duodecim sub mari. **16** Et lebetes,
et creagras, et phialas. Omnia vasa fecit Salomoni
17 Hiram in domo Domini ex aere mundissimo.

In regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra concrepabant, stantes ad Orientalem plagam altaris, inter Sochot, et Saredatha. **18** Erat autem multitudo et cum eis Sacerdotes centum viginti canentes vasorum innumerabilis, ita ut ignoraretur pondus tubis. **13** Igitur cunctis pariter, et tubis, et voce, et aeris. **19** Fecitque Salomon omnia vasa domus Dei, cymbalis, et organis, et diversi generis musicorum et altare aureum, et mensas, et super eas panes concinentibus, et vocem in sublime tollentibus; propositionis: **20** candelabra quoque cum lucernis longe sonitus audiebatur, ita ut cum Dominum suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro laudare coepissent et dicere: Confitemini Domino purissimo: **21** et florentia quaedam, et lucernas, quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia et forcipes aureos: omnia de auro mundissimo eius; impleretur ita domus Dei nube, **14** ne possent facta sunt. **22** Thymiateria quoque, et thuribula, Sacerdotes stare et ministrare propter caliginem. et phialas, et mortariola ex auro purissimo. Et Compleverat enim gloria Domini domum Dei.

ostia caelavit templi interioris, id est, in Sancto sanctorum: et ostia templi forinsecus aurea. Sicque completum est omne opus, quod fecit Salomon in domo Domini.

5 Intulit igitur Salomon omnia, quae voverat

David pater suus, argentum, et aurum, et universa vasa posuit in thesauris domus Dei. **2** locutus est David patri meo, opere complevit, Post quae congregavit maiores natu Israel, et dicens: **5** A die, qua eduxi populum meum de Terra cunctos principes tribuum, et capita familiarium Aegypti, non elegi civitatem de cunctis tribubus de filiis Israel in Ierusalem, ut adducerent arcum Israel, ut aedificaretur in ea domus nomini meo: foederis Domini de Civitate David, quae est Sion. **3** neque elegi quemquam alium virum, ut esset dux Venerunt itaque ad regem omnes viri Israel in die in populo Israel, **6** sed elegi Ierusalem, ut sit nomen sollemni mensis septimi. **4** Cumque venissent cuncti meum in ea, et elegi David, ut constituerem eum seniorum Israel, portaverunt Levitae arcum, **5** et super populum meum Israel. **7** Cumque fuisset intulerunt eam, et omnem paraturam tabernaculi. Porro vasa sanctuarii, quae erant in tabernaculo, portaverunt Sacerdotes cum Levitis. **6** Rex autem Salomon, et universus coetus Israel, et omnes, qui fuerunt congregati ante arcum, immolabant arietes, et boves absque ullo numero: tanta enim erat multitudo victimarum. **7** Et intulerunt Sacerdotes arcum foederis Domini in locum suum, id est, ad oraculum templi, in Sancta sanctorum subter alas cherubim: **8** ita ut cherubim expanderent alas suas super locum, in quo posita erat arca, et ipsam arcum tegerent cum vectibus suis. **9** Vectum autem, quibus portabatur arca, quia paululum longiores erant, capita parebant ante oraculum: si vero quis paululum fuissestr extrinsecus, eos videre non poterat. Fuit itaque arca ibi usque in praesentem diem. **10** Nihilque erat aliud in arca, nisi duae tabulae, quas posuerat Moyses in Horeb, quando legem dedit Dominus filiis Israel egredientibus ex Aegypto. **11** Egressis autem Sacerdotibus de sanctuario (omnes enim Sacerdotes, qui ibi potuerant inveniri, sanctificati sunt: nec adhuc in illo tempore vices, et ministeriorum ordo inter eos divisus erat) **12** tam Levitae quam cantores, id est, et qui sub Asaph erant, et qui sub Eman, et qui sub Idithun, filii, et fratres eorum vestiti byssinis, cymbalis, et psalteriis, et citharis

6 Tunc Salomon ait: Dominus pollicitus est ut habitaret in caligine: **2** ego autem aedificavi domum nomini eius, ut habitaret ibi in perpetuum. **3** Et convertit rex faciem suam, et benedixit universae multitudini Israel (nam omnis turba stabat intenta) et ait: **4** Benedictus Dominus Deus Israel, qui quod locutus est David patri meo, ut aedificaret domum nomini Domini Dei Israel, **5** dicit Dominus ad eum: neque elegi quemquam alium virum, ut esset dux in populo Israel, **6** sed elegi Ierusalem, ut sit nomen meum in ea, et elegi David, ut constituere eum super populum meum Israel. **7** Cumque fuisset voluntatis David patris mei, ut aedificaret domum nomini Domini Dei Israel, **8** dicit Dominus ad eum: Quia haec fuit voluntas tua, ut aedificares domum nomini meo, bene quidem fecisti huiuscmodi habere voluntatem: **9** sed non tu aedificabis domum, et ipse aedificabit domum nomini meo. **10** Complevit ergo Dominus sermonem suum, quem locutus fuerat: et ego surrexi pro David patre meo, et sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus: et aedificavi domum nomini Domini Dei Israel. **11** Et posui in ea arcum, in qua est pactum Domini, quod pepigit cum filiis Israel. **12** Stetit ergo coram altari Domini ex adverso universae multitudinis Israel, et extendit manus suas. **13** Siquidem fecerat Salomon basim aeneam, et posuerat eam in medio basilicae, habentem quinque cubitos longitudinis, et quinque cubitos latitudinis, et tres cubitos altitudinis: stetitque super eam: et deinceps flexis genibus contra universam multitudinem Israel, et palmis in caelum levatis, **14** ait: Domine Deus Israel, qui non est similis tui Deus in caelo et in terra: qui custodis pactum et misericordiam cum servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo: **15** Qui praestitisti servo tuo David patri meo quaecumque locutus fueras ei: et quae ore promiseras, opere complesti, sicut et praesens tempus probat. **16**

Nunc ergo Domine Deus Israel, imple servo tuo de populo tuo Israel, si venerit de terra longinqua, patri meo David quaecumque locutus es, dicens: propter nomen tuum magnum, et propter manum Non deficit ex te vir coram me, qui sedeat super tuam robustam, et brachium tuum extentum, et thronum Israel: ita tamen si custodierint filii tui adoraverit in loco isto, **33** tu exaudies de caelo vias meas, et ambulaverint in lege mea, sicut et firmissimo habitaculo tuo, et facies cuncta, pro tu ambulasti coram me. **17** Et nunc Domine Deus quibus invocaverit te ille peregrinus: ut sciant Israel, firmetur sermo tuus, quem locutus es servo omnes populi terrae nomen tuum, et timeant tuo David. **18** Ergone credibile est ut habitet Deus te sicut populus tuus Israel. et cognoscant, quia cum hominibus super terram? Si caelum et caeli nomen tuum invocatum est super domum hanc, caelorum non te capiunt, quanto magis domus ista, quam aedificavi. **34** Si egressus fuerit populus tuus quam aedificavi? **19** Sed ad hoc tantum facta est, ad bellum contra adversarios suos per viam in ut respicias orationem servi tui, et obsecrationem qua misericordia eos, adorabunt te contra viam, in qua eius, Domine Deus meus: et audias preces, quas civitas haec est, quam elegisti, et domus, quam fundit famulus tuus coram te: **20** ut aperias oculos aedificavi nomini tuo: **35** tu exaudies de caelo preces tuos super domum istam diebus ac noctibus, super eorum, et obsecrationem, et ulciscaris. **36** Si autem locum, in quo pollicitus es ut invokeatur nomen peccaverint tibi (neque enim est homo, qui non tuum, **21** et exaudires orationem, quam servus tuus peccet) et iratus fueris eis, et tradideris hostibus, orat in eo: et exaudies preces famuli tui, et populi et captivos duxerint eos in terram longinquam, tui Israel. Quicumque oraverit in loco isto, exaudi vel certe quae iuxta est, **37** et conversi in corde de habitaculo tuo, id est, de caelis, et propitiare. suo in terra, ad quam captivi ducti fuerant, egerint **22** Si peccaverit quispiam in proximum suum, et poenitentiam, et deprecari te fuerint in terra iurare contra eum paratus venerit, seque maledicto captivitatis sue, dicentes: Peccavimus, inique constrinxerit coram altari in domo ista: **23** tu audies fecimus, iniuste egimus: **38** et reversi fuerint ad de caelo, et facies iudicium servorum tuorum, ita te in toto corde suo, et in tota anima sua, in terra ut reddas iniquo viam suam in caput proprium, et captivitatis sue, ad quam ducti sunt, adorabunt ulciscaris iustum, retribuens ei secundum iustitiam te contra viam terrae sue, quam dedisti patribus suam. **24** Si superatus fuerit populus tuus Israel ab eorum, et urbis, quam elegisti, et domus, quam inimicis (peccabunt enim tibi) et conversi egerint aedificavi nomini tuo: **39** tu exaudies de caelo, poenitentiam, et obsecraverint nomen tuum, et hoc est, de firme habitaculo tuo preces eorum, et fuerint deprecari in loco isto, **25** tu exaudies de facias iudicium, et dimittas populo tuo, quamvis caelo, et propitiare peccato populi tui Israel, et peccatori: **40** tu es enim Deus meus: aperiantur, reduc eos in terram, quam dedisti eis, et patribus queso, oculi tui, et aures tuae intentae sint ad eorum. **26** Si clauso caelo pluvia non fluxerit orationem, quae fit in loco isto. **41** Nunc igitur propter peccata populi, et deprecari te fuerint consurge Domine Deus in requiem tuam, tu et in loco isto, et confessi nomini tuo, et conversi arca fortitudinis tue: Sacerdotes tui Domine Deus a peccatis suis, cum eos afflixeris, **27** exaudi de induantur salutem, et sancti tui laetentur in bonis. caelo Domine, et dimitte peccata servis tuis et **42** Domine Deus ne avertaris faciem christi tui: populi tui Israel, et doce eos viam bonam, per quam memento misericordiarum David servi tui.

7 Cumque complessset Salomon fundens preces, ignis descendit de caelo, et devoravit holocausta et victimas: et maiestas Domini implevit domum. **2** Nec poterant sacerdotes ingredi templum Domini, eo quod implesset maiestas Domini templum Domini. **3** Sed et omnes filii Israel videbant descendenter ignem, et gloriam Domini super domum: et corruentes proni in terram super pavimentum stratum lapide, adoraverunt, et laudaverunt Dominum: Quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia eius. **4** Rex autem, et omnis populus immolabant victimas coram Domino. **5** Mactavit igitur rex Salomon hostias, boum vigintiduo millia, arietum centum viginti millia: et

dedicavit domum Dei rex, et universus populus. **6** dicent stupentes: Quare fecit Dominus sic terrae Sacerdotes autem stabant in officiis suis: et Levitae huic, et domui huic? **22** Respondebuntque: Quia in organis carminum Domini, quae fecit David rex ad laudandum Dominum: Quoniam in aeternum misericordia eius, hymnos David canentes per manus suas: porro Sacerdotes canebat tubis ante eos, cunctusque Israel stabat. **7** Sanctificavit quoque Salomon medium atrii ante templum Domini: obtulerat enim ibi holocausta et adipes pacificorum: quia altare aeneum, quod fecerat, non poterat sustinere holocausta et sacrificia et adipes. **8** Fecit ergo Salomon sollemnitatem in tempore illo septem diebus, et omnis Israel cum eo, ecclesia magna valde, ab introitu Emath usque ad Torrentem Aegypti. **9** Fecitque die octavo collectam, eo quod dedicasset altare septem diebus, et sollemnitatem celebrasset diebus septem. **10** Igitur in die vigesimo tertio mensis septimi dimisit populos ad tabernacula sua, laetantes atque gaudentes super bono, quod fecerat Dominus Davidi, et Salomonis, et Israeli populo suo. **11** Complevitque Salomon domum Domini, et domum regis, et omnia quae disposuerat in corde suo, ut faceret in domo Domini, et in domo sua, et prosperatus est. **12** Apparuit autem ei Dominus nocte, et ait: Audivi orationem tuam, et elegi locum istum mihi in domum sacrificii. **13** Si clausero caelum, et pluvia non fluxerit, et mandavero et praecepero locustae, ut devoret terram, et misero pestilentiam in populum meum: **14** conversus autem populus meus, super quos invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, et exquisierit faciem meam, et egerit poenitentiam a viis suis pessimis: et ego exaudiam de caelo, et propitius ero peccatis eorum, et sanabo terram eorum. **15** Oculi quoque mei erunt aperti, et aures meae erectae ad orationem eius, qui in loco isto oraverit. **16** Elegi enim, et sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, et permaneant oculi mei, et cor meum ibi cunctis diebus. **17** Tu quoque si ambulaveris coram me, sicut ambulaverit David pater tuus, et feceris iuxta omnia, quae praecepi tibi, et iusticias meas iudiciaque servaveris: **18** suscitabo thronum regni tui, sicut pollicitus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur de stirpe tua vir, qui non sit princeps in Israel. **19** Si autem aversi fueritis, et dereliqueritis iustitias meas, et praecelta mea, quae proposui vobis, et abeuntes servieritis diis alienis, et adoraveritis eos, **20** evellam vos de terra mea, quam dedi vobis: et domum hanc, quam sanctificavi nomini meo, proiciam a facie mea, et tradam eam in parabolam, et in exemplum cunctis populis. **21** Et domus ista erit in proverbium universis transeuntibus, et dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxit eos de Terra Aegypti, et apprehenderunt deos alienos, et adoraverunt eos, et coluerunt: idcirco venerunt super eos universa haec mala.

8 Expletis autem viginti annis postquam aedificavit Salomon domum Domini et domum suam: **2** civitates, quas dederat Hiram Salomonis, aedificavit, et habitare ibi fecit filios Israel. **3** Abiit quoque in Emath Suba, et obtinuit eam. **4** Et aedificavit Palmiram in deserto, et alias civitates munitissimas aedificavit in Emath. **5** Extruxitque Bethoron superiorem, et Bethoron inferiorem, civitates muratas habentes portas et vectes et seras: **6** Balaath etiam et omnes urbes firmissimas, quae fuerunt Salomonis, cunctasque urbes quadrigarum, et urbes equitum. omnia quaecumque voluit Salomon atque dispositus, aedificavit in Ierusalem et in Libano, et in universa terra potestatis sua. **7** Omnem populum, qui derelictus fuerat de Hethaeis, et Amorrhaeis, et Pherezaeis, et Hevaeis, et Iebusaeis, qui non erant de stirpe Israel, **8** de filiis eorum: et de posteris, quos non interfecerant filii Israel, subiugavit Salomon in tributarios, usque in diem hanc. **9** Porro de filiis Israel non posuit ut servirent operibus regis: ipsi enim erant viri bellatores, et duces primi, et principes quadrigarum et equitum eius. **10** Omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta, qui erudiebant populum. **11** Filiam vero Pharaonis transtulit de Civitate David in domum, quam aedificaverat ei. Dixit enim rex: Non habitabit uxor mea in domo David regis Israel, eo quod sanctificata sit: quia ingressa est in eam arca Domini. **12** Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini, quod extruxerat ante porticum, **13** ut per singulos dies offerretur in eo iuxta praceptum Moysi in sabbatis et in calendis, et in festis diebus, ter per annum, id est, in sollemnitate azymorum, et in sollemnitatem hebdomadarum, et in sollemnitate tabernaculorum. **14** Et constituit iuxta dispositionem David patris sui officia Sacerdotum in ministeriis suis: et Levitas in ordine suo, ut laudarent, et ministrarent coram Sacerdotibus iuxta ritum uniuscuiusque diei: et ianitores in divisionibus suis per portam et portam: sic enim praeceperat David homo Dei. **15** Nec praetergressi sunt de mandatis regis tam Sacerdotes, quam Levitae ex omnibus, quae praeceperat, etiam in custodiis thesaurorum. **16** Omnes impensas preparatas habuit Salomon ex eo die, quo fundavit domum Domini usque in diem, quo perfecit eam.

17 Tunc abiit Salomon in Asiongaber, et in Ailath ad oram Maris rubri, quae est in Terra Edom. **18** Misit autem ei Hiram per manus servorum suorum naves, et nautas gnaros maris, et abierunt cum servis Salomonis in Ophir, tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri, et attulerunt ad regem Salomonem.

9 Regina quoque Saba, cum audisset famam Salomonis, venit ut tentaret eum in aenigmatibus in Ierusalem, cum magnis opibus et camelis, qui portabant aromata, et auri plurimum, gemmasque pretiosas. Cumque venisset ad Salomonem, locuta est ei quaecumque erant in corde suo. **2** Et exposuit ei Salomon omnia quae proposuerat: nec quidquam fuit, quod non perspicuum ei fecerit. **3** Quae postquam vidiit, sapientiam scilicet Salomonis, et domum quam aedificaverat, **4** necnon et cibaria mensae eius, et habitacula servorum, et officia ministrorum eius, et vestimenta eorum, pincernas quoque et vestes eorum, et victimas quas immolabat in domo Domini: non erat prae stupore ultra in ea spiritus. **5** Dixitque ad regem: Verus est sermo, quem audieram in terra mea de virtutibus et sapientia tua. **6** Non credebam narrantibus donec ipsa venissem, et vidissent oculi mei, et probassem vix medietatem sapientiae tuae mihi fuisse narratam: vicisti famam virtutibus tuis. **7** Beati viri tui, et beati servi tui, qui assistunt coram te omni tempore, et audiunt sapientiam tuam. **8** Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare super thronum suum, regem Domini Dei tui. Quia diligit Deus Israel, et vult servare eum in aeternum, idcirco posuit te super eum regem ut facias iudicia atque iustitiam. **9** Dedit autem regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas pretiosissimas: non fuerunt aromata talia ut haec, quae dedit regina Saba regi Salomoni. **10** Sed et servi Hiram cum servis Salomonis attulerunt aurum de Ophir, et ligna thyina, et gemmas pretiosissimas: **11** de quibus fecit rex, de lignis scilicet thyinis, gradus in domo Domini, et in domo regia, citharas quoque, et psalteria cantoribus: numquam visa sunt in Terra Iuda ligna talia. **12** Rex autem Salomon dedit reginae Saba cuncta quae voluit, et quae postulavit, et multo plura quam attulerat ad eum: quae reversa, abiit in terram suam cum servis suis. **13** Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per singulos annos, sexcenta sexaginta sex talenta auri: **14** excepta ea summa, quam legati diversarum gentium, et negotiatores afferre consueverant, omnesque reges Arabiae, et satrapae terrarum, qui comportabant aurum, et argentum Salomoni. **15** et locuti sunt ad Roboam, dicentes:

Fecit igitur rex Salomon ducentas hastas aureas de summa sexcentorum aureorum, qui in singulis hastis expendebantur: **16** trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur singula scuta: posuitque ea rex in armentario, quod erat constitutum nemore. **17** Fecit quoque rex solium eburneum grande, et vestivit illud auro mundissimo. **18** Sex quoque gradus, quibus ascendebatur ad solium, et scabellum aureum, et brachiola duo altrinsecus, et duos leones stantes iuxta brachiola, **19** sed et alios duodecim leunculos stantes super sex gradus ex utraque parte: non fuit tale solium in universis regnis. **20** Omnia quoque vasa convivii regis erant aurea, et vasa domus saltus Libani ex auro purissimo. Argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur. **21** Siquidem naves regis ibant in Tharsis cum servis Hiram, semel in annis tribus: et deferebant inde aurum et argentum, et ebur, et simias, et pavos. **22** Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terrae prae divitiis et gloria. **23** Omnesque reges terrarum desiderabant videre faciem Salomonis, ut audirent sapientiam, quam dederat Deus in corde eius: **24** et deferebant ei munera, vasa argentea, et aurea, et vestes, et arma, et aromata, equos, et mulos, per singulos annos. **25** Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in stabulis, et curruum, equitumque duodecim millia, constituitque eos in urbibus quadrigarum, et ubi erat rex in Ierusalem. **26** Exercuit etiam potestatem super cunctos reges a flumine Euphrate usque ad terram Philistinorum, et usque ad terminos Aegypti. **27** Tantamque copiam praebuit argenti in Ierusalem quasi lapidum: et cedrorum tantam multitudinem velut sycomororum, quae gignuntur in campestribus. **28** Adducebantur autem ei equi de Aegypto, cunctisque regionibus. **29** Reliqua autem operum Salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Nathan Prophetae, et in libris Ahiae Silonitis, in visione quoque Addo Videntis, contra Ieroboam filium Nabat. **30** Regnavit autem Salomon in Ierusalem super omnem Israel quadraginta annis. **31** Dormivitque cum patribus suis, et sepelierunt eum in Civitate David: regnavitque Roboam filius eius pro eo.

10 Profectus est autem Roboam in Sichem: illuc enim cunctus Israel convenerat ut constituerent eum regem. **2** Quod cum audisset Ieroboam filius Nabat, qui erat in Aegypto (fugerat quippe illuc ante Salomonem) statim reversus est. **3** Vocaveruntque eum, et venit cum universo Israel, et locuti sunt ad Roboam, dicentes:

4 Pater tuus

durissimo iugo nos pressit, tu leviora impera patre Beniamin: **4** Haec dicit Dominus: Non ascendetis, tuo, qui nobis imposuit gravem servitutem, et neque pugnabitis contra fratres vestros: revertatur paululum de onere subleva, ut serviamus tibi. **5** unusquisque in domum suam, quia mea hoc gestum Qui ait: Post tres dies revertimini ad me. Cumque est voluntate. Qui cum audissent sermonem Domini abiisset populus, **6** iniit consilium cum senibus, qui reversi sunt, nec perrexerunt contra Ieroboam. **5** steterant coram patre eius Salomone dum adhuc Habitavit autem Roboam in Ierusalem, et aedificavit viveret, dicens: Quid datis consilii ut respondeam civitates muratas in Iuda. **6** Extruxitque Bethlehem, populo? **7** Qui dixerunt ei: Si placueris populo et Etam, et Thecue, **7** Bethsur quoque, et Socho, huic, et leniveris eos verbis clementibus, servient et Odollam, **8** necnon et Geth, et Maresa, et tibi omni tempore. **8** At ille reliquit consilium Ziph, **9** sed et Aduram, et Lachis, et Azeca, **10** senum, et cum iuvenibus tractare coepit, qui cum Saraa quoque, et Aialon, et Hebron, quae erant eo nutriti fuerant, et erant in comitatu illius. **9** in Iuda et Beniamin, civitates munitissimas. **11** Dixitque ad eos: Quid vobis videtur? vel respondere Cumque clausisset eas muris, posuit in eis principes, quid debeo populo huic, qui dixit mihi: Subleva ciborumque horrea, hoc est, olei, et vini. **12** iugum quod imposuit nobis pater tuus? **10** At Sed et in singulis urbibus fecit armamentarium illi responderunt ut iuvenes, et nutriti cum eo in scutorum et hastarum, firmavitque eas summa deliciis, atque dixerunt: Sic loqueris populo, qui diligentia, et imperavit super Iudam, et Beniamin. dixit tibi: Pater tuus aggravavit iugum nostrum, **13** Sacerdotes autem et Levitae, qui erant in tu subleva: et sic respondebis ei: Minimus digitus universo Israel, venerunt ad eum de cunctis sedibus meus grossior est lumbis patris mei. **11** Pater suis, **14** relinquentes suburbana, et possessiones meus imposuit vobis grave iugum, et ego maius suas, et transeuntes ad Iudam, et Ierusalem: eo pondus apponam: pater meus cecidit vos flagellis, quod abiecisset eos Ieroboam, et posteri eius, ne ego vero caedam vos scorpionibus. **12** Venit ergo sacerdotio Domini fungerentur. **15** Qui constituit Ieroboam, et universus populus ad Roboam die sibi sacerdotes excelsorum, et daemoniorum, tertio, sicut praeciperat eis. **13** Responditque rex vitulorumque quos fecerat. **16** Sed et de cunctis dura, derelicto consilio seniorum: **14** locutusque est tribubus Israel, quicumque dederant cor suum ut iuxta iuvenum voluntatem: Pater meus grave vobis quaererent Dominum Deum Israel, venerunt in imposuit iugum, quod ego gravius faciam: pater Ierusalem ad immolandum victimas suas coram meus cecidit vos flagellis, ego vero caedam vos Domino Deo patrum suorum. **17** Et roboraverunt scorpionibus. **15** Et non acquievit populi precibus: regnum Iuda, et confirmaverunt Roboam filium erat enim voluntatis Dei ut completeretur sermo eius, Salomonis per tres annos: ambulaverunt enim in quem locutus fuerat per manum Ahiae Silonitis ad viis David et Salomonis, annis tantum tribus. **18** Ieroboam filium Nabat. **16** Populus autem universus Duxit autem Roboam uxorem Mahalath, filiam rege duriora dicente, sic locutus est ad eum: Non Ierimoth, filii David: Abihail quoque filiam Eliab filii est nobis pars in David, neque hereditas in filio Isai. Isai, **19** quae peperit ei filios Iehus, et Somoriam, Revertere in tabernacula tua Israel, tu autem pasce et Zoom. **20** Post hanc quoque accepit Maacha domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula filiam Absalom, quae peperit ei Abia, et Ethai, sua. **17** Super filios autem Israel, qui habitabant et Ziza, et Salomith. **21** Amavit autem Roboam in civitatibus Iuda, regnavit Roboam. **18** Misitque Maacha filiam Absalom super omnes uxores suas, rex Roboam Aduram, qui praeciperat tributis, et et concubinas: nam uxores decem et octo duxerat, lapidaverunt eum filii Israel, et mortuus est: porro concubinas autem sexaginta: et genuit viginti octo filios, et sexaginta filias. **22** Constituit vero in capite, in Ierusalem. **19** Recessitque Israel a domo David, Abiam filium Maacha ducem super omnes fratres usque ad diem hanc.

11 Venit autem Roboam in Ierusalem, et convocavit universam domum Iuda et Beniamin, centum octoginta millia electorum atque bellantium, ut dimicaret contra Israel, et converteret ad se regnum suum. **2** Factusque est sermo Domini ad Semeiam hominem Dei, dicens: **3** Loquere ad Roboam filium Salomonis regem

Beniamin: **4** Haec dicit Dominus: Non ascendetis, et confortatum, dereliquit legem Domini, et omnis Israel cum eo. **2** Anno autem quinto Iuda, et ad universum Israel, qui est in Iuda et regni Roboam, ascendit Sesac rex Aegypti in

Ierusalem (quia peccaverant Domino) **3** cum mille montem Semeron, qui erat in Ephraim, et ait: Audi ducentis curribus, et sexaginta millibus equitum: Ieroboam, et omnis Israel. **5** Num ignoratis quod nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo Dominus Deus Israel dederit regnum David super ex Aegypto, Libyes scilicet, et Troglodytae, et Israel in sempiternum, ipsi et filii eius in pactum Aethiopes. **4** Ceptique civitates munitissimas in salis? **6** Et surrexit Ieroboam filius Nabat, servus Iuda, et venit usque in Ierusalem. **5** Semeias autem Salomonis filii David: et rebellavit contra dominum propheta ingressus est ad Roboam, et principes suum. **7** Congregatique sunt ad eum viri vanissimi, Iuda, qui congregati fuerant in Ierusalem, fugientes et filii Belial: et praevaluerunt contra Roboam Sesac, dixitque ad eos: Haec dicit Dominus: Vos filium Salomonis: porro Roboam erat rufus, et corde reliquistis me, et ego reliqui vos in manu Sesac. pavido, nec potuit resistere eis. **8** Nunc ergo vos **6** Conternatique principes Israel et rex dixerunt: dicitis quod resistere possitis regno Domini, quod Iustus est Dominus. **7** Cumque vidisset Dominus, possidet per filios David, habetisque grandem populi quod humiliati essent, factus est sermo Domini multitudinem, atque vitulos aureos, quos fecit ad Semeiam, dicens: Quia humiliati sunt, non vobis Ieroboam in deos. **9** Et eiecerunt Sacerdotes disperdam eos, daboque eis pauxillum auxilii, Domini, filios Aaron, atque Levitas: et fecerunt vobis et non stillabit furor meus super Ierusalem per Sacerdotes sicut omnes populi terrarum: quicumque manum Sesac. **8** Verumtamen servient ei, ut sciant venerit, et initiauerit manum suam in tauro de distantiam servitutis meae, et servitutis regni bobus, et in arietibus septem, fit sacerdos eorum, terrarum. **9** Recessit itaque Sesac rex Aegypti ab qui non sunt dii. **10** Noster autem Dominus, Deus est, Ierusalem, sublatis thesauris domus Domini, et quem non relinquimus, Sacerdotesque ministrant domus regis, omniaque secum tulit, et clypeos Domino de filiis Aaron, et Levitae sunt in ordine aureos, quos fecerat Salomon, **10** pro quibus fecit rex suo: **11** Holocausta quoque offerunt Domino per aeneos, et tradidit illos principibus scutariorum, qui singulos dies mane et vespera, et thymiama iuxta custodiebant vestibulum palatii. **11** Cumque introiret legis praecepta confectum, et proponuntur panes in rex domum Domini, veniebant scutarii, et tollebant mensa mundissima, estque apud nos candelabrum eos, iterumque referebant eos ad armamentarium aureum, et lucernae eius, ut accendantur semper suum. **12** Verumtamen quia humiliati sunt, aversa ad vesperam: nos quippe custodimus praecepta est ab eis ira Domini, nec deleti sunt penitus: Domini Dei nostri, quem vos reliquistis. **12** Ergo siquidem et in Iuda inventa sunt opera bona. **13** in exercitu nostro dux Deus est, et Sacerdotes Confortatus est ergo rex Roboam in Ierusalem, atque eius, qui clangunt tubis, et resonant contra vos: regnavit: quadraginta autem et unius anni erat filii Israel nolite pugnare contra Dominum Deum cum regnare coepisset, et decem et septem annis patrum vestrorum, quia non vobis expedit. **13** Haec regnavit in Ierusalem, urbe, quam elegit Dominus, illo loquente, Ieroboam retro moliebatur insidias. ut confirmaret nomen suum ibi, de cunctis tribubus Cumque ex adverso hostium staret, ignorantem Israel: nomen autem matris eius Naama Ammanitis. Iudam suo ambiebat exercitu. **14** Respiciensque **14** Fecit autem malum, et non praeparavit cor suum Iudas vidit instare bellum ex adverso et post tergum, ut quaereret Dominum. **15** Opera vero Roboam et clamavit ad Dominum: ac Sacerdotes tubis canere prima et novissima scripta sunt in Libris Semeiae cooperunt. **15** Omnesque viri Iuda vociferati sunt: prophetae, et Addo Videntis, et diligenter exposita: et ecce illis clamantibus, perterritus Deus Ieroboam, pugnaueruntque adversum se Roboam, et Ieroboam et omnem Israel qui stabat ex adverso Abia et cunctis diebus. **16** Et dormivit Roboam cum patribus Iuda. **16** Fugeruntque filii Israel Iudam, et tradidit suis, sepultusque est in Civitate David. Et regnavit eos Deus in manu eorum. **17** Percussit ergo eos Abia filius eius pro eo.

13 Anno octavodecimo regis Ieroboam, regnavit Abia super Iudam. **2** Tribus annis regnavit in Ierusalem, nomenque matris eius Michaia, filia Uriel de Gabaa: et erat bellum inter Abiam et Ieroboam. **3** Cumque iniisset Abia certamen, et haberet bellicosissimos viros, et electorum quadraginta millia: Ieroboam instruxit econtra aciem octoginta millia virorum, qui et ipsi electi erant, et ad bella fortissimi. **4** Stetit ergo Abia super

vulherati ex Israel quinquaginta millia virorum fortium. **18** Humiliatique sunt filii Israel in tempore illo, et vehementissime confortati filii Iuda eo quod sperassent in Domino Deo patrum suorum. **19** Persecutus est autem Abia fugientem Ieroboam, et cepit civitates eius, Bethel et filias eius, et Iesana cum filiabus suis, Ephron quoque et filias eius: **20** nec valuit ultra resistere Ieroboam in diebus Abia: quem percussit Dominus, et mortuus est. **21** Igitur Abia, confortato imperio suo, accepit uxores

quattuordecim: procreavitque viginti duos filios, Audite me Asa, et omnis Iuda et Benjamin: Dominus et sedecim filias. **22** Reliqua autem sermonum vobiscum, quia fuistis cum eo. Si quaesieritis eum, Abia, viarumque et operum eius, scripta sunt diligentissime in Libro Addo Prophetae.

14 Dormivit autem Abia cum patribus suis, et sepelierunt eum in Civitate David: regnavitque Asa filius eius pro eo, in cuius diebus quievit terra annis decem. **2** Fecit autem Asa quod bonum et placitum erat in conspectu Dei sui, et subvertit altaria peregrini cultus, et excelsa, **3** et confregit statuas, lucosque succidit: **4** et praecepit Iudea ut quaereret Dominum Deum patrum suorum, et faceret legem, et universa mandata: **5** et abstulit de cunctis urbibus Iuda aras, et fana, et regnavit in pace. **6** Aedificavit quoque urbes munitas in Iuda, quia quietus erat, et nulla temporibus eius bella surrexerant, pacem Domino largiente. **7** Dixit autem Iudea: Aedificemus civitates istas, et vallemus muris, et roboremus turribus, et portis, et seris, donec a bellis quieta sunt omnia, eo quod quaesierimus Dominum Deum patrum nostrorum, et dederit nobis pacem per gyrum. Aedificaverunt igitur, et nullum in extruendo impedimentum fuit. **8** Habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de Iuda trecenta millia, de Benjamin vero scutariorum et sagittariorum ducenta octoginta millia, omnes isti viri fortissimi. **9** Egressus est autem contra eos Zara Aethiops cum exercitu suo, decies centena millia, et curribus trecentis: et venit usque Maresa. **10** Porro Asa perrexit obviam ei, et instruxit aciem ad bellum in Valle Sephata, quae est iuxta Maresa: **11** et invocavit Dominum Deum, et ait: Domine non est apud te ulla distantia utrum in paucis auxilieris, an in pluribus: adiuvanos Domine Deus noster: in te enim, et in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem. Domine, Deus noster tu es, non praevaleat contra te homo. **12** Exterruit itaque Dominus Aethiopes coram Asa et Iuda: fugeruntque Aethiopes. **13** Et persecutus est eos Asa, et populus, qui cum eo erat, usque Gerara: et ruerunt Aethiopes usque ad interencionem, quia Domino caedente contriti sunt, et exercitu illius praelianti. Tulerunt ergo spolia multa, **14** et percusserunt civitates omnes per circuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror invaserat: et diripuerunt urbes, et multam praedam asportaverunt. **15** Sed et caulas ovium destruentes, tulerunt pecorum infinitam multitudinem, et camelorum: reversique sunt in Ierusalem.

15 Azarias autem filius Obed, facto in se spiritu Dei, **2** egressus est in occursum Asa, et dixit ei:

Audite me Asa, et omnis Iuda et Benjamin: Dominus invenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. **3** Transibant autem multi dies in Israel absque Deo vero, et absque sacerdote doctore, et absque lege. **4** Cumque reversi fuerint in angustia sua ad Dominum Deum Israel, et quaesierint eum, reperient eum. **5** In tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti, sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum: **6** pugnavit enim gens contra gentem, et civitas contra civitatem, quia Dominus conturbabit eos in omni angustia. **7** Vos ergo confortamini, et non dissolvantur manus vestrae: erit enim merces operi vestro. **8** Quod cum audisset Asa verba scilicet, et prophetiam Azariae filii Obed prophetæ, confortatus est, et abstulit idola de omni terra Iuda, et de Benjamin, et ex urbibus, quas ceperat, montis Ephraim, et dedicavit altare Domini quod erat ante porticum Domini. **9** Congregavitque universum Iudam et Benjamin, et advenas cum eis de Ephraim, et de Manasse, et de Simeon: plures enim ad eum confugerant ex Israel, videntes quod Dominus Deus illius esset cum eo. **10** Cumque venissent in Ierusalem mense tertio, anno decimoquinto regni Asa, **11** immolaverunt Domino in die illa de manubiis, et praeda, quam adduxerant, boves septingentos, et arietes septem millia. **12** Et intravit ex more ad corroborandum foedus ut quaererent Dominum Deum patrum suorum in toto corde, et in tota anima sua. **13** Si quis autem, inquit, non quaesierit Dominum Deum Israel, moriatur, a minimo usque ad maximum, a viro usque ad mulierem. **14** Iuraveruntque Domino voce magna in iubilo, et in clangore tubae, et in sonitu buccinarum **15** omnes qui erant in Iuda cum execratione: in omni enim corde suo iuraverunt, et in tota voluntate quaesierunt eum, et invenerunt: praestitique eis Dominus requiem per circuitum. **16** Sed et Maacham matrem Asa regis ex augusto depositus imperio, eo quod fecisset in luco simulacrum Priapi: quod omne contrivit, et in frustra comminuens combussit in Torrente cedron: **17** Excelsa autem dericta sunt in Israel: attamen cor Asa erat perfectum cunctis diebus eius, **18** Eaque quae voverat pater suus, et ipse, intulit in domum Domini, argentum, et aurum, vasorumque diversam supellecitem. **19** Bellum vero non fuit usque ad trigesimum quintum annum regni Asa.

16 Anno autem trigesimo sexto regni eius, ascendit Baasa rex Israel in Iudam, et muro circumdabat Rama, ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno Asa. **2** Protulit ergo Asa

argentum et aurum de thesauris domus Domini, Iuda munera Iosaphat: factaeque sunt ei infinitae et de thesauris regis, misitque ad Benadad regem civitiae, et multa gloria. **6** Cumque sumpisset cor Syiae, qui habitabat in Damasco, dicens: **3** Foedus eius audaciam propter vias Domini, etiam excelsa inter me et te est, pater quoque meus et pater et lucos de Iuda abstulit. **7** Tertio autem anno regni tuus habuere concordiam: quam ob rem misi tibi sui misit de principibus suis Benhail, et Obdiam, et argentum et aurum, ut rupto foedere, quod habes Zachariam, et Nathanael, et Michaeam ut docerent cum Baasa rege Israel, facias eum a me recedere. **4** in civitatibus Iuda: **8** et cum eis Levitas Semeiam, Quo comperto, Benadad misit principes exercituum et Nathaniam, et Zabadiam, Asael quoque, et suorum ad urbes Israel: qui percusserunt Ahion, et Semiramoth, et Ionathan, Adoniamque et Thobiam, Dan, et Abelmaim, et universas urbes Nephthali et Thobadoniam Levitas, et cum eis Elisama, et muratas. **5** Quod cum audisset Baasa desiit aedificare Ioran Sacerdotes, **9** docebantque populum in Rama, et intermisit opus suum. **6** Porro Asa rex Iuda, habentes librum legis Domini, et circuibant assumpsit universum Iudam, et tulerunt lapides cunctas urbes Iuda, atque erudiebant populum. **10** de Rama, et ligna quae aedificationi praeparaverat Itaque factus est pavor Domini super omnia regna Baasa, aedificavitque ex eis Gabaa, et Maspha. **7** terrarum, quae erant per gyrum Iuda, nec audebant In tempore illo venit Hanani propheta ad Asam bellare contra Iosaphat. **11** Sed et Philisthaei regem Iuda, et dixit ei: Quia habuisti fiduciam in Iosaphat munera deferebant, et vectigal argenti, rege Syiae, et non in Domino Deo tuo, idcirco Arabes quoque adducebant pecora, arietum septem evasit Syiae regis exercitus de manu tua. **8** millia septingenta, et hircorum totidem. **12** Crevit Nonne Aethiopes, et Libyes multo plures erant ergo Iosaphat, et magnificatus est usque in sublime: quadrigis, et equitibus, et multitudine nimia: quos, atque aedificavit in Iuda domos ad instar turrii, cum in Domino credidisses, tradidit in manu tua? urbesque muratas. **13** Et multa opera paravit in **9** Oculi enim Domini contemplantur universam urbibus Iuda: viri quoque bellatores, et robusti terram, et praebent fortitudinem his, qui corde erant in Ierusalem, **14** quorum iste numerus per perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti, et domos atque familias singulorum: In Iuda princeps propter hoc ex praesenti tempore adversum te bella exercitus, Ednas dux, et cum eo robustissimi viri consurgent. **10** Iratusque Asa adversus Videntem, trecenta millia. **15** Post hunc Iohanam princeps, iussit eum mitti in nervum: valde quippe super et cum eo ducenta octoginta millia. **16** Post istum hoc fuerat indignatus: et interfecit de populo in quoque Amasias filius Zechri, consecratus Domino, tempore illo plurimos. **11** Opera autem Asa prima et cum eo ducenta millia virorum fortium. **17** Hunc et novissima scripta sunt in Libro regum Iuda et sequebatur robustus ad praelia Eliada, et cum eo Israel. **12** Aegrotavit etiam Asa anno trigesimo tenentium arcum et clypeum ducenta millia. **18** Post nono regni sui, dolore pedum vehementissimo, istum etiam Iozabad, et cum eo centum octoginta et nec in infirmitate sua quaesivit Dominum, millia expeditorum militum. **19** Hi omnes erant sed magis in medicorum arte confusis est. **13** ad manum regis, exceptis aliis, quos posuerat in Dormivitque cum patribus suis: et mortuus est anno urbibus muratis, in universo Iuda.

quadragesimo primo regni sui. **14** Et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in Civitate David: posueruntque eum super lectum suum plenum aromatibus et unguentibus meretriciis, quae erant pigmentariorum arte confecta, et combusserunt super eum ambitione nimia.

17 Regnavit autem Iosaphat filius eius pro eo, et invaluit contra Israel. **2** Constituitque militum numeros in cunctis urbibus Iuda, quae erant vallatae muris. Praesidiaque dispositi in terra Iuda, et in civitatibus Ephraim, quas ceperat Asa pater eius. **3** Et fuit Dominus cum Iosaphat, quia ambulavit in viis David patris sui primis: et non speravit in Baalim, **4** sed in Deo patris sui, et perrexit in praecopsis illius et non iuxta peccata Israel. **5** Confirmavitque Dominus regnum in manu eius, et dedit omnis

dives et inclitus multum, et affinitate coniunctus est Achab. **2** Descenditque post annos ad eum in Samariam: ad cuius adventum mactavit Achab arietes, et boves plurimos ipsi, et populo qui venerat cum eo: persuasitque illi ut ascenderet in Ramoth Galaad. **3** Dixitque Achab rex Israel ad Iosaphat regem Iuda: Veni tecum in Ramoth Galaad. Cui ille respondit: Ut ego, et tu: sicut populus tuus, et populus meus: tecumque erimus in bello. **4** Dixitque Iosaphat ad regem Israel: Consule obsecro impraesentiarum sermonem Domini. **5** Congregavit igitur rex Israel prophetarum quadrinquentos viros, et dixit ad eos: In Ramoth Galaad ad bellandum ire debemus an quiescere? At illi, Ascende, inquiunt, et tradet Deus in manu regis. **6** Dixitque Iosaphat: Numquid

non est hic prophetes Domini, ut ab illo etiam ipse videbis in die illo, quando ingressus fueris requiramus? **7** Et ait rex Israel ad Iosaphat: Est vir cubiculum de cubiculo ut abscondaris. **25** Praecepit unus, a quo possumus quaerere Domini voluntatem: autem rex Israel, dicens: Tollite Michaeam, et ducite sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, eum ad Amon principem civitatis, et ad Ioas filium sed malum omni tempore: est autem Michaeas filius Amalech. **26** Et dicetis: Haec dicit rex: Mittite hunc Iemla. Dixitque Iosaphat: Ne loquaris rex hoc modo. in carcerem, et date ei panis modicum, et aquae **8** Vocavit ergo rex Israel unum de eunuchis, et dixit pauxillum, donec revertar in pace. **27** Dixitque ei: Voca cito Michaeam filium Iemla. **9** Porro rex Michaeas: Si reversus fueris in pace, non est locutus Israel, et Iosaphat rex Iuda uterque sedeant in Dominus in me. Et ait: Audite omnes populi. **28** solio suo, vestiti cultu regio: sedeant autem in Igitur ascenderunt rex Israel et Iosaphat rex Iuda in area iuxta portam Samariae, omnesque prophetae Ramoth Galaad. **29** Dixitque rex Israel ad Iosaphat: vaticinabantur coram eis. **10** Sedechias vero filius Mutabo habitum, et sic ad pugnam vadam, tu autem Chanaana fecit sibi cornua ferrea, et ait: Haec dicit induere vestibus tuis. Mutatoque rex Israel habitu, Dominus: His ventilabis Syriam, donec conteras eam. venit ad bellum. **30** Rex autem Syriae praeceperat **11** Omnesque prophetae similiter prophetabant, ducibus equitatus sui, dicens: Ne pugnetis contra atque dicebant: Ascende in Ramoth Galaad, et minimum, aut contra maximum, nisi contra solum prosperaberis, et tradet eos Dominus in manu regem Israel. **31** Itaque cum vidissent principes regis. **12** Nuncius autem, qui erat ad vocandum equitatus Iosaphat, dixerunt: Rex Israel est iste. Et Michaeam, ait illi: En verba omnium prophetarum circumdederunt eum dimicantes: at ille clamavit ad uno ore bona regi annunciant: quae ergo te ut Dominum, et auxiliatus est ei, atque avertit eos ab et sermo tuus ab eis non dissentiat, loquarisque illo. **32** Cum enim vidissent duces equitatus, quod prospera. **13** Cui respondit Michaeas: Vivit Dominus, non esset rex Israel, reliquerunt eum. **33** Accidit quia quodcumque dixerit mihi Deus meus, hoc autem ut unus e populo sagittam in incertum loquar. **14** Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Michaea, iaceret, et percuteret regem Israel inter cervicem ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an et scapulas, at ille aurigae suo ait: Converte manum quiescere? Cui ille respondit: Ascendite: cuncta tuam, et educ me de acie, quia vulneratus sum. **34** enim prospера evenient, et tradentur hostes in Et finita est pugna in die illo: porro rex Israel stabat manus vestras. **15** Dixitque rex: Iterum, atque in curru suo contra Syros usque ad vesperam, et iterum te adiuro, ut mihi non loquaris, nisi quod mortuus est occidente sole.

19 Reversus est autem Iosaphat rex Iuda in domum suam pacifice in Ierusalem. **2** Cui occurrit Iehu filius Henani Videns, et ait ad eum: Impio praebes auxilium, et his qui oderunt Dominum amicitia iungeris, et idcirco iram quidem Domini merebaris: **3** sed bona opera inventa sunt in te, eo quod abstuleris lucos de terra Iuda, et praeparaveris cor tuum ut requireres Dominum Deum patrum tuorum. **4** Habitavit ergo Iosaphat in Ierusalem: rursumque egressus est ad populum de Bersabee usque ad montem Ephraim, et revocavit eos ad Dominum Deum patrum suorum. **5** Constituitque iudices terrae in cunctis civitatibus Iuda munitis per singula loca, **6** et praeciپiens iudicibus, Videte, ait, quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini: et quodcumque iudicaveritis, in vos redundabit. **7** Sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. **8** In Ierusalem quoque constituit Iosaphat Levitas, et Sacerdotes, et Principes familiarum ex Israel, ut iudicium et causam Domini iudicarent habitatoribus eius. **9**

Praecepitque eis, dicens: Sic agetis in timore Domini ad te. **13** Omnis vero Iuda stabat coram Domino cum fideliter et corde perfecto. **10** Omnem causam, quae parvulis, et uxoribus, et liberis suis. **14** Erat autem venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in Iahaziel filius Zachariae, filii Banaiae, filii Iehiel, urbibus suis inter cognitionem et cognitionem, filii Mathaniae, Levites de filiis Asaph, super quem factus est Spiritus Domini in medio turbae, **15** et ait: ceremoniis, de iustificationibus: ostendite eis, ut Attende omnis Iuda, et qui habitatis Ierusalem, non peccent in Dominum, et ne veniat ira super et tu rex Iosaphat: Haec dicit Dominus vobis: vos et super fratres vestros: sic ergo agentes non Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem: peccabitis. **11** Amarias autem sacerdos et pontifex non est enim vestra pugna, sed Dei. **16** Cras vester, in his, quae ad Deum pertinent, praesidebit: descendetis contra eos: ascensuri enim sunt per porro Zabadias filius Ismahel, qui est dux in domo clivum nomine Sis, et invenietis illos in summitate Iuda, super ea opera erit, quae ad regis officium torrentis, qui est contra solitudinem Ieruel. **17** pertinent: habetisque magistros Levitas coram Non eritis vos qui dimicabis, sed tantummodo vobis, confortamini, et agite diligenter, et erit confidenter state, et videbitis auxilium Domini super vos, o Iuda, et Ierusalem: nolite timere, nec paveatis: cras egrediemini contra eos, et Dominus erit vobiscum. **18** Iosaphat ergo, et Iuda, et omnes habitatores Ierusalem ceciderunt proni in terram coram Domino, et adoraverunt eum. **19** Porro Levitae de filiis Caath, et de filiis Core laudabant Dominum Deum Israel voce magna, in excelsum.

20 Post haec congregati sunt filii Moab, et filii Ammon, et cum eis de Ammonitis ad Iosaphat ut pugnarent contra eum. **2** Veneruntque nuncii, et indicaverunt Iosaphat, dicentes: Venit contra te multitudo magna de his locis, quae trans mare sunt, et de Syria, et ecce consistunt in Asasonthamar, quae est Engaddi. **3** Iosaphat autem timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum, et praedicavit ieunium universo Iuda. **4** Congregatusque est Iudas ad deprecandum Dominum: sed et omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum. **5** Cumque stetisset Iosaphat in medio coetu Iuda, et Ierusalem, in domo Domini ante atrium novum, **6** ait: Domine Deus patrum nostrorum, tu es Deus in caelo, et dominaris cunctis regnis Gentium, in manu tua est fortitudo et potentia, nec quisquam tibi potest resistere. **7** Nonne tu Deus noster interfecisti omnes habitatores terrae huius coram populo tuo Israel, et dedisti eam semini Abraham amici tui in sempiternum? **8** Habitaveruntque in ea, et extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo, dicentes: **9** Si irruerint super nos mala, gladius iudicii, pestilentia, et fames, stabimus coram domo hac in conspectu tuo, in qua invocatum est nomen tuum: et clamabimus ad te in tribulationibus nostris, et exaudies, salvosque facies. **10** Nunc igitur ecce filii Ammon, et Moab, et mons Seir, per quos non concessisti Israel ut transirent quando egrediebantur de Aegypto, sed declinaverunt ab eis, et non interfecerunt illos: **11** econtrario agunt, et nituntur eiicere nos de possessione, quam tradidisti nobis. **12** Deus noster, ergo non iudicabis eos? In nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere, quae irruit super nos. Sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus

13 Omnis vero Iuda stabat coram Domino cum fideliter et corde perfecto. **10** Omnem causam, quae parvulis, et uxoribus, et liberis suis. **14** Erat autem venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in Iahaziel filius Zachariae, filii Banaiae, filii Iehiel, urbibus suis inter cognitionem et cognitionem, filii Mathaniae, Levites de filiis Asaph, super quem factus est Spiritus Domini in medio turbae, **15** et ait: ceremoniis, de iustificationibus: ostendite eis, ut Attende omnis Iuda, et qui habitatis Ierusalem, non peccent in Dominum, et ne veniat ira super et tu rex Iosaphat: Haec dicit Dominus vobis: vos et super fratres vestros: sic ergo agentes non Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem: peccabitis. **11** Amarias autem sacerdos et pontifex non est enim vestra pugna, sed Dei. **16** Cras vester, in his, quae ad Deum pertinent, praesidebit: descendetis contra eos: ascensuri enim sunt per porro Zabadias filius Ismahel, qui est dux in domo clivum nomine Sis, et invenietis illos in summitate Iuda, super ea opera erit, quae ad regis officium torrentis, qui est contra solitudinem Ieruel. **17** pertinent: habetisque magistros Levitas coram Non eritis vos qui dimicabis, sed tantummodo vobis, confortamini, et agite diligenter, et erit confidenter state, et videbitis auxilium Domini super vos, o Iuda, et Ierusalem: nolite timere, nec paveatis: cras egrediemini contra eos, et Dominus erit vobiscum. **18** Iosaphat ergo, et Iuda, et omnes habitatores Ierusalem ceciderunt proni in terram coram Domino, et adoraverunt eum. **19** Porro Levitae de filiis Caath, et de filiis Core laudabant Dominum Deum Israel voce magna, in excelsum.

20 Cumque mane surrexissent, egressi sunt per desertum Thecue: profectisque eis, stans Iosaphat in medio eorum, dixit: Audite me viri Iuda, et omnes habitatores Ierusalem: credite in Domino Deo vestro, et securi eritis: credite prophetis eius, et cuncta evenient prospera. **21** Deditque consilium populo, et statuit cantores Domini, ut laudarent eum in turmis suis, et antecederent exercitum, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in aeternum misericordia eius. **22** Cumque coepissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum scilicet Ammon, et Moab, et montis Seir, qui egressi fuerant ut pugnarent contra Iudam, et percussi sunt. **23** Namque filii Ammon, et Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir, ut interficerent et delerent eos: cumque hoc opere perpetrassent, etiam in semetipsos versi, mutuis concidere vulneribus. **24** Porro Iuda cum venisset ad speculam, quae respicit solitudinem, vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus, nec superesse quemquam, qui necem potuisse evadere. **25** Venit ergo Iosaphat, et omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuorum: inveneruntque inter cadavera variam supellecilem, vestes quoque, et vasa pretiosissima, et diripuerunt ita ut omnia portare non possent, nec per tres dies spolia auferre prea praedae magnitudine. **26** Die autem quarto congregati sunt in Valle benedictionis: etenim quoniam ibi benedixerant Domino, vocaverunt locum illum Vallis benedictionis usque in praesentem diem. **27** Reversusque est omnis vir Iuda, et habitatores

Ierusalem, et Iosaphat ante eos in Ierusalem cum circumdederat, et omnes duces equitatus eius. **10**
laetitia magna, eo quod dedisset eis Dominus Attamen rebellavit Edom, ne esset sub ditione
gaudium de inimicis suis. **28** Ingressique sunt in Iuda usque ad hanc diem: eo tempore et Lobna
Ierusalem cum psalteriis, et citharis, et tubis in recessit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim
domum Domini. **29** Irruit autem pavor Domini Dominum Deum patrum suorum: **11** insuper et
super universa regna terrarum cum audissent excelsa fabricatus est in urbibus Iuda, et fornicari
quod pugnasset Dominus contra inimicos Israel. **30** fecit habitatores Ierusalem, et praevericari Iudam.
Quievitque regnum Iosaphat, et praebuit ei Deus **12** Allatae sunt autem ei litterae ab Elia propheta,
pacem per circuitum. **31** Regnavit igitur Iosaphat in quibus scriptum erat: Haec dicit Dominus Deus
super Iudam, et erat trigesima quinque annorum David patris tui: Quoniam non ambulasti in via
cum regnare coepisset: viginti autem et quinque Iosaphat patris tui, et in vii Asa regis Iuda, **13**
annis regnavit in Ierusalem, et nomen matris eius sed incessisti per iter regum Israel, et fornicari
Azuba filia Selahi. **32** Et ambulavit in via patris fecisti Iudam, et habitatores Ierusalem, imitatus
suis Asa, nec declinavit ab ea, faciens quae placita fornicationem domus Achab, insuper et fratres tuos
erant coram Domino. **33** Verumtamen excelsa non domum patris tui, meliores te occidisti: **14** ecce
abstulit, et adhuc populus non direxerat cor suum Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo,
ad Dominum Deum patrum suorum. **34** Reliqua et filiis, et uxoribus tuis, universaque substantia
autem gestorum Iosaphat priorum et novissimorum tua. **15** tu autem aegrotabis pessimo languore uteri
scripta sunt in verbis Iehu filii Hanani, quae digessit tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per
in Libros regum Israel. **35** Post haec iniit amicitias singulos dies. **16** Suscitavit ergo Dominus contra
Iosaphat rex Iuda cum Ochozia rege Israel, cuius Ioram spiritum Philistinorum, et Arabum, qui
opera fuerunt impissima. **36** Et particeps fuit ut confines sunt Aethiopibus. **17** et ascenderunt in
faceret naves, quae irent in Tharsis: feceruntque Terram Iuda, et vastaverunt eam, diripueruntque
classem in Asiongaber. **37** Prophetavit autem Eliezer cunctam substantiam, quae inventa est in domo
filius Dodau de Maresa ad Iosaphat, dicens: Quia regis, insuper et filios eius, et uxores: nec remansit
habuisti foedus cum Ochozia, percussit Dominus ei filius, nisi Ioachaz, qui minimus natu erat. **18**
opera tua, contritaeque sunt naves, nec potuerunt Et super haec omnia percussit eum Dominus alvi
ire in Tharsis. languore insanabili. **19** Cumque diei succederet dies,
et temporum spatia volverentur, duorum annorum
expletus est circulus: et sic longa consumptus
tabe, ita ut egereret etiam viscera sua, languore
pariter, et vita caruit. Mortuusque est in infirmitate
pessima, et non fecit ei populus secundum morem
combustionis, exequias, sicut fecerat maioribus
eius. **20** Trigintaduorum annorum fuit, cum regnare
coepisset, et octo annis regnavit in Ierusalem.
Ambulavitque non recte, et sepelierunt eum in
Civitate David: verumtamen non in sepulchro
regum.

21 Dormivit autem Iosaphat cum patribus suis,
et sepultus est cum eis in Civitate David:
regnavitque Ioram filius eius pro eo. **2** Qui
habuit fratres filios Iosaphat, Azariam, et Iahiel, et
Zachariam, et Azariam, et Michael, et Saphatiam.
omnes hi, filii Iosaphat regis Iuda. **3** Deditque
eis pater suus multa munera argenti, et auri,
et pensitationes, cum civitatibus munitissimis in
Iuda: regnum autem tradidit Ioram, eo quod esset
primogenitus. **4** Surrexit ergo Ioram super regnum
patris sui: cumque se confirmasset, occidit omnes
fratres suos gladio, et quosdam de principibus Israel.
5 Trigintaduorum annorum erat Ioram cum regnare
coepisset: et octo annis regnavit in Ierusalem. **6** Ambulavitque in viis regum Israel, sicut egerat
domus Achab: filia quippe Achab erat uxor eius, et
fecit malum in conspectu Domini. **7** Noluit autem
Dominus disperdere domum David propter pactum,
quod inierat cum eo: et quia promiserat ut daret ei
lucernam, et filiis eius omni tempore. **8** In diebus
illis rebellavit Edom, ne esset subditus Iudea, et
constituit sibi regem. **9** Cumque transisset Ioram
cum principibus suis, et cuncto equitatu, qui erat
secum, surrexit nocte, et percussit Edom qui se

confirmasset, occidit omnes
fratres suos gladio, et quosdam de principibus Israel.
22 Constituerunt autem habitatores Ierusalem
Ochoziam filium eius minimum, regem pro eo:
omnes enim maiores natu, qui ante eum fuerant,
interfecerant latrones Arabum, qui irruerant in
castra: regnavitque Ochozias filius Ioram regis Iuda.
2 Quadraginta duorum annorum erat Ochozias
cum regnare coepisset, et uno anno regnavit in
Ierusalem, et nomen matris eius Athalia filia Amri.
3 Sed et ipse ingressus est per vias domus Achab:
mater enim eius impulit eum ut impie ageret. **4** Fecit
igitur malum in conspectu Domini, sicut domus
Achab: ipsi enim fuerunt ei consiliarii post mortem
secum, surrexit nocte, et percussit Edom qui se

consiliis eorum. Et perrexit cum Ioram filio Achab fuerit templum, interficiatur) sintque cum rege et rege Israel, in bellum contra Hazael regem Syriae in intrante et egrediente. **8** Fecerunt ergo Levitae, Ramoth Galaad: vulneraveruntque Syri Ioram. **6** Qui et universus Iuda iuxta omnia, quae praeceperat reversus est ut curaretur in Iezrahel: multas enim Ioiada pontifex: et assumpserunt singuli viros qui plagas acceperat in supradicto certamine. Igitur sub se erant, et veniebant per ordinem sabbati, Ochozias filius Ioram rex Iuda, descendit ut inviseret cum his qui impleverant sabbatum, et egressi Ioram filium Achab in Iezrahel aegrotantem. **7** erant. siquidem Ioiada pontifex non dimiserat Voluntatis quippe fuit Dei adversus Ochoziam, ut abire turmas, quae sibi per singulas hebdomadas veniret ad Ioram: et cum venisset, et egredetur succedere consueverant. **9** Deditque Ioiada sacerdos cum eo adversum Iehu filium Namsi, quem unxit centurionibus lanceas, clypeosque et peltas regis Dominus ut deleret domum Achab. **8** Cum ergo David, quas consecraverat in domo Domini. **10** everteret Iehu domum Achab, invenit principes Constituitque omnem populum tenentium pugiones Iuda, et filios fratrum Ochozia, qui ministrabant a parte templi dextra, usque ad partem templi ei, et interfecit illos. **9** Ipsam quoque perquirens sinistram, coram altari, et templo, per circuitum Ochoziam, comprehendit latitantem in Samaria: regis. **11** Et eduxerunt filium regis, et imposuerunt adductumque ad se, occidit, et sepelierunt eum: eo ei diadema, et testimonium, dederuntque in manu quod esset filius Iosaphat, qui quaesierat Dominum eius tenendam legem, et constituerunt eum regem: in toto corde suo. nec erat ultra spes aliqua ut unxit quoque illum Ioiada pontifex, et filii eius: de stirpe quis regnaret Ochozia. **10** siquidem imprecative sunt ei, atque dixerunt: Vivat rex. Athalia mater eius videns quod mortuus esset filius **12** Quod cum audisset Athalia, vocem scilicet suus, surrexit, et interfecit omnem stirpem regiam currentium atque laudantium regem, ingressa domus Ioram. **11** Porro Iosabeth filia regis tulit Iosias est ad populum in templum Domini. **13** Cumque filium Ochozia, et furata est eum de medio filiorum vidisset regem stantem super gradum in introitu, regis, cum interficerentur: absconditque eum cum et principes, turmasque circa eum, omnemque nutrice sua in cubiculo lectulorum: Iosabeth autem, populum terrae gaudentem, atque clangentem quae absconderat eum, erat filia regis Ioram, uxor tubis, et diversi generis organis concinentem, Ioiadae pontificis, soror Ochozia, et idcirco Athalia vocemque laudantium, scidit vestimenta sua, et ait: non interfecit eum. **12** Fuit ergo cum eis in domo Insidiae, insidiae. **14** Egressus autem Ioiada pontifex Dei absconditus sex annis, quibus regnavit Athalia ad centuriones, et principes exercitus, dixit eis: super terram.

23 Anno autem septimo confortatus Ioiada, assumpsit centuriones, Azariam videlicet filium Ieroham, et Ismahel filium Iohanan, Azariam quoque filium Obed, et Maasiam filium Adaiae, et Elisaphat filium Zechri: et iniit cum eis foedus. **2** Qui circumeuntes Iudam, congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Iuda, et principes familiarium Israel, veneruntque in Ierusalem. **3** Iniiit ergo omnis multitudo pactum in domo Dei cum rege: dixitque ad eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit, sicut locutus est Dominus super filios David. **4** Iste est ergo sermo quem facietis: **5** Tertia pars vestrum qui veniunt ad Sabbatum, Sacerdotum, et Levitarum, et ianitorum erit in portis: tertia vero pars ad domum regis: et tertia ad portam, quae appellatur Fundamenta: omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus Domini. **6** Nec quispiam aliis ingrediatur domum Domini, nisi Sacerdotes, et qui ministrant de Levitis: ipsi tantummodo ingrediantur, quia sanctificati sunt: et omne reliquum vulgus obseruat custodias Domini. **7** Levitae autem circumdident regem, habentes singuli arma sua: (et si quis alias ingressus

Educite illam extra septa templi, et interficiatur foris gladio. Praecepitque sacerdos ne occideretur in domo Domini. **15** Et imposuerunt cervicibus eius manus: cumque intrasset portam equorum domus regis, interfecerunt eam ibi. **16** Pepigit autem Ioiada foedus inter se, universumque populum, et regem, ut esset populus Domini. **17** Itaque ingressus est omnis populus domum Baal, et destruxerunt eam: et altaria ac simulacra illius confrengerunt: Mathan quoque sacerdotem Baal interfecerunt ante aras. **18** Constituit autem Ioiada praepositos in domo Domini, sub manibus Sacerdotum, et Levitarum, quos distribuit David in domo Domini: ut offerrent holocausta Domino, sicut scriptum est in lege Moysi, in gaudio et cantibus, iuxta dispositionem David. **19** Constituit quoque ianitores in portis domus Domini, ut non ingredieretur eam immundus in omni re. **20** Assumpsitque centuriones, et fortissimos viros ac principes populi, et omne vulgus terrae, et fecerunt descendere regem de domo Domini, et introire per medium portae superioris in domum regis, et collocaverunt eum in solio regali. **21** Laetatusque est omnis populus terrae, et urbs quievit: porro Athalia interfecta est gladio.

24 Septem annorum erat Iosas cum regnare autem obiit Ioiada, ingressi sunt principes Iuda, coepisset: et quadraginta annis regnavit in et adoraverunt regem, qui delinitus obsequiis Ierusalem, nomen matris eius Sebia de Bersabee. **2** eorum, acquevit eis. **18** Et dereliquerunt templum Fecitque quod bonum est coram Domino cunctis Domini Dei patrum suorum, servieruntque lucis et diebus Ioiadae sacerdotis. **3** Accepit autem ei Ioiada sculptilibus, et facta est ira contra Iuda, et Ierusalem uxores duas, e quibus genuit filios et filias. **4** Post propter hoc peccatum. **19** Mittebatque eis prophetas quae placuit Iosas ut instauraret domum Domini. ut reverterentur ad Dominum, quos protestantes, **5** Congregavitque Sacerdotes, et Levitas, et dixit illi audire noblebant. **20** Spiritus itaque Dei induit eis: Egressimini ad civitates Iuda, et colligite de Zachariam filium Ioiadae sacerdotem, et stetit in universo Israel pecuniam ad sartatecta templi Dei conspectu populi, et dixit eis: Haec dicit Dominus nostri, per singulos annos, festinatoque hoc facite: Deus: Quare transgredimini praeceptum Domini, porro Levitae egere negligentius. **6** Vocavitque quod vobis non proderit, et dereliquistis Dominum rex Ioiadam principem, et dixit ei: Quare tibi non ut derelinqueret vos? **21** Qui congregati aduersus fuit curae, ut cogeres Levitas inferre de Iuda et de Ierusalem pecuniam, quae constituta est a Moyse servo Domini, ut inferret eam omnis multitudo Israel in tabernaculum testimonii? **7** Athalia enim impiissima, et filii eius destruxerunt domum Dei, et moreretur, ait: Videat Dominus, et requirat. **23** de universis, quae sanctificata fuerant in templo Domini, ornaverunt fanum Baalim. **8** Praecepit exercitus Syriae: venitque in Iuda et Ierusalem, et ergo rex, et fecerunt arcum; posueruntque eam interfecit cunctos principes populi, atque universam iuxta portam domus Domini forinsecus. **9** Et praedam miserunt regi in Damascum. **24** Et praedicatum est in Iuda et Ierusalem ut deferrent certe cum permodicus venisset numerus Syrorum, singuli pretium Domino, quod constituit Moyses tradidit Dominus in manibus eorum infinitam servus Dei super omnem Israel in deserto. **10** multitudinem, eo quod dereliquerunt Dominum Laetatique sunt cuncti principes, et omnis populus: Deum patrum suorum: in Iosas quoque ignominiosa et ingressi contulerunt in arcum Domini, atque exercevere iudicia. **25** Et abeentes dimiserunt eum miserunt ita ut impleretur. **11** Cumque tempus in languoribus magnis: surrexerunt autem contra esset ut deferrent arcum coram rege per manus eum servi sui in ultionem sanguinis filii Ioiadae Levitarum (videbant enim multam pecuniam) sacerdotis, et occiderunt eum in lectulo suo, et ingrediebatur scriba regis, et quem primus sacerdos mortuus est: sepelieruntque eum in Civitate David, constituerat: effundebantque pecuniam quae erat sed non in sepulchris regum. **26** Insidiati vero sunt in arca: porro arcum reportabant ad locum suum: ei Zabad filius Semmaath Ammanitidis, et Iozabad sicque faciebant per singulos dies, et congregata est filius Semarith Moabitidis. **27** Porro filii eius, ac infinita pecunia. **12** Quam dederunt rex et Ioiada summa pecuniae, quae adunata fuerat sub eo, et his, qui praeyerant operibus domus Domini: at illi instauratio domus Dei scripta sunt diligentius in conducebant ex ea caesores lapidum, et artifices Libro regum: regnavit autem Amasias filius eius pro operum singulorum ut instaurarent domum Domini: eo.

fabros quoque ferri et aeris, ut quod cadere cooperat, fulciretur. **13** Egeruntque hi qui operabantur industrie, et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac suscitaverunt domum Domini in statum pristinum, et firmiter eam stare fecerunt. **14** Cumque complessent omnia opera, detulerunt coram rege, et Ioiada reliquam partem pecuniae: de qua facta sunt vasa templi in ministerium, et ad holocausta, phialae quoque, et cetera vasa aurea et argentea: offerebant holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadae. **15** Senuit autem Ioiada plenus dierum, et mortuus est cum esset centum triginta annorum. **16** sepelieruntque eum in civitate David cum regibus, eo quod fecisset bonum cum Israel, et cum domo eius. **17** Postquam

25 Vigintiquinque annorum erat Amasias cum regnare coepisset, et vigintinovem annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Ioadau de Ierusalem. **2** Fecitque bonum in conspectu Domini: verumtamen non in corde perfecto. **3** Cumque roboratum sibi videret imperium, iugulavit servos, qui occiderant regem patrem suum, **4** sed filios eorum non interfecit sicut scriptum est in Libro legis Moysi, ubi praecepit Dominus, dicens: Non occidentur patres pro filiis, neque filii pro patribus suis, sed unusquisque in suo peccato morietur. **5** Congregavit igitur Amasias Iuda, et constituit eos per familias, tribunosque et centuriones in universo Iuda, et Benjamin: et recensuit a viginti

annis sursum, invenitque triginta millia iuvenum, regem Iuda, filium Ioas filii Ioahaz, cepit Ioas qui egredierentur ad pugnam, et tenerent hastam rex Israel in Bethsames, et adduxit in Ierusalem: et clypeum: **6** Mercede quoque conduxit de Israel destruxitque murum eius a porta Ephraim usque centum millia robustorum, centum talentis argenti. ad portam anguli quadringentis cubitis. **24** Omne **7** Venit autem homo Dei ad illum, et ait: O rex, ne quoque aurum, et argentum, et universa vasa, egrediatur tecum exercitus Israel: non est enim quae repererat in domo Dei, et apud Obededom Dominus cum Israel, et cunctis filiis Ephraim: **8** in thesauris etiam domus regiae, necnon et filios quod si putas in robore exercitus bella consistere, obsidum reduxit in Samariam. **25** Vixit autem superari te faciet Deus ab hostibus: Dei quippe est et Amasias filius Ioas rex Iuda, postquam mortuus adiuvare, et in fugam convertere. **9** Dixitque Amasias est Ioas filius Ioahaz rex Israel, quindecim annis. ad hominem Dei: Quid ergo fiet de centum talentis, **26** Reliqua autem sermonum Amasiae priorum et quae dedi militibus Israel? Et respondit ei homo novissimorum scripta sunt in Libro regum Iuda Dei: Habet Dominus unde tibi dare possit multo et Israel. **27** Qui postquam recessit a Domino, his plura. **10** Separavit itaque Amasias exercitum, tetenderunt ei insidias in Ierusalem. Cumque qui venerat ad eum ex Ephraim, ut reverteretur in fugisset in Lachis, miserunt, et interfecerunt eum locum suum: at illi contra Iuda vehementer irati, ibi. **28** Reportantesque super equos, sepelierunt reversi sunt in regionem suam. **11** Porro Amasias eum cum patribus suis in Civitate David.

confidenter eduxit populum suum, et abiit in Vallem salinarum, percussitque filios Seir decem millia. **12** Et alia decem millia virorum ceperunt filii Iuda, et adduxerunt ad praeruptum cuiusdam petrae, praecipitaveruntque eos de summo in praeceps, qui universi crepuerunt. **13** At ille exercitus, quem remiserat Amasias ne secum iret ad praelium, diffusus est in civitatibus Iuda a Samaria usque ad Bethoron, et imperfectis tribus millibus, diripiuit praedam magnam. **14** Amasias vero post caudem Idumaeorum, et allatos deos filiorum Seir, statuit illos in deos sibi, et adorabat eos, et illis adolebat incensum. **15** Quam ob rem iratus Dominus contra Amasię misit ad illum prophetam, qui diceret ei: Cur adorasti deos, qui non liberaverunt populum suum de manu tua? **16** Cumque haec ille loqueretur, respondit ei: Num consiliarius regis es? quiesce ne interficiam te. Discedensque propheta, Scio, inquit, quod cogitaverit Deus occidere te, quia fecisti hoc malum, et insuper non acquevisti consilio meo. **17** Igitur Amasias rex Iuda initio pessimo consilio, misit ad Ioas filium Ioahaz filii Iehu, regem Israel, dicens: Veni, videamus nos mutuo. **18** At ille remisit nuncios, dicens: Carduus, qui est in Libano, misit ad cedrum Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem: et ecce bestiae, quae erant in silva Libani, transierunt, et conculcaverunt carduum. **19** Dixisti: Percussi Edom, et idcirco erigitur cor tuum in superbiam: sede in domo tua, cur malum adversum te provocas, ut cadas et tu, et Iuda tecum? **20** Noluit audire Amasias, eo quod Domini esset voluntas ut traderetur in manus hostium propter deos Edom. **21** Ascendit igitur Ioas rex Israel, et mutuos sibi praebuere conspectus: Amasias autem rex Iuda erat in Bethsames Iuda: **22** corruitque Iuda coram Israel, et fugit in tabernacula sua. **23** Porro Amasiam

26 Omnis autem populus Iuda filium eius Oziam annorum sedecim, constituit regem pro Amasia patre suo. **2** Ipse aedificavit Ailath, et restituit eam ditioni Iuda, postquam dormivit rex cum patribus suis. **3** Sedecim annorum erat Ozias cum regnare coepisset, et quinquagintaduobus annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Iechelia de Ierusalem. **4** Fecitque quod erat rectum in oculis Domini iuxta omnia, quae fecerat Amasias pater eius. **5** Et exquisivit Dominum in diebus Zachariae intelligentis et videntis Deum: cumque requireret Dominum, direxit eum in omnibus. **6** Denique egressus est, et pugnavit contra Philisthiim, et destruxit murum Geth, et murum Iabniae, murumque Azoti: aedificavit quoque oppida in Azoto, et in Philisthiim. **7** Et adiuvit eum Deus contra Philisthiim, et contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal, et contra Ammonitas. **8** Appendebantque Ammonitae munera Oziae: et divulgatum est nomen eius usque ad introitum Aegypti propter crebras victorias. **9** Aedificavitque Ozias turres in Ierusalem super portam anguli, et super portam vallis, et reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas. **10** Extruxit etiam turres in solitudine, et effodit cisternas plurimas, eo quod haberet multa pecora tam in campestribus, quam in eremi vastitate: vineas quoque habuit et vinitores in montibus, et in carmelo: erat quippe homo agriculturae deditus. **11** Fuit autem exercitus bellatorum eius, qui procedebant ad praelia sub manu Iehiel scribae, Maasiaeque doctoris, et sub manu Hananiae, qui erat de ducibus regis. **12** Omnisque numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium sexcentorum. **13** Et sub eis universus exercitus trecentorum et septem millium quingentorum: qui

erant apti ad bella, et pro rege contra adversarios coros tritici, ac totidem coros hordei: haec ei dimicabant. **14** Praeparavit quoque eis Ozias, praebuerunt filii Ammon in anno secundo et id est, cuncto exercitu, clypeos, et hastas, et tertio. **6** Corrobatusque est Ioatham eo quod galeas, et loricas, arcusque et fundas ad iaciendos direxisset vias suas coram Domino Deo suo. **7** lapides. **15** Et fecit in Ierusalem diversi generis Reliqua autem sermonum Ioatham, et omnes machinas, quas in turribus collocavit, et in angulis pugnae eius, et opera, scripta sunt in Libro regum murorum ut mitterent sagittas, et saxa grandia: Israel et Iuda. **8** Vigintiquinque annorum erat cum egressumque est nomen eius procul, eo quod regnare coepisset, et sedecim annis regnavit in auxiliaretur ei Dominus, et corroborasset illum. Ierusalem. **9** Dormivitque Ioatham cum patribus **16** Sed cum roboratus esset, elevatum est cor eius suis, et sepelierunt eum in Civitate David: et regnavit in interitum suum, et neglexit Dominum Deum Achaz filius eius pro eo.

suum: ingressusque templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis. **17** Statimque ingressus post eum Azarias sacerdos, et cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi, **18** restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officii Ozia ut adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad huiuscmodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a Domino Deo. **19** Iratusque Ozias, tenens in manu thuribulum ut adoleret incensum, minabatur Sacerdotibus. Statimque orta est lepra in fronte eius coram Sacerdotibus, in domo Domini super altare thymiamatis. **20** Cumque respxisset eum Azarias pontifex, et omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, et festinato expulerunt eum. Sed et ipse perterritus, acceleravit egredi, eo quod sensisset illico plagam Domini. **21** Fuit igitur Ozias rex leprosus usque ad diem mortis suae, et habitavit in domo separata plenus lepra, ob quam electus fuerat de domo Domini. Porro loatham filius eius rexit domum regis, et iudicabat populum terrae. **22** Reliqua autem sermonum Oziae priorum et novissimorum scripsit Isaias filius Amos, propheta. **23** Dormivitque Ozias cum patribus suis, et sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum, eo quod esset leprosus: regnavitque loatham filius eius pro eo.

27 Vingtiquinque annorum erat Ioatham cum regnare coepisset, et sedecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Ierusa filia Sadoc. **2** Fecitque quod rectum erat coram Domino iuxta omnia quae fecerat Ozias pater suus, excepto quod non est ingressus templum Domini, et adhuc populus delinquebat. **3** Ipse aedificavit portam domus Domini excelsam, et in muro Ophel multa construxit. **4** Urbes quoque aedificavit in montibus Iuda, et in saltibus castella, et turres. **5** Ipse pugnavit contra regem filiorum Ammon, et vicit eos, dederuntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti, et decem millia

28 Viginti annorum erat Achaz cum regnare coepisset: et sedecim annis regnavit in Ierusalem: non fecit rectum in conspectu Domini sicut David pater eius: **2** sed ambulavit in viis regum Israel, insuper et statuas fudit Baalim. **3** Ipse est, qui adolevit incensum in Valle benennom, et lustravit filios suos in igne iuxta ritum gentium, quas interfecit Dominus in adventu filiorum Israel. **4** Sacrificabat quoque, et thymiana succendebat in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso. **5** Tradiditque eum Dominus Deus eius in manu regis Syriae, qui percussit eum, magnamque praedam cepit de eius imperio, et adduxit in Damascum: manibus quoque regis Israel traditus est, et percussus plaga grandi. **6** Occiditque Phacee, filius Romeliae, de Iuda centum viginti millia in die uno, omnes viros bellatores: eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum. **7** Eodem tempore occidit Zechri, vir potens ex Ephraim, Maasiam filium regis, et Ezricam ducem domus eius, Elcanam quoque secundum a rege. **8** Ceperuntque filii Israel de fratribus suis ducenta millia mulierum, puerorum, et puellarum, et infinitam praedam: pertuleruntque eam in Samariam. **9** Ea tempestate erat ibi propheta Domini, nomine Obed: qui egressus obviam exercitui venienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Iuda, tradidit eos in manibus vestris, et occidistis eos atrociter, ita ut ad caelum pertingeret vestra crudelitas. **10** Insuper filios Iuda, et Ierusalem vultis vobis subiicere in servos et ancillas. quod nequaquam facto opus est: peccatis enim super hoc Domino Deo vestro. **11** Sed audite consilium meum, et reducите captivos, quos adduxistis de fratribus vestris, quia magnus furor Domini imminet vobis. **12** Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim, Azarias filius Iohanan, Barachias filius Moscollamoth, Ezechias filius Sellum, et Amasa filius Hadali, contra eos, qui veniebant de praelio, **13** et dixerunt eis: Non introducetis hic captivos, ne peccemus Domino. Quare vultis

adiicere super peccata nostra, et vetera cumulare omnia quae fecerat David pater eius. **3** Ipse delicta? grande quippe peccatum est, et ira furoris anno, et mense primo regni sui aperuit valvas Domini imminet super Israel. **14** Dimiseruntque domus Domini, et instauravit eas. **4** adduxitque viri bellatores praedam, et universa quae ceperant Sacerdotes atque Levitas, et congregavit eos in coram principibus, et omni multitudine. **15** plateam Orientalem. **5** Dixitque ad eos: Audite Steteruntque viri, quos supra memoravimus, et me Levitae, et sanctificamini, mundate domum apprehendentes captivos, omnesque qui nudi Domini Dei patrum vestrorum, et auferte omnem erant, vestierunt de spoliis: cumque vestissent immunditiam de sanctuario. **6** Peccaverunt eos, et calceassent, et refecissent cibo ac potu, patres nostri, et fecerunt malum in conspectu unxissentque propter laborem, et adhibuerunt Domini Dei nostri, derelinquentes eum: averterunt eis curam: quicumque ambulare non poterant, et facies suas a tabernaculo Domini, et praebuerunt erant imbecillo corpore, imposuerunt eos iumentis, dorsum. **7** Clauerunt ostia, quae erant in et adduxerunt Iericho Civitatem palmarum ad porticu, et extinxerunt lucernas, incensumque fratres eorum, ipsique reversi sunt in Samariam. **16** non adoleverunt, et holocausta non obtulerunt in Tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum, sanctuario Deo Israel. **8** Concitus est itaque furor postulans auxilium. **17** Veneruntque Idumaei, et Domini super Iudam et Ierusalem, tradiditque eos percusserunt multos ex Iuda, et ceperunt praedam in commotionem, et in interitum, et in sibilum, magnum. **18** Philisthiim quoque diffusi sunt per sicut ipsi cernitis oculis vestris. **9** En, corruerunt urbes campestres, et ad Meridiem Iuda: ceperuntque patres nostri gladii, filii nostri, et filiae nostrae, Bethsames, et Aialon, et Gaderoth, Socho quoque, et coniuges captivae ductae sunt propter hoc et Thamnan, et Gamzo, cum viculis suis, et scelus. **10** Nunc ergo placet mihi ut ineamus habitaverunt in eis. **19** Humiliaverat enim Dominus foedus cum Domino Deo Israel, et avertet a nobis Iudam propter Achaz regem Iuda, eo quod nudasset furorem irae suea. **11** Filii mei nolite negligere: vos eum auxilio, et contemptui habuisset Dominum. **20** elegit Dominus ut stetis coram eo, et ministretis Adduxitque contra eum Thelgathphalnasar regem illi, colatisque eum, et cremetis ei incensum. **12** Assyriorum, qui et afflixit eum, et nullo resistente Surrexerunt ergo Levitae: Mahath filius Amasai, vastavit. **21** Igitur Achaz spoliata domo Domini, et et loel filius Azariae de filiis Caath: Porro de filiis domo regum, ac principum, dedit regi Assyriorum Merari, Cis filius Abdi, et Azarias filius Ialaleel. De munera, et tamen nihil ei profuit. **22** Insuper filiis autem Gersom, Ioah filius Zemma, et Eden et tempore angustiae suaue auxit contemptum in filius Ioah. **13** At vero de filiis Elisaphan, Samri, Dominum, ipse per se rex Achaz, **23** immolavit et Iahiel. De filiis quoque Asaph, Zacharias, et diis Damasci victimas percussoribus suis, et dixit: Mathanias: **14** Necnon de filiis Heman, Iahiel, et Dii regum Syriae auxiliantur eis, quos ego placabo Semei: Sed et de filiis Idithun, Semeias, et Oziel. **15** hostiis, et aderunt mihi, cum econtrario ipsi fuerint Congregaveruntque fratres suos, et sanctificati sunt, ruinae ei, et universo Israel. **24** Direptis itaque et ingressi sunt iuxta mandatum regis et imperium Achaz omnibus vasis domus Dei, atque conftractis, Domini, ut expiarent domum Dei. **16** Sacerdotes clausit ianuas templi Dei, et fecit sibi altaria in quoque ingressi templum Domini ut sanctificarent universis angulis Ierusalem. **25** In omnibus quoque illud, extulerunt omnem immunditiam, quam urbibus Iuda extruxit aras ad cremandum thus, intro repererant in vestibulo domus Domini, quam atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum tulerunt Levitae, et asportaverunt ad Torrentem patrum suorum. **26** Reliqua autem sermonum cedron foras. **17** Cooperunt autem prima die eius, et omnium operum suorum priorum et mensis primi mundare, et in die octavo eiusdem novissimorum scripta sunt in Libro regum Iuda et mensis ingressi sunt porticum templi Domini, Israel. **27** Dormivitque Achaz cum patribus suis, expiaveruntque templum diebus octo, et in die et sepelierunt eum in civitate Ierusalem: neque sextadecima mensis eiusdem, quod cooperant enim receperunt eum in sepulchra regum Israel. impleverunt. **18** Ingressi quoque sunt ad Ezechiam Regnavitque Ezechias filius eius pro eo.

29 Igitur Ezechias regnare coepit, cum vigintquinque esset annorum, et vigintinovem annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Abia, filia Zachariae. **2** Fecitque quod erat placitum in conspectu Domini iuxta

regem, et dixerunt ei: Sanctificavimus omnem domum Domini, et altare holocausti, vasque eius, necnon et mensam propositionis cum omnibus vasis suis, **19** cunctamque templi supellectilem, quam polluerat rex Achaz in regno suo, postquam praevericatus est: et ecce exposita sunt omnia coram altare Domini. **20** Consurgensque diluculo

Ezechias rex, adunavit omnes principes civitatis, Domini esset expletum. De repente quippe hoc fieri et ascendit in domum Domini: **21** obtuleruntque placuerat.

simul tauros septem, et arietes septem, agnos septem, et hircos septem pro peccato, pro regno, pro sanctuario, pro Iuda, dixitque sacerdotibus filiis Aaron ut offerrent super altare Domini. **22** Mactaverunt igitur tauros, et suscepserunt sanguinem Sacerdotes, et fuderunt illum super altare, mactaverunt etiam arietes, et illorum sanguinem super altare fuderunt, immolaveruntque agnos, et fuderunt super altare sanguinem. **23** Applicuerunt hircos pro peccato coram rege, et universa multitudine, imposueruntque manus suas super eos: **24** et immolaverunt illos Sacerdotes, et asperserunt sanguinem eorum coram altare et pro piaculo universi Israelis: pro omni quippe Israel praeceperat rex ut holocaustum fieret et pro peccato. **25** Constituit quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis, et psalteriis, et citharis secundum dispositionem David regis, et Gad Videntis, et Nathan prophetae: siquidem Domini praeceptum fuit per manum prophetarum eius. **26** Steteruntque Levitae tenentes organa David, et Sacerdotes tubas. **27** Et iussit Ezechias ut offerrent holocausta super altare: cumque offerrentur holocausta, cooperunt laudes canere Domino, et clangere tubis, atque in diversis organis, quae David rex Israel praeparaverat, concrepare. **28** Omni autem turba adorante, cantores, et ii, qui tenebant tubas, erant in officio suo donec compleretur holocaustum. **29** Cumque finita esset oblatio, incurvatus est rex, et omnes qui erant cum eo, et adoraverunt. **30** Praecepitque Ezechias, et principes Levitis ut laudarent Dominum sermonibus David, et Asaph Videntis: qui laudaverunt eum magna laetitia, et incurvato genu adoraverunt. **31** Ezechias autem etiam haec addidit: Implesis manus vestras Domino, accedite, et offerte victimas, et laudes in domo Domini. Obtulit ergo universa multitudo hostias, et laudes, et holocausta mente devota. **32** Porro numerus holocaustorum, quae obtulit multitudo, hic fuit, Tauros septuaginta, arietes centum, agnos ducentos. **33** Sanctificaveruntque Domino boves sexcentos, et oves tria millia. **34** Sacerdotes vero pauci erant, nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent: unde et Levitae fratres eorum adiuverunt eos, donec impleretur opus, et sanctificarentur antistites: Levitae quippe faciliori ritu sanctificantur, quam Sacerdotes. **35** Fuerunt ergo holocausta plurima, adipes pacificorum, et libamina holocaustorum: et completus est cultus domus Domini. **36** Laetatusque est Ezechias, et omnis populus eo quod ministerium

30 Misit quoque Ezechias ad omnem Israel et Iudam: scripsitque epistolas ad Ephraim et Manassen ut venirent ad domum Domini in Ierusalem, et facerent Phase Domino Deo Israel. **2** Initio ergo consilio regis et principum, et universi coetus Ierusalem, decreverunt ut facerent Phase mense secundo. **3** Non enim occurserant facere in tempore suo, quia sacerdotes, qui possent sufficere, sanctificati non fuerant, et populus nondum congregatus fuerat in Ierusalem. **4** Placuitque sermo regi, et omni multititudini. **5** Et decreverunt ut mitterent nuncios in universum Israel de Bersabee usque Dan ut venirent, et facerent Phase Domino Deo Israel in Ierusalem: multi enim non fecerant sicut lege praescriptum est. **6** Perreveruntque cursores cum epistolis ex regis imperio, et principum eius, in universum Israel et Iudam iuxta id, quod rex iusserat, praedicantes: Filii Israel revertimini ad Dominum Deum Abraham, et Isaac, et Israel: et revertetur ad reliquias, quae effugerunt manum regis Assyriorum. **7** Nolite fieri sicut patres vestri, et fratres qui recesserunt a Domino Deo patrum suorum, qui tradidit eos in interitum, ut ipsi cernitis. **8** Nolite indurare cervices vestras, sicut patres vestri: tradite manus Domino, et venite ad sanctuarium eius, quod sanctificavit in aeternum: servite Domino Deo patrum vestrorum, et avertetur a vobis ira furoris eius. **9** Si enim vos reversi fueritis ad Dominum: fratres vestri, et filii habebunt misericordiam coram dominis suis, qui illos duxerunt captivos, et revertentur in terram hanc: pius enim et clemens est Dominus Deus vester, et non avertet faciem suam a vobis, si reversi fueritis ad eum. **10** Igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram Ephraim, et Manasse usque ad Zabulon, illis irridentibus et subsannantibus eos. **11** Attamen quidam viri ex Aser, et Manasse, et Zabulon acquiescentes consilio, venerunt Ierusalem. **12** In Iuda vero facta est manus Domini ut daret eis cor unum, ut facerent iuxta praeceptum regis, et principum verbum Domini. **13** Congregatique sunt in Ierusalem populi multi ut facerent sollemnitatem azymorum, in mense secundo: **14** et surgentes destruxerunt altaria quae erant in Ierusalem, atque universa, in quibus idolis adolebatur incensum, subvertentes, proiecerunt in Torrentem cedron. **15** Immolaverunt autem Phase quartadecima die mensis secundi. Sacerdotes quoque, atque Levitae tandem sanctificati obtulerunt holocausta in

domo Domini: **16** Steteruntque in ordine suo confiterentur, canerentque in portis castrorum iuxta dispositionem, et legem Moysi hominis Domini. **3** Pars autem regis erat, ut de propria Dei: Sacerdotes vero suscipiebant effundendum eius substantia offerretur holocaustum, mane sanguinem de manibus Levitarum, **17** eo quod multa semper et vespere. Sabbatis quoque, et Calendis, turba sanctificata non esset: et idcirco immolarent et sollemnitatibus ceteris, sicut scriptum est in Levitae Phase his, qui non occurrerant sanctificari lege Moysi. **4** Praecepit etiam populo habitantium Domino. **18** Magna etiam pars populi de Ephraim, et Ierusalem ut darent partes Sacerdotibus, et Levitis, Manasse, et Issachar, et Zabulon, quae sanctificata ut possent vacare legi Domini. **5** Quod cum non fuerat, comedit Phase, non iuxta quod scriptum percrebruisset in auribus multitudinis, plurimas est: et oravit pro eis Ezechias, dicens: Dominus obtulere primitias filii Israel frumenti, vini, et bonus propitiabitur **19** cunctis, qui in toto corde olei, mellis quoque: et omnium, quae gignit requirunt Dominum Deum patrum suorum: et non humus, decimas obtulerunt. **6** Sed et filii Israel et imputabit eis quod minus sanctificati sunt. **20** Iuda, qui habitabant in urbibus Iuda, obtulerunt Quem exaudivit Dominus, et placatus est populo. decimas boum et ovium, decimasque sanctorum, **21** Feceruntque filii Israel, qui inventi sunt in quae voverant Domino Deo suo: atque universa Ierusalem, sollemnitatem azymorum septem diebus portantes, fecerunt acervos plurimos. **7** Mense in laetitia magna, laudantes Dominum per singulos tertio coeperunt acervorum iacere fundamenta, dies: Levitae quoque, et Sacerdotes per organa, et mense septimo compleverunt eos. **8** Cumque quae suo officio congruebant. **22** Et locutus est ingressi fuissent Ezechias, et principes eius, viderunt Ezechias ad cor omnium Levitarum, qui habebant acervos, et benedixerunt Domino ac populo Israel. **9** intelligentiam bonam super Domino: et comedenter Interrogavitque Ezechias Sacerdotes, et Levitas cur septem diebus sollemnitatis, immolantes victimas ita iacerent acervi. **10** Respondit illi Azarias Sacerdos pacificorum, et laudantes Dominum Deum patrum primus de stirpe Sadoc, dicens: Ex quo cooperunt suorum. **23** Placuitque universae multitudini ut offerri primitiae in domo Domini, comedimus, celebrarent etiam alios dies septem: quod et saturati sumus, et remanserunt plurima, eo fecerunt cum ingenti gaudio. **24** Ezechias enim rex quod benedixerit Dominus populo suo: reliquarum Iuda praebuerat multitudini mille tauros, et septem autem copia est ista, quam cernis. **11** Praecepit millia ovium: principes vero dederant populo igitur Ezechias ut praepararent horrea in domo tauros mille, et oves decem millia: sanctificata Domini. Quod cum fecissent, **12** intulerunt tam est ergo sacerdotum plurima multitudo. **25** Et primitias, quam decimas, et quaecumque voverant, hilaritate perfusa omnis turba Iuda tam Sacerdotum fideliter. Fuit autem praefectus eorum Chonenias et Levitarum, quam universae frequentiae, quae Levita, et Semei frater eius, secundus, **13** post quem venerat ex Israel; proselytorum quoque de Terra Iahiel, et Azarias, et Nahath, et Asael, et Ierimoth, Israel, et habitantium in Iuda. **26** Factaque est Iozabad quoque, et Eliel, et Iesmachias, et Mahath, grandis celebritas in Ierusalem, qualis a diebus et Banaias, praepositi sub manibus Choneniae, Salomonis filii David regis Israel in ea urbe non et Semei fratris eius, ex imperio Ezechiae regis fuerat. **27** Surrexerunt autem Sacerdotes atque et Azariae pontificis domus Dei, ad quos omnia Levitae benedicentes populo: et exaudita est vox pertinebant. **14** Core vero filius Iemna Levites eorum: pervenitque oratio in habitaculum sanctum et ianitor Orientalis portae, praepositus erat iis, caeli.

31 Cumque haec fuissent rite celebrata, egressus est omnis Israel, qui inventus fuerat in urbibus Iuda, et fregerunt simulacra, succideruntque lucos, demoliti sunt excelsa, et altaria destruxerunt, non solum de universo Iuda et Beniamin, sed et de Ephraim quoque et Manasse, donec penitus everterent: reversique sunt omnes filii Israel in possessiones et civitates suas. **2** Ezechias autem constituit turmas Sacerdotales, et Leviticas per divisiones suas, unumquemque in officio proprio, tam Sacerdotum videlicet quam Levitarum ad holocausta, et pacifica ut ministrarent et

quae sponte offerebantur Domino, primitisque et consecratis in Sancta sanctorum. **15** Et sub cura eius Eden, et Beniamin, Iesue, et Semeias, Amarias quoque, et Sechenias in civitatibus Sacerdotum ut fideliter distribuerent fratribus suis partes, minoribus atque maioribus: **16** exceptis maribus ab annis tribus et supra, cunctis qui ingrediebantur templum Domini, et quidquid per singulos dies conducebat in ministerio, atque observationibus iuxta divisiones suas, **17** Sacerdotibus per familias, et Levitis a vigesimo anno et supra, per ordines et turmas suas, **18** universaeque multitudini tam uxoribus, quam liberis eorum utriusque sexus, fideliter cibi de his, quae sanctificata fuerant,

praebebantur. **19** Sed et filiorum Aaron per agros, et patres mei, qui potuerit eruere populum suum de suburbana urbium singularum dispositi erant viri, manu mea, ut possit etiam Deus vester eruere vos qui partes distribuerent universo sexui masculino de hac manu? **15** Non vos ergo decipiat Ezechias, de Sacerdotibus, et Levitis. **20** Fecit ergo Ezechias nec vana persuasione deludat, neque creditis ei. Si universa quae diximus in omni Iuda: operatusque enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque est bonum et rectum, et verum coram Domino Deo regnorum liberare populum suum de manu mea, et suo **21** in universa cultura ministerii domus Domini, de manu patrum meorum, consequenter nec Deus iuxta legem et ceremonias, volens requirere Deum vester poterit eruere vos de manu mea. **16** Sed et alia suum in toto corde suo: fecitque et prosperatus est. multa locuti sunt servi eius contra Dominum Deum, et contra Ezechiam servum eius. **17** epistolas quoque scripsit plenas blasphemiae in Dominum Deum Israel, et locutus est aduersus eum: Sicut dii gentium ceterarum non potuerunt liberare populum suum de manu mea, sic et Deus Ezechiae eruere non poterit populum suum de manu ista. **18** Insuper et clamore magno, lingua Iudaica contra populum, qui sedebat in muris Ierusalem, personabat, ut terreret eos, et caperet civitatem. **19** Locutusque est contra Deum Ierusalem, sicut aduersum deos populorum terrae, opera manuum hominum. **20** Oraverunt igitur Ezechias rex, et Isaia filius Amos prophetes, aduersum hanc blasphemiam, ac vociferati sunt usque in caelum. **21** Et misit Dominus angelum, qui percussit omnem virum robustum, et bellatorem, et principem exercitus regis Assyriorum: Reversusque est cum ignominia in terram suam. Cumque ingressus esset domum Dei sui, filii qui egressi fuerant de utero eius, interfecerunt eum gladio.

32 Post quae et huiuscemodi veritatem, venit Sennacherib rex Assyriorum, et ingressus Iuda, obsedit civitates munitas, volens eas capere. **2** Quod cum vidisset Ezechias, venisse scilicet Sennacherib, et totum belli impetum verti contra Ierusalem, **3** initio cum principibus consilio, virisque fortissimis ut obturarent capita fontium, qui erant extra urbem: et hoc omnium decernente sententia, **4** congregavit plurimam multitudinem, et obturaverunt cunctos fontes, et rivum, qui fluebat in medio terrae, dicentes: Ne veniant reges Assyriorum, et inveniant aquarum abundantiam. **5** Aedificavit quoque, agens industrie, omnem murum, qui fuerat dissipatus, et extruxit turres desuper, et forinsecus alterum murum: instauravitque Mello in Civitate David, et fecit universi generis armaturam et clypeos: **6** constituitque principes bellatorum in exercitu: et convocavit universos in platea portae civitatis, ac locutus est ad cor eorum dicens: **7** Viriliter agite, et confortamini: nolite timere, nec paveatis regem Assyriorum, et universam multitudinem, quae est cum eo: multo enim plures nobiscum sunt, quam cum illo. **8** Cum illo enim est brachium carneum: nobiscum Dominus Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnatque pro nobis. Confortatusque est populus huiuscemodi verbis Ezechiae regis Iuda. **9** Quae postquam gesta sunt, misit Sennacherib rex Assyriorum servos suos in Ierusalem (ipse enim cum universo exercitu obsidebat Lachis) ad Ezechiam regem Iuda, et ad omnem populum, qui erat in urbe, dicens: **10** Haec dicit Sennacherib rex Assyriorum: In quo habentes fiduciam sedetis obsessi in Ierusalem? **11** Num Ezechias decipit vos, ut tradat morti in fame et siti, affirmans quod Dominus Deus vester liberet vos de manu regis Assyriorum? **12** Numquid non iste est Ezechias, qui destruxit excelsa illius, et altaria, et praecepit Iuda et Ierusalem, dicens: Coram altare uno adorabit, et in ipso comburetis incensum? **13** An ignoratis quae ego fecerim, et patres mei cunctis terrarum populis? numquid praevaluerunt dii gentium, omniumque terrarum liberare regionem suam de manu mea? **14** Quis est de universis diis gentium, quas vastaverunt **22** Salvavitque Dominus Ezechiam et habitatores Ierusalem de manu Sennacherib regis Assyriorum, et de manu omnium, et praestitit eis quietem per circuitum. **23** Multi etiam deferebant hostias, et sacrificia Domino in Ierusalem, et munera Ezechiae regi Iuda: qui exaltatus est post haec coram cunctis gentibus. **24** In diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem, et oravit Dominum: exaudivitque eum, et dedit ei signum. **25** Sed non iuxta beneficia, quae acceperat, retribuit, quia elevatum est cor eius: et facta est contra eum ira, et contra Iuda et Ierusalem. **26** Humiliatusque est postea eo quod exaltatum fuisse cor eius, tam ipse, quam habitatores Ierusalem: et idcirco non venit super eos ira Domini in diebus Ezechiae. **27** Fuit autem Ezechias dives, et inclutus valde, et thesauros sibi plurimos congregavit argenti et auri et lapidis pretiosi, aromatum, et armorum universi generis, et vasorum magni pretii. **28** Apothecas quoque frumenti, vini, et olei, et praesepia omnium iumentorum, caulasque pecorum, **29** et urbes sex aedificavit sibi: habebat quippe greges ovium, et armentorum innumerabiles, eo quod dedisset ei Dominus substantiam multam nimis. **30** Ipse est Ezechias, qui obturavit superiori fontem aquarum

Gihon, et avertit eas subter ad Occidentem Urbis cognovit Manasses quod Dominus ipse esset Deus. David: in omnibus operibus suis fecit prospere quae voluit. **31** Attamen in legatione principum Babylonis, qui missi fuerant ad eum, ut interrogarent de portae piscium per circuitum usque ad Ophel, et portento, quod acciderat super terram, dereliquit exaltavit illum vehementer: constituitque principes eum Deus ut tentaretur, et nota fierent omnia, quae exercitus in cunctis civitatibus Iuda munitis: **15** erant in corde eius. **32** Reliqua autem sermonum Ezechiae, et misericordiarum eius scripta sunt in visione Isaiae filii Amos prophetae, et in libro Iudei, et in Ierusalem, et proiecit omnia extra regum Iuda et Israel. **33** Dormivitque Ezechias cum patribus suis, et sepelierunt eum super sepulchra filiorum David: et celebravit eius exequias universa Iuda, et omnes habitatores Ierusalem: regnavitque Manasses filius eius pro eo.

33 Duodecim annorum erat Manasses cum regnare coepisset, et quinquaginta quinque annis regnavit in Ierusalem. **2** Fecit autem malum coram Domino iuxta abominationes gentium, quas subvertit Dominus coram filiis Israel: **3** et conversus instauravit excelsa, quae demolitus fuerat Ezechias pater eius: construxitque aras Baalim, et fecit lucos, et adoravit omnem militiam caeli, et coluit eam. **4** Aedificavit quoque altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus: In Ierusalem erit nomen meum in aeternum. **5** Aedificavit autem ea cuncto exercitu caeli in duobus atriis domus Domini. **6** Transireque fecit filios suos per ignem in Vallebenennom: observabat somnia, sectabatur auguria, maleficiis artibus inserviebat, habebat secum magos, et incantatores: multaque mala operatus est coram Domino ut irritaret eum. **7** Sculptile quoque, et conflatile signum posuit in domo Domini, de qua locutus est Dominus ad David, et ad Salomonem filium eius, dicens: In domo hac et in Ierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum. **8** Et moveri non faciam pedem Israel de terra, quam tradidi patribus eorum: ita dumtaxat si custodierint facere quae praecepi eis, cunctamque legem, et ceremonias, atque iudicia per manum Moysi. **9** Igitur Manasses seduxit Iuda, et habitatores Ierusalem ut facerent malum super omnes gentes, quas subverterat Dominus a facie filiorum Israel. **10** Locutusque est Dominus ad eum, et ad populum illius, et attendere noluerunt. **11** Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum: ceperuntque Manassen, et vinctum catenis, atque compeditibus duxerunt in Babylonem. **12** Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum: et egit poenitentiam valde coram Deo patrum suorum. **13** Deprecatusque est eum, et obsecravit intente: et exaudivit orationem eius, reduxitque eum Ierusalem in regnum suum, et

14 Post haec aedificavit murum extra civitatem qui missi fuerant ad eum, ut interrogarent de portae piscium per circuitum usque ad Ophel, et portento, quod acciderat super terram, dereliquit exaltavit illum vehementer: constituitque principes eum Deus ut tentaretur, et nota fierent omnia, quae exercitus in cunctis civitatibus Iuda munitis: **15** erant in corde eius. **32** Reliqua autem sermonum Ezechiae, et misericordiarum eius scripta sunt in Domini: aras quoque, quas fecerat in monte domus visione Isaiae filii Amos prophetae, et in libro Domini, et in Ierusalem, et proiecit omnia extra regum Iuda et Israel. **33** Dormivitque Ezechias cum patribus suis, et sepelierunt eum super sepulchra filiorum David: et celebravit eius exequias universa Iuda, et omnes habitatores Ierusalem: regnavitque Manasses filius eius pro eo.

16 Porro instauravit altare Domini, et immolavit super illud victimas, et pacifica, et laudem: praecepitque Iuda ut serviret Domino Deo Israel. **17** Attamen adhuc populus immolabat in excelsis Domino Deo suo. **18** Reliqua autem gestorum Manasse: et obsecratio eius ad Deum suum: verba quoque Videntium, qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israel, continentur in sermonibus regum Israel. **19** Oratio quoque eius et exaudito, et cuncta peccata, atque contemptus, loca etiam, in quibus aedificavit excelsa, et fecit lucos, et statuas antequam ageret poenitentiam, scripta sunt in sermonibus Hozai. **20** Dormivit ergo Manasses cum patribus suis, et sepelierunt eum in domo sua: regnavitque pro eo filius eius Amon. **21** Vigintiduorum annorum erat Amon cum regnare coepisset, et duobus annis regnavit in Ierusalem. **22** Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater eius: et cunctis idolis, quae Manasses fuerat fabricatus, immolavit atque servivit. **23** Et non est reveritus faciem Domini, sicut reveritus est Manasses pater eius: et multo maiora deliquit. **24** Cumque coniurassent adversus eum servi sui, interfecerunt eum in domo sua. **25** Porro reliqua populi multitudo, caesis iis, qui Amon percutserant, constituit regem Iosiam filium eius pro eo.

34 Octo annorum erat Iosias cum regnare coepisset, et triginta et uno anno regnavit in Ierusalem. **2** Fecitque quod erat rectum in conspectu Domini, et ambulavit in viis David patris sui: non declinavit neque ad dextram, neque ad sinistram. **3** Octavo autem anno regni sui, cum adhuc esset puer, coepit querere Deum patris sui David: et duodecimo anno postquam cooperat, mundavit Iuda et Ierusalem ab excelsis, et lucis, simulacrisque et sculptilibus. **4** Destrueruntque coram eo aras Baalim: et simulacra, quae superposita fuerant, demoliti sunt: lucos etiam, et sculptilia succidit atque comminuit: et super tumulos eorum, qui eis immolare consueverant, fragmenta dispersit. **5** Ossa praeterea sacerdotum combussit in altaris idolorum, mundavitque Iuda et Ierusalem. **6** Sed

et in urbibus Manasse, et Ephraim, et Simeon, respondit eis: Haec dicit Dominus Deus Israel: Dicte usque Nephthali cuncta subvertit. **7** Cumque altaria viro, qui misit vos ad me: **24** Haec dicit Dominus: dissipasset, et lucos, et sculptilia contrivisset in Ecce ego inducam mala super locum istum, et super frustra, cunctaque delubra demolitus esset de habitatores eius, cunctaque maledicta, quae scripta universa Terra Israel, reversus est in Ierusalem. sunt in Libro hoc, quem legerunt coram rege Iuda. **8** Igitur anno octavodecimo regni sui, mundata **25** Quia dereliquerunt me, et sacrificaverunt diis iam terra, et templo Domini, misit Saphan filium alienis, ut me ad iracundiam provocarent in cunctis Eseliae, et Maasiam principem civitatis, et Ioha operibus manuum suarum, idcirco stillabit furor filium Ioachaz a commentariis, ut instaurarent meus super locum istum, et non extinguetur. **26** domum Domini Dei sui. **9** Qui venerunt ad Ad regem autem Iuda, qui misit vos pro Domino Helciam Sacerdotem magnum: acceptamque ab eo deprecando, sic loquimini: Haec dicit Dominus pecuniam, quae illata fuerat in domum Domini, Deus Israel: Quoniam audisti verba voluminis, **27** et quam congregaverant Levitae, et ianitores atque emollitum est cor tuum, et humiliatus es in de Manasse, et Ephraim, et universis reliquiis conspectu Domini super his, quae dicta sunt contra Israel, ab omni quoque Iuda, et Benjamin, et locum hunc, et habitatores Ierusalem, reveritusque habitatoribus Ierusalem, **10** tradiderunt in manibus faciem meam, scidisti vestimenta tua, et flevisti eorum, qui praeverant operariis in domo Domini coram me: ego quoque exaudivi te, dicit Dominus. ut instaurarent templum, et infirma quaeque **28** Iam enim colligam te ad patres tuos, et infereris sarcirent. **11** At illi dederunt eam artificibus, et in sepulchrum tuum in pace: nec videbunt oculi caementarii ut emerent lapides de lapicidinis, et tui omne malum, quod ego inducturus sum super ligna ad commissuras aedificii, et ad contignationem locum istum, et super habitatores eius. Retulerunt domorum, quas destruxerant reges Iuda. **12** Qui itaque regi cuncta quae dixerat. **29** At ille convocatis fideliter cuncta faciebat. Erant autem praepositi universis maioribus natu Iuda et Ierusalem, **30** operantium, Iahath et Abdias de filiis Merari, ascendit in domum Domini, unaque omnes viri Iuda Zacharias et Mosollam de filiis Caath, qui urgebant et habitatores Ierusalem, Sacerdotes et Levitae, et opus: omnes Levitae scientes organis canere. **13** cunctus populus a minimo usque ad maximum. Super eos vero, qui ad diversos usus onera portabant, Quibus audientibus in domo Domini, legit rex erant scribæ, et magistri de Levitis ianitores. **14** omnia verba voluminis: **31** et stans in tribunali Cumque efferrent pecuniam, quae illata fuerat in suo, percussit foedus coram Domino ut ambularet templum Domini, reperit Helcias Sacerdos Librum post eum, et custodiret præcepta, et testimonia, legis Domini per manum Moysi. **15** Et ait ad Saphan et iustificationes eius in toto corde suo, et in scribam: Librum legis inveni in domo Domini: et tota anima sua, faceretque quae scripta sunt in tradidit ei. **16** At ille intulit volumen ad regem, et volumine illo, quod legerat. **32** Adiuravit quoque nunciavit ei dicens: Omnia, quae dedisti in manu super hoc omnes, qui reperti fuerant in Ierusalem, servorum tuorum, ecce complentur. **17** Argentum, et Benjamin: et fecerunt habitatores Ierusalem iuxta quod repertum est in domo Domini, conflaverunt: pactum Domini Dei patrum suorum. **33** Abstulit datumque est præfectis artificum, et diversa opera ergo Iosias cunctas abominationes de universis fabricantium. **18** Praeterea tradidit mihi Helcias regionibus filiorum Israel: et fecit omnes, qui residui sacerdos hunc librum. Quem cum rege praesente erant in Israel, servire Domino Deo suo. Cunctis recitasset, **19** audissetque ille verba legis, scidit diebus eius non recesserunt a Domino Deo patrum vestimenta sua: **20** et præcepit Helciae, et Ahicam suorum.

filio Saphan, et Abdon filio Micha, Saphan quoque scribæ, et Asaee servo regis, dicens: **21** Ite, et orate Dominum pro me, et pro reliquis Israel, et Iuda, super universis sermonibus Libri istius, qui repertus est: magnus enim furor Domini stillavit super nos, eo quod non custodierint patres nostri verba Domini ut facerent omnia, quae scripta sunt in isto volumine. **22** Abiit ergo Helcias, et hi qui simul a rege missi fuerant, ad Oldam prophetidem, uxorem Sellum filii Thecuath, filii Hasra custodis vestium: quae habitabat in Ierusalem in Secunda: et locuti sunt ei verba, quae supra narravimus. **23** At illa

35 Fecit autem Iosias in Ierusalem Phase Domino, quod immolatum est quartadecima die mensis primi: **2** et constituit Sacerdotes in officiis suis, hortatusque est eos ut ministrarent in domo Domini. **3** Levitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel sanctificabatur Domino, locutus est: Ponite arcam in sanctuario templi, quod aedificavit Salomon filius David rex Israel, nequaquam enim eam ultra portabis: nunc autem ministrante Domino Deo vestro, et populo eius Israel. **4** Et præparare vos per domos, et cognationes vestras in divisionibus

singulorum, sicut praecepit David rex Israel, et Phase celebratum est. **20** Postquam instauraverat descpisit Salomon filius eius. **5** Et ministrare Iosias templum, ascendit Necho rex Aegypti ad in sanctuario per familias turmasque Leviticas, pugnandum in Charcamis iuxta Euphraten: et **6** et sanctificati immolate Phase: fratres etiam processit in occursum eius Iosias. **21** At ille, missis vestros, ut possint iuxta verba, quae locutus est ad eum nunciis, ait: Quid mihi et tibi est rex Dominus in manu Moysi facere, praeparate. **7** Iuda? non adversum te hodie venio, sed contra Dedit praeterea Iosias omni populo, qui ibi fuerat aliam pugno domum, ad quam me Deus festinato inventus in sollemnitate Phase, agnos et hoedos de ire praecepit: desine adversum Deum facere, qui gregibus, et reliqui pecoris triginta millia, boum mecum est, ne interficiat te. **22** Noluit Iosias quoque tria millia. haec de regis universa substantia. reverti, sed praeparavit contra eum bellum, nec **8** Duces quoque eius, sponte quod voverant, acquievit sermonibus Necho ex ore Dei: verum obtulerunt, tam populo, quam Sacerdotibus et perrexit ut dimicaret in campo Mageddo. **23** Ibiique Levitis. Porro Helcias, et Zacharias, et Iahiel vulneratus a sagittariis, dixit pueris suis: Educite principes domus Domini, dederunt sacerdotibus me de paelio, quia oppido vulneratus sum. **24** Qui ad faciendum Phase pecora commixtim duo millia transtulerunt eum de curru in alterum currum, sexcenta, et boves trecentos. **9** Chonenias autem, et qui sequebatur eum more regio, et asportaverunt Semeias, etiam Nathanael et fratres eius, necnon eum in Ierusalem, mortuusque est, et sepultus Hasabias, et Iehiel, et losabad principes Levitarum, in mausoleo patrum suorum: et universus Iuda dederunt ceteris Levitis ad celebrandum Phase et Ierusalem luxerunt eum. **25** Ieremias maxime: quinque millia pecorum, et boves quingentos. cuius omnes cantores atque cantatrices, usque **10** Praeparatumque est ministerium, et steterunt in praesentem diem lamentationes super Iosiam Sacerdotes in officio suo: Levitae quoque in turmis, replicant, et quasi lex obtinuit in Israel: Ecce iuxta regis imperium. **11** Et immolatum est Phase: scriptum fertur in lamentationibus. **26** Reliqua asperseruntque Sacerdotes manu sua sanguinem, autem sermonum Iosiae et misericordiarum eius: et Levitae detraxerunt pelles holocaustorum: **12** et quae lege praecepta sunt Domini: **27** opera quoque separaverunt ea ut darent per domos et familias illius prima et novissima, scripta sunt in Libro singulorum, et offerrentur Domino, sicut scriptum regum Iuda et Israel.

est in Libro Moysi: de bobus quoque fecerunt similiter. **13** Et assaverunt Phase super ignem, iuxta quod in lege scriptum est: paciferas vero hostias coxerunt in lebetibus, et cacabis, et ollis, et festinato distribuerunt universae plebi: **14** sibi autem, et Sacerdotibus postea paraverunt: nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem Sacerdotes fuerunt occupati: unde Levitae sibi, et Sacerdotibus filii Aaron paraverunt novissimis. **15** Porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo, iuxta praeceptum David, et Asaph, et Heman, et Idithun prophetarum regis: Ianitores vero per portas singulas observabant, ita ut nec puncto quidem discederent a ministerio: quam ob rem et fratres eorum Levitae paraverunt eis cibos. **16** Omnis igitur cultura Domini rite completa est in die illa ut facerent Phase, et offerrent holocausta super altare Domini, iuxta praeceptum regis Iosiae. **17** Feceruntque filii Israel, qui reperti fuerant ibi, Phase in tempore illo, et sollemnitatem azymorum septem diebus. **18** Non fuit Phase simile huic in Israel a diebus Samuelis prophetae: sed nec quisquam de cunctis regibus Israel fecit Phase sicut Iosias, Sacerdotibus, et Levitis, et omni Iuda, et Israel qui repertus fuerat, et habitantibus in Ierusalem. **19** Octavodecimo anno regni Iosiae hoc

36 Tulit ergo populus terrae Ioachaz filium Iosiae, et constituit regem pro patre suo in Ierusalem.

2 Vigintitrium annorum erat Ioachaz, cum regnare coepisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem.

3 Amovit autem eum rex Aegypti cum venisset in Ierusalem, et condemnavit terram centum talentis argenti, et talento auri. **4** Constituitque pro eo regem, Eliakim fratrem eius, super Iuda et Ierusalem; et vertit nomen eius Loakim: ipsum vero Ioachaz tulit secum, et abduxit in Aegyptum. **5** Vigintiquinque annorum erat Loakim cum regnare coepisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem: fecitque malum coram Domino Deo suo. **6** Contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldaeorum, et vinctum catenis duxit in Babylonem. **7** Ad quam et vasa Domini transtulit, et posuit ea in templo suo. **8** Reliqua autem verborum Loakim, et abominationum eius, quas operatus est, et quae inventa sunt in eo, continentur in Libro regum Iuda et Israel. Regnavit autem Loachin filius eius pro eo. **9** Octo annorum erat Loachin cum regnare coepisset, et tribus mensibus, ac decem diebus regnavit in Ierusalem, fecitque malum in conspectu Domini. **10** Cumque anni circulus volveretur, misit Nabuchodonosor rex, qui adduxerunt eum in

Babylonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini: Regem vero constituit Sedechiam patrum eius super Iuda et Ierusalem. **11** Viginti et unius anni erat Sedechias cum regnare coepisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem. **12** Fecitque malum in oculis Domini Dei sui, nec erubuit faciem Ieremiae prophetae, loquentis ad se ex ore Domini. **13** A rege quoque Nabuchodonosor recessit, qui adiuraverat eum per Deum: et induravit cervicem suam et cor ut non reverteretur ad Dominum Deum Israel. **14** Sed et universi principes sacerdotum, et populus, preevaricati sunt inique iuxta universas abominationes Gentium, et polluerunt domum Domini, quam sanctificaverat sibi in Ierusalem. **15** Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nunciorum suorum de nocte consurgens, et quotidie commonens: eo quod parceret populo et habitaculo suo. **16** At illi subsannabant nuncios Dei, et parviperdebant sermones eius, illudebantque prophetis, donec ascenderet furor Domini in populum eius, et esset nulla curatio. **17** Adduxit enim super eos regem Chaldaeorum, et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii sui, non est misertus adolescentis, et virginis, et senis, nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius. **18** Universaque vasa domus Domini tam maiora, quam minora, et thesauros templi, et regis, et principum transtulit in Babylonem. **19** Incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Ierusalem, universas turrem combusserunt, et quidquid pretiosum fuerat, demoliti sunt. **20** Siquis evaserat gladium, ductus in Babylonem servivit regi et filiis eius, donec imperaret rex Persarum, **21** ut completeretur sermo Domini ex ore Ieremiae, et celebraret terra sabbatum sua: cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum completerentur septuaginta anni. **22** Anno autem primo Cyri regis Persarum ad explendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Ieremiae, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum: qui iussit praedicari in universo regno suo, etiam per scripturam, dicens: **23** Haec dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terrae dedit mihi Dominus Deus caeli, et ipse praecipit mihi ut aedificarem ei domum in Ierusalem, quae est in Iudea: quis ex vobis est in omni populo eius? sit Dominus Deis suus cum eo, et ascendat.

Esdræ

1 In anno primo Cyri regis Persarum ut completeretur verbum Domini ex ore Ieremiae, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum: et traduxit vocem in omni regno suo, etiam per scripturam, dicens: **2** Haec dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terrae dedit mihi Dominus Deus caeli, et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in Ierusalem, quae est in Iudea. **3** Quis est in vobis de universo populo eius? Sit Deus illius cum ipso. Ascendat in Ierusalem, quae est in Iudea, et aedificet domum Domini Dei Israel, ipse est Deus qui est in Ierusalem. **4** Et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant, adiuvent eum viri de loco suo argento et auro, et substantia, et pecoribus, excepto quod voluntarie offerunt templo Dei, quod est in Ierusalem. **5** Et surrexerunt principes patrum de Iuda, et Beniamin, et Sacerdotes, et Levitae, et omnis, cuius Deus suscitavit spiritum, ut ascenderent ad aedificandum templum Domini, quod erat in Ierusalem. **6** Universique qui erant in circuitu, adiuverunt manus eorum in vasis argenteis et aureis, in substantia et iumentis, in supellectili, exceptis his, quae sponte obtulerant. **7** Rex quoque Cyrus protulit vasa templi Domini, quae tulerat Nabuchodonosor de Ierusalem, et posuerat ea in templo Dei sui. **8** Protulit autem ea Cyrus rex Persarum per manum Mithridatis filii Gazabar, et annumeravit ea Sassabasar principi Iuda. **9** Et hic est numerus eorum: Phialae aureae triginta, phialae argenteae mille, cultri vigintinovem, scyphi aurei triginta, **10** scyphi argentei secundi quadringenti decem: vasa alia mille. **11** Omnia vasa aurea et argentea quinque millia quadringenta: universa tulit Sassabasar cum his, qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Ierusalem.

2 Hi sunt autem provinciae filii, qui ascenderunt de captivitate, quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem, et reversi sunt in Ierusalem et Iuda, unusquisque in civitatem suam. **2** Qui venerunt cum Zorobabel, Iosue, Nehemia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belsan, filii Ami. **3** Filii Pharos duo ascenderunt de Thelmala, Thelharsa, Cherub, et millia centum septuagintaduo. **4** Filii Sephatia, Adon, et Emer: et non potuerunt indicare domum trecenti septuagintaduo. **5** Filii Area, septingenti patrum suorum et semen suum, utrum ex Israel septuagintaquinque. **6** Filii Phahath Moab, filiorum essent. **60** Filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti Iosue: Ioab duo millia octingenti duodecim. **7** quinquagintaduo. **61** Et de filiis Sacerdotum: Filii Filii Aelam mille ducenti quinquagintaquattuor. Hobia, filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de **8** Filii Zethua, nongenti quadragintaquinque. **9** filiabus Berzellai Galaaditis, uxorem, et vocatus Filii Zachai, septingenti sexaginta. **10** Filii Bani, est nomine eorum: **62** hi quaeasierunt scripturam

sexcenti quadragintaduo. **11** Filii Bebai, sexcenti vigintitres. **12** Filii Azgad, mille ducenti viginti duo. **13** Filii Adonicam, sexcenti sexagintasex. **14** Filii Beguai, duo millia quinquagintasex. **15** Filii Adin, quadringenti quinquagintaquattuor. **16** Filii Ather, qui erant ex Ezechia, nonagintaocto. **17** Filii Besai, trecenti vigintitres. **18** Filii Iora, centum duodecim. **19** Filii Hasum, ducenti vigintitres. **20** Filii Gebbar, nonagintaquinque. **21** Filii Bethlehem, centum vigintitres. **22** Viri Netupha, quinquagintasex. **23** Viri Anathoth, centum vigintiocto. **24** Filii Azmaveth, quadraginta duo. **25** Filii Cariathiarim, Cephira, et Beroth, septingenti quadragintatres. **26** Filii Rama et Gabaa, sexcenti vigintiumus. **27** Viri Machmas, centum viginti duo. **28** Viri Bethel et Hai, ducenti vigintitres. **29** Filii Nebo, quinquagintaduo. **30** Filii Megbis, centum quinquagintasex. **31** Filii Aelam alterius, mille ducenti quinquagintaquattuor. **32** Filii Harim, trecenti viginti. **33** Filii Lod Hadid, et Ono, septingenti vigintiquinque. **34** Filii Iericho, trecenti quadragintaquinque. **35** Filii Senaa, tria millia sexcenti triginta. **36** Sacerdotes: Filii Iadaia in domo Iosue nongenti septuaginta tres. **37** Filii Emmer, mille quinquagintaduo. **38** Filii Pheshur, mille ducenti quadraginta septem. **39** Filii Harim, mille decem et septem. **40** Levitae: Filii Iosue et Cedmihel filiorum Odoviae septuagintaquattuor. **41** Cantores: Filii Asaph, centum vigintiocto. **42** Filii Ianitorum: filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatita, filii Sobai: universi centum trigintanovem. **43** Nathinaei: filii Siha, filii Hasupha, filii Tabbaoth, **44** filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, **45** filii Lebana, filii Hagaba, filii Accub, **46** filii Hagab, filii Semlai, filii Hanan, **47** filii Gaddel, filii Gaher, filii Raaia, **48** filii Rasin, filii Necoda, filii Gazam, **49** filii Aza, filii Phasea, filii Besee, **50** filii Asena, filii Munim, filii Nephusim, **51** filii Bacbuc, filii Hacupha, filii Harhur, **52** filii Besluth, filii Mahida, filii Harsa, **53** filii Bercos, filii Sisara, filii Thema, **54** filii Nasia, filii Hatipha, **55** filii servorum Salomonis, filii Sotai, filii Sophereth, filii Pharuda, **56** filii Iala, filii Dercon, filii Geddel, **57** filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, qui erant de Asebaim, filii Ami. **58** omnes Nathinaei, et filii servorum Salomonis, trecenti nonagintaduo. **59** Et hi qui virorum populi Israel: **60** Filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti Iosue: Ioab duo millia octingenti duodecim. **61** Et de filiis Sacerdotum: Filii Filii Aelam mille ducenti quinquagintaquattuor. Hobia, filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de **8** Filii Zethua, nongenti quadragintaquinque. **9** filiabus Berzellai Galaaditis, uxorem, et vocatus Filii Zachai, septingenti sexaginta. **10** Filii Bani, est nomine eorum: **62** hi quaeasierunt scripturam

genealogiae suaee, et non invenerunt, et electi sunt et filii eius, et fratres eius, Cedmihel, et filii eius, de sacerdotio. **63** Et dixit Athersatha eis ut non et filii Iuda, quasi vir unus, ut instantent super eos comedenter de Sancto sanctorum, donec surgeret qui faciebant opus in templo Dei: filii Henadat, et sacerdos doctus atque perfectus. **64** Omnis multitudo filii eorum, et fratres eorum Levitae. **10** Fundato quasi unus, quadraginta duo millia trecenti igitur a caementariis templo Domini, steterunt sexaginta: **65** exceptis servis eorum, et ancillis, sacerdotes in ornatu suo cum tubis: et Levitae filii qui erant septem millia trecenti trigintaseptem: Asaph in cymbalis, ut laudarent Deum per manus et in ipsis cantores, atque cantatrices ducenti. David regis Israel. **11** Et concinebant in hymnis, **66** Equi eorum sexcenti triginta sex, muli eorum, et confessione Domino: Quoniam bonus, quoniam ducenti quadragintaquinque, **67** cameli eorum, in aeternum misericordia eius super Israel. Omnis quadringenti trigintaquinque, asini eorum, sex quoque populus vociferabatur clamore magno millia septingenti viginti. **68** Et de principibus in laudando Dominum, eo quod fundatum esset patrum, cum ingredenterur templum Domini, quod templum Domini. **12** plurimi etiam de Sacerdotibus est in Ierusalem, sponte obtulerunt in domum Dei ad et Levitis, et principes patrum, et seniores, qui extruendam eam in loco suo. **69** Secundum vires suas viderant templum prius cum fundatum esset, et dederunt impensas operis, auri solidos quadraginta hoc templum in oculis eorum, flebant voce magna: millia et mille, argenti mnas quinque millia, et et multi vociferantes in laetitia, elevabant vocem. vestes sacerdotales centum. **70** Habitaverunt ergo **13** Nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris Sacerdotes, et Levitae, et de populo, et cantores, et laetantium, et vocem fletus populi: commixtum ianitores, et Nathinaei in urbibus suis, universusque enim populus vociferabatur clamore magno, et vox Israel in civitatibus suis. audiebatur procul.

3 Iamque venerat mensis septimus, et erant filii **4** Audierunt autem hostes Iuda, et Beniamin, quia Israel in civitatibus suis: congregatus est ergo filii captivitatis aedificarent templum Domino populus quasi vir unus in Ierusalem. **2** Et surrexit Deo Israel: **2** et accedentes ad Zorobabel, et Iosue filius Iosedec, et fratres eius sacerdotes, ad principes patrum dixerunt eis: Aedificemus et Zorobabel filius Salathiel, et fratres eius, et vobiscum, quia ita ut vos, quaerimus Deum aedificaverunt altare Dei Israel ut offerrent in vestrum: ecce nos immolavimus victimas a diebus eo holocausta, sicut scriptum est in lege Asor Haddan regis Assur, qui adduxit nos huc. Moysi viri Dei: **3** Collocaverunt autem altare **3** Et dixit eis Zorobabel, et Iosue, et reliqui Dei super bases suas deterrentibus eos per principes patrum Israel: Non est vobis et nobis ut circuitum populis terrarum, et obtulerunt super aedificemus domum Deo nostro, sed nosipsi soli illud holocaustum Domino mane et vespe: **4** aedificabimus Domino Deo nostro, sicut praecepit Feceruntque sollemnitatem tabernaculorum, sicut nobis Cyrus rex Persarum. **4** Factum est igitur ut scriptum est, et holocaustum diebus singulis per populus terrae impediret manus populi Iudea, et ordinem secundum praeceptum opus diei in die suo. turbaret eos in aedificando. **5** Conduxerunt autem **5** Et post haec holocaustum iuge, tam in Calendis adversus eos consiliatores, ut destruerent consilium quam in universis sollemnitatibus Domini, quae eorum omnibus diebus Cyri regis Persarum, et erant consecratae, et in omnibus in quibus ultiro usque ad regnum Darii regis Persarum. **6** In offerebatur munus Domino. **6** A primo die mensis regno autem Assueri, in principio regni eius, septimi cooperunt offerre holocaustum Domino: scripserunt accusationem adversus habitatores porro templum Dei nondum fundatum erat. **7** Iudea et Ierusalem. **7** Et in diebus Artaxerxis scripsit Dederunt autem pecunias latomis et caementariis: Beselam Mithridates, et Thabeel, et reliqui, qui erant cibum quoque, et potum, et oleum Sidoniis, in consilio eorum, ad Artaxerxem regem Persarum: Tyriisque ut deferrent ligna cedrina de Libano ad epistola autem accusationis scripta erat Syriace, mare loppes, iuxta quod praeceperat Cyrus rex et legebatur sermone Syro. **8** Reum Beelteem, Persarum eis. **8** Anno autem secundo adventus et Samsai scriba scripserunt epistolam unam de eorum ad templum Dei in Ierusalem mense secundo, Ierusalem Artaxerxi regi, huiuscemodi: **9** Reum cooperunt Zorobabel filius Salathiel, et Iosue filius Beelteem, et Samsai scriba, et reliqui consiliatores Iosedec, et reliqui de fratribus eorum Sacerdotes, et eorum, Dinaei, et Apharsathachaei, Terphalaei, Levitae, et omnes qui venerant de captivitate in Apharsaei, Erchuae, Babylonii, Susanechaei, Dievi, et Ierusalem, et constituerunt Levitas a viginti annis Aelamitae, **10** et ceteri de Gentibus, quas transtulit et supra, ut urgerent opus Domini. **9** Stetitque Iosue Asenaphar magnus et gloriosus: et habitare eas fecit

in civitatibus Samariae, et in reliquis regionibus Stharbuzanai, et consiliarii eorum: sicut dixerunt trans Flumen in pace: **11** (Hoc est exemplar epistolae, eis: Quis dedit vobis consilium ut domum hanc quam miserunt ad eum) Artaxerxi regi, servi tui, aedificaretis, et muros eius instauraretis? **4** Ad quod viri qui sunt trans Fluvium, salutem dicunt. **12** respondimus eis, quae essent nomina hominum Notum sit regi, quia Iudei, qui ascenderunt a te ad auctorum aedificationis illius. **5** Oculus autem nos, venerunt in Ierusalem civitatem rebellem et Dei eorum factus est super senes Iudeorum, et pessimam, quam aedificant extruentes muros eius, non potuerunt inhibere eos. Placuitque ut res ad et parietes componentes. **13** Nunc igitur notum sit Darium referretur, et tunc satisfacerent adversus regi, quia si civitas illa aedificata fuerit, et muri accusationem illam. **6** Exemplar epistolae, quam eius instaurati, tributum, et vectigal, et annuos misit Thathanai dux regionis trans Flumen, et redditus non dabunt, et usque ad reges haec noxa Stharbuzanai, et consiliatores eius Arphasachaei, perveniet. **14** Nos autem memores salis, quod in qui erant trans Flumen, ad Darium regem. **7** palatio comedimus, et quia laesiones regis videre Sermo, quem miserant ei, sic scriptus erat: Dario nefas ducimus, idcirco misimus et nunciavimus regi pax omnis. **8** Notum sit regi, isse nos ad regi, **15** ut recenseas in libris historiarum patrum Iudeam provinciam, ad domum Dei magni, quae tuorum, et invenies scriptum in commentariis: et aedificatur lapide impolito, et ligna ponuntur scies quoniam urbs illa, urbs rebellis est, et nocens in parietibus: opusque illud diligenter extruitur, regibus et provinciis, et bella concitantur in ea et crescit in manibus eorum. **9** Interrogavimus ex diebus antiquis: quam ob rem et civitas ipsa ergo senes illos, et ita diximus eis: Quis dedit destructa est. **16** Nunciamus nos regi, quoniam si vobis potestatem ut domum hanc aedificaretis, civitas illa aedificata fuerit, et muri ipsius instaurati, et muros hos instauraretis? **10** Sed et nomina possessionem trans Fluvium non habebis. **17** Verbum eorum quaesivimus ab eis, ut nunciaremus tibi: misit rex ad Reum Beelteem, et Samsai scribam, et scripsimusque nomina eorum virorum, qui sunt ad reliquos, qui erant in consilio eorum habitatores principes in eis. **11** Huiuscemodi autem sermonem Samariae, et ceteris trans Fluvium, salutem dicens responderunt nobis, dicentes: Nos sumus servi et pacem. **18** Accusatio, quam misistis ad nos, Dei caeli et terrae, et aedificamus templum, quod manifeste lecta est coram me. **19** et a me praeceptum erat extructum ante hos annos multos, quodque est: et recensuerunt, inveneruntque quoniam civitas rex Israel magnus aedicaverat, et extruxerat. **12** illa a diebus antiquis adversum reges rebellat, et Postquam autem ad iracundiam provocaverunt seditiones, et praelia concitantur in ea: **20** nam patres nostri Deum caeli, tradidit eos in manus et reges fortissimi fuerunt in Ierusalem, qui et Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldae, domum dominati sunt omni regioni. quae trans Fluvium est: quoque hanc destruxit, et populum eius transtulit tributum quoque et vectigal, et redditus accipiebant. in Babylonem. **13** Anno autem primo Cyri regis **21** Nunc ergo audite sententiam: Prohibeatis viros Babylonis, Cyrus rex proposuit edictum ut domus illos ut urbs illa non aedificetur, donec si forte a Dei aedificaretur. **14** Nam et vasa templi Dei aurea et me iussum fuerit. **22** Videte ne negligenter hoc argentea, quae Nabuchodonosor tulerat de templo, impletatis, et paulatim crescat malum contra reges. quod erat in Ierusalem, et asportaverat ea in **23** Itaque exemplum edicti Artaxerxis regis lectum templum Babylonis, protulit Cyrus rex de templo est coram Reum Beelteem, et Samsai scriba, et Babylonis, et data sunt Sassabasar vocabulo, quem et consiliariis eorum: et abierunt festini in Ierusalem principem constituit, **15** dixitque ei: Haec vasa tolle, ad Iudeos, et prohibuerunt eos in brachio et robore. et vade, et pone ea in templo, quod est in Ierusalem, **24** Tunc intermissum est opus domus Domini in et domus Dei aedificetur in loco suo. **16** Tunc Ierusalem, et non fiebat usque ad annum secundum itaque Sassabasar ille venit et posuit fundamenta regni Darii regis Persarum. templi Dei in Ierusalem, et ex eo tempore usque nunc aedificatur, et necdum completum est. **17** Nunc ergo, si videtur regi bonum, recenseat in bibliotheca regis, quae est in Babylone, utrumnam a Cyro rege iussum fuerit ut aedificaretur domus Dei in Ierusalem, et voluntatem regis super hac re mittat ad nos.

5 Prophetaverunt autem Aggaeus Prophetae, et Zacharias filius Addo prophetantes ad Iudeos, qui erant in Iudea et Ierusalem, in nomine Dei Israel. **2** Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, et Iosue filius Iosedec, et cooperunt aedificare templum Dei in Ierusalem, et cum eis prophetae Dei adiuvant eos. **3** In ipso autem tempore venit ad eos Thathanai, qui erat dux trans Flumen, et

6 Tunc Darius rex praecipit: et recensuerunt in bibliotheca librorum, qui erant depositi in

Babylone, **2** et inventum est in Ecbatanis, quod domus Dei, vitulos centum, arietes ducentos, est castrum in Medena provincia volumen unum, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato talisque scriptus erat in eo commentarius: **3** Anno totius Israel duodecim, iuxta numerum tribuum primo Cyri regis: Cyrus rex decrevit ut domus Israel. **18** Et statuerunt Sacerdotes in ordinibus Dei aedificaretur, quae est in Ierusalem, in loco suis, et Levitas in vicibus suis super opera Dei in ubi immolent hostias, et ut ponant fundamenta Ierusalem, sicut scriptum est in libro Moysi. **19** supportantia altitudinem cubitorum sexaginta, et Fecerunt autem filii Israel transmigrationis, Pascha, latitudinem cubitorum sexaginta, **4** ordines de quartadecima die mensis primi. **20** Purificati enim lapidibus impolitis tres, et sic ordines de lignis fuerant Sacerdotes et Levitae quasi unus: omnes novis: sumptus autem de domo regis dabuntur. mundi ad immolandum pascha universis filiis **5** Sed et vasa templi Dei aurea et argentea, quae transmigrationis, et fratribus suis Sacerdotibus, et Nabuchodonosor tulerat de templo Ierusalem, et sibi. **21** Et comedenter filii Israel, qui reversi fuerant attulerat ea in Babylonem, reddantur, et referantur de transmigratione, et omnes qui se separaverant a in templum in Ierusalem in locum suum, quae et coinquatione Gentium terrae ad eos, ut quaererent posita sunt in templo Dei. **6** Nunc ergo Thathanai Dominum Deum Israel. **22** Et fecerunt sollemnitatem dux regionis, quae est trans Flumen, Stharbzana, azymorum septem diebus in laetitia, quoniam et consiliarii vestri Apharsachaei, qui estis trans laetificaverat eos Dominus, et converterat cor regis Flumen, procul recedite ab illis, **7** et dimittite fieri Assur ad eos, ut adiuvaret manus eorum in opere templum Dei illud a duce Iudeorum, et a senioribus domus Domini Dei Israel.

eorum, ut domum Dei illam aedificant in loco suo.

8 Sed et a me praeceptum est quid oporteat fieri a presbyteris Iudeorum illis ut aedificetur domus Dei, scilicet ut de arca regis, id est, de tributis, quae dantur de regione trans Flumen, studiose sumptus dentur viris illis ne impediatur opus. **9** Quod si necesse fuerit, et vitulos, et agnos, et hoedos in holocaustum Deo caeli, frumentum, sal, vinum, et oleum, secundum ritum Sacerdotum, qui sunt in Ierusalem, detur eis per singulos dies, ne sit in aliquo querimonia. **10** Et offerant oblationes Deo caeli, orientque pro vita regis, et filiorum eius. **11** A me ergo positum est decretum: Ut omnis homo, qui hanc mutaverit iussionem, tollatur lignum de domum ipsius, et erigatur, et configuratur in eo, domus autem eius publicetur. **12** Deus autem, qui habitare fecit nomen suum ibi, dissipet omnia regna, et populum qui extenderit manum suam ut repugnet, et dissipet domum Dei illam, quae est in Ierusalem. Ego Darius statui decretum, quod studiose impleri volo. **13** Igitur Thathanai dux regionis trans Flumen, et Stharbzana, et consiliarii eius, secundum quod praeceperat Darius rex, sic diligenter executi sunt. **14** Seniores autem Iudeorum aedificabant, et prosperabant iuxta prophetiam Agghei prophetae, et Zachariae filii Addo: et aedificaverunt et construxerunt iubente Deo Israel, et iubente Cyro, et Dario, et Artaxerxe regibus Persarum: **15** et compleverunt domum Dei istam, usque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus Darii regis. **16** Fecerunt autem filii Israel Sacerdotes et Levitae, et reliqui filiorum transmigrationis, dedicationem Domus Dei in gaudio. **17** Et obtulerunt in dedicationem

7 Post haec autem verba in regno Artaxerxis regis Persarum, Esdras filius Saraiae, filii Azariae, filii Heliae, **2** filii Sellum, filii Sadoc, filii Achitob, **3** filii Amariae, filii Azariae, filii Maraioth, **4** filii Zarahiae, filii Ozi, filii Bocci, **5** filii Abisue, filii Phinees, filii Eleazar, filii Aaron sacerdotis ab initio. **6** Ipse Esdras ascendit de Babylone, et ipse scriba velox in lege Moysi, quam Dominus Deus dedit Israel: et dedit ei rex secundum manum Domini Dei eius super eum, omnem petitionem eius. **7** Et ascenderunt de filiis Israel, et de filiis Sacerdotum, et de filiis Levitarum, et de cantoribus, et de ianitoribus, et de Nathinaeis, in Ierusalem anno septimo Artaxerxis regis. **8** Et venerunt in Ierusalem mense quinto, ipse est annus septimus regis. **9** Quia in primo die mensis primi coepit ascendere de Babylone, et in primo die mensis quinti venit in Ierusalem, iuxta manum Dei sui bonam super se. **10** Esdras enim paravit cor suum, ut investigaret legem Domini, et faceret et doceret in Israel praeceptum et iudicium. **11** Hoc est autem exemplar epistolae edicti, quod dedit rex Artaxerxes Esdrae sacerdoti, scribae eruditio in sermonibus et praeceptis Domini, et ceremoniis eius in Israel. **12** Artaxerxes rex regum Esdrae sacerdoti, scribae legis Dei caeli doctissimo, salutem. **13** A me decretum est, ut cuicunque placuerit in regno meo de populo Israel, et de Sacerdotibus eius, et de Levitis ire in Ierusalem, tecum vadat. **14** A facie enim regis, et septem consiliatorum eius missus es, ut visites Iudeam et Ierusalem in lege Dei tui, quae est in manu tua: **15** et ut feras argentum et aurum quod rex, et consiliatores eius sponte obtulerunt Deo Israel, cuius in Ierusalem tabernaculum est. **16**

Et omne argentum et aurum quodcumque inveneris Elioenai filius Zarehe, et cum eo ducenti viri. **5** De in universa provincia Babylonis, et populus offerre filii Secheniae, filius Ezechiel, et cum eo trecenti voluerit, et de Sacerdotibus quae sponte obtulerint viri. **6** De filiis Adam, Abed filius Ionathan, et domui Dei sui, quae est in Ierusalem, **17** libere cum eo quinquaginta viri. **7** De filiis Alam, Isaias accipe, et studiose eme de hac pecunia vitulos, filius Athaliae, et cum eo septuaginta viri. **8** De arietes, agnos et sacrificia et libamina eorum, et filii Saphatiae, Zebedia filius Michael, et cum offer ea super altare templi Dei vestri, quod est in eo octoginta viri. **9** De filiis Ioab, Obedia filius Ierusalem. **18** Sed et si quid tibi, et fratribus tuis Iahiel, et cum eo ducenti decem et octo viri. **10** De placuerit de reliquo argento et auro ut faciat, iuxta filii Selomith, filius Iosphiae, et cum eo centum voluntatem Dei vestri facite. **19** Vasa quoque, quae sexaginta viri. **11** De filiis Bebai, Zacharias filius dantur tibi in ministerium domus Dei tui, trade in Bebai, et cum eo vigintiocto viri. **12** De filiis Azgad, conspectu Dei in Ierusalem. **20** Sed et cetera, quibus Iohanan filius Eccetan, et cum eo centum et decem opus fuerit in domum Dei tui, quantumcumque viri. **13** De filiis Adonicam, qui erant novissimi: necesse est ut expendas, dabitur de thesauro, et de et haec nomina eorum: Elipheleth, et Iehiel, et fisco regis, **21** et a me. Ego Artaxerxes rex, statui Samaias, et cum eis sexaginta viri. **14** De filii Begui, atque decrevi omnibus custodibus arcae publicae, Uthai et Zachur, et cum eis septuaginta viri. **15** qui sunt trans Flumen, ut quodcumque petierit a Congregavi autem eos ad fluvium, qui decurrit ad vobis Esdras sacerdos, scriba legis Dei caeli, absque Ahava, et mansimus ibi tribus diebus: quaevisque in mora detis **22** usque ad argenti talenta centum, populo et in sacerdotibus de filiis Levi, et non inveni et usque ad frumenti coros centum, et usque ad ibi. **16** Itaque misi Eliezer, et Ariel, et Semeiam, et vini batos centum, et usque ad batos olei centum, Elnathan, et larib, et alterum Elnathan, et Nathan, sal vero absque mensura. **23** Omne, quod ad ritum et Zachariam, et Mosollam principes: et Ioiarib, Dei caeli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei et Elnathan sapientes. **17** Et misi eos ad Eddo, qui caeli: ne forte irascatur contra regnum regis, et est primus in Casphiae loco, et posui in ore eorum filiorum eius. **24** Vobis quoque notum facimus de verba, quae loquerentur ad Eddo, et fratres eius universis Sacerdotibus, et Levitis, et cantoribus, Nathinaeos in loco Casphiae ut adducerent nobis et ianitoribus, Nathinaeis, et ministris domus Dei ministros domus Dei nostri. **18** Et adduxerunt nobis huius, ut vectigal, et tributum, et annonas non per manum Dei nostri bonam super nos, virum habeatis potestatem imponendi super eos. **25** Tu doctissimum de filiis Moholi filii Levi filii Israel, autem Esdra secundum sapientiam Dei tui, quae et Sarabiam et filios eius et fratres eius decem et est in manu tua, constitue iudices et praesides octo, **19** et Hasabiam, et cum eo Isaiam de filiis ut iudicent omni populo, qui est trans Flumen, Merari, fratresque eius, et filios eius viginti: **20** his videlicet qui noverunt legem Dei tui, sed et de Nathinaeis, quos dederat David et principes imperitos docete libere. **26** Et omnis qui non ad ministeria Levitarum, Nathinaeos ducentos fecerit legem Dei tui, et legem regis diligenter, viginti: omnes hi suis nominibus vocabantur. **21** iudicium erit de eo sive in mortem, sive in exilium, Et praedicavi ibi iejunium iuxta fluvium Ahava sive in condemnationem substantiae eius, vel ut affligeremur coram Domino Deo nostro, et certe in carcerem. **27** Benedictus Dominus Deus peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris, patrum nostrorum, qui dedit hoc in corde regis ut universaeque substantiae nostraes. **22** Erubui enim glorificaret domum Domini, quae est in Ierusalem, petere a rege auxilium et equites, qui defenderent **28** et in me inclinavit misericordiam suam coram nos ab inimico in via: quia dixeramus regi: Manus rege et consiliatoribus eius, et universis principibus Dei nostri est super omnes, qui quaerunt eum in regis potentibus: et ego confortatus manu Domini bonitate: et imperium eius et fortitudo eius, et furor Dei mei, quae erat in me, congregavi de Israel super omnes, qui derelinquunt eum. **23** Ieiunavimus autem, et rogavimus Deum nostrum per hoc: et evenit nobis prospera. **24** Et separavi de principibus Sacerdotum duodecim, Sarabiam, et Hasabiam, et cum eis de fratribus eorum decem. **25** appendique eis argentum et aurum, et vasa consecrata domus Dei nostri, quae obtulerat rex et consiliatores eius, et principes eius, universusque Israel eorum, qui inventi fuerant: **26** et appendi in manibus eorum argenti talenta sexcenta quinquaginta, et vasa

8 Hi sunt autem principes familiarium, et genealogia eorum, qui ascenderunt mecum in regno Artaxerxis regis de Babylone. **2** De filiis Phinees, Gersom. De filiis Ithamar, Daniel. De filiis David, Hattus. **3** De filiis Secheniae, et de filiis Pharos, Zacharias: et cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta. **4** De filiis Phahath Moab,

argentea centum, auri centum talenta: **27** et crateres faciem meam ad te: quoniam iniquitates nostrae aureos viginti, qui habebant solidos millenos, et multiplicatae sunt super caput nostrum, et delicta vasa aeris fulgentis optimi duo, pulchra, ut aurum. nostra creverunt usque ad caelum **7** a diebus **28** Et dixi eis: Vos sancti Domini, et vasa sancta, patrum nostrorum: sed et nos ipsi peccavimus et argentum et aurum, quod sponte oblatum est graviter usque ad diem hanc, et in iniquitatibus Domino Deo patrum nostrorum: **29** vigilare et nostris traditi sumus ipsi, et reges nostri, et custodite, donec appendatis coram principibus Sacerdotes nostri in manum regum terrarum, et in Sacerdotum, et Levitarum, et ducibus familiarum gladium, et in captivitatem, et in rapinam, et in Israel in Ierusalem, in thesaurum domus Domini. confusionem vultus, sicut et die hac. **8** Et nunc quasi **30** Suscepserunt autem Sacerdotes et Levitae pondus parum et ad momentum facta est deprecatio nostra argenti, et auri, et vasorum ut deferrent Ierusalem apud Dominum Deum nostrum, ut dimitterentur in domum Dei nostri. **31** Promovimus ergo a flumine nobis reliquiae, et daretur nobis paxillus in loco Ahava duodecimo die mensis primi ut pergeremus sancto eius, et illuminaret oculos nostros Deus Ierusalem: et manus Dei nostri fuit super nos, et noster, et daret nobis vitam modicam in servitute liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in nostra, **9** quia servi sumus, et in servitute nostra via. **32** Et venimus Ierusalem, et mansimus ibi non dereliquit nos Deus noster, sed inclinavit tribus diebus. **33** Die autem quarta appensum est super nos misericordiam coram rege Persarum, argentum, et aurum, et vasa in domo Dei nostri per ut daret nobis vitam, et sublimaret domum Dei manum Meremoth filii Uriae Sacerdotis, et cum nostri, et extrueret solitudines eius, et daret nobis eo Eleazar filius Phinees, cumque eis Iozabed filius sepem in Iuda et Ierusalem. **10** Et nunc quid losue, et Noadaia filius Bennoi Levitae, **34** iuxta dicemus Deus noster post haec? quia dereliquimus numerum et pondus omnium: descriptumque est mandata tua, **11** quae praecipi in manu servorum omne pondus in tempore illo. **35** Sed et qui venerant tuorum prophetarum, dicens: Terra, ad quam vos de captivitate filii transmigrationis, obtulerunt ingredimini ut possideatis eam, terra immunda holocaustomata Deo Israel, vitulos duodecim pro est iuxta immunditiam populorum, ceterarumque omni populo Israel, arietes nonaginta sex, agnos terrarum, abominationibus eorum qui repleverunt septuaginta septem, hircos pro peccato, duodecim: eam ab ore usque ad os in coquinatione sua. **12** omnia in holocaustum Domino. **36** Dederunt autem Nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum, et filias edicta regis satrapis, qui erant de conspectu regis eorum ne accipiatis filiis vestris, et non quaeratis et ducibus trans Flumen, et elevaverunt populum et domum Dei.

9 Postquam autem haec completa sunt, accesserunt ad me principes, dicentes: Non est separatus populus Israel, Sacerdotes et Levitae a populis terrarum, et abominationibus eorum Chananaei videlicet, et Hethaei, et Pherezaei, et Iebusaei, et Ammonitarum, et Moabitum, et Aegyptiorum, et Amorrhæorum: **2** tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis, et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum: manus etiam principum et magistratum fuit in transgressione hac prima. **3** Cumque audissem sermonem istum, scidi pallium meum et tunicam, et evelli capillos capitis mei et barbae, et sedi moerens. **4** Convenerunt autem ad me omnes, qui timebant verbum Dei Israel, pro transgressione eorum, qui de captivitate venerant, et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum: **5** et in sacrificio vespertino surrexi de afflictione mea, et scisso pallio et tunica, curvavi genua mea, et expandi manus meas ad Dominum Deum meum, **6** et dixi: Deus meus, confundor et erubesco levare nobrum, et duximus uxores alienigenas de populis

10 Sic ergo orante Esdra, et implorante Deum, et flente, et iacente ante templum Dei, collectus est ad eum de Israel coetus grandis nimis virorum et mulierum et puerorum, et flevit populus fletu multo. **2** Et respondit Sechenias filius Iehiel de filiis Aelam, et dixit Esdrae: Nos prævaricati sumus in Deum

terrae: et nunc, si est poenitentia in Israel super hoc, ovibus offerrent. **20** Et de filiis Emmer, Hanani, et **3** percutiamus foedus cum Domino Deo nostro, ut Zebedia. **21** Et de filiis Harim, Maasia, et Elia, et proiciamus universas uxores, et eos qui de his nati Semeia, et Iehiel, et Ozias. **22** Et de filiis Pheshur, sunt iuxta voluntatem Domini, et eorum qui timent Elioenai, Maasia, Ismael, Nathanael, Iozabed, et praeceptum Domini Dei nostri: secundum legem Elasa. **23** Et de filiis Levitarum, Iosabed, et Semei, et fiat. **4** Surge, tuum est decernere, nosque erimus Celia, ipse est Calita, Phataia, Iuda, et Eliezer. **24** Et tecum: confortare, et fac. **5** Surrexit ergo Esdras, et de cantoribus, Eliasib. Et de ianitoribus, Sellum, adiuravit principes Sacerdotum et Levitarum, et et Telem, et Uri. **25** Et ex Israel, de filiis Pharos, omnem Israel ut ficerent secundum verbum hoc, Remeia, et Iesia, et Melchia, et Miamin, et Eliezer, et et iuraverunt. **6** Et surrexit Esdras ante domum Melchia, et Banea. **26** Et de filiis Aelam, Mathania, Dei, et abiit ad cubiculum Iohanan filii Eliasib, et Zacharias, et Iehiel, et Abdi, et Ierimoth, et Elia. **27** ingressus est illuc, panem non comedit, et aquam Et de filiis Zethua, Elioenai, Eliasib, Mathania, et non babit: lugebat enim transgressionem eorum, Ierimuth, et Zabad, et Aziza. **28** Et de filiis Bebai, qui venerant de captivitate. **7** et missa est vox in Iohanan, Hanania, Zabbai, Athalai. **29** Et de filiis Iuda et in Ierusalem omnibus filiis transmigrationis, Bani, Mosollam, et Melluch, et Adaia, Iasub, et Saal, ut congregarentur in Ierusalem: **8** et omnis qui non et Ramoth. **30** Et de filiis Phahath Moab, Edna, et venerit in tribus diebus iuxta consilium principum Chalal, Banalias, et Maalias, Mathanias, Beseleel, et seniorum, auferetur universa substantia eius, Bennui, et Manasse. **31** Et de filiis Herem, Eliezer, et ipse abiicitur de coetu transmigrationis. **9** Iesue, Melchias, Semeias, Simeon, **32** Benjamin, Convenerunt igitur omnes viri Iuda, et Benjamin Maloch, Samarias. **33** Et de filiis Hasom, Mathanai, in Ierusalem tribus diebus, ipse est mensis nonus, Mathatha, Zabad, Eliphelet, Iermi, Manasse, Semei, vigesimo die mensis: et sedit omnis populus in **34** De filiis Bani, Maadi, Amram, et Vel, **35** Baneas, et platea domus Dei, trementes pro peccato, et pluviis. Badaias, Cheliau, **36** Vania, Marimuth, et Eliasib, **37** **10** Et surrexit Esdras sacerdos, et dixit ad eos: Vos Mathanias, Mathanai, et Iasi, **38** et Bani, et Bennui, transgressi estis, et duxistis uxores alienigenas ut Semeli, **39** et Salmias, et Nathan, et Adaia, **40** et adderetis super delictum Israel. **11** Et nunc date Mechnedebai, Sisai, Sarai, **41** Ezrel, et Selemiau, confessionem Domino Deo patrum vestrorum, et Semeria, **42** Sellum, Amaria, Ioseph. **43** De filiis Nebo, facite placitum eius, et separamini a populis terrae, Iehiel, Mathathias, Zabad, Zabina, Ieddu, et loal, et et ab uxoris alienigenis. **12** Et respondit universa Banaia. **44** Omnes hi acceperant uxores alienigenas, multitudo, dixitque voce magna: Iuxta verbum et fuerunt ex eis mulieres, quae pepererant filios. tuum ad nos, sic fiat. **13** Verumtamen quia populus multus est, et tempus pluviae, et non sustinemus stare foris, et opus non est diei unius vel duorum (vehementer quippe peccavimus in sermone isto) **14** constituantur principes in universa multitudine: et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in temporibus statutis, et cum his seniores per civitatem et civitatem, et iudices eius donec avertatur ira Dei nostri a nobis super peccato hoc. **15** Igitur Jonathan filius Azahel, et Iaasia filius Thecue, steterunt super hoc, et Messollam et Sebethai Levites adiuverunt eos: **16** Feceruntque sic filii transmigrationis. Et abierunt Esdras Sacerdos, et viri principes familiarum in domos patrum suorum, et omnes per nomina sua, et sederunt in die primo mensis decimi ut quaererent rem. **17** Et consummati sunt omnes viri, qui duxerant uxores alienigenas, usque ad diem primam mensis primi. **18** Et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas. De filiis Iosue filii Iosedec, et fratres eius, Maasia, et Eliezer, et Iarib, et Godolia. **19** Et dederunt manus suas ut eiicerent uxores suas, et pro delicto suo arietem de

Nehemiæ

1 Verba Nehemiae filii Helchiaei. Et factum est in mense Casleu, anno vigesimo, et ego eram in Susis castro. **2** Et venit Hanani unus de fratribus meis, ipse et viri Iuda: et interrogavi eos de Iudeis, qui remanserant, et supererant de captivitate, et Ierusalem. **3** Et dixerunt mihi: Qui remanserunt, et relict sunt de captivitate ibi in provincia, in afflictione magna sunt, et in opprobrio: et murus Ierusalem dissipatus est, et portae eius combustae sunt igni. **4** Cumque audissem verba huiuscmodi, sedi, et flevi, et luxi diebus multis: ieunabam, et orabam ante faciem Dei caeli. **5** Et dixi: Quaeso Domine Deus caeli fortis, magne atque terribilis, qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt, et custodiunt mandata tua: **6** fiant aures tuae auscultantes, et oculi tui aperti ut audias orationem servi tui, quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis Israel servis tuis: et confiteor pro peccatis filiorum Israel, quibus peccaverunt tibi: ego, et domus patris mei peccavimus, **7** vanitate seducti sumus, et non custodivimus mandatum tuum, et ceremonias, et iudicia quae praecipisti Moysi famulo tuo. **8** Memento verbi, quod mandasti Moysi servo tuo, dicens: Cum transgressi fueritis, ego dispergam vos in populos: **9** et si revertamini ad me, et custodiatis praecpta mea, et faciatis ea; etiamsi abducti fueritis ad extrema caeli, inde congregabo vos, et reducam in locum, quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. **10** Et ipsi servi tui, et populus tuus: quos redemisti in fortitudine tua magna, et in manu tua valida. **11** Obsecro Domine, sit auris tua attendens ad orationem servi tui, et ad orationem servorum tuorum, qui volunt timere nomen tuum: et dirige servum tuum hodie, et da ei misericordiam ante virum hunc. ego enim eram pincerna regis.

2 Factum est autem in mense Nisan, anno vigesimo Artaxerxis regis: et vinum erat ante eum, et levavi vinum, et dedi regi: et eram quasi languidus ante faciem eius. **2** Dixitque mihi rex: Quare vultus tuus tristis est, cum te aegrotum non videam? non est hoc frustra, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valde, ac nimis: **3** et dixi regi: Rex in aeternum vive: quare non moereat vultus meus, quia civitas domus sepulchorum patris mei deserta est, et portae eius combustae sunt igni? **4** Et ait mihi rex: Pro qua re postulas? Et oravi Deum caeli, **5** et dixi ad regem: Si videtur regi bonum, et si placet servus tuus ante faciem tuam, ut mittas me in Iudeam ad civitatem sepulchri

patris mei, et aedificabo eam. **6** Dixitque mihi rex, et regina quae sedebat iuxta eum: Usque ad quod tempus erit iter tuum, et quando reverteris? Et placuit ante vultum regis, et misit me: et constitui ei tempus. **7** Et dixi regi: Si regi videtur bonum, epistolam det mihi ad duces regionis trans Flumen, ut traducant me, donec veniam in Iudeam: **8** et epistolam ad Asaph custodem saltus regis, ut det mihi ligna, ut tegere possim portas templi, tures, domus, et muros civitatis, et domum, quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei bonam mecum. **9** Et veni ad duces regionis trans Flumen, dedique eis epistolam regis. Misera autem rex mecum principes militum, et equites. **10** Et audierunt Sanaballat Horonites, et Tobias servus Ammanites: et contrastati sunt afflictione magna, quod venisset homo, qui quaereret prosperitatem filiorum Israel. **11** Et veni Ierusalem, et eram ibi tribus diebus, **12** et surrexi nocte ego, et viri pauci mecum, et non indicavi cuiquam quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Ierusalem, et iumentum non erat mecum, nisi animal, cui sedebam. **13** Et egressus sum per portam vallis nocte, et ante fontem draconis, et ad portam stercoris, et considerabam murum Ierusalem dissipatum, et portas eius consumptas igni. **14** Et transivi ad portam fontis, et ad aquaeductum regis, et non erat locus iumento, cui sedebam, ut transiret. **15** Et ascendi per torrentem nocte, et considerabam murum, et reversus veni ad portam vallis, et redii. **16** Magistratus autem nesciebant quo abiissem, aut quid ego facerem: sed et Iudeis et sacerdotibus, et optimatibus, et magistratibus, et reliquis qui faciebant opus, usque ad id loci nihil indicaveram. **17** Et dixi eis: Vos nostis afflictionem in qua sumus; quia Ierusalem deserta est, et portae eius consumptae sunt igni: venite, et aedificemus muros Ierusalem, et non simus ultra opprobrium. **18** Et indicavi eis manum Dei mei, quod esset bona mecum, et verba regis, quae locutus esset mihi, et aio: Surgamus, et aedificemus. Et confortatae sunt manus eorum in bono. **19** Audierunt autem Sanaballat Horonites, et Tobias servus Ammanites, et Gosem Arabs, et subsannaverunt nos, et despexerunt, dixeruntque: Quae est haec res, quam facitis? numquid contra regem vos rebellatis? **20** Et reddidi eis sermonem, dixique ad eos: Deus caeli ipse nos iuvat, et nos servi eius sumus: surgamus et aedificemus: vobis autem non est pars, et iustitia, et memoria in Ierusalem.

3 Et surrexit Eliasib sacerdos magnus, et fratres eius sacerdotes, et aedificaverunt portam gregis: ipsi sanctificaverunt eam, et statuerunt valvas

eius, et usque ad turrim centum cubitorum secundam, ab angulo usque ad portam domus Eliasib sanctificaverunt eam, usque ad turrim Hananeel. **2** sacerdotis magni. **21** Post eum aedificavit Merimuth Et iuxta eum aedificaverunt viri Iericho: et iuxta filius Urias filii Haccus, mensuram secundam, a eum aedificavit Zachur filius Amri. **3** Portam porta domus Eliasib, donec extenderetur domus autem piscium aedificaverunt filii Asnaa: ipsi Eliasib. **22** Et post eum aedificaverunt sacerdotes viri texerunt eam, et statuerunt valvas eius, et seras, de campestribus Iordanis. **23** Post eum aedificavit et vectes. Et iuxta eos aedificavit Marimuth filius Beniamin et Hasub contra domum suam: et post Urias, filii Accus. **4** Et iuxta eum aedificavit eum aedificavit Azarias filius Maasiae filii Ananiae Mosollam filius Barachiae, filii Mesezabel: et iuxta contra domum suam. **24** Post eum aedificavit eos aedificavit Sadoc filius Baana: **5** Et iuxta eos Bennui filius Henadad mensuram secundam, a aedificaverunt Thecueni: optimates autem eorum domo Azariae usque ad flexuram, et usque ad non supposuerunt colla sua in opere Domini sui. angulum. **25** Phalel filius Ozi contra flexuram et **6** Et portam veterem aedificaverunt Ioiada filius turrim, quae eminet de domo regis excelsa, id est, Phasea, et Mosollam filius Besodia: ipsi texuerunt in atrio carceris: post eum Phadaia filius Pharos. **26** eam, et statuerunt valvas eius, et seras, et vectes: Nathinaei autem habitabant in Ophel usque contra **7** Et iuxta eos aedificaverunt Meltias Gabaonites, portam aquarum ad Orientem, et turrim, quae et Iadon Meronathites, viri de Gabaon et Maspha, prominebat. **27** Post eum aedificaverunt Thecueni pro duce qui erat in regione trans Flumen. **8** Et mensuram secundam e regione, a turre magna et iuxta eum aedificavit Eziel filius Araia aurifex: et eminente usque ad murum templi. **28** Sursum autem iuxta eum aedificavit Ananias filius pigmentarii: ad portam equorum aedificaverunt sacerdotes, et dimiserunt Ierusalem usque ad murum plateae unusquisque contra domum suam. **29** Post eos latioris. **9** Et iuxta eum aedificavit Raphaia filius Hur, aedificavit Sadoc filius Emmer contra domum suam. princeps vici Ierusalem. **10** Et iuxta eum aedificavit Et post eum aedificavit Semaia filius Secheniae, Iedaia filius Haromaph contra domum suam: et custos portae Orientalis. **30** Post eum aedificavit iuxta eum aedificavit Hattus filius Haseboniae. Hanania filius Selemiae, et Hanun filius Seleph **11** Mediā partem vici aedificavit Melchias filius sextus, mensuram secundam: post eum aedificavit Herem, et Hasub filius Phahath Moab, et turrim Mosollam filius Barachiae, contra gazophylacium furnorum. **12** Et iuxta eum aedificavit Sellum filius suum. **31** Post eum aedificavit Melchias filius Alohes princeps mediae partis vici Ierusalem, ipse aurificis usque ad domum Nathinaeorum, et scruta et filiae eius. **13** Et portam vallis aedificavit Hanun, videntium contra portam iudicalem, et usque et habitatores Zanoe: ipsi aedificaverunt eam, et ad coenaculum anguli. **32** Et inter coenaculum statuerunt valvas eius, et seras, et vectes, et mille anguli in porta gregis aedificaverunt artifices et cubitos in muro usque ad portam sterquilinii. **14** negotiatores.

Et portam sterquilinii aedificavit Melchias filius Rechab, princeps vici Bethacharam: ipse aedificavit eam, et statuit valvas eius, et seras, et vectes. **15** Et portam fontis aedificavit Sellum filius Cholhoza, princeps pagi Maspha: ipse aedificavit eam, et texit, et statuit valvas eius, et seras, et vectes, et muros piscinae Siloe in hortum regis, et usque ad gradus, qui descendunt de Civitate David. **16** Post eum aedificavit Nehemias filius Azboc princeps dimidiae partis vici Bethsur usque contra sepulchrum David et usque ad piscinam, quae grandi opere constructa est, et usque ad domum fortium. **17** Post eum aedificaverunt Levitae, Rehum filius Benni: post eum aedificavit Hasebias princeps dimidiae partis vici Ceilae in vico suo. **18** Post eum aedificaverunt fratres eorum Bavai filius Enadad, princeps dimidiae partis Ceilae. **19** Et aedificavit iuxta eum Azer filius losue, princeps Maspha mensuram secundam, contra ascensum firmissimi anguli. **20** Post eum in monte aedificavit Baruch filius Zachai mensuram

4 Factum est autem, cum audisset Sanaballat quod aedificaremus murum, iratus est valde: et motus nimis subsannavit Iudeos, **2** et dixit coram fratribus suis, et frequentia Samaritanorum: Quid Iudei faciunt imbecilles? Num dimittent eos gentes? Num sacrificabunt, et complebunt in una die? Numquid aedificare poterunt lapides de acervis pulveris, qui combusti sunt? **3** Sed et Tobias Ammanites proximus eius, ait: Aedificant: si ascenderit vulpes, transiliet murum eorum lapideum. **4** Audi Deus noster, quia facti sumus despectui: converte opprobrium super caput eorum, et da eos in despectionem in terra captivitatis. **5** Ne operias iniquitatem eorum, et peccatum eorum coram facie tua non deleatur, quia irriserunt aedificantes. **6** Itaque aedificavimus murum, et coniunximus totum usque ad partem dimidiā: et provocatum est cor populi ad operandum. **7** Factum est autem, cum audisset Sanaballat, et Tobias, et

Arabes, et Ammanitae, et Azotii, quod obducta frumentum, et comedamus, et vivamus. **3** Et erant esset cicatrix muri Ierusalem, et quod coepissent qui dicerent: Agros nostros, et vineas, et domus interrupta concludi, irati sunt nimis. **8** Et congregati nostras opponamus, et accipiamus frumentum in sunt omnes pariter ut venirent, et pugnarent contra fame. **4** Et alii dicebant: Mutuo sumamus pecunias Ierusalem, et molirentur insidias. **9** Et oravimus in tributa regis, demusque agros nostros et vineas: Deum nostrum, et posuimus custodes super murum **5** et nunc sicut carnes fratrum nostrorum, sic carnes die ac nocte contra eos. **10** Dixit autem Iudas: nostrae sunt: et sicut filii eorum, ita et filii nostri. Debilitata est fortitudo portantis, et humus nimia ecce nos subiugamus filios nostros, et filias nostras est, et nos non poterimus aedificare murum. **11** in servitutem, et de filiabus nostris sunt famulae, Et dixerunt hostes nostri: Nesciant, et ignorant nec habemus unde possint redimi, et agros nostros donec veniamus in medium eorum, et interficiamus et vineas nostras alii possident. **6** Et iratus sum nimis eos, et cessare faciamus opus. **12** Factum est autem cum audisset clamorem eorum secundum verba venientibus Iudeis, qui habitabant iuxta eos, et haec: **7** cogitavitque cor meum mecum: et increpavi dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis optimates et magistratus, et dixi eis: Usurasne quibus venerant ad nos, **13** statui in loco post murum singuli a fratribus vestris exigitis? Et congregavi per circuitum populum in ordinem cum gladiis adversum eos concionem magnam, **8** et dixi eis: Nos, suis, et lanceis, et arcubus. **14** Et perspexi atque ut scitis, redemimus fratres nostros Iudeos, qui surrexi: et aio ad optimates et magistratus, et ad venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem reliquam partem vulgi: Nolite timere a facie eorum. nostram: et vos igitur vendetis fratres vestros, Domini magni et terribilis mementote, et pugnate et redimemus eos? Et siluerunt, nec invenerunt pro fratribus vestris, filiis vestris, et filiabus vestris, quid responderent. **9** Dixique ad eos: Non est bona et uxoris vestris, et domibus vestris. **15** Factum res, quam facitis: quare non in timore Dei nostri est autem, cum audissent inimici nostri nunciatum ambulastis, ne exprobretur nobis a gentibus inimicis esse nobis, dissipavit Deus consilium eorum. Et nostris? **10** Et ego, et fratres mei, et pueri mei reversi sumus omnes ad muros, unusquisque ad commodavimus plurimis pecuniā et frumentum: opus suum. **16** Et factum est a die illa, media pars non repetamus in commune istud, aes alienum iuvenum eorum faciebat opus, et media parata concedamus, quod debetur nobis. **11** Reddite eis erat ad bellum, et lanceae, et scuta, et arcus, hodie agros suos, et vineas suas, et oliveta sua, et et loricæ, et principes post eos in omni domo domos suas: quin potius et centesimum pecuniae, Iuda **17** aedificantium in muro, et portantium frumenti, vini et olei, quam exigere soletis ab eis, onera, et imponentium: una manu sua faciebat date pro illis. **12** Et dixerunt: Reddemus, et ab eis opus, et altera tenebat gladium: **18** aedificantium nihil quaeremus: sicque faciemus ut loqueris. Et enim unusquisque gladio erat accinctus renes. Et vocavi Sacerdotes, et adiuravi eos, ut facerent iuxta aedificabant, et clangebant buccina iuxta me. **19** Et quod dixeram. **13** Insuper excussi sinum meum, dixi ad optimates, et ad magistratus, et ad reliquam et dixi: Sic excutiat Deus omnem virum, qui non partem vulgi: Opus grande est et latum, et nos compleverit verbum istud, de domo sua, et de separati sumus in muro procul alter ab altero: **20** laboribus suis: sic excutatur, et vacuus fiat. Et in loco quocumque audieritis clangorem tubae, dixit universa multitudo: Amen. Et laudaverunt illuc concurrite ad nos: Deus noster pugnabit pro Deum. Fecit ergo populus sicut erat dictum. **14** A nobis. **21** Et nos ipsi faciamus opus: et media pars die autem illa, qua praeceperat rex mihi ut essem nostrum teneat lanceas ab ascensu aurorae donec dux in terra Iuda, ab anno vigesimo usque ad egrediantur astra. **22** In tempore quoque illo dixi annum trigesimum secundum Artaxerxis regis per populo: Unusquisque cum puerō suo maneat in annos duodecim, ego et fratres mei annonas, quae medio Ierusalem, et sint vobis vices per noctem, ducibus debebantur, non comedimus. **15** Duces et diem, ad operandum. **23** Ego autem et fratres autem primi, qui fuerant ante me, gravaverunt mei, et pueri mei, et custodes, qui erant post me, populum, et acceperunt ab eis in pane, et vino, et non deponebamus vestimenta nostra: unusquisque pecunia quotidie siclos quadraginta: sed et ministri tantum nudabatur ad baptismum.

5 Et factus est clamor populi, et uxorum eius magnus adversus fratres suos Iudeos. **2** Et erant qui dicerent: Filii nostri, et filiae nostrae multae sunt nimis: accipiamus pro pretio eorum

nostro sunt, in mensa mea erant. **18** Parabatur timerent universae gentes, quae erant in circuitu autem mihi per dies singulos bos unus, arietes sex nostro, et conciderent intra semetipsos, et scirent electi, exceptis volatilibus, et inter dies decem vina quod a Deo factum esset opus hoc. **17** Sed et in diversa, et alia multa tribuebam: insuper et annonas diebus illis multae optimatum Iudeorum epistolae ducatus mei non quaequivi: valde enim attenuatus mittebantur ad Tobiam, et a Tobia veniebant ad eos. erat populus. **19** Memento mei Deus meus in bonum **18** Multi enim erant in Iudea habentes iuramentum secundum omnia, quae feci populo huic.

6 Factum est autem, cum audisset Sanaballat, et Tobias, et Gossem Arabs, et ceteri inimici nostri, quod aedificassem ego murum, et non esset in ipso residua interruptio (usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis) **2** miserunt Sanaballat, et Gossem ad me, dicentes: Veni, et percutiamus foedus pariter in vitulis in Campono. Ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum. **3**

Misi ergo ad eos nuncios, dicens: Opus grande ego facio, et non possum descendere: ne forte negligatur cum venero, et descendero ad vos. **4** Miserunt autem ad me secundum verbum hoc per quattuor vices: et respondi eis iuxta sermonem priorem. **5** Et misit ad me Sanaballat iuxta verbum prius quinta vice puerum suum, et epistolam habebat in manu sua scriptam hoc modo: **6** IN GENTIBUS auditum est, et Gossem dixit, quod tu et Iudei cogitatis rebellare, et propterea aedifices murum, et levare te velis super eos regem: propter quam causam **7** et prophetas posueris, qui praedicent de te in Ierusalem, dicentes: Rex in Iudea est. Auditurus est rex verba haec: idcirco nunc veni, ut ineamus consilium pariter. **8** Et misi ad eos, dicens: Non est factum secundum verba haec, quae tu loqueris: de corde enim tuo tu componis haec. **9** Omnes enim hi terrebant nos, cogitantes quod cessarent manus nostrae ab opere, et quiesceremus. Quam ob causam magis confortavi manus meas: **10** et ingressus sum domum Semiae filii Dalaiae filii Metabeel secreto. Qui ait: Tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi, et claudamus portas aedis: quia venturi sunt ut interficiant te, et nocte venturi sunt ad occidendum te. **11** Et dixi: Num quisquam similis mei fugit? et quis ut ego ingredietur templum, et vivet? non ingrediari. **12** Et intellexi quod Deus non misisset eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad me, et Tobias, et Sanaballat conduxisserunt eum. **13** acceperat enim pretium, ut territus facerem, et peccarem, et haberent malum, quod exprobrarent mihi. **14** Memento mei Domine pro Tobia et Sanaballat, iuxta opera eorum talia: sed et Noadiae prophetae, et ceterorum prophetarum, qui terrebant me. **15**

Factum est autem murus vigesimoquinto die mensis Elul, quinquaginta duobus diebus. **16** Factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri, ut

mittebantur ad Tobiam, et a Tobia veniebant ad eos. **18** Multi enim erant in Iudea habentes iuramentum eius, quia gener erat Secheniae filii Area, et Iohanan filius eius acceperat filiam Mosollam filii Barachiae: **19** sed et laudabant eum coram me, et verba mea nunciabant ei: et Tobias mittebat epistolas ut terret me.

7 Postquam autem aedificatus est murus, et posui valvas, et recensui ianitores, et cantores, et Levitas: **2** praecepi Hanani fratri meo, et Hananiae principi domus de Ierusalem (ipse enim quasi vir verax et timens Deum plus ceteris videbatur) **3** et dixi eis: Non aperiantur portae Ierusalem usque ad calorem solis. Cumque adhuc assisterent, clausae portae sunt, et oppilatae: et posui custodes de habitatoribus Ierusalem, singulos per vices suas, et unumquemque contra domum suam. **4** Civitas autem erat lata nimis et grandis, et populus parvus in medio eius, et non erant domus aedificatae. **5** Deus autem dedit in corde meo, et congregavi optimates, et magistratus, et vulgus, ut recenserem eos: et inveni librum census eorum, qui ascenderant primum, et inventum est scriptum in eo. **6** Isti filii provinciae, qui ascenderunt de captivitate migrantium, quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis, et reversi sunt in Ierusalem, et in Iudeam, unusquisque in civitatem suam. **7** Qui venerunt cum Zorobabel, Iosue, Nehemias, Azarias, Raamias, Nahamani, Mardochaeus, Belsam, Mespharath, Begoai, Nahum, Baana. Numerus virorum populi Israel: **8** Filii Pharos, duo millia centum septuaginta duo: **9** Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo: **10** Filii Area, sexcenti quinquaginta duo: **11** Filii Phahathmoab filiorum Iosue et Ioab, duo millia octingenti decem et octo: **12** Filii Aelam, mille octingenti quinquagintaquattuor: **13** Filii Zethua, octingenti quadragintaquinque: **14** Filii Zachai, septingenti sexaginta: **15** Filii Bannui, sexcenti quadragintaocto: **16** Filii Bebai, sexcenti vigintiocto: **17** Filii Azgad, duo millia trecenti vigintiduo: **18** Filii Adonicam, sexcenti sexaginta septem: **19** Filii Beguai, duo millia sexaginta septem: **20** Filii Adin, sexcenti quinquagintaquinque: **21** Filii Ater, filii Hezeciae, nonaginta octo: **22** Filii Hasem, trecenti vigintiocto: **23** Filii Besai, trecenti vigintiquattuor: **24** Filii Hareph, centum duodecim: **25** Filii Gabaon, nonagintaquinque: **26** Filii Bethlehem, et Netupha, centum octoginta octo. **27** Viri Anathoth, centum

vigintiocto. **28** Viri Bethazmoth, quadragintaduo. familiarum dederunt in opus. Athersatha dedit **29** Viri Cariathiarim, Cephira, et Beroth, septingenti in thesaurum auri drachmas mille, phialas quadragintatres. **30** Viri Rama et Geba, sexcenti quinquaginta, tunicas sacerdotaes quingentas vigintiunus. **31** Viri Machmas, centum vigintiduo. trigna. **71** Et de principibus familiarum dederunt **32** Viri Bethel et Hai, centum vigintitres. **33** Viri in thesaurum operis auri drachmas viginti millia, Nebo alterius, quinquagintaduo. **34** Viri Aelam et argenti mnas duo millia ducentas. **72** Et quod alterius, mille ducenti quinquagintaquattuor. **35** dedit reliquus populus, auri drachmas viginti Filii Harem, trecenti viginti. **36** Filii Iericho, trecenti millia, et argenti mnas duo millia, et tunicas quadragintaquinque. **37** Filii Lod Hadid et Ono, sacerdotaes sexagintaseptem. **73** Habitaverunt septingenti vigintiunus. **38** Filii Senaa, tria millia autem Sacerdotes, et Levitae, et ianitores, et nongenti triginta. **39** Sacerdotes: Filii Idaia in cantores, et reliquum vulgus, et Nathinaei, et omnis domo Iosue, nongenti septuagintatres. **40** Filii Israel in civitatibus suis.

Emmer, mille quinquagintaduo. **41** Filii Phashur, mille ducenti quadragintaseptem. **42** Filii Arem, mille decem et septem. Levitae: **43** Filii Iosue et Cedmihel filiorum **44** Oduiae, septuagintaquattuor. Cantores: **45** Filii Asaph, centum quadragintaocto. **46** Ianitores: filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatita, filii Sobai: centum trigintaocto. **47** Nathinaei: filii Soha, filii Hasupha, filii Tebbaoth, **48** filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, filii Lebana, filii Hagaba, filii Selmai, **49** filii Hanan, filii Geddel, filii Gaher, **50** filii Raaia, filii Rasin, filii Necoda, **51** filii Gezem, filii Aza, filii Phasea, **52** filii Besai, filii Munim, filii Nephussim, **53** filii Bacbuc, filii Hacupha, filii Harhur, **54** filii Besloth, filii Mahida, filii Harsa, **55** filii Bercos, filii Sisara, filii Thema, **56** filii Nasia, filii Hatipha, **57** filii servorum Salomonis, filii Sothai, filii Sophereth, filii Pharida, **58** filii Lahala, filii Darcon, filii Ieddel, **59** filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, qui erat ortus ex Sabaim, filio Amon. **60** Omnes Nathinaei, et filii servorum Salomonis, trecenti nonagintaduo. **61** Hi sunt autem, qui ascenderunt de Thelmela, Thelharsa, Cherub, Addon, et Emmer: et non potuerunt indicare domum patrum suorum, et semen suum, utrum ex Israel essent. **62** Filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti quadragintaduo. **63** Et de Sacerdotibus, filii Habia, filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis uxorem: et vocatus est nomine eorum. **64** Hi quaesierunt scripturam suam in censu, et non invenerunt: et electi sunt de sacerdotio. **65** Dixitque Athersatha eis ut non manducarent de Sanctis sanctorum, donec staret Sacerdos doctus et eruditus. **66** Omnis multitudo quasi vir unus quadragintaduo millia sexcenti sexaginta, **67** absque servis et ancillis eorum, qui erant septem millia trecenti trigintaseptem, et inter eos cantores, et cantatrices, ducenti quadragintaquinque. **68** Equi eorum, septingenti trigintasex: muli eorum, ducenti quadragintaquinque: **69** camelii eorum, quadrigeniti trigintaquinque: asini, sex millia septingenti viginti. **70** Nonnulli autem de principibus

8 Et venerat mensis septimus: filii autem Israel erant in civitatibus suis. Congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam, quae est ante portam aquarum: et dixerunt Esdrae scribae ut afferret Librum legis Moysi, quam praeceperat Dominus Israeli. **2** Attulit ergo Esdras sacerdos legem coram multitudine virorum et mulierum, cunctisque qui poterant intelligere, in die prima mensis septimi. **3** Et legit in eo aperte in platea quae erat ante portam aquarum, de mane usque ad mediam diem, in conspectu virorum et mulierum, et sapientium: et aures omnis populi erant erectae ad Librum. **4** Stetit autem Esdras scriba super gradum ligneum, quem fecerat ad loquendum: et steterunt iuxta eum Mathathias, et Semeia, et Ania, et Urius, et Helcia, et Maasia, ad dexteram eius: et ad sinistram, Phadaia, Misael, et Melchia, et Hasum, et Hasbadana, Zacharia, et Mosollam. **5** Et aperuit Esdras Librum coram omni populo: super universum quippe populum eminebat: et cum aperuisset eum, stetit omnis populus. **6** Et benedixit Esdras Domino Deo voce magna: et respondit omnis populus: Amen, Amen: elevans manus suas. et incurvati sunt, et adoraverunt Deum proni in terram. **7** Porro Iosue, et Bani, et Serebia, Iamin, Accub, Septhai, Odia, Maasia, Celita, Azarias, Izabed, Hanan, Phalaia, Levitae, silentium faciebant in populo ad audiendam legem: populus autem stabat in gradu suo. **8** Et legerunt in Libro legis Dei distincte, et aperte ad intelligendum: et intellexerunt cum legeretur. **9** Dixit autem Nehemias (ipse est Athersatha) et Esdras sacerdos et scriba, et Levitae interpretantes universo populo: Dies sanctificatus est Domino Deo nostro, nolite lugere, et nolite flere. Flebat enim omnis populus cum audiret verba legis. **10** Et dixit eis: Ite, comedite pingua, et bibite mulsum, et mittite partes his, qui non praeparaverunt sibi: quia sanctus dies Domini est, et nolite contristari: gaudium etenim Domini est fortitudo nostra. **11** Levitae autem silentium faciebant in omni populo, dicentes: Tacete, quia dies

sanctus est, et nolite dolere. **12** Abiit itaque omnis Chananaei, Hethaei, et Hevaei, et Amorrhæi, et populus ut comederet et biberet, et mitteret partes, Pherezæi, et lebusæi, et Gergesæi, ut dares semini et faceret laetitiam magnam: quia intellexerant eius: et implesti verba tua, quoniam iustus es. **9** Et verba, quae docuerat eos. **13** Et in die secundo vidisti afflictionem patrum nostrorum in Aegypto: congregati sunt principes familiarum universi clamoremque eorum audisti super Mare rubrum. populi, Sacerdotes et Levitæ ad Esdram scribam, ut **10** Et dedisti signa atque portenta in Pharaone, et interpretaretur eis verba Legis. **14** Et invenerunt in universis servis eius, et in omni populo terræ scriptum in Lege pœcepisse Dominum in manu illius: cognovisti enim quia superbe egerant contra Moysi ut habitent filii Israel in tabernaculis, in eos: et fecisti tibi nomen, sicut et in hac die. **11** Et die sollempni, mense septimo: **15** et ut praedicent, mare divisisti ante eos, et transierunt per medium et divulgant vocem in universis urbibus suis, et maris in sicco: persecutores autem eorum proiecisti in Ierusalem, dicentes: Egredimini in montem, et in profundum, quasi lapidem in aquas validas. afferte frondes olivæ, et frondes ligni pulcherrimi, **12** Et in columna nubis ductor eorum fuisti per frondes myrti, et ramos palmarum, et frondes ligni diem, et in columna ignis per noctem, ut appareret nemorosi ut fiant tabernacula, sicut scriptum est. **16** eis via, per quam ingrediebantur. **13** Ad montem Et egressus est populus, et attulerunt. Feceruntque quoque Sinai descendisti, et locutus es cum eis de sibi tabernacula unusquisque in domate suo, et caelo, et dedisti eis iudicia recta, et legem veritatis, in atriis suis, et in atriis domus Dei, et in platea ceremonias, et pœcepta bona: **14** et sabbatum portæ aquarum, et in platea portæ Ephraim. **17** sanctificatum tuum ostendisti eis, et mandata, Fecit ergo universa ecclesia eorum, qui redierant et ceremonias, et legem pœcepisti eis in manu de captivitate, tabernacula, et habitaverunt in Moysi servi tui. **15** Panem quoque de caelo dedisti tabernaculis: non enim fecerant a diebus Iosue filii eis in fame eorum, et aquam de petra eduxisti Nun taliter filii Israel usque ad diem illum. Et fuit eis sicutientibus, et dixisti eis ut ingredierentur et laetitia magna nimis. **18** Legit autem in Libro legis possiderent terram, super quam levasti manum Dei per dies singulos, a die primo usque ad diem novissimum. et fecerunt sollemnitatem septem diebus, et in die octavo collectam iuxta ritum.

9 In die autem vigesimoquarto mensis huius convenerunt filii Israel in ieunio et in saccis, et humus super eos. **2** Et separatum est semen filiorum Israel ab omni filio alienigena: et steterunt, et confitebantur peccata sua, et iniquitates patrum suorum. **3** Et consurrexerunt ad standum: et legerunt in volumine Legis Domini Dei sui, quater in die, et quater confitebantur, et adorabant Dominum Deum suum. **4** Surrexerunt autem super gradum Levitarum Iosue, et Bani, et Cedmihel, Sabania, Bonni, Sarebias, Bani, et Chanani: et clamaverunt voce magna ad Dominum Deum suum. **5** Et dixerunt Levitæ Iosue, et Cedmihel, Bonni, Hasebnia, Serebia, Odaia, Sebnia, Phathathia: Surgite, benedicite Domino Deo vestro ab aeterno usque in aeternum: et benedicant nomini gloriae tuae excelso in omni benedictione et laude. **6** Tu ipse, Domine, solus, tu fecisti caelum, et caelum caelorum, et omnem exercitum eorum: terram, et universa quae in ea sunt: maria, et omnia quae in eis sunt: et tu vivificas omnia haec, et exercitus caeli te adorat. **7** Tu ipse, Domine Deus, qui elegisti Abram, et eduxisti eum de igne Chaldaeorum, et posuisti nomen eius Abraham. **8** Et invenisti cor eius fidele coram te: et percussisti cum eo foedus ut dares ei Terram

eis in fame eorum, et aquam de petra eduxisti Nun taliter filii Israel usque ad diem illum. Et fuit eis sicutientibus, et dixisti eis ut ingredierentur et laetitia magna nimis. **18** Legit autem in Libro legis possiderent terram, super quam levasti manum Dei per dies singulos, a die primo usque ad diem novissimum. et fecerunt sollemnitatem septem diebus, et in die octavo collectam iuxta ritum.

possiderent terram, super quam levasti manum tuam ut traderes eis. **16** Ipsi vero et patres nostri superbe egerunt, et induraverunt cervices suas, et non audierunt mandata tua. **17** Et noluerunt audire, et non sunt recordati mirabilium tuorum quae feceras eis. Et induraverunt cervices suas, et dederunt caput ut converterentur ad servitutem suam, quasi per contentionem. Tu autem Deus propitius, clemens, et misericors, longanimis, et multæ miseracionis, non dereliquisti eos, **18** et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilem, et dixissent: Iste est deus tuus, qui eduxit te de Aegypto: feceruntque blasphemias magnas. **19** Tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto: columna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in viam, et columna ignis per noctem ut ostenderet eis iter per quod ingredierentur. **20** Et spiritum tuum bonum dedisti qui doceret eos, et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum, et aquam dedisti eis in siti. **21** Quadraginta annis pavisti eos in deserto, nihilque eis defuit: vestimenta eorum non inveteraverunt, et pedes eorum non sunt attriti. **22** Et dedisti eis regna, et populos, et partitus es eis sortes: et possederunt terram Sehon, et terram regis Hesebon, et terram Og regis Basan. **23** Et multiplicasti filios eorum sicut stellas caeli, et adduxisti eos ad terram, de qua dixeras patribus eorum ut ingredierentur et possiderent. **24** Et venerunt filii, et possederunt terram, et humiliasti coram eis habitatores terræ

Chanaaneos, et dedisti eos in manu eorum et fruges eius multiplicantur regibus, quos posuisti reges eorum et populos terrae ut facerent eis sicut super nos propter peccata nostra, et corporibus placebant illis. **25** Ceperunt itaque urbes munitas nostris dominantur, et iumentis nostris secundum et humum pinguem, et possederunt domos plenas voluntatem suam, et in tribulatione magna sumus. cunctis bonis: cisternas ab aliis fabricatas, vineas, et **38** Super omnibus ergo his nosipsi percutimus oliveta, et ligna pomifera multa: et comedenter, et foedus, et scribimus, et signant principes nostri, saturati sunt, et impinguati sunt, et abundaverunt Levitae nostri, et Sacerdotes nostri. deliciis in bonitate tua magna. **26** Provocaverunt autem te ad iracundiam, et recesserunt a te, et proicerunt legem tuam post terga sua: et prophetas tuos occiderunt, qui contestabantur eos ut reverterentur ad te: feceruntque blasphemias grandes. **27** Et dedisti eos in manu hostium suorum, et afflixerunt eos. Et in tempore tribulationis suae clamaverunt ad te, et tu de caelo audisti, et secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores, qui salvarent eos de manu hostium suorum. **28** Cumque requievissent, reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo: et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum, et possederunt eos. Conversique sunt, et clamaverunt ad te: tu autem de caelo exaudisti, et liberasti eos in misericordiis tuis, multis temporibus. **29** Et contestatus es eos ut reverterentur ad Legem tuam. Ipsi vero superbe egerunt, et non audierunt mandata tua, et in iudicis tuis peccaverunt, quae faciet homo, vivet in eis: et dederunt humerum recedentem, et cervicem suam induraverunt, nec audierunt. **30** Et protraxisti super eos annos multos, et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum: et non audierunt, et tradidisti eos in manu populorum terrarum. **31** In misericordiis autem tuis plurimis non fecisti eos in consumptionem, nec dereliquisti eos: quoniam Deus miserationum, et clemens es tu. **32** Nunc itaque Deus noster magne, fortis, et terribilis, custodiens pactum et misericordiam, ne avertas a facie tua omnem laborem, qui invenit nos, reges nostros, et principes nostros, et sacerdotes nostros, et prophetas nostros, et patres nostros, et omnem populum tuum a diebus regis Assur usque in diem hanc. **33** Et tu iustus es in omnibus, quae venerunt super nos: quia veritatem fecisti, nos autem impie egimus. **34** Reges nostri, principes nostri, sacerdotes nostri, et patres nostri non fecerunt legem tuam, et non attenderunt mandata tua, et testimonia tua quae testificatus es in eis. **35** Et ipsi in regnis suis, et in bonitate tua multa, quam dederas eis, et in terra latissima et pingui, quam tradideras in conspectu eorum, non servierunt tibi, nec reversi sunt a studiis suis pessimis. **36** Ecce nosipsi hodie servi sumus: et terra, quam dedisti patribus nostris ut comedenter panem eius, et quae bona sunt eius, et nosipsi servi sumus in ea. **37** Et

10 Signatores autem fuerunt, Nehemias, Athersatha filius Hachelai, et Sedechias, **2** Saraias, Azarias, Ieremias, **3** Pheshur, Amarias, Melchias, **4** Hattus, Sebenia, Melluch, **5** Harem, Merimuth, Obdias, **6** Daniel, Genthon, Baruch, **7** Mosollam, Abia, Miamin, **8** Maazia, Belgai, Semeia: hi sacerdotes. **9** Porro Levitae, Iosue filius Azaniae, Bennui de filiis Henadad, Cedmihel, **10** et fratres eorum, Sebenia, Odaia, Celita, Phalaia, Hanan, **11** Micha, Rohob, Hasebia, **12** Zachur, Serebia, Sabania, **13** Odaia, Bani, Baninu. **14** Capita populi, Pharos, Phahathmoab, Aelam, Zethu, Bani, **15** Bonni, Azgad, Bebai, **16** Adonia, Begoai, Adin, **17** Ater, Hezecia, Azur, **18** Odaia, Hasum, Besai, **19** Hareph, Anathoth, Nebai, **20** Megphias, Mosollam, Hazir, **21** Mesizabel, Sadoc, Ieddua, **22** Pheltia, Hanan, Anaia, **23** Osee, Hanania, Hasub, **24** Alohes, Phalea, Sobec, **25** Rehum, Hasebna, Maasia, **26** Echaia, Hanan, Anan, **27** Melluch, Haran, Baana: **28** et reliqui de populo, Sacerdotes, Levitae, ianitores, et cantores, Nathinaei, et omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad legem Dei, uxores eorum, filii eorum, et filiae eorum, **29** omnes qui poterant sapere spondentes pro fratribus suis, optimates eorum, et qui veniebant ad pollicendum, et iurandum ut ambularent in lege Dei, quam dederat in manu Moysi servi Dei, ut facerent et custodirent universa mandata Domini Dei nostri, et iudicia eius et ceremonias eius, **30** et ut non daremus filias nostras populo terrae, et filias eorum non acciperemus filii nostris. **31** Populi quoque terrae, qui important venalia, et omnia ad usum, per diem sabbati ut vendant, non accipiemus ab eis in sabbato et in die sanctificato. Et dimitteremus annum septimum, et exactionem universae manus. **32** Et statuemus super nos praecepta, ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri, **33** ad panes propositionis, et ad sacrificium sempiternum, et in holocaustum sempiternum in sabbatis, in calendis, in sollemnitatibus, et in sanctificatis, et pro peccato: ut exoretur pro Israel, et in omnem usum domus Dei nostri. **34** Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter Sacerdotes, et Levitas, et populum, ut inferrentur in domum Dei nostri per domos patrum nostrorum, per tempora, a temporibus

anni usque ad annum: ut arderent super altare filius Amsi, filius Zachariae, filius Pheshur, filius Domini Dei nostri, sicut scriptum est in lege Moysi: Melchia, **13** et fratres eius principes patrum: **35** et ut afferremus primogenita terrae nostrae, et ducenti quadragintaduo. Et Amassai filius Azreel, primitiva universi fructus omnis ligni, ab anno in filius Ahazi, filius Mosollamoth, filius Emmer, **14** et annum, in domo Domini. **36** et primitiva filiorum fratres eorum potentes nimis: centum vigintiocto, nostrorum, et pecorum nostrorum, sicut scriptum et praepositus eorum Zabdiel filius potentium. **15** Et est in lege, et primitiva boum nostrorum, et ovium de Levitis Semeia filius Hasub, filius Azaricam, filius nostrarum, ut offerrentur in domo Dei nostri, Hasabia, filius Boni, **16** et Sabathai et Iozabed, super Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri: omnia opera, quae erant forinsecus in domo Dei, a **37** et primitias ciborum nostrorum, et libaminum principibus Levitarum. **17** Et Mathania filius Micha, nostrorum, et poma omnis ligni, vindemiae quoque filius Zebedei, filius Asaph princeps ad laudandum, et olei afferremus Sacerdotibus ad gazophylacium et ad confitendum in oratione, et Becbecia secundus Dei nostri, et decimam partem terrae nostrae de fratribus eius, et Abda filius Samua, filius Galal, Levitis. Ipsi Levitae decimas accipient ex omnibus filius Idithun: **18** omnes Levitae in civitate sancta civitatibus operum nostrorum. **38** Erit autem ducenti octogintaquattuor. **19** Et ianitores, Accub, Sacerdos filius Aaron cum Levitis in decimis Telmon, et fratres eorum, qui custodiebant ostia: Levitarum, et Levitae offerent decimam partem centum septuaginta duo. **20** Et reliqui ex Israel decimae suae in domo Dei nostri, ad gazophylacium Sacerdotes et Levitae in universis civitatibus Iuda, in domum thesauri. **39** Ad gazophylacium enim unusquisque in possessione sua. **21** Et Nathinaei, deportabunt filii Israel, et filii Levi primitias qui habitabant in Ophel, et Siah, et Gaspha de frumenti, vini, et olei: et ibi erunt vasa sanctificata, Nathinaeis. **22** Et episcopus Levitarum in Ierusalem, et Sacerdotes, et cantores, et ianitores, et ministri, et non dimittemus domum Dei nostri.

11 Habitaverunt autem principes populi in Ierusalem: reliqua vero plebs misit sortem, ut tollerent unam partem de decem qui habitaturi essent in Ierusalem civitate sancta, novem vero partes in civitatibus. **2** Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant ut habitarent in Ierusalem. **3** Hi sunt itaque principes provinciae qui habitaverunt in Ierusalem, et in civitatibus Iuda. Habitavit autem unusquisque in possessione sua, in urbibus suis, Israel, Sacerdotes, Levitae, Nathinaei, et filii servorum Salomonis. **4** Et in Ierusalem habitaverunt de filiis Iuda, et de filiis Beniamin: de filiis Iuda, Athaias filius Aziam, filii Zachariae, filii Amariae, filii Saphatiae, filii Malaleel: de filiis Phares, **5** Maasia filius Baruch, filius Cholhoza, filius Hazia, filius Adaia, filius Ioarib, filius Zachariae, filius Silonitis: **6** omnes hi filii Phares, qui habitaverunt in Ierusalem, quadringenti sexaginta octo viri fortes. **7** Hi sunt autem filii Beniamin: Sellum filius Mosollam, filius Ioed, filius Phadaia, filius Colaia, filius Masia, filius Etheel, filius Isaia, **8** et post eum Gebbai, Sellai, nongenti vigintiocto, **9** et loel filius Zechri praepositus eorum, et Iudas filius Senua super civitatem secundus. **10** Et de sacerdotibus, Idaia filius Ioarib, Iachin, **11** Saraia filius Helciae, filius Mosollam, filius Sadoc, filius Meraioth, filius Achitob princeps domus Dei, **12** et fratres eorum facientes opera templi: octingenti viginti duo. Et Adaia filius Ieroham, filius Phelelia,

Aazzi filius Bani, filius Hasabiae, filius Mathaniae, filius Michae. De filiis Asaph, cantores in ministerio domus Dei. **23** Praeceptum quippe regis super eos erat, et ordo in cantoribus per dies singulos, **24** et Phathahia filius Mesezebel, de filiis Zara filii Iudei in manu regis, iuxta omne verbum populi, **25** et in dominibus per omnes regiones eorum. De filiis Iudei habitaverunt in Cariatharbe et in filiabus eius: et in Dibon, et in filiabus eius: et in Cabseel, et in viculis eius, **26** et in lesue, et in Molada, et in Bethphaleth, **27** et in Hasersual, et in Bersabee, et in filiabus eius, **28** et in Siceleg, et in Mochona, et in filiabus eius, **29** et in Remmon, et in Saraa, et in Ierimuth, **30** Zanoa, Odollam, et in villis earum, in Lachis et regionibus eius, et in Azeca, et filiabus eius. Et manserunt in Bersabee usque ad vallem Ennom. **31** Filii autem Beniamin, a Geba, Mechmas, et Hai, et Bethel et filiabus eius: **32** Anathoth, Nob, Anania, **33** Asor, Rama, Gethaim, **34** Hadid, Seboim, et Neballat, Lod **35** et Ono valle artificum. **36** Et de Levitis portiones Iuda et Beniamin.

12 Hi sunt autem Sacerdotes et Levitae, qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel, et Iosue: Saraia, Ieremias, Esdras, **2** Amaria, Melluch, Hattus, **3** Sebenias, Rheum, Merimuth, **4** Addo, Genthom, Abia, **5** Miamin, Madia, Belga, **6** Semeia, et Ioarib, Idaia, Sellum, Amoc, Helcias, **7** Idaia. Isti principes Sacerdotum, et fratres eorum in diebus Iosue. **8** Porro Levitae, Iesua, Bennui, Cedmihel, Sarebia, Iuda, Mathanias, super hymnos ipsi et fratres eorum: **9** et Becbecia atque Hanni, et fratres

eorum unusquisque in officio suo. **10** Iosue autem populi super murum et super turrim furnorum, et genuit Ioachim, et Ioachim genuit Eliasib, et Eliasib usque ad murum latissimum, **39** et super portam genuit Ioiada, **11** et Ioiada genuit Ionathan, et Ephraim, et super portam antiquam, et super Ionathan genuit Ieddoa. **12** In diebus autem Ioachim portam piscium et turrim Hananeel, et turrim erant Sacerdotes et principes familiarum: Sariae, Emath, et usque ad portam gregis: et steterunt Maraiæ: Ieremiae, Hanania: **13** Esdrae, Mosollam: in porta custodiae, **40** steteruntque duo chori Amariae, Iohanan: **14** Milicho, Ionathan, Sebeniae, laudantium in domo Dei, et ego, et dimidia pars Ioseph: **15** Haram, Edna: Maraioth, Helci: **16** Adaiae, magistratum mecum. **41** Et Sacerdotes, Eliachim, Zacharia, Genthon, Mosollam: **17** Abiae, Zechri, Maasia, Miamin, Michea, Elioenai, Zacharia, Hanania Miamin et Moadiae, Phelti: **18** Belgae, Sammua: in tubis, **42** et Maasia, et Semeia, et Eleazar, et Azzi, Semeiae, Ionathan, **19** Ioiarib, Mathanai: Idaiae, et Iohanan, et Melchia, et Aelam, et Ezer. Et clare Azzi: **20** Sellai, Celai: Amoc, Heber: **21** Helciae, cecinerunt cantores, et Iezraia praepositus: **43** et Hasebia: Idaiae, Nathanael. **22** Levitae in diebus immolaverunt in die illa victimas magnas, et laetati Eliasib, et Ioiada, et Iohanan, et Ieddoa scripti sunt: Deus enim laetificaverat eos laetitia magna: principes familiarum, et Sacerdotes in regno Darii sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt, et auditia Persae. **23** Filii Levi principes familiarum, scripti in est laetitia Ierusalem procul. **44** Recensuerunt Libro verborum dierum, et usque ad dies Ionathan, quoque in die illa viros super gazophylacia thesauri filii Eliasib. **24** Et principes Levitarum, Hasebia, ad libamina, et ad primitias, et ad decimas, ut Serebia, et Iosue filius Cedmihel: et fratres eorum introferrent per eos principes civitatis in decore per vices suas, ut laudarent et confiterentur iuxta gratiarum actionis, Sacerdotes et Levitas: quia praeceptum David viri Dei, et observarent aequa laetificatus est Iuda in Sacerdotibus et Levitis per ordinem. **25** Mathania, et Becbecia, Obedia, astantibus. **45** Et custodierunt observationem Dei Mosollam, Telmon, Accub custodes portarum et sui, et observationem expiationis, et cantores, et vestibulorum ante portas. **26** Hi in diebus Ioachim ianitores iuxta praeceptum David, et Salomonis filii filii Iosue, filii Iosedec, et in diebus Nehemiae ducis, eius, **46** quia in diebus David et Asaph ab exordio et Esdrae sacerdotis scribaeque. **27** In dedicatione erant principes constituti cantorum in carmine autem muri Ierusalem requisierunt Levitas de laudantium, et confitentium Deo. **47** Et omnis Israel, omnibus locis suis ut adducerent eos in Ierusalem, in diebus Zorobabel, et in diebus Nehemiae dabant et facerent dedicationem et laetitiam in actione partes cantoribus et ianitoribus per dies singulos, gratiarum, et cantico, et in cymbalis, psalterii, et et sanctificabant Levitas, et Levitae sanctificabant citharis. **28** Congregati sunt autem filii cantorum filios Aaron.

de campestribus circa Ierusalem, et de villis Nethuphati, **29** et de domo Galgal, et de regionibus Geba et Azmaveth: quoniam villas aedificaverunt sibi cantores in circuitu Ierusalem. **30** Et mundati sunt Sacerdotes et Levitae, et mundaverunt populum, et portas, et murum. **31** Ascendere autem feci principes Iuda super murum, et statui duos magnos choros laudantium. Et ierunt ad dexteram super murum ad portam sterquilinii. **32** Et ivit post eos Osaias, et media pars principum Iuda, **33** et Azarias, Esdras, et Mosollam, **34** Iudas, et Beniamin, et Semeia, et Ieremias. **35** Et de filiis sacerdotum in tubis, Zacharias filius Ionathan, filius Semeiae, filius Mathaniae, filius Michaiae, filius Zechur, filius Asaph, **36** et fratres eius Semeia, et Azareel, Malalai, Galalai, Maai, Nathanael, et Iudas, et Hanani, in vasis cantici David viri Dei: et Esdras scriba ante eos in porta Fontis. **37** Et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis David in ascensu muri super domum David, et usque ad portam Aquarium ad Orientem. **38** Et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso, et ego post eum, et media pars

13 In die autem illo lectum est in volumine Moysi audiente populo: et inventum est scriptum in eo, quod non debeant introire Ammonites et Moabites in ecclesiam Dei usque in aeternum: **2** eo quod non occurserint filiis Israel cum pane et aqua: et conducerint adversum eos Balaam, ad maledicendum eis: et convertit Deus noster maledictionem in benedictionem. **3** Factum est autem, cum audissent legem, separaverunt omnem alienigenam ab Israel. **4** Et super hoc erat Eliasib sacerdos, qui fuerat praepositus in gazophylacio domus Dei nostri, et proximus Tobiae. **5** Fecit ergo sibi gazophylacium grande, et ibi erant ante eum reponentes munera, et thus, et vasa, et decimam frumenti, vini, et olei, partes Levitarum, et cantorum, et ianitorum, et primitias sacerdotales. **6** In omnibus autem his non fui in Ierusalem, quia anno trigesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad regem, et in fine dierum rogavi regem. **7** Et veni in Ierusalem, et intellexi malum, quod fecerat Eliasib Tobiae ut faceret ei thesaurum in vestibulis

domus Dei. **8** Et malum mihi visum est valde. Et de filiabus eorum filii suis, et sibimetipsis, dicens: proieci vasa domus Tobiae foras de gazophylacio: **26** Numquid non in huiuscemodi re peccavit Salomon **9** praecepsique et emundaverunt gazophylacium: rex Israel? et certe in gentibus multis non erat et retuli ibi vasa domus Dei, sacrificium, et thus. rex similis ei, et dilectus Deo suo erat, et posuit **10** Et cognovi quod partes Levitarum non fuissent eum Deus regem super omnem Israel: et ipsum datae: et fugisset unusquisque in regionem suam de ergo duxerunt ad peccatum mulieres alienigenae. Levitis, et cantoribus, et de his, qui ministrabant: **27** Numquid et nos inobedientes faciemus omne **11** et egi causam adversus magistratus, et dixi: malum grande hoc ut preevaricemur in Deo Quare dereliquimus domum Dei? Et congregavi nostro, et ducamus uxores peregrinas? **28** De eos, et feci stare in stationibus suis. **12** Et omnis filii autem Ioiada filii Eliasib sacerdotis magni, Iuda apportabat decimam frumenti, vini, et olei in gener erat Sanaballat Horonites, quem fugavi a horrea. **13** Et constituimus super horrea Seleniam me. **29** Recordare Domine Deus meus adversum Sacerdotem, et Sadoc scribam, et Phadaiam de eos, qui polluunt sacerdotium, iusque Sacerdotiale Levitis, et iuxta eos Hanan filium Zachur, filium et Leviticum. **30** Igitur mundavi eos ab omnibus Mathaniae: quoniam fideles comprobati sunt, et alienigenis, et constitui ordines Sacerdotum et ipsis creditae sunt partes fratrum suorum. **14** Levitarum, unumquemque in ministerio suo: **31** et Memento mei Deus meus pro hoc, et ne deleas in oblatione lignorum in temporibus constitutis, et miserationes meas, quas feci in domo Dei mei, in primitivis: memento mei Deus meus in bonum. et in ceremoniis eius. **15** In diebus illis vidi in Amen.

Iuda calcantes torcularia in sabbato, portantes acervos, et onerantes super asinos vinum, et uvas, et ficus, et omne onus, et inferentes in Ierusalem die sabbati. Et contestatus sum ut in die qua vendere liceret, venderent. **16** Et Tyrii habitaverunt in ea inferentes pisces, et omnia venalia: et vendebant in sabbatis filiis Iuda in Ierusalem: **17** et obiurgavi optimates Iuda, et dixi eis: Quae est haec res mala, quam vos facitis et profanatis diem Sabbati? **18** Numquid non haec fecerunt patres nostri, et adduxit Deus noster super nos omne malum hoc, et super civitatem hanc? Et vos additis iracundiam super Israel violando Sabbathum. **19** Factum est autem, cum quievissent portae Ierusalem in die Sabbati, dixi: et clauerunt ianuas, et praecepsi ut non aperirent eas usque post Sabbathum: et de pueris meis constitui super portas, ut nullus inferret onus in die Sabbati. **20** Et manserunt negotiatores, et vendentes universa venalia foris Ierusalem semel et bis. **21** Et contestatus sum eos, et dixi eis: Quare manetis ex adverso muri? si secundo hoc feceritis, manum mittam in vos. Itaque ex tempore illo non venerunt in Sabbatho. **22** Dixi quoque Levitis ut mundarentur, et venirent ad custodiendas portas, et sanctificandam diem Sabbati: et pro hoc ergo memento mei Deus meus, et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum. **23** Sed et in diebus illis vidi Iudeos ducentes uxores Azotidas, Ammonitidas, et Moabitidas. **24** Et filii eorum ex media parte loquebantur Azotice, et nesciebant loqui Iudaice, et loquebantur iuxta linguam populi, et populi. **25** Et obiurgavi eos, et maledixi. Et cecidi ex eis viros, et decalvavi eos, et adiuravi in Deo, ut non darent filias suas filii eorum, et non acciperent

Esther

1 In diebus Assueri, qui regnavit ab India usque Aethiopiam super centum viginti septem provincias: **2** quando sedit in solio regni sui, Susan civitas regni eius exordium fuit. **3** Tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus, et pueris suis, fortissimis Persarum, et Medorum inclytis, et praefectis provinciarum coram se, **4** ut ostenderet divitias gloriae regni sui, ac magnitudinem, atque iactantiam potentiae suae, multo tempore, centum videlicet et octoginta diebus. **5** Cumque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in Susan, a maximo usque ad minimum: et iussit septem diebus convivium praeparari in vestibulo horti, et nemoris, quod regio cultu et manu consitum erat. **6** Et pendebant ex omni parte tentoria aerii coloris et carbasini ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis, atque purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, et columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei et argentei, super pavimentum smaragdino et pario stratum lapide, dispositi erant: quod mira varietate pictura decorabat. **7** Bibebant autem qui invitati erant, aureis poculis, et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoque, ut magnificentia regia dignum erat, abundans, et praecipuum ponebatur. **8** Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum, sed sicut rex statuerat, praeponens mensis singulos de principibus suis ut sumeret unusquisque quod vellet. **9** Vasthi quoque regina fecit convivium feminarum in palatio, ubi rex Assuerus manere consueverat. **10** Itaque die septimo, cum rex esset hilarior, et post nimiam potationem incalusset mero, praecepit Maumam, et Bazatha, et Harbona, et Bagatha, et Abgatha, et Zethar, et Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu eius ministrabant, **11** ut introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diadema, ut ostenderet cunctis populis et principibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valde. **12** Quae renuit, et ad regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, venire contempsit. Unde iratus rex, et nimio furore succensus, **13** interrogavit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, et illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges, ac iura maiorum: **14** (erant autem primi et proximi, Charsena, et Sethar, et Admatha, et Tharsis, et Mares, et Marsana, et Mamuchan, septem duces Persarum, atque Medorum, qui videbant faciem regis, et primi post eum residere soliti erant) **15** cui sententiae Vasthi regina subiaceret,

quae Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, facere noluisset. **16** Responditque Mamuchan, audiente rege, atque principibus, Non solum regem laesit regina Vasthi, sed et omnes populos, et principes, qui sunt in cunctis provinciis regis Assueri. **17** Egredietur enim sermo reginae ad omnes mulieres, ut contemnant viros suos, et dicant: Rex Assuerus iussit ut regina Vasthi intraret ad eum, et illa noluit. **18** Atque hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum, parvipedent imperia maritorum: unde regis iusta est indignatio. **19** Si tibi placet, egrediatur edictum a facie tua, et scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam praeteriri illicitum est, ut nequaquam ultra Vasthi ingrediatur ad regem, sed regnum illius, altera, quae melior est illa, accipiat. **20** Et hoc in omne (quod latissimum est) provinciarum tuarum divulgetur imperium, et cunctae uxores tam maiorum, quam minorum deferant maritis suis honorem. **21** placuit consilium eius regi, et principibus: fecitque rex iuxta consilium Mamuchan, **22** et misit epistolam ad universas provincias regni sui, ut quaeque gens audire et legere poterat, diversis linguis et litteris, esse viros principes ac maiores in dominibus suis: et hoc per cunctos populos divulgari.

2 His ita gestis, postquam regis Assueri indignatio deferuerat, recordatus est Vasthi, et quae fecisset, vel quae passa esset: **2** dixeruntque pueri regis, ac ministri eius: Quaerantur regi puellae virginis ac speciosae, **3** et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virginis: et adducant eas ad civitatem Susan, et tradant eas in domum seminarum sub manu Egei eunuchi, qui est praepositus et custos mulierum regiarum: et accipient mundum muliebrem, et cetera ad usus necessaria. **4** Et quaecumque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi: et ita, ut suggesterant, iussit fieri. **5** Erat vir Iudeus in Susan civitate, vocabulo Mardochaeus filius Iair, filii Semei, filii Cis, de stirpe Iemini, **6** qui translatus fuerat de Ierusalem eo tempore, quo lechoniam regem Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat, **7** qui fuit nutritius filiae fratris sui Edissae, quae altero nomine vocabatur Esther: et utrumque parentem amiserat: pulchra nimis, et decora facie. Mortuisque patre eius ac matre, Mardochaeus sibi eam adoptavit in filiam. **8** Cumque percrebruisset regis imperium, et iuxta mandatum illius multae pulchrae virginis adducerentur Susan, et Egeo traderentur Eunicho; Esther quoque inter ceteras

puellas ei tradita est, ut servaretur in numero irati sunt Bagathan, et Thares duo eunuchi regis, feminarum. **9** Quae placuit ei, et invenit gratiam qui ianitores erant, et in primo palatii limine in conspectu illius. Et praeceperat eunucho, ut praesidebant: volueruntque insurgere in regem, et acceleraret mundum muliebrem, et traderet ei occidere eum. **22** Quod Mardochaeum non latuit, partes suas, et septem puellas speciosissimas de statimque nunciavit reginae Esther: et illa regi ex domo regis, et tam ipsam, quam pedissequas eius nomine Mardochaei, qui ad se rem detulerat. **23** ornaret atque excoleret. **10** Quae noluit indicare Quaesitus est, et inventum: et appensus est uteisque ei populum et patriam suam: Mardochaeus enim eorum in patibulo. Mandatumque est historiis, et praeceperat ei, ut de hac re omnino reticeret: **11** annalibus traditum coram rege.

qui deambulabat quotidie ante vestibulum domus, in qua electae virgines servabantur, curam agens salutis Esther, et scire volens quid ei accideret.

12 Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum, ut intrarent ad regem, expletis omnibus, quae ad cultum muliebrem pertinebant, mensis duodecimus vertebatur: ita dumtaxat, ut sex mensibus oleo ungerentur myrrhino, et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur.

13 Ingredientesque ad regem, quidquid postulassent ad ornatum pertinens, accipiebant: et ut eis placuerat, compositae de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. **14** Et quae intraverat vespere, egrediebatur mane, atque inde in secundas aedes deducebantur, quae sub manu Susagazi eunuchi erant, qui concubinis regis praesidebat: nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi, nisi voluisset rex, et eam venire iussisset ex nomine.

15 Evoluto autem tempore per ordinem, instabat dies, quo Esther filia Abihail fratri Mardochaei, quam sibi adoptaverat in filiam, deberet intrare ad regem. Quae non quaequivit muliebrem cultum, sed quaecumque voluit Egeus eunuchus custos virginum, haec ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde, et incredibili pulchritudine, omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. **16** Ducta est itaque ad cubiculum regis Assueri mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni eius. **17** Et adamavit eam rex plus quam omnes mulieres, habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres, et posuit diadema regni in capite eius, fecitque eam regnare in loco Vasthi.

18 Et iussit convivium praeparari permagnificum cunctis principibus, et servis suis pro coniunctione, et nuptiis Esther. Et dedit requiem universis provinciis, ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem. **19** Cumque secundo quaererentur virgines et congregarentur, Mardochaeus manebat ad ianuam regis: **20** ne cum prodiderat Esther patriam, et populum suum, iuxta mandatum eius. Quidquid enim ille praecipiebat, observabat Esther: et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat, quo eam parvulam nutriebat. **21** Eo igitur tempore, quo Mardochaeus ad regis ianuam morabatur,

3 Post haec rex Assuerus exaltavit Aman filium Amadathi, qui erat de stirpe Agag: et posuit solium eius super omnes principes, quos habebat.

2 Cunctique servi regis, qui in foribus palatii versabantur, flectebant genua, et adorabant Aman: sic enim praeceperat eis imperator. solus Mardochaeus non flectebat genu, neque adorabat eum. **3** Cui dixerunt pueri regis, qui ad fines palatii praesidebant: Cur praeter ceteros non observas mandatum regis? **4** Cumque hoc crebrius dicerent, et ille nollet audire, nunciaverunt Aman, scire cupientes utrum perseveraret in sententia: dixerat enim eis se esse Iudeum. **5** Quod cum audisset Aman, et experimento probasset quod Mardochaeus non fletteret sibi genu, nec se adoraret, iratus est valde, **6** et pro nihilo duxit in unum Mardochaeum mittere manus suas: audierat enim quod esset gentis Iudeae. Magisque voluit omnem Iudeorum, qui erant in regno Assueri, perdere nationem. **7** Mense primo (cuius vocabulum est Nisan) anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in urnam, quae Hebraice dicitur phur, coram Aman, quo die et quo mense gens Iudeorum deberet interfici: et exiit mensis duodecimus, qui vocatur Adar.

8 Dixitque Aman regi Assuero: Est populus per omnes provincias regni tui dispersus, et a se mutuo separatus, novis utens legibus et ceremoniis, insuper et regis scita contemnens. Et optime nosti quod non expedit regno tuo ut insolecat per licentiam.

9 si tibi placet, decerne, ut pereat, et decem millia talentorum appendam arcaris gazae tuae. **10** Tulit ergo rex annum, quo utebatur, de manu sua, et dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag, hosti Iudeorum, **11** dixitque ad eum: Argentum, quod tu polliceris, tuum sit. De populo age quod tibi placet. **12** Vocabique sunt scribae regis mense primo Nisan, tertiadecima die eiusdem mensis: et scriptum est, ut iusserat Aman, ad omnes satrapas regis, et iudices provinciarum, diversarumque gentium, ut quaeque gens legere poterat, et audire pro varietate linguarum ex nomine regis Assueri: et litterae signatae ipsius annulo, **13** missae sunt per cursores regis ad universas provincias ut occiderent atque

delerent omnes Iudeos, a pueru usque ad senem, Esther haec Mardochaeo verba mandavit: **16** Vade et parvulos, et mulieres, uno die, hoc est tertiodecimo congrega omnes Iudeos, quos in Susan repereris, mensis duodecimi, qui vocatur Adar, et bona eorum et orate pro me. Non comedatis, et non bibatis diriperent. **14** Summa autem epistolarum haec tribus diebus, et tribus noctibus: et ego cum ancillis fuit, ut omnes provinciae scirent, et pararent se meis similiter ieiunabo, et tunc ingrediar ad regem ad praedictam diem. **15** Festinabant cursores, qui contra legem faciens, non vocata, tradensque me missi erant, regis imperium explere. Statimque in morti et periculo. **17** Igitur itaque Mardochaeus, et Susan peperit edictum, rege et Aman celebrante fecit omnia, quae ei Esther praeceperat. convivium, et cunctis Iudeis, qui in urbe erant, flentibus.

5 Die autem tertio induita est Esther regalibus vestimentis, et stetit in atrio domus regiae, quod

4 Quae cum audisset Mardochaeus, scidit vestimenta sua, et indutus est sacco, spargens cinerem capiti: et in platea mediae civitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui, **2** et hoc eiulatu usque ad fores palatii gradiens. Non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare. **3** In omnibus quoque provinciis, oppidis, ac locis, ad quae crudele regis dogma pervenerat, petatio tua? etiam si dimidiam partem regni petieris, planctus ingens erat apud Iudeos, ieiunium, dabitur tibi. **4** At illa respondit: Si regi placet, ululatus, et fletus, sacco et cinere multis pro strato obsecro ut venias ad me hodie, et Aman tecum ad utentibus. **4** Ingressae autem sunt puellae Esther convivium, quod paravi. **5** Statimque Rex, Vocate, et eunuchi, nunciaveruntque ei. Quod audiens consternata est: et vestem misit, ut ablato sacco indueret eam: quam accipere noluit. **5** Accitoque Athach eunucho, quem rex ministrum ei dederat, praecepit ei ut iret ad Mardochaeum, et disceret ab eo cur hoc faceret. **6** Egressusque Athach, regni mei petieris, impetrabis. **7** Cui respondit ivit ad Mardochaeum stantem in platea civitatis, Esther: Petitio mea, et preces sunt istae: **8** Si inveni ante ostium palatii: **7** qui indicavit ei omnia, in conspectu regis gratiam, et si regi placet ut det quae acciderant, quo modo Aman promisisset, ut mihi quod postulo, et meam impleat petitionem: in thesauro regis pro Iudeorum nece inferret argentum. **8** Exemplar quoque editi, quod pendebat in Susan, dedit ei, ut reginae ostenderet, et moneret eam, ut intraret ad regem, et deprecaretur eum pro populo suo. **9** Regressus Athach, nunciavit Esther omnia, quea Mardochaeus dixerat. **10** Quae quidem de loco sessionis sue, indignatus est valde: respondit ei, et iussit ut diceret Mardochaeo: **11** **10** et dissimulata ira, reversus in domum suam, Omnes servi regis, et cunctae, quea sub ditione convocavit ad se amicos suos, et Zares uxorem eius sunt, norunt provinciae, quod sive vir, sive suam: **11** et exposuit illis magnitudinem divitiarum mulier non vocatus, interius atrium regis intraverit, absque ulla cunctatione statim interficiatur: nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiae, atque ita possit vivere. Ego igitur quo modo ad regem intrare potero, quae triginta iam diebus non sum vocata ad eum? **12** Quod cum audisset Mardochaeus, **13** rursum mandavit Esther, dicens: Ne putas quod animam tuam tantum liberes, quia in domo regis es prae cunctis Iudeis: **14** si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudei: et tu, et domus patris tui peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore parareris? **15** Rursumque

erat interius, contra basilicam regis: at ille sedebat super solium suum in consistorio palatii contra ostium domus. **2** Cumque vidisset Esther reginam stantem, placuit oculis eius, et extendit contra eam virgam auream, quam tenebat manu: Quae accedens, osculata est summitatem virgae eius: **3** intrare. **3** In omnibus quoque provinciis, oppidis, Dixitque ad eam rex: Quid vis Esther regina? quae est Dixitque ad eam rex: Quid vis Esther regina? quae est ac locis, ad quae crudele regis dogma pervenerat, petatio tua? etiam si dimidiam partem regni petieris, planctus ingens erat apud Iudeos, ieiunium, dabitur tibi. **4** At illa respondit: Si regi placet, ululatus, et fletus, sacco et cinere multis pro strato obsecro ut venias ad me hodie, et Aman tecum ad utentibus. **4** Ingressae autem sunt puellae Esther convivium, quod paravi. **5** Statimque Rex, Vocate, et eunuchi, nunciaveruntque ei. Quod audiens inquit, cito Aman ut Esther obediat voluntati. Venerunt itaque rex et Aman ad convivium, quod indueret eam: quam accipere noluit. **5** Accitoque eis regina paraverat. **6** Dixitque ei rex, postquam Athach eunucho, quem rex ministrum ei dederat, vinum biberat abundanter: Quid petis ut detur tibi? praecepit ei ut iret ad Mardochaeum, et disceret et pro qua re postulas? etiam si dimidiam partem ab eo cur hoc faceret. **6** Egressusque Athach, regni mei petieris, impetrabis. **7** Cui respondit ivit ad Mardochaeum stantem in platea civitatis, Esther: Petitio mea, et preces sunt istae: **8** Si inveni ante ostium palatii: **7** qui indicavit ei omnia, in conspectu regis gratiam, et si regi placet ut det quae acciderant, quo modo Aman promisisset, ut mihi quod postulo, et meam impleat petitionem: in thesauro regis pro Iudeorum nece inferret veniat rex et Aman ad convivium quod paravi eis, argentum. **8** Exemplar quoque editi, quod pendebat in Susan, dedit ei, ut reginae ostenderet, et moneret eam, ut intraret ad regem, et deprecaretur eum pro populo suo. **9** Regressus Athach, nunciavit et non solum non assurrexisse sibi, sed nec motum Esther omnia, quea Mardochaeus dixerat. **10** Quae quidem de loco sessionis sue, indignatus est valde: respondit ei, et iussit ut diceret Mardochaeo: **11** **10** et dissimulata ira, reversus in domum suam, Omnes servi regis, et cunctae, quea sub ditione convocavit ad se amicos suos, et Zares uxorem eius sunt, norunt provinciae, quod sive vir, sive suam: **11** et exposuit illis magnitudinem divitiarum mulier non vocatus, interius atrium regis intraverit, absque ulla cunctatione statim interficiatur: nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiae, atque ita possit vivere. Ego igitur quo modo ad regem intrare potero, quae triginta iam diebus non sum vocata ad eum? **12** Quod cum audisset Mardochaeus, **13** rursum mandavit Esther, dicens: Ne putas quod animam tuam tantum liberes, quia in domo regis es prae cunctis Iudeis: **14** si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudei: et tu, et domus patris tui peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore parareris? **15** Rursumque

super omnes principes et servos suos rex elevasset. **12** Et post haec ait: Regina quoque Esther nullum alium vocavit ad convivium cum rege, praeter me: apud quam etiam cras cum rege pransurus sum. **13** Et cum haec omnia habeam, nihil me habere puto, quando videro Mardochaeum Iudeum sedentem ante fores regias. **14** Responderuntque ei Zares uxor liberes, quia in domo regis es prae cunctis Iudeis: eius, et ceteri amici: lube parari excelsam trabem, **14** si enim nunc silueris, per aliam occasionem habentem altitudinis quinquaginta cubitos, et dic liberabuntur Iudei: et tu, et domus patris tui mane regi ut appendatur super eam Mardochaeus, peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad regnum et sic ibis cum rege laetus ad convivium. Placuit ei veneris, ut in tali tempore parareris? **15** Rursumque consilium, et iussit excelsam parari crucem.

6 Noctem illam duxit rex insomnem, iussitque sibi meus, ut conteramur, iugulemur, et pereamus. afferri historias et annales priorum temporum. Atque utinam in servos et famulas venderemur: Quae cum illo praesente legerentur, **2** ventum esset tolerabile malum, et gemens tacerem: nunc est ad illum locum ubi scriptum erat quomodo autem hostis noster est, cuius crudelitas redundant nunciasset Mardochaeus insidias Bagathan, et in regem. **5** Respondensque rex Assuerus ait: Quis Thares eunuchorum, regem Assuerum iugulare est iste, et cuius potentiae, ut haec audeat facere? **6** cupientium. **3** Quod cum audisset rex, ait: Quid Dixitque Esther: Hostis et inimicus noster pessimus pro hac fide honoris ac praemii Mardochaeus iste est Aman. Quod ille audiens, illico obstupuit, consecutus est: Dixerunt ei servi illius ac ministri: vultum regis ac reginae ferre non sustinens. **7** Rex Nihil omnino mercedis accepit. **4** Statimque rex, autem iratus surrexit, et de loco convivii intravit Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius in hortum arboribus constitutum. Aman quoque atrium domus regiae intraverat, ut suggereret regi, surrexit ut rogaret Esther reginam pro anima sua, et iuberet Mardochaeum affigi patibulo, quod ei intellexit enim a rege sibi paratum malum. **8** Qui fuerat praeparatum. **5** Responderunt pueri: Aman cum reversus esset de horto nemoribus consito, stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur. **6** Cumque et intrasset convivii locum, reperit Aman super esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, quem lectulum corruisse, in quo iacebat Esther, et ait: rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde Etiam reginam vult opprimere, me praesente, in suo Aman, et reputans quod nullum alium rex, domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, et nisi se, vellet honorare, **7** respondit: Homo, quem statim operuerunt faciem eius. **9** Dixitque Harbona, rex honorare cupit, **8** debet indui vestibus regiis, unus de eunuchis, qui stabant in ministerio regis: et imponi super equum, qui de sella regis est, et En lignum, quod paraverat Mardochaeo, qui locutus accipere regium diadema super caput suum, **9** et est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis primus de regiis principibus, ac tyrannis teneat quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum equum eius, et per plateam civitatis incendens in eo. **10** Suspensus est itaque Aman in patibulo clamet, et dicat: Sic honorabitur, quemcumque quod paraverat Mardochaeo: et regis ira quievit. voluerit rex honorare. **10** Dixitque ei rex: Festina, et sumpta stola et equo, fac, ut locutus es, Mardochaeo Iudeo, qui sedet ante fores palatii. Cave ne quidquam de his, quae locutus es, praetermittas. **11** Tulit itaque Aman stolam et equum, indutumque Mardochaeum in platea civitatis, et impositum equo praecedebat, atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare. **12** Reversusque est Mardochaeus ad ianuam palatii: et Aman festinavit ire in domum suam, lugens et operto capite: **13** narravitque Zares uxori suea, et amicis omnia quae evenissent sibi. Cui responderunt sapientes, quos habebat in consilio, et uxor eius: Si de semine Iudeorum est Mardochaeus, ante quem cadere coepisti, non poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius. **14** Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, et cito eum ad convivium, quod regina paraverat, pergere compulerunt.

7 Intravit itaque rex et Aman, ut biberent cum regina. **2** Dixitque ei rex etiam secunda die, postquam vino incaluerat: Quae est petitio tua Esther ut detur tibi? et quid vis fieri? etiam si dimidiā partem regni mei petieris, impetrabis. **3** Esther, et ipsum iussi affigi cruci, quia ausus Ad quem illa respondit: Si inveni gratiam in oculis tuis o rex, et si tibi placet, dona mihi animam Iudeis, sicut vobis placet, regis nomine, signantes meam pro qua rogo, et populum meum pro quo litteras annulo meo. Haec enim consuetudo erat, obsecro. **4** Traditi enim sumus ego et populus ut epistolis, quae ex regis nomine mittebantur,

et illius annulo signatae erant, nemo auderet nominis eius crescebat quotidie, et per cunctorum contradicere. **9** Accitisque scribis et librarii regis ora volitabat. **5** Itaque percutserunt Iudei inimicos (erat autem tempus tertii mensis, qui appellatur Siban) vigesima et tertia die illius scriptae sunt eis quod sibi paraverant facere: **6** in tantum ut epistolae, ut Mardochaeus voluerat, ad Iudeos, etiam in Susan quingentos viros interficerent, extra et ad principes, procuratoresque et iudices, qui decem filios Aman Agagite hostis Iudeorum: centum vigintiseptem provinciis ab India usque quorum ista sunt nomina: **7** Pharsandatha, et ad Aethiopiam praesidebant: provinciae atque Delphon, et Espathatha, **8** et Phoratha, et Adalia, provinciae, populo et populo iuxta linguas et litteras et Aridatha, **9** et Phermesta et Arisai, et Aridai, suas, et Iudeis, prout legere poterant, et audire. **10** et Iezatha. **10** Quos cum occidissent, praedas de Ipsaeque epistolae, quae regis nomine mittebantur, substantiis eorum agere noluerunt. **11** Statimque annulo ipsius obsignatae sunt, et missae per numerus eorum, qui occisi erant in Susan, ad veredarios: qui per omnes provincias discurrentes, regem relatus est. **12** Qui dixit reginae: In urbe veteres litteras novis nunciis praevenirent. **11** Quibus Susan interfecerunt Iudei quingentos viros, et alios imperavit rex, ut convenienter Iudeos per singulas civitates, et in unum praeciperent congregari ut starent pro animabus suis, et omnes inimicos suos interficerent atque delerent. **12** Et constituta est fecerunt hodie in Susan, sic et cras faciant, et per omnes provincias una ultiōis dies, id est decem filii Aman in patibulis suspendantur. **14** tertiadecima mensis duodecimi Adar. **13** Summaque Praecepitque rex ut ita fieret. Statimque in Susan epistolae haec fuit, ut in omnibus terris ac populis, peperit edictum, et decem filii Aman suspensi qui regis Assueri subiacebant imperio, notum fieret, sunt. **15** Congregatis Iudeis quartadecima die paratos esse Iudeos ad capiendam vindictam de mensis Adar, interfecti sunt in Susan trecenti hostibus suis. **14** Egressique sunt veredarii celeres viri: nec eorum ab illis directa substantia est. nuncia perferentes, et edictum regis peperit in **16** Sed et per omnes provincias, quae ditioni Susan. **15** Mardochaeus autem de palatio, et de regis subiacebant, pro animabus suis steterunt conspectu regis egrediens, fulgebat vestibus regiis, Iudei, interfectis hostibus ac persecutoribus hyacinthinis videlicet et aeris, coronam auream suis: in tantum ut septuagintaquinque millia portans in capite, et amictus serico pallio atque occisorum implerentur, et nullus de substantiis purpureo. Omnisque civitas exultavit, atque laetata eorum quidquam contigeret. **17** Dies autem est. **16** Iudeis autem nova lux oriri visa est, gaudium, tertiusdecimus mensis Adar primus apud omnes honor, et tripodium. **17** Apud omnes populos, urbes, atque provincias, quocumque regis iussa veniebant, mira exultatio, epulæ atque convivia, et festus dies: in tantum ut plures alterius gentis et sectae eorum religioni et ceremoniis iungerentur. Grandis enim cunctos Iudaici nominis terror invaserat.

9 Igitur duodecimi mensis, quem Adar vocari ante iam diximus, tertiadecima die, quando cunctis Iudeis interfactio parabatur, et hostes eorum inhiabant sanguini, versa vice Iudei superiores esse coeperunt, et se de adversariis vindicare. **2** Congregatique sunt per singulas civitates, oppida, et loca ut extenderent manum contra inimicos, et persecutores suos. Nullusque ausus est resistere, eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetrarat. **3** Nam et provinciarum iudices, et duces, et procuratores, omnisque dignitas, quae singulis locis ac operibus praerat, extollebant Iudeos timore Mardochaei: **4** quem principem esse palatii, et plurimum posse cognoverant: fama quoque

in hilaritatem gaudiumque conversa sunt, essentque dies isti epularum atque laetitiae, et mitterent sibi invicem ciborum partes, et pauperibus munuscula largirentur. **23** Susceperuntque Iudaei in sollemnem ritum cuncta quae eo tempore facere coeperant, et quae Mardochaeus litteris facienda mandaverat. **24** Aman enim, filius Amadathi stirpis Agag, hostis et adversarius Iudeorum, cogitavit contra eos malum, ut occideret illos, atque deleret: et misit phur, quod nostra lingua vertitur in sortem. **25** Et postea ingressa est Esther ad regem, obsecrans ut conatus eius, litteris regis irriti fierent: et malum, quod contra Iudeos cogitaverat, reverteretur in caput eius. Denique et ipsum et filios eius affixerunt cruci, **26** atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim, id est sortium: eo quod phur, id est sors, in urnam missa fuerit. Et cuncta, quae gesta sunt, epistolae, id est libri huius volumine continentur: **27** quaeque sustinuerunt, et quae deinceps immutata sunt, susceperunt Iudaei super se et semen suum, et super cunctos, qui religioni eorum voluerunt copulari, ut nulli liceat duos hos dies absque sollemnitate transigere: quos scriptura testatur, et certa expetunt tempora, annis sibi iugiter succendentibus. **28** Isti sunt dies, quos nulla umquam delebit oblivio: et per singulas generationes cunctae in toto orbe provinciae celerabunt: nec est ulla civitas, in qua dies phurim, id est sortium, non observentur a Iudeis, et ab eorum progenie, quae his ceremoniis obligata est. **29** Scripseruntque Esther regina filia Abihail, et Mardochaeus Iudeus etiam secundam epistolam, ut omni studio dies ista sollemnitas sanciretur in posterum. **30** et miserunt ad omnes Iudeos, qui in centum viginti septem provinciis regis Assueri versabantur, ut haberent pacem, et susciperent veritatem, **31** observantes Dies sortium, et suo tempore cum gaudio celebrarent: sicut constituerant Mardochaeus et Esther, et illi observanda susceperunt a se, et a semine suo ieunia, et clamores, et Sortium dies, **32** et omnia, quae libri huius, qui vocatur Esther, historia continentur.

10 Rex vero Assuerus omnem terram, et cunctas maris insulas fecit tributarias: **2** cuius fortitudo et imperium, et dignitas atque sublimitas, qua exaltavit Mardochaeum, scripta sunt in libris Medorum, atque Persarum: **3** et quomodo Mardochaeus Iudaici generis secundus a rege Assuero fuerit: et magnus apud Iudeos et acceptabilis plebi fratrum suorum, quaerens bona populo suo, et loquens ea, quae ad pacem seminis sui pertinerent.

Job

1 Vir erat in Terra Hus, nomine Iob, et erat vir ille simplex, et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo: **2** Nati sunt ei septem filii, et tres filiae. **3** Et fuit possessio eius septem millia ovium, et tria millia camelorum, quingenta quoque iugaboum, et quingentae asinae, ac familia multa nimis: eratque vir ille magnus inter omnes Orientales. **4** Et ibant filii eius, et faciebant convivium per domos, unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas, ut comedenter et biberent cum eis. **5** Cumque in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Iob, et sanctificabat illos, consurgensque diluculo offerebat holocausta pro singulis. Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cunctis diebus. **6** Quadam autem die cum venissent filii Dei ut assisterent coram Domino, affuit inter eos etiam Satan. **7** Cui dixit Dominus: Unde venis? Qui respondens, ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. **8** Dixitque Dominus ad eum: Numquid considerasti servum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, homo simplex, et rectus ac timens Deum, et recedens a malo? **9** Cui respondens Satan, ait: Numquid Iob frustra timet Deum? **10** nonne tu vallasti eum, ac domum eius, universamque substantiam per circuitum, operibus manuum eius benedixisti, et possessio eius crevit in terra? **11** Sed extende paululum manum tuam, et tange cuncta quae possidet nisi in faciem benedixerit tibi. **12** Dicit ergo Dominus ad Satan: Ecce, universa quae habet, in manu tua sunt: tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est Satan a facie Domini. **13** Cum autem quadam die filii et filiae eius comedenter et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti, **14** nuncius venit ad Iob, qui diceret: Boves arabant, et asinae pascebantur iuxta eos, **15** et irrerunt Sabaei, tuleruntque omnia, et pueros percusserunt gladio, et evasi ego solus ut nunciarem tibi. **16** Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter, et dixit: Ignis Dei cecidit e caelo, et tactas oves puerosque consumpsit, et effugi ego solus ut nunciarem tibi. **17** Sed et illo adhuc loquente, venit alius, et dixit: Chaldae fecerunt tres turmas, et invaserunt camelos, et tulerunt eos, necnon et pueros percusserunt gladio, et ego fugi solus ut nunciarem tibi. **18** Adhuc loquebatur ille, et ecce alias intravit, et dixit: Filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, **19** repente ventus vehemens irruit a regione deserti, et concussit quattuor angulos

domus, quae corruens oppressit liberos tuos et mortui sunt, et effugi ego solus ut nunciarem tibi.

20 Tunc surrexit Iob, et scidit vestimenta sua, et tonso capite corruens in terram, adoravit, **21** et dixit: Nudus egressus sum de utero matris meae, et nudus revertar illuc: Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. **22** In omnibus his non peccavit Iob labiis suis, neque stultum quid contra Deum locutus est.

2 Factum est autem cum quadam die venissent filii Dei, et starent coram Domino, venisset quoque

Satan inter eos, et staret in conspectu eius, **2** ut diceret Dominus ad Satan: Unde venis? Qui

respondens ait: Circuivi terram, et perambulavi eam.

3 Et dixit Dominus ad Satan: Numquid considerasti servum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, vir simplex et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo, et adhuc retinens innocentiam? Tu autem commovisti me aduersus eum, ut affligerem eum frustra. **4** Cui respondens Satan, ait: Pellem pro

pelle, et cuncta quae habet homo, dabit pro anima sua: **5** alioquin mitte manum tuam, et tange os eius

et carnem, et tunc videbis quod in faciem benedicat tibi. **6** Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce in manu

tua est, verumtamen animam illius serva. **7** Egressus igitur Satan a facie Domini, percussit Iob ulcere

pessimo, a planta pedis usque ad verticem eius: **8** qui testa saniem radebat, sedens in sterquilino. **9**

Dixit autem illi uxori sua: Adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo et morere. **10** Qui

ait ad illam: Quasi una de stultis mulieribus locuta es. si bona suscepimus de manu Dei, mala quare

non suscipiamus? in omnibus his non peccavit Iob labiis suis. **11** Igitur audientes tres amici Iob

omne malum, quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, et Baldad Suhites,

et Sophar Naamathites. Condixerant enim, ut pariter venientes visitarent eum, et consolarentur.

12 Cumque elevassent procul oculos suos, non cognoverunt eum, et exclamantes ploraverunt, scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in caelum. **13** Et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus, et nemo loquebatur ei verbum: videbant enim dolorem esse vehementem.

3 Post haec aperuit Iob os suum, et maledixit diei suo, **2** et locutus est. **3** Pereat dies in qua

natus sum, et nox in qua dictum est: Conceptus est homo. **4** Dies ille vertatur in tenebras, non requirat eum Deus desuper, et non illustretur lumine. **5**

Obscurant eum tenebrae et umbra mortis, occupat

eum caligo, et involvatur amaritudine. **6** Noctem homines, **14** Pavor tenuit me, et tremor, et omnia illam tenebrosus turbo possideat, non computetur ossa mea perterrita sunt: **15** Et cum spiritus me in diebus anni, nec numeretur in mensibus: **7** Sit praesente transiret, inhorruerunt pili carnis meae. nox illa solitaria, nec laude digna: **8** Maledicant **16** Stetit quidam, cuius non agnoscebam vultum, ei qui maledicunt diei, qui parati sunt suscitare imago coram oculis meis, et vocem quasi aurae Leviathan: **9** Obtenebrentur stellae caligine eius: lenis audivi. **17** Numquid homo, Dei comparatione expectet lucem et non videat, nec ortum surgentis iustificabitur, aut factore suo purior erit vir? **18** Ecce aurorae: **10** Quia non conclusit ostia ventris, qui qui servient ei, non sunt stabiles, et in angelis suis portavit me, nec abstulit mala ab oculis meis. **11** reperit pravitatem: **19** Quanto magis hi qui habitant Quare non in vulva mortuus sum, egressus ex domos luteas, qui terrenum habent fundamentum, utero non statim perii? **12** Quare exceptus genibus? consumentur velut a tinea? **20** De mane usque ad cur lactatus uberibus? **13** Nunc enim dormiens vesperam succidentur: et quia nullus intelligit, in silerem, et somno meo requiescerem: **14** Cum aeternum peribunt. **21** Qui autem reliqui fuerint, regibus et consulibus terrae, qui aedificant sibi auferentur ex eis: morientur, et non in sapientia. solitudines: **15** Aut cum principibus, qui possident aurum, et replent domos suas argento: **16** Aut sicut abortivum absconditum non subsisterem, vel qui concepti non viderunt lucem. **17** Ibi impii cessaverunt a tumultu, et ibi requieverunt fessi robore. **18** Et quondam vincti pariter sine molestia, non audierunt vocem exactoris. **19** Parvus et magnus ibi sunt, et servus liber a domino suo. **20** Quare misero data est lux, et vita his, qui in amaritudine animae sunt? **21** qui expectant mortem, et non venit, quasi effodientes thesaurum: **22** Gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum. **23** Viro cuius abscondita est via, et circumdedit eum Deus tenebris? **24** Antequam comedam suspiro: et tamquam inundantes aquae, sic rugitus meus: **25** Quia timor, quem timebam, evenit mihi: et quod verebar accidit. **26** Nonne dissimulavi? nonne silui? nonne quievi? et venit super me indignatio.

5 Voca ergo, si est qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere. **2** Vere stultum interficit iracundia, et parvulum occidit invidia. **3** Ego vidi stultum firma radice, et maledixi pulchritudini eius statim. **4** Longe fient filii eius a salute, et conterentur in porta, et non erit qui eruat. **5** Cuius messem famelicus comedet, et ipsum rapiet armatus, et bibent sitientes dvitias eius. **6** Nihil in terra sine causa fit, et de humo non oritur dolor. **7** Homo nascitur ad laborem, et avis ad volatum. **8** Quam ob rem ego deprecabor Dominum, et ad Deum ponam eloquium meum: **9** Qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero: **10** Qui dat pluviam super faciem terrae, et irrigat aquis universa: **11** Qui ponit humiles in sublime, et moerentes erigit sospitate: **12** Qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod cooperant: **13** Qui apprehendit sapientes in astutia eorum, et

4 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit: consilium pravorum dissipat: **14** Per diem incident tenebras, et quasi in nocte sic palpabunt in meridie. acicies, sed conceptum sermonem tenere quis **15** Porro salvum faciet egenum a gladio oris eorum, poterit? **3** Ecce docuisti multos, et manus lassas et de manu violenti pauperem. **16** Et erit egeno spes, roborasti: **4** Vacillantes confirmaverunt sermones iniquitas autem contrahet os suum. **17** Beatus homo tui, et genua trementia confortasti: **5** Nunc autem qui corripitur a Deo: increpationem ergo Domini ne venit super te plaga, et defecisti: tetigit te, et reprobes: **18** Quia ipse vulnerat, et medetur: percutit, conturbatus es. **6** Ubi est timor tuus, fortitudo et manus eius sanabunt. **19** In sex tribulationibus tua, patientia tua, et perfectio viarum tuarum? liberabit te, et in septima non tangent te malum. **20** **7** Recordare obsecro te, quis umquam innocens In fame eruet te de morte, et in bello de manu gladii. periit? aut quando recti deleti sunt? **8** Quin potius **21** A flagello linguae absconderis, et non timebis vidi eos, qui operantur iniquitatem, et seminant calamitatem cum venerit. **22** In vastitate, et fame dolores, et metunt eos, **9** Flante Deo perisse, et ridebis, et bestias terrae non formidabis. **23** Sed cum spiritu irae eius esse consumptos: **10** Rugitus leonis, lapidibus regionum pactum tuum, et bestiae terrae et vox leaenae, et dentes catulorum leonum contriti pacifcae erunt tibi. **24** Et scies quod pacem habeat sunt. **11** Tigris perit, eo quod non haberet praedam, tabernaculum tuum, et visitans speciem tuam, et catuli leonis dissipati sunt. **12** Porro ad me non peccabis. **25** Scies quoque quoniam multiplex dictum est verbum absconditum, et quasi furtive erit semen tuum, et progenies tua quasi herba suscepit auris mea venas susurri eius. **13** In horrore terrae. **26** Ingredieris in abundantia sepulchrum, visionis nocturnae, quando solet sopor occupare sicut infertur acervus tritici in tempore suo. **27**

Ecce, hoc, ut investigavimus, ita est: quod auditum, mente pertracta.

6 Respondens autem Iob, dixit: **2** Utinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui: et calamitas, quam patior, in statera. **3** Quasi arena maris haec gravior appareret: unde et verba mea dolore sunt plena: **4** Quia sagittae Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum, et terrores Domini militant contra me. **5** Numquid rugiet onager cum habuerit herbam? aut mugiet bos cum ante praesepse plenum steterit? **6** Aut poterit comedi insulsum, quod non est sale conditum? aut potest aliquis gustare, quod gustatum affert mortem? **7** Quae prius nolebat tangere anima mea, nunc prae angustia, cibi mei sunt. **8** Quis det ut veniat petitio mea: et quod expecto, tribuat mihi Deus? **9** Et qui coepit, ipse me conterat: solvat manum suam, et succidat me? **10** Et haec mihi sit consolatio ut affligens me dolore, non parcat, nec contradicam sermonibus Sancti. **11** Quae est enim fortitudo mea ut sustineam? aut quis finis meus, ut patienter agam? **12** Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea aenea est. **13** Ecce, non est auxilium mihi in me, et necessarii quoque mei recesserunt a me. **14** Qui tollit ab amico suo misericordiam, timorem Domini derelinquit. **15** Fratres mei praeterierunt me, sicut torrens qui raptim transit in convallibus. **16** Qui timent pruinam, irruet super eos nix. **17** Tempore, quo fuerint dissipati, peribunt: et ut incaluerint, solventur de loco suo. **18** Involutae sunt semitae gressuum eorum: ambulabunt in vacuum, et peribunt. **19** Considerate semitas Thema, itinera Saba, et expectate paulisper. **20** Confusi sunt, quia speravi: venerunt quoque usque ad me, et pudore cooperiti sunt. **21** Nunc venistis: et modo videntes plagam meam timetis. **22** Numquid dixi: Afferte mihi, et de substantia vestra donare mihi? **23** Vel, Liberare me de manu hostis, et de manu robustorum eruite me? **24** Docete me, et ego tacebo: et si quid forte ignoravi, instruite me. **25** Quare detraxistis sermonibus veritatis, cum e vobis nullus sit qui possit arguere me? **26** Ad increpandum tantum eloquia concinnatis, et in ventum verba profertis. **27** Super pupillum irruitis, et subvertere nitimini amicum vestrum. **28** Verumtamen quod coepistis explete: praebete aurem, et videte an mentiar. **29** Respondete obsecro absque contentione: et loquentes id quod iustum est, iudicate. **30** Et non invenietis in lingua mea iniquitatem, nec in fauibus meis stultitia personabit.

7 Militia est vita hominis super terram: et sicut dies mercenarii, dies eius. **2** Sicut servus desiderat umbram, et sicut mercenarius praestolatur finem operis sui: **3** Sic et ego habui menses vacuos, et noctes laboriosas enumeravi mihi. **4** Si dormiero, dicam: Quando consurgam? et rursum expectabo vesperam, et replebor doloribus usque ad tenebras. **5** Induta est caro mea putredine et sordibus pulvris, cutis mea aruit, et contracta est. **6** Dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur, et consumpti sunt absque ulla spe. **7** Memento quia ventus est vita mea, et non revertetur oculus meus ut videat bona. **8** Nec aspicet me visus hominis: oculi tui in me, et non subsistam. **9** Sicut consumuntur nubes, et pertransit: sic qui descenderit ad inferos, non ascendet. (*Sheol h7585*) **10** Nec revertetur ultra in domum suam, neque cognoscet eum amplius locus eius. **11** Quapropter et ego non parcam ori meo, loquar in tribulatione spiritus mei: confabulabor cum amaritudine animae meae. **12** Numquid mare ego sum, aut cetus, quia circumdedisti me carcere? **13** Si dixerim: Consolabitur me lectulus meus, et relevabor loquens mecum in strato meo: **14** Terrebis me per somnia, et per visiones horrore concuties. **15** Quam ob rem elegit suspendium anima mea, et mortem ossa mea. **16** Desperavi, nequaquam ultra iam vivam: parce mihi, nihil enim sunt dies mei. **17** Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? **18** Visitas eum diluculo, et subito probas illum: **19** Usquequo non parcis mihi, nec dimittis me ut glutiam salivam meam? **20** Peccavi, quid faciam tibi o custos hominum? quare posuisti me contrarium tibi, et factus sum mihi metu gravis? **21** Cur non tollis peccatum meum, et quare non auferis iniquitatem meam? ecce, nunc in pulvere dormiam: et si mane me quiesceris, non subsistam.

8 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: **2** Usquequo loqueris talia, et spiritus multiplex sermones oris tui? **3** Numquid Deus supplantat iudicium? aut Omnipotens subvertit quod iustum est? **4** Etiam si filii tui peccaverunt ei, et dimisit eos in manu iniquitatis sua: **5** Tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum, et Omnipotentem fueris deprecatus: **6** Si mundus et rectus incesseris, statim evigilabit ad te, et pacatum reddet habitaculum iustitiae tuae: **7** In tantum, ut si priora tua fuerint parva, et novissima tua multiplicentur nimis. **8** Interroga enim generationem pristinam, et diligenter investiga patrum memoriam: **9** (*Hesterni quippe sumus, et ignoramus quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram.*) **10** Et ipsi docebunt

te: loquentur tibi, et de corde suo proferent eloquia. **23** Si flagellat, occidat semel, et non de poenis
11 Numquid vivere potest scirpus absque humore? innocentum rideat. **24** Terra data est in manus impii,
aut crescere caretum sine aqua? **12** Cum adhuc sit vultum iudicum eius operit: quod si non ille est, quis
in flore, nec carpatur manu, ante omnes herbas ergo est? **25** Dies mei velociores fuerunt cursore:
arescit: **13** Sic viae omnium, qui obliviscuntur fugerunt, et non viderunt bonum. **26** Pertransierunt
Deum, et spes hypocritae peribit: **14** Non ei placebit quasi naves poma portantes, sicut aquila volans
vecordia sua, et sicut tela aranearum fiducia eius. ad escam. **27** Cum dixerit: Nequaquam ita loquar:
15 Innitetur super domum suam, et non stabit: commuto faciem meam, et dolore torqueor. **28**
fulciet eam, et non consurget: **16** Humectus videtur Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceret
antequam veniat Sol, et in ortu suo germen eius delinquenti. **29** Si autem et sic impius sum, quare
egredietur. **17** Super acervum petrarum radices frustra laboravi? **30** Si lotus fuero quasi aquis nivis,
eius densabuntur, et inter lapides commorabitur. et fulserint velut mundissimae manus meae: **31**
18 Si absorbuerit eum de loco suo, negabit eum, Tamen sordibus intinges me, et abominabuntur me
et dicet: Non novi te. **19** Haec est enim laetitia viae eius, ut rursum de terra alii germinentur. **20**
Deus non proiciet simplicem, nec porriget manum malignis: **21** Donec impleatur risu os tuum, et labia
tua iubilo. **22** Qui oderunt te, induentur confusione: et tabernaculum impiorum non subsistet.

9 Et respondens Iob, ait: **2** Vere scio quod ita sit,
et quod non iustificetur homo compositus Deo.

3 Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei
respondere unum pro mille. **4** Sapiens corde est, et
fortis robore: quis restitit ei, et pacem habuit? **5** Qui
transtulit montes, et nescierunt hi quos subvertit
in furore suo. **6** Qui commovet terram de loco suo,
et columnae eius concurtiuntur. **7** Qui praecipit
Soli, et non oritur: et stellas claudit quasi sub
signaculo: **8** Qui extendit caelos solus, et gradit
super fluctus maris. **9** Qui facit Arcturum, et Oriona,
et Hyadas, et interiora austri. **10** Qui facit magna, et
incomprehensibilia, et mirabilia, quorum non est
numerus. **11** Si venerit ad me, non videbo eum: si
abierit, non intelligam. **12** Si repente interroget, quis
respondebit ei? vel quis dicere potest: Cur ita facis?
13 Deus, cuius irae nemo resistere potest, et sub
quo curvantur qui portant orbem. **14** Quantus ergo
sum ego, ut respondeam ei, et loquar verbis meis
cum eo? **15** Qui etiam si habuero quippiam iustum,
non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. **16**
Et cum invocantem exaudierit me, non credo quod
audierit vocem meam. **17** In turbine enim conteret
me, et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa.
18 Non concedit requiescere spiritum meum, et
implet me amaritudinibus. **19** Si fortitudo quaeritur,
robustissimus est: si aequitas iudicii, nemo audet
pro me testimonium dicere. **20** Si iustificare me
voluero, os meum condemnabit me: si innocentem
ostendero, pravum me comprobabit. **21** Etiam si
simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, et
taedebit me vitae meae. **22** Unum est quod locutus
sum, et innocentem et impse consumit.

10 Taedet animam meam vitae meae, dimittam
adversum me eloquium meum, loquar in
amaritudine animae meae. **2** Dicam Deo: Noli me
condemnare: indica mihi cur me ita iudices. **3**
Numquid bonum tibi videtur, si calumnieris me, et
opprimas me opus manuum tuarum, et consilium
impiorum adiuves? **4** Numquid oculi carnei tibi
sunt: aut sicut videt homo, et tu videbis? **5** Numquid
sicut dies hominis dies tui, et anni tui sicut humana
sunt tempora, **6** Ut quaeras iniquitatem meam,
et peccatum meum scruteris? **7** Et scias quia
nihil impium fecerim, cum sit nemo qui de manu
tua possit eruere. **8** Manus tuae fecerunt me, et
plasmaverunt me totum in circuitu: et sic repente
praecipitas me? **9** Memento quaeeso quod sicut
lutum feceris me, et in pulverem reduces me. **10**
Nonne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me
coagulasti? **11** Pelle et carnibus vestisti me: ossibus
et nervis compiegisti me. **12** Vitam et misericordiam
tribuisti mihi, et visitatio tua custodivit spiritum
meum. **13** Licet haec celes in corde tuo, tamen
scio quia universorum memineris. **14** Si peccavi, et
ad horam pepercisti mihi: cur ab iniquitate mea
mundum me esse non pateris? **15** Et si impius
fuero, vae mihi est: et si iustus, non levabo caput,
saturatus afflictione et miseria. **16** Et propter
superbiam quasi leaenam capies me, reversusque
mirabiliter me crucias. **17** Instauras testes tuos
contra me, et multiplicas iram tuam adversum me,
et poenae militant in me. **18** Quare de vulva eduxisti
me? qui utinam consumptus essem ne oculus me
videret. **19** Fuissem quasi non essem, de utero

translatus ad tumulum. **20** Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paululum dolorem meum: **21** Antequam vadam et non revertar, ad terram tenebrosam, et opertam mortis caligine: **22** Terram miseriae et tenebrarum, ubi umbra mortis, et nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

11 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit: **2** Numquid qui multa loquitur, non et audiet? aut vir verbosus iustificabitur? **3** Tibi soli tacebunt homines? et cum ceteros irriseris, a nullo confutaberis? **4** Dixisti enim: Purus est sermo meus, et mundus sum in conspectu tuo. **5** Atque utinam Deus loqueretur tecum, et aperiret labia sua tibi, **6** Ut ostenderet tibi secreta sapientiae, et quod multiplex esset lex eius, et intelligeres quod multo minora exigaris ab eo, quam meretur iniquitas tua. **7** Forsitan vestigia Dei comprehendes, et usque ad perfectum Omnipotentem repieres? **8** Excelsior caelo est, et quid facies? profundior inferno, et unde cognosces? (*Sheol h7585*) **9** Longior terra mensura eius, et latior mari. **10** Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit, quis contradicet ei? **11** Ipse enim novit hominum vanitatem, et videns iniquitatem, nonne considerat? **12** Vir vanus in superbiam erigitur, et tamquam pullum onagri se liberum natum putat. **13** Tu autem firmasti cor tuum, et expandisti ad eum manus tuas. **14** Si iniquitatem, quae est in manu tua, abstuleris a te, et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia: **15** Tunc levare poteris faciem tuam absque macula, et eris stabilis, et non timebis. **16** Miseriae quoque obliterabis, et quasi aquarum quae praeterierunt recordaberis. **17** Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam: et cum te consumptum putaveris, orieris ut lucifer. **18** Et habebis fiduciam, proposita tibi spe, et defossus securus dormies. **19** Requiesces, et non erit qui te exterreat: et deprecabuntur faciem tuam plurimi. **20** Oculi autem impiorum deficient, et effugium peribit ab eis, et spes illorum abominatio animae.

12 Respondens autem Iob, dixit: **2** Ergo vos estis soli homines, et vobiscum morietur sapientia? **3** Et mihi est cor sicut et vobis, nec inferior vestris: quis enim haec, quae nostis, ignorat? **4** Qui deridetur ab amico suo sicut ego, invocabit Deum, et exaudiet eum: deridetur enim iusti simplicitas. **5** Lampas contempta apud cogitationes divitum, parata ad tempus statutum. **6** Abundant tabernacula praedonum, et audacter provocant Deum, cum ipse dederit omnia in manus eorum. **7** Nimirum interroga iumenta, et docebunt te: et volatilia caeli,

et indicabunt tibi. **8** Loquere terrae, et respondebit tibi: et narrabunt pisces maris. **9** Quis ignorat quod omnia haec manus Domini fecerit? **10** In cuius manu anima omnis viventis, et spiritus universae carnis hominis. **11** Nonne auris verba diiudicat, et fauces comedentis, saporem? **12** In antiquis est sapientia, et in multo tempore prudentia. **13** Apud ipsum est sapientia et fortitudo, ipse habet consilium et intelligentiam. **14** Si destruxerit, nemo est qui aedificet: si incluserit hominem, nullus est qui aperiat. **15** Si continuerit aquas, omnia siccabuntur: et si emiserit eas, subvertent terram. **16** Apud ipsum est fortitudo et sapientia: ipse novit et decipiente, et eum qui decipitur. **17** Adducit consiliarios in stultum finem, et iudices in stuporem. **18** Balteum regum dissolvit, et praecingit fune renes eorum. **19** Dicit sacerdotes inglorios, et optimates supplantat: **20** Commutans labium veracium, et doctrinam senum auferens. **21** Effundit despectionem super principes, eos, qui oppressi fuerant, relevans. **22** Qui revelat profunda de tenebris, et producit in lucem umbram mortis. **23** Qui multiplicat gentes et perdit eas, et subversas in integrum restituit. **24** Qui immutat cor principum populi terrae, et decipit eos ut frustra incendant per invium: **25** Palpabunt quasi in tenebris, et non in luce, et errare eos faciet quasi ebrios.

13 Ecce omnia haec vidit oculus meus, et audivit auris mea, et intellexi singula. **2** Secundum scientiam vestram et ego novi: nec inferior vestris. **3** Sed tamen ad Omnipotentem loquar, et disputare cum Deo cupio: **4** Prius vos ostendens fabricatores mendacii, et cultores perversorum dogmatum. **5** Atque utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes. **6** Audite ergo correctionem meam, et iudicium labiorum meorum attendite. **7** Numquid Deus indiget vestro mendacio, ut pro illo loquamini dolos? **8** Numquid faciem eius accipitis, et pro Deo iudicare nitimini? **9** Aut placebit ei quem celare nihil potest? aut decipietur ut homo, vestris fraudulentii? **10** Ipse vos arguet, quoniam in abscondito faciem eius accipitis. **11** Statim ut se commoverit, turbabit vos, et terror eius irruet super vos. **12** Memoria vestra comparabitur cineri, et redigentur in lutum cervices vestrae. **13** Tacete paulisper ut loquar quodcumque mihi mens suggesserit. **14** Quare lacero carnes meas dentibus meis, et animam meam porto in manibus meis? **15** Etiam si occiderit me, in ipso sperabo: verumtamen vias meas in conspectu eius arguam. **16** Et ipse erit salvator meus: non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita. **17** Audite sermonem meum, et

aenigmata percipite auribus vestris. **18** Si fueris paulatim terra consumitur: et hominem ergo iudicatus, scio quod iustus inveniar. **19** Quis est qui similiter perdes. **20** Roborasti eum paululum ut iudicetur tecum? veniat: quare tacens consumor? in perpetuum transiret: immutabis faciem eius, **21** Duo tantum ne facias mihi, et tunc a facie tua et emittes eum. **22** Sive nobiles fuerint filii eius, non abscondar: **21** Manum tuam longe fac a me, et sive ignobiles, non intelliget. **22** Attamen caro eius formido tua non me terreat. **22** Voca me, et ego dum vivet dolebit, et anima illius super semetipso respondebo tibi: aut certe loquar, et tu responde lugebit.
mihi. **23** Quantas habeo iniquitates et peccata, scelera mea et delicta ostende mihi. **24** Cur faciem tuam abscondis, et arbitraris me inimicum tuum?
25 Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, et stipulam siccum persequeris: **26** Scribis enim contra me amaritudines, et consumere me vis peccatis adolescentiae meae. **27** Posuisti in nervo pedem meum, et observasti omnes semitas meas, et vestigia pedum meorum considerasti: **28** Qui quasi putredo consumendus sum, et quasi vestimentum quod comeditur a tinea.

15 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit:

2 Numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens, et implebit ardore stomachum suum? **3** Arguis verbis eum, qui non est aequalis tibi, et loqueris quod tibi non expedit. **4** Quantum in te est evacuasti timorem, et tulisti preces coram Deo. **5** Docuit enim iniquitas tua os tuum, et imitaris linguam blasphemantium. **6** Condemnabit te os tuum, et non ego: et labia tua respondebunt tibi. **7** Numquid primus homo tu natus es, et ante colles formatus? **8** Numquid consilium Dei audisti, et

14 Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. **2** Qui quasi flos ignoremus? quid intelligis quod nesciamus? **10** Et egreditur et conteritur, et fugit velut umbra, et senes, et antiqui sunt in nobis multo vetustiores numquam in eodem statu permanet. **3** Et dignum quam patres tui. **11** Numquid grande est ut ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos, et consoletur te Deus? sed verba tua prava hoc adducere eum tecum in iudicium? **4** Quis potest prohibent **12** Quid te elevat cor tuum, et quasi facere mundum de immundo conceptum semine? magna cogitans, attonitos habes oculos? **13** Quid nonne tu qui solus es? **5** Breves dies hominis sunt: tumet contra Deum spiritus tuus, ut proferas de numerus mensium eius apud te est: constituisti ore tuo huiuscemodi sermones? **14** Quid est homo, terminos eius, qui praeteriri non poterunt. **6** Recede ut immaculatus sit, et ut iustus appareat natus paululum ab eo, ut quiescat, donec optata veniat, de muliere? **15** Ecce inter sanctos eius nemo sicut mercenarii, dies eius. **7** Lignum habet spem: immutabilis, et caeli non sunt mundi in conspectu si praecisum fuerit, rursum virescit, et rami eius eius. **16** Quanto magis abominabilis et inutilis homo, pullulant. **8** Si senerit in terra radix eius, et qui bibit quasi aquam iniquitatem? **17** Ostendam in pulvere emortuus fuerit truncus illius, **9** Ad tibi, audi me: quod vidi narrabo tibi. **18** Sapientes odorem aquae germinabit, et faciet comam quasi confitentur, et non abscondunt patres suos. **19** cum primum plantatum est: **10** Homo vero cum Quibus solis data est terra, et non transivit alienus mortuus fuerit, et nudatus atque consumptus, ubi per eos. **20** Cunctis diebus suis impius superbis, quae est? **11** Quomodo si recedant aquae de mari, et numerus annorum incertus est tyranidis eius. et fluvius vacuefactus arescat: **12** Sic homo cum **21** Sonitus terroris semper in auribus illius: et dormierit, non resurget, donec atteratur caelum, cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. **22** non evigilabit, nec consurget de somno suo. **13** Non credit quod reverti possit de tenebris ad Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, et abscondas me, donec pertranseat furor tuus, et constitutas mihi tempus, in quo recorderis mei? **(Sheol h7585)** **14** Putasne mortuus homo rursum tribulatio, et angustia vallabit eum, sicut regem, qui vivat? cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto praeparatur ad praelium. **25** Tetendit enim adversus donec veniat immutatio mea. **15** Vocabis me, et ego Deum manum suam, et contra Omnipotentem respondebo tibi: operi manuum tuarum porriges roboratus est. **26** Cucurrit adversus eum erecto dexteram. **16** Tu quidem gressus meos dinumerasti, collo, et pingui cervice armatus est. **27** Operuit sed parce peccatis meis. **17** Signasti quasi in sacculo faciem eius crassitudo, et de lateribus eius arvina delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. **18** dependet. **28** Habitavit in civitatibus desolatis, et in Mons cadens defluit, et saxum transfertur de dominibus desertis, quea in tumulos sunt redactae. **29** loco suo. **19** Lapidès excavant aquae, et alluvione Non ditabitur, nec perseverabit substantia eius, nec

mittet in terra radicem suam. **30** Non recedet de sepulchrum. **2** Non peccavi, et in amaritudinibus tenebris: ramos eius arefaciet flamma, et auferetur moratur oculus meus. **3** Libera me Domine, et pone spiritu oris sui. **31** Non credet frustra errore me iuxta te, et cuiusvis manus pugnet contra me. deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit. **32** **4** Cor eorum longe fecisti a disciplina, propterea Antequam dies eius impleantur, peribit: et manus non exaltabuntur. **5** Praedam pollicetur sociis, et eius arescent. **33** Laedetur quasi vinea in primo oculi filiorum eius deficient. **6** Posuit me quasi in flore botrus eius, et quasi oliva prolixiens florem proverbium vulgi, et exemplum sum coram eis. **7** suum. **34** Congregatio enim hypocritae sterilis, et Caligavit ab indignatione oculus meus, et membra et ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera mea quasi in nihilum redacta sunt. **8** Stupebunt libenter accipiunt. **35** Concepit dolorem, et peperit iniquitatem, et uterus eius praeparat dolos.

16 Respondens autem Job, dixit: **2** Audivi frequenter talia, consolatores onerosi omnes vos estis. **3** Numquid habebunt finem verba ventosa? aut aliquid tibi molestum est si loquaris? **4** Poteram et ego similia vestri loqui: atque utinam esset anima vestra pro anima mea: Consolarer et ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos: **5** Roborarem vos ore meo: et moverem labia mea, quasi parcens vobis. **6** Sed quid agam? Si locutus fuero, non quiescet dolor meus: et si tacuero, non recedet a me. **7** Nunc autem opprescit me dolor meus, et in nihilum redacti sunt omnes artus mei. **8** Rugae meae testimonium dicunt contra me, et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi. **9** Collegit furem suum in me, et comminans mihi, infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. **10** Aperuerunt super me ora sua, et exprobrantes percusserunt maxillam meam, satiati sunt poenis meis. **11** Conclusit me Deus apud iniquum, et manibus impiorum me tradidit. **12** Ego ille quandam opulentus repente contritus sum: tenuit cervicem meam, confregit me, et posuit me sibi quasi in signum. **13** Circumdedit me lanceis suis, convulnervavit lumbos meos, non pepercit, et effudit in terra viscera mea. **14** Concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas. **15** Saccum consui super cutem meam, et operui cinere carnem meam. **16** Facies mea intumuit a fletu, et palpebrae meae caligaverunt. **17** Haec passus sum absque iniustitate manus meae, cum haberem mundas ad Deum preces. **18** Terra ne operias sanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus. **19** Ecce enim in caelo testis meus, et conscient meus in excelsis. **20** Verbosi amici mei: ad Deum stillat oculus meus. **21** Atque utinam sic iudicaretur vir cum Deo, quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo. **22** Ecce enim breves anni transeunt, et semitam, per quam non revertar, ambulo.

17 Spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur, et solum mihi superest

sepulchrum. **2** Non peccavi, et in amaritudinibus tenebris: ramos eius arefaciet flamma, et auferetur moratur oculus meus. **3** Libera me Domine, et pone spiritu oris sui. **31** Non credet frustra errore me iuxta te, et cuiusvis manus pugnet contra me. deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit. **32** **4** Cor eorum longe fecisti a disciplina, propterea Antequam dies eius impleantur, peribit: et manus non exaltabuntur. **5** Praedam pollicetur sociis, et eius arescent. **33** Laedetur quasi vinea in primo oculi filiorum eius deficient. **6** Posuit me quasi in flore botrus eius, et quasi oliva prolixiens florem proverbium vulgi, et exemplum sum coram eis. **7** suum. **34** Congregatio enim hypocritae sterilis, et Caligavit ab indignatione oculus meus, et membra et ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera mea quasi in nihilum redacta sunt. **8** Stupebunt libenter accipiunt. **35** Concepit dolorem, et peperit iniquitatem, et uterus eius praeparat dolos.

9 Et tenebit iustus viam suam, et mundis manibus addet fortitudinem. **10** Igitur omnes vos convertimini, et venite, et non inveniam in vobis ullum sapientem. **11** Dies mei transierunt, cogitationes meae dissipatae sunt, torquentes cor meum: **12** Noctem verterunt in diem, et rursum post tenebras spero lucem. **13** Si sustinuero, infernus domus mea est, et in tenebris stravi lectulum meum. (**Sheol h7585**) **14** Putredini dixi: Pater meus es, mater mea, et soror mea, vermis. **15** Ubi est ergo nunc praestolatio mea, et patientiam meam quis considerat? **16** In profundissimum infernum descendenter omnia mea: putasne saltem ibi erit requies mihi? (**Sheol h7585**)

18 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: **2** Usque ad quem finem verba iactabitis? intelligite prius, et sic loquamur. **3** Quare reputati sumus ut iumenta, et sordiuimus coram vobis? **4** Qui perdit animam tuam in furore tuo, numquid propter te derelinquetur terra, et transferentur rupes de loco suo? **5** Nonne lux impii extinguetur, nec splendet flamma ignis eius? **6** Lux obtenebret in tabernaculo illius, et lucerna, quae super eum est, extinguetur. **7** Arctabuntur gressus virtutis eius, et praecipitabit eum consilium suum. **8** Immisit enim in rete pedes suos, et in maculis eius ambulat. **9** Tenebitur planta illius laqueo, et exardescet contra eum sitis. **10** Abscondita est in terra pedica eius, et decipula illius super semitam. **11** Undique terrebunt eum formidines, et involvent pedes eius. **12** Attenuetur fame robur eius, et inedia invadat costas illius. **13** Devoret pulchritudinem cutis eius, consumat brachia illius primogenita mors. **14** Avellatur de tabernaculo suo fiducia eius, et calcet super eum, quasi rex, interitus. **15** Habitent in tabernaculo illius socii eius, qui non est, aspergatur in tabernaculo eius sulphur. **16** Deorsum radices eius siccentur, sursum autem atteratur messis eius. **17** Memoria illius pereat de terra, et non celebretur nomen eius in plateis. **18** Expellet eum de luce in tenebras, et de orbe transferet eum. **19** Non erit semen eius, neque progenies in populo suo, nec

ullae reliquiae in regionibus eius. **20** In die eius stupebunt novissimi, et primos invadet horror. **21** Haec sunt ergo tabernacula iniqui, et iste locus eius, qui ignorat Deum.

19 Respondens autem Iob, dixit: **2** Usquequo affligitis animam meam, et atteritis me sermonibus? **3** En, decies confunditis me, et non erubescitis opprimentes me. **4** Nempe, et si ignoravi, mecum erit ignorantia mea. **5** At vos contra me erigimini, et arguitis me opprobriis meis. **6** Saltem nunc intelligite quia Deus non aequo iudicio afflixerit me, et flagellis suis me cinxerit. **7** Ecce clamabo vim patiens, et nemo audiet: vociferabor, et non est qui iudicet. **8** Semitam meam circumsepsit, et transire non possum, et in calle meo tenebras posuit. **9** Spoliavit me gloria mea, et abstulit coronam de capite meo. **10** Destruxit me undique, et pereo, et quasi evulsae arbori abstulit spem meam. **11** Iratus est contra me furor eius, et sic me habuit quasi hostem suum. **12** Simul venerunt latrones eius, et fecerunt sibi viam per me, et obsederunt in gyro tabernaculum meum. **13** Fratres meos longe fecit a me, et noti mei quasi alieni recesserunt a me. **14** Dereliquerunt me propinqui mei: et qui me noverant, obliti sunt mei. **15** Inquilini domus meae, et ancillae meae sicut alienum habuerunt me, et quasi peregrinus fui in oculis eorum. **16** Servum meum vocavi, et non respondit, ore proprio deprecabar illum. **17** Halitum meum exhorruit uxor mea, et orabam filios uteri mei. **18** Stulti quoque despiciebant me, et cum ab eis recessissem, detrahebant mihi. **19** Abominati sunt me quandam consiliarii mei: et quem maxime diligebam, aversatus est me. **20** Pelli meae, consumptis carnibus, adhaesit os meum, et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. **21** Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. **22** Quare persequimini me sicut Deus, et carnibus meis saturamini? **23** Quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei? quis mihi det ut exarentur in libro **24** stylo ferreo, et plumbi lamina, vel celte sculpantur in silice? **25** Scio enim quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra resurrectus sum: **26** Et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. **27** Quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alias: reposita est haec spes mea in sinu meo. **28** Quare ergo nunc dicitis: Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum? **29** Fugite ergo a facie gladii, quoniam ulti iniquitatum gladius est: et scitote esse iudicium.

20 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit: **2** Idcirco cogitationes meae variae succedunt sibi, et mens in diversa rapitur. **3** Doctrinam, qua me arguis, audiam, et spiritus intelligentiae meae respondebit mihi. **4** Hoc scio a principio, ex quo positus est homo super terram, **5** Quod laus impiorum brevis sit, et gaudium hypocritae ad instar puncti. **6** Si ascenderit usque ad caelum superbia eius, et caput eius nubes tetigerit: **7** Quasi sterquilinium in fine perdetur: et qui eum viderant, dicent: Ubi est? **8** Velut somnum avolans non invenietur, transiet sicut visio nocturna. **9** Oculus, qui eum viderat, non videbit, neque ultra intuebitur eum locus suus. **10** Filii eius atterentur egestate, et manus illius reddent ei dolorem suum. **11** Ossa eius implebuntur vitiis adolescentiae eius, et cum eo in pulvere dormient. **12** Cum enim dulce fuerit in ore eius malum, abscondet illud sub lingua sua. **13** Parcer illi, et non derelinquet illud, et celabit in gutture suo. **14** Panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus. **15** Divitias, quas devoravit, evomet, et de ventre illius extrahet eas Deus. **16** Caput aspidum suget, et occidet eum lingua viperae. **17** (Non videat rivulos fluminis, torrentes mellis, et butyri.) **18** Luet quae fecit omnia, nec tamen consumetur: iuxta multitudinem adinventionum suarum, sic et sustinebit. **19** Quoniam confringens nudavit pauperes: domum rapuit, et non aedificavit eam. **20** Nec est satiatus venter eius: et cum habuerit quae concupierat, possidere non poterit. **21** Non remansit de cibo eius, et propterea nihil permanebit de bonis eius. **22** Cum satiatus fuerit, arctabitur, aestuabit, et omnis dolor irruet super eum. **23** Utinam impleatur venter eius, ut emittat in eum iram furoris sui, et pluat super illum bellum suum. **24** Fugiet arma ferrea, et irruet in arcum aereum. **25** Gladius eductus, et egrediens de vagina sua, et fulgorans in amaritudine sua: vadent, et venient super eum horribiles. **26** Omnes tenebrae absconditae sunt in occultis eius: devorabit eum ignis, qui non succenditur, affligetur relictus in tabernaculo suo. **27** Revelabunt caeli iniquitatem eius, et terra consurget adversus eum. **28** Apertum erit germen domus illius, detrahetur in die furoris Dei. **29** Haec est pars hominis impii a Deo, et hereditas verborum eius a Domino.

21 Respondens autem Iob, dixit: **2** Audite quae soles sermones meos, et agite poenitentiam. **3** Sustinet me, et ego loquar, et post mea, si videbitur, verba ridete. **4** Numquid contra hominem disputatione mea est, ut merito non debeam contristari? **5** Attende me, et obstupescite, et superponite

digitum ori vestro: 6 Et ego quando recordatus plurimam, et infinitas iniquitates tuas? 6 Abstulisti fvero, pertimesco, et concutit carnem meam pignus fratrum tuorum sine causa, et nudos tremor. 7 Quare ergo impii vivunt, sublevati sunt, spoliasti vestibus. 7 Aquam lasso non dedisti, confortatique divitiis? 8 Semen eorum permanet et esurienti subtraxisti panem. 8 In fortitudine coram eis, propinquorum turba, et nepotum in brachii tui possidebas terram, et potentissimus conspectu eorum. 9 Domus eorum securae sunt obtinebas eam. 9 Viduas dimisisti vacuas, et lacertos et pacatae, et non est virga Dei super illos. 10 Bos pupillorum comminuisti. 10 Propterea circumdatus eorum concepit, et non abortivit: vacca peperit, es laqueis, et conturbat te formido subita. 11 et non est privata foetu suo. 11 Egrediuntur quasi Et putabas te tenebras non visurum, et impetu greges parvuli eorum, et infantes eorum exultant aquarum inundantium non oppressum iri? 12 An lusibus. 12 Tenent tympanum, et citharam, et non cogitas quod Deus excelsior caelo sit, et super gaudent ad sonitum organi. 13 Ducunt in bonis stellarum verticem sublimetur? 13 Et dicis: Quid dies suos, et in puncto ad inferna descendunt. enim novit Deus? et quasi per caliginem iudicat. 14 (Sheol h7585) 14 Qui dixerunt Deo: Recede a nobis, Nubes latibulum eius, nec nostra considerat, et circa et scientiam viarum tuarum nolumus. 15 Quis est cardines caeli perambulat. 15 Numquid semitam Omnipotens, ut serviamus ei? et quid nobis prodest saeculorum custodire cupis, quam calcaverunt viri si oraverimus illum? 16 Verumtamen quia non iniqui? 16 Qui sublati sunt ante tempus suum, sunt in manu eorum bona sua, consilium impiorum et fluvius subvertit fundamentum eorum: 17 Qui longe sit a me. 17 Quoties lucerna impiorum dicebant Deo: Recede a nobis: et quasi nihil posset extinguetur, et superveniet eis inundatio, et dolores facere Omnipotens, aestimabant eum: 18 Cum ille dividet furoris sui? 18 Erunt sicut paleae ante implesset domos eorum bonis, quorum sententia faciem venti, et sicut favilla quam turbo dispergit. procul sit a me. 19 Videbunt iusti, et laetabuntur, 19 Deus servabit filiis illius dolorem patris: et et innocens subsannabit eos. 20 Nonne succisa est cum reddiderit, tunc sciet. 20 Videbunt oculi eius erectio eorum, et reliquias eorum devoravit ignis? interfectionem suam, et de furore Omnipotentis 21 Acquiesce igitur ei, et habeto pacem: et per haec bibet. 21 Quid enim ad eum pertinet de domo sua habebis fructus optimos. 22 Suscipe ex ore illius post se? et si numerus mensium eius dimidietur? legem, et pone sermones eius in corde tuo. 23 Si 22 Numquid Deus docebit quispiam scientiam, qui reversus fueris ad Omnipotentem, aedificaberis, excelso iudicat? 23 Iste moritur robustus et sanus, et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. 24 dives et felix. 24 Viscera eius plena sunt adipe, Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes et medullis ossa illius irrigantur: 25 Alius vero aureos. 25 Eritque Omnipotens contra hostes tuos, moritur in amaritudine animae absque ullis opibus: et argentum coacervabitur tibi. 26 Tunc super 26 Et tamen simul in pulvere dormient, et vermes Omnipotentem deliciis afflues, et elevabis ad Deum operient eos. 27 Certe novi cogitationes vestras, et faciem tuam. 27 Rogabis eum, et exaudiet te, et vota sententias contra me iniquas. 28 Dicitis enim: Ubi tua reddes. 28 Decernes rem, et veniet tibi, et in est domus principis? et ubi tabernacula impiorum? viis tuis splendebit lumen. 29 Qui enim humiliatus 29 Interrogate quemlibet de viatoribus, et haec fuerit, erit in gloria: et qui inclinaverit oculos, ipse eadem illum intelligere cognoscetis: 30 Quia in salvabitur. 30 Salvabitur innocens, salvabitur autem diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris in munditia manuum suarum.

ducetur. 31 Quis arguet coram eo viam eius? et quae fecit, quis reddet illi? 32 Ipse ad sepulchra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. 33 Dulcis fuit glareis Cocytii, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerables. 34 Quomodo igitur consolamini me frustra, cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati?

22 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit:

2 Numquid Deo potest comparari homo, etiam cum perfectae fuerit scientiae? 3 Quid prodest Deo si iustus fueris? aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua? 4 Numquid timens arguet te, et veniet tecum in iudicium, 5 Et non propter malitiam tuam

23 Respondens autem Job, ait: 2 Nunc quoque in amaritudine est sermo meus, et manus plagae meae aggravata est super gemitum meum. 3 Quis mihi tribuat ut cognoscam et inveniam illum, et veniam usque ad solium eius? 4 Ponam coram eo iudicium, et os meum replebo increpationibus. 5 Ut sciam verba, quae mihi respondeat, et intelligam quid loquatur mihi. 6 Nolo multa fortitudine contendat mecum, nec magnitudinis suae mole me premat. 7 Proponat aequitatem contra me, et perveniet ad victoriam iudicium meum. 8 Si ad Orientem iero, non appareret: si ad Occidentem, non intelligam eum. 9 Si ad sinistram, quid agam? non

apprehendam eum: si me vertam ad dexteram, enim sterilem, et quae non parit, et viduae bene non videbo illum. **10** Ipse vero scit viam meam, et non fecit. **22** Detraxit fortis in fortitudine sua: probavit me quasi aurum, quod per ignem transit: et cum steterit, non credet vitae sua. **23** Dedit **11** Vestigia eius secutus est pes meus, viam eius ei Deus locum poenitentiae, et ille abutitur eo in custodivi, et non declinavi ex ea. **12** A mandatis superbiam: oculi autem eius sunt in viis illius. **24** labiorum eius non recessi, et in sinu meo abscondi Elevati sunt ad modicum, et non subsistent, et verba oris eius. **13** Ipse enim solus est, et nemo humiliabuntur sicut omnia, et auferentur, et sicut avertire potest cogitationem eius: et anima eius summitates spicarum conterentur. **25** Quod si non quocumque voluit, hoc fecit. **14** Cum expleverit in est ita, quis me potest arguere esse mentitum, et me voluntatem suam, et alia multa similia praesto ponere ante Deum verba mea? sunt ei. **15** Et idcirco a facie eius turbatus sum, et considerans eum, timore solicitus. **16** Deus mollivit cor meum, et Omnipotens conturbavit me. **17** Non enim perii propter imminentes tenebras, nec faciem meam operuit caligo.

24 Ab Omnipotente non sunt abscondita tempora: qui autem neverunt eum, ignorant dies illius. **2** Alii terminos transtulerunt, diripuerunt greges, non sunt mundae in conspectu eius: **6** Quanto et paverunt eos. **3** Asinum pupillorum abegerunt, magis homo putredo, et filius hominis vermis? et abstulerunt pro pignore bovem viduae. **4** Subverterunt pauperum viam, et oppresserunt pariter mansuetos terrae. **5** Alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum: vigilantes ad praedam, praeparant panem liberis. **6** Agrum non suum demetunt: et vineam eius, quem vi oppresserint, vindemiant. **7** Nudos dimittunt homines, indumenta tollentes, quibus non est experimentum in frigore: **8** Quos imbres montium rigant: et non habentes velamen, amplexantur lapides. **9** Vim fecerunt depraedantes pupillos, et vulgum pauperem spoliaverunt. **10** Nudis et incidentibus absque vestitu, et esurientibus tulerunt spicas. **11** Inter acervos eorum meridiati sunt, qui calcatis torcularibus sitiunt. **12** De civitatis fecerunt viros gemere, et anima vulneratorum clamavit, et Deus inultum abre non patitur. **13** Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias eius, nec reversi sunt per semitas eius. **14** Mane primo consurgit homicida, interficit egenum et pauperem: per noctem vero erit quasi fur. **15** Oculus adulteri observat caliginem, dicens: Non me videbit oculus: et operiet vultum suum. **16** Perfodit in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi, et ignoraverunt lucem. **17** Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis: et sic in tenebris quasi in luce ambulant. **18** Levis est super faciem aquae: maledicta sit pars eius in terra, nec ambulet per viam vinearum. **19** Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium, et usque ad inferos peccatum illius. (**Sheol h7585**) **20** Obliviscatur eius misericordia: dulcedo illius vermes: non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum. **21** Pavit

25 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: **2** Potestas et terror apud eum est, qui facit concordiam in sublimibus suis. **3** Numquid est numerus militum eius? et super quem non surget lumen illius? **4** Numquid iustificari potest homo comparatus Deo, aut apparere mundus natus de muliere? **5** Ecce luna etiam non splendet, et stellae et pavent eos. **3** Asinum pupillorum abegerunt, magis homo putredo, et filius hominis vermis?

26 Respondens autem Job, dixit: **2** Cuius adiutor es? numquid imbecillis? et sustentas brachium eius, qui non est fortis? **3** Cui dedisti consilium? forsitan illi qui non habet sapientiam, et prudentiam tuam ostendisti plurimam. **4** Quem docere voluisti? nonne eum, qui fecit spiramentum? **5** Ecce gigantes gemunt sub aquis, et qui habitant cum eis. **6** Nudus est infernus coram illo, et nullum est experimentum perditioni. (**Sheol h7585**) **7** Qui extendit Aquilonem super vacuum, et appendit terram super nihilum. **8** Qui ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum. **9** Qui tenet vultum solii sui, et expandit super illud nebulam suam. **10** Terminum circumdedit aquis, usque dum finiantur lux et tenebrae. **11** Columnae caeli contremiscunt, et pavent ad nutum eius. **12** In fortitudine illius repente maria congregata sunt, et prudentia eius percussit superbum. **13** Spiritus eius ornavit caelos: et obstetricante manu eius, eductus est coluber tortuosus. **14** Ecce, haec ex parte dicta sunt viarum eius: et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri?

27 Addidit quoque Job, assumens parabolam suam, et dixit: **2** Vivit Deus, qui abstulit iudicium meum, et Omnipotens, qui ad amaritudinem adduxit animam meam. **3** Quia donec superest halitus in me, et spiritus Dei in naribus meis, **4** Non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium. **5** Absit a me ut iustos vos esse iudicem: donec deficiam, non recedam ab innocentia mea. **6** Iustificationem

meam, quam coepi tenere, non deseram: neque coloribus, nec lapidi sardonycho pretiosissimo, vel enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. sapphiro. 17 Non adaequabitur ei aurum vel vitrum, 7 Sit ut impius, inimicus meus: et adversarius meus, nec commutabuntur pro ea vasa auri: 18 Excelsa quasi iniquus. 8 Quae est enim spes hypocrita si et eminentia non memorabuntur comparatione avare rapiat, et non liberet Deus animam eius? 9 eius: trahitur autem sapientia de occultis. 19 Non Numquid Deus audiet clamorem eius cum venerit adaequabitur ei topazius de Aethiopia, nec tincturae super eum angustia? 10 Aut poterit in Omnipotente mundissimae componetur. 20 Unde ergo sapientia delectari, et invocare Deum omni tempore? 11 venit? et quis est locus intelligentiae? 21 Abscondita Docebo vos per manum Dei quae Omnipotens est ab oculis omnium viventium, volucres quoque habeat, nec abscondam. 12 Ecce, vos omnes nostis, caeli latet. 22 Perditio et mors dixerunt: Auribus et quid sine causa vana loquimini? 13 Haec est pars nostris audivimus famam eius. 23 Deus intelligit hominis impii apud Deum, et hereditas violentorum, viam eius, et ipse novit locum illius. 24 Ipse enim quam ob Omnipotente suscipient. 14 Si multiplicati fines mundi intuetur: et omnia, quae sub caelo fuerint filii eius, in gladio erunt, et nepotes eius sunt, respicit. 25 Qui fecit ventis pondus, et aquas non saturabuntur pane. 15 Qui reliqui fuerint appendit in mensura. 26 Quando ponebat pluviis ex eo, sepelientur in interitu, et viduae illius legem, et viam procellis sonantibus: 27 Tunc vidit non plorabunt. 16 Si comportaverit quasi terram illam, et enarravit, et praeparavit, et investigavit. argentum, et sicut lutum praeparaverit vestimenta: 28 Et dixit homini: Ecce timor Domini, ipsa est 17 Praeparabit quidem, sed iustus vestietur illis: et sapientia: et recedere a malo, intelligentia.

28 Habet argentum, venarum suarum principia: et auro locus est, in quo conflatur. 2 Ferrum de terra tollitur: et lapis solitus calore, in aes vertitur. 3 Tempus posuit tenebris, et universorum finem ipse considerat, lapidem quoque caliginis, et umbram mortis. 4 Dividit torrens a populo peregrinante, eos, quos oblitus est pes egentis hominis, et invios. 5 Terra, de qua oriebatur panis in loco suo, igni subversa est. 6 Locus sappiri lapides eius, et glebae illius aurum. 7 Semitam ignoravit avis, nec intuitus est eam oculus vulturis. 8 Non calcaverunt eam filii institorum, nec pertransivit per eam leaena. 9 Ad silicem extendit manum suam, subvertit a radicibus montes. 10 In petris rivos excidit, et omne pretiosum vidiit oculus eius. 11 Profunda quoque fluviorum scrutatus est, et abscondita in lucem produxit. 12 Sapientia vero ubi invenitur? et quis est locus intelligentiae? 13 Nescit homo pretium eius, nec invenitur in terra suaviter viventium. 14 Abyssus dicit: Non est in me: et mare loquitur: Non est mecum. 15 Non dabitur aurum obrizum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione eius. 16 Non conferetur tinctis Indiae

coloribus, nec lapidi sardonycho pretiosissimo, vel enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. sapphiro. 17 Non adaequabitur ei aurum vel vitrum, 7 Sit ut impius, inimicus meus: et adversarius meus, nec commutabuntur pro ea vasa auri: 18 Excelsa quasi iniquus. 8 Quae est enim spes hypocrita si et eminentia non memorabuntur comparatione avare rapiat, et non liberet Deus animam eius? 9 eius: trahitur autem sapientia de occultis. 19 Non Numquid Deus audiet clamorem eius cum venerit adaequabitur ei topazius de Aethiopia, nec tincturae super eum angustia? 10 Aut poterit in Omnipotente mundissimae componetur. 20 Unde ergo sapientia delectari, et invocare Deum omni tempore? 11 venit? et quis est locus intelligentiae? 21 Abscondita Docebo vos per manum Dei quae Omnipotens est ab oculis omnium viventium, volucres quoque habeat, nec abscondam. 12 Ecce, vos omnes nostis, caeli latet. 22 Perditio et mors dixerunt: Auribus et quid sine causa vana loquimini? 13 Haec est pars nostris audivimus famam eius. 23 Deus intelligit hominis impii apud Deum, et hereditas violentorum, viam eius, et ipse novit locum illius. 24 Ipse enim quam ob Omnipotente suscipient. 14 Si multiplicati fines mundi intuetur: et omnia, quae sub caelo fuerint filii eius, in gladio erunt, et nepotes eius sunt, respicit. 25 Qui fecit ventis pondus, et aquas non saturabuntur pane. 15 Qui reliqui fuerint appendit in mensura. 26 Quando ponebat pluviis ex eo, sepelientur in interitu, et viduae illius legem, et viam procellis sonantibus: 27 Tunc vidit non plorabunt. 16 Si comportaverit quasi terram illam, et enarravit, et praeparavit, et investigavit. argentum, et sicut lutum praeparaverit vestimenta: 28 Et dixit homini: Ecce timor Domini, ipsa est sapientia: et recedere a malo, intelligentia.

29 Addidit quoque Iob, assumens parabolam suam, et dixit: 2 Quis mihi tribuat, ut sim iuxta menses pristinos secundum dies, quibus Deus custodiebat me? 3 Quando splendebat lucerna eius super caput meum, et ad lumen eius ambulabam in tenebris? 4 Sicut fui in diebus adolescentiae meae, quando secreto Deus erat in tabernaculo meo? 5 Quando erat Omnipotens mecum: et in circuitu meo pueri mei? 6 Quando lavabam pedes meos butyro, et petra fundebat mihi rivos olei? 7 Quando procedebam ad portam civitatis, et in platea parabant cathedram mihi? 8 Videbant me iuvenes, et abscondebantur: et senes assurgentess stabant. 9 Principes cessabant loqui, et digitum superponebant ori suo. 10 Vocem suam cohibebant duces, et lingua eorum gutturi suo adhaerebat. 11 Auris audiens beatificabat me, et oculus videns testimonium reddebat mihi. 12 Eo quod liberassem pauperem vociferantem, et pupillum, cui non esset adiutor. 13 Benedictio perituri super me veniebat, et cor viduae consolatus sum. 14 Iustitia indutus sum: et vestivi me, sicut vestimento et diademate, iudicio meo. 15 Oculus fui caeco, et pes claudio. 16 Pater eram pauperum: et causam quam nesciebam, diligentissime investigabam. 17 Conterebam molas iniqui, et de dentibus illius auferebam praedam. 18 Dicebamque: In nidulo meo moriar, et sicut palma multiplicabo dies. 19 Radix mea aperta est secus aquas, et ros morabitur in messione mea. 20 Gloria mea semper innovabitur, et arcus meus in manu mea instaurabitur. 21 Qui me audiebant, expectabant sententiam, et intenti tacebant ad consilium meum. 22 Verbis meis addere nihil audebant, et super

illos stillabat eloquium meum. **23** Expectabant **27** Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie, me sicut pluviam, et os suum aperiebant quasi ad praevenerunt me dies afflictionis. **28** Moerens imbre serotinum. **24** Siquidem ridebam ad eos, incedebam, sine furore, consurgens, in turba non credebant, et lux vultus mei non cadebat in clamabam. **29** Frater fui draconum, et socius terram. **25** Si voluissem ire ad eos, sedebam primus: struthionum. **30** Cutis mea denigrata est super me, cumque sederem quasi rex, circumstante exercitu, et ossa mea aruerunt p[re]cau[m]ate. **31** Versa est in eram tamen moerentium consolator. luctum cithara mea, et organum meum in vocem flentium.

30 Nunc autem derident me iuniores tempore,

quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei: **2** Quorum virtus manuum mihi erat pro nihilo, et vita ipsa putabantur indigni. **3** Egestate et fame steriles, qui rodebant in solitudine, squalentes calamitate, et miseria. **4** Et mandebant herbas, et arborum cortices, et radix iuniperorum erat cibus eorum. **5** Qui de convallibus ista rapientes, cum singula reperissent, ad ea cum clamore currebant. **6** In desertis habitabant torrentium, et in cavernis terrae, vel super glaream. **7** Qui inter huiuscmodi laetabantur, et esse sub sentibus delicias computabant. **8** Filii stultorum et ignobilium, et in terra penitus non parentes. **9** Nunc in eorum canticum versus sum, et factus sum eis in proverbium. **10** Abominantur me, et longe fugiunt a me, et faciem meam conspue non verentur. **11** Pharetram enim suam aperuit, et afflixit me, et frenum posuit in os meum. **12** Ad dexteram orientis calamitatis meae illico surrexerunt: pedes meos subverterunt, et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis. **13** Dissipaverunt itinera mea, insidiati sunt mihi, et praevaluerunt, et non fuit qui ferret auxilium. **14** Quasi rupto muro, et aperta ianua, irruerunt super me, et ad meas miserias devoluti sunt. **15** Redactus sum in nihilum: abiit quasi ventus desiderium meum: et velut nubes pertransiit salus mea. **16** Nunc autem in memetipso marcescit anima mea, et possident me dies afflictionis. **17** Nocte os meum perforatur doloribus: et qui me comedunt, non dormiunt. **18** In multitudine eorum consumitur vestimentum meum, et quasi capito tuncae succinxerunt me. **19** Comparatus sum luto, et assimilatus sum favillae et cineri. **20** Clamo ad te, et non exaudis me: sto, et non respicis me. **21** Mutatus es mihi in crudelem, et in duritia manus tuae adversaris mihi. **22** Elevasti me, et quasi super ventum ponens elisisti me valide. **23** Scio quia morti trades me, ubi constituta est domus omni viventi. **24** Verumtamen non ad consumptionem meam emittis manum tuam: et si corruerim, ipse salvabis. **25** Flebam quondam super eo, qui afflictus erat, et compatiebatur anima mea pauperi. **26** Expectabam bona, et venerunt mihi mala: praestolabar lucem, et eruperunt tenebrae.

31 Pepigi foedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine. **2** Quam enim partem haberet in me Deus desuper, et hereditatem Omnipotens de excelsis? **3** Numquid non perditio est iniquo, et alienatio operantibus iniustitiam? **4** Nonne ipse considerat vias meas, et cunctos gressus meos dinumerat? **5** Si ambulavi in vanitate, et festinavit in dolo pes meus: **6** Appendat me in statera iusta, et sciat Deus simplicitatem meam. **7** Si declinavit gressus meus de via, et si secutus est oculus meus cor meum, et si manibus meis adhaesit macula: **8** Seram, et alius comedat: et progenies mea eradetur. **9** Si deceptum est cor meum super muliere, et si ad ostium amici mei insidiatus sum: **10** Scortum alterius sit uxor mea, et super illam incurvantur alii. **11** Hoc enim nefas est, et iniquitas maxima. **12** Ignis est usque ad perditionem devorans, et omnia eradicans genimina. **13** Si contempsi subire iudicium cum servo meo, et ancilla mea, cum disceptarent adversum me. **14** Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum Deus? et cum quaesierit, quid respondebo illi? **15** Numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est: et formavit me in vulva unus? **16** Si negavi, quod volebant, pauperibus, et oculos viduae expectare feci: **17** Si comedti buccellam meam solus, et non comedit pupillus ex ea: **18** (Quia ab infantia mea crevit mecum miseria: et de utero matris meae egressa est mecum.) **19** Si despexi pereuentem, eo quod non habuerit indumentum, et absque operimento pauperem: **20** Si non benedixerunt mihi latera eius, et de velleribus ovium mearum calefactus est: **21** Si levavi super pupillum manum meam, etiam cum viderem me in porta superiore: **22** Humerus meus a iunctura sua cadat, et brachium meum cum suis ossibus confringatur. **23** Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum, et pondus eius ferre non potui. **24** Si putavi aurum robur meum, et obrizo dixi: Fiducia mea. **25** Si laetatus sum super multis divitiis meis, et quia plurima reperit manus mea. **26** Si vidi solem cum fulgeret, et lunam incidentem clare: **27** Et laetatum est in abscondito cor meum, et osculatum sum manum meam ore meo. **28** Quae est iniquitas

maxima, et negatio contra Deum altissimum. **29** ultra, abstuleruntque a se eloquia. **16** Quoniam Si gavisus sum ad ruinam eius, qui me oderat, et igitur expectavi, et non sunt locuti: steterunt, nec exultavi quod invenisset eum malum. **30** Non enim ultra responderunt: **17** Respondebo et ego partem dedi ad peccandum guttum meum, ut expeterem meam, et ostendam scientiam meam. **18** Plenus maledicens animam eius. **31** Si non dixerunt viri sum enim sermonibus, et coarctat me spiritus uteri tabernaculi mei: quis det de carnibus eius ut mei. **19** En venter meus quasi mustum absque saturemur? **32** Foris non mansit peregrinus, ostium spiracula, quod lagunculas novas disrumpit. **20** meum viatori patuit. **33** Si abscondi quasi homo Loquar, et respirabo paululum: aperiam labia mea, peccatum meum, et celavi in sinu meo iniquitatem et respondebo. **21** Non accipiam personam viri, meam. **34** Si expavi ad multitudinem nimiam, et Deum homini non aequabo. **22** Nescio enim et despectio propinquorum terruit me: et non quandiu subsistam, et si post modicum tollat me magis tacui, nec egressus sum ostium. **35** Quis mihi Factor meus.

tribuat auditorem, ut desiderium meum audiat

Omnipotens: et librum scribat ipse qui iudicat. **36**

Ut in humero meo portem illum, et circumdem illum quasi coronam mihi? **37** Per singulos gradus meos pronunciabo illum, et quasi principi offeram eum. **38** Si adversum me terra mea clamat, et cum ipsa sulci eius deflent: **39** Si fructus eius comedì absque pecunia, et animam agricolarum eius affixi: **40** Pro frumento oriatur mihi tribulus, et pro hordeo spina.

32 Omiserunt autem tres viri isti respondere

Iob, eo quod iustus sibi videretur. **2** Et iratus, indignatusque est Eliu filius Barachel Buzites, de cognatione Ram: iratus est autem adversum Iob, eo quod iustum se esse diceret coram Deo. **3** Porro adversum amicos eius indignatus est, eo quod non invenissent responsionem rationabilem, sed tantummodo condemnassent Iob. **4** Igitur Eliu expectavit Iob loquentem: eo quod seniores essent qui loquebantur. **5** Cum autem vidisset quod tres respondere non potuissent, iratus est vehementer. **6** Respondensque Eliu filius Barachel Buzites, dixit: Iunior sum tempore, vos autem antiquiores, idcirco demisso capite, veritus sum vobis indicare meam sententiam. **7** Sperabam enim quod aetas prolixior loqueretur, et annorum multitudo doceret sapientiam. **8** Sed, ut video, Spiritus est in hominibus, et inspiratio Omnipotentis dat intelligentiam. **9** Non sunt longaevi sapientes, nec senes intelligunt iudicium. **10** Ideo dicam: Audite me, ostendam vobis etiam ego meam sapientiam. **11** Expectavi enim sermones vestros, audivi prudentiam vestram, donec disceptarem in sermonibus: **12** Et donec putabam vos aliquid dicere, considerabam: sed, ut video, non est qui possit arguere Iob, et respondere ex vobis sermonibus eius. **13** Ne forte dicatis: Invenimus sapientiam, Deus proiecit eum, non homo. **14** Nihil locutus est mihi, et ego non secundum sermones vestros respondebo illi. **15** Extimuerunt, nec responderunt

33 Audi igitur Iob eloquia mea, et omnes sermones meos ausculta. **2** Ecce aperui os meum, loquatur lingua mea in fauibus meis. **3** Simplici corde meo sermones mei, et sententiam puram labia mea loquentur. **4** Spiritus Dei fecit me, et spiraculum Omnipotentis vivificavit me. **5** Si potes, responde mihi, et adversus faciem meam consiste. **6** Ecce, et me sicut et te fecit Deus, et de eodem luto ego quoque formatus sum. **7** Verumtamen miraculum meum non te terreat, et eloquentia mea non sit tibi gravis. **8** Dixisti ergo in auribus meis, et vocem verborum tuorum audivi: **9** Mundus sum ego, et absque delicto: immaculatus, et non est iniquitas in me. **10** Quia querelas in me reperit, ideo arbitratus est me inimicum sibi. **11** Posuit in nervo pedes meos, custodivit omnes semitas meas. **12** Hoc est ergo, in quo non es iustificatus: respondebo tibi, quia maior sit Deus homine. **13** Adversus eum contendis quod non ad omnia verba responderit tibi? **14** Semel loquitur Deus, et secundo id ipsum non repetit. **15** Per somnum in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, et dormiunt in lectulo: **16** Tunc aperit aures virorum, et erudiens eos instruit disciplina, **17** Ut avertat hominem ab his, quae facit, et liberet eum de superbia: **18** Eruens animam eius a corruptione: et vitam illius, ut non transeat in gladium. **19** Increpat quoque per dolorem in lectulo, et omnia ossa eius marcescere facit. **20** Abominabilis ei fit in vita sua panis, et animae illius cibus ante desiderabilis. **21** Tabescet caro eius, et ossa, quae tecta fuerant, nudabuntur. **22** Appropinquavit corruptioni anima eius, et vita illius mortiferis. **23** Si fuerit pro eo Angelus loquens, unus de millibus, ut annunciet hominis aequitatem: **24** Miserebitur eius, et dicet: Libera eum, ut non descendat in corruptionem: inveni in quo ei propitier. **25** Consumpta est caro eius a suppliciis, revertatur ad dies adolescentiae suae. **26** Deprecabitur Deum, et placabilis ei erit:

et videbit faciem eius in iubilo, et reddet homini ab eo, et omnes vias eius intelligere noluerunt: **28**
iustitiam suam. **27** Respiciet homines, et dicet: Ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni, et
Peccavi, et vere deliqui, et, ut eram dignus, non audiret vocem pauperum. **29** Ipso enim concedente
recepit. **28** Liberavit animam suam ne pergeret in pacem, quis est qui condemnnet? ex quo absconderit
interitum, sed vivens lucem videret. **29** Ecce, haec vultum, quis est qui contempletur eum et super
omnia operatur Deus tribus per singulos. **30** gentes et super omnes homines? **30** Qui regnare facit
Ut revocet animas eorum a corruptione, et illuminet hominem hypocritam propter peccata populi. **31**
luce viventium. **31** Attende Iob, et audi me: et tace, Quia ergo ego locutus sum ad Deum, te quoque non
dum ego loquor. **32** Si autem habes quod loquaris, prohibebo. **32** Si erravi, tu doce me: si iniquitatem
responde mihi, loquere: volo enim, te apparere locutus sum, ultra non addam. **33** Numquid a te
iustum. **33** Quod si non habes, audi me: tace, et docebo te sapientiam.

34 Pronuncians itaque Eliu, etiam haec locutus
est: **2** Audite sapientes verba mea, et erudit
auscultate me: **3** Auris enim verba probat, et guttur
escas gustu diuidicat. **4** Iudicium eligamus nobis, et
inter nos videamus quid sit melius. **5** Quia dixit Iob:
Iustus sum, et Deus subvertit iudicium meum. **6**
In iudicando enim me, mendacium est: violenta
sagitta mea absque ullo peccato. **7** Quis est vir ut est
Iob, qui bibit subsannationem quasi aquam: **8** Qui
graditur cum operantibus iniquitatem, et ambulat
cum viris impiis? **9** Dixit enim: Non placebit vir
Deo, etiam si cucurrit cum eo. **10** Ideo viri cordati
audite me, absit a Deo impietas, et ab Omnipotente
iniquitas. **11** Opus enim hominis reddet ei, et iuxta
vias singulorum restituet eis. **12** Vere enim Deus non
condemnabit frustra, nec Omnipotens subvertet
iudicium. **13** Quem constituit alium super terram? **7** Porro si iuste egeris, quid donabis ei, aut quid
aut quem posuit super orbem, quem fabricatus est? de manu tua accipiet? **8** Homini, qui similis
14 Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et tui est, nocebit impietas tua: et filium hominis
flatum ad se trahet. **15** Deficit omnis caro simul, adiuvabit iustitia tua. **9** Propter multitudinem
et homo in cinerem revertetur. **16** Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur, et ausulta vocem
calumniatorum clamabunt: et eiulabunt propter
intelligere, et stare faciet alios pro eis. **25** Novit
enim opera eorum: et idcirco inducit noctem, et
conterentur. **26** Quasi impios percussit eos in loco
videntium. **27** Qui quasi de industria recesserunt

coepisti loqui, et non ego: quod si quid nosti melius,
loquere. **34** Viri intelligentes loquantur mihi, et
vir sapiens audiat me. **35** Iob autem stulte locutus
est, et verba illius non sonant disciplinam. **36** Pater
mi, probetur Iob usque ad finem: ne desinas ab
homine iniquitatis. **37** Qui addit super peccata sua
blasphemiam, inter nos interim constringatur: et
tunc ad iudicium provocet sermonibus suis Deum.

35 Igitur Eliu haec rursum locutus est: **2** Numquid
aequa tibi videtur tua cogitatio, ut dices: Iustior sum Deo? **3** Dixisti enim: Non tibi placet
quod rectum est: vel quid tibi proderit, si ego
peccavero? **4** Itaque ego respondebo sermonibus
tuis, et amicis tuis tecum. **5** Suspice caelum et
intuere, et contemplare aethera quod altior te sit. **6**
Si peccaveris, quid ei nocebis? et si multiplicatae
fuerint iniquitates tuae, quid facies contra eum?
vias singulorum restituet eis. **12** Vere enim Deus non
condemnabit frustra, nec Omnipotens subvertet
iudicium. **13** Quem constituit alium super terram? **7** Porro si iuste egeris, quid donabis ei, aut quid
aut quem posuit super orbem, quem fabricatus est? de manu tua accipiet? **8** Homini, qui similis
14 Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et tui est, nocebit impietas tua: et filium hominis
flatum ad se trahet. **15** Deficit omnis caro simul, adiuvabit iustitia tua. **9** Propter multitudinem
et homo in cinerem revertetur. **16** Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur, et ausulta vocem
calumniatorum clamabunt: et eiulabunt propter
intelligere, et stare faciet alios pro eis. **25** Novit
enim opera eorum: et idcirco inducit noctem, et
conterentur. **26** Quasi impios percussit eos in loco
videntium. **27** Qui quasi de industria recesserunt

36 Addens quoque Eliu, haec locutus est: **2**
Sustine me paululum, et indicabo tibi: adhuc
enim habeo quod pro Deo loquar. **3** Repetam
scientiam meam a principio, et operatorem meum
probabo iustum. **4** Vere enim absque mendacio
sermones mei, et perfecta scientia probabitur tibi.
5 Deus potentes non abiicit, cum et ipse sit potens.
6 Sed non salvat impios, et iudicium pauperibus

tribuit. **7** Non auferet a iusto oculos suos, et reges in solio collocat in perpetuum, et illuc eriguntur. **8** Et si singuli opera sua. **8** Ingredietur bestia latibulum, et fuerint in catenis, et vinciantur funibus paupertatis. in antro suo morabitur. **9** Ab interioribus austri **9** Indicabit eis opera eorum, et scelera eorum, egredietur tempestas, et ab Arcturo frigus. **10** quia violenti fuerunt. **10** Revelabit quoque aurem eorum, ut corripiat: et loquetur, ut revertantur funduntur aquae. **11** Frumentum desiderat nubes, et ab iniuitate. **11** Si audierint et observaverint, nubes spargunt lumen suum. **12** Quae lustrant per complebunt dies suos in bono, et annos suos in circuitum, quocumque eas voluntas gubernantis gloria: **12** Si autem non audierint, transibunt per duxerit, ad omne quod paeceperit illis super gladium, et consumentur in stultitia. **13** Simulatores faciem orbis terrarum: **13** Sive in una tribu, sive in et callidi provocant iram Dei, neque clamabunt terra sua, sive in quocumque loco misericordiae cum vinci fuerint. **14** Morietur in tempestate suae eas iusserit inveniri. **14** Ausulta haec Iob: anima eorum, et vita eorum inter effeminatos. **15** sta, et considera mirabilia Dei. **15** Numquid scis Eripie de angustia sua pauperem, et revelabit in quando paeceperit Deus pluviis, ut ostenderent tribulatione aurem eius. **16** Igitur salvabit te de ore lucem nubium eius? **16** Numquid nosti semitas angusto latissime, et non habente fundamentum nubium magnas, et perfectas scientias? **17** Nonne subter se: requies autem mensae tuae erit plena vestimenta tua calida sunt, cum perflata fuerit terra pinguedine. **17** Causa tua quasi impii iudicata est, Austro? **18** Tu forsitan cum eo fabricatus es caelos, causam iudiciumque recipies. **18** Non te ergo superet qui solidissimi quasi aere fusi sunt. **19** Ostende ira, ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum nobis quid dicamus illi: nos quippe involvimir inclinet te. **19** Depone magnitudinem tuam absque tenebris. **20** Quis narrabit ei quae loquor? etiam tribulatione, et omnes robustos fortitudine. **20** Ne si locutus fuerit homo, devorabitur. **21** At nunc protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis. **21** non vident lucem: subito aer cogitet in nubes, et Cave ne declines ad iniuitatem: hanc enim coepisti ventus transiens fugabit eas. **22** Ab Aquilone aurum sequi post miseriam. **22** Ecce, Deus excelsus in venit, et ad Deum formidolosa laudatio. **23** Digne fortitudine sua, et nullus ei similis in legislatoribus. eum invenire non possumus: magnus fortitudine, **23** Quis poterit scrutari vias eius? aut quis potest et iudicio, et iustitia et enarrari non potest. **24** Ideo ei dicere: Operatus es iniuitatem? **24** Memento timebunt eum viri, et non audebunt contemplari quod ignores opus eius, de quo cecinerunt viri. **25** Omnes homines vident eum, unusquisque intuetur procul. **26** Ecce, Deus magnus vincens scientiam nostram: numerus annorum eius inaestimabilis. **27** Qui aufert stillas pluviae, et effundit imbres ad instar gurgitum. **28** Qui de nubibus fluunt, quae praetexunt cuncta desuper. **29** Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum. **30** Et fulgurare lumine suo desuper, cardines quoque maris operiet. **31** Per haec enim iudicat populos, et dat escas multis mortalibus. **32** In manibus abscondit lucem, et praeceperit ei ut rursus adveniat. **33** Annunciat de ea amico suo, quod possessio eius sit, ut ad eam possit ascendere.

37 Super hoc expavit cor meum, et emotum est de loco suo. **2** Audite auditionem in terrore vocis eius, et sonum de ore illius procedentem. **3** Subter omnes caelos ipse considerat, et lumen illius super terminos terrae. **4** Post eum rugiet sonitus, tonabit voce magnitudinis sua, et non investigabitur, cum audita fuerit vox eius. **5** Tonabit Deus in voce sua mirabiliter, qui facit magna et inscrutabilia. **6** Qui praecipit nivi ut descendat in terram, et hiemis pluviis, et imbris fortitudinis sua.

7 Qui in manu omnium hominum signat, ut noverint singuli opera sua. **8** Ingredietur bestia latibulum, et fuerint in catenis, et vinciantur funibus paupertatis. in antro suo morabitur. **9** Ab interioribus austri **9** Indicabit eis opera eorum, et scelera eorum, egredietur tempestas, et ab Arcturo frigus. **10** quia violenti fuerunt. **10** Revelabit quoque aurem eorum, ut corripiat: et loquetur, ut revertantur funduntur aquae. **11** Frumentum desiderat nubes, et ab iniuitate. **11** Si audierint et observaverint, nubes spargunt lumen suum. **12** Quae lustrant per complebunt dies suos in bono, et annos suos in circuitum, quocumque eas voluntas gubernantis gloria: **12** Si autem non audierint, transibunt per duxerit, ad omne quod paeceperit illis super gladium, et consumentur in stultitia. **13** Simulatores faciem orbis terrarum: **13** Sive in una tribu, sive in et callidi provocant iram Dei, neque clamabunt terra sua, sive in quocumque loco misericordiae cum vinci fuerint. **14** Morietur in tempestate suae eas iusserit inveniri. **14** Ausulta haec Iob: anima eorum, et vita eorum inter effeminatos. **15** sta, et considera mirabilia Dei. **15** Numquid scis Eripie de angustia sua pauperem, et revelabit in quando paeceperit Deus pluviis, ut ostenderent tribulatione aurem eius. **16** Igitur salvabit te de ore lucem nubium eius? **16** Numquid nosti semitas angusto latissime, et non habente fundamentum nubium magnas, et perfectas scientias? **17** Nonne subter se: requies autem mensae tuae erit plena vestimenta tua calida sunt, cum perflata fuerit terra pinguedine. **17** Causa tua quasi impii iudicata est, Austro? **18** Tu forsitan cum eo fabricatus es caelos, causam iudiciumque recipies. **18** Non te ergo superet qui solidissimi quasi aere fusi sunt. **19** Ostende ira, ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum nobis quid dicamus illi: nos quippe involvimir inclinet te. **19** Depone magnitudinem tuam absque tenebris. **20** Quis narrabit ei quae loquor? etiam tribulatione, et omnes robustos fortitudine. **20** Ne si locutus fuerit homo, devorabitur. **21** At nunc protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis. **21** non vident lucem: subito aer cogitet in nubes, et Cave ne declines ad iniuitatem: hanc enim coepisti ventus transiens fugabit eas. **22** Ab Aquilone aurum sequi post miseriam. **22** Ecce, Deus excelsus in venit, et ad Deum formidolosa laudatio. **23** Digne fortitudine sua, et nullus ei similis in legislatoribus. eum invenire non possumus: magnus fortitudine, **23** Quis poterit scrutari vias eius? aut quis potest et iudicio, et iustitia et enarrari non potest. **24** Ideo ei dicere: Operatus es iniuitatem? **24** Memento timebunt eum viri, et non audebunt contemplari quod ignores opus eius, de quo cecinerunt viri. **25** Omnes homines vident eum, unusquisque intuetur procul. **26** Ecce, Deus magnus vincens scientiam nostram: numerus annorum eius inaestimabilis. **27** Qui aufert stillas pluviae, et effundit imbres ad instar gurgitum. **28** Qui de nubibus fluunt, quae praetexunt cuncta desuper. **29** Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum. **30** Et fulgurare lumine suo desuper, cardines quoque maris operiet. **31** Per haec enim iudicat populos, et dat escas multis mortalibus. **32** In manibus abscondit lucem, et praeceperit ei ut rursus adveniat. **33** Annunciat de ea amico suo, quod possessio eius sit, ut ad eam possit ascendere.

38 Respondens autem Dominus Iob de turbine, dixit: **2** Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis? **3** Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te, et responde mihi. **4** Ubi eras quando ponebam fundamenta terrae? indica mihi si habes intelligentiam. **5** Quis posuit mensuras eius, si nosti? vel quis tetendit super eam lineam? **6** Super quo bases illius solidatae sunt? aut quis demisit lapidem angularem eius, **7** Cum me laudarent simul astra matutina, et iubilarent omnes filii Dei? **8** Quis conclusit ostiis mare, quando erumpente quasi de vulva procedens: **9** Cum ponerem nubem vestimentum eius, et caligine illud quasi pannis infantiae obvolverem? **10** Circumdedi illud terminis meis, et posui vectem, et ostia: **11** Et dixi: Usque huc venies, et non procedes amplius, et hic confringes tumentes fluctus tuos. **12** Numquid post ortum tuum paecepisti diluculo, et ostendisti aurorae locum suum? **13** Et tenuisti concutiens extrema terrae, et excussisti impios ex ea? **14** Restituetur ut lutum signaculum, et stabit sicut vestimentum: **15** Auferetur ab impiis lux sua, et brachium excelsum terram, et hiemis pluviis, et imbris fortitudinis sua. **16** Numquid ingressus es profunda

maris, et in novissimis abyssi deambulasti? **17** praecepe tuum? **10** Numquid alligabis rhinocerota
Numquid apertae sunt tibi portae mortis, et ad arandum loro tuo? aut confringet glebas vallium
ostia tenebrosa vidisti? **18** Numquid considerasti post te? **11** Numquid fiduciam habebis in magna
latitudinem terrae? indica mihi, si nosti, omnia, fortitudine eius, et derelinques ei labores tuos? **12**
19 In qua via lux habitet, et tenebrarum quis Numquid credes illi quod sementem reddat tibi,
locus sit: **20** Ut ducas unumquodque ad terminos et aream tuam congreget? **13** Penna struthionis
suos, et intelligas semitas domus eius. **21** Sciebas similis est pennis herodii, et accipitris. **14** Quando
tunc quod nasciturus es? et numerum dierum derelinquit ova sua in terra, tu forsitan in pulvere
tuorum noveras? **22** Numquid ingressus es thesauros calefacies ea? **15** Obliviscitur quod pes conculcat ea,
nivis, aut thesauros grandinis aspexisti, **23** Quae aut bestia agri conterat. **16** Duratur ad filios suos
praeparavi in tempus hostis, in diem pugnae et quasi non sint sui, frustra laboravit nullo timore
belli? **24** Per quam viam spargitur lux, dividitur cogente. **17** Privavit enim eam Deus sapientia,
aestus super terram? **25** Quis dedit vehementissimo nec dedit illi intelligentiam. **18** Cum tempus
imbri cursum, et viam sonantis tonitru, **26** Ut fuerit, in altum alas erigit: deridet equum et
pleret super terram absque homine in deserto, ascensorem eius. **19** Numquid praebebis equo
ubi nullus mortalium commoratur, **27** Ut impletet fortitudinem, aut circumdabis collo eius hinnitum?
inviam et desolatam, et produceret herbas virentes? **20** Numquid suscitabis eum quasi locustas? gloria
28 Quis est pluviae pater? vel quis genuit stillas narium eius terror. **21** Terram ungula fodit, exultat
roris? **29** De cuius utero egressa est glacies? et gelu audacter: in occursum pergit armatis. **22** Contemnit
de caelo quis genuit? **30** In similitudinem lapidis pavorem, nec cedit gladio. **23** Super ipsum sonabit
aqua durantur, et superficies abyssi constringitur. pharetra, vibrabit hasta et clypeus. **24** Fervens
31 Numquid coniungere valebis micantes stellas et fremens sorbet terram, nec reputat tubae
Pleiad, aut gyrum Arcturi poteris dissipare? **32** sonare clangorem. **25** Ubi audierit buccinam,
Numquid producis Luciferum in tempore suo, et dicit: Vah, procul odoratur bellum, exhortationem
Vesperum super filios terrae consurgere facis? **33** ducum, et ululatum exercitus. **26** Numquid per
Numquid nosti ordinem caeli, et pones rationem sapientiam tuam plumescit accipiter, expandens
eius in terra? **34** Numquid elevabis in nebula vocem alas suas ad Austrum? **27** Numquid ad praeceptum
tuam, et impetus aquarum operiet te? **35** Numquid tuum elevabitur aquila, et in arduis ponet nidum
mittes fulgura, et ibunt, et revertentia dicent tibi: suum? **28** In petris manet, et in praeruptis
Adsumus? **36** Quis posuit in visceribus hominis silicibus commoratur, atque inaccessis rupibus. **29**
sapientiam? vel quis dedit gallo intelligentiam? **37** Inde contemplatur escam, et de longe oculi eius
Quis enarrabit caelorum rationem, et concentum prospiciunt, **30** Pulli eius lambent sanguinem: et
caeli quis dormire faciet? **38** Quando fundebatur
pulvis in terra, et glebae compingebantur? **39**
Numquid capies leaenae praedam, et animam
catulorum eius implebis, **40** Quando cubant in
antris, et in specubus insiduntur? **41** Quis praeparat
corvo escam suam, quando pulli eius clamant ad
eum, vagientes, eo quod non habeant cibos?

39 Numquid nosti tempus partus ibicum in
petris, vel parturientes cervas observasti? **2**
Dinumerasti menses conceptus earum, et scisti
tempus partus earum? **3** Incurvantur ad foetum,
et pariunt, et rugitus emittunt. **4** Separantur filii
earum, et pergunt ad pastum: egrediuntur, et non
revertuntur ad eas. **5** Quis dimisit onagrum liberum,
et vincula eius quis solvit? **6** Cui dedi in solitudine
domum, et tabernacula eius in terra salsuginis.
7 Contemnit multitudinem civitatis, clamorem
exactoris non audit. **8** Circumspicit montes pascuae
suae, et virentia quaeque perquirit. **9** Numquid
superbos, et confunde eos, et contere impios in
volet rhinoceros servire tibi, aut morabitur ad

40 Et adiecit Dominus, et locutus est ad Iob:
2 Numquid qui contendit cum Deo, tam
facile conquiescit? utique qui arguit Deum, debet
respondere ei. **3** Respondens autem Iob Domino,
dixit: **4** Qui leviter locutus sum, respondere quid
possum? manum meam ponam super os meum. **5**
Unum locutus sum, quod utinam non dixisset: et
alterum, quibus ultra non addam. **6** Respondens
autem Dominus Iob de turbine, dixit: **7** Accinge
sicut vir lumbos tuos: interrogabo te: et indica
mihi. **8** Numquid irritum facies iudicium meum:
et condemnabis me, ut tu iustificeris? **9** Et si
habes brachium sicut Deus, et si voce similis tonas?
10 Circumda tibi decorem, et in sublime erigere,
et esto gloriosus, et speciosis induere vestibus.
11 Disperge superbos in furore tuo, et respiciens
omnem arrogantem humilia. **12** Respice cunctos
superbos, et confunde eos, et contere impios in
loco suo. **13** Absconde eos in pulvere simul, et facies

eorum demerge in foveam: **14** Et ego confitebor quod incus. **25** Cum sublatus fuerit, timebunt angeli, et salvare te possit dextera tua. **15** Ecce, Behemoth, territi purgabuntur. **26** Cum apprehenderit eum quem feci tecum, foenum quasi bos comedet: **16** gladius, subsistere non poterit neque hasta, neque Fortitudo eius in lumbis eius, et virtus illius in thorax: **27** Reputabit enim quasi paleas ferrum, et umbilico ventris eius. **17** Stringit caudam suam quasi lignum putridum, aes. **28** Non fugabit eum vir quasi cedrum, nervi testiculorum eius perplexi sagittarius, in stipulam versi sunt ei lapides fundae sunt. **18** Ossa eius velut fistulae aeris, cartilago **29** Quasi stipulam aestimabit malleum, et deridebit illius quasi laminae ferreae. **19** Ipse est principium vibrantem hastam. **30** Sub ipso erunt radii solis, viarum Dei, qui fecit eum, applicabit gladium eius. et sternet sibi aurum quasi lutum. **31** Fervescere **20** Huic montes herbas ferunt: omnes bestiae agri faciet quasi ollam profundum mare, et ponet quasi ludent ibi. **21** Sub umbra dormit in secreto calami, et cum unguenta bulliunt. **32** Post eum lucebit semita, in locis humentibus. **22** Protegunt umbrae umbram aestimabit abyssum quasi senescentem. **33** Non eius, circumdabunt eum salices torrentis. **23** Ecce, est super terram potestas, quae comparetur ei, qui absorbebit fluvium, et non mirabitur: et habet factus est ut nullum timeret. **34** Omne sublime fiduciam quod influat Iordanis in os eius. **24** In videt, ipse est rex super universos filios superbiae. oculis eius quasi hamo capiet eum, et in sudibus perforabit nares eius.

42 Respondens autem Iob Domino, dixit: **2** Scio quia omnia potes, et nulla te latet cogitatio. **3**

41 An extrahere poteris leviathan hamo, et quis est iste, qui celat consilium absque scientia? fune ligabis linguam eius? **2** Numquid pones ideo insipiente locutus sum, et quae ultra modum circulum in naribus eius, aut armilla perforabis excedenter scientiam meam. **4** Audi, et ego loquar: maxillam eius? **3** Numquid multiplicabit ad te interrogabo te, et responde mihi. **5** Auditu auris preces, aut loquetur tibi mollia? **4** Numquid audivi te, nunc autem oculus meus videt te. **6** feriet tecum pactum, et accipies eum servum Idcirco ipse me reprehendo, et ago poenitentiam sempiternum? **5** Numquid illudes ei quasi avi, in favilla et cinere. **7** Postquam autem locutus aut ligabis eum ancillis tuis? **6** Concordit eum est Dominus verba haec ad Iob, dixit ad Eliphaz amici, divident illum negotiatores? **7** Numquid Themanitem: Iratus est furor meus in te, et in duos implebis sagenas pelle eius, et gurgustium piscium amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me capite illius? **8** Pone super eum manum tuam: rectum, sicut servus meus Iob. **8** Sumite ergo vobis memento belli, nec ultra addas loqui. **9** Ecce, septem tauros, et septem arietes, et ite ad servum spes eius frustrabitur eum, et videntibus cunctis meum Iob, et offerte holocaustum pro vobis: Iob praecipitabitur. **10** Non quasi crudelis suscitabo eum: autem servus meum orabit pro vobis: faciem eius quis enim resistere potest vultui meo? **11** Quis ante suspiciam ut non vobis imputetur stultitia: neque dedit mihi, ut reddam ei? omnia quae sub caelo sunt, enim locuti estis ad me recta, sicut servus meus mea sunt. **12** Non parcam ei, et verbis potentibus, Iob. **9** Abierunt ergo Eliphaz Themanites, et Baldad et ad deprecandum compositis. **13** Quis revelabit Suhites, et Sophar Naamathites, et fecerunt sicut faciem indumenti eius? et in medium oris eius quis locutus fuerat Dominus ad eos, et suscepit Dominus intrabit? **14** Portas vultus eius quis aperiet? per faciem Iob. **10** Dominus quoque conversus est ad gyrum dentium eius formido. **15** Corpus illius quasi poenitentiam Iob, cum oraret ille pro amicis suis, scuta fusilia, compactum squamis se prementibus. Et addidit Dominus omnia quaecumque fuerant Iob, **16** Una uni coniungitur, et ne spiraculum quidem duplia. **11** Venerunt autem ad eum omnes fratres incedit per eas: **17** Una alteri adhaerebit, et tenentes sui, et universae sorores sua, et cuncti qui noverant se nequaquam separabuntur. **18** Sternutatio eius eum prius, et comedenter cum eo panem in domo splendor ignis, et oculi eius, ut palpebrae diluculi. eius: et moverunt super eum caput, et consolati **19** De ore eius lampades procedunt, sicut taedae sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus ignis accensae. **20** De naribus eius procedit fumus, super eum: Et dederunt ei unusquisque ovem unam, sicut ollae succensae atque ferventis. **21** Halitus eius et inaurem auream unam. **12** Dominus autem prunas ardere facit, et flamma de ore eius egreditur. benedixit novissimis Iob magis quam principio **22** In collo eius morabitur fortitudo, et faciem eius. Et facta sunt ei quattuordecim millia ovium, eius praecedit egestas. **23** Membra carnium eius et sex millia camelorum, et mille iuga boum, et cohaerentia sibi: mittet contra eum flumina, et ad mille asinae. **13** Et fuerunt ei septem filii, et tres locum alium non ferentur. **24** Cor eius indurabitur filiae. **14** Et vocavit nomen unius Diem, et nomen tamquam lapis, et stringetur quasi malleatoris secundae Cassiam, et nomen tertiae Cornustibii. **15**

Non sunt autem inventae mulieres speciosae sicut filiae Job in universa terra: deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. **16** Vixit autem Job post haec, centum quadraginta annis, et vidit filios suos, et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem, **17** et mortuus est senex, et plenus dierum.

Psalmorum

1 Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiae non seddit: **2** Sed in lege Domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte. **3** Et erit tamquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo: Et folium eius non defluet: et omnia quaecumque faciet, prosperabuntur. **4** Non sic impii, non sic: sed tamquam pulvis, quem proicit ventus a facie terrae. **5** Ideo non resurgunt impii in iudicio: neque peccatores in concilio iustorum. **6** Quoniam novit Dominus viam iustorum: et iter impiorum peribit.

2 Quare fremuerunt Gentes, et populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum eius. **2** Dirumpamus vincula eorum: et proiciamus a nobis iugum ipsorum. **3** Qui habitat in caelis irridebit eos: et Dominus subsannabit eos. **4** Tunc loquetur ad eos in ira sua, et in furore suo conturbabit eos. **5** Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius, praedicans paeceptum eius. **6** Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. **7** Postula a me, et dabo tibi Gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terrae. **8** Reges eos in virga ferrea, et tamquam vas figuli confringes eos. **9** Et nunc reges intelligite: eruditimi qui iudicatis terram. **10** Servite Domino in timore: et exultate ei cum tremore. **11** Apprehendite disciplinam nequando irascatur Dominus, et pereatis de via iusta. **12** Cum exarserit in brevi ira eius, beati omnes, qui confidunt in eo.

3 Psalmus David, Cum fugeret a facie Absalom filii sui. Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgunt adversum me. **2** Multi dicunt animae meae: Non est salus ipsi in Deo eius. **3** Tu autem Domine susceptor meus es, gloria mea, et exaltans caput meum. **4** Voce mea ad Dominum clamavi: et exaudivit me de monte sancto suo. **5** Ego dormivi, et soporatus sum: et exurrexi, quia Dominus suscepit me. **6** Non timebo millia populi circumdantis me: exurge Domine: salvum me fac Deus meus. **7** Quoniam tu percussisti omnes adversantes mihi sine causa: dentes peccatorum contrivisti. **8** Domini est salus: et super populum tuum benedictio tua.

4 Psalmus cantici David, in finem. Cum invocarem exaudivit me Deus iustitiae meae: in tribulatione

dilatasti mihi. Miserere mei, et exaudi orationem meam. Filii hominum usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, et quaeritis mendacium? **2** Scitote quoniam mirificavit Dominus sanctum suum: Dominus exaudiet me cum clamavero ad eum. **3** Irascimini, et nolite peccare: quae dicitis in cordibus vestris, et in cubilibus vestris compungimini. **4** Sacrificate sacrificium iustitiae, et sperate in Domino. multi dicunt: Quis ostendit nobis bona? **5** Signatum est super nos lumen vultus tui Domine: dedisti laetitiam in corde meo. **6** A fructu frumenti, vini, et olei sui multiplicati sunt. **7** In pace in idipsum dormiam, et requiescam; **8** Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.

5 Psalmus David, pro ea, quae hereditatem accepit. Verba mea auribus percipe Domine, intellige clamorem meum. **2** Intende voci orationis meae, rex meus et Deus meus. **3** Quoniam ad te orabo: Domine mane exaudies vocem meam. **4** Mane astabo tibi et videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. **5** Neque habitabit iuxta te malignus: neque permanebunt iniusti ante oculos tuos. **6** Odisti omnes, qui operantur iniquitatem: perdes omnes, qui loquuntur mendacium. Virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus: **7** ego autem in multitudine misericordiae tuae. Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. **8** Domine deduc me in iustitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam. **9** Quoniam non est in ore eorum veritas: cor eorum vanum est. **10** Sepulchrum patens est gutturi eorum, linguis suis dolose agebant, iudica illos Deus. Decidant a cogitationibus suis, secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritaverunt te Domine. **11** Et laetentur omnes, qui sperant in te, in aeternum exultabunt: et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum, **12** quoniam tu benedes iusto. Domine, ut scuto bonae voluntatis tuae coronasti nos.

6 Psalmus David in finem, in hymnis pro octava. Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me, **2** Miserere mei Domine quoniam infirmus sum: sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea. **3** Et anima mea turbata est valde: sed tu Domine usquequo? **4** Convertere Domine, et eripe animam meam: salvum me fac propter misericordiam tuam, **5** Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi? (**Sheol h7585**) **6** Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis

stratum meum rigabo. **7** Turbatus est a furore constituisti eum super opera manuum tuarum. **7** oculus meus: inveteravi inter omnes inimicos Omnia subiecisti sub pedibus eius, oves et boves meos. **8** Discedite a me omnes qui operamini universas: insuper et pecora campi. **8** Volucres iniquitatem: quoniam exaudivit Dominus vocem caeli, et pisces maris, qui perambulant semitas fletus mei. **9** Exaudivit Dominus deprecationem maris. **9** Domine Dominus noster, quam admirabile meam, Dominus orationem meam suscepit. **10** est nomen tuum in universa terra!

Eribescant, et conturbentur vehementer omnes inimici mei: convertantur et erubescant valde velociter.

7 Psalmus David, quem cantavit Domino pro verbis

Chusi filii Iemini. Domine Deus meus in te speravi: salvum me fac ex omnibus persequentibus me, et libera me. **2** Nequando rapiat ut leo animam meam, dum non est qui redimat, neque qui salvum faciat. **3** Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis: **4** Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis. **5** Persequatur inimicus animam meam, et comprehendat, et conculcet in terra vitam meam, et gloriam meam in pulverem ducat. **6** Exurge Domine in ira tua: et exaltare in finibus inimicorum meorum. Et exurge Domine Deus meus in praecepto quod mandasti: **7** et synagoga populorum circumdabit te. Et propter hanc in altum regredere: **8** Dominus iudicat populos. Iudica me Domine secundum iustitiam meam, et secundum innocentiam meam super me. **9** Quoniam requiriens sanguinem eorum recordatus Consumetur nequitia peccatorum, et diriges iustum, scrutans corda et renes Deus. Iustum **10** adiutorium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde. **11** Deus iudex iustus, fortis, et patiens: numquid irascitur per singulos dies? **12** Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit: arcum suum tetendit, et paravit illum. **13** Et in eo paravit vasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit. **14** Ecce parturiit iniustitiam: concepit dolorem, et peperit iniquitatem. **15** Lacum aperuit, et effodit eum: et incidit in foveam, quam fecit. **16** Convertetur dolor eius in caput eius: et in verticem ipsius iniquitas eius descendet. **17** Confitebor Domino secundum iustitiam eius: et psallam nomini Domini altissimi.

8 Psalmus David, in finem, pro torcularibus.

Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra! Quoniam elevata est magnificentia tua, super caelos. **2** Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos, ut destruas inimicum et ultorem. **3** Quoniam videbo caelos tuos, opera digitorum tuorum: lunam et stellas, quae tu fundasti. **4** Quid est homo, quod memor es eius? aut filius hominis, ab angelis, gloria et honore coronasti eum: **6** et inquinatae sunt viae illius in omni tempore.

9 Psalmus David, in finem pro occultis filii.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua. **2** Laetabor et exultabo in te: psallam nomini tuo Altissime, **3** In convertendo inimicum meum retrorsum: infirmabuntur, et peribunt a facie tua. **4** Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam: sedisti super thronum qui iudicas iustitiam. **5** Incepsti Gentes, et perit impius: nomen eorum delesti in aeternum et in saeculum saeculi. **6** Inimici defecerunt frameae in finem: et civitates eorum destruxisti. Perit memoria eorum cum sonitu: **7** et Dominus in aeternum permanet. Paravit in iudicio thronum suum: **8** et ipse iudicabit orbem terrae in aequitate, iudicabit populos in iustitia. **9** Et factus est Dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus, in tribulatione. **10** Et sperent in te qui noverunt nomen tuum: quoniam non dereliquisti querentes te Domine. **11** Psallite Domino, qui habitat in Sion: annunciate inter Gentes studia eius: **12** et secundum innocentiam meam super me. **13** Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum. **14** Qui exaltas me de portis mortis, miserere mei Domine: vide humilitatem meam de inimicis meis. **15** Exultabo in salutari tuo: infixae sunt Gentes in interitu, quem fecerunt. In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum. **16** Cognoscetur Dominus iudicia faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator. **17** Convertantur peccatores in infernum, omnes Gentes quae obliscuntur Deum. (Sheol h7585) **18** Quoniam non in finem oblivio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finem. **19** Exurge Domine, non confortetur homo: iudicentur Gentes in conspectu tuo: **20** Constitue Domine leglatorem super eos: ut sciant Gentes quoniam homines sunt.

10 Ut quid Domine recessisti longe, despicias in opportunitatibus, in tribulatione?

2 Dum superbis impius, incenditur pauper: comprehenduntur in consiliis quibus cogitant. **3** Quoniam laudatur peccator in desideriis animae sua: et iniquus benedicitur. **4** Exacerbavit Dominum peccator, secundum multitudinem irae sua: non quoniam visitas eum? **5** Minuisti eum paulominus quaeret. **5** Non est Deus in conspectu eius: ab angelis, gloria et honore coronasti eum: **6** et inquinatae sunt viae illius in omni tempore.

Auferuntur iudicia tua a facie eius: omnium Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo. **6** Eloquia inimicorum suorum dominabitur. **6** Dixit enim Domini, eloquia casta: argentum igne examinatum, in corde suo: Non movebor a generatione in generationem, sine malo. **7** Cuius maledictione os plenum est, et amaritudine, et dolo: sub lingua eius labor et dolor. **8** Sedet in insidiis cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem. **9** Oculi eius in pauperem respiciunt: insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua. Insidiatur ut rapiat pauperem: rapere pauperem dum attrahit eum. **10** In laqueo suo humiliabit eum, inclinabit se, et cadet cum dominatus fuerit pauperum. **11** Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus, avertit faciem suam ne videat in finem. **12** Exurge Domine Deus, exaltetur manus tua: ne obliscaris pauperum. **13** Propter quid irritavit impius Deum? dixit enim in corde suo: Non requiret. **14** Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras: ut tradas eos in manus tuas. Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adiutor. **15** Contere brachium peccatoris et maligni: quaeretur peccatum illius, et non invenietur. **16** Dominus regnabit in aeternum, et in saeculum saeculi: peribitis Gentes de terra illius. **17** Desiderium pauperum exaudivit Dominus: praeparationem cordis eorum audivit auris tua. **18** Iudicare pupillo et humili, ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.

11 Psalmus David, in finem. In Domino confido: quomodo dicitis animae meae: Transmigra in montem sicut passer? **2** Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, paraverunt sagittas suas in pharetra, ut sagittent in obscuro rectos corde. **3** Quoniam quae perfecisti, destruxerunt: iustus autem quid fecit? **4** Dominus in templo sancto suo, Dominus in caelo sedes eius: Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebrae eius interrogant filios hominum. **5** Dominus interrogat iustum et impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam. **6** Pluet super peccatores laqueos: ignis, et sulphur, et spiritus procellarum pars calicis eorum. **7** Quoniam iustus Dominus et iustitias dilexit: aequitatem vedit vultus eius.

12 Psalmus David in finem, pro octava. Salvum me fac Domine, quoniam defecit sanctus: quoniam diminutae sunt veritates a filiis hominum. **2** Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum: labia dolosa, in corde et corde locuti sunt. **3** Disperdat Dominus universa labia dolosa, et linguam magniloquam. **4** Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus, labia nostra a nobis sunt, quis noster Dominus est? **5** Propter miseriam inopum, et gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus.

probatum terrae purgatum septuplum. **7** Tu Domine servabis nos: et custodies nos a generatione hac in aeternum. **8** In circuitu impii ambulant: secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

13 Psalmus David, in finem. Usquequo Domine oblivisceris me in finem? Usquequo avertis faciem tuam a me? **2** Quamdiu ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? **3** Usquequo exaltabitur inimicus meus super me? **4** respice, et exaudi me Domine Deus meus. Illumina oculos meos ne umquam obdormiam in morte: **5** ne quando dicat inimicus meus: Praevalui adversus eum. Qui tribulant me, exultabunt si motus fuerit: **6** ego autem in misericordia tua speravi. Exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo Domino qui bona tribuit mihi: et psallam nomini Domini altissimi.

14 Psalmus David, in finem. Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in studiis suis: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. **2** Dominus de caelo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. **3** Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum: linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est: veloci pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in viis eorum, et viam pacis non cognoverunt: non est timor Dei ante oculos eorum. **4** Nonne cognoscunt omnes qui operantur iniquitatem, qui devorant plebem meam sicut escam panis? **5** Dominum non invocaverunt, illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. **6** Quoniam Dominus in generatione iusta est, consilium inopis confudistis, quoniam Dominus spes eius est. **7** Quis dabit ex Sion salutare Israel? cum averterit Dominus captivitatem plebis suea, exultabit Iacob, et laetabitur Israel.

15 Psalmus David. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescat in monte sancto tuo? **2** Qui ingreditur sine macula, et operatur iustitiam: **3** Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua: Nec fecit proximo suo malum, et opprobrium non accepit adversus proximos suos. **4** Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus: timentes autem Dominum glorificat: Qui iurat proximo suo, et non decipit, **5** qui pecuniam suam non dedit ad usuram,

et munera super innocentem non accepit: Qui facit apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit haec, non movebitur in aeternum. gloria tua.

16 Psalmus David. Conserva me Domine, quoniam speravi in te. **2** Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. **3** Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificavit omnes voluntates et dixit: Diligam te Domine fortitudo mea: **2** meas in eis. **4** Multiplicatae sunt infirmitates Dominus firmamentum meum, et refugium meum, eorum: postea acceleraverunt. Non congregabo et liberator meus. Deus meus adiutor meus, et conventicula eorum de sanguinibus: nec memor sperabo in eum. Protector meus, et cornu salutis ero nominum eorum per labia mea. **5** Dominus pars hereditatis meae, et calicis mei: tu es, qui restitues hereditatem mihi. **6** Funes cediderunt mihi in praeclaris: etenim hereditas mea praeclaras est mihi. **7** Benedic Dominum, qui tribuit mihi intellectum: insuper et usque ad noctem increpauerunt me renes mei. **8** Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commovear. **9** Propter hoc laetatum est cor meum, et exultavit lingua mea: insuper et caro mea requiescat in spe. **10** Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. (**Sheol h7585**) **11** Notas mihi fecisti vias vitae, adimplebis me laetitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua usque in finem.

18 Psalmus David, in finem, pro puer Domini in die, qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum eius, et de manu Saul, qui sunt in terra eius, mirificavit omnes voluntates et dixit: Diligam te Domine fortitudo mea: **2** meas in eis. **4** Multiplicatae sunt infirmitates Dominus firmamentum meum, et refugium meum, eorum: postea acceleraverunt. Non congregabo et liberator meus. Deus meus adiutor meus, et conventicula eorum de sanguinibus: nec memor sperabo in eum. Protector meus, et cornu salutis ero nominum eorum per labia mea. **5** Dominus pars meae, et susceptor meus. **3** Laudans invoco Dominum: et ab inimicis meis salvus ero. **4** Circumdedeunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis conturbaverunt me. **5** Dolores inferni circumdedeunt me: praeoccupaverunt me laquei mortis. (**Sheol h7585**) **6** In tribulatione mea invocavi Dominum, et ad Deum meum clamavi: et exaudivit de templo sancto suo vocem meam: et clamor meus in conspectu eius, introivit in aures eius. **7** Commota est, et contremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt, et commota sunt, quoniam iratus est eis. **8** Ascendit fumus in ira eius: et ignis a facie eius exarsit: carbones succensi sunt ab eo. **9** Inclinavit caelos, et descendit: et caligo sub pedibus eius. **10** Et ascendit super cherubim, et volavit: volavit super pennas ventorum. **11** Et posuit tenebras latibulum suum, in circuitu eius tabernaculum eius: tenebrosa aqua in nubibus aeris. **12** Prae fulgore in conspectu eius nubes transierunt, grando et carbones ignis. **13** Et intonuit de caelo Dominus, et Altissimus dedit vocem suam: grando et carbones ignis. **14** Et misit sagittas suas, et dissipavit eos: fulgura multiplicavit, et conturbavit eos. **15** Et apparuerunt fontes aquarum, et revelata sunt fundamenta orbis terrarum: Ab increpatione tua Domine, ab inspiratione spiritus irae tuae. **16** Misit de summo, et accepit me: et assumpsit me de aquis multis. **17** Eripuit me de inimicis meis fortissimis, et ab his qui oderunt me: quoniam confortati sunt super me. **18** Praevenerunt me in die afflictionis meae: et factus est Dominus protector meus. **19** Et eduxit me in latitudinem: salvum me fecit, quoniam voluit me. **20** Et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam, et secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi: **21** Quia custodivi vias Domini, nec impie gessi a Deo meo. **22** Quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo: et iustitias eius non repuli a me. **23** Et ero immaculatus cum eo: et observabo me ab iniquitate mea. **24** Et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam: et secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius. **25** Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocentem innocens eris: **26** et cum

electo electus eris: et cum perverso perverteris. occursus eius usque ad summum eius: nec est qui se
27 Quoniam tu populum humilem salvum facies: abscondat a calore eius. 7 Lex Domini immaculata
et oculos superborum humiliabis. 28 Quoniam tu convertens animas: testimonium Domini fidele,
illuminas lucernam meam Domine: Deus meus sapientiam praestans parvulis. 8 Iustitiae Domini
illumina tenebras meas. 29 Quoniam in te eripiar a rectae, laetificantes corda: praeceptum Domini
tentatione, et in Deo meo transgrediar murum. 30 lucidum; illuminans oculos. 9 Timor Domini sanctus,
Deus meus impolluta via eius: eloquia Domini igne permanens in saeculum saeculi: iudicia Domini
examinata: protector est omnium sperantium in se. vera, iustificata in semetipsa. 10 Desiderabilia super
31 Quoniam quis deus praeter Dominum? aut quis aurum et lapidem pretiosum multum: et dulciora
Deus praeter Deum nostrum? 32 Deus qui praecinxit super mel et favum. 11 Etenim servus tuus custodit
me virtute: et posuit immaculatam viam meam. 33 ea, in custodiendis illis retributio multa. 12 Delicta
Qui perfecit pedes meos tamquam cervorum, et quis intelligit? ab occultis meis munda me: 13
super excelsa statuens me. 34 Qui docet manus meas et ab alienis parce servo tuo. Si mei non fuerint
ad praelium: et posuisti, ut arcum aereum, brachia mea. 35 Et dedisti mihi protectionem salutis tuae: et
dextera tua suscepit me: Et disciplina tua correxit me in finem: et disciplina tua ipsa me docebit.
36 Dilatasti gressus meos subtus me: et non sunt
infirmata vestigia mea: 37 Persequar inimicos meos,
et comprehendam illos: et non convertar donec
deficiant. 38 Confringam illos, nec poterunt stare:
cadent subtus pedes meos. 39 Et praecinxisti me
virtute ad bellum: et supplantasti insurgentes in me
subtus me. 40 Et inimicos meos dedisti mihi dorsum,
et odientes me disperdidisti. 41 Clamaverunt, nec
erat qui salvos faceret, ad Dominum: nec exaudiuit
eos. 42 Et comminuam eos, ut pulverem ante faciem
venti: ut lutum platearum delebo eos. 43 Eripies
me de contradictionibus populi: constitues me in
caput Gentium. 44 Populus, quem non cognovi,
servivit mihi: in auditu auris obedivit mihi. 45 Filii
alieni mentiti sunt mihi, filii alieni inveterati sunt,
et claudicaverunt a semitis suis. 46 Vivit Dominus,
et benedictus Deus meus, et exaltetur Deus salutis
meae. 47 Deus qui das vindictas mihi, et subdivis
populos sub me, liberator meus de inimicis meis
iracundis. 48 Et ab insurgentibus in me exaltabis me:
a viro iniquo eripies me. 49 Propterea confitebor
tibi in nationibus Domine: et nomini tuo psalmum
dicam, 50 Magnificans salutes regis eius, et faciens
misericordiam christo suo David, et semini eius
usque in saeculum.

19 Psalmus David, in finem. Caeli enarrant
gloriam Dei, et opera manuum eius annunciat
firmamentum. 2 Dies diei eructat verbum, et nox
nocti indicat scientiam. 3 Non sunt loquelae, neque
sermones, quorum non audiantur voces eorum.
4 In omnem terram exivit sonus eorum: et in
fines orbis terrae verba eorum. 5 In sole posuit
tabernaculum suum: et ipse tamquam sponsus
procedens de thalamo suo: Exultavit ut gigas ad
currendam viam, 6 a summo caelo egressio eius: Et

20 Psalmus David, in finem. Exaudiat te Dominus
in die tribulationis: protegat te nomen Dei
Iacob. 2 Mittat tibi auxilium de sancto: et de
Sion tueatur te. 3 Memor sit omnis sacrificii tui:
et holocaustum tuum pingue fiat. 4 Tribuat tibi
secundum cor tuum: et omne consilium tuum
confirmet. 5 Laetabimur in salutari tuo: et in
nomine Dei nostri magnificabimur. 6 Impreat
Dominus omnes petitiones tuas: nunc cognovi
quoniam salvum fecit Dominus CHRISTUM suum.
Exaudiat illum de caelo sancto suo: in potentibus
salus dexteræ eius. 7 Hi in curribus, et hi in
equis: nos autem in nomine Domini Dei nostri
invocabimus. 8 Ipsi obligati sunt, et ceciderunt: nos
autem surreximus et erecti sumus. 9 Domine salvum
fac regem: et exaudi nos in die, qua invocaverimus
te.

21 Psalmus David, in finem. Domine in virtute
tua laetabitur rex: et super salutare tuum
exultabit vehementer. 2 Desiderium cordis eius
tribuisti ei: et voluntate labiorum eius non fraudasti
eum. 3 Quoniam praevenisti eum in benedictionibus
dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de
lapide pretioso. 4 Vitam petiit a te: et tribuisti ei
longitudinem dierum in saeculum, et in saeculum
saeculi. 5 Magna est gloria eius in salutari tuo:
gloriam et magnum decorum impones super eum. 6
Quoniam dabis eum in benedictionem in saeculum
saeculi: laetificabis eum in gaudio cum vultu tuo. 7
Quoniam rex sperat in Domino: et in misericordia
Altissimi non commovebitur. 8 Inveniatur manus
tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inveniat
omnes, qui te oderunt. 9 Pones eos ut clibanum
ignis in tempore vultus tui: Dominus in ira sua

conturbabit eos, et devorabit eos ignis. **10** Fructum pauperes, et saturabuntur: et laudabunt Dominum eorum de terra perdes: et semen eorum a filiis qui requirunt eum: vivent corda eorum in saeculum hominum. **11** Quoniam declinaverunt in te mala; saeculi. **27** Reminiscentur et convertentur ad cogitaverunt consilia, quae non potuerunt stabilire. Dominum universi fines terrae: Et adorabunt in **12** Quoniam pones eos dorsum: in reliquiis tuis conspectu eius universae familiae Gentium. **28** praeparabis vultum eorum. **13** Exaltare Domine in Quoniam Domini est regnum: et ipse dominabitur Gentium. **29** Manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terrae: in conspectu eius cadent omnes qui descendunt in terram. **30** Et anima mea illi vivet: et semen meum serviet ipsi. **31** Annunciatur Domino generatio ventura: et annunciant caeli iustitiam eius populo qui nascetur, quem fecit Dominus.

22 Psalmus David, in finem pro susceptione matutina. Deus Deus meus respice in me:

quare me dereliquisti? longe a salute mea verba delictorum meorum. **2** Deus meus clamabo per diem, et non exaudies: et nocte, et non ad insipientiam mihi. **3** Tu autem in sancto habitas, Laus Israel. **4** In te speraverunt patres nostri: speraverunt, et liberasti eos. **5** Ad te clamaverunt, et salvi facti sunt: in te speraverunt, et non sunt confusi. **6** Ego autem sum vermis, et non homo: opprobrium hominum, et abiectio plebis. **7** Omnes videntes me, deriserunt me: locuti sunt labii, et moverunt caput. **8** Speravit in Domino, eripiat eum: salvum faciat eum, quoniam vult eum. **9** Quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre: spes mea ab uberibus matris meae. **10** In te projectus sum ex utero: de ventre matris meae Deus meus es tu, **11** ne discesseris a me: Quoniam tribulatio proxima est: quoniam non est qui adiuvet. **12** Circumdederunt me vituli multi: tauri pingues obsederunt me. **13**

Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens et rugiens. **14** Sicut aqua effusus sum: et dispersa sunt omnia ossa mea. Factum est cor meum tamquam cera liquecens in medio ventris mei. **15** Aruit tamquam testa virtus mea, et lingua mea adhaesit fauibus meis: et in pulverem mortis deduxisti me. **16** Quoniam circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas et pedes meos: **17** dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me: **18** divisorunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem. **19** Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum a me: ad defensionem meam conspice. **20** Erue a framea Deus animam meam: et de manu canis unicam meam: **21** Salva me ex ore leonis: et a cornibus unicornium humilitatem meam. **22** Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiae laudabo te.

23 Qui timetis Dominum laudate eum: universum semen Iacob glorificate eum: **24** Timeat eum omne semen Israel: quoniam non sprevit, neque despexit depreciationm pauperis: Nec avertit faciem suam a me: et cum clamarem ad eum exaudivit me. **25** Apud te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum. **26** Edent

23 Psalmus David, in finem. Dominus regit me, et nihil mihi deerit: **2** in loco pascuae ibi me collocavit. Super aquam refectionis educavit me: **3** animam meam convertit. Deduxit me super semitas iustitiae, propter nomen suum. **4** Nam, et si ambulavero in medio umbrae mortis, non timebo mala: quoniam tu tecum es. Virga tua, et baculus tuus: ipsa me consolata sunt. **5** Parasti in conspectu meo mensam, adversus eos, qui tribulant me. Impinguasti in oleo caput meum: et calix meus inebrians quam praeclarus est! **6** Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitae meae: et ut inhabitem in domo Domini, in longitudinem dierum.

24 Psalmus David, Prima sabbathi. Domini est

terra, et plenitudo eius: orbis terrarum, et universi, qui habitant in eo. **2** Quia ipse super maria fundavit eum: et super flumina praeparavit eum. **3** Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius? **4** Innocens manibus et mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec iuravit in dolo proximo suo. **5** Hic accipiet benedictionem a Domino: et misericordiam a Deo salutari suo. **6** Haec est generatio quaerentium eum, quaerentium faciem Dei Iacob. **7** Attollite portas principes vestras, et elevamini portae aeternales: et introibit rex gloriae. **8** Quis est iste rex gloriae? Dominus fortis et potens: Dominus potens in praelio. **9** Attollite portas principes vestras, et elevamini portae aeternales: et introibit rex gloriae. **10** Quis est iste rex gloriae? Dominus virtutum ipse est rex gloriae.

25 Psalmus David, in finem. Ad te Domine levavi animam meam: **2** Deus meus in te confido, non erubescam: **3** Neque irrideant me inimici mei: etenim universi, qui sustinent te, non confundentur. **4** Confundantur omnes iniqua agentes supervacue. Vias tuas Domine demonstra mihi: et semitas tuas edoce me. **5** Dirige me in veritate tua, et doce

me: quia tu es Deus salvator meus, et te sustinui Dominus protector vitae meae, a quo trepidabo? 2 tota die. 6 Reminiscere miserationum tuarum Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes Domine, et misericordiarum tuarum, quae a saeculo meas: Qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati sunt. 7 Delicta iuventutis meae, et ignorantias sunt et ceciderunt. 3 Si consistant adversum me meas ne memineris. Secundum misericordiam tuam castra, non timebit cor meum. Si exurgat adversum memento mei tu: propter bonitatem tuam Domine. me praelium, in hoc ego sperabo. 4 Unam petii 8 Dulcis et rectus Dominus: propter hoc legem a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo dabit delinquentibus in via. 9 Diriget mansuetos Domini omnibus diebus vitae meae: Ut videam in iudicio: docebit mites vias suas. 10 Universae voluntatem Domini, et visitem templum eius. 5 viae Domini, misericordia et veritas, requirentibus Quoniam abscondit me in tabernaculo suo: in die testamentum eius et testimonia eius. 11 Propter malorum protexit me in abscondito tabernaculi nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo: sui. 6 In petra exaltavit me: et nunc exaltavit caput multum est enim. 12 Quis est homo qui timet meum super inimicos meos. Circuvi, et immolavi in Dominum? legem statuit ei in via, quam elegit. tabernaculo eius hostiam vociferationis: cantabo, et 13 Anima eius in bonis demorabitur: et semen psalmum dicam Domino. 7 Exaudi Domine vocem eius hereditabit terram. 14 Firmamentum est meam, qua clamavi ad te: miserere mei, et exaudi Dominus timentibus eum: et testamentum ipsius me. 8 Tibi dixit cor meum, exquisivit te facies mea: ut manifestetur illis. 15 Oculi mei semper ad faciem tuam Domine requiram. 9 Ne avertas faciem Dominum: quoniam ipse evellet de laqueo pedes tuam a me: ne declines in ira a servo tuo. Adiutor meos. 16 Respice in me, et miserere mei: quia meus esto: ne derelinquas me, neque despicias unicus et pauper sum ego. 17 Tribulationes cordis me Deus salutaris meus. 10 Quoniam pater meus, mei multiplicatae sunt: de necessitatibus meis erue et mater mea dereliquerunt me: Dominus autem me. 18 Vide humilitatem meam, et laborem meum: assumpsit me. 11 Legem pone mihi Domine in et dimitte universa delicta mea. 19 Respice inimicos via tua: et dirige me in semitam rectam propter meos quoniam multiplicati sunt, et odio iniquo inimicos meos. 12 Ne tradideris me in animas oderunt me. 20 Custodi animam meam, et erue tribulantum me: quoniam insurrexerunt in me me: non erubescam, quoniam speravi in te. 21 testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi. 13 Credo Innocentes et recti adhaeserunt mihi: quia sustinui videre bona Domini in terra viventium. 14 Expecta te. 22 Libera Deus Israel ex omnibus tribulationibus Dominum, viriliter age: et confortetur cor tuum, et suis.

26 Psalmus David. Iudica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum: et in Domino sperans non infirmabor. 2 Proba me Domine, et tenta me: ure renes meos et cor meum. 3 Quoniam misericordia tua ante oculos meos est: et vanitatis: et cum iniqua gerentibus non introibo. 4 Non sedi cum concilio tuum. 5 cum operantibus iniquitatem ne perdas me: Qui Odivi ecclesiam malignantium: et cum impiis non loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem sedebo. 6 Lavabo inter innocentes manus meas: in cordibus eorum. 4 Da illis secundum opera et circumdabo altare tuum Domine: 7 Ut audiam eorum, et secundum nequitiam adinventionum vocem laudis tuae, et enarrem universa mirabilia ipsorum. Secundum opera manuum eorum tribue tua. 8 Domine dilexi decorem domus tuae, et locum illis: redde retributionem eorum ipsis. 5 Quoniam habitationis gloriae tuae. 9 Ne perdas cum impiis non intellexerunt opera Domini, et in opera Deus animam meam, et cum viris sanguinum vitam meam: 10 In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus. 11 Ego autem illuminatio mea, et salus mea, quem timebo?

27 Psalmus David priusquam liniretur. Dominus illuminatio mea, et salus mea, quem timebo?

28 Psalmus David. Ad te Domine clamabo, Deus meus ne sileas a me: ne quando taceas a me, et assimilabor descendantibus in lacum. 2 Exaudi Domine, et tenta me: ure renes meos et cor meum. 3 Ne simul tradas me cum peccatoribus: et cum operantibus iniquitatem ne perdas me: Qui Odivi ecclesiam malignantium: et cum impiis non loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem sedebo. 6 Benedic dominus: quoniam exaudivit vocem deprecationis meae. 7 Dominus adiutor meus, et protector meus: et in ipso speravit cor meum, et misericere mei. 12 Pes meus stetit in directo: in adiutus sum. Et refloruit caro mea: et ex voluntate mea confitebor ei. 8 Dominus fortitudo plebis sua: et protector salvationum christi sui est. 9 Salvum fac populum tuum Domine, et benedic hereditati tuae: et rege eos, et extolle illos usque in aeternum.

29 Psalmus David, In consummatione tabernaculi. meus. 5 In manus tuas commendabo spiritum meum: Afferte Domino filii Dei: afferte Domino filios redemisti me Domine Deus veritatis. 6 Odisti arietum: 2 Afferte Domino gloriam et honorem, observantes vanitates, supervacue. Ego autem afferte Domino gloriam nomini eius: adorate in Domino speravi: 7 exultabo, et laetabor in Dominum in atrio sancto eius. 3 Vox Domini super misericordia tua. Quoniam respexit humilitatem aquas, Deus maiestatis intonuit: Dominus super meam, salvasti de necessitatibus animam meam. 8 aquas multas. 4 Vox Domini in virtute: vox Domini Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in in magnificencia. 5 Vox Domini confringentis loco spatio pedes meos. 9 Miserere mei Domine cedros: et confringet Dominus cedros Libani: 6 quoniam tribulor: conturbatus est in ira oculus Et comminuet eas tamquam vitulum Libani: et meus, anima mea, et venter meus: 10 Quoniam dilectus quemadmodum filius unicornium. 7 Vox deficit in dolore vita mea: et anni mei in gemitibus. Domini intercedentis flammarum ignis: 8 vox Domini Infirma est in paupertate virtus mea: et ossa mea concutientis desertum: et commovebit Dominus factus sum opprobrium vicinis meis valde: et timor desertum Cades. 9 Vox Domini praeparantis cervos, conturbata sunt. 11 Super omnes inimicos meos facit: et sedebit Dominus rex in aeternum. 12 oblivioni datus sum, tamquam mortuus a corde. Dominus virtutem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.

30 Psalmus Cantici, in finem, in dedicatione domus David. Exaltabo te Domine quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me. 2 Domine Deus meus clamavi ad te, et sanasti me. 3 Domine eduxisti ab inferno animam meam: salvasti me a descendentibus in lacum. (**Sheol h7585**) 4 Psallite Domino sancti eius: et confitemini memoriae sanctitatis eius. 5 Quoniam ira in indignatione eius: et vita in voluntate eius. Ad vesperum demorabitur fletus: et ad matutinum laetitia. 6 Ego autem dixi in abundantia mea: Non movebor in aeternum. 7 Domine in voluntate tua, praestitisti decori meo virtutem. Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus. 8 Ad te Domine clamabo: et ad Deum meum deprecabor. 9 Quae utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? Numquid confitebitur tibi pulvis, aut annunciat veritatem tuam? 10 Audivit Dominus, et misertus est mei: Dominus factus est adiutor meus. 11 Convertisti planctum meum in gaudium mihi: considisti saccum meum, et circumdedisti me laetitia: 12 Ut cantet tibi gloria mea: et non compungar: Domine Deus meus in aeternum confitebor tibi.

31 Psalmus David, in finem, pro ecstasi. In te Domine speravi non confundar in aeternum: in iustitia tua libera me. 2 Inclina ad me aurem tuam, accelera ut eruas me. Esto mihi in Deum protectorem: et in domum refugii, ut salvum me facias. 3 Quoniam fortitudo mea, et refugium meum es tu: et propter nomen tuum deduces me, et enutries me. 4 Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector

meus. 5 In manus tuas commendabo spiritum meum: Afferte Domino filii Dei: afferte Domino filios redemisti me Domine Deus veritatis. 6 Odisti arietum: 2 Afferte Domino gloriam et honorem, observantes vanitates, supervacue. Ego autem afferte Domino gloriam nomini eius: adorate in Domino speravi: 7 exultabo, et laetabor in Dominum in atrio sancto eius. 3 Vox Domini super misericordia tua. Quoniam respexit humilitatem aquas, Deus maiestatis intonuit: Dominus super meam, salvasti de necessitatibus animam meam. 8 aquas multas. 4 Vox Domini in virtute: vox Domini Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in in magnificencia. 5 Vox Domini confringentis loco spatio pedes meos. 9 Miserere mei Domine cedros: et confringet Dominus cedros Libani: 6 quoniam tribulor: conturbatus est in ira oculus Et comminuet eas tamquam vitulum Libani: et meus, anima mea, et venter meus: 10 Quoniam dilectus quemadmodum filius unicornium. 7 Vox deficit in dolore vita mea: et anni mei in gemitibus. Domini intercedentis flammarum ignis: 8 vox Domini Infirma est in paupertate virtus mea: et ossa mea concutientis desertum: et commovebit Dominus factus sum opprobrium vicinis meis valde: et timor desertum Cades. 9 Vox Domini praeparantis cervos, conturbata sunt. 11 Super omnes inimicos meos facit: et sedebit Dominus rex in aeternum. 12 oblivioni datus sum, tamquam mortuus a corde. Dominus virtutem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.

32 Psalmus David, intelligentia. Beati, quorum remissae sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata. 2 Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum, nec est in spiritu eius dolus. 3 Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea, dum clamarem tota die. 4 Quoniam die ac nocte gravata est super me manus tua: conversus sum in aerumna mea, dum configitur spina. 5 Delictum

meum cognitum tibi feci: et iniustitiam meam non abscondi. Dixi: Confitebor adversum me iniustitiam meam Domino: et tu remisisti impietatem peccati 6 Pro hac orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno. Verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum non approximabunt. 7 Tu es intellectum tibi dabo, et instruam te in via ad eum, et illuminamini: et facies vestrae non hac, qua gradieris: firmabo super te oculos meos.

34 Psalmus David, cum immutavit vultum suum coram Achimelech, et dimisit eum et abiit. Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. 2 In Domino laudabitur anima mea: audiant mansueti, et laetentur. 3 Magnificate Dominum mecum: et exaltemus nomen eius in refugium meum a tribulatione, quae circumdedit idipsum. 4 Exquisivi Dominum, et exaudivit me: et ex me: exultatio mea erue me a circumdantibus me. omnibus tribulationibus meis eripuit me. 5 Accedite 8 Intellectum tibi dabo, et instruam te in via ad eum, et illuminamini: et facies vestrae non confundentur. 6 Iste pauper clamavit, et Dominus 9 Nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus. In camo et freno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te. 10 Multa flagella peccatoris, sperantem autem in Domino misericordia circumdabit. 11 Laetamini in Domino et exultate iusti, et gloriamini omnes recti corde.

33 Psalmus David. Exultate iusti in Domino: rectos decet collaudatio. 2 Confitemini Domino in cithara: in psalterio decem chordarum psallite illi. 3 Cantate ei canticum novum: bene psallite ei in vociferatione. 4 Quia rectum est verbum Domini, et omnia opera eius in fide. 5 Diligit misericordiam et iudicium: misericordia Domini plena est terra. 6 Verbo Domini caeli firmati sunt: et spiritu oris eius omnis virtus eorum. 7 Congregans sicut in utre aquas maris: ponens in thesauris abyssos. 8 Timeat Dominum omnis terra: ab eo autem commoveantur omnes inhabitantes orbem. 9 Quoniam ipse dixit, et facta sunt: ipse mandavit, et creata sunt. 10 Dominus dissipat consilia gentium: reprobatur autem cogitationes populorum, et reprobatur consilia principum. 11 Consilium autem Domini in aeternum manet: cogitationes cordis eius in generatione et generationem. 12 Beata gens, cuius est Dominus, Deus eius: populus, quem elegit in hereditatem sibi. 13 De caelo respexit Dominus: vidit omnes filios hominum. 14 De praeparato habitatculo suo respexit super omnes, qui habitant terram. 15 Qui finxit sigillatim corda eorum: qui intelligit omnia opera eorum. 16 Non salvatur rex per multam virtutem: et gigas non salvabitur in multitudine virtutis sua. 17 Fallax equus ad salutem: in abundantia autem virtutis sua non salvabitur. 18 Ecce oculi Domini super metuentes eum: et in eis, qui sperant super misericordia eius. 19 Ut eruat a morte animas eorum: et alat eos in fame. 20 Anima nostra sustinet Dominum: quoniam adiutor et protector noster est. 21 Quia in eo laetabitur cor nostrum: et in nomine sancto eius speravimus. 22 Fiat misericordia tua Domine super nos: quemadmodum speravimus in te.

Benedicat Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. 2 In Domino laudabitur anima mea: audiant mansueti, et laetentur. 3 Magnificate Dominum mecum: et exaltemus nomen eius in refugium meum a tribulatione, quae circumdedit idipsum. 4 Exquisivi Dominum, et exaudivit me: et ex me: exultatio mea erue me a circumdantibus me. omnibus tribulationibus meis eripuit me. 5 Accedite 8 Intellectum tibi dabo, et instruam te in via ad eum, et illuminamini: et facies vestrae non confundentur. 6 Iste pauper clamavit, et Dominus 9 Nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus. In camo et freno maxillas eorum salvavit eum: et de omnibus tribulationibus eius timentium eum: et eripiet eos. 8 Gustate, et videte quoniam suavis est Dominus: beatus vir, qui sperat in eo. 9 Timete Dominum omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum. 10 Divites eguerunt et esurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. 11 Venite filii, audite me: timorem Domini docebo vos. 12 Quis est homo qui vult vitam: diligit dies videre bonos? 13 Prohibe linguam tuam a malo: et labia tua ne loquantur dolum. 14 Diverte a malo, et fac bonum: inquire pacem, et persequere eam. 15 Oculi Domini super iustos: et aures eius in preces eorum. 16 Vultus autem Domini super facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum. 17 Clamaverunt iusti, et Dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. 18 Iuxta est Dominus iis, qui tribulato sunt corde: et humiles spiritu salvabit. 19 Multae tribulationes iistorum: et de omnibus his liberabit eos Dominus. 20 Custodit Dominus omnia ossa eorum: unum ex his non conteretur. 21 Mors peccatorum pessima: et qui oderunt iustum delinquent. 22 Redimet Dominus animas servorum suorum: et non delinquent omnes qui sperant in eo.

35 Psalmus David. Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me. 2 Apprehende arma et scutum: et exurge in adiutorium mihi. 3 Effunde frameam, et conclude adversus eos, qui persecuntur me: dic animae meae: Salus tua ego sum. 4 Confundantur et revereantur, qui querentes animam meam. Avertantur retrorsum, et confundantur cogitantes mihi mala. 5 Fiant tamquam pulvis ante faciem venti: et angelus Domini coartans eos. 6 Fiat via illorum tenebrae et lubricum: et angelus Domini persecuens eos. 7 Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: supervacue exprobraverunt animam meam. 8 Veniat illi laqueus, quem ignorat: et captio, quam abscondit, apprehendat eum: et in laqueum cadat in ipsum. 9 Anima autem mea exultabit in Domino: et

delectabitur super salutari suo. **10** Omnia ossa mea domus tuae: et torrente voluptatis tuae potabis eos. dicent: Domine, quis similis tibi? Eripiens inopem **9** Quoniam apud te est fons vitae: et in lumine tuo de manu fortiorum eius: egenum et pauperem a videbimus lumen. **10** Praetende misericordiam tuam diripientibus eum. **11** Surgentes testes iniqui, quae scientibus te, et iustitiam tuam his, qui recto sunt ignorabam interrogabant me. **12** Retribuebant mihi corde. **11** Non veniat mihi pes superbiae: et manus mala pro bonis: sterilitatem animae meae. **13** Ego peccatoris non moveat me. **12** Ibi ceciderunt qui autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio. operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt Humiliabam in ieunio animam meam: et oratio stare.

mea in sinu meo convertetur. **14** Quasi proximum, et quasi fratrem nostrum, sic complacebam: quasi lugens et contristatus sic humiliabar. **15** Et adversum me laetati sunt, et convenerunt: congregata sunt super me flagella, et ignoravi. **16** Dissipati sunt, nec compuncti, tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione: frenduerunt super me dentibus suis. **17** Domine quando respicies? restituie animam meam a malignitate eorum, a leonibus unicam meam. **18** Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo gravi laudabo te. **19** Non supergaudeant mihi qui adversantur mihi inique: qui oderunt me gratis et annuunt oculis. **20** Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: et in iracundia terrae loquentes, dolos cogitabant. **21** Et dilataverunt super me os suum: dixerunt: Euge, euge, viderunt oculi nostri. **22** Vidisti Domine, ne sileas: Domine ne discedas a me. **23** Exurge et intende iudicio meo: Deus meus, et Dominus meus in causam meam. **24** Iudica me secundum iustitiam tuam Domine Deus meus, et non supergaudeant mihi. **25** Non dicant in cordibus suis: Euge, euge, animae nostrae: nec dicant: Devorabimus eum. **26** Erubescant et revereantur simul, qui gratulantur malis meis. Induantur confusione et reverentia qui maligna loquuntur super me. **27** Exultent et laetentur qui volunt iustitiam meam: et dicant semper: Magnificetur Dominus, qui volunt pacem servi eius. **28** Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudem tuam.

36 Psalmus David, in finem, servo Domini. Dixit iniustus ut delinquit in semetipsos: non est timor Dei ante oculos eius. **2** Quoniam dolose egit in conspectu eius: ut inveniatur iniquitas eius ad odium. **3** Verba oris eius iniquitas, et dolus: noluit intelligere ut bene ageret. **4** Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astitit omni viae non bonae, malitiam autem non odivit. **5** Domine in caelo misericordia tua: et veritas tua usque ad nubes. **6** Iustitia tua sicut montes Dei: iudicia tua abyssus multa. Homines, et iumenta salvabis Domine: **7** quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus. Filii autem hominum, in tegmine alarum tuarum sperabunt. **8** Inebriabuntur ab ubertate

domus tuae: et torrente voluptatis tuae potabis eos. **9** Quoniam apud te est fons vitae: et in lumine tuo de manu fortiorum eius: egenum et pauperem a videbimus lumen. **10** Praetende misericordiam tuam diripientibus eum. **11** Surgentes testes iniqui, quae scientibus te, et iustitiam tuam his, qui recto sunt ignorabam interrogabant me. **12** Retribuebant mihi corde. **11** Non veniat mihi pes superbiae: et manus mala pro bonis: sterilitatem animae meae. **13** Ego peccatoris non moveat me. **12** Ibi ceciderunt qui autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio. operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt Humiliabam in ieunio animam meam: et oratio stare.

37 Psalmus David. Noli aemulari in malignantibus: neque zelaveris facientes iniquitatem. **2** Quoniam tamquam foenum velociter arescent: quemadmodum olera herbarum cito decident. **3** Spera in Domino, et fac bonitatem: et inhabita terram, et pascaris in divitiis eius. **4** Delectare in Domino: et dabit tibi petitiones cordis tui. **5** Revela Domino viam tuam, et spera in eo: et ipse faciet. **6** Et educet quasi lumen iustitiam tuam: et iudicium tuum tamquam meridiem: **7** subditus esto Domino, et ora eum. Noli aemulari in eo, qui prosperatur in via sua: in homine faciente iniustias. **8** Desine ab ira, et derelinque furorem: noli aemulari ut maligneris. **9** Quoniam qui malignantur, exterminabuntur: sustinentes autem Dominum, ipsi hereditabunt terram. **10** Et adhuc pusillum, et non erit peccator: et quaeres locum eius, et non invenies. **11** Mansueti autem hereditabunt terram, et delectabuntur in multitidine pacis. **12** Observabit peccator iustum: et stridebit super eum dentibus suis. **13** Dominus autem irridebit eum: quoniam prospicit quod veniet dies eius. **14** Gladium evaginaverunt peccatores: intenderunt arcum suum. Ut decipient pauperem et inopem: ut trucident rectos corde. **15** Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum confringatur. **16** Melius est modicum iusto, super divitias peccatorum multas. **17** Quoniam brachia peccatorum conferentur: confirmat autem iustos Dominus. **18** Novit Dominus dies immaculatorum: et hereditas eorum in aeternum erit. **19** Non confundentur in tempore malo, et in diebus famis saturabuntur: **20** quia peccatores peribunt. Inimici vero Domini mox ut honorificati fuerint et exaltati: deficiente, quemadmodum fumus deficient. **21** Mutuabitur peccator, et non solvet: iustus autem miseretur et retribuet. **22** Quia benedicentes ei hereditabunt terram: maledicentes autem ei disperbunt. **23** Apud Dominum gressus hominis dirigentur: et viam eius volet. **24** Cum ceciderit, non collidetur: quia Dominus supponit manum suam. **25** Iunior fui, etenim senui: et non vidi iustum derelictum, nec semen eius quaerens panem. **26** Tota die miseretur et commodat: et

semen illius in benedictione erit. **27** Declina a malo, sicut homo non audiens: et non habens in ore suo et fac bonum: et inhabita in saeculum saeculi. **28** redargutiones. **15** Quoniam in te Domine speravi: Quia Dominus amat iudicium, et non derelinquet tu exaudies me Domine Deus meus. **16** Quia dixi: sanctos suos: in aeternum conservabuntur. Iniusti Nequando supergaudeant mihi inimici mei: et dum punientur: et semen impiorum peribit. **29** Iusti commoventur pedes mei, super me magna locuti autem hereditabunt terram: et inhabitabunt in sunt. **17** Quoniam ego in flagella paratus sum: et saeculum saeculi super eam. **30** Os iusti meditabitur dolor meus in conspectu meo semper. **18** Quoniam sapientiam, et lingua eius loquetur iudicium. **31** Lex iniquitatem meam annunciaro: et cogitabo pro Dei eius in corde ipsius: et non supplantabuntur peccato meo. **19** Inimici autem mei vivunt, et gressus eius. **32** Considerat peccator iustum: et confirmati sunt super me: et multiplicati sunt quaerit mortificare eum. **33** Dominus autem non qui oderunt me inique. **20** Qui retribuunt mala derelinquet eum in manibus eius: nec damnabit pro bonis, detrahebant mihi: quoniam sequebar eum cum iudicabit illi. **34** Expecta Dominum, bonitatem. **21** Ne derelinquas me Domine Deus et custodi viam eius: et exaltabit te ut hereditate capias terram: cum perierint peccatores videbis. **35** meum, Domine Deus salutis meae.

Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani. **36** Et transivi, et ecce non erat: quaesivi eum, et non est inventus locus eius. **37** Custodi innocentiam, et vide aequitatem: quoniam sunt reliquiae homini pacifico. **38** Iniusti autem disperibunt simul: reliquiae impiorum interibunt. **39** Salus autem iustorum a Domino: et protector eorum in tempore tribulationis. **40** Et adiuvabit eos Dominus, et liberabit eos: et eruet eos a peccatoribus, et salvabit eos: quia speraverunt in eo.

38 Psalmus David, in recordationem sabbati.

Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. **2** Quoniam sagittae tuae infixae sunt mihi: et confirmasti super me manum tuam. **3** Non est sanitas in carne mea a facie irae tuae: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. **4** Quoniam iniquitates meae supergressae erue me: opprobrium insipienti dedisti me. **9** sunt caput meum: et sicut onus grave gravatae Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu sunt super me. **5** Putruerunt et corruptae sunt cicatrices meae, a facie insipientiae meae. **6** Miser factus sum, et curvatus sum usque in finem: tota die contristatus ingrediebar. **7** Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: et non est sanitas in carne mea. **8** Afflictus sum, et humiliatus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei. **9** Domine, ante te omne desiderium meum: et gemitus meus a te non est absconditus. **10** Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea: et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum. **11** Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt, et steterunt. Et qui iuxta me erant, de longe steterunt: et vim faciebant qui quaerebant animam meam. **12** Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates: et dolos tota die meditabantur. **13** Ego autem tamquam surdus non audiebam: et sicut mutus non aperiens os suum. **14** Et factus sum

39 Psalm. Canticum David, in finem, pro Idithum.

Dixi: Custodiam vias meas: ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum considereret peccator adversum me. **2** Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis: et dolor meus renovatus est. **3** Concaluit cor meum intra me: et in meditatione mea exardescet ignis. **4** Locutus sum in lingua mea: Notum fac mihi Domine finem meum. Et numerum dierum meorum quis est: ut sciam quid desit mihi. **5** Ecce mensurabiles posuisti dies meos: et substantia mea tamquam nihilum ante te. Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens. **6** Verumtamen in imagine pertransit homo: sed et frustra conturbatur. Thesaurizat: et ignorat cui congregabit ea. **7** Et nunc quae est expectatio mea? nonne Dominus? et substantia mea apud te est. **8** Ab omnibus iniquitatibus meis meorum. **9** Ab omnibus iniquitatibus meis fecisti: **10** amove a me plagas tuas. **11** A fortitudine manus tuae ego defeci in increpationibus: propter iniquitatem corripiuisti hominem. Et tabescere fecisti sicut araneam animam eius: verumtamen vane conturbatur omnis homo. **12** Exaudi orationem meam, et deprecationem meam: auribus percipe lacrymas meas. Ne sileas: quoniam advena ego sum apud te, et peregrinus, sicut omnes patres mei. **13** Remitte mihi, ut refrigereret priusquam abeam, et amplius non ero.

40 Psalmus David, in finem, Expectans expectavi Dominum, et intendit mihi. **2** Et exaudivit preces meas: et eduxit me de lacu miseriae, et de luto faecis. Et statuit super petram pedes meos: et direxit gressus meos. **3** Et immisit in os meum canticum novum, carmen Deo nostro. Videbunt multi, et timebunt: et sperabunt in Domino. **4** Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius:

et non respexit in vanitates et insanias falsas. **5** retribuam eis. **11** In hoc cognovi quoniam voluisti Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua: me: quoniam non gaudebit inimicus meus super et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. me. **12** Me autem propter innocentiam suscepisti: Annunciavi et locutus sum: multiplicati sunt super et confirmasti me in conspectu tuo in aeternum. **13** numerum. **6** Sacrificium et oblationem noluisti: Benedictus Dominus Deus Israel a saeculo, et usque aures autem perfecisti mihi. Holocaustum et pro in saeculum: fiat, fiat.
peccato non postulasti: **7** tunc dixi: Ecce venio. In capite libri scriptum est de me **8** ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, et legem tuam in medio cordis mei. **9** Annunciavi iustitiam tuam in ecclesia magna, ecce labia mea non prohibebo: Domine tu scisti. **10** Iustitiam tuam non abscondi in corde meo: veritatem tuam et salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiam tuam, et veritatem tuam a concilio multo. **11** Tu autem Domine ne longe facias miserationes tuas a me: misericordia tua et veritas tua semper suscepserunt me. **12** Quoniam circumdederunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meae, et non potui ut viderem. Multiplicatae sunt super capillos capitis mei: et cor meum dereliquit me. **13** Complaceat tibi Domine ut eruas me: Domine, ad adiuvandum me respice. **14** Confundantur et revereantur simul, qui quaerunt animam meam, ut auferant eam. Convertantur retrorsum, et revereantur qui volunt mihi mala. **15** Ferant confessum confusionem suam, qui dicunt mihi: Euge, euge. **16** Exultent et laetentur super te omnes quaerentes te: et dicant semper: Magnificetur Dominus: qui diligunt salutare tuum. **17** Ego autem mendicus sum, et pauper: Dominus sollicitus est mei. Adiutor meus, et protector meus tu es: Deus meus ne tardaveris.

41 Psalmus David, in finem. Beatus vir qui intelligit super egenum, et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus. **2** Dominus conservet eum, et vivifiet eum, et beatum faciat eum in terra: et non tradat eum in animam inimicorum eius. **3** Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: universum stratum eius versasti in infirmitate eius. **4** Ego dixi: Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccavi tibi. **5** Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, et peribit nomen eius? **6** Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur, cor eius congregavit iniquitatem sibi. Egressiebatur foras, et loquebatur **7** in idipsum. Adversum me susurrabant omnes inimici mei: adversum me cogitabant mala mihi. **8** Verbum iniquum constituerunt adversum me: Numquid qui dormit non adiicit ut resurgat? **9** Etenim homo pacis meae, in quo speravi: qui edebat panes meos, magnificavit super me supplationem. **10** Tu autem Domine miserere mei, et resuscita me: et

42 Psalmus, in finem. Intellexus filiis Core. Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus. **2** Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum: quando veniam et apparebo ante faciem Dei? **3** Fuerunt mihi lacrymae meae panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus? **4** Haec recordatus sum, et effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad dominum Dei: In voce exultationis, et confessionis: sonus epulantis. **5** Quare tristis es anima mea? et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, **6** et Deus meus. Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra Iordanis, et Hermoniim a monte modico. **7** Abyssus abyssum invocat, in voce cataractarum tuarum. Omnia excelsa tua, et fluctus tui super me transierunt. **8** In die mandavit Dominus misericordiam suam: et nocte canticum eius. Apud me oratio Deo vitae meae, **9** dicam Deo: Susceptor meus es, Quare oblitus es mei? et quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus? **10** Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me inimici mei: Dum dicunt mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus? **11** quare tristis es anima mea? et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus.

43 Psalmus David, in finem. Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo, et doloso erue me. **2** Quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti? et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus? **3** Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua. **4** Et introibo ad altare Dei: ad Deum, qui laetificat iuventutem meam. Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus: **5** quare tristis es anima mea? et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus.

44 Psalmus, filiis Core ad intellectum. **2** Deus auribus nostris audivimus: patres nostri annunciarerunt nobis. Opus, quod operatus es in diebus eorum: et in diebus antiquis. **3** Manus

tua gentes disperdidit, et plantasti eos: afflixisti veritatem et mansuetudinem, et iustitiam: et populos, et expulisti eos: **4** Nec enim in gladio deducet te mirabiliter dextera tua. **5** Sagittae tuae suo possederunt terram, et brachium eorum non acutae, populi sub te cadent, in corda inimicorum salvavit eos: Sed dextera tua, et brachium tuum, regis. **6** Sedes tua Deus in saeculum saeculi: virga et illuminatio vultus tui: quoniam complacuisti directionis virga regni tui. **7** Dilexisti iustitiam, in eis. **5** Tu es ipse rex meus et Deus meus: qui et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus mandas salutes Iacob. **6** In te inimicos nostros Deus tuus oleo laetitiae praec consortibus tuis. **8** ventilabimus cornu, et in nomine tuo spernemus Myrrha, et gutta, et casia a vestimentis tuis, a insurgentes in nobis. **7** Non enim in arcu meo domibus eburneis: ex quibus delectaverunt te **9** sperabo: et gladius meus non salvabit me. **8** filiae regum in honore tuo. Astigit regina a dextris Salvasti enim nos de afflignantibus nos: et odientes tuis in vestitu deaurato: circumdata varietate. nos confudisti. **9** In Deo laudabimus tota die: **10** Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam: et et in nomine tuo confitebimus in saeculum. **10** Obliviscere populum tuum, et domum patris tui. **11** Nunc autem repulisti et confudisti nos: et non Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est egredieris Deus in virtutibus nostris. **11** Avertisti Dominus Deus tuus, et adorabunt eum. **12** Et filiae nos retrorsum post inimicos nostros: et qui oderunt Tyri in muneribus vultum tuum deprecabuntur: nos, diripiebant sibi. **12** Dedisti nos tamquam omnes divites plebis. **13** Omnis gloria eius filiae oves escarum: et in gentibus dispersisti nos. **13** regis ab intus, in fimbriis aureis **14** circumamicta Vendidisti populum tuum sine pretio: et non fuit varietatibus. Adducentur regi virgines post eam: multitudo in commutationibus eorum. **14** Posuisti proximae eius afferentur tibi. **15** Afferentur in nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et laetitia et exultatione: adducentur in templum regis. derisum his, qui sunt in circuitu nostro. **15** Posuisti **16** Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues nos in similitudinem Gentibus: commotionem principes super omnem terram. **17** Memores erunt capitum in populis. **16** Tota die verecundia mea nominis tui in omni generatione et generationem. contra me est, et confusio faciei meae cooperuit Propterea populi confitebuntur tibi in aeternum: et me. **17** A voce exprobrantis, et obloquentis: a facie in saeculum saeculi.

inimici, et persequentis. **18** Haec omnia venerunt super nos, nec oblii sumus te: et inique non egimus in testamento tuo. **19** Et non recessit retro cor nostrum: et declinasti semitas nostras a via tua: **20** Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra mortis. **21** Si oblii sumus nomen Dei nostri, et si expandimus manus nostras ad deum alienum: **22** Nonne Deus requiri ista? ipse enim novit abscondita cordis. Quoniam propter te mortificamur tota die: aestimati sumus sicut oves occisionis. **23** Exurge, quare obdormis Domine? exurge, et ne repellas in finem. **24** Quare faciem tuam avertis, oblivious in opiae nostrae et tribulationis nostrae? **25** Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra: conglutinatus est in terra venter noster. **26** Exurge Domine, adiuva nos: et redime nos propter nomen tuum.

45 Psalm: filiis Core pro iis, qui commutabuntur, in intellectu Canticum pro dilecto. Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribae, velociter scribentis. **2** Speciosus forma prae filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in aeternum. **3** Accingere gladio tuo super femur tuum, potentissime, **4** Specie tua et pulchritudine tua intende, prospere procede, et regna, Propter

46 Psalmus, in finem, pro filiis Core pro occultis. Deus noster refugium, et virtus: adiutor in tribulationibus, quae invenerunt nos nimis. **2** Propterea non timebimus dum turbabitur terra: et transferentur montes in cor maris. **3** Sonuerunt, et turbatae sunt aquae eorum: conturbati sunt montes in fortitudine eius. **4** Fluminis impetus laetificat civitatem Dei: sanctificavit tabernaculum suum Altissimus. **5** Deus, in medio eius, non commovebitur: adiuvit eam Deus mane diluculo. **6** Conturbatae sunt gentes, et inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra. **7** Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob. **8** Venite, et videte opera Domini, quae posuit prodigia super terram: **9** auferens bella usque ad finem terrae. Arcum conteret, et confringet arma: et scuta comburet igni: **10** Vacate, et videte quoniam ego sum Deus: exaltabor in gentibus, et exaltabor in terra. **11** Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob.

47 Psalmus David, in finem, pro filiis Core. Omnes Gentes plaudite manibus: iubilate Deo in voce exultationis. **2** Quoniam Dominus excelsus, terribilis: Rex magnus super omnem terram. **3** Subiecit populos nobis: et gentes sub pedibus nostris. **4** Elegit nobis hereditatem suam: speciem

Iacob, quam dilexit. **5** Ascendit Deus in iubilo: comparatus est iumentis insipientibus, et similis et Dominus in voce tubae. **6** Psallite Deo nostro, factus est illis. **13** Haec via illorum scandalum psallite: psallite Regi nostro, psallite. **7** Quoniam Rex omnis terrae Deus: psallite sapienter. **8** Regnabit Deus super gentes: Deus sedet super sedem sanctam suam. **9** Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham: quoniam dii fortes terrae, vehementer elevati sunt.

48 Psalmus, Laus Cantici filiis Core secunda

sabbati. Magnus Dominus, et laudabilis nimis in civitate Dei nostri, in monte sancto eius. **2** Fundatur exultatione universae terrae mons Sion, latera Aquilonis, civitas Regis magni. **3** Deus in dominibus eius cognoscetur, cum suscipiet eam. **4** Quoniam ecce reges terrae congregati sunt: convenerunt in unum. **5** Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt: **6** tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis, **7** in spiritu vehementer conteres naves Tharsis. **8** Sicut audivimus, sic vidimus in civitate Domini virtutum, in civitate Dei nostri: Deus fundavit eam in aeternum. **9** Suscepimus Deus misericordiam tuam, in medio templi tui. **10** Secundum nomen tuum Deus, sic et laus tua in fines terrae: iustitia plena est dextera tua. **11** Laetetur mons Sion, et exultent filiae Iudee, propter iudicia tua Domine. **12** Circumdate Sion, et complectimini eam: narrate in altera. **14** Quoniam hic est Deus, Deus noster in aeternum, et in saeculum saeculi: ipse reget nos in saecula.

49 Psalmus David, in finem, filiis Core. Audite

haec omnes Gentes: auribus percipite omnes, qui habitatis orbem: **2** Quique terrigenae, et filii hominum: simul in unum dives et pauper. **3** Os meum loquetur sapientiam: et meditatio cordis mei prudentiam. **4** Inclinabo in parabolam aurem meam: aperiam in psalterio propositionem meam. **5** Cur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circumdabit me: **6** Qui confidunt in virtute sua: et in multitudine divitiarum suarum gloriantur. **7** Frater non redimit, redimet homo: non dabit Deo placationem suam. **8** Et pretium redemptoris animae suea: et laborabit in aeternum, **9** et vivet adhuc in finem. **10** Non videbit interitum, cum viderit sapientes morientes: simul inspiens, et stultus peribunt. Et relinquunt alienis divitias suas: **11** et sepulchra eorum domus illorum in aeternum. Tabernacula eorum in progenie, et progenie: vocaverunt nomina sua in terris suis. **12** Et homo, cum in honore esset, non intellexit:

ipsi: et postea in ore suo complacebunt. **14** Sicut oves in inferno positi sunt: mors depascat eos. Et dominabuntur eorum iusti in matutino: et auxilium eorum veteraset in inferno a gloria eorum. (**Sheol h7585**) **15** Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me. (**Sheol h7585**) **16**

Ne timueris cum dives factus fuerit homo: et cum multiplicata fuerit gloria domus eius. **17** Quoniam cum interierit, non sumet omnia: neque descendet cum eo gloria eius. **18** Quia anima eius in vita ipsius benedicetur: confitebitur tibi cum beneficeris ei. **19** Introibit usque in progenies patrum suorum: et usque in aeternum non videbit lumen. **20** Homo, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, et similis factus est illis.

50 Psalmus Asaph. Deus deorum Dominus locutus

est: et vocavit terram, A solis ortu usque ad occasum: **2** ex Sion species decoris eius. **3** Deus manifeste veniet: Deus noster et non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet: et in circuitu eius tempestas valida. **4** Advocavit caelum desursum: et terram discernere populum suum. **5** Congregate illi sanctos eius: qui ordinant testamentum eius super sacrificia. **6** Et annunciat caeli iustitiam eius: quoniam Deus iudex est. **7** Audi populus meus, et turribus eius. **10** Quoniam meae sunt omnes ferae silvarum, iumenta in montibus et boves. **11** Cognovi omnia volatilia caeli: et pulchritudo agri mecum est. **12** Si esuriero, non dicam tibi: meus est enim orbis terrae, et plenitudo eius. **13** Numquid manducabo carnes taurorum? aut sanguinem hircorum potabo? **14** Immola Deo sacrificium laudis: et redde Altissimo vota tua. **15** Et invoca me in die tribulationis: eruam te, et honorificabis me. **16** Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iusticias meas, et assumis testamentum meum per os tuum? **17** Tu vero odisti disciplinam: et proiecisti sermones meos retrorsum: **18** Si videbas furem, currebas cum eo: et cum adulteris portionem tuam ponebas. **19** Os tuum abundavit malitia: et lingua tua concinnabat dolos. **20** Sedens adversus fratrem tuum loquebaris, et adversus filium matris tuae ponebas scandalum: **21** haec fecisti, et tacui. Existimasti inique quod ero tui similis: arguam te, et statuam contra faciem tuam. **22** Intelligite haec qui obliviscimini Deum: ne quando rapiat, et non sit qui eripiat. **23** Sacrificium laudis

honorificabit me: et illic iter, quo ostendam illi domo Dei, speravi in misericordia Dei in aeternum: salutare Dei.

51 Psalmus David, Cum venit ad eum Nathan Propheta, quando intravit ad Bethsabee. Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam. Et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam. **2** Amplius lava me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me. **3** Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semper. **4** Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: ut iustificeris in sermonibus tuis, et vincas cum iudicaris. **5** Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea. **6** Ecce enim veritatem dilexisti: incerta, et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi. **7** Asperges me hyssopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor. **8** Auditui meo dabis gaudium et laetitiam: et exultabunt ossa humiliata. **9** Averte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele. **10** Cor mundum crea in me Deus: et spiritum rectum innova in visceribus meis. **11** Ne proiicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. **12** Redde mihi laetitiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me. **13** Docebo iniquos vias tuas: et impii ad te convertentur. **14** Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meae: et exaltabit lingua mea iustitiam tuam. **15** Domine, labia mea aperies: et os meum annunciat laudem tuam. **16** Quoniam si voluisses sacrificium, dedisset utique: holocaustis non delectaberis. **17** Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum, et humiliatum Deus non despicies. **18** Benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion: ut aedificantur muri Ierusalem. **19** Tunc acceptabis sacrificium iustitiae, oblationes, et holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

52 Psalmus In finem, Intellexus David, Cum venit Doeg Idumaeus, et nunciavit Sauli: Venit David in domum Abimelech. Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? **2** Tota die iniustitiam cogitavit lingua tua: sicut novacula acuta fecisti dum. **3** Dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem magis quam loqui aequitatem. **4** Dilexisti omnia verba praecipitationis, lingua dolosa. **5** Propterea Deus destruet te in finem, evellet te, et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicem tuam de terra viventium. **6** Videbunt iusti, et timebunt, et super eum ridebunt, et dicent: **7** ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum: Sed speravit in multitudine divitiarum suarum: et praevaluit in vanitate sua. **8** Ego autem, sicut oliva fructifera in

domo Dei, speravi in misericordia Dei in aeternum: et in saeculum saeculi. **9** Confitebor tibi in saeculum quia fecisti: et expectabo nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.

53 Psalmus, in finem, pro Amalech, intellectus David. Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in iniquitatibus: non est qui faciat bonum. **2** Deus de caelo prospexit super filios hominum: ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. **3** Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. **4** Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem, qui sum: et devorant plebem meam ut cibum panis? **5** Deum non invocaverunt: illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Quoniam Deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos. **6** Quis dabit ex Sion salutare Israel? cum converterit Dominus captivitatem plebis suea, exultabit Iacob, et laetabitur Israel.

54 Psalmus, in finem, In hymnis intellectus David, cum venerunt Ziphaei, et dixerunt ad Saul: Nonne ecce David absconditus est apud nos? Deus in nomine tuo salvum me fac: et in virtute tua iudica me. **2** Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei. **3** Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quaesierunt animam meam: et non proposuerunt Deum ante conspectum suum. **4** Ecce enim Deus adiuvat me: et Dominus susceptor est animae meae. **5** Averte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos. **6** Voluntarie sacrificabo tibi, et confitebor nomini tuo Domine: quoniam bonum est: **7** Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me: et super inimicos meos despexit oculus meus.

55 Psalmus, in finem, In hymnis intellectus David. Exaudi Deus orationem meam, et ne despexeris deprecationem meam: **2** intende mihi, et exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea: et conturbatus sum **3** a voce inimici, et a tribulatione peccatoris. Quoniam declinaverunt in me iniquitates, et in ira molesti erant mihi. **4** Cor meum conturbatum est in me: et formido mortis cecidit super me. **5** Timor et tremor venerunt super me: et contexerunt me tenebrae: **6** Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo, et requiescam? **7** Ecce elongavi fugiens: et mansi in solitudine. **8** Expectabam eum, qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus, et tempestate. **9** Praecipita Domine, divide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem, et contradictionem in civitate.

10 Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas: et labor in medio eius, **11** et iniustitia. pedes meos de lapsu: ut placeam coram Deo in lumine viventium.

Et non defecit de plateis eius usura et dolus. **12** Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique. Et si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo. **13** Tu vero homo unanimis: dux meus, et notus meus: **14** Qui simul tecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulavimus cum consensu. **15** Veniat mors super illos: et descendant in infernum viventes: Quoniam nequitiae in habitaculis eorum: in medio eorum. (*Sheol h7585*) **16** Ego autem ad Deum clamavi: et Dominus salvabit me. **17** Vespere, et mane, et meridie narrabo et annunciaro: et exaudiet vocem meam. **18** Redimet in pace animam meam ab his, qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum. **19** Exaudiet Deus, et humiliabit illos, qui est ante saecula. Non enim est illis commutatio, et non timuerunt Deum: **20** extendit manum suam in retribuendo. Contaminaverunt testamentum eius, **21** divisi sunt ab ira vultus eius: et appropinquavit cor illius. Molliti sunt sermones eius super oleum: et ipsi sunt iacula. **22** lacta super Dominum curam tuam, et ipse te enutriet: non dabit in aeternum fluctuationem iusto. **23** Tu vero Deus deduces eos, in puteum interitus. Viri sanguinum, et dolosi non dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo in te Domine.

56 Psalmus In finem, Pro populo, qui a Sanctis longe factus est, David in tituli inscriptionem, cum tenuerunt eum Allophyli in Geth. Miserere mei Deus, quoniam conculcavit me homo: tota die impugnans tribulavit me. **2** Concucaverunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes adversum me. **3** Ab altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo. **4** In Deo laudabo sermones meos, in Deo speravi: non timebo quid faciat mihi caro. **5** Tota die verba mea execrabantur: adversum me omnes cogitationes eorum, in malum. **6** Inhabitabunt et abscondent: ipsi calcaneum meum observabunt. Sicut sustinuerunt animam meam, **7** pro nihilo salvos facies illos: in ira populos confringes. **8** Deus, vitam meam annunciasi tibi: posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, Sicut et in promissione tua: **9** tunc convertentur inimici mei retrorsum: In quacumque die invocavero te: ecce cognovi quoniam Deus meus es. **10** In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem: **11** in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo. **12** In me sunt Deus vota tua, quae reddam, laudationes tibi. **13** Quoniam eripuisti animam meam de morte, et

tituli inscriptionem, cum fugeret a facie Saul in speluncam. Miserere mei Deus, miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniustitas. **2** Clamabo ad Deum altissimum: Deum qui beneficet mihi. **3** Misit de caelo, et liberavit me: dedit in opprobrium conculcantes me. Misit Deus misericordiam suam, et veritatem suam, **4** et eripuit animam meam de medio catulorum leonum: dormivi conturbatus. Filii hominum dentes eorum arma et sagittae: et lingua eorum gladius acutus. **5** Exaltare super caelos Deus: et in omnem terram gloria tua. **6** Laqueum paraverunt pedibus meis: et incurvaverunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foveam: et inciderunt in eam. **7** Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, et psalmum dicam. **8** Exurge gloria mea, exurge psalterium et cithara: exurgam diluculo. **9** Confitebor tibi in populis Domine: et psalmum dicam tibi in gentibus: **10** Quoniam magnificata est usque ad caelos misericordia tua, et usque ad nubes veritas tua. **11** Exaltare super caelos Deus: et super omnem terram gloria tua.

58 Psalmus, in finem, ne corrumpas, David in tituli inscriptionem. Si vere utique iustitiam loquimini: recte iudicate filii hominum. **2** Etenim in corde iniquitates operamini: in terra iniustitias manus vestrae concinnant. **3** Alienati sunt peccatores a vulva, erraverunt ab utero: locuti sunt falsa. **4** Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surdae, et obturantis aures suas, **5** Quae non exaudiet vocem incantantium: et benefici incantantis sapienter. **6** Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum: molas leonum confringet Dominus. **7** Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrent: intendit arcum suum donec infirmentur. **8** Sicut cera, quae fluit, auferentur: supercedit ignis, et non viderunt solem. **9** Priusquam intelligenter spinae vestrae rhamnum: sicut viventes, sic in ira absorbet eos. **10** Laetabitur iustus cum viderit vindictam: manus suas lavabit in sanguine peccatoris. **11** Et dicet homo: Si utique est fructus iusto: utique est Deus iudicans eos in terra.

59 Psalmus, in finem, ne corrumpas, David in tituli inscriptionem, quando misit Saul, et custodivit dominum eius, ut eum interficeret. Eripe me de inimicis meis Deus meus: et ab insurgentibus in

me libera me. **2** Eripe me de operantibus iniquitatem: et non egredieris Deus in virtutibus nostris? **11** et de viris sanguinum salva me. **3** Quia ecce ceperunt Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus animam meam: irruerunt in me fortis. **4** Neque iniquitas mea, neque peccatum meum Domine: sine iniquitate cucurri, et direxi. **5** Exurge in occursum meum, et vide: et tu Domine Deus virtutum, Deus Israel, Intende ad visitandas omnes gentes: non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem. **6** Convertentur ad vesperam: et famem patientur ut canes, et circuibunt civitatem. **7** Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum: quoniam quis audivit? **8** Et tu Domine deridebis eos: ad nihilum deduces omnes gentes. **9** Fortitudinem meam ad te custodiam, quia Deus susceptor meus es: **10** Deus meus misericordia eius praeveniet me. **11** Deus ostendit mihi super inimicos meos, ne occidas eos: nequando obliscantur populi mei. Disperge illos in virtute tua: et depone eos protector meus Domine: **12** Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum: et comprehendantur in superbia sua. Et de execratione et mendacio annunciatibuntur **13** in consummatione: in ira consummationis, et non erunt. Et scient quia Deus dominabitur Iacob: et finium terrae. **14** Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canes: et circuibunt civitatem. **15** Ipsi dispergentur ad manducandum: si vero non fuerint saturati, et murmurabunt. **16** Ego autem cantabo fortitudinem tuam: et exaltabo mane misericordiam tuam. Quia factus es susceptor meus, et refugium meum, in die tribulationis meae. **17** Adiutor meus tibi psallam, quia Deus susceptor meus es: Deus meus misericordia mea.

60 Psalmus In finem, Pro his, qui immutabuntur, in tituli inscriptionem David in doctrinam, cum succedit Mesopotamiam Syriam, et Sobal, et convertit Ioab, et percussit Edom in valle Salinarum duodecim millia. Deus repulisti nos, et destruxisti nos: iratus es, et misertus es nobis. **2** Commovisti terram, et conturbasti eam: sana contritiones eius, quia commota est. **3** Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis. **4** Dedisti metuentibus te significationem: ut fugiant a facie arcus: Ut liberentur dilecti tui: **5** salvum fac dextera tua, et exaudi me. **6** Deus locutus est in sancto suo: Laetabor, et partibor Sichimam: et convalem tabernaculorum metibor. **7** Meus est Galaad, et meus est Manasses: et Ephraim fortitudo capitis mei. Iuda rex meus: **8** Moab olla spei meae. In Idumaeam extendam calceamentum meum: mihi alienigenae subditi sunt. **9** Quis deducet me in civitatem munitam? quis deducet me usque in Idumaeam? **10** Nonne tu Deus, qui repulisti nos:

61 Psalmus In finem, In hymnis David. Exaudi

Deus depreciationem meam: intende orationi meae. **2** A finibus terrae ad te clamavi: dum anxiaretur cor meum, in petra exaltasti me. Deduxisti me, **3** quia factus es spes mea: turris fortitudinis a facie inimici. **4** Inhabitabo in tabernaculo tuo in saecula: protegar in velamento alarum tuarum. **5** Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem meam: dedisti hereditatem timentibus nomen tuum. **6** Dies super dies regis adiicias: annos eius usque in diem generationis et generationis. **7** Permanet in aeternum in conspectu Dei: misericordiam et veritatem eius quis requiri? **8** Sic psalmum dicam nomini tuo in saeculum saeculi: ut reddam vota mea de die in diem.

62 Psalmus David, in finem, pro Idithum. Nonne

Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum. **2** Nam et ipse Deus meus, et salutaris meus: susceptor meus, non movebor amplius. **3** Quousque irruitis in hominem? interficitis universi vos: tamquam parieti inclinato et maceriae depulsae. **4** Verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere, cucurri in siti: ore suo benedicebant, et corde suo maledicebant. **5** Verumtamen Deo subiecta esto anima mea: quoniam ab ipso patientia mea. **6** Quia ipse Deus meus, et salvator meus: adiutor meus, non emigrabo. **7** In Deo salutare meum, et gloria mea: Deus auxilii mei, et spes mea in Deo est. **8** Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra: Deus adiutor noster in aeternum. **9** Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris: ut decipient ipsi de vanitate in idipsum. **10** Nolite sperare in iniquitate, et rapinas nolite concupiscere: dvitiae si affluent, nolite cor apponere. **11** Semel locutus est Deus, duo haec audivi, quia potestas Dei est, **12** et tibi Domine misericordia: quia tu reddes unicuique iuxta opera sua.

63 Psalmus David, Cum esset in deserto Idumaeae.

Deus Deus meus ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. **2** In terra deserta, et invia, et in aquosa: sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam, et gloriam tuam. **3** Quoniam melior est misericordia tua super vitas: labia mea laudabunt te. **4** Sic benedicam te in vita mea: et in nomine tuo levabo manus meas. **5**

Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea: et labiis exultationis laudabit os meum. **6** Sic memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te: **7** quia fuisti adiutor meus. Et in velamento alarum tuarum exultabo, **8** adhaesit anima mea post te: me suscepit dextera tua. **9** Ipsi vero in vanum quaesierunt animam meam, introibunt in inferiora terrae: **10** tradentur in manus gladii, partes vulpium erunt. **11** Rex vero laetabitur in Deo, laudabuntur omnes qui iurant in eo: quia obstructum est os loquentium iniqua.

64 Psalmus David, in finem. Exaudi Deus orationem meam cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam. **2** Protexisti me a conventu malignantium: a multitudine operantium iniquitatem. **3** Quia excuerunt ut gladium linguas suas: intenderunt arcum rem amaram, **4** ut sagittent in occultis immaculatum. **5** Subito sagittabant eum, et non timebunt: firmaverunt sibi sermonem nequam. Narraverunt ut absconderent laqueos: dixerunt: Quis videbit eos? **6** Scrutati sunt iniquitates: defecerunt scrutantes scrutinio. Accedet homo ad cor altum: **7** et exaltabitur Deus. Sagittae parvolorum factae sunt plagae eorum: **8** et infirmatae sunt contra eos linguae eorum. Conturbati sunt omnes qui videbant eos: **9** et timuit omnis homo. Et annunciarunt opera Dei: et facta eius intellexerunt. **10** Laetabitur iustus in Domino, et sperabit in eo, et laudabuntur omnes recti corde.

65 Psalmus David, in finem. Canticum Hieremiae, et Ezechielis ex populo transmigrationis, cum inciperent exire. Te decet hymnus Deus in Sion: et tibi reddetur votum in Ierusalem. **2** Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet. **3** Verba iniquorum praevaluerunt super nos: et impietatibus nostris tu propitiaberis. **4** Beatus, quem elegisti, et assumpsisti: inhabitabit in atriis tuis. Replebimur in bonis domus tuae: sanctum est templum tuum, **5** mirabile in aequitate. Exaudi nos Deus salutaris noster, spes omnium finium terrae, et in mari longe. **6** Praeparans montes in virtute tua, accinctus potentia: **7** qui conturbas profundum maris sonum fluctuum eius. Turbabuntur gentes, **8** et timebunt qui habitant terminos a signis tuis: exitus matutini et vespera delectabis. **9** Visitasti terram et inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam. Flumen Dei repletum est aquis, parasti cibum illorum: quoniam ita est praeparatio eius. **10** Rivos eius inebria, multiplica genimina eius: in stillicidiis eius laetabitur germinans. **11** Benedices coronae anni benicitatis tuae: et campi tui replebuntur ubertate. **12** Pinguescent speciosa

deserti: et exultatione colles accingentur. **13** Induti sunt arietes ovium, et valles abundabunt frumento: clamabunt, etenim hymnum dicent.

66 Psalmus In finem, Canticum Psalmi resurrectionis. Jubilate Deo omnis terra, **2** psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius. **3** Dicite Deo quam terribilia sunt opera tua Domine! in multitudine virtutis tuae mentientur tibi inimici tui. **4** Omnis terra adoret te, et psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo. **5** Venite, et videte opera Dei: terribilis in consiliis super filios hominum. **6** Qui convertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi laetabimur in ipso. **7** Qui dominatur in virtute sua in aeternum, oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperant non exaltentur in semetipsis. **8** Benedicite Gentes Deum nostrum: et auditam facite vocem laudis eius, **9** Qui posuit animam meam ad vitam: et non dedit in commotionem pedes meos. **10** Quoniam probasti nos Deus: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum. **11** Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro: **12** imposuisti homines super capita nostra. Transivimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium. **13** Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea, **14** quae distinxerunt labia mea. Et locutum est os meum, in tribulatione mea. **15** Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum: offeram tibi boves cum hircis. **16** Venite, audite, et narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecit animae meae. **17** Ad ipsum ore meo clamavi, et exultavi sub lingua mea. **18** Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. **19** Propterea exaudivit Deus, et attendit voci deprecationis meae. **20** Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam, et misericordiam suam a me.

67 Psalmus Cantici David, in finem, In hymnis. Deus misereatur nostri, et benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri. **2** Ut cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum. **3** Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes. **4** Laetentur et exultent gentes: quoniam iudicas populos in aequitate, et gentes in terra dirigis. **5** Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes. **6** terra dedit fructum suum. Benedicat nos Deus, Deus noster, **7** benedicat nos Deus: et metuant eum omnes fines terrae.

68 Psalmus Cantici David, in finem. Exurgat Deus, et dissipentur inimici eius, et fugiant qui oderunt eum, a facie eius. **2** Sicut deficit

fumus, deficiant: sicut fluit cera a facie ignis, sic venient legati ex Aegypto: Aethiopia praeveniet pereant peccatores a facie Dei. **3** Et iusti epulentur, manus eius Deo. **32** Regna terrae, cantate Deo: et exultent in conspectu Dei: et delectentur in psallite Domino: psallite Deo. **33** qui ascendit super laetitia. **4** Cantate Deo, psalmum dicte nomini caelum caeli, ad Orientem. Ecce dabit voci suea eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum: vocem virtutis, **34** date gloriam Deo super Israel, Dominus nomen illi. Exultate in conspectu eius, magnificentia eius, et virtus eius in nubibus. **35** turbabuntur a facie eius, **5** patris orphanorum, et Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit iudicis viduarum. Deus in loco sancto suo: **6** Deus virtutem, et fortitudinem plebi sua, benedictus qui inhabitare facit unius moris in domo: Qui educit Deus.

vinctos in fortitudine, similiter eos, qui exasperant, qui habitant in sepulchris. **7** Deus cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto: **8** Terra mota est, etenim caeli distillaverunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel. **9** Pluviam voluntariam segregabis Deus hereditati tuae: et infirmata est, tu vero perfecisti eam. **10** Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi, Deus. **11** Dominus dabit verbum evangelizantibus, virtute multa. **12** Rex virtutum dilecti dilecti: et speciei domus dividere spolia. **13** Si dormiatis inter medios clerros, pennae columbae deargentatae, et posteriora dorsi eius in pallore auri. **14** Dum discernit caelestis reges super eam, nive dealbabuntur in Selmon: **15** mons Dei, mons pinguis. Mons coagulatus, mons pinguis: **16** ut quid suspicamini montes coagulatos? Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitabit in finem. **17** Currus Dei decem millibus multiplex, millia laetantium: Dominus in eis in Sina in sancto. **18** Ascendi in altum, cepisti captivitatem: accepisti dona in hominibus: Etenim non credentes, inhabitare Dominum Deum. **19** Benedictus Dominus die quotidie: prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. **20** Deus noster, Deus salvos faciendi: et Domini Domini exitus mortis. **21** Verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantum in delictis suis. **22** Dixit Dominus: Ex Basan convertam, convertam in profundum maris: **23** Ut intingatur pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis, ab ipso. **24** Viderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei: regis mei qui est in sancto. **25** Praeuenient principes coniuncti psallentibus, in medio iuvencularum tympanistarum. **26** In ecclesiis benedicite Deo Domino, de fontibus Israel. **27** Ibi Benjamin adolescentulus, in mentis excessu. Principes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephthali. **28** Manda Deus virtuti tuae: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis. **29** A templo tuo in Ierusalem, tibi offerent reges munera. **30** Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: ut excludant eos, qui probati sunt argento. Dissipa gentes, quae bella volunt: **31**

69 Psalmus David, in finem, pro iis, qui commutabantur. Salvum me fac Deus: quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam. **2** Infixus sum in limo profundi: et non est substantia. Veni in altitudinem maris: et tempestas demersit me. **3** Laboravi clamans, raucae factae sunt fauces meae: defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum. **4** Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: quae non rapui, tunc exolvebam. **5** Deus tu scis insipientiam meam: et delicta mea a te non sunt abscondita. **6** Non erubescant in me qui expectant te Domine, Domine virtutum. Non confundantur super me qui quaerunt te, Deus Israel. **7** Quoniam propter te sustinui opprobrium: operuit confusio faciem meam. **8** Extraneus factus sum fratribus meis, et peregrinus filiis matris meae. **9** Quoniam zelus domus tuae comedit me: et opprobria exprobrantium tibi, ceciderunt super me. **10** Et operui in ieunio animam meam: et factum est in opprobrium mihi. **11** Et posui vestimentum meum cilicum: et factus sum illis in parabolam. **12** Adversum me loquebantur qui sedebant in porta: et in me psallebant qui bibebant vinum. **13** Ego vero orationem meam ad te Domine: tempus beneplaciti Deus. In multitudine misericordiae tuae exaudi me, in veritate salutis tuae: **14** Eripe me de luto, ut non infigar: libera me ab iis, qui oderunt me, et de profundis aquarum. **15** Non me demergat tempestas aquae, neque absorbeat me profundum: neque urgeat super me puteos os suum. **16** Exaudi me Domine, quoniam benigna est misericordia tua: secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me. **17** Et ne avertas faciem tuam a pueru tuo: quoniam tribulor, velociter exaudi me. **18** Intende animae meae, et libera eam: propter inimicos meos eripe me. **19** Tu scis improperium meum, et confusionem meam, et reverentiam meam. **20** In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me, improperium expectavit cor meum et miseriam. Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit: et qui consolarentur, et non inveni. **21** Et dederunt in escam meam fel:

et in siti mea potaverunt me aceto. **22** Fiat mensa die magnitudinem tuam. **9** Ne proicias me in eorum coram ipsis in laqueum, et in retribuciones, tempore senectutis: cum defecerit virtus mea, et in scandalum. **23** Obscurerunt oculi eorum ne derelinquas me. **10** Quia dixerunt inimici mei videant: et dorsum eorum semper incurva. **24** mihi: et qui custodiebant animam meam, consilium Effunde super eos iram tuam: et furor irae tuae fecerunt in unum, **11** Dicentes: Deus dereliquit eum, comprehendat eos. **25** Fiat habitatio eorum deserta: persecutini, et comprehendite eum: quia non et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. est qui eripiat. **12** Deus ne elongeris a me: Deus **26** Quoniam quem tu percussisti, persecuti sunt: meus in auxilium meum respice. **13** Confundantur, et super dolorem vulnerum meorum addiderunt. et deficient detrahentes animae meae: operiantur **27** Appone iniquitatem super iniquitatem eorum: confusione, et pudore qui quaerunt mala mihi. et non intrent in iustitiam tuam. **28** Deleantur **14** Ego autem semper sperabo: et adiciam super de Libro viventium: et cum iustis non scribantur. omnem laudem tuam. **15** Os meum annunciatib **29** Ego sum pauper et dolens: salus tua Deus iustitiam tuam: tota die salutare tuum. Quoniam suscepit me. **30** Laudabo nomen Dei cum canto: non cognovi litteraturam, **16** introibo in potentias et magnificabo eum in laude: **31** Et placebit Deo Domini: Domine, memorabor iustitiae tuae solius. super vitulum novellum: cornua producentem et **17** Deus docuisti me a iuventute mea: et usque ungulas. **32** Videant pauperes et laetentur: quaerite nunc pronunciabo mirabilia tua. **18** Et usque in Deum, et vivet anima vestra: **33** Quoniam exaudivit senectam et senium: Deus ne derelinquas me, pauperes Dominus: et vinctos suos non despexit. Donec annunciem brachium tuum generationi **34** Laudent illum caeli et terra, mare, et omnia omni, quae ventura est: Potentiam tuam, **19** et reptilia in eis. **35** Quoniam Deus salvam faciet Sion: iustitiam tuam Deus usque in altissima, quae et aedificabuntur civitates Iuda. Et inhabitabunt ibi, fecisti magnalia: Deus quis similis tibi? **20** Quantas et hereditate acquirent eam. **36** Et semen servorum eius possidebit eam, et qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.

70 Psalmus David, in finem, In rememorationem, quod salvum fecit eum Dominus. Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuvandum me festina. **2** Confundantur, et revereantur, qui quaerunt animam meam: **3** Avertantur retrorsum, et erubescant, qui volunt mihi mala: Avertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi: Euge, euge. **4** Exultent et laetentur in te omnes qui quaerunt te, et dicant semper: Magnificetur Dominus: qui diligit salutare tuum. **5** Ego vero egenus, et pauper sum: Deus adiuba me. Adiutor meus, et liberator meus es tu: Domine ne moreris.

71 Psalmus David, Filiorum Ionadab, et eorum, qui primi captivi ducti sunt. In te Domine speravi, non confundar in aeternum: **2** in iustitia tua libera me, et eripe me. Inclina ad me aurem tuam, et salva me. **3** Esto mihi in Deum protectorem, et in locum munitionis: ut salvum me facias, Quoniam firmamentum meum, et refugium meum es tu. **4** Deus meus eripe me de manu peccatoris, et de manu contra legem agentis et iniqui: **5** Quoniam tu es patientia mea Domine: Domine spes mea a iuventute mea. **6** In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meae tu es protector meus: In te cantatio mea semper: **7** tamquam prodigium factus sum multis: et tu adiutor fortis. **8** Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam: tota

reduxisti me: **21** Multiplicasti magnificentiam tuam: et conversus consolatus es me. **22** Nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam: Deus psallam tibi in cithara, sanctus Israel. **23** Exultabunt labia mea cum cantavero tibi: et anima mea, quam redemisti. **24** Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam: cum confusi et reveriti fuerint qui quaerunt mala mihi.

72 Psalmus, In Salomonem. **2** Deus iudicium tuum regi da: et iustitiam tuam filio regis: Iudicare populum tuum in iustitia, et pauperes tuos in iudicio. **3** Suscipient montes pacem populo: et colles iustitiam. **4** Iudicabit pauperes populi, et salvos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatorem. **5** Et permanebit cum Sole, et ante Lunam, in generatione et generationem. **6** Descendet sicut pluvia in vellus: et sicut stillecia stillantia super terram. **7** Orietur in diebus eius iustitia, et abundantia pacis: donec auferatur luna. **8** Et dominabitur a mari usque ad mare: et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. **9** Coram illo procident Aethiopes: et inimici eius terram lingent. **10** Reges Tharsis, et insulae munera offerent: reges Arabum, et Saba dona adducent: **11** Et adorabunt eum omnes reges terrae: omnes gentes servient ei: **12** Quia liberabit pauperem a potente: et pauperem, cui non erat adiutor. **13** Parcer pauperi et inopi: et animas pauperum salvas

faciet. **14** Ex usuris et iniquitate redimet animas in aeternum. **27** Quia ecce, qui elongant se a te, eorum: et honorabile nomen eorum coram illo. **15** peribunt: perdidisti omnes, qui fornicantur abs te. Et vivet, et dabitur ei de auro Arabiae, et adorabunt **28** Mihi autem adhaerere Deo bonum est: ponere de ipso semper: tota die benedicent ei. **16** Et in Domino Deo spem meam: ut annunciem omnes erit firmamentum in terra in summis montium, praedicationes tuas, in portis filiae Sion. superextolletur super Libanum fructus eius: et florebunt de civitate sicut foenum terrae. **17** Sit nomen eius benedictum in saecula: ante Solem permanet nomen eius. Et benedicentur in ipso omnes tribus terrae: omnes gentes magnificabunt eum. **18** Benedictus Dominus Deus Israel, qui facit mirabilia solus: **19** Et benedictum nomen maiestatis eius in aeternum: et replebitur maiestate eius omnis terra: fiat, fiat.

74 Psalmus Intelleximus Asaph. Ut quid Deus repulisti in finem: iratus est furor tuus super oves pascuae tuae? **2** Memor esto congregationis tuae, quam possedisti ab initio. Redemisti virginem hereditatis tuae: mons Sion, in quo habitasti in eo. **3** Leva manus tuas in superbias eorum in finem: quanta malignatus est inimicus in sancto! **4** Et gloriati sunt qui oderunt te: in medio sollemnitatis tuae. Posuerunt signa sua, signa: **5** et

73 Psalmus Asaph. Defecerunt hymni David filii non cognoverunt sicut in exitu super summum. Iesse. Quam bonus Israel Deus his qui recto Quasi in silva lignorum securibus **6** exciderunt sunt corde! **2** Mei autem pene moti sunt pedes: ianuas eius in idipsum: in securi, et ascia deiecerunt pene effusi sunt gressus mei. **3** Quia zelavi super eam. **7** Incenderunt igni Sanctuarium tuum: in terra iniquos, pacem peccatorum videns. **4** Quia non est polluerunt tabernaculum nominis tui. **8** Dixerunt in respectus morti eorum: et firmamentum in plaga corde suo cognatio eorum simul: quiescere faciamus eorum. **5** In labore hominum non sunt, et cum omnes dies festos Dei a terra. **9** Signa nostra non hominibus non flagellabuntur: **6** Ideo tenuit eos vidimus, iam non est propheta: et nos non cognoscet superbia, operti sunt iniquitate et impietate sua. **7** amplius. **10** Usquequo Deus improperabit inimicus: Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt irritat adversarius nomen tuum in finem? **11** Ut in affectum cordis. **8** Cogitaverunt, et locuti sunt quid avertis manum tuam, et dexteram tuam, de nequitiam: iniquitatem in excelso locuti sunt. **9** medio sinu tuo in finem? **12** Deus autem rex noster Posuerunt in caelum os suum: et lingua eorum ante saecula: operatus est salutem in medio terrae. transivit in terra. **10** Ideo convertetur populus **13** Tu confirmasti in virtute tua mare: contribulasti meus hic: et dies pleni invenientur in eis. **11** Et capita draconum in aquis. **14** Tu confregisti capita dixerunt: Quomodo scit Deus, et si est scientia in draconis: dedisti eum escam populis Aethiopum. excuso? **12** Ecce ipsi peccatores, et abundantes in **15** Tu dirupisti fontes, et torrentes: tu siccasti saeculo, obtinuerunt divitias. **13** Et dixi: Ergo sine fluvios Ethan. **16** Tuus est dies, et tua est nox: tu causa iustificavi cor meum, et lavi inter innocentes fabricatus es auroram et solem. **17** Tu fecisti omnes manus meas: **14** Et fui flagellatus tota die, et terminos terrae: aestatem et ver tu plasmasti ea. **18** castigatio mea in matutinis. **15** Si dicebam: Narrabo Memori esto huius, inimicus improperavit Domino: sic: ecce nationem filiorum tuorum reprobavi. **16** et populus insipiens incitavit nomen tuum. **19** Ne Existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me: tradas bestias animas confitentes tibi, et animas **17** Donec intrem in Sanctuarium Dei: et intelligam pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. **20** in novissimis eorum. **18** Verumtamen propter Respice in testamentum tuum: quia repleti sunt, dolos posuisti eis: deiecisti eos dum allevarentur. qui obscurati sunt terrae dominibus iniquitatum. **21** **19** Quomodo facti sunt in desolationem, subito Ne avertatur humilis factus confusus: pauper et defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam. inops laudabunt nomen tuum. **22** Exurge Deus, **20** Velut somnium surgentium Domine, in civitate iudica causam tuam: memor esto improperiorum tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. **21** tuorum, eorum quae ab insipiente sunt tota die. **23** Quia inflammatum est cor meum, et renes mei Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum: superbia commutati sunt: **22** et ego ad nihilum redactus sum, eorum, qui te oderunt, ascendit semper. et nescivi. **23** Ut iumentum factus sum apud te: et et ego semper tecum. **24** Tenuisti manum dexteram meam: et in voluntate tua deduxisti me, et cum gloria suscepisti me. **25** Quid enim mihi est in caelo? et a te quid volui super terram? **26** Defecit caro mea et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea Deus

75 Psalmus Cantici Asaph, in finem, ne corrumpas. Confitebimur tibi Deus: confitebimur, et invocabimus nomen tuum. Narrabimus mirabilia tua: **2** cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo. **3** Liquefacta est terra,

et omnes qui habitant in ea: ego confirmavi **11** Memor fui operum Domini: quia memor ero columnas eius. **4** Dixi iniquis: Nolite inique agere: ab initio mirabilium tuorum, **12** Et meditabor in et delinquentibus: Nolite exaltare cornu: **5** Nolite omnibus operibus tuis: et in adinventionibus tuis extollere in altum cornu vestrum: nolite loqui exercebor. **13** Deus in sancto via tua: quis Deus adversus Deum iniquitatem. **6** Quia neque ab magnus sicut Deus noster? **14** tu es Deus qui facis Oriente, neque ab Occidente, neque a desertis mirabilia. Notam fecisti in populis virtutem tuam: **15** montibus: **7** quoniam Deus iudex est. Hunc humiliat, redemisti in brachio tuo populum tuum, filios Iacob, et hunc exaltat: **8** quia calix in manu Domini vini et Ioseph. **16** Viderunt te aquae Deus, viderunt te meri plenus misto. Et inclinavit ex hoc in hoc: aquae: et timuerunt, et turbatae sunt abyssi. **17** verumtamen faex eius non est exinanita: bibent Multitudi sonitus aquarum: vocem dederunt nubes. omnes peccatores terrae. **9** Ego autem annunciao Etenim sagittae tuae transeunt: **18** vox tonitru tui in saeculum: cantabo Deo Iacob. **10** Et omnia cornua in rota. Illuxerunt coruscationes tuae orbi terrae: peccatorum confringam: et exaltabuntur cornua commota est et contremuit terra. **19** In mari via iusti.

76 Psalmus Asaph, in finem, in Laudibus, canticum ad Assyrios. Notus in Iudea Deus: in

Israel magnum nomen eius. **2** Et factus est in pace locus eius: et habitatio eius in Sion. **3** Ibi confregit potentias arcum, scutum, gladium, et bellum. **4** Illuminans tu mirabiliter a montibus aeternis: **5** turbati sunt omnes insipientes corde. Dormierunt somnum suum: et nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis. **6** Ab increpatione tua Deus Iacob dormitaverunt qui ascenderunt equos. **7** Tu terribilis es, et quis resistet tibi? ex tunc ira tua. **8** De caelo auditum fecisti iudicium: terra tremuit et quievit, **9** Cum exurgeret in iudicium Deus, ut salvos faceret omnes mansuetos terrae. **10** Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: et reliquiae cogitationis diem festum agent tibi. **11** Vovete, et reddite Domino Deo vestro: omnes qui in circuitu eius affertis munera. Terribili **12** et ei qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terrae.

77 Psalmus Asaph, in finem, pro Idithum. Voce

mea ad Dominum clamavi: voce mea ad Deum, et intendit mihi. **2** In die tribulationis meae Deum exquisivi, manibus meis nocte contra eum: et non sum deceptus. Renuit consolari anima mea, **3** memor fui Dei, et delectatus sum, et exercitatus sum: et defecit spiritus meus. **4** Anticipaverunt vigilias oculi mei: turbatus sum, et non sum locutus. **5** Cogitavi dies antiquos: et annos aeternos in mente habui. **6** Et meditatus sum nocte cum corde meo, et exercitabar, et scopebam spiritum meum. **7** Numquid in aeternum proicit Deus: aut non apponet ut complacitior sit adhuc? **8** Aut in finem misericordiam suam abscondet, a generatione in generationem? **9** Aut obliscesetur misereri Deus? aut continebit in ira sua misericordias suas? **10** Et dixi nunc coepi: haec mutatio dexteræ Excelsi.

78 Psalmus. Intelleximus Asaph. Attende popule meus legem meam: inclinate aurem vestram in verba oris mei. **2** Aperiam in parabolis os meum: loquar propositiones ab initio. **3** Quanta audivimus et cognovimus ea: et patres nostri narraverunt nobis. **4** Non sunt occultata a filiis eorum, in generatione altera. Narrantes laudes Domini, et virtutes eius, et mirabilia eius quae fecit. **5** Et suscitavit testimonium in Iacob: et legem posuit in Israel. Quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filii suis: **6** ut cognoscat generatio altera. Filii qui nascentur, et exurgent, et narrabunt filii suis, **7** Ut ponant in Deo spem suam, et non obliviscantur operum Dei: et mandata eius exquirant. **8** Ne fiant sicut patres eorum: generatio prava et exasperans. Generatio, quae non direxit cor suum: et non est creditus cum Deo spiritus eius. **9** Filii Ephrem intendentes et mittentes arcum: conversi sunt in die belli. **10** Non custodierunt testamentum Dei, et in lege eius noluerunt ambulare. **11** Et obliiti sunt benefactorum eius, et mirabilem eius quae ostendit eis. **12** Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Aegypti, in campo Taneos. **13** Interruptum mare, et perduxit eos: et statuit aquas quasi in utre. **14** Et deduxit eos in nube diei: et tota nocte in illuminatione ignis. **15** Interruptum petram in eremo: et adaquavit eos velut in abyso multa. **16** Et eduxit aquam de petra: et deduxit tamquam flumina aquas. **17** Et apposuerunt adhuc peccare ei: in iram excitaverunt Excelsum in inaquoso. **18** Et tentaverunt Deum in cordibus suis: ut peterent escas animabus suis. **19** Et male locuti sunt de Deo: dixerunt: Numquid poterit Deus parare mensam in deserto? **20** Quoniam percussit petram, et fluxerunt aquae, et torrentes inundaverunt. Numquid et panem poterit dare, aut parare mensam populo suo?

21 Ideo audivit Dominus, et distulit: et ignis accensus timuerunt: et inimicos eorum operuit mare. **54** est in Iacob, et ira ascendit in Israel: **22** Quia non Et induxit eos in montem sanctificationis suaem, crediderunt in Deo, nec speraverunt in salutari eius: montem, quem acquisivit dextera eius. Et eiecit **23** Et mandavit nubibus desuper, et ianuas caeli a facie eorum Gentes: et sorte divisit eis terram aperuit. **24** Et pluit illis manna ad manducandum, in funiculo distributionis. **55** Et habitare fecit in et panem caeli dedit eis. **25** Panem angelorum tabernaculis eorum tribus Israel. **56** Et tentaverunt, manducavit homo: cibaria misit eis in abundantia. et exacerbaverunt Deum excelsum: et testimonia **26** Transtulit Austrum de caelo: et induxit in virtute eius non custodierunt. **57** Et averterunt se, et sua Africum. **27** Et pluit super eos sicut pulverem non servaverunt pactum: quemadmodum patres carnes, et sicut arenam maris volatilia pennata. eorum, conversi sunt in arcum pravum. **58** In iram **28** Et cederunt in medio castrorum eorum: circa concitaverunt eum in collibus suis: et in sculptilibus tabernacula eorum. **29** Et manducaverunt et saturati suis ad aemulationem eum provocaverunt. **59** sunt nimis, et desiderium eorum attulit eis: **30** Audivit Deus, et sprevit: et ad nihilum redegit non sunt fraudati a desiderio suo. Adhuc escae valde Israel. **60** Et repulit tabernaculum Silo, eorum erant in ore ipsorum, **31** et ira Dei ascendit tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus. super eos. Et occidit pingues eorum, et electos **61** Et tradidit in captivitatem virtutem eorum: et Israel impedivit. **32** In omnibus his peccaverunt pulchritudinem eorum in manus inimici. **62** Et adhuc: et non cederunt in mirabilibus eius. **33** Et conclusit in gladio populum suum: et hereditatem defecerunt in vanitate dies eorum: et anni eorum suam sprevit. **63** Iuvenes eorum comedit ignis: et cum festinatione. **34** Cum occideret eos, quaerebant virgines eorum non sunt lamentatae. **64** Sacerdotes eum: et revertebantur, et diluculo veniebant ad eorum in gladio ceciderunt: et viduae eorum non eum. **35** Et rememorati sunt quia Deus adiutor est plorabantur. **65** Et excitatus est tamquam dormiens eorum: et Deus excelsus redemptor eorum est. **36** Dominus, tamquam potens crapulatus a vino. **66** Et Et dilexerunt eum in ore suo, et lingua sua mentiti percussit inimicos suos in posteriora: opprobrium sunt ei: **37** Cor autem eorum non erat rectum cum semipernum dedit illis. **67** Et repulit tabernaculum eo: nec fideles habiti sunt in testamento eius. **38** Ioseph: et tribum Ephraim non elegit: **68** Sed elegit Ipse autem est misericors, et propitius fiet peccatis tribum Iuda, montem Sion quem dilexit. **69** Et eorum: et non disperdet eos. Et abundavit ut aedificavit sicut unicornium sanctificium suum in averteret iram suam: et non accendit omnem iram terra, quam fundavit in saecula. **70** Et elegit David suam: **39** Et recordatus est quia caro sunt: spiritus servum suum, et sustulit eum de gregibus ovium: vadens, et non rediens. **40** Quoties exacerbaverunt de post foetantes accepit eum. **71** Pascere Iacob eum in deserto, in iram concitaverunt eum in servum suum, et Israel hereditatem suam: **72** Et in aquoso? **41** Et conversi sunt, et tentaverunt pavit eos in innocentia cordis sui: et in intellectibus Deum: et sanctum Israel exacerbaverunt. **42** Non manuum suarum deduxit eos.

sunt recordati manus eius, die qua redemit eos de manu tribulantibus, **43** Sicut posuit in Aegypto signa sua, et prodigia sua in campo Taneos. **44** Et convertit in sanguinem flumina eorum, et imbrebus eorum, ne biberent. **45** Misit in eos cynomyiam, et comedit eos: et ranam, et disperdidit eos. **46** Et dedit aerugini fructus eorum: et labores eorum locustae. **47** Et occidit in grandine vineas eorum: et moros eorum in pruina. **48** Et tradidit grandini iumenta eorum: et possessionem eorum igni. **49** Misit in eos iram indignationis suae: indignationem, et iram, et tribulationem: immissiones per angelos malos. **50** Viam fecit semitiae irae sueae, non pepercit a morte animabus eorum: et iumenta eorum in morte conclusit. **51** Et percussit omne primogenitum in terra Aegypti: primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham. **52** Et abstulit sicut oves populum suum: et perduxit eos tamquam gregem in deserto. **53** Et eduxit eos in spe, et non

79 Psalmus Asaph. Deus venerunt Gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam. **2** Posuerunt morticina servorum tuorum, escas volatilibus caeli: carnes sanctorum tuorum bestiarum terrae. **3** Effuderunt sanguinem eorum tamquam aquam in circuitu Ierusalem: et non erat qui sepeliret. **4** Facti sumus opprobrium vicinis nostris: subsannatio et illusio his, qui in circuitu nostro sunt. **5** Usquequo Domine irasperis in finem: accendetur velut ignis zelus tuus? **6** Effunde iram tuam in Gentes, quae te non noverunt: et in regna, quae nomen tuum non invocaverunt: **7** Quia comederunt Iacob: et locum eius desolaverunt. **8** Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, cito anticipent nos misericordiae tuae: quia pauperes facti sumus nimis. **9** Adiuva nos Deus salutaris noster: et propter gloriam nominis tui Domine

libera nos: et propitius esto peccatis nostris, propter posuit illud, cum exiret de Terra Aegypti: linguam, nomen tuum: **10** Ne forte dicant in Gentibus: Ubi quam non noverat, audivit. **6** Divertit ab oneribus est Deus eorum? et innotescat in nationibus coram dorsum eius: manus eius in cophino servierunt. **7** oculis nostris. Ultio sanguinis servorum tuorum, In tribulatione invocasti me, et liberavi te: exaudivi qui effusus est: **11** introeat in conspectu tuo gemitus te in abscondito tempestatis: probavi te apud compeditorum. Secundum magnitudinem brachii aquam contradictionis. **8** Audi populus meus, et tui, posside filios mortificatorum. **12** Et redde vicinis contestabor te: Israel si audieris me, **9** non erit in te nostris septuplum in sinu eorum: improprium deus recens, neque adorabis deum alienum. **10** Ego ipsorum, quod exprobraverunt tibi Domine. **13** enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Nos autem populus tuus, et oves pascuae tuae, Aegypti: dilata os tuum, et implebo illud. **11** Et non confitebimur tibi in saeculum: In generatione et generationem annunciamus laudem tuam.

80 Psalmus, in finem, pro iis, qui commutabuntur, testimonium Asaph. Qui regis Israel, intende: qui deducis velut ovem Ioseph. Qui sedes super cherubim, manifestare **2** coram Ephraim, Beniamin, et Manasse. Excita potentiam tuam, et veni, ut salvos facias nos. **3** Deus converte nos: et ostende faciem tuam, et salvi erimus. **4** Domine Deus virtutum, quoque irasperis super orationem servi tui? **5** Cibabis nos pane lacrymarum: et potum dabis nobis in lacrymis in mensura? **6** Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris: et inimici nostri subsannaverunt nos. **7** Deus virtutum converte nos: et ostende faciem tuam: et salvi erimus. **8** pauperem: et egenum de manu peccatoris liberate. Vineam de Aegypto transtulisti: eieci Gentes, et plantasti eam. **9** Dux itineris fuisti in conspectu eius: plantasti radices eius, et implevit terram. **10** Operuit montes umbra eius: et arbusta eius cedros Dei. **11** Extendit palmites suos usque ad mare: et usque ad flumen propagines eius. **12** Ut quid destruxisti maceriam eius: et vindemiant eam omnes, qui praetergrediuntur viam? **13** Exterminavit eam aper de silva: et singularis ferus depastus est eam. **14** Deus virtutum convertere: respice de caelo, et vide, et visita vineam istam. **15** Et perfice eam, quam plantavit dextera tua: et super filium hominis, quem confirmasti tibi. **16** Incensa igni, et suffossa ab increpatione vultus tui peribunt. **17** Fiat manus tua super virum dexteræ tuae: et super filium hominis, quem confirmasti tibi. **18** Et non discedimus a te, vivificabis nos: et nomen tuum invocabimus. **19** Domine Deus virtutum converte nos: et ostende faciem tuam, et salvi erimus.

81 Psalmus Asaph, in finem, pro torcularibus, quinta sabbati. Exultate Deo adiutori nostro: iubilate Deo Iacob. **2** Sumite psalmum, et date tympanum: psalterium iucundum cum cithara. **3** Buccinate in Neomenia tuba, in insigni die sollemnitatis vestrae: **4** Quia praeceptum in Israel est: et iudicium Deo Iacob. **5** Testimonium in Ioseph

posuit illud, cum exiret de Terra Aegypti: linguam, quam non noverat, audivit. **6** Divertit ab oneribus dorsum eius: manus eius in cophino servierunt. **7** In tribulatione invocasti me, et liberavi te: exaudivi qui effusus est: **11** introeat in conspectu tuo gemitus te in abscondito tempestatis: probavi te apud compeditorum. Secundum magnitudinem brachii aquam contradictionis. **8** Audi populus meus, et tui, posside filios mortificatorum. **12** Et redde vicinis contestabor te: Israel si audieris me, **9** non erit in te nostris septuplum in sinu eorum: improprium deus recens, neque adorabis deum alienum. **10** Ego ipsorum, quod exprobraverunt tibi Domine. **13** enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Nos autem populus tuus, et oves pascuae tuae, Aegypti: dilata os tuum, et implebo illud. **11** Et non confitebimur tibi in saeculum: In generatione et generationem annunciamus laudem tuam.

82 Psalmus Asaph. Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deos diuidicat. **2** Usquequo iudicatis iniquitatem: et facies peccatorum sumitis? **3** Iudicate egeno, et pupillo: humilem, et pauperem iustificate. **4** Eripite pauperem: et egenum de manu peccatoris liberate. **5** Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant: movebuntur omnia fundamenta terrae. **6** Ego dixi: Dii estis, et filii excelsi omnes. **7** Vos autem sicut homines moriemini: et sicut unus de principibus cadetis. **8** Surge Deus, iudica terram: quoniam tu hereditabis in omnibus Gentibus.

83 Canticum Psalmi Asaph. Deus, quis similis erit tibi? ne taceas, neque compescaris Deus: **2** Quoniam ecce inimici tui sonuerunt: et qui oderunt te, extulerunt caput. **3** Super populum tuum malignaverunt consilium: et cogitaverunt adversus sanctos tuos. **4** Dixerunt: Venite, et disperdamus eos de gente: et non memoretur nomen Israel ultra. **5** Quoniam cogitaverunt unani miter: simul adversum te testamentum disposuerunt, **6** tabernacula Idumaeorum et Ismahelitae: Moab, et Agareni, **7** Gebal, et Ammon, et Amalec: alienigenae cum habitantibus Tyrum. **8** Etenim Assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filii Lot. **9** Fac illis sicut Madian et Sisarea: sicut labin in torrente Cisson. **10** Disperierunt in Endor: facti sunt ut ster cus terrae. **11** Pone principes eorum sicut Oreb, et Zeb, et Zebee, et Salmana: Omnes principes eorum: **12** qui dixerunt: Hereditate possideamus Sanctuarium Dei. **13** Deus meus pone illos ut rotam: et sicut stipulam ante faciem venti. **14** Sicut ignis,

qui comburit silvam: et sicut flamma comburens montes: **15** Ita persequeris illos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos. **16** Imple facies eorum ignominia: et quaerent nomen tuum, Domine. **17** Erubescant, et conturbentur in saeculum saeculi: et confundantur, et pereant. **18** Et cognoscant quia nomen tibi Dominus: tu solus Altissimus in omni terra.

84 Psalmus, in finem, Pro torcularibus filiis

Core. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum: **2** concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini: Cor meum, et caro mea exultaverunt in Deum vivum. **3** Etenim passer invenit sibi domum: et turtur nidum, ubi ponat pullos suos. Altaria tua Domine virtutum: rex meus, et Deus meus. **4** Beati, qui habitant in domo tua Domine: in saecula saeculorum laudabunt te. **5** Beatus vir, cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit, **6** in valle lacrymarum in loco, quem posuit. **7** Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion. **8** Domine Deus virtutum exaudi orationem meam: auribus percipe Deus Iacob. **9** Protector noster aspice Deus: et respice in faciem Christi tui. **10** Quia melior est dies una in atriis tuis super millia. Elegi abiectus esse in domo Dei mei: magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. **11** Quia misericordiam, et veritatem diligit Deus: gratiam, et gloriam dabit Dominus. **12** Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia: Domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

85 Psalmus, in finem, filiis Core. Benedixisti Domine terram tuam: avertisti captivitatem

Iacob. **2** Remisisti iniquitatem plebis tuae: operuisti omnia peccata eorum. **3** Mitigasti omnem iram tuam: avertisti ab ira indignationis tuae. **4** Converte nos Deus salutaris noster: et averte iram tuam a nobis. **5** Numquid in aeternum irasceris nobis? aut extenderis iram tuam a generatione in generationem? **6** Deus tu conversus vivificabis nos: et plebs tua laetabitur in te. **7** Ostende nobis Domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis. **8** Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam. Et super sanctos suos: et in eos, qui convertuntur ad cor. **9**

Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius: ut inhabitet gloria in terra nostra. **10** Misericordia, et veritas obviaverunt sibi: iustitia, et pax osculatae sunt. **11** Veritas de terra orta est: et iustitia de caelo prospexit. **12** Etenim Dominus dabit benignitatem:

et terra nostra dabit fructum suum. **13** Iustitia ante eum ambulabit: et ponet in via gressus suos.

86 Psalmus, Oratio David. Inclina Domine aurem tuam, et exaudi me: quoniam inops, et pauper sum ego. **2** Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te. **3** Miserere mei Domine, quoniam ad te clamavi tota die: **4** laetifica animam servi tui, quoniam ad te Domine animam meam levavi. **5** Quoniam tu Domine suavis, et mitis: et multae misericordiae omnibus invocantibus te. **6** Auribus percipe Domine orationem meam: et intende voci deprecationis meae. **7** In die tribulationis meae clamavi ad te: quia exaudisti me, **8** Non est similis tui in diis Domine: et non est secundum opera tua. **9** Omnes gentes quascumque fecisti, venient, et adorabunt coram te Domine: et glorificabunt nomen tuum. **10** Quoniam magnus es tu, et faciens mirabilia: tu es Deus solus. **11** Deduc me Domine in via tua, et ingrediar in veritate tua: laetetur cor meum ut timeat nomen tuum. **12** Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo. et glorificabo nomen tuum in aeternum: **13** Quia misericordia tua magna est super me: et eruisti animam meam ex inferno inferiori. (*Sheol h7585*) **14** Deus, iniqui insurrexerunt super me, et synagoga potentium quaeaserunt animam meam: et non proposuerunt te in conspectu suo. **15** Et tu Domine Deus miserator et misericors, patiens, et multae misericordiae, et verax, **16** Respice in me, et miserere mei, da imperium tuum puer tuo: et salvum fac filium ancillae tuae. **17** Fac mecum signum in bonum, ut videant qui oderunt me, et confundantur: quoniam tu Domine adiuvisti me, et consolatus es me.

87 Psalmus Cantici, filiis Core. Fundamenta eius in montibus sanctis: **2** diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob. **3** Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei. **4** Memor ero Rahab, et Babylonis scientium me. Ecce alienigenae, et Tyrus, et populus Aethiopum, hi fuerunt illic. **5** Numquid Sion dicet: Homo, et homo natus est in ea: et ipse fundavit eam Altissimus? **6** Dominus narrabit in scripturis populorum, et principum: horum, qui fuerunt in ea. **7** Sicut laetantium omnium habitatio est in te.

88 Psalmus, Canticum psalmi, in finem, filiis Core, pro Maheleth ad respondendum, intellectus Eman Israelitae. Domine Deus salutis meae: in die clamavi, et nocte coram te. **2** Intret in conspectu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam: **3** Quia repleta est malis anima

mea: et vita mea inferno appropinquavit. (**Sheol** et exaltetur dextera tua: **14** iustitia et iudicium **h7585)** **4** Aestimatus sum cum descendantibus in praeparatio sedis tuae. Misericordia et veritas lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio, **5** praecedent faciem tuam: **15** beatus populus, qui inter mortuos liber, Sicut vulnerati dormientes scit iubilationem. Domine, in lumine vultus tui in sepulchris, quorum non es memor amplius: et ambulabunt, **16** et in nomine tuo exultabunt tota ipsi de manu tua repulsi sunt. **6** Posuerunt me in die: et in iustitia tua exaltabuntur. **17** Quoniam lacu inferiori: in tenebrosis, et in umbra mortis. gloria virtutis eorum tu es: et in beneplacito tuo **7** Super me confirmatus est furor tuus: et omnes exaltabitur cornu nostrum. **18** Quia Domini est fluctus tuos induxisti super me. **8** Longe fecisti assumptio nostra: et sancti Israel regis nostri. **19** notos meos a me: posuerunt me abominationem Tunc locutus es in visione sanctis tuis, et dixisti: sibi. Traditus sum, et non egrediebar: **9** oculi mei Posui adiutorium in potente: et exaltavi electum languerunt prae inopia. Clamavi ad te Domine de plebe mea. **20** Inveni David servum meum: tota die: expandi ad te manus meas. **10** Numquid oleo sancto meo unxi eum. **21** Manus enim mea mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabunt, et auxiliabitur ei: et brachium meum confortabit eum. confitebuntur tibi? **11** Numquid narrabit aliquis **22** Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitatis in sepulchro misericordiam tuam, et veritatem non apponet nocere ei. **23** Et concidam a facie tuam in perditione? **12** Numquid cognoscentur ipsius inimicos eius: et odientes eum in fugam in tenebris mirabilia tua: et iustitia tua in terra convertam. **24** Et veritas mea, et misericordia oblivionis? **13** Et ego ad te, Domine, clamavi, mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur et mane oratio mea praeveniet te. **14** Ut quid cornu eius. **25** Et ponam in mari manum eius: et Domine repellis orationem meam: avertis faciem in fluminibus dexteram eius. **26** Ipse invocabit tuam a me? **15** Pauper sum ego, et in laboribus a me: Pater meus es tu: Deus meus, et susceptor iuventute mea: exaltatus autem, humiliatus sum salutis meae: **27** Et ego primogenitum ponam illum et conturbatus. **16** In me transierunt irae tuae: et excelsum prae regibus terrae. **28** In aeternum terrores tui conturbaverunt me. **17** Circumdederunt servabo illi misericordiam meam: et testamentum me sicut aqua tota die: circumdederunt me simul. meum fidele ipsi. **29** Et ponam in saeculum saeculi **18** Elongasti a me amicum, et proximum: et notos semen eius: et thronum eius sicut dies caeli. **30** Si meos a miseria.

89 Psalmus, Intellectus Ethan Israelitae.
Misericordias Domini in aeternum cantabo. In generatione et generationem annunciaro veritatem tuam in ore meo. **2** Quoniam dixisti: In aeternum misericordia aedificabitur in caelis: praeparabitur veritas tua in eis. **3** Disposui testamentum electis meis, iuravi David servo meo: **4** usque in aeternum praeparabo semen tuum. Et aedificabo in generatione, et generationem sedem tuam. **5** Confitebuntur caeli mirabilia tua Domine: etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. **6** Quoniam quis in nubibus aequabitur Domino: similis erit Deo in filiis Dei? **7** Deus, qui glorificatur in concilio sanctorum: magnus et terribilis super omnes qui in circuitu eius sunt. **8** Domine Deus virtutum quis similis tibi? potens es Domine, et veritas tua in circuitu tuo. **9** Tu dominaris potestati maris: motum autem fluctuum eius tu mitigas. **10** Tu humiliasti sicut vulneratum, superbum: in brachio virtutis tuae dispersisti inimicos tuos. **11** Tui sunt caeli, et tua est terra, orbem terrae et plenitudinem eius tu fundasti: **12** aquilonem, et mare tu creasti. Thabor et Hermon in nomine tuo exultabunt: **13** tuum brachium cum potentia. Firmetur manus tua,

et exaltetur dextera tua: **14** iustitia et iudicium **h7585)** **4** Aestimatus sum cum descendantibus in praeparatio sedis tuae. Misericordia et veritas lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio, **5** praecedent faciem tuam: **15** beatus populus, qui inter mortuos liber, Sicut vulnerati dormientes scit iubilationem. Domine, in lumine vultus tui in sepulchris, quorum non es memor amplius: et ambulabunt, **16** et in nomine tuo exultabunt tota ipsi de manu tua repulsi sunt. **6** Posuerunt me in die: et in iustitia tua exaltabuntur. **17** Quoniam lacu inferiori: in tenebrosis, et in umbra mortis. gloria virtutis eorum tu es: et in beneplacito tuo **7** Super me confirmatus est furor tuus: et omnes exaltabitur cornu nostrum. **18** Quia Domini est fluctus tuos induxisti super me. **8** Longe fecisti assumptio nostra: et sancti Israel regis nostri. **19** notos meos a me: posuerunt me abominationem Tunc locutus es in visione sanctis tuis, et dixisti: sibi. Traditus sum, et non egrediebar: **9** oculi mei Posui adiutorium in potente: et exaltavi electum languerunt prae inopia. Clamavi ad te Domine de plebe mea. **20** Inveni David servum meum: tota die: expandi ad te manus meas. **10** Numquid oleo sancto meo unxi eum. **21** Manus enim mea mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabunt, et auxiliabitur ei: et brachium meum confortabit eum. confitebuntur tibi? **11** Numquid narrabit aliquis **22** Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitatis in sepulchro misericordiam tuam, et veritatem non apponet nocere ei. **23** Et concidam a facie tuam in perditione? **12** Numquid cognoscentur ipsius inimicos eius: et odientes eum in fugam in tenebris mirabilia tua: et iustitia tua in terra convertam. **24** Et veritas mea, et misericordia oblivionis? **13** Et ego ad te, Domine, clamavi, mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur et mane oratio mea praeveniet te. **14** Ut quid cornu eius. **25** Et ponam in mari manum eius: et Domine repellis orationem meam: avertis faciem in fluminibus dexteram eius. **26** Ipse invocabit tuam a me? **15** Pauper sum ego, et in laboribus a me: Pater meus es tu: Deus meus, et susceptor iuventute mea: exaltatus autem, humiliatus sum salutis meae: **27** Et ego primogenitum ponam illum et conturbatus. **16** In me transierunt irae tuae: et excelsum prae regibus terrae. **28** In aeternum terrores tui conturbaverunt me. **17** Circumdederunt servabo illi misericordiam meam: et testamentum me sicut aqua tota die: circumdederunt me simul. meum fidele ipsi. **29** Et ponam in saeculum saeculi **18** Elongasti a me amicum, et proximum: et notos semen eius: et thronum eius sicut dies caeli. **30** Si autem dereliquerint filii eius legem meam: et in iudicis meis non ambulaverint: **31** Si iusticias meas profanaverint: et mandata mea non custodierint: **32** Visitabo in virga iniquitates eorum: et in verberibus peccata eorum. **33** Misericordiam autem meam non dispergam ab eo: neque nocebo in veritate mea: **34** Neque prophano testamentum meum: et quae procedunt de labiis meis non faciam irrita. **35** Semel iuravi in sancto meo, si David mentiar: **36** semen eius in aeternum manebit. Et thronus eius sicut Sol in conspectu meo, **37** et sicut Luna perfecta in aeternum: et testis in caelo fidelis. **38** Tu vero repulisti et despexit: distulisti Christum tuum. **39** Evertisti testamentum servi tui: prophanasti in terra Sanctuarium eius. **40** Destruxisti omnes sepes eius: posuisti firmamentum eius formidinem. **41** Diripuerunt eum omnes transeuntes viam: factus est opprobrium vicinis suis. **42** Exaltasti dexteram deprimentium eum: laetificasti omnes inimicos eius. **43** Avertisti adiutorium gladii eius: et non es auxiliatus ei in bello. **44** Destruxisti eum ab emundatione: et sedem eius in terram collisiisti. **45** Minorasti dies temporis eius: perfudisti eum confusione. **46** Usquequo Domine avertis in finem: exardescet sicut ignis ira tua? **47** Memorare quae mea substantia: numquid enim vane constitueristi

omnes filios hominum? **48** Quis est homo, qui vivet, et non videbit mortem: eruet animam suam de manu inferi? (**Sheol h7585**) **49** Ubi sunt misericordiae tuae antiqueae Domine, sicut iurasti David in veritate tua? **50** Memor esto Domine opprobrii servorum tuorum (quod continui in sinu meo) multarum gentium. **51** Quod exprobraverunt inimici tui posuisti refugium tuum. **52** Benedictus Dominus in aeternum: Christi tui. **53** Benedictus Dominus in aeternum: fiat, fiat.

negotio perambulante in tenebris: ab incursu, et daemonicio meridiano. **7** Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit. **8** Verumtamen oculis tuis considerabis: et retributionem peccatorum videbis. **9** Quoniam tu es Domine spes mea: Altissimum gentium. **10** Non accedet ad Domine, quod exprobraverunt commutationem te malum: et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. **11** Quoniam angelis suis mandavit de te: ut custodiant te in omnibus viis tuis. **12** In manibus portabant te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. **13** Super aspidem, et basiliscum ambulabis: et conculcabis leonem et draconem. **14** Quoniam in me speravit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. **15** Clamabit ad me, et ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum et glorificabo eum. **16** Longitudine dierum replebo eum: et ostendam illi salutare meum.

90 Oratio Moysi hominis Dei. Domine, refugium factus es nobis: a generatione in generationem. **2** Priusquam montes fierent, aut formaretur terra, et orbis: a saeculo et usque in saeculum tu es Deus. **3** Ne avertas hominem in humilitatem: et dixisti: Convertimini filii hominum. **4** Quoniam mille anni ante oculos tuos, tamquam dies hesterna, quae praeteriit, Et custodia in nocte, **5** quae pro nihilo habentur, eorum anni erunt. **6** Mane sicut herba transeat, mane floreat, et transeat: vespera decidat, induret, et arescat. **7** Quia defecimus in ira tua, et in furore tuo turbati sumus. **8** Posuisti iniurias nostras in conspectu tuo: saeculum nostrum in illuminatione vultus tui. **9** Quoniam omnes dies nostri defecerunt: et in ira tua defecimus. Anni nostri sicut aranea meditabuntur: **10** dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus octoginta anni: et amplius eorum, labor et dolor. Quoniam supervenit mansuetudo: et et stultus non intelliget haec. **11** Quis novit potestatem irae tuae: fuerint peccatores sicut foenum: et apparuerint et prae timore tuo iram tuam **12** dinumerare? omnes, qui operantur iniquitatem: Ut intereat Dexteram tuam sic notam fac: et eruditos corde in saeculum saeculi: **8** tu autem Altissimus in sapientia. **13** Convertere Domine usquequo? aeternum Domine. **9** Quoniam ecce inimici tui et deprecabilis esto super servos tuos. **14** Repleti Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: et sumus mane misericordia tua: exultavimus, et dispergenter omnes, qui operantur iniquitatem. delectati sumus omnibus diebus nostris. **15** Laetati **10** Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum: et sumus pro diebus, quibus nos humiliasti: annis, senectus mea in misericordia uberi. **11** Et despexit quibus vidimus mala. **16** Respice in servos tuos, oculus meus inimicos meos: et insurgentibus in me et in opera tua: et dirige filios eorum. **17** Et sit malignantibus audiet auris mea. **12** Iustus ut palma splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige super nos: et opus manuum nostrarum dirige.

91 Laus Cantici David. Qui habitat in audiitorio Altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur. **2** Dicit Dominus: Susceptor meus es tu, et refugium meum: Deus meus sperabo in eum. **3** Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium, et a verbo aspero. **4** Scapulis suis obumbrabit tibi: et sub pennis eius sperabis: **5** Scuto circumdabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno, **6** A sagitta volante in die, a

sabbato, quando fundata est terra. Dominus regnavit, decorem indutus est: indutus est Dominus fortitudinem, et praecinxit se. Etenim firmavit orbem terrae, qui non commovebitur. **2** Parata sedes tua Deus ex tunc: a saeculo tu es. **3** Elevaverunt

92 Psalmus Cantici, In die sabbati. Bonum est confiteri Domino: et psallere nomini tuo Altissime. **2** Ad annunciatum mane misericordiam tuam: et veritatem tuam per noctem. **3** In decachordo, psalterio: cum cantico, in cithara. **4** Quia delectasti me Domine in factura tua: et in operibus manuum tuarum exultabo. **5** Quam magnifica sunt opera tua Domine! nimis profundae factae sunt potentatibus octoginta anni: et amplius eorum, cogitationes tuae: **6** Vir insipiens non cognoscet: labor et dolor. Quoniam supervenit mansuetudo: et et stultus non intelliget haec. **7** Cum exorti corripiemur. **11** Quis novit potestatem irae tuae: fuerint peccatores sicut foenum: et apparuerint et prae timore tuo iram tuam **12** dinumerare? omnes, qui operantur iniquitatem: Ut intereat Dexteram tuam sic notam fac: et eruditos corde in saeculum saeculi: **8** tu autem Altissimus in sapientia. **13** Convertere Domine usquequo? aeternum Domine. **9** Quoniam ecce inimici tui et deprecabilis esto super servos tuos. **14** Repleti Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: et sumus mane misericordia tua: exultavimus, et dispergenter omnes, qui operantur iniquitatem. delectati sumus omnibus diebus nostris. **15** Laetati **10** Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum: et sumus pro diebus, quibus nos humiliasti: annis, senectus mea in misericordia uberi. **11** Et despexit quibus vidimus mala. **16** Respice in servos tuos, oculus meus inimicos meos: et insurgentibus in me et in opera tua: et dirige filios eorum. **17** Et sit malignantibus audiet auris mea. **12** Iustus ut palma splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige super nos: et opus manuum nostrarum dirige.

Plantati in domo Domini, in atris domus Dei nostri florebunt. **14** Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi: et bene patientes erunt, **15** ut annuncient: Quoniam rectus Dominus Deus noster: et non est iniquitas in eo.

93 Psalmus, laus Cantici David in die ante sabbatum, quando fundata est terra. Dominus regnavit, decorem indutus est: indutus est Dominus fortitudinem, et praecinxit se. Etenim firmavit orbem terrae, qui non commovebitur. **2** Parata sedes tua Deus ex tunc: a saeculo tu es. **3** Elevaverunt

flumina Domine: elevaverunt flumina vocem suam. formaverunt. **6** Venite adoremus, et procidamus: et Elevaverunt flumina fluctus suos, **4** a vocibus ploramus ante Dominum, qui fecit nos. **7** Quia ipse aquarum multarum. Mirabiles elationes maris, est Dominus Deus noster: et nos populus pascae eius, et oves manus eius. **8** Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra; **9** Sicut in sanctitudo Domine in longitudine dierum.

94 Psalmus David, Quarta sabbati. Deus ultionum Dominus: Deus ultionum libere egit. **2** Exaltare qui iudicas terram: redde retributionem superbis. **3** Usquequo peccatores Domine: usquequo peccatores gloriabuntur: **4** Effabuntur, et loquentur iniquitatem: loquentur omnes, qui operantur iniustiam? **5** Populum tuum Domine humiliaverunt: et hereditatem tuam vexaverunt. **6** Viduam, et advenam interfecerunt: et pupilos occiderunt. **7** Et dixerunt: Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob. **8** Intelligite insipientes in populo: et stulti aliquando sapite. **9** Qui plantavit aurem, non audiet? aut qui finxit oculum, non considerat? **10** Qui corripit gentes, non arguit: qui docet hominem scientiam? **11** Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanae sunt. **12** Beatus homo, quem tu erudieris Domine: et de lege tua docueris eum. **13** Ut mitiges ei a diebus malis: donec fodiat peccatori fovea. **14** Quia non repellit Dominus plebem suam: et hereditatem suam non derelinquit. **15** Quoadusque iustitia convertatur in iudicium: et qui iuxta illam omnes qui recto sunt corde. **16** Quis consurget mihi adversus malignantes? aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem? **17** Nisi quia Dominus adiuvit me: paulominus habitat in inferno anima mea. (questioned) **18** Si dicebam: Motus est pes meus: misericordia tua Domine adiuvabat me. **19** Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo: consolations tueae laetificaverunt animam meam. **20** Numquid adhaeret tibi sedes iniquitatis: qui fingis laborem in pracepto?

21 Captabant in animam iusti: et sanguinem innocentem condemnabunt. **22** Et factus est mihi Dominus in refugium: et Deus meus in adiutorium spei meae. **23** Et reddet illis iniquitatem ipsorum: et in malitia eorum disperdet eos: disperdet illos Dominus Deus noster.

95 Laus Cantici David. Venite, exultemus Domino: iubilemus Deo salutari nostro: **2** Praeoccupemus faciem eius in confessione: et in psalmis iubilemus ei. **3** Quoniam Deus magnus Dominus: et rex magnus super omnes deos. **4** Quia in manu eius sunt omnes fines terrae: et altitudines montium ipsius sunt. **5** Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud: et siccum manus eius

irritatione secundum diem temptationis in deserto: ubi tentaverunt me patres vestri, probaverunt, et viderunt opera mea. **10** Quadraginta annis offensus fui generationi illi, et dixi: Semper hi errant corde. **11** Et isti non cognoverunt vias meas: ut iuravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam.

96 Canticum David, Quando domus aedificabatur post captivitatem. Cantate Domino canticum novum: cantate Domino omnis terra. **2** Cantate Domino, et benedic nomini eius: annunciate de die in diem salutare eius. **3** Annunciate inter Gentes gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. **4** Quoniam magnus Dominus, et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos. **5** Quoniam omnes Gentium daemonia: Dominus autem caelos fecit. **6** Confessio, et pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia, et magnificentia in sanctificatione Beatus homo, quem tu erudieris Domine: et de lege tua docueris eum. **7** Afferte Domino patriae gentium, afferte Domino gloriam et honorem: **8** afferte Domino gloriam nomini eius. Tollite hostias, et introite in atria eius: **9** adorate Dominum in atrio sancto eius. Commoveatur a facie eius universa terra: **10** dicite in Gentibus quia Dominus regnavit. Etenim correxit orbem terrae qui non commovebitur: iudicabit populos in aequitate. **11** Laetentur caeli, et exultet terra, commoveatur mare, et plenitudo eius: **12** gaudebunt campi, et omnia quae in eis sunt. Tunc exultabunt omnia ligna silvarum **13** a facie Domini, quia venit: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terrae in aequitate, et populos in veritate sua.

97 Psalmus David, Quando terra eius restituta est ei. Dominus regnavit, exultet terra: laetentur insulae multae. **2** Nubes, et caligo in circuitu eius: iustitia, et iudicium correctio sedis eius. **3** Ignis ante ipsum praecedet, et inflammabit in circuitu inimicos eius. **4** Alluxerunt fulgura eius orbi terrae: vidit, et commota est terra. **5** Montes, sicut cera fluxerunt a facie Domini: a facie Domini omnis terra. **6** Annunciaverunt caeli iustitiam eius: et viderunt omnes populi gloriam eius. **7** Confundantur omnes, qui adorant sculptilia: et qui gloriantur in simulacris suis. Adorate eum omnes angeli eius: **8** audivit, et laetata est Sion. Et exultaverunt filiae Iuda, propter iudicia tua Domine: **9** Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram: nimis exaltatus es super omnes deos. **10** Qui

diligitis Dominum, odite malum: custodit Dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos. **11** Lux orta est iusto, et rectis corde laetitia. **12** Laetamini iusti in Domino: et confitemini memoriae sanctificationis eius.

intelligam in via immaculata, quando venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meae. **3** Non proponebam ante oculos meos rem iniustum: facientes praevaricationes odivi. Non adhaesit mihi **4** cor pravum: declinantem a me malignum non cognoscebam. **5** Detrahentem secreto proximo suo, hunc persequebar. Superbo oculo, et insatiabili corde, cum hoc non edebam. **6** Oculi mei ad fideles terrae ut sedeant mecum: ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. **7** Non habitabit in medio domus meae qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. **8** In matutino interficiebam omnes peccatores terrae: ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.

98 Psalmus David. Cantate Domino canticum novum: quia mirabilia fecit. Salvavit sibi dextera eius: et brachium sanctum eius. **2** Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectu gentium revelavit iustitiam suam. **3** Recordatus est misericordiae suae, et veritatis suae domui Israel. Viderunt omnes termini terrae salutare Dei nostri. **4** Iubilate Deo omnis terra: cantate, et exultate, et psallite. **5** Psallite Domino in cithara, in cithara et voce psalmi: **6** in tubis ductilibus, et voce tubae cornea. Iubilate in conspectu regis Domini: **7** moveatur mare, et plenitudo eius: orbis terrarum, et qui habitant in eo. **8** Flumina plaudent manu, simul montes exultabunt **9** a conspectu Domini: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terrarum in iustitia, et populos in aequitate.

102 Oratio inopis, cum augeretur, Cum anxius fuerit, et in conspectu Domini effunderet precem suam. Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat. **2** Non avertas faciem tuam a me: in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam. In quacumque die invocavero te, velociter exaudi me. **3** Quia defecerunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut crenum aruerunt. **4** Percussus sum ut foenum, et aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum. **5** A voce gemitus mei adhaesit os meum carni meae. **6** Similis factus sum pellicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio. **7** Vigilavi, et factus sum sicut passer solitarius in tecto. **8** Tota die exprobabant mihi inimici mei: et qui laudabant me adversum me iurabant. **9** Quia cinerem tamquam panem manducabam, et potum meum cum fletu miscebam. **10** A facie irae indignationis tuae: quia elevans allisisti me. **11** Dies mei sicut umbra declinaverunt: et ego sicut foenum arui. **12** Tu autem Domine in aeternum permanes: et memoriale tuum in generatione et generationem. **13** Tu exurgens misereberis Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus. **14** Quoniam placuerunt servis tuis lapides eius: et terrae eius miserebuntur. **15** Et timebunt Gentes nomen tuum Domine, et omnes reges terrae gloriam tuam. **16** Quia aedificavit Dominus Sion: et videbitur in gloria sua. **17** Respxit in orationem humilium: et non sprevit precem eorum. **18** Scribantur haec in generatione altera: et populus, qui creabitur, laudabit Dominum: **19** Quia prospexit de excelso sancto suo: Dominus de caelo in terram aspexit: **20** Ut audiret gemitus compeditorum: ut solveret filios interemptorum:

99 Psalmus David. Dominus regnavit, irascantur populi: qui sedet super cherubim, moveatur terra. **2** Dominus in Sion magnus: et excelsus super omnes populos. **3** Confiteantur nomini tuo magno: quoniam terribile, et sanctum est: **4** et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones: iudicium et iustitiam in Iacob tu fecisti. **5** Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum eius: quoniam sanctum est. **6** Moyses et Aaron in sacerdotibus eius: et Samuel inter eos, qui invocant nomen eius: Invocabant Dominum, et ipse exaudiens eos: **7** in columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius, et praecepsit quod dedit illis. **8** Domine Deus noster tu exaudiens eos: Deus tu propitius fuisti eis, et ulciscens in omnes adinventiones eorum. **9** Exalte Dominum Deum nostrum, et adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus Dominus Deus noster.

100 Psalmus in confessione. **1** Iubilate Deo omnis terra: servite Domino in laetitia. Introite in conspectu eius, in exultatione. **3** Scitote quoniam Dominus ipse est Deus: ipse fecit nos, et non ipsi nos: Populus eius, et oves pascuae eius: **4** introite portas eius in confessione, atria eius in hymnis: confitemini illi. Laudate nomen eius: **5** quoniam suavis est Dominus, in aeternum misericordia eius, et usque in generatione et generationem veritas eius.

101 Psalmus David. Misericordiam, et iudicium cantabo tibi Domine: Psallam, **2** et

in via virtutis sua: Paucitatem dierum meorum vehementer. Confessionem, et decorum induisti: **2**
nuncia mihi. **24** Ne revokes me in dimidio dierum amictus lumine sicut vestimento: Extendens caelum
meorum: in generatione et generationem anni sicut pellem: **3** qui tegis aquis superiora eius.
tui. **25** Initio tu Domine terram fundasti: et opera Qui ponis nubem ascensum tuum: qui ambulas
manuum tuarum sunt caeli. **26** Ipsi peribunt, tu super pennas ventorum. **4** Qui facis angelos tuos,
autem permanes: et omnes sicut vestimentum spiritus: et ministros tuos ignem urentem. **5** Qui
veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos, et fundasti terram super stabilitatem suam: non
mutabuntur: **27** tu autem idem ipse es, et anni tui inclinabitur in saeculum saeculi. **6** Abyssus, sicut
non deficient. **28** Filii servorum tuorum habitabunt: vestimentum, amictus eius: super montes stabunt
et semen eorum in saeculum dirigetur.

103 Psalmus David. Benedic anima mea Domino
et omnia, quae intra me sunt, nomini
sancto eius. **2** Benedic anima mea Domino: et
noli oblivisci omnes retributiones eius: **3** Qui
propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat
omnes infirmitates tuas. **4** Qui redimit de interitu
vitam tuam: qui coronat te in misericordia et
miserationibus. **5** Qui replet in bonis desiderium
tuum: renovabitur ut aquilae iuventus tua: **6**
Faciens misericordias Dominus: et iudicium omnibus
iniuriam patientibus. **7** Notas fecit vias suas Moysi,
filii Israhel voluntates suas. **8** Miserator, et misericors
Dominus: longanimes, et multum misericors. **9**
Non in perpetuum irascetur: neque aeternum
commuinabitur. **10** Non secundum peccata nostra
fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras
retribuit nobis. **11** Quoniam secundum altitudinem
caeli a terra: corroboravit misericordiam suam super
timentes se. **12** Quantum distat Orsus ab occidente:
longe fecit a nobis iniquitates nostras. **13** Quomodo
miseretur pater filiorum, misertus est Dominus
timentibus se: **14** quoniam ipse cognovit figuramentum
nostrum. Recordatus est quoniam pulvis sumus: **15**
homo, sicut foenum dies eius, tamquam flos agri
sic effloreat. **16** Quoniam spiritus pertransibit in
illo, et non subsistet: et non cognoscet amplius
locum suum. **17** Misericordia autem Domini ab
aeterno, et usque in aeternum super timentes eum.
Et iustitia illius in filios filiorum, **18** his qui servant
testamentum eius: Et memores sunt mandatorum
ipsius, ad faciendum ea. **19** Dominus in caelo
paravit sedem suam: et regnum ipsius omnibus
dominabitur. **20** Benedicite Domino omnes angeli
eius: potentes virtute, facientes verbum illius, ad
audiendam vocem sermonum eius. **21** Benedicite
Domino omnes virtutes eius: ministri eius, qui
facitis voluntatem eius. **22** Benedicite Domino
omnia opera eius: in omni loco dominationis eius,
benedic anima mea Domino.

aquae. **7** Ab increpatione tua fugient: a voce
tonitruis tui formidabunt. **8** Ascendunt montes: et
descendent campi in locum, quem fundasti eis.
9 Terminum posuisti, quem non transgredientur:
neque convertentur operire terram. **10** Qui emittis
fontes in convallibus: inter medium montium
pertransibunt aquae. **11** Potabunt omnes bestiae
agri: expectabunt onagri in siti sua. **12** Super
ea volucres caeli habitabunt: de medio petrarum
dabunt voces. **13** Rigans montes de superioribus
suis: de fructu operum tuorum satiabitur terra: **14**
Producens foenum iumentis, et herbam servituti
hominum: Ut educas panem de terra: **15** et vinum
laetificet cor hominis: Ut exhilaret faciem in oleo:
et panis cor hominis confirmet. **16** Saturabunt
ligna campi, et cedri Libani, quas plantavit: **17**
illuc passeris nidificabunt. Herodii domus dux est
eorum: **18** montes excelsi cervis: petra refugium
herinaciis. **19** Fecit lunam in tempora: sol cognovit
occasum suum. **20** Posuisti tenebras, et facta est nox:
in ipsa pertransibunt omnes bestiae silvae. **21** Catuli
leonus rugientes, ut rapiant, et querant a Deo
escam sibi. **22** Orsus est sol, et congregati sunt: et in
cubilibus suis collocabuntur. **23** Exhibit homo ad opus
suum: et ad operationem suam usque ad vesperum.
24 Quam magnifica sunt opera tua Domine! omnia
in sapientia fecisti: impleta est terra possessione
tua. **25** Hoc mare magnum, et spatiosum manibus:
illuc reptilia, quorum non est numerus. Animalia
pusilla cum magnis: **26** illuc naves pertransibunt.
Draco iste, quem formasti ad illudendum ei: **27**
omnia a te expectant ut des illis escam in tempore.
28 Dante te illis, colligent: aperierte te manum tuam,
omnia implebuntur bonitate. **29** Avertente autem
te faciem, turbabuntur: auferes spiritum eorum,
et deficient, et in pulverem suum revertentur. **30**
Emittes spiritum tuum, et creabuntur: et renovabis
faciem terrae. **31** Sit gloria Domini in saeculum:
laetabitur Dominus in operibus suis: **32** Qui respicit
terram, et facit eam tremere: qui tangit montes, et
fumigant. **33** Cantabo Domino in vita mea: psallam
Deo meo quamdiu sum. **34** lucundum sit ei eloquium
meum: ego vero delectabor in Domino. **35** Deficiant

104 Psalmus David. Benedic anima mea Domino:
Domine Deus meus magnificatus es

peccatores a terra, et iniqui ita ut non sint: benedic anima mea Domino.

105 Alleluia. Confitemini Domino, et invocate nomen eius: annunciate inter gentes opera eius. **2** Cantate ei, et psallite ei: narrate omnia mirabilia eius. **3** Laudamini in nomine sancto eius: laetetur cor quaerentium Dominum. **4** Quaerite Dominum, et confirmamini: quaerite faciem eius semper. **5** Mementote mirabilium eius, quae fecit: prodigia eius, et iudicia oris eius. **6** Semen Abraham, servi eius: filii Iacob electi eius. **7** Ipse Dominus Deus noster: in universa terra iudicia eius. **8** Memor fuit in saeculum testamenti sui: verbi, quod mandavit in mille generationes: **9** Quod disposuit ad Abraham: et iuramenti sui ad Isaac: **10** Et statuit illud Iacob in praeceptum: et Israel in testamentum aeternum: **11** Dicens: Tibi dabo Terram Chanaan, funiculum hereditatis vestrae. **12** Cum essent numero brevi, paucissimi et incolae eius: **13** Et pertransierunt de gente in gentem, et de regno ad populum alterum. **14** Non reliquit hominem nocere eis: et corripuit pro eis reges. **15** Nolite tangere christos meos: et in prophetis meis nolite malignari. **16** Et vocavit famem super terram: et omne firmamentum panis contrivit. **17** Misit ante eos virum: in servum venundatus est Ioseph. **18** Humiliaverunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransiit animam eius, **19** donec veniret verbum eius. Eloquium Domini inflammavit eum: **20** misit rex, et solvit eum; princeps populorum, et dimisit eum. **21** Constituit eum dominum domus sua: et principem omnis possessionis sua: **22** Ut erudiret principes eius sicut semetipsum: et senes eius prudentiam doceret. **23** Et intravit Israel in Aegyptum: et Iacob accola fuit in Terra Cham. **24** Et auxit populum suum vehemente: et firmavit eum super inimicos eius. **25** Convertit cor eorum ut odirent populum eius: et dolum facerent in servos eius. **26** Misit Moysen servum suum: Aaron, quem elegit ipsum. **27** Posuit in eis verba signorum suorum, et prodigiorum in Terra Cham. **28** Misit tenebras, et obscuravit: et non exacerbavit sermones suos. **29** Convertit aquas eorum in sanguinem: et occidit pisces eorum. **30** Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum. **31** Dixit, et venit cynomyia: et cinifes in omnibus finibus eorum. **32** Posuit pluvias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum. **33** Et percussit vineas eorum, et ficulneas eorum: et contrivit lignum finium eorum. **34** Dixit, et venit locusta, et bruchus, cuius non erat numerus: **35** Et comedit omne foenum in terra eorum: et comedit

omnem fructum terrae eorum. **36** Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum. **37** Et eduxit eos cum argento et auro: et non erat in tribubus eorum infirmus. **38** Laetata est Aegyptus in protectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos. **39** Expandit nubem in protectionem eorum, et ignem ut luceret eis per noctem. **40** Petierunt, et venit coturnix: et pane caeli saturavit eos. **41** Dirupit petram, et fluxerunt aquae: abierunt in sicco flumina; **42** Quoniam memor fuit verbi sancti sui, quod habuit ad Abraham puerum suum. **43** Et eduxit populum suum in exultatione, et electos suos in laetitia. **44** Et dedit illis regiones gentium: et labores populorum possederunt: **45** Ut custodiant iustificationes eius, et legem eius requirant.

106 Alleluia. Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia eius. **2** Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes eius? **3** Beati, qui custodiunt iudicium, et faciunt iustitiam in omni tempore. **4** Memento nostri Domine in beneplacito populi tui: visita nos in salutari tuo: **5** Ad videndum in bonitate electorum tuorum, ad laetandum in laetitia gentis tuae: ut lauderis cum hereditate tua. **6** Peccavimus cum patribus nostris: iniuste egimus, iniquitatem fecimus. **7** Patres nostri in Aegypto non intellexerunt mirabilia tua: non fuerunt memores multitudinis misericordiae tuae. Et irritaverunt ascendentes in mare, Mare rubrum. **8** Et salvavit eos propter nomen suum: ut notam faceret potentiam suam. **9** Et increpuit Mare rubrum, et exiccatum est: et deduxit eos in abyssis sicut in deserto. **10** Et senes eius prudentiam doceret. **23** Et intravit salvavit eos de manu odientium: et redemit eos de manu inimici. **11** Et operuit aqua tribulantes eos: unus ex eis non remansit. **12** Et crediderunt verbis eius: et laudaverunt laudem eius. **13** Cito fecerunt obliiti sunt operum eius: et non sustinuerunt consilium eius. **14** Et concupierunt concupiscentiam in deserto: et tentaverunt Deum in inaquoso. **15** Et dedit eis petitionem ipsorum: et misit saturitatem in animas eorum. **16** Et irritaverunt Moysen in castris: Aaron sanctum Domini. **17** Aperta est terra, et degluttivit Dathan: et operuit super congregationem Abiron. **18** Et exarsit ignis in synagoga eorum: flamma combussit peccatores. **19** Et fecerunt vitulum in Horeb: et adoraverunt sculptile. **20** Et grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum. **21** Obliti sunt Deum, qui salvavit eos, qui fecit magnalia in Aegypto, **22** mirabilia in Terra Cham: terribilia in mari rubro. **23** Et dixit ut comedit omne foenum in terra eorum: et comedit disperderet eos: si non Moyses electus eius stetisset

in confractione in conspectu eius: Ut averteret iram cum tribularentur: et de necessitatibus eorum eius ne disperderet eos: **24** et pro nihilo habuerunt eripuit eos. **7** Et deduxit eos in viam rectam: ut terram desiderabilem: Non crediderunt verbo eius, irent in civitatem habitationis. **8** Confiteantur **25** et murmuraverunt in tabernaculis suis: non Domino misericordiae eius: et mirabilia eius filii exaudierunt vocem Domini. **26** Et elevavit manum hominum. **9** Quia satiavit animam inanem: et suam super eos: ut prosterneret eos in deserto: animam esurientem satiavit bonis. **10** Sedentes in **27** Et ut deiiceret semen eorum in Nationibus: et tenebris, et umbra mortis: vinctos in mendicitate, dispergeret eos in regionibus. **28** Et initiati sunt et ferro. **11** Quia exacerbaverunt eloquia Dei: et Beelphegor: et comedenterunt sacrificia mortuorum. consilium Altissimi irritaverunt. **12** Et humiliatum **29** Et irritaverunt eum in adinventionibus suis: et est in laboribus cor eorum: infirmati sunt, nec fuit multiplicata est in eis ruina. **30** Et stetit Phinees, et qui adiuvaret. **13** Et clamaverunt ad Dominum cum placavit: et cessavit quassatio. **31** Et reputatum est ei tribularentur: et de necessitatibus eorum liberavit in iustitiam, in generatione et generationem usque eos. **14** Et eduxit eos de tenebris, et umbra mortis: in sempiternum. **32** Et irritaverunt eum ad Aquas et vincula eorum dirupit. **15** Confiteantur Domino contradictionis: et vexatus est Moyses propter eos: misericordiae eius: et mirabilia eius filii hominum. **33** quia exacerbaverunt spiritum eius. Et distinxit **16** Quia contrivit portas aereas: et vectes ferreos in labiis suis: **34** non disperdiderunt gentes, quas confregit. **17** Suscepit eos de via iniquitatis eorum: dixit Dominus illis. **35** Et commisti sunt inter propter iniusticias enim suas humiliati sunt. **18** gentes, et didicerunt opera eorum: **36** et servierunt Omnem escam abominata est anima eorum: et sculptilibus eorum: et factum est illis in scandalum. appropinquaverunt usque ad portas mortis. **19** **37** Et immolaverunt filios suos, et filias suas Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur: daemoni. **38** Et effuderunt sanguinem innocentem: et de necessitatibus eorum liberavit eos. **20** Misit sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum, verbum suum, et sanavit eos: et eripuit eos de quas sacrificaverunt sculptilibus Chanaan. Et infecta interitionibus eorum. **21** Confiteantur Domino est terra in sanguinibus, **39** et contaminata est in misericordiae eius: et mirabilia eius filii hominum. operibus eorum: et fornicati sunt in adinventionibus **22** Et sacrificent sacrificium laudis: et annuncient suis. **40** Et iratus est furore Dominus in populum opera eius in exultatione. **23** Qui descendunt mare suum: et abominatus est hereditatem suam. **41** Et in navibus, facientes operationem in aquis multis. tradidit eos in manus gentium: et dominati sunt **24** Ipsi viderunt opera Domini, et mirabilia eius eorum qui oderunt eos. **42** Et tribulaverunt eos in profundo. **25** Dixit, et stetit spiritus procellae: inimici eorum, et humiliati sunt sub manibus eorum: et exaltati sunt fluctus eius. **26** Ascendunt usque **43** saepe liberavit eos. Ipsi autem exacerbaverunt ad caelos, et descendunt usque ad abyssos: anima eum in consilio suo: et humiliati sunt in iniquitatibus eorum in malis tabescerat. **27** Turbati sunt, et suis. **44** Et vidit cum tribularentur: et audivit moti sunt sicut ebrios: et omnis sapientia eorum orationem eorum. **45** Et memor fuit testamenti devorata est. **28** Et clamaverunt ad Dominum sui: et poenituit eum secundum multitudinem cum tribularentur, et de necessitatibus eorum misericordiae sua. **46** Et dedit eos in misericordias eduxit eos. **29** Et statuit procellam eius in auram: in conspectu omnium qui ceperant eos. **47** Salvos et siluerunt fluctus eius. **30** Et laetati sunt quia nos fac Domine Deus noster: et congrega nos de siluerunt: et deduxit eos in portum voluntatis Nationibus: Ut confitemur nomini sancto tuo: et eorum. **31** Confiteantur Domino misericordiae eius: gloriemur in laude tua. **48** Benedictus Dominus et mirabilia eius filii hominum. **32** Et exalent Deus Israel a saeculo et usque in saeculum: et dicet eum in ecclesia plebis: et in cathedra seniorum laudent eum. **33** Posuit flumina in desertum: et exitus aquarum in sitim. **34** Terram fructiferam in salsuginem, a malitia inhabitantium in ea. **35** Posuit desertum in stagna aquarum: et terram sine aqua in exitus aquarum. **36** Et collocavit illic esurientes: et constituerunt civitatem habitationis. **37** Et seminaverunt agros, et plantaverunt vineas: et fecerunt fructum nativitatis. **38** Et benedixit eis, et multiplicati sunt nimis: et iumenta eorum non minoravit. **39** Et pauci facti sunt: et vexati sunt a tribulatione malorum, et dolore. **40** Effusa est

107 Alleluia alleluia. Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia eius. **2** Dicant qui redempti sunt a Domino, quos redemit de manu inimici: et de regionibus congregavit eos: **3** A solis ortu, et occasu: ab aquilone, et mari. **4** Erraverunt in solitudine in inaquoso: viam civitatis habitaculi non invenerunt, **5** Esurientes, et sitiens: anima eorum in ipsis defecit. **6** Et clamaverunt ad Dominum

contentio super principes: et errare fecit eos in inopem, et mendicum, et compunctum corde invio, et non in via. **41** Et adiuvit pauperem de mortificare. **18** Et dilexit maledictionem, et veniet inopia: et posuit sicut oves familias. **42** Videbunt recti, et laetabuntur: et omnis iniqutitas oppilabit os suum. **43** Quis sapiens et custodiet haec? et intelliget misericordias Domini?

108 Canticum Psalmi David. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, et psallam in gloria mea. **2** Exurge gloria mea, exurge psalterium, et cithara: exurgam diluculo. **3** Confitebor tibi in populis Domine: et psallam tibi in nationibus. **4** Quia magna est super caelos misericordia tua: et usque ad nubes veritas tua: **5** Exaltare super caelos Deus, et super omnem terram gloria tua: **6** ut liberentur dilecti tui. Salvum fac dextera tua, et exaudi me: **7** Deus locutus est in sancto suo: Exultabo, et dividam Sichimam, et convalllem tabernaculorum dimetiar. **8** Meus est Galaad, et meus est Manasses: et Ephraim susceptio capitis mei. Iuda rex meus: **9** Moab lebes spei meae. In Idumaeam extendam calceamentum meum: mihi alienigenae amici facti sunt. **10** Quis deducet me in civitatem munitam? quis deducet me usque in Idumaeam? **11** Nonne tu Deus, qui repulisti nos, et non exhibis Deus in virtutibus nostris? **12** Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis. **13** In Deo faciemus virtutem: et ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

109 Psalmus David, in finem. **2** Deus laudem meam ne tacueris: quia os peccatoris, et os dolosi super me apertum est. **3** Locuti sunt adversum me lingua dolosa, et sermonibus odii circumdederunt me: et expugnaverunt me gratis. **4** Pro eo ut me diligenter, detrahebant mihi: ego autem orabam. **5** Et posuerunt adversum me mala pro bonis: et odium pro dilectione mea. **6** Constitue super eum peccatorem: et diabolus stet a dextris eius. **7** Cum iudicatur, exeat condemnatus. et oratio eius fiat in peccatum. **8** Fiant dies eius pauci: et episcopatum eius accipiat alter. **9** Fiant filii eius orphani: et uxor eius vidua. **10** Nutantes transferantur filii eius, et mendicent: et eiificantur de habitationibus suis. **11** Scrutetur foenerator omnem substantiam eius: et diripient alieni labores eius. **12** Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius. **13** Fiant nati eius in interitum: in generatione una deleatur nomen eius. **14** In memoriam redeat iniqutitas patrum eius in conspectu Domini: et peccatum matris eius non deleatur. **15** Fiant contra Dominum semper, et dispereat de terra memoria eorum: **16** pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. **17** Et persecutus est hominem

ei: et noluit benedictionem, et elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum, et intravit sicut aqua in interiora eius, et sicut oleum in ossibus eius. **19** Fiat ei sicut vestimentum, quo operitur: et sicut zona, qua semper praecingitur. **20** Hoc opus eorum, qui detrahunt mihi apud Dominum: et qui loquuntur mala adversus animam meam. **21** Et tu Domine, Domine, fac mecum propter nomen tuum: quia suavis est misericordia tua. Libera me **22** quia egenus, et pauper ego sum: et cor meum conturbatum est intra me. **23** Sicut umbra cum declinat, ablatus sum: et excussus sum sicut locustae. **24** Genua mea infirmata sunt a ieunio: et caro mea immutata est propter oleum. **25** Et ego factus sum opprobrium illis: viderunt me, et moverunt capita sua. **26** Adiuva me Domine Deus meus: salvum me fac propter misericordiam tuam. **27** Et sciant quia manus tua haec: et tu Domine fecisti eam. **28** Maledicent illi, et tu benedes: qui insurgunt in me, confundantur: servus autem tuus laetabitur. **29** Induantur qui detrahunt mihi, pudore: et operiantur sicut diploide confusione sua. **30** Confitebor Domino nimis in ore meo: et in medio multorum laudabo eum. **31** Quia astitit a dextris pauperis, ut salvam faceret a persequentibus animam meam.

110 Psalmus David. Dixit Dominus Dominu meo: Sede a dextris meis: Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum. **2** Virgam virtutis tuae emittet Dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorum. **3** Tecum principium in die virtutis tuae in splendoribus sanctorum: ex utero ante luciferum genui te. **4** Iuravit Dominus, et non poenitabit eum: Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. **5** Dominus a dextris tuis, confregit in die irae sua reges. **6** Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: conquassabit capita in terra multorum. **7** De torrente in via bibit: propterea exaltabit caput.

111 Alleluia. Confitebor tibi Domine in toto corde meo: in consilio iustorum, et congregatione. **2** Magna opera Domini: exquisita in omnes voluntates eius. **3** Confessio et magnificentia opus eius: et iustitia eius manet in saeculum saeculi. **4** Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors et miserator Dominus: **5** escam dedit timentibus se. Memor erit in saeculum testamenti sui: **6** virtutem operum suorum annunciat populo suo: **7** Ut det illis hereditatem gentium: opera manuum eius veritas, et iudicium. **8** Fidelia omnia

mandata eius: confirmata in saeculum saeculi, facta quaecumque voluit, fecit. **4** Simulacra gentium in veritate et aequitate. **9** Redemptionem misit argentum, et aurum, opera manuum hominum. **5** populo suo: mandavit in aeternum testamentum suum. Sanctum, et terrible nomen eius: **10** initium videbunt. **6** Aures habent, et non audient: nares sapientiae timor Domini. Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in saeculum saeculi.

112 Alleluia, conversio Aggaei, et Zachariae.

Beatus vir, qui timet Dominum: in mandatis eius volet nimis. **2** Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur. **3** Gloria, et divitiae in domo eius: et iustitia eius manet in saeculum saeculi. **4** Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors, et miserator, et iustus. **5** Iucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in iudicio: **6** quia in aeternum non commovebitur. **7** In memoria eterna erit iustus: ab auditione mala non timebit. Paratum cor eius sperare in Domino, **8** confirmatum est cor eius: non commovebitur donec despiciat inimicos suos. **9** Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in saeculum saeculi, cornu eius exaltabitur in gloria. **10** Peccator videbit, et irascetur, dentibus suis fremet et tabescet: desiderium peccatorum peribit.

113 Alleluia. Laudate pueri Dominum: laudate nomen Domini. **2** Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc, et usque in saeculum. **3** A solis ortu usque ad occasum, laudabile nomen Domini. **4** Excelsus super omnes gentes Dominus, et super caelos gloria eius. **5** Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, **6** et humilia respicit in caelo et in terra? **7** Suscitans a terra inopem, et de stercore erigens pauperem: **8** Ut collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui. **9** Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum laetantem.

114 Alleluia. In exitu Israel de Aegypto, dominus Iacob de populo barbaro: **2** Facta est Iudea sanctificatio eius, Israel potestas eius. **3** Mare vidit, et fugit: lordanis conversus est retrorsum. **4** Montes exultaverunt ut arietes: et colles sicut agni ovium. **5** Quid est tibi mare quod fugisti: et tu lordanis, quia conversus es retrorsum? **6** Montes exultasti sicut arietes, et colles sicut agni ovium? **7** A facie Domini mota est terra, a facie Dei Iacob. **8** Qui convertit petram in stagna aquarum, et rupem in fontes aquarum.

115 NON NOBIS DOMINE, NON NOBIS: sed nomini tuo da gloriam. **2** Super misericordia tua, et veritate tua: nequando dicant Gentes: Ubi est Deus eorum? **3** Deus autem noster in caelo: omnia

Os habent, et non loquentur: oculos habent, et non videbunt. **6** Aures habent, et non audient: nares habent, et non odorabunt. **7** Manus habent, et non palpabunt: pedes habent, et non ambulabunt: non clamabunt in gutture suo. **8** Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis. **9** Domus Israel speravit in Domino: adiutor eorum et protector eorum est. **10** Dominus Aaron speravit in Domino: adiutor eorum et protector eorum est. **11** Qui timent Dominum, speraverunt in Domino: adiutor eorum et protector eorum est. **12** Dominus memor fuit nostri: et benedixit nobis: Benedixit domui Israel: benedixit domui Aaron. **13** Benedixit omnibus, qui timent Dominum, pusillis cum maioribus. **14** Adiiciat Dominus super vos: super vos, et super filios vestros. **15** Benedicti vos a Domino, qui fecit caelum, et terram. **16** Caelum caeli Domino: terram autem dedit filiis hominum. **17** Non mortui laudabunt te Domine: neque omnes, qui descendunt in infernum. (questioned) **18** Sed nos qui vivimus, benedicimus Domino, ex hoc nunc et usque in saeculum.

116 Alleluia. Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meae. **2** Quia inclinavit aurem suam mihi: et in diebus meis invocabo. **3** Circumdederunt me dolores mortis: et pericula inferni invenerunt me. Tribulationem et dolorem inveni: (**Sheol h7585**) **4** et nomen Domini invocavi. O Domine libera animam meam: **5** misericors Dominus, et iustus, et Deus noster miseretur. **6** Custodiens parvulos Dominus: humiliatus sum, et liberavit me. **7** Convertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi. **8** Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos a lacrymis, pedes meos a lapsu. **9** Placebo Domino in regione vivorum. **10** Alleluia. Credidi, propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis. **11** Ego dixi in excessu meo: Omnis homo mendax. **12** Quid retribuam Domino, pro omnibus, quae retribuit mihi? **13** Calicem salutaris accipiam: et nomen Domini invocabo. **14** Vota mea Domino reddam coram omni populo eius: **15** pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius: **16** O Domine quia ego servus tuus: ego servus tuus, et filius ancillae tuae. Dirupisti vincula mea: **17** tibi sacrificabo hostiam laudis, et nomen Domini invocabo. **18** Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi eius: **19** in atriis domus Domini, in medio tui Ierusalem.

117 Alleluia. Laudate Dominum omnes Gentes: laudate eum omnes populi: **2** Quoniam

confirmata est super nos misericordia eius: et veritas Domini manet in aeternum.

118 Alleluia. Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia eius. **2** Dicat nunc Israel quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia eius. **3** Dicat nunc domus Aaron: quoniam in saeculum misericordia eius. **4** Dicant nunc omnes qui timent Dominum: quoniam in saeculum misericordia eius. **5** De tribulatione invocavi Dominum: et exaudivit me in latitudine Dominus. **6** Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo. **7** Dominus mihi adiutor: et ego despiciam inimicos meos. **8** Bonum est confidere in Domino, quam confidere in homine: **9** Bonum est sperare in Domino, quam sperare in principibus. **10** Omnes gentes circuierunt me: et in nomine Domini quia ultus sum in eos. **11** Circundantes circumdederunt me: et in nomine Domini quia ultus sum in eos. **12** Circumdederunt me sicut apes, et exarserunt sicut ignis in spinis: et in nomine Domini quia ultus sum in eos. **13** Impulsus eversus sum ut caderem: et Dominus suscepit me. **14** Fortitudo mea, et laus mea Dominus: et factus est mihi in salutem. **15** Vox exultationis, et salutis in tabernaculis iustorum. **16** Dextera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem. **17** Non moriar, sed vivam: et narrabo opera Domini. **18** Castigans castigavit me Dominus: et morti non tradidit me. **19** Aperite mihi portas iustitiae, ingressus in eas confitebor Domino: **20** haec porta Domini, iusti intrabunt in eam. **21** Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem. **22** Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes: hic factus est in caput anguli. **23** A Domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. **24** Haec est dies, quam fecit Dominus: exultemus, et laetemur in ea. **25** O Domine salvum me fac, o Domine bene prosperare: **26** benedictus qui venit in nomine Domini. Benediximus vobis de domo Domini: **27** Deus Dominus, et illuxit nobis. Constituite diem sollemnem in condensis, usque ad cornu altaris. **28** Deus meus es tu, et confitebor tibi: Deus meus es tu, et exaltabo te. Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem. **29** Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia eius.

119 Alleluia. ALEPH. Beati immaculati in via: qui ambulant in lege Domini. **2** Beati, qui scrutantur testimonia eius: in toto corde exquirunt eum. **3** Non enim qui operantur iniquitatem, in viis eius ambulaverunt. **4** Tu mandasti mandata tua salutare tuum secundum eloquium tuum. **42** Et custodiri nimis. **5** Utinam dirigantur viae meae, respondebo exprobrantibus mihi verbum: quia

ad custodiendas iustificationes tuas. **6** Tunc non confundar, cum perspexero in omnibus mandatis tuis. **7** Confitebor tibi in directione cordis: in eo quod didici iudicia iustitiae tuae. **8** Iustificationes tuas custodiam: non me derelinquas usquequeaque. **9** BETH. In quo corrigit adolescentior viam suam? in custodiendo sermones tuos. **10** In toto corde meo exquisivi te: ne repellas me a mandatis tuis. **11** In corde meo abscondi eloquia tua: ut non peccem tibi. **12** Benedictus es Domine: doce me iustificationes tuas. **13** In labiis meis, pronunciavi omnia iudiciaoris tui. **14** In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis. **15** In mandatis tuis exercebor: et considerabo vias tuas. **16** In iustificationibus tuis meditabor: non obliviscar sermones tuos. **17** GHIMEL. Retribue servo tuo, vivifica me: et custodiam sermones tuos. **18** Revela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. **19** Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua. **20** Concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas, in omni tempore. **21** Increpasti superbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis. **22** Aufer a me opprobrium, et contemptum: quia testimonia tua exquisivi. **23** Etenim sederunt principes, et adversum me loquebantur: servus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis. **24** Nam et testimonia tua meditatio mea est: et consilium meum iustificationes tuae. **25** DALETH. Adhaesit pavimento anima mea: vivifica me secundum verbum tuum. **26** Vias meas enunciavi, et exaudiisti me: doce me iustificationes tuas. **27** Viam iustificationum tuarum instrue me: et exercebor in mirabilibus tuis. **28** Dormitavit anima mea prae taedio: confirma me in verbis tuis. **29** Viam iniquitatis amove a me: et de lege tua miserere mei. **30** Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus. **31** Adhaesi testimoniis tuis Domine: noli me confundere. **32** Viam mandatorum tuorum curri, cum dilatasti cor meum. **33** HE. Legem pone mihi Domine viam iustificationum tuarum: et exquiram eam semper. **34** Da mihi intellectum, et scrutabor legem tuam: et custodiam illam in toto corde meo. **35** Deduc me in semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui. **36** Inclina cor meum in testimonia tua: et non in avaritiam. **37** Averte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua vivifica me. **38** Statue servo tuo eloquium tuum, in timore tuo. **39** Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum: quia iudicia tua iucunda. **40** Ecce concupivi mandata tua: in aequitate tua vivifica me. **41** VAU. Et veniat super me misericordia tua Domine: salutare tuum secundum eloquium tuum. **42** Et

speravi in sermonibus tuis. **43** Et ne auferas de meditatio mea est. **78** Confundantur superbi, quia ore meo verbum veritatis usquequaque: quia in iniuste iniquitatem ficerunt in me: ego autem iudicis tuis supersperavi. **44** Et custodiam legem exercebor in mandatis tuis. **79** Convertantur mihi tuam semper: in saeculum et in saeculum saeculi. **45** Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus exquisivi. **46** Et loquebar in testimoniosis tuis in tuis, ut non confundar. **81** CAPH. Defecit in conspectu regum: et non confundebatur. **47** Et salutare tuum anima mea: et in verbum tuum meditabatur in mandatis tuis, quae dilexi. **48** Et supersperavi. **82** Defecerunt oculi mei in eloquium levavi manus meas ad mandata tua, quae dilexi: tuum, dicentes: Quando consolaberis me? **83** Quia et exercebor in iustificationibus tuis. **49** ZAIN. factus sum sicut ute in pruina: iustifications Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem tuas non sum oblitus. **84** Quot sunt dies servi tui: dedisti. **50** Haec me consolata est in humilitate quando facies de persequentibus me iudicium? mea: quia eloquium tuum vivificavit me. **51** Superbi **85** Narraverunt mihi iniqui fabulationes: sed non inique agebant usquequaque: a lege autem tua ut lex tua. **86** Omnia mandata tua veritas: iniqui non declinavi. **52** Memor fui iudiciorum tuorum persecuti sunt me, adiuva me. **87** Paulominus a saeculo Domine: et consolatus sum. **53** Defectio consummaverunt me in terra: ego autem non tenuit me, pro peccatoribus derelictis legem dereliqui mandata tua. **88** Secundum misericordiam tuam. **54** Cantabiles mihi erant iustifications tuam vivifica me: et custodiam testimonia oris tuae, in loco peregrinationis meae. **55** Memor tui. **89** LAMED. In aeternum Domine, verbum fui nocte nominis tui Domine: et custodivi legem tuum permanet in caelo. **90** In generatione et tuam. **56** Haec facta est mihi: quia iustifications generationem veritas tua: fundasti terram, et tuas exquisivi. **57** HETH. Portio mea Domine, dixi permanet. **91** Ordinatione tua perseverat dies: custodire legem tuam. **58** Deprecatus sum faciem quoniam omnia serviant tibi. **92** Nisi quod lex tua tuam in toto corde meo: miserere mei secundum meditatio mea est: tunc forte periissem in humilitate eloquium tuum. **59** Cogitavi vias meas: et converti mea. **93** In aeternum non obliviscar iustifications pedes meos in testimonia tua. **60** Paratus sum, et tuas: quia in ipsis vivificasti me. **94** Tuus sum non sum turbatus: ut custodiam mandata tua. **61** ego, salvum me fac: quoniam iustifications tuas Funes peccatorum circumplexi sunt me: et legem exquisivi. **95** Me expectaverunt peccatores ut tuam non sum oblitus. **62** Media nocte surgebam perderent me: testimonia tua intellexi. **96** Omnis ad confitendum tibi, super iudicia iustificationis consummationis vidi finem: latum mandatum tuae. **63** Particeps ego sum omnium timentium tuum nimis. **97** MEM. Quomodo dilexi legem tuam te: et custodientium mandata tua. **64** Misericordia Domine? tota die meditatio mea est. **98** Super tua Domine plena est terra: iustifications tuas inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: doce me. **65** TETH. Bonitatem fecisti cum servo tuo quia in aeternum mihi est. **99** Super omnes docentes Domine, secundum verbum tuum. **66** Bonitatem, et me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea disciplinam, et scientiam doce me: quia mandatis est. **100** Super seres intellexi: quia mandata tua tuis credidi. **67** Priusquam humiliarer ego deliqui: quaevisi. **101** Ab omni via mala prohibui pedes propterea eloquium tuum custodivi. **68** Bonus es tu: meos: ut custodiam verba tua. **102** A iudiciis tuis et in bonitate tua doce me iustifications tuas. **69** non declinavi: quia tu legem posuisti mihi. **103** Multiplicata est super me iniquitas superborum: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ego autem in toto corde scrutabor mandata tua. **70** ori meo! **104** A mandatis tuis intellexi: propterea Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vero legem odivi omnem viam iniquitatis. **105** NUN. Lucerna tuam meditatus sum. **71** Bonum mihi quia humiliasti pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis. me: ut discam iustifications tuas. **72** Bonum mihi **106** furavi, et statui custodire iudicia iustitiae tuae. lex oris tui, super millia auri, et argenti. **73** IOD. **107** Humiliatus sum usquequaque Domine: vivifica Manus tuae fecerunt me, et plasmaverunt me: da me secundum verbum tuum. **108** Voluntaria oris mihi intellectum, ut discam mandata tua. **74** Qui mei beneplacita fac Domine: et iudicia tua doce me. timent te videbunt me, et laetabuntur: quia in **109** Anima mea in manibus meis semper: et legem verba tua supersperavi. **75** Cognovi Domine quia tuam non sum oblitus. **110** Posuerunt peccatores aequitas iudicia tua: et in veritate tua humiliasti laqueum mihi: et de mandatis tuis non erravi. **111** me. **76** Fiat misericordia tua ut consoletur me, Hereditate acquisivi testimonia tua in aeternum: secundum eloquium tuum servo tuo. **77** Veniant quia exultatio cordis mei sunt. **112** Inclinavi cor mihi miserationes tuae, et vivam: quia lex tua meum ad faciendas iustifications tuas in aeternum,

propter retributionem. **113** SAMECH. Iniquos odio tuam Domine: et secundum iudicium tuum vivifica habui: et legem tuam dilexi. **114** Adiutor, et susceptor me. **150** Appropinquaverunt persequentes me meus es tu: et in verbum tuum supersperavi. **115** iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt. **151** Declinate a me maligni: et scrutabor mandata Dei Prope es tu Domine: et omnes viae tuae veritas. mei. **116** Suscipe me secundum eloquium tuum, **152** Initio cognovi de testimoniis tuis: quia in et vivam: et non confundas me ab expectatione aeternum fundasti ea. **153** RES. Vide humilitatem mea. **117** Adiuva me, et salvus ero: et meditabor meam, et eripe me: quia legem tuam non sum in iustificationibus tuis semper. **118** Sprevisti oblitus. **154** Iudica iudicium meum, et redime omnes discedentes a iudiciis tuis: quia iniusta me: propter eloquium tuum vivifica me. **155** cogitatio eorum. **119** Praevaricantes reputavi omnes Longe a peccatoribus salus: quia iustificationes peccatores terrae: ideo dilexi testimonia tua. **120** tuas non exquisierunt. **156** Misericordiae tuae Confige timore tuo carnes meas: a iudiciis enim tuis multae Domine: secundum iudicium tuum vivifica timui. **121** AIN. Feci iudicium et iustitiam: non tradas me. **157** Multi qui persecuntur me, et tribulant me calumniantibus me. **122** Suscipe servum tuum me: a testimoniis tuis non declinavi. **158** Vidi in bonum: non calumnientur me superbi. **123** Oculi praevaricantes, et tabescem: quia eloquia tua mei defecerunt in salutare tuum: et in eloquium non custodierunt. **159** Vide quoniam mandata iustitiae tuae. **124** Fac cum servo tuo secundum tua dilexi Domine: in misericordia tua vivifica misericordiam tuam: et iustificationes tuas doce me. **160** Principium verborum tuorum, veritas: in me. **125** Servus tuus sum ego: da mihi intellectum, ut aeternum omnia iudicia iustitiae tuae. **161** SIN. sciam testimonia tua. **126** Tempus faciendo Domine: Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis dissipaverunt legem tuam. **127** Ideo dilexi mandata tuis formidavit cor meum. **162** Laetabor ego super tua, super aurum et topazion. **128** Propterea ad eloquia tua: sicut qui invenit spolia multa. **163** omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam Iniquitatem odio habui, et abominatus sum: legem odio habui. **129** PHE. Mirabilia testimonia tua: ideo autem tuam dilexi. **164** Septies in die laudem dixi scrutata est ea anima mea. **130** Declaratio sermonum tibi, super iudicia iustitiae tuae. **165** Pax multa tuorum illuminat: et intellectum dat parvulis. **131** diligentibus legem tuam: et non est illis scandalum. Os meum aperui, et attraxi spiritum: quia mandata **166** Expectabam salutare tuum Domine: et mandata tua desiderabam. **132** Aspice in me, et miserere mei, tua dilexi. **167** Custodivit anima mea testimonia secundum iudicium diligentium nomen tuum. **133** tua: et dilexit ea vehementer. **168** Servavi mandata Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: et tua, et testimonia tua: quia omnes viae meae in non dominetur mei omnis iniustitia. **134** Redime conspectu tuo. **169** TAU. Appropinquet deprecatio me a calumniis hominum: ut custodiam mandata mea in conspectu tuo Domine: iuxta eloquium tuum tua. **135** Faciem tuam illumina super servum tuum: da mihi intellectum. **170** Intret postulatio mea in et doce me iustificationes tuas. **136** Exitus aquarum conspectu tuo: secundum eloquium tuum eripe me. deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem **171** Eructabunt labia mea hymnum, cum docueris tuam. **137** SADE. Iustus es Domine: et rectum me iustificationes tuas. **172** Pronunciabit lingua mea iudicium tuum. **138** Mandasti iustitiam testimonia eloquium tuum: quia omnia mandata tua aequitas. tua: et veritatem tuam nimis. **139** Tabescere me **173** Fiat manus tua ut salvet me: quoniam mandata fecit zelus meus: quia oblii sunt verba tua inimici tua elegi. **174** Concupivi salutare tuum Domine: et mei. **140** Ignitum eloquium tuum vehementer: et lex tua meditatio mea est. **175** Vivet anima mea, servus tuus dilexit illud. **141** Adolescentulus sum et laudabit te: et iudicia tua adiuvabunt me. **176** ego, et contemptus: iustificationes tuas non sum Erravi, sicut ovis, quae periit: quaere servum tuum, oblitus. **142** Iustitia tua, iustitia in aeternum: et lex quia mandata tua non sum oblitus. tua veritas. **143** Tribulatio, et angustia invenerunt me: mandata tua meditatio mea est. **144** Aequitas **120** Canticum graduum. Ad Dominum cum tribularer clamavi: et exaudivit me. **2** testimonia tua in aeternum: intellectum da mihi, et vivam. **145** COPH. Clamavi in toto corde meo, exaudi me Domine: iustificationes tuas requiram. **146** Clamavi ad te, salvum me fac: ut custodiam mandata tua. **147** Praeveni in maturitate, et clamavi: quia in verba tua supersperavi. **148** Praeuenirunt oculi mei ad te diluculo: ut meditarer eloquia tua. **149** Vocem meam audi secundum misericordiam

mea. 7 Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus: cum loquebar illis, impugnabant me gratis.

121 Canticum graduum. Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi. 2 Auxilium meum a Domino, qui fecit caelum et terram. 3 Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet qui custodit te. 4 Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel. 5 Dominus custodit te, Dominus protectio tua, super manum dexteram tuam. 6 Per diem sol non uret te: neque luna per noctem. 7 Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam Dominus. 8 Dominus custodiat introitum tuum, et exitum tuum: ex hoc nunc, et usque in saeculum.

122 Canticum graduum. Laetatus sum in his, quae dicta sunt mihi: In domum Domini ibimus. 2 Stantes erant pedes nostri, in atriis tuis Ierusalem. 3 Ierusalem, quae aedificatur ut civitas: cuius participatio eius in idipsum. 4 Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini: testimonium Israel ad confitendum nomini Domini. 5 Quia illic sederunt sedes in iudicio, sedes super domum David. 6 Rogate quae ad pacem sunt Ierusalem: et abundantia diligentibus te. 7 Fiat pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis. 8 Propter fratres meos, et proximos meos, loquebar pacem de te: 9 Propter domum Domini Dei nostri, quae sive bona tibi.

123 Canticum graduum. Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis. 2 Ecce sicut oculi servorum, in manibus dominorum suorum, Sicut oculi ancillae in manibus dominae sua: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri. 3 Miserere nostri Domine, miserere nostri: quia multum repleti sumus despectione: 4 Quia multum repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus, et despicio superbis.

124 Canticum graduum. Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel: 2 nisi quia Dominus erat in nobis, Cum exurerent homines in nos, 3 forte vivos degluttisset nos: Cum irasceretur furor eorum in nos, 4 forsitan aqua absorbusset nos. 5 Torrentem pertransivit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem. 6 Benedictus Dominus qui non dedit nos, in captionem dentibus eorum. 7 Anima nostra sicut passer erecta est de laqueo venantium: Laqueus contritus est, et nos liberati sumus. 8 Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit caelum et terram.

125 Canticum graduum. Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion: non commovebitur in aeternum, qui habitat 2 in Ierusalem. Montes in circuitu eius: et Dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc et usque in saeculum. 3 Quia non relinquit Dominus virgam peccatorum super sortem iustorum: ut non extendant iusti ad iniuriam manus suas. 4 Benefac Domine bonis, et rectis corde. 5 Declinantes autem in obligationes, adducet Dominus cum operantibus iniuriam: pax super Israel.

126 Canticum graduum. In convertendo Dominus captivitatem Sion: facti sumus sicut consolati: 2 Tunc repletum est gaudio os nostrum: et lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes: Magnificavit Dominus facere cum eis. 3 Magnificavit Dominus facere nobiscum: facti sumus laetantes. 4 Converte Domine captivitatem nostram, sicut torrens in Austro. 5 Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent. 6 Eentes ibant et flebant, mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.

127 Canticum graduum Salomonis. Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt qui aedificant eam. Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam. 2 Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris. Cum dederit dilectis suis somnum: 3 ecce hereditas Domini filii: merces, fructus ventris. 4 Sicut sagittae in manu potentis: ita filii excussorum. 5 Beatus vir qui implevit desiderium suum ex ipsis: non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta.

128 Canticum graduum. Beati omnes, qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius. 2 Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es, et bene tibi erit. 3 Uxor tua sicut vitis abundans, in lateribus dormus tuae. Filii tui sicut novellae olivarum, in circuitu mensae tuae. 4 Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum. 5 Benedic tibi Dominus ex Sion: et videas bona Ierusalem omnibus diebus vitae tuae. 6 Et videas filios filiorum tuorum, pacem super Israel.

129 Canticum graduum. Saepe expugnaverunt me a iuventute mea, dicat nunc Israel. 2 Saepe expugnaverunt me a iuventute mea: etenim non potuerunt mihi. 3 Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores: prolongaverunt iniuriam suam. 4 Dominus iustus concidet cervices peccatorum: 5 confundantur et convertantur retrorsum omnes, qui oderunt Sion.

6 Fiant sicut foenum tectorum: quod priusquam exultatione exultabunt. **17** Illuc producam cornu ebellatur, exaruit: **7** De quo non implebit manum David, paravi lucernam Christo meo. **18** Inimicos eius suam qui metit, et sinum suum qui manipulos induam confusione: super ipsum autem efflorebit colligit. **8** Et non dixerunt qui praeteribant: sanctificatio mea.

Benedictio Domini super vos: benediximus vobis in nomine Domini.

130 Canticum graduum. De profundis clamavi ad te Domine: **2** Domine exaudi vocem meam: Fiant aures tuae intendentes, in vocem deprecationis meae. **3** Si iniuriae observaveris Domine: Domine quis sustinebit? **4** Quia apud te propitiatio est: et propter legem tuam sustinuit te Domine. Sustinuit anima mea in verbo eius: **5** speravit anima mea in Domino. **6** A custodia matutina usque ad noctem: speret Israel in Domino. **7** Quia apud Dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio. **8** Et ipse redimet Israel, ex omnibus iniquitatibus eius.

131 Canticum graduum David. Domine non est exaltatum cor meum: neque elati sunt oculi mei. Neque ambulavi in magnis: neque in mirabilibus super me. **2** Si non humiliter sentiebam: sed exaltavi animam meam: Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea. **3** Speret Israel in Domino, ex hoc nunc et usque in saeculum.

132 Canticum graduum. Memento Domine David, et omnis mansuetudinis eius: **2** Sicut iuravit Domino, votum vovit Deo Iacob: **3** Si introiero in tabernaculum domus meae, si ascendero in lectum strati mei: **4** Si dedero somnum oculis meis, et palpebris meis dormitionem: **5** Et requiem temporibus meis: donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob. **6** Ecce audivimus eam in Ephrata: invenimus eam in campis silvae. **7** Introibimus in tabernaculum eius: adorabimus in loco, ubi steterunt pedes eius. **8** Surge Domine in requiem tuam, tu et arca sanctificationis tuae. **9** Sacerdotes tui induantur iustitiam: et sancti tui exultent. **10** Propter David servum tuum, non avertas faciem Christi tui. **11** Iuravit Dominus David veritatem, et non frustrabitur eum: de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. **12** Si custodierint filii tui testamentum meum, et testimonia mea haec, quae docebo eos: Et filii eorum usque in saeculum, sedebunt super sedem tuam. **13** Quoniam elegit Dominus Sion: elegit eam in habitationem sibi. **14** Haec requies mea in saeculum saeculi: hic habitabo quoniam elegi eam. **15** Viduam eius benedicens benedicam: pauperes eius saturabo panibus. **16** Sacerdotes eius induam salutari: et sancti eius

exultatione exultabunt. **17** Illuc producam cornu David, paravi lucernam Christo meo. **18** Inimicos eius induam confusione: super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.

133 Canticum graduum. Ecce quam bonum et quam iucundum habitare fratres in unum:

2 Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron, Quod descendit in oram vestimenti eius: **3** sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion. Quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, et vitam usque in saeculum.

134 Canticum graduum. Ecce nunc benedicte Dominum, omnes servi Domini: Qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri, **2** In noctibus extollite manus vestras in sancta, et benedicte Dominum. **3** Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit caelum et terram.

135 Alleluia. Laudate nomen Domini, laudate servi Dominum: **2** Qui statis in domo Domini,

in atriis domus Dei nostri. **3** Laudate Dominum, quia bonus Dominus: psallite nomini eius, quoniam suave. **4** Quoniam Iacob elegit sibi Dominus Israel in possessionem sibi. **5** Quia ego cognovi quod magnus est Dominus, et Deus noster prae omnibus diis. **6** Omnia quaecumque voluit, Dominus fecit in caelo, in terra, in mari, et in omnibus abyssis. **7** Educens nubes ab extremo terrae: fulgura in pluviam fecit. Qui producit ventos de thesauris suis:

8 qui percussit primogenita Aegypti ab homine usque ad pecus. **9** Et misit signa, et prodigia in medio tui Aegypte: in Pharaonem, et in omnes servos eius. **10** Qui percussit gentes multas: et occidit reges fortes: **11** Sehon regem Amorrhæorum, et Og regem Basan, et omnia regna Chanaan. **12** Et dedit terram eorum hereditatem, hereditatem Israel populo suo. **13** Domine nomen tuum in aeternum: Domine memoriale tuum in generatione et generationem.

14 Quia iudicabit Dominus populum suum: et in servis suis deprecabitur. **15** Simulacra Gentium argentum, et aurum, opera manuum hominum.

16 Os habent, et non loquentur: oculos habent, et non videbunt. **17** Aures habent, et non audient: neque enim est spiritus in ore ipsum. **18** Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes, qui confidunt in eis. **19** Domus Israel benedicte Domino: domus Aaron benedicte Domino. **20** Domus Levi benedicte Domino: qui timetis Dominum, benedicte Domino. **21** Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Ierusalem.

136 Alleluia. Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in aeternum misericordia

eius. **2** Confitemini Deo deorum: quoniam in Ierusalem, in principio laetitiae meae. **7** Memor aeternum misericordia eius. **3** Confitemini Domino esto Domine filiorum Edom, in die Ierusalem: Qui dominorum: quoniam in aeternum misericordia eius. **4** Qui facit mirabilia magna solus: quoniam in aeternum misericordia eius. **5** Qui fecit caelos in intellectu: quoniam in aeternum misericordia eius. **6** Qui firmavit terram super aquas: quoniam in aeternum misericordia eius. **7** Qui fecit luminaria magna: quoniam in aeternum misericordia eius. **8** Solem in potestatem diei: quoniam in aeternum misericordia eius. **9** Lunam, et stellas in potestatem noctis: quoniam in aeternum misericordia eius. **10** Qui percussit Aegyptum cum primogenitis eorum: quoniam in aeternum misericordia eius. **11** Qui eduxit Israel de medio eorum: quoniam in aeternum misericordia eius. **12** In manu potenti, et brachio excelso: quoniam in aeternum misericordia eius. **13** Qui divisit Mare rubrum in divisiones: quoniam in aeternum misericordia eius. **14** Et eduxit Israel per medium eius: quoniam in aeternum misericordia eius. **15** Et excusxit Pharaonem, et virtutem eius in Mari rubro: quoniam in aeternum misericordia eius. **16** Qui traduxit populum suum per desertum: quoniam in aeternum misericordia eius. **17** Qui percussit reges magnos: quoniam in aeternum misericordia eius. **18** Et occidit reges fortes: quoniam in aeternum misericordia eius. **19** Sehon regem Amorrhæorum: quoniam in aeternum misericordia eius. **20** Et Og regem Basan: quoniam in aeternum misericordia eius. **21** Et dedit terram eorum hereditatem: quoniam in aeternum misericordia eius. **22** Hereditatem Israel servo suo: quoniam in aeternum misericordia eius. **23** Quia in humilitate nostra memor fuit nostri: quoniam in aeternum misericordia eius. **24** Et redemit nos ab inimicis nostris: quoniam in aeternum misericordia eius. **25** Qui dat escam omni carni: quoniam in aeternum misericordia eius. **26** Confitemini Deo caeli: quoniam in aeternum misericordia eius. Confitemini Domino dominorum: quoniam in aeternum misericordia eius.

dicunt: Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea. **8** Filia Babylonis misera: beatus, qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis.

9 Beatus, qui tenebit, et allidet parvulos suos ad petram.

138 David. Confitebor tibi Domine in toto corde meo: quoniam audisti verba oris mei. In conspectu angelorum psallam tibi: **2** adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomini tuo. Super misericordia tua, et veritate tua: quoniam magnificasti super omne, nomen sanctum tuum. **3** In quacumque die invocavero te, exaudi me: multiplicabis in anima mea virtutem. **4** Confiteantur tibi Domine omnes reges terrae: quia audierunt omnia verba oris tui: **5** Et cantent in viis Domini: quoniam magna est gloria Domini. **6** Quoniam excelsus Dominus, et humilia respicit: et alta a longe cognoscit. **7** Si ambulavero in medio tribulationis, vivificabis me: et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, et salvum me fecit dextera tua. **8** Dominus retribuet pro me: Domine misericordia tua in saeculum: opera manuum tuarum ne despicias.

139 Psalmus David, in finem. Domine probasti me, et cognovisti me: **2** tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. **3** Intellexisti cogitationes meas de longe: semitam meam, et funiculum meum investigasti. **4** Et omnes vias meas praevidisti: quia non est sermo in lingua mea. **5** Ecce Domine tu cognovisti omnia novissima, et antiqua: tu formasti me, et posuisti super me manum tuam. **6** Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est, et non potero ad eam. **7** Quo ibo a spiritu tuo? et quo a facie tua fugiam? **8** Si ascendero in caelum, tu illic es: si descendero in infernum, ades. (**Sheol h7585**) **9** Si sumpsero pennas meas diluculo, et habitavero in extremis maris: **10** Etenim illuc manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua. **11** Et dixi: Forsitan tenebrae conculcabunt me: et nox illuminatio mea in deliciis meis. **12** Quia tenebrae non obscurabunt a te, et cum recordaremur Sion: **2** In salicibus in medio nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebrae eius, eius, suspendimus organa nostra. **3** Quia illic ita et lumen eius. **13** Quia tu possedisti renes interrogaverunt nos, qui captivos duxerunt nos, meos: suscepisti me de utero matris meae. **14** verba cantionum: Et qui abduxerunt nos: Hymnum Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: cantate nobis de canticis Sion. **4** Quomodo mirabilia opera tua, et anima mea cognoscet nimis, cantabimus canticum Domini in terra aliena? **5** **15** Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in Si oblitus fuerit tui Ierusalem, oblivioni detur occulto: et substantia mea in inferioribus terrae. **16** dextera mea. **6** Adhaereat lingua mea faucibus Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro meis, si non meminero tui: Si non proposuero tuo omnes scribentur: dies formabuntur, et nemo in

137 Psalmus David, propter Hieremiam. Super flumina Babylonis, illic sedimus et flevimus: cum recordaremur Sion: **2** In salicibus in medio nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebrae eius, eius, suspendimus organa nostra. **3** Quia illic ita et lumen eius. **13** Quia tu possedisti renes interrogaverunt nos, qui captivos duxerunt nos, meos: suscepisti me de utero matris meae. **14** verba cantionum: Et qui abduxerunt nos: Hymnum Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: cantate nobis de canticis Sion. **4** Quomodo mirabilia opera tua, et anima mea cognoscet nimis, cantabimus canticum Domini in terra aliena? **5** **15** Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in Si oblitus fuerit tui Ierusalem, oblivioni detur occulto: et substantia mea in inferioribus terrae. **16** dextera mea. **6** Adhaereat lingua mea faucibus Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro meis, si non meminero tui: Si non proposuero tuo omnes scribentur: dies formabuntur, et nemo in

eis. **17** Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, **ossa nostra secus infernum: (Sheol h7585)** **8** quia ad Deus: nimis confortatus est principatus eorum. **18** te Domine, Domine oculi mei: in te speravi, non Dinumerabo eos, et super arenam multiplicabuntur: exurrexi, et adhuc sum tecum. **19** Si occideris Deus peccatores: viri sanguinum declinate a me: **20** Quia dicitis in cogitatione; accipient in vanitate civitates suas. **21** Nonne qui oderunt te Domine, oderam: et super inimicos tuos tabescebam? **22** Perfecto odio oderam illos: et inimici facti sunt mihi. **23** Proba me Deus, et scito cor meum: interroga me, et cognosce semitas meas. **24** Et vide, si via iniquitatis in me est: et deduc me in via aeterna.

140 Psalmus David, in finem. Eripe me Domine ab homine malo: a viro iniquo eripe me. **2** Qui cogitaverunt iniquitates in corde: tota die constituebant praelia. **3** Acerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labiis eorum. **4** Custodi me Domine de manu peccatoris: et ab hominibus iniquis eripe me. Qui cogitaverunt supplantare gressus meos: **5** absconderunt superbi laqueum mihi: Et funes extenderunt in laqueum: iuxta iter scandalum posuerunt mihi. **6** Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem depreciationis meae. **7** Domine, Domine virtus salutis meae: obumbrasti super caput meum in die belli: **8** Ne tradas me Domine a desiderio meo peccatori: cogitaverunt contra me, ne derelinquas me, ne forte exalentur. **9** Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos. **10** Cadent super eos carbones, in ignem deiicies eos: in miseriis non subsistent. **11** Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniustum mala capient in interitu. **12** Cognovi quia faciet Dominus iudicium inopis: et vindictam pauperum. **13** Verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

141 Psalmus David. Domine clamavi ad te, exaudi me: intende voci meae, cum clamavero ad te. **2** Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum. **3** Pone Domine custodiam ori meo: et ostium circumstantiae labiis meis. **4** Non declines cor meum in verba malitiae, ad excusandas excusationes in peccatis. Cum hominibus operantibus iniquitatem: et non communicabo cum electis eorum. **5** Corripiet me iustus in misericordia, et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum: **6** absorpti sunt iuncti petrae iudices eorum. Audient verba mea quoniam potuerunt: **7** sicut crassitudo terrae erupta est super terram. Dissipata sunt

auferas animam meam. **9** Custodi me a laqueo, quem statuerunt mihi: et a scandalis operantium iniquitatem. **10** Cadent in retiacolo eius peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

142 Intellexus David, Cum esset in spelunca, oratio. Voce mea ad Dominum clamavi: voce mea ad Dominum deprecatus sum: **2** Effundo in conspectu eius orationem meam, et tribulationem meam ante ipsum pronuncio. **3** In defiendo ex me spiritum meum, et tu cognovisti semitas meas. In via hac, qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi. **4** Considerabam ad dexteram, et videbam: et non erat qui cognosceret me. Periit fuga a me, et non est qui requirat animam meam. **5** Clamavi ad te Domine, dixi: Tu es spes mea, portio mea in terra viventium. **6** Intende ad depreciationem meam: quia humiliatus sum nimis. Libera me a persequentibus me: quia confortati sunt super me. **7** Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti, donec retribuas mihi.

143 Psalmus David, Quando eum filius suus persequebatur eum Absalom filius eius. Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua: exaudi me in tua iustitia. **2** Et non intres in iudicium cum servo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. **3** Quia persecutus est inimicus animam meam: humiliavit in terra vitam meam. Collocavit me in obscuris sicut mortuos saeculi: **4** et anxiatus est super me spiritus meus, in me turbatum est cor meum. **5** Memor fui dierum antiquorum, meditatus sum in omnibus operibus tuis: in factis manuum tuarum meditabar. **6** Expandi manus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi: **7** Velociter exaudi me Domine: defecit spiritus meus. Non avertas faciem tuam a me: et similis ero descendenter in lacum. **8** Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speravi. Notam fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad te levavi animam meam. **9** Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi: **10** doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: **11** propter nomen tuum Domine vivificabis me, in aequitate tua. Educes de tribulatione animam meam: **12** et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes, qui tribulant animam meam: quoniam ego servus tuus sum.

144 Psalmus David Adversus Goliath. Benedictus omnibus verbis suis: et sanctus in omnibus operibus

Dominus Deus meus, qui docet manus suis. **14** Allevat Dominus omnes, qui corrunt: meas ad praelium, et digitos meos ad bellum. **2** et erigit omnes elisos. **15** Oculi omnium in te Misericordia mea, et refugium meum: susceptor sperant Domine: et tu das escam illorum in tempore meus, et liberator meus: Protector meus, et in ipso opportuno. **16** Aperis tu manum tuam: et imples speravi: qui subdit populum meum sub me. **3** Domine omne animal benedictione. **17** Iustus Dominus in quid est homo, quia innotuisti ei? aut filius hominis, omnibus viis suis: et sanctus in omnibus operibus quia reputas eum? **4** Homo vanitati similis factus suis. **18** Prope est Dominus omnibus invocantibus est: dies eius sicut umbra praetereunt. **5** Domine eum: omnibus invocantibus eum in veritate. **19** inclina caelos tuos, et descendere: tange montes, et Voluntatem timientium se faciet, et depreciationem fumigabunt. **6** Fulgura coruscationem, et dissipabis eorum exaudiet: et salvos faciet eos. **20** Custodit eos: emitte sagittas tuas, et conturbabis eos: **7** Dominus omnes diligentes se: et omnes peccatores Emitte manum tuam de alto, eripe me, et libera disperdet. **21** Laudationem Domini loquetur os me de aquis multis: de manu filiorum alienorum.

8 Quorum os locutum est vanitatem: et dextera eorum, dextera iniquitatis. **9** Deus canticum novum cantabo tibi: in psalterio, decachordo psallam tibi. **10** Qui das salutem regibus: qui redemisti David servum tuum de gladio maligno: **11** eripe me. Et erue me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum est vanitatem: et dextera eorum, dextera iniquitatis: **12** Quorum filii, sicut novellae plantationes in iuventute sua. Filiae eorum compositae: circumornatae ut similitudo templi. **13** Promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud. Oves eorum foetosae, abundantes in egressibus suis: **14** boves eorum crassae. Non est ruina maceriae, neque transitus: neque clamor in plateis eorum. **15** Beatum dixerunt populum, cui haec sunt: beatus populus, cuius Dominus Deus eius.

145 Laudatio David. Exaltabo te Deus meus rex: et benedicam nomini tuo in saeculum, et in

saeculum saeculi. **2** Per singulos dies benedicam tibi: et laudabo nomen tuum in saeculum, et in saeculum saeculi. **3** Magnus Dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis. **4** Generatio et generatio laudabit opera tua: et potentiam tuam pronunciabunt. **5** Magnificentiam gloriae sanctitatis tuae loquentur: et mirabilia tua narrabunt. **6** Et virtutem terribilium tuorum dicent: et magnitudinem tuam narrabunt. **7** Memoriam abundantiae suavitatis tuae eructabunt: et iustitia tua exultabunt. **8** Miserator et misericors Dominus: patiens, et multum misericors. **9** Suavis Dominus universis: et miserations eius super omnia opera eius. **10** Confiteantur tibi Domine omnia opera tua: et sancti tui benedicant tibi. **11** Gloriam regni tui dicent: et potentiam tuam loquentur: **12** Ut notam faciant filii hominum potentiam tuam: et gloriam magnificentiae regni tui. **13** Regnum tuum regnum omnium saeculorum: et dominatio tua in omni generatione et generationem. Fidelis Dominus in

146 Alleluia, Aggaei, et Zachariae. **2** Lauda anima mea Dominum, laudabo Dominum in

vita mea: psallam Deo meo quamdiu fuero. Nolite confidere in principibus: **3** in filiis hominum, in quibus non est salus. **4** Exibit spiritus eius, et revertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. **5** Beatus, cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsis: **6** qui fecit caelum et terram, mare, et omnia, quae in eis sunt. **7** Qui custodit veritatem in saeculum, facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus. Dominus solvit compeditos: **8** Dominus illuminat caecos. Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos. **9** Dominus custodit advenas, pupillum et viduam suscipiet: et vias peccatorum disperdet. **10** Regnabit Dominus in saecula Deus tuus Sion, in generatione et generationem.

147 Alleluia. Laudate Dominum quoniam bonus

est psalmus: Deo nostro sit iucunda, decoraque laudatio. **2** Aedificans Ierusalem Dominus: dispersiones Israelis congregabit. **3** Qui sanat contritos corde: et alligat contritiones eorum. **4** Qui numerat multitudinem stellarum: et omnibus eis nomina vocat. **5** Magnus Dominus noster, et magna virtus eius: et sapientiae eius non est numerus. **6** Suscipiens mansuetos Dominus: humilians autem peccatores usque ad terram. **7** Praecinete Domino in confessione: psallite Deo nostro in cithara. **8** Qui operit caelum nubibus: et parat terrae pluviam. Qui producit in montibus foenum: et herbam servituti hominum. **9** Qui dat iumentis escam ipsorum: et pullis corvorum invocantibus eum. **10** Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibiis viri beneplacitum erit ei. **11** Beneplacitum est Domino super timentes eum: et in eis, qui sperant super misericordia eius. **12** Alleluia. Lauda Ierusalem Dominum: lauda

Deum tuum Sion. **13** Quoniam confortavit seras Laudate eum in sono tubae: laudate eum in psalterio, portarum tuarum: benedixit filii tuis in te. **14** Qui et cithara. **4** Laudate eum in tympano, et choro: posuit fines tuos pacem: et adippe frumenti satiat laudate eum in chordis, et organo. **5** Laudate eum in te. **15** Qui emitte eloquium suum terrae: velociter cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymbalis currit sermo eius. **16** Qui dat nivem sicut lanam: iubilationis: **6** omnis spiritus laudet Dominum. nebulam sicut cinerem spargit, **17** Mittit crystallum Alleluia.

suam sicut buccellas: ante faciem frigoris eius quis sustinebit? **18** Emittet verbum suum, et liquefaciet ea: flabit spiritus eius, et fluent aquae. **19** Qui annunciat verbum suum Iacob: iusticias, et iudicia sua Israel. **20** Non fecit taliter omni nationi: et iudicia sua non manifestavit eis. Alleluia.

148 Alleluia. Laudate Dominum de caelis: laudate eum in excelsis. **2** Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius. **3** Laudate eum sol et luna: laudate eum omnes stellae, et lumen. **4** Laudate eum caeli caelorum: et aquae omnes, quae super caelos sunt, **5** laudent nomen Domini. Quia ipse dixit, et facta sunt: ipse mandavit, et creata sunt. **6** Statuit ea in aeternum, et in saeculum saeculi: praeceptum posuit, et non praeteribit. **7** Laudate Dominum de terra, dracones, et omnes abyssi. **8** Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum: quae faciunt verbum eius: **9** Montes, et omnes colles: ligna fructifera, et omnes cedri. **10** Bestiae, et universa pecora: serpentes, et volucres pennatae: **11** Reges terrae, et omnes populi: principes, et omnes iudices terrae. **12** Iuvenes, et virgines: senes cum iunioribus laudent nomen Domini: **13** quia exaltatum est nomen eius solius. **14** Confessio eius super caelum, et terram: et exaltavit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius: filiis Israel, populo appropinquanti sibi. Alleluia.

149 Alleluia. Cantate Domino canticum novum: laus eius in ecclesia sanctorum. **2** Laetetur Israel in eo, qui fecit eum: et filiae Sion exultent in rege suo. **3** Laudent nomen eius in choro: in tympano, et psalterio psallant ei: **4** Quia beneplacitum est Domino in populo suo: et exaltavit mansuetos in salutem. **5** Exultabunt sancti in gloria: laetabuntur in cubilibus suis. **6** Exultationes Dei in gutture eorum: et gladii ancipites in manibus eorum: **7** Ad faciendam vindictam in nationibus: increpationes in populis. **8** Ad alligandos reges eorum in compedibus: et nobiles eorum in manicis ferreis. **9** Ut faciant in eis iudicium conscriptum: gloria haec est omnibus sanctis eius. Alleluia.

150 Alleluia. Laudate Dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius. **2** Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius. **3**

Proverbiorum

1 Parabolae Salomonis, filii David, regis Israel. **2** Ad sciendam sapientiam, et disciplinam: **3** ad intelligenda verba prudentiae: et suscipiendam eruditionem doctrinae, iustitiam, et iudicium, et aequitatem: **4** ut detur parvulis astutia, adolescenti scientia, et intellectus. **5** Audiens sapiens, sapientior erit: et intelligens, gubernacula possidebit. **6** Animadvertis parabolam, et interpretationem, verba sapientum, et aenigmata eorum. **7** Timor illam: **5** tunc intelliges timorem Domini, et Domini principium sapientiae. Sapientiam, atque doctrinam stulti despiciunt. **8** Audi, fili mi, sapientiam: et ex ore eius prudentia, et scientia. **7** disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tuae: **9** ut addatur gratia capiti tuo, et torques collo tuo. **10** Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. **11** Si dixerint: Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insolentem frusta: **12** deglutiamus eum sicut infernus viventem, et integrum quasi descendente in lacum. (**Sheol h7585**) **13** Omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spoliis. **14** Sortem mitte nobiscum, marsupium unum sit omnium nostrum. **15** Fili mi, ne ambules cum eis, prohibe pedem tuum a semitis eorum. **16** Pedes enim illorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem. **17** Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. **18** Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, et moliuntur fraudes contra animas suas. **19** Sic semitae omnis avari, animas possidentium rapiunt. **20** Sapientia foris praedicat, in plateis dat vocem suam: **21** in capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua, dicens: **22** Usquequo parvuli diligitis infantiam, et stulti ea, quae sibi sunt noxia, cupient, et imprudentes odibunt scientiam? **23** Convertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum, et ostendam vobis verba mea. **24** Quia vocavi, et renuistis: extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret. **25** Despexitis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. **26** Ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, advenerit. **27** Cum irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio, et angustia: **28** Tunc invocabunt me, et non exaudiam: mane consurgent, et non invenient me: **29** eo quod exosam habuerint disciplinam, et timorem Domini non suscepserint, **30** nec acqueverint consilio meo, et detraxerint universae correptioni meae. **31** Comedent igitur fructus viae suae, suisque consiliis saturabuntur. **32**

Aversio parvolorum interficiet eos, et prosperitas stultorum perdet illos. **33** Qui autem me audierit, absque terrore requiescat, et abundantia perfruetur, timore malorum sublato.

2 Fili mi, si susceperis sermones meos, et mandata mea absconderis penes te, **2** ut audiat sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. **3** Si enim sapientiam invocaveris, et inclinaveris cor tuum prudentiae: **4** si quaesieris eam quasi pecuniam, et sicut thesauros effoderis Custodiet rectorum salutem, et proteget gradientes simpliciter, **8** servans semitas iustitiae, et vias sanctorum custodiens. **9** Tunc intelliges iustitiam, et iudicium, et aequitatem, et omnem semitam bonam. **10** Si intraverit sapientia cor tuum, et scientia animae tuae placuerit: **11** consilium custodiet te, et prudentia servabit te, **12** ut eruaris a via mala, et ab homine, qui perversa loquitur: **13** qui relinquent iter rectum, et ambulant per vias tenebrosas: **14** qui laetantur cum maleficerint, et exultant in rebus extranea, quae mollit sermones suos, **17** et relinquunt ducem pubertatis suae, **18** et pacti Dei sui oblita est. **19** inclinata est enim ad mortem domus eius, et ad inferos semitae ipsius. (**questioned**) **19** omnes, qui ingrediuntur ad eam, non revertentur, nec apprehendent semitas vitae. **20** Ut ambules in via bona: et calles iustorum custodias. **21** Qui enim recti sunt, habitabunt in terra, et simplices permanebunt in ea. **22** Impii vero de terra perdentur: et qui inique agunt, auferentur ex ea.

3 Fili mi, ne obliviscaris legis meae, et praecepta mea cor tuum custodiat. **2** longitudinem enim dierum, et annos vitae, et pacem apponent tibi. **3** Misericordia, et veritas te non deserant, circumda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui: **4** et invenies gratiam, et disciplinam bonam coram Deo et hominibus. **5** Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, et ne innitaris prudentiae tuae. **6** In omnibus viis tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos. **7** Ne sis sapiens apud temetipsum: time Deum, et recede a malo: **8** sanitas quippe erit umbilico tuo, et irrigatio ossium tuorum. **9** Honora Dominum de tua substantia, et de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus: **10** et implebuntur horrea tua saturitate, et vino torcularia tua redundabunt. **11** Disciplinam Domini, fili mi, ne abiicias: nec deficias cum ab eo corriperis: **12**

quem enim diligit Dominus, corripit: et quasi pater non arctabuntur gressus tui, et currens non habebis in filio complacet sibi. **13** Beatus homo, qui invenit offendiculum. **13** Tene disciplinam, ne dimittas sapientiam, et qui affluit prudentia: **14** melior est eam: custodi illam, quia ipsa est via tua. **14** Ne acquisitio eius negotiatione auri, et argenti primi delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat et purissimi fructus eius: **15** pretiosior est cunctis malorum via. **15** Fuge ab ea, nec transeas per illam: opibus: et omnia, quae desiderantur, huic non valent declina, et deserere eam. **16** non enim dormiunt nisi comparari. **16** Longitudo dierum in dextera eius, malefecerint: et non capitur somnus ab eis nisi et in sinistra illius divitiae, et gloria. **17** Viae eius supplantaverint. **17** comedunt panem impietatis, et viae pulchrae, et omnes semitae illius pacifcae. **18** vinum iniquitatis bibunt. **18** Iustorum autem semita Lignum vitae est his, qui apprehenderint eam: et qui quasi lux splendens, procedit et crescit usque tenuerit eam, beatus. **19** Dominus sapientia fundavit ad perfectam diem. **19** Via impiorum tenebrosa: terram, stabilivit caelos prudentia. **20** Sapientia nesciunt ubi corruant. **20** Fili mi, ausculta sermones illius eruperunt abyssi, et nubes rore concrescent. meos, et ad eloquia mea inclina aurem tuam. **21** ne **21** Fili mi, ne effluant haec ab oculis tuis: Custodi recedant ab oculis tuis, custodi ea in medio cordis legem atque consilium: **22** et erit vita animae tui: **22** vita enim sunt invenientibus ea, et universae tuae, et gratia faucibus tuis. **23** tunc ambulabis carni sanitas. **23** Omni custodia serva cor tuum, quia fiducialiter in via tua, et pes tuus non impinget: ex ipso vita procedit. **24** Remove a te os pravum, et **24** si dormieris, non timebis: quiesces, et suavis detrahentia labia sint procul a te. **25** Oculi tui recta erit somnus tuus. **25** ne paveas repentina terrore, videant, et palpebrae tuae praecedant gressus tuos. et irruentes tibi potentias impiorum. **26** Dominus **26** Dirige semitam pedibus tuis, et omnes viae tuae enim erit in latere tuo, et custodiet pedem tuum stabilientur. **27** Ne declines ad dexteram, neque ad ne capiari. **27** Noli prohibere benefacere eum, qui sinistram: averte pedem tuum a malo. vias enim, potest: si vales, et ipse benefac: **28** Ne dicas amico quae a dextris sunt, novit Dominus: perversae vero tuo: Vade, et revertere: cras dabo tibi: cum statim sunt quae a sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet possis dare. **29** Ne molaris amico tuo malum, cum cursus tuos, itinera autem tua in pace producit ille in te habeat fiduciam. **30** Ne contendas adversus hominem frustra, cum ipse tibi nihil mali fecerit. **31** Ne aemuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius: **32** quia abominatio Domini est omnis illusor, et cum simplicibus sermocinatio eius. **33** Egestas a Domino in domo impii: habitacula autem iustorum benedicentur. **34** Ipse deludet illusores, et mansuetis dabit gratiam. **35** Gloriam sapientes possidebunt: stultorum exaltatio, ignominia.

4 Audite filii disciplinam patris, et attendite ut sciatis prudentiam. **2** Donum bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis. **3** Nam et verbis oris mei. **8** Longe fac ab ea viam tuam, ego filius fui patris mei, tenellus, et unigenitus et ne appropinques foribus domus eius. **9** Ne coram matre mea: **4** et docebat me, atque dicebat: des alienis honorem tuum, et annos tuos crudeli. Suscipiat verba mea cor tuum, custodi praecepta **10** ne forte implentur extranei viribus tuis, et mea, et vives. **5** Posside sapientiam, posside labores tui sint in domo aliena, **11** et gemas in prudentiam: ne obliscaris, neque declines a verbis novissimis, quando consumperis carnes tuas et oris mei. **6** Ne dimittas eam, et custodiet te: dilige corpus tuum, et dicas: **12** Cur detestatus sum eam, et conservabit te. **7** Principium sapientiae, disciplinam, et increpationibus non acquievit cor posside sapientiam, et in omni possessione tua meum, **13** nec audivi vocem docentium me, et acquire prudentiam: **8** arripe illam, et exaltabit te: magistris non inclinavi aurem meam? **14** Pene fui glorificaberis ab ea, cum eam fueris amplexatus. in omni malo, in medio ecclesiae et synagogae. **9** dabit capiti tuo augmenta gratiarum, et corona **15** Bibe aquam de cisterna tua, et fluenta putei inclyta proteget te. **10** Audi fili mi, et suscipe tui: **16** Deriventur fontes tui foras, et in plateis verba mea, ut multiplicentur tibi anni vitae. **11** aquas tuas divide. **17** Habeto eas solus, nec sint Viam sapientiae monstrabo tibi, ducam te per alieni participes tui. **18** Sit vena tua benedicta, semitas aequitatis: **12** quas cum ingressus fueris, et laetare cum muliere adolescentiae tuae: **19**

cerva charissima, et gratissimus hinnulus. ubera plantae eius? **29** sic qui ingreditur ad mulierem eius inebriant te in omni tempore, in amore eius proximi sui, non erit mundus cum tetigerit eam. delectare iugiter. **20** Quare seduceris fili mi ab aliena, **30** Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit: et foveris in sinu alterius? **21** Respicit Dominus ut esurientem implet animam: **31** deprehensu vias hominis, et omnes gressus eius considerat. tamen reddet septuplum, et omnem substantiam **22** Iniquitates suas capiunt impium, et funibus domus suae tradet. **32** Qui autem adulter est, peccatorum suorum constringitur. **23** Ipse morietur, propter cordis inopiam perdet animam suam: **33** quia non habuit disciplinam, et in multitudine turpitudinem et ignominiam congregat sibi, et stultitiae suaue decipietur.

6 Fili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam, **2** illaqueatus es verbis oris tui, et captus propriis sermonibus. **3**

Fac ergo quod dico fili mi, et temetipsum libera: quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum: **4** ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebrae tuae. **5** Eruere quasi damula de manu, et quasi avis de manu aucupis. **6** Vade ad formicam o piger, et considera vias eius, et disce sapientiam: **7** quae cum non habeat ducem, nec praecceptorem, nec principem, **8** parat in aestate cibum sibi, et congregat in messe quod comedat. **9** Usquequo piger dormies? quando consurges e somno tuo? **10** Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus ut dormias: **11** et veniet tibi quasi viator, egestas, et pauperies quasi vir armatus. Si vero impiger fueris, veniet ut fons messis tua, et egestas longe fugiet a te. **12** Homo apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, **13** annuit oculis, terit pede, digito loquitur, **14** pravo corde machinatur malum, et omni tempore iurgia seminat. **15** huic extemplo veniet perditio sua, et subito conteretur, nec habebit ultra medicinam. **16** Sex sunt, quae odit Dominus, et septimum detestatur anima eius: **17** Oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, **18** cor machinans cogitationes pessimas, pedes velocias ad currendum in malum, **19** proferentem mendacia testem fallacem, et eum, qui seminat inter fratres discordias. **20** Conserva fili mi praecpta patris tui, et ne dimittas legem matris tuae. **21** Liga ea in corde tuo iugiter, et circumda gutturi tuo. **22** Cum ambulaveris, gradiantur tecum: cum dormieris, custodian te, et evigilans loquere cum eis. **23** quia mandatum lucerna est, et lex lux, et via vitae increpatio disciplinae: **24** ut custodian te a muliere mala, et a blanda lingua extraneae. **25** Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum, nec capiaris nutibus illius: **26** pretium enim scorti vix est unius panis; mulier autem viri pretiosam animam capit. **27** Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? **28** aut ambulare super prunas, ut non comburantur

proximi sui, non erit mundus cum tetigerit eam. delectare iugiter. **20** Quare seduceris fili mi ab aliena, **30** Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit: et foveris in sinu alterius? **21** Respicit Dominus ut esurientem implet animam: **31** deprehensu vias hominis, et omnes gressus eius considerat. tamen reddet septuplum, et omnem substantiam **22** Iniquitates suas capiunt impium, et funibus domus suae tradet. **32** Qui autem adulter est, peccatorum suorum constringitur. **23** Ipse morietur, propter cordis inopiam perdet animam suam: **33** quia non habuit disciplinam, et in multitudine turpitudinem et ignominiam congregat sibi, et stultitiae suaue decipietur.

6 Fili mi, custodi sermones meos, et praecpta mea reconde tibi. Fili **2** serva mandata mea, et vives: et legem meam quasi pupillam oculi tui: **3** liga eam in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui. **4** Dic sapientiae, soror mea es: et prudentiam voca amicam tuam, **5** ut custodian te a muliere extranea, et ab aliena, quae verba sua dulcia facit. **6** De fenestra enim domus meae per cancelllos prospexi, **7** et video parvulos, considero recordem iuvenem, **8** qui transit per plateam iuxta angulum, et prope viam domus illius, graditur **9** in obscuro, advesperascente die, in noctis tenebris, et caligine. **10** Et ecce occurrit illi mulier ornata meretricio, praeparata ad decipiendas animas: garrula, et vaga, **11** quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, **12** nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. **13** Apprehensumque deosculatur iuvenem, et procaci vultu blanditur, dicens: **14** Victimis pro salute vovi, hodie reddidi vota mea. **15** idcirco egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, et reperi. **16** Intexui funibus lectulum meum, stravi tapetibus pictis ex Aegypto. **17** aspersi cubile meum myrrha, et aloë, et cinnamomo. **18** Veni, inebriemur uberibus, et fruamur cupidis amplexibus, donec illucescat dies. **19** non est enim vir in domo sua, abiit via longissima. **20** saccum pecuniae secum tulit: in die plenae lunae reversurus est in domum suam. **21** Irretivit eum multis sermonibus, et blanditiis labiorum protraxit illum. **22** Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, et quasi agnus lasciviens, et ignorans quod ad vincula stultus trahatur, **23** donec transfigat sagitta iecur eius: velut si avis festinet ad laqueum, et nescit quod de periculo animae illius agitur. **24** Nunc ergo fili mi, audi me, et attende verbis oris mei. **25** Ne abstrahatur in viis illius mens tua: neque decipiaris semitis eius. **26** multos enim vulneratos deiecit, et fortissimi quique interfici sunt ab ea. **27** Viae

inferi domus eius, penetrantes in interiora mortis.
(Sheol h7585)

8 Numquid non sapientia clamitat, et prudentia dat vocem suam? **2** In summis, excelsisque verticibus supra viam, in mediis semitis stans, **3** iuxta portas civitatis in ipsis foribus loquitur, dicens: **4** O viri, ad vos clamito, et vox mea ad filios hominum. **5** Intelligite parvuli astutiam, et insipientes animadvertisse. **6** Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum: et aperientur labia mea, ut recta praedicent. **7** Veritatem meditabitur guttus meus, et labia mea detestabuntur impium. **8** Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis pravum quid, neque perversum. **9** recti sunt panem meum, et bibite vinum quod miscui vobis. **6** intelligentibus, et aequi invenientibus scientiam. Relinquite infantiam, et vivite, et ambulate per vias **10** Accipite disciplinam meam, et non pecuniam: prudentiae. **7** Qui erudit derisorem, ipse iniuriam doctrinam magis, quam aurum eligit. **11** Melior sibi facit: et qui arguit impium, sibi maculam est enim sapientia cunctis opibus pretiosissimis: generat. **8** Noli arguere derisorem, ne oderit te. et omne desiderabile ei non potest comparari. Argue sapientem, et diligit te. **9** Da sapienti **12** Ego sapientia habito in consilio, et eruditis intersum cogitationibus. **13** Timor Domini odit malum: arrogantiam, et superbiam, et viam pravam, timor Domini: et scientia sanctorum, prudentia. **11** et os bilingue detestor. **14** Meum est consilium, Per me enim multiplicabuntur dies tui, et addentur et aequitas, mea est prudentia, mea est fortitudo. tibi anni vitae. **12** Si sapiens fueris, tibimetipsi **15** Per me reges regnant, et legum conditores iusta decernunt: **16** Per me principes imperant, et potentes decernunt iustitiam. **17** Ego diligentes me diligo: et qui mane vigilant ad me, invenient me. **18** Mecum sunt divitiae, et gloria, opes superbae, et iustitia. **19** Melior est enim fructus meus auro, et lapide pretioso, et genimina me argento electo. **20** In viis iustitiae ambulo, in medio semitarum iudicii, **21** ut ditem diligentes me, et thesauros eorum repleam. **22** Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio. **23** Ab aeterno ordinata sum, et ex antiquis antequam terra fieret. **24** Nondum erant abyssi, et ego iam concepta eram: necdum fontes aquarum eruperant: **25** necdum montes gravi mole constiterant: ante colles ego parturiebar: **26** adhuc terram non fecerat, et flumina, et cardines orbis terrae. **27** Quando praeparabat caelos, aderam: quando certa lege, et gyro vallabat abyssos: **28** quando aethera firmabat sursum, et librabat fontes aquarum: **29** quando circumdabat mari terminum suum, et legem ponebat aquis, ne transirent fines suos: quando appendebat fundamenta terrae: **30** Cum eo eram cuncta componens: et delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore; **31** ludens in orbe terrarum: et deliciae meae esse, cum filiis hominum. **32** Nunc ergo filii audite me: Beati, qui custodiunt vias meas. **33** Audite disciplinam, et

estote sapientes, et nolite abiicere eam. **34** Beatus homo qui audit me, et qui vigilat ad fores meas quotidie, et observat ad postes ostii mei. **35** Qui me invenerit, inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino: **36** qui autem in me peccaverit, laedet animam suam. Omnes, qui me oderunt, diligunt mortem.

9 Sapientia aedificavit sibi domum, excidit columnas septem. **2** Immolavit victimas suas, miscuit vinum, et proposuit mensam suam. **3** Misit ancillas suas ut vocarent ad arcem, et ad moenia civitatis: **4** Siquis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est: **5** Venite, comedite et festinabat accipere. **10** Principium sapientiae et scientia sanctorum, prudentia. **11** **16** Qui est parvulus, declinet ad me. Et vecordi locuta est: **17** Aquae furtivae dulciores sunt, et panis absconditus suavior. **18** Et ignoravit quod ibi sint gigantes, et in profundis inferni convivae eius. **(Sheol h7585)**

10 Filius sapiens laetificat patrem: filius vero stultus moestitia est matris sua. **2** Nil proderunt thesauri impietas: iustitia vero liberabit a morte. **3** Non affliget Dominus fame animam iusti, et insidias impiorum subvertet. **4** Egestatem operata est manus remissa: manus autem fortium divitias parat. Qui nititur mendacis, hic pascit ventos: idem autem ipse sequitur aves volantes. **5** Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem stertit aestate, filius confusionis. **6** Benedictio Domini super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitas. **7** Memoria iusti cum laudibus: et nomen impiorum putrescit. **8** Sapiens corde praecepta suscipit: stultus caeditur labiis. **9** Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter: qui autem depravat vias suas, manifestus erit. **10** Qui annuit oculo, dabit dolorem: et stultus labiis verberabitur. **11** Vena vitae, os iusti: et os impiorum

operit iniquitatem. **12** Odium suscitat rixas: et Ubi non est gubernator, populus corruet: salus universa delicta operit charitas. **13** In labiis sapientis autem, ubi multa consilia. **15** Affligetur malo, invenitur sapientia: et virga in dorso eius qui indiget qui fidem facit pro extraneo: qui autem cavit corde. **14** Sapientes abscondunt scientiam: os autem laqueos, securus erit. **16** Mulier gratiosa inveniet stulti confusione proximum est. **15** Substantia gloriam: et robusti habebunt dvitias. **17** Benefacit dvitias, urbs fortitudinis eius: pavor pauperum, animae suee vir misericors: qui autem crudelis egestas eorum. **16** Opus iusti ad vitam: fructus est, etiam propinquos abiicit. **18** Impius facit opus autem impii ad peccatum. **17** Via vitae, custodienti instabile: seminanti autem iustitiam merces fidelis, disciplinam: qui autem increpationes relinquit, **19** Clementia preeparat vitam: et sectatio malorum errat. **18** Abscondunt odium labia mendacia: qui mortem. **20** Abominabile Domino cor pravum: et profert contumeliam, insipiens est. **19** In multiloquio voluntas eius in iis, qui simpliciter ambulant. **21** non deerit peccatum: qui autem moderatur labia Manus in manu non erit innocens malus: semen sua prudentissimus est. **20** Argentum electum, autem iustorum salvabitur. **22** Circulus aureus in lingua iusti: cor autem impiorum pro nihilo. **21** naribus suis, mulier pulchra et fatua. **23** Desiderium Labia iusti erudiunt plurimos: qui autem indocti iustorum omne bonum est: praestolatio impiorum sunt, in cordis egestate morientur. **22** Benedictio furor. **24** Alii dividunt propria, et ditiores fiunt: Domini dvitites facit, nec sociabitur eis afflictio. **23** alii rapiunt non sua, et semper in egestate sunt. Quasi per risum stultus operatur scelus: sapientia **25** Anima, quae benedicit, impinguabitur: et qui autem est viro prudentia. **24** Quod timet impius, inebriat, ipse quoque inebrabitur. **26** Qui abscondit veniet super eum: desiderium suum iustus dabitur. frumenta, maledicetur in populis: benedictio autem **25** Quasi tempestas transiens non erit impius: iustus super caput videntium, **27** Bene consurgit diluculo autem quasi fundamentum sempiternum. **26** Sicut qui quaerit bona: qui autem investigator malorum acetum dentibus, et fumus oculis, sic piger his, est, opprimetur ab eis. **28** Qui confidit in dvitias qui miserunt eum. **27** Timor Domini apponet dies: suis, corruet: iusti autem quasi virens folium et anni impiorum breviabuntur. **28** Expectatio germinabunt. **29** Qui conturbat domum suam, iustorum laetitia: spes autem impiorum peribit. possidebit ventos: et qui stultus est, serviet sapienti. **29** Fortitudo simplicis via Domini: et pavor his, **30** Fructus iusti lignum vitae: et qui suscipit animas, qui operantur malum. **30** Iustus in aeternum non sapiens est. **31** Si iustus in terra recipit, quanto commovebitur: impii autem non habitabunt super magis impius et peccator?

terram. **31** Os iusti parturiet sapientiam: lingua pravorum peribit. **32** Labia iusti considerant placita: et os impiorum perversa.

11 Statera dolosa, abominatio est apud Deum: et pondus aequum, voluntas eius. **2** Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia: ubi autem est humilitas, ibi et sapientia. **3** Simplicitas iustorum dirigit eos: et supplantatio perversorum vastabit illos. **4** Non proderunt dvitiae in die ultionis: iustitia autem liberabit a morte. **5** Iustitia simplicis dirigit viam eius: et in impietate sua corruet impius. **6** Iustitia rectorum liberabit eos: et in insidiis suis capientur iniqui. **7** Mortuo homine impio, nulla erit ultra spes: et expectatio solicitorum peribit. **8** Iustus de angustia liberatus est: et tradetur impius pro eo. **9** Simulator ore decipit amicum suum: iusti autem liberabuntur scientia. **10** In bonis iustorum exultabit civitas: et in perditione impiorum erit laudatio. **11** Benedictione iustorum exaltabitur civitas: et ore impiorum subvertetur. **12** Qui despicit amicum suum, indigens corde est: vir autem prudens tacebit. **13** Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis est, celat amici commissum. **14**

12 Qui diligit disciplinam, diligit scientiam: qui autem odit increpationes, insipiens est. **2** Qui bonus est, hauriet gratiam a Domino: qui autem confidit in cogitationibus suis, impie agit, **3** Non roborabitur homo ex impietate: et radix iustorum non commovebitur. **4** Mulier diligens, corona est viro suo: et putredo in ossibus eius, quae confusione res dignas gerit. **5** Cogitationes iustorum iudicia: et consilia impiorum fraudulentia: **6** Verba impiorum insidiantur sanguini: os iustorum liberabit eos. **7** Verte impios, et non erunt: domus autem iustorum permanebit. **8** Doctrina sua noscitur vir: qui autem vanus et excors est, patebit contemptui. **9** Melior est pauper et sufficiens sibi, quam gloriosus et indigens pane. **10** Novit iustus iumentorum suorum animas: viscera autem impiorum crudelia. **11** Qui operatur terram suam, satiabitur panibus: qui autem sectatur otium, stultissimus est. Qui suavis est in vini morationibus, in suis munitionibus relinquit contumeliam. **12** Desiderium impii monumentum est pessimorum: radix autem iustorum proficiet. **13** Propter peccata labiorum ruina proximat malo: effugiet autem iustus de angustia. **14** De fructu

oris sui unusquisque replebitur bonis, et iuxta consilio: qui autem fatuus est, aperit stultitiam. opera manuum suarum retribuetur ei. **15** Via **17** Nuncius impii cadet in malum: legatus autem stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens est, fidelis, sanitas. **18** Egestas, et ignominia ei, qui audit consilia. **16** Fatuus statim indicat iram suam: deserit disciplinam: qui autem acquiescit arguenti, qui autem dissimulat iniuriam, callidus est. **17** glorificabitur. **19** Desiderium si compleatur, delectat Qui quod novit loquitur, iudex iustitiae est: qui animam: detestantur stulti eos, qui fugiunt mala. autem mentitur, testis est fraudulentus. **18** Est qui **20** Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: promittit, et quasi gladio pungitur conscientiae: amicus stultorum similis efficietur. **21** Peccatores lingua autem sapientium sanitas est. **19** Labium perseguitur malum: et iustis retribuentur bona. veritatis firmum erit in perpetuum: qui autem **22** Bonus reliquit heredes filios, et nepotes: et testis est repentinus, concinnat linguam mendacii. custoditur iusto substantia peccatoris. **23** Multi cibi **20** Dolus in corde cogitantium mala: qui autem in novalibus patrum: et aliis congregantur absque pacis ineunt consilia, sequitur eos gaudium. **21** iudicio. **24** Qui parcit virgae, odit filium suum: Non contrastabit iustum quidquid ei acciderit: qui autem diligit illum, instanter erudit. **25** Lustus impii autem replebuntur malo. **22** Abominatio est comedit, et replet animam suam: venter autem Domino labia mendacia: qui autem fideliter agunt, placent ei. **23** Homo versatus celat scientiam: et cor insipientium provocat stultitiam. **24** Manus fortium dominabitur: quae autem remissa est, tributis serviet. **25** Moeror in corde viri humiliabit illum, et sermone bono laetificabitur. **26** Qui negligit dannum propter amicum, iustus est: iter autem impiorum decipiet eos. **27** Non inveniet fraudulentus lucrum: et substantia hominis erit auri pretium. **28** In semita iustitiae, vita: iter autem devium dicit ad mortem.

13 Filius sapiens, doctrina patris: qui autem illusor est, non audit cum arguitur. **2** De fructu oris sui homo satiabitur bonis: anima autem praevericatorum iniqua. **3** Qui custodit os suum, custodit animam suam: qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala. **4** Vult et non vult in piger: anima autem operantium impinguabitur. **5** Verbum mendax iustus detestabitur: impius autem confundit, et confundetur. **6** Iustitia custodit innocentis viam: impietas autem peccatorem supplarat. **7** Est quasi dives cum nihil habeat: et est quasi pauper, cum in multis divitiis sit. **8** Redemptio astutus considerat gressus suos. Filio doloso nihil laetificat: lucerna autem impiorum extinguetur. **10** Inter superbos semper iurgia sunt: qui autem timet, et agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia. **11** declinat a malo: stultus transilit, et confidit. **17** Substantia festinata minuetur: quae autem paulatim colligitur manu, multiplicabitur. **12** Spes, quae odiosus est. **18** Possidebunt parvuli stultitiam, et differtur, afflitg animam: lignum vitae desiderium futurum obligat: qui autem timet praeceptum, in Etiam proximo suo pauper odiosus erit: amici pace versabitur. Animae dolosae errant in peccatis: vero divitum multi. **21** Qui despicit proximum iusti autem misericordes sunt, et miserantur. suum, peccat: qui autem miseretur pauperis, beatus **14** Lex sapientis fons vitae, ut declinet a ruina erit. Qui credit in Domino, misericordiam diligit. mortis. **15** Doctrina bona dabit gratiam: in itinere **22** Errant qui operantur malum: misericordia et contemptorum vorago. **16** Astutus omnia agit cum veritas praeparant bona. **23** In omni opere bono

erit abundantia: ubi autem verba sunt plurima, ibi cogitationes ubi non est consilium: ubi vero sunt frequenter egestas. **24** Corona sapientum, divitiae plures consiliarii, confirmantur. **23** Laetatur homo eorum: fatuitas stultorum, imprudentia. **25** Liberat in sententia oris sui: et sermo opportunus est animas testis fidelis: et profert mendacia versipellis. optimus. **24** Semita vitae super eruditum, ut **26** In timore Domini fiducia fortitudinis, et filii eius declinet de inferno novissimo. (**Sheol h7585**) **25** erit spes. **27** Timor Domini fons vitae, ut declinet Dominum superborum demolietur Dominus: et firmos a ruina mortis. **28** In multitudine populi dignitas faciet terminos viduae. **26** Abominatio Domini regis: et in paucitate plebis ignominia principis. cogitationes malae: et purus sermo pulcherrimus **29** Qui patiens est, multa gubernatur prudentia: firmabitur ab eo. **27** Conturbat domum suam qui qui autem impatiens est, exaltat stultitiam suam. sectatur avaritiam: qui autem odit munera, vivet. **30** Vita carnium, sanitas cordis: putredo ossium, Per misericordiam et fidem purgantur peccata: invidia. **31** Qui calumniatur egentem, reprobat per timorem autem Domini declinat omnis a factori eius: honorat autem eum, qui miseretur malo. **28** Mens iusti meditatur obedientiam: os pauperis. **32** In malitia sua expellebit impius: sperat impiorum redundat malis. **29** Longe est Dominus autem iustus in morte sua. **33** In corde prudentis ab impiis: et orationes iustorum exaudiet. **30** Lux requiescit sapientia, et indoctos quosque erudiet. **34** oculorum laetificat animam: fama bona impinguat iustitia elevat gentem: miseros autem facit populos ossa. **31** Auris, quae audit increpationes vitae, in peccatum. **35** Acceptus est regi minister intelligens: in medio sapientium commorabitur. **32** Qui abiicit iracundiam eius inutilis sustinebit.

15 Responsio mollis frangit iram: sermo durus suscitat furorem. **2** Lingua sapientium ornat scientiam: os fatuorum ebullit stultitiam. **3** In omni loco oculi Domini contemplantur bonos et malos. **4** Lingua placabilis, lignum vitae: quae autem immoderata est, conteret spiritum. **5** Stultus irridet disciplinam patris sui: qui autem custodit increpationes, astutior fiet. In abundanti iustitia virtus maxima est: cogitationes autem impiorum eradicabuntur. **6** Domus iusti plurima fortitudo: et in fructibus impii conturbatio. **7** Labia sapientium disseminabunt scientiam: cor stultorum dissimile erit. **8** Victimae impiorum abominabiles Domino: vota iustorum placabilia: **9** Abominatio est Domino via impii: qui sequitur iustitiam, diligitur ab eo. **10** Doctrina mala deserentium viam vitae: qui increpationes odit, morietur. **11** Infernus, et perditio coram Domino: quanto magis corda filiorum hominum? (**Sheol h7585**) **12** Non amat pestilens eum, qui se corripit: nec ad sapientes graditur. **13** Cor gaudens exhilarat faciem: in moerore animi deiicitur spiritus. **14** Cor sapientis quaerit doctrinam: et os stultorum pascitur imperitia. **15** Omnes dies pauperis, mali: secura mens quasi iuge convivium. **16** Melius est parum cum timore Domini, quam thesauri magni et insatiabiles. **17** Melius est vocari ad olera cum charitate: quam ad vitulum saginatum cum odio. **18** Vir iracundus provocat rixas: qui patiens est, mitigat suscitas. **19** Iter pigrorum quasi sepes spinarum: via iustorum absque offendiculo. **20** Filius sapiens laetificat patrem: et stultus homo despiciat matrem suam. **21** Stultitia gaudium stulto: et vir prudens dirigit gressus suos. **22** Dissipantur

Hominis est animam praeparare: et Domini gubernare linguam. **2** Omnes viae hominis patent oculis eius: spirituum ponderator est Dominus. **3** Revela Domino opera tua, et dirigentur cogitationes tuae. **4** Universa propter semetipsum operatus est Dominus: impium quoque ad diem malum. **5** Abominatio Domini est omnis arrogans: etiam si manus ad manum fuerit, non est innocens. Initium viae bonae, facere iustitiam: accepta est autem apud Deum magis, quam immolare hostias. **6** Misericordia et veritate redimitur iniquitas: et in timore Domini declinatur a malo. **7** Cum placuerint Domino viae hominis, inimicos quoque eius convertet ad pacem. **8** Melius est parum cum iustitia, quam multi fructus cum iniquitate. **9** Cor hominis disponit viam suam: sed Domini est dirigere gressus eius. **10** Divinatio in labiis regis, in iudicio non errabit os eius. **11** Pondus et statera iudicia Domini sunt: et opera eius omnes lapides sacculi. **12** Abominabiles regi qui agunt impie: quoniam iustitia firmatur solium. **13** Voluntas regum labia iusta: qui recta loquitur, diligetur: **14** Indignatio regis, nuncii mortis: et vir sapiens placabit eam. **15** In hilaritate vultus regis, vita: et clementia eius quasi imber serotinus. **16** Posside sapientiam, quia auro melior est: et acquire prudentiam, quia pretiosior est argento. **17** Semita iustorum declinat mala: custos animae suea servat viam suam. **18** Contritionem praecedit superbia: et ante ruinam exaltatur spiritus. **19** Melius est humiliari cum

mitibus, quam dividere spolia cum superbis. **20** cum sponda pro amico suo. **19** Qui meditatur Eruditus in verbo reperiet bona: et qui sperat discordias, diligit rixas: et qui exaltat os suum, in Domino, beatus est. **21** Qui sapiens est corde, quaerit ruinam. **20** Qui perversi cordis est, non appellabitur prudens: et qui dulcis eloquio, maiora inveniet bonum: et qui vertit linguam, incidet in reperiet. **22** Fons vitae eruditio possidentis: doctrina malum. **21** Natus est stultus in ignominiam suam: stultorum fatuitas. **23** Cor sapientis erudit os sed nec pater in fatuo laetabitur. **22** Animus gaudens eius: et labiis eius addet gratiam. **24** Favus mellis, aetatem floridam facit: spiritus tristis exiccat ossa. composita verba: dulcedo animae, sanitas ossium. **23** Munera de sinu impius accipit, ut pervertat **25** Est via quae videtur homini recta: et novissima semitas iudicii. **24** In facie prudentis lucet sapientia: eius ducent ad mortem. **26** Anima laborantis laborat oculi stultorum in finibus terrae. **25** Ira patris, filius sibi, quia compulit eum os suum: **27** Vir impius stultus: et dolor matris quae genuit eum. **26** Non fodit malum, et in labiis eius ignis ardescit. **28** est bonum, damnum inferre iusto: nec percutere Homo perversus suscitat lites: et verbosus separat principem, qui recta iudicat. **27** Qui moderatur principes. **29** Vir iniquus lactat amicum suum: et sermones suos, doctus et prudens est: et pretiosi dicit eum per viam non bonam. **30** Qui attonitus spiritus vir eruditus. **28** Stultus quoque si tacuerit, oculis cogitat prava, mordens labia sua perficit sapiens reputabitur: et si compressorit labia sua, malum. **31** Corona dignitatis senectus, quae in intelligens. viis iustitiae reperiatur. **32** Melior est patiens viro forti: et qui dominatur animo suo, expugnatores urbium. **33** Sortes mittuntur in sinum, sed a Domino temperantur.

17 Melior est buccella sicca cum gaudio, quam dormus plena victimis cum iurgio. **2** Servus sapiens dominabitur filiis stultis, et inter fratres hereditatem dividet. **3** Sicut igne probatur argentum, et aurum camino: ita corda probat Dominus. **4** Malus obedit linguae iniquae: et fallax obtemperat labiis mendacibus. **5** Qui despicit pauperem, exprobrat factori eius: et qui ruina laetatur alterius, non erit impunitus. **6** Corona senum filii filiorum: et gloria filiorum patres eorum. **7** Non decent stultum verba composita: nec principem labium mentiens. **8** Gemma gratissima, expectatio praestolantis: quocumque se vertit, prudenter intelligit. **9** Qui celat delictum, quaerit amicitias: qui altero sermone repetit, separata foederatos. **10** Plus profit correttio apud prudentem, quam centum plagae apud stultum. **11** humiliatur. Semper iurgia quaerit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum. **12** Expedit magis ursae occurrere raptis foetibus, quam fatuo confidenti in stultitia sua. **13** Qui reddit mala pro bonis, habere divitias, cum sapientiam emere non possit? **14** Spiritus viri sustentat contumeliam, iudicium deserit. **15** Qui iustificat altum facit domum suam, quaerit ruinam: et qui evitare discere, incidet in mala. **16** Quid prodest stulto tempore diligat qui amicus est: et frater in angustiis comprobatur. **18** Stultus homo plaudet manibus

18 Occasiones quaerit qui vult recedere ab amico: omni tempore erit exprobabilis. **2** Non recipit stultus verba prudentiae: nisi ea dixeris quae versantur in corde eius. **3** Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit: sed sequitur eum ignominia et opprobrium. **4** Aqua profunda verba ex ore viri: et torrens redundans fons sapientiae. **5** Accipere personam impii in iudicio non est bonum, ut declines a veritate iudicii. **6** Labia stulti miscent se rixis: et os eius iurgia provocat. **7** Os stulti contritio eius: et labia ipsius, ruina animae eius. **8** Verba bilinguis, quasi simplicia: et ipsa pervenient usque ad interiora ventris. Pigrum deiicit timor: animae autem effeminatorum esurient. **9** Qui mollis et dissolutus est in opere suo, frater est sua opera dissipantis. **10** Turris fortissima, nomen Domini: ad ipsam currit iustus, et exaltabitur. **11** Substantia divitis urbs roboris eius, et quasi murus exaltatur cor hominis: et antequam glorificetur, humiliatur. **13** Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat, et confusione dignum: ei facit. **14** Spiritus vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere? **15** Cor prudens possidebit scientiam: non recedet malum de domo eius. **16** Qui dimittit et auris sapientium quaerit doctrinam. **16** Donum aquam, caput est iurgiorum: et antequam patiatur hominis dilatat viam eius, et ante principes spatium contumeliam, iudicium deserit. **15** Qui iustificat ei facit. **17** Iustus, prior est accusator sui: venit impium, et qui condemnat iustum, abominabilis amicus eius, et investigabit eum. **18** Contradictiones est uterque apud Deum. **16** Quid prodest stulto comprimit sors, et inter potentias quoque diuidicat. **19** Frater, qui adiuvatur a fratre, quasi civitas firma: Qui altum facit domum suam, quaerit ruinam: et iudicia quasi vectes urbium. **20** De fructu oris viri et qui genimina labiorum ipsius saturabunt eum. **21** Mors, et vita in manu linguae: tempore diligit qui amicus est: et frater in angustiis comprobatur. **18** Stultus homo plaudet manibus qui diligunt eam, comedent fructus eius. **22** Qui

invenit mulierem bonam, invenit bonum: et hauriet iniquitatem. **29** Parata sunt derisoribus iudicia: et iucunditatem a Domino. Qui expellit mulierem mallei percutientes stultorum corporibus. **20** Luxuriosa res, vinum, et tumultuosa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit sapiens. **2** Sicut rugitus leonis, ita et terror regis: qui provocat eum, peccat in animam suam. **3** Honor est homini, et contemptus est animali.

19 Melior est pauper, qui ambulat in simplicitate sua, quam dives torquens labia sua, et insipiens. **2** Ubi non est scientia animae, non est bonum: et qui festinus est pedibus, offendet. **3** Stultitia hominis supplantat gressus eius: et contra Deum fervet animo suo. **4** Divitiae addunt amicos plurimos: a paupere autem et hi, quos habuit, separantur. **5** Testis falsus non erit impunitus: et qui mendacia loquitur, non effugiet. **6** Multi colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis. **7** Fratres hominis pauperis oderunt eum: insuper et amici procul recesserunt ab eo. Qui tantum verba sectatur, nihil habebit: **8** qui autem possessor est mentis, diligit animam suam, et custos prudentiae inveniet bona. **9** Falsus testis non erit impunitus: et qui loquitur mendacia, peribit. **10** Non decent stultum deliciae: nec servum dominari principibus. **11** Doctrina viri per patientiam noscitur: et gloria eius est iniqua praetergredi. **12** Sicut fremitus leonis, ita et regis ira: et sicut ros super herbam, ita et hilaritas eius. **13** Dolor patris, filius stultus: et tecta iugiter perstillantia, litigiosa mulier. **14** Domus, et divitiae dantur a parentibus: a Domino autem proprie uxor prudens. **15** Pigredo immittit soporem, et anima dissoluta esuriet. **16** Qui custodit mandatum, custodit animam suam: qui autem negligit viam suam, mortificabitur. **17** Foeneratur Domino qui miseretur pauperis: et vicissitudinem suam reddet ei. **18** Erudi filium tuum, ne desperes: ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam. **19** Qui impatiens est, sustinebit damnum: et cum rapuerit, aliud apponet. **20** Audi consilium, et suscipe disciplinam, ut sis sapiens in novissimis tuis. **21** Multae cogitationes in corde viri: voluntas autem Domini permanebit. **22** Homo indigens misericors est: et melior est pauper quam vir mendax. **23** Timor Domini ad vitam: et in plenitudine commorabitur, absque visitatione pessimi. **24** Abscondit piger manum suam sub ascella, nec ad os suum applicat eam. **25** Pestilente flagellato stultus sapientior erit: si autem corriperis sapientem, intelliget disciplinam. **26** Qui affligit patrem, et fugit matrem, ignominiosus est et infelix. **27** Non cesses fili audire doctrinam, nec ignores sermones scientiae. **28** Testis iniquus deridet iudicium: et os impiorum devorat

iniquitatem. **29** Parata sunt derisoribus iudicia: et mallei percutientes stultorum corporibus.

20 Luxuriosa res, vinum, et tumultuosa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit sapiens. **2**
Sicut rugitus leonis, ita et terror regis: qui provocat eum, peccat in animam suam. **3** Honor est homini, qui separat se a contentionebus: omnes autem stulti miscentur contumeliis. **4** Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo aestate, et non dabitur illi. **5** Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri: sed homo sapiens exhaeriet illud. **6** Multi homines misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inveniet? **7** Iustus, qui ambulat in simplicitate sua, beatos post se filios derelinquet. **8** Rex, qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo. **9** Quis potest dicere: Mundum est cor meum, purus sum a peccato? **10** Pondus et pondus, mensura et mensura: utrumque abominabile est apud Deum. **11** Ex studiis suis intelligitur puer, si munda et recta sint opera eius. **12** Aurem audientem, et oculum videntem, Dominus fecit utrumque. **13** Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos, et saturare panibus. **14** Malum est, malum est, dicit omnis emptor: et cum recesserit, tunc gloriabitur. **15** Est aurum, et multitudo gemmarum: vas autem pretiosum labia scientiae. **16** Tolle vestimentum eius, qui fideiussor extitit alieni, et pro extraneis aufer pignus ab eo. **17** Suavis est homini panis mendacii: et postea implebitur os eius calculo. **18** Cogitationes consiliis roborantur: et gubernaculis tractanda sunt bella. **19** Ei, qui revelat mysteria, et ambulat fraudulenter, et dilatat labia sua, ne commiscearis. **20** Qui maledicit patri suo, et matri, extinguetur lucerna eius in mediis tenebris. **21** Hereditas, ad quam festinatur in principio, in novissimo benedictione carebit. **22** Ne dicas: Reddam malum: expecta Dominum, et liberabit te. **23** Abominatio est apud Dominum pondus et pondus: statera dolosa non est bona. **24** A Domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum intelligere potest viam suam? **25** Ruina est homini devotare sanctos, et post vota retractare. **26** Dissipat impios rex sapiens, et incurvat super eos fornicem. **27** Lucerna Domini spiraculum hominis, quae investigat omnia secreta ventris. **28** Misericordia, et veritas custodiunt regem, et roboratur clementia thronus eius. **29** Exultatio iuvenum, fortitudo eorum: et dignitas senum canities. **30** Livor vulneris abstergit mala: et plagae in secretioribus ventris.

21 Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini: quocumque voluerit, inclinabit illud. **2** Omnis via viri recta sibi videtur: appendit

autem corda Dominus. **3** Facere misericordiam et perversi: custos autem animae suaे longe recedit iudicium, magis placet Domino quam victimae. **4** ab eis. **6** Proverbium est: Adolescens iuxta viam Exaltatio oculorum est dilatatio cordis: lucerna suam, etiam cum senerit, non recedet ab ea. **7** impiorum peccatum. **5** Cogitationes robusti semper Dives pauperibus imperat: et qui accipit mutuum, in abundantia: omnis autem piger semper in servus est foenerantis. **8** Qui seminat iniquitatem, egestate est. **6** Qui congregat thesauro lingua metet mala, et virga irae suaे consummabitur. mendacii, vanus et excors est, et impingetur ad **9** Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur: laqueos mortis. **7** Rapinae impiorum detrahent de panibus enim suis dedit pauperi. Victoriam eos, quia noluerunt facere iudicium. **8** Perversa et honorem acquires qui dat munera: animam via viri, aliena est: qui autem mundus est, rectum autem aufert accipientium. **10** Eiice derisorem, opus eius. **9** Melius est sedere in angulo domatis, et exhibet cum eo iurgium, cessabuntque causae quam cum muliere litigiosa, et in domo communi. et contumeliae. **11** Qui diligit cordis munditiam, **10** Anima impii desiderat malum, non miserebitur propter gratiam labiorum suorum habebit amicum proximo suo. **11** Mulctato pestilente sapientior regem. **12** Oculi Domini custodiunt scientiam: et erit parvulus: et si sectetur sapientem, sumet supplantantur verba iniqui. **13** Dicit piger: Leo est scientiam. **12** Excogitat iustus de domo impii, ut foris, in medio platearum occidendum sum. **14** Fovea detrahatur impios a malo. **13** Qui obturat aurem profunda, os alienae: cui iratus est Dominus, incidet suam ad clamorem pauperis, et ipse clamabit, et in eam. **15** Stultitia colligata est in corde pueri, et non exaudietur. **14** Munus absconditum extinguit virga disciplinae fugabit eam. **16** Qui calumniatur iras: et donum in sinu indignationem maximam. pauperem, ut augeat divitias suas, dabit ipse ditiori, **15** Gaudium iusto est facere iudicium: et pavore et egebit. **17** Fili mi! Inclina aurem tuam, et audi operantibus iniquitatem. **16** Vir, qui erraverit a via verba sapientum: appone autem cor ad doctrinam doctrinae, in coetu gigantum commorabitur. **17** Qui meam. **18** quae pulchra erit tibi, cum servaveris diligenter epulas, in egestate erit: qui amat vinum, et eam in ventre tuo, et redundabit in labiis tuis: **19** pinguius, non ditabitur. **18** Pro iusto dabitur impius: Ut sit in Domino fiducia tua, unde et ostendi eam et pro rectis iniquis. **19** Melius est habitare in terra tibi hodie. **20** Ecce descripsi eam tibi tripliciter, deserta, quam cum muliere rixosa et iracunda. **20** in cogitationibus et scientia: **21** ut ostenderem Thesaurus desiderabilis, et oleum in habitaculo tibi firmitatem, et eloqua veritatis, respondere ex iusti: et imprudens homo dissipabit illud. **21** Qui his illis, qui miserunt te. **22** Non facias violentiam sequitur iustitiam et misericordiam, inveniet vitam, pauperi, quia pauper est: neque conteras egenum et gloriam. **22** Civitatem fortium ascendit sapiens, in porta: **23** quia iudicabit Dominus causam eius, detraxitque robur fiduciae eius. **23** Qui custodit et configet eos, qui confixerunt animam eius. **24** os suum, et linguam suam, custodit ab angustiis Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules animam suam. **24** Superbus et arrogans vocatur cum viro furioso: **25** ne forte discas semitas eius, indoctus, qui in ira operatur superbiam. **25** Desideria et sumas scandalum animae tuae. **26** Noli esse occidunt pigrum: noluerunt enim quidquam manus cum his, qui defigunt manus suas, et qui vades se eius operari: **26** tota die concupiscit et desiderat: qui offerunt pro debitis: **27** si enim non habes unde autem iustus est, tribuet, et non cessabit. **27** Hostiae restitutas, quid causae est ut tollat operimentum de impiorum abominabiles, quae offeruntur ex scelere. cubili tuo? **28** Ne transgrediaris terminos antiquos, **28** Testis mendax peribit: vir obediens loquetur quos posuerunt patres tui. **29** Vidisti virum velocem victoriam. **29** Vir impius procaciter obfirmsat vultum in opere suo? coram regibus stabit, nec erit ante suum: qui autem rectus est, corrigit viam suam. ignobiles.

30 Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. **31** Equus paratur ad diem belli: Dominus autem salutem tribuit.

22 Melius est nomen bonum, quam divitiae multae: super argentum et aurum, gratia bona. **2** Dives, et pauper obviaverunt sibi: utriusque operator est Dominus. **3** Callidus videt malum, et abscondit se: innocens pertransiit, et afflictus est damno. **4** Finis modestiae timor Domini, divitiae et gloria et vita. **5** Arma et gladii in via

faciem tuam: **2** et statue cultrum in gutture tuo, si tamen habes in potestate animam tuam, **3** ne desideres de cibis eius, in quo est panis mendacii. **4** Noli laborare ut diteris: sed prudentiae tuae pone modum. **5** Ne erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere: quia facient sibi pennas quasi aquilae, et volabunt in caelum. **6** Ne comedas cum homine invido, et ne desideres cibos eius: **7** quoniam in

similitudinem arioli, et coniectoris, aestimat quod et vir doctus, robustus et validus. **6** Quia cum ignorat. Comede et bibe, dicet tibi: et mens eius dispositione initur bellum: et erit salus ubi multa non est tecum. **8** Cibos, quos comederas, evomes: consilia sunt. **7** Excelsa stulto sapientia, in porta et perdes pulchros sermones tuos. **9** In auribus non aperiet os suum. **8** Qui cogitat mala facere, insipientium ne loquaris: qui despiciunt doctrinam stultus vocabitur. **9** Cogitatio stulti peccatum est: et eloquii tui. **10** Ne attingas parvulorum terminos: abominatio hominum detractor. **10** Si desperaveris et agrum pupillorum ne introreas: **11** Propinquus lapsus in die angustiae: imminuetur fortitudo enim illorum fortis est: et ipse iudicabit contra tua. **11** Erue eos, qui ducuntur ad mortem: et te causam illorum. **12** Ingrediatur ad doctrinam qui trahuntur ad interitum liberare ne censes. cor tuum: et aures tuae ad verba scientiae. **13** Noli **12** Si dixeris: Vires non suppetunt: qui inspector subtrahere a pueru disciplinam: si enim percusseris eum est cordis, ipse intelligit, et servatorem animae eum virga, non morietur. **14** Tu virga percuties eum: tuae nihil fallit, reddetque homini iuxta opera et animam eius de inferno liberabis. (**Sheol h7585**) sua. **13** Comede, fili mi, mel, quia bonum est, et **15** Fili mi, si sapiens fuerit animus tuus, gaudebit favum dulcissimum gutturi tuo: **14** Sic et doctrina tecum cor meum: **16** et exultabunt renes mei, cum sapientiae animae tuae: quam cum inveneris, locuta fuerint recta labia tua. **17** Non aemuletur habebis in novissimis spem, et spes tua non peribit. cor tuum peccatores: sed in timore Domini esto **15** Ne insidieris, et quaeras impietatem in domo tota die: **18** quia habebis spem in novissimo, et iusti, neque vastes requiem eius. **16** Septies enim in praestolatio tua non auferetur. **19** Audi fili mi, et die cadit iustus, et resurgit: impii autem corrident esti sapiens: et dirige in via animum tuum. **20** Noli in malum. **17** Cum ceciderit inimicus tuus, ne esse in conviviis potatorum, nec in comedationibus gaudeas, et in ruina eius ne exultet cor tuum: eorum, qui carnes ad vescendum conferunt: **21** quia **18** ne forte videat Dominus, et displiceat ei, et vacantes potibus, et dantes symbola consumentur, auferat ab eo iram suam. **19** Ne contendas cum et vestietur pannis dormitatio. **22** Audi patrem pessimis, nec aemuleris impios: **20** quoniam non tuum, qui genuit te: et ne contemnas cum senuerit habent futurorum spem mali, et lucerna impiorum mater tua. **23** Veritatem eme, et noli vendere extinguetur. **21** Time Dominum, fili mi, et regem: et sapientiam, et doctrinam, et intelligentiam. **24** cum detractoribus non commiscearis: **22** quoniam Exultat gaudio pater iusti: qui sapientem genuit, repente consurget perditio eorum: et ruinam laetabitur in eo. **25** Gaudet pater tuus, et mater utriusque quis novit? **23** Haec quoque sapientibus tua, et exultet quae genuit te. **26** Praebe fili mi dico: Cognoscere personam in iudicio non est cor tuum mihi: et oculi tui vias meas custodian. bonum. **24** Qui dicunt impio: Iustus es: maledicent **27** Fovea enim profunda est meretrix: et puteus eis populi, et detestabuntur eos tribus. **25** Qui angustus, aliena. **28** Insidiatur in via quasi latro, arguunt eum, laudabuntur: et super ipsos veniet et quos incautos viderit, interficiet. **29** Cui vae? benedictio. **26** Labia deosculabitur, qui recta verba cuius patri vae? cui rixae? cui foveae? cui sine respondet. **27** Praepara foris opus tuum, et diligenter causa vulnera? cui suffusio oculorum? **30** Nonne exercet agrum tuum: et postea aedifices domum his, qui commorantur in vino, et student calicibus tuam. **28** Ne sis testis frustra contra proximum epotandis? **31** Ne intuearis vinum quando flavescit, tuum: nec lactes quemquam labii tuis. **29** Ne dicas: cum splendorerit in vitro color eius: ingreditur Quomodo fecit mihi, sic faciam ei: reddam unicuique blande, **32** sed in novissimo mordebit ut coluber, et secundum opus suum. **30** Per agrum hominis pigri sicut regulus venena diffundet. **33** Oculi tui videbunt transivi, et per vineam viri stulti: **31** et ecce totum extraneas, et cor tuum loquetur perversa. **34** Et repleverant urtcae, et operuerant superficiem eius eris sicut dormiens in medio mari, et quasi sopitus spinae, et maceria lapidum destructa erat. **32** Quod gubernator, amissio clavo: **35** et dices: Verberaverunt cum vidisem, posui in corde meo, et exemplo didici me, sed non dolui: traxerunt me, et ego non sensi: quando evigilabo, et rursus vina reperiam?

24 Ne aemuleris viros malos, nec desideres esse cum eis: **2** quia rapinas meditatur mens eorum, et fraudes labia eorum loquuntur. **3** Sapientia aedificabitur domus, et prudentia roborabitur. **4** In doctrina replebuntur cellaria, universa substantia pretiosa et pulcherrima. **5** Vir sapiens, fortis est:

25 Hae quoque parabolae Salomonis, quas transtulerunt viri Ezechiae regis Iuda. **2** Gloria Dei est celare verbum, et gloria regum investigare

sermonem. **3** Caelum sursum, et terra deorum, sapiens esse videatur. **6** Claudus pedibus, et et cor regum inscrutabile. **4** Aufer rubiginem de iniquitatem bibens, qui mittit verba per nuncium argento, et egredietur vas purissimum: **5** Aufer stultum. **7** Quomodo pulchras frustra habet claudus impietatem de vultu regis, et firmabitur iustitia tibias: sic indecens est in ore stultorum parabola. thronus eius. **6** Ne gloriosus appareas coram rege, et **8** Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii: in loco magnorum ne steteris. **7** Melius est enim ut ita qui tribuit insipienti honorem. **9** Quomodo si dicatur tibi: Ascende huc; quam ut humilioris coram spina nascatur in manu temulentis: sic parabola principe. **8** Quae viderunt oculi tui, ne proferas in in ore stultorum. **10** Iudicium determinat causas: iurgio cito: ne postea emendare non possis, cum et qui imponit stulto silentium, iras mitigat. **11** dehonestaveris amicum tuum. **9** Causam tuam tracta Sicut canis, qui revertitur ad vomitum suum, sic cum amico tuo, et secretum extraneo ne reveles: **10** imprudens, qui iterat stultitiam suam. **12** Vidisti ne forte insultet tibi cum audierit, et exprobrare hominem sapientem sibi videri? magis illo spem non cesseret. Gratia et amicitia liberant: quas tibi habebit insipientis. **13** Dicit piger: Leo est in via, et serva, ne exprobabilis fias. **11** Mala aurea in lectis leaena in itineribus: **14** sicut ostium vertitur in argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo. **12** cardine suo, ita piger in lectulo suo. **15** Abscondit Inauris aurea, et margaritum fulgens, qui arguit piger manum sub ascella sua, et laborat si ad os sapientem, et aurem obedientem. **13** Sicut frigus suum eam converterit. **16** Sapientior sibi piger nivis in die messis, ita legatus fidelis ei, qui misit videtur septem viris loquentibus sententias. **17** eum, animam ipsius requiescere facit. **14** Nubes, Sicut qui apprehendit auribus canem, sic qui transit et ventus, et pluviae non sequentes, vir gloriosus, impatiens, et commiscetur rixae alterius. **18** Sicut et promissa non complens. **15** Patientia lenietur noxius est qui mittit sagittas, et lanceas in mortem: princeps, et lingua mollis confringet duritiam. **19** ita vir, fraudulenter nocet amico suo: et cum **16** Mel invenisti, comedere quod sufficit tibi, ne fuerit deprehensus, dicit: Ludens feci. **20** Cum forte satiatus evomas illud. **17** Subtrahe pedem defecerint ligna, extinguetur ignis: et susurrone tumum de domo proximi tui, nequando satiatus subtracto, iurgia conquiescunt. **21** Sicut carbones oderit te. **18** Iaculum, et gladius, et sagitta acuta, ad prunas, et ligna ad ignem, sic homo iracundus homo qui loquitur contra proximum suum falsum suscitat rixas. **22** Verba susurronis quasi simplicia, testimonium. **19** Dens putridus, et pes lassus, qui et ipsa pervenient ad intima ventris. **23** Quomodo sperat super infidi in die angustiae, **20** et amittit si argento sordido ornare velis fictile, sic labia pallium in die frigoris. Acetum in nitro, qui cantat tumentia cum pessimo corde sociata. **24** Labii suis carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento, intelligitur inimicus, cum in corde tractaverit dolos. et vermis ligno: ita tristitia viri nocet cordi. **21** **25** Quando submiserit vocem suam, ne credideris ei: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitierit, quoniam septem nequitiae sunt in corde illius. **26** da ei aquam bibere: **22** prunas enim congregabis Qui operit odium fraudulenter, revelabitur malitia super caput eius, et Dominus reddet tibi. **23** Ventus eius in consilio. **27** Qui fodit foveam, incidet in eam: aquilo dissipat pluvias, et facies tristis linguam et qui volvit lapidem, revertetur ad eum. **28** Lingua detrahentem. **25** Aqua frigida animae sidenti, et fallax non amat veritatem: et os lubricum operatur nuncius bonus de terra longinqua. **26** Fons turbatus ruinas.

pede, et vena corrupta, iustus cadens coram impio.
27 Sicut qui mel multum comedit, non est ei bonum: sic qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria.
28 Sicut urbs patens et absque murorum ambitu, ita vir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.

26 Quomodo nix in aestate, et pluviae in messe: sic indecens est stulto gloria. **2** Sicut avis ad alta transvolans, et passer quo libet vadens: sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet. **3** Flagellum equo, et camus asino, et virga in dorso imprudentium. **4** Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. **5** Responde stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi

27 Ne glorieris in crastinum, ignorans quid superventura pariat dies. **2** Laudet te alienus, et non os tuum: extraneus, et non labia tua. **3** Grave est saxum, et onerosa arena: sed ira stulti utroque gravior. **4** Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor: et impetum concitat spiritus ferre quis poterit? **5** Melior est manifesta correptio, quam amor absconditus. **6** Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis **7** Anima saturata calcabit favum: et anima esuriens etiam amarum pro dulci sumet. **8** Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum suum. **9** Unguento et variis odoribus delectatur cor: et bonis amici consiliis anima dulcoratur. **10** Amicum tuum, et

amicum patris tui ne dimiseris: et domum fratris possidebunt bona eius. **11** Sapiens sibi videtur vir tui ne ingrediaris in die afflictionis tuae. Melior dives: pauper autem prudens scrutabitur eum. **12** In est vicinus iuxta, quam frater procul. **11** Stude exultatione iustorum multa gloria est: regnantibus sapientiae fili mi, et laetifica cor meum, ut possim impiis ruinae hominum. **13** Qui abscondit sceleram exprobranti respondere sermonem. **12** Astutus sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit, et videns malum, absconditus est: parvuli transeuntes reliquerit ea, misericordiam consequetur. **14** Beatus sustinuerunt dispendia. **13** Tolle vestimentum eius, homo, qui semper est pavidus: qui vero mentis qui spopondit pro extraneo: et pro alienis, aufer ei est durae, corruet in malum. **15** Leo rugiens, et pignus. **14** Qui benedit proximo suo voce grandi, ursus esuriens, princeps impius super populum de nocte consurgens maledicenti similis erit. **15** pauperem. **16** Dux indigena prudentia, multos Tecta perstillantia in die frigoris, et litigiosa mulier opprimet per calumniam: qui autem odit avaritiam, comparantur: **16** qui retinet eam, quasi qui ventum longi fient dies eius. **17** Hominem, qui calumniatur teneat, et oleum dexteræ suaæ evacuabit. **17** Ferrum animæ sanguinem, si usque ad lacum fugerit, nemo ferro exacuitur, et homo exacuit faciem amici sui. sustinet. **18** Qui ambulat simpliciter, salvus erit: **18** Qui servat ficum, comedet fructus eius: et qui qui perversis graditur viis, concidet semel. **19** custos est domini sui, glorificabitur. **19** Quomodo Qui operatur terram suam, satiabitur panibus: qui in aquis resplendent vultus prospicientium, sic autem sectatur otium, replebitur egestate. **20** Vir corda hominum manifesta sunt prudentibus. **20** fidelis multum laudabitur: qui autem festinat ditari, Infernus et perditio numquam implentur: similiter non erit innocens. **21** Qui cognoscit in iudicio faciem, et oculi hominum insatiabiles: (**Sheol h7585**) **21** non beneficat: iste et pro bucella panis deserit Quomodo probatur in conlatorio argentum, et in veritatem. **22** Vir, qui festinat ditari, et aliis invidet, fornace aurum: sic probatur homo ore laudantis. ignorat quod egestas superveniet ei. **23** Qui corripit Cor iniqui inquirit mala, cor autem rectum inquirit hominem, gratiam postea inveniet apud eum magis scientiam. **22** Si contuderis stultum in pila quasi quam ille, qui per linguae blandimenta decipit. **24** ptisanas feriente desuper pilo, non auferetur ab Qui subtrahit aliquid a patre suo, et a matre: et eo stultitia eius. **23** Diligenter agnosce vultum dicit hoc non esse peccatum, particeps homicidae pecoris tui, tuosque greges considera: **24** Non enim est. **25** Qui se iactat, et dilatat, iurgia concitat: qui habebis iugiter potestatem: sed corona tribuetur in vero sperat in Domino, sanabitur. **26** Qui confidit in generatione et generationem. **25** Aperta sunt prata, corde suo, stultus est: qui autem graditur sapienter, et apparuerunt herbae virentes, et collecta sunt ipse laudabitur. **27** Qui dat pauperi, non indigebit: foena de montibus. **26** Agni ad vestimentum tuum: qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam. **28** et hoedi, agri pretium. **27** Sufficiat tibi lac caprarum Cum surrexerint impii, abscondentur homines: cum in cibos tuos, et in necessaria domus tuae: et ad illi perierint, multiplicabuntur iusti. victimum ancillis tuis.

28 Fugit impius, nemine persequente: iustus autem quasi leo confidens, absque terrore erit. **2** Propter peccata terrae multi principes eius: et propter hominis sapientiam, et horum scientiam quae dicuntur, vita ducis longior erit. **3** Vir pauper calumnians pauperes, similis est imbi vehementi, in quo paratur fames. **4** Qui derelinquunt legem, laudant impium: qui custodiunt, succenduntur contra eum. **5** Viri mali non cogitant iudicium: qui autem inquirunt Dominum, animadvertunt omnia. **6** Melior est pauper ambulans in simplicitate sua, quam dives in pravis itineribus. **7** Qui custodit legem, filius sapiens est: qui autem comessatores pascit, confundit patrem suum. **8** Qui coacervat divitias usuris et foenore liberali, in pauperes congregat eas. **9** Qui declinat aures suas ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. **10** Qui decipit iustos in via mala, in interitu suo corruet: et simplices

29 Viro, qui corripiantem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniet interitus: et eum sanitas non sequetur. **2** In multiplicatione iustorum laetabitur vulgus: cum impiis sumpserint principatum, gemet populus. **3** Vir, qui amat sapientiam, laetificat patrem suum: qui autem nutrit scorta, perdet substantiam. **4** Rex iustus erigit terram, vir avarus destruet eam. **5** Homo, qui blandis, fictisque sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus eius. **6** Peccantem virum iniquum involvet laqueus: et iustus laudabit atque gaudebit. **7** Novit iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. **8** Homines pestilentes dissipant civitatem: sapientes vero avertunt furem. **9** Vir sapiens, si cum stulto contenderit, sive irascatur, sive rideat, non inveniet requiem. **10** Viri sanguinum oderunt simplicem: iusti autem quaerunt animam eius. **11** Totum spiritum suum profert stultus: sapiens differt, et reservat in posterum. **12** Princeps,

qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros et palpebrae eius in alta surrectae. **14** Generatio, habet impios. **13** Pauper, et creditor obviaverunt quae pro dentibus gladios habet, et commandit sibi: utriusque illuminator est Dominus. **14** Rex, molaribus suis, ut comedat inopes de terra, et qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in pauperes ex hominibus. **15** Sanguisugae duae sunt aeternum firmabitur. **15** Virga atque correptio filiae, dicentes: Affer, Affer. Tria sunt insaturabilia, tribuit sapientiam: puer autem, qui dimittitur et quartum, quod numquam dicit: Sufficit. **16** voluntati suae, confundit matrem suam. **16** In Infernus, et os vulvae, et terra, quae non satiatur multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera: aqua: ignis vero numquam dicit: Sufficit. (**Sheol h7585**) et iusti ruinas eorum videbunt. **17** Erudi filium **17** Oculum, qui subsannat patrem, et qui despicit tuum, et refrigerabit te, et dabit delicias animae partum matris sue, effodian corvi de torrentibus, tuae. **18** Cum prophetia defecerit, dissipabitur et comedant eum filii aquilae. **18** Tria sunt difficilia populus: qui vero custodit legem, beatus est. **19** mihi, et quartum penitus ignoro: **19** Viam aquilae Servus verbis non potest erudiri: quia quod dicis in caelo, viam colubri super petram, viam navis in intelligit, et respondere contemnit. **20** Vidisti medio mari, et viam viri in adolescentia. **20** Talis est hominem velocem ad loquendum? stultitia magis et via mulieris adulterae, quae comedit, et tergens speranda est, quam illius correptio. **21** Qui delicate os suum dicit: Non sum operata malum. **21** Per tria a pueritia nutrit servum suum, postea sentiet eum movetur terra, et quartum non potest sustinere: contumacem. **22** Vir iracundus provocat rixas: et **22** Per servum cum regnaverit: per stultum cum qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum saturatus fuerit cibo: **23** per odiosam mulierem cum proclivior. **23** Superbum sequitur humilitas: et in matrimonio fuerit assumpta: et per ancillam humilem spiritu suscipiet gloria. **24** Qui cum fure cum fuerit heres dominae suea. **24** Quattuor sunt participat, odit animam suam: adiurantem audit, et minimae terrae, et ipsa sunt sapientiora sapientibus. non indicat. **25** Qui timet hominem, cito corruet: qui **25** Formicae, populus infirmus, qui praeparat in sperat in Domino, sublevabitur. **26** Multi requirunt messe cibum sibi: **26** lepusculus, plebs invalida, qui faciem principis: et iudicium a Domino egreditur collocat in petra cubile suum: **27** regem locusta singulorum. **27** Abominantur iusti virum impium: non habet, et egreditur universa per turmas suas: et abominantur impii eos, qui in recta sunt via. **28** stellio manibus nititur, et moratur in aedibus Verbum custodiens filius, extra perditionem erit.

30 Verba Congregantis filii Vomentis. Visio, quam locutus est vir, cum quo est Deus, et qui Deo secum morante confortatus, ait: **2** Stultissimus sum virorum, et sapientia hominum non est mecum. **3** Non didici sapientiam, et non novi scientiam sanctorum. **4** Quis ascendit in caelum atque descendit? quis continuit spiritum in manibus suis? quis colligavit aquas quasi in vestimento? quis suscitavit omnes terminos terrae? quod nomen est eius, et quod nomen filii eius, si nosti? **5** Omnis sermo Dei ignitus, clypeus est sperantibus in se: **6** ne addas quidquam verbis illius, et arguaris inveniarisque mendax. **7** Duo rogavi te, ne deneges mihi antequam moriar. **8** Vanitatem, et verba mendacia longe fac a me. Mendicitatem, et divitias ne dederis mihi: tribue tantum victui meo necessaria: **9** ne forte satiatus illiciar ad negandum, et dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, et periurem nomen Dei mei. **10** Ne accuses servum ad Dominum suum, ne forte maledicat tibi, sua, et doloris sui non recordentur amplius. **8** et corrucas. **11** Generatio, quae patri suo maledicit, Aperi os tuum muto, et causis omnium filiorum qui et quae matri suae non benedicit. **12** Generatio, pertranseunt: **9** aperi os tuum, decerne quod iustum quae sibi munda videtur, et tamen non est lota a est, et iudica inopem et pauperem. **10** Mulierem sordibus suis. **13** Generatio, cuius excelsi sunt oculi, fortem quis inveniet? procul, et de ultimis finibus

et palpebrae eius in alta surrectae. **14** Generatio, habet impios. **13** Pauper, et creditor obviaverunt quae pro dentibus gladios habet, et commandit sibi: utriusque illuminator est Dominus. **14** Rex, molaribus suis, ut comedat inopes de terra, et qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in pauperes ex hominibus. **15** Sanguisugae duae sunt aeternum firmabitur. **15** Virga atque correptio filiae, dicentes: Affer, Affer. Tria sunt insaturabilia, tribuit sapientiam: puer autem, qui dimittitur et quartum, quod numquam dicit: Sufficit. **16** voluntati suae, confundit matrem suam. **16** In Infernus, et os vulvae, et terra, quae non satiatur multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera: aqua: ignis vero numquam dicit: Sufficit. (**Sheol h7585**) et iusti ruinas eorum videbunt. **17** Erudi filium **17** Oculum, qui subsannat patrem, et qui despicit tuum, et refrigerabit te, et dabit delicias animae partum matris sue, effodian corvi de torrentibus, tuae. **18** Cum prophetia defecerit, dissipabitur et comedant eum filii aquilae. **18** Tria sunt difficilia populus: qui vero custodit legem, beatus est. **19** mihi, et quartum penitus ignoro: **19** Viam aquilae Servus verbis non potest erudiri: quia quod dicis in caelo, viam colubri super petram, viam navis in intelligit, et respondere contemnit. **20** Vidisti medio mari, et viam viri in adolescentia. **20** Talis est hominem velocem ad loquendum? stultitia magis et via mulieris adulterae, quae comedit, et tergens speranda est, quam illius correptio. **21** Qui delicate os suum dicit: Non sum operata malum. **21** Per tria a pueritia nutrit servum suum, postea sentiet eum movetur terra, et quartum non potest sustinere: contumacem. **22** Vir iracundus provocat rixas: et **22** Per servum cum regnaverit: per stultum cum qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum saturatus fuerit cibo: **23** per odiosam mulierem cum proclivior. **23** Superbum sequitur humilitas: et in matrimonio fuerit assumpta: et per ancillam humilem spiritu suscipiet gloria. **24** Qui cum fure cum fuerit heres dominae suea. **24** Quattuor sunt participat, odit animam suam: adiurantem audit, et minimae terrae, et ipsa sunt sapientiora sapientibus. non indicat. **25** Qui timet hominem, cito corruet: qui **25** Formicae, populus infirmus, qui praeparat in sperat in Domino, sublevabitur. **26** Multi requirunt messe cibum sibi: **26** lepusculus, plebs invalida, qui faciem principis: et iudicium a Domino egreditur collocat in petra cubile suum: **27** regem locusta singulorum. **27** Abominantur iusti virum impium: non habet, et egreditur universa per turmas suas: et abominantur impii eos, qui in recta sunt via. **28** stellio manibus nititur, et moratur in aedibus regis. **29** Tria sunt, quae bene gradintur, et quartum, quod incedit feliciter: **30** Leo fortissimus bestiarum, ad nullius pavebit occursum: **31** gallus succinctus lumbos: et aries: et rex, cui non est, qui resistat ei. **32** Est qui stultus apparuit postquam elevatus est in sublime: si enim intellexisset, ori suo imposuisset manum. **33** Qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac, exprimit butyrum: et qui vehementer emungit, elicit sanguinem: et qui provocat iras, producit discordias.

31 Verba Lamuelis regis. Visio, qua eruditum est eum mater sua. **2** Quid dilecte mi, quid dilecte uteri mei, quid dilecte votorum meorum? **3** Ne dederis mulieribus substantiam tuam, et divitias tuas ad delendos reges. **4** Noli regibus, o Lamuel, noli regibus dare vinum: quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas. **5** et ne forte bibant, et obliviscantur iudiciorum, et mutant causam filiorum pauperis. **6** Date siceram moerentibus, et vinum his, qui amaro sunt animo: **7** ut bibant, et obliviscantur egestatis servum ad Dominum suum, ne forte maledicat tibi, sua, et doloris sui non recordentur amplius. **8** et corrucas. **11** Generatio, quae patri suo maledicit, Aperi os tuum muto, et causis omnium filiorum qui et quae matri suae non benedicit. **12** Generatio, pertranseunt: **9** aperi os tuum, decerne quod iustum quae sibi munda videtur, et tamen non est lota a est, et iudica inopem et pauperem. **10** Mulierem sordibus suis. **13** Generatio, cuius excelsi sunt oculi, fortem quis inveniet? procul, et de ultimis finibus

preium eius. **11** Confidit in ea cor viri sui, et spoliis non indigebit. **12** Reddet ei bonum, et non malum, omnibus diebus vitae sua. **13** Quaesivit lanam et linum, et operata est consilia manuum suarum. **14** Facta est quasi navis institoris, de longe portans panem suum. **15** Et de nocte surrexit, deditque praedam domesticis suis, et cibaria ancillis suis. **16** Consideravit agrum, et emit eum: de fructu manuum suarum plantavit vineam. **17** Accinxit fortitudine lumbos suos, et roboravit brachium suum. **18** Gustavit, et vidit quia bona est negotiatio eius: non extinguetur in nocte lucerna eius. **19** Manum suam misit ad fortia, et digiti eius apprehenderunt fusum. **20** Manum suam aperuit inopi, et palmas suas extendit ad pauperem. **21** Non timebit domui suea a frigoribus nivis: omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. **22** Stragulatam vestem fecit sibi: byssus, et purpura indumentum eius. **23** Nobilis in portis vir eius, quando sederit cum senatoribus terrae. **24** Sindonem fecit, et vendidit, et cingulum tradidit Chananaeo. **25** Fortitudo et decor indumentum eius, et ridebit in die novissimo. **26** Os suum aperuit sapientiae, et lex clementiae in lingua eius. **27** Consideravit semitas domus suea, et panem otiosa non comedit. **28** Surrexerunt filii eius, et beatissimam praedicaverunt: vir eius, et laudavit eam. **29** Multae filiae congregaverunt sibi divitias: tu supergressa es universas. **30** Fallax gratia, et vana est pulchritudo: mulier timens Dominum ipsa laudabitur. **31** Date ei de fructu manuum suarum: et laudent eam in portis opera eius.

Ecclesiastes

1 Verba Ecclesiastae, filii David, regis Ierusalem. **2** Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatum, et omnia vanitas. **3** Quid habet amplius homo de universo labore suo, quo laborat sub sole? **4** Generatio praeterit, et generatio advenit: terra autem in aeternum stat. **5** Oritur sol, et occidit, et ad locum suum revertitur: ibique renascens, **6** gyrat per Meridiem, et flectitur ad Aquilonem: lustrans universa in circuitu pergit spiritus, et in circulos suos revertitur. **7** Omnia flumina intrant in mare, et mare non redundat: ad locum, unde exeunt flumina, revertuntur ut iterum fluant. **8** Cunctae res difficiles: non potest eas homo explicare sermonem. Non saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur. **9** Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? ipsum quod faciendum est. **10** Nihil sub sole novum, nec valet quisquam dicere: Ecce hoc recens est: iam enim praecessit in saeculis, quae fuerunt ante nos. **11** Non est priorum memoria: sed nec eorum quidem, quae postea futura sunt, erit recordatio apud eos, qui futuri sunt in novissimo. **12** Ego Ecclesiastes fui rex Israel in Ierusalem, **13** et proposui in animo meo quaerere et investigare sapienter de omnibus, quae fiunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum, ut occuparentur in ea. **14** Vidi cuncta, quae fiunt sub sole, et ecce universa vanitas, et afflictio spiritus. **15** Perversi difficile corruguntur, et stultorum infinitus est numerus. **16** Locutus sum in corde meo, dicens: Ecce magnus effectus sum, et praecessi omnes sapientia, qui fuerunt ante me in Ierusalem: et mens mea contemplata est multa sapienter, et didici. **17** Dedique cor meum ut scirem prudentiam, atque doctrinam, erroresque et stultitiam: et agnovi quod in his quoque esset labor, et afflictio spiritus, **18** eo quod in multa sapientia multa sit indignatio: et qui addit scientiam, addit et laborem.

2 Dixi ergo in corde meo: Vadam, et affluam deliciis, et fruar bonis. Et vidi quod hoc quoque esset vanitas. **2** Rism reputavi errorem: et gaudio dixi: Quid frustra deciperis? **3** Cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam, ut animam meam transferrem ad sapientiam, devitaremque stultitiam, donec viderem quid esset utile filiis hominum: quo facto opus est sub sole numero dierum vitae sua. **4** Magnificavi opera mea, aedificavi mihi domos, et plantavi vineas, **5** feci hortos, et pomaria, et consevi ea cuncti generis est. **6** et extruxi mihi piscinas aquarum, ego? **26** Homini bono in conspectu suo dedit Deus

ut irrigarem silvam lignorum germinantium, **7** possedi servos et ancillas, multamque familiam habui: armenta quoque, et magnos ovium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in Ierusalem: **8** coacervavi mihi argentum, et aurum, et substantias regum, ac provinciarum: feci mihi cantores, et cantatrices, et delicias filiorum hominum, scyphos, et urceos in ministerio ad vina fundenda: **9** et supergressus sum opibus omnes, qui ante me fuerunt in Ierusalem: sapientia quoque perseveravit cum me. **10** Et omnia, quae desideraverunt oculi mei, non negavi eis: nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur, et oblectaret se in his, quae praeparaveram: et hanc ratus sum partem meam, si uterer labore meo. **11** Cumque me convertissem ad universa opera, quae fecerant manus meae, et ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi, et nihil permanere sub sole. **12** Transivi ad contemplandam sapientiam, erroresque et stultitiam (quid est, inquam, homo, ut sequi possit regem Factorem suum?) **13** et vidi quod tantum praecedet sapientia stultitiam, quantum differt lux a tenebris. **14** Sapientis oculi in capite eius: stultus in tenebris ambulat: et didici quod unus utriusque esset interitus. **15** Et dixi in corde meo: Si unus et stulti et meus occasus erit, quid mihi prodest quod maiorem sapientiae dedi operam? Locutusque cum mente mea, animadverti quod hoc quoque esset vanitas. **16** Non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum, et futura tempora oblitione cuncta pariter operient: moritur doctus similiter et indoctus. **17** Et idcirco taeduit me vite meae videntem mala universa esse sub sole, et cuncta vanitatem et afflictionem spiritus. **18** Rursus detestatus sum omnem industriad meam, qua sub sole studiosissime laboravi, habiturus heredem post me, **19** quem ignoro, utrum sapiens an stultus futurus sit, et dominabitur in laboribus meis, quibus desudavi et sollicitus fui. et est quidquam tam vanum? **20** Unde cessavi, renunciavitque cor meum ultra laborare sub sole. **21** Nam cum alias laboret in sapientia, et doctrina, et solicitudine, homini otiosi quae sita dimittit: et hoc ergo, vanitas, et magnum malum. **22** Quid enim proderit homini de universo labore suo, et afflictione spiritus, qua sub sole cruciatus est? **23** Cuncti dies eius doloribus et aerumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit: et hoc nonne vanitas est? **24** Nonne melius est comedere et bibere, et ostendere animae sua bona de laboribus suis? et hoc de manu Dei

sapientiam, et scientiam, et laetitiam: peccatori mortuos, quam viventes: **3** et feliciorem utroque autem dedit afflictionem, et curam superfluam, ut iudicavi, qui neicum natus est, nec vidit mala quae addat, et congreget, et tradat ei qui placuit Deo: sed sub sole fiunt. **4** Rursum contemplatus sum omnes et hoc vanitas est, et cassa solicitude mentis.

3 Omnia tempus habent, et suis spatiis transeunt

universa sub caelo. **2** Tempus nascendi, et tempus moriendi. Tempus plantandi, et tempus evellendi quod plantatum est. **3** Tempus occidendi, et tempus sanandi: Tempus destruendi, et tempus aedificandi. **4** Tempus flendi, et tempus ridendi. Tempus plangendi, et tempus saltandi. **5** Tempus spargendi lapides, et tempus colligendi. Tempus amplexandi, et tempus longe fieri ab amplexibus. **6** Tempus acquirendi, et tempus perdendi. Tempus custodiendi, et tempus abiiciendi. **7** Tempus scindendi, et tempus consuendi. Tempus tacendi, et tempus loquendi. **8** Tempus dilectionis, et tempus odii. Tempus belli, et tempus pacis. **9** Quid habet amplius homo de labore suo? **10** Vidi afflictionem, quam dedit Deus filiis hominum, ut distendantur in ea. **11** Cuncta fecit bona in tempore suo, et mundum tradidit disputationi eorum, ut non inveniat homo opus, quod operatus est Deus ab initio usque ad finem. **12** Et cognovi quod non esset melius nisi laetari, et facere bene in vita sua. **13** Omnis enim homo, qui comedit et bibit, et videt bonum de labore suo, hoc donum Dei est. **14** Didici quod omnia opera, quae fecit Deus, perseverent in perpetuum: non possumus eis quidquam addere, nec auferre, quae fecit Deus ut timeatur. **15** Quod factum est, ipsum permanet: quae futura sunt, iam fuerunt: et Deus instaurat quod abiit. **16** Vidi sub sole in loco iudicii impietatem, et in loco iustitiae iniquitatem. **17** Et dixi in corde meo: lustum, et impium iudicabit Deus, et tempus omnis rei tunc erit. **18** Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos Deus, loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum et ostenderet similes esse bestiis. **19** Idcirco unus sermonem coram Deo. Deus enim in caelo, et tu interitus est hominis, et iumentorum, et aequa super terram: idcirco sint pauci sermones tui. utriusque conditio: sicut moritur homo, sic et illa **3** Multas curas sequuntur somnia, et in multis moriuntur: similiter spirant omnia, et nihil habet homo iumento amplius: cuncta subiacent vanitati, et ostenderet similes esse bestiis. **20** Et omnia pergunt ad unum locum: de terra facta **21** Quis novit **5** multoque melius est non vovere, quam post si spiritus filiorum Adam ascendet sursum, et si spiritus iumentorum descendat deorsum? **22** Et deprehendi nihil esse melius quam laetari hominem in opere suo, et hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet, ut post se futura cognoscat?

4 Verti me ad alia, et vidi columnias, quae sub sole geruntur, et lacrymas innocentium, et neminem consolatorem: nec posse resistere eorum violentiae, cunctorum auxilio destitutos. **2** Et laudavi magis

iudicavi, qui neicum natus est, nec vidit mala quae sub sole fiunt. **4** Rursum contemplatus sum omnes labores hominum, et industrias animadverti patere invidiae proximi: et in hoc ergo vanitas, et cura superflua est. **5** Stultus complicat manus suas, et comedit carnes suas, dicens: **6** Melior est pugillus cum requie, quam plena utraque manus cum labore, et afflictione animi. **7** Considerans reperi et aliam vanitatem sub sole: **8** unus est, et secundum non habet, non filium, non fratrem, et tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi eius divitiis: nec recognoscit, dicens: Cui labore, et fraudo animam meam bonis? in hoc quoque vanitas est, et afflictio pessima. **9** Melius est ergo duos esse simul, quam unum: habent enim emolummentum societatis suae: **10** si unus ceciderit, ab altero fulcietur. vae soli: quia cum ceciderit, non habet sublevantem se. **11** Et si dormierint duo, fovebuntur mutuo: unus quomodo calefit? **12** Et si quispiam praevaluerit contra unum, duo resistunt ei: funiculus triplex difficile rumpitur. **13** Melior est puer pauper et sapiens, rege sene et stulto, qui nescit praevidere in posterum. **14** Quod de carcere, catenisque interdum quis egrediatur ad regnum: et alius natus in regno, inopia consumatur. **15** Vidi cunctos viventes, qui ambulant sub sole cum adolescente secundo, qui consurget pro eo. **16** Infinitus numerus est populi omnium, qui fuerunt ante eum: et qui postea futuri sunt, non laetabuntur in eo. sed et hoc, vanitas et afflictio spiritus.

5 Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obedientia, quam stultorum victimae, qui nesciunt quid faciunt mali. **2** Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo. Deus enim in caelo, et tu interitus es hominis, et iumentorum, et aequa super terram: idcirco sint pauci sermones tui. **3** Multas curas sequuntur somnia, et in multis sermonibus invenietur stultitia. **4** Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis et stulta promissio. sed quodcumque voveris, redde: sunt, et in terram pariter revertuntur. **5** multoque melius est non vovere, quam post votum promissa non reddere. **6** Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas coram angelo: Non est providentia: ne forte iratus Deus contra sermones tuos, dissipet cuncta opera manuum tuarum. **7** Ubi multa sunt somnia, plurimae sunt vanitates, et sermones innumeri: tu vero Deum time. **8** Si videris columnias egenorum, et violentia iudicia, et subverti iustitiam in provincia, non mireris super hoc negotio: quia excelsa excelsior

est alius, et super hos quoque eminentiores sunt aliis, **9** et insuper universae terrae rex imperat servienti. **10** Avarus non implebitur pecunia: et qui amat divitias, fructum non capiet ex eis: et hoc ergo vanitas. **11** Ubi multae sunt opes, multi nisi quod cernit divitias oculis suis? **12** Dulcis est somnus operanti, sive parum, sive multum comedat: saturitas autem divitis non sinit eum dormire. **13** Est et alia infirmitas pessima, quam vidi sub sole: divitiae conservatae in malum domini sui. **14** Pereunt enim in afflictione pessima: generavit filium, qui in summa egestate erit. **15** Sicut egressus est nudus de utero matris suae, sic revertetur, et nihil auferet secum de labore suo. **16** Misérabilis prorsus infirmitas: quo modo venit, sic revertetur. Quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum? **17** Cunctis diebus vitae suae comedat in tenebris et in curis multis, et in aerumna atque tristitia. **18** Hoc itaque visum est mihi bonum ut comedat quis, et bibat, et fruatur laetitia ex labore suo, quo laboravit ipse sub sole numero dierum vitae suae, quos dedit ei Deus, et haec est pars illius. **19** Et omni homini, cui dedit Deus divitias, atque substantiam, potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis, et fruatur parte sua, et laetetur de labore suo: hoc est donum Dei. **20** Non enim satis recordabitur dierum vitae suae, eo quod Deus occupet deliciis cor eius.

6 Est et aliud malum, quod vidi sub sole, et quidem frequens apud homines: **2** Vir, cui dedit Deus divitias, et substantiam, et honorem, et nihil deest animae suae ex omnibus, quae desiderat: nec tribuit ei potestatem Deus ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. hoc vanitas, et miseria magna est. **3** Si genuerit quispiam centum liberos, et vixerit multos annos, et plures dies aetatis habuerit, et anima illius non utatur bonis substantiae suae, sepulturaque careat: de hoc ergo pronuncio quod melior illo sit abortivus. **4** Frustra enim venit, et pergit ad tenebras, et oblivione delebitur nomen eius. **5** Non vidit solem, neque cognovit distantiam boni et mali: **6** etiam si duobus millibus annis vixerit, et non fuerit perfruitus bonis: nonne ad unum locum properant omnia? **7** Omnis labor hominis in ore eius: sed anima eius non implebitur. **8** Quid habet amplius sapiens a stulto? et quid pauper nisi ut perget illuc, ubi est vita? **9** Melius est videre quod cupias, quam desiderare quod nescias. **10** Qui futurus est, iam vocatum est nomen eius: et scitur quod homo sit, et non possit contra fortorem se in iudicio contendere. **11** Verba sunt plurima, multamque in disputando habentia vanitatem. **12** Quid necesse est homini maiora se quaerere, cum ignoret quid conductac sibi in vita sua numero dierum peregrinationis suae, et tempore, quod hoc velut umbra praeterit? Aut quis ei poterit indicare et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori, quod post eum futurum sub sole sit?

7 Melius est nomen bonum, quam unguenta pretiosa: et dies mortis die nativitatis. **2** Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum convivii: in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, et vivens cogitat quid futurum sit. **3** Melior est ira risu: quia per tristitiam vultus, corrigitur animus delinquentis. **4** Cor sapientium ubi tristitia est, et cor stultorum ubi laetitia. **5** Melius est a sapiente corripi, quam stultorum adulazione decipi. **6** quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla, sic risus stulti: sed et hoc vanitas. **7** Calumnia conturbat sapientem, et perdet robur cordis illius. **8** Melior est finis orationis, quam principium. Melior est patiens arrogante. **9** Ne sis velox ad irascendum: quia ira in sinu stulti requiescit. **10** Ne dicas: Quid putas causae est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt? stulta enim est huiuscemodi interrogatio. **11** Utilior est sapientia cum divitiis, et magis prodest videntibus solem. **12** Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia. hoc autem plus habet eruditio et sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo. **13** Considera opera Dei, quod nemo possit corrigerem quem ille despexerit. **14** In die bona fruere bonis, et malam diem praecave. sicut enim hanc, sic et illam fecit Deus, ut non inveniat homo contra eum iustas querimonias. **15** Haec quoque vidi in diebus vanitatis meae: iustus perit in iustitia sua, et impius multo vivit tempore in malitia sua. **16** Noli esse iustus multum: neque plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. **17** Ne impie agas multum: et noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo. **18** Bonum est te sustentare iustum, et ab illo ne subtrahas manum tuam: quia qui timet Deum, nihil negligit. **19** Sapientia confortavit sapientem super decem principes civitatis. **20** Non est enim homo iustus in terra, qui faciat bonum, et non peccet. **21** Sed et cunctis sermonibus, qui dicuntur, ne accomedes cor tuum: ne forte audias servum tuum maledicentem tibi. **22** scit enim conscientia tua, quia et tu crebro maledixisti aliis. **23** Cuncta tentavi in sapientia. Dixi: Sapiens efficiar: et ipsa longius recessit a me scirem, et considerarem, et quaererem sapientiam, et rationem: et ut cognoscerem impietatem stulti, et errorem imprudentium: **26** et inveni amariorem

morte mulierem, quae laqueus venatorum est, et invenire rationem eorum, quae fiunt sub sole: sagena cor eius, vincula sunt manus illius. qui placet et quanto plus laboraverit ad quaerendum, tanto Deo, effugiet illam: qui autem peccator est, capietur minus inveniat: etiam si dixerit sapiens se nosse, ab illa. 27 Ecce hoc inveni, dixit Ecclesiastes, unum non poterit reperire.

et alterum, ut invenirem rationem, 28 quam adhuc
quaerit anima mea, et non inveni. Virum de mille
unum reperi, mulierem ex omnibus non inveni. 29
Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem
rectum, et ipse se infinitis miscuerit quaestionibus.
Quis talis ut sapiens est? et quis cognovit solutionem
verbi?

8 Sapientia hominis lucet in vultu eius, et potentissimus faciem illius commutabit. **2**
Ego os regis observo, et praecepta iuramenti Dei. **3** Ne festines recedere a facie eius, neque permaneas in opere malo: quia omne, quod voluerit, faciet: **4** et sermo illius potestate plenus est: nec dicere ei quisquam potest: Quare ita facis? **5** Qui custodit praeceptum, non experietur quidquam mali. Tempus et responsionem cor sapientis intelligit. **6** Omni negotio tempus est, et opportunitas, et multa hominis afflictio: **7** quia ignorat praeterita, et futura nullo scire potest nuncio. **8** Non est in hominis potestate prohibere spiritum, nec habet potestatem in die mortis, nec sinitur quiescere ingruente bello, neque salvabit impietas impium. **9** Omnia haec consideravi, et dedi cor meum in cunctis operibus, quae fiunt sub sole. Interdum dominatur homo homini in malum suum. **10** Vidi impios sepultos: qui etiam cum adhuc viverent, in loco sancto erant, et laudabantur in civitate quasi iustorum operum. sed et hoc vanitas est. **11** Etenim quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore ullo filii hominum perpetrant mala. **12** Attamen peccator ex eo quod centies facit malum, et per patientiam sustentatur, ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum, qui vererunt faciem eius. **13** Non sit bonum impio, nec prolongentur dies eius, sed quasi umbra transeant qui non timent faciem Domini. **14** Est et alia vanitas, super terram. sunt iusti, quibus mala proveniunt, quasi opera egerint impiorum: et sunt impii, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant. sed et hoc vanissimum iudico. **15** Laudavi igitur laetitiam quod non esset homini bonum sub sole, nisi quod comedaret, et biberet, atque gauderet: et hoc solum secum auferret de labore suo in diebus vitae sua, quos dedit ei Deus sub sole. **16** Et apposui cor meum ut scirem sapientiam, et intelligerem distentionem, quae versatur in terra: est homo, qui diebus et noctibus somnum non capit oculis. **17** Et intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo

9 Omnia haec tractavi in corde meo, ut curiose intelligerem: Sunt iusti atque sapientes, et opera eorum in manu Dei: et tamen nescit homo utrum amore, an odio dignus sit: **2** sed omnia in futurum servantur incerta, eo quod universa aeque eveniant iusto et impio, bono et malo, mundo et immundo, immolanti victimas, et sacrificia contemnenti. sicut bonus, sic et peccator: ut perius, ita et ille qui verum deierat. **3** Hoc est pessimum inter omnia, quae sub sole fiunt, quia eadem cunctis eveniunt. unde et corda filiorum hominum implentur malitia, et contemptu in vita sua, et post haec ad inferos deducentur. **(questioned)** **4** Nemo est qui semper vivat, et qui huius rei habeat fiduciam: melior est canis vivus leone mortuo. **5** Viventes enim sciunt se esse morituros, mortui vero nihil neverunt amplius, nec habent ultra mercedem: quia oblivioni tradita est memoria eorum. **6** Amor quoque, et odium, et invidiae simul perierunt, nec habent partem in hoc saeculo, et in opere, quod sub sole geritur. **7** Vade ergo et comede in laetitia panem tuum, et bibe cum gaudio vinum tuum: quia Deo placent opera tua. **8** Omni tempore sint vestimenta tua candida, et oleum de capite tuo non deficiat. **9** Perfruere vita cum uxore, quam diligis, cunctis diebus vitae instabilitatis tuae, qui dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tuae: haec est enim pars in vita, et in labore tuo, quo laboras sub sole. **10** Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas. **(Sheol h7585)** **11** Verti me ad aliud, et vidi sub sole, nec velocium esse cursum, nec fortium bellum, nec sapientium panem, nec doctorum divitias, nec artificum gratiam: sed tempus, casumque in omnibus. **12** Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, et sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo supervenerit. **13** Hanc quoque sub sole vidi sapientiam, et probavi maximam: **14** Civitas parva, et pauci in ea viri: venit contra eam rex magnus, et vallavit eam, extruxitque munitiones per gyrum, et perfecta est obsidio. **15** Inventusque est in ea vir pauper et sapiens, et liberavit urbem per sapientiam suam, et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. **16** Et dicebam ego, meliorem esse sapientiam fortitudine: quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, et verba eius

non sunt audita? 17 Verba sapientium audiuntur in silentio plus quam clamor principis inter stultos. 18 Melior est sapientia, quam arma bellica: et qui in uno peccaverit, multa bona perdet.

10 Muscae morientes perdunt suavitatem unguenti. Pretiosior est sapientia et gloria, parva et ad tempus stultitia. 2 Cor sapientis in dextera eius, et cor stulti in sinistra illius. 3 Sed et in via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos aestimat. 4 Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne demiseris: quia curatio faciet cessare peccata maxima. 5 Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens a facie principis: 6 positum stultum in dignitate sublimi, et divites sedere deorsum. 7 Vidi servos in equis: et principes ambulantes super terram quasi servi. 8 Qui fodit foveam, incidet in eam: et qui dissipat sepem, mordebit eum coluber. 9 Qui transfert lapides, affligetur in eis: et qui scindit ligna, vulnerabitur ab eis. 10 Si retusum fuerit ferrum, et hoc non ut prius, sed hebetatum fuerit, multo labore exacuetur, et post industriam sequetur sapientia. 11 Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet qui occulce detrahit. 12 Verba oris sapientis gratia: et labia insipientis praecipitabunt eum: 13 Initium verborum eius stultitia, et novissimum oris illius error pessimus. 14 Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit: et quid post se futurum sit, quis ei poterit indicare? 15 Labor stultorum affliget eos, qui nesciunt in urbem pergere. 16 Vae tibi terra, cuius rex puer est, et cuius principes mane comedunt. 17 Beata terra, cuius rex nobilis est, et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum, et non ad luxuriam. 18 In pigritiis humiliabitur contignatio, et in infirmitate manuum perstillabit domus. 19 In risum faciunt panem, et vinum ut epulentur viventes: et pecuniae obediunt omnia. 20 In cogitatione tua regi ne detrahas, et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia et aves caeli portabunt vocem tuam, et qui habet pennas annunciat sententiam.

11 Mitte panem tuum super transeuntes aquas: quia post tempora multa invenies illum. 2 Da partes septem, necnon et octo: quia ignoras quid futurum sit mali super terram. 3 Si repletae fuerint nubes, imbre super terram effundent. Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit. 4 Qui observat ventum, non seminat: et qui considerat nubes, numquam metet. 5 Quomodo ignoras quae sit via spiritus, et qua ratione compingantur ossa

in ventre praegnantis; sic nescis opera Dei, qui fabricator est omnium. 6 Mane semina semen tuum, et vespere ne cesseret manus tua: quia nescis quid magis oriatur, hoc aut illud: et si utrumque simul, melius erit. 7 Dulce lumen, et delectabile est oculus videre solem. 8 Si annis multis vixerit homo, et in his omnibus laetus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, et dierum multorum: qui cum venerint, vanitatis arguentur praeterita. 9 Laetare ergo iuvenis in adolescentia tua, et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tuae, et ambula in viis cordis tui, et in intuitu oculorum tuorum: et scito quod pro omnibus his adducet te Deus in iudicium. 10 Aufer iram a corde tuo, et amove malitiam a carne tua. Adolescentia enim et voluptas vana sunt.

12 Memento Creatoris tui in diebus iuventutis tuae, antequam veniat tempus afflictionis, et appropinquent anni, de quibus dicas: Non mihi placent, 2 antequam tenebrescat sol, et lumen, et luna, et stellae, et revertantur nubes post pluviam: 3 quando commovebuntur custodes domus, et nutabunt viri fortissimi, et otiosae erunt molentes in minuto numero, et tenebrescent videntes per foramina: 4 et claudent ostia in platea, in humilitate vocis molentis, et consurgent ad vocem volucris, et obsurdescent omnes filiae carminis. 5 Excelsa quoque timebunt, et formidabunt in via, floredit amygdalus, impinguabitur locusta, et dissipabit capparis: quoniam ibit homo in domum aeternitatis suae, et circuibunt in platea plangentes. 6 Antequam rumpatur funiculus argenteus, et recurrit vitta aurea, et conteratur hydria super fontem, et confringatur rota super cisternam, 7 et revertatur pulvis in terram suam unde erat, et spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. 8 Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, et omnia vanitas. 9 Cumque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, et enarravit quae fecerat: et investigans composuit parolas multas. 10 Quaesivit verba utilia, et conscripsit sermones rectissimos, ac veritate plenos. 11 Verba sapientium sicut stimuli, et quasi clavi in altum defixi, quae per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. 12 His amplius fili mi ne requiras. Faciendo plures libros nullus est finis: frequensque meditatio, carnis afflictio est. 13 Finem loquendi pariter omnes audiamus. Deum time, et manda eius observa: hoc est enim omnis homo: 14 et cuncta, quae fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, sive bonum, sive malum illud sit.

Canticum Canticorum

1 Osculetur me osculo oris sui: quia meliora sunt ubera tua vino, **3** fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentulæ dilexerunt te. **4** Trahe me: post te curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua: exultabimus et laetabimur in te, memores uberum tuorum super vinum: recti diligunt te. **5** Nigra sum, sed formosa, filiae Ierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. **6** Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol: filii matris meae pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodivi. **7** Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. **8** Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres, egredere, et abi post vestigia gregum tuorum, et pasce hoedos tuos iuxta tabernacula pastorum. **9** Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilavi te amica mea. **10** Pulchrae sunt genae tuae sicut turturis: collum tuum sicut monilia. **11** Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento. **12** Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. **13** Fasciculus myrrhae dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. **14** Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi. **15** Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum. **16** Ecce tu pulcher es dilecte mi, et decorus. Lectulus noster floridus: **17** tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina.

2 Ego flos campi, et lily convallium. **2** Sicut lily inter spinas, sic amica mea inter filias. **3** Sicut malus inter ligna silvarum, sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraveram, sed: et fructus eius dulcis gutturi meo. **4** Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem. **5** Fulcite me floribus, stipate me malis: quia amore langueo. **6** Laeva eius sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me. **7** Adiuro vos filiae Ierusalem per capreas, cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, quoadusque ipsa velit. **8** Vox dilecti mei, ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles: **9** similis est dilectus meus capreæ, propera amica mea, columba mea, formosa mea,

et veni. **11** Iam enim hiems transiit, imber abiit, et recessit. **12** Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit: vox turturis audita est in terra nostra: **13** ficus protulit grossos suos: vineae florentes dederunt odorem suum. Surge, propera amica mea, speciosa mea, et veni: **14** columba mea in foraminibus petrae, in caverna maceriae, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, et facies tua decora. **15** Capite nobis vulpes parvulas, quea demoliuntur vineas: nam vinea nostra floruit. **16** Dilectus meus mihi, et ego illi, qui pascitur inter lilia **17** donec aspiret dies, et inclinentur umbrae. Revertere: similis esto, dilecte mi, capreæ, hinnuloque cervorum super montes Bethel.

3 In lectulo meo per noctes quae sive quem diligit anima mea: quae sive illum, et non inveni. **2** Surgam, et circuibo civitatem: per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea: quae sive illum, et non inveni. **3** Invenerunt me vigiles, qui custodiunt civitatem: Num quem diligit anima mea, vidistis? **4** Paululum cum pertransisset eos, inveni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam donec introducam illum in domum matris meae, et in cubiculum genetricis meae. **5** Adiuro vos filiae Ierusalem per capreas, cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. **6** Quae est ista, quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhae, et thuris, et universi pulveris pigmentarii? **7** En lectulum Salomonis sexaginta fortis ambient ex fortissimis Israel: **8** omnes tenentes gladios, et ad bella doctissimi: uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. **9** Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani: **10** columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum: media charitate constravit propter filias Ierusalem: **11** Egredimini et videte filiae Sion regem Salomonem in diadema, quo coronavit illum mater sua in die despensionis illius, et in die laetitiae cordis eius.

4 Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es! Oculi tui columbarum, absque eo, quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum, lavacro, omnes gemellis foetibus, et sterilis non est inter eas. **3** Sicut vitta coccinea, labia tua: et eloquium tuum, dulce. Sicut fragmen mali punici, cancellos. **10** En dilectus meus loquitur mihi: Surge, ita genae tuae, absque eo, quod intrinsecus latet. **4** Sicut turris David collum tuum, quae aedificata est cum propugnaculis: mille clypei pendent ex

ea, omnis armatura fortium. **5** Duo ubera tua, nos? **10** Dilectus meus candidus et rubicundus, sicut duo hinnuli capreæ gemelli, qui pascuntur in electus ex millibus. **11** Caput eius aurum optimum: liliis, **6** donec aspiret dies, et inclinentur umbrae, Comae eius sicut elatae palmarum, nigrae quasi vadam ad montem myrrhae, et ad collem thuris. **7** corvus. **12** Oculi eius sicut columbae super rivulos Tota pulchra es amica mea, et macula non est in aquarum, quae lacte sunt lotae, et resident iuxta te. **8** Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, fluenta plenissima. **13** Genae illius sicut areolae veni: coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir aromatum consitae a pigmentariis. Labia eius lilia et Hermon, de cubilibus leonum, de montibus distillantia myrrham primam. **14** Manus illius pardorum. **9** Vulnerasti cor meum soror mea tornatiles aureae, plenaë hyacinthis. Venter eius sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum eburneus, distinctus sapphiris. **15** Crura illius tuorum, et in uno crine colli tui. **10** Quam pulchrae columnae marmoreae, quae fundatae sunt super sunt mammae tuae soror mea sponsa! pulchriora bases aureas. Species eius ut Libani, electus ut cedri. sunt ubera tua vino, et odor unguentorum tuorum **16** Guttur illius suavissimum, et totus desiderabilis: super omnia aromata. **11** Favus distillans labia talis est dilectus meus, et ipse est amicus meus, tua sponsa, mel et lac sub lingua tua: et odor filiae Ierusalem.

vestimentorum tuorum sicut odor thuris. **12** Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus. **13** Emissiones tuae paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus. Cypri cum nardo, **14** nardus et crocus, fistula et cinnamomum cum universis lignis Libani, myrrha et aloë cum omnibus primis unguentis. **15** Fons hortorum: puteus aquarum viventium, quae fluant impetu de Libano. **16** Surge Aquilo, et veni Auster, perfla hortum meum, et fluant aromata illius. Veniat dilectus meus in hortum suum, et comedat fructum pomorum suorum.

5 Veni in hortum meum soror mea sponsa, messui myrrham meam cum aromatis meis: comedи favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite amici, et bibite, et inebriamini charissimi. **2** Ego dormio, et cor meum vigilat: vox dilecti mei pulsantis: Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenum est rore, et cincinni mei guttis noctium. **3** Expoliavi me tunica mea, quomodo induar illa? lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos? **4** Dilectus meus misit manum suam per foramen, et venter meus intremuit ad tactum eius. **5** Surrexi, ut aperirem dilecto meo: manus meae stillaverunt myrrham, et digitii mei pleni myrrha probatissima. **6** Pessulum ostii mei aperui dilecto meo: at ille declinaverat, atque transierat. Anima mea liquefacta est, ut locutus est: quae sivi, et non inveni illum: vocavi, et non respondit mihi. **7** Invenerunt me custodes qui circumeunt civitatem: percusserunt me, et vulneraverunt me: tulerunt pallium meum mihi custodes murorum. **8** Adiuro vos filiae Ierusalem, si inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei quia amore langueo. **9** Qualis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum? qualis est dilectus tuus ex dilecto, quia sic adiurasti

6 Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum? quo declinavit dilectus tuus, et quaeremus eum tecum? **2** Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatum, ut pascatur in hortis, et lilia colligat. **3** Ego dilecto meo, et dilectus meus mihi, qui pascitur inter lilia. **4** Pulchra es amica mea, suavis, et decora sicut Ierusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata. **5** Averte oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum, quae apparuerunt de Galaad. **6** Dentes tui sicut grex ovium, quae ascenderunt de lavacro, omnes gemellis foetibus, et sterilis non est in eis. **7** Sicut cortex mali punici, sic genae tuae absque occultis tuis. **8** Sexaginta sunt reginae, et octoginta concubinae, et adolescentularum non est numerus. **9** Una est columba mea, perfecta mea, una est matris sue, electa genetrici suea. Viderunt eam filiae, et beatissimam praedicaverunt: reginae et concubinae, et laudaverunt eam. **10** Quae est ista, quae progereditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? **11** Descendi in hortum nucum, ut viderem poma convallium, et inspicere si florisset vinea, et germinasset mala punica. **12** Nescivi: anima mea conturbavit me propter quadrigas Aminadab. **13** Revertere, revertere Sunamitis: revertere revertere, ut intueamur te. Quid videbis in Sunamite, nisi choros castrorum?

7 Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia principis! Iuncturae femorum tuorum, sicut monilia, quae fabricata sunt manu artificis. **2** Umbilicus tuus crater tornatilis, numquam indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici, vallatus liliis. **3** Duo ubera tua, sicut duo hinnuli gemelli capreæ. **4** Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscinae in Hesebon, quae sunt in porta filiae multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani,

quae respicit contra Damascum. **5** Caput tuum ut Carmelus: et comae capitis tui, sicut purpura regis vincta canalibus. **6** Quam pulchra es, et quam decora charissima, in deliciis! **7** Statura tua assimilata est palmae, et ubera tua botris. **8** Dixi: Ascendam in palman, et apprehendam fructus eius: et erunt ubera tua sicut botri vineae: et odor oris tui sicut malorum. **9** Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dilecto meo ad potandum, labiisque et dentibus illius ad ruminandum. **10** Ego dilecto meo, et ad me conversio eius. **11** Veni dilekte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. **12** Mane surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica: ibi dabo tibi ubera mea. **13** Mandragorae dederunt odorem. In portis nostris omnia poma: nova et vetera, dilekte mi, servavi tibi.

8 Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meae, ut inveniam te foris, et deosculer te, et iam me nemo despiciat? **2** Apprehendam te, et ducam in domum matris meae: ibi me docebis, et dabo tibi poculum ex vino condito, et mustum malorum granatorum meorum. **3** Laeva eius sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me. **4** Adiuro vos filiae Ierusalem, ne suscitatis, neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. **5** Quae est ista, quae ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum? Sub arbore malo suscitavi te: ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua. **6** Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio. dura sicut infernus aemulatio, lampades eius lampades ignis atque flamarum. (**Sheol h7585**) **7** Aquae multae non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam: si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione, quasi nihil despiciet eam. **8** Soror nostra parva, et ubera non habet. quid faciemus sorori nostrae in die quando alloquenda est? **9** Si murus est, aedificemus super eum propugnacula argentea: si ostium est, campingamus illud tabulis cedrinis. **10** Ego murus: et ubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. **11** Vinea fuit pacifico in ea, quae habet populos: tradidit eam custodibus, vir affert pro fructu eius mille argenteos. **12** Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici, et ducenti his, qui custodiunt fructus eius. **13** Quae habitas in hortis, amici auscultant: fac me audire vocem tuam. **14** Fuge dilekte mi, et assimilare capreae, hinnuloque cervorum super montes aromatum.

Isaiæ

1 Visio Isaiae filii Amos, quam vidi super Iudam et Ierusalem in diebus Oziae, Ioathan, Achaz, et Ezechiae regum Iuda. **2** Audite caeli, et auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est. Filios enutrivi, et exaltavi: ipsi autem spreverunt me. **3** Cognovit bos possessorem suum, et asinus praesepe Domini sui: Israel autem me non cognovit, et populus meus non intellexit. **4** Vae genti peccatrici, populo gravi iniquitate, semini nequam, filiis scleratis: dereliquerunt Dominum, blasphemaverunt sanctum Israel, abalienati sunt retrorsum. **5** Super quo percutiam vos ultra, addentes praevaricationem? omne caput languidum, et omne cor moerens. **6** A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas: vulnus, et livor, et plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. **7** Terra vestra deserta, civitates vestrae succensae igni: regionem vestram coram vobis alieni devorant, et desolabitur sicut in vastitate hostili. **8** Et derelinquetur filia Sion ut umbraculum in vinea, et sicut tugurium in cucumerario, et sicut civitas, quae vastatur. **9** Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuisset, et quasi Gomorrha similes essemus. **10** Audite verbum Domini principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei nostri populus Gomorrhæ. **11** Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? plenus sum. holocausta arietum, et adipem pinguium, et sanguinem vitulorum. et agnorum, et hircorum nolui. **12** Cum veniretis ante conspectum meum, quis quaesivit haec de manibus vestris, ut ambularetis in atris meis? **13** ne offeratis ultra sacrificium frustra: incensum abominatio est mihi. Neomeniam, et sabbatum, et festivitates alias non feram, iniqui sunt coetus vestri: **14** calendas vestras, et sollemnitates vestras, odivit anima mea: facta sunt mihi molesta, laboravi sustinens. **15** Et cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos a vobis: et cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam: manus enim vestrae sanguine plenae sunt. **16** Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite agere perverse, **17** discite benefacere: quaerite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam. **18** Et venite, et arguite me, dicit Dominus: si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur: et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. **19** Si volueritis, et audieritis me, bona terrae comeditis. **20** Quod

si nolueritis, et me ad iracundiam provocaveritis: gladius devorabit vos, quia os Domini locutum est. **21** Quomodo facta est meretrix civitas fidelis, plena iusticii: iustitia habitavit in ea, nunc autem homicidae. **22** Argentum tuum versum est in scoriam: vinum tuum mistum est aqua. **23** Principes tui infideles, socii furum: omnes diligunt munera, sequuntur retributions. Pupillo non iudicant: et causa viduae non ingreditur ad illos. **24** Propter hoc ait Dominus Deus exercituum fortis Israel: Heu, consolabor super hostibus meis, et vindicabor de inimicis meis. **25** Et convertam manum meam ad te, et excoquam ad puram scoriam tuam, et auferam omne stannum tuum. **26** Et restituam iudices tuos ut fuerunt prius, et consiliarios tuos sicut antiquitus: post haec vocaberis civitas iusti, urbs fidelis. **27** Sion in iudicio redimetur, et reducent eam in iustitia: **28** et conteret scelestos, et peccatores simul: et qui dereliquerunt Dominum, consumentur. **29** Confundentur enim ab idolis, quibus sacrificaverunt: et erubescetis super hortis, quos elegeratis, **30** cum fueritis velut quercus defluentibus foliis, et velut hortus absque aqua. **31** Et erit fortitudo vestra, ut favilla stupuae, et opus vestrum quasi scintilla: et succendetur utrumque simul, et non erit qui extinguat.

2 Verbum, quod vidi Isaias, filius Amos, super Iuda et Ierusalem. **2** Et erit in novissimis diebus praeparatus mons domus Domini in vertice montium, et elevabitur super colles, et fluent ad eum omnes gentes. **3** Et ibunt populi multi, et dicent: Venite et ascendamus ad montem Domini, et ad domum Dei Iacob, et docebit nos vias suas, et ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exhibit lex, et verbum Domini de Ierusalem. **4** Et iudicabit Gentes, et arguet populos multos: et conflabunt gladios suos in vomeres, et lanceas suas in falces: non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultra ad praelium. **5** Domus Iacob venite, et ambulemus in lumine Domini. **6** Proiecisti enim populum tuum, domum Iacob: quia repleti sunt ut olim, et augeres habuerunt ut Philisthiim, et pueris alienis adhaeserunt. **7** Repleta est terra argento et auro: et non est finis thesaurorum eius: **8** et repleta est terra eius equis: et innumerabiles quadrigae eius. Et repleta est terra eius idolis: opus manuum suarum adoraverunt, quod fecerunt digiti eorum. **9** Et incurvavite se homo, et humiliatus est vir: ne ergo dimittas eis. **10** Ingredere in petram, et abscondere in fossa humo a facie timoris Domini, et a gloria maiestatis eius. **11** Oculi sublimes hominis humiliati sunt, et

incurvabitur altitudo virorum: exaltabitur autem gressuum tuorum dissipant. **13** Stat ad iudicandum Dominus solus in die illa. **12** Quia dies Domini Dominus, et stat ad iudicandos populos. **14** Dominus exercitum super omnem superbum, et excelsum, ad iudicium veniet cum senibus populi sui, et et super omnem arrogantem: et humiliabitur. **13** principibus eius: vos enim depasti estis vineam Et super omnes cedros Libani sublimes, et erectas, meam, et rapina pauperis in domo vestra. **15** et super omnes quercus Basan. **14** Et super omnes Quare afteritis populum meum, et facies pauperum montes excelsos, et super omnes colles elevatos. **15** commolitis, dicit Dominus Deus exercitum? **16** Et Et super omnem turrim excelsam, et super omnem dixit Dominus: Pro eo quod elevatae sunt filiae Sion, murum munitum, **16** et super omnes naves Tharsis, et ambulaverunt extento collo, et nutibus oculorum et super omne, quod visu pulchrum est. **17** Et ibant, et plaudebant, ambulabant, pedibus suis, incurvabitur sublimitas hominum, et humiliabitur et composito gradu incedebant: **17** Decalvabit altitudo virorum, et elevabitur Dominus solus in die Dominus verticem filiarum Sion, et Dominus crinem illa: **18** et idola penitus conterentur: **19** et introibunt earum nudabit. **18** In die illa auferet Dominus in speluncas petrarum, et in voragine terrae a facie ornamentum calceamentum, **19** et lunulas, et formidinis Domini, et a gloria maiestatis eius, cum torques, et monilia, et armillas, et mitras, **20** et surrexerit percutere terram. **20** In die illa proiciet discriminatory, et periscelidas, et murenulas, et homo idola argenti sui, et simulacra auri sui, quae olfactioli, et inaures, **21** et annulos, et gemmas fecerat sibi ut adoraret, talpas et vespertiliones. in fronte pendentes, **22** et mutatoria, et palliolas, **21** Et ingreditur scissuras petrarum, et in cavernas et linteamina, et acus, **23** et specula, et sindones, saxorum a facie formidinis Domini, et a gloria et vittas, et theristra. **24** Et erit pro suavi odore maiestatis eius, cum surrexerit percutere terram. **22** foetor, et pro zona funiculus, et pro crispianti Quiescite ergo ab homine, cuius spiritus in naribus eius est, quia excelsus reputatus est ipse.

3 Ecce dominator Dominus exercitum auferet a

Ierusalem, et a Iuda validum et fortē, omne robur panis, et omne robur aquae: **2** fortē, et virum bellatorem, iudicem, et prophetam, et ariolum, et senem: **3** Principem super quinquaginta, et honorabilem vultu, et consiliarium, et sapientem de architectis, et prudentem eloquii mystici. **4** Et dabo pueros principes eorum, et effeminati dominabuntur eis. **5** Et irruet populus, vir ad virum, et unusquisque ad proximum suum: tumultuabitur puer contra senem, et ignobilis contra nobilem. **6** Apprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui dicens: Vestimentum tibi est, princeps esto noster, ruina autem haec sub manu tua. **7** Respondebitque in die illa, dicens: Non sum medicus, et in domo mea non est panis, neque vestimentum: nolite constituere me principem populi. **8** Ruit Ierusalem, et Iudas concidit: quia lingua eorum et adinventiones eorum contra Dominum, ut provocarent oculos maiestatis eius. **9** Agnitio vultus eorum respondit eis: et peccatum suum quasi Sodoma praedicaverunt, nec absconderunt: vae animae eorum, quoniam redditā sunt eis mala. **10** Dicite iusto quoniam bene, quoniam fructum adinventionum suarum comedet. **11** Vae impio turrim in medio eius, et torcular extruxit in ea: in malum: retributio enim manuum eius fiet ei. **12** populum meum exactores sui spoliaverunt, **3** Nunc ergo habitatores Ierusalem, et viri Iuda, et mulieres dominatae sunt eis. Popule meus, iudicate inter me et vineam meam. **4** Quid est qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, et viam quod debui ultra facere vineae meae, et non feci

gessum tuorum dissipant. **13** Stat ad iudicandum Dominus, et stat ad iudicandos populos. **14** Dominus exercitum super omnem superbum, et excelsum, ad iudicium veniet cum senibus populi sui, et et super omnem arrogantem: et humiliabitur. **13** principibus eius: vos enim depasti estis vineam Et super omnes cedros Libani sublimes, et erectas, meam, et rapina pauperis in domo vestra. **15** et super omnes quercus Basan. **14** Et super omnes Quare afteritis populum meum, et facies pauperum montes excelsos, et super omnes colles elevatos. **15** commolitis, dicit Dominus Deus exercitum? **16** Et Et super omnem turrim excelsam, et super omnem dixit Dominus: Pro eo quod elevatae sunt filiae Sion, murum munitum, **16** et super omnes naves Tharsis, et ambulaverunt extento collo, et nutibus oculorum et super omne, quod visu pulchrum est. **17** Et ibant, et plaudebant, ambulabant, pedibus suis, incurvabitur sublimitas hominum, et humiliabitur et composito gradu incedebant: **17** Decalvabit altitudo virorum, et elevabitur Dominus solus in die Dominus verticem filiarum Sion, et Dominus crinem illa: **18** et idola penitus conterentur: **19** et introibunt earum nudabit. **18** In die illa auferet Dominus in speluncas petrarum, et in voragine terrae a facie ornamentum calceamentum, **19** et lunulas, et formidinis Domini, et a gloria maiestatis eius, cum torques, et monilia, et armillas, et mitras, **20** et surrexerit percutere terram. **20** In die illa proiciet discriminatory, et periscelidas, et murenulas, et homo idola argenti sui, et simulacra auri sui, quae olfactioli, et inaures, **21** et annulos, et gemmas fecerat sibi ut adoraret, talpas et vespertiliones. in fronte pendentes, **22** et mutatoria, et palliolas, **21** Et ingreditur scissuras petrarum, et in cavernas et linteamina, et acus, **23** et specula, et sindones, saxorum a facie formidinis Domini, et a gloria et vittas, et theristra. **24** Et erit pro suavi odore maiestatis eius, cum surrexerit percutere terram. **22** foetor, et pro zona funiculus, et pro crispianti Quiescite ergo ab homine, cuius spiritus in naribus eius est, quia excelsus reputatus est ipse.

Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent, et fortē tui in praelio. **26** Et moerebunt atque lugebunt portae eius, et desolata in terra sedebit.

4 Et apprehendent septem mulieres virum unum in die illa, dicentes: Panem nostrum comedemus, et vestimentis nostris operiemur: tantummodo invocetur nomen tuum super nos, aufer opprobrium nostrum. **2** In die illa erit germen Domini in magnificētia, et gloria, et fructus terrae sublimis, et exultatio his, qui salvati fuerint de Israel. **3** Et erit: Omnis qui relicta fuerit in Sion, et residuus in Ierusalem, sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est in vita in Ierusalem. **4** Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, et sanguinem Ierusalem laverit de medio eius in spiritu iudicii, et spiritu ardoris. **5** Et creabit Dominus super omnem locum Montis Sion, et ubi invocatus est, nubem per diem, et fumum et splendorem ignis flamantis in nocte: super omnem enim gloriam protectio. **6** Et tabernaculum erit in umbraculum diei ab aestu, et in securitatem, et absconcionem a turbine, et a pluvia.

5 Cantabo dilecto meo canticum patruliei mei vineae suae. Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. **2** Et sepivit eam, et lapides elegit ex illa, et plantavit eam electam, et aedificavit et expectavit ut faceret uvas, et fecit labruscas. **3** Nunc ergo habitatores Ierusalem, et viri Iuda, et mulieres dominatae sunt eis. Popule meus, iudicate inter me et vineam meam. **4** Quid est qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, et viam quod debui ultra facere vineae meae, et non feci

ei? an quod expectavi ut ficeret uvas, et fecit extendit manum suam super eum, et percussit labruscas? **5** Et nunc ostendam vobis quid ego eum: et conturbati sunt montes, et facta sunt faciam vineae meae, auferam sepem eius, et erit morticina eorum quasi stercus in medio platearum. in direptionem: diruam maceriam eius, et erit in In his omnibus non est adversus furor eius, sed conculcationem. **6** Et ponam eam desertam: non adhuc manus eius extenta. **26** Et elevabit signum in putabitur, et non fodietur; et ascendent vepres et nationibus procul, et sibilabit ad eum de finibus spinae: et nubibus mandabo ne pluant super eam terrae: et ecce festinus velociter veniet. **27** Non est imbreui. **7** Vineae enim Domini exercituum domus deficiens, neque laborans in eo: non dormitabit, Israel est: et vir Iuda germen eius delectabile: et neque dormiet, neque solvetur cingulum renum expectavi ut faceret iudicium, et ecce iniqutias: eius, nec rumpetur corrigia calceamenti eius. **28** et iustitiam, et ecce clamor. **8** Vae qui coniungitis Sagittae eius acutae, et omnes arcus eius extenti. domum ad domum, et agrum agro copulatis usque ad terminum loci: numquid habitabitis vos soli in Ungulae equorum eius ut silex, et rotae eius quasi impetus tempestatis. **29** Rugitus eius ut leonis, medio terrae? **9** In auribus meis sunt haec, dicit Dominus exercituum. Nisi domus multae desertae fuerint grandes, et pulchrae absque habitatore. **10** Et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris: Decem enim iugera vinearum facient lagunculam aspiciemus in terram, et ecce tenebrae tribulationis, unam, et triginta modii sementis facient modios et lux obtenebrata est in caligine eius.

tres. **11** Vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, et potandum usque ad vesperam, ut vino aestuetis. **12** Cithara, et lyra, et tympanum, et tibia, et vinum in conviviis vestris: et opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius consideratis. **13** Propterea captivus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam, et nobiles eius interierunt fame, et multitudo eius siti exaruit. **14** Propterea dilatavit infernus animam suam, et aperuit os suum absque ullo termino: et descendant fortes eius, et populus eius, et sublimes, gloriose eius ad eum. (**Sheol h7585**) **15** Et incurvabitur homo, et humiliabitur vir, et oculi sublimium deprimentur. **16** Et exaltabitur Dominus exercituum in iudicio, et Deus sanctus sanctificabitur in iustitia. **17** Et pascentur agni iuxta ordinem suum, et deserta in libertatem versa advenae comedent. **18** Vae qui trahitis iniqutatem in funiculis vanitatis, et quasi vinculum plaustri peccatum. **19** Qui dicitis: Festinet, et cito veniat opus eius, ut videamus: et appropiet, et veniat consilium sancti Israel, et sciemus illud. **20** Vae qui dicitis malum bonum, et bonum malum: ponentes tenebras lucem, et lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, et dulce in amarum. **21** Vae qui sapientes estis in oculis vestris, et coram vobis meti ipsi prudentes. **22** Vae qui potentes estis ad bibendum vinum, et viri fortes ad miscendam ebrietatem. **23** Qui iustificatis impium pro muneribus, et iustitiam iusti aufertis ab eo. **24** Propter hoc, sicut devorat stipulam lingua ignis, et calor flammæ exurit; sic radix eorum quasi favilla erit, et germen eorum ut pulvis ascendet. Abiecerunt enim legem Domini exercituum, et eloquium sancti Israel blasphemaverunt. **25** Ideo iratus est furor Domini in populum suum, et

6 In anno, quo mortuus est rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum: et ea, quae sub ipso erant, replebant templum et plena erat domus a maiestate eius: **2** Seraphim stabant super illud: sex alae uni, et sex alae alteri: duabus velabant faciem eius, et duabus velabant pedes eius, et duabus volabant. **3** Et clamabant alter ad alterum, et dicebant: Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria eius. **4** Et commota sunt superlimaria cardinum a voce clamantis, et domus repleta est fumo. **5** Et dixi: Vae mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum, et in medio populi polluta labia habentis ego habito, et regem Dominum exercituum vidi oculis meis. **6** Et volavit ad me unus de Seraphim, et in manu eius calculus, quem forcipe tulerat de altari. **7** Et tetigit os meum, et dixit: Ecce tetigi hoc labia tua, et auferetur iniqutitas tua, et peccatum tuum mundabitur. **8** Et audivi vocem Domini dicentes: Quem mittam? et quis ibit nobis? Et dixi: Ecce ego, mitte me. **9** Et dixit: Vade, et dices populo huic: Audite audientes, et nolite intelligere: videte visionem, et nolite cognoscere. **10** Excaeca cor populi huius, et aures eius agrava: et oculos eius clade: ne forte videat oculus suis, et auribus suis audiat, et corde suo intelligat, et convertatur, et sanem eum. **11** Et dixi: Usquequo Domine? et dixit: Donec desolentur civitates absque habitatore, et domus sine homine, et terra relinquetur deserta. **12** Et longe faciet Dominus homines, et multiplicabitur quae derelicta fuerat in medio terrae. **13** Et adhuc in ea decimatio, et convertetur, et erit in ostensionem sicut terebinthus, et sicut quercus, quae expandit

ramos suos: semen sanctum erit id, quod steterit in prae ubertate lactis comedet butyrum: butyrum ea.

7 Et factum est in diebus Achaz filii loathan, filii Oziae regis Iuda, ascendit Rasin rex Syriae, et Phacee filius Romeliae rex Israel, in Ierusalem, ad praelandum contra eam: et non potuerunt debellare eam. **2** Et nunciaverunt domui David, dicentes: Requievit Syria super Ephraim, et commotum est cor eius, et cor populi eius, sicut moventur ligna silvarum a facie venti. **3** Et dixit Dominus ad Isaiam:

Egredere in occursum Achaz tu, et qui derelictus est Iasub filius tuus, ad extreum aquaeductus piscinae superioris in via Agri fullonis. **4** Et dices ad eum: Vide ut sileas: noli timere, et cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin regis Syriae, et filii Romeliae: **5** eo

me: Voca nomen eius, Accelera spolia detrahere: quod consilium imierit contra te Syria in malum Ephraim, et filius Romeliae, dicentes: **6** Ascendamus ad Iudam, et suscitemus eum, et avellamus eum ad nos, et ponamus regem in medio eius filium

Tabeel. **7** Haec dicit Dominus Deus: Non stabit, et non erit istud: **8** sed caput Syriae Damascus, et caput Damasci Rasin: et adhuc sexaginta et quinque anni, et desinet Ephraim esse populus: **9** et caput Ephraim Samaria, et caput Samariae filius

Romeliae. Si non credideritis, non permanebitis. **10** Et adiecit Dominus loqui ad Achaz, dicens: **11** Pete

Et adiecit Dominus loqui ad Achaz, dicens: **11** Pete universas ripas eius, **12** Et dixit Achaz: Non petam, et non tentabo Dominum. **13** Et Emmanuel, dixit: Audite ergo domus David: Numquid parum

vobis est, molestos esse hominibus, quia molesti vobis est, et Deo meo? **14** Propter hoc dabit Dominus

consilium, et dissipabitur: loquimini verbum et non ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel. **15** ad me: Sicut in manu forti erudit me, ne irem in

Butyrum et mel comedet, ut sciat reprobare malum, via populi huius, dicens: **12** Non dicatis, coniuratio: et eligere bonum. **16** Quia antequam sciat puer

et venient, et requiescent omnes in torrentibus fluminum Aegypti, et api, quae est in terra Assur, et in cavernis petrarum, et in omnibus

frutetis, et in universis foraminibus. **20** In die illa

illa: Nutriet homo vaccam boum, et duas oves, **22** et

Quaerite a pythonibus, et a divinis, qui strident

enim et mel manducabit omnis qui relicta fuerit in medio terrae. **23** Et erit in die illa: Omnis locus ubi fuerint mille vites, mille argenteis, in spinas et in vepres erunt. **24** Cum sagittis et arcu ingredientur illuc: vepres enim et spinae erunt in universa terra. **25** Et omnes montes, qui in sarculo sarrientur, non veniet illuc terror spinarum et veprium. et erit in pascua bovis, et in conculationem pecoris.

8 Et dixit Dominus ad me: Sume tibi librum grandem, et scribe in eo stylo hominis: Velociter spolia detrahe, cito praedare. **2** Et adhibui mihi testes fideles, Uriam sacerdotem, et Zachariam filium Barachiae: **3** et accessi ad prophetissam,

et concepit et peperit filium. Et dixit Dominus ad me: Voca nomen eius, Accelera spolia detrahere: Festina praedari. **4** Quia antequam sciat puer vocare

Ephraim, et filius Romeliae, dicentes: **6** Ascendamus patrem suum et matrem suam, auferetur fortitudo ad Damasci, et spolia Samariae coram rege Assyriorum.

5 Et adiecit Dominus loqui ad me adhuc, dicens: **6** Tabeel. **7** Haec dicit Dominus Deus: Non stabit, Pro eo quod abiecit populus iste aquas Siloe, quea

et non erit istud: **8** sed caput Syriae Damascus, vadunt cum silentio, et assumpsit magis Rasin, et caput Damasci Rasin: et adhuc sexaginta et filium Romeliae: **7** propter hoc ecce Dominus

Et adiecit Dominus loqui ad Achaz, dicens: **11** Pete quinque anni, et desinet Ephraim esse populus: **9** et adducet super eos aquas fluminis fortes et multas, regem Assyriorum, et omnem gloriam eius: et

Romeliae. Si non credideritis, non permanebitis. **10** ascendet super omnes rivos eius, et fluet super Et adiecit Dominus loqui ad Achaz, dicens: **11** Pete universas ripas eius, **8** et ibit per Iudam, inundans, tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni, et transiens usque ad collum veniet. Et erit extensio

sive in excelsum supra. (**Sheol h7585**) **12** Et dixit alarum eius, implens latitudinem terrae tuae o

Achaz: Non petam, et non tentabo Dominum. **13** Et Emmanuel, **9** Congregamini populi, et vincimini, dixit: Audite ergo domus David: Numquid parum et audite universae procul terrae: confortamini

vobis est, molestos esse hominibus, quia molesti et vincimini, accingite vos et vincimini: **10** inite

estis et Deo meo? **14** Propter hoc dabit Dominus consilium, et dissipabitur: loquimini verbum et non ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet, et pariet fiet: quia nobiscum Deus. **11** Haec enim ait Dominus

filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel. **15** ad me: Sicut in manu forti erudit me, ne irem in Butyrum et mel comedet, ut sciat reprobare malum, via populi huius, dicens: **12** Non dicatis, coniuratio: et eligere bonum. **16** Quia antequam sciat puer

et venient, et requiescent omnes in torrentibus fluminum Aegypti, et api, quae est in terra Assur, et in cavernis petrarum, et in omnibus

frutetis, et in universis foraminibus. **20** In die illa

illa: Nutriet homo vaccam boum, et duas oves, **22** et

Quaerite a pythonibus, et a divinis, qui strident

in incantationibus suis: Numquid non populus a Deo suo requiret visionem pro vivis a mortuis? **20** os locutum est stultitiam. In omnibus his non est Ad legem magis, et ad testimonium. Quod si non dixerint iuxta verbum hoc, non erit eis matutina lux. **21** Et transibit per eam, corruet, et esuriet: et cum esurierit, irascetur, et maledicet regi suo, et Deo suo, et suscipiet sursum. **22** Et ad terram intuebitur, et ecce tribulatio et tenebrae, dissolutio et angustia, et caligo persequens, et non poterit avolare de angustia sua.

quia omnis hypocrita est et nequam, et universum aversus furor eius, sed adhuc manus eius extenta. **18** Succensa est enim quasi ignis impietas, veprem spinam vorabit: et succendetur in densitate saltus, exercitum conturbata est terra, et erit populus quasi esca ignis: vir fratri suo non parcer. **19** In ira Domini declinabit ad dexteram, et esuriet: et comedet ad sinistram, et non saturabitur: unusquisque carnem brachii sui vorabit: Manasses Ephraim, et Ephraim Manassen, simul ipsi contra Iudam. **21** In omnibus his non est aversus furor eius, sed adhuc manus eius extenta.

9 Primo tempore alleviata est Terra Zabulon, et

Terra Nephthali: et novissimo aggravata est via maris trans Iordanem Galilaeae Gentium. **2** Populus, qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: habitantibus in regione umbrae mortis, lux orta est eis. **3** Multiplicasti gentem, et non magnificasti laetitiam. Laetabuntur coram te, sicut qui laetantur in messe, sicut exultant victores capta praeda, quando dividunt spolia. **4** Lugum enim oneris eius, et virgam humeri eius, et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian. **5** Quia omnis violentia praedatio cum tumultu, et vestimentum mistum sanguine, erit in combustionem, et cibus ignis.

6 PARVULUS enim NATUS est nobis, et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum eius: et vocabitur nomen eius, Admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri saeculi, princeps pacis. **7** Multiplicabitur eius imperium, et pacis non erit finis: super solium David, et super regnum eius sedebit: ut confirmet illud, et corroboret in iudicio et iustitia, amodo et usque in sempiternum: zelus Domini exercitum faciet hoc. **8** Verbum misit Dominus in Iacob, et cecidit in Israel. **9** Et sciet omnis populus Ephraim, et habitantes Samariam in superbia et magnitudine cordis dicentes: **10** Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus aedificabimus: sycomoros succiderunt, sed cedros immutabimus. **11** Et elevabit Dominus hostes Rasin super eum, et inimicos eius in tumultum vertet: **12** Syriam ab oriente, et Philisthiim ab Occidente: et devorabunt Israel toto ore. In omnibus his non est aversus furor eius, sed adhuc manus eius extenta: **13** et populus non est reversus ad percutientem se, et Dominum exercitum non inquisierunt. **14** Et disperdet Dominus ab Israel caput et caudam, incurvantem et refrenantem die una.

15 Longaevis et honorabilis, ipse est caput: et propheta docens mendacium, ipse est cauda. **16** Et erunt, qui beatificant populum istum, seducentes: et qui beatificantur, praecipitati. **17** propter hoc super adolescentulam eius non laetabitur Dominus: et pupillorum eius, et viduarum non miserebitur:

10 Vae qui condunt leges iniquas: et scribentes,

iniustitiam scripserunt: **2** ut opprimerent in iudicio pauperes, et vim facerent causae humilium populi mei: ut essent viduae praeda eorum, et pupilos diriperent. **3** Quid facietis in die visitationis, et calamitatis de longe venientis? ad cuius confugiet auxilium? et ubi derelinquetis gloriam vestram, **4** ne incurvemini sub vinculo, et cum interfectis cadatis? Super omnibus his non est aversus furor eius, sed adhuc manus eius extenta.

5 Vae Assur, virga furoris mei et baculus ipse est, in manu eorum indignatio mea. **6** Ad gentem fallacem mittam eum, et contra populum furoris mei mandabo illi, ut auferat spolia, et diripiatur praedam, et ponat illum in conculationem quasi lutum platearum. **7** Ipse autem non sic arbitrabitur, et cor eius non ita existimabit: sed ad conterendum erit cor eius, et ad internectionem gentium non paucarum. **8** Dicit enim: **9** Numquid non principes mei simul reges sunt? numquid non ut Charcamis, sic Calano: et ut Arphad, sic Emath? numquid non ut Damascus, sic Samaria? **10** Quomodo invenit manus mea regna idoli, sic et simulachra eorum de Ierusalem, et de Samaria. **11** Numquid non sicut feci Samariae et idolis eius, sic faciam Ierusalem et simulachris eius? **12** Et erit: cum impleverit Dominus cuncta opera sua in monte Sion, et in Ierusalem, visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur, et super gloriam altitudinis oculorum eius. **13** Dixit enim: In fortitudine manus meae feci, et in sapientia mea intellexi: et abstuli terminos populorum, et principes eorum deprae datum sum, et detraxi quasi potens in sublimi residentes. **14** Et invenit quasi

nidum manus mea fortitudinem populorum: et sicut colliguntur ova, quae derelicta sunt, sic universam terram ego congregavi: et non fuit qui moveret pennam, et aperiret os, et ganniret. **15** Numquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea?

aut exaltabitur serra contra eum, a quo trahitur? secundum auditum aurium arguet: **4** sed iudicabit quomodo si elevetur virga contra elevantem se, in iustitia pauperes, et arguet in aequitate pro et exaltetur baculus, qui utique lignum est. **16** mansuetis terrae: et percutiet terram virga oris sui, Propter hoc mittet dominator Dominus exercituum et spiritu labiorum suorum interficiet impium. **5** in pinguibus eius tenuitatem: et subitus gloriam Et erit iustitia cingulum lumborum eius: et fides eius succensa ardebit quasi combustio ignis. **17** Et cinctorium renum eius. **6** Habitabit lupus cum erit lumen Israel in igne, et Sanctus eius in flamma: agno: et pardus cum hoedo accubabit: vitulus et et succendet, et devorabit spina eius, et vepres leo, et ovis simul morabuntur, et puer parvulus in die una. **18** Et gloria saltus eius, et carmeli minabit eos. **7** Vitulus, et ursus pascentur: simul eius ab anima usque ad carnem consumetur, et requiescent catuli eorum: et leo quasi bos comedet erit terrore profugus. **19** Et reliquiae ligni saltus paleas. **8** Et delectabitur infans ab ubere super eius prae paucitate numerabuntur, et puer scribet foramine aspidis: et in caverna reguli, qui ablactatus eos. **20** Et erit in die illa: non adiiciet residuum fuerit, manum suam mittet. **9** Non nocebunt, et Israel, et hi, qui fugerint de domo Iacob, inniti non occident in universo monte sancto meo: quia super eo, qui percutit eos: sed innitet super repleta est terra scientia Domini, sicut aquae maris Dominum sanctum Israel in veritate. **21** Reliquiae operientes. **10** In die illa radix Iesse, qui stat in convertentur, reliquiae, inquam, Iacob ad Deum signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur, fortem. **22** Si enim fuerit populus tuus Israel et erit sepulchrum eius gloriosum. **11** Et erit in die quasi arena maris, reliquiae convertentur ex eo, illa: Adiiciet Dominus secundo manum suam ad consummatio abbreviata inundabit iustitiam. **23** possidendum residuum populi sui, quod relinquetur Consummationem enim et abbreviationem Dominus ab Assyriis, et ab Aegypto, et a Phetros, et ab Deus exercituum faciet in medio omnis terrae. **24** Aethiopia, et ab Aelam, et a Sennaar, et ab Emath, Propter hoc, haec dicit Dominus Deus exercituum: et ab insulis maris. **12** Et levabit signum in nationes, Noli timere populus meus habitator Sion, ab Assur: et congregabit profugos Israel, et dispersos Iuda in virga percutiet te, et baculum suum levabit colligit a quattuor plagis terrae. **13** Et auferetur super te in via Aegypti. **25** Adhuc enim paululum zelus Ephraim, et hostes Iuda peribunt: Ephraim non modicumque et consummabitur indignatio et aemulabitur Iudam, et Iudas non pugnabit contra furor meus super scelus eorum. **26** Et suscitabit Ephraim. **14** Et volabunt in humeros Philisthiim per super eum Dominus exercituum flagellum iuxta mare, simul praedabuntur filios Orientis: Idumaea plagam Madian in Petra Oreb, et virgam suam et Moab praeceptum manus eorum, et filii Ammon super mare, et levabit eam in via Aegypti. **27** Et obedientes erunt. **15** Et desolabit Dominus linguam erit in die illa: Auferetur onus eius de humero maris Aegypti, et levabit manum suam super flumen tuo, et iugum eius de collo tuo, et computrescat in fortitudine spiritus sui: et percutiet eum in iugum a facie olei. **28** Veniet in Aiath, transibit septem rivis, ita ut transeant per eum calceati. **16** in Magron: apud Machmas commendabit vasa Et erit via residuo populo meo, qui relinquetur ab sua. **29** Transierunt cursim Gaba sedes nostra: Assyrii: sicut fuit Israeli in die illa, qua ascendit de obstupuit Rama, Gabaath Saulis fugit. **30** Hinni voce tua filia Gallim, attende Laisa, paupercula Anathoth. **31** Migravit Medemena: habitatores Gabim confortamini. **32** Adhuc dies est, ut in Nobe stetur: agitabit manum suam super montem filiae Sion, collem Ierusalem. **33** Ecce dominator Dominus exercituum confringet lagunculam in terrore, et excelsi statura succidentur, et sublimes humiliabuntur. **34** Et subvertentur condensa saltus ferro: et Libanus cum excelsis cadet.

11 Et egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet. **2** Et requiescat super eum spiritus Domini: spiritus sapientiae, et intellectus, spiritus consilii, et fortitudinis, spiritus scientiae, et pietatis, **3** et replebit eum spiritus timoris Domini: non secundum visionem oculorum iudicabit, neque

12 Et dices in die illa: Confitebor tibi Domine, quoniam iratus es mihi: conversus est furor tuus, et consolatus es me. **2** Ecce Deus salvator meus, fiducialiter agam, et non timebo: quia fortitudo mea, et laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem.

3 Haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris: **4** et dicetis in die illa: Confitemini Domino, et invocate nomen eius: notas facite in populis adinventiones eius: mementote quoniam excelsum est nomen eius. **5** Cantate Domino quoniam magnifice fecit: annunciate hoc in universa terra. **6** Exulta, et lauda habitatio Sion: quia magnus in medio tui sanctus Israel.

13 Onus Babylonis, quod vidit Isaias filius Amos. **2** Super montem caliginosum levate signum,

exaltate vocem, levate manum, et ingrediantur eos, et adhaerebit domui Iacob. **2** Et tenebunt portas duces. **3** Ego mandavi sanctificatis meis, eos populi, et adducent eos in locum suum: et et vocavi fortis meos in ira mea, exultantes in possidebit eos domus Israel super terram Domini gloria mea. **4** Vox multitudinis in montibus, quasi in servos et ancillas: et erunt capientes eos, populorum frequentium: vox sonitus regum, et qui se ceperant, et subiicient exactores suos, gentium congregatarum: Dominus exercituum **3** Et erit in die illa: cum requiem dederit tibi praecepit militiae belli, **5** venientibus de terra Deus a labore tuo, et a concussione tua, et procul, a summitate caeli: Dominus, et vasa furoris a servitiae dura, qua ante servisti: **4** sumes eius, ut disperdat omnem terram. **6** Ululate, quia parabolam istam contra regem Babylonis, et dices: prope est dies Domini: quasi vastitas a Domino Quomodo cessavit exactor, quievit tributum? **5** veniet. **7** Propter hoc, omnes manus dissolventur, Contrivit Dominus baculum impiorum, virgam et omne cor hominis contabescet, **8** et conteretur. dominantium, **6** caedentem populos in indignatione, Torsiones et dolores tenebunt, quasi parturiens, plaga insanabili, subiicientem in furore gentes, dolebunt: unusquisque ad proximum suum stupebit, consequentem crudeliter. **7** Conquievit et siluit facies combustae vultus eorum. **9** Ecce dies Domini omnis terra, gavisa est et exultavit: **8** abietes quoque veniet, crudelis, et indignationis plenus, et irae, laetatae sunt super te, et cedri Libani: ex quo furorisque ad ponendam terram in solitudinem, dormisti, non ascendet qui succidat nos. **9** Infernus et peccatores eius conterendos de ea. **10** Quoniam subter conturbatus est in occursum adventus stellae caeli, et splendor earum non expandent tui, suscitavit tibi gigantes. Omnes principes lumen suum: obtenebratus est sol in ortu suo, et terrae surrexerunt de soliis suis, omnes principes luna non splendebit in lumine suo. **11** Et visitabo nationum. (**Sheol h7585**) **10** Universi respondebunt, et super orbis mala, et contra impios iniquitatem dicent tibi: Et tu vulneratus es sicut et nos, nostri eorum, et quiescere faciam superbiam infidelium, et similis effectus es. **11** Detracta est ad inferos superbia arrogantium fortium humiliabo. **12** Pretiosior erit vir tua, concidit cadaver tuum: subter te sternetur auro, et homo mundo obrizo. **13** Super hoc caelum tinea, et operimentum tuum erunt vermes. (**Sheol turbabo: et movebitur terra de loco suo propter h7585**) **12** Quomodo cecidisti de caelo lucifer, qui indignationem Domini exercituum, et propter diem mane oriebaris? corruisti in terram, qui vulnerabas irae furoris eius. **14** Et erit quasi damula fugiens, et gentes? **13** qui dicebas in corde tuo: In caelum quasi ovis: et non erit qui congregate: unusquisque concendam, super astra Dei exaltabo solium meum, ad populum suum convertetur, et singuli ad terram sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis, suam fugient. **15** Omnis, qui inventus fuerit, **14** Ascendam super altitudinem nubium, similis ero occidetur: et omnis, qui supervenerit, cadet in Altissimo. **15** Verumtamen ad infernum detraheris gladio. **16** Infantes eorum allidentur in oculis in profundum laci: (**Sheol h7585**) **16** qui te viderint, ad eorum: diripientur domus eorum, et uxores eorum te inclinentur, teque prospiciant: Numquid iste est violabuntur. **17** Ecce ego suscito super eos Medos, vir, qui conturbavit terram, qui concussit regna, **17** qui argentum non quaerant, nec aurum velint: **18** qui posuit orbem desertum, et urbes eius destruxit, sed sagittis parvulos interficiunt, et lactantibus vinctis eius non aperuit carcerem? **18** Omnes reges uteris non miserebuntur, et super filios non parcer gentium universi dormierunt in gloria, vir in domo oculus eorum. **19** Et erit Babylon illa gloriosa sua. **19** Tu autem projectus es de sepulchro tuo, in regnis, inclita superbia Chaldaeorum: sicut quasi stirps inutilis pollutus, et obvolutus cum subvertit Dominus Sodomam et Gomorrhām. **20** his, qui imperfecti sunt gladio, et descenderunt ad Non habitabitur usque in finem, et non fundabitur fundamenta laci, quasi cadaver putridum. **20** Non usque ad generationem et generationem: nec ponet habebis consortium, neque cum eis in sepultura: ibi tentoria Arabs, nec pastores requiescent ibi. **21** tu enim terram tuam disperdidisti, tu populum Sed requiescent ibi bestiae, et replebuntur domus tuum occidisti: non vocabitur in aeternum semen eorum draconibus: et habitabunt ibi struthiones, et pessimorum. **21** Praeparate filios eius occisioni pilosi saltabunt ibi: **22** et respondebunt ibi ululae in iniquitate patrum suorum: non consurgent, aedibus eius, et sirenes in delubris voluntatis.

14 Prope est ut veniat tempus eius, et dies eius non elongabuntur. Miserebitur enim Dominus Iacob, et eliget adhuc de Israel, et requiescere eos faciet super humum suam: adiungetur advena ad

(**Sheol h7585**) **10** Universi respondebunt, et dicent tibi: Et tu vulneratus es sicut et nos, nostri similis effectus es. **11** Detracta est ad inferos superbia tua, concidit cadaver tuum: subter te sternetur tinea, et oponentum tuum erunt vermes. (**Sheol h7585**) **12** Quomodo cecidisti de caelo lucifer, qui mane oriebaris? corruisti in terram, qui vulnerabas irae furoris eius. **13** qui dicebas in corde tuo: In caelum quasi ovis: et non erit qui congregate: unusquisque concendam, super astra Dei exaltabo solium meum, ad populum suum convertetur, et singuli ad terram sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis, suam fugient. **14** Ascendam super altitudinem nubium, similis ero occidetur: et omnis, qui supervenerit, cadet in Altissimo. **15** Verumtamen ad infernum detraheris gladio. **16** Infantes eorum allidentur in oculis in profundum laci: (**Sheol h7585**) **16** qui te viderint, ad eorum: diripientur domus eorum, et uxores eorum te inclinentur, teque prospiciant: Numquid iste est violabuntur. **17** Ecce ego suscito super eos Medos, vir, qui conturbavit terram, qui concussit regna, **17** qui argentum non quaerant, nec aurum velint: **18** qui posuit orbem desertum, et urbes eius destruxit, sed sagittis parvulos interficiunt, et lactantibus vinctis eius non aperuit carcerem? **18** Omnes reges uteris non miserebuntur, et super filios non parcer gentium universi dormierunt in gloria, vir in domo oculus eorum. **19** Tu autem projectus es de sepulchro tuo, in regnis, inclita superbia Chaldaeorum: sicut quasi stirps inutilis pollutus, et obvolutus cum subvertit Dominus Sodomam et Gomorrhām. **20** his, qui imperfecti sunt gladio, et descenderunt ad Non habitabitur usque in finem, et non fundabitur fundamenta laci, quasi cadaver putridum. **20** Non usque ad generationem et generationem: nec ponet habebis consortium, neque cum eis in sepultura: ibi tentoria Arabs, nec pastores requiescent ibi. **21** tu enim terram tuam disperdidisti, tu populum Sed requiescent ibi bestiae, et replebuntur domus tuum occidisti: non vocabitur in aeternum semen eorum draconibus: et habitabunt ibi struthiones, et pessimorum. **21** Praeparate filios eius occisioni pilosi saltabunt ibi: **22** et respondebunt ibi ululae in iniquitate patrum suorum: non consurgent, aedibus eius, et sirenes in delubris voluntatis.

14 Prope est ut veniat tempus eius, et dies eius non elongabuntur. Miserebitur enim Dominus Iacob, et eliget adhuc de Israel, et requiescere eos faciet super humum suam: adiungetur advena ad

dicit Dominus exercituum. **24** Iuravit Dominus umbram tuam in meridie. absconde fugientes, et exercituum, dicens: Si non, ut putavi, ita erit: vagos ne prodas. **4** Habitabunt apud te profugi et quo modo mente tractavi, **25** sic eveniet: Ut mei: Moab esto latibulum eorum a facie vastatoris: conteram Assyrium in terra mea, et in montibus finitus est enim pulvis, consummatus est miser: meis conculcem eum: et auferetur ab eis iugum defecit qui conculcabat terram. **5** Et praeparabitur eius, et onus illius ab humero eorum tolletur. in misericordia solium, et sedebit super illud in **26** Hoc consilium, quod cogitavi super omnem veritate in tabernaculo David, iudicans et quaerens terram, et haec est manus extenta super universas iudicium, et velociter reddens quod iustum est. **6** gentes. **27** Dominus enim exercituum decrevit: et Audivimus superbiam Moab, superbus est valde: quis poterit infirmare? et manus eius extenta: et superbia eius et arrogantia eius, et indignatio eius quis avertet eam? **28** In anno, quo mortuus est plusquam fortitudo eius. **7** Idcirco ululabit Moab rex Achaz, factum est onus istud: **29** ne laetaris ad Moab, universus ululabit: his, qui laetantur Philistaea omnis tu, quoniam comminuta est virga super muros cocti lateris, loquimini plagas suas. percussoris tui: de radice enim colubri egredietur **8** Quoniam suburbana Hesebon deserta sunt, et regulus, et semen eius absorbens volucrem. **30** vineam Sabama domini Gentium exciderunt: flagella Et pascentur primogeniti pauperum, et pauperes eius usque ad Iazer pervenerunt: erraverunt in fiducialiter requiescent: et interire faciam in fame deserto, propagines eius relictae sunt, transierunt radicem tuam, et reliquias tuas interficiam. **31** mare. **9** Super hoc plorabo in fletu Iazer vineam Ulula porta, clama civitas: prostrata est Philistaea Sabama: ineibriabo de lacryma mea Hesebon, et omnis: ab Aquilone enim fumus veniet, et non est Eleale: quoniam super vindemiam tuam, et super qui effugiet agmen eius. **32** Et quid respondebitur messem tuam vox calcantium irruit. **10** Et auferetur nuncius gentis? Quia Dominus fundavit Sion, et in ipso sperabunt pauperes populi eius.

15 Onus Moab. Quia nocte vastata est Ar Moab, conticuit: quia nocte vastatus est murus, Moab conticuit. **2** Ascendit domus, et Dibon ad excelsa in planctum super Nabo, et super Medaba, Moab ululavit: in cunctis capitibus eius calvitudinem, et omnis barba radetur. **3** In trivis eius accincti sunt sacco: super tecta eius, et in plateis eius omnis ululatus descendit in fletum. **4** Clamabit Hesebon, et Eleale, usque Iasa audita est vox eorum. super hoc expediti Moab ululabunt, anima eius ululabit sibi. **5** Cor meum ad Moab clamabit, vectes eius usque ad Segor vitulam conternantem: per ascensum enim Luith flens ascendet, et in via Oronaim clamorem contritionis levabunt. **6** Aquae enim Nemrim desertae erunt, quia aruit herba, defecit germen, viror omnis interiit. **7** Secundum magnitudinem operis et visitatio eorum: ad torrentem salicum ducent eos. **8** Quoniam circuivit clamor terminum Moab: usque ad Gallim ululatus eius, et usque ad Puteum Elim clamor eius. **9** Quia aquae Dibon repletæ sunt sanguine: ponam enim super Dibon additamenta: his, qui fugerint de Moab leonem, et reliquiis terrae.

16 Emette agnum Domine dominatorem terrae, de Petra deserti ad montem filiae Sion. **2** Et erit: Sicut avis fugiens, et pulli de nido avolantes, sic erunt filiae Moab in transcensu Arnon. **3** In i consilium, coge concilium: pone quasi noctem

laetitia et exultatio de Carmelo, et in vineis non exultabit neque iubilabit. vinum in torculari non calcabit qui calcare consueverat: vocem calcantium abstuli. **11** Super hoc venter meus ad Moab quasi cithara sonabit, et viscera mea ad murum cocti lateris. **12** Et erit: cum apparuerit quod laboravit Moab super excelsis suis, ingredietur ad sancta sua ut obsecret, et non valebit. **13** Hoc verbum, quod locutus est Dominus ad Moab ex tunc: **14** et nunc locutus est Dominus, dicens: In tribus annis quasi anni mercenarii auferetur gloria Moab super omni populo multo, et relinquetur parvus et modicus, nequaquam multus.

17 Onus Damasci. Ecce Damascus desinet esse civitas, et erit sicut acervus lapidum in ruina. **2** Derelictæ civitates Aroer gregibus erunt, et requiescent ibi, et non erit qui exterreat. **3** Et cessabit adiutorium ab Ephraim, et regnum a Damasco: et reliquiae Syriae sicut gloria filiorum Israel erunt: dicit Dominus exercituum. **4** Et erit in die illa: attenuabitur gloria Jacob, et pinguedo carnis eius marcescat. **5** Et erit sicut congregans in messe quod restiterit, et brachium eius spicas leget: et erit sicut quaerens spicas in valle Raphaim. **6** Et relinquetur in eo sicut racemos, et sicut excussio oleae duarum vel trium olivarum in summitate rami, sive quattuor aut quinque in cacuminibus eius fructus eius: dicit Dominus Deus Israel. **7** In die illa inclinabitur homo ad Factorem suum, et oculi eius ad sanctum Israel respicient: **8** et non inclinabitur ad altaria, quae fecerunt manus eius: et quae operati

sunt digiti eius non respiciet, lucos et delubra. **9** In praecipitabo: et interrogabunt simulachra sua, die illa erunt civitates fortitudinis eius derelictae et divinos suos, et pythones, et ariolos. **4** Et sicut aratra, et segetes quae derelictae sunt a facie tradam Aegyptum in manu dominorum crudelium, filiorum Israel, et eris deserta. **10** Quia oblitus es Dei et rex fortis dominabitur eorum, ait Dominus salvatoris tui, et fortis adiutoris tui non es recordata: Deus exercituum. **5** Et arescit aqua de mari, propterea plantabis plantationem infidelem, et et fluvius desolabitur, atque siccabitur. **6** Et germen alienum seminabis. **11** In die plantationis deficient flumina: attenuabuntur, et siccabuntur rivi tuae labrusca, et mane semen tuum florebit: ablata aggerum. Calamus et iuncus marcescat: **7** nudabitur est messis in die hereditatis, et dolebit graviter. **12** alveus rivi a fonte suo, et omnis sementis irrigua Vae multitudini populorum multorum, ut multitudo siccabitur, arescit, et non erit. **8** Et moerebunt maris sonantis: et tumultus turbarum, sicut sonitus piscatores, et lugebunt omnes mittentes in flumen aquarum multarum. **13** Sonabunt populi sicut hamum, et expandentes rete super faciem aquarum sonitus aquarum inundantium, et increpabit eum, emarcet. **9** Confundentur qui operabantur et fugiet procul: et rapietur sicut pulvis montium a linum, pectentes, et texentes subtilia. **10** Et facie venti, et sicut turbo coram tempestate. **14** In erunt irrigua eius flaccientia: omnes qui faciebant tempore vespere, et ecce turbatio: in matutino, et lacunas ad capiendos pisces. **11** Stulti principes non subsistet. haec est pars eorum, qui vastaverunt Taneos, sapientes consiliarii Pharaonis dederunt nos, et sors diripientium nos.

18 Vae terrae cymbalo alarum, quae est trans flumina Aethiopiae, **2** quae mittit in mare legatos, et in vasis papyri super aquas. Ite angeli veloces ad gentem convulsam, et dilaceratam: ad populum terribilem, post quem non est alius: ad gentem expectantem et conculcatam, cuius diripuerunt flumina terram eius: **3** omnes habitatores orbis, qui moramini in terra, cum elevatum fuerit signum in montibus, videbitis, et clangorem tubae audietis: **4** quia haec dicit Dominus ad me: Quiescam, et considerabo in loco meo sicut meridiana lux clara est, et sicut nubes roris in die messis. **5** Ante messem enim totus effloruit, et immatura perfectio germinabit, et praecedentur ramusculi eius falcibus: et quae derelicta fuerint, abscondentur, et excutientur. **6** Et relinquenter simul avibus montium, et bestiis terrae: et aestate perpetua erunt super eum volucres, et omnes bestiae terrae super illum hiemabunt. **7** In tempore illo deferetur munus Domino exercituum a populo divulso et dilacerato: a populo terribili, post quem non fuit alius, a gente expectante, expectante et conculcata, cuius diripuerunt flumina terram eius, ad locum nominis Domini exercituum montem Sion.

19 Onus Aegypti. Ecce Dominus ascendet super nubem levem, et ingredietur Aegyptum, et commovebuntur simulachra Aegypti a facie eius, et cor Aegypti tabescet in medio eius. **2** Et concurrere faciam Aegyptios adversus Aegyptios: et pugnabit vir contra fratrem suum, et vir contra amicum suum, civitas adversus civitatem, regnum adversus regnum. **3** Et dirumpetur spiritus Aegypti in visceribus eius, et consilium eius

consilium inspiens: quomodo dicitis Pharaoni: Filius sapientum ego, filius regum antiquorum? **12** Ubi nunc sunt sapientes tui? annuncient tibi, et indicent quid cogitaverit Dominus exercituum super Aegyptum. **13** Stulti facti sunt principes Taneos, emarcuerunt principes Mempheos, deceperunt Aegyptum, angulum populorum eius. **14** Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis: et errare fecerunt Aegyptum in omni opere suo, sicut errat ebrios et vomens. **15** Et non erit Aegypto opus, quod faciat caput et caudam incurvantem, et refrenantem. **16** In die illa erit Aegyptus quasi mulieres, et stupebunt, et timebunt a facie commotionis manus Domini exercituum. quam ipse movebit super eam. **17** Et erit Terra Iuda Aegypto in pavorem: omnis, qui illius fuerit recordatus, pavebit a facie consilii Domini exercituum, quod ipse cogitavit super eam. **18** In die illa erunt quinque civitates in Terra Aegypti, loquentes lingua Chanaan, et iurantes per Dominum exercituum: Civitas solis vocabitur una. **19** In die illa erit altare Domini in medio Terrae Aegypti, et titulus Domini iuxta terminum eius **20** erit in signum, et in testimonium Domino exercituum in Terra Aegypti. Clamabunt enim ad Dominum a facie tribulationis, et mittet eis salvatorem et propugnatorem, qui liberet eos. **21** Et cognoscetur Dominus ab Aegypto, et cognoscant Aegyptii Dominum in die illa, et colet eum in hostiis et in muneribus: et vota vobebunt Domino, et solvent. **22** Et percutiet Dominus Aegyptum plaga, et sanabit eam, et revertentur ad Dominum, et placabitur eis, et sanabit eos. **23** In die illa erit via de Aegypto in Assyrios, et intrabit Assyrius Aegyptum, et Aegyptius in Assyrios, et servient Aegyptii Assur. **24** In die illa erit Israel tertius Aegyptio et Assyrio: benedictio in medio terrae, **25** cui benedixit

Dominus exercituum, dicens: Benedictus populus meus Aegypti, et opus manuum mearum Assyrio: hereditas autem mea Israel.

20 In anno, quo ingressus est Thathan in Azotum, cum misisset eum Sargon rex Assyriorum, et pugnasset contra Azotum, et cepisset eam: **2** in tempore illo locutus est Dominus in manu Isaiae filii Amos, dicens: Vade, et solve saccum de lumbis tuis, et calceamenta tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic vadens nudus, et discalceatus. **3** Et dixit Dominus: Sicut ambulavit servus meus Isaia nudus, et discalceatus, trium annorum signum et portentum erit super Aegyptum, et super Aethiopiam, **4** sic minabit rex Assyriorum captivitatem Aegypti, et transmigrationem Aethiopae, iuvenem et senem, nudam et discalceatam, discopertis natibus ad ignominiam Aegypti. **5** Et timebunt, et confundentur ab Aethiopia spe sua, et ab Aegypto gloria sua. **6** Et dicet habitator insulae huius in die illa: Ecce haec erat spes nostra, ad quos configimus in auxilium, ut liberarent nos a facie regis Assyriorum: et quomodo effugere poterimus nos?

21 Onus deserti maris. Sicut turbines ab Aphrico veniunt, de deserto venit, de terra horribili. **2** Visio dura nunciata est mihi: qui incredulus est, infideliter agit: et qui depopulator est, vastat. Ascende Aelam, obside Mede: omnem gemitum eius cessare feci. **3** Propterea repleti sunt lumbi mei dolore, angustia possedit me sicut angustia parturientis: corru cum audirem, conturbatus sum cum viderem. **4** Emarcuit cor meum, tenebrae stupefecerunt me: Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculum. **5** Pone mensam, contemplare in specula comedentes et bibentes: surgite principes, arripite clypeum. **6** Haec enim dixit mihi Dominus: Vade, et pone speculatorem: et quodcumque viderit, annunciet. **7** Et vidit currum duorum equitum, ascensem asini, et ascensem camelii: et contemplatus est diligenter multo intuitu. **8** Et clamavit leo: Super speculam Domini ego sum, stans iugiter per diem: et super custodium meam ascensor vir bigae equitum, et respondit, et dixit: Cecidit, cecidit Babylon, et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram. **10** Tritura mea, et filia areae meae, quae audivi a Domino exercituum Deo Israel, annunciasi vobis. **11** Onus Duma ad me clamat ex Seir: Custos quid de nocte? custos quid de nocte? **12** Dixit custos: Venit mane et nox: si quaeritis, quaerite: convertimini, venite. **13** Onus in saltu ad vesperam dormietis, in semitis Dedanum. **14** Occurrentes sitienti ferte aquam, qui habitatis terram Austri, cum panibus occurrite fugienti. **15** A facie enim gladiorum fugerunt, a facie gladii imminentis, a facie arcus extenti, a facie gravis praelii: **16** quoniam haec dicit Dominus ad me: Adhuc in uno anno, quasi in anno mercenarii, et auferetur omnis gloria Cedar. **17** Et reliquiae numeri sagittariorum fortium de filiis Cedar imminuentur: Dominus enim Deus Israel locutus est.

22 Onus vallis visionis. Quidnam quoque tibi est, quia ascendisti et tu omnis in tecta? **2** clamoris plena, urbs frequens, civitas exultans: interfecti tui, non interfecti gladio, nec mortui in bello. **3** Cuncti principes tui fugerunt simul, dureque ligati sunt: omnes, qui inventi sunt, vinci sunt pariter, procul fugerunt. **4** Propterea dixi: Recedite a me, amare flebo: nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filiae populi mei. **5** Dies enim interfectionis, et conculationis, et fletuum Domino Deo exercituum in valle visionis scrutans murum, et magnificus super montem. **6** Et Aelam sumpsit pharetram, currum hominis equitis, et parietem nudavit clypeus. **7** Et erunt electae valles tuae plenae quadrigarum, et equites ponent sedes suas in porta. **8** Et revelabitur operimentum Iuda, et videbis in die illa armamentarium domus saltus. **9** Et scissuras civitatis David videbitis, quia multiplicatae sunt: et congregastis aquas piscinae inferioris, **10** et domos Ierusalem numerastis, et destruxistis domos ad munendum murum. **11** Et lacum fecistis inter duos muros ad aquam piscinae veteris: et non suspexitis ad eum, qui fecerat eam, et operatorem eius de longe non vidistis. **12** Et vocabit Dominus Deus exercituum in die illa fletum, et ad planctum, ad calvitium, et ad cingulum sacci: **13** et ecce gaudium et laetitia, occidere vitulos, et iugulare arietes, comedere carnes, et bibere vinum: Comedamus, et bibamus: cras enim moriemur. **14** Et revelata est in auribus meis vox Domini exercitium. Si dimittetur iniquitas exercitium. **15** Haec dicit Dominus Deus exercitium: Vade, ingredere ad eum, qui habitat in tabernaculo, ad Sobnam praepositum templi, et dices ad eum: **16** Quid tu hic, aut quasi quis hic? quia excidisti tibi hic sepulchrum, excidisti in excelso memoriale diligenter, in petra tabernaculum tibi. **17** Ecce Dominus asportari te faciet, sicut asportatur gallus gallinaceus, et quasi amictum sic sublevabit te. **18** Coronas coronabit te tribulatione, quasi pilam mittet te in terram latam et spatiosam: ibi morieris, et ibi erit currus gloriae tuae, ignominia domus

Domini tui. **19** Et expellam te de statione tua, et de ministerio tuo deponam te. **20** Et erit in die illa: Et erit post septuaginta annos: Visitabit Dominus Vocabo servum meum Eliachim filium Helchiae, Tyrum, et reducet eam ad merces suas: et rursum **21** et induam illum tunica tua, et cingulo tuo fornicabitur cum universis regnis terrae super confortabo eum, et potestatem tuam dabo in manu eius: et erit quasi pater habitantibus Ierusalem, et domui Iuda. **22** Et dabo clavem domus David super humerum eius: et aperiet, et non erit qui claudat: et claudet, et non erit qui aperiat. **23** Et figam illum paxillum in loco fideli, et erit in solum gloriae domui patris sui. **24** Et suspendent super eum omnem gloriam domus patris eius, vasorum diversa genera, omne vas parvulum a vasis craterarum usque ad omne vas musicorum. **25** In die illa dicit Dominus exercituum: Auferetur paxillus, qui fixus fuerat in loco fideli: et frangetur, et cadet, et peribit quod pependerat in eo, quia Dominus locutus est.

23 Onus Tyri. Ululate naves maris: quia vastata est domus, unde venire consueverant: de Terra Cethim revelatum est eis. **2** Tacete qui habitatis in insula: negotiatores Sidonis transfretantes mare, repleverunt te. **3** In aquis multis semen Nili, messis fluminis fruges eius: et facta est negotiatio gentium. **4** Erubescit Sidon: ait enim mare: fortitudo maris dicit: Non parturivi, et non peperi, et non enutrivi iuvenes, nec ad incrementum perduxii virgines. **5** Cum auditum fuerit in Aegypto, dolebunt cum audierint de Tiro: **6** Transite maria, ululate qui habitatis in insula: **7** Numquid non vestra haec est, quae gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum. **8** Quis cogitavit hoc super Tyrum quondam coronatam, cuius negotiatores principes, institores eius incliti terra? **9** Dominus exercituum cogitavit hoc, ut detraheret superbiam omnis gloriae, et ad ignominiam deduceret universos inclitos terrae. **10** Transi terram tuam quasi flumen filia maris, non est cingulum ultra tibi. **11** Manum suam extendit super mare, conturbavit regna: Dominus mandavit adversus Chanaan, ut contereret fortes eius, **12** et dixit: Non adiicies ultra ut glorieris, calumniam sustinens virgo filia Sidonis: in Cethim consurgens transfreta, ibi quoque non erit requies tibi. **13** Ecce terra Chaldaeorum talis populus non fuit, Assur fundavit eam: in captivitatem traduxerunt robustos eius, suffoderunt domos eius, posuerunt eam in ruinam. **14** Ululate naves maris, quia devastata est fortitudo vestra. **15** Et erit in die illa: In obliuione eris o Tyre septuaginta annis, sicut dies regis unius: post septuaginta autem annos erit Tyro quasi canticum meretricis. **16** Sume citharam, circui civitatem meretrix oblivioni tradita: bene

cane, frequenta canticum ut memoria tui sit. **17** Et erit post septuaginta annos: Visitabit Dominus merces eius sanctificatae Domino: non condentur, neque reponentur: quia his, qui habitaverint coram Domino, erit negotiatio eius, ut manducent in saturitatem, et vestiantur usque ad vetustatem.

24 Ecce Dominus dissipabit terram, et nudabit eam, et affliget faciem eius, et disperget habitatores eius. **2** Et erit sicut populus, sic sacerdos: et sicut servus, sic dominus eius: sicut ancilla, sic domina eius: sicut emens, sic ille qui vendit: sicut foenerator, sic is qui mutuum accipit: sicut qui repetit, sic qui debet. **3** Dissipatione dissipabitur terra, et direptione praedabitur. Dominus enim locutus est verbum hoc. **4** Luxit, et defluxit terra, et infirmata est: defluxit orbis, infirmata est altitudo populi terrae. **5** Et terra infecta est ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt leges, mutaverunt ius, dissipaverunt foedus sempiternum. **6** Propter hoc maledictio vorabit terram, et peccabunt habitatores eius: ideoque insanient cultores eius, et relinquuntur homines pauci. **7** Luxit vindemia, infirmata est vitis, ingemuerunt omnes qui laetabantur corde. **8** Cessavit gaudium tympanorum, quievit sonitus laetantium, conticuit dulcedo citharae. **9** Cum cantico non bibent vinum: amara erit potio bibentibus illam. **10** Attrita est civitas vanitatis, clausa est omnis domus nullo introeunte. **11** Clamor erit super vino in plateis: deserta est omnia laetitia: translatum est gaudium terrae. **12** Relicta est in urbe solitudo, et calamitas opprimet portas. **13** Quia haec erunt in medio terrae, in medio populorum: quomodo si paucae olivae, quae remanserunt, excutiantur ex olea: et racemi, cum fuerit finita vindemia. **14** Hi levabunt vocem suam, atque laudabunt: cum glorificatus fuerit Dominus, hinmient de mari. **15** Propter hoc in doctrinis glorificate Dominum: in insulis maris nomen Domini Dei Israel. **16** A finibus terrae laudes audivimus, gloriam iusti. Et dixi: Secretum meum mihi, secretum meum mihi, vae mihi: praevericantes praevericati sunt, et praevericatione transgressorum praevericati sunt. **17** Formido, et fovea, et laqueus super te, qui habitator es terrae. **18** Et erit: Qui fugerit a voce formidinis, cadet in foveam: et qui se explicaverit de fovea, tenebitur laqueo: quia cataractae de excelsis apertae sunt, et concutientur fundamenta terrae. **19** Confractione confringetur terra, contritione conteretur terra,

commotione commovebitur terra, **20** agitatione aeternis, in Domino Deo forti in perpetuum. **5**
agitabitur terra sicut ebrius, et auferetur quasi tabernaculum unius noctis: et gravabit eam iniquitas sua, et corruet, et non adiicit ut resurgat. **21** Et erit: terram, detrahent eam usque ad pulverem. **6**
In die illa visitabit Dominus super militiam caeli unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere: et post multos dies visitabuntur. **23** Et erubescet exercitum in monte Sion, et in Ierusalem, et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.

25 Domine Deus meus es tu, exaltabo te, et confitebor nomini tuo: quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fideles, amen. **2**
Quia posuisti civitatem in tumulum, urbem fortem in ruinam, domum alienorum: ut non sit civitas, et in sempiternum non aedificetur. **3** Super hoc laudabit te populus fortis, civitas gentium robustarum timebit te. **4** Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egredi in tribulatione sua: spes a turbine, umbraculum ab aестu. spiritus enim robustorum quasi turbo impellens parietem. **5** Sicut aestus in siti, tumultum alienorum humiliabis: et quasi calore sub nube torrente propaginem fortium marcescere facies. **6** Et faciet Dominus exercitum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiae, pinguium medullatorum, vindemiae defaecatae. **7** Et praecipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos, et telam quam orditus est super omnes nationes. **8** Praecipitabit mortem in sempiternum: et auferet Dominus Deus lacrymam ab omni facie, et opprobrium populi sui auferet de universa terra: quia Dominus locutus est. **9** Et dicet in die illa: Ecce Deus noster iste, expectavimus eum, et salvabit nos: iste Dominus, sustinuimus eum, exultabimus, et laetabimur in salutari eius. **10** Quia requiescat manus Domini in monte isto: et triturabitur Moab sub eo, sicuti teruntur paleae in plaastro. **11** Et extendet manus suas sub eo, sicut extendit natans ad natandum: et humiliabit gloriam eius cum allisione manuum eius. **12** Et mumenta sublimium murorum tuorum concident, et humiliabuntur, et detrahentur in terram usque ad pulverem.

26 In die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda: Urbs fortitudinis nostrae Sion salvator, ponetur in ea murus et antemurale. **2** Aperite portas, et ingrediatur gens iusta, custodiens veritatem. **3** Vetus error abiit: servabis pacem: pacem, quia in te speravimus. **4** Sperastis in Domino in saeculis

Quia incurvabit habitantes in excelso, civitatem sublimem humiliabit. Humiliabit eam usque ad Concubabit eam pes, pedes pauperis, gressus in excuso: et super reges terrae, qui sunt super egenorum. **7** Semita iusti recta est, rectus callis iusti terram. **22** Et congregabuntur in congregazione ad ambulandum. **8** Et in semita iudiciorum tuorum unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere: Domine sustinuimus te: nomen tuum, et memoriale te in nocte: sed et spiritu meo in praecordiis meis exercitum in monte Sion, et in Ierusalem, et in tuum in desiderio animae. **9** Anima mea desideravit luna, et confundetur sol, cum regnaverit Dominus de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra, iustitiam discent habitatores orbis. **10** Miserearum impio, et non disset iustitiam: in terra sanctorum iniqua gessit, et non videbit gloriam Domini. **11** Domine exaltetur manus tua, et non videant: videant, et confundantur zelantes populi: et ignis hostes tuos devoret. **12** Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. **13** Domine Deus noster, possederunt nos domini absque te, tantum in te recordemur nominis tui. **14** Morientes non vivant, gigantes non resurgent: propterea visitasti et contrivisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum. **15** Indulsisti genti Domine, indulsisti genti: numquid glorificatus es? elongasti omnes terminos terrae. **16** Domine in angustia requisierunt te, in tribulatiene murmuris doctrina tua eis. **17** Sicut quae concipit, cum appropinquaverit ad partum, dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus a facie tua Domine. **18** Concepimus, et quasi parturivimus, et peperimus spiritum: salutes non fecimus in terra, ideo non ceciderunt habitatores terrae. **19** Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent: expurgescimini, et laudate qui habitatis in pulvere: quia ros lucis ros tuus, et terram gigantum detrahes in ruinam. **20** Vade populus meus, intra in cubicula tua, clade ostia tua super te, abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat indignatio. **21** Ecce enim Dominus egreditur de loco suo, ut visitet iniquitatem habitatoris terrae contra eum: et revelabit terra sanguinem suum, et non operiet ultra interfectos suos.

27 In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, et grandi, et forti, super Leviathan serpentem vectem, et super Leviathan serpentem tortuosum, et occidet cetum, qui in mari est. **2** In die illa vinea meri cantabit ei. **3** Ego Dominus, qui servo eam, repente propinabo ei: ne forte visitetur contra eam, nocte et die servo eam. **4** Indignatio non est mihi: quis dabit me spinam et veprem in paelio: gradiar super eam, succendam eam pariter? **5** An potius tenebit fortitudinem meam, faciet pacem mihi,

pacem faciet mihi? **6** Qui ingrediuntur impetu ad dixit: Haec est requies mea, reficite lassum, et hoc Iacob, florebit et germinabit Israel, et implebunt est meum refrigerium: et noluerunt audire. **13** Et faciem orbis semine. **7** Numquid iuxta plagam erit eis verbum Domini: Manda remanda, manda percutientis se percussit eum? aut sicut occidit remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, interfertos eius, sic occisus est? **8** In mensura modicum ibi, modicum ibi: ut vadant, et cadant contra mensuram, cum abiecta fuerit, iudicabis eam: retrorsum, et conterantur, et illaqueantur, et meditata est in spiritu suo duro per diem aestus. **9** capiantur. **14** Propter hoc audite verbum Domini Idcirco super hoc dimittetur iniquitas domui Iacob: viri illusores, qui dominamini super populum et iste omnis fructus ut auferatur peccatum eius, meum, qui est in Ierusalem. **15** Dixistis enim: cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos, non stabunt luci et delubra. **10** Civitas enim munita desolata erit, speciosa relinquetur, et dimittetur quasi desertum: ibi pascetur vitulus, et ibi accubabit, et consumet summitates eius. **11** In siccitate messes illius conterentur, mulieres venientes, et docentes eam: non est enim populus sapiens, propterea non miserebitur eius, qui fecit eum: et qui formavit eum, non parcer ei. **12** Et erit: In die illa percutiet Dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem Aegypti, et vos congregabimini unus et unus filii Israel. **13** Et erit: In die illa clangetur in tuba magna, et venient qui perdit fuerant de terra Assyriorum, et qui electi erant in Terra Aegypti, et adorabunt Dominum in monte sancto in Ierusalem.

28 Vae coronae superbiae, ebriis Ephraim, et flori decidenti, gloriae exultationis eius, qui erant in vertice vallis pinguissimae, errantes a vino. **2** Ecce validus et fortis Dominus sicut impetus grandinis: turbo confringens, sicut impetus aquarium multarum inundantium, et emissarum super terram spatiostam. **3** Pedibus conculcabitur corona superbiae ebriorum Ephraim. **4** Et erit flos decidens gloriae exultationis eius, qui est super verticem vallis pinguium, quasi temporaneum ante maturitatem autumni: quod cum aspexerit videns, statim ut manu tenuerit, devorabit illud. **5** In die illa erit Dominus exercituum corona gloriae, et ser tum exultationis residuo populi sui: **6** et spiritus iudicii sedenti super iudicium, et fortitudo revertentibus de bello ad portam. **7** Verum hi quoque prae vino nescierunt, et prae ebrietate erraverunt: sacerdos et propheta nescierunt prae ebrietate, absorpti sunt a vino, erraverunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignoraverunt iudicium. **8** Omnes enim mensae repleteae sunt vomitu sordium, ita ut non esset ultra locus. **9** Quem docebit scientiam? et quem intelligere faciet auditum? ablactatos a lacte, avulso ab uberibus. **10** Quia manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. **11** In loquela enim labii, et lingua altera loquetur ad populum istum. **12** Cui

Percussimus foedus cum morte, et cum inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cum transierit, non veniet super nos: quia posuimus mendacium spem nostram, et mendacio protecti sumus. (**Sheol h7585**)

16 Idcirco haec dicit Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundatum, qui crediderit, non festinet. **17** Et ponam in pondere iudicium, et iustitiam in mensura: et subvertet grando spem mendacii: et protectionem aquae inundabunt. **18** Et delebitur foedus vestrum cum morte, et pactum vestrum cum inferno non stabit: flagellum inundans cum transierit, eritis ei in conculationem. (**Sheol h7585**) **19** Quandocumque pertransierit, tollet vos: quoniam in mane diluculo pertransibit in die et in nocte, et tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. **20** Coangustatum est enim stratum, ita ut alter decidat: et pallium breve utrumque operire non potest. **21** Sicut enim in monte divisionum stabit Dominus: sicut in valle, quae est in Gabaon, irasceretur: ut faciat opus suum, alienum opus eius: ut operetur opus suum, peregrinum est opus eius ab eo. **22** Et nunc nolite illudere, ne forte constringantur vincula vestra. consummationem enim et abbreviationem audivi a Domino Deo exercituum super universam terram. **23** Auribus percipite, et audite vocem meam, attendite, et audite eloquium meum. **24** Numquid tota die arabit arans ut serat, proscindet et sarriet humum suam? **25** Nonne cum adaequaverit faciem eius, seret gith, et cymimum sparget, et ponet triticum per ordinem, et hordeum, et milium, et viciam in finibus suis? **26** Et erudit illum in iudicio: Deus suus docebit illum. **27** Non enim in serris triturabit gith, nec rota plaustrum super cymimum circuibit: sed in virga excutietur gith et cymimum in baculo. **28** Panis autem comminuetur: verum non in perpetuum triturans triturabit illum, neque vexabit eum rota plaustrum, neque unguis suis comminuet eum. **29** Et hoc a Domino Deo exercituum exivit, ut mirabile faceret consilium, et magnificaret iustitiam.

29 Vae Ariel, Ariel civitas, quam expugnavit mites in Domino laetitiam, et pauperes homines in David: additus est annus ad annum: sancto Israel exultabunt: **20** quoniam defecit qui sollemnitates evolutae sunt. **2** Et circumvallabo praevallebat, consummatus est illusor, et succisi Ariel, et erit tristis et moerens, et erit mihi quasi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem: **21** qui Ariel. **3** Et circumdabo quasi sphaeram in circuitu peccare faciebant homines in verbo, et arguentem tuo, et iaciam contra te aggerem, et munimenta in porta supplantabant, et declinaverunt frustra a ponam in obsidionem tuam. **4** Humiliaberis, de iusto. **22** Propter hoc, haec dicit Dominus ad domum terra loqueris, et de humo audietur eloquium tuum: Iacob, qui redemit Abraham: Non modo confundetur et erit quasi pythonis de terra vox tua, et de Iacob, nec modo vultus eius erubescet: **23** sed cum humo eloquium tuum mussitatibus. **5** Et erit sicut viderit filios suos, opera manuum mearum in medio pulvis tenuis multitudine ventilantium te: et sicut sui sanctificantes nomen meum, et sanctificabunt favilla pertransiens multitudine eorum, qui contra sanctum Iacob, et Deum Israel praedicabunt, **24** et te praevaluerunt: **6** eritque repente confestim. scient errantes spiritu intellectum, et mussitatores A Domino exercituum visitabitur in tonitruo, et discent legem.

commotione terrae, et voce magna turbinis et tempestatis, et flamma ignis devorantis. **7** Et erit sicut somnium visionis nocturnae multitudine omnium Gentium, quae dimicaverunt contra Ariel, et omnes qui militaverunt, et obsederunt, et praevaluuerunt adversus eam. **8** Et sicut somniat esuriens, et comedit, cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima eius: et sicut somniat sitiens, et bibit, et postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit, et anima eius vacua est: sic erit multitudine omnium Gentium, quae dimicaverunt contra montem Sion. **9** Obstupescite, et admiramini, fluctuate, et vacillate: inebrigiamini, et non a vino: movemini, et non ab ebrietate. **10** Quoniam miscuit vobis Dominus spiritum soporis, claudet oculos vestros, prophetas et principes vestros, qui vident visiones, operiet. **11** Et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati, quem cum dederint scienti litteras, dicent: Lege istum: et respondebit: Non possum, signatus est enim: **12** Et dabitur liber nescienti litteras, diceturque ei: Lege: et respondebit: Nescio litteras. **13** Et dixit Dominus: Eo quod appropinquat populus iste ore suo, et labiis suis glorificat me, cor autem eius longe est a me, et timuerunt me mandato hominum et doctrinis: **14** Ideo ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi et stupendo: peribit enim sapientia a sapientibus eius, et intellectus prudentium eius abscondetur. **15** Vae qui profundi estis corde, ut a Domino abscondatis consilium: quorum sunt in tenebris opera, et dicunt: Quis videt nos, et quis novit nos? **16** Perversa est haec vestra cogitatio: quasi si lutum contra figulum cogitet, et dicat opus factori suo: Non fecisti me: et figurum dicat factori suo: Non intelligis. **17** Nonne adhuc in modico et in brevi convertetur Libanus in charmel, et charmel in saltum reputabitur? **18** Et audient in die illa surdi verba libri, et de tenebris et caligine oculi caecorum videbunt. **19** Et addent

30 Vae filii desertores, dicit Dominus, ut facheretis consilium, et non ex me: et ordiremini telam, et non per spiritum meum, ut adderetis peccatum super peccatum: **2** qui ambulatis ut descendatis in Aegyptum, et os meum non interrogastis, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, et habentes fiduciam in umbra Aegypti. **3** Et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem, et fiducia umbrae Aegypti in ignominiam. **4** Erant enim in Tani principes tui, et nunci tui usque ad Hanes pervenerunt. **5** Omnes confusi sunt super populo, qui eis prodesse non potuit: non fuerunt in auxilium et in aliquam utilitatem, sed in confusionem et in opprobrium. **6** Onus iumentorum Austri. In terra tribulationis et angustiae leaena, et leo ex eis, vipera et regulus volans portantes super humeros iumentorum divitias suas, et super gibbum camelorum thesauros suos ad populum, qui eis prodesse non poterit. **7** Aegyptus enim frustra et vane auxiliabitur: ideo clamavi super hoc: Superbia tantum est, quiesce. **8** Nunc ergo ingressus scribe ei super buxum, et in libro diligenter exara illud, et erit in die novissimo in testimonium usque in aeternum. **9** populus enim ad iracundiam provocans est, et filii mendaces, filii nolentes audire legem Dei. **10** Qui dicunt videntibus: Nolite videre: et aspicientibus: Nolite aspicere nobis ea, quae recta sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores. **11** Auferte a me viam, declinate a me semitam, cessest a facie nostra sanctus Israel. **12** Propterea haec dicit sanctus Israel: Pro eo quod reprobasti verbum hoc, et sperasti in calunnia et in tumultu, et innixi estis super eo: **13** propterea erit vobis iniquitas haec sicut interruptio cadens, et requisita in muro excelso, quoniam subito, dum non speratur, veniet contritio eius. **14** Et comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione pervalida: et non invenietur de fragmentis eius testa, in qua portetur igniculus de

incendio, aut hauriatur parum aquae de fovea. **15** Dominus super eum in tympanis et citharis: et in Quia haec dicit Dominus Deus Israel: Si revertamini bellis praecipuis expugnabit eos. **33** Praeparata est et quiescat, salvi eritis: in silentio, et in spe enim ab heri Topheth, a rege praeparata, profunda, erit fortitudo vestra. Et noluistis: **16** et dixistis: et dilatata. Nutrimenta eius, ignis et ligna multa: Nequaquam, sed ad equos fugiemus: ideo fugietis. Et fatus Domini sicut torrens sulphuris succendens super veloces ascendemus: ideo velociores erunt, qui eam.

31 Vae qui descendunt in Aegyptum ad auxilium, in equis sperantes, et habentes fiduciam super quadrigis, quia multae sunt: et super equitibus, quia praevalidi nimis: et non sunt confisi super sanctum Israel, et Dominum non requisierunt. **2** Ipse autem sapiens adduxit malum, et verba sua non abstulit: et consurget contra domum pessimorum, et contra auxilium operantium iniquitatem. **3** Aegyptus, homo, et non Deus: et equi eorum, caro, et non spiritus: et Dominus inclinabit manum suam, et corruet auxiliator, et cadet cui praestatur auxilium, simulque omnes consumentur. **4** Quia haec dicit Dominus ad me: Quomodo si rugiat leo, et catulus leonis super praedam suam, et cum occurrerit ei multitudo pastorum, a voce eorum non formidabit, et a multitudine eorum non pavebit: sic descendet Dominus exercitum ut praelietur super montem Sion, et super collem eius. **5** Sicut aves volantes, sic proteget Dominus exercitum Ierusalem, protegens et liberans, transiens et salvans. **6** Convertimini sicut in profundum recesseratis filii Israel. **7** In die enim illa abiiciet vir idola argenti sui, et idola auri sui, quae fecerunt vobis manus vestrae in peccatum. **8** Et cadet Assur in gladio non viri, et gladius non hominis vorabit eum, et fugiet non a facie gladii: et iuvenes eius vectigales erunt: **9** et fortitudo eius a terrore transibit, et pavebunt fugientes principes eius: dixit Dominus: cuius ignis est in Sion, et caminus eius in Ierusalem.

32 Ecce in iustitia regnabit rex, et principes in iudicio praeerunt. **2** Et erit vir sicut qui absconditur a vento, et celat se a tempestate, sicut rivi aquarum in siti, et umbra petrae prominentis in terra deserta. **3** Non caligabunt oculi videntium, et aures audientium diligenter auscultabunt. **4** medium colli ad perdendas gentes in nihilum, et frenum erroris, quod erat in maxillis populorum. **5** Non balborum velociter loquetur et plane. **6** stultus enim tibia, ut intret in montem Domini ad fortem Israel. **7** fatua loquetur, et cor eius faciet iniquitatem, ut vocabitur ultra is, qui insipiens est, princeps: neque sollemnitas, et laetitia cordis sicut qui pergit cum fraudulentus appellabitur maior: **8** stultus enim turbe, et in lapide grandinis. **9** Canticum erit vobis sicut vox sanctificatae vocabitur ultra is, qui insipiens est, princeps: neque perfit simulationem, et loquatur ad Dominum et terorem brachii sui ostendet in comminatione fraudulenter, et vacuam faciat animam esurientis, furoris, et flamma ignis devorantis: allidet in et potum sitienti auferat. **7** Fraudulenti vasa turbine, et in lapide grandinis. **31** A voce enim pessima sunt: ipse enim cogitationes concinnavit Domini pavebit Assur virga percussus. **32** Et erit ad perdendos mites in sermone mendacii, cum transitus virgae fundatus, quam requiescere faciet loqueretur pauper iudicium. **8** Princeps vero ea,

quae digna sunt principe, cogitabit, et ipse super meam. **14** Conterriti sunt in Sion peccatores, duces stabit. **9** Mulieres opulentiae surgite, et audite possedit tremor hypocritas. quis poterit habitare vocem meam: filiae confidentes percipite auribus de vobis cum igne devorante? quis habitabit ex eloquio meum. **10** Post dies enim, et annum vos vobis cum ardoribus sempiternis? **15** Qui ambulat in conturbabimini confidentes: consummata est enim iustitia, et loquitur veritatem, qui proicit avaritiam vindemia, collectio ultra non veniet. **11** Obstupescite ex calunnia, et excutit manus suas ab omni munere, opulentiae, conturbamini confidentes: exuite vos, et qui obturat aures suas ne audiat sanguinem, et confundimini, accingite lumbos vestros. **12** Super claudit oculos suos ne videat malum. **16** Iste in ubera plangite, super regione desiderabili, super excelsis habitabit, munita saxorum sublimitas vinea fertili. **13** Super humum populi mei spinae eius: panis ei datus est, aquae eius fideles sunt. **17** et vespes ascendent: quanto magis super omnes Regem in decore suo videbunt oculi eius, cernent domos gaudii civitatis exultantis? **14** Domus enim terram de longe. **18** Cor tuum meditabitur timorem: dimissa est, multitudo urbis relicta est, tenebrae ubi est litteratus? ubi legis verba ponderans? ubi et palpatio factae sunt super speluncas usque in doctor parvulorum? **19** Populum imprudentem aeternum. Gaudium onagrorum pascua gregum, non videbis, populum alti sermonis: ita ut non **15** donec effundatur super nos spiritus de excelso: possis intelligere disertitudinem linguae eius, in et erit desertum in charmel, et charmel in saltum quo nulla est sapientia. **20** Respice Sion civitatem reputabitur. **16** Et habitabit in solitudine iudicium, sollemnitas nostrarum: oculi tui videbunt Ierusalem, et iustitia in charmel sedebit. **17** Et erit opus iustitiae habitationem opulentam, tabernaculum, quod pax, et cultus iustitiae silentium, et securitas usque nequaquam transferri poterit: nec auferentur clavi in sempiternum. **18** Et sedebit populus meus in eius in sempiternum, et omnes funiculi eius non pulchritudine pacis, et in tabernaculis fiduciae, et rumpentur: **21** quia solummodo ibi magnificus est in requie opulenta. **19** Grando autem in descensione Dominus noster: locus fluviorum rivi latissimi et saltus, et humilitate humiliabitur civitas. **20** Beati, patentes: non transbit per eum navis remigum, qui seminatis super omnes aquas, immittentes neque trieris magna transgredietur eum. **22**

33 Vae qui praedaris, nonne et ipse praedaberis?

et qui spernis, nonne et ipse sperneris? cum consummaveris depraeationem, depraedaberis: cum fatigatus desieris contemnere, contemneris. **2** Domine miserere nostri: te enim expectavimus: esto brachium nostrum in mane, et salus nostra in tempore tribulationis. **3** A voce angeli fugerunt populi, et ab exaltatione tua dispersae sunt gentes.

4 Et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur bruchus, velut cum fossae plenae fuerint de eo. **5** Magnificatus est Dominus, quoniam habitavit in excelso: implevit Sion iudicio et iustitia. **6** Et erit fides in temporibus tuis: divitiae salutis sapientia et scientia: timor Domini ipse est thesaurus eius. **7** Ecce videntes clamabunt foris, angeli pacis amare flebunt. **8** Dissipatae sunt viae, cessavit transiens per semitam, irritum factum est pactum, proiecit civitates, non reputavit homines. **9** Luxit, et elanguit terra: confusus est Libanus, et obsorduit, et factus est Saron sicut desertum: et concussa est Basan, et Carmelus. **10** Nunc consurgam, dicit Dominus: nunc exaltabor, nunc sublevabor. **11** Concipietis ardorem, parietis stipulam: spiritus vester ut ignis vorabit vos. **12** Et erunt populi quasi de incendio cinis, spinae congregatae igni comburentur. **13** Audite qui longe estis, quae fecerim, et cognoscite vicini fortitudinem

Regem in decore suo videbunt oculi eius, cernent terram de longe. **18** Cor tuum meditabitur timorem: dimissa est, multitudo urbis relicta est, tenebrae ubi est litteratus? ubi legis verba ponderans? ubi et palpatio factae sunt super speluncas usque in doctor parvulorum? **19** Populum imprudentem aeternum. Gaudium onagrorum pascua gregum, non videbis, populum alti sermonis: ita ut non **15** donec effundatur super nos spiritus de excelso: possis intelligere disertitudinem linguae eius, in et erit desertum in charmel, et charmel in saltum quo nulla est sapientia. **20** Respice Sion civitatem reputabitur. **16** Et habitabit in solitudine iudicium, sollemnitas nostrarum: oculi tui videbunt Ierusalem, et iustitia in charmel sedebit. **17** Et erit opus iustitiae habitationem opulentam, tabernaculum, quod pax, et cultus iustitiae silentium, et securitas usque nequaquam transferri poterit: nec auferentur clavi in sempiternum. **18** Et sedebit populus meus in eius in sempiternum, et omnes funiculi eius non pulchritudine pacis, et in tabernaculis fiduciae, et rumpentur: **21** quia solummodo ibi magnificus est in requie opulenta. **19** Grando autem in descensione Dominus noster: locus fluviorum rivi latissimi et saltus, et humilitate humiliabitur civitas. **20** Beati, patentes: non transbit per eum navis remigum, qui seminatis super omnes aquas, immittentes neque trieris magna transgredietur eum. **22**

34 Accedite Gentes, et audite, et populi attendite:

audiat terra, et plenitudo eius, orbis, et omne germen eius. **2** Quia indignatio Domini super omnes Gentes, et furor super universam militiam eorum: interfecit eos, et dedit eos in occisionem. **3** Interfecti eorum proiicientur, et de cadaveribus eorum ascendet foetor: tabescent montes a sanguine eorum. **4** Et tabescet omnis militia caelorum, et complicabuntur sicut liber caeli: et omnis militia eorum defluet sicut defluit folium de vinea et de ficu. **5** Quoniam inebriatus est in caelo gladius meus: ecce super Idumaeam descendet, et super populum interfectionis meae ad iudicium. **6** Gladius Domini repletus est sanguine, incrassatus est adipe, de sanguine agnorum, et hircorum, de sanguine medullatorum arietum: victima enim Domini in Bosra, et interfectio magna in Terra Edom. **7** Et descendant unicornes cum eis, et tauri cum potentibus: inebriabitur terra eorum sanguine, et humus eorum adipe pinguum:

8 quia dies ultionis Domini, annus retributionum iudicii Sion. **9** Et convertentur torrentes eius in picem, et humus eius in sulphur: et erit terra Assyriorum super omnes civitates Iuda munitas, et eius in picem ardentem. **10** Nocte et die non cepit eas. **2** Et misit rex Assyriorum Rabsacen de extinguetur, in sempiternum ascendet fumus eius: a Lachis in Ierusalem, ad regem Ezechiam in manu generatione in generationem desolabitur, in saecula gravi, et stetit in aquaeductu piscinae superioris in saeculorum non erit transiens per eam. **11** Et via Agri fullonis. **3** Et egressus est ad eum Eliachim possidebunt illam onocrotalus, et ericius: ibix, et filius Helchiae, qui erat super domum, et Sobna corvus habitabunt in ea: et extendetur super eam scriba, et loahe filius Asaph a commentariis. **4** Et mensura, ut redigatur ad nihilum, et perpendicularum dixit ad eos Rabsaces: Dicite Ezechiae: Haec dicit in desolationem. **12** Nobiles eius non erunt ibi: rex magnus, rex Assyriorum: Quae est ista fiducia, regem potius invocabunt, et omnes principes eius erunt in nihilum. **13** Et orientur in dominibus eius spinae, et urticae, et paliurus in munitionibus eius: et erit cubile draconum, et pascua struthionum. **14** Et occurrit daemonia onocentaurus, et pilosus clamabit alter ad alterum: ibi cubavit lamia, et invenit sibi requiem. **15** Ibi habuit foveam ericius, et enutritivit catulos, et circumfodit, et fovit in umbra eius: illuc congregati sunt milvi, alter ad alterum. **16** cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria, et dixit Requirite diligenter in libro Domini, et legite: unum Iuda et Ierusalem: Coram altari isto adorabitis? ex eis non defuit, alter alterum non quaesivit: quia **8** Et nunc trade te domino meo regi Assyriorum, quod ex ore meo procedit, ille mandavit, et spiritus eius ipse congregavit ea. **17** Et ipse misit eis sortem, et dabo tibi duo millia equorum, nec poteris ex eius ipse congregavit ea. **17** Et ipse misit eis sortem, te praebere ascensores eorum. **9** Et quomodo et manus eius divisit eam illis in mensuram: usque sustinebis faciem iudicis unius loci ex servis domini in aeternum possidebunt eam, in generatione et in generationem habitabunt in ea.

35 Laetabitur deserta et invia, et exultabit solitudo, et florebit quasi lilium. **2** Germinans germinabit, et exultabit laetabunda et laudans: gloria Libani data est ei: decor Carmeli, et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini, et decorum Dei nostri. **3** Confortate manus dissolutas, et genua debilia roborate. **4** Dicite pusillanimes: Confortamini, et nolite timere: ecce Deus vester ultionem adducet retributionis: Deus ipse veniet, et salvabit vos. **5** Tunc aperientur oculi caecorum, et aures surdorum patetbunt. **6** Tunc saliet sicut cervus claudus, et aperta erit lingua mutorum: quia scissae sunt in deserto aquae, et torrentes in solitudine. **7** Et quae erat arida, erit in stagnum, et sitiens in fontes aquarium. In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami et iunci. **8** Et erit ibi semita et via, et via sancta vocabitur: non transibit per eam pollitus, et haec erit vobis directa via, ita ut stulti non errant per eam. **9** Non erit ibi leo, et mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi: et ambulabunt qui liberati fuerint. **10** Et redempti a Domino convertentur, et venient in Sion cum laude: et laetitia sempiterna super caput eorum: gaudium et laetitiam obtinebunt, et fugiet dolor et gemitus.

36 Et factum est in quartodecimo anno regis Ezechiae, ascendit Sennacherib rex

gentium unusquisque terram suam de manu regis Israel, qui sedes super cherubim: tu es Deus solus Assyriorum? **19** Ubi est deus Emath, et Arphad? omnium regnorum terra, tu fecisti caelum et ubi est deus Sepharvaim? numquid liberaverunt terram. **17** Inclina Domine aurem tuam, et audi: Samariam de manu mea? **20** Quis est ex omnibus diis aperi Domine oculos tuos, et vide, et audi omnia terrarum istarum, qui eruerit terram suam de manu verba Sennacherib, quae misit ad blasphemandum mea, ut eruat Dominus Ierusalem de manu mea? Deum viventem. **18** Vere enim Domine desertas **21** Et siluerunt, et non responderunt ei verbum. fecerunt reges Assyriorum terras, et regiones Mandaverat enim rex, dicens: Ne respondeatis ei. earum. **19** Et dederunt deos earum igni: non enim **22** Et ingressus est Eliachim filius Helchiae, qui erat erant dii, sed opera manuum hominum, lignum et super domum, et Sobna scriba, et Ioah filius Asaph lapis: et comminuerunt eos. **20** Et nunc Domine a commentariis ad Ezechiam scisis vestibus, et Deus noster salva nos de manu eius: et cognoscant nunciaverunt ei verba Rabsacis.

37 Et factum est, cum audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, et obvolutus est sacco, et intravit in domum Domini. **2** Et misit Eliachim, qui erat super domum, et Sobnam scribam, et seniores de sacerdotibus opertos saccis ad Isaiam filium Amos prophetam, **3** et dixerunt ad eum: Haec dicit Ezechias: Dies tribulationis, et correptionis, et blasphemiae dies haec: quia venerunt filii usque ad partum, et virtus non est pariendi. **4** Si quo modo audiat Dominus Deus tuus verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viventem, et exprobandum sermonibus, quos audivit Dominus Deus tuus: leva ergo orationem pro reliquiis, quae repertae sunt. **5** Et venerunt servi regis Ezechiae ad Isaiam. **6** et dixit ad eos Isaia: Haec dicetis domino vestro: Haec dicit Dominus: Ne timeas a facie verborum, quae audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me. **7** Ecce ego dabo ei spiritum, et audiet nuncium, et revertetur ad terram suam, et corruere eum faciam gladio in terra sua. **8** Reversus est autem Rabsaces, et invenit regem Assyriorum praeliantem adversus Lobnam. Audierat enim quia profectus esset de Lachis, **9** et audivit de Tharaca rege Aethiopiae, dicentes: Egressus est ut pugnet contra te. Quod cum audisset, misit nuncios ad Ezechiam, dicens: **10** Haec dicetis Ezechiae regi Iuda, loquentes: Non te decipiatur Deus tuus, in quo tu confidis, dicens: Non dabitur Ierusalem in manu regis Assyriorum. **11** Ecce tu audisti omnia, quae fecerunt reges Assyriorum omnibus terris, quas subverterunt, et tu poteris liberari? **12** Numquid eruerunt eos dii Gentium, quos subverterunt patres mei Gozam, et Haram, et Reseph, et filios Eden, qui erant in Thalassar? **13** Ubi est rex Emath, et rex Arphad, et rex urbis Sepharvaim, Ana, et Ava? **14** Et tulit Ezechias libros de manu nunciorum, et legit eos, et ascendit in domum Domini, et expandit eos Ezechias coram Domino. **15** Et oravit Ezechias ad Dominum, dicens: **16** Domine exercituum Deus

omnia regna terrae, quia tu es Dominus solus. **21** Et misit Isaia filius Amos ad Ezechiam, dicens: Haec dicit Dominus Deus Israel: Pro quibus rogasti me de Sennacherib rege Assyriorum: **22** hoc est verbum, quod locutus est Dominus super eum: Despexit te, et subsannavit te virgo filia Sion: post te caput movit filia Ierusalem. **23** Cui exprobasti, et quem blasphemasti, et super quem exaltasti vocem, et levasti altitudinem oculorum tuorum? Ad Sanctum Israel. **24** In manu servorum tuorum exprobasti Dominum: et dixisti: In multitudine quadrigarum mearum ego ascendi altitudinem montium, iuga Libani: et succidam excelsa cedrorum eius, et electas abies illius, et introibo altitudinem summitatis eius, saltum Carmeli eius. **25** Ego fodi, et bibi aquam, et exiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum. **26** Numquid non audisti, quae olim fecerim ei? ex diebus antiquis ego plasmavi illud: et nunc adduxi: et factum est in eradicationem collum compugnantium, et civitatum munitarum. **27** Habitatores earum breviata manu contremuerunt, et confusi sunt: facti sunt sicut foenum agri, et gramen pascuae, et herba tectorum, quae exaruit antequam maturesceret. **28** Habitationem tuam, et egressum tuum, et introitum tuum cognovi, et insaniam tuam contra me. **29** Cum fureres adversum me, superbia tua ascendit in aures meas: ponam ergo circulum in naribus tuis, et frenum in labiis tuis, et reducam te in viam, per quem venisti. **30** Tibi autem hoc erit signum: Comede hoc anno quae sponte nascuntur, et in anno secundo pomis vescere: in anno autem tertio seminate, et metite, et plantate vineas, et comedite fructum earum. **31** Et mittet id, quod salvatum fuerit de domo Iuda, et quod reliquum est, radicem deorsum, et faciet fructum sursum: **32** quia de Ierusalem exhibunt reliquiae, et salvatio de monte Sion: zelus Domini exercituum faciet istud. **33** Propterea haec dicit Dominus de rege Assyriorum: Non intrabit civitatem hanc, et non iaciens ibi sagittam, et non occupabit eam clypeus, et non mittet in circuitu eius aggerem. **34** In via, qua venit, per eam revertetur, et civitatem

hanc non ingredietur, dicit Dominus: **35** et protegam Ecce in pace amaritudo mea amarissima: Tu autem civitatem istam, ut salvem eam propter me, et eruisti animam meam ut non periret, proiecisti propter David servum meum. **36** Egressus est autem post tergum tuum omnia peccata mea. **18** Quia Angelus Domini, et percussit in castris Assyriorum non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit centum octoginta quinque millia. Et surrexerunt mane, et ecce omnes, cadavera mortuorum. **37** Et veritatem tuam. (**Sheol h7585**) **19** Vivens vivens ipse egressus est, et abiit, et reversus est Sennacherib confitebitur tibi, sicut et ego hodie: pater filiis rex Assyriorum, et habitavit in Ninive. **38** Et factum notam faciet veritatem tuam. **20** Domine salvum me est, cum adoraret in templo Nesroch deum suum, fac, et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus Adramelech, et Sarasar filii eius percosserunt eum gladio: fugeruntque in Terram Ararat, et regnavit vita nostrae in domo Domini. **21** Et iussit Isaías ut Asarhaddon filius eius pro eo. tollerent massam de fisis, et cataplasmaient super vulnus, et sanaretur. **22** Et dixit Ezechias: Quod erit signum quia ascendam in domum Domini?

38 In diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem: et introivit ad eum Isaías filius Amos propheta, et dixit ei: Haec dicit Dominus: Dispone domui tuae, quia morieris tu, et non vives. **2** Et convertit Ezechias faciem suam ad parietem, et oravit ad Dominum, **3** et dixit: Obsecro Domine, memento quaeso quomodo ambulaverim coram te in veritate, et in corde perfecto, et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et levavit Ezechias fletu magno. **4** Et factum est verbum Domini ad Isaiam, dicens: **5** Vade, et dic Ezechiae: Haec dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, et vidi lacrymas tuas: ecce ego adiiciam super dies tuos quindecim annos: **6** et de manu regis Assyriorum eruam te, et civitatem istam, et protegam eam. **7** Hoc autem tibi erit signum a Domino, quia faciet Dominus verbum hoc, quod locutus est: **8** Ecce ego reverti faciam umbram linearum, per quas descendenter in horologio Achaz in sole, retrorsum decem lineis. Et reversus est sol decem lineis per gradus, quos descendenter. **9** Scriptura Ezechiae regis Iuda cum aegrotasset, et convaluisse de infirmitate sua. **10** Ego dixi: In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. Quaesivi residuum annorum meorum. (**Sheol h7585**) **11** dixi: Non videbo Dominum Deum in terra viventium. Non aspiciam hominem ultra, et habitatorem quietis. **12** Generatio mea ablata est; et convoluta est a me, quasi tabernaculum pastorum: Praecisa est velut a texente, vita mea: dum adhuc ordirer, succidit me: de mane usque ad vesperam finies me. **13** Sperabam usque ad mane, quasi leo sic contrivit omnia ossa mea: De mane usque ad vesperam finies me: **14** sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor ut columba: Attenuati sunt oculi mei, suspicentes in excelsum: Domine vim patior, responde pro me. **15** Quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae. **16** Domine si sic vivitur, et in talibus vita spiritus mei, corripies me, et vivificabis me. **17**

39 In tempore illo misit Merodach Baladan filius Baladan rex Babylonis, libros et munera ad Ezechiam: audierat enim quod aegrotasset, et convaluisse. **2** Laetus est autem super eis Ezechias, et ostendit eis cellam aromatum, et argenti, et auri, et odoramentorum, et unguenti optimi, et omnes apothecas supellectilis sua, et universa quae inventa sunt in thesauris eius. Non fuit verbum, quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, et in omni potestate sua. **3** Introivit autem Isaías propheta ad Ezechiam regem, et dixit ei: Quid dixerunt viri isti, et unde venerunt ad te? Et dixit Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. **4** Et dixit: Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias: Omnia, quae in domo mea sunt, viderunt: non fuit res, quam non ostenderim eis in thesauris meis. **5** Et dixit Isaías ad Ezechiam: Audi verbum Domini exercituum. **6** Ecce dies venient, et auferentur omnia, quae in domo tua sunt, et quae thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc, in Babylonem: non relinquetur quidquam, dicit Dominus. **7** Et de filiis tuis, qui exhibunt de te, quos genueris, tollent, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. **8** Et dixit Ezechias ad Isaiam: Bonum verbum Domini quod locutus est. Et dixit: Fiat tantum pax, et veritas in diebus meis.

40 Consolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester. **2** Loquimini ad cor Ierusalem, et advocate eam: quoniam completa est malitia eius, dimissa est iniurias illius: suscepit de manu Domini duplicita pro omnibus peccatis suis. **3** Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. **4** Omnis vallis exaltabitur, et omnis mons et collis humiliabitur, et erunt prava in directa, et aspera in vias planas. **5** Et revelabitur gloria Domini, et videbit omnis caro pariter quod os Domini locutum est. **6** Vox dicentis: Clama. Et dixi: Quid clamabo? Omnis caro foenum, et omnis gloria eius quasi flos agri. **7**

Exiccatum est foenum, et cecidit flos, quia spiritus sapientiae eius. **29** Qui dat lasso virtutem: et his, Domini sufflavit in eo. Vere foenum est populus: **8** qui non sunt, fortitudinem et robur multiplicat. exiccatum est foenum, et cecidit flos: Verbum autem **30** Deficient pueri, et laborabunt, et iuvenes in Domini nostri manet in aeternum. **9** Super montem infirmitate cadent. **31** Qui autem sperant in Domino, excelsum ascende, tu qui evangelizas Sion: exalta in mutabunt fortitudinem, assumpt pennas sicut fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Ierusalem: aquilae, current et non laborabunt, ambulabunt et exalta, noli timere. Dic civitatibus Iuda: Ecce Deus non deficient.

41 Taceant ad me insulae, et Gentes mutant fortitudinem: accedant, et tunc loquuntur, simul ad iudicium propinquemus. **2** Quis suscitavit ab Oriente iustum, vocavit eum ut sequeretur se? dabit in conspectu eius Gentes, et reges obtinebit: dabit quasi pulverem gladio eius, sicut stipulam vento raptam arcui eius. **3** Persequetur eos, transibit in pace, semita in pedibus eius non apparebit. **4** Quis haec operatus est, et fecit, vocans generationes ab exordio? Ego Dominus, primus et novissimus ego sum. **5** Viderunt insulae, et timuerunt, extrema terrae obstupuerunt, appropinquarent, et accesserunt. **6** Unusquisque proximo suo auxiliabitur, et fratri suo dicet: Confortare. **7** Confortavit faber aerarius percutiens malleo eum, qui cudebat tunc temporis, dicens: Glutino bonum est: et confortavit eum clavis, ut non moveretur. **8** Et tu Israel serve meus, Iacob quem elegi, semen Abraham amici mei: **9** In quo apprehendi te ab extremis terrae, et a longinquis eius vocavi te, et dixi tibi: Servus meus es tu, elegi te, et non abieci te. **10** Ne timeas, quia ego tecum sum: ne declines, quia ego Deus tuus: confortavi te, et auxiliatus sum tibi, et suscepit te dextera iusti mei. **11** Ecce confundentur et erubescunt omnes, qui pugnant adversum te: erunt quasi non sint, et peribunt viri, qui contradicunt tibi. **12** Quaeres eos, et non invenies, viros rebelles tuos: erunt quasi non sint: et veluti consumptio homines bellantes adversum te. **13** Quia ego Dominus Deus tuus apprehendens manum tuam, dicensque tibi: Ne timeas, ego adiui te. **14** Noli timere vermis Iacob, qui mortui estis ex Israel: ego auxiliatus sum tibi, dicit Dominus: et redemptor tuus sanctus Israel. **15** Ego posui te quasi plastrum triturans novum, habens rostra serrantia: triturabis montes, et communies: et colles quasi pulverem pones. **16** Ventilabis eos, et ventus tollet, et turbo disperget eos: et tu exultabis in Domino, in sancto Israel laetaberis. **17** Egeni, et pauperes quaerunt aquas, et non sunt: lingua eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos, Deus Israel non derelinquam eos. **18** Aperiā in excelsis collibus flumina, et in medio camporum fontes: ponam desertum in stagna aquarum, et terram inviam in rivos aquarum. **19** Dabo in solitudinem

cedrum, et spinam, et myrtum, et lignum olivae: vertice montium clamabunt. **12** Ponent Domino ponam in deserto abietem, ulmum, et buxum gloriam, et laudem eius in insulis nunciabunt. **13** simul: **20** Ut videant, et sciant, et recogitent, et Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir praeliator intelligent pariter quia manus Domini fecit hoc, et suscitabit zelum: vociferabitur, et clamabit: super sanctus Israel creavit illud. **21** Prope facite iudicium inimicos suos confortabitur. **14** Tacui semper, silui, vestrum, dicit Dominus: afferte, siquid forte habetis, patiens fui, sicut parturiens loquar: dissipabo, et dicit rex Iacob. **22** Accedant, et nuncient nobis absorbebo simul. **15** Desertos faciam montes, et quaecumque ventura sunt: priora quae fuerunt colles, et omne gramen eorum exiccabo: et ponam nunciate: et ponemus cor nostrum, et sciemos flumina in insulas, et stagna arefaciam. **16** Et ducam novissima eorum, et quae ventura sunt indicate caecos in viam, quam nesciunt, et in semitis, quas nobis. **23** Annunciate quae ventura sunt in futurum, ignoraverunt, ambulare eos faciam: ponam tenebras et sciemos quia dii estis vos. bene quoque aut male, coram eis in lucem, et prava in recta: haec verba si potestis, facite: et loquamur, et videamus simul. feci eis, et non dereliqui eos. **17** Conversi sunt **24** Ecce, vos estis ex nihilo, et opus vestrum ex retrorsum: confundantur confusione qui confidunt eo, quod non est: abominatio est qui elegit vos. in sculptili, qui dicunt conflatili: Vos dii nostri. **25** Suscitavi ab Aquilone, et veniet ab Ortu solis: **18** Surdi audite, et caeci intuemini ad videndum. vocabit nomen meum, et adducet magistratus quasi **19** Quis caecus, nisi servus meus? et surdus, nisi lutum, et velut plastes conculcans humum. **26** Quis ad quem nuncios meos misi? quis caecus, nisi annunciat ab exordio ut sciamus: et a principio qui venundatus est? et quis caecus, nisi servus ut dicamus: Iustus es? non est neque annuncians, Domini? **20** Qui vides multa, nonne custodies? qui neque praedicens, neque audiens sermones vestros. apertas habes aures, nonne audies? **21** Et Dominus **27** Primus ad Sion dicet: Ecce adsum, et Ierusalem voluit ut sanctificaret eum, et magnificaret legem, evangelistam dabo. **28** Et vidi, et non erat neque ex istis quisquam qui iniret consilium, et interrogatus responderet verbum. **29** Ecce omnes iniusti, et vana opera eorum: ventus et inane simulachra eorum.

42 Ecce servus meus, suspiciam eum: electus meus, complacuit sibi in illo anima mea: dedi spiritum meum super eum, iudicium Gentibus proferet. **2** Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox eius foris. **3** Calamum quassatum non conteret, et linum fumigans non extinguet: in veritate educet iudicium. **4** Non erit tristis, neque turbulentus, donec ponat in terra iudicium: et legem eius insulae expectabunt. **5** Haec dicit Dominus Deus creans caelos, et extendens eos: formans terram, et quae germinant ex ea: dans flatum populo, qui est super eam, et spiritum calcantibus eam. **6** Ego Dominus vocavi te in iustitia, et apprehendi manum tuam, et servavi te. Et dedi te in foedus populi, in lucem Gentium: **7** Ut aperires oculos caecorum, et educeres de conclusione vincum, de domo carceris sedentes in tenebris. **8** Ego Dominus, hoc est nomen meum: gloriam meam alteri non dabo, et laudem meam sculptilibus. **9** Quae prima fuerunt, ecce venerunt: nova quoque ego annuncio: antequam oriantur, audita vobis faciam. **10** Cantate Domino canticum novum, laus eius ab extremis terrae: qui descenditis in mare, et plenitudo eius, insulae, et habitatores earum. **11** Sublevetur desertum, et civitates eius: in dominibus habitabit Cedar: laudate habitatores Petrae, de

voluit ut sanctificaret eum, et magnificaret legem, et extolleret. **22** Ipse autem populus direptus, et vastatus: laqueus iuvenum omnes, et in dominibus carcerum absconditi sunt: facti sunt in rapinam, nec est qui eruat: in direptionem, nec est qui dicat: Redde. **23** Quis est in vobis qui audiat hoc, attendat et auscultet futura? **24** Quis dedit in direptionem Iacob, et Israel vastantibus? nonne Dominus ipse, cui peccavimus? Et noluerunt in viis eius ambulare, et non audierunt legem eius. **25** Et effudit super eum indignationem furoris sui, et forte bellum, et combussit eum in circuitu, et non cognovit: et succedit eum, et non intellexit.

43 Et nunc haec dicit Dominus creans te Iacob, et formans te Israel: Noli timere, quia redemi te, et vocavi te nomine tuo: meus es tu. **2** Cum transieris per aquas, tecum ero, et flumina non operient te: cum ambulaveris in igne, non combureris, et flamma non ardebit in te: **3** Quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israel salvator tuus, dedi propitiationem tuam Aegyptum, Aethopiam, et Saba pro te. **4** Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, et gloriosus: ego dilexi te, et dabo homines pro te, et populos pro anima tua. **5** Noli timere, quia ego tecum sum: ab Oriente adducam semen tuum, et ab Occidente congregabo te. **6** Dicam Aquiloni: Da: et Austro: Noli prohibere: affer filios meos de longinquio, et filias meas ab extremis terrae. **7** Et omnem, qui invocat nomen meum, in gloriam meam creavi eum, formavi eum, et feci eum. **8** Educ foras populum caecum, et oculos habentem: surdum, et aures

ei sunt. **9** Omnes gentes congregatae sunt simul, praeterfluentes aquas. **5** Iste dicet: Domini ego sum: et collectae sunt tribus: quis in vobis annunciet et ille vocabit in nomine Iacob, et hic scribet manu istud, et quae prima sunt audire nos faciet? dent sua: Domino: et in nomine Israel assimilabitur. **6** testes eorum, iustificantur, et audiant, et dicant: Haec dicit Dominus rex Israel, et redemptor eius Vere. **10** Vos testes mei, dicit Dominus, et servus Dominus exercitum: Ego primus, et ego novissimus, meus, quem elegi: ut sciatis, et credatis mihi, et absque me non est Deus. **7** Quis similis mei? intelligatis quia ego ipse sum. Ante me non est vocet, et annunciet: et ordinem exponat mihi, ex formatus Deus, et post me non erit. **11** Ego sum, quo constitui populum antiquum: ventura et quae ego sum Dominus, et non est absque me salvator. futura sunt annuncient eis. **8** Nolite timere, neque **12** Ego annuncavi, et salvavi: auditum feci, et non conturbemini: ex tunc audire te feci, et annuncavi: fuit in vobis alienus: vos testes mei, dicit Dominus, vos estis testes mei. numquid est Deus absque me, et ego Deus. **13** Et ab initio ego ipse, et non est et formator, quem ego non noverim? **9** Plastae qui de manu mea eruat: operabor, et quis avertet idoli omnes nihil sunt, et amantissima eorum non illud? **14** Haec dicit Dominus redemptor vester, proderunt eis. ipsi sunt testes eorum, quia non sanctus Israel: Propter vos misi in Babylonem, et vident, neque intelligunt, ut confundantur. **10** Quis detraxi vectes universos, et Chaldaeos in navibus formavit Deum, et sculptile conflavit ad nihil utile? suis gloriantes. **15** Ego Dominus sanctus vester, **11** Ecce omnes participes eius confundentur: fabri creans Israel rex vester. **16** Haec dicit Dominus, enim sunt ex hominibus: convenient omnes, stabunt qui dedit in mari viam, et in aquis torrentibus et pavebunt, et confundentur simul. **12** Faber semitam. **17** Qui eduxit quadrigam et equum: agmen ferrarius lima operatus est: in prunis, et in malleis et robustum, simul obdormierunt, nec resurgent: formavit illud, et operatus est in brachio fortitudinis contriti sunt quasi linum, et exticti sunt. **18** Ne suae: esuriet et deficiet, non bibet aquam, et memineritis priorum, et antiqua ne intueamini. lassescet. **13** Artifex lignarius extendit normam, **19** Ecce ego facio nova, et nunc orientur, utique formavit illud in runcina: fecit illud in angularibus, cognoscetis ea: ponam in deserto viam, et in invio et circino tornavit illud: et fecit imaginem viri flumina. **20** Glorificabit me bestia agri, dracones et quasi speciosum hominem habitantem in domo. struthiones: quia dedi in deserto aquas, flumina in **14** Succidit cedros, tulit ilicem, et querum, quae invio, ut darem potum populo meo, electo meo. steterat inter ligna saltus: plantavit pinum, quam **21** Populum istum formavi mihi, laudem meam pluvia nutritivit. **15** Et facta est hominibus in focum: narrabit. **22** Non me invocasti Iacob, nec laborasti in sumpsit ex eis, et calefactus est: et succedit, et me Israel. **23** Non obtulisti mihi arietem holocausti coxit panes: de reliquo autem operatus est deum, tui, et victimis tuis non glorificasti me: non te et adoravit: fecit sculptile, et curvatus est ante servire feci in oblatione, nec labore tibi praebui illud. **16** Medium eius combussit igni, et de medio in thure. **24** Non emisti mihi argento calatum, eius carnes comedit: coxit pulmentum, et saturatus et adipe victimarum tuarum non inebriasti me. est, et calefactus est, et dixit: Vah, calefactus sum, Verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis, vidi focum. **17** Reliquum autem eius deum fecit et praebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. **25** sculptile sibi: curvatur ante illud, et adorat illud, Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas et obsecrat, dicens: Libera me, quia Deus meus propter me, et peccatorum tuorum non recordabor. es tu. **18** Nescierunt, neque intellexerunt: obliti **26** Reduc me in memoriam, et iudicemur simul: enim sunt ne videant oculi eorum, et ne intelligent narra si quid habes ut iustificeris. **27** Pater tuus primus peccavit, et interpretes tui praevericati sunt in me. **28** Et contaminavi principes sanctos, dedi ad interencionem Iacob, et Israel in blasphemiam.

44 Et nunc audi Iacob serve meus, et Israel quem elegi: **2** Haec dicit Dominus faciens et formans te, ab utero auxiliator tuus: noli timere serve meus Iacob, et rectissime, quem elegi. **3** Effundam enim aquas super sitientem, et fluenta super aridam: effundam spiritum meum super semen tuum, et benedictionem meam super stirpem tuam. **4** Et germinabunt inter herbas quasi salices iuxta

corde suo. **19** Non recogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentiunt, ut dicant: Medietatem eius combussi igni, et coxi super carbones eius panes: coxi carnes et comedи, et de reliquo eius idolum faciam? ante truncum ligni procidam? **20** Pars eius cinis est: cor insipiens adoravit illud, et non liberabit animam suam, neque dicet: Forte mendacium est in dextera mea. **21** Memento horum Iacob, et Israel, quoniam servus meus es tu. formavi te, servus meus es tu Israel, ne obliscaris mei. **22** Delevi ut nubem iniquitates tuas, et quasi nebulam peccata tua: revertere ad me, quoniam redemi te. **23** Laudate caeli, quoniam misericordiam fecit

Dominus: iubilate extrema terrae, resonate montes vincti manicis pergent: et te adorabunt, teque laudationem, saltus et omne lignum eius: quoniam deprecabuntur: Tantum in te est Deus, et non est redemit Dominus Iacob, et Israel gloriabitur. **24** absque te Deus. **15** Vere tu es Deus absconditus, Haec dicit Dominus redemptor tuus, et formator Deus Israel salvator. **16** Confusi sunt, et erubuerunt tuus ex utero: Ego sum Dominus, faciens omnia, omnes: simul abierunt in confusionem fabricatores extendens caelos solus, stabiliens terram, et nullus errorum. **17** Israel salvatus est in Domino salute mecum. **25** Irrita faciens signa divinorum, et aeterna: non confundemini, et non erubescetis ariolos in furorem vertens. Convertens sapientes usque in saeculum saeculi. **18** Quia haec dicit retrorsum: et scientiam eorum stultam faciens. **26** Dominus creans caelos, ipse Deus formans terram, et Suscitanus verbum servi sui, et consilium nunciorum faciens eam, ipse plastes eius: non in vanum creavit suorum complens. Qui dico Ierusalem: Habitaberis; et civitatibus Iuda: Aedificabimini, et deserta eius eam: ut habitaretur, formavit eam. ego Dominus, et suscitabo. **27** Qui dico profundo: Desolare, et flumina in loco terrae tenebroso: non dixi semini Iacob: tua arefaciām. **28** Qui dico Cyro: Pastor meus es, Frustra quaerite me. ego Dominus loquens iustitiam, et omnem voluntatem meam complebis. Qui dico annuncians recta. **20** Congregamini, et venite, Ierusalem: Aedificaberis; et templo: Fundaberis. et accedite simul qui salvati estis ex Gentibus: nescierunt qui levant lignum sculpturae sua, et

45 Haec dicit Dominus christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram, ut subiiciam ante faciem eius Gentes, et dorsa regum vertam, et aperiam coram eo ianuas, et portae non claudentur. **2** Ego ante te ibo: et gloriosos terrae humiliabo: portas aereas conteram, et vectes ferreos confringam. **3** Et dabo tibi thesauros absconditos, et arcana secretorum: ut scias quia ego Dominus, qui voco nomen tuum, Deus Israel. **4** Propter servum meum Iacob, et Israel electum meum, vocavi te nomine tuo: assimilavi te, et non cognovisti me. **5** Ego Dominus, et non est amplius: extra me non est Deus: accinxī te, et non cognovisti me: **6** Ut sciant hi, qui ab ortu solis, et qui ab occidente, quoniam absque me non est Deus: ego Dominus, et non est alter, **7** formans lucem, et creans tenebras, faciens pacem, et creans malum: ego Dominus faciens omnia haec. **8** Rorate caeli desuper, et nubes pluant iustum: aperiatur terra, et germinet salvatorem: et iustitia oriatur simul: ego Dominus creavi eum. **9** Vae qui contradicit factori suo, testa de samiis terrae: numquid dicet lutum figulo suo: Quid facis, et opus tuum absque manibus est? **10** Vae qui dicit patri: Quid generas? et mulieri: Quid parturis? **11** Haec dicit Dominus sanctus Israel plastes eius: Ventura interrogate me, super filios meos, et super opus manuum mearum mandate mihi. **12** Ego feci terram, et hominem super eam creavi ego: manus meae tetenderunt caelos, et omni militiae eorum mandavi. **13** Ego suscitavi eum ad iustitiam, et omnes vias eius dirigam: ipse aedificabit civitatem meam, et captivitatem meam dimittet, non in pretio, neque in muniberibus, dicit Dominus Deus exercituum. **14** Haec dicit Dominus: Labor Aegypti, et negotiatio Aethiopiae, et Sabaim viri sublimes, ad te transibunt, et tui erunt: Post te ambulabunt,

faciens eam, ipse plastes eius: non in vanum creavit suorum complens. Qui dico Ierusalem: Habitaberis; et civitatibus Iuda: Aedificabimini, et deserta eius eam: ut habitaretur, formavit eam. ego Dominus, et suscitabo. **27** Qui dico profundo: Desolare, et flumina in loco terrae tenebroso: non dixi semini Iacob: tua arefaciām. **28** Qui dico Cyro: Pastor meus es, Frustra quaerite me. ego Dominus loquens iustitiam, et omnem voluntatem meam complebis. Qui dico annuncians recta. **20** Congregamini, et venite, et accedite simul qui salvati estis ex Gentibus: nescierunt qui levant lignum sculpturae sua, et rogant Deum non salvantem. **21** Annunciate, et venite, et consiliamini simul: quis auditum fecit hoc ab initio, et tunc praedixit illud? numquid non ego Dominus, et non est ultra deus absque me? Deus iustus, et salvans non est praeter me. **22** Convertimini ad me, et salvi eritis omnes fines terrae: quia ego Deus, et non est aliis. **23** In memetipso iuravi, egredietur de ore meo iustitiae verbum, et non revertetur: quia mihi curvabitur omne genu, et iurabit omnis lingua. **24** Ergo in Domino, dicet, meae sunt iustitiae et imperium: ad eum venient, et confundentur omnes qui repugnant ei. **25** In Domino iustificabitur, et laudabitur omne semen Israel.

46 Confractus est Bel, contritus est Nabo: facta sunt simulachra eorum bestiis et iumentis, onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem. **2** Contabuerunt, et contrita sunt simul: non potuerunt salvare portantem, et anima eorum in captivitatem ibit. **3** Audite me domus Iacob, et omne residuum domus Israel, qui portamini a meo utero, qui gestamini a mea vulva. **4** Usque ad senectam ego ipse, et usque ad canos ego portabo: ego feci, et ego feram: ego portabo, et salvabo. **5** Cui assimilasti me, et adaequasti, et comparasti me, et fecisti similem? **6** Qui confertis aurum de sacculo, et argentum statera ponderatis: conduceentes aurificem, ut faciat deum: et procedunt, et adorant. **7** Portant illum in humeris gestantes, et ponentes in loco suo: stabit, ac de loco suo non movebitur. sed et cum clamaverint ad eum, non audiet: de tribulatione non salvabit eos. **8** Mementote istud, et confundamini: redite p̄aevaricatores ad cor. **9** Recordamini prioris saeculi, quoniam ego sum Deus, et non est ultra Deus, nec est similis mei: **10**

Annuncians ab exordio novissimum, et ab initio adolescentia tua, unusquisque in via sua erraverunt: quae necdum facta sunt, dicens: Consilium meum non est qui salvet te.

stabit, et omnis voluntas mea fiet: **11** Vocans ab Oriente iustum, et de terra longinqua virum voluntatis meae. et locutus sum, et adducam illud: creavi, et faciam illud. **12** Audite me duro corde, qui longe estis a iustitia. **13** Prope feci iustitiam meam, non elongabitur, et salus mea non morabitur. Dabo in Sion salutem, et in Israel gloriam meam.

47 Descende, sede in pulvere virgo filia auditæ feci ea: repente operatus sum, et venerunt.

Babylon, sede in terra: non est solium filiae Chaldaeorum, quia ultra non vocaberis mollis et tenera. **2** Tolle molam, et mole farinam: denuda cervix tua, et frons tua aerea. **5** Praedixi tibi ex turpitudinem tuam, discooperi humerum, revela crura, transi flumina. **3** Revelabitur ignominia tua, et conflatilia mandaverunt ista. **6** Quae audisti, vide et videbitur opprobrium tuum: ultionem capiam, omnia: vos autem num annuciasti? Audita feci et non resistet mihi homo. **4** Redemptor noster, tibi nova ex tunc, et conservata sunt quae nescis: **7** Dominus exercituum nomen illius sanctus Israel. **5** nunc creata sunt, et non ex tunc: et ante diem, et Sede tacens, et intra in tenebras filia Chaldaeorum: non audisti ea, ne forte dicas: Ecce ego cognovi ea, quia non vocaberis ultra domina regnorum. **6** **8** Neque audisti, neque cognovisti, neque ex tunc Iratus sum super populum meum, contaminavi aperta est auris tua: scio enim quia prævaricans hereditatem meam, et dedi eos in manu tua: non prævaricaberis, et transgressor ex utero vocavi posuisti eis misericordias: super senem aggravasti te. **9** Propter nomen meum longe faciam furorem iugum tuum valde. **7** Et dixisti: In sempiternum meum: et laude mea infrenabo te, ne interreas. **10** ero domina: non posuisti haec super cor tuum, Ecce excoxi te, sed non quasi argentum, elegi te neque recordata es novissimi tui. **8** Et nunc audi in camino paupertatis. **11** Propter me, propter me haec delicata, et habitans confidenter, quae dicis faciam, ut non blasphemer: et gloriam meam alteri in corde tuo: Ego sum, et non est praeter me non dabo. **12** Audi me Iacob, et Israel quem ego amplius: non sedebo vidua, et ignorabo sterilitatem. **13** **9** Venient tibi duo haec subito in die una, sterilitas Manus quoque mea fundavit terram, et dextera et viduitas. universa venerunt super te, propter mea mensa est caelos: ego vocabo eos, et stabunt multititudinem maleficiorum tuorum, et propter simul. **14** Congregamini omnes vos, et audite: quis duritiam incantatorum tuorum vehementem. **10** de eis annuciavit haec? Dominus dilexit eum, Et fiduciam habuisti in malitia tua, et dixisti: Non faciet voluntatem suam in Babylone, et brachium est qui videat me. sapientia tua et scientia tua suum in Chaldaeis. **15** Ego ego locutus sum, et haec decepit te. Et dixisti in corde tuo: Ego sum, et vocavi eum: adduxi eum, et directa est via eius. praeter me non est altera. **11** Veniet super te malum, **16** Accedite ad me, et audite hoc: non a principio et nescies ortum eius: irruet super te calamitas, in abscondito locutus sum: ex tempore antequam quam non poteris expiare: veniet super te repente fieret, ibi eram: et nunc Dominus Deus misit me, et miseria, quam nescies. **12** Sta cum incantatoribus spiritus eius. **17** Haec dicit Dominus redemptor tuus tuis, et cum multititudine maleficiorum tuorum, in sanctus Israel: Ego Dominus Deus tuus docens te quibus laborasti ab adolescentia tua, si forte quod utilia, gubernans te in via, qua ambulas. **18** Utinam prosit tibi, aut si possis fieri fortior. **13** Defecisti in attendisses mandata mea: facta fuisset sicut flumen multitudine consiliorum tuorum: stent, et salvent pax tua, et iustitia tua sicut gurgites maris. **19** et te augures caeli, qui contemplabantur sidera, fuisset quasi arena semen tuum, et stirps uteri et suppatabant menses, ut ex eis annuncianter tui ut lapilli eius: non interisset, et non fuisset ventura tibi. **14** Ecce facti sunt quasi stipula, ignis attritum nomen eius a facie mea. **20** Egredimini de combustis eos: non liberabunt animam suam de Babylone, fugite a Chaldaeis, in voce exultationis manu flammae: non sunt prunae, quibus calefiant, annunciate: auditum facite hoc, et efferte illud nec focus, ut sedeant ad eum. **15** Sic facta sunt tibi usque ad extrema terrae. Dicite: Redemit Dominus in quibuscumque laboraveras: negotiatores tui ab servum suum Iacob. **21** Non sitierunt in deserto, et cum educeret eos: aquam de petra produxit eis, et

scidit petram, et fluxerunt aquae. **22** Non est pax impiis, dicit Dominus.

49 Audite insulae, et attendite populi de longe:

Dominus ab utero vocavit me, de ventre matris meae recordatus est nominis mei. **2** Et posuit os meum quasi gladium acutum: in umbra manus suae protexit me, et posuit me sicut sagittam electam: in pharetra sua abscondit me. **3** Et dixit mihi: Servus meus es tu Israel, quia in te gloriabor. **4** Et ego dixi: In vacuum laboravi, sine causa, et vane fortitudinem meam consumpsi: ergo iudicium meum cum Domino, et opus meum cum Deo meo. **5** Et nunc dicit Dominus, formans me ex utero servum sibi, ut reducam Iacob ad eum, et Israel non congregabitur: et glorificatus sum in oculis Domini, et Deus meus factus est fortitudo mea. **6** Et dixit: Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Iacob, et faeces Israel convertendas: Ecce dedi te in lucem Gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terrae. **7** Haec dicit Dominus redemptor Israel, sanctus eius, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, ad servum dominorum: Reges videbunt, et consurgent principes, et adorabunt propter Dominum, quia fidelis est, et sanctum Israel qui elegit te. **8** Haec dicit Dominus: In tempore placito exaudivi te, et in die salutis auxiliatus sum tui: et servavi te, et dedi te in foedus populi, ut suscitar es terram, et possideres hereditates dissipatas: **9** ut dices his, qui vinci sunt: Exite: et his, qui in tenebris: Revelamini. Super vias pascentur, et in omnibus planis pascua eorum. **10** Non esurient, neque sient, et non percutiet eos aestus et sol: quia miserator eorum reget eos, et ad fontes aquarum potabit eos. **11** Et ponam omnes montes meos in viam, et semitae meae exaltabuntur. **12** Ecce isti de longe venient, et ecce illi ab Aquilone et mari, et isti de terra australi. **13** Laudate caeli, et exulta terra, iubilate montes laudem: quia consolatus est Dominus populum suum, et pauperum suorum miserebitur. **14** Et dixit Sion: Dereliquit me Dominus, et Dominus oblitus est mei. **15** Numquid oblivisci potest mulier infan tem suum, ut non misereatur filio uteri sui? et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui. **16** Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semper. **17** Venerunt structores tui: destruentes te, et dissipantes a te exhibunt. **18** Leva in circuitu oculos tuos, et vide, omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: vivo ego, dicit Dominus, quia omnibus his velut ornamento vestieris, et circumdabis tibi eos quasi sponsa. **19** Quia deserta tua, et solitudines tuae, et terra ruinae tuae nunc angusta erunt prae

habitoribus, et longe fugabuntur qui absorbebant te. **20** Adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tuae: Angustus est mihi locus, fac spatium mihi ut habitem. **21** Et dices in corde tuo: Quis genuit mihi istos? ego sterilis, et non pariens, transmigrata, et captiva: et istos quis enutravit? ego destituta et sola: et isti ubi hic erant? **22** Haec dicit Dominus Deus: Ecce levabo ad Gentes manum meam, et ad populos exaltabo signum meum. Et afferent filios tuos in ulnis, et filias tuas super humeros portabunt. **23** Et erunt reges nutritii tui, et reginae nutrices tuae: vultu in terram demisso adorabunt te, et pulvarem pedum tuorum lingent. Et scies quia ego Dominus, super quo non confundentur qui expectant eum. **24** Numquid tolletur a forti praeda? aut quod captum fuerit a robusto, salvum esse poterit? **25** Quia haec dicit Dominus: Evidem, et captivitas a forti tolletur: et quod ablatum fuerit a robusto, salvabitur. Eos vero, qui iudicaverunt te, ego iudicabo, et filios tuos ego salvabo. **26** Et cibabo hostes tuos carnibus suis: et quasi musto, sanguine suo ineibriabuntur: et sciet omnis caro, quia ego Dominus salvans te, et redemptor tuus fortis Iacob.

50 Haec dicit Dominus: Quis est hic liber repudii matris vestrae, quo dimisi eam? aut quis est creditor meus, cui vendidi vos? ecce in iniquitatibus vestris venditi estis, et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram. **2** Quia veni, et non erat vir: vocavi, et non erat qui audiret. numquid abbreviata et parvula facta est manus mea, ut non possim redimere? aut non est in me virtus ad liberandum? Ecce in increpatione mea desertum faciam mare, ponam flumina in siccum: computrescent pisces sine aqua, et morientur in siti. **3** Induam caelos tenebris, et saccum ponam operimentum eorum. **4** Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum, qui lassus est verbo: erigit mane, mane erigit mihi aurem, ut audiam quasi magistrum. **5** Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico: retrorsum non abi. **6** Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellentibus: faciem meam non averti ab increpantibus, et conspuentibus in me. **7** Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: ideo posui faciem meam ut petram durissimam, et scio quoniam non confundar. **8** Iuxta est qui iustificat me, quis contradicit mihi? stenus simul, quis est adversarius meus? accedat ad me. **9** Ecce Dominus Deus auxiliator meus: quis est qui condemnet me? Ecce omnes quasi vestimentum conterentur, tinea comedet eos. **10** Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem servi sui? qui ambulavit in tenebris, et non est

lumen ei, speret in nomine Domini, et innitatur super Deum suum. **11** Ecce vos omnes accidentes ignem accincti flammis, ambulate in lumine ignis vestri, et in flammis, quas succendistis: de manu mea factum est hoc vobis, in doloribus dormietis.

51 Audite me qui sequimini quod iustum est, et quaeritis Dominum: attendite ad petram unde excisi estis, et ad cavernam laci, de qua praecisi estis. **2** Attendite ad Abraham patrem vestrum, et ad Saram, quae peperit vos: quia unum vocavi eum, et benedixi ei, et multiplicavi eum. **3** Consolabitur ergo Dominus Sion, et consolabitur omnes ruinas eius: et ponet desertum eius quasi delicias, et solitudinem eius quasi hortum Domini. Gaudium et laetitia invenientur in ea, gratiarum actio, et vox laudis. **4** Attendite ad me popule meus, et tribus mea audite: quia lex a me exiit, et iudicium meum in lucem populorum requiescat. **5** Prope est iustus meus, egressus est salvator meus, et brachia mea populos iudicabunt: me insulae expectabunt, et brachium meum sustinebunt. **6** Levate in caelum oculos vestros, et videte sub terra deorsum: quia caeli sicut fumus liquefiant, et terra sicut vestimentum atteretur, et habitatores eius sicut haec interibunt: Salus autem mea in sempiternum erit, et iustitia mea non deficiet. **7** Audite me qui scitis iustum, populus meus lex mea in corde eorum: nolite timere opprobrium hominum, et blasphemias eorum ne metuatis. **8** Sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis: et sicut lanam, sic devorabit eos tinea: salus autem mea in sempiternum erit, et iustitia mea in generationes generationum. **9** Consurge, consurge, induere fortitudinem brachium Domini: consurge sicut in diebus antiquis, in generationibus saeculorum. Numquid non tu percussisti superbum, vulnerasti draconem? **10** Numquid non tu siccasti mare, aquam abyssi vehementis: qui posuisti profundum maris viam, ut transirent liberati? **11** Et nunc qui redempti sunt a Domino, revertentur, et venient in Sion laudantes, et laetitia sempiterna super capita eorum, gaudium et laetitiam tenebunt, fugiet dolor et gemitus. **12** Ego, ego ipse consolabor vos: quis tu ut timeres ab homine mortali, et a filio hominis, qui quasi foenum ita arescit? **13** Et oblitus es Domini factoris tui, qui tetendit caelos, et fundavit terram: et formidasti iugiter tota die a facie furoris eius, qui te tribulabat, et paraverat ad perendum: ubi nunc est furor tribulantis? **14** Cito veniet gradiens ad aperiendum, et non interficiet usque ad internectionem, nec deficiet panis eius. **15** Ego autem sum Dominus Deus tuus,

qui conturbo mare, et intumescent fluctus eius: Dominus exercituum nomen meum. **16** Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meae protexi te, ut plantes caelos, et fundes terram: et dicas ad Sion: Populus meus es tu. **17** Elevare, elevare, consurge Ierusalem, quae bibisti de manu Domini calicem irae eius: usque ad fundum calicis soporis bibisti, et potasti usque ad faeces. **18** Non est qui sustentet eam ex omnibus filiis, quos genuit: et non est qui apprehendat manum eius ex omnibus filiis, quos enutravit. **19** Duo sunt quae occurrerunt tibi: quis contristabitur super te? vastitas, et contritio, et fames, et gladius, quis consolabitur te? **20** Filii tui proiecti sunt, dormierunt in capite omnium viarum, sicut oryx illaqueatus: pleni indignatione Domini, increpatione Dei tui. **21** Idcirco audi hoc paupercula, et ebria non a vino. **22** Haec dicit dominator tuus Dominus, et Deus tuus, qui pugnabit pro populo suo: Ecce tuli de manu tua calicem soporis, fundum calicis indignationis meae, non adiicies ut bibas illum ultra. **23** Et ponam illum in manu eorum, qui te humiliaverunt, et dixerunt animae tuae: Incurvare, ut transeamus: et posuisti ut terram corpus tuum, et quasi viam transeuntibus.

52 Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion, induere vestimentis gloriae tuae Ierusalem civitas sancti: quia non adiiciet ultra ut pertranseat per te incircumcisus et immundus. **2** Excutere de pulvere, consurge; sede Ierusalem: solve vincula colli tui captiva filia Sion. **3** Quia haec dicit Dominus: Gratis venundati estis, et sine argento redimemini. **4** Quia haec dicit Dominus Deus: In Aegyptum descendit populus meus in principio ut colonus esset ibi: et Assur absque ulla causa calumniatus est eum. **5** Et nunc quid mili est hic, dicit Dominus, quoniam ablatus est populus meus gratis? Dominatores eius inique agunt, dicit Dominus, et iugiter tota die nomen meum blasphematur. **6** Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum. **7** Quam pulchri super montes pedes annunciantis et praedicantis pacem: annunciantis bonum, praedicantis salutem, dicentes Sion: Regnabit Deus tuus! **8** Vox speculatorum tuorum: levaverunt vocem, simul laudabunt: quia oculo ad oculum videbunt cum converterit Dominus Sion. **9** Gaudete, et laudate simul deserta Ierusalem: quia consolatus est Dominus populum suum, redemit Ierusalem. **10** Paravit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium Gentium: et videbunt omnes fines terrae salutare Dei nostri. **11** Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite

tangere: exite de medio eius, mundamini qui longos fac funiculos tuos, et clavos tuos consolida. fertis vasa Domini. **12** Quoniam non in tumultu **3** Ad dexteram enim, et ad laevam penetrabis: exhibitis, nec in fuga properabitis: praecedet enim et semen tuum Gentes hereditabit, et civitates vos Dominus, et congregabit vos Deus Israel. **13** Ecce desertas inhabitabit. **4** Noli timere quia non intelliget servus meus, exaltabitur, et elevabitur, et confunderis, neque erubesces: non enim te pudebit, sublimis erit valde. **14** Sicut obstupuerunt super quia confusionis adolescentiae tuae oblivisceris, et te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus opprobrii viduitatis tuae non recordaberis amplius. eius, et forma eius inter filios hominum. **15** Iste **5** Quia dominabitur tui qui fecit te, Dominus asperget gentes multas, super ipsum continebunt exercitum nomen eius: et redemptor tuus sanctus reges os suum: quia quibus non est narratum de eo, Israel, Deus omnis terrae vocabitur. **6** Quia et mulierem derelictam et moerentem spiritu vocavit

53 Quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? **2** Et ascendet sicut virgultum coram eo, et sicut radix de terra sidenti: non est species ei, neque decor: et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum: **3** Despectum, et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem: et quasi absconditus vultus eius et despectus, unde nec reputavimus eum. **4** Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit: et nos putavimus eum quasi leprosum, et percussum a Deo et humiliatum. **5** Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostrae super eum, et livore eius sanati sumus. **6** Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit: et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. **7** Oblatus est quia ipse voluit, et non aperuit os suum: sicut ovis ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tondente se obmutescet, et non aperiet os suum. **8** De angustia, et de iudicio sublatus est: generationem eius quis enarrabit? quia abscissus est de terra viventium: propter scelus populi mei percussi eum. **9** Et dabit impios pro sepultura, et divitem pro morte sua: eo quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius. **10** Et Dominus voluit conterere eum in infirmitate: si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longaevum, et voluntas Domini in manu eius dirigetur. **11** Pro eo quod laboravit anima eius, videbit et saturabitur: in scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos, et iniquitates eorum ipse portabit. **12** Ideo dispergiam ei plurimos: et fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam, et cum sceleratis reputatus est: et ipse peccata multorum tulit, et pro transgressoribus rogavit.

54 Lauda sterilis quae non paris: decanta laudem, et hinni quae non pariebas: quoniam multi filii desertae magis quam eius, quae habet virum, dicit Dominus. **2** Dilata locum tentorii tui, et pelles tabernaculorum tuorum extende, ne parcas:

te Dominus, et uxorem ab adolescentia abiectam, dixit Deus tuus. **7** Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus magnis congregabo te. **8** In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te, et in misericordia sempiterna misertus sum tui: dixit redemptor tuus Dominus. **9** Sicut in diebus Noe istud mihi est, cui iuravi ne inducerem aquas Noe ultra super terram: sic iuravi ut non irascar tibi, et non increpem te. **10** Montes enim commovebuntur, et colles contremiscent: misericordia autem mea non recedet a te, et foedus pacis meae non movebitur: dixit miserator tuus Dominus. **11** Paupercula tempestate convulsa, absque ulla consolatione. Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, et fundabo te in sapphiris, **12** et ponam iaspidem propugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos, et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles. **13** Universos filios tuos doctos a Domino: et multitudinem pacis filiis tuis. **14** Et in iustitia fundaberis: recede procul a calunnia, quia non timebis: et a pavore, quia non appropinquabis tibi. **15** Ecce accola veniet, qui non erat mecum, advena quondam tuus adiungetur tibi. **16** Ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas, et proferentem vas in opus suum, et ego creavi imperfectorem ad disperendum. **17** Omne vas, quod factum est contra te, non dirigetur: et omnem linguam resistentem tibi in iudicio, iudicabis. Haec est hereditas servorum Domini, et iustitia eorum apud me, dicit Dominus.

55 Omnes sipientes venite ad aquas: et qui non habetis argentum, properate, emite, et comedite: venite, emite absque argento, et absque ulla commutatione vinum et lac. **2** Quare appenditis argentum non in panibus, et laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me, et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine anima vestra. **3** Incline aurem vestram, et venite ad me: audite, et vivet anima vestra, et feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles. **4** Ecce testem populis dedi eum, ducem ac praeceptorem

Gentibus. **5** Ecce gentem, quam nesciebas, vocabis: nescierunt universi: canes muti non valentes latrare, et Gentes, quae te non cognoverunt, ad te current videntes vana, dormientes, et amantes somnia. **11** propter Dominum Deum tuum, et sanctum Israel, Et canes imprudentissimi nescierunt saturitatem: qui glorificavit te. **6** Quaerite Dominum, dum ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam: omnes in inveniri potest: invocate eum, dum prope est. viam suam declinaverunt, unusquisque ad avaritiam **7** Derelinquit impius viam suam, et vir iniquus suam a summo usque ad novissimum. **12** Venite, cogitationes suas, et revertatur ad Dominum, et sumamus vinum, et impleamur ebrietate: et erit miserebitur eius, et ad Deum nostrum: quoniam sicut hodie, sic et cras, et multo amplius. multus est ad ignoscendum. **8** Non enim cogitationes meae, cogitationes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, dicit Dominus. **9** Quia sicut exaltantur caeli a terra, sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris, et cogitationes meae a cogitationibus vestris. **10** Et quomodo descendit imber, et nix de caelo, et illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram, et infundit eam, et germinare eam facit, et dat semen serenti, et panem comedenti: **11** Sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet quaecumque volui, et prosperabitur in his, ad quae misi illud. **12** Quia in laetitia egrediemini, et in pace deducemini: montes et colles cantabunt coram vobis laudem, et omnia ligna regionis plaudent manu. **13** Pro saliunca ascendet abies, et pro urtica crescit myrtus: et erit Dominus nominatus in signum aeternum, quod non auferetur.

56 Haec dicit Dominus: Custodite iudicium, et facite iustitiam: quia iuxta est salus mea ut veniat, et iustitia mea ut reveleatur. **2** Beatus vir, qui facit hoc, et filius hominis, qui apprehendet istud: custodiens sabbatum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat omne malum. **3** Et non dicat filius advenae, qui adhaeret Domino, dicens: Separatione dividet me Dominus a populo suo: Et recordata, neque cogitasti in corde tuo? quia ego Quia haec dicit Dominus Eunuchus: Qui custodierint sabbata mea, et elegerint quae ego volui, et tenuerint foedus meum: **5** Dabo eis in domo mea, proderunt tibi. **13** Cum clamaveris, liberent te et in muris meis locum, et nomen melius a filii et congregati tui, et omnes eos auferet ventus, tollet filiabus: nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. **6** Et filios advenae, qui adhaerent Domino, terram, et possidebit montem sanctum meum. ut colant eum, et diligent nomen eius, ut sint ei in servos: omnem custodientem sabbatum ne polluat illud, et tenentem foedus meum: **7** Adducam eos in montem sanctum meum, et laetificabo eos in domo orationis meae: holocausta eorum, et victimae eorum placebunt mihi super altari meo: quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis. **8** contritorum. **16** Non enim in sempiternum litigabo, Ait Dominus Deus, qui congregat dispersos Israel: neque usque ad finem irascar: quia spiritus a facie Adhuc congregabo ad eum congregatos eius. **9** mea egredietur, et flatus ego faciam. **17** Propter Omnes bestiae agri venire ad devorandum, universae iniquitatem avaritiae eius iratus sum, et percussi bestiae saltus. **10** Speculatores eius caeci omnes, eum: abscondi a te faciem meam, et indignatus sum:

et abiit vagus in via cordis sui. **18** Vias eius vidi, et tua, ut loquaris sermonem: **14** Tunc delectaberis sanavi eum, et reduxi eum, et reddidi consolationes super Domino, et sustollam te super altitudines ipsi, et lugentibus eius. **19** Creavi fructum labiorum terrae, et cibabo te hereditate Iacob patris tui. os pacem, pacem ei, qui longe est, et qui prope, dixit enim Domini locutum est.

Dominus, et sanavi eum. **20** Impii autem quasi mare fervens, quod quiescere non potest, et redundant fluctus eius in conculationem et lutum. **21** Non est pax impiis, dicit Dominus Deus.

58 Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem

tuam, et annuncia populo meo scelera eorum, et domui Iacob peccata eorum. **2** Me etenim de die in diem quaerunt, et scire vias meas volunt: quasi gens, quae iustitiam fecerit, et iudicium Dei sui non dereliquerit: rogant me iudicia iustitiae: appropinquare Deo volunt. **3** Quare ieunavimus, et non aspexisti: humiliavimus animas nostras, et nescisti? Ecce in die ieunii vestri invenitur voluntas vestra, et omnes debitores vestros repetitis. **4** Ecce ad lites et contentiones ieunatis, et percutitis pugno impie. Nolite ieunare sicut usque ad hanc diem, ut audiatur in celo clamor vester. **5** Numquid tale est ieunium, quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? numquid contorquere quasi circulum caput suum, et saccum et cinerem sternere? numquid istud vocabis ieunium, et magis ieunium, quod elegi? dissolve colligationes solve fasciculos deprimentes, dimitte in viis eorum. **8** Viam pacis nescierunt, et non diem acceptabilem Domino? **6** Nonne hoc est iudicium in gressibus eorum. semitae eorum incurvatae sunt eis: omnis qui calcat in eis, ignorat impietatis, solve fasciculos deprimentes, dimitte pacem. **9** Propter hoc elongatum est iudicium a eos, qui confracti sunt, liberos, et omne onus dirumpe. **7** Frange esurienti panem tuum, et egenos, vagosque induc in domum tuam: cum ambulavimus. **10** Palpavimus sicut caeci parietem, videris nudum, operi eum, et carnem tuam ne et quasi absque oculis attractavimus: impegimus despexeris. **8** Tunc erumpet quasi mane lumen meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi tuum, et sanitas tua citius orietur, et anteibit faciem mortui. **11** Rugiemus quasi ursi omnes, et quasi tuam iustitia tua, et gloria Domini colliget te. **9** Tunc columbae meditantes gememus. expectavimus invocabis, et Dominus exaudiet: clamabis, et dicet: iudicium, et non est: salutem, et elongata est a Ecce adsum. si abstuleris de medio tui catenam, nobis. **12** Multiplicatae sunt enim iniquitates nostrae et desieris extendere digitum, et loqui quod non coram te, et peccata nostra responderunt nobis. prodest. **10** Cum effuderis esurienti animam tuam, quia sclera nostra nobiscum, et iniquitates nostras et animam afflictam repleveris, orietur in tenebris cognovimus, **13** peccare et mentiri contra Dominum: lux tua, et tenebrae tuae erunt sicut meridies. **11** Et aversi sumus ne iremus post tergum Dei nostri, Et requiem tibi dabit Dominus semper, et implebit ut loqueremur columnam et transgressionem: splendoribus animam tuam, et ossa tua liberabit, et eris quasi hortus irriguu, et sicut fons aquarum, cuius non deficient aquae. **12** Et aedificabuntur in te deserta saeculorum: fundamenta generationis et generationis suscitabis: et vocaberis aedificator sepium, avertens semitas in quietem. **13** Si averteris a sabbato pedem tuum, facere voluntatem tuam in die sancto meo, et vocaveris sabbatum delicatum, et sanctum Domini gloriosum, et glorificaveris eum dum non facis vias tuas, et non invenitur voluntas tua, ut loquaris sermonem: **14** Tunc delectaberis super Domino, et sustollam te super altitudines ipsi, et lugentibus eius. **19** Creavi fructum labiorum terrae, et cibabo te hereditate Iacob patris tui. os pacem, pacem ei, qui longe est, et qui prope, dixit enim Domini locutum est.

59 Ecce non est abbreviata manus Domini ut salvare nequeat, neque aggravata est auris eius ut non exaudiatur: **2** Sed iniuriantes vestrae divisorunt inter vos et Deum vestrum, et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiatur.

3 Manus enim vestrae pollutae sunt sanguine, et digiti vestri iniuritate: labia vestra locuta sunt mendacium, et lingua vestra iniuriam fatur. **4** Non est qui invocet iustitiam, neque est qui iudicet vere: sed confidunt in nihilo, et loquuntur vanitates: conceperunt labore, et pepererunt iniuriam. **5** Ova aspidum ruperunt, et telas araneae texuerunt: qui comedent de ovis eorum, morietur: et quod confotum est, erumpet in regulum. **6** Telae eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis: opera eorum opera inutilia, et opus iniuriantis in manibus eorum. **7** Pedes eorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem innocentem, cogitationes eorum cogitationes inutiles: vastitas et contritio in viis eorum. **8** Viam pacis nescierunt, et non diem acceptabilem Domino? **6** Nonne hoc est iudicium in gressibus eorum. semitae eorum incurvatae sunt eis: omnis qui calcat in eis, ignorat impietatis, solve fasciculos deprimentes, dimitte pacem. **9** Propter hoc elongatum est iudicium a eos, qui confracti sunt, liberos, et omne onus dirumpe. **7** Frange esurienti panem tuum, et egenos, vagosque induc in domum tuam: cum ambulavimus. **10** Palpavimus sicut caeci parietem, videris nudum, operi eum, et carnem tuam ne et quasi absque oculis attractavimus: impegimus despexeris. **8** Tunc erumpet quasi mane lumen meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi tuum, et sanitas tua citius orietur, et anteibit faciem mortui. **11** Rugiemus quasi ursi omnes, et quasi tuam iustitia tua, et gloria Domini colliget te. **9** Tunc columbae meditantes gememus. expectavimus invocabis, et Dominus exaudiet: clamabis, et dicet: iudicium, et non est: salutem, et elongata est a Ecce adsum. si abstuleris de medio tui catenam, nobis. **12** Multiplicatae sunt enim iniquitates nostrae et desieris extendere digitum, et loqui quod non coram te, et peccata nostra responderunt nobis. prodest. **10** Cum effuderis esurienti animam tuam, quia sclera nostra nobiscum, et iniquitates nostras et animam afflictam repleveris, orietur in tenebris cognovimus, **13** peccare et mentiri contra Dominum: lux tua, et tenebrae tuae erunt sicut meridies. **11** Et aversi sumus ne iremus post tergum Dei nostri, Et requiem tibi dabit Dominus semper, et implebit ut loqueremur columnam et transgressionem: splendoribus animam tuam, et ossa tua liberabit, et eris quasi hortus irriguu, et sicut fons aquarum, cuius non deficient aquae. **12** Et aedificabuntur in te deserta saeculorum: fundamenta generationis et generationis suscitabis: et vocaberis aedificator sepium, avertens semitas in quietem. **13** Si averteris a sabbato pedem tuum, facere voluntatem tuam in die sancto meo, et vocaveris sabbatum delicatum, et sanctum Domini gloriosum, et glorificaveris eum dum non facis vias tuas, et non invenitur voluntas tua, ut loquaris sermonem: **14** Tunc delectaberis super Domino, et sustollam te super altitudines ipsi, et lugentibus eius. **19** Creavi fructum labiorum terrae, et cibabo te hereditate Iacob patris tui. os pacem, pacem ei, qui longe est, et qui prope, dixit enim Domini locutum est.

galea salutis in capite eius: indutus est vestimentis te transiret, ponam te in superbiam saeculorum, ultionis, et opertus est quasi pallio zeli. **18** Sicut gaudium in generatione et generationem: **16** et ad vindictam quasi ad retributionem indignationis suges lac Gentium, et mamilla regum lactaberis: et hostibus suis, et vicissitudinem inimicis suis: insulis scies quia ego Dominus salvans te, et redemptor vicem reddet. **19** Et timebunt qui ab Occidente, tuus fortis Iacob. **17** Pro aere afferam aurum, et nomen Domini: et qui ab ortu solis, gloriam eius: pro ferro afferam argentum: et pro lignis aes, cum venerit quasi fluvius violentus, quem spiritus et pro lapidibus ferrum: et ponam visitationem Domini cogit: **20** et venerit Sion redemptor, et eis, tuam pacem, et praepositos tuos iustitiam. **18** qui redeunt ab iniuste in Iacob, dicit Dominus. **21** Non audietur ultra iniuntas in terra tua, vastitas Hoc foedus meum cum eis, dicit Dominus: Spiritus et contrito in terminis tuis, et occupabit salus meus, qui est in te, et verba mea, quae posui in ore muros tuos, et portas tuas laudatio. **19** Non erit tibi tuo, non recedent de ore tuo, et de ore seminis tui, amplius sol ad lucendum per diem, nec splendor et de ore seminis seminis tui, dicit Dominus, amodo lunae illuminabit te: sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et Deus tuus in gloriam tuam. **20** Non et usque in sempiternum.

60 Surge illuminare Ierusalem: quia venit lumen tuum, et gloria Domini super te orta est.

2 Quia ecce tenebrae operient terram, et caligo populos: super te autem orietur Dominus, et gloria eius in te videbitur. **3** Et ambulabunt Gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui. **4** Leva in circuitu oculos tuos, et vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: filii tui de longe venient, et filiae tuae de latere surgent. **5** Tunc videbis, et afflues, mirabitur et dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudine maris, fortitudo Gentium venerit tibi: **6** Inundatio camelorum operiet te, dromedarii Madian et Ephah: omnes de Saba venient, aurum et thus deferentes, et laudem Domino annunciantes. **7** Omne pecus Cedar congregabitur tibi, arietes Nabaoth ministrabunt tibi: offerentur super placibili altari meo, et domum maiestatis meae glorificabo. **8** Qui sunt isti, qui ut nubes volant, et quasi columbae ad fenestras suas? **9** Me enim insulae expectant, et naves maris in principio ut adducam filios tuos de longe: argentum eorum, et aurum eorum cum eis nomini Domini Dei tui, et sancto Israel, qui glorificavit te. **10** Et aedificabunt filii peregrinorum muros tuos, et reges eorum ministrabunt tibi: in indignatione enim mea percussi te: et in reconciliatione mea misertus sum tui. **11** Et aperientur portae tuae iugiter: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo Gentium, et reges earum adducantur. **12** Gens enim et regnum, quod non servierit tibi, peribit: et Gentes solitudine vastabuntur. **13** Gloria Libani ad te veniet, abies et buxus, et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis meae, et locum pedum meorum glorificabo. **14** Et venient ad te curvi filii eorum, qui humiliaverunt te, et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes, qui detrahebant tibi, et vocabunt te Civitatem Domini, Sion sancti Israel. **15** Pro eo quod fuisti derelicta, et odio habita, et non erat qui per-

muros tuos, et portas tuas laudatio. **19** Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem, nec splendor lunae illuminabit te: sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et Deus tuus in gloriam tuam. **20** Non occidet ultra sol tuus, et luna tua non minuetur: quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et complebuntur dies luctus tui. **21** Populus autem tuus omnes iusti, in perpetuum hereditabunt terram, germen plantationis meae, opus manus meae ad glorificandum. **22** Minimus erit in mille, et parvulus in gentem fortissimam: ego Dominus in tempore eius subito faciam istud.

61 Spiritus Domini super me, eo quod unxerit me: ad annunciatum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, et praedicarem captivis indulgentiam, et clausis apertione: **2** Ut praedicarem annum placabilem Domino, et diem ultionis Deo nostro: ut consolarer omnes lugentes: **3** et ponerem fortitudinem lugentibus Sion: ut darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu moeroris: et vocabuntur in ea fortes iustitiae, plantatio Domini ad glorificandum. **4** Et aedificabunt deserta a saeculo, et ruinas antiquas erigent, et instaurabunt civitates desertas, dissipatas in generatione et generationem. **5** Et stabunt alieni, et pascent pecora vestra: et filii peregrinorum agricolae et vinitores vestri erunt. **6** Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini: Ministri Dei nostri, dicetur vobis: Fortitudinem Gentium comedetis, et in gloria earum superbietis. **7** Pro confusione vestra dupli, et rubore laudabunt partem eorum: propter hoc in terra sua duplia possidebunt, laetitia sempiterna erit eis. **8** Quia ego Dominus diligens iudicium, et odio habens rapinam in holocausto: et dabo opus eorum in veritate, et foedus perpetuum feriam eis. **9** Et scient in Gentibus semen eorum, et germen eorum in medio populorum: omnes, qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus. **10** Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo: quia induit me vestimentis salutis: et indumento

iustitiae circumdedit me, quasi sponsum decoratum et salvavit mihi brachium meum, et indignatio mea corona, et quasi sponsam ornatam monilibus suis. ipsa auxiliata est mihi. **6** Et conculcavi populos **11** Sicut enim terra profert germen suum, et sicut hortus semen suum germinat, sic Dominus Deus germinabit iustitiam, et laudem coram universis Gentibus.

62 Propter Sion non tacebo, et propter Ierusalem non quiescam, donec egrediatur ut splendor iustus eius, et salvator eius ut lampas accendatur. **2** Et videbunt Gentes iustum tuum, et cuncti reges inclytum tuum: et vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini nominavit. **3** Et eris corona gloriae in manu Domini, et diadema regni in manu Dei tui. **4** Non vocaberis ultra Derelecta: et terra tua non vocabitur amplius Desolata: sed vocaberis Voluntas mea in ea, et terra tua inhabitata. quia complacuit Domino in te: et terra tua inhabitabitur. **5** Habitabit enim iuvenis cum virgine, et habitabunt in te filii tui. Et gaudebit sponsus super sponsam, et gaudebit super te Deus tuus. **6** Super muros tuos Ierusalem constitui custodes, tota die, et tota nocte in perpetuum non tacebunt. Qui reminiscimini Domini, ne taceatis, **7** et ne detis silentium ei, donec stabiliait, et donec ponat Ierusalem laudem in terra. **8** Iuravit Dominus in dextera sua, et in brachio fortitudinis suae: Si dedero triticum tuum ultra cibum inimicis tuis: et si biberint filii alieni vinum tuum, in quo laborasti. **9** Quia qui congregant illud, comedent, et laudabunt Dominum: et qui comportant illud, bibent in atriis sanctis meis. **10** Transite, transite per portas, praeparate viam populo, planum facite iter, eligite lapides, et elevate signum ad Populos. **11** Ecce Dominus auditum fecit in extremis terrae, dicite filiae Sion: Ecce Salvator tuus venit: ecce merces eius cum eo, et opus eius coram illo. **12** Et vocabunt eos, Populus sanctus, redempti a Domino. Tu autem vocaberis: Quaesita civitas, et non Derelecta.

63 Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suae. Ego, qui loquor iustitiam, et propugnator sum ad salvandum. **2** Quare ergo rubrum est indumentum tuum, et vestimenta tua sicut calcantium in torculari? **3** Torcular calcavi solus, et de Gentibus non est vir tecum: calcavi eos in furore meo, et conculcavi eos in ira mea: et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, et omnia indumenta mea inquinavi. **4** Dies enim ultionis in corde meo annus retributionis meae venit. **5** Circumspexi, et non erat auxiliator: quaequivi et non fuit qui adiuvaret:

et salvavit mihi brachium meum, et indignatio mea in furore meo, et ineibriavi eos in indignatione mea, et detraxi in terram virtutem eorum. **7** Miserationum Domini recordabor, laudem Domini super omnibus, quae reddidit nobis Dominus, et super multitudinem bonorum domui Israel, quae largitus est eis secundum indulgentiam suam, et secundum multitudinem misericordiarum suarum. **8** Et dixit: Verumtamen populus meus est, filii non negantes: et factus est eis salvator. **9** In omni tribulatione eorum non est tribulatus, et angelus faciei eius salvavit eos: in dilectione sua, et in indulgentia sua ipse redemit eos, et portavit eos, et elevavit eos cunctis diebus saeculi. **10** Ipsi autem ad iracundiam provocaverunt, et affligerunt spiritum sancti eius: et conversus est eis in inimicum, et ipse debellavit eos. **11** Et recordatus est dierum saeculi Moysi, et populi sui: Ubi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregis sui? ubi est qui posuit in medio eius spiritum sancti sui? **12** Qui eduxit ad dexteram Moysen brachio maiestatis sua, qui scidit aquas ante eos, ut faceret sibi nomen sempiternum: **13** Qui eduxit eos per abyssos, quasi equum in deserto non impingentem: **14** Quasi animal in campo descendens, spiritus Domini ductor eius fuit: sic adduxisti populum tuum ut faceres tibi nomen gloriae. **15** Attende de caelo, et vide de habitaculo sancto tuo, et gloriae tuae: ubi est zelus tuus, et fortitudo tua, multitudo viscerum tuorum, et miserationum tuarum? super me continuerunt se. **16** Tu enim pater noster, et Abraham nescivit nos, et Israel ignoravit nos: tu Domine pater noster, redemptor noster, a saeculo nomen tuum. **17** Quare errare nos fecisti Domine de viis tuis: indurasti cor nostrum ne timeremus te? convertere propter servos tuos, tribus hereditatis tuae. **18** Quasi nihilum possederunt populum sanctum tuum: hostes nostri conculcaverunt sanctificationem tuam. **19** Facti sumus quasi in principio, cum non dominareris nostri, neque invocaretur nomen tuum super nos.

64 Utinam dirumperes caelos, et descenderes: a facie tua montes defluerent. **2** Sicut exustio ignis tabescerent, aquae arderent igni, ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. **3** Cum feceris mirabilia, non sustinebimus: descendisti, et a facie tua montes defluxerunt. **4** A saeculo non audierunt, neque auribus percepérunt: oculus non vidit, Deus absque te, quae praeparasti expectantibus te. **5** Occurristi laetanti, et facienti iustitiam: in viis tuis recordabuntur tui: ecce tu iratus es, et

peccavimus: in ipsis fuimus semper, et salvabimur. noli, elegistis. **13** Propter hoc haec dicit Dominus **6** Et facti sumus ut immundi omnes nos, et quasi Deus: Ecce servi mei comedent, et vos esuriatis: ecce pannus menstruatae universae iustitiae nostrae: servi mei bibent, et vos sitietis: **14** Ecce servi mei et cecidimus quasi folium universi, et iniquitates laetabuntur, et vos confundemini: Ecce servi mei nostrae quasi ventus abstulerunt nos. **7** Non est qui laudabunt prae exultatione cordis, et vos clamabitis invocet nomen tuum: qui consurgat, et teneat te: prae dolore cordis, et prae contritione spiritus abscondisti faciem tuam a nobis, et allisisti nos in ululabitis. **15** Et dimittetis nomen vestrum in manu iniquitatis nostrae. **8** Et nunc Domine, pater iuramentum electis meis: et interficiet te Dominus noster es tu, nos vero lutm: et factor noster tu, et Deus, et servos suos vocabit nomine alio. **16** In quo opera manuum tuarum omnes nos. **9** Ne irascaris qui benedictus est super terram, benedicetur in Domine satis, et ne ultra memineris iniquitatis Deo amen: et qui iurat in terra, iurabit in Deo amen: nostrae: ecce respice, populus tuus omnes nos. **10** quia oblivioni traditae sunt angustiae priores, et Civitas sancti tui facta est deserta, Sion deserta facta quia absconditae sunt ab oculis nostris. **17** Ecce enim ego creo caelos novos, et terram novam: et est, Ierusalem desolata est. **11** Domus sanctificationis patres nostri, facta est in exustionem ignis, et super cor. **18** Sed gaudebitis et exultabitis usque omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas. **12** in sempiternum in his, quae ego creo: quia ecce Numquid super his continebis te Domine, tacebis, ego creo Ierusalem exultationem, et populum eius et affliges nos vehementer?

65 Quaesierunt me qui ante non interrogabant, invenerunt qui non quaesierunt me. dixi: Ecce ego, ecce ego ad Gentem, quae non invocabat nomen meum. **2** Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas. **3** Populus qui ad iracundiam provocat me ante faciem meam semper: qui immolant in hortis, et sacrificant super lateres: **4** qui habitant in sepulchris, et in delubris idolorum dormiunt: qui comedunt carnem suillam, et ius profanum in vasis eorum. **5** Qui dicunt: Recede a me, non appropinques mihi, quia immundus es: isti fumus erunt in furore meo, ignis ardens tota die. **6** Ecce scriptum est coram me: non tacebo, sed reddam et retribuam in sinu eorum **7** iniquitates vestras, et iniquitates patrum vestrorum simul, dicit Dominus, qui sacrificaverunt super montes, et super colles exprobraverunt mihi, et remetiar opus eorum primum in sinu eorum. **8** Haec dicit Dominus: Quomodo si inveniatur granum in botro, et dicatur: Ne dissipes illud, quoniam benedictio est: sic faciam propter servos meos, ut non disperdam totum. **9** Et educam de Iacob semen, et de Iuda possidentem montes meos: et hereditabunt eam electi mei, et servi mei habitabunt ibi. **10** Et erunt campestria in caulas gregum, et vallis Achor in electi mei, et servi mei habitabunt ibi.

66 Haec dicit Dominus: Caelum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum: quae est ista Domus, quam aedificabitis mihi? et quis est iste locus quietis meae? **2** Omnia haec manus mea fecit, et facta sunt universa ista, dicit Dominus. ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, contritum spiritu, et trementem sermones meos? **3** Qui immolat bovem, quasi qui interficiat virum: qui cubile armentorum populo meo qui requisierunt mactat pecus, quasi qui excerebret canem: qui offert oblationem, quasi qui sanguinem suillum offerat: qui recordatur thuris, quasi qui benedicat idolo. Haec mensam, et libatis super eam. **12** Numerabo vos in omnia elegerunt in viis suis, et in abominationibus gladio, et omnes in caede corruecis: pro eo quod suis anima eorum delectata est. **4** Unde et ego vocavi, et non respondistis: locutus sum, et non eligam illusiones eorum: et quae timebant, adducam audistis: et faciebatis malum in oculis meis, et quae eis: quia vocavi, et non erat qui responderet: locutus

sum, et non audierunt: feceruntque malum in oculis sicut caeli novi, et terra nova, quae ego facio stare meis, et quae nolui elegerunt. **5** Audite verbum coram me, dicit Dominus: sic stabit semen vestrum, Domini, qui tremitis ad verbum eius: dixerunt et nomen vestrum. **23** Et erit mensis ex mense, et fratres vestri odientes vos, et abiicientes propter sabbatum ex sabbato: veniet omnis caro ut adoret nomen meum: glorificetur Dominus, et videbimus coram facie mea, dicit Dominus. **24** Et egredientur, in laetitia vestra: ipsi autem confundentur. **6** Vox et videbunt cadavera virorum, qui praevaricati sunt populi de civitate, vox de templo, vox Domini in me: vermis eorum non morietur, et ignis eorum reddentis retributionem inimicis suis. **7** Antequam non extinguetur: et erunt usque ad satietatem parturiret peperit: antequam veniret partus eius, visionis omni carni. peperit masculum. **8** Quis audivit umquam tale? et quis vidit huic simile? numquid parturiet terra in die una? aut parietur gens simul, quia parturivit et peperit Sion filios suos? **9** Numquid ego, qui alias parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus? si ego, qui generationem ceteris tribuo, sterilis ero, ait Dominus Deus tuus? **10** Laetamini cum Ierusalem, et exultate in ea, omnes qui diligitis eam: gaudete cum ea gaudio universi, qui lugetis super eam **11** ut sugatis, et repleamini ab ubere consolationis eius: ut mulgeatis, et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius. **12** Quia haec dicit Dominus: Ecce ego declinabo super eam quasi flumen pacis, et quasi torrentem inundantem gloriam Gentium, quam sugetis: ad ubera portabimini, et super genua blandientur vobis. **13** Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, et in Ierusalem consolabimini. **14** Videbitis, et gaudebit cor vestrum, et ossa vestra quasi herba germinabunt, et cognoscetur manus Domini servis eius, et indignabitur inimicis suis. **15** Quia ecce Dominus in igne veniet, et quasi turbo quadrigae eius: reddere in indignatione furorem suum, et increpationem suam in flamma ignis: **16** quia in igne Dominus diiudicabit, et in gladio suo ad omnem carnem, et multiplicabuntur interfecti a Domino, **17** qui sanctificabantur, et mundos se putabant in hortis post ianuam intrinsecus, qui comedebant carnem suillam, et abominationem et murem: simul consumentur, dicit Dominus. **18** Ego autem opera eorum, et cogitationes eorum: venio ut congregem cum omnibus gentibus et linguis: et venient et videbunt gloriam meam. **19** Et ponam in eis signum, et mittam ex eis, qui salvati fuerint, ad Gentes in mare, in Africam, et Lydiam tendentes sagittam: in Italiam et Graeciam, ad insulas longe, ad eos, qui non audierunt de me, et non viderunt gloriam meam. Et annunciarunt gloriam meam Gentibus, **20** et adducent omnes fratres vestros de cunctis Gentibus domum Domino in equis, et in quadrigis, et in lecticis, et in mulis, et in carrucis, ad montem sanctum meum Ierusalem, dicit Dominus, quomodo si inferant filii Israel munus in vase mundo in domum Domini. **21** Et assumam ex eis in sacerdotes, et levitas, dicit Dominus: **22** Quia

Jeremiæ

1 Verba Ieremiae filii Helciae, de sacerdotibus, qui fuerunt in Anathoth, in Terra Beniamin.

2 Quod factum est verbum Domini ad eum in diebus Iosiae filii Amon regis Iuda, in tertiodecimo anno regni eius. **3** Et factum est in diebus Ioakim filii Iosiae regis Iuda, usque ad consummationem undecimi anni Sedeciae filii Iosiae regis Iuda, usque ad transmigrationem Ierusalem, in mense quinto. **4** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **5** Priusquam te formarem in utero, novite: et antequam exires de vulva, sanctificavi te, et prophetam in Gentibus dedi te. **6** Et dixi, A a a, Domine Deus: ecce nescio loqui, quia puer ego sum. **7** Et dixit Dominus ad me: Noli dicere: Puer sum: quoniam ad omnia, quae mittam te, ibis: et universa, quaecumque mandavero tibi, loqueris. **8** Ne timeas a facie eorum: quia tecum ego sum ut eruam te, dicit Dominus. **9** Et misit Dominus manum suam, et tetigit os meum: et dixit Dominus ad me: Ecce dedi verba mea in ore tuo: **10** ecce constitui te hodie super Gentes, et super regna ut evellas, et destruas, et disperdas, et dissipes, et aedifices, et plantes. **11** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Quid tu vides Ieremia? Et dixi: Virgam vigilantem ego video. **12** Et dixit Dominus ad me: Bene vidisti, quia vigilabo ego super verbo meo ut faciam illud. **13** Et factum est verbum Domini secundo ad me, dicens: Quid tu vides? Et dixi: Ollam succensam ego video, et faciem eius a facie Aquilonis. **14** Et dixit Dominus ad me: Ab Aquilone pandetur omne malum super omnes habitatores terrae. **15** quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnorum Aquilonis, ait Dominus: et venient et ponent unusquisque solium suum in introitu portarum Ierusalem, et super omnes muros eius in circuitu, et super universas urbes Iuda. **16** Et loquar iudicia mea cum eis super omnem malitiam eorum, qui dereliquerunt me, et libaverunt diis alienis, et adoraverunt opus manuum suarum. **17** Tu ergo accinge lumbos tuos, et surge, et loquere ad eos omnia quae ego praecipio tibi. Ne formides a facie eorum: nec enim timere te faciam vultum eorum. **18** Ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam, et in columnam ferream, et in murum aereum, super omnem terram, regibus Iuda, principibus eius, et sacerdotibus, et populo terrae. **19** Et bellabunt adversum te, et non praevalebunt: quia ego tecum sum, ait Dominus, ut liberem te.

2 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:

2 Wade, et clama in auribus Ierusalem, dicens: Haec dicit Dominus: Recordatus sum tui, miserans

adolescentiam tuam, et charitatem desponsationis tuae, quando secuta es me in deserto, in terra, quae non seminatur. **3** Sanctus Israel Domino, primitiae frugum eius: omnes, qui devorant eum, delinquunt: mala venient super eos, dicit Dominus. **4** Audite verbum Domini domus Iacob, et omnes cognationes domus Israel: **5** haec dicit Dominus: Quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia se elongaverunt a me, et ambulaverunt post vanitatem, et vani facti sunt? **6** Et non dixerunt: Ubi est Dominus, qui ascendere nos fecit de Terra Aegypti: qui traduxit nos per desertum, per terram inhabitabilem et inviam, per terram siti, et imaginem mortis, per terram, in qua non ambulavit vir, neque habitavit homo? **7** Et induxi vos in terram Carmeli, ut comederetis fructum eius, et optima illius: et ingressi contaminasti terram meam, et hereditatem meam posuistis in abominationem. **8** Sacerdotes non dixerunt: Ubi est Dominus? et tenentes legem nescierunt me, et pastores praevaricati sunt in me: et prophetae prophetaverunt in Baal, et idola secuti sunt. **9** Propterea adhuc iudicio contendam vobiscum, ait Dominus, et cum filiis vestris disceptabo. **10** Transite ad insulas Cethim, et videte: et in Cedar mittite, et considerate vehementer: et videte si factum est huiuscmodi. **11** Si mutavit gens deos suos, et certe ipsi non sunt dii: populus vero meus mutavit gloriam suam in idolum. **12** Obstupescite caeli super hoc, et portae eius desolamini vehementer, dicit Dominus. **13** Duo enim mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontem aquae vivae, et foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quia continere non valent aquas. **14** Numquid servus est Israel, aut vernaculus? quare ergo factus est in praedam? **15** Super eum rugierunt leones, et dederunt vocem suam, posuerunt terram eius in solitudinem: civitates eius exustae sunt, et non est qui habitat in eis. **16** Filii quoque Mempheos et Taphneos constupraverunt te usque ad verticem. **17** Numquid non istud factum est tibi, quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore, quo ducebat te per viam? **18** Et nunc quid tibi vis in via Aegypti, ut bibas aquam turbidam? et quid tibi cum via Assyriorum, ut bibas aquam fluminis? **19** Arguet te malitia tua, et aversio tua increpabit te. Scito, et vide quia malum et amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, et non esse timorem mei apud te, dicit Dominus Deus exercituum. **20** A saeculo confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, et dixisti: Non serviam. In omni enim colle sublimi, et sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix. **21** Ego autem plantavi te vineam electam, omne semen

verum: quomodo ergo conversa es mihi in pravum me, dicit Dominus, et ego suscipiam te. **2** Leva vinea aliena? **22** Si laveris te nitro, et multiplicaveris oculos tuos in directum, et vide ubi non prostrata tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua sis: in vii sedebas, expectans eos quasi latro in coram me, dicit Dominus Deus. **23** Quomodo dicis: solitudine: et polluisti terram in fornicationibus Non sum polluta, post Baalim non ambulavi? vide tuis, et in malitiis tuis. **3** Quam ob rem prohibitae vias tuas in convalle, scito quid feceris: cursor sunt stillae pluviarum, et serotinus imber non fuit: levis explicans vias suas. **24** Onager assuetus in frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti solitudine, in desiderio animae suea attraxit ventum erubescere. **4** Ergo saltem amodo voca me: Pater amoris sui: nullus avertet eam: omnes, qui quaerunt meus, dux virginitatis meae tu es: **5** Numquid eam, non deficient: in menstruis eius invenient irasceri in perpetuum, aut perseverabis in finem? eam. **25** Prohibe pedem tuum a nuditate, et guttur Ecce locuta es, et fecisti mala, et potuisti. **6** Et dixit tuum a siti. Et dixisti: Desperavi, nequaquam faciam: Dominus ad me in diebus Iosiae regis: Numquid adamavi quippe alienos, et post eos ambulabo. **26** vidisti quae fecerit aversatrix Israel? abiit sibimet Quomodo confunditur fur quando deprehenditur, super omnem montem excelsum, et sub omni ligno sic confusi sunt domus Israel, ipsi et reges eorum, frondoso, et fornicata est ibi. **7** Et dixi, cum fecisset principes, et sacerdotes, et prophetae eorum, **27** haec omnia: Ad me revertere: et non est reversa. Et dicentes ligno: Pater meus es tu: et lapidi: Tu me vidi praevericatrix soror eius Iuda, **8** quia pro eo, genuisti. verterunt ad me tergum, et non faciem, quod moechata esset aversatrix Israel, dimissem et in tempore afflictionis sua dicent: Surge, et eam, et dedissem ei libellum repudii: et non timuit libera nos. **28** Ubi sunt dii tui, quos fecisti tibi? praevericatrix Iuda soror eius, sed abiit, et fornicata surgant et liberent te in tempore afflictionis tuae: est etiam ipsa. **9** Et facilitate fornicationis suae secundum numerum quippe civitatum tuarum contaminavit terram, et moechata est cum lapide erant dii tui Iuda. **29** Quid vultis mecum iudicio et ligno. **10** Et in omnibus his non est reversa ad me contendere? omnes dereliquistis me, dicit Dominus. praevericatrix soror eius Iuda in toto corde suo, **30** Frustra percussi filios vestros, disciplinam non sed in mendacio, ait Dominus. **11** Et dixit Dominus receperunt: devoravit gladius vester prophetas ad me: lustificavit animam suam aversatrix Israel, vestros, quasi leo vastator **31** generatio vestra. comparatione praevericatricis Iuda. **12** Wade, et Videte verbum Domini: Numquid solitudo factus clama sermones istos contra Aquilonem, et dices: sum Israeli, aut terra serotina? quare ergo dixit Reverttere aversatrix Israel, ait Dominus, et non populus meus: Recessimus, non veniemus ultra ad avertam faciem meam a vobis: quia sanctus ego te? **32** Numquid obliviscetur virgo ornamenti sui, sum, dicit Dominus, et non irascar in perpetuum. aut sponsa fasciae pectoralis sua? populus vero **13** Verumtamen scito iniquitatem tuam, quia in meus oblitus est mei diebus innumeris. **33** Quid Dominum Deum tuum praevericata es: et dispersisti niteris bonam ostendere viam tuam ad quaerendam vias tuas alienis sub omni ligno frondoso, et vocem dilectionem, quae insuper et malitiis tuas docuisti meam non audisti, ait Dominus. **14** Convertimini vias tuas, **34** et in alis tuis inventus est sanguis filii revertentes, dicit Dominus: quia ego vir vester: animarum pauperum et innocentium? non in fossis et assumam vos unum de civitate, et duos de inveni eos, sed in omnibus, quae supra memoravi. cognatione, et introducam vos in Sion. **15** Et dabo **35** Et dixisti: Absque peccato et innocens ego sum: vobis pastores iuxta cor meum, et pascent vos et propterea avertatur furor tuus a me. Ecce ego scientia et doctrina. **16** Cumque multiplicati fueritis, iudicio contendam tecum, eo quod dixeris: Non et creveritis in terra in diebus illis, ait Dominus: peccavi. **36** Quam vilis facta es nimis, iterans vias non dicent ultra: Arca testamenti Domini: neque tuas! et ab Aegypto confunderis, sicut confusa es ab ascendet super cor, neque recordabuntur illius: nec Assur. **37** Nam et ab ista egredieris, et manus tuae visitabitur, nec fiet ultra. **17** In tempore illo vocabunt erunt super caput tuum: quoniam obtrivit Dominus Ierusalem Solium Domini: et congregabuntur ad confidentiam tuam, et nihil habebis prosperum in eam omnes Gentes in nomine Domini in Ierusalem, ea.

3 Vulgo dicitur: Si dimiserit vir uxorem suam, et recedens ab eo, duxerit virum alterum: numquid revertetur ad eam ultra? numquid non polluta, et contaminata erit mulier illa? tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen revertere ad

et post me ingredi non cessabis. **20** Sed quomodo si equi illius: vae nobis quoniam vastati sumus. **14** contemnat mulier amatorem suum, sic contempsit Lava a malitia cor tuum Ierusalem, ut salva fias: me domus Israel, dicit Dominus. **21** Vox in viis audita usquequo morabuntur in te cogitationes noxiae? **15** est, ploratus et ululatus filiorum Israel: quoniam Vox enim annunciantis a Dan, et notum facientis iniquam fecerunt viam suam, obliti sunt Domini idolum de monte Ephraim. **16** Concitate gentes: Dei sui. **22** Convertimini filii revertentes, et sanabo Ecce auditum est in Ierusalem custodes venire de aversiones vestras. Ecce nos venimus ad te: tu enim terra longinqua, et dare super civitates luda vocem es Dominus Deus noster. **23** Vere mendaces erant suam. **17** Quasi custodes agrorum facti sunt super colles, et multitudo montium: vere in Domino Deo eam in gyro: quia me ad iracundiam provocavit, nostro salus Israel. **24** Confusio comedit laborem dicit Dominus. **18** Viae tuae, et cogitationes tuae patrum nostrorum ab adolescentia nostra, greges fecerunt haec tibi: ista malitia tua, quia amara, eorum, et armenta eorum, filios eorum, et filias quia tetigit cor tuum. **19** Ventrem meum, ventrem eorum. **25** Dormiemus in confusione nostra, et meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in operiet nos ignominia nostra: quoniam Domino me: non tacebo, quoniam vocem buccinae audivit Deo nostro peccavimus nos, et patres nostri ab anima mea, clamorem praelii. **20** Contritio super adolescentia nostra usque ad diem hanc: et non contritionem vocata est, et vastata est omnis terra: audivimus vocem Domini Dei nostri. repente vastata sunt tabernacula mea, subito pelles meae. **21** Usquequo videbo fugientem, audiam vocem buccinae? **22** Quia stultus populus meus me non cognovit: filii insipientes sunt, et vecordes: sapientes sunt ut facient mala, bene autem facere nescierunt. **23** Aspexi terram, et ecce vacua erat, et nihil: et caelos, et non erat lux in eis. **24** Vidi montes, et ecce movebantur: et omnes colles conturbati sunt. **25** Intuitus sum, et non erat homo: et omne volatile caeli recessit. **26** Aspexi, et ecce Carmelus desertus: et omnes urbes eius destructae sunt a facie Domini, et a facie irae furoris eius. **27** Haec enim dicit Dominus: Deserta erit omnis terra, sed tamen consummationem non faciam. **28** Lugebit terra, et moerebunt caeli desuper: eo quod locutus sum, cogitavi, et non poenituit me, nec aversus sum ab eo. **29** A voce equitis, et mittentis sagittam fugit omnis civitas: ingressi sunt ardua, et ascenderunt rupes: universae urbes derelictae sunt, et non habitat in eis homo. **30** Tu autem vastata quid facies? cum vestieris te coccino, cum ornata fueris monili aureo, et pinxeris stibio oculos tuos, frustra componeris: contemptserunt te amatores tui, animam tuam querent. **31** Vocem enim quasi parturientis audivi, angustias ut puerperae: Vox filiae Sion inter morientis, expandentisque manus suas: vae mihi, quia defecit anima mea propter interfectos.

4 Si reverteris Israel, ait Dominus, ad me convertere: si abstuleris offendicula tua a facie mea, non commoveberis. **2** Et iurabis: Vivit Dominus in veritate, et in iudicio, et in iustitia: et benedicent eum Gentes, ipsumque laudabunt. **3** Haec enim dicit Dominus viro Iuda, et habitatori Ierusalem: Novate vobis novale, et nolite serere super spinas: **4** circumcidimini Domino, et auferte praeputia cordium vestrorum viri Iuda, et habitatores Ierusalem: ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, et succendatur, et non sit qui extinguat, propter malitiam cogitationum vestrarum. **5** Annunciate in Iuda, et in Ierusalem auditum facite: loquimini, et canite tuba in terra: clamate fortiter, et dicite: congregamini, et ingrediamur civitates munitas, **6** levate signum in Sion. Confortamini, nolite stare, quia malum ego adduco ab Aquilone, et contritionem magnam. **7** Ascendit leo de cubili suo, et praedo Gentium se levavit: egressus est de loco suo ut ponat terram tuam in solitudinem: civitates tuae vastabuntur, remanentes absque habitatore. **8** Super hoc accingite vos ciliciis, plangite et ululate: quia non est aversa ira furoris Domini a vobis. **9** Et erit in die illa, dicit Dominus: Peribit cor regis, et cor principum: et obstupescunt sacerdotes, et prophetae consternabuntur. **10** Et dixi: Heu, heu, heu Domine Deus, ergone decepisti populum istum et Ierusalem, dicens: Pax erit vobis: et ecce pervenit gladius usque ad animam? **11** In tempore illo dicetur populo huic et Ierusalem: Ventus urens in viis, quae sunt in deserto viae filiae populi mei, non fidem: et propitius ero ei. **2** Quod si etiam Vivit ad ventilandum, et ad purgandum. **12** Spiritus Dominus, dixerint: et hoc falso iurabunt. **3** Domine plenus ex his veniet mihi: et nunc ego loquar oculi tui respiciunt fidem: percussisti eos, et non iudicia mea cum eis. **13** Ecce quasi nubes ascendet, doluerunt: attrivisti eos, et renuerunt accipere et quasi tempestas currus eius: velociores aquilis disciplinam: induraverunt facies suas supra petram,

5 Circuite vias Ierusalem, et aspicite, et considerate, et quaerite in plateis eius, an inveniatis virum facientem iudicium, et quaerentem fidem: et propitius ero ei. **2** Quod si etiam Vivit ad ventilandum, et ad purgandum. **3** Spiritus Dominus, dixerint: et hoc falso iurabunt. **3** Domine plenus ex his veniet mihi: et nunc ego loquar oculi tui respiciunt fidem: percussisti eos, et non iudicia mea cum eis. **13** Ecce quasi nubes ascendet, doluerunt: attrivisti eos, et renuerunt accipere et quasi tempestas currus eius: velociores aquilis disciplinam: induraverunt facies suas supra petram,

et noluerunt reverti. **4** Ego autem dixi: Forsitan est cor incredulum et exasperans, recesserunt pauperes sunt et stulti, ignorantes viam Domini, et abierunt. **24** Et non dixerunt in corde suo: iudicium Dei sui. **5** Ibo igitur ad optimates, et Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis loquar eis: ipsi enim cognoverunt viam Domini, pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo: iudicium Dei sui. et ecce magis hi simul confregerunt plenitudinem annuae messis custodientem nobis. iugum, ruperunt vincula. **6** Idcirco percussit eos **25** Iniquitates vestrae declinaverunt haec: et peccata leo de silva, lupus ad vesperam vastavit eos, vestra prohibuerunt bonum a vobis: **26** Quia inventi pardus vigilans super civitates eorum: omnis, qui sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes, egressus fuerit ex eis, capietur: quia multiplicatae laqueos ponentes, et pedicas ad capiendos viros. **27** sunt praevericationes eorum, confortatae sunt Sicut decipula plena avibus, sic domus eorum plena aversiones eorum. **7** Super quo propitius tibi esse dolo: ideo magnificati sunt et ditati. **28** Incrassati potero? filii tui dereliquerunt me, et iurant in sunt et impinguati: et praeterierunt sermones meos his, qui non sunt dii: saturavi eos, et moechati pessime. Causam viduae non iudicaverunt, causam sunt, et in domo meretricis luxuriabantur. **8** Equi pupilli non direxerunt, et iudicium pauperum non amatores, et emissari facti sunt: Unusquisque ad iudicaverunt. **29** Numquid super his non visitabo, uxorem proximi sui hinniebat. **9** Numquid super dicit Dominus? aut super gentem huiuscmodi his non visitabo, dicit Dominus? et in gente tali non ulciscetur anima mea? **30** Stupor et mirabilia non ulciscetur anima mea? **10** Ascendite muros facta sunt in terra: **31** prophetae prophetabant eius, et dissipate, consummationem autem nolite mendacium, et sacerdotes applaudebant manibus facere: auferte propagines eius, quia non sunt suis: et populus meus dilexit talia: quid igitur fiet in Domini. **11** Praevericatione enim praevericata est novissimo eius?

12 Negaverunt Dominum, et dixerunt: Non est ipse: neque veniet super nos malum: gladium et famem non videbimus. **13** Prophetae fuerunt in ventum locuti, et responsum non fuit in eis: haec ergo evenient illis. **14** Haec dicit Dominus Deus exercituum: Quia locuti estis verbum istud: ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem, et populum istum in ligna, et vorabit eos. **15** Ecce ego adducam super vos gentem de longinquō domus Israel, ait Dominus: gentem robustam, gentem antiquam, gentem, cuius ignorabis linguam, nec intelliges quid loquatur. **16** Pharetra eius quasi sepulchrum patens, universi fortes. **17** Et comedet segetes tuas, et panem tuum: devorabit filios tuos, et filias tuas: comedet gregem tuum, et armenta tua: comedet vineam tuam et ficum tuam: et conteret urbes munitas tuas, in quibus tu habes fiduciam, gladio. **18** Verumtamen in diebus illis, ait Dominus, non faciam vos in consummationem. **19** Quod si dixeritis: Quare fecit nobis Dominus Deus noster haec omnia? dices ad eos: Sicut dereliquistis me, et servistis deo alieno in terra vestra, sic servietis alienis in terra non vestra. **20** Annunciate hoc domui Iacob, et auditum facite in Iuda, dicentes: **21** Audi popule stulte, qui non habes cor: qui habentes oculos non videtis: et aures, et non auditis. **22** Me ergo non timebitis, ait Dominus: et a facie mea non dolebitis? Qui posui arenam terminum mari, praeceptum sempiternum, quod non praeteribit: et commovebuntur, et non poterunt: et intumescent fluctus eius, et non transibunt illud: **23** populo autem huic factum

6 Confortamini filii Benjamin in medio Ierusalem, et in Thecuā clangite buccina, et super Bethacarem levate vexillum: quia malum visum est ab Aquilone, et contritio magna. **2** Speciosae et delicatae assimilavi filiam Sion. **3** Ad eam venient pastores, et greges eorum: fixerunt in ea tentoria in circuitu: pascet unusquisque eos, qui sub manu sua sunt. **4** Sanctificate super eam bellum: consurgite, et ascendamus in meridie: vae nobis, quia declinavit dies, quia longiores factae sunt umbrae vesperi. **5** Surgite, et ascendamus in nocte, et dissipemus domus eius. **6** Quia haec dicit Dominus exercituum: Caedite lignum eius, et fundite circa Ierusalem aggerem: haec est civitas visitationis, omnis calumnia in medio eius. **7** Sicut frigidam facit cisterna aquam suam, sic frigidam fecit malitiam suam: iniquitas et vastitas audietur in ea, coram me semper infirmitas et plaga. **8** Erudire Ierusalem, ne forte recedat anima mea a te, ne forte ponam te desertam terram inhabitabilem. **9** Haec dicit Dominus exercituum: Usque ad racemum colligent quasi in vinea reliquias Israel: converte manum tuam quasi vindemiator ad cartallum. **10** Cui loquar? et quem contestabor ut audiat? ecce incircumcisae aures eorum, et audire non possunt: ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium: et non suscipient illud. **11** Idcirco furore Domini plenus sum, laboravi sustinens: effunde super parvulum foris, et super consilium iuvenum simul: vir enim cum muliere capietur, senex cum pleno dierum. **12** Et transibunt domus eorum ad alteros,

agri et uxores pariter: quia extendam manum Deus Israel: Bonas facite vias vestras, et studia meam super habitantes terram, dicit Dominus. **13** A vestra: et habitabo vobiscum in loco isto. **4** Nolite minore quippe usque ad maiorem omnes avaritiae confidere in verbis mendaci, dicentes: Templum student: et a propheta usque ad sacerdotem cuncti Domini, templum Domini, templum Domini est. faciunt dolum. **14** Et curabant contritionem filiae **5** Quoniam si bene direxeritis vias vestras, et populi mei cum ignominia, dicentes: Pax, pax: et studia vestra: si feceritis iudicium inter virum et non erat pax. **15** Confusi sunt, quia abominationem proximum eius, **6** advenae, et pupillo, et viduae non fecerunt: quin potius confusione non sunt confusi, feceritis calumniam, nec sanguinem innocentem et erubescere nescierunt. quam ob rem cadent effuderitis in loco hoc, et post deos alienos non inter ruentibus: in tempore visitationis suaue corrident, ambulaveritis in malum vobismetipsis: **7** habitabo dicit Dominus. **16** Haec dicit Dominus: State super vobiscum in loco isto: in terra, quam dedi patribus vias, et videte, et interrogate de semitis antiquis, vestris a saeculo et usque in saeculum. **8** Ecce vos quae sit via bona, et ambulate in ea: et invenietis confiditis vobis in sermonibus mendacii, qui non refrigerium animabus vestris. Et dixerunt: Non proderunt vobis: **9** furari, occidere, adulterari, iurare ambulabimus. **17** Et constitui super vos speculatores. mendaciter, libare Baalim, et ire post deos alienos, Audite vocem tubae. Et dixerunt: Non audiemus. **18** quos ignoratis. **10** Et venistis, et stetistis coram me Ideo audite Gentes, et cognosce congregatio, quanta in domo hac, in qua invocatum est nomen meum, ego faciam eis. **19** Audi terra: Ecce ego adducam et dixistis: Liberati sumus eo quod fecerimus omnes mala super populum istum, fructum cogitationum abominationes istas. **11** Numquid ergo spelunca eius: quia verba mea non audierunt, et legem meam latronum facta est domus ista, in qua invocatum est proiecerunt. **20** Ut quid mihi thus de Saba affertis, nomen meum in oculis vestris? ego, ego sum: ego et calatum suave olen tem de terra longinqua? vidi, dicit Dominus. **12** Ite ad locum meum in Silo, holocaustomata vestra non sunt accepta, et victimae ubi habitavit nomen meum a principio: et videte vestrae non placuerunt mihi. **21** Propterea haec quae fecerim ei propter malitiam populi mei Israel: dicit Dominus: Ecce ego dabo in populum istum **13** et nunc, quia fecistis omnia opera haec, dicit ruinas, et ruent in eis patres et filii simul, vicinus, Dominus: et locutus sum ad vos mane consurgens, et proximus peribunt. **22** Haec dicit Dominus: Ecce et loquens, et non audistis: et vocavi vos, et populus venit de terra Aquilonis, et gens magna non respondistis: **14** Faciam domui huic, in qua consurget a finibus terrae. **23** Sagittam et scutum invocatum est nomen meum, et in qua vos habetis arripiet: crudelis est, et non miserebitur. vox eius fiduciam: et loco, quem dedi vobis et patribus quasi mare sonabit: et super equos ascendent, vestris, sicut feci Silo. **15** Et proiiciam vos a facie praeparati quasi vir ad praelium, adversum te mea, sicut proieci omnes fratres vestros, universum filia Sion. **24** Audivimus famam eius, dissolutae semen Ephraim. **16** Tu ergo noli orare pro populo sunt manus nostrae: tribulatio apprehendit nos, hoc, nec assumas pro eis laudem et orationem, et dolores ut parturientem. **25** Nolite exire ad agros, non obsistis mihi: quia non exaudiam te. **17** Nonne et in via ne ambuletis: quoniam gladius inimici vides quid isti faciunt in civitatibus Iuda, et in pavore in circuitu. **26** Filia populi mei accingere plateis Ierusalem? **18** Filii colligunt ligna, et patres cilicio, et conspergente cinere: luctum unigeniti succidunt ignem, et mulieres conspergunt adipem, fac tibi, planctum amarum, quia repente veniet ut faciant placentas reginae caeli, et libent diis vastator super vos. **27** Probatorem dedi te in populo alienis, et me ad iracundiam provocent. **19** Numquid meo robustum: et scies, et probabis viam eorum. me ad iracundiam provocant, dicit Dominus? nonne **28** Omnes isti principes declinantes, ambulantes semetipsos in confusionem vultus sui? **20** Ideo haec fraudulenter, aes et ferrum: universi corrupti sunt. dicit Dominus Deus: Ecce furor meus, et indignatio **29** Defecit sufflatorium, in igne consumptum est mea conflatur super locum istum, super viros, et plumbeum, frustra conflavit conflagator: malitiae super iumenta, et super lignum regionis, et super enim eorum non sunt consumptae. **30** Argentum fruges terrae, et succendetur, et non extinguetur. reprobum vocate eos, quia Dominus proiecit illos.

7 Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, dicens: **2** Sta in porta domus Domini, et praedica ibi verbum istud, et dic: Audite verbum Domini omnis Iuda, qui ingredimini per portas has, ut adoretis Dominum. **3** Haec dicit Dominus exercituum

Holocaustomata vestra addite victimis vestris, et comedite carnes. **22** Quia non sum locutus cum patribus vestris, et non praecepi eis in die, qua eduxi eos de Terra Aegypti, de verbo holocaustatum, et victimarum. **23** Sed hoc verbum praecepi ei, dicens: Audite vocem meam, et ero vobis Deus,

et vos eritis mihi populus: et ambulate in omni loquitur, nullus est qui agat poenitentiam super via, quam mandavi vobis, ut bene sit vobis. **24** Et peccato suo, dicens: Quid feci? Omnes conversi sunt non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam: sed ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad abierunt in voluptatibus, et in pravitate cordis sui praelium. **7** Milvus in caelo cognovit tempus suum: mali: factique sunt retrorsum, et non in ante, **25** a turtur, et hirundo, et ciconia custodierunt tempus die qua egressi sunt patres eorum de terra Aegypti, adventus sui: populus autem meus non cognovit usque ad diem hanc. Et misi ad vos omnes servos iudicium Domini. **8** Quomodo dicitis: Sapientes meos prophetas per diem, consurgens diluculo, et nos sumus, et lex Domini nobiscum est? vere mittens. **26** Et non audierunt me, nec inclinaverunt mendacium operatus est stylus mendax Scribarum. aurem suam: sed induraverunt cervicem suam: **9** Confusi sunt sapientes, perterriti et capti sunt: et peius operati sunt, quam patres eorum. **27** Et verbum enim Domini proiecerunt, et sapientia loqueris ad eos omnia verba haec, et non audient nulla est in eis. **10** Propterea dabo mulieres eorum te: et vocabis eos, et non respondebunt tibi. **28** Et exteris, agros eorum heredibus: quia a minimo dices ad eos: Haec est gens, quae non audivit vocem usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur: Domini Dei sui, nec recepit disciplinam: periret fides, a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt et ablata est de ore eorum. **29** Tonde capillum tuum, mendacium. **11** Et sanabant contritionem filiae et proice, et sume in directum planctum: quia populi mei ad ignominiam, dicentes: Pax, pax: cum proiecit Dominus, et reliquit generationem furoris non esset pax. **12** Confusi sunt quia abominationem sui, **30** quia fecerunt filii Iuda malum in oculis meis, fecerunt: quinimmo confusione non sunt confusi, dicit Dominus. Posuerunt offendicula sua in domo, et erubescere nescierunt: idcirco cadent inter in qua invocatum est nomen meum, ut polluerent coruentes, in tempore visitationis suae corruent, eam: **31** et aedificaverunt excelsa Topheth, quae dicit Dominus. **13** Congregans congregabo eos, est in valle filii Ennom: ut incenderent filios suos, ait Dominus: non est uva in vitibus, et non sunt et filias suas igni: quae non praecepi, nec cogitavi ficus in ficalnea: folium defluxit: et dedi eis quae in corde meo. **32** Ideo ecce dies venient, dicit praetergressa sunt. **14** Quare sedemus? convenite, Dominus, et non dicetur amplius, Topheth, et Vallis et ingrediamur civitatem munitam, et sileamus filii Ennom: sed Vallis interfectionis: et sepelient ibi: quia Dominus Deus noster silere nos fecit, in Topheth, eo quod non sit locus. **33** Et erit et potum dedit nobis aquam fellis: peccavimus morticinum populi huius in cibos volucribus caeli, enim Domino. **15** Expectavimus pacem, et non et bestias terrae, et non erit qui abigat. **34** Et erat bonum: tempus medelae, et ecce formido. quiescere faciam de urbibus Iuda, et de plateis **16** A Dan auditus est fremitus equorum eius, a Ierusalem vocem gaudii, et vocem laetitiae, vocem voce hinnituum pugnatorum eius commota est sponsi, et vocem sponsae: in desolatione enim erit terra.

8 In illo tempore, ait Dominus: Eiicient ossa regum Iuda, et ossa principum eius, et ossa sacerdotum, et ossa prophetarum, et ossa eorum, qui habitaverunt Ierusalem, de sepulchris suis: **2** et expandent ea ad solem, et lunam, et omnem militiam caeli, quae dilexerunt, et quibus servierunt, et post quae ambulaverunt, et quae quaesierunt, et adoraverunt: non colligentur, et non sepelientur: in sterquilinium super faciem terrae erunt. **3** Et eligent magis mortem quam vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis, quae derelicta sunt, ad quae eieci eos, dicit Dominus exercituum. **4** Et dices ad eos: Haec dicit Dominus: Numquid qui cadit, non resurget? et qui aversus est, non revertetur? **5** Quare ergo aversus est populus iste in Ierusalem aversione contentiosa? Apprehenderunt mendacium, et noluerunt reverti. **6** Attendi, et auscultavi: nemo quod bonum est

17 Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio: et mordebunt vos, ait Dominus. **18** dolor meus super dolorem, in me cor meum moerens. **19** Ecce vox clamoris filiae populi mei de terra longinqua: Numquid Dominus non est in Sion, aut rex eius non est in ea? Quare ergo me ad iracundiam concitaverunt in sculptilibus suis, et in vanitatibus alienis? **20** Transiit messis, finita est aestas, et nos salvati non sumus. **21** Super contritione filiae populi mei contritus sum, et contristatus, stupor obtinuit me. **22** Numquid resina non est in Galaad? aut medicus non est ibi? quare igitur non est obducta cicatrix filiae populi mei?

9 Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrymarum? et plorabo die ac nocte imperfectos filiae populi mei. **2** Quis dabit me in solitudine diversorum viatorum, et derelinquam

populum meum, et recedam ab eis? quia omnes ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est adulteri sunt, coetus praevaricatorum. **3** Et domos nostras, disperdere parvulos deforis, iuvenes extenderunt lingua suam quasi arcum mendacii et de plateis. **22** Loquere: Haec dicit Dominus: Et cadet non veritatis: confortati sunt in terra, quia de malo morticinum hominis quasi stercus super faciem ad malum egressi sunt, et me non cognoverunt, dicit regionis, et quasi foenum post tergum metentis, et Dominus. **4** Unusquisque se a proximo suo custodiat, non est qui colligat. **23** Haec dicit Dominus: Non et in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia glorietur sapiens in sapientia sua, et non glorietur omnis frater supplantans supplantabit, et omnis fortis in fortitudine sua, et non glorietur dives in amicus fraudulenter incedet. **5** Et vir fratrem suum dixit suis: **24** sed in hoc glorietur, qui gloriatur, deridebit, et veritatem non loquentur: docuerunt scire et nosse me, quia ego sum Dominus, qui enim linguam suam loqui mendacium: ut inique facio misericordiam, et iudicium, et iustitiam in agerent, laboraverunt. **6** Habitatio tua in medio terra: haec enim placent mihi, ait Dominus. **25** doli: in dolo renuerunt scire me, dicit Dominus. **7** Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et visitabo super Propterea haec dicit Dominus exercitum: Ecce ego omnem, qui circumcisum habet praeputium, **26** conflagabo, et probabo eos: quid enim aliud faciam a super Aegyptum, et super Iuda, et super Edom, facie filiae populi mei? **8** Sagitta vulnerans lingua et super filios Ammon, et super Moab, et super eorum, dolum locuta est: in ore suo pacem cum omnes qui attorsi sunt in comam, habitantes in amico suo loquitur, et occulte ponit ei insidias. **9** deserto: quia omnes gentes habent praeputium, Numquid super his non visitabo, dicit Dominus? omnis autem domus Israel incircumcis sunt corde. aut in gente huiusmodi non ulciscetur anima mea?

10 Super montes assumam fletum ac lamentum, et super speciosa deserti planctum: quoniam incensa sunt, eo quod non sit vir pertransiens: et non audierunt vocem possidentis: a volucre caeli usque ad pecora transmigraverunt et recesserunt. **11** Et dabo Ierusalem in acervos arenae, et cubilia draconum: et civitates Iuda dabo in desolationem, eo quod non sit habitator. **12** Quis est vir sapiens, qui intelligat hoc, et ad quem verbum oris Domini fiat ut annunciet istud, quare perierit terra, et exusta sit quasi desertum, eo quod non sit qui pertranseat? **13** Et dixit Dominus: Quia dereliquerunt legem meam, quam dedi eis, et non audierunt vocem meam, et non ambulaverunt in ea: **14** et abierunt post pravitatem cordis sui, et post Baalim: quod didicerunt a patribus suis. **15** Idcirco haec dicit Dominus exercitum Deus Israel: Ecce ego cibabo populum istum absinthio, et potum dabo eis aquam fellis. **16** Et dispergam eos in Gentibus, quas non neverunt ipsi et patres eorum: et mittam post eos gladium, donec consumantur. **17** Haec dicit Dominus exercitum Deus Israel: Contemplamini, et vocate lamentatrices ut veniant: et ad eas, quae sapientes sunt, mittite, et properent: **18** festinent, et assumant super nos lamentum: deducant oculi nostri lacrymas, et palpebrae nostrae defluant aquis. **19** Quia vox lamentationis audita est de Sion: Quomodo vastati sumus et confusi vehementer? quia dereliquimus terram, quoniam deiecta sunt tabernacula nostra. **20** Audite ergo mulieres verbum Domini: et assumant aures vestrae sermonem oris eius: et docete filias vestras lamentum: et unaquaque proximam suam planctum. **21** quia

10 Audite verbum, quod locutus est Dominus super vos domus Israel. **2** Haec dicit Dominus: Iuxta vias Gentium nolite discere: et a signis caeli nolite metuere, quae timent Gentes: **3** quia leges populorum vanae sunt: quia lignum de saltu praecedit opus manus artificis in ascia. **4** Argento, et auro decoravit illud: clavis et malleis compegit, ut non dissolvatur. **5** In similitudinem palmae fabricata sunt, et non loquentur: portata tollentur, quia incedere non valent. nolite ergo timere ea, quia nec male possunt facere, nec bene. **6** Non est similis tui Domine: magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine. **7** Quis non timebit te o rex Gentium? tuum est enim decus: inter cunctos sapientes Gentium, et in universis regnis eorum nullus est similis tui. **8** Pariter insipientes et fatui probabuntur: doctrina vanitatis eorum lignum est. **9** Argentum involutum de Tharsis affertur, et aurum de Ophaz: opus artificis, et manus aerarii, hyacinthus et purpura indumentum eorum. opus artificum universa haec. **10** Dominus autem Deus verus est: ipse Deus vivens, et rex sempiternus. ab indignatione eius commovebitur terra: et non sustinebunt Gentes communionem eius. **11** Sic ergo dicetis eis: Dii, qui caelos et terram non fecerunt, pereant de terra, et de his, quae sub caelo sunt. **12** Qui facit terram in fortitudine sua, praeparat orbem in sapientia sua, et prudentia sua extendit caelos. **13** Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in caelo, et elevat nebulas ab extremitatibus terrae: fulgura in pluviam facit, et educit ventum de thesauris suis. **14** Stultus factus est omnis homo a scientia, confusus est artifex omnis in sculptili: quoniam

falsum est quod conflavit, et non est spiritus in visitationis sua peribunt. **16** Non est his similis pars virga hereditatis eius: Dominus exercituum nomen illi. **17** Congrega de terra confusionem tuam, quae habitas in obsidione: **18** quia haec dicit Dominus: Ecce ego longe proiiciam habitatores terrae in hac vastatum est, omnes funiculi mei dirupti sunt, filii meas. **21** Quia stulte egerunt pastores, et Dominum non quaesierunt: propterea non intellexerunt, et illud, et decus eius dissipaverunt.

Dominus ad me: Inventa est coniuratio in viris Iuda, eis. **15** Vana sunt, et opus risu dignum: in tempore iniquitates patrum suorum priores, qui noluerunt audire verba mea: et hi ergo abierunt post deos alienos, ut servirent eis: irritum fecerunt domus Israel, et domus Iuda pactum meum, quod pepigi habitas Jerusalem, et clamabunt ad eos, quibus est, et portabo illam. **20** Tabernaculum meum libant, et non salvabunt eos in tempore afflictionis viarum Jerusalem posuisti aras confusionis, aras ad libandum Baalim. **14** Tu ergo noli orare pro populo me, in tempore afflictionis eorum. **15** Quid est, quod ut ponat civitates Iuda solitudinem, et habitaculum dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? draconum. **23** Scio Domine quia non est hominis via eius: nec viri est ut ambulet, et dirigat gressus suos. **24** Corripe me Domine, verumtamen in iudicio: et non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas nomen tuum: ad vocem loquela, grandis exarsit me. **25** Effunde indignationem tuam super Gentes, quae non cognoverunt te, et super provincias, quae nomen tuum non invocaverunt: quia comedenterunt Iacob, et devoraverunt eum, et consumpsérunt illum, et decus eius dissipaverunt.

tuarum erant dii tui Iuda: et secundum numerum extendat ultra tentorium meum, et erigat pelles viarum posuisti aras confusionis, aras ad meas. **21** Quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad ecce venit, et commotio magna de terra Aquilonis: ut ponat civitates Iuda solitudinem, et habitaculum numquid carnes sanctae auferent a te malitias eius: nec viri est ut ambulet, et dirigat gressus suos. **24** Corripe me Domine, verumtamen in iudicio: et non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas nomen tuum: ad vocem loquela, grandis exarsit me. **25** Effunde indignationem tuam super Gentes, quae non cognoverunt te, et super provincias, quae nomen tuum non invocaverunt: quia comedenterunt Iacob, et devoraverunt eum, et consumpsérunt illum, et decus eius dissipaverunt.

11 Verbum, quod factum est a Domino ad Ieremiam, dicens: **2** Audite verba pacti huius, et loquimini ad viros Iuda, et ad habitatores Ierusalem, **3** et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus Israel: Maledictus vir, qui non audierit verba pacti huius, **4** quod praecepi patribus vestris in die, qua eduxi eos de Terra Aegypti, de fornace ferrea, dicens: Audite vocem meam, et facite omnia, quae praecipio vobis, et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum: **5** ut suscitem iuramentum, quod iuravi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte, et melle, sicut est dies haec. Et respondi, et dixi: Amen Domine. **6** Et dixit Dominus ad me: Vociferare omnia verba haec in civitatibus Iuda, et foris Ierusalem, dicens: Audite verba pacti huius, et facite illa: **7** quia contestans contestatus sum patres vestros in die, qua eduxi eos de Terra Aegypti usque ad diem hanc: mane consurgens contestatus sum, et dixi: Audite vocem meam: **8** et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam: sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali: et induxi super eos omnia verba pacti huius, quod praecepi ut facerent, et non fecerunt. **9** Et dixit

iniquitates patrum suorum priores, qui noluerunt audire verba mea: et hi ergo abierunt post deos alienos, ut servirent eis: irritum fecerunt domus Israel, et domus Iuda pactum meum, quod pepigi habitas Jerusalem, et clamabunt ad eos, quibus est, et portabo illam. **20** Tabernaculum meum libant, et non salvabunt eos in tempore afflictionis viarum Jerusalem posuisti aras confusionis, aras ad libandum Baalim. **14** Tu ergo noli orare pro populo me, in tempore afflictionis eorum. **15** Quid est, quod ut ponat civitates Iuda solitudinem, et habitaculum dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? draconum. **23** Scio Domine quia non est hominis via eius: nec viri est ut ambulet, et dirigat gressus suos. **24** Corripe me Domine, verumtamen in iudicio: et non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas nomen tuum: ad vocem loquela, grandis exarsit me. **25** Effunde indignationem tuam super Gentes, quae non cognoverunt te, et super provincias, quae nomen tuum non invocaverunt: quia comedenterunt Iacob, et devoraverunt eum, et consumpsérunt illum, et decus eius dissipaverunt.

Et secundum numerum extendat ultra tentorium meum, et erigat pelles viarum posuisti aras confusionis, aras ad meas. **21** Quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad ecce venit, et commotio magna de terra Aquilonis: ut ponat civitates Iuda solitudinem, et habitaculum numquid carnes sanctae auferent a te malitias eius: nec viri est ut ambulet, et dirigat gressus suos. **24** Corripe me Domine, verumtamen in iudicio: et non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas nomen tuum: ad vocem loquela, grandis exarsit me. **25** Effunde indignationem tuam super Gentes, quae non cognoverunt te, et super provincias, quae nomen tuum non invocaverunt: quia comedenterunt Iacob, et devoraverunt eum, et consumpsérunt illum, et decus eius dissipaverunt.

tu ostendisti mihi studia eorum. **19** Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: et non cognovi quia cogitaverunt super me consilia, dicentes: Mittamus lignum in panem eius, et eradamus eum de terra viventium, et nomen eius non memoretur amplius. **20** Tu autem Domine Sabaoth, qui iudicas iuste, et probas renes et corda, videam ultionem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam meam. **21** Propterea haec dicit Dominus ad viros Anathoth, qui quaerunt animam tuam, et dicunt: Non prophetabis in nomine Domini, et non morieris in manibus nostris. **22** Propterea haec dicit Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos: iuvenes morientur in gladio, filii eorum, et filiae eorum morientur in fame. **23** Et reliquia non erunt ex eis: inducam enim malum super viros Anathoth, annum visitationis eorum.

12 Iustus quidem tu es Domine, si disputem tecum: verumtamen iusta loquar ad te: Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus, qui praevericantur, et inique agunt? **2** Plantasti eos, et radicem miserunt: proficiunt et faciunt fructum: prope es tu ori eorum, et longe a renibus eorum. **3** Et

tu Domine nosti me, vidisti me, et probasti cor meum petrae. **5** Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut tecum: congrega eos quasi gregem ad victimam, praeceperat mihi Dominus. **6** Et factum est post et sanctifica eos in die occisionis. **4** Usquequo dies plurimos, dixit Dominus ad me: Surge, vade ad lugebit terra, et herba omnis regionis siccabitur Euphraten: et tolle inde lumbare, quod praecepi propter malitiam habitantium in ea? consumptum tibi ut absconderes illud ibi. **7** Et abii ad Euphraten, est animal, et volucre, quoniam dixerunt: Non et fodi, et tuli lumbare de loco, ubi absconderam videbit novissima nostra. **5** Si cum peditibus currens illud: et ecce computruerat lumbare, ita ut nulli laborasti: quomodo contendere poteris cum equis? usui aptum esset. **8** Et factum est verbum Domini cum autem in terra pacis securus fueris, quid facies ad me, dicens: **9** Haec dicit Dominus: Sic putrescere in superbia Iordanis? **6** Nam et fratres tui, et domus faciam superbiam Iuda, et superbiam Ierusalem patris tui, etiam ipsi pugnaverunt adversum te, multam. **10** Populum istum pessimum, qui nolunt et clamaverunt post te plena voce: ne credas eis audire verba mea, et ambulant in pravitate cordis cum locuti fuerint tibi bona. **7** Reliqui domum sui: abieruntque post deos alienos ut servirent eis, meam, dimisi hereditatem meam: dedi dilectam et adorarent eos: et erunt sicut lumbare istud, quod animam meam in manu inimicorum eius. **8** Facta nulli usui aptum est. **11** Sicut enim adhaeret lumbare est mihi hereditas mea quasi leo in silva: dedit ad lumbos viri, sic agglutinavi mihi omnem domum contra me vocem, ideo odivi eam. **9** Numquid avis Israel, et omnem domum Iuda, dicit Dominus: ut discolor hereditas mea mihi? numquid avis tincta essent mihi in populum, et in nomen, et in laudem, per totum? venite, congregamini omnes bestiae et in gloriam: et non audierunt. **12** Dices ergo ad terrae, properate ad devorandum. **10** Pastores multi eos sermonem istum: Haec dicit Dominus Deus demoliti sunt vineam meam, conculcaverunt partem Israel: Omnis laguncula implebitur vino. Et dicent meam: dederunt portionem meam desiderabilem ad te: Numquid ignoramus quia omnis laguncula in desertum solitudinis. **11** Posuerunt eam in implebitur vino? **13** Et dices ad eos: Haec dicit dissipationem, luxitque super me: desolatione Dominus: Ecce ego implebo omnes habitatores desolata est omnis terra: quia nullus est qui terrae huius, et reges qui sedent de stirpe David recogitet corde. **12** Super omnes vias deserti super thronum eius, et sacerdotes, et prophetas, venerunt vastatores, quia gladius Domini devorabit et omnes habitatores Ierusalem, ebrietate: **14** et ab extremo terrae usque ad extremum eius: non dispergam eos virum a fratre suo, et patres et est pax universae carni. **13** Seminaverunt triticum, filios pariter, ait Dominus: non parcam, et non et spinas messuerunt: hereditatem acceperunt, concedam: neque miserebor ut non disperdam eos. et non eis proderit: confundemini a fructibus **15** Audite, et auribus percipite. Nolite elevari, quia vestris, propter iram furoris Domini. **14** Haec dicit Dominus locutus est. **16** Date Domino Deo vestro Dominus adversum omnes vicinos meos pessimos, gloriam antequam contenebrescat, et antequam qui tangunt hereditatem, quam distribui populo offendant pedes vestri ad montes caliginosos: meo Israel: Ecce ego evellam eos de terra sua, et expectabis lucem, et ponet eam in umbram domum Iuda evellam de medio eorum. **15** Et cum mortis, et in caliginem. **17** Quod si hoc non evulsero eos, convertar, et miserebor eorum: et audieritis, in abscondito plorabit anima mea a facie reducam eos, virum ad hereditatem suam, et virum superfiae: plorans plorabit, et deducet oculus meus in terram suam. **16** Et erit: si erudit iudicent lacrymam, quia captus est grex Domini. **18** Dic vias populi mei, ut iurent in nomine meo: Vivit regi, et dominatrici: Humiliamini, sedete: quoniam Dominus, sicut docuerunt populum meum iurare in Baal: aedificabuntur in medio populi mei. **17** Quod si non audierint, evellam gentem illam evulsione et perditione, ait Dominus.

13 Haec dicit Dominus ad me: Vade, et posside tibi lumbare lineum, et pones illud super lumbos tuos, et in aquam non inferes illud. **2** Et possedi lumbare iuxta verbum Domini, et posui circa lumbos meos. **3** Et factus est sermo Domini ad me, secundo, dicens: **4** Tolle lumbare, quod possedisti, quod est circa lumbos tuos, et surgens vade ad Euphraten, et absconde ibi illud in foramine

petrae. **5** Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut tecum: congrega eos quasi gregem ad victimam, praeceperat mihi Dominus. **6** Et factum est post et sanctifica eos in die occisionis. **4** Usquequo dies plurimos, dixit Dominus ad me: Surge, vade ad lugebit terra, et herba omnis regionis siccabitur Euphraten: et tolle inde lumbare, quod praecepi propter malitiam habitantium in ea? consumptum tibi ut absconderes illud ibi. **7** Et abii ad Euphraten, est animal, et volucre, quoniam dixerunt: Non et fodi, et tuli lumbare de loco, ubi absconderam videbit novissima nostra. **5** Si cum peditibus currens illud: et ecce computruerat lumbare, ita ut nulli laborasti: quomodo contendere poteris cum equis? usui aptum esset. **8** Et factum est verbum Domini cum autem in terra pacis securus fueris, quid facies ad me, dicens: **9** Haec dicit Dominus: Sic putrescere in superbia Iordanis? **6** Nam et fratres tui, et domus faciam superbiam Iuda, et superbiam Ierusalem patris tui, etiam ipsi pugnaverunt adversum te, multam. **10** Populum istum pessimum, qui nolunt et clamaverunt post te plena voce: ne credas eis audire verba mea, et ambulant in pravitate cordis cum locuti fuerint tibi bona. **7** Reliqui domum sui: abieruntque post deos alienos ut servirent eis, meam, dimisi hereditatem meam: dedi dilectam et adorarent eos: et erunt sicut lumbare istud, quod animam meam in manu inimicorum eius. **8** Facta nulli usui aptum est. **11** Sicut enim adhaeret lumbare est mihi hereditas mea quasi leo in silva: dedit ad lumbos viri, sic agglutinavi mihi omnem domum contra me vocem, ideo odivi eam. **9** Numquid avis Israel, et omnem domum Iuda, dicit Dominus: ut discolor hereditas mea mihi? numquid avis tincta essent mihi in populum, et in nomen, et in laudem, per totum? venite, congregamini omnes bestiae et in gloriam: et non audierunt. **12** Dices ergo ad terrae, properate ad devorandum. **10** Pastores multi eos sermonem istum: Haec dicit Dominus Deus demoliti sunt vineam meam, conculcaverunt partem Israel: Omnis laguncula implebitur vino. Et dicent meam: dederunt portionem meam desiderabilem ad te: Numquid ignoramus quia omnis laguncula in desertum solitudinis. **11** Posuerunt eam in implebitur vino? **13** Et dices ad eos: Haec dicit dissipationem, luxitque super me: desolatione Dominus: Ecce ego implebo omnes habitatores desolata est omnis terra: quia nullus est qui terrae huius, et reges qui sedent de stirpe David recogitet corde. **12** Super omnes vias deserti super thronum eius, et sacerdotes, et prophetas, venerunt vastatores, quia gladius Domini devorabit et omnes habitatores Ierusalem, ebrietate: **14** et ab extremo terrae usque ad extremum eius: non dispergam eos virum a fratre suo, et patres et est pax universae carni. **13** Seminaverunt triticum, filios pariter, ait Dominus: non parcam, et non et spinas messuerunt: hereditatem acceperunt, concedam: neque miserebor ut non disperdam eos. et non eis proderit: confundemini a fructibus **15** Audite, et auribus percipite. Nolite elevari, quia vestris, propter iram furoris Domini. **14** Haec dicit Dominus locutus est. **16** Date Domino Deo vestro Dominus adversum omnes vicinos meos pessimos, gloriam antequam contenebrescat, et antequam qui tangunt hereditatem, quam distribui populo offendant pedes vestri ad montes caliginosos: meo Israel: Ecce ego evellam eos de terra sua, et expectabis lucem, et ponet eam in umbram domum Iuda evellam de medio eorum. **15** Et cum mortis, et in caliginem. **17** Quod si hoc non evulsero eos, convertar, et miserebor eorum: et audieritis, in abscondito plorabit anima mea a facie reducam eos, virum ad hereditatem suam, et virum superfiae: plorans plorabit, et deducet oculus meus in terram suam. **16** Et erit: si erudit iudicent lacrymam, quia captus est grex Domini. **18** Dic vias populi mei, ut iurent in nomine meo: Vivit regi, et dominatrici: Humiliamini, sedete: quoniam Dominus, sicut docuerunt populum meum iurare in Baal: aedificabuntur in medio populi mei. **17** Quod si non audierint, evellam gentem illam evulsione et perditione, ait Dominus.

pardus varietates suas: et vos poteritis benefacere, consumentur prophetae illi. **16** Et populi, quibus cum didiceritis malum. **24** Et disseminabo eos prophetant, erunt proiecti in viis ierusalem prae quasi stipulam, quae vento raptatur in deserto. fame et gladio, et non erit qui sepeliat eos; ipsi **25** Haec sors tua, parsque mensurae tuae a me, et uxores eorum, filii et filiae eorum, et effundam dicit Dominus, quia oblitera es mei, et confisa es in super eos malum suum. **17** Et dices ad eos verbum mendacio. **26** unde et ego nudavi femora tua contra istud: Deducant oculi mei lacrymam per noctem faciem tuam, et apparuit ignominia tua, **27** adulteria et diem, et non taceant: quoniam contritione tua, et hinnitus tuus scelus fornicationis tuae: super magna contrita est virgo filia populi mei, plaga colles in agro vidi abominationes tuas. Vae tibi pessima vehementer. **18** Si egressus fuero ad agros, Ierusalem, non mundaberis post me: usquequo adhuc?

14 Quod factum est verbum Domini ad Ieremiam de sermonibus siccitatibus. **2** Luxit Iudea, et portae eius corruerunt, et obscuratae sunt in terra, et clamor Ierusalem ascendit. **3** Maiores miserunt minores suos ad aquam: venerunt ad hauriendum, non invenerunt aquam, reportaverunt vasa sua vacua: confusi sunt et afflitti, et operuerunt capita sua. **4** Propter terrae vastitatem, quia non venit pluvia in terram, confusi sunt agricultae, operuerunt capita sua. **5** Nam et cerva in agro peperit, et reliquit: quia non erat herba. **6** Et onagri steterunt in rupibus, traxerunt ventum quasi dracones, defecerunt oculi eorum, quia non erat herba. **7** Si iniquitates nostrae responderint nobis: Domine fac propter nomen tuum, quoniam multae sunt aversiones nostrae, tibi peccavimus. **8** Expectatio Israel, salvator eius in tempore tribulationis: quare quasi colonus futurus es in terra, et quasi viator declinans ad manendum? **9** Quare futurus es velut vir vagus, ut fortis qui non potest salvare? tu autem in nobis es Domine, et nomen tuum invocatum est super nos, ne derelinquas nos. **10** Haec dicit Dominus populo huic, qui dilexit mouere pedes suos, et non quievit, et Domino non placuit: Nunc recordabitur iniquitatum eorum, et visitabit peccata eorum. **11** Et dixit Dominus ad me: Noli orare pro populo isto in bonum. **12** Cum iejunaverint, non exaudiam preces eorum: et si obtulerint holocausta, et victimas, non suscipiam ea: quoniam gladio, miserebitur tui, Ierusalem? aut quis contristabitur et fame, et peste consumam eos. **13** Et dixi, A, pro te? aut quis ibit ad rogandum pro pace a, a, Domine Deus: Prophetae dicunt eis: Non tua? **6** Tu reliquisti me, dicit Dominus, retrorsum videbitis gladium, et fames non erit in vobis, sed abiisti: et extendam manum meam super te, et pacem veram dabit vobis in loco isto. **14** Et dicit Dominus ad me: Falso prophetae vaticinantur in nomine meo: non misi eos, et non praecepi eis, neque locutus sum ad eos: visionem mendacem, et divinationem fraudulentam, et seductionem cordis sui prophetant vobis. **15** Idcirco haec dicit Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi, dicentes: Gladius, et fames non erit in terra hac: In gladio et fame dies: confusa est, et erubuit: et residuos eius in

ecce occisi gladio: et si introiero in civitatem, ecce attenuati fame. Propheta quoque et sacerdos abierunt in terram, quam ignorabant. **19** Numquid proiciens abiecisti Iuda? aut Sion abominata est anima tua? quare ergo percussisti nos, ita ut nulla sit sanitas? expectavimus pacem, et non est bonum: et tempus curationis, et ecce turbatio. **20** Cognovimus Domine impietas nostras, iniquitates patrum nostrorum, quia peccavimus tibi. **21** Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam solii gloriae tuae: recordare, ne irritum facias foedus tuum nobiscum. **22** Numquid sunt in sculptilibus Gentium qui pluant? aut caeli possunt dare imbras? nonne tu es Dominus Deus noster, quem expectavimus? tu enim fecisti omnia haec.

15 Et dixit Dominus ad me: Si steterit Moyses, et Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum: eiice illos a facie mea, et egrediantur. **2** Quod si dixerint ad te: Quo egrediemur? dices ad eos: Haec dicit Dominus: Qui ad mortem, ad mortem: et qui ad gladium, ad gladium: et qui ad famem, ad famem: et qui ad captivitatem, ad captivitatem. **3** Et visitabo super eos quattuor species, dicit Dominus: Gladium ad occisionem, et canes ad lacerandum, et volatilia caeli et bestias terrae ad devorandum et dissipandum. **4** et dabo eos in fervorem universis regnis terrae: propter Manassen filium Ezechiae regis Iuda, super omnibus quae fecit in Ierusalem. **5** Quis enim interficiam te: laboravi rogans. **7** Et dispergam eos ventilabro in portis terrae: interfeci et disperdi populum meum, et tamen a viis suis non sunt reversi. **8** Multiplicatae sunt mihi viduae eius super arenam maris: induxi eis super matrem adolescentis vastatorem meridie: misi super civitates repente terrorem. **9** Infirmata est quae peperit septem, defecit anima eius: occidit ei sol, cum adhuc esset fames non erit in terra hac: In gladio et fame dies: confusa est, et erubuit: et residuos eius in

gladium dabo in conspectu inimicorum eorum, ait neque calvitium fiet pro eis. **7** Et non frangent inter Dominus. **10** Vae mihi mater mea: quare genuisti me eos lugenti panem ad consolandum super mortuo: virum rixae, virum discordiae in universa terra? non et non dabunt eis potum calicis ad consolandum foeneravi, nec foeneravit mihi quisquam: omnes super patre suo et matre. **8** Et domum convivii maledicunt mihi. **11** Dicit Dominus: Si non reliquiae non ingrediaris, ut sedeas cum eis, et comedas tuae in bonum, si non occurri tibi in tempore et bibas: **9** quia haec dicit Dominus exercituum afflictionis, et in tempore tribulationis adversus Deus Israel: Ecce ego auferam de loco isto in oculis inimicum. **12** Numquid foederabitur ferrum ferro vestris, et in diebus vestris vocem gaudii, et vocem ab Aquilone, et aes? **13** Divitias tuas et thesauros laetitiae, vocem sponsi, et vocem sponsae. **10** Et cum tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis annunciareris populo huic omnia verba haec, et tuis, et in omnibus terminis tuis. **14** Et adducam dixerint tibi: Quare locutus est Dominus super nos inimicos tuos de terra, quam nescis: quia ignis omne malum grande istud? quae iniquitas nostra? et succensus est in furore meo, super vos ardebit. quod peccatum nostrum, quod peccavimus Domino **15** Tu scis Domine, recordare mei, et visita me, Deo nostro? **11** Dices ad eos: Quia dereliquerunt me et tuere me ab his, qui persequuntur me, noli in patres vestri, ait Dominus: et abierunt post deos patientia furoris tui suspicere me: scito quoniam alienos, et servierunt eis, et adoraverunt eos: et me sustinui propter te opprobrium. **16** Inventi sunt dereliquerunt, et legem meam non custodierunt. sermones tui, et comedi eos, et factum est mihi **12** Sed et vos peius operati estis, quam patres vestri: verbum tuum in gaudium et in laetitiam cordis ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem mei: quoniam invocatum est nomen tuum super me cordis sui mali, ut me non audiat. **13** Et eiiciam vos Domine Deus exercituum. **17** Non sedi in concilio de terra hac in terram, quam ignoratis vos, et patres ludentium, et gloriatus sum a facie manus tuae: vestri: et servietis ibi diis alienis die ac nocte, qui solus sedebam, quoniam comminatione replesti non dabunt vobis requiem. **14** Propterea ecce dies me. **18** Quare factus est dolor meus perpetuus, et veniunt dicit Dominus, et non dicetur ultra: Vivit plaga mea desperabilis renuit curari? facta est mihi Dominus, qui eduxit filios Israel de Terra Aegypti, quasi mendacium aquarum infidelium. **19** Propter **15** sed, Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de hoc haec dicit Dominus: Si converteris, convertam Terra Aquilonis, et de universis terris, ad quas eieci te, et ante faciem meam stabis: et si separaveris eos: et reducam eos in terram suam, quam dedi pretiosum a vili, quasi os meum eris: convertentur patribus eorum. **16** Ecce ego mittam piscatores ipsi ad te, et tu non converteris ad eos. **20** Et dabo te multos dicit Dominus, et piscabuntur eos: et post populo huic in murum aereum, fortem: et bellabunt haec mittam eis multos venatores, et venabuntur adversum te, et non praevalebunt: quia ego tecum sum ut salvem te, et eruam te, dicit Dominus. **21** Et liberabo te de manu pessimorum, et redimam te de manu fortium.

16 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
2 Non accipies uxorem, et non erunt tibi filii, et filiae in loco isto. **3** Quia haec dicit Dominus super filios et filias, qui generantur in loco isto, et super matres eorum, quae generantur eos: et super patres eorum, de quorum stirpe sunt nati in terra hac: **4** Mortibus aegrotationum morientur: non plangentur, et non sepelientur, in sterquilinium super faciem terrae erunt: et gladio, et fame consumentur: et erit cadaver eorum in escam volatilibus caeli, et bestiis terrae. **5** Haec enim dicit Dominus: Ne ingrediaris domum convivii, neque vadas ad plangendum, neque consoleris eos: quia abstuli pacem meam a populo isto, dicit Dominus, misericordiam et miserations. **6** Et morientur grandes, et parvi in terra ista: non sepelientur neque plangentur, et non se incident,

multos dicit Dominus, et piscabuntur eos: et post haec mittam eis multos venatores, et venabuntur eos de omni monte, et de omni colle, et de cavernis petrarum. **17** Quia oculi mei super omnes vias eorum: non sunt absconditae a facie mea, et non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis. **18** Et reddam primum duplices iniquitates, et peccata eorum: quia contaminaverunt terram meam in morticinis idolorum suorum, et abominationibus suis impleverunt hereditatem meam. **19** Domine fortitudo mea, et robur meum, et refugium meum in die tribulationis: ad te Gentes venient ab extremis terrae, et dicent: Vere mendacium possederunt patres nostri, vanitatem, quae eis non profuit. **20** Numquid faciet sibi homo deos, et ipsi non sunt dei? **21** Idcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc, ostendam eis manum meam, et virtutem meam: et scient quia nomen mihi Dominus.

17 Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum, et in cornibus ararum eorum. **2** Cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum, et lucorum suorum, lignorumque

frondentium in montibus excelsis, **3** sacrificantes Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam: in agro: fortitudinem tuam, et omnes thesauros sed induraverunt cervicem suam ne audirent tuos in direptionem dabo, excelsa tua propter me, et ne acciperent disciplinam. **24** Et erit: Si peccata in universis finibus tuis. **4** Et relinquenter audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onera sola ab hereditate tua, quam dedi tibi: et servire per portas civitatis huius in die sabbati: et si te faciam inimicis tuis in terra, quam ignoras: sanctificaveritis diem sabbati, ne faciatis in eo quoniam ignem succendisti in furore meo, usque in omne opus: **25** Ingredientur per portas civitatis aeternum ardebit. **5** Haec dicit Dominus: Maledictus huius reges et principes, sedentes super solium homo, qui confidit in homine, et ponit carnem David, et ascendentis in curribus et equis, ipsi et brachium suum, et a Domino recedit cor eius. **6** Erit principes eorum, viri Iuda, et habitatores Ierusalem: enim quasi myrcae in deserto, et non videbit cum et habitabitur civitas haec in sempiternum. **26** Et venerit bonum: sed habitabit in siccitate in deserto, venient de civitatibus Iuda, et de circuitu Ierusalem, in terra salsuginis, et inhabitabili. **7** Benedictus et de terra Beniamin, et de campestribus, et de vir, qui confidit in Domino, et erit Dominus fiducia montuosis, et ab Austro, portantes holocaustum, eius. **8** Et erit quasi lignum quod transplantatur et victimam, et sacrificium, et thus, et inferent super aquas, quod ad humorem mittit radices oblationem in domum Domini. **27** Si autem non suas: et non timebit cum venerit aestus. Et erit audieritis me ut sanctificetis diem sabbati, et ne folium eius viride, et in tempore siccitatis non erit portetis onus, et ne inferatis per portas Ierusalem sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum. in die sabbati: succendam ignem in portis eius, et **9** Pravum est cor hominis, et inscrutabile: quis devorabit domos Ierusalem, et non extinguetur. cognoscet illud? **10** Ego Dominus scrutans cor, et probans renes: qui do unicuique iuxta viam suam, et iuxta fructum adinventionum suarum. **11** Perdix fovit quae non peperit: fecit divitias, et non in iudicio: in dimidio dierum suorum derelinquet eas, et in novissimo suo erit insipiens. **12** Solium gloriae altitudinis a principio, locus sanctificationis nostrae: **13** Expectatio Israel Domine: omnes, qui te derelinquent, confundentur: recedentes a te, in terra scribentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. **14** Sana me Domine, et sanabor: salvum me fac, et salvus ero: quoniam laus mea tu es. **15** Ecce ipsi dicunt ad me: Ubi est verbum Domini? veniat. **16** Et ego non sum turbatus, te pastorem sequens: et diem hominis non desideravi, tu scis. Quod egressum est de labiis meis, rectum in conspectu tuo fuit. **17** Non sis tu mihi formidini, spes mea tu in die afflictionis. **18** Confundantur qui me persecutuntur, et non confundar ego: paveant illi, et non paveam ego: induc super eos diem afflictionis, et duplice contritione contere eos. **19** Haec dicit Dominus ad me: Vade, et sta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges Iuda, et egrediuntur, et in cunctis portis Ierusalem: **20** et dices ad eos: Audite verbum Domini reges Iuda, et omnis Iuda, cunctique habitatores Ierusalem, qui ingredimini per portas istas. **21** Haec dicit Dominus: Custodite animas vestras, et nolite portare pondera in die sabbati: nec inferatis per portas Ierusalem. **22** Et nolite eiicere onera de domibus vestris in die sabbati, et omne opus non facietis: sanctificate diem sabbati, sicut praecepi patribus vestris. **23**

18 Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, dicens: **2** Surge, et descende in domum figuli, et ibi audies verba mea. **3** Et descendи in domum figuli, et ecce ipse faciebat opus super rotam. **4** Et dissipatum est vas, quod ipse faciebat e luto manibus suis: conversusque fecit illud vas alterum, sicut placuerat in oculis eius ut faceret. **5** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **6** Numquid sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Israel, ait Dominus? ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea, domus Israel. **7** Repente loquar adversum gentem et adversus regnum, ut eradicem, et destruam, et disperdam illud. **8** Si poenitentiam egerit gens illa a malo suo, quod locutus sum adversus eam: agam et ego poenitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei. **9** Et subito loquar de gente et de regno, ut aedificem et plantem illud. **10** Si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam: poenitentiam agam super bono, quod locutus sum ut facerem ei. **11** Nunc ergo dico viro Iuda, et habitatoribus Ierusalem, dicens: Haec dicit Dominus: Ecce ego fingo contra vos malum, et cogito contra vos cogitationem: revertatur unusquisque a via sua mala, et dirigite vias vestras et studia vestra. **12** Qui dixerunt: Desperavimus: post cogitationes enim nostras ibimus, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. **13** Ideo haec dicit Dominus: Interrogate Gentes: Quis audivit talia horribilia, quae fecit nimis virgo Israel? **14** Numquid deficiet de petra agri nix Libani? aut evelli possunt aquae erumpentes frigidae, et defluentes? **15** Quia oblitus est mei populus meus, frustra

libantes, et impingentes in viis suis, in semitis et dabo cadavera eorum escam volatilibus caeli, saeculi, ut ambularent per eas in itinere non trito: et bestiis terrae. **8** Et ponam civitatem hanc in **16** ut fieret terra eorum in desolationem, et in stuporem, et in sibilum: omnis, qui praeterierit per sibilum sempiternum: omnis qui praeterierit per eam, obstupescet, et sibilabit super universa plaga eam obstupescet, et movebit caput suum. **17** Sicut eius. **9** Et cibabo eos carnibus filiorum suorum, et ventus urens dispergam eos coram inimico: dorsum, carnibus filiarum suarum: et unusquisque carnem et non faciem ostendam eis in die perditionis amici sui comedet in obsidione, et in angustia, in eorum. **18** Et dixerunt: Venite, et cogitemus contra qua concludent eos inimici eorum, et qui quaerunt Ieremiam cogitationes: non enim peribit lex a animas eorum. **10** Et conteres lagunculam in oculis sacerdote, neque consilium a sapiente, nec sermo a virorum, qui ibunt tecum. **11** Et dices ad eos: propheta: venite, et percutiamus eum lingua, et non Haec dicit Dominus exercituum: Sic conteram attendamus ad universos sermones eius. **19** Attende populum istum et civitatem istam, sicut conteritur Domine ad me, et audi vocem adversariorum vas figuli, quod non potest ultra instaurari: et in meorum. **20** Numquid redditur pro bono malum, Topheth sepelientur, eo quod non sit alius locus ad quia foderunt foveam animae meae? Recordare sepiendum. **12** Sic faciam loco huic, ait Dominus, quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis et habitatoribus eius: et ponam civitatem istam bonum, et averterem indignationem tuam ab eis. sicut Topheth. **13** Et erunt domus Ierusalem, et **21** Propterea da filios eorum in famem, et deduc domus regum Iuda sicut locus Topheth, immundae: eos in manus gladii: fiant uxores eorum absque omnes domus, in quarum domatibus sacrificaverunt liberis, et viduae: et viri earum interficiantur morte: omni militiae caeli, et libaverunt libamina diis iuvenes eorum confodian tur gladio in paelio. **22** alienis. **14** Venit autem Ieremias de Topheth, quo Audiatur clamor de domibus eorum: adduces enim miserat eum Dominus ad prophetandum, et stetit in super eos latronem repente: quia foderunt foveam atrio domus Domini, et dixit ad omnem populum: ut caperent me, et laqueos absconderunt pedibus **15** Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: meis. **23** Tu autem Domine scis omne consilium Ecce ego inducam super civitatem hanc, et super eorum adversum me in mortem: ne propitieris omnes urbes eius universa mala, quae locutus sum iniquitati eorum, et peccatum eorum a facie tua adversum eam: quoniam induraverunt cervicem non deleatur: fiant corruentes in conspectu tuo, in suam ut non audirent sermones meos. tempore furoris tui abutere eis.

19 Haec dicit Dominus: Vade, et accipe lagunculam figuli testeam a senioribus populi, et a senioribus sacerdotum: **2** Et egredere ad vallem filii Ennom, quae est iuxta introitum portae fictilis: et praedicabis ibi verba, quae ego loquar ad te. **3** Et dices: Audite verbum Domini reges Iuda, et habitatores Ierusalem: haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego inducam afflictionem super locum istum, ita ut omnis, qui audierit illam, tinniant aures eius: **4** Eo quod dereliquerint me, et alienum fecerint locum istum: et libaverunt in eo diis alienis, quos nescierunt ipsi, et patres eorum, et reges Iuda: et repleverunt locum istum sanguine innocentum. **5** Et aedificaverunt excelsa Baalim ad comburendos filios suos igni in holocaustum Baalim: quae non praecepit, nec locutus sum, nec ascenderunt in cor meum. **6** Et Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus: et non vocabitur amplius locus iste, Topheth, et Vallis filii Ennom, sed Vallis occisionis. **7** Et dissipabo consilium Iuda et Ierusalem in loco isto: et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum, et in manu quaerentium animas eorum:

20 Et audivit Phassur filius Emmer sacerdos, qui constitutus erat princeps in domo Domini, Ieremiam prophetantem sermones istos. **2** Et percussit Phassur Ieremiam prophetam, et misit eum in nervum, quod erat in porta Beniamini superiori, in domo Domini. **3** Cumque illuxisset in crastinum, eduxit Phassur Ieremiam de nervo. et dixit ad eum Ieremias: Non Phassur vocavit Dominus nomen tuum, sed pavorem undique. **4** Quia haec dicit Dominus: Ecce ego dabo te in pavorem, te et omnes amicos tuos: et corruent gladio inimicorum suorum, et oculi tui videbunt: et omnem Iudam dabo in manum regis Babylonis: et traducet eos in Babylonem, et percutiet eos gladio. **5** Et dabo universam substantiam civitatis huius, et omnem laborem eius, omneque pretium, et cunctos thesauros regum Iuda dabo in manu inimicorum eorum: et diripient eos, et tollent, et ducent in Babylonem. **6** Tu autem Phassur, et omnes habitatores domus tuae ibitis in captivitatem: et in Babylonem tu venies, et ibi morieris, ibique sepelieris tu, et omnes amici tui, quibus prophetasti mendacium. **7** Seduxisti me Domine, et seductus sum: fortior me fuisti, et invaluisti: factus sum

in derisum tota die, omnes subsannant me. **8** sunt in civitate hac a peste et gladio, et fame, Quia iam olim loquor, vociferans iniquitatem, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in vastitatem clamito: et factus est mihi sermo Domini manu inimicorum eorum, et in manu quaerentium in opprobrium, et in derisum tota die. **9** Et dixi: Non animam eorum, et percutiet eos in ore gladii, et recordabor eius, neque loquar ultra in nomine illius: non flectetur, neque parcat, nec miserebitur. **8** Et et factus est in corde meo quasi ignis exaestuans, ad populum hunc dices: Haec dicit Dominus: Ecce claususque in ossibus meis: et defeci, ferre non ego do coram vobis viam vitae, et viam mortis. sustinens. **10** Audivi enim contumelias multorum, et **9** Qui habitaverit in urbe hac, morietur gladio, terrorem in circuitu: Persequimini, et persecuamur et fame, et peste: qui autem egressus fuerit, et eum: ab omnibus viris, qui erant pacifici mei, et transfugerit ad Chaldaeos, qui obsident vos, vivet, custodientes latus meum: si quo modo decipiatur, et erit ei anima sua, quasi spolium. **10** Posui enim et praevaleamus adversus eum, et consequamur faciem meam super civitatem hanc in malum, ultiōnem ex eo. **11** Dominus autem mecum est quasi et non in bonum, ait Dominus: in manu regis bellator fortis: idcirco qui persecuntur me, cadent, Babylonis dabitur, et exuret eam igni. **11** Et domui et infirmi erunt: confundentur vehementer, quia regis Iuda: Audite verba Domini, **12** dominus David, non intellexerunt opprobrium sempiternum, quod haec dicit Dominus: Iudicate mane iudicium, et numquam delebitur. **12** Et tu Domine exercituum eruite vi oppressum de manu calumniantis: ne forte probator iusti, qui vides renes et cor: videam quaeso egrediatur ut ignis indignatio mea, et succendatur, ultiōnem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam et non sit qui extinguat propter malitiam studiorum meam. **13** Cantate Domino, laudate Dominum: quia liberavit animam pauperis de manu malorum. **14** solidae atque campestris, ait Dominus: qui dicitis: Maledicta dies, in qua natus sum: dies, in qua peperit Quis percutiet nos? et quis ingredietur domos me mater mea, non sit benedicta. **15** Maledictus nostras? **14** Et visitabo super vos iuxta fructum vir, qui nunciavit patri meo, dicens: Natus est tibi studiorum vestrorum, dicit Dominus: et succendam puer masculus: et quasi gaudio laetificavit eum. ignem in saltu eius: et devorabit omnia in circuitu **16** Sit homo ille ut sunt civitates, quae subvertit eius.

Dominus, et non poenituit eum: audiat clamorem mane, et ululatum in tempore meridiano: **17** quia non me interfecit a vulva, ut fieret mihi mater mea sepulchrum, et vulva eius conceptus aeternus. **18** Quare de vulva egressus sum, ut viderem laborem et dolorem, et consumerentur in confusione dies mei?

21 Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, quando misit ad eum rex Sedeckias Phassur filium Melchiae, et Sophoniam filium Maasiae sacerdotem, dicens: **2** Interroga pro nobis Dominum, quia Nabuchodonosor rex Babylonis praelatiūr adversum nos: si forte faciat Dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua, et recedat a nobis. **3** Et dixit Ieremias ad eos: Sic dicetis Sedeckiae: **4** Haec dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego convertam vasa belli, quae in manibus vestris sunt, et quibus vos pugnatis adversum regem Babylonis, et Chaldaeos, qui obsident vos in circuitu murorum: et congregabo ea in medio civitatis huius. **5** Et debellabo ego vos in manu extenta, et in brachio forti, et in furore, et in indignatione, et in ira grandi. **6** Et percutiam habitatores civitatis huius, homines et bestiae pestilentia magna morientur. **7** Dominus sic civitati huic grandi? **9** Et respondebunt: Et post haec ait Dominus: dabo Sedeckiam regem

22 Haec dicit Dominus: Descende in domum regis Iuda, et loqueris ibi verbum hoc, **2** et dices: Audi verbum Domini rex Iuda, qui sedes super solium David: tu et servi tui, et populus tuus, qui ingredimini per portas istas. **3** Haec dicit Dominus: Facite iudicium et iustitiam, et liberate vi oppressum de manu calumniatoris: et advenam, et pupillum, et viduam nolite contristare, neque opprimatis inique: et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. **4** Si enim facientes feceritis verbum istud: ingredientur per portas domus huius reges sedentes de genere David super thronum eius, et ascendentur currus et equos, ipsi et servi, et populus eorum. **5** Quod si non audieritis verba haec: in memetipso iuravi, dicit Dominus, quia in solitudinem erit domus haec. **6** Quia haec dicit Dominus super domum regis Iuda: Galaad tu mihi caput Libani: si non posuero te solitudinem, Babylonis, et Chaldaeos, qui obsident vos in circuitu urbium inhabitabilium. **7** Et sanctificabo super te electas cedros tuas, et praecipitabunt in ignem. **8** Et pertransibunt gentes multae per civitatem hanc: et dicet unusquisque proximo suo: Quare fecit homines et bestiae pestilentia magna morientur. **7** Dominus sic civitati huic grandi? **9** Et respondebunt: Eo quod dereliquerint pactum Domini Dei sui, et Iuda, et servos eius, et populum eius, et qui derelicti adoraverint deos alienos, et servierint eis. **10** Nolite

flere mortuum, neque lugeatis super eum fletu: plangite eum, qui egreditur, quia non revertetur ultra, nec videbit terram nativitatis sua. **11** Quia haec dicit Dominus ad Sellum filium Iosiae regem Iuda, qui regnavit pro Iosia patre suo, qui egressus est de loco isto. Non revertetur huc amplius: **12** sed in loco, ad quem transtuli eum, ibi morietur, et terram istam non videbit amplius. **13** Vae qui aedificat domum suam in iniustitia, et coenacula sua non in iudicio: amicum suum opprimet frustra, et mercedem eius non reddet ei. **14** Qui dicit: Aedificabo mihi domum latam, et coenacula spatiosa: qui aperit sibi fenestras, et facit laquearia cedrina, pingitque sinopide. **15** Numquid regnabis, quoniam confers te cedro? pater tuus numquid non comedit et bibit, et fecit iudicium et iustitiam tunc cum bene erat ei? **16** Iudicavit causam pauperis et egeni in bonum suum: numquid non ideo quia cognovit me, dicit Dominus? **17** Tui vero oculi et cor ad avaritiam, et ad sanguinem innocentem fundendum, et ad calumniam, et ad cursum mali operis. **18** Propterea haec dicit Dominus ad Ioakim filium Iosiae regem Iuda: Non plangent eum: Vae frater et vae soror: non concrepabunt ei: Vae Domine, et vae inclyte. **19** Sepultura asini sepiet, putrefactus et proiectus extra portas Ierusalem. **20** Ascende Libanum, et clama: et in Basan da vocem tuam, et clama ad transeuntes, quia contriti sunt omnes amatores tui. **21** Locutus sum ad te in abundantia tua; et dixisti: Non audiam: haec est via tua ab adolescentia tua, quia non audisti vocem meam: **22** Omnes pastores tuos pascer ventus, et amatores tui in captivitatem ibunt: et tunc confunderis, et erubesces ab omni malitia tua. **23** Quae sedes in Libano, et nidificas in cedris, quomodo congreguisti cum venissent tibi dolores, quasi dolores parturientis? **24** Vivo ego, dicit Dominus: quia si fuerit Ichonias filius Ioakim regis Iuda, annulus in manu dextera mea, inde evellam eum. **25** Et dabo te in manu quaerentium animam tuam, et in manu quorum tu formidas faciem, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu Chaldaeorum. **26** Et mittam te, et matrem tuam, quae genuit te, in terram alienam, in qua nati non estis, ibique moriemi: **27** et in terram, ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur illuc: non revertentur. **28** Numquid vas fictile atque contritum vir iste Ichonias? numquid vas absque omni voluptate? quare abiecti sunt ipse et semen eius, et proiecti in terram, quam ignoraverunt? **29** Terra, terra, terra, audi sermonem Domini. **30** Haec dicit Dominus: Scribe virum istum sterilem, virum, qui in diebus suis non prosperabitur: nec enim erit de semine eius vir, qui sedeat super solium David, et potestatem habeat ultra in Iuda.

23 Vae pastoribus, qui disperdunt et dilacerant gregem pascuae meae, dicit Dominus. **2** Ideo haec dicit Dominus Deus Israel ad pastores, qui pascunt populum meum: Vos dispersistis gregem meum, et eiecastis eos, et non visitastis eos: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait Dominus. **3** Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eiecero eos illuc: et convertam eos ad rura sua: et crescent et multiplicabuntur. **4** Et suscitabo super eos pastores, et pascent eos: non formidabunt ultra, et non pavebunt: et nullus quaeretur ex numero, dicit Dominus. **5** Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et suscitabo David gerumen iustum: et regnabit rex, et sapiens erit: et faciet iudicium et iustitiam in terra. **6** In diebus illis salvabitur Iuda, et Israel habitabit confidenter: et hoc est nomen, quod vocabunt eum, Dominus iustus noster. **7** Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra: Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de Terra Aegypti: **8** Sed: Vivit Dominus, qui eduxit et adduxit semen domus Israel de Terra Aquilonis, et de cunctis terris, ad quas eieceram eos illuc: et habitabunt in terra sua. **9** Ad prophetas: Contritum est cor meum in medio mei, contremuerunt omnia ossa mea: factus sum quasi vir ebrius, et quasi homo madidus a vino a facie Domini, et a facie verborum sanctorum eius. **10** Quia adulteris repleta est terra, quia a facie maledictionis luxit terra, arefacta sunt arva deserti: factus est cursus eorum malus, et fortitudo eorum dissimilis. **11** Propheta namque et sacerdos polluti sunt: et in domo mea inveni malum eorum, ait Dominus. **12** Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris: impellentur enim, et corrident in ea: afferam enim super eos mala, annum visitationis eorum, ait Dominus. **13** Et in prophetis Samariae vidi fatuitatem: prophetabant enim in Baal, et decipiebant populum meum Israel. **14** Et in prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterantium, et iter mendacii: et confortaverunt manus pessimorum ut non converteretur unusquisque a malitia sua: facti sunt mihi omnes ut Sodoma, et habitatores eius quasi Gomorrha. **15** Propterea haec dicit Dominus exercitum ad prophetas: Ecce ego cibabo eos absinthio, et potabo eos felle: a prophetis enim Ierusalem egressa est pollutio super omnem terram. **16** Haec dicit Dominus exercitum: Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, et decipiunt vos: visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini. **17** Dicunt his, qui blasphemant

me: Locutus est Dominus: Pax erit vobis, et omni, Haec dices ad prophetam: Quid respondit tibi qui ambulat in pravitate cordis sui, dixerunt: Non Dominus? et quid locutus est Dominus? **38** Si veniet super vos malum. **18** Quis enim affuit in autem onus Domini dixeritis: propter hoc haec consilio Domini, et vidit et audivit sermonem eius? dicit Dominus: Quia dixistis sermonem istum: Onus quis consideravit verbum illius et audivit? **19** Domini: et misi ad vos, dicens: Nolite dicere: Onus Ecce turbo Dominicæ indignationis egredietur, et Domini: **39** Propterea ecce ego tollam vos portans, tempestas erumpens: super caput impiorum veniet. et derelinquam vos, et civitatem, quam dedi vobis, **20** Non revertetur furor Domini usque dum faciat, et patribus vestris a facie mea. **40** Et dabo vos et usque dum compleat cogitationem cordis sui: in opprobrium sempiternum, et in ignominiam aeternam, quae numquam oblivione delebitur.

21 Non mittebam prophetas, et ipsi currebant: non loquebar ad eos, et ipsi prophetabant. **22** Si stetissent in consilio meo, et nota fecissent verba mea populo meo, avertissem utique eos a via sua mala, et a cogitationibus suis pessimis. **23** Putasne Deus e vicino ego sum, dicit Dominus? et non Deus de longe? **24** Si occultabitur vir in absconditis: et ego non videbo eum, dicit Dominus? numquid non caelum et terram ego impleo, dicit Dominus? **25** Audivi quae dixerunt prophetae, prophetantes in nomine meo mendacium, atque dicentes: Somniavi, somniavi. **26** Usquequo istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium, et prophetantium seductiones cordis sui? **27** Qui volunt facere ut obliviouscatur populus meus nominis mei propter somnia eorum, quae narrat unusquisque ad proximum suum: sicut obliiti sunt patres eorum nominis mei propter Baal. **28** Prophetæ, qui habet somnium, narret somnium: et qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum vere: quid paleis ad triticum, dicit Dominus? **29** Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus: et quasi malleus conterens petram? **30** Propterea ecce ego ad prophetas, ait Dominus: qui furantur verba mea unusquisque a proximo suo. **31** Ecce ego ad prophetas, ait Dominus: qui assumunt linguas suas, et aiunt: Dicit Dominus. **32** Ecce ego ad prophetas somniantes mendacium, ait Dominus: qui narraverunt ea, et seduxerunt populum meum in mendacio suo, et in miraculis suis: cum ego non misissem eos, nec mandasset eis, qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus. **33** Si igitur interrogaverit te populus iste, vel propheta, aut sacerdos, dicens: Quod est onus Domini? dices ad eos: Ut quid vobis onus, proiiciam quippe vos, dicit Dominus. **34** Et propheta, et sacerdos, et populus qui dicit: Onus Domini: visitabo super virum illum, et super domum eius. **35** Haec dicetis unusquisque ad proximum, et ad fratrem suum: Quid respondit Dominus? et quid locutus est Dominus? **36** Et onus Domini ultra non memorabitur: quia onus erit unicuique sermo suus: et pervertistis verba Dei videntis, Domini exercituum Dei nostri. **37** hanc; iste tertius et vigesimus annus, factum est

24 Ostendit mihi Dominus: et ecce duo calathi pleni fícis, positi ante templum Domini, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis lechoniam filium Ioakim regem Iuda, et principes eius, et fabrum, et inclusorem, de Ierusalem, et adduxit eos in Babylonem. **2** Calathus unus fícus bonas habebat nimis, ut solent fícus esse primi temporis: et calathus unus fícus habebat malas nimis, quae comedí non poterant eo quod essent malae. **3** Et dixit Dominus ad me: Quid tu vides Ieremiam? Et dixi: Ficus, fícus bonas, bonas valde: et malas, malas valde: quae comedí non possunt, eo quod sint malae. **4** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **5** Haec dicit Dominus Deus Israel: Sicut fícus hae bonae: sic cognoscam transmigrationem Iuda, quam emisi de loco isto in Terram Chaldaeorum, in bonum. **6** Et ponam oculos meos super eos ad placandum, et reducam eos in terram hanc: et aedificabo eos, et non destruam: et plantabo eos, et non evellam. **7** Et dabo eis cor ut sciant me, quia ego sum Dominus: et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum: quia revertentur ad me in toto corde suo. **8** Et sicut fícus pessimae, quae comedí non possunt, eo quod sint malae: haec dicit Dominus, sic dabo Sedechiam regem Iuda, et principes eius, et reliquos de Ierusalem, qui remanserunt in urbe hac, et qui habitant in Terra Aegypti. **9** Et dabo eos in vexationem, afflictionemque omnibus regnis terrae: in opprobrium, et in parabolam, et in proverbium, et in maledictionem in universis locis, ad quae eieci eos. **10** Et mittam in eis gladium, et famem, et pestem: donec consumantur de terra, quam dedi eis, et patribus eorum.

25 Verbum, quod factum est ad Ieremiam de omni populo Iuda in anno quarto Ioakim filii Iosiae regis Iuda, (ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis.) **2** Quod locutus est Ieremias Dominus? et quid locutus est Dominus? **3** A tertiodécimo anno Iosiae filii Amon regis Iuda usque ad diem

verbum Domini ad me, et locutus sum ad vos de et Idumaeae, et Moab, et filiis Ammon: **22** Et cunctis nocte consurgens, et loquens, et non audistis. **4** Et regibus Tyri, et universis regibus Sidonis: et regibus misit Dominus ad vos omnes servos suos prophetas, terrae insularum, qui sunt trans mare. **23** Et Dedan, consurgens diluculo, mittensque et non audistis, et Thema, et Buz, et universis qui attonsi sunt in neque inclinastis aures vestras ut audiretis **5** cum comam. **24** Et cunctis regibus Arabiae, et cunctis diceret: Revertimini unusquisque a via sua mala, et regibus Occidentis, qui habitant in deserto. **25** Et a pessimis cogitationibus vestris: et habitabitis in cunctis regibus Zambri, et cunctis regibus Elam, terra, quam dedit Dominus vobis, et patribus vestris et cunctis regibus Medorum: **26** cunctis quoque a saeculo et usque in saeculum. **6** Et nolite ire post regibus Aquilonis de prope et de longe, unicuique deos alienos ut serviatis eis, adoretisque eos: neque contra fratrem suum: et omnibus regnis terrae, me ad iracundiam provocetis in operibus manuum quae super faciem eius sunt: et rex Sesach bibet vestrarum, et non affligam vos. **7** Et non audistis me, post eos. **27** et dices ad eos: Haec dicit Dominus dicit Dominus, ut me ad iracundiam provocaretis in exercitum Deus Israel: Bibite, et inebriamini, et operibus manuum vestrarum in malum vestrum. **8** vomite: et cadite, neque surgatis a facie gladii, quem Propterea haec dicit Dominus exercitum: Pro eo ego mittam inter vos. **28** Cumque noluerint accipere quod non audistis verba mea: **9** ecce ego mittam, calicem de manu tua ut bibant, dices ad eos: Haec et assumam universas cognationes Aquilonis, ait dicit Dominus exercitum: Bibentes bibetis: **29** quia Dominus, et Nabuchodonosor regem Babylonis ecce in civitate, in qua invocatum est nomen meum, servum meum: et adducam eos super terram istam, ego incipiam affligere, et vos quasi innocentes et et super habitatores eius, et super omnes nationes, immunes eritis? non eritis immunes: gladium enim quae in circuitu illius sunt: et interficiam eos, ego voco super omnes habitatores terrae, dicit et ponam eos in stuporem et in sibilum, et in Dominus exercitum. **30** Et tu prophetabis ad eos solitudines sempiternas. **10** Perdamque ex eis omnia verba haec, et dices ad illos: Dominus de vocem gaudii et vocem laetitiae, vocem sponsi, et excelso rugiet, et de habitaculo sancto suo dabit vocem sponsae, vocem molae, et lumen lucernae. vocem suam: rugiens rugiet super decorem suum: **11** Et erit universa terra haec in solitudinem, et celeuma quasi calcantium concinetur adversus in stuporem: et servient omnes gentes istae regi omnes habitatores terrae. **31** Pervenit sonitus usque Babylonis septuaginta annis. **12** Cumque impleti ad extrema terrae: quia iudicium Domino cum fuerint septuaginta anni, visitabo super regem gentibus: iudicatur ipse cum omni carne, impios Babylonis, et super gentem illam, dicit Dominus, tradidi gladio, dicit Dominus. **32** Haec dicit Dominus iniquitatem eorum, et super terram Chaldaeorum: exercitum: Ecce afflictio egredietur de gente in et ponam illam in solitudines sempiternas. **13** Et gentem: et turbo magnus egredietur a summitatibus adducam super terram illam, omnia verba mea, terrae. **33** Et erunt interficti Domini in die illa quae locutus sum contra eam, omne quod scriptum a summo terrae usque ad summum eius: non est in libro isto, quaecumque prophetavit Ieremias plangentur, et non colligentur, neque sepelientur: adversum omnes gentes: **14** Quia servierunt eis cum in sterquilinium super faciem terrae iacebunt. essent gentes multae, et reges magni: et reddam eis **34** Ululate pastores, et clamate: et aspergite vos secundum opera eorum, et secundum facta manuum cinere optimates gregis: quia completi sunt dies suarum. **15** Quia sic dicit Dominus exercitum Deus vestri ut interficiamini: et dissipationes vestrae, Israel: Sume calicem vini furoris huius de manu et cadetis quasi vasa pretiosa. **35** Et peribit fuga a mea: et propinabis de illo cunctis gentibus, ad quas pastoribus, et salvatio ab optimatibus gregis. **36** ego mittam te. **16** Et bibent, et turbabuntur, et Vox clamoris pastorum, et ululatus optimatum insanient a facie gladii, quem ego mittam inter eos. gregis: quia vastavit Dominus pascua eorum. **37** Et **17** Et accepi calicem de manu Domini, et propinavi conticuerunt arva pacis a facie irae furoris Domini. cunctis gentibus, ad quas misit me Dominus: **18** **38** Dereliquit quasi leo umbraculum suum, quia Ierusalem, et civitatibus Iuda, et regibus eius, et facta est terra eorum in desolationem a facie irae principibus eius: ut darem eos in solitudinem, et columbae, et a facie irae furoris Domini. in stuporem, et in sibilum, et in maledictionem, sicut est dies ista: **19** Pharaoni regi Aegypti, et servis eius, et principibus eius, et omni populo eius, **20** et universis generaliter: cunctis regibus terrae Ausitidis, et cunctis regibus terrae Philisthiim, et Ascalonis, et Gazae, et Accaron, et reliquiis Azoti, **21**

26 In principio regni Iosiae regis Iuda, factum est verbum istud a Domino, dicens:

2 Haec dicit Dominus: Sta in atrio domus Domini, et loqueris ad omnes civitates Iuda, de quibus veniunt ut adorent in domo Domini, universos

sermones, quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos: noli subtrahere verbum, 3 si forte audiant et convertantur unusquisque a via sua mala: et quod locutus fuerat adversum eos? Itaque nos poeniteat me mali quod cogito facere eis propter malitiam studiorum eorum. 4 Et dices ad eos: Haec lege mea, quam dedi vobis 5 ut audiatis sermones servorum meorum Prophetarum, quos ego misi ad vos de nocte consurgens, et dirigens, et non audistis: 6 Dabo domum istam sicut Silo, et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terrae. 7 Et audierunt sacerdotes, et prophetae, et omnis populus Ieremiam loquentem verba haec in domo Domini. 8 Cumque complesset Ieremias loquens omnia, quae praeceperat ei Dominus ut loqueretur ad universum populum, apprehenderunt eum sacerdotes, et prophetae, et omnis populus, dicens: Morte moriatur. 9 Quare prophetavit in nomine Domini, dicens: Sicut Silo erit domus haec: et urbs ista desolabitur, eo quod non sit habitator? Et congregatus est omnis populus adversus Ieremiam in domo Domini. 10 Et audierunt principes Iuda verba haec: et ascenderunt de domo regis in domum Domini, et sederunt in introitu portae domus Domini novae. 11 Et locuti sunt sacerdotes et prophetae ad principes, et ad omnem populum, dicentes: Iudicium mortis est viro huic: quia prophetavit adversus civitatem istam, sicut audistis auribus vestris. 12 Et ait Ieremias ad omnes principes, et ad universum populum, dicentes: Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam, et ad civitatem hanc omnia verba quae audistis. 13 Nunc ergo bonas facite vias vestras, et studia vestra, et audite vocem Domini Dei vestri: et poenitebit Dominum mali, quod locutus est adversum vos. 14 Ego autem ecce in manibus vestris sum: facite mihi quod bonum et rectum est in oculis vestris: 15 Verumtamen scitote et cognoscite quod si occideritis me, sanguinem innocentem tradetis contra vosmetipsos, et contra civitatem istam, et habitatores eius. in veritate enim misit me Dominus ad vos, ut loquerer in auribus vestris omnia verba haec. 16 Et dixerunt principes, et omnis populus ad sacerdotes et ad prophetas: Non est viro huic iudicium mortis: quia in nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos. 17 Surrexerunt ergo viri de senioribus terrae: et dixerunt ad omnem coetum populi, loquentes: 18 Michaeas de Morasthi fuit propheta in diebus Ezechiae regis Iuda, et ait ad omnem populum Iuda, dicens: Haec dicit Dominus exercituum: Sion quasi ager arbitur: et Ierusalem in acervum lapidum erit: et mons domus in excelsa silvarum. 19 Numquid morte condemnavit eum Ezechias rex Iuda, et omnis Iuda?

numquid non timuerunt Dominum, et deprecati sunt faciem Domini: et poenituit Dominum mali, et facimus malum grande contra animas nostras. 20 Fuit quoque vir prophetans in nomine Domini, dicit Dominus: Si non audieritis me ut ambuletis in Urias filius Semei de Cariathiarim: et prophetavit lege mea, quam dedi vobis adversus civitatem istam, et adversus terram hanc servorum meorum Prophetarum, quos ego misi iuxta omnia verba Ieremiae. 21 Et audivit rex Iurias, et timuit, fugitque et ingressus est Aegyptum. 22 Et misit rex Ioakim viros in Aegyptum, Elnathan filium Achobor, et viros cum eo in Aegyptum. 23 Et eduxerunt Uriam de Aegypto: et adduxerunt eum ad regem Ioakim, et percussit eum gladio: et proiecit cadaver eius in sepulchris vulgi ignobilis. 24 Igitur manus Ahicam filii Saphan fuit cum Ieremias, ut non traderetur in manus populi, et interficerent eum.

27 In principio regni Ioakim filii Iosiae regis Iuda, factum est verbum istud ad Ieremiam a Domino, dicens: 2 Haec dicit Dominus ad me: Fac tibi vincula, et catenas: et pones eas in collo tuo. 3 Et mittes eas ad regem Edom, et ad regem Moab, et ad regem filiorum Ammon, et ad regem Tyri, et ad regem Sidonis: in manu nunciorum qui venerunt Ierusalem ad Sedechiam regem Iuda. 4 Et praecipies eis ut ad dominos suos loquantur: Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Haec dicetis ad dominos vestros: 5 Ego feci terram, et homines, et iumenta, quae sunt super faciem terrae, in fortitudine mea magna, et in brachio meo extento: et dedi eam ei, qui placuit in oculis meis. 6 Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei: insuper et bestias agri dedi ei ut serviant illi. 7 Et servient ei omnes gentes, et filio eius, et filio filii eius: donec veniat tempus terrae eius et ipsius: et servient ei gentes multae, et reges magni. 8 Gens autem et regnum, quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis, et quicumque non curvaverit collum suum sub iugo regis Babylonis: in gladio, et in fame, et in peste visitabz super gentem illam, ait Dominus: donec consumam eos in manu eius. 9 Vos ergo nolite audire prophetas vestros, et divinos, et somniatores, et augures, et maleficos, qui dicunt vobis: Non servietis regi Babylonis. 10 Quia mendacium prophetant vobis: ut longe vos faciant de terra vestra, et eiificant vos, et pereatis. 11 Porro gens, quae subiecerit cervicem suam sub iugo regis Babylonis, et servierit ei: dimittam eam in terra sua, dicit Dominus: et colet eam, et habitat

in ea. **12** Et ad Sedechiam regem Iuda locutus sum suscitet Dominus verba tua, quae prophetasti: secundum omnia verba haec, dicens: Subiicie colla ut referantur vasa in domum Domini, et omnis vestra sub iugo regis Babylonis, et servite ei, et transmigratio de Babylonie ad locum istum. **7** populo eius, et vivetis. **13** Quare moriemini tu et Verumtamen audi verbum hoc, quod ego loquor populus tuus gladio, et fame, et peste, sicut locutus in auribus tuis, et in auribus universi populi: **8** est Dominus ad gentem, quae servire noluerit regi Prophetae, qui fuerunt ante me et ante te ab initio, Babylonis? **14** Nolite audire verba prophetarum et prophetaverunt super terras multas, et super dicentium vobis: Non servietis regi Babylonis: quia regna magna de praelio, et de afflictione, et de mendacium ipsi loquuntur vobis. **15** Quia non misi fame. **9** Propheta, qui vaticinatus est pacem: cum eos, ait Dominus: et ipsi prophetant in nomine venerit verbum eius, scietur propheta, quem misit meo mendaciter: ut eiiciant vos, et pereatis tam Dominus in veritate. **10** Et tulit Hananias propheta vos, quam prophetae, qui vaticinantur vobis. **16** Et catenam de collo Ieremiae prophetae, et confregit ad sacerdotes, et ad populum istum locutus sum, eam. **11** Et ait Hananias in conspectu omnis populi, dicens: Haec dicit Dominus: Nolite audire verba dicens: Haec dicit Dominus: Sic confringam iugum prophetarum vestrorum, qui prophetant vobis, Nabuchodonosor regis Babylonis post duos annos dicentes: Ecce vasa domus Domini revertentur de dierum de collo omnium gentium. **12** Et abiit Babylonie nunc cito, mendacium enim prophetant Ieremias propheta in viam suam. Et factum est vobis. **17** Nolite ergo audire eos, sed servite regi verbum Domini ad Ieremiam, postquam confregit Babylonis, ut vivatis. quare datur haec civitas in Hananias propheta catenam de collo Ieremiae solitudinem? **18** Et si prophetae sunt, et est verbum prophetae, dicens: **13** Vade, et dices Hananiae: Domini in eis: occurrant Domino exercituum, ut Haec dicit Dominus: Catenas ligneas contrivisti: et non veniant vasa, quae derelicta fuerant in domo facies pro eis catenas ferreas. **14** Quia haec dicit Domini, et in domo regis Iuda, et in Ierusalem, in Dominus exercituum Deus Israel: Iugum ferreum Babylonem. **19** Quia haec dicit Dominus exercituum posui super collum cunctarum Gentium istarum, ad columnas, et ad mare, et ad bases, et ad reliqua ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis, et vasorum, quae remanserunt in civitate hac: **20** servient ei: insuper et bestias terrae dedi ei. **15** Et quae non tulit Nabuchodonosor rex Babylonis, cum dixit Ieremias propheta ad Hananiam prophetam: transferret Iechoniam filium Ioakim regem Iuda Audi Hanania: non misit te Dominus, et tu confidere de Ierusalem in Babylonem, et omnes optimates fecisti populum istum in mendacio. **16** Idcirco haec Iuda et Ierusalem. **21** Quia haec dicit Dominus dicit Dominus: Ecce ego mittam te a facie terrae: hoc exercituum Deus Israel ad vasa, quae derelicta sunt anno morieris: adversum enim Dominum locutus in domo Domini, et in domo regis Iuda et Ierusalem: es. **17** Et mortuus est Hananias propheta in anno **22** In Babylonem transferentur, et ibi erunt usque illo, mense septimo.

ad diem visitationis sua, dicit Dominus, et afferri faciam ea, et restituam in loco isto.

29 Et haec sunt verba libri, quae misit Ieremias propheta de Ierusalem ad reliquias

28 Et factum est in anno illo, in principio regni seniorum transmigrationis, et ad sacerdotes, et ad Sedechiae regis Iuda, in anno quarto, in mense prophetas, et ad omnem populum, quem traduxerat quinto, dixit ad me Hananias filius Azur propheta de Nabuchodonosor de Ierusalem in Babylonem: **2** Gabaon, in domo Domini coram sacerdotibus et omni postquam egressus est Iechonias rex, et domina, et populo, dicens: **2** Haec dicit Dominus exercituum eunuchi, et principes Iuda, et Ierusalem, et faber, et Deus Israel: Contrivi iugum regis Babylonis. **3** inclusor de Ierusalem: **3** in manu Elasa filii Saphan, Adhuc duo anni dierum, et ego referri faciam ad et Gamariae filii Helchia, quos misit Sedechias locum istum omnia vasa domus Domini, quae tulit rex Iuda ad Nabuchodonosor regem Babylonis Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, et in Babylonem, dicens: **4** Haec dicit Dominus transtulit ea in Babylonem. **4** Et Iechoniam filium exercituum Deus Israel omni transmigrationi, quam Ioakim regem Iuda, et omnem transmigrationem transtuli de Ierusalem in Babylonem: **5** Aedificate Iuda, qui ingressi sunt in Babylonem, ego convertam domos, et habitate: et plantate hortos, et comedite ad locum istum, ait Dominus: conteram enim iugum fructum eorum. **6** Accipite uxores, et generate filios regis Babylonis. **5** Et dixit Ieremias propheta ad et filias: et date filiis vestris uxores, et filias vestras Hananiam prophetam in oculis sacerdotum, et in date viris, et pariant filios et filias: et multiplicamini oculis omnis populi, qui stabat in domo Domini. **6** ibi, et nolite esse pauci numero. **7** Et quaerite pacem et ait Ieremias propheta: Amen, sic faciat Dominus: civitatis, ad quam transmigrare vos feci: et orate

pro ea ad Dominum: quia in pace illius erit pax nomine tuo libros ad omnem populum, qui est vobis. **8** Haec enim dicit Dominus exercituum Deus in Ierusalem, et ad Sophoniam filium Maasiae Israel: Non vos seducant prophetae vestri, qui sunt sacerdotem, et ad universos sacerdotes, dicens: **26** in medio vestrum, et divini vestri: et ne attendatis Dominus dedit te sacerdotem pro loia de sacerdotibus, ad somnia vestra, quae vos somniatis: **9** quia falso ut sis dux in domo Domini super omnem virum ipsi prophetant vobis in nomine meo: et non misi arreptitum et prophetantem, ut mittas eum in eos, dicit Dominus. **10** Quia haec dicit Dominus: Cum nervum et in carcere. **27** Et nunc quare non coeperint impleri in Babylone septuaginta anni, incipasti Ieremiam Anathothiten, qui prophetat visitabo vos: et suscitabo super vos verbum meum vobis? **28** Quia super hoc misit in Babylonem ad nos, bonum, ut reducam vos ad locum istum. **11** Ego dicens: Longum est: aedificate domos, et habitate: enim scio cogitationes, quas ego cogito super vos, et plantate hortos, et comedite fructus eorum. ait Dominus, cogitationes pacis, et non afflictionis, **29** Legit ergo Sophonias sacerdos librum istum ut dem vobis finem et patientiam. **12** Et invocabitis in auribus Ieremiae prophetae. **30** Et factum est me, et ibitis: et orabitis me, et ego exaudiam vos. verbum Domini ad Ieremiam, dicens: **31** Mitte **13** Quaeretis me, et invenietis: cum quaesieritis ad omnem transmigrationem, dicens: Haec dicit me in toto corde vestro. **14** Et inveniar a vobis, Dominus ad Semeiam Nehelamiten: Pro eo quod ait Dominus: et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de universis gentibus, et de cunctis locis, ad quae expuli vos, dicit Dominus: et reverti vos faciam de loco, ad quem transmigrare vos feci. Nehelamiten, et super semen eius: non erit ei vir **15** Quia dixistis: Suscitabit nobis Dominus Prophetas sedens in medio populi huius, et non videbit bonum, in Babylone: **16** Quia haec dicit Dominus ad regem, quod ego faciam populo meo, ait Dominus: quia qui sedet super solium David, et ad omnem populum praevaricationem locutus est aduersus Dominum. habitatorem urbis huius, ad fratres vestros, qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem. **17** Haec dicit Dominus exercituum: Ecce mittam in eos gladium, et famam, et pestem: et ponam eos quasi ficus malas, quae comedunt non possunt, eo quod pessimae sint. **18** Et persequar eos in gladio, et in fame, et in pestilentia: et dabo eos in vexationem universis regnis terrae: in maledictionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobrium cunctis Gentibus, ad quas ego eleici eos: **19** eo quod non audierint verba mea, dicit Dominus: quae misit ad eos per servos meos prophetas de nocte consurgens, et mittens: et non audistis, dicit Dominus. **20** Vos ergo audite verbum Domini omnis transmigrationem, quam emisi de Ierusalem in Babylonem. **21** Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel ad Achab filium Coliae, et ad Sedechiam filium Maasiae, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter: Ecce ego tradam eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis: et percutiet eos in oculis vestris. **22** Et assumetur ex eis maledictio omni transmigrationi Iuda, quae est in Babylone, dicentium: Ponat te Dominus sicut Sedechiam, et sicut Achab, quos frixit rex Babylonis in igne: **23** pro eo quod fecerint stultitiam in Israel, et moechati sunt in uxores amicorum suorum, et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter, quod non mandavi eis: ego sum iudex et testis, dicit Dominus. **24** Et ad Semeiam Nehelamiten dices: **25** Haec dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Pro eo quod misisti in

30 Hoc verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, dicens: **2** Haec dicit Dominus Deus Israel, dicens: Scribe tibi omnia verba, quae locutus sum ad te, in libro. **3** Ecce enim dies veniunt, dicit Dominus: et convertam conversionem populi mei Israel et Iuda, ait Dominus: et convertam eos ad terram, quam dedi patribus eorum: et possidebunt eam. **4** Et haec verba, quae locutus est Dominus ad Israel et ad Iuda: **5** Quoniam haec dicit Dominus: Vocem terroris audivimus: formido, et non est pax. **6** Interrogate, et videte si generat masculus: quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum, quasi parturientis, et conversae sunt universae facies in auriginem? **7** Vae, quia magna dies illa, nec est similis eius: tempusque tribulationis est Iacob, et ex ipsa salvabitur. **8** Et erit in die illa, ait Dominus exercituum: conteram iugum eius de collo tuo, et vincula eius dirumpam, et non dominabuntur ei amplius alieni: **9** sed servient Domino Deo suo, et David regi suo, quem suscitabo eis. **10** Tu ergo non timeas serve meus Iacob, ait Dominus, neque paveas Israel: quia ecce ego salvabo te de terra longinqua, et semen tuum de terra captivitatis eorum: et revertetur Iacob, et quiescat, et cunctis affluet bonis, et non erit quem formidet: **11** quoniam tecum ego sum, ait Dominus, ut salvem te: faciam enim consummationem in cunctis Gentibus, in quibus dispersi te: te autem non faciam in consummationem: sed castigabo te in iudicio, ut non

videaris tibi innoxius. **12** Quia haec dicit Dominus: Domine populum tuum reliquias Israel. **8** Ecce ego Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. **13** adducam eos de terra Aquilonis, et congregabo Non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum: eos ab extremis terrae: inter quos erunt caecus curationum utilitas non est tibi. **14** Omnes amatores et claudis, praegnans et pariens simul, coetus tui oblii sunt tui, teque non quaerent: plaga enim magnus revertentium huc. **9** In fletu venient: et inimici percussi te castigatione crudeli: propter in misericordia reducam eos: et adducam eos per multitudinem iniquitatis tuae dura facta sunt torrentes aquarium in via recta, et non impingent peccata tua. **15** Quid clamas super contritione tua? in ea: quia factus sum Israeli pater, et Ephraim insanabilis est dolor tuus: propter multitudinem primogenitus meus est. **10** Audite verbum Domini iniquitatis tuae, et propter dura peccata tua feci Gentes, et annunciate in insulis, quae procul sunt, haec tibi. **16** Propterea omnes, qui comedunt te, et dicite. Qui dispersit Israel, congregabit eum: devorabuntur: et universi hostes tui in captivitatem et custodiet eum sicut pastor gregem suum. **11** ducentur: et qui te vastant, vastabuntur, cunctosque Redemit enim Dominus Iacob, et liberabit eum de praedatores tuos dabo in praedam. **17** Obducam manu potentioris. **12** Et venient, et laudabunt in enim cicatricem tibi, et a vulneribus tuis sanabo te, monte Sion: et confluent ad bona Domini super dicit Dominus. Quia electam vocaverunt te Sion: frumento, et vino, et oleo, et foetu pecorum et Haec est, quae non habebat requirentem. **18** Haec armentorum: eritque anima eorum quasi hortus dicit Dominus: Ecce ego convertam conversionem irriguus, et ultra non esurient. **13** Tunc laetabitur tabernaculorum Iacob, et tectis eius miserebor, et virgo in choro, iuvenes et senes simul: et convertam aedificabitur civitas in excelso suo, et templum luctum eorum in gaudium, et consolabor eos, et iuxta ordinem suum fundabitur. **19** Et egredietur laetificabo a dolore suo. **14** Et ineibriabo animam de eis laus, voxque ludentium: et multiplicabo sacerdotum pinguedine: et populus meus bonis eos, et non minuentur: et glorificabo eos, et non meis adimplebitur, ait Dominus. **15** Haec dicit attenuabuntur. **20** Et erunt filii eius sicut a principio, Dominus: Vox in excelso audita est lamentationis, et coetus eius coram me permanebit: et visitabo luctus, et fletus Rachel plorantis filios suos, et adversum omnes qui tribulant eum. **21** Et erit dux nolentis consolari super eis, quia non sunt. **16** eius ex eo: et princeps de medio eius producetur: Haec dicit Dominus: Quiescat vox tua a ploratu, et et applicabo eum, et accedet ad me. quis enim oculi tui a lacrymis: quia est merces operi tuo, ait iste est, qui applicet cor suum ut appropinquet Dominus: et revertentur de terra inimici. **17** Et est mihi, ait Dominus? **22** Et eritis mihi in populum, spes novissimis tuis, ait Dominus: et revertentur et ego ero vobis in Deum. **23** Ecce turbo Domini, filii tui ad terminos suos. **18** Audiens audivi Ephraim furor egrediens, procella ruens, in capite impiorum transmigrantem: Castigasti me Domine, et eruditus conquiescat. **24** Non avertet iram indignationis Dominus, donec faciat et compleat cogitationem cordis sui: in novissimo dierum intelligetis ea.

31 In tempore illo, dicit Dominus: Ero Deus universis cognitionibus Israel, et ipsi erunt mihi in populum. **2** Haec dicit Dominus: Invenit gratiam in deserto populus, qui remanserat a gladio: vadet ad requiem suam Israel. **3** Longe Dominus apparuit mihi. Et in charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te, miserans tui. **4** Rursumque aedificabo te, et aedificaberis virgo Israel: adhuc ornaberis tympanis tuis, et egredieris in choro ludentium. **5** Adhuc plantabis vineas in montibus Samariae: plantabunt plantantes, et donec tempus veniat, non vindemiabunt: **6** quia erit dies, in qua clamabunt custodes in monte Samariae et in monte Ephraim: Surgite, et ascendamus in Sion ad Dominum Deum nostrum. **7** Quia haec dicit Dominus: Exultate in laetitia Iacob, et hinnite contra caput Gentium: personate, et canite, et dicite: Salva sum, quasi iuvenculus indomitus: converte me, et convertar: quia tu Dominus Deus meus. **19** Postquam enim convertisti me, egi poenitiam: et postquam ostendisti mihi, percussi femur meum. Confusus sum, et erubui, quoniam sustinui opprobrium adolescentiae meae. **20** Si filius honorabilis mihi Ephraim, si puer delicatus: quia ex quo locutus sum de eo, adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum: miserans miserebor eius, ait Dominus. **21** Statue tibi speculam, pone tibi amaritudines: dirige cor tuum in viam rectam, in qua ambulasti: revertere virgo Israel, revertere ad civitates tuas istas. **22** Usquequo deliciis dissolveris filia vaga? quia creavit Dominus novum super terram: FEMINA CIRCUMDABIT VIRUM. **23** Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Adhuc dicent verbum istud in terra Iuda, et in urbibus eius, cum convertero captivitatem eorum: Benedic tibi Dominus pulchritudo iustitiae, mons sanctus: **24** et habitabunt in eo Iuda, et omnes civitates eius simul: agricolae et minantes greges. **25** Quia

inebriavi animam lassam, et omnem animam qui erat in domo regis Iuda. **3** Claustrerat enim eum esurientem saturavi. **26** Ideo quasi de somno Sedechias rex Iuda, dicens: Quare vaticinaris, dicens: suscitatus sum: et vidi, et somnus meus dulcis mihi. Haec dicit Dominus: Ecce ego dabo civitatem istam in **27** Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et seminabo manus regis Babylonis, et capiet eam? **4** Et Sedechias domum Israel et domum Iuda semine hominum, rex Iuda non effugiet de manu Chaldaeorum: sed et semine iumentorum. **28** Et sicut vigilavi super tradetur in manus regis Babylonis: et loquetur eos ut evellerem, et demolirer, et dissiparem, et os eius cum ore illius, et oculi eius oculos illius disperderem, et affligerem: sic vigilabo super eos ut videbunt. **5** Et in Babylonem ducent Sedechiam: et aedificem, et plantem, ait Dominus. **29** In diebus ibi erit donec visitem eum, ait Dominus. si autem illis non dicent ultra: Patres comederunt uvam dimicaveritis adversum Chaldaeos, nihil prosperum acerbam, et dentes filiorum obstupuerunt. **30** Sed habebitis. **6** Et dixit Ieremias: Factum est verbum unusquisque in iniustitate sua morietur: omnis Domini ad me, dicens: **7** Ecce Hanameel filius Sellum homo, qui comederit uvam acerbam, obstupescet patruelis tuus veniet ad te, dicens: Eme tibi agrum dentes eius. **31** Ecce dies venient, dicit Dominus: et meum, qui est in Anathoth: tibi enim competit ex feriam domui Israel et domui Iuda foedus novum: propinquitate ut emas. **8** Et venit ad me Hanameel **32** non secundum pactum, quod pepigi cum patribus filius patrui mei secundum verbum Domini ad eorum in die, qua apprehendi manum eorum, ut vestibulum carceris, et ait ad me: Posside agrum educerem eos de Terra Aegypti: pactum, quod meum, qui est in Anathoth in terra Beniamin: quia irritum fecerunt, et ego dominatus sum eorum, tibi competit hereditas, et tu propinquus es ut dicit Dominus. **33** Sed hoc erit pactum, quod feriam possideas. Intellexi autem quod verbum Domini cum domo Israel: post dies illos dicit Dominus: esset. **9** Et emi agrum ab Hanameel filio patrui mei, Dabo legem meam in visceribus eorum, et in corde qui est in Anathoth: et appendi ei argentum septem eorum scribam eam: et ero eis in Deum, et ipsi stateres, et decem argenteos. **10** Et scripsi in libro, erunt mihi in populum. **34** Et non docebit ultra et signavi, et adhibui testes: et appendi argentum in vir proximum suum, et vir fratrem suum, dicens: statera. **11** Et accepi librum possessionis signatum, Cognosce Dominum: omnes enim cognoscent me a et stipulationes, et rata, et signa forinsecus. **12** minimo eorum usque ad maximum, ait Dominus: Et dedi librum possessionis Baruch filio Neri filii quia propitiabor iniurati eorum, et peccati eorum Maasiae in oculis Hanameel patruelis mei, et in non memorabor amplius. **35** Haec dicit Dominus, qui oculis testium, qui scripti erant in libro emptionis, dat solem in lumine diei, ordinem lunae et stellarum et in oculis omnium Iudeorum, qui sedebant in in lumine noctis: qui turbat mare, et sonant atrio carceris. **13** Et preecepit Baruch coram eis, fluctus eius, Dominus exercituum nomen illi. **36** Si dicens: **14** Haec dicit Dominus exercituum Deus defecerint leges istae coram me, dicit Dominus: tunc Israel: Sume libros istos, librum emptionis hunc et semen Israel deficit, ut non sit gens coram me signatum, et librum hunc, qui apertus est: et pone cunctis diebus. **37** Haec dicit Dominus: Si mensurari illos in vase fictili, ut permanere possint diebus potuerint caeli sursum, et investigari fundamenta multis. **15** Haec enim dicit Dominus exercituum terrae deorsum: et ego abiiciam universum semen Deus Israel: Adhuc possidebuntur domus, et agri, Israel propter omnia, quae fecerunt, dicit Dominus. et vineae in terra ista. **16** Et oravi ad Dominum, **38** Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et aedificabitur postquam tradidi librum possessionis Baruch filio civitas Domino a turre Hananeel usque ad portam Neri, dicens: **17** Heu, heu, heu, Domine Deus: anguli. **39** Et exhibet ultra norma mensurae in ecce tu fecisti caelum et terram in fortitudine tua conspectu eius super collum Gareb: et circuibit magna, et in brachio tuo extento: non erit tibi Goatha, **40** et omnem vallem cadaverum, et cineris, difficile omne verbum: **18** Qui facis misericordiam et universam regionem mortis, usque ad angulum in millibus, et reddis iniuriam patrum in sinum portae equorum Orientalis, et usque ad torrentem filiorum eorum post eos: Fortissime, magne, et Cedron, Sanctum Domini: non evelletur, et non potens, Dominus exercituum nomen tibi. **19** Magnus destruetur ultra in perpetuum.

32 Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino in anno decimo Sedechiae regis Iuda: ipse est annus decimus octavus Nabuchodonosor. **2** Tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Ierusalem: et Ieremias propheta erat clausus in atrio carceris,

Israel de Terra Aegypti, in signis, et in portentis, **39** Et dabo eis cor unum, et viam unam, ut timeant et in manu robusta, et in brachio extento, et in me universis diebus: et bene sit eis, et filii eorum terrore magno. **22** Et dedisti eis terram hanc, quam post eos. **40** Et feriam eis pactum sempiternum, iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem et non desinam eis benefacere: et timorem meum lacte et melle. **23** Et ingressi sunt, et possederunt dabo in corde eorum ut non recedant a me. **41** Et eam: et non obedierunt voci tuae, et in lege tua laetabor super eis, cum bene eis fecero: et plantabo non ambulaverunt: omnia quae mandasti eis ut eos in terra ista in veritate in toto corde meo et in facerent, non fecerunt: et evenerunt eis omnia mala tota anima mea. **42** Quia haec dicit Dominus: Sicut haec. **24** Ecce munitiones extuctae sunt adversum adduxi super populum istum omne malum hoc civitatem ut capiatur: et urbs data est in manus grande: sic adducam super eos omne bonum, quod Chaldaeorum, qui praeliantur adversus eam a facie ego loquor ad eos. **43** Et possidebuntur agri in terra gladii, et famis, et pestilentiae: et quaecumque ista: de qua vos dicitis quod deserta sit, eo quod locutus es acciderunt, ut tu ipse cernis. **25** Et non remanserit homo et iumentum, et data sit in tu dicas mihi Domine Deus: Eme agrum argento, manus Chaldaeorum. **44** Agri ementur pecunia, et adhibe testes: cum urbs data sit in manus et scribentur in libro, et imprimetur signum, et Chaldaeorum? **26** Et factum est verbum Domini testis adhibebitur: in terra Benjamin, et in circuitu ad Ieremiam, dicens: **27** Ecce ego Dominus Deus Ierusalem, in civitatibus Iuda, et in civitatibus universae carnis: numquid mihi difficile erit omne montanis, et in civitatibus campestribus, et in verbum? **28** Propterea haec dicit Dominus: Ecce ego civitatibus, quae ad Austrum sunt: quia convertam tradam civitatem istam in manus Chaldaeorum, captivitatem eorum, ait Dominus.

et in manus regis Babylonis, et capient eam. **29** Et venient Chaldaeи praeliantes adversum urbem hanc, et succendent eam igne, et comburent eam, et domos, in quarum domatibus sacrificabant Baal, et libabant diis alienis libamina ad irritandum me. **30** Erant enim filii Israel, et filii Iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua: filii Israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus. **31** Quia in furore et in indignatione mea facta est mihi civitas haec, a die qua aedificaverunt eam, usque ad diem istam, qua auferetur de conspectu meo. **32** Propter malitiam filiorum Israel, et filiorum Iuda, quam fecerunt ad iracundiam me provocantes, ipsi et reges eorum, principes eorum, et sacerdotes eorum, et prophetae eorum, viri Iuda et habitatores Ierusalem. **33** Et verterunt ad me terga et non facies: cum docerem eos diluculo, et erudirem, et nollent audire ut acciperent disciplinam. **34** Et posuerunt idola sua in domo, in qua invocatum est nomen meum, ut polluerent eam. **35** Et aedificaverunt excelsa Baal, quae sunt in valle filii Ennom ut initarent filios suos et filias suas Moloch: quod non mandavi eis, nec ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc, et in peccatum deducerent Iudam. **36** Et nunc propter ista, haec dicit Dominus Deus Israel ad civitatem hanc, de qua vos dicitis quod tradetur in manus regis Babylonis in gladio, et in fame, et in peste. **37** Ecce ego congregabo eos de universis terris, ad quas eieci eos in furore meo, et in ira mea, et indignatione grandi: et reducam eos ad locum istum, et habitare eos faciam confidenter. **38** Et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum.

33 Et factum est verbum Domini ad Ieremiam secundo, cum adhuc clausus esset in atrio carceris, dicens: **2** Haec dicit Dominus qui facturus est, et formaturus illud, et paraturus, Dominus nomen eius. **3** Clama ad me, et exaudi am te: et annunciaro tibi grandia, et firma quae nescis. **4** Quia haec dicit Dominus Deus Israel ad domos urbis huius, et ad domos regis Iuda, quae destructae sunt, et ad munitiones, et ad gladium **5** venientium ut dimicent cum Chaldaeis, et impleant eas cadaveribus hominum, quos percussi in furore meo et in indignatione mea, abscondens faciem meam a civitate hac propter omnem malitiam eorum. **6** Ecce ego obducam eis cicatricem et sanitatem, et curabo eos: et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis. **7** Et convertam conversionem Iuda, et conversionem Ierusalem: et aedificabo eos sicut a principio. **8** Et emundabo illos ab omni iniquitate sua, in qua peccaverunt mihi: et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum, in quibus dereliquerunt mihi, et spreverunt me. **9** Et erit mihi in nomen, et in gaudium, et in laudem, et in exultationem cunctis gentibus terrae, quae audierint omnia bona, quae ego facturus sum eis: et pavebunt, et turbabuntur in universis bonis, et in omni pace, quam ego faciam eis. **10** Haec dicit Dominus: Adhuc audietur in loco isto (quem vos dicitis esse desertum, eo quod non sit homo nec iumentum: in civitatibus Iuda, et foris Ierusalem, quae desolatae sunt absque homine, et absque habitatore, et absque pecore) **11** vox gaudii et vox laetitiae, vox sponsi et vox sponsae, vox dicentium: Confitemini

Domino exercituum, quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia eius: et portantium vota in domum Domini: reducam enim conversionem terrae sicut a principio, dicit Dominus. **12** Haec dicit Dominus exercituum: Adhuc erit in loco isto deserto absque homine, et absque iumento, et in cunctis civitatibus eius, habitaculum pastorum cunctis civitatibus gregum. **13** In civitatibus montuosis, et in civitatibus campestribus, et in civitatibus, quae ad Austrum sunt: et in terra Beniamin, et in circuitu Ierusalem, et in civitatibus Iuda adhuc transibunt greges ad manum numerantis, ait Dominus. **14** Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et suscitabo verbum bonum, quod locutus sum ad domum Israel et ad domum Iuda. **15** In diebus illis, et in tempore illo germinare faciam David germanum iustitiae: et faciet iudicium et iustitiam in terra. **16** In diebus illis salvabitur Iuda, et Israel habitabit confidenter: et hoc est nomen, quod vocabunt eum, Dominus iustus noster. **17** Quia haec dicit Dominus: Non interibit de David vir, qui sedeat super thronum domus Israel. **18** Et de Sacerdotibus et de Levitis non interibit vir a facie mea, qui offerat holocausta, et incendat sacrificum, et caedat victimas omnibus diebus. **19** Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens: **20** ergo omnes principes et universus populus, qui Haec dicit Dominus: Si irritum potest fieri pactum meum cum die, et pactum meum cum nocte, ut non sit dies et nox in tempore suo: **21** Et pactum meum ultra non dominarentur eis: audierunt igitur, irritum esse poterit cum David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in throno eius, et Levitas Sacerdotes ministri mei. **22** Sicuti enumerari non possunt stellae caeli, et metiri arena maris: **23** Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens: **24** Numquid non vidisti quid posui: **25** Haec dicit Dominus: Si pactum meum inter diem et noctem, et leges caelo et terrae non posui: **26** equidem et semen Iacob et David servi mei proiiciam, ut non assumam de semine eius principes seminis Abraham, Isaac, et Iacob: reducam enim conversionem eorum, et miserebor eis.

Ecce ego tradam civitatem hanc in manus regis Babylonis, et succendet eam igne. **3** Et tu non effugies de manu eius: sed comprehensione capieris, et in manu eius traderis: et oculi tui oculos regis Domini Sedecia rex Iuda: Haec dicit Dominus ad te: accubantium gregum. **4** Attamen audi verbum Non morieris in gladio, **5** sed in pace morieris, et secundum combustiones patrum tuorum regum ad Austrum sunt: et in terra Beniamin, et in circuitu priorum qui fuerunt ante te, sic comburent te: et Ierusalem, et in civitatibus Iuda adhuc transibunt vae domine, plangent te: quia verbum ego locutus haec in Ierusalem. **7** Et exercitus regis Babylonis contra Ierusalem, et contra omnes civitates Iuda, quae reliquae erant contra Lachis, et iudea, urbes munitae. **8** Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, postquam percussit rex noster. **9** Ut dimitteret unusquisque servum ad Ieremiam a Domino, postquam percussit rex noster. **10** Audierunt factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens: **11** Et conversi sunt deinceps: et sit ex eo filius qui regnet in throno eius, et Levitae retraxerunt servos et ancillas suas, quos dimiserant et Sacerdotes ministri mei. **12** Et factum est verbum Domini ad Ieremiam a Domino, dicens: **13** Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego percussi foedus cum patribus vestris in die, ad Ieremiam, dicens: **14** Numquid non vidisti quid populus hic locutus sit, dicens: Duae cognationes, quas elegerat Dominus, abiectae sunt: et populum meum despexerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis? **15** Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens: **16** Cum completi fuerint septem anni, inter diem et noctem, et leges caelo et terrae non posui: **17** Propterea haec dicit Dominus: Vos non audistis me, ut praedicaretis libertatem unusquisque fratrem suum Hebraeum, qui meum inclinaverunt aurem suam. **18** Et conversi estis vos hodie, et fecistis quod rectum est in oculis meis, ut praedicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum: et inistis pactum in conspectu meo in domo, in qua invocatum est nomen meum super eam. **19** Et reversi estis, et commaculastis nomen meum: et reduxistis unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis ut essent liberi et suae potestatis: et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancillae. **20** Propterea haec dicit Dominus: Vos non audistis me, ut praedicaretis libertatem unusquisque fratri suo, et unusquisque amico suo: ecce ego praedico vobis libertatem, ait Dominus ad gladium, ad pestem, et ad famem: et

34 Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, quando Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis exercitus eius, universaque regna terrae, quae erant sub potestate manus eius, et omnes populi bellabant contra Ierusalem, et contra omnes urbes eius, dicens: **2** Haec dicit Dominus Deus Israel: Vade, et loquere ad Sedechiam regem Iuda: et dices ad eum: Haec dicit Dominus:

dabo vos in commotionem cunctis regnis terrae. **18** exercitus Syriae: et mansimus in Ierusalem. **12** Et Et dabo viros, qui praevericantur foedus meum, et factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens: non observaverunt verba foederis, quibus assensi **13** Haec dicit Dominus exercitum Deus Israel: sunt in conspectu meo, vitulum quem conciderunt Vade, et dic viris Iuda, et habitatoribus Ierusalem: in duas partes, et transierunt inter divisiones Numquid non recipietis disciplinam ut obediatis eius: **19** Principes Iuda et principes Ierusalem, verbis meis, dicit Dominus? **14** Praevaluerunt eunuchi et sacerdotes, et omnis populus terrae, sermones Ionadab filii Rechab, quos praecepit filiis qui transierunt inter divisiones vituli: **20** Et dabo suis ut non biberent vinum: et non biberunt usque eos in manus inimicorum suorum, et in manus ad diem hanc, quia obedierunt praecepto patris sui: quaerentium animam eorum: et erit morticinum ego autem locutus sum ad vos, de mane consurgens eorum in escam volatilibus caeli, et bestiis terrae. et loquens, et non obedistis mihi. **15** Misique ad vos **21** Et Sedechiam regem Iuda, et principes eius omnes servos meos prophetas, consurgens diluculo, dabo in manus inimicorum suorum, et in manus mittensque et dicens: Convertimini unusquisque quaerentium animas eorum, et in manus exercitum a via sua pessima, et bona facite studia vestra: regis Babylonis, qui recesserunt a vobis. **22** Ecce et nolite sequi deos alienos, neque colatis eos: et ego praecipio, dicit Dominus, et reducam eos in habitabit in terra, quam dedi vobis et patribus civitatem hanc, et praeliabuntur adversus eam, et vestris: et non inclinastis aurem vestram, neque capient eam, et incendent igne: et civitates Iuda dabo in solitudinem, eo quod non sit habitator.

35 Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino in diebus Ioakim filii Iosiae regis Iuda, dicens: **2** Vade ad domum Rechitarum: et loquere eis, et introduces eos in domum Domini in unam exedram thesaurorum, et dabis eis bibere vinum. **3** Et assumpsi Iezoniam filium Ieremiae filii Habsaniae, et fratres eius, et omnes filios eius, et universam domum Rechitarum: **4** Et introduxi eos in domum Domini ad gazophylacium filiorum Hanan, filii legedeliae hominis Dei, quod erat iuxta gazophylacium principum, super thesaurum Maasiae filii Sellum, qui erat custos vestibuli. **5** Et posui coram filiis domus Rechitarum scyphos plenos vino, et calices: et dixi ad eos: Bibite vinum.

6 Qui responderunt: Non bibemus vinum: quia Ionadab filius Rechab, pater noster, praecepit nobis, dicens: Non bibetis vinum, vos et filii vestri usque in sempiternum: **7** Et domum non aedificabitis, et sementem non seretis, et vineas non plantabitis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terrae, in qua vos peregrinamini. **8** Obedivimus ergo voci Ionadab filii Rechab, patris nostri, in omnibus, quae praecepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos, et mulieres nostraræ, filii, et filiae nostraræ: **9** et non aedicaremus domos ad habitandum: et vineam, et agrum, et sementem non habuimus: **10** sed habitavimus in tabernaculis, et obedientes fuimus iuxta omnia, Domini. **11** Cum autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram nostram, diximus: Venite, et ingrediamur Ierusalem a facie exercitus Chaldaeorum, et a facie suis, leges eis: **7** Si forte cadat oratio eorum in

Rechab praeceptum patris sui, quod praeceperat eis: populus autem iste non obedivit mihi. **17** Idcirco haec dicit Dominus exercitum, Deus Israel: Ecce ego adducam super Iuda, et super omnes habitatores Ierusalem universam afflictionem, quam locutus sum adversum illos, eo quod locutus sum ad illos, et non audierunt: vocavi illos, et non responderunt mihi. **18** Domui autem Rechitarum dixit Ieremias: Haec dicit Dominus exercitum Deus Israel: Pro eo quod obedistis praecepto Ionadab patris vestri, et custodistis omnia mandata eius, et fecistis universa, quae praecepit vobis: **19** Propterea haec dicit Dominus exercitum Deus Israel: Non deficit vir de stirpe Ionadab filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.

36 Et factum est in anno quarto Ioakim filii Iosiae regis Iuda: factum est verbum hoc ad Ieremiam a Domino, dicens: **2** Tolle volumen libri, et scribes in eo omnia verba, quae locutus sum tibi adversum Israel et Iuda, et adversum omnes gentes: a die, qua locutus sum ad te ex diebus Iosiae usque ad diem hanc: **3** Si forte audiente domo Iuda universa mala, quae ego cogito facere eis, revertatur unusquisque a via sua pessima: et propitius ero iniquitati, et peccato eorum. **4** Vocavit ergo Ieremias Baruch filium Neriae: et scripsit Baruch ex ore Ieremias omnes sermones Domini, quos locutus est ad eum in volumine libri: **5** et praecepit Ieremias Baruch, dicens: Ego clausus sum, nec valeo ingredi domum populo in domo Domini in die ieiunii: insuper et in quo scripsisti ex ore meo verba Domini audiente autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis audiente universo Iuda, qui veniunt de civitatibus Ierusalem in quo scripsisti ex ore meo verba Domini audiente universo Iuda, qui veniunt de civitatibus Ierusalem

conspectu Domini, et revertatur unusquisque a via sua rex, et omnes servi eius, qui audierunt universos sua pessima: quoniam magnus furor et indignatio sermone istos. **25** Verumtamen Elnathan, et Dalaias, est, quam locutus est Dominus adversus populum et Gamarias contradixerunt regi ne combureret hunc. **8** Et fecit Baruch filius Neriae iuxta omnia, librum: et non audivit eos. **26** Et praecepit rex quae praeceperat ei Ieremias propheta, legens ex Ieremiel filio Amelech, et Saraiae filio Ezriel, et volumine sermones Domini in domo Domini. **9** Selemiae filio Abdeel ut comprehendenderent Baruch Factum est autem in anno quinto Ioakim filii Iosiae scribam, et Ieremiam prophetam: abscondit autem regis Iuda, in mense nono: praedicaverunt ieunium eos Dominus. **27** Et factum est verbum Domini ad in conspectu Domini omni populo in Ierusalem, Ieremiam prophetam, postquam combusserat rex et universae multitudini, quae confluxerat de volumen et sermones, quos scriperat Baruch ex ore civitatibus Iuda in Ierusalem. **10** Legitque Baruch Ieremiae, dicens: **28** Rursum tolle volumen aliud: ex volumine sermones Ieremiae in domo Domini et scribe in eo omnes sermones priores, qui erant in gazophylacio Gamariae filii Saphan scribae, in primo volumine, quod combussit Ioakim rex in vestibulo superiori, in introitu portae novae Iuda. **29** Et ad Ioakim regem Iuda, dices: Haec dicit dominus Domini audiente omni populo. **11** Cumque audisset Michaelas filius Gamariae filii Saphan Quare scripsisti in eo annuncians: Festinus veniet omnes sermones Domini ex libro: **12** descendit in rex Babylonis, et vastabit terram hanc, et cessare domum regis ad gazophylacium scribae: et ecce faciet ex illa hominem, et iumentum? **30** Propterea ibi omnes principes sedebant: Elisama scriba, et haec dicit Dominus contra Ioakim regem Iuda: Non Dalaias filius Semeiae, et Elnathan filius Achobor, et erit ex eo qui sedeat super solium David: et cadaver Gamarias filius Saphan, et Sedechias filius Hananiae, eius proiicietur ad aestum per diem, et ad gelu et universi principes. **13** Et nunciavit eis Michaelas per noctem. **31** Et visitabo contra eum, et contra omnia verba, quae audivit legente Baruch ex semen eius, et contra servos eius iniquitates suas, et volumine in auribus populi. **14** Miserunt itaque adducam super eos et super habitatores Ierusalem, omnes principes ad Baruch, Iudi filium Nathaniae et super viros Iuda omne malum, quod locutus sum filii Selemiae, filii Chusi, dicentes: Volumen, ex ad eos, et non audierunt. **32** Ieremias autem tulit quo legisti audiente populo, sume in manu tua, et volumen aliud, et dedit illud Baruch filio Neriae veni. Tulit ergo Baruch filius Neriae volumen in scribae: qui scripsit in eo ex ore Ieremiae omnes manu sua, et venit ad eos. **15** Et dixerunt ad eum: Sede, et lege haec in auribus nostris. Et legit Baruch in auribus eorum. **16** Igitur cum audissent omnia verba, obstupuerunt unusquisque ad proximum suum, et dixerunt ad Baruch: Nunciare debemus regi omnes sermones istos. **17** Et interrogaverunt eum, dicentes: Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius. **18** Dixit autem eis Baruch: Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos. et ego scribebam in volumine atramento. **19** Et dixerunt principes ad Baruch: Vade, et abscondere tu et Ieremias, et nemo sciat ubi sitis. **20** Et ingressi sunt ad regem in atrium: porro volumen commendaverunt in gazophylacio Elisamae scribae: et nunciaverunt audiente rege omnes sermones. **21** Misitque rex Iudi ut sumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio Elisamae scribae, legit audiente rege, et universis principibus, qui stabant circa regem. **22** Rex autem sedebat in domo hiemali in mense nono: et posita erat arula coram eo plena prunis. **23** Cumque legisset Iudi tres pagellas vel quattuor, scidit illud scalpello scribae, et proiecit in ignem, qui erat super arulam donec consumeretur omne volumen igne, qui erat in arula. **24** Et non timuerunt, neque sciderunt vestimenta

9 Haec dicit Dominus: Nolite decipere animas populi, loquens ad eos iuxta verba haec: siquidem vestras, dicentes: Eunt abibunt, et recedent a homo iste non quaerit pacem populo huic, sed nobis Chaldae, quia non abibunt. **10** Sed et si malum. **5** Et dixit rex Sedechias: Ecce ipse in percusseritis omnem exercitum Chaldaeorum, qui manibus vestris est: nec enim fas est regem vobis praeliantur aduersum vos, et derelicti fuerint ex eis quidquam negare. **6** Tulerunt ergo Ieremiam, et aliqui vulnerati; singuli de tentorio suo consurgent, proiecerunt eum in lacum Melchia filii Amelech, et incendent civitatem hanc igne. **11** Ergo cum qui erat in vestibulo carceris: et submiserunt recessisset exercitus Chaldaeorum ab Ierusalem Ieremiam funibus in lacum, in quo non erat aqua, propter exercitum Pharaonis, **12** egressus est sed lutum: descendit itaque Ieremias in coenum. **7** Ieremias de Ierusalem ut iret in Terram Beniamin, Audivit autem Abdemelech Aethiops vir eunuchus, et divideret ibi possessionem in conspectu civium. qui erat in domo regis quod misissent Ieremiam **13** Cumque pervenisset ad portam Beniamin, erat in lacum: porro rex sedebat in porta Beniamin. ibi custos portae per vices, nomine Ierias, filius **8** Et egressus est Abdemelech de domo regis, et Selemiae filii Hananiae, et apprehendit Ieremiam locutus est ad regem, dicens: **9** Domine mi rex, male prophetam, dicens: Ad Chaldaeos profugis. **14** fecerunt viri isti omnia quaecumque perpetrarunt Et respondit Ieremias: Falsum est, non fugio ad contra Ieremiam prophetam, mittentes eum in Chaldaeos. Et non audivit eum: sed comprehendit lacum ut moriatur ibi fame, non sunt enim panes Ierias Ieremiam, et adduxit eum ad principes. **15** ultra in civitate. **10** Praecepit itaque rex Abdemelech Quam ob rem irati principes contra Ieremiam, Aethiopi, dicens: Tolle tecum hinc triginta viros, caesum eum miserunt in carcerem, qui erat in et leva Ieremiam prophetam de lacu antequam domo Ionathan scribæ: ipse enim praepositus erat moriatur. **11** Assumptis ergo Abdemelech secum super carcerem. **16** Itaque ingressus est Ieremias in viris, ingressus est domum regis, quae erat sub domum laci et in ergastulum: et sedit ibi Ieremias cellario: et tulit inde veteres pannos et antiqua diebus multis. **17** Mittens autem Sedechias rex tulit vestimenta, quae computruerant, et submisit ea eum: et interrogavit eum in domo sua absconde, et ad Ieremiam in lacum per funiculos. **12** Dixitque dixit: Putasne est sermo a Domino? Et dixit Ieremias: Abdemelech Aethiops ad Ieremiam: Pone veteres Est. Et ait: In manus regis Babylonis traderis. **18** Et pannos, et haec scissa et putrida sub cubito manuum dixit Ieremias ad regem Sedechiam: Quid peccavi tuarum: et super funes: fecit ergo Ieremias sic: **13** Et tibi, et servis tuis, et populo tuo, quia misisti me in extraxerunt Ieremiam funibus, et eduxerunt eum de domum carceris? **19** Ubi sunt prophetæ vestri, qui lacu: mansit autem Ieremias in vestibulo carceris. prophetabant vobis, et dicebant: Non veniet rex **14** Et misit rex Sedechias, et tulit ad se Ieremiam Babylonis super vos, et super terram hanc? **20** Nunc prophetam ad ostium tertium, quod erat in domo ergo audi obsecro domine mi rex: Valeat deprecatio Domini: et dixit rex ad Ieremiam: Interrogo ego mea in conspectu tuo: et ne me remittas in domum te sermonem, ne abscondas a me aliquid. **15** Dixit Ionathan scribæ, ne moriar ibi. **21** Praecepit ergo autem Ieremias ad Sedechias: Si annunciaro tibi, rex Sedechias ut traderetur Ieremias in vestibulo carceris: et daretur ei torta panis quotidie, excepto pulmento, donec consumerentur omnes panes de Ieremias clam, dicens: Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc, si occidero te, et si tradidero te civitate: et mansit Ieremias in vestibulo carceris.

38 Audivit autem Saphatias filius Mathan, et Gedelias filius Phassur, et Iuchal filius Selemiae, et Phassur filius Melchia, sermones, quos Ieremias loquebatur ad omnem populum, dicens: **2** Haec dicit Dominus: Quicumque manserit in civitate hac, morietur gladio, et fame, et peste: qui autem profugerit ad Chaldaeos, vivet, et erit anima eius sospes et vivens. **3** Haec dicit Dominus: Tradendo tradetur civitas haec in manu exercitus regis Babylonis, et capiet eam. **4** Et dixerunt principes regi: Rogamus ut occidatur homo iste: de industria enim dissolvit manus virorum bellantium, qui remanserunt in civitate hac, et manus universi

Domini: et dixit rex ad Ieremiam: Interrogo ego te sermonem, ne abscondas a me aliquid. **15** Dixit autem Ieremias ad Sedechias: Si annunciaro tibi, numquid non interficies me? et si consilium dedero tibi, non me audies. **16** Iuravit ergo rex Sedechias Ieremiae clam, dicens: Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc, si occidero te, et si tradidero te in manus virorum istorum, qui quaerunt animam tuam. **17** Et dixit Ieremias ad Sedechias: Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Si profectus exieris ad principes regis Babylonis, vivet anima tua, et civitas haec non succendet igne: et salvus eris tu, et domus tua. **18** Si autem non exieris ad principes regis Babylonis, tradetur civitas haec in manus Chaldaeorum, et succendet eam igne: et tu non effugies de manu eorum. **19** Et dixit rex Sedechias ad Ieremiam: Solicitus sum propter Iudeos, qui transfugerunt ad Chaldaeos: ne forte tradar in manus eorum, et illudant mihi. **20** Respondit autem Ieremias: Non te tradent. audi quaeso vocem Domini, quam ego loquor ad te, et bene tibi erit,

et vivet anima tua. **21** Quod si nolueris egredi: vulgi, qui remanserant, transtulit Nabuzardan iste est sermo, quem ostendit mihi Dominus: **22** magister militum in Babylonem. **10** Et de plebe Ecce omnes mulieres, quae remanserunt in domo pauperum, qui nihil penitus habebant, dimisit regis Iuda, educentur ad principes regis Babylonis: Nabuzardan magister militum in Terra Iuda: et dedit et ipsae dicent: Seduxerunt te, et praevaluerunt eis vineas, et cisternas in die illa. **11** Praeceperat adversum te viri pacifici tui, demerserunt in coeno, autem Nabuchodonosor rex Babylonis de Ieremia et in lubrico pedes tuos, et recesserunt a te. **23** Nabuzardan magistro militum, dicens: **12** Tolle Et omnes uxores tuae, et filii tui educentur ad illum, et pone super eum oculos tuos, nihilque ei Chaldaeos: et non effugies manus eorum, sed in mali facias: sed, ut voluerit, sic facias ei. **13** Misit manu regis Babylonis capieris: et civitatem hanc ergo Nabuzardan princeps militiae, et Nabuseban, comburet igne. **24** Dixit ergo Sedechias ad Ieremiam: et Rabsares, et Neregel, et Sereser, et Rebmag, et Nullus sciat verba haec, et non morieris. **25** Si omnes optimates regis Babylonis, **14** miserunt, autem audierint principes quia locutus sum tecum, et tulerunt Ieremiam de vestibulo carceris, et et venerint ad te, et dixerint tibi: Indica nobis tradiderunt eum Godoliae filio Ahicam filii Saphan quid locutus sis cum rege, ne celes nos, et non te ut intraret in domum, et habitaret in populo. **15** interficiemus: et quid locutus est tecum rex: **26** Ad Ieremiam autem factus fuerat sermo Domini Dices ad eos: Prostravi ego preces meas coram rege, cum clausus esset in vestibulo carceris, dicens: **16** ne me reduci iuberet in domum Ionathan, et ibi Vade, et dic Abdemelech Aethiopi, dicens: Haec morerer. **27** Venerunt ergo omnes principes ad dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego Ieremiam, et interrogaverunt eum: et locutus est inducam sermones meos super civitatem hanc in eis iuxta omnia verba, quae praeceperat ei rex, et malum, et non in bonum: et erunt in conspectu tuo cessaverunt ab eo: nihil enim fuerat auditum. **28** Mansit vero Ieremias in vestibulo carceris usque ad diem, quo capta est Ierusalem: et factum est ut in die illa. **17** Et liberabo te in die illa, ait Dominus: et non traderis in manus virorum, quos tu formidas: sed eruens liberabo te, et gladio non cades: sed erit tibi anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam, ait Dominus.

39 Anno nono Sedechia regis Iuda, mense decimo, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis exercitus eius ad Ierusalem, et obsidebant eam. **2** Undecimo autem anno Sedechia, mense quarto, quinta mensis aperta est civitas. **3** Et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis, et sederunt in porta media: Neregel, Sereser, Semegarnabu, Sarsachim, Rabsares, Neregel, Sereser, Rebmag, et omnes reliqui principes regis Babylonis. **4** Cumque vidisset eos Sedechia rex Iuda, et omnes viri bellatores, fugerunt: et egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis, et per portam, quae erat inter duos muros, et egressi sunt ad viam deserti. **5** Persecutus est autem eos exercitus Chaldaeorum: et comprehendenterunt Sedechia in campo solitudinis Ierichontiae, et captum adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblatha, quae est in Terra Emath: et locutus est ad eum iudicia. **6** Et occidit rex Babylonis filios Sedechia in Reblatha, in oculis eius: et omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis. **7** Oculos quoque Sedechia eruit: et vinxit eum compedibus ut duceretur in Babylonem. **8** Domum quoque regis, et domum vulgi succenderunt Chaldae igne, et murum Ierusalem subverterunt. **9** Et reliquias populi, qui remanserant in civitate, et perfugas, qui transfugerant ad eum, et superfluos

40 Sermo, qui factus est ad Ieremiam a Domino, postquam dimissus est a Nabuzardan magistro militiae de Rama, quando tulit eum vinctum catenis in medio omnium, qui migrabant de Ierusalem et Iuda, et ducebantur in Babylonem. **2** Tollens ergo principes militiae Ieremiam, dixit ad eum: Dominus Deus tuus locutus est malum hoc super locum istum, **3** et adduxit: et fecit Dominus sicut locutus est, quia peccasti Domino, et non audistis vocem eius, et factus est vobis sermo hic. **4** Nunc ergo ecce solvi te hodie de catenis, quae sunt in manibus tuis: si placet tibi ut venias tecum in Babylonem, veni: et ponam oculos meos super te: si autem displiceret tibi venire tecum in Babylonem, reside: ecce omnis terra in conspectu tuo est: quod elegeris, et quo placuerit tibi ut vadas, illuc perge. **5** Et tecum noli venire: sed habita apud Godoliam filium Ahicam filii Saphan, quem praeposuit rex Babylonis civitatibus Iuda: habita ergo cum eo in medio populi: vel quocumque placuerit tibi ut vadas, vade. Dedit quoque ei magister militiae cibaria, et munuscula, et dimisit eum. **6** Venit autem Ieremias ad Godoliam filium Ahicam in Maspha, et habitavit cum eo in medio populi, qui relictus fuerat in terra. **7** Cumque audissent omnes principes exercitus, qui dispersi fuerant per regiones, ipsi et socii eorum, quod

praefecisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam Silo, et de Samaria octoginta viri: rasi barba, et terrae, et quod commendasset ei viros, et mulieres, scisis vestibus, et squalentes: et munera, et thus et parvulos, et de pauperibus terrae, qui non fuerant habebant in manu, ut offerrent in domo Domini. **6** translati in Babylonem. **8** Venerunt ad Godoliam in Egressus ergo Ismahel filius Nathaniae in occursum Masphath: Ismahel filius Nathaniae, et Iohanan et eorum de Masphath, incendens et plorans ibat: Ionathan filii Caree, et Sareas filius Thanehumeth, cum autem occurrisset eis, dixit ad eos: Venite et filii Ophi, qui erant de Netophathi, et Iezonias ad Godoliam filium Ahicam. **7** Qui cum venissent filius Maachathi, ipsi et viri eorum. **9** Et iuravit eis ad medium civitatis, interfecit eos Ismahel filius Godolias filius Ahicam filii Saphan, et comitibus Nathaniae circa medium laci, ipse et viri, qui erant eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldaeis, cum eo. **8** Decem autem viri reperti sunt inter eos, habitate in terra, et servite regi Babylonis, et bene qui dixerunt ad Ismahel: Noli occidere nos: quia erit vobis. **10** Ecce ego habito in Masphath ut habemus thesauros in agro, frumenti, et hordei, et respondeam praecepto Chaldaeorum, qui mittuntur olei, et mellis. Et cessavit: et non interfecit eos cum ad nos: vos autem colligitе vindemiam, et messem, fratribus suis. **9** Lacus autem, in quem proiecerat et oleum, et condite in vasis vestris, et manete in Ismahel omnia cadavera virorum, quos percussit urbibus vestris, quas tenetis. **11** Sed et omnes Iudei, propter Godoliam, ipse est, quem fecit rex Asa qui erant in Moab, et in filiis Ammon, et in Idumaea, propter Baasa regem Israel: ipsum replevit Ismahel et in universis regionibus, auditio quod dedisset rex filius Nathaniae occisis. **10** Et captivas duxit Ismahel Babylonis reliquias in Iudea, et quod praeposuerat omnes reliquias populi, qui erant in Masphath: super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan: **12** filias regis, et universum populum, qui remanserat reversi sunt, inquam, omnes Iudei de universis in Masphath: quos commendaverat Nabuzardan locis, ad quae profugerant, et venerunt in Terram princeps militiae Godoliae filio Ahicam. Et cepit eos Iuda ad Godoliam in Masphath: et collegerunt Ismahel filius Nathaniae, et abiit ut transiret ad vinum, et messem multam nimis. **13** Iohanan filios Ammon. **14** Audivit autem Iohanan filius Caree, autem filius Caree, et omnes principes exercitus, et omnes principes bellatorum, qui erant cum eo, qui dispersi fuerant in regionibus, venerunt ad omne malum, quod fecerat Ismahel filius Nathaniae. Godoliam in Masphath. **14** Et dixerunt ei: Scito **12** Et assumptis universis viris, profecti sunt ut quod Baalis rex filiorum Ammon misit Ismahel bellarent adversum Ismahel filium Nathaniae, et filium Nathaniae percutere animam tuam. Et non invenierunt eum ad aquas multas, quae sunt in credidit eis Godolias filius Ahicam. **15** Iohanan Gabaon. **13** Cumque vidisset omnis populus, qui erat autem filius Caree dixit ad Godoliam seorsum in cum Ismahel, Iohanan filium Caree, et universos Masphath, loquens: Ibo, et percutiam Ismahel filium principes bellatorum, qui erant cum eo, laetati Nathaniae nullo sciente, ne interficiat animam sunt. **14** Et reversus est omnis populus, quem tuam, et dissipentur omnes Iudei, qui congregati ceperat Ismahel, in Masphath: reversusque abiit sunt ad te, et peribunt reliquiae Iuda. **16** Et ait ad Iohanan filium Caree. **15** Ismahel autem filius Godolias filius Ahicam ad Iohanan filium Caree: Nathaniae fugit cum octo viris a facie Iohanan, et Noli facere verbum hoc: falsum enim tu loqueris de Ismahel.

41 Et factum est in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniae, filii Elisama de semine regali, et optimates regis, et decem viri cum eo, ad Godoliam filium Ahicam in Masphath: et comedenterunt ibi panes simul in Masphath. **2** Surrexit autem Ismahel filius Nathaniae, et decem viri, qui cum eo erant, et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan gladio, et interfecerunt eum, quem praefecserat rex Babylonis terrae. **3** Omnes quoque Iudeeos, qui erant cum Godolia in Masphath, et Chaldaeos, qui reperti sunt ibi, et viros bellatores percussit Ismahel. **4** Secundo autem die postquam occiderat Godoliam, nullo adhuc sciente, **5** venerunt viri de Sichem, et de

Cumque vidisset omnis populus, qui erat autem filius Caree, et universos Masphath, postquam percussit Godoliam filium Ahicam: fortes viros ad praelium, et mulieres, et pueros, et eunuchos, quos reduxerat de Gabaon. **17** Et abierunt, et sedentur peregrinantes in Chamaam, quae est iuxta Bethlehem, ut pergerent, et introirent Aegyptum **18** a facie Chaldaeorum: timebant enim eos, quia percusserat Ismahel filius Nathaniae Godoliam filium Ahicam, quem praeposuerat rex Babylonis in Terra Iuda.

42 Et accesserunt omnes principes bellatorum, et Iohanan filius Caree, et Iezonias filius Osiae, et reliquum vulgus a parvo usque ad magnum:

2 Dixeruntque ad Ieremiam prophetam: Cadat iusurandum, et in stuporem, et in maledictum, oratio nostra in conspectu tuo: et ora pro nobis ad et in opprobrium: et nequaquam ultra videbitis Dominum Deum tuum pro universis reliquiis istis, locum istum. **19** Verbum Domini super vos reliquiae quia derelicti sumus pauci de pluribus, sicut oculi Iuda: Nolite intrare Aegyptum: scientes scietis quia tui nos intuentur: **3** Et annunciet nobis Dominus obtestatus sum vos hodie, **20** quia decepit animas Deus tuus viam, per quam pergamus, et verbum, vestras: vos enim misistis me ad Dominum Deum quod faciamus. **4** Dixit autem ad eos Ieremias nostrum dicentes: Ora pro nobis ad Dominum propheta: Audivi: ecce ego oro ad Dominum Deum Deum nostrum, et iuxta omnia quaecumque dixerit vestrum secundum verba vestra. omne verbum, tibi Dominus Deus noster, sic annuncia nobis, et quodcumque responderit mihi, indicabo vobis: nec celabo vos quidquam. **5** Et illi dixerunt ad Ieremiam: Sit Dominus inter nos testis veritatis et fidei, si non iuxta omne verbum, in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos, sic faciemus. **6** Sive bonum est, sive malum, voci Domini Dei nostri, ad quem mittimus te, obediemus. ut bene sit nobis cum audierimus vocem Domini Dei nostri. **7** Cum autem completi essent decem dies, factum est verbum Domini ad Ieremiam. **8** Vocavitque Iohanan filium Caree, et omnes principes bellatorum, qui erant cum eo, et universum populum a minimo usque ad magnum. **9** Et dixit ad eos: Haec dicit Dominus Deus Israel, ad quem misistis me, ut prosternerem preces vestras in conspectu eius: **10** Si quiescentes manseritis in terra hac, aedificabo vos, et non destruam; plantabo, et non evellam: iam enim placatus sum super malo quod feci vobis. **11** Nolite timere a facie regis Babylonis, quem vos pavidi formidatis: nolite metuere eum, dicit Dominus: quia vobiscum sum ego, ut salvos vos faciam, et eruam de manu eius. **12** Et dabo vobis misericordias, et miserebor vestri, et habitare vos faciam in terra vestra. **13** Si autem dixeritis vos: Non habitabimus in terra ista, nec audiemus vocem Domini Dei nostri, **14** dicentes: Nequaquam, sed ad Terram Aegypti pergemus: ubi non videbimus bellum, et clangorem tubae non audiemus, et famem non sustinebimus: et ibi habitabimus: **15** Propter hoc nunc audite verbum Domini reliquiae Iuda: Haec dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Si posueritis faciem vestram ut ingrediamini Aegyptum, et intraveritis ut ibi habitetis: **16** gladius, quem vos comprehendet vos in Terra Aegypti: et fames, pro qua estis solliciti, adhaerebit vobis in Aegypto, et ibi moriemini. **17** Omnesque viri, qui posuerint faciem suam ut ingrediantur Aegyptum, ut habitent ibi, morientur gladio, et fame, et peste: nullus de eis remanebit, nec effugiet a facie mali, quod ego afferam super eos. **18** Quia haec dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Sicut conflatus est furor meus, et indignatio mea super habitatores Ierusalem: sic conflagabitur indignatio mea super vos, cum ingressi fueritis Aegyptum, et eritis in Iuda: Nolite intrare Aegyptum: scientes scietis quia audistis vocem Domini Dei vestri super universis, pro quibus misit me ad vos. **22** Nunc ergo scientes scietis quia gladio, et fame, et peste moriemini in loco, ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi.

43 Factum est autem, cum complessset Ieremias loquens ad populum universos sermones Domini Dei eorum, pro quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad illos, omnia verba haec: **2** dixit Azarias filius Osiae, et Iohanan filius Caree, et omnes viri superbi, dicentes ad Ieremiam: Mendacium tu loqueris: non misit te Dominus Deus noster, dicens: Ne ingrediamini Aegyptum ut habitetis illuc. **3** Sed Baruch filius Neriae incitat te adversum nos, ut tradat nos in manus Chaldaeorum, ut interficiat nos, et traduci faciat in Babylonem. **4** Et non audivit Iohanan filius Caree, et omnes principes bellatorum, et universus populus vocem Domini ut manerent in Terra Iuda. **5** Sed tollens Iohanan filius Caree, et universi principes bellatorum universos reliquiarum Iuda, qui reversi fuerant de cunctis Gentibus, ad quas fuerant ante dispersi, ut habitarent in Terra Iuda: **6** viros, et mulieres, et parvulos, et filias regis, et omnem animam, quam reliquerat Nabuzardan princeps militiae cum Godolia filio Ahicam, filii Saphan, et Ieremiam prophetam, et Baruch filium Neriae. **7** Et ingressi sunt Terram Aegypti, quia non obedierunt voci Domini: et venerunt usque ad Taphnis. **8** Et factus est sermo Domini ad Ieremiam in Taphnis, dicens: **9** Sume lapides grandes in manu tua, et abscondes eos in crypta, quae est sub muro latericio in porta domus Pharaonis in Taphnis, cernentibus viris Iudeis: **10** Et dices ad eos: Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego mittam, et assumam Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum: et ponam thronum eius super lapides istos, quos abscondi, et statuet solium suum super eos. **11** Veniensque percutiet Terram Aegypti: quos in mortem, in mortem: et quos in captivitatem, in captivitatem: et quos in gladium, in gladium. **12** Et succendet ignem in delubris deorum Aegypti, et comburet ea, et captivos ducent illos:

et amicietur Terra Aegypti, sicut amicitur pastor reliquiis Iudeorum, qui vadunt ut peregrinentur pallio suo: et egredietur inde in pace. **13** Et conteret in Terra Aegypti: et revertantur in Terram Iuda, ad statuas domus Solis, quae sunt in Terra Aegypti: et habitarent ibi: non revertentur nisi qui fugerint. **15**

44 Verbum, quod factum est per Ieremiam ad omnes Iudeos, qui habitabant in Terra Aegypti, habitantes in Magdalo, et in Taphnis, et in Memphis, et in Terra Phatures, dicens: **2** Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Vos vidistis omne malum istud, quod adduxi super Ierusalem, et super omnes urbes Iuda: et ecce desertae sunt hodie, et non est in eis habitator: **3** Propter malitiam, quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent, et irent ut sacrificarent, et colerent deos alienos, quos nesciebant et illi, et vos, et patres vestri. **4** Et misi ad vos omnes servos meos prophetas de nocte consurgens, mittentesque et dicens: Nolite facere verbum abominationis huiuscmodi, quam odivi. **5** Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis, et non sacrificarent diis alienis. **6** Et conflata est indignatio mea et furor meus, et succensa est in civitatibus Iuda, et in plateis Ierusalem: et versae sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc. **7** Et nunc haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Quare vos facitis malum grande hoc contra animas vestras, ut intereat ex vobis vir et mulier, parvulus et lactens de medio Iuda, nec relinquatur vobis quidquam residuum: **8** Provocantes me in operibus manuum vestrarum, sacrificando diis alienis in Terra Aegypti, in quam ingressi estis ut habitetis ibi: et dispereatis, et sitis in maledictionem, et in opprobrium cunctis gentibus terrae? **9** Numquid obliiti estis mala patrum vestrorum, et mala regum Iuda, et mala uxorum eius, et mala vestra, et mala uxorum vestrarum, quae fecerunt in Terra Iuda, et in regionibus Ierusalem? **10** Non sunt mundati usque ad diem hanc: et non timuerunt, et non ambulaverunt in lege Domini, et in praecepsis meis, quae dedi coram vobis et coram patribus vestris. **11** Ideo haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum: et disperdam omnem Iuda. **12** Et assumam reliquias Iuda, qui posuerunt facies suas ut ingredierentur Terram Aegypti, et habitarent ibi: et consumentur omnes in Terra Aegypti: cadent in gladio et in fame: et consumentur a minimo usque ad maximum in gladio, et in fame morientur: et erunt in iusiurandum, et in miraculum, et in maledictionem, et in opprobrium. **13** Et visitabo super habitatores Terrae Aegypti, sicut visitavi super Ierusalem in gladio, et fame, et peste. **14** Et non erit qui effugiat, et sit residuus de

reliquis Iudeorum, qui vadunt ut peregrinentur in Terra Aegypti: et revertantur in Terram Iuda, ad quam ipsi elevant animas suas ut revertantur, et habitent ibi: non revertentur nisi qui fugerint. **15** Responderunt autem Ieremiae omnes viri scientes quod sacrificarent uxores eorum diis alienis: et universae mulieres, quarum stabat multitudo grandis, et omnis populus habitantium in Terra Aegypti in Phatures, dicentes: **16** Sermonem, quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiems ex te: **17** sed facientes faciemus omne verbum, quod egredietur de ore nostro ut sacrificemus reginae caeli, et libemus ei libamina, sicut fecimus nos, et patres nostri, reges nostri, et principes nostri in urbibus Iuda, et in plateis Ierusalem: et saturati sumus panibus, et bene nobis erat, malumque non vidimus. **18** Ex eo autem tempore, quo cessavimus sacrificare reginae caeli, et libare ei libamina, indigemus omnibus, et gladio, et fame consumpti sumus. **19** Quod si nos sacrificamus reginae caeli, et libamus ei libamina: numquid sine viris nostris fecimus ei placentas ad colendum eam, et libandum ei libamina? **20** Et dixit Ieremias ad omnem populum adversum viros, et adversum mulieres, et adversum universam plebem, qui responderant ei verbum, dicens: **21** Numquid non sacrificium, quod sacrificastis in civitatibus Iuda, et in plateis Ierusalem vos et patres vestri, reges vestri, et principes vestri, et populus terrae, horum recordatus est Dominus, et ascendit super caelum? **22** Et non poterat Dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum, et propter abominationes, quas fecistis, et facta est terra vestra in desolationem, et in stuporem, et in maledictum, eo quod non sit habitator, sicut est dies haec. **23** Propterea quod sacrificaveritis idolis, et peccaveritis Domino: et non audieritis vocem Domini, et in lege, et in praecepsis, et in testimonii eius non ambulaveritis: idcirco evenerunt vobis mala haec, sicut est dies haec. **24** Dixit autem Ieremias ad omnem populum, et ad universas mulieres: Audite verbum Domini omnis Iuda, qui estis in Terra Aegypti: **25** Haec inquit Dominus exercituum Deus Israel, dicens: Vos, et uxores vestrae locuti estis ore vestro, et manibus vestris impletis, dicentes: Faciamus vota nostra, quae vovimus, ut sacrificemus reginae caeli, et libemus ei libamina. impletis vota vestra, et opere perpetratis ea. **26** Ideo audite verbum Domini omnis Iuda, qui habitatis in Terra Aegypti: Ecce ego iuravi in nomine meo magno, ait Dominus: quia nequaquam ultra vocabitur nomen meum ex ore omnis viri Iudei, dicentis: Vivit Dominus Deus in omni Terra Aegypti. **27** Ecce ego

vigilabo super eos in malum, et non in bonum: et Dies autem ille Domini Dei exercituum dies ultionis, consumentur omnes viri Iuda, qui sunt in Terra ut sumat vindictam de inimicis suis: devorabit Aegypti, gladio, et fame donec penitus consumantur. gladius, et saturabitur, et inebriarbitur sanguine **28** Et qui fugerint gladium, revertentur de Terra eorum: victima enim Domini Dei exercituum in Aegypti in Terram Iuda viri pauci: et scient omnes Terra Aquilonis iuxta flumen Euphraten. **11** Ascende reliquiae Iuda ingredientium Terram Aegypti, ut in Galaad, et tolle resinam virgo filia Aegypti: habitent ibi, cuius sermo compleatur, meus, an frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit illorum. **29** Et hoc vobis signum, ait Dominus, quod tibi. **12** Audierunt Gentes ignominiam tuam, et visitem ego super vos in loco isto: ut sciatis quia vere ululatus tuus replevit terram: quia fortis impegit in complebuntur sermones mei contra vos in malum. **13** Verbum forte, et ambo pariter conciderunt. **14** Haec dicit Dominus: Ecce ego tradam Pharaonem quod locutus est Dominus ad Ieremiam prophetam, Ephree regem Aegypti in manu inimicorum eius, et in manu quaerentium animam illius: sicut tradidi super eo quod venturus esset Nabuchodonosor rex Babylonis et percussurus Terram Aegypti: **15** Annunciate Aegypto, et auditum facite in Magdalo, et resonet in Memphis, et in Taphnis, dicite: Sta, et praepara te: quia devorabit gladius ea, quae per circuitum tuum sunt. **16** Quare computruit fortis tuus? non stetit: quoniam Dominus subvertit eum. **17** Multiplicavit ruentes, ceciditque vir ad proximum suum: et dicent: Surge, et revertamur ad populum nostrum, et ad terram nativitatis nostraræ, a facie gladii columbae. **18** Vocate nomen Pharaonis regis Aegypti, tumultum adduxit tempus. **19** Vivo ego (inquit rex, Dominus exercituum nomen eius) quoniam sicut Thabor in montibus, et sicut Carmelus in mari, veniet. **20** Vasa transmigrationis fac tibi habitatrix filia Aegypti: quia Memphis in solitudinem erit, et deseretur, et inhabitabilis erit. **21** Vitula elegans atque formosa Aegyptus: stimulator ab Aquilone veniet ei. **22** Mercenarii quoque eius, qui versabantur in medio eius, quasi vituli saginati versi sunt, et fugerunt simul, nec stare potuerunt: quia dies interfectionis eorum venit super eos, tempus visitationis eorum. **23** Vox eius quasi aeris sonabit: quoniam cum exercitu properabunt, et cum securibus venient ei, quasi caedentes ligna. **24** Succiderunt saltum eius, ait Dominus, qui suppeditari non potest: multiplicati sunt super locutas, et non est eis numerus. **25** Confusa est filia Aegypti, et tradita in manu populi Aquilonis. **26** Dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego visitabo super tumultum Alexandriae, et super Pharaonem, et super Aegyptum, et super Pharaonem, et super eos, qui confidunt in eo. **27** Et dabo ruerunt. **7** Quis est iste, qui quasi flumen ascendit: eos in manu quaerentium animam eorum, et in et veluti fluviorum, intumescent gurgites eius? **8** manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu Aegyptus, fluminis instar ascendit, et velut flumina servorum eius: et post haec habitabitur sicut diebus movebuntur fluctus eius, et dicet: Ascendens pristinis, ait Dominus. **28** Et tu ne timeas serve meus operiam terram: perdam civitatem, et habitatores Iacob, et ne paveas Israel: quia ecce ego salvum eius. **9** Ascendite equos, et exultate in curribus, te faciam de longinquio, et semen tuum de terra et procedant fortes, Aethiopia, et Libyes tenentes captivitatis tuae: et revertetur Iacob, et requiescat, scutum, et Lydii arripientes, et iacentes sagittas. **10** et prosperabitur: et non erit qui exterreat eum. **29**

45 Verbum, quod locutus est Ieremias propheta ad Baruch filium Neriae, cum scripsisset verba haec in libro ex ore Ieremiae, anno quarto Ioakim filii Iosiae regis Iuda, dicens: **2** Haec dicit Dominus Deus Israel ad te Baruch: **3** Dixisti: Vae misero mihi, quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo: laboravi in gemitu meo, et requiem non inveni. **4** Haec dicit Dominus: Sic dices ad eum: Ecce quos aedificavi, ego destruo: et quos plantavi, ego evello, et universam terram hanc. **5** Et tu quaeris tibi grandia? noli quaerere: quia ecce ego adducam malum super omnem carnem, ait Dominus; et dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis, ad quaecumque perrexis.

46 Quod factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam contra Gentes **2** ad Aegyptum adversum exercitum Pharaonis Necho regis Aegypti, qui erat iuxta flumen Euphraten in Charcamis, quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, in quarto anno Ioakim filii Iosiae regis Iuda. **3** Praeparate scutum, et clypeum, et procedite ad bellum. **4** lungite equos, et ascendite equites: state in galeis, polite lanceas, induite vos loricis. **5** Quid igitur? vidi ipsos pavidos, et terga vertentes, fortes eorum caesos: fugerunt conciti, nec respexerunt: terror undique, ait Dominus. **6** Non fugiat velox, nec salvari se putet fortis: Ad Aquilonem iuxta flumen Euphraten victi sunt, et et super eos, qui confidunt in eo. **7** Quis est iste, qui quasi flumen ascendit: et veluti fluviorum, intumescent gurgites eius? **8** manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu Aegyptus, fluminis instar ascendit, et velut flumina servorum eius: et post haec habitabitur sicut diebus movebuntur fluctus eius, et dicet: Ascendens pristinis, ait Dominus. **9** Et tu ne timeas serve meus operiam terram: perdam civitatem, et habitatores Iacob, et ne paveas Israel: quia ecce ego salvum eius. **10** Ascendite equos, et exultate in curribus, te faciam de longinquio, et semen tuum de terra et procedant fortes, Aethiopia, et Libyes tenentes captivitatis tuae: et revertetur Iacob, et requiescat, scutum, et Lydii arripientes, et iacentes sagittas. **11** et prosperabitur: et non erit qui exterreat eum. **12**

Et tu noli timere serve meus Iacob, ait Dominus: in foecibus suis: nec transfusus est de vase in vas, et quia tecum ego sum, quia ego consumam cunctas gentes, ad quas eieci te: te vero non consumam, sed castigabo te in iudicio, nec quasi innocentia parcam tibi.

47 Quod factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam contra Palaestinos, antequam percuteret Pharao Gazam: **2** Haec dicit Dominus: Ecce aquae descendunt ab Aquilone, et erunt quasi torrens inundans, et operient terram, et plenitudinem eius, urbem et habitatores eius: clamabunt homines, et ululabunt omnes habitatores terrae **3** a strepitu pompa armorum, et bellatorum eius, a commotione quadrigarum eius, et multitudine rotarum illius. Non respexerunt patres filios manibus dissolutis **4** pro adventu diei, in quo vastabuntur omnes Philisthiim, et dissipabitur Tyrus, et Sidon cum omnibus reliquis auxiliis suis. depopulatus est enim Dominus Palaestinos, reliquias insulae Cappadociae. **5** Venit calvitium super Gazam: conticuit Ascalon, et reliquiae vallis earum, usquequo concideris? **6** O mucro Domini usquequo non quiesces? Ingredere in vaginam tuam, refrigerare, et sile. **7** Quomodo quiesceret cum Dominus praeceperit ei adversus Ascalonem, et adversus maritimas eius regiones, ibique condixerit illi?

48 Ad Moab haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Vae super Nabo, quoniam vastata est, et confusa: capta est Cariathaim: confusa est fortis, et tremuit. **2** Non est ultra exultatio in Moab contra Hesebon: cogitaverunt malum. Venite, et disperdamus eam de gente. ergo silens conticesces, sequeturque te gladius. **3** Vox clamoris de Oronaim: vastitas, et contritio magna. **4** Contrita est Moab: annunciate clamorem parvulis eius. **5** Per ascensum enim Luith plorans ascendit in fletu: quoniam in descensu Oronaim hostes ululatum contritionis audierunt: **6** Fugite, salvate animas vestras: et eritis quasi myricae in deserto. **7** Pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitionibus tuis, et in thesauris tuis, tu quoque capieris: et ibit Chamos in transmigrationem, sacerdotes eius, et principes eius simul. **8** Et veniet praedo ad omnem urbem, et urbs nulla salvabitur: et peribunt valles, et dissipabuntur campestria: quoniam dixit Dominus: **9** Date florem Moab, quia florens egredietur: et civitates eius desertae erunt, et inhabitabiles. **10** Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter: et maledictus, qui prohibet gladium suum a sanguine. **11** Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, et requievit

gustus eius in eo, et odor eius non est immutatus. **12** Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus: et mittam ei ordinatores, et stratores laguncularum, et sternent eum, et vasa eius exhaustient, et lagunculas eorum collident. **13** Et confundetur Moab a Chamos, sicut confusa est domus Israel a Bethel, in qua habebat fiduciam. **14** Quomodo dicitis: Fortes sumus, et viri robusti ad praelandum? **15** Vastata est Moab, et civitates illius succenderunt: et electi iuvenes eius descenderunt in occisionem: ait rex, Dominus exercituum nomen eius. **16** Prope est interitus Moab ut veniat: et malum eius velociter accurret nimis. **17** Consolamini eum omnes, qui estis in circuitu eius, et universi, qui scitis nomen eius, dicite: Quomodo confracta est virga fortis, baculus gloriosus? **18** Descende de gloria, et sede in siti habitatatio filiae Dibon: quoniam vastator Moab ascendet ad te, dissipabit munitiones tuas. **19** In via sta, et prospice habitatatio Aroer: interroga fugientem: et ei, qui evasit, dic: Quid accidit? **20** Confusus est Moab, quoniam victus est: ululate, et clamate, annunciate in Arnon, quoniam vastata est Moab. **21** Et iudicium venit ad terram campestrem: super Helon, et super Iasa, et super Mephaath, **22** et super Dibon, et super Nabo, et super domum Deblathaim, **23** et super Cariathaim, et super Bethgamul, et super Bethmaon, **24** et super Carioth, et super Bosra: et super omnes civitates terrae Moab, quae longe, et quae prope sunt. **25** Abscissum est cornu Moab, et brachium eius contritum est, ait Dominus. **26** Inebriate eum, quoniam contra Dominum erectus est: et allidet manum Moab in vomitu suo, et erit in derisum etiam ipse: **27** fuit enim in derisum tibi Israel: quasi inter fures reperisses eum: propter verba ergo tua, quae adversum illum locutus es, captivus duceris. **28** Relinquette civitates, et habitate in petra habitatores Moab: et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. **29** Audivimus superbiam Moab, superbus est valde: sublimitatem eius, et arrogantiem, et superbiam, et altitudinem cordis eius. **30** Ego scio, ait Dominus, iactantiam eius: eo quod non sit iuxta eam virtus eius, nec iuxta quod poterat conata sit facere. **31** Ideo super Moab eiulabo, et ad Moab universam clamabo, ad viros muri fictilis lamentantes. **32** De planctu lazer plorabo tibi vinea Sabama: propagines tuae transierunt mare, usque ad mare lazer pervenerunt: super messem tuam, et vindemiam tuam praedo irruit. **33** Ablata est laetitia et exultatio de Carmelo, et de Terra Moab, et vinum de torcularibus sustuli: nequaquam calcator uvae solitum celeuma cantabit. **34** De clamore Hesebon

usque Eleale, et Iasa, dederunt vocem suam: a Segor conspectu vestro, nec erit qui congregate fugientes. usque ad Oronaim vitulam conterrante: aquae 6 Et post haec reverti faciam captivos filiorum quoque Nemrim pessimae erunt. 35 Et auferam Ammon, ait Dominus. 7 Ad Idumaeam. Haec de Moab, ait Dominus, offerentem in excelsis, et dicit Dominus exercituum: Numquid non ultra sacrificantem diis eius. 36 Propterea cor meum est sapientia in Theman? Periit consilium a filiis, ad Moab quasi tibia aeris resonabit: et cor meum inutilis facta est sapientia eorum. 8 Fugite et ad viros muri fictilis dabit sonitum tibiarum: quia terga vertite, descendite in voraginem habitatores plus fecit quam potuit, idcirco perierunt. 37 Omne Dedan: quoniam perditionem Esau adduxi super enim caput calvitium, et omnis barba rasa erit: in eum, tempus visitationis eius. 9 Si vindemiatores cunctis manibus colligatio, et super omne dorsum venissent super te, non reliquistissent racemum: si cilicum. 38 Super omnia tecta Moab, et in plateis fures in nocte, rapuissent quod sufficeret sibi. 10 eius omnis planctus: quoniam contrivi Moab sicut Ego vero discooperui Esau, revelavi abscondita vas inutile, ait Dominus. 39 Quomodo victa est, eius, et celari non poterit: vastatum est semen et ululaverunt? quomodo deiecit cervicem Moab, eius, et fratres eius, et vicini eius, et non erit. 11 et confusus est? eritque Moab in derisum, et in Relinque pupilos tuos: ego faciam eos vivere: et exemplum omnibus in circuitu suo. 40 Haec dicit viduae tuae in me sperabunt. 12 Quia haec dicit Dominus: Ecce quasi aquila volabit, et extendet alas Dominus: Ecce quibus non erat iudicium ut biberent suas ad Moab. 41 Capta est Carioth, et munitiones calicem, bibentes bibent: et tu quasi innocens comprehensa sunt: et erit cor fortium Moab in die relinquoris? non eris innocens, sed bibens bibes. 13 illa, sicut cor mulieris parturientis. 42 Et cessabit Quia per memetipsum iuravi, dicit Dominus, quod Moab esse populus: quoniam contra Dominum in solitudinem, et in opprobrium, et in desertum, gloriatus est. 43 Pavor, et fovea, et laqueus super te et in maledictionem erit Bosra: et omnes civitates o habitator Moab, dicit Dominus. 44 Qui fugerit a eius erunt in solitudines sempiternas. 14 Auditum facie pavoris, cadet in foveam: et qui conscenderit audivi a Domino, et legatus ad Gentes missus sum: de fovea, capietur laqueo: adducam enim super Congregamini, et venite contra eam, et consurgamus Moab annum visitationis eorum, ait Dominus. 45 in praelium: 15 Ecce enim parvulum dedi te In umbra Hesebon steterunt de laqueo fugientes: in Gentibus contemptibilem inter homines. 16 quia ignis egressus est de Hesebon, et flamma de Arrogantia tua decepit te, et superbia cordis tui: qui medio Sion, et devorabit partem Moab, et verticem filiorum tumultus. 46 Vae tibi Moab, periisti popule Chamos: quia comprehensi sunt filii tui, et filiae tuae in captivitatem. 47 Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, ait Dominus. Hucusque iudicia Moab.

49 Ad filios Ammon. Haec dicit Dominus: Numquid non filii sunt Israel? aut heres non est ei? Cur igitur hereditate possedit Melchom, Gad: et populus eius in urbibus eius habitavit? 2 Ideo ecce dies veniunt, dicit Dominus: et auditum faciam super Rabbath filiorum Ammon fremitum praelii, et erit in tumultum dissipata, filiaeque eius igne succendentur, et possidebit Israel possessores suos, ait Dominus. 3 Ulula Hesebon, quoniam vastata est Hai. clamate filiae Rabbath, accingite vos ciliici: plangite et circuite per sepes: quoniam Melchom in transmigrationem ducetur, sacerdotes eius, et principes eius simul. 4 Quid gloriaris in vallis? defluxit vallis tua filia delicata, quae confidebas in thesauris tuis, et dicebas: quis veniet ad me? 5 Ecce ego inducam super te terrorem, ait Dominus Deus exercituum, ab omnibus qui sunt in circuitu tuo: et dispergemini singuli a

in fugam, tremor apprehendit eam: angustia et in ea ab homine usque ad pecus: et moti sunt, et dolores tenuerunt eam quasi parturientem. **25** abierunt. **4** In diebus illis, et in tempore illo, ait Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem, Dominus: venient filii Israel, ipsi et filii Iuda simul: urbem laetitiae! **26** Ideo cadent iuvenes eius in ambulantes et flentes properabunt, et Dominum plateis eius: et omnes viri praelii conticescent in Deum suum quaerent. **5** In Sion interrogabunt die illa, ait Dominus exercituum. **27** Et succendam viam, huc facies eorum. Venient, et apponentur ad ignem in muro Damasci, et devorabit moenia Dominum foedere sempiterno, quod nulla oblivione Benadad. **28** Ad Cedar, et ad regna Asor, quae delebitur. **6** Grex perditus factus est populus meus: percussit Nabuchodonosor rex Babylonis. Haec pastores eorum seduxerunt eos, feceruntque vagari dicit Dominus: Surgite, et ascendite ad Cedar, et in montibus: de monte in collem transierunt, vastate filios Orientis. **29** Tabernacula eorum, et oblii sunt cubilis sui. **7** Omnes, qui invenerunt, greges eorum capient: pelles eorum, et omnia comederunt eos: et hostes eorum dixerunt: Non vasa eorum, et camelos eorum tollent sibi: et peccavimus: pro eo quod peccaverunt Domino vocabunt super eos formidinem in circuitu. **30** decori iustitiae, et expectationi patrum eorum Fugite, abite vehementer, in voraginibus sedete, Domino. **8** Recedite de medio Babylonis, et de qui habitatis Asor, ait Dominus: init enim contra terra Chaldaeorum egredimini: et estote quasi vos Nabuchodonosor rex Babylonis consilium, et hoedi ante gregem. **9** Quoniam ecce ego suscito, et cogitavit adversum vos cogitationes. **31** Consurgite, adducam in Babylonem congregationem Gentium et ascendite ad gentem quietam, et habitantem magnarum de terra Aquilonis: et praeparabuntur confidenter, ait Dominus, non ostia, nec vectes adversus eam, et inde capietur: sagitta eius quasi eis: soli habitant. **32** Et erunt camelii eorum in viri fortis interfectoris, non revertetur vacua. **10** Et direptionem, et multitudo iumentorum in praedam: erit Chaldaea in praedam: omnes vastantes eam et dispergam eos in omnem ventum, qui sunt replebuntur, ait Dominus. **11** Quoniam exultatis, et attonsi in comam: et ex omni confinio eorum magna loquimini, diripientes hereditatem meam: adducam interitum super eos, ait Dominus. **33** Et quoniam effusi estis sicut vituli super herbam, et erit Asor in habitaculum draconum, deserta usque mugistis sicut tauri. **12** Confusa est mater vestra in aeternum: non manebit ibi vir, nec incoleat eam nimis, et adaequata pulveri, quae genuit vos: ecce filius hominis. **34** Quod facum est verbum Domini ad novissima erit in Gentibus, deserta, invia, et arenas. Ieremiā prophetam adversus Aelam in principio **13** Ab ira Domini non habitabitur, sed redigetur tota regni Sedechiae regis Iuda, dicens: **35** Haec dicit in solitudinem: omnis, qui transit per Babylonem, Dominus exercituum: Ecce ego confringam arcum stupebit, et sibilabit super universis plagiis eius. Aelam, et summam fortitudinem eorum. **36** Et **14** Praeparamini contra Babylonem per circuitum inducam super Aelam quattuor ventos a quattuor omnes qui tenditis arcum; debellate eam, non plagi caeli: et ventilabo eos in omnes ventos istos: parcatis iaculis: quia Domino peccavit. **15** Clamate et non erit gens, ad quam non perveniant profugi adversus eam, ubique dedit manum, ceciderunt Aelam. **37** Et pavere faciam Aelam coram inimicis fundamenta eius, destructi sunt muri eius, quoniam suis, et in conspectu quaerentium animam eorum: ultio Domini est: ultiō accipite de ea, sicut et adducam super eos malum, iram furoris mei, fecit, facite ei. **16** Disperdite satorem de Babylone, dicit Dominus: et mittam post eos gladium donec et tenentem falcem in tempore messis: a facie consumam eos. **38** Et ponam solium meum in Aelam, gladii columbae unusquisque ad populum suum et perdam inde reges et principes, ait Dominus. **39** convertetur, et singuli ad terram suam fugient. **17** In novissimis autem diebus reverti faciam captivos Grex dispersus Israel, leones eicerunt eum: primus comedit eum rex Assur: iste novissimus exossavit eum Nabuchodonosor rex Babylonis. **18** Propterea haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego visitabo regem Babylonis, et terram eius, sicut visitavi regem Assur: **19** et reducam Israel ad habitaculum suum: et pascetur Carmelus, et Basan, et in monte Ephraim, et Galaad saturabitur anima eius. **20** In diebus illis, et in tempore illo, ait Dominus: quaeretur iniquitas Israel, et non erit: et peccatum Iuda, et non invenietur: quoniam propitius ero eis, quos reliquero. **21** Super terram dominantium

50 Verbum, quod locutus est Dominus de Babylone, et de terra Chaldaeorum in manu Ieremiae prophetae. **2** Annunciate in Gentibus, et auditum facite: levate signum, praedicate, et nolite celare: dicite: Capta est Babylon, confusus est Bel, victus est Merodach, confusa sunt sculptilia eorum, superata sunt idola eorum. **3** Quoniam ascendit contra eam gens ab Aquilone, quae ponet terram eius in solitudinem: et non erit qui habitet

ascende, et super habitatores eius visita, dissipata, et iuxta omnia quae post eos sunt, ait Dominus: et fac iuxta omnia quae praecepi tibi. **22** Vox belli in terra, contritus malleus universae terrae? quomodo versa est in desertum Babylon in Gentibus? **24** Illaqueavi Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit vasa irae sua: quoniam opus est Domino Deo exercituum in terra Chaldaeorum. **26** Venite ad eam dissolute te, et capta es Babylon, et nesciebas: inventa es quasi parturientem. **44** Ecce quasi leo ascendet de Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam: quia subito currere faciam eum ad illam: et quis erit electus, quem paeponam ei? quis est enim ab extremis finibus, aperite ut exeat qui conculcent similis mei? et quis sustinebit me? et quis est iste eam: tollite de via lapides, et redigite in acervos, pastor, qui resistat vultui meo? **45** Propterea audite et interficite eam: nec sit quidquam reliquum. consilium Domini, quod mente concepit adversum **27** Dissipate universos fortes eius, descendant in Babylonem: et cogitationes eius, quas cogitavit occisionem: vae eis, quia venit dies eorum, tempus super terram Chaldaeorum: Nisi detraxerint eos visitationis eorum. **28** Vox fugientium, et eorum, qui parvuli gregum, nisi dissipatum fuerit cum ipsis evaserunt de terra Babylonis, ut annuncient in Sion ultionem Domini Dei nostri, ultionem templi eius. commota est terra, et clamor inter Gentes auditus **29** Annunciate in Babylonem plurimis omnibus, est.

qui tendunt arcum: consistite adversus eam per gyrum, et nullus evadat: reddite ei secundum opus suum: iuxta omnia quae fecit, facite illi: quia contra Dominum erecta est, adversum sanctum Israel. **30** Idcirco cadent iuvenes eius in plateis eius: et omnes viri bellatores eius conticescent in die illa, ait Dominus. **31** Ecce ego ad te superbe, dicit Dominus Deus exercituum: quia venit dies tuus, tempus visitationis tuae. **32** Et cadet superbus, et corruet, et non erit qui suscitetur eum: et succendam ignem in urbibus eius, et devorabit omnia in circuitu eius. **33** Haec dicit Dominus exercituum: Calumniam sustinent filii Israel, et filii Iuda simul: omnes, qui ceperunt eos, tenent, nolunt dimittere eos. **34** Redemptor eorum fortis, Dominus exercituum nomen eius, iudicio defendet causam eorum, ut exterreat terram, et commoveat habitatores Babylonis. **35** Gladius ad Chaldaeos, ait Dominus, et ad habitatores Babylonis, et ad principes, et ad sapientes eius. **36** Gladius ad divinos eius, qui stulti erunt: gladius ad fortis illius, qui timebunt. **37** Gladius ad equos eius, et ad currus eius, et ad omne vulgus, quod est in medio eius: et erunt quasi mulieres: gladius ad thesauros eius, qui diripientur. **38** Siccitas super aquas eius erit, et arescent: quia terra sculptilium est, et in portentis gloriantur. **39** propterea habitabunt dracones cum faunis sicariis: et habitabunt in ea struthiones: et non inhabitabit ultra usque in sempiternum, nec extruetur usque ad generationem, et generationem. **40** Sicut subvertit Dominus Sodomam et Gomorrham, et vicinas eius, ait Dominus: non habitabit ibi vir, et non incoleat eam filius hominis. **41** Ecce populus venit ab

Aquilone, et gens magna, et reges multi consurgent a finibus terrae. **42** Arcum et scutum apprehendent: crudeles sunt et immisericordes: vox eorum quasi mare sonabit, et super equos ascendent: sicut vir paratus ad praelium contra te filia Babylon. **43** est in desertum Babylon in Gentibus? **24** Illaqueavi Audivit rex Babylonis famam eorum, et dissolutate, et capta es Babylon, et nesciebas: inventa es sunt manus eius: angustia apprehendit eum, dolor et apprehensa: quoniam Dominum provocasti. **25** quasi parturientem. **44** Ecce quasi leo ascendet de Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam: quia subito currere faciam eum ad illam: et quis erit electus, quem paeponam ei? quis est enim ab extremis finibus, aperite ut exeat qui conculcent similis mei? et quis sustinebit me? et quis est iste eam: tollite de via lapides, et redigite in acervos, pastor, qui resistat vultui meo? **45** Propterea audite et interficite eam: nec sit quidquam reliquum. consilium Domini, quod mente concepit adversum **27** Dissipate universos fortes eius, descendant in Babylonem: et cogitationes eius, quas cogitavit occisionem: vae eis, quia venit dies eorum, tempus super terram Chaldaeorum: Nisi detraxerint eos visitationis eorum. **28** Vox fugientium, et eorum, qui parvuli gregum, nisi dissipatum fuerit cum ipsis evaserunt de terra Babylonis, ut annuncient in Sion ultionem Domini Dei nostri, ultionem templi eius. commota est terra, et clamor inter Gentes auditus **29** Annunciate in Babylonem plurimis omnibus, est.

51 Haec dicit Dominus: Ecce ego suscitabo super Babylonem et super habitatores eius, qui cor suum levaverunt contra me, quasi ventum pestilentem. **2** Et mittam in Babylonem ventilatores, et ventilabunt eam et demolientur terram eius: quoniam venerunt super eam undique in die afflictionis eius. **3** Non tendat qui tendit arcum suum, et non ascendat loricatus, nolite parcere iuvenibus eius, interficite omnem militiam eius. **4** Et cadent imperfecti in terra Chaldaeorum, et vulnerati in regionibus eius. **5** Quoniam non fuit viduatus Israel et Iuda a Deo suo Domino exercituum: terra autem eorum repleta est delicto a sancto Israel. **6** Fugite de medio Babylonis, et salvet unusquisque animam suam: nolite tacere super iniquitatem eius: quoniam tempus ultionis est a Domino, vicissitudinem ipse retribuet ei. **7** Calix aureus Babylon in manu Domini, inebrians omnem terram: de vino eius biberunt Gentes, et ideo commotae sunt. **8** Subito cecidit Babylon, et contrita est: ululate super eam, tollite resinam ad dolorem eius, si forte sanetur. **9** Curavimus Babylonem, et non est sanata: derelinquamus eam, et eamus unusquisque in terram suam: quoniam pervenit usque ad caelos iudicium eius, et elevatum est usque ad nubes. **10** Protulit Dominus iusticias nostras: venite, et narremus in Sion opus Domini Dei nostri. **11** Acuite sagittas, implete pharetras: suscitavit Dominus spiritum regum Medorum: et contra Babylonem mens eius est ut perdat eam, quoniam ultio Domini est, ultio templi sui. **12** Super muros Babylonis levate signum, augete custodiam:

levate custodes, praeparate insidias: quia cogitavit et paludes incensae sunt igne, et viri bellatores Dominus, et fecit quaecumque locutus est contra conturbati sunt. **33** Quia haec dicit Dominus habitatores Babylonis. **13** Quae habitas super aquas exercituum, Deus Israel: Filia Babylonis quasi multas, locuples in thesauris: venit finis tuus pedalis area, tempus triturae eius: adhuc modicum, et praecisionis tuae. **14** Iuravit Dominus exercituum veniet tempus misionis eius. **34** Comedit me, per animam suam: Quoniam replebo te hominibus devoravit me Nabuchodonosor rex Babylonis: quasi bricho, et super te celeuma cantabitur. **15** Qui reddidit me quasi vas inane, absorbuit me quasi fecit terram in fortitudine sua, praeparavit orbem draco, replevit ventrem suum teneritudine mea, in sapientia sua, et prudentia sua extendit caelos. **16** et eiecit me. **35** Iniquitas adversum me, et caro Dante eo vocem, multiplicantur aquae in caelo: qui mea super Babylonem, dicit habitatio Sion: et levat nubes ab extremo terrae, fulgura in pluviam sanguis meus super habitatores Chaldaeae, dicit fecit: et produxit ventum de thesauris suis. **17** Ierusalem. **36** Propterea haec dicit Dominus: Ecce ego Stultus factus est omnis homo a scientia: confusus iudicabo causam tuam, et ulciscar ultiōnem tuam, et est omnis conflator in sculptili. quia mendax est desertum faciam mare eius, et siccabo venam eius. conflatio eorum, nec est spiritus in eis. **18** Vana sunt **37** Et erit Babylon in tumulos, habitatio draconum, opera, et risu digna, in tempore visitationis suae stupor, et sibilus, eo quod non sit habitator. **38** peribunt. **19** Non sicut haec pars Iacob: quia qui fecit Simul ut leones rugient, excutient comas veluti omnia ipse est, et Israel sceptrum hereditatis eius: catuli leonum. **39** In calore eorum ponam potus Dominus exercituum nomen eius. **20** Collidis tu mihi eorum, et ineibriabo eos, ut sopiantur, et dormiant vasa belli, et ego collidam in te Gentes, et disperdam somnum semipernum, et non consurgant, dicit in te regna: **21** et collidam in te equum, et equitem Dominus. **40** Deducam eos quasi agnos ad victimam, eius: et collidam in te currum, et ascensorem eius: et quasi arietes cum hoedis. **41** Quomodo capta **22** et collidam in te virum et mulierem: et collidam est Sesach, et comprehensa est inclita universae in te senem et puerum: et collidam in te iuvenem et terrae? quomodo facta est in stuporem Babylon virginem: **23** et collidam in te pastorem et gregem inter gentes? **42** Ascendit super Babylonem mare, eius: et collidam in te agricolam et iugales eius: et multitudine fluctuum eius operta est. **43** Factae collidam in te duces et magistratus. **24** Et reddam sunt civitates eius in stuporem, terra inhabitabilis Babylon, et cunctis habitatoribus Chaldaeae omne et deserta, terra in qua nullus habitat, nec transeat malum suum, quod fecerunt in Sion, in oculis per eam filius hominis. **44** Et visitabolo super Bel in vestris, ait Dominus. **25** Ecce ego ad te mons pestifer, Babylone, et eiciam quod absorbuerat de ore eius, ait Dominus, qui corrupcis universam terram: et non confluent ad eum ultra Gentes, siquidem et extendam manum meam super te, et evolvam te murus Babylonis corrue. **45** Egressimini de medio de petris, et dabo te in montem combustionis. eius populus meus: ut salvet unusquisque animam **26** Et non tollent de te lapidem in angulum, et suam ab ira furoris Domini. **46** Et ne forte mollescat lapidem in fundamenta, sed perditus in aeternum cor vestrum, et timeatis auditum, qui audietur in eris, ait Dominus. **27** Levate signum in terra: terra: et veniet in anno auditio, et post hunc annum clangite buccina in montibus, sanctificate super auditio: et iniquitas in terra, et dominator super eam Gentes: annunciate contra illam regibus Ararat, dominatorem. **47** Propterea ecce dies veniunt, et Menni, et Ascenez: numerate contra eam Taphsar, visitabo super sculptilia Babylonis: et omnis terra adducite equum quasi bruchum aculeatum. **28** eius confundetur, et universi imperfecti eius cadent Sanctificate contra eam Gentes, reges Mediae, duces in medio eius. **48** Et laudabunt super Babylonem eius, et universos magistratus eius, cunctaque caeli et terra, et omnia quae in eis sunt: quia ab terram potestatis eius. **29** Et commovebitur terra, Aquilone venient ei praedones, ait Dominus. **49** et conturbabitur: quia evigilabit contra Babylonem Et quomodo fecit Babylon ut caderent occisi in cogitatio Domini ut ponat Terram Babylonis Israel: sic de Babylone cadent occisi in universa desertam et inhabitabilem. **30** Cessaverunt fortes terra. **50** Qui fugistis gladium, venite, nolite stare: Babylonis a praelio, habitaverunt in praesidiis: recordamini procul Domini, et Ierusalem ascendat devoratum est robur eorum, et facti sunt quasi super cor vestrum. **51** Confusi sumus, quoniam mulieres: incensa sunt tabernacula eius, contriti audivimus opprobrium: operuit ignominia facies sunt vectes eius. **31** Currens obviam currenti veniet: nostras: quia venerunt alieni super sanctificationem et nuncius obvius nunciavit: ut annunciet regi domus Domini. **52** Propterea ecce dies veniunt, ait Babylonis quia capta est civitas eius a summo Dominus: et visitabolo super sculptilia eius, et in usque ad summum: **32** et vada praecoccupata sunt, omni terra eius mugiet vulneratus. **53** Si ascenderit

Babylon in caelum, et firmaverit in excelso robur 7 Et dirupta est civitas, et omnes viri bellatores suum: a me venient vastatores eius, ait Dominus. 54 eius fugerunt, exieruntque de civitate nocte per Vox clamoris de Babylone, et contritio magna de viam portae, quae est inter duos muros, et ducit Terra Chaldaeorum: 55 quoniam vastavit Dominus ad hortum regis (Chaldaeis obsidentibus urbem in Babylonem, et perdidit ex ea vocem magnam: et gyro) et abierunt per viam, quae dicit in eremum. 8 sonabunt fluctus eorum quasi aquae multae: dedit Persecutus est autem Chadaeorum exercitus regem: sonitum vox eorum: 56 Quia venit super eam, id et apprehenderunt Sedechia in deserto, quod est est super Babylonem praedo, et apprehensi sunt iuxta Iericho: et omnis comitatus eius diffugit ab eo. fortes eius, et emarcuit arcus eorum, quia fortis 9 Cumque comprehendissent regem, adduxerunt ulti Dominus reddens retribuet. 57 Et ineibriabo eum ad regem Babylonis in Reblatha, quae est principes eius, et sapientes eius, et duces eius, in terra Emath: et locutus est ad eum iudicia. et magistratus eius, et fortes eius: et dormient 10 Et iugulavit rex Babylonis filios Sedechia in somnum sempiternum, et non expurgiscentur, ait oculis eius: sed et omnes principes Iuda occidit rex, Dominus exercituum nomen eius. 58 Haec in Reblatha. 11 Et oculos Sedechia eruit, et vinxit dicit Dominus exercituum: Murus Babylonis ille eum compedibus, et adduxit eum rex Babylonis latissimus suffossione suffodietur, et portae eius in Babylonem, et posuit eum in domo carceris excelsae igne comburentur, et labores populorum ad usque ad diem mortis eius. 12 In mense autem nihilum, et gentium in ignem erunt, et disperibunt. quinto, decima mensis, ipse est annus nonusdecimus 59 Verbum, quod praecipit Ieremias propheta, Nabuchodonosor regis Babylonis: venit Nabuzardan Saraiae filio Neriae filii Maasiae cum pergeret cum princeps militiae, qui stabat coram rege Babylonis Sedechia rege in Babylonem, in anno quarto regni in Ierusalem. 13 Et incendit domum Domini, et eius: Saraias autem erat princeps prophetiae. 60 domum regis, et omnes domos Ierusalem, et omnem Et scripsit Ieremias omne malum, quod venturum domum magnam igne combussit. 14 Et totum erat super Babylonem in libro uno: omnia verba murum Ierusalem per circuitum destruxit cunctus haec, quae scripta sunt contra Babylonem. 61 exercitus Chaldaeorum, qui erat cum magistro Et dixit Ieremias ad Saraiam: Cum veneris in militiae. 15 De pauperibus autem populi, et de Babylonem, et videris, et legeris omnia verba haec, reliquo vulgo, quod remanserat in civitate, et de 62 dices: Domine tu locutus es contra locum istum perfugis, qui transfugerant ad regem Babylonis, ut disperderes eum: ne sit qui in eo habitet ab et ceteros de multitudine, transtulit Nabuzardan homine usque ad pecus, et ut sit perpetua solitudo. princeps militiae. 16 De pauperibus vero terrae 63 Cumque compleveris legere librum istum, ligabis reliquit Nabuzardan princeps militiae vinitores, ad eum lapidem, et proicias illum in medium et agricultos. 17 Columnas quoque aereas, quae Euphraten: 64 et dices: Sic submergetur Babylon, et non consurget a facie afflictionis, quam ego adduco super eam, et dissolvetur. Hucusque verba erant in domo Domini, et bases, et mare aeneum, quod erat in domo Domini, confregerunt Chaldae, et tulerunt omne aes eorum in Babylonem. 18 Et lebetes, et creagras, et psalteria, et phialas, et mortariola, et omnia vasa aerea, quae in ministerio fuerant, tulerunt: et 19 hydrias, et thymiamateria, et urceos, et pelves, et candelabra, et mortaria, et cyathos: quotquot aurea, aurea: et quotquot argentea, argentea tulit magister militiae: 20 et columnas duas, et mare unum, et vitulos duodecim aereos, qui erant sub basibus, quas fecerat rex Salomon in domo Domini: non erat pondus aeris omnium horum vasorum. 21 De columnis autem, decem et octo cubiti altitudinis erant in columna una, et funiculus duodecim cubitorum circuibat eam: porro grossitudo eius quattuor digitorum, et intrinsecus cava erat. 22 Et capitella super utramque aerea: altitudo capitelli unius quinque cubitorum: et retiacula, et malogranata super coronam in circuitu, omnia aerea. Similiter columnae secundae, et malogranata. 23 Et fuerunt

52 Filius viginti et unius anni erat Sedechia cum regnare coepisset: et undecim annis regnavit in Ierusalem, et nomen matris eius Amital, filia Ieremiae de Lobna. 2 Et fecit malum in oculis Domini, iuxta omnia quae fecerat Ioakim. 3 Quoniam furor Domini erat in Ierusalem et in Iuda usquequo proiceret eos a facie sua: et recessit Sedechia a rege Babylonis. 4 Factum est autem in anno nono regni eius, in mense decimo, decima mensis: Venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse et omnis exercitus eius adversus Ierusalem, et obsederunt eam, et aedificaverunt contra eam munitiones in circuitu. 5 Et fuit civitas obsessa usque ad undecimum annum regis Sedechia. 6 Mense autem quarto, nona mensis obtinuit fames civitatem: et non erant alimenta populo terrae.

malogranata nonagintasex dependentia: et omnia malogranata centum, retiaculis circumdabantur.
24 Et tulit magister militiae Saraiam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum: et tres custodes vestibuli. **25** Et de civitate tulit eunuchum unum, qui erat praepositus super viros bellatores: et septem viros de his, qui videbant faciem regis, qui inventi sunt in civitate: et scribam principem militum, qui probabat tyrones: et sexaginta viros de populo terrae, qui inventi sunt in medio civitatis. **26** Tulit autem eos Nabuzardan magister militiae, et duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha. **27** Et percussit eos rex Babylonis, et interfecit eos in Reblatha in terra Emath: et translatus est Iuda de terra sua. **28** Iste est populus, quem transtulit Nabuchodonosor: In anno septimo tria millia et viginti tres Iudeos: **29** In anno octavodecimo Nabuchodonosor transtulit de Ierusalem animas octingentas triginta duas: **30** In anno vigesimotertio Nabuchodonosor, transtulit Nabuzardan magister militiae animas Iudeorum septingentas quadraginta quinque. omnes ergo animae, quattuor millia sexcentae. **31** Et factum est in trigesimoseptimo anno transmigrationis loachin regis Iuda, duodecimo mense, vigesimaquinta mensis, elevavit Evilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui, caput loachin regis Iuda, et eduxit eum de domo carceris. **32** Et locutus est cum eo bona, et posuit thronum eius super thronos regum, qui erant post se in Babylone. **33** Et mutavit vestimenta carceris eius, et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitae suae: **34** et cibaria eius, cibaria perpetua dabantur ei a rege Babylonis statuta per singulos dies, usque ad diem mortis suae cunctis diebus vitae eius.

Lamentationes

1 Et factum est, postquam in captivitatem redactus est Israel, et Ierusalem deserta est, sedit Ieremias propheta flens, et planxit lamentatione hac in Ierusalem, et amaro animo suspirans, et eiulans dixit: ALEPH. Quomodo sedet sola civitas plena populo: facta est quasi vidua domina Gentium: princeps provinciarum facta est sub tributo. **2** BETH. Plorans ploravit in nocte, et lacrymae eius in maxillis eius: non est qui consoletur eam et omnibus charis eius: omnes amici eius spreverunt eam, et facti sunt ei inimici. **3** GHIMEL. Migravit Iuda propter afflictionem, et multitudinem servitutis: habitavit inter gentes, nec invenit requiem: omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias. **4** DALETH. Viae Sion lugent eo quod non sint qui veniant ad sollemnitatem: omnes portae eius destructae: sacerdotes eius gementes: virgines eius squalidae, et ipsa oppressa amaritudine. **5** HE. Facti sunt hostes eius in capite, inimici eius locupletati sunt: quia Dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius: parvuli eius ducti sunt in captivitatem ante faciem tribulantis. **6** VAU. Et egressus est a filia Sion omnis decor eius: facti sunt principes eius velut arietes non invenientes pascua: et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis. **7** ZAIN. Recordata est Ierusalem dierum afflictionis sua, et praevaricationis omnium desiderabilium suorum, quae habuerat a diebus antiquis, cum caderet populus eius in manu hostili, et non esset auxiliator: viderunt eam hostes, et deriserunt sabbata eius. **8** HETH. Peccatum peccavit Ierusalem, propterea instabilis facta est: omnes, qui glorificabant eam, spreverunt illam, quia viderunt ignominiam eius: ipsa autem gemens conversa est retrorsum. **9** TETH. Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui: deposita est vehementer, non habens consolatorem: vide Domine afflictionem meam, quoniam eructus est inimicus. **10** IOD. Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit Gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus praeceperas ne intrarent in ecclesiam tuam. **11** CAPH. Omnis populus eius gemens, et quaerens panem: dederunt pretiosa quaeque pro cibo ad refocillandam animam. vide Domine et considera, quoniam facta sum vilis. **12** LAMED. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, et videte si est dolor sicut dolor meus: quoniam vindemiavit me ut locutus est Dominus in die irae furoris sui. **13** MEM. De excelso misit ignem in ossibus meis, et eruditiv

me: expandit rete pedibus meis, convertit me retrorsum; posuit me desolatam, tota die moerore confectam. **14** NUN. Vigilavit iugum iniquitatum mearum: in manu eius convolutae sunt, et impositae collo meo: Infirmata est virtus mea: dedit me Dominus in manu, de qua non potero surgere. **15** SAMECH. Abstulit omnes magnificos meos Dominus de medio mei: vocavit adversum me tempus, ut contereret electos meos: torcular calcavit Dominus virginis filiae Iuda. **16** AIN. Idcirco ego plorans, et oculus meus deducens aquas: quia longe factus est a me consolator, convertens animam meam: facti sunt filii mei perdit, quoniam invaluit inimicus. **17** PHE. Expandit Sion manus suas, non est qui consoletur eam: mandavit Dominus adversum Iacob in circuitu eius hostes eius: facta est Ierusalem quasi polluta menstruis inter eos. **18** SADE. Iustus est Dominus, quia os eius ad iracundiam provocavi. audite obsecro universi populi, et videte dolorem meum: virgines meae, et iuvenes mei abierunt in captivitatem. **19** COPH. Vocavi amicos meos, et ipsi deceperunt me: sacerdotes mei, et senes mei in urbe consumpti sunt: quia quaeserunt cibum sibi ut refocillarent animam suam. **20** RES. Vide Domine quoniam tribulor, conturbatus est venter meus: subversum est cor meum in memetipsa, quoniam amaritudine plena sum. foris interfecit gladius, et domi mors similis est. **21** SIN. Audierunt quia ingemisco ego, et non est qui consoletur me: omnes inimici mei audierunt malum meum laetati sunt, quoniam tu fecisti: adduxisti diem consolationis, et fient similes mei. **22** THAU. Ingrediatur omne malum eorum coram te: et vindemia eos sicut vindemiasti me propter omnes iniquitates meas: multi enim gemitus mei, et cor meum moerens.

2 ALEPH. Quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus filiam Sion: proiecit de caelo in terram inclytam Israel, et non est recordatus scabelli pedum suorum in die furoris sui. **2** BETH. Praecipitavit Dominus, nec pepercit, omnia speciosa Iacob: destruxit in furore suo munitiones virginis Iuda, et deiecit in terram: polluit regnum, et principes eius. **3** GHIMEL. Confregit in ira furoris sui omne cornu Israel: avertit retrorsum dexteram suam a facie inimici: et succendit in Iacob quasi ignem flammam devorantis in gyro: **4** DALETH. Tetendit arcum suum quasi inimicus, firmavit dexteram suam quasi hostis: et occidit omne, quod pulchrum erat visu in tabernaculo filiae Sion, effudit quasi ignem indignationem suam. **5** HE. Factus est Dominus velut inimicus: praecipitavit Israel, praecipitavit omnia moenia eius: dissipavit munitiones eius, et

replevit in filia Iuda humiliatum et humiliatam. **6** in fame in capite omnium compitorum. **20** RES. VAU. Et dissipavit quasi hortum tentorum suum, Vide Domine, et considera quem vendemus ita: demolitus est tabernaculum suum: oblivioni tradidit ergone comedent mulieres fructum suum, parvulos Dominus in Sion festivitatem, et sabbatum: et in ad mensuram palmae? si occiditur in sanctuario opprobrium, et in indignationem furoris sui regem, Domini sacerdos, et propheta? **21** SIN. Iacuerunt et sacerdotem. **7** ZAIN. Repulit Dominus altare in terra foris puer, et senex: virgines meae, et suum, maledixit sanctificationi sua: tradidit in iuvenes mei occiditur in gladio: interfecisti in die manu inimici muros turrium eius: vocem dederunt furoris tui: percussisti, nec misertus es. **22** THAU. in domo Domini, sicut in die sollempni. **8** HETH. Vocasti quasi ad diem sollemnem, qui terrent Cogitavit Dominus dissipare murum filiae Sion: me de circuitu, et non fuit in die furoris Domini tetendit funiculum suum, et non avertit manum qui effugeret, et relinquenter: quos educavi, et suam a perditione: luxitque antemurale, et murus enutriu, inimicus meus consumpsit eos. pariter dissipatus est. **9** TETH. Defixa sunt in terra portae eius: perdidit, et contrivit vectes eius: regem eius et principes eius in Gentibus: non est lex, et prophetae eius non invenerunt visionem a Domino. **10** IOD. Sederunt in terra, conticuerunt senes filiae Sion: consperserunt cinere capita sua, accincti sunt cilicis, abiecerunt in terram capita sua virgines Ierusalem. **11** CAPH. Defecerunt prae lacrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea: effusum est in terra iecur meum super contritione filiae populi mei, cum deficeret parvulus, et lactens in plateis oppidi. **12** LAMED. Matribus suis dixerunt: Ubi est triticum et vinum? cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis: cum exhalarent animas suas in sinu matrum suarum. **13** MEM. Cui comparabo te? vel cui assimilabo te filia Ierusalem? cui exaequabo te, et consolabor te virgo filia Sion? magna est enim velut mare contritio tua: quis medebitur tui? **14** NUN. Prophetae tui viderunt tibi falsa, et stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad poenitentiam provocarent: viderunt autem tibi assumptiones falsas, et electiones. **15** SAMECH. Plauserunt super te manibus omnes transeuntes per viam: sibilaverunt, et moverunt caput suum super filiam Ierusalem: Haec est urbs, dicentes, perfecti decoris, gaudium universae terrae? **16** PHE. Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui: sibilaverunt, et fremuerunt dentibus, et dixerunt: Devorabimus: en ista est dies, quam expectabamus: invenimus, vidimus. **17** AIN. Fecit Dominus quae cogitavit, complevit sermonem suum, quem praeciperat a diebus antiquis: destruxit, et non pepert, et laetificavit super te inimicum, et exaltavit cornu hostium tuorum. **18** SADE. Clamavit cor eorum ad Dominum super muros filiae Sion: Deduc quasi torrentem lacrymas per diem, et noctem: non des requiem tibi neque taceat pupilla oculi tui. **19** COPH. Consurge, lauda in nocte in principio vigilarum: effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum Domini: leva ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum, qui defecerunt

3 ALEPH. Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius. **2** ALEPH. Me minavit, et adduxit in tenebras, et non in lucem. **3** ALEPH. Tantum in me vertit, et convertit manum suam tota die. **4** BETH. Vetustam fecit pellem meam, et carnem meam, contrivit ossa mea. **5** BETH. Aedificavit in gyro meo, et circumdedit me felle, et labore. **6** BETH. In tenebrosis collocavit me, quasi mortuos sempiternos. **7** GHIMEL. Circumaedificavit adversum me, ut non egrediar: aggravavit compedium meum. **8** GHIMEL. Sed et cum clamavero, et rogavero, exclusit orationem meam. **9** GHIMEL. Conclusit vias meas lapidis quadris, semitas meas subvertit. **10** DALETH. Ursus insidians factus est mihi: leo in absconditis. **11** DALETH. Semitas meas subvertit, et confregit me: posuit me desolatam. **12** DALETH. Tetendit arcum suum, et posuit me quasi signum ad sagittam. **13** HE. Misit in renibus meis filias pharetræ suae. **14** HE. Factus sum in derisum omni populo meo, canticum eorum tota die. **15** HE. Replevit me amaritudinibus, inebriavit me absynthio. **16** VAU. Et fregit ad numerum dentes meos, cibavit me cinere. **17** VAU. Et repulsa est a pace anima mea, oblitus sum bonorum. **18** VAU. Et dixi: Perit finis meus, et spes mea a Domino. **19** ZAIN. Recordare paupertatis, et transgressionis meae, absinthii, et fellis. **20** ZAIN. Memoria memor ero, et tabescet in me anima mea. **21** ZAIN. Haec recolens in corde meo, ideo sperabo. **22** HETH. Misericordiae Domini quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius. **23** HETH. Novi diluculo, multa est fides tua. **24** HETH. Pars mea Dominus, dixit anima mea: propterea expectabo eum. **25** TETH. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animae quaerenti illum. **26** TETH. Bonum est praestolari cum silentio salutare Dei. **27** TETH. Bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua. **28** IOD. Sedebit solitarius, et tacebit: quia levavit se super se. **29** IOD. Ponet in pulvere os suum, si forte sit spes. **30** IOD. Dabit

percutienti se maxillam, saturabitur opprobiis. **31** **ALEPH.** Quomodo obscuratum est aurum, CAPH. Quia non repellit in sempiternum Dominus. **4** mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides **32** CAPH. Quia si abiecit, miserebitur secundum sanctuarii in capite omnium platearum? **2** **BETH.** multitudinem misericordiarum suarum. **33** CAPH. Filii Sion incliti, et amicti auro primo: quomodo Non enim humiliavit ex corde suo, et abiecit filios reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli? hominum, **34** LAMED. Ut conteret sub pedibus suis **3** GHIMEL. Sed et lamiiae nudaverunt mammam, omnes vinctos terrae, **35** LAMED. Ut declinaret lactaverunt catulos suos: filia populi mei crudelis, iudicium viri in conspectu vultus Altissimi. **36** quasi struthio in deserto. **4** DALETH. Adhaesit lingua LAMED. Ut perverteret hominem in iudicio suo, lactentis ad palatum eius in siti: parvuli petierunt Dominus ignoravit. **37** MEM. Quis est iste, qui dixit panem, et non erat qui frangeret eis. **5** HE. Qui ut fieret, Domino non iubente? **38** MEM. Ex ore vescebantur voluptuose, interierunt in viis: qui Altissimi non egredientur nec mala nec bona? nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. **6** **39** MEM. Quid murmuravit homo vivens, vir pro VAU. Et maior effecta est iniquitas filiae populi mei peccatis suis? **40** NUN. Scrutemur vias nostras, et peccato Sodomorum, quae subversa est in momento, quaeramus, et revertamur ad Dominum. **41** NUN. et non ceperunt in ea manus. **7** ZAIN. Candidiores Levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in Nazarei eius nive, nitidiores lacte, rubicundiores caelos. **42** NUN. Nos inique egimus, et ad iracundiam ebore antiquo, sapphiro pulchriores. **8** HETH. provocavimus: idcirco tu inexorabilis es. **43** SAMECH. Denigrata est super carbones facies eorum, et non Operuisti in furore, et percussisti nos: occidisti, sunt cogniti in plateis: adhaesit cutis eorum ossibus: nec pepercisti. **44** SAMECH. Opposuisti nubem tibi, aruit, et facta est quasi lignum. **9** TETH. Melius ne transeat oratio. **45** SAMECH. Eradicationem, fuit occisis gladio, quam imperfectis fame: quoniam et abiectionem posuisti me in medio populorum. isti extabuerunt consumpti a sterilitate terrae. **46** PHE. Aperuerunt super nos os suum omnes **10** IOD. Manus mulierum misericordium coxerunt inimici. **47** PHE. Formido, et laqueus facta est nobis filios suos: facti sunt cibus earum in contritione vaticinatio, et contritio. **48** PHE. Divisiones aquarum filiae populi mei. **11** CAPH. Complevit Dominus deduxit oculus meus, in contritione filiae populi fuorem suum, effudit iram indignationis sua: et mei. **49** AIN. Oculus meus afflictus est, nec tacuit, succedit ignem in Sion, et devoravit fundamenta eo quod non esset requies, **50** AIN. Donec respiceret eius. **12** LAMED. Non crediderunt reges terrae, et et videret Dominus de caelis. **51** AIN. Oculus meus universi habitatores orbis, quoniam ingredetur deprae datum est animam meam in cunctis filiabus hostis et inimicus per portas Ierusalem: **13** MEM. urbis meae. **52** SADE. Venatione ceperunt me quasi Propter peccata prophetarum eius, et iniquitates avem inimici mei gratis. **53** SADE. Lapsa est in sacerdotum eius, qui effuderunt in medio eius lacum vita mea, et posuerunt lapidem super me. **54** sanguinem iustorum. **14** NUN. Erraverunt caeci SADE. Inundaverunt aquae super caput meum: dixi: in plateis, polluti sunt in sanguine: cumque non Perii. **55** COPH. Invocavi nomen tuum Domine de possent intrare, tenerunt lacinias suas. **15** SAMECH. lacu novissimo. **56** COPH. Vocem meam audisti: ne Recedite polluti, clamaverunt eis: recedite, abite, avertas aurem tuam a singultu meo, et clamoribus. nolite tangere: iurgati quippe sunt, et commoti **57** COPH. Appropinquasti in die, quando invocavi dixerunt inter Gentes: Non addet ultra ut habitat te: dixisti: Ne timeas. **58** RES. Iudicasti Domine in eis. **16** PHE. Facies Domini divisit eos, non causam animae meae, redemptor vitae meae. **59** addet ut respiciat eos: facies sacerdotum non RES. Vidisti Domine iniquitatem illorum adversum erubuerunt, neque senum miserti sunt. **17** AIN. Cum me: iudica iudicium meum. **60** RES. Vidisti omnem adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri ad fuorem, universas cogitationes eorum adversum auxilium nostrum vanum, cum respiceremus attenti me. **61** SIN. Audisti opprobrium eorum Domine, ad gentem, quae salvare non poterat. **18** SADE. omnes cogitationes eorum adversum me: **62** SIN. Lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum Labia insurgentium mihi; et meditationes eorum nostrarum, appropinquavit finis noster: completi adversum me tota die. **63** SIN. Sessionem eorum, sunt dies nostri, quia venit finis noster. **19** COPH. et resurrectionem eorum vide, ego sum psalmus Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis caeli: eorum. **64** THAU. Redes eis vicem Domine iuxta super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati opera manuum suarum. **65** THAU. Dabis eis scutum sunt nobis. **20** RES. Spiritus oris nostri Christus cordis labore tuum. **66** THAU. Persequeris in Dominus captus est in peccatis nostris: cui diximus: furore, et conteres eos sub caelis Domine. In umbra tua vivemus in Gentibus. **21** SIN. Gaude, et laetare filia Edom, quae habitas in Terra Hus:

ad te quoque perveniet calix, ineibriaberis, atque nudaberis. **22** THAU. Completa est iniquitas tua filia Sion, non addet ultra ut transmigret te: visitavit iniquitatem tuam filia Edom, discooperuit peccata tua.

5 Recordare Domine quid acciderit nobis: intuere,
et respice opprobrium nostrum. **2** Hereditas
nostra versa est ad alienos: domus nostra ad
extraneos. **3** Pupilli facti sumus absque patre,
matres nostra quasi viduae. **4** Aquam nostram
pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparavimus.
5 Cervicibus nostris minabamur, lassis non dabatur
requies. **6** Aegypto dedimus manum, et Assyriis ut
saturaremur pane. **7** Patres nostri peccaverunt, et
non sunt: et nos iniquitates eorum portavimus. **8**
Servi dominati sunt nostri: non fuit qui redimeret
de manu eorum. **9** In animabus nostris afferebamus
panem nobis, a facie gladii in deserto. **10** Pellis
nostra, quasi clibanus exusta est a facie tempestatum
famis. **11** Mulieres in Sion humiliaverunt, et virgines
in civitatibus Iuda. **12** Principes manu suspensi sunt:
facies senum non erubuerunt. **13** Adolescentibus
impudice abusi sunt: et pueri in ligno corruerunt.
14 Senes defecerunt de portis: iuvenes de choro
psallentium. **15** Defecit gaudium cordis nostri:
versus est in luctum chorus noster. **16** Cecidit
corona capitis nostri: vae nobis, quia peccavimus.
17 Propterea moestum factum est cor nostrum, ideo
contenebrati sunt oculi nostri. **18** Propter montem
Sion quia disperii, vulpes ambulaverunt in eo. **19**
Tu autem Domine in aeternum permanebis, solium
tuum in generatione et generationem. **20** Quare
in perpetuum oblivisceris nostri? derelinques nos
in longitudine dierum? **21** Converte nos Domine
ad te, et convertemur: innova dies nostros, sicut a
principio. **22** Sed proiiciens repulisti nos, iratus es
contra nos vehementer.

Hiezechielis Prophetæ

1 Et factum est in trigesimo anno, in quarto, in quinta mensis, cum essem in medio captivorum iuxta fluvium Chobar, aperti sunt caeli, et vidi visiones Dei. **2** In quinta mensis, ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachin, **3** factum est verbum Domini ad Ezechielem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldaeorum, secus flumen Chobar: et facta est super eum ibi manus Domini. **4** Et vidi, et ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone: et nubes magna, et ignis involvens, et splendor in circuitu eius: et de medio eius quasi species electri, id est de medio ignis: **5** et in medio eius similitudo quattuor animalium: et hic aspectus eorum, similitudo hominis in eis. **6** Quattuor facies uni, et quattuor pennae uni. **7** Pedes eorum pedes recti, et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli, et scintillæ quasi aspectus aeris candens. **8** Et manus hominis sub pennis eorum in quattuor partibus: et facies, et pennis per quattuor partes habebant. **9** Iunctaeque erant pennae eorum alterius ad alterum. non revertebantur cum incederent: sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur. **10** Similitudo autem vultus eorum: facies hominis, et facies leonis a dextris ipsorum quattuor: facies autem bovis, a sinistris ipsorum quattuor, et facies aquilæ desuper ipsorum quattuor. **11** Facies eorum, et pennae eorum extentæ desuper: duæ pennæ singulorum iungebantur, et duæ tegebant corpora eorum: **12** et unumquodque eorum coram facie sua ambulabat: ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec revertebantur cum ambularent. **13** Et similitudo animalium, et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardantium, et quasi aspectus lampadarum. Haec erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, et de igne fulgur egrediens. **14** Et animalia ibant, et revertabantur in similitudinem fulgoris coruscantis. **15** Cumque aspicerem animalia, vel ipsi audiant, et si forte quiescant, quoniam apparuit rota una super terram iuxta animalia, habens quattuor facies. **16** et aspectus rotarum, et opus earum, quasi visio maris: et una similitudo ipsarum quattuor: et aspectus earum et opera, quasi sit rota in medio rotæ. **17** Per quattuor partes earum eentes ibant: et non revertebantur cum ambularent. **18** Statura quoque erat rotis, et cum altitudo, et horribilis aspectus: et totum corpus oculis plenum in circuitu ipsarum quattuor. **19** Tu autem fili hominis audi quaecumque Cumque ambularent animalia, ambulabant pariter

et rotæ iuxta ea: et cum elevarentur animalia de terra, elevabantur simul et rotæ. **20** Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiritu, et rotæ pariter elevabantur, sequentes eum. Spiritus enim vitae erat in rotis. **21** Cum euntibus ibant, et cum stantibus stabant: et cum elevatis a terra, pariter elevabantur et rotæ, sequentes ea: quia spiritus vitae erat in rotis. **22** Et similitudo super capita animalium firmamenti, quasi aspectus crystalli horribilis, et extenti super capita eorum desuper. **23** Sub firmamento autem pennae eorum rectæ alterius ad alterum: unumquodque duabus alis velabat corpus suum, et alterum similiter velabatur. **24** Et audiebam sonum alarum, quasi sonum aquarum multarum, quasi sonum sublimis Dei: cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum. cumque starent, demittebantur pennae eorum. **25** Nam cum fieret vox super firmamentum, quod erat super caput eorum, stabant, et submittebant alas suas. **26** Et super firmamentum, quod erat imminens capiti eorum, quasi aspectus lapidis sapphiri similitudo throni: et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. **27** Et vidi quasi speciem electri, velut aspectum ignis, intrinsecus eius per circuitum: a lumbis eius et desuper, et a lumbis eius usque deorsum, vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu: **28** Velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluviae. hic erat aspectus splendoris per gyrum.

2 Haec visio similitudinis gloriae Domini. et vidi, et cecidi in faciem meam, et audivi vocem loquentis. Et dixit ad me: Fili hominis sta super pedes tuos, et loquar tecum. **2** Et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi, et statuit me supra pedes meos: et audivi loquentem ad me, **3** et dicentem: Fili hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad Gentes apostatarices, quae recesserunt a me: ipsi et patres eorum prævaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc. **4** Et filii dura facie, et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te: et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: **5** Si forte fuerit in medio eorum. **6** Tu ergo fili hominis ne timeas eos, neque sermones eorum metuas: quia domus exasperans est: et scient quia propheta quoniam increduli, et subversores sunt tecum, et cum scorpionibus habitas. verba eorum ne timeas, et vultus eorum ne formides: quia domus exasperans est. **7** Loqueris ergo verba mea ad eos, si forte audiant, et quiescant: quoniam irritatores sunt. **8** oculis plenum in circuitu ipsarum quattuor. **9** Tu autem fili hominis audi quaecumque loquor ad te: et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix

est: aperi os tuum et comedere quaecumque ego do ipse quidem in iniquitate sua morietur, tu autem tibi. **9** Et vidi, et ecce manus missa ad me, in qua animam tuam liberasti. **20** Sed et si conversus erat involutus liber: **10** et expandit illum coram me, iustus a iustitia sua fuerit, et fecerit iniquitatem: qui erat scriptus intus, et foris: et scriptae erant in ponam offendiculum coram eo, ipse morietur, quia eo lamentationes, et carmen, et vae.

3 Et dixit ad me: Fili hominis quodcumque inveneris comedere: comedere volumen istud, et vadens loquere ad filios Israel. **2** Et aperui os meum, et cibavit me volumine illo: **3** et dixit ad me: Fili hominis venter tuus comedet, et viscera tua complebuntur volumine isto, quod ego do tibi. Et comedisti illud: et factum est in ore meo sicut mel dulce. **4** Et dixit ad me: Fili hominis vade ad dominum Israel, et loqueris verba mea ad eos. **5** Non enim ad populum profundi sermonis, et ignotae linguae tu mitteris ad dominum Israel: **6** neque ad populos profundi sermonis, et ignotae linguae, quorum non possis audire sermones: et si ad illos mittereris, ipsi audirent te. **7** Dominus autem Israel nolunt audire te: quia nolunt audire me. omnis quippe domus Israel attrita fronte est, et duro corde. **8** Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, et frontem tuam duriorem frontibus eorum. **9** Ut adamantem, et ut silicem dedi faciem tuam: ne timeas eos, neque metuas a facie eorum: quia domus exasperans est.

10 Et dixit ad me: Fili hominis omnes sermones meos, quos ego loquor ad te, assume in corde tuo, et auribus tuis audi: **11** Et vade ad transmigrationem, et ingredere ad filios populi tui, et loqueris ad eos, et dices eis: Haec dicit Dominus Deus: si forte audiant, et quiescant. **12** Et assumpsit me spiritus, et audivi post me vocem commotionis magnae: Benedicta gloria Domini de loco suo, **13** et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram, et vocem rotarum sequentium animalia, et vocem commotionis magnae. **14** Spiritus quoque levavit me, et assumpsit me: et abii amarus in indignatione spiritus mei: manus enim Domini erat mecum, confortans me. **15** Et veni ad transmigrationem, ad acervum novarum frugum, ad eos, qui habitabant iuxta flumen Chobar, et sedi ubi illi sedebarunt: et mansi ibi septem diebus moerens in medio eorum. **16** Cum autem pertransissent septem dies, factum est verbum Domini ad me, dicens: **17** Fili hominis speculatorum dedi te domui Israel: et audies de ore meo verbum, et annunciabis eis ex me. **18** Si dicente me ad impium: Morte morieris: non annunciaveris ei, neque locutus fueris ut avertatur a via sua impia, et vivat: ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. **19** Si autem tu annunciaveris impio, et ille non fuerit

iustus a iustitia sua fuerit, et fecerit iniquitatem: non annunciasi ei: in peccato suo morietur, et non erunt in memoria iustitiae eius, quas fecit: sanguinem vero cuius de manu tua requiram. **21** Si autem tu annunciaveris iusto ut non pecet iustus, et ille non peccaverit: vivens vivet, quia annunciasi ei, et tu animam tuam liberasti. **22** Et facta est ibi super me manus Domini, et dixit ad me: Surgens egredere in campum, et ibi loquar tecum. **23** Et surgens egressus sum in campum: et ecce ibi gloria Domini stabat quasi gloria, quam vidi iuxta flumen Chobar: et cecidi in faciem meam. **24** Et ingressus est in me spiritus, et statuit me super pedes meos: et locutus est mihi, et dixit ad me: Ingredere, et includere in medio domus tuae. **25** Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula, et ligabunt te in eis: et non egredieris de medio eorum. **26** Et linguam tuam adhaerere faciam palato tuo, et eris mutus, nec quasi vir obiurgans: quia domus exasperans est. **27** Cum autem locutus fuero tibi, aperiam os tuum, et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Qui audit, audiat: et qui quiescit, quiescat: quia domus exasperans est.

4 Et tu fili hominis sume tibi laterem, et pones eum coram te: et describes in eo civitatem Ierusalem. **2** Et ordinabis adversus eam obsidionem, et aedificabis munitiones, et comportabis aggerem, et dabis contra eam castra, et pones arietes in gyro. **3** Et tu sume tibi sartaginem ferream, et pones eam in murum ferreum inter te, et inter civitatem: et obfirmabis faciem tuam ad eam, et erit in obsidionem, et circumdabis eam: signum est domui Israel. **4** Et tu dormies super latus tuum sinistrum, et pones iniquitates domus Israel super eo numero dierum, quibus dormies super illud, et assumes iniquitatem eorum. **5** Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum, numero dierum trecentos et nonaginta dies: et portabis iniquitatem domus Israel. **6** Et cum compleveris haec, dormies super latus tuum dexterum secundo: et assumes iniquitatem domus Iuda quadraginta diebus. diem pro anno, diem, inquam, pro anno dedi tibi. **7** Et ad obsidionem Ierusalem convertes faciem tuam, et brachium tuum erit extentum: et prophetabis adversus eam. **8** Ecce circumdedi te vinculis: et non te convertes a latere tuo in latus aliud, donec compleas dies obsidionis tuae. **9** Et tu sume tibi frumentum, et hordeum, et fabam, et lentem, et milium, et viciam: et mittes ea in vas

unum, et facies tibi panes numero dierum, quibus filii comedent patres suos, et faciam in te iudicia, dormies super latus tuum: trecentis et nonaginta et ventilabo universas reliquias tuas in omnem diebus comedes illud. **10** Cibus autem tuus, quo ventum. **11** Idcirco vivo ego, dicit Dominus Deus: vesceris, erit in pondere viginti stateres in die: Nisi pro eo quod sanctum meum violasti in omnibus a tempore usque ad tempus comedes illud. **11** offenditionibus tuis, et in cunctis abominationibus Et aquam in mensura bibes, sextam partem hin: tuis: ego quoque confringam, et non parcer oculus a tempore usque ad tempus bibes illud. **12** Et meus, et non miserebor. **12** Tertia pars tui peste quasi subcinericum hordeaceum comedes illud: et morietur, et fame consumetur in medio tui: et stercore, quod egreditur de homine, operies illud in tertia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo: oculis eorum. **13** Et dixit Dominus: Si comedent filii tertiam vero partem tuam in omnem ventum Israel panem suum pollutum inter Gentes, ad quas dispergam, et gladium evaginabo post eos. **13** Et eiiciam eos. **14** Et dixi: Ah, ah, ah, Domine Deus, complebo furem meum, et requiescere faciam ecce anima mea non est polluta, et morticinum, indignationem meam in eis, et consolabor: et scient et laceratum a bestiis non comedi ab infantia mea quia ego Dominus locutus sum in zelo meo, cum usque nunc, et non est ingressa in os meum omnis implevero indignationem meam in eis. **14** Et dabo caro immunda. **15** Et dixit ad me: Ecce dedi tibi te in desertum, et in opprobrium Gentibus, quae in finum boum pro stercoribus humanis: et facies circuitu tuo sunt, in conspectu omnis praetereuntis. panem tuum in eo. **16** Et dixit ad me: Fili hominis: **15** Et eris opprobrium, et blasphemia, exemplum, et Ecce ego conteram baculum panis in Ierusalem: stupor in Gentibus, quae in circuitu tuo sunt, cum et comedent panem in pondere, et in sollicitudine: fecero in te iudicia in furore, et in indignatione, et et aquam in mensura, et in angustia bibent: **17** Ut in increpationibus irae. **16** Ego Dominus locutus deficientibus pane et aqua, corrueat unusquisque sum: Quando misero sagittas famis pessimas in eos: ad fratrem suum: et contabescant in iniquitatibus quae erunt mortiferae, et quas mittam ut disperdam suis. vos: et famem congregabo super vos, et conteram in vobis baculum panis. **17** Et immittam in vos famem, et bestias pessimas usque ad internecionem: et pestilentia, et sanguis transibunt per te, et gladium inducam super te. ego Dominus locutus sum.

5 Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum, radentem pilos: et assumes eum, et duces per caput tuum, et per barbam tuam: et assumes tibi stateram ponderis, et divides eos. **2** Tertiam

partem igne combures in medio civitatis, iuxta completionem dierum obsidionis: et assumes tertiam partem, et concides gladio in circuitu eius: tertiam vero aliam disperges in ventum, et gladium nudabo post eos. **3** Et sumes inde parvum numerum: et ligabis eos in summitate pallii tui. **4** Et ex eis rursum tolles, et proiicies eos in medio ignis, et combures eos igne: et ex eo egredietur ignis in omnem domum Israel. **5** Haec dicit Dominus Deus: Ista est Ierusalem, in medio Gentium posui eam, et in circuitu eius terras. **6** Et contemptis iudicia mea, ut plus esset impia quam Gentes: et praecepta mea ultra quam terrae, quae in circuitu eius sunt. iudicia enim ea proiecerunt, et in praeceptis meis non ambulaverunt. **7** Idcirco haec dicit Dominus Deus: Quia superastis Gentes, quae in circuitu vestro sunt, non estis operati; **8** Ideo haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, et ipse ego

hominis pone faciem tuam ad montes Israel, et prophetabis ad eos, **3** et dices: Montes Israel audite verbum Domini Dei: Haec dicit Dominus Deus montibus, et collibus, rupibus, et vallibus: Ecce ego inducam super vos gladium, et disperdam excelsa vestra, **4** et demoliar aras vestras, et confringentur simulachra vestra: et deiiciam imperfectos vestros ante idola vestra. **5** Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulachrorum vestrorum: et dispersam ossa vestra circum aras vestras **6** in omnibus habitationibus vestris. Urbes desertae erunt, et excelsa demolientur, et dissipabuntur: et interibunt aerae vestrae, et confringentur: et cessabunt idola vestra, et conterentur delubra vestra, et delebuntur opera vestra. **7** Et cadet interfector in medio vestri: et scietis quia ego mea non fecistis, et iuxta iusticias Gentium, quae sum Dominus. **8** Et relinquam in vobis eos, qui in circuitu vestro sunt, non estis operati; **8** Ideo fugerint gladium in Gentibus, cum dispersero vos in terris. **9** Et recordabuntur mei liberati vestri in faciam in medio tui iudicia in oculis Gentium. **9** et Gentibus, ad quas captivi ducti sunt: quia contrivi faciam in te quod non feci, et quibus similia ultra cor eorum fornicans, et recedens a me; et oculos non faciam propter omnes abominationes tuas. **10** eorum fornicantes post idola sua: et displicebunt Ideo patres comedent filios suos in medio tui, et sibimet super malis quae fecerant in universis

abominationibus suis. **10** Et scient quia ego Dominus pestis, et fames intrinsecus: qui in agro est, gladio non frustra locutus sum ut facerem eis malum morietur: et qui in civitate, pestilentia, et fame hoc. **11** Haec dicit Dominus Deus: Percute manum devorabuntur. **16** Et salvabuntur qui fugerint ex eis: tuam, et allide pedem tuum, et dic: Heu, ad omnes erunt in montibus quasi columbae convallium abominationes malorum domus Israel: quia gladio, omnes trepidi, unusquisque in iniuitate sua. **17** fame, et peste ruituri sunt. **12** Qui longe est, Omnes manus dissolventur, et omnia genua fluent peste morietur: qui autem prope, gladio corruet: aquis. **18** Et accingent se ciliciis, et operiet eos et qui relictus fuerit, et obsesus, fame morietur: formido, et in omni facie confusio, et in universis et complebo indignationem meam in eis. **13** Et capitibus eorum calvitium. **19** Argentum eorum scietis quia ego Dominus, cum fuerint interficti foras proiicietur, et aurum eorum in sterquilinium vestri in medio idolorum vestrorum in circuitu erit. Argentum eorum, et aurum eorum non valebit ararum vestrarum, in omni colle excenso, et in liberare eos in die furoris Domini. Animam suam cunctis summitatibus montium, et subtus omne non saturabunt, et ventres eorum non implebuntur: lignum nemorosum, et subtus universam querum frondosam, locum ubi accenderunt thura redolentia universis idolis suis. **14** Et extendam manum meam super eos: et faciam terram desolatam, et destitutam a deserto Deblatha in omnibus habitationibus eorum: et scient quia ego Dominus.

7 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Et tu fili hominis, haec dicit Dominus Deus terrae Israel: Finis venit, venit finis super quattuor plagas terrae. **3** Nunc finis super te, et immittam furem meum in te: et iudicabo te iuxta vias tuas: et ponam contra te omnes abominationes tuas. **4** Et non parcer oculus meus super te, et non miserebor: sed vias tuas ponam super te, et abominationes tuae in medio tui erunt: et scietis quia ego Dominus. **5** Haec dicit Dominus Deus: Afflictio una, afflictio ecce venit. **6** finis venit, venit finis, evigilavit adversum te: ecce venit. **7** Venit contritio super te, qui habitas in terra: venit tempus, prope est dies occisionis, et non gloriae montium. **8** Nunc de propinquuo effundam iram meam super te, et complebo furem meum in te: et iudicabo te iuxta vias tuas, et imponam tibi omnia scelera tua: **9** Et non parcer oculus meus, nec miserebor, sed vias tuas imponam tibi, et abominationes tuae in medio tui erunt: et scietis quia ego sum Dominus percutiens. **10** Ecce dies, ecce venit: egressa est contritio, floruit virga, germinavit superbia: **11** Iniquitas surrexit in virga impietas: non ex eis, et non ex populo, neque ex sonitu eorum: et non erit requies in eis. **12** Venit tempus, appropinquavit dies: qui emit, non laetetur: et qui vendit, non lugeat: quia ira super omnem populum eius. **13** Quia qui vendit, ad id, quod vendidit, non revertetur, et adhuc in viventibus vita eorum. visio enim ad omnem multitudinem eius non regredietur: et vir in iniuitate vitae suae non confortabitur. **14** Canite tuba, praeparentur omnes, et non est qui vadat ad praelium: ira enim mea super universum populum eius. **15** Gladium foris: et

manus alienorum ad diripiendum, et impii terrae in praedam, et contaminabunt illud. **22** Et avertam faciem meam ab eis, et violabunt arcanum meum: et introibunt in illud emissarii, et contaminabunt illud. **23** Fac conclusionem: quoniam terra plena est iudicio sanguinum, et civitas plena iniuitate. **24** Et adducam pessimos de Gentibus, et possidebunt domos eorum. et quiescere faciam superbiam potentium, et possidebunt sanctuaria eorum. **25** Angustia superveniente, requirent pacem, et non erit. **26** Conturbatio super conturbationem veniet, et auditus super auditum: et quaerent visionem de propheta, et lex peribit a sacerdote, et consilium a senioribus. **27** Rex lugebit, et princeps induetur moerore, et manus populi terrae conturbabuntur. Secundum viam eorum faciam eis, et secundum iudicia eorum iudicabo eos: et scient quia ego Dominus.

8 Et factum est in anno sexto, in sexto mense, in quinta mensis: ego sedebam in domo mea, et senes Iuda sedeabant coram me, et cecidit ibi super me manus Domini Dei. **2** Et vidi, et ecce similitudo quasi aspectus ignis: ab aspectu lumborum eius, et deorsum, ignis: et a lumbis eius, et sursum, quasi aspectus splendoris, ut visio electri. **3** Et emissam similitudo manus apprehendit me in cincinno capitis mei: et elevavit me Spiritus inter terram, et caelum: et adduxit me in Ierusalem in visione Dei, iuxta ostium interius, quod respiciebat ad Aquilonem, ubi erat statutum idolum zeli ad provocandam aemulationem. **4** Et ecce ibi gloria Dei Israel secundum visionem, quam videram in campo. **5** Et dixit ad me: Fili hominis, leva oculos tuos ad viam Aquilonis. Et levavi oculos meos ad viam

Aquilonis: et ecce ab Aquilone portae altaris idolum erat lineis, et atramentarium scriptoris habebat zeli in ipso introitu. **6** Et dixit ad me: Fili hominis, in lumbis suis. **4** Et dixit Dominus ad eum: Trans putasne, vides tu quid isti faciunt, abominationes per mediā civitatem in medio Ierusalem: et magnas, quas domus Israel facit hic, ut procul signa thau super frontes viorum gementium, et recedam a sanctuario meo? et adhuc conversus dolentium super cunctis abominationibus, quae videbis abominationes maiores. **7** Et introduxit fiunt in medio eius. **5** Et illis dixit, audiente me: me ad ostium atrii: et vidi, et ecce foramen unum Transite per civitatem sequentes eum, et percutite: in pariete. **8** Et dixit ad me: Fili hominis fode non parcat oculus vester, neque misereamini. **6** parietem. Et cum fodissem parietem, apparuit Senem, adolescentulum, et virginem, parvulos, ostium unum. **9** Et dixit ad me: Ingredere, et vide et mulieres interficie usque ad internecionem: abominationes pessimas, quas isti faciunt hic. **10** Et omnem autem, super quem videritis thau, ne ingressus vidi, et ecce omnis similitudo reptilium, occidatis, et a sanctuario meo incipite. Coeperunt et animalium, abominatio, et universa idola domus ergo a viris senioribus, qui erant ante faciem domus. Israel depicta erant in pariete in circuitu per totum. **7** Et dixit ad eos: Contaminate domum, et implete **11** Et septuaginta viri de senioribus domus Israel, atria interfectis: egredimini. Et egressi sunt, et et lezonias filius Saphan stabat in medio eorum, percutiebant eos, qui erant in civitate. **8** Et caede stantium ante picturas: et unusquisque habebat completa, remansi ego: ruique super faciem meam, thuribulum in manu sua: et vapor nebulae de thure et clamans aio: Heu, heu, heu Domine Deus: ergone consurgebat. **12** Et dixit ad me: Certe vides fili disperdes omnes reliquias Israel, effundens furorem hominis quae seniores domus Israel faciunt in tuum super Ierusalem? **9** Et dixit ad me: Iniquitas tenebris, unusquisque in abscondito cubiculi sui: domus Israel, et Iuda, magna est nimis valde, et dicunt enim: Non videt Dominus nos, dereliquit repleta est terra sanguinibus, et civitas repleta Dominus terram. **13** Et dixit ad me: Adhuc conversus est aversione: dixerunt enim: Dereliquit Dominus videbis abominationes maiores, quas isti faciunt. **14** terram, et Dominus non videt. **10** Igitur et meus Et introduxit me per ostium portae domus Domini, non parcat oculus, neque miserebor: viam eorum quod respiciebat ad Aquilonem: et ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem. **15** Et dixit ad me: Certe vidisti fili hominis: adhuc conversus videbis abominationes maiores his. **16** Et introduxit me in atrium domus Domini interius: et ecce in ostio templi Domini inter vestibulum et altare, quasi vigintiquinque viri dorsa habentes contra templum Domini, et facies ad Orientem: et adorabant ad ortum Solis. **17** Et dixit ad me: Certe vidisti fili hominis: numquid leve est hoc domui Iuda ut facerent abominationes istas, quas fecerunt hic: quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me? et ecce applicant ramum ad nares suas. **18** Ergo et ego faciam in furore: non parcat oculus meus, nec miserebor: et cum clamaverint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos.

9 Et clamavit in auribus meis voce magna, dicens: Appropinquaverunt visitationes urbis, et unusquisque vas imperfectionis habet in manu sua. **2** Et ecce sex viri veniebant de via portae superioris, quae respicit ad Aquilonem: et uniuscuiusque vas interitus in manu eius: vir quoque unus in medio eorum vestitus erat lineis, et atramentarium scriptoris ad renes eius: et ingressi sunt, et steterunt iuxta altare aereum: **3** Et gloria Domini Israel assumpta est de cherub, quae erat super eum ad limen domus: et vocavit virum, qui indutus

10 Et vidi, et ecce in firmamento, quod erat super caput cherubim, quasi lapis sapphirus, quasi species similitudinis solii, apparuit super ea. **2** Et dixit ad virum, qui indutus erat lineis, et ait: Ingredere in medio rotarum, quae sunt subtus cherubim, et imple manum tuam prunis ignis, quae sunt inter cherubim, et effunde super civitatem. Ingressusque est in conspectu meo: **3** cherubim autem stabant a dextris domus cum ingredieretur vir, et nubes implevit atrium interius. **4** Et elevata est gloria Domini desuper cherub ad limen domus: et repleta est domus nube, et atrium repletum est splendore gloriae Domini. **5** Et sonitus alarum cherubim audiebatur usque ad atrium exterius, quasi vox Dei omnipotentis loquentis. **6** Cumque praecepsisset viro, qui indutus erat lineis, dicens: Sume ignem de medio rotarum, quae sunt inter cherubim: ingressus ille stetit iuxta rotam. **7** Et extendit cherub manum de medio cherubim ad ignem, qui erat inter cherubim: et sumpsit, et dedit in manus eius, qui indutus erat lineis: qui accipiens egressus est. **8** Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis subtus pennas eorum.

9 et vidi, et ecce quattuor rotae iuxta cherubim: de medio eius. **8** Gladium metuistis, et gladium rota una iuxta cherub unum, et rota alia iuxta inducam super vos, ait Dominus Deus. **9** Et eiiciam cherub unum: species autem rotarum erat quasi vos de medio eius, daboque vos in manu hostium, et visio lapidis chrysolithi. **10** et aspectus earum faciam in vobis iudicia. **10** Gladio cadetis: in finibus similitudo una quattuor: quasi sit rota in medio Israel iudicabo vos, et scietis quia ego Dominus. rotae. **11** Cumque ambularent, in quattuor partes **11** Haec non erit vobis in lebetem, et vos non gradiebantur: et non revertebantur ambulantes, eritis in medio eius in carnes: in finibus Israel sed ad locum, ad quem ire declinabat quae prima iudicabo vos. **12** Et scietis quia ego Dominus: quia in erat, sequebantur et ceterae, nec convertebantur. praceptis meis non ambulastis, et iudicia mea non **12** Et omne corpus earum, et colla, et manus, et fecistis, sed iuxta iudicia Gentium, quea in circuitu pennae, et circuli plena erant oculis, in circuitu vestro sunt, estis operati. **13** Et factum est, cum quattuor rotarum. **13** Et rotas istas vocavit volubiles, prophetarem, Pheltias filius Banaiae mortuus est: audiente me. **14** Quattuor autem facies habebat et cecidi in faciem meam clamans voce magna, et unum: facies una, facies cherub: et facies secunda, dixi: Heu, heu, heu Domine Deus: consummationem facies hominis: et in tertio facies leonis: et in quarto tu facis reliquiarum Israel? **14** Et factum est verbum facies aquilae. **15** Et elevata sunt cherubim: ipsum Domini ad me, dicens: **15** Fili hominis, fratres est animal, quod videram iuxta fluvium Chobar. tui, viri propinquui tui, et omnis domus Israel, **16** Cumque ambularent cherubim, ibant pariter et universi, quibus dixerunt habitatores Ierusalem: rotae iuxta ea: et cum elevarent cherubim alas suas Longe recedite a Domino, nobis data est terra in ut exaltarentur de terra, non residebant rotae, sed possessionem. **16** Propterea haec dicit Dominus et ipsae iuxta erant. **17** Stantibus illis, stabant: et Deus, quia longe feci eos in Gentibus, et quia cum elevatis elevabantur spiritus enim vitae erat dispersi eos in terris: ero eis in sanctificationem in eis. **18** Et egressa est gloria Domini a limine modicam in terris, ad quas venerunt. **17** Propterea templi: et stetit super cherubim. **19** Et elevantia loquere: Haec dicit Dominus Deus: Congregabo cherubim alas suas, exaltata sunt a terra coram vos de populis, et adunabo de terris, in quibus me: et illis egredientibus, rotae quoque subsecutae dispersi estis, daboque vobis humum Israel. **18** Et sunt: et stetit in introitu portae domus Domini ingredientur illuc, et auferent omnes offensiones, orientalis: et gloria Dei Israel erat super ea. **20** cunctasque abominationes eius de illa. **19** Et dabo eis Ipsum est animal quod vidi subter Deum Israel cor unum, et spiritum novum tribuam in visceribus iuxta fluvium Chobar: et intellixi quia cherubim eorum: et auferam cor lapideum de carne eorum, essent. **21** Quattuor vultus uni, et quattuor alae et dabo eis cor carneum: **20** Ut in praceptis meis uni: et similitudo manus hominis sub aliis eorum. ambulent, et iudicia mea custodiant, faciantque ea: **22** Et similitudo vultuum eorum, ipsi vultus quos videram iuxta fluvium Chobar, et intuitus eorum, et sint mihi in populum, et ego sim eis in Deum. **21** Quorum cor post offendicula et abominationes suas ambulat, horum viam in capite suo ponam, dicit Dominus Deus. **22** Et elevaverunt cherubim alas suas, et rotae cum eis: et gloria Dei Israel erat super ea. **23** Et ascendit gloria Domini de medio civitatis, stetitque super montem, qui est ad Orientem urbis. **24** Et spiritus levavit me, adduxitque in Chaldaeam ad transmigrationem, in visione in spiritu Dei: et sublata est a me visio, quam videram. **25** Et locutus sum ad transmigrationem omnia verba Domini, quae ostenderat mihi.

11 Et elevavit me spiritus, et introduxit me ad portam domus Domini orientalem, quae respicit ad solis ortum: et ecce in introitu portae viginti quinque viri: et vidi in medio eorum lezoniam filium Azur, et Pheltiam filium Banaiae, principes populi. **2** Dixitque ad me: Fili hominis, hi sunt viri, qui cogitant iniquitatem, et tractant consilium pessimum in urbe ista. **3** dicentes: Nonne dudum aedificatae sunt domus? haec est lebes, nos autem carnes. **4** Idcirco vaticinare de eis, vaticinare fili hominis. **5** Et irruit in me spiritus Domini, et dixit ad me: Loquere: Haec dicit Dominus: Sic locuti estis domus Israel, et cogitationes cordis vestri ego novi. **6** Plurimos occidistis in urbe hac, et implestis vias eius imperfectis. **7** Propterea haec dicit Dominus Deus: Interfecti vestri, quos posuistis in medio eius, diem coram eis: transmigrabis per hi sunt carnes, et haec est lebes: et educam vos ad locum alterum in conspectu eorum, si forte

aspiciant: quia domus exasperans est. **4** Et efferes foras vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem in conspectu eorum: tu autem egredieris vespere coram eis, sicut egreditur migrans. **5** Ante oculos eorum perfode tibi parietem: et egredieris per eum. **6** In conspectu eorum in humeris portaberis, in caligine effereris: faciem tuam velabis, et non videbis terram. quia portentum dedi te domui Israel. **7** Feci ergo sicut praeceperat mihi Dominus: vasa mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem: et vespere perfodi mihi parietem manu: et in caligine egressus sum, in humeris portatus in conspectu eorum. **8** Et factus est sermo Domini mane ad me, dicens: **9** Fili hominis, numquid non dixerunt ad te domus Israel, domus exasperans: Quid tu facis? **10** Dic ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Super ducem onus istud, qui est in Ierusalem, et super omnem domum Israel, quae est in medio eorum. **11** Dic: Ego portentum vestrum: quomodo feci, sic fiet illis. in transmigrationem, et in captivitatem ibunt. **12** Et dux, qui est in medio eorum, in humeris portabitur, in caligine egredietur: parietem perfodient ut educant eum: facies eius operietur ut non videat oculo terram. **13** Et extendam rete meum super eum, et capietur in sagena mea: et adducam eum in Babylonem in terram Chaldaeorum: et ipsam non videbit, ibique morietur. **14** Et omnes, qui circa eum sunt, praesidium eius, et agmina eius dispergam in omnem ventum: et gladium evaginabo post eos. **15** Et scient quia ego Dominus, quando dispersero illos in Gentibus, et disseminavero eos in terris. **16** Et relinquam ex eis viros paucos a gladio, et fame, et pestilentia: ut enarrent omnia sclera eorum in Gentibus, ad quas ingredientur: et scient quia ego Dominus. **17** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **18** Fili hominis, panem tuum in conturbatione comedete: sed et aquam tuam in festinatione, et moerore bibe. **19** Et dices ad populum terrae: Haec dicit Dominus Deus ad eos, qui habitant in Ierusalem in terra Israel: Panem suum in sollicitudine comedent, et aquam suam in desolatione bibent: ut desoletur terra a multitudine sua, propter iniquitatem omnium, qui habitant in ea. **20** Et civitates, quae nunc habitantur, desolatae erunt, terraque deserta: et scietis quia ego Dominus. **21** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **22** Fili hominis, quod est proverbium istud vobis in terra Israel? dicentium: In longum differentur dies, et peribit omnis visio. **23** Ideo dic ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Quiescere faciam proverbium istud, neque vulgo dicetur ultra in Israel: et loquere ad eos quod appropinquaverint dies, et sermo omnis visionis. **24** Non enim erit ultra omnis visio cassa, neque divinatio ambigua in medio filiorum Israel. **25** Quia ego Dominus loquar: et quodcumque locutus fuero verbum, fiet, et non prolongabitur amplius: sed in diebus vestris domus exasperans loquar verbum, et faciam illud, dicit Dominus Deus. **26** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **27** Fili hominis, ecce domus Israel dicentium: Visio, quam hic videt, in dies multis: et in tempora longa iste prophetat. **28** Propterea dic ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Non prolongabitur ultra omnis sermo meus: verbum, quod locutus fuero, complebitur, dicit Dominus Deus.

13 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, vaticinare ad prophetas Israel, qui prophetant: et dices prophetantibus de corde suo: Audite verbum Domini. **3** Haec dicit Dominus Deus: Vae prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, et nihil vident. **4** Quasi vulpes in desertis, prophetae tui Israel erant. **5** Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israel, ut staretis in praelio in die Domini. **6** Vident vana, et divinavit mendacium, dicentes: Ait Dominus: cum Dominus non miserit eos: et perseveraverunt confirmare sermonem. **7** Numquid non visionem cassam vidistis, et divinationem mendacem locuti estis? et dicitis, ait Dominus: cum ego non sim locutus. **8** Propterea haec dicit Dominus Deus: Quia locuti estis vana, et vidistis mendacium: ideo ecce ego ad vos, dicit Dominus Deus: **9** Et erit manus mea super prophetas, qui vident vana, et divinavit mendacium: in consilio populi mei non erunt, et in scriptura domus Israel non scribentur, nec in terram Israel ingredientur: et scietis quia ego Dominus Deus: **10** Eo quod decepterint populum meum, dicentes: Pax, et non est pax: et ipse aedificabat parietem, illi autem liniebant eum luto absque paleis. **11** Dic ad eos, qui linunt absque temperatura, quod casurus sit: erit enim imber inundans, et dabo lapides praegrandes desuper irruentes, et ventum procellae dissipantem. **12** Siquidem ecce cecidit paries: numquid non dicetur vobis: Ubi est litura, qua linistis? **13** Propterea haec dicit Dominus Deus: Et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea, et imber inundans in furore meo erit: et lapides grandes in ira in consumptionem. **14** Et destruam parietem, quem linistis absque temperamento: et adaequabo eum terrae, et revelabitur fundamentum eius: et cadet, et consumetur in medio eius: et scietis quia ego sum Dominus. **15** Et complebo indignationem meam in pariete, et in his, qui linunt eum absque temperamento, dicamque vobis:

Non est paries, et non sunt qui liniunt eum. **16** super hominem illum, et faciam eum in exemplum, Prophetae Israel, qui prophetant ad Ierusalem, et in proverbium, et disperdam eum de medio et vident ei visionem pacis: et non est pax, ait populi mei: et scietis quia ego Dominus. **9** Et Dominus Deus. **17** Et tu fili hominis, pone faciem prophetam cum erraverit, et locutus fuerit verbum: tuam contra filias populi tui, quae prophetant de ego Dominus decepi prophetam illum: et extendam corde suo: et vaticinare super eas, **18** et dic: Haec manum meam super illum, et delebo eum de medio dicit Dominus Deus: Vae quae consuunt pulvillo populi mei Israel. **10** Et portabunt iniquitatem sub omni cubito manus: et faciunt cervicalia sub suam: iuxta iniquitatem interrogantis, sic iniquitas capite universae aetatis ad capiendas animas: et prophetae erit: **11** ut non erret ultra domus Israel a cum caperent animas populi mei, vivificabant me, neque polluatur in universis praevericationibus animas eorum. **19** Et violabant me ad populum suis: sed sint mihi in populum, et ego sim eis in meum propter pugillum hordei, et fragmen panis, Deum, ait Dominus exercituum. **12** Et factus est ut interficerent animas, quae non moriuntur, et sermo Domini ad me, dicens: **13** Fili hominis, terra vivificant animas, quae non vivunt, mentientes cum peccaverit mihi, ut praevericetur praevericans, populo meo credenti mendaciis. **20** Propter hoc haec extendam manum meam super eam, et conteram dicit Dominus Deus: Ecce ego ad pulvillo vestros, virgam panis eius: et immittam in eam famem, et quibus vos capitatis animas volantes: et dirumpam interficiam de ea hominem, et iumentum. **14** Et eos de brachiis vestris: et dimittam animas, quas si fuerint tres viri isti in medio eius, Noe, Daniel, vos capitatis, animas ad volandum. **21** Et dirumpam et Iob: ipsi iustitia sua liberabunt animas suas, ait cervicalia vestra, et liberabo populum meum de Dominus exercituum. **15** Quod si et bestias pessimas manu vestra, neque erunt ultra in manibus vestris induxero super terram ut vastem eam; et fuerit ad praedandum: et scietis quia ego Dominus. **22** invia, eo quod non sit pertransiens propter bestias: Pro eo quod moerere fecistis cor iusti mendaciter, **16** Tres viri isti si fuerint in ea, vivo ego, dicit quem ego non contristavi: et confortasti manus Dominus Deus, quia nec filios, nec filias liberabunt: impii, ut non reverteretur a via sua mala, et viveret: sed ipsi soli liberabuntur, terra autem desolabitur. **23** propterea vana non videbitis, et divinationes non **17** Vel si gladium induxero super terram illam, et divinabitis amplius, et eruam populum meum de dixero gladio: Transi per terram: et interfecero manu vestra: et scietis quia ego Dominus.

14 Et venerunt ad me viri seniorum Israel, et sederunt coram me. **2** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **3** Fili hominis, viri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis, et scandalum iniquitatis sua statuerunt contra faciem suam: numquid interrogatus respondebo eis? **4** Propter hoc loquere eis, et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Homo homo de domo Israel, qui posuerit immunditias suas in corde suo, et scandalum iniquitatis sua statuerit contra faciem suam, et venerit ad prophetam interrogans per eum me: ego Dominus respondebo ei in multitudine immundiarum suarum: **5** ut capiatur domus Israel in corde suo, quo recesserunt a me in cunctis idolis suis. **6** Propterea dic ad domum Israel: Haec dicit Dominus Deus: Convertimini, et recedite ab idolis vestris, et ab universis contaminationibus vestris avertite facies vestras. **7** Quia homo homo de domo Israel, et de proselytis quicumque advena fuerit in Israel, si alienatus fuerit a me, et posuerit idola sua in corde suo, et scandalum iniquitatis sua statuerit contra faciem suam, et venerit ad prophetam ut interroget per eum me: ego Dominus respondebo ei per me. **8** Et ponam faciem meam

si fuerint tres viri isti in medio eius, vivo ego, dicit Dominus Deus, non liberabunt filios, neque filias: sed ipsi soli liberabuntur. **19** Si autem et pestilentiam immisero super terram illam, et effudero indignationem meam super eam in sanguine, ut auferam ex ea hominem, et iumentum: **20** Et Noe, et Daniel, et Iob fuerint in medio eius: vivo ego, dicit Dominus Deus, quia filium, et filiam non liberabunt: sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. **21** Quoniam haec dicit Dominus Deus: Quod et si quattuor iudicia mea pessima, gladium, et famem, ac bestias malas, et pestilentiam immisero in Ierusalem ut interficiam de ea hominem, et pecus: **22** tamen relinquetur in ea salvatio edacentium filios, et filias: ecce ipsi egredientur ad vos, et videbitis viam eorum, et adinventiones eorum, et consolabimini super malo, quod induxi in Ierusalem in omnibus, quae importavi super eam. **23** Et consolabuntur vos, cum videritis viam eorum, et adinventiones eorum: et cognoscetis quod non frustra fecerim omnia, quae feci in ea, ait Dominus Deus.

15 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, quid fiet de ligno vitiis ex omnibus lignis nemorum, quae sunt inter ligna silvarum?

3 Numquid tolletur de ea lignum, ut fiat opus, es in nomine tuo: et exposuisti fornicationem aut fabricabitur de ea paxillus, ut dependeat in tuam omni transeunti ut eius fieres. **16** Et sumens eo quodcumque vas? **4** Ecce igni datum est in vestimentis meis fecisti tibi excelsa hinc inde escam: utramque partem eius consumpsit ignis, consuta: et fornicata es super eis, sicut non est et medietas eius redacta est in favillam: numquid factum, neque futurum est. **17** Et tulisti vasa utile erit ad opus? **5** Etiam cum esset integrum, decoris tui de auro meo, atque argento meo, quae non erat aptum ad opus: quanto magis cum illud dedi tibi: et fecisti tibi imagines masculinas, et ignis devoraverit, et combusserit, nihil ex eo fiet fornicata es in eis. **18** Et sumpsisti vestimenta tua operis? **6** Propterea haec dicit Dominus Deus: multicoloria, et restita es eis: et oleum meum, et Quomodo lignum vitis inter ligna silvarum, quod dedi igni ad devorandum, sic tradam habitatores Ierusalem. **7** Et ponam faciem meam in eos: de igne egredientur, et ignis consumet eos: et scietis quia ego Dominus, cum posuero faciem meam in eos, **8** et dedero terram inviam, et desolatam: eo quod praevaricatores extiterint, dicit Dominus Deus.

16 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis notas fac Ierusalem abominationes suas: **3** et dices: Haec dicit Dominus Deus Ierusalem: Radix tua, et generatio tua de terra Chanaan: pater tuus Amorrhæus, et mater tua Cethaea. **4** Et quando nata es in die ortus tui non est praecisus umbilicus tuus, et aqua non es lota in salutem, nec sale salita, nec involuta pannis. **5** Non pepercit super te oculus ut faceret tibi unum de his, misertus tui: sed proiecta es super faciem terrae in abiectioне animae tuae, in die qua nata es. **6** Transiens autem per te, vidi te conculcari in sanguine tuo. et dixi tibi cum esses in sanguine tuo: Vive. dixi, inquam, tibi: In sanguine tuo vive. **7** Multiplicatam quasi germen agri dedi te: et multiplicata es, et grandis effecta, et ingressa es, et pervenisti ad mundum muliebrem: ubera tua intumuerunt, et pilus tuus germinavit: et eras nuda, et confusione plena. **8** Et transivi per te, et vidi te: et ecce tempus tuum, tempus amantium: et expandi amictum meum super te, et operui ignominiam tuam. Et iuravi tibi, et ingressus sum pactum tecum: ait Dominus Deus: et facta es mihi. **9** Et lavi te aqua, et emundavi sanguinem tuum ex te: et unxi te oleo. **10** Et vestivi te discoloribus, et calceavi te hyacintho: et cinxi te byssῳ, et indui te subtilibus. **11** Et ornavi te ornamento, et dedi armillas in manibus tuis, et torqueum circa collum tuum. **12** Et dedi inaurem super os tuum, et circulos auribus tuis, et coronam decoris in capite tuo. **13** Et ornata es auro, et argento, et vestita es byssῳ, et polymito, similam, et mel, et oleum comedisti, et decora facta es vehementer nimis: et profecisti in regnum. **14** Et egressum est nomen tuum in Gentes propter speciem tuam: quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus. **15** Et habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata thymiam meum posuisti coram eis. **19** Et panem meum, quem dedi tibi, similam, et oleum, et mel, quibus enutrivi te, posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis, et factum est, ait Dominus Deus. **20** Et tulisti filios tuos, et filias tuas, quas generasti mihi: et immolasti eis ad devorandum. Numquid parva est fornicatio tua? **21** Immolasti filios meos, et dedisti, illos consecrans, eis. **22** Et post omnes abominationes tuas, et fornicationes, non es recordata dierum adolescentiae tuae, quando eras nuda, et confusione plena, conculcata in sanguine tuo. **23** Et accidit post omnem malitiam tuam (vae, vae tibi, ait Dominus Deus) **24** et aedificasti tibi lupanar, et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. **25** Ad omne caput viae aedificasti signum prostitutionis tuae: et abominabilem fecisti decorem tuum: et divisisti pedes tuos omni transeunti, et multiplicasti fornicationes tuas. **26** Et fornicata es cum filiis Aegypti vicinis tuis magnarum carnium: et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me. **27** Ecce ego extendam manum meam super te, et auferam iustificationem tuam: et dabo te in animas odientium te filiarum Palaestinarum, quae erubescunt in via tua scelerata. **28** Et fornicata es in filiis Assyriorum, eo quod neclum fueris expleta: et postquam fornicata es, nec sic es satiata. **29** Et multiplicasti fornicationem tuam in Terra Chanaan cum Chaldaeis: et nec sic satiata es. **30** In quo mundabo cor tuum, ait Dominus Deus; cum facias omnia haec opera mulieris meretricis, et procacis? **31** Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis viae, et excelsum tuum fecisti in omni platea: nec facta es quasi meretrix fastidio augens pretium, **32** sed quasi mulier adultera, quae super virum suum inducit alienos. **33** Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis, et dona donabas eis vi intrarent ad te undique ad fornicandum tecum. **34** Factumque est in te contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis, et post te non erit fornicatio: in eo enim quod dedisti mercedes, et mercedes non accepisti, factum est in te contrarium. **35** Propterea meretrix audi verbum Domini. **36** Haec dicit Dominus Deus: Quia effusum est aes tuum, et revelata est ignominia tua in

fornicationibus tuis super amatores tuos, et super suis, et conversione Samariae, et filiarum eius: idola abominationum tuarum in sanguine filiorum et convertam reversionem tuam in medio earum, tuorum, quos dedisti eis: **37** Ecce ego congregabo **54** ut portes ignominiam tuam, et confundaris in omnes amatores tuos, quibus commixta es, et omnibus, quae fecisti consolans eas. **55** Et soror tua omnes, quos dilexisti cum universis, quos oderas: Sodoma, et filiae eius revertentur ad antiquitatem et congregabo eos super te undique, et nudabo suam: et Samaria, et filiae eius revertentur ad ignominiam tuam coram eis, et videbunt omnem antiquitatem suam: et tu, et filiae tuae revertentur turpitudinem tuam. **38** Et iudicabo te iudiciis ad antiquitatem vestram. **56** Non fuit autem Sodoma adulterarum, et effundentium sanguinem: et dabo te soror tua audita in ore tuo, in die superbiae in sanguinem furoris et zeli. **39** Et dabo te in manus tuae, **57** antequam revelaretur malitia tua: sicut eorum, et destruent lupanar tuum: et demolientur hoc tempore in opprobrium filiarum Syriae, et prostibulum tuum: et denudabunt te vestimentis cunctarum in circuitu tuo filiarum Palaestinarum, tuis, et auferent vasa decoris tui: et derelinquent te quae ambiunt te per gyrum. **58** scelus tuum, et nudam, plenamque ignominia: **40** et adducunt super ignominiam tuam tu portasti, ait Dominus Deus. te multitudinem, et lapidabunt te lapidibus, et **59** Quia haec dicit Dominus Deus: Et faciam tibi trucidabunt te gladiis suis. **41** Et comburent domos sicut despexisti iuramentum, ut irritum faceres tuas igne, et facient in te iudicia in oculis mulierum pactum: **60** et recordabor ego pacti mei tecum in plurimarum: et desines fornicari, et mercedes ultra diebus adolescentiae tuae: et suscitabo tibi pactum non dabis. **42** Et requiesceret indignatio mea in te: et auferetur zelus meus a te, et quiescam, nec irascar confunderis: cum receperis sorores tuas te maiores amplius. **43** Eo quod non fueris recordata dierum cum minoribus tuis: et dabo eas tibi in filias, sed adolescentiae tuae, et provocasti me in omnibus non ex pacto tuo. **62** Et suscitabo ego pactum meum his: quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi, tecum: et scies quia ego Dominus, **63** ut recorderis, ait Dominus Deus, et non feci iuxta scelera tua in et confundaris, et non sit tibi ultra aperire os pre omnibus abominationibus tuis. **44** Ecce omnis, qui confusione tua, cum placatus tibi fuero in omnibus, dicit vulgo proverbium, in te assumet illud, dicens: quae fecisti, ait Dominus Deus.

Sicut mater, ita et filia eius. **45** Filia matris tuae es tu, quae proiecit virum suum, et filios suos: et soror sororum tuarum es tu, quae proiecerunt viros suos, et filios suos: mater vestra Cethaea, et pater vester Amorrhaeus. **46** Et soror tua maior, Samaria, ipsa et filiae eius, quae habitant ad sinistram tuam: soror autem tua minor te, quae habitat a dextris tuis, Sodoma, et filiae eius. **47** Sed nec in viis earum ambulasti, neque secundum scelera earum fecisti pauxillum minus: pene sceleratiora fecisti illis in omnibus viis tuis. **48** Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia non fecit Sodoma soror tua ipsa, et filiae eius, sicut fecisti tu, et filiae tuae. **49** Ecce haec fuit iniqitas Sodomae sororis tuae, superbia, saturitas panis et abundantia, et otium ipsius, et filiarum eius: et manum egeno, et pauperi non porrigebant. **50** Et elevatae sunt, et fecerunt abominationes coram me: et abstuli eas sicut vidisti. **51** Et Samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit: sed vicisti eas sceleribus tuis, et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis, quas operata es. **52** Ergo et tu porta confusionem tuam, quae vicisti sorores tuas peccatis tuis, sceleratius agens ab eis: iustificatae sunt enim a te: ergo et tu confundere, et porta ignominiam tuam, quae iustificasti sorores tuas. **53** Et convertam restituens eas conversione Sodomorum cum filiabus

17 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis propone aenigma, et narra parabolam ad domum Israel, **3** et dices: Haec dicit Dominus Deus: Aquila grandis magnarum alarum, longo membrorum ductu, plena plumis, et varietate, venit ad Libanum, et tulit medullam cedri. **4** Summitatem frondium eius avulsit: et transportavit eam in Terram Chanaan, in urbe negotiatorum posuit illam. **5** Et tulit de semine terrae, et posuit illud in terra pro semine, ut firmaret radicem super aquas multas: in superficie posuit illud. **6** Cumque germinasset, crevit in vineam latiorem, humili statura, respicientibus ramis eius ad eam: et radices eius sub illa erant. facta est ergo vinea, et fructificavit in palmites, et emisit propagines. **7** Et facta est aquila altera grandis magnis alis, multisque plumis: et ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam, palmites suos extendit ad illam, ut irrigaret eam de areolis germinis sui. **8** In terra bona super aquas multas plantata est: ut faciat frondes, et portet fructum, ut sit in vineam grandem. **9** Dic: Haec dicit Dominus Deus: Ergone prosperabitur? nonne radices eius evelleret, et fructus eius distinget, et siccabit omnes palmites germinis eius, et arescat: et non in brachio grandi, neque in populo multo, ut evelleret eam radicitus? **10** Ecce plantata est:

ergone prosperabitur? nonne cum tetigerit eam in Israel. **4** Ecce omnes animae, meae sunt: ut ventus urens siccabitur, et in areis germinis sui anima patris, ita et anima filii mea est: anima, arescit? **11** Et factum est verbum Domini ad me, quae peccaverit, ipsa morietur. **5** Et vir si fuerit dicens: **12** Dic ad domum exasperantem: Nescitis iustus, et fecerit iudicium, et iustitiam, **6** in quid ista significant? Dic: Ecce venit rex Babylonis montibus non comedenter, et oculos suos non in Ierusalem: et assumet regem, et principes eius, levaverit ad idola domus Israel: et uxorem proximi et adducet eos ad semetipsum in Babylonem. **13** Et sui non violaverit, et ad mulierem menstruantam tollet de semine regni, ferietque cum eo foedus: non accesserit: **7** et hominem non contristaverit: et ab eo accipiet iusurandum. sed et fortis terrae pignus debitori reddiderit, per vim nihil rapuerit: tollet, **14** ut sit regnum humile, et non elevetur, panem suum esurienti dederit, et nudum operuerit sed custodiat pactum eius, et servet illud. **15** Qui vestimento: **8** ad usuram non commodaverit, et recedens ab eo misit nuncios ad Aegyptum ut amplius non acceperit: ab iniuitate averterit daret sibi equos, et populum multum. Numquid manum suam, et iudicium verum fecerit inter prosperabitur, vel consequetur salutem qui fecit virum et virum: **9** in praecepsis meis ambulaverit, haec? et qui dissolvit pactum, numquid effugiet? et iudicia mea custodierit ut faciat veritatem: hic **16** Vivo ego, dicit Dominus Deus: quoniam in loco iustus est, vita vivet, ait Dominus Deus. **10** Quod si regis, qui constituit eum regem, cuius fecit irritum generit filium latronem effundentem sanguinem, iuramentum, et solvit pactum, quod habebat cum et fecerit unum de istis: **11** et haec quidem omnia eo, in medio Babylonis morietur. **17** Et non in non facientem, sed in montibus comedentem, exercitu grandi, neque in populo multo faciet et uxorem proximi sui polluentem: **12** egenum, contra eum Pharao praelium: in iactu aggeris, et in et pauperem contristantem, rapientem rapinas, extreunctione vallorum ut interficiat animas multas. pignus non reddentem, et ad idola levantem oculos **18** Spreverat enim iuramentum ut solveret foedus, et suos, abominationem facientem: **13** ad usuram ecce dedit manum suam: et cum omnia haec fecerit, dantem, et amplius accipientem: numquid vivet? non effugiet. **19** Propterea haec dicit Dominus Deus: non vivet. cum universa haec detestanda fecerit, Vivo ego, quoniam iuramentum, quod sprevit, et morte morietur, sanguis eius in ipso erit. **14** Quod si foedus, quod praevericatus est, ponam in caput generit filium, qui videns omnia peccata patris eius. **20** Et expandam super eum rete meum, et sui, quae fecit, timuerit, et non fecerit simile eis: **15** comprehendetur in sagena mea: et adducam eum in super montes non comedenter, et oculos suos non Babylonem, et iudicabo eum ibi in praevericatione, levaverit ad idola domus Israel, et uxorem proximi qua despexit me. **21** Et omnes profugi eius cum sui non violaverit: **16** et virum non contristaverit, universo agmine suo, gladio cadent: residui autem pignus non retinuerit, et rapinam non rapuerit, in omnem ventum dispergentur: et scietis quia ego panem suum esurienti dederit, et nudum operuerit Dominus locutus sum. **22** Haec dicit Dominus Deus: vestimento: **17** a pauperis iniuria averterit manum Et sumam ego de medulla cedri sublimis, et ponam: suam, usuram et superabundantiam non acceperit, de vertice ramorum eius tenerum distingam, et iudicia mea fecerit, in praecepsis meis ambulaverit: plantabo super montem excelsum et eminentem. **23** hic non morietur in iniuitate patris sui, sed vita In monte sublimi Israel plantabo illud, et erumpet vivet. **18** Pater eius quia calumnias est, et vim in germen, et faciet fructum, et erit in cedrum fecit fratri, et malum operatus est in medio populi magnam: et habitabunt sub ea omnes volucres, sui, ecce mortuus est in iniuitate sua. **19** Et et universum volatile sub umbra frondium eius dicitis: Quare non portabit filius iniuitatem patris? nidificabit. **24** Et scient omnia ligna regionis, quia Videlicet, quia filius iudicium, et iustitiam operatus ego Dominus humiliavi lignum sublime, et exaltavi est, omnia praecpta mea custodivit, et fecit illa, lignum humile: et siccavi lignum viride, et frondere vivet vita. **20** Anima quae peccaverit, ipsa morietur: feci lignum aridum. Ego Dominus locutus sum, et filius non portabit iniuitatem patris, et pater non portabit iniuitatem filii: iustitia iusti super eum erit, et impietas impii erit super eum. **21** Si autem impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, quae operatus est, et custodierit omnia praecpta mea, et fecerit iudicium, et iustitiam: vita vivet, et non morietur. **22** Omnia iniuitatum eius, quas operatus est, non recordabor: in iustitia sua, quam operatus est, vivet. **23** Numquid voluntatis

18 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2**

Quid est quod inter vos parabolam vertitis in proverbiū istud in terra Israel, dicentes: Patres comedenter uvam acerbam, et dentes filiorum obstupescunt? **3** Vivo ego, dicit Dominus Deus, si erit ultra vobis parabola haec in proverbiū

animae, meae sunt: ut anima patris, ita et anima filii mea est: anima, arescit? **11** Et factum est verbum Domini ad me, quae peccaverit, ipsa morietur. **5** Et vir si fuerit dicens: **12** Dic ad domum exasperantem: Nescitis iustus, et fecerit iudicium, et iustitiam: vita vivet, et non morietur. **22** Omnia iniuitatum eius, quas operatus est, non recordabor: in iustitia sua, quam operatus est, vivet. **23** Numquid voluntatis

meae est mors impii, dicit Dominus Deus, et non ut convertatur a viis suis, et vivat? **24** Si autem averterit se iustus a iustitia sua, et fecerit iniuriam secundum omnes abominationes, quas operari solet impius, numquid vivet? omnes iustitiae eius, quas fecerat, non recordabuntur: in praevericatione, qua praevaricatus est, et in peccato suo, quod peccavit, in ipsis morietur. **25** Et dixistis: Non est aequa via Domini. Audite ergo domus Israel: Numquid via mea non est aequa, et non magis viae vestrae pravae sunt? **26** Cum enim averterit se iustus a iustitia sua, et fecerit iniuriam, morietur in iniustitia, quam operatus est, morietur.

27 Et cum averterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, et fecerit iudicium, et iustitiam: ipse animam suam vivificabit. **28** Considerans enim, et avertens se ab omnibus iniuriatibus suis, quas operatus est, vita vivet, et non morietur. **29** Et dicunt filii Israel: Non est aequa via Domini. Numquid viae meae non sunt aequae, domus Israel, et non magis viae vestrae pravae? **30** Idcirco unumquemque iuxta vias suas iudicabo domus Israel, ait Dominus Deus. Convertimini, et agite poenitentiam ab omnibus iniuriatibus vestris: et non erit vobis in ruinam iniurias. **31** Proiciete a vobis omnes praevericationes vestras, in quibus praevaricati estis, et facite vobis cor novum, et spiritum novum: et quare moriemini domus Israel? **32** Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus, revertimini, et vivite.

19 Et tu fili hominis assume planctum super principes Israel, **2** et dices: Quare mater tua leaena inter leones cubavit, in medio leunculorum enutritivit catulos suos? **3** Et eduxit unum de leunculis suis, et leo factus est: et didicit capere praedam, hominemque comedere. **4** Et audierunt de eo Gentes, et non absque vulneribus suis ceperunt eum: et adduxerunt eum in catenis in Terram Aegypti. **5** Quae cum vidisset quoniam infirmata est, et perit expectatio eius: tulit unum de leunculis suis, leonem constituit eum. **6** Qui incedebat inter leones, et factus est leo: et didicit praedam capere, et homines devorare: **7** Didicit viduas facere, et civitates earum in desertum adducere: et desolata est terra, et plenitudo eius a voce rugitus illius. **8** Et convenerunt adversus eum Gentes undique de provinciis, et expanderunt super eum rete suum, in vulneribus earum captus est. **9** Et miserunt eum in caveam, in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis: miseruntque eum in carcерem, ne audiretur vox eius ultra super montes Israel. **10** Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super

aquam plantata est: fructus eius, et frondes eius creverunt ex aquis multis. **11** Et factae sunt ei est statura eius inter frondes: et videt altitudinem suam in multitudine palmitum suorum. **12** Et evulsa est statura eius, et ventus urens marcerunt, et arefactae sunt Planctus est, in ea: et erit in planctum.

20 Et factum est in anno septimo, in quinto, in decima mensis: venerunt viri de senioribus Israel ut interrogarent Dominum, et sederunt coram me. **2** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **3** Fili hominis loquere senioribus Israel, et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Numquid ad interrogandum me vos venistis? vivo ego quia non respondebo vobis, ait Dominus Deus. **4** Si iudicas eos, si iudicas fili hominis, abominationes patrum eorum ostende eis. **5** Et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: In die, qua elegi Israel, et levavi manum meam pro stirpe domus Iacob, et apparui eis in Terra Aegypti, et levavi manum meam pro eis, dicens: Ego Dominus Deus vester: **6** in die illa levavi manum meam pro eis, ut educerem eos de Terra Aegypti, in Terram, quam provideram eis, fluentem lacte, et melle: quae est egregia inter omnes terras. **7** Et dixi ad eos: Unusquisque offendens oculorum suorum abiiciat, et in idolis Aegypti nolite pollui: ego Dominus Deus vester: **8** Et irritaverunt me, nolueruntque me audire: unusquisque abominationes oculorum suorum non proiecit, nec idola Aegypti reliquerunt: et dixi ut effunderem indignationem meam super eos, et implerem iram meam in eis, in medio Terrae Aegypti. **9** Et feci propter nomen meum, ut non violaretur coram Gentibus, in quarum medio erant, et inter quas apparui eis ut educerem eos de Terra Aegypti. **10** Eieci ergo eos de Terra Aegypti, et eduxi eos in desertum. **11** Et dedi eis praecpta mea, et iudicia mea ostendi eis, quae faciens homo, vivet in eis. **12** Insuper et sabbata mea dedi eis, ut essent signum inter me et eos: et scirent quia ego Dominus sanctificans eos. **13** Et irritaverunt me domus Israel in deserto, in praecptis meis non ambulaverunt, et iudicia mea proiecerunt, quae faciens homo vivet in eis: et sabbata mea violaverunt vehementer: dixi ergo ut effunderem furorem meum super eos in deserto, et consumerem eos. **14** Et feci propter

nomen meum, ne violaretur coram Gentibus de domus Israel? Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia quibus eieci eos in conspectu earum. **15** Ego igitur non respondebo vobis. **32** Neque cogitatio mentis levavi manum meam super eos in deserto, ne vestrae fiet, dicentium: Erimus sicut Gentes, et sicut inducerem eos in Terram, quam dedi eis fluentem cognationes terrae ut colamus ligna, et lapides. **33** lacte, et melle, praecipuam terrarum omnium: **16** Vivo ego, dicit Dominus Deus, quoniam in manu Quia iudicia mea proiecerunt, et in praecepsis meis forti, et in brachio extento, et in furore effuso non ambulaverunt, et sabbata mea violaverunt: post regnabo super vos. **34** Et educam vos de populis: idola enim cor eorum gradiebatur. **17** Et pepercit et congregabo vos de terris, in quibus dispersi oculus meus super eos ut non interficerem eos: estis, in manu valida, et in brachio extento, et in nec consumpsi eos in deserto. **18** Dixi autem ad furore effuso regnabo super vos. **35** Et adducam filios eorum in solitudine: In praecepsis patrum vos in desertum populorum, et iudicabor vobiscum vestrorum nolite incedere, nec iudicia eorum ibi facie ad faciem. **36** Sicut iudicio contendi custodiatis, nec in idolis eorum polluamini: **19** Ego adversum patres vestros in deserto Terrae Aegypti, Dominus Deus vester: in praecepsis meis ambulate, sic iudicabo vos, dicit Dominus. **37** Et subiciam vos iudicia mea custodite, et facite ea: **20** Et sabbata sceptro meo, et inducam vos in vinculis foederis. mea sanctificate ut sint signum inter me et vos, **38** Et eligam de vobis transgressores, et impios, et sciatis quia ego sum Dominus Deus vester. **21** et de terra incolatus eorum educam eos, et in Et exacerbaverunt me filii, in praecepsis meis non terram Israel non ingredientur: et scietis quia ambulaverunt: et iudicia mea non custodierunt ego Dominus. **39** Et vos domus Israel, Haec dicit ut facerent ea: quae cum fecerit homo, vivet in Dominus Deus: Singuli post idola vestra ambulate, eis: et sabbata mea violaverunt: et comminatus et servite eis. Quod si et in hoc non audieritis sum ut effunderem furorem meum super eos, et me, et nomen meum sanctum pollueritis ultra in implerem iram meam in eis in deserto. **22** Averti muneribus vestris, et in idolis vestris: **40** in monte autem manum meam, et feci propter nomen meum, sancto meo, in monte excelso Israel, ait Dominus ut non violaretur coram Gentibus, de quibus eieci Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel; omnes, eos in oculis earum. **23** Iterum levavi manum inquam, in terra, in qua placebunt mihi, et ibi meam in eos in solitudine, ut dispergerem illos in quaeram primitias vestras, et initium decimatarum nationes, et ventilarem in terras: **24** eo quod iudicia vestrarum in omnibus sanctificationibus vestris. **41** mea non fecissent, et praecepta mea reprobassent, In odorem suavitatis suscipiam vos, cum eduxero et sabbata mea violassent, et post idola patrum vos de populis, et congregavero vos de terris, in suorum fuissent oculi eorum. **25** Ergo et ego dedi quas dispersi estis, et sanctificabor in vobis in eis praecerta non bona, et iudicia, in quibus non oculis nationum. **42** Et scietis quia ego Dominus, vivent: **26** Et pollui eos in muneribus suis cum cum induxero vos ad terram Israel, in Terram, pro offerrent omne, quod aperit vulvam, propter delicta qua levavi manum meam, ut darem eam patribus sua: et scient quia ego Dominus. **27** Quamobrem vestris. **43** Et recordabimini ibi viarum vestrarum, loquere ad domum Israel, fili hominis: et dices ad et omnium scelerum vestrorum, quibus polluti eos: Haec dicit Dominus Deus: Adhuc et in hoc estis in eis: et displicebitis vobis in conspectu blasphemaverunt me patres vestri, cum sprevissent vestro in omnibus malitiis vestris, quas fecistis. me contemnentes: **28** et induxissem eos in Terram, **44** Et scietis quia ego Dominus, cum benefecero super quam levavi manum meam ut darem eis: vobis propter nomen meum, et non secundum viderunt omnem collem excelsum, et omne lignum vias vestras malas, neque secundum scelera vestra nemorosum, et immolaverunt ibi victimas suas: pessima domus Israel, ait Dominus Deus. **45** Et factus et dederunt ibi irritationem oblationis sua, et est sermo Domini ad me, dicens: **46** Fili hominis, posuerunt ibi odorem suavitatis sua, et libaverunt pone faciem tuam contra viam Austri, et stilla ad libationes suas. **29** Et dixi ad eos: Quid est excelsum, Aphricum, et propheta ad saltum agri meridiani. ad quod vos ingredimini? et vocatum est nomen **47** Et dices saltui meridiano: Audi verbum Domini: eius Excelsum usque ad hanc diem. **30** Propterea haec dicit Dominus Deus: Ecce ego succendam dic ad domum Israel: Haec dicit Dominus Deus: in te ignem, et comburam in te omne lignum Certe in via patrum vestrorum vos polluimini, viride, et omne lignum aridum: non extinguetur et post offendicula eorum vos fornicamini: **31** et flamma succensionis: et comburetur in ea omnis in oblatione donorum vestrorum, cum traducitis facies ab Austro usque ad Aquilonem. **48** Et videbit filios vestros per ignem, vos polluimini in omnibus universa caro quia ego Dominus succendi eam, nec idolis vestris usque hodie: et ego respondebo vobis extinguetur. **49** Et dixi: Ah, ah, ah, Domine Deus: ipsi

dicunt de me: Numquid non per parabolas loquitur exta consuluit. **22** Ad dexteram eius facta est iste?

21 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis pone faciem tuam ad Ierusalem, et stilla ad sanctuaria, et propheta contra humum Israel: **3** Et dices terrae Israel: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, et eiiciam gladium meum de vagina sua, et occidam in te iustum, et impium. **4** Pro eo autem quod occidi in te iustum, et impium, idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab Austro usque ad Aquilonem: **5** Ut sciat omnis caro quia ego Dominus eduxi gladium meum de vagina sua irrevocabilem. **6** Et tu fili hominis ingemisce in contritione lumborum, et in amaritudinibus ingemisce coram eis. **7** Cumque dixerint ad te: Quare tu gemis? dices: Pro auditu: quia venit, et tabescet omne cor, et dissolventur universae manus, et infirmabitur omnis spiritus, et per cuncta genua fluent aquae: ecce venit, et fiet, ait Dominus Deus. **8** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **9** Fili hominis propheta, et dices: Haec dicit Dominus Deus: Loquere: Gladius, gladius exacus est, et limatus. **10** Ut caedat victimas, exacus est: ut splendeat, limatus est: qui moves sceptrum filii mei, succidisti omne lignum. **11** Et dedi eum ad levigandum ut teneatur manu: iste exacus est gladius, et iste limatus est ut sit in manu interficientis. **12** Clama, et ulula fili hominis, quia hic factus est in populo meo, hic in cunctis ducibus Israel, qui fugerant: gladio traditi sunt cum populo meo, idcirco plaudere super foemur, **13** quia probatus est: et hoc, cum sceptrum subverterit, et non erit, dicit Dominus Deus. **14** Tu ergo fili hominis propheta, et percutie manu ad manum, et duplicitur gladius, ac triplicetur gladius interfectorum: hic est gladius occasionis magnae, qui obstupescere eos facit, **15** et corde tabescere, et multiplicat ruinas. In omnibus portis eorum dedi conturbationem gladii acuti, et limati ad fulgendum, amicti ad caudem. **16** Exacuere, vade ad dexteram, sive ad sinistram, quocumque faciei tuae est appetitus. **17** Quin et ego plaudam manu ad manum, et implebo indignationem meam ego Dominus locutus sum. **18** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **19** Et tu fili hominis pone tibi duas vias, ut veniat gladius regis Babylonis: de terra una egredientur ambae: et manu capiet conjecturam, in capite viae civitatis coniiciet. **20** Viam pones ut veniat gladius ad Rabbath filiorum Ammon, et ad Iudam in Ierusalem munitissimam. **21** Stetit enim rex Babylonis in bivio, in capite duarum viarum, divinationem quaerens, commiscens sagittas: interrogavit idola, apud te:

extra consuluit. **22** Ad dexteram eius facta est divinatio super Ierusalem ut ponat arietes, ut aperiat os in caede, ut elevet vocem in ululatu, ut ponat arietes contra portas, ut comportet aggerem, ut aedificet munitiones. **23** Eritque quasi consulens frustra oraculum in oculis eorum, et sabbatorum otium imitans: ipse autem recordabitur iniquitatis ad capiendum. **24** Idcirco haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod recordati estis iniquitatis vestrae, et revelasti praevericationes vestras, et apparuerunt peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris: pro eo, inquam, quod recordati estis, manu capiemi. **25** Tu autem profane, impie dux Israel, cuius venit dies in tempore iniquitatis praefinita: **26** Haec dicit Dominus Deus: Aufer cidarim, tolle coronam: nonne haec est, quae humilem sublevavit, et sublimem humiliavit? **27** Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam: et hoc non factum est donec veniret cuius est iudicium, et tradam ei. **28** Et tu fili hominis propheta, et dic: Haec dicit Dominus Deus ad filios Ammon, et ad opprobrium eorum, et dices: Mucro, mucro evagina te ad occidendum, lima te ut interficias, et fulgeas, **29** cum tibi viderentur vana, et divinarentur mendacia: ut dareris super colla vulneratorum impiorum, quorum venit dies in tempore iniquitatis praefinita. **30** Reverte ad vaginam tuam in loco, in quo creatus es, in terra nativitatis tuae iudicabo te, **31** et effundam super te indignationem meam: in igne furoris mei sufflabo in te, daboque te in manus hominum insipientium, et fabricantium interitum. **32** Igni eris cibus, sanguis tuus erit in medio terrae, oblivioni traderis: quia ego Dominus locutus sum.

22 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Et tu fili hominis nonne iudicas, nonne iudicas civitatem sanguinum? **3** et ostendes ei omnes abominationes suas, et dices: Haec dicit Dominus Deus: Civitas effundens sanguinem in medio sui ut veniat tempus eius: et quae fecit idola contra semetipsam ut pollueretur. **4** In sanguine tuo, qui a te effusus est, deliquisti: et in idolis tuis, quae fecisti, polluta es: et appropinquare fecisti dies tuos, et adduxisti tempus annorum tuorum: propterea dedi te opprobrium Gentibus, et irrationem universis terris. **5** Quae iuxta sunt, et quae procul a te, triumphabunt de te: sordida, nobilis, grandis interitum. **6** Ecce principes Israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem. **7** Patrem, et matrem contumeliis affecerunt in te, advenam calumniati sunt in medio tui, pupillum et viduam contrastaverunt quaerens, commiscens sagittas: interrogavit idola, apud te: **8** Sanctuaria mea sprevistis, et sabbata

mea polluistis. **9** Viri detractores fuerunt in te cum Dominus non sit locutus. **29** Populi terrae ad effundendum sanguinem, et super montes calumniabantur columnam, et rapiebant violenter: comederunt in te, scelus operati sunt in medio egenum, et pauperem affligebant, et advenam tui. **10** Verecundiora patris discooperuerunt in opprimebant calumnia absque iudicio. **30** Et quaevisi te, immunditiam menstruatae humiliaverunt in de eis virum, qui interponeret sepem, et stare te. **11** Et unusquisque in uxorem proximi sui oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam: operatus est abominationem, et socer nurum et non inveni. **31** Et effudi super eos indignationem suam polluit nefarie, frater sororem suam filiam meam, in igne irae meae consumpsi eos: viam patris sui oppressit in te. **12** Munera acceperunt eorum in caput eorum reddidi, ait Dominus Deus. apud te ad effundendum sanguinem: usuram, et superabundantiam accepisti, et avare proximos tuos calumniabar: meique oblita es, ait Dominus Deus. **13** Ecce comploxi manus meas super avaritiam tuam, quam fecisti, et super sanguinem, qui effusus est in medio tui. **14** Numquid sustinebit cor tuum, aut praevalebunt manus tuae in diebus, quos ego faciam tibi? ego Dominus locutus sum, et faciam. **15** Et dispergam te in nationes, et ventilabo te in terras, et deficerem faciam immunditiam tuam a te. **16** Et possidebo te in conspectu Gentium: et scies quia ego Dominus. **17** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **18** Fili hominis, versa est mihi domus Israel in scoriam: omnes isti aes, et stannum, et ferrum, et plumbeum in medio fornacis: scoria argenti facti sunt. **19** Propterea haec dicit Dominus Deus: Eo quod versi estis omnes in scoriam, propterea ecce ego congregabo vos in medio Ierusalem, **20** congregatione argenti, et aeris, et stanni, et ferri, et plumbi in medio fornacis: ut succendam in ea ignem ad conflandum. sic congregabo in furore meo, et in ira mea, et requiescam: et conflabo vos. **21** Et congregabo vos, et succendam vos in igne furoris mei, et conflabimini in medio eius. **22** Ut conflatur argentum in medio fornacis, sic eritis in medio eius: et scietis quia ego Dominus, cum effuderim indignationem meam super vos. **23** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **24** Fili hominis, dic ei: Tu es terra immunda, et non compluta in die furoris. **25** Coniuratio prophetarum in medio eius, sicut leo rugiens, rapiensque praedam, animas devoraverunt, opes et pretium acceperunt, viduas eius multiplicaverunt in medio illius. **26** Sacerdotes eius contempserunt legem meam, et polluerunt sanctuaria mea: inter sanctum et profanum non habuerunt distantiam: et inter pollutum et mundum non intellexerunt: et a sabbatis meis averterunt oculos suos, et coquinabar in medio eorum. **27** Principes eius in medio illius, quasi lupi rapientes praedam ad effundendum sanguinem, et ad perdendas animas, et avare ad sectanda lucra. **28** Prophetae autem eius liniebant eos absque temperamento, videntes vana, et divinantes eis mendacium, dicentes: Haec dicit Dominus Deus,

23 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, duae mulieres filiae matris unius fuerunt, **3** et fornicatae sunt in Aegypto, in adolescentia sua fornicatae sunt: ibi subacta sunt ubera earum, et fractae sunt mammae pubertatis earum. **4** Nomina autem earum Oolla maior, et Ooliba soror eius minor: et habui eas, et pepererunt filios, et filias. Porro earum nomina Samaria Oolla, et Ierusalem Ooliba. **5** Fornicata est igitur super me Oolla, et insanivit in amatores suos, in Assyrios propinquantes, **6** vestitos hyacinthro, principes, et magistratus, iuvenes cupidinis, universos equites, ascensores equorum. **7** Et dedit fornicationes suas super eos electos, filios Assyriorum universos: et in omnibus, in quos insanivit, in immunditiis eorum polluta est. **8** Insuper et fornicationes suas, quas habuerat in Aegypto, non reliquit: nam et illi dormierunt cum ea in adolescentia eius, et illi confregerunt ubera pubertatis eius, et effuderunt fornicationem suam super eam. **9** Propterea tradidi eam in manus amatorum suorum, in manus filiorum Assur, super quorum insanivit libidine. **10** Ipsi discooperuerunt ignominiam eius, filios, et filias eius tulerunt, et ipsam occiderunt gladio: et factae sunt famosae mulieres, et iudicia perpetraverunt in ea. **11** Quod cum vidisset soror eius Ooliba, plusquam illa insanivit libidine: et fornicationem suam super fornicationem sororis suae **12** ad filios Assyriorum praebuit impudenter, ducibus, et magistratibus ad se venientibus indutis ueste varia, equitibus qui vectabantur equis, et adolescentibus forma cunctis egregia. **13** Et vidi quod polluta esset via una ambarum. **14** Et auxit fornicationes suas: cumque vidisset viros depictos in pariete, imagines Chaldaeorum expressas coloribus, **15** et accinctos balteis renes, et tiaras tintcas in capitibus eorum, formam ducum omnium, similitudinem filiorum Babylonis, terraque Chaldaeorum, in qua orti sunt, **16** insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum, et misit nuncios ad eos in Chaldaeam. **17** Cumque venissent ad eam filii Babylonis ad cubile mammarum, polluerunt eam stupris suis, et polluta est ab eis, et saturata est anima eius

ab illis. **18** Denudavit quoque fornicationes suas, et annuncias eis scelera earum? **37** Quia adulteratae et discooperuit ignominiam suam: et recessit sunt, et sanguis in manibus earum, et cum idolis anima mea ab ea, sicut recesserat anima mea a suis fornicatae sunt: insuper et filios suos, quos sorore eius. **19** Multiplicavit enim fornicationes generunt mihi, obtulerunt eis ad devorandum. **38** suas, recordans dies adolescentiae sua, quibus Sed et hoc fecerunt mihi: Polluerunt sanctuarium fornicata est in Terra Aegypti. **20** Et insanivit meum in die illa, et sabbata mea profanaverunt libidine super concubitus eorum, quorum carnes **39** Cumque immolarent filios suos idolis suis, et sunt ut carnes asinorum: et sicut fluxus equorum ingredierentur sanctuarium meum in die illa ut fluxus eorum. **21** Et visitasti scelus adolescentiae polluerent illud: etiam haec fecerunt in medio tuae, quando subacta sunt in Aegypto ubera tua, domus meae. **40** Miserunt ad viros venientes de et confractae sunt mammae pubertatis tuae. **22** longe, ad quos nuncium miserant: itaque ecce Propterea Ooliba, haec dicit Dominus Deus: Ecce venerunt: quibus te lavisti, et circumlinisti stibio ego suscitabo omnes amatores tuos contra te, oculos tuos, et ornata es mundo muliebri. **41** Sedisti de quibus satiata est anima tua: et congregabo in lecto pulcherrimo, et mensa ornata est ante te: eos adversum te in circuitu, **23** Filios Babylonis, thymiana meum, et unguentum meum posuisti et universos Chaldaeos, nobiles, tyrannosque et super eam. **42** Et vox multitudinis exultantis erat principes, omnes filios Assyriorum, iuvenes forma in ea: et in viris, qui de multitudine hominum egregia, duces, et magistratus universos, principes adducebantur, et veniebant de deserto, posuerunt principum, et nominatos ascensores equorum: **24** et armillas in manibus eorum, et coronas speciosas venient super te instructi curru, et rota, multitudo in capitibus eorum. **43** Et dixi ei, quae attrita est populorum: lorica, et clypeo, et galea armabuntur in adulteriis: Nunc fornicabitur in fornicatione contra te undique: et dabo coram eis iudicium, et sua etiam haec. **44** Et ingressi sunt ad eam quasi iudicabant te iudiciis suis. **25** Et ponam zelum meum ad mulierem meretricem: sic ingrediebantur ad in te, quem exercent tecum in furore: nasum tuum, Oollam, et Oolibam mulieres nefarias. **45** Viri ergo et aures tuas praecedent: et quae remanserint, iusti sunt: hi iudicabunt eas iudicio adulterarum, et gladio concident: ipsi filios tuos, et filias tuas iudicio effundentium sanguinem: quia adulterae capient, et novissimum tuum devorabitur igne. **26** sunt, et sanguis in manibus earum et cum idolis Et denudabunt te vestimentis tuis, et tollent vasa suis fornicatae sunt. **46** Haec enim dicit Dominus gloriae tuae. **27** Et requiescere faciam scelus tuum Deus: Adduc ad eas multitudinem, et trade eas in de te, et fornicationem tuam de Terra Aegypti: tumultum, et in rapinam: **47** Et lapidentur lapidibus nec levabis oculos tuos ad eos, et Aegypti non populorum, et confodiantur gladiis eorum: filios, recordaberis amplius. **28** Quia haec dicit Dominus et filias earum interficiunt, et domos earum igne Deus: Ecce ego tradam te in manus eorum, quos succendent. **48** Et auferam scelus de terra, et discent odisti, in manus, de quibus satiata est anima tua. **29** omnes mulieres ne faciant secundum scelus earum. Et agent tecum in odio, et tollent omnes labores **49** Et dabunt scelus vestrum super vos, et peccata tuos, et dimittent te nudam, et ignominia plenam, idolorum vestrorum portabitis: et scietis quia ego et revelabitur ignominia fornicationum tuarum, Dominus Deus.

scelus tuum, et fornicationes tuae. **30** Fecerunt haec tibi quia fornicata es post Gentes, inter quas polluta es in idolis earum. **31** In via sororis tuae ambulasti, et dabo calicem eius in manu tua. **32** Haec dicit Dominus Deus: Calicem sororis tuae bibes profundum, et latum: eris in derisum, et in subsanationem, quae est capacissima. **33** Ebrietate, et dolore repleberis: calice moeroris, et tristitiae, calice sororis tuae Samariae. **34** Et bibes illum, et epotabis usque ad faeces, et fragmenta eius devorabis, et ubera tua lacerabis: quia ego locutus sum, ait Dominus Deus. **35** Propterea haec dicit Dominus Deus: Quia oblitera es mei, et proiecisti me post corpus tuum, tu quoque porta scelus tuum, et fornicationes tuas. **36** Et ait Dominus ad me, dicens: Fili hominis numquid iudicas Oollam, et Oolibam,

24 Et factum est verbum Domini ad me in anno nono, in mense decimo, decima die mensis, dicens: **2** Fili hominis scribe tibi nomen diei huius, in qua confirmatus est rex Babylonis adversum Ierusalem hodie. **3** Et dices per proverbium ad domum irritatricem parabolam, et loqueris ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Pone ollam; pone, inquam, et mitte in eam aquam. **4** Congere frusta eius in eam, omnem partem bonam, femur et armum, electa et ossibus plena. **5** Pinguissimum pecus assume, compone quoque strues ossium sub ea: efferbuit coctio eius, et discorta sunt ossa illius in medio eius. **6** Propterea haec dicit Dominus Deus: Vae civitati sanguinum, ollae, cuius rubigo in ea est, et rubigo eius non exivit de ea: per partes et

per partes suas eiice eam, non cecidit super eam sors. **7** Sanguis enim eius in medio eius est, super limpидissimam petram effudit illum: non effudit illum super terram ut possit operiri pulvere. **8** Ut superinducerem indignationem meam, et vindicta ulciscerer: dedi sanguinem eius super petram limpидissimam ne operiretur. **9** Propterea haec dicit Dominus Deus: Vae civitati sanguinum, cuius ego grandem faciam pyram. **10** Congere ossa, quae igne succendam: consumentur carnes, et coquetur universa compositio, et ossa tabescent. **11** Pone quoque eam super prunas vacuam, ut incalescat, et liquefiat aes eius: et confletur in medio eius inquinamentum eius, et consumatur rubigo eius: **12** multo labore sudatum est, et non exivit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. **13** Immunditia tua execrabilis: quia mundare te volui, et non es mundata a sordibus tuis: sed nec mundaberis prius, donec quiescere faciam indignationem meam in te. **14** Ego Dominus locutus sum: Veniet, et faciam: non transeam, nec parcam, nec placabor: iuxta vias tuas, et iuxta adinventiones tuas iudicabo te, dicit Dominus. **15** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **16** Fili hominis, ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga: et non planges, neque plorabis, neque fluent lacrymae tuae. **17** Ingemisce tacens, mortuorum luctum non facies: corona tua circumligata sit tibi, et calceamenta tua erunt in pedibus tuis, nec amictu ora velabis, nec cibos lugentium comedes. **18** Locutus sum ergo ad populum mane, et mortua est uxor mea vespere: fecique mane sicut praeceperat mihi. **19** Et dixit ad me populus: Quare non indicas nobis quid ista significant, quae tu facis? **20** Et dixi ad eos: Sermo Domini factus est ad me, dicens: **21** Loquere domui Israel: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego polluam sanctuarium meum, superbiam imperii vestri, et desiderabile oculorum vestrorum, et super quo pavet anima vestra: et filii vestri, filiae vestrae, quas reliquistis, gladio cadent. **22** Et facietis sicut feci: Ora amictu non velabitis, et cibos lugentium non comedetis. **23** Coronas habebitis in capitibus vestris, et calceamenta in pedibus: non plangetis neque flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestris, et unusquisque gemet ad fratrem suum. **24** Eritque Ezechiel vobis in portentum: iuxta omnia, quae fecit, facietis cum venerit istud: et scietis quia ego Dominus Deus. **25** Et tu fili hominis ecce in die, qua tollam ab eis fortitudinem eorum, et gaudium dignitatis, et desiderium oculorum eorum, super quo requiescent animae eorum, filios, et filias eorum: **26** In die illa cum venerit fugiens ad te, ut annunciet tibi: **27** In die, inquam, illa aperietur os tuum cum eo, qui fugit: et loqueris, et non silebis ultra: erisque eis in portentum, et scietis quia ego Dominus.

25 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis pone faciem tuam contra filios Ammon, et prophetabis de eis. **3** Et dices filii Ammon: Audite verbum Domini Dei: Haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod dixisti: Euge, euge super sanctuarium meum, quia pollutum est: et super terram Israel, quoniam desolata est: et super domum Iuda, quoniam ducti sunt in captivitatem: **4** Idcirco ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem, et collocabunt caulas suas in te, et ponent in te tentoria sua: ipsi comedent fruges tuas: et ipsi bibent lac tuum. **5** Daboque Rabbath in habitaculum camelorum, et filios Ammon in cubile pecorum: et scietis quia ego Dominus. **6** Quia haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod plausisti manu, et percussisti pede, et gavisa es ex toto affectu super terram Israel: **7** idcirco ecce ego extendam manum meam super te, et tradam te in direptionem Gentium, et interficiam te de populis, et perdam de terris, et conteram: et scies quia ego Dominus. **8** Haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod dixerunt Moab, et Seir: Ecce sicut omnes Gentes, domus Iuda: **9** idcirco ecce ego aperiam humerum Moab de civitatibus, de civitatibus, inquam, eius, et de finibus eius inclytas terrae Bethiesimoth, et Beelmeon, et Cariathaim, **10** filios Orientis cum filiis Ammon, et dabo eam in hereditatem: ut non sit ultra memoria filiorum Ammon in Gentibus. **11** Et in Moab faciam iudicia: et scient quia ego Dominus. **12** Haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod fecit Idumaea ultionem ut se vindicaret de filiis Iuda, peccavitque delinquens, et vindictam expetivit de eis; **13** idcirco haec dicit Dominus Deus: Extendam manum meam super Idumaeam, et auferam de ea hominem, et iumentum, et faciam eam desertam ab Austro: et qui sunt in Dedan, gladio cadent. **14** Et dabo ultionem meam super Idumaeam per manum populi mei Israel: et facient in Edom iuxta iram meam, et furorem meum: et scient vindictam meam, dicit Dominus Deus. **15** Haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod fecerunt Palaestini vindictam, et ulti se sunt toto animo, interficientes, et implentes inimicitias veteres: **16** propterea haec dicit Dominus Deus: Ecce ego extendam manum meam super Palaestinos, et interficiam interfectores, et perdam reliquias maritimae regionis: **17** faciamque in eis ultiōnes magnas arguens in furore: et scient quia ego Dominus, cum dedero vindictam meam super eos.

26 Et factum est in undecimo anno, prima mensis, adduxero super te abyssum, et operuerint te aquae factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili multae: **20** Et detraxero te cum his, qui descendunt hominis, pro eo quod dixit Tyrus de Ierusalem: in lacum ad populum sempiternum et collocavero Euge confractae sunt portae populorum, conversa te in terra novissima sicut solitudines veteres cum est ad me: implebor, deserta est. **3** Propterea haec his, qui deducuntur in lacum, ut non habiteris: dicit Dominus Deus: Ecce ego super te Tyre, et porro cum dedero gloriam in terra viventium, **21** in ascendere faciam ad te gentes multas, sicut ascendit nihilum redigam te, et non eris, et requisita non mare fluctuans. **4** Et dissipabunt muros Tyri, et invenieris ultra in sempiternum, dicit Dominus destruent tresses eius: et radam pulverem eius de ea, et dabo eam in limpidissimam petram. **5** Siccatio sagenarum erit in medio maris, quia ego locutus sum, ait Dominus Deus: et erit in direptionem Gentibus. **6** Filiae quoque eius, quae sunt in agro, gladio interficiuntur: et scient quia ego Dominus. **7** Quia haec dicit Dominus Deus: Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonosor regem Babylonis ab Aquilone regem regum, cum equis, et curribus, et equitibus, et coetu, populoque magno. **8** Filias tuas, quae sunt in agro, gladio interficiet: et circumdabit te munitionibus, et comportabit aggerem in gyro: et elevabit contra te clypeum. **9** Et vineas, et arietes temperabit in muros tuos, et tressas destruet in armatura sua. **10** Inundatione equorum eius operiet te pulvis eorum: a sonitu equitum, et rotarum, et curruum movebuntur muri tui, cum ingressus fuerit portas tuas quasi per introitum urbis dissipatae. **11** Ungulis equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas: populum tuum gladio caedet, et statuae tuae nobiles in terram corrent. **12** Vastabunt opes tuas, diripient negotiationes tuas: et destruent muros tuos, et domos tuas praeclaras subvertent: et lapides tuos, et ligna tua, et pulverem tuum in medio aquarum ponent. **13** Et quiescere faciam multitudinem canticorum tuorum, et sonitus cithararum tuarum non audietur amplius. **14** Et dabo te in limpidissimam petram, siccatio sagenarum eris, nec aedificaberis ultra: quia ego locutus sum, ait Dominus Deus. **15** Haec dicit Dominus Deus Tyro: Numquid non a sonitu ruinae tuae, et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint, in medio tui commovebuntur insulae? **16** Et descendant de sedibus suis omnes principes maris: et auferent exuvias suas, et vestimenta sua varia abiicient, et induentur stupore: in terra sedebunt, et attoniti super repentina casu tuo admirabuntur. **17** Et assumentes super te lamentum, dicent tibi: Quomodo peristi, quae habitas in mari, urbs inclyta, quae fuisti fortis in mari cum habitatoribus tuis, quos formidabant universi? **18** Nunc stupebunt naves in die pavoris tui: et turbabuntur insulae in mari, eo quod nullus egrediatur ex te. **19** Quia haec dicit Dominus Deus: Cum dedero te urbem desolatam sicut civitates, quae non habitantur: et

27 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Tu ergo fili hominis assume super Tyrum lamentum: **3** Et dices Tyro, quae habitat in introitu maris, negotiationi populorum ad insulas multas: Haec dicit Dominus Deus: O Tyre, tu dixisti: Perfecti decoris ego sum, **4** et in corde maris sita. Finitimi tui, qui te aedificaverunt, impleverunt decorem tuum: **5** abietibus de Sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris: cedrum de Libano tulerunt ut facerent tibi malum. **6** Quercus de Basan dolaverunt in remos tuos: et transtra tua fecerunt tibi ex ebore Indico, et praetoriola de insulis Italiae. **7** Byssus varia de Aegypto texta est tibi in velum ut poneretur in malo: hyacinthus, et purpura de insulis Elisa facta sunt operimentum tuum. **8** Habitatores Sidonis, et Aradii fuerunt remiges tui: sapientes tui, Tyre, facti sunt gubernatores tui. **9** Senes Giblivi, et prudentes eius habuerunt nautas ad ministerium variae supellectilis tuae: omnes naves maris, et nautae earum fuerunt in populo negotiationis tuae. **10** Persae, et Lydii, et Libyes erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeum, et galeam suspenderunt in te pro ornatu tuo. **11** Filii Aradii cum exercitu tuo erant super muros tuos in circuitu: sed et Pigmæi, qui erant in turribus tuis, pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum: ipsi compleverunt pulchritudinem tuam. **12** Chartaginenses negotiatores tui, a multitudine cunctarum civitatum, argento, ferro, stanno, plumboque repleverunt nundinas tuas. **13** Graecia, Thubal, et Mosoch, ipsi institores tui: mancipia, et vasa aerea adduxerunt populo tuo. **14** De domo Thogorma, equos, et equites, et mulos adduxerunt ad forum tuum. **15** Filii Dedan negotiatores tui: insulae multae negotiatio manus tuae: dentes eburneos, et hebeninos commutaverunt in pretio tuo. **16** Syrus negotiator tuus propter multitudinem operum tuorum, gemmam, et purpuram, et scutulata, et byssum, et sericum, et chodchod proposuerunt in mercatu tuo. **17** Iuda et terra Israel ipsi institores tui in frumento primo, balsamum, et mel, et oleum, et resinam proposuerunt in nundinis tuis. **18** Damascenus negotiator tuus

in multitudine operum tuorum, in multitudine maris: cum sis homo, et non Deus, et dedisti cor diversarum opum, in vino pingui, in lanis coloris tuum quasi cor Dei. **3** Ecce sapientior es tu Daniele: optimi. **19** Dan, et Graecia, et Mosel in nundinis omne secretum non est absconditum a te. **4** In tuis proposuerunt ferrum fabrefactum: stacte, et sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem: calamus in negotiatione tua. **20** Dedan institores et acquisisti aurum, et argentum in thesauris tuis. tui in tapetibus ad sedendum. **21** Arabia, et **5** In multitudine sapientiae tuae, et in negotiatione universi principes Cedar, ipsi negotiatores manus tua multiplicasti tibi fortitudinem: et elevatum est tuae: cum agnis, et arietibus, et hoedis venerunt cor tuum in robore tuo. **6** Propterea haec dicit ad te negotiatores tui. **22** Venditores Saba, et Dominus Deus: Eo quod elevatum est cor tuum quasi Reema, ipsi negotiatores tui: cum universis primis cor Dei: **7** idcirco ecce ego adducam super te alienos aromatibus, et lapide pretioso, et auro, quod robustissimos Gentium: et nudabunt gladios suos proposuerunt in mercatu tuo. **23** Haran, et Chene, super pulchritudinem sapientiae tuae, et polluent et Eden negotiatores tui: Saba, Assur, et Chelmad decorem tuum. **8** Interficient, et detrahent te: et venditores tui. **24** ipsi negotiatores tui multifariam morieris in interitu occisorum in corde maris. **9** involucris hyacinthi, et polymitorum, gazarumque Numquid dicens loqueris: Deus ego sum, coram pretiosarum, quae obvolutae, et astrictae erant interficientibus te: cum sis homo, et non Deus, in funibus: cedros quoque habebant in negotiationibus manu occidentium te? **10** Morte incircumcisorum tuis. **25** Naves maris, principes tui in negotiatione morieris in manu alienorum: quia ego locutus sum, tua: et repleta es, et glorificata nimis in corde ait Dominus Deus. **11** Et factus est sermo Domini maris. **26** In aquis multis adduxerunt te remiges ad me, dicens: Fili hominis leva planctum super tui: ventus austus contrivit te in corde maris. regem Tyri: **12** et dices ei: Haec dicit Dominus **27** Divitiae tuae, et thesauri tui, et multiplex Deus: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, instrumentum tuum, nautae tui et gubernatores et perfectus decor, **13** in deliciis paradisi Dei tui, qui tenebant supellecitem tuam, et populo fuisti: omnis lapis pretiosus operimentum tuum: tuo praerant: viri quoque bellatores tui, qui sardius, topazius, et iaspis, chrysolithus, et onyx, et erant in te cum universa multitudine tua, quae beryllus, sapphirus, et carbunculus, et smaragdus: est in medio tui: cadent in corde maris in die aurum opus decoris tui: et foramina tua in die, qua ruinae tuae. **28** A sonitu clamoris gubernatorum conditus es, praeparata sunt. **14** Tu cherub extensus, tuorum conturbabantur classes: **29** Et descendedit et protegens, et posui te in monte sancto Dei, in de navibus suis omnes, qui tenebant remum: nautae, medio lapidum ignitorum ambulasti. **15** Perfectus et universi gubernatores maris in terra stabunt: **30** in viis tuis a die conditionis tuae, donec inventa est et eiulabunt super te voce magna, et clamabunt iniquitas in te. **16** In multitudine negotiationis tuae amare: et superiacient pulverem capitibus suis, repleta sunt interiora tua iniquitate, et peccasti: et cinere conspergentur. **31** Et radent super te et eieci te de monte sancto Dei, et perdidisti te, o calvitium, et accingentur cilicis: et plorabunt te cherub protogens, de medio lapidum ignitorum. **17** in amaritudine animae ploratu amarissimo. **32** Et elevatum est cor tuum in decoro tuo: perdisti assumptum super te carmen lugubre, et plangent te: sapientiam tuam in decoro tuo, in terram proieci Quae est ut Tyrus, quae obmutuit in medio maris? te: ante faciem regum dedi te ut cernerent te. **18** **33** Quae in exitu negotiationum tuarum de mari In multitudine iniquitatum tuarum, et iniquitate implesti populos multos: in multitudine divitiarum negotiationis tuae polluisti sanctificationem tuam: tuarum, et populorum tuorum ditasti reges terrae. producam ergo ignem de medio tui, qui comedat **34** Nunc contrita es a mari, in profundis aquarum te, et dabo te in cinerem super terram in conspectu opes tuae, et omnis multitudo tua, quae erat in omnium videntium te. **19** Omnes, qui viderint te medio tui, ceciderunt. **35** Universi habitatores in Gentibus, obstupescit super te: nihil factus insularum obstupuerunt super te: et reges earum es, et non eris in perpetuum. **20** Et factus est omnes tempestate percussi mutaverunt vultus. **36** sermo Domini ad me, dicens: **21** Fili hominis pone Negotiatores populorum sibilaverunt super te: ad faciem tuam contra Sidonem: et prophetabis de nihilum deducta es, et non eris usque in perpetuum. ea, **22** et dices: Haec dicit Dominus Deus: Ecce **28** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, dic principi Tyri: Haec dicit Dominus Deus: Eo quod elevatum est cor tuum, et distixi: Deus ego sum, et in cathedra Dei sedi in corde et scient quia ego Dominus, cum fecero in ea iudicia, et sanctificatus fuiro in ea. **23** Et immittam ei pestilentiam, et sanguinem in plateis eius: et corruent imperfecti in medio eius gladio per

circuitum: et scient quia ego Dominus. **24** Et non fuerant. **14** Et reducam captivitatem Aegypti, et erit ultra domui Israel offendiculum amaritudinis, collocabo eos in terra Phathures, in terra nativitatis et spina dolorem inferens undique per circuitum suae: et erunt ibi in regnum humile: **15** inter eorum, qui adversantur eis: et scient quia ego cetera regna erit humillima, et non elevabitur ultra Dominus Deus. **25** Haec dicit Dominus Deus: Quando super nationes, et imminuam eos ne imperent congregavero domum Israel de populis, in quibus Gentibus. **16** Neque erunt ultra domui Israel in dispersi sunt, sanctificabor in eis coram Gentibus: et confidentia, docentes iniquitatem, ut fugiant, et habitabunt in terra sua, quam dedi servo meo Iacob. sequantur eos: et scient quia ego Dominus Deus. **26** Et habitabunt in ea securi: et aedificabunt domos, **17** Et factum est in vigesimo et septimo anno, in et plantabunt vineas, et habitabunt confidenter, primo, in una mensis: factum est verbum Domini cum fecero iudicia in omnibus, qui adversantur eis per circuitum: et scient quia ego Dominus Deus eorum.

29 In anno decimo, decimo mense, undecima die mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis pone faciem tuam contra Pharaonem regem Aegypti, et prophetabis de eo, et de Aegypto universa: **3** Loquere, et dices: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te Pharao rex Aegypti, draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, et dicis: Meus est fluvius, et ego feci memetipsum. **4** Et ponam frenum in maxillis tuis: et agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis: et extraham te de medio fluminum tuorum, et universi pisces tui squamis tuis adhaerebunt. **5** Et proiiciam te in desertum, et omnes pisces fluminis tui: super faciem terrae cades, non colligeris, neque congregaberis: bestias terrae, et volatilibus caeli dedi te ad devorandum. **6** Et scient omnes habitatores Aegypti quia ego Dominus: pro eo quod fuisti baculus arundineus domui Israel. **7** Quando apprehenderunt te manus, et confractus es, et lacerasti omnem humerum eorum: et innitentibus eis super te, comminutus es, et dissolvisti omnes renes eorum. **8** Propterea haec dicit Dominus Deus: Ecce ego adducam super te gladium: et interficiam de te hominem, et iumentum. **9** Et erit Terra Aegypti in desertum, et in solitudinem: et scient quia ego Dominus: pro eo quod dixeris: Fluvius meus est, et ego feci eum. **10** Idcirco ecce ego ad te, et ad flumina tua: daboque Terram Aegypti in solitudines, gladio dissipatam, a turre Syenes, usque ad terminos Aethiopiae. **11** Non pertransibit eam pes hominis, neque pes iumenti gradietur in ea: et non habitabitur quadraginta annis. **12** Daboque Terram Aegypti desertam in medio terrarum desertarum, et civitates eius in medio urbium subversarum, et erunt desolatae quadraginta annis: et dispergam Aegyptios in nationes, et ventilabo eos in terras. **13** Quia haec dicit Dominus Deus: Post finem quadraginta annorum congregabo Aegyptum de populis, in quibus dispersi

ad me, dicens: **18** Fili hominis Nabuchodonosor rex Babylonis servire fecit exercitum suum servitute magna adversum Tyrum: omne caput decalvatum, et omnis humerus depilatus est: et merces non est redditia ei, neque exercitui eius de Tyro pro servitute, qua servivit mihi adversus eam. **19** Propterea haec dicit Dominus Deus: Ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Babylonis in Terra Aegypti: et accipiet multitudinem eius, et depraedabitur manubias eius, et diripiet spolia eius: et erit merces exercitui illius, **20** et operi, quo servivit adversus eam: dedi ei Terram Aegypti, pro eo quod laboraverit mihi, ait Dominus Deus. **21** In die illo pullulabit cornu domui Israel, et tibi dabo apertum os in medio eorum: et scient quia ego Dominus.

30 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis propheta, et dic: Haec dicit Dominus Deus: Ululate, vae, vae diei: **3** quia iuxta est dies, et appropinquat dies Domini: dies nubis, tempus Gentium erit. **4** Et veniet gladius in Aegyptum: et erit pavor in Aethiopia, cum cederint vulnerati in Aegypto, et ablata fuerit multitudo illius, et destructa fundamenta eius. **5** Aethiopia, et Libya, et Lydi, et omne reliquum vulgus, et Chub, et filii terrae foederis, cum eis gladio cadent. **6** Haec dicit Dominus Deus: Et corruent fulcientes Aegyptum, et destruetur superbia imperii eius: a turre Syenes gladio cadent in ea, ait Dominus Deus exercituum. **7** et dissipabuntur in medio terrarum desolatarum, et urbes eius in medio civitatum desertarum erunt. **8** Et scient quia ego Dominus: cum dedero ignem in Aegypto, et attriti fuerint omnes auxiliatores eius. **9** In die illa egredientur nuncii a facie mea in trieribus ad conterendam Aethiopiae confidentiam, et erit pavor in eis in die Aegypti, quia absque dubio veniet. **10** Haec dicit Dominus Deus: cessare faciam multitudinem Aegypti in manu Nabuchodonosor regis Babylonis. **11** Ipse et populus eius cum eo fortissimi Gentium adducentur ad disperdendam terram: et evaginabunt gladios suos super Aegyptum: et implebunt terram interfectis. **12** Et faciam alveos flumen aridos, et tradam

terram in manus pessimorum: et dissipabo terram, extendisset umbram suam, in ramis eius fecerunt et plenitudinem eius manu alienorum, ego Dominus nidos omnia volatilia caeli, et sub frondibus eius locutus sum. **13** Haec dicit Dominus Deus: Et genuerunt omnes bestiae saltuum, et sub umbraculo disperdam simulachra, et cessare faciam idola de illius habitabat coetus Gentium plurimarum. **7** Memphis: et dux de Terra Aegypti non erit amplius: Eratque pulcherrimus in magnitudine sua, et et dabo terrorem in Terra Aegypti. **14** Et disperdam in dilatatione arbustorum suorum: erat enim terram Phathures, et dabo ignem in Taphnis, radix illius iuxta aquas multas. **8** Cedri non et faciam iudicia in Alexandria. **15** Et effundam fuerunt altiores illo in paradiso Dei, abies non indignationem meam super Pelusium robur Aegypti, adaequaverunt summitem eius, et platani non et interficiam multitudinem Alexandriae, **16** et fuerunt aequae frondibus illius: omne lignum dabo ignem in Aegypto: quasi parturiens dolebit paradisi Dei non est assimilatum illi, et pulchritudini Pelusium, et Alexandria erit dissipata, et in Memphis eius. **9** Quoniam speciosum feci eum, et multis, angustiae quotidianae. **17** Iuvenes Heliopoleos, et condensisque frondibus: et aemulata sunt eum Bubasti gladio cadent, et ipsae captivae ducentur. omnia ligna voluptatis, quae erant in paradiso Dei. **18** Et in Taphnis nigrescit dies, cum contrivero **10** Propterea haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod ibi sceptra Aegypti, et defecerit in ea superbia sublimatus est in altitudine, et dedit summitem potentiae eius: ipsam nubes operiet, filiae autem suam virentem atque condensam, et elevatum eius in captivitatem ducentur. **19** Et iudicia faciam est cor eius in altitudine sua: **11** Tradidi eum in Aegypto: et scient quia ego Dominus. **20** Et manu fortissimi Gentium, faciens faciet ei: iuxta factum est in undecimo anno, in primo mense, impietatem eius eleci eum. **12** Et succident eum in septima mensis, factum est verbum Domini ad alieni, et crudelissimi nationum, et proiicient eum me, dicens: **21** Fili hominis brachium Pharaonis super montes, et in cunctis convallibus corruent regis Aegypti confregi: et ecce non est obvolutum rami eius, et confringentur arbusta eius in universis ut restitueretur ei sanitas, ut ligaretur pannis, rupibus terrae: et recedent de umbraculo eius et fasciaretrum linteolis, ut recepto robore posset omnes populi terrae, et relinquunt eum. **13** In ruina tenere gladium. **22** Propterea haec dicit Dominus eius habitaverunt omnia volatilia caeli, et in ramis Deus: Ecce ego ad Pharaonem regem Aegypti, et eius fuerunt universae bestiae regionis. **14** Quam comminuam brachium eius forte, sed confractum: ob rem non elevabuntur in altitudine sua omnia et deiciam gladium de manu eius: **23** et dispergam ligna aquarum, nec ponent sublimitatem suam Aegyptum in Gentibus, et ventilabo eos in terris. **15** Haec dicit Dominus Deus: In die quando descendit ad inferos, induxi luctum, operui eum lacum. **16** A sonitu ruinae eius commovi Gentes, cum deducerem eum ad infernum cum his, qui descendebant in lacum: et consolata sunt in terra infima omnia ligna voluptatis egregia, atque praeclera in Libano, universa quae irrigabantur aquis. (**Sheol h7585**) **17** Nam et ipsi cum eo descendant ad infernum ad imperfectos gladio: et brachium uniuscuiusque sedebit sub umbraculo eius in medio nationum. (**Sheol h7585**) **18** Cui assimilatus es o inclyte atque sublimis inter ligna voluptatis? Ecce deductus es cum lignis voluptatis ad terram ultimam: in medio incircumcisorum dormies, cum eis, qui imperfecti sunt gladio, ipse est Pharao, et omnis multitudo eius, dicit Dominus Deus.

31 Et factum est in anno undecimo, tertio mense, una mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis dic Pharaoni regi Aegypti, et populo eius: Cui similis factus es in magnitudine tua? **3** Ecce Assur quasi cedrus in Libano, pulcher ramis, et frondibus nemorosus, excelsusque altitudine, et inter condensas frondes elevatum est cacumen eius. **4** Aquae nutrierunt illum, abyssus exaltavit illum: flumina eius manabant in circuitu radicum eius, et rivos suos emisit ad universa ligna regionis. **5** Propterea elevata est altitudo eius super omnia ligna regionis: et multiplicata sunt arbusta eius, et elevati sunt rami eius prae aquis multis. **6** Cumque

32 Et factum est, duodecimo anno, in mense medio interactorum gladio cadent: gladius datus duodecimo, in una mensis, factum est verbum est, attraxerunt eam, et omnes populos eius. **21** Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis assume **Loquentur ei potentissimi robustorum de medio lamentum super Pharaonem regem Aegypti, et inferni, qui cum auxiliatoribus eius descenderunt, dices ad eum: Leoni Gentium assimilatus es, et et dormierunt incircumcisi, interficti gladio. (**Sheol draconi, qui est in mari: et ventilabas cornu in h7585)** **22** Ibi Assur, et omnis multitudo eius: in fluminibus tuis, et conturbabas aquas pedibus circuitu illius sepulchra eius: omnes interficti, et qui tuis, et conculcas flumina earam. **3** Propterea cederunt gladio. **23** Quorum data sunt sepulchra in haec dicit Dominus Deus: Expandam super te novissimis laci: et facta est multitudo eius per gyrum rete meum in multitudine populorum multorum, sepulchri eius: universi interficti, cadentesque et extraham te in sagena mea. **4** Et proiciam gladio, qui dederant quondam formidinem in terra te in terram, super faciem agri abiiciam te: et viventium. **24** Ibi Aelam, et omnis multitudo eius habitare faciam super te omnia volatilia caeli, et per gyrum sepulchri sui, omnes hi interficti, saturabo de te bestias universae terrae. **5** Et dabo ruentesque gladio: qui descenderunt incircumcisi carnes tuas super montes, et implebo colles tuos ad terram ultimam: qui posuerunt terorem suum sanie tua. **6** Et irrigabo terram foetore sanguinis in terra viventium, et portaverunt ignominiam tui super montes, et valles implebuntur ex te. suam cum his, qui descenderunt in lacum. **25** **7** Et operiam, cum extinctus fueris, caelum, et In medio interactorum posuerunt cubile eius in nigrescere faciam stellas eius: solem nube tegam, et universis populis eius: in circuitu eius sepulchrum luna non dabit lumen suum. **8** Omnia luminaria illius: omnes hi incircumcisi, interfictique gladio. caeli moerere faciam super te: et dabo tenebras dederunt enim terorem suum in terra viventium, super terram tuam, dicit Dominus Deus, cum et portaverunt ignominiam suam cum his, qui ceciderint vulnerati tui in medio terrae, ait Dominus descendunt in lacum: in medio interactorum positi Deus. **9** Et irritabo cor populorum multorum cum sunt. **26** Ibi Mosoch, et Thubal, et omnis multitudo induxero contritionem tuam in Gentibus super eius: in circuitu eius sepulchra illius. omnes hi terras, quas nescis. **10** Et stupescere faciam super incircumcisi, interfictique et cadentes gladio: quia te populos multos: et reges eorum horrore nimio dederunt formidinem suam in terra viventium. **27** formidabunt super te, propter universas iniquitates, Et non dormient cum fortibus, cadentibusque et quas operatus es, cum volare coepерit gladius meus super facies eorum: et obstupescerent repente singuli pro anima sua in die ruinae suea. **11** Quia haec dicit Dominus Deus: Gladius regis Babylonis veniet tibi, incircumcis, qui descenderunt ad infernum cum superbia Aegypti, et dissipabitur multitudo eius. Idumaea, et reges eius, et omnes duces eius, qui dati **12** in gladiis fortium deiiciam multitudinem tuam: (**Sheol h7585)** **28** Et tu ergo in medio incircumcisorum inexpugnabiles omnes Gentes hae: et vastabunt contereris, et dormies cum interfictis gladio. **29** Ibi superbiam Aegypti, et dissipabitur multitudo eius. **13** Et perdam omnia iumenta eius, quae erant sunt cum exercitu suo cum interfictis gladio: et super aquas plurimas: et non conturbabit eas pes qui cum incircumcis dormierunt, et cum his, qui hominis ultra, neque ungula iumentorum turbabit descendunt in lacum. **30** Ibi principes Aquilonis eas. **14** Tunc purissimas reddam aquas eorum, et omnes, et universi venatores: qui deducti sunt cum flumina eorum quasi oleum adducam, ait Dominus interfictis, paventes, et in sua fortitudine confusi: Deus: **15** Cum dedero Terram Aegypti desolatam: qui dormierunt incircumcisi cum interfictis gladio, deseretur autem terra a plenitudine sua, quando et portaverunt confusionem suam cum his, qui percussero omnes habitatores eius: et scient quia descendunt in lacum. **31** Vedit eos Pharao, et ego Dominus. **16** Planctus est, et plangent eum: consolatus est super universa multitudine sua, quae filiae Gentium plangent eum: super Aegyptum, et imperfecta est gladio, Pharao, et omnis exercitus super multitudinem eius plangent eum, ait Dominus eius, ait Dominus Deus: **32** quia dedit terorem Deus. **17** Et factum est in duodecimo anno, in suum in terra viventium, et dormivit in medio quintadecima mensis, factum est verbum Domini ad me dicens: **33** Et factum est verbum Domini ad me dicens: **2** Fili hominis loquere ad filios populi tui, et dices ad eos: Terra cum induxero super eam multis multitudinem Aegypti: et detrahe eam ipsam, et filias Gentium robustarum ad terram ultimam cum his, qui descendunt in lacum. **19** Quo pulchrior es? descende, et dormi cum incircumcis.**

gladium, et tulerit populus terrae virum unum dicitis: Non est recta via Domini. Unumquemque de novissimis suis, et constituerit eum super se iuxta vias suas iudicabo de vobis, domus Israel. **21** speculatorem: **3** et ille viderit gladium venientem super terram, et cecinerit buccina, et annunciarerit in quinta mensis transmigrationis nostrae, venit ad populo: **4** Audiens autem, quisquis ille est, sonitum me qui fugerat de Ierusalem, dicens: Vastata est buccinae, et non se observaverit, veneritque gladius, civitas. **22** Manus autem Domini facta fuerat ad me et tulerit eum: sanguis ipsius super caput eius erit. vespere, antequam veniret qui fugerat: aperuitque **5** Sonum buccinae audivit, et non se observavit, os meum donec veniret ad me mane, et aperto ore sanguis eius in ipso erit: si autem se custodierit, meo non silui amplius. **23** Et factum est verbum animam suam salvabit. **6** Quod si speculator Domini ad me, dicens: **24** Fili hominis, qui habitant viderit gladium venientem, et non insonuerit in ruinosis his super humum Israel, loquentes buccina: et populus se non custodierit, veneritque aiunt: Unus erat Abraham, et hereditate possedit gladius, et tulerit de eis animam: ille quidem in terram: nos autem multi sumus, nobis data est iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de terra in possessionem. **25** Idcirco dices ad eos: Haec manu speculatoris requiram. **7** Et tu fili hominis, dicit Dominus Deus: Qui in sanguine comeditis, et speculatorem dedi te domui Israel: audiens ergo oculos vestros levatis ad immundicias vestras, et ex ore meo sermonem, annuncias eis ex me. **8** sanguinem funditis: numquid terram hereditate Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris: possidebitis? **26** Stetistis in gladiis vestris, fecistis non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua: abominationes, et unusquisque uxorem proximi ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem sui polluit: et terram hereditate possidebitis? **27** autem eius de manu tua requiram. **9** Si autem Haec dices ad eos: Sic dicit Dominus Deus: Vivo annunciant te ad impium ut a viis suis convertatur, ego, quia qui in ruinosis habitant, gladio cadent: et non fuerit conversus a via sua: ipse in iniquitate qui in agro est, bestiis tradetur ad devorandum: sua morietur: porro tu animam tuam liberasti. qui autem in praesidiis, et speluncis sunt, peste **10** Tu ergo fili hominis dic ad domum Israel: Sic morientur. **28** Et dabo terram in solitudinem, et locuti estis, dicentes: Iniquitates nostrae, et peccata in desertum, et deficit superba fortitudo eius: et nostra super nos sunt, et in ipsis nos tabescimus: desolabunt montes Israel, eo quod nullus sit qui quomodo ergo vivere poterimus? **11** Dic ad eos: Vivo per eos transeat. **29** Et scient quia ego Dominus, ego, dicit Dominus Deus: nolo mortem impii, sed ut cum dedero terram eorum desolatam, et desertam convertatur impius a via sua, et vivat. Convertimini propter universas abominationes suas, quas operati a viis vestris pessimis: et quare moriemini domus sunt. **30** Et tu fili hominis: filii populi tui, qui Israel? **12** Tu itaque fili hominis dic ad filios populi loquuntur de te iuxta muros, et in ostiis domorum, tui: Iustitia iusti non liberabit eum in quacumque et dicunt unus ad alterum, vir ad proximum suum die peccaverit: et impietas impii non nocebit ei, loquentes: Venite, et audiamus quis sit sermo in quacumque die conversus fuerit ab impietate egrediens a Domino. **31** Et veniunt ad te, quasi si sua: et iustus non poterit vivere in iustitia sua, ingrediatur populus, et sedent coram te populus in quacumque die peccaverit. **13** Etiam si dixerim meus: et audiunt sermones tuos, et non faciunt eos: iusto quod vita vivat, et confusus in iustitia sua quia in canticum oris sui vertunt illos, et avaritiam fecerit iniquitatem: omnes iustitiae eius oblivioni suam sequitur cor eorum. **32** Et es eis quasi carmen tradentur, et in iniquitate sua, quam operatus musicum, quod suavi, dulcique sono canitur: et est, in ipsa morietur. **14** Si autem dixerim impio: audiunt verba tua, et non faciunt ea. **33** Et cum Morte morieris: et egerit poenitentiam a peccato venerit quod praedictum est (ecce enim venit) tunc suo, feceritque iudicium et iustitiam, **15** et pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitae ambulaverit, nec fecerit quidquam iniustum: vita vivet, et non morietur. **16** Omnia peccata eius, quae peccavit, non imputabuntur ei: iudicium, et iustitiam fecit, vita vivet. **17** Et dixerunt filii populi tui: Non est aequi ponderis via Domini, et ipsorum via iniusta est. **18** Cum enim recesserit iustus a iustitia sua, feceritque iniquitates, morietur in eis. **19** Et cum recesserit impius ab impietate sua, feceritque iudicium, et iustitiam, vivet in eis. **20** Et

34 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis propheta de pastoribus Israel: propheta, et dices pastoribus: Haec dicit Dominus Deus: Vae pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos: nonne greges a pastoribus pascuntur? **3** Lac comedebatis, et lanis operiebamini, et quod crassum erat occidebatis: gregem autem meum non pascebatis. **4** Quod infirmum fuit non consolidastis, et quod aegrotum non sanastis, quod confractum

est non alligastis, et quod abiectum est non donec dispergerentur foras: **22** salvabo gregem reduxistis, et quod perierat non quaesistis: sed meum, et non erit ultra in rapinam, et iudicabo cum austерitate imperabatis eis, et cum potentia. inter pecus et pecus. **23** ET SUSCITABO SUPER **5** Et dispersae sunt oves meae, eo quod non esset EAS PASTOREM UNUM, qui pascat eas, servum pastor: et factae sunt in devorationem omnium meum David: ipse pascet eas, et ipse erit eis in bestiarum agri, et dispersae sunt. **6** Erraverunt pastorem. **24** Ego autem Dominus ero eis in Deum: greges mei in cunctis montibus, et in universo colle et servus meus David princeps in medio eorum: excuso: et super omnem faciem terrae dispersi ego Dominus locutus sum. **25** Et faciam cum eis sunt greges mei, et non erat qui requireret, non pactum pacis, et cessare faciam bestias pessimas de erat, inquam, qui requireret. **7** Propterea pastores terra: et qui habitant in deserto, securi dormient audite verbum Domini: **8** Vivo ego, dicit Dominus in saltibus. **26** Et ponam eos in circuitu collis mei Deus: quia pro eo quod facti sunt greges mei in benedictionem: et deducam imbre in tempore suo: rapinam, et oves meae in devorationem omnium et pluviae benedictionis erunt. **27** Et dabit lignum bestiarum agri, eo quod non esset pastor (neque agri fructum suum, et terra dabit germen suum, et enim quaesierunt pastores mei gregem meum:) erunt in terra sua absque timore: et scient quia ego sed pascebant pastores semetipsos, et greges meos Dominus, cum contrivero catenas iugi eorum, et non pascebant: **9** propterea pastores audite verbum eruero eos de manu imperantium sibi. **28** Et non Domini: **10** Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse erunt ultra in rapinam in Gentibus, neque bestiae super pastores requiram gregem meum de manu terrae devorabunt eos: sed habitabunt confidenter eorum, et cessare faciam eos ut ultra non pascant absque ullo terrore. **29** Et suscitabo eis germen gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos: nominatum: et non erunt ultra imminuti fame in et liberabo gregem meum de ore eorum: et non erit terra, neque portabunt ultra opprobrium Gentium. ultra eis in escam. **11** Quia haec dicit Dominus Deus: **30** Et scient quia ego Dominus Deus eorum cum eis, Ecce ego ipse requiram oves meas, et visitabo eas. et ipsi populus meus domus Israel: ait Dominus **12** Sicut visitat pastor gregem suum in die, quando Deus. **31** Vos autem greges mei, greges pascuae fuerit in medio ovium suarum dissipatarum: sic meae homines estis: et ego Dominus Deus vester, visitabo oves meas, et liberabo eas de omnibus locis, dicit Dominus Deus.

in quibus dispersae fuerant in die nubis, et caliginis.

13 Et educam eas de populis, et congregabo eas de terris, et inducam eas in terram suam: et pascam eas in montibus Israel, in rivis, et in cunctis sedibus terrae. **14** In pascuis uberrimis pascam eas, et in montibus excelsis Israel erunt pascua earum: ibi requiescent in herbis virentibus, et in pascuis pinguis pascentur super montes Israel. **15** Ego pascam oves meas: et ego eas accubare faciam, dicit Dominus Deus. **16** Quod perierat requiram, et quod abiectum erat reducam, et quod confractum fuerat alligabo, et quod infirmum fuerat consolidabo, et quod pingue et forte custodiam: et pascam illas in iudicio. **17** Vos autem greges mei, haec dicit Dominus Deus: Ecce ego iudico inter pecus et pecus, arietum, et hircorum. **18** Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? insuper et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris: et cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. **19** Et oves meae his, quae conculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur: et quae pedes vestri turbaverant, haec bibebant. **20** Propterea haec dicit Dominus Deus ad vos: Ecce ego ipse iudico inter pecus pingue, et macilentum: **21** pro eo quod lateribus, et humeris impingebaris, et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora,

35 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:

2 Fili hominis pone faciem tuam adversum montem Seir, et prophetabis de eo, et dices illi: **3** Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te mons Seir, et extendam manum meam super te, et dabo te desolatum atque desertum. **4** Urbes tuas demoliar, et tu desertus eris: et scies quia ego Dominus. **5** Eo quod fueris inimicus sempiternus, et concuseris filios Israel in manus gladii in tempore afflictionis eorum, in tempore iniquitatis extremae: **6** Propterea vivo ego, dicit Dominus Deus: quoniam sanguini tradam te, et sanguis te persecuetur: et cum sanguinem oderis, sanguis persecuetur te. **7** Et dabo montem Seir desolatum atque desertum: et auferam de eo euntem, et redeuntem. **8** Et implebo montes eius occisorum suorum: in collibus tuis, et in vallibus tuis, atque in torrentibus interfici gladio cadent. **9** In solitudines sempiternas tradam te, et civitates tuae non habitabuntur: et scietis quia ego Dominus Deus. **10** Eo quod dixeris: Due gentes, et dueae terrae meae erunt, et hereditate possidebo eas: cum Dominus esset ibi: **11** Propterea vivo ego, dicit Dominus Deus, quia faciam iuxta iram tuam, et secundum zelum tuum, quem fecisti odio habens eos: et notus efficiar per eos cum te

iudicavero. **12** Et scies quia ego Dominus audivi Propterea homines non comedes amplius, et gentem universa opprobria tua, quae locutus es de montibus tuam non necabis ultra, ait Dominus Deus: **15** Nec Israel, dicens: Deserti, nobis ad devorandum dati auditam faciam in te amplius confusionem Gentium, sunt. **13** Et insurrexisti super me ore vestro, et et opprobrium populorum nequaquam portabis, et rogasti adversum me verba vestra: ego audivi. **14** gentem tuam non amittes amplius, ait Dominus Haec dicit Dominus Deus: Laetante universa terra, Deus. **16** Et factum est verbum Domini ad me, in solitudinem te redigam. **15** Sicuti gavisus es dicens: **17** Fili hominis domus Israel habitaverunt super hereditatem domus Israel, eo quod fuerit in humo sua, et polluerunt eam in viis suis, et in dissipata, sic faciam tibi: dissipatus eris mons Seir, studiis suis iuxta immunditiam menstruatae facta et Idumaea omnis: et scient quia ego Dominus.

36 Tu autem fili hominis propheta super montes Israel, et dices: Montes Israel audite verbum Domini: **2** Haec dicit Dominus Deus: Eo quod dixerit inimicus de vobis: Euge, altitudines sempiternae in hereditatem datae sunt nobis: **3** propterea vaticinare, et dic: Haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod desolati estis, et conculcati per circuitum, et facti in hereditatem reliquis Gentibus, et ascendistis super labium linguae, et opprobrium populi: **4** propterea montes Israel audite verbum Domini Dei: Haec dicit Dominus Deus montibus, et collibus, torrentibus, vallibus et desertis, parietinis, et urbibus derelictis, quae depopulatae sunt, et subsannatae a reliquis Gentibus per circuitum. **5** Propterea haec dicit Dominus Deus: Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis Gentibus, et de Idumaea universa, quae dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio, et toto corde, et ex animo: et eiecerunt eam ut vastarent: **6** Idcirco vaticinare super humum Israel, et dices montibus, et collibus, iugis, et vallibus: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego in zelo meo, et in furore meo locutus sum, eo quod confusionem gentium sustinueritis. **7** Idcirco haec dicit Dominus Deus: Ego levavi manum meam ut Gentes, quae in circuitu vestro sunt, ipsae confusionem suam portent. **8** Vos autem montes Israel ramos vestros germinetis, et fructum vestrum afferatis populo meo Israel: prope enim est ut veniat: **9** Quia ecce ego ad vos, et convertar ad vos, et arabimini, et accipietis semen tem. **10** Et multiplicabo in vobis homines, omnemque domum Israel: et habitabuntur civitates, et ruinosa instaurabuntur. **11** Et replebo vos hominibus, et iumentis: et multiplicabuntur, et crescent: et habitare vos faciam sicut a principio, bonisque donabo maioribus, quam habuistis ab initio: et scietis quia ego Dominus. **12** Et adducam super vos homines populum meum Israel, et hereditate possidebunt te: et eris eis in hereditatem, et non addes ultra ut absque eis sis. **13** Haec dicit Dominus Deus: Pro eo quod dicunt de vobis: Devoratrix hominum es, et suffocans gentem tuam: **14** Propterea homines non comedes amplius, et gentem tuam non necabis ultra, ait Dominus Deus: **15** Nec auditam faciam in te amplius confusionem Gentium, et opprobrium populorum nequaquam portabis, et gentem tuam non amittes amplius, ait Dominus Deus. **16** Et factum est verbum Domini ad me, in solitudinem te redigam. **15** Sicuti gavisus es dicens: **17** Fili hominis domus Israel habitaverunt super hereditatem domus Israel, eo quod fuerit in humo sua, et polluerunt eam in viis suis, et in dissipata, sic faciam tibi: dissipatus eris mons Seir, studiis suis iuxta immunditiam menstruatae facta est via eorum coram me. **18** Et effudi indignationem meam super eos pro sanguine, quem fuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam. **19** Et dispersi eos in Gentes, et ventilati sunt in terras: iuxta vias eorum, et ad inventiones eorum iudicavi eos. **20** Et ingressi sunt ad Gentes, ad quas introierunt, et polluerunt nomen sanctum meum, cum diceretur de eis: Populus Domini iste est, et de terra eius egressi sunt. **21** Et pepercit nomini sancto meo, quod polluerat domus Israel in Gentibus, ad quas ingressi sunt. **22** Idcirco dices domui Israel: Haec dicit Dominus Deus: Non propter vos ego faciam, domus Israel, sed propter nomen sanctum meum, quod polluistis in Gentibus, ad quas intrastis. **23** Et sanctificabo nomen meum magnum, quod pollutum est inter Gentes, quod polluistis in medio earum: ut sciant Gentes quia ego Dominus, ait Dominus exercituum, cum sanctificatus fuero in vobis coram eis: **24** Tollam quippe vos de Gentibus, et congregabo vos de universis terris, et adducam vos in terram vestram. **25** Et effundam super vos aquam mundam, et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, et ab universis idolis vestris mundabo vos. **26** Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum ponam in medio vestri: et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum. **27** Et spiritum meum ponam in medio vestri: et faciam ut in praecepsit meis ambuletis, et iudicia mea custodiatis, et operemini. **28** Et habitabitis in terra, quam dedi patribus vestris: et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum. **29** Et salvabo vos ex universis inquinamentis vestris: et vocabo frumentum, et multiplicabo illud, et non imponam vobis famem. **30** Et multiplicabo fructum ligni, et genimina agri, ut non portetis ultra opprobrium famis in Gentibus. **31** Et recordabimini viarum vestrarum pessimarum, studiorumque non bonorum: et displicebunt vobis iniquitates vestrae, et scelera vestra. **32** Non propter vos ego faciam, ait Dominus Deus, notum sit vobis: confundimini, et erubescite super viis vestris, domus Israel. **33** Haec dicit Dominus Deus: In die, qua mundavero vos ex omnibus iniquitatibus vestris, et inhabitari fecero urbes, et instauravero

ruinosa, **34** et terra deserta fuerit exulta, quae **15** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **16** Et quondam erat desolata in oculis omnis viatoris, tu fili hominis sume tibi lignum unum: et scribe **35** dicent: Terra illa inculta, facta est ut hortus super illud: Iudea, et filiis Israel sociis eius: et tolle voluptatis: et civitates desertae, et destitutae atque lignum alterum, et scribe super illud: Ioseph ligno suffossae, munitae sederunt. **36** Et scient Gentes Ephraim, et cunctae domui Israel sociis eius. **17** quaecumque derelictae fuerint in circuitu vestro, Et adiunge illa, unum ad alterum tibi in lignum quia ego Dominus aedificavi dissipata, plantavique unum: et erunt in unionem in manu tua. **18** Cum inculta, ego Dominus locutus sim, et fecerim. **37** autem dixerint ad te filii populi tui loquentes: Non Haec dicit Dominus Deus: Adhuc in hoc invenient indicas nobis quid in his tibi velis? **19** loqueris ad me domus Israel, ut faciam eis: Multiplicabo eos sicut gregem hominum, **38** ut gregem sanctum, ut lignum Ioseph, quod est in manu Ephraim, et tribus gregem Ierusalem in sollemnitibus eius: Sic erunt Israel, quae sunt ei adiunctae: et dabo eas pariter civitates desertae, plenae gregibus hominum: et scient quia ego Dominus.

37 Facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini: et dimisit me in medio campi, qui erat plenus ossibus: **2** Et circumduxit me per ea in gyro: erant autem multa valde super faciem campi, siccaque vehementer. **3** Et dixit ad me: Fili hominis putasne vivent ossa ista? Et dixi: Domine Deus, tu nosti. **4** Et dixit ad me: Vaticinare de ossibus istis: et dices eis: Ossa arida audite verbum Domini. **5** Haec dicit Dominus Deus ossibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivetis. **6** Et dabo super vos nervos, et succrescere faciam super vos carnes, et superextendam in vobis cutem: et dabo vobis spiritum, et vivetis, et scietis quia ego Dominus. **7** Et prophetavi sicut praeceperat mihi: factus est autem sonitus, prophetante me, et ecce commotio: et accesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad iuncturam suam. **8** Et vidi, et ecce super ea nervi, et carnes ascenderunt: et extenta est in eis cutis desper, et spiritum non habebant. **9** Et dixit ad me: Vaticinare ad spiritum, vaticinare fili hominis, et dices ad spiritum: Haec dicit Dominus Deus: A quattuor ventis veni spiritus, et insuffla super interfectos istos, et reviviscant. **10** Et prophetavi sicut praeceperat mihi: et ingressus est in ea spiritus, et vixerunt: steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valde. **11** Et dixit ad me: Fili hominis, ossa haec universa, domus Israel est: ipsi dicunt: Aruerunt ossa nostra, et perierit spes nostra, et abscissi sumus. **12** Propterea vaticinare, et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego aperiam tumulos vestros, et educam vos de sepulchris vestris populus meus: et inducam vos in terram Israel. **13** Et scietis quia ego Dominus, cum aperuero sepulchra vestra, et eduxero vos de tumulis vestris popule meus: **14** Et dedero spiritum meum in vobis, et vixeritis, et requiescere vos faciam super humum vestram: et scietis quia ego Dominus locutus sum, et feci, ait Dominus Deus.

15 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **16** Et super illud: Iudea, et filiis Israel sociis eius: et tolle lignum alterum, et scribe super illud: Ioseph ligno Ephraim, et cunctae domui Israel sociis eius. **17** Et adiunge illa, unum ad alterum tibi in lignum quia ego Dominus aedificavi dissipata, plantavique unum: et erunt in unionem in manu tua. **18** Cum lignum Iudea, et faciam eas in lignum unum: et erunt unum in manu eius. **19** Erunt autem ligna, super quae scripperis in manu tua, in oculis eorum. **20** Et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego assumam filios Israel de medio nationum, ad quas abierunt: et congregabo eos undique, et adducam eos ad humum suam. **21** Et faciam eos in gentem unam in terra in montibus Israel, et rex unus erit omnibus imperans: et non erunt ultra duae gentes, nec dividentur amplius in duo regna. **22** Neque polluentur ultra in idolis suis, et abominationibus suis, et cunctis iniquitatibus suis: et salvos eos faciam de universis sedibus suis, in quibus peccaverunt, et emundabo eos: et erunt mihi populus, et ego ero eis Deus. **23** Et servus meus David rex super eos, et pastor unus erit omnium eorum: in iudiciis meis ambulabunt, et mandata mea custodient, et facient ea. **24** Et habitabunt super terram, quam dedi servo meo Iacob, in qua habitaverunt patres vestri: et habitabunt super eam ipsi, et filii eorum, et filii filiorum eorum, usque in sempiternum: et David servus meus princeps eorum in perpetuum. **25** Et percutiam illis foedus pacis, pactum sempiternum erit eis: et fundabo eos, et multiplicabo, et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum. **26** Et erit tabernaculum meum in eis: et ero eis Deus, et ipsi erunt mihi populus. **27** Et scient Gentes quia ego Dominus sanctificator Israel, cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

38 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis pone faciem tuam contra Gog, et terram Magog, principem capitum Mosoch, et Thubal: et vaticinare de eo, **3** et dices ad eum: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te Gog principem capitum Mosoch et Thubal, **4** et circumagam te, et ponam frenum in maxillis tuis: et educam te, et omnem exercitum tuum, equos et equites vestitos loricis universos, multitudinem magnam, hastam et clypeum arripientium et gladium. **5** Persae,

Aethiopes, et Libyes cum eis, omnes scutati et eum in cunctis montibus meis gladium, ait Dominus galeati. **6** Gomer, et universa agmina eius, domus Deus: gladius uniuscuiusque in fratrem suum Thogorma, latera Aquilonis, et totum robur eius, dirigeret. **22** Et iudicabo eum peste, et sanguine, et populi multi tecum. **7** Praepara, et instrue te, et omnem multitudinem tuam, quae coacervata est ad te: et esto eis in praeceptum. **8** Post dies multos visitaberis: in novissimo annorum venies ad terram, quae reversa est a gladio, et congregata est de populis multis ad montes Israel, qui fuerunt deserti iugiter: haec de populis educta est, et habitabunt in ea confidenter universi. **9** Ascendens autem quasi tempestas venies, et quasi nubes, ut operias terram tu, et omnia agmina tua, et populi multi tecum. **10** Haec dicit Dominus Deus: In die illa ascendent sermones super cor tuum, et cogitabis cogitationem pessimam: **11** et dices: Ascendam ad terram absque muro: veniam ad quiescentes, habitantesque secure: hi omnes habitant sine muro, vectes, et portae non sunt eis: **12** Ut diripiás spolia, et invadas praedam, ut inferas manum tuam super eos, qui deserti fuerant, et postea restituti, et super populum, qui est congregatus ex Gentibus, qui possidere coepit, et esse habitator umbilici terrae. **13** Saba, et Dedan, et negotiatores Tharsis, et omnes leones eius dicent tibi: Numquid ad sumenda spolia tu venis? ecce ad diripiendam praedam congregasti multitudinem tuam, ut tollas argentum, et aurum, et auferas supellectilem, atque substantiam, et diripiás manubias infinitas. **14** Propterea vaticinare fili hominis, et dices ad Gog: Haec dicit Dominus Deus: Numquid non in die illo, cum habitaverit populus meus Israel confidenter, scies? **15** Et venies de loco tuo a lateribus Aquilonis tu et populi multi tecum ascensores equorum universi, coetus magnus, et exercitus vehemens. **16** Et ascendes super populum meum Israel quasi nubes, ut operias terram. In novissimis diebus eris, et adducam te super terram meam: ut sciant Gentes me, cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum, o Gog. **17** Haec dicit Dominus Deus: Tu ergo ille es, de quo locutus sum in diebus antiquis in manu servorum meorum prophetarum Israel, qui prophetaverunt in diebus illorum temporum, ut adducerem te super eos. **18** Et erit in die illa, in die adventus Gog super terram Israel, ait Dominus Deus, ascendet indignatio mea in furore meo. **19** Et in zelo meo, in igne irae meae locutus sum. Quia in die illa erit commotio magna super terram Israel: **20** et commovebuntur a facie mea pisces maris, et volucres caeli, et bestiae agri, et omne reptile, quod movetur super humum, cunctique homines, qui sunt super faciem terrae: et subvertentur montes, et cadent sepes, et omnis murus corruet in terram. **21** Et convocabo adversus imbre vehementi et lapidibus immensis: ignem, et sulphur pluam super eum, et super exercitum eius, et super populos multos, qui sunt cum eo. **23** Et magnificabor, et sanctificabor: et notus ero in oculis multarum gentium, et scient quia ego Dominus.

39 Tu autem fili hominis vaticinare adversum Gog, et dices: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego super te Gog principem capitum Mosoch et Thubal: **2** et circumagam te, et seducam te, et ascendere te faciam de lateribus Aquilonis: et adducam te super montes Israel. **3** Et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua, et sagittas tuas de manu dextera tua deiiciam. **4** Super montes Israel cades tu, et omnia agmina tua, et populi tui, qui sunt tecum: feris, avibus, omnique volatili, et bestiis terrae dedi te ad devorandum. **5** Super faciem agri cades: quia ego locutus sum, ait Dominus Deus. **6** Et immittam ignem in Magog, et in his, qui habitant in insulis confidenter: et scient quia ego Dominus. **7** Et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei Israel, et non polluam nomen sanctum meum amplius: et scient Gentes quia ego Dominus sanctus Israel. **8** Ecce venit, et factum est, ait Dominus Deus: haec est dies, de qua locutus sum. **9** Et egredientur habitatores de civitatibus Israel, et succendent et comburent arma, clypeum, et hastas, arcum, et sagittas, et baculos manuum, et contos: et succendent ea igne septem annis. **10** Et non portabunt ligna de regionibus, neque succident de saltibus: quoniam arma succendent igne, et depraedabuntur eos, quibus praedae fuerant, et diripient vastatores suos, ait Dominus Deus. **11** Et erit in die illa: dabo Gog locum nominatum sepulchrum in Israel: vallem viatorum ad Orientem maris, quae obstupescere faciet praetereuntes: et sepelient ibi Gog, et omnem multitudinem eius, et vocabitur vallis multitudinis Gog. **12** Et sepelient eos domus Israel, ut mundent terram septem mensibus. **13** Sepeliet autem eum omnis populus terrae, et erit eis nominata dies, in qua glorificatus sum, ait Dominus Deus. **14** Et viros iugiter constituent lustrantes terram, qui sepeliant, et requirant eos, qui remanserant super faciem terrae, ut emundent eam: post menses autem septem querere incipient. **15** Et circuibunt peragrantes terram: cumque viderint os hominis, statuent iuxta illud titulum, donec sepeliant illud pollinctores in valle multitudinis Gog. **16** Nomen autem civitatis Amona, et mundabunt terram. **17**

Tu ergo fili hominis, haec dicit Dominus Deus: Dic omnia, quae ego ostendam tibi: quia ut ostendantur omni volvuci, et universis avibus, cunctisque bestiis tibi adductus es hoc: annuncia omnia, quae tu agri: Convenite, properate, concurrite undique ad vides, domui Israel. **5** Et ecce murus forinsecus in victimam meam, quam ego immolo vobis, victimam circuitu domus undique, et in manu viri calamus grandem super montes Israel: ut comedatis carnem, mensurae sex cubitorum, et palmo: et mensus et bibatis sanguinem. **18** Carnes fortium comedetis, est latitudinem aedificii calamo uno, altitudinem et sanguinem principum terrae bibetis: arietum, et quoque calamo uno. **6** Et venit ad portam quae agnorum, et hircorum, taurorumque et altilium, respiciebat viam orientalem, et ascendit per gradus et pinguium omnium. **19** Et comedetis adipem in eius: et mensus est limen portae calamo uno in saturitatem, et bibitis sanguinem in ebrietatem, latitudinem, id est, limen unum calamo uno in de victima, quam ego immolabo vobis: **20** et latitudine: **7** et thalamum uno calamo in longum, saturabimini super mensam meam de equo, et uno calamo in latum: et inter thalamos, quinque equite forti, et de universis viris bellatoribus, cubitos: **8** et limen portae iuxta vestibulum portae ait Dominus Deus. **21** Et ponam gloriam meam intrinsecus, calamo uno. **9** Et mensus est vestibulum in Gentibus: et videbunt omnes gentes iudicium portae octo cubitorum, et frontem eius duobus meum, quod fecerim, et manum meam, quam cubitis: vestibulum autem portae erat intrinsecus. posuerim super eos. **22** Et scient domus Israel quia **10** Porro thalami portae ad viam Orientalem, tres ego Dominus Deus eorum a die illa, et deinceps. **23** hinc et tres inde: mensura una trium, et mensura Et scient Gentes quoniam in iniuste sua capta una frontium ex utraque parte. **11** Et mensus est sit domus Israel, eo quod dereliquerint me, et latitudinem liminis portae, decem cubitorum: et absconderim faciem meam ab eis: et tradiderim eos longitudinem portae, tredecim cubitorum: **12** Et in manus hostium, et ceciderint in gladio universi. marginem ante thalamos cubiti unius: et cubitus **24** Iuxta immunditiam eorum, et scelus feci eis, et unus finis utrimque: thalami autem, sex cubitorum abscondi faciem meam ab illis. **25** Propterea haec erant hinc et inde. **13** Et mensus est portam a dicit Dominus Deus: Nunc reducam captivitatem tecto thalami, usque ad tectum eius, latitudinem Iacob, et miserebor omnis domus Israel: et assumam vigintiquinque cubitorum: ostium contra ostium. zelum pro nomine sancto meo. **26** Et portabunt **14** Et fecit frontes per sexaginta cubitos: et ad confusionem suam, et omnem praevericationem, frontem atrium portae undique per circuitum. **15** qua praevericati sunt in me, cum habitaverint in Et ante faciem portae, quae pertingebat usque ad terra sua confidenter neminem formidantes: **27** et faciem vestibuli portae interioris, quinquaginta reduxero eos de populis, et congregavero de terris cubitos. **16** Et fenestras obliquas in thalamis, inimicorum suorum, et sanctificatus fui in eis, in et in frontibus eorum, quae erant intra portam oculis gentium plurimarum. **28** Et scient quia ego undique per circuitum: similiter autem erant et Dominus Deus eorum, eo quod transtulerim eos in in vestibulis fenestrae per gyrum intrinsecus, nationes; et congregaverim eos super terram suam, et ante frontes pictura palmarum. **17** Et eduxit et non dereliquerim quemquam ex eis ibi. **29** Et me ad atrium exterius, et ecce gazophylacia, et non abscondam ultra faciem meam ab eis, eo quod pavimentum stratum lapide in atrio per circuitum: effuderim spiritum meum super omnem domum triginta gazophylacia in circuitu pavimenti. **18** Israel, ait Dominus Deus.

40 In vigesimo quinto anno transmigrationis nostrae, in exordio anni, decima mensis, quartodecimo anno postquam percussa est civitas: in ipsa hac die facta est super me manus Domini, et adduxit me illuc. **2** In visionibus Dei adduxit me in terram Israel, et dimisit me super montem excelsum nimis: super quem erat quasi aedificium civitatis vergentis ad Austrum. **3** Et introduxit me illuc: et ecce vir, cuius erat species quasi species aeris, et funiculus lineus in manu eius, et calamus mensurae in manu eius: stabat autem in porta. **4** Et locutus est ad me idem vir: Fili hominis vide oculis tuis, et auribus tuis audi, et pone cor tuum in

Et pavimentum in fronte portarum secundum longitudinem portarum erat inferius. **19** Et mensus est latitudinem a facie portae inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus, centum cubitos ad Orientem, et ad Aquilonem. **20** Portam quoque, quae respiciebat viam Aquilonis atrii exterioris, mensus est tam in longitudine, quam in latitudine. **21** Et thalamos eius tres hinc, et tres inde: et frontem eius, et vestibulum eius secundum mensuram portae prioris, quinquaginta cubitorum longitudinem eius, et latitudinem viginti quinque cubitorum. **22** Fenestrae autem eius, et vestibulum, et sculpturae secundum mensuram portae, quae respiciebat ad Orientem: et septem graduum erat ascensus eius, et vestibulum ante

eam. **23** Et porta atrii interioris contra portam unius et dimidii: et latitudine cubiti unius et Aquilonis, et Orientalem: et mensus est a porta dimidii: et altitudine cubiti unius: super quas usque ad portam centum cubitos. **24** Et eduxit me ad ponant vasa, in quibus immolatur holocaustum, viam australem, et ecce porta, quae respiciebat ad et victimam. **43** Et labia earum palmi unius, reflexa Austrum: et mensus est frontem eius, et vestibulum intrinsecus per circuitum: super mensas autem eius iuxta mensuras superiores. **25** Et fenestras carnes oblationis. **44** Et extra portam interiorem eius, et vestibula in circuitu, sicut fenestras ceteras: gazophylacia cantorum in atrio interiori, quod erat quinquaginta cubitorum longitudine, et latitudine in latere portae respicientis ad Aquilonem: et facies vigintiquinque cubitorum. **26** Et in gradibus septem eorum contra viam Australem, una ex latere portae ascendebat ad eam: et vestibulum ante fortes eius: Orientalis, quae respiciebat ad viam Aquilonis. **45** Et et caelatae palmae erant, una hinc, et altera inde in dixit ad me: Hoc est gazophylacium, quod respicit fronte eius. **27** Et porta atrii interioris in via australi: viam Meridianam, sacerdotum erit, qui excubant et mensus est a porta usque ad portam in via australi, in custodiis templi. **46** Porro gazophylacium, quod centum cubitos. **28** Et introduxit me in atrium respicit ad viam Aquilonis, sacerdotum erit, qui interius ad portam australem: et mensus est portam excubant ad ministerium altaris. isti sunt filii iuxta mensuras superiores. **29** Thalamum eius, et Sadoc, qui accedunt de filiis Levi ad Dominum ut frontem eius, et vestibulum eius eisdem mensuris: ministrent ei. **47** Et mensus est atrium longitudine et fenestras eius, et vestibulum eius in circuitu centum cubitorum, et latitudine centum cubitorum quinquaginta cubitos longitudinis, et latitudinis per quadrum: et altare ante faciem templi. **48** Et vigintiquinque cubitos. **30** Et vestibulum per gyrum introduxit me in vestibulum templi: et mensus est longitudine vigintiquinque cubitorum, et latitudine vestibulum quinque cubitis hinc, et quinque cubitis quinque cubitorum. **31** Et vestibulum eius ad atrium inde: et latitudinem portae trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde. **49** Longitudinem autem exterius, et palmas eius in fronte: et octo gradus erant, quibus ascendebatur per eam. **32** Et introduxit et trium cubitorum inde. **49** Longitudinem undecim me in atrium interius per viam orientalem: et mensus est portam secundum mensuras superiores. Et columnae erant in frontibus: una hinc, et altera 33 Thalamum eius, et frontem eius, et vestibulum inde: et latitudinem portae trium cubitorum hinc, et trium cubitorum, et octo gradibus ascendebatur ad eam. Et columnae erant in frontibus: una hinc, et altera eius sicut supra: et fenestras eius, et vestibula eius in circuitu, longitudine quinquaginta cubitorum, et latitudine vigintiquinque cubitorum. **34** Et vestibulum eius, id est atrii exterioris: et palmae caelatae in fronte eius hinc et inde: et in octo gradibus ascensus eius. **35** Et introduxit me ad portam, quae respiciebat ad Aquilonem: et mensus est secundum mensuras superiores. **36** Thalamum eius, et frontem eius, et vestibulum eius, et fenestras eius per circuitum, longitudine quinquaginta cubitorum, et latitudine vigintiquinque cubitorum. **37** Et vestibulum eius respiciebat ad atrium exterioris: et caelatura palmarum in fronte eius hinc et inde: et in octo gradibus ascensus eius. **38** Et per singula gazophylacia ostium in frontibus portarum: ibi lavabant holocaustum. **39** Et in vestibulo portae, duae mensae hinc, et duae mensae inde: ut immoletur super eas holocaustum, et pro peccato, et pro delicto. **40** Et ad latus exterioris, quod ascendit ad ostium portae, quae pergit ad Aquilonem, duae mensae: et ad latus alterum ante vestibulum portae, duae mensae. **41** Quattuor mensae hinc, et quattuor mensae inde: per latera portae octo mensae erant, super quas immolabant. **42** Quattuor autem mensae ad holocaustum, de lapidibus quadris extractae: longitudine cubiti

41 Et introduxit me in templum, et mensus est frontes, sex cubitos latitudinis hinc, et sex cubitos latitudinis inde, latitudinem tabernaculi. **2** Et latitudo portae, decem cubitorum erat: et latera portae, quinque cubitis hinc, et quinque cubitis inde: et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum, et latitudinem viginti cubitorum. **3** Et introgressus intrinsecus mensus est in fronte portae duos cubitos: et portam, sex cubitorum: et latitudinem portae, septem cubitorum. **4** Et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum, et latitudinem eius viginti cubitorum, ante faciem templi: et dixit ad me: Hoc est sanctum sanctorum. **5** Et mensus est parietem domus sex cubitorum: et latitudinem lateris quattuor cubitorum undique per circuitum domus. **6** Latera autem, latus ad latus, bis tringita tria: et erant eminentia, quae ingredierentur per parietem domus, in lateribus per circuitum, ut continerent, et non attingerent parietem templi. **7** Et platea erat in rotundum, ascendens sursum per cochleam, et in coenaculum templi deferebat per gyrum: idcirco latius erat templum in superioribus: et sic de inferioribus ascendebat ad superiora in medium. **8** Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata latera

ad mensuram calami sex cubitorum spatio: **9** et **42** Et eduxit me in atrium exterius per viam latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum: et erat interior domus in lateribus in gazophylacium, quod erat contra separatum domus. **10** Et inter gazophylacia latitudinem aedificium, et contra aedem vergentem ad viginti cubitorum in circuitu domus undique, **11** Aquilonem. **2** In facie longitudinis, centum et ostium lateris ad orationem: ostium unum ad cubitos ostii Aquilonis: et latitudinis quinquaginta viam Aquilonis, et ostium unum ad viam Australem: cubitos, **3** contra viginti cubitos atrii interioris, et et latitudinem loci ad orationem, quinque contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris, cubitorum in circuitu. **12** Et aedificium, quod erat ubi erat porticus iuncta porticui triplici. **4** Et separatum, versumque ad viam respicientem ad ante gazophylacia deambulatio decem cubitorum mare, latitudinis septuaginta cubitorum, paries latitudinis, ad interiora respiciens viae cubiti autem aedificii, quinque cubitorum latitudinis per unius. Et ostia eorum ad Aquilonem: **5** Ubi circuitum: et longitudine eius nonaginta cubitorum. erant gazophylacia in superioribus humiliora: quia **13** Et mensus est domus longitudinem, centum supportabant porticus, quae ex illis eminebant cubitorum: et quod separatum erat aedificium, de inferioribus, et de mediis aedificii. **6** Tristega et parietes eius, longitudinis centum cubitorum. enim erant, et non habebant columnas, sicut **14** Latitudo autem ante faciem domus: et eius, erant columnae atriorum: propterea eminebant quod erat separatum contra Orientem, centum de inferioribus, et de mediis a terra cubitis cubitorum. **15** Et mensus est longitudinem aedificii quinquaginta. **7** Et peribolus exterior secundum contra faciem eius, quod erat separatum ad dorsum: gazophylacia, quae erant in via atrii exterioris ethecas ex utraque parte centum cubitorum: et ante gazophylacia: longitudine eius quinquaginta templum interius, et vestibula atrii. **16** Limina, et cubitorum. **8** Quia longitudine erat gazophylaciiorum fenestras obliquas, et ethecas in circuitu per tres atrii exterioris quinquaginta cubitorum: et partes, contra uniuscuiusque limen, stratumque longitudine ante faciem templi, centum cubitorum. ligno per gyrum in circuitu: terra autem usque **9** Et erat subter gazophylacia haec introitus ab ad fenestras, et fenestrae clausae super ostia. **17** Oriente ingredientium in ea de atrio exteriori. **10** Et usque ad domum interiorem, et forinsecus In latitudine periboli atrii, quod erat contra viam per omnem parietem in circuitu intrinsecus, et Orientalem, in faciem aedificii separati, et erant forinsecus, ad mensuram. **18** Et fabrefacta cherubim ante aedificium gazophylacia. **11** Et via ante faciem et palmae: et palma inter cherub et cherub, duasque eorum iuxta similitudinem gazophylaciiorum, quae facies habebat cherub. **19** Faciem hominis iuxta erant in via Aquilonis: secundum longitudinem palmam ex hac parte, et faciem leonis iuxta palmam eorum, sic et latitudo eorum: et omnis introitus ex alia parte: expressam per omnem domum in eorum, et similitudines, et ostia eorum. **12** circuitu. **20** De terra usque ad superiora portae, secundum ostia gazophylaciiorum, quae erant cherubim, et palmae caelatae erant in pariete in via respiciente ad Notum: ostium in capite templi. **21** Limen quadrangulum, et facies sanctuarii, viae: quae via erat ante vestibulum separatum aspectus contra aspectum. **22** Altaris lignei trium per viam Orientalem ingredientibus. **13** Et dixit cubitorum altitudo: et longitudine eius duorum ad me: Gazophylacia Aquilonis, et gazophylacia cubitorum: et anguli eius, et longitudine eius, et Austra, quae sunt ante aedificium separatum: haec parietes eius lignei. Et locutus est ad me: Haec sunt gazophylacia sancta: in quibus vescuntur est mensa coram Domino. **23** Et duo ostia erant sacerdotes, qui appropinquant ad Dominum in in templo, et in sanctuario. **24** Et in duobus ostiis sancta sanctorum: ibi ponent sancta sanctorum, ex utraque parte bina erant ostiola, quae in se et oblationem pro peccato, et pro delicto: locus invicem plicabantur: bina enim ostia erant ex enim sanctus est. **14** Cum autem ingressi fuerint utraque parte ostiorum. **25** Et caelata erant in ipsis sacerdotes, non egredientur de sanctis in atrium ostiis templi cherubim, et sculptura palmarum, exterius: et ibi reponent vestimenta sua, in sicut in parietibus quoque expressa erant: quam quibus ministrant, quia sancta sunt: vestienturque ob rem et grossiora erant ligna in vestibuli fronte vestimentis aliis, et sic procedent ad populum. **15** forinsecus. **26** Super quae fenestrae obliquae, et Cumque complesset mensuras domus interioris, similitudo palmarum hinc atque inde in humerulis eduxit me per viam portae, quae respiciebat ad vestibuli: secundum latera domus, latitudinemque viam Orientalem: et mensus est eam undique per circuitum. **16** Mensus est autem contra ventum Orientalem calamo mensurae, quingentos

calamos in calamo mensurae per circuitum. **17** Et in circuitu, palmus unus. haec quoque erat fossa mensus est contra ventum Aquilonis quingentos altaris. **14** Et de sinu terrae usque ad crepidinem calamos in calamo mensurae per gyrum. **18** Et novissimam duo cubiti, et latitudo cubiti unius: et a ad ventum Australem mensus est quingentos crepidine minore usque ad crepidinem maiorem calamos in calamo mensurae per circuitum. **19** Et quattuor cubiti, et latitudo cubiti unius. **15** Ipse ad ventum Occidentalem mensus est quingentos ad sursum, cornua quattuor. **16** Et Ariel duodecim ventos mensus est murum eius undique per cubitorum in longitudine per duodecim cubitos circuitum, longitudinem quingentorum cubitorum, latitudinis: quadrangulatum aequis lateribus. **17** Et latitudinem quingentorum cubitorum dividenter Et crepido quattuordecim cubitorum longitudinis per quattuordecim cubitos latitudinis in quattuor angulis eius: et corona in circuitu eius dimidii cubiti, et sinus eius unius cubiti per circuitum: gradus autem eius versi ad Orientem. **18** Et dixit ad me: Fili hominis, haec dicit Dominus Deus: Hi sunt ritus altaris in quacumque die fuerit fabricatum: ut offeratur super illud holocaustum, et effundatur sanguis. **19** Et dabis Sacerdotibus, et Levitis, qui sunt de semine Sadoc, qui accedunt ad me, ait Dominus Deus, ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato. **20** Et assumens de sanguine eius, pones super quattuor cornua eius, et super quattuor angulos crepidinis, et super coronam in circuitu: et mundabis illud, et expiabis. **21** Et tolles vitulum, qui oblatus fuerit pro peccato: et combures eum in separato loco domus extra sanctuarium. **22** Et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato: et expiabunt altare, sicut expiaverunt in vitulo. **23** Cumque compleveris expians illud, offeres vitulum de armento immaculatum, et arietem de grege immaculatum. **24** Et offeres eos in conspectu Domini: et mittent sacerdotes super eos sal, et offerent eos holocaustum Domino. **25** Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de armento, et arietem de pecoribus immaculatos offerent. **26** Septem diebus expiabunt altare, et mundabunt illud: et implebunt manum eius. **27** Expletis autem diebus, in die octava et ultra, facient sacerdotes super altare holocausta vestra, et quae pro pace offerunt: et placatus ero vobis, ait Dominus Deus.

43 Et duxit me ad portam, quae respiciebat ad viam Orientalem. **2** Et ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per viam Orientalem: et vox erat ei quasi vox aquarum multarum, et terra splendebat a maiestate eius. **3** Et vidi visionem secundum speciem, quam videram, quando venit ut disperderet civitatem: et species secundum aspectum, quem videram iuxta fluvium Chobar: et cecidi super faciem meam. **4** Et maiestas Domini ingressa est templum per viam portae, quae respiciebat ad Orientem. **5** Et elevavit me spiritus, et introduxit me in atrium interius: et ecce repleta erat gloria Domini domus. **6** Et audivi loquentem ad me de domo, et vir qui stabat iuxta me, **7** dixit ad me: Fili hominis, locus solii mei, et locus vestigiorum pedum meorum, ubi habito in medio filiorum Israel in aeternum: et non polluent ultra domus Israel nomen sanctum meum, ipsi, et reges eorum in fornicationibus suis, et in ruinis regum suorum, et in excelsis. **8** Qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum, et postes suos iuxta postes meos: et murus erat inter me et eos: et polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus, quas fecerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea. **9** Nunc ergo repellant procul fornicationem suam, et ruinas regum suorum a me: et habitabo in medio eorum semper. **10** Tu autem fili hominis ostende domui Israel templum, et confundantur ab iniquitatibus suis, et metiantur fabricam: **11** et erubescant ex omnibus, quae fecerunt: Figuram domus, et fabricae eius exitus, et introitus, et omnem descriptionem eius, et universa praecepta eius, cunctumque ordinem eius, et omnes leges eius ostende eis, et scribes in oculis eorum: ut custodiant omnes descriptiones eius, et praecepta illius, et faciant ea. **12** Ista est lex domus in summitate montis: Omnis finis eius in circuitu, sanctum sanctorum est: haec est ergo lex domus. **13** Ista autem mensurae altaris in cubito verissimo, qui habebat cubitum, et palmum: in sinu eius erat cubitus et cubitus in latitudine, et definitio eius usque ad labium eius, et

in faciem meam. **5** Et dixit ad me Dominus: Fili aliis: et non sanctificabunt populum in vestibus hominis pone cor tuum, et vide oculis tuis, et suis. **20** Caput autem suum non radent, neque auribus tuis audi omnia, quae ego loquor ad te comam nutrient: sed tondentes attendent capita de universis ceremoniis domus Domini, et de sua. **21** Et vinum non bibet omnis sacerdos quando cunctis legibus eius: et pones cor tuum in viis ingressurus est atrium interius. **22** Et viduam, et templi per omnes exitus sanctuarii. **6** Et dices repudiatam non accipient uxores, sed virgines de ad exasperantem me domum Israel: Haec dicit semine domus Israel: sed et viduam, quae fuerit Dominus Deus: Sufficient vobis omnia sclera vestra vidua a sacerdote, accipient. **23** Et populum meum domus Israel: **7** eo quod inducitis filios alienos docebunt quid sit inter sanctum et pollutum, et incircumcisos corde, et incircumcisos carne, ut inter mundum et immundum ostendent eis. **24** sint in sanctuario meo, et polluant domum meam: Et cum fuerit controversia, stabunt in iudiciis et offertis panes meos, adipem, et sanguinem: et meis, et iudicabunt: leges meas, et pracepta mea dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus in omnibus sollemnitatibus meis custodient, et vestris. **8** Et non servasti pracepta sanctuarii mei: Sabbata mea sanctificabunt. **25** Et ad mortuum et posuistis custodes observationum mearum in hominem non ingredientur, ne polluantur, nisi ad sanctuario meo vobismetipsi. **9** Haec dicit Dominus patrem et matrem, et filium et filiam, et fratrem Deus: Omnis alienigena incircumcisus corde, et et sororem, quae alterum virum non habuerit: in incircumcisus carne, non ingredietur sanctuarium quibus contaminabuntur. **26** Et postquam fuerit meum, omnis filius alienus qui est in medio filiorum emundatus, septem dies numerabuntur ei. **27** Et in Israel. **10** Sed et Levitae, qui longe recesserunt die introitus sui in sanctuarium ad atrium interius a me in errore filiorum Israel, et erraverunt a ut ministret mihi in sanctuario, offeret pro peccato me post idola sua, et portaverunt iniquitatem suo, ait Dominus Deus. **28** Non erit autem eis suam: **11** erunt in sanctuario meo aeditui, et hereditas, ego hereditas eorum: et possessionem ianitores portarum domus, et ministri domus: ipsi non dabitis eis in Israel, ego enim possessio eorum. mactabunt holocausta, et victimas populi: et ipsi **29** Victimam et pro peccato et pro delicto ipsi stabunt in conspectu eorum, ut ministrent eis. comedent: et omne votum in Israel ipsorum erit. **30** **12** Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu Et primitiva omnium primogenitorum, et omnia idolorum suorum, et facti sunt domui Israel in libamenta ex omnibus, quae offeruntur, sacerdotum offendiculum iniurias: idcirco levavi manum erunt: et primitiva ciborum vestrorum dabitis meam super eos, ait Dominus Deus, et portabunt sacerdoti, ut reponat benedictionem domui sua. iniuriam suam: **13** et non appropinquabunt ad **31** Omne morticum, et captum a bestia de avibus me ut sacerdotio fungantur mihi, neque accendent ad et de pecoribus non comedent. Sacerdotes. omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum: sed portabunt confusionem suam, et sclera sua quae fecerunt. **14** Et dabo eos ianitores domus in omni ministerio eius, et in universis, quae fient in ea. **15** Sacerdotes autem et Levitae filii Sadoc, qui custodierunt ceremonias sanctuarii mei, cum errarent filii Israel a me, ipsi accendent ad me ut ministrent mihi: et stabunt in conspectu meo ut offerant mihi adipem, et sanguinem, ait Dominus Deus. **16** Ipsi ingredientur sanctuarium meum, et ipsi accendent ad mensam meam ut ministrent mihi, et custodiant ceremonias meas. **17** Cumque ingredientur portas atrii interioris, vestibus lineis induentur: nec ascendet super eos quidquam laneum, quando ministrant in portis atrii interioris et intrinsecus. **18** Vittae lineae erunt in capitibus eorum, et feminalia linea erunt in lumbis eorum, et non accingentur in sudore. **19** Cumque egredientur atrium exterius ad populum, exuent se vestimentis suis, in quibus ministraverant, et reponent ea in gazophylacio sanctuarii, et vestient se vestimentis

45 Cumque cooperitis terram dividere sortito, separate primitias Domino, sanctificatum de terra, longitudine vigintiquinque millia, et latitudine decem millia: sanctificatum erit in omni termino eius per circuitum. **2** Et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos, quadrifariam per circuitum: et quinquaginta cubitis in suburbana eius per gyrum. **3** Et a mensura ista mensurabis longitudinem vigintiquinque millium, et latitudinem decem millium, et in ipso erit templum, sanctumque sanctorum. **4** Sanctificatum de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii, qui accedunt ad ministerium Domini: et erit eis locus in domos, et in sanctuarium sanctitatis. **5** Vigintiquinque autem millia longitudinis, et decem millia latitudinis erunt Levitis, qui ministrant domui: ipsi possidebunt viginti gazophylacia. **6** Et possessionem civitatis dabitis quinque millia latitudinis, et longitudinis vigintiquinque millia secundum separationem sanctuarii, omni domui

Israel. **7** Principi quoque hinc et inde in separationem sanctuarii, et in possessionem civitatis, contra faciem separationis sanctuarii, et contra faciem possessionis urbis: a latere Maris usque ad Mare, et a latere Orientis usque ad Orientem: Longitudinis autem iuxta unamquamque partem a termino Occidentalibus usque ad terminum Orientalem. **8** De terra erit ei possessio in Israel: et non depopulabuntur ultra principes populum meum: sed terram dabunt domui Israel secundum tribus eorum. **9** Haec dicit Dominus Deus: Sufficiat vobis principes Israel: iniuriam et rapinas intermitte, et iudicium et iustitiam facite, separate confinia vestra a populo meo, ait Dominus Deus. **10** Statera iusta, et ephi iustum, et batus iustus erit vobis. **11** Ephi, et batus aequalia, et unius mensurae erunt: ut capiat decimam partem cori batus, et decimam partem cori ephi: iuxta mensuram cori erit aequa libratio eorum. **12** Siclus autem viginti obolos habet. Porro viginti sicli, et vigintiquinque sicli, et quindecim sicli, mnam faciunt. **13** Et haec sunt primitiae, quas tolletis: sextam partem ephi de coro frumenti, et sextam partem ephi de coro hordei. **14** Mensura quoque olei, batus olei, decima pars cori est: et decem bati corum faciunt: quia decem bati implent corum. **15** Et arietem unum de grege ducentorum de his, quae nutriti Israel in sacrificium, et in holocaustum, et in pacifica, ad expiandum pro eis, ait Dominus Deus. **16** Omnis populus terrae tenebitur primitiis his principi in Israel. **17** Et super principem erunt holocausta, et sacrificium, et libamina in sollemnitatibus, et in Calendis, et in Sabbatis, et in universis sollemnitatibus domus Israel: ipse faciet pro peccato sacrificium, et holocaustum, et pacifica ad expiandum pro domo Israel. **18** Haec dicit Dominus Deus: In primo mense, una mensis sumes vitulum de armento immaculatum, et expiabis sanctuarium. **19** Et tollet sacerdos de sanguine quod erit pro peccato: et ponet in postibus domus, et in quattuor angulis crepidinis altaris, et in postibus portae atrii interioris. **20** Et sic facies in septima mensis pro unoquoque, qui ignoravit, et errore deceptus est, et expiabis pro domo. **21** In primo mense, quartadecima die mensis erit vobis Paschae sollemnitas: septem diebus azyma comedentur. **22** Et faciet princeps in die illa pro se, et pro universo populo terrae, vitulum pro peccato. **23** Et in septem dierum sollemnitate faciet holocaustum Domino septem vitulos, et septem arietes immaculatos quotidie septem diebus: et pro peccato hircum caprarum quotidie. **24** Et sacrificium ephi per vitulum, et ephi per arietem faciet: et olei hin per singula ephi. **25** Septimo mense, quintadecima die mensis in sollemnitate faciet sicut supra dicta sunt per septem dies: tam pro peccato, quam pro holocausto, et in sacrificio, et in oleo.

46 Haec dicit Dominus Deus: Porta atrii interioris, quae respicit ad Orientem, erit clausa sex diebus, in quibus opus fit: die autem Sabbati aperietur, sed et in die Calendarum aperietur. **2** Et intrabit princeps per viam vestibuli portae deforis, et stabit in limine portae: et facient sacerdotes holocaustum eius, et pacifica eius: et adorabit super limen portae, et egredietur: porta autem non claudetur usque ad vesperam. **3** Et adorabit populus terrae ad ostium portae illius in Sabbatis, et in Calendis coram Domino. **4** Holocaustum autem hoc offeret princeps Domino: in die Sabbati sex agnos immaculatos, et arietem immaculatum. **5** Et sacrificium ephi per arietem: in agnis autem sacrificium quod dederit manus eius: et olei hin per singula ephi. **6** In die autem Calendarum vitulum de armento immaculatum: et sex agni, et arietes immaculati erunt. **7** Et ephi per vitulum, ephi quoque per arietem faciet sacrificium: de agnis autem, sicut invenerit manus eius: et olei hin per singula ephi. **8** Cumque ingressurus est princeps, per viam vestibuli portae ingrediatur, et per eamdem viam exeat. **9** Et cum intrabit populus terrae in conspectu Domini in sollemnitatibus: qui ingreditur per portam Aquilonis, ut adoret, egrediatur per viam portae Meridianae: porro qui ingreditur per viam portae Meridianae, egrediatur per viam portae Aquilonis: non revertetur per viam portae, per quam ingressus est, sed e regione illius egredietur. **10** Princeps autem in medio eorum cum ingredientibus ingrediatur, et cum egredientibus egredietur. **11** Et in nundinis, et in sollemnitatibus erit sacrificium ephi per vitulum, et ephi per arietem: de agnis autem erit sacrificium sicut invenerit manus eius: et olei hin per singula ephi. **12** Cum autem fecerit princeps spontaneum holocaustum, aut pacifica voluntaria Domino: aperietur ei porta, quae respicit ad Orientem, et faciet holocaustum suum, et pacifica sua, sicut fieri solet in die sabbati: et egredietur, claudeturque porta postquam exierit. **13** Et agnum eiusdem anni immaculatum faciet holocaustum quotidie Domino: semper mane faciet illud. **14** Et faciet sacrificium super eo cata mane mane sextam partem ephi, et de oleo tertiam partem hin, ut misceatur similae: sacrificium Domino legitimum, iuge atque perpetuum. **15** Faciet agnum, et sacrificium, et oleum cata mane mane, holocaustum sempiternum.

16 Haec dicit Dominus Deus: Si dederit princeps vivens, quae serpit, quocumque venerit torrens, domum alicui de filiis suis: hereditas eius, filiorum vivet: et erunt pisces multi satis postquam venerint suorum erit, possidebunt eam hereditarie. **17** illuc aquae istae, et sanabuntur et vivent omnia, Si autem dederit legatum de hereditate sua uni ad quae venerit torrens. **10** Et stabunt super illas servorum suorum, erit illius usque ad annum piscatores, ab Engaddi usque ad Engallim siccatio remissionis, et revertetur ad principem: hereditas sagenarum erit; plurimae species erunt piscium autem eius, filiis eius erit. **18** Et non accipiet eius, sicut pisces maris magni, multitudinis nimiae: princeps de hereditate populi per violentiam, et **11** in littoribus autem eius, et in palustribus non de possessione eorum: sed de possessione sua sanabuntur, quia in salinas dabuntur. **12** Et super hereditatem dabit filiis suis: ut non dispergatur torrentem orietur in ripis eius ex ultraque parte populus meus unusquisque a possessione sua. **19** omne lignum pomiferum: non defluet folium ex eo, Et introduxit me per ingressum, qui erat ex latere et non deficit fructus eius: per singulos menses portae, in gazophylacia sanctuarii ad sacerdotes, afferet primitiva, quia aquae eius de sanctuario quae respiciebant ad Aquilonem: et erat ibi locus egredientur: et erunt fructus eius in cibum, et folia vergens ad Occidentem. **20** Et dixit ad me: Iste est eius ad medicinam. **13** Haec dicit Dominus Deus: locus ubi coquent sacerdotes pro peccato, et pro Hic est terminus, in quo possidebitis terram in delicto: ubi coquent sacrificium, ut non efferant duodecim tribubus Israel: quia Joseph duplicum in atrium exterius, et sanctificetur populus. **21** funiculum habet. **14** Possidebitis autem eam singuli Et eduxit me in atrium exterius, et circumduxit aequa ut frater suus: super quam levavi manum me per quattuor angulos atrii: et ecce atriolum meum ut darem patribus vestris: et cadet terra erat in angulo atrii, atriola singula per angulos haec vobis in possessionem. **15** Hic est autem atrii. **22** In quattuor angulis atrii atriola disposita, terminus terrae: ad plagam Septentrionalem a quadraginta cubitorum per longum, et tringita per mari magno via Hethalon, venientibus Sedada, **16** latum: mensurae unius quattuor erant. **23** Et paries Emath, Bertha, Sabarim, quae est inter terminum per circuitum ambiens quattuor atriola: et culinae Damasci et confinium Emath, domus Tichon, quae fabricatae erant subter porticus per gyrum. **24** Et dixit ad me: Haec est domus culinarum, in qua coquent ministri domus Domini victimas populi.

47 Et convertit me ad portam domus, et ecce aquae egrediebantur subter limen domus ad Orientem: facies enim domus respiciebat ad Orientem: aquae autem descendebant in latus templi dextrum ad Meridiem altaris. **2** Et eduxit me per viam portae Aquilonis, et convertit me ad viam foras portam exteriorem, viam quae respiciebat ad Orientem: et ecce aquae redundantes a latere dextro. **3** Cum egredetur vir ad Orientem, qui habebat funiculum in manu sua, et mensus est mille cubitos: et traduxit me per aquam usque ad talos. **4** Rursumque mensus est mille, et traduxit me per aquam usque ad genua: **5** et mensus est mille, et traduxit me per aquam usque ad renes. Et mensus est mille, torrentem, quem non potui pertransire: quoniam intumuerant aquae profundi torrentis, qui non potest transvadari. **6** Et dixit ad me: Certe vidisti fili hominis. Et eduxit me, et convertit ad ripam torrentis. **7** Cumque me convertissem, ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex ultraque parte. **8** Et ait ad me: Aquae istae, quae egrediuntur ad tumulos sabuli Orientalis, et descendunt ad plana deserti, intrabunt mare, et exibunt, et sanabuntur aquae. **9** Et omnis anima Orientali usque ad plagam Maris, Aser una: **3** et

48 Et haec nomina tribuum a finibus Aquilonis iuxta viam Hethalon pergentibus Emath, atrium Enan terminus Damasci ad Aquilonem iuxta viam Emath. Et erit ei plaga Orientalis Mare, Dan una. **2** Et super terminum Dan, a plaga Maris, Aser una: **3** et

super terminum Aser, a plaga Orientali usque ad et in possessionem civitatis. **21** Quod autem plagam Maris, Nephthali una. **4** Et super terminum reliquum fuerit, principis erit ex omni parte Nephthali, a plaga Orientali usque ad plagam Maris, primitiarum sanctuarii, et possessionis civitatis Manasse una. **5** Et super terminum Manasse, a plaga e regione vigintiquinque millium primitiarum Orientali usque ad plagam Maris, Ephraim una. **6** Et usque ad terminum Orientalem: sed et ad Mare e super terminum Ephraim a plaga Orientali usque regione vigintiquinque millium usque ad terminum ad plagam Maris, Ruben una. **7** Et super terminum maris, similiter in partibus principis erit: et erunt Ruben, a plaga Orientali usque ad plagam Maris, primitiae sanctuarii, et sanctuarium templi in Iuda una. **8** Et super terminum Iuda, a plaga Orientali medio eius. **22** De possessione autem Levitarum, et usque ad plagam Maris, erunt primitiae, quas de possessione civitatis in medio partium principis: separabis, vigintiquinque millibus latitudinis et erit in terminum Iuda, et in terminum Beniamin, et longitudinis, sicut singulae partes a plaga Orientali ad principem pertinebit. **23** Et reliquis tribus: usque ad plagam Maris: et erit sanctuarium in medio A plaga Orientali usque ad plagam Occidentalem, eius. **9** Primitiae, quas separabis Domino: longitudine Beniamin una. **24** Et contra terminum Beniamin, vigintiquinque millibus, et latitudo decem millibus. a plaga Orientali usque ad plagam Occidentalem, **10** Hae autem erunt primitiae sanctuarii sacerdotum: Simeon una. **25** Et super terminum Simeonis, a ad Aquilonem longitudinis vigintiquinque millia, et plaga Orientali usque ad plagam Occidentalem, ad Mare latitudinis decem millia, sed et ad Orientem Issachar una. **26** Et super terminum Issachar, a latitudinis decem millia, et ad Meridiem longitudinis plaga Orientali usque ad plagam Occidentalem, vigintiquinque millia: et erit sanctuarium Domini Zabulon una. **27** Et super terminum Zabulon, a plaga in medio eius. **11** Sacerdotibus sanctuarium erit Orientali usque ad plagam Maris, Gad una. **28** Et de filiis Sadoc, qui custodierunt ceremonias meas, super terminum Gad, ad plagam Austri in Meridie: et et non erraverunt cum errarent filii Israel, sicut erit finis de Thamar usque ad aquas contradictionis erraverunt et Levitae. **12** Et erunt eis primitiae Cades, hereditas contra mare magnum. **29** Haec de primitiis terrae sanctum sanctorum, iuxta est terra, quam mittetis in sortem tribubus Israel: terminum Levitarum. **13** Sed et Levitis similiter et hae partitiones earum, ait Dominus Deus. **30** iuxta fines sacerdotum vigintiquinque millia Et hi egressus civitatis: A plaga Septentrionali longitudinis, et latitudinis decem millia. Omnis quingentos et quattuor millia mensurabis. **31** Et longitudine viginti et quinque millium, et latitudo portae civitatis ex nominibus tribuum Israel, portae decem millium. **14** Et non venundabunt ex eo, tres a Septentrione, porta Ruben una, porta Iuda neque mutabunt, neque transferentur primitiae una, porta Levi una. **32** Et ad plagam Orientalem, terrae, quia sanctificate sunt Domino. **15** Quinque quingentos et quattuor millia: et portae tres, porta millia autem quae supersunt in latitudine per Joseph una, porta Beniamin una, porta Dan una. **33** vigintiquinque millia, profana erunt urbis in Et ad plagam Meridianam, quingentos et quattuor habitaculum, et in suburbana: et erit civitas in millia metieris: et portae tres, porta Simeonis medio eius. **16** Et hae mensurae eius: ad plagam una, porta Issachar una, porta Zabulon una. **34** Et Septentrionalem quingenta et quattuor millia: et ad ad plagam Occidentalem, quingentos et quattuor plagam Meridianam, quingenta et quattuor millia: millia, et portae eorum tres, porta Gad una, porta et ad plagam Orientalem, quingenta et quattuor millia: et ad plagam Occidentalem, quingenta decem et octo millia: et nomen civitatis ex illa die, et quattuor millia. **17** Erunt autem suburbana Dominus ibidem.

civitatis ad Aquilonem ducenta quinquaginta, et ad Meridiem ducenta quinquaginta, et ad Orientem ducenta quinquaginta, et ad Mare ducenta quinquaginta. **18** Quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarii, decem millia in Orientem, et decem millia in Occidentem, erunt sicut primitiae sanctuarii: et erunt fruges eius in panes his, qui serviunt civitati. **19** Servientes autem civitati, operabuntur ex omnibus tribubus Israel. **20** Omnes primitiae, vigintiquinque millium, per vigintiquinque millia in quadrum, separabuntur in primitias sanctuarii,

Danihelis Prophetæ

1 Anno tertio regni Ioakim regis Iuda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Ierusalem, et obsedit eam; **2** et tradidit Dominus in manu eius Ioakim regem Iuda, et partem vasorum domus Dei: et asportavit ea in terram Sennaar in domum dei sui, et vasa intulit in domum Thesauri dei sui. **3** Et ait rex Asphenez praeposito Eunuchorum ut introduceret de filiis Israel, et de semine regio et tyrannorum, **4** pueros, in quibus nulla esset macula, decoros forma, et eruditos omni sapientia, cautos scientia, et doctos disciplina, et qui possent stare in palatio regis, ut doceret eos litteras, et linguam Chaldaeorum. **5** Et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis, et de vino unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis, postea starent in conspectu regis. **6** Et respondens rex ait Chaldaeis: Sermo recessit a Fuerunt ergo inter eos de filiis Iuda, Daniel, Ananias, Misael, et Azarias. **7** Et imposuit eis praepositus eunuchorum, nomina: Danieli, Baltassar: Ananiae, Sidrach: Misaeli, Misach: et Azariae, Abdenago. **8** Proposuit autem Daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis, neque de vino potus eius: et rogavit Dedit autem Deus Danieli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum. **10** Et ait rex, et ait: Certe novi quod tempus redimitis, princeps eunuchorum ad Danielem: Timeo ego dominum meum regem, qui constituit vobis cibum et potum: qui si viderit vultus vestros macilenteriores prae ceteris adolescentibus coevis condamnabitis caput meum regi. **11** Et dixit Daniel ad Malasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Danielem, Aniam, Misaelem, et Azariam: **12** Tenta nos obsecro servos tuos diebus Porro Malasar tollebat cibaria, et vinum potus eorum: dabatque eis legumina. **13** Pueris autem his dedit Deus scientiam, et disciplinam in omni libro, et sapientia: Danieli autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. **18** Completis itaque diebus, post quos dixerat rex ut introducerentur: introduxit eos praepositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. **19** Cumque eis locutus fuisset rex, non sunt inventi tales de universis, ut Daniel, Ananias, Misael, et

Azarias: et steterunt in conspectu Regis. **20** Et omne verbum sapientiae et intellectus, quod sciscitatus est ab eis Rex, invenit in eis decuplum super cunctos ariolos, et magos, qui erant in universo regno eius. **21** Fuit autem Daniel usque ad annum primum Cyri regis.

2 In anno secundo regni Nabuchodonosor vidit Nabuchodonosor somnum, et conterritus est spiritus eius, et somnum eius fugit ab eo. **2** Praecepit ergo rex, ut convocarentur arioli, et magi, et malefici, et Chaldae: ut indicarent regi somnia sua: qui cum venissent, steterunt coram rege. **3** Et dixit ad eos rex: Vidi somnum: et mente confusus ignoror quid viderim. **4** Responderuntque Chaldae regi Syriac: Rex in sempiternum vive: dic somnum servis tuis, et interpretationem eius indicabimus. **5** praemia, et dona, et honorem multum accipietis me: nisi indicaveritis mihi somnum, et conjecturam indicate mihi. **7** Responderunt secundo, atque dixerunt: Rex somnum dicat servis suis, et interpretacionem illius indicabimus. **8** Respondit scientes quod recesserit a me sermo. **9** Si ergo dominum meum regem, qui constituit vobis somnum non indicaveritis mihi, una est de vobis sententia, quod interpretationem quoque fallacem, et deceptione plenam composueritis, ut loquamini vestris, condemnabitis caput meum regi. **11** Et mihi donec tempus pertranseat. Somnum itaque dixit Daniel ad Malasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Danielem, Aniam, Misaelem, et Azariam: **12** Tenta nos obsecro servos tuos diebus Chaldae coram rege, dixerunt: Non est homo super decem, et dentur nobis legumina ad vescendum, terram, qui sermonem tuum, rex, possit implere: et aqua ad bibendum: **13** et contemplare vultus sed neque regum quisquam magnus et potens nostros, et vultus puerorum, qui vescuntur cibo regio: et sicut videris, facies cum servis tuis. **14** Qui, et mago, et Chaldaeo. **11** Sermo enim, quem tu auditio sermone huiuscmodi, tentavit eos diebus qui indicet illum in conspectu regis: exceptis vultus eorum meliores, et corpulentiores prae omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. **12** Quo audito, rex in furore, et in ira magna **16** Porro Malasar tollebat cibaria, et vinum praecepit ut perirent omnes sapientes Babylonis. potus eorum: dabatque eis legumina. **17** Pueris autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. **13** Et egressa sententia, sapientes interficiebantur: qui indicet illum in conspectu regis: exceptis vultus eorum meliores, et corpulentiores prae omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. **12** Quo audito, rex in furore, et in ira magna **16** Porro Malasar tollebat cibaria, et vinum praecepit ut perirent omnes sapientes Babylonis. **13** Et egressa sententia, sapientes interficiebantur: qui indicet illum in conspectu regis: exceptis vultus eorum meliores, et corpulentiores prae omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. **12** Quo audito, rex in furore, et in ira magna **16** Tunc Daniel requisivit de lege, atque sententia ab Arioch principe militiae regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis. **15** Et interrogavit eum, qui a rege potestatem acceperat, quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset Arioch tales de universis, ut Daniel, Ananias, Misael, et Danieli, **16** Daniel ingressus rogavit regem ut tempus

daret sibi ad solutionem indicandam regi. **17** Et favillam aestivae areae, quae rapta sunt vento: ingressus est domum suam, Ananiaeque et Misaeli, nullusque locus inventus est eis: lapis autem, qui et Azariae sociis suis indicavit negotium: **18** ut percutserat statuam, factus est mons magnus, et quaereret misericordiam a facie Dei caeli super implevit universam terram. **36** hoc est somnium. sacramento isto, et non perirent Daniel, et socii Interpretationem quoque eius dicemus coram te, eius cum ceteris sapientibus Babylonis. **19** Tunc rex. **37** Tu rex regum es: et Deus caeli, regnum, Danieli mysterium per visionem nocte revelatum et fortitudinem, et imperium, et gloriam dedit est: et benedixit Daniel Deum caeli, **20** et locutus tibi: **38** et omnia, in quibus habitant filii hominum, ait: Sit nomen Domini benedictum a saeculo et et bestiae agri: volucres quoque caeli dedit in usque in saeculum: quia sapientia et fortitudo eius manu tua, et sub ditione tua universa constituit: sunt. **21** Et ipse mutat tempora, et aetates: transfert tu es ergo caput aureum. **39** Et post te consurget regna, atque constituit: dat sapientiam sapientibus, regnum aliud minus te argenteum: et regnum et scientiam intelligentibus disciplinam: **22** Ipse tertium aliud aereum, quod imperabit universae revelat profunda, et abscondita, et novit in tenebris terrae. **40** Et regnum quartum erit velut ferrum: constituta: et lux cum eo est. **23** Tibi Deus patrum quomodo ferrum comminuit, et domat omnia, sic meorum confiteor, teque laudo: quia sapientiam, et comminuet, et conteret omnia haec. -- **41** Porro quia fortitudinem dedisti mihi: et nunc ostendisti mihi vidisti pedum, et digitorum partem testeam figuli, quae rogavimus te, quia sermonem regis aperuisti et partem ferream: regnum divisum erit, quod nobis. **24** Post haec Daniel ingressus ad Arioche, quem tamen de plantario ferri orietur, secundum quod constituerat rex ut perderet sapientes Babylonis, vidisti ferrum mistum testae ex luto. **42** Et digitos sic ei locutus est: Sapientes Babylonis ne perdas: pedum ex parte ferreos, et ex parte fictiles: ex introduc me in conspectu regis, et solutionem parte regnum erit solidum, et ex parte contritum. regi narrabo. **25** Tunc Arioche festinus introduxit **43** Quod autem vidisti ferrum mistum testae ex Danielem ad regem, et dixit ei: Inveni hominem luto, commiscebuntur quidem humano semine, sed de filiis transmigrationis Iuda, qui solutionem regi non adhaerebunt sibi, sicut ferrum misceri non annunciet. **26** Respondit rex, et dixit Danieli, cuius potest testae. **44** In diebus autem regnorum illorum nomen erat Baltassar: Putasne vere potes mihi suscitabit Deus caeli regnum, quod in aeternum indicare somnium, quod vidi, et interpretationem non dissipabitur, et regnum eius alteri populo eius? **27** Et respondens Daniel coram rege, ait: non tradetur: comminuet autem, et consumet Mysterium, quod rex interrogat, sapientes, magi, universa regna haec: et ipsum stabit in aeternum. arioli, et aruspices nequeunt indicare regi: **28** Sed **45** Secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est Deus in caelo revelans mysteria, qui indicavit est lapis sine manibus, et comminuit testam, tibi rex Nabuchodonosor, quae ventura sunt in et ferrum, et aes, et argentum, et aurum, Deus novissimis temporibus. Somnium tuum, et visiones magnus ostendit regi quae ventura sunt postea. et capit is tui in cubili tuo huiuscemodi sunt: **29** verum est somnium, et fidelis interpretatio eius. Tu rex cogitare coepisti in stratu tuo, quid esset **46** Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem futurum post haec: et qui revelat mysteria, ostendit suam, et Danielem adoravit, et hostias, et incensum tibi quae ventura sunt. **30** Mihi quoque non in praecepit ut sacrificarent ei. **47** Loquens ergo rex, sapientia, quae est in me plus quam in cunctis ait Danieli: Vere Deus vester Deus deorum est, et viventibus, sacramentum hoc revelatum est: sed ut Dominus regum, et revelans mysteria: quoniam interpretatio regi manifesta fieret, et cogitationes tu potuisti aperire hoc sacramentum. **48** Tunc rex mentis tuae scires. **31** Tu rex videbas, et ecce quasi Danielem in sublime extulit, et munera multa, statua una grandis: statua illa magna, et statura et magna dedit ei: et constituit eum principem sublimis stabat contra te, et intuitus eius erat super omnes provincias Babylonis: et praefectum terribilis. **32** Huius statuae caput ex auro optimo magistratum super cunctos sapientes Babylonis. erat, pectus autem et brachia de argento, porro **49** Daniel autem postulavit a rege: et constituit venter, et femora ex aere. **33** Tibiae autem ferreae, super opera provinciae Babylonis, Sidrach, Misach, pedum quedam pars erat ferrea, quedam autem et Abdenago: Ipse autem Daniel erat in foribus fictilis. **34** Videbas ita, donec abscissus est lapis regis.

de monte sine manibus: et percussit statuam in pedibus eius ferreis, et fictilibus, et comminuit eos. **35** Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, aes, argentum, et aurum, et redacta quasi in

3 Nabuchodonosor rex fecit statuam auream altitudine cubitorum sexaginta, latitudine cubitorum sex, et statuit eam in campo Dura

provinciae Babylonis. **2** Itaque Nabuchodonosor dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet nos de rex misit ad congregandos satrapas, magistratus, hac re respondere tibi. **17** Ecce enim Deus noster, et iudices, duces, et tyrannos, et praefectos, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis omnesque principes regionum, ut convenienterent ardentes, et de manibus tuis, o rex, liberare. **18** ad dedicationem statuae, quam erexerat Quod si noluerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos Nabuchodonosor rex. **3** Tunc congregati sunt non colimus, et statuam auream, quam erexit, satrapae, magistratus, et iudices, duces, et non adoramus. **19** Tunc Nabuchodonosor repletus tyrami, et optimates, qui erant in potestatibus est furore: et aspectus faciei illius immutatus est constituti, et universi principes regionum ut super Sidrach, Misach, et Abdenago, et praecepit ut convenienter ad dedicationem statuae, quam succenderetur fornax septuplum quam succendi erexerat Nabuchodonosor rex. stabant autem in consueverat. **20** Et viris fortissimis de exercitu conspectu statuae, quam posuerat Nabuchodonosor suo iussit ut ligatis pedibus Sidrach, Misach, et rex: **4** et praeco clamabat valenter: Vobis dicitur Abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentes. populis, tribubus, et linguis: **5** In hora, qua **21** Et confestim viri illi vinciti cum braccis suis, audieritis sonitum tubae, et fistulae, et citharae, et tiaræ, et calceamentis, et vestibus missi sunt sambucae, et psalterii, et symphoniae, et universi in medium fornacis ignis ardentes. **22** nam iussio generis musicorum, cadentes adorate statuam regis urgebat: fornax autem succensa erat nimis. auream, quam constituit Nabuchodonosor rex. **6** Porro viros illos, qui miserant Sidrach, Misach, Si quis autem non prostratus adoraverit, eadem et Abdenago, interfecit flamma ignis. **23** Viri hora mittetur in fornacem ignis ardentes. **7** Post autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdenago, haec igitur statim ut audierunt omnes populi cederunt in medio camino ignis ardentes, colligati. sonitum tubae, fistulae, et citharae, sambucae, **24** Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et surrexit et psalterii, et symphoniae, et omnis generis propere, et ait optimatibus suis: Nonne tres musicorum: cadentes omnes populi, tribus, et viros misimus in medium ignis compeditos? Qui linguae adoraverunt statuam auream, quam respondentibus regi, dixerunt: Vere rex. **25** Respondit constituerat Nabuchodonosor rex. **8** Statimque in rex, et ait: Ecce ego video quattuor viros solutos, et ipso tempore accedentes viri Chaldae accusaverunt ambulantes in medio ignis, et nihil corruptionis Iudeos: **9** dixeruntque Nabuchodonosor regi: Rex in eis est, et species quarti similis filio Dei. **26** in aeternum vive: **10** tu rex posuisti decretum, ut Tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium fornacis omnis homo, qui audierit sonitum tubae, fistulae, ignis ardentes, et ait: Sidrach, Misach, et Abdenago et citharae, sambucae, et psalterii, et symphoniae, servi Dei excelsi, egridimini, et venite. Statimque et universi generis musicorum, prosternat se, egressi sunt Sidrach, Misach, et Abdenago de medio et adoret statuam auream: **11** si quis autem ignis. **27** Et congregati satrapae, et magistratus, et non procidens adoraverit, mittatur in fornacem iudices, et potentes regis contemplabantur viros ignis ardentes. **12** Sunt ergo viri Iudei, quos illos, quoniam nihil potestatis habuisset ignis in constitui super opera regionis Babylonis, Sidrach, corporibus eorum, et capillus capitis eorum non Misach, et Abdenago: viri isti contempserunt, esset adustus, et saraballa eorum non fuissent rex, decretum tuum: deos tuos non colunt, et immutata, et odor ignis non transisset per eos. **28** statuam auream, quam erexit, non adorant. **13** Et erumpens Nabuchodonosor, ait: Benedictus Deus Tunc Nabuchodonosor in furore, et in ira praecepit eorum, Sidrach videlicet, Misach, et Abdenago, ut adducerentur Sidrach, Misach, et Abdenago: qui misit angelum suum, et eruit servos suos, qui qui confestim adducti sunt in conspectu regis. crediderunt in eum: et verbum regis immutaverunt, **14** Pronunciansque Nabuchodonosor rex, ait eis: et tradiderunt corpora sua ne servirent, et ne Verene Sidrach, Misach, et Abdenago deos meos adorarent omnem deum, excepto Deo suo. **29** non colitis, et statuam auream, quam constitui, non A me ergo positum est hoc decretum, ut omnis adoratis? **15** Nunc ergo si estis parati, quacumque populus, tribus, et lingua, quaecumque locuta hora audieritis sonitum tubae, fistulae, citharae, fuerit blasphemiam contra Deum Sidrach, Misach, sambucae, et psalterii, et symphoniae, omnisque et Abdenago, dispereat, et domus eius vastetur: generis musicorum, prosternite vos, et adorate neque enim est alias Deus, qui possit ita salvare. **30** statuam, quam feci: quod si non adoraveritis, Tunc rex promovit Sidrach, Misach, et Abdenago in eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentes: provincia Babylonis.
et quis est Deus, qui eripiet vos de manu mea?
16 Respondentes Sidrach, Misach, et Abdenago,

4 NABUCHODONOSOR rex, omnibus populis, edicere mihi: tu autem potes, quia spiritus deorum gentibus, et linguis, qui habitant in universa sanctorum in te est. **19** Tunc Daniel, cuius nomen terra, pax vobis multiplicetur. **2** Signa, et mirabilia Baltassar, coepit intra semetipsum tacitus cogitare fecit apud me Deus excelsus. Placuit ergo mihi quasi una hora: et cogitationes eius conturbabant praedicare **3** signa eius, quia magna sunt: et eum. Respondens autem rex ait: Baltassar, somnium mirabilia eius, quia fortia: et regnum eius regnum et interpretatio eius non conturbent te. Respondit sempiternum, et potestas eius in generatione et Baltassar, et dixit: Domine mi, somnium his, qui te generationem. **4** Ego Nabuchodonosor quietus eram oderunt, et interpretatio eius hostibus tuis sit. **20** in domo mea, et florens in palatio meo: **5** somnium Arborem, quam vidisti sublimem, atque robustam, vidi, quod perterritum me: et cogitationes meae in cuius altitudo pertingit ad caelum, et aspectus illius strato meo, et visiones capitinis mei conturbaverunt in omnem terram: **21** et rami eius pulcherrimi, me. **6** Et per me propositum est decretum ut et fructus eius nimius, et esca omnium in ea, introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes subter eam habitantes bestiae agri, et in ramis Babylonis, et ut solutionem somnii indicarent eius commorantes aves caeli: **22** Tu es rex, qui mihi. **7** Tunc ingrediebantur arioli, magi, Chaldae, magnificatus es, et invaluisti: et magnitudo tua et aruspices, et somnium narravi in conspectu crevit, et pervenit usque ad caelum, et potestas eorum: et solutionem eius non indicaverunt mihi: tua in terminos universae terrae. **23** Quod autem **8** donec collega ingressus est in conspectu meo vidi rex vigilem, et sanctum descendere de caelo, Daniel, cui nomen Baltassar secundum nomen et dicere: Succidite arborem, et dissipate illam, Dei mei, qui habet spiritum deorum sanctorum attamen germen radicum eius in terra dimittite, et in semetipso: et somnium coram ipso locutus vinciat ferro et aere in herbis foris, et rore caeli sum. **9** Baltassar princeps ariolorum, quoniam conspergatur, et cum feris sit pabulum eius, donec ego scio quod spiritum sanctorum deorum habeas septem tempora mutentur super eum: **24** Haec est in te, et omne sacramentum non est impossibile interpretatio sententiae Altissimi, quae pervenit tibi: visiones somniorum meorum, quas vidi, et super dominum meum regem: **25** Eiident te ab solutionem earum narra. **10** Visio capitinis mei in hominibus, et cum bestiis ferisque erit habitatio cubili meo: Videbam, et ecce arbor in medio terrae, tua, et foenum ut bos comedes, et rore caeli et altitudo eius nimia. **11** Magna arbor, et fortis: infunderis: septem quoque tempora mutabuntur et proceritas eius contingens caelum: aspectus super te, donec scias quod dominetur Excelsus illius erat usque ad terminos universae terrae. **12** super regnum hominum, et cuicunque voluerit, Folia eius pulcherrima, et fructus eius nimius: et det illud. **26** Quod autem praecipit ut relinquatur esca universorum in ea: subter eam habitabant germen radicum eius, id est arboris: regnum tuum animalia, et bestiae, et in ramis eius conversabantur tibi manebit postquam cognoveris potestatem volucres caeli: et ex ea vescebatur omnis caro. esse caelestem. **27** Quam ob rem rex consilium **13** Videbam in visione capitinis mei super stratum meum placeat tibi, et peccata tua eleemosynis meum, et ecce vigil, et sanctus de caelo descendit. redime, et iniquitates tuas misericordiis pauperum: **14** Clamavit fortiter, et sic ait: Succidite arborem, forsitan ignoscet Deus delictis tuis. **28** Omnia et praecidite ramos eius: excutite folia eius, et haec venerunt super Nabuchodonosor regem. **29** dispergite fructus eius: fugiant bestiae, quae subter Post finem mensium duodecim, in aula Babylonis eam sunt, et volucres de ramis eius. **15** Verumtamen deambulabat. **30** Responditque rex, et ait: Nonne germen radicum eius in terra sinit, et alligetur haec est Babylon civitas magna, quam ego aedificavi vinculo ferreo et aereo in herbis, quae foris sunt, et in domum regni, in robore fortitudinis meae, et rore caeli tingatur, et cum feris pars eius in herba in gloria decoris mei? **31** Cumque sermo adhuc terrae. **16** Cor eius ab humano commutetur, et esset in ore regis, vox de caelo ruit: Tibi dicitur cor ferae detur ei: et septem tempora mutentur Nabuchodonosor rex: Regnum tuum transibit a te, super eum. **17** In sententia vigilum decretum est, **32** et ab hominibus eiident te, et cum bestiis et et sermo sanctorum, et petitio: donec cognoscant feris erit habitatio tua: foenum quasi bos comedes, viventes quoniam dominatur Excelsus in regno et septem tempora mutabuntur super te, donec hominum; et cuicunque voluerit, dabit illud, et scias quod dominetur Excelsus in regno hominum, humillimum hominem constituet super eum. **18** et cuicunque voluerit, det illud. **33** Eadem hora Hoc somnium vidi ego Nabuchodonosor rex: tu sermo completus est super Nabuchodonosor, et ex ergo Baltassar interpretationem narra festinus: quia hominibus abiectus est, et foenum ut bos comedit, omnes sapientes regni mei non queunt solutionem et rore caeli corpus eius infectum est: donec capilli

eius in similitudinem aquilarum crescent, et acciderat regi, et optimatibus eius, domum convivii unguis eius quasi unguis avium. **34** Igitur post ingressa est: et proloquens ait: Rex in aeternum finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad vive: non te conturbent cogitationes tuae, neque caelum levavi, et sensus meus redditus est mihi: et facies tua immutetur. **11** Est vir in regno tuo, Altissimo benedixi, et viventem in sempiternum qui spiritum deorum sanctorum habet in se: laudavi, et glorificavi: quia potestas eius potestas et in diebus patris tui scientia et sapientiae sempiterna, et regnum eius in generatione et inventae sunt in eo: nam et rex Nabuchodonosor generationem. **35** Et omnes habitatores terrae apud pater tuus principem magorum, incantatorum, eum in nihilum reputati sunt: iuxta voluntatem Chaldaeorum, et aruspicum constituit eum, pater, enim suam facit tam in virtutibus caeli quam in inquam, tuus, o rex: **12** quia spiritus amplior, habitatoribus terrae: et non est qui resistat manui et prudentia, intelligentiaque et interpretatio eius, et dicat ei: Quare fecisti? **36** In ipso tempore somniorum, et ostensio secretorum, ac solutio sensus meus reversus est ad me, et ad honorem ligatorum inventae sunt in eo, hoc est in Daniele: regni mei, decoremque perveni: et figura mea cui rex posuit nomen Baltassar. nunc itaque Daniel reversa est ad me: et optimates mei, et magistratus vocetur, et interpretationem narrabit. **13** Igitur mei requisierunt me, et in regno meo restitus sum: introductus est Daniel coram rege. Ad quem et magnificentia amplior addita est mihi. **37** Nunc praefatus rex ait: Tu es Daniel de filiis captivitatis igitur ego Nabuchodonosor laudo, et magnifico, et Iuda, quem adduxit pater meus rex de Iudea? **14** glorifico regem caeli: quia omnia opera eius vera, et Audivi de te quoniam spiritum deorum habeas: et omnes viae eius iudicia, et gradientes in superbia scientia, intelligentiaque ac sapientia ampliores potest humiliare.

5 Baltassar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille: et unusquisque secundum suam bibebat aetatem. **2** Praecepit ergo iam temulentus ut afferrentur vasa aurea et argentea, quae asportaverat Nabuchodonosor pater eius de templo, quod fuit in Ierusalem, ut biberent in eis rex, et optimates eius, uxoresque eius, et concubinae. **3** Tunc allata sunt vasa aurea, et argentea, quae asportaverat de templo, quod fuerat in Ierusalem: et biberunt in eis rex, et optimates eius, uxores et concubinae illius. **4** Bibebant vinum, et laudabant deos suos aureos, et argenteos, aereos, ferreos, ligneosque et lapideos. **5** In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regiae: et rex aspiciebat articulos manus scribentis. **6** Tunc facies regis commutata est, et cogitationes eius conturbabant eum: et compages renum eius solvebantur, et genua eius ad se invicem collidebantur. **7** Exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos, Chaldaeos, et aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus Babylonis: Quicumque legerit scripturam hanc, et interpretationem eius manifestam mihi fecerit, purpura vestietur, et torquem auream habebit in collo, et tertius in regno meo erit. **8** Tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturam legere, nec interpretationem indicare regi. **9** Unde rex Baltassar satis conturbatus est, et vultus illius immutatus est: sed et optimates eius turbabantur. **10** Regina autem pro re, quae inventae sunt in te. **15** Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes magi, ut scripturam hanc legerent, et interpretationem eius indicarent mihi: et nequierunt sensum huius sermonis edicere. **16** Porro ego audivi de te, quod possis obscura interpretari, et ligata dissolvere: si ergo vales scripturam legere, et interpretationem eius indicare mihi, purpura vestieris, et torquem auream circa collum tuum habebis, et tertius in regno meo princeps eris. **17** Ad quae respondens Daniel, ait coram rege: Munera tua sint tibi, et dona domus tuae alteri da: scripturam autem legam tibi, rex, et interpretationem eius ostendam tibi. **18** O rex, Deus altissimus regnum, et magnificentiam, gloriam, et honorem dedit Nabuchodonosor patri tuo. **19** Et propter magnificentiam, quam dederat ei, universi populi, tribus, et linguae tremebant, et metuebant eum: quos volebat, interficiebat: et quos volebat, percutiebat: et quos volebat, exaltabat: et quos volebat, humiliabat. **20** Quando autem elevatum est cor eius, et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam, depositus est de solio regni sui, et gloria eius ablata est: **21** et a filiis hominum electus est, sed et cor eius cum bestiis positum est, et cum onagris erat habitat eius: foenum quoque ut bos comedebat, et rore caeli corpus eius infectum est, donec cognosceret quod potestatem haberet Altissimus in regno hominum: et quemcumque voluerit, suscitabit super illud. **22** Tu quoque filius eius Baltassar, non humiliasti cor tuum, cum scires haec omnia: **23** sed adversum Dominatorem caeli elevatus es: et vasa domus eius allata sunt coram te: et tu, et optimates tui, et uxores tuae, et concubinae

tuae vinum bibistis in eis: deos quoque argenteos, **12** Et accedentes locuti sunt regi super edicto: Rex et aureos, et aereos, ferreos, ligneosque et lapideos, numquid non constituisti, ut omnis homo, qui qui non vident, neque audiunt, neque sentiunt, rogaret quemquam de diis, et hominibus usque laudasti: porro Deum, qui habet flatum tuum in ad dies triginta, nisi te, rex, mitteretur in lacum manu sua, et omnes vias tuas, non glorificasti. **24** leonum? Ad quos respondens rex, ait: Verus est Idcirco ab eo missus est articulus manus, quae sermo iuxta decretum Medorum, atque Persarum, scripsit hoc, quod exaratum est. **25** Haec est quod praevericari non licet. **13** Tunc respondentes autem scriptura, quae digesta est: MANE, THECEL, dixerunt coram rege: Daniel de filiis captivitatis PHARES. **26** Et haec est interpretatio sermonis. Iuda, non curavit de lege tua, et de edicto, quod MANE: numeravit Deus regnum tuum, et complevit constituisti: sed tribus temporibus per diem orat illud. **27** THECEL: appensus es in statera, et inventus obsecratione sua. **14** Quod verbum cum audisset rex, es minus habens. **28** PHARES: divisum est regnum satis contristatus est: et pro Daniele posuit cor ut tuum, et datum est Medis, et Persis. **29** Tunc iubente liberaret eum, et usque ad occasum solis laborabat ut rege induitus est Daniel purpura, et circumdata erueret illum. **15** Viri autem illi intelligentes regem est torques aurea collo eius: et praedicatum est dixerunt ei: Scito rex, quia lex Medorum, atque de eo quod haberet potestatem tertius in regno Persarum est ut omne decretum, quod constituerit suo. **30** Eadem nocte imperfectus est Baltassar rex rex, non liceat immutari. **16** Tunc rex praecepit: et Chaldaeus. **31** Et Darius Medus successit in regnum adduxerunt Danielem, et miserunt eum in lacum annos natus sexagintaduos.

6 Placuit Dario, et constituit super regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo. **2** Et super eos principes tres, ex quibus Daniel unus erat: ut satrapae illis redderent rationem, et rex non sustineret molestiam. **3** Igitur Daniel superabat omnes principes, et satrapas: quia spiritus Dei amplior erat in illo. **4** Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum: unde principes, et satrapae quaerebant occasionem ut invenirent Danieli ex latere regis: nullamque causam, et suspicionem reperire potuerunt, eo quod fidelis esset, et omnis culpa, et suspicio non inveniretur in eo. **5** Dixerunt ergo viri illi: Non invenimus Danieli huic aliquam occasionem, nisi forte in lege Dei sui. **6** Tunc principes, et satrapae surripuerunt regi, et sic locuti sunt ei: Dari rex in aeternum vive: **7** consilium inierunt omnes principes regni tui, magistratus, et satrapae, senatores, et iudices ut decretum imperatorium exeat, et edictum: Ut omnis, qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo, et homine usque ad triginta dies, nisi a te rex, mittatur in lacum leonum. **8** Nunc itaque rex confirma sententiam, et scribe decretum: ut non immutetur quod statutum est a Medis et Persis, nec praevericari cuiquam liceat. **9** Porro rex Darius proposuit edictum, et statuit. **10** Quod cum Daniel comperisset, id est, constitutam legem, ingressus est domum suam: et fenestrarum apertis in coenaculo suo contra Ierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua, et adorabat, confitebaturque coram Deo suo sicut et ante facere consueverat. **11** Viri ergo illi curiosius inquirentes invenerunt Danielem orantem, et obsecrantem Deum suum. Dixitque rex Danieli: Deus tuus, quem colis semper, ipse liberabit te. **17** Allatusque est lapis unus, et positus est super os laci: quem obsignavit rex annulo suo, et annulo optimatum suorum, nequid fieret contra Danielem. **18** Et abiit rex in domum suam, et dormivit incoenatus, cibique non sunt allati coram eo, insuper et somnus recessit ab eo. **19** Tunc rex primo diluculo consurgens, festinus ad lacum leonum perrexit: **20** appropinquansque lacui, Danielem voce lacrymabilis inclamavit, et affatus est eum: Daniel serve Dei viventis, Deus tuus, cui tu servis semper, putasne valuit te liberare a leonibus? **21** Et Daniel regi respondens ait: Rex in aeternum vive: **22** Deus meus misit angelum suum, et conclusit ora leonum, et non nocuerunt mihi: quia coram eo iustitia inventa est in me: sed et coram te, rex, delictum non feci. **23** Tunc vehementer rex gavisus est super eo, et Danielem praecepit educi de lacu: eductusque est Daniel de lacu, et nulla laesio inventa est in eo, quia credit Deo suo. **24** Iubente autem rege, adducti sunt viri illi, qui accusaverunt Danielem: et in lacum leonum missi sunt, ipsi, et filii, et uxores eorum: et non pervenerunt usque ad pavimentum laci, donec arriperent eos leones, et omnia ossa eorum comminuerunt. **25** Tunc Darius rex scripsit universis populis, tribibus, et linguis habitantibus in universa terra: PAX vobis multiplicetur. **26** A me constitutum est decretum, ut in universo imperio, et regno meo tremiscant, et paveant Deum Danielis. ipse est enim Deus vivens, et aeternus in saecula: et regnum eius non dissipabitur, et potestas eius usque in aeternum. **27** Ipse liberator, atque salvator, faciens signa, et mirabilia in caelo, et in terra: qui liberavit Danielem de lacu leonum. **28** Porro Daniel

perseveravit usque ad regnum Darii, regnumque Cyri Persae.

7 Anno primo Baltassar regis Babylonis, Daniel somnium vidit: visio autem capitnis eius in cubili suo: et somnium scribens, brevi sermone comprehendit: summatimque perstringens, ait: **2** Videbam in visione mea nocte, et ecce quattuor venti caeli pugnabant in mari magno. **3** Et quattuor bestiae grandes ascenderant de mari diversae inter se. **4** Prima quasi leaena, et alas habebat aquilae: aspiciebam donec evulsae sunt alae eius, et sublata est de terra, et super pedes quasi homo stetit, et cor hominis datum est ei. **5** Et ecce bestia alia similis urso in parte stetit: et tres ordines erant in ore eius, et in dentibus eius, et sic dicebant ei: Surge, comedere carnes plurimas. **6** Post haec aspiciebam, et ecce alia quasi pardus, et alas habebat quasi avis, quattuor super se, et quattuor capita erant in bestia, et potestas data est ei. **7** Post haec aspiciebam in visione noctis, et ecce bestia quarta terribilis, atque mirabilis, et fortis nimis, dentes ferreos habebat magnos, comedens atque comminuens, et reliqua pedibus suis conculcans: dissimilis autem erat ceteris bestiis, quas videram ante eam, et habebat cornua decem. **8** Considerabam cornua, et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum: et tria de cornibus primis evulsa sunt a facie eius: et ecce oculi, quasi oculi hominis erant in cornu isto, et os loquens ingentia. **9** Aspiciebam donec throni positi sunt, et antiquus dierum sedit: vestimentum eius candidum quasi nix, et capilli capitnis eius quasi lana munda: thronus eius flammæ ignis: rotæ eius ignis accensus. **10** Fluvius igneus, rapidusque egrediebatur a facie eius. millia millium ministrabant ei, et decies millies centena millia assistebant ei: iudicium sedit, et libri aperti sunt. **11** Aspiciebam propter vocem sermonum grandium, quos cornu illud loquebatur: et vidi quoniam imperfecta esset bestia, et perisset corpus eius, et traditum esset ad comburendum igni: **12** aliarum quoque bestiarum ablata esset potestas, et tempora vitae constituta essent eis usque ad tempus, et tempus. **13** Aspiciebam ergo in visione noctis, et ecce cum nubibus caeli quasi filius hominis veniebat, et usque ad antiquum dierum pervenit: et in conspectu eius obtulerunt eum. **14** Et dedit ei potestatem, et honorem, et regnum: et omnes populi, tribus, et linguae ipsi servient: potestas eius, potestas aeterna, quae non auferetur: et regnum eius, quod non corrumperetur. **15** Horruit spiritus meus, ego Daniel territus sum in his, et visiones capitnis mei conturbaverunt me.

16 Accessi ad unum de assidentibus, et veritatem quaerebam ab eo de omnibus his. Qui dixit mihi interpretationem sermonum, et docuit me: **17** Hae quattuor bestiae magnae: quattuor sunt regna, quae consurgent de terra. **18** Suscipient autem regnum sancti Dei altissimi: et obtinebunt regnum usque in saeculum, et saeculum saeculorum. **19** Post hoc volui diligenter discere de bestia quarta, quae erat dissimilis valde ab omnibus, et terribilis nimis: dentes et ungues eius ferrei: comedebat, et comminuebat, et reliqua pedibus suis conculcabat: **20** et de cornibus decem, quae habebat in capite: et de alio, quod ortum fuerat, ante quod ceciderant tria cornua: et de cornu illo, quod habebat oculos, et os loquens grandia, et maius erat ceteris. **21** Aspiciebam, et ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos, et prævalebat eis, **22** donec venit antiquus dierum, et iudicium dedit sanctis Excelsi, et tempus advenit, et regnum obtinuerunt sancti. **23** Et sic ait: Bestia quarta, regnum quantum erit in terra, quod maius erit omnibus regnis, et devorabit universam terram, et conculcat, et comminuet eam. **24** Porro cornua decem ipsius regni, decem reges erunt: et alias consurget post eos, et ipse potentior erit prioribus, et tres reges humiliabit. **25** Et sermones contra Excelsum loquetur, et sanctos Altissimi conteret: et putabit quod possit mutare tempora, et leges, et tradentur in manu eius usque ad tempus, et tempora, et dimidium temporis. **26** Et iudicium sedebit ut auferatur potentia, et conteratur, et dispereat usque in finem. **27** Regnum autem, et potestas, et magnitudo regni, quae est subter omne caelum, detur populo sanctorum Altissimi: cuius regnum, regnum sempiternum est, et omnes reges servient ei, et obedient. **28** Hucusque finis verbi. Ego Daniel multum cogitationibus meis conturbabar, et facies mea mutata est in me: verbum autem in corde meo conservavi.

8 Anno tertio regni Baltassar regis, visio apparuit mihi. Ego Daniel post id, quod videram in principio, **2** vidi in visione mea, cum essem in Suis castro, quod est in Aelam regione: vidi autem in visione esse me super portam Ulai. **3** Et levavi oculus meos, et vidi: et ecce aries unus stabat ante paludem, habens cornua excelsa, et unum excelsius altero atque succrescens. Postea **4** vidi arietem cornibus ventilantem contra Occidentem, et contra Aquilonem, et contra Meridiem, et omnes bestiae non poterant resistere ei, neque liberari de auferetur: et regnum eius, quod non corrumpetur. manu eius: fecitque secundum voluntatem suam, et **5** Et ego intelligebam: ecce autem magnificatus est. hircus caprarum veniebat ab Occidente super faciem

totius terrae, et non tangebat terram: porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos. **6** Et venit suam, et dirigeretur dolus in manu eius: et cor suum usque ad arietem illum cornutum, quem videram stantem ante portam, et cucurrit ad eum in impetu plurimos: et contra principem principum consurget, fortitudinis suea. **7** Cumque appropinquasset prope et sine manu conteretur. **26** Et visio vespere et arietem, efferatus est in eum, et percussit arietem: mane, quae dicta est, vera est: tu ergo visionem et comminuit duo cornua eius, et non poterat aries resistere ei: cumque eum misisset in terram, langui, et aegrotavi per dies: cumque surrexissem, conculcavit, et nemo quibat liberare arietem de manu eius. **8** Hircus autem caprarum magnus factus est nimis: cumque crevisset, fractum est cornu magnum, et orta sunt quattuor cornua subter illud per quattuor ventos caeli. **9** De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum: et factum est grande contra Meridiem, et contra Orientem, et contra fortitudinem. **10** Et magnificatum est usque ad fortitudinem caeli: et deiecit de fortitudine, et de stellis, et conculcavit eas. **11** Et usque ad principem fortitudinis magnificatum est: et ab eo tulit iuge sacrificium, et deiecit locum sanctificationis eius. **12** Robur autem datum est ei contra iuge sacrificium propter peccata: et prosternetur veritas in terra, et faciet, et prosperabitur. **13** Et audivi unum de sanctis loquentem: et dixit unus sanctus alteri nescio cui loquenti: Usquequo visio, et iuge sacrificium, et peccatum desolationis, quae facta est: et sanctuarium, et fortitudo conculcabitur? **14** Et dixit ei: Usque ad vesperam et mane, dies duo millia trecenti: et mundabitur sanctuarium. **15** Factum est autem cum viderem ego Daniel visionem, et quaererem intelligentiam: ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. **16** Et audivi vocem viri inter Ulai: et clamavit, et ait: Gabriel fac intelligere istum visionem. **17** Et venit, et stetit iuxta ubi ego stabam: cumque venisset, pavens corrui in faciem meam, et ait ad me: Intellige fili hominis, quoniam in tempore finis complebitur visio. **18** Cumque loqueretur ad me, collapsus sum pronus in terram: et tetigit me, et statuit me in gradu meo, **19** dixitque mihi: Ego ostendam tibi quae futura sunt in novissimo maledictionis: quoniam habet tempus finem suum. **20** Aries, quem vidisti habere cornua, rex Medorum est atque Persarum. **21** Porro hircus caprarum, rex Graecorum est, et cornu grande, quod erat inter oculos eius, ipse est rex primus. **22** Quod autem fracto illo surrexerunt quattuor pro eo: quattuor reges de gente eius consurgent, sed non in fortitudine eius. **23** Et post regnum eorum, cum creverint iniquitates, consurget rex impudens facie, et intelligens propositiones. **24** et roboretur fortitudo eius, sed non in viribus suis: et supra quam credi potest, universa vastabit, et prosperabitur, et faciet. Et interficiet robustos,

et populum sanctorum **25** secundum voluntatem magnificabit, et in copia rerum omnium occidet stantem ante portam, et contra principem principum consurget, fortitudinis suea. **26** Et visio vespere et arietem, efferatus est in eum, et percussit arietem: mane, quae dicta est, vera est: tu ergo visionem et comminuit duo cornua eius, et non poterat signa, quia post multos dies erit. **27** Et ego Daniel aries resistere ei: cumque eum misisset in terram, langui, et aegrotavi per dies: cumque surrexissem, conculcavit, et nemo quibat liberare arietem de faciebam opera regis, et stupebam ad visionem, et non erat qui interpretaretur.

9 In anno primo Darii filii Assueri de semine Medorum, qui imperavit super regnum Chaldaeorum: **2** Anno uno regni eius, ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus est sermo Domini ad Ieremiam prophetam, ut complerentur desolationis Ierusalem septuaginta anni. **3** Et posui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare et deprecari in ieuniis, sacco, et cinere. **4** Et oravi Dominum Deum meum, et confessus sum, et dixi: Obsecro Domine Deus magne et terribilis, custodiens pactum, et misericordiam diligentibus te, et custodientibus mandata tua. **5** Peccavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, et recessimus: et declinavimus a mandatis tuis, ac iudiciis. **6** Non obedivimus servis tuis prophetis, qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris, principibus nostris, patribus nostris, omnique populo terrae. **7** Tibi Domine iustitia: nobis autem confusio faciei, sicut est hodie viro Iuda, et habitatoribus Ierusalem, et omni Israel, his qui prope sunt, et his qui procul in universis terris, ad quas elecisti eos propter iniquitates eorum, in quibus peccaverunt in te. **8** Domine nobis confusio faciei, regibus nostris, principibus nostris, et patribus nostris, qui peccaverunt. **9** Tibi autem Domino Deo nostro misericordia, et propitiatio, quia recessimus a te: **10** et non audivimus vocem Domini Dei nostri ut ambularemus in lege eius, quam posuit nobis per servos suos prophetas. **11** Et omnis Israel paevaricati sunt legem tuam, et declinaverunt ne audirent vocem tuam, et stillavit super nos maledictio, et detestatio, quae scripta est in libro Moysi servi Dei, quia peccavimus ei. **12** Et statuit sermones suos, quos locutus est super nos, et super principes nostros, qui iudicaverunt nos, ut superinduceret in nos magnum malum, quale numquam fuit sub omni caelo, secundum quod factum est in Ierusalem. **13** Sicut scriptum est in lege Moysi, omne malum hoc venit super nos: et non rogavimus faciem tuam Domine Deus noster, ut reverteremur ab iniquitatibus nostris, et cogitaremus veritatem tuam. **14** Et vigilavit Dominus

super malitiam, et adduxit eam super nos: iustus hostia et sacrificium: et erit in templo abominatio Dominus Deus noster in omnibus operibus suis, quae desolationis: et usque ad consummationem et finem fecit: non enim audivimus vocem eius. **15** Et nunc perseverabit desolatio.

Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de Terra Aegypti in manu forti, et fecisti tibi nomen secundum diem hanc: peccavimus, iniquitatem fecimus. **16** Domine in omnem iustitiam tuam: avertatur obsecro ira tua, et furor tuus a civitate tua Ierusalem, et a monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra, et iniquitates patrum nostrorum, Ierusalem, et populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum. **17** Nunc ergo exaudi Deus noster orationem servi tui, et preces eius: et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum, quod desertum est propter temetipsum. **18** Inclina Deus meus aurem tuam, et audi: aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram, et civitatem, super quam invocatum est nomen tuum: neque enim in iustificationibus nostris prosterminus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis: **19** Exaudi Domine, placare Domine: attende et fac: ne moreris propter temetipsum Deus meus: quia nomen tuum invocatum est super civitatem, et super populum tuum. **20** Cumque adhuc loquerer, et orarem, et confiterer peccata mea, et peccata populi mei Israel, et prosternerem preces meas in conspectu Dei mei, pro monte sancto Dei mei: **21** Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel, quem videram in visione a principio, cito volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini. **22** Et docuit me, et locutus est mihi, dixitque: Daniel nunc egressus sum ut docerem te, et intelligeres. **23** Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es: tu ergo animadverte sermonem, et intellige visionem. **24** Septuaginta hebdomades abbreviatae sunt super populum tuum, et super urbem sanctam tuam ut consummetur praevaricatio, et finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur iustitia sempiterna, et impleatur visio, et prophetia, et ungatur Sanctus sanctorum. **25** Scito ergo, et animadverte: Ab exitu sermonis, ut iterum aedificetur Ierusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duae erunt: et rursus aedificabitur platea, et muri in angustia temporum. **26** Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus: et non erit eius populus, qui eum negaturus est. Et civitatem, et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: et finis eius vastitas, et post finem belli statuta desolatio. **27** Confirmabit autem pactum multis hebdomada una: et in dimidio hebdomadis deficit

10 Anno tertio Cyri regis Persarum, verbum revelatum est Danieli cognomento Baltassar, et verbum verum, et fortitudo magna: intellexit sermonem: intelligentia enim est opus in visione. **2** In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus, **3** panem desiderabilem non comedи, et caro et vinum non introierunt in os meum, sed neque unguento unctus sum: donec complerentur trium hebdomadarum dies. **4** Die autem vigesima et quarta mensis primi eram iuxta fluvium magnum, qui est Tigris. **5** Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce vir unus vestitus lineis, et renes eius accincti auro obrizo: **6** et corpus eius quasi chrysolithus, et facies eius velut species fulguris, et oculi eius ut lampas ardens: et brachia eius, et quae deorsum sunt usque ad pedes, quasi species aeris carentis: et vox sermonum eius ut vox multitudinis. **7** Vidi autem ego Daniel solus visionem: porro viri, qui erant mecum, non viderunt: sed terror nimius irruit super eos, et fugerunt in absconditum. **8** Ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc: et non remansi in me fortitudo, sed et species mea immutata est in me, et emarcui, nec habui quidquam virium. **9** Et audiui vocem sermonum eius: et audiens iacebam consternatus super faciem meam, et vultus meus haerebat terrae. **10** Et ecce manus tetigit me, et erexit me super genua mea, et super articulos manuum mearum. **11** Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, intellige verba, quae ego loquor ad te, et sta in gradu tuo: nunc enim sum missus ad te. Cumque dixisset mihi sermonem istum, steti tremens. **12** Et ait ad me: Noli metuere Daniel: quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua: et ego veni propter sermones tuos. **13** Princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus: et ecce Michael unus de principibus primis venit in adiutorium meum, et ego remansi ibi iuxta regem Persarum. **14** Veni autem ut docerem te quae ventura sunt populo tuo in novissimis diebus, quoniam adhuc visio in dies. **15** Cumque loqueretur mihi huiuscemodi verbis, deieci vultum meum ad terram, et tacui. **16** Et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea: et aperiens os meum locutus sum, et dixi ad eum, qui stabat contra me: Domine mi, in visione tua dissolutae sunt compages meae, et nihil in me remansit virium. **17** Et quomodo poterit

servus Domini mei loqui cum Domino meo? nihil
enim in me remansit virium, sed et halitus meus
intercluditur. **18** Rursum ergo tetigit me quasi
visio hominis, et confortavit me, **19** et dixit: Noli
timere vir desideriorum: pax tibi: confortare, et esto
robustus. Cumque loqueretur tecum, convalui, et
dixi: Loquere Domine mi, quia confortasti me. **20**
Et ait: Numquid scis quare venerim ad te? et nunc
adiutor meus in omnibus his, nisi Michael princeps
vester.

11 Ego autem ab anno primo Darii Medi stabam
ut confortaretur, et roboretur. **2** Et nunc
veritatem annunciao tibi. Ecce adhuc tres reges
stabunt in Perside, et quartus ditabitur opibus
nimiis super omnes: et cum invaluerit divitiae suis,
concitabit omnes adversum regnum Graeciae. **3**
Surget vero rex fortis, et dominabitur potestate
multa: et faciet quod placuerit ei. **4** Et cum steterit,
conteretur regnum eius, et dividetur in quattuor
ventos caeli: sed non in posteros eius, neque
secundum potentiam illius, qua dominatus est.
lacerabitur enim regnum eius etiam in externos,
exceptis his. **5** Et confortabitur rex Austri: et
de principibus eius praevalebit super eum, et
dominabitur ditione: multa enim dominatio eius. **6**
Et post finem annorum foederabuntur: filiaque regis
Austri veniet ad regem Aquilonis facere amicitiam,
et non obtinebit fortitudinem brachii, nec stabit
semen eius: et tradetur ipsa, et qui adduxerunt
eam, adolescentes eius, et qui confortabant eam in
temporibus. **7** Et stabit de germine radicum eius
plantatio: et veniet cum exercitu, et ingredietur
provinciam regis Aquilonis: et abutetur eis, et
obtinebit. **8** Insuper et deos eorum, et sculptilia,
vasa quoque pretiosa argenti, et auri captiva ducet
in Aegyptum: ipse praevalebit adversus regem
Aquilonis. **9** Et intrabit in regnum rex Austri, et
revertetur ad terram suam. **10** Filii autem eius
provocabuntur, et congregabunt multitudinem
exercituum plurimorum: et veniet properans,
et inundans: et revertetur, et concitabitur, et
congredietur cum robore eius. **11** Et provocatus
rex Austri egredietur, et pugnabit adversus regem
Aquilonis, et praeparabit multitudinem nimiam,
et dabitur multitudine in manu eius. **12** Et capiet
multitudinem, et exaltabitur cor eius, et deiiciet
multa millia, sed non praevalebit. **13** Convertetur
enim rex Aquilonis, et praeparabit multitudinem

multo maiorem quam prius: et in fine temporum,
annorumque veniet properans cum exercitu magno,
consurgent adversus regem Austri: filii quoque
timere vir desideriorum: pax tibi: confortare, et esto
praevaricatorum populi tui extollent ut impleant
robustus. Cumque loqueretur tecum, convalui, et
visionem, et corrue. **15** Et venit rex Aquilonis, et
dixi: Loquere Domine mi, quia confortasti me. **20**
comportabit aggerem, et capiet urbes munitissimas:
Et ait: Numquid scis quare venerim ad te? et nunc
et brachia Austri non sustinebunt, et consurgent
revertar ut praelier adversum principem Persarum.
electi eius ad resistendum, et non erit fortitudo.
16 Et faciet veniens super eum iuxta placitum
veniens. **21** Verumtamen annunciao tibi quod
expressum est in scriptura veritatis: et nemo est
adiutor meus in omnibus his, nisi Michael princeps
vester.

16 Et faciet veniens super eum iuxta placitum
suum, et non erit qui stet contra faciem eius: et
stabit in terra inclita, et consumetur in manu eius.
17 Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum
universum regnum eius, et recta faciet cum eo:
et filiam feminarum dabit ei, ut evertat illud:
et non stabit, nec illius erit. **18** Et convertet
faciem suam ad insulas, et capiet multas: et cessare
faciet principem opprobrii sui, et opprobrium
eius convertetur in eum. **19** Et convertet faciem
suam ad imperium terrae sua, et impinge, et
corrue, et non invenietur. **20** Et stabit in loco
eius vilissimus, et indignus decore regio: et in
paucis diebus conteretur, non in furore, nec in
praelio. **21** Et stabit in loco eius despactus, et non
tribuetur ei honor regius: et veniet clam, et obtinebit
regnum in fraudulentia. **22** Et brachia pugnantis
expugnabunt a facie eius, et conterentur: insuper
et dux foederis. **23** Et post amicitias, cum eo faciet
dolum: et ascendet, et superabit in modico populo.
24 Et abundantes, et uberes urbes ingredietur: et
faciet quae non fecerunt patres eius, et patres
patrum eius: rapinas, et praedam, et divitias eorum
dissipabit, et contra firmissimas cogitationes inibit:
et hoc usque ad tempus. **25** Et concitabitur fortitudo
eius, et cor eius adversum regem Austri in exercitu
mago: et rex Austri provocabitur ad bellum multis
auxiliis, et fortibus nimis: et non stabunt, quia
inibunt adversus eum consilia. **26** Et comedentes
panem cum eo, conterent illum, exercitusque
eius opprimetur: et cadent imperfecti plurimi. **27**
Duorum quoque regum cor erit ut malefacent, et
ad mensam unam mendacium loquentur, et non
proficient: quia adhuc finis in aliud tempus. **28**
Et revertetur in terram suam cum opibus multis:
et cor eius adversum testamentum sanctum, et
faciet, et revertetur in terram suam. **29** Statuto
tempore revertetur, et veniet ad Austrum: et non
erit priori simile novissimum. **30** Et venient super
eum Trieres, et Romani: et percutietur, et revertetur,
et indignabitur contra testamentum sanctuarii, et
faciet: reverteturque et cogitat adversum eos,
qui dereliquerunt testamentum sanctuarii. **31** Et
brachia ex eo stabunt, et polluent sanctuarium

fortitudinis, et auferent iuge sacrificium: et dabunt iustitiam erudint multos, quasi stellae in perpetuas abominationem in desolationem. **32** Et impii in aeternitates. **4** Tu autem Daniel claude sermones, testamentum simulabunt fraudulenter: populus et signa librum usque ad tempus statutum: plurimi autem sciens Deum suum, obtinebit, et faciet. **33** pertransibunt, et multiplex erit scientia. **5** Et vidi Et docti in populo docebunt plurimos: et ruent in ego Daniel, et ecce quasi duo alii stabant: unus gladio, et in flamma, et in captivitate, et in rapina hinc super ripam fluminis, et aliis inde ex altera dierum. **34** Cumque corruerint, sublevabuntur ripa fluminis. **6** Et dixi viro, qui erat induitus lineis, auxilio parvulo: et applicabuntur eis plurimi qui stabat super aquas fluminis: Usquequo finis fraudulenter. **35** Et de eruditis ruent, ut conflentur, horum mirabilium? **7** Et audivi virum, qui induitus et elegantur, et dealbentur usque ad tempus erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cum praefinitum: quia adhuc aliud tempus erit. **36** Et elevasset dexteram et sinistram suam in caelum, et faciet iuxta voluntatem suam rex, et elevabitur, et iurasset per viventem in aeternum, quia in tempus, magnificabitur adversus omnem deum: et adversus et tempora, et dimidium temporis. Et cum completa Deum deorum loquetur magnifica, et dirigetur, fuerit dispersio manus populi sancti, complebuntur donec compleatur iracundia: perpetrata quippe universa haec. **8** Et ego audivi, et non intellexi. est definitio. **37** Et Deum patrum suorum non Et dixi: Domine mi, quid erit post haec? **9** Et ait: reputabit: et erit in concupiscentiis feminarum, Vade Daniel, quia clausi sunt, signatique sermones nec quemquam deorum curabit: quia adversum usque ad praefinitum tempus. **10** Eligentur, et universa consurget. **38** Deum autem Maozim in dealbabuntur, et quasi ignis probabuntur multi: loco suo venerabitur: et Deum, quem ignoraverunt et impie agent impii, neque intelligent omnes patres eius, colet auro, et argento, et lapide pretioso, impii, porro docti intelligent. **11** Et a tempore cum rebusque pretiosis. **39** Et faciet ut muniat Maozim ablatum fuerit iuge sacrificium, et posita fuerit cum Deo alieno, quem cognovit, et multiplicabit abominatio in desolationem, dies mille ducenti gloriam, et dabit eis potestatem in multis, et nonaginta. **12** Beatus, qui expectat, et pervenit terram dividet gratuito. **40** Et in tempore praefinito usque ad dies mille trecentos trigintaquique. **13** praeliabitur adversus eum rex Austri, et quasi Tu autem vade ad praefinitum: et requiesces, et tempestas veniet contra illum rex Aquilonis in stabis in sorte tua in finem dierum.

curribus, et in equitibus, et in classe magna, et ingredietur terras, et conteret, et pertransiet. **41** Et introibit in terram gloriosam, et multi corrent: hae autem solae salvabuntur de manu eius, Edom, et Moab, et principium filiorum Ammon. **42** Et mittet manum suam in terras: et Terra Aegypti non effugiet. **43** Et dominabitur thesaurorum auri, et argenti, et in omnibus pretiosis Aegypti: per Libyam quoque, et Aethiopiam transbit. **44** Et fama turbabit eum ab Oriente et ab Aquilone: et veniet in multitudine magna ut conterat et interficiat plurimos. **45** Et figet tabernaculum suum Apadno inter maria, super montem inclytum et sanctum: et veniet usque ad summitatem eius, et nemo auxiliabitur ei.

12 In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui: et veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse cooperunt usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit scriptus in libro. **2** Et multi de his, qui dormiunt in terra pulvere, evigilabunt: alii in vitam aeternam, et alii in opprobrium ut videantur semper. **3** Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad

Osee Propheta

1 Verbum Domini, quod factum est ad Osee filium Beeri, in diebus Oziae, Ioathan, Achaz, Ezechiae regum Iuda, et in diebus Ieroboam filii Ios regis Israel. **2** Principium loquendi Domino in Osee: et dixit Dominus ad Osee: Vade, sume tibi uxorem fornicationum, et fac tibi filios fornicationum: quia fornicans fornicabitur terra a Domino. **3** Et abiit, et accepit Gomer filiam Debela'im: et concepit, et peperit ei filium. **4** Et dixit Dominus ad eum: Voca nomen eius Iezrahel: quoniam adhuc modicum, et visitabo sanguinem Iezrahel super domum Iehu, et quiescere faciam regnum domus Israel. **5** Et in illa die conteram arcum Israel in valle Iezrahel. **6** Et concepit adhuc, et peperit filiam. Et dixit ei: Voca nomen eius Absque misericordia: quia non addam ultra misereri domui Israel, sed oblivione obliviscar eorum. **7** Et domui Iuda miserebor, et salvabo eos in Domino Deo suo: et non salvabo eos in arcu, et gladio, et in bello, et in equis, et in equitibus. **8** Et ablactavit eam, quae erat Absque misericordia. Et concepit, et peperit filium. **9** Et dixit: Voca nomen eius: Non populus meus: quia vos non populus meus, et ego non ero vester Deus. **10** Et erit numerus filiorum Israel quasi arena maris, quae sine mensura est, et non numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis: Non populus meus vos: dicetur eis: Filii Dei viventis. **11** Et congregabuntur filii Iuda, et filii Israel pariter: et ponent sibimet caput unum, et ascendent de terra: quia magnus dies Iezrahel.

2 Dicite fratribus vestris: Populus meus: et sorori vestrae, Misericordiam consecuta. **2** Iudicate matrem vestram, iudicate: quoniam ipsa non uxor mea, et ego non vir eius. auferat fornicationes suas a facie sua, et adulteria sua de medio uberum suorum. **3** Ne forte expoliem eam nudam, et statuam eam secundum diem nativitatis sua: et ponam eam quasi solitudinem, et statuam eam velut terram inviam, et interficiam eam siti. **4** Et filiorum illius non miserebor: quoniam filii fornicationum sunt. **5** quia fornicata est mater eorum, confusa est quae concepit eos: quia dixit: Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi, et aquas meas, lanam meam, et linum meum, oleum meum, et potum meum. **6** Propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis, et sepiam eam maceria, et semitas suas non inveniet. **7** Et sequetur amatores suos, et non apprehendet eos: et quaeret eos, et non inveniet, et dicet: Vadam, et revertar ad virum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis quam nunc. **8**

Et haec nescivit, quia ego dedi ei frumentum, et vinum, et oleum, et argentum multiplicavi ei, et aurum, quae fecerunt Baal. **9** Idcirco convertar, et sumam frumentum meum in tempore suo, et vinum meum in tempore suo, et liberabo lanam meam et linum meum, quae operiebant ignominiam eius. **10** Et nunc revelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius: et vir non eruet eam de manu mea: **11** et cessare faciam omne gaudium eius, sollemnitatem eius, neomeniam eius, sabbatum eius, et omnia festa tempora eius. **12** Et corrumpan vineam eius, et ficum eius: de quibus dixit: Mercedes hae, meae sunt, quas dederunt mihi amatores mei: et ponam eam in saltum, et comedet eam bestia agri. **13** Et visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum, et ornatatur inaure sua, et monili suo, et ibat post amatores suos, et mei obliviscebatur, dicit Dominus. **14** Propter hoc, ecce ego lactabo eam, et ducam eam in solitudinem: et loquar ad cor eius. **15** Et dabo ei vinitores eius ex eodem loco, et Vallem Achor ad aperiendam spem: et canet ibi iuxta dies iuventutis suae, et iuxta dies ascensionis suae de Terra Aegypti. **16** Et erit in die illa, ait Dominus: vocabit me: Vir meus: et non vocabit me ultra, Baalim. **17** Et auferam nomina Baalim de ore eius, et non recordabitur ultra nominis eorum. **18** Et percutiam cum eis foedus in die illa, cum bestia agri, et cum volucre caeli, et cum reptili terrae: et arcum, et gladium, et bellum conteram de terra: et dormire eos faciam fiducialiter. **19** Et sponsabo te mihi in sempiternum: et sponsabo te mihi in iustitia, et iudicio, et in misericordia, et in miserationibus. **20** Et sponsabo te mihi in fide: et scies quia ego Dominus. **21** Et erit in die illa: Exaudiam, dicit Dominus, exaudiam caelos, et illi exaudient terram. **22** Et terra exaudiet triticum, et vinum, et oleum: et haec exaudient Iezrahel. **23** Et seminabo eam mihi in terra, et miserebor eius, quae fuit Absque misericordia. Et dicam non populo meo: Populus meus es tu: et ipse dicit: Deus meus es tu.

3 Et dixit Dominus ad me: Adhuc vade, et dilige mulierem dilectam amico et adulteram: sicut diligit Dominus filios Israel, et ipsi respiciunt ad deos alienos, et diligunt vinacia uvarum. **2** Et fodi eam mihi quindecim argenteis, et coro hordei, et dimidio coro hordei. **3** Et dixi ad eam: Dies multos expectabis me: non fornicaberis, et non eris viro: sed et ego expectabo te. **4** quia dies multos sedebo filii Israel sine rege, et sine principe, et sine sacrificio, et sine altari, et sine ephod, et sine theraphim. **5** et post haec revertentur filii Israel, et

quaerent Dominum Deum suum, et David regem suum: et pavebunt ad Dominum, et ad bonum eius in novissimo dierum.

4 Audite verbum Domini filii Israel, quia iudicium

Domino cum habitatoribus terrae: non est enim veritas, et non est misericordia, et non est scientia Dei in terra. **2** Maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtum, et adulterium inundaverunt, et sanguis sanguinem tetigit. **3** Propter hoc lugebit terra, et infirmabitur omnis, qui habitat in ea, in bestia agri, et in volucre caeli: et pisces maris congregabuntur. **4** Verumtamen unusquisque non iudicet: et non arguatur vir: populus enim tuus sicut hi, qui contradicunt sacerdoti. **5** Et corrues hodie, et corruet etiam propheta tecum: nocte tacere feci matrem tuam. **6** Conticuit populus meus, eo quod non habuerit scientiam: quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi: et oblita es legis Dei tui, obliviouscar filiorum tuorum et ego. **7** Secundum multitudinem eorum sic peccaverunt mihi: gloriam eorum in ignominiam commutabo. **8** Peccata populi mei comedent, et ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum. **9** Et erit sicut populus, sic sacerdos: et visitabo super eum vias eius, et cogitationes eius reddam ei. **10** Et comedent, et non saturabuntur: fornicati sunt, et non cessaverunt: quoniam Dominum dereliquerunt in non custodiendo. **11** Fornicatio, et vinum, et ebrietas auferunt cor. **12** Populus meus in ligno suo interrogavit, et baculus eius annunciat ei: spiritus enim fornicationum decepit eos, et fornicati sunt a Deo suo. **13** Super capita montium sacrificabant, et super colles ascendebant thymiana: subtus quercum, et populum, et terebinthum, quia bona erat umbra eius: ideo fornicabuntur filiae vestrae, et sponsae vestrae adulterae erunt. **14** Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatae, et super sponsas vestras cum adulteraverint: quoniam ipsi cum meretricibus conversabantur, et cum effeminatis sacrificabant, et populus non intelligens vapulabit. **15** Si fornicaris tu Israel, non delinquat saltem Iuda: et nolite ingredi in Galgala, et ne ascenderitis in Bethaven, neque iuraveritis: Vivit Dominus. **16** Quoniam sicut vacca lasciviens declinavit Israel: nunc pascat eos Dominus, quasi agnum in latitudine. **17** Particeps idolorum Ephraim, dimittit eum. **18** Separatum est convivium eorum, fornicatione fornicati sunt: dilexerunt afferre ignominiam protectores eius. **19** Ligavit eum spiritus in alis suis, et confundentur a sacrificiis suis.

5 Audite hoc sacerdotes, et attendite domus Israel, et domus regis auscultate: quia vobis iudicium

est, quoniam laqueus facti estis speculationi, et sicut rete expansum super Thabor. **2** Et victimas declinasti in profundum: et ego eruditior omnium eorum. **3** Ego scio Ephraim, et Israel non est absconditus a me: quia nunc fornicatus est Ephraim, contaminatus est Israel. **4** Non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad Deum suum: quia spiritus fornicationum in medio eorum, et Dominum non cognoverunt. **5** Et respondebit arrogantia Israel in facie eius: et Israel, et Ephraim ruent in iniquitate sua, ruet etiam Iuda cum eis. **6** In gregibus suis, et in armentis suis vadent ad quaerendum Dominum, et non invenient: ablatus est ab eis. **7** In Dominum praevericati sunt, quia filios alienos genuerunt: nunc devorabit eos mensis cum partibus suis. **8** Clangite buccina in Gabaa, tuba in Rama: ululate in Bethaven, post tergum tuum Beniamin. **9** Ephraim in desolatione erit in die correptionis: in tribubus Israel ostendi fidem. **10** Facti sunt principes Iuda quasi assumentes terminum: super eos effundam quasi aquam iram meam. **11** Calumniam patiens est Ephraim, fractus iudicio: quoniam coepit abire post sordes. **12** Et ego quasi tinea Ephraim: et quasi putredo domui Iuda. **13** Et vidit Ephraim languorem suum, et Iuda vinculum suum: et abit Ephraim ad Assur, et misit ad regem Ultorem: et ipse non poterit sanare vos, nec solvere poterit a vobis vinculum. **14** Quoniam ego quasi leaena Ephraim, et quasi catus leonis domui Iuda: ego ego capiam, et vadam: tollam, et non est qui eruat. **15** Vadens revertar ad locum meum: donec deficiatis, et quaeratis faciem meam.

6 In tribulatione sua mane consurgent ad me:

Venite, et revertamur ad Dominum: **2** quia ipse cepit, et sanabit nos: percutiet, et curabit nos. **3** Vivificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos, et vivemus in conspectu eius. Sciemus, sequemurque ut cognoscamus Dominum: quasi diluculum praeparatus est egressus eius, et veniet quasi imber nobis temporaneus et serotinus terrae. **4** Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, et quasi ros mane pertransiens. **5** Propter hoc dolavi in prophetis, occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egredientur. **6** Quia misericordiam agnum in latitudine. **17** Particeps idolorum Ephraim, volui, et non sacrificium, et scientiam Dei plusquam holocausta. **7** Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi praevericati sunt in me. **8** Galaad civitas operantium idolum, supplantata sanguine. **9** Et quasi fauces virorum latronum, particeps sacerdotum, in via interficientium pergentes de Sichen: quia scelus operati sunt. **10** In domo

Israel vidi horrendum: ibi fornicationes Ephraim: contaminatus est Israel. **11** Sed et Iuda pone messem tibi, cum convertero captitatem populi mei.

7 Cum sanare vellem Israel, revelata est iniqitas Ephraim, et malitia Samariae, quia operati sunt mendacium: et fur ingressus est, spolians latrunculus foris. **2** Et ne forte dicant in cordibus suis omnem malitiam eorum me recordatum: nunc circumdederunt eos adinventiones suae, coram facie mea factae sunt. **3** In malitia sua laetificaverunt regem: et in mendaciis suis principes. **4** Omnes adulterantes, quasi clibanus succensus a coquente: quievit paululum civitas a commissione fermenti, donec fermentaretur totum. **5** Dies regis nostri: coeperunt principes furere a vino: extendit manum suam cum illusoribus. **6** Quia applicuerunt quasi clibanum cor suum, cum insidiaretur eis: tota nocte dormivit coquens eos, mane ipse succensus quasi ignis flammae. **7** Omnes calefacti sunt quasi clibanus, et devoraverunt iudices suos: omnes reges eorum ceciderunt: non est qui clamat in eis ad me. **8** Ephraim in populis ipse commiscebatur: Ephraim factus est subcinericus panis, qui non reversatur. **9** Comederunt alieni robur eius, et ipse nescivit: sed et cani effusi sunt in eo, et ipse ignoravit. **10** Et humiliabitur superbia Israel in facie eius: nec reversi sunt ad Dominum Deum suum, et non quaeserunt eum in omnibus his. **11** Et factus est Ephraim quasi columba seducta non habens cor: Aegyptum invocabant, ad Assyrios abierunt. **12** Et cum profecti fuerint, expandam super eos rete meum: quasi volucrem caeli detrahiam eos, caedam eos secundum auditionem coetus eorum. **13** Vae eis, quoniam recesserunt a me: vastabuntur, quia praevericati sunt in me: et ego redemi eos: et ipsi locuti sunt contra me mendacia. **14** Et non clamaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilibus suis: super triticum et vinum ruminabant, recesserunt a me. **15** Et ego erudivi eos, et confortavi brachia eorum: et in me cogitaverunt malitiam. **16** Reversi sunt ut essent absque iugo: facti sunt quasi arcus dolosus: cadent in gladio principes eorum, a furore linguae suae. Ista subsannatio eorum in Terra Aegypti.

8 In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum Domini: pro eo quod transgressi sunt foedus meum, et legem meam praevericati sunt. **2** Me invocabunt: Deus meus cognovimus te Israel. **3** Proiecit Israel bonum, inimicus persecetur eum. **4** Ipsi regnaverunt, et non ex me: principes extiterunt, et non cognovi: argentum suum, et

aurum suum fecerunt sibi idola, ut interirent: **5** projectus est vitulus tuus Samaria, iratus est furor meus in eos. usquequo non poterunt emundari? **6** Quia ex Israel et ipse est: artifex fecit illum, et non est Deus: quoniam in aranearum telas erit vitulus Samariae. **7** Quia ventum seminabunt, et turbinem metent: culmus stans non est in eo, germen non faciet farinam: quod et si fecerit, alieni comedent eam. **8** Devoratus est Israel: nunc factus est in nationibus quasi vas immundum. **9** Quia ipsi ascenderunt ad Assur, onager solitarius sibi: Ephraim munera dederunt amatoribus. **10** Sed et cum mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos: et quiescent paulisper ab onere regis, et principum. **11** Quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum: factae sunt ei aerae in delictum. **12** Scribam ei multiplices leges meas, quae velut alienae computatae sunt. **13** Hostias offerent, immolabunt carnes, et comedent, et Dominus non suscipiet eas: nunc recordabitur iniquitatis eorum, et visitabit peccata eorum: ipsi in Aegyptum convertentur. **14** Et oblitus est Israel factoris sui, et aedificavit delubra: et Iuda multiplicavit urbes munitas: et mittam ignem in civitates eius, et devorabit aedes illius.

9 Noli laetari Israel, noli exultare sicut populi: quia fornicatus es a Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici. **2** Area et torcular non pascat eos, et vinum mentietur eis. **3** Non habitabunt in terra Domini: reversus est Ephraim in Aegyptum, et in Assyriis pollutum comedit. **4** Non libabunt Domino vinum, et non placebunt ei: sacrificia eorum quasi panis lugentium. omnes, qui comedent eum, contaminabuntur: quia panis eorum animae ipsorum, non intrabit in domum Domini. **5** Quid facietis in die sollemini, in die festivitatis Domini? **6** Ecce enim profecti sunt a vastitate: Aegyptus congregabit eos, Memphis sepeliet eos: desiderabile argentum eorum urtica hereditabit, lappa in tabernaculis eorum. **7** Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis: scitote Israel stultum prophetam, insanum virum spiritualem, propter multitudinem iniquitatis tuae, et multitudinem amentiae. **8** Speculator Ephraim cum Deo meo: propheta laqueus ruinae factus est super omnes vias eius, insania in domo Dei eius. **9** Profunde peccaverunt, sicut in diebus Gabaa: recordabitur iniquitatis eorum, et visitabit peccata eorum. **10** Quasi uvas in deserto inveni Israel: quasi prima poma ficulneae in cacumine eius vidi patres eorum: ipsi autem intraverunt ad Beelphegor, et abalienati

sicut ea, quae dilexerunt. **11** Ephraim quasi avis tumultus in populo tuo: et omnes munitiones tuae avolavit, gloria eorum a partu, et ab utero, et a vastabuntur, sicut vastatus est Salmana a domo conceptu. **12** Quod et si enutrierint filios suos, eius qui iudicavit Baal in die praelii, matre super absque liberis eos faciam in hominibus: sed et filios allisa. **15** Sic fecit vobis Bethel, a facie malitiae vae eis cum recessero ab eis. **13** Ephraim, ut vidi, nequitiarum vestrarum.

Tyrus erat fundata in pulchritudine: et Ephraim educet ad interfectorum filios suos. **14** Da eis Domine. Quid dabis eis? Da eis vulvam sine liberis, et ubera arentia. **15** Omnes nequitiae eorum in Galgal, quia ibi exosos habui eos: propter malitiam adinventionum eorum de domo mea eiiciam eos: non addam ut diligam eos, omnes principes eorum recedentes. **16** Percussus est Ephraim, radix eorum exiccata est: fructum nequaquam facient. Quod et si genuerint, interficiam amantissima uteri eorum. **17** Abiciet eos Deus meus, quia non audierunt eum: et erunt vagi in nationibus.

10 Vitis frondosa Israel, fructus adaequatus est ei: secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria, iuxta ubertatem terrae suea exuberavit simulachris. **2** Divisum est cor eorum, nunc interibunt: ipse confringet simulachra eorum, depopulabitur aras eorum. **3** Quia nunc dicent: Non est rex nobis: non enim timemus Dominum: et rex quid faciet nobis? **4** Loquimini verba visionis inutilis, et ferietis foedus: et germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri. **5** Vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samariae: quia luxit super eum populus eius, et aeditui eius super eum exultaverunt in gloria eius, quia migravit ab eo. **6** Siquidem et ipse in Assur delatus est, munus regi Ultori: confusio Ephraim capiet, et confundetur Israel in voluntate sua. **7** Transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aquae. **8** Et disperdenter excelsa idoli, peccatum Israel: lappa, et tribulus ascendet super aras eorum: et dicent montibus: Operite nos; et collibus: Cadite super nos. **9** Ex diebus Gabaa, peccavit Israel, ibi steterunt: non comprehendet eos in Gabaa praelium super filios iniquitatis. **10** Iuxta desiderium meum corripiam eos: congregabuntur super eos populi, cum corripientur propter duas iniquitates suas. **11** Ephraim vitula docta diligere tritaram, et ego transvi super pulchritudinem colli eius: ascendam super Ephraim, arbitrari Iuda, confringet sibi sulcos Iacob. **12** Seminate vobis in iustitia, et metite in ore misericordiae, innovate vobis novale: tempus autem requirendi Dominum, cum venerit qui docebit vos iustitiam. **13** Arastis impietatem, iniquitatem messuistis, comedistis frugem mendacii: quia confusus es in viis tuis, in multitudine fortium tuorum. **14** Consurget

11 Sicut mane transit, pertransit rex Israel. Quia puer Israel, et dilexi eum: et ex Aegypto vocavi filium meum. **2** Vocaverunt eos, sic abierunt a facie eorum: Baalim immolabant, et simulachris sacrificabant. **3** Et ego quasi nutrictus Ephraim, portabam eos in brachiis meis: et nescierunt quod curarem eos. **4** In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis: et ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum: et declinavi ad eum ut vesceretur. **5** Non revertetur in Terram Aegypti, et Assur ipse rex eius: quoniam noluerunt converti. **6** Coepit gladius in civitatibus eius, et consumet electos eius, et comedet capita eorum. **7** Et populus meus pendebit ad redditum meum: iugum autem imponetur eis simul, quod non auferetur. **8** Quomodo dabo te Ephraim, protegam te Israel? quomodo dabo te sicut Adama, ponam te, ut Seboim? Conversum est in me cor meum, pariter conturbata est poenitudo mea. **9** Non faciam furorem irae meae: non convertar ut disperdam Ephraim: quoniam Deus ego, et non homo: in medio tui sanctus, et non ingrediar civitatem. **10** Post Dominum ambulabunt, quasi leo rugiet: quia ipse rugiet, et formidabunt filii maris. **11** Et avolabunt quasi avis ex Aegypto, et quasi columba de Terra Assyriorum: et collocabo eos in dominibus suis, dicit Dominus. **12** Circundedit me in negatione Ephraim, et in dolo domus Israel: Iudas autem testis descendit cum Deo, et cum sanctis fidelis.

12 Ephraim pascit ventum, et sequitur aestum: tota die mendacium, et vastitatem multiplicat: et foedus cum Assyriis init, et oleum in Aegyptum ferebat. **2** Iudicium ergo Domini cum Iuda, et visitatio super Iacob: iuxta vias eius, et iuxta adinventiones eius reddet ei. **3** In utero supplantavit fratrem suum: et in fortitudine sua directus est cum angelo. **4** Et invaluit ad angelum, et confortatus est: flevit, et rogavit eum: in Bethel invenit eum, et ibi locutus est nobiscum. **5** Et Dominus Deus exercituum, Dominus memoriale eius. **6** Et tu ad Dominum Deum tuum converteris: misericordiam et iudicium custodi, et spera in Deo tuo semper. **7** Chanaan, in manu eius statera dolosa, calumniam dilexit. **8** Et dixit Ephraim: Verumtamen dives effectus sum, inveni idolum mihi: omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem, quam peccavi.

9 Et ego Dominus Deus tuus ex Terra Aegypti, adhuc sedere te faciam in tabernaculis, sicut in diebus festivitatis. **10** Et locutus sum super prophetas, et ego visionem multiplicavi, et in manu prophetarum assimilatus sum. **11** Si Galaad idolum, ergo frustra errant in Galgal bobus immolantes: nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri: **12** Fugit Iacob in regionem Syriae, et servivit Israel in uxorem, et in uxore servavit. **13** In propheta autem eduxit Dominus Israel de Aegypto: et in propheta servatus est. **14** Ad iracundiam me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis, et sanguis eius super eum veniet, et opprobrium eius restituet ei Dominus Deus suus.

13 Loquente Ephraim, horror invasit Israel, et deliquit in Baal, et mortuus est. **2** Et nunc addiderunt ad peccandum: feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum, factura artificum totum est: his ipsi dicunt: Immolate homines vitulos adorantes. **3** Idcirco erunt quasi nubes matutina, et sicut ros matutinus praeteriens, sicut pulvis turbine raptus ex area, et sicut fumus de fumario. **4** Ego autem Dominus Deus tuus ex Terra Aegypti: et Deum absque me nescies, et salvator non est praeter me. **5** Ego cognovi te in deserto, in terra solitudinis. **6** Iuxta pascua sua adimpleti sunt, et saturati sunt: levaverunt cor suum, et obliti sunt mei. **7** Et ego ero eis quasi leaena, sicut pardus in via Assyriorum. **8** Occurram eis quasi ursa raptis catus, et dirumpam interiora iecoris eorum: et consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos. **9** Perditio tu Israel: tantummodo in me auxilium tuum. **10** Ubi est rex tuus? maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis: et iudices tui, de quibus dixisti: Da mihi regem, et principes. **11** Dabo tibi regem in furore meo, et auferam in indignatione mea. **12** Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius. **13** Dolores parturientis venient ei: ipse filius non sapiens: nunc enim non stabit in contritione filiorum. **14** De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos: ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne: consolatio abscondita est ab oculis meis. (Sheol h7585) **15** Quia ipse inter fratres dividet: adducet urentem ventum Dominus de deserto ascendentem: et siccabit venas eius, et desolabit fontem eius, et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis. **16** Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum: in gladio pereant, parvuli eorum elidantur, et foetae eius discindantur.

14 Converttere Israel ad Dominum Deum tuum: quoniam corruisti in iniuitate tua. **2** Tollite vobiscum verba, et convertimini ad Dominum: dicite ei: Omnem aufer iniquitatem, accipe bonum: non salvabit nos, super equum non ascendemus, nec dicemus ultra: Dii nostri opera manuum nostrarum: quia eius, qui in te est, misereberis pupilli. **4** Sanabo in regionem Syriae, et servivit Israel in uxorem, et reddemus vitulos labiorum nostrorum. **3** Assur contritiones eorum, diligam eos spontanee: quia aversus est furor meus ab eis. **5** Ero quasi ros, Israel germinabit sicut lilyum, et erumpet radix eius ut Libani. **6** Ibunt rami eius, et erit quasi oliva gloria eius: et odor eius ut Libani. **7** Convertentur sedentes in umbra eius: vivent tritico, et germinabunt quasi vinea: memoriale eius sicut vinum Libani. **8** Ephraim quid mihi ultra idola? ego exaudiam, et dirigam eum ego ut abietem virentem: ex me fructus tuus inventus est. **9** Quis sapiens, et intelliget ista? intelligens, et sciet haec? quia rectae viæ Domini, et iusti ambulabunt in eis: prævaricatores vero corrueant in eis.

Joël Propheta

1 Verbum Domini, quod factum est ad Iоel filium Phatuel. **2** Audite hoc senes, et auribus percipite omnes habitatores terrae: si factum est istud in diebus vestris, aut in diebus patrum vestrorum? **3** Super hoc filiis vestris narrate, et filii vestri filiis suis, et filii eorum generationi alterae. **4** Residuum erucae comedit locusta, et residuum locustae comedit bruchus, et residuum bruchi comedit rubigo. **5** Experciscimini ebrii, et flete, et ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine: quoniam periret ab ore vestro. **6** Gens enim ascendit super terram meam, fortis et innumerabilis: dentes eius ut dentes leonis: et molares eius ut catuli leonis. **7** Posuit vineam meam in desertum, et ficum meam decorticavit: nudans spoliavit eam, et proiecit: albi facti sunt rami eius. **8** Plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis suae. **9** Periret sacrificium, et libatio de domo Domini: luxerunt sacerdotes ministri Domini. **10** Depopulata est regio, luxit humus: quoniam devastatedum est triticum, confusum est vinum, elanguit oleum. **11** Confusi sunt agricultorae, ululaverunt vinitores super frumento, et hordeo, quia periret messis agri. **12** Vinea confusa est, et ficus elanguit: malogranatum, et palma, et malum, et omnia ligna agri aruerunt: quia confusum est gaudium a filiis hominum. **13** Accingite vos, et plangite sacerdotes, ululate ministri altaris: ingredimini, cubate in sacco ministri Dei mei: quoniam interierit de domo Dei vestri sacrificium, et libatio. **14** Sanctificate iejunium, vocate coetum, congregate senes omnes habitatores terrae in domum Dei vestri: et clamate ad Dominum: **15** Aha diei. quia prope est dies Domini, et quasi vastitas a potente veniet. **16** Numquid non coram oculis vestris alimenta perierunt de domo Dei nostri, laetitia, et exultatio? **17** Computruerunt iumenta in stercore suo, demolita sunt horrea, dissipatae sunt apothecae: quoniam confusum est triticum. **18** Quid ingemuit animal, mugierunt greges armenti? Quia non est pascua eis: sed et greges pecorum disperierunt. **19** Ad te Domine clamabo: quia ignis comedit speciosa deserti, et flamma succendit omnia ligna regionis. **20** Sed et bestiae agri, quasi area sitiens imbrem, suspexerunt ad te: quoniam exiccati sunt fontes aquarum, et ignis devoravit speciosa deserti.

2 Canite tuba in Sion, ululate in monte sancto meo, conturbentur omnes habitatores terrae: Quia venit dies Domini, quia prope est **2** dies tenebrarum, et caliginis, dies nubis, et turbinis:

quasi mane expansum super montes populus multus et fortis: similis ei non fuit a principio, et post eum non erit usque in annos generationis et generationis. **3** Ante faciem eius ignis vorans, et post eum exurens flamma: quasi hortus voluptatis terra coram eo, et post eum solitudo deserti, neque est qui effugiat eum. **4** Quasi aspectus equorum, aspectus eorum: et quasi equites sic current. **5** Sicut sonitus quadrigarum super capita montium exilient, sicut sonitus flammea ignis devorantis stipulam, velut populus fortis praeparatus ad praelium. **6** A facie eius cruciabuntur populi: omnes vultus redigentur in ollam. **7** Sicut fortes current: quasi viri bellatores ascendent murum: viri in viis suis gradientur, et non declinabunt a semitis suis. **8** Unusquisque fratrem suum non coarctabit, singuli in calle suo ambulabunt: sed et per fenestras cadent, et non demolientur. **9** Urbem ingredientur, in muro current: domos conscedent, per fenestras intrabunt quasi fur. **10** A facie eius contremuit terra, moti sunt caeli: sol et luna obtenebatur sunt et stellae retraxerunt splendorem suum. **11** Et Dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui: quia multa sunt nimis castra eius, quia fortia et facientia verbum eius: magnus enim dies Domini, et terribilis valde: et quis sustinebit eum? **12** Nunc ergo dicit Dominus: Convertimini ad me in toto corde vestro in iejunio, et in fletu, et in planctu. **13** Et scindite corda vestra, et non vestimenta vestra, et convertimini ad Dominum Deum vestrum: quia benignus et misericors est, patiens et multae misericordiae, et praestabilis super malitia. **14** Quis scit si convertatur, et ignoscat, et relinquat post se benedictionem, sacrificium, et libamen Domino Deo nostro? **15** Canite tuba in Sion, sanctificate iejunium, vocate coetum. **16** congregate populum, sanctificate ecclesiam, coadunate senes, congregate parvulos, et sugentes ubera: egrediatur sponsus de cubili suo, et sponsa de thalamo suo. **17** Inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes ministri Domini: et dicent: Parce Domine, parce populo tuo: et ne des hereditatem tuam in opprobrium ut dominentur eis nationes. quare dicunt in populis: Ubi est Deus eorum? **18** Zelatus est Dominus terram suam, et pepercit populo suo: **19** Et respondit Dominus, et dixit populo suo: Ecce ego mittam vobis frumentum, et vinum, et oleum, et replebimini eis: et non dabo vos ultra opprobrium in Gentibus. **20** Et eum, qui ab Aquilone est, procul faciam a vobis: et expellam eum in terram inviam, et desertam: faciem eius contra mare Orientale, et extrellum eius ad mare novissimum: et ascendet foetor eius, et ascendet putredo eius, quia superbe

egit. **21** Noli timere terra, exulta et laetare: quoniam Sabaeis genti longinquae, quia Dominus locutus magnificavit Dominus ut faceret. **22** Nolite timere est. **9** Clamate hoc in Gentibus, sanctificate bellum, animalia regionis: quia germinaverunt speciosa suscitate robustos: accendant, ascendant omnes viri deserti, quia lignum attulit fructum suum, ficus, bellatores. **10** Concidite aratra vestra in gladios, et vinea dederunt virtutem suam. **23** Et filii Sion et ligones vestros in lanceas. Infirmus dicat: Quia exultate, et laetamini in Domino Deo vestro: quia fortis ego sum. **11** Erumpite, et venite omnes dedit vobis doctorem iustitiae, et descendere faciet gentes de circuitu, et congregamini: ibi occumbere ad vos imbreu matutinum et serotinum sicut in faciet Dominus robustos tuos. **12** Consurgant, et principio. **24** Et implebuntur areae frumento, et descendant Gentes in vallem Iosaphat: quia ibi redundabunt torcularia vino, et oleo. **25** Et reddam sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. **13** vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, et Mittite falces, quoniam maturavit messis: venite, et rubigo, et eruca: fortitudo mea magna, quam misi descendite, quia plenum est torcular, exuberant in vos. **26** Et comedetis vescentes, et saturabimini: torcularia: quia multiplicata est malitia eorum. **14** et laudabis nomen Domini Dei vestri, qui fecit Populi populi in valle concisionis: quia iuxta est mirabilia vobiscum: et non confundetur populus dies Domini in valle concisionis. **15** Sol et luna meus in sempiternum. **27** Et scietis quia in medio obtenebati sunt, et stellae retraxerunt splendorem Israel ego sum: et ego Dominus Deus vester, et non suum. **16** Et Dominus de Sion rugiet, et de Ierusalem est amplius: et non confundetur populus meus in dabit vocem suam: et movebuntur caeli, et terra: et aeternum. **28** Et erit post haec: effundam spiritum Dominus spes populi sui, et fortitudo filiorum Israel. meum super omnem carnem: et prophetabunt **17** Et scietis quia ego Dominus Deus vester habitans filii vestri, et filiae vestrae: senes vestri somnia in Sion monte sancto meo, et erit Ierusalem sancta, somniabunt, et iuvenes vestri visiones videbunt. **29** et alieni non transibunt per eam amplius. **18** Et erit Sed et super servos meos, et ancillas in diebus illis in die illa: stillabunt montes dulcedinem, et colles effundam spiritum meum. **30** Et dabo prodigia in fluent lacte: et per omnes rivos Iuda ibunt aquae: caelo, et in terra, sanguinem, et ignem, et vaporem et fons de domo Domini egredietur, et irrigabit fumi. **31** Sol convertetur in tenebras, et luna in torrentem spinarum. **19** Aegyptus in desolationem sanguinem: antequam veniat dies Domini magnus, erit, et Idumaea in desertum perditionis: pro eo et horribilis. **32** Et erit: omnis qui invocaverit quod inique egerint in filios Iuda, et effuderint nomen Domini, salvus erit: quia in monte Sion, et in Ierusalem erit salvatio, sicut dixit Dominus, et in residuis, quos Dominus vocaverit.

3 Quia ecce in diebus illis, et in tempore illo cum convertero captivitatem Iuda, et Ierusalem: **2**

Congregabo omnes Gentes, et deducam eas in vallem Iosaphat: et disceptabo cum eis ibi super populo meo, et hereditate mea Israel, quos disperserunt in nationibus, et terram meam divisorunt. **3** Et super populum meum miserunt sortem: et posuerunt puerum in prostibulo, et puellam vendiderunt pro vino ut biberent. **4** Verum quid mihi et vobis Tyrus et Sidon, et omnis terminus Palaesthinorum? numquid ultiōnem vos reddetis mihi? et si ulciscimini vos contra me, cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. **5** Argentum enim meum, et aurum tulistis: et desiderabilia mea, et pulcherrima intulistis in delubra vestra. **6** Et filios Iuda, et filios Ierusalem vendidistis filiis Graecorum, ut longe faceretis eos de finibus suis. **7** Ecce ego suscitabo eos de loco, in quo vendidistis eos: et convertam retributionem vestram in caput vestrum. **8** Et vendam filios vestros, et filias vestras in manibus filiorum Iuda, et venundabunt eos

in Sion.

Amos Propheta

1 Verba Amos, qui fuit in pastoralibus Thecue: quae vidit super Israel in diebus Oziae regis Iuda, et in diebus Ieroboam filii Ioas regis Israel, ante duos annos terraemotus. **2** Et dixit: Dominus de Sion rugiet, et de Ierusalem dabit vocem suam: et luxerunt speciosa pastorum, et exiccatus est vertex Carmeli. **3** Haec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Damasci, et super quattuor non convertam eum: eo quod tritaverint in plaustris ferreis Galaad. **4** Et mittam ignem in domum Azael, et devorabit domos Benadad. **5** Et conteram vectem Damasci: et disperdam habitatorem de campo idoli, et tenentem sceptrum de domo voluptatis: et transferetur populus Syriae Cyrenen, dicit Dominus. **6** Haec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Gazae, et super quattuor non convertam eum: eo quod transtulerint captivitatem perfectam, ut concluderent eam in Idumaea. **7** Et mittam ignem in murum Gazae, et devorabit aedes eius. **8** Et disperdam habitatorem de Azoto, et tenentem sceptrum de Ascalone: et convertam manum meam super Accaron, et peribunt reliqui Philistinorum, dicit Dominus Deus. **9** Haec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Tyri, et super quattuor non convertam eum: eo quod concluderent captivitatem perfectam in Idumaea, et non sint recordati foederis fratrum. **10** Et mittam ignem in murum Tyri, et devorabit aedes eius. **11** Haec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Edom, et super quattuor non convertam eum: eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum, et violaverit misericordiam eius, et tenuerit ultra furorem suum, et indignationem suam servaverit usque in finem. **12** Mittam ignem in Theman: et devorabit aedes Bosrae. **13** Haec dicit Dominus: Super tribus sceleribus filiorum Ammon, et super quattuor non convertam eum: eo quod dissecuerit praegnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. **14** Et succendam ignem in muro Rabbath: et devorabit aedes eius in ululatu in die belli, et in turbine in die commotionis. **15** Et ibit Melchom in captivitatem, ipse, et principes eius simul, dicit Dominus.

2 Haec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Moab, et super quattuor non convertam eum: eo quod incenderit ossa regis Idumaeae usque ad cinerem. **2** Et mittam ignem in Moab, et devorabit aedes Carioth: et morietur in sonitu Moab, in clangore tubae: **3** et disperdam iudicem de medio eius, et omnes principes eius interficiam cum eo, dicit Dominus. **4** Haec dicit Dominus: Super

tribus sceleribus Iuda, et super quattuor non convertam eum: eo quod abiecerit legem Domini, et mandata eius non custodierit: deceperant enim eos idola sua, post quae abierant patres eorum. **5** Et mittam ignem in Iuda, et devorabit aedes Ierusalem. **6** Haec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Israel, et super quattuor non convertam eum: pro eo quod vendiderit pro argento iustum, et pauperem pro calceamentis. **7** Qui conterunt super pulvarem terrae capita pauperum, et viam humilium declinant: et filius ac pater eius ierunt ad puellam, ut violarent nomen sanctum meum. **8** Et super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta omne altare: et vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui. **9** Ego autem exterminavi Amorrhæum a facie eorum: cuius altitudo, cedrorum altitudo eius, et fortis ipse quasi quercus: et contrivi fructum eius desuper, et radices eius subter. **10** Ego sum, qui ascendere vos feci de Terra Aegypti, et duxi vos in deserto quadraginta annis ut possideretis terram Amorrhæi. **11** Et suscitavi de filiis vestris in prophetas, et de iuvenibus vestris nazaraeos: numquid non ita est filii Israel dicit Dominus? **12** Et propinabis nazaraeis vinum: et prophetis mandabitis, dicentes: Ne prophetetis. **13** Ecce ego stridebo subter vos, sicut stridet plaustrum onustum foeno. **14** Et peribit fuga a veloce, et fortis non obtinebit virtutem suam, et robustus non salvabit animam suam: **15** et tenens arcum non stabit, et velox pedibus suis non salvabitur, et ascensor equi non salvabit animam suam: **16** et robustus corde inter fortis nudus fugiet in illa die, dicit Dominus.

3 Audite verbum, quod locutus est Dominus super vos, filii Israel: super omnem cognitionem, quam eduxi de Terra Aegypti, dicens: **2** Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognitionibus terrae: idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras. **3** Numquid ambulabunt duo pariter, nisi convenerit eis? **4** Numquid rugiet leo in saltu, nisi habuerit praedam? numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo, nisi aliquid apprehenderit? **5** numquid cadet avis in laqueum terrae absque aucupe? numquid auferetur laqueus de terra antequam quid ceperit? **6** Si clanget tuba in civitate, et populus non expavescet? si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit? **7** Quia non facit Dominus Deus verbum, nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas. **8** Leo rugiet, quis non timebit? Dominus Deus locutus est, quis non prophetabit? **9** Auditum facite in aedibus Azoti, et in aedibus Terrae Aegypti: et dicite: Congregamini super

montes Samariae, et videte insanias multas in Gomorrah, et facti estis quasi torris raptus ab medio eius, et columniam patientes in penetralibus incendio: et non redistis ad me, dicit Dominus. eius. **10** Et nescierunt facere rectum, dicit Dominus, **12** Quapropter haec faciam tibi Israel: postquam thesaurizantes iniquitatem, et rapinas in aedibus autem haec fecero tibi praeparare in occursum suis. **11** Propterea haec dicit Dominus Deus: Dei tui Israel. **13** Quia ecce formans montes, et Tribulabitur et circuietur terra: et detrahetur ex creans ventum, et annuncians homini eloquium te fortitudo tua, et diripientur aedes tuae. **12** suum, faciens matutinam nebulam, et gradiens Haec dicit Dominus: Quomodo si eruat pastor de super excelsa terrae: Dominus Deus exercituum ore leonis duo crura, aut extremum auriculae: sic nomen eius.

eruentur filii Israel, qui habitant in Samaria in plaga lectuli, et in Damasci grabato. **13** Audite, et contestamini in domo Iacob, dicit Dominus Deus exercituum: **14** quia in die cum visitare coepero praevaricationes Israel, super eum visitabo, et super altaria Bethel: et amputabuntur cornua altaris, et cadent in terram. **15** Et percutiam domum hiemalem cum domo aestiva: et peribunt domus eburneae, et dissipabuntur aedes multae, dicit Dominus.

4 Audite verbum hoc vaccae pingues, quae estis in monte Samariae: quae columniam facitis egenis, et confringitis pauperes: que dicitis dominis vestris: Afferte, et bibemus. **2** Iuravit Dominus Deus in sancto suo: quia ecce dies venient super vos, et levabunt vos in contis, et reliquias vestras dicit Dominus. **4** Venite ad Bethel, et impie agite: ad Galgalam, et multiplicate praevaricationem: et afferte mane victimas vestras, tribus diebus decimas vestras. **5** Et sacrificiate de fermentato laudem:

et vocate voluntarias oblationes, et annunciate: et vocerunt duea et tres civitates ad unam civitatem ut biberent aquam, et non sunt satiatae: et non redistis ad me, dicit Dominus. **9** Percussi vos in vento in tempore illo tacebit, quia tempus malum est. **14** est; et pars super quam non pluji, aruit. **8** Et Quaerite bonum, et non malum, ut vivatis: et erit venerunt duas et tres civitates ad unam civitatem ut ad captivitatem equorum vestrorum: et ascendere ad captivitatem equorum vestrorum: et non redistis ad me, dicit Dominus. **10** Misi in vos mortem in via Aegypti, percussi in gladio iuvenes vestros usque in medio tui, dicit Dominus. **11** diem Domini: ad quid eam vobis? dies Domini ista, Subverti vos, sicut subvertit Deus Sodomam, et tenebrae, et non lux. **19** Quomodo si fugiat vir a

5 Audite verbum istud, quod ego levo super vos planctum. Domus Israel cecidit, et non adiiciet ut resurgat. **2** Virgo Israel proiecta est in terram suam, non est qui suscitet eam. **3** Quia haec dicit Dominus Deus: Urbs, de qua egrediebantur mille, relinquuntur in ea centum: et de qua egrediebantur centum, relinquuntur in ea decem in domo Israel. **4** Quia haec dicit Dominus domui Israel: Quaerite me, et vivetis.

5 Et nolite querere Bethel, et in Galgalam nolite intrare, et in Bersabee non transibitis: quia Galgala captiva ducetur, et Bethel erit inutilis. **6** Quaerite Dominum, et vivite: ne forte comburatur ut ignis domus Joseph, et devorabit, et non erit qui extinguat Bethel. **7** Qui convertitis in absinthium iudicium, et iustitiam in terra relinquitis. **8** Facientem Arcturum, et Orionem, et convertentem in mane tenebras, altera contra alteram, et proiciemini in Armon, et diem in noctem mutantem: qui vocat aquas maris, et effundit eas super faciem terrae: Dominus nomen est eius. **9** Qui subridet vastitatem super robustum, et depopulationem super potentem vestras. **10** Odio habuerunt corripientes in porta: et vocante voluntarias oblationes, et annunciantes: et loquentem perfecte abominati sunt. **11** Idcirco, sic enim voluistis, filii Israel, dicit Dominus Deus. pro eo quod diripiebatis pauperem, et praedam **6** Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in electam tollebatis ab eo: domos quadro lapide cunctis urbibus vestris, et indigentiam panum in aedificabis, et non habitabitis in eis: vineas omnibus locis vestris: et non estis reversi ad me, plantabis amantissimas, et non bibetis vinum dicit Dominus. **7** Ego quoque prohibui a vobis earum. **12** Quia cognovi multa sclera vestra, et imbreui, cum adhuc tres menses superessent usque ad messem: et plui super unam civitatem, et super alteram civitatem non plui: pars una compluta fortia peccata vestra: hostes iusti accipientes munus, et pauperes deprimentes in porta: **13** Ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tempus malum est. **14** est; et pars super quam non pluji, aruit. **8** Et Quaerite bonum, et non malum, ut vivatis: et erit venerunt duas et tres civitates ad unam civitatem ut Dominus Deus exercituum vobiscum, sicut dixistis. **15** Odite malum, et diligite bonum, et constituite reliquiis Joseph. **16** Propterea omibus plateis planctus: et in cunctis, quae foris sunt, dicetur vae vae: et vocabunt agricolam ad hortorum in porta iudicium: si forte misereatur Dominus urente, et in auragine, multitudinem hortorum vestrorum, et vinearum vestrarum: oliveta vestra, haec dicit Dominus Deus exercituum dominator, in et ficieta vestra comedit eruca: et non redistis ad me, dicit Dominus. **10** Misi in vos mortem in via omibus plateis planctus: et in medio tui, dicit Dominus. **18** Vae desiderantibus Aegypti, percussi in gladio iuvenes vestros usque luctum, et ad planctum eos, qui sciunt plangere. **17** ad captivitatem equorum vestrorum: et ascendere Et in omnibus vineis erit planctus: quia pertransibo feci putredinem castrorum vestrorum in nares in medio tui, dicit Dominus. **19** Vae desiderantibus vestras: et non redistis ad me, dicit Dominus. **11** diem Domini: ad quid eam vobis? dies Domini ista, Subverti vos, sicut subvertit Deus Sodomam, et tenebrae, et non lux. **19** Quomodo si fugiat vir a

facie leonis, et occurrat ei ursus: et ingrediatur dominus Deus exercitum, gentem: et conteret vos domum, et innitur manu sua super parietem, et ab introitu Emath, usque ad torrentem deserti. **7** mordet eum coluber. **20** Numquid non tenebrae Haec ostendit mihi dominus Deus: et ecce fictor dies domini, et non lux: et caligo, et non splendor locustae in principio germinantium serotini imbris, et ecce serotinus post tonsorem regis. **2** Et in ea? **21** Odi, et proieci festivitates vestras: et non factum est: cum consummasset comedere herbam capiam odorem coetuum vestrorum. **22** Quod si terra, dixi: domine Deus propitiatus esto, obsecro: obtuleritis mihi holocausta, et munera vestra, quis suscitabit Iacob, quia parvulus est? **3** Misertus non suspiciam: et vota pinguium vestrorum non est dominus super hoc: Non erit, dixit dominus. **4** respiciam. **23** Aufer a me tumultum carminum Haec ostendit mihi dominus Deus: et ecce vocabat tuorum: et cantica lyrae tuae non audiam. **24** Et iudicium ad ignem dominus Deus: et devoravit revelabitur quasi aqua iudicium, et iustitia quasi torrens fortis. **25** Numquid hostias et sacrificium abyssum multam, et comedit simul partem. **5** Et obtulisti mihi in deserto quadraginta annis, domus dixi: domine Deus quiesce, obsecro: quis suscitabit Israel? **26** Et portasti tabernaculum Moloch vestro, Iacob, quia parvulus est? **6** Misertus est dominus et imaginem idolorum vestrorum, sidus dei vestri, super hoc: Sed et istud non erit, dixit dominus Deus. **7** Haec ostendit mihi dominus: et ecce dominus quae fecistis vobis. **27** Et migrare vos faciam trans stans super murum litorum, et in manu eius trulla Damascum, dicit dominus, Deus exercitum nomen caementarii. **8** Et dixit dominus ad me: Quid tu eius.

6 Vae qui opulenti estis in Sion, et confiditis in vides Amos? Et dixi: Trullam caementarii. Et dixit monte Samariae: optimates capita populorum, dominus: Ecce ego ponam trullam in medio populi ingredientes pompatice domum Israel. **2** Transite in Chalane, et videte, et ite inde in Emath magnam: **9** Et demolientur excelsa idoli, et sanctificationes et descendite in Geth Palaestinorum, et ad optima quaeque regna horum: si latior terminus eorum Israel desolabuntur: et consurgam super domum termino vestro est. **3** Qui separati estis in diem Ieroboam in gladio. **10** Et misit Amasias sacerdos malum: et appropinquatis solio iniquitatis. **4** contra te Amos in medio domus Israel: non poterit Qui dormitis in lectis eburneis, et lascivitis in terra sustinere universos sermones eius. **11** Haec stratis vestris: qui comeditis agnum de grege, et enim dicit Amos: In gladio morietur Ieroboam, et vitulos de medio armenti. **5** Qui canitis ad vocem Israel captivus migrabit de terra sua: **12** Et dixit psalterii: sicut David putaverunt se habere vasa Amasias ad Amos: Qui vides, gradere, fuge in terram cantici. **6** Bibentes vinum in phialis, et optimo Iuda: et comedere ibi panem, et prophetabis ibi. unguento delibuti: et nihil patiebantur super **13** Et in Bethel non adiicias ultra ut prophetes: contritione Ioseph. **7** Quapropter nunc migrabunt quia sanctificatio regis est, et domus regni est. in capite transmigrantum: et auferetur factio **14** Responditque Amos, et dixit ad Amasiam: Non lascivientium. **8** Iuravit dominus Deus in anima sum propheta, et non sum filius prophetae: sed sua, dicit dominus Deus exercitum: Detestor ego armentarius ego sum vellicans sycomoros. **15** Et superbiam Iacob, et domos eius odi, et tradam tulit me dominus cum sequerer gregem: et dixit civitatem cum habitatoribus suis. **9** Quod si reliqui dominus ad me: Vade propheta ad populum meum fuerint decem viri in domo una, et ipsi morientur. Israel. **16** Et nunc audi verbum domini: Tu dicas: **10** Et tollet eum propinquus suus, et comburet Non prophetabis super Israel, et non stillabis super eum, ut efferat ossa de domo: et dicet ei, qui in domum idoli. **17** Propter hoc haec dicit dominus: penetralibus domus est: Numquid adhuc est penes Uxor tua in civitate fornicabitur: et filii tui, et te? Et respondebit: Finis est. Et dicet ei: Tace, et non filiae tuae in gladio cadent, et humus tua funiculum recorderis nominis domini. **11** Quia ecce dominus mandabit, et percutiet domum maiorem ruinis, metietur: et tu in terra polluta morieris, et Israel et domum minorem scissionibus. **12** Numquid captivus migrabit de terra sua.

8 Haec ostendit mihi dominus Deus: et ecce currere queunt in petris equi, aut arari potest in uncus pomorum. **2** Et dixit: Quid tu vides bubalis, quoniam convertistis in amaritudinem iudicium, et fructum iustitiae in absinthium? **13** Qui laetamini in nihilo: qui dicitis: Numquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? **14** Ecce enim suscitarbo super vos domus Israel, dicit

4 Audite hoc qui conteritis pauperem, et deficere de Cappadocia, et Syros de Cyrene? **8** Ecce oculi facitis egenos terrae, **5** dicentes: Quando transibit Domini Dei super regnum peccans, et conteram messis, et venundabimus merces: et sabbatum, et illud a facie terrae: verumtamen conterens non aperiemus frumentum: ut imminuamus mensuram, conteram domum Iacob, dicit Dominus. **9** Ecce et augeamus siculum, et supponamus stateras enim mandabo ego, et concutiam in omnibus dolosas, **6** ut possideamus in argento egenos et gentibus domum Israel, sicut concutitur triticum in pauperes pro calceamentis, et quisquiliis frumenti cribro: et non cadet lapillus super terram. **10** In vendamus? **7** Iuravit Dominus in superbiam Iacob: gladio morientur omnes peccatores populi mei: qui Si oblitus fuero usque ad finem omnia opera eorum. dicunt: Non appropinquabit, et non veniet super **8** Numquid super isto non commovebitur terra, nos malum. **11** In die illa suscitabo tabernaculum et lugebit omnis habitator eius: et ascendet quasi David, quod cecidit: et reaedificabo aperturas fluvius universus, et eiicetur, et defluet quasi rivus murorum eius, et ea quae corruerant, instaurabo: Aegypti? **9** Et erit in die illa, dicit Dominus: occidet et reaedificabo illud sicut in diebus antiquis. **12** Ut sol in meridie, et tenebrescere faciam terram in possideant reliquias Idumaeae, et omnes nationes, die luminis: **10** et convertam festivitates vestras eo quod invocatum sit nomen meum super eos: in luctum, et omnia cantica vestra in planctum: dicit Dominus faciens haec. **13** Ecce dies veniunt, et inducam super omne dorsum vestrum saccum, dicit Dominus: et comprehendet arator messorem, et super omne caput calvitium: et ponam eam et calcator uvae mittentem semen: et stillabunt quasi luctum unigeniti, et novissima eius quasi montes dulcedinem, et omnes colli culti erunt. **14** diem amarum. **11** Ecce dies veniunt, dicet Dominus: Et convertam captivitatem populi mei Israel: et et mittam famem in terram: non famem panis, aedificabunt civitates desertas, et inhabitabunt: neque sitim aquae, sed audiendi verbum Domini. et plantabunt vineas, et bibent vinum earum: et **12** Et commovebuntur a Mari usque ad mare, et ab facient hortos, et comedent fructus eorum. **15** Et Aquilone usque ad Orientem: circuibunt quaerentes plantabo eos super humum suam: et non evellam verbum Domini, et non invenient. **13** In die illa eos ultra de terra sua, quam dedi eis, dicit Dominus deficient virgines pulchrae et adolescentes in siti. Deus tuus.

14 Qui iurant in delicto Samariae, et dicunt: Vivit Deus tuus Dan: et vivit via Bersabee, et cadent, et non resurgent ultra.

9 Vidi Dominum stantem super altare. et dixit: Percute cardinem, et commoveantur superliminaria: avaritia enim in capite omnium, et novissimum eorum in gladio interficiam: non erit fuga eis. Et qui fugerit ex eis non salvabitur. **2** Si descenderint usque ad infernum, inde manus mea educet eos: et si ascenderint usque in caelum, inde detrahamb eos. (**Sheol h7585**) **3** Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde scrutans auferam eos: et si celaverint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo serpenti, et mordebit eos. **4** Et si abierint in captivitatem coram inimicis suis, ibi mandabo gladio, et occidet eos: et ponam oculos meos super eos in malum, et non in bonum. **5** Et Dominus Deus exercituum, qui tangit terram, et tabescet: et lugebunt omnes habitantes in ea: et ascendet sicut rivus omnis, et defluet sicut fluvius Aegypti. **6** Qui aedificat in caelo ascensionem suam, et fasciculum suum super terram fundavit: qui vocat aquas maris, et effundit eas super faciem terrae, Dominus nomen eius. **7** Numquid non ut filii Aethiopum vos estis mihi, filii Israel, ait Dominus? numquid non Israel ascendere feci de Terra Aegypti: et Palaestinos

Abdias Propheta

1 Visio Abdiae. Haec dicit Dominus Deus ad Edom: Auditum audivimus a Domino, et legatum ad gentes misit: Surgite, et consurgamus adversus eum in praelium. **2** Ecce parvulum dedi te in Gentibus: contemptibilis tu es valde. **3** Superbia cordis tui extulit te, habitantem in scissuris petrarum, exaltantem solium tuum: qui dicis in corde tuo: Quis detrahet me in terram? **4** Si exaltatus fueris ut aquila, et si inter sidera posueris nidum tuum: inde detrahiam te, dicit Dominus. **5** Si fures introissent ad te, si latrones per noctem, quomodo conticuisses? nonne furati essent sufficientia sibi? si vindemiatores introissent ad te, numquid saltem racemum reliquissent tibi? **6** Quomodo scrutati sunt Esau, investigaverunt abscondita eius? **7** Usque ad terminum emiserunt te: omnes viri foederis tui illuserunt tibi: invaluerunt adversum te viri pacis tuae: qui comedunt tecum, ponent insidias subter te: non est prudentia in eo. **8** Numquid non in die illa, dicit Dominus, perdam sapientes de Idumaea, et prudentiam de monte Esau? **9** Et timebunt fortes tui a Meridie, ut intereat vir de monte Esau. **10** Propter interfectionem, et propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob, operiet te confusio, et peribis in aeternum. **11** In die cum stares adversus eum, quando capiebant alieni exercitum eius, et extranei ingrediebantur portas eius, et super Ierusalem mittebant sortem: tu quoque eras quasi unus ex eis. **12** Et non despicies in die fratratis tui, in die peregrinationis eius: et non laetaberis super filios Iuda in die perditionis eorum: et non magnificabis os tuum in die angustiae. **13** Neque ingredieris portam populi mei in die ruinae eorum: neque despicies et tu in malis eius in die vastitatis illius: et non emitteris adversus exercitum eius in die vastitatis illius. **14** Neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint: et non concludes reliquos eius in die tribulationis. **15** Quoniam iuxta est dies Domini super omnes gentes: sicut fecisti, fiet tibi: retributionem tuam convertet in caput tuum. **16** Quomodo enim bibisti super montem sanctum meum, bibent omnes Gentes iugiter: et bibent, et absorbebunt, et erunt quasi non sint. **17** Et in monte Sion erit salvatio, et erit sanctus: et possidebit domus Iacob eos qui se possederant. **18** Et erit domus Iacob ignis, et domus Joseph flamma, et domus Esau stipula: et succendentur in eis, et devorabunt eos: et non erunt reliquiae domus Esau, quia Dominus locutus est. **19** Et hereditabunt hi, qui ad Austrum sunt, montem Esau, et qui in

campestribus Philisthiim: et possidebunt regionem Ephraim, et regionem Samariae: et Benjamin possidebit Galaad. **20** Et transmigratio exercitus huius filiorum Israel, omnia loca Chananaeorum usque ad Sareptam: et transmigratio Ierusalem, quae in Bosphoro est, possidebit civitates Austri. **21** Et ascendent salvatores in montem Sion iudicare montem Esau: et erit Domino regnum.

Jonas Propheta

1 Et factum est verbum Domini ad Ionam filium Amathi, dicens: **2** Surge, et vade in Niniven civitatem grandem, et praedica in ea: quia ascendit malitia eius coram me. **3** Et surrexit Ionas, ut fugeret in Tharsis a facie Domini, et descendit in Ioppen, et invenit navem euntem in Tharsis: et dedit naulum eius, et descendit in eam ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini. **4** Dominus autem misit ventum magnum in mare: et facta est tempestas magna in mari, et navis periclitabatur conteri. **5** Et timuerunt nautae, et clamaverunt viri ad deum suum: et miserunt vasa, quae erant in navi, in mare, ut alleviaretur ab eis: et Ionas descendit ad interiora navis, et dormiebat sopore gravi. **6** Et accessit ad eum gubernator, et dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? surge, invoca Deum tuum, si forte recogitet Deus de nobis, et non pereamus. **7** Et dixit vir ad collegam suum: Venite, et mittamus sortes, et sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes: et cecidit sors super Ionam. **8** Et dixerunt ad eum: Indica nobis cuius causa malum est istud sit nobis: quod est opus tuum? quae terra tua? et quo vadis? vel ex quo populo es tu? **9** Et dixit ad eos: Hebraeus ego sum, et Dominum Deum caeli ego timeo, qui fecit mare et aridam. **10** Et timuerunt viri timore magno, et dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? (Cognoverunt enim viri quod a facie Domini fugeret, quia indicaverat eis.) **11** Et dixerunt ad eum: Quid faciemus tibi, et cessabit mare a nobis? quia mare ibat, et intumescebat. **12** Et dixit ad eos: Tollite me, et mittite in mare, et cessabit mare a vobis: scio enim ego quoniam propter me tempestas haec grandis venit super vos. **13** Et remigabant viri ut revertentur ad aridam, et non valebant: quia mare ibat, et intumescebat super eos. **14** Et clamaverunt ad Dominum, et dixerunt: Quaesumus Domine, ne pereamus in anima viri istius, et ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu Domine, sicut voluisti, fecisti. **15** Et tulerunt Ionam, et miserunt in mare: et stetit mare a fervore suo. **16** Et timuerunt viri timore magno Dominum, et immolaverunt hostias Domino, et voverunt vota. **17** Et praeparavit Dominus piscem grandem ut deglutiaret Ionam: et erat Ionas in ventre piscis tribus diebus, et tribus noctibus.

2 Et oravit Ionas ad Dominum Deum suum de ventre piscis. **2** Et dixit: Clamavi de tribulatione mea ad Dominum, et exaudivit me: de ventre inferi clamavi, et exaudisti vocem meam. (**Sheol h7585**) **3** Et proiecisti me in profundum in corde

maris, et flumen circumdedit me: omnes gurgites tui, et fluctus tui super me transierunt. **4** Et ego dixi: Abiectus sum a conspectu oculorum tuorum: veruntamen rursus videbo templum sanctum tuum. **5** Circumdederunt me aquae usque ad animam: abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum. **6** Ad extrema montium descendi: terrae vectes concluserunt me in aeternum: et sublevabis de corruptione vitam meam, Domine Deus meus. **7** Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum: ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. **8** Qui custodiunt vanitates frustra, misericordiam suam derelinquent. **9** Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quaecumque vovi, reddam pro salute Domino. **10** Et dixit Dominus pisci: et evomuit Ionam in aridam.

3 Et factum est verbum Domini ad Ionam secundo, dicens: **2** Surge, et vade in Niniven civitatem magnam: et praedica in ea praedicationem, quam ego loquor ad te. **3** Et surrexit Ionas, et abiit in Niniven iuxta verbum Domini: et Ninive erat civitas magna itinere trium dierum. **4** Et coepit Ionas introire in civitatem itinere diei unius: et clamavit, et dixit: Adhuc quadraginta dies, et Ninive subvertetur. **5** Et crediderunt viri Ninivitae in Deum: et praedicaverunt ieunium, et vestiti sunt saccis a maiore usque ad minorem. **6** Et pervenit verbum ad regem Ninive: et surrexit de solio suo, et abiecit vestimentum suum a se, et indutus est sacco, et nec pascantur, et aquam non bibant. **8** Et operantur saccis homines, et iumenta, et clament ad Dominum in fortitudine, et convertatur vir a via sua mala, et ab iniquitate, quae est in manibus eorum. **9** Quis scit si convertatur, et ignoscat Deus: et revertatur a furore irae sue, et non peribimus? **10** Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala: et misertus est Deus super malitiam, quam locutus fuerat ut faceret eis, et non fecit.

4 Et afflictus est Ionas afflictione magna, et iratus est: **2** et oravit ad Dominum, et dixit: Obsecro Domine, numquid non hoc est verbum meum, cum adhuc essem in terra mea? propter hoc praeoccupavi ut fugerem in Tharsis. scio enim quia tu Deus clemens, et misericors es, patiens, et multae miserationis, et ignoscens super malitia. **3** Et nunc Domine tolle quaeso animam meam a me: quia melior est mihi mors quam vita. **4** Et dixit Dominus: Putasne bene irasceris tu? **5** Et egressus est Ionas de civitate, et seddit contra Orientem civitatis: et fecit

sibimet umbraculum ibi, et sedebat subter illud in umbra, donec videret quid accideret civitati. **6** Et praeparavit Dominus Deus hederam, et ascendit super caput Ionae, ut esset umbra super caput eius, et protegeret eum: laboraverat enim: et laetus est Ionas super hedera, laetitia magna. **7** Et paravit Deus vermen ascensu diluculi in crastinum: et percussit hederam, et exaruit. **8** Et cum ortus fuisset sol, praecepit Dominus vento calido, et urenti: et percussit sol super caput Ionae, et aestuabat: et petivit animae sua ut moreretur, et dixit: Melius est mihi mori, quam vivere. **9** Et dixit Dominus ad Ionam: Putasne bene irasceris tu super hedera? Et dixit: Bene irascor ego usque ad mortem. **10** Et dixit Dominus: Tu doles super hederam, in qua non laborasti, neque fecisti ut cresceret. quae sub una nocte nata est, et sub una nocte periit. **11** Et ego non parcam Ninive civitati magnae, in qua sunt plus quam centum viginti millia hominum, qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam, et iumenta multa?

Micha Propheta

1 Verbum Domini, quod factum est ad Michaeam Morasthiten, in diebus Ioathan, Achaz, et Ezechiae regum Iuda: quod vidit super Samariam, et Ierusalem. **2** Audite populi omnes, et attendat terra, et plenitudo eius: et sit Dominus Deus vobis in testem, Dominus de templo sancto suo. **3** Quia ecce Dominus egredietur de loco suo: et descendet, et calcabit super excelsa terrae. **4** Et consumentur montes subtus eum: et valles scindentur sicut cera a facie ignis, et sicut aquae, quae decurrunt in praeceps. **5** In scelere Iacob omne istud, et in peccatis domus Israel. quod scelus Iacob? nonne Samaria? et quae excelsa Iuda? nonne Ierusalem? **6** et ponam Samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea: et detrahiam in vallem lapides eius, et fundamenta eius revelabo. **7** Et omnia sculptilia eius concidentur, et omnes mercedes eius comburentur igne, et omnia idola eius ponam in perditionem: quia de mercedibus meretricis congregata sunt, et usque ad mercedem meretricis revertentur. **8** Super hoc plangam, et ululabo: vadom spoliatus, et nudus: faciam planctum velut draconum, et luctum quasi struthionum. **9** Quia desperata est plaga eius, quia venit usque ad Iuda, tetigit portam populi mei usque ad Ierusalem. **10** In Geth nolite annunciare, lacrymis ne ploretis, in domo Pulveris pulvere vos conspergite. **11** Et transite vobis habitatio Pulchra, confusa ignominia: non est egressa quae habitat in exitu: planctum Domus vicina accipiet ex vobis, quae stetit sibimet. **12** Quia infirmata est in bonum, quae habitat in amaritudinibus: quia descendit malum a Domino in portam Ierusalem. **13** Tumultus quadrigae stuporis habitanti Lachis: principium peccati est filiae Sion, quia in te inventa sunt scelerata Israel. **14** Propterea dabit emissarios super hereditatem Geth: domos Mendacii in deceptionem regibus Israel. **15** Adhuc heredem adducam tibi quae habitas in Maresa: usque ad Odollam veniet gloria Israel. **16** Decalvare, et tondere super filios deliciarum tuarum: dilata calvitium tuum sicut aquila: quoniam captivi ducti sunt ex te.

2 Vae qui cogitatis inutile, et operamini malum in cubilibus vestris: in luce matutina faciunt illud, quoniam contra Deum est manus eorum. **2** Et concupierunt agros, et violenter tulerunt, et rapuerunt domos: et calumniabantur virum, et domum eius, virum, et hereditatem eius. **3** Idcirco haec dicit Dominus: Ecce ego cogito super familiam istam malum: unde non auferetis colla vestra, et non

ambulabitis superbi, quoniam tempus pessimum est. **4** In die illa sumetur super vos parabola, et cantabitur canticum cum suavitate, dicentium: Depopulatione vastati sumus: pars populi mei commutata est: quomodo recedet a me, cum revertatur, qui regiones nostras dividat? **5** Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in coetu Domini. **6** O Israel Ne loquamini loquentes: Non stillabit super istos, non comprehendet confusio. **7** Dicit domus Iacob: Numquid abbreviatus est spiritus Domini, aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui recte graditur? **8** Et econtrario populus meus in adversarium consurrexit: desuper tunica pallium sustulisti: et eos, qui transibant simpliciter, convertisti in bellum. **9** Mulieres populi mei elecisti de domo deliciarum suarum: a parvulis earum tulisti laudem meam in perpetuum. **10** Surgite, et ite, quia non habetis hic requiem: propter immunditiam eius corrumpetur putredine pessima. **11** Utinam non essem vir habens spiritum, et mendacium potius loquerer: stillabo tibi in vinum, et in ebrietatem: et erit super quem stillatur populus iste. **12** Congregatione congregabo Iacob totum te: in unum conducam reliquias Israel, pariter ponam illum quasi gregem in ovili, quasi pecus in medio caularum, tumultuabuntur a multitudine hominum. **13** Ascendet enim pandens iter ante eos: divident, et transibunt portam, et ingredientur per eam: et transitib rex eorum coram eis, et Dominus in capite eorum.

3 Et dixi: Audite princeps Iacob, et duces domus Israel: Numquid non vestrum est scire iudicium, **2** qui odio habetis bonum, et diligitis malum: qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis, et carnem eorum desuper ossibus eorum? **3** Qui comedent carnem populi mei, et pellem eorum desuper excoriaverunt: et ossa eorum confregerunt, et conciderunt sicut in lebete, et quasi carnem in medio ollae. **4** Tunc clamabunt ad Dominum, et non exaudiet eos: et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo, sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis. **5** Haec dicit Dominus super prophetas, qui seducunt populum meum: qui mordent dentibus suis, et praedicant pacem: et si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant super eum praelium. **6** Propterea nox vobis pro visione erit, et tenebrae vobis pro divinatione: et occumbet sol super prophetas, et obtenebrabitur super eos dies. **7** Et confundentur qui vident visiones, et confundentur divini: et operient omnes vultos suos, quia non est responsum Dei. **8** Verumtamen ego repletus sum fortitudine spiritus

Domini, iudicio, et virtute: ut annunciem Iacob ponam aereas: et comminues populos multos, et scelus suum, et Israel peccatum suum. **9** Audite hoc interficies Domino rapinas eorum, et fortitudinem principes domus Iacob, et iudices domus Israel: qui eorum Domino universae terrae.

abominamini iudicium, et omnia recta pervertitis.

10 Qui aedificatis Sion in sanguinibus, et Ierusalem in iniuitate. **11** Principes eius in muneribus iudicabant, et sacerdotes eius in mercede docebant, et prophetae eius in pecunia divinabant: et super Dominum requiescebant, dicentes: Numquid non Dominus in medio nostrum? non venient super nos mala. **12** Propter hoc, causa vestri, Sion quasi ager arbitur, et Ierusalem quasi acervus lapidum erit, et mons templi in excelsa silvarum.

4 Et erit: In novissimo dierum erit mons domus

Domini praeparatus in vertice montium, et sublimis super colles: et fluent ad eum populi. **2** Et properabunt gentes multae, et dicent: Venite, ascendamus ad montem Domini, et ad domum Dei Iacob: et docebit nos de viis suis, et ibimus in semitis eius: quia de Sion egredietur lex, et verbum Domini de Ierusalem. **3** Et iudicabit inter populos multos, et corripiet gentes fortes usque in longinquum: et concident gladios suos in vomeres, et hastas suas in ligones: non sumet gens adversus gentem gladium: et non discent ultra belligerare.

4 Et sedebit vir subtus vitem suam, et subtus ficum suam, et non erit qui deterreat: quia os Domini exercituum locutum est. **5** Quia omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine Dei sui: nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in aeternum et ultra. **6** In die illa, dicit Dominus, congregabo claudicantem: et eam, quam eieceram, colligam: et quam afflixeram consolabor:

7 Et ponam claudicantem in reliquias: et eam, quae laboraverat, in gentem robustam: et regnabit Dominus super eos in monte Sion, ex hoc nunc et usque in aeternum. **8** Et tu turris gregis nebulosa filia Sion usque ad te veniet: et veniet potestas prima, regnum filiae Ierusalem. **9** Nunc quare moerore contraheris? numquid rex non est tibi, aut consiliarius tuus perii, quia comprehendit te dolor sicut parturientem? **10** Dole, et satage filia Sion quasi parturiens: quia nunc egredieris de civitate, et habitabis in regione, et venies usque ad Babylonem, ibi liberaberis: ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum. **11** Et nunc congregatae sunt super te gentes multae, quae dicunt: Lapidetur: et aspiciat in Sion oculus noster. **12** Ipsi autem non cognoverunt cogitationes Domini, et non intellexerunt consilium eius: quia congregavit eos quasi foenum areae. **13** Surge, et tritura filia Sion: quia cornu tuum ponam ferreum, et ungulas tuas

5 Nunc vastaberis filia latronis: obsidionem posuerunt super nos, in virga percutient maxillam iudicis Israel. **2** ET TU BETHLEHEM Ephrata parvulus es in millibus Iuda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel, et egressus eius ab initio, a diebus aeternitatis. **3** Propter hoc dabit eos usque ad tempus, in quo parturiens pariet: et reliquiae fratrum eius convertentur ad filios Israel. **4** Et stabit, et pascat in fortitudine Domini, in sublimitate nominis Domini Dei sui: et convertentur, quia nunc magnificabitur usque ad terminos terrae. **5** Et erit iste pax: cum venerit Assyrius in terram nostram, et quando calcaverit dominibus nostris: et suscitabimus super eum septem pastores, et octo primates homines: **6** Et pascent terram Assur in gladio, et terram Nemrod in lanceis eius: et liberabit ab Assur cum venerit in terram nostram, et cum calcaverit in finibus nostris.

7 Et erunt reliquiae Iacob in medio populorum multorum quasi ros a Domino, et quasi stillae super herbam, quae non expectat virum, et non praestolatur filios hominum. **8** Et erunt reliquiae Iacob in Gentibus in medio populorum multorum, quasi leo in iumentis silvarum, et quasi catulus leonis in gregibus pecorum: qui cum transierit, et conculcaverit, et cepерit, non est qui eruat. **9** Et exaltabitur manus tua super hostes tuos, et omnes inimici tui interibunt. **10** Et erit in die illa, dicit Dominus: Auferam equos tuos de medio tui, et disperdam quadrigas tuas. **11** Et perdam civitates terrae tuae, et destruam omnes munitiones tuas, **12** et auferam maleficia de manu tua, et divinationes non erunt in te. **13** Et perire faciam sculptilia tua, et statuas tuas de medio tui: et non adorabis ultra opera manuum tuarum. **14** Et evellam lucos tuos de medio tui: et conteram civitates tuas. **15** Et faciam in furore et in indignatione ultionem in omnibus gentibus, quae non audierunt.

6 Audite quae Dominus loquitur: Surge, contende iudicio adversum montes, et audiant colles vocem tuam. **2** Audiant montes iudicium Domini, et fortia fundamenta terrae: quia iudicium Domini cum populo suo, et cum Israel dijudicabitur. **3** Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi? responde mihi. **4** Quia eduxi te de Terra Aegypti, et de domo servientium liberavi te: et misi ante faciem tuam Moysen, et Aaron, et Mariam? **5** Popule meus memento quaequo quid cogitaverit contra te Balach rex Moab, et quid responderit ei

Balaam filius Beor, de Setim usque ad Galgalam, iudicet, et faciat iudicium meum: educet me in ut cognosceres iusticias Domini. **6** Quid dignum lucem, videbo iustitiam eius. **10** Et aspiciet inimica offeram Domino? curvabo genu Deo excelso? mea, et operietur confusione, quae dicit ad me: Ubi numquid offeram ei holocausta, et vitulos est Dominus Deus tuus? Oculi mei videbunt in eam: anniculos? **7** Numquid placari potest Dominus in nunc erit in conculationem ut lutum platearum. **11** millibus arietum, aut in multis millibus hircorum Dies, ut aedificantur maceriae tuae: in die illa longe pinguium? numquid dabo primogenitum meum fiet lex. **12** In die illa usque ad te veniet Assur, et pro scelere meo fructum ventris mei pro peccato usque ad civitates munitas: et a civitatibus munitis animae meae? **8** Indicabo tibi o homo quid sit usque ad flumen, et ad mare de mari, et ad montem bonum, et quid Dominus requirat a te: Utique facere de monte. **13** Et terra erit in desolationem propter iudicium, et diligere misericordiam, et solicitum habitatores suos, et propter fructum cogitationum ambulare cum Deo tuo. **9** Vox Domini ad civitatem eorum. **14** Pasce populum tuum in virga tua, gregem clamat, et salus erit timentibus nomen eius: Audite hereditatis tuae habitantes solos in saltu, in medio tribus, et quis approbat illud? **10** Adhuc ignis Carmeli: pascentur Basan et Galaad iuxta dies in domo impii thesauri iniquitatis, et mensura antiquos. **15** Secundum dies egressionis tuae de minor irae plena. **11** Numquid iustificabo stateram Terra Aegypti ostendam ei mirabilia. **16** Videbunt impiam, et saccelli pondera dolosa? **12** In quibus gentes, et confundentur super omni fortitudine sua: divites eius repleti sunt iniquitate, et habitantes ponent manum super os, aures eorum surdae erunt. in ea loquebantur mendacium, et lingua eorum **17** Lingent pulvrem sicut serpentes, velut reptilia fraudulenta in ore eorum. **13** Et ego ergo coepi terrae turbabuntur de aedibus suis: Dominum percutere te perditione super peccatis tuis. **14** Tu Deum nostrum desiderabunt, et timebunt te. **18** comedes, et non saturaberis: et humiliatio tua in **Quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem, et medio tui: et apprehendes, et non salvabis: et quos transis peccatum reliquiarum hereditatis tuae?** salvaveris, in gladium dabo. **15** Tu seminabis, et non immittet ultra furorem suum, quoniam volens non metes: tu calcabis olivam, et non ungeris oleo: misericordiam est. **19** Revertetur, et miserebitur et mustum, et non bibes vinum. **16** Et custodisti nostri: deponet iniquitates nostras, et proiciet in praecepta Amri, et omne opus domus Achab: et profundum maris omnia peccata nostra. **20** Dabis ambulasti in voluptatibus eorum, ut darem te in veritatem Iacob, misericordiam Abraham: quae perditionem, et habitantes in ea in sibilum et iurasti patribus nostris a diebus antiquis. opprobrium populi mei portabitis.

7 Vae mihi, quia factus sum sicut qui colligit in autumno racemos vindemiae: non est botrus ad comedendum, praecoquas ficus desideravit anima mea. **2** Perit sanctus de terra, et rectus in hominibus non est: omnes in sanguine insidiantur, vir fratrem suum ad mortem venatur. **3** Malum manuum suarum dicunt bonum: princeps postulat, et iudex in reddendo est: et magnus locutus est desiderium animae suae, et conturbaverunt eam. **4** Qui optimus in eis est, quasi paliurus: et qui rectus, quasi spina de sepe. Dies speculationis tuae, visitatio tua venit: nunc erit vastitas eorum. **5** Nolite credere amico: et nolite confidere in duce: ab ea, quae dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui. **6** Quia filius contumeliam facit patri, et filia consurgit adversus matrem suam, nurus adversus socrum suam: et inimici hominis domestici eius. **7** Ego autem ad Dominum aspiciam, expectabo Deum salvatorem meum: audiet me Deus meus. **8** Ne laeteris inimica mea super me, quia cecidi: consurgam, cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est. **9** Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei, donec causam meam

Nahum Propheta

1 Onus Ninive: Liber visionis Nahum Elchesaei. **2** Deus aemulator, et ulciscens Dominus: ulciscens Dominus, et habens furorem: ulciscens Dominus in hostes suos, et irascens ipse inimicis suis. **3** Dominus patiens, et magnus fortitudine, et mundans non faciet innocentem. Dominus in tempestate, et turbine viae eius, et nebulae pulvis pedum eius. **4** Increpans mare, et exiccans illud: et omnia flumina ad desertum deducens. Infirmitas est Basan, et Carmelus: et flos Libani elanguit. **5** Montes commoti sunt ab eo, et colles desolati sunt: et contremuit terra a facie eius, et orbis, et omnes habitantes in eo. **6** Ante faciem indignationis eius quis stabit? et quis resistet in ira furoris eius? indignatio eius effusa est ut ignis: et petrae dissolutae sunt ab eo. **7** Bonus Dominus, et confortans in die tribulationis: et sciens sperantes in se. **8** Et in diluvio praetereunte, consummationem faciet loci eius: et inimicos eius persequuntur tenebrae. **9** Quid cogitatis contra Dominum? consummationem ipse faciet: non consurget duplex tribulatio. **10** Quia sicut spinae seinvicem complectuntur, sic convivium eorum pariter potantium: consumuntur quasi stipula ariditate plena. **11** Ex te exhibit cogitans contra Dominum malitiam: mente pertractans praevaricationem. **12** Haec dicit Dominus: Si perfecti fuerint: et ita plures, sic quoque attendentur, et pertransibit: afflixi te, et non affligam te ultra. **13** Et nunc conteram virgam eius de dorso tuo, et vincula tua disrumpam. **14** Et praecipiet super te Dominus, non seminabitur ex nomine tuo amplius: de domo Dei tui interficiam sculptile, et conflatile, ponam sepulchrum tuum, quia inhonoratus es. **15** Ecce super montes pedes evangelizantis, et annunciantis pacem: celebra Iuda festivitates tuas, et reddite vota tua: quia non adiciet ultra ut pertranseat in te Belial: universus interierit.

2 Ascendit qui dispergat coram te, qui custodiat obsidionem: contemplare viam, conforta lumbos, robora virtutem valde. **2** Quia sicut reddidit Dominus superbiam Iacob, sic superbiam Israel: quia vastatores dissipaverunt eos, et propagines eorum corruerunt. **3** Clypeus fortium eius ignitus, viri exercitus in coccineis: igneae habenae currus in die praeparationis eius, et agitatores consopiti sunt. **4** In itineribus conturbati sunt: quadrigae collisae sunt in plateis: aspectus eorum quasi lampades, quasi fulgura discurrentia. **5** Recordabitur fortium suorum, ruent in itineribus suis: velociter ascendent muros eius, et praeparabitur umbraculum. **6** Portae

fluviorum apertae sunt, et templum ad solum dirutum. **7** Et miles captivus abductus est: et ancillae eius minabantur gementes ut columbae, murmurantes in cordibus suis. **8** Et Ninive quasi piscina aquarum aquae eius: ipsi vero fugerunt: state, state, et non est qui revertatur. **9** Diripite argentum, diripite aurum: et non est finis divitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus. **10** Dissipata est, et scissa, et dilacerata: et cor tabescens, et dissolutio geniculorum, et defectio in cunctis renibus: et facies omnium eorum sicut nigredo ollae. **11** Ubi est habitaculum leonum, et pascua catulorum leonum, ad quam ivit leo ut ingredetur illuc, catulus leonis, et non est qui exterreat? **12** Leo cepit sufficienter catulis suis, et necavit leaenis suis: et implevit praeda speluncas suas, et cubile suum rapina. **13** Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, et succendam usque ad fumum quadrigas tuas, et leunculos tuos comedet gladius: et exterminabo de terra praedam tuam, et non audietur ultra vox nunciorum tuorum.

3 Vae civitas sanguinum, universa mendacii dilaceratione plena: non recedet a te rapina. **2** Vox flagelli, et vox impetus rotae, et equi frementis, et quadrigae ferventis, et equitis ascendentis: **3** et micantis gladii, et fulgorantis hastae, et multitudinis interfectae, et gravis ruinae: nec est finis cadaverum, et corruent in corporibus suis. **4** Propter multitudinem fornicationum meretricis speciosae, et gratae, et habentis maleficia, quae vendidit gentes in fornicationibus suis, et familias in maleficiis suis: **5** Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, et revelabo pudenda tua in facie tua, et ostendam Gentibus nuditatem tuam, et regnis ignominiam tuam. **6** Et proiciam super te abominationes, et contumelias te afficiam, et ponam te in exemplum. **7** Et erit: omnis, qui viderit te, resiliet a te, et dicet: Vastata est Ninive: quis commovebit super te caput? unde quaeram consolatorem tibi? **8** Numquid melior es Alexandria populorum, quae habitat in fluminibus? aquae in circuitu eius: cuius divitiae, mare: aquae muri eius. **9** Aethiopia fortitudo eius, et Aegyptus, et non est finis: Aphrica, et Libyes fuerunt in auxilio tuo. **10** Sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem: parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum, et super inclytos eius miserunt sortem, et omnes optimates eius confixi sunt in compedibus. **11** Et tu ergo inebriaberis, et eris despecta: et tu quaeres auxilium ab inimico. **12** Omnes munitiones tuae sicut ficus cum grossis suis: si concussae fuerint, cadent in os comedentis. **13**

Ecce populus tuus mulieres in medio tui: inimicis tuis adapertione pandentur portae terrae tuae, devorabit ignis vectes tuos. **14** Aquam propter obsidionem hauri tibi, extrue munitiones tuas: intra in lutum, et calca, subigens tene laterem. **15** Ibi comedet te ignis: peribis gladio, devorabit te ut bruchus: congregare ergo ut bruchus; multiplicare ut locusta. **16** Plures fecisti negotiationes tuas quam stellae sint caeli: bruchus expansus est, et avolavit. **17** Custodes tui quasi locustae: et parvuli tui quasi locustae locustarum, quae considunt in sepibus in die frigoris: sol ortus est, et avolaverunt, et non est cognitus locus earum ubi fuerint. **18** Dormitaverunt pastores tui, rex Assur: sepelientur principes tui: latitavit populus tuus in montibus, et non est qui congregate. **19** Non est obscura contritio tua, pessima est plaga tua: omnes qui audierunt auditionem tuam, compresserunt manum super te: quia super quem non transiit malitia tua semper?

Habacuc Propheta

1 Onus, quod vidit Habacuc propheta. **2** Usquequo Domine clamabo, et non exaudies? vociferabor ad te vim patiens, et non salvabis? **3** Quare ostendisti mihi iniquitatem, et laborem, videre praedam, et iniustiam contra me? Quare respicis contemptores, et taces, conculcante impio iustiorem se? Et facies homines quasi pisces maris; et quasi reptilia non habentia ducem; et factum est iudicium, et contradictio potentior. **4** Propter hoc lacerata est lex, et non pervenit usque ad finem iudicium: quia impius praevalet adversus iustum, propterea egreditur iudicium perversum. **5** Aspicite in gentibus, et videte: admiramini, et obstupescite: quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo crederet cum narrabitur. **6** Quia ecce ego suscitabo Chaldaeos, gentem amaram et velocem, ambulantem super latitudinem terrae, ut possideat tabernacula non sua. **7** Horribilis, et terribilis est: ex semetipsa iudicium, et onus eius egreditur. **8** Leviores pardis equi eius, et velociores lupis vespertinis: et diffundentur equites eius: equites namque eius de longe venient, volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. **9** Omnes ad praedam venient, facies eorum ventus urens: et congregabit quasi arenam, captitatem. **10** Et ipse de regibus triumphabit, et tyranni ridiculi eius erunt: ipse super omnem munitionem ridebit, et comportabit aggerem, et capiet eam. **11** Tunc mutabitur spiritus, et pertransibit; et corruet: haec est fortitudo eius dei sui. **12** Numquid non tu a principio Domine Deus meus, sancte meus, et non moriemur? Domine in iudicium posuisti eum: et fortem ut corriperes, fundasti eum. **13** Mundi sunt oculi tui, ne videas malum, et respicere ad iniquitatem non poteris. quare respicis super iniqua agentes, et taces devorante impio iustiorem se? **14** Et facies homines quasi pisces maris, et quasi reptile non habens principem. **15** Totum in hamo sublevavit, traxit illud in sagena sua, et congregavit in rete suum. Super hoc laetabitur et exultabit. **16** propterea immolabit sagenae sua, et sacrificabit reti suo: quia in ipsis incrassata est pars eius, et cibus eius electus. **17** Propter hoc ergo expandit sagenam suam, et semper interficere Gentes non cessat.

2 Super custodiam meam stabo, et figam gradum super munitionem: et contemplabor ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam ad arguentem me. **2** Et respondit mihi Dominus, et dixit: Scribe visum, et explana eum super tabulas: ut percurrat

qui legerit eum. **3** Quia adhuc visus procul, et apparebit in finem, et non mentietur. si moram fecerit expecta illum: quia veniens veniet, et non tardabit. **4** Ecce qui incredulus est, non erit recta anima eius in semetipso: iustus autem in fide sua vivet. **5** Et quomodo vinum potantem decipit: sic erit vir superbus, et non decorabitur: qui dilatavit quasi infernum animam suam: et ipse quasi mors, et non adimpletur: et congregavit ad se omnes gentes, et coacervavit ad se omnes populos.

(Sheol h7585) **6** Numquid non omnes isti super eum parabolam sument, et loquela aenigmatum eius: et dicetur: Vae ei, qui multiplicat non sua? usquequo aggravat contra se densum lutum? **7** Numquid non repente consurgent qui mordeant te: et suscitabuntur lacerantes te, et eris in rapinam eis? **8** Quia tu spoliasti gentes multas, spoliabunt te omnes, qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis et iniquitatem terrae civitatis, et omnium habitantium in ea. **9** Vae qui congregat avaritiam malam domui sue, ut sit in excelso nidus eius, et liberari se putat de manu mali. **10** Cogitasti confusionem domui tuae, concidisti populos multos, et peccavit anima tua. **11** Quia lapis de pariete clamabit: et lignum, quod inter iuncturas aedificiorum est, respondebit. **12** Vae qui aedificat civitatem in sanguinibus, et praeparat urbem in iniquitate. **13** Numquid non haec sunt a Domino exercituum? Laborabunt enim populi in multo igne: et gentes in vacuum, et deficient. **14** Quia replebitur terra, ut cognoscant gloriam Domini, quasi aquae operientes mare. **15** Vae qui potum dat amico suo mittens fel suum, et inebrians ut aspiciat nuditatem eius. **16** Repletus es ignominia pro gloria: bibe tu quoque, et consopire: circumdabit te calix dexteræ Domini, et vomitus ignominiae super gloriam tuam. **17** Quia iniquitas Libani operiet te, et vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominis, et iniquitate terrae, et civitatis, et omnium habitantium in ea. **18** Quid prodest sculptile, quia sculpsit illud factor suus, conflatile, et imaginem falsam? quia speravit in figmento factor eius ut faceret simulacra muta. **19** Vae qui dicit ligno: Experciscere: Surge, lapidi tacenti: numquid ipse docere poterit? Ecce iste coopertus est auro, et argento: et omnis spiritus non est in visceribus eius. **20** Dominus autem in templo sancto suo: sileat a facie eius omnis terra.

3 ORATIO HABACUC PROPHETAE PRO IGNORANTIIS. **2** Domine audivi auditionem tuam, et timui. Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud: In medio annorum notum

facies: cum iratus fueris, misericordiae recordaberis.
3 Deus ab Austro veniet, et sanctus de monte Pharan: Operuit caelos gloria eius: et laudis eius plena est terra. **4** Splendor eius ut lux erit: cornua in manibus eius: Ibi abscondita est fortitudo eius:
5 ante faciem eius ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes eius. **6** Stetit, et mensus est terram. Aspexit, et dissolvit Gentes: et contriti sunt montes saeculi. Incurvati sunt colles mundi, ab itineribus aeternitatis eius. **7** Pro iniuitate vidi tentoria Aethiopiae, turbabuntur pelles terrae Madian.
8 Numquid in fluminibus iratus es Domine? aut in fluminibus furor tuus? vel in mari indignatio tua? Qui ascendis super equos tuos: et quadrigae tuae salvatio. **9** Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus quae locutus es: Fluvios scindes terrae: **10** viderunt te, et doluerunt montes: gurges aquarum transiit. Dedit abyssus vocem suam: altitudo manus suas levavit. **11** Sol, et luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarum, ibunt in splendore fulgurantis hastae tuae. **12** In fremitu concubis terram: et in furore obstupefacies Gentes. **13** Egressus es in salutem populi tui: in salutem cum Christo tuo: Percussisti caput de domo impii: denudasti fundamentum eius usque ad collum. **14** Maledixisti sceptris eius, capiti bellatorum eius, venientibus ut turbo ad dispergendum me. Exultatio eorum sicut eius, qui devorat pauperem in abscondito. **15** Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum. **16** Audivi, et conturbatus est venter meus: a voce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in ossibus meis, et subter me scateat. Ut requiescam in die tribulationis: ut ascendam ad populum accinctum nostrum. **17** Ficus enim non florebit: et non erit germen in vineis. Mentietur opus olivae: et arva non afferent cibum. Abscondetur de ovili pecus: et non erit armentum in praesepibus. **18** Ego autem in Domino gaudebo: et exultabo in Deo Iesu meo. **19** Deus Dominus fortitudo mea: et ponet pedes meos quasi cervorum. Et super excelsa mea deducet me vitor in psalmis canentem.

Sofonias Propheta

1 Verbum Domini, quod factum est ad Sophoniam filium Chusi, filii Godoliae, filii Amariae, filii Ezechiae, in diebus Iosiae filii Amon regis Iuda. **2** Congregans congregabo omnia a facie terrae, dicit Dominus: **3** congregans hominem, et pecus, congregans volatilia caeli, et pisces maris: et ruinae impiorum erunt: et disperdam homines a facie terrae, dicit Dominus. **4** Et extendam manum meam super Iuda, et super omnes habitantes Ierusalem: et disperdam de loco hoc reliquias Baal, et nomina aedituorum cum sacerdotibus: **5** et eos, qui adorant super tecta militiam caeli, et adorant, et iurant in Domino, et iurant in Melchom. **6** Et qui avertuntur de post tergum Domini, et qui non quaesierunt Dominum, nec investigaverunt eum. **7** Silete a facie Domini Dei: quia iuxta est dies Domini, quia praeparavit Dominus hostiam, sanctificavit vocatos suos. **8** Et erit: in die hostiae Domini visitabo super principes, et super filios regis, et super omnes, qui induiti sunt veste peregrina: **9** et visitabo super omnem, qui arroganter ingreditur super limen in die illa: qui complent domum Domini Dei sui iniquitate, et dolo. **10** Et erit in die illa, dicit Dominus, vox clamoris a porta piscium, et ululatus a Secunda, et contritio magna a collibus. **11** Ululare habitatores Pilae: conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt omnes involuti argento. **12** Et erit in tempore illo: scrutabor Ierusalem in lucernis: et visitabo super viros defixos in faecibus suis: qui dicunt in cordibus suis: Non faciet bene Dominus, et non faciet male. **13** Et erit fortitudo eorum in direptionem, et domus eorum in desertum: et aedificabunt domos, et non habitabunt: et plantabunt vineas, et non bibent vinum earum. **14** Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est et velox nimis: vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis. **15** Dies irae dies illa, dies tribulationis et angustiae, dies calamitatis et miseriae, dies tenebrarum et caliginis, dies nebulae et turbinis, **16** dies tubae et clangoris super civitates munitas, et super angulos excelsos. **17** Et tribulabo homines, et ambulabunt ut caeci, quia Domino peccaverunt: et effundetur sanguis eorum sicut humus, et corpora eorum sicut stercora. **18** Sed et argentum eorum, et aurum eorum non poterit liberare eos in die irae Domini: in igne zeli eius devorabitur omnis terra, quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.

2 Convenite, congregamini gens non amabilis:
2 Priusquam pariat iussio quasi pulverem

transeuntem diem, antequam veniat super vos ira furoris Domini, antequam veniat super vos dies indignationis Domini. **3** Quaerite Dominum omnes mansueti terrae, qui iudicium eius estis operati: quaerite iustum, quaerite mansuetum: si quomodo abscondamini in die furoris Domini. **4** Quia Gaza destructa erit, et Ascalon in desertum, Azotum in meridie eiicient, et Accaron eradicabitur. **5** Vae qui habitatis funiculum maris, gens perditorum: verbum Domini super vos Chanaan terra Philistinorum, et disperdam te, ita ut non sit inhabitator. **6** Et erit funiculus maris requies pastorum, et caulae pecorum: **7** et erit funiculus eius qui remanserit de domo Iuda: ibi pascentur, in dominibus Ascalonis ad vesperam requiescent: quia visitabit eos Dominus Deus eorum, et avertet captivitatem eorum. **8** Audivi opprobrium Moab, et blasphemias filiorum Ammon: quae exprobraverunt populo meo, et magnificati sunt super terminos eorum. **9** Propterea vivo ego, dicit Dominus exercituum Deus Israel, quia Moab ut Sodoma erit, et filii Ammon quasi Gomorrha, siccitas spinarum, et acervi salis, et desertum usque in aeternum: reliquiae populi mei diripient eos, et residui gentis meae possidebunt illos. **10** Hoc eis eveniet pro superbia sua: quia blasphemaverunt, et magnificati sunt super populum Domini exercituum. **11** Horribilis Dominus super eos, et attenuabit omnes deos terrae: et adorabunt eum viri de loco suo, omnes insulae Gentium. **12** Sed et vos Aethiopes imperfecti gladio meo eritis. **13** Et extendet manum suam super Aquilonem, et perdet Assur: et ponet speciosam in solitudinem, et in invium, et quasi desertum. **14** Et accubabunt in medio eius greges, omnes bestiae Gentium: et onocrotalus, et ericus in liminibus eius morabuntur: vox cantantis in fenestra, corvus in superliminari, quoniam attenuabo robur eius. **15** Haec est civitas gloria habitans in confidentia: quae dicebat in corde suo: Ego sum, et extra me non est alia amplius: quomodo facta est in desertum cubile bestiae? omnis, qui transit per eam, sibilabit, et movebit manum suam.

3 Vae provocatrix, et redempta civitas, columba. **2** Non audivit vocem, et non suscepit disciplinam: in Domino non est confisa, ad Deum suum non appropinquavit. **3** Principes eius in medio eius quasi leones rugientes: iudices eius lupi vespere, non relinquebant in mane. **4** Prophetae eius vesani, viri infideles: sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem. **5** Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem: mane mane iudicium suum dabit in lucem, et non abscondetur: nescivit autem iniquus confusionem. **6** Disperdidit

Gentes, et dissipati sunt anguli earum: desertas feci vias eorum, dum non est qui transeat: desolatae sunt civitates eorum, non remanente viro, neque ullo habitatore. **7** Dixi: Attamen timebis me, suscipes disciplinam: et non peribit habitaculum eius propter omnia, in quibus visitavi eam: verumtamen diluculo surgentes corruerunt omnes cogitationes suas. **8** Quapropter expecta me, dicit Dominus, in die resurrectionis meae in futurum, quia iudicium meum ut congregem Gentes, et colligam regna: et effundam super eos indignationem meam, omnem iram furoris mei: in igne enim zeli mei devorabitur omnis terra. **9** Quia tunc reddam populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, et serviant ei humero uno. **10** Ultra flumina Aethiopiae, inde supplices mei, filii dispersorum meorum deferent munus mihi. **11** In die illa non confunderis super cunctis adinventionibus tuis, quibus praevaricata es in me: quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbiae tuae, et non adiicies exaltari amplius in monte sancto meo. **12** Et derelinquam in medio tui populum pauperem, et egenum: et sperabunt in nomine Domini. **13** Reliquiae Israel non facient iniquitatem, nec loquentur mendacium, et non invenietur in ore eorum lingua dolosa: quoniam ipsi pascentur, et accubabunt, et non erit qui exterreat. **14** Lauda filia Sion: iubila Israel: laetare, et exulta in omni corde filia Ierusalem. **15** Abstulit Dominus iudicium tuum, avertit inimicos tuos: rex Israel Dominus in medio tui, non timebis malum ultra. **16** In die illa dicetur Ierusalem: Noli timere: Sion, non dissolvantur manus tuae. **17** Dominus Deus tuus in medio tui fortis, ipse salvabit: gaudebit super te in laetitia, silebit in dilectione tua, exultabit super te in laude. **18** Nugas, qui a lege recesserant, congregabo, quia ex te erant: ut non ultra habeas super eis opprobrium. **19** Ecce ego interficiam omnes, qui afflixerunt te in tempore illo: et salvabo claudicantem: et eam, quae eiecta fuerat congregabo: et ponam eos in laudem, et in nomen, in omni terra confusionis eorum. **20** In tempore illo, quo adducam vos: et in tempore, quo congregabo vos: dabo enim vos in nomen, et in laudem omnibus populis terrae, cum convertero captivitatem vestram coram oculis vestris, dicit Dominus.

Aggæi Prophetæ

1 In anno secundo Darii regis, in mense sexto, in die una mensis, factum est verbum Domini in manu Aggaei prophetæ ad Zorobabel filium Salathiel, ducem Iuda, et ad Iesum, filium Iosadec, sacerdotem magnum, dicens: **2** Haec ait Dominus exercituum, dicens: Populus iste dicit: Nondum venit tempus domus Domini aedificandæ. **3** Et factum est verbum Domini in manu Aggaei prophetæ, dicens: **4** Numquid tempus vobis est ut habitetis in dominibus laqueatis, et domus ista deserta? **5** Et nunc haec dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras. **6** Seminastis multum, et intulistis parum: comedistis, et non estis satiati: bibistis, et non estis inebriati: operuistis vos, et non estis calefacti: et qui mercedes congregavit, misit eas in saccum pertusum. **7** Haec dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras: **8** ascendite in montem, portate ligna, et aedificate domum: et acceptabilis mihi erit, et glorificabor, dicit Dominus. **9** Respexistis ad amplius, et ecce factum est minus: et intulistis in domum, et exufflavi illud: quam ob causam, dicit Dominus exercituum? quia domus mea deserta est, et vos festinatis unusquisque in domum suam. **10** Propter hoc super vos prohibiti sunt caeli ne darent rorem, et terra prohibita est ne daret gerumen suum: **11** et vocavi siccitatem super terram, et super montes, et super triticum, et super vinum, et super oleum, et quaecumque profert humus, et super homines, et super iumenta, et super omnem laborem manuum. **12** Et audivit Zorobabel filius Salathiel, et Iesus filius Iosedech sacerdos magnus, et omnes reliquiae populi vocem Dei sui, et verba Aggaei prophetæ, sicut misit eum Dominus Deus eorum ad eos: et timuit populus a facie Domini. **13** Et dixit Aggaeus nuncius Domini de nunciis Domini, populo dicens: Ego vobiscum sum, dicit Dominus. **14** Et suscitavit Dominus spiritum Zorobabel filii Salathiel, ducis Iuda, et spiritum Iesu filii Iosedec sacerdotis magni, et spiritum reliquorum de omni populo; et ingressi sunt, et faciebant opus in domo Domini exercituum Dei sui. **15** In die vigesima et quarta mensis, in sexto mense, in anno secundo Darii regis.

2 In septimo mense, vigesima et prima mensis, factum est verbum Domini in manu Aggaei prophetæ, dicens: **2** Loquere ad Zorobabel filium Salathiel, ducem Iuda, et ad Iesum filium Iosedec sacerdotem magnum, et ad reliquos populi, dicens: **3** Quis in vobis est derelictus, qui vidit domum istam

in gloria sua prima? et quid vos videtis hanc nunc? numquid non ita est, quasi non sit in oculis vestris?

4 Et nunc confortare Zorobabel, dicit Dominus: et confortare Iesu fili Iosedec sacerdos magne, et confortare omnis populus terrae, dicit Dominus exercituum: et facite (quoniam ego vobiscum sum, dicit Dominus exercituum) **5** verbum quod pepigi vobiscum cum egrederemini de Terra Aegypti: et spiritus meus erit in medio vestrum, nolite timere. **6** Quia haec dicit Dominus exercituum: Adhuc unum modicum est, et ego commovebo caelum, et terram, et mare, et aridam. **7** Et movebo omnes Gentes: ET VENIET DESIDERATUS cunctis Gentibus: et implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum. **8** Meum est argentum, et meum est aurum, dicit Dominus exercituum. **9** Magna erit gloria domus istius novissimæ plus quam primæ, dicit Dominus exercituum: et in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum. **10** In vigesima et quarta noni mensis, in anno secundo Darii regis, factum est verbum Domini ad Aggaem prophetam, dicens: **11** Haec dicit Dominus exercituum: Interroga sacerdotes legem, dicens: **12** Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui, et tetigerit de summitate eius panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut omnem cibum: numquid sanctificabitur? Respondentes autem sacerdotes, dixerunt: Non. **13** Et dixit Aggaeus: Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, numquid contaminabitur? Et responderunt sacerdotes, et dixerunt: Contaminabitur. **14** Et respondit Aggaeus, et dixit: Sic populus iste, et sic gens ista ante faciem meam, dicit Dominus, et sic omne opus manuum eorum: et omnia quae obtulerunt ibi, contaminata erunt. **15** Et nunc ponite corda vestra a die hac et supra, antequam poneretur lapis super lapidem in templo Domini. **16** Cum accederetis ad acervum viginti modiorum, et fierent decem: et intraretis ad torcular, ut exprimeretis quinquaginta lagenas, et fiebant viginti. **17** Percussi vos vento urente, et auragine, et grandine omnia opera manuum vestrarum: et non fuit in vobis, qui reverteretur ad me, dicit Dominus. **18** Ponite corda vestra ex die ista, et in futurum, a die vigesima et quarta noni mensis: a die, qua fundamenta iacta sunt templi Domini, ponite super cor vestrum. **19** Numquid iam semen in germine est: et adhuc vinea, et ficus, et malogranatum, et lignum olivæ non floruit? ex die ista benedicam. **20** Et factum est verbum Domini secundo ad Aggaem in vigesima et quarta mensis, dicens: **21** Loquere ad Zorobabel ducem Iuda, dicens: Ego movebo caelum pariter et terram. **22** Et subvertam solium regorum, et

conteram fortitudinem regni Gentium: et subvertam quadrigam, et ascensorem eius: et descendantem equi, et ascensores eorum: vir in gladio fratris sui. **23**
In die illa, dicit Dominus exercituum, assumam te Zorobabel fili Salathiel serve meus, dicit Dominus: et ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum.

Zaccharias Propheta

1 In mense octavo in anno secundo Darii regis, factum est verbum Domini ad Zachariam, filium Barachiae filii Addo, prophetam, dicens: **2** Iratus est Dominus super patres vestros iracundia. **3** Et dices ad eos: Haec dicit Dominus exercituum: Convertimini ad me, ait Dominus exercituum: et convertar ad vos, dicit Dominus exercituum. **4** Ne sitis sicut patres vestri, ad quos clamabant prophetae priores, dicentes: Haec dicit Dominus exercituum: Convertimini de viis vestris malis, et de cogitationibus vestris pessimis: et non audierunt, neque attenderunt ad me, dicit Dominus. **5** Patres vestri ubi sunt? et prophetae numquid in sempiternum vivent? **6** Verumtamen verba mea, et legitima mea, quae mandavi servis meis prophetis, numquid non comprehendenderunt patres vestros, et conversi sunt, et dixerunt: Sicut cogitavit Dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras, et secundum adinventiones nostras fecit nobis. **7** In die vigesima et quarta undecimi mensis Sabath, in anno secundo Darii, factum est verbum Domini ad Zachariam filium Barachiae, filii Addo, prophetam, dicens: **8** Vidi per noctem, et ecce vir ascendens super equum rufum, et ipse stabat inter myrteta, quae erant in profundo: et post eum equi rufi, varii, et albi. **9** Et dixi: Quid sunt isti, domine mi? Et dixit ad me Angelus, qui loquebatur in me: Ego ostendam tibi quid sint haec. **10** Et respondit vir, qui stabat inter myrteta, et dixit: Isti sunt, quos misit Dominus ut perambulent terram. **11** Et responderunt Angelo Domini, qui stabat inter myrteta, et dixerunt: Perambulavimus terram, et ecce omnis terra habitatur, et quiescit. **12** Et respondit angelus Domini, et dixit: Domine exercituum usquequo tu non misereberis Ierusalem, et urbium Iuda, quibus iratus es? iste iam septuagesimus annus est. **13** Et respondit Dominus angelo, qui loquebatur in me verba bona, verba consolatoria. **14** Et dixit ad me angelus, qui loquebatur in me: Clama, dicens: Haec dicit Dominus exercituum: Zelatus sum Ierusalem, et Sion zelo magno. **15** Et ira magna ego irascor super gentes opulentas: quia ego iratus sum parum, ipsae vero adiuverunt in malum. **16** Propterea haec dicit Dominus: Revertar ad Ierusalem in misericordiis: et domus mea aedificabitur in ea, ait Dominus exercituum: et perpendicularum extendetur super Ierusalem. **17** Adhuc, clama dicens: Haec dicit Dominus exercituum: Adhuc affluent civitates meae bonis: et consolabitur adhuc Dominus Sion, et eliget adhuc Ierusalem. **18** Et levavi oculos meos, et vidi:

et ecce quattuor cornua. **19** Et dixi ad angelum, qui loquebatur in me: Quid sunt haec? Et dixit ad me: Haec sunt cornua, quae ventilaverunt Iuda, et Israel, et Ierusalem. **20** Et ostendit mihi Dominus quattuor fabros. **21** Et dixi: Quid isti veniunt facere? Qui ait, dicens: Haec sunt cornua, quae ventilaverunt Iuda per singulos viros, et nemo eorum levavit caput suum: et venerunt isti detergere ea, ut deiiciant cornua gentium, quae levaverunt cornu super terram Iuda ut dispergerent eam.

2 Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce vir, et in manu eius fumiculus mensorum. **2** Et dixi: Quo tu vadis? Et dixit ad me: Ut metiar Ierusalem, et videam quanta sit latitudo eius, et quanta longitudo eius. **3** Et ecce angelus, qui loquebatur in me, egrediebatur, et angelus alias egrediebatur in occursum eius. **4** Et dixit ad eum: Curre, loquere ad puerum istum, dicens: Absque muro habitabitur Ierusalem prae multitudine hominum, et iumentorum in medio eius. **5** Et ego ero ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu: et in gloria ero in medio eius. **6** O, o fugite de terra Aquilonis, dicit Dominus: quoniam in quattuor ventos caeli dispersi vos, dicit Dominus. **7** O Sion, fuge quae habitas apud filiam Babylonis: **8** quia haec dicit Dominus exercituum: Post gloriam misit me ad gentes, quae spoliaverunt vos: qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei: **9** quia ecce ego levo manum meam super eos, et erunt praedae his, qui serviebant sibi: et cognoscetis quia Dominus exercituum misit me. **10** Lauda, et laetare filia Sion: quia ecce ego venio, et habitabo in medio tui, ait Dominus. **11** Et applicabuntur Gentes multae ad Dominum in die illa, et erunt mihi in populum, et habitabo in medio tui: et scies quia Dominus exercituum misit me ad te. **12** Et possidebit Dominus Iuda partem suam in terra sanctificata: et eliget adhuc Ierusalem. **13** Sileat omnis caro a facie Domini: quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

3 Et ostendit mihi Dominus Iesum sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini: et satan stabat a dextris eius ut adversaretur ei. **2** Et dixit Dominus ad satan: Increpet Dominus te Satan: et increpet Dominus te, qui elegit Ierusalem! numquid non iste torris est erutus de igne? **3** Et Iesus erat induitus vestibus sordidis: et stabat ante faciem angeli. **4** Qui respondit, et ait ad eos, qui stabant coram se, dicens: Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum: Ecce abstuli a te iniquitatem tuam, et indui te mutatoris. **5** Et dixit: Ponite cidarim mundam super caput eius. Et posuerunt cidarim mundam super caput eius, et induerunt

eum vestibus: et angelus Domini stabat. **6** Et cubitorum. **3** Et dixit ad me: Haec est maledictio, contestabatur angelus Domini Iesum, dicens: **7** quae egreditur super faciem omnis terrae: quia Haec dicit Dominus exercituum: Si in viis meis omnis fur, sicut ibi scriptum est, iudicabitur: et ambulaveris, et custodiam meam custodieris: tu omnis iurans, ex hoc similiter iudicabitur. **4** Educam quoque iudicabis domum meam, et custodies atria illud, dicit Dominus exercituum: et veniet ad mea, et dabo tibi ambulantes de his, qui nunc hic domum furis, et ad domum iurantis in nomine meo assistunt. **8** Audi Iesu sacerdos magne, tu et amici mendaciter: et commorabitur in medio domus eius, tui, qui habitant coram te, quia viri portendentes et consumet eam, et ligna eius, et lapides eius. sunt. ecce enim ego ADDUCAM SERVUM MEUM **5** Et egressus est angelus, qui loquebatur in me: ORIENTEM. **9** Quia ecce lapis, quem dedi coram Iesu: et dixit ad me: Leva oculos tuos, et vide quid est super lapidem unum septem oculi sunt: ecce ego hoc, quod egreditur. **6** Et dixi: Quidnam est? Et celabo sculpturam eius, ait Dominus exercituum: ait: Haec est amphora egrediens. Et dixit: Haec est et auferam iniuriam terrae illius in die una. **10** oculus eorum in universa terra. **7** Et ecce talentum in die illa, dicit Dominus exercituum, vocabit vir plumbi portabatur, et ecce mulier una sedens in amicum suum subter vitem, et subter ficum.

4 Et reversus est angelus, qui loquebatur in me, et suscitavit me, quasi virum, qui suscitatur de somno suo. **2** Et dixit ad me: Quid tu vides? Et dixi: Vidi, et ecce candelabrum aureum totum, et lampas eius super caput ipsius, et septem lucernae eius super illud: et septem infusoria lucernis, quae erant super caput eius. **3** Et duae olivae super illud: una a dextris lampadis, et una a sinistris eius. **4** Et respondi, et aio ad angelum, qui loquebatur in me, dicens: Quid sunt haec, domine mi? **5** Et respondit angelus, qui loquebatur in me, et dixit ad me: Numquid nescis quid sunt haec? Et dixi: Non, domine mi. **6** Et respondit, et ait ad me, dicens: Hoc est verbum Domini ad Zorobabel, dicens: Non in exercitu, nec in robore, sed in spiritu meo, albi, et in quadriga quarta equi varii, et fortis. **4** dicit Dominus exercituum. **7** Quis tu mons magne coram Zorobabel? in planum: et educet lapidem me: Quid sunt haec, domine mi? **5** Et respondit primarium, et exaequabit gratiam gratiae eius. **8** angelus, et ait ad me: Isti sunt quattuor venti caeli, Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **9** qui egredientur ut stent coram Dominatore omnis Manus Zorobabel fundaverunt domum istam, et terrae. **6** In qua erant equi nigri, egrediebantur in manus eius perficient eam: et scietis quia Dominus terram Aquilonis: et albi egressi sunt post eos: et exercituum misit me ad vos. **10** Quis enim despexit varii egressi sunt ad terram Austri. **7** Qui autem dies parvos? et laetabuntur, et videbunt lapidem erant robustissimi, exierunt, et quaerebant ire, stanneum in manu Zorobabel. Septem isti oculi et discurrere per omnem terram. Et dixit: Ite, sunt Domini, qui discurrent in universam terram. perambulate terram. et perambulaverunt terram. **8** **11** Et respondi, et dixi ad eum: Quid sunt duae olivae Et vocavit me, et locutus est ad me, dicens: Ecce istae ad dexteram candelabri, et ad sinistram eius? qui egredientur in terram Aquilonis, requiescere **12** Et respondi secundo, et dixi ad eum: Quid sunt duae spicae olivarum, quae sunt iuxta duo rostra Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **10** aurea, in quibus sunt suffusoria ex auro? **13** Et ait Sume a transmigratione ab Holdai, et a Tobia, et ab ad me, dicens: Numquid nescis quid sunt haec? Et Idaia; et venies tu in die illa, et intrabis domum dixi: Non, domine mi. **14** Et dixit: Isti sunt duo filii Iosiae, filii Sophoniae, qui venerunt de Babylone. olei, qui assistunt Dominatori universae terrae.

5 Et conversus sum, et levavi oculos meos: et vidi, et ecce volumen volans. **2** Et dixit ad me: Quid tu vides? Et dixi: Ego video volumen volans: longitudo eius viginti cubitorum, et latitudo eius decem

plumbi portabatur, et ecce mulier una sedens in medio amphorae. **8** Et dixit: Haec est impietas. Et proiecit eam in medio amphorae, et misit massam plumbeam in os eius. **9** Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce duae mulieres egredientes, et spiritus in aliis earum, et habebant alas quasi alas milvi: et levaverunt amphoram inter terram, et caelum. **10** Et dixi ad angelum, qui loquebatur in me: Quo istae deferunt amphoram? **11** Et dixit ad me: Ut aedificetur ei domus in terra Sennaar, et stabiliatur, et ponatur ibi super basem suam.

6 Et conversus sum, et levavi oculos meos, et vidi: et ecce quattuor quadrigae egredientes de medio duorum montium: et montes, montes aerei. **2** In quadriga prima equi rufi, et in quadriga secunda equi nigri, **3** et in quadriga tertia equi aerei. **4** Et respondi, et dixi ad angelum, qui loquebatur in me: Quid sunt haec, domine mi? **5** Et respondit primarium, et exaequabit gratiam gratiae eius. **8** angelus, et ait ad me: Isti sunt quattuor venti caeli, Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **9** qui egredientur ut stent coram Dominatore omnis Manus Zorobabel fundaverunt domum istam, et terrae. **6** In qua erant equi nigri, egrediebantur in manus eius perficient eam: et scietis quia Dominus terram Aquilonis: et albi egressi sunt post eos: et exercituum misit me ad vos. **10** Quis enim despexit varii egressi sunt ad terram Austri. **7** Qui autem dies parvos? et laetabuntur, et videbunt lapidem erant robustissimi, exierunt, et quaerebant ire, stanneum in manu Zorobabel. Septem isti oculi et discurrere per omnem terram. Et dixit: Ite, sunt Domini, qui discurrent in universam terram. perambulate terram. et perambulaverunt terram. **8** **11** Et respondi, et dixi ad eum: Quid sunt duae olivae Et vocavit me, et locutus est ad me, dicens: Ecce istae ad dexteram candelabri, et ad sinistram eius? qui egredientur in terram Aquilonis, requiescere **12** Et respondi secundo, et dixi ad eum: Quid sunt duae spicae olivarum, quae sunt iuxta duo rostra Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **10** aurea, in quibus sunt suffusoria ex auro? **13** Et ait Sume a transmigratione ab Holdai, et a Tobia, et ab ad me, dicens: Numquid nescis quid sunt haec? Et Idaia; et venies tu in die illa, et intrabis domum dixi: Non, domine mi. **14** Et dixit: Isti sunt duo filii Iosiae, filii Sophoniae, qui venerunt de Babylone. olei, qui assistunt Dominatori universae terrae.

templum Domino. **13** Et ipse extruet templum sum ad Sion, et habitabo in medio Ierusalem: Dominus: et ipse portabit gloriam, et sedebit, et vocabitur Ierusalem Civitas veritatis, et Mons dominabitur super solio suo: et erit sacerdos super Domini exercituum mons sanctificatus. **4** Haec dicit solio suo, et consilium pacis erit inter illos duos. Dominus exercituum: Adhuc habitabunt senes, et **14** Et corona erunt Helem, et Tobiae, et Idaiae, et anus in plateis Ierusalem: et viri baculus in manu Hem, filio Sophoniae, memoriale in templo Domini. **15** Et qui procul sunt, venient, et aedificabunt in templo Domini: et scietis quia Dominus exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc, si auditu audieritis vocem Domini Dei vestri.

7 Et factum est in anno quarto Darii regis, factum est verbum Domini ad Zachariam, in quarta mensis noni, qui est Casleu. **2** Et miserunt ad domum Dei Sarasar, et Rogommelech, et viri, qui erant cum eo ad deprecandam faciem Domini: **3** ut dicerent sacerdotibus domus Domini exercituum, et prophetis loquentes: numquid flendum est mihi in quinto mense, vel sanctificare me debeo, sicut iam feci multis annis? **4** Et factum est verbum Domini exercituum ad me, dicens: **5** Loquere ad omnem populum terrae, et ad sacerdotes, dicens: Cum ieunaretis, et plangeretis in quinto et septimo per hos septuaginta annos: numquid ieunium ieunastis mihi? **6** et cum comedistis, et bibistis, numquid non vobis comedistis, et vobis metispsibibistis? **7** Numquid non sunt verba, quae locutus est Dominus in manu prophetarum priorum, cum adhuc Ierusalem habitaretur, ut esset opulenta, ipsa et urbes in circuitu eius, et ad Austrum, et in campestribus habitaretur? **8** Et factum est verbum Domini ad Zachariam, dicens: **9** Haec ait Dominus exercituum, dicens: Iudicium verum iudicate, et misericordiam, et miserationes facite, unusquisque cum fratre suo. **10** Et viduam, et pupillum, et advenam, et pauperem nolite calumniari: et malum vir fratri suo non cogite in corde suo. **11** Et noluerunt attendere, et averterunt scapulam recedentes, et aures suas aggravaverunt ne audirent. **12** Et cor suum posuerunt ut adamantem, ne audirent legem, et verba quae misit Dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum: et facta est indignatio magna a Domino exercituum. **13** Et factum est sicut locutus est, et non audierunt: sic clamabunt, et non exaudiam, dicit Dominus exercituum. **14** Et dispersi eos per omnia regna, quae nesciunt: et terra desolata est ab eis, eo quod non esset transiens et revertens: et posuerunt terram desiderabilem in desertum.

8 Et factum est verbum Domini exercituum, dicens: **2** Haec dicit Dominus exercituum: Zelatus sum Sion zelo magno, et indignatione magna zelatus sum eam. **3** Haec dicit Dominus exercituum: Reversus

huius in diebus illis, numquid in oculis meis difficile erit, dicit Dominus exercituum? **7** Haec dicit Dominus exercituum: Ecce ego salvabo populum meum de terra Orientis, et de terra Occasus solis. **8** Et adducam eos, et habitabunt in medio Ierusalem: et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum in veritate, et in iustitia. **9** Haec dicit Dominus exercituum: Confortentur manus vestrae, qui auditis in his diebus sermones istos per os prophetarum in die, qua fundata est domus Domini exercituum, ut templum aedificaretur. **10** Siquidem ante dies illos merces hominum non erat, nec merces iumentorum erat, neque introeundi, neque exeundi erat pax prae tribulatione: et dimisi omnes homines, unumquemque contra proximum suum. **11** Nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius, dicit Dominus exercituum, **12** sed semen pacis erit: vinea dabit fructum suum, et terra dabit germen suum, et caeli dabunt rorem suum: et possidere faciam reliquias populi huius universa haec. **13** Et erit: sicut eratis maledictio in Gentibus, domus Iuda, et domus Israel: sic salvabo vos, et eritis benedictio: nolite timere, confortentur manus vestrae. **14** Quia haec dicit Dominus exercituum: Sicut cogitavi ut affligerem vos, cum ad iracundiam provocassent patres vestri me, dicit Dominus, **15** et non sum misertus: sic conversus cogitavi in diebus istis ut beneficiam domui Iuda, et Ierusalem: nolite timere. **16** Haec sunt ergo verba, quae facietis: Loquimini veritatem, unusquisque cum proximo suo: veritatem, et iudicium pacis iudicate in portis vestris. **17** Et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris: et iuramentum mendax ne diligatis: omnia enim haec sunt, quae odi, dicit Dominus. **18** Et factum est verbum Domini exercituum ad me, dicens: **19** Haec dicit Dominus exercituum: ieunium quarti, et ieunium quinti, et ieunium septimi, et ieunium decimi erit domui Iuda in gaudium, et laetitiam, et in sollemnitates praeclaras: veritatem tantum, et pacem diligit. **20** Haec dicit Dominus exercituum: Usquequo veniant populi, et habitent in civitatibus multis, **21** et vadant habitatores, unus ad alterum, dicentes: Eamus, et

deprecemur faciem Domini, et quaeramus Dominum exercituum: vadam etiam ego. **22** Et venient populi multi, et gentes robustae ad quaerendum Dominum exercituum in Ierusalem, et deprecandam faciem Domini. **23** Haec dicit Dominus exercituum: In diebus illis, in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis Gentium, et apprehendent fimbriam viri Iudei, dicentes: Ibimus vobiscum: audivimus enim quoniam Deus vobiscum est.

9 Onus verbi Domini in terra Hadrach, et Damasci requie eius: quia Domini est oculus hominis, et omnium tribuum Israel. **2** Emath quoque in terminis eius, et Tyrus, et Sidon: assumpserunt quippe sibi sapientiam valde. **3** Et aedificavit Tyrus munitionem suam, et coacervavit argentum quasi humum, et aurum ut lutum platearum. **4** Ecce Dominus possidebit eam, et percutiet in mari fortitudinem eius, et haec igne devorabitur. **5** Videbit Ascalon, et timebit: et Gaza, et dolebit nimis: et Accaron, quoniam confusa est spes eius: et peribit rex de Gaza, et Ascalon non habitabitur. **6** Et sedebit separator in Azoto, et disperdam superbiam Philistinorum. **7** Et auferam sanguinem eius de ore eius, et abominationes eius de medio dentium eius, et relinquetur etiam ipse Deo nostro, et erit quasi dux in Iuda, et Accaron quasi Iebusaeus. **8** Et circumdabo domum meam ex his, qui militant mihi euntes et revertentes, et non transibit super eos ultra exactor: quia nunc vidi in oculis meis. **9** Exulta satis filia Sion, iubila filia Ierusalem: ECCE REX TUUS veniet tibi iustus, et salvator: ipse pauper, et ascendens super asinam, et super pullum filium asinae. **10** Et disperdam quadrigam ex Ephraim, et equum de Ierusalem, et dissipabitur arcus belli: et loquetur pacem Gentibus, et potestas eius a mari usque ad mare, et a fluminibus usque ad fines terrae. **11** Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua. **12** Convertimini ad munitionem vincti spei, hodie quoque annuncians duplicitia reddam tibi. **13** Quoniam extendi mihi Iuda quasi arcum, implevi Ephraim: et suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Graecia: et ponam te quasi gladium fortium. **14** Et Dominus Deus super eos videbitur, et exhibet ut fulgur, iaculum eius: et Dominus Deus in tuba canet, et vadet in turbine Austri. **15** Dominus exercituum proteget eos: et devorabunt, et subiicient lapidibus fundae: et bibentes inebrabuntur quasi a vino, et replebuntur ut phialae, et quasi cornua altaris. **16** Et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illa, ut gregem populi sui: quia lapides sancti elevabuntur super terram eius. **17** Quid enim bonum eius est, et quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virginis?

10 Petite a Domino pluviam in tempore serotino, et Dominus faciet nives, et pluviam imbris dabit eis, singulis herbam in agro. **2** Quia simulacra locuta sunt inutile, et divini viderunt mendacium, et somniatores locuti sunt frustra: et vane consolabantur: idcirco abducti sunt quasi grex: affligentur, quia non est eis pastor. **3** Super pastores iratus est furor meus, et super hircos visitabo: quia visitavit Dominus exercituum gregem suum, domum Iuda, et posuit eos quasi equum gloriae sua in bello. **4** Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus praelli, ex ipso egredietur omnis exactor simul. **5** Et erunt quasi fortes concultantes lutum viarum in praelio: et bellabunt, quia Dominus cum eis: et confundentur ascensores equorum. **6** Et confortabo domum Iuda, et domum Joseph salvabo: et convertam eos, quia miserebor eorum: et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos: ego enim Dominus Deus eorum, et exaudiam eos. **7** Et erunt quasi fortes Ephraim, et laetabitur cor eorum quasi a vino: et filii eorum videbunt, et laetabuntur, et exultabit cor eorum in Domino. **8** Sibilabo eis, et congregabo illos, quia redemi eos: et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati. **9** Et seminabo eos in populis, et de longe recordabuntur mei: et eunt cum filiis suis, et revertentur. **10** Et reducam eos de Terra Aegypti, et de Assyriis congregabo eos, et ad Terram Galaad et Libani adducam eos, et non invenietur eis locus: **11** et transibit in maris freto, et percutiet in mari fluctus, et confundentur omnia profunda fluminis, et humiliabitur superbia Assur, et sceptrum Aegypti recedet. **12** Confortabo eos in Domino, et in nomine eius ambulabunt, dicit Dominus.

11 Aperi Libane portas tuas, et comedat ignis cedros tuas. **2** Ulula abies, quia cecidit cedrus, quoniam magnifici vastati sunt: ululate quercus Basan, quoniam succisus est saltus munitus. **3** Vox ululatus pastorum, quia vastata est magnificencia eorum: vox rugitus leonum, quoniam vastata est superbia Iordanis. **4** Haec dicit Dominus Deus meus: Pasce pecora occisionis, **5** quae qui possederant, occidebant, et non dolebant, et vendebant ea, dicentes: Benedictus Dominus, divites facti sumus: et pastores eorum non parcebant eis. **6** Et ego non parcam ultra super habitantes terram, dicit Dominus: ecce ego tradam homines, unumquemque in manu proximi sui, et in manu regis sui: et coincident terram, et non eruam de manu eorum. **7** Et pascam pecus occisionis propter hoc, o pauperes

gregis: et assumpsi mihi duas virgas, unam vocavi non magnifice glorietur domus David, et gloria Decorem, et alteram vocavi Funiculum: et pavi habitantium Ierusalem contra Iuda. **8** In die illa gregem. **8** Et succidi tres pastores in mense uno, proteget Dominus habitatores Ierusalem, et erit qui et contracta est anima mea in eis: siquidem et offenderit ex eis in die illa, quasi David: et domus anima eorum variavit in me. **9** Et dixi: Non pascam David quasi Dei, sicut angelus Domini in conspectu vos: quod moritur, moriatur: et quod succiditur, eorum. **9** Et erit in die illa: quaeram conterere succidatur: et reliqui devorent unusquisque carnem omnes Gentes, quae veniunt contra Ierusalem. proximi sui. **10** Et tuli virgam meam, quae vocabatur **10** Et effundam super domum David, et super Decus, et abscedi eam ut irritum facerem foedus habitatores Ierusalem spiritum gratiae, et precum: meum, quod percussi cum omnibus populis. **11** Et aspicient ad me, quem confixerunt: et plangent in irritum deductum est in die illa: et cognoverunt eum planctu quasi super unigenitum, et dolebunt sic pauperes gregis, qui custodiunt mihi, quia super eum, ut doleri solet in morte primogeniti. **11** verbum Domini est. **12** Et dixi ad eos: Si bonum In die illa magnus erit planctus in Ierusalem, sicut est in oculis vestris, afferte mercedem meam: et si planctus Adadremmon in campo Mageddon. **12** Et non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam planget terra: familiae et familiae seorum: familiae triginta argenteos. **13** Et dixit Dominus ad me: domus David seorum, et mulieres eorum seorum: Proice illud ad statuarium, decorum pretium, quo **13** familiae domus Nathan seorum, et mulieres appretiatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos: et eorum seorum: familiae domus Levi seorum, et proieci illos in domum Domini ad statuarium. **14** Et mulieres eorum seorum: familiae Semei seorum, praecidi virgam meam secundam, quae appellabatur et mulieres eorum seorum. **14** Omnes familiae Funiculus, ut dissolverem germanitatem inter Iuda, reliquae, familiae et familiae seorum, et mulieres et Israel. **15** Et dixit Dominus ad me: Adhuc sume eorum seorum.

tibi vasa pastoris stulti. **16** Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum non quaeret, et contritum non sanabit, et id quod stat non enutriet, et carnes pinguium comedet, et ungulas eorum dissolvet. **17** O pastor, et idolum, derelinquens gregem: gladius super brachium eius, et super oculum dextrum eius: brachium eius ariditate siccabitur, et oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur.

12 Onus verbi Domini super Israel. Dicit Dominus extendens caelum, et fundans terram, et mater eius, genitores eius, cum prophetaverit. fingens spiritum hominis in eo: **2** Ecce ego **4** Et erit: In die illa confundentur prophetae, ponam Ierusalem superliminare crapulae omnibus unusquisque ex visione sua cum prophetaverit: nec populis in circuitu: sed et Iuda erit in obsidione operientur pallio saccino, ut mentiantur: **5** sed contra Ierusalem. **3** Et erit: In die illa ponam dicet: Non sum propheta, homo agricola ego sum: Ierusalem lapidem oneris cunctis populis: omnes, quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia qui levabunt eum, concisione lacerabuntur: et mea. **6** Et dicetur ei: Quid sunt plagae istae in medio colligentur adversus eam omnia regna terrae. **4** In manuum tuarum? Et dicet: His plagatus sum in die illa, dicit Dominus, percutiam omnem equum domo eorum, qui diligebant me. **7** Framea suscitare in stuporem, et ascensorem eius in amentiam: super pastorem meum, et super virum cohaerentem et super domum Iuda aperiam oculos meos, et mihi, dicit Dominus exercitum: percutie pastorem, omnem equum popolorum percutiam caecitate. et dispergentur oves: et convertam manum meam **5** Et dicent duces Iuda in corde suo: Confortentur ad parvulos. **8** Et erunt in omni terra, dicit Dominus: mihi habitatores Ierusalem in Domino exercitum partes dueae in ea dispergentur, et deficient: et tertia Deo eorum. **6** In die illa ponam duces Iuda sicut pars relinquetur in ea. **9** Et ducam tertiam partem caminum ignis in lignis, et sicut faciem ignis in per ignem, et uram eos sicut uritur argentum: et foeno: et devorabunt ad dexteram, et ad sinistram probabo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit omnes populos in circuitu: et habitabitur Ierusalem nomen meum, et ego exaudiam eum. Et dicam: rursus in loco suo in Ierusalem. **7** Et salvabit Populus meus es; et ipse dicet: Dominus Deus meus. Dominus tabernacula Iuda, sicut in principio: ut

14 Ecce venient dies Domini, et dividentur spolia non ascenderit, et non venerit: nec super eos tua in medio tui. **2** Et congregabo omnes erit, sed erit ruina, qua percutiet Dominus omnes Gentes ad Ierusalem in praelium, et capietur civitas, Gentes, quae non ascenderint ad celebrandam et vastabuntur domus, et mulieres violabuntur: festivitatem tabernaculorum. **19** Hoc erit peccatum et egredietur media pars civitatis in captivitatem, Aegypti, et hoc peccatum omnium Gentium, quae et reliquum populi non auferetur ex urbe. **3** Et non ascenderint ad celebrandam festivitatem egredietur Dominus, et praeliabitur contra Gentes tabernaculorum. **20** In die illa erit quod super illas, sicut praelatus est in die certaminis. **4** frenum equi est, sanctum Domino: et erunt lebetes Et stabunt pedes eius in die illa super Montem in domo Domini quasi phialae coram altari. **21** Et erit olivarum, qui est contra Ierusalem ad Orientem: omnis lebes in Ierusalem, et in Iuda sanctificatus et scindetur Mons olivarum ex media parte sui Domino exercituum: et venient omnes immolantes, ad Orientem, et ad Occidentem praerupto grandi et sument ex eis, et coquent in eis: et non erit valde, et separabitur medium montis ad Aquilonem, mercator ultra in domo Domini exercituum in die et medium eius ad Meridiem. **5** Et fugietis ad illo.

vallem montium eorum, quoniam coniungetur vallis montium usque ad proximum: et fugietis sicut fugistis a facie terraemotus in diebus Oziae regis Iuda: et veniet Dominus Deus meus, omnesque sancti cum eo. **6** Et erit in die illa: Non erit lux, sed frigus et gelu. **7** Et erit dies una, quae nota est Domino, non dies neque nox: et in tempore vesperi erit lux. **8** Et erit in die illa: Exibunt aquae vivae de Ierusalem: medium earum ad mare Orientale, et medium earum ad mare novissimum: in aestate et in hieme erunt. **9** Et erit Dominus Rex super omnem terram: in die illa erit Dominus unus, et erit nomen eius unum. **10** Et revertetur omnis terra usque ad desertum, de colle Remmon ad Austrum Ierusalem: et exaltabitur, et habitabitur in loco suo a porta Beniamin usque ad locum portae prioris, et usque ad portam angulorum: et a turre Hananeel usque ad torcularia regis. **11** Et habitabunt in ea, et anathema non erit amplius: sed sedebit Ierusalem secura. **12** Et haec erit plaga, qua percutiet Dominus omnes Gentes, quae pugnaverunt adversus Ierusalem: Tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos, et oculi eius contabescet in foraminibus suis, et lingua eorum contabescet in ore suo. **13** In die illa erit tumultus Domini magnus in eis: et apprehendet vir manum proximi sui, et conseretur manus eius super manum proximi sui. **14** Sed et Iuda pugnabit adversus Ierusalem: et congregabuntur divitiae omnium Gentium in circuitu, aurum, et argentum, et vestes multae satis. **15** Et sic erit ruina equi, et muli, et camelii, et asini, et omnium iumentorum, quae fuerint in castris illis, sicut ruina haec. **16** Et omnes, qui reliqui fuerint de universis Gentibus, quae venerunt contra Ierusalem, ascendent ab anno in annum, ut adorent Regem, Dominum exercituum, et celebrent festivitatem tabernaculorum. **17** Et erit: Qui non ascenderit de familiis terrae ad Ierusalem, ut adoret Regem, Dominum exercituum, non erit super eos imber. **18** Quod et si familia Aegypti

Malachi Propheta

1 Onus verbi Domini ad Israel in manu Malachiae prophetae. **2** Dilexi vos, dicit Dominus, et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat Esau Iacob, dicit Dominus, et dilexi Iacob, **3** Esau autem odio habui? et posui Seir montes eius in solitudinem, et hereditatem eius in dracones deserti. **4** Quod si dixerit Idumaea: Destructi sumus, sed revertentes aedificabimus quae destructa sunt: Haec dicit Dominus exercituum: Isti aedificabunt, et ego destruam: et vocabuntur termini impietatis, et populus, cui iratus est Dominus usque in aeternum. **5** Et oculi vestri videbunt: et vos dicetis: Magnificetur Dominus super terminum Israel. **6** Filius honorat patrem, et servus dominum suum: si ergo Pater ego sum, ubi est honor meus: et si Dominus ego sum, ubi est timor meus, dicit Dominus exercituum? ad vos, o sacerdotes, qui despicitis nomen meum, et dixistis: In quo despeximus nomen tuum? **7** Offertis super altare meum panem pollutum, et dicitis: In quo polluimus te? In eo quod dicitis: Mensa Domini despacta est. **8** Si offeratis caecum ad immolandum, nonne malum est? et si offeratis claudum, et languidum, nonne malum est? offer illud duci tuo, si placuerit ei, aut si suscepit faciem tuam, dicit Dominus exercituum. **9** Et nunc deprecamini vultum Dei ut misereatur vestri (de manu enim vestra factum est hoc) si quomodo suscipiat facies vestras, dicit Dominus exercituum. **10** Quis est in vobis, qui claudat ostia, et incendat altare meum gratuito? non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: et munus non suscipiam de manu vestra. **11** Ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus, et in omni loco sacrificatur, et offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in Gentibus, dicit Dominus exercituum. **12** Et vos polluitis illud in eo, quod dicitis: Mensa Domini contaminata est: et quod superponitur, contemptibilis est cum igne, qui illud devorat. **13** Et dixistis: Ecce de labore, et exufflastis illud, dicit Dominus exercituum, et intulistis de rapinis claudum, et languidum, et intulistis munus: numquid suscipiam illud de manu vestra, dicit Dominus? **14** Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum, et votum faciens immolat debile Domino: quia Rex magnus ego, dicit Dominus exercituum, et nomen meum horribile in Gentibus.

2 Et nunc ad vos mandatum hoc, o sacerdotes. **2** Si nolueritis audire, et si nolueritis ponere super cor ut detis gloriam nomini meo, ait Dominus

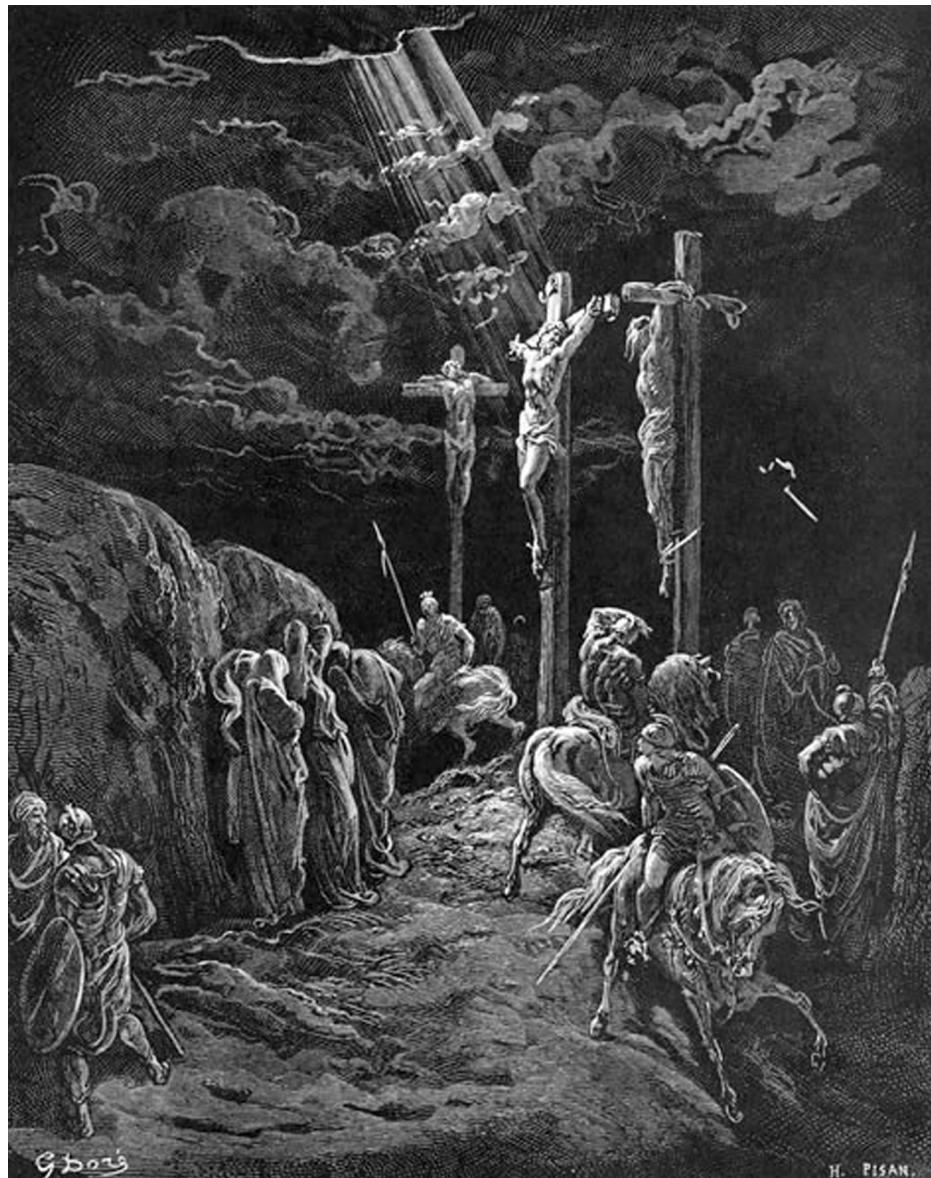
exercitum: mittam in vos egestatem, et maledicam benedictionibus vestris, et maledicam illis: quoniam non posuistis super cor. **3** Ecce ego proiciam vobis brachium, et dispergam super vultum vestrum stercus sollemnitatum vestrarum, et assumet vos secum. **4** Et sciatis quia misi ad vos mandatum istud, ut esset pactum meum cum Levi, dicit Dominus exercitum. **5** Pactum meum fuit cum eo vitae et pacis: et dedi ei timorem, et timuit me, et a facie nominis mei pavebat. **6** Lex veritatis fuit in ore eius, et iniquitas non est inventa in labiis eius: in pace, et in aequitate ambulavit tecum, et multos avertit ab iniquitate. **7** Labia enim sacerdotis custodient scientiam, et legem requirent ex ore eius: quia angelus Domini exercitum est. **8** Vos autem recessistis de via, et scandalizastis plurimos in lege: irritum fecistis pactum Levi, dicit Dominus exercitum. **9** Propter quod et ego dedi vos contemptibiles, et humiles omnibus populis, sicut non servasti vias meas, et accepisti faciem in lege. **10** Numquid non pater unus omnium nostrum? numquid non Deus unus creavit nos? quare ergo despici unusquisque nostrum fratrem suum, violans pactum patrum nostrorum? **11** Transgressus est Iuda, et abominatio facta est in Israel, et in Ierusalem: quia contaminavit Iuda sanctificationem Domini, quam dilexit, et habuit filiam dei alieni. **12** Disperdet Dominus virum, qui fecerit hoc, magistrum, et discipulum de tabernaculis Iacob, et offerentem munus Domino exercitum. **13** Et hoc rursum fecistis, operiebatis lacrymis altare Domini, fletu, et mugitu, ita ut non respiciam ultra ad sacrificium, nec accipiam placabile quid de manu vestra. **14** Et dixistis: Quam ob causam? quia Dominus testificatus est inter te, et uxorem pubertatis tuae, quam tu despexisti: et haec particeps tua, et uxor foederis tui. **15** Nonne unus fecit, et residuum spiritus eius est? Et quid unus quaerit, nisi semen Dei? Custodite ergo spiritum vestrum, et uxorem adolescentiae tuae noli despicer. **16** Cum odio habueris, dimitte, dicit Dominus Deus Israel: operiet autem iniquitas vestimentum eius, dicit Dominus exercitum: custodite spiritum vestrum, et nolite despicare. **17** Laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris: et dixistis: In quo eum fecimus laborare? In eo quod dicitis: Omnis qui facit malum, bonus est in conspectu Domini, et tales ei placent: aut certe ubi est Deus iudicis?

3 Ecce ego mitto angelum meum, et praeparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum suum Dominator, quem vos quaeritis, et

angelus testamenti, quem vos vultis. Ecce venit, radicem, et germen. **2** Et orietur vobis timentibus dicit Dominus exercituum: **2** et quis poterit cogitare nomen meum Sol iustitiae, et sanitas in pennis diem adventus eius, et quis stabit ad videndum eius: et egrediemini, et salietis sicut vituli de eum? Ipse enim quasi ignis conflans, et quasi armento. **3** Et calcabit impios, cum fuerint cinis herba fullonum: **3** et sedebit conflans, et emundans sub planta pedum vestrorum in die, qua ego facio, argentum, et purgabit filios Levi, et colabit eos dicit Dominus exercituum. **4** Mementote legis Moysi quasi aurum, et quasi argentum, et erunt Domino servi mei, quam mandavi ei in Horeb ad omnem offerentes sacrificia in iustitia. **4** Et placebit Domino Israel praecepta, et iudicia. **5** Ecce ego mittam vobis sacrificium Iuda, et Ierusalem sicut dies saeculi, Eliam prophetam, antequam veniat dies Domini et sicut anni antiqui. **5** Et accedam ad vos in magnus, et horribilis. **6** Et convertet cor patrum iudicio, et ero testis velox maleficis, et adulteris, et ad filios, et cor filiorum ad patres eorum: ne forte periuris, et qui calumniantur mercedem mercenarii, veniam, et percutiam terram anathemate. et humiliant viduas, et pupilos, et opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit Dominus exercituum. **6** Ego enim Dominus, et non mutor: et vos filii Iacob non estis consumpti. **7** A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis, et non custodistis. Revertimini ad me, et revertar ad vos, dicit Dominus exercituum. Et dixistis: In quo revertemur? **8** Si affliget homo Deum, quia vos configitis me? Et dixistis: In quo configimus te? In decimis, et in primitiis. **9** Et in penuria vos maledicti estis, et me vos configitis gens tota. **10** Inferte omnem decimam in horreum, et sit cibus in domo mea, et probate me super hoc, dicit Dominus: si non aperuero vobis cataractas caeli, et effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam, **11** et increpabo pro vobis devorantem, et non corrumper fructum terrae vestrae: nec erit sterilis vinea in agro, dicit Dominus exercituum. **12** Et beatos vos dicent omnes Gentes: eritis enim vos terra desiderabilis, dicit Dominus exercituum. **13** Invaluerunt super me verba vestra, dicit Dominus. **14** Et dixistis: Quid locuti sumus contra te? Dixistis: Vanus est, qui servit Deo: et quod emolumentum quia custodivimus praecepta eius, et quia ambulavimus tristes coram Domino exercituum? **15** ergo nunc beatos dicimus arrogantes: siquidem aedificati sunt facientes impietatem, et tentaverunt Deum, et salvi facti sunt. **16** Tunc locuti sunt timentes Dominum, unusquisque cum proximo suo: Et attendit Dominus, et audivit: et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum, et cogitantibus nomen eius. **17** Et erunt mihi, ait Dominus exercituum, in die, qua ego facio, in peculium: et parcam eis, sicut parcit vir filio suo servienti sibi. **18** Et convertimini, et videbitis quid sit inter iustum, et impium: et inter servientem Deo, et non servientem ei.

4 Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus: et erunt omnes superbi, et omnes facientes impietatem stipula: et inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quae non derelinquet eis

NOVUM TESTAMENTUM

Iesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

Dividentes vero vestimenta eius, miserunt sortes.

Lucam 23:34

Mattheum

1 Liber generationis Iesu Christi filii David, filii Abraham. **2** Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam, et fratres eius. **3** Iudas autem genuit Phares, et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Eson. Eson autem genuit Aram. **4** Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. **5** Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit David regem. **6** David autem rex genuit Salomonem ex ea, quae fuit Urias. **7** Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias autem genuit Asa. **8** Asa autem genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit Oziam. **9** Ozias autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. **10** Ezechias autem genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam. **11** Iosias autem genuit Ichoniam, et fratres eius in transmigratione Babylonis. **12** Et post transmigrationem Babylonis: Ichonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. **13** Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliachim. Eliachim autem genuit Azor. **14** Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. **15** Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob. **16** Iacob autem genuit Joseph virum Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. **17** Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quattuordecim: et a David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quattuordecim: et a transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes quattuordecim. **18** Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto. **19** Ioseph autem vir eius cum esset iustus, et nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam. **20** Haec autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. **21** pariet autem filium: et vocabis nomen eius IESUM: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. **22** Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem: **23** Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium: et vocabitur nomen eius

Emmanuel, quod est interpretatum Nobiscum Deus. **24** Exurgens autem Joseph a somno, fecit sicut praecepit ei angelus Domini, et accepit coniugem suam. **25** Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: et vocavit nomen eius Iesum.

2 Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymam, **2** dicentes: Ubi est qui natus est rex Iudeorum? vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum. **3** Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis Ierosolyma cum illo. **4** Et congregans omnes principes sacerdotum, et Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. **5** At illi dixerunt ei: In Bethlehem Iuda: Sic enim scriptum est per Prophetam: **6** Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel. **7** Tunc Herodes clam vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellae, quae apparuit eis: **8** et mittens illos in Bethlehem, dixit: Ite, et interrogate diligenter de puer: et cum inveneritis, renunciate mihi, ut et ego veniens adorem eum. **9** Qui cum audissent regem, abierunt. et ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, usquedum veniens staret supra, ubi erat puer. **10** Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde. **11** Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, tus, et myrrham. **12** Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. **13** Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge, accipe puerum, et matrem eius, et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum. **14** Qui consurgens accepit puerum, et matrem eius nocte, et secessit in Aegyptum: **15** et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem: Ex Aegypto vocavi filium meum. **16** Tunc Herodes videns quoniā illusus esset a Magis, iratus est valde, et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in omnibus finibus eius a bimatu. **17** Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: **18** Vox in Rama audita est ploratus, et ululatus multus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt. **19** Defuncto autem Herode, ecce angelus

Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto, **20** **4** Tunc Iesus ductus est in desertum a Spiritu, dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem eius, ut tentaretur a diabolo. **2** Et cum ieiunasset et vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, postea quaerebant animam pueri. **21** Qui consurgens, esuriit. **3** Et accedens tentator dixit ei: Si filius Dei accepit puerum, et matrem eius, et venit in terram es, dic ut lapides isti panes fiant. **4** Qui respondens Israel. **22** Audiens autem quod Archelaus regnaret dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo, in Iudea pro Herode patre suo, timuit illo ire: et sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. **5** Tunc admonitus in somnis, secessit in partes Galilaeae. assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, et **23** Et veniens habitavit in civitate quae vocatur statuit eum super pinnaculum templi, **6** et dixit ei: Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: Prophetas: Quoniam Nazareus vocabitur. Quia angelis suis mandavit de te, ut in manibus tollant te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. **7** Ait illi Iesus rursum: Scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. **8** Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum, **9** et dixit ei: Haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.

3 In diebus autem illis venit Ioannes Baptista praedicans in deserto Iudeae, **2** et dicens: Poenitentiam agite: appropinquabit enim regnum caelorum. **3** Hic est enim, de quo dictum est per Isaiam prophetam dicentem: Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semitas eius. **4** Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, et zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erat locustae, et mel silvestre. **5** Tunc exibat ad eum Ierosolyma, et omnis Iudea, et omnis regio circa Iordanem; **6** et baptizabantur ab eo in Iordan, confitentes peccata sua. **7** Videns autem multos Pharisaeorum, et Sadduceorum venientes ad baptismum suum, dixit eis: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira? **8** Facite ergo fructum dignum poenitentiae. **9** Et ne velitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham. dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. **10** Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. **11** Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igne. **12** Cuius ventilabrum in manu sua: et permundabit aream suam: et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igne inextinguibili. **13** Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo. **14** Ioannes autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me? **15** Respondens autem Iesus, dixit ei: Sine modo: sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. **16** Baptizatus autem Iesus, confessim ascendit de aqua, et ecce aperti sunt ei caeli: et vidit spiritum Dei descendenter sicut columbam, et venientem super se. **17** Et ecce vox de caelis dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

18 Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilaeae, vidi duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare, (erant enim piscaiores) **19** et ait illis: Venite post me, et faciam vos fieri piscaiores hominum. **20** At illi continuo relicts retibus secuti sunt eum. **21** Et procedens inde, vidi alios duos fratres, Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem eius in navi cum Zebedaeo patre eorum, reficientes retia sua: et vocavit eos. **22** Illi autem statim relicts retibus et patre, secuti sunt eum. **23** Et circuibat Iesus totam Galilaeam, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni: et sanans omnem languorem, et omnem infirmitatem in populo. **24** Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus, et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos, et paralyticos, et curavit eos: **25** et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea, et Decapolis, et de Ierosolymis, et de Iudea, et de trans Iordanem.

5 Videns autem Iesus turbas, ascendit in montem, quadrantem. **27** Audistis quia dictum est antiquis: et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli Non moechaberis. **28** Ego autem dico vobis: quia eius, **2** et aperiens os suum docebat eos dicens: omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum **3** Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est eam, iam moechatus est eam in corde suo. **29** regnum caelorum. **4** Beati mites: quoniam ipsi Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue possidebunt terram. **5** Beati, qui lugent: quoniam eum, et proice abs te: expedit enim tibi ut pereat ipsi consolabuntur. **6** Beati, qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. **7** Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. **8** Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. **9** Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. **10** Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum caelorum. **11** Beati estis cum maledixerint vobis homines, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: **12** Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari: et qui gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. **13** Vos estis sal terae. Quod si sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet pedum eius: neque per Ierosolymam, quia civitas abscondi supra montem posita. **15** neque est magni regis: **36** neque per caput tuum iuraveris, accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum ut luceat omnibus, qui in domo nigrum. **37** Sit autem sermo vester, est, est: non, sunt. **16** Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut non: quod autem his abundantius est, a malo est. videant opera vestra bona, et glorificant patrem **38** Audistis quia dictum est: Oculum pro oculo, vestrum, qui in caelis est. **17** Nolite putare quoniam et dentem pro dente. **39** Ego autem dico vobis, veni solvere legem, aut prophetas: non veni solvere, non resistere malo: sed si quis te percutserit in sed adimplere. **18** Amen quippe dico vobis, donec dexteram maxillam tuam, praebet illi et alteram: transeat caelum et terra, iota unum, aut unus **40** et ei, qui vult tecum in iudicio contendere, et apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant. **19** tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium. **41** Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et quicumque te angariaverit mille passus, vade et docuerit sic homines, minimus vocabitur in cum illo et alia duo. **42** Qui petit a te, da ei: et regno caelorum: qui autem fecerit et docuerit, hic volenti mutuari a te, ne avertaris. **43** Audistis quia magnus vocabitur in regno caelorum. **20** Dico enim dictum est: Diliges proximum tuum, et odio habebis vobis, quia nisi abundaverit iustitia vestra plus inimicum tuum. **44** Ego autem dico vobis: Dilige quam Scribarum, et Phariseorum, non intrabitis inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: et in regnum caelorum. **21** Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus **45** ut sitis filii patris vestri, qui in caelis est: qui erit iudicio. **22** Ego autem dico vobis: quia omnis solem suum oriri facit super bonos, et malos: et qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem pluit super iustos et iniustos. **46** Si enim diligitis dixerit fratri suo, raca: reus erit concilio. Qui autem eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? dixerit, fatue: reus erit gehennae ignis. (**Geenna g1067**) **23** Si ergo offers munus tuum ad altare, et nonne et publicani hoc faciunt? **47** Et si salutaveritis ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne adversum te: **24** relinque ibi munus tuum ante et ethnici hoc faciunt? **48** Estote ergo vos perfecti, altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc sicut et pater vester caelestis perfectus est. veniens offeres munus tuum. **25** Esto consentiens **6** Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram adversario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte hominibus, ut videamini ab eis: alioquin tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro: et in carcerem mittaris. **26** Amen dico nolite tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt tibi, non exies inde, donec reddas novissimum

in synagogis, et in vicis, ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. **3** Te autem faciente eleemosynam, nesciat neque metunt, neque congregant in horrea: et sinistra tua quid faciat dextera tua: **4** ut sit pater vester caelstis pascit illa. Nonne vos magis eleemosyna tua in abscondito, et pater tuus, pluris estis illis? **27** Quis autem vestrum cogitans qui videt in abscondito, reddet tibi. **5** Et cum potest adicere ad staturam suam cubitum unum? oratis, non eritis sicut hypocritae, qui amant in **28** Et de vestimento quid solliciti estis. Considerate synagogis, et in angulis platearum stantes orare, lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque ut videantur ab hominibus: amen dico vobis, nent. **29** Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in receperunt mercedem suam. **6** Tu autem cum omni gloria sua cooperatus est sicut unum ex istis. oraveris, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio, **30** Si enim foenum agri, quod hodie est, et cras in ora patrem tuum in abscondito: et pater tuus clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos qui videt in abscondito, reddet tibi. **7** Orantes modicae fidei? **31** Nolite ergo solliciti esse, dicentes: autem, nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt. Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. operiemur? **32** haec enim omnia gentes inquirunt. **8** Nolite ergo assimilari eis. scit enim pater vester, Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. quid opus sit vobis, antequam petatis eum. **9** Sic **33** Quaerite ergo primum regnum Dei, et iustitiam ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in caelis: eius: et haec omnia adiicientur vobis. **34** Nolite sanctificetur nomen tuum. **10** Adveniat regnum ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies tuum. Fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra. solicitus erit sibi ipsi. sufficit diei malitia sua.

11 Panem nostrum supersubstantiale da nobis hodie. **12** Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. **13** Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen. **14** Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet et vobis pater vester caelstis delicta vestra. **15** Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. **16** Cum autem ieunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes. exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. **17** Tu autem, cum ieunas, unge caput tuum, et faciem tuam lava, **18** ne videaris hominibus ieunans, sed patri tuo, qui est in abscondito: et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **19** Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi aerugo, et tinea demolitur: et ubi fures effodiunt, et furantur. **20** Thesaurizate autem vobis thesauros in caelo: ubi neque aerugo, neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. **21** Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. **22** Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. **23** Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt: ipsae tenebrae quantae erunt? **24** Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diligit: aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire, et mammonae. **25** Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus

7 Nolite iudicare, et non iudicabimini: nolite condemnare, et non condemnabimini. **2** In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. **3** Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides? **4** Aut quomodo dicis fratri tuo: Frater sine eiiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabs est in oculo tuo? **5** Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui. **6** Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos. **7** Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. **8** Omnis enim, qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur. **9** Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porrigit ei? **10** Aut si piscem petierit, numquid serpentem porrigit ei? **11** Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se? **12** Omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Haec est enim lex, et Prophetae. **13** Intrate per angustum portam: quia lata porta, et spatiovia est, quae dicit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. **14** Quam angusta porta, et arcta via est, quae dicit ad vitam: et pauci sunt, qui inveniunt eam! **15** Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: **16** a fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis

ficus? **17** Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: eiicientur in tenebras exteriores: ubi erit fletus, mala autem arbor malos fructus facit. **18** Non potest et stridor dentium. **13** Et dixit Iesus Centurioni: arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer bonos fructus facere: **19** Omnis arbor, quae non facit in illa hora. **14** Et cum venisset Iesus in domum fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. **20** Petri, vidi socrum eius iacentem, et febricitantem: Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. **21** Non **15** et tetigit manum eius, et dimisit eam febris, omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit et surrexit, et ministrabat eis. **16** Vespere autem in regnum caelorum: sed qui facit voluntatem facto, obtulerunt ei multos daemonia habentes: et Patris mei, qui in caelis est, ipse intrabit in regnum eiiciebat spiritus verbo: et omnes male habentes caelorum. **22** Multi dicent mihi in illa die: Domine, curavit: **17** ut adimpleretur quod dictum est per Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in Isaiam prophetam, dicentem: Ipse infirmitates nomine tuo daemonia eiecmus, et in nomine tuo nostras accepit: et aegrotationes nostras portavit. virtutes multas fecimus? **23** Et tunc confitebor illis: **18** Videns autem Iesus turbas multas circum se, Quia numquam novi vos: discedite a me omnes, iussit discipulos ire trans fretum. **19** Et accedens qui operamini iniquitatem. **24** Omnis ergo, qui unus scriba, ait illi: Magister, sequar te, quocumque audit verba mea haec, et facit ea, assimilabitur ieris. **20** Et dicit ei Iesus: Vulpes foveas habent, viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra et volucres caeli nidos: filius autem hominis non petram, **25** et descendit pluvia, et venerunt flumina, habet ubi caput suum reclinet. **21** Alius autem et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et de discipulis eius ait illi: Domine, permitte me non cecidit: fundata enim erat supra petram. **26** Et primum ire, et sepelire patrem meum. **22** Iesus omnis, qui audit verba mea haec, et non facit ea, autem ait illi: Sequere me, et dimitte mortuos similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam sepelire mortuos suos. **23** Et ascidente eo in super arenam: **27** et descendit pluvia, et venerunt naviculam, secuti sunt eum discipuli eius: **24** et ecce flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum motus magnus factus est in mari ita ut navicula illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna. **28** Et factum est: cum consummasset Iesus verba haec, operiretur fluctibus, ipse vero dormiebat. **25** Et admirabantur turbae super doctrina eius. **29** Erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non accesserunt ad eum Discipuli eius, et suscitaverunt eum, dicentes: Domine, salva nos, perimus. **26** Et sicut Scribae, et Pharisaei.

8 Cum autem descendisset de monte, securae sunt eum turbae multae: **2** et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. **3** Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo. Mundare. Et confessim mundata est lepra eius. **4** Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te sacerdoti, et offer munus, quod praecepit Moyses, in testimonium illis. **5** Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, **6** et dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, et male torqueatur. **7** Et ait illi Iesus: Ego veniam, et curabo eum. **8** Et respondens Centurio, ait: Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. **9** Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic: Vade, et vadit: et alio: Veni, et venit: et servo meo: Fac hoc, et facit. **10** Audiens autem Iesus miratus est, et sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel. **11** Dico autem vobis, quod multi ab Oriente, et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Iacob in regno caelorum: **12** filii autem regni

Tunc surgens, imperavit ventis, et mari, et facta est tranquillitas magna. **27** Porro homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei? **28** Et cum venisset Iesus trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes daemonia, de monumentis exeuntes, saevi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. **29** Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis, et tibi, Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? **30** Erat autem non longe ab illis grex multorum porcorum pascens. **31** Daemones autem rogabant eum, dicentes: Si eiicias nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. **32** Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, et ecce magno impetu abiit totus grex per praeceps in mare: et mortui sunt in aquis. **33** Pastores autem fugerunt: et venientes in civitatem, nunciaverunt haec omnia, et de eis, qui daemonia habuerant. **34** Et ecce tota civitas exiit obviam Iesu: et viso eo rogabant eum, ut transiret a finibus eorum.

9 Et ascendens Iesus in naviculam, transfretavit, et venit in civitatem suam. **2** Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns autem Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili,

remittuntur tibi peccata tua. **3** Et ecce quidam exiit fama haec in universam terram illam. **27** Et de Scribis dixerunt intra se: Hic blasphemat. **4** transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo caeci. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: clamantes, et dicentes: Miserere nostri, fili David. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? **5** **28** Cum autem venisset domum, accesserunt ad Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata eum caeci. Et dicit eis Iesus: Creditis quia hoc tua: an dicere: Surge, et ambula? **6** Ut autem possum facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine, sciatis, quia filius hominis habet potestatem in **29** Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum terra dimittendi peccata, tunc ait paralyticu: fidem vestram fiat vobis. **30** Et aperti sunt oculi Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum eorum: et comminatus est illis Iesus, dicens: Videte tuam. **7** Et surrexit, et abiit in domum suam. **8** ne quis sciat. **31** Illi autem exeuntes, diffamaverunt Videntes autem turbae timuerunt, et glorificaverunt eum in tota terra illa. **32** Egressis autem illis, Deum, qui dedit potestatem talem hominibus. ecce obtulerunt ei hominem mutum, daemonium **9** Et, cum transiret inde Iesus, vidit hominem habentem. **33** Et electo daemonio, locutus est sedentem in telonio, Matthaeum nomine. Et ait mutus, et miratae sunt turbae, dicentes: Numquam illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum. **10** apparuit sic in Israel. **34** Pharisaei autem dicebant: Et factum est discumbente eo in domo, ecce multi In principe daemoniorum eiicit daemones. **35** Et publicani, et peccatores venientes discumbebant circuibat Iesus omnes civitates, et castella, docens cum Iesu, et discipulis eius. **11** Et videntes Pharisaei, in synagogis eorum, et praedicans evangelium dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis, et regni, et curans omnem languorem, et omnem peccatoribus manducat Magister vester? **12** At Iesus infirmitatem. **36** Videns autem turbas, misertus est audiens, ait: Non est opus valentibus medicus, sed eis: quia erant vexati, et iacentes sicut oves non male habentibus. **13** Euntes autem discite quid habentes pastorem. **37** Tunc dicit discipulis suis: est: Misericordiam volo, et non sacrificium. Non Messis quidem multa, operarii autem pauci. **38** enim veni vocare iustos, sed peccatores. **14** Tunc Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios accesserunt ad eum discipuli Ioannis, dicentes: in messem suam.

Quare nos, et Pharisaei ieunamus frequenter: discipuli autem tui non ieunant? **15** Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdui cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieunabunt. **16** Nemo autem immittit commissuram panni rudit in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peior scissura fit. **17** Neque mittunt vinum novum in utres veteres. alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ambo conservantur. **18** Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit, et adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet. **19** Et surgens Iesus, sequebatur eum, et discipuli eius. **20** Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti eius. **21** Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius: salva ero. **22** At Iesus conversus, et videns eam, dixit: Confide filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. **23** Et cum venisset Iesus in domum principis, et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat: **24** Recedite: non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. **25** Et cum electa esset turba, intravit: et tenuit manum eius, et dixit: Puella surge: Et surrexit puella. **26** Et

10 Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos, et curarent omnem languorem, et omnem infirmitatem. **2** Duodecim autem Apostolorum nomina sunt haec. Primus: Simon, qui dicitur Petrus, et Andreas frater eius, **3** Iacobus Zebedaei, et Ioannes frater eius, Philippus, et Bartholomaeus, Thomas, et Matthaeus publicanus, Iacobus Alphaei, et Thaddaeus, **4** Simon Cananaeus, et Iudas Iscariotes, qui et tradidit eum. **5** Hos duodecim misit Iesus: praecipiens eis et, dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis: **6** sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israel. **7** Euntes autem praedicate, dicentes: Quia appropinquavit regnum caelorum. **8** Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, daemones eiicite: gratis accepistis, gratis date. **9** Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: **10** non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo. **11** In quamcumque autem civitatem, aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis. **12** Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes: Pax huic domui. **13** Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam:

si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur me, non est me dignus. **39** Qui invenit animam ad vos. **14** Et quicumque non receperit vos, suam, perdet illam: et qui perdiderit animam suam neque audierit sermones vestros: exeunte foras de propter me, inveniet eam. **40** Qui recipit vos, me domo, vel civitate, excutie pulverem de pedibus recipit: et qui me recipit, recipit eum, qui me misit. vestris. **15** Amen dico vobis: Tolerabilius erit terrae **41** Qui recipit prophetam in nomine prophetae, Sodomorum, et Gomorrhæorum in die iudicii, mercedem prophetæ accipiet: et qui recipit iustum quam illi civitati. **16** Ecce ego mitto vos sicut in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. **42** Et oves in medio luporum. Estote ergo prudentes quicumque potum dederit uni ex minimis istis sicut serpentes, et simplices sicut columbae. **17** calicem aquæ frigidae tantum in nomine discipuli: Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos: **18** et ad praesides, et ad reges ducemini propter me in testimonium illis, et gentibus. **19** Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. **20** non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. **21** Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et insurgent filii in parentes, et morte eos afficient: **22** et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. **23** Cum autem consequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, non consummabitis civitates Israel, donec veniat Filius hominis. **24** Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum. **25** sufficit discipulo, ut sit sicut magister eius: et servo, sicut dominus eius. Si Patrem familias Beelzebub vocaverunt: quanto magis domesticos eius? **26** Ne ergo timeritis eos: Nihil enim est opertum, quod non revelabitur: et occultum, quod non scietur. **27** Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: et quod in aure auditis, praedicate super tecta. **28** Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest et animam, et corpus perdere in gehennam. (**Geenna g1067**) **29** Nonne duo passeræ asse veneunt? et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro? **30** Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. **31** Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. **32** Omnis ergo, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est: **33** qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est. **34** Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. **35** veni enim separare hominem adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam: **36** et inimici hominis, domestici eius. **37** Qui amat patrem, aut matrem plus quam me, non est me dignus. et qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus. **38** Et qui non accipit crucem suam, et sequitur

11 Et factum est, cum consummasset Iesus, praecipiens duodecim discipulis suis, transit inde ut doceret, et praedicaret in civitatibus eorum. **2** Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, **3** ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus? **4** Et respondens Iesus ait illis: Euntes renunciate Iohanni quae audistis, et vidistis. **5** Caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: **6** et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. **7** Illis autem abeuntibus, coepit Iesus dicere ad turbas de Iohanne: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? **8** Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. **9** Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. **10** Hic est enim, de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. **11** Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptista: qui autem minor est in regno caelorum, maior est illo. **12** A diebus autem Iohannis Baptiste usque nunc, regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. **13** Omnes enim prophetæ, et lex usque ad Iohannem prophetaverunt: **14** et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. **15** Qui habet aures audiendi, audiat. **16** Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coaequalibus **17** dicunt: Cecinimus vobis, et non saltastis: lamentavimus, et non planxistis. **18** Venit enim Iohannes neque manducans, neque bibens, et dicunt: Daemonium habet. **19** Venit filius hominis manducans, et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax, et potator vini, publicanorum, et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis. **20** Tunc coepit exprobare civitatibus, in quibus factae sunt plurimæ virtutes eius, quia non egissent poenitentiam. **21** Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia, si in Tyro, et Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt

in vobis, olim in cilicio, et cinere poenitentiam meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene egissent. **22** Verumtamen dico vobis: Tyro, et complacuit animae meae. Ponam spiritum meum Sidoni remissius erit in die iudicii, quam vobis. **23** Et tu Capharnaum, numquid usque in caelum exaltaberis? usque in infernum descendes. quia, si in Sodomis factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, forte mansisset usque in hanc diem. (**Hadēs g86**) **24** Verumtamen dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii, quam tibi. **25** In illo tempore respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis. **26** Ita Pater: quoniam sic fuit placitum nemo novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. **27** Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et discite a me, quia mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris. **28** Iugum enim meum suave est, et onus meum leve.

lugum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et humilius eius; **29** Tollite iugum meum super eum ita ut loqueretur, et videret. **30** se, desolabitur: et omnis civitas, vel domus divisa Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, contra se, non stabit. **31** Et si satanas satanam eiicit, et ego reficiam vos. **32** Hic non eiicit daemones nisi in Beelzebub principe ante te. **33** Omnes turbae, et dicebant: Numquid hic est filius David? **34** Pharisei autem audientes, dixerunt: **35** Hic non eiicit daemones nisi in Beelzebub principi parvulis. **36** Ita Pater: quoniam sic fuit placitum **37** Et si ego in Beelzebub eiicio daemones, filii demoniorum. **38** Iesus autem sciens cogitationes **39** Iesu, dixit eis: Omne regnum divisum contra adversus se divisus est: quomodo ergo stabit regnum eius? **40** Et si ego in Beelzebub eiicio daemones, filii **41** Iesu? **42** Et si ego in spiritu Dei eiicio daemones, **43** Igitur peruenit in vos regnum Dei. **44** aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, et vasa eius diripere, nisi prius alligaverit fortem? **45** Et tunc dominum illius diripiet. **46** Qui non est cum me, contra me est: et qui non congregat mihi, spargit. **47** Ideo dico vobis: Omne peccatum, et blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemiae non remittetur. **48** Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo, neque in futuro. (**aiōn g165**) **49** Aut facite arborem bonam, et fructum eius bonum: aut facite arborem malam, et fructum eius malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur. **50** Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. **51** Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. **52** Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. **53** Ex verbis enim tuis iustificaberis, et ex verbis tuis condemnaberis. **54** Tunc responderunt ei quidam de Scribis et Phariseis, dicentes: Magister, volumus a te signum videre. **55** Qui respondens ait illis: Generatio mala, et adultera signum quaerit: et signum non dabitur ei, nisi signum Iona prophetae. **56** Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, et tribus noctibus; sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus, et tribus noctibus. **57** Viri Ninivitae surgent in iudicio cum generatione ista, et condemnabunt eam: quia poenitentiam egerunt in praedicatione Iona. Et ecce plus quam Ionas hic.

12 In illo tempore abiit Iesus per sata sabbato: discipuli autem eius esurientes cooperunt vellere spicas, et manducare. **2** Pharisei autem videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis. **3** At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuruit, et qui cum eo erant? **4** quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his, qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? **5** Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, et sine criminе sunt? **6** Dico autem vobis, quia templo maior est hic. **7** Si autem sciretis, quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium: numquam condemnassetis innocentes: **8** Dominus enim est filius hominis etiam sabbati. **9** Et cum inde transisset, venit in synagogam eorum. **10** Et ecce homo manum habens aridam, et interrogabant eum, dicentes: Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. **11** Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit haec sabbatis in foveam, nonne tenebit, et levabit eam? **12** Quanto magis melior est homo ove? Itaque licet sabbatis benefacere. **13** Tunc ait homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est sanitati sicut altera. **14** Exeuntes autem Pharisei, consilium faciebant adversus eum, quo modo perderent eum. **15** Iesus autem sciens recessit inde: et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes: **16** et praecepit eis ne manifestum eum facerent. **17** Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: **18** Ecce puer

42 Regina austri surget in iudicio cum generatione ista, et condemnabit eam: quia venit a finibus terrae Salomonis, et ecce plus quam exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens in domum meam, unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem, scopis mundatam, et ornatam. **43** Cum autem immundus spiritus exigeret auditum regni, et non intelligit, venit malus, in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. **20** Qui autem Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi: et fiunt quae videtis, et non viderunt: Salomon hic. **44** Tunc dicit: Revertar ergo audite parabolam seminantis. **19** Omnis, qui requiem, et non invenit. **45** Tunc dicit: Revertar auditum regni, et non intelligit, venit malus, in domum meam, unde exivi. Et veniens invenit et rapit quod seminatum est in corde eius: hic eam super petrosa seminatus est, hic est, qui verbum nequissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et habet autem in se radicem, sed est temporalis, facta generationi huic pessimae. **46** Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius, et fratres stabant foris, quaerentes loqui ei. **47** Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, et fratres tui foris stant quaerentes te. **48** At ipse respondens dicenti sibi, ait: Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei? **49** Et extendens manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, et fratres mei. **50** Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

13 In illo die exiens Iesus de domo, sedebat secus mare. **2** Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut naviculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore, **3** et locutus est eis multa in parabolis, dicens: Ecce exiti qui seminat, seminare semen suum. **4** Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres caeli, et comedenter ea. **5** Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae. **6** sole autem orto aestuaverunt: et quia non habebant radicem, aruerunt. **7** Alia autem ceciderunt in spinas: et creverunt spinae, et suffocaverunt ea. **8** Alia autem ceciderunt in terram bonam: et dabant fructum aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. **9** Qui habet aures audiendi, audiat. **10** Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare in parabolis loqueris eis? **11** Qui respondens, ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum: illis autem non est datum. **12** Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit: qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. **13** Ideo in parabolis loqueris eis: quia videntes non vident, et audientes non audiunt, neque intelligunt. **14** Ut adimpleatur in eis prophetia Isaiae dicentis: Auditu audietis, et non intelligetis: et videntes videbitis, et non videbitis: **15** Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos suos clauerunt: nequando videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligent, et convertantur, et sanem eos. **16** Vestri autem beati oculi quia

vident, et aures vestrae quia audiunt. **17** Amen quippe dico vobis, quia multi prophetae, et iusti cupierunt videre quae videtis, et non viderunt: Salomon hic. **18** Vos ergo audite parabolam seminantis. **19** Omnis, qui exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens ergo audite parabolam seminantis. **20** Qui autem Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi: et fiunt auditum regni, et non intelligit, venit malus, in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. **21** non novissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et autem tribulatione et persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. **22** Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, et solicitude saeculi istius, et fallacia dicitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. (*aiōn g165*) **23** Qui vero in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, et intelligit, et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum. **24** Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. **25** cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit. **26** Cum autem crevisset herba, et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. **27** Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? **28** Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit: Servi autem dixerunt ei, Vis, imus, et colligimus ea? **29** Et ait: Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis et triticum. **30** Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligit primum zizania, et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum. **31** Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: **32** quod minimum quidem est omnibus seminibus: cum autem creverit, maius est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres caeli veniant, et habitent in ramis eius. **33** Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum caelorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum. **34** Haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas: et sine parabolis non loquebatur eis: **35** ut impleretur quod dictum erat per Prophetam dicentem: Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita a constitutione mundi. **36** Tunc, dimissis turbis, venit in domum: et accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.

37 Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum volens illum occidere, timuit populum: quia sicut semen, est Filius hominis. **38** Ager autem, est prophetam eum habebant. **6** Die autem natalis mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii regnum. Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Zizania autem, filii sunt nequam. **39** Inimicus Herodi. **7** Unde cum iuramento pollicitus est ei autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis vero, dare quodcumque postulasset ab eo. **8** At illa consummatio saeculi est. Messores autem, angeli praemonita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in sunt. (*aiōn g165*) **40** Sicut ergo colliguntur zizania, disco caput Ioannis Baptiste. **9** Et contristatus est et igne comburuntur: sic erit in consummatione rex: propter iusurandum autem, et eos, qui pariter saeculi. (*aiōn g165*) **41** mittet filius hominis angelos recumbebant, iussit dari. **10** Misitque et decollavit suos, et colligent de regno eius omnia scandala, et Ioannem in carcere. **11** Et allatum est caput eius in eos, qui faciunt iniquitatem: **42** et mittent eos in disco, et datum est puellae, et attulit matri suea. caminum ignis. Ibi erit fletus, et stridor dentium. **12** Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus **43** Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eius, et sepelierunt illud: et venientes nunciaverunt eorum. Qui habet aures audiendi, audiat. **44** Simile Iesu. **13** Quod cum audisset Iesus, secessit inde in est regnum caelorum thesauro abscondito in agro: naviculam, in locum desertum seorum: et cum quem qui invenit homo, abscondit, et prae gaudio audissent turbae, secutae sunt eum pedestres de illius vadit, et vendit universa quae habet, et emit civitatibus. **14** Et exiens vidit turbam multam, et agrum illum. **45** Iterum simile est regnum caelorum misertus est eis, et curavit languidos eorum. **15** homini negotiatori, quaerenti bonas margaritas. Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli **46** Inventa autem una pretiosa margarita, abiit, eius, dicentes: Desertus est locus, et hora iam et vendidit omnia quae habuit, et emit eam. **47** praeterit: dimitte turbas, ut euntes in castella, Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae emant sibi escas. **16** Iesus autem dixit eis: Non in mare, et ex omni genere piscium congreganti. habent necesse ire: date illis vos manducare. **17** **48** Quam, cum impleta esset, educentes, et secus Responderunt ei: Non habemus hic nisi quinque littus sedentes, elegerunt bonis in vasa, malos panes, et duos pisces. **18** Qui ait eis: Afferte mihi autem foras miserunt. **49** Sic erit in consummatione illos hoc. **19** Et cum iussisset turbam discubere saeculi: exibunt angeli, et separabunt malos de super foenum, acceptis quinque panibus, et duobus medio iustorum, (*aiōn g165*) **50** et mittent eos in piscibus, aspiciens in caelum benedixit, et fregit, et caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor dentium. dedit discipulis panes, discipuli autem dederunt **51** Intellexistis haec omnia? Dicunt ei: Etiam. **52** Ait turbis. **20** Et manducaverunt omnes, et saturati illis: Ideo omnis scriba doctus in regno caelorum, sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos similis est homini patrifamilias, qui profert de fragmentorum plenos. **21** Manducantium autem thesauro suo nova et vetera. **53** Et factum est, fuit numerus, quinque millia virorum, exceptis cum consummasset Iesus parolas istas, transiit mulieribus, et parvulis. **22** Et statim compulit Iesus inde. **54** Et veniens in patriam suam, docebat eos in discipulos ascendere in naviculam, et praecedere synagogis eorum, ita ut mirarentur, et dicerent: eum trans fretum, donec dimitteret turbas. **23** Et Unde huic sapientia haec, et virtutes? **55** Nonne hic dimissa turba, ascendit in montem solus orare. est fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria, et Vespere autem facto solus erat ibi. **24** navicula fratres eius, Iacobus, et Ioseph, et Simon, et Iudas: autem in medio mari iactabatur fluctibus: erat **56** et sorores eius, nonne omnes apud nos sunt? enim contrarius ventus. **25** Quarta enim vigilia Unde ergo huic omnia ista? **57** Et scandalizabantur noctis, venit ad eos ambulans supra mare. **26** Et in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine videntes eum supra mare ambulantem, turbati honore nisi in patria sua, et in domo sua. **58** Et sunt, dicentes: Quia phantasma est. Et prae timore non fecit ibi virtutes multis propter incredulitatem clamaverunt. **27** Statimque Iesus locutus est eis, illorum.

14 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Iesu: **2** et ait pueris suis: Hic est Ioannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo. **3** Herodes enim tenuit Ioannem, et alligavit eum: et posuit in carcerem propter Herodiadem uxorem fratribus sui. **4** Dicebat enim illi Ioannes: Non licet tibi habere eam. **5** Et

dicens: Habete fiduciam: ego sum, nolite timere. **28** Respondens autem Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. **29** At ipse ait: veni. Et descendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam ut veniret ad Iesum. **30** Videns vero ventum validum, timuit: et cum coepisset mergi, clamavit dicens: Domine, salvum me fac. **31** Et continuo Iesus extendens manum, apprehendit eum: et ait illi: Modicae fidei, quare

dubitasti? **32** Et cum ascendisset in naviculam, Dimitte eam: quia clamat post nos. **24** Ipse autem cessavit ventus. **33** Qui autem in navicula erant, respondens ait: Non sum missus nisi ad oves, quae venerunt, et adoraverunt eum, dicentes: Vere filius perierunt domus Israel. **25** At illa venit, et adoravit Dei es. **34** Et cum transfretassent, venerunt in eum, dicens: Domine, adiuva me. **26** Qui respondens terram Genesar. **35** Et cum cognovissent eum viri ait: Non est bonum sumere panem filiorum, et loci illius, miserunt in universam regionem illam, et mittere canibus. **27** At illa dixit: Etiam Domine: obtulerunt ei omnes male habentes: **36** et rogabant nam et catelli edunt de micis, quae cadunt de eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et mensa dominorum suorum. **28** Tunc respondens quicumque tetigerunt, salvi facti sunt.

15 Tunc accesserunt ad eum ab Ierosolymis Scribae, et Pharisaei, dicentes: **2** Quare discipuli tui transgredintur traditiones seniorum? non enim lavant manus suas cum panem manducant. **3** Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit: **4** Honora patrem, et matrem. et: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. **5** Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri, vel matri, Munus, quodcumque est ex me, tibi proderit: **6** et non honorificabit patrem suum, aut matrem suam: et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. **7** Hypocritae, bene prophetavit de vobis Isaías, dicens: **8** Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est a me. **9** Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas, et mandata hominum. **10** Et convocatis ad se turbis, dixit eis: Audite, et intelligite. **11** Non quod intrat in os, coquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coquinat hominem. **12** Tunc accedentes discipuli eius, dixerunt ei: Scis quia Pharisaei auditio verbo hoc, scandalizati sunt? **13** At ille respondens ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus caelstis, eradicabitur. **14** Sinite illos: caeci sunt, et duces caecorum. caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt. **15** Respondens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis parabolam istam. **16** At ille dixit: Adhuc et vos sine intellectu estis? **17** Non intelligitis quia omne, quod in os intrat, in ventrem vadit, et in secussum emittitur? **18** Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coquinant hominem: **19** de corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimononia, blasphemiae. **20** haec sunt, quae coquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coquinat hominem. **21** Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri, et Sidonis. **22** Et ecce mulier Chananaea a finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere mei Domine fili David: filia mea male a daemonio vexatur. **23** Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes:

Iesus, ait illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. **29** Et cum transisset inde Iesus, venit secus Mare Galilaeae: et ascendens in montem, sedebat ibi. **30** Et accesserunt ad eum turbae multae, habentes secum mutos, caecos, claudos, debiles, et alios multos: et proiecerunt eos ad pedes eius, et curavit eos: **31** ita ut turbae mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, caecos videntes: et magnificabant Deum Israel. **32** Iesus autem, convocatis discipulis suis, dixit: Misereor turbae, quia triduo iam perseverant mecum, et non habent quod manducent: et dimittere eos ieunios nolo, ne deficiant in via. **33** Et dicunt ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam? **34** Et ait illis Iesus: Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem, et paucos pisciculos. **35** Et praecepit turbae, ut discumberent super terram. **36** Et accipiens septem panes, et pisces, et gratias agens, fregit, et dedit discipulis suis, et discipuli dederunt populo. **37** Et comedenter omnes, et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas. **38** Erant autem qui manducaverunt, quattuor millia hominum, extra parvulos, et mulieres. **39** Et, dimissa turba, ascendit in naviculam: et venit in fines Magedan.

16 Tunc accesserunt ad eum Pharisaei, et Sadducaeis tentantes: et rogaverunt eum ut signum de caelo ostenderet eis. **2** At ille respondens, ait illis: Facto vespero dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim caelum. **3** Et mane: Hodie tempestas, rutilat enim triste caelum. **4** Faciem ergo caeli dijudicare noster: signa autem temporum non potestis scire? Generatio mala et adultera signum quaerit: et signum non dabitur ei, nisi signum Iona prophetae. Et relictis illis, abiit. **5** Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. **6** hominem. Qui dixit illis: Intuemini, et cavete a fermento Pharisaeorum, et Sadducaeorum. **7** At illi cogitabant inter se dicentes: Quia panes non accepimus. **8** Sciens autem Iesus, dixit: Quid cogitatis inter vos modicae fidei, quia panes non habetis? **9** Nondum intelligitis, neque recordamini quinque panum in quinque millia hominum, et quot cophinos

sumpsistis? **10** neque septem panum in quattuor et Elias cum eo loquentes. **4** Respondens autem millia hominum, et quot sportas sumpsistis? **11** Petrus, dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic Quare non intelligitis, quia non de pane dixi vobis: esse: si vis, faciamus tria tabernacula, tibi unum, Cavete a fermento Pharisaeorum, et Sadduceorum? Moysi unum, et Eliae unum. **5** Adhuc eo loquente, **12** Tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de a fermento panum, sed a doctrina Pharisaeorum, nube, dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo et Sadduceorum. **13** Venit autem Iesus in partes mihi bene complacui: ipsum audite. **6** Et audientes Caesareae Philippi: et interrogabat discipulos suos, discipuli cederunt in faciem suam, et timuerunt dicens: Quem dicunt homines esse Filium hominis? valde. **7** Et accessit Iesus, et tetigit eos: dixitque eis: **14** At illi dixerunt: alii Ioannem Baptistam, alii Surgite, et nolite timere. **8** Levantes autem oculos autem Eliam, alii vero Ieremiam, aut unum ex suis, neminem viderunt, nisi solum Iesum. **9** Et prophetis. **15** Dicit illis Iesus: Vos autem quem me descendantibus illis de monte, praecepit eis Iesus, esse dicitis? **16** Respondens Simon Petrus dixit: Tu dicens: Nemini dixeritis visionem, donec Filius es Christus, filius Dei vivi. **17** Respondens autem hominis a mortuis resurgat. **10** Et interrogaverunt Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Bariona: quia caro, eum discipuli, dicentes: Quid ergo scribae dicunt et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui quod Eliam oporteat primum venire? **11** At ille in caelis est. **18** Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, respondens, ait eis: Elias quidem venturus est, et et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, restituet omnia. **12** dico autem vobis, quia Elias et portae inferi non praevalebunt adversus eam. iam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt (**Hadēs g86**) **19** Et tibi dabo claves regni caelorum. Et in eo quaecumque voluerunt. Sic et Filius hominis quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et passurus est ab eis. **13** Tunc intellexerunt discipuli, in caelis: et quodcumque solveris super terram, erit quia de Iohanne Baptista dixisset eis. **14** Et cum solutum et in caelis. **20** Tunc praecepit discipulis suis venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus. **21** proolutus ante eum, dicens: **15** Domine, miserere Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis, quia filio meo, quia lunaticus est, et male patitur: nam oporteret eum ire Ierosolymam, et multa pati a saepe cadit in ignem, et crebro in aquam. **16** senioribus, et Scribis, et principibus sacerdotum, et obtuli eum discipulis tuis, et non potuerunt et occidi, et tertia die resurgere. **22** Et assumens curare eum. **17** Respondens autem Iesus, ait: O eum Petrus, coepit increpare illum dicens: Absit generatio incredula, et perversa, quousque ero a te, Domine: non erit tibi hoc. **23** Qui conversus, vobiscum? usquequo patiar vos? Afferte hoc illum dixit Petro: Vade post me satana, scandalum es ad me. **18** Et increpavit illum Iesus, et exiit ab eo mihi: quia non sapis ea, quae Dei sunt, sed ea, quae daemonium, et curatus est puer ex illa hora. **19** hominum. **24** Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto, et vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat dixerunt: Quare nos non potuimus eiicere illum? **20** crucem suam, et sequatur me. **25** Qui enim voluerit Dixit illis Iesus: Propter incredulitatem vestram. animam suam salvam facere, perdet eam. qui autem Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut perdiderit animam suam propter me, inveniet granum sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc, eam. **26** Quid enim prodest homini, si mundum et transibit, et nihil impossibile erit vobis. **21** Hoc universum lucretur, animae vero suaem detrimentum autem genus non eiicitur nisi per orationem, et patiatur? Aut quam dabit homo commutationem ieunium. **22** Conversantibus autem eis in Galilaea, pro anima sua? **27** Filius enim hominis venturus dixit illis Iesus: Filius hominis tradendus est in est in gloria Patris sui cum angelis suis: et tunc manus hominum: **23** et occident eum, et tertia die reddet unicuique secundum opera eius. **28** Amen resurget. Et contristati sunt vehementer. **24** Et cum dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma gustabant mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

17 Et post dies sex assumpsit Iesus Petrum, et Iacobum, et Iohannem fratrem eius, et duxit illos in montem excelsum seorsum: **2** et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. **3** Et ecce apparuerunt illis Moyses,

invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, et te.

18 In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes: Quis putas, maior est in regno caelorum? **2** Et advocans Iesum parvulum, statuit eum in medio eorum, **3** et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. **4** Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno caelorum. **5** Et qui suscepit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit. **6** qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius, et demergatur in profundum maris. **7** Vae mundo a scandalis. Necesse est enim ut veniant scandalata: verumtamen vae homini illi, per quem scandalum venit. **8** Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te: abscinde eum, et proiice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum. (*aiōnios g166*) **9** Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et proiice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. (*Geenna g1067*) **10** Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis, quia angeli eorum in caelis semper vident faciem patris mei, qui in caelis est. **11** Venit enim filius hominis salvare quod perierat. **12** Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, et erravit una ex eis: nonne relinquere nonagintanovem in montibus, et vadit quaerere eam, quae erravit? **13** et si contigerit ut inveniat eam: amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quam super nonagintanovem, quae non erraverunt. **14** Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis istis. **15** Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, et corripe eum inter te, et ipsum solum. si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. **16** si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum. **17** Quod si non audierit eos: dic ecclesiae. si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus, et publicanus. **18** Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo: et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo. **19** Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quacumque petierint, fiet illis a patre meo, qui in caelis est. **20** Ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. **21** Tunc accedens Petrus ad

eum, dixit: Domine quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies? **22** Dicit illi Iesus: Non dico tibi usque septies: sed usque septuagies septies. **23** Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. **24** Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. **25** Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum dominus eius venundari, et uxorem eius, et filios, et omnia quae habebat, et reddi. **26** Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. **27** Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, et debitum dimisit ei. **28** Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios: et tenens suffocavit eum, dicens: Redde quod debes. **29** Et procidens conservus eius, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. **30** Ille autem noluit: sed abiit, et misit eum in carcerem donec redderet debitum. **31** Videntes autem conservi eius quae fiebant, contristati sunt valde: et venerunt, et narraverunt domino suo omnia quae facta fuerant. **32** Tunc vocavit illum dominus suus: et ait illi: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me: **33** nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum? **34** Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. **35** Sic et Pater meus caelestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

19 Et factum est, cum consummasset Iesus sermones istos, migravit a Galilaea, et venit in fines Iudeae trans Iordanem, **2** et secutae sunt eum turbae multae, et curavit eos ibi. **3** Et accesserunt ad eum Pharisaei tentantes eum, et dicentes: Si licet homini dimittere uxorem suam, quacumque ex causa? **4** Qui respondens, ait eis: Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum, et feminam fecit eos? et dixit: **5** Propter hoc dimittet homo patrem, et matrem, et adhaerebit uxori sua, et erunt duo in carne una. **6** itaque iam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separat. **7** Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii, et dimittere? **8** Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit solveritis super terram, erunt soluta et in caelo. **9** vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. **9** Dico autem vobis, quia quicunque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur: et qui dimissam duxerit, moechatur. **10** Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. **11**

Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, et vos in vineam meam, et quod iustum fuerit dabo sed quibus datum est. **12** Sunt enim eunuchi, qui vobis. **5** Illi autem abierunt. Iterum autem exiit de matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi, circa sextam et nonam horam: et fecit similiter. **6** qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi, qui Circa undecimam vero exiit, et invenit alios stantes, seipso castraverunt propter regnum caelorum. et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? **7** Dicunt Qui potest capere capiat. **13** Tunc oblati sunt ei ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in parvuli, ut manus eis imponeret, et oraret. Discipuli vineam meam. **8** Cum sero autem factum esset, dicit autem increpabant eos. **14** Iesus vero ait eis: Sinite dominus vineae procuratori suo: Voca operarios, et parvulos, et nolite eos prohibere ad me venire: redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad talium est enim regnum caelorum. **15** Et cum primos. **9** Cum venissent ergo qui circa undecimam imposuisset eis manus, abiit inde. **16** Et ecce unus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni faciam ut habeam vitam aeternam? (*aiōnios g166*) **17** Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva patrem familias, **18** Dicit illi: Quae? Iesus autem dixit: Non fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus homicidium facies: Non adulterabis: Non facies pondus diei, et aestus. **19** Honora eorum, dixit: Amice non facio tibi iniuriam: nonne patrem tuum, et matrem tuam, et diliges proximum ex denario convenisti tecum? **20** Dicit illi adolescens: Omnia est, et vade: volo autem et huic novissimo dare sicut haec custodivi, quid adhuc mihi deest? **21** Ait illi et tibi. **22** Cum audisset autem multi enim sunt vocati, pauci vero electi. **23** Iesus autem dixit discipulis secreto, et ait illis: **24** Et iterum dico vobis: Facilius sacerdotum, et Scribis, et condemnabunt eum est camelum per foramen acus transire, quam morte, **25** Auditis et flagellandum, et crucifigendum, et tertia die autem his, discipuli mirabantur valde, dicentes: resurget. **26** Aspiciens autem Zebedaei cum filii suis, adorans et petens aliquid Iesus, dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: ab eo. **27** Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant apud Deum autem omnia possibilia sunt. **28** Tunc hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad respondens Petrus, dixit ei: Ecce nos reliquimus sinistram in regno tuo. **29** Respondens autem Iesus, omnia, et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? **30** Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

20 Simile est regnum caelorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. **2** Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. **3** Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, **4** et dixit illis: Ite inter vos maior fieri, sit vester minister: **21** et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. **22** sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et dare animam suam, in redemptionem pro multis. **23** Et egredientibus illis ab Iericho, secuta est eum turba multa, **24** et ecce duo caeci sedentes secus viam, audierunt, quia Iesus transiret: et clamaverunt, dicentes: Domine miserere nostri,

fili David. **31** Turba autem increpabat eos ut autem Jesus, ait eis: Amen dico vobis, si habueritis tacerent. At illi magis clamabant, dicentes: Domine, fidem, et non haesitaveritis, non solum de ficalnea miserere nostri, fili David. **32** Et stetit Iesus, et facietis, sed et si monti huic dixeritis, Tolle, et vocavit eos, et ait: Quid vultis ut faciam vobis? **33** iacta te in mare, fiet. **22** Et omnia quaecumque Dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri. **34** petieritis in oratione credentes, accipietis. **23** Et Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt, et secuti sunt eum.

21 Et cum appropinquassent Ierosolymis, et venissent Bethphage ad Montem oliveti: tunc Iesus misit duos discipulos, **2** dicens eis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam, et pullum cum ea: solvite, et adducite mihi: **3** et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet: et confestim dimittet eos. **4** Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: **5** Dicite filiae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, et pullum filium subiugalis. **6** Eentes autem discipuli fecerunt sicut praecepit illis Iesus. **7** Et adduxerunt asinam, et pullum: et imposuerunt super eos vestimenta sua, et eum desuper sedere fecerunt. **8** Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem caedebant ramos de arboribus, et sternebant in via: **9** turbae autem, quae praecedebant, et quae sequebantur, clamabant, dicentes: Hosanna filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini: hosanna in altissimis. **10** Et cum intrasset Ierosolymam, commota est universa civitas, dicens: Quis est hic? **11** Populi autem dicebant: Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae. **12** Et intravit Iesus in templum Dei, et eiiciebat omnes vendentes, et ementes in templo, et mensas numulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit: **13** et dicit eis: Scriptum est: Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. **14** Et accesserunt ad eum caeci, et claudi in templo: et sanavit eos. **15** Videntes autem principes sacerdotum, et Scribae mirabilia, quae fecit, et pueros clamantes in templo, et dicentes: Hosanna filio David: indignati sunt, **16** et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Utique. Numquam legistis: Quia ex ore infantium, et lacientium perfecisti laudem? **17** Et relictis illis, abiit foras extra Civitatem in Bethaniam: ibique mansit. **18** Mane autem revertens in Civitatem, esuriit. **19** Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam: et nihil invenit in ea nisi folia tantum, et ait illi: Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficalnea. (aiōn g165) **20** Et videntes discipuli, mirati sunt, dicentes: Quomodo continuo aruit? **21** Respondens cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem, principes sacerdotum, et seniores populi, dicentes: In qua potestate haec facis? Et quis tibi dedit hanc potestatem? **24** Respondens Iesus dixit eis: Interrogabo vos et ego unum sermonem: quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua potestate haec facio. **25** Baptismus Ioannis unde erat? e caelo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, dicentes: **26** Si dixerimus, e caelo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, timemus turbam: omnes enim habebant Ioannem sicut prophetam. **27** Et respondentes Iesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio. **28** Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum, dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea. **29** Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea autem, poenitentia motus, abiit. **30** Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait: Eo, domine, et non ivit. **31** quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen dico vobis, quia publicani, et meretrices praecedent vos in regnum Dei. **32** Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei. publicani autem, et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec poenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei. **33** Aliam parabolam audite: Homo erat paterfamilias, qui plantavit vineam, et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et aedificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. **34** Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad agricolas, ut acciperent fructus eius. **35** Et agricolae, apprehensis servis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. **36** Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt illis similiter. **37** Novissime autem misit ad eos filium suum, dicens: Verebuntur forte filium meum. **38** Agricolae autem videntes filium, dixerunt intra se: Hic est haeres, venite, occidamus eum, et habebimus hereditatem eius. **39** Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam, et occiderunt. **40** Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis? **41** Aiunt illi: Malos male perdet: et vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. **42** Dicit illis Iesus: Numquam legistis in Scripturis: Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli? A

Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris: **43** ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructus eius. **44** autem apud nos septem fratres: et primus, uxore Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: ducta, defunctus est: et non habens semen, reliquit super quem vero ceciderit, conteret eum. **45** Et uxorem suam fratri suo. **26** Similiter secundus, et cum audissent principes sacerdotum, et Pharisaei parabolam eius, cognoverunt quod de ipsis diceret. **27** Novissime autem ergo cuius erit de septem uxor? omnes enim quoniam sicut prophetam eum habebant.

22 Et respondens Iesus, dixit iterum in parabolam

eis, dicens: **2** Simile factum est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. **3** Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire. **4** Iterum misit alios servos, dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei, et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias. **5** Illi autem neglexerunt: et abierunt, aliis in villam suam, alius vero ad negotiationem suam: **6** reliqui vero tenuerunt servos eius, et contumelias affectos occiderunt. **7** Rex autem cum audisset, iratus est: et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succedit. **8** Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni. **9** ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias. **10** Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes, quos invenerunt, malos et bonos: et impletae sunt nuptiae discubentium. **11** Intravit autem rex ut videret discubentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. **12** Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. **13** Tunc dicit rex ministris: Ligatis manibus, et pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriore: ibi erit fletus, et stridor dentium. **14** Multi enim sunt vocati, pauci vero electi. **15** Tunc abeuntes Pharisaei, consilium inierunt ut caperent eum in sermone.

16 Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo: non enim respicias personam hominum: **17** dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censem dare Caesari, an non? **18** Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypocritae? **19** ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. **20** Et ait illis Iesus: Cuius est imago haec, et superscriptio? **21** Dicunt ei: Caesaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesaris: et quae sunt Dei, Deo. **22** Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt. **23** In illo die accesserunt ad eum Sadducei, qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogaverunt eum, **24** dicentes: Magister, Moyses dixit: Si quis mortuus

fuerit non habens filium, ut ducat frater eius uxorem illius, et suscitet semen fratri suo. **25** Erant et cum audissent principes sacerdotum, et Pharisaei parabolam eius, cognoverunt quod de ipsis diceret. **26** Similiter secundus, et omnium et mulier defuncta est. **28** In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? omnes enim

habuerunt eam. **29** Respondens autem Iesus, ait illis: Erratis nescientes Scripturas, neque virtutem Dei. **30** In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut angeli Dei in caelo. **31** De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Deo dicente vobis: **32** Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob? Non est Deus mortuorum, sed viventium. **33** Et audientes turbae, mirabantur in doctrina eius. **34** Pharisaei autem audientes quod silentium imposuisset Sadduceis, convenerunt in unum: **35** et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: **36** Magister, quod est mandatum magnum in lege? **37** Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. **38** Hoc est maximum, et primum mandatum. **39** Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. **40** In his duabus mandatis universa lex pendet, et prophetae. **41** Congregatis autem Pharisaeis, interrogavit eos Iesus, **42** dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David. **43** Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: **44** Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? **45** Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? **46** et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

23 Tunc Iesus locutus est ad turbas, et ad discipulos suos, **2** dicens: Super cathedram Moysi sederunt Scribae, et Pharisaei. **3** Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate, et facite: secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim, et non faciunt. **4** Alligant enim onera gravia, et importabilia, et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. **5** Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias. **6** Amant autem primos recubitus in coenis, et primas cathedras in synagogis, **7** et salutationes in foro, et vocari ab hominibus Rabbi. **8** Vos autem nolite vocari Rabbi, unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. **9**

Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester, qui in caelis est. **10** Nec vocemini magistri: quia Magister vester unus est, Christus. **11** Qui maior est vestrum, erit minister vester. **12** Qui autem se exaltaverit, humiliabitur: et qui se humiliaverit, exaltabitur. **13** Vae autem vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia clauditis regnum caelorum ante homines. vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare. **14** Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium. **15** Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia circuitis mare, et aridam, ut faciatis unum proselytum: et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos. (**Geenna g1067**) **16** Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicumque iuraverit per templum, nihil est: qui autem iuraverit in auro templi, debet. **17** Stulti et caeci: Quid enim maius est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum? **18** Et quicumque iuraverit in altari, nihil est: quicumque autem iuraverit in dono, quod est super illud, debet. **19** Caeci: quid enim maius est, donum, an altare, quod sanctificat donum? **20** Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, et in omnibus quae super illud sunt. **21** et quicumque iuraverit in templo, iurat in illo, et in eo, qui habitat in ipso: **22** et qui iurat in caelo, iurat in throno Dei, et in eo, qui sedet super eum. **23** Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: qui decimatis mentham, et anethum, et cynamum, et reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium, et misericordiam, et fidem. haec oportuit facere, et illa non omittere. **24** Duces caeci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. **25** Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae, qui mundatis quod deforis est calicis, et paropsidis: intus autem pleni estis rapina, et immunditia. **26** Pharisaei caece, munda prius quod intus est calicis, et paropsidis, ut fiat id, quod deforis est, mundum. **27** Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia similes estis sepulchris dealbatis, quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero pleni sunt ossibus mortuorum, et omni spurcitia. **28** sic et vos aforis quidem pareatis hominibus iusti: intus autem pleni estis hypocrisi, et iniuste. **29** Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae, qui aedificatis sepulchra prophetarum, et ornatis monumenta iustorum, **30** et dicitis: Si fuissimus in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. **31** itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filii estis eorum, qui prophetas occiderunt. **32** Et vos implete mensuram patrum vestrorum. **33** Serpentes genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennae? (**Geenna g1067**) **34** Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scribas, et ex illis occidetis, et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris, et persequemini de civitate in civitatem: **35** ut veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram, a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae, filii Barachiae, quem occidistis inter templum et altare. **36** Amen dico vobis, venient haec omnia super generationem istam. **37** Ierusalem Ierusalem, quae occidis prophetas, et lapidas eos, qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti? **38** Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. **39** Dico enim vobis, non me videbitis amodo, donec dicatis: Benedictus, qui venit in nomine Domini.

24 Et egressus Iesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei aedificationes templi. **2** Ipse autem respondens dixit illis: Videtis haec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. **3** Sedente autem eo super Montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto, dicentes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum adventus tui, et consummationis saeculi? (**aiōn g165**) **4** Et respondens Iesus, dixit eis: Vide ne quis vos seducat. **5** multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus; et multos seducent. **6** Audituri enim estis proelia, et opiniones proeliorum. Videte ne turbemini. oportet enim haec fieri, sed nondum est finis. **7** consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestilentiae, et fames, et terraemotus per loca. **8** haec autem omnia initia sunt dolorum. **9** Tunc tradent vos in tribulationem, et occident vos: et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. **10** Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent, et odio habebunt invicem. **11** Et multi pseudoprophetae surgent, et seducent multos. **12** Et quoniam abundabit iniuntas, refrigerescet charitas multorum. **13** qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. **14** Et praedicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus: et tunc veniet consummatio. **15** Cum ergo videritis abominationem desolationis, quae dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui legit, intelligat: **16** tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes: **17** et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: **18** et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam. **19** Vae autem praegnantibus, et nutrientibus in illis diebus. **20** Orate autem ut non fiat fuga vestra in

hieme, vel sabbato. **21** erit enim tunc tribulatio quoniam super omnia bona sua constituet eum. magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, **48** Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: neque fiet. **22** Et nisi breviati fuissent dies illi, Moram fecit dominus meus venire: **49** et cooperit non fieret salva omnis caro: sed propter electos percutere conservos suos, manducet autem, et bibat breviabuntur dies illi. **23** Tunc si quis vobis dixerit: cum ebriosis: **50** veniet dominus servi illius in die, Ecce hic est Christus, aut illic: nolite credere. **24** qua non sperat, et hora, qua ignorat: **51** et dividet Surgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae: et eum, partemque eius ponet cum hypocritis. illic dabunt signa magna, et prodigia, ita ut in errorem erit fletus, et stridor dentium.

inducantur (si fieri potest) etiam electi. **25** Ecce praedixi vobis. **26** Si ergo dixerint vobis, Ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere. **27** Sicut enim fulgur exit ab Oriente, et paret usque in Occidentem: ita erit et adventus Filii hominis. **28** Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et aquilae. **29** Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtutes caelorum commovebuntur: **30** et tunc parebit signum Filii hominis in caelo: et tunc plangent omnes tribus terrae: et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa, et maiestate. **31** Et mittet angelos suos cum tuba, et voce magna: et congregabunt electos eius a quattuor ventis, a summis caelorum usque ad terminos eorum. **32** Ab arbore autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit, et folia nata, scitis quia prope est aestas: **33** ita et vos cum videritis haec omnia, scitote quia prope est in ianuis. **34** Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant. **35** Caelum, et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt. **36** De die autem illa, et hora nemo scit, neque angeli caelorum, nisi solus Pater. **37** Sicut autem in diebus Noe, ita erit et adventus Filii hominis. **38** sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptum tradentes, usque ad eum diem, quo intravit Noe in arcum, **39** et non cognoverunt donec venit diluvium, et tulit omnes: ita erit et adventus Filii hominis. **40** Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, et unus relinquetur. **41** duae molentes in mola: una assumetur, et una relinquetur. **42** Duo in lecto, unus assumetur, et unus relinquetur. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. **43** Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam. **44** Ideo et vos estote parati: quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est. **45** Quis, putas, est fidelis servus, et prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? **46** Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius, invenerit sic facientem. **47** amen dico vobis,

25 Tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus: quae accipientes lampades suas exierunt obviam sponso, et sponsae. **2** Quinque autem ex eis erant fatuae, et quinque prudentes: **3** sed quinque fatuae, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum: **4** prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. **5** Moram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes et dormierunt. **6** Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei. **7** Tunc surrexerunt omnes virgines illae, et ornaverunt lampades suas. **8** Fatuae autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostrae extinguuuntur. **9** Responderunt prudentes, dicentes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis, ite potius ad vendentes, et emite vobis. **10** Dum autem irent emere, venit sponsus: et quae paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est ianua. **11** Novissime vero veniunt et reliquae virgines, dicentes: Domine, domine, aperi nobis. **12** At ille respondens, ait: Amen dico vobis, nescio vos. **13** Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam. **14** Sicut enim homo peregre proficisciens, vocavit servos suos, et tradidit illis bona sua. **15** Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem, et profectus est statim. **16** Abiit autem qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus est alia quinque. **17** Similiter et qui duo acceperat, lucratus est alia duo. **18** Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram, et abscondit pecuniam domini sui. **19** Post multum vero temporis venit dominus servorum illorum, et posuit rationem cum eis. **20** Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. **21** Ait illi dominus eius: Euge serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. **22** Accessit autem et qui duo talenta acceperat, et ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo lucratus sum. **23** Ait illi dominus eius: Euge serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam,

intra in gaudium domini tui. **24** Accedens autem et qui unum talentum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, et congregas ubi non sparsisti: **25** et timens abii, et abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod principes sacerdotum, et seniores populi in atrium tuum est. **26** Respondens autem dominus eius, dixit ei: Serve male, et piger, sciebas quia meto ubi non semino, et congrego ubi non sparsi: **27** oportuit occidenter. **5** Dicebant autem: Non in die festo, ergo te committere pecuniam meam numulariis, ne forte tumultus fieret in populo. **6** Cum autem ut veniens ego receperisset utique quod meum est cum usura. **28** Tollite itaque ab eo talentum, et accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti date ei, qui habet decem talenta. **29** omni enim pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis. **8** habenti dabitur, et abundabit: ei autem, qui non habet, et quod videtur habere, auferetur ab eo. **30** quid perditio haec? **9** potuit enim istud venundari Et inutilem servum eiicite in tenebras exteriores: multo, et dari pauperibus. **10** Sciens autem Iesus, illic erit fletus, et stridor dentium. **31** Cum autem ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus venerit Filius hominis in maiestate sua, et omnes enim bonum operata est in me. **11** nam semper angeli eius cum eo, tunc sedebit super sedem pauperes habebitis vobiscum: me autem non semper maiestatis suae: **32** et congregabuntur ante eum habebitis. **12** Mittens enim haec unguentum hoc omnes gentes, et separabit eos ab invicem, sicut in corpus meum: ad sepeliendum me fecit. **13** pastor segregat oves ab hoedis: **33** et statuet oves Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit quidem a dextris suis, hoedos autem a sinistris. hoc evangelium in toto mundo, dicetur et quod **34** Tunc dicet rex his, qui a dextris eius erunt: haec fecit in memoriam eius. **14** Tunc abiit unus Venite benedicti Patris mei, possidete paratum de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad vobis regnum a constitutione mundi. **35** esurivi principes sacerdotum: **15** et ait illis: Quid vultis mihi enim, et dedistis mihi manducare: sitivi, et dedistis dare, et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt mihi bibere: hospes eram, et collegistis me: **36** ei triginta argenteos. **16** Et exinde quaerebat nudus, et cooperuistis me: infirmus, et visitastis opportunitatem ut eum traderet. **17** Prima autem me: in carcere eram, et venistis ad me. **37** Tunc die Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum, respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? te vidimus esurientem, et pavimus te: sitientem, **18** At Iesus dixit: Ite in civitatem ad quendam, et dedimus tibi potum? **38** quando autem te et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope vidimus hospitem, et collegimus te: aut nudum, est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. **19** et cooperuimus te? **39** aut quando te vidimus Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, infirmum: aut in carcere, et venimus ad te? **40** et paraverunt Pascha. **20** Vespere autem facto, Et respondens rex, dicet illis: Amen dico vobis, discumbebat cum duodecim discipulis suis. **21** quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia mihi fecistis. **41** Tunc dicet et his, qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, et angelis eius. (**aiōnios g166**) **42** esurivi enim, et non dedistis mihi manducare: mecum manum in paropside, hic me tradet. **24** sitivi, et non desistis mihi potum: **43** hospes eram, Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de et non collegistis me: nudus, et non cooperuistis illo: vae autem homini illi, per quem Filius hominis me: infirmus, et in carcere, et non visitasti me. **44** tradetur: bonus erat ei, si natus non fuisset homo Tunc respondebunt ei et ipsi, dicentes: Domine, ille. **25** Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut dixit: Numquid ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti: hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, **26** Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, et non ministramus tibi? **45** Tunc respondebit illis dicens: Amen dico vobis: Quamdiu non fecistis et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et uni de minoribus his, nec mihi fecistis. **46** Et ibunt ait: Accipite, et comedite: hoc est corpus meum. hi in supplicium aeternum: iusti autem in vitam aeternam. (**aiōnios g166**) **27** Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes. **28** Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. **29** Dico autem vobis:

26 Et factum est: cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: **2**

Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur. **3** Tunc congregati sunt abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod principes sacerdotum, et seniores populi in atrium tuum est. **4** ei: Serve male, et piger, sciebas quia meto ubi non semino, et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent, et semino, et congrego ubi non sparsi: **27** oportuit occidenter. **5** Dicebant autem: Non in die festo, ergo te committere pecuniam meam numulariis, ne forte tumultus fieret in populo. **6** Cum autem ut veniens ego receperisset utique quod meum est Jesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, **7** cum usura. **28** Tollite itaque ab eo talentum, et accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti date ei, qui habet decem talenta. **29** omni enim pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis. **8** habenti dabitur, et abundabit: ei autem, qui non Videntes autem discipuli, indignati sunt dicentes: Ut habet, et quod videtur habere, auferetur ab eo. **30** quid perditio haec? **9** potuit enim istud venundari Et inutilem servum eiicite in tenebras exteriores: multo, et dari pauperibus. **10** Sciens autem Iesus, illic erit fletus, et stridor dentium. **31** Cum autem ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus venerit Filius hominis in maiestate sua, et omnes enim bonum operata est in me. **11** nam semper angeli eius cum eo, tunc sedebit super sedem pauperes habebitis vobiscum: me autem non semper maiestatis suae: **32** et congregabuntur ante eum habebitis. **12** Mittens enim haec unguentum hoc omnes gentes, et separabit eos ab invicem, sicut in corpus meum: ad sepeliendum me fecit. **13** pastor segregat oves ab hoedis: **33** et statuet oves Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit quidem a dextris suis, hoedos autem a sinistris. hoc evangelium in toto mundo, dicetur et quod **34** Tunc dicet rex his, qui a dextris eius erunt: haec fecit in memoriam eius. **14** Tunc abiit unus Venite benedicti Patris mei, possidete paratum de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad vobis regnum a constitutione mundi. **35** esurivi principes sacerdotum: **15** et ait illis: Quid vultis mihi enim, et dedistis mihi manducare: sitivi, et dedistis dare, et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt mihi bibere: hospes eram, et collegistis me: **36** ei triginta argenteos. **16** Et exinde quaerebat nudus, et cooperuistis me: infirmus, et visitastis opportunitatem ut eum traderet. **17** Prima autem me: in carcere eram, et venistis ad me. **37** Tunc die Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum, respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? te vidimus esurientem, et pavimus te: sitientem, **18** At Iesus dixit: Ite in civitatem ad quendam, et dedimus tibi potum? **38** quando autem te et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope vidimus hospitem, et collegimus te: aut nudum, est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. **19** et cooperuimus te? **39** aut quando te vidimus Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, infirmum: aut in carcere, et venimus ad te? **40** et paraverunt Pascha. **20** Vespere autem facto, Et respondens rex, dicet illis: Amen dico vobis, discumbebat cum duodecim discipulis suis. **21** quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia mihi fecistis. **41** Tunc dicet et his, qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, et angelis eius. (**aiōnios g166**) **42** esurivi enim, et non dedistis mihi manducare: mecum manum in paropside, hic me tradet. **24** sitivi, et non desistis mihi potum: **43** hospes eram, Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de et non collegistis me: nudus, et non cooperuistis illo: vae autem homini illi, per quem Filius hominis me: infirmus, et in carcere, et non visitasti me. **44** tradetur: bonus erat ei, si natus non fuisset homo Tunc respondebunt ei et ipsi, dicentes: Domine, ille. **25** Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut dixit: Numquid ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti: hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, **26** Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, et non ministramus tibi? **45** Tunc respondebit illis dicens: Amen dico vobis: Quamdiu non fecistis et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et uni de minoribus his, nec mihi fecistis. **46** Et ibunt ait: Accipite, et comedite: hoc est corpus meum. hi in supplicium aeternum: iusti autem in vitam aeternam. (**aiōnios g166**) **27** Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes. **28** Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. **29** Dico autem vobis:

non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in duodecim legiones angelorum? **54** Quomodo ergo diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in implebuntur Scripturae, quia sic oportet fieri? **55** In regno Patris mei. **30** Et hymno dicto, exierunt in illa hora dixit Iesus turbis: Tamquam ad latronem Montem oliveti. **31** Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos existis cum gladiis, et fustibus comprehendere me: scandalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum quotidie apud vos sedebam docens in templo, et est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves non me tenuistis. **56** Hoc autem totum factum est, gregis. **32** Postquam autem resurrexero, praecedam ut adimplerentur Scripturae prophetarum. Tunc vos in Galilaeam. **33** Respondens autem Petrus, discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. **57** At illi ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego tenentes Iesum, duxerunt ad Caipham principem numquam scandalizabor. **34** Ait illi Iesus: Amen sacerdotum, ubi Scribae et seniores convenerant, dico tibi, quia in hac nocte, antequam gallus cantet, **58** Petrus autem sequebatur eum a longe, usque inter me negabis. **35** Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes sedebat cum ministris, ut videret finem. **59** Principes discipuli dixerunt. **36** Tunc venit Iesus cum illis in autem sacerdotum, et omne concilium quaerebant villam, quae dicitur Gethsemani, et dixit discipulis falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti suis: Sedete hic donec vadam illuc, et orem. **37** Et traderent: **60** et non invenerunt, cum multi falsi assumpto Petro, et duabus filiis Zebedaei, coepit testes accessissent. Novissime autem venerunt contristari et moestus esse. **38** Tunc ait illis: Tristis duo falsi testes, **61** et dixerunt: Hic dixit: Possum est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, et destruere templum Dei, et post triduum reaedificare vigilare mecum. **39** Et progressus pusillum, procidit illud. **62** Et surgens princeps sacerdotum, ait in faciem suam, orans, et dicens: Pater mi, si illi: Nihil respondes ad ea, quae isti adversum te possibile est, transeat a me calix iste. verumtamen testificantur? **63** Iesus autem tacebat. Et princeps non sicut ego volo, sed sicut tu. **40** Et venit ad sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum, discipulos suos, et invenit eos dormientes, et dicit ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei. **64** Petro: Sic non potuisti una hora vigilare mecum. Dicit illi Iesus: Tu dixisti. verumtamen dico vobis, **41** Vigilate, et orate ut non intretis in temptationem. amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. virtutis Dei, et venientem in nubibus caeli. **65** Tunc **42** Iterum secundo abiit, et oravit, dicens: Pater princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: mi, si non potest hic calix transire nisi bibam Blasphemavit: quid adhuc egemus testibus? ecce illum, fiat voluntas tua. **43** Et venit iterum, et nunc audistis blasphemiam: **66** quid vobis videtur? invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. gravati. **44** Et relictis illis, iterum abiit, et oravit **67** Tunc expuerunt in faciem eius, et colaphis tertio, eumdem sermonem dicens. **45** Tunc venit eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius ad discipulos suos, et dicit illis: Dormite iam, et dederunt, **68** dicentes: Prophetiza nobis Christe, requiescite: ecce appropinquavit hora, et Filius quis est qui te percussit? **69** Petrus vero sedebat hominis tradetur in manus peccatorum. **46** Surgite foris in atrio: et accessit ad eum una ancilla, dicens: eamus: ecce appropinquavit qui me tradet. **47** Adhuc Et tu cum Iesu Galilaeo eras. **70** At ille negavit coram eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, et omnibus, dicens: Nescio quid dicis. **71** Exeunte cum eo turba multa cum gladiis, et fustibus, missi a autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla, et ait his, principibus sacerdotum, et senioribus populi. **48** qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno. **72** Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Et iterum negavit cum iuramento: Quia non novi Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. hominem. **73** Et post pusillum accesserunt qui **49** Et confessim accedens ad Iesum, dixit: Ave Rabbi. stabant, et dixerunt Petro: Vere et tu ex illis es: nam Et osculatus est eum. **50** Dixitque illi Iesus: Amice, ad et loquela tua manifestum te facit. **74** Tunc coepit quid venisti? Tunc accesserunt, et manus iniecerunt detestari, et iurare quia non novisset hominem. Et in Iesum, et tenuerunt eum. **51** Et ecce unus ex continuo gallus cantavit. **75** Et recordatus est Petrus his, qui erant cum Iesu, extendens manum, exemisit verbi Iesu, quod dixerat: Prius quam gallus cantet, gladium suum, et percutiens servum principis ter me negabis. Et egressus foras, flevit amare. sacerdotum amputavit auriculam eius. **52** Tunc ait illi Iesus: Converte gladium tuum in locum suum. omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. **53** An putas, quia non possum rogare patrem meum, et exhibebit mihi modo plusquam

27 Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum, et seniores populi adversus Iesum, ut eum morti traderent. **2** Et vincatum adduxerunt eum, et tradiderunt Pontio

Pilato praesidi. **3** Tunc videns Iudas, qui eum plectentes coronam de spinis, posuerunt super tradidit, quod damnatus esset; poenitentia ductus, caput eius, et arundinem in dextera eius. Et genu retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, flexo ante eum, illudebant ei, dicentes: Ave rex et senioribus, **4** dicens: Peccavi, tradens sanguinem Iudeorum. **30** Et expuentes in eum, acceperunt iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. **5** arundinem, et percutiebant caput eius. **31** Et Et proiectis argenteis in templo, recessit: et abiens postquam illuserunt ei, exerunt eum chlamyde, et laqueo se suspendit. **6** Principes autem sacerdotum, induerunt eum vestimentis eius, et duxerunt eum acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere ut crucifigerent. **32** Exeuntes autem invenerunt in corbonam: quia pretium sanguinis est. **7** Consilio hominem Cyrenaeum, nomine Simonem: hunc autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in angariaverunt ut tolleret crucem eius. **33** Et sepulturam peregrinorum. **8** Propter hoc vocatus est venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est ager ille, Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque Calvariae locus. **34** Et dederunt ei vinum bibere in hodiernum diem. **9** Tunc impletum est quod cum felle mistum. Et cum gustasset, noluit bibere. dictum est per Ieremiam prophetam, dicentem: Et **35** Postquam autem crucifixerunt eum, diviserunt acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, vestimenta eius, sortem mittentes: **36** Et sedentes quem appretiaverunt a filiis Israel: **10** et dederunt servabant eum. **37** Et imposuerunt super caput eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. eius causam ipsius scriptam: HIC EST IESUS REX **11** Iesus autem stetit ante praesidem, et interrogavit IUDAeORUM. **38** Tunc crucifixi sunt cum eo duo eum praeses, dicens: Tu es Rex Iudeorum? Dicit illi latrones: unus a dextris, et unus a sinistris. **39** Iesus: Tu dicis. **12** Et cum accusaretur a principibus Praetereuntes autem blasphemabant eum moventes sacerdotum, et senioribus, nihil respondit. **13** Tunc capita sua, **40** et dicentes: Vah qui destruis templum dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te Dei, et in triduo illud reaedificas: salva temetipsum: dicunt testimonia? **14** Et non respondit ei ad ullum si filius Dei es, descendere de cruce. **41** Similiter et verbum, ita ut miraretur praeses vehementer. **15** principes sacerdotum illudentes cum Scribis, et Per diem autem sollemnem consueverat praeses senioribus dicebant: **42** Alios salvos fecit, seipsum populo dimittere unum vincum, quem voluissent. non potest salvum facere: si rex Israel est, descendat **16** habebat autem tunc vincum insignem, qui nunc de cruce, et credimus ei: **43** confidit in dicebatur Barrabas. **17** Congregatis ergo illis, dixit Deo: liberet nunc eum, si vult: dixit enim: Quia Pilatus: Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, filius Dei sum. **44** Idipsum autem et latrones, qui an Iesum, qui dicitur Christus? **18** Sciebat enim crucifixi erant cum eo, improberabant ei. **45** A sexta quod per invidiam tradidissent eum. **19** Sedente autem hora tenebrae factae sunt super universam autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor eius, terram usque ad horam nonam. **46** Et circa horam dicens: Nihil tibi, et iusto illi. multa enim passa nonam clamavit Iesus voce magna, dicens: Eli, sum hodie per visum propter eum. **20** Principes Eli, lammasabachthani? hoc est: Deus meus, Deus autem sacerdotum, et seniores persuaserunt populis meus ut quid dereliquisti me? **47** Quidam autem ut peterent Barabbam, Iesum vero perderent. illic stantes, et audientes, dicebant: Eliam vocat **21** Respondens autem praeses, ait illis: Quem iste. **48** Et continuo currens unus ex eis acceptam vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt: spongiam implevit acetato, et imposuit arundini, Barabbam. **22** Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam et dabat ei bibere. **49** Ceteri vero dicebant: Sine de Iesu, qui dicitur Christus: **23** Dicunt omnes: videamus an veniat Elias liberans eum. **50** Iesus Crucifigatur. Ait illis praeses: Quid enim mali fecit? autem iterum clamans voce magna, emisit spiritum. At illi magis clamabant dicentes: Crucifigatur. **51** Et ecce velum templi scissum est in duas partes a **24** Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, summo usque deorsum. et terra mota est, et petrae sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lavit scissae sunt, **52** et monumenta aperta sunt: et multa manus coram populo, dicens: Innocens ego sum corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. a sanguine iusti huius: vos videritis. **25** Et **53** Et exeuntes de monumentis post resurrectionem respondens universus populus, dixit: Sanguis eius eius, venerunt in sanctam civitatem, et apparuerunt super nos, et super filios nostros. **26** Tunc dimisit multis. **54** Centurio autem, et qui cum eo erant, illis Barabbam: Iesum autem flagellatum tradidit custodientes Iesum, viso terraemotu et his, quae eis ut crucifigeretur. **27** Tunc milites praesidis fiebant, timuerunt valde, dicentes: Vere Filius Dei suspicientes Iesum in praetorium, congregaverunt erat iste. **55** Erant autem ibi mulieres multae ad eum universam cohortem: **28** et exuentes eum, a longe, quae secutae erant Iesum a Galilaea, chlamydem coccineam circumdederunt ei, **29** et ministrantes ei: **56** inter quas erat Maria Magdalene,

et Maria Iacobi, et Ioseph mater, et mater filiorum erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Zebedaei. **57** Cum autem sero factum esset, venit Iudeos, usque in hodiernum diem. **16** Undecim quidam homo dives ab Arimathea, nomine Ioseph, autem discipuli abierunt in Galilaeam in montem, qui et ipse discipulus erat Iesu. **58** hic accessit ubi constituerat illis Iesus. **17** Et videntes eum ad Pilatum, et petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus adoraverunt: quidam autem dubitaverunt. **18** Et iussit reddi corpus. **59** Et accepto corpore, Ioseph accedens Iesu locutus est eis, dicens: Data est mihi involvit illud in sindone munda. **60** et posuit illud omnis potestas in caelo, et in terra. **19** euntes ergo in monumento suo novo, quod exciderat in petra. docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, Patris, et Filii, et Spiritus sancti: **20** docentes eos et abicit. **61** Erant autem ibi Maria Magdalene, et servare omnia quaecumque mandavi vobis: et altera Maria, sedentes contra sepulchrum. **62** Altera ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad autem die, quae est post Parasceven, convenerunt consummationem saeculi. (aiōn g165) principes sacerdotum et Pharisaei ad Pilatum, **63** dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam. **64** Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius, et furentur eum, et dicant plebi: Surrexit a mortuis: et erit novissimus error peior priore. **65** Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. **66** Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus.

28 Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria videre sepulchrum. **2** Et ecce terraemotus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de caelo: et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum: **3** erat autem aspectus eius sicut fulgur: et vestimenta eius sicut nix. **4** Prae timore autem eius exterriti sunt custodes, et facti sunt velut mortui. **5** Respondens autem angelus dixit mulieribus: Nolite timere vos: scio enim, quod Iesum, qui crucifixus est, quaeritis. **6** non est hic: surrexit enim, sicut dixit. venite, et videte locum, ubi positus erat Dominus. **7** Et cito euntes, dicite discipulis eius quia surrexit: et ecce praecedet vos in Galilaeam: ibi eum videbitis. ecce praedixi vobis. **8** Et exierunt cito de monumento cum timore, et gaudio magno, currentes nunciare discipulis eius. **9** Et ecce Iesus occurrit illis, dicens: Avete. Illae autem accesserunt, et tenuerunt pedes eius, et adoraverunt eum. **10** Tunc ait illis Iesus: Nolite timere. ite, nunciare fratribus meis ut eant in Galilaeam, ibi me videbunt. **11** Quae cum abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, et nunciaverunt principibus sacerdotum omnia, quae facta fuerant. **12** Et congregati cum senioribus consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus, **13** dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte venerunt, et furati sunt eum, nobis dormientibus. **14** Et si hoc auditum fuerit a praeside, nos suadebimus ei, et securos vos faciemus. **15** At illi accepta pecunia, fecerunt sicut

Marcum

1 Initium Evangelii Iesu Christi, Filii Dei. **2**

Sicut scriptum est in Isaia propheta: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. **3** Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. **4** Fuit Iohannes in deserto baptizans, et praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. **5** Et egrediebatur ad eum omnis Iudeae regio, et Ierosolymitae universi, et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata sua. **6** Et erat Iohannes vestitus pilis camelorum, et zona pelicea circa lumbos eius, et locustas, et mel silvestre edebat. **7** Et praedicabat dicens: veniet fortior post me: cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum eius. **8** Ego baptizavi vos aqua, ille vero baptizabit vos Spiritu sancto. **9** Et factum est: in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galileae: et baptizatus est a Ioanne in Iordane. **10** Et statim ascendens de aqua, vidi caelos apertos, et Spiritum Sanctum tamquam columbam descendenter, et manentem in ipso. **11** Et vox facta est de caelis: Tu es Filius meus dilectus, in te complacui. **12** Et statim Spiritus expulit eum in desertum. **13** Et erat in deserto quadraginta diebus, et quadraginta noctibus: et tentabatur a satana: eratque cum bestiis, et angeli ministrabant illi. **14** Postquam autem traditus est Iohannes, venit Iesus in Galileam, praedicans Evangelium regni Dei, **15** et dicens: Quoniam impletum est tempus, et appropinquavit regnum Dei: poenitemini, et credite Evangelio. **16** Et praeteriens secus Mare Galilaeae, vidi Simonem, et Andream fratrem eius, mittentes retia in mare, (erant enim piscatores) **17** et dixit eis Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. **18** Et protinus relicts retribus, secuti sunt eum. **19** Et progressus inde pusillum, vidi Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem eius, et ipsos componentes retia in navi: **20** et statim vocavit illos. Et reliquo patre suo Zebedaeo in navi cum mercenariis, secuti sunt eum. **21** Et ingrediuntur Capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos. **22** Et stupebant super doctrina eius: erat enim docens eos, quasi potestatem habens, et non sicut Scribae. **23** Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo: et exclamavit, **24** dicens: Quid nobis, et tibi Iesu Nazarene: venisti ante tempus perdere nos? scio quod sis, Sanctus Dei. **25** Et comminatus est ei Iesus, dicens: Obmutesce, et sedentes, et cogitantes in cordibus suis: **7** Quid exi de homine. **26** Et discerpens eum spiritus peccata, nisi solus Deus? **8** Quo statim cognito

immundus, et exclamans voce magna exiit ab eo. **27** Et mirati sunt omnes, ita ut conquerirent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quena doctrina haec nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat, et obediunt ei. **28** Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilaeae. **29** Et protinus egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis, et Andreae cum Iacobo, et Ioanne. **30** Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: et statim dicunt ei de illa. **31** Et accedens elevavit eam, apprehensa manu eius: et continuo dimisit eam febris, et ministrabat eis. **32** Vesperi autem facto cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes, et daemonia habentes: **33** et erat omnis civitas congregata ad ianuam. **34** Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, et daemonia multa eiiciebat, et non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum. **35** Et diluculo valde surgens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. **36** Et prosecutus est eum Simon, et qui cum illo erant. **37** Et cum invenissent eum, dixerunt ei: Quia omnes querunt te. **38** Et ait illis: Eamus in proximos vicos, et civitates, ut et ibi praedicem: ad hoc enim veni. **39** Et erat praedicans in synagogis eorum, et in omni Galilaea, et daemonia eiiciens. **40** Et venit ad eum leprosus deprecans eum: et genu flexo dicit ei: Si vis, potes me mundare. **41** Iesus autem misertus eius, extendit manum suam: et tangens eum, ait illi: Volo: Mundare. **42** Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est. **43** Et comminatus est ei, statimque eiecit illum: **44** et dicit ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione tua, quae praecepit Moyses in testimonium illis. **45** At ille egressus coepit praedicare, et diffamare sermonem, ita ut iam non posset manifeste introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, et conveniebant ad eum undique.

2 Et iterum intravit Capharnaum post dies octo, **2** et auditum est quod in domo esset, et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad ianuam, et loquebatur eis verbum. **3** Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui a quattuor portabatur. **4** Et cum non possent offerre eum illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat: et patefaciens submiserunt grabatum, in quo paralyticus iacebat. **5** Cum autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralyticu: Fili, dimittuntur tibi nobis, et tibi Iesu Nazarene: venisti ante tempus peccata tua. **6** Erant autem illic quidam de Scribis sedentes, et cogitantes in cordibus suis: **7** Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere exi de homine. **8** Quo statim cognito

Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se, dicit **3** Et introivit iterum in synagogam: et erat ibi illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? **9** homo habens manum aridam. **2** Et observabant Quid est facilius dicere paralyticō: Dimittuntur eum, si sabbatis curaret, ut accusarent illum. **3** tibi peccata: an dicere: Surge, tolle grabatum Et ait homini habenti manum aridam: Surge in tuum, et ambula? **10** Ut autem sciatis quia Filius medium. **4** Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere, hominis habet potestatem in terra dimittendi an male? animam salvam facere, an perdere? At peccata, (ait paralyticō) **11** tibi dico: Surge, tolle illi facebant. **5** Et circumspiciens eos cum ira, grabatum tuum, et vade in domum tuam. **12** contristatus super caecitate cordis eorum, dicit Et statim surrexit ille: et, sublatō grabato, abiit homini: Extende manum tuam. Et extendit, et inde coram omnibus, ita ut mirarentur omnes, restituta est manus illi. **6** Exeuntes autem Pharisei, et honorificent Deum, dicentes: Quia numquam statim cum Herodianis consilium faciebant aduersus sic vidimus. **13** Et egressus est rursus ad mare: eum quomodo eum perderent. **7** Iesus autem cum omnisque turba veniebat ad eum, et docebat eos. discipulis suis cessit ad mare: et multa turba **14** Et cum praeteriret, vidi Levi Alphaei sedentem a Galilaea, et Iudea secuta est eum, **8** et ab ad telonium, et ait illi: Sequere me. Et surgens Ierosolymis, et ab Idumaea, et trans Iordanem: et secutus est eum. **15** Et factum est, cum accumberet qui circa Tyrum, et Sidonem, multitudo magna, in domo illius, multi publicani, et peccatores simul audientes, quae faciebat, venerunt ad eum. **9** discubebant cum Iesu, et discipulis eius: erant Et dixit Iesus discipulis suis ut in navicula sibi enim multi, qui sequebantur eum. **16** Et Scribæ, et deservient propter turbam, ne comprimerent eum. Pharisei videntes quia manducaret cum publicanis, **10** multos enim sanabat ita ut irruerent in eum ut et peccatoribus, dixerunt discipulis eius: Quare illum tangerent quotquot habebant plagas. **11** Et cum publicanis, et peccatoribus manducat et bibit spiritus immundi, cum illum videbant, procidebant Magister vester? **12** Hoc auditio Iesus ait illis: Non ei: et clamabant dicentes: **12** Tu es Filius Dei. Et necesse habent sani medico, sed qui malehabent: vehementer comminabatur eis ne manifestarent non enim veni vocare iustos, sed peccatores. **18** illum. **13** Et ascendens in montem vocavit ad se quos Et erant discipuli Ioannis, et Pharisei ieunantes: voluit ipse: et venerunt ad eum. **14** Et fecit ut essent et veniunt, et dicunt illi: Quare discipuli Ioannis, duodecim cum illo: et ut mitteret eos praedicare. et Pharisaeorum ieunant, tui autem discipuli non **15** Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, et ieunant? **19** Et ait illis Iesus: Numquid possunt eiiciendi daemonia. **16** Et imposuit Simoni nomen filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, Petrus: **17** et Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem ieunare? Quanto tempore habent secum sponsum, Iacobi, et imposuit eis nomina Boanerges, quod non possunt ieunare. **20** Venient autem dies cum est, Filii tonitruī: **18** et Andraeam, et Philippum, auferetur ab eis sponsus: et tunc ieunabunt in illis et Bartholomeum, et Matthaeum, et Thomam, diebus. **21** Nemo assumentum panni rudis assuit et Iacobum Alphaei, et Thaddaeum, et Simonem vestimento veteri: alioquin aufert supplementum Cananaeum, **19** et Iudam Iscariotem, qui et tradidit novum a veteri, et maior scissura fit. **22** Et nemo illum. **20** Et veniunt ad domum: et convenit iterum mittit vinum novum in utres veteres: alioquin turba, ita ut non possent neque panem manducare. dirumpet vinum utres, et vinum effundetur, et **21** Et cum audissent sui, exierunt tenere eum: utres peribunt: sed vinum novum in utres novos dicebant enim: Quoniam in furorem versus est. mitti debet. **23** Et factum est iterum Dominus **22** Et Scribæ, qui ab Ierosolymis descendebant, sabbatis ambularet per sata, discipuli eius coeperunt dicebant: Quoniam Beelzebub habet, et quia in progredi, et vellere spicas. **24** Pharisei autem principe daemoniorum eiicit daemonia. **23** Et dicebant ei: Ecce, quid faciunt discipuli tui sabbatis convocatis eis in parabolis dicebat illis: Quomodo quod non licet? **25** Et ait illis: Numquam legistis quid potest satanas satanam eicere? **24** Et si regnum in fecerit David, quando necessitatē habuit, et esurīt se dividatur, non potest regnum illud stare. **25** Et si ipse, et qui cum eo erant? **26** quomodo introivit in domus super semetipsam dispertiatur, non potest domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, et domus illa stare. **26** Et si satanas consurrexerit panes propositionis manducavit, quos non licebat in semetipsum, dispertitus est, et non poterit manducare, nisi solis sacerdotibus, et dedit eis, stare, sed finem habet. **27** Nemo potest vasa fortis qui cum eo erant? **27** Et dicebat eis: Sabbatum ingressus in domum diripere, nisi prius fortē propter hominem factum est, et non homo propter alliget, et tunc domum eius diripiet. **28** Amen dico sabbatum. **28** Itaque Dominus est filius hominis, vobis, quoniam omnia dimittentur filii hominum etiam sabbati. peccata, et blasphemiae, quibus blasphemaverint:

29 qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti. (*aiōn g165, aiōnios g166*) **30** Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet. **31** Et veniunt mater eius et fratres: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum, **32** et sedebat circa eum turba: et dicunt ei: Ecce mater tua, et fratres tui foris quaerunt te. **33** Et respondens eis, ait: Quae est mater mea, et fratres mei? **34** Et circumspiciens eos, qui in circuitu eius sedebant, ait: Ecce mater mea, et fratres mei. **35** Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, et soror mea, et mater est.

4 Et iterum coepit docere ad mare: et congregata est ad eum turba multa, ita ut navim ascensens sederet in mari, et omnis turba circa mare super terram erat: **2** et docebat eos in parabolis multa, et dicebat illis in doctrina sua: **3** Audite: ecce exiit seminans ad seminandum. **4** Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, et venerunt volucres caeli, et comedenterunt illud. **5** Aliud vero cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam: et statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terrae: **6** et quando exortus est sol, exaestuavit: et eo quod non habebat radicem, exaruit. **7** Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spinae, et suffocaverunt illud, et fructum non dedit. **8** Et aliud cecidit in terram bonam: et dabat fructum ascendentem, et crescentem, et afferebat unum trigesimum, unum sexagesimum, et unum centesimum. **9** Et dicebat: Qui habet aures audiendi, audiat. **10** Et cum esset singularis, interrogaverunt eum hi, qui cum eo erant duodecim, parabolam. **11** Et dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: illis autem, qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt: **12** ut videntes videant, et non videant: et audientes audiant, et non intelligant: nequando convertantur, et dimittantur eis peccata. **13** Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quomodo omnes parabolas cognoscetis? **14** Qui seminat, verbum seminat. **15** Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum, et cum audierint, confestim venit satanas, et aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum. **16** Et hi sunt similiter, qui super petrosa seminantur: qui cum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: **17** et non habent radicem in se, sed temporales sunt: deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum, confestim scandalizantur. **18** Et alii sunt, qui in spinas seminantur: hi sunt, qui verbum audiunt, **19** et aerumnae saeculi, et deceptio divitiarum, et circa reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant verbum, et sine fructu efficitur. (*aiōn g165*) **20** Et

hi sunt, qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum, et suscipiunt, et fructificant, unum trigesimum, unum sexagesimum, et unum centesimum. **21** Et dicebat illis: Numquid venit lucerna ut sub modo ponatur, aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? **22** Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum, quod non in palam veniat. **23** Si quis habet aures audiendi, audiat. **24** Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, et adiicietur vobis. **25** Qui enim habet, dabitur illi: et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo. **26** Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram, **27** et dormiat, et exurgat nocte et die, et semen germinet, et increscat dum nescit ille. **28** Ultro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. **29** Et cum ex se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis. **30** Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolae comparabimus illud? **31** Sicut granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus, quae sunt in terra: **32** et cum natum fuerit, ascendit in arborem, et fit maius omnibus oleribus, et facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra eius aves caeli habitare. **33** Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire: **34** sine parabola autem non loquebatur eis. seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. **35** Et ait illis in illa die, cum sero esset factum: Transeamus contra. **36** Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: et aliae naves erant cum illo. **37** Et facta est procella magna venti, et fluctus mittebat in navim, ita ut impleretur navis. **38** Et erat ipse in puppi super cervical dormiens: et excitant eum, et dicunt illi: Magister, non ad te pertinet, quia perimus? **39** Et exurgens comminatus est vento, et dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus: et facta est tranquillitas magna. **40** Et ait illis: Quid timidi estis? neclum habetis fidem? **41** et timuerunt timore magno, et dicebant ad alterutrum: Quis, putas, est iste, quia et ventus et mare obediunt ei?

5 Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. **2** Et exeundi ei de navi, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, **3** qui domicilium habebat in monumentis, et neque catenis iam quisquam poterat eum ligare: **4** quoniam saepe compedibus et catenis vincitus, dirupisset catenas, et compedes comminuisset, et nemo poterat eum domare. **5** et semper die ac nocte

in monumentis, et in montibus erat, clamans, et eam, quae hoc fecerat. **33** Mulier vero timens et concidens se lapidibus. **6** Videns autem Iesum a tremens, sciens quod factum esset in se, venit et longe, cucurrit, et adoravit eum: **7** et clamans procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem. **34** voce magna dixit: Quid mihi, et tibi, Iesu fili Dei Ille autem dixit ei: Filia, fides tua te salvam fecit: altissimi? adiuro te per Deum, ne me torqueas. **8** vade in pace, et esto sana a plaga tua. **35** Adhuc Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine eo loquente, veniunt nuncii ad archisynagogum, isto. **9** Et interrogabat eum: Quod tibi nomen dicentes: Quia filia tua mortua est: quid ultra est? Et dicit ei: Legio mihi nomen est, quia multi vexas Magistrum? **36** Iesus autem auditio verbo, sumus. **10** Et deprecabantur eum multum, ne quod dicebatur, ait archisynagogi: Noli timere: se expelleret extra regionem. **11** Erat autem ibi tantummodo crede. **37** Et non admisit quemquam se circa montem grex porcorum magnus, pascens in sequi nisi Petrum, et Iacobum, et Ioannem fratrem agris. **12** Et deprecabantur eum spiritus, dicentes: Iacobi. **38** Et veniunt in domum archisynagogi, et Mitte nos in porcos ut in eos introeamus. **13** Et videt tumultum, et flentes, et eiulantibus multum. **39** concessit eis statim Iesus. Et exeuntes spiritus Et ingressus, ait illis: Quid turbamini, et ploratis? immundi introierunt in porcos: et magno impetu puella non est mortua, sed dormit. **40** Et irridebant grex praecipitatus est in mare ad duo millia, et eum. Ipse vero electis omnibus assumit patrem, et suffocati sunt in mari. **14** Qui autem pascebant matrem puellae, et qui secum erant, et ingreditur eos, fugerunt, et nunciaverunt in civitatem, et in ubi puella erat iacens. **41** Et tenens manum puellae, agros. Et egressi sunt videre quid esset factum: ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum: Puella **15** et veniunt ad Iesum: et vident illum, qui a (tibi dico) surge. **42** et confestim surrexit puella, daemonio vexabatur, sedentem, vestitum, et sanae et ambulabat: erat autem annorum duodecim: et mentis, et timuerunt. **16** Et narraverunt illis, qui obstupuerunt stupore magno. **43** Et praeceperit illis viderant, qualiter factum esset ei, qui daemonium vehementer ut nemo id sciret: et iussit dari illi habuerat, et de porcis. **17** Et rogare coeperunt manducare.

eum ut discederet de finibus eorum. **18** Cumque ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui a daemonio vexatus fuerat, ut esset cum illo, **19** et non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, et annuncia illis quanta tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. **20** Et abiit, et coepit praedicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus: et omnes mirabantur. **21** Et cum ascendisset Iesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, et erat circa mare. **22** Et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus: et videns eum, procidit ad pedes eius, **23** et deprecabatur eum multum, dicens: Quoniam filia mea in extremis est, Veni, impone manum tuam super eam, ut salva sit, et vivat. **24** Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum. **25** Et mulier, quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim, **26** et fuerat multa perpessa a compluribus medicis: et erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat: **27** cum audisset de Iesu, venit in turba retro, et tetigit vestimentum eius: **28** dicebat enim: Quia si vel vestimentum eius tetigero, salva ero. **29** Et confestim siccatus est fons sanguinis eius: et sensit corpore quia sanata esset a plaga. **30** Et statim Iesus in semetipsa cognoscens virtutem, quae exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat: quis tetigit vestimenta mea? **31** Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, et dicis: quis me tetigit? **32** Et circumspiciebat videre

6 Et egressus inde, abiit in patriam suam: et sequebantur eum discipuli sui: **2** et facto sabbato coepit in synagoga docere: et multi audientes admirabantur in doctrina eius, dicentes: Unde huic haec omnia? et quae est sapientia, quae data est illi: et virtutes tales, quae per manus eius efficiuntur? **3** Nonne hic est faber, filius Mariae, frater Iacobi, et Joseph, et Iudee, et Simonis? nonne et sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. **4** Et dicebat illis Iesus: Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua, et in domo sua, et in cognitione sua. **5** Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit: **6** et mirabatur propter incredulitatem eorum, et circuibat castella in circuitu docens. **7** Et vocavit duodecim: et coepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum immundorum. **8** Et praeceperit eis ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: non peram, non panem, neque in zona aes, **9** sed calceatos sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis. **10** Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum: illic manete donec exeatis inde: **11** quicumque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde, excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. **12** Et exeuntes praedicabant ut poenitentiam agerent: **13** et daemonia multa eiiciebant, et ungebant oleo multos aegros, et sanabantur. **14** Et audiuit rex Herodes, (manifestum

enim factum est nomen eius) et dicebat: Quia manducare. **38** Et dicit eis: Quot panes habetis? ite, Ioannes Baptista resurrexit a mortuis: et propterea et videte. Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, virtutes operantur in illo. **15** Alii autem dicebant: et duos pisces. **39** Et praeceperit illis ut accumbere Quia Elias est. Alii vero dicebant: Quia propheta facerent omnes secundum contubernia super viride est, quasi unus ex prophetis. **16** Quo audito foenum. **40** Et discubuerunt in partes per centenos, Herodes ait: Quem ego decollavi Ioannem, hic a et quinquagenos. **41** Et acceptis quinque panibus mortuis resurrexit. **17** Ipse enim Herodes misit, et duobus pisces, intuens in caelum, benedixit, et ac tenuit Ioannem, et vinxit eum in carcere fregit panes, et dedit discipulis suis, ut ponerent propter Herodiadē uxorem Philippi fratris sui, ante eos: et duos pisces divisit omnibus. **42** Et quia duxerat eam. **18** Dicebat enim Ioannes Herodi: manducaverunt omnes, et saturati sunt. **43** Et Non licet tibi habere uxorem fratris tui. **19** Herodias sustulerunt reliquias, fragmentorum duodecim autem insidiabatur illi: et volebat occidere eum, cophinos plenos, et de piscibus. **44** Erant autem nec poterat. **20** Herodes enim metuebat Ioannem, qui manducaverunt quinque millia virorum. **45** Et sciens eum virum iustum et sanctum: et custodiebat statim coegit discipulos suos ascendere navim, ut eum, et audito eo multa faciebat, et libenter eum praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam, audiebat. **21** Et cum dies opportunus accidisset, dum ipse dimitteret populum. **46** Et cum dimisisset Herodes natalis sui coenam fecit principibus, et eos, abiit in montem orare. **47** Et cum sero esset, tribunis, et primis Galilaeae. **22** cumque introisset erat navis in medio mari, et ipse solus in terra. filia ipsius Herodiadis, et saltasset, et placuisse **48** Et videns eos laborantes in remigando, (erat Herodi, simulque recumbentibus; rex ait puellae: enim ventus contrarius eis) circa quartam vigiliam Pete a me quod vis, et dabo tibi: **23** et iuravit illi: noctis venit ad eos ambulans supra mare: et Quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium volebat praeterire eos. **49** At illi ut viderunt eum regni mei. **24** Quae cum exisset, dixit matri suea: ambularem supra mare, putaverunt phantasma Quid petam? At illa dixit: Caput Ioannis Baptistae. esse, et exclamaverunt. **50** Omnes enim viderunt **25** Cumque introisset statim cum festinatione ad eum, et conturbati sunt. Et statim locutus est cum regem, petivit dicens: Volo ut protinus des mihi in eis, et dixit eis: Confidite, ego sum, nolite timere. disco caput Ioannis Baptistae. **26** Et contristatus **51** Et ascendit ad illos in navim, et cessavit ventus. est rex propter iusurandum: sed propter simul Et plus magis intra se stupebant: **52** non enim discubentes noluit eam contristare: **27** et misso intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum spiculatore praeceperit afferri caput eius in disco. obcaecatum. **53** Et cum transfretassent, venerunt in Et decollavit eum in carcere, **28** et attulit caput terram Genesareth, et applicuerunt. **54** Cumque eius in disco: et dedit illud puellae, et puella egressi essent de navi, continuo cognoverunt dedit matri suea. **29** Quo audito, discipuli eius eum: **55** et percurrentes universam regionem venerunt, et tulerunt corpus eius: et posuerunt illam, coeperunt in grabatis eos, qui se male illud in monumento. **30** Et convenientes Apostoli habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse. ad Iesum, renunciaverunt ei omnia, quae egerant, **56** Et quocumque introibat, in vicis, vel in villas, et docuerant. **31** Et ait illis: Venite seorsum in aut civitates, in plateis ponebant infirmos, et desertum locum, et requiescite pusillum. Erant deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti enim qui veniebant et redibant multi: et nec eius tangerent, et quotquot tangebant eum, salvi spatium manducandi habebant. **32** Et ascendentibus fiebant.

in navim, abierunt in desertum locum seorsum. **33** Et viderunt eos abeuntes, et cognoverunt multi: et pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc, et praevenerunt eos. **34** Et exiens vidit turbam multam Iesus: et misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, et coepit docere multa. **35** Et cum iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius, dicentes: Desertus est locus hic, et iam hora praeterit: **36** dimitte illos, ut euntes in proximas villas, et vicos, emant sibi cibos, quos manducent: **37** Et respondens ait illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes, et dabimus illis

7 Et convenient ad eum Pharisaei, et quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis. **2** Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, idest non lotis, manducare panes, vituperaverunt. **3** Pharisaei enim, et omnes Iudei, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: **4** et a foro venientes nisi baptizentur, non comedunt: et alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare, baptismata calicum, et urceorum, et aeramentorum, et lectorum: **5** et interrogabant eum Pharisaei, et Scribae: Quare discipuli tui non ambulant iuxta

traditionem seniorum, sed communibus manibus medios fines Decapoleos. **32** Et adducunt ei surdum, manducant panem? **6** At ille respondens, dixit et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi eis: Bene prophetavit Isaias de vobis hypocritis, manum. **33** Et apprehendens eum de turba seorsum, sicut scriptum est: Populus hic labii me honorat, misit digitos suos in auriculas eius: et expuens, cor autem eorum longe est a me. **7** in vanum tetigit linguam eius: **34** et suscipiens in caelum, autem me colunt, docentes doctrinas, et praecepta ingemuit, et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire, hominum. **8** Relinquentes enim mandatum Dei, **35** Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est tenetis traditiones hominum, baptismata urceorum, vinculum linguae eius, et loquebatur recte. **36** Et et calicum: et alia similia his facitis multa. **9** Et praecepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis dicebat illis: Bene irritum fecitis praeceptum Dei, praeincipiebat, tanto magis plus praedicabant: **37** et ut traditionem vestram servetis. **10** Moyses enim dixit: Honora patrem tuum, et matrem tuam. Et: fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. **11**

Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri, aut matri, Corban, (quod est donum) quodcumque ex me, tibi profuerit: **12** et ultra non dimittitis eum quidquam facere patri suo, aut matri, **13** rescidentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis: et similia huiusmodi multa facitis. **14** Et advocans iterum turbam, dicebat illis: Audite me omnes, et intelligite. **15** Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare, sed quae de homine procedunt illa sunt, quae coinquinant hominem. **16** Si quis habet aures audiendi, audiat. **17** Et cum introisset in domum a turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam. **18** Et ait illis: Sic et vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum coinquinare: **19** quia non intrat in cor eius, sed in ventrum vadit, et in recessum exit, purgans omnes escas? **20** Dicebat autem, quoniam quae de homine exeunt, illa coinquinant hominem. **21** Abintus enim de corde hominum malae cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, **22** furta, avaritiae, nequitiae, dolus, impudicitiae, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. **23** Omnia haec mala abintus procedunt, et coinquinant hominem. **24** Et inde surgens abiit in fines Tyri, et Sidonis: et ingressus domum, neminem voluit scire, et non potuit latere. **25** Mulier enim statim ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intravit, et procidit ad pedes eius. **26** Erat enim mulier Gentilis, Syrophoenissa genere. Et rogabat eum ut daemonium eiceret de filia eius. **27** Qui dixit illi: Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus. **28** At illa respondit, et dixit illi: Utique Domine, nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. **29** Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit daemonium a filia tua. **30** Et cum abiisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum, et daemonium exiisse. **31** Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad Mare Galilaeae inter

8 In diebus illis iterum cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent quod manducarent: convocatis discipulis, ait illis: **2** Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: **3** et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt. **4** Et responderunt ei discipuli sui: unde illos quis poterit saturare panibus in solitudine? **5** Et interrogavit eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem. **6** Et praecepit turbae discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut apponenter, et apposuerunt turbae. **7** Et habebant pisciculos paucos: et ipsos benedixit, et iussit apponi. **8** Et manducaverunt, et saturati sunt, et sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. **9** Erant autem qui manducaverunt, quasi quattuor millia: et dimisit eos. **10** Et statim ascensit navim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. **11** Et exierunt Pharisaei, et cooperunt conquerire cum eo, quaerentes ab illo signum de caelo, tentantes eum. **12** Et ingemiscens spiritu, ait: Quid generatio ista signum quaerit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. **13** Et dimittens eos, ascendit iterum navim, et abiit trans fretum. **14** Et oblii sunt panes sumere: et nisi unum panem non habebant secum in navi. **15** Et praeincipiebat eis, dicens: Videte, et cavete a fermento Pharisaeorum, et fermento Herodis. **16** Et cogitabant ad alterutrum, dicentes: Quia panes non habemus. **17** Quo cognito, ait illis Iesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis? nondum cognoscetis nec intelligitis? adhuc caecatum habetis cor vestrum? **18** oculos habentes non videtis? et aures habentes non auditis? Nec recordamini, **19** quando quinque panes fregi in quinque millia: quot cophinos fragmentorum plenos sustulisti? Dicunt ei: Duodecim. **20** Quando et septem panes in quattuor millia: quot sportas fragmentorum tulisti? Et dicunt ei: Septem. **21** Et dicebat eis: Quomodo

nondum intelligitis? **22** Et veniunt Bethsaidam, unum, Moysi unum, et Eliae unum. **6** Non enim et adducunt ei caecum, et robabant eum ut illum sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti: tangeret. **23** Et apprehensa manu caeci, eduxit eum **7** Et facta est nubes obumbrans eos: et venit vox extra vicum: et expuens in oculos eius impositis de nube, dicens: Hic est Filius meus charissimus: manibus suis, interrogavit eum si quid videret. audite illum. **8** Et statim circumspicientes, neminem **24** Et aspiciens, ait: Video homines velut arbores amplius viderunt, nisi Iesum tantum secum. **9** ambulantes. **25** Deinde iterum imposuit manus Et descendantibus illis de monte, praecepit illis super oculos eius: et coepit videre. et restitutus ne cuiquam quae vidissent, narrarent: nisi cum est ita ut clare videret omnia. **26** Et misit illum in Filius hominis a mortuis resurrexerit. **10** Et verbum domum suam, dicens: Vade in domum tuam: et si continuerunt apud se: conquirentes quid esset: Cum in vicum introieris, nemini dixeris. **27** Et egressus a mortuis resurrexerit. **11** Et interrogabant eum, est Iesus, et discipuli eius in castella Caesareae dicentes: Quid ergo dicunt Pharisei, et Scribae, quia Philippi: et in via interrogabat discipulos suos, Eliam oportet venire primum? **12** Qui respondens, dicens eis: Quem me dicunt esse homines? **28** Qui ait illis: Elias cum venerit primo, restituet omnia: responderunt illi, dicentes: Alii Ioannem Baptizam, et quomodo scriptum est in Filium hominis, ut alii Eliam, alii vero quasi unum de prophetis. **29** multa patiatur et contemnatur. **13** Sed dico vobis Tunc dicit illis: Vos vero quem me esse dicitis? quia et Elias venit (et fecerunt illi quaecumque Respondens Petrus, ait ei: Tu es Christus. **30** Et voluerunt) sicut scriptum est de eo. **14** Et veniens comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. **31** Et ad discipulos suos, vidi turbam magnam circa eos, coepit docere eos quoniam oportet filium hominis et Scribas conquirentes cum illis. **15** Et confessim pati multa, et reprobari a senioribus, et a summis omnibus populus videns Iesum, stupefactus est, et sacerdotibus, et Scribis, et occidi: et post tres expaverunt, et currentes salutabant eum. **16** Et dies resurgere. **32** Et palam verbum loquebatur. interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis? **17** Et Et apprehendens eum Petrus, coepit increpare respondens unus de turba, dixit: Magister, attuli eum. **33** Qui conversus, et videns discipulos suos, filium meum ad te habentem spiritum mutum: **18** comminatus est Petro, dicens: Vade retro me satana, qui ubicumque eum apprehenderit, allidit illum, quoniam non sapis quae Dei sunt, sed quae sunt et spumat, et stridet dentibus, et arescit: et dixi hominum. **34** Et convocata turba cum discipulis suis, discipulis tuis ut eiicerent illum, et non potuerunt. dixit eis: Si quis vult me sequi, deneget semetipsum: **19** Qui respondens eis, dixit: O generatio incredula, et tollat crucem suam, et sequatur me. **35** Qui quandiu apud vos ero? quandiu vos patiar? enim voluerit animam suam salvam facere, perdet afferte illum ad me. **20** Et attulerunt eum. Et cum eam: qui autem perdiderit animam suam propter vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: me, et Evangelium, salvam faciet eam. **36** Quid et elisus in terram, volutabatur spumans. **21** Et enim proderit homini, si lucretur mundum totum: interrogavit patrem eius: Quantum temporis est et detrimentum animae sua faciat? **37** Aut quid ex quo ei hoc accidit? Et ille ait: Ab infancia: **22** et dabit homo commutationis pro anima sua? **38** frequenter eum in ignem, et in aquas misit ut eum Qui enim me confessus fuerit, et verba mea in perderet. sed si quid potes, adiuba nos, misertus generatione ista adultera et peccatrice: et filius nostri. **23** Iesus autem ait illi: Si potes credere, hominis confitebitur eum, cum venerit in gloria omnia possibilia sunt credenti. **24** Et continuo patris sui cum angelis sanctis. exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat: Credo, Domine: adiuba incredulitatem meam. **25** Et cum videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde, et mute spiritus, ego praecipio tibi, exi ab eo: et amplius ne introeas in eum. **26** Et exclamans, et multum discepens eum, exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent: Quia mortuus est. **27** Jesus autem tenens manum eius, elevavit eum, et surrexit. **28** Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum: Quare nos non potuimus eicere eum? **29** Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione, et ieiunio. **30** Et inde profecti praetergrediebantur Galilaeam:

9 Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei veniens in virtute. **2** Et post dies sex assumit Iesus Petrum, et Iacobum, et Ioannem: et dicit illos in montem excelsum seorsum solos, et transfiguratus est coram ipsis. **3** Et vestimenta eius facta sunt splendentia, et candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere. **4** Et apparuit illis Elias cum Moyse: et erant loquentes cum Iesu. **5** Et respondens Petrus, ait Iesu: Rabbi, bonum est nos hic esse: et faciamus tria tabernacula, Tibi

nec volebat quemquam scire. **31** Docebat autem **4** Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii discipulos suos, et dicebat illis: Quoniam filius scribere, et dimittere. **5** Quibus respondens Iesus, ait: hominis tradetur in manus hominum, et occident Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum eum, et occisus tertia die resurget. **32** At illi istud. **6** ab initio autem creaturae masculum, et ignorabant verbum: et timebant interrogare eum. feminam fecit eos Deus. **7** Propter hoc relinquet **33** Et venerunt Capernaum. Qui cum domi essent, homo patrem suum, et matrem, et adhaeredit ad interrogabat eos: Quid in via tractabatis? **34** At illi uxorem suam: **8** et erunt duo in carne una. Itaque tacebant. siquidem in via inter se disputaverunt, iam non sunt duo, sed una caro. **9** Quod ergo Deus quis eorum maior esset. **35** Et residens vocavit coniunxit, homo non separat. **10** Et in domo iterum duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. **11** omnium novissimus, et omnium minister. **36** Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam, et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: aliam duxerit, adulterium committit super eam. **12** quem cum complexus esset, ait illis: **37** Quisquis Et si uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit, unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine moechatur. **13** Et offerebant illi parvulos ut tangeret meo, me recipit: et quicumque me suscepit, non illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. me suscipit, sed eum, qui misit me. **38** Respondit **14** Quos cum videret Iesus, indigne tulit, et ait illis: illi Ioannes, dicens: Magister, vidimus quemdam in Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis nomine tuo eiicentem daemonia, qui non sequitur eos: talium enim est regnum Dei. **15** Amen dico nos, et prohibuimus eum. **39** Iesus autem ait: Nolite vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut prohibere eum, nemo est enim qui faciat virtutem parvulus, non intrabit in illud. **16** Et complexans in nomine meo, et possit cito male loqui de me. **40** eos, et imponens manus super illos, benedicebat qui enim non est adversum vos, pro vobis est. **41** eos. **17** Et cum egressus esset in via, procurrens Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae quidam genu flexo ante eum, rogabat eum dicens: frigidae in nomine meo, quia Christi estis: amen dico Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam vobis, non perdet mercedem suam. **42** Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis creditibus percipiam? (*aiōnios g166*) **18** Iesus autem dixit ei: in me: bonum est ei magis si circumdaretur mola **19** Praecepta nosti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne asinaria collo eius, et in mare mitteretur. **43** Et si scandalizaverit te manus tua, absconde illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem: (*Geenna g1067*) **44** ubi vermis eorum inextinguibilis: (*Geenna g1067*) **45** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **46** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **47** Quod si oculus tuus scandalizat te, eiice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: (*Geenna g1067*) **48** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **49** Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. **50** Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habet in vobis sal, et pacem habete inter vos.

10 Et exiit inde exurgens venit in fines Iudeae ultra Iordanem: et convenienter iterum turbae ad eum: et sicut consueverat, iterum docebat illos. **2** Et accedentes Pharisei interrogabant eum: Si licet viro uxorem dimittere: tentantes eum. **3** At ille respondens, dixit eis: Quid vobis praecepit Moyses?

Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum eum, et occisus tertia die resurget. **6** ab initio autem creaturae masculum, et ignorabant verbum: et timebant interrogare eum. feminam fecit eos Deus. **7** Propter hoc relinquet **33** Et venerunt Capernaum. Qui cum domi essent, homo patrem suum, et matrem, et adhaeredit ad interrogabat eos: Quid in via tractabatis? **34** At illi uxorem suam: **8** et erunt duo in carne una. Itaque tacebant. siquidem in via inter se disputaverunt, iam non sunt duo, sed una caro. **9** Quod ergo Deus quis eorum maior esset. **35** Et residens vocavit coniunxit, homo non separat. **10** Et in domo iterum duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. **11** omnium novissimus, et omnium minister. **36** Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam, et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: aliam duxerit, adulterium committit super eam. **12** quem cum complexus esset, ait illis: **37** Quisquis Et si uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit, unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine moechatur. **13** Et offerebant illi parvulos ut tangeret meo, me recipit: et quicumque me suscepit, non illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. me suscipit, sed eum, qui misit me. **38** Respondit **14** Quos cum videret Iesus, indigne tulit, et ait illis: illi Ioannes, dicens: Magister, vidimus quemdam in Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis nomine tuo eiicentem daemonia, qui non sequitur eos: talium enim est regnum Dei. **15** Amen dico nos, et prohibuimus eum. **39** Iesus autem ait: Nolite vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut prohibere eum, nemo est enim qui faciat virtutem parvulus, non intrabit in illud. **16** Et complexans in nomine meo, et possit cito male loqui de me. **40** eos, et imponens manus super illos, benedicebat qui enim non est adversum vos, pro vobis est. **41** eos. **17** Et cum egressus esset in via, procurrens Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae quidam genu flexo ante eum, rogabat eum dicens: frigidae in nomine meo, quia Christi estis: amen dico Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam vobis, non perdet mercedem suam. **42** Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis creditibus percipiam? (*aiōnios g166*) **18** Iesus autem dixit ei: in me: bonum est ei magis si circumdaretur mola **19** Praecepta nosti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne asinaria collo eius, et in mare mitteretur. **43** Et si scandalizaverit te manus tua, absconde illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem: (*Geenna g1067*) **44** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **45** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **46** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **47** Quod si oculus tuus scandalizat te, eiice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: (*Geenna g1067*) **48** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **49** Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. **50** Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habet in vobis sal, et pacem habete inter vos.

ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum eum, et occisus tertia die resurget. **6** ab initio autem creaturae masculum, et ignorabant verbum: et timebant interrogare eum. feminam fecit eos Deus. **7** Propter hoc relinquet **33** Et venerunt Capernaum. Qui cum domi essent, homo patrem suum, et matrem, et adhaeredit ad interrogabat eos: Quid in via tractabatis? **34** At illi uxorem suam: **8** et erunt duo in carne una. Itaque tacebant. siquidem in via inter se disputaverunt, iam non sunt duo, sed una caro. **9** Quod ergo Deus quis eorum maior esset. **35** Et residens vocavit coniunxit, homo non separat. **10** Et in domo iterum duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. **11** omnium novissimus, et omnium minister. **36** Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam, et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: aliam duxerit, adulterium committit super eam. **12** quem cum complexus esset, ait illis: **37** Quisquis Et si uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit, unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine moechatur. **13** Et offerebant illi parvulos ut tangeret meo, me recipit: et quicumque me suscepit, non illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. me suscipit, sed eum, qui misit me. **38** Respondit **14** Quos cum videret Iesus, indigne tulit, et ait illis: illi Ioannes, dicens: Magister, vidimus quemdam in Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis nomine tuo eiicentem daemonia, qui non sequitur eos: talium enim est regnum Dei. **15** Amen dico nos, et prohibuimus eum. **39** Iesus autem ait: Nolite vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut prohibere eum, nemo est enim qui faciat virtutem parvulus, non intrabit in illud. **16** Et complexans in nomine meo, et possit cito male loqui de me. **40** eos, et imponens manus super illos, benedicebat qui enim non est adversum vos, pro vobis est. **41** eos. **17** Et cum egressus esset in via, procurrens Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae quidam genu flexo ante eum, rogabat eum dicens: frigidae in nomine meo, quia Christi estis: amen dico Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam vobis, non perdet mercedem suam. **42** Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis creditibus percipiam? (*aiōnios g166*) **18** Iesus autem dixit ei: in me: bonum est ei magis si circumdaretur mola **19** Praecepta nosti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne asinaria collo eius, et in mare mitteretur. **43** Et si scandalizaverit te manus tua, absconde illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem: (*Geenna g1067*) **44** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **45** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **46** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **47** Quod si oculus tuus scandalizat te, eiice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: (*Geenna g1067*) **48** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **49** Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. **50** Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habet in vobis sal, et pacem habete inter vos.

ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum eum, et occisus tertia die resurget. **6** ab initio autem creaturae masculum, et ignorabant verbum: et timebant interrogare eum. feminam fecit eos Deus. **7** Propter hoc relinquet **33** Et venerunt Capernaum. Qui cum domi essent, homo patrem suum, et matrem, et adhaeredit ad interrogabat eos: Quid in via tractabatis? **34** At illi uxorem suam: **8** et erunt duo in carne una. Itaque tacebant. siquidem in via inter se disputaverunt, iam non sunt duo, sed una caro. **9** Quod ergo Deus quis eorum maior esset. **35** Et residens vocavit coniunxit, homo non separat. **10** Et in domo iterum duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. **11** omnium novissimus, et omnium minister. **36** Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam, et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: aliam duxerit, adulterium committit super eam. **12** quem cum complexus esset, ait illis: **37** Quisquis Et si uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit, unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine moechatur. **13** Et offerebant illi parvulos ut tangeret meo, me recipit: et quicumque me suscepit, non illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. me suscipit, sed eum, qui misit me. **38** Respondit **14** Quos cum videret Iesus, indigne tulit, et ait illis: illi Ioannes, dicens: Magister, vidimus quemdam in Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis nomine tuo eiicentem daemonia, qui non sequitur eos: talium enim est regnum Dei. **15** Amen dico nos, et prohibuimus eum. **39** Iesus autem ait: Nolite vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut prohibere eum, nemo est enim qui faciat virtutem parvulus, non intrabit in illud. **16** Et complexans in nomine meo, et possit cito male loqui de me. **40** eos, et imponens manus super illos, benedicebat qui enim non est adversum vos, pro vobis est. **41** eos. **17** Et cum egressus esset in via, procurrens Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae quidam genu flexo ante eum, rogabat eum dicens: frigidae in nomine meo, quia Christi estis: amen dico Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam vobis, non perdet mercedem suam. **42** Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis creditibus percipiam? (*aiōnios g166*) **18** Iesus autem dixit ei: in me: bonum est ei magis si circumdaretur mola **19** Praecepta nosti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne asinaria collo eius, et in mare mitteretur. **43** Et si scandalizaverit te manus tua, absconde illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem: (*Geenna g1067*) **44** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **45** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **46** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **47** Quod si oculus tuus scandalizat te, eiice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: (*Geenna g1067*) **48** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **49** Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. **50** Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habet in vobis sal, et pacem habete inter vos.

domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persecutionibus, et in saeculo futuro vitam aeternam. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Multi ex discipulis suis, **2** et ait illis: Ite in castellum, autem erunt primi novissimi, et novissimi primi. **32** quod contra vos est, et statim introeuntes illuc, Erant autem in via ascendentess Ierosolymam: et invenietis pullum ligatum, super quem nemo praecedebat illos Iesus, et stupebant: et sequentes adhuc hominum sedit: solvite illum, et adducite, timebant. Et assumens iterum duodecim, coepit **3** Et si quis vobis dixerit: Quid facitis? dicite, illis dicere quae essent ei eventura. **33** Quia quia Domino necessarius est: et continuo illum ecce ascendimus Ierosolymam, et Filius hominis dimittet huc. **4** Et abeentes invenerunt pullum tradetur principibus sacerdotum, et Scribis, et ligatum ante ianuam foris in bivio: et solvunt senioribus, et damnabunt eum morte, et tradent eum. **5** Et quidam de illic stantibus dicebant illis: eum gentibus: **34** et illudent ei, et conspuent Quid facitis solventes pullum? **6** Qui dixerunt eum, et flagellabunt eum, et interficien t eum: eis sicut preeceperat illis Iesus, et dimiserunt et tertia die resurget. **35** Et accedunt ad eum eos. **7** Et duxerunt pullum ad Iesum: et imponunt Iacobus, et Ioannes filii Zebedaei, dicentes: Magister, illi vestimenta sua, et sedit super eum. **8** Multi volumus ut quodcumque petierimus, facias nobis. autem vestimenta sua straverunt in via: alii autem **36** At ille dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis? frondes caedebant de arboribus, et sternebant **37** Et dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram in via. **9** Et qui preebant, et qui sequebant tuam, et aliis ad sinistram tuam sedeamus in clamabant, dicentes: Hosanna: Benedictus, qui gloria tua. **38** Iesus autem ait eis: Nescitis quid venit in nomine Domini: **10** benedictum quod petatis: potestis bibere calicem, quem ego bibo: aut venit regnum patris nostri David: Hosanna in baptismo, quo ego baptizor, baptizari? **39** At illi excelsis. **11** Et introiavit Ierosolymam in templum: et dixerunt ei: Possumus. Iesus autem ait eis: Calicem circumspectis omnibus, cum iam vespera esset hora, quidem, quem ego bibo, bibetis; et baptismo, quo exiit in Bethaniam cum duodecim. **12** Et alia die ego baptizor, baptizabimini: **40** sedere autem ad cum exirent a Bethania, esurit. **13** Cumque vidisset dexteram meam, vel ad sinistram, non est meum a longe ficum habentem folia, venit si quid forte dare vobis, sed quibus paratum est. **41** Et audientes inveniret in ea. et cum venisset ad eam, nihil invenit decem indignati sunt de Iacobo, et Ioanne. **42** praeter folia: non enim erat tempus ficorum. **14** Et Iesus autem vocans eos, ait illis: Scitis quia hi, respondens dixit ei: Iam non amplius in aeternum qui videntur principari gentibus, dominantur eis: ex fructum quisquam manducet. Et audiebant et principes eorum potestatem habent ipsorum. discipuli eius. (aiōn g165) **15** Et veniunt iterum in **43** Non ita est autem in vobis, sed quicumque Ierosolymam. Et cum introisset in templum, coepit voluerit fieri maior, erit vester minister: **44** et eiicere vendentes, et ementes in templo: et mensas quicumque voluerit in vobis primus esse, erit numulariorum, et cathedras vendentium columbas omnium servus. **45** Nam et Filius hominis non venit evertit. **16** et non sinebat ut quisquam transferret ut ministraretur ei, sed ut ministraret, et daret vas per templum: **17** et docebat, dicens eis: Nonne animam suam redemptionem pro multis. **46** Et scriptum est: Quia domus mea, domus orationis veniunt Iericho: et proficidente eo de Iericho, et vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis discipulis eius, et plurima multitudine, filius Timaei eam speluncam latronum. **18** Quo auditio principes Bartimaeus caecus, sedebat iuxta viam mendicans. sacerdotum, et Scribae quaerebant quomodo eum **47** Qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est, coepit perderent: timebant enim eum, quoniam universa clamare, et dicere: Iesu fili David, miserere mei. turba admirabatur super doctrina eius. **19** Et cum **48** Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille vespera facta esset, egrediebatur de civitate. **20** multo magis clamabat: Fili David miserere mei. Et cum mane transient, viderunt ficum aridam **49** Et stans Iesus preecepit illum vocari. Et vocant factam a radicibus. **21** Et recordatus Petrus, dixit caecum dicentes ei: Animaequior esto: surge, vocat ei: Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. **22** Et te. **50** Qui projecto vestimento suo exiliens, venit ad respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei. **23** amen eum. **51** Et respondens Iesus dixit illi: Quid tibi vis dico vobis, quia quicumque dixerit huic monti: faciam? Caecus autem dixit ei: Rabboni, ut videam. Tollere, et mittere in mare, et non haesitaverit **52** Iesus autem ait illi: Vade, fides tua te salvum in corde suo, sed crediderit, quia quodcumque fecit. Et confessim vidit, et sequebatur eum in via. dixerit, fiat, fiet ei. **24** Propterea dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis. **25** Et cum stabitis ad orandum,

dimitte si quis habetis adversus aliquem: ut et denarium ut videam. **16** At illi attulerunt ei. Et ait Pater vester qui in caelis est, dimittat vobis peccata illis: Cuius est imago haec, et inscriptio? Dicunt vestra. **26** Quod si vos non dimiseritis: nec Pater ei: Caesaris. **17** Respondens autem Iesus dixit illis: vester, qui in caelis est, dimittet vobis peccata Reddite igitur quae sunt Caesaris, Caesari: et quae vestra. **27** Et veniunt rursus Ierosolymam. Et cum sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo. **18** Et venerunt ambularet in templo, accedunt ad eum summi ad eum Sadducae, qui dicunt resurrectionem non sacerdotes, et Scribae, et seniores: **28** et dicunt esse: et interrogabant eum dicentes: **19** Magister, ei: In qua potestate haec facis? et quis dedit tibi Moyses nobis scripsit, ut si cuius frater mortuus hanc potestatem ut ista facias? **29** Iesus autem fuerit, et dimiserit uxorem, et filios non reliquerit, respondens, ait illis: Interrogabo vos et ego unum accipiat frater eius uxorem ipsius, et resuscitet verbum, et respondete mihi: et dicam vobis in qua semen fratri suo. **20** Septem ergo fratres erant: et potestate haec faciam. **30** Baptismus Ioannis, de primus accepit uxorem, et mortuus est non relictus caelo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. **31** semine. **21** Et secundus accepit eam, et mortuus est: At illi cogitabant secum, dicentes: Si dixerimus, De et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. **22** Et caelo, dicet nobis, Quare ergo non credidistis ei? acceperunt eam similiter septem: et non reliquerunt **32** Si dixerimus, Ex hominibus, timemus populum. semen. Novissima omnium defuncta est et mulier omnes enim habebant Ioannem quia vere propheta **23** In resurrectione ergo cum resurrexerint, cuius de esset. **33** Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et his erit uxor? septem enim habuerunt eam uxorem. respondens Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in **24** Et respondens Iesus, ait illis: Nonne ideo erratis, non scientes Scripturas, neque virtutem Dei? **25** Cum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in caelis. **26** De mortuis autem quod resurgent, non legistis in libro Moysi, super rubrum quomodo dixerit illi Deus, inquiens: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob? **27** Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos ergo multum erratis. **28** Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. **29** Iesus autem respondit ei: Quia primum omnium mandatum est: Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est: **30** et diliges Dominum Deum tuum ex tota corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. **31** Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tamquam te ipsum. Maius horum aliud mandatum non est. **32** Et ait illi Scriba: Bene Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, et non est aliis praeter eum. **33** Et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine: et diligere proximum tamquam seipsum, maius est omnibus holocaustatibus, et sacrificiis. **34** Iesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi: Non es longe a regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. **35** Et respondens Iesus dicebat, docens in templo: Quomodo dicunt Scribae Christum filium esse David? **36** Ipse enim David dicit in Spiritu sancto: Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. **37** Ipse ergo David dicit eum Dominum, et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter

12 Et coepit illis in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo, et circumdedit sepem, et fodit lacum, et aedificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. **2** Et misit ad agricolas in tempore servum ut ab agricolis acciperet de fructu vineae. **3** Qui apprehensum eum ceciderunt, et dimiserunt vacuum. **4** Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt, et contumelii affecerunt. **5** Et rursum alium misit, et illum occiderunt: et plures alios: quosdam caedentes, alios vero occidentes. **6** Adhuc ergo unum habens filium charissimum: et illum misit ad eos novissimum, dicens: Quia reverebuntur filium meum. **7** Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est heres: venite, occidamus eum: et nostra erit hereditas. **8** Et apprehendentes eum, occiderunt: et eiecerunt extra vineam. **9** Quid ergo faciet Dominus vineae? Veniet, et perdet colos: et dabit vineam aliis. **10** Nec scripturam hanc legistis: Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli: **11** A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris? **12** Et quaerabant eum tenere: et timuerunt turbam, cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relictio eo abierunt. **13** Et mittunt ad eum quosdam ex Phariseis, et Herodianis, ut eum caperent in verbo. **14** Qui venientes dicunt ei: Magister, scimus quia verax es, et non curas quemquam: nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. licet dare tributum Caesari, an non dabimus? **15** Qui sciens versutiam illorum, ait illos: Quid me tentatis? afferte mihi

audit. **38** Et dicebat eis in doctrina sua: Cavete a Vae autem praegnantibus, et nutrientibus in illis Scribis, qui volunt in stolis ambulare, et salutari in diebus. **18** Orate vero ut hieme non fiant. **19** Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt et primos discubitus in coenis: **40** qui devorant ab initio creature, quam condidit Deus usque nunc, domos viduarum sub obtentu prolixae orationis: neque fient. **20** Et nisi breviasset Dominus dies, non hi accipient prolixius iudicium. **41** Et sedens Iesus fuisset salva omnis caro: sed propter electos, quos contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba elegit, breviauit dies. **21** Et tunc si quis vobis dixerit: iactaret aes in gazophylacium, et multi divites Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. **22** iactabant multa. **42** Cum venisset autem vidua una Exurgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae, pauper, misit duo minuta, quod est quadrans, **43** et dabunt signa, et portenta ad seducendos, si fieri et convocans discipulos suos, ait illis: Amen dico potest, etiam electos. **23** Vos ergo videte: ecce vobis, quoniam vidua haec pauper plus omnibus praedixi vobis omnia. **24** Sed in illis diebus post misit, qui miserunt in gazophylacium. **44** Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: haec tribulationem illam sol contenebrabitur, et luna non dabit splendorem suum: **25** et stellae caeli erunt decidentes, et virtutes, quae in caelis sunt, movebuntur. **26** Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa, et gloria. **27** Et tunc mittet angelos suos, et congregabit electos suos a quattuor ventis, a summo terrae usque ad summum caeli. **28** A fiu autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit, et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit aestas: **29** sic et vos cum videritis haec fieri, scitote quod in proximo sit in ostiis. **30** Amen dico vobis, quoniam non transibit generatio haec, donec omnia ista fiant. **31** Caelum, et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. **32** De die autem illo, vel hora nemo scit, neque angeli in caelo, neque Filius, nisi Pater. **33** Videte, vigilate, et orate: nescitis enim quando tempus sit. **34** Sicut homo, qui peregre profectus reliquit domum suam, et dedit servis suis potestatem cuiusque operis, et ianori praecepit ut vigilet. **35** Vigilate ergo, (nescitis enim quando dominus domus veniat: sero an media nocte, an galli cantu, an mane) **36** ne cum venerit repente, inveniat vos dormientes. **37** Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

13 Et cum egredetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis: Magister, aspice quales lapides, et quales structurae. **2** Et respondens Iesus, ait illi: Vides has omnes magnas aedificationes? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur. **3** Et cum sederet in Monte olivarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus, et Iacobus, et Ioannes, et Andreas: **4** Dic nobis, quando ista fient? et quod signum erit, quando haec omnia incipient consummari? **5** Et respondens Iesus coepit dicere illis: Videte ne quid vos seducat: **6** multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum: et multos seducent. **7** Cum audieritis autem bella, et opiniones bellorum, ne timueritis: oportet enim haec fieri: sed nondum finis. **8** Exurget enim gens contra gentem, et regnum super regnum, et erunt terraemotus per loca, et fames. Initium dolorum haec. **9** Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in consilio, et in synagogis vapulabitis, et ante praesides, et reges stabitis propter me, in testimonium illis. **10** Et in omnes gentes primum oportet praedicari Evangelium. **11** Et cum duxerint vos tradentes, nolite praecogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus. **12** Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et consurgent filii in parentes, et morte afficiant eos. **13** Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit. **14** Cum autem videritis abominationem desolationis stantem, ubi non debet, qui legit, intelligat: tunc qui in Iudea sunt, fugiant in montes: **15** et qui super tectum, ne descendat in domum, nec introeat ut tollat quid de domo sua: **16** et qui in agro erit, non revertatur retro tollere vestimentum suum. **17**

14 Erat autem Pascha et Azyma post biduum: et quaerebant summi sacerdotes, et Scribae quoniam eum dolo tenerent, et occiderent. **2** Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. **3** Et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi, et recumberet: venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro, effudit super caput eius. **4** Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, et dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? **5** Poterat enim unguentum istud vaenundari plus quam trecentis denariis, et dari pauperibus. Et fremebant in eam. **6** Iesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. **7** semper enim pauperes habetis vobiscum: et

cum volueritis, potestis illis benefacere: me autem et taedere. **34** Et ait illis: Tristis est anima mea non semper habetis. **8** Quod habuit haec, fecit: usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate. **35** Et praevenit ungere corpus meum in sepulturam. **9** cum processisset paululum, procidit super terram: Amen dico vobis: Ubicumque praedicatum fuerit et orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora: Evangelium istud in universo mundo, et quod **36** et dixit: Abba pater, omnia tibi possibilia sunt, fecit haec, narrabitur in memoriam eius. **10** Et transfer calicem hunc a me, sed non quod ego volo, Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad summos sed quod tu. **37** Et venit, et invenit eos dormientes, sacerdotes, ut proderet eum illis. **11** Qui audientes Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti una hora gavisi sunt: et promiserunt ei pecuniam se daturos. vigilare? **38** Vigilate, et orate ut non intretis in Et quærebat quomodo illum opportune tradiceret. **12** tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro Et primo die Azymorum quando Pascha immolabant, vero infirma. **39** Et iterum abiens oravit eundem dicunt ei discipuli: Quo vis eamus, et paremus tibi sermonem dicens. **40** Et reversus, denuo invenit eos ut manduces Pascha? **13** Et mittit duos ex discipulis dormientes, (erant enim oculi eorum gravati) et suis, et dicit eis: Ite in civitatem: et occurret vobis ignorabunt quid responderent ei. **41** Et venit tertio, homo lagenam aquae baiulans, sequimini eum: **14** et ait illis: Dormite iam, et requiescite. Sufficit: et quocumque introierit, dicite domino domus, quia venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus magister dicit: Ubi est refectione mea, ubi Pascha peccatorum. **42** Surgite, eamus. ecce qui me tradet, cum discipulis meis manducem? **15** Et ipse vobis prope est. **43** Et, adhuc eo loquente, venit Iudas demonstrabit coenaculum grande, stratum: et illic Iscariotes unus de duodecim, et cum eo turba multa parate nobis. **16** Et abierunt discipuli eius, et cum gladiis, et lignis, missi a summis sacerdotibus, venerunt in civitatem: et invenerunt sicut dixerat et Scribis, et senioribus. **44** Dederat autem traditor illis, et paraverunt Pascha. **17** Vesperi autem facto, eius signum eis, dicens: Quemcumque osculatus venit cum duodecim. **18** Et discubentibus eis, et fuero, ipse est, tenete eum, et ducite caute. **45** Et cum manducantibus, ait IESUS: Amen dico vobis, quia venisset, statim accedens ad eum, ait: Ave Rabbi: et unus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. **19** osculatus est eum. **46** At illi manus iniecerunt in At illi cooperunt contristari, et dicere ei singulatim: Iesum, et tenerunt eum. **47** Unus autem quidam de Numquid ego? **20** Qui ait illis: Unus ex duodecim, circumstantibus educens gladium, percussit servum qui intingit mecum manum in catino. **21** Et Filius summi sacerdotis: et amputavit illi auriculam. **48** Et quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: respondens Iesus, ait illis: Tamquam ad latronem vae autem homini illi, per quem Filius hominis existis cum gladiis, et lignis comprehendere me? tradetur. bonum erat ei, si non esset natus homo **49** quotidie eram apud vos in templo docens, et ille. **22** Et manducantibus illis, accepit Iesus panem: non me tenuistis. Sed ut impleantur Scripturae. et benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite, **50** Tunc discipuli eius relinquentes eum, omnes hoc est corpus meum. **23** Et accepto calice, gratias fugerunt. **51** Adolescens autem quidam sequebatur agens dedit eis: et biberunt ex illo omnes. **24** Et ait eum amictus sindone super nudo: et tenerunt illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro eum. **52** At ille reiecta sindone, nudus profugit multis effundetur. **25** Amen dico vobis, quia iam ab eis. **53** Et adduxerunt Iesum ad sumnum non bibam de hoc genimine vitis usque in diem sacerdotem: et convenerunt omnes sacerdotes, illum, cum illud bibam novum in regno Dei. **26** et Scribæ, et seniores. **54** Petrus autem a longe Et hymno dicto exierunt in Montem olivarum. **27** secutus est eum usque intro in atrium summi Et ait eis Iesus: Omnes scandalizabimini in me in sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem, et nocte ista: quia scriptum est: Percutiam pastorem, calefaciebat se. **55** Summi vero sacerdotes, et omne et disperguntur oves. **28** Sed postquam resurrexero, concilium quaerebant adversus Iesum testimonium, praecedam vos in Galilæam. **29** Petrus autem ait illi: ut eum morti traderent, nec inveniebant. **56** Et si omnes scandalizati fuerint in te: sed non ego. Multi enim testimonium falsum dicebant adversus **30** Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in eum: et convenientia testimonia non erant. **57** Et nocte hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter quidam surgentes, falsum testimonium ferebant me es negaturus. **31** At ille amplius loquebatur: Et si adversus eum, dicentes: **58** Quoniam nos audivimus oportuerit me simul commori tibi, non te negabo: eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manu Similiter autem et omnes dicebant. **32** Et veniunt in factum, et post triduum aliud non manu factum praedium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis aedificabo. **59** Et non erat conveniens testimonium suis: Sedete hic donec orem. **33** Et assumit Petrum, illorum. **60** Et exurgens summus sacerdos in et Iacobum, et Ioannem secum: et coepit pavere, medium, interrogavit Iesum, dicens: Non responde

quidquam ad ea, quae tibi obiiciuntur ab his? Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis
61 Ille autem tacebat, et nihil respondit. Rursum Barabbam, et tradidit Iesum flagellis caesum, ut
summus sacerdos interrogabat eum, et dixit ei: Tu crucifigeretur. 16 Milites autem duxerunt eum in
es Christus filius Dei benedicti? 62 Iesus autem atrium praetorii, et convocant totam cohortem, 17
dixit illi: Ego sum: et videbitis Filium hominis et induunt eum purpura, et imponunt ei plectentes
sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem cum spineam coronam. 18 Et cooperunt salutare eum:
nubibus caeli. 63 Summus autem sacerdos scindens Ave rex Iudeorum. 19 Et percutiebant caput
vestimenta sua, ait: Quid adhuc desideramus testes? eius arundine: et conspuebant eum, et ponentes
64 Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? Qui genua, adorabant eum. 20 Et postquam illuserunt
omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. ei, exuerunt illum purpura, et induerunt eum
65 Et cooperunt quidam conspue eum, et velare vestimentis suis: et educunt illum ut crucifigerent
faciem eius, et colaphis eum caedere, et dicere ei: eum. 21 Et angariaverunt praetereuntem quempiam,
Prophetiza: et ministri alapis eum caedebant. 66 Simonem Cyrenaeum venientem de villa, patrem
Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una Alexandri, et Rufi, ut tolleret crucem eius. 22
ex ancillis summi sacerdotis: 67 et cum vidisset Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est
Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait: Et tu interpretatum Calvariae locus. 23 Et dabant ei
cum Iesu Nazareno eras. 68 At ille negavit, dicens: bibere myrratum vinum: et non accepit. 24 Et
Neque scio, neque novi quid dicas. Et exit foras ante crucifigentes eum, diviserunt vestimenta eius,
atrium, et gallus cantavit. 69 Rursus autem cum mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. 25
vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Erat autem hora tertia: et crucifixerunt eum. 26 Et
Quia hic ex illis est. 70 At ille iterum negavit. erat titulus causae eius inscriptus: REX IUDAeORUM.
Et post pusillum rursus qui astabant, dicebant 27 Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum a
Petro: Vere ex illis es: nam et Galilaeus es. 71 Ille dextris, et alium a sinistris eius. 28 Et impleta est
autem coepit anathematizare, et iurare: Quia nescio scriptura, quae dicit: Et cum iniquis reputatus est.
hominem istum, quem dicitis. 72 Et statim gallus 29 Et praetereuntes blasphemabant eum, moventes
iterum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, capita sua, et dicentes: Vah qui destruis templum
quod dixerat ei Iesus: Prius quam gallus cantet bis, Dei, et in tribus diebus reaedificas: 30 salvum
ter me negabis. Et coepit flere.

15 Et confessim, mane consilium facientes summi
sacerdotes cum senioribus, et Scribis, et
universo concilio, vincientes Iesum, duxerunt, et
tradiderunt Pilato. 2 Et interrogavit eum Pilatus:
Tu es rex Iudeorum? At ille respondens, ait illi:
Tu dicas. 3 Et accusabant eum summi sacerdotes
in multis. 4 Pilatus autem rursum interrogavit
eum, dicens: Non responde quidquam? vide in
quantis te accusant. 5 Iesus autem amplius nihil
respondit, ita ut miraretur Pilatus. 6 Per diem autem
festum solebat dimittere illis unum ex vincitis,
quemcumque petissent. 7 Erat autem qui dicebatur
Barabbas, qui cum seditionis erat vincitus, qui in
seditione fecerat homicidium. 8 Et cum ascendisset
turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis. 9
Pilatus autem respondit eis, et dixit: Vultis dimittam
vobis regem Iudeorum? 10 Sciebat enim quod per
invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. 11
Pontifices autem concitataverunt turbam, ut magis
Barabbam dimitteret eis. 12 Pilatus autem iterum
respondens, ait illis: Quid ergo vultis faciam regi
Iudeorum? 13 At illi iterum clamaverunt: Crucifige
eum. 14 Pilatus vero dicebat illis: Quid enim mali
fecit? At illi magis clamabant: Crucifige eum. 15

fac temetipsum descendens de cruce. 31 Similiter
et summi sacerdotes illudentes, ad alterutrum
cum Scribis dicebant: Alios salvos fecit, seipsum
non potest salvum facere. 32 Christus rex Israel
descendat nunc de cruce, ut videamus, et credamus.
Et qui cum eo crucifixi erant, convitabuntur ei.
33 Et facta hora sexta, tenebrae factae sunt per
totam terram usque in horam nonam. 34 Et hora
nona exclamavit Iesus voce magna, dicens: Eloi,
eloi, lamma Sabacthani? quod est interpretatum:
Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? 35
Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant:
Ecce Eliam vocat. 36 Currens autem unus, et implens
spongiam acetato, circumponensque calamo, potum
dabat ei, dicens: Sinite, videamus si veniat Elias
ad deponendum eum. 37 Iesus autem emissus voce
magna expiravit. 38 Et velum templi scissum est in
duo, a summo usque deorsum. 39 Videns autem
Centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans
expirasset, ait: Vere hic homo Filius Dei erat. 40
Erant autem et mulieres de longe aspicientes: inter
quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi minoris,
et Joseph mater, et Salome: 41 et cum esset in
Galilaea, sequebantur eum, et ministrabant ei,
et aliae multae, quae simul cum eo ascenderant
Ierosolymam. 42 Et cum iam sero esset factum (quia

erat parasseve, quod est ante sabbatum) **43** venit in caelum, et sedet a dextris Dei. **20** Illi autem Ioseph ab Arimathia nobilis decurio, qui et ipse profecti praedicaverunt ubique Domino cooperante, erat expectans regnum Dei, et audacter introivit et sermonem confirmante, sequentibus signis. ad Pilatum, et petiit corpus Iesu. **44** Pilatus autem mirabatur si iam obiisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset. **45** Et cum cognovisset a centurione, donavit corpus Ioseph. **46** Ioseph autem mercatus sindonem, et deponens eum involvit in sindone, et posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti. **47** Maria autem Magdalene, et Maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur.

16 Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene, et Maria Iacobi, et Salome emerunt aromata ut venientes ungerent Iesum. **2** Et valde mane una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto iam sole. **3** Et dicebant ad invicem: Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? **4** Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. **5** Et introeuntes in monumentum viderunt iuvenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, et obstupuerunt. **6** Qui dicit illis: Nolite expavescere: Iesum quaeritis Nazarenum, crucifixum: surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. **7** Sed ite, dicite discipulis eius, et Petro quia praecedet vos in Galilaeam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. **8** At illae exeuntes, fugerunt de monumento: invaserat enim eas tremor et pavor: et nemini quidquam dixerunt: timebant enim. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Surgens autem Iesus mane, prima sabbati, apparuit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat septem daemonia. **10** Illa vadens nunciavit his, qui cum eo fuerant, lugentibus, et flentibus. **11** Et illi audientes quia viveret, et visus esset ab ea, non crediderunt. **12** Post haec autem duobus ex his ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam: **13** et illi eunes nunciaverunt ceteris: nec illis crediderunt. **14** Novissime autem recumbentibus illis undecim apparuit: et reprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis: quia iis, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. **15** Et dixit eis: Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae. **16** Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur. **17** Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur: In nomine meo daemonia eiicient: linguis loquentur novis: **18** serpentes tollent: et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super aegros manus impONENT, et bene habebunt. **19** Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est

Lucam

1 Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quae in nobis completiae sunt, rerum: **2** sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis: **3** visum est et mihi, assecuto omnia a principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile, **4** ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem. **5** Fuit in diebus Herodis, regis Iudeae, sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen eius Elisabeth. **6** Erant autem iusti ambo ante Deum, incidentes in omnibus mandatis, et iustificationibus Domini sine querela, **7** et non erat illis filius eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis. **8** Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis suae ante Deum, **9** secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini: **10** et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. **11** Apparuit autem illi Angelus Domini, stans a dextris altaris incensi. **12** Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum. **13** Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Ioannem: **14** et erit gaudium tibi, et exultatio, et multi in nativitate eius gaudebunt: **15** erit enim magnus coram Domino: vinum, et siceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae: **16** et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsum: **17** et ipse praecedet ante illum in spiritu, et virtute Eliae: ut convertat corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam. **18** Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc sciam? ego enim sum senex, et uxor mea processit in diebus suis. **19** Et respondens Angelus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: et missus sum loqui ad te, et haec tibi evangelizare. **20** Et ecce eris tacens, et non poteris loqui usque in diem, quo haec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur in tempore suo. **21** Et erat plebs expectans Zacharium: et mirabantur quod tardaret ipse in templo. **22** Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, et permansit mutus. **23** Et factum est, ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam: **24** post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius, et occultabat se mensibus quinque, dicens: **25** Quia

sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respxit auferre opprobrium meum inter homines. **26** In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth, **27** ad Virginem despontam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen virginis Maria. **28** Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus. **29** Quae cum audisset, turbata est in sermone eius, et cogitabat qualis esset ista salutatio. **30** Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Deum. **31** ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen eius IESUM. **32** hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius: **33** et regnabit in domo Iacob in aeternum, et regni eius non erit finis. (*aiōn g165*) **34** Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? **35** Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. **36** Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua: et hic mensis sextus est illi, quae vocatur sterilis: **37** quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. **38** Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus. **39** Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione, in civitatem Iuda: **40** Et intravit in domum Zachariae, et salutavit Elisabeth. **41** Et factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero eius: et repleta est Spiritu sancto Elisabeth: **42** et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. **43** Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me? **44** Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo. **45** et beata, quae credidisti, quoniam perficiuntur ea, quae dicta sunt tibi a Domino. **46** Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum: **47** et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. **48** Quia respxit humilitatem ancillae suae: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. **49** Quia fecit mihi magna qui potens est: et sanctum nomen eius. **50** Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum. **51** Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. **52** Depositus potentes de sede, et exaltavit humiles. **53** Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes. **54** Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae. **55** Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, et semini eius in saecula. (*aiōn*

g165] 56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus cum Maria desponsata sibi uxore praegnante. **6** tribus: et reversa est in domum suam. **57** Elisabeth Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies autem impletum est tempus pariendi, et peperit ut pareret. **7** Et peperit filium suum primogenitum, filium. **58** Et audierunt vicini, et cognati eius quia et pannis eum involvit, et reclinavit eum in magnificavit Dominus misericordiam suam cum praesepio: quia non erat ei locus in diversorio. **8** illa, et congratulabantur ei. **59** Et factum est in Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et die octavo, venerunt circumcidere puerum, et custodientes vigilias noctis super gregem suum. **9** vocabant eum nomine patris sui Zachariam. **60** Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Et respondens mater eius, dixit: Nequaquam, sed Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. vocabitur Ioannes. **61** Et dixerunt ad illam: Quia **10** Et dixit illis angelus: Nolite timere: ecce enim nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni **62** Innuebant autem patri eius, quem vellet vocari populo: **11** quia natus est vobis hodie Salvator, eum. **63** Et postulans pugillarem scripsit, dicens: qui est Christus Dominus in civitate David. **12** Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt universi. **64** Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis Apertum est autem illoco os eius, et lingua eius, involutum, et positum in praesepio. **13** Et subito et loquebatur benedicens Deum. **65** Et factus est facta est cum angelo multitudo militiae caelstis timor super omnes vicinos eorum: et super omnia laudantium Deum, et dicentium: **14** Gloria in montana Iudeae divulgabantur omnia verba haec: altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae **66** et posuerunt omnes, qui audierant in corde suo, voluntatis. **15** Et factum est, ut discesserunt ab eis dicentes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus Angeli in caelum: pastores loquebantur ad invicem: Domini erat cum illo. **67** Et Zacharias pater eius Transeamus usque ad Bethlehem, et videamus hoc repletus est Spiritu sancto: et prophetavit, dicens: verbum, quod factum est, quod fecit Dominus, **68** Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit, et ostendit nobis. **16** Et venerunt festinantes: et fecit redemptionem plebis suae: **69** Et erexit cornu invenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum salutis nobis: in domo David pueri sui. **70** Sicut in praesepio. **17** Videntes autem cognoverunt de locutum est per os sanctorum, qui a saeculo sunt, verbo, quod dictum erat illis de pueru hoc. **18** Et prophetarum eius: (**aiōn g165]**) **71** Salutem ex inimicis omnes, qui audierunt, mirati sunt: et de his, quae nostris, et de manu omnium, qui oderunt nos: **72** dicta erant a pastoribus ad ipsos. **19** Maria autem Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: conservabat omnia verba haec, conferens in corde et memorari testamenti sui sancti. **73** Iusurandum, suo. **20** Et reversi sunt pastores glorificantes, et quod iuravit ad Abraham patrem nostrum, daturum laudantes Deum in omnibus, quae audierant, et se nobis: **74** Ut sine timore, de manu inimicorum viderant sicut dictum est ad illos. **21** Et postquam nostrorum liberati, serviamus illi. **75** In sanctitate, consummati sunt dies octo ut circumcidetur et iustitia coram ipso, omnibus diebus nostris. **76** puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis: praeibis est ab angelo prius quam in utero conciperetur. enim ante faciem Domini parare vias eius: **77** Ad **22** Et postquam impleti sunt dies purgationis eius dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, peccatorum eorum: **78** Per viscera misericordiae ut sisterent eum Domino, **23** sicut scriptum est in Dei nostri: in quibus visitavit nos, oriens ex alto: **79** lege Domini: Quia omne masculinum adaperiens Illuminare his, qui in tenebris, et in umbra mortis vulvam, sanctum Domino vocabitur. **24** et ut sedent: ad dirigidos pedes nostros in viam pacis. darent hostiam secundum quod dictum est in lege **80** Puer autem crescebat, et confortabatur spiritu: Domini par turturum, aut duos pullos columbarum. et erat in desertis usque in diem ostensionis suaे **25** Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, et homo iste iustus, et timoratus, expectans consolationem Israel, et Spiritus sanctus erat in eo. **26** Et responsum accepérat a Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. **27** Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo: **28** et ipse accepit eum in ulhas suas, et benedixit Deum, et dixit: **29** Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace: **30** Quia

2 Factum est autem in diebus illis, exit edictum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis. **2** Haec descriptio prima, facta est a praeside Syriae Cyrino: **3** et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. **4** Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudeam in civitatem David, quae vocatur Bethlehem: eo quod esset de domo, et familia David, **5** ut profiteretur

viderunt oculi mei salutare tuum, **31** Quod parasti principibus sacerdotum Anna, et Caipha: factum ante faciem omnium populorum. **32** Lumen ad est verbum Domini super Ioannem, Zachariae revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israel. filium, in deserto. **3** Et venit in omnem regionem **33** Et erat pater et mater eius mirantes super his, Iordanis, praedicans baptismum poenitentiae in qua dicebantur de illo. **34** Et benedixit illis Simeon, remissionem peccatorum, **4** sicut scriptum est in et dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est Libro sermonum Isaiae prophetae: Vox clamantis in hic in ruinam, et in resurrectionem multorum in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semitas Israel: et in signum, cui contradicetur: **35** et tuam eius: **5** omnis vallis implebitur: et omnis mons, ipsius animam pertransibit gladius ut revelentur et collis humiliabitur: et erunt prava in directa: ex multis cordibus cogitationes. **36** Et erat Anna et aspera in vias planas: **6** et videbit omnis caro prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec salutare Dei. **7** Dicebat ergo ad turbas quae exibant processerat in diebus multis, et vixerat cum viro ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum suo annis septem a virginitate sua. **37** Et haec vidua quis ostendit vobis fugere a ventura ira? **8** Facite erat usque ad annos octoginta quattuor: quae non ergo fructus dignos poenitentiae, et ne cooperitis discedebat de templo, ieuniis, et obsecrationibus dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis serviens nocte, ac die. **38** Et haec, ipsa hora quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare superveniens, confitebatur Domino: et loquebatur filios Abrahae. **9** Iam enim securis ad radicem de illo omnibus, qui expectabant redemptionem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens Israel. **39** Et ut perfecerunt omnia secundum legem fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem **10** Et interrogabant eum turbae, dicentes: Quid suam Nazareth. **40** Puer autem crescebat, et ergo faciemus? **11** Respondens autem dicebat confortabatur plenus sapientia: et gratia Dei erat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: in illo. **41** Et ibant parentes eius per omnes annos et qui habet escas, similiter faciat. **12** Venerunt in Ierusalem, in die sollemni Paschae. **42** Et cum autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis ad illum: Magister, quid faciemus? **13** At ille dixit Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, ad eos: Nihil amplius, quam quod constitutum est **43** consummatisque diebus, cum redirent, remansit vobis, faciatis. **14** Interrogabant autem eum et puer Iesus in Ierusalem, et non cognoverunt milites, dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: parentes eius. **44** Existimantes autem illum esse in Neminem concutiat, neque calumniam faciat: comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum sed contenti estote stipendiis vestris. **15** Existimante inter cognatos, et notos. **45** Et non invenientes, autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum. **46** suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus: **16** Et factum est, post triduum invenerunt illum in respondit Ioannes, dicens omnibus: Ego quidem templo sedentem in medio doctorum, audientem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius illos, et interrogantem eos. **47** Stupebant autem non sum dignus solvere corigiam calceamentorum: omnes, qui eum audiebant, super prudentia, et ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igne: **17** responsis eius. **48** Et videntes admirati sunt. Et cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit aream dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? suam, et congregabit triticum in horreum suum, ecce pater tuus, et ego dolentes quaerebamus te. paleas autem comburet igne inextinguibili. **18** Multa **49** Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebatis? quidem, et alia exhortans evangelizabat populo. **19** nesciebatis quia in his, quae patris mei sunt, oportet Herodes autem tetrarcha cum corriperetur ab illo me esse? **50** Et ipsi non intellexerunt verbum, quod de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis, locutus est ad eos. **51** Et descendit cum eis, et quae fecit Herodes, **20** adiecit et hoc super omnia, venit Nazareth: et erat subditus illis. Et mater eius et inclusit Ioannem in carcere. **21** Factum est autem conservabat omnia verba haec in corde suo. **52** Et Iesus proficiebat sapientia, et aetate, et gratia apud et orante, apertum est caelum: **22** et descendit Deum, et homines.

3 Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudeam, tetrarcha autem Galiaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituraeae, et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha, **2** sub

duit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, **26** qui illi Liber Isaiae prophetae. Et ut revolvit librum, fuit Mahath, qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei, invenit locum ubi scriptum erat: **18** Spiritus Domini qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, **27** qui fuit Ioanna, qui super me: propter quod unxit me, evangelizare fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salatheil, qui pauperibus, misit me sanare contritos corde, **19** fuit Neri, **28** qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit praedicare captivis remissionem, et caecis visum, Cosan, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, **29** qui fuit dimittere confractos in remissionem, praedicare Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Ioram, qui fuit Mathat, annum Domini acceptum, et diem retributionis. **20** qui fuit Levi, **30** qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliakim, **31** qui fuit Melcha, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Natham, qui fuit David, **32** qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Iudae, **34** qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahae, qui fuit Iacob, qui fuit Nachor, **35** qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, **36** qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech, **37** qui fuit Methusale, qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, **38** qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

4 Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est a Iordanis: et agebatur a Spiritu in desertum **2** diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo. Et nihil manducavit in diebus illis: et consummatis illis esurit. **3** Dixit autem illi diabolus: Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. **4** Et respondit ad illum Iesus: Scriptum est: Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei. **5** Et duxit illum diabolus in montem excelsum, et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis, **6** et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc universam, et gloriam illorum: quia mihi tradita sunt: et cui volo do illa. **7** Tu ergo si procidens adoraveris coram me, erunt tua omnia. **8** Et respondens Iesus, dixit illi: Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies. **9** Et duxit illum in Ierusalem, et statuit eum super pinnam templi, et dixit illi: Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. **10** Scriptum est enim quod Angelis suis mandavit de te, ut conservent te: **11** et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. **12** Et respondens Iesus, ait illi: Dictum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. **13** Et consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus. **14** Et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galileam, et fama exiit per universam regionem de illo. **15** Et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus. **16** Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, et surrexit legere. **17** Et traditus est

illi Liber Isaiae prophetae. Et ut revolvit librum, fuit Mahath, qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei, invenit locum ubi scriptum erat: **18** Spiritus Domini qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, **27** qui fuit Ioanna, qui super me: propter quod unxit me, evangelizare fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salatheil, qui pauperibus, misit me sanare contritos corde, **19** fuit Neri, **28** qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit praedicare captivis remissionem, et caecis visum, Cosan, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, **29** qui fuit dimittere confractos in remissionem, praedicare Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Ioram, qui fuit Mathat, annum Domini acceptum, et diem retributionis. **20** qui fuit Levi, qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliakim, **31** qui fuit Melcha, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Natham, qui fuit David, **32** qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Iudae, **34** qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahae, qui fuit Iacob, qui fuit Nachor, **35** qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, **36** qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech, **37** qui fuit Methusale, qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, **38** qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

Et cum plicuissest librum, reddit ministro, et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. **21** Coepit autem dicere ad illos: Quia hodie implera est haec scriptura in auribus vestris. **22** Et omnes testimonium illi dabant: et mirabantur in verbis gratiae, quae procedebant de ore ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius Ioseph? **23** Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Thare, qui fuit Nachor, **24** qui fuit Sarug, qui fuit Medice cura te ipsum: quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. **24** Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. **25** In veritate dico vobis, multae viduae erant in diebus Eliae in Israel, quando clausum est in diebus Eliae in Israel, quando clausum est caelum annis tribus, et mensibus sex: cum facta esset famae magna in omni terra: **26** et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniae, ad mulierem viduam. **27** Et multi leprosi erant in Israel sub Elisaeo propheta: et nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. **28** Et repleti sunt omnes in synagoga ira, haec audientes. **29** Et surrexerunt, et eiecerunt illum extra civitatem: et duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat aedificata ut praecipitarent eum. **30** Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. **31** Et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae, ibique docebat illos sabbatis. **32** Et stupebant in doctrina eius, quia in potestate erat sermo ipsius. **33** Et in synagoga erat homo habens daemonium immundum, et exclamavit voce magna, **34** dicens: Sine, quid nobis, et tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te qui sis, Sanctus Dei. **35** Et increpavit illum Iesus, dicens: Obmutesce, et exi ab eo. Et cum proieceret illum daemonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit. **36** Et factus est pavor in omnibus, et colloquebantur ad invicem, dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus, et exirent? **37** Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. **38** Surgens autem Iesus de synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: et rogaverunt illum pro ea. **39** Et stans super illam imperavit febri: et dimisit illam. Et continuo surgens, ministrabat illis. **40** Cum autem sol occidisset: omnes, qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. **41**

Exibant autem daemonia a multis clamantia, et dicentia: Quia tu es filius Dei: et increpans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse Christum. **42** Facta autem die egressus ibat in desertum locum, et turbae requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum ne discederet ab eis. **43** Quibus ille ait: Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideo missus sum. **44** Et erat praedicans in synagogis Galilaeae.

5 Factum est autem, cum turbae irruerunt in eum, ut audirent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genesareth. **2** Et vidit duas naves stantes secus stagnum: piscatores autem descenderant, et lavabant retia. **3** Ascendens autem in unam navim, quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas. **4** Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam. **5** Et respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. **6** Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum. **7** Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi ut venirent, et adiuvarent eos. Et venerunt, et impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur. **8** Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi a me, Domine, quia homo peccator sum. **9** Stupor enim circumdeederat eum, et omnes, qui cum illo erant, in captura piscium, quam ceperant: **10** Similiter autem Iacobum, et Ioannem, filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Iesus: Noli timere: ex hoc iam homines eris capiens. **11** Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum. **12** Et factum est, cum esset in una civitatum, et ecce vir plenus lepra, et videns Iesum, et procidens in faciem, rogavit eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. **13** Et extendens manum, tetigit eum Iesus dicens: Volo: Mundare. Et confessim lepra discessit ab illo. **14** et ipse praecipit illi ut nemini diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emundatione tua, sicut praecipit Moyses, in testimonium illis. **15** Perambulabat autem magis sermo de illo: et conveniebant turbae multae ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus suis. **16** Ipse autem secedebat in desertum, et orabat. **17** Et factum est in una dierum, et ipse sedebat docens. Et erant Pharisei sedentes, et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilaeae, et Iudeae, et Ierusalem: et virtus Domini erat ad sanandum eos. **18** Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus: et quaerebant eum inferre,

et ponere ante eum. **19** Et non invenientes qua parte illum inferrent prae turba, ascenderunt supra tectum, et per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium ante Iesum. **20** Quorum fidem ut vidit, dixit: Homo remittuntur tibi peccata tua. **21** Et cooperunt cogitare Scribae, et Pharisei, dicentes: Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? **22** Ut cognovit autem Iesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos: Quid cogitatis mala in cordibus vestris? **23** Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere: Surge, et ambula? **24** Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait paralyticu) Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. **25** Et confessim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo iacebat: et abiit in domum suam, magnificans Deum. **26** Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie. **27** Et post haec exiit, et vidi publicanum nomine Levi, sedentem ad Telenion, et ait illi: Sequere me. **28** Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. **29** et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua: et erat turba multa publicanorum, et aliorum, qui cum illis erant discubentes. **30** Et murmurabant Pharisei, et Scribae eorum dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducatis, et bibitis? **31** Et respondens Iesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. **32** Non veni vocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam. **33** At illi dixerunt ad eum: Quare discipuli Ioannis ieunant frequenter, et obsecrationes faciunt, similiter et Phariseorum: tui autem edunt, et bibunt? **34** Quibus ipse ait: Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieunare? **35** Venient autem dies: cum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieunabunt in illis diebus. **36** Dicebat autem et similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissa nova. **37** Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt. **38** sed vinum novum in utres novos mittendum est, et utraque conservantur. **39** Et nemo bibens vetus, statim vult novum, dicit enim: Vetus melius est.

6 Factum est autem in sabbato secundo primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas, et manducabant confricantes manibus. **2** Quidam autem Phariseorum, dicebant illis: Quid

facitis quod non licet in sabbatis? **3** Et respondens qui auditis: Diligite inimicos vestros, benefacite Iesum ad eos, dixit: Nec hoc legistis quod fecit David, his, qui oderunt vos. **28** Benedicite maledicentibus cum esurisset ipse, et qui cum illo erant? **4** quomodo vobis, et orate pro calumniantibus vos. **29** Et qui te intravit in domum Dei, et panes propositionis percutit in maxillam unam, praebet illi et alteram. Et sumpsit, et manducavit, et dedit his, qui cum ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam ipso erant: quos non licet manducare nisi tantum noli prohibere. **30** Omni autem petenti te, tribue: et sacerdotibus? **5** Et dicebat illis: Quia Dominus est qui aufert quae tua sunt, ne repetas. **31** Et prout Filius hominis, etiam sabbati. **6** Factum est autem in vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis alio sabbato, ut intraret in synagogam, et doceret. similiter. **32** Et si diligitis eos, qui vos diligunt, Et erat ibi homo, et manus eius dextra erat arida. quae vobis est gratia? nam et peccatores diligentes **7** Observabant autem Scribae, et Pharisaei si in se diligunt. **33** Et si benefeceritis his, qui vobis sabbato curaret: ut invenirent unde accusarent eum. benefaciunt; quae vobis est gratia? siquidem et **8** Ipse vero sciebat cogitationes eorum: et ait homini, peccatores hoc faciunt. **34** Et si mutuum dederitis qui habebat manum aridam: Surge, et sta in medium. his, a quibus speratis recipere; quae gratia est Et surgens stetit. **9** Ait autem ad illos Iesus: Interrogo vobis? nam et peccatores peccatoribus foenerantur, vos si licet sabbatis benefacere, an male: animam ut recipient aequalia. **35** Verumtamen dilige salvam facere, an perdere? **10** Et circumspectis inimicos vestros: benefacite, et mutuum date, nihil omnibus dixit homini: Extende manum tuam. inde sperantes: et erit merces vestra multa, et Et extendit: et restituta est manus eius. **11** Ipsi eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super autem repleti sunt insipientia, et colloquebantur ingratos et malos. **36** Estote ergo misericordes ad invicem, quidnam facerent de Iesu. **12** Factum sicut et Pater vester misericors est. **37** Nolite est autem in illis diebus, exiit in montem orare, iudicare, et non iudicabimini: nolite condemnare, et erat pernoctans in oratione Dei. **13** Et cum et non condemnabimini. Dimitte, et dimittemini. dies factus esset, vocavit discipulos suos: et elegit **38** Date, et dabitus vobis: mensuram bonam, et duodecim ex ipsis (quos et Apostolos nominavit) **14** confertam, et coagitatum, et superefuentem Simonem, quem cognominavit Petrum, et Andream dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, fratrem eius, Iacobum, et Ioannem, Philippum, qua mensi fueritis, remetietur vobis. **39** Dicebat et Bartholomaum, **15** Matthaeum, et Thomam, autem illis et similitudinem: Numquid potest caecus Iacobum Alphaei, et Simonem, qui vocatur zelotes, caecum ducere? nonne ambo in foveam cadunt? **16** et Iudam Iacobi, et Iudam Iscariotem, qui fuit **40** Non est discipulus super magistrum: perfectus proditor. **17** Et descendens cum illis, stetit in loco autem omnis erit, si sit sicut magister eius. **41** Quid campestri, et turba discipulorum eius, et multitudo autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem copiosa plebis ab omni Iudea, et Ierusalem, et autem, quae in oculo tuo est, non consideras? **42** Aut maritima, et Tyri, et Sidonis, **18** qui venerant ut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater sine eiicam audirent eum, et sanarentur a languoribus suis. Et festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur. videns? Hypocrita eiice primum trabem de oculo **19** Et omnis turba quaerebat eum tangere: quia virtus tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo de illo exibat, et sanabat omnes. **20** Et ipse elevatis fratribus tuis. **43** Non est enim arbor bona, quae facit oculis in discipulis suis, dicebat: Beati pauperes: quia fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum vestrum est regnum Dei. **21** Beati, qui nunc esuritis: bonum. **44** Unaquaque enim arbor de fructu suo quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt fisus: ridebitis. **22** Beati eritis cum vos oderint homines, et neque de rubo vindemiant uvam. **45** Bonus homo cum separaverint vos, et exprobraverint, et eiicerint de bono thesauro cordis sui profert bonum: et nomen vestrum tamquam malum propter Filium malus homo de malo thesauro profert malum. Ex hominibus. **23** Gaudete in illa die, et exultate: ecce abundantia enim cordis os loquitur. **46** Quid autem enim merces vestra multa est in caelo: secundum vocatis me Domine, Domine: et non facitis quae haec enim faciebant Prophetis patres eorum. dico? **47** Omnis, qui venit ad me, et audit sermones **24** Verumtamen vae vobis divitibus, qui habetis meos, et facit eos: ostendam vobis cui similis sit: consolationem vestram. **25** Vae vobis, qui saturati **48** similis est homini aedificanti domum, qui fodit estis: quia esurietis. Vae vobis, qui ridetis nunc: quia in altum, et posuit fundamentum supra petram. lugebitis et flebitis. **26** Vae cum benedixerint vobis inundatione autem facta, illisum est flumen domui omnes homines: secundum haec faciebant illi, et non potuit eam movere: fundata enim erat pseudoprophetis patres eorum. **27** Sed vobis dico, supra petram. **49** Qui autem audit, et non facit:

similis est homini aedificanti domum suam supra terram sine fundamento: in quam illius est fluvius, et continuo cecidit: et facta est ruina domus illius magna.

7 Cum autem implesset omnia verba sua in aures

plebis, intravit Capharnaum. **2** Centurionis autem cuiusdam servus male habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus. **3** Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudeorum, rogans eum ut veniret, et sanaret servum eius. **4** At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum solicite, dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi praestes. **5** Dilexit enim gentem nostram: et synagogam ipse aedificavit nobis. **6** Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens: Domine noli vexari: Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. **7** Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut veniam ad te: sed dic verbo, et sanabitur puer meus. **8** nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: et dico huic vade, et vadit: et alio veni, et venit: et servo meo, fac hoc, et facit. **9** Quo auditu Iesus miratus est: et conversus sequentibus se turbis, dixit: Amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inveni. **10** Et reversi, qui missi fuerant domum, invenerunt servum, qui languerat, sanum. **11** Et factum est: deinceps ibat Iesus in civitatem, quae vocatur Naim: et ibant cum eo discipuli eius, et turba copiosa. **12** Cum autem appropinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suea: et haec vidua erat: et turba civitatis multa cum illa. **13** Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. **14** Et accessit, et tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, steterunt) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. **15** Et resedit qui erat mortuus, et coepit loqui. Et dedit illum matri suea. **16** Accepit autem omnes timor: et magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: et quia Deus visitavit plebem suam. **17** Et exiit hic sermo in universam Iudeam de eo, et in omnem circa regionem. **18** Et nunciaverunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. **19** Et convocavit duos de discipulis suis Ioannes, et misit ad Iesum, dicentes: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? **20** Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt: Ioannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus? **21** (in ipsa autem hora multos curavit a languoribus, et plagis, et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum.) **22** Et respondens, dixit illis: Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et vidistis: Quia caeci vident, claudi

ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui est quicumque non fuerit scandalizatus in me. **23** Et cum discessissent nuncii Ioannis, coepit de Ioanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? **25** Sed quid existis videre? hominem mollibus vestibus indutum? Ecce qui in ueste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. **26** Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, et plusquam Prophetam: **27** hic est, de quo scriptum est: Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. **28** Dico enim vobis: Maior inter natos mulierum propheta Ioanne Baptista nemo est. qui autem minor est in regno Dei, maior est illo. **29** Et omnis populus audiens et publicani, iustificaverunt Deum, baptizati baptismu Ioannis. **30** Pharisei autem, et legis periti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo. **31** Ait autem Dominus: Cui ergo similes dicam homines generationis huius? et cui similes sunt? **32** Similes sunt pueris sedentibus in foro, et loquentibus adinvicem, et dicentibus: Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis: lamentavimus, et non plorasti. **33** Venit enim Ioannes Baptista, neque manducans panem, neque bibens vinum, et dicitis: Daemonium habet. **34** Venit Filius hominis manducans, et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator, et bibens vinum, amicus publicanorum, et peccatorum. **35** Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis. **36** Rogabat autem illum quidam de Phariseis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisei discubuit. **37** Et ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod Iesus accubuisse in domo Pharisei, attulit alabastrum unguenti: **38** et stans retro secus pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes eius, et capillis capitisi sui tergebat, et osculabatur pedes eius, et unguento ungebat. **39** Videns autem Phariseus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret utique, quae, et qualis est mulier, quae tangit eum: quia peccatrix est. **40** Et respondens Iesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic. **41** Duo debitores erant cuidam foeneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quinquaginta. **42** Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? **43** Respondens Simon dixit: Aestimo quia is, cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. **44** Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: haec autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit. **45** Osculum mihi non

dedisti: haec autem ex quo intravit, non cessavit quicumque non habet, etiam quod putat se habere, osculari pedes meos. **46** Oleo caput meum non auferetur ab illo. **19** Venerunt autem ad illum mater, unxisti: haec autem unguento unxit pedes meos. **47** Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata et fratres eius, et non poterant adire eum prae turba. **20** Et nunciatum est illi: Mater tua, et fratres multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus tui stant foris, volentes te videre. **21** Qui respondens, dimittitur, minus diligit. **48** Dixit autem ad illam: dixit ad eos: Mater mea, et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, et faciunt. **22** Factum est simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? **50** Dixit autem ad mulierem: et factum est in una dierum: et ipse ascendit in naviculam, et discipuli eius, et ait ad illos: Transfretemus Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

8 Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates, et castella praedicans, et evangelizans regnum Dei: et duodecim cum illo, **2** et mulieres aliquae, quae erant curatae a spiritibus malignis, et infirmatis: Maria, quae vocatur Magdalene, de qua septem daemonia exierant, **3** et Ioanna uxor Chusae procuratoris Herodis, et Susanna, et aliae multae, quae ministrabant ei de facultatibus suis. **4** Cum autem turba plurima convenirent, et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem: **5** Exiit qui seminat, seminare semen suum: et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres caeli comedenterunt illud. **6** Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit, quia non habebat humorem. **7** Et aliud cecidit inter spinas, et simul exortae spinae suffocaverunt illud. **8** Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. **9** Interrogabant autem eum discipuli eius, quae esset haec parabola. **10** Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis: ut videntes non videant, et audientes non intelligent. **11** Est autem haec parabola: Semen est verbum Dei. **12** Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. **13** Nam qui supra petram: qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: et hi radices non habent: quia ad tempus credunt, et in tempore temptationis recedunt. **14** Quod autem in spinas cecidit: hi sunt, qui audierunt, et a sollicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitae euntis, suffocantur, et non referunt fructum. **15** Quod autem in bonam terram: hi sunt, qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia. **16** Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. **17** Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, et in palam veniat. **18** Videte ergo quomodo audiatis? Qui enim habet, dabitur illi: et

trans stagnum. Et ascenderunt. **23** Et navigantibus illis, obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et compellebantur, et periclitabantur. **24** Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes: Praeceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, et tempestatem aquae, et cessavit: et facta est tranquillitas. **25** Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicem, dicentes: Quis putas hic est, quia ventis, et mari imperat, et obedient ei? **26** Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam. **27** Et cum de navi egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat daemonium iam temporibus multis, et vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. **28** Is, ut vidit Iesum, procidit ante illum: et exclamans voce magna, dixit: Quid mihi, et tibi est Iesu Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas. **29** Praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, et vinciebatur catenis, et compedibus custoditus. et ruptis vinculis agebatur a daemonio in deserta. **30** Interrogavit autem illum Iesus, dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio: quia intraverant daemonia multa in eum. **31** Et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. (*Abyssos g12*) **32** Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: et rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. **33** Exierunt ergo daemonia ab homine, et intraverunt in porcos: et impetu abiit grex per praeceps in stagnum, et suffocatus est. **34** Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt, et nunciaverunt in civitatem, et in villas. **35** Exierunt autem videre quod factum est, et venerunt ad Iesum: et invenerunt hominem sedentem, a quo daemonia exierant, vestitum ac sana mente ad pedes eius, et timuerunt. **36** Nunciaverunt autem illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset a legione: **37** et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. **38** Et rogabat illum vir, a quo daemonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens: **39** Redi in domum tuam, et

narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam fiebant ab eo, et haesitabat eo quod diceretur 8 civitatem, praedicans quanta illi fecisset Iesus. **40** a quibusdam: Quia Ioannes surrexit a mortuis: a Factum est autem cum rediisset Iesus, exceptit illum quibusdam vero: Quia Elias apparuit: ab aliis autem: turba. erunt enim omnes expectantes eum. **41** Et Quia propheta unus de antiquis surrexit. **9** Et ait ecce venit vir, cui nomen Iairus, et ipse princeps Herodes: Ioannem ego decollavi: quis est autem iste, synagogae erat: et cecidit ad pedes Iesu, rogans de quo ego talia audio? Et quaerebat videre eum. **10** eum ut intraret in domum eius, **42** quia unica filia Et reversi Apostoli, narraverunt illi quaecumque erat ei fere annorum duodecim, et haec moriebatur. fecerunt: et assumptis illis secessit seorsum in Et contigit, dum iret, a turba comprimebatur. **43** Et locum desertum, qui est Bethsaidae. **11** Quod cum mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab annis cognovissent turbæ, secutæ sunt illum: et exceptit duodecim, quae in medicos erogaverat omnem eos, et loquebatur illis de regno Dei, et eos, qui substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: **44** cura indigebant, sanabat. **12** Dies autem cooperat accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti eius: et declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi: confessim stetit fluxus sanguinis eius. **45** Et ait Iesus: Dimitte turbas, ut euntes in castella, villasque quae Quis est, qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, circa sunt, divertant, et inveniant escas: quia hic in dixit Petrus, et qui cum illo erant: Praeceptor, loco deserto sumus. **13** Ait autem ad illos: Vos date turbæ te comprimunt, et affligunt, et dicis: Quis me illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis tetigit? **46** Et dicit Iesus: Tetigit me aliquis, nam et plus quam quinque panes, et duo pisces: nisi forte ego novi virtutem de me exiisse. **47** Videns autem nos eamus, et emamus in omnem hanc turbam mulier, quia non latuit, tremens venit, et procidit escas. **14** Erant autem fere viri quinque millia. Ait ante pedes eius: et ob quam causam tetigerit eum, autem ad discipulos suos: Facite illos discumbere indicavit coram omni populo: et quemadmodum per convivia quinquagenos. **15** Et ita fecerunt. Et confessim sanata sit. **48** At ipse dixit ei: Filia, fides discubuerunt omnes. **16** Acceptis autem quinque tua salvam te fecit: vade in pace. **49** Adhuc illo panibus, et duobus piscibus, respexit in caelum, loquente, venit quidam ad principem synagogae, et benedixit illis: et fregit, et distribuit discipulis dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. suis, ut ponerent ante turbas. **17** Et manducaverunt **50** Iesus autem, auditio hoc verbo, respondit patri omnes, et saturati sunt. Et sublatum est quod puellæ: Noli timere, crede tantum, et salva erit. superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim. **51** Et cum venisset domum, non permisit intrare **18** Et factum est cum solus esset orans, erant cum secum quemquam, nisi Petrum, et Iacobum, et illo et discipuli: et interrogavit illos, dicens: Quem Ioannem, et patrem, et matrem puellæ. **52** Flebant me dicunt esse turbæ? **19** At illi responderunt, et autem omnes, et plangebant illam. At ille dixit: dixerunt: Ioannem Baptistam, alii autem Eliam, alii Nolite flere, non est mortua puella, sed dormit. **53** vero quia unus Propheta de prioribus surrexit. **20** Et deridebant eum, scientes quod mortua esset. **54** Dixit autem illis: Vos autem quem me esse dicitis? Ipse autem tenens manum eius clamavit, dicens: Respondens Simon Petrus dixit: Christum Dei. **21** At Puella, surge. **55** Et reversus est spiritus eius, et ille increpans illos, praecepit ne cui dicerent hoc, surrexit continuo. Et iussit illi dari manducare. **56** **22** dicens: Quia oportet filium hominis multa pati, et Et stupuerunt parentes eius, quibus praecepit ne alicui dicerent quod factum erat.

9 Convocatis autem Iesus duodecim Apostolis, dedit illis virtutem, et potestatem super omnia daemonia, et ut languores curarent. **2** Et misit illos praedicare regnum Dei, et sanare infirmos. **3** Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. **4** Et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete, et inde ne exeatis. **5** Et quicumque non reperirent vos: exeuntes de civitate illa, etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. **6** Egressi autem circuibant per castella evangelizantes, et curantes ubique. **7** Audivit autem Herodes tetrarcha omnia, quae

dictebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. **24** Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit animam suam propter me, salvam faciet illam. **25** quid enim profitit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat? **26** Nam qui me erubuerit, et meos sermones: hunc Filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua, et Patris, et sanctorum angelorum. **27** Dico autem vobis vere: sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. **28** Factum est autem post haec verba fere dies octo, et assumpsit Petrum, et Iacobum, et

Ioannem, et ascendit in montem ut oraret. **29** Et firmavit ut iret in Ierusalem. **52** Et misit nuncios facta est, dum oraret, species vultus eius altera: ante conspectum suum: et euntes intraverunt in et vestitus eius albus et refulgens. **30** Et ecce duo civitatem Samaritanorum ut parerent illi. **53** Et viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyeses, et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis in Elias, **31** visi in maiestate: et dicebant excessum Ierusalem. **54** Cum vidissent autem discipuli eius eius, quem completurus erat in Ierusalem. **32** Iacobus, et Ioannes, dixerunt: Domine, vis dicimus Petrus vero, et qui cum illo erant, gravati erant ut ignis descendat de caelo, et consumat illos? **55** Et somno. Et evigilantes viderunt maiestatem eius, conversus increpavit illos, dicens: Nescitis cuius et duos viros, qui stabant cum illo. **33** Et factum spiritus estis. **56** Filius hominis non venit animas est cum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum: perdere, sed salvare. Et abiuerunt in aliud castellum. Praeceptor, bonum est nos hic esse: et faciamus tria **57** Factum est autem: ambulantibus illis in via, dixit tabernacula, unum Tibi, et unum Moysi, et unum quidam ad illum: Sequar te quocumque ieris. **58** Eliae: nesciens quid diceret. **34** Haec autem illo Dixit illi Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres loquente, facta est nubes, et obumbravit eos: et caeli nidos: Filius autem hominis non habet ubi timuerunt, intrantibus illis in nubem. **35** Et vox facta caput suum reclinet. **59** Ait autem ad alterum: est de nube, dicens: Hic est Filius meus dilectus, Sequere me, ille autem dixit: Domine permitte mihi ipsum audite. **36** Et dum fieret vox, inventus est primum ire, et sepelire patrem meum. **60** Dixitque Iesus solus. Et ipsi tacuerunt, et nemini dixerunt ei Iesus: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: in illis diebus quidquam ex his, quae viderant. **37** tu autem vade, et annuntia regnum Dei. **61** Et ait Factum est autem in sequenti die, descendantibus alter: Sequar te Domine, sed permitte mihi primum illis de monte, occurrit illis turba multa. **38** Et renunciare his, quae domi sunt. **62** Ait ad illum ecce vir de turba exclamavit, dicens: Magister, Iesus: Nemo mittens manum suam ad aratrum, et obsecro te, respice in filium meum quia unicus est respiciens retro, aptus est regno Dei.

mihi: **39** et ecce spiritus apprehendit eum, et subito clamat, et elidit, et dissipat eum cum spuma, et vix discedit dilanians eum: **40** et rogavi discipulos tuos ut eiicerent illum, et non potuerunt. **41** Respondens autem Iesus, dixit: O generatio infidelis, et perversa, usquequo ero apud vos, et patiar vos? Adduc huc filium tuum. **42** Et cum accederet, elicit illum daemonium, et dissipavit. **43** Et increpavit Iesus spiritum immundum, et sanavit puerum, et reddidit illum patri eius. **44** Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus, quae faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. **45** At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos ut non sentirent illud: et timebant eum interrogare de hoc verbo. **46** Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. **47** At Iesus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, et statuit illum secus se, **48** et ait illis: Quicumque suscepit puerum istum in nomine meo, me recipit: et quicumque me receperit, recipit eum, qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est. **49** Respondens autem Ioannes dixit: Praeceptor, vidimus quendam in nomine tuo eiicientem daemonia, et prohibuimus eum: quia non sequitur nos. **50** Et ait ad illum Iesus: Nolite prohibere: qui enim non est adversum vos, pro vobis est. **51** Factum est autem dum completerentur dies assumptionis eius, et ipse faciem suam

10 Post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos. et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem, et locum, quo erat ipse venturus. **2** Et dicebat illis: Massis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. **3** Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. **4** Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis. **5** In quamcumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui: **6** et si ibi fuerit filius pacis, requiescat super illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. **7** In eadem autem domo manete edentes, et bibentes quae apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. **8** Et in quamcumque civitatem intraveritis, et suscepient vos, manducate quae apponuntur vobis: **9** et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. **10** In quamcumque autem civitatem intraveritis, et non suscepient vos, exeunte in plateas eius, dicite: **11** Etiam pulverem, qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. **12** Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam illi civitati. **13** Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro, et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere sedentes poeniterent. **14** Verumtamen

Tyro, et Sidoni remissius erit in iudicio, quam vobis. illum. Et ait illi Iesus: Vade, et tu fac similiter. **38**
15 Et tu Capharnaum usque ad caelum exaltata, Factum est autem, dum irent, et ipse intravit in usque ad infernum demergeris. (**Hadēs g86**) **16** Qui quoddam castellum: et mulier quaedam Martha vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit. nomine, exceptit illum in domum suam, **39** et huic Qui autem me spernit, spernit eum, qui misit me. erat soror nomine Maria, quae etiam sedens secus **17** Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, pedes Domini, audiebat verbum illius. **40** Martha dicentes: Domine, etiam daemonia subiiciuntur autem satagebat circa frequens ministerium: quae nobis in nomine tuo. **18** Et ait illis: Videbam satanam stetit, et ait: Domine, non est tibi curae quod soror sicut fulgor de caelo cadentem. **19** Ecce dedi vobis mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi, ut potestatem calcandi supra serpentes, et scorpiones, me adiuvet. **41** Et respondens dixit illi Dominus: et super omnem virtutem inimici: et nihil vobis nocebit. **20** Verumtamen in hoc nolite gaudere quia **42** Porro unum est necessarium. Maria optimam spiritus vobis subiiciuntur: gaudete autem, quod partem elegit, quae non auferetur ab ea.

11 Et factum est: cum esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit et Ioannes discipulos suos. **2** Et ait illis: Cum oratis, dicite: Pater, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in coelo, et in terra. **3** Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. **4** Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in temptationem. **5** Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, et dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes, **6** quoniam amicus meus venit de via ad me, et non habeo quod ponam ante illum, **7** et ille deintus respondens dicat: Noli mihi molestus esse, iam ostium clausum est, et pueri mei mecum sunt in cubili: non possum surgere, et dare tibi. **8** Et si ille perseveraverit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, et dabit illi quotquot habet necessarios. **9** Et ego dico vobis: Petite, et dabitur vobis; quaerite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. **10** Omnis enim qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur. **11** Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut pisces: numquid pro pisce serpentem dabit illi? **12** Aut si petierit ovum: numquid porriget illi scorpionem? **13** Si ergo vos cum sitis mali, nolis bona data dare filiis vestris: quanto magis Pater vester coelestis de caelo dabit spiritum bonum potentibus se? **14** Et erat eiicens daemonium, et illud erat mutum. Et cum eieisset daemonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae. **15** Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe daemoniorum eiicit daemonia. **16** Et alii tentantes, signum de caelo quaerebant ab eo. **17** Ipse autem ut vidi cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. **18** Si

autem et Satanas in seipsum divisus est, quomodo etiam id, quod deintus est, fecit? **41** Verumtamen stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me quod superest, date eleemosynam: et ecce omnia eiicere daemonia. **19** Si autem ego in Beelzebub munda sunt vobis. **42** Sed vae vobis Pharisaeis, eiicio daemonia: filii vestri in quo eiiciunt? Ideo qui decimatis mentham, et rutam, et omne olus, ipsi iudices vestri erunt. **20** Porro si in digito Dei et praeteritis iudicium, et charitatem Dei: haec eiicio daemonia: profecto pervenit in vos regnum autem oportuit facere, et illa non omittere. **43** Vae Dei. **21** Cum fortis armatus custodit atrium suum, vobis Pharisaeis, qui diligitis primas cathedras in in pace sunt omnia, quae possidet. **22** Si autem synagogis, et salutationes in foro. **44** Vae vobis, fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma qui estis ut monumenta, quae non apparent, et eius auferet, in quibus confidebat, et spolia eius homines ambulantes supra, nesciunt. **45** Respondens distribuet. **23** Qui non est mecum, contra me autem quidam ex Legisperitis, ait illi: Magister, est: et qui non colligit mecum, dispergit. **24** Cum haec dicens etiam contumeliam nobis facis. **46** immundus spiritus exierit de homine, ambulat per At ille ait: Et vobis Legisperitis vae: quia oneratis loca inaquosa, quaerens requiem: et non inveniens homines oneribus, quae portare non possunt, et dicit: Revertar in domum meam unde exivi. **25** ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. **47** Vae Et cum venerit, invenit eam scopis mundatam, et vobis, qui aedificatis monumenta Prophetarum: ornatam. **26** Tunc vadit, et assumit septem alias patres autem vestri occiderunt illos. **48** Profecto spiritus secum, nequiores se, et ingressi habitant ibi. testificamini quod consentitis operibus patrum Et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, **27** Factum est autem, cum haec diceret: extollens vos autem aedificatis eorum sepulchra. **49** Propterea vocem quaedam mulier de turba dixit illi: Beatus et sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas, et venter, qui te portavit, et ubera, quae suxisti. **28** At Apostolos, et ex illis occident, et persequuntur: **50** ille dixit: Quinimmo beati, qui audiunt verbum Dei, ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui et custodiunt illud. **29** Turbis autem concurrentibus effusus est a constitutione mundi a generatione coepit dicere: Generatio haec, generatio nequam ista, **51** a sanguine Abel, usque ad sanguinem est: signum quaerit, et signum non dabitur ei, Zachariae, qui periit inter altare, et aedem. Ita nisi signum Ionae prophetae. **30** Nam sicut fuit dico vobis, requiretur ab hac generatione. **52** Vae Ionas signum Ninivitis: ita erit et Filius hominis vobis Legisperitis, qui tulistis clavem scientiae, ipsi generationi isti. **31** Regina Austris surget in iudicio non introistis, et eos, qui introibant, prohibuistis. cum viris generationis huius, et condemnabit **53** Cum autem haec ad illos diceret, cooperunt illos: quia venit a finibus terrae audire sapientiam Pharisaei, et Legisperiti graviter insistere, et os Salomonis: et ecce plus quam Salomon hic. **32** Viri eius opprimere de multis, **54** insidiantes ei, et Ninivitae surgent in iudicio cum generatione hac, et condemnabunt illam: quia poenitentiam egerunt ad praedicationem Ionae, et ecce plus quam Ionas hic. **33** Nemo lucernam accedit, et in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant. **34** Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. **35** Vide ergo ne lumen, quod in te est, tenebrae sint. **36** Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. **37** Et cum loqueretur, rogavit illum quidam Pharisaeus ut pranderet apud se. Iesus autem ingressus recubuit. **38** Pharisaeus autem coepit intra se reputans dicere, quare non baptizatus esset ante prandium. **39** Et ait Dominus ad illum: Nunc vos Pharisaei quod deforis est calicis, et catini, mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina, et iniquitate. **40** Stulti nonne qui fecit quod deforis est,

12 Multis autem turbis concurrentibus, ita ut se invicem conculcarent, coepit dicere ad discipulos suos: Attendite a fermento Pharisaeorum, quod est hypocrisis. **2** Nihil enim opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non sciatur. **3** Quoniam quae in tenebris dixistis, in lumine dicentur: et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tectis. **4** Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, et post haec non habent amplius quid faciant. **5** Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. ita dico vobis, hunc timete. (**Geenna g1067**) **6** Nonne quinque passeress vaeneunt dipondio, et unus ex illis non est in obliuione coram Deo? **7** Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vos: **8** Dico autem

vobis: Omnis, quicumque confessus fuerit me coram date eleemosynam. Facite vobis sacculos, qui non hominibus, et Filius hominis confitebitur illum veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis: coram Angelis Dei: **9** qui autem negaverit me quo fur non appropriat, neque tinea corrumpit. **34** coram hominibus, negabitur coram Angelis Dei. Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum **10** Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, erit. **35** Sint lumbi vestri praecincti, et lucernae remittetur illi: ei autem, qui in Spiritum sanctum ardentes in manibus vestris, **36** et vos similes blasphemaverit, non remittetur. **11** Cum autem hominibus expectantibus dominum suum quando inducent vos in synagogas, et ad magistratus, et revertatur a nuptiis: ut, cum venerit, et pulsaverit, potestates, nolite solliciti esse qualiter, aut quid contestim aperiant ei. **37** Beati servi illi, quos cum respondeatis, aut quid dicatis. **12** Spiritus enim venerit dominus, invenerit vigilantes: amen dico sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos vobis, quod praecinet se, et faciet illos discubere, dicere. **13** Ait autem ei quidam de turba: Magister, et transiens ministrabit illis. **38** Et si venerit in dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem. **14** At secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ille dixit ei: Homo, quis me constituit iudicem, aut ita invenerit, beati sunt servi illi. **39** Hoc autem divisorem super vos? **15** Dixitque ad illos: Videte, et scitote, quoniam si sciret paterfamilias, qua hora cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia fur veniret, vigilaret utique, et non sineret perfodi cuiusquam vita eius est ex his quae possidet. **16** domum suam. **40** Et vos estote parati: quia qua hora Dixit autem similitudinem ad illos, dicens: Hominis non putatis, Filius hominis veniet. **41** Ait autem cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit: **17** et Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam: et cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia an et ad omnes? **42** Dixit autem Dominus: Quis, non habeo quo congregem fructus meos? **18** Et putas, est fidelis dispensator, et prudens, quem dixit: Hoc faciam: Destruam horrea mea, et maiora constituit Dominus supra familiam suam, ut det faciam: et illuc congregabo omnia, quae nata sunt illis in tempore tritici mensuram? **43** Beatus ille mihi, et bona mea, **19** et dicam animae meae: servus, quem cum venerit dominus, invenerit ita Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: facientem. **44** Vere dico vobis, quoniam supra requiesce, comede, bibe, epulare. **20** Dixit autem omnia, quae possidet, constituet illum. **45** Quod illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt si dixerit servus ille in corde suo: Moram facit a te: quae autem parasti, cuius erunt? **21** Sic est dominus meus venire: et coepit percutere servos, qui sibi thesaurizat, et non est in Deum dives. et ancillas, et edere, et bibere, et ineberiari: **46** **22** Dixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis: veniet dominus servi illius in die, qua non sperat, Nolite solliciti esse animae vestrae quid manducetis: et hora, qua nescit, et dividet eum, partemque neque corpori quid induamini. **23** Anima plus est eius cum infidelibus ponet. **47** Ille autem servus, quam esca, et corpus plus quam vestimentum. qui cognovit voluntatem domini sui, et non se **24** Considerate corvos quia non seminant, neque praeparavit, et non facit secundum voluntatem metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, eius, vapulabit multis: **48** qui autem non cognovit, et Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis et fecit digna, plagis vapulabit paucis. Omni autem, illis? **25** Quis autem vestrum cogitando potest cui multum datum est, multum quaeretur ab eo: et adiicere ad stataram suam cubitum unum? **26** Si cui commendaverunt multum, plus petent ab eo. ergo neque quod minimum est potestis, quid de **49** Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ceteris solliciti estis? **27** Considerate lilia quomodo accendatur? **50** Baptismo autem habeo baptizari: crescent: non laborant, neque nent: dico autem et quomodo coarctor usquedum perficiatur? **51** vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico sicut unum ex istis. **28** Si autem foenum, quod vobis, sed separationem: **52** erunt enim ex hoc hodie est in agro, et cras in clibanum mittitur, quinque in domo una divisi, tres in duos, et duo Deus sic vestit: quanto magis vos pusillae fidei? in tres **53** dividetur: pater in filium, et filius in **29** Et vos nolite quaerere quid manducetis, aut patrem suum, mater in filiam, et filia in matrem, quid bibatis: et nolite in sublime tolli: **30** haec socrus in nurum suam, et nurus in socrum suam. enim omnia gentes mundi quaerunt. Pater autem **54** Dicebat autem et ad turbas: Cum videritis nubem vester scit quoniam his indigetis. **31** Verumtamen orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit: quaerite primum regnum Dei, et iustitiam eius: et ita fit. **55** Et cum austrum flantem, dicitis: Quia et haec omnia adiicientur vobis. **32** Nolite timere aestus erit: et fit. **56** Hypocritae faciem caeli, et pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare terrae nostis probare: hoc autem tempus quomodo vobis regnum. **33** Vendite quae possidetis, et non probatis? **57** Quid autem et a vobis ipsis non

iudicatis quod iustum est? **58** Cum autem vadis dixit: Cui simile aestimabo regnum Dei? **21** Simile cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicem, et iudex tradat te exactori, et exactor mittat te in carcerem. **59** Dico tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

13 Aderant autem quidam ipso in tempore, nunciantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. **2** Et respondens dixit illis: Putatis quod hi Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? **3** Non, dico vobis: sed nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. **4** Sicut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloe, et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerint praeter omnes homines habitantes in Ierusalem? **5** Non, dico vobis: sed si poenitentiam non habueritis, omnes similiter peribitis. **6** Dicebat autem et hanc similitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa, et non invenit. **7** Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac, et non invenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? **8** At ille respondens, dicit illi: Domine dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam, et mittam stercora: **9** et siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam. **10** Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. **11** Et ecce mulier, quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. **12** Quam cum videret Iesus, vocavit eam ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. **13** Et imposuit illi manus, et confessim erecta est, et glorificabat Deum. **14** Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus: dicebat turbae: Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergo venite, et curamini, et non in die sabbati. **15** Respondens autem ad illum Dominus dixit: Hypocritae, unusquisque vestrum a sabbato non solvit bovem suum, aut asinum a praesepio, et dicit adaquare? **16** Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit satanas, ecce decem et octo annis non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? **17** Et cum haec diceret, erubescabant omnes adversarii eius: et omnis populus gaudebat in universis, quae gloriose fiebant ab eo. **18** Dicebat ergo: Cui simile est regnum Dei, et cui simile eligerent, dicens ad illos: **19** Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, et crevit, et factum est in arborem magnam: et volucres caeli requieverunt in ramis eius. **20** Et iterum

est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria, donec fermentaretur totum. **22** Et ibat per civitates, et castella docens, et iter faciens in Ierusalem. **23** Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos: **24** Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quaerent intrare, et non poterunt. **25** Cum autem intraverit paterfamilias, et clauerit ostium, incipietis foris stare, et pulsare ostium, dicentes: Domine, aperi nobis: et respondens dicet vobis: Nescio vos unde sitis: **26** tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, et bibimus, et in plateis nostris docuisti. **27** Et dicet vobis: Nescio vos unde sitis: discedite a me omnes operarii iniquitatis. **28** Ibi erit fletus, et stridor dentium: cum videritis Abraham, et Isaac, et Iacob, et omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. **29** Et venient ab Oriente, et Occidente, et Aquilone, et Austro, et accubent in regno Dei. **30** Et ecce sunt novissimi qui erant primi, et sunt primi qui erant novissimi. **31** In ipsa die accesserunt quidam Phariseorum, dicentes illi: Exi, et vade hinc: quia Herodes vult te occidere. **32** Et ait illis: Ite, et dicite vulpi illi: Ecce eiicio daemonia, et sanitates perficio hodie, et cras, et tertia die consummor. **33** Verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare: quia non capit prophetam perire extra Ierusalem. **34** Ierusalem, Ierusalem, quae occidis Prophetas, et lapidas eos, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pennis, et noluisti? **35** Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me donec veniat cum dicetis: Benedictus, qui venit in nomine Domini.

14 Et factum est cum introisset Iesus in domum cuiusdam principis Phariseorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. **2** Et ecce homo quidam hydropticus erat ante illum. **3** Et respondens Iesus dixit ad Legisperitos, et Phariseos, dicens: Si licet sabbato curare? **4** At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit eum, ac dimisit. **5** Et respondens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus, aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum die sabbati? **6** Et non poterant ad haec respondere illi. **7** Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus ergo: Cui simile est regnum Dei, et cui simile eligerent, dicens ad illos: **8** Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte acceptum homo misit in hortum suum, et crevit, honorator te sit invitatus ab illo, **9** et veniens is, qui et factum est in arborem magnam: et volucres te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum: et tunc caeli requieverunt in ramis eius. **20** Et iterum incipias cum rubore novissimum locum tenere. **10**

sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut, cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: neque in sterquilinium utile est, sed foras mittetur. Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discubentibus: **11** quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur. **12** Dicebat autem et ei, qui invitaverat: Cum facis prandium, aut coenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos neque divites: ne forte te et ipsi reinvitent, et fiat tibi retributio. **13** sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, et caecos: **14** et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. **15** Haec cum audisset quidam de simul discubentibus, dixit illi: Beatus, qui manducabit panem in regno Dei. **16** At ipse dixit ei: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocavit multos. **17** Et misit servum suum hora coenae dicere invitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia. **18** Et cooperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam emi, et necesse habeo exire, et videre illam: rogo te habe me excusatum. **19** Et alter dixit: Iuga boum emi quinque, et eo probare illa: rogo te habe me excusatum. **20** Et alius dixit: Uxorem duxi, et ideo non possum venire. **21** Et reversus servus nunciavit haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in plateas, et vicos civitatis: et pauperes, ac debiles, et caecos, et claudos introduc huc. **22** Et ait servus: Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus est. **23** Et ait dominus servo: Exi in vias, et sepes: et compelle intrare, ut impleatur domus mea. **24** Dico autem vobis quod nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit coenam meam. **25** Ibant autem turbae multae cum eo: et conversus dixit ad illos: **26** Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. **27** Et qui non baiulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. **28** Quis enim ex vobis volens turrim aedificare, nonne prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum, **29** ne, posteaquam posuerit fundamentum, et non potuerit perficere, omnes, qui vident, incipient illudere ei, **30** dicentes: Quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare? **31** Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem milibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? **32** alioquin adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea, quae pacis sunt. **33** Sic ergo omnis ex vobis, qui non renunciat omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus. **34** Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condietur? **35** Neque in terram, Qui habet aures audiendi, audiat.

15 Erant autem appropinquantes ei publicani, et peccatores ut audiret illum. **2** Et murmurabant Pharisei, et Scribae, dicentes: Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis. **3** Et ait ad illos parabolam istam, dicens: **4** Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonagintanovem in deserto, et vadit ad illam, quae perierat, donec inveniat eam? **5** Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens: **6** et veniens domum convocat amicos, et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi quia inveni ovem meam, quae perierat. **7** Dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonagintanovem iustis, qui non indigent poenitentia. **8** Aut quae mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accedit lucernam, et evertit domum, et quaerit diligenter, donec inveniat eam? **9** Et cum invenerit, convocat amicas, et vicinas, dicentes: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam, quam perdideram? **10** Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente. **11** Ait autem: Homo quidam habuit duos filios: **12** et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae, quae me contingit. Et divisit illis substantiam. **13** Et non post multis dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. **14** Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. **15** Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. **16** Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant: et nemo illi dabant. **17** In se autem reversus, dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo! **18** Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei: Pater, peccavi in caelum, et coram te: **19** iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. **20** Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidi illum pater ipsius, et misericordia motus est, et accurrens cecidit super collum eius, et osculatus est eum. **21** Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum, et coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. **22** Dixit autem pater ad servos suos: Cito proferte stolam primam, et induite illum, et date annulum in manum eius, et calceamenta in pedes

eius: **23** et adducite vitulum saginatum, et occidite, omnia haec Pharisaei, qui erant avari: et deridebat et manducemus, et epulemur: **24** quia hic filius illum. **15** Et ait illis: Vos estis, qui iustificatis vos meus mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus coram hominibus: Deus autem novit corda vestra: est. Et coeperunt epulari. **25** Erat autem filius eius quia quod hominibus altum est, abominatio est senior in agro: et cum veniret, et appropinquaret ante Deum. **16** Lex, et prophetae usque ad Ioannem: vocavit unum de servis, et interrogavit quid haec vim facit. **17** Facilius est autem caelum, et terram domui, audivit symphoniam, et chorum: **26** et ex eo regnum Dei evangelizatur, et omnis in illud vocavit unum de servis, et interrogavit quid haec vim facit. **17** Facilius est autem caelum, et terram essent. **27** Isque dixit illi: Frater tuus venit, et praeterire, quam de Lege unum apicem cadere. **18** occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum Omnis, qui dimittit uxorem suam, et alteram ducit, illum recepit. **28** Indignatus est autem, et nolebat moechatur: et qui dimissam a viro dicit, moechatur. introire. Pater ergo illius egressus, coepit rogare **19** Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura, illum. **29** At ille respondens, dixit patri suo: Ecce et byssō: et epulabatur quotidie splendide. **20** tot annis servio tibi, et numquam mandatum tuum Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui praeterivi: et numquam dedisti mihi hoedum ut iacebat ad ianuam eius, vulceribus plenus, **21** cum amicis meis epularer: **30** sed postquam filius cupiens saturari de micis, quae cadebant de mensa tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum dvit, et nemo illi dabat: sed et canes veniebant, meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. et lingebant ulcera eius. **22** Factum est autem ut **31** At ipse dixit illi: Fili, tu semper tecum es, et moreretur mendicus, et portaretur ab Angelis in omnia mea tua sunt: **32** epulari autem, et gaudere sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives, **23** oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, et et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos revixit: perierat, et inventus est.

16 Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. **2** Et vocavit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tue: iam enim non poteris villicare. **3** Ait autem villicus intra se: Quid faciam quia dominus meus auferat a me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco. **4** Scio quid faciam, ut, cum amotus fuero a villicatione, recipient me in domos suas. **5** Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? **6** At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam: et sede cito, scribe quinquaginta. **7** Deinde alio dixit: Tu vero quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et scribe octoginta. **8** Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. (**aiōn g165**) **9** Et ego vobis dico: facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cum defeceritis, recipient vos in aeterna tabernacula. (**aiōnios g166**) **10** Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est, et in maiori iniquus est. **11** Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: quod verum est, quis credet vobis? **12** Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est, quis dabit vobis? **13** Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet, et alterum diligit: aut uni adhaerebit, et alterum contemnet: non potestis Deo servire, et mammonae. **14** Audiebant autem clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. **25** Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. **26** et in his omnibus inter nos, et vos chaos magnum firmatum est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. **27** Et ait: Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei. **28** habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. **29** Et ait illi Abraham: Habent Moysen, et prophetas: audiunt illos. **30** At ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. **31** Ait autem illi: Si Moysen, et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexit, credent.

17 Et ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non veniant scandalata: vae autem illi, per quem veniunt. **2** Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius, et proiiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis. **3** Attendite vobis: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: et si poenitentiam egerit, dimitte illi. **4** Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, dimitte illi. **5** Et dixerunt Apostoli Domino: Adauge nobis fidem. **6** Dicit autem Dominus: Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare, et transplantare

in mare, et obediet vobis. **7** Quis autem vestrum duea erunt molentes in unum: una assumetur, et habens servum arantem aut pascentem boves, qui altera relinquetur: duo in agro: unus assumetur, regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe: **8** et alter relinquetur. **36** Respondentes dicunt illi: et non dicat ei: Para quod coenem, et praecinge te, Ubi Domine? **37** Qui dixit illis: Ubicumque fuerit et ministra mihi donec manducem et bibam, et post corpus, illuc congregabuntur et aquilae.

18 Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere, **2** dicens: Iudeus quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat, et hominem non reverebatur. **3** Vidua autem quaedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo. **4** Et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem reveror: **5** tamen quia molesta est mihi haec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens suggulet me. **6** Ait autem Dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit: **7** Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis? **8** Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra? **9** Dixit autem et ad quosdam, qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur ceteros, parabolam istam dicens: **10** Duo homines ascendeant in templum ut orarent: unus Phariseus, et alter publicanus. **11** Phariseus stans, haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum: raptiores, iniusti, adulteri: velut etiam hic publicanus. **12** ieuno bis in sabbato: decimas do omnium, quae possideo. **13** Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad caelum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. **14** Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur. **15** Afferebant autem ad illum et infantes, ut eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. **16** Iesus autem convocans illos, dixit: Sinite pueros venire ad me, et nolite vetare eos. talium est enim regnum Dei. **17** Amen dico vobis: Quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. **18** Et interrogavit eum quidam princeps, dicens: Magister bone, quid faciens vitam aeternam possidebo? (**aiōnios g166**)

19 Dixit autem ei Iesus: Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus. **20** Mandata nosti: Non occides: Non moechaberis: Non furtum facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum, et matrem. **21** Qui ait: Haec omnia custodivi a iuventute mea. **22** Quo auditio, Iesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quaecumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo: et

veni, sequere me. **23** His ille auditis, contrastatus est: defraudavi, reddo quadruplum. **9** Ait Iesus ad eum: quia dives erat valde. **24** Videns autem Iesus illum Quia hodie salus domui huic facta est: eo quod et tristem factum, dixit: Quam difficile, qui pecunias ipse filius sit Abrahae. **10** Venit enim Filius hominis habent, in regnum Dei intrabunt! **25** Facilius est quaerere, et salvum facere quod perierat. **11** Haec enim camelum per foramen acus transire, quam illis audientibus adiiciens, dixit parabolam, eo quod divitem intrare in regnum Dei. **26** Et dixerunt qui esset prope Ierusalem: et quia existimarent quod audiebant: Et quis potest salvus fieri? **27** Ait illis: confestim regnum Dei manifestaretur. **12** Dixit ergo: Quae impossibilia sunt apud homines, possibilia Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam sunt apud Deum. **28** Ait autem Petrus: Ecce nos accipere sibi regnum, et reverti. **13** Vocatis autem dimisimus omnia et secuti sumus te. **29** Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est, qui reliquit dominum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei, **30** et non recipiat multo plura in hoc tempore, et in saeculo venturo vitam aeternam. **31** Assumpsit autem Iesus duodecim, et ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, et consummabuntur omnia, quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis. **32** tradetur enim Gentibus, et illudetur, et flagellabitur, et conspuetur: fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem et postquam flagellaverint, occident eum, et tertia civitates. **18** Et alter venit, dicens: Domine, mna tua die resurget. **34** Et ipsi nihil horum intellexerunt, fecit quinque mnas. **19** Et huic ait: Et tu esto super et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quae dicebantur. **35** Factum est autem, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario: cum appropinquaret Iericho, caecus quidam sedebat **21** timui enim te, quia homo austerus es: tollis secus viam, mendicans. **36** Et cum audiret turbam quod non posuisti, et metis quod non seminasti. **22** praetereuntem, interrogabat quid hoc esset. **37** Dicit ei: De ore tuo te iudico serve nequam. sciebas Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazarenus transiret. quod ego homo austerus sum, tollens quod non **38** Et clamavit, dicens: Iesu fili David miserere mei. posui, et metens quod non seminavi: **23** quare **39** Et qui praeibant, increpabant eum ut taceret. non dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego Ipse vero multo magis clamabat: Fili David miserere veniens cum usuris utique exegisssem illam? **24** mei. **40** Stans autem Iesus iussit illum adduci ad Et astantibus, dixit: Auferte ab illo mnam, et date se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum, **41** illi, qui decem mnas habet. **25** Et dixerunt ei: dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine ut Domine, habet decem mnas. **26** Dico autem vobis, videam. **42** Et Iesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit. **43** Et confestim vidit, et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

19 Et ingressus perambulabat Iericho. **2** Et ecce vir nomine Zachaeus: et hic princeps erat publicanorum, et ipse dives: **3** et quaerebat videre Iesum, quis esset: et non poterat praeturba, quia statura pusillus erat. **4** Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret eum: quia inde erat transiturus. **5** Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachaeus festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. **6** Et festinans descendit, et exceptit illum gaudens. **7** Et cum viderent omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. **8** Stans autem Zachaeus, dixit ad Iesum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: et si quid aliquem

ascendens Ierosolymam. **29** Et factum est, cum appropinquasset ad Bethphage, et Bethaniam ad montem, qui vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos, **30** dicens: Ite in castellum, quod contra vos est: in quod introeuntes, invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo umquam hominum sedit: solvite illum, et adducite. **31** Et si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei: Quia Dominus operam eius desiderat. **32** Abierunt autem qui missi erant: et invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. **33** Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini eius ad illos: Quid solvitis pullum? **34** At illi dixerunt: Quia Dominus eum necessarium habet. **35** Et duxerunt illum ad Iesum. Et iacentes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum.

36 Eunte autem illo, substernebant vestimenta dominus vineae: Quid faciam? mittam filium meum sua in via. **37** Et cum appropinquaret iam ad dilectum: forsitan, cum hunc viderint, verebuntur. descensum Montis oliveti, cooperunt omnes turbae **14** Quem cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se, descendientium gaudentes laudare Deum voce dicentes: Hic est heres, occidamus illum, ut nostra magna super omnibus, quas viderant, virtutibus, fiat hereditas. **15** Et eiectum illum extra vineam, **38** dicentes: Benedictus, qui venit rex in nomine occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineae? Domini, pax in caelo, et gloria in excelsis. **39** Et **16** veniet, et perdet colonus istos, et dabit vineam quidam Pharisaeorum de turbis, dixerunt ad illum: aliis. Quo auditio, dixerunt illi: Absit. **17** Ille autem Magister, increpa discipulos tuos. **40** Quibus ipse ait: aspiciens eos ait: Quid est ergo hoc, quod scriptum Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. est: Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, **41** Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit hic factus est in caput anguli? **18** Omnis, qui super illam, dicens: **42** Quia si cognovisses et tu, ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: et quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, super quem autem ceciderit, comminuet illum. **19** nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. **43** Quia Et quaerebant principes sacerdotum, et Scribae venient dies in te: et circumdabunt te inimici tui mittere in illum manus illa hora: et timuerunt vallo, et circumdabunt te: et coangustabunt te populum: cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit undique: **44** et ad terram prosternent te, et filios similitudinem hanc. **20** Et observantes miserunt tuos, qui in te sunt, et non relinquunt in te lapidem insidiatores, qui se iustos simularent, ut caperent super lapidem: eo quod non cognoveris tempus eum in sermone, et tradenter illum principatu, visitationis tuae. **45** Et ingressus in templum, coepit et potestati praesidis. **21** Et interrogaverunt eum, eicere vendentes in illo, et ementes, **46** dicens illis: dicentes: Magister, scimus quia recte dicas, et Scriptum est: Quia domus mea domus orationis doces: et non accipis personam, sed viam Dei in est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. veritate doces: **22** licet nobis tributum dare Caesari, **47** Et erat docens quotidie in templo. Principes an non? **23** Considerans autem dolum illorum, autem sacerdotum, et Scribae, et Princeps plebis dixit ad eos: Quid me tentatis? **24** Ostendite mihi quaerebant illum perdere: **48** et non inveniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus Respondentes dixerunt ei: Caesaris. **25** Et ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesaris: et quae sunt Dei, Deo. **26** Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe: et mirati in responso eius, tacuerunt. **27** Accesserunt autem quidam Sadducaeorum, qui negant esse resurrectionem, et interrogaverunt eum, **28** dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis: Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater eius uxorem, et suscitet semen fratri suo: **29** septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est sine filiis. **30** Et sequens accepit illam, et ipse mortuus est sine filio. **31** Et tertius accepit illam. Similiter et omnes septem, et non reliquerunt semen, et mortui sunt. **32** Novissime omnium mortua est et mulier. **33** In resurrectione ergo, cuius eorum erit uxor? siquidem septem habuerunt eam uxorem. **34** Et ait illis Jesus: Filii huius saeculi nubunt, et traduntur ad nuptias: (**aiōn g165**) **35** illi vero qui digni habebuntur saeculo illo, et resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent uxores: (**aiōn g165**) **36** neque etiam ultra mori potuerunt: aequales enim Angelis sunt, et filii sunt Dei: cum sint filii resurrectionis. **37** Quia vero resurgent mortui, et Moyses ostendit secus rubrum, sicut dicit Dominum, Deum Abraham, et Deum Isaac, et Deum Iacob.

20 Et factum est in una dierum, docente illo populum in templo, et evangelizante, convenerunt principes sacerdotum, et Scribae cum senioribus, **2** et aiunt dicentes ad illum: Dic nobis, in qua potestate haec facis? aut: Quis est, qui dedit tibi hanc potestatem? **3** Respondens autem Iesus, dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum. Respondete mihi: **4** Baptismus Ioannis de caelo erat, an ex hominibus? **5** At illi cogitabant intra se, dicentes: Quia si dixerimus, de caelo, dicet: Quare ergo non credidistis illi? **6** Si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapidabit nos: certi sunt enim, Ioannem prophetam esse. **7** Et responderunt se nescire unde esset. **8** Et Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate haec facio. **9** Coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo quidam plantavit vineam, et locavit eam colonis: et ipse peregre fuit multis temporibus. **10** Et in tempore illo misit ad cultores servum, ut de fructu vineae darent illi. Qui caesum dimiserunt eum inanem. **11** Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque caedentes, et afficientes contumelia, dimiserunt inanem. **12** Et addidit tertium mittere: qui et illum vulnerantes eicerunt. **13** Dixit autem

38 Deus autem non est mortuorum, sed vivorum: autem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem, omnes enim vivunt ei. **39** Respondentes autem tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius: quidam Scribarum, dixerunt ei: Magister, bene **21** tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes: et dixisti. **40** Et amplius non audebant eum quidquam qui in medio eius, discedant: et qui in regionibus, interrogare. **41** Dixit autem ad illos: Quomodo non intrent in eam. **22** quia dies ultionis hi sunt, dicunt Christum, filium esse David? **42** et ipse David ut impleantur omnia, quae scripta sunt. **23** Vae dicit in libro Psalmorum: Dixit Dominus Domino autem praegnantibus, et nutrientibus in illis diebus. meo, sede a dextris meis, **43** donec ponam inimicos erit enim pressura magna super terram, et ira tuos, scabellum pedum tuorum? **44** David ergo populo huic. **24** Et cadent in ore gladii: et captivi Dominum illum vocat: et quomodo filius eius est? **45** ducentur in omnes Gentes. et Ierusalem calcabitur Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis: a Gentibus: donec impleantur tempora nationum. **46** Attendite a Scribis, qui volunt ambulare in stolis, **25** Et erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in et amant salutationes in foro, et primas cathedras terris pressura Gentium prae confusione sonitus in synagogis, et primos discubitus in conviviis: **47** qui devorant domos viduarum, simulantes longam orationem. Hi accipient damnationem maiorem.

21 Rescipientes autem vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites. **2** Vedit autem et quandam viduam pauperculam mittentem aera minuta duo. **3** Et dixit: Vere dico vobis, quia vidua haec pauper, plus quam omnes misit. **4** Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: haec autem ex eo, quo deest illi, omnem victum suum, quem habuit, misit. **5** Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus, et donis ornatum esset, dixit: **6** Haec, quae videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur. **7** Interrogaverunt autem illum, dicentes: Praeceptor, quando haec erunt, et quod signum cum fieri incipient? **8** Qui dixit: Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum: et tempus appropinquavit: nolite ergo ire post eos. **9** Cum autem audieritis proelia, et seditiones, nolite terrori: oportet enim primum haec fieri, sed nondum statim finis. **10** Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem, et regnum adversus regnum. **11** Et terraemotus magni erunt per loca, et pestilentiae, et fames, terroresque de caelo, et signa magna erunt. **12** Sed ante haec omnia iniicient vobis manus suas, et persequentur tradentes in synagogas, et custodias, trahentes ad reges, et praesides propter nomen meum: **13** continget autem vobis in testimonium. **14** Ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis. **15** ego enim dabo vobis os, et sapientiam, cui non poterunt resistere, et contradicere omnes adversarii vestri. **16** Trademini autem a parentibus, et fratribus, et cognatis, et amicis, et morte afficiunt ex vobis: **17** et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum: **18** et capillus de capite vestro non peribit. **19** In Ioannem, dicens: Euntes parate nobis pascha, ut patientia vestra possidebitis animas vestras. **20** Cum manducemus. **9** At illi dixerunt: Ubi vis paremus?

22 Appropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha: **2** et quaerebant principes sacerdotum, et Scribae, quomodo Iesum interficerent: timebant vero plebem. **3** Intravit autem satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim. **4** et abiit, et locutus est cum principibus sacerdotum, et magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. **5** Et gavisi sunt, et pacti sunt pecuniam illi dare. **6** Et spopondit. Et quaerebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis. **7** Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. **8** Et misit Petrum, et

10 Et dixit ad eos: Ecce introeuntibus vobis in gladium. **37** Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc, civitatem, occurret vobis homo quidam amphoram quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum aquae portans: sequimini eum in domum, in quam iniquis deputatus est. Etenim ea, quae sunt de me, intrat, **11** et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi finem habent. **38** At illi dixerunt: Domine, ecce duo Magister: Ubi est diversorum, ubi pascha cum gladii hic. At ille dixit eis: Satis est. **39** Et egressus discipulis meis manducem? **12** Et ipse ostendet ibat secundum consuetudinem in Monte olivarum, vobis coenaculum magnum stratum, et ibi parate. Secuti sunt autem illum et discipuli. **40** Et cum **13** Eentes autem invenerunt sicut dixit illis, et pervenisset ad locum, dixit illis: Orate ne intretis in paraverunt pascha. **14** Et cum facta esset hora, temptationem. **41** Et ipse avulsus est ab eis quantum discubuit, et duodecim Apostoli cum eo. **15** et ait iactus est lapidis: et positis genibus orabat, **42** illis: Desiderio desideravi hoc pascha manducare dicens: Pater si vis, transfer calicem istum a me: vobiscum, antequam patiar. **16** Dico enim vobis, quia Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat. **43** ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in Apparuit autem illi Angelus de caelo, confortans regno Dei. **17** Et accepto calice gratias egit, et dixit: eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. **44** Accipite, et dividite inter vos. **18** dico enim vobis Et factus est sudor eius, sicut guttae sanguinis quod non bibam de generatione vitis, donec regnum decurrentis in terram. **45** Et cum surrexisset ab Dei veniat. **19** Et accepto pane gratias egit, et fregit, oratione, et venisset ad discipulos suos, invenit et dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro eos dormientes pree tristitia. **46** Et ait illis: Quid vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. dormitis? surgite, orate, ne intretis in temptationem. **20** Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: **47** Adhuc eo loquente ecce turba: et qui vocabatur Hic est calix novum testamentum in sanguine Iudas, unus de duodecim, antecedebat eos: et meo, qui pro vobis fundetur. **21** Verumtamen ecce appropinquavit Iesu ut oscularetur eum. **48** Iesus manus tradentis me, mecum est in mensa. **22** Et autem dixit illi: Iuda, osculo Filium hominis tradis? quidem Filius hominis, secundum quod definitum **49** Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod est, vadit: verumtamen vae homini illi, per quem futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in tradetur. **23** Et ipsi cooperunt quaerere inter se, gladio? **50** Et percussit unus ex illis servum principis quis esset ex eis, qui hoc facturus esset. **24** Facta sacerdotum, et amputavit auriculam eius dexteram. est autem et contentio inter eos, quis eorum **51** Respondens autem Iesus, ait: Sinite usque huc. Et videretur esse maior. **25** Dixit autem eis: Reges cum tetigisset auriculam eius, sanavit eum. **52** Dixit Gentium dominantur eorum: et qui potestatem autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, principes habent super eos, benefici vocantur. **26** Vos autem sacerdotum, et magistratus templi, et seniores: non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor: Quasi ad latronem existis cum gladiis, et fustibus? et qui praecessor est, sicut ministrator. **27** Nam **53** Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non quis maior est, qui recumbit, an qui ministratur? extendistis manus in me: sed haec est hora vestra, et nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum potestas tenebrarum. **54** Comprehendentes autem sum, sicut qui ministratur: **28** vos autem estis, qui eum, duxerunt ad domum principis sacerdotum: permansistis mecum in temptationibus meis: **29** Et Petrus vero sequebatur eum a longe. **55** Accenso ego dispono vobis sicut dispositus mihi Pater meus autem igne in medio atrii, et circumsedentibus illis, regnum, **30** ut edatis, et bibatis super mensam erat Petrus in medio eorum. **56** Quem cum vidisset meam in regno meo: et sedeatis super thronos ancilla quaedam sedentem ad lumen, et eum fuisse iudicantes duodecim tribus Israel. **31** Ait autem intuita, dixit: Et hic cum illo erat. **57** At ille negavit Dominus Simoni: Simon, ecce satanas expetivit vos eum, dicens: Mulier, non novi illum. **58** Et post ut cibararet sicut triticum: **32** ego autem rogavi pusillum alius videns eum, dixit: Et tu de illis es. pro te ut non deficiat fides tua: et tu aliquando Petrus vero ait: O homo, non sum. **59** Et intervallo conversus confirma fratres tuos. **33** Qui dixit ei: facto quasi horae unius, alius quidam affirmabat, Domine, tecum paratus sum et in carcerem, et in dicens: Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus mortem ire. **34** At ille dixit: Dico tibi Petre, non est. **60** Et ait Petrus: Homo, nescio quid dicis. Et cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse continuo adhuc illo loquente cantavit gallus. **61** Et me. Et dixit eis: **35** Quando misi vos sine sacculo, conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus et pera, et calceamentis, numquid aliquid defuit est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: Quia prius vobis? **36** At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed quam gallus cantet, ter me negabis. **62** Et egressus nunc qui habet saccum, tollat similiter et peram: foras Petrus flevit amare. **63** Et viri, qui tenebant et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat illum, illudebant ei, caedentes. **64** Et velaverunt

eum, et percutiebant faciem eius: et interrogabant in carcerem. **20** Iterum autem Pilatus locutus eum, dicentes: Prophetiza, quis est, qui te percussit? est ad eos, volens dimittere Iesum. **21** At illi **65** Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. **66** succlamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, **22** Ille autem tertio dixit ad illos: Quid enim mali et principes sacerdotum, et Scribae, et duxerunt fecit iste? nullam causam mortis invenio in eo: illum in concilium suum, dicentes: Si tu es Christus, corripiam ergo illum, et dimittam. **23** At illi instabant dic nobis. **67** Et ait illis: Si vobis dixero, non vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: et creditis mihi: **68** si autem et interrogavero, non invalescebant voces eorum. **24** Et Pilatus adiudicavit respondebitis mihi, neque dimittetis. **69** Ex hoc fieri petitionem eorum. **25** Dimisit autem illis eum, autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis qui propter homicidium, et seditionem missus Dei. **70** Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius fuerat in carcere, quem petebant, Iesum vero Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. **71** At illi tradidit voluntati eorum. **26** Et cum ducerent eum, dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem ipsi enim audivimus de ore eius.

23 Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. **2** Cooperunt autem illum accusare, dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dari Caesari, et dicentem se Christum regem esse. **3** Pilatus autem interrogavit eum, dicens: Tu es rex Iudeorum? At ille respondens ait: Tu dicis. **4** Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, et turbas: Nihil invenio causae in hoc homine. **5** At illi invalescebant, dicentes: Commovit populum docens per universam Iudeam, incipiens a Galilaea usque huc. **6** Pilatus autem audiens Galilaeam, interrogavit si homo Galilaeus esset. **7** Et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis diebus. **8** Herodes autem viso Iesu, gavisus est valde. erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo, et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. **9** Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. **10** Stabant autem principes sacerdotum, et Scribae constanter accusantes eum. **11** Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: et illusus indutum ueste alba, et remisit ad Pilatum. **12** Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem. **13** Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, et magistratibus, et plebe, **14** dixit ad illos: Obtulitis mihi hunc hominem, quasi avertentem populum, et ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inveni in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. **15** Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei. **16** Emendatum ergo illum dimittam. **17** Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, unum. **18** Exclamavit autem simul universa turba, dicentes: Tolle hunc, et dimitte nobis Barabbam, **19** qui erat propter seditionem quandam factam in civitate et homicidium, missus

Iesus, dixit: Filiae Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsis flete, et super filios vestros. **29** Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatae steriles, et ventres, qui non genuerunt, et ubera, quae non lactaverunt. **30** Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos. et collibus: Operite nos. **31** Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fieri? **32** Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur. **33** Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvariae, ibi crucifixerunt eum: et latrones, unum a dextris, et alterum a sinistris. **34** Iesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero vestimenta eius, miserunt sortes. **35** Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. **36** Illudebant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei, **37** et dicentes: Si tu es rex Iudeorum, salvum te fac. **38** Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris Graecis, et Latinis, et Hebraicis: Hic est rex Iudeorum. **39** Unus autem de his, qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, et nos. **40** Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, qui in eadem damnatione es? **41** Et nos quidem iuste, nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali gessit. **42** Et dicebat ad Iesum: Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum. **43** Et dixit illi Iesus: Amen dico tibi: Hodie tecum eris in paradyso. **44** Erat autem fere hora sexta, et tenebrae factae sunt in universam terram usque ad horam nonam. **45** Et obscuratus est sol: et velum templi scissum est medium. **46** Et clamans voce magna Iesus ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens, expiravit. **47** Videns autem

Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum, respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu dicens: Vere hic homo iustus erat. **48** Et omnis turba solus peregrinus es in Ierusalem, et non cognovisti eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, et quae facta sunt in illa his diebus? **19** Quibus ille videbant quae fiebant, percutientes pectora sua dixit: Quae? Et dixerunt: De Iesu Nazareno, qui revertebantur. **49** Stabant autem omnes noti eius fuit vir propheta, potens in opere, et sermone a longe: et mulieres, quae secutae eum erant a coram Deo, et omni populo: **20** Et quomodo eum Galilaea, haec videntes. **50** Et ecce vir nomine tradiderunt summi sacerdotes, et principes nostri Ioseph, qui erat decurio, vir bonus, et iustus: **51** in damnationem mortis, et crucifixerunt eum. **21** hic non consenserat consilio, et actibus eorum, nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus ab Arimathia civitate Iudeae, qui expectabat Israel: et nunc super haec omnia, tertia dies est et ipse regnum Dei. **52** hic accessit ad Pilatum, hodie quod haec facta sunt. **22** Sed et mulieres et petiit corpus Iesu: **53** et depositum involvit quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante sindone, et posuit eum in monumento exciso, in quo lucem fuerunt ad monumentum, **23** et, non invento nondum quisquam positus fuerat. **54** Et dies erat parasesces, et sabbatum illucescebat. **55** Subsecutae autem mulieres, quae cum eo venerant de Galilaea, viderunt monumentum, et quemadmodum positum erat corpus eius. **56** Et revertentes paraverunt aromata, et unguenta: et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

24 Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes quae paraverant, aromata: **2** et invenerunt lapidem revolutum a monumento. **3** Et ingressae non invenerunt corpus Domini Iesu. **4** Et factum est, dum mente consternatae essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in ueste fulgenti. **5** Cum timerent autem, et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quaeritis viventem cum mortuis? **6** non est hic, sed surrexit: recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilaea esset, **7** dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia resurgere. **8** Et recordatae sunt verborum eius. **9** Et regressae a monumento nunciaverunt haec omnia illis undecim, et ceteris omnibus. **10** Erat autem Maria Magdalene, et Ioanna, et Maria Iacobi, et ceterae, quae cum eis erant, quae dicebant ad Apostolos haec. **11** Et visa sunt ante illos, sicut deliramentum verba ista: et non crediderunt illis. **12** Petrus autem surgens curcurrit ad monumentum: et procumbens vidit linteamina sola posita, et abiit secum mirans quod factum fuerat. **13** Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. **14** et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus, quae acciderant. **15** Et factum est, dum fabularentur, et secum quaererent: et ipse Iesus appropinquans ibat cum illis: **16** oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. **17** Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes? **18** Et

corpore eius, venerunt, dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. **24** Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt. **25** Et ipse dixit ad eos: O stulti, et tardi corde ad credendum in omnibus, quae locuti sunt Prophetae! **26** Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? **27** Et incipiens a Moyse, et omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant. **28** Et appropinquaverunt castello quo ibant: et ipse se finxit longius ire. **29** Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam adesperascit, et inclinata est iam dies. Et intravit cum illis. **30** Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et benedixit, ac fregit, et porrigebat illis. **31** Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum. **32** Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas? **33** Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem: et invenerunt congregatos undecim, et eos, qui cum illis erant, **34** dicentes: Quod surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni. **35** Et ipsi narrabant quae gesta erant in via: et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. **36** Dum autem haec loquuntur, stetit Jesus in medio eorum, et dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere. **37** Conturbati vero, et conterriti, existimabant se spiritum videre. **38** Et dixit eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra? **39** Videte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpate, et videte: quia spiritus carnem, et ossa non habet, sicut me videtis habere. **40** Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, et pedes. **41** Adhuc autem illis non creditibus, et mirantibus prae gaudio, dixit: Habetis hic aliquid, quod manducetur? **42** At illi obtulerunt ei partem piscis assi, et favum mellis. **43** Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. **44** Et dixit ad eos: Haec sunt verba, quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem

vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in lege Moysi, et Prophetis, et Psalmis de me. **45** Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas. **46** et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die: **47** et praedicari in nomine eius poenitentiam, et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. **48** Vos autem testes estis horum. **49** Et ego mittam promissum Patris mei in vos. vos autem sedete in civitate, quo adusque induamini virtute ex alto. **50** Eduxit autem eos foras in Bethaniam: et elevatis manibus suis benedixit eis. **51** Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, et ferebatur in caelum. **52** Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno: **53** et erant semper in templo, laudantes, et benedicentes Deum. Amen.

Iohannem

1 In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum. **2** Hoc erat in principio apud Deum. **3** Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil: quod factum est **4** in ipso vita erat, et vita erat lux hominum: **5** et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt. **6** Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes. **7** Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. **8** non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. **9** Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. **10** in mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. **11** In propria venit, et sui eum non receperunt. **12** quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius: **13** qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. **14** Et verbum caro factum est, et habitavit in nobis: et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratiae et veritatis. **15** Ioannes testimonium perhibet de ipso, et clamat dicens: Hic erat, quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat. **16** Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. **17** quia lex per Moysen data est, gratia, et veritas per Iesum Christum facta est. **18** Deum nemo vidit umquam: unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarravit. **19** Et hoc est testimonium Ioannis, quando miserunt Iudei ab Ierosolymis sacerdotes et Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu quis es? **20** Et confessus est, et non negavit: et confessus est: Quia non sum ego Christus. **21** Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. **22** Dixerunt ergo ei: Quis es ut responsum demus his, qui miserunt nos? quid dicis de teipso? **23** Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaia propheta. **24** Et qui missi fuerant, erant ex Pharisaeis. **25** Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? **26** Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. **27** Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam eius corigiam calceamenti. **28** Haec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans. **29** Altera die vidit Ioannes

Iesum venientem ad se, et ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. **30** Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat. **31** et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. **32** Et testimonium perhibuit Ioannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendenter quasi columbam de caelo, et mansit super eum. **33** Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendenter, et manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. **34** Et ego vidi: et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei. **35** Altera die iterum stabat Ioannes, et ex discipulis eius duo. **36** Et respiciens Iesum ambulantem, dicit: Ecce agnus Dei. **37** Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et secuti sunt Iesum. **38** Conversus autem Iesus, et videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quaeritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur interpretatum Magister) ubi habitat? **39** Dicit eis: Venite, et videte. Venerunt, et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima. **40** Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant a Ioanne, et secuti fuerant eum. **41** Invenit hic primum fratrem suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Messiam. (quod est interpretatum Christus.) **42** Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus, dixit: Tu es Simon filius Ioanna: tu vocaberis Cephas. quod interpretatur Petrus. **43** In crastinum voluit exire in Galilaeam, et invenit Philippum. Et dicit ei Iesus: Sequare me. **44** Erat autem Philippus a Bethsaida, civitate Andreeae, et Petri. **45** Invenit Philippus Nathanael, et dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, et Prophetae, invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth. **46** Et dixit ei Nathanael: A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, et vide. **47** Vidit Iesus Nathanael venientem ad se, et dicit de eo: Ecce vere Israelite, in quo dulus non est. **48** Dicit ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit Iesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus vocavit, cum esses sub ficu, vidi te. **49** Respondit ei Nathanael, et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel. **50** Respondit Iesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis. **51** Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, videbitis caelum apertum, et Angelos Dei ascendentess, et descendentes supra Filium hominis.

2 Et die tertia nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae, et erat mater Iesu ibi. **2** Vocatus est autem et Iesus, et discipuli eius ad nuptias. **3** Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: Vinum non habent.

4 Et dicit ei Iesus: Quid mihi, et tibi est, mulier? nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre nondum venit hora mea. **5** Dicit mater eius regnum Dei. **4** Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite. **6** potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest Erant autem ibi lapideae hydriæ sex positæ in ventrem matris suæ iterato introire, et renasci? secundum purificationem Iudeorum, capientes **5** Respondit Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis singulae metretas binas vel ternas. **7** Dicit eis Iesus: renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque introire in regnum Dei. **6** Quod natum est ex carne, ad summum. **8** Et dicit eis Iesus: Haurite nunc, et caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus fert architriclinio. Et tulerunt. **9** Ut autem gustavit est. **7** Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci architriclinus aquam vinum factam, et non sciebat denuo. **8** Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius unde esset, ministri autem sciebant, qui hauserant audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat: sic aquam: vocat sponsum architriclinus, **10** et dicit est omnis, qui natus est ex spiritu. **9** Respondit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit: et Nicodemus, et dixit ei: Quomodo possunt haec cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius est. Tu fieri? **10** Respondit Iesus, et dixit ei: Tu es magister autem servasti bonum vinum usque adhuc. **11** Hoc in Israel, et haec ignoras? **11** Amen, amen dico fecit initium signorum Iesus in Cana Galilæae: et tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum testamur, et testimonium nostrum non accipitis. discipuli eius. **12** Post haec descendit Capharnaum **12** Si terrena dixi vobis, et non creditis: quomodo, ipse, et mater eius, et fratres eius, et discipuli si dixeris vobis caelestia, credetis? **13** Et nemo eius: et ibi manserunt non multis diebus. **13** Et ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, prope erat Pascha Iudeorum, et ascendit Iesus Filius hominis, qui est in caelo. **14** Et sicut Moyses Ierosolymam: **14** et invenit in templo vendentes boves, et oves, et columbas, et numularios sedentes. **15** Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oves quoque, et boves, et numulariorum effudit aes, et mensas subvertit. **16** Et his, qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, et nolite facere domum patris mei, domum negotiationis. **17** Recordati sunt vero discipuli eius ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per quia scriptum est: Zelus domus tuae comedit me. ipsum. **18** Qui credit in eum, non iudicatur: qui **18** Responderunt ergo Iudei, et dixerunt ei: Quod autem non credit, iam iudicatus est: quia non credit signum ostendis nobis quia haec facis? **19** Respondit in nomine unigeniti Filii Dei. **19** Hoc est autem Iesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus iudicium: quia lux venit in mundum, et dilexerunt diebus excitabo illud. **20** Dixerunt ergo Iudei: homines magis tenebras, quam lucem: erant enim Quadraginta et sex annis aedificatum est templum eorum mala opera. **20** Omnis enim, qui male agit, hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud? **21** Ille odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguantur autem dicebat de templo corporis sui. **22** Cum ergo opera eius: **21** qui autem facit veritatem, venit ad resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo eius, quia hoc dicebat, et crediderunt scripturae, sunt facta. **22** Post haec venit Iesus, et discipuli eius et sermoni, quem dixit Iesus. **23** Cum autem esset in terram Iudeam: et illic demorabatur cum eis, et Ierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt baptizabant. **23** Erat autem et Ioannes baptizans in in nomine eius, videntes signa eius, quae faciebat. Aennon, iuxta Salim: quia aquæ multæ erant illic, **24** Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis, et veniebant, et baptizabantur. **24** Nondum enim eo quod ipse nosset omnes, **25** et quia opus ei non missus fuerat Ioannes in carcерem. **25** Facta est erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

3 Erat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Iudeorum. **2** Hic venit ad Iesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister, nemo enim potest haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. **3** Respondit Iesus, et dixit ei: Amen, amen dico tibi,

Filium hominis: **15** ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. (aiōnios g166)

16 Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. (aiōnios g166)

17 Non enim misit Deus Filium suum in mundum, negotiacionis.

17 Recordati sunt vero discipuli eius ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per quia scriptum est: Zelus domus tuae comedit me. ipsum. **18** Qui credit in eum, non iudicatur: qui

18 Responderunt ergo Iudei, et dixerunt ei: Quod autem non credit, iam iudicatus est: quia non credit signum ostendis nobis quia haec facis? **19** Respondit in nomine unigeniti Filii Dei. **19** Hoc est autem Iesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus iudicium: quia lux venit in mundum, et dilexerunt diebus excitabo illud. **20** Dixerunt ergo Iudei: homines magis tenebras, quam lucem: erant enim Quadraginta et sex annis aedificatum est templum eorum mala opera. **20** Omnis enim, qui male agit, hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud? **21** Ille odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguantur autem dicebat de templo corporis sui. **22** Cum ergo opera eius: **21** qui autem facit veritatem, venit ad resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo eius, quia hoc dicebat, et crediderunt scripturae, sunt facta. **22** Post haec venit Iesus, et discipuli eius et sermoni, quem dixit Iesus. **23** Cum autem esset in terram Iudeam: et illic demorabatur cum eis, et Ierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt baptizabant. **23** Erat autem et Ioannes baptizans in in nomine eius, videntes signa eius, quae faciebat. Aennon, iuxta Salim: quia aquæ multæ erant illic, **24** Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis, et veniebant, et baptizabantur. **24** Nondum enim eo quod ipse nosset omnes, **25** et quia opus ei non missus fuerat Ioannes in carcерem. **25** Facta est erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

autem quaestio ex discipulis Ioannis cum Iudeis de Purificatione. **26** Et venerunt ad Ioannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem,

cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum. **27** Respondit Ioannes,

et dixit: Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de caelo. **28** Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. **29** Qui

habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, vos dicitis, quia Ierosolymis est locus, ubi adorare qui stat, et audit eum, gaudio gaudet propter vocem oportet. **21** Dicit ei Jesus: Mulier crede mihi, quia sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. **30** venit hora, quando neque in monte hoc, neque illum oportet crescere, me autem minui. **31** Qui in Ierosolymis adorabit Patrem. **22** Vos adoratis desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, quod nescitis: nos adoramus quod scimus, quia de terra est, et de terra loquitur. Qui de caelo venit, salus ex Iudeis est. **23** Sed venit hora, et nunc super omnes est. **32** Et quod vidit, et audivit, hoc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in testatur: et testimonium eius nemo accipit. **33** Qui spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit, qui autem accepit eius testimonium, signavit quia Deus adorent eum. **24** Spiritus est Deus: et eos qui adorant verax est. **34** Quem enim misit Deus, verba Dei eum, in spiritu et veritate oportet adorare. **25** loquitur: non enim ad mensuram dat Deus spiritum. Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit, (qui dicitur Christus.) cum ergo venerit ille, nobis annunciat omnia. **26** Dicit ei Jesus: Ego sum, qui loquor tecum. **27** Et continuo venerunt discipuli eius: et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: Quid quaeris, aut quid loqueris cum ea? **28** Reliquit ergo hydriam suam mulier, et abiit in civitatem, et dicit illis hominibus: **29** Venite, et videte hominem, qui dixit mihi omnia quaecumque feci: numquid ipse est Christus? **30** Exierunt ergo de civitate, et veniebant ad eum. **31** Interea rogabant eum discipuli, dicentes: Rabbi, manduca. **32** Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. **33** Dicebant ergo discipuli ad invicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? **34** Dicit eis Jesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficiam opus eius. **35** Nonne vos dicitis, quod adhuc quattuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Levate oculos vestros, et vide regiones, quia albae sunt iam ad messem.

36 Et qui metit, mercedem accipit, et congregat fructum in vitam aeternam: ut, et qui seminat, simul gaudeat, et qui metit. (**aiōnios g166**) **37** In hoc enim est verbum verum: quia aliis est qui seminat, et alias est qui metit. **38** Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis. **39** Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecumque feci. **40** Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. **41** Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. **42** Et mulieri dicebant: Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, et scimus quia hic est vere Salvator mundi. **43** Post duos autem dies exiit inde: et abiit in Galilaeam. **44** Ipse enim Jesus testimonium perhibuit quia Propheta in sua patria honorem non habet. **45** Cum ergo venisset in Galilaeam, exceperunt eum Galilaei, cum omnia vidissent quae fecerat Ierosolymis in die festo: et ipsi enim venerant ad diem festum. **46** Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, ubi fecit

quam vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius Iesum autem respondit eis: Pater meus usque modo infirmabatur Capharnaum. **47** Hic cum audisset quia operatur, et ego operor. **18** Propterea ergo magis Iesu adveniret a Iudea in Galilaeam, abiit ad eum, quaerebant eum Iudei interficere: quia non solum et rogabat eum ut descenderet, et sanaret filium solvebat sabbatum, sed et patrem suum dicebat eius: incipiebat enim mori. **48** Dixit ergo Iesus ad Deum, aequalem se faciens Deo. Respondit itaque eum: Nisi signa, et prodigia videritis, non creditis. Iesus, et dixit eis: **19** Amen, amen dico vobis: non **49** Dicit ad eum regulus: Domine, descendere prius potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit quam moriatur filius meus. **50** Dicit ei Iesus: Vade, Patrem facientem: quaecumque enim ille fecerit, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit haec et Filius similiter facit. **20** Pater enim diligit ei Iesus, et ibat. **51** Iam autem eo descendente, servi Filium, et omnia demonstrat ei, quae ipse facit: et occurrerunt ei, et nunciaverunt dicentes, quia filius maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. eius viveret. **52** Interrogabat ergo horam ab eis, in **21** Sicut enim Pater suscitat mortuos, et vivificat: sic qua melius habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri hora et Filius, quos vult, vivificat. **22** Neque enim Pater septima reliquit eum febris. **53** Cognovit ergo pater, iudicat quemquam: sed omne iudicium dedit Filio, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus: Filius tuus vivit: et credidit ipse, et domus eius tota. **54** Hoc **23** ut omnes honorificant Filium, sicut honorificant iterum secundum signum fecit Iesus, cum venisset Patrem: qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. **24** Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, et credit ei, qui misit me, habet vitam aeternam, et in iudicium non venit, sed transiet a morte in vitam. (**aiōnios**

g166) **25** Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei: et qui audierint, vivent. **26** Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic dedit et Filio habere vitam in semetipso: **27** et potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est. **28** Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei: **29** et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae: qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii. **30** Non possum ego a meipso facere quidquam. Sicut audio, iudico: et iudicium meum iustum est: quia non quaero voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me. **31** Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. **32** Alius est, qui testimonium perhibet de me: et scio quia verum est testimonium eius, quod perhibet de me. **33** Vos misistis ad Ioannem: et testimonium perhibuit veritati. **34** Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed haec dico ut vos salvi sitis. **35** Ille erat lucerna ardens, et lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius. **36** Ego autem habeo testimonium maius Ioanne. Opera enim, quae dedit mihi Pater ut perficiam ea: ipsa opera, quae ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me: **37** et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem eius umquam audistis, neque speciem eius vidistis. **38** et verbum eius non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis. **39** Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere: et illae sunt, quae testimonium perhibent de me: (**aiōnios g166)** **40** et non vultis venire ad me

ut vitam habeatis. **41** Claritatem ab hominibus fieri, et timuerunt. **20** Ille autem dicit eis: Ego sum, non accipio. **42** Sed cognovi vos, quia dilectionem nolite timere. **21** Voluerunt ergo accipere eum in Dei non habetis in vobis. **43** Ego veni in nomine Patris mei, et non accepistis me: si alius venerit ibant. **22** Altera die, turba, quae stabat trans mare, in nomine suo, illum accipietis. **44** Quomodo vos vident quia navicula alia non erat ibi nisi una, et potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis: quia non introisset cum discipulis suis Jesus in et gloriam, quae a solo Deo est, non quaeritis? **45** navim, sed soli discipuli eius abiissent: **23** aliae vero Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi Patrem. est qui accusat vos, Moyses in quo vos manducaverunt panem, gratias agentes Deo. **24** speratis. **46** Si enim crederetis Moysi, crederetis Cum ergo vidisset turba quia Jesus non esset ibi, forsitan et mihi: de me enim ille scripsit. **47** Si neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas, et autem illius litteris non creditis: quomodo verbis venerunt Capharnaum quaerentes Iesum. **25** Et cum meis creditis?

6 Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae, quod est Tiberiadis: **2** et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quae faciebat super his, qui infirmabantur. **3** Subiit ergo in montem Iesus: et ibi sedebat cum discipulis suis. **4** Erat autem proximum Pascha dies festus Iudeorum. **5** Cum sublevasset ergo oculos Iesus, et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? **6** Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. **7** Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficient eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. **8** Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri: **9** Est puer unus hic, qui habet quinque panes ordeaceos, et duos pisces: sed haec quid sunt inter tantos? **10** Dixit ergo Iesus: Facite homines discubere. Erat autem foenum multum in loco. Discumberunt ergo viri, numero quasi quinque millia. **11** Accepit ergo Iesus panes: et cum gratias egisset, distribuit discubentibus: similiter et ex piscibus quantum volebant. **12** Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis: Colligitе quae superaverunt fragmenta, ne pereant. **13** Collegerunt ergo, et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis, et duobus piscibus quae superfuerunt his, qui manducaverant. **14** Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum. **15** Iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum, et facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. **16** Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. **17** Et cum ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum: et tenebrae iam factae erant: et non venerat ad eos Iesus. **18** Mare autem, vento magno flante, exurgebat. **19** Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambularem supra mare, et proximum navi

Cum ergo vidisset turba quia Jesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas, et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum. **25** Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti? **26** Respondit eis Iesus, et dixit: Amen, amen dico vobis: quaeritis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, et saturati estis. **27** Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit Deus. (**aiōnios g166**) **28** Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur opera Dei? **29** Respondit Iesus, et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille. **30** Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum ut videamus, et credamus tibi? quid operaris? **31** Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum est: Panem de caelo dedit eis manducare. **32** Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater meus dat vobis panem de caelo verum. **33** Panis enim verus est, qui de caelo descendit, et dat vitam mundo. **34** Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc. **35** Dixit autem ei Iesus: Ego sum panis vitae: qui venit ad me, non esuriet: et qui credit in me, non sitiet in aeternum. **36** Sed dixi vobis quia et vidistis me, et non credidistis. **37** Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet: et eum, qui venit ad me, non eiiciam foras: **38** quia descendit de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me. **39** Haec est autem voluntas eius, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. **40** Haec est autem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, et credit in eum, habeat vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. (**aiōnios g166**) **41** Murmurabant ergo Iudei de illo, quia dixisset: Ego sum panis vivus, qui de caelo descendit, **42** et dicebant: Nonne hic est Jesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem, et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de caelo descendit? **43** Respondit ergo Iesus, et dixit eis: Nolite murmurare in invicem: **44** nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: et ego resuscitabo eum

in novissimo die. **45** Est scriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me. **46** Non quia Patrem vidi quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. **47** Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam aeternam. (**aiōnios g166**) **48** Ego sum panis vitae. **49** Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt. **50** Hic est panis de caelo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. **51** Ego sum panis vivus, qui de caelo descendit. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. (**aiōn g165**) **52** Litigabant ergo Iudei ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? **53** Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. **54** Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam: et ego resuscitabo eum in novissimo die. (**aiōnios g166**) **55** Caro enim mea, vere est cibus: et sanguis meus, vere est potus. **56** qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. **57** Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet propter me. **58** Hic est panis, qui de caelo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum. (**aiōn g165**) **59** Haec dixit Iesus, et dixit: Mea doctrina non est mea, sed in synagoga docens, in Capharnaum. **60** Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt: Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? **61** Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat? **62** Si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius? **63** Spiritus est, qui vivificat: caro non prodest quidquam. verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. **64** Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent credentes, et quis traditurus esset eum. **65** Et dicebat: Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo. **66** Ex hoc multi discipulorum eius abierunt Iesus ad duodecim: Numquid et vos vultis abire? **67** Dixit ergo Iesu: Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes. (**aiōnios g166**) **69** Dicebat ergo quidam ex Ierosolymis: Nonne et nos credimus, et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei. **70** Respondit eis Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi: et ex vobis unus diabolus est? **71** Dicebat autem de Iuda Simonis Iscariotis: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

7 Post haec autem ambulabat Iesus in Galilaeam, non enim volebat in Iudeam ambulare: quia quaerebant eum Iudei interficere. **2** Erat autem in proximo dies festus Iudeorum, Scenophegia. **3** Dixerunt autem ad eum fratres eius: Transi hinc, et vade in Iudeam, ut et discipuli tui videant opera tua, quae facis. **4** Nemo quippe in occulto quidquam facit, et quaerit ipse in palam esse: si haec facis, manifesta te ipsum mundo. **5** Neque enim fratres eius credebant in eum. **6** Dicit ergo eis Iesus: Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. **7** Non potest mundus odisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt. **8** Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. **9** Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea. **10** Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. **11** Iudei ergo quaerebant eum in die festo, et dicebant: Ubi est ille? **12** Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam enim dicebant: manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis turbas. **13** Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudeorum. **14** Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum, et docebat. **15** Et mirabantur Iudei, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? **16** Respondit eis Iesus, et dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius facere: cognoscet de doctrina, utrum ex Deo loquitur, gloriam propriam quaerit. qui autem ei facere: cognoscet de doctrina, utrum ex Deo loquitur, gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, et iniustitia in illo non est. **19** Nonne Moyses dedit Daemonium habes: quis te quaeret interficere? **21** Respondit Jesus, et dixit eis: Unum opus feci, et omnes miramini: **22** Propterea Moyses dedit vobis circumcisio: (non quia ex Moyse est, sed ex patribus) et in sabbato circumcidit hominem. **23** Si circumcisio accipit homo in sabbato, ut non retro: et iam non cum illo ambulabat. **68** hominem sanum feci in sabbato? **24** Nolite iudicare solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem secundum faciem, sed iustum iudicium iudicare. **25** Dicebant ergo quidam ex Ierosolymis: Nonne hic est, quem querunt interficere? **26** Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere duodecim elegi: et ex vobis unus diabolus est? **71** cognoverunt principes quia hic est Christus? **27** Dicebat autem de Iuda Simonis Iscariotis: hic enim Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim. venerit, nemo scit unde sit. **28** Clamat ergo Iesus in templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde

sim scitis: et a me ipso non veni, sed est verus, Adducunt autem Scribae, et Pharisaei mulierem qui misit me, quem vos nescitis. **29** Ego scio eum: in adulterio deprehensam: et statuerunt eam in quia ab ipso sum, et ipse me misit. **30** Quaerebant medio, **4** et dixerunt ei: Magister, haec mulier modo ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum deprehensa est in adulterio. **5** In lege autem Moyses manus, quia nondum venerat hora eius. **31** De mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid turba autem multi crediderunt in eum, et dicebant: dicas? **6** Hoc autem dicebant tentantes eum, ut Christus cum venerit, numquid plura signa faciet possent accusare eum. Iesus autem inclinans se quam quae hic facit? **32** Audierunt Pharisaei turbam deorsum, digito scribebat in terra. **7** Cum ergo murmurantem de illo haec: et miserunt principes, perseverarent interrogantes eum, erexit se, et et Pharisaei ministros ut apprehenderent eum. dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in **33** Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum tempus illam lapidem mittat. **8** Et iterum se inclinans, vobiscum sum: et vado ad eum, qui me misit. **34** scribebat in terra. **9** Audientes autem haec unus Quaeretis me, et non invenietis: et ubi ego sum, post unum exibant, incipientes a senioribus: et vos non potestis venire. **35** Dixerunt ergo Iudei ad remansit solus Iesus, et mulier in medio stans. **10** semetipos: Quo hic iturus est, quia non inveniemus Erigen autem se Iesus, dixit ei: Mulier, ubi sunt, eum? numquid in dispersionem Gentium iturus est, qui te accusabant? nemo te condemnavit? **11** Quae et docturus Gentes? **36** Quis est hic sermo, quem dixit: Nemo, Domine. Dixit autem Iesus: Nec ego te dixit: Quaeretis me, et non invenietis: et ubi sum condemnabo: Vade, et iam amplius noli peccare. ego, vos non potestis venire? **37** In novissimo autem **12** Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens: Ego die magno festivitatis stabat Iesus, et clamabat, sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in dicens: Si quis sitit, veniat ad me, et bibat. **38** tenebris, sed habebit lumen vitae. **13** Dixerunt ergo Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina ei Pharisaei: Tu de teipso testimonium perhibes: de ventre eius fluent aquae vivae. **39** Hoc autem testimonium tuum non est verum. **14** Respondit dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes Iesus, et dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia de meipso, verum est testimonium meum: quia Iesus nondum erat glorificatus. **40** Ex illa ergo turba scio unde veni, et quo vado: vos autem nescitis cum audissent hos sermones eius, dicebant: Hic est unde venio, aut quo vado. **15** Vos secundum vere propheta. **41** Alii dicebant: Hic est Christus. carnem iudicatis: ego non iudico quemquam: **16** Quidam autem dicebant: Numquid a Galilaea venit et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia Christus? **42** Nonne Scriptura dicit: Quia ex semine solus non sum: sed ego, et qui misit me, Pater. David, et de Bethlehem castello, ubi erat David, **17** Et in lege vestra scriptum est, quia duorum venit Christus? **43** Dissensio itaque facta est in turba hominum testimonium verum est. **18** Ego sum, qui propter eum. **44** Quidam autem ex ipsis volebant testimonium perhibeo de me ipso: et testimonium apprehendere eum: sed nemo misit super eum perhibet de me, qui misit me, Pater. **19** Dicebant manus. **45** Venerunt ergo ministri ad Pontifices, et ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Iesus: Neque Pharisaeos. Et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, illum? **46** Responderunt ministri: Numquam sic forsitan et Patrem meum sciretis. **20** Haec verba locutus est homo, sicut hic homo. **47** Responderunt locutus est Iesus in gazophylacio, docens in templo: ergo eis Pharisaei: Numquid et vos seducti estis? **48** et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat Numquid ex principibus aliquis creditit in eum, hora eius. **21** Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, aut ex Pharisaeis? **49** sed turba haec, quae non et quaeretis me, et in peccato vestro moriemi. novit legem, maledicti sunt. **50** Dixit Nicodemus ad Quo ego vado, vos non potestis venire. **22** Dicebant eos, ille, qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ergo Iudei: Numquid interficiet semetipsum, quia ipsis: **51** Numquid lex nostra iudicat hominem, nisi dixit: Quo ego vado, vos non potestis venire? **23** Et prius audierit ab ipso, et cognoverit quid faciat? dicebat eis: Vos de deorsum estis, ego de superiori **52** Responderunt, et dixerunt ei: Numquid et tu sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de Galilaeus es? Scrutare Scripturas, et vide quia a hoc mundo. **24** Dixi ergo vobis quia moriemi Galilaea propheta non surgit. **53** Et reversi sunt in peccatis vestris: si enim non credideritis quia unusquisque in domum suam.

8 Iesus autem perrexit in montem Oliveti: **2** et diluculo iterum venit in templum, et omnis populus venit ad eum, et sedens docebat eos. **3** quae audivi ab eo, haec loquor in mundo. **27** Et

non cognoverunt quia Patrem eius dicebat Deum. servaverit, non gustabit mortem in aeternum. (aiōn)
28 Dixit ergo eis Iesus: Cum exaltaveritis Filium g165) 53 Numquid tu maior es patre nostro Abraham, hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et a meipso qui mortuus est? et Prophetae mortui sunt. Quem facio nihil, sed sicut docuit me Pater, haec loqueror: te ipsum facis? 54 Respondit Iesus: Si ego glorifico 29 et qui me misit, mecum est, et non reliquit me meipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus, qui solum: quia ego quae placita sunt ei, facio semper. glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, 30 Haec illo loquente, multi crediderunt in eum. 55 et non cognovistis eum: ego autem novi eum: 31 Dicebat ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Et si dixerim quia non scio eum, ero similis vobis, Iudeos: Si vos manseritis in sermone meo, vere mendax. Sed scio eum, et sermonem eius servo. discipuli mei eritis: 32 et cognoscetis veritatem, et 56 Abraham pater vester exultavit ut videret diem veritas liberabit vos. 33 Responderunt ei: Semen meum: vidit, et gavisus est. 57 Dixerunt ergo Iudei Abrahae sumus, et nemini servivimus umquam: ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, et quomodo tu dicis: Liberi eritis? 34 Respondit eis Abraham vidisti? 58 Dixit eis Iesus: Amen, amen Iesus: Amen, amen dico vobis: quia omnis, qui facit peccatum, servus est peccati. 35 servus autem non manet in domo in aeternum: filius autem manet in aeternum. (aiōn g165) 36 si ergo vos filius liberaverit, vere liberi eritis. 37 Scio quia filii Abrahae estis: sed quereris me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. 38 Ego quod vidi apud Patrem meum, loqueror: et vos quae vidistis apud patrem vestrum, facitis. 39 Responderunt, et dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filii Abrahae estis, opera Abrahae facite. 40 Nunc autem quereris me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi a Deo: hoc Abraham non fecit. 41 Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus Deum. 42 Dixit ergo eis Iesus: Si Deus pater vester esset: diligenteris utique et me. ego enim ex Deo processi, et veni: neque enim a meipso veni, sed ille me misit. 43 Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. 44 Vos ex patre diabolo estis: et desideria patris vestri vultis facere. ille homicida erat ab initio, et in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, et pater eius. 45 Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi. 46 Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? 47 Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. 48 Responderunt ergo Iudei, et dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, et daemonium habes? 49 Respondit Iesus: Ego daemonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, et vos in hono rastis me. 50 Ego autem non quaero gloriam meam: est qui quaerat, et iudicet. 51 Amen, amen dico vobis: si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum. (aiōn g165) 52 Dixerunt ergo Iudei: Nunc cognovimus quia daemonium habes. Abraham mortuus est, et Prophetae: et tu dicis: Si quis sermonem meum

servaverit, non gustabit mortem in aeternum. (aiōn)
53 Numquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est? et Prophetae mortui sunt. Quem te ipsum facis? 54 Respondit Iesus: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, 55 et non cognovistis eum: ego autem novi eum: Et si dixerim quia non scio eum, ero similis vobis, 56 Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: vidit, et gavisus est. 57 Dixerunt ergo Iudei ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti? 58 Dixit eis Iesus: Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. 59 Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum: Iesus autem abscondit se, et exivit de templo.

9 Et praeteriens Iesus vidit hominem caecum a nativitate: 2 et interrogaverunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes eius, ut caecus nasceretur? 3 Respondit Iesus: Neque hic peccavit, neque parentes eius: sed ut manifestentur opera Dei in illo. 4 Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est: venit nox, quando nemo potest operari. 5 quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. 6 Haec cum dixisset, expuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linivit lutum super oculos eius, 7 et dixit ei: Vade et lava in natatoria Siloe (quod interpretatur Missus.) Abiit ergo, et lavit, et venit videns. 8 Itaque vicini, et qui viderant eum prius quia mendicus erat, dicebant: Nonne hic est, qui sedebat, et mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est. 9 Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. 10 Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? 11 Respondit: Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit: et unxit oculos meos, et dixit mihi: Vade ad natatoria Siloe, et lava. Et abiit, et lavi, et video. 12 Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio. 13 Adducunt eum ad Pharisaeos, qui caecus fuerat. 14 Erat autem sabbatum quando lutum fecit Jesus, et aperuit oculos eius. 15 Iterum ergo interrogabant eum Pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et video. 16 Dicebant ergo ex Phariseis quidam: Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit. Alii autem dicebant: Quomodo potest homo peccator haec signa facere? Et schisma erat inter eos. 17 Dicunt ergo caeco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. 18 Non crediderunt ergo Iudei de illo, quia caecus fuisset et vidisset, donec vocaverunt parentes eius, qui viderat: 19 et interrogaverunt eos, dicentes: Hic

est filius vester, quem vos dicitis quia caecus natus quia sciunt vocem eius. **5** Alienum autem non est? Quomodo ergo nunc videt? **20** Responderunt sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non noverunt eis parentes eius, et dixerunt: Scimus quia hic est vocem alienorum. **6** Hoc proverbium dixit eis filius noster, et quia caecus natus est: **21** quomodo Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur autem nunc videat, nescimus: aut quis eius aperuit eis. **7** Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen oculos, nos nescimus: ipsum interrogate: aetatem dico vobis, quia ego sum ostium ovium. **8** Omnes habet, ipse de se loquatur. **22** Haec dixerunt quotquot venerunt, fures sunt, et latrones, et non parentes eius, quoniam timebant Iudeos: iam enim audierunt eos oves. **9** Ego sum ostium. Per me conspiraverunt Iudei, ut si quis eum confiteretur si quis introierit, salvabitur: et ingredietur, et esse Christum, extra synagogam fieret. **23** Propterea egredietur, et pascua inveniet. **10** Fur non venit parentes eius dixerunt: Quia aetatem habet, ipsum nisi ut furetur, et mactet, et perdat. Ego veni ut interroga. **24** Vocaverunt ergo rursum hominem, vitam habeant, et abundantius habeant. **11** Ego qui fuerat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam Deo. sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam nos scimus quia hic homo peccator est. **25** Dixit dat pro ovibus suis. **12** Mercenarius autem, et qui ergo eis ille: Si peccator est, nescio: unum scio, quia non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt caecus cum essem, modo video. **26** Dixerunt ergo lupum venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? rapit, et dispergit oves: **13** mercenarius autem fugit, **27** Respondit eis: Dixi vobis iam, et audistis: quod quia mercenarius est, et non pertinet ad eum de iterum vultis audire? numquid et vos vultis discipuli ovibus. **14** Ego sum pastor bonus: et cognosco oves eius fieri? **28** Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: meas, et cognoscunt me meae. **15** Sicut novit me Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi discipuli Pater, et ego agnosco Patrem: et animam meam sumus. **29** Nos scimus quia Moysi locutus est Deus: pono pro ovibus meis. **16** Et alias oves habeo, hunc autem nescimus unde sit. **30** Respondit ille quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me homo, et dixit eis: In hoc enim mirabile est quia adducere, et vocem meam audient, et fiet unus vos nescitis unde sit, et aperuit meos oculos: **31** ovile, et unus pastor. **17** Propterea me diligit Pater: scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed quia ego pono animam meam, ut iterum sumam si quis Dei cultor est, et voluntatem eius facit, eam. **18** Nemo tollit eam a me: sed ego pono hunc exaudit. **32** A saeculo non est auditum quia eam a meipso, et potestatem habeo ponendi eam: quis aperuit oculos caeci nati. (*aīōn g165*) **33** Nisi et protestatem habeo iterum sumendi eam: Hoc esset hic a Deo, non poterat facere quidquam. **34** mandatum accepi a Patre meo. **19** Dissensio iterum Responderunt, et dixerunt ei: In peccatis natus facta est inter Iudeos propter sermones hos. **20** es totus, et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Dicebant autem multi ex ipsis: Daemonium habet, **35** Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras: et cum et insanit: quid eum auditis? **21** Alii dicebant: Haec invenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei? verba non sunt daemonium habentis: numquid **36** Respondit ille, et dixit: Quis est, Domine, ut daemonium potest caecorum oculos aperire? **22** credam in eum? **37** Et dixit ei Iesus: Et vidisti Facta sunt autem Encaenia in Ierosolymis: et hiems eum, et qui loquitur tecum, ipse est. **38** At ille ait: erat. **23** Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Credo Domine. Et procidens adoravit eum. **39** Et Salomonis. **24** Circumdederunt ergo eum Iudei, et dixit ei Iesus: In iudicium ego in hunc mundum dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? si veni: ut qui non vident videant, et qui vident caeci tu es Christus, dic nobis palam. **25** Respondit eis fiant. **40** Et audierunt quidam ex Pharisaeis, qui Iesus: Loquor vobis, et non creditis. opera, quae cum ipso erant, et dixerunt ei: Numquid et nos ego facio in nomine Patris mei, haec testimonium caeci sumus? **41** Dixit eis Iesus: Si caeci essetis, perhibent de me: **26** sed vos non creditis, quia non non haberetis peccatum. nunc vero dicitis: Quia estis ex ovibus meis. **27** Oves meae vocem meam videmus. Peccatum vestrum manet.

10 Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde: ille fur est, et latro. **2** Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. **3** Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias ovas vocat nominativum, et educit eas. **4** Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit: et oves illum sequuntur,

opus me lapidatis? **33** Responderunt ei Iudei: De venerant ad Martham, et Mariam, ut consolarentur bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: eas de fratre suo. **20** Martha ergo ut audivit quia et quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum. **34** Iesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. Respondit eis Iesus: Nonne scriptum est in lege **21** Dicit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses vestra: quia Ego dixi, dii estis? **35** Si illos dixit deos, hic, frater meus non fuisset mortuus: **22** Sed et ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi nunc scio quia quaecumque poposceris a Deo, scriptura: **36** quem Pater sanctificavit, et misit in dabit tibi Deus. **23** Dicit illi Iesus: Resurget frater mundum, vos dicitis: Quia blasphemas: quia dixi, tuus. **24** Dicit ei Martha: Scio quia resurget in Filius Dei sum? **37** Si non facio opera Patris mei, resurrectione in novissimo die. **25** Dixit ei Iesus: Ego nolite credere mihi. **38** Si autem facio: et si mihi non resurrectio, et vita: qui credit in me, etiam si non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, mortuus fuerit, vivet: **26** et omnis, qui vivit, et credit et credatis quia Pater in me est, et ego in Patre. **39** Quaerebam ergo eum apprehendere: et exiit de manibus eorum. **40** Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum, ubi erat Ioannes baptizans primum: et mansit illic: **41** et multi venerunt ad eum, et dicebant: Quia Ioannes quidem signum fecit nullum. **42** Omnia autem quaecumque dixit Ioannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

11 Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariae, et Marthae sororum eius. **2** (Maria autem erat, quae unxit Dominum unguento, et extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur.) **3** Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes: Domine, ecce quem amas infirmatur. **4** Audiens autem Iesus dixit eis: Infirmitas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. **5** Diligebat autem Iesus Martham, et sororem eius Mariam, et Lazarum. **6** Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. **7** deinde post haec dixit discipulis suis: Eamus in Iudeam iterum. **8** Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quaerebam te Iudei lapidare, et iterum vadis illuc? **9** Respondit Iesus: Nonne duodecim sunt horae diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt: **10** si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. **11** Haec ait, et post haec dixit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno excitem eum. **12** Dixerunt ergo discipuli eius: Domine, si dormit, salvus erit. **13** Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret. **14** Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est: **15** et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi. sed eamus ad eum. **16** Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus et nos, et moriamur cum eo. **17** Venit itaque Iesus: et invenit eum quattuor dies iam in monumento habentem. **18** (Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadiis quindecim.) **19** Multi autem ex Iudeis sum resurrectio, et vita: qui credit in me, etiam si non morietur in aeternum. Credis hoc? (*aiōn* **g165**) **27** Ait illi: Utique Domine, ego credidi, quia tu es Christus filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti. **28** Et cum haec dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, et vocat te. **29** Illa ut audivit, surrexit cito, et venit ad eum: **30** nondum enim venerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. **31** Iudei ergo, qui erant cum ea in domo, et consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit, et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. **32** Maria ergo, cum venisset ubi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, et dicit ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. **33** Iesus ergo, ut vidit eam plorantem, et Iudeos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, et turbavit seipsum, **34** et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, et vide. **35** Et lacrymatus est Iesus. **36** Dixerunt ergo Iudei: Ecce quomodo amabat eum. **37** Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut hic non moreretur? **38** Iesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monumentum, erat autem spelunca: et lapis superpositus erat ei. **39** Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius, qui mortuus fuerat: Domine, iam foetet, quatriduanus est enim. **40** Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? **41** Tulerunt ergo lapidem: Iesus autem elevatis sursum oculis, dixit: Pater gratias ago tibi quoniam audisti me. **42** ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. **43** Haec cum dixisset, voce magna clamavit: Lazarus veni foras. **44** Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Solvite eum, et sinite abire. **45** Multi ergo ex Iudeis, qui venerant ad Mariam, et Martham, et viderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum. **46** Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, et dixerunt eis quae fecit Iesus. **47** Collegerunt ergo Pontifices et

Pharisei concilium, et dicebant: Quid faciamus, eum, sicut scriptum est: **15** Noli timere filia Sion: quia hic homo multa signa facit? **48** Si dimittimus eum, sicut scriptum est: **16** ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae. **16** eum sic, omnes credent in eum: et venient Romani, Haec non cognoverunt discipuli eius primum: sed et tollent nostrum locum, et gentem. **49** Unus quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset Pontifex quia haec erant scripta de eo: et haec fecerunt ei. anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam, **50** nec cogitatis quia expedite vobis ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat. **51** Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod Iesus moriturus erat pro gente, **52** et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. **53** eum abiit. **20** Erant autem quidam Gentiles ex Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum. **54** Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudeos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in civitatem, quae dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis. **55** Proximum autem erat Pascha de regione ante Pascha, ut sanctificant seipso. **56** Quaerebant ergo Iesum: et colloquebantur ad invicem, in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? **57** Dederant autem Pontifices, et Pharisei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendat eum.

12 Iesus ergo ante sex dies Paschae venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Iesus. **2** Fecerunt autem ei coenam ibi: et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discubentibus cum eo. **3** Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, et unxit pedes Iesu, et extersit pedes eius capillis suis: et domus impleta est ex odore unguenti. **4** Dixit ergo unus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus: **5** Quare hoc unguentum non vaenit trecentis denariis, et datum est egenis? **6** Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea, quae mittebantur, portabat. **7** Dixit ergo Iesus: Sinite illam ut in diem sepulturae meae servet illud. **8** Pauperes enim semper habebitis vobiscum: me autem non semper habebitis. **9** Cognovit ergo turba multa ex Iudeis quia illic est: et venerunt, non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis. **10** Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent: **11** quia multi propter illum abibant ex Iudeis, et credebant in Iesum. **12** In crastinum autem turba multa, quae venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Iesus Ierosolymam: **13** acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant: Hosanna benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel. **14** Et invenit Iesus asellum, et sedit super 17 Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, et suscitavit eum a mortuis. **18** Propterea et obviam venit ei turba: quia audierunt fecisse hoc signum. **19** Pharisei ergo dixerunt ad semetipso: Videtis quia nihil proficimus? ecce mundus totus post his, qui ascenderant ut adorarent in die festo. **21** Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Iesum videre. **22** Venit Philippus, et dicit Andree: Andreas rursum, et Philippus Iudeorum: et ascenderunt multi Ierosolymam dixerunt Iesu. **23** Iesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. **24** Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit; ipsum solum manet. si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. **25** Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. (**aīnios g166**) **26** Si quis mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. **27** Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. **28** Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de caelo dicens: Et clarificavi, et iterum clarificabo. **29** Turba ergo, quae stabat, et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii autem dicebant: Angelus ei locutus est. **30** Respondit Iesus, et dixit: Non propter me haec vox venit, sed propter vos. **31** Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eiicietur foras. **32** Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. **33** (hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus.) **34** Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum: et quomodo tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Et quis est iste Filius hominis? (**aīn g165**) **35** Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant: et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. **36** Dum lucem habetis, creditate in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus est Iesus: et abiit, et abscondit se ab eis. **37** Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum: **38** ut sermo Isaiae impleretur, quem dixit: Domine, quis credit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? **39** Propterea

non poterant credere, quia iterum dixit Isaías: **40** alterius lavare pedes. **15** Exemplum enim dedi vobis, Excaecavit oculos eorum, et induravit cor eorum: ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. ut non videant oculis, et non intelligent corde, et **16** Amen, amen dico vobis: non est servus maior convertantur, et sanem eos. **41** Haec dixit Isaías, Domino suo: neque apostolus maior est eo, qui misit quando vidit gloriam eius, et locutus est de eo. **42** illum. **17** Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea. **18** Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: eum: sed propter Pharisaeos non confitebantur, sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat mecum ut e synagoga non eiicerentur. **43** dilexerunt enim panem, levabit contra me calcaneum suum. **19** gloriam hominum magis, quam gloriam Dei. **44** Amodo dico vobis, priusquam fiat: ut cum factum Iesus autem clamavit, et dixit: Qui credit in me, fuerit, credatis, quia ego sum. **20** Amen, amen dico non credit in me, sed in eum, qui misit me. **45** Et vobis: Qui accipit si quem misero, me accipit: qui qui videt me, videt eum, qui misit me. **46** Ego lux autem me accipit, accipit eum, qui me misit. **21** in mundum veni: ut omnis, qui credit in me, in Cum haec dixisset Iesus, turbatus est spiritu: et tenebris non maneat. **47** Et si quis audierit verba protestatus est, et dixit: Amen, amen dico vobis: mea, et non custodierit: ego non iudico eum. non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvificem Quia unus ex vobis tradet me. **22** Aspiciebant ergo mundum. **48** Qui spernit me, et non accipit verba ad invicem discipuli, haesitantes de quo diceret. mea: habet qui iudicet eum. sermo, quem locutus **23** Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sum, ille iudicabit eum in novissimo die. **49** Quia Simon Petrus: et dixit ei: Quis est, de quo dicit? ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me **24** Innuit ergo huic Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, et dicit ei: Domine quis est? **25** Itaque cum recubuisse illa supra pectus Iesu, quid loquar. **50** Et scio quia mandatum eius vita sinu Iesu, quem diligebat Iesus. **26** Respondit Iesus: Ille aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor. (aiōnios g166)

13 Ante diem festum Paschae, sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. **2** Et coena facta, cum diabolus iam misisset in cor ut traderet eum Iudas Simonis Iscariotis: **3** sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exivit, et ad Deum vadit: **4** surgit a coena, et ponit vestimenta sua: et cum accepisset linteum, praecinxit se. **5** Deinde misit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum, et extergere linteum, quo erat praecinctus. **6** Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? **7** Respondit Iesus, et dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. **8** Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non lavero te, non habebis partem mecum. (aiōn g165) **9** Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. **10** Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, et est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. **11** Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum: propterea dixit: Non estis mundi omnes. **12** Postquam ergo lavit pedes eorum, accepit vestimenta sua: et cum recubuisse iterum dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? **13** Vos vocatis me Magister, et Domine, et bene dicitis: sum etenim. **14** Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus, et Magister: et vos debetis alter

protestatus est, et dixit: Amen, amen dico vobis: Quia unus ex vobis tradet me. **22** Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, haesitantes de quo diceret. **23** Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. **24** Innuit ergo huic Simon Petrus: et dixit ei: Quis est, de quo dicit? **25** Itaque cum recubuisse illa supra pectus Iesu, dicit ei: Domine quis est? **26** Respondit Iesus: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudei Simonis Iscariotis. **27** Et post buccellam, introivit in eum satanas. Et dixit ei Iesus: Quod facis, fac citius. **28** Hoc autem nemo scivit discubentium ad quid dixerit ei. **29** Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus: Eme ea, quae opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis ut aliquid daret. **30** Cum ergo accepisset illa buccellam, exivit continuo. Erat autem nocte. **31** Cum ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis: et Deus clarificatus est in eo. **32** Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum. **33** Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quaeretis me: et sicut dixi Iudeis: Quo ego vado, vos non potestis venire: et vobis dico modo. **34** Mandatum novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. **35** In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. **36** Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego vado, non potes me modo sequi: sequeris autem postea. **37** Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. **38** Respondit ei Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi: non cantabit gallus, donec ter me neges.

14 Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite. **2** In domo Patris mei mansiones multae sunt. si quo minus dixisse vobis: Quia vado parare vobis locum. **3** Et si abierto,

et praeparavero vobis locum: iterum venio, et accipiam vos ad meipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. **4** Et quo ego vado scitis, et viam scitis. **5** Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis: et quo modo possumus viam scire? **6** Dicit ei Iesus: Ego sum via, veritas, et vita. nemo venit ad Patrem, nisi per me. **7** Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis: et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum. **8** Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. **9** Dicit ei Iesus: Tanto tempore vobiscum sum: et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu dicis: Ostende nobis Patrem? **10** Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba, quae ego loquor vobis, a me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse fecit opera. **11** Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? **12** Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quae ego facio, et ipse faciet, et maiora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. **13** Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. **14** Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. **15** Si diligitis me: mandata mea servate. **16** Et ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, (*aiōn g165*) **17** Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, et in vobis erit. **18** Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. **19** Adhuc modicum: et mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo, et vos vivetis. **20** In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. **21** Qui habet mandata mea, et servat ea: ille est, qui diligit me. Qui autem diligit me, diligitur a Patre meo: et ego diligam eum, et manifestaboh ei meipsum. **22** Dicit ei Iudas, non ille Iscariotus: Domine, quid factum est, quia manifestatus es nobis teipsum, et non mundo? **23** Respondit Iesus, et dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diligit eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus: **24** qui non diligit me, sermones meos non servat. Et sermonem, quem audistis, non est meus: sed eius, qui misit me, Patris. **25** Haec locutus sum vobis apud vos manens. **26** Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggesteret vobis omnia, quaecumque dixerim vobis. **27** Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. **28** Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad

vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater maior me est. **29** Et nunc dixi vobis prius quam fiat: ut cum factum fuerit, credatis. **30** Iam non multa loquar vobiscum. venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quidquam. **31** Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

15 Ego sum vitis vera: et Pater meus agricultor est. **2** Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: et omnem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. **3** Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. **4** Manete in me: et ego in vobis. Sicut palmes non potest fere fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. **5** Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. **6** Si quis in me non manserit: mittetur foras sicut palmes, et arescit, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet. **7** Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. **8** In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini mei discipuli. **9** Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. **10** Si praecpta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei praecpta servavi, et maneo in eius dilectione. **11** Haec locutus sum vobis: ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur. **12** Hoc est praecipuum meum ut diligatis invicem, sicut dlexi vos. **13** Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat qui pro amicis suis. **14** Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis. **15** Iam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis. **16** Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et fructum afferatis: et fructus vester maneat: ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. **17** Haec mando vobis, ut diligatis invicem. **18** Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit. **19** Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligenter: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. **20** Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur: si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. **21** Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum,

qui misit me. **22** Si non venissem, et locutus non fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. **23** Qui me odit: et Patrem meum odit. **24** Si opera non fecisset in eis, quae nemo alias fecit, peccatum non haberent: nunc autem et viderunt, et oderunt et me, et Patrem meum. **25** Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis. **26** Cum autem venerit Paraclitus, quem Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me: **27** et vos testimonium perhibebitis, qui ab initio mecum estis.

qui venit hora eius: cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressurae propter gaudium: quia natus est homo in mundum. **22** Et vos igitur nunc quidquam. Amen, amen dico vobis: siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. **24** Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. **25** Haec in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis, sed palam de Patre annunciaro vobis. **26** in illo die in nomine meo petetis: et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis: **27** Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis, quia ego a Deo exivi. **28** Exivi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem. **29** Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, et proverbiū nullum dicis. **30** nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus quia a Deo existi. **31** Respondit eis Iesus: Modo creditis? **32** Ecce venit hora, et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquatis: et non sum solus, quia Pater mecum est. **33** Haec locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confide, ego vici mundum.

16 Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini. **2** Absque synagogis facient vos: sed venit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se praestare Deo. **3** et haec facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. **4** Sed haec locutus sum vobis: ut cum venerit hora reminiscamini, quia ego dixi vobis. **5** Haec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram: Et nunc vado ad eum, qui misit me; et nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? **6** Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. **7** Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. **8** Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, et de iudicio. **9** de peccato quidem: quia non crediderunt in me. **10** de iustitia vero: quia ad Patrem vado: et iam non videbitis me: **11** De iudicio autem: quia princeps huius mundi iam iudicatus est. **12** Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. **13** Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. non enim loquetur a semetipso: sed quaecumque audiet loquetur, et quae ventura sunt annunciat vobis. **14** Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, et annunciat vobis. **15** Omnia quaecumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi: quia de meo accipiet, et annunciat vobis. **16** Modicum, et iam non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me: quia vado ad Patrem. **17** Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Modicum, et non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me, et quia vado ad Patrem? **18** Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit, Modicum? nescimus quid loquitur. **19** Cognovit autem Iesus, quia volebant eum interrogare, et dixit eis: De hoc quaeritis inter vos quia dixi, Modicum, et non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me. **20** Amen, amen dico vobis: quia plorabis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem

17 Haec locutus est Iesus: et sublevatis oculis in caelum, dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te: **2** Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. (*aiōnios g166*) **3** Haec est autem vita aeterna: Ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Iesum Christum. (*aiōnios g166*) **4** Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam: **5** et nunc clarifica me tu Pater apud temetipsum, claritate, quam habui prius, quam mundus fieret, apud te. **6** Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: Tui erant, et mihi eos dedisti: et sermonem tuum servaverunt. **7** Nunc cognoverunt quia omnia, quae dedisti mihi, abs te sunt: **8** quia verba, quae dedisti mihi, dedi eis: et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. **9** Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi: quia tui sunt: **10** et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: et clarificatus sum in eis: **11** Et iam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio.

Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut et nos. **12** Cum essem dediti mihi, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, ego custodivi: et nemo ex eis periret, vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. **13** ut bibam illum? **12** Cohors ergo, et tribunus, et Nunc autem ad te venio: et haec loquor in mundo, ministri Iudeorum comprehendenterunt Iesum, et ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. **11** Dicit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in ligaverunt eum: **13** Et adduxerunt eum ad Annam primum, erat enim sacer Caiphae, qui erat pontifex odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego annii illius. **14** Erat autem Caiphas, qui consilium non sum de mundo. **15** Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. **16** De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. **17** Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. **18** Sicut tu me misisti in mundum, ita et ego misi eos in mundum. **19** Et pro eis ego sanctifico me ipsum: ut sint et ipsi sanctificati in veritate. **20** Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: **21** ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia tu me misisti. **22** Et ego claritatem, quam tu dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut et nos unum sumus. **23** Ego in eis, et tu in me: ut sint consummati in eis. **24** Pater, quos dediti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: **25** Iudas ergo cum accepisset cohortem, et a Pontificibus, et Pharisaeis ministros, venit illuc cum laternis, et facibus, et armis. **4** Iesus itaque sciens omnia, quae ventura erant super eum, processit, et dixit eis: Quem quaeritis? **5** Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. **6** Ut ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum, et ceciderunt in terram. **7** Iterum ergo interrogavit eos: Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. **8** Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quaeritis, sinite hos abire. **9** Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia quos dediti mihi, non perdidi ex eis quemquam. **10** Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum: et percussit pontificis servum: et abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen servo Malchus.

11 Dicit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in dexteram. Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. **12** Cohors ergo, et tribunus, et Nunc autem ad te venio: et haec loquor in mundo, ministri Iudeorum comprehendenterunt Iesum, et ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. **11** Dicit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in ligaverunt eum: **13** Et adduxerunt eum ad Annam primum, erat enim sacer Caiphae, qui erat pontifex odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego annii illius. **14** Erat autem Caiphas, qui consilium non sum de mundo. **15** Non expedit, unum hominem mori pro populo. **15** Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Iesu in atrium pontificis. **16** Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae: et introduxit Petrum. **17** Dicit ergo autem Iesu: Quia expedit, unum hominem mori pro populo. **15** Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Iesu in atrium pontificis. **16** Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae: et introduxit Petrum. **17** Dicit ergo autem Iesu: Numquid et tu ex discipulis sunt per verbum eorum in me: **21** ut omnes unum es hominis istius? Dicit ille: Non sum. **18** Stabant autem servi, et ministri ad prunas: quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et misisti. **19** Pontifex ergo Petrus stans, et calefaciens se. **20** Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum autem servi, et ministri ad prunas: quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et misisti. **21** Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quia dilexisti me ante constitutionem mundi. **22** Haec autem cum dixisset, unus Pater iuste, mundus te non cognovit. ego autem te assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic cognovi: et hi cognoverunt, quia tu me misisti. **23** Respondit ei Iesus: Si male respondes pontifici? **23** Respondit ei Iesus: Si male Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam: ut locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis. bene, quid me caedis? **24** Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. **25** Erat autem Simon Petrus stans, et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille, et dixit: Non sum. **26** Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? **27** Iterum ergo negavit Petrus: et statim gallus cantavit. **28** Adducunt ergo Iesum a Caipha in praetorium. Erat autem mane: et ipsi non introierunt in praetorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. **29** Exivit ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? **30** Responderunt, et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. **31** Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudei: Nobis non licet interficere quemquam. **32** Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus. **33** Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus, et vocavit Iesum, et dixit ei: Tu es rex Iudeorum? **34** Respondit Iesus: A

temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum
35 Respondit Pilatus: Numquid ego Iudeus sum? crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus
Gens tua, et pontifices tui tradiderunt te mihi: quid Regem, nisi Caesarem. **16** Tunc ergo tradidit eis
fecisti? **36** Respondit Iesus: Regnum meum non illum ut crucifigeretur. Suscepérunt autem Iesum,
est de hoc mundo. si ex hoc mundo esset regnum et eduxerunt. **17** Et baiulans sibi crucem exivit in
meum, ministri mei utique decertarent ut non eum, qui dicitur Calvariae, locum, Hebraice autem
traderer Iudeis: nunc autem regnum meum non Golgotha: **18** ubi crucifixerunt eum, et cum eo
est hinc. **37** Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? alias duos hinc, et hinc, medium autem Iesum. **19**
Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego Scripsit autem et titulum Pilatus: et posuit super
in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut crucem. Erat autem scriptum: Jesus Nazarenus, Rex
testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex Iudeorum. **20** Hunc ergo titulum multi Iudeorum
veritate, audit vocem meam. **38** Dicit ei Pilatus: legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi
Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit crucifixus est Iesus: Et erat scriptum Hebraice,
ad Iudeos, et dicit eis: Ego nullam invenio in eo Graece, et Latine. **21** Dicebant ergo Pilato Pontifices
causam. **39** Est autem consuetudo vobis ut unum Iudeorum: Noli scribere, Rex Iudeorum: sed
dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam quia ipse dixit: Rex sum Iudeorum. **22** Respondit
vobis regem Iudeorum? **40** Clamaverunt rursum Pilatus: Quod scripsi, scripsi. **23** Milites ergo cum
omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius, (et
autem Barabbas latro.

19 Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, et flagellavit. **2** Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius: et veste purpurea circumdederunt eum. **3** Et veniebant ad eum, et dicebant: Ave, rex Iudeorum: et dabant ei alapas. **4** Exivit ergo iterum Pilatus foras, et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. **5** (Exivit ergo Iesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum:) Et dicit eis: Ecce homo. **6** Cum ergo vidissent eum Pontifices, et ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifigit: ego enim non invenio in eo causam. **7** Responderunt ei Iudei: Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. **8** Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. **9** Et ingressus est praetorium iterum: et dixit ad Iesum: Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. **10** Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? **11** Respondit Iesus: Non haberem potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. **12** Et exinde quaerebat Pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. omnis enim, qui se regem facit, contradicit Caesaris. **13** Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum: et sed sit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithostrotos, Hebraice autem Gabbatha. **14** Erat autem paraseve Paschae, hora quasi sexta, et dicit Iudeis: Ecce rex vester. **15** Illi autem clamabant: Tolle, tolle,

Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Ut Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem haec fecerunt. **25** Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, et soror matris eius, Maria Cleophae, et Maria Magdalene. **26** Cum vidisset ergo Iesus matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri sue: Mulier, ecce filius tuus. **27** Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. **28** Postea sciens Iesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. **29** Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori eius. **30** Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. **31** Iudei ergo, (quoniam Paraseve erat) ut non remanerent in cruce corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. **32** Venerunt ergo milites: et primi quidem fregerunt crura, et alterius, qui crucifixus est cum eo. **33** Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, **34** sed unus militum lancea latus eius aperuit, et continuo exivit sanguis, et aqua. **35** Et qui vidit, testimonium perhibuit: et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos credatis. **36** Facta sunt enim haec ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. **37** Et iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt. **38** Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathia,

(eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudeorum) ut tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, et tulit corpus Iesu. **39** Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrae, et aloes, quasi libras centum. **40** Acceperunt ergo corpus ergo discipuli, viso Domino. **41** Erat autem in loco, mitto vos. **42** Haec cum dixisset, insufflavit: et ubi crucifixus est, hortus: et in horto monumentum dixit eis: Accipite Spiritum sanctum: **23** quorum novum, in quo nondum quisquam positus erat. **43** Ibi ergo propter Parasceven Iudeorum, quia iuxta retinueritis, retenta sunt. **24** Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. **25** Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam. **26** Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus: et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, et stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis. **27** Deinde dixit Thomae: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis. **28** Respondit Thomas, et dixit ei: Dominus meus, et Deus meus. **29** Dixit ei Iesus: Quia vidiisti me Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, et crediderunt. **30** Multa quidem, et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc. **31** Haec autem scripta sunt ut creditatis, quia Iesus est Christus Filius Dei: et ut credentes, vitam habeatis in nomine eius.

20 Una autem sabbati, Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. **2** Cucurrit ergo, et venit ad Simonem Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat Iesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. **3** Exiit ergo Petrus, et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. **4** Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus praecucurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum. **5** Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. **6** Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et vidit linteamina posita, **7** et sudarium, quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. **8** Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum: et vidit, et credidit: **9** nondum enim sciebat Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere. **10** Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. **11** Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans: Dum ergo fleret, inclinavit se, et prospexit in monumentum: **12** et vidit duos angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu. **13** Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum: et nescio ubi posuerunt eum. **14** Haec cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Iesum stantem: et non sciebat quia Iesus est. **15** Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicio mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam. **16** Dicit ei Iesus: Maria. Conversa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister). **17** Dicit ei Iesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum. **18** Venit Maria Magdalene annuncians discipulis: Quia vidi Dominum, et haec dixit mihi.

21 Postea manifestavit se iterum Iesus ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic: **2** Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana Galilaeae, et filii Zebedaei, et alii ex discipulis eius duo. **3** Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navem: et illa nocte nihil prenderunt. **4** Mane autem facto stetit Iesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est. **5** Dixit ergo eis Iesus: Pueri numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non. **6** Dixit eis: Mittite in dexteram navigii rete: et invenietis. Miserunt ergo: et iam non valebant illud trahere p[ro]e multitudine piscium. **7** Dixit ergo discipulus ille, quem diligebat Iesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare. **8** Alii autem discipuli navigio venerunt: (non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. **9** Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, et pisces

superpositum, et panem. **10** Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. **11** Ascendit Simon Petrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. **12** Dicit eis Iesus: Venite, prandete. Et nemo audebat discubentium interrogare eum: Tu quis es? scientes, quia Dominus est. **13** Et venit Iesus, et accepit panem, et dabat eis, et piscem similiter. **14** Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis cum resurrexisset a mortuis. **15** Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. **16** Dicit ei iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei iterum: Pasce agnos meos. **17** Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? et dixit ei: Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas. **18** Amen, amen dico tibi: cum essem iunior cingebas te, et ambulabas ubi volebas: cum autem senueris, extendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet quo tu non vis. **19** Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequare me. **20** Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus, sequentem, qui et recubuit in coena super pectus eius, et dixit: Domine quis est qui tradet te? **21** Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesus: Domine hic autem quid? **22** Dixit ei Iesus: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. **23** Exiit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur. sed: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? **24** Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, et scripsit haec: et scimus, quia verum est testimonium eius. **25** Sunt autem et alia multa, quae fecit Iesus: quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

Actuum Apostolorum

1 Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quae coepit Iesus facere, et docere usque in diem, qua praecipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est: 3 quibus et praebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparenſis eis, et loquens de regno Dei. 4 Et convescens, praecepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: 5 quia Iohannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies. 6 Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes: Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel? 7 Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate: 8 sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos, et eritis mihi testes in Ierusalem, et in omni Iudea, et Samaria, et usque ad ultimum terrae. 9 Et cum haec dixisset, videntibus illis, elevatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. 10 Cumque intuerentur in caelum euntem illum, ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, 11 qui et dixerunt: Viri Galilaei quid statis aspicientes in caelum? hic Iesus, qui assumptus est a vobis in caelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum. 12 Tunc reversi sunt Ierosolymam a monte, qui vocatur Oliveti, qui est iuxta Ierusalem, sabbati habens iter. 13 Et cum introissent in coenaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus, et Iohannes, Iacobus, et Andreas, Philippus, et Thomas, Bartholomeus, et Matthaeus, Iacobus Alphaei, et Simon Zelotes, et Iudas Iacobi. 14 hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, et Maria matre Iesu, et fratribus eius. 15 In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum dixit (erat autem turba hominum simul, fere centum viginti.) 16 Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus sanctus per os David de Iuda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Iesum: 17 qui connumeratus erat in nobis, et sortitus est sortem ministerii huius. 18 Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, et suspensus crepuit medius: et diffusa sunt omnia viscera eius. 19 Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem, ita ut appellaretur ager ille, lingua eorum, Hacheldema, hoc est, ager sanguinis. 20 Scriptum est enim in libro

Psalmorum: Fiat commoratio eorum deserta, et non sit qui inhabitet in ea: et episcopatum eius accipiat alter. 21 Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intravit et exivit inter nos Dominus Iesus, 22 incipiens a baptismate Ioannis usque in diem, qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis. 23 Et statuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Iustus: et Mathiam. 24 Et orantes dixerunt: Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende, quem elegeris ex his duabus, unum 25 accipere locum ministerii huius, et apostolatus, de quo praevericatus est Iudas ut abiret in locum suum. 26 Et dederunt sortes eis, et cecidit sors super Mathiam, et annumeratus est cum undecim Apostolis.

2 Et dum completerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco: 2 et factus est repente de caelo sonus, tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum ubi erant sedentes. 3 Et apparuerunt illis disperitiae linguae tamquam ignis, seditque supra singulos eorum: 4 et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et cooperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. 5 Erant autem in Ierusalem habitantes Iudei, viri religiosi ex omni natione, quae sub caelo est. 6 Facta autem hac voce, convenit multitudo, et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. 7 Stupebant autem omnes, et mirabantur, dicentes: Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilaei sunt, 8 et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? 9 Parthi, et Medi, et Aelamitae, et qui habitant Mespotamiam, Iudeam, et Cappadociam, Pontum, et Asiam, 10 Phrygiam, et Pamphyliam, Aegyptum, et partes Libyae, quae est circa Cyrenen, et advenae Romani, 11 Iudei quoque, et Proselyti, Cretes, et Arabes: audivimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. 12 Stupebant autem omnes, et mirabantur ad invicem dicentes: Quidnam vult hoc esse? 13 Alii autem irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt isti. 14 Stans autem Petrus cum undecim levavit vocem suam, et locutus est eis: Viri Iudei, et qui habitatis Ierusalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus percipite verba mea. 15 Non enim, sicut vos aestimatis, hi ebri sunt, cum sit hora diei tertia: 16 sed hoc est, quod dictum est per prophetam Iobel: 17 Et erit in novissimis diebus (dicit Dominus) effundam de Spiritu meo super omnem carnem: et prophetabunt filii vestri, et filiae vestrae, et iuvenes vestri visiones videbunt, et

seniores vestri somnia somniabunt. **18** Et quidem super servos meos, et super ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo, et prophetabunt: **19** in die illa animae circiter tria millia. **42** Erant et dabo prodigia in caelo sursum, et signa in terra autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et deorsum, sanguinem, et ignem, et vaporem fumi: **20** communicatione fractionis panis, et orationibus. **43** Sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem, Fiebat autem omni animae timor; multa quoque antequam veniat dies Domini magnus et manifestus. **21** Et erit: omnis, quicumque invocaverit nomen eius, et metus erat magnus in universis. **44** Omnes Domini, salvus erit. **22** Viri Israelitae, audite verba etiam, qui credebant, erant pariter, et habebant haec: Iesum Nazarenum, virum approbatum a Deo omnia communia. **45** Possessiones et substantias in vobis, virtutibus, et prodigiis, et signis, quae fecit hunc definito consilio, et praescientia Dei traditum, per manus iniquorum afflentes interemistis: **24** quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. **25** David enim dicit in eum: Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi ne commovear: **26** Propter hoc laetatum est cor meum, et exultavit lingua mea, insuper et caro mea requiescat in spe: **27** Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. (**Hadēs g86**) **28** Notas mihi fecisti vias vitae: et replebis me iucunditate cum facie tua. **29** Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David quoniam defunctus est, et sepultus est: et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum diem. **30** Prophetā igitur cum esset, et sciret quia iureirando iurasset illi Deus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius: **31** providens locutus est de resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro eius vidit corruptionem. (**Hadēs g86**) **32** Hunc Iesum resuscitavit Deus, cuius omnes nos testes sumus. **33** Dextera igitur Dei exaltatus, et promissione Spiritus sancti accepta a Patre, effudit hoc donum, quod vos videtis, et auditis. **34** Non enim David ascendit in caelum: dixit autem ipse: Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis **35** donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. **36** Certissime sciat ergo omnis domus Israel, quia et Dominum eum, et Christum fecit Deus, hunc Iesum, quem vos crucifixistis. **37** His autem auditis, compuncti sunt corde, et dixerunt ad Petrum, et ad reliquos Apostolos: Quid faciemus, viri fratres? **38** Petrus vero ad illos: Poenitentiam (inquit) agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum: et accipietis donum Spiritus sancti. **39** Vobis enim est repromissio, et filiis vestris, et omnibus, qui longe sunt, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster. **40** Aliis etiam verbis plurimis testificatus est, et exhortabatur eos, dicens: Salvamini a generatione ista prava. **41** Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt: et appositae sunt illis effundam de Spiritu meo, et prophetabunt: **42** in die illa animae circiter tria millia. **43** Erant et dabo prodigia in caelo sursum, et signa in terra autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et deorsum, sanguinem, et ignem, et vaporem fumi: **44** communicatione fractionis panis, et orationibus. **45** Sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem, Fiebat autem omni animae timor; multa quoque antequam veniat dies Domini magnus et manifestus. **46** Quotidie quoque perdurantes unanimiter in templo, et frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione, et simplicitate cordis, **47** collaudantes Deum, et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salvi fierent quotidie in idipsum.

3 Petrus autem, et Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. **2** Et quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suae, baiulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi, quae dicitur Speciosa, ut peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. **3** Is cum vidisset Petrum, et Ioannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleemosynam acciperet. **4** Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne, dixit: Respice in nos. **5** At ille intendebat in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis. **6** Petrus autem dixit: Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, et ambula. **7** Et apprehensa manu eius dextera, allevavit eum, et protinus consolidatae sunt bases eius, et plantae. **8** Et exiliens stetit, et ambulabat: et intravit cum illis in templum ambulans, et exiliens, et laudans Deum. **9** Et vidit omnis populus eum ambularem, et laudarem Deum. **10** Cognoscebat autem illum, quod ipse erat, qui ad eleemosynam sedebat ad Speciosam portam templi: et impleti sunt stupore et extasi in eo, quod contigerat illi. **11** Cum viderent autem Petrum, et Ioannem, cucurrit omnis populus ad eos ad porticum, quae appellatur Salomonis, stupentes. **12** Videns autem Petrus, respondit ad populum: Viri Israelitae quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? **13** Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob, Deus patrum nostrorum glorificavit filium suum Iesum, quem vos quidem tradidistis, et negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. **14** Vos autem sanctum, et iustum negastis, et petistis virum homicidam donari vobis: **15** auctorem vero vitae interfecistis, quem Deus

suscitavit a mortuis, cuius nos testes sumus. **16** vobis aedificantibus, qui factus est in caput anguli: Et in fide nominis eius, hunc, quem vos vidistis, **17** et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud et nostis, confirmavit nomen eius: et fides, quae nomen est sub caelo datum hominibus, in quo per eum est, dedit integrum sanitatem istam in oporteat nos salvos fieri. **18** Videntes autem Petri conspectu omnium vestrum. **17** Et nunc fratres scio constantiam, et Ioannis, comperto quod homines quia per ignorantiam fecistis, sicut et principes essent sine litteris, et idiotae, admirabantur, et vestri. **18** Deus autem, qui praenunciavit per os cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant: **14** omnium prophetarum, pati Christum suum, sic hominem quoque videntes stantem cum eis, qui implevit. **19** Poenitemini igitur, et convertimini curatus fuerat, nihil poterant contradicere. **15** ut deleantur peccata vestra: **20** ut cum venerint Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere: tempora refrigerii a conspectu Domini, et miserit et conferebant ad invicem, **16** dicentes: Quid eum, qui praedicatus est vobis, Iesum Christum, faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum **21** quem oportet quidem caelum suspicere usque signum factum est per eos, omnibus habitantibus in tempora restitutionis omnium, quae locutus est Deus per os sanctorum suorum a saeculo Prophetarum. (*aiōn g165*) **22** Moyses quidem dixit: Quoniam Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus ulti hominum. **18** Et vocantes eos, denunciaverunt vester de fratribus vestris, tamquam meipsum ne omnino loquerentur, neque docerent in nomine audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit Iesu. **19** Petrus vero, et Ioannes respondentes, vobis. **23** Erit autem: omnis anima, quae non audierit dixerunt ad eos: Si iustum est in conspectu Dei, Prophetam illum, exterminabitur de plebe. **24** Et vos potius audire quam Deum, iudicate. **20** non omnes prophetae a Samuel, et deinceps, qui locuti sunt, annunciarunt dies istos. **25** Vos estis filii prophatarum et testamenti, quod disposuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: Et in semine tuo benedicentur omnes familiae terrae. **26** Vobis primum Deus suscitanus Filium suum, misit eum benedicentem vobis: ut convertat se unusquisque a nequitia sua.

4 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes, et magistratus templi, et Sadducae, **2** dolentes quod docerent populum, et annunciant in Iesum resurrectionem ex mortuis: **3** et iniecerunt in eos manus, et posuerunt eos in custodium in crastinum: erat enim iam vespera. **4** Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt: et factus est numerus virorum quinque millia. **5** Factum est autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum, et seniores, et scribae in Ierusalem. **6** et Annas princeps sacerdotum, et Caiphas, et Ioannes, et Alexander, et quotquot erant de genere sacerdotali. **7** Et statuentes eos in medio, interrogabant: In qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc vos? **8** Tunc repletus Spiritu sancto Petrus, dixit ad eos: Principes populi, et seniores audite: **9** Si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, **10** notum sit omnibus vobis, et omni plebi Israel: quia in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. **11** Hic est lapis, qui reprobatus est a

enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui. **21** At illi comminantes dimiserunt eos: non invenientes quomodo punirent eos propter populum, quia omnes clarificabant id, quod factum fuerat in eo quod acciderat. **22** Annorum enim erat amplius quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sanitatis. **23** Dismisi autem venerunt ad suos: et annunciarunt eis quanta ad eos principes sacerdotum, et seniores dixissent. **24** Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, et dixerunt: Domine, tu es qui fecisti caelum, et terram, mare, et omnia, quae in eis sunt: **25** qui Spiritu sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti: Quare fremuerunt Gentes, et populi meditati sunt inania? **26** Astiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum eius? **27** convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Herodes, et Pontius Pilatus, cum Gentibus, et populis Israel, **28** facere quae manus tua, et consilium tuum decreverunt fieri. **29** Et nunc Domine respice in minas eorum, et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, **30** in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, et signa, et prodigia fieri per nomen sancti filii tui Iesu. **31** Et cum orassent, motus est locus, in quo erant congregati: et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et loquebantur verbum Dei cum fiducia. **32** Multitudinis autem credentium erat cor unum, et anima una: nec quisquam eorum, quae possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. **33** Et virtute magna

reddebat Apostoli testimonium resurrectionis et iniecerunt manus in Apostolos, et posuerunt Iesu Christi Domini nostri: et gratia magna erat in eos in custodia publica. **19** Angelus autem Domini omnibus illis. **34** Neque enim quisquam egens erat per noctem aperiens ianuas carceris, et educens inter illos. Quotquot enim possessores agrorum, eos, dixit: **20** Ite, et stantes loquimini in templo aut domorum erant vendentes afferebant pretia plebi omnia verba vitae huius. **21** Qui cum eorum, quae vendebant, **35** et ponebant ante audissent, intraverunt diluculo in templum, et pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis docebant. Adveniens autem princeps sacerdotum, prout cuique opus erat. **36** Ioseph autem, qui et qui cum eo erant, convocaverunt concilium, cognominatus est Barnabas ab Apostolis, (quod est et omnes seniores filiorum Israel: et miserunt interpretatum Filius consolationis) Levites, Cyprius ad carcerem ut adducerentur. **22** Cum autem genere, **37** cum haberet agrum, vendidit eum, et attulit pretium, et posuit ante pedes Apostolorum.

5 Vir autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore suo vendidit agrum, **2** et fraudavit de pretio agri, conscientia uxore sua: et afferens partem quamdam, ad pedes Apostolorum posuit. **3** Dixit autem Petrus ad Ananiam: Anania, cur tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, et fraudare de pretio agri? **4** Nonne manens tibi manebat, et venundatum in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus, sed Deo. **5** Audiens autem Ananias haec verba, cecidit, et expiravit. Et factus est timor magnus super omnes, qui audierunt. **6** Surgentes autem iuvenes amoverunt eum, et efferentes sepelierunt. **7** Factum est autem quasi horarum trium spatium, et uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit. **8** Dixit autem ei Petrus: Dic mihi mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti. **9** Petrus autem ad eam: Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum ad ostium, et efferent te. **10** Confestim cecidit ante pedes eius, et expiravit. Intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam: et extulerunt, et sepelierunt ad virum suum. **11** Et factus est timor magnus in universa ecclesia, et in omnes, qui audierunt haec. **12** Per manus autem Apostolorum fiebant signa, et prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in portico Salomonis. **13** Ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis: sed magnificabat eos populus. **14** Magis autem augebatur credentialium in Domino multitudo virorum, ac mulierum, **15** ita ut in plateas eiicerent infirmos, et ponerent in lectulis et grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, et liberarentur ab infirmitatibus suis. **16** Concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Ierusalem, afferentes aegros, et vexatos a spiritibus immundis: qui curabantur omnes. **17** Exurgens autem princeps sacerdotum, et omnes, qui cum illo erant, (quae est haeresis Sadduceorum) repleti sunt zelo: **18**

illos, reversi nunciaverunt, **23** dicentes: Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, et custodes stantes ante ianuas: aperientes autem neminem intus invenimus. **24** Ut autem audierunt hos sermones magistratus templi, et principes sacerdotum ambigebant de illis quidnam fieret. **25** Adveniens autem quidam nunciavit eis: Quia ecce viri, quos posuistis in carcerem, sunt in templo stantes, et docentes populum. **26** Tunc abiit magistratus cum ministris, et adduxit illos sine vi: timebant enim populum ne lapidarentur. **27** Et cum adduxissent illos, statuerunt in concilio: Et interrogavat eos princeps sacerdotum, **28** dicens: Praecipiendo praeceperimus vobis ne doceretis in nomine isto: et ecce repletis Ierusalem doctrina vestra: et vultis inducere super nos sanguinem hominis istius. **29** Respondens autem Petrus, et Apostoli, dixerunt: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus. **30** Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. **31** Hunc principem, et salvatorem Deus exaltavit dextera sua ad dandam poenitentiam Israeli, et remissionem peccatorum. **32** et nos sumus testes horum verborum, et Spiritus sanctus, quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi. **33** Haec cum audissent, dissecabantur, et cogitabant interficere illos. **34** Surgens autem quidam in concilio Pharisaeus, nomine Gamaliel, legisdoctor honorabilis universae plebi, iussit foras ad breve homines fieri. **35** dixitque ad illos: Viri Israelitae attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. **36** Ante hos enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum: qui occisus est: et omnes, qui credebant ei, dissipati sunt, et redacti ad nihilum. **37** Post hunc extitit Iudas Galilaeus in diebus professionis, et avertit populum post se, et ipse periit: et omnes, quotquot consenserunt ei, dispersi sunt. **38** Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, et sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur: **39** si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere illud, ne

forte et Deo repugnare inveniamini. Consenserunt et de cognatione tua, et veni in terram, quam autem illi. **40** Et convocantes Apostolos, caesis monstravero tibi. **41** Tunc exiit de terra Chaldaeorum, denunciaverunt ne omnino loquerentur in nomine Iesu, et dimiserunt eos. **42** Et illi quidem ibant est pater eius, transtulit illum in terram istam, gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni in qua nunc vos habitatis. **5** Et non dedit illi habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. hereditatem in ea, nec passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionem, et semini eius post circa domos docentes, et evangelizantes Christum ipsum, cum non haberet filium. **6** Locutus est Iesum.

6 In diebus illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Graecorum adversus Hebraeos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano viduae eorum. **2** Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt: Non est aequum nos derelinquere verbum Dei, et ministrare mensis. **3** Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimoni septem, plenos Spiritu sancto, et sapientia, quos constituamus super hoc opus. **4** Nos vero orationi, et ministerio verbi instantes erimus. **5** Et placuit sermo coram omni multitidine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fidei, et Spiritu sancto, et Philippum, et Prochorum, et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et Nicolaum advenam Antiochenum. **6** Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: et orantes imposuerunt eis manus. **7** Et verbum Domini crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Ierusalem valde: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei. **8** Stephanus autem plenus gratia, et fortitudine faciebat prodigia, et signa magna in populo. **9** Surrexerunt autem quidam de synagoga, quae appellatur Libertinorum, et Cyrenensium, et Alexandrinorum, et eorum qui erant a Cilicia, et Asia, disputantes cum Stephano: **10** et non poterant resistere sapientiae, et Spiritui, qui loquebatur. **11** Tunc summiserunt viros, qui dicenter se audivisse eum dicentem verba blasphemiae in Moysen, et in Deum. **12** Commoverunt itaque plebem, et seniores, et Scribas: et concurrentes rapuerunt eum, et adduxerunt in concilium, **13** et statuerunt falsos testes, qui dicenter: Homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum, et legem. **14** audivimus enim eum dicentem: quoniam Iesus Nazarenus hic, destruet locum istum, et mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses. **15** Et intuentes eum omnes, qui sedeabant in concilio, viderunt faciem eius tanquam faciem Angeli.

7 Dixit autem princeps sacerdotum: Si haec ita se haberent? **2** Qui ait: Viri fratres, et patres audite: Deus gloriae apparuit patri nostro Abrahae cum esset in Mesopotamia, prius quam moraretur in Charan. **3** et dixit ad illum: Exi de terra tua,

Deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt. **26** Sequenti vero die apparuit David, **46** qui invenit gratiam ante Deum, et petit illis litigantibus: et reconciliabat eos in pace, dicens: ut inveniret tabernaculum Deo Iacob. **47** Salomon Viri, fratres estis, ut quid nocetis alterutrum? **27** autem aedificavit illi domum. **48** Sed non excelsus Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit eum, in manufactis habitat, sicut per Prophetam dicit: dicens: Quis te constituit principem, et iudicem **49** Caelum mihi sedes est: terra autem scabellum super nos? **28** numquid interficere me tu vis, pedum meorum. Quam domum aedificabitis mihi, quemadmodum interfecisti heri Aegyptum? **29** dicit Dominus? aut quis locus requietionis meae Fugit autem Moyses in verbo isto: et factus est est? **50** Nonne manus mea fecit haec omnia? **51** advena in terra Madian, ubi generavit filios duos. Dura cervice, et incircumcisus cordibus, et auribus, **30** Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut Patres deserto montis Sina Angelus in igne flammae vestri, ita et vos. **52** Quem Prophetarum non rubi. **31** Moyses autem videns, admiratus est sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, visum. et accedente illo ut consideraret, facta est qui praenunciabant de adventu Iusti, cuius vos ad eum vox Domini, dicens: **32** Ego sum Deus nunc proditores, et homicidae fuistis: **53** qui patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus accepistis legem in dispositione Angelorum, et non Iacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat custodistis. **54** Audientes autem haec dissecabantur considerare. **33** Dixit autem illi Dominus: Solve cordibus suis, et stridebant dentibus in eum. **55** calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo Cum autem esset plenus Spiritu sancto, intendens stas, terra sancta est. **34** Videns vidi afflictionem in caelum, vidi gloriam Dei, et Iesum stantem a populi mei, qui est in Aegypto, et gemitum eorum dextris virtutis Dei. **56** Et ait: Ecce video caelos audivi, et descendit liberare eos. Et nunc veni, et apertos, et filium hominis stantem a dextris Dei. **57** mittam te in Aegyptum. **35** Hunc Moysen, quem Exclamantes autem voce magna continuuerunt aures negaverunt, dicentes: Quis te constituit principem suas, et impetum fecerunt unanimiter in eum. **58** et iudicem? hunc Deus principem et redemptorem Et eiuentes eum extra civitatem lapidabant: et misit, cum manu Angeli, qui apparuit illi in rubro. testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes **36** Hic eduxit illos faciens prodigia, et signa in adolescentis, qui vocabatur Saulus. **59** Et lapidabant terra Aegypti, et in rubro mari, et in deserto annis Stephanum invocantem, et dicentem: Domine Iesu quadraginta. **37** Hic est Moyses, qui dixit filii suscipe spiritum meum. **60** Positis autem genibus, Israel: Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus clamavit voce magna, dicens: Domine ne statuas vestris, tamquam me ipsum audietis. **38** Hic est, illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset, obdormivit qui fuit in Ecclesia in solitudine cum Angelo, qui in Domino.

loquebatur ei in monte Sina, et cum patribus nostris: qui accepit verba vitae dare nobis. **39** Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, et aversi sunt cordibus suis in Aegyptum, **40** dicentes ad Aaron: Fac nobis deos, qui praecedant nos: Moysi enim huic, qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus quid factum sit ei. **41** Et vitulum fecerunt in diebus illis, et obtulerunt hostiam simulachro, et laetabantur in operibus manuum suarum. **42** Convertit autem Deus, et tradidit eos servire militiae caeli, sicut scriptum est in Libro Prophetarum: Numquid victimas, aut hostias obtulisti mihi annis quadraginta in deserto, domus Israel? **43** Et suscepistis tabernaculum Moloch, et sidus Dei vestri Rempham, figuram, quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos in Babylonem. **44** Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut dispositum illis Deus, loquens ad Moysen, ut faceret illud secundum formam, quam viderat. **45** Quod et induxerunt, suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem Gentium, quas expulit

8 Saulus autem erat consentiens neci eius. Facta est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quae erat Ierosolymis, et omnes dispersi sunt per regiones Iudeae, et Samariae praeter Apostolos. **2** Curaverunt autem Stephanum viri timorati, et fecerunt planctum magnum super eum. **3** Saulus autem devastabat Ecclesiam per domos intrans, et trahens viros, ac mulieres, tradebat in custodiā. **4** Igitur qui dispersi erant pertransibant, evangelizantes verbum Dei. **5** Philippus autem descendens in civitatem Samariae, praedicabat illis Christum. **6** Intendebant autem turbae his, quae a Philippo dicebantur unanimiter audientes, et videntes signa quae faciebat. **7** Multi enim eorum, qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magna exibant. Multi autem paralytici, et claudi curati sunt. **8** Factum est ergo gaudium magnum in illa civitate. **9** Vir autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat in civitate magus, seducens gentem Samariae, dicens se esse aliquem magnum: **10** cui

auscultabant omnes a minimo usque ad maximum, de terra vita eius? **34** Respondens autem eunuchus dicentes: Hic est virtus Dei, quae vocatur magna. Philippo, dixit: Obsecro te, de quo Propheta dicit **11** Attendebant autem eum: propter quod multo hoc? de se, an de alio aliquo? **35** Aperiens autem tempore magicis suis dementasset eos. **12** Cum Philippus os suum, et incipiens a Scriptura ista, vero credidissent Philippo evangelizanti de regno evangelizavit illi Iesum. **36** Et dum irent per viam, Dei, in nomine Iesu Christi baptizabantur viri, venerunt ad quamdam aquam; et ait Eunuchus: ac mulieres. **13** Tunc Simon et ipse credit: et Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? **37** Dixit cum baptizatus esset, adhaerebat Philippo. Videns autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. etiam signa, et virtutes maximas fieri, stupens Et respondens ait: Credo, Filium Dei esse Iesum admirabatur. **14** Cum autem audissent Apostoli, qui Christum. **38** Et iussit stare currum: et descederunt erant Ierosolymis, quod receperisset Samaria verbum uterque in aquam, Philippus et Eunuchus, et Dei, miserunt ad eos Petrum, et Ioannem: **15** Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent baptizavit eum. **39** Cum autem ascendissent deum aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, et amplius Spiritum sanctum: **16** Nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens. **40** Philippus autem inventus est in Azoto, et pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis, super illos, et accipiebant Spiritum sanctum. **18** Cum donec veniret Caesaream.

vidisset autem Simon quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam, **19** dicens: Date et mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum. Petrus autem dixit ad eum: **20** Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. **21** Non est tibi pars, neque sors in sermone isto. cor enim tuum non est rectum coram Deo. **22** Poenitentiam itaque age ab hac nequitia tua: et roga Deum, si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui. **23** In felle enim amaritudinis, et obligatione iniquitatis video te esse. **24** Respondens autem Simon, dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum, quae dixistis. **25** Et illi quidem testificati, et locuti verbum Domini, redibant Ierosolymam, et multis regionibus Samaritanorum evangelizabant. **26** Angelus autem Domini locutus est ad Philippum, dicens: Surge, et vade contra meridianum ad viam, quae descendit ab Ierusalem in Gazam: haec est deserta. **27** Et surgens abiit. Et ecce vir Aethiops, eunuchus, potens Candacis Reginae Aethiopum, qui erat super omnes gazas eius: venerat adorare in Ierusalem: **28** et revertebatur sedens super currum suum, legensque Isaiam prophetam. **29** Dixit autem Spiritus Philippo: Accede, et audi te ad currum istum. **30** Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, et dixit: Putasne intelligis quae legis? **31** Qui ait: Et quomodo possum, si non quis ostenderit mihi? Rogavitque Philippum ut ascenderet, et sederet secum. **32** Locus autem Scripturae, quem legebat, erat hic: Tamquam ovis ad occisionem ductus est: et sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum. **33** In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem eius quis enarrabit, quoniam tolletur

9 Saulus autem adhuc spirans minarum, et caedis in discipulos Domini, accessit ad principem Sacerdotum, **2** et petiit ab eo epistolam in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset huius viae viros, ac mulieres, vincitos perduceret in Ierusalem. **3** Et cum iter faceret, contigit ut appropinquaret Damasco: et subito circumfulsit eum lux de caelo. **4** Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris? **5** Qui dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego sum Iesus, quem tu persequeris. durum est tibi contra stimulum calcitrare. **6** Et tremens, ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge, et ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. **7** Viri autem illi, qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, auditentes quidem vocem, neminem autem videntes. **8** Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum. **9** Et erat ibi tribus diebus non videns, et non manducavit, neque bibit. **10** Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias: et dixit ad illum in visu Dominus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine. **11** Et Dominus ad eum: Surge, et vade in vicum, qui vocatur rectus: et quaere in domo Iudei Saulum nomine Tarsensem: ecce enim orat. **12** (Et vidit virum Ananiam nomine, introeuntem, et imponentem sibi manus ut visum recipiat.) **13** Respondit autem Ananias: Domine, audivi a multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Ierusalem: **14** et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum. **15** Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, et

regibus, et filiis Israel. **16** Ego enim ostendam illi posuerunt eam in coenaculo. **38** Cum autem prope quanta oporteat eum pro nomine meo pati. **17** Et esset Lydda ad Ioppen, discipuli audientes quia abiit Ananias, et introivit in domum: et imponens Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, ei manus, dixit: Saule frater, Dominus misit me rogantes: Ne pigriteris venire ad nos. **39** Exurgens Iesus, qui apparuit tibi in via, qua veniebas ut autem Petrus venit cum illis. Et cum advenisset, videas, et implearis Spiritu sancto. **18** Et confestim duxerunt illum in coenaculum: et circumsteterunt ceciderunt ab oculis eius tamquam squamae, et illum omnes viduae flentes, et ostendentes ei visum recepit: et surgens baptizatus est. **19** Et cum tunicas, et vestes, quas faciebat illis Dorcas. **40** accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum Eiectis autem omnibus foras: Petrus ponens genua discipulis, qui erant Damasci, per dies aliquot. **20** Et oravit: et conversus ad corpus, dixit: Tabitha, surge. continuo ingressus in synagogas praedicabat Iesum, At illa aperuit oculos suos: et viso Petro, resedit. quoniam hic est Filius Dei. **21** Stupebant autem **41** Dans autem illi manum, erexit eam. Et cum omnes, qui audiebant, et dicebant: Nonne hic est, vocasset sanctos, et viduas, assignavit eam vivam. qui expugnabat in Ierusalem eos, qui invocabant **42** Notum autem factum est per universam luppen: nomen istud: et huc ad hoc venit ut vinctos illos et crediderunt multi in Domino. **43** Factum est duceret ad principes sacerdotum? **22** Saulus autem autem ut dies multos moraretur in Ioppe, apud multo magis convalescebat, et confundebat Iudeos, Simonem quandam coriarium.

qui habitabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. **23** Cum autem implerentur dies multi, consilium fecerunt in unum Iudei ut eum interficerent. **24** Notae autem factae sunt Saulo insidiae eorum. Custodiebant autem et portas die ac nocte, ut eum interficerent. **25** Accipientes autem eum discipuli eius nocte, per murum dimiserunt eum, submittentes in sporta. **26** Cum autem venisset in Ierusalem, tentabat se iungere discipulis, et omnes timebant eum, non credentes quod esset discipulus. **27** Barnabas autem apprehensum illum duxit ad Apostolos: et narravit illis quomodo in via vidisset Dominum, et quia locutus est ei, et quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu. **28** Et erat cum illis intrans, et exiens in Ierusalem, et fiducialiter agens in nomine Domini. **29** Loquebatur quoque Gentibus, et disputabat cum Graecis: illi autem quaerebant occidere eum. **30** Quod cum cognovissent fratres, deduxerunt eum Caesaream, et dimiserunt Tarsum. **31** Ecclesia quidem per totam Iudeam, et Galilaeam, et Samariam habebat pacem, et aedificabatur ambulans in timore Domini, et consolatione sancti Spiritus replebatur. **32** Factum est autem, ut Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad sanctos, qui habitabant Lyddae. **33** Invenit autem ibi hominem quandam, nomine Aeneam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat paralyticus. **34** Et ait illi Petrus: Aenea, sanete Dominus Iesus Christus: surge, et sterne tibi. Et continuo surrexit. **35** Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyddae, et Saronae: qui conversi sunt ad Dominum. **36** In Ioppe autem fuit quaedam discipula, nomine Tabitha, quae interpretata dicitur Dorcas. Haec erat plena operibus bonis, et eleemosynis, quas faciebat. **37** Factum est autem in diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent,

10 Vir autem quidam erat in Caesarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis, quae dicitur Italica, **2** religiosus, ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, et deprecans Deum semper: **3** is vidit in visu manifeste, quasi hora diei nona, Angelum Dei introeuntem ad se, et dicentem sibi: Corneli. **4** At ille intuens eum, timore correptus, dixit: Quis es, Domine? Dixit autem illi: Orationes tuae, et eleemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu Dei. **5** Et nunc mitte viros in Ioppen, et accersi Simonem quandam, qui cognominatur Petrus: **6** hic hospitatur apud Simonem quandam coriarium, cuius est domus iuxta mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere. **7** Et cum discessisset Angelus qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos suos, et militem metuentem Dominum ex his, qui illi parebant. **8** Quibus cum narrasset omnia, misit illos in Ioppen. **9** Postera autem die iter illis facientibus, et appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut oraret circa horam sextam. **10** Et cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus: **11** et vidit caelum apertum, et descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quattuor initii submitti de caelo in terram, **12** in quo erant omnia quadrupedia, et serpentia terrae, et volatilia caeli. **13** Et facta est vox ad eum: Surge Petre, occide, et manduca. **14** Ait autem Petrus: Absit Domine, quia numquam manducavi omne commune, et immundum. **15** Et vox iterum secundo ad eum: Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris. **16** Hoc autem factum est per ter: et statim receptum est vas in caelum. **17** Et dum intra se haesitaret Petrus quidnam esset visio, quam vidisset: ecce viri, qui missi erant a Cornelio,

inquirentes domum Simonis, astiterunt ad ianuam. suspendentes in ligno. **40** Hunc Deus suscitavit **18** Et cum vocasset, interrogabant, si Simon, qui tertia die, et dedit eum manifestum fieri **41** non cognominatur Petrus, illic haberet hospitium. **19** omni populo, sed testibus praeordinatis a Deo: Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus nobis, qui manducavimus, et bibimus cum illo ei: Ecce viri tres quaerunt te. **20** Surge itaque, postquam resurrexit a mortuis. **42** Et praecepit nobis descendere, et vade cum eis nihil dubitans: quia ego praedicare populo, et testificari quia ipse est, qui misi illos. **21** Descendens autem Petrus ad viros, constitutus est a Deo iudex vivorum, et mortuorum. dixit: Ecce ego sum, quem quaeritis: quae causa est, **43** Huic omnes Prophetae testimonium perhibent propter quam venistis? **22** Qui dixerunt: Cornelius remissionem peccatorum accipere per nomen eius Centurio, vir iustus, et timens Deum, et testimonium habens ab universa gente Iudeorum, responsum accepit ab Angelo sancto accersire te in domum suam, et audire verba abs te. **23** Introducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti autem die surgens quia et in nationes gratia Spiritus sancti effusa profectus est cum illis: et quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt eum. **24** Altera autem die magnificantes Deum. **47** Tunc respondit Petrus: introivit Caesaream. Cornelius vero expectabat Numquid aquam quis prohibere potest ut non illos, convocatis cognatis suis, et necessariis amicis. **25** Et factum est cum introisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, et procidens ad pedes eius adoravit. **26** Petrus vero elevavit eum, dicens: Surge, et ego ipse homo sum. **27** Et loquens cum illo intravit, et invenit multos, qui convenerant: **28** dixitque ad illos: Vos scitis quomodo abominatum sit viro Iudeo coniungi, aut accedere ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut immundum dicere hominem. **29** Propter quod sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo, quam ob causam accersistis me? **30** Et Cornelius ait: A nudiusquarta die usque ad hanc horam, orans eram hora nona in domo mea, et ecce vir stetit ante me in veste candida, et ait: **31** Cornelii, exaudita est oratio tua, et eleemosynae tuae commemoratae sunt in conspectu Dei. **32** Mitte ergo in loppem, et accersi Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis coriarii iuxta mare. **33** Confestim ergo misi ad te: et tu benefecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia quaecumque tibi praecepta sunt a Domino. **34** Aperiens autem Petrus os suum, dixit: In veritate comperi quia non est personarum acceptor Deus, **35** sed in omni gente qui timet eum, et operatur iustitiam, acceptus est illi. **36** Verbum misit Deus filii Israel, annuncians pacem per Iesum Christum: (hic est omnium Dominus.) **37** Vos scitis quod factum est verbum per universam Iudeam: incipiens enim a Galilaea post baptismum, quod praedicavit Iohannes, **38** Iesum a Nazareth: quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto, et virtute, qui pertransiit beneficiendo, et sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum illo. **39** Et nos testes sumus omnium, quae fecit in regione Iudeorum, et Ierusalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. **40** Hunc Deus suscitavit **18** Et cum vocasset, interrogabant, si Simon, qui tertia die, et dedit eum manifestum fieri **41** non cognominatur Petrus, illic haberet hospitium. **19** omni populo, sed testibus praeordinatis a Deo: Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus nobis, qui manducavimus, et bibimus cum illo ei: Ecce viri tres quaerunt te. **20** Surge itaque, postquam resurrexit a mortuis. **42** Et praecepit nobis descendere, et vade cum eis nihil dubitans: quia ego praedicare populo, et testificari quia ipse est, qui misi illos. **21** Descendens autem Petrus ad viros, constitutus est a Deo iudex vivorum, et mortuorum. dixit: Ecce ego sum, quem quaeritis: quae causa est, **43** Huic omnes Prophetae testimonium perhibent propter quam venistis? **22** Qui dixerunt: Cornelius remissionem peccatorum accipere per nomen eius Centurio, vir iustus, et timens Deum, et testimonium habens ab universa gente Iudeorum, responsum accepit ab Angelo sancto accersire te in domum suam, et audire verba ab est. **23** Introducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti autem die surgens quia et in nationes gratia Spiritus sancti effusa profectus est cum illis: et quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt eum. **24** Altera autem die magnificantes Deum. **47** Tunc respondit Petrus: introivit Caesaream. Cornelius vero expectabat Numquid aquam quis prohibere potest ut non illos, convocatis cognatis suis, et necessariis amicis. **25** Et factum est cum introisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, et procidens ad pedes eius adoravit. **26** Petrus vero elevavit eum, dicens: Surge, et ego maneret apud eos aliquot diebus.

11 Audierunt autem Apostoli, et fratres, qui erant in Iudea: quoniam et Gentesrecepserunt verbum Dei. **2** Cum autem ascendisset Petrus Ierosolymam, disceptabant adversus illum, qui erant ex circumcisione, **3** dicentes: Quare introisti ad viros praeputium habentes, et manducasti cum illis? **4** Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem, dicens: **5** Ego eram in civitate loppae orans, et vidi in excessu mentis meae visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initis summitti de caelo, et venit usque ad me. **6** In quod intuens considerabam, et vidi quadrupedia terrae, et bestias, et reptilia, et volatilia caeli. **7** Audivi autem et vocem dicentem mihi: Surge Petre, occide, et manduca. **8** Dixi autem: Nequaquam Domine: quia commune aut immundum numquam introivit in os meum. **9** Respondit autem vox secundo de caelo: Quae Deus mundavit, tu ne commune dixeris. **10** Hoc autem factum est per ter: et recepta sunt omnia rursum in caelum. **11** Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo, in qua eram, missi a Caesarea ad me. **12** Dixit autem Spiritus mihi ut irem cum illis, nihil haesitans. Venerunt autem mecum et sex fratres isti, et ingressi sumus in domum viri. **13** Narravit autem nobis, quomodo vidisset Angelum in domo sua, stantem et dicentem sibi: Mitte in loppem, et accersi Simonem, qui cognominatur Petrus, **14** qui loquetur tibi verba, in quibus salvus eris tu, et universa domus tua. **15** Cum autem coepissem loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut et in nos in initio. **16** Recordatus sum autem verbi

Domini, sicut dicebat: Ioannes quidem baptizavit in habitaculo: percussoque latere Petri, excitavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto. **17** eum, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catenae Si ergo eandem gratiam dedit illis Deus, sicut et de manibus eius. **8** Dixit autem Angelus ad eum: nobis, qui credidimus in Dominum Iesum Christum: Praeeringere, et calcea te caligas tuas. Et fecit sic. ego quis eram, qui possem prohibere Deum? **18** Et dixit illi: Circumda tibi vestimentum tuum, et His auditis, tacuerunt: et glorificaverunt Deum, et seque me. **9** Et exiens sequebatur eum, et dicentes: Ergo et Gentibus poenitentiam dedit Deus nesciebat quia verum est, quod fiebat per angelum: ad vitam. **19** Et illi quidem, qui dispersi fuerant existimabat enim se visum videre. **10** Transeuntes a tribulatione, quae facta fuerat sub Stephano, autem primam et secundam custodiam, venerunt perambulaverunt usque Phoenicen, et Cyprum, ad portam ferream, quae ducit ad civitatem: quae et Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi ultiro aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum solis Iudeis. **20** Erant autem quidam ex eis viri unum: et continuo discessit Angelus ab eo. **11** Et Cypri, et Cyrenaei, qui cum introissent Antiochiam, Petrus ad se reversus, dixit: Nunc scio vere quia misit loquebantur et ad Graecos, annunciantes Dominum Dominus Angelum suum, et eripuit me de manu Iesum. **21** Et erat manus Domini cum eis: multusque Herodis, et de omni expectatione plebis Iudeorum. numerus credentium conversus est ad Dominum. **12** Consideransque venit ad domum Mariae matris Pervenit autem sermo ad aures ecclesiae, quae Ioannis, qui cognominatus est Marcus, ubi erant erat Ierosolymis super istis: et miserunt Barnabam multi congregati, et orantes. **13** Pulsante autem usque ad Antiochiam. **23** Qui cum pervenisset, et eo ostium ianuae, processit puella ad videndum, vidisset gratiam Dei, gavisus est: et hortabatur nomine Rhode. **14** Et ut cognovit vocem Petri, omnes in proposito cordis permanere in Domino: **24** prae gudio non aperuit ianuam, sed intro currens quia erat vir bonus, et plenus Spiritu sancto, et fide. nunciavat stare Petrum ante ianuam. **15** At illi Et apposita est multa turba Domino. **25** Profectus dixerunt ad eam: Insanis. Illa autem affirmabat sic est autem Barnabas Tarsum, ut quaereret Saulum: se habere. Illi autem dicebant: Angelus eius est. **16** quem cum invenisset, perduxit Antiochiam. **26** Et Petrus autem perseverabat pulsans. Cum autem annum totum conversati sunt ibi in Ecclesia: et aperuissent ostium, viderunt eum, et obstupuerunt. docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur **17** Annuens autem eis manu ut tacerent, narravit primum Antiochiae discipuli, Christiani. **27** In quomodo Dominus eduxisset eum de carcere, his autem diebus supervenerunt ab Ierosolymis dixitque: Nunciate Iacob, et fratribus haec. Et prophetae Antiochiam: **28** et surgens unus ex eis egressus abiit in alium locum. **18** Facta autem die, nomine Agabus, significabat per spiritum famem erat non parva turbatio inter milites, quidnam magnam futuram in universo orbe terrarum, quae factum esset de Petro. **19** Herodes autem cum facta est sub Claudio. **29** Discipuli autem, prout quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Iudea fratribus: **30** quod a Iudaea in Caesaream, ibi commoratus est. **20** Erat et fecerunt, mittentes ad seniores per manus autem iratus Tyriis, et Sidoniis. At illi unanimes Barnabae, et Sauli.

12 Eodem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de Ecclesia. **2** Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio. **3** Videns autem quia placeret Iudeis, apposuit ut apprehenderet et Petrum. Erant autem dies Azymorum. **4** Quem cum apprehendisset, misit in carcerem, tradens quattuor quaternionibus militum ad custodiendum, volens post Pascha producere eum populo. **5** Et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo. **6** Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vincitus catenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. **7** Et ecce Angelus Domini astitit: et lumen refuslit

Blasto, qui erat super cubiculum regis, postulabant pacem, eo quod alerentur regiones eorum ab illo. **21** Statuto autem die Herodes vestitus ueste regia, sedit pro tribunali, et concionabatur ad eos. **22** Populus autem acclamabat: Dei voces, et non hominis. **23** Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eo quod non dedisset honorem Deo: et consumptus a vermis, expiravit. **24** Verbum autem Domini crescebat, et multiplicabatur. **25** Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Ierosolymis expleto ministerio, assumpto Ioanne, qui cognominatus est Marcus.

13 Erant autem in Ecclesia, quae erat Antiochiae, prophetae, et doctores, in quibus Barnabas, et Simon, qui vocabatur Niger, et Lucius Cyrenensis, et Manahen, qui erat Herodis Tetrarchae collectaneus,

et Saulus. **2** Ministrantibus autem illis Domino, et faciem adventus eius baptismum poenitentiae omni ieunantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate populo Israel. **25** Cum impleret autem Ioannes mihi Saulum, et Barnabam in opus, ad quod cursum suum, dicebat: Quem me arbitramini esse? assumpsi eos. **3** Tunc ieunantes, et orantes, non sum ego, sed ecce venit post me, cuius non imponentesque eis manus, dimiserunt illos. **4** sum dignus calceamenta pedum solvere. **26** Viri Et ipsi quidem missi a Spiritu sancto abierunt fratres, filii generis Abraham, et qui in vobis timent Seleuciam; et inde navigaverunt Cyprum. **5** Et cum Deum, vobis verbum salutis huius missum est. **27** venissent Salaminam, praedicabant verbum Dei in Qui enim habitabant Ierusalem, et principes eius synagogis Iudeorum. Habebant autem et Ioannem hunc ignorantes, et voces prophetarum, quae per in ministerio. **6** Et cum perambulassent universam omne sabbatum leguntur, iudicantes impleverunt, insulam usque ad Paphum, invenerunt quandam **28** et nullam causam mortis invenientes in eo, virum magum pseudoprophetam, Iudeum, cui petierunt a Pilato, ut interficerent eum. **29** Cumque nomen erat Barieu, **7** qui erat cum Proconsule Sergio consummasset omnia, quae de eo scripta erant, Paulo viro prudente. Hic, accersitis Barnaba, et deponentes eum de ligno, posuerunt eum in Saulo, desiderabat audire verbum Dei. **8** Resistebat monumento. **30** Deus vero suscitavit eum a mortuis autem illis Elymas magus, (sic enim interpretatur tertia die: qui visus est per dies multos his, **31** qui nomen eius) quaerens avertere Proconsulem a fide. simul ascenderant cum eo de Galilaea in Ierusalem: **9** Saulus autem, qui et Paulus, repletus Spiritu qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. **32** sancto, intuens in eum, **10** dixit: O plene omni dolo, Et nos vobis annunciamus eam, quae ad patres et omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiae, nostros repromissio facta est: **33** quoniam hanc non desinis subverttere vias Domini rectas. **11** Et nunc Deus adimplevit filiis vestris resuscitans Iesum, ecce manus Domini super te, et eris caecus, non sicut et in Psalmo secundo scriptum est: Filius meus videns solem usque ad tempus. Et confessim cecidit es tu, ego hodie genui te. **34** Quod autem suscitavit in eum caligo, et tenebrae, et circuiens quaerebat eum a mortuis, amplius iam non reversurum in qui ei manum daret. **12** Tunc Proconsul cum vidisset corruptionem, ita dixit: Quia dabo vobis sancta factum, creditit admirans super doctrina Domini. David fidelia. **35** Ideoque et alias dicit: Non dabis **13** Et cum a Papho navigassent Paulus, et qui cum eo Sanctum tuum videre corruptionem. **36** David enim erant, venerunt Pergen Pamphyliae. Ioannes autem in sua generatione cum administrasset, voluntati discedens ab eis, reversus est Ierosolymam. **14** Illi Dei dormivit: et appositus est ad patres suos, et vero pertranseuntes Pergen, venerunt Antiochiam vidi corruptionem. **37** Quem vero Deus suscitavit Pisidia: et ingressi synagogam die sabbatorum, a mortuis, non vidi corruptionem. **38** Notum sederunt. **15** Post lectionem autem legis, et igitur sit vobis viri fratres, quia per hunc vobis Prophetarum, miserunt principes synagogae ad remissio peccatorum annunciat, et ab omnibus, eos, dicentes: Viri fratres, si quis est in vobis quibus non potuistis in lege Moysi iustificari, **39** sermo exhortationis ad plebem, dicite. **16** Surgens in hoc omnis, qui credit, iustificatur. **40** Videte autem Paulus, et manu silentium indicens, ait: Viri ergo ne superveniat vobis quod dictum est in Israelitae, et qui timetis Deum, audite: **17** Deus plebis Prophetis: **41** Videte contemptores, et admirant, Israel elegit patres nostros, et plebem exaltavit et disperdimini: quia opus operor ego in diebus cum essent incolae in terra Aegypti, et in brachio vestris, opus quod non creditis, si quis enarraverit excelso eduxit eos ex ea, **18** et per quadraginta vobis. **42** Exeuntibus autem illis rogabant ut annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. sequenti sabbato loquerentur sibi verba haec. **19** Et destruens gentes septem in terra Chanaan, **43** Cumque dimissa esset synagoga, secuti sunt sorte distribuit eis terram eorum, **20** quasi post multi Iudeorum, et coletum Deum advenarum, quadringentos et quinquaginta annos: et post haec Paulum, et Barnabam: qui loquentes suadebant dedit iudices, usque ad Samuel Prophetam. **21** Et eis ut permanerent in gratia Dei. **44** Sequenti exinde postulaverunt regem: et dedit illis Deus vero sabbato pene universa civitas convenit audire Saul filium Cis, virum de tribu Beniamin, annis verbum Dei. **45** Videntes autem turbas Iudei, quadraginta. **22** et amoto illo, suscitavit illis David repleti sunt zelo, et contradicebant his, quae a Paulo regem: cui testimonium perhibens, dixit: Inveni dicebantur, blasphemantes. **46** Tunc constanter David filium lessae, virum secundum cor meum, **23** Huius Deus primum loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis qui faciet omnes voluntates meas. **24** praedicante Ioanne ante illud, et indignos vos iudicatis aeternae vitae, ex semine secundum promissionem eduxit Israel salvatorem Iesum, **25** et Barnabas dixerunt: Vobis oportebat ecce convertimur ad Gentes. (aiōnios g166) **47** sic

enim preecepit nobis Dominus: Posui te in lucem benefaciens de caelo, dans pluvias, et tempora Gentium, ut sis in salutem usque ad extremum fructifera, implens cibo, et laetitia corda eorum. terrae. **48** Audientes autem Gentes gavisae sunt, et glorificabant verbum Domini: et crediderunt quotquot erant preeordinati ad vitam aeternam. (**aiōnios g166**) **49** Disseminabatur autem verbum Domini per universam regionem. **50** Iudei autem concitaverunt mulieres religiosas, et honestas, et primos civitatis, et excitaverunt persecutionem in Paulum, et Barnabam: et eiecerunt eos de finibus suis. **51** At illi excusso pulvere pedum in eos, et docuissent multos, reversi sunt Lystram, et venerunt Iconium. **52** Discipuli quoque replebantur gaudio, et Spiritu sancto.

14 Factum est autem Iconii ut simul introirent in synagogam Iudeorum, et loquerentur, ita ut crederet Iudeorum, et Graecorum copiosa multitudo. **2** Qui vero increduli fuerunt Iudei, suscitaverunt, et ad iracundiam concitaverunt animas Gentium adversus fratres. **3** Multo igitur tempore demorati sunt, fiducialiter agentes in Domino, testimonium perhibente verbo gratiae sua, dante signa, et prodigia fieri per manus eorum. **4** Divisa est autem multitudo civitatis: et quidam quidem erant cum Iudeis, quidam vero cum Apostolis. **5** Cum autem factus esset impetus Gentilium, et Iudeorum cum principibus suis, ut contumeliis afficerent, et lapidarent eos, **6** intelligentes configurerunt ad civitates Licaoniae Lystram, et Derben, et universam in circuitu regionem, **7** et ibi evangelizantes erant. **8** Et quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat, claudus ex utero matris sua, qui numquam ambulaverat. **9** Hic audivit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, in Ierusalem super hac quaestione. **10** et videns quia fidem haberet ut salvus fieret, dixit magna voce: Surge super pedes tuos rectus. Et exilivit, et ambulabat. **11** Turbae autem cum vidissent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam Licaonice dicentes: Dii similes facti hominibus, descendenterunt ad nos. **12** Et vocabant Barnabam Iovem, Paulum vero Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi. **13** Sacerdos quoque Iovis, qui erat ante civitatem, tauros, et coronas ante ianuas afferens, cum populis volebat sacrificare. **14** Quod ubi audierunt Apostoli, Barnabas et Paulus, conscisis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes, **15** et dicentes: Viri, quid haec facitis? et nos mortales sumus, similes vobis homines, annunciantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum, qui fecit caelum, et terram, et mare, et omnia quae in eis sunt: **16** qui in praeteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. **17** Et

benefaciens de caelo, dans pluvias, et tempora fructifera, implens cibo, et laetitia corda eorum. **18** Et haec dicentes, vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent. **19** Supervenerunt autem quidam ab Antiochia, et Iconio Iudei: et persuasis turbis, lapidantesque Paulum, traxerunt extra civitatem, existimantes eum mortuum esse. **20** Circumdantibus et postera die profectus est cum Barnaba in Derben. **21** Cumque evangelizassent civitati illi, suis. **22** confirmantes animas Iconium, et Antiochiam, **23** et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. **24** Et cum constituerent illis per singulas ecclesias presbyteros, et orassent cum ieunctionibus, commendaverunt eos Domino, in quem crediderunt. **25** Transeuntesque Pisidiam, venerunt in Pamphyliam, **26** et loquentes verbum Domini in Pergen, descenderunt in Attaliam: **27** et inde navigaverunt Antiochiam, unde erant traditi gratiae Dei in opus, quod compleverunt. **28** Cum autem venissent, et congregassent Ecclesiam, retulerunt quanta fecisset Deus cum illis, et quia aperiusset Gentibus ostium fidei. **29** Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

15 Et quidam descendentes de Iudea, docebant fratres: Quia nisi circumcidamini secundum morem Moysi, non potestis salvari. **2** Facta ergo seditione non minima Paulo, et Barnabae adversus illos, statuerunt ut ascenderent Paulus, et Barnabas, et quidam alii ex aliis ad Apostolos, et presbyteros faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. **4** Cum autem venissent Ierosolymam, suscepti sunt ab Ecclesia, et ab Apostolis, et senioribus annunciantes quanta Deus fecisset cum illis. **5** Surrexerunt autem quidam de haeresi Pharisaeorum, qui crediderunt, dicentes: Quia oportet circumcidere eos, praecipere quoque servare legem Moysi. **6** Conveneruntque Apostoli, et seniores videre de verbo hoc. **7** Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, et credere. **8** Et qui novit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum, sicut et nobis, **9** et nihil discrevit inter nos et illos, fide purificans corda eorum. **10** Nunc ergo quid tentatis Deum, quidem non sine testimonio semetipsum reliquit imponere iugum super cervices discipulorum, quod

neque patres nostri, neque nos portare potuimus? docentes: et evangelizantes cum aliis pluribus
11 Sed per gratiam Domini Iesu Christi credimus verbum Domini. **36** Post aliquot autem dies, dixit salvari, quemadmodum et illi. **12** Tacuit autem ad Barnabam Paulus: Revertentes visitemus fratres omnis multitudo: et audiebant Barnabam, et Paulum per universas civitates, in quibus praedicavimus narrantes quanta Deus fecisset signa, et prodigia verbum Domini, quomodo se habeant. **37** Barnabas in Gentibus per eos. **13** Et postquam tacuerunt, autem volebat secum assumere et Ioannem, qui respondit Iacobus, dicens: Viri fratres, audite me. cognominabatur Marcus. **38** Paulus autem rogabat **14** Simon narravit quemadmodum primum Deus eum (ut qui discessisset ab eis de Pamphylia, et non visitavit sumere ex Gentibus populum nomini suo. isset cum eis in opus) non debere recipi. **39** Facta **15** Et huic concordant verba Prophetarum, sicut est autem dissensio, ita ut discederent ab invicem, scriptum est: **16** Post haec revertar, et reaedificabo tabernaculum David, quod decidit: et diruta eius et Barnabas quidem assumpto Marco navigaret reaedificabo, et erigam illud: **17** ut requirant ceteri hominum Dominum, et omnes gentes, super Cyprus. **40** Paulus vero electo Sila profectus est, quas invocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens haec. **18** Notum a saeculo est Domino opus autem Syriam, et Ciliciam, confirmans Ecclesias: suum. (*aiōn g165*) **19** Propter quod ego iudico non inquietari eos, qui ex Gentibus convertuntur ad et Praecepit custodire Apostolorum, et seniorum.
16 Pervenit autem in Derben, et Lystram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus, filius mulieris Iudeae fidelis, patre Gentili. **2** Huic testimonium bonum reddebat qui in Lystris erant, et Iconio fratres. **3** Hunc voluit Paulus secum proficisci: et assumens circumcidit eum propter Iudeos, qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius erat Gentilis. **4** Cum autem pertransirent civitates, tradebant eis custodiri dogmata, quae erant decreta ab Apostolis et senioribus, qui erant Ierosolymis. **5** Et Ecclesiae quidem confirmabantur fide, et abundabunt numero quotidie. **6** Transeuntes autem Phrygiam, et Galatiae regionem, vetati sunt a Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia. **7** Cum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: et non permisit eos Spiritus Iesu. **8** Cum autem pertransissent Mysiam, descenderunt Troadem: **9** et visio per noctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam erat stans, et deprecans eum, et dicens: Transiens in Macedonia, adiuva nos. **10** Ut autem visum vidit, statim quaesivimus proficisci in Macedonia, certi facti quod vocasset nos Deus evangelizare eis. **11** Navigantes autem a Troade, recto cursu venimus Samothraciam, et sequenti die Neapolim: **12** et inde Philippos, quae est prima partis Macedoniae civitas, colonia. Eramus autem in hac Urbe diebus aliquot, consistentes. **13** Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen, ubi videbatur oratio esse: et sedentes loquebamur mulieribus, quae convenerant. **14** Et quaedam mulier nomine Lydia, purpuraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum, auditivit: cuius Dominus aperuit cor intendere his, quae dicebantur a Paulo. **15** Cum autem baptizata esset, et domus eius, deprecata est dicens: Si iudicastis me fidelem Domino esse, introite

in domum meam, et manete. Et coegit nos. **16** haec. Timueruntque auditio quod Romani essent: Factum est autem euntibus nobis ad orationem, **39** et venientes deprecati sunt eos, et eduentes puellam quamdam habentem spiritum pythonem rogabant ut egredierentur de Urbe. **40** Exeentes obviare nobis, quae quaestum magnum praestabat autem de carcere, introierunt ad Lydiam: et visis dominis suis divinando. **17** Haec subsecuta Paulum, fratribus consolati sunt eos, et profecti sunt. et nos, clamabat dicens: Isti homines servi Dei excelsi sunt, qui annunciant vobis viam salutis. **18** Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, et conversus, spiritui dixit: Praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exit eadem hora. **19** Videntes autem domini eius quia exivit spes quaestus eorum, apprehendentes Paulum, et Silam perduxerunt in forum ad principes: **20** et offerentes eos magistratibus, dixerunt: Hi homines conturbant civitatem nostram, cum sint Iudei: **21** et annunciant morem, quem non licet nobis suspicere, neque facere, cum simus Romani. **22** Et cucurrit plebs adversus eos: et magistratus, scisis tunicis eorum, iusserunt eos virgis caedi. **23** Et cum multas plagas eis imposuissent, miserunt eos in carcerem, praecipientes custodi ut diligenter custodiret eos. **24** Qui cum tale praeceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem, et pedes eorum strinxit ligno. **25** Media autem nocte Paulus, et Silas orantes, laudabant Deum: et audiebant eos, qui in custodia erant. **26** Subito vero terraemotus factus est magnus, ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: et universorum vincula soluta sunt. **27** Expergefactus autem custos carceris, et videns ianuas apertas carceris, evaginato gladio volebat se interficere, aestimans fugisse vinctos. **28** Clamavit autem Paulus voce magna, dicens: Nihil tibi mali feceris: universi enim hic sumus. **29** Petitoque lumine, introgressus est: et tremefactus procidit Paulo et Silae ad pedes: **30** et producens eos foras, ait: Domini, quid me oportet facere, ut salvus fiam? **31** At illi dixerunt: Crede in Dominum Iesum: et salvus eris tu, et domus tua. **32** Et locuti sunt ei verbum Domini cum omnibus, qui erant in domo eius. **33** Et tollens eos in illa hora noctis, lavit plagas eorum: et baptizatus est ipse, et omnis domus eius continuo. **34** Cumque perduxisset eos in domum suam, apposuit eis mensam, et laetus est cum omni domo sua credens Deo. **35** Et cum dies factus esset, miserunt magistratus lictores, dicentes: Dimitte homines illos. **36** Nunciavit autem custos carceris verba haec Paulo: Quia miserunt magistratus ut dimittamini, nunc igitur exeuntes, ite in pace. **37** Paulus autem dixit eis: Caesos nos publice, indemnatos, homines Romanos miserunt in carcerem, et nunc occulte nos eiiciunt? Non ita: sed veniant, **38** et ipsi nos eiiciant. Nunciaverunt autem magistratibus lictores verba

17 Cum autem perambulassent Amphipolim, et Apolloniam, venerunt Thessalonicam, ubi erat synagoga Iudeorum. **2** Secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos, et per sabbata tria disserebat eis de Scripturis, **3** adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati, et resurgere a mortuis: et quia hic est Iesus Christus, quem ego annuncio vobis. **4** Et quidam ex eis crediderunt, et adjuncti sunt Paulo, et Silae, et de coletibus, Gentilibusque multitudo magna, et mulieres nobiles non paucae. **5** Zelantes autem Iudei, assumentesque de vulgo viros quosdam malos, et turba facta, concitaverunt civitatem: et assistentes domui Iasonis quaerebant eos producere in populum. **6** Et cum non invenissent eos, trahebant Iasonem, et quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes: Quoniam hi, qui Urbem concitant, et huc venerunt, **7** quos suscepit Iason, et hi omnes contra decreta Caesaris faciunt, regem alium dicentes esse, Iesum. **8** Concitaverunt autem plebem, et principes civitatis audientes haec. **9** Et accepta satisfactione a Iasoni, et a ceteris, dimiserunt eos. **10** Fratres vero confessim per noctem dimiserunt Paulum, et Silam in Beroeam. Qui cum venissent, in synagogam Iudeorum introierunt. **11** Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt Thessalonicae, qui suscepserunt verbum cum omni aviditate, quotidie scrutantes Scripturas, si haec ita se haberent. **12** Et multi quidem crediderunt ex eis, et mulierum Gentilium honestarum, et viri non pauci. **13** Cum autem cognovissent in Thessalonica Iudei, quia et Beroeae praedicatum est a Paulo verbum Dei, venerunt et illuc commoventes, et turbantes multititudinem. **14** Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres, ut iret usque ad mare: Silas autem, et Timotheus remanserunt ibi. **15** Qui autem deducebant Paulum, perduxerunt eum usque Athenas, et accepto mandato ab eo ad Silam, et Timotheum ut quam celeriter venirent ad illum, profecti sunt. **16** Paulus autem cum Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus eius in ipso, videns idolatriae deditam civitatem. **17** Disputabat igitur in synagoga cum Iudeis, et coletibus, et in foro, per omnes dies ad eos, qui aderant. **18** Quidam autem Epicurei, et Stoici philosophi disserebant cum eo, et quidam dicebant: Quid vult seminiverbius hic, dicere? Alii vero: Novorum daemoniorum videtur annunciator

esse: quia Iesum, et resurrectionem annunciat eis. Christum Iesum. **6** Contradicentibus autem eis,
19 Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, et blasphemantibus, excutiens vestimenta sua, dicentes: Possumus scire quae est haec nova, quae dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum: a te dicitur, doctrina? **20** nova enim quaedam infers mundus ego, ex hoc ad Gentes vadam. **7** Et migrans auribus nostris: Volumus ergo scire quidnam velint inde, intravit in domum cuiusdam, nomine Titi haec esse. **21** (Athenienses autem omnes, et advenae Iusti, colentis Deum, cuius domus erat coniuncta hospites, ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere, synagogae. **8** Crispus autem archisynagogus credidit aut audire aliquid novi.) **22** Stans autem Paulus in Domino cum omni domo sua: et multi Corinthiorum medio Areopagi, ait: Viri Athenienses per omnia audientes credebant, et baptizabantur. **9** Dixit quasi superstitiones vos video. **23** Praeteriens autem Dominus nocte per visionem Paulo: Noli enim, et videns simulacula vestra, inveni et aram, timere, sed loquere, et ne taceas: **10** propter quod in qua scriptum erat: IGNOTO DEO. Quod ergo ego sum tecum: et nemo apponetur tibi ut noceat ignorantes colitis, hoc ego annuncio vobis. **24** Deus, te: quoniam populus est mihi multus in hac civitate, qui fecit mundum, et omnia quae in eo sunt, hic **11** Sedit autem ibi annum et sex menses, docens caeli et terrae cum sit Dominus, non in manufactis apud eos verbum Dei. **12** Gallione autem proconsule templis habitat, **25** nec manibus humanis colitur Achaiae, insurrexerunt uno animo Iudei in Paulum, indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam, et et adduxerunt eum ad tribunal, **13** dicentes: Quia inspirationem, et omnia: **26** fecitque ex uno omne contra legem hic persuadet hominibus colere genus hominum inhabitare super universam faciem Deum. **14** Incipiente autem Paulo aperire os, terrae, definiens statuta tempora, et terminos dixit Gallio ad Iudeos: Si quidem esset iniquum habitationis eorum, **27** querere Deum si forte aliquid, aut facinus pessimum o viri Iudei, recte atrectent eum, aut inveniant, quamvis non longe vos sustinerem. **15** Si vero quaestiones sunt de sit ab unoquoque nostrum. **28** In ipso enim vivimus, verbo, et nominibus, legis vestrarum, vos ipsi videritis: et movemur, et sumus: sicut et quidam vestrorum Iudex ego horum nolo esse. **16** Et minavit eos Poetarum dixerunt: Ipsius enim et genus sumus. **29** a tribunal. **17** Apprehendentes autem omnes Genus ergo cum simus Dei, non debemus aestimare Sosthenem principem synagogae, percutiebant auro, aut argento, aut lapidi, sculpturae artis, eum ante tribunal: et nihil eorum Gallioni curae et cogitationis hominis, Divinum esse simile. **30** erat. **18** Paulus vero cum adhuc sustinuisse dies Et tempora quidem huius ignorantiae despiciens multos, fratribus valefaciens, navigavit in Syriam, Deus, nunc annunciat hominibus ut omnes ubique (et cum eo Priscilla, et Aquila) qui sibi totonderat in poenitentiam agant, **31** eo quod statuit diem, in quo Cencris caput: habebat enim votum. **19** Devenitque iudicaturus est orbem in aequitate, in viro, in quo Ephesum, et illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus statuit, fidem praebens omnibus, suscitans eum a mortuis. **32** Cum audissent autem resurrectionem synagogam, disputabat cum Iudeis. **20** Rogantibus vero dixerunt: Audiemus te de hoc iterum. **33** Sic autem eis ut ampliori tempore maneret, non consensit, **21** sed valefaciens, et dicens, Iterum revertar ad vos Deo volente, profectus est ab Epheso. Paulus exivit de medio eorum. **34** Quidam vero viri **22** Et descendens Caesaream, ascendit, et salutavit adhaerentes ei, crediderunt: in quibus et Dionysius Ecclesiam, et descendit Antiochiam. **23** Et facto ibi Areopagita, et mulier nomine Damaris, et alii cum eius.

18 Post haec egressus ab Athenis, venit Corinthum: **2** et inveniens quendam Iudeum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, et Priscillam uxorem eius, (eo quod praecepsisset Claudio discedere omnes Iudeos a Roma) accessit ad eos. **3** Et quia eiusdem erat artis, manebat apud eos, et operabatur: (erant autem scenofactoriae artis.) **4** Et disputabat in synagoga per omne sabbatum, interponens nomen Domini Iesu, suadebatque Iudeis, et Graecis. **5** Cum venissent autem de Macedonia Silas et Timotheus, instabat verbo Paulus, testificans Iudeis esse omnes discipulos. **24** Iudeus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephesum, potens in scripturis. **25** Hic erat edocitus viam Domini: et fervens spiritu loquebatur, et docebat diligenter ea, quae sunt Iesu, sciens tantum baptismum Ioannis. **26** Hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla et Aquila, assumperunt eum, et diligentius exposuerunt ei viam Domini. **27** Cum autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset, contulit multum his, qui crediderant. **28** Vehementer enim Iudeos

revincebat publice, ostendens per Scripturas, esse Christum Iesum.

19 Factum est autem, cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum, et inveniret quosdam de discipulis: **2** dixitque ad eos: Si Spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus sanctus est, audivimus. **3** Ille vero ait: In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Ioannis baptismate. **4** Dixit autem Paulus: Ioannes baptizavit baptismō poenitentiae populum, dicens: In eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc est, in Iesum. **5** His auditis, baptizati sunt in nomine Domini Iesu. **6** Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, et loquebantur linguis, et prophetabant. **7** Erant autem omnes viri fere duodecim. **8** Introgressus autem synagogam, cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans, et suadens de regno Dei. **9** Cum autem quidam indurarentur, et non crederent, maledicentes viam Domini coram multititudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidie disputans in schola tyranni cuiusdam. **10** Hoc autem factum est per biennium, ita ut omnes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Iudei atque Gentiles. **11** Virtutesque non modicas quaslibet faciebat Deus per manum Pauli: **12** ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria, et semicinctia, et recedebant ab eis languores, et spiritus nequam egrediebantur. **13** Tentaverunt autem quidam et de circumeuntibus Iudei exorcistis, invocare super eos, qui habebant spiritus malos, nomen Domini Iesu, dicentes: Adiuro vos per Iesum, quem Paulus praedicat. **14** Erant autem cuiusdam Iudei nomine Scevae principis sacerdotum septem filii, qui hoc faciebant. **15** Respondens autem spiritus nequam dixit eis: Iesum novi, et Paulum scio: vos autem qui estis? **16** Et insiliens in eos homo, in quo erat daemonium pessimum, et dominatus amborum, invaluit contra eos, ita ut nudi, et vulnerati effugerent de domo illa. **17** Hoc autem notum factum est omnibus Iudei, atque Gentilibus, qui habitabant Ephesi: et cecidit timor super omnes illos, et magnificabatur nomen Domini Iesu. **18** Multique credentium veniebant, confitentes, et annunciantes actus suos. **19** Multi autem ex eis, qui fuerant curiosi sectati, contulerunt libros, et combusserunt eos coram omnibus: et computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium. **20** Ita fortiter crescebat verbum Dei, et confirmabatur. **21** His autem expletis, proposuit

Paulus in Spiritu, transita Macedonia et Achaia ire Ierosolymam, dicens: quoniam postquam fueri ibi, oportet me et Romam videre. **22** Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi, Timotheum, et Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia. **23** Facta est autem illo tempore turbatio non minima de via Domini. **24** Demetrius enim quidam nomine, argenterius, faciens aedes argenteas Diana, praestabat artificibus non modicum quaestum: **25** quos convocabans, et eos, qui huiusmodi erant opifices, dixit: Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio: **26** et videtis, et auditis quia non solum Ephesi, sed pene totius Asiae, Paulus hic suadens avertit multam turbam, dicens: Quoniam non sunt dii, qui manibus fiunt. **27** Non solum autem haec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed et magnae Diana templum in nihilum reputabitur, sed et destrui incipiet maiestas eius, quam tota Asia, et orbis colit. **28** His auditis, repleti sunt ira, et exclamaverunt dicentes: Magna Diana Ephesiorum. **29** Et impleta est civitas confusione, et impetum fecerunt uno animo in theatrum, rapto Gaio, et Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli. **30** Paulo autem volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. **31** Quidam autem et de Asiae principibus, qui erant amici eius, miserunt ad eum rogantes ne se darent in theatrum: **32** alii autem aliud clamabant. Erat enim Ecclesia confusa: et plures nesciebant qua ex causa convenissent. **33** De turba autem detraxerunt Alexandrum, propellentibus eum Iudeis. Alexander autem manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo. **34** Quem ut cognoverunt Iudeum esse, vox facta una est omnium, quasi per horas duas clamantium: Magna Diana Ephesiorum. **35** Et cum sedasset scriba turbas, dixit: Viri Ephesii, quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse magnae Diana, Iovisque prolis? **36** Cum ergo his contradici non possit, oportet vos sedatos esse, et nihil temere agere. **37** Adduxistis enim homines istos, neque sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. **38** Quod si Demetrius, et qui cum eo sunt artifices, habent adversus aliquem causam, conventus forenses aguntur, et proconsules sunt, accusent invicem. **39** Si quid autem alterius rei quaeritis: in legitima Ecclesia poterit absolvi. **40** Nam et periclitamus argui seditionis hodiernae: cum nullus obnoxius sit (de quo possimus reddere rationem) concursus istius. **41** Et cum haec dixisset, dimisit Ecclesiam.

20 Postquam autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis, et exhortatus eos, valedixit,

et proiectus est ut iret in Macedoniam. **2** Cum vincula, et tribulationes Ierosolymis me manent. **24** autem perambulasset partes illas, et exhortatus eos Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam fuisse multo sermone, venit ad Graeciam: **3** ubi pretiosorem quam me, dummodo consummem cum fecisset menses tres, factae sunt illi insidiae a cursum meum, et ministerium verbi, quod accepi a Iudeis navigaturo in Syriam: habuitque consilium Domino Iesu, testificari Evangelium gratiae Dei. **25** Et ut reverteretur per Macedoniam. **4** Comitatus nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem est autem eum Sosipater Pyrrhi Beroeensis, meam vos omnes, per quos transivi praedicans Thessalonicensium vero Aristarchus, et Secundus, et regnum Dei. **26** Quapropter contestor vos hodierna Gaius Derbeus, et Timotheus: Asiani vero Tychicus, die, quia mundus sum a sanguine omnium. **27** Non et Trophimus. **5** Hi cum praecessissent, sustinuerunt enim subterfugi, quominus annuciarem omne nos Troade: **6** nos vero navigavimus post dies consilium Dei vobis. **28** Attendite vobis, et universo Azymorum a Philippis, et venimus ad eos Troadem gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. septem. **7** Una autem Sabbati cum convenissemus **29** Ego scio quoniam intrabunt post discessionem ad frangendum panem, Paulus disputabat cum eis meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. **30** profecturus in crastinum, protraxitque sermonem Et ex vobisipsis exurgent viri loquentes perversa, usque in medium noctem. **8** Erant autem lampades ut abducant discipulos post se. **31** Propter quod copiosae in coenaculo, ubi eramus congregati. **9** vigilate memoria retinentes: quoniam per triennium Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus nocte et die non cessavi, cum lacrymis monens super fenestram, cum mergeretur somno gravi, unumquemque vestrum. **32** Et nunc commendo disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio vos Deo, et verbo gratiae ipsius, qui potens est coenaculo deorsum, et sublatus est mortuus. **10** aedificare, et dare hereditatem in sanctificatis Ad quem cum descendisset Paulus, incubuit super omnibus. **33** Argentum, et aurum, aut vestem eum: et complexus dixit: Nolite turbari, anima enim nullius concupivi, sicut **34** ipsi scitis: quoniam ipsius in ipso est. **11** Ascendens autem, frangensque ad ea, quae mihi opus erant, et his, qui mecum panem, et gustans, satisque allocutus est usque in sunt, ministraverunt manus istae. **35** Omnia ostendi lucem, et sic proiectus est. **12** Adduxerunt autem vobis, quoniam sic laborantes, oportet suspicere puerum viventem, et consolati sunt non minime. infirmos, ac meminisse verbi Domini Iesu, quoniam **13** Nos autem ascendentis navem, navigavimus in ipse dixit: Beatus est magis dare, quam accipere. Asson, inde suscepturi Paulum: sic enim disposuerat **36** Et cum haec dixisset, positis genibus suis oravit ipse per terram iter facturus. **14** Cum autem cum omnibus illis. **37** Magnus autem fletus factus convenissemus in Asson, assumpto eo, venimus est omnium: et procumbentes super collum Pauli, Mitylenen. **15** Et inde navigantes, sequenti die osculabantur eum, **38** dolentes maxime in verbo, venimus contra Chium, et alia die applicuimus quod dixerat, quoniam amplius faciem eius non Samum, et sequenti die venimus Miletum. **16** essent visuri. Et deducebant eum ad navem. proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Ierosolymis. **17** A Mileto autem mittens Ephesum, vocavit Maiores natu Ecclesiae. **18** Qui cum venissent ad eum, et simul essent, dixit eis: Vos scitis a prima die, qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, **19** serviens Domino cum omni humilitate, et lacrymis, et temptationibus, quae mihi acciderunt ex insidiis Iudeorum: **20** quomodo nihil subtraxerim vobis utilium, quominus annunciarem vobis, et docerem vos publice, et per domos, **21** testificans Iudeis, atque Gentilibus in Deum poenitentiam, et fidem in Dominum nostrum Iesum Christum. **22** Et nunc ecce alligatus ego spiritu, vado in Ierusalem: quae in ea ventura sint mihi, ignorans: **23** nisi quod Spiritus sanctus per omnes civitates mihi protestatur, dicens: quoniam

21 Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum, et sequenti die Rhodum, et inde Pataram. **2** Et cum invenissemus navem transfretantem in Phoenicen, ascendentis navigavimus. **3** Cum apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, et venimus Tyrum: ibi enim navis expositura erat onus. **4** Inventis autem discipulis, mansimus ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Ierosolymam. **5** Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxoribus, et filiis usque foras civitatem: et positis genibus in littore, oravimus. **6** Et cum valefuissemus invicem, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. **7** Nos vero navigatione expleta a Tyro descendimus Ptolemaidam: et salutatis fratribus, mansimus die una apud illos.

8 Alia autem die profecti, venimus Caesaream. Et et locum hunc, omnes ubique docens, insuper et intrantes domum Philippi evangelistae, qui erat Gentiles induxit in templum, et violavit sanctum unus de septem, mansimus apud eum. **9** Huic autem locum istum. **29** Viderant enim Throphimum erant quattuor filiae virginis prophetantes. **10** Ephesum in civitate cum ipso, quem aestimaverunt Et cum moraremur per dies aliquot, supervenit quoniam in templum introduxisset Paulus. **30** quidam vir a Iudea propheta, nomine Agabus. **11** Is Commotaque est civitas tota, et facta est concursio cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: et alligans populi. Et apprehendentes Paulum, trahebant eum sibi pedes, et manus dixit: Haec dicit Spiritus extra templum: et statim clausae sunt ianuae. **31** sanctus: Virum, cuius est zona haec, sic alligabunt Quaerentibus autem eum occidere, nunciatum est in Ierusalem Iudei, et tradent in manus Gentium. tribuno cohortis: Quia tota confunditur Ierusalem. **12** Quod cum audissemus, rogabamus nos, et qui loci **32** Qui statim assumptis militibus, et centurionibus, illius erant, ne ascenderet Ierosolymam. **13** Tunc decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum, et respondit Paulus, et dixit: Quid facitis flentes, et milites, cessaverunt percutere Paulum. **33** Tunc afflgentes cor meum? Ego enim non solum alligari, accedens tribunus apprehendit eum, et iussit eum sed et mori in Ierusalem paratus sum propter nomen alligari catenis duabus: et interrogabat quis esset, Domini Iesu. **14** Et cum ei suadere non possemus, et quid fecisset. **34** Alii autem aliud clamabant quievimus, dicentes: Domini voluntas fiat. **15** in turba. Et cum non posset certum cognoscere Post dies autem istos praeparati, ascendebamus in p[re]tumultu, iussit duci eum in castra. **35** Et cum Ierusalem. **16** Venerunt autem quidam ex discipulis venisset ad gradus, contigit ut portaretur a militibus a Caesarea nobiscum, adducentes secum apud propter vim populi. **36** Sequebatur enim multitudo quem hospitaremur lasonem quandam Cyprium, populi, clamans: Tolle eum. **37** Et cum coepisset antiquum discipulum. **17** Et cum venissemus induci in castra Paulus, dicit tribuno: Si licet mihi Ierosolymam, libenter exceperunt nos fratres. **18** loqui aliquid ad te? Qui dixit ei: Graece nosti? **38** Sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad Nonne tu es Aegyptius, qui ante hos dies tumultum Iacobum, omnesque collecti sunt seniores. **19** Quos concitasti, et eduxisti in desertum quattuor millia cum salutasset, narrabat per singula, quae Deus virorum sicariorum? **39** Et dixit ad eum Paulus: fecisset in Gentibus per ministerium ipsius. **20** At illi Ego homo sum quidem Iudeus a Tarso Ciliciae, cum audissent, magnificabant Deum, dixeruntque non ignotae civitatis municeps. Rogo autem te, ei: Vides frater, quot millia sunt in Iudeis, qui permitte mihi loqui ad populum. **40** Et cum ille crediderunt, et omnes aemulatorum sunt legis. **21** permisisset, Paulus stans in gradibus, annuit manu Audierunt autem de te quia discessionem doceas ad plebem, et magno silentio facto, allocutus est a Moyse eorum, qui per Gentes sunt, Iudeorum: lingua Hebraea, dicens:
dicens non debere eos circumcidere filios suos, neque secundum consuetudinem ingredi. **22** Quid ergo est? utique oportet convenire multitudinem: audient enim te supervenisse. **23** Hoc ergo fac quod tibi dicimus: Sunt nobis viri quattuor, votum habentes super se. **24** His assumptis, sanctifica te cum illis: et impende in illis ut radant capita: et scient omnes quia quae de te audierunt, falsa sunt, sed ambulas et ipse custodiens legem. **25** De his autem, qui crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab idolis, immolato, et sanguine, et suffocato, et fornicatione. **26** Tunc Paulus, assumptis viris, postera die purificatus cum illis intravit in templum, annuncians explectionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. **27** Dum autem septem dies consummarentur, hi, qui de Asia erant, Iudei, cum vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum, et iniecerunt ei manus, clamantes: **28** Viri Israelitae, adiuvate: hic est homo, qui adversus populum, et legem,

22 Viri fratres, et patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. **2** Cum audissent autem quia Hebraea lingua loqueretur ad illos, magis praesterunt silentium. **3** Et dixit: Ego sum vir Iudeus, natus in Tarso Ciliciae, nutritus autem in ista civitate, secus pedes Gamalielis eruditus iuxta veritatem paternae legis, aemulator legis, sicut et vos omnes estis hodie: **4** qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem, alligans et tradens in custodias viros ac mulieres, **5** sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit, et omnes maiores natu, a quibus et epistolas accipiens ad fratres Damascum pergebam, ut adducerem inde vinctos in Ierusalem ut punirentur. **6** Factum est autem, eunte me, et appropinquate Damasco media die, subito de caelo circumfulsit me lux copiosa: **7** et decidens in terram, audivi vocem dicentem mihi: Saule, Saule, quid me persequeris? **8** Ego autem respondi: Quis es Domine? Dixitque ad me: Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris.

9 Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, **23** Intendens autem in concilium Paulus ait: Viri vocem autem non audierunt eius, qui loquebatur fratres, ego omni conscientia bona conversatus cum mecum. **10** Et dixi: Quid faciam, Domine? Dominus sum ante Deum usque in hodiernum diem. **2** autem dixit ad me: Surgens vade Damascum: et ibi Princeps autem sacerdotum Ananias praecepit tibi dicetur de omnibus, quae te oporteat facere. **11** astantibus sibi percutere os eius. **3** Tunc Paulus Et cum non viderem prae claritate luminis illius, dixit ad eum: Percutiet te Deus, paries dealbate, ad manum deductus a comitibus, veni Damascum. Et tu sedens iudicas me secundum legem, et **12** Ananias autem quidam, vir secundum legem contra legem iubes me percuti? **4** Et qui astabant testimonium habens ab omnibus cohabitibus dixerunt: Summum sacerdotem Dei maledicis. **5** Iudeis, **13** veniens ad me, et astans dixit mihi: Dixit autem Paulus: Nesciebam fratres quia princeps Saulus frater respice. Et ego eadem hora respexi est sacerdotum. Scriptum est enim: Principem in eum. **14** At ille dixit: Deus patrum nostrorum populi tui non maledicet. **6** Sciens autem Paulus praeordinavit te, ut cognosceres voluntatem eius, quia una pars esset Sadducaeorum, et altera et videres iustum, et audires vocem ex ore eius: Pharisaeorum, exclamavit in concilio: Viri fratres, **15** quia eris testis illius ad omnes homines eorum, ego Phariseus sum, filius Pharisaeorum, de spe et quae vidisti, et audisti. **16** Et nunc quid moraris? resurrectione mortuorum ego iudicor. **7** Et cum Exurge, et baptizare, et ablue peccata tua invocato haec dixisset, facta est dissensio inter Pharisaeos, nomine ipsius. **17** Factum est autem revertenti et Sadducaeos, et soluta est multitudo. **8** Sadducaeis mihi in Ierusalem, et oranti in templo, fieri me in enim dicunt, non esse resurrectionem, neque stupore mentis, **18** et videre illum dicentem mihi: Angelum, neque Spiritum: Pharisaei autem utraque Festina, et exi velociter ex Ierusalem: quoniam confitentur. **9** Factus est autem clamor magnus. non recipient testimonium tuum de me. **19** Et ego Et surgentes quidam Pharisaeorum, pugnabant, dixi: Domine ipsi sciunt quia ego eram concludens dicentes: Nihil mali invenimus in homine isto: in carcerem, et caedens per synagogas eos, qui quid si Spiritus locutus est ei, aut Angelus? **10** Et credebant in te: **20** et cum funderetur sanguis cum magna dissensio facta esset, timens tribunus Stephani testis tui, ego astabam, et consentiebam, ne dispergeretur Paulus ab ipsis, iussit milites et custodiebam vestimenta interficientium illum. descendere, et rapere eum de medio eorum, ac **21** Et dixit ad me: Vade quoniam ego in nationes deducere eum in castra. **11** Sequenti autem nocte longe mittam te. **22** Audiebant autem eum usque ad assistens ei Dominus, ait: Constanst esto: sicut enim hoc verbum, et levaverunt vocem suam dicentes: testificatus es de me in Ierusalem, sic te oportet et Tolle de terra huiusmodi: non enim fas est eum Romae testificari. **12** Facta autem die collegerunt se vivere. **23** Vociferantibus autem eis, et proiicientibus quidam ex Iudeis, et devoverunt se dicentes, neque vestimenta sua, et pulvarem iactantibus in aerem, manducaturos, neque bibituros donec occiderent **24** iussit tribunus induci eum in castra, et flagellis Paulum. **13** Erant autem plus quam quadraginta viri, caedi, et torqueri eum, ut sciret propter quam qui hanc coniurationem fecerant: **14** qui accesserunt causam sic acclamarent ei. **25** Et cum astrinxissent ad principes sacerdotum, et seniores, et dixerunt: eum loris, dicit astanti sibi Centurioni Paulus: Si Devotione devovimus nos nihil gustaturos, donec hominem Romanum, et indemnatum licet vobis occidamus Paulum. **15** Nunc ergo vos notum facite flagellare? **26** Quo audit, Centurio accessit ad tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tribunum, et nunciavit ei, dicens: Quid acturus es? tamquam aliquid certius cognituri de eo. Nos vero hic enim homo civis Romanus est. **27** Accedens prius quam appropiet, parati sumus interficere autem tribunus, dixit illi: Dic mihi si tu Romanus illum. **16** Quod cum audisset filius sororis Pauli es? At ille dixit: Etiam. **28** Et respondit tribunus: insidias, venit, et intravit in castra, nunciavitque Ego multa summa civilitatem hanc consecutus Paulo. **17** Vocans autem Paulus ad se unum ex sum. Et Paulus ait: Ego autem et natus sum. **29** Centurionibus, ait: Adolescentem hunc perduc ad Protinus ergo discesserunt ab illo, qui eum torturi tribunum, habet enim aliquid indicare illi. **18** Et erant. Tribunus quoque timuit postquam rescivit, ille quidem assumens eum duxit ad tribunum, et quia civis Romanus esset, et quia alligasset eum. ait: Vinctus Paulus rogavit me hunc adolescentem **30** Postera autem die volens scire diligentius qua perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi. ex causa accusaretur a Iudeis, solvit eum, et **19** Apprehendens autem tribunus manum illius, iussit sacerdotes convenire, et omne concilium, et cessit cum eo seorsum, et interrogavit illum: producens Paulum, statuit inter illos. Quid est, quod habes indicare mihi? **20** Ille autem dixit: Iudeis convenit rogare te, ut crastina die

producas Paulum in concilium, quasi aliquid certius autem tribunus Lysias, cum vi magna eripuit eum inquisituri sint de illo: **21** tu vero ne credideris de manibus nostris, **8** iubens accusatores eius ad te illis, insidianter enim ei ex eis viri amplius quam venire: a quo poteris ipse iudicans, de omnibus quadraginta, qui se devoverunt non manducare, istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum. **9** neque bibere donec interficiant eum: et nunc parati Adiecerunt autem et Iudei, dicentes haec ita se sunt, expectantes promissum tuum. **22** Tribunus habere. **10** Respondit autem Paulus, (annuente sibi igitur dimisit adolescentem, praecipiens ei ne cui Praeside dicere) Ex multis annis te esse iudicem loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset. **23** Et genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. vocatis duobus Centurionibus, dixit illis: Parate **11** Potes enim cognoscere quia non plus sunt mihi milites ducentos ut eant usque Caesaream, et dies quam duodecim, ex quo ascendi adorare in equites septuaginta, et lancearios ducentos a tertia Ierusalem: **12** et neque in templo invenerunt me hora noctis: **24** et iumenta praeparate ut imponentes cum aliquo disputantem, aut concursum facientem Paulum, salvum perducerent ad Felicem praesidem, turbae, neque in synagogis, neque in civitate: **25** (Timuit enim ne forte raperent eum Iudei, et **13** neque probare possunt tibi de quibus nunc occiderent, et ipse postea columnam sustineret, me accusant. **14** Confiteor autem hoc tibi, quod tamquam accepturus pecuniam) **26** scribens ei secundum sectam, quam dicunt haeresim, sic epistolam continentem haec: CLAUDIO Lysias deservio Patri, et Deo meo, credens omnibus, quae optimo Praesidi, Felici salutem. **27** Virum hunc in Lege, et Prophetis scripta sunt: **15** spem habens comprehensum a Iudeis, et incipientem interfici in Deum, quam et hi ipsi expectant, resurrectionem ab eis, superveniens cum exercitu eripui, cognito futuram iustorum, et iniquorum. **16** In hoc et ipse quia Romanus est: **28** Volensque scire causam, studeo sine offendiculo conscientiam habere ad quam obiiciebant illi, deduxi eum in concilium Deum, et ad homines semper. **17** Post annos autem eorum. **29** Quem inveni accusari de quaestionibus plures eleemosynas facturus in gentem meam, legis ipsorum, nullum vero dignum morte aut veni, et oblationes, et vota, **18** in quibus invenerunt vinculis habentem crimen. **30** Et cum mihi perlatum me purificatum in templo: non cum turba, neque esset de insidiis, quas paraverant illi, nisi eum cum tumultu et apprehenderunt me clamantes, ad te denuncians: et accusatoribus ut dicant apud et dicentes: Tolle inimicum nostrum. **19** Quidam te, Vale. **31** Milites ergo secundum praeceptum autem ex Asia Iudei, quos oportebat apud te sibi, assumentes Paulum, duxerunt per noctem in praesto esse, et accusare siquid haberent adversum Antipatridem. **32** Et postera die dimissis equitibus me: **20** aut hi ipsi dicant siquid invenerunt in ut cum eo irent, reversi sunt ad castra. **33** Qui me iniquitatis cum stem in concilio, **21** nisi de cum venissent Caesaream, et tradidissent epistolam una hac solummodo voce, qua clamavi inter eos praesidi, statuerunt ante illum et Paulum. **34** Cum stans: Quoniam de resurrectione mortuorum ego legisset autem, et interrogasset de qua provincia iudicor hodie a vobis. **22** Distulit autem illos Felix, esset: et cognoscens quia de Cilicia, **35** Audiam te, certissime sciens de via hac, dicens: Cum Tribunus inquit, cum accusatores tui venerint. Iussitque in Lysias descenderit, audiam vos. **23** Iussitque praetorio Herodis custodiri eum.

24 Post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum, Ananias, cum senioribus quibusdam, et Tertullo quodam oratore, qui adierunt praesidem adversus Paulum. **2** Et citato Paulo coepit accusare Tertullus, dicens: Cum in multa pace agamus per te, et multa corrigantur per tuam providentiam; **3** semper et ubique suspicimus, optime Felix, cum omni gratiarum actione. **4** Ne diutius autem te protraham, oro, breviter ut audias nos pro tua clementia. **5** Invenimus hunc hominem pestiferum, et concitantem seditiones omnibus Iudeis in universo orbe, et auctorem seditionis sectae Nazarenorum: **6** qui etiam templum violare conatus est, quem et apprehensum voluimus secundum legem nostram iudicare. **7** Superveniens

Centurioni custodire eum, et habere requiem, nec quemquam de suis prohibere ministrare ei. **24** Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua, quae erat Iudea, vocavit Paulum, et audivit ab eo fidem, quae est in Christum Iesum. **25** Disputante autem illo de iustitia, et castitate, et de iudicio futuro, tremefactus Felix respondit: Quod nunc attinet, vade: tempore autem opportuno accersiam te: **26** simul et sperans, quod pecunia ei daretur a Paulo, propter quod et frequenter accersiens eum, loquebatur cum eo. **27** Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam praestare Iudeis Felix, reliquit Paulum vincum.

25 Festus ergo cum venisset in provinciam, post triduum ascendit Ierosolymam a Caesarea. **2**

Adieruntque eum principes sacerdotum, et primi inquit, audies eum. **23** Altera autem die cum Iudeorum adversus Paulum: et rogabant eum, venisset Agrippa, et Bernice cum multa ambitione, **3** postulantes gratiam adversus eum, ut iuberet et introissent in auditorium cum tribunis, et viris perduci eum in Ierusalem, insidias tendentes ut principalibus civitatis, iubente Festo, adductus est interficerent eum in via. **4** Festus autem respondit Paulus. **24** Et dicit Festus: Agrippa rex, et omnes, qui servari quidem Paulum in Caesarea: se autem simul adestis nobiscum viri, videtis hunc hominem, maturius prefecturum. **5** Qui ergo in vobis (ait) de quo omnis multitudo Iudeorum interpellavit me potentes sunt, descendentes simul, si quod est Ierosolymis, petentes et clamantes non oportere in viro crimen, accusent eum. **6** Demoratus eum vivere amplius. **25** Ego vere comprei nihil autem inter eos dies non amplius quam octo, dignum morte eum admisisse. Ipso autem hoc aut decem, descendit Caesaream, et altera die appellante, ad Augustum iudicavi mitttere. **26** De sedit pro tribunali, et iussit Paulum adduci. **7** quo quid certum scribam domino, non habeo. Qui cum perductus esset, circumsternerunt eum, Propter quod produxi eum ad vos, et maxime ad te qui ab Ierosolyma descenderant Iudei, multas, rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid et graves causas obiciientes, quas non poterant probare. **8** Paulo rationem reddente: Quoniam neque in legem Iudeorum, neque in templum, neque in Caesarem quidquam peccavi. **9** Festus autem volens gratiam praestare Iudeis, respondens Paulo, dixit: Vis Ierosolymam ascendere, et ibi de his iudicari apud me? **10** Dicit autem Paulus: Ad tribunal Caesaris sto, ibi me oportet iudicari: Iudeis non nocui, sicut tu melius nosti. **11** Si enim nocui, aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori: si vero nihil est eorum, quae hi accusant me, nemo potest me illis donare. Caesarem appello. **12** Tunc Festus cum concilio locutus, respondit: Caesarem appellasti? ad Caesarem ibis. **13** Et cum dies aliquot transacti essent: Agrippa rex, et Bernice descenderunt Caesaream ad salutandum Festum. **14** Et cum dies plures ibi morarentur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens: Vir quidam est derelictus a Felice vinctus, **15** de quo cum essem Ierosolymis, adierunt me principes sacerdotum, et seniores Iudeorum, postulantes adversus illum damnationem. **16** Ad quos respondi: Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem prius quam is, qui accusatur, praesentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina, quae ei obiciuntur. **17** Cum ergo hic convenientissime sine ulla dilatione, sequenti die sedens pro tribunali, iussi adduci virum. **18** De quo, cum stetissent accusatores, nullam caussam deferebant, de quibus ego suspicabar malum: **19** Quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum, et de quodam Iesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. **20** Haesitans autem ego de huiusmodi quaestione, dicebam si vellet ire Ierosolymam, et ibi iudicari de istis. **21** Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti cognitionem, iussi servari eum, donec mittam eum ad Caesarem. **22** Agrippa autem dixit mittam eum ad Caesarem. **23** Volebam et ipse hominem audire. Cras, **26** Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere. **2** De omnibus, quibus accusor a Iudeis, rex Agrippa, aestimo me beatum apud te, cum sim defensurus me hodie, **3** maxime te sciente omnia, et quae apud Iudeos sunt consuetudines, et quaestiones: propter quod obsecro patienter me audias. **4** Et quidem vitam meam a iuventute, quae ab initio fuit in gente mea in Ierosolymis, neverunt omnes Iudei: **5** praescientes me ab initio (si velint testimonium perhibere) quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis vixi Phariseus. **6** Et nunc in spe, quae ad patres nostros reprobationis facta est a Deo, sto iudicio subiectus: **7** in quam duodecim tribus nostrae nocte ac die deservientes, sperant devenire. De qua spe accusor a Iudeis, rex. **8** Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus mortuos suscitat? **9** Et ego quidem existimaveram, me adversus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere. **10** quod et feci Ierosolymis, et multos sanctorum ego in carceribus inclusi, a principibus sacerdotum potestate accepta: et cum occiderentur, detuli sententiam. **11** Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: et amplius insaniens in eos, persequebar usque in exteriores civitates. **12** In quibus dum irem Damascum cum potestate, et permisso principum sacerdotum, **13** die media in via, vidi, rex, de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen, et eos, qui mecum simul erant. **14** Omnesque nos cum decidissemus in terram, audivi vocem loquentem mihi Hebraica lingua: Saule, Saule, quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. **15** Ego autem dixi: Quis es Domine? Dominus autem dixit: Ego sum Iesus, quem tu persequeris. **16** Sed exurge,

et sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, navi gantem in Italiam, transposuit nos in eam. ut constituam te ministrum, et testem eorum, **7** Et cum multis diebus tarde navigaremus, et quae vidisti, et eorum, quibus apparebo tibi, **17** vix devenissemus contra Gnidum, prohibente nos eripiens te de populis, et gentibus, in quas nunc ego vento, adnavigavimus Cretae iuxta Salmonem: **8** et mitto te, **18** aperire oculos eorum, ut convertantur vix iuxta navi gantes, venimus in locum quandam, a tenebris ad lucem, et de potestate satanae ad qui vocatur Boni portus, cui iuxta erat civitas Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, et Thalassa. **9** Multo autem tempore peracto, et cum sortem inter sanctos per fidem, quae est in me. iam non esset tuta navi gatio, eo quod ieiunium iam **19** Unde rex Agrippa, non fui incredulus caelesti praeterisset, consolabatur eos Paulus, **10** dicens visioni: **20** sed his, qui sunt Damasci primum, et eis: Viri, video quoniam cum iniuria, et multo Ierosolymis, et in omnem regionem Iudeae, et damno non solum oneris, et navis, sed etiam Gentibus annuciabam, ut poenitentiam agerent, et animarum nostrarum incipit esse navi gatio. **11** converterentur ad Deum, digna poenitentiae opera Centurio autem gubernatori et nauclero magis facientes. **21** Hac ex causa me Iudei, cum essem credebat, quam his, quae a Paulo dicebantur. **12** Et in templo, comprehensum tentabant interficere. cum aptus portus non esset ad hiemandum, plurimi **22** Auxilio autem adiutus Dei usque in hodiernum statuerunt consilium navi gare inde, si quomodo diem sto, testificans minori, atque maiori, nihil possent, devenientes Phoenicen, hiemare, portum extra dicens quam ea, quae Prophetae locuti sunt Cretae respicientem ad Africum, et ad Corum. **13** futura esse, et Moyses, **23** si passibilis Christus, Aspirante autem Austro, aestimantes propositum si primus ex resurrectione mortuorum, lumen se tenere, cum sustulissent de Asson, legebant annunciaturus est populo, et Gentibus. **24** Haec Cretam. **14** Non post multum autem misit se contra loquente eo, et rationem reddente, Festus magna ipsam ventus Typhonius, qui vocatur Euro aquilo. voce dixit: Insanis Paule: multae te litterae ad **15** Cumque arrepta esset navis, et non posset conari insaniam convertunt. **25** Et Paulus: Non insanio in ventum, data nave flatibus, ferebamur. **16** In (inquit) optime Feste, sed veritatis, et sobrietatis insulam autem quandam decurrentes, quae vocatur verba loquor. **26** Scit enim de his rex, ad quem et Cauda, potuimus vix obtinere scapham. **17** Qua constanter loquor: latere enim eum nihil horum sublata, adiutoriis utebantur, accingentes navem, arbitror. Neque enim in angulo quidquam horum timentes ne in Syrtim incidenter, summisso vase gestum est. **27** Credis rex Agrippa prophetis? Scio sic ferebantur. **18** Valida autem nobis tempestate quia credis. **28** Agrippa autem ad Paulum: In modico iactatis, sequenti die iactum fecerunt: **19** et tertia suades me Christianum fieri. **29** Et Paulus: Opto apud die suis manibus armamenta navis proiecerunt. **20** Deum, et in modico, et in magno, non tantum te, sed Neque autem sole, neque sideribus apparentibus per etiam omnes, qui audiunt, hodie fieri tales, qualis et plures dies, et tempestate non exigua imminente, ego sum, exceptis vinculis his. **30** Et exurrexit rex, iam ablata erat spes omnis salutis nostrae. **21** Et cum et praeses, et Bernice, et qui assidebant eis. **31** Et multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio cum secessissent, loquebantur ad invicem, dicentes: eorum, dixit: Oportebat quidem, o viri, auditio me, Quia nihil morte, aut vinculis dignum quid fecit non tollere a Creta, lucisque facere iniuriam hanc, homo iste. **32** Agrippa autem Festo dixit: Dimitti et iacturam. **22** Et nunc suadeo vobis bono animo poterat homo hic, si non appellasset Caesarem. **23** Astitit enim nullius animae erit ex vobis, esse. amissio enim nullius animae erit ex vobis, praeterquam navis. **24** Astitit enim mihi hac nocte Angelus Dei, cuius sum ego, et cui deservio, **25** dicens: Ne timeas Paule, Caesari te oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus omnes, qui navi gant tecum. Propter quod bono animo estote viri: credo enim Deo, quia sic erit, quemadmodum dictum est mihi. **26** In insulam autem quandam oportet nos devenire. **27** Sed poste aquam quartadecima nox supervenit, navi gantibus nobis in Adria circa medianam noctem, suspicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem. **28** Qui et summittentes bolidem, invenerunt passus viginti: et pusillum inde separati, invenerunt passus quindecim. **29** Timentes autem ne in aspera loca incideremus,

27 Ut autem iudicatum est navi gare eum in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Iulio cohortis Augustae, **2** ascendentis navem Adrumetinam, incipientes navi gare circa Asiae loca, sustulimus, perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. **3** Sequenti autem die devenimus Sidonem. Humane autem tractans Iulius Paulum, permisit ad amicos ire, et curam sui agere. **4** Et inde cum sustulissimus, subnavigavimus Cyprum, propterea quod essent venti contrarii. **5** Et pelagus Ciliciae, et Pamphyliae navi gantes, venimus Lystram, quae est Lyciae: **6** et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam

de puppi mittentes anchoras quattuor, optabant eo fieri, convertentes se, dicebant eum esse Deum. diem fieri. **30** Nautis vero quaerentibus fugere de 7 In locis autem illis erant praedia principis insulae, navi, cum misissent scapham in mare, sub obtentu nomine Publpii, qui nos suscipiens, triduo benigne se quasi inciperent a prora anchoras extendere, **31** exhibuit. 8 Contigit autem, patrem Publpii febribus, dixit Paulus Centurioni, et militibus: Nisi hi in navi et dysenteria vexatum iacere. Ad quem Paulus manserint, vos salvi fieri non potestis. **32** Tunc intravit: et cum orasset, et imposuisset ei manus, absciderunt milites funes scaphae, et passi sunt salvavit eum. **9** Quo facto, omnes qui in insula eam excidere. **33** Et cum lux inciperet fieri, rogabat habebant infirmitates, accedebant, et curabantur: Paulus omnes sumere cibum, dicens: Quartadecima **10** qui etiam multis honoribus nos honoraverunt, et die hodie expectantes ieuni permanentis, nihil navigantibus imposuerunt quae necessaria erant. accipientes. **34** Propter quod rogo vos accipere cibum **11** Post menses autem tres navigavimus in navi pro salute vestra: quia nullius vestrum capillus de Alexandrina, quae in insula hiemaverat, cui erat capite peribit. **35** Et cum haec dixisset, sumens insigne Castorum. **12** Et cum venissemus Syracusam, panem, gratias egit Deo in conspectu omnium: et mansimus ibi triduo. **13** Inde circumlegentes cum fregisset, coepit manducare. **36** Animaequiores devenimus Rhegium: et post unum diem flante autem facti omnes, et ipsi sumpserunt cibum. **37** Austro, secunda die venimus Puteolos; **14** ubi Eramus vero universae animae in navi ducentae inventis fratribus rogati sumus manere apud eos septuaginta sex. **38** Et satiati cibo alleviabant dies septem: et sic venimus Romam. **15** Et inde cum navem, iactantes triticum in mare. **39** Cum autem audissent fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii dies factus esset, terram non agnoscebant: sinum forum, ac tres Tabernas. Quos cum vidisset Paulus, vero quendam considerabant habentem littus, in gratias agens Deo, accepit fiduciam. **16** Cum autem quem cogitabant, si possent, eiicere navem. **40** Et venissemus Romanum, permisum est Paulo manere cum anchoras sustulissent, committebant se mari, sibimet cum custodiente se milite. **17** Post tertium simul laxantes iuncturas gubernaculorum: et levato autem diem convocavit primos Iudeorum. Cumque artemone secundum aurae flatum tendebant ad conveniissent, dicebat eis: Ego, viri fratres, nihil littus. **41** Et cum incidissemus in locum dithalassum, adversus plebem faciens, aut morem paternum, impegerunt navem: et prora quidem fixa manebat vinctus ab Ierosolymis traditus sum in manus immobilis, puppis vero solvebatur a vi maris. Romanorum, **18** qui cum interrogationem de me **42** Militum autem consilium fuit ut custodias habuissent, voluerunt me dimittere, eo quod nulla occiderent: nequis cum enatasset, effugeret. **43** eset causa mortis in me. **19** Contradicentibus autem Centurio autem volens servare Paulum, prohibuit Iudeis, coactus sum appellare Caesarem, non quasi fieri: iussitque eos, qui possent natare, emittere se gentem meam habens aliquid accusare. **20** Propter hanc igitur causam rogavi vos videre, et alloqui. Propter spem enim Israel catena hac circumdatus sum. **21** At illi dixerunt ad eum: Nos neque litteras accepimus de te a Iudea, neque adveniens aliquis fratrumer nunciavit, aut locutus est quid de te malum. **22** Rogamus autem a te audire quae sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur. **23** Cum constituisserent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, quibus exponebat testificans regnum Dei, suadensque eis de Iesu ex Lege Moysi, et Prophetis a mane usque ad vesperam. **24** Et quidam credebant his, quae dicebantur: quidam vero non credebant. **25** Cumque invicem non essent consentientes, discedebant dicente Paulo unum verbum: Quia bene Spiritus sanctus locutus est per Isaiam prophetam ad Patres nostros, **26** dicens: Vade ad populum istum, et dic ad eos: Aure audietis, et non intelligetis: et videntes videbitis, et non perspicietis. **27** Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos suos compresserunt: ne forte videant

28 Et cum evasissemus, tunc cognovimus quia Melita insula vocabatur. Barbari vero praestabant non modicam humanitatem nobis. **2** Accensa enim pyra, reficiebant nos omnes propter imbre, qui imminebat, et frigus. **3** Cum congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, et imposuisset super ignem, vipera a calore cum processisset, invasit manum eius. **4** Ut vero viderunt Barbari pendentem bestiam de manu eius, ad invicem dicebant: Utique homicida est homo hic, qui cum evaserit de mari, ultio non sinit eum vivere. **5** Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est. **6** At illi existimabant eum in tumorem convertendum, et subito casurum, et mori. Diu autem illis expectantibus, et videntibus nihil mali in

oculis, et auribus audiant, et corde intelligent, et convertantur, et sanem eos. **28** Notum ergo sit vobis, quoniam Gentibus missum est hoc salutare Dei, et ipsi audient. **29** Et cum haec dixisset, exierunt ab eo Iudei, multam habentes inter se quaestionem. **30** Mansit autem biennio toto in suo conducto: et suscipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, **31** praedicans regnum Dei, et docens quae sunt de Domino Iesu Christo cum omni fiducia, sine prohibitione.

Romanos

1 Paulus, servus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, **2** quod ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis **3** de Filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, **4** qui praedestinatus est Filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri: **5** per quem accepimus gratiam, et Apostolatum ad obediendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine eius, **6** in quibus estis et vos vocati Iesu Christi: **7** omnibus qui sunt Romae, dilectis Dei, vocatis sanctis. Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **8** Primum quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra annunciatur in universo mundo. **9** Testis enim mihi est Deus, cui servio in spiritu meo in Evangelio filii eius, quod sine intermissione memoriam vestri facio **10** semper in orationibus meis: obsecrans, si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos. **11** Desidero enim videre vos: ut aliquid impertiar vobis gratiae spiritualis ad confirmandos vos: **12** id est, simul consolari in vobis per eam, quae invicem est, fidem vestram, atque meam. **13** Nolo autem vos ignorare fratres: quia saepe proposui venire ad vos, (et prohibitus sum usque adhuc) ut aliquem fructum habeam in vobis, sicut et in ceteris gentibus. **14** Graecis ac barbaris, sapientibus, et insipientibus debitor sum: **15** ita (quod in me) promptum est et vobis, qui Romae estis, evangelizare. **16** Non enim erubesco Evangelium. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Iudeo primum, et Graeco. **17** Iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est: Iustus autem ex fide vivit. **18** Revelatur enim ira Dei de caelo super omnem impietatem, et iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent: **19** quia quod notum est Dei, manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. **20** Invisibilia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, et divinitas: ita ut sint inexcusabiles. (*aīdios g126*) **21** Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipientis cor eorum: **22** dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. **23** Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, et volucrum, et quadrupedum, et serpentium. **24** Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum,

Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam: ut contumelias afficiant corpora sua in semetipsis: **25** qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium: et coluerunt, et servierunt creature potius quam Creatori, qui est benedictus in saecula. Amen. (*aīōn g165*) **26** Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiae. Nam feminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam. **27** Similiter autem et masculi, relicto naturali usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, et mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. **28** Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in reprobum sensum: ut faciant ea, quae non convenient, **29** repletos omni iniuritate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, **30** detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, **31** insipientes, incompositos, sine affectione, absque foedere, sine misericordia. **32** Qui cum iustitiam Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

2 Propter quod inexcusabilis es o homo omnis, qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, te ipsum condemnas: eadem enim agis quae iudicas. **2** Scimus enim quoniam iudicium Dei est secundum veritatem in eos, qui talia agunt. **3** Existimas autem hoc o homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, et facis ea, quia tu effugies iudicium Dei? **4** An divitias bonitatis eius, et patientiae, et longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit: **5** Secundum autem duritiam tuam, et impoenitens cor, thesaurizas tibi iram in die irae, et revelationis iusti iudicii Dei, **6** qui reddet unicuique secundum opera eius: **7** iis quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriari, et honorem, et incorruptionem querunt, vitam aeternam: (*aīōnios g166*) **8** iis autem, qui sunt ex contentione, et qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira, et indignatio. **9** Tribulatio, et angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudeo primum, et Graeci: **10** gloria autem, et honor, et pax omni operanti bonum, Iudeo primum, et Graeco: **11** non enim est acceptio personarum apud Deum. **12** Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: et quicumque in lege peccaverunt, per legem iudicabuntur. **13** Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum,

sed factores legis iustificabuntur. **14** Cum autem enim sumus Iudeos, et Graecos omnes sub peccato Gentes, quae legem non habent, naturaliter ea, esse, **10** sicut scriptum est: Quia non est iustus quae legis sunt, faciunt, eiusmodi legem non quisquam: **11** non est intelligens, non est requirens habentes, ipsi sibi sunt lex: **15** qui ostendunt Deum. **12** Omnes declinaverunt, simul inutiles facti opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad reddente illis conscientia ipsorum, et inter se unum. **13** Sepulchrum patens est guttur eorum, invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam linguis suis dolose agebant: Venenum aspidum defendantibus, **16** in die, cum iudicabit Deus occulta sub labiis eorum: **14** Quorum os maledictione, et hominum, secundum Evangelium meum per Iesum amaritudine plenum est: **15** Veloce pedes eorum ad Christum. **17** Si autem tu Iudeus cognominaris, et effundendum sanguinem: **16** Contritio, et infelicitas requiescis in lege, et gloriaris in Deo, **18** et nosti in viis eorum: **17** et viam pacis non cognoverunt: **18** voluntatem eius, et probas utiliora, instructus per Non est timor Dei ante oculos eorum. **19** Scimus legem, **19** confidis te ipsum esse ducem caecorum, autem quoniam quaecumque lex loquitur, iis, qui lumen eorum, qui in tenebris sunt, **20** eruditorem in lege sunt, loquitur: ut omne os obstruatur, et insipientium, magistrum infantium, habentem subditus fiat omnis mundus Deo: **20** quia ex operibus formam scientiae, et veritatis in lege. **21** Qui ergo legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per alium doces, te ipsum non doces: qui praedicas non legem enim cognitio peccati. **21** Nunc autem sine furandum, furaris: **22** qui dicis non moechandum, lege iustitia Dei manifestata est: testificata a lege moecharis: qui abominaris idola, sacrilegium facis: et Prophetis. **22** Iustitia autem Dei per fidem Iesu **23** qui in lege gloriaris, per praevaricationem legis Christi in omnes, et super omnes, qui credunt Deum inhonoras. **24** (Nomen enim Dei per vos in eum: non enim est distinctio: **23** Omnes enim blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.) **25** peccaverunt, et egent gloria Dei. **24** Iustificati gratis Circumcisio quidem prodest, si legem observes: per gratiam ipsius, per redemptionem, quae est in si autem praevaricator legis sis, circumcisio tua Christo Iesu, **25** quem propositus Deus propitiatorem praeputium facta est. **26** Si igitur praeputium per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae legis custodiat: nonne praeputium illius in iustitiae suae propter remissionem praecedentium circumcisionem reputabitur? **27** et iudicabit id, quod delictorum **26** in sustentatione Dei, ad ostensionem ex natura est praeputium, legem consummans, te, iustitiae eius in hoc tempore: ut sit ipse iustus, et qui per litteram, et circumcisionem praevaricator iustificans eum, qui est ex fide Iesu Christi. **27** Ubi legis es? **28** Non enim qui in manifesto est, Iudeus est ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quam legem? est: neque quae in manifesto in carne est, est Factorum? Non: sed per legem fidei. **28** Arbitramur circumcisione: **29** sed qui in abscondito est, Iudeus enim iustificari hominem per fidem sine operibus est: et circumcisione cordis in spiritu, non littera: legis. **29** An Iudeorum Deus tantum? Nonne et cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

3 Quid ergo amplius Iudeo est? aut quae utilitas circumcisionis? **2** Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia Dei. **3** quid enim si quidam illorum non crediderunt? Numquid incredulitas illorum fidem Dei evacuat? Absit. **4** Est autem Deus verax: omnis autem homo mendax, sicut scriptum est: Ut iustificeris in sermonibus tuis: et vincas cum iudicaris. **5** Si autem iniquitas nostra iustitiam Dei commendat, quid dicemus? Numquid iniquus est Deus, qui infert iram? **6** (secundum hominem dico.) Absit. alioquin quomodo iudicabit Deus hunc mundum? **7** Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius: quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor? **8** et non (sicut blasphemamur, et sicut aiunt quidam nos dicere) faciamus mala ut veniant bona: quorum damnatio iusta est. **9** Quid ergo? praecellimus eos? Nequaquam. Causati

4 Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem? **2** Si enim Abraham ex operibus legis iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. **3** Quid enim dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo: et reputatam est illi ad iustitiam. **4** Ei autem, qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. **5** Ei vero, qui non operatur, credenti autem in eum, qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam secundum propositum gratiae Dei. **6** Sicut et David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert iustitiam sine operibus: **7** Beati, quorum remissae sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. **8** Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum. **9** Beatitudo ergo haec in circumcisione

tantum manet, an etiam in praeputio? Dicimus enim bono forsitan quis audeat mori. **8** Commendat quia reputata est Abrahae fides ad iustitiam. **10** autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam si Quomodo ergo reputata est? in circumcisione, an in cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus, praeputio? Non in circumcisione, sed in praeputio. **9** Christus pro nobis mortuus est: multo igitur **11** Et signum accepit circumcisionis, signaculum magis nunc iustificati in sanguine ipsius, salvi iustitiae fidei, quae est in praeputio: ut sit pater erimus ab ira per ipsum. **10** Si enim cum inimici omnium credentium per praeputium, ut reputetur essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii et illis ad iustitiam: **12** et sit pater circumcisionis eius: multo magis reconciliati, salvi erimus in vita non iis tantum, qui sunt ex circumcisione, sed et iis, ipsius. **11** Non solum autem: sed et gloriamur qui sectantur vestigia fidei, quae est in praeputio in Deo per Dominum nostrum Iesum Christum, patris nostri Abrahae. **13** Non enim per legem per quem nunc reconciliationem accepimus. **12** promissio Abrahae, aut semini eius ut heres esset Propterea sicut per unum hominem peccatum in mundi: sed per iustitiam fidei. **14** Si enim qui ex hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita lege, heredes sunt: exinanita est fides, abolita est in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes promissio. **15** Lex enim iram operatur. Ubi enim peccaverunt: **13** Usque ad legem enim peccatum non est lex: nec praeveratio. **16** Ideo ex fide, ut erat in mundo: peccatum autem non imputabatur, secundum gratiam firma sit promissio omni semini, cum lex non esset. **14** Sed regnavit mors ab Adam non ei, qui ex lege est solum, sed et ei qui ex fide usque ad Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt est Abrahae, qui pater est omnium nostrorum **17** in similitudinem praevericationis Adae, qui est (sicut scriptum est: Quia patrem multarum gentium forma futuri. **15** Sed non sicut delictum, ita et posui te) ante Deum, cui credidisti, qui vivificat donum. si enim unius delicto multi mortui sunt: mortuos, et vocat ea quae non sunt, tamquam ea multo magis gratia Dei et donum in gratia unius quae sunt. **18** qui contra spem in spem credidit, hominis Iesu Christi in plures abundavit. **16** Et ut fieret pater multarum gentium secundum quod non sicut per unum peccatum, ita et donum. nam dictum est ei: Sic erit semen tuum sicut stellae iudicium quidem ex uno in condemnationem: gratia coeli, et arena maris. **19** Et non est infirmatus in autem ex multis delictis in iustificationem. **17** fide, nec consideravit corpus suum emortuum, Si enim unius delicto mors regnavit per unum: cum iam fere centum esset annorum: et emortuam multo magis abundantiam gratiae, et donationis, et vulvam Sarae: **20** In reprobatione etiam Dei non iustitiae accipientes in vita, regnabunt per unum haesitavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans Iesum Christum. **18** Igitur sicut per unius delictum gloriam Deo: **21** plenissime sciens quia quaecumque in omnes homines in condemnationem: sic et per promisit Deus, potens est et facere. **22** Ideo et unius iustitiam in omnes homines in iustificationem reputatum est illi ad iustitiam. **23** Non est autem vitae. **19** Sicut enim per inobedientiam unius scriptum tantum propter ipsum quia reputatum hominis, peccatores constituti sunt multi: ita et est illi ad iustitiam: **24** sed et propter nos, quibus per unius obediitionem, iusti constituentur multi. reputabitur credentibus in eum, qui suscitavit **20** Lex autem subintravit ut abundaret delictum. Iesum Christum Dominum nostrum a mortuis, **25** Ubi autem abundavit delictum, superabundavit et qui traditus est propter delicta nostra, et resurrexit gratia. **21** ut sicut regnavit peccatum in mortem: ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam, pro Iesum Christum Dominum nostrum. (*aiōnios g166*)

5 Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum: **2** per quem habemus accessum per fidem in gloriam istam, in qua stamus, et gloriamur in spe gloriae filiorum Dei. **3** Non solum autem, sed et gloriamur in tribulationibus: scientes quod tribulatio patientiam operatur: **4** patientia autem probationem, probatio vero spem, **5** spes autem non confundit: quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. **6** Ut quid enim Christus, cum adhuc infirmi essemus, secundum tempus pro impiis mortuus est? **7** Vix enim pro iusto quis moritur: nam pro

6 Quid ergo dicemus? Manebimus in peccato ut gratia abundet? **2** Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? **3** An ignoratis fratres quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? **4** Conseptuli enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus. **5** Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius: simul et resurrectionis erimus. **6** Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati,

et ultra non serviamus peccato. **7** Qui enim mortuus litterae. **7** Quid ergo dicemus? lex peccatum est? est, iustificatus est a peccato. **8** Si autem mortui Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem: sumus cum CHRISTO: credimus quia simul etiam nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret: vivemus cum illo: **9** scientes quod Christus resurgens Non concupisces. **8** Occasione autem accepta, ex mortuis iam non moritur, et mors illi ultra non peccatum per mandatum operatum est in me dominabitur. **10** Quod enim mortuus est peccato, omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuus est semel: quod autem vivit, vivit Deo. **11** Ita mortuum erat. **9** Ego autem vivebam sine lege et vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, aliquando. Sed cum venisset mandatum, peccatum viventes autem Deo, in Christo Iesu Domino nostro. revixit. **10** Ego autem mortuus sum: et inventum **12** Non ergo regnet peccatum in vestro mortali est mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc esse corpore ut obediatis concupiscentiis eius. **13** Sed ad mortem. **11** Nam peccatum occasione accepta neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis per mandatum, seduxit me, et per illud occidit. **12** peccato: sed exhibete vos Deo, tamquam ex mortuis Itaque lex quidem sancta, et mandatum sanctum, viventes: et membra vestra arma iustitiae Deo. et iustum, et bonum. **13** Quod ergo bonum est, **14** Peccatum enim vobis non dominabitur: non mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum, ut enim sub lege estis, sed sub gratia. **15** Quid ergo? appareat peccatum, per bonum operatum est mihi peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub mortem: ut fiat supra modum peccans peccatum per gratia? Absit. **16** An nescitis quoniam cui exhibetis mandatum. **14** Scimus enim quia lex spiritualis est: vos servos ad obediendum, servi estis eius, cui ego autem carnis sum venundatus sub peccato. obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditiois ad **15** Quod enim operor, non intelligo. non enim quod iustitiam? **17** Gratias autem Deo quod fuistis servi volo bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud peccati, obedistis autem ex corde in eam formam facio. **16** Si autem quod nolo, illud facio: consentio doctrinae, in quam traditi estis. **18** Liberati autem a legi, quoniam bona est. **17** Nunc autem iam non ego peccato, servi facti iustitiae. **19** Humanum dico, operor illud, sed quod habitat in me peccatum. **18** propter infirmitatem carnis vestrae: sicut enim Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne exhibuitis membra vestra servire immunditiae, et mea, bonum. Nam velle, adiacet mihi: perficere iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra autem bonum, non invenio. **19** Non enim quod volo vestra servire iustitiae in sanctificationem. **20** Cum bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud facio. **20** enim servi essetis peccati, liberi fuistis iustitiae. **21** Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego operor Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus illud, sed quod habitat in me, peccatum. **21** Invenio nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. **22** Nunc vero liberati a peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem vero vitam aeternam. (**aiōnios g166**) **23** Stipendia enim peccati, mors. Gratia autem Dei, vita aeterna, in Christo Iesu Domino nostro. (**aiōnios g166**)

7 An ignoratis fratres (scientibus enim legem loquor) quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit? **2** Nam quae sub viro est mulier, vivente viro, alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a lege viri. **3** Igitur, vivente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro: si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri: ut non sit adultera si fuerit cum alio viro. **4** Itaque fratres mei et vos mortificati estis legi per corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit, ut fructificetis Deo. **5** Cum enim essemus in carne, passiones peccatorum, quae per legem erant, operabantur in membris nostris, ut fructificantur morti. **6** nunc autem soluti serviamus in novitate spiritus, et non in vetustate

igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet: **22** condecorator enim legi Dei secundum interiorem hominem: **23** video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, et captivantem me in lege peccati, quae est in membris meis. **24** Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? **25** Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Igitur ego ipse mente servio legi Dei: carne autem, legi peccati.

8 Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu: qui non secundum carnem ambulant. **2** Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a lege peccati et mortis. **3** Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, et de peccato damnavit peccatum in carne, **4** ut iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. **5** Qui enim secundum carnem sunt: quae carnis sunt, sapiunt. qui vero secundum spiritum sunt: quae sunt spiritus, sentiunt. **6** Nam prudentia

carnis, mors est: prudentia autem spiritus, vita et pax. 7 quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subiecta: nec enim potest. 8 Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. 9 Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si Spiritum Christi non habet: hic non est eius. 10 Si autem Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vivit propter iustificationem. 11 Quod si Spiritus eius, qui suscitavit Iesum a mortuis, habitat in vobis: qui suscitavit Iesum Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis. 12 Ergo fratres debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. 13 Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. 14 Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei. 15 Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba (Pater). 16 Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei. 17 Si autem filii, et heredes: heredes quidem Dei, coheredes autem Christi: si tamen compatimur, ut et conglorificemur. 18 Existimo enim quod non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis. 19 Nam expectatio creaturae, revelationem filiorum Dei expectat. 20 Vanitati enim creatura subiecta est non volens, sed propter eum, qui subiecit eam in spe: 21 quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei. 22 Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, et parturit usque adhuc. 23 Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias spiritus habentes: et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis nostri. 24 Spe enim salvi facti sumus. Spes autem, quae videtur, non est spes: nam quod videt quis, quid sperat? 25 Si autem quod non videmus, speramus: per patientiam expectamus. 26 Similiter autem et Spiritus adiuuat infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitus inenarrabilibus. 27 Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus: quia secundum Deum postulat pro sanctis. 28 Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti. 29 Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. 30 Quos autem praedestinavit, hos et vocavit: et quos vocavit, hos et iustificavit: quos

autem iustificavit, illos et magnificavit. 31 Quid ergo legi enim Dei non est subiecta: nec enim potest. 32 Qui etiam proprio Filio suo non pepercit, sed pro Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. 33 Quis accusabit cum illo omnia nobis donavit. 34 quis Spiritum Christi non habet: hic non est eius. 35 Deus qui iustificat, 36 quis est qui condemnat? Christus Iesus, qui mortuus est, immo qui et resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. 35 Quis ergo propter iustificationem, nos separabit a charitate Christi? tribulatio? an angustia? an famae? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? 36 (sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur tota die: aestimati sumus sicut oves occisionis.) 37 Sed in his omnibus instantia, neque futura, neque fortitudo, 39 neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a charitate Dei, quae est in Christo Iesu Domino nostro.

9 Veritatem dico in Christo Iesu, non mentior: testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu sancto: 2 quoniam tristitia mihi magna est, et continuus dolor cordi meo. 3 Optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, 4 qui sunt Israelitae, quorum adoptio est filiorum, et gloria, et testamentum, et legislatio, et obsequium, et promissa: 5 quorum patres, ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in saecula. Amen. (aiōn g165) 6 Non autem quod exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israel sunt, ii sunt Israelitae: 7 neque qui semen sunt Abrahae, omnes filii: sed in Isaac vocabitur tibi semen: 8 id est, non qui filii carnis, hi filii Dei: sed qui filii sunt promissionis, aestimantur in semine. 9 Promissionis enim verbum hoc est: Secundum hoc tempus veniam: et erit Sarae filius. 10 Non solum autem illa: sed et Rebecca ex uno concubitu habens, Isaac patris nostri. 11 Cum enim nondum nati fuissent, aut aliiquid boni egissent, aut mali, (ut secundum electionem propositum Dei maneret) 12 non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: Quia maior serviet minori, 13 sicut scriptum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui. 14 Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? Absit. 15 Moysi enim dicit: Miserebor cuius misereor: et misericordiam praestabo cuius miserebor. 16 Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. 17 Dicit enim Scriptura Pharaonit: Quia in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem

meam: et ut annuncietur nomen meum in universa Deus illum suscitavit a mortuis, salvus eris. **10** Corde terra. **18** Ergo cuius vult miseretur, et quem vult enim creditur ad iustitiam: ore autem confessio indurat. **19** Dicis itaque mihi: Quid adhuc queritur? fit ad salutem. **11** Dicit enim Scriptura: Omnis, qui voluntati enim eius quis resistit? **20** O homo, tu quis credit in illum, non confundetur. **12** Non enim est es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figuramentum distinctio Iudaei, et Graeci: nam idem Dominus ei, qui se finxit? Quid me fecisti sic? **21** An non habet omnium, dives in omnes, qui invocant illum. **13** potestatem filigulus luti ex eadem massa facere aliud Omnis enim, quicumque invocaverit nomen Domini, quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? salvus erit. **14** Quomodo ergo invocabunt, in quem **22** Quod si Deus volens ostendere iram, et notum non crediderunt? Aut quomodo credent ei, quem facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia non audierunt? Quomodo autem audient sine vasa irae, aptata in interitum, **23** ut ostenderet praedicante? **15** Quomodo vero praedicabunt nisi divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae mittantur? sicut scriptum est: Quam speciosi pedes praeparavit in gloriam. **24** Quos et vocavit non solum evangelizantium pacem, evangelizantium bona! **16** ex Iudeis, sed etiam in Gentibus, **25** sicut in Osee Sed non omnes obediunt Evangelio. Isaías enim dicit: Vocabo non plebem meam, plebem meam: dicit: Domine quis credidit auditui nostro? **17** Ergo et non dilectam, dilectam: et non misericordiam fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. consecutam, misericordiam consecutam. **26** Et erit: **18** Sed dico: Numquid non audierunt? Et quidem in loco, ubi dictum est eis: Non plebs mea vos: ibi in omnem terram exivit sonus eorum, et in fines vocabuntur filii Dei vivi. **27** Isaías autem clamat pro orbis terrae verba eorum. **19** Sed dico: Numquid Israel: Si fuerit numerus filiorum Israel tamquam Israel non cognovit? Primus Moyses dicit: Ego arena maris, reliquiae salvae fient. **28** Verbum ad aemulationem vos adducam in non gentem: enim consummans, et abbrevians in aequitate: in gentem insipientem, in iram vos mittam. **20** quia verbum brevatum faciet Dominus super Isaías autem audet, et dicit: Inventus sum a non terram: **29** et sicut praedixit Isaías: Nisi Dominus quaerentibus me: palam apparui iis, qui me non sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma interrogabant. **21** Ad Israel autem dicit: Tota die facti essemus, et sicut Gomorrah similes fuissimus. **30** Quid ergo dicemus? Quod gentes, quae non et contradicentem mihi.

sectabantur iustitiam, apprehenderunt iustitiam: iustitiam autem, quae ex fide est. **31** Israel vero sectando legem iustitiae, in legem iustitiae non pervenit. **32** Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offendionis, **33** sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offendionis, et petram scandali: et omnis, qui credit in eum, non confundetur.

10 Fratres, voluntas quidem cordis mei, et obsecratio ad Deum, fit pro illis in salutem. **2** Testimonium enim perhibeo illis quod aemulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. **3** Ignorantes enim iustitiam Dei, et suam quaerentes statuere, iustitiae Dei non sunt subiecti. **4** Finis enim legis, Christus, ad iustitiam omni credenti. **5** Moyses enim scripsit, quoniam iustitiam, quae ex lege est, qui fecerit homo, vivet in ea. **6** Quae autem ex fide est iustitia, sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: quis ascendet in caelum? id est, Christum deducere: **7** aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum a mortuis revocare. **(Abysso g12)** **8** Sed quid dicit Scriptura? Prope est verbum in ore tuo, et in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod praedicamus. **9** Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, et in corde tuo credideris quod

11 Dico ergo: Numquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam et ego Israelita sum ex semine Abraham, de tribu Beniamin: **2** Non repulit Deus plebem suam, quam praescivit. An nescitis in Elia quid dicit Scriptura: quemadmodum interpellat Deum adversum Israel? **3** Domine, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt: et ego relictus sum solus, et quaerunt animam meam. **4** Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal. **5** Sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae salvae factae sunt. **6** Si autem gratia, iam non ex operibus: alioquin gratia iam non est gratia. **7** Quid ergo? quod quaerebat Israel, hoc non est consecutus: electio autem consecuta est: ceteri vero excaecati sunt: **8** sicut scriptum est: Dedit illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant, et aures ut non audiant, usque in hodiernum diem. **9** Et David dicit: Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et in captionem, et in scandalum, et in retributionem illis. **10** Obscurentur oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper incurva. **11** Dico ergo: Numquid sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est Gentibus ut illos

aemulentur. **12** Quod si delictum illorum divitiae sunt mundi, et diminutio eorum divitiae Gentium: quanto magis plenitudo eorum? **13** Vobis enim viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile dico Gentibus: Quamdiu quidem ego sum Gentium obsequium vestrum. **2** Et nolite conformari Apostolus, ministerium meum honorificabo, **14** si huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus quomodo ad aemulandum provocem carnem meam, vestri: ut probetis quae sit voluntas Dei bona, et et salvos faciam aliquos ex illis. **15** Si enim amissio beneplacens, et perfecta. (*aiōn g165*) **3** Dico enim eorum, reconciliatio est mundi: quae assumptio, per gratiam quae data est mihi, omnibus qui nisi vita ex mortuis? **16** Quod si delibatio sancta est, sunt inter vos: Non plus sapere quam oportet et massa: et si radix sancta, et rami. **17** Quod si aliqui sapere, sed sapere ad sobrietatem: et unicuique ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster es, sicut Deus divisit mensuram fidei. **4** Sicut enim insertus es in illis, et socius radicis, et pinguedinis in uno corpore multa membra habemus, omnia olivae factus es, **18** noli gloriari adversus ramos. autem membra non eundem actum habent: **5** Quod si gloriaris: non tu radicem portas, sed radix ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli te. **19** Dices ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar. **20** autem alter alterius membra. **6** Habentes autem Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem donationes secundum gratiam, quae data est fide stas: noli altum sapere, sed time. **21** Si enim nobis, differentes: sive prophetiam secundum Deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec rationem fidei, **7** sive ministerium in ministrando, tibi parcat. **22** Vide ergo bonitatem, et severitatem sive qui docet in doctrina, **8** qui exhortatur in Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severitatem: in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui praest te autem bonitatem Dei, si permaneris in bonitate, in solitudine, qui miseretur in hilaritate. **9** Dilectio alioquin et tu excideris. **23** Sed et illi, si non sine simulatione: Odientes malum, adhaerentes permanerint in incredulitate, inserentur: potens bono: **10** charitatem fraternalitatis invicem diligentes: est enim Deus iterum inserere illos. **24** Nam si tu Honore invicem praevenientes: **11** Sollicitudine ex naturali excisus es oleastro, et contra naturam non pigi: Spiritu ferventes: Domino servientes: insertus es in bonam olivam: quanto magis ii, qui **12** Spe gaudentes: In tribulatione patientes: secundum naturam, inserentur suae olivae? **25** Orationi instantes: **13** Necessitatibus sanctorum Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc: communicantes: Hospitalitatem sectantes. **14** (ut non sitis vobisipsis sapientes) quia caecitas ex Benedicte persequentibus vos: benedicte, et nolite parte contigit in Israel, donec plenitudo Gentium maledicere. **15** Gaudete cum gaudientibus, flete intraret, **26** et sic omnis Israel salvus fieret, sicut cum flentibus: **16** Id ipsum invicem sentientes: scriptum est: Veniet ex Sion, qui eripiat, et avertat Non alta sapientes, sed humilibus consentientes. impietatem a Iacob. **27** Et hoc illis a me testamentum: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos: **17** Nulli cum abstulero peccata eorum. **28** Secundum malum pro malo reddentes: providentes bona non Evangelium quidem, inimici propter vos: secundum tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus electionem autem, charissimi propter patres. **29** hominibus. **18** Si fieri potest, quod ex vobis est, Sine poenitentia enim sunt dona, et vocatio Dei. **30** cum omnibus hominibus pacem habentes: **19** Sicut enim aliquando et vos non credidistis Deo, Non vosmetipsos defendantes charissimi, sed date nunc autem misericordiam consecuti estis propter locum irae. scriptum est enim: Mihi vindictam: et incredulitatem illorum: **31** ita et isti nunc non ego retribuam, dicit Dominus. **20** Sed si esurierit crediderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequantur. **32** Conclusit enim Deus omnia in incredulitate: ut omnium misereatur. (*eleēsē g1653*) **33** O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, et investigabiles viae eius! **34** Quis enim cognovit sensum Domini? Aut quis consiliarius eius fuit? **35** Aut quis prior dedit illi, et retribueret ei? **36** Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in saecula seculorum. Amen. (*aiōn g165*)

12 Obsecro itaque vos fratres per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam quanto magis plenitudo eorum? **13** Vobis enim viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile dico Gentibus: Quamdiu quidem ego sum Gentium obsequium vestrum. **2** Et nolite conformari Apostolus, ministerium meum honorificabo, **14** si huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus quomodo ad aemulandum provocem carnem meam, vestri: ut probetis quae sit voluntas Dei bona, et et salvos faciam aliquos ex illis. **15** Si enim amissio beneplacens, et perfecta. (*aiōn g165*) **3** Dico enim eorum, reconciliatio est mundi: quae assumptio, per gratiam quae data est mihi, omnibus qui nisi vita ex mortuis? **16** Quod si delibatio sancta est, sunt inter vos: Non plus sapere quam oportet et massa: et si radix sancta, et rami. **17** Quod si aliqui sapere, sed sapere ad sobrietatem: et unicuique ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster es, sicut Deus divisit mensuram fidei. **4** Sicut enim insertus es in illis, et socius radicis, et pinguedinis in uno corpore multa membra habemus, omnia olivae factus es, **18** noli gloriari adversus ramos. autem membra non eundem actum habent: **5** Quod si gloriaris: non tu radicem portas, sed radix ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli te. **19** Dices ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar. **20** autem alter alterius membra. **6** Habentes autem Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem donationes secundum gratiam, quae data est fide stas: noli altum sapere, sed time. **21** Si enim nobis, differentes: sive prophetiam secundum Deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec rationem fidei, **7** sive ministerium in ministrando, tibi parcat. **22** Vide ergo bonitatem, et severitatem sive qui docet in doctrina, **8** qui exhortatur in Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severitatem: in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui praest te autem bonitatem Dei, si permaneris in bonitate, in solitudine, qui miseretur in hilaritate. **9** Dilectio alioquin et tu excideris. **23** Sed et illi, si non sine simulatione: Odientes malum, adhaerentes permanerint in incredulitate, inserentur: potens bono: **10** charitatem fraternalitatis invicem diligentes: est enim Deus iterum inserere illos. **24** Nam si tu Honore invicem praevenientes: **11** Sollicitudine ex naturali excisus es oleastro, et contra naturam non pigi: Spiritu ferventes: Domino servientes: insertus es in bonam olivam: quanto magis ii, qui **12** Spe gaudentes: In tribulatione patientes: secundum naturam, inserentur suae olivae? **25** Orationi instantes: **13** Necessitatibus sanctorum Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc: communicantes: Hospitalitatem sectantes. **14** (ut non sitis vobisipsis sapientes) quia caecitas ex Benedicte persequentibus vos: benedicte, et nolite parte contigit in Israel, donec plenitudo Gentium maledicere. **15** Gaudete cum gaudientibus, flete intraret, **26** et sic omnis Israel salvus fieret, sicut cum flentibus: **16** Id ipsum invicem sentientes: scriptum est: Veniet ex Sion, qui eripiat, et avertat Non alta sapientes, sed humilibus consentientes. impietatem a Iacob. **27** Et hoc illis a me testamentum: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos: **17** Nulli cum abstulero peccata eorum. **28** Secundum malum pro malo reddentes: providentes bona non Evangelium quidem, inimici propter vos: secundum tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus electionem autem, charissimi propter patres. **29** hominibus. **18** Si fieri potest, quod ex vobis est, Sine poenitentia enim sunt dona, et vocatio Dei. **30** cum omnibus hominibus pacem habentes: **19** Sicut enim aliquando et vos non credidistis Deo, Non vosmetipsos defendantes charissimi, sed date nunc autem misericordiam consecuti estis propter locum irae. scriptum est enim: Mihi vindictam: et incredulitatem illorum: **31** ita et isti nunc non ego retribuam, dicit Dominus. **20** Sed si esurierit crediderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequantur. **32** Conclusit enim Deus omnia in incredulitate: ut omnium misereatur. (*eleēsē g1653*) **33** O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, et investigabiles viae eius! **34** Quis enim cognovit sensum Domini? Aut quis consiliarius eius fuit? **35** Aut quis prior dedit illi, et retribueret ei? **36** Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in saecula seculorum. Amen. (*aiōn g165*)

13 Omnis anima potestatis sublimioribus subdita sit: Non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt a Deo, ordinata sunt. **2** Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt: **3** nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac: et habebis laudem ex illa: **4** Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time:

non enim sine causa gladium portat. Dei enim scandalum. **14** Scio, et confido in Domino Iesu, quia minister est: vindex in iram ei, qui malum agit. **5** nihil commune per ipsum, nisi ei qui existimat Ideo necessitate subditi estote non solum propter quid commune esset, illi commune est. **15** Si enim iram, sed etiam propter conscientiam. **6** Ideo enim propter cibum frater tuus contristatur: iam non et tributa praestatis: ministri enim Dei sunt, in hoc secundum charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum ipsum servientes. **7** Reddite ergo omnibus debita: perdere, pro quo Christus mortuus est. **16** Non cui tribulatum, tributum: cui vectigal, vectigal: ergo blasphemetur bonum nostrum. **17** Non est cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. **8** enim regnum Dei esca, et potus: sed iustitia, et Nemini quidquam debeatis: nisi ut invicem diligatis: pax, et gaudium in Spiritu sancto: **18** qui enim qui enim diligit proximum, legem implevit. **9** in hoc servit Christo, placet Deo, et probatus est Nam: Non adulterabis: Non occides: Non furaberis: hominibus. **19** Itaque quae pacis sunt, sectemur: et Non falsum testimonium dices: Non concupisces: quae aedificationis sunt in invicem custodiamus. et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo **20** Noli propter escam destruere opus Dei. omnia instauratur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. quidem sunt munda: sed malum est homini, qui **10** Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo per offendiculum manducat. **21** Bonum est non ergo legis est dilectio. **11** Et hoc scientes tempus: manducare carnem, et non bibere vinum, neque in quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc enim quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut propior est nostra salus, quam cum credidimus. infirmatur. **22** Tu fidem habes? penes temetipsum **12** Nox praecessit, dies autem appropinquavit. habe coram Deo: Beatus, qui non iudicat semetipsum Abiiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur in eo, quod probat. **23** Qui autem discernit, si arma lucis. **13** Sicut in die honeste ambulemus: manducaverit, damnatus est: quia non ex fide. non in comessationibus, et ebrietatisibus, non in cubilibus, et impudicitiis, non in contentione, et aemulatione: **14** sed induimini Dominum Iesum Christum, et carnis curam ne feceritis in desideriis.

14 Infirum autem in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum. **2** Alius enim credit se manducare omnia: qui autem infirmus est, olus manducet. **3** Is, qui manducat, non manducantem non spernat: et qui non manducat, manducantem non iudicet: Deus enim illum assumpsit. **4** Tu quis es, qui iudicas alienum servum? Domino suo stat, aut cadit: stabit autem: potens est enim Deus statuere illum. **5** Nam alius iudicat diem inter diem: alias autem iudicat omnem diem: unusquisque in suo sensu abundet. **6** Qui sapit diem, Domino sapit: Et qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo. Et qui non manducat, Domino non manducat, et gratias agit Deo. **7** Nemo enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur. **8** Sive enim vivemus, Domino vivimus: sive morimur, Domino morimur. Sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus. **9** In hoc enim Christus mortuus est, et resurrexit: ut et mortuorum et vivorum dominetur. **10** Tu autem quid iudicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. **11** scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: et omnis lingua confitebitur Deo. **12** Itaque unusquisque nostrum pro se rationem redet Deo. **13** Non ergo amplius invicem iudicemus: sed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri, vel

15 Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, et non nobis placere. **2** Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum, ad aedificationem. **3** Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est: Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. **4** Quaecumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, et consolationem Scripturarum, spem habeamus. **5** Deus autem patientiae, et solatii det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum: **6** ut unanimes, uno ore honorificetis Deum, et patrem Domini nostri Iesu Christi. **7** Propter quod suscipe invicem, sicut et Christus suscepit vos in honorem Dei. **8** Dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisiois propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: **9** Gentes autem super misericordia honorare Deum, sicut scriptum est: Propterea confitebor tibi in Gentibus Domine, et nomini tuo cantabo. **10** Et iterum dicit: Laetamini Gentes cum plebe eius. **11** Et iterum: Laudate omnes Gentes Dominum: et magnificate eum omnes populi. **12** Et rursus Isaías ait: Erit radix Iesse, et qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt. **13** Deus autem spei repletus vos omni gaudio, et pace in credendo: ut abundetis in spe, et virtute Spiritus sancti. **14** Certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis, quoniam et ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum monere. **15** Audacius

autem scripsi vobis fratres ex parte, tamquam in dilectum mihi, qui est primitivus Ecclesiae Asiae memoriam vos reducens: propter gratiam, quae in Christo Iesu. **6** Salutate Mariam, quae multum data est mihi a Deo, **16** ut sim minister Christi Iesu laboravit in nobis. **7** Salutate Andronicum, et Iuliam in Gentibus: sanctificans Evangelium Dei, ut fiat cognatos, et concaptivos meos: qui sunt nobiles oblatio Gentium accepta, et sanctificata in Spiritu in Apostolis, qui et ante me fuerunt in Christo. **8** sancto. **17** Habeo igitur gloriam in Christo Iesu ad Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in Domino. Deum. **18** Non enim audeo aliquid loqui eorum, quae per me non efficit Christus in obedientiam Iesu, et Stachyn dilectum meum. **10** Salutate Apellen Gentium, verbo et factis: **19** in virtute signorum, probum in Christo. **11** Salutate eos, qui sunt ex et prodigiorum, in virtute Spiritus sancti: ita ut Aristoboli domo. Salutate Herodionem cognatum ab Ierusalem per circuitum usque ad Illyricum meum. Salutate eos, qui sunt ex Narcissi domo, repleverim Evangelium Christi. **20** Sic autem qui sunt in Domino. **12** Salutate Tryphaenam, et praedicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus Tryphosam: quae laborant in Domino. Salutate est Christus, ne super alienum fundamentum Persidem charissimam, quae multum laboravit in aedificarem: **21** sed sicut scriptum est: Quibus Domino. **13** Salutate Rufum electum in Domino, non est annunciatum de eo, videbunt: et qui non et matrem eius, et meam. **14** Salutate Asynditum, audierunt de eo, intelligent. **22** Propter quod et Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen: et qui impidebar plurimum venire ad vos, sed prohibitus cum eis sunt, fratres. **15** Salutate Philologum, et sum usque adhuc. **23** Nunc vero ulterius locum non Iuliam, Nereum, et sororem eius, et Olympiadem, habens in his regionibus, cupiditatem autem habens et omnes, qui cum eis sunt, sanctos. **16** Salutate veniendi ad vos ex multis iam praecedentibus annis: invicem in osculo sancto. Salutant vos omnes **24** cum in Hispaniam proficiisci coepero, spero Ecclesiae Christi. **17** Rogo autem vos fratres, ut quod praeteriens videam vos, et a vobis deducar observetis eos, qui dissensiones, et offendicula illuc, si vobis primum ex parte fruitus fuero. **25** praeter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, Nunc igitur proficiscar in Ierusalem ministrare et declinate ab illis. **18** Huiuscemodi enim Christo sanctis. **26** Probaverunt enim Macedonia, et Achaia Domino nostro non serviunt, sed suo ventri: et per collationem aliquam facere in pauperes sanctorum, dulces sermones, et benedictiones seducunt corda qui sunt in Ierusalem. **27** Placuit enim eis: et innocentium. **19** Vestra enim obedientia in omnem debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed participes facti sunt Gentiles: debent et in carnalibus volo vos sapientes esse in bono, et simplices in ministrare illis. **28** Hoc igitur cum consummavero, malo. **20** Deus autem pacis conterat Satanam sub et assignavero eis fructum hunc: per vos proficiscar pedibus vestris velociter. Gratia Domini nostri Iesu in Hispaniam. **29** Scio autem quoniam veniens ad Christi vobiscum. **21** Salutat vos Timotheus adiutor vos, in abundantia benedictionis Evangelii Christi meus, et Lucius, et Iason, et Sosipater cognati mei. **22** Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, veniam. **30** Obsecro ergo vos fratres per Dominum in Domino. **23** Salutat vos Caius hospes meus, et nostrum Iesum Christum, et per charitatem sancti universa Ecclesia. Salutat vos Erastus archarius Spiritus, ut adiuvetis et me in orationibus vestris civitatis, et Quartus, frater. **24** Gratia Domini nostri autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen. **25** Ei autem, qui potens est vos confirmare iuxta Evangelium meum, et praedicationem Iesu Christi, secundum revelationem mysterii temporibus aeternis taciti, (*aiōnios g166*) **26** (quod nunc patefactum est per Scripturas Prophetarum secundum praeceptum aeterni Dei, ad obedientiem fidei) in cunctis Gentibus cogniti, (*aiōnios g166*) **27** soli sapienti Deo, per Iesum Christum, cui honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen. (*aiōn g165*)

16 Commendo autem vobis Phoeben sororem nostram, quae est in ministerio Ecclesiae, quae est in Cenchris: **2** ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis: et assistatis ei in quocumque negotio vestri indiguerit: etenim ipsa quoque astitit multis, et mihi ipsi. **3** Salutate Priscam, et Aquilam adiutores meos in Christo Iesu; **4** (qui pro anima mea suas cervices supposuerunt: quibus non solus ego gratias ago, sed et cunctae ecclesiae Gentium) **5** et domesticam Ecclesiam eorum. Salutate Ephaenetus

Corinthios I

1 Paulus vocatus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, et Sosthenes frater, **2** Ecclesiae Dei, quae est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus, qui invocant nomen Domini nostri Iesu Christi, in omni loco ipsorum, et nostro. **3** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **4** Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quae data est vobis in Christo Iesu: **5** quod in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo, et in omni scientia: **6** sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: **7** ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectantibus revelationem Domini nostri Iesu Christi, **8** qui et confirmabit vos usque in finem sine crimine, in die adventus Domini nostri Iesu Christi. **9** Fidelis Deus: per quem vocati estis in societatem filii eius Iesu Christi Domini nostri. **10** Obsecro autem vos fratres per nomen Domini nostri Iesu Christi: ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, et in eadem scientia. **11** Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab iis, qui sunt Chloes, quia contentiones sunt inter vos. **12** Hoc autem dico, quod unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego vero Cephae: ego autem Christi. **13** Divisus est Christus: Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? **14** Gratias ago Deo meo, quod neminem vestrum baptizavi, nisi Crispum, et Caium: **15** nequis dicat quod in nomine meo baptizati estis. **16** Baptizavi autem et Stephanae domum: ceterorum autem nescio si quem alium vestrum baptizaverim. **17** Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. **18** Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. **19** Scriptum est enim: Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. **20** Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conqueritor huius saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? (*aiōn g165*) **21** Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum: placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes. **22** Quoniam et Iudei signa petunt, et Graeci sapientiam quaerunt: **23** nos autem quia spiritualiter examinantur. **24** Iudaeis quidem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur, sicut scandalum, Gentibus autem stultitiam, **25** ipsi scriptum est: **16** Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis instruxit eum? Nos autem sensum Christi Dei virtutem, et Dei sapientia: **25** quia quod habemus, stultum est Dei, sapientius est hominibus: et quod

infirmum est Dei, fortius est hominibus. **26** Videte enim vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: **27** sed quae stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: et infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia: **28** et ignobilia mundi, et contemptibilia elegit Deus, et ea, quae non sunt, ut ea quae sunt destrueret: **29** ut non glorietur omnis caro in conspectu eius. **30** Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia a Deo, et iustitia, et sanctificatio, et redemptio: **31** ut quemadmodum scriptum est: Qui gloriatur, in Domino gloriatur.

2 Et ego, cum venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis, aut sapientiae, annuncians vobis testimonium Christi. **2** Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum. **3** Et ego in infirmitate, et timore, et tremore multo fui apud vos: **4** et sermo meus, et praedicatio mea non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus, et virtutis: **5** ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. **6** Sapientiam autem loquimur inter perfectos: sapientiam vero non huius saeculi, neque principum huius saeculi, qui destruuntur: (*aiōn g165*) **7** sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quae abscondita est, quam praedestinavit Deus ante saecula in gloriam nostram, (*aiōn g165*) **8** quam nemo principum huius saeculi cognovit: si enim cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifixissent. (*aiōn g165*) **9** Sed sicut scriptum est: Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quae praeparavit Deus iis, qui diligunt illum: **10** nobis autem revelavit Deus per spiritum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. **11** Quis enim hominum scit quae sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita et quae Dei sunt, est. **12** Nos autem non nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. **12** Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis: **13** quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. **14** Animalis autem homo non percipit ea, quae sunt Spiritus credentes. **15** Spiritualis autem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur, sicut scandulum, Gentibus autem stultitiam, **16** Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis instruxit eum? Nos autem sensum Christi Dei stultitiae enim est illi, et non potest intelligere: et scimus quia spiritualiter examinantur. **17** Quis enim cognovit sensum Christi Dei, et sapientiam Dei: **18** aut quis instruxit eum? Nos autem sensum Christi Dei virtutem, et Dei sapientia: **19** quia quod habemus, stultum est Dei, sapientius est hominibus: et quod

3 Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi me ipsum iudico. **4** Nihil enim mihi conscius spiritualibus, sed quasi carnalibus. Tamquam sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui autem parvulus in Christo, **2** lac vobis potum dedi, non iudicat me, Dominus est. **5** Itaque nolite ante escam: nondum enim poteratis: sed nec nunc tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus: qui et quidem potestis: adhuc enim carnales estis. **3** illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit Cum enim sit inter vos zelus, et contentio: nonne consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a carnales estis, et secundum hominem ambulatis? Deo. **6** Haec autem, fratres, transfiguravi in me **4** Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli. et Apollo, propter vos: ut in nobis discatis, ne Alius autem: Ego Apollo: nonne homines estis? supra quam scriptum est, unus aduersus alterum Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus? **5** Ministri infletur pro alio. **7** Quis enim te discernit? eius, cui credidistis, ut unicuique sicut Dominus Quid autem habes quod non accepisti? Si autem dedit. **6** Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? **8** incrementum dedit. **7** Itaque neque qui plantat iam saturati estis, iam divites facti estis: sine nobis est aliquid, neque qui rigat: sed, qui incrementum regnatis: et utinam regnetis, ut et nos vobiscum dat, Deus. **8** Qui autem plantat, et qui rigat, unum regnemus. **9** Puto enim quod Deus nos Apostolos sunt. Unusquisque autem propriam mercedem novissimos ostendit, tamquam morti destinatos: accipiet secundum suum laborem. **9** Dei enim sumus quia spectaculum facti sumus mundo, et Angelis, adiutores: Dei agricultura estis, Dei aedificatio estis. et hominibus. **10** Nos stulti propter Christum, **10** Secundum gratiam Dei, quae data est mihi, ut vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos sapiens architectus fundamentum posui: alius autem autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles. superaedificat. Unusquisque autem videat quomodo **11** Usque in hanc horam et esurimus, et sitimus, superaedificet. **11** Fundamentum enim aliud nemo et nudi sumus, et colaphis caedimur, et instabiles potest ponere praeter id, quod positum est, quod sumus, **12** et laboramus operantes manibus nostris: est Christus Iesus. **12** Si quis autem superaedificat maledicimur, et benedicimus: persecutionem super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides patimur, et sustinemus: **13** blasphemamur, et pretiosos, ligna, foenum, stipulam, **13** uniuscuiusque obsecramus: tamquam purgamenta huius mundi opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. **14** quia in igne revelabitur: et uniuscuiusque opus Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut filios quale sit, ignis probabit. **14** Si cuius opus manserit meos charissimos moneo. **15** Nam si decem millia quod superaedificavit, mercedem accipiet. **15** Si paedagogorum habeatis in Christo: sed non multos cuius opus arserit, detrimentum patietur: ipse patres. Nam in Christo Iesu per Evangelium ego vos autem salvus erit: sic tamen quasi per ignem. **16** genui. **16** Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis? **17** Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. **18** Nemo se seducat: si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat ut sit sapiens. (*aiōn g165*) **19** Sapientia enim huius mundi, stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. **20** Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanae sunt. **21** Nemo itaque glorietur in hominibus. **22** Omnia enim vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive praesentia, sive futura: omnia enim vestra sunt: **23** vos autem Christi: Christus autem Dei.

4 Sic nos existimet homo ut ministros Christi: et dispensatores mysteriorum Dei. **2** Hic corpore, praesens autem spiritu, iam iudicavi ut iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis praesens, eum, qui sic operatus est, **4** in nomine inveniatur. **3** Mihi autem pro minimo est ut Domini nostri Iesu Christi, congregatis vobis et a vobis iudicer, aut ab humano die: sed neque meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu,

5 Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis fornicatio, qualis nec inter Gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. **2** Et vos inflati estis: et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio

vestrum qui hoc opus fecit. **3** Ego quidem absens et dispensor mysteriorum Dei. **2** Hic corpore, praesens autem spiritu, iam iudicavi ut iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis praesens, eum, qui sic operatus est, **4** in nomine inveniatur. **3** Mihi autem pro minimo est ut Domini nostri Iesu Christi, congregatis vobis et a vobis iudicer, aut ab humano die: sed neque meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu,

tradere huiusmodi hominem satanae in interitum suam. **15** Nescitis quoniam corpora vestra membra carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam Iesu Christi. **6** Non est bona gloriatio vestra. membra meretricis? Absit. **16** An nescitis quoniam Nescitis quia modicum fermentum totam massam qui adhaeret meretrici, unum corpus efficitur? corruptum? **7** Expurgate vetus fermentum, ut sitis Erunt enim (inquit) duo in carne una. **17** Qui autem nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha adhaeret Domino, unus spiritus est. **18** Fugite nostrum immolatus est Christus. **8** Itaque epulemur: fornicationem. Omne enim peccatum, quodcumque non in fermento veteri, neque in fermento malitiae, fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, et nequitiae: sed in azymis sinceritatis, et veritatis. in corpus suum peccat. **19** An nescitis quoniam **9** Scripsi in epistola: Ne commisceamini fornicariis. membra vestra, templum sunt Spiritus sancti, qui **10** non utique fornicariis huius mundi, aut avaris, in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin **20** Empti enim estis pretio magno. Glorificate, et debueratis de hoc mundo exiisse. **11** Nunc autem portate Deum in corpore vestro.

scripsi vobis non commisceri: si is, qui frater nominatur inter vos, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cum eiusmodi nec cibum sumere. **12** Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, iudicare? Nonne de iis, qui intus sunt, vos iudicatis? **13** nam eos, qui foris sunt, Deus iudicabit. Auferte malum ex vobisipsis.

6 Audent aliquis vestrum habens negotium adversus alterum, iudicari apud iniquos, et non apud sanctos? **2** An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? **3** Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quanto magis saecularia? **4** Saecularia igitur iudicia si habueritis: contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum. **5** Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum? **6** Sed frater cum fratre iudicio contendit: et hoc apud infideles? **7** Nam quidem omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? **8** Sed vos iniuriam facitis, et fraudatis: et hoc fratibus. **9** An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, **10** neque molles, neque masculorum concubidores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. **11** Et haec quidem fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, et in Spiritu Dei nostri. **12** Omnia mihi licent, sed non omnia expedient: Omnia mihi licent, sed ego sub nullis redigar potestate. **13** Esca ventri, et venter escis: Deus autem et hunc, et has destruet: corpus autem non fornicationi, sed Domino: et Dominus corpori. **14** Deus vero et Dominum suscitavit: et nos suscitabit per virtutem

7 De quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere: **2** propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquaeque suum virum habeat. **3** Uxori vir debitum reddat: similiter autem et uxor viro. **4** Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. **5** Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: et iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram. **6** Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. **7** Volo autem omnes vos esse sicut me ipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo: alias quidem sic, alias vero sic. **8** Dico autem non nuptis, et viduis: bonum est illis si sic permaneant, sicut et ego. **9** Quod si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quam uri. **10** Iis autem, qui matrimonio iuncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere: **11** quod si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. **12** Nam ceteris ego dico, non Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, et haec consentit habitare cum illo, non dimittat illam. **13** Et si qua mulier fidelis habet virum infidelem, et hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum: **14** sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem, et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt. **15** Quod si infidelis discedit, discedat: non enim servituti subiectus est frater, aut soror in huiusmodi: in pace autem vocavit nos Deus. **16** Unde enim scis mulier, si virum salvum facies? aut unde scis vir, si mulierem salvam facies? **17** nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita ambulet, et sicut in omnibus Ecclesiis doceo. **18** Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat praeputium. In

praeputio aliquis vocatus est? non circumcidatur. **8** De iis autem, quae idolis immolantur, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat, sed observatio mandatorum Dei. **9** Circumcisio nihil est, et praeputium nihil est: charitas vero aedificat. **2** Si quis autem se existimat in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. scire aliquid, nondum cognovit quemadmodum **10** Unusquisque servus est, in ea permaneat. **21** Servus vocatus es? non sit tibi curae: sed et oporteat eum scire. **3** Si quis autem diligit Deum, si potes fieri liber, magis utere. **22** Qui enim in hic cognitus est ab eo. **4** De escis autem, quae Domino vocatus est servus, libertus est Domini: idolis immolantur, scimus quia nihil est idolum similiter qui liber vocatus est, servus est Christi. in mundo, et quod nullus est Deus, nisi unus. **23** Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum. **5** Nam etsi sunt qui dicantur dii sive in caelo, **24** Unusquisque ergo in quo vocatus est frater, in sive in terra (siquidem sunt dii multi, et domini hoc permaneat apud Deum. **25** De virginibus autem praeceptum Domini non habeo: consilium autem tamquam misericordiam consecutus a Domino, non in omnibus est scientia. Quidam autem cum propter instantem necessitatem, quoniam bonum conscientia usque nunc idoli, quasi idolothytum est homini sic esse. **27** Alligatus es uxori? noli manducant: et conscientia ipsorum cum sit infirma, quaerere solutionem. Solutus es ab uxore? noli pollutur. **8** Esca autem nos non commendat Deo. quaerere uxorem. **28** Si autem acceperis uxorem: Neque enim si manducaverimus, abundabimus: non peccasti. Et si nupserit virgo, non peccavit. neque si non manducaverimus, deficiemus. **9** Videat tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. autem ne forte haec licentia vestra offendiculum Ego autem vobis parco. **29** Hoc itaque dico, fratres: fiat infirmis. **10** Si enim quis viderit eum, qui Tempus breve est: reliquum est, ut et qui habent habet scientiam, in idolo recumbentem: nonne uxores, tamquam non habentes sint: **30** et qui flent, conscientia eius, cum sit infirma, aedificabitur ad tamquam non flentes: et qui gaudent, tamquam non manducandum idolothyta? **11** Et peribit infirmus gaudentes: et qui emunt, tamquam non possidentes: in tua conscientia frater, propter quem Christus **31** et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur: mortuus est? **12** Sic autem peccantes in fratres, praeterit enim figura huius mundi. **32** Volo autem et percutientes conscientiam eorum infirmam, vos sine solitudine esse. Qui sine uxore est, in Christum peccatis. **13** Quapropter si esca scandalizat fratrem meum: non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem. (aīōn g165)

9 Non sum liber? Non sum Apostolus? Nonne Christum Iesum Dominum nostrum vidi? Nonne opus meum vos estis in Domino? **2** Et si alias non sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum Apostolatus mei vos estis in Domino. **3** mea defensio apud eos, qui me interrogant, haec est: **4** Numquid non habemus potestatem manducandi, et bibendi? **5** Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi sicut et ceteri Apostoli, et fratres Domini, et Cephas? **6** Aut ego solus, et Barnabas, non habemus potestatem hoc operandi? **7** Quis militat suis stipendiis umquam? Quis plantat vineam, et de fructu eius non edit? Quis pascit gregem, et de lacte gregis non manducat? **8** Numquid secundum hominem haec dico? An et lex haec non dicit? **9** Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura est Deo? **10** An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scripta sunt. quoniam debet in spe qui arat, arare: et qui triturat, in spe fructus percipiendi. **11** Si nos vobis spiritualia seminavimus,

magnum est si nos carnalia vestra metamus? **12** Si sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est: alii potestatis vestrae participes sunt, quare non Sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt potius nos? Sed non usi sumus hac potestate: sed ludere. **8** neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus fornicati sunt, et ceciderunt una die viginti tria Evangelio Christi. **13** Nescitis quoniam qui in sacrario millia. **9** Neque tentemus Christum: sicut quidam operantur, quea de sacrario sunt, edunt: et qui eorum tentaverunt, et a serpentibus perierunt. altaria deserviunt, cum altari participant? **14** Ita et **10** Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annunciant, murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore. de Evangelio vivere. **15** Ego autem nullo horum usus sum. Non autem scripsi haec ut ita fiant in me: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in bonum est enim mihi magis mori, quam ut gloriam quos fines saeculorum devenierunt. (**aiōn g165**) **12** meam quis evacuet. **16** Nam si evangelizavero, non Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. **13** est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis vae enim mihi est, si non evangelizavero. **17** Si autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra enim volens hoc ago, mercedem habeo: si autem id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione invitus, dispensatio mihi credita est. **18** Quae proventum ut possitis sustinere. **14** Propter quod est ergo merces mea? Ut Evangelium praedicans, charissimi mihi, fugite ab idolorum cultura: **15** Ut sine sumptu ponam Evangelium, ut non abutar prudentibus loquor, vos ipsi iudicate quod dico. potestate mea in Evangelio. **19** Nam cum liber essem **16** Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures communicatio sanguinis Christi est? et panis, quem lucrifacerem. **20** Et factus sum Iudeis tamquam frangimus, nonne participatio corporis Domini Iudeus, ut Iudeos lucrarer. **21** iis qui sub lege sunt? **17** Quoniam unus panis, et unum corpus multi sunt, quasi sub lege essem (cum ipse non essem sub sumus, omnes, qui de uno pane et de uno calice lege) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem. iis, participamus. **18** Videte Israel secundum carnem: qui sine lege erant, tamquam sine lege essem (cum nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? **19** sine lege Dei non essem: sed in lege essem Christi) Quid ergo? dico quod idolis immolatum sit aliquid? ut lucrifacerem eos, qui sine lege erant. **22** Factus aut quod idolum, sit aliquid? **20** Sed quae immolant sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Gentes, daemonis immolant, et non Deo. Nolo Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem autem vos socios fieri daemoniorum: **21** non potestis salvos. **23** Omnia autem facio propter Evangelium: calicem Domini bibere, et calicem daemoniorum: ut particeps eius efficiar. **24** Nescitis quod ii, qui in non potestis mensae Domini participes esse, et stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus mensae daemoniorum. **22** An aemulamur Dominum? accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. **25** Numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent, Omnis autem, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. **26** Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans: **27** sed castigo corpus meum, et in servitutem redigo: ne forte cum aliis praedicaverim, et ipse reprobis efficiar.

10 Nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, **2** et omnes in Moyse baptizati sunt in nube, et in mari: **3** et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, **4** et omnes eundem potum spiritalem biberunt: (bebabant autem de spiritali, consequente eos, petra: petra autem erat Christus) **5** sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam prostrati sunt in deserto. **6** Haec autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt. **7** neque idololatrae efficiamini,

sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est: ludere. **8** neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, et ceciderunt una die viginti tria Evangelio Christi. **9** Neque tentemus Christum: sicut quidam operantur, quea de sacrario sunt, edunt: et qui eorum tentaverunt, et a serpentibus perierunt. **10** Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore. **11** Haec autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines saeculorum devenierunt. (**aiōn g165**) **12** Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. **13** Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis vae enim mihi est, si non evangelizavero. **14** Propter quod est ergo merces mea? Ut Evangelium praedicans, charissimi mihi, fugite ab idolorum cultura: **15** Ut sine sumptu ponam Evangelium, ut non abutar prudentibus loquor, vos ipsi iudicate quod dico. **16** Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? **19** Quid ergo? dico quod idolis immolatum sit aliquid? ut lucrifacerem eos, qui sine lege erant. **20** Sed quae immolant sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Gentes, daemonis immolant, et non Deo. Nolo Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem autem vos socios fieri daemoniorum: **21** non potestis salvos. **23** Omnia autem facio propter Evangelium: calicem Domini bibere, et calicem daemoniorum: ut particeps eius efficiar. **24** Nescitis quod ii, qui in non potestis mensae Domini participes esse, et stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus mensae daemoniorum. **22** An aemulamur Dominum? accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. **25** Numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia expedient. **23** Omnia mihi licent, sed non omnia aedificat. **24** Nemo quod suum est quaerat, sed quod alterius. **25** Omne, quod in macello vaenit, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. **26** Domini est terra, et plenitudo eius. **27** Si quis vocat vos infidelium ad coenam, et vultis ire: omne, quod vobis apponitur, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. **28** Si quis autem dixerit: Hoc immolatum est idolis: nolite manducare propter illum, qui indicavit, et propter conscientiam: **29** conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? **30** Si ego cum gratia participo, quid blasphemor pro eo quod gratias ago? **31** Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. **32** Sine offensione estote Iudeis, et Gentibus, et Ecclesiae Dei: **33** sicut et ego per omnia omnibus placebo, non quaerens quod mihi utile est, sed quod multis: ut salvi fiant.

11 Imitatores mei estote, sicut et ego Christi. **2** biberit calicem Domini indigne: reus erit corporis, et Laudo autem vos fratres quod per omnia mei sanguinis Domini. **28** Probet autem seipsum homo: memores estis: et sicut tradidi vobis, praecepta et sic de pane illo edat, et de calice bibat. **29** Qui enim mea tenetis. **3** Volo autem vos scire quod omnis manducat, et bibit indigne, iudicium sibi manducat, viri caput, Christus est: caput autem mulieris, vir: et bibit: non diiudicans corpus Domini. **30** Ideo caput vero Christi, Deus. **4** Omnis vir orans, aut inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt prophetans velato capite, deturpat caput suum. **5** multi. **31** Quod si nosmetipsos diiudicaremus, non Omnis autem mulier orans, aut prophetans non utique iudicaremur. **32** Dum iudicamur autem, velato capite, deturpat caput suum: unum enim a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo est ac si decalvetur. **6** Nam si non velatur mulier, damnamur. **33** Itaque fratres mei, cum convenitis ad tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput suum. **7** Vir quidem non domi manducet: ut non in iudicium conveniatis. debet velare caput suum: quoniam imago et gloria Cetera autem, cum venero, disponam.

Dei est, mulier autem gloria viri est. **8** Non enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro. **9** Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum. **10** Ideo debet mulier velamen habere supra caput suum et propter Angelos. **11** Verumtamen neque vir sine muliere: neque mulier sine viro in Domino. **12** Nam sicut mulier de viro, ita et vir per mulierem: omnia autem ex Deo. **13** Vos ipsi iudicate: decet mulierem non velatam orare Deum? **14** Nec ipsa natura docet vos, quod vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi: **15** mulier vero si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt? **16** Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. **17** Hoc autem praecipio: non laudans quod non in melius, sed in deterius convenientis. **18** Primum quidem convenientibus vobis in Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos, et ex parte credo. **19** Nam oportet et haereses esse, ut et qui probati sunt, manifesti fiant in vobis. **20** Convenientibus ergo vobis in unum, iam non est Dominicam coenam manducare. **21** Unusquisque enim suam coenam praesumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. **22** Numquid domos non habetis ad manducandum, et bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? in hoc non laudo. **23** Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, **24** et gratias agens fregit, et dixit: Accipite, et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. **25** Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine. hoc facite quotiescumque bibetis, in meam commemorationem. **26** Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis: mortem Domini annunciatibus donec veniat. **27** Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel

12 De spiritualibus autem, nolo vos ignorare fratres. **2** Scitis autem quoniam cum Gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. **3** Ideo notum vobis facio, quod nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto. **4** Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem Spiritus: **5** Et divisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus: **6** Et divisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. **7** Unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. **8** Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiae: alii autem sermo scientiae secundum eundem Spiritum: **9** alteri fides in eodem Spiritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu: **10** alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. **11** Haec autem omnia operantur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult. **12** Sicut enim corpus unum est, et membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt: ita et Christus. **13** Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Iudei, sive Gentiles, sive servi, sive liberi: et omnes in uno Spiritu potati sumus. **14** Nam et corpus non est unum membrum, sed multa. **15** Si dixerit pes: Quoniam non sum manus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore? **16** Et si dixerit auris: Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ideo est de corpore? **17** Si totum corpus oculus: ubi auditus? Si totum auditus: ubi odoratus? **18** Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum in corpore sicut voluit. **19** Quod si essent omnia unum membrum, ubi corpus? **20** Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. **21** Non potest autem oculus dicere manui: Opera tua non indigo: aut iterum caput pedibus: Non estis mihi necessarii. **22** Sed multo magis quae videntur membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt: **23** et quae

putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiores circumdamus: et quae in honesta sunt nostra, abundantiores honestatem loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo: habent. **24** Honesta autem nostra nullius eagent: nemo enim audit. Spiritus autem loquitur mysteria. sed Deus temperavit corpus, ei, cui deerat, **3** nam qui prophetat, hominibus loquitur ad abundantiores tribuendo honorem, **25** ut non sit aedificationem, et exhortationem, et consolationem. schisma in corpore, sed in id ipsum pro invicem **4** Qui loquitur lingua, semetipsum aedicat: qui solicita sint membra. **26** Et si quid patitur unum autem prophetat, Ecclesiam Dei aedicat. **5** Volo membrum, compatiuntur omnia membra: sive autem omnes vos loqui linguis: magis autem gloriatur unum membrum, congaudent omnia prophetare. Nam maior est qui prophetat, quam qui membra. **27** Vos autem estis corpus Christi, et loquitur linguis: nisi forte interpretetur ut Ecclesia membra de membro. **28** Et quosdam quidem aedificationem accipiat. **6** Nunc autem, fratres, si posuit Deus in Ecclesia primum Apostolos, secundo venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero, Prophetas, exinde Doctores, deinde virtutes, exinde nisi vobis loquar aut in revelatione, aut in scientia, gratias curationum, opitulationes, gubernationes, aut in prophetia, aut in doctrina? **7** Tamen quae sine genera linguarum, interpretationes sermonum. anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara: nisi **29** Numquid omnes Apostoli? numquid omnes distinctionem sonituum dederint, quomodo scietur Prophetae? numquid omnes Doctores? **30** numquid id, quod canitur, aut quod citharizatur? **8** Etenim si omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum? curationum? numquid omnes linguis loquuntur? **9** Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem numquid omnes interpretantur? **31** Aemulamini dederitis: quomodo scietur id, quod dicitur? eritis autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem enim in aera loquentes. **10** Tam multa, ut puta viam vobis demonstro.

13 Si linguis hominum loquar, et angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens. **2** Et si habuero prophetiam, et noverim mysteria omnia, et omnem scientiam: et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. **3** Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. **4** Charitas patiens est, benigna est. Charitas non aemulatur, non agit perperam, non inflatur, **5** non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, **6** non gaudet super iniuste, congaudet autem veritati: **7** omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. **8** Charitas numquam excidit: sive prophetiae evacubuntur, sive linguae cessabunt, sive scientia destruetur. **9** Ex parte enim cognoscimus, et ex parte prophetamus. **10** Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. **11** Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuavi quae erant parvuli. **12** Videmus nunc per speculum in aenigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. **13** Nunc autem manent, fides, spes, charitas: tria haec. maior autem horum est charitas.

14 Sectamini charitatem, aemulamini spiritualia: magis autem ut prophetetis. **2** Qui enim in honesta sunt nostra, abundantiores honestatem loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo: habent. **24** Honesta autem nostra nullius eagent: nemo enim audit. Spiritus autem loquitur mysteria. sed Deus temperavit corpus, ei, cui deerat, **3** nam qui prophetat, hominibus loquitur ad abundantiores tribuendo honorem, **25** ut non sit aedificationem, et exhortationem, et consolationem. schisma in corpore, sed in id ipsum pro invicem **4** Qui loquitur lingua, semetipsum aedicat: qui solicita sint membra. **26** Et si quid patitur unum autem prophetat, Ecclesiam Dei aedicat. **5** Volo membrum, compatiuntur omnia membra: sive autem omnes vos loqui linguis: magis autem gloriatur unum membrum, congaudent omnia prophetare. Nam maior est qui prophetat, quam qui membra. **27** Vos autem estis corpus Christi, et loquitur linguis: nisi forte interpretetur ut Ecclesia membra de membro. **28** Et quosdam quidem aedificationem accipiat. **6** Nunc autem, fratres, si posuit Deus in Ecclesia primum Apostolos, secundo venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero, Prophetas, exinde Doctores, deinde virtutes, exinde nisi vobis loquar aut in revelatione, aut in scientia, gratias curationum, opitulationes, gubernationes, aut in prophetia, aut in doctrina? **7** Tamen quae sine genera linguarum, interpretationes sermonum. anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara: nisi **29** Numquid omnes Apostoli? numquid omnes distinctionem sonituum dederint, quomodo scietur Prophetae? numquid omnes Doctores? **30** numquid id, quod canitur, aut quod citharizatur? **8** Etenim si omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum? curationum? numquid omnes linguis loquuntur? **9** Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem numquid omnes interpretantur? **31** Aemulamini dederitis: quomodo scietur id, quod dicitur? eritis autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem enim in aera loquentes. **10** Tam multa, ut puta genera linguarum sunt in hoc mundo: et nihil sine voce est. **11** Si ergo nesciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus: et qui loquitur, mihi barbarus: **12** Sic et vos, quoniam aemulatores estis spirituum, ad aedificationem Ecclesiae quaerite ut abundetis. **13** Et ideo qui loquitur lingua: oret ut interpretetur. **14** Nam si orem lingua, spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu est. **15** Quid ergo est? Orabo spiritu, orabo et mente: psallam spiritu, psallam et mente. **16** Ceterum si benedixeris spiritu: quis supplet locum idiotae? quomodo dicet, Amen, super tuam benedictionem? quoniam quid dicas, nescit. **17** nam tu quidem bene gratias agis: sed alter non aedificatur. **18** Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor. **19** Sed in Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam: quam decem millia verborum in lingua. **20** Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote: sensibus autem perfecti estote. **21** In lege enim scriptum est: Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic: et nec sic exaudient me, dicit Dominus. **22** Itaque linguae in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetiae autem non infidelibus, sed fidelibus. **23** Si ergo conveniat universa Ecclesia in unum, et omnes linguis loquantur, intrent autem idiotae, aut infideles: nonne dicent: quid insanitis? **24** Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudicatur ab omnibus: **25** occulta enim cordis eius manifesta fiunt: et ita cadens in faciem adorabit Deum,

pronuncians quod vere Deus in vobis sit. **26** Quid ergo resurrexit, inanis est praedicatio nostra, inanis est est, fratres? cum convenitis, unusquisque vestrum et fides vestra: **15** invenimur autem et falsi testes psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsim Dei: quoniam testimonium diximus adversus Deum habet, linguam habet, interpretationem habet: quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit, omnia ad aedificationem fiant. **27** Sive lingua quis si mortui non resurgent. **16** Nam si mortui non loquitur, secundum duos, aut ut multum tres, et per resurgent, neque Christus resurrexit. **17** Quod partes, et unus interpretatur. **28** Si autem non fuerit si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem loquatur, et adhuc enim estis in peccatis vestris. **18** Ergo Deo. **29** Prophetae autem duo, aut tres dicant, et et qui dormierunt in Christo, perierunt. **19** Si ceteri diiudicent. **30** Quod si alii revelatum fuerit in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, sedenti, prior taceat. **31** Potestis enim omnes per miserabiores sumus omnibus hominibus. **20** Nunc singulos prophetare: ut omnes discant, et omnes autem Christus resurrexit a mortuis primitiae exhortentur: **32** et spiritus prophetarum prophetis dormientium, **21** quoniam quidem per hominem subiectus est. **33** Non enim est dissensionis Deus, mors, et per hominem resurrectio mortuorum. sed pacis: sicut et in omnibus Ecclesiis sanctorum **22** Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in doceo. **34** Mulieres in Ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit. **35** Si quid autem volunt discere, domi viros qui sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt. suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia. **36** An a vobis verbum Dei processit? aut **24** Deinde finis: cum tradiderit regnum Deo et in vos solos pervenit? **37** Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quae scribo vobis, regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus quia Domini sunt mandata. **38** Si quis autem eius. **25** Oportet autem illum prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. **40** dicat: **26** Novissime autem inimica destruet mors: ignorat, ignorabitur. **39** Itaque fratres aemulamini Omnia enim subiecit pedibus eius. Cum autem haec prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. **40** dicat: **27** Omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter Omnia autem honeste, et secundum ordinem fiant in vobis.

15 Notum autem vobis facio, fratres, Evangelium, quod praedicavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis, **2** per quod et salvamini: quia ratione praedicaverim vobis, si tenetis, nisi frustra credidistis. **3** Tradidi enim vobis in primis quod et accepi: quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum Scripturas: **4** et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die secundum Scripturas: **5** et quia visus est Cephae, et post hoc undecim: **6** Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt: **7** Deinde visus est Iacobo, deinde Apostolis omnibus: **8** Novissime autem omnium tamquam abortivo, visus est et mihi. **9** Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. **10** Gratia autem Dei sum id, quod sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum: **11** Sive enim ego, sive illi: sic praedicavimus, et sic credidistis. **12** Si autem Christus praedicatur quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? **13** Si autem resurrectio mortuorum non est: neque Christus resurrexit. **14** Si autem Christus non resurrexit, inanis est praedicatio nostra, inanis est et fides vestra: **15** invenimur autem et falsi testes psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsim Dei: quoniam testimonium diximus adversus Deum habet, linguam habet, interpretationem habet: quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit, omnia ad aedificationem fiant. **16** Nam si mortui non loquitur, secundum duos, aut ut multum tres, et per resurgent, neque Christus resurrexit. **17** Quod partes, et unus interpretatur. **18** Si autem non fuerit si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem loquatur, et adhuc enim estis in peccatis vestris. **19** Ergo Deo. **20** Nunc singulos prophetare: ut omnes discant, et omnes autem Christus resurrexit a mortuis primitiae exhortentur: **21** quoniam quidem per hominem subiectus est. **22** Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. **23** Unusquisque autem in suo ordine, primitiae Christus: deinde ii, qui sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt. **24** Deinde finis: cum tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum, et in omnibus. **25** Oportet autem illum potestatem, et virtutem. **26** Novissime autem inimica destruet mors: ignorat, ignorabitur. **27** Omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter Omnia, qui subiecit ei omnia. **28** Cum autem subiecta fuerint illi omnia: tunc et ipse Filius subiectus erit ei, qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. **29** Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgent? ut quid et baptizantur pro illis? **30** ut quid et nos periclitamus omni hora? **31** Quotidie morior propter vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo Iesu Domino nostro. **32** Si (secundum hominem) ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgent? manducemus, et bibamus, cras enim moriemur. **33** Nolite seduci: Corrumptum mores bonos colloquia mala. **34** Evigilate iusti, et nolite peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis loquor. **35** Sed dicet aliquis: Quomodo resurgent mortui? qualive corpore venient? **36** In inspiens, tu quod seminas non vivificantur, nisi prius moriatur. **37** Et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum granum, ut puta tritici, aut alicuius ceterorum. **38** Deus autem dat illi corpus sicut vult: ut unicuique seminum proprium corpus. **39** Non omnis caro, eadem caro: sed alia quidem hominum, alia vero pecorum, alia volucrum, alia autem piscium. **40** Et corpora caelestia, et corpora terrestria: sed alia quidem caelestium gloria, alia autem terrestrium: **41** Alia claritas solis, alia claritas lunae, et alia claritas stellarum. Stella enim a

stella differt in claritate: **42** sic et resurrectio sit apud vos: opus enim Domini operatur, sicut mortuorum. Seminatur in corruptione, surget et ego. **11** Ne quis ergo illum spernat: deducite in incorruptione. **43** Seminatur in ignobilitate, autem illum in pace, ut veniat ad me: expecto surget in gloria: Seminatur in infirmitate, surget in enim illum cum fratribus. **12** De Apollo autem virtute: **44** Seminatur corpus animale, surget corpus fratre vobis notum facio, quoniam multum rogavi spiritale. Si est corpus animale, est et spiritale, sicut eum ut veniret ad vos cum fratribus: et utique scriptum est: **45** Factus est primus homo Adam in non fuit voluntas eius ut nunc veniret: veniet animam viventem, novissimus Adam in spiritum autem, cum ei vacuum fuerit. **13** Vigilate, state vivificantem. **46** Sed non prius quod spiritale in fide, viriliter agite, et confortamini. **14** omnia est, sed quod animale: deinde quod spiritale. **47** vestra in charitate fiant. **15** Obsecro autem vos Primus homo de terra, terrenus: secundus homo de fratres, nostis domum Stephanae, et Fortunati, caelo, caelestis. **48** Qualis terrenus, tales et terreni: et Achaici: quoniam sunt primitiae Achaiae, et in et qualis caelestis, tales et caelestes. **49** Igitur, ministerium sanctorum ordinaverunt seipsos: **16** ut sicut portavimus imaginem terreni, portemus et et vos subditi sitis eiusmodi, et omni cooperant, et imaginem caelestis. **50** Hoc autem dico, fratres: laboranti. **17** Gaudeo autem in praesentia Stephanae, quia caro et sanguis regnum Dei possidere non et Fortunati, et Achaici: quoniam id, quod vobis possunt: neque corruptio incorruptelam possidebit. deerat, ipsi suppleverunt: **18** refecerunt enim et **51** Ecce mysterium vobis dico: Omnes quidem meum spiritum, et vestrum. Cognoscite ergo qui resurgemus, sed non omnes immutabimur. **52** In huiusmodi sunt. **19** Salutant vos omnes Ecclesiae momento, in ictu oculi, in novissima tuba: canet Asiae. Salutant vos in Domino multum, Aquila, et enim tuba, et mortui resurgent incorrupti: et nos Priscilla cum domestica sua ecclesia: apud quos et immutabimur. **53** Oportet enim corruptibile hoc hospitor. **20** Salutant vos omnes fratres. Salutate induere incorruptionem: et mortale hoc induere invicem in osculo sancto. **21** Salutatio, mea manu immortalitatem. **54** Cum autem mortale hoc induerit Pauli. **22** Si quis non amat Dominum nostrum immortalitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus est: Iesum Christum, sit anathema, Maranatha. **23** Gratia Absorpta est mors in victoria. **55** Ubi est mors Domini nostri Iesu Christi vobiscum. **24** Charitas victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? (**Hades**) mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

g86 **56** Stimulus autem mortis peccatum est: virtus vero peccati lex. **57** Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum. **58** Itaque fratres mei dilecti, stabiles estote, et immobiles: abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

16 De collectis autem, quae fiunt in sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Galatiae, ita et vos facite. **2** Per unam sabbati unusquisque vestrum apud se seponat, recondens quod ei bene placuerit: ut non, cum venero, tunc collectae fiant. **3** Cum autem praesens fuero: quos probaveritis per epistolas, hos mittam perferrre gratiam vestram in Ierusalem. **4** Quod si dignum fuerit ut et ego eam, mecum ibunt. **5** Veniam autem ad vos, cum Macedoniam pertransiero: nam Macedoniam pertransibo. **6** Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hiemabo: ut vos me deducatis quocumque iero. **7** Nolo enim vos modo in transitu videre, spero enim me aliquantulum temporis manere apud vos, si Dominus permisero. **8** Permanebo autem Ephesi usque ad Pentecosten. **9** Ostium enim mihi apertum est magnum, et evidens: et adversarii multi. **10** Si autem venerit Timotheus, videte ut sine timore

Corinthios II

1 Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, et Timotheus frater, Ecclesiae Dei, quae est Corinthi cum omnibus sanctis, qui sunt in universa Achaia. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **3** Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, **4** qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus et ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, qua exhortamur et ipsi a Deo. **5** Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita et per Christum abundat consolatio nostra. **6** Sive autem tribulamur pro vestra salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione, quae operatur patimur: **7** ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quod sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis. **8** Non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra, quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vivere. **9** Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos: **10** qui de tantis periculis nos eripuit, et eruit: in quem speramus quoniam adhuc eripiet, **11** adiuvantibus et vobis in oratione quae in nobis est donationis, per multos gratiae aguntur pro nobis. **12** Nam gloria nostra haec satana: non enim ignoramus cogitationes eius. **13** Non carnem cogito, ut sit apud me EST, et NON? **14** Fidelis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo EST, et NON sed est in illo EST. **15** Et hac confidentia volui prius venire ad vos, ut secundum gratiam haberetis: **16** et per vos transire in Macedonia, et iterum a Macedonia venire ad vos, et a vobis deduci in Iudeam. **17** Cum ergo hoc voluissem, numquid levitate usus sum? Aut quae cogito, secundum carnem cogito, ut sit apud me EST, et NON? **18** Fidelis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo EST, et NON sed est in illo EST. **19** Dei enim filius Iesus Christus, qui in vobis per nos praedicatus est, per me, et Silvanum, et Timotheum, non fuit in illo EST et NON, sed EST in illo fuit. **20** Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo EST: ideo et per ipsum Amen Deo ad gloriam nostram. **21** Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, et qui unxit nos Deus: **22** qui et signavit nos, et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. **23** Ego autem testem Deum invoco in animam meam, quod parcens vobis, non veni ultra Corinthum: **24** non quia dominamur fidei vestae, sed adiutores sumus gaudii vestri: nam fide statis.

2 Statui autem hoc ipsum apud me, ne iterum in tristitia venirem ad vos. **2** Si enim ego contristo vos: et quis est, qui me laetificet, nisi qui contristatur ex me? **3** Et hoc ipsum scripsi vobis, ut non cum venero, tristitiam super tristitiam habeam, de quibus oportuerat me gaudere: confidens in sive omnibus vobis, quia meum gaudium, omnium exhortamur pro vestra exhortatione, quae operatur vestrum est. **4** Nam ex multa tribulatione, et tolerantiam earundem passionum, quas et nos angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas: patimur: **5** Si quis autem non ut contristemini: sed ut sciatis, quam charitatem habeam abundantius in vobis. **6** Sufficit illi, qui eiusmodi contristavit me, non me contristavit: sed ex parte, ut non onerem omnes vos. **7** ita ut obiurgatio haec, quae fit a pluribus: **8** Propter illum charitatem. **9** Ideo enim et scripsi vobis, ut eripuit, et eruit: in quem speramus quoniam et cognoscam experimentum vestrum, an in omnibus adhuc eripiet, **10** qui de tantis periculis nos illum charitatem. **11** Cui autem aliquid donasti, et e contrario magis donetis, et consolemini, ne forte est. **12** Sed e contrario magis donetis, et consolemini, ne forte est. **13** Non habui requiem spiritu meo, eo quod non in hoc mundo: abundantius autem ad vos. **14** Deo autem aliquid donasti, et pro nobis: ut ex multarum personis facierum eius ego: nam et ego quod donavi, si quid donavi, propter sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus eis, profectus sum in Macedoniam. **15** Et hoc confidentia volui prius venire ad vos, ut secundum gratiam haberetis: **16** et per vos transire in Macedonia, et iterum a Macedonia venire ad vos, et a vobis deduci in Iudeam. **17** Cum ergo hoc voluissem, numquid levitate usus sum? Aut quae cogito, secundum loco: **18** **15** quia Christi bonus odor sumus Deo in Domini nostri Iesu Christi. **16** iis, qui salvi fiunt, et in iis, qui pereunt: **17** Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

3 Incipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egemus (sicut quidam) commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis? **2** Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quae scitur, et legitur ab omnibus hominibus: **3** manifestati quod epistola estis Christi, ministrata a nobis, et scripta

non atramento, sed spiritu Dei vivi: non in tabulis **9** persecutionem patimur, sed non derelinquimur: lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. **4** Fiduciam humiliamur, sed non confundimur deiicimur, sed autem talem habemus per Christum ad Deum: **5** non non perimus: **10** semper mortificationem Iesu quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, in corpore nostro circumferentes, ut et vita Iesu quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est: **6** manifestetur in corporibus nostris. **11** Semper enim qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti: nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter non littera, sed Spiritu: littera enim occidit, Spiritus Iesum: ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra autem vivificat. **7** Quod si ministratio mortis litteris mortali. **12** Ergo mors in nobis operatur, vita autem deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita ut non in vobis. **13** Habentes autem eundem spiritum fidei, possent intendere filii Israel in faciem Moysi propter sicut scriptum est: Credidi, Propter quod locutus gloriam vultus eius, quae evacuat: **8** quomodo sum: et nos credimus, propter quod et loquimur: **14** non magis ministratio Spiritus erit in gloria? **9** Nam scientes quoniam qui suscitavit Iesum, et nos cum si ministratio damnationis in gloria est: multo magis Iesu suscitabit, et constituet vobiscum. **15** Omnia abundat ministerium iustitiae in gloria. **10** Nam nec enim propter vos: ut gratia abundans, per multos glorificatum est, quod claruit in hac parte, propter in gratiarum actione, abundet in gloriam Dei. **16** excellentem gloriam. **11** Si enim quod evacuat, Propter quod non deficitus: sed licet is, qui foris per gloriam est: multo magis quod manet, in est, noster homo corrumpatur: tamen is, qui intus gloria est. **12** Habentes igitur talem spem, multa est, renovatur de die in diem. **17** Id enim, quod in fiducia utimur: **13** et non sicut Moyses ponebat praesenti est momentaneum et leve tribulationis velamen super faciem suam, ut non intenderent nostrae, supra modum in sublimitate aeternum filii Israel in faciem eius, quod evacuat, **14** sed gloriae pondus operatur in nobis, (*aiōnios g166*) **18** obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum non contemplantibus nobis quae videntur, sed quae enim diem, id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, (quoniam in gloriantur. Quae enim videntur, temporalia sunt: Christo evacuat) **15** sed usque in hodiernum quae autem non videntur, aeterna sunt. (*aiōnios g166*) diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. **16** Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur velamen. **17** Dominus autem Spiritus est: Ubi autem Spiritus Domini: ibi libertas. **18** Nos vero omnes, revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tamquam a Domini Spiritu.

4 Ideo habentes administrationem, iuxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficitus, **2** sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. **3** Quod si etiam opertum est Evangelium nostrum: in iis, qui pereunt, est opertum: **4** in quibus Deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriae Christi, qui est imago Dei. (*aiōn g165*) **5** Non enim nosmetipsos praedicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum: nos autem servos vestros per Iesum: **6** quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis Dei, in facie Christi Iesu. **7** Habemus autem thesaurum istum in vasibus fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, et non ex nobis. **8** In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur:

5 Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, aeternam in caelis. (*aiōnios g166*) **2** Nam et in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quae de caelo est, superindui cupientes: **3** si tamen vestiti, non nudi inveniamur. **4** Nam et qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati: eo quod nolumus expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est, a vita. **5** Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus spiritus. **6** Audentes igitur semper, scientes quoniam dum sumus in hoc corpore, peregrinamur a Domino: **7** (per fidem enim ambulamus, et non per speciem) **8** audemus autem, et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, et praesentes esse ad Dominum. **9** Et ideo contendimus sive absentes, sive praesentes placere illi. **10** Omnes enim nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. **11** Scientes ergo timorem Domini hominibus suademos, Deo autem manifesti sumus. Spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse. **12** Non iterum commendamus nos vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, et non in corde. **13** Sive enim mente excedimus, Deo: sive sobrii sumus, vobis. **14** Charitas enim

Christi urget nos: aestimantes hoc, quoniam si inambulabo inter eos, et ero illorum Deus, et ipsi unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui erunt mihi populus. **17** Propter quod exite de medio sunt: **18** et pro omnibus mortuus est Christus: eorum, et separamini, dicit Dominus, et immundum ut, et qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei, qui ne tetigeritis: **18** et ego recipiam vos: et ero vobis in pro ipsis mortuus est et resurrexit. **16** Itaque patrem, et vos eritis mihi in filios, et filias, dicit nos ex hoc neminem novimus secundum carnem. Dominus omnipotens.

Et si cognovimus secundum carnem Christum: sed nunc iam non novimus. **17** Si qua ergo in Christo nova creatura, vetera transierunt: ecce facta sunt omnia nova. **18** Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum: et dedit nobis ministerium reconciliationis. **19** quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et posuit in nobis verbum reconciliationis. **20** Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. **21** Eum, qui non noverat peccatum. pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

6 Aduiantes autem exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. **2** Ait enim: Tempore accepto exaudivi te, et in die salutis adiui te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. **3** nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum: **4** sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, **5** in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieuniis, **6** in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, **7** in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiae a dextris, et a sinistris, **8** per gloriam, et ignobilitatem, per infamiam, et bonam famam: ut seductores, et veraces, sicut qui ignoti, et cogniti: **9** quasi morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et non mortificati: **10** quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tamquam nihil habentes, et omnia possidentes. **11** Os nostrum patet ad vos, o Corinthii, cor nostrum dilatatum est. **12** Non angustiamini in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris: **13** eandem autem habentes remunerationem, tamquam filii dico: dilatamini et vos. **14** Nolite iugumducere cum infidelibus. Quae enim participatio iustitiae cum iniquitate? Aut quae societas luci ad tenebras? **15** Quae autem conventio Christi ad Belial? Aut quae pars fideli cum infidieli? **16** Quis autem consensus templi Dei cum idolis? Vos enim estis templum Dei vivi, Dei cum idolis? Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in illis, et

7 Has ergo habentes promissiones, charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis, et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei. **2** Capite nos. Neminem laesimus, neminem corruptimus, neminem circumvenimus. **3** Non ad condemnationem vestram dico. praediximus enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum, et ad convivendum. **4** Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis, repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione vestra. **5** Nam et cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris pugnae, intus timores. **6** Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus in adventu Titi. **7** Non solum autem in adventu eius, sed etiam in consolatione, qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram aemulationem pro me, ita ut magis gauderem. **8** Quoniam etsi contrastavi vos in epistola, non me poenitet: etsi poeniteret, videns quod epistola illa (etsi ad horam) vos contrastavit; **9** nunc gaudeo: non quia contrastati estis, sed quia contrastati estis ad poenitentiam. Contrastati enim estis ad Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. **10** Quae enim secundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem stabilem operatur: saeculi autem tristitia mortem operatur. **11** Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contrastari vos, quantam famam: ut seductores, et veraces, sicut qui ignoti, et cogniti: **9** quasi morientes, et ecce vivimus: in vobis operatur solitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed aemulationem, sed vindictam. in omnibus exhibuistis vos, incontaminatos esse negotio. **12** autem locupletantes: tamquam nihil habentes, Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum, qui fecit et omnia possidentes. **11** Os nostrum patet ad iniuriam, nec propter eum, qui passus est: sed ad manifestandam solitudinem nostram, quam habemus pro vobis **13** coram Deo: ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra, abundantius magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis. **14** et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra, quae fuit ad Titum, veritas facta est, **15** et viscera eius abundantius in vobis sunt: reminiscentis omnium vestrum obedientiam:

quomodo cum timore, et tremore exceperis illum. **16** Gaudeo quod in omnibus confido in vobis.

8 Notam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quae data est in Ecclesiis Macedoniae: **2** quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit, et altissima paupertas eorum

abundavit in divitias simplicitatis eorum: **3** quia secundum virtutem testimonium illis reddo, et supra virtutem voluntarii fuerunt, **4** cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam, et communicationem ministerii, quod fit in Sanctos. **5** Et non sicut speravimus, sed semetipsos dederunt primum Domino, deinde nobis per voluntatem Dei, **6** ita ut rogaremus Titum: ut quemadmodum coepit, ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam. **7** Sed sicut in omnibus abundatis fide, et sermone, et scientia, et omni solicitudine, insuper et charitate vestra in nos, ut et in hac gratia abundetis. **8** Non quasi imperans dico: sed per aliorum solicitudinem, etiam vestrae charitatis ingenium bonum comprobans. **9** Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis. **10** Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solum facere, sed et velle coepistis ab anno priore: **11** nunc vero et facto perficie: ut quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit et perficiendi ex eo, quod habetis. **12** Si enim voluntas prompta est, secundum id, quod habet, accepta est, non secundum id, quod non habet. **13** Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate. **14** In praesenti tempore vestra abundantia illorum inopiam supplet: ut et illorum abundantia vestrae inopiae sit supplementum, ut fiat aequalitas, sicut scriptum est: **15** Qui multum non abundavit: et qui modicum, non minoravit. **16** Gratias autem Deo, qui dedit eandem solicitudinem pro vobis in corde Titi, **17** quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cum solicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. **18** Misimus etiam cum illo fratrem nostrum, cuius laus est in Evangelio per omnes Ecclesias: **19** in non solum autem, sed et ordinatus est ab Ecclesiis comes peregrinationis nostrae in hanc gloriam, et destinatam voluntatem nostram: **20** devitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quae ministratur a nobis in Domini gloriam. **21** Providemus enim bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. **22** Misimus autem cum illis et fratrem nostrum, quem probavimus in multis saepe sollicitum esse: nunc autem multo

solicitiorem, confidentia multa in vos, **23** sive pro Tito, qui est socius meus, et in vobis adiutor, sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloriae Christi.

24 Ostensionem ergo, quae est charitatis vestrae, et nostrae gloriae pro vobis, in illos ostendite in faciem Ecclesiarum.

9 Nam de ministerio, quod fit in sanctos ex abundantia est mihi scribere vobis. **2** Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Macedones. Quoniam et Achaia parata est ab anno praeterito, et vestra aemulatio provocavit plurimos. **3** Misimus autem fratres: ut ne quod gloriatur de vobis, evacuetur in hac parte, ut (quemadmodum dixi) parati sitis: **4** ne cum venerint Macedones mecum, et invenerint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus vos) in hac substantia. **5** Necessarium ergo existimavi rogare fratres, ut praeveniant ad vos, et praeparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic, quasi benedictionem, non tamquam avaritiam. **6** Hoc autem dico: Qui parce seminat, parce et metet: et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet. **7** Unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus. **8** Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, **9** sicut scriptum est: Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in saeculum saeculi. (*aiōn g165*) **10** Qui autem administrat semen seminanti: et panem ad manducandum praestabit, et multiplicabit semen vestrum, et augebit incrementa frugum iustitiae vestrae: **11** ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quae operatur per nos gratiarum actionem Deo. **12** Quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea, quae desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actions in Domino, **13** per probationem ministerii huius, glorificantes Deum in obedientia confessionis vestrae, in Evangelium Christi, et simplicitate communicationis in illos, et in omnes, **14** et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis. **15** Gratias ago Deo super inenarrabili dono eius.

10 Ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem, et modestiam Christi, qui in facie quidem humilis sum inter vos, absens autem confido in vos. **2** Rogo autem vos ne praesens audeam per eam confidentiam, qua existimor audere in quosdam, qui arbitrantur nos tamquam

secundum carnem ambulemus. **3** In carne enim in omnibus autem manifestus sum vobis. **7** Aut ambulantes, non secundum carnem militamus. numquid peccatum feci, me ipsum humilians, ut **4** Nam arma militiae nostrae non carnalia sunt, vos exaltemini? quoniam gratis Evangelium Dei sed potentia Deo ad destructionem munitionum, evangelizavi vobis? **8** Alias Ecclesias expoliavi, consilia destruentes, **5** et omnem altitudinem accipiens stipendum ad ministerium vestrum. **9** Et extollentem se adversus scientiam Dei, et in cum essem apud vos, et egerem; nulli onerosus fui: captivitatem redigentes omnem intellectum in nam quod mihi deerat, supleverunt fratres, qui obsequium Christi, **6** et in promptu habentes ulcisci venerunt a Macedonia: et in omnibus sine onere omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra me vobis servavi, et servabo. **10** Est veritas Christi obedientia. **7** Quae secundum faciem sunt, videte. in me, quoniam haec gloriatio non infringetur Si quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet in me in regionibus Achaiae. **11** Quare? quia non iterum apud se: quia sicut ipse Christi est, ita et diligo vos? Deus scit. **12** Quod autem facio, et nos. **8** Nam, etsi amplius aliquid gloriatus fuero faciam: ut amputem occasionem eorum, qui volunt de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur sicut aedificationem, et non in destructionem vestram: et nos. **13** Nam eiusmodi pseudoapostoli, sunt non erubescam. **9** Ut autem non existimer tamquam operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos terrere vos per epistolas: **10** quoniam quidem Christi. **14** Et non mirum: ipse enim satanas epistolae, inquiunt, graves sunt et fortes: praesentia transfigurat se in angelum lucis. **15** non est ergo autem corporis infirma, et sermo contemptibilis: **11** magnum, si ministri eius transfigurentur velut hoc cogitet qui eiusmodi est, quia quales sumus ministri iustitiae: quorum finis erit secundum verbo per epistolas absentes, tales et praesentes in opera ipsorum. **16** Iterum dico, (ne quis me facto. **12** Non enim audemus inserere, aut comparare putet insipientem esse, alioquin velut insipientem nos quibusdam, qui seipso commendant: sed ipsi accipite me, ut et ego modicum quid glorier) **17** in nobis nosmetipos metientes, et comparantes quod loquor, non loquor secundum Deum, sed nosmetipos nobis. **13** Nos autem non in immensum quasi in insipientia, in hac substantia gloriae. **18** gloriabimur, sed secundum mensuram regulae, qua Quoniam multi gloriantur secundum carnem: et ego mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi gloriabor. **19** Libenter enim suffertis insipientes: usque ad vos. **14** Non enim quasi non pertingentes cum sitis ipsi sapientes. **20** Sustinetis enim si quis ad vos, superextendimus nos: usque ad vos vos in servitatem redigit, si quis devorat, si quis enim pervenimus in Evangelio Christi. **15** non accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos in immensum gloriantes in alienis laboribus: caedit. **21** Secundum ignobilitatem dico, quasi nos spem autem habentes crescentis fidei vestrae, infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet (in in vobis magnificari secundum regulam nostram insipientia dico) audeo et ego: **22** Hebraei sunt, et in abundantiam, **16** etiam in illa, quae ultra vos ego: Israelitae sunt, et ego: Semen Abrahae sunt, sunt, evangelizare, non in aliena regula in his quae et ego: **23** Ministri Christi sunt, et ego (ut minus praeparata sunt gloriari. **17** Qui autem gloriatur, sapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis, in in Domino glorietur. **18** Non enim qui seipsum carceribus abundantius, in plagiis supra modum, commendat, ille probatus est: sed quem Deus in mortibus frequenter. **24** A Iudeis quinques, commendat.

11 Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae, sed et supportare me: **2** Aemulor enim vos Dei aemulatione. Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. **3** Timeo autem ne sicut serpens Hevam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate, quae est in Christo. **4** Nam si is, qui venit, alium Christum praedicat, quem non praedicavimus, aut alium spiritum accipitis, quem non accepistis: aut aliud Evangelium, quod non recepistis: recte pateremini. **5** Existimo enim nihil me minus fecisse a magnis Apostolis. **6** Nam etsi imperitus sermone, sed non scientia,

mentior. (aiōn g165) 32 Damasci praepositus Gentis Aretae regis, custodiebat civitatem Damascenorum ut me comprehendenderet: 33 et per fenestram in sporta dimissus sum per murum, et sic effugi manus eius.

12 Si gloriari oportet (non expedit quidem): veniam autem ad visiones, et revelationes Domini. 2 Scio hominem in Christo ante annos quattuordecim, sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit, raptum huiusmodi usque ad tertium caelum. 3 Et scio huiusmodi hominem sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit: 4 quoniam raptus est in Paradisum: et audivit arcana verba, quae non licet homini loqui. 5 Pro huiusmodi gloriabor: pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis. 6 Nam, et si voluerò gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam: parco autem, ne quis me existimet supra id, quod videt in me, aut aliquid audit ex me. 7 Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae angelus Satanae, qui me colaphizet. 8 Propter quod ter Dominum rogavi ut discederet a me: 9 et dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. 10 Propter quod placebo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo: Cum enim infirmor, tunc potens sum. 11 Factus sum insipiens, vos me coegistis. Ego enim a vobis debui commendari: nihil enim minus feci ab iis, qui sunt supra modum Apostoli: tametsi nihil sum: 12 signa tamen Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, et prodigiis, et virtutibus. 13 Quid est enim, quod minus habuistiis prae ceteris Ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc iniuriam. 14 Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos: et non ero gravis vobis. Non enim quaero quae vestra sunt, sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filii. 15 Ego autem libentissime impendam, et superimpendar ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens, minus diligar. 16 Sed esto: ego vos non gravavi: sed cum essem astutus, dolo vos cepi. 17 Numquid per aliquem eorum, quod misi ad vos, circumveni vos? 18 Rogavi Titum, et misi cum illo fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? nonne eodem spiritu ambulavimus? nonne iisdem vestigiis? 19 Olim putatis quod excusemus nos apud vos? Coram Deo in Christo loquimur: omnia autem charissimi propter aedificationem vestram. 20 Timeo enim

ne forte cum venero, non quales volo, inveniam vos: et ego inveniar a vobis, qualem non vultis: ne forte contentiones, aemulationes, animositates, dissensiones, detractiones, susurraciones, inflationes, seditiones sint inter vos: 21 ne iterum cum venero, humiliet me Deus apud vos, et lugeam multos ex iis, qui ante peccaverunt, et non egerunt poenitentiam super immunditia, et fornicatione, et impudicitia, quam gesserunt.

13 Ecce tertio hoc venio ad vos: In ore duorum, vel trium testium stabit omne verbum. 2 Praedixi enim, et praedico, ut praesens vobis, et nunc absens iis, qui ante peccaverunt, et ceteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam. 3 An experimentum quaeritis eius, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis? 4 Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex virtute Dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed vivimus cum eo ex virtute Dei in vobis. 5 Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsis vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobri estis. 6 Spero autem quod cognoscetis, quia nos non sumus reprobri. 7 Oramus autem Deum ut nihil mali faciatis, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis: nos autem ut reprobri simus. 8 Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate. 9 Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc et oramus vestram consummationem. 10 Ideo haec absens scribo, ut non praesens durius agam secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in aedificationem, et non in destructionem. 11 De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et Deus pacis, et dilectionis erit vobiscum. 12 Salutate invicem in osculo sancto. 13 Salutant vos omnes sancti. 14 Gratia Domini nostri Iesu Christi, et charitas Dei, et communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Galatas

1 Paulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, et Deum Patrem, qui suscitavit eum a mortuis: **2** et qui mecum sunt omnes fratres, Ecclesiis Galatiae. **3** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro et Domino nostro Iesu Christo, **4** qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam, secundum voluntatem Dei et Patris nostri, (aiōn g165) **5** cui est gloria in saecula saeculorum: Amen. (aiōn g165) **6** Miror quod sic tam cito transferimini ab eo, qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud Evangelium: **7** quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, et volunt convertere Evangelium Christi. **8** Sed licet nos, aut Angelus de caelo evangelizet vobis praeterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. **9** Sicut praediximus, et nunc iterum dico: Si quis vobis evangelizaverit praeter id, quod accepistis, anathema sit. **10** Modo enim hominibus suadeo, an Deo? An quaero hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. **11** Notum enim vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est a me, quia non est secundum hominem: **12** neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Iesu Christi. **13** Audistis enim conversationem meam aliquando in Iudaismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, et expugnabam illam, **14** et proficiebam in Iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo, abundantius aemulator existens paternarum mearum traditionum. **15** Cum autem placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meae, et vocavit per gratiam suam, **16** ut revelaret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gentibus: continuo non acquieci carni et sanguini, **17** neque veni Ierosolymam ad antecessores meos Apostolos: sed abii in Arabiam: et iterum reversus sum Damascum: **18** deinde post annos tres veni Ierosolymam videre Petrum, et mansi apud eum diebus quindecim: **19** alium autem Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini. **20** Quae autem scribo vobis, ecce coram Deo quia non mentior. **21** Deinde veni in partes Syriae, et Ciliciae. **22** Eram autem ignotus facie Ecclesiis Iudeae, quae erant in Christo: **23** tantum autem auditum habebant: Quoniam qui persecutus nos aliquando, nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: **24** et in me clarificabat Deum.

2 Deinde post annos quattuordecim, iterum ascendi Ierosolymam cum Barnaba, assumpto

et Tito. **2** Ascendi autem secundum revelationem: et contuli cum illis Evangelium, quod praedico in Gentibus, seorsum autem iis, qui videbantur aliquid esse: ne forte in vacuum currerem, aut currissem. **3** Sed neque Titus, qui mecum erat, cum esset Gentilis, compulsus est circumcidere: **4** sed propter subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Iesu, ut nos in servitutem redigerent. **5** Quibus neque ad horam cessimus subiecti, ut veritas Evangelii permaneat apud vos: **6** ab iis autem, qui videbantur esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil mea interest. Deus personam hominis non accipit) mihi enim qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. **7** Sed econtra cum vidissent quod creditum est mihi Evangelium praeputii, sicut et Petro circumcisio: **8** (qui enim operatus est Petro in Apostolatum circumcisio, operatus est et mihi inter Gentes) **9** et cum cognovissent gratiam, quae data est mihi, Iacobus, et Cephas, et Ioannes, qui videbantur columnae esse, dextras dederunt mihi, et Barnabae societatis: ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisio: **10** tantum ut pauperum memores essemus, quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. **11** Cum autem venisset Cephas Antiochiam: in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. **12** Prius enim quam venirent quidam a Iacobo, cum Gentibus edebat: cum autem venissent, subtrahebat, et segregabat se timens eos, qui ex circumcisione erant. **13** Et simulationi eius consenserunt ceteri Iudei, ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. **14** Sed cum vidi sem quod non recte ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Cephae coram omnibus: Si tu, cum Iudeus sis, gentiliter vivis, et non Iudaice: quomodo Gentes cogis Iudaizare? **15** Nos natura Iudei, et non ex Gentibus peccatores. **16** Scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi: et nos in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex fide Christi, et non ex operibus legis: propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. **17** Quod si quaerentes iustificari in Christo, inventi sumus et ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit. **18** Si enim quae destruxi, iterum haec aedifico: praevaricatorem me constituo. **19** Ego enim per legem, legi mortuus sum, ut Deo vivam: Christo confixus sum cruci. **20** Vivo autem, iam non ego: vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne: in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. **21** Non abiicio gratiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.

3 O insensati Galatae, quis vos fascinavit non enim in Christo baptizati estis, Christum induistis, obediens veritati, ante quorum oculos Iesus **28** Non est Iudeus, neque Graecus: non est servus, Christus proscriptus est, in vobis crucifixus? **2** neque liber: non est masculus, neque femina. Omnes Hoc solum a vobis volo discere: Ex operibus legis enim vos unum estis in Christo Iesu. **29** Si autem Spiritum accepistis, an ex auditu fidei? **3** Sic vos Christi: ergo semen Abrahae estis, secundum stulti estis, ut cum spiritu cooperitis, nunc carne promissionem heredes. consummamini? **4** Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa. **5** Qui ergo tribuit vobis Spiritum, et operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex auditu fidei? **6** Sicut scriptum est: Abraham credidit Deo, et reputatum est illi ad iustitiam. **7** Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ii sunt filii Abrahae. **8** Providens autem Scriptura quia ex fide iustificat Gentes Deus, praenunciavit Abrahae: Quia benedicentur in te omnes Gentes. **9** Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. **10** Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim: Maledictus omnis, qui non permanerit in omnibus, quae scripta sunt in Libro legis ut faciat ea. **11** Quoniam autem in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est quia iustus ex fide vivit. **12** Lex autem non est ex fide, sed, Qui fecerit ea homo, vivet in illis. **13** Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia scriptum est: Maledictus omnis qui pendet in ligno: **14** ut in Gentibus benedictio Abrahae fieret in Christo Iesu, ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem. **15** Fratres (secundum hominem dico) tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. **16** Abrahae dictae sunt promissiones, et semini eius. Non dicit: Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno: Et semini tuo, qui est Christus. **17** Hoc autem dico, testamentum confirmatum a Deo: quae post quadragesimos et triginta annos facta est Lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem. **18** Nam si ex lege hereditas, iam non ex promissione. Abrahae autem per repromotionem donavit Deus. **19** Quid igitur lex? Propter transgressionem posita est donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per angelos in manu mediatoris. **20** Mediator autem unus non est: Deus autem unus est. **21** Lex ergo adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quae posset vivificare, vere ex lege esset iustitia. **22** Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur creditibus. **23** Prius autem quam veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem, quae revelanda erat. **24** Itaque lex paedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide iustificemur. **25** At ubi venit fides, iam non sumus sub paedagogo. **26** Omnes enim filii Dei estis per fidem, quae est in Christo Iesu. **27** Quicumque

4 Dico autem: Quanto tempore heres parvulus est, nihil differt a servo, cum sit dominus omnium: **2** sed sub tutoribus, et actoribus est usque ad praefinitum tempus a patre: **3** ita et nos cum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes. **4** At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, **5** ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. **6** Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum filii Dei sui in corda vestra clamantem: Abba, Pater. **7** Itaque iam non est servus, sed filius: Quod si filius: et heres per Deum. **8** Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, qui natura non sunt dii, serviebatis. **9** Nunc autem cum cognoveritis Deum, immo cogniti sitis a Deo: quomodo convertimini iterum ad infirma, et egena elementa, quibus denuo servire vultis? **10** Dies observatis, et menses, et tempora, et annos. **11** Timeo, ne forte sine causa laboraverim in vobis. **12** Estote sicut ego, quia et ego sicut vos: fratres obsecro vos. Nihil me laesistis. **13** Scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iampridem: et temptationem vestram in carne mea **14** non sprevistis, neque respuistis: sed sicut Angelum Dei exceperitis me, sicut Christum Iesum. **15** Ubi est ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia, si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et dedissetis mihi. **16** Ergo inimicus vobis factus sum, verum dicens vobis? **17** Aemulantur vos non bene: sed excludere vos volunt, ut illos aemulemini. **18** Bonum autem aemulamini in bono semper: et non tantum cum praesens sum apud vos. **19** Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. **20** Vellem autem esse apud vos modo, et mutare vocem meam: quoniam confundor in vobis. **21** Dicite mihi qui sub lege vultis esse: legem non legistis? **22** Scriptum est enim: Quoniam Abraham duos filios habuit: unum de ancilla, et unum de libera. **23** Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est: qui autem de libera, per repromotionem: **24** quae sunt per allegoriam dicta. Haec enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte Sina, in servitutem generans: quae est Agar: **25** Sina enim mons est in Arabia, qui coniunctus est ei, quae nunc est Ierusalem, et servit cum filiis suis. **26** Illa autem, quae sursum est Ierusalem, libera

est, quae est mater nostra. **27** Scriptum est enim: benignitas, bonitas, longanimitas, **28** mansuetudo, Laetare sterilis, quae non paris: erumpe, et clama, fides, modestia, continentia, castitas. Adversus quae non parturis: quia multi filii desertae, magis huiusmodi non est lex. **29** Qui autem sunt quam eius, quae habet virum. **28** Nos autem fratres Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, et secundum Isaac promissionis filii sumus. **29** Sed concupiscentiis. **25** Si spiritu vivimus, spiritu et quomodo tunc is, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum: ita et nunc. **30** Sed quid dicit Scriptura? Eiice ancillam, et filium eius: non heres erit filius ancillae cum filio liberae. **31** Itaque, fratres, non sumus ancillae filii, sed liberae: qua libertate Christus nos liberavit.

5 State, et nolite iterum iugo servitutis contineri.

2 Ecce ego Paulus dico vobis: quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. **3** Testificor autem rursus omni homini circumincidenti se, quoniam debitor est universae legis facienda. **4** Evacuati estis a Christo, qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. **5** Nos enim spiritu ex fide, spem iustitiae expectamus. **6** Nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque praeputium: sed fides, quae per charitatem operatur. **7** Currebatis bene: quis vos impedivit veritati non obediere? nemini consenseritis. **8** Persuasio haec non est ex eo, qui vocat vos. **9** Modicum fermentum totam massam corrumpit. **10** Ego confido in vobis in Domino, quod nihil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit iudicium, quicumque est ille. **11** Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc praedico: quid adhuc persecutionem patior? Ergo evacuatum est scandalum crucis. **12** Utinam et abscondantur qui vos conturbant. **13** Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem Spiritus servite invicem. **14** Omnis enim lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. **15** Quod si invicem mordetis, et comeditis: videte ne ab invicem consumamini. **16** Dico autem in Christo: Spiritu ambulate, et desideria carnis non perficietis. **17** Caro enim concupiscit adversus spiritum: spiritus autem adversus carnem: haec enim sibi invicem adversantur: ut non quaecumque vultis, illa faciatis. **18** Quod si Spiritu ducimini, non estis sub lege. **19** Manifesta sunt autem opera carnis: quae sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, **20** idolorum servitus, beneficia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, **21** invidiae, homicidia, ebrietates, comessationes, et his similia, quae praedico vobis, sicut praedixi: quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. **22** Fructus autem Spiritus est: charitas, gaudium, pax, patientia,

6 Fratres, et si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne et tu tenteris. **2** Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. **3** Nam si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. **4** Opus autem suum probet unusquisque, et sic in semetipso tantum gloriam habebit, et non in altero. **5** Unusquisque enim onus suum portabit. **6** Communicet autem is, qui catechizatur verbo, ei, qui se catechizat, in omnibus bonis. **7** Nolite errare: Deus non irridetur. Quae enim seminaverit homo, haec et metet. **8** Quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. (*aiōnios g166*) **9** Bonum autem facientes, non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficiente. **10** Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. **11** Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. **12** Quicumque enim volunt placere in carne, hi cogunt vos circumcidi, tantum ut crucis Christi persecutionem non patientur. **13** Neque enim qui circumciduntur, legem custodiunt: sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra glorientur. **14** Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi: per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. **15** In Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque praeputium, sed nova creatura. **16** Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, et misericordia, et super Israel Dei. **17** De cetero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. **18** Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum spiritu vestro, fratres. Amen.

Ephesios

1 Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, omnibus sanctis, qui sunt Ephesi, et fidelibus in Christo Iesu. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **3** Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in caelstibus in Christo, **4** sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in charitate. **5** Qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum: secundum propositum voluntatis suae, **6** in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo. **7** In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum secundum divitias gratiae eius, **8** quae superabundavit in nobis in omni sapientia, et prudentia: **9** ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae, secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo, **10** in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caelis, et quae in terra sunt, in ipso: **11** In quo etiam et nos sorte vocati sumus praedestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae: **12** ut simus in laudem gloriae eius nos, qui ante speravimus in Christo: **13** In quo et vos, cum audissetis verbum veritatis, (Evangelium salutis vestrae) in quo et credentes signati estis Spiritu promissionis sancto, **14** qui est pignus hereditatis nostrae, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriae ipsius. **15** Propterea et ego audiens fidem vestram, quae est in Christo Iesu, et dilectionem in omnes sanctos, **16** non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis: **17** ut Deus, Domini nostri Iesu Christi pater, gloriae, det vobis spiritum sapientiae et revelationis, in agnitione eius: **18** illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quae sit spes vocationis eius, et quae divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis, **19** et quae sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos, qui credimus secundum operationem potentiae virtutis eius, **20** quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis, et constituens ad dexteram suam in caelstibus: **21** supra omnem principatum et potestatem, et virtutem, et dominationem, et omne nomen, quod nominatur non solum in hoc saeculo, sed etiam in futuro. (aiōn g165) **22** Et omnia subiecit sub pedibus eius: et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, **23** quae est corpus ipsius, et plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur.

2 Et vos convivificavit, cum essetis mortui delictis, et peccatis vestris, **2** in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi huius, secundum principem potestatis aeris huius, spiritus, qui nunc operatur in filios diffidentiae, (aiōn g165) **3** in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostra, facientes voluntatem carnis, et cogitationum, et eramus natura filii irae, sicut et ceteri: **4** Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, **5** et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, (cuius gratia estis salvati) **6** et conresuscitavit, et consedere fecit in caelstibus in Christo Iesu: **7** ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes divitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu. (aiōn g165) **8** Gratia enim estis salvati per fidem, et hoc non ex vobis: Dei enim donum est, **9** non ex operibus, ut nequis glorietur. **10** Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Iesu in operibus bonis, quae praeparavit Deus ut in illis ambulemus. **11** Propter quod memores estote, quod aliquando vos eratis Gentes in carne, qui dicebamini praeputium ab ea, quae dicitur circumcisio in carne, manu facta: **12** qui eratis illo in tempore sine Christo, alienati a conversatione Israel, et hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, et sine Deo in hoc mundo. **13** Nunc autem in Christo Iesu vos, qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. **14** Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, et medium parietem maceriae solvens, inimicitiyas in carne sua: **15** legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem, **16** et reconciliat ambos in uno corpore, Deo per crucem, interficiens inimicitiyas in semetipso. **17** Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longe fuistis, et pacem iis, qui prope. **18** quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem. **19** Ergo iam non estis hospites, et advenae: sed estis cives sanctorum, et domestici Dei, **20** superaedificati super fundamentum Apostolorum, et Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu: **21** in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino, **22** in quo et vos coaedificamini in habitaculum Dei in Spiritu sancto.

3 Huius rei gratia, ego Paulus vincitus Christi Iesu, pro vobis Gentibus, **2** si tamen audistis dispensationem gratiae Dei, quae data est mihi in vobis: **3** quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut supra scripsi in brevi: **4** prout potestis legentes intelligere

prudentiam meam in mysterio Christi: **5** quod aliis caelos, ut impletet omnia. **11** Et ipse dedit quosdam generationibus non est agnitus filiis hominum, quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis eius, alias vero Evangelistas, alias autem pastores, et et Prophetis in Spiritu, **6** Gentes esse coheredes, doctores **12** ad consummationem sanctorum in et concorporales, et comparticipes promissionis opus ministerii, in aedificationem corporis Christi: eius in Christo Iesu per Evangelium: **7** Cuius factus **13** donec occurramus omnes in unitatem fidei, sum minister secundum donum gratiae Dei, quae et agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in in data est mihi secundum operationem virtutis eius. mensuram aetatis plenitudinis Christi: **14** ut iam non **8** Mihi enim omnium sanctorum minimo data est simus parvuli fluctuantes, et circumferamus omni gratia haec, In Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, **9** et illuminare omnes, quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo, qui omnia creavit. (*aiōn g165*) **10** ut innoscat principatibus, et potestatibus in caelestibus per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, **11** secundum praefinitionem saeculorum, quam fecit in Christo Iesu Domino nostro: (*aiōn g165*) **12** In quo habemus fiduciam, et accessum in confidentia per fidem eius. **13** Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: quae est gloria vestra. **14** Huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, **15** ex quo omnis paternitas in caelis, et in terra nominatur, **16** ut det vobis secundum divitias gloriae suae, virtutem corroborari per Spiritum eius in interiori homine, **17** Christum habitare per fidem in cordibus vestris: in charitate radicati, et fundati, **18** ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum: **19** scire etiam supereminenter scientiae charitatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. **20** Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus, aut intelligimus, secundum virtutem, quae operatur in nobis: **21** Ipsi gloria in Ecclesia, et in Christo Iesu in omnes generationes saeculi saeculorum. Amen. (*aiōn g165*)

4 Obsecro itaque vos ego vincitus in Domino, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, **2** cum omni humilitate, et mansuetudine, cum patientia, supportantes invicem in charitate, **3** solliciti servare unitatem Spiritus in vinculo pacis. **4** Unum corpus, et unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae. **5** Unus Dominus, una fides, unum baptisma. **6** Unus Deus et Pater omnium, qui est super omnes, et per omnia, et in omnibus nobis. **7** Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. **8** Propter quod dicit: Ascendens in altum captivam duxit captitatem: dedit dona hominibus.

9 Quod autem ascendit, quid est, nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae? **10** Qui descendit, ipse est et qui ascendit super omnes

caelos, ut impletet omnia. **11** Et ipse dedit quosdam generationibus non est agnitus filiis hominum, quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis eius, alias vero Evangelistas, alias autem pastores, et et Prophetis in Spiritu, **6** Gentes esse coheredes, doctores **12** ad consummationem sanctorum in et concorporales, et comparticipes promissionis opus ministerii, in aedificationem corporis Christi: eius in Christo Iesu per Evangelium: **7** Cuius factus **13** donec occurramus omnes in unitatem fidei, sum minister secundum donum gratiae Dei, quae et agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in in data est mihi secundum operationem virtutis eius. mensuram aetatis plenitudinis Christi: **14** ut iam non **8** Mihi enim omnium sanctorum minimo data est simus parvuli fluctuantes, et circumferamus omni gratia haec, In Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, **9** et illuminare omnes, quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo, qui omnia creavit. (*aiōn g165*) **10** ut innoscat principatibus, et potestatibus in caelestibus per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, **11** secundum praefinitionem saeculorum, quam fecit in Christo Iesu Domino nostro: (*aiōn g165*) **12** In quo habemus fiduciam, et accessum in confidentia per fidem eius. **13** Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: quae est gloria vestra. **14** Huius rei sensus sui, **18** tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei per ignorantiam, quae est in illis, propter caecitatem cordis ipsorum, **19** qui desperantes, semetipso tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae omnis in avaritiam. **20** Vos autem non ita didicistis Christum, **21** si fidem in cordibus vestris: in charitate radicati, et tamen illum audistis, et in ipso edocisti estis, sicut fundati, **18** ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum: **19** scire etiam supereminenter qui corrumpitur secundum desideria erroris. **23** scientiae charitatem Christi, ut impleamini in Renovamini autem spiritu mentis vestrae, **24** et omnem plenitudinem Dei. **20** Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus, aut intelligimus, secundum virtutem, quae operatur in nobis: **21** Ipsi gloria in Ecclesia, et in Christo Iesu in omnes generationes saeculi saeculorum. Amen. (*aiōn g165*)

27 Nolite locum dare diabolo: **28** qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret, operando manibus suis, quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. **29** Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad aedificationem fidei ut det gratiam audiентibus. **30** Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei: in quo signati estis in die redemptionis. **31** Omnis amaritudo, et ira, et indignatio, et clamor, et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. **32** Estote autem invicem benigni, misericordes, donantes invicem sicut et Deus in Christo donavit vobis.

5 Estote ergo imitatores Dei, sicut filii charissimi: **2** et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis oblationem,

et hostiam Deo in odorem suavitatis. **3** Fornicatio suam sicut seipsum diligat: uxor autem timeat autem, et omnis immunditia, aut avaritia nec virum suum.

nominetur in vobis, sicut decet sanctos: **4** aut turpitudo, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quae ad rem non pertinet: sed magis gratiarum actio. **5** Hoc enim scitote intelligentes: quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hereditatem in regno Christi, et Dei. **6** Nemo vos seducat inanibus verbis: propter haec enim venit ira Dei in filios diffidentiae. **7** Nolite ergo effici participes eorum. **8** Eratis enim aliquando tenebrae: nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate: **9** fructus enim lucis est in omni bonitate, et iustitia, et veritate: **10** probantes quid sit beneplacitum Deo: **11** et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. **12** Quae enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est et dicere. **13** Omnia autem, quae arguuntur, a lumine manifestantur: omne enim, quod manifestatur, lumen est. **14** Propter quod dicit: Surge qui dormis, et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus. **15** Videte itaque fratres, quomodo caute ambuletis: non quasi insipientes, **16** sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. **17** Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligentes quae sit voluntas Dei. **18** Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto, **19** loquentes vobismetipsis in psalmis, et hymnis, et cantis spiritualibus, cantantes, et psallentes in cordibus vestris Domino, **20** gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo et Patri. **21** Subiecti invicem in timore Christi. **22** Mulieres viris suis subditae sint, sicut Domino: **23** quoniam vir caput est mulieris: sicut Christus caput est Ecclesiae: Ipse, salvator corporis eius. **24** Sed sicut Ecclesia subiecta est Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. **25** Viri, diligitе uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, **26** ut illam sanctificaret, mundans eam lavacro aquae in verbo vitae, **27** ut exhiberet ipse sibi in gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta et immaculata. **28** Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. **29** Nemo enim umquam carnem suam odio habuit: sed nutrit, et foveat eam, sicut et Christus Ecclesiam: **30** quia membra sumus corporis eius, de carne eius, et de ossibus eius. **31** Propter hoc relinquet homo patrem, et matrem suam, et adhaerebit uxori suae: et erunt duo in carne una. **32** Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in Ecclesia. **33** Verumtamen et vos singuli, unusquisque uxorem

6 Filii, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim iustum est. **2** Honora patrem tuum, et matrem tuam. quod est mandatum primum in promissione: **3** ut bene sit tibi, et sis longaevis super terram. **4** Et vos patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros: sed educate illos in disciplina, et correptione Domini. **5** Servi obedite dominis carnalibus cum timore, et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: **6** non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, **7** cum bona voluntate servientes, sicut Domino, et non hominibus: **8** scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet a Domino, sive servus, sive liber. **9** Et vos domini eadem facite illis, remittentes minas: scientes quia et illorum, et vester Dominus est in caelis: et personarum acceptio non est apud eum. **10** De cetero fratres confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius. **11** Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. **12** quoniam non est nobis collectatio adversus carnem et sanguinem: sed adversus principes, et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae, in caelestibus. (aiōn g165) **13** Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare. **14** State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induit loricam iustitiae, **15** et calceati pedes in praeparationem Evangelii pacis: **16** in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: **17** et galeam salutis assumite: et gladium spiritus (quod est verbum Dei) **18** per omnem orationem, et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: et in ipso vigilantes in omni instantia, et obsecratione pro omnibus sanctis: **19** et pro me, ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia, notum facere mysterium Evangelii: **20** pro quo legatione fungor in catena ista, ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui. **21** Ut autem et vos sciatis quae circa me sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater, et fidelis minister in Domino: **22** quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quae circa nos sunt, et consoletur corda vestra. **23** Pax fratibus, et charitas cum fide a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **24** Gratia cum omnibus, qui diligunt Dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione. Amen.

Philippenses

1 Paulus, et Timotheus servi Iesu Christi, omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Philippis, cum episcopis, et diaconibus. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **3** Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri, **4** semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, cum gaudio deprecationem faciens, **5** super communicatione vestra in Evangelio Christi a prima die usque nunc. **6** confidens hoc ipsum, quia qui coepit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Iesu. **7** sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis: eo quod habeam vos in corde, et in vinculis meis, et in defensione, et confirmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes vos esse. **8** Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Iesu Christi. **9** sibi invicem arbitrantes, **10** ut sentite in vobis, quod et in Christo Iesu: **6** qui cum in probetis potiora, ut sitis sinceri, et sine offensa in diem Christi, **11** repleti fructu iustitiae per Iesum Christum, in gloriam et laudem Dei. **12** Scire autem vos volo fratres, quia quae circa me sunt, magis ad profectum venerunt Evangelii: **13** ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in omni praetorio, et in ceteris omnibus, **14** ut plures e fratribus in Domino confidentes in vinculis meis, abundantius auderent praedicant: **16** quidam ex charitate: scientes obedistis: non ut in praesentia mei tantum, sed quoniam in defensionem Evangelii positus sum. **17** multo magis nunc in absentia mea, cum metu et Quidam autem ex contentione Christum annunciant sive per occasionem, sive per veritatem Christus Iesu Christi, **20** secundum expectationem, et spem meam, quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, et nunc magnificabitur Christus in Mihi enim vivere Christus est, et mori lucrum. **22** **18** Idipsum autem et vos gaudete, et congratulamini Quod si vivere in carne, hic mihi fructus operis est, et quid eligam ignoro. **23** Coarctor autem e me cito mittere ad vos: ut et ego bono animo duabus: desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo, multo magis melius: **24** permanere autem in carne, necessarium propter vos. **25** Et hoc confidens scio quia manebo, et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum, et gaudium fidei:

gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me, per meum adventum iterum ad vos. **27** Tantum digne Evangelio Christi conversamini: ut sive cum venero, et videro vos, sive absens audiam de vobis quia statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei Evangelii: **28** et in nullo terreamini ab adversariis: quae illis est causa perditionis, vobis autem salutis, et hoc a Deo: **29** quia vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini: **30** idem certamen habentes, quale et vidistis in me, et nunc audistis de me.

2 Si qua ergo consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis: **2** implete gaudium meum ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, **3** nihil per contentionem, neque per inanem gloriam: sed in humilitate superiores considerantes, sed ea, quae aliorum. **5** Hoc enim Et hoc oro ut charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia, et in omni sensu: **10** ut sentite in vobis, quod et in Christo Iesu: **6** qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo: **7** sed semetipsum exinanivit formam servii accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo. **8** Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. **9** Propter quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen, quod est super omne nomen: **10** ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, sine timore verbum Dei loqui. **15** Quidam quidem terrestrium, et infernorum, **11** et omnis lingua et propter invidiam, et contentionem: quidam confiteatur quia Dominus Iesus Christus in gloria est autem et propter bonam voluntatem Christum Dei Patris. **12** Itaque charissimi mei (sicut semper praedican: **16** quidam ex charitate: scientes obedistis): non ut in praesentia mei tantum, sed quoniam in defensionem Evangelii positus sum. **17** multo magis nunc in absentia mea, cum metu et Quidam autem ex contentione Christum annunciant tremore vestram salutem operamini. **13** Deus est non sincere, existimantes pressuram se suscitare enim, qui operatur in vobis et velle, et perficere vinculis meis. **18** Quid enim? Dum omni modo pro bona voluntate. **14** Omnia autem facite sine sive per occasionem, sive per veritatem Christus murmurationibus, et haesitationibus: **15** ut sitis sine annuncietur: et in hoc gaudeo, sed et gaudebo. **19** querala, et simplices filii Dei, sine reprehensione Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem, per in medio nationis pravae, et perversae: inter quos vestram orationem, et subministrationem Spiritus lucetis sicut luminaria in mundo, **16** verbum vitae Iesu Christi, **20** secundum expectationem, et spem meam in die Christi, quia meam, quia in vacuum cucurri, neque in vacuum laboravi. sicut semper, et nunc magnificabitur Christus in **17** Sed et si immolar supra sacrificium, et obsequium corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. **21** fidei vestrae, gaudeo, et congratulor omnibus vobis. Mihi enim vivere Christus est, et mori lucrum. **22** **18** Idipsum autem et vos gaudete, et congratulamini Quod si vivere in carne, hic mihi fructus operis mihi. **19** Spero autem in Domino Iesu, Timotheum est, et quid eligam ignoro. **23** Coarctor autem e me cito mittere ad vos: ut et ego bono animo duabus: desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo, multo magis melius: **24** permanere autem in carne, necessarium propter vos. **25** Et hoc confidens pro vobis sollicitus sit. **21** Omnes enim quae sua scio quia manebo, et permanebo omnibus vobis sunt quaerunt, non quae sunt Iesu Christi. **22** ad profectum vestrum, et gaudium fidei: **26** ut Experimentum autem eius cognoscite, quia sicut

patri filius, mecum servivit in Evangelio. **23** Hunc sentiamus: et si quid aliter sapitis, et hoc vobis Deus igitur spero me mittere ad vos, mox ut videro quae revelabit. **16** Verumtamen ad quod pervenimus ut circa me sunt. **24** Confido autem in Domino quoniam idem sapiamus, et in eadem permaneamus regula. et ipse veniam ad vos cito. **25** Necessarium autem **17** Imitatores mei estote fratres, et observate eos existimavi Epaphroditum fratrem, et cooperatorem, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. **18** et commilitonem meum, vestrum autem apostolum, Multi enim ambulant, quos saepe dicebam vobis et ministrum necessitatis meae, mittere ad vos: **26** (nunc autem et flens dico) inimicos crucis Christi: quoniam quidem omnes vos desiderabat: et moestus **19** quorum finis interitus: quorum Deus venter erat, propterea quod audieratis illum infirmatum. est: et gloria in confusione ipsorum, qui terrena **27** Nam et infirmatus est usque ad mortem: sed sapiunt. **20** Nostra autem conversatio in caelis Deus misertus est eius: non solum autem eius, est: unde etiam Salvatorem expectamus Dominum verum etiam et mei, ne tristitiam super tristitiam nostrum Iesum Christum, **21** qui reformabit corpus haberem. **28** Festinanti ergo misi illum, ut viso humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis eo iterum gaudeatis, et ego sine tristitia sim. **29** suae, secundum operationem virtutis suae, qua Excipite itaque illum cum omni gaudio in Domino, etiam possit subiicere sibi omnia.

et eiusmodi cum honore habetote. **30** quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit, tradens animam suam ut impleret id, quod ex vobis deerat erga meum obsequium.

3 De cetero fratres mei gaudete in Domino. Eadem vobis scribere, mihi quidem non pigrum, vobis mecum laboraverunt in Evangelio cum Clemente, autem necessarium. **2** Videte canes, videte malos et ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt operarios, videte concisionem. **3** Nos enim sumus in libro vitae. **4** Gaudete in Domino semper: circumcisio, qui spiritu servimus Deo, et gloriamur iterum dico gaudete. **5** Modestia vestra nota sit in Christo Iesu, et non in carne fiduciam habentes, omnibus hominibus: Dominus enim prope est. **4** quamquam et ego habeam confidentiam in carne. **6** Nihil solicii sitis: sed in omni oratione, et Si quis alias videtur confidere in carne, ego magis, obsecratione, cum gratiarum actione petitiones **5** circumcisus octavo die, ex genere Israel, de vestrae innotescant apud Deum. **7** Et pax Dei, tribu Beniamin, Hebraeus ex Hebreis, secundum quae exuperat omnem sensum, custodiat corda legem Phariseus, **6** secundum aemulationem vestra, et intelligentias vestras in Christo Iesu. **8** De persequens Ecclesiam Dei, secundum iustitiam, quae cetero fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque in lege est, conversatus sine querela: **7** Sed quae pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, mihi fuerunt lucra, haec arbitratus sum propter quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, Christum detrimenta. **8** Verumtamen existimo siqua virtus, siqua laus disciplinae, haec cogitate. **9** omnia detrimentum esse propter eminentem Quae et didicistis, et accepistis, et auditistis, et vidistis scientiam Iesu Christi Domini mei: propter quem in me, haec agite: et Deus pacis erit vobiscum. omnia detrimentum feci, et arbitror ut stercora, **10** Gavisus sum autem in Domino vehementer, ut Christum lucrifaciam, **9** et inveniar in illo non quoniam tandem aliquando refluistis pro me habens meam iustitiam, quae ex lege est, sed illam, sentire, sicut et sentiebatis: occupati autem eratis. quae ex fide est Christi Iesu: quae ex Deo est iustitia **11** Non quasi propter penuriam dico: ego enim in fide **10** ad cognoscendum illum, et virtutem didici, in quibus sum, sufficiens esse. **12** Scio resurrectionis eius, et societatem passionum illius: et humiliari, scio et abundare: (ubique et in configuratus morti eius: **11** si quo modo occurram omnibus institutus sum) et satiari, et esurire, et ad resurrectionem, quae est ex mortuis: **12** non abundare, et penuriam pati. **13** omnia possum in quod iam acceperim, aut iam perfectus sim: sequor eo, qui me confortat. **14** Verumtamen bene fecistis, autem, si quomodo comprehendam in quo et communicantes tribulationi meae. **15** Scitis autem comprehensum a Christo Iesu. **13** Fratres, ego et vos Philippenses, quod in principio Evangelii, me non arbitror comprehendisse. Unum autem: quando profectus sum a Macedonia, nulla mihi quae quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero, quae Ecclesia communicavit in ratione dati et accepti, sunt priora, extendens me ipsum, **14** ad destinatum nisi vos soli: **16** quia et Thessalonicanam semel et persequor, ad bravium supernae vocationis Dei in bis in usum mihi misistis. **17** Non quia quaero Christo Iesu. **15** Quicumque ergo perfecti sumus, hoc datum, sed requiro fructum abundantem in ratione

vestra. **18** Habeo autem omnia, et abundo: repletus sum, acceptis ab Epaphrodito quae misistis in odorem suavitatis, hostiam acceptam, placentem Deo. **19** Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu. **20** Deo autem et Patri nostro gloria in saecula saeculorum: Amen. (**aiōn g165**) **21** Salutate omnem sanctum in Christo Iesu. **22** Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Caesaris domo sunt. **23** Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Colossenes

1 Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, et Timotheus frater: **2** eis, qui sunt Colossis, sanctis, et fidelibus fratribus in Christo Iesu. **3** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. Gratias agimus Deo, et Patri Domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes: **4** audientes fidem vestram in Christo Iesu, et dilectionem, quam habetis in sanctos omnes **5** propter spem, quae reposita est vobis in caelis: quam audistis in verbo veritatis Evangelii: **6** quod pervenit ad vos, sicut et in universo mundo est, et fructificat, et crescit sicut in vobis, ex ea die, qua audistis, et cognovistis gratiam Dei in veritate, **7** sicut didicistis ab Epaphra charissimo conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu, **8** qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu: **9** ideo et nos ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes, et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius, in omni sapientia et intellectu spirituali: **10** ut ambuletis digne Deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes, et crescentes in scientia Dei: **11** in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia, et longanimitate cum gaudio **12** in gratias agentes Deo et Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: **13** qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum filii dilectionis sua, **14** in quo habemus in redemptionem et remissionem peccatorum: **15** qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae: **16** quoniam in ipso condita sunt universa in caelis, et in terra, visibilia, et invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum, et in ipso creata sunt: **17** et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant. **18** Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut sit in omnibus ipse primatum tenens. **19** quia in ipso complacuit, omnem plenitudinem inhabitare: **20** et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, sive quae in terris, sive quae in caelis sunt. **21** Et vos cum essetis vobis omnia delicta: **22** nunc autem reconciliavit in corpore nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud carnis eius per mortem, ut exhiberet vos sanctos, cruci: **23** si tamen permanetis in fide fundati, et stabiles, et immobiles a spe Evangelii, quod audistis, quod praedicatum est in universa creatura, quae sub caelo est, cuius factus sum ego Paulus minister. **24** Qui

nunc gaudeo in passionibus pro vobis, et adimpleo ea, quae desunt passionem Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia: **25** cuius factus sum ego minister secundum dispensationem Dei, quae data est mihi in vobis, ut impleam verbum Dei: **26** mysterium, quod absconditum fuit a saeculis, et generationibus, nunc autem manifestatum est sanctis eius, (*aiōn g165*) **27** quibus voluit Deus notas facere divitias gloriae sacramenti huius in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriae, **28** quem nos annunciamus, corripientes omnem hominem, et docentes omnem hominem, in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu. **29** in quo et labore, certando secundum operationem eius, quam operatur in me in virtute. **2** Volo enim vos scire qualem solicitudinem habeam pro vobis, et pro iis, qui sunt Laodiciae, et quicumque non viderunt faciem meam in carne: **3** ut consolentur corda ipsorum, instructi in charitate, et in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii Dei Patris et Christi Iesu: **4** in quo sunt omnes thesauri sapientiae, et scientiae absconditi. **5** Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. **6** Nam etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens, et videns ordinem vestrum, et firmamentum eius, quae in Christo est, fidei vestrae. **7** Sicut ergo accepistis Iesum Christum Dominum, in ipso ambulate, radicati, et superaedificati in ipso, et confirmati in fide, sicut et didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione: **8** Videte ne quis vos decipiat qui est caput omnis principatus, et non manu facta in expoliatione corporis carnis, sed in circumcione Christi: **9** quia in ipso inhabitat traditionem hominum, secundum elementa mundi, et non secundum Christum: **10** et estis omnis plenitudo divinitatis corporaliter: **11** in quo et circumcisi estis circumcisio potestatis: **12** in quo et circuncisi estis circumcisio in illo repleti, qui est caput omnis principatus, et potestatis: **13** in quo et resurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitavit illum a mortuis. **14** Et vos cum mortui essetis in delictis, et praeputio carnis vestrae, convivificavit cum illo, donans traduxit confidenter, palam triumphans illos in erat chirographum decreti, quod erat contrarium malis: **15** et expolians principatus, et potestates et immaculatos, et irreprehensibles coram ipso: semetipso. **16** Nemo ergo vos iudicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomeniae, aut sabbatorum: **17** quae sunt umbra futurorum: corpus autem Christi. **18** Nemo vos seducat, volens

in humilitate, et religione angelorum, quae non estote viris, sicut oportet, in Domino. **19** Viri vident ambulans, frustra inflatus sensu carnis sua, diligite uxores vestras, et nolite amari esse ad **19** et non tenens caput, ex quo totum corpus illas. **20** Filii obedite parentibus per omnia: hoc per nexus, et coniunctiones subministratum, et enim placitum est in Domino. **21** Patres, nolite constructum crescere in augmentum Dei. **20** Si ad indignationem provocare filios vestros, ut non ergo mortui estis cum Christo ab elementis huius pusillo animo fiant. **22** Servi obedite per omnia mundi: quid adhuc tamquam viventes in mundo dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi decernitis? **21** Ne tetigeritis, neque gustaveritis, hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, neque contrectaveritis: **22** quae sunt omnia timentes Deum. **23** Quodcumque facitis, ex animo in interitum ipso usu, secundum praecelta, et operamini sicut Domino, et non hominibus: **24** doctrinas hominum: **23** quae sunt rationem quidem scientes quod a Domino accipietis retributionem habentia sapientiae in superstitione, et humilitate, hereditatis. Domino Christo servite. **25** qui enim et non ad parcendum corpori, non in honore aliquo iniuriarum facit, recipiet id, quod inique gessit: et non est personarum acceptio apud Deum.

3 Igitur, si consurrexistis cum Christo: quae **4** Domini, quod iustum est et aequum, servis sursum sunt quaerite, ubi Christus est in praestate: scientes quod et vos Dominum habetis dextera Dei sedens: **2** quae sursum sunt sapite, in caelo. **2** Orationi instate, vigilantes in ea in non quae super terram. **3** Mortui enim estis, et gratiarum actione: **3** orantes simul et pro nobis, ut vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum **4** Cum autem Christus apparuerit, vita vestra: mysterium Christi (propter quod etiam vincitus tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. **5** sum) **4** ut manifestem illud ita ut oportet me Mortificate ergo membra vestra, quae sunt super loqui. **5** In sapientia ambulate ad eos, qui foris terram: fornicationem, immunditiam, libidinem, sunt: tempus redimentes. **6** Sermo vester semper concupiscentiam malam, et avaritiam, quae est in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo simulachrorum servitus: **6** propter quae venit ira oporteat vos unicuique respondere. **7** Quae circa me Dei super filios incredulitatis: **7** in quibus et vos sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus charissimus ambulastis aliquando, cum viveretis in illis. **8** Nunc frater, et fidelis minister, et conservus in Domino: autem deponite et vos omnia: iram, indignationem, **8** quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore quae circa vos sunt, et consoletur corda vestra, vestro. **9** Nolite mentiri invicem, expoliantes vos **9** cum Onesimo charissimo, et fideli fratre, qui veterem hominem cum actibus suis, **10** et induentes ex vobis est. Qui omnia, quae hic aguntur, nota novum eum, qui renovatur in agnitionem Dei facient vobis. **10** Salutat vos Aristarchus concaptivus secundum imaginem eius, qui creavit illum. **11** ubi meus, et Marcus consobrinus Barnabae, de quo non est masculus, et femina, Gentilis, et Iudeus, accepistis mandata: si venerit ad vos, excipite circumcisio, et praeputium, Barbarus, et Scytha, illum: **11** et Iesus, qui dicitur Iustus: qui sunt servus, et liber: sed omnia, et in omnibus Christus. ex circumcisione: hi soli sunt adiutores mei in **12** Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti, et dilecti, regno Dei, qui mihi fuerunt solatio. **12** Salutat viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, vos Epaphras, qui ex vobis est, servus Christi modestiam, patientiam: **13** supportantes invicem, Iesu, semper solicitus pro vobis in orationibus, ut et donantes vobis metipsi si quis adversus aliquem stetis perfecti, et pleni in omni voluntate Dei. **13** habet querelam: sicut et Dominus donavit vobis, Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum ita et vos. **14** Super omnia autem haec, charitatem laborem pro vobis, et pro iis, qui sunt Laodiciae, habete, quod est vinculum perfectionis: **15** et et qui Hierapoli. **14** Salutat vos Lucas medicus pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua et charissimus, et Demas. **15** Salutate fratres, qui sunt vocati estis in uno corpore: et grati estote. **16** Laodiciae, et Nymphae, et quae in domo eius est, Verbum Christi habet in vobis abundanter, in omni Ecclesiam. **16** Et cum lecta fuerit apud vos epistola sapientia, docentes, et commonetos vos metipsos, haec, facite ut et in Laodicensium Ecclesia legatur: in psalmis, hymnis, et canticis spiritualibus, in et ea, quae Laodicensium est, vobis legatur. **17** Et gratia cantantes in cordibus vestris Deo. **17** Omne, dicite Archippo: Vide ministerium, quod accepisti quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in in Domino, ut illud impleas. **18** Salutatio, mea manu nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia agentes Deo et Patri per ipsum. **18** Mulieres subditae Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

Thessalonicenses I

1 Paulus, et Silvanus, et Timotheus Ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **2** Gratia vobis, et pax. Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione, **3** memores operis fidei vestrae, et laboris, et charitatis, et sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi, ante Deum et Patrem nostrum: **4** scientes fratres, dilecti a Deo, electionem vestram: **5** quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu sancto, et in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. **6** Et vos imitatores nostri facti estis, et Domini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti: **7** ita ut facti sitis forma omnibus creditibus in Macedonia, et in Achaia. **8** A vobis enim diffamatus est sermo Domini, non solum in Macedonia, et in Achaia, sed et in omni loco fides vestra, quae est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui. **9** Ipsi enim de nobis annunciant qualem introitum habuerimus ad vos: et quomodo conversi estis ad Deum a simulachris, servire Deo vivo, et vero, **10** et expectare Filium eius de caelis (quem suscitavit a mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

2 Nam et ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit: **2** sed ante passi multa, et contumeliis affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad vos Evangelium Dei in multa sollicitudine. **3** Exhortatio enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo, **4** sed sicut probati sumus a Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra. **5** Neque enim aliquando fuimus in sermone adulacionis, sicut scitis: neque in occasione avaritiae: Deus testis est: **6** nec quaerentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab aliis. **7** Cum possemus vobis oneri esse ut Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrita foveat filios suos. **8** Ita desiderantes vos, cupide volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. **9** Memores enim estis fratres laboris nostri, et fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus, praedicavimus in vobis Evangelium Dei. **10** Vos testes estis, et Deus, quam sancte, et iuste, et sine querela, vobis, qui credidistis, affuimus: **11** sicut

scitis, qualiter unumquemque vestrum (sicut pater filios suos) **12** deprecantes vos, et consolantes, testificati sumus, ut ambularetis digne Deo, qui vocavit vos in suum regnum, et gloriam. **13** Ideo et nos gratias agimus Deo sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis. **14** vos enim imitatores facti estis fratres Ecclesiarum Dei, quae sunt in Iudea in Christo Iesu: quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris, sicut et ipsi a Iudeis: **15** qui et Dominum occiderunt Iesum, et Prophetas, et nos persecuti sunt, et Deo non placent, et omnibus hominibus adversantur, **16** prohibentes nos Gentibus loqui ut salvae fiant, ut impleant peccata sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem. **17** Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horae, aspectu, non corde, abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio: **18** quoniam voluimus venire ad vos: ego quidem Paulus, et semel, et iterum, sed impedivit nos satanas. **19** Quae est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriae? Nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis in adventu eius? **20** vos enim estis gloria nostra et gaudium.

3 Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis: **2** et misimus Timotheum fratrem nostrum, et ministrum Dei in Evangelio Christi ad confirmandos vos, et exhortandos pro fide vestra: **3** ut nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. **4** Nam et cum apud vos essemus, praedicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut et factum est, et scitis. **5** Propterea et ego amplius non sustinens, misi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte tentaverit vos is, qui tentat, et inanis fiat labor noster. **6** Nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis, et annunciente nobis fidem et charitatem vestram, et quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut et nos quoque vos: **7** ideo consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate, et tribulatione nostra per fidem vestram, **8** quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino. **9** Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, **10** nocte ac die abundantius orantes, ut videamus faciem vestram, et compleamus ea, quae desunt fidei vestrae? **11** Ipse autem Deus, et Pater noster, et Dominus noster Iesus Christus dirigat viam nostram ad vos. **12** Vos autem Dominus

multiplicet, et abundare faciat charitatem vestram in invicem, et in omnes, quemadmodum et nos in vobis: **13** ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum et Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

4 De cetero ergo, fratres, rogamus vos et obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare, et placere Deo, sic et amuletis ut abundetis magis. **2** Scitis enim quae praecepta dederim vobis per Dominum Iesum. **3** Haec est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut abstineatis vos a fornicatione, **4** ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione, et honore: **5** non in passione desiderii, sicut et Gentes, quae ignorant Deum: **6** et nequis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum: quoniam vindex est Dominus de his omnibus, sicut praediximus vobis, et testificati sumus. **7** non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. **8** Itaque qui haec spernit, non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum sanctum in nobis. **9** De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis: ipsi enim vos a Deo didicistis ut diligatis invicem. **10** Etenim illud facitis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis, **11** et opera detis ut quieti sitis, et ut vestrum negotium agatis, et operemini manibus vestris, sicut praecepimus vobis: **12** et ut honeste amuletis ad eos, qui foris sunt: et nullius aliquid desideretis. **13** Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini sicut et ceteri, qui spem non habent. **14** Si enim credimus quod Iesus mortuus est, et surrexit: ita et Deus eos, qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo. **15** Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventu Domini, non praeveniemus eos, qui dormierunt. **16** Quoniam ipse Dominus in iussu, et in voce Archangeli, et in tuba Dei descendet de caelo: et mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. **17** Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera, et sic semper cum Domino erimus. **18** Itaque consolamini invicem in verbis istis.

5 De temporibus autem, et momentis fratres non indigetis ut scribamus vobis. **2** Ipsi enim diligenter scitis quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet. **3** cum enim dixerint pax, et securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habentis, et non effugient. **4** Vos

autem fratres non estis in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur comprehendat: **5** omnes enim vos filii lucis estis, et filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum. **6** Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vigilemus, et sobrii simus. **7** Qui enim dormiunt, nocte dormiunt: et qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt. **8** Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus, induiti loricam fidei, et charitatis, et galeam spem salutis: **9** quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum, **10** qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. **11** Propter quod consolamini invicem: et aedificate alterutrum, sicut et facitis. **12** Rogamus autem vos fratres ut noveritis eos, qui laborant inter vos, et praesunt vobis in Domino, et monent vos, **13** ut habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum: et pacem habete cum eis. **14** Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. **15** Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini in invicem, et in omnes. **16** Semper gaudete. **17** Sine intermissione orate. **18** In omnibus gratias agite: haec est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. **19** Spiritum nolite extinguere. **20** Prophetias nolite spernere. **21** Omnia autem probate: quod bonum est tenete. **22** Ab omni specie mala abstinete vos: **23** Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, et anima, et corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi conservetur. **24** Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet. **25** Fratres orate pro nobis. **26** Salutate fratres omnes in osculo sancto. **27** Adiuro vos per Dominum ut legatur epistola haec omnibus sanctis fratribus. **28** Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

Thessalonicenses Ii

1 Paulus, et Sylvanus, et Timotheus, Ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **3** Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, et abundat charitas uniuscuiusque vestrum in invicem: **4** ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro patientia vestra, et fide, et in omnibus persecutionibus vestris, et tribulationibus, quas sustinetis **5** in exemplum iusti iudicii Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo et patimini. **6** si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem iis, qui vos tribulant: **7** et vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis virtutis eius, **8** in flamma ignis dantis vindictam iis, qui non noverunt Deum, et qui non obediunt Evangelio Domini nostri Iesu Christi. **9** qui poenas dabunt in interitu aeternis a facie Domini, et a gloria virtutis eius: (**aiōnios g166**) **10** cum venerit glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri in omnibus, qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. **11** In quo etiam oramus semper pro vobis: ut dignetur vos vocatione sua Deus noster, et impleat omnem voluntatem bonitatis suae, et opus fidei in virtute, **12** ut clarificetur nomen Domini nostri Iesu Christi in vobis, et vos in illo secundum gratiam Dei nostri, et Domini nostri Iesu Christi.

2 Rogamus autem vos fratres per adventum Domini nostri Iesu Christi, et nostrae congregationis in ipsum: **2** ut non cito moveamini a vestro sensu, neque terremini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tamquam per nos missam, quasi instet dies Domini. **3** Nequis vos seducat ullo modo: quoniam nisi venerit discessio primum, et revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, **4** qui adversatur, et extollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tamquam sit Deus. **5** Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos, haec dicebam vobis? **6** Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. **7** Nam mysterium iam operatur iniquitatis: tantum ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat. **8** Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, et destruet illustratione adventus sui eum: **9** cuius est adventus secundum operationem satanae in omni virtute, et signis, et prodigiis mendacibus, **10** et in omni seductione iniquitatis

iis, qui pereunt: eo quod charitatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. **11** Ideo mittet illis Deus operationem erroris ut credant mendacio, **12** ut iudicentur omnes, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati. **13** Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis fratres dilecti a Deo, quod elegerit vos Deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus, et in fide veritatis: **14** in qua et vocavit vos per Evangelium nostrum in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu Christi. **15** Itaque fratres state: et tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram. **16** Ipse autem Dominus noster Iesu Christus, et Deus et Pater noster, qui dilexit nos, et dedit consolationem aeternam, et spem bonam in gratia, (**aiōnios g166**) **17** exhortetur corda vestra, et confirmet in omni opere, et sermone bono.

3 De cetero fratres orate pro nobis ut sermo Dei currat, et clarificetur, sicut et apud vos: **2** et ut liberemur ab importunis, et malis hominibus: non enim omnium est fides. **3** Fidelis autem Deus est, qui confirmabit vos, et custodiet a malo. **4** Confidimus autem de vobis fratres, in Domino, quoniam quaecumque praeceperimus, et facitis, et facietis. **5** Dominus autem dirigit corda vestra in charitate Dei, et patientia Christi. **6** Denunciamus autem vobis fratres in nomine Domini nostri Iesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate, et non secundum traditionem, quam acceperunt a nobis. **7** Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus inter vos: **8** neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore, et in fatigacione, nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus. **9** Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. **10** Nam et cum essemus apud vos, hoc denunciabamus vobis: quoniam si quis non vult operari, nec manducet. **11** Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquiete, nihil operantes, sed curiose agentes. **12** Iis autem, qui eiusmodi sunt, denunciemus, et obsecramus in Domino Iesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. **13** Vos autem fratres nolite deficere benefacientes. **14** Quod si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, et ne commisceamini cum illo ut confundatur: **15** et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. **16** Ipse autem Deus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus sit cum omnibus vobis. **17** Salutatio, mea manu Pauli: quod est signum in omni epistola. ita scribo. **18** Gratia

Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis.
Amen.

Timotheum I

1 Paulus Apostolus Iesu Christi secundum imperium Dei Salvatoris nostri, et Christi Iesu spei nostrae: **2** Timotheo dilecto filio in fide. Gratia, misericordia, et pax a Deo Patre, et Christo Iesu Domino nostro. **3** Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum irem in Macedoniam, ut denunciariet quibusdam ne aliter docerent, **4** neque intenderent fabulis, et genealogiis interminatis: quae quaestiones praestant magis quam aedificationem Dei, quae est in fide. **5** Finis autem praecepti est charitas de corde puro, et conscientia bona, et fide non facta. **6** A quibus quidam aberrantes, conversi sunt in vaniloquium, **7** volentes esse legis doctores, non intelligentes neque quae loquuntur, neque de quibus affirmant. **8** Scimus autem quia bona est lex, si quis ea legitime utatur: **9** scientes hoc quia lex iusto non est posita, sed iniustis, et non subditis, impiis, et peccatoribus, sceleratis, et contaminatis, patricidis, et matricidis, homicidis, **10** fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, et periuris, et si quid aliud sanae doctrinae adversatur, **11** quae est secundum Evangelium gloriae beati Dei, quod creditum est mihi. **12** Gratias ago ei, qui me confortavit, in Christo Iesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens in ministerio **13** qui prius blasphemus fui, et persecutor, et contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. **14** Superabundavit autem gratia Domini nostri cum fide, et dilectione, quae est in Christo Iesu. **15** Fidelis sermo, et omni acceptione dignus: quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum: **16** Sed ideo misericordiam consecutus sum: ut in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam ad informationem eorum, qui credituri sunt illi, in vitam aeternam. (*aiōnios g166*) **17** Regi autem saeculorum immortali, et invisibili, soli Deo honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen. (*aiōn g165*) **18** Hoc praeceptum commendo tibi fili Timothee, secundum praecedentes in te prophetias, ut milites in illis bonam militiam, **19** habens fidem, et bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragaverunt: **20** ex quibus est Hymenaeus, et Alexander: quos tradidi Satanae, ut discant non blasphemare.

2 Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrations, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus: **2** pro

regibus, et omnibus, qui in sublimitate constituti sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate, et castitate. **3** hoc enim bonus est, et acceptum coram Salvatore nostro Deo, **4** qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire. **5** Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Christus Iesus: **6** qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, cuius testimonium temporibus suis confirmatum est: **7** in quo positus sum ego praedicator, et Apostolus (veritatem dico, non mentior) doctor Gentium in fide, et veritate. **8** Volo ergo viros orare in omni loco, levantes puras manus sine ira, et disceptatione. **9** Similiter et mulieres in habitu ornato, cum verecundia, et sobrietate ornantes se, et non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritas, vel veste pretiosa: **10** sed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona. **11** Mulier in silentio discat cum omni subiectione. **12** Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum: sed esse in silentio. **13** Adam enim primus formatus est: deinde Heva. **14** et Adam non est seductus: mulier autem seducta in praevericatione fuit. **15** Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide, et dilectione, et sanctificatione cum sobrietate.

3 Fidelis sermo: si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. **2** Oportet enim episcopum irreprehensibilem esse: unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, **3** non vinolentum, non percussorem, sed modestum: non litigiosum, non cupidum, sed **4** sua domui bene praepositum: filios habentem subditos cum omni castitate. **5** Si quis autem domui suae praeesse nescit, quomodo Ecclesiae Dei diligentiam habebit? **6** Non neophytum: ne in superbiam elatus, in iudicium incidat diaboli. **7** Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt, ut non in opprobrium incidat, et in laqueum diaboli. **8** Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes: **9** habentes mysterium fidei in conscientia pura. **10** Et hi autem probentur primum: et sic ministrent, nullum crimen habentes. **11** Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. **12** Diaconi sint unius uxoris viri: qui filii suis bene praesint, et suis domibus. **13** Qui enim bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, et multam fiduciam in fide, quae est in Christo Iesu. **14** Haec tibi scribo fili Thimothee, sperans me ad te venire cito. **15** si autem tardavero, ut scias quomodo

oporteat te in domo Dei conversari, quae est Ecclesia **9** Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, Dei vivi, columna et firmamentum veritatis. **10** quae fuerit unius viri uxor, **10** in operibus bonis Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, praedicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

4 Spiritus autem manifeste dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris, et doctrinis daemoniorum, **2** in hypocrisi loquentium mendacium, et cauteriatam habentium suam conscientiam, **3** prohibentium nubere, et abstinere a cibis, quod Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, et iis, qui cognoverunt veritatem. **4** Quia omnis creatura Dei bona est, et nihil reiiciendum quod cum gratiarum actione percipitur: **5** sanctificatur enim per verbum Dei, et orationem. **6** Haec proponens fratribus, bonus eris minister Christi Iesu enutritus verbis fidei, et bonae doctrinae, quam assecutus es. **7** Ineptas autem, et aniles fabulas devita: exerce autem te ipsum ad pietatem. **8** Nam corporalis exercitatio, ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitae, quae nunc est, et futurae. **9** Fidelis sermo, et omni acceptione dignus. **10** In hoc enim laboramus, et maledicimur, quia speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium. **11** Praecepit haec, et doce. **12** Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate. **13** Dum venio, attende lectioni, exhortationi, et doctrinae. **14** Noli negligere gratiam, quae in te est, quae data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii. **15** Haec meditare, in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. **16** Attende tibi, et doctrinae: insta in illis. Hoc enim faciens, et te ipsum salvum facies, et eos qui te audiunt.

5 Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem: iuvenes, ut fratres: **2** anus, ut matres: iuvenulas, ut sorores in omni castitate: **3** Viduas honora, quae vere viduae sunt. **4** Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primum domum suam regere, et mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est coram Deo. **5** Quae autem vere vidua est, et desolata, speret in Deum, et instet obsecrationibus, et orationibus nocte ac die. **6** Nam quae in deliciis est, vivens mortua est. **7** Et hoc praecipe ut irreprehensibles sint. **8** Si quis autem suorum, et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior.

9 Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est. **10** Adolescentiores autem viduas devita: Cum enim luxuriatae fuerint in Christo, nubere volunt: **12** habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. **13** simul autem et otiosae discunt circumire domos: non solum otiosae, sed et verbosae, et curiosae, loquentes quae non oportet. **14** Volo ergo iuniores nubere, filios procreare, matresfamilias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. **15** Iam enim quadam conversae sunt retro post satanan. **16** Si quis fidelis habet viduas, subministret illis, et non gravetur Ecclesia: ut iis, quae vere viduae sunt, sufficiat. **17** Qui bene praesunt presbyteri, duplice honore digni habeantur: maxime qui laborant in verbo et doctrina. **18** Dicit enim Scriptura: Non alligabis os bovi trituranti. Et: Dignus est operarius mercede sua. **19** Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus. **20** Peccantes coram omnibus argue: ut et ceteri timorem habeant. **21** Testor coram Deo et Christo Iesu, et electis angelis eius, ut haec custodias sine praeiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. **22** Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi. **23** Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere propter stomachum tuum, et frequentes tuas infirmitates. **24** Quorundam hominum peccata manifesta sunt, praecedentia ad iudicium: quorundam autem subsequuntur. **25** Similiter et facta bona manifesta sunt: et quae aliter se habent, abscondi non possunt.

6 Quicumque sunt sub iugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini et doctrina blasphemetur. **2** Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia fideles sunt et dilecti, qui beneficii participes sunt. Haec doce, et exhortare. **3** Si quis aliter docet, et non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, et ei, quae secundum pietatem est, doctrinae: **4** superbus est, nihil sciens, sed languens circa quaestiones, et pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiae, contentiones, blasphemiae, suspicione malae, **5** conflictationes hominum mente corruptorum, et qui veritate privati sunt, existimantium quaestum esse pietatem. **6** Est autem quaestus magnus pietas cum sufficientia. **7** Nihil enim intulimus in

hunc mundum: haud dubium quod nec auferre quid possumus. **8** Habentes autem alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus. **9** Nam qui volunt divites fieri, incident in temptationem, et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia, et nociva, quae mergunt homines in interitum et perditionem. **10** Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis. **11** Tu autem, o homo Dei haec fuge: sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem. **12** Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam aeternam, in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus. (*aiōnios g166*) **13** Praecipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato, bonam confessionem: **14** ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile usque in adventum Domini nostri Iesu Christi, **15** quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens, Rex regum, et Dominus dominantium: **16** qui solus habet immortalitatem, et lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, et imperium sempiternum: Amen. (*aiōnios g166*) **17** Divitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo (qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum) (*aiōn g165*) **18** bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, **19** thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam. **20** O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scientiae, **21** quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Timotheum II

1 Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, secundum promissionem vitae, quae est in Christo Iesu: **2** Timotheo charissimo filio, gratia, misericordia et pax a Deo Patre nostro, et Christo Iesu Domino nostro. **3** Gratias ago Deo meo, cui servio a progenitoribus meis in conscientia pura, quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis, nocte ac die **4** desiderans te videre, memor lacrymarum tuarum, ut gaudio implear, **5** recordationem accipiens eius fidei, quae est in te non facta, quae et habitavit primum in avia tua Loide, et matre tua Eunice, certus sum autem quod et in te. **6** Propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum. **7** Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris: sed virtutis, et dilectionis, et sobrietatis. **8** Noli itaque erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum eius: sed collabora Evangelio secundum virtutem Dei: **9** qui nos liberavit, et vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, et gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora saecularia. (aiōnios g166) **10** Manifestata est autem nunc per illuminationem Salvatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem vitam, et incorruptionem per Evangelium: **11** in quo positus sum ego praedicator, et Apostolus, et magister Gentium. **12** Ob quam causam etiam haec patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. **13** Formam habe sanorum verborum, quae a me audisti in fide, et in dilectione in Christo Iesu. **14** Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis. **15** Scis enim hoc, quod aversi sunt a me omnes, qui in Asia sunt, ex quibus est Philetus, et Hermogenes. **16** Det misericordiam Dominus Onesiphori domui: quia saepe me refrigeravit, et catenam meam non erubuit: **17** sed cum Romam venisset, solicite me quaesivit, et invenit. **18** Det illi Dominus invenire misericordiam a Deo in illa die. Et quanta Ephesi ministravit mihi, tu melius nosti.

2 Tu ergo fili mi confortare in gratia, quae est in Christo Iesu: **2** et quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erant et alias docere. **3** Labora sicut bonus miles Christi Iesu. **4** Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus: ut ei placeat, cui se probavit. **5** Nam et qui certat in agone, non

coronabitur nisi legitime certaverit. **6** Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere.

7 Intellige quae dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. **8** Memor esto Dominum IESUM CHRISTUM resurrexisse a mortuis ex semine David, secundum Evangelium meum, **9** in quo labore usque ad vincula, quasi male operans: sed verbum Dei non est alligatum. **10** Ideo omnia sustineo propter electos, ut et ipsi salutem consequantur, quae est in Christo Iesu, cum gloria caelesti. (aiōnios g166) **11** Fidelis sermo: Nam si commortui sumus, et convivemus: **12** si sustinebimus, et conregnabimus: si negaverimus, et ille negabit nos: **13** si non credimus, ille fidelis permanet, negare se ipsum non potest. **14** Haec commune: testificans coram Deo. Noli contendere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. **15** Solicite cura te ipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis: **16** Profana autem, et vaniloquia devita: multum enim proficiunt ad impietatem: **17** et sermo eorum ut cancer serpit: ex quibus est Hymenaeus, et Philetus, **18** qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse iam factam, et subverterunt quorundam fidem. **19** Sed firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Cognovit Dominus qui sunt eius, et discedat ab iniquitate omnis, qui invocat nomen Domini. **20** In magna autem domo non solum sunt vasa aurea, et argentea, sed et lignea, et fictilia: et quaedam quidem in honorem, quaedam autem in contumeliam. **21** Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, et utile Domino ad omne opus bonum paratum. **22** Juvenilia autem desideria fuge, sectare vero iustitiam, fidem, spem, charitatem, et pacem cum iis, qui invocant Dominum de corde puro. **23** Stultas autem, et sine disciplina quaestiones devita: sciens quia generant lites. **24** Servum autem Domini non oportet litigare: sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, **25** cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati: nequando Deus det illis poenitentiam ad cognoscendam veritatem, **26** et resipiscant a diaboli laqueis, a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.

3 Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabant tempora periculosa: **2** erunt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, **3** sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, **4** proditores, protervi, tumidi, et voluptatum amatores magis quam Dei: **5** habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem

eius abnegantes. Et hos devita: **6** ex his enim mala mihi ostendit: reddet illi Dominus secundum sunt, qui penetrant domos, et captivas ducunt opera eius: **15** quem et tu devita: valde enim restitit mulierculas oneratas peccatis, quae ducuntur variis verbis nostris. **16** In prima mea defensione nemo desideriis: **7** semper discentes, et numquam ad mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt: non scientiam veritatis pervenientes. **8** Quemadmodum illis imputetur. **17** Dominus autem mihi astitit, et autem Iannes, et Mambres restiterunt Moysi: ita confortavit me, ut per me praedicatio impleatur, et hi resistunt veritati, homines corrupti mente, et audiant omnes Gentes: et liberatus sum de ore reprobri circa fidem, **9** sed ultra non proficient: leonis. **18** Liberavit me Dominus ab omni opere insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, malo: et salvum faciet in regnum suum caeleste, cui sicut et illorum fuit. **10** Tu autem assecutus gloria in saecula saeculorum. Amen. (aiōn g165) **19** es meam doctrinam, institutionem, propositum, Saluta Priscam, et Aquilam, et Onesiphori domum. fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, **20** Erastus remansit Corinthi. Trophimum autem **11** persecutions, passiones: qualia mihi facta sunt reliqui infirmum Miletii. **21** Festina ante hiemem Antiochiae, Iconii, et Lystris: quales persecutions venire. Salutant te Eubulus, et Pudens, et Linus, sustinui, et ex omnibus eripuit me Dominus. **12** et Claudia, et fratres omnes. **22** Dominus Iesus Et omnes, qui pie volunt vivere in Christo Iesu, Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum. Amen. persecutionem patientur. **13** Mali autem homines, et seductores proficient in peius, errantes, et in errorem mittentes. **14** Tu vero permane in iis, quae didicisti, et credita sunt tibi: sciens a quo didiceris. **15** et quia ab infantia sacras litteras nosti, quae te possunt instruere ad salutem, per fidem, quae est in Christo Iesu. **16** Omnis enim scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, et erudiendum in iustitia: **17** ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.

4 Testificor coram Deo, et Iesu Christo, qui iudicaturus est vivos, et mortuos, per adventum ipsius, et regnum eius: **2** praedica verbum, insta opportune, importune: argue, obsecra, increpa in omni patientia, et doctrina. **3** Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, **4** et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. **5** Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistae, ministerium tuum imple. Sobrius esto. **6** Ego enim iam delibor, et tempus resolutionis meae instat. **7** Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. **8** In reliquo reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex: non solum autem mihi, sed et iis, qui diligunt adventum eius. **9** Festina ad me venire cito. **10** Demas enim me reliquit, diligens hoc saeculum, et abiit Thessaloniam: Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. (aiōn g165) **11** Lucas est mecum solus. Marcum assume, et adduc tecum: est enim mihi utilis in ministerio. **12** Tychicum autem misi Ephesum. **13** Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, et libros, maxime autem membranas. **14** Alexander aerarius multa

Titum

1 Paulus servus Dei, Apostolus autem Iesu Christi secundum fidem electorum Dei, et agnitionem veritatis, quae secundum pietatem est **2** in spem vitae aeternae, quam promisit qui non mentitur, Deus, ante tempora saecularia: (*aiōnios g166*) **3** manifestavit autem temporibus suis verbum suum in praedicatione, quae credita est mihi secundum praeceptum Salvatoris nostri Dei: **4** Tito dilecto filio secundum communem fidem, gratia, et pax a Deo Patre, et Christo Iesu Salvatore nostro. **5** Huius rei gratia reliqui te Cretae, ut ea, quae desunt, corrigas, et constituas per civitates presbyteros, sicut et ego disposui tibi. **6** Si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuria, aut non subditos. **7** Oportet enim episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis luci cupidum: **8** sed hospitalē, benignum, prudentem, sobrium, iustum, sanctum, continentem, **9** litigiosus esse, sed modestos, omnem ostendentes amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, mansuetudinem ad omnes homines. **10** Sunt enim multi etiam inobedientes vaniloqui, et seductores: maxime qui de circumcisione sunt: **11** quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt, docentes quae non oportet, turpis lucri gratia. **12** Dixit quidam ex illis, propriis ipsorum prophetā: Cretenses semper mendaces, malae bestiae, ventris pigri. **13** Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure, ut et mandatis hominum, aversantium se a veritate. **15** Omnia munda mundis: coinquinatis autem, et infidelibus nihil est mundum, sed inquinatae sunt eorum et mens, et conscientia. **16** Confitentur se nosse Deum, factis autem negant: cum sint abominati, et incredibiles, et ad omne opus bonum reprobū.

2 Tu autem loquere quae decent sanam doctrinam: **2** Senes ut sobri sint, pudici, prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia: **3** Anus similiter in habitu sancto, non criminatrices, non multo vino servientes, bene docentes: **4** ut prudentiam doceant adolescentulas, ut viros suos ament, filios suos diligent, **5** prudentes, castas, sobrias, domus curam habentes, benignas, subditas viris suis, ut non blasphemetur verbum Dei. **6** Iuvenes similiter hortare ut sobri sint. **7** In omnibus te ipsum praebē exemplum bonorum operum, in

doctrina, in integritate, in gravitate, **8** verbum sanum, irreprehensibile: ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis: **9** Servos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, **10** non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes: ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus. **11** Apparuit enim gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, **12** erudiens nos, ut abnegantes impietatem, et saecularia desideria: sobrie, et iuste, et pie vivamus in hoc saeculo, (*aiōn g165*) **13** expectantes beatam spem, et adventum gloriae magni Dei, et Salvatoris nostri Iesu Christi: **14** qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. **15** Haec loquere, et exhortare, et argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

3 Admone illos principibus, et potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse: **2** neminem blasphemare, non variis, in malitia et invidia agentes, odibiles, odientes invicem. **4** Cum autem benignitas, et errantes, servientes desiderii, et voluntatibus humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei: **5** non ex operibus iustitiae, quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis, et renovationis Spiritus sancti, **6** quem effudit in nos abunde per Iesum Christum Salvatorem nostrum: **7** ut iustificati gratia ipsius, heredes simus secundum spem vitae aeternae. **8** Fidelis sermo est: et de his volo te confirmare: ut curent bonis operibus praeesse qui credunt Deo. Haec sunt bona, et utilia hominibus. **9** Stultas autem quaestiones, et genealogias, et contentiones, et pugnas legis devita. sunt enim inutiles, et vanae. **10** Haereticum hominem post unam, et secundam correptionem devita: **11** sciens quia subversus est, qui eiusmodi est, et delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus. **12** Cum misero ad te Artemam, aut Tychicum, festina ad me venire Nicopolim: ibi enim statui hiemare. **13** Zenam legisperitum, et Apollo solcite praemittet, ut nihil illis desit. **14** Discant autem et nostri bonis operibus praeesse ad usus necessarios: ut non sint infructuosi. **15** Salutant te qui mecum sunt omnes: saluta eos, qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Philemonem

1 Paulus vinctus Christi Iesu, et Timotheus frater:
Philemoni dilecto, et adiutori nostro, **2** et Apiae
sorori charissimae, et Archippo commilitoni nostro,
et Ecclesiae, quae in domo tua est. **3** Gratia vobis, et
pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **4**
Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens
in orationibus meis, **5** audiens charitatem tuam, et
fidem, quam habes in Domino Iesu, et in omnes
sanctos: **6** ut communicatio fidei tuae evidens fiat
in agnitione omnis operis boni, quod est in vobis
in Christo Iesu. **7** Gaudium enim magnum habui,
et consolationem in charitate tua: quia viscera
sanctorum requieverunt per te, frater. **8** Propter
quod multam fiduciam habens in Christo Iesu
imperandi tibi quod ad rem pertinet: **9** propter
charitatem magis obsecro, cum sis talis, ut Paulus
senex, nunc autem et vinctus Iesu Christi: **10**
Obsecro te pro meo filio, quem genui in vinculis,
Onesimo, **11** qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc
autem et mihi, et tibi utilis, **12** quem remisi
tibi. Tu autem illum, ut mea viscera, suscipe: **13**
quem ego volueram tecum detinere, ut pro te
mihi ministraret in vinculis Evangelii: **14** sine
consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne velut ex
necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium.
15 Forsitan enim ideo discessit ad horam a te, ut
in aeternum illum reciperes: (*aiōnios g166*) **16** iam
non ut servum, sed pro servo charissimum fratrem,
maxime mihi: quanto autem magis tibi et in carne,
et in Domino? **17** Si ergo habes me socium, suscipe
illum sicut me: **18** Si autem aliquid nocuit tibi,
aut debet: hoc mihi imputa. **19** Ego Paulus scripsi
mea manu: ego reddam, ut non dicam tibi, quod et
te ipsum mihi debes: **20** ita facies. Ego te fruar in
Domino: Refice viscera mea in Christo. **21** Confidens
in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam et
super id, quod dico, facies. **22** Simul autem et para
mihi hospitium: nam spero per orationes vestras
donari me vobis. **23** Salutat te Epaphras concaptivus
meus in Christo Iesu, **24** Marcus, Aristarchus, Demas,
et Lucas, adiutores mei. **25** Gratia Domini nostri
Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Hebræos

1 Multifariam, multisque modis olim Deus loquens patribus in Prophetis: **2** novissime, diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem fecit et saecula: (*aiōn g165*) **3** qui cum sit splendor gloriae, et figura substantiae eius, portansque omnia verbo virtutis sua, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: **4** tanto melior Angelis effectus, quanto differentius prae illis nomen hereditavit. **5** Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium? **6** Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei. **7** Et ad Angelos quidem dicit: Qui facit Angelos suos spiritus, et ministros suos flammam ignis. **8** Ad filium autem: Thronus tuus Deus in saeculum saeculi: virga aequitatis, virga regni tui. (*aiōn g165*) **9** Dilexisti iustitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis. **10** Et: Tu in principio Domine terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt caeli. **11** Ipsi peribunt, tu autem permanebis, et omnes ut vestimentum veterascent: **12** et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient. **13** Ad quem autem Angelorum dixit aliquando: Sede a dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? **14** Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis?

2 Propterea abundantius oportet observare nos ea, quae audivimus ne forte pereffluamus. **2** Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, et omnis praevericatio, et inobedientia accepit iustum mercedis retributionem: **3** quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem? quae cum initium acceperisset enarrari per Dominum ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est, **4** contestante Deo signis et portentis, et variis virtutibus, et Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. **5** Non enim Angelis subiecit Deus orbem terrae futurum, de quo loquimur. **6** Testatus est autem in quodam loco quis, dicens: Quid est homo quod memor es eius, aut filius hominis quoniam visitas eum? **7** Minuisti eum paulominus ab Angelis: gloria et honore coronasti eum: et constitueristi eum super opera manuum tuarum. **8** Omnia subiecisti sub pedibus eius: In eo enim quod omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei.

Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei. **9** Eum autem, qui modico quam Angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis, gloria et honore coronatum: ut gratia Dei, pro omnibus gustaret mortem. **10** Decebat enim eum, propter quem omnia, et per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummari. **11** Qui enim sanctificat, et qui sanctificantur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens: **12** Nunciabo nomen tuum fratribus meis: in medio Ecclesiae laudabo te. **13** Et iterum: Ego ero fidens in eum. Et iterum: Ecce ego, et pueri mei, quos dedit mihi Deus. **14** Quia ergo pueri communicaverunt carni, et sanguini, et ipse similiter participavit eisdem: ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, diabolum: **15** et liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. **16** Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit. **17** Unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, et fidelis pontifex ad Deum, et ut repropitiaret delicta populi. **18** In eo enim, in quo passus est ipse et tentatus, potens est et eis, qui tentantur, auxiliari.

3 Unde fratres sancti, vocationis caelestis participes, considerate Apostolum, et pontificem confessionis nostrae Iesum: **2** qui fidelis est ei, qui praefecit illum sicut et Moyses in omni domo eius. **3** Amplioris enim gloriae iste prae Moyse dignus est habitus, quanto ampliorem honorem habet domus, qui fabricavit illam. **4** Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: qui autem omnia creavit, Deus est. **5** Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus, in testimonium eorum, quae dicenda erant: **6** Christus vero tamquam filius in domo sua: quae domus sumus nos, si fiduciam, et gloriam spei usque ad finem, firmam retineamus. **7** Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus: Hodie si vocem eius audieritis, **8** nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto, **9** ubi tentaverunt me patres vestri: probaverunt, et viderunt opera mea **10** quadraginta annis: Propter quod infensus fui generationi huic, et dixi: Semper errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vias meas, **11** quibus iuravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam. **12** Videte fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis, discedendi a Deo vivo: **13** sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. **14** Participes enim Christi effecti

sumus: si tamen initium substantiae eius usque ad **5** Omnis namque Pontifex ex hominibus finem firmum retineamus. **15** Dum dicitur: Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra, quae sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro quemadmodum in illa exacerbatione. **16** Quidam peccatis: **2** qui condolare possit iis, qui ignorant, et enim audientes exacerbaverunt: sed non universi errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmitate: qui profecti sunt ex Aegypto per Moysen. **17** Quibus **3** et propterea debet, quemadmodum pro populo, autem infensus est quadraginta annis? Nonne illis, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis. **4** qui peccaverunt, quorum cadavera prostrata sunt Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur in deserto? **18** Quibus autem iuravit non introire in a Deo, tamquam Aaron. **5** Sic et Christus non requiem ipsius, nisi illis, qui increduli fuerunt? **19** semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui Et videmus, quia non potuerunt introire in requiem locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie ipsius propter incredulitatem. **6** Quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. (*aiōn g165*) **7** Qui in diebus carnis suae preces, supplicationesque ad eum, qui possit illum salvum facere a morte cum clamore valido, et lacrymis offerens, exauditus est pro sua reverentia: **8** Et quidem cum esset Filius Dei, didicit ex iis, quae passus est, obedientiam: **9** et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis aeternae, (*aiōnios g166*) **10** appellatus a Deo pontifex iuxta ordinem Melchisedech. **11** De quo nobis grandis sermo, et interpretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. **12** Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus: rursum indigetis ut vos doceamini quae sint elementa exordii sermonum Dei: et facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. **13** Omnis enim, qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiae, parvulus enim est. **14** Perfectorum autem est solidus cibus: eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

4 Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex nobis deesse. **2** Etenim et nobis nunciatum est, quemadmodum et illis, sed non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei ex iis, quae audierunt. **3** Ingrediemur enim in requiem, qui credidimus: quemadmodum dixit: Quibus iuravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam: et quidem operibus ab institutione mundi perfectis. **4** Dixit enim in quodam loco de die septima sic: Et requievit Deus die septima ab omnibus operibus suis. **5** Et in isto rursum: Si introibunt in requiem meam. **6** Quoniam ergo superest introire quosdam in illam, et ii, quibus prioribus annunciatum est, non introierunt propter incredulitatem: **7** iterum terminat diem quendam, Hodie, in David dicendo, post tantum temporis, sicut supra dictum est: Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. **8** Nam si eis Iesus requiem praestitisset, numquam de alia loqueretur, posthac, die. **9** Itaque relinquitur sabbatismus populo Dei. **10** Qui enim ingressus est in requiem eius: etiam ipse requievit ab operibus suis, sicut a suis Deus. **11** Festinemus ergo ingredi in illam requiem: ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis exemplum. **12** Vivus est enim sermo Dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipi: et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus, compagnum quoque ac medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis. **13** Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius: omnia enim nuda et aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. **14** Habentes ergo pontificem magnum, qui penetravit caelos, Iesum Filium Dei: teneamus spei nostrae confessionem. **15** Non enim habemus pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. **16** Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae eius: ut misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

6 Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursum iacentes fundamentum poenitentiae ab operibus mortuis, et fidei ad Deum, **2** baptismatum doctrinae, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, et iudicii aeterni. (*aiōnios g166*) **3** Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus. **4** Impossibile est enim eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum caeleste, et participes facti sunt Spiritus sancti, **5** gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque saeculi venturi, (*aiōn g165*) **6** et prolapsi sunt; rursus renovari ad poenitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, et ostentui habentes. **7** Terra enim saepe venientem super se bibens imbre, et germinans herbam opportunam illis, a quibus colitur: accipit benedictionem a Deo. **8** proferens autem spinas, ac tribulos, reproba est, et maledicto proxima: cuius consummatio in combustionem. **9**

Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora, ipso legem accepit) quid adhuc necessarium fuit et viciniora saluti: tametsi ita loquimur. **10** Non secundum ordinem Melchisedech, alium surgere enim iniustus est Deus, ut obliscatur operis sacerdotem, et non secundum ordinem Aaron dici? vestri, et dilectionis, quam ostenditis in nomine **12** Translato enim sacerdotio, necesse est ut et legis ipsius, qui ministrastis sanctis, et ministratis. **11** translatio fiat. **13** In quo enim haec dicuntur, de Cupimus autem unumquemque vestrum eandem alia tribu est, de qua nullus altari praesto fuit. ostentare solicitudinem ad expletionem spei usque **14** Manifestum est enim quod ex Iuda ortus sit in finem: **12** ut non segnes efficiamini, verum Dominus noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus imitatores eorum, qui fide, et patientia hereditabunt Moyses locutus est. **15** Et amplius adhuc manifestum promissiones. **13** Abrahae namque promittens est: si secundum similitudinem Melchisedech Deus, quoniam neminem habuit, per quem iuraret, exurgat alius sacerdos, **16** qui non secundum legem maiorem, iuravit per semetipsum, **14** dicens: mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem Nisi benedicens benedicam te, et multiplicans vitae insolubilis. **17** Contestatur enim: Quoniam multiplicabo te. **15** Et sic longanimiter ferens, tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem adeptus est repromotionem. **16** Homines enim per Melchisedech. (**aiōn g165**) **18** Reprobatio quidem maiores sui iurant: et omnis controversiae eorum finis, ad confirmationem, est iuramentum. **17** In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui, interposuit iusiurandum: **18** ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatum habeamus, qui configimus ad tenendam propositam spem, **19** quam sicut anchoram habemus animae tutam ac firmam, et incidentem usque ad interiora velaminis, **20** ubi precursor pro nobis introivit Iesus, secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in aeternum. (**aiōn g165**)

7 Hic enim Melchisedech, rex Salem, sacerdos

Dei summi, qui obviavit Abrahae regresso a caede regum, et benedixit ei: **2** cui et decimas omnium divisit Abraham: primum quidem qui interpretatur rex iustitiae: deinde autem et rex Salem, quod est, rex pacis, **3** sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitae habens, assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum. **4** Intuemini autem quantus sit hic, cui et decimas dedit de praecipuis Abraham patriarcha. **5** Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem, id est, a fratribus suis: quamquam et ipsi exierint de lumbis Abrahae. **6** Cuius autem generatio non annumeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, et hunc, qui habebat repromotiones, benedixit. **7** Sine ulla autem contradictione, quod minus est, a meliore benedicitur. **8** Et hic quidem, decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur, ei Melchisedech. **11** Si ergo consummatio per

sacerdotium Leviticum erat (populus enim sub Moyses locutus est. **15** Et amplius adhuc manifestum tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. (**aiōn g165**) **18** Reprobatio quidem fit praecedentis mandati, propter infirmitatem eius, et inutilitatem: **19** nihil enim ad perfectum adduxit lex: introductio vero melioris spei, per quam proximamus ad Deum. **20** Et quantum est non sine iureiurando (alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt, **21** hic autem cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum: Iuravit Dominus, et non poenitebit eum: tu es sacerdos in aeternum): (**aiōn g165**) **22** in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus. **23** Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes secundum legem, idcirco quod morte prohiberentur permanere: **24** hic autem eo quod maneat in aeternum, sempiternum habet sacerdotium. (**aiōn g165**) **25** Unde et salvare in perpetuum potest accedens per semetipsum ad Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis. **26** Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollitus, segregatus a peccatoribus, et excelsior caelis factus: **27** qui non habet necessitatem quotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel, seipsum offerendo. **28** Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes: sermo autem iuris iurandi, qui post legem est, Filium in aeternum perfectum. (**aiōn g165**)

8 Capitulum autem super ea, quae dicuntur:

Talem habemus Pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis, **2** sanctorum minister, et tabernaculi veri, quod fixit Deus, et non homo. **3** Omnis enim pontifex ad offerendum munera, et hostias constituitur: unde necesse est et hunc habere aliquid, quod offerat: **4** si ergo esset super terram, nec esset sacerdos: cum essent qui offerent secundum legem munera, **5** qui exemplari, et umbrae deserviunt caelestium. Sicut responsum est Moysi, cum consummaret tabernaculum: Vide (inquit) omnia facito secundum

exemplar, quod tibi ostensum est in monte. **6** Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto et melioris testamenti mediator est, quod in melioribus reprobationibus sanctum est. **7** Nam si illud prius culpa vacasset: non utique secundi locus inquireretur. **8** Vituperans enim eos dicit: Ecce dies venient, dicit Dominus: et consummabo super domum Israel, et super domum Iuda testamentum novum, **9** non secundum testamentum, quod feci patribus eorum in die, qua apprehendi manum eorum ut educerem illos de Terra Aegypti: quoniam ipsi non permanerunt in testamento meo: et ego neglexi eos, dicit Dominus: **10** Quia hoc est testamentum, quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus: Dabo leges meas in mentem eorum, et in corde eorum superscribam eas: et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: **11** et non docebit unusquisque proximum suum, et unusquisque fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum: **12** quia propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatorum eorum iam non memorabor. **13** Dicendo autem novum: veteravit prius. Quod autem antiquatur, et senescit, prope interitum est.

9 Habuit quidem et prius, iustificationes culturae, et Sanctum saeculare. **2** Tabernaculum enim factum est primum, in quo erant candelabrum, et mensa, et propositio panum, quae dicitur Sancta. **3** Post velamentum autem secundum, tabernaculum, quod dicitur Sancta sanctorum: **4** aureum habens turibulum, et arcum testamenti circumiectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna, et virga Aaron, quae fronduerat, et tabulae testamenti, **5** superque eam erant Cherubim gloriae obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modo dicendum per singula. **6** His vero ita compositis: in priori quidem tabernaculo semper introabant sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes: **7** in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine, quem offerret pro sua, et populi ignorantia: **8** hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum. **9** quae parabola est temporis instantis: iuxta quam munera, et hostiae offeruntur, quae non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem, solummodo in cibis, et in potibus, **10** et in variis baptismatibus, et iustitiis carnis usque ad tempus correctionis impositis. **11** Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum

non manufactum, id est, non huius creationis: **12** neque per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta, aeterna redemptio inventa. (*aiōnios g166*) **13** Si enim sanguis hircorum, et taurorum, et cinis vitulæ aspersus inquitatis sanctificat ad emundationem carnis: **14** quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi? (*aiōnios g166*) **15** Et ideo novi testamenti mediator est: ut morte intercedente, in redemptionem earum praevericationum, quae erant sub priori testamento, reprobationem accipiunt qui vocati sunt aeternæ hereditatis. (*aiōnios g166*) **16** Ubi enim testamentum est: mors necesse est intercedat testatoris. **17** Testamentum enim in mortuis confirmatum est: **18** Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. **19** Lecto enim omni mandato legis a Moyse universo populo: accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea, et hyssopo: ipsum quoque librum, et omnem populum aspersit, **20** dicens: Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. **21** Etiam tabernaculum, et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit: **22** Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur: et sine sanguinis effusione non fit remissio. **23** Necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari: ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam istis. **24** Non enim in manufacta Sancta Iesus introivit exemplaria verorum: sed in ipsum caelum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis: **25** Neque ut saepe offerat semetipsum, quemadmodum Pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno: **26** alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi: nunc autem semel in consummatione saeculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit. (*aiōn g165*) **27** Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium: **28** sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata: secundo sine peccato apparebit omnibus expectantibus se, in salutem.

10 Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostiis, quas offerunt indesinenter, numquam potest accedentes perfectos facere: **2** alioquin cessassent offerri: ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati, cultores semel mundati: **3** sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos

fit. **4** impossibile enim est sanguine taurorum suum. **31** Horrendum est incidere in manus Dei et hircorum auferri peccata. **5** Ideo ingrediens viventis. **32** Rememoramini autem pristinos dies, in mundum dicit: Hostiam, et oblationem noluisti: quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis corpus autem aptasti mihi: **6** holocausta passionum: **33** et in altero quidem opprobriis, pro peccato non tibi placuerunt. **7** Tunc dixi: et tribulationibus spectaculum facti: in altero Ecce venio: in capite libri scriptum est de me: Ut autem socii taliter conversantium effecti. **34** Nam faciam, Deus, voluntatem tuam. **8** Superius dicens: et vinctis compassi estis, et rapinam bonorum Quia hostias, et oblationes, et holocausta vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes pro peccato noluisti, nec placita sunt tibi, quae vos habere meliorem, et manentem substantiam. **35** secundum legem offeruntur, **9** tunc dixi: Ecce Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quae venio, ut faciam, Deus, voluntatem tuam: aufert magnam habet remunerationem. **36** Patientia enim primum, ut sequens statuat. **10** In qua voluntate vobis necessaria est: ut voluntatem Dei facientes, sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu reportetis promissionem. **37** Adhuc enim modicum Christi semel. **11** Et omnis quidem sacerdos praesto aliquantulumque, qui venturus est, veniet, et non est quotidie ministrans, et easdem saepe offerens tardabit. **38** iustus autem meus ex fide vivit. quod si hostias, quae numquam possunt auferre peccata: substraxerit se, non placebit animae meae. **39** Nos **12** hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, autem non sumus subtractionis filii in perditionem, in sempiternum sedet in dextera Dei, **13** de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. **14** Una enim oblatione, consummavit in sempiternum sanctificatos. **15** Contestatur autem nos et Spiritus sanctus. Postquam enim dixit: **16** Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus: Dabo leges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum superscribam eas: **17** et peccatorum, et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. **18** Ubi autem horum remissio: iam non est oblatio pro peccato. **19** Habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, **20** quam initiativit nobis viam novam, et viventem per velamen, id est, carnem suam, **21** et sacerdotem magnum super domum Dei: **22** accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda a conscientia mala, et abluti corpus aqua munda, **23** teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromisit), **24** et consideremus invicem in provocationem charitatis, et bonorum operum: **25** non deserentes collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, et tanto magis quanto videritis appropinquantem diem. **26** Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, **27** terribilis autem quaedam expectatio iudicii, et ignis aemulatio, quae consumptura est adversarios. **28** Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: **29** quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui gratiae contumeliam fecerit? **30** Scimus enim qui dixit: Mihi vindictam, et ego retribuam. Et iterum: Quia iudicabit Dominus populum

Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quae magnam habet remunerationem. **36** Patientia enim reportetis promissionem. **37** Adhuc enim modicum aliquantulumque, qui venturus est, veniet, et non est quotidie ministrans, et easdem saepe offerens tardabit. **38** iustus autem meus ex fide vivit. quod si substraxerit se, non placebit animae meae. **39** Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem, sed fidei in acquisitionem animae.

11 Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. **2** In hac enim testimonium consecuti sunt senes. **3** Fide intelligimus aptata esse saecula verbo Dei: ut ex invisibilibus visibilia fierent. (*aiōn g165*) **4** Fide plurimam hostiam Abel, quam Cain, obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse iustus, testimonium perhibente muneribus eius Deo, et per illam defunctus adhuc loquitur. **5** Fide Henoch translatus est ne videret mortem, et non inveniebatur: quia transtulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo. **6** Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accendentem ad Deum quia est, et inquirentibus se remunerat sit. **7** Fide Noe responso accepto de iis, quae adhuc non videbantur, metuens aptavit arcam in salutem domus suea, per quam damnavit mundum: et iustitiae, quae per fidem est, heres est institutus. **8** Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire, quem accepturus erat in hereditatem: et exiit, nesciens quo iret. **9** Fide demoratus est in Terra repromotionis, tamquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac, et Iacob coheredibus repromotionis eiusdem. **10** Expectabat enim fundamenta habentem civitatem: cuius artifex, et conditor Deus. **11** Fide et ipsa Sara sterilis virtutem in conceptione seminis accepit, etiam praeter tempus aetatis: quoniam fidelem credidit esse eum, qui repromiserat. **12** Propter quod et ab uno orti sunt (et hoc emortuo) tamquam sidera caeli in multitudinem, et sicut arena, quae est ad oram maris, innumerabilis. **13** Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromotionibus, sed a longe eas aspicientes, et salutantes, et confitentes

quia peregrini, et hospites sunt super terram. **14** Qui repromotionem, **40** Deo pro nobis melius aliquid enim haec dicunt, significant se patriam inquirere. providente, ut non sine nobis consummarentur.

15 Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. **16** nunc autem meliorem appetunt, id est, caelestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem. **17** Fide obtulit Abraham Isaac, cum tentaretur, et unigenitum offerebat, in quo suscepérat repromotiones; **18** ad quem dictum est: Quia in Isaac vocabitur tibi semen: **19** arbitrāns quia et a mortuis suscitatēre potens est Deus: unde eum et in parabolam accepit. **20** Fide et de futuris benedixit Isaac Iacob, et Esau. **21** Fide Iacob, moriens, singulos filiorum Ioseph benedixit: et adoravit fastigium virgae eius. **22** Fide Ioseph, moriens, de profectiōne filiorum Israel memoratus est, et de ossibus suis mandavit. **23** Fide Moyses, natus, occultatus est mensibus tribus a parentibus suis, eo quod vidissent elegantem infantem, et non timuerunt regis edictum. **24** Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiae Pharaonis, **25** magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere iucunditatem, **26** maiores dvitias aestimans thesauro Aegyptiorum, improperiū Christi: aspiciebat enim in remunerationem. **27** Fide reliquit Aegyptum, non veritus animositasē regis: invisibilē enim tamquam videns sustinuit. **28** Fide celebravit pascha, et sanguinis effusionem: ne qui vastabat primitiva, tangeret eos. **29** Fide transierunt Mare rubrum tamquam per aridam terram: quod experti Aegyptii, devorati sunt. **30** Fide muri Iericho corruerunt, circuitu dierum septem. **31** Fide Rahab meretrīx non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. **32** Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Samson, Iephate, David, Samuel, et Prophetis: **33** qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromotiones, obturaverunt ora leonum, **34** extinxerunt impetum ignis, effugaverunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum: **35** acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos: alii autem distenti sunt non suscipientes redēptionem, ut meliorem invenirent resurrectionem. **36** Alii vero ludibria, et verbera experti, insuper et vincula, et carcerae: **37** lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflitti: **38** quibus dignus non erat mundus; in solitudinibus errantes, in montibus, in speluncis, et in cavernis terrae. **39** Et hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt

12 Ideoque et nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, et circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: **2** aspicientes in Auctorem fidei, et consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusionē contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. **3** Recogitate enim eum, qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini, animis vestris deficiente. **4** Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes: **5** et oblitis estis consolationis, quea vobis tamquam filiis loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris. **6** Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. **7** In disciplina perseverate. Tamquam filiis vobis offert se Deus: quis enim filius, quem non corripit pater? **8** Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, et non filii estis. **9** Deinde patres quidem carnis nostrae, eruditores habuimus, et reverebamur eos. non multo magis obtemperabimus Patri spirituum, et vivemus? **10** Et illi quidem in tempore paucorum dierum, secundum voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad id, quod utile est in recipiendo sanctificationem eius. **11** Omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii, sed moeroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam, reddet iustitiae. **12** Propter quod remissas manus, et soluta genua, erigite, **13** et gressus rectos facite pedibus vestris: ut non claudicans quis erret, magis autem sanetur. **14** Pacem sequimini cum omnibus, et sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum: **15** contemplantes nequis desit gratiae Dei: nequa radix amaritudinis sursum germinans impedit, et per illam inquinentur multi. **16** Ne quis fornicator, aut profanus ut Esau: qui propter unam escam vendidit primitiva sua: **17** scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem, reprobatus est: non enim invenit poenitentiae locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam. **18** Non enim accessistis ad tractabilem montem, et accessibilem ignem, et turbinem, et caliginem, et procellam, **19** et tubae sonum, et vocem verborum, quam qui audierunt, excusaverunt se, ne eis fieret verbum. **20** Non enim portabant quod dicebatur: Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur. **21** Et ita terrible erat quod videbatur. Moyses dixit: Exterritus sum,

et tremebundus. **22** Sed accessistis ad Sion montem, pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc et civitatem Dei viventis, Ierusalem caelestem, et faciant, et non gementes: hoc enim non expedit multorum millium Angelorum frequentiam, **23** vobis. **18** Orate pro nobis: confidimus enim quia et Ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt bonam conscientiam habemus in omnibus bene in caelis, et iudicem omnium Deum, et spiritum volentes conversari. **19** Amplius autem deprecor iustorum perfectorum, **24** et testamenti novi mediatores Iesum, et sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel. **25** Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugerunt, recusantes eum, qui super terram loquebatur: multo magis nos, qui de caelis loquentem nobis avertisimus. **26** cuius vox movit terram tunc: nunc autem repromittit, dicens: Adhuc semel: et ego movebo non solum terram, sed et caelum. **27** Quod autem, Adhuc semel, dicit: declarat mobilium translationem tamquam factorum, ut maneant ea, quae sunt immobilia. **28** Itaque regnum immobile suspicentes, habemus gratiam: per quam serviamus placentes Deo, cum metu et reverentia. **29** Etenim Deus noster ignis consumens est.

vos hoc facere, quo celerius restituar vobis. **20** Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium, in sanguine testamenti aeterni, Dominum nostrum Iesum Christum, (*aiōnios g166*) **21** aptet vos in omni bono, ut faciatis eius voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum: cui est gloria in saecula saeculorum. Amen. (*aiōn g165*) **22** Rogo autem vos fratres, ut sufferatis verbum solatii. Etenim per paucis scripsi vobis. **23** Cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo (si celerius venerit) videbo vos. **24** Salutate omnes praepositos vestros, et omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres. **25** Gratia cum omnibus vobis. Amen.

13 Charitas fraternitatis maneat in vobis. **2** Et hospitalitatem nolite oblivisci, per hanc enim placuerunt quidam, Angelis hospitio receptis. **3** Mementote vincitorum, tamquam simul vinci: et laborantium, tamquam et ipsi in corpore morantes. **4** Honorabile connubium in omnibus, et thorus immaculatus. Fornicatores enim, et adulteros iudicabit Deus. **5** Sint mores sine avaritia, contenti praesentibus: ipse enim dixit: Non te deseram, neque derelinquam. **6** Ita ut confidenter dicamus: Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo. **7** Mementote praepositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. **8** Iesus Christus heri, et hodie: ipse et in saecula. (*aiōn g165*) **9** Doctrinis variis, et peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratia stabilire cor, non escis: quae non profuerunt ambulantibus in eis. **10** Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt. **11** Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. **12** Propter quod et Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. **13** Exeamus igitur ad eum extra castra, impropterum eius portantes. **14** Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. **15** Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomini eius. **16** Beneficentiae autem, et communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus. **17** Obedite praepositis vestris, et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem

Iacobi

1 Iacobus Dei, et Domini nostri Iesu Christi servus, duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem. **2** Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis: **3** scientes quod probatio fidei vestrae patientiam operatur. **4** Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. **5** Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluerter, et non improperat: et dabitur ei. **6** Postulet autem in fide nihil haesitans: qui enim haesitat, similis est fluctui maris, qui a vento movetur et circumfertur. **7** non ergo aestimet homo ille quod accipiat aliquid a Domino. **8** Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. **9** Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua: **10** dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos foeni transibit: **11** exortus est enim sol cum ardore, et arefecit foenum, et flos eius decidit, et decor vultus eius deperit: ita et dives in itineribus suis marcescat. **12** Beatus vir, qui suffert temptationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. **13** Nemo cum tentatur, dicat quoniam a Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat. **14** Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus, et illicitus. **15** Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem. **16** Quod si non moechaberis, occides autem, factus es Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi. **17** Omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. **18** Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturae eius. **19** Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum, et tardus ad iram. **20** Ira enim viri, iustitiam Dei non operatur. **21** Propter quod abiuentes omnem immunditiam, et abundantiam malitiae, in mansuetudine suscipe insitum verbum, quod potest salvare animas vestras. **22** Estote autem factores verbi, et non auditores tantum: fallentes vosmetipsos. **23** Quia si quis auditor est verbi, et non factor: hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo: **24** consideravit enim se, et abiit, et statim oblitus est qualis fuerit. **25** Qui autem perspexerit in lege perfectae libertatis, et permanserit in ea, non auditor oblivious factus sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. **26** Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio. **27** Religio munda, et immaculata apud Deum et Patrem, haec est: Visitare pupillos, et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc saeculo.

2 Fratres mei, nolite in personarum acceptance habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriae. **2** Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, **3** et intendatis in eum, qui indutus est veste praeclera, et dixeritis ei: Tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illuc; aut sede sub scabello pedum meorum: **4** nonne iudicatis apud vos metipsos, et facti estis iudices cogitationum iniquarum? **5** Audite fratres mei dilectissimi, nomine Deus elegit pauperes in exaltatione sua, hoc mundo, divites in fide, et heredes regni, qui re promisit Deus diligentibus se? **6** Vos enim autem exhortaris pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos, et ipsi trahunt vos ad iudicium? **7** Nonne ipsi blasphemant bonum nomen, quod invocatum est super vos? **8** Si tamen legem perficitis regalem secundum Scripturas: Diliges proximum tuum sicut te ipsum: bene facitis: **9** si autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti a lege quasi transgressores: **10** Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. **11** Qui enim dixit, Non moechaberis, dixit et, Non occides. **12** Sic loquimini, et sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari. **13** Iudicium enim sine misericordia illi, qui non facit misericordiam: superexaltat autem misericordia iudicium. **14** Quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum? **15** Si autem frater, et soror nudi sint, et indigeant victu quotidiano, **16** dicat autem aliquis ex vobis illis: Ite in pace, calefacimini et saturamini: non dederitis autem eis, quae necessaria sunt corpori, quid proderit? **17** Sic et fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. **18** Sed dicet quis: Tu fidem habes, et ego opera habeo. ostende mihi fidem tuam sine operibus: et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. **19** Tu credis quoniam unus est Deus: Benefacis: et daemones credunt, et contremiscunt. **20** Vis autem scire o homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? **21** Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? **22** Vides quoniam fides

cooperabatur operibus illius: et ex operibus fides consummata est? **23** Et suppleta est Scriptura, dicens: Credidit Abraham Deo, et reputatum est illi ad iustitiam, et amicus Dei appellatus est. **24** Videlis et quoniam ex operibus iustificatur homo, et non ex fide tantum? **25** Similiter et Rahab meretrix, nonne ex operibus iustificata est, suscipiens nuncios, et alia via eiiciens? **26** Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita et fides sine operibus mortua est.

3 Nolite plures magistri fieri fratres mei, scientes quoniam maius iudicium sumitis. **2** In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus est vir, potest etiam freno circumducere totum corpus. **3** Si autem equis frena in ora mittimus ad consentiendum nobis, et omne corpus illorum circumferimus. **4** Et ecce naves, cum magnae sint, et a ventis validis minentur: circumferuntur autem a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit. **5** Ita et lingua modicum quidem membrum est, et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit! **6** Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quae maculat totum corpus, et inflammat rotam nativitatis nostrae inflammata a gehenna. (**Geenna g1067**) **7** Omnis enim natura bestiarum, et volucrum, et serpentium, et ceterorum domantur, et domita sunt a natura humana: **8** linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum malum, plena veneno mortifero. **9** In ipsa benedicimus Deum et Patrem: et in ipsa maledicimus homines, qui ad imaginem, et similitudinem Dei facti sunt. **10** Ex ipso ore procedit benedictio, et maledictio. Non oportet, fratres mei, haec ita fieri. **11** Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem, et amaram aquam? **12** Numquid potest, fratres mei, fucus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. **13** Quis sapiens, et disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiae. **14** Quod si zelum amarum habetis, et contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, et mendaces esse adversus veritatem. **15** non est enim ista sapientia desursum descendens: sed terrena, animalis, diabolica. **16** Ubi enim zelus et contentio: ibi inconstantia, et omne opus pravum. **17** Quae autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonus consentiens, plena misericordia, et fructibus bonis, iudicans sine simulatione. **18** Fructus autem iustitiae, in pace seminatur, facientibus pacem.

4 Unde bella, et lites in vobis? Nonne ex concupiscentiis vestris, quae militant in membris vestris? **2** Concupiscitis, et non habetis: occiditis, belligeratis, et non habetis, propter quod non postulatis. **3** Petitis, et non accipitis: eo quod male petatis: ut in concupiscentiis vestris insumatis. **4** Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi, inimica est Dei? Quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus Dei constituitur. **5** An putatis quia inaniter Scriptura dicat: Ad invidiam concupiscit spiritus, qui habitat in vobis? **6** Maiores autem dat gratiam. Propter quod dicit: Deus superbis resistit, humiliis autem dat gratiam. **7** Subditi ergo estote Deo, resistite autem diabolo, et fugiet a vobis. **8** Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores: et purificate corda, duplices animo. **9** Miseri estote, et lugete, et plorate: risus vester in luctum convertatur, et gaudium in moerorem. **10** Humiliamini in conspectu Domini, et exaltabit vos. **11** Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, et iudicat legem. Si autem iudicas legem: non es factor legis, sed iudex. **12** Unus est enim legislator, et iudex, qui potest perdere, et liberare. **13** Tu autem quis es, qui iudicas proximum? Ecce nunc qui dicitis: Hodie, aut crastino ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi quidem annum, et mercabimur, et lucrum faciemus: **14** qui ignoratis quid erit in crastinum. **15** Quae est enim vita vestra? vapor est ad modicum parens, et deinceps exterminabitur; pro eo ut dicatis: Si Dominus voluerit. Et: Si vixerimus, faciemus hoc, aut illud. **16** Nunc autem exultatis in superbiis vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. **17** Scient igitur bonum facere, et non facienti, peccatum est illi.

5 Agite nunc divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quae advenient vobis. **2** Divitiae vestrae putrefactae sunt: et vestimenta vestra a tineis comesta sunt. **3** Aurum, et argentum vestrum aeruginavit: et aerugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizasti vobis iram in novissimis diebus. **4** Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quae fraudata est a vobis, clamat: et clamor eorum in aures Domini sabbath introivit. **5** Epulati estis super terram, et in luxuriis enutristis corda vestra in die occisionis. **6** Adduxistis, et occidistis iustum, et non resistit vobis. **7** Patientes igitur estote fratres usque ad adventum Domini. Ecce agricola expectat pretiosum fructum terrae, patienter ferens

donec accipiat temporaneum, et serotinum. **8**
Patientes igitur estote et vos, et confirmate corda
vestra: quoniam adventus Domini appropinquabit.
9 Nolite ingemiscere fratres in alterutrum, ut non
iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit. **10**
Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris, et
patientiae, Prophetas: qui locuti sunt in nomine
Domini. **11** Ecce beatificamus eos, qui sustinuerunt.
Sufferentiam Iob audistis, et finem Domini vidistis,
quoniam misericors Dominus est, et miserator.
12 Ante omnia autem fratres mei nolite iurare,
neque per caelum, neque per terram, neque aliud
quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester:
Est, est: Non, non: ut non sub iudicio decidatis. **13**
Tristatur autem aliquis vestrum: oret aequo animo
et psallat. **14** Infirmatur quis in vobis? inducat
presbyteros Ecclesiae, et orent super eum, ungentes
eum oleo in nomine Domini: **15** et oratio fidei
salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus: et si
in peccatis sit, remittentur ei. **16** Confitemini ergo
alterutrum peccata vestra, et orate pro invicem
ut salvemini: multum enim valet deprecatio iusti
assidua. **17** Elias homo erat similis nobis passibilis:
et oratione oravit ut non plueret super terram, et
non pluit annos tres, et menses sex. **18** Et rursum
oravit: et caelum dedit pluviam, et terra dedit
fructum suum. **19** Fratres mei, si quis ex vobis
erraverit a veritate, et converterit quis eum: **20** scire
debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab
errore viae sua, salvabit animam eius a morte, et
operiet multitudinem peccatorum.

Petri I

1 Petrus Apostolus Iesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiae, Cappadociae, Asiae, et Bithyniae, **2** secundum praescientiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus, in obedientiam, et aspersionem sanguinis Iesu Christi: **3** Gratia vobis, et pax multiplicetur. **3** Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, **4** in hereditatem incorruptibilem, et incontaminatam, et immarcescibilem, conservatam in caelis in vobis, **5** qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem, paratam revelari in tempore novissimo. **6** In quo exultabis, modicum nunc si oportet contrastari in variis temptationibus: **7** ut probatio vestrae fidei multo pretiosior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem, et gloriam, et honorem in revelatione Iesu Christi: **8** quem cum non videritis, diligitis: in quem nunc quoque non videntes creditis: credentes autem exultabit laetitia inenarrabili, et glorificata: **9** reportantes finem fidei vestrae, salutem animarum vestrarum. **10** De qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt prophetae, qui de futura in vobis gratia prophetaverunt: **11** scrutantes in quod, vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi: praenuncians eas quae in Christo sunt passiones, et posteriores glorias: **12** quibus revelatum est quia non sibimetipsis, vobis autem ministrabant ea, quae nunc nunciata sunt vobis per eos, qui evangelizaverunt vobis, Spiritu sancto missis de caelo, in quem desiderant Angeli prospicere. **13** Propter quod succincti lumbos mentis vestrae, sobrii, perfecti, sperate in eam, quae offertur vobis, gratiam, in revelationem Iesu Christi: **14** quasi filii obedientiae, non configurati prioribus ignorantiae vestrae desideriis: **15** sed secundum eum, qui vocavit vos, Sanctum: ut et ipsi in omni conversatione sancti sitis: **16** quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego Sanctus sum. **17** Et si patrem invocatis eum, qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus, in timore incolatus vestri tempore conversamini. **18** Scientes quod non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis: **19** sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, et incontaminati: **20** praecogniti quidem ante mundi constitutionem, manifestati autem novissimis temporibus propter vos, **21** qui per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit eum a mortuis, et dedit ei gloriam, ut fides vestra, et

spes esset in Deo: **22** Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde invicem diligite attentius: **23** renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi, et permanentis in aeternum: (aīōn g165) **24** quia omnis caro ut foenum: et omnis gloria eius tamquam flos foeni: exaruit foenum, et flos eius decidit. **25** Verbum autem Domini manet in aeternum. hoc est autem verbum, quod evangelizatum est in vobis. (aīōn g165)

2 Deponentes igitur omnem malitiam, et omnem dolum, et simulationes, et invidias, et omnes detractiones, **2** sicut modo geniti infantes, rationabiles sine dolo lac concupiscite: ut in eo crescatis in salutem: **3** si tamen gustastis quoniam dulcis est Dominus. **4** Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, a Deo autem electum, et honorificatum: **5** et ipsi tamquam lapides vivi superaedificamini, domos spirituales, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Iesum Christum: **6** Propter quod continet Scriptura: Ecce pono in Sion lapidem summum angularem probatum, electum, pretiosum: et qui crediderit in eum, non confundetur. **7** Vobis igitur honor creditibus: non creditibus autem lapis, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli: **8** et lapis offendit, et petra scandali his, qui offendunt verbo, nec credunt in quo et positi sunt. **9** Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. **10** Qui aliquando non populus Dei, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. **11** Charissimi, obsecro vos tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis, quae militant adversus animam, **12** conversationem vestram inter Gentes habentes bonam: ut in eo, quod detrectant de vobis tamquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificant Deum in die visitationis. **13** Subiecti igitur estote omni humanae creaturae propter Deum: sive regi quasi praecellenti: **14** sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum: **15** quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam: **16** quasi liberi, et non quasi velamen habentes malitiae libertatem, sed sicut servi Dei. **17** Omnes honorate: fraternitatem dilige: Deum timete: Regem honorificate. **18** Servi subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis et modestis, sed

etiam dyscolis. **19** Haec est enim gratia, si propter spe. **16** sed cum modestia, et timore, conscientiam Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens habentes bonam: ut in eo, quod detrahunt de iniuste. **20** Quae enim est gratia, si peccantes, et vobis, confundantur, qui calumniantur vestram colaphizati suffertis? sed si bene facientes patienter bonam in Christo conversationem. **17** Melius est sustinetis: haec est gratia apud Deum. **21** In hoc enim enim ut benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, vocati estis: quia et Christus passus est pro nobis, quam malefacientes. **18** quia et Christus semel pro vobis relinques exemplum ut sequamini vestigia peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, eius. **22** qui peccatum non fecit, nec inventus est ut nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, dolus in ore eius: **23** qui cum malediceretur, non vivificatos autem spiritu. **19** In quo et his, qui in maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: carcere erant, spiritibus veniens praedicavit: **20** qui tradebat autem iudicanti se iniuste: **24** qui peccata increduli fuerant aliquando, quando expectabant nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: Dei patientiam in diebus Noe, cum fabricaretur ut peccatis mortui, iustitiae vivamus: cuius livore arca: in qua pauci, id est octo animae salvae factae sanati estis. **25** Eratis enim sicut oves errantes, sunt per aquam. **21** Quod et vos nunc similis formae sed conversi estis nunc ad pastorem, et episcopum salvos fecit baptisma: non carnis depositio sordium, animarum vestrarum. **22** sed conscientiae bonae interrogatio in Deum per

3 Similiter et mulieres subditae sint viris suis: ut et si qui non credunt verbo, per mulierem conversationem sine verbo lucrifiant, **2** considerantes in timore castam conversationem resurrectionem Iesu Christi, **22** qui est in dextera Dei, deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficemur: profectus in caelum subiectis sibi angelis, et potestatibus, et virtutibus.

vestram. **3** Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: **4** sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, et modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. **5** Sic enim aliquando et sanctae mulieres, temporis. **3** Sufficit enim praeteritum tempus sperantes in Deo, ornabant se, subiectae propriis ad voluntatem Gentium consummandam his, qui viris. **6** Sicut Sara obediebat Abraham, dominum ambulaverunt in luxurias, desiderii, vinolentias, eum vocans: cuius estis filiae benefacientes, comensationibus, potationibus ebrietatis, et et non pertinentes ullam perturbationem. **7** illicitis idolorum cultibus. **4** In quo admirantur Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, non concurrentibus vobis in eamdem luxurias quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tamquam et coheredibus gratiae vitae: ut non impedianter orationes vestrae. **8** In fide autem omnes unanimes, compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles: **9** non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrario benedicentes: quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate possideatis. **10** Qui enim vult vitam diligere, et dies videre bonos, coercent linguam suam a malo, et labia eius ne loquantur dolum. **11** Declinet a malo, et faciat bonum: inquirat pacem, et sequatur eam: **12** Quia oculi Domini super iustos, et aures eius in preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. **13** Et quis est qui vobis noeat, si boni aemulatores fueritis? **14** Sed et si quid patimini propter iustitiam, beati. Timorem autem eorum ne timueritis, et non conturbemini. **15** Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quae in vobis est, fide et Christo igitur passo in carne, et vos eadem cogitatione armamini: quia qui passus est in carne, desiit a peccatis: **2** Ut iam non desideris hominum, sed voluntati et Dei, quod reliquum est in carne vivat locuples. **3** Sufficit enim praeteritum tempus ad voluntatem Gentium consummandam his, qui confusionem, blasphemantes. **5** Qui reddent rationem ei, qui paratus est iudicare vivos et mortuos. **6** Propter hoc enim et mortuis evangelizatum est: ut iudicentur quidem secundum homines in carne, vivant autem secundum Deum in Spiritu. **7** Omnia autem finis appropinquavit. Estote itaque prudentes, et vigilate in orationibus. **8** Ante omnia autem, mutuam in vobis metit ipsi charitatem continuam habentes: quia caritas operit multitudinem peccatorum. **9** Hospitales invicem sine murmuratione: **10** Unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei. **11** Si quis loquitur, quasi sermones Dei: si quis ministrat, tamquam ex virtute, quam administrat Deus: ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum: cui est gloria, et imperium in saecula saeculorum: Amen. (aiōn g165) **12** Charissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat: **13** sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut et

in revelatione gloriae eius gaudeatis exultantes.
14 Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriae, et virtutis Dei, et qui est eius Spiritus, super vos requiescit. **15** Nemo autem vestrum patiatur ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. **16** Si autem ut Christianus, non erubescat: glorificet autem Deum in isto nomine. **17** quoniam tempus est ut incipiat iudicium a domo Dei. Si autem primum a nobis: quis finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio? **18** Et si iustus quidem vix salvabitur, impius, et peccator ubi parebunt? **19** Itaque et hi, qui patiuntur secundum voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.

5 Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro, consenior et testis Christi passionum: qui et eius, quae in futuro revelanda est, gloriae communicator: **2** pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: **3** neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. **4** Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriae coronam. **5** Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes autem invicem humilitatem insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. **6** Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: **7** omnem solicitudinem vestram proiicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. **8** Sobrii estote, et vigilate: quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret: **9** Cui resistite fortes in fide: scientes eamdem passionem ei, quae in mundo est, vestræ fraternitati fieri. **10** Deus autem omnis gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. (*aiōnios g166*) **11** Ipsi gloria, et imperium in saecula saeculorum: Amen. (*aiōn g165*) **12** Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut arbitror, breviter scripsi: obsecrans et contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. **13** Salutat vos Ecclesia, quae est in Babylone collecta, et Marcus filius meus. **14** Salutate invicem in osculo sancto: Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Iesu. Amen.

Petri II

1 Simon Petrus, servus, et Apostolus Iesu Christi, iis, qui coaequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri, et Salvatoris Iesu Christi. **2** Gratia vobis, et pax adimpleatur in cognitione Dei, et Christi Iesu Domini nostri: **3** quomodo omnia nobis divinae virtutis suae, quae ad vitam, et pietatem donata sunt, per cognitionem eius, qui vocavit nos propria gloria, et virtute, **4** per quem maxima, et pretiosa nobis promissa donavit: ut per haec efficiamini divinae consortes naturae: fugientes eius, quea in mundo est, concupiscentiae corruptionem. **5** Vos autem curam omnem subinferentes, ministrante in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, **6** in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, **7** in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem. **8** Haec enim si cognitione. **9** Cui enim non praesto sunt haec, caecus est, et manu tentans, oblivionem accipiens vobis adiungit, et superent, non vacuos, nec sine ponens: **10** Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi. (*aiōnios g166*) **11** Propter quod incipiam vos semper commovere de his: et quidem scientes et confirmatos vos in praesenti veritate. **12** Iustum se exercabile iudicium. **13** Autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione: **14** certus quod velox est depositio tabernaculi mei secundum quod et Dominus noster Iesus Christus significavit mihi. **15** Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum, ut horum omnium memoriam faciatis. **16** Non enim indoctas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi huiuscemodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. **17** Accipiens enim a Deo Patre honorem, et gloriam, voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. **18** Et hanc vocem nos audivimus de caelo allatam, cum firmorem propheticum sermonem: cui benefacitis attendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso loco donec dies elucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris: **19** Et habemus sine aqua, et nebulae turbinibus exagitatae, quibus firmorem propheticum sermonem: cui benefacitis caligo tenebrarum reservatur.

omnis prophetia Scripturae propria interpretatione non fit. **21** Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.

2 Fuerunt vero et pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, et eum, qui emit eos, Dominum negant: superducentes sibi celerem perditionem. **2** Et multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur: **3** et in avaritia factis verbis de vobis negotiabuntur: quibus iudicium iam olim non cessat: et perditio eorum non dormitat. **4** Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reservari. (*Tartaroō g5020*) **5** Et originali mundo non pepercit, sed octavum Noe iustitiae praecorinem custodivit, diluvium mundo Gomorrhæorum in cinerem redigens, eversione autem fraternitatis charitatem. **6** Et civitates Sodomorum, et impiorum inducens. **7** Et civitates Sodomorum, et impiorum inducens. **8** Haec enim si damnavit: exemplum eorum, qui impie acturi sunt, iniuria, ac luxuriosa conversatione eripuit: **9** Novit Dominus Quapropter fratres magis satagit ut per bona opera certam vestram vocationem, et electionem faciatis: haec enim facientes, non peccabis aliquando. **10** iniquis operibus cruciabant. **11** qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant, dominationemque contemnunt, audace, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes: **12** ubi angeli fortitudine, et virtute cum sint maiores, non portant adversum pios de temptatione eripere: iniquos vero in diem iudicii reservare cruciandos. **10** magis autem eos, **11** qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant, dominationemque contemnunt, audace, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes: **12** ubi angeli fortitudine, et virtute cum sint maiores, non portant adversum mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes **13** lustum se execrabile iudicium. **12** Hi vero velut mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes **14** oculos habentes plenos adulterii, et incessabilis **15** dereliquentes rectam viam erraverunt, secuti delicti. Pellicentes animas instabiles, cor **16** correctionem vero habuit sua vesaniae: **15** dereliquentes rectam viam erraverunt, secuti **17** Hi sunt fontes viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniuitatis **16** correctionem vero habuit sua vesaniae: **17** Hi sunt fontes viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniuitatis **18** Et subiugale mutum animal, in hominis voce loquens, **18** Superba enim exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii: illius magnitudinis. **19** libertatem illis promittentes,

cum ipsi servi sint corruptionem: a quo enim quis praescientes custodite, ne insipientium errore superatus est, huius et servus est. **20** Si enim traducti excidatis a propria firmitate. **18** crescite refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. **21** Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem, retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est sancto mandato. **22** Contigit enim eis illud veri proverbii: Canis reversus ad suum vomitum: et, Sus lota in volutabro luti.

3 Hanc ecce vobis, charissimi, secundam scribo epistolam, in quibus vestram excito in commonitione sinceram mentem: **2** ut memores sitis eorum, quae praedixi verborum a sanctis Prophetis, et Apostolorum vestrorum, praeceptorum Domini et Salvatoris. **3** hoc primum scientes, quod venient in novissimis diebus in deceptione illusores, iuxta proprias concupiscentias ambulantes, **4** dicentes: Ubi est promissio, aut adventus eius? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturae. **5** Latet enim eos hoc volentes, quod caeli erant prius, et terra, de aqua, et per aquam consistens Dei verbo: **6** per quae, ille tunc mundus aqua inundatus periit. **7** Caeli autem, qui nunc sunt, et terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem iudicii, et perditionis impiorum hominum. **8** Unum vero hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, et mille anni sicut dies unus. **9** Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti. **10** Adveniet autem dies Domini ut fur: in quo caeli magno impetu transient, elementa vero calore solventur, terra autem et quae in ipsa sunt opera, exurentur. **11** Cum igitur haec omnia dissolvenda sunt, quales oportet vos esse in sanctis conversationibus, et pietatibus, **12** expectantes, et properantes in adventum diei Domini, per quem caeli ardentes solventur, et elementa ignis ardore tabescent? **13** Novos vero caelos, et novam terram, et promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. **14** Propter quod charissimi haec expectantes, satagite immaculati, et inviolati ei inveniri in pace. **15** et Domini nostri longanimitatem, salutem arbitremini: sicut et charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, **16** sicut et omnibus epistolis, loquens in eis de his, in quibus sunt quaedam difficultia intellectu, quae indocti, et instabiles depravant, sicut et ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem. **17** Vos igitur fratres

vero in gratia, et in cognitione Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc, et in diem aeternitatis. Amen. (*aiōn g165*)

Iohannis I

1 Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, et manus nostrae contrectaverunt de verbo vitae: **2** et vita manifestata est, et vidimus, et testamur, et annunciamus vobis vitam aeternam, quae erat apud Patrem, et apparuit nobis: (aiōnios g166) **3** quod vidimus et audivimus, annunciamus vobis, ut et vos societatem habeatis nobiscum, et societas nostra sit cum Patre, et cum Filio eius Iesu Christo. **4** Et haec scribimus vobis ut gaudeatis, et gaudium vestrum sit plenum. **5** Et haec est annunciatio, quam audivimus ab eo, et annunciamus vobis: Quoniam Deus lux est, et tenebrae in eo non sunt ulla. **6** Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo, et in tenebris ambulamus, mentimur, et veritatem non facimus. **7** Si autem in luce ambulamus sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem, et sanguis Iesu Christi, Filii eius, emundat nos ab omni peccato. **8** Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est. **9** Si confiteamur peccata nostra: fidelis est, et iustus, ut remittat nobis peccata nostra, et emundet nos ab omni iniquitate. **10** Si dixerimus quoniam non peccavimus: mendacem facimus eum, et verbum eius non est in nobis.

2 Filioli mei, haec scribo vobis, ut non peccetis.

Sed et si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum: **2** et ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. **3** Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata eius observemus. **4** Qui dicit se nosse Deum, et mandata eius non custodit, mendax est, et in hoc veritas non est. **5** Qui autem servat verbum eius, vere in hoc charitas Dei perfecta est: et in hoc scimus quoniam in ipso sumus. **6** Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ambulare. **7** Charissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab initio: Mandatum vetus est verbum, quod audistis. **8** Iterum mandatum novum scribo vobis, quod verum est et in ipso, et in vobis: quia tenebrae transierunt, et verum lumen iam lucet. **9** Qui dicit se in luce esse, et fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. **10** Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, et scandalum in eo non est. **11** Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris ambulat, et nescit quo eat: quia tenebrae obcaecaverunt oculos eius. **12** Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen

ieus. **13** Scribo vobis patres, quoniam cognovistis eum, qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes, quoniam vicistis malignum. **14** Scribo vobis infantes, quoniam cognovistis patrem. Scribo vobis iuvenes, quoniam fortes estis, et verbum Dei manet in vobis, et vicistis malignum. **15** Nolite diligere mundum, neque ea, quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo: **16** quoniam omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitae: quae non est ex Patre, sed ex mundo est. **17** Et mundus transit, et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in aeternum. (aiōnios g165) **18** Filioli, novissima hora est: et sicut audistis quia Antichristus venit: et nunc Antichristi multi facti sunt; unde scimus, quia novissima hora est. **19** Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. nam, si fuissent ex nobis, permanissent utique nobiscum: sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. **20** Sed vos unctionem habetis a Sancto, et nostis omnia. **21** Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: et quoniam omne mendacium ex veritate non est. **22** Quis est mendax, nisi is, qui negat quoniam Iesus est Christus? Hic est Antichristus, qui negat Patrem, et Filium. **23** Omnis, qui negat Filium, nec Patrem habet. qui confitetur Filium, et Patrem habet. **24** Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: Quia si in vobis permanserit quod audistis ab initio, et vos in Filio, et Patre manebitis. **25** Et haec est reppromissio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam aeternam. (aiōnios g166) **26** Haec scripsi vobis de his, qui seducant vos. **27** Et unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio eius docet vos de omnibus, et verum est, et non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo. **28** Et nunc filioli manete in eo: ut cum apparuerit, habeamus fiduciam, et non confundamur ab eo in adventu eius. **29** Si scitis quoniam iustus est, scitote quoniam et omnis, qui facit iustitiam, ex ipso natus est.

3 Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. **2** Charissimi, nunc filii Dei sumus: et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. **3** Et omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut et ille sanctus est. **4** Omnis, qui facit peccatum, et iniquitatem facit: et peccatum est iniquitas. **5** Et scitis quia ille apparuit ut peccata nostra tolleret: et peccatum in eo non est. **6** Omnis,

qui in eo manet, non peccat: et omnis, qui peccat, est qui in vobis est, quam qui in mundo. **5** Ipsi de non vidit eum, nec cognovit eum. **7** Filioli, nemo mundo sunt: ideo de mundo loquuntur, et mundus vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus est: sicut et eos audit. **6** Nos ex Deo sumus. Qui novit Deum, ille iustus est. **8** Qui facit peccatum, ex diabolo est: audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit hoc cognoscimus Spiritum veritatis, et spiritum Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. **9** Omnis, qui erroris. **7** Charissimi, diligamus nos invicem: quia natus est ex Deo, peccatum non facit: quoniam charitas ex Deo est. Et omnis, qui diligit, ex Deo semen ipsius in eo manet, et non potest peccare, natus est, et cognoscit Deum. **8** Qui non diligit, quoniam ex Deo natus est. **10** In hoc manifesti non novit Deum: quoniam Deus charitas est. **9** sunt filii Dei, et filii diaboli. Omnis qui non est In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam iustus, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut suum: **11** quoniam haec est annuntiatio, quam vivamus per eum. **10** In hoc est charitas: non quasi audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. **12** Non nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior sicut Cain, qui ex maligno erat, et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera peccatis nostris. **11** Charissimi, si sic Deus dilexit eius maligna erant: fratris autem eius, iusta. **13** nos: et nos debemus alterutrum diligere. **12** Deum Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. **14** Nos nemo vidit umquam. Si diligamus invicem, Deus in scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte: **15** omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in semetipso manentem. (**αιονίος** **g166**) **16** In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. **17** Qui habuerit substantiam huius mundi, et viderit fratrem suum in necessitatem habere, et clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo? **18** Filioli substantiam huius mundi, et viderit fratrem suum in necessitatem habere, et clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo? **19** in hoc cognoscimus quoniam ex veritate: **20** Quoniam si reprehenderit nos corda nostra. **21** Charissimi, si cor nostrum non reprenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: **22** et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, et ea, quae sunt placita coram eo, facimus. **23** Et hoc est mandatum eius: Ut credamus in nomine Filii eius Iesu Christi: et diligamus alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. **24** Et qui servat mandata eius, in illo manet, et ipse in eo: et in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

4 Charissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum. **2** in hoc cognoscitur spiritus Dei: omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: **3** et omnis spiritus, qui solvit Iesum, ex Deo non est, et hic est Antichristus, de quo audistis quoniam venit, et nunc iam in mundo est. **4** Vos ex Deo estis filioli, et vicistis eum, quoniam maior

In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam iustus, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut suum: **11** quoniam haec est annuntiatio, quam vivamus per eum. **10** In hoc est charitas: non quasi audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. **12** Non nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior sicut Cain, qui ex maligno erat, et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera peccatis nostris. **11** Charissimi, si sic Deus dilexit eius maligna erant: fratris autem eius, iusta. **13** nos: et nos debemus alterutrum diligere. **12** Deum Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. **14** Nos nemo vidit umquam. Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et charitas eius in nobis perfecta est. **13** In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus, et ipse in nobis: quoniam de Spiritu sancto suo dedit nobis. **14** Et nos vidimus, et testificamur quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. **15** Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo. **16** Et nos cognovimus, et credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus charitas est: et qui manet in necessitatem habere, et clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo? **17** In hoc perfecta est charitas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die iudicii: quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. **18** Timor non est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam timor poenam habet. qui autem timet, non est perfectus in charitate. **19** Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos. **20** Si quis dixerit quoniam diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem vidit, Deum, quem non vidit, quomodo potest diligere? **21** Et hoc mandatum habemus a Deo: ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum.

5 Omnis, qui credit, quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis, qui diligit eum qui genuit, diligit et eum qui natus est ex eo. **2** In hoc cognoscimus quoniam diligamus natos Dei, cum Deum diligamus, et mandata eius faciamus. **3** Haec est enim charitas Dei, ut mandata eius custodiamus: et mandata eius gravia non sunt. **4** Quoniam omne, quod natum est ex Deo, vincit mundum: et haec est Victoria, quae vincit mundum, fides nostra. **5** Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est filius Dei? **6** hic est, qui venit per aquam et sanguinem, Iesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua et sanguine. Et spiritus est, qui testificatur,

quoniam Christus est veritas. **7** Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in caelo: Pater, Verbum, et Spiritus sanctus: et hi tres unum sunt. **8** Et tres sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus, et aqua, et sanguis: et hi tres unum sunt. **9** Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod maius est, quoniam testificatus est in Filio suo. **10** Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium quod testificatus est Deus de Filio suo. **11** Et hoc est testimonium, quoniam vitam aeternam dedit nobis Deus. Et haec vita in Filio eius est. (*aiōnios g166*) **12** Qui habet Filium Dei, habet vitam: qui non habet Filium Dei, vitam non habet. **13** Haec scribo vobis: ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam, qui creditis in nomine Filii Dei. (*aiōnios g166*) **14** Et haec est fiducia, quam habemus ad Deum: Quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos. **15** Et scimus quia audit nos quidquid petierimus: scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. **16** Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis. **17** Omnis iniquitas, peccatum est: et est peccatum ad mortem. **18** Scimus quia omnis, qui natus est ex Deo, non peccat: sed generatio Dei conservat eum, et malignus non tangit eum. **19** Scimus quoniam ex Deo sumus: et mundus totus in maligno positus est. **20** Et scimus quoniam Filius Dei venit, et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, et simus in vero Filio eius. Hic est verus Deus, et vita aeterna. (*aiōnios g166*) **21** Filiooli, custodite vos a simulacris.

Amen.

Iohannis II

1 Senior Electae dominae, et natis eius, quos ego diligo in veritate, et non ego solus, sed et omnes, qui cognoverunt veritatem, **2** propter veritatem, quae permanet in nobis, et nobiscum erit in aeternum. (aiōn g165) **3** Sit vobiscum gratia, misericordia, pax a Deo Patre, et a Christo Iesu Filio Patris in veritate, et charitate. **4** Gavisus sum valde, quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus a Patre. **5** Et nunc rogo te domina, non tamquam mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum. **6** Et haec est charitas, ut ambulemus secundum mandata eius. Hoc est enim mandatum, ut quemadmodum audistis ab initio, in eo ambuletis: **7** quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Iesum Christum venisse in carnem: hic est seductor, et antichristus. **8** Videte vosmetipsos, ne perdatis quae operati estis: sed ut mercedem plenam accipiat. **9** Omnis, qui recedit, et non permanet in doctrina Christi, Deum non habet: qui permanet in doctrina, hic et Patrem et Filium habet. **10** Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec AVE ei dixeritis. **11** Qui enim dicit illi AVE, communicat operibus eius malignis. Ecce praedixi vobis, ut in die Domini non confundamini: **12** Plura habens vobis scribere, nolui per chartam et atramentum: spero enim me futurum apud vos, et os ad os loqui: ut gaudium vestrum plenum sit. **13** Salutant te filii sororis tuae Electae.

Iohannis Iii

1 Senior Gaio charissimo, quem ego diligo in veritate. **2** Charissime, de omnibus orationem facio prospere te ingredi, et valere, sicut prospere agit anima tua. **3** Gavisus sum valde venientibus fratribus, et testimonium perhibentibus veritati tuae, sicut tu in veritate ambulas. **4** Maiorem horum non habeo gratiam, quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. **5** Charissime, fideliter facis quidquid operaris in fratres, et hoc in peregrinos, **6** qui testimonium reddiderunt charitati tuae in conspectu Ecclesiae: quos, benefaciens, deduces digne Deo. **7** Pro nomine enim eius profecti sunt, nihil accipientes a Gentibus. **8** Nos ergo debemus suscipere huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis. **9** Scripsissem forsitan Ecclesiae: sed is, qui amat primatum gerere in eis, Diotrephe, non recipit nos. **10** propter hoc si venero, commonebo eius opera, quae facit: verbis malignis garriens in nos: et quasi non ei ista sufficient: neque ipse suscipit fratres: et eos, qui suscipiunt, prohibet, et de Ecclesia eicic. **11** Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui malefacit, non videt Deum. **12** Demetrio testimonium redditur ab omnibus, et ab ipsa veritate, sed et nos testimonium perhibemus: et nosti quoniam testimonium nostrum verum est. **13** Multa habui tibi scribere: sed nolui per atramentum et calatum scribere tibi. **14** Spero autem protinus te videre, et os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta tu amicos nominatim.

Iudæ

1 Iudas Iesu Christi servus, frater autem Iacobi, his, qui sunt in Deo Patre dilectis, et Christo Iesu conservatis, et vocatis. **2** Misericordia vobis, et pax, et charitas adimpleatur. **3** Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecans supercertari semel traditae sanctis fidei. **4** Subintroierunt enim quidam homines (qui olim praescripti sunt in hoc iudicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum Dominatorem, et Dominum nostrum Iesum Christum negantes. **5** Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Iesus populum de terra Aegypti salvans, secundo eos, qui non crediderunt, perdidit. **6** Angelos vero, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis aeternis sub caligine reservavit. (aidios g126) **7** Sicut Sodoma, et Gomorrrha, et finitimae civitates simili modo exfornicatae, et abeuntes post carnem alteram, factae sunt exemplum, ignis aeterni poenam sustinentes. (aiōnios g166) **8** Similiter et hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant. **9** Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiae: sed dixit: Imperet tibi Dominus. **10** Hi autem quaecumque quidem ignorant, blasphemant: quaecumque autem naturaliter, tamquam muta animalia, norunt, in his corrumpuntur. **11** Vae illis, qui in via Cain abierunt, et errore Balaam mercede effusi sunt, et in contradictione Core perierunt: **12** Hi sunt in epulis suis maculae, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quae a ventis circumferentur, arbores autumnales, infructuosae, bis mortuae, eradicates, **13** fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in aeternum. (aiōn g165) **14** Prophetavit autem et de his septimus ab Adam Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis **15** facere iudicium contra omnes, et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impie egerunt, et de omnibus duris, quae locuti sunt contra Deum peccatores impii. **16** Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superbiam, mirantes personas quaestus causa. **17** Vos autem charissimi memores estote verborum, quae praedicta sunt ab Apostolis

Domini nostri Iesu Christi, **18** qui dicebant vobis, quoniam in novissimis temporibus venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietibus. **19** Hi sunt, qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes. **20** Vos autem charissimi superaedificantes vosmetipsos sanctissimae nostrae fidei in Spiritu sancto, orantes, **21** vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Iesu Christi in vitam aeternam. (aiōnios g166) **22** Et hos quidem arguite iudicatos: **23** illos vero salvate, de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore: oidentes et eam, quae carnalis est, maculatam tunicam. **24** Ei autem, qui potens est vos conservare sine peccato, et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos in exultatione in adventu Domini nostri Iesu Christi. **25** Soli Deo Salvatori nostro, per Iesum Christum Dominum nostrum, gloria et magnificentia, imperium et potestas ante omne saeculum, et nunc, et in omnia saecula saeculorum. Amen. (aiōn g165)

Apocalypse

1 Apocalypsis Iesu Christi, quam dedit illi Deus palam facere servis suis, quae oportet fieri cito: et significavit, mittens per Angelum suum servo suo Ioanni, **2** qui testimonium perhibuit verbo Dei, et testimonium Iesu Christi, quaecumque vidit. **3** Beatus, qui legit, et audit verba prophetiae huius: et servat ea, quae in ea scripta sunt: tempus enim prope est. **4** Ioannes septem Ecclesiis, quae sunt in Asia. Gratia vobis, et pax ab eo, qui est, mendaces: **5** et qui erat, et qui venturus est: et a septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt: **6** et facit nos regnum, et sacerdotes Deo et Patri suo: ipsi gloria, et imperium in saecula saeculorum: Amen. (aiōn g165) **7** Ecce venit cum nubibus, et videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terrae: Etiam: Amen. **8** Ego sum alpha, et omega, principium, et finis, dicit Dominus Deus: qui est, et qui erat, et qui venturus est, omnipotens. **9** Ego Ioannes frater vester, et particeps in tribulatione, fui in insula, appellatur Patmos propter verbum Dei, et testimonium Iesu: **10** Fui in spiritu in Dominica die, et audivi post me vocem magnam tamquam regno et patientia in Christo Iesu: fui in insula, synagogae satanae. **11** dicentis: Quod vides, scribe in libro: et conversus sum in Asia, Epheso, aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Qui et Smyrnae, et Pergamo, et Thyatirae, et Sardis, et Philadelphiae, et Laodiciae: **12** Et conversus sum ut viderem vocem, quae loquebatur mecum: Et conversus vidi septem candelabra aurea: **13** Et in medio septem candelabrum aureorum similem filio hominis, vestitum podere, et praecinctum ad mamillas zona aurea: **14** caput autem eius, et capilli et oculi eius tamquam flamma ignis, **15** et pedes eius similes aurichalco, sicut in camino ardent, et vox illius tamquam vox aquarum multarum: **16** et habebat in dextera sua stellas septem: et de ore eius gladius utraque parte acutus exibat: et facies eius sicut sol lucet in virtute sua. **17** Et vivus, et fui mortuus, et ecce sum vivens in saecula saeculorum, et habeo claves mortis, et inferni. (aiōn g165, Hades g86) **18** Scribe ergo quae vidisti, et quae sunt, et quae oportet fieri post

haec. **20** Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, et septem candelabra aurea: septem stellae Angeli sunt septem Ecclesiarum: et candelabra septem, septem Ecclesiae sunt. **2** Et Angelo Ephesi Ecclesiae scribe: Haec dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum: **2** Scio opera tua, et labore, et patientiam tuam, et quia non potes sustinere malos: et tentasti eos, qui se dicunt Apostolos esse, et non sunt: et invenisti eos mendaces: **3** et patientiam habes, et sustinuisti propter nomen meum, et non defecisti. **4** Sed habeo adversum te paucu, quod charitatem tuam primam reliquisti. **5** Memor esto itaque unde excideris: et age poenitentiam, et prima opera fac. sin autem, nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, **6** et fecit nos regnum, et movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris. **7** Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vitae, quod est in Paradiso Dei mei. **8** Et Angelo Smyrnae Ecclesiae scribe: Haec dicit primus, et novissimus, qui fuit mortuus, et vivit: **9** Scio tribulationem tuam, et qui erat, et qui venturus est, omnipotens. **10** Nihil horum timeas quae passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos his, qui se dicunt Iudeos esse, et non sunt, sed sunt synagogae satanae. **11** Qui habet mortuus, et vivit: **12** Et Angelo Philadelphiae, et Laodiciae: **13** Et in ubi habitas, ubi sedes est satanae: et tenes nomen illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi satanas habitat. **14** Sed habeo adversus erant candidi tamquam lana alba, et tamquam nix, te paucu: quia habes illic tenentes doctrinam meum, et non negasti fidem meam. Et in diebus Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere, et fornicari: **15** ita habes et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. **16** Similiter et poenitentiam age: si quo minus veniam tibi cito, et deinceps: **17** Qui habet et facies eius sicut sol lucet in virtute sua. **18** Et aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti cum vidisem eum, cecidi ad pedes eius tamquam dabo manna absconditum, et dabo illi calculum mortuus. Et posuit dexteram suam super me, dicens: candidum: et in calculo nomen novum scriptum, Noli timere: ego sum primus, et novissimus, **18** et vivus, et fui mortuus, et ecce sum vivens in et quod nemo scit, nisi qui accipit. **18** Et Angelo saecula saeculorum, et habeo claves mortis, et inferni. (aiōn g165, Hades g86) **19** Scribe ergo quae Thyatirae Ecclesiae scribe: Haec dicit Filius Dei, qui habet oculos tamquam flammam ignis, et pedes eius similes aurichalco: **19** Novi opera tua, et fidem, vidisti, et quae sunt, et quae oportet fieri post et charitatem tuam, et ministerium, et patientiam

tuam, et opera tua novissima plura prioribus. **20** Sed **mei**, et foras non egredietur amplius: et scribam habeo adversus te pauca: quia permittis mulierem super eum nomen Dei **mei**, et nomen civitatis Dei Iezabel, quae se dicit propheten, docere, et seducere **mei** novae Ierusalem, quae descendit de caelo a Deo servos meos, fornicari, et manducare de idolothytis. **21** Et dedi illi tempus ut poenitentiam ageret: et **audiat** quid Spiritus dicat Ecclesiis. **14** Et Angelo non vult poenitere a fornicatione sua. **22** Ecce ego Laodiciae ecclesiae scribe: Haec dicit: Amen, testis mitto eam in lectum: et qui moechantur cum ea, in fidelis, et verus, qui est principium creaturae Dei. tribulatione maxima erunt, nisi poenitentiam ab **15** Scio opera tua: quia neque frigidus es, neque operibus suis egerint. **23** et filios eius interficiam calidus: utinam frigidus essem, aut calidus: **16** sed in morte, et scient omnes Ecclesiae, quia ego sum quia tepidus es, et nec frigidus, nec calidus, incipiam scrutans renes, et corda: et dabo unicuique vestrum te evomere ex ore meo. **17** quia dicis: dives sum, et secundum opera sua. Vobis autem dico, **24** et locupletatus, et nullius egeo: et nescis quia tu es ceteris quia Thyatirae estis: Quicumque non habent miser, et miserabilis, et pauper, et caecus, et nudus. doctrinam hanc, et qui non cognoverunt altitudines **18** Suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum satanae, quemadmodum dicunt, non mittam super ut locuples fias, et vestimentis albis induaris, ut non vos aliud pondus: **25** tamen id, quod habetis, tenete appareat confusio nuditatis tuae, et collyrio inunge donec veniam. **26** Et qui vicerit, et custodierit usque oculos tuos ut videoas. **19** Ego quos amo, arguo, et in finem opera mea, dabo illi potestatem super castigo. Aemulare ergo, et poenitentiam age. **20** Gentes, **27** et reget eas in virga ferrea, et tamquam Ecce sto ad ostium, et pulso: si quis audierit vocem vas figuli confringentur, **28** sicut et ego accepi a meam, et aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, Patre meo: et dabo illi stellam matutinam. **29** Qui et coenabo cum illo, et ipse mecum. **21** Qui vicerit, habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

3 Et Angelo Ecclesiae Sardis scribe: Haec dicit qui habet septem Spiritus Dei, et septem stellas: Scio

opera tua, quia nomen habes quod vivas, et mortuus es. **2** Esto vigilans, et confirma cetera, quae moritura erant. Non enim invenio opera tua plena coram Deo meo.

3 In mente ergo habe qualiter acceperis, et audieris, et serva, et poenitentiam age. Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam fur, et nescies qua hora veniam ad te. **4** Sed habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt vestimenta sua: et ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. **5** Qui

vicerit, sic vestietur vestimentis albis, et non delebo nomen eius de Libro vitae, et confitebor nomen eius coram Patre meo, et coram angelis eius. **6** Qui

habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. **7** Et Angelo Philadelphiae ecclesiae scribe: Haec

dicit Sanctus et Verus, qui habet clavem David: qui aperit, et nemo claudit: claudit, et nemo aperit: **8**

Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modicam habes

virtutem, et servasti verbum meum, et non negasti nomen meum. **9** Ecce dabo de synagoga satanae, qui

dicunt se Iudeos esse, et non sunt, sed mentiuntur: Ecce faciam illos ut veniant, et adorent ante pedes

tuos: et scient quia ego dilexi te **10** quoniam servasti verbum patientiae meae, et ego servabo te ab hora

tentationis, quae ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. **11** Ecce venio cito: tene

quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. **12** Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei

4 Post haec vidi: et ecce ostium apertum in caelo, et vox prima, quam audivi tamquam tubae loquentis mecum, dicens: Ascende huc, et ostendam tibi quae oportet fieri cito post haec.

2 Statim fui in spiritu: et ecce sedes posita erat in caelo, et supra sedem sedens. **3** Et qui sedebat similis

erat aspectui lapidis iaspidis, et sardinis: et iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdinae.

4 Et in circuitu sedis sedilia vigintiquattuor: et super thronos vigintiquattuor seniores sedentes,

nomen eius de Libro vitae, et confitebor nomen eius coram Patre meo, et coram angelis eius. **5** Qui

erorum coronaee aureae: **5** Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua: et septem lampades

ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei. **6** Et in conspectu sedis tamquam mare vitreum

simile crystallo: et in medio sedis, et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante et retro. **7**

Et animal primum simile leoni, et secundum animal simile vitulo, et tertium animal habens faciem

quasi hominis, et quartum animal simile aquilae volanti. **8** Et quattuor animalia, singula eorum

habebant alas senas in circuitu: et intus plena sunt oculis: et requiem non habebant die ac nocte,

dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, et qui est, et qui venturus est.

9 Et cum darent illa animalia gloriam, et honorem, et benedictionem sedenti super thronum, viventi in saecula saeculorum, (*aiōn g165*) **10** procidebant

vigintiquattuor seniores ante sedentem in throno, et adorabant viventem in saecula saeculorum, et mittebant coronas suas ante thronum dicentes: (aiōn g165) 11 Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, et honorem, et virtutem: quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant, et creatas sunt.

5 Et vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus et foris, signatum sigillis septem. 2 Et vidi Angelum fortem, praedicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum, et solvere signacula eius? 3 Et nemo poterat neque in caelo, neque in terra, neque subtus terram aperire librum, neque respicere illum. 4 Et ego flebam multum, quoniam nemo dignus inventus est aperire librum, nec videre eum. 5 Et unus de senioribus dixit mihi: Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu Iuda, radix David, aperire librum, et solvere septem signacula eius. 6 Et vidi: et ecce in medio throni et quattuor animalium, et in medio seniorum, agnum stantem tamquam occisum, habentem cornua septem, et oculos septem: qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram. 7 Et venit: et accepit de dextera sedentis in throno librum. 8 Et cum aperuisset librum, quattuor animalia, et vigintiquattuor seniores ceciderunt coram agno, habentes singuli citharas, et phialas aureas plenas odoramentorum, quae sunt orationes sanctorum: 9 et cantabant canticum novum, dicentes: Dignus es Domine accipere librum, et aperire signacula eius: quoniam occisus es, et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, et lingua, et populo, et natione: 10 et fecisti nos Deo nostro regnum, et sacerdotes: et regnabimus super terram. 11 Et vidi, et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, et animalium, et seniorum: et erat numerus eorum millia millium, 12 dicentium voce magna: Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem. 13 Et omnem creaturam, quae in caelo est, et super terram, et sub terra, et quae sunt in mari, et quae in eo: omnes audivi dicentes: Sedenti in throno, et Agno: benedictio, et honor, et gloria, et potestas in saecula saeculorum. (aiōn g165) 14 Et quattuor animalia dicebant: Amen. Et viginti quattuor seniores ceciderunt in facies suas: et adoraverunt viventem in saecula saeculorum.

6 Et vidi quod aperuisset Agnus unum de septem sigillis, et audivi unum de quattuor animalibus, dicens, tamquam vocem tonitru: Veni, et vide. 2 Et vidi: et ecce equus albus, et qui sedebat super

illum habebat arcum, et data est ei corona, et exivit vincens ut vinceret. 3 Et cum aperuisset sigillum secundum, audivi secundum animal, dicens: Veni, et vide. 4 Et exivit aliis equus rufus: et qui sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, et ut invicem se interficiant, et datus est ei gladius magnus. 5 Et cum aperuisset sigillum tertium, audivi tertium animal, dicens: Veni, et vide. Et ecce equus niger: et qui sedebat super illum, habebat stateram in manu sua. 6 Et audivi tamquam vocem in medio quattuor animalium dicentium: Bilibris tritici denario uno, et tres bilibres hordei denario uno, et vinum, et oleum ne laeseris. 7 Et cum aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis dicentis: Veni, et vide. 8 Et ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum, nomen illi Mors, et infernus sequebatur eum, et data est illi potestas super quattuor partes terrae, interficere gladio, fame, et morte, et bestiis terrae. (Hadēs g86) 9 Et cum aperuisset sigillum quintum: vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, et propter testimonium, quod habebant, 10 et clamabant voce magna, dicentes: Usquequo Domine, (sanctus, et verus) non iudicas, et non vindicas sanguinem nostrum de iis, qui habitant in terra? 11 Et datae sunt illis singulæ stolæ albae: et dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum donec compleantur conservi eorum, et fratres eorum, qui interficiendi sunt sicut et illi. 12 Et vidi cum aperuisset sigillum sextum: et ecce terraemotus magnus factus est, et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus: et luna tota facta est sicut sanguis: 13 et stellæ de caelo ceciderunt super terram, sicut ficus emitit grossos suos cum a vento magno movetur. 14 et caelum recessit sicut liber involutus: et omnis mons, et insulæ de locis suis motae sunt: 15 et reges terrae, et principes, et tribuni, et divites, et fortes, et omnis servus, et liber absconderunt se in speluncis, et in petris montium: 16 et dicunt montibus, et petris: Cadite super nos, et abscondite nos a facie sedentis super thronum, et ab ira Agni: 17 quoniam venit dies magnus irae ipsorum: et quis poterit stare?

7 Post haec vidi quattuor Angelos stantes super quattuor angulos terrae, tenentes quattuor ventos terrae ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam arborem. 2 Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi: et clamavit voce magna quattuor Angelis, quibus datum est nocere terrae, et mari, 3 dicens: Nolite nocere terrae, et mari, neque arboribus, quo adusque signemus servos Dei

nostri in frontibus eorum. **4** Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quattuor millia et facta est grando, et ignis, mista in sanguine, signati, ex omni tribu filiorum Israel. **5** Ex tribu Iuda duodecim millia signati: Ex tribu Ruben combusta est, et tertia pars arborum concremata duodecim millia signati: Ex tribu Gad duodecim est, et omne foenum viride combustum est. **6** Et millia signati: **7** Ex tribu Aser duodecim millia secundus Angelus tuba cecinit: et tamquam mons signati: Ex tribu Nephthali duodecim millia signati: magnus igne ardens missus est in mare, et facta est Ex tribu Manasse duodecim millia signati: **8** Ex tertia pars maris sanguis, **9** et mortua est tertia tribu Simeon duodecim millia signati: Ex tribu Levi pars creaturae eorum, quae habebant animas in duodecim millia signati: Ex tribu Issachar duodecim mari, et tertia pars navium interiit. **10** Et tertius millia signati: **11** Ex tribu Zabulon duodecim millia Angelus tuba cecinit: et cecidit de caelo stella signati: Ex tribu Ioseph duodecim millia signati: magna, ardens tamquam facula, et cecidit in tertiam Ex tribu Benjamin duodecim millia signati. **12** Post partem fluminum, et in fontes aquarum: **13** et haec vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: stantes ante thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis albis, et palmae in manibus eorum: **14** et clamabant voce magna dicentes: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, et Agno. **15** Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, et seniorum, et quattuor animalium: et cederunt in conspectu throni in facies suas, et adoraverunt Deum, **16** dicentes, Amen. Benedictio, et claritas, et sapientia, et gratiarum actio, honor, et virtus, et fortitudo Deo nostro in saecula saeculorum, Amen. **(aiōn g165)** **17** Et respondit unus de senioribus, et dixit mihi: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? et unde venerunt? **18** Et dixi illi: Domine mi, tu scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, et laverunt stolas suas, et dealbaverunt eas in sanguine Agni. **19** ideo sunt ante thronum Dei, et serviant ei die ac nocte in templo eius: et qui sedet in throno, habitabit super illos: **20** non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos sol, neque ullus aestus: **21** quoniam Agnus, qui in medio throni est, reget illos, et deducet eos ad vitae fontes aquarum, et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.

8 Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in caelo, quasi media hora. **2** Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei: et datae sunt illis septem tubae. **3** Et alias Angelus venit, et stetit ante altare habens turibulum aureum: et data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei. **4** Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu Angeli coram Deo. **5** Et accepit Angelus turibulum aureum, et implevit illud de igne altaris, et misit in terram, et facta sunt tonitrua, et voces, et fulgura, et terraemotus magnus. **6** Et septem Angeli, qui habebant septem tubas, praeparaverunt se ut

tuba canerent. **7** Et primus Angelus tuba cecinit, et facta est grando, et ignis, mista in sanguine, signati, ex omni tribu filiorum Israel. **8** Ex tribu Iuda duodecim millia signati: Ex tribu Ruben combusta est, et tertia pars arborum concremata duodecim millia signati: Ex tribu Gad duodecim est, et omne foenum viride combustum est. **9** Et millia signati: **10** Ex tribu Aser duodecim millia secundus Angelus tuba cecinit: et tamquam mons signati: Ex tribu Nephthali duodecim millia signati: magnus igne ardens missus est in mare, et facta est Ex tribu Manasse duodecim millia signati: **11** Ex tertia pars maris sanguis, **12** et mortua est tertia tribu Simeon duodecim millia signati: Ex tribu Levi pars creaturae eorum, quae habebant animas in duodecim millia signati: Ex tribu Issachar duodecim mari, et tertia pars navium interiit. **13** Et tertius millia signati: **14** Ex tribu Zabulon duodecim millia Angelus tuba cecinit: et cecidit de caelo stella signati: Ex tribu Ioseph duodecim millia signati: magna, ardens tamquam facula, et cecidit in tertiam Ex tribu Benjamin duodecim millia signati. **15** Post partem fluminum, et in fontes aquarum: **16** et haec vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: stantes ante thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis albis, et palmae in manibus eorum: **17** Et respondit unus de senioribus, et dixit mihi: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? et unde venerunt? **18** Et dixi illi: Domine mi, tu scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, et laverunt stolas suas, et dealbaverunt eas in sanguine Agni. **19** ideo sunt ante thronum Dei, et serviant ei die ac nocte in templo eius: et qui sedet in throno, habitabit super illos: **20** non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos sol, neque ullus aestus: **21** quoniam Agnus, qui in medio throni est, reget illos, et deducet eos ad vitae fontes aquarum, et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.

9 Et quintus Angelus tuba cecinit: et vidi stellam de caelo cecidisse in terram, et data est ei clavis putei abyssi. **(Abyssos g12)** **2** Et aperuit puteum abyssi: et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magnae: et obscuratus est sol, et aer de fumo putei: **(Abyssos g12)** **3** Et de fumo putei exierunt locustae in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terrae: **4** et praeceptum est illis ne laederent foenum terrae, neque omne viride, neque omnem arborem: nisi tantum homines, qui non habent signum Dei in frontibus suis. **5** Et datum est illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent mensibus quinque: et cruciatus eorum, ut cruciatus scorpiorum cum percutit hominem. **6** Et in diebus illis quaerent homines mortem, et non invenient eam: et desiderabunt mori, et fugiet mors ab eis. **7** Et similitudines locustarum, similes equis paratis in proelium: et super capita earum tamquam coronae similes auro: et facies earum tamquam facies hominum. **8** Et habebant capillos sicut capillos mulierum: et dentes earum, sicut dentes leonum erant: **9** et habebant loricas sicut loricas ferreas, et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: **10** et habebant caudas similes scorpionum, et aculei erant in caudis earum: et potestas earum nocere hominibus mensibus quinque: **11** et habebant super se regem angelum abyssi, cui nomen Hebraice

Abaddon, Graece autem Apollyon, Latine habens nomen Exterminans. (*Abyssos g12*) **12** Vae unum et super terram. **9** Et abii ad angelum, dicens ei, ut abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae post haec. **13** daret mihi librum. Et dixit mihi: Accipe librum, et Et sextus Angelus tuba cecinit: et audivi vocem unam ex quattuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei, **14** dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam: Solve quattuor angelos, qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. **15** Et soluti sunt quattuor Angeli, qui parati erant in horam, et diem, et mensem, et annum: ut occiderent tertiam partem hominum. **16** Et numerus equestris exercitus vicies millies dena millia. Et audivi numerum eorum. **17** Et ita vidi equos in visione: et qui sedebant super eos, habebant loricas igneas, et hyacinthinas, et sulphureas, et capita equorum erant tamquam capita leonum: et de ore eorum procedit ignis, et fumus, et sulphur. **18** Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne, et de fumo, et sulphure, quae procedebant de ore ipsorum. **19** Potestas enim equorum in ore eorum est, et in caudis eorum, nam caudae eorum similes serpentibus, habentes capita: et in his nocent. **20** Et ceteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque poenitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent daemona, et simulachra aurea, et argentea, et aerea, et lapidea, et lignea, quae neque videre possunt, neque audire, neque ambulare, **21** et non egerunt poenitentiam ab homicidiis suis, neque a beneficiis suis, neque a fornicatione sua, neque a furtis suis.

10 Et vidi alium Angelum fortem descendentem de caelo amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius erat ut sol, et pedes eius tamquam columnae ignis: **2** et habebat in manu sua libellum apertum: et posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram: **3** et clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. **4** Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, et ego scripturus eram: et audivi vocem de caelo dicentem mihi: Signa quae locuta sunt septem tonitrua: et noli ea scribere. **5** Et angelus, quem vidi stantem super mare, et super terram, levavit manum suam ad caelum: **6** et iuravit per viventem in saecula saeculorum, qui creavit caelum, et ea quae in eo sunt: et terram, et ea quae in ea sunt: et mare, et ea quae in eo sunt: Quia tempus non erit amplius: (*aiōn g165*) **7** sed in diebus vocis septimi angeli, cum coeperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos Prophetas. **8** Et audivi vocem de caelo iterum loquentem mecum, et dicentem: Vade, et accipe

librum apertum de manu angelii stantis super mare, et super terram. **9** Et abii ad angelum, dicens ei, ut devora illum: et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tamquam mel. **10** Et accepi librum de manu angelii, et devoravi illum: et erat in ore meo tamquam mel dulce: et cum devorassem eum, amaricatus est venter meus: **11** et dixit mihi: Oportet te iterum prophetare Gentibus, et populis, et linguis, et regibus multis.

11 Et datus est mihi calamus similis virgae, et dictum est mihi: Surge, et metire templum Dei, et altare, et adorantes in eo. **2** atrium autem, quod est infra templum, eiice foras, et ne metiaris illud: quoniam datum est Gentibus, et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus: **3** et dabo duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis. **4** Hi sunt due olivae, et duo candelabra in conspectu Domini terrae stantia. **5** Et si quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum, et devorabit inimicos eorum: et si quis voluerit eos laedere, sic oportet eum occidi. **6** Hi habent potestatem claudendi caelum, ne pluat diebus prophetiae ipsorum: et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem, et percutere terram omni plaga quotiescumque voluerint. **7** Et cum finierint testimonium suum, bestia, quae ascendit de abyso, faciet adversum eos bellum, et vincet illos, et occidet eos. (*Abyssos g12*) **8** Et corpora eorum iacebunt in plateis civitatis magnae, quae vocatur spiritualiter Sodoma, et Aegyptus, ubi et Dominus eorum crucifixus est. **9** Et videbunt de tribubus, et populis, et linguis, et Gentibus corpora eorum per tres dies, et dimidium: et corpora eorum non sinent ponи in monumentis. **10** et inhabitantes terram gaudebunt super illos, et iucundabuntur: et munera mittent invicem, quoniam hi duo prophetae cruciaverunt eos, qui habitabant super terram. **11** Et post dies tres, et dimidium, spiritus vitae a Deo intravit in eos. Et steterunt super pedes suos, et timor magnus cecidit super eos, qui viderunt eos. **12** Et audierunt vocem magnam de caelo, dicentem eis: Ascendite huc. Et ascenderunt in caelum in nube: et viderunt illos inimici eorum. **13** Et in illa hora factus est terraemotus magnus, et decima pars civitatis cecidit: et occisa sunt in terraemotu nomina hominum septem millia: et reliqui in timorem sunt missi, et dederunt gloriam Deo caeli. **14** Vae secundum abiit: et ecce vae tertium veniet cito. **15** Et septimus angelus tuba cecinit: et factae sunt voces magnae in caelo dicentes: Factum est regnum huius mundi, Domini nostri et Christi eius,

et regnabit in saecula saeculorum: Amen. (aiōn g165) alae duae aquilae magnae ut volaret in desertum
16 Et viginti quattuor seniores, qui in conspectu Dei in locum suum, ubi alitur per tempus et tempora, sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, et et dimidium temporis a facie serpentis. **15** Et adoraverunt Deum, dicentes: **17** Gratias agimus tibi misit serpens ex ore suo post mulierem, aquam Domine Deus noster omnipotens, qui es, et qui eras, tamquam flumen, ut eam faceret trahi a flumine. et qui venturus es: quia acceperisti virtutem tuam **16** Et adiuvit terra mulierem, et aperuit terra os magnam, et regnasti. **18** Et iratae sunt Gentes, et suum, et absorbuit flumen, quod misit draco de ore advenit ira tua, et tempus mortuorum iudicari, et suo. **17** Et iratus est draco in mulierem: et abiit reddere mercedem servis tuis Prophetis, et sanctis, facere proelium cum reliquis de semine eius, qui et timentibus nomen tuum pusillis, et magnis, et custodiunt mandata Dei, et habent testimonium exterminandi eos, qui corruperunt terram. **19** Et Iesu Christi.

apertum est templum Dei in caelo: et visa est arca testamenti eius in templo eius, et facta sunt fulgura, et voces, et tonitrua, et terraemotus, et grando magna.

12 Et signum magnum apparuit in caelo: Mulier

amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in pardo, et pedes eius sicut pedes ursi, et os eius capite eius corona stellarum duodecim: **2** et in sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, et utero habens, clamabat parturiens, et cruciabatur potestatem magnam. **3** Et vidi unum de capitibus ut pariat. **3** Et visum est aliud signum in caelo: et suis quasi occisum in mortem: et plaga mortis ecce draco magnus rufus habens capita septem, eius curata est. Et admirata est universa terra et cornua decem: et in capitibus eius diademata post bestiam. **4** Et adoraverunt draconem, qui septem, **4** et cauda eius trahebat tertiam partem dedit potestatem bestiae: et adoraverunt bestiam, stellarum caeli, et misit eas in terram, et draco dicentes: Quis similis bestiae? et quis poterit stetit ante mulierem, quae erat paritura: ut cum pugnare cum ea? **5** Et datum est ei os loquens peperisset, filium eius devoraret. **5** Et peperit filium masculum, qui recturus erat omnes Gentes in virga magna, et blasphemias: et data est ei potestas facere ferrea: et raptus est filius eius ad Deum, et ad menses quadraginta duos. **6** Et aperuit os suum in thronum eius, **6** et mulier fugit in solitudinem ubi tabernaculum eius, et eos, qui in caelo habitant. **7** Et habebat locum paratum a Deo, ut ibi pascant eam est datum illi bellum facere cum sanctis, et vincere diebus mille ducentis sexaginta. **7** Et factum est eos. Et data est illi potestas in omnem tribum, et proelium magnum in caelo: Michael et angeli eius populum, et linguam, et gentem, **8** et adoraverunt proelabantur cum dracone, et draco pugnabat, eam omnes, qui inhabitant terram: quorum non et angeli eius: **8** et non valuerunt, neque locus sunt scripta nomina in Libro vitae Agni, qui occisus inventus est eorum amplius in caelo. **9** Et projectus est ab origine mundi. **9** Si quis habet aurem, audiat. est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur **10** Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem diabolus, et satanas, qui seducit universum orbem: vadet: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio et projectus est in terram, et angeli eius cum occidi. Hic est patientia, et fides Sanctorum. **11** Et illo missi sunt. **10** Et audivi vocem magnam in vidi aliam bestiam ascendentem de terra, et habebat caelo dicentem: Nunc facta est salus, et virtus, cornua duo similia Agni, et loquebatur sicut draco. et regnum Dei nostri, et potestas Christi eius: **12** Et potestatem prioris bestiae omnem faciebat quia projectus est accusator fratrum nostrorum, in conspectu eius: et fecit terram, et habitantes qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri in ea, adorare bestiam primam, cuius curata est die ac nocte. **11** Et ipsi vicerunt eum propter plaga mortis. **13** Et fecit signa magna, ut etiam sanguinem Agni, et propter verbum testimonii sui, ignem faceret de caelo descendere in terram in et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. **12** conspectu hominum. **14** Et seduxit habitantes in propterea laetamini caeli, et qui habitatis in eis. terra propter signa, quae data sunt illi facere in Vae terrae, et mari, quia descendit diabolus ad conspectu bestiae, dicens habitantibus in terra, vos, habens iram magnam, sciens quod modicum ut faciant imaginem bestiae, quae habet plagam tempus habet. **13** Et postquam vidit draco quod gladii, et vixit. **15** Et datum est illi ut daret spiritum projectus esset in terram, persecutus est mulierem, imagini bestiae, et ut loquatur imago bestiae: et quae peperit masculum: **14** et datae sunt mulieri faciat ut quicunque non adoraverint imaginem

bestiae, occidantur. **16** Et faciet omnes pusillos, candidam: et super nubem sedentem similem Filio et magnos, et divites, et pauperes, et liberos, et hominis, habentem in capite suo coronam auream, servos habere characterem in dextera manu sua, et in manu sua falcem acutam. **15** Et alias Angelus aut in frontibus suis. **17** et ne quis possit emere, aut exivit de templo, clamans voce magna ad sedentem vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen super nubem: Mitte falcem tuam, et mete quia bestiae, aut numerum nominis eius. **18** Hic sapientia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terrae. est. Qui habet intellectum, computet numerum **16** Et misit qui sedebat super nubem, falcem suam bestiae. Numerus enim hominis est: et numerus in terram, et demessuit eam. **17** Et alias Angelus eius sexcenti sexaginta sex.

14 Et vidi: et ecce Agnus stabat supra montem Sion, et cum eo centum quadraginta quattuor millia habentes nomen eius, et nomen Patris eius scriptum in frontibus suis. **2** Et audivi vocem de caelo, tamquam vocem aquarum multarum, et tamquam vocem tonitri magni: et vocem, quam audivi, sicut citharoedorum citharizantium in citharis suis. **3** Et cantabant quasi canticum novum ante sedem, et ante quattuor animalia, et seniores: et nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quattuor millia, qui empti sunt de terra. **4** Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coquinati: Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiae Deo, et Agno, **5** et in ore eorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt ante thronum Dei. **6** Et vidi alterum Angelum volantem per medium caeli, habentem Evangelium aeternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, et super omnem gentem, et tribum, et linguam, et populum: (*aiōnios g166*) **7** dicens magna voce: Timete Dominum, et date illi honorem, quia venit hora iudicii eius: et adorate eum, qui fecit caelum, et terram, mare, et fontes aquarum. **8** Et alias Angelus secutus est dicens: Cecidit, cecidit Babylon illa magna: quae a vino irae fornicationis sua potavit omnes gentes. **9** Et tertius Angelus secutus est illos, dicens voce magna: Si quis adoraverit bestiam, et imaginem eius, et acceperit characterem in fronte sua, aut in manu sua: **10** et hic bibet de vino irae Dei, quod mistum est mero in calice irae ipsius, et cruciabitur igne, et sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, et ante conspectum Agni: **11** et fumus tormentorum eorum ascendet in saecula saeculorum: nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, et imaginem eius, et si quis acceperit characterem nominis eius. (*aiōn g165*) **12** Hic patientia Sanctorum est, qui custodiunt mandata Dei, et fidem Iesu. **13** Et audivi vocem de caelo, dicentem mihi: Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo iam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. **14** Et vidi et ecce nubem

exivit de templo, quod est in caelo, habens et ipse falcem acutam. **18** Et alias Angelus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: et clamavit voce magna ad eum, qui habebat falcem acutam, dicens: Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botros vineae terrae: quoniam matura sunt uvae eius. **19** Et misit Angelus falcem suam acutam in terram, et vendemiavit vineam terrae, et misit in lacum irae Dei magnum: **20** et calcatus est lacus extra civitatem, et exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sexcenta.

15 Et vidi aliud signum in caelo magnum, et mirabile, Angelos septem, habentes plagas septem novissimas: Quoniam in illis consummata est ira Dei. **2** Et vidi tamquam mare vitreum mistum igne, et eos, qui vicerunt bestiam, et imaginem eius, et numerum nominis eius, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei: **3** et cantantes canticum Moysi servi Dei, et canticum Agni, dicentes: Magna, et mirabilia sunt opera tua Domine Deus omnipotens: iustae et verae sunt viae tuae, Domine Rex saeculorum. **4** Quis non timebit te Domine, et magnificabit nomen tuum? quia solus pius es: quoniam omnes gentes venient, et adorabunt in conspectu tuo, quoniam iudicia tua manifesta sunt. **5** Et post haec vidi, et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo: **6** et exierunt septem Angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo, et candido, et praecincti circa pectora zonis aureis. **7** Et unum de quattuor animalibus dedit septem Angelis septem phialas aureas, plenas iracundiae Dei viventis in saecula saeculorum. (*aiōn g165*) **8** Et impletum est templum fumo a maiestate Dei, et de virtute eius: et nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagae septem Angelorum.

16 Et audivi vocem magnam de templo, dicentem septem Angelis: Ite, et effundite septem phialas irae Dei in terram. **2** Et abiit primus Angelus, et effudit phialam suam in terram, et factum est vulnus saevum, et pessimum in homines, qui habebant characterem bestiae: et in eos, qui

adoraverunt bestiam et imaginem eius. **3** Et magnae, quae sedet super aquas multas, **2** cum secundus Angelus effudit phialam suam in mare, et qua fornicati sunt reges terrae, et inebrinati sunt factus est sanguis tamquam mortui: et omnis anima qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius. vivens mortua est in mari. **4** Et tertius Angelus **3** Et abstulit me in spiritu in desertum. Et vidi effudit phialam suam super flumina, et super mulierem sedentem super bestiam coccineam, fontes aquarum, et factus est sanguis. **5** Et audivi plenam nominibus blasphemiae, habentem capita Angelum aquarum dicentem: Iustus es Domine qui septem, et cornua decem. **4** Et mulier erat es, et qui eras sanctus, qui haec iudicasti: **6** quia circumdata purpura, et coccino, et inaurata auro, sanguinem Sanctorum, et Prophetarum effuderunt, et lapide pretioso, et margaritis, habens poculum et sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt. **7** aureum in manu sua, plenum abominatione, et Et audivi alterum dicentem: Etiam Domine Deus immunditia fornicationis eius: **5** Et in fronte eius omnipotens vera, et iusta iudicia tua. **8** Et quartus nomen scriptum: Mysterium: Babylon magna, mater Angelus effudit phialam suam in solem, et datum est fornicationum, et abominationum terrae. **6** Et illi aestu affligere homines, et igne: **9** et aestuaverunt vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum, homines aestu magno, et blasphemaverunt nomen et de sanguine martyrum Iesu. Et miratus sum Dei habentis potestatem super has plagas, neque cum vidi sem illam admiratione magna. **7** Et egerunt poenitentiam ut darent illi gloriam. **10** Et dixit mihi Angelus: Quare miraris? Ego dicam tibi quintus Angelus effudit phialam suam super sedem bestiae: et factum est regnum eius tenebrosum, et commanducaverunt linguas suas prae dolore: **11** et blasphemaverunt Deum caeli p[re]a doloribus, et vulneribus suis, et non egerunt poenitentiam ex operibus suis. **12** Et sextus Angelus effudit phialam suam in flumen illud magnum Euphraten: et siccavit aquam eius, ut praepararetur via regibus **g12** **9** Et hic est sensus, qui habet sapientiam. ab ortu solis. **13** Et vidi de ore draconis, et de ore Septem capita: septem montes sunt, super quos bestiae, et de ore pseudoprophetae exire spiritus mulier sedet, et reges septem sunt. **10** Quinque sicut fur. Beatus qui vigilat, et custodit vestimenta cornua, quae vidisti, decem reges sunt: qui regnum sua, ne nudus ambulet, et videant turpitudinem nondum acceperunt, sed potestatem tamquam eius. **16** Et congregabit illos in locum, qui vocatur reges una hora accipient post bestiam. **13** Hi unum Hebraice Armageddon. **17** Et septimus Angelus consilium habent, et virtutem, et potestatem suam effudit phialam suam in aerem, et exivit vox magna bestiae tradent. **14** Hi cum Agno pugnabunt, et de templo a throno, dicens: Factum est. **18** Et facta Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum sunt fulgura, et voces, et tonitrua, et terraemotus est, et Rex regum, et qui cum illo sunt, vocati, factus est magnus, qualis numquam fuit ex quo et electi, et fideles. **15** Et dixit mihi: Aquae, quas homines fuerunt super terram: talis terraemotus, vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt, et Gentes, et sic magnus. **19** Et facta est civitas magna in tres linguae. **16** Et decem cornua, quae vidisti in bestia: partes: et civitates Gentium ceciderunt. et Babylon hi odient fornicariam, et desolatam facient illam, et magna venit in memoriam ante Deum, dare illi nudam, et carnes eius manducabunt, et ipsam igne calicem vini indignationis irae eius. **20** Et omnis concremabunt. **17** Deus enim dedit in corda eorum insula fugit, et montes non sunt inventi. **21** Et ut faciant quod placitum est illi: ut dent regnum grando magna sicut talentum descendit de caelo suum bestiae donec consummentur verba Dei. **18** Et in homines: et blasphemaverunt Deum homines mulier, quam vidisti, est civitas magna, quae habet propter plagam grandinis: quoniam magna facta regnum super reges terrae. est vehementer.

17 Et venit unus de septem Angelis, qui habebant septem phialas, et locutus est mecum, dicens: Veni ostendam tibi damnationem meretricis **2** Et exclamavit in fortitudine, dicens: Cecidit,

18 Et post haec vidi alium Angelum

descendentem de caelo, habentem potestatem

magnam: et terra illuminata est a gloria eius.

cecidit Babylon magna: et facta est habitatio habebant naves in mari de pretiis eius: quoniam daemoniorum, et custodia omnis spiritus immundi, una hora desolata est. **20** Exulta super eam caelum, et custodia omnis volucris immundae, et odibilis: et sancti Apostoli, et Prophetae: quoniam iudicavit **3** quia de vino irae fornicationis eius biberunt Deus iudicium vestrum de illa. **21** Et sustulit unus omnes gentes: et reges terrae cum illa fornicati Angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, et sunt: et mercatores terrae de virtute deliciarum misit in mare, dicens: Hoc impetu mittetur Babylon eius divites facti sunt. **4** Et audivi aliam vocem de civitas illa magna, et ultra iam non invenietur. caelo, dicentes: Exite de illa populus meus: ut ne **22** Et vox citharoedorum, et musicorum, et tibia participes sitis delictorum eius, et de plagis eius canentium, et tuba non audietur in te amplius: non accipiatis. **5** Quoniam pervenerunt peccata et omnis artifex omnis artis non invenietur in te eius usque ad caelum, et recordatus est Dominus amplius: et vox molae non audietur in te amplius: iniquitatum eius. **6** Reddite illi sicut et ipsa reddidit **23** et lux lucernae non lucebit in te amplius: et vobis: et duplicate duplicita secundum opera eius: in vox sponsi, et sponsae non audietur adhuc in te: poculo, quo miscuit vobis, miscete illi duplum. **7** quia mercatores tui erant principes terrae, quia in Quantum glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum beneficiis tuis erraverunt omnes gentes. **24** Et in ea date illi tormentum et luctum: quia in corde suo sanguis prophetarum et sanctorum inventus est: et dicit: Sedeo regina: et vidua non sum: et luctum omnium, qui interfici sunt in terra.

non videobo. **8** Ideo in una die venient plagae eius, mors, et luctus, et fames, et igne comburetur: quia fortis est Deus, qui iudicabit illam. **9** Et flebunt, et plangent se super illam reges terrae, qui cum illa fornicati sunt, et in deliciis vixerunt, cum viderint fumum incendii eius: **10** longe stantes propter timorem tormentorum eius, dicentes: Vae, vae civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam una hora venit iudicium tuum. **11** Et negotiatores terrae flebunt, et lugebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet amplius: **12** merces auri, et argenti, et lapidis pretiosi, et margaritae, et byssi, et purpurae, et serici, et cocci, (et omne lignum thynum, et omnia vasa eboris, et omnia vasa de lapide pretioso, et aeramento, et ferro, et marmore, **13** et cinnamomum) et amomum et odoramentorum, et unguenti, et turis, et vini, et olei, et similae, et tritici, et iumentorum, et ovium, et equorum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. **14** Et poma desiderii animae tuae discesserunt a te, et omnia pinguia, et praeclera perierunt a te, et amplius illa iam non invenient. **15** Mercatores horum, qui divites facti sunt, ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius, flentes, ac lugentes, **16** et dicentes: Vae, vae civitas illa magna, quae amicta erat byssso, et purpura, et coco, et deaurata erat auro, et lapide pretioso, et margaritis: **17** quoniam una hora destitutae sunt tantae divitiae, et omnis gubernator, et omnis, qui in lacum navigat, et nautae, et qui in mari operantur, longe steterunt, **18** et clamaverunt videntes locum incendii eius, dicentes: Quae similis civitati huic magnae? **19** Et miserunt pulverem super capita sua, et clamaverunt flentes, et lugentes, dicentes: Vae, vae civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes, qui

19 Post haec audivi quasi vocem turbarum multarum in caelo dicentium: Alleluia: Laus, et gloria, et virtus Deo nostro est: **2** quia vera, et iusta iudicia sunt eius, qui iudicavit de meretrice magna, quae corrupti terram in prostitutione sua, et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius. **3** Et iterum dixerunt: Alleluia. Et fumus eius ascendit in saecula saeculorum. (aiōn g165) **4** Et ceciderunt seniores vigintiquattuor, et quattuor animalia, et adoraverunt Deum sedentem super thronum, dicentes: Amen: Alleluia. **5** Et vox de throno exivit, dicens: Laudem dicite Deo nostro omnes servi eius: et qui timetis eum pusilli, et magni. **6** Et audivi quasi vocem turbae magnae, et sicut vocem aquarum multarum, et sicut vocem tonitruorum magnorum, dicentium: Alleluia: quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens. **7** Gaudeamus, et exultemus: et demus gloriam ei: quia venerunt nuptiae Agni, et uxor eius praeparavit se. **8** Et datum est illi ut cooperiat se byssino splendenti, et candido. Byssinum enim iustificationes sunt Sanctorum. **9** Et dicit mihi: Scribe: Beati, qui ad coenam nuptiarum Agni vocati sunt: et dicit mihi: Haec verba Dei vera sunt. **10** Et cecidi ante pedes eius, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide ne feceris: conservus tuus sum, et fratrum tuorum habentium testimonium Iesu. Deum adora. Testimonium enim Iesu est spiritus prophetiae. **11** Et vidi caelum apertum, et ecce equus albus, et qui sedebat super eum, vocabatur Fidelis, et Verax, et cum iustitia iudicat, et pugnat. **12** Oculi autem eius sicut flamma ignis, et in capite eius diademata multa, habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse. **13** Et vestitus erat ueste aspersa sanguine: et vocabatur nomen eius, Verbum

Dei. **14** Et exercitus qui sunt in caelo, sequebantur circuierunt castra sanctorum, et civitatem dilectam. eum in equis albis, vestiti byssino albo, et mundo. Et descendit ignis a Deo de caelo, et devoravit **15** Et de ore eius procedit gladius ex utraque parte eos: **10** et Diabolus, qui seducebat eos, missus acutus: ut in ipso percutiat Gentes. Et ipse reget eas in stagnum ignis, et sulphuris, ubi et bestia, in virga ferrea: et ipse calcat torculari vini furoris et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in irae Dei omnipotens. **16** Et habet in vestimento, et saecula saeculorum. (**alōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442**) in foemore suo scriptum: Rex regum, et Dominus **11** Et vidi thronum magnum candidum, et sedentem dominantium. **17** Et vidi unum Angelum stantem super eum, a cuius conspectu fugit terra, et caelum, in sole, et clamavit voce magna, dicens omnibus et locus non est inventus eis. **12** Et vidi mortuos avibus, quae volabant per medium caeli: Venite, magnos, et pusillos stantes in conspectu throni, et et congregamini ad coenam magnam Dei: **18** ut libri aperti sunt: et aliis Liber apertus est qui est manducetis carnes regum, et carnes tribunorum, et carnibus, quae volabant per medium caeli: Venite, magnos, et pusillos stantes in conspectu throni, et carnibus fortium, et carnes equorum, et sedentium in ipsis, et carnes omnium liberorum, et servorum, et pusillorum, et magnorum. **19** Et vidi bestiam, et reges terrae, et exercitus eorum congregatos ad faciendum praelium cum illo, qui sedebat in equo, et cum exercitu eius. **20** Et apprehensa est bestia, et cum ea pseudopropheta: qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestiae, et qui adoraverunt imaginem eius. Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardantis sulphure: (**Limnē Pyr g3041 g4442**) **21** Et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, qui procedit de ore ipsius: et omnes aves saturatae sunt carnibus eorum.

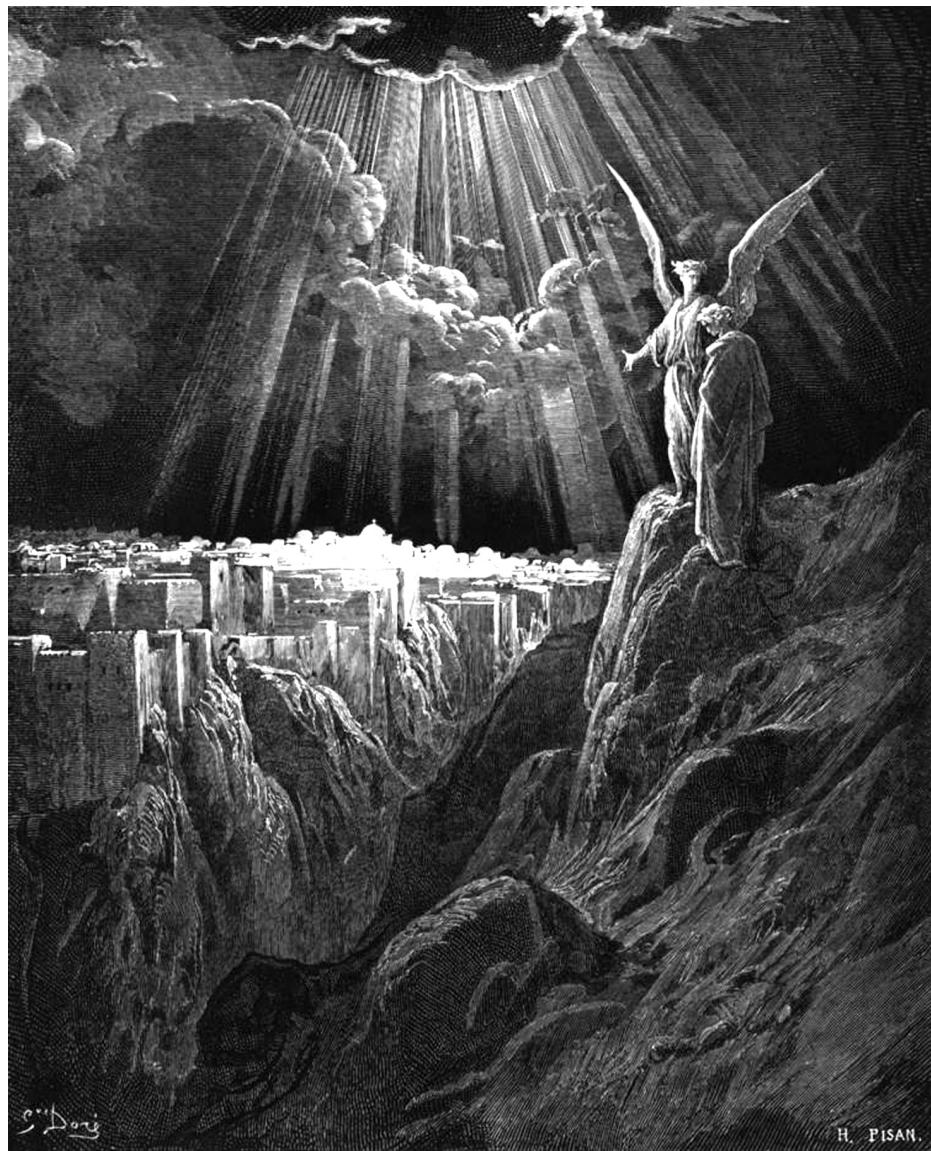
20 Et vidi Angelum descendenterem de caelo, habentem clavem abyssi, et catenam magnam in manu sua. (**Abyssos g12**) **2** Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus, et satanas, et ligavit eum per annos mille: **3** et misit eum in abyssum, et clausit, et signavit super illum ut non seducat amplius gentes, donec consummentur mille anni: et post haec oportet illum solvi modico tempore. (**Abyssos g12**) **4** Et vidi sedes, et sederunt super eas, et iudicium datum est illis: et animas decollatorum propter testimonium Iesu, et propter verbum Dei, et qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem eius, nec acceperunt characterem eius in frontibus, aut in manibus suis, et vixerunt, et regnauerunt cum Christo mille annis. **5** Ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni: Haec est resurrectio prima. **6** Beatus, et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille annis. **7** Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur satanas de carcere suo, **8** et exibit, et seducet Gentes, quae sunt super quattuor angulos terrae, Gog, et Magog, et congregabit eos in proelium, quorum numerus est sicut arena maris. **9** Et ascenderunt super latitudinem terrae, et

civitatem dilectam. Et descendit ignis a Deo de caelo, et devoravit **10** et Diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, et sulphuris, ubi et bestia, et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in saecula saeculorum. (**alōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442**) **11** Et vidi thronum magnum candidum, et sedentem dominantem super eum, a cuius conspectu fugit terra, et caelum, et locus non est inventus eis. **12** Et vidi mortuos et libri aperti sunt: et aliis Liber apertus est qui est vita: et iudicati sunt mortui ex his, quae scripta erant in libris secundum opera ipsorum. **13** et dedit mare mortuos, qui in eo erant: et mors, et infernus dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. (**Hadēs g86**) **14** Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis. Haec est mors secunda. (**Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442**) **15** Et qui non inventus est in Libro vitae scriptus, missus est in stagnum ignis. (**Limnē Pyr g3041 g4442**)

21 Et vidi caelum novum, et terram novam. Primum enim caelum, et prima terra abiit, et mare iam non est. **2** Et ego Ioannes vidi sanctam civitatem Ierusalem novam descendenterem de caelo, a Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo. **3** Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus: **4** et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum: et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt. **5** Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi: Scribe, quia haec verba fidelissima sunt, et vera. **6** Et dixit mihi: Factum est. ego sum alpha, et omega: initium, et finis. Ego sentienti dabo de fonte aquae vitae, gratis. **7** Qui vicerit, possidebit haec, et ero illi Deus, et ille erit mihi filius. **8** Timidis autem, et incredulis, et execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et veneficis, et idolatratis, et omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne, et sulphure: quod est mors secunda. (**Limnē Pyr g3041 g4442**) **9** Et venit unus de septem Angelis habentibus phialas plenas septem plagis novissimis, et locutus est mecum, dicens: Veni, et ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. **10** Et sustulit me in spiritu in montem magnum, et altum, et ostendit mihi civitatem sanctam Ierusalem descendenterem de caelo a Deo, **11** habentem claritatem Dei: et lumen eius simile lapidi pretiosi tamquam lapidi iaspidis, sicut crystallum. **12** Et habebat murum magnum, et altum, habentem

portas duodecim: et in portis Angelos duodecim, **g165) 6** Et dixit mihi: Haec verba fidelissima sunt, et nomina inscripta, quae sunt nomina duodecim et vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum tribuum filiorum Israel. **13** Ab Oriente portae tres: et misit Angelum suum ostendere servis suis quae ab Aquilone portae tres: et ab Austro portae tres: et oportet fieri cito. **7** Et ecce venio velociter. Beatus, ab Occasu portae tres. **14** Et murus civitatis habens qui custodit verba prophetiae libri huius. **8** Et fundamenta duodecim, et in ipsis duodecim nomina ego Ioannes, qui audivi, et vidi haec. Et postquam duodecim Apostolorum Agni. **15** Et qui loquebatur audisset, et vidiisset, cecidi ut adorarem ante mecum, habebat mensuram arundineam auream, pedes angeli, qui mihi haec ostendebat: **9** et dixit ut metiretur civitatem, et portas eius, et murum. mihi: Vide ne feceris: conservus enim tuus sum, **16** et civitas in quadro posita est, et longitudine eius et fratribus tuorum prophetarum, et eorum, qui tanta est quanta et latitudo: et mensus est civitatem servant verba prophetiae libri huius: Deum adora. de arundine aurea per stadia duodecim millia: et **10** Et dicit mihi: Ne signaveris verba prophetiae libri longitudo, et altitudo, et latitudo eius aequalia sunt. huius: tempus enim prope est. **11** Qui nocet, noceat **17** Et mensus est murum eius centum quadraginta adhuc: et qui in sordibus est, sordescat adhuc: quattuor cubitorum, mensura hominis, quae est et qui iustus est, iustificetur adhuc: et sanctus, angeli. **18** Et erat structura muri eius ex lapide sanctificetur adhuc. **12** Ecce venio cito, et merces iaspide: ipsa vero civitas aurum mundum simile mea cum mecum est, reddere unicuique secundum vitro mundo. **19** Et fundamenta muri civitatis omni opera sua. **13** Ego sum alpha, et omega, primus, et lapide pretioso ornata. Fundamentum primum, novissimus, principium, et finis. **14** Beati, qui lavant iaspis: secundum, sapphirus: tertium, calcedonius: stolas suas in sanguine Agni: ut sit potestas eorum quartum, smaragdus: **20** quintum, sardonyx: in ligno vitae, et per portas intrent in civitatem. **15** sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, Foris canes, et benefici, et impudici, et homicidae, beryllus: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: et idolis servientes, et omnis, qui amat, et facit undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. mendacium. **16** Ego Iesus misi Angelum meum, **21** Et duodecim portae, duodecim margarite sunt, testificari vobis haec in Ecclesiis. Ego sum radix, et per singulas: et singulae portae erant ex singulis genus David, stella splendida, et matutina. **17** Et margaritis: et platea civitatis aurum mundum, spiritus, et sponsa dicunt: Veni. Et qui audit, dicat: tamquam vitrum perlucidum. **22** Et templum non Veni. Et qui sitit, veniat: et qui vult, accipiat aquam vidi in ea. Dominus enim Deus omnipotens templum vitae, gratis. **18** Contestor enim omni audienti illius est, et Agnus. **23** Et civitas non eget sole, neque verba prophetiae libri huius: Si quis apposuerit ad luna ut luceant in ea. nam claritas Dei illuminabit haec, apponet Deus super illum plagas scriptas in eam, et lucerna eius est Agnus. **24** Et ambulabunt libro isto. **19** Et si quis diminuerit de verbis libri gentes in lumine eius: et reges terrae afferent prophetiae huius, auferet Deus partem eius de libro gloriam suam, et honorem in illam. **25** Et portae vitae, et de civitate sancta, et de his, quae scripta eius non claudentur per diem: nox enim non erit sunt in libro isto. **20** dicit qui testimonium perhibet illic. **26** Et afferent gloriam, et honorem gentium in istorum. Etiam venio cito: Amen. Veni Domine Iesu. illam. **27** Non intrabit in eam aliquid coquinatum, **21** Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus aut abominationem faciens, et mendacium, nisi qui vobis. Amen. scripti sunt in libro vitae Agni.

22 Et ostendit mihi fluvium aquae vivae, splendidum tamquam crystallum, procedentem de sede Dei et Agni. **2** In medio plateae eius, et ex utraque parte fluminis lignum vitae, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, et folia ligni ad sanitatem Gentium. **3** Et omne maledictum non erit amplius: sed sedes Dei, et Agni in illa erunt, et servi eius servient illi. **4** Et videbunt faciem eius: et nomen eius in frontibus eorum. **5** Et nox ultra non erit: et non egebunt lumine lucernae, neque lumine solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos, et regnabunt in saecula saeculorum. (*aiōn*)

Et ego Ioannes vidi sanctam civitatem Ierusalem novam descendedentem de caelo, a Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt,

et ipse Deus cum eis erit eorum Deus:

Apocalypsis 21:2-3

Adiutorium Lectoris

Latine at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossarium

Latine at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossarium +

AionianBible.org/Bibles/Latin---Vulgata-Sistina/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lucam 8:31
Romanos 10:7
Apocalypsis 9:1
Apocalypsis 9:2
Apocalypsis 9:11
Apocalypsis 11:7
Apocalypsis 17:8
Apocalypsis 20:1
Apocalypsis 20:3

Actuum Apostolorum 15:18

Romanos 1:25
Romanos 9:5
Romanos 11:36
Romanos 12:2
Romanos 16:27
Corinthios I 1:20
Corinthios I 2:6
Corinthios I 2:7
Corinthios I 2:8
Corinthios I 3:18
Corinthios I 8:13
Corinthios I 10:11
Corinthios II 4:4
Corinthios II 9:9
Corinthios II 11:31
Galatas 1:4
Galatas 1:5
Ephesios 1:21
Ephesios 2:2
Ephesios 2:7
Ephesios 3:9
Ephesios 3:11
Ephesios 3:21
Ephesios 6:12
Philippenses 4:20
Colossenes 1:26
Timotheum I 1:17
Timotheum I 6:17
Timotheum II 4:10
Timotheum II 4:18
Titum 2:12
Hebræos 1:2
Hebræos 1:8
Hebræos 5:6
Hebræos 6:5
Hebræos 6:20
Hebræos 7:17
Hebræos 7:21
Hebræos 7:24
Hebræos 7:28
Hebræos 9:26
Hebræos 11:3
Hebræos 13:8
Hebræos 13:21
Petri I 1:23
Petri I 1:25
Petri I 4:11

Petri I 5:11

Petri II 3:18
Iohannis I 2:17
Iohannis II 1:2
Iudæ 1:13
Iudæ 1:25

Apocalypsis 1:6
Apocalypsis 1:18
Apocalypsis 4:9
Apocalypsis 4:10
Apocalypsis 5:13
Apocalypsis 7:12
Apocalypsis 10:6
Apocalypsis 11:15
Apocalypsis 14:11
Apocalypsis 15:7

aïdios

Romanos 1:20
Iudæ 1:6

Corinthios I 8:13
Corinthios I 10:11
Corinthios II 4:4
Corinthios II 9:9

Apocalypsis 10:6
Apocalypsis 11:15
Apocalypsis 14:11

aiōn

Mattheum 12:32

Apocalypsis 19:3

Mattheum 13:22

Apocalypsis 20:10

Mattheum 13:39

Apocalypsis 22:5

Mattheum 13:40

Mattheum 13:49

Mattheum 21:19

Mattheum 24:3

Mattheum 28:20

Marcum 3:29

Marcum 4:19

Marcum 10:30

Marcum 11:14

Lucam 1:33

Lucam 1:55

Lucam 1:70

Lucam 16:8

Lucam 18:30

Lucam 20:34

Lucam 20:35

Iohannem 4:14

Iohannem 6:51

Iohannem 6:58

Iohannem 8:35

Iohannem 8:51

Iohannem 8:52

Iohannem 9:32

Iohannem 10:28

Iohannem 11:26

Iohannem 12:34

Iohannem 13:8

Iohannem 14:16

Actuum Apostolorum 3:21

Mattheum 18:8

Mattheum 19:16

Mattheum 19:29

Mattheum 25:41

Mattheum 25:46

Marcum 3:29

Marcum 10:17

Marcum 10:30

Lucam 10:25

Lucam 16:9

Lucam 18:18

Lucam 18:30

Iohannem 3:15

Iohannem 3:16

Iohannem 3:36

Iohannem 4:14

Iohannem 4:36

Iohannem 5:24

Iohannem 5:39

Iohannem 6:27

Iohannem 6:40

Iohannem 6:47

Iohannem 6:54

Iohannem 6:68

Iohannem 10:28

Iohannem 12:25

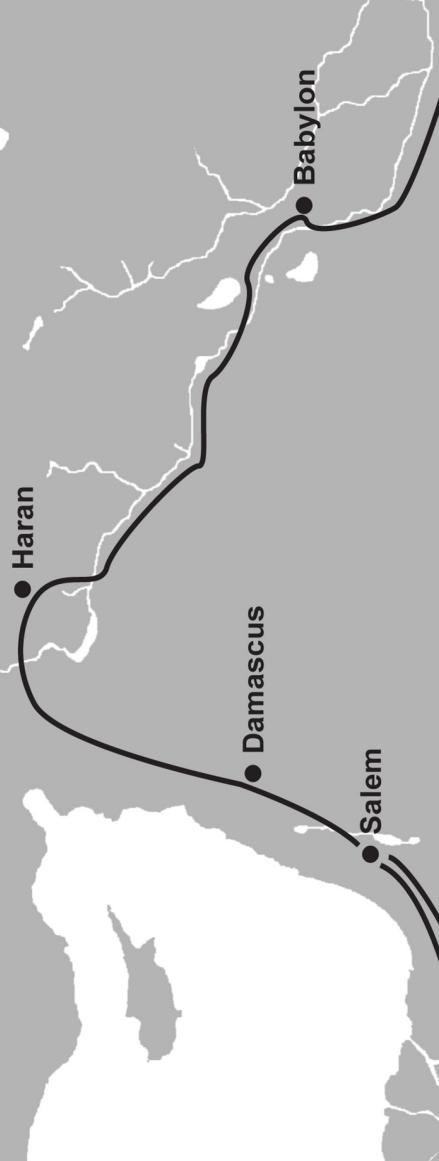
Iohannem 12:50

Iohannem 17:2

aiōnios

Iohannem 17:3	Mattheum 11:23	Proverbiorum 15:24
Actuum Apostolorum 13:46	Mattheum 16:18	Proverbiorum 23:14
Actuum Apostolorum 13:48	Lucam 10:15	Proverbiorum 27:20
Romanos 2:7	Lucam 16:23	Proverbiorum 30:16
Romanos 5:21	Actuum Apostolorum 2:27	Ecclesiastes 9:10
Romanos 6:22	Actuum Apostolorum 2:31	Canticum Canticorum 8:6
Romanos 6:23	Corinthios I 15:55	Isaiæ 5:14
Romanos 16:25	Apocalypsis 1:18	Isaiæ 7:11
Romanos 16:26	Apocalypsis 6:8	Isaiæ 14:9
Corinthios II 4:17	Apocalypsis 20:13	Isaiæ 14:11
Corinthios II 4:18	Apocalypsis 20:14	Isaiæ 14:15
Corinthios II 5:1		Isaiæ 28:15
Galatas 6:8		Isaiæ 28:18
Thessalonicenses II 1:9		Isaiæ 38:10
Thessalonicenses II 2:16		Isaiæ 38:18
Timotheum I 1:16		Isaiæ 57:9
Timotheum I 6:12		Hiezechielis Prophetæ 31:15
Timotheum I 6:16		Hiezechielis Prophetæ 31:16
Timotheum II 1:9		Hiezechielis Prophetæ 31:17
Timotheum II 2:10		Hiezechielis Prophetæ 32:21
Titum 1:2		Hiezechielis Prophetæ 32:27
Titum 3:7		Osee Prophetæ 13:14
Philemonem 1:15		Amos Prophetæ 9:2
Hebræos 5:9		Jonas Prophetæ 2:2
Hebræos 6:2		Habacuc Prophetæ 2:5
Hebræos 9:12		
Hebræos 9:14		
Hebræos 9:15		
Hebræos 13:20		
Petri I 5:10		
Petri II 1:11		
Iohannis I 1:2		
Iohannis I 2:25		
Iohannis I 3:15		
Iohannis I 5:11		
Iohannis I 5:13		
Iohannis I 5:20		
Iudæ 1:7		
Iudæ 1:21		
Apocalypsis 14:6		
eleēsē		
Romanos 11:32		
Geenna		
Mattheum 5:22	Psalmorum 6:5	Psalmorum 94:17
Mattheum 5:29	Psalmorum 9:17	Psalmorum 115:17
Mattheum 5:30	Psalmorum 16:10	Proverbiorum 2:18
Mattheum 10:28	Psalmorum 18:5	Ecclesiastes 9:3
Mattheum 18:9	Psalmorum 30:3	Actuum Apostolorum 2:24
Mattheum 23:15	Psalmorum 31:17	
Mattheum 23:33	Psalmorum 49:14	
Marcum 9:43	Psalmorum 49:15	
Marcum 9:45	Psalmorum 55:15	
Marcum 9:47	Psalmorum 86:13	
Lucam 12:5	Psalmorum 88:3	
Iacobi 3:6	Psalmorum 89:48	
	Psalmorum 116:3	
	Psalmorum 139:8	
	Psalmorum 141:7	
	Proverbiorum 1:12	
	Proverbiorum 5:5	
	Proverbiorum 7:27	
	Proverbiorum 9:18	
	Proverbiorum 15:11	
Hadēs		

N

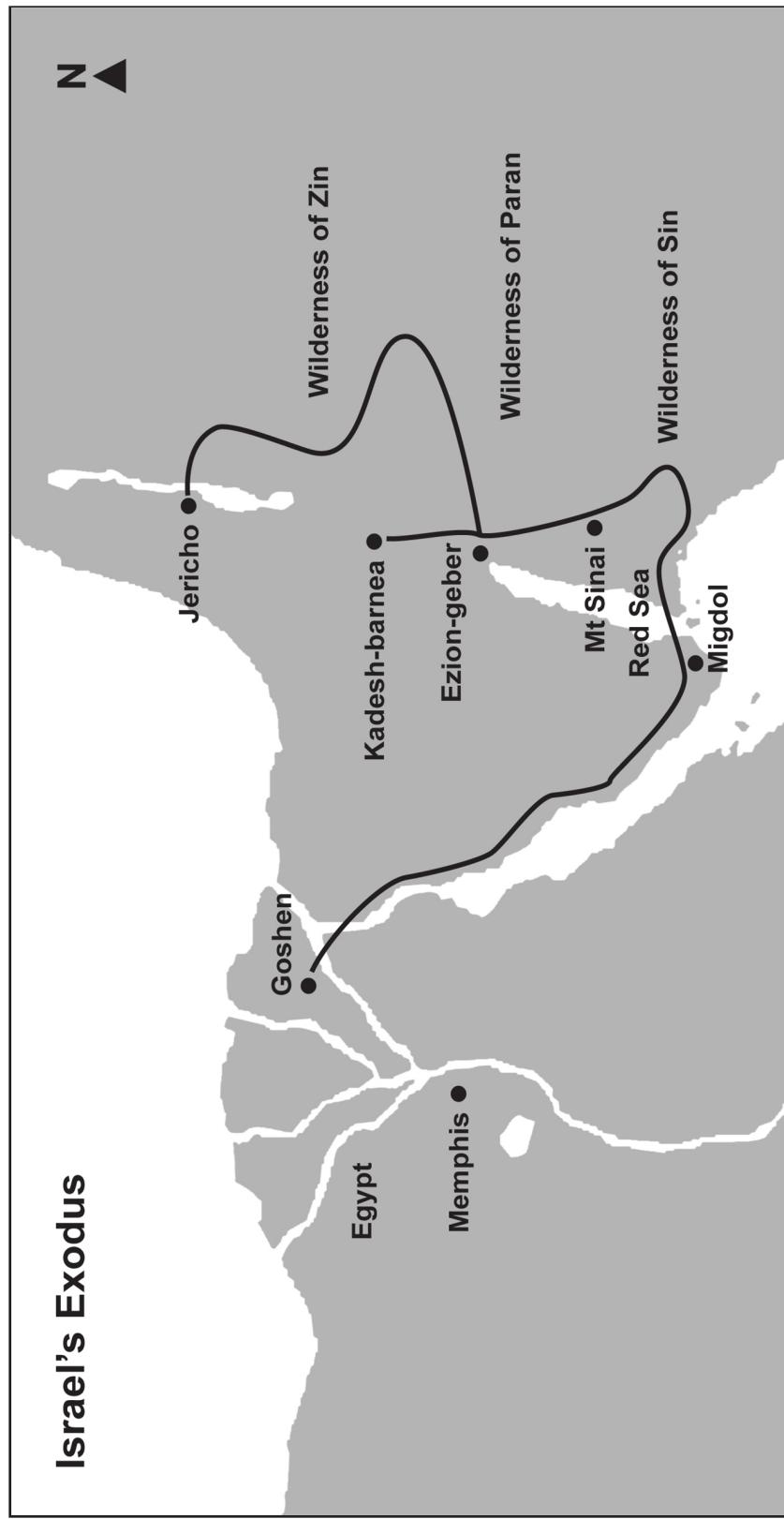

Abraham's Journey

Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire, quem accepturus erat in hereditatem: et exiit, nesciens quo ieret. - Hebreos 11,8

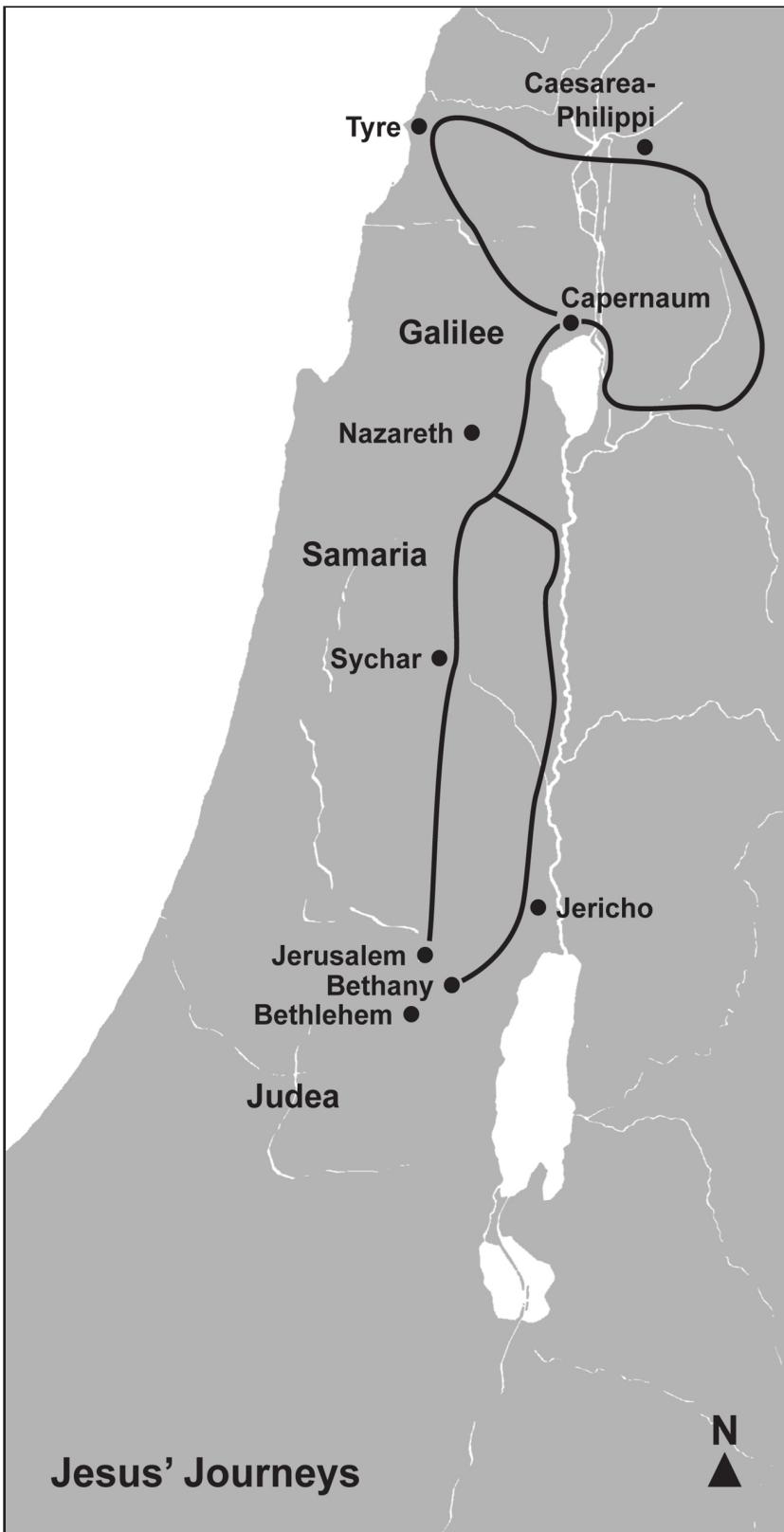
Israel's Exodus

N ▲

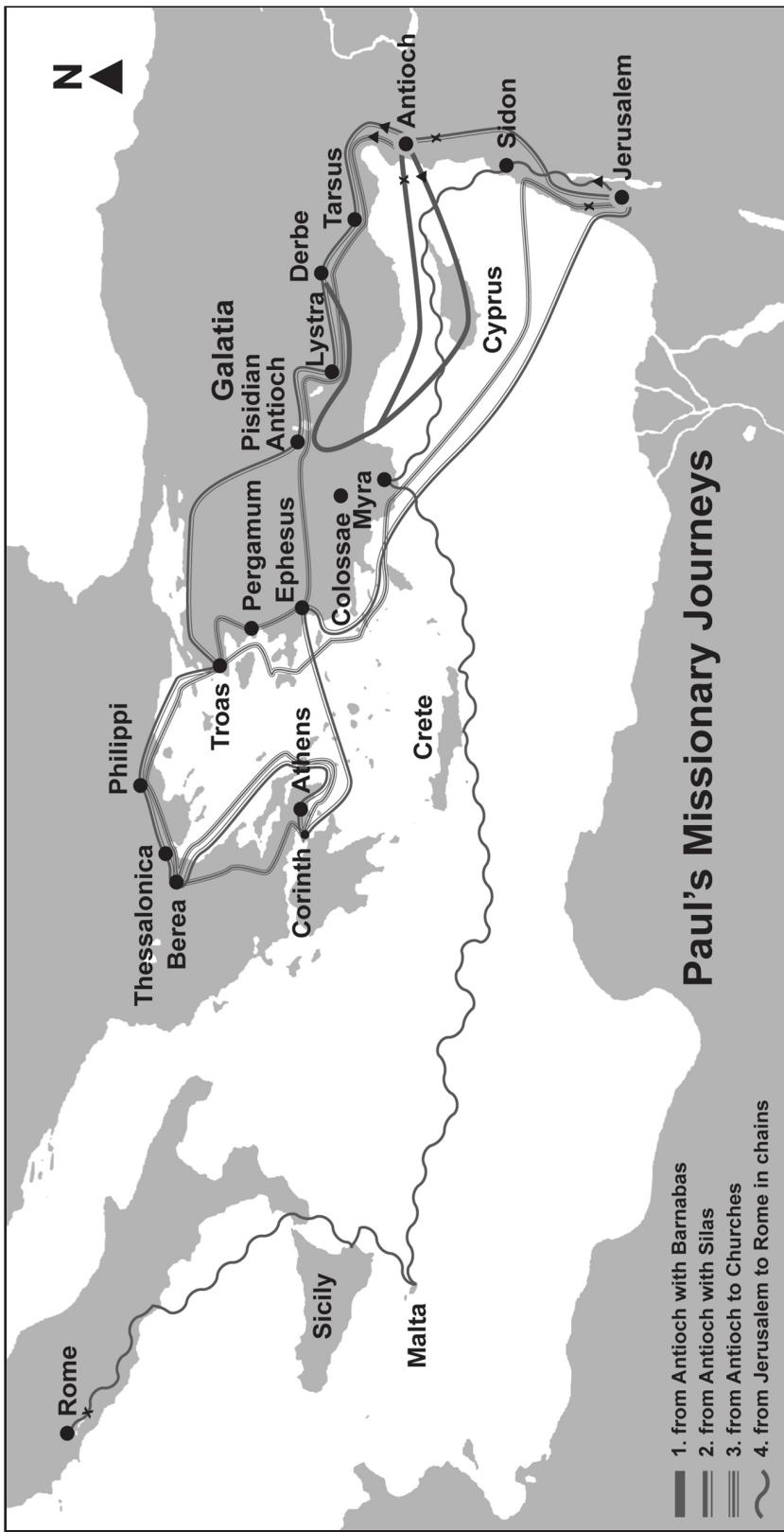
Igitur cum emisisset Pharaon populum, non eos duxit Dominus per viam Terrae Philistinam quae vicina est: reputans ne forte poeniteret eum, si vidisset adversum se bella consurgere, et revertetur in Aegyptum. - Exodus 13:17

Jesus' Journeys

Nam et Filius hominis non venit ut ministraret ei, sed ut ministret, et daret animam suam redemtionem pro multis. - Marcum 10:45

N
▲

1. from Antioch with Barnabas
2. from Antioch with Silas
3. from Antioch to Churches
4. from Jerusalem to Rome in chains

Paulus, servus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, - Romanos 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyrd in Ecuador
 - 1830 John Williams reaches Polynesia
 - 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
 - 1614 Japanese kill 40,000 Christians
 - 1572 Jesuits reach Mexico
 - 1517 Martin Luther leads Reformation
 - 1455 Gutenberg prints first Bible
 - 1323 Franciscans reach Sumatra
 - 1276 Ramon Llull trains missionaries
 - 1100 Crusades tarnish the church
 - 1054 The Great Schism
 - 997 Adalbert martyrd in Prussia
 - 864 Bulgarian Prince Boris converts
 - 716 Boniface reaches Germany
 - 635 Alopen reaches China
 - 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
 - 432 Saint Patrick reaches Ireland
 - 397 Carthage ratifies Bible Canon
 - 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
 - 325 Niceae proclaims God is Trinity
 - 250 Denis reaches Paris, France
 - 197 Tertullian writes Christian literature
 - 70 Titus destroys the Jewish Temple
 - 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
 - 52 Thomas reaches Malabar, India
 - 39 Peter reaches Gentile Cornelius
 - 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

► Who are we?	What are we? ►		Genesis 1:26 - 2:3	
	How are we sinful? ►		Romans 5:12-19	
	Where are we? ◀		Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►		Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa
				Revelation 19:20 Lake of Fire
				Revelation 20:2 Abyss
Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Sors

Latine at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you*," John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti: - Mattheum 28:19

